

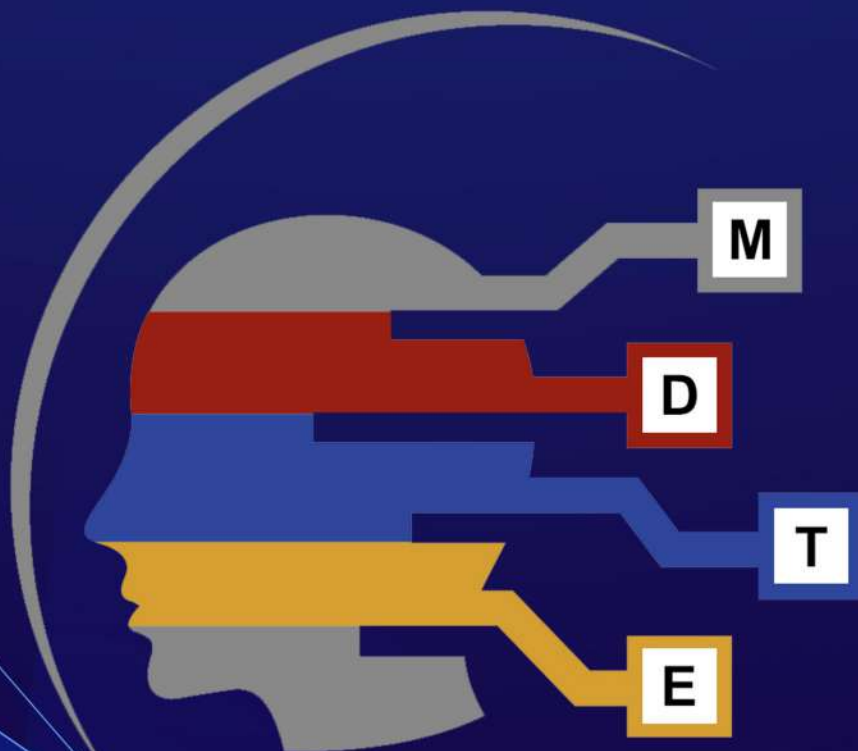

การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ

การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE 2024)

หัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ในวันศุกร์ที่ 24 พฤษภาคม 2567

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ชื่อหนังสือ	การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE 2024)
หัวข้อการประชุม	นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
หน่วยงานจัดการประชุม	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
หน่วยงานเจ้าภาพร่วม	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สภาวิศวกร วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลสุวรรณภูมิ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ISBN (E-Book)	978-616-8337-46-2
จัดพิมพ์โดย	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ 96 หมู่ 3 ถนนพุทธมณฑลสาย 5 อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 Tel. 02-4416067 E-mail: mdte@rmutr.ac.th Website: https://rcimcon.rcimacademy.com/

สารอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ในนามของผู้บริหารและบุคลากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่ง ที่ได้รับเกียรติให้เป็นส่วนหนึ่งในเครือข่ายการจัดการประชุมสัมมนาวิชาการเครือข่ายงานวิจัยระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE 2024) ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง 7 ฝ่าย 8 หน่วยงาน ในหัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งงานประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติในครั้งนี้เป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมไปถึงประสบการณ์ของนักวิชาการ เพื่อให้เกิดเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานทางวิชาการระดับชาติ ที่รวบรวมผลงานด้านการวิจัย และเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่สาธารณชน ให้เป็นที่รู้จักและนำไปเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผลงานวิจัย อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและร่วมสร้างเครือข่ายความร่วมมือได้อย่างยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ขอขอบคุณคณะกรรมการจัดงานประชุมใน ครั้งนี้ ที่ท่านได้เสียสละกำลังกาย กำลังใจ ทูมเท เพื่อให้งานนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการ ประชุมในครั้งนี้จะเป็นอีกก้าวหนึ่งที่เปิดโอกาสให้กับอาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตลอดจนผู้ที่สนใจทุกท่านแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเป็นเครือข่ายการสร้างสรรคงานวิจัยและสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริงกับสังคมและประเทศชาติในอนาคต

(รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัย จันท์ธรมณี)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

สารจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE) หัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งเป็นการประชุมวิชาการที่ได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายของมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง 7 ฝ่าย 8 สถาบัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนบนเวทีวิชาการระดับชาติซึ่งได้รวบรวมผลงานวิจัยอันทรงคุณค่า เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน สามารถ

พัฒนาต่อยอดผลงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริงกับสังคมและประเทศชาติในอนาคต

ขอขอบพระคุณ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ สำหรับการเป็นเจ้าภาพในครั้งนี้และขอแสดงความยินดีและให้กำลังใจกับผู้นำเสนอผลงานวิจัยทุกท่าน ประสบความสำเร็จในการพัฒนาผลงานวิชาการและขออวยพรให้การจัดการงานครั้งนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

(ดร.ณัฐวรพล รัชสรวีชรบูล)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

สารจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายการประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง 7 ฝ่าย 8 หน่วยงาน เพื่อการผลักดันคุณภาพงานวิจัย พัฒนา นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษาให้มีศักยภาพที่เข้มแข็ง สร้างบรรยากาศการวิจัยให้เกิดขึ้น ทั้งนี้ การประชุมวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE 2024) ภายใต้หัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าการจัดประชุมวิชาการ ถือเป็นกิจกรรมทางวิชาการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นโอกาสในการช่วยส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และงานวิจัย ตลอดจนเป็นเวทีเสนอผลงานวิชาการให้แก่อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา บุคคลทั่วไป และผู้เข้าร่วมฟังทั้งภายในและภายนอก เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่สาธารณชน ให้เป็นที่รู้จัก สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผลงานวิจัย อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการสร้างสรรค์งานวิจัยร่วมกัน โดยรวบรวมองค์ความรู้ที่มีคุณค่าจากการแลกเปลี่ยนทัศนะ ประสบการณ์ สร้างเครือข่ายความเข้มแข็งทางวิชาการและงานวิจัย เพื่อเป็นฐานในการคิดอย่างสร้างสรรค์ ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

กระผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การประชุมวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE 2024) ภายใต้หัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนางานวิจัยของคณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษา ให้สามารถนำไปสู่กระบวนการบริหารจัดการที่บูรณาการงานวิจัย กับการเรียนการสอน และการบริการวิชาการ ตลอดจนการจัดการความรู้จากการวิจัยนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อขับเคลื่อน ระบบการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้ พัฒนานโยบายสาธารณะ และสนับสนุน การนำผลงานวิจัย และนวัตกรรมไปใช้ในเชิงเศรษฐกิจและ สังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืน สามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการ พัฒนาองค์ความรู้จากการวิจัยที่มีคุณภาพไปสู่การพัฒนาและประยุกต์ใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทั้งองค์กร สังคมและประเทศชาติ เป็นเวทีวิชาการระดับชาติที่รวบรวมผลงานด้านการวิจัย อันทรงคุณค่า จากหลากหลายหน่วยงาน

ในโอกาสอันดีนี้ ขอขอบคุณเครือข่ายของมหาวิทยาลัยทั้ง 7 ฝ่าย 8 หน่วยงาน และคณะกรรมการดำเนินงานทุกท่านที่ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ และสามารถพัฒนานวัตกรรมในการวิจัย เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเทคโนโลยีรวมไปถึงสามารถสร้างสรรค์ และใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม ข้อมูล ทุนมนุษย์ และทรัพยากรอื่นใดเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

(ศาสตราจารย์ ดร.สุวัจน์ ธัญรส)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

สารอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

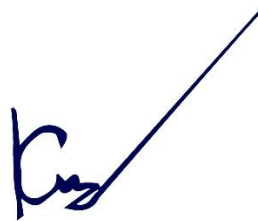

ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมและสนับสนุนเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำเสนอผลงาน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มทร.อีสาน จึงมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้เป็นส่วนสำคัญในการเปิดโอกาสให้มีเวทีการนำเสนอ และเผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรม และงานสร้างสรรค์ สำหรับคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาจากหลากหลายสาขาวิชา

การประชุมสัมมนาวิชาการครั้งนี้ มุ่งหวังที่จะเป็นเวทีที่เปิดกว้าง เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และภาคส่วนต่าง ๆ ในการพัฒนาวิจัย

นวัตกรรม และงานสร้างสรรค์ นำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ และการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน รู้สึกขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนการจัดงานประชุมสัมมนาวิชาการครั้งนี้ มหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE) หัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” จะเป็นเวทีที่ประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเกิดประโยชน์ต่อนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน

(รองศาสตราจารย์ ดร.โสมชิต ศรีภูธร)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

สารจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE) ร่วมกับเครือข่ายการประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ ภายใต้ความร่วมมือระหว่าง 7 ฝ่าย 8 หน่วยงาน ได้แก่ 1) วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ 2) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ 3) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 4) คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช 5) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และ 6) คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 7) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน 8) สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ภายใต้หัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อให้เกิดเป็นเวทีการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติที่รวบรวมผลงานด้านการวิจัยของอาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต/นักศึกษา บุคคลคลทั่วไป และเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่สาธารณชน ให้เป็นที่รู้จักเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผลงานวิจัย อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการสร้างสรรค์งานวิจัย

ขอขอบคุณคณะทำงานและเครือข่าย รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำเสนอผลงานทุกท่านที่มีส่วนร่วมทำให้การจัดการประชุมวิชาการระดับชาติในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ทุกประการ ในนามมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือด้วยดีในโอกาสต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประมุข อุณหเลขกะ)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

สารอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำรับใช้สังคมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสร้างนวัตกรรมตามศาสตร์พระราชา และจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สร้างงานวิจัยและนวัตกรรมบนฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์จึงสนับสนุนส่งเสริมให้อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ดำเนินงานวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการผลิตผลงานวิจัย ตลอดจนการนำเสนอผลงานวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มีความยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดประชุมสัมมนาวิชาการเครือข่ายงานวิจัยระดับชาติในครั้งนี้ ภายใต้ความร่วมมือ 7 ฝ่าย 8 หน่วยงาน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้น ส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการดังกล่าวสู่สาธารณชน โดยใช้เวทีการประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ เพื่อประโยชน์ในการนำความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอย่างยั่งยืนต่อไป การจัดการประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE) ภายใต้หัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อให้เกิดเป็นเวทีการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติที่รวบรวมผลงานด้านการวิจัยของอาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต/นักศึกษา บุคคลทั่วไป และเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่สาธารณชนให้เป็นที่รู้จักเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผลงานวิจัย อันส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการสร้างสรรค์งานวิจัย

ในนามของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เจ้าภาพในการจัดประชุมสัมมนาวิชาการเครือข่ายงานวิจัยระดับชาติครั้งนี้ คณะทำงานและเครือข่ายที่ร่วมสร้างสรรค์เวทีให้นิสิต/นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป ได้มีเวทีนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติที่รวบรวมผลงานด้านการวิจัย และเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านนวัตกรรมที่มีคุณภาพ อันส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือในการสร้างสรรค์งานวิจัย อีกทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้สนใจและได้นำไปใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงพร ภู่มะกา)
อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

1. ชื่อการประชุม/สัมมนาวิชาการ

การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE 2024)

2. หลักการและเหตุผล

การจัดโครงการประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 (MDTE) หัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งเป็นความร่วมมือกับสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สภาวิศวกร และเครือข่าย 7 ฝ่าย 8 หน่วยงาน ประกอบด้วย วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน และสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยมีความประสงค์เพื่อเป็นเวทีเสนอผลงานวิชาการให้แก่อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต/นักศึกษา บุคคลทั่วไป และผู้เข้าร่วมฟังทั้งภายในและภายนอก เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่สาธารณชน ให้เป็นที่รู้จักเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผลงานวิจัย อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการสร้างสรรค์งานวิจัยร่วมกัน อันเป็นเวทีวิชาการระดับชาติที่รวบรวมผลงานด้านการวิจัยอันทรงคุณค่า เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากงานวิจัยในวงกว้างเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ทางวิชาการ วิจัย และการบริการวิชาการ ก่อให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์อันเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม โดยรวบรวมองค์ความรู้ที่มีคุณค่าจากการแลกเปลี่ยนทัศนะ ประสบการณ์ สร้างเครือข่ายความเข้มแข็งทางวิชาการ และงานวิจัย เพื่อเป็นฐานในการคิดอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นเวทีเสนอผลงานวิชาการให้แก่อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต/นักศึกษา บุคคลทั่วไป และผู้เข้าร่วมฟังทั้งภายในและภายนอก
2. เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการสู่สาธารณชน ให้เป็นที่รู้จักเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผลงานวิจัย อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ
3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการสร้างสรรค์งานวิจัยร่วมกัน

4. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

5. ระยะเวลา และสถานที่ในการดำเนินการ

ในวันศุกร์ที่ 24 พฤษภาคม 2567 (1 วัน) ดำเนินการโดยใช้โปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์ (โปรแกรม Zoom Meeting)

6. กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 200 คน ประกอบด้วย

อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต/นักศึกษา บุคคลทั่วไป ผู้เข้าร่วมฟังทั้งภายในและภายนอก

7. สถานที่จัดโครงการ

โดยใช้โปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์ (โปรแกรม Zoom Meeting)

คณะกรรมการการจัดงาน

คณะกรรมการอำนวยการ

1. รศ.ดร.ชาติรี จันทรโคติกา	ที่ปรึกษา
2. ผู้อำนวยการวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ	ประธานกรรมการ
3. คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	กรรมการ
4. คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	กรรมการ
5. คณบดีคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	กรรมการ
6. คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	กรรมการ
7. คณบดีคณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	กรรมการ
8. คณบดีคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	กรรมการ
9. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์	กรรมการ
10. รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและแผนงาน วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ	กรรมการ
11. รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการวิชาการและเครือข่ายสัมพันธ์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ	กรรมการ
12. รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและวิจัยนวัตกรรมการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการเครือข่ายและเจ้าภาพร่วม

1. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
2. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
3. สภาวิศวกร
4. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
5. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
6. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
7. คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
8. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
9. คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
10. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
11. สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

คณะกรรมการดำเนินงาน

1. ผศ.ดร.กอบกุล	จันทร์โคติกา	ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.นลินา	ไชยะ	กรรมการ
3. ผศ.ดร.สาลินันท์	บุญมี	กรรมการ
4. ผศ.ดร.สุรัชย์	เอมอักษร	กรรมการ
5. ผศ.ดร.บุญธิดา	ชุนงาม	กรรมการ
6. ผศ.ดร.ศิริรัตน์	พวงแสงสุข	กรรมการ
7. ผศ.ดร.ธนพงษ์	จำปาหอม	กรรมการ
8. ผศ.ดร.อดิเรก	เยาว์วงศ์	กรรมการ
9. ผศ.สุธี	ลี้จิ่งเพิ่มพูน	กรรมการ
10. ผศ.เอกชัย	รัตนบรรลือ	กรรมการ
11. อาจารย์ ดร.ธัญนันท์	วเรศรชฎพงษ์	กรรมการ
12. อาจารย์ ดร.คุณากร	ไวยวุฒิ	กรรมการ
13. อาจารย์ ดร.สมศักดิ์	บุตรสาคร	กรรมการ
14. อาจารย์ ดร.พรพรรณ	ดอนพนัส	กรรมการ
15. อาจารย์ ดร.ณัชชา	ลิมปศิริสุวรรณ	กรรมการ
16. อาจารย์ ดร.แววดา	พิมพ์พันธ์ดี	กรรมการ
17. อาจารย์ ดร.จุฑามาศ	วงศ์กันทราร	กรรมการ
18. อาจารย์ ดร.พรชัย	ชั้นทะวงศ์	กรรมการ
19. อาจารย์ ดร.นิติรัฐ	มามีวัตร	กรรมการ
20. อาจารย์ ดร.ปริญญา	สีม่วง	กรรมการ
21. อาจารย์ อโณทัย	ทิพเนตร	กรรมการ
22. อาจารย์ศศินันท์	ศาสตร์สาระ	กรรมการ
23. อาจารย์สุธิกาญจน์	แก้วคงบุญ	กรรมการ
24. อาจารย์อรชума	หนูน้อย	กรรมการ
25. นางสาวเสาวลักษณ์	ชาวบ้านกว้าง	กรรมการ
26. นางภชนิตา	หมายชัย	กรรมการ
27. อาจารย์ ดร.หฤทัย	สมศักดิ์	กรรมการและเลขานุการ
28. นายทศพล	บัวไร่ชิง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการอ่านบทความและคณะกรรมการประจำห้องสัมมนา

บริหารธุรกิจ

1. ผศ.ดร.กอบกุล	จันทร์โคลิกา	ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.กิตติพงษ์	โสภณธรรมภาณ	กรรมการ
3. ผศ.ดร.ศศพร	มุงวิชา	กรรมการ
4. ผศ.ดร.อมรศิริ	ดิสร	กรรมการ
5. ผศ.ดร.นพณา	จุลโลบล	กรรมการ
6. ผศ.ดร.กิตติศักดิ์	แสงทอง	กรรมการ
7. ผศ.ดร.ธนาภิญญา	อรรถฤทธิ	กรรมการ
8. ผศ.ดร.วรรณณี	ตรงพาณิชย์	กรรมการ
9. ผศ.ดร.ฉัตรชัย	อินทสังข์	กรรมการ
10. ผศ.ดร.พลาณูช	คงคา	กรรมการ
11. ผศ.ดร.สมใจ	บุญหมื่นไวย	กรรมการ
12. ผศ.ดร.รัชดาภรณ์	ปิ่นรัตนานนท์	กรรมการ
13. ผศ.ดร.พรทิพย์	รอดพัน	กรรมการ
14. ผศ.ดร.ระบิล	พันภัย	กรรมการ
15. ผศ.ดร.ปฎิมา	ถนิมกาญจน์	กรรมการ
16. ผศ.ดร.เสาวลักษณ์	จิตต์น้อม	กรรมการ
17. ผศ.ดร.วาสุกาญจน์	งามโฉม	กรรมการ
18. ผศ.ดร.ศรีสมร	ผ่องพุดิ	กรรมการ
19. ผศ.ดร.ดารารัตน์	สุขแก้ว	กรรมการ
20. ผศ.พิมพ์นิภา	รัตนจันทร์	กรรมการ
21. ผศ.ดร.มาลัย	กุศลสงทวิ	กรรมการ
22. ผศ.ดร.ศิริรัตน์	พ่วงแสงสุข	กรรมการ
23. ผศ.ดร.ปวีณา	ชัยวนารมย์	กรรมการ
24. ผศ.ดร.สุวิทย์	ไวยทิพย์	กรรมการ
25. ผศ.ดร.ประสาน	นันทะเสน	กรรมการ
26. ผศ.สุนทร	ดวงประเสริฐชัย	กรรมการ
27. อาจารย์ ดร.ธนเดช	กังสวัสดิ์	กรรมการ
28. อาจารย์ ดร.สุวิทย์	สมสุภาพรุ่งยศ	กรรมการ
29. อาจารย์ ดร.ศิริชัย	กิ่งสีดา	กรรมการ
30. อาจารย์ ดร.ปริญญา	สีม่วง	กรรมการ

31. อาจารย์ ดร.วรรณดารา	เพชรไฟโรจน์	กรรมการ
32. อาจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ	ธงไชย	กรรมการ
33. อาจารย์ ดร.ชุตินา	นาคประสิทธิ์	กรรมการ
34. อาจารย์ ดร.อัจฉรา	ชนากลาง	กรรมการ
35. อาจารย์ ดร.อุษณา	แจ้จ้อย	กรรมการ
36. อาจารย์ ดร.พร้อมพร	ภูวดิน	กรรมการ
37. อาจารย์ ดร.สมศักดิ์	จินตวัฒน์กุล	กรรมการ
38. อาจารย์ ดร.ภาคภูมิ	หมีเงิน	กรรมการ
39. อาจารย์ ดร.ประชาสันต์	แว่นไธสง	กรรมการ
40. อาจารย์ ดร.วิรัตน์	บุตรวาปี	กรรมการ
41. อาจารย์ ดร.อัมพาพร	ลีลามโนธรรม	กรรมการ
42. อาจารย์ ดร.นรรัฐ	รินทวี	กรรมการ
43. อาจารย์ ดร.อนิรุช	พิพัฒน์ประภา	กรรมการ
44. อาจารย์ ดร.ปิยชาติ	ธาตรีรานนท์	กรรมการ
45. อาจารย์ ดร.สุกานดา	กลีนขจร	กรรมการ
46. อาจารย์ ดร.ณัชชา	ลิมปศิริสุวรรณ	กรรมการ
47. อาจารย์ ดร.ชาตยา	นิลพลับ	กรรมการ
48. อาจารย์ ดร.ปิยรัตน์	งามสนิท	กรรมการ
49. อาจารย์ ดร.ธัญนันท์	วรเศรษฐพงษ์	กรรมการ
50. อาจารย์ ดร.ถนอมศักดิ์	สุวรรณน้อย	กรรมการ
51. อาจารย์ ดร.ศุภวัฒน์	สุขะประเมษฐ	กรรมการ
52. อาจารย์ ดร.สุทธิพงษ์	สุวรรณสาธิต	กรรมการ
53. อาจารย์ ดร.ศิริพงษ์	สีไสไพร	กรรมการ
54. อาจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์	สมัครสมาน	กรรมการ
55. อาจารย์ ดร.คุณากร	ไววุฒิ	กรรมการ
56. อาจารย์ ดร.นิติรัฐ	มามีวัตร	กรรมการ
57. อาจารย์ ดร.สมศักดิ์	บุตรสาคร	กรรมการ
58. อาจารย์ ดร.ปรามินทร์	โฆษิตกุลพร	กรรมการ
59. อาจารย์ ดร.ปริญญา	มากลีน	กรรมการ
60. อาจารย์ ดร.ชัยเสถียร	พรหมศรี	กรรมการ
61. อาจารย์ ดร.ขวัญฤทัย	บุญยะเสนา	กรรมการ
62. อาจารย์ ดร.อารีย์	มัยพงษ์	กรรมการ

63. อาจารย์ ดร.ณัฐาพัชร์	วรพงศ์พัชร์	กรรมการ
64. อาจารย์ ดร.ศรีสุดา	อินทมาศ	กรรมการ
65. อาจารย์ ดร.สินีนารถ	เริ่มลาวรรณ	กรรมการ
66. อาจารย์ ดร.บุปผชาติ	แต่งเกลี้ยง	กรรมการ
67. อาจารย์ ดร.สุพัตรา	คำแหง	กรรมการ
68. อาจารย์ ดร.สิทธิชัย	นवलเศรษฐ์	กรรมการ
69. อาจารย์ ดร.พัชรี	พระสงฆ์	กรรมการ
70. อาจารย์ ดร.สุภาพร	เพ่งพิศ	กรรมการ
71. อาจารย์ ดร.ธัญญาอนุช	โมราศิลป์	กรรมการ
72. อาจารย์ ดร.ชัชวาล	แสงทองล้วน	กรรมการ
73. อาจารย์ ดร.กวีไกล	วุฒิสเสน	กรรมการ
74. อาจารย์ ดร.ชัชชติภักซ์	เดชจิรมณี	กรรมการ
75. อาจารย์ ดร.พรชัย	ชั้นทะวงศ์	กรรมการ
76. อาจารย์ ดร.ชเนศ	รัตนอุบล	กรรมการ
77. อาจารย์วัลลภ	อรุณธรรมนาค	กรรมการ
78. นางเพ็ญศิริ	โพริয়া	กรรมการ
79. นางสาวศศิวิมล	กอบัว	กรรมการ
80. นางนงลักษณ์	อันทะเดช	กรรมการ
81. นางสาวรัฐพรรัตน์	งามวงศ์	กรรมการ
82. อาจารย์ ดร.จุฑามาศ	วงศ์กันทรากร	กรรมการและเลขานุการ

รัฐประศาสนศาสตร์

1. รศ.ดร.เพ็ญศรี	ฉรินัง	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.สุขุมวิทย์	ไสยโสภณ	กรรมการ
3. รศ.ดร.วิพร	เกตุแก้ว	กรรมการ
4. รศ.ดร.วัลลภ	รัฐฉัตรานนท์	กรรมการ
5. รศ.ดร.วิวัฒน์	หมั่นการ	กรรมการ
6. ผศ.พล.อ.ดร.เกษมชาติ	นเรศเสนีย์	กรรมการ
7. ผศ.พ.อ.ดร.วรสิทธิ์	เจริญพุ่ม	กรรมการ
8. ผศ.ดร.สุเชาว์	มีหนองหว้า	กรรมการ
9. ผศ.ดร.รัชยา	ภักดีจิตต์	กรรมการ
10. ผศ.ดร.ศิริวัฒน์	เปลี่ยนบางยาง	กรรมการ
11. อาจารย์ ดร.อำนาจ	บุญรัตน์ไมตรี	กรรมการ

12. อาจารย์ ดร.ฐานรินทร์	หาญเกียรติวงศ์	กรรมการ
13. อาจารย์ ดร.สุภารัตน์	สุดสมบูรณ์	กรรมการ
14. อาจารย์ ดร.ทศพล	อัครพงษ์ไพบูลย์	กรรมการ
15. อาจารย์ ดร.เนตรชนก	สุนาสวน	กรรมการ
16. อาจารย์ ดร.สุพัตรา	ยอดสุรางค์	กรรมการ
17. อาจารย์ ดร.ธัญชกร	ปกิตตาวิจิตร	กรรมการ
18. รศ.ดร.ชมภูษ	หุ้มนาค	กรรมการและเลขานุการ

การศึกษา

1. รศ.ดร.ทิพย์วิมล	วังแก้วหิรัญ	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.พิภพ	วข้างเงิน	กรรมการ
3. รศ.ดร.จิรศักดิ์	สุรงค์พิพรรธน์	กรรมการ
4. รศ.ดร.โกสุม	สายใจ	กรรมการ
5. รศ.ดร.สุวิทย์	ภาณุจารี	กรรมการ
6. ผศ.ดร.ขจรศักดิ์	ศิริมัย	กรรมการ
7. ผศ.ดร.ภูมิภักดิ์	ภุมพงศ์คชศร	กรรมการ
8. ผศ.ดร.วีระวัฒน์	พัฒนกุลชัย	กรรมการ
9. ผศ.ดร.วรรณรี	ปานศิริ	กรรมการ
10. ผศ.ดร.ชัยวัฒน์	ประสงค์สร้าง	กรรมการ
11. ผศ.ดร.เฉลิมพล	มีชัย	กรรมการ
12. ผศ.ดร.วชิรา	อยู่สุข	กรรมการ
13. ผศ.ดร.สมใจ	สีบเสาะ	กรรมการ
14. พลเรือตรีหญิง ดร.วิภาดา	พูลศักดิ์วารสาร	กรรมการ
15. อาจารย์ ดร.อัจฉรา	อินโต	กรรมการ
16. อาจารย์ ดร.ทัศนีย์	ช่อเทียนทิพย์	กรรมการ
17. อาจารย์ ดร.สาลินี	มีเจริญ	กรรมการ
18. อาจารย์ ดร.วีระกุล	อรัณยษนา	กรรมการ
19. อาจารย์ ดร.รักชนกชรินทร์	พูลสุวรรณนธิ	กรรมการ
20. อาจารย์ ดร.ทง	ทองภูเบศร์	กรรมการ
21. อาจารย์ ดร.พงษ์สุวรรณ	ศรีสุวรรณ	กรรมการ
22. อาจารย์ ดร.ละมุล	รอดขวัญ	กรรมการ
23. อาจารย์ ดร.มังกรแก้ว	ดรฤณศิลป์	กรรมการ
24. อาจารย์ ดร.สุพัชร	พันธุ์ระศรี	กรรมการ

25. อาจารย์ ดร.ชินวงศ์	ศรีงาม	กรรมการ
26. อาจารย์ ดร.อมรรัตน์	พันธ์งาม	กรรมการ
27. อาจารย์ ดร.หฤทัย	สมศักดิ์	กรรมการ
28. อาจารย์ ดร.นวลไย	นิลบรรพ์	กรรมการ
29. อาจารย์ ดร.วิรัตน์	มณีพฤษ์	กรรมการ
30. อาจารย์ ดร.พงษ์กฤตย์	นามปพนอังกูร	กรรมการ
31. อาจารย์ ดร.พรรณี	เทพสุตร	กรรมการ
32. อาจารย์ ดร.ประทีป	มากมิตร	กรรมการ
33. อาจารย์ ดร.มานิตย์	สีสง่า	กรรมการ
34. อาจารย์ ดร.สมชัย	สินแท้	กรรมการ
35. อาจารย์ ดร.สามารถ	รุ่งเรือง	กรรมการ
36. ดร.บุญชูธรรม์	โตสัมพันธ์	กรรมการ
37. ดร.รัฐจักรพล	สามทองคำ	กรรมการ
38. ผศ.ดร.สิริภัทร	จันทะมงคล	กรรมการและเลขานุการ

วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

1. ผศ.เกษม	เจนวิไลศิลป์	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.สำเร็จ	รักซ้อน	กรรมการ
3. รศ.จรูญ	เจริญเนตรกุล	กรรมการ
4. ผศ.ดร.ธีรินทร์	คงพันธ์ุ์	กรรมการ
5. ผศ.ดร.ประสพโชค	โห้ทองคำ	กรรมการ
6. ผศ.ดร.ธีระพงษ์	บุญรักษา	กรรมการ
7. ผศ.ดร.สุประวิทย์	เมืองเจริญ	กรรมการ
8. ผศ.ดร.ณัฐพงศ์	แก้วบุญมา	กรรมการ
9. ผศ.ดร.พงศกร	คชาพงศ์กุล	กรรมการ
10. ผศ.ดร.ณิชานัช	เกศมุกดา	กรรมการ
11. ผศ.ดร.รัฐศักดิ์	พรหมมาศ	กรรมการ
12. ผศ.ดร.บุญธิดา	ชุนงาม	กรรมการ
13. ผศ.ดร.รณกร	เทพวงษ์	กรรมการ
14. ผศ.ดร.อรรถพล	มาลัย	กรรมการ
15. ผศ.ดร.คณิศร	จีระโทก	กรรมการ
16. ผศ.ดร.ภาณุวัฒน์	อุส่าห์เพียร	กรรมการ
17. ผศ.ดร.นิติกรณ์	ศิลป์ศิริวานิชย์	กรรมการ
18. ผศ.ดร.นพศักดิ์	ตันติสัตยานนท์	กรรมการ

19. ผศ.ดร.สันติ	ไทยยีนวงษ์	กรรมการ
20. ผศ.ดร.ดวงกมล	เรื่อนงาม	กรรมการ
21. ผศ.ดร.มณีรัตน์	เข้มขาว	กรรมการ
22. ผศ.ณิชภา	มินาบูลย์	กรรมการ
23. ผศ.มงคล	ณ ลำพูน	กรรมการ
24. ผศ.สุธี	ลี้จิงเพิ่มพูน	กรรมการ
25. อาจารย์ ดร.นำพล	ม่วงอวยพร	กรรมการ
26. อาจารย์ ดร.ชัยศิริ	สนิทพลกลาง	กรรมการ
27. อาจารย์ ดร.นิวัฒน์	สุขสาม	กรรมการ
28. อาจารย์ ดร.นุชรัตน์	นุชประยูร	กรรมการ
29. อาจารย์ ดร.ณัฐพล	ธนเชวงสกุล	กรรมการ
30. อาจารย์ ดร.วิศิษฐ์ศักดิ์	ทับยง	กรรมการ
31. อาจารย์ ดร.ทฤทัย	มาศโค้ง	กรรมการ
32. อาจารย์ ดร.บวรกิตติ์	เนคมานุรักษ์	กรรมการ
33. อาจารย์ ดร.ชานนท์	บุญมีพิพิธ	กรรมการ
34. อาจารย์ ดร.ดวงทิพย์	ฤกษ์	กรรมการ
35. อาจารย์ ดร.ปรารักษ์ทิพย์	แก้วเพ็งกรอ	กรรมการ
36. อาจารย์ ดร.ติณณภพ	แพงผม	กรรมการ
37. อาจารย์ ดร.ศิวพร	ลินทะลิก	กรรมการ
38. อาจารย์ ดร.กัลยาณี	ทองเหลี่ยมนาค	กรรมการ
39. อาจารย์ ดร.นรินทร์	วัชโรดม	กรรมการ
40. อาจารย์ ดร.อภิชัย	จันทร์อุดม	กรรมการ
41. อาจารย์ ดร.เบญจามิน	ชนะคช	กรรมการ
42. อาจารย์ ดร.จิระศักดิ์	พุกดำ	กรรมการ
43. อาจารย์ ดร.วัชรินทร์	วรินทร์ทักษะ	กรรมการ
44. อาจารย์ ดร.ปกรณ	ตู้ไพเราะ	กรรมการ
45. อาจารย์ ดร.ชัยพิชิต	คำพิมพ์	กรรมการ
46. อาจารย์ ดร.พีรภัทร	จิรนนทนากร	กรรมการ
47. อาจารย์ไชยยันต์	ทองสองยอด	กรรมการ
48. ผศ.เอกชัย	รัตนบรรลือ	กรรมการและเลขานุการ

สาธารณสุข

1. ผศ.ดร.วรพล	แวงนอก	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.นวิสนันท์	วงศ์ประสิทธิ์	กรรมการ
3. รศ.ดร.พัชณา	ใจดี	กรรมการ
4. ผศ.ดร.ศิริไชน์	วนรัตน์วิจิตร	กรรมการ
5. ผศ.ดร.ประภาพร	เมืองแก้ว	กรรมการ
6. ผศ.ดร.รุ่ง	วงศ์วัฒน์	กรรมการ
7. ผศ.ญาดา	เรียมริมมะตัน	กรรมการ
8. ผศ.ดร.แหวดาว	พิมพ์พันธ์ดี	กรรมการและเลขานุการ

การท่องเที่ยว

1. รศ.วิวัฒน์	วงศ์อรุณ	ประธานกรรมการ
2. อาจารย์ ดร.ธนชชา	ชัยชวัลประทีป	กรรมการ
3. อาจารย์ ดร.ปวีณา	ข้าพัต	กรรมการ
4. อาจารย์ ดร.ธนภัทร	สีสดีใส	กรรมการ
5. อาจารย์ ดร.อัจฉราวรรณ	เพ็ญวันศุกร์	กรรมการ
6. อาจารย์ ดร.สุนิสา	มามาก	กรรมการ
7. อาจารย์ ดร.นิภารัตน์	สายประเสริฐ	กรรมการและเลขานุการ

การจัดการและสหวิทยาการ

1. ผศ.ดร.ฐิติมา	โหล้ยอง	ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.ชัยฤทธิ์	ทองรอด	กรรมการ
3. ผศ.ดร.กาญจนา	พันธ์เอี่ยม	กรรมการ
4. อาจารย์ ดร.สุนันทา	เสถียรมาศ	กรรมการ
5. อาจารย์ ดร.ภคมน	โกะฉีร์กุล	กรรมการ
6. ดร.อาทิตยา	พิพัฒน์พงศ์อำไพ	กรรมการ
7. ดร.กัณณ์ศศิชา	เนาไยเย็นผล	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการ/กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการรับผิดชอบในกรณีที่มีการคัดลอก ลอกเลียนโดยมิได้มีการอ้างอิง ที่ถูกต้อง (Plagiarism) หรือขัดกับจริยธรรมทางวิชาการและการวิจัย (Academic and Research Ethic) การใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้อง เช่น สะกดผิด ใช้คำผิดความหมาย รวมทั้งการพิมพ์ตกบกพร่อง และในกรณีใด ๆ ที่มีข้อผิดพลาดในเนื้อหา รวมถึงกระบวนการการผลิตผลงานและจริยธรรมทางการวิจัยในมนุษย์ ถือเป็นความรับผิดชอบของเจ้าของผลงาน

ข้อความและบทความในรายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567 เป็นแนวคิดของผู้เขียน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของ คณะทำงาน/คณะกรรมการการประชุมวิชาการระดับชาติ

สารบัญ

	หน้า
แนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว กรณีศึกษา เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง	
คุณอุษณีย์ ทองนพคุณ คุณเผด็จศักดิ์ จารยะพันธ์ และคุณอรัญญา ศรีชัย.....	1
ศักยภาพในการปรับตัวของยูวเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเพื่อจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์	
คุณพิมพ์ชนก อิงเจริญสุนทร คุณกัมปนาท วิจิตรศรีกมล และคุณกิตติชัย ดวงมาลัย.....	16
การบริหารโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืชของมหาวิทยาลัยมหิดล คุณฐานะมาศ ลิงห์คง.....	25
การพัฒนาโมเดลการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี	
คุณอัศวินท์ วงษ์ประยูร และคุณอัษฎนิษฐา ดิษฐานนท์.....	38
การพัฒนาแนวทางการจัดการพลังงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายทางพลังงาน กรณีศึกษา โรงงานผลิต กล่องกระดาษลูกฟูก	
คุณสุดาอินทร์ อินทอง คุณเลิศเลขา ศรีรัตน์นะ คุณนันทน์ภัสสร อินย์ม และคุณบุญธรรม หาญพานิชย์	47
พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	
คุณมนชนก วงษ์วิจิตร คุณนฤมล แก้วจำปา และคุณอุษารตี ภู่มาลี.....	60
แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างของธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร	
คุณอังค์วารักษ์ ขำนาถ.....	72
การประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี	
คุณสรลาลี พิพิธพิทักษ์ คุณนฤมล แก้วจำปา และคุณอุษารตี ภู่มาลี.....	85
ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ	
คุณศุภณัฐ อ่วมเผือก คุณชรรค์ชัย ประสานัย และคุณอุษารตี ภู่มาลี.....	100
การประเมินศักยภาพเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะไกลในอุทยานแห่งชาติเขาสกก จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
คุณชฎานิชฐ์ บุญเรือง คุณอุษารตี ภู่มาลี และคุณนภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เชียว.....	111
การวิเคราะห์การรับรู้คุณภาพของสายการบินในประเทศไทย การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์กลุ่ม	
คุณธนพงษ์ จำปาหอม คุณวรรณงค์ โถทองคำ และคุณดิศกุล ชลศาลาลินธุ์.....	123
ศักยภาพขององค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวในการเสริมสร้างความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร	
คุณณัชชา ลิมปศิริสุวรรณ คุณนวินดา ชื่อดรง และคุณอัมพาพร สีสามโนธรรม.....	134

การศึกษาทัศนคติของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่มีต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560	
<i>คุณณิชารีย์ ชูช่วย คุณธีรเดช สอนองทวีพร คุณวรานนท์ คงสง และคุณชัยวัฒน์ ภูวรวงศ์ชัย.....</i>	143
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างของหน่วยงานรัฐ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	
<i>คุณกาญจนา ประทับแก้ว คุณธีรเดช สอนองทวีพร คุณวรานนท์ คงสง และคุณชัยวัฒน์ ภูวรวงศ์ชัย</i>	157
การพัฒนากระบวนการตรวจสอบถึงน้ำมันในสายการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ กรณีศึกษาบริษัทไทยซัมมิทโอโตโมทีฟ จำกัด	
<i>คุณสุรศักดิ์ เศษสินธุ์ คุณเลิศเลขา ศรีรัตน์นะ คุณกฤษดา พิศลยบุตร และคุณบุญธรรม หาญพานิชย์...</i>	170
การศึกษาสมรรถนะเครื่องสร้างอากาศเย็นชนิดแลกเปลี่ยนความร้อนแบบไม่สัมผัสและการระเหยโดยตรง สำหรับโรงเพาะเห็ดสกุลนางรม	
<i>คุณชนมน จันทนา คุณศุภชัย กุลมณีวัฒน์ และคุณเอนก ไกรรอด.....</i>	183
การปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อลดการเกิดของเสียของแผ่นพิมพ์โลหะฝาบรรจุภัณฑ์เครื่องต้ม กรณีศึกษาโรงงานผลิตแผ่นพิมพ์โลหะในประเทศไทย	
<i>คุณกันตภณ สรไชยสัมฤทธิ์ และคุณปรารณา ปรารณชาติ.....</i>	194
การวางแผนจัดการการใช้พลังงานไฟฟ้าในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้เทคนิควิศวกรรมคุณค่า กรณีศึกษา : อาคารคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีช่างกลพาณิชย์การนครราชสีมา	
<i>คุณจิราพร บุญยฤทธิชัยกิจ และคุณมารุต โคตรพันธ์.....</i>	208
ระบบบำบัดน้ำด้วยก๊าซโอโซนสำหรับเครื่องดักจับฝุ่น PM2.5 ร่วมกับการกรองแบบเปียก	
<i>คุณพิเชฐ ศรีเนตร คุณณัฐ ลีจิ่งเพิ่มพูน คุณเมธี สว่างศรี คุณสทธีร์ อินสว่าง คุณจิรวัดน์ ภูระหงษ์ และคุณวราวุธลี หอมคำนึ่ง.....</i>	220
การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กรณีศึกษาโรงงานผลิตเปลือกหม้อพลาสติกแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ	
<i>คุณพิชานนท์ กระจำงโพธิ์ คุณธีรเดช สอนองทวีพร คุณวรานนท์ คงสง และคุณชัยวัฒน์ ภูวรวงศ์ชัย.....</i>	231
นวัตกรรมเครื่องดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต	
<i>คุณอริย์ธัช กิจสุนทร คุณสลินี อาจารย์ และคุณสมภาพ ทองปลิว.....</i>	245
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาการประปาส่วนภูมิภาค	
<i>คุณชาติ ปราการไชย คุณธีรเดช สอนองทวีพร คุณวรานนท์ คงสง และคุณชัยวัฒน์ ภูวรวงศ์ชัย.....</i>	257
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ กรมโยธาธิการและผังเมือง	
<i>คุณสุทธิภัทร อิทธิปัญญากุล และคุณวัชรินทร์ วิทย์กุล.....</i>	271

การศึกษาพฤติกรรมเชิงกล ความคงทน และเปรียบเทียบความคุ้มค่าของเส้นใยเหล็กกับเหล็กเส้นในงานพื้นคอนกรีตวางบนดิน	
<i>คุณจักรกฤษณ์ รัตนาถ และคุณบารเมศ วรธนะภูติ.....</i>	283
การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจราจรบริเวณแยกประโดก (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 กม.150+500)	
<i>คุณพีระศักดิ์ มั่นคง และคุณกิตติชัย ธนทรัพย์สิน.....</i>	296
ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่	
<i>คุณกิตติชัย อรุณโชติวงศ์ และคุณวีระเกษตร สวนผกา.....</i>	309
แอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT	
<i>คุณนัทธชนัน เอี่ยมชีวะ คุณลลิตา หมื่นพันธ์ คุณภวัต ฉิมเล็ก คุณศุภชัย คนเที่ยง คุณพงษ์พิชญ์ เลิศเจริญวุฒา คุณธงรบ อักษร และคุณไพฑูรย์ จิวทั้ง.....</i>	320
แอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล	
<i>คุณวรภัตรา บุตรรักษ์ คุณเอกชัย ฉิมเทศ คุณภวัต ฉิมเล็ก คุณศุภชัย คนเที่ยง คุณพงษ์พิชญ์ เลิศเจริญวุฒา คุณธงรบ อักษร และคุณไพฑูรย์ จิวทั้ง.....</i>	333
การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ด้านอุตสาหกรรมนิกเกิลด้วยการผสมผสานระหว่างศูนย์การศึกษาเสมือนจริงและเอไอ-แชทบอท	
<i>คุณจิรการณ วรงค์ทรรค์ และคุณวัชรวิไล ตั้งคุปตานนท์.....</i>	345
การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell	
<i>คุณพจนีย์ จันทรสุมวงศ์.....</i>	358
เว็บไซต์บีบีดีเพื่อให้บริการปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพจิต	
<i>คุณศุภกร ชุมสิงห์ คุณชาญชัย อรรคมาติ คุณณัฐวัชร เทียมทัด และคุณรักชนก สุชะกาลนันท์....</i>	371
การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	
<i>คุณเกวลิณ ชูช่วย คุณศิรินทรา ทอมหวล และคุณสมใจ จิตคำนึ่งสุข.....</i>	384
การบูรณาการความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	
<i>คุณชัยยันต์ เหมนแก้ว คุณพัสกร บุตรเต้ และคุณทิพย์มณฑา ผกาแก้ว.....</i>	395
การพัฒนาโมเดลการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์	
<i>คุณเลิศลักษณ์ บุญอนอม และคุณอัญญาธิษฐาน ดิษฐานนท์.....</i>	407
การพัฒนาโมเดลยอมรับการใช้เทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ในประเทศไทย	
<i>คุณอภิวัฒน์ ปัญญารัตนกุล และคุณอัญญาธิษฐาน ดิษฐานนท์.....</i>	419

การพัฒนาโมเดลการยอมรับอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริงในการนำเสนอกลุ่มสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์บนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม	
<i>คุณเข็มทอง ชัยสุวรรณ และคุณอัญญา ดิษฐานนท์.....</i>	433
การจับภาพหน้าของบุคคลที่เข้าใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โดยใช้วิธี face detection	
<i>คุณเฉลิมชัย ภูมิพัฒน์ คุณวรวิช วาสนปรีชา และคุณปรีชา เครือโสม.....</i>	444
การจำแนกระดับความสุขของภาพกล้วยหอมทองด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงลึก	
<i>คุณศรารุช ช่อวุฒิกุล.....</i>	454
การพัฒนาชุดสถิติระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับเลี้ยงปลาดุก	
<i>คุณกริชกรณ์ ใจยา คุณวิชิตา กลั่นเอี่ยม คุณณรงค์ศักดิ์ แสงป้อม และคุณธัญชนก ผิวคำ.....</i>	467
ระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด ไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์	
<i>คุณครรชิต เทพทิพย์ คุณอนุทิตา เล็กเพชร และคุณบารมี ไอสธีร์กุล.....</i>	479
ห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุดมารทนะนงสงคราม	
<i>คุณณัฐพร วงศ์จิระศักดิ์ คุณทวีศักดิ์ คงตุก และคุณลลิตวิวรรต รอบรู้.....</i>	490
การพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด	
<i>คุณชัยวัฒน์ กล่าพิชัย คุณศุภาวิชัย เครือแก้ว คุณวันเพ็ญ ผลิตร และคุณศุภกิจ พัวประเสริฐ.....</i>	500
การพัฒนาระบบบริหารงานศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี	
<i>คุณธนชัย ใ้หน่า คุณอรพินธุ์ เวียงคำ และคุณชนินดา แก้วเพชร.....</i>	512
การพัฒนาระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาบริษัท ดี เอกซ์-เพอะทีส จำกัด	
<i>คุณวันวิสา สุขคะละ คุณวรรณุช จันทร์โอ และคุณวุฒิมพงษ์ เชื้อนดิน.....</i>	523
ระบบการจัดการสอนชดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี	
<i>คุณธราดล มาเจริญ คุณไพฑูรย์ จันทร์เรือง และคุณมงคล ณ ลำพูน.....</i>	532
การพัฒนาโมเดลการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล	
<i>คุณฐิติกานต์ อณารัตน์ และคุณอัญญา ดิษฐานนท์.....</i>	545
การจัดการการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานโดยการปรับพฤติกรรมการใช้งานของบุคลากรในสำนักงาน: กรณีศึกษารณาการอมสิน งานการขายและการบริการ สำนักพหลโยธิน	
<i>คุณชฎาพร ลำลวน และคุณฐานิตา ฮ่องฤกษ์.....</i>	556
การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากรวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร	
<i>คุณชินกฤต ลีตวรรณมาศ คุณนันทัทพ์ อีอนอก และคุณนฤมล สุ่นสวัสดิ์.....</i>	568

องค์ประกอบด้านอุปสงค์ (Demand-side) อุปทาน (Supply-side) ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวี: บทวิเคราะห์เอกสารราชการ International Database และเว็บไซต์ไทย	
คุณพิเชษฐ พิณทอง.....	580
การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	
คุณกาญจณี พู่เทพ และคุณศุภลักษณ์ ปะภูสะโร.....	596
แนวทางการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายประกอบการขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)	
คุณสิทธิพร ตันฑวิรุฬห์ และคุณวัฒนา บัวภูมิ	608
แบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัยมหิดล	
คุณฉวีวงศ์ คูหาก้องเกียรติ.....	624
ความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3	
คุณวศิณ นุชคง คุณกมลทิพย์ ศรีหาเศษ และคุณพนิดา พานิชวัฒน์	631
คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช	
คุณมณฑลชัย กุลพ้อ คุณสุดาวรรณ บัวคง คุณสุทธิวรรณ ลือชัย คุณวรรณิษา มิตรแก้ว คุณอารยา ศรีอัครานนท์ คุณกุลธิดา ขาวเล็ก คุณณัฐวรรดี คณิตินสุทธิทอง	
คุณนิเฟาซาน ระเด่นอาหมัด และคุณณพิชญา เฉิดโฉม.....	643
วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	
คุณสุทธิ ชวนโพธิ์ และคุณณัชชา ลิ้มปศิริสุวรรณ	657
ประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร	
คุณมนทกานต์ มุจนานันท์ และคุณฐิติมา ไท้ลำยอง	670
ประสิทธิผลโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร	
คุณพีระภัทร์ ทองย้อย และคุณฐิติมา ไท้ลำยอง	683
การติดตามประเมินผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
คุณนรากร แก้วมณี และคุณฐิติมา ไท้ลำยอง.....	694

ประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ	
<i>คุณชนิษฐา ลินสอน และคุณฐิติมา ไห้ลำยอง.....</i>	704
การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหาร ส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม	
<i>คุณภาณุวัฒน์ บัวอ่อนยศ และคุณชมภูณัฐ หุ่นนาค.....</i>	714
ประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ	
<i>คุณอำภา มาลี และคุณรัชชา ภักดีจิตต์.....</i>	726
การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
<i>คุณวิภาวรรณ จิตต์พะวงษ์ และคุณรัชชา ภักดีจิตต์.....</i>	737
การจัดการการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน	
<i>คุณศิริพัฒน์ ปลั่งกลาง และคุณรัชชา ภักดีจิตต์.....</i>	747
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปราม สินค้าหนีภาษีสรรพสามิตอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
<i>คุณวุฒิชัย ฟองชัย และคุณวรสิทธิ์ เจริญพุด.....</i>	757
การจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้าง ชั่วคราวกรมสรรพสามิต	
<i>คุณเอริกา สุภาพจน์ และคุณวรสิทธิ์ เจริญพุด.....</i>	766
การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวพื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
<i>คุณอรภัทร เวชชुकัต์ชัย และคุณวรสิทธิ์ เจริญพุด.....</i>	774
การจัดการขยะในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	
<i>คุณฐิติมา ล้ำเลิศ และคุณวรสิทธิ์ เจริญพุด.....</i>	783
แผนธุรกิจแฟรนไชส์กล้วยเตี๋ยวกุ้งเส้นสายรุ้ง สูตรที่เด็ดในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร	
<i>คุณชานนท์ วงษ์แม่น้อย และคุณสุนันทา เสถียรมาศ.....</i>	792
การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนวังซองร่วมใจรักษ์	
<i>คุณจตุพร จันทร์เพชร.....</i>	803
คุณภาพการให้บริการสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี	
<i>คุณอรริสา เจ๊ะยะหลี คุณนิศาชล ลัมภากรณ์ และคุณภรณ์พิน คงทอง.....</i>	816

คุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร	
<i>คุณพงศกร นุชประเสริฐ คุณนันทน์หทัย อี๋นอก และคุณนฤมล สุ่นสวัสดิ์</i>	829
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
<i>คุณธงชัย เพชรสีม่วง คุณนันทน์หทัย อี๋นอก และคุณนฤมล สุ่นสวัสดิ์</i>	842
แนวทางการเพิ่มยอดขายเครือข่ายย่อย วงเงินอนุมัติไม่เกินสองแสนบาท กรณีศึกษารณาคาร ออมสิน สาขาเม-ญา เชียงใหม่	
<i>คุณกรวรรณ พันธุ์หาญ และคุณฐานิตา ฆ้องฤกษ์</i>	855
เทคนิคพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ MTE-receipt สำหรับหน่วยงานในกำกับของรัฐให้มี ประสิทธิภาพสู่ความยั่งยืน	
<i>คุณพิชญาสินี จิตติพิชญานันท์</i>	867
ผลตอบแทนทางสังคม (Social Return on Investment : SROI) จากการลงทุนโครงการ ของภาครัฐ กรณีศึกษา : โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	
<i>คุณคณิสรา ศิริพงษ์ และคุณชญานี ชวะโนทย์</i>	881
การประยุกต์ใช้โครงข่ายประสาทเทียมเพื่อทำนายการลดอันดับเครดิตของบริษัท ภายใต้ ปัจจัยจากแบบจำลอง Altman Z-Score	
<i>คุณณัฐวารี ราชพิบูลย์ และคุณจิโรจน์ บุรณศิริ</i>	892
การศึกษาประสิทธิภาพการกำหนดช่วงเวลาการซ่อมบำรุงแบบปรับเปลี่ยนจากข้อมูลที่มา จากการแจกแจงไวบูลล์	
<i>คุณณัฐพงศ์ อนันต์อาชญาสิทธิ์ และคุณอนุภาพ สมบูรณ์สวัสดิ์</i>	905
การศึกษาประสิทธิภาพเครื่อง Sales and Services Unit on Mobile : SUMO ต่อการ ปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1	
<i>คุณจุฑามาศ ใจโน และคุณฐานิตา ฆ้องฤกษ์</i>	919
ปัญหาที่เกิดจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ	
<i>คุณนิติรัฐ มาลีวัตร คุณวราพร ช่วยเพ็ญ คุณเรวัช มุสิกะสินธร คุณนริศรา โพธิ์แสง</i>	
<i>คุณพิชญภา ม้าห้วย และคุณอภิสิทธิ์ ทศแก้ว</i>	932
ปัญหาการจราจรติดขัดที่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ	
<i>คุณปริญญา สีม่วง คุณธนกานต์ จิตรชื่น คุณพีรพัฒน์ ลาววัลย์ คุณเจษฎาพงศ์ รวมพิมาย</i> <i>และคุณนิติรัฐ มาลีวัตร</i>	944

การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คุณสมศักดิ์ บุตรสาคร คุณญาดา กันทะวงศ์ คุณธมกร ปู่กี คุณศุภกาญจน์ กลิ่นกลบ คุณสุกัญญา นิสุงเนิน คุณไอลดา มะสะพันธ์และคุณนิติรัฐ มาลีวัตร.....	957
การศึกษาพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ คุณณภัทร ดีมาก คุณพรชิตา มาพร้อม คุณขวัญฤทัย ทับเทศ คุณอัญธิชา สุขกระจ่าง คุณนัชรีพร เสียงเพราะ คุณนวรรตน์ อันทับ และคุณนิติรัฐ มาลีวัตร	969
การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คุณศรัญญา คงเที่ยง คุณจรีทิพย์ สู้หิม คุณชนากานต์ เงินยวง คุณชลธิชา ลัดนาโค คุณนนทกร ธรรมวุฒิ คุณศุภวิชัย เลิศวิสุทธิ์วรกุล และคุณนิติรัฐ มาลีวัตร	983
สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คุณสุภาวดี สระแก้ว และคุณเสาวลักษณ์ จิตต์น้อม.....	994
กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา คุณกรกช พันธุ์เจริญ คุณพงษ์นรินทร์ ปัดจัตูรัส คุณภักภรณ์ รถเพชร คุณรัฐกฤษ ธนพิทชัย และคุณภูมิพัฒน์ นวจินดากาญจน์	1007
การเตรียมความพร้อมทางด้านการเงินและลักษณะเศรษฐกิจ สังคมที่มีผลต่อการวางแผน ทางการเงินก่อนวัยเกษียณ คุณศศิภัทร์ โชติสุภวัตรนิกุล คุณศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข และคุณพัทริยา เห็นกลาง	1018
คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร คุณพรสวรรค์ หมั่นจิตร คุณศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข และคุณอนงค์ ไตวัลย์	1028
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 (IFRS 9) เรื่องเครื่องมือทางการเงิน ที่มีต่อกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คุณนงชนก ลีทิพาที และคุณพิรุชญาณ์ คาเนโกะ	1038
การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า ของผู้บริโภคในประเทศไทย คุณอชิระ อัมพวา คุณศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข และคุณธนากร รัชตกุลพัฒน์	1049

ผลกระทบด้านมุมมองคุณภาพและภาพลักษณ์ของเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติที่มีต่อ ความพึงพอใจ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คุณณภสร ไกยะโส และคุณมาลัย กุศลสงฆ์.....	1060
ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหารในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คุณภัทรภร ชีบังเกิด และคุณมาลัย กุศลสงฆ์.....	1073
มุมมองคุณค่า แรงจูงใจเชิงสุนทรียรสที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการกลับมาใช้บริการซ้ำของ ผู้ใช้บริการร้านขนมไทย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล คุณมณฑนา อ้ายจุม และคุณมาลัย กุศลสงฆ์.....	1083
บทบาทของสิ่งจูงใจทางการเงินต่อการพัฒนาความตั้งใจในการใช้งานจุดทิ้งของหมู่บ้านเพื่อ การจัดการขยะแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายอย่างยั่งยืน คุณเกษม ฉันท์แต่ง และคุณมาลัย กุศลสงฆ์.....	1093
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งจูงใจทางการเงินกับความตั้งใจและความเต็มใจจ่าย สำหรับการจัดการขยะคอมพิวเตอร์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณวนิดา ฉันท์แต่ง และคุณมาลัย กุศลสงฆ์.....	1105
การพัฒนารูปแบบความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณเจษฎา จันทร์ศรี และคุณมาลัย กุศลสงฆ์.....	1117
ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาด ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ตอนล่าง คุณหนึ่งฤทัย เกิดฤทธิ และคุณธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์.....	1130
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคม ในเขตภาค กลางตอนล่าง คุณวรารัตน์ รูปอ้น และคุณธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์.....	1144
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากการซื้อสินค้าของน้ำดื่ม ตรา ชม คุณพัชราภรณ์ น้อยเรื่อนาม และคุณธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์.....	1153
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภท ตู้เย็นในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณสรารุช ลิ้มอรุณรักษ์ และคุณธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์.....	1164
การวิเคราะห์ความสำคัญของความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมและความตั้งใจ ในการจัดการขยะ หลอดไฟในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณปวีณา นราทอง และคุณธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์.....	1178

การสำรวจบทบาทของความสะดวกสบายและสิ่งจูงใจทางการเงินในการเสริมสร้างความตั้งใจและความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการรีไซเคิลหลอดไฟ	
คุณสุทธิสิทธิ์ ลิขิตเลอสรวง และคุณธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์	1190
ผลกระทบของความตั้งใจในการจัดการขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่นในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
คุณสุภาวดี สมทรง และคุณธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์.....	1202
ดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
คุณพรชัฐिता บุญมา และคุณศิริพงษ์ สีใสไพโร.....	1214
ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้แอปพลิเคชัน Lazada ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม	
คุณเกตุนิกา เข้มกำเนิด และคุณศิริพงษ์ สีใสไพโร	1225
ผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
คุณอุดมรัตน์ ทรัพย์สิน และคุณศิริพงษ์ สีใสไพโร.....	1236
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
คุณรังสรรค์ คงขำ และคุณศิริพงษ์ สีใสไพโร.....	1247
ความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
คุณวาสนา พันธุ์บัว และคุณศิริพงษ์ สีใสไพโร.....	1256
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
คุณจินตนา แซ่อึ้ง และคุณศิริพงษ์ สีใสไพโร	1268
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากการรับบริการของธุรกิจรีสอร์ท	
คุณอสมมา บุญยงค์ และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา	1278
ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง	
คุณเมธิดา วงศ์มงคล และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา	1288
ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	
คุณฐิตินันท์ สะอาดเอี่ยม และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา.....	1300

อิทธิพลของการรับรู้คุณภาพ ภาพลักษณ์ และการสื่อสารแบบปากต่อปากที่มีต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาใช้บริการร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คุณพัทธ์ธีรา อุดมศรีธนพงษ์ และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา..... 1312

การเพิ่มความภักดีและความพึงพอใจที่มีต่อร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดผ่านการรับรู้คุณค่าแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์และสุนทรียรส ของผู้บริโภคในเขตภาคกลางตอนล่าง

คุณเสรี สังข์บุญนาค และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา..... 1321

ดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าจากการรับบริการของร้านสุกี้ที่น้อยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คุณรมิตา ปานออ และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา..... 1333

ดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าจากการรับบริการของร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คุณธนพร ชัยยงยุทธ และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา..... 1344

ดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าจากการรับบริการของร้านโอเอชิบุฟเฟ่ต์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คุณณรงค์ศักดิ์ แก้วเขียว และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา 1356

ผลกระทบด้านภาพลักษณ์ และความภักดีที่มีต่อโอกาสการกลับมาใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟุจิเพื่ออรรถประโยชน์ และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

คุณศศิธร สุระกุล และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา..... 1368

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่ง

คุณทรงธรรม เต็มเศรษฐ์เจริญ และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา..... 1380

การวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

คุณณัฐทิศา เกตุแก้ว และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา..... 1388

ความเต็มใจจ่ายสำหรับการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คุณกัญญาภัทร พึ่งอุทัย และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา..... 1399

ความเต็มใจจ่ายสำหรับการจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟาของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คุณฐิติยา พึ่งอุทัย และคุณก๊าวไกล วุฒิเสนา 1413

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คุณสวรรยา ทอดสนิท และคุณवासุกาญจน์ งามโสม 1427

การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความเสี่ยงที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะ ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร	
<i>คุณจักรพงษ์ รัตนโชติกานนท์ และคุณवासुกาญจน์ งามโหม</i>	1438
การยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
<i>คุณณัฐนิชา ลำภา และคุณवासุกาญจน์ งามโหม</i>	1450
การส่งเสริมความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่นในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
<i>คุณศิริรัตน์ มุสิกกาญจน์ และคุณवासุกาญจน์ งามโหม</i>	1461
ความยินดีรับสำหรับการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
<i>คุณจิราภรณ์ เพชรแย้ม และคุณवासุกาญจน์ งามโหม</i>	1473
ความยินดีรับสำหรับการกำจัดขยะโทรศัพท์มือถือของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
<i>คุณปิยภา ชิดสมัน และคุณवासุกาญจน์ งามโหม</i>	1487
ดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้แอปพลิเคชันธนาคาร A เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
<i>คุณพัทธราพร ศรีวิไล และคุณนพนภา จุลโบล</i>	1501
ดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
<i>คุณศศิการณ ม่วงทิม และคุณนพนภา จุลโบล</i>	1512
ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและการยอมรับแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์	
<i>คุณน้ำอ้อย นครศรี และคุณนพนภา จุลโบล</i>	1523
ความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี	
<i>คุณสุมนทนา ฤกษ์งาม และคุณนพนภา จุลโบล</i>	1531
ความเต็มใจจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทที่นอนของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
<i>คุณวนิดา ตั้งธรรม และคุณนพนภา จุลโบล</i>	1543
ความยินดีรับสำหรับการจัดการขยะโซฟาของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
<i>คุณอรทัย เจียมใจ และคุณนพนภา จุลโบล</i>	1556
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งเพื่อสุนทรียรสและเพื่ออรรถประโยชน์	
<i>คุณสุกานดา สมานทอง และคุณศรีสมร ผ่องพุดิ</i>	1569

บทบาทของทัศนคติ แรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง	
<i>คุณนันทนา ดวงกระโทก และคุณศรีสมร ผ่องพุดิ.....</i>	1582
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล เพื่อสุนทรียรสและเพื่ออรรถประโยชน์	
<i>คุณพิสิษฐ์ น้อยพานิช และคุณศรีสมร ผ่องพุดิ.....</i>	1593
การรับรู้ความเสี่ยงจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
<i>คุณจุฑารัตน์ ชัยแย้ม และคุณศรีสมร ผ่องพุดิ.....</i>	1605
ผลกระทบของสิ่งจูงใจทางการเงินต่อความเต็มใจจ่ายเงินในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
<i>คุณรภัทสรณ์ กิรติพิพัฒน์พร และคุณดารารัตน์ สุขแก้ว.....</i>	1616
ผลกระทบของบรรทัดฐานทางสังคมต่อการตัดสินใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	
<i>คุณพัชรินทร์ ทิมพิโยียง และคุณดารารัตน์ สุขแก้ว.....</i>	1628
กลยุทธ์การปรับตัวร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	
<i>คุณชนิดาภา รียาพันธ์ คุณนภัสสร ศักดา คุณนันทน์ภัท อธิธิขจรกุล คุณเมวรินทร์ เทพแก้ว คุณศิวพร จันท์แจ่มใส คุณจิรวรรณ สุทธินุ่น และคุณชญัญญา นุช โนราศิลป์.....</i>	1640
การรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช	
<i>คุณชลดา สุชาติพงศ์ คุณศศิธร ชูแก้ว คุณประภัสสร แสงมณี คุณนลัทพร ดีทองอ่อน คุณเนตรนุจนารถ บุญช่วย คุณผกายวรรณ หนูเมือง และคุณชญัญญา นุช โนราศิลป์.....</i>	1650
การสังเคราะห์ผลการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	
<i>คุณพงศภัค เรื่องฤทธิ์ คุณสรภฤช มณีวรรณ คุณดารุวรรณ ศรีแก้ว และคุณกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์.....</i>	1662
การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น	
<i>คุณประธาน คำจันะ คุณอาชว์ แสนสุวรรณ คุณพรwana รัตน์ชูโชค และคุณจุฬาวลี มณีเลิศ.....</i>	1673
การตระหนักรู้ความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพ	
<i>คุณวิโรจน์ โกศลฤทธิชัย คุณกมลทิพย์ ศรีหาเศษ และคุณพนิดา พานิชวัฒน์.....</i>	1684

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต	
คุณสุทธิสา ดิษโสภาน คุณอนุวัตร จิรวัดนพพานิช คุณอนุรักษ์ วีระประเสริฐสกุล และคุณวรรณิ บุญเต็ม	1698
การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2	
คุณอภิจรรย์ย์ จันทร์เพ็ชร และคุณละมุล รอดขวัญ.....	1709
การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2	
คุณมนตรี เจือไธสง และคุณละมุล รอดขวัญ.....	1722
บทบาทผู้บริหารในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย	
คุณปิยนุช แหวนเพชร และคุณละมุล รอดขวัญ.....	1735
การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1	
คุณจิรกาญจน์ จันทประจักษ์ และคุณละมุล รอดขวัญ.....	1749
การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1	
คุณเนตรนภา ขาวสนิท และคุณละมุล รอดขวัญ.....	1762
การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2	
คุณอารีรัตน์ พุ่มจิตร และคุณละมุล รอดขวัญ.....	1775
การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี	
คุณปทุมญาดา เกตุกระจ่าง และคุณละมุล รอดขวัญ.....	1787
การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาชัยยศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1	
คุณรสสร เต็มहन และคุณละมุล รอดขวัญ.....	1799
การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์	
คุณสุภัทสร อินทร์แสง และคุณสมใจ สืบเสาะ.....	1811

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 <i>คุณชนิษฐา อาจอ่ำ และคุณสมใจ สืบเสาะ</i>.....	1822
สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ <i>คุณตมิศรา อินตะลาศ และคุณสมใจ สืบเสาะ</i>.....	1834
การพัฒนานวัตกรรมกรณีศึกษาทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ <i>คุณกัมปนาท ทับล้อม และคุณสมใจ สืบเสาะ</i>.....	1846
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศงานเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี <i>คุณเบญจวรรณ เกตุกระจ่าง และคุณสมใจ สืบเสาะ</i>.....	1859
การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร <i>คุณอภิสิทธิ์ แต่งแดน และคุณสุวิทย์ ภาณุจारी</i>.....	1869
บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 <i>คุณสุภาพร ไสภา และคุณสุวิทย์ ภาณุจारी</i>.....	1882
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร <i>คุณอารยา พูลทอง และคุณสุวิทย์ ภาณุจारी</i>.....	1894
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 <i>คุณลภัสรินทร์ แก้วมุกดา และคุณสุวิทย์ ภาณุจारी</i>.....	1904
บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขต แควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี <i>คุณเสนา เหมือนหงส์ และคุณสุวิทย์ ภาณุจारी</i>.....	1916
งานบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 <i>คุณเสาวณีย์ นิตยใจพรหม และคุณจรัส แจ่มจันทร์</i>.....	1928

การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี คุณจุนชิตา ลินทวี และคุณจำรัส แจ่มจันทร์.....	1942
การบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ คุณณัฐวดี กุลชนะพิชญ์ และคุณจำรัส แจ่มจันทร์.....	1952
การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการ เรียนรู้ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณอรัญญา นุ่มวงศ์ และคุณจำรัส แจ่มจันทร์.....	1965
ความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอน ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ คุณปริยานุช บัวบาน และคุณทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์.....	1975
การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณณัชชา พุ่มพวง และคุณทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์.....	1989
กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริสโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 คุณจุฑาทิพย์ ครเดช และคุณทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์.....	2002
การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี คุณกัณฑ์ชัชวัฒน์ ไสยจิตต์ และคุณทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์.....	2013
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 คุณนฤนาฏ นิลทับ และคุณทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์.....	2023
แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 คุณเอกลักษณ์ โอจารย์ทิพย์ และคุณทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์.....	2033
แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณศิริดา ดาราโอภาส และคุณทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์.....	2044

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชนธ์	
คุณพงคจิตต์ อินทราพวงษ์ และคุณทักษ์นีย์ ช่อเทียนทิพย์.....	2055
แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร	
คุณณัฐธิดา คงตระกูล และคุณทักษ์นีย์ ช่อเทียนทิพย์	2068
นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียน บางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาประจำปรีชนธ์เขต 1	
คุณอรุณลักษณ์ ลิขิตกาญจน์ และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ	2080
นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประจำปรีชนธ์เขต 1	
คุณอัชนิญา มั่นคลาบ และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ	2091
นวัตกรรมการบริหารจัดการการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนธนาคารอมสิน จังหวัดประจำปรีชนธ์	
คุณโชคดี พัฒเขียรทอง และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ.....	2104
ปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจำปรีชนธ์เขต 2	
คุณสทรรฐ์ เพิ่มทรัพย์ และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ.....	2116
การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม	
คุณอรสิรา บุญทรัพย์ และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ.....	2128
การเสริมสร้างควมมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประจำปรีชนธ์เขต 2	
คุณสุพิชญ์ภักครอิน ฉออ่อนครบุรี และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ.....	2139
การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	
คุณพวงมาน จงไกรจักร์ และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ.....	2153
นวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬา ภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี	
คุณณณัฐกานต์ วิบุลรังสรรค์ และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ.....	2165
นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย	
คุณศศิณ สุมกระจิว และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ	2178

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของครูในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์	
คุณวสันต์ สุกร และคุณรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนธิ.....	2191
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี	
คุณสุวรรณา มานพ และคุณประทีป มากมิตร.....	2204
การประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรง อยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2	
คุณศิริชัย บุญเพ็ง และคุณประทีป มากมิตร	2219
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1	
คุณอาภาภรณ์ ทองสัมฤทธิ์ และคุณประทีป มากมิตร.....	2231
การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี	
คุณปวีณา คงสวัสดิ์ และคุณประทีป มากมิตร.....	2246
การนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร	
คุณยุวดี เฟื่องดี และคุณประทีป มากมิตร.....	2259
สมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน	
คุณโยธिका สุวรรณ และคุณประทีป มากมิตร	2271
การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและบุคลากร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	
คุณรภัทร เตชเมธาทพงศ์ และคุณประทีป มากมิตร	2286
การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตณ์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี	
คุณธรร อุดมเกียรติ และคุณประทีป มากมิตร.....	2299
การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร	
คุณมยุรี เจริญศิริ และคุณประทีป มากมิตร	2312
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2	
คุณตะวันฉาย ลือกำลัง และคุณวรรณรี ปานศิริ.....	2327

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร คุณกนกวรรณ ทองหล่อ และคุณวรรณรี ปานศิริ	2339
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 คุณชไมพร พิบูลย์ศรี และคุณวรรณรี ปานศิริ.....	2352
ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 คุณธันย์ธำรง จันทร์ผ่องศรี และคุณวรรณรี ปานศิริ.....	2365
การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 คุณจิรัชญา กลิ่นน้ำหอม และคุณวรรณรี ปานศิริ.....	2379
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณโสดา ลิทธิชัย และคุณวรรณรี ปานศิริ.....	2392
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 คุณสรารัฐ ยี่สุน่วงษ์ และคุณวรรณรี ปานศิริ.....	2404
การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 คุณปฎิมา ปาลศรี และคุณวรรณรี ปานศิริ.....	2417
การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร คุณนิกร คณาสาร และคุณจิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์.....	2429
บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร คุณไกรศักดิ์ คงศีล และคุณจิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์.....	2441
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร คุณนิภาภรณ์ หมั่นหนองทุ่ม และคุณจิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์.....	2454

ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียน เขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร คุณปรัชญา หมั่นขันธุ์ และคุณจิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์.....	2466
ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา คุณไชยวัฒน์ เกณฑ์โกฏ และคุณจิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์.....	2477
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียน สังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร คุณทิพย์สุดา สันธนะติลก และคุณวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย.....	2489
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 คุณกนกวรรณ ศรีอ่อน และคุณวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย	2502
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 คุณกนกวรรณ เต็นตารัมย์ และคุณวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย.....	2514
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน สังกัดมูลนิธิพระกุมารเยซู คุณนรากร จรรยาสวัสดิ์ และคุณวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย	2527
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร คุณชลธิชา ฤๅชา และคุณวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย.....	2539
พฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 คุณพีรรัตน์ เมืองชื่น และคุณวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย	2550
ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 คุณชลลดา ภิมรัมย์เปรม และคุณวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย.....	2564
ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ คุณสลิลรัตน์ รุจิรารุ่งเรือง และคุณพงษ์กฤตย์ นามปนพองกูร.....	2575

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี คุณนันทิษา เฮ่งพวก และคุณพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ.....	2589
ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ คุณชลชนก เบ้าเพ็้อย และคุณพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ.....	2603
การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี คุณอโนชา ปาลคะเซนทร์ และคุณพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ.....	2615
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คุณกี หน่อทิม และคุณพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ.....	2629
ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 คุณศุภณัฐ สีดอกบวบ และคุณพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ.....	2640
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย คุณณัฐวุฒิ ไม้แก่น และคุณพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ.....	2650
การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 คุณวรรตต์หทัย ศรีภิญโญโชค และคุณพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ.....	2663
การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 คุณวรารัตน์ กันเมือง และคุณพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ.....	2676
การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร คุณวันเพ็ญ ชื่นสุวรรณ และคุณพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ.....	2690
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 คุณวิไลวรรณ ทัดวอน และคุณพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ.....	2703

ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี คุณศิริมาพร ปุกกลาง และคุณพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ.....	2716
การประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร คุณสรวิภา รัชชาศิริ และคุณพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ.....	2726
การบริหารสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล คุณศิริดา วัชรจินดา และคุณพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ.....	2740
การพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร คุณสุพัตรา สุวรรณเพชร และคุณเฉลิมพล มีชัย.....	2751
ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก คุณธนภัทร แสงวิชัย และคุณเฉลิมพล มีชัย.....	2764
ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร คุณยุพธนา ลิทธิการ และคุณเฉลิมพล มีชัย.....	2775
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม คุณจันทร์เพ็ญ จันทร์จำรัส และคุณเฉลิมพล มีชัย.....	2789
ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม คุณณัฐวรรณ จันทร์ตัง และคุณเฉลิมพล มีชัย.....	2803
ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม คุณลูกศร เต็มธนะศักดิ์ และคุณเฉลิมพล มีชัย.....	2816
การพัฒนาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 คุณธิดาทิพย์ กิจสุวรรณสุข และคุณเฉลิมพล มีชัย.....	2828
การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสมุทรสาคร คุณญาณิศา แสงแก้ว และคุณชินวงศ์ ศรีงาม.....	2841

ความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรี เขต 1 คุณชนิดาภา อินทรบุตร และคุณชินวงศ์ ศรีงาม.....	2854
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจของผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลเอกชน คุณสิริพร ตั้งเลิศเมธา และคุณชินวงศ์ ศรีงาม.....	2867
การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 คุณภาณุพงศ์ เหล็งไทย และคุณชินวงศ์ ศรีงาม.....	2879
วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 คุณพิชญ์ เพชรน้อย และคุณชินวงศ์ ศรีงาม.....	2893
ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงาน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร คุณจิราภรณ์ ไยคำ และคุณชินวงศ์ ศรีงาม.....	2906
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพ การศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 คุณรัตนาภรณ์ จิตต์ปลื้ม และคุณวิรัตน์ มณีพุกษ์.....	2918
บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 คุณรัตติมา พรหมสถิตย์ และคุณวิรัตน์ มณีพุกษ์	2930
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี คุณรังสิมา ศรีในบ้าน และคุณวิรัตน์ มณีพุกษ์	2942
การนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 คุณสุพิชญา เรืองกำเนิด และคุณวิรัตน์ มณีพุกษ์	2955
การบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 คุณธนชัย นุชจ้อย และคุณวิรัตน์ มณีพุกษ์.....	2969

การบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	
คุณศุภรจจน์ ศรีสกุล และคุณวิรัตน์ มณีพุกษ์.....	2983
การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ	
คุณอารีย์ นิคพันธ์ และคุณวิรัตน์ มณีพุกษ์.....	2992
สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2	
คุณศิริรินทร์ สร้อยระย้า และคุณวิรัตน์ มณีพุกษ์.....	3003
การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ	
คุณพัฒนสารสิทธิ์ มณีเขียว และคุณขจรศักดิ์ ศิริมัย.....	3014
บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร	
คุณอัมพิกา ศรีบุญมา และคุณขจรศักดิ์ ศิริมัย	3026
การจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร	
คุณลัดดาวัลย์ ร่วมกล้า และคุณขจรศักดิ์ ศิริมัย.....	3039
พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี	
คุณสมชาย ชิงชม และคุณขจรศักดิ์ ศิริมัย.....	3052
สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน	
คุณนภาพรณ ฤทธิวิชัย และคุณขจรศักดิ์ ศิริมัย.....	3065
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1	
คุณอดิศร ศรศรี และคุณชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง.....	3077
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร	
คุณปฐมมาตี ครองเคหา และคุณชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง.....	3088

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร	
คุณศุภชัย มณี และคุณชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง	3100
การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี	
คุณอรจิรา อินทร์กุล และคุณชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง	3113
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง	
คุณพรลภัส ไทยรัฐ และคุณพิภพ วังเงิน	3125
ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม	
คุณจักรวรรดิ วงษ์มา และคุณพิภพ วังเงิน	3138
ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2	
คุณสุตารัตน์ น่วมไม้พุ่ม และคุณพิภพ วังเงิน	3151
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
คุณสุวิมล สุขมี และคุณพิภพ วังเงิน	3160
การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษากับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1	
คุณฉัตรชัย ชูเชิด และคุณพิภพ วังเงิน	3171
ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1	
คุณชัยรัตน์ สุขพลา และคุณพิภพ วังเงิน	3184
การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3	
คุณอภิสิทธิ์ จันทรงค์ และคุณพิภพ วังเงิน	3197
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์	
คุณธัญวรัตน์ มูลสิน และคุณพิภพ วังเงิน	3209

**การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดมัธยมศึกษาประจำบศรีจันทร์**

คุณณัฐกฤษณ์ กุลชนะพิฑูรย์ และคุณพิภพ วงษ์เงิน..... 3223

**การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองโรง**

คุณวิภาวี แสนละเอียด และคุณกฤตย์ตันย์ ธารารัตนสุวรรณ..... 3234

**การพัฒนาบทเรียนออนไลน์รูปแบบจกรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
Active Learning เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาองค์การและ
การจัดการสมัยใหม่ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ
วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง**

คุณภรภัทร ยินดี และคุณวศกร ไตรพัฒน์..... 3241

**ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิด
สร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมืองสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์**

คุณภัทราพร วีระชัยดากุล..... 3251

การพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน

คุณพีรศักดิ์ ฉิมวิชัย คุณอนาวิน บัวขาว และคุณพนา เจนจบ..... 3262

**การพัฒนาระบบการประเมินการค้นหาค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง**

คุณศิริพร จินลีน คุณสรกาญจน์ เจริญลาภ และคุณบุญธิดา ชุนงาม 3274

แนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

กรณีศึกษา เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

Guidelines for Managing Environmental Problems Using Blue Economy

Concept Case Study of Koh Samet Rayong Province

อุษณีย์ ทองนพคุณ¹ เติมศักดิ์ จารย์พันธ์² และอรัญญา ศรีชัย³

Ussanee Thongnoppakun¹ Padermsak Jarayabhand² and Aranya Sriyap³

สาขาวิชาการบริหารกิจการทางทะเล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹⁻³

E-mail: satangussanee@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) สำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อจัดการสิ่งแวดล้อม และ (3) เสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 338 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพทั่วไปเกาะเสม็ดมีลักษณะการจัดการเป็นแบบรวมศูนย์ ผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวกับการเป็นอุทยานแห่งชาติ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในบริบทที่แตกต่างกัน และปัญหาความพร้อมด้านสาธารณูปโภค ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ การขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ความไม่มีระเบียบวินัย ไม่มีความสามัคคี การคำนึงถึงผลประโยชน์เป็นหลัก และแต่ละภาคส่วนขาดการบูรณาการร่วมกัน (2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม งบประมาณไม่เพียงพอ หน่วยงานภาครัฐซ้ำซ้อน การประชาสัมพันธ์ไม่เป็นผล และคนในพื้นที่เคยชินกับวิถีชีวิตรูปแบบเดิม และ (3) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน คือ จัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจทุกภาคส่วนเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน และการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนให้มีการบูรณาการทำงานร่วมกัน สำหรับข้อเสนอแนะในงานวิจัยให้มีตัวชี้วัดดัชนีคุณภาพมหาสมุทร 10 ด้าน เพื่อตรวจสอบติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ แนวทางแก้ไขอาจเป็นแนวทางพัฒนาสู่การกำหนดเขตการจัดการพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติได้มีโอกาสฟื้นตัว

คำสำคัญ: เศรษฐกิจสีน้ำเงิน เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

Abstract

The objectives of this research are: (1) to explore the general situation and obstacles of environmental management in Koh Samet, Rayong Province; (2) to study the key factors influencing environmental management; and (3) to propose appropriate and efficient guidelines for promoting and developing environmental management using the blue economy concept. Data were collected through interviews and questionnaires from a sample group comprising a total of 338 individuals. The findings reveal that (1) the general situation includes centralized management, a combination of tourism and a national park, stakeholders involved in various contexts, and issues of readiness in public utilities. Major obstacles are a lack of environmental conservation awareness, indiscipline, disunity, a focus on interests, and a lack of integration among different sectors, including the government, the business sector, and the public sector. (2) Factors affecting environmental management encompass insufficient measures during the tourist season, insufficient budget, redundant agencies, ineffective public relations in practice, and local people adhering to traditional lifestyles and (3) to propose appropriate and efficient guidelines for promoting and developing environmental management using the blue economy concept are organizing activities to provide knowledge and understanding of the blue economy concept to all sectors and determining the roles and responsibilities of the main and supporting agencies in each area to ensure integration and collaboration. Regarding the suggestions in the research, using 10 indicators from the Ocean Health Index (OHI) are employed for monitoring, follow-up, and evaluation of results in solving environmental problems. Additionally, zoning development is suggested to provide opportunities for natural resources recovery.

Keywords: Blue economy, Koh Samet, Rayong

บทนำ

ภาครัฐได้กำหนดแผนงานเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติอย่างต่อเนื่อง โดยนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) มาบูรณาการเพื่อการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมิติด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับมิติความยั่งยืนของทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง โดยเชื่อมโยงกับเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจสีน้ำเงิน หมายถึง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนฐานของทรัพยากรทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน (คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล, 2564) มีกรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินคือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อมริมชายฝั่งและในทะเล โดยความสมดุลของแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน มุ่งเน้น 3 หลักการสำคัญ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ความสมดุลของแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ทั้ง 3 ประการจะต้องดำเนินหรือทำให้เกิดขึ้นควบคู่กัน กล่าวคือ การนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมาใช้ภายใต้ อำนาจอธิปไตยพื้นที่ทางทะเลของแต่ละประเทศมีอยู่ สามารถก่อให้เกิดอาชีพ สร้างรายได้ มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจระดับครัวเรือนและระดับประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งไม่เป็นการทำลายทรัพยากร สิ่งแวดล้อมทางทะเลและทำให้ระบบนิเวศน์ยังคงสมบูรณ์และมีความยั่งยืน (อดิศร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ, 2561) โดยให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการและเพิ่มผลผลิตที่มีความสอดคล้องกับภูมิสังคมของพื้นที่ ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ สร้างระบบเศรษฐกิจใหม่และ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างทุนทางสังคมส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนแท้จริง (ธนิต โสรัตน์, 2560) ในเชิงวิชาการ เศรษฐกิจสีน้ำเงินสามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ 1. Blue Ocean Wealth เป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจที่เน้นในด้านความยั่งยืน โดยจะไม่ทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง 2. Blue Ocean Economy เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยเน้นที่ตัวกิจกรรมทาง เศรษฐกิจ (ดวงพร อุไรวรรณ, 2561) นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและ ชุมชนในการจัดการ ดูแลทรัพยากร รักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ตนเอง และพัฒนาขีดความสามารถในการ จัดการปัญหาพิพาท รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งอย่างเคร่งครัด เพื่อบรรลุเป้าหมายเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (คณะอนุกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล, 2564) ดังนั้น เศรษฐกิจสีน้ำเงินจึงเป็นการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรประมง ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ เช่น การประมง การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม ทาเรือ (นิรมล สุธรรมกิจ และคณะ, 2561)

เกาะเสม็ด เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า เกาะแก้วพิสดาร เป็นอุทยานแห่งชาติที่เรียกชื่อว่าอุทยานแห่งชาติเขา แหลมห้อย - หมู่เกาะเสม็ด เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลที่ได้รับการประกาศอย่างเป็นทางการ ตั้งอยู่ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง อยู่ห่างจากชายฝั่งบ้านเพประมาณ 6.5 กิโลเมตร (กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง, 2561) จากรายงานสถิตินักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในเขตอุทยานแห่งชาติเขา แหลมห้อย - หมู่เกาะเสม็ด (พื้นที่เกาะเสม็ด) ปีพ.ศ. 2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากถึง 1,378,556 คน ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยและจังหวัดระยองอย่างมาก ขณะเดียวกัน เมื่อนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก ส่งผลให้อาจเกินความสามารถในการรองรับของพื้นที่ท่องเที่ยว ทำให้เกิดปัญหา สิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นตามมา ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาน้ำเสีย และด้วยลักษณะทาง กายภาพที่เป็นพื้นที่ รับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติ ทำให้มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวด จึงทำให้ไม่สามารถกำจัดขยะได้หมดภายในพื้นที่ที่ต้องลำเลียง ขนส่งเพื่อนำไปจัดการต่อบนฝั่ง อีกทั้งสาเหตุจากน้ำทิ้งที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นจากชุมชน บ้านเรือน โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ตลาด และแหล่งอื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ที่ถูกปล่อยทิ้งโดยตรงลงแหล่งน้ำ โดยไม่ได้ผ่านการบำบัด และผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหล ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่น

จิตใจของประชาชนและนักท่องเที่ยว ทำลายทัศนียภาพอันสวยงามของทะเล การท่องเที่ยวชุมชน ผู้ประกอบการกิจการในแหล่งท่องเที่ยวมีรายได้ลดลง และความเชื่อมั่นในการบริโภคสัตว์น้ำ ได้รับผลกระทบเชิงลบไปด้วย

สภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้นจึงน่าที่จะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการณ์ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อความเติบโตทางเศรษฐกิจในภาพรวม โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเสนอแนวทางส่งเสริมและปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ลดความสูญเสียที่เกิดจากผลกระทบที่เกิดขึ้น อันมีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนในพื้นที่ และเป็นการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) สำรวจสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง และ (3) เสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy)

แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจสีน้ำเงิน หรือ Blue Economy (เผติมศักดิ์ จารยะพันธุ์, 2566) เป็นกรอบแนวคิดที่นำเอาความยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ในลักษณะของการตอบสนองต่อสถานการณ์ในระดับต่าง ๆ กับสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อมิติต่าง ๆ โดยเน้นที่การสนับสนุนให้เกิดการเติบโตไปด้วยกันของทั้งกิจกรรมทางทะเลและต้นทุน ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร (Ocean Health Index: OHI)

ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร (Ocean Health Index: OHI) (เผติมศักดิ์ จารยะพันธุ์, 2566) คือ เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินคุณภาพของมหาสมุทร โดยการประเมินความสามารถของมหาสมุทรที่ให้ประโยชน์สำคัญแก่มนุษย์ ทั้งหมด 10 ด้าน ได้แก่ การเป็นแหล่งอาหาร, โอกาสสำหรับการทำประมงพื้นบ้าน, การเป็นแหล่งผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ, การเก็บกักคาร์บอน, การปกป้องชายฝั่ง, การท่องเที่ยวและสันทนาการ, ความเป็นอยู่และเศรษฐกิจชายฝั่ง, ความผูกพันต่อสถานที่, การเป็นแหล่งน้ำสะอาด และความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

อำนาจ เจริญศิลป์ (2543, น. 2 อ้างถึงใน บัญญัติ โยธะกา, 2556) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินการต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถเอื้ออำนวยให้มวลมนุษย์มีใช้ตลอดไป โดยมีขาดแคลน และมีปัญหาใด ๆ

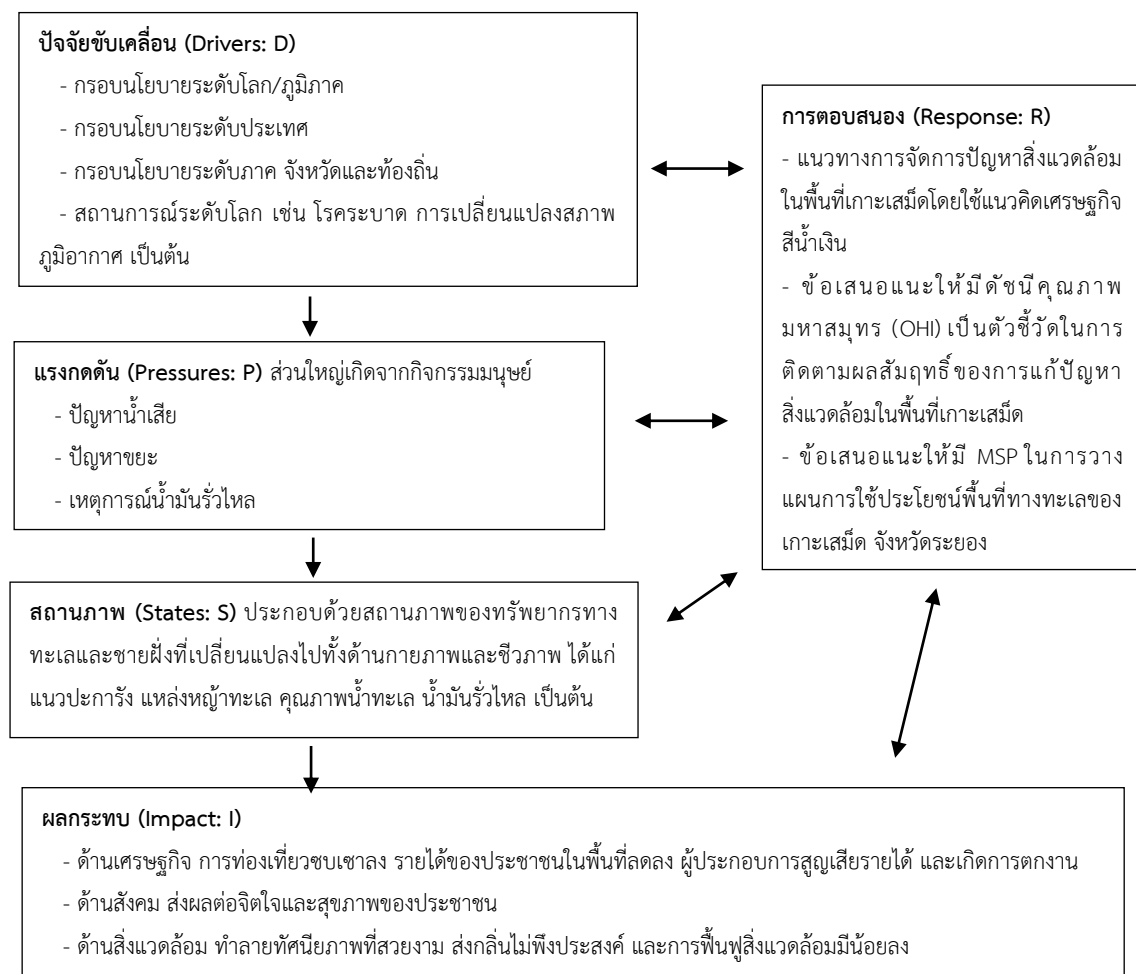

จำลอง โพธิ์บุญ (2547 อ้างถึงใน มาริสา นิมกุล, 2562) ได้ให้ความหมายการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ การดำเนินการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง มีคุณค่า มีความยั่งยืนและมีการควบคุม ป้องกันไม่ให้เกิดมลพิษและลดมลพิษให้เหลือน้อยที่สุด

ณชชิตา จันทรอินทร์ (2558) ได้สรุปการจัดการสิ่งแวดล้อมว่า เป็นการจัดการเพื่อให้มีทรัพยากรใช้อย่างยั่งยืน โดยให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบเหมาะสม เป็นการพัฒนาที่ควบคู่กับการอนุรักษ์ โดยใช้ความรู้ทั้งด้านวิทยาศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์ เพื่อดำรงรักษาทรัพยากรและความสมดุลของสิ่งแวดล้อมให้คนรุ่นต่อ ๆ ไปมีใช้อย่างยั่งยืน

จากแนวคิดที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงพอจะสรุปได้ว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและเหมาะสม ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี โดยการจัดการจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาทรัพยากรและความสมดุลของสิ่งแวดล้อมให้ผู้คนรุ่นต่อ ๆ ไปมีใช้อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methods research) ประกอบด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐจังหวัดระยองและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องในการดูแลพื้นที่เกาะเสม็ดโดยตรง จำนวน 14 คน บุคลากรภาคเอกชน จำนวน 4 คน และบุคลากรภาครัฐกิจจำนวน 20 คน รวม 38 คน และผู้ตอบแบบสอบถาม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตหมู่ 4 บ้านเกาะเสม็ด ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง มีประชากรในพื้นที่ 1,088 คน โดยคำนวณตามสูตร ทาโร่ ยามาเน (Yamane) ในการหาขนาดตัวอย่าง ได้จำนวนขนาดตัวอย่าง 293 คน โดยผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนของขนาดตัวอย่าง (Sample size) เป็น 300 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่อาจเกิดขึ้น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) โดยใช้ช่วงสุ่มตัวอย่างและเลือกตัวอย่างตามบ้านเลขที่ ซึ่งจะถูกละเลือกตามวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interviews) เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักในลักษณะการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หรือสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Semi-structure interview) เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างบุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาครัฐกิจ ในส่วนของแบบสอบถามสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดให้เชื่อมโยงกัน โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Average) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด

1) ขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอยบนพื้นที่เกาะเสม็ดที่ผ่านมาเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ ดำเนินการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด โดยใช้การเทกองขยะมูลฝอยกลางแจ้ง และคัดแยกขยะรีไซเคิล เพื่อนำไปจำหน่าย ส่วนที่เหลือจะถูกนำไปเทกองและดำเนินการเผาในที่โล่งแจ้ง

ซึ่งเป็นการจัดการที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ต่อมาในปี พ.ศ. 2560 องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ได้เข้ามาสนับสนุนโดยเป็นหน่วยงานเสนอขอรับการสนับสนุน ปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เกาะเสม็ด ไม่มีขยะเก่าตกค้างบนเกาะแล้ว ส่วนขยะใหม่รายวัน เกาะเสม็ดมีระบบการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ โดยคัดแยกและขนส่งขยะมากำจัดนอกพื้นที่เกาะเสม็ด ที่ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบครบวงจร จังหวัดระยองต่อไป

2) น้ำเสีย ภาพรวมพื้นที่เกาะเสม็ดบริเวณชายหาดท่องเที่ยวที่กรมควบคุมมลพิษได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลนั้น มีคุณภาพน้ำทะเลกลุ่มสารอาหารที่เกินมาตรฐาน ได้แก่ พารามิเตอร์ฟอสเฟต - ฟอสฟอรัส ($PO_4^{3-}P$) และแอมโมเนียรวม (Total ammonia) สาเหตุอาจเนื่องมาจากน้ำทิ้งที่เกิดจากกิจกรรมจากชุมชน โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ตลาด และแหล่งอื่น ๆ ถูกปล่อยทิ้งโดยตรงลงแหล่งน้ำโดยไม่ได้ผ่านการบำบัด การจัดการน้ำเสียในพื้นที่เกาะเสม็ด อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลเพ ร่วมกับสำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดระยองในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน ปัจจุบันมีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ บริเวณอ่าวลูกโยน บริเวณหาดทรายแก้ว บริเวณหน้าด่าน และอ่าวน้อยหน้าจุดที่ 1 (กรมควบคุมมลพิษ, 2565)

3) น้ำมันรั่วไหล สำหรับพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลทั้งหมด 2 เหตุการณ์ใหญ่ ครั้งแรก คือวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 น้ำมันดิบที่รั่วไหล เข้าสู่ชายฝั่งอ่าวพร้าว เกาะเสม็ด และครั้งที่สองวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2565 พบคราบน้ำมันขึ้นฝั่งบริเวณหาดแม่รำพึง จังหวัดระยอง เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้หาดทรายมีสีดำกลิ่นเหม็นน้ำมันตลอดแนวชายหาด รวมทั้งน้ำทะเลบริเวณอ่าวพร้าวเต็มไปด้วยคราบน้ำมัน สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนหนึ่งในศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติการและวิจัยที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการน้ำมันรั่วไหล โดยดำเนินการบูรณาการร่วมกับหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

1.1 การจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ดมีลักษณะเป็นรวมศูนย์ โดยหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบาย และเป็นผู้นำมีบทบาทสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเกาะ โดยมีระบบและกลไกคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบริหารแบบรวมศูนย์ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน ขาดความเอกภาพ และไม่ร่วมมือกัน

1.2 เกาะเสม็ดเป็นพื้นที่ขนาดเล็ก ประชากรจำนวนไม่มาก มีชาวบ้านในพื้นที่อยู่มาเป็นระยะเวลานาน เมื่อมีการประกาศเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น กล่าวคือ มีหน่วยงานของทางราชการเข้ามาดูแล มีการกำหนดกฎระเบียบปฏิบัติเพื่อให้มีการปฏิบัติตาม ทำให้ขัดต่อวิถีการดำเนินชีวิตแต่ดั้งเดิมของคนในพื้นที่ เช่น ในด้านกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในด้านการประกอบอาชีพ รวมทั้งการกำจัดขยะ

1.3 การบริหารจัดการเกาะเสม็ดจะเป็นลักษณะผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวกับการเป็นอุทยานแห่งชาติ

1.4 เกาะเสม็ด มีผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ประชาชน และนักท่องเที่ยว จะมีส่วนทั้งโดยตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับปัญหาขยะหรือน้ำเสียในบริบทที่แตกต่างกัน

1.5 ปัญหาของเกาะเสม็ดจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับปัญหาของสถานที่ท่องเที่ยวในลักษณะที่เป็นเกาะที่อยู่ห่างจากพื้นแผ่นดินใหญ่ทุกแห่งของประเทศ โดยปัญหาหลักที่สำคัญก็คือ ศักยภาพทางด้านกายภาพของพื้นที่ในอันที่จะรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว ปัญหาด้านความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภค

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด

ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์บุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคธุรกิจ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ความไม่มีระเบียบวินัย ไม่มีความสามัคคี การคำนึงถึงผลประโยชน์เป็นหลัก และการขาดการบูรณาการร่วมกันของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ธุรกิจ และประชาชน ทั้งหมดนี้ส่งผลให้การจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ดไม่มีความยั่งยืน

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ข้อค้นพบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับหน่วยงานภาครัฐเป็นหลัก ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ พบว่า หน่วยงานภาครัฐขาดมาตรการควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่เพียงพอ หน่วยงานภาครัฐมีความซ้ำซ้อน และมีแนวทางในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐใช้ไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ เช่น การรณรงค์การคัดแยกขยะ รองลงมาจะเป็นปัจจัยวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ เนื่องจากมีการเข้ามาตั้งถิ่นฐานก่อนมีการประกาศเกาะเสม็ดเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีหน่วยงานทางราชการเข้ามาดูแล มีการกำหนดกฎระเบียบ ทำให้ขัดต่อวิถีการดำเนินชีวิตดั้งเดิมของคนในพื้นที่ เช่น ด้านกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน รวมทั้งวิธีการกำจัดขยะ

การเสนอแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

1. มิติด้านเศรษฐกิจ

1.1 แนวทางจัดการเบื้องต้น คือ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเมื่อทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ก็จะทำให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่ควรจะต้องรักษาไว้อย่างยั่งยืนสำหรับเป็นมรดกของท้องถิ่น

1.2 ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินในประเด็นของสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนจะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ลดน้อยลงได้ นอกจากนี้

อาจมีการต่อยอดการสร้างรายได้จากการจัดการขยะที่เหมาะสมซึ่งชุมชนและผู้ประกอบการได้ดำเนินการอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินเป็นกรอบสำหรับแนวทางการดำเนินงานของทุกภาคส่วนตอบสนองต่อสถานการณ์ในระดับต่าง ๆ กับสิ่งแวดล้อมทางทะเลในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ที่เน้นการสนับสนุนให้เกิดการเติบโตไปด้วยกันของกิจกรรมทางทะเลและต้นทุนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจระดับครัวเรือน ท้องถิ่น จังหวัดและระดับประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. มิติด้านสังคม

2.1 การขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินจะสำเร็จลงได้ก็จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่จะช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้เกิดความยั่งยืน จึงนับเป็นบทบาทสำคัญของภาครัฐและเอกชนที่จะต้องแสวงหาแนวทางในการสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นและนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมาประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในพื้นที่เกาะเสม็ด

2.2 หากมีการนำแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่เกาะเสม็ดจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ในการบริหารจัดการ ผ่านองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีการกระจายอำนาจในการบริหารที่ให้อำนาจท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจ

3. มิติด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่ควรจะต้องรักษาไว้เป็นมรดกที่มีคุณค่าของท้องถิ่น ช่วยทำให้สิ่งแวดล้อมคงอยู่ในสภาพดั้งเดิมตามธรรมชาติ ภูมิทัศน์ของเกาะเสม็ดยังคงความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

3.2 แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ จะเป็นแนวทางนำไปสู่การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม อาจเป็นในลักษณะของการจัดโซนนิ่งที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติได้มีโอกาสฟื้นตัว ออกกฏระเบียบที่เข้มงวด ในกรณีมีการละเมิดหรือฝ่าฝืน รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ปฏิบัติตาม เช่น วิธีการคัดแยกขยะให้ถูกต้อง การไม่นำขยะที่ทำลายยากเข้ามาในพื้นที่ เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.00) มีช่วงอายุ 30 - 39 ปี (ร้อยละ 27.70) มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด (ร้อยละ 26.70) ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 45.30) มีรายได้อยู่ที่ 5,001 - 10,000 บาท (ร้อยละ 37.70) และส่วนใหญ่การเข้ามาอาศัย หรือประกอบธุรกิจบนเกาะเสม็ดเป็นระยะเวลา 11 - 20 ปี (ร้อยละ 27.00)

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ไม่เคยรู้จักหรือได้ยินเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน (Blue Economy) จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 96.00 และผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 เคยรู้จักหรือได้ยินเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด (เศรษฐกิจสีน้ำเงิน: ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม)

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด มิติด้านเศรษฐกิจ

มิติด้านเศรษฐกิจ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปรผล
1) กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด สร้างรายได้ในพื้นที่ชุมชน เกิดการกระจายรายได้ให้แก่ทุกภาคส่วน	4.03	1.031	มาก
2) กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดสร้างอาชีพให้กับประชาชนผู้ประกอบการและช่วยลดอัตราการว่างงาน	3.78	1.965	ปานกลาง
3) เกาะเสม็ด มีความเหมาะสมต่อการลงทุนและมีโอกาสที่จะเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น	3.17	1.228	ปานกลาง
4) เกาะเสม็ดมีการลงทุน และการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน	4.60	0.548	มากที่สุด
5) ปัญหาสิ่งแวดล้อมบนเกาะเสม็ด มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจบนเกาะเสม็ด			
5.1) ปัญหาขยะมูลฝอย	4.03	1.031	มาก
5.2) ปัญหาน้ำเสีย	3.78	1.065	มาก
5.3) ปัญหาน้ำมันรั่วไหล	3.27	1.228	ปานกลาง
5.4) อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)	3.60	0.548	มาก
5.5) ปัญหาสิ่งแวดล้อมบนเกาะเสม็ดเกิดจาก (เรียงจากมากไปน้อย) อันดับที่ 1 ปัญหาขยะมูลฝอย จำนวน 158 คน ร้อยละ 52.67 อันดับที่ 2 ปัญหาน้ำมันรั่วไหล จำนวน 89 คน ร้อยละ 29.67 อันดับที่ 3 ปัญหาน้ำเสีย จำนวน 53 คน ร้อยละ 17.66			
6) แหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด ได้รับการพัฒนาให้มีสภาพแวดล้อมที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว	3.67	1.089	มาก
7) แหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด มีการบริหารจัดการที่เหมาะสม	3.35	0.988	ปานกลาง
8) เกาะเสม็ดเกิดการเปลี่ยนแปลงการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวขยายตัวอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว	3.63	0.964	มาก
9) ปัญหาเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมบนเกาะเสม็ด ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวขบเซาหลง	3.51	1.152	มาก
รวม	3.86	0.991	มาก

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด (เศรษฐกิจสีน้ำเงิน) ภาพรวมมีการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.991) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เกาะเสม็ดมีการลงทุนและการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.548) รองลงมาคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดสร้างรายได้ในพื้นที่ชุมชน เกิดการกระจายรายได้ให้แก่ทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 1.031) ในระดับมาก เกาะเสม็ดมีความเหมาะสมต่อการลงทุนและมีโอกาสที่จะเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 1.228) ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด มิติด้านสังคม

มิติด้านสังคม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	การแปลผล
1) ปัจจุบันชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่เกาะเสม็ดมีวิถีชีวิตการประกอบอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	3.45	0.940	มาก
2) การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมกับทุกภาคส่วน	3.30	1.065	ปานกลาง
3) เกาะเสม็ดควรมีกิจการการท่องเที่ยวที่เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนเพิ่มขึ้น (เช่น เรือท่องเที่ยวพาดทหมีก - ปลา กิจกรรมดำน้ำ เป็นต้น)	3.80	1.024	มาก
4) ท่านคิดว่าเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในอาหารทะเล	3.70	1.152	มาก
5) กิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะเสม็ดส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น	3.06	1.081	ปานกลาง
6) การจัดกิจกรรมในชุมชนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความเหมาะสม	3.49	1.026	มาก
รวม	3.47	1.041	มาก

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด (เศรษฐกิจสีน้ำเงิน) ภาพรวมการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.041) เมื่อพิจารณารายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า เกาะเสม็ดควรมีกิจการการท่องเที่ยวที่เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนเพิ่มขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.024) รองลงมา ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า เหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในอาหารทะเล ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 1.152) สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับ กิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะเสม็ดส่งผลกระทบต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$, S.D. = 1.081)

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด มิติด้านสิ่งแวดล้อม

มิติด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปลผล
1) กิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม			
1.1) ขยะบนเกาะ	4.09	0.967	มาก
1.2) ขยะทะเล	3.25	1.037	มาก
1.3) คุณภาพน้ำ	3.62	1.013	มาก
1.4) ทรัพยากรปะการัง	3.55	1.022	มาก
1.5) ทรัพยากรประมง	3.46	1.092	มาก
2) สิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ดมีการปรับปรุง และการบริหารจัดการที่ดีขึ้นกว่าที่ผ่านมา	3.47	1.042	มาก
3) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมบนเกาะเสม็ด สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสนับสนุนการรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจ	3.39	1.075	ปานกลาง
4) การดำเนินงานของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดได้ดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	3.34	0.981	ปานกลาง
5) เกาะเสม็ดมีการปรับปรุง พัฒนาภูมิทัศน์ในพื้นที่และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปดีขึ้น	3.37	1.075	ปานกลาง
6) ความพึงพอใจต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม	3.18	1.047	ปานกลาง
7) แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างเหมาะสม และเกิดความยั่งยืน	3.44	0.995	มาก
8) บนเกาะเสม็ดมีแมลงวันจำนวนมาก	3.56	1.057	มาก
รวม	3.52	1.068	มาก

จากตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด (เศรษฐกิจสีน้ำเงิน) ภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D.= 1.068) เมื่อพิจารณารายข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดส่งผลกระทบต่อขยะบนเกาะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.967) รองลงมาคือ ส่งผลต่อคุณภาพน้ำ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.013) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.18$, S.D.= 1.047)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินสามารถใช้แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด

งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิด DPSIR ในการศึกษา เพื่อตอบประเด็นปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จนนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สรุปเป็นสภาพปัญหา แนวทางแก้ไข หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก/หน่วยงานสนับสนุน และการดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 4 สภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

สภาพปัญหา	แนวทางแก้ไข	หน่วยงานที่รับผิดชอบ		การดำเนินงาน
		หน่วยงานหลัก	หน่วยงานสนับสนุน	
1. ปัญหาขยะมูลฝอย	1. สร้างจิตสำนึก 2. การมีส่วนร่วม 3. ใช้มาตรการที่จริงจัง 4. มีระบบการจัดการที่ดี	อุทยาน แห่งชาติ	1. องค์การบริหารส่วน จังหวัดระยอง/ตำบลเพ 2. พัฒนาชุมชนจังหวัด 3. สมาคมการท่องเที่ยว เกาะเสม็ด 4. ผู้นำชุมชน	1. จัดทำแผนรองรับช่วง ฤดูการท่องเที่ยว 2. กำหนดเป้าหมาย/ ตัวชี้วัดการลดขยะ 3. การให้มีการตรวจ ติดตามและประเมินผล ตามตัวชี้วัด 4. จัดทำโครงการ รณรงค์การสร้าง จิตสำนึกและมีส่วนร่วม เป็นระยะ
2. ปัญหาน้ำเสีย	1. วางผังเมืองอย่างเป็น ระบบ 2. จัดให้มีบำบัดน้ำ เสียอย่างเพียงพอ 3. การมีส่วนร่วมทุกภาค ส่วน	โยธาธิการและ ผังเมืองจังหวัด	1. องค์การบริหารส่วน จังหวัดระยอง/ตำบลเพ 2. สุขาภิบาลจังหวัด 3. ผู้นำชุมชน	1. จัดทำแผนระยะยาว ในการแก้ไขปัญหาน้ำ เสีย 2. การให้มีการตรวจ ติดตามและประเมินผล ตามตัวชี้วัด
3. ปัญหาน้ำมันรั่วไหล	1. การเฝ้าระวังและ ตรวจติดตามการเกิด ปัญหา	สำนัก ทรัพยากรทาง ทะเลและ สิ่งแวดล้อม	1. อุทยานแห่งชาติฯ 2. สำนักงานเจ้าท่า ภูมิภาคสาขาระยอง 3. องค์การบริหารส่วน จังหวัดระยอง/ตำบลเพ 4. ผู้นำชุมชน	1. จัดให้มีโครงการ ป้องกันล่วงหน้าในกรณี เกิดปัญหา 2. มีแผนฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติที่ ได้รับผลกระทบจาก ปัญหาในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการใช้ดัชนีคุณภาพมหาสมุทร (Ocean Health Index: OHI)

ดัชนีคุณภาพมหาสมุทรผู้วิจัยนำมาเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการตรวจสอบติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ของการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2566) ในการศึกษาพบว่า มีตัวชี้วัดจำนวน 10 ด้านที่สามารถใช้ในการติดตามผลสัมฤทธิ์ของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. จากผลการศึกษา ทำให้เห็นว่า การแก้ปัญหายังขาดรูปแบบการจัดการที่เหมาะสมเนื่องจากทุกภาคส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน ดังนั้น จึงนับเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่จะจัดให้มีกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินว่าสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หน่วยงานภาครัฐยังขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกัน เนื่องจากเกิดความทับซ้อนและการปฏิบัติตามนโยบายยังไม่บรรลุผลในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จึงควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนอย่างชัดเจน บรรลุไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาจังหวัด

3. ควรที่จะมีการศึกษาเพิ่มเติมเชิงเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการบริหารงานที่เป็นอยู่กับรูปแบบพิเศษที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งการศึกษา การจัดทำโครงการจัดทำการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเลสำหรับเป็นแนวทางการจัดทำโซนนิ่งในการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเกาะเสม็ดได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีหน่วยงานหลักคือ อุทยานแห่งชาติฯ และมีทุกภาคส่วนเป็นหน่วยงานสนับสนุน

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). (ร่าง) แผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพน้ำ พื้นที่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง พ.ศ. 2566 -2570. กรุงเทพฯ.

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2561). ข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดระยอง. ศูนย์สารสนเทศทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง: กรุงเทพฯ.

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2566). คู่มือดัชนีคุณภาพมหาสมุทรฉบับประชาชน. บริษัท พลอย มีเดีย จำกัด: นนทบุรี.

คณะกรรมการจัดการความรู้เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล. (2564). ฐานข้อมูลความรู้ทางทะเล. สำนักนายกรัฐมนตรี.

ณชชิตา จันท์อินทร์. (2558). ธรรมชาติในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะบริหารการ พัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

- ดวงพร อุไรวรรณ. (2561). แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงินกับผลประโยชน์แห่งชาติทางท่องเที่ยวเลขของประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 4(2), หน้า 1-13.
- ธนิต โสรัตน์. (2560). *เศรษฐกิจสีคราม: ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล*. เข้าถึงได้จาก: <https://slideplayer.in.th/amp/15177374/>.
- นิรมล สุธรรมกิจ และคณะ. (2561). การศึกษาแนวโน้มการพัฒนาจังหวัดชายฝั่งทะเลของไทยเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีน้ำเงิน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- บัญญัติ โยธะกา. (2556). การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชุมชนในเขตเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์. (2566). เอกสารบรรยายหัวข้อเรื่อง กรอบแนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน กับการบูรณาการงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล, การจัดการความรู้ด้านวิจัย (KM-วิจัย) เรื่อง แนวปฏิบัติการจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัยและการบูรณาการงานวิจัยภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสีน้ำเงิน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มาริสานิมกุล. (2562). ความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาเทศบาลเมืองน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- อดิษฐ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ. (2561). *โครงการเขตเศรษฐกิจสีน้ำเงินของประเทศไทย*. รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

ศักยภาพในการปรับตัวของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเพื่อจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์

Young Dairy Farmer's Adaptive Potential to Adopt Zero - waste Farm Management

พิมพ์ชนก อิงเจริญสุนทร¹ กัมปนาท วิจิตรศรีกมล² และกิตติชัย ดวงมาลัย³

Pimchanok Ingcharoensunthorn¹ Kampanat Vijitsrikamol² and Kittichai Duangmal³

นิสิต หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์¹

รองศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร และทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์²

อาจารย์ที่ปรึกษา ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม³

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{1,2,3}

E-mail: Pimchanok.ing@ku.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมแห่งประเทศไทยจำนวน 100 คน ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจาก หนังสือ เอกสารทางวิชาการ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถิติการเลี้ยงโคนม การแยกขนาดฟาร์ม และแนวปฏิบัติในการใช้ มาตรฐานสินค้าเกษตร ปี พ.ศ.2562 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการประเมินศักยภาพการปรับตัวของเกษตรกรตามหลักการขององค์การอาหาร และเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจสังคม ด้านทรัพยากรฟาร์ม ด้านเทคโนโลยีฟาร์ม ด้านความรู้ในการจัดการฟาร์ม และด้านการสนับสนุนจากสถาบัน โดยแบ่งเป็นระดับศักยภาพด้วยวิธีการวัดแบบ Likert scale 5 ระดับ ผลการวิจัยประกอบด้วยภาพรวมศักยภาพของเกษตรกรต่อการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์จากการวิเคราะห์ การจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 100 ฟาร์ม พบว่า กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีศักยภาพด้านทรัพยากรฟาร์มซึ่งอยู่ในระดับศักยภาพสูงมากที่สุด (5.00) เนื่องจากเกษตรกรสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402-2562) ศักยภาพด้านสถาบันและผู้กำหนดนโยบาย อยู่ในระดับศักยภาพสูง (3.77) แต่ยังคงขาดการสนับสนุนในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการของเสียฟาร์มให้กับเกษตรกร ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้เกษตรกรมีระดับการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำมาก หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการของเสียฟาร์มโคนม รวมถึงสร้างตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการของเสีย

คำสำคัญ: ศักยภาพ การจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ ฟาร์มโคนม

Abstract

This research aims to analyze the capacity of dairy farmers to manage farm waste, which has become a significant challenge in the agricultural industry. To conduct this study, the research center, Farm Waste, collected primary data by conducting interviews with 100 young dairy farmers in Thailand. Additionally, secondary data was compiled from various sources, including books, academic documents, and government agencies such as dairy farming statistics, farm size separation, and guidelines for the use of agricultural product standards for the year 2019. The farmers' potential to adapt to the principles of the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) was evaluated in five areas, including economic and social aspects, farm resources, farm technology, knowledge of farm management, and support from institutions. The potential levels were divided by measuring using a 5-level Likert scale and testing scores according to farm management standards and environment. The research results provided an overview of the potential of young farmers towards zero farm waste management. The youth dairy farmer group has the highest potential in farm resources at the high potential level (5.00) because the farmers can comply with the requirements of the Good Agricultural Practices Criteria for Dairy Farms Potential of institutions and policymakers It is at a high potential level (3.77), but there is still a lack of support for using technology to manage farm waste for farmers. For this reason, farmers' use of technology is very low. Relevant government agencies should promote and support dairy farm waste management. Including creating a market for products generated from the waste management process.

Keywords: Potential, zero waste farm, daily farm

บทนำ

ภาคปศุสัตว์นับเป็นภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ แต่การประกอบอาชีพปศุสัตว์กลับเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิดมลพิษ และภาวะโลกรวน โดยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตปศุสัตว์ระดับโลกมีค่าประมาณร้อยละ 18 เมื่อเทียบกับภาคส่วนอื่น (Makkar & Beever, 2013) ในส่วนของโคนมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแบ่งได้ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ มูลแห้ง (มีความชื้นแต่ไม่เหลว) และมูลเหลว ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดก๊าซเรือนกระจก ได้แก่ ก๊าซมีเทน (CH_4) ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างการย่อยอาหารของสัตว์เคี้ยวเอื้อง และไนตรัสออกไซด์ (N_2O) ซึ่งก๊าซทั้งสองชนิดนี้มีศักยภาพทำให้เกิดสภาวะโลกเดือด (Global boiling) เท่ากับร้อยละ 21.0 หรือ 310 เท่าของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ตามลำดับ (Bosire et al., 2019)

กรมปศุสัตว์ (2565) มีการสำรวจเกี่ยวกับการจัดการของเสีย และการนำของเสียไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พบว่าเมื่อถึงฤดูฝน น้ำฝนจะชะล้างมูลโคลงสู่แหล่งน้ำบริเวณโดยรอบ รวมถึงพื้นที่ฟาร์มที่มีน้ำท่วมขังสะสมจะส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพสัตว์โดยตรง นอกจากนี้การหมักหมมของของเสียก่อให้เกิดมลพิษทางกลิ่น (Sheen & Hong, 1999) รวมถึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลง โดยวิธีการจัดการของเสียของเกษตรกรในปัจจุบันมี 3 รูปแบบ ประกอบด้วย การทำลานตากมูลโค การทำบ่อพักน้ำเสีย และการสร้างบ่อหมักก๊าซชีวภาพ เป็นต้น (กรมปศุสัตว์, 2565) ซึ่งแต่ละรูปแบบมีข้อจำกัดในการจัดการที่แตกต่างกัน และยังคงประสบปัญหาในช่วงฤดูฝนดั้งเดิมเนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้น และไม่ได้ถูกจัดการอย่างเหมาะสม ด้วยสาเหตุนี้ทำให้หน่วยงานมีการสนับสนุนโครงการเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อการจัดการของเสียในฟาร์มโคนม และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้นำแนวคิดการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์กลางมาใช้ในฟาร์มโคนมของฟาร์มต้นแบบ ซึ่งในปัจจุบันแนวคิดนี้ยังไม่แพร่หลายมีแค่ฟาร์มต้นแบบเท่านั้นที่ปรับใช้

ปัจจุบันหน่วยงานได้มีการก่อตั้งเครือข่ายยุวเกษตรกรโคนมแห่งประเทศไทยทั้ง 4 ภูมิภาค ซึ่งประกอบไปด้วยเกษตรกรที่มีอายุไม่เกิน 50 ปี และประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก เป็นตัวแทนของเกษตรกรโคนมรุ่นใหม่เพื่อการเพิ่มอำนาจต่อรอง พัฒนาการเลี้ยงโคนมแนวใหม่ที่เหมาะสมกับประเทศไทย และพัฒนาเกษตรกรให้มีแนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการ และ สนับสนุนเกษตรกรให้มีศักยภาพมากเพียงพอในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการ จัดการฟาร์ม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2542) อาทิ การใช้งานแอปพลิเคชัน และไปโอเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการบริหารจัดการ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565) ซึ่งยุวเกษตรกรโคนมเป็นกลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ที่พร้อมในการเพิ่มศักยภาพของฟาร์มตนเอง ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาศักยภาพของยุวเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของยุวเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์

การทบทวนวรรณกรรม

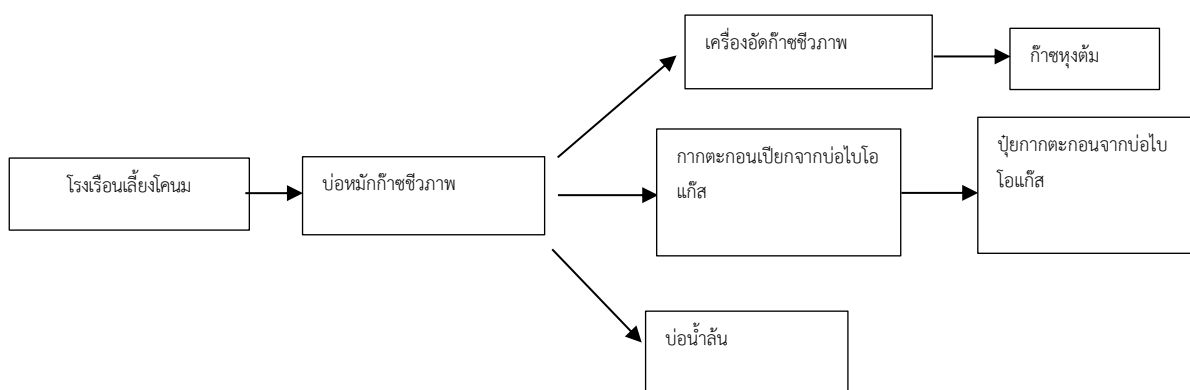
แนวคิดการจัดการของเสียเป็นศูนย์

วัตถุประสงค์หลักของแนวคิดการจัดการของเสียเป็นศูนย์ (Zero waste) คือ การลดมลพิษที่แหล่งกำเนิด รวมไปถึงการ เปลี่ยนวัสดุดิบ การใช้ซ้ำการนำกลับมาใช้ใหม่ (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) การจัดการขยะเหลือศูนย์เป็นการดำเนินการแบบใหม่ที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของ ผู้บริโภคให้เกิดความตระหนักและร่วมมือที่จะปฏิบัติตาม แต่สิ่งที่จะเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนได้จะต้องเริ่มมาจากนโยบายการจัดการขยะเหลือศูนย์ ซึ่งนโยบายด้านการเกษตรของประเทศไทยยังคงเป็นไปตามตามกระแสของโลก คือ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) รวมไปถึงเกษตรเพื่อพลังงาน (Green Energy) เกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม (Green Environment) และเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว

(Green Tourism) ซึ่งก็มีองค์การทั้งภาครัฐ และเอกชนมุ่งไปสู่นโยบายของชาติที่กำหนดไว้ (องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย, 2565)

กลไกการจัดการของเสียในฟาร์มโคนมตามรูปแบบการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์

การจัดการของเสียฟาร์มโคนมตามรูปแบบการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ Wongthanate Jaruwan and Luxkhana (2015) เป็นทางเลือกสำหรับฟาร์มโคนมทุกขนาดฟาร์ม โดยปรับขนาดของบ่อก๊าซชีวภาพที่เหมาะสม กับจำนวนโค และปริมาณของเสียโดยไม่มีระบบแยกกากมูลโคซึ่งจะทำให้ลดต้นทุนของเครื่องแยกกาก เช่น ถ้าฟาร์มขนาดเล็กมีโคนมน้อยกว่า 50 ตัวอาจเลือกใช้เฉพาะเครื่องแยกกากขนาดเล็ก และใช้ระบบบ่อก๊าซชีวภาพที่มีขนาดเล็กลงให้สัมพันธ์กับปริมาณมูลโคนม น้ำทิ้ง และความต้องการใช้พลังงาน ซึ่งสามารถเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของฟาร์ม ชุมชน และสภาพแวดล้อม โดยมีกลไกการทำงานดังนี้

รูปที่ 1 แสดงโมเดลทางเลือกสำหรับฟาร์มโคนมทุกขนาด

ที่มา: เจ้าหน้าที่กลุ่มวิจัย และพัฒนาระบบฟาร์มโคนม กรมปศุสัตว์

รูปแบบการนำของเสียจากฟาร์มโคนมมาใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์จากของเสียที่เกิดจากฟาร์มโคนม เป็นแนวทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการลดปริมาณของเสียที่ต้องทำการบำบัดให้เหลือน้อยที่สุด โดยรูปแบบการนำของเสียมาใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายในประเทศไทย คือ การใช้ประโยชน์จากมูลโคในรูปแบบของปุ๋ยสำหรับพืช และในปัจจุบันยังมีรูปแบบอื่น ๆ ในการนำของเสียจากฟาร์มโคนมมาใช้ประโยชน์ คือ การใช้มูลโคมาผลิตก๊าซชีวภาพ หรือการยกระดับมูลค่าของเสีย (Upcycling) อาทิ การนำมูลโคที่ผ่านการแยกกากแล้วมาทำเป็นกระถางเพื่อใช้ในการปลูกพืช หรือการนำมาผลิตอิฐบล็อก เป็นต้น (องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย, 2565)

หลักการประเมินศักยภาพของเกษตรกรต่อการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์

องค์การอาหาร และการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้จัดทำแนวทางการติดตามการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีการจัดทำเป็นหมวดหมู่หลักไป จนถึงหมวดหมู่ย่อย (FAO, 2017; McCarthy et al., 2011) (ตารางที่ 1)

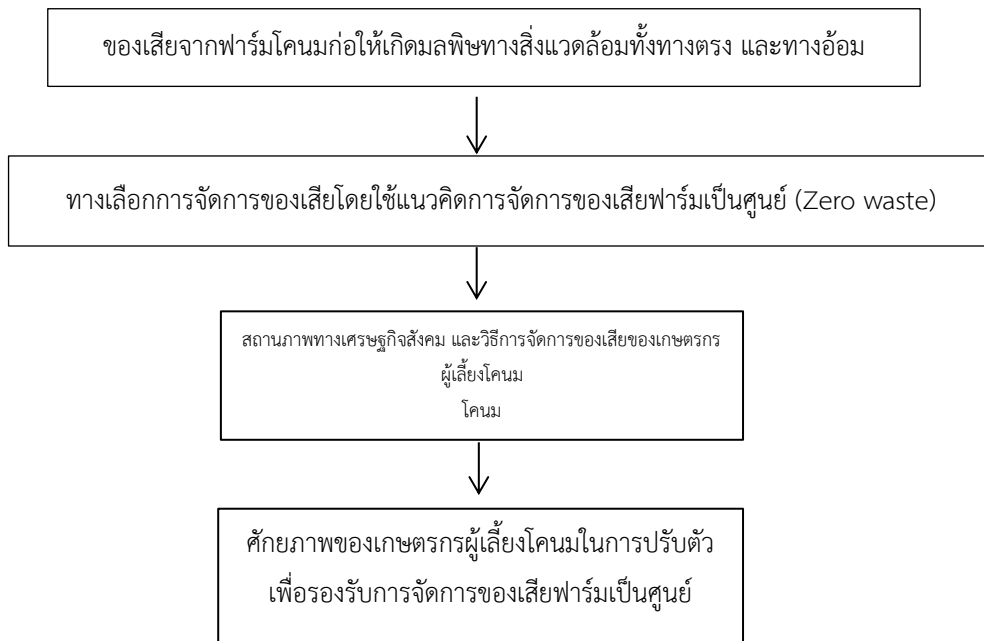

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดในการวิเคราะห์ศักยภาพการปรับตัวของเกษตรกร

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ	การเพิ่มขึ้นของทรัพยากรทางเศรษฐกิจส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการปรับตัว
ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี	การนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้เพื่อลดต้นทุนในการจัดการฟาร์ม
ปัจจัยทางด้านข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางเทคนิค	การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพิ่มโอกาสในการปรับตัวที่เหมาะสม อาทิเกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการของเสียจากฟาร์ม สามารถปรับตัวได้ดีกว่า เป็นต้น
ปัจจัยทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ลักษณะและตำแหน่งของโครงสร้างพื้นฐานส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัว อาทิ โครงสร้างพื้นฐานที่หลากหลายมากขึ้นสามารถเพิ่มความสามารถในการปรับตัวได้เนื่องจากมีทางเลือกมากขึ้น เป็นต้น
ปัจจัยทางด้านสถาบัน	การพัฒนาสถาบันทางสังคมที่เหมาะสมลดผลกระทบจากความเสี่ยงและเพิ่มศักยภาพในการปรับตัว อาทิ นโยบายและข้อบังคับที่ไม่เหมาะสมส่งผลต่อผลให้ความสามารถในการรับมือความเสี่ยงลดลง เป็นต้น

กรอบแนวคิด

ในกระบวนการศึกษาศักยภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในการปรับตัวเพื่อรองรับการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้หลักการขององค์การอาหาร และเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ประยุกต์กับ มาตรฐานการจัดการฟาร์มโคนม ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี ทฤษฎีการตัดสินใจภายใต้สภาวะเสี่ยง และในภาวะที่ไม่แน่นอน องค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนองค์ความรู้ด้านการจัดการของเสียเป็นศูนย์ ดังแสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยประมวลผลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการประเมินศักยภาพการปรับตัวของเกษตรกรตามหลัก FAO 5 ด้าน (FAO, 2017) ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ – สังคม ประกอบด้วย ระดับการศึกษาของเกษตรกร จำนวนช่องทางการเข้าถึงสินค้าของเกษตรกร การได้รับมาตรฐาน GAP 2) ด้านการจัดการฟาร์ม ประกอบด้วย ความรู้ในการจัดการฟาร์มตามข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ และ 3) ด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย จำนวนเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการฟาร์ม 4) ด้านการจัดการของเสียฟาร์ม ประกอบด้วยความรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์มการจัดการมลพิษและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อเพื่อนบ้าน/ชุมชน และ การจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ 5) ด้านการสนับสนุนจากสถาบัน และผู้กำหนดนโยบาย ประกอบด้วย การส่งเสริมความรู้ด้านวิธีการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ การส่งเสริมการปรับตัวต่อแนวคิดการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ และการได้รับการสนับสนุนด้านการเงินเพื่อปรับตัวต่อการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ จากนั้นนำมาประเมินศักยภาพการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยแบ่งเป็นระดับศักยภาพด้วยวิธีการวัดแบบ Likert scale 5 ระดับ และการทดสอบคะแนนตามหลักมาตรฐานการจัดการฟาร์ม และสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ-สังคมของเกษตรกร

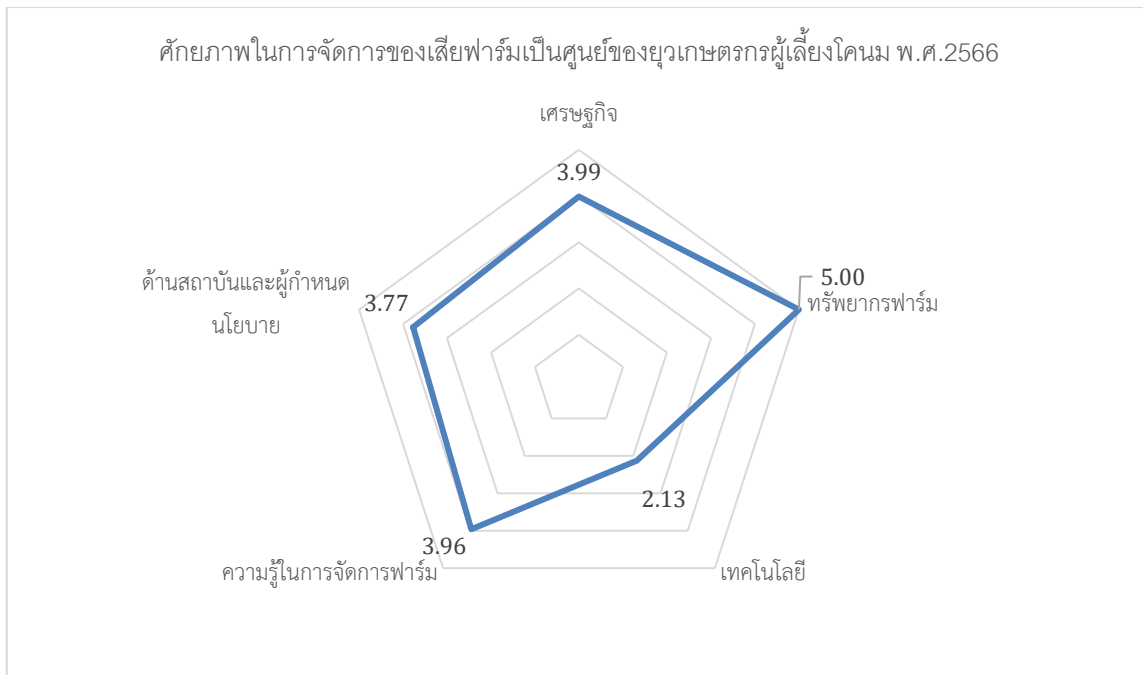
เกษตรกรร้อยละ 74.00 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 36.00 ปี และเกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 9.99 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ (2557) พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ของ

สหกรณ์โคนมแม่ฮ่องสอน อำเภอแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเพศชาย เพราะเป็นหัวหน้าครอบครัว และมีการเลี้ยงโคนมสืบทอดมารุ่นสู่รุ่น เกษตรกรมีจำนวนแรงงานเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 คนต่อฟาร์ม เกษตรกรร้อยละ 62.00 ใช้เงินทุนของตนเอง และเกษตรกรร้อยละ 38.00 มีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากรัฐบาลเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรเพื่อเลี้ยงโคนม สำหรับการได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 95.00 ได้รับการรับรอง มาตรฐานฟาร์มโคนมเรียบร้อยแล้ว และเกษตรกรร้อยละ 5.00 อยู่ระหว่างดำเนินการขอรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม

ผลการศึกษาการจัดการของเสียฟาร์มของยูวเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พบว่าเกษตรกรมีการจัดการของเสียด้วยวิธีการสร้างลานตามูลโคมากที่สุดร้อยละ 43.60 (41ฟาร์ม) รองลงมาคือการสร้างบ่อพักน้ำเสียร้อยละ 42.60 (40 ฟาร์ม) และต่ำสุดคือวิธีการสร้างบ่อก๊าซชีวภาพร้อยละ 13.80 (13 ฟาร์ม) จากการสัมภาษณ์เกษตรกรพบว่า วิธีการดังกล่าวมาข้างต้น มักพบปัญหาในช่วงฤดูฝนเนื่องจากการจัดการดังกล่าวไม่สามารถป้องกันฝนได้ ทำให้มูลโคลนออกมา และส่งกลิ่นเหม็นรวมถึงมีแมลงวันรบกวน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sheen and Hong (1999) พบว่าเมื่อถึงฤดูฝน น้ำฝนจะชะล้างมูลโคลนลงสู่แหล่งน้ำ และพื้นที่บริเวณโดยรอบ รวมถึงพื้นที่ฟาร์มที่มีน้ำท่วมขังสะสมจะส่งผลต่อสวัสดิภาพสัตว์โดยตรง นอกจากนี้การหมักหมมของของเสียก่อให้เกิดมลพิษทางกลิ่น และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลง

ภาพรวมศักยภาพของยูวเกษตรกรต่อการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์

จากการวิเคราะห์ การจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ของยูวเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 100 ฟาร์ม พบว่า ภาพรวมศักยภาพในการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ผู้เลี้ยงโคนมพ.ศ.2566 (รูปที่ 3) พบว่า กลุ่มยูวเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีศักยภาพด้านทรัพยากรฟาร์มซึ่งอยู่ในระดับศักยภาพสูงมากที่สุด (5.00) เนื่องจากเกษตรกรสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (มกษ. 6402-2562) รองลงมาคือ ศักยภาพด้านเศรษฐกิจซึ่งระดับศักยภาพอยู่ในระดับสูง (3.99) เนื่องจากโคนมของเกษตรกรสามารถผลิตน้ำนมต่อตัวต่อวันได้มากกว่าโคนมทั่วไปผลิตได้ คือ 11.50 กิโลกรัม/ตัว/วัน และเกษตรกรมีเงินทุนเพียงพอสำหรับการจัดการฟาร์ม (4.50 คะแนน) ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก แต่เมื่อเทียบกับศักยภาพด้านเทคโนโลยีกลับพบว่าศักยภาพด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ (2.13) สืบเนื่องมาจากศักยภาพด้านสถาบันและผู้กำหนดนโยบาย อยู่ในระดับศักยภาพสูง (3.77) แต่ยังคงขาดการสนับสนุนในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการของเสียฟาร์มให้กับเกษตรกร รวมถึงศักยภาพด้านความรู้ในการจัดการฟาร์มของเกษตรกรนั้นอยู่ในระดับศักยภาพสูง(3.96) แต่ยังคงขาดความรู้ในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการน้ำทิ้งจากฟาร์มที่เกษตรกรมีระดับความรู้อยู่ในระดับต่ำ ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้เกษตรกรมีระดับการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริจินดา (2562) พบว่า การพิจารณาการปรับตัวของเกษตรกรโดยทั่วไปแล้วจะคำนึงถึง การรับรู้ความตระหนักรู้ การได้รับข่าวสารด้านมาตรฐานการจัดการฟาร์ม รวมถึงความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการของเสียจะส่งผลให้เกษตรกรจะมีแนวโน้มในการปรับตัวมากขึ้น

รูปที่ 3 ภาพรวมศักยภาพในการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พ.ศ.2566

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่ผู้เลี้ยงโคนมเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และเกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 10 ปี เนื่องจากการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่มีการเลี้ยงโคนมสืบทอดมารุ่นสู่รุ่น ฟาร์มโคนมมีจำนวนแรงงานเฉลี่ยเท่ากับ 3 คนต่อฟาร์ม เป็นไปตามข้อกำหนดวิธีการปฏิบัติการเกษตรที่ดี ภาพรวมเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยจากการผลิตน้ำนมอยู่ที่ 1,265,552 บาท โดยมีต้นทุนการผลิตน้ำนมอยู่ที่ 18 บาท/กิโลกรัม เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเอง และเกษตรกรบางส่วนมีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรเพื่อเลี้ยงโคนม เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์มโคนม ในส่วนของศักยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่ผู้เลี้ยงโคนมในการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ โดยภาพรวมถือว่า ศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีศักยภาพสองด้านที่โดดเด่น คือ ศักยภาพ ด้านการจัดการฟาร์ม และศักยภาพด้านการสนับสนุนจากสถาบัน เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ได้ รับรองมาตรฐานฟาร์ม (GAP) และหน่วยงานรัฐเข้ามาสนับสนุนในด้านการอบรมเชิงความรู้ในการจัดการฟาร์ม แต่ในด้านการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์การสนับสนุนยังน้อยมาก จากการสัมภาษณ์พบว่า เกษตรกรจำเป็นต้องออกเงินทุนในการดำเนินโครงการในส่วนนี้และยังไม่มี การสนับสนุน และติดตามอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยสาเหตุนี้จึงส่งผลให้การจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ของเกษตรกรจึงไม่แพร่หลายมีเพียงแค่ฟาร์มต้นแบบเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐควรสนับสนุนด้านการจัดการของเสียฟาร์มเป็นศูนย์โดย สร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการของเสียฟาร์มที่มีความเฉพาะกับขนาดของฟาร์มโคนม ในปัจจุบัน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า พื้นที่ของเกษตรกรมีความแตกต่างกันเป็นผลให้ความเหมาะสมของการจัดการของเสียมีความแตกต่างกันจึงควรมีการปรับเปลี่ยน วิธีการจัดการของเสียให้เหมาะสมกับขนาดฟาร์ม ในส่วนของการส่งเสริมการจัดการ ของเสียฟาร์มเป็นศูนย์ควรลดข้อจำกัดด้านเงื่อนไขในการขอสนับสนุนส่วนของค่าใช้จ่ายให้กับเกษตรกรที่มีความพร้อม

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2564). (ร่าง)แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ.2565-2570). กันยายน 2564 เข้าถึงได้จาก: https://www.pcd.go.th/wpcontent/uploads/2021/10/pcdnew-2021-10-16_05-41-25_882141.pdf.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2542). *มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์*. เข้าถึงได้จาก :https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/126/T_0010.PDF.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2565). *การจัดการฟาร์มโคนม*. เข้าถึงได้จาก. https://www.moac.go.th/knowledge_moac-knowledge.
- องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย. (2565). *การจัดการฟาร์มโคนมระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน The circular dairy farming model*. เข้าถึงได้จาก: <https://km.dpo.go.th/sites/default/files/hnangsuuekhuumuue.pdf>.
- Bosire, C. K., Rao, E. J. O., Muchenje, V., Van Wijk, M., Ogutu, J. O., Mekonnen, M. M., Auma, J. O., Lukuyu, B., and Hammond, J. (2019). Adaptation opportunities for smallholder dairy farmers facing resource scarcity: Integrated livestock, water and land management. *Agriculture, ecosystems & environment*, 284, 106592.
- FAO. (2017). *Tracking adaptation in agricultural sector*. Rome: Italy.
- Makkar, H., & Beever, D. (2013). *Optimization of feed use efficiency in ruminant production systems*. FAO Symposium Proceedings, Bangkok, Thailand. 27 November 2012.
- McCarthy, N., Lipper, L., and Branca, G. (2011). *Climate-Smart Agriculture: Smallholder Adoption and Implications for Climate Change Adaption and Mitigation*. FAO Rome.
- Sheen, S., & Hong, C. (1999). Disposal of Animal Waste-The Magnitude of the Problem in Asia and Australasia-Review. *Asian-Australasian Journal of Animal Sciences*, 12(4), pp. 597-603.
- Wongthanate, J. & Luxkhana, M. (2015). Clean Technology of Waste Management in Dairy Farm Rajchaburi Province. *The Journal of industrial Technology*, 10(1), pp. 38-49.

การบริหารโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืชของมหาวิทยาลัยมหิดล

Management of Research Projects Related to Study, Experiment or Research on A Plants of Mahidol University

ฐานะมาศ สิงห์คง

Thanamas Singkong

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail: thanamas.sig@mahidol.edu

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูล ดังนี้ (1) ข้อมูลกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับ สำหรับการดำเนินงานโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืช ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มาตรา 53 รวมทั้งกฎระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ (2) ข้อมูลแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อการบริหารโครงการวิจัยให้สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศไทย มหาวิทยาลัยมหิดลมีนโยบายส่งเสริมให้นักวิจัยปฏิบัติตามมาตรฐานการวิจัย และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยอย่างถูกต้อง จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืช สำหรับโครงการที่เสนอขอรับทุนและได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากแหล่งทุนประเภทต่าง ๆ ให้ดำเนินการยื่นคำขอแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 แห่ง พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 จากการทำงานตามนโยบายดังกล่าวของมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่านักวิจัยบางส่วนยังไม่ทราบแนวทางการบริหารโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืช หรืออาจเกิดความสับสนจากขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ บทความวิชาการนี้จึงได้นำเสนอข้อมูล ดังนี้ (1) การดำเนินการตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 หมวดที่ 5 การคุ้มครองพันธุ์พืชทั่วไปและพันธุ์พืชป่า มาตรา 53 และ (2) ขั้นตอนการบริหารโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืช พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้ให้นักวิจัยได้ดำเนินการตามแนวทางการวิจัยอย่างถูกต้อง นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาขั้นตอนในการบริหารโครงการวิจัย และลดระยะเวลาในการดำเนินการของทางส่วนราชการได้

คำสำคัญ: พืช พันธุ์พืช พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

Abstract

The purpose of this academic article is to provide information as follows: (1) provide information on legal, regulatory and regulatory issues for conducting research projects related

to study, experiment or research on plants under the Plant Variety Protection Act, B.E. 1999, Section 53 and other relevant provisions, and (2) provide operational guidelines for departments of Mahidol University for conducting research projects. In order to comply with Thai laws. Mahidol University has a policy to encourage researchers to strictly follow Thai research standards and various related laws. Therefore, guidelines have been established for management of research projects namely Request various types of projects research funding support, and projects that receive research funding, submit a form request for the collection and gathering for study, experiment or research on a common domestic plant variety or a forest plant variety or any of their part with no commercial ends under Plant Variety Protection Act, B.E. 1999, Section 53. Operations in accordance with the policy of Mahidol University. It was found that some researchers still do not know the guidelines or there may be confusion from various procedures for managing research projects related to studies, research, or experiments on plants. This academic article has presented the steps as follow: (1) Implementation according to the Plant Variety Protection Act, B.E. 1999, Chapter 5: Protection of common domestic plant variety or a forest plant variety, Section 53, and (2) Management of research projects related to studies, research, or experiments on plants along with suggestions obtained from the operation of Mahidol University so that researchers can carry out the research guidelines correctly, leading to guidelines for developing procedures for managing research projects and reducing the processing time of government agencies.

Keywords: Plant, plant variety, Plant Variety Protection Act, B.E. 1999

บทนำ

จากในอดีตจนถึงปัจจุบันประชากรมนุษย์ได้มีการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพมาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับชนิดพันธุ์ พันธุกรรม และระบบนิเวศ ทำให้ทรัพยากรชีวภาพของโลกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558) การจะอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพให้ยังคงอุดมสมบูรณ์และเพื่ออำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์ในรุ่นต่อไป ต้องอาศัยความร่วมมือกันในทุกระดับทั่วโลก จึงเกิดเป็นอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity, CBD) มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม โดยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเหมาะสมและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงสิทธิทั้งหมดเหนือทรัพยากรและเทคโนโลยี และโดยการสนับสนุนอย่าง

เหมาะสม (Secretariat of the Convention on Biological Diversity, 2011, p. 4) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) ปัจจุบันมีประเทศ ภาคี 196 ประเทศ และได้ลงนามอนุสัญญาแล้ว 168 ประเทศ (Convention on Biological Diversity, 2567, 3 มีนาคม; Secretariat of the Convention on Biological Diversity, 2011, p. 1) ประเทศไทยได้ยื่นสัตยาบันสารเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ในวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) (Convention on Biological Diversity, n.d.) และอนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้กับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2547 (ค.ศ. 2004) ประเทศไทยเป็นประเทศภาคีลำดับที่ 188 โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยประสานงานกลางอนุสัญญาฯ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและแผนชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558, น. 54) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในอนุสัญญา CBD มาตรา 12 กำหนดให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยที่มีส่วนสำคัญในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา (Secretariat of the Convention on Biological Diversity, 2011, p. 10)

หนึ่งในการดำเนินการตามหลักการของอนุสัญญา CBD ของประเทศไทยนั้น ได้แก่ การกำหนด พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เจตนารมณ์ของกฎหมายนี้เป็นการสมควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพันธุ์และพัฒนาพันธุ์พืช เพื่อให้มีพันธุ์พืชใหม่เพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม อันเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเกษตรกรรม โดยการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจด้วยการให้สิทธิและความคุ้มครองทางกฎหมาย ตลอดจนเพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมือง เฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์พันธุ์พืชอย่างยั่งยืน (กรมวิชาการเกษตร, 2542, น. 31)

นอกจากนี้ยังมีระเบียบอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับอนุสัญญา CBD ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. 2554 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

มหาวิทยาลัยมหิดลในฐานะหน่วยงานสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ได้เห็นถึงความสำคัญในการดำเนินการตามกฎหมาย และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงกำหนดนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดมหาวิทยาลัยมหิดลปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักจรรยาบรรณ จริยธรรมการวิจัย มาตรฐานการวิจัย และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการวิจัย

บทความวิชาการฉบับนี้จึงได้มุ่งเน้นการนำเสนอเกี่ยวกับการดำเนินการตาม พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 หมวดที่ 5 การคุ้มครองพันธุ์พืชทั่วไปและพันธุ์พืชป่า มาตรา 53 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า

อย่างยั่งยืน โดยมีหน่วยงานกำกับดูแลการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ได้แก่ สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร โดยออกระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า พ.ศ. 2547 ประกาศ ณ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 โดยนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยมหิดลด้วย รวมทั้งนำเสนอปัญหาที่พบบ่อยจากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปรับปรุงในการปฏิบัติงาน ซึ่งนักวิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้จากบทความนี้ไปปรับใช้ในการจัดทำแบบยื่นคำขอแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 แห่ง พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ได้อย่างถูกต้องและลดระยะเวลาในการดำเนินการของทางส่วนราชการได้ พร้อมทั้งได้เห็นตัวอย่างกรณีศึกษาจากการบริหารโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพืชของมหาวิทยาลัยมหิดล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อให้ข้อมูลกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพืชทั้งในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ และภายในส่วนงานของมหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อให้ข้อมูลขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพืชของมหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้งการดำเนินงานให้สอดคล้องกับส่วนราชการของประเทศไทย

คำจำกัดความ

การเข้าถึง หมายความว่า การเก็บ จัดหา รวบรวม เพื่อใช้ในการศึกษา ทดลอง วิจัย หรือปรับปรุงพันธุ์พืชแบบยื่นคำขอ หมายความว่า แบบยื่นคำขอแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

แบบตอบรับ หมายความว่า แบบตอบรับการแจ้งการเก็บ จัดหา หรือรวบรวม ว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าวที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

นักวิจัย หมายความว่า นักวิจัย หรือบุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยมหิดล

โครงการวิจัย หมายความว่า โครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืช

ส่วนงาน หมายความว่า วิทยาเขต คณะ วิทยาลัย สถาบัน ภายในมหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัย หมายความว่า กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

การดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับพืชในส่วนราชการของประเทศไทย

พืชความหมายในทางวิทยาศาสตร์ หมายความว่า สิ่งมีชีวิตที่มีหลายเซลล์ สามารถสร้างอาหารเองได้ โดยวิธีการสังเคราะห์แสง ส่วนใหญ่มักไม่เคลื่อนที่ จัดอยู่ในอาณาจักรพืช (Kingdom Plantae) (เชาวน์ ชีโนรักษ์ และ พรณิ ชีโนรักษ์, 2541, น. 58; อักษร ศรีเปล่ง และคณะ, 2561, น. 6) ส่วนความหมายของพืชตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 นั้น หมายความว่า สิ่งมีชีวิตในอาณาจักรพืช และให้หมายความรวมถึงเห็ดและสาหร่าย แต่ไม่รวมถึงจุลชีพอื่น (กรมวิชาการเกษตร, 2542, น. 2) กล่าวคือ จะหมายรวมถึง สิ่งมีชีวิตในอาณาจักรพืช (Kingdom Plantae) เห็ดในอาณาจักรฟังไจ (Kingdom Fungi) และสาหร่ายในอาณาจักรโพรทิสตา (Kingdom Protista) (อักษร ศรีเปล่ง และคณะ, 2561, น. 87-165)

นอกจากนี้ยังมีคำจำกัดความที่มีความเกี่ยวข้องกับพืช ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 (กรมวิชาการเกษตร, 2542, น. 2) ได้แก่

1. พันธุ์พืช หมายความว่า กลุ่มของพืชที่มีพันธุกรรมและลักษณะทางพฤกษศาสตร์ เหมือนหรือคล้ายคลึง มีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่สม่ำเสมอคงตัว และแตกต่างจากกลุ่มอื่นในพืชชนิดเดียวกัน และให้หมายความรวมถึงต้นพืชที่ขยายพันธุ์ให้ได้กลุ่มของพืชที่มีคุณสมบัติดังกล่าวชัดเจน
2. พันธุ์พืชป่า หมายความว่า พันธุ์พืชที่มีหรือเคยมีอยู่ในประเทศ ตามสภาพธรรมชาติและยังมิได้นำมาใช้เพาะปลูกอย่างแพร่หลาย
3. พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป หมายความว่า พันธุ์พืชที่เกิดภายในประเทศ หรือมีอยู่ในประเทศซึ่งได้มีการใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายและให้หมายความรวมถึงพันธุ์พืชที่ไม่ใช่พันธุ์พืชใหม่ พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น หรือพันธุ์พืชป่า

ขอบเขตของพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 แบ่งออกได้เป็น 8 หมวด 69 มาตรา ดังรูปที่ 1 โดยพันธุ์พืชจะถูกแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1. พันธุ์พืชใหม่จัดอยู่ในหมวดที่ 3 2. พันธุ์พืชท้องถิ่นจัดอยู่ในหมวดที่ 4 3. พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปจัดอยู่ในหมวดที่ 5 และ 4. พันธุ์พืชป่าจัดอยู่ในหมวดที่ 5 ดังรูปที่ 2 ซึ่งขอบเขตของบทความวิชาการนี้จะกล่าวถึงหมวดที่ 5 การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า ตามมาตรา 52 และ มาตรา 53 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

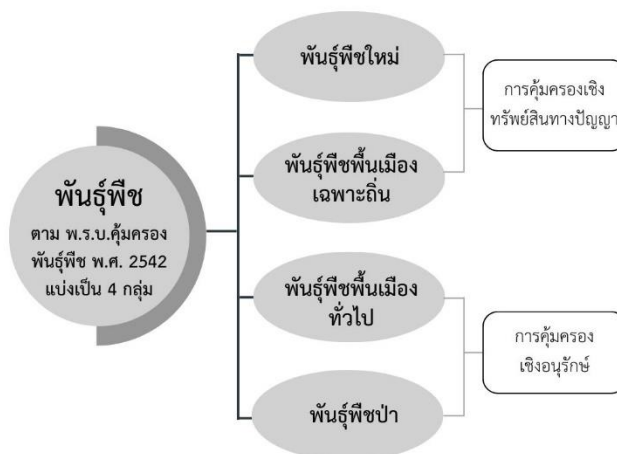
มาตรา 52 ผู้ใดเก็บ จัดหา หรือรวบรวม พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว เพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ศึกษา ทดลอง หรือวิจัย เพื่อประโยชน์ในทางการค้า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ โดยให้นำเงินรายได้ตามข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ส่งเข้ากองทุนคุ้มครองพันธุ์พืช (กรมวิชาการเกษตร, 2542, น. 24)

มาตรา 53 ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป พันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชดังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ในทางการค้าให้ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืชกำหนดในระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืช

พื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า พ.ศ. 2547 (13 กุมภาพันธ์ 2547, น. 101) ข้อ 3 ผู้ใดทำการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่ง ส่วนใดของ พันธุ์พืชรังกล่าว ที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้าให้แจ้งเป็นหนังสือตาม “แบบแจ้ง การเก็บ จัดหา หรือรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์พืชรังกล่าว เพื่อการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยที่มีได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า ตามมาตรา 53 แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542” ต่ออธิบดีกรมวิชาการเกษตร ณ กรมวิชาการเกษตร หรือส่งหนังสือแจ้งตาม แบบดังกล่าวโดยทางไปรษณีย์ถึงอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ณ กรมวิชาการเกษตร โดยเปรียบเทียบความ แตกต่างระหว่าง พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ม.52 และ ม.53 ดังตารางที่ 1

รูปที่ 1 ขอบเขตของ พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

รูปที่ 2 การแบ่งกลุ่มพันธุ์พืชตามขอบเขตของ พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ม.52 และ ม.53

รายการ	มาตรา 52	มาตรา 53
วัตถุประสงค์	เพื่อใช้ประโยชน์ในทางการค้า	ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในทางการค้า
การดำเนินการ	ดำเนินการขออนุญาตจากกรมวิชาการเกษตร	ดำเนินการแจ้งไปยังกรมวิชาการเกษตร
ข้อตกลง	ทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัยและกรมวิชาการเกษตร	ไม่มีการทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์
บทกำหนดโทษ	ม. 66 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม ม.52 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 400,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	ไม่มีบทกำหนดโทษในหมวด 8 ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542

การดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืชภายในมหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดลได้ปฏิบัติตามนโยบายและกฎหมายของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับนโยบายภายในมหาวิทยาลัย หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืช ได้แก่ กองบริหารงานวิจัย และสถาบันบริหารจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (iNT) ทั้งนี้ ผู้เขียนจะมุ่งเน้นไปที่การดำเนินการตามมาตรา 53 กรณีที่นักวิจัยศึกษา วิจัย ค้นคว้า ทดลองในพืชที่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในทางการค้า ให้ดำเนินการผ่านกองบริหารงานวิจัย โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ (รูปที่ 3)

1. นักวิจัยต้องดำเนินการจัดส่งแบบยื่นคำขอ โดยดำเนินการผ่านส่วนงานต้นสังกัดมายังกองบริหารงานวิจัย ทั้งนี้ กองบริหารงานวิจัยจะรวบรวมแบบยื่นคำขอ จัดส่งไปยังกรมวิชาการเกษตรต่อไป
2. หากไม่ดำเนินการแจ้งแบบยื่นคำขอ ไม่มีบทกำหนดโทษในทางกฎหมาย แต่มีผลในการยื่นขออนุมัติเบิกจ่ายทุนวิจัยของมหาวิทยาลัย หรือการยื่นขอตำแหน่งทางวิชาการ ขึ้นกับการพิจารณาของคณะกรรมการ
3. แบบฟอร์มที่ใช้ในการยื่นแบบคำขอ ได้แก่
 - 3.1 หนังสือนำส่งแบบยื่นคำขอจากส่วนงานมายังมหาวิทยาลัย
 - 3.2 แบบยื่นคำขอ ตามเอกสารที่แนบท้ายระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัย พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าที่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า พ.ศ. 2547

รูปที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับพืชภายในมหาวิทยาลัยมหิดลไปยังกรมวิชาการเกษตร

สำหรับโครงการวิจัยเกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืชที่มีวัตถุประสงค์ทางการค้า หรือโครงการวิจัยอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนาพันธุ์พืชไปใช้ในทางการค้าในอนาคต ให้ดำเนินการตามมาตรา 53 ตามขั้นตอนข้างต้นนี้ ผ่านกองบริหารงานวิจัยเป็นลำดับแรก เมื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปใช้ประโยชน์ในทางการค้าเรียบร้อยแล้วจึงดำเนินการตามมาตรา 52 โดยนักวิจัยจะต้องดำเนินการยื่นเรื่องผ่านมหาวิทยาลัยเพื่อขอเจรจาจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. นักวิจัยต้องดำเนินการขออนุญาตจากกรมวิชาการเกษตร โดยดำเนินการผ่านส่วนงานต้นสังกัดมายังสถาบันบริหารจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (iNT)
2. เจรจาจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์
3. หากไม่ดำเนินการขออนุญาต มีบทกำหนดโทษ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 400,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

แนวทางในการกรอกข้อมูลรายการพืชในแบบยื่นคำขอ และกรณีศึกษา

สำหรับการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในการจัดส่งแบบยื่นคำขอไปยังกรมวิชาการเกษตร รวมระยะเวลาไม่น้อยกว่า 30 วันทำการจึงจะได้รับแบบตอบรับ หากข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือมีการแก้ไข จะยืดเวลาในการได้รับแบบตอบรับออกไปจนกว่าข้อมูลและเอกสารแนบแบบยื่นคำขอจะครบถ้วน ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 30 วันทำการ และเพื่อเป็นการลดขั้นตอนและลดระยะเวลาในการแก้ไขข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ผู้เขียนได้รวบรวมวิธีการกรอกข้อมูลในแบบยื่นคำขอให้ผู้อ่านได้ศึกษาเพิ่มเติม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อเสนอแนะในการกรอกข้อมูลในแบบยื่นคำขอ

ลำดับ	รายการ	ข้อเสนอแนะ
1	ชนิดพืช	- ควรระบุชื่อสามัญภาษาไทย และชื่อวิทยาศาสตร์ - หากชื่อสามัญภาษาไทยเป็นคำทับศัพท์ให้อ้างอิงตามระบบฐานข้อมูลคำทับศัพท์ของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา
2	แหล่งที่มา	- ระบุข้อมูลชื่อหน่วยงานหรือสถานที่ พร้อมข้อมูลอำเภอและจังหวัดหรือระบุเพียงข้อมูลอำเภอและจังหวัด - หากเป็นแหล่งที่มาที่มีหน่วยงานดูแลรับผิดชอบจะต้องแนบหนังสืออนุญาตการเข้าถึงชนิดพันธุ์พืช เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น
3	ส่วนของพันธุ์พืชที่เก็บ	- หากเป็นพืชยืนต้นที่แยกส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชชัดเจน ให้ระบุแยกเป็นแต่ละรายการพืช เช่น ราก ลำต้น ใบ ผล เมล็ด - หากเป็นพืชมัลลู่หรือพืชขนาดเล็กที่ไม่สามารถแยกส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชได้ชัดเจน ให้ระบุเป็น “รวมทุกส่วน”
4	จำนวน หรือ ปริมาณ	- หากระบุแยกชิ้นส่วนหรือจำนวนส่วนหนึ่งส่วนใดของพืชไม่ได้ ควรระบุรวมเป็นน้ำหนัก (กรัม/กิโลกรัม)
5	สถานที่ทำการศึกษาทดลอง หรือวิจัย	- ระบุสถานที่ทำการศึกษาทดลอง หรือวิจัย และจะต้องให้สอดคล้องกับรายละเอียดโครงการวิจัย ที่มีชื่อแหล่งที่มาจากการเข้าถึงพืช เช่น คณะ สถาบัน เป็นต้น
6	สถานที่เก็บรักษาพันธุ์พืช	- ระบุสถานที่เก็บรักษาพันธุ์พืชที่ได้มาจากแหล่งที่มาเริ่มต้น อาจเป็นสถานที่เดียวกับสถานที่ทำการศึกษาทดลอง หรือวิจัยก็ได้

ตามที่ มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตาม พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มาตรา 53 มาอย่างต่อเนื่องทำให้ได้เห็นถึงกรณีศึกษาหรือข้อคำถามจากนักวิจัยที่ได้สอบถามผ่านทางมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพืชหลากหลายรูปแบบ ผู้เขียนจึงรวบรวมคำถามที่พบบ่อย รวมทั้งข้อแก้ไขจากกรมวิชาการเกษตรที่ได้แจ้งกลับมายังมหาวิทยาลัย มาเป็นแนวทางเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจมากยิ่งขึ้นและนำไปปฏิบัติในโครงการวิจัย ดังตารางที่ 3 และ 4 ส่วนตารางที่ 5 แสดงให้เห็นถึงจำนวนโครงการวิจัยที่ยื่นแบบคำขอผ่านส่วนงานต้นสังกัดมายังกองบริหารงานวิจัย และกองบริหารงานวิจัยได้จัดส่งไปยังกรมวิชาการเกษตร

ตารางที่ 3 ตัวอย่างกรณีที่โครงการวิจัยดำเนินการเกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืช และต้องดำเนินการส่งแบบยื่นคำขอ

ลำดับ	กรณีตัวอย่างโครงการวิจัยที่ต้องดำเนินการส่งแบบยื่นคำขอ
1	โครงการวิจัยที่ใช้พืช โดยการเก็บ จัดหา หรือรวบรวม รวมทั้งวิธีการซื้อมาจากตลาด ร้านค้าทั่วไป ห้างสรรพสินค้า หรือการได้รับความอนุเคราะห์
2	โครงการวิจัยที่มีการเข้าถึงพืช เห็ด สาหร่าย สาหร่ายสีเขียวแกมน้ำเงิน (ไซยาโนแบคทีเรีย)
3	โครงการวิจัยใช้สารสกัดที่มาจากพืช กรณีนำชิ้นส่วนพืชมาสกัดเอง
4	กรณีงานวิจัยที่สำรวจความหลากหลาย หรือต้องวิจัยให้แล้วเสร็จก่อนถึงจะระบุชนิดพืชได้ สามารถส่งแบบยื่นคำขอหลังจากทราบชื่อชนิดพันธุ์ของพืชแล้ว
5	โครงการวิจัยมีการใช้พืช แต่หัวหน้าโครงการไม่ได้อยู่ภายใต้สังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล หรือ นักวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้ร่วมวิจัย ให้หัวหน้าโครงการแจ้งผ่านต้นสังกัดของหน่วยงานนั้น ๆ

ตารางที่ 4 ตัวอย่างกรณีที่โครงการวิจัยดำเนินการเกี่ยวข้องกับพืช แต่ไม่ต้องดำเนินการส่งแบบยื่นคำขอ

ลำดับ	กรณีตัวอย่างโครงการวิจัยที่ไม่ต้องดำเนินการส่งแบบยื่นคำขอ
1	โครงการวิจัยใช้สารสกัดที่มาจากพืช กรณีได้รับ/ซื้อ ในรูปของสารสกัด
2	โครงการวิจัยสำรวจชนิดพันธุ์พืช โดยการถ่ายรูป จดบันทึกข้อมูลชนิดพืช แต่ไม่ได้มีการเข้าถึงพืช
3	โครงการวิจัยที่เข้าถึงพืชที่มีการจดทะเบียนเป็นพันธุ์พืชใหม่เรียบร้อยแล้ว ไม่ต้องแจ้งการเก็บตาม ม.53 โดยสามารถตรวจสอบรายชื่อพันธุ์พืชใหม่ได้ที่ เว็บไซต์ สำนักงานคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร หัวข้อ “รายชื่อพันธุ์พืช” และ “รายชื่อพันธุ์พืชที่ขอคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่”
4	โครงการวิจัยพืชที่แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แล้ว ที่มีใช้ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น แป้งที่แปรรูปจากมันสำปะหลัง
5	โครงการวิจัยพืชที่นำเข้าจากต่างประเทศ

ตารางที่ 5 จำนวนโครงการวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับพืชของมหาวิทยาลัยมหิดลและจำนวนโครงการวิจัยที่ส่งแบบยื่นคำขอไปยังกรมวิชาการเกษตร และได้รับแบบตอบรับ ย้อนหลัง 3 ปี

ปีที่ยื่น	จำนวนโครงการที่ยื่นแบบคำขอ	จำนวนโครงการที่ได้รับแบบตอบรับ
ปี 2566	52	45
ปี 2565	37	32
ปี 2564	28	34
รวมทั้งหมด	117	111

การดำเนินการรายงานผลการอนุญาตให้มีการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ

การรายงานผลการอนุญาตให้มีการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ ถือเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินการตามหลักการของอนุสัญญา CBD กล่าวคือตามระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. 2554 กำหนดให้มีการติดตามผลการอนุญาตให้มีการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ มหาวิทยาลัยนำข้อมูลโครงการวิจัยที่จัดส่งแบบยื่นคำขอตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มาয়ังมหาวิทยาลัยมารวบรวมและรายงานแก่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีทรัพยากรชีวภาพที่อนุญาตให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์อันได้แก่ พืช สัตว์ จุลินทรีย์ ระบบนิเวศ และการถ่ายโอนวัสดุชีวภาพ (MTA) โดยกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจาก 4 ส่วนงาน ได้แก่ 1. ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย รวบรวมข้อมูลการอนุญาตให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสัตว์ และ MTA 2. สถาบันบริหารจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (iNT) รวบรวมข้อมูลการอนุญาตให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากพืช ที่มีวัตถุประสงค์ในทางการค้า ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มาตรา 52 3. ศูนย์บริหารความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน (COSHEM) รวบรวมข้อมูลการอนุญาตให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากจุลินทรีย์ และ 4. กองบริหารงานวิจัย รวบรวมข้อมูลการอนุญาตให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากพืช ที่มีได้มีวัตถุประสงค์ในทางการค้า ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 มาตรา 53 และการเข้าถึงระบบนิเวศ โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จาก 4 ส่วนงานข้างต้น บันทึกลงในแบบฟอร์มการติดตามผลการอนุญาตให้เข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ/การถ่ายโอนวัสดุชีวภาพ (MTA) และการแบ่งปันผลประโยชน์ โดยสรุปข้อมูลการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการรายงาน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนโครงการวิจัยที่รวบรวมรายงานการอนุญาตให้เข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ/การถ่ายโอนวัสดุชีวภาพ (MTA) และการแบ่งปันผลประโยชน์

รอบปีที่รายงาน	จำนวนโครงการที่เข้าถึงทรัพยากรชีวภาพที่อนุญาตให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์					
	พืช (มิได้มีวัตถุประสงค์ทางการค้า)	พืช (มีวัตถุประสงค์ทางการค้า)	สัตว์	จุลินทรีย์	ระบบนิเวศ	MTA
ม.ค.-ธ.ค. 2566	45	N/A	300	40	11	234
ม.ค.-ธ.ค. 2565	32	1	75	61	7	184
ม.ค.-ธ.ค. 2564	34	0	160	22	5	N/A
รวมทั้งหมด	111	1	535	123	23	418

N/A หมายถึง ไม่มีข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานตาม พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ของมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติยังพบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัยมหิดล ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติงานเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการลดปัญหา และอุปสรรคในการทำงาน ทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เสนอแนะให้มีการเพิ่มช่องทางออนไลน์ในการจัดส่งแบบยื่นคำขอ เพื่อลดการใช้กระดาษ และลดขั้นตอนในการดำเนินงาน เนื่องจากรายการพืชในแบบยื่นคำขอและแบบตอบรับเป็นข้อมูลเดียวกัน หากผู้แจ้งแบบยื่นคำขอ สามารถกรอกข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ได้ ทางพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตรก็สามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาตรวจสอบและเสนอจัดทำแบบตอบรับได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และหากมีการแก้ไขหรือข้อมูลไม่ครบถ้วนสามารถแจ้งกลับไปยังหน่วยงานที่ส่งแบบยื่นคำขอหรือนักวิจัยผ่านทางอีเมลได้

2. เสนอแนะเพิ่มแหล่งอ้างอิงในการเขียนชื่อวิทยาศาสตร์ของพันธุ์พืช เพื่อลดขั้นตอนการแก้ไขข้อมูลแบบยื่นคำขอ เนื่องจากเป็นส่วนของรายการพืชที่มีการแก้ไขมากที่สุดในรูปแบบยื่นคำขอ

สรุป

ผู้เขียนได้ทบทวนประเด็นเรื่องข้อมูลกฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับสำหรับการดำเนินงานโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืช เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นถึงใจความสำคัญและความสอดคล้องของกฎหมายที่มีความเชื่อมโยงกัน ทั้งในระดับนานาชาติได้กล่าวถึงเรื่องของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับชาติกล่าวถึง พ.ร.บ.คุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 เป็นหลัก รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเช่นระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. 2554 และในระดับสถาบันการศึกษากล่าวถึงการดำเนินงานตามนโยบายของมหาวิทยาลัยเพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบในระดับชาติ และนานาชาติ มหาวิทยาลัยในฐานะของสถาบันการศึกษาและเป็นหน่วยงานที่มีส่วนในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพเพื่อการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยในพืช และนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์นโยบายของมหาวิทยาลัย ผู้เขียนได้มีการนำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับพืชภายในมหาวิทยาลัยมหิดลไปยังกรมวิชาการเกษตร โดยเริ่มต้นตั้งแต่ระดับนักวิจัยที่เป็นผู้เข้าถึงทรัพยากรชีวภาพโดยตรง ผ่านส่วนงานต้นสังกัด และมหาวิทยาลัย ไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแล ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร เพื่อให้ นักวิจัยได้เห็นภาพรวมของการดำเนินงาน และสามารถนำไปปรับใช้ในการบริหารโครงการวิจัยได้

จากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการปฏิบัติตามระเบียบ และเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักวิจัยได้มีความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างถูกต้อง และเป็นไปตามนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดมหาวิทยาลัยมหิดลปฏิบัติให้ถูกต้องตามมาตรฐานการวิจัย และสอดคล้องกับกฎหมายต่าง ๆ ภายในประเทศไทย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบคุณ นางสาวมณีรัตน์ จอมพุก ผู้อำนวยการกองบริหารงานวิจัย และ นางศิริวัลย์ อัครเมธิน หัวหน้างานบริหารและส่งเสริมการวิจัย กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล ในการให้คำปรึกษา และคำแนะนำเป็นอย่างดี ตลอดจนช่วยผลักดัน พิจารณา และตรวจสอบบทความฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการเกษตร. (2542). *พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542*. สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช, กรมวิชาการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- เชาวน์ ชิโนรักษ์ และ พรรณี ชิโนรักษ์. (2541). *ชีววิทยา 2*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองพันธุ์พืช ว่าด้วยการศึกษา ทดลอง หรือวิจัยพันธุ์พืช พื้นเมืองทั่วไปและพันธุ์พืชป่าที่มีได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในทางการค้า พ.ศ. 2547. (13 กุมภาพันธ์ 2547). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 16 ง, หน้า 101.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). *แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564*. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- อักษร ศรีเปล่ง, พูนพิไล สุวรรณฤทธิ์, พชร สุทรนนท์, สาวิตรี ลิ้มทอง และ Dr.Eng. (2561). *ชีววิทยา 1*. โครงการตำราวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มูลนิธิ สอวน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สอวน.
- Convention on Biological Diversity. (n.d.). *COUNTRY PROFILES*. Retrieved from: <https://www.cbd.int/countries?country=th>.
- Secretariat of the Convention on Biological Diversity. (2011). *Convention on Biological Diversity*. Retrieved from: <https://www.cbd.int/doc/legal/cbd-en.pdf>.

การพัฒนาโมเดลการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี
The Development of a Model of Acceptance of Waste-to-energy Power Plant of
Communities in Pathum Thani Province

อัศวินท์ วงษ์ประยูร¹ และอัญญิฐา ดิษฐานนท์²

Akarawin Wongprayoon¹ and Anyanitha Distanont²

วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์¹⁻²

E-mail: ultrakarawin@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อพัฒนาโมเดลการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชนของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้คือแนวคิดการยอมรับทางสังคม การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามและเก็บข้อมูลทางออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 500 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจและโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน ประกอบด้วยปัจจัยทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้ประโยชน์ 2) ด้านการรับรู้ความเสี่ยง 3) ด้านการรับรู้ความยุติธรรมด้านกระบวนการ 4) ด้านความไว้วางใจ และ 5) ด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลของงานวิจัยนี้สามารถนำไปพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนมากขึ้น

คำสำคัญ: โรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน ขยะมูลฝอย เชื้อเพลิงขยะมูลฝอย ชุมชน

Abstract

The purposes of this study were to develop a model for acceptance of Waste-to-Energy power plant of communities in Pathum Thani Province. Social acceptance concepts were adopted as a conceptual framework. A Qualitative method was used in this research. Questionnaire was developed and distributed to 500 samples who lives in Pathum Thani province. All set of collected data were analyzed by Exploratory Factor Analysis (EFA) and Structural Equation Model (SEM). Findings indicated 5 factors affecting the acceptance of waste-to-energy power plant are consisted of 5 main components 1) Perceived Benefit 2) Perceived Risk 3) Perceived Procedural Fairness 4) Initial Trust and 5) Environmental Protection. This research can be applied to develop waste-to-energy power plant operation to become more acceptable by the communities.

Keywords: Waste-to-Energy plant, municipal waste, refuse derived fuel (RDF), community

บทนำ

ปัจจุบัน ขยะมูลฝอย ถือเป็นปัญหาใหญ่ที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน มนุษย์สร้างขยะเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจากหลายปัจจัย เช่น การเพิ่มขึ้นของจำนวน ประชากร การขยายตัวของเมือง การส่งเสริมการท่องเที่ยว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการส่งเสริมการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม มีการประเมินว่าขยะมีโอกาที่จะเพิ่มขึ้นถึง 70 เปอร์เซ็นต์ภายในปี พ.ศ. 2593 ซึ่งคิดเป็นปริมาณที่เพิ่มขึ้นมากถึง 3,400 ล้านตัน (The World Bank, 2018)

ประเทศไทย ก็เป็นอีกหนึ่งประเทศ ที่ขยะมูลฝอยสะสมในประเทศปริมาณมาก ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นมากถึง 24.98 ล้านตัน โดยขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เกิดจากบ้านเรือนของประชาชน อาคารสำนักงานต่าง ๆ ร้านค้า และตลาดสด ซึ่งขยะที่มาจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น มักจะมีบางส่วนที่ไม่ได้ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี นำมาซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ดังนั้น การบริหารจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง แต่ในปัจจุบันสถานที่ กำจัดขยะมูลฝอยของภาครัฐและเอกชนที่มีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการนั้นมีเพียง 111 แห่ง จากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยภายในประเทศไทย จำนวน 2,074 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 5 ของ สถานที่กำจัดทั้งหมด ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก (กรมควบคุมมลพิษ, 2566) นอกจากนี้ พบว่ามีปริมาณ ขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องเพียง 9.28 ล้านตัน หรือ คิดเป็นร้อยละ 37 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ถูกนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกวิธี 7.81 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 31 ของปริมาณขยะทั้งหมด และ ถูกนำไปใช้ประโยชน์ใหม่ 7.89 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 32 ของปริมาณขยะทั้งหมด ปัญหาขยะล้นเมืองจึง ถือเป็น “ปัญหาระดับชาติ” ที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การแก้ปัญหaxyesที่ต้นทางและการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องของภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้เกิดการสะสมของขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมาก ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยใช้วิธีการฝังกลบเป็นหลักในการจัดการขยะมูลฝอย ข้อเสียของการกำจัดขยะแบบฝังกลบคือ ต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ในการจัดเก็บขยะจำนวนมาก ทำให้ประสบปัญหาในการจัดหาพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีกลิ่นที่เกิดขึ้นจากการย่อยสลายของสารอินทรีย์ การปนเปื้อนและฟุ้งกระจายของขยะมูลฝอยหากบริหารจัดการได้ดีพอ และ ฝุ่นซึ่งเกิดจากรถที่ขนส่งขยะและรถที่ถูกใช้งานอยู่ในบริเวณสถานที่ฝังกลบ การดำเนินการโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน จะทำให้การกำจัดขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดปริมาณขยะสะสมลงได้ และ ลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน

จังหวัดปทุมธานี ก็เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้มีการศึกษาข้อมูล และมีแผนการในการดำเนินงานสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาขยะล้นเมือง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีขยะมูลฝอย เกิดขึ้นต่อวัน และ ขยะมูลฝอยตกค้างที่ค่อนข้างมาก ประกอบกับความพยายามลดการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการฝังกลบอย่างถูกวิธี อย่างไรก็ตาม ในหลายพื้นที่รวมทั้งปทุมธานี ที่มีการดำเนินการโครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานขยะ ยังถูกต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากความกังวลเรื่องสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ ทำให้โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานขยะในหลายพื้นที่ไม่ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี เพื่อให้

สามารถตอบสนองความต้องการ และ แก้ไขปัญหาความกังวลของประชาชนในพื้นที่ ทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อพัฒนาโมเดลการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะในจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาองค์ประกอบของการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชนของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและมีผู้ได้ให้ความหมายหรือนิยามเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิด “ไม่ใช่ที่หลังบ้านของฉัน” หรือ “Not in my backyard” (NIMBY) ซึ่งเป็นแนวคิดที่นำเสนอเรื่องของการที่ประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ มีการต่อต้านโครงการพัฒนาของรัฐ เมื่อโครงการนั้นอยู่ใกล้เคียงที่อยู่อาศัย แต่ไม่ได้ออกมาเคลื่อนไหว ในกรณีที่เกิดขึ้นที่อื่น โดยส่วนใหญ่ ประชาชนมักจะต่อต้านโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ ที่ส่งผลกระทบยาวต่อสังคม เศรษฐกิจ และ สิ่งแวดล้อม (Locatelli et al., 2017)

2. แนวคิดทฤษฎีใบอนุญาตทางสังคม หรือ Social License to Operate (SLO) ซึ่งถูกนำเสนอโดยผู้บริหารการขุดเหมืองชาวแคนาดา Jim Cooney ในช่วงปลาย ค.ศ. 1990 (Cooney, 2017) โดยพูดถึงการยอมรับทางสังคม ซึ่งต่างจาก กฎหมาย หรือ ใบอนุญาตต่าง ๆ ที่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งถูกกำหนดขึ้นโดยรัฐบาล (Frank and Cohen, 2012) พูดถึงการเพิ่มกรอบความคิดในการรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาในช่วงของขั้นตอนการดำเนินการโครงการที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดการยอมรับมากขึ้น

3. ทฤษฎี Extended Valence Framework คือ ทฤษฎีที่มีการพัฒนามาจากทฤษฎี Valence Framework ซึ่งเป็นแนวคิดที่อธิบายการตัดสินใจยอมรับผ่านการพิจารณาการรับรู้ข้อดี (Perceived Benefits) และ การรับรู้ความเสี่ยง (Perceived Risk) โดยคนส่วนมาก มักจะตัดสินใจยอมรับสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดและความเสี่ยงน้อยที่สุด (Peter and Tarpey, 1975) กรอบแนวคิดนี้ถูกพัฒนาต่อโดย Kim (2009) โดยมีการพัฒนาและเพิ่มปัจจัยเรื่องความไว้วางใจ (Trust) เข้ามา และ เชื่อว่าทั้ง 3 ปัจจัย ส่งผลต่อการตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยีของประชาชน

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย

1. การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) กับเรื่องของการยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีความเสี่ยง โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทที่ศึกษาและแนวคิดทฤษฎีรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Interview) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนาโมเดลงานวิจัย

2. พัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของแบบสอบถาม (Questionnaire) และการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหาและค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานนท์, 2560) ซึ่งมีสูตรการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (1)$$

โดย IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การเสนอแนวทางเพื่อนำไปใช้ (Recommendation) นำข้อมูลผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน ของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี โดยการขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ในมุมมองแต่ละด้านเพื่อให้ครอบคลุมตัวบริบทของงานวิจัยนี้

ผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) สามารถระบุรายละเอียดองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชนของประชาชนได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Benefit) หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก และการคาดคะเนของบุคคลถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน

2. ปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยง (Perceived Risk) หมายถึง ความไม่แน่ใจในผลลัพธ์ การรับรู้ความเสี่ยง และ ข้อเสียจากประสิทธิภาพการทำงานของเทคโนโลยีโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน

3. ปัจจัยด้านการรับรู้ความยุติธรรมด้านกระบวนการ (Perceived Procedural Fairness) หมายถึง ความเหมาะสมของวิธีการหรือกระบวนการในการดำเนินการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม มีการสื่อสารข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมออกความคิดเห็น

4. ปัจจัยด้านความไว้วางใจ (Initial Trust) หมายถึง ความรู้สึกทางจิตวิทยาที่ส่งเสริมความเชื่อมั่น หรือ ความไว้วางใจในสถาบันที่ทำหน้าควบคุมตรวจสอบการดำเนินการโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน เพื่อให้ประชาชนมั่นใจได้ว่าจะมีความเหมาะสม และปลอดภัย

5. ปัจจัยด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection) หมายถึง การดำเนินการของโรงไฟฟ้าพลังงานขยะ มีการคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม และมีมาตรการที่ชัดเจนที่ช่วยปกป้องผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น

ดังที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชนของประชาชนออกเป็น 5 ปัจจัยหลักและ 11 องค์ประกอบย่อยและได้มีการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำผลจากการการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of them Objective Congruence : IOC) กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ	อาชีพ	ประสบการณ์/ปี
1.ดร. ปรียาภรณ์ เมืองทอง	ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการขยะ	10 ปี
2.ดร. วรณวิสา แยมทัพ	ผู้เชี่ยวชาญด้าน Human Resources Development	10 ปี
3.อนันต์ วิจิตรปรีชา	อุปนายกสมาคมนักข่าว	20 ปี
4.ดร. ภาคภูมิ ปุฒมาศ	องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)	10 ปี
5.เอกราช ตีนาง	ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ	15 ปี

การทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต้องมีผลรวมของการพิจารณาคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญรวมกันต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 หลังจากสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญและนำผลมาวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity)

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (Sub Element)	ข้อที่	จำนวนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การแปรผล
			เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็นด้วย		
1.ปัจจัยด้านการรับรู้ ประโยชน์ (Perceived Benefit)	1.1 ประโยชน์สาธารณะ (General Benefit)	1	5	0	0	1	ผ่าน
		2	5	0	0	1	ผ่าน
	1.2 ประโยชน์ท้องถิ่น (Local Benefit)	3	5	0	0	1	ผ่าน
		4	5	0	0	1	ผ่าน
2.ปัจจัยด้านการรับรู้ ความเสี่ยง (Perceived Risk)	2.1 ผลกระทบต่อ ภาพลักษณ์ (Visual Impact)	5	5	0	0	1	ผ่าน
		6	3	2	0	0.6	ผ่าน
	2.2 ผลกระทบเชิงลบ (Negative Impact)	7	5	0	0	1	ผ่าน
		8	5	0	0	1	ผ่าน

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (Sub Element)	ข้อที่	จำนวนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การแปรผล
			เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็นด้วย		
3.ปัจจัยด้านการรับรู้ ความยุติธรรมด้าน กระบวนการ (Perceived Procedural Fairness)	3.1 การสื่อสาร (Communication)	9	5	0	0	1	ผ่าน
		10	4	1	0	0.8	ผ่าน
	3.2 การมีส่วนร่วมของ ประชาชน (Public Participation)	11	4	1	0	0.8	ผ่าน
		12	5	0	0	1	ผ่าน
4.ปัจจัยด้านความ ไว้วางใจ (Initial Trust)	4.1 การรับรู้ความ ปลอดภัย (Perceived Safety)	13	4	1	0	0.8	ผ่าน
		14	5	0	0	1	ผ่าน
	4.2 ความเชื่อมั่นใน โครงสร้าง (Structural Assurance)	15	5	0	0	1	ผ่าน
		16	5	0	0	1	ผ่าน
5.ปัจจัยด้านการ คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection)	5.1 การเปิดเผยข้อมูล (Information Disclosure)	17	5	0	0	1	ผ่าน
		18	5	0	0	1	ผ่าน
	5.2 การชดเชยความ เสียหาย (Liability for Damage)	19	5	0	0	1	ผ่าน
		20	5	0	0	1	ผ่าน
5.3 การควบคุม (Control)	21	5	0	0	1	ผ่าน	
	22	3	2	0	0.6	ผ่าน	
6.การยอมรับ (Acceptance)	6.1 การตอบสนองทาง สังคม (Social Response)	23	5	0	0	1	ผ่าน
		24	5	0	0	1	ผ่าน

จากตารางผลการวิเคราะห์พบว่าทุกตัวแปรมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำถามนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

จากนั้นนำไปทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลในแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยนำไปทดสอบความเข้าใจในข้อคำถามกับกลุ่มตัวอย่าง (Pilot test) จำนวน 31 ตัวอย่าง และนำไปทดสอบหาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคการวัดความสอดคล้องภายในชุดเดียวกัน (Internal Consistency Method) ด้วยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยจะยอมรับผลการทดสอบเมื่อค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 (Nunally, 1978) ซึ่งจะถือว่าแบบสอบถามนั้นน่าเชื่อถือได้ ตามตารางที่ 3

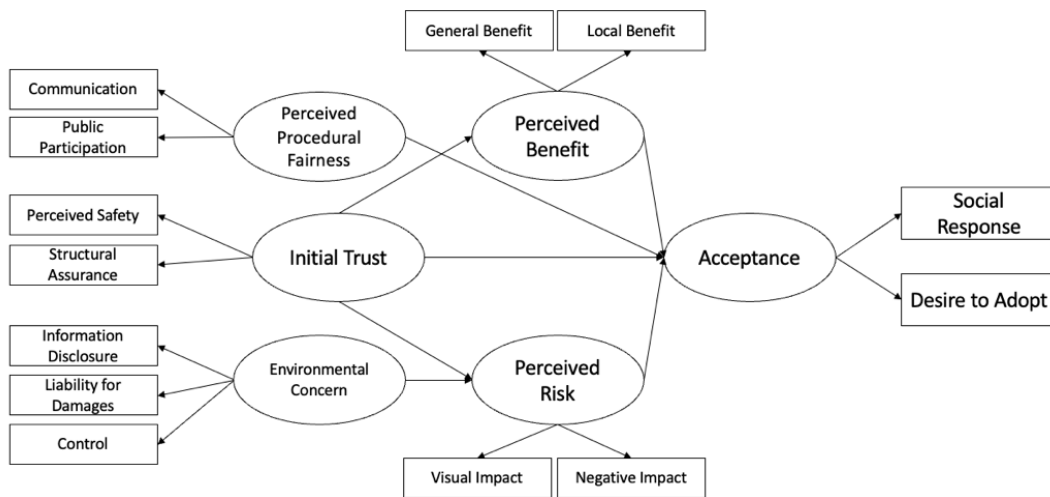
ตารางที่ 3 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha

คำถามชี้วัด	Item	Mean	Std. Deviation	Reliability Conbach's alpha
1.ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Benefit)	4	0.877	4.210	0.767
ประโยชน์สาธารณะ (General Benefit)	2	0.878	4.307	0.833
ประโยชน์ท้องถิ่น (Local Benefit)	2	0.777	4.113	0.824
2.ปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยง (Perceived Risk)	4	0.947	3.387	1.238
ผลกระทบต่อภาพลักษณ์ (Visual Impact)	2	0.859	3.419	1.191
ผลกระทบเชิงลบ (Negative Impact)	2	0.957	3.355	1.361
3.ปัจจัยด้านการรับรู้ความยุติธรรมด้านกระบวนการ (Perceived Procedural Fairness)	4	0.884	3.847	0.932
การสื่อสาร (Communication)	2	0.947	3.581	1.184
การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)	2	0.718	4.113	0.824
4.ปัจจัยด้านความไว้วางใจ (Initial Trust)	4	0.884	3.871	0.866
การรับรู้ความปลอดภัย (Perceived Safety)	2	0.902	4.113	0.844
ความเชื่อมั่นในโครงสร้าง (Structural Assurance)	2	0.965	3.629	1.095
5.ปัจจัยด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection)	6	0.950	3.640	0.974
การเปิดเผยข้อมูล (Information Disclosure)	2	0.837	3.613	0.928
การชดเชยความเสียหาย (Liability for Damage)	2	0.927	3.661	1.011
การควบคุม (Control)	2	0.934	3.645	1.170
6.การยอมรับ (Acceptance)	4	0.852	4.048	0.877
การตอบสนองทางสังคม (Social Response)	2	0.809	4.081	0.895
ความปรารถนาที่อยากนำมาใช้ (Desire to Adopt)	2	0.842	4.016	1.068
ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม	26	0.912	3.833	0.594

ผลจากการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ของแต่ละปัจจัยอยู่ในช่วง 0.718 ถึง 0.965 และมีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ที่ 0.912 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง และสามารถนำไปใช้ในงานวิจัยได้

โมเดลการยอมรับ

จากการศึกษาข้อมูลทบทวนแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทงานวิจัย ผู้วิจัยจึงพิจารณา กำหนดองค์ประกอบของกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบไปด้วย ตัวแปรต้นคือ 1) ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ (Perceived Benefit) 2) ปัจจัยด้านการรับรู้ความเสี่ยง (Perceived Risk) 3) ปัจจัยด้านการรับรู้ความยุติธรรมด้านกระบวนการ (Perceived Procedural Fairness) 4) ปัจจัยด้านความไว้วางใจ (Initial Trust) และ 5) ปัจจัยด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection) ซึ่งตัวแปรตั้งต้นดังกล่าวมีองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน (Acceptance) ตามแผนรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้จัดทำเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชน เพื่อที่จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การสร้างการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชนของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี งานวิจัยในอนาคตควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปศึกษาต่อโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อการศึกษาองค์ประกอบร่วมต่าง ๆ โดยจะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวแปร หากตัวแปรใดที่ไม่เข้ากลุ่มหรือไม่สัมพันธ์กันจะถูกตัดทิ้งและทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทดสอบข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์ประกอบว่า องค์ประกอบแต่ละอันประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง และแต่ละตัวแปรควรมีน้ำหนักหรือความสัมพันธ์กับองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการสร้างการยอมรับโรงไฟฟ้าพลังงานขยะชุมชนของประชาชนในจังหวัดปทุมธานี

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2566). *แผนกลยุทธ์องค์การกรมควบคุมมลพิษปี 2566-2570*. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานนท์. (2561). *เทคนิควิจัยด้านการบริหารเทคโนโลยีและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Frank, D. M. & Cohen, T. (2012). Social License in Design: Constructive technology assessment within a mineral research and development institution. *Technological Forecasting and Social Change, Elsevier, 79(7)*, pp.1229-1240.
- Locatelli and others., (2017). The successful delivery of megaprojects: a novel research method. *Project Management Journal, 48(5)*, pp. 78–94.
- Peter, J. P., & Tarpey, L. X. Sr.. (1975). *A comparative analysis of three consumer decision strategies. Journal of Consumer Research, 2(1)*, pp. 29-37.
- The World Bank. (2018). *What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050*. World Bank Group.

การพัฒนาแนวทางการจัดการพลังงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายทางพลังงาน

กรณีศึกษา โรงงานผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก

Development of Energy Management Plan for Reducing Energy Cost:

A Case Study of a Corrugated Box Factory

สุดาอินทร์ อินทอง¹ เลิศเลขา ศรีรัตน์² นันทน์ภัทร อินยิ้ม³ และบุญธรรม หาญพาณิชย์⁴

Sudain Ainthong¹ Lerdlekha Sriratana² Nannapassorn Inyim³ and Boontham Harnphanich⁴

สาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กรุงเทพมหานคร 10240¹⁻⁴

E-mail: 6514770001@rumail.ru.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาต้นทุนทางพลังงานสูงในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก และ (2) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการพลังงานเพื่อลดต้นทุนทางพลังงานต่อหน่วยได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 โดยใช้โรงงานผลิตกล่องกระดาษลูกฟูกแห่งหนึ่งเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากพบปัญหาต้นทุนทางพลังงานในกระบวนการผลิตซึ่งใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นหลักมีแนวโน้มสูงขึ้น ในปี พ.ศ. 2566 มีค่าใช้จ่ายทางพลังงานเฉลี่ยเดือนละ 50,480.71 บาท และมีค่าดัชนีการใช้พลังงานต่อการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก 1 หน่วยเท่ากับ 0.0993 บาท จึงดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลการใช้พลังงานในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูกจากเครื่องมือวัดทางพลังงานและจากข้อมูลการปฏิบัติงานของพนักงานแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า (1) สาเหตุของปัญหาต้นทุนทางพลังงานสูงขึ้นเกิดจาก พนักงานละเลยมาตรฐานการปฏิบัติงาน การเสื่อมสภาพของเครื่องจักรและประสิทธิภาพการทำงานของเครื่องจักรต่ำลง การตั้งค่าการใช้งานเครื่องจักรที่ไม่ถูกต้อง ขาดการบำรุงรักษาที่เป็นระบบ และสภาพภายในโรงงาน จึงได้พัฒนาแนวทางการจัดการพลังงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ได้แก่ การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง การปรับปรุงแผนการดำเนินการบำรุงรักษาเชิงป้องกันของเครื่องจักรในกระบวนการผลิต การตั้งค่าเครื่องจักรให้เหมาะสมกับการทำงาน และการจัดทำแผน 5ส (2) หลังจากดำเนินการตามมาตรการเป็นระยะเวลา 3 เดือนพบว่าค่าใช้จ่ายทางพลังงานลดลงเหลือเฉลี่ยเดือนละ 31,460.78 บาท และค่าดัชนีพลังงานต่อการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก 1 หน่วยลดลงเหลือ 0.089 บาท หรือลดลงร้อยละ 10.34 และ (3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานต่อมาตรการที่นำเสนออยู่ในระดับพอใจมาก

คำสำคัญ: การจัดการพลังงาน กระบวนการผลิต กล่องกระดาษลูกฟูก พลังงานไฟฟ้า

Abstract

The objectives of this research are (1) to analyze the causes of the increase in electricity cost of the manufacturing process and (2) to develop energy management strategies to reduce energy costs by at least 5% using a corrugated cardboard factory as a case study. This manufacturing process appeared to suffer from energy costs, which relied heavily on electricity. In 2023, there was an average monthly energy cost of 50,480.71 baht and the energy use index per 1 unit of corrugated box production was about 0.0993 baht. The research was conducted by collecting energy use data in the corrugated box manufacturing process from energy measuring devices and employee performance data. These data were then analyzed using quantitative and qualitative methods. The results of the research are as follows: (1) The causes of increased energy costs were employees not following work standards, deteriorating machinery and decreased efficiency of machinery, incorrect machine operation settings, and lack of regular maintenance systems, and conditions within the factory. Therefore, several measures were proposed as a guideline for reducing energy costs namely developing correct operating standards as well as the preventive maintenance plan for machinery in the production process, setting up machines to be suitable for work, and creating a 5S plan. (2) After implementing the measures for 3 months, it was found that energy costs decreased to an average of 31,460.78 baht per month and the energy index value per 1 unit of corrugated box production reduced to 0.089 baht or a decrease of 10.34 percent, and (3) the evaluation results of the operator satisfaction with the developed measures were at a very satisfactory level.

Keywords: Energy management, manufacturing process, corrugated box, electricity

บทนำ

ในปัจจุบันบรรจุกิจกรรมการค้ายังคงได้รับผลดีจากแนวโน้มการค้าออนไลน์ (E-Commerce) ที่ยังคงเติบโตต่อเนื่อง โดยรายงานดัชนีผลผลิตในเดือนเมษายน 2566 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปีที่แล้วพบว่าผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็งมีการขยายตัวจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 11.14 (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2566) ทำให้ให้โรงงานอุตสาหกรรมกระดาษมีการขยายกิจการขึ้น ส่งผลให้มีการใช้เครื่องจักรและการใช้พลังงานที่มากขึ้นด้วยเช่นกัน

โรงงานผลิตกล่องกระดาษลูกฟูกแห่งหนึ่งดำเนินกิจการในการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก เช่น กล่องกระดาษฝาขน กล่องกระดาษฝาเกย และกล่องไดคัท โดยกระบวนการผลิตประกอบด้วย กระบวนการป้อนตัด

กระบวนการทับเส้น การพิมพ์และเซาะร่อง การเย็บและปะกาว และกระบวนการบรรจุโดยเครื่องมัดเหวี่ยง ซึ่งใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นหลัก ในช่วงเดือนตุลาคม 2565 ถึงเดือนกันยายน 2566 มีค่าไฟฟ้าซึ่งถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของกระบวนการผลิตทั้งหมดเท่ากับ 605,768.52 บาท หรือเฉลี่ย 50,480.71 บาทต่อเดือน และมีกำลังไฟฟ้าของเครื่องจักรในกระบวนการผลิตอยู่ที่ 550 กิโลวัตต์แอมแปร์ เนื่องจากในสถานการณ์ปัจจุบันมีแนวโน้มความต้องการกล่องกระดาษลูกฟูกสูงขึ้น ผู้บริหารจึงมีแผนขยายกิจการโรงงานโดยการเพิ่มเครื่องจักรในกระบวนการผลิตเป็น 2 เท่า หรือ 1,100 กิโลวัตต์แอมแปร์ หากจ่ายโหลดหม้อแปลงไม่เกินร้อยละ 80 ต้องใช้หม้อแปลงขนาด 1,375 กิโลวัตต์แอมแปร์ขึ้นไป ทำให้เข้าข่ายเป็นโรงงานควบคุมตามพระราชกฤษฎีกากำหนดโรงงานควบคุม (2540) โดยต้องมีการตรวจสอบและรับรองการจัดการพลังงานตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (2550) ด้วย

จากปัญหาค่าใช้จ่ายทางพลังงานที่พบจึงควรทำการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาด้านต้นทุนทางพลังงานของเครื่องจักรในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการพลังงานในการลดค่าใช้จ่ายพลังงานไฟฟ้าในกระบวนการผลิตที่เหมาะสมและสามารถพัฒนาเป็นแนวทางเพื่อการตรวจสอบและรับรองการจัดการพลังงานในอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาด้านต้นทุนทางพลังงานไฟฟ้าของเครื่องจักรในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก และ (2) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการพลังงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายทางพลังงานโดยลดต้นทุนทางพลังงานต่อหน่วยได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการพลังงานในโรงงานอุตสาหกรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถลดค่าใช้จ่ายต้นทุนทางด้านพลังงานได้ ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้ 2 มาตรการ ได้แก่ 1. มาตรการที่ไม่ต้องลงทุน ซึ่งเป็นขั้นแรกของการบริหารจัดการพลังงานที่ต้องทำก่อน เช่น การบำรุงรักษาที่ดี และการลดการใช้พลังงานที่ไม่จำเป็น และ 2. มาตรการที่มีการลงทุน โดยการเปลี่ยนหรือปรับปรุงอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าอุปกรณ์เดิม เพื่อพัฒนาการทำงานของเครื่องจักรให้สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบและลดการใช้งานเกินความต้องการที่ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไป (กระทรวงพลังงาน, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการประหยัดพลังงานและลดการปล่อยก๊าซแบบลีน (Lean Energy Saving and Emission Reduction: LESER) เพื่อพัฒนาแนวทางในการปรับปรุงการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปล่อยของเสียของ Cai et al. (2019) ที่พบว่ากลยุทธ์การประหยัดพลังงานและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Energy Saving and Emission Reduction: ESER) เป็นมาตรการในการส่งเสริมความยั่งยืนของอุตสาหกรรมสีเขียว โดย LESER มีวิธีการนำไปใช้ดังนี้ 1. การอธิบายชี้แจงสถานการณ์ปัจจุบัน 2. การวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริง 3. การปรับปรุง 4. การประเมินการปล่อยก๊าซคาร์บอน 5. ความยั่งยืนและมาตรฐาน ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็น

ว่ากลยุทธ์ LESER สามารถนำไปใช้ได้จริง และเพิ่มประสิทธิภาพในการประหยัดพลังงาน และการลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกได้ และการศึกษาของ ชุกฤต อองคานนท์ (2561) เกี่ยวกับศักยภาพการอนุรักษ์พลังงานของ อุตสาหกรรมโลหะ กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมผลิตลวดเหล็ก ยังพบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบการผลิตและดัชนีการใช้พลังงานต่อหน่วยผลิตภัณฑ์ ทำให้สามารถจัดทำมาตรการอนุรักษ์พลังงานซึ่งประกอบด้วย 5 มาตรการ คือ 1. มาตรการปรับลดแรงดันไฟฟ้าให้เหมาะสม 2. มาตรการเปลี่ยนหลอดฟลูออเรสเซนต์เป็น ไดโอดเปล่งแสง (Light-Emitting Diode: LED) 3. มาตรการบำรุงรักษาและทำความสะอาดเครื่องปรับอากาศ 4. มาตรการเปลี่ยนมอเตอร์ประสิทธิภาพสูงและติดตั้งอุปกรณ์ลดความเร็วรอบมอเตอร์ และ 5. มาตรการเดิน เครื่องปรับอากาศที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นหลัก ที่สามารถประหยัดพลังงานได้ถึงร้อยละ 11.19

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นสรุปได้ว่า การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในกระบวนการผลิตที่มีการใช้พลังงานสูง สามารถนำมากำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการจัดการพลังงานเพื่อการจัดการด้าน นโยบายและกลยุทธ์ การจัดการด้านบุคลากร การจัดการด้านเครื่องจักร และการจัดการด้านพลังงาน ซึ่งจะทำให้ลดการค่าใช้จ่ายด้านพลังงานลงได้ อีกทั้งยังสามารถลดอัตราการสูญเสียของวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ รวมถึง ก๊าซเรือนกระจกลงได้อีกด้วย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method Research) ซึ่งมีการเก็บข้อมูลปริมาณการใช้ พลังงานของเครื่องจักร รวมถึงสำรวจสภาพเครื่องจักรและพฤติกรรมการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้พลังงาน ของพนักงานในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูกของโรงงานกรณีศึกษา ประกอบด้วยเครื่องจักร จำนวน 24 เครื่องและมีผู้ปฏิบัติงานจำนวน 10 คน โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เก็บข้อมูลและสำรวจกระบวนการผลิตของโรงงานกรณีศึกษาเพื่อกำหนดปัญหา
2. รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย
3. วิเคราะห์ปัญหาการใช้พลังงานไฟฟ้า จากการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานในกระบวนการผลิต การประเมินสภาพเครื่องจักร และการทำงานของพนักงาน
4. กำหนดมาตรการจัดการพลังงานที่เหมาะสมจากการวิเคราะห์ปัญหา
5. วิเคราะห์และประเมินผลการศึกษา โดยการนำมาตรการที่ได้จัดทำขึ้นไปปฏิบัติและตรวจติดตามผล เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางพลังงานและค่าดัชนีพลังงานก่อนและหลังการปรับปรุงการปฏิบัติงาน และประเมินความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานต่อมาตรการที่นำเสนอ
6. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องวัดกระแสไฟฟ้าและแรงดันไฟฟ้า ที่ผ่านการสอบเทียบและมีค่าความแม่นยำ (Accuracy) 99% เพื่อเก็บข้อมูลการใช้พลังงานไฟฟ้าของเครื่องจักรในกระบวนการผลิต

2. แบบประเมินความพึงพอใจ โดยทำการประเมิน 4 ด้านได้แก่ 1. ด้านการจัดทำสื่อสำหรับเอกสาร การปฏิบัติงาน 2. ด้านเนื้อหาสำหรับเอกสารการปฏิบัติงาน 3. ด้านการทำงานเป็นทีม และ 4. ด้านการนำ ความรู้ที่ได้ไปใช้งานได้จริง ซึ่งเครื่องมือต้องผ่านการประเมินความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence หรือ IOC) ก่อนการนำไปใช้

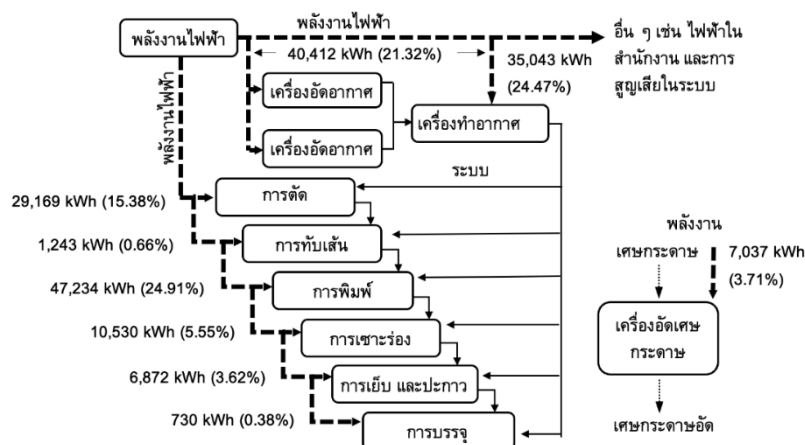
ขั้นตอนการดำเนินงาน

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานมีดังนี้

1. การจัดทำผังพลังงานในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก

กระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูกใช้เครื่องจักรที่ใช้พลังงานไฟฟ้าโดยมีมอเตอร์เป็นอุปกรณ์ต้นกำลัง กระบวนการเริ่มจากตัดแผ่นกระดาษลูกฟูกด้วยเครื่องผ่ามิตเดียวและเครื่องป้อนตัดตามแบบแม่พิมพ์ รวม 7 เครื่อง จากนั้นทำรอยพับกล่องโดยเครื่องทับเส้นจำนวน 1 เครื่อง แล้วจึงนำเข้าเครื่องพิมพ์และเครื่องเจาะร่อง รวม 7 เครื่อง ทำการประกอบกล่องด้วยเครื่องเย็บและปะกาว รวม 4 เครื่อง แล้วนำเข้าเครื่องมัดเหยียง จำนวน 1 เครื่อง เพื่อบรรจุเป็นผลิตภัณฑ์ ส่วนเศษกระดาษที่เหลือจากการตัดจะถูกนำเข้าสู่เครื่องอัดเศษกระดาษ จำนวน 1 เครื่อง เพื่อนำไปจำหน่ายต่อไป นอกจากนี้กระบวนการยังประกอบด้วยเครื่องอัดอากาศและเครื่องทำ อากาศแห้งที่ใช้พลังงานไฟฟ้ารวม 3 เครื่อง เพื่อผลิตแรงดันลมสำหรับใช้กับเครื่องจักรในกระบวนการผลิต

เครื่องจักรในกระบวนการผลิตมีทั้งหมด 24 เครื่อง จากการเก็บรวมข้อมูลทางพลังงานไฟฟ้าของ เครื่องจักร ประกอบด้วย พิกัดกำลังไฟฟ้า แรงดันไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้า เพื่อหาค่ากำลังไฟฟ้าเฉลี่ยและ ระยะเวลาการใช้งานของเครื่องจักร พบว่ามีการใช้พลังงานไฟฟ้าในกระบวนการผลิตในระหว่างเดือน ตุลาคม 2565 ถึงเดือนกันยายน 2566 เท่ากับ 143,227.78 กิโลวัตต์-ชั่วโมง (kWh) โดยมีค่าไฟฟ้ารวมจาก ใบเสร็จค่าไฟฟ้าเท่ากับ 621,680.47 บาทต่อปริมาณการผลิต 6,100,000 หน่วย คิดเป็นค่าเฉลี่ยการใช้ พลังงานรายเดือนเท่ากับ 11,935.64 kWh หรือ 50,480.71 บาท และมีค่าดัชนีด้านพลังงาน 0.0993 บาท ต่อหน่วย โดยค่าพลังงานไฟฟ้าในกระบวนการผลิตมีสัดส่วนร้อยละ 75.53 ของค่าใช้จ่ายพลังงานไฟฟ้าทั้ง โรงงานกระบวนการผลิต และผังการไหลของพลังงาน (Energy Flow Diagram) ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กระบวนการผลิตกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูกและผังการไหลของพลังงาน

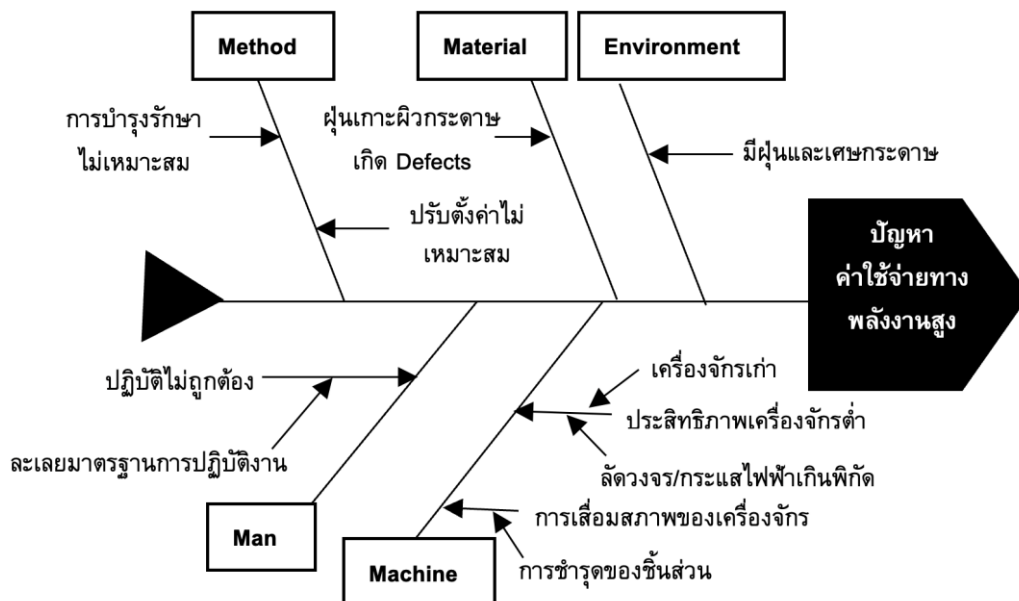
2. การสำรวจสภาพโดยทั่วไปของโรงงานและเครื่องจักร

รูปที่ 2 สภาพโดยทั่วไปของโรงงานและเครื่องจักร

เครื่องจักรในโรงงานส่วนใหญ่มีการใช้งานมานานจึงมีการเสื่อมสภาพ สารหล่อลื่นเปรอะเปื้อน และมีการชำรุดของชิ้นส่วน เช่น เกียร์ ลูกปืน เบรก สายพาน มอเตอร์ของเครื่องจักรมีฝุ่นเกาะตามตลับลูกปืน และตัวแกนของมอเตอร์ เครื่องจักรมีการเดินเครื่องตัวเปล่าในขณะไม่มีการผลิต (Idling Lose) จากข้อมูลการบำรุงรักษาพบที่มีการบำรุงรักษาเครื่องจักร 1-2 ครั้งต่อปี แต่ไม่มีการกำหนดเวลาที่ชัดเจนและขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้สภาพในโรงงานมีฝุ่นและเศษกระดาษลูกฟูกอยู่ในบริเวณกระบวนการผลิต ดังแสดงในรูปที่ 2

3. การวิเคราะห์ปัญหาค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูกโดยใช้หลักการ 4M1E (Machine, Man, Method, Material, Environment) และแผนผังก้างปลาแสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 3 แผนผังก้างปลาเหตุของปัญหาค่าใช้จ่ายทางพลังงานสูง

สาเหตุหลักของปัญหามี 5 ด้าน ประกอบด้วย

ด้านเครื่องจักร (Machine) เครื่องจักรในโรงงานส่วนใหญ่มีการใช้งานมานานจึงมีการเสื่อมสภาพ สารหล่อลื่นเปราะเปื้อน ความเสื่อมสภาพ และการชำรุดของชิ้นส่วน เช่น เกียร์ ลูกปืน เบรก สายพาน เป็นต้น นอกจากนี้การใช้งานที่นานอาจทำให้เกิดกระแสไฟฟ้าเกินพิกัด ซึ่งเกิดจากสภาวะการลัดวงจร (Short Turn) หรือใช้งานเกินพิกัด (Over-Load Mechanical) ส่งผลให้เกิดกระแสไฟฟ้าไม่สมดุลได้ ทำให้ประสิทธิภาพของเครื่องจักรลดลง และส่งผลต่อการปฏิบัติการขณะทำการเดินเครื่อง ซึ่งบางเครื่องอาจใช้งานได้แต่ไม่คุ้มค่าในการบำรุงรักษา

ด้านคน (Man) เกิดจากพนักงานปฏิบัติงานไม่ถูกต้องและละเลยมาตรฐานการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานและการใช้งานเครื่องจักร ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพการใช้งานเครื่องจักรลดลงและสิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้าโดยไม่จำเป็น เช่น การเดินเครื่องตัวเปล่า และไม่มีการตรวจสอบสภาพเครื่องจักรให้พร้อมก่อนการปฏิบัติงาน

ด้านวิธีการใช้งาน (Method) เกิดจาก 1.ขาดการบำรุงรักษาที่เป็นระบบ เช่น ไม่มีแผนการเปลี่ยนถ่ายน้ำมัน ขาดการวางแผนทำความสะอาด และไม่มีการตรวจวัดค่าทางพลังงานไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีรอบการตรวจสอบเพื่อบำรุงรักษาเชิงป้องกันนานเกินไป ทำให้เครื่องจักรเกิดความผิดปกติในระหว่างการทำงานซึ่งส่งผลต่อการใช้พลังงานด้วย และ 2.การตั้งค่าการทำงานของเครื่องจักรไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีการวิเคราะห์ค่าการใช้งานที่ถูกต้อง จึงทำให้เกิดการใช้พลังงานมากเกินความต้องการ (Oversupply) เช่น การตั้งค่าแรงดันลมอัดสูงเกินความจำเป็น

ด้านวัสดุ (Material) แผ่นกระดาษมีฝุ่นเกาะ ส่งผลให้ทากาวไม่แน่นและไม่ผ่านมาตรฐานการตรวจสอบ (Defects) จึงต้องทำการผลิตใหม่ เกิดการสิ้นเปลืองวัสดุและค่าใช้จ่ายด้านพลังงานสูงขึ้นอีกด้วย

ด้านสภาพแวดล้อม (Environment) เนื่องจากกระบวนการตัดแผ่นกระดาษถูกฟูกทำให้เกิดฝุ่นและเศษกระดาษภายในพื้นที่การผลิต ส่งผลให้เกิดฝุ่นเกาะสะสมบริเวณมอเตอร์และตลับลูกปืน ทำให้ตลับลูกปืนฝืดซึ่งเป็นสาเหตุให้มีความร้อนสูงขึ้น ประสิทธิภาพของสารหล่อลื่นลดลง และเกิดการสิ้นเปลืองพลังงานสูงขึ้น

4. กำหนดมาตรการจัดการพลังงานที่เหมาะสมจากการวิเคราะห์ปัญหาด้วยหลักการ Why-Why Analysis ตามตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 มาตรการเพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่สามารถดำเนินการได้ทันที มีดังนี้

1. การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแก่ผู้ปฏิบัติงาน จากการวิเคราะห์ปัญหาด้านคนพบว่าผู้ปฏิบัติงานละเลยแนวปฏิบัติและขาดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้การปรับตั้งค่าและการใช้งานเครื่องจักรไม่ถูกต้องจนเกิดการเดินเครื่องตัวเปล่า จึงได้จัดทำเอกสารวิธีปฏิบัติงาน (Work Instruction หรือ WI) ติดไว้ที่เครื่องจักร รวมถึงจัดทำเอกสารมาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง และมอบหมายหัวหน้างานให้ตรวจสอบวิธีการการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2. การปรับปรุงแผนงานการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน โดยจัดทำแผนการบำรุงรักษาให้มีความถี่ที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีการตรวจสอบและบันทึกข้อมูลให้เป็นไปตามเอกสารการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การบำรุงรักษาเชิงป้องกันของมอเตอร์และเครื่องอัดอากาศ ดังแสดงในรูปที่ 4 ซึ่งการปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมจะทำให้อายุการใช้งานเครื่องจักรนานขึ้น การผลิตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และลดต้นทุนในการซ่อมแซมเครื่องจักร นอกจากนี้ยังสามารถลดต้นทุนด้านพลังงานจากสภาพเครื่องจักรที่ผิดปกติจนทำให้มอเตอร์ใช้พลังงานมากขึ้น และส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลง ทำให้ค่าดัชนีด้านพลังงานสูงขึ้นด้วย

3. การตั้งค่าเครื่องจักรให้เหมาะสมกับการทำงาน จากการสำรวจพบปัญหาการตั้งค่าเครื่องอัดอากาศ สูงเกินความจำเป็น แก้ไขปัญหาโดยทำการทดลองปรับแรงดันของเครื่องอัดอากาศและเครื่องทำอากาศแห้ง จาก 9 บาร์ลดลงเหลือ 6-7 บาร์ แล้วทำการติดตามผลหลังจากทำการปรับค่าแรงดันลม ซึ่งพบว่าไม่ส่งผลกระทบต่อเครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิตในสายการผลิตแต่อย่างใด เนื่องจากเครื่องจักรแต่ละเครื่องใช้ความดันลมที่ประมาณ 5-6 บาร์ ซึ่งได้มีการแก้ไขในเอกสารวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นแนวปฏิบัติในการตั้งค่าเครื่องอัดอากาศต่อไป ดังแสดงรูปที่ 5

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ Why-Why Analysis

สาเหตุ	Why-1	Why-2	Why-3	Why-4	How
เครื่องจักร (Machine)	การเสื่อมสภาพของเครื่องจักร	การชำรุดของชิ้นส่วน	มีการใช้งานมานาน	ไม่มีการปรับปรุงเครื่องจักร	ปรับปรุง/เปลี่ยนเครื่องจักร
	ประสิทธิภาพเครื่องจักรต่ำ	เครื่องจักรเก่า	-	-	
		กระแสไฟฟ้าเกินพิกัด	การลัดวงจรและค่าเกินพิกัด	หน้าแปลนเสื่อม/สายพานหย่อน	
คน (Man)	ปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง	ละเลยการปฏิบัติ	ไม่มีการจัดทำ/ทบทวนมาตรฐานการปฏิบัติงาน	-	จัดทำ/ทบทวนมาตรฐานการปฏิบัติงาน
วิธีการ (Method)	ความถี่ในการตรวจสอบไม่เหมาะสม	ไม่มีการปรับปรุงแผนการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน	-	-	ปรับปรุงแผนงานด้านการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน
	กำหนดค่าการใช้งานเครื่องจักรไม่เหมาะสม	ตั้งค่าตามที่เคยปฏิบัติกันมา	ไม่มีการวิเคราะห์ค่าตามสภาพการใช้งานจริง	-	ตั้งค่าเครื่องจักรให้เหมาะสมกับการใช้งาน
วัสดุ (Material)	กล่องกระดาษถูกฟูกประกบกันไม่แน่น	มีฝุ่นเกาะตามกล่องกระดาษ	ฝุ่นจากกระบวนการผลิต	-	ติดตั้งอุปกรณ์กำจัดฝุ่นก่อนเข้ากระบวนการ
สิ่งแวดล้อม (Environment)	พื้นที่โรงงานมีฝุ่นและเศษกระดาษ	ไม่มีการจัดการฝุ่นและเศษกระดาษ	-	-	จัดทำ 5 ส

เอกสารวิธีการปฏิบัติงาน (Work Instruction)			
ชื่อ: การบำรุงรักษาเครื่องขึ้น (มอเตอร์)	ชื่อเครื่องจักร: มอเตอร์ (LW)	ประเภท:	สาขา พท:
ผู้ปฏิบัติ:	ผู้สอน:	วันที่:	วันที่:
วัตถุประสงค์: 1. เพื่อเพิ่มผลการบำรุงรักษาเครื่องขึ้นของมอเตอร์			
ข้อควรระวัง: 1. บันทึกข้อมูลตาม Check List การบำรุงรักษาเครื่องขึ้นของมอเตอร์ ตรวจสอบและบันทึกค่าเพื่อหาแนวโน้มและแก้ไขได้ทันเวลา			
ขั้นตอนที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ภาพประกอบ	อุปกรณ์
1	ตรวจสอบอุปกรณ์การวัดให้เรียบร้อย (มัลติมิเตอร์, เทอร์โมสแตท)		มัลติมิเตอร์ เทอร์โมสแตท
2	ตรวจสอบปริมาณของมอเตอร์ (ภายนอก) -เสียง -สภาพผิดปกติของชิ้นส่วนต่างๆ		มัลติมิเตอร์
3	ตรวจสอบความร้อนของอินพุตและจุดเชื่อมสายของมอเตอร์		เทอร์โมสแตท
4	ตรวจสอบกระแสไฟฟ้า และแรงดันไฟฟ้าเพื่อหาความผิดปกติ -หาแรงดันที่ 1 เฟส ให้พิจารณากระแสไฟฟ้าร่วมกับค่าที่เครื่องขึ้น -หาแรงดันที่ 3 เฟส ให้พิจารณาการพิจารณากระแสไฟฟ้าไม่สมดุล (วัดที่ 3 เฟส)		มัลติมิเตอร์ เทอร์โมสแตท

เอกสารวิธีการปฏิบัติงาน (Work Instruction)			
ชื่อ: การบำรุงรักษาเครื่องขึ้น (เครื่องขึ้น)	ชื่อเครื่องจักร: เครื่องขึ้น (LW)	ประเภท:	สาขา พท:
ผู้ปฏิบัติ:	ผู้สอน:	วันที่:	วันที่:
วัตถุประสงค์: 1. เพื่อเพิ่มผลการบำรุงรักษาเครื่องขึ้นของเครื่องขึ้น			
ข้อควรระวัง: 1. บันทึกข้อมูลตาม Check List การบำรุงรักษาเครื่องขึ้นของเครื่องขึ้น ตรวจสอบและบันทึกค่าเพื่อหาแนวโน้มและแก้ไขได้ทันเวลา			
ขั้นตอนที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ภาพประกอบ	อุปกรณ์
1	ตรวจสอบอุปกรณ์การวัดให้เรียบร้อย (มัลติมิเตอร์, เทอร์โมสแตท)		มัลติมิเตอร์ เทอร์โมสแตท
2	ตรวจสอบปริมาณของมอเตอร์ (ภายนอก) -เสียง -สภาพผิดปกติของชิ้นส่วนต่างๆ		มัลติมิเตอร์
3	ตรวจสอบความร้อนของอินพุตและจุดเชื่อมสายของเครื่องขึ้น		เทอร์โมสแตท
4	ตรวจสอบกระแสไฟฟ้า และแรงดันไฟฟ้าเพื่อหาความผิดปกติ -หาแรงดันที่ 1 เฟส ให้พิจารณากระแสไฟฟ้าร่วมกับค่าที่เครื่องขึ้น -หาแรงดันที่ 3 เฟส ให้พิจารณาการพิจารณากระแสไฟฟ้าไม่สมดุล (วัดที่ 3 เฟส)		มัลติมิเตอร์ เทอร์โมสแตท

รูปที่ 4 เอกสารการปฏิบัติงานการดำเนินการบำรุงรักษาเชิงป้องกันมอเตอร์ และเครื่องอัดอากาศ

เอกสารวิธีการปฏิบัติงาน (Work Instruction)			
ชื่อ: การปรับระดับแรงดันไฟฟ้าของเครื่องขึ้น *	ชื่อเครื่องจักร: เครื่องขึ้น *	ประเภท:	สาขา พท: *
ผู้ปฏิบัติ: **	ผู้สอน: **	วันที่: **	วันที่: **
วัตถุประสงค์: 1. เพื่อปรับระดับแรงดันไฟฟ้า			
ข้อควรระวัง: 2. ตรวจสอบแรงดันไฟฟ้าก่อนปฏิบัติงาน			
ขั้นตอนที่	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ภาพประกอบ	อุปกรณ์
1	ตรวจสอบระดับแรงดันไฟฟ้าของเครื่องขึ้น		มัลติมิเตอร์
2	ปรับระดับแรงดันไฟฟ้าของเครื่องขึ้น		มัลติมิเตอร์
3	ตรวจสอบระดับแรงดันไฟฟ้าของเครื่องขึ้น		มัลติมิเตอร์
4	ตรวจสอบระดับแรงดันไฟฟ้าของเครื่องขึ้น		มัลติมิเตอร์

รูปที่ 5 เอกสารวิธีการปฏิบัติงานในการปรับระดับแรงดันลมของเครื่องอัดอากาศ

4. การจัดทำแผน 5ส สำหรับนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการ เพื่อสร้างระเบียบวินัยของการตัดแยกขยะ การกำจัดฝุ่น และเศษกระดาษที่เกิดขึ้นภายในโรงงาน และเพื่อช่วยป้องกันปัญหาแผ่นกระดาษลวกฟูกประกบไม่แน่นและฝุ่นติดเกาะบริเวณมอเตอร์ รวมถึงลดปัญหาด้านสภาพแวดล้อมที่มีฝุ่นและเศษกระดาษเป็นจำนวนมากซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของพนักงานในสายการผลิตอีกด้วย โดยจัดกิจกรรมดังนี้

ส 1 สะสาง การจัดระเบียบแยกของที่ต้องการออกจากของที่ไม่ต้องการและกำจัดของไม่ต้องการทิ้งโดยการนำเศษกระดาษที่ถูกตัดบริเวณโรงงานนำเข้าเครื่องอัดกระดาษ

ส 2 สะดวก การจัดวางสิ่งของให้เป็นระเบียบง่ายต่อการหยิบใช้ เพื่อความสะดวกและปลอดภัย โดย 1. แบ่งหมวดหมู่วัสดุและอุปกรณ์ 2. จัดเก็บให้เป็นระบบ และ 3. มีพื้นที่คัดแยกขยะและเศษกระดาษ

ส 3 สะอาด การทำความสะอาดเครื่องจักร อุปกรณ์ และสถานที่ทำงาน เพื่อไม่ให้เกิดฝุ่นติดบนผิววัสดุ ซึ่งเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานและช่วยยืดอายุการใช้งานของเครื่องจักร โดย 1. กำหนดพื้นที่รับผิดชอบ 2. กำจัดต้นเหตุของความสกปรก 3. ทำความสะอาดแม้แต่จุดซอกแคบเล็ก ๆ และ 4. ปิด กวาด เช็ด ถูพื้นให้สะอาด

4 สุขลักษณะ การสร้างมาตรฐานสุขลักษณะเพื่อให้ทุกคนปฏิบัติตาม โดย 1. ไม่มีสิ่งของไม่จำเป็นอยู่ในพื้นที่ 2. ไม่มีสภาพกรงรัง และ 3. ไม่มีสิ่งสกปรกตกค้าง

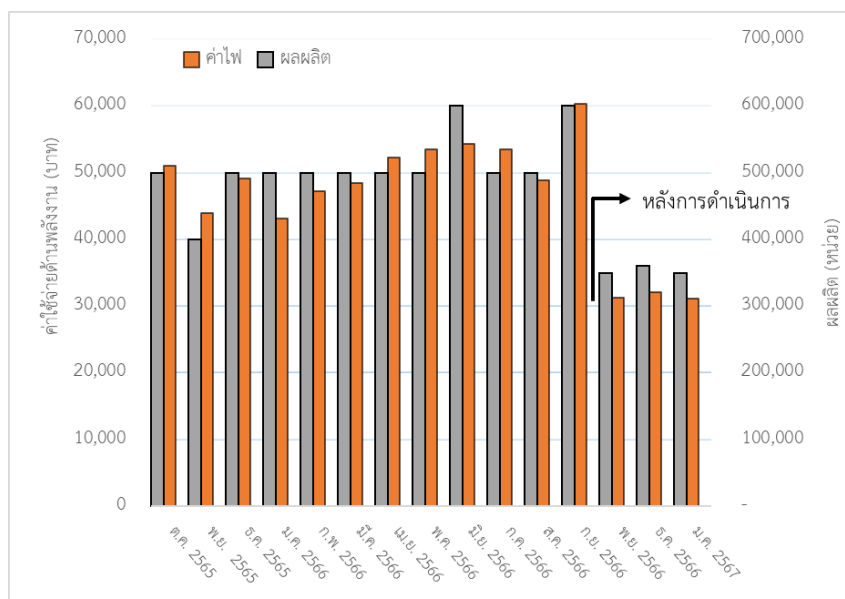
ส 5 สร้างนิสัย การสร้างระเบียบวินัยและปฏิบัติตาม 4ส จนเป็นนิสัย โดย 1. ทำแบบสอบถามเพื่อประเมินพนักงาน 2. ติดตามผล 5ส อย่างต่อเนื่อง และ 3. อบรมเกี่ยวกับ 5ส

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ผลการศึกษาพิจารณาจากการลดค่าใช้จ่ายทางพลังงานตามมาตรการที่นำเสนอ โดยนำไปปฏิบัติเป็นระยะเวลา 3 เดือน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2566 ถึงเดือนมกราคม 2567 และความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

การเปรียบเทียบดัชนีพลังงานก่อนและหลังดำเนินการตามมาตรการจัดการพลังงาน

การเปรียบเทียบดัชนีพลังงานก่อนและหลังดำเนินการตามมาตรการแสดงดังรูปที่ 6 จากการวิเคราะห์ดัชนีพลังงานผ่านการเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายด้านพลังงานก่อนดำเนินการตามมาตรการ โดยการหาค่าดัชนีพลังงานเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายด้านไฟฟ้าในกระบวนการผลิตต่อแผ่นกล่องกระดาษลูกฟูกในเดือนตุลาคม 2565 ถึงเดือนกันยายน 2566 มีค่าไฟฟ้าในกระบวนการผลิต 605,768.52 บาท หรือเฉลี่ย 50,480.71 บาทต่อเดือน มีผลผลิตจำนวน 6,100,000 หน่วย มีค่าดัชนีด้านพลังงาน 0.0993 บาทต่อหน่วย และในเดือนพฤศจิกายน 2566 ถึงเดือนมกราคม 2567 มีค่าไฟฟ้ารวมในกระบวนการผลิต 94,382.34 บาท หรือเฉลี่ย 31,460.78 บาทต่อเดือน และมีผลผลิตจำนวน 1,060,000 หน่วย มีค่าดัชนีด้านพลังงาน 0.0890 บาทต่อหน่วย จึงสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานเฉลี่ยรายเดือนได้ร้อยละ 37.67 และลดค่าดัชนีการใช้พลังงานได้ร้อยละ 10.34

รูปที่ 6 แผนภูมิเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายด้านพลังงานและผลผลิตก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการ

การประเมินความพึงพอใจต่อมาตรการการจัดการพลังงาน

จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานต่อแผนงานและมาตรการเพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในกระบวนการผลิตกระดาษลูกฟูกที่นำเสนอ โดยทำการประเมินทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการจัดทำสื่อสำหรับเอกสารการปฏิบัติงาน 2. ด้านเนื้อหาสำหรับเอกสารการปฏิบัติงาน 3. ด้านการทำงานเป็นทีม และ 4. ด้านการนำความรู้ที่ได้ไปใช้งานได้จริง พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมาก

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาต้นทุนทางพลังงานไฟฟ้าของเครื่องจักรในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูก จากการเก็บข้อมูลการใช้พลังงานของเครื่องจักรในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูกซึ่งใช้พลังงานไฟฟ้าในการขับเคลื่อนกำลังซึ่งเป็นมอเตอร์และเครื่องอัดอากาศ รวมทั้งหมด 24 เครื่อง และการปฏิบัติงานของพนักงานในสายการผลิตจำนวนทั้งหมด 10 คน พบว่า 1) เครื่องจักรในโรงงานส่วนใหญ่มีการใช้งานมานานจึงมีการเสื่อมสภาพ ทำให้ประสิทธิภาพของเครื่องจักรลดลงและส่งผลกระทบต่อการทำงาน และสภาพเครื่องจักรบางเครื่องเสื่อมสภาพจนไม่คุ้มค่าในการซ่อมบำรุง 2) การตั้งค่าระบบอัดอากาศไม่เหมาะสมกับการใช้งาน โดยมีการตั้งค่าสูงกว่าค่าการใช้งานที่ต้องการในกระบวนการผลิต ส่งผลทำให้เกิดการสิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้าไปโดยไม่จำเป็น 3) ขาดการทบทวนแผนการบำรุงรักษาทำให้รอบในการตรวจสอบนานเกินไป ทำให้เครื่องจักรเกิดความผิดปกติก่อนการบำรุงรักษา 4) มีฝุ่นเกาะผิวแผ่นกระดาษลูกฟูก เนื่องจากสภาพโรงงานมีฝุ่นละอองเป็นจำนวนมาก ทำให้การประกบทากาวกล่องไม่แน่น เกิดเป็นงานเสียที่ต้องมีการผลิตชดเชยและต้องใช้พลังงานในการผลิตเพิ่มมากขึ้น 5) โรงงานมีการตัดแผ่นกระดาษลูกฟูกทำให้เกิดฝุ่นและเศษกระดาษภายในพื้นที่การผลิตส่งผลให้เกิดฝุ่นเกาะบริเวณมอเตอร์และตลับลูกปืน ทำให้ตลับลูกปืนผิดซึ่งเป็นสาเหตุให้มีความร้อนสูงขึ้นและประสิทธิภาพของสารหล่อลื่นลดลง

จากผลการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาค่าใช้จ่ายด้านพลังงานสูงในกระบวนการผลิตกล่องกระดาษลูกฟูกจึงได้กำหนดแนวทางการปรับปรุงแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายด้านพลังงานจากหลักการ Why-Why Analysis ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการพลังงานโดยการลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่สามารถดำเนินการได้ในปัจจุบันโดยไม่มีต้นทุน ได้แก่ 1) การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแก่ผู้ปฏิบัติงาน 2) การปรับปรุงแผนการดำเนินการบำรุงรักษาเชิงป้องกันให้เหมาะสมกับสภาพเครื่องจักร โดยมีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจนและมีความถี่เพิ่มมากขึ้น 3) การกำหนดมาตรฐานการตั้งค่าแรงดันเครื่องอัดอากาศให้เหมาะสมกับการทำงาน และ 4) จัดทำแผน 5ส หลังจากดำเนินการตามแผนงานที่ได้นำเสนอเป็นระยะเวลา 3 เดือน พบว่าค่าไฟฟ้าเฉลี่ยลดลงเหลือ 31,460.78 บาทต่อเดือนหรือลดลงจากช่วงก่อนการดำเนินการตามแผนงานได้ร้อยละ 37.67 และมีค่าดัชนีด้านพลังงาน 0.0890 บาทต่อหน่วย และลดค่าดัชนีการใช้พลังงานได้ร้อยละ 10.34 ซึ่งสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการจัดการพลังงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายทางพลังงานโดยลดต้นทุนทาง

พลังงานต่อหน่วยได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 และจากการประเมินความพึงพอใจต่อมาตรการการจัดการพลังงานที่นำเสนอพบว่าอยู่ในระดับพอใจมาก

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากสถานการณ์ทางพลังงาน สภาพเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงาน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ปัญหาด้านเครื่องจักรที่มีการใช้งานมาเป็นเวลานานทำให้มีโอกาสชำรุดสูงและมีประสิทธิภาพเครื่องจักรต่ำลงตามอายุการใช้งาน จึงควรกำหนดมาตรการดำเนินการในอนาคตซึ่งต้องมีการวางแผนล่วงหน้าด้านระยะเวลาและเงินลงทุน ได้แก่ 1) การปรับปรุงเครื่องจักรซึ่งเป็นมอเตอร์ ควรดำเนินการเปลี่ยนหน้าแปลนและปรับตั้งระยะความตึงของสายพานให้เหมาะสมกับการทำงาน เพื่อป้องกันไม่ให้สายพานตึงหรือหย่อนมากเกินไป ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของมอเตอร์ดีขึ้นและช่วยประหยัดพลังงานได้ หากพบว่ามีกระแสไฟฟ้าเกินปกติควรทำการปรับศูนย์แกนเพลลาหรือเปลี่ยนตลับลูกปืนหากพบความเสียหายของมอเตอร์ 2) การวางแผนเปลี่ยนเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพสูงแทนเครื่องจักรเดิม เนื่องจากเครื่องจักรส่วนใหญ่ในกระบวนการผลิตทำงานด้วยมอเตอร์ประเภท IE1 (Standard Motor) ซึ่งมีการสูญเสียทางพลังงานสูงและมีประสิทธิภาพการทำงานต่ำ จึงควรเลือกเครื่องจักรที่ใช้มอเตอร์ประเภท IE2 (High Efficiency Motor) หรือ IE3 (Premium Efficiency Motor) ที่มีประสิทธิภาพทางพลังงานสูงกว่า (International Electrotechnical Commission, 2014) และ 3) ติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติม เช่น เครื่องดักฝุ่น และ ระบบตรวจติดตามผลการใช้พลังงานตามการใช้งานจริง (Real-Time Monitoring) เพื่อลดปริมาณฝุ่นในกระบวนการผลิตและเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พลังงาน ซึ่งเมื่อพบปัญหาเกี่ยวกับการทำงานของเครื่องจักรจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงทีและสามารถใช้ข้อมูลเพื่อวางแผนการใช้พลังงานในอนาคตได้

อย่างไรก็ตาม ทั้งสามมาตรการที่นำเสนอนี้ต้องมีการลงทุนเพื่อปรับเปลี่ยนเครื่องจักรและติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติม จึงควรพิจารณาข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์ เช่น เงินลงทุน อายุการใช้งาน ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) และกำลังการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากประสิทธิภาพการทำงานของเครื่องจักรที่เพิ่มขึ้น สำหรับการพิจารณาตัวเลือกที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการในลำดับต่อไป

บรรณานุกรม

กระทรวงพลังงาน. (2552). *คู่มือพัฒนาระบบการจัดการพลังงาน สำหรับโรงงานควบคุมและอาคารควบคุม*.

เข้าถึงได้จาก: <http://www2.dede.go.th/km%5Fberc/menu4.html>.

กระทรวงอุตสาหกรรม. (2566). *รายงานรายเดือนดัชนีอุตสาหกรรม เมษายน 2565 - เมษายน 2566*.

เข้าถึงได้จาก: <https://i.index.oie.go.th/>.

ชูฤกษ์ อดิชาญ. (2561). ศักยภาพการอนุรักษ์พลังงานของอุตสาหกรรมโลหะ: กรณีศึกษาของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตลวดเหล็ก. *Journal of Energy and Environment Technology of Graduate School Siam Technology College*, 5(1), หน้า 52-60.

พระราชกฤษฎีกากำหนดโรงงานควบคุม พ.ศ. 2540. (10 มีนาคม 2540). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 114 ตอนที่ 6 ก. หน้า 6-9.

พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (2550). (24 พฤศจิกายน 2550). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 87 ก. หน้า 8.

Cai, W., Lai, K. H., Liu, C., Wei, F., Ma, M., Jia, S., Jiang, Z and Lv, L. (2019). Promoting sustainability of manufacturing industry through the lean energy-saving and emission-reduction strategy. *The Science of the total environment*, 665, pp.23-32.

International Electrotechnical Commission. (April 2014). Rotating electrical machines-Part 30-1: Efficiency classes of line operated AC motors (IE code). *IEC 60034-30-1:2014*, 1, p. 50.

พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Pro - Environmental Behavior of Tourist's Camping in Khao Yai National Park

มนชนก วงษ์วิจิตร¹ นฤมล แก้วจำปา² และอุษารตี ภู่มาลี³

Monchanok Wongwijit¹ Naruemol Kaewjampa² and Usaradee Phumalee³

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์¹

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{2,3}

E-mail: monchanok.won@ku.ac.th¹, fformmk@ku.ac.th², fforudp@ku.ac.th³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อระบุระดับเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และ (2) เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะคำถามแบบ Rating Scale ตามแบบ Likert's Scale เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ชาวไทย อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 418 คน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.39, SD = 0.43) ในขณะที่พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.39, SD = 0.49) และ (2) การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณรายด้าน พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปร คือ การวางแผนการเดินทางล่วงหน้าเพื่อประกอบกิจกรรม (β = 0.005, $p < 0.01$) และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อม (β = 0.361, $p < 0.01$) ส่งผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และอธิบายค่าความผันแปรของพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมได้ร้อยละ 13.4

คำสำคัญ: เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมสิ่งแวดล้อม กางเต็นท์พักแรม

Abstract

The objectives of this study were (1) to assess the environmental attitude and Pro - environmental behavior of camping tourists in Khao Yai National Park and (2) to assess factors affecting the Pro - environmental behavior of camping tourists in Khao Yai National Park. The data were collected from a total of 418 Thai camping tourists aged 18 years and over in Khao Yai National Park using Likert survey questionnaires. The statistics used in the

data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple linear regression. The results showed that (1) The overall environmental attitude of these tourists was at a highest level ($\bar{x} = 4.39$, SD. = 0.43) while the overall Pro - environmental behavior was at a medium level ($\bar{x} = 2.39$, SD.= 0.49). and (2) The multiple regression analysis for each aspect revealed that two independent variables, advance travel activity planning ($\beta = 0.005$, $p < 0.01$) and environmental attitude ($\beta = 0.361$, $p < 0.01$), affected the Pro - environmental behavior of camping tourists in Khao Yai National Park at a statistical significance level of 00.05and could explained 13.4% of the variation in Pro - environmental behavior of camping tourists.

Keywords: Environmental attitude, Pro - environmental behavior, camping

บทนำ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย มีความสำคัญในระดับโลก และระดับภูมิภาคอาเซียน คือ เป็นหนึ่งในพื้นที่มรดกโลกทางธรรมชาติ (World Heritage Site) และอุทยานมรดกแห่งอาเซียน (ASEAN Heritage Park) (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, 2566) ที่มีความโดดเด่นทางด้านลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม เช่น ภูเขา น้ำตก หุบเขา และมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย มีสภาพภูมิอากาศที่เย็นสบายตลอดปีและมีกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย จึงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมเดินทางเพื่อมาประกอบกิจกรรมตลอดทั้งปี จากข้อมูลสถิติผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ระหว่างปี พ.ศ.2560 - 2565 พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีสถิติผู้มาเยือนสูงเป็นอันดับที่ 1 จาก 156 อุทยานแห่งชาติ คือ มีผู้มาเยือนเฉลี่ยปีละ 1,451,450 คน/ปี (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2566) โดยกิจกรรมที่ผู้มาเยือนนิยมมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การถ่ายภาพ กางเต็นท์พักแรม และชมน้ำตก (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, 2566) ซึ่งเมื่อพิจารณา กิจกรรมกางเต็นท์พักแรมเป็นกิจกรรมที่มีโอกาสก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุด จากงานวิจัยของ Usaradee Phumalee (2017) พบว่า นักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สร้างรอยเท้านิเวศจากการท่องเที่ยวมากกว่านักท่องเที่ยวแบบเข้าไป - เย็นกลับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการบริโภคอาหารของนักท่องเที่ยว การกำจัดขยะ การขนส่ง และกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง ซึ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอาจนำไปสู่ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) ต่อไปในอนาคต การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ให้มีพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม (Pro - environmental behavior) จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม (Tian & Liu, 2022, p. 6721) จากการศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของ Razali et al. (2023) พบว่า เจตคติต่อสิ่งแวดล้อมคือตัวแปรที่มีอิทธิพลในการใช้ทำนายพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของบุคคล

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิติกร อ่อนโยน (2562) ที่ระบุว่า เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม คือตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมได้มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 กล่าวคือ หากบุคคลมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมที่ดี การอนุรักษ์และแก้ไขทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็จะดีและมีประสิทธิภาพ (วราพร ศรีสุพรรณ, 2534) เจตคติต่อสิ่งแวดล้อมจึงมีบทบาทสำคัญต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของมนุษย์

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเข้ามาประกอบกิจกรรมทางเดินที่พักรวมของนักท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้มีพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาระดับเจตคติและพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มทางเดินที่พักรวมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแผนการสร้างพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยว และการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ อันจะนำไปสู่การป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อระบุระดับเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มทางเดินที่พักรวมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
2. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มทางเดินที่พักรวมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

การทบทวนวรรณกรรม

เจตคติ

เจตคติ (Attitude) เป็นสภาวะการรับรู้ทางจิตใจต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ของบุคคลส่งผลต่อความรู้สึกและความปรารถนา (Koffka, 1978) เมื่อบุคคลเกิดเจตคติต่อสิ่งใดย่อมส่งผลถึงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับเจตคตินั้น (Allport, 1987) 4 โดยบุญเรียง ขจรศิลป์ (2534) ให้ความหมายของ เจตคติว่าหมายถึงสภาพจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก หรือความเห็นของบุคคลที่แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งทางบวกและลบ เช่น ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ สอดคล้องกับ Fabrigar & Wegener (2010) ที่กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง แรงจูงใจเพื่อตอบสนองในทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งเร้า เช่นเดียวกับนิรชา เอี่ยมชะโอด (2563) ให้ความหมายของ เจตคติ ว่าหมายถึงสภาพจิตใจของบุคคลที่เกิดจากการรับรู้ เรียนรู้ ประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาหรือรวมถึงสภาพแวดล้อมที่พบเจอ ก่อให้เกิดการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมที่ออกมาเพื่อตอบสนองสภาพจิตใจนั้น จากความหมายของเจตคติที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า เจตคติ คือ สภาวะการรับรู้

ทางจิตของบุคคล ที่เกิดจากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาหรือสภาพแวดล้อมที่พบเจอ ที่มาเร้าอารมณ์หรือความรู้สึก ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น

เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม

เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Attitude) หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้ม พฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม (Schultz et al., 2004) ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและปัญหาสิ่งแวดล้อม (2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ความรักธรรมชาติ ความกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่คาดหวัง (Conative Component) ได้แก่ แนวโน้มหรือความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมที่เป็นมิตรหรือเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความรู้และการรับรู้ปัญหา (Bradley et al., 1999) ค่านิยมส่วนบุคคลและบรรทัดฐานทางสังคม (Stern, 2000) รวมถึงประสบการณ์ส่วนบุคคลกับปัญหาสิ่งแวดล้อม (Chawla, 1999) จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม คือ ความรู้ ความรู้สึก ความเชื่อ ของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอันนำไปสู่การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของบุคคลต่อไป

พฤติกรรมสิ่งแวดล้อม

พฤติกรรมสิ่งแวดล้อม (Pro - environmental behavior) หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในการพยายามที่จะลดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุดด้วยการเพิ่มคุณค่าและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Kollmuss & Agyeman, 2022; Ramkissoon et al, 2013) ซึ่งอาจใช้คำว่า การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พฤติกรรมการบริโภคสีเขียว แทนคำว่า พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมได้ด้วย (Aman et al., 2021) เช่นเดียวกับ Ajzen (2005 อ้างถึงในนภวรรณ ฐานะ, กาญจน์ พงษ์เขียว, และอุษารตี ภูมาลี, 2560) ได้อธิบายความหมายของพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมว่า คือ พฤติกรรมประเภทหนึ่งที่บุคคลพยายามลดผลกระทบเชิงลบหรือพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมจึงเป็นพฤติกรรมที่ส่งเสริมการป้องกัน อนุรักษ์ และสนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ Prati et al. (2015) กล่าวว่า พฤติกรรมสิ่งแวดล้อม หรือที่รู้จักในชื่อ พฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือพฤติกรรมการปกป้องสิ่งแวดล้อม คือ พฤติกรรมการเสียสละต่อสังคมของบุคคลในสังคม ที่มีทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมเชิงบวกต่อการใส่ใจสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ Groot and Stege (2009) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมเป็นพฤติกรรมที่บุคคลนั้นต้องเป็นผู้เสียสละเพื่อผู้อื่นหรือสิ่งอื่น เช่น การตัดสินใจใช้รถโดยสารสาธารณะในการเดินทาง บุคคลนั้นจะไม่ได้รับความสะดวกสบาย เมื่อเทียบกับการนั่งรถยนต์ส่วนตัว แต่สังคมและสิ่งแวดล้อมจะได้รับประโยชน์จากการลดมลพิษและความแออัดของการจราจร

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมคือการแสดงออกของบุคคลที่มีความตั้งใจพยายามลดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

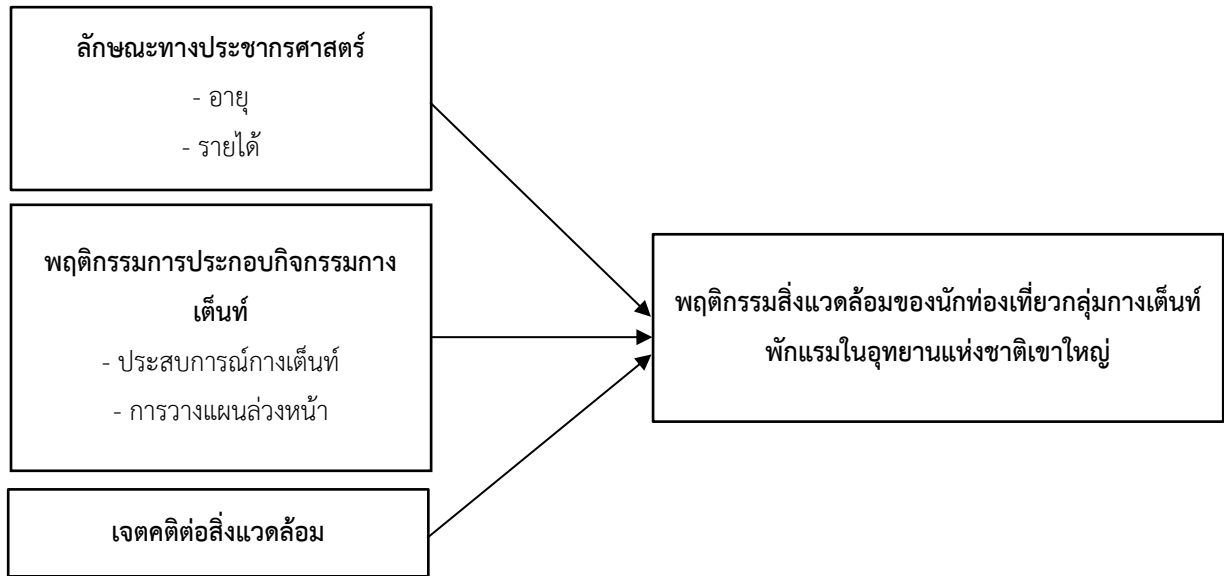
และสิ่งแวดล้อมเพื่อไม่ให้สิ่งแวดล้อมตกอยู่ในอันตราย อีกทั้งพร้อมสนับสนุนกิจกรรมและการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีอีกหลายคำที่สามารถใช้แทนคำว่าพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมได้ เช่น พฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมการบริโภคสีเขียว พฤติกรรมที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม หรือพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

กิจกรรมกางเต็นท์พักแรม

การตั้งแคมป์ (Camping) หมายถึงกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งที่ใช้เต็นท์หรือคาราวานแคมป์เป็นอุปกรณ์หลักในการประกอบกิจกรรมในพื้นที่ธรรมชาติ ผู้คนมักออกจากบ้านในช่วงวันหยุดมาประกอบกิจกรรมโดยการพักค้างแรมในเต็นท์หนึ่งคืนหรือมากกว่านั้นเพื่อเพลิดเพลินกับธรรมชาติ (Larissa, 2013) ความสวยงามของธรรมชาติ แม่น้ำ ทะเลสาบ การมีปฏิสัมพันธ์กับสัตว์ป่า หรือการทำกิจกรรมในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ คือส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้คนพึงพอใจในกิจกรรมการตั้งแคมป์ (Brochado and Pereira, 2017) ซึ่งวีระ วิเศษสมิต (2546) ได้อธิบายความหมายของการตั้งแคมป์ว่า Camp มีที่มาจากภาษาละตินแปลว่า Field ซึ่งแปลว่า ทุ่งนา ทุ่งหญ้า หรือที่โล่งแจ้ง การตั้งแคมป์คือการทำที่ผู้คนได้ไปใช้ชีวิตด้วยการพักค้างแรมในป่าหรือบริเวณที่โล่งแจ้งในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างจากการพักค้างแรมในบ้านหรือในอาคาร การออกตั้งแคมป์พักแรม ถือเป็นพักผ่อนหย่อนใจและได้สัมผัสธรรมชาติ เกิดเป็นประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้ชีวิต ในขณะที่กัญจน์ มั่นจิระ และคณะ (2564) ให้ความหมายของการตั้งแคมป์ว่า การตั้งแคมป์เป็นกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งรูปแบบหนึ่ง ท่ามกลางธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ โดยจะมีความเกี่ยวข้องกับการนอนในเต็นท์ และมีอุปกรณ์ของใช้สำหรับประกอบกิจกรรมเช่น อุปกรณ์ในการทำอาหาร ถูนอน แผ่นรองนอน เป็นต้น

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการตั้งแคมป์คือกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งรูปแบบหนึ่งที่ต้องอาศัยพื้นที่โล่งกว้างและทรัพยากรธรรมชาติในการประกอบกิจกรรม ผู้ที่ประกอบกิจกรรมตั้งแคมป์จะได้รับประสบการณ์นันทนาการทางธรรมชาติ ซึ่งรูปแบบของการตั้งแคมป์มีหลายหลาย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ทำกิจกรรม อุปกรณ์ของใช้สำหรับประกอบกิจกรรมเช่น เต็นท์ หรือ รถบ้าน (Recreational vehicle: RV) อุปกรณ์ในการทำอาหาร ถูนอน และแผ่นรองนอน เป็นต้น

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended question) และปลายปิด (Close - ended question) เป็นเครื่องมือเพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มทางเดินเท้าพักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การกำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการกำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) และกำหนดให้ค่าระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ร้อยละ 95 หรือค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ระดับ 0.05 พบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการศึกษา มีจำนวนขั้นต่ำ 400 ตัวอย่าง ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้มีนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือ จำนวนทั้งสิ้น 418 คน ผู้วิจัยเลือกการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มเป้าหมายคือนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวไทย อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป สามารถอ่าน ฟัง เขียนภาษาไทยได้ ที่ประกอบกิจกรรมทางเดินเท้าพักแรม บริเวณลานทางเดินเท้าลำตะคองและลานทางเดินเท้าเขาร่ม อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับแก้แล้วจำนวน 30 ชุด ไปทดสอบ (Pre - test) กับนักท่องเที่ยวกลุ่มทางเดินเท้าพักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เพื่อหาความน่าเชื่อถือ (reliability) โดยใช้ Cronbach's Alpha ซึ่งกำหนดค่าความน่าเชื่อถือที่ยอมรับได้อยู่ที่ 0.7 ขึ้นไป ทั้งนี้ผลการทดสอบพบว่า ค่าความน่าเชื่อถือของตัวแปรทัศนคติ

ต่อสิ่งแวดล้อม ทั้ง 15 ประเด็น มีค่า Alpha เท่ากับ 0.878 และค่าความน่าเชื่อถือของตัวแปรพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ทั้ง 20 ประเด็น มีค่า Alpha เท่ากับ 0.831

ขอรับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ผู้วิจัยได้รับการรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หมายเลขการรับรอง COE No. COE66/136 Date of approval 28 ธันวาคม 2023 โดยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale ตามแบบ Likert's Scale ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดให้ระดับค่าคะแนน ดังนี้

1) ระดับความคิดเห็นของทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อม คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนนเท่ากับ 5, 4, 3, 2, และ 1 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 3 ช่วง ตามเกณฑ์การให้คะแนน โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างแต่ละระดับ} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ซึ่งได้เกณฑ์ของคะแนนระดับความคิดเห็น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.68 – 5.00 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 2.33 หมายถึง ระดับน้อย

2) ระดับของพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม คือ ทำทุกครั้ง ทำบ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้ง ไม่ค่อยทำ และไม่เคยทำ ให้คะแนนเท่ากับ 4, 3, 2, 1, และ 0 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 3 ช่วง ตามเกณฑ์การให้คะแนน โดยใช้สูตรคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างแต่ละระดับ} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{4 - 0}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

ซึ่งได้เกณฑ์ของคะแนนระดับพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.68 – 4.00 หมายถึง ระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 1.34 – 2.67 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 0 – 1.33 หมายถึง ระดับไม่ดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละที่ใช้ได้ (Valid Percent) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) ในการบรรยายข้อมูล
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการประกอบกิจกรรมทางเดินที่พักรวม

จากการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 35.72 ปี (SD. = 11.20) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 37,181.47 บาท (SD. = 47848.75) ในส่วนของประสบการณ์ทางเดินที่ของนักท่องเที่ยวกลุ่มทางเดินที่พักรวม พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยประกอบทางเดินที่พักรวม คิดเป็นร้อยละ 80.62 และไม่เคยประกอบกิจกรรมทางเดินที่พักรวม (ครั้งนี้ครั้งแรก) คิดเป็นร้อยละ 19.38 โดยเมื่อคิดเป็นจำนวนครั้งพบว่าในปีที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมทางเดินที่เฉลี่ย 4.91 ครั้ง (SD. = 6.82) สำหรับการประกอบกิจกรรมทางเดินที่พักรวมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ครั้งนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.23 มีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับการมาประกอบกิจกรรม โดยจำนวนวันในการวางแผนล่วงหน้าเฉลี่ยต่อคน คือ 11.25 วัน (SD.= 12.58) และนักท่องเที่ยวทางเดินที่พักรวมครั้งนี้ เฉลี่ย 1.59 คืน (SD.= 0.79)

2. ระดับเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มทางเดินที่พักรวมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มทางเดินที่พักรวมพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.39, SD.= 0.43) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ธรรมชาติมีความพิเศษในตัวของมันเอง (\bar{X} = 4.70, SD.= 0.52) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การเห็นพื้นที่ธรรมชาติถูกทำลายทำให้ท่านรู้สึกแย่ (\bar{X} = 4.57, SD.= 0.58) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ การไร้เชลล์ช่วยให้เราประหยัดเงิน (\bar{X} = 3.97, SD.= 0.87) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มทางเดินที่พักรวม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 2.39, SD.= 0.49) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านปิดไฟและน้ำทุกครั้งหลังการใช้งาน (\bar{X} = 3.68, SD.= 0.57) มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี รองลงมาคือ ท่านไม่เก็บดอกไม้หรือใบไม้กลับออกมาจากอุทยานแห่งชาติเพื่อเป็นที่ระลึก (\bar{X} = 3.44, SD.= 1.08) มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี และน้อยที่สุดคือ ท่านใช้วิธีการเดินเท้าหรือปั่นจักรยานเพื่อไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ (\bar{X} = 2.06, SD.= 1.29) มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression) พบว่า เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม และการวางแผนการเดินทางล่วงหน้าเพื่อประกอบกิจกรรมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ของตัวแปรที่อิทธิพลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		t	Sig.
	B	Std. Error		
(Constant)	0.871	0.299	2.916	0.004
อายุ	0.003	0.004	0.791	0.430
รายได้	-0.003	0.003	-1.172	0.424
ประสบการณ์การกางเต็นท์ในปีที่ผ่านมา	-4.639E-7	0.000	-0.696	0.487
ระยะเวลาที่ใช้ประกอบกิจกรรมกางเต็นท์ครั้งนี้	-0.014	0.038	-0.386	0.703
การวางแผนการเดินทางล่วงหน้าเพื่อประกอบกิจกรรม	0.005	0.002	2.428	0.016*
เจตคติต่อสิ่งแวดล้อม	0.361	0.066	5.441	0.005*

Dependent Variable = พฤติกรรมสิ่งแวดล้อม R = 0.367 R² = 0.134

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

หมายเหตุ: B = The Unstandardized beta, t = The t test statistic (t-value), Std. Error = The standard error for the unstandardized beta

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่า การวางแผนการเดินทางล่วงหน้าเพื่อประกอบกิจกรรมส่งผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่ง Kim & Fesenmaier (2016) ได้กล่าวว่า การวางแผนล่วงหน้าก่อนการเดินทางส่งผลต่อประสบการณ์นักท่องเที่ยว ซึ่งประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีจะสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยความสมัครใจ (Wu et al., 2022)

นอกจากนั้นผลการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่าเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยว กลุ่มกางเต็นท์พักแรมในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05สอดคล้องกับ Prapannetivuth & Arttachariya (2008, pp. 18) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย พบว่าเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Responsible environmental behavior) มีความสัมพันธ์ในระดับมาก เช่นเดียวกับ Moghimehfar et al. (2020) ที่เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,009 คน ซึ่งเป็นนักแคมป์ปิ้งแบบพักค้างคืนในอุทยานแห่งชาติของจังหวัดแอลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา โดยผลการศึกษาพบว่า เจตคติด้านอารมณ์มีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมากต่อเจตนาที่จะมีพฤติกรรมปกป้องธรรมชาติขณะแคมป์ปิ้ง และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่ามีผลเชิงบวกโดยตรงต่อเจตนาของนักแคมป์ปิ้งในการมีพฤติกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการ

1. ควรมีการให้ข้อมูลสำคัญแก่นักท่องเที่ยวก่อนการเดินทางเข้ามาประกอบกิจกรรมกางเต็นท์พักแรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้วางแผนประกอบกิจกรรมที่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่น้อยที่สุด
2. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ ซึ่งความรู้ที่ถูกต้องเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการสร้างพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่างกว้าง กล่าวคือ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่างจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป สามารถอ่าน ฟัง เขียนภาษาไทย ได้ ที่ประกอบกิจกรรมกางเต็นท์พักแรม บริเวณลานกางเต็นท์ลำตะคองและลานกางเต็นท์เขาร่ม ซึ่งผู้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามทั้ง 418 คน มีความคละกันของช่วงวัยและฐานะทางสังคม ส่งผลให้ข้อมูลลักษณะมีการกระจายตัวของกลุ่มข้อมูลสูง การศึกษาในอนาคตควรพิจารณาปรับปรุงเกณฑ์คัด เลือกลุ่มตัวอย่าง เช่น จำกัดช่วงอายุ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2566). *จำนวนนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช*. เข้าถึงได้จาก: <https://portal.dnp.go.th>.
- กัญจน์ มั่นจิระ, วฐิติมนต์ พรนิธิกุลพงศ์, มนรดา ถาวร, ศิรวีร์ เลิศรัตติพงศ์, กฤตเมธ รอดผล, ณิชฐริกา ป้องกัน, และภริตา บุญนำ. (2564). *การศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบแคมป์ปิ้ง จังหวัดนครนายก*. รายงานการวิจัยวิชา กทบ 421 พื้นฐานการ

- วิจัยด้านการท่องเที่ยว. คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เชียว และอุษารดี ภู่มาลี. (กันยายน - ธันวาคม 2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อร่องรอยทางนิเวศของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ. *มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(3), หน้า 585-599.
- นิติกร อ่อนโยน. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชาูปถัมภ์*, 13(3), หน้า 75.
- นิรชา เอี่ยมชะโอด. (2563). การศึกษาทัศนคติของผู้บริโภค Generation Y ในการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2534) *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: I'm organizer.
- วราพร ศรีสุพรรณ. (2534). รายงานการสัมมนาเรื่องคุณภาพประชากรในทศวรรษหน้า. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วีระ วิเศษสมิต. (2546). *ค่ายพักแรม*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. (2566). *แผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (2566-2570)*. เข้าถึงได้จาก: <https://portal.dnp.go.th/Content/nationalpark?contentId=33961>.
- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. (2566). *รู้จักอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.khaoyai-nationalpark.com/about/get-to-know>.
- Allport, G. W. (1987). *Reading in attitude theory and measurement*. New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Aman, S., Hassan, N. M., Khattak, M. N., Moustafa, M. A., Fakhri, M., and Ahmad, Z. (November 2021). Impact of tourist's environmental awareness on Pro - environmental behavior with the mediating effect of tourist's environmental concern and moderating effect of tourist's environmental attachment. *Sustainability*, 13(23). p. 12998.
- Bradley, J. C., Waliczek, T. M., and Zajicek, J. M. (January 1999). Relationship between environmental knowledge and environmental attitude of high school students. *The Journal of Environmental Education*, 30(3), pp. 17-21.
- Brochado, A., & Pereira, C. (March 2017). Comfortable experiences in nature accommodation: Perceived service quality in Glamping. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 17, pp.77-83.
- Chawla, L. (1999). Life paths into effective environmental action. *The Journal of Environmental Education*, 31(1), pp. 15-26.

- Engama Bindele Mauricette, L. (2013). *CAMPING AS A FORM OF NATURE TOURISM Case Study: Svanen / Joutsen Camping*. Master's thesis. Centria University of Applied Sciences, Finland.
- Fabrigar, L. R. & Wegener, D. T. (2010). Attitude structure. In R. F. Baumeister & E. J. Finkel (Eds.). *Advanced social psychology: The state of the science*. Oxford University Press.
- Kim, J., & Fesenmaier, D. R. (2016). Sharing tourism experiences: The posttrip experience. *Journal of Travel Research*, 56(1), pp. 28-40.
- Koffka, K. (1978). *Encyclopedia of the social science*. New York, NY: Macmillan.
- Kollmuss, A., & Agyeman, J. (2002). Mind the gap: Why do people act environmentally and what are the barriers to Pro - environmental behavior?. *Environmental Education Research*, 8(3), pp. 239-260.
- Moghimehfar, F., Halpenny, E. A., and Harshaw, H. (2020). Ecological worldview, attitudes, and visitors' behaviour: a study of front-country campers. *Journal of Ecotourism*, 19(2), pp. 176-184.
- Prapannetivuth, A., & Arttachariya, P. (2008). Ecotourism: A study on responsible Pro - environmental behavior of visitors to selected Thai National Parks. *AU Journal Management*, 6(1), pp. 12-23.
- Prati, G., Albanesi, C., and Pietrantonio, L. (2015). The interplay among environmental attitudes, Pro - environmental behavior, social identity, and pro environmental institutional climate. A longitudinal study. *Environmental Education Research*, 23(2), pp. 176-191.
- Razali, G., Iskandar, Y., Fatmawati, S., Hidayat, R. and Mujahid, M. U. F. (2023). Psychological Factors Influencing Pro - environmental behavior in Urban Areas. *West Science Interdisciplinary Studies*, 19(7), pp. 408-409.
- Schultz, P. W., Shriver, C., Tabanico, J. J., and Khazian, A. M. (2004). Implicit connections with nature. *Journal of Environmental Psychology*, 24(1), pp. 31-42.
- Stern, P. C. (2000). New environmental theories: toward a coherent theory of environmentally significant behavior. *Journal of Social Issues*, 56(3), pp. 407-424.
- Tian, H., & Liu, X. (2022). Pro - environmental behavior Research: Theoretical Progress and Future Directions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(11), p. 6721.
- Usaradee Phumalee. (2017). *Touristic Ecological Footprints in National Parks*. Doctoral dissertation. Faculty of Forestry Kasetsart University, Bangkok.
- Wu, D., Li, K., Ma, J., Wang, E., and Zhu, Y. (2022). How does tourist experience affect environmentally responsible behavior?. *Sustainability*, 14(2), p. 924.

แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างของธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร

Guidelines for Creating a Distinct Identity for Spa Businesses in Bangkok

อังค์วารภัชท์ ขำนาค

Angwarapat Khamank

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น

E-mail: Angwarapat@tni.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจของผู้ใช้บริการสปาไทย ในกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ใช้บริการสปาไทยในกรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรคือ ผู้ใช้บริการธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร ในปี 2566 จนถึง 2567 โดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย คือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย One way Anova ผลการวิจัย พบว่า (1) ผู้ที่มาใช้บริการสปาไทยในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน เฉลี่ยอายุ 20-30 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้ตั้งแต่ 0-10000 บาท โดยภาพรวมแล้วการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธุรกิจสปาจากกลุ่มผู้ใช้นั้น ว่าปัจจัยต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการ เลือกใช้บริการสปาอยู่ในระดับมาก (2) ผลการวิเคราะห์ด้านแรงจูงใจขึ้นอยู่กับสถานภาพส่วนบุคคลทุกด้าน การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของทฤษฎี 7s ได้แก่ อัตลักษณ์ของร้านสปา เรื่องราวที่มา สไตล์การตกแต่งของร้านสปา การให้บริการของร้านสปา ความจริงใจของผู้ให้บริการ ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ความยั่งยืนของร้านสปา เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ไม่พบความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ การตัดสินใจ ธุรกิจสปา

Abstract

This research aims to (1) study the motivation of Thai spa service users in Bangkok, and (2) study the expectations of Thai spa service users in Bangkok. The research was conducted by collecting data from the population group of spa business users in Bangkok from 2023 to 2024 using the sample size determination method of 400 samples. The research tool used was a questionnaire. Data was collected through interviews and analyzed using statistical methods, including percentages, mean, and one-way ANOVA. The research results found that (1) most of the people who use Thai spa services in Bangkok are female, mostly private

employees, with an average age of 20-30 years, have a bachelor's degree, and have an income of 0-10,000 baht. Overall, the decision to use spa services from the spa user group is that various factors influence the choice of spa services at a high level. (2) The results of the motivation analysis depend on personal status in all aspects. The comparison of the differences between the various elements of the 7S theory: the identity of the spa, the origin of the story, the decoration style of the spa, the service of the spa, the sincerity of the service provider, the sensitivity to change, and the sustainability of the spa. When classified by gender and age, no differences were found.

Keywords: Identity, decision, spa business

บทนำ

เนื่องจากอุตสาหกรรม health & wellness เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของรัฐ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต ดังนั้น ภาครัฐควรเร่งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการให้ทั่วถึงมากขึ้น อาทิ การกระจายความช่วยเหลือในการเข้าถึงสินเชื่อ ทั้งนี้สถานการณ์วิกฤติโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการทุกขนาดในอุตสาหกรรม โดยผู้ประกอบการรายใหญ่ที่เน้นให้บริการลูกค้าชาวต่างชาติเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากมาตรการปิดเมือง ขณะที่ผู้ประกอบการรายเล็กที่มีสายป่านยาว ยังสามารถประคับประคองธุรกิจอยู่ได้บ้าง เนื่องจากพึ่งพาลูกค้าในประเทศอยู่เป็นทุนเดิม แม้ภายหลัง รัฐบาลได้ผ่อนคลายการควบคุมการแพร่ระบาด ทำให้กิจการสามารถกลับมาเปิดบริการได้มากขึ้น แต่ยังคงไม่กลับมาเป็นปกติ ผู้ประกอบการรายใหญ่ที่พึ่งพาลาดต่างชาติเป็นหลักปรับตัวใน 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ การปิดให้บริการเป็นการชั่วคราว และการลดจำนวนสาขาย่อยเพื่อควบคุมต้นทุน จากอุปสงค์ในประเทศที่ไม่เพียงพอและไม่คุ้มค่ากับต้นทุน ขณะที่ผู้ประกอบการรายเล็กที่พึ่งพาลาดในประเทศเป็นหลักมีความพยายามปรับตัวในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ การจ้างงานเพียงเดือนละ 15 วันเพื่อลดต้นทุน การลดราคา การไม่คิดค่าบริการของสถานประกอบการโดยให้ลูกค้าจ่ายทิปแก่พนักงานเพียงอย่างเดียว หรือการให้บริการนวดตามบ้านเพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปในช่วงวิกฤติโควิด-19

ปัจจุบันสถานการณ์โควิด-19 ที่แพร่ระบาดในประเทศไทย เริ่มคลี่คลายลงแล้ว แต่ผลกระทบจากมาตรการต่าง ๆ ที่ออกมาเพื่อหยุดยั้งโรคระบาดได้สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงโดยเฉพาะในด้าน เศรษฐกิจ และคาดว่าจะทำให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงในระยะยาว ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการมีพฤติกรรมที่ให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพ เพิ่มมากขึ้น และความเครียดจากการทำงาน จึงทำให้ผู้ประกอบการสปา ในกรุงเทพมหานคร ได้รับความนิยมและการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้ จึงส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจสปานั้น มีความจำเป็นที่จะต้องหาอัตลักษณ์ของตนเอง เนื่องจากเป็นลักษณะของ

ธุรกิจที่ให้บริการลูกค้าโดยตรง จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่า แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างของธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างแรงจูงใจลูกค้าในการใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจของผู้ใช้บริการสปาไทย ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ใช้บริการต่อสปาไทย ในกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างของธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจ

1.1 ความหมาย ความหมายของแรงจูงใจ

คำว่า “แรงจูงใจ” (Motivation) มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Mover”(Kidd, 1973, p.101) ซึ่งมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “to move” อันมีความหมายว่า “เป็นสิ่งที่โน้มน้าวหรือชักจูงบุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ” (To move a person to a course of action) ดังนั้นแรงจูงใจจึงได้รับความสนใจมากในทุกๆวงการ

1.2 องค์ประกอบ แรงจูงใจมี 2 ลักษณะดังนี้

1.2.1 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motives) แรงจูงใจภายในเป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิด ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวรเช่นคนงานที่เห็นองค์การคือสถานที่ให้ชีวิตแก่เขาและครอบครัวเขาก็จะจงรักภักดีต่อองค์การ และองค์การบางแห่งขาดทุนในการดำเนินการก็ไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนที่ดีแต่ด้วยความผูกพันพนักงานก็ร่วมกันลดค่าใช้จ่ายและช่วยกันทำงานอย่างเต็มที่

1.2.2 แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motives) แรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมอาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศชื่อเสียง คำชม หรือยกย่องแรงจูงใจนี้ไม่คงทนถาวร บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าวเฉพาะกรณีที่ต้องการสิ่งตอบแทนเท่านั้น

1.3 ความหมายของแรงจูงใจในการบริโภค

Rintamaki Kanto Kuusela and Spence (2006) ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคสินค้าของผู้บริโภค และสรุปได้ว่า แรงจูงใจในการซื้อสินค้า (Shopping motivation) แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แรงจูงใจด้านอรรถประโยชน์ แรงจูงใจ ด้านความสุข และแรงจูงใจด้านสังคม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.1 แรงจูงใจทางด้านอรรถประโยชน์ (Utilitarian shopping motivation) แรงจูงใจด้านอรรถประโยชน์ในการซื้อสินค้า เป็นแรงจูงใจที่เกี่ยวกับความต้องการ ความสะดวกสบายในการเลือกซื้อ ความหลากหลายของสินค้า คุณภาพของสินค้าและราคาสินค้าเป็น

1.3.2 แรงจูงใจด้านความสุข (Hedonic shopping motivation) แรงจูงใจด้านความสุขในการซื้อสินค้า คือ ความต้องการของผู้บริโภคในการใช้สินค้าหรือการ บริการเพื่อตอบสนองทางด้านความคิด และจินตนาการ เพื่อให้เกิดความรู้สึกผ่านทางประสาทสัมผัส และเพื่อให้ได้รับการกระตุ้นทางด้านอารมณ์ที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง

1.3.3 แรงจูงใจทางสังคม (Social shopping motivation) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการทางสังคมของมนุษย์ในการเกี่ยวข้องกับบุคคล อื่น เช่น ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม ต้องการความรู้สึกเหนือผู้อื่น

นอกจากนี้ พิบูล ทีปะปาล (2545) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมทุกชนิดมีจุดเริ่มต้นมาจากแรงจูงใจ รวมถึงแรงจูงใจในการซื้อสินค้า โดยสามารถแบ่งประเภทของการเกิดแรงจูงใจ ไว้ดังนี้

1.4 แรงจูงใจที่เกิดจากตัวผลิตภัณฑ์ (Product motives) เป็นแรงจูงใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐานที่เกิดจากความต้องการสินค้าของผู้บริโภค จะเกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองให้ได้รับความพึงพอใจแรงจูงใจที่เกิดจากตัวผลิตภัณฑ์แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1.4.1 แรงจูงใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ขั้นพื้นฐาน หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากการพิจารณาความจำเป็นในการซื้อ อาจจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการที่จำเป็นที่สุด

1.4.2 แรงจูงใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ขั้นเลือกสรร หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากการพิจารณา

1.5 แรงจูงใจที่เกิดจากเหตุผลของผู้บริโภค (Rational motives) เกิดจากการไตร่ตรอง พิจารณาของผู้บริโภคอย่างมีเหตุผลก่อนว่าเหตุใดจึงเกิดความต้องการบริโภคสินค้าชนิดนั้น แรง กระตุ้นที่ทำให้เกิดแรงจูงใจประเภทนี้ ได้แก่

1.5.1 ความประหยัด (Economy) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการประหยัดเงิน ประหยัดค่าใช้จ่าย หรือประหยัดทรัพยากรที่มีอยู่ของผู้บริโภค

1.5.2 ประสิทธิภาพและสมรรถภาพในการใช้งาน (Efficiency and Capacity) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการด้านประสิทธิภาพในการทำงานของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

1.5.3 ความเชื่อถือได้ (Dependability) แรงจูงใจที่เกิดจากการให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ การรับประกัน ซึ่งเป็นแรงจูงใจในการซื้อที่มีความสำคัญมากอย่างหนึ่ง เพราะผู้บริโภคมักจะให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของสินค้า

1.5.4 ความคงทนถาวร (Durability) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการที่จะให้ผลิตภัณฑ์สามารถใช้งานได้ยาวนาน ไม่สึกหรอหรือเสื่อมสภาพก่อนเวลาอันสมควร

1.5.5 ความสะดวกในการใช้ (Convenience) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากต้องการความง่ายต่อการใช้งาน ไม่ยุ่งยากและซับซ้อนของผลิตภัณฑ์

1.6 แรงจูงใจที่เกิดจากอารมณ์ของผู้บริโภค (Emotional Motives) เป็นการเลือกจุดมุ่งหมายตามหลักเกณฑ์ความรู้สึกส่วนตัวหรือคุณพินิจส่วนตัว แรงกระตุ้นที่ทำให้เกิดแรงจูงใจประเภทนี้ ได้แก่

1.6.1 ความต้องการเป็นปัจเจกภาพ (Individuality) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการความโดดเด่นกว่าผู้อื่น ต้องการความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร

1.6.2 ความต้องการอนุโลมคล้อยตามผู้อื่น (Conformity) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการเหมือน คล้ายคลึงกับผู้อื่น เช่น ดารา นักร้อง Influencer ที่ตนเองชื่นชอบ

1.6.3 ความต้องการเหนือผู้อื่น (Emulation) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความพยายามที่จะมีผลิตภัณฑ์นั้นเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองอยู่เหนือผู้อื่นและไม่ยอมหน้าผู้อื่น

1.6.4 ความต้องการความสะดวกสบาย (Comfort) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากการที่ต้องการความสะดวกสบายจากสิ่งที่เป็นอยู่ หรือผ่อนแรงให้เบาแรงขึ้น

1.6.5 ความต้องการความเพลิดเพลิน (Entertainment and Pleasure) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากการต้องการความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์ เกิดความสุนทรีย์ ความสุขสบายใจ

1.7 แรงจูงใจที่เกิดจากการอุปถัมภ์ร้านค้า (Patronage Buying Motives) เกิดขึ้นจากการที่ผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าจากผู้ให้บริการร้านค้าใดร้านหนึ่งโดยเฉพาะ ถือได้ว่าเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่ง ซึ่งมีสาเหตุดังนี้

1.7.1 การบริการที่เป็นที่น่าพอใจ (Satisfactory Services) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการได้รับการบริการที่ดีเป็นที่น่าพอใจจากร้านค้า

1.7.2 ราคาสมเหตุสมผล (Reasonable Prices) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการในการใช้บริการร้านค้าด้วยราคาที่เหมาะสม

1.7.3 ทำเลที่ตั้ง (Good Access to Location) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการใช้บริการร้านค้าที่มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม สะดวกต่อการเข้าถึง

1.7.4 มีสินค้าหลากหลายให้เลือก (Abundance of Assortments) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการความหลากหลายของสินค้าให้เลือกสรร

1.7.5 ภาพลักษณ์ร้านค้าน่าเชื่อถือ (Goodwill or Image) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการภาพลักษณ์ที่ดี มีความน่าเชื่อถือของร้านค้า

1.7.6 ความเคยชินของผู้บริโภค (Buying Habits) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความเคยชินคุ้นเคยหรือเคยได้ใช้บริการกับร้านค้านั้นมาก่อนแล้ว

2. แนวความคิดเกี่ยวกับหลักแนวคิด 7S ตามแนวคิดที่ Robert Waterman, Tom Peter and Julien Phillips ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับ การบริหารแบบ 7S ขึ้นมาในปี ค.ศ. 1980 เพื่อมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการบริหารงานภายในขององค์กร ทั้ง 7 ประการ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ฐาปณีย์ ปกแก้ว, 2556) ซึ่งมาจากหลักแนวคิด 7S ของแมคคินซี (McKinsey's 7S Framewok)

2.1 Strength “การมีจุดแข็ง คือ ความได้เปรียบที่ดีที่สุด” ไม่ว่าจะจุดแข็งนั้นจะอยู่ในรูปสินค้า การบริการ พหุวัฒนธรรมขององค์กร ไม่ว่าจะจะเป็นสิ่งใดที่ทำให้เราอยู่เหนือกว่าคู่แข่ง

2.2 Story การนำ Profile มาร้อยเรียงต่อกันให้เป็น Story เป็นวิธีเล่าเรื่องที่ น่าสนใจมากที่สุด จนบางครั้งการสร้างสตอรี่หรือเรื่องราวที่ดี ก็ทำให้มันกลายเป็นจุดแข็งของธุรกิจได้เช่นกัน

2.3 Style (เอกลักษณ์แบบเฉพาะตัว) “ถึงอย่างไรเราก็ต้องอยู่ในยุคปัจจุบัน” เป็นคำกล่าวของธุรกิจที่ ลำพังแค่ตำนานและเรื่องราวยังไม่ใช่พลังที่สูงสุดของธุรกิจ การสรรหาเอกลักษณ์แบบเฉพาะตัว

2.4 Service การบริการคือหัวใจของธุรกิจ คำกล่าวนี้ไม่ใช่คำกล่าวเกินจริงแต่อย่างใด เพราะการ บริการที่ดีนอกจากจะเป็นตัวช่วยสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าแล้ว

2.5 Sincerity เป็นหลักแห่งปรัชญาเหมือนสุภาษิตจีนที่ว่า “ถ้าเพื่อนนั่งพื้น เราก็ต้องนั่งพื้นคุยกับ เพื่อน” หมายถึง เราต้องอยู่กับด้วยความจริงใจจะทำให้การทำงานเดินหน้าได้สะดวกมากขึ้น

2.6 Sensitivity ธุรกิจเป็นงานที่ไม่อาจหยุดหรืออยู่นิ่งได้ เพราะเทรนด์ของผู้บริโภคนั้นเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ เจ้าของธุรกิจตามหลัก 7S จึงต้องมีความรู้สึกเร็ว รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวได้ดีในทุก สถานการณ์

2.7 Sustainability ธุรกิจยุคใหม่ต้องไม่เดินหน้าทำกำไรให้บริษัทเพียงอย่างเดียว เพราะเราต้องให้ ความสำคัญกับ “การคืนกำไรให้สังคมด้วย” เนื่องจากธุรกิจเองก็มีความสัมพันธ์กับชุมชนที่อยู่รอบด้าน

3. แนวคิดสปา

สปา มาจากภาษาลาติน ว่า “Sanus per Aquam” หรือ Sanitas per aquas แปลว่าสุขภาพ จากสายน้ำ การบำบัดด้วยน้ำ การดูแลสุขภาพโดยการใช้น้ำ ทั้งนี้ จากความเชื่อและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาจสรุปความหมายกว้าง ๆ ได้ว่า สปา คือ การบำบัดด้วยน้ำภายใต้การดูแลของนักบำบัด แพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงเป็นสถานที่พักผ่อนเพื่อให้ได้มาซึ่งสุขภาพองค์รวมที่ดี จากประกาศกระทรวง สาธารณสุข เรื่อง กำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย ฯ แบ่งสถาน ประกอบการออกเป็น 3 ประเภท คือ

3.1 กิจการสปาเพื่อสุขภาพ หมายถึง การประกอบกิจการเพื่อให้การดูแลและเสริมสร้าง สุขภาพ โดยมีบริการหลัก คือ การนวดเพื่อสุขภาพและการใช้น้ำเพื่อสุขภาพ และอาจมีบริการเสริมประเภทต่าง ๆ อาทิ การทำสมาธิและโยคะ การอบเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โภชนบำบัดและการ ควบคุมอาหาร การใช้สมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ ตลอดจนการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ

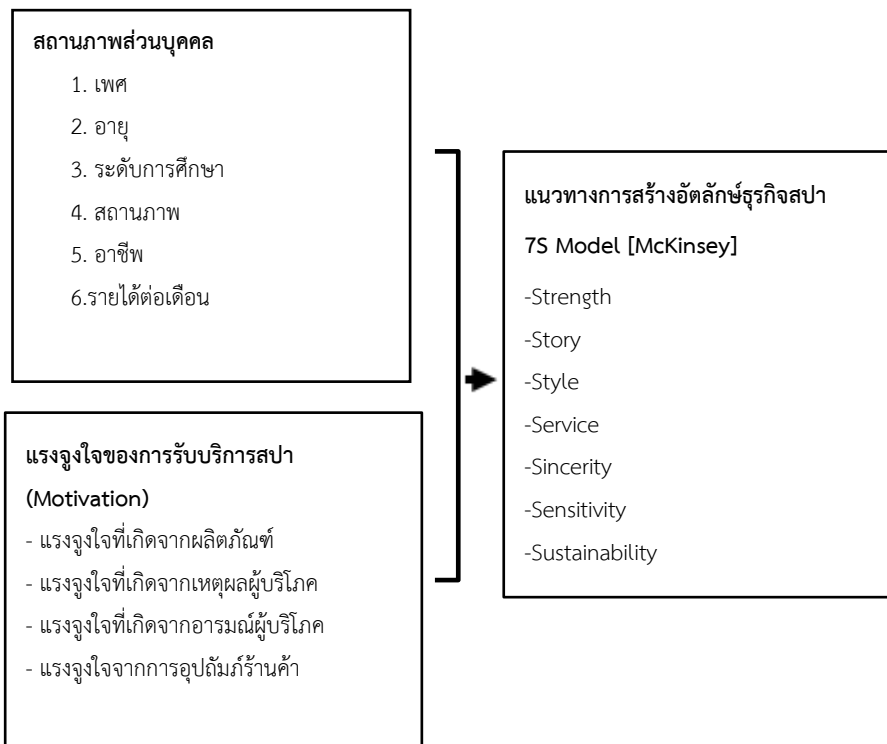
3.2 กิจการนวดเพื่อสุขภาพ หมายถึง การนวดเพื่อการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ ความเมื่อยล้า เช่น การ นวดแผนไทย (ที่ไม่ใช่การรักษาโรค) และการนวดฝ่าเท้า เป็นต้น

3.3 ธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสปาในปัจจุบันกินความหมายกว้างมาก โดยรวมถึงกิจกรรม และบริการอื่น ๆ ที่ผ่อนคลาย ร่างกายและจิตใจ เสริมสร้างความมีสุขภาพที่ดี จึงท าให้เกิดบริการต่อเนื่อง หลายประเภทซึ่งถือเป็นกิจกรรม เสริมของสปา อันได้แก่ เสริมสวย ทำผม อาหารแบบสปา (Spa Cuisine) การล้างพิษ ฯลฯ ความนิยมในธุรกิจ สปาไทยช่วยทำให้ผู้ประกอบการรู้จักและคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยได้ อย่างรวดเร็ว

กิจกรรมสปา หมายถึง การประกอบกิจการที่ให้บริการด้านสุขภาพ ให้บริการลูกค้าทั่วไปโดยเน้นการฟื้นฟูบำบัดร่างกาย ด้วยศาสตร์การนวดเพื่อสุขภาพ การปฏิบัติต่อร่างกายเพื่อสุขภาพ และการใช้น้ำเพื่อสุขภาพเป็นบริการหลัก เพื่อปรับความสมดุลของร่างกายและจิตใจ และอาจมีบริการ หรือการให้คำแนะนำอื่น ๆ เสริมด้วยเพื่อการฟื้นฟูปรับสภาพร่างกาย

นวดแผนไทย การนวดแผนไทย หมายถึง การรักษาโรคโดยสุขสัมผัสและการกดลงบนร่างกายอย่างมีระบบ และจาก การที่นวดแผนไทยสามารถช่วยรักษา/บรรเทาอาการของโรคได้ ส่งผลให้นวดแผนไทย เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก โดยเฉพาะในแวดวงกายภาพบำบัด อย่างไรก็ดี การให้บริการนวดแผนไทยมีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับภาพลักษณ์ ในทางลบของการให้บริการนวดแผนไทยในประเทศ เนื่องจากมีผู้ประกอบการบางรายมีการให้บริการใน ลักษณะแอบแฝงการค้าบริการทางเพศในกิจการของตน นอกจากนี้ ในการดำเนินธุรกิจสปาและนวดแผนไทย ยังมีข้อจำกัดเรื่องการขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยมักเกิดปัญหาการแย่งชิงตัวบุคลากรที่มี ความสามารถและความรู้ในการนวดแผนไทยระหว่างผู้ประกอบการในประเทศด้วยตนเอง

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างของธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ใช้บริการธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร ในปี 2566 จนถึง 2567
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ไม่ทราบจำนวน

ประชากร

ในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของเครื่องมือในการวิจัย และ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจการเลือกใช้บริการธุรกิจสปาของผู้ใช้บริการธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนหาค่า (Rating Scale) มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้ใช้บริการธุรกิจสปาในเขตกรุงเทพมหานคร ลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด

วิธีการเก็บข้อมูลและช่วงเวลาการเก็บข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการออกชุดแบบสอบถาม เพื่อศึกษาแรงจูงใจและแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ จำนวน 400 ชุด โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ครบแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมค้นคว้าจากเอกสารบทความ ข้อมูลทางสถิติและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายงานค้นคว้าแบบอิสระ เอกสารเผยแพร่ และข้อมูลจาก Website ต่าง ๆ และหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นและเป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ จำนวน (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1) ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 400 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 61.30 เพศชาย จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 และมีอายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไป จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 77.00 รองลงมาคือระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 ซึ่งประกอบอาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20 รองลงมานักเรียน/นักศึกษา จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 30.40 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 ตามลำดับ โดยมีเฉลี่ยรายได้ต่อเดือน 0 -10000 บาท จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.60 รองลงมาคือระดับรายได้ 20001 -30000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 และระดับรายได้ 15001-20000 บาท จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 และระดับรายได้ 30000 ขึ้นไป จำนวน 64 คน บาท คิดเป็นร้อยละ 16.8

2) ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการใช้บริการของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการใช้บริการสปาในกรุงเทพมหานคร พบว่าแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการสปา ในกรุงเทพมหานคร ที่มากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในด้าน สินค้าและบริการ ($\bar{x} = 3.97$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้าน ด้านแรงจูงใจในด้านจากอารมณ์ผู้บริโภค ($\bar{x} = 3.91$) และด้านที่รองลงมาคือด้านแรงจูงใจด้านเหตุผลผู้บริโภค ($\bar{x} = 3.80$) และแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุดในด้านการอุปถัมภ์ร้านค้า อยู่ที่ระดับ ($\bar{x} = 3.69$)

ตารางที่ 1 : ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการใช้บริการสปาใน กรุงเทพมหานคร

แรงจูงใจในการได้รับบริการของธุรกิจสปาใน กรุงเทพมหานคร	รวม (n= 400)		แปลผล
	\bar{x}	S.D.	
1. แรงจูงใจด้านสินค้าและบริการ	3.97	0.743	มาก
2. แรงจูงใจด้านเหตุผลผู้บริโภค	3.80	0.740	มาก
3. แรงจูงใจจากอารมณ์ผู้บริโภค	3.91	0.798	มาก
4. แรงจูงใจจากการอุปถัมภ์ร้านค้า	3.69	0.843	มาก
รวม	3.84	0.748	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับ

จากผลการวิเคราะห์การแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ต่อประสิทธิภาพของสปาไทยตามแนวคิด 7S Model จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คนสามารถอธิบายผลได้ดังนี้ทั้ง 7 ด้าน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ของผู้ให้บริการ (Sincerity) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้าน ด้านการให้บริการ (Service) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) ด้านสไตล์การตกแต่งของร้านสปา (Style) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) ด้านความไวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (Sensitivity) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) ด้านอัตลักษณ์ของร้านสปา (Strength) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) ด้านเรื่องราว (Story) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$) และด้านความยั่งยืนของร้านสปา (Sustainability) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ($\bar{x} = 3.71$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการผลการวิเคราะห์การแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ต่อประสิทธิภาพของสปาไทยตามแนวคิด 7S Model

กลยุทธ์ 7s Model	รวม (n= 400)		แปลผล
	\bar{x}	S.D.	
1. Strange	3.84	.728	มาก
2. Story			
3. Style	3.79	.909	มาก
3. Style	4.02	.698	มาก

กลยุทธ์ 7s Model	รวม (n= 400)		แปลผล
	\bar{x}	S.D.	
4. Services	4.08	.715	มาก
5. Sincerity	4.13	.759	
6. Sensitivity	3.95	.708	
7. Sustainability	3.71	.774	
รวม	3.93	0.916	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่างของธุรกิจสปาในกรุงเทพมหานคร อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผู้ที่มาใช้บริการสปาไทยในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นอาชีพหญิง มีอาชีพโสด อาชีพ 20-30 ปี มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทำอาชีพพนักงานเอกชน มีรายได้ตั้งแต่ 0-10000 บาท แรงจูงใจของการใช้บริการสปาของผู้ใช้บริการจะให้ความสำคัญกับคุณภาพของการให้บริการในด้านของความเหมาะสมของระยะเวลาการให้บริการต่อครั้งมากที่สุด คุณภาพและมาตรฐานของอุปกรณ์ที่ใช้และการให้บริการที่ตรงต่อการโฆษณาน้อยที่สุด เหตุผลที่เลือกใช้บริการสปา ผู้ใช้บริการจะให้ความสำคัญกับการผ่อนคลายผ่านการนวดมากที่สุด น้อยที่สุดคือ ความต้องการที่จะใช้บริการด้านความงาม สิ่งดึงดูดผู้ให้บริการให้ใช้บริการสปามากที่สุด คือ ราคาที่เหมาะสมต่อการบริการ ระดับที่ผู้ให้บริการให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ การโปรโมทของร้านสปาและชื่อเสียงของร้านสปาที่เป็นที่ยอมรับ เอกลักษณ์ที่โดดเด่นของธุรกิจสปาที่ผู้ให้บริการจะเลือกใช้ตามหลักทฤษฎีแรงจูงใจ 7S ผู้ใช้บริการจะให้ความสำคัญกับความไวต่อการเปลี่ยนแปลง (Sensitivity) ซึ่งก็คือการที่ผู้ให้บริการมีความเข้าใจลูกค้าเป็นอย่างดี มากที่สุด ส่วนน้อยที่สุดคือ การที่ทางธุรกิจสปามีการปรับโปรโมชันพิเศษให้กับลูกค้า ในด้านเรื่องราว (Story) ผู้ใช้บริการจะให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์และการบริการที่มีความสัมพันธ์กัน ในด้านการตกแต่งร้าน (Style) และการบริการ (Service) จะมีระดับความสำคัญที่เท่ากัน โดยที่การตกแต่งร้านผู้ให้บริการส่วนใหญ่ต้องการบรรยากาศภายในร้านที่เงียบสงบและผ่อนคลาย การบริการ ผู้ใช้บริการต้องการให้ผู้ให้บริการมีการให้บริการอย่างรวดเร็วตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ความยั่งยืน (Sustainability) ที่ผู้ให้บริการให้ความสำคัญมากที่สุดก็คือ ผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้มาจากในชุมชน มากที่สุด ในส่วนของการใช้อุปกรณ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้จะถูกให้ความสำคัญน้อยที่สุด ความจริงใจของผู้ให้บริการ (Sincerity) จะเป็นการเอาใจใส่ลูกค้าที่มากที่สุด น้อยที่สุด คือ ความรู้ความสามารถของพนักงานในการให้บริการลูกค้า และด้านสุดท้ายคืออัตลักษณ์ (Strength) ผู้ใช้บริการจะให้ระดับความสำคัญกับ ราคามากที่สุด เอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จะน้อยที่สุด

การเปรียบเทียบระดับแนวทางการสร้างอัตลักษณ์ต่อประสิทธิภาพของสปาไทยตามแนวคิด 7S Model

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คนสามารถอธิบายผลได้ดังนี้ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ Strange Story Style Service Sincerity Sensitivity Sustainability การเปรียบเทียบด้านสภาพภาพ ได้แก่ อาชีพ อาชีพ อาชีพ วุฒิมหาวิทยาลัย อาชีพและรายได้ที่ แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสปาโดยรวมที่แตกต่างกันซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยของ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541) อ่างถึงใน (ธัญญรัตน์ บุญต่อ, 2552) กล่าวว่า แต่ละช่วงอาชีพจะมีความต้องการผลิตภัณฑ์และการซื้อที่แตกต่างกัน (พรทิพย์ สัมปตตะวนิช, 2529) อ่างถึงใน ธัญญรัตน์ บุญต่อ, 2552) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม ประชากรศาสตร์ เป็นสิ่งที่ทำให้ความต้องการของผู้บริโภคมีความแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมสปาจากแรงกดดันพื้นฐานทาง การแข่งขันในอุตสาหกรรมที่มีแรงกดดันที่เป็นอุปสรรคต่อ ธุรกิจสปามากที่สุดคือ ความรุนแรงทางการแข่งขันด้านราคาของธุรกิจที่อยู่ในปัจจุบัน ด้วยการให้บริการของแต่ละรายมีลักษณะคล้ายกัน มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ทำให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่แข่งขันกันด้านราคา ส่งผลให้ธุรกิจไม่สามารถทำกำไรสูงสุดได้และไม่คุ้มกับการลงทุนใน ระยะเวลา แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการไม่สามารถสร้างความแตกต่างได้จึงแข่งกับลดราคาขาย สินค้าเพื่อดึงดูดลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2550) ที่กล่าวว่า ความรุนแรงทางการแข่งขันจะสูงเมื่อคู่แข่งแต่ละรายมีศักยภาพทางการแข่งขันใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้เราทราบแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจสปา เพื่อสร้างอัตลักษณ์ที่แตกต่าง ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ด้านผู้ประกอบการธุรกิจสปา สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาในด้านกลยุทธ์การตลาดในธุรกิจของตนเองได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจสปา Day Spa เนื่องจากผู้ประกอบการในปัจจุบันเปิดบริการสปาในรูปแบบ Day Spa ค่อนข้างมาก ทำให้คู่แข่งทางธุรกิจสูง

บรรณานุกรม

ฐาปณีย์ ปกแก้ว. (2556). *กลยุทธ์การจัดการโดยตัวแบบ 7S McKinsey ที่มีผลต่อกระบวนการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง*. ปริญญาโทบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์. สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น, ลำปาง.

- ธัญญารัตน์ บุญต่อ. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรม เวลดีน แกรนด์สุขุมวิท*. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพมหานคร.
- พรทิพย์ สัมปัตตะวนิชย์. (2529). *เอกสารสอนชุดวิชาพฤติกรรมผู้บริโภค หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิบูล ทีปะपाल. (2545). *หลักการตลาด : ยุคใหม่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- Rintamaki, T., Kanto, A., Kuusela, H. and Spence, M. T. (2006). Decomposing the Value of Department Store Shopping into Utilitarian, Hedonic and Social Dimensions. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 34(1), pp. 6-24.

การประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านบางกะมา
อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

The Potential Assessment of Ecotourism Development of Bang Ka Ma Community,
Ban Kha District, Ratchaburi Province

สราลี พิพิธพิทักษ์¹ นฤมล แก้วจำปา² และอุษารตี ภู่มาลี³

Saralee Pipitpitak¹ Naruemol Kaewjampa² and Usaradee Phumalee³

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์¹

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{2,3}

E-mail: saralee.pi@ku.th¹, fformmk@ku.ac.th², fforudp@ku.ac.th³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ (2) เพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้แทนกลุ่มส่งเสริมอัตลักษณ์และภูมิปัญญาธาราษฎรบนพื้นที่สูง ผู้แทนกลุ่มอนุรักษ์น้ำและวัฒนธรรม ผู้แทนกลุ่มเยาวชน ผู้แทนกลุ่มรักนกเงือก และผู้แทนผู้ประกอบการ ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชนบ้านบางกะมา และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดการประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการวิจัย ประกอบด้วย (1) สถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ (2) การประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.65 ทั้งนี้ ศักยภาพที่มีค่าสูงสุด ได้แก่ ศักยภาพด้านองค์กร มีค่าคะแนนเท่ากับ 3.00 รองลงมาคือศักยภาพด้านพื้นที่ มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 และน้อยที่สุด คือ ศักยภาพด้านการจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.29 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเอื้ออำนวยนโยบายสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนและเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้วางแผนการจัดการ และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: ศักยภาพชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน ชุมชนบ้านบางกะมา

Abstract

The purposes of this study were (1) to analyze the situations, problem, and challenges in ecotourism development, and (2) to assess the potential of ecotourism development of the Bang Ka Ma community, Ban Kha district, Ratchaburi province. The study, conducted as a qualitative research, gathered data through group discussions with key informants, including village elders, community leaders, identity promoters, local intellectuals, water and cultural conservation group representatives, youth group representatives, Hornbill Conservation group representatives, and business operators involved in the development of Bang Ka Ma community and the promotion of tourism. The data obtained were analyzed by using content analysis and indicators scoring to evaluate the potential of ecotourism development. The research results include (1) the situations, problem, and challenges in ecotourism development, and (2) assessing the potential of ecotourism development. The results showed that the Bang Ka Ma community, Ban Kha district, Ratchaburi province, the potential of ecotourism development of the Bang Ka Ma community was high with a total score of 2.65. The highest potential was in the organizational potential, with a score of 3.00. The second highest was in area potential, with a score of 2.67. While, the management potential was the lowest potential, with a score of 2.29. The study concludes by proposing guidelines for sustainable ecotourism development and facilitating benefits for community tourism development. The research findings serve as valuable information for relevant agencies in planning and managing sustainable ecotourism development in the future.

Keywords: Community potentials, community-based ecotourism, Bang Ka Ma community

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสร้างรายได้หลักและคุณประโยชน์ให้ประเทศไทยมาอย่างยาวนาน โดยขับเคลื่อนกว่าหนึ่งในสามของมูลค่าการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาการท่องเที่ยวไทยมีชื่อเสียงติดอันดับต้นในระดับโลกทั้งในด้านความงดงามและทางเลือกที่หลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ดึงดูดใจ แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดผลกระทบทางลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อีกด้วย ทั้งผลกระทบด้านกายภาพ เช่น ปัญหาด้านมลภาวะ ผลกระทบด้านสังคม เช่น ปัญหาค่าครองชีพ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น สภาพแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม มีขยะและสิ่งปฏิกูลเกลื่อนกลาดตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยว จากงานวิจัยของ ทักษิญา ทรงอิทธิสุข (2563, น. 29-43) ได้กล่าวว่าในอดีตการจัดการการท่องเที่ยวของประเทศไทยมุ่งเน้นการสร้างภาพพจน์ให้แก่นักท่องเที่ยวและแสวงหา

รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยขาดการคำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชน ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้ง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังประสบกับปัญหาหลายประการ อาทิ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่นักท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตใต้สำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรม เรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสามารถของชุมชน ธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว โดยเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวดังกล่าว (Reimer and Walter, 2013)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ทำวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับอุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติเพียงแห่งเดียวในจังหวัดราชบุรีและยังมีความสำคัญของการเป็นหนึ่งในอุทยานแห่งชาติที่เป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติอันดับที่ 3 ของประเทศไทย ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เพื่อทราบถึงระดับศักยภาพของชุมชนที่ส่งผลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทางสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น และยังเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้วางแผนการจัดการ และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) โดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวที่ไม่เป็นการรบกวนธรรมชาติ เน้นในเรื่องของการศึกษา เข้าใจถึงทัศนียภาพ สัตว์ป่า และพืชพันธุ์ตามธรรมชาติ รวมถึงเข้าใจในวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติโดยไม่เป็นการรบกวนต่อระบบนิเวศ และสามารถสร้างให้เกิดโอกาสทางเศรษฐกิจที่จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรของประชาชนในท้องถิ่น (McIntyre, G., Hetherington, A. and

Inskeep, E. (1993) เช่นเดียวกับ Reimer and Walter (2013) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการอนุรักษ์ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ดังนั้นในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมุ่งเน้นไปที่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ดังนั้นจากความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในรูปแบบที่ให้ผู้มาเยือนได้เดินทางไปเพื่อชื่นชมธรรมชาติ ศึกษาเรียนรู้แหล่งวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ โดยการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ พร้อมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่และดูแลรักษาทรัพยากรอย่างยั่งยืนต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism: CBT)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว (2559, น. 1) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญของการฟื้นฟูและอนุรักษ์ระบบนิเวศ รวมถึงการรักษาอัตลักษณ์ วิถีชีวิต จารีต และประเพณีที่แตกต่างกันในชุมชนนั้น มีจุดมุ่งหมายในการให้คนในชุมชนรับรู้ และสามารถรักษาวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสามารถสื่อสารไปยังนักท่องเที่ยวเพื่อให้เข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นได้อีกด้วย

การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ชุมชนเกิดความร่วมมือ ร่วมใจ และดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม โดยชุมชนจะต้องเล็งเห็นถึงคุณค่าของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ณัฐพัชร, 2560 อ้างถึง สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2560, น. 28) การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่เพียงแต่สร้างคุณค่าทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบในด้านอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อชุมชนและสังคมรวมถึงสิ่งแวดล้อมอีกด้วย เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ด้านการสร้างควมสามัคคีและการมีส่วนร่วมในการจัดการ และด้านการกำหนดกฎและระเบียบที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งช่วยในการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบที่มีความเสี่ยงต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความสำคัญมากในการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) กล่าวว่า การประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นเป็นอยู่อย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้มีการจัดการที่ยั่งยืน โดยศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว จะพิจารณาจากสภาพทรัพยากรที่เหมาะสม มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยเน้นความสำคัญของระบบนิเวศหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น และความตั้งใจว่ามีมากน้อยเพียงใด

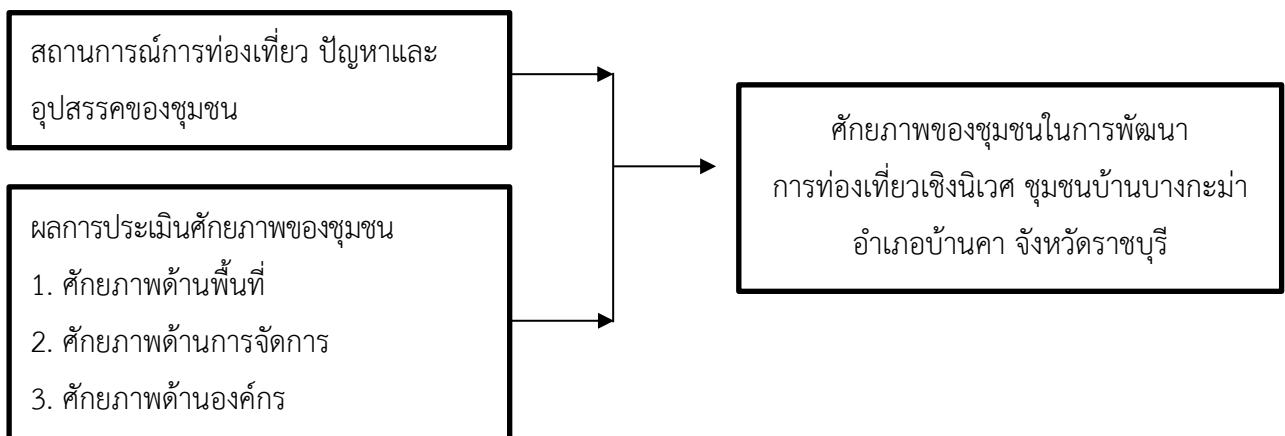
สุนิสา ศิริพรจุฑกุล (2559) อ้างถึง อุไรพรรณ ปรางอุตมทรัพย์ (2544, น. 25-26) ได้กล่าวว่าการบริหารจัดการและบูรณาการทั้งสี่ด้านนี้จะช่วยสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสร้างผลประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้ โดยมีการพิจารณาถึงเอกลักษณ์พื้นที่, วัฒนธรรมชุมชน,

ประวัติศาสตร์, และองค์ประกอบทางธรรมชาติที่มีคุณค่าสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น

1. ปัจจัยด้านพื้นที่: การอนุรักษ์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
2. การจัดการสิ่งแวดล้อม: การกำหนดขอบเขตการใช้พื้นที่, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ, ระบบการจัดการขยะ, และการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม
3. ด้านกิจกรรม: กิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสร้างความเข้าใจในการอนุรักษ์
4. ด้านองค์กรชุมชน: กฎระเบียบสมาชิก, ระบบการกระจายผลประโยชน์, และความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการประเมินศักยภาพของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 10 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาถึงสถานการณ์เกี่ยวกับชุมชน ปัญหาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว รวมถึงอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปผล

1.2 แบบประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดจากองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) การประเมินศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (สุนิสา ศิริพรจุฑากุล, 2559) และศึกษาแนวคิดจากวารสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมและการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของข้อคำถาม โดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยวิธี The Item Objective Congruence (IOC) (Rovinelli and Hambleton, 1977, pp. 49-60) เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงสามารถสังเคราะห์ออกมาได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การประเมินศักยภาพด้านพื้นที่ (2) การประเมินศักยภาพ และ (3) ศักยภาพด้านองค์กร ประกอบด้วย รวมทั้งสิ้น 3 ด้าน 15 เกณฑ์การประเมิน 72 ตัวชี้วัด

1.3 ขอรับการรับรองจริยธรรมในมนุษย์ หมายเลขการรับรอง COE No. COE66/132 Date of approval 26 ธันวาคม 2023 โดยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และสถานการณ์การท่องเที่ยวในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

2. การให้ค่าคะแนนตัวชี้วัดการประเมินศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้สมการของ Emphundhu, D. 1997 (สิตานันท์ สงนุ้ย, 2565, น. 49) ดังต่อไปนี้

$$PC = \sum_{i=1}^n \frac{WiRi}{Wi}$$

โดยที่ PC = ระดับศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Wi = ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n

Ri = ค่าคะแนนศักยภาพของตัวชี้วัดที่ 1 ถึง n เมื่อ n = 1...n

1 = ค่าคะแนนระดับต่ำ จนถึง 3 = ค่าคะแนนระดับสูง

เมื่อ i = 1...n

โดยสมการดังกล่าวจะเป็นค่าคะแนนตั้งแต่ 1 (มีศักยภาพต่ำ) ถึง 3 (มีศักยภาพสูง) โดยค่าที่ได้จากการคำนวณ สามารถจัดระดับของศักยภาพของชุมชน ได้ตามสมการ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การแบ่งช่วงชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} \\ &= \frac{3-1}{3} \\ &= 0.66 \end{aligned}$$

จะได้ 1.00 – 1.66 คะแนน หมายถึง ชุมชนมีศักยภาพต่ำ
1.67 – 2.33 คะแนน หมายถึง ชุมชนมีศักยภาพปานกลาง
2.34 – 3.00 คะแนน หมายถึง ชุมชนมีศักยภาพสูง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. สถานการณ์การท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

จากการศึกษาบริบทของชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี พบว่า ในปัจจุบันมีประชากรอาศัยในหมู่บ้านบางกะมา จำนวน 37 หลังคาเรือน ประชากรประมาณ 130 คน โดยส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร ไร่จ้าง และธุรกิจลานสเตย์เป็นอาชีพรองลงมา โดยหมู่บ้านตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านบางกะมา แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่

1.1.1 กลุ่มอนุรักษ์นกเงือก โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากชาวบ้านเห็นนกเงือกบินมาหากินใกล้ชุมชนบางกะมาเป็นจำนวนมาก และบริเวณนั้นเป็นพื้นที่เปราะบางที่เสี่ยงต่อการล่าสัตว์เป็นอย่างยิ่ง ชุมชนจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ เกิดการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์นกเงือกขึ้นมา มีแนวคิดเปลี่ยนจากกลุ่มล่าสัตว์ให้เป็นนักรักษา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น ในปัจจุบันพบนกเงือกมาหากินจำนวน 4 ชนิดหลัก ได้แก่ นกกก (*Buceros bicornis*) นกแก๊ก (*Anthracoceros albirostris*) นกเงือกกรมช้าง (*Rhyticeros undulatus*) และนกเงือกสีน้ำตาล (*Ptilolaemus tickelli*) คาดว่าบินมาจากกลุ่มป่าห้วยขาแข้งและกลุ่มป่าแก่งกระจาน บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่

1.1.2 กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงภูมิวัฒนธรรมบางกะมา จังหวัดราชบุรี ในปัจจุบันมีบทบาทในการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนทั้งในด้านการท่องเที่ยว ด้านประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการบริหารจัดการชุมชน โดยมีบริบทที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนบ้านบางกะมา มีความโดดเด่นด้านภูมิทัศน์ มีระบบนิเวศที่หลากหลาย เช่น ภูเขา แม่น้ำ ป่าไม้ และสัตว์ป่า ทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรสมบูรณ์ เป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก 2. ด้านประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องด้วยชุมชนบ้านบางกะมาโดยส่วนมากเป็นชาวกะเหรี่ยง ทำให้มีประเพณีที่หลากหลาย เช่น ประเพณีกินข้าวใหม่ ประเพณีเหยียบหลังกะเหรี่ยง ประเพณีเวียนเจดีย์ ประเพณีเลี้ยงเจ้า ประเพณีเรียกขวัญเดือนเก้า และประเพณีแห่ฉัตรรับพระพุทธเจ้า เป็นต้น โดยกิจกรรมดังกล่าวจะมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจเข้าไปศึกษา เรียนรู้ ถือเป็นวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของชาวกะเหรี่ยงที่ควรสืบทอดต่อไป 3. ด้านเครือข่าย

ในปัจจุบันชุมชนบ้านบางกะมา มีทั้งเครือข่ายภาครัฐและเอกชนเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานที่หลากหลาย ส่งผลให้ในปัจจุบันการท่องเที่ยวชุมชนบ้านบางกะมาเริ่มมีธุรกิจครบวงจรมากยิ่งขึ้น เป็นที่รู้จักมาก โดยเฉพาะในกลุ่มของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวที่หลังไหลเข้าไปพักผ่อนหย่อนใจที่หมู่บ้านบางกะมา ถือว่าประสบความสำเร็จมากกับการทำให้ชุมชนของตนเป็นที่รู้จักในสังคมปัจจุบัน

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.2.1. ด้านพื้นที่

จากการศึกษาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคทางด้านพื้นที่ พบว่าบ้านบางกะมาเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่สูง ส่งผลให้มีปัญหาด้านระบบสาธารณูปโภคหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาเรื่องถนน เนื่องจากมีความลาดชันสูง สามารถเข้าถึงได้เฉพาะยานพาหนะที่เป็นรถยนต์ที่ขับเคลื่อน 4 ล้อ (4WD) หรือมอเตอร์ไซด์ เท่านั้นถึงจะขึ้นได้ หากในหน้าฝนจะอันตรายเป็นอย่างยิ่ง ทำให้การสัญจรมีความยากลำบาก ปัญหาเรื่องไฟฟ้า เนื่องจากชุมชนยังไม่มีไฟฟ้าเพียงพอ มีเพียงการใช้โซลาร์เซลล์เท่านั้น ปัญหาน้ำที่ได้มาจากประปาภูเขา หากเป็นในหน้าแล้งไม่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ทั้งในด้านอุปโภค-บริโภค ด้านการเกษตร รวมถึงน้ำสำหรับธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน

1.2.2 ด้านการจัดการ

จากการศึกษาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว หากเป็นในช่วงฤดูแล้งชุมชนยังไม่มีกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักผ่อน ทำให้ชุมชนขาดรายได้ และยังพบว่าปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญอีกหนึ่งอย่าง คือ การควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในกฎ ระเบียบของชุมชน ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้โดยตรง

1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาข้อมูลปัญหาและอุปสรรคทางการมีส่วนร่วม พบว่า ยังขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เรื่องของการประชุมเพื่อบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะประเด็นการติดตามผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว โดยในปัจจุบันกลุ่มลานสกายไบนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ออกเป็นกลุ่มส่งเสริมอัตลักษณ์และภูมิปัญญาอาราษฎรบนพื้นที่สูง กลุ่มอนุรักษ์น้ำและวัฒนธรรมบางกะมา ซึ่งอาจทำให้เกิดการสื่อสารที่ไม่ตรงกัน

2. การประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ตามแบบประเมินและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากการสนทนากลุ่มผู้แทนชุมชนบ้านบางกะมาจำนวน 10 ท่าน พบว่า ชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับสูง มีค่าเท่ากับ 2.65 คะแนน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

	เกณฑ์การประเมิน	ตัวชี้วัด	ผลการประเมิน
(1) การประเมินศักยภาพด้านพื้นที่	3	13	2.67
(2) การประเมินศักยภาพด้านการจัดการ	7	37	2.29
(3) การประเมินศักยภาพด้านองค์กร	5	22	3.00
รวม	15	72	2.65

2.1 ศักยภาพด้านพื้นที่ มีระดับศักยภาพสูง ได้คะแนนเท่ากับ 2.67

เกณฑ์ที่ 1 แหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์โดดเด่น ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจากชุมชนบ้านบางกะมานั้นมีเอกลักษณ์ในเรื่องของภูมิทัศน์ ซึ่งมองเห็นแนวเทือกเขาตะนาวศรีที่เป็นภูเขาสูงชันมีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ที่สามารถสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวอย่างยิ่งโดยเฉพาะเป็นแหล่งชมสัตว์ป่าหายากอย่างนกเงือก

เกณฑ์ที่ 2 วิถีชีวิตของชุมชนสอดคล้องกับธรรมชาติ ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจาก ชุมชนบ้านบางกะมา มีการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องของการดำรงชีพในเชิงบริโภค มีอาชีพหลัก คือ การทำเกษตร โดยใช้ น้ำฝนและไม่มีการใช้สารเคมี มีการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม นั่นก็คือกิจกรรมเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และการทำธุรกิจลานสเก็ต คืออาชีพรองลงมา เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

เกณฑ์ที่ 3 ศักยภาพของการเป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและวัฒนธรรม ได้คะแนนเท่ากับ 2 เนื่องจาก บ้านบางกะมาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถสร้างความประทับใจและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติให้กับผู้ที่สนใจได้ แต่ยังคงขาดความเหมาะสมหรือความโดดเด่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์

จากผลการประเมินศักยภาพด้านพื้นที่ที่มีระดับศักยภาพสูง สอดคล้องกับ จิราณีย์ พันมูล, วโรทัย สมมิตร, และอนุสรณ์ แซ่จันท์. (2562) ที่พบว่า ชุมชนมีศักยภาพด้านพื้นที่มาก เนื่องจากยังคงมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม สืบทอดอาชีพการทำเกษตร และภูมิปัญญามาจากบรรพบุรุษ และพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นธรรมชาติ และ อิทธิพล ไทยกมล (2545) ที่กล่าวว่า ชุมชนที่มีพื้นที่ที่ง่ายต่อการเข้าถึง รวมถึงการมีนกอพยพเข้ามาในพื้นที่ในช่วงฤดูกาลเป็นจำนวนมาก ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์โดดเด่น เป็นจุดสนใจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

2.2 ศักยภาพด้านการจัดการ มีระดับศักยภาพปานกลาง ได้คะแนนเท่ากับ 2.29

เกณฑ์ที่ 4 การกำหนดขอบเขตขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และระเบียบในการเข้าใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้คะแนนเท่ากับ 1 เนื่องจาก ชุมชนบ้านบางกะมา มีการร่วมกันกำหนดกฎ ระเบียบในการเข้าใช้ทรัพยากร แต่ยังไม่มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว

บริเวณลานสแตย์ รวมถึงการกำหนดขอบเขตพื้นที่การใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ อิทธิพล ไทยกมล (2545) ที่พบว่า ชุมชนยังขาดความรู้ในด้านการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากส่วนใหญ่ต้องการให้มียกท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนจำนวนมากๆ

เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ ได้คะแนนเท่ากับ 2 เนื่องจาก ชุมชนมีการฝึกอบรมบุคลากรภายในชุมชนเพื่อรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน มีการตรวจสอบยานพาหนะเพื่อให้พร้อมใช้งาน แต่ยังคงขาดแผนการจัดการกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ทั้งในกรณีที่มีสัญญาณโทรศัพท์ และไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ และป้ายสัญลักษณ์เตือนภัยเป็นภาษาต่างประเทศ จึงควรมีการพัฒนาเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้มาเยือน

เกณฑ์ที่ 6 การประเมินการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานรองรับนักท่องเที่ยว ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจากชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคที่ค่อนข้างพร้อม มีถนนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีระบบไฟฟ้าแบบโซลาร์เซลล์ ระบบน้ำประปาภูเขาซึ่งเพียงพอต่อการใช้งาน นโยบายการกำจัดขยะ และสัญญาณโทรศัพท์ รวมถึงร้านค้าบริเวณแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังคงต้องมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความพร้อมต่อไป

เกณฑ์ที่ 7 การจัดการพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจาก ชุมชนมีการกำหนดกฎระเบียบสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเยือน โดยมีการติดประชาสัมพันธ์ที่ลานสแตย์ และศาลาหมู่บ้าน ซึ่งการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวเมื่อมาเยือนนั้น ต้องอยู่ภายใต้กฎ ระเบียบที่ทางชุมชนได้กำหนดขึ้น ซึ่งการดำเนินการให้เป็นไปได้นั้นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากชุมชนด้วย

เกณฑ์ที่ 8 การออกแบบกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือลดผลกระทบน้อยที่สุด ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจากการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวที่นิยมคือการกางเต็นท์บริเวณลานสแตย์ และการเดินเส้นทางศึกษาธรรมชาตินับเป็นกิจกรรมที่เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน้อยมาก และยังสามารถสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้แก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนั้น จะช่วยให้กิจกรรมท่องเที่ยวมีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในระยะยาว

เกณฑ์ที่ 9 การจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้คะแนนเท่ากับ 1 เนื่องจาก ชุมชนมีการกำหนดเป้าหมาย ประเมินและติดตามทางด้านการท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดการบำบัดน้ำเสียอย่างถูกสุขลักษณะ รวมถึงการติดตามการลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานต่อไป ในขณะที่ สิตานันท์ สงนุ้ย (2565) พบว่า ชุมชนจะมีศักยภาพสูง เมื่อมีการกำหนดแผนปฏิบัติตาม ติดตามและประเมินผล ตลอดจนมีการปรับปรุงแผนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุก ๆ ปี รวมถึงการกำหนดมาตรการแผนงานในการดูแล ฝักระวัง และป้องกันผลกระทบหรือฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติด้วย

เกณฑ์ที่ 10 การจัดการให้เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างความตระหนักในคุณค่าของธรรมชาติและวัฒนธรรม ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจาก ชุมชนซึ่งอยู่ใจกลางอุทยานแห่งชาติมีผืนป่าเดียวกัน และมีการเก็บข้อมูลด้านทรัพยากรผ่านการเดินลาดตระเวนเชิงคุณภาพ ทำให้ชุมชนมีการท่องเที่ยวที่สามารถเรียนรู้ความหลากหลายทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดี และยังทำให้เห็นถึงคุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมกะเหรี่ยงหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนอีกด้วย

จะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านบางกะมีศักยภาพด้านการจัดการในระดับปานกลาง จึงต้องมีการพัฒนา ศักยภาพของชุมชนในด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว การมีแผนรองรับกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน การจัดการของเสีย รวมถึงการติดตามการลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว ซึ่งอาจให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนการดำเนินการหรือการให้ความรู้แก่ชุมชนมากยิ่งขึ้น เพื่อหาแนวทางและ ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาด้านผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว รวมถึงให้การฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อรองรับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต ก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนได้อย่างยั่งยืน

2.3 ศักยภาพด้านองค์กร มีระดับศักยภาพสูง ได้คะแนนเท่ากับ 3.00

เกณฑ์ที่ 11 คณะทำงานรองรับการดำเนินงานและจัดการการท่องเที่ยว ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจาก ชุมชนมีการแต่งตั้งคณะทำงานภายในชุมชนเพื่อกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชน และยังมี ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรม โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณและการอบรมเพื่อ พัฒนาบุคลากร อย่างไรก็ตาม ควรมีการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ในการกำหนด นโยบายต่อไป

เกณฑ์ที่ 12 ความเข้มแข็งของแกนนำหรือคณะทำงาน ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจาก กลุ่มคณะทำงาน สามารถสร้างความร่วมมือภายในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนได้เป็นอย่างดี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคณะทำงาน ควรมีการวางแผนและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถรับมือกับภาระงานที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

เกณฑ์ที่ 13 บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการให้ความรู้และสื่อความหมาย ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจาก ชุมชนมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้ความรู้และสามารถสื่อความหมายกับนักท่องเที่ยว ทั้งในด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น อนึ่งควรมีการพัฒนาในการสื่อสารด้าน ภาษาต่างประเทศ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่จะเข้ามาเยือน

เกณฑ์ที่ 14 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจาก ชุมชนมีการแบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบกันอย่างชัดเจน รวมถึงมีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารจัดการการท่องเที่ยว อีกทั้ง ยังมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการปรับภูมิทัศน์ภายใน ชุมชน

เกณฑ์ที่ 15 การบริหารจัดการด้านการตลาดและระบบการกระจายรายได้สู่ชุมชน ได้คะแนนเท่ากับ 3 เนื่องจากชุมชนมีบัญชีธนาคารของชุมชนโดยเฉพาะ โดยมีหลักเกณฑ์การจัดสรรรายได้อย่างชัดเจน มีเหรียญกษาปณ์ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกในชุมชน อีกทั้ง ยังสามารถสร้างรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ภายในชุมชนได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานของรัฐเข้ามา ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาในด้านส่งเสริมอาชีพ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

จากผลการประเมินศักยภาพด้านองค์กรที่มีระดับศักยภาพสูง สอดคล้องกับ สิตานันท์ สงนุ้ย (2565) ที่พบว่า ชุมชนมีศักยภาพมาก เนื่องจาก ชุมชนมีการจัดตั้งคณะทำงานและดำเนินการตามแผนการจัดการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีการกำหนดแผน ปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล รวมถึงด้านการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวภายในชุมชนก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้เสริมแก่คนในท้องถิ่น โดยมีการจัดสรรรายได้และกระจายผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม และ วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ, ดวงทิพย์ จันทร์อ่วม และจุฬาลักษณ์ แก้วศิวะวงศ์ (2550) ที่พบว่า การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน การมีผู้นำที่เข้มแข็ง เสียสละ และมีวิสัยทัศน์ เพื่อสร้างกระบวนการทำงาน ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมวัฒนธรรมดั้งเดิม และระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์เอาไว้

สรุป

จากการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนและภาคส่วนอื่น ๆ ที่ผลักดันให้หมู่บ้านบางกะมามีชื่อเสียงทั้งในด้านของทรัพยากรและด้านการท่องเที่ยว ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี สำหรับการประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านบางกะมา อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลมีทั้งหมด 3 ด้าน รวม 15 เกณฑ์การประเมิน 72 ตัวชี้วัด ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญสำหรับทุกตัวชี้วัดเท่ากัน ผลประเมินศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเท่ากับ 2.65 คะแนน อยู่ในระดับสูง โดยแต่ละด้านมีค่าคะแนนที่ต่างกัน ดังนี้ ศักยภาพด้านองค์กร มีระดับศักยภาพสูง ค่าคะแนนเท่ากับ 3.00 เนื่องจาก ชุมชนมีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชน ก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งภายในชุมชน และหน่วยงานภายนอก ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น สำหรับศักยภาพด้านพื้นที่ มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.67 เนื่องจากบ้านบางกะมาเป็นชุมชนที่อาศัยในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ทำให้สภาพภูมิทัศน์มีความสวยงาม และผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ และยังมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ การเรียนรู้ด้านสัตว์ป่า และการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ที่ไม่กระทบต่อระบบนิเวศ แต่ยังคงสอดแทรกในเรื่องแหล่งเรียนรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามเมื่อมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จึงก่อให้เกิดการบริหารจัดการมากขึ้น ส่งผลให้ศักยภาพด้านการจัดการ มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.29 โดยชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดกฎระเบียบในการพักผ่อนอย่างเคร่งครัด มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยมาก แต่ยังคงพร้อมเรื่องของการจัดการของเสียอย่างถูกสุขอนามัย รวมถึงการติดตามและลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสูงสุด จึงควรมีการพัฒนาและยกระดับด้านการจัดการให้มากยิ่งขึ้น อาทิ การวัดและประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มุ่งมองภายในชุมชนและมุมมองของนักท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงและพัฒนามาตรการในการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการมองหาปัญหา อุปสรรค โอกาส และแนวทางการพัฒนาอยู่เสมอ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา มีดังนี้

1) ประเด็นด้านศักยภาพของการเป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนควรมีการพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายของกิจกรรม ที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต

2) ประเด็นด้านการกำหนดขอบเขตขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ควรมีภาครัฐ เช่น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือหน่วยงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้ามาให้ความรู้ ชุมชนในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ตามวัตถุประสงค์ (Zoning) และกำหนดการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวและรูปแบบการจัดการที่แตกต่างกันตามเขตการจัดการ ตลอดจนการกำหนดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวให้เกิดความเหมาะสม

3) ประเด็นด้านการจัดการความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีการอบรมบุคลากร แต่ควรมีมาตรการการจัดการความปลอดภัยเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน เนื่องจากบริเวณชุมชนนั้นไม่มีโรงพยาบาลหรือสถานีดารวจ โรงพยาบาลใกล้เคียง หน่วยกู้ภัยฉุกเฉิน ควรเข้ามาสนับสนุนในการเตรียมความพร้อม การเพิ่มมาตรการความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับทุกคนที่มาเยือน

4) ประเด็นด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื่องจาก ชุมชนยังขาดการวางแผนการบริหารจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวบ้านบางกะมา จึงควรมีมาตรการรองรับเพื่อลดการเกิดผลกระทบจากการท่องเที่ยว ตลอดจนการยกระดับ พัฒนาด้านการท่องเที่ยว และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างยั่งยืนต่อไป

5) ด้านการบริหารจัดการที่พบว่าชุมชนยังขาดการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งอาจมีผลต่อการกำหนดทิศทาง การวางแผนจัดการอย่างมีส่วนร่วม จึงควรต้องมีกลไกในการขับเคลื่อนผ่าน คณะกรรมการของชุมชนที่เป็นตัวแทนจากทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในบ้านบางกะมาในการร่วมประชุมวางแผนการดำเนินงานหรือระดมความคิดเห็นต่อสถานการณ์และการจัดการการท่องเที่ยวบ้านบางกะมา ให้มีทั้งการวางแผน การร่วมผลักดันกิจกรรมการท่องเที่ยว และการประเมินผลสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

1) ควรมีการศึกษาความคิดเห็น หรือความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งในมุมมองของคนในชุมชน ภาครัฐ เอกชน และนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2) การศึกษาควรมีการพัฒนาแบบประเมินที่เป็นระดับของค่าคะแนน เพื่อให้การให้ค่าคะแนนมีความละเอียดมากยิ่งขึ้นในแต่ละตัวชี้วัด

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว. (2559). *แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2559-2563 (Cbt Thailand)*. เข้าถึงได้จาก: file:///C:/Users/User/Downloads/CBTZplan.pdf.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: กองอนุรักษ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- จิราณีย์ พันมุล, วโรทัย สมมิตร, และอนุสรณ์ แซ่จันทร์. (กันยายน-ธันวาคม 2562). ศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนตำบลท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารศิลปศาสตร์ราชวมงคลสุวรรณภูมิ*, 1(3), หน้า 232-246.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2), หน้า 25-46.
- ทัชชญา ทรงอิทธิสุข. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากมุมมองของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย*, 15(29), หน้า 29-43.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ, ดวงทิพย์ จันทร์อ่วม และจุฬาลักษณ์ แก้วศิวงค์. (2550). *การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกริก.
- สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). *การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สิตานันท์ สงนุ้ย. (2565). *การประเมินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน: กรณีศึกษาบ้านรวมไทย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สุนิสา ศิริพรจุฑกุล. (2559). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนหมู่บ้านควนโอ ตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- อิทธิพล ไทยกมล. (2545). *ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาชุมชนตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- McIntyre, G., Hetherington, A. and Inskeep, E. (1993). *Sustainable Tourism Development: Guide for Local Planners*. World Tourism Organization, Spain.

Reimer, J.K. & Walter, P. (2013). How Do You Know It When You See It? Community-Based Ecotourism in the Cardamom Mountains of Southwestern Cambodia. *Tourism Management*, 34, pp. 122-132.

Rovinelli, R.J. & Hambleton, R.K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 2, pp. 49-60.

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ

Tourist Satisfaction with the Management of Nature Trails

ศุภณัฐ อ่วมเผือก¹ ขรรค์ชัย ประสานัย² และอุษารตี ภูมาลี³

Supanut Oumphuak¹ Khanchai Prasana² and Usaradee Phumalee³

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์¹

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมป่าไม้คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์²

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์³

E-mail: Supanut.ou@ku.th¹, fforkcp@ku.ac.th², fforudp@ku.ac.th³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย และ (2) ศึกษาปัจจัยที่มีส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามนักท่องเที่ยวและช่องทางออนไลน์ผ่านกลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook) การเดินป่าหรือกลุ่มการท่องเที่ยวต่าง ๆ รวม 450 ตัวอย่าง มีวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติที (t-test) และสถิติเอฟ (F-test) ซึ่งกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติ ไว้ที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว มีค่าเท่ากับ 4.07 แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อเส้นทางศึกษาธรรมชาติอยู่ในเกณฑ์ดี โดยความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านสุนทรียภาพ ด้านการบริการ และด้านการจัดการนักท่องเที่ยว มีค่าเท่ากับ 4.52 4.27 และ 4.00 ตามลำดับ และแรงจูงใจในการเดินป่าศึกษาธรรมชาติมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.45 โดยแรงจูงใจในการเดินป่าศึกษาธรรมชาติมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ การได้ยินเสียงของธรรมชาติ และการได้สำรวจและดื่มด่ำกับธรรมชาติ มีค่าเท่ากับ 4.84 4.75 และ 4.73 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการมาเดินป่า อยู่ในเกณฑ์ดีมาก (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ได้แก่ อายุ อาชีพ สถานภาพ ภูมิลำเนา ประสบการณ์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา จำนวนผู้เดินทาง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และประสบการณ์ในการเดินป่า

คำสำคัญ: อุทยานแห่งชาติ ความพึงพอใจ เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การจัดการเส้นทาง

Abstract

The objectives of this study were (1) to study the level of satisfaction with the management of nature trails in national parks in Thailand; and (2) to study the factors affecting satisfaction with the management of nature trails in national parks in Thailand. The data were collected from a total of 450 people, using field visits, questionnaires and online channels through Facebook groups related to hiking or travel. The data were analyzed using t-test and F-test at a significance level of 0.05. The results showed that (1) The satisfaction level of tourists is rated at 4.07, indicating that tourists are satisfied with the ecotourism route. The highest satisfaction levels are in three aspects: scenery, service, and tourist management, with ratings of 4.52, 4.27, and 4.00, respectively. The motivation for hiking in nature has an average rating of 4.45, with the top three motivations being surrounded by nature, hearing natural sounds, and exploring and immersing oneself in nature, with ratings of 4.84, 4.75, and 4.73, respectively. This shows that tourists are highly motivated to hike in nature. (2) the factors affecting satisfaction included age, occupation, status, hometown, experience in the past 1 year, number of travelers, travel expenses and hiking experiences

Keywords: National park, satisfaction, nature trail, trail management

บทนำ

อุทยานแห่งชาติเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จัดตั้งขึ้นตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พรรณพืช สัตว์ป่า ความสวยงาม โดดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเป็นแหล่งศึกษาวิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ และเป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน (ทรงธรรม สุขสว่าง และ Jeffrey A. Mcneely, 2561, น. 6) ในปัจจุบันอุทยานแห่งชาติมีการจัดการด้านการท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติเพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยวหรือประชาชน คือ การจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติซึ่งเป็นอุปกรณ์พื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของการศึกษาธรรมชาติที่จะให้ความรู้โดยทั่วไปเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้มีโอกาสใกล้ชิด ได้ชมทิวทัศน์และสภาพแวดล้อมของธรรมชาติที่สวยงาม เช่น น้ำตก ฟองน้ำ สภาพป่า และทัศนียภาพที่สวยงาม (รัตนา ลักขณาวรรกุล และวสา สุทธิพิบูลย์, 2554, น. 1)

การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาตินั้นอาจจะได้รับข้อมูลที่มีความแตกต่างกันออกไปทั้งพึงพอใจและไม่พึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

รวมถึงปัจจัยที่มีส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ดังนั้น การศึกษาวิจัยนี้จะทำให้ได้ข้อมูลส่วนหนึ่งที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนสำรวจ ออกแบบ ก่อสร้าง บำรุงรักษา หรือประเมินการใช้ประโยชน์เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ตลอดจนการสื่อความหมายธรรมชาติและสิ่งอำนวยความสะดวกในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและดึงดูดให้เกิดนักท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

อุทยานแห่งชาติ มีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2566, น. 13), สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2558, น. 5) และ ทรงธรรม สุขสว่าง และ Jeffrey A. Mcneely (2561, น. 16) ได้ศึกษาถึงอุทยานแห่งชาติสรุปความหมายได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติตามวัตถุประสงค์ ในด้านการสงวน คุ้มครอง และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ เพื่อประโยชน์ทางตรงและทางอ้อมแก่รัฐและประชาชน

การสื่อความหมายธรรมชาติ มีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

รัตนา ลักษณะวารกุล (2555, น. 23) และรัตนา ลักษณะวารกุล วสา สุทธิพิบูลย์ และนิภาพร ไพศาล (2555, น. 63) ได้ศึกษาถึงการสื่อความหมายธรรมชาติสรุปความได้ว่าเป็นการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติที่น่าสนใจภายในอุทยานแห่งชาติผ่านระบบป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ประชาชนนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่สนใจเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

เส้นทางศึกษาธรรมชาติและการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติ มีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

รัตนา ลักษณะวารกุล และวสา สุทธิพิบูลย์ (2554, น. 3, น. 14 - 18), เครือวัลย์ รังสิพานิช และวสา สุทธิพิบูลย์ (2558, น. 213) และรัตนา ลักษณะวารกุล และวสา สุทธิพิบูลย์ (2554, น. 119 - 135) ได้ศึกษาถึงเส้นทางศึกษาธรรมชาติและการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติสรุปความได้ว่าเป็นเส้นทางที่ใช้เป็นเครื่องมือด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป็นเครื่องมือด้านการออกกำลังกาย ทำทนายสมรรถภาพของร่างกายผ่านการเดินภายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะทางต่าง ๆ โดยมีการจัดการที่

เหมาะสมในแต่ละจุดประสงค์ของเส้นทางศึกษาระบบชาติในแต่ละแบบ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวยุคใหม่ได้ใกล้ชิดและสัมผัสกับธรรมชาติมากที่สุด

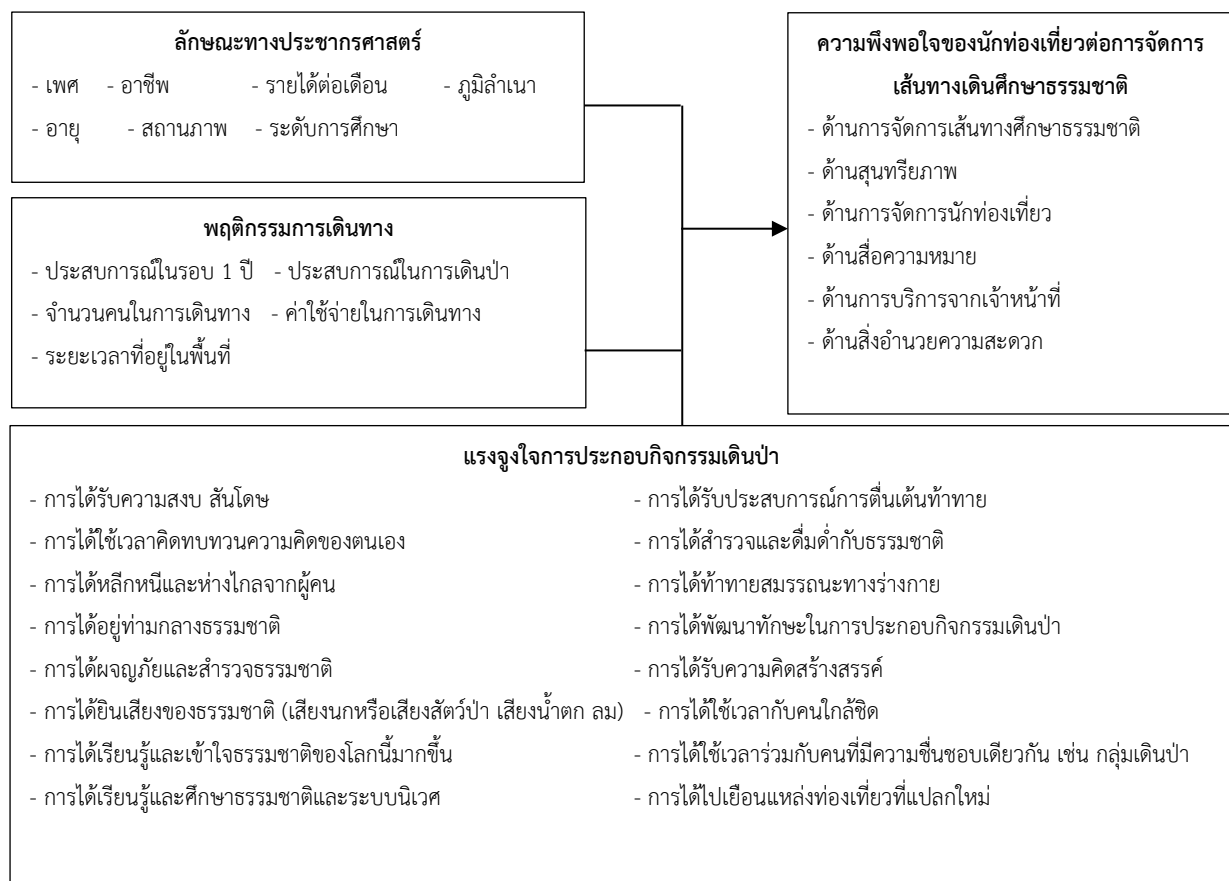
ความพึงพอใจ มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจ ดังนี้

จันทา ไชยะโวหาน (2562, น. 30) และธีรพันธ์ สงวนวงศ์, ภูมิพัฒน์ พงศพฤทธิกุล และนิมิต ชุ่นสั้น (2565, น. 435) ได้ศึกษาถึงความพึงพอใจสรุปความได้ว่าความรู้สึกพึงพอใจที่สามารถเกิดจากการได้รับการบริการจากสิ่งที่ดีคาดหวังและสามารถใช้เกณฑ์ในการประเมินความรู้สึกนั้นได้ ทั้งนี้ก็มีโอกาสที่ความรู้สึกนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ได้เช่นเดียวกัน

แรงจูงใจในการท่องเที่ยว มีผู้ให้ความหมายของแรงจูงใจ ดังนี้

รุ่งฟ้า สะแกกลาง (2561, น. 3-4) และมานน เที่ยวประจวบ และนิชา ศักดิ์ชูวงศ์ (2562, น. 172) ได้ศึกษาถึงแรงจูงใจในการท่องเที่ยวสรุปความได้ว่าแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่เกิดจากการกระตุ้นความสนใจผ่านคุณลักษณะของจุดหมายปลายทางที่มีความน่าสนใจ น่าดึงดูด ทำให้เกิดความอยากออกเดินทางไปเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวนักท่องเที่ยวเอง

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. พื้นที่ศึกษาวิจัย ตัวแทนเส้นทางศึกษาระบบชาติในประเทศไทย จำนวน 9 เส้นทาง ได้แก่

1. เส้นทางศึกษาระบบชาติกัวแม่ปาน อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
2. เส้นทางศึกษาระบบชาติภูพันเจ็ด อุทยานแห่งชาติดอยภูคา
3. เส้นทางเดินป่าพิชิตภูสอยดาว อุทยานแห่งชาติภูสอยดาว
4. เส้นทางเดินป่าโมโกจู อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
5. เส้นทางศึกษาระบบชาติเขาสนหนอกว้าว อุทยานแห่งชาติเขาแหลม
6. เส้นทางศึกษาระบบชาติน้ำตกผากล้วยไม้-น้ำตกเหวสุวัต อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
7. เส้นทางเดินป่าภูกระดึง อุทยานแห่งชาติภูกระดึง
8. เส้นทางศึกษาระบบชาติบางหัวแรด อุทยานแห่งชาติเขาสก
- และ 9. เส้นทางศึกษาระบบชาติน้ำตกกรุงชิง อุทยานแห่งชาติเขาลวก

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยภายในอุทยานแห่งชาติ 155 แห่ง ประจำปีงบประมาณ 2565 พบว่า มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติ 956,867 คน ดังนั้น ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่มร้อยละ 5 ซึ่งจากการคำนวณได้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 399 ตัวอย่าง ทางผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเป็นจำนวน 450 ตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้ 1) คำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว 2) คำถามในลักษณะมาตรวัดแบบ Likert's Scale (สำราญ ทองเกิด กิตติชัย รัตนะและ อภิชาติ ภัทรธรรม, 2565, น. 22 - 34) ได้แก่ ตอนที่ 3 แรงจูงใจในการเดินป่าศึกษาระบบชาติ ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาระบบชาติ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ของการวิจัยในครั้งนี้ ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 จากผลการวิเคราะห์ พบว่า การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาคโดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น (α) ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามของส่วนที่ 3 เรื่อง แรงจูงใจในการเดินป่าศึกษาระบบชาติ เท่ากับ .915 และส่วนที่ 4 เรื่อง ความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาระบบชาติ เท่ากับ .930

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาระบบชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ นอกจากนี้ยังเก็บแบบสอบถามในช่องทางออนไลน์ผ่านกลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook) การเดินป่าหรือกลุ่มการท่องเที่ยวต่าง ๆ ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลอย่างง่ายแบบบังเอิญ (เศรษฐพัส โภะสิทธิ์, 2554, น. 39)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Qualitative Method) โดยการนำเข้าสู่ข้อมูลมารวบรวมแจกแจง ในรูปค่าสถิติอย่างง่าย เช่น การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percent) ของข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์และพฤติกรรม การท่องเที่ยว (วัฒนธรรมชัย เพชรรัฐวัฒน์, 2550, น. 42)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Method) การนำข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ทางสถิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 หรือมีระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ โดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้ (เศรษฐศาสตร์ ไทยะลีก, 2554, น. 44 - 45)

2.1 สถิติการทดสอบ (t-test) ใช้ทดสอบความแตกต่างในค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามเมื่อตัวแปรอิสระจำแนกเป็น 2 กลุ่ม

2.2 สถิติการทดสอบ (F-test) ใช้ทดสอบความแตกต่างในค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามเมื่อตัวแปรอิสระจำแนกมากกว่า 2 กลุ่ม

ผลการศึกษา

ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการท่องเที่ยว และแรงจูงใจในการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่ทำการศึกษ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 52.40 มีช่วงอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 ประกอบอาชีพราชการและรัฐวิสาหกิจ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 52.20 มีสถานภาพโสด จำนวน 356 คน คิดเป็นร้อยละ 79.10 และภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ภาคกลาง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40

2. พฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ทำการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเคยเดินทางไปประกอบกิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 88.90 เดินทางกันเป็นกลุ่ม 3 คนขึ้นไป จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70 ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ 2 - 3 วัน จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 68.70 มีค่าใช้จ่าย 2,000 บาท - 4,000 บาท จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 และการรับรู้ข่าวสารจากช่องทางเฟซบุ๊ก (Facebook) จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 86.00

3. แรงจูงใจในการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ พบว่า แรงจูงใจในการเดินป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ซึ่งหมายความว่านักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการเดินป่าศึกษาธรรมชาติอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่า

มากที่สุด คือ การได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.84 และปัจจัยที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การได้ใช้เวลากับคนใกล้ชิด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับแรงจูงใจในการเดินป่าศึกษาธรรมชาติในแต่ละประเด็น

แรงจูงใจในแต่ละด้าน	\bar{x}	SD
การได้รับความสงบ สันโดษ	4.30	0.73
การได้ใช้เวลาคิดทบทวนความคิดของตนเอง	4.34	0.76
การได้หลีกเลี่ยงและห่างไกลจากผู้คน	4.30	0.79
การได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ	4.84	0.37
การได้ผจญภัยและสำรวจธรรมชาติ	4.72	0.52
การได้ยินเสียงของธรรมชาติ (เสียงนกหรือเสียงสัตว์ป่า เสียงน้ำตก ลม)	4.75	0.45
การได้เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติของโลกนี้มากขึ้น	4.47	0.67
การได้เรียนรู้และศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศ	4.46	0.67
การได้รับประสบการณ์การตื่นเต้นท้าทาย	4.59	0.59
การได้สำรวจและตีความกับธรรมชาติ	4.73	0.47
การได้ท้าทายสมรรถนะทางร่างกาย	4.43	0.75
การได้พัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรมเดินป่า	4.41	0.65
การได้รับความคิดสร้างสรรค์	4.09	0.79
การได้ใช้เวลากับคนใกล้ชิด	3.92	0.98
การได้ใช้เวลาร่วมกับคนที่มีความชื่นชอบเดียวกัน เช่น กลุ่มเดินป่า	4.19	0.85
การได้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวที่แปลกใหม่	4.69	0.57

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

จากการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อเส้นทางศึกษาธรรมชาติ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ซึ่งหมายความว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาธรรมชาติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านสุนทรียภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อเส้นทางศึกษารมชาติในแต่ละด้าน (ต่อ)

ความพึงพอใจในแต่ละด้าน	\bar{x}	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดการเส้นทางศึกษารมชาติทางกายภาพ	3.96	มาก
ด้านสุนทรียภาพ	4.52	มากที่สุด
ด้านการจัดการนักท่องเที่ยว	4.00	มาก
ด้านสื่อความหมาย	3.90	มาก
ด้านการบริการจากเจ้าหน้าที่	4.27	มากที่สุด
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.81	มาก

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษารมชาติ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษารมชาติ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพ ภูมิลำเนา ประสบการณ์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา จำนวนผู้เดินทาง ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และประสบการณ์ในการเดินป่า ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษารมชาติ

ตัวแปรอิสระ	t-test	F-test	p-value
เพศ		1.154	.316
อายุ		4.318	*.014
อาชีพ		2.826	*.010
ระดับการศึกษา		.820	.513
รายได้ต่อเดือน		1.902	.151
สถานภาพ		5.542	*.000
ภูมิลำเนา		6.455	*.000
ประสบการณ์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	-.041		*.046
จำนวนผู้เดินทาง		3.826	*.023
ระยะเวลาในการท่องเที่ยว		1.001	.368
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง		3.250	*.040
ประสบการณ์ในการเดินป่า		4.109	*.017

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในตารางที่ 3 พบว่า อายุ อาชีพ สถานภาพ และภูมิลำเนาที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเส้นทางศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปผลของ Marek Nowacki (2013, p. 67) ที่กล่าวว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่าง นอกจากนี้ผลการศึกษานี้ที่พบว่าประสบการณ์ในการเดินป่าที่แตกต่างส่งผลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ting (Tina) Li, Fang Liu and Geoffrey N. Soutar. (2021, p. 1) ที่พบว่าประสบการณ์ในการท่องเที่ยวยังมีผลทางอ้อมต่อความภักดี ผ่านการมีบทบาทเป็นตัวกลางของภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจ ซึ่งตัวแปรด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวถือว่าเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Chiedza, N. M., Sebastian, and Edson, G. (2017, p. 11) ที่พบว่า ประสบการณ์การท่องเที่ยวสามารถคาดการณ์ได้จากความพึงพอใจจากประสบการณ์การท่องเที่ยวสัตว์ป่าได้ ด้านผลการศึกษาที่พบว่า จำนวนผู้เดินทางที่แตกต่างส่งผลต่อระดับความพึงพอใจที่แตกต่าง สอดคล้องกับการศึกษาของ Prem, C., Colin, A., and Mervyn, J. (2004) พบว่า ความหนาแน่นของจำนวนคนที่ใช้ประโยชน์มีผลต่อระดับของประสบการณ์นั้น ทัศนคติที่ได้รับและความพึงพอใจโดยภาพรวม เช่นเดียวกับกับผลการศึกษาของ Lujun Su, Jin Cheng, and Yinghua Huang. (2020, p. 1833) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวในกลุ่มขนาดเล็ก เมื่อเทียบกับกลุ่มขนาดใหญ่ จะมีระดับการรับรู้คุณค่าและความพึงพอใจโดยรวมที่สูงกว่าต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวแบบเดินทางเป็นหมู่คณะ อย่างไรก็ตาม ความคุ้นเคยภายในกลุ่มที่สูงจะลดผลกระทบของขนาดกลุ่มต่อการรับรู้คุณค่าและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการกำหนดขนาดกลุ่มเดินป่าที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดการขัดแย้งในการประกอบกิจกรรมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น โดยควรมีการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข้อมูลให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้าถึงจำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มที่ได้รับการอนุญาตให้ประกอบกิจกรรมเดินป่าในแต่ละช่วงเวลา และทางหน่วยงานจะต้องมีการจัดระเบียบการจองการประกอบกิจกรรมล่วงหน้า
2. ควรมีการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการที่แหล่งท่องเที่ยวกำหนด ตลอดจนการดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีสภาพพร้อมใช้งาน นอกจากนี้จากผลการศึกษาที่พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการเดินป่าเพื่อที่จะได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติจึงจำเป็นต้องพิจารณาการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เป็นการรบกวนธรรมชาติหรือปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสธรรมชาติ และมีความสอดคล้องกลมกลืนกับภูมิทัศน์โดยรอบ

3. ควรมีการจัดการแนวทางการพัฒนาในรูปแบบการจัดกลุ่มเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติให้เหมาะสมกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวด้วยการประยุกต์ใช้หลักการช่วงชั้นโอกาสด้านนันทนาการ เพื่อจัดกลุ่มเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์การเดินทางที่สอดคล้องกับแรงจูงใจ

บรรณานุกรม

- เครือวัลย์ รังสีพานิข และวสา สุทธิพิบูลย์. (2558). *คู่มือการจัดการอุทยานแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: ส่วนจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- จันทา ไชยะโวหาน. (2562). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อถ้ำนางแอ่น เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ทรงธรรม สุขสว่าง และ Jeffrey A. Mcneely. (2561). *อุทยานแห่งชาติชุมชนทรัพย์เพื่อชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โรงพิมพ์ คลังวิชา จำกัด.
- ธีรพันธ์ สงวนวงศ, ภูมิพัฒน์ พงศพฤตกุล และนิมิต ชุ่นสั้น. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพบริการ ความพึงพอใจ และความตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำของท่าอากาศยานนานาชาติในประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 66(2), หน้า 435.
- มานน เขียวประจวบ และนิชา ศักดิ์ชูวงศ์. (กันยายน-ธันวาคม 2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ปัจจัยดึงดูดที่กำหนดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของวนอุทยานภูฝอยลม จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 13(3), หน้า 172.
- รุ่งฟ้า สะแกกลาง. (2561). *พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- รัตนา ลักษณ์วารกุล. (2555). *คู่มืออุทยานแห่งชาติ ลำดับที่ 12 การสื่อความหมายธรรมชาติ*. กรุงเทพมหานคร: ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- รัตนา ลักษณ์วารกุล และวสา สุทธิพิบูลย์. (2554). *คู่มืออุทยานแห่งชาติ ลำดับที่ 9 การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- รัตนา ลักษณ์วารกุล, วสา สุทธิพิบูลย์, และนิภาพร ไพบูลย์. (2555). *คู่มืออุทยานแห่งชาติ ลำดับที่ 15 ป่าและสัญลักษณ์ในอุทยานแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

- วัฒน์ชะชัย เพชรฐิติวัฒน์. (2550). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร จังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพมหานคร.
- เศรษฐพิส โภยะลึก. (2554). *ความพึงพอใจของผู้มาเยือนต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการของอุทยานแห่งชาติตาไถ่ จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2566). *พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานอุทยานแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: ส่วนจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2558). *คู่มือการจัดการอุทยานแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: ส่วนจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำราญ ทองเกิด, กิติชัย รัตนะ, และอภิชาติ ภัทรธรรม. (กันยายน-พฤศจิกายน 2565). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการด้านการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย. *วารสารวนศาสตร์ไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 41(1), หน้า 22-34.
- Chiedza, N. M., Sebastian, V., Oliver, C., Never, M., and Edson, G. (2017). Travel motivation and tourist satisfaction with wildlife tourism experiences in Gonarezhou and Matusadona National Parks, Zimbabwe. *Outdoor Recreation and Tourism*, 17(20), pp. 1-18.
- Lujun, S., Jin, C., and Yinghua, H. (2020). How Do Group Size and Group Familiarity Influence Tourist Satisfaction? The Mediating Role of Perceived Value. *travel research*, 21(8), pp. 1833.
- Marek, N. (2013). *The Determinants of Satisfaction of Tourist Attractions' Visitors*. Doctor of Philosophy. Tourism and Recreation Eugeniusz Piasecki University of Physical Education. Poznan, Poland.
- Prem, C., Colin, A., and Mervyn, J. (2004). Determining hiking experiences in nature-based tourist destinations. *Tourism Management*, 4(25), pp. 31-43.
- Ting (Tina), L., Liu, F., and Geoffrey, N. S. (2021, March-December). Experiences, post-trip destination image, satisfaction and loyalty: A study in an ecotourism context. (Abstract). *Journal of Destination Marketing and Management*, 21(19), p. 1.

การประเมินศักยภาพเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะไกลในอุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Potential Assessment of Hiking Trails in Khao Sok National Park ,Suratthani Province

ชยานิษฐ์ บุญเรือง¹ อุษารตี ภู่มาลี² และนภาพรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เชียว³

Chayanit Bunruang¹ Usaradee Phumalee² and Noppawan Tanakanjana Phongkhieo³

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์¹

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{2,3}

E-mail: chayanit.bu@ku.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการทางกายภาพในเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะไกล ภายในอุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยขั้นตอนการดำเนินงานคือ รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ สอบถามเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติและผู้นำเที่ยวท้องถิ่น ลงสำรวจพื้นที่ และวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง การศึกษาครั้งนี้ทำการกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการบางประการ ทั้งหมด 10 กลุ่ม คือ 1) ความโดดเด่นของสังคมพืช 2) โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า 3) ความโดดเด่นทางกายภาพของฐานทรัพยากร 4) คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ 5) นัยสำคัญต่อการสื่อความหมาย 6) ความเหมาะสมของทรัพยากรต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ 7) ความคงทนของสภาพแวดล้อมที่จะรองรับการใช้ประโยชน์โดยยังคงลักษณะเดิมของระบบนิเวศ 8) ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น 9) ความปลอดภัย และ 10) ภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว เลือกพื้นที่ศึกษาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงโดยคัดเลือกจากสถิตินักท่องเที่ยวที่ใช้บริการสูงสุดในกิจกรรมนันทนาการประเภทเดียวกันของอุทยานแห่งชาติเขาสก ได้แก่เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย ทำการวิเคราะห์ศักยภาพทรัพยากรนันทนาการที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและจากการสำรวจพื้นที่รวบรวมข้อมูลด้านกายภาพ มาพิจารณาในสมการถ่วงน้ำหนักเพื่อคำนวณหาระดับศักยภาพทรัพยากรนันทนาการ ผลการประเมินของผู้วิจัยปรากฏว่า เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (RRP = 2.71) คุณสมบัติน้ำตกของทรัพยากรนันทนาการภายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะไกลบริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย สามารถนำมาพัฒนาเป็นโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและมีข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการ

คำสำคัญ: การประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการ เส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะไกล อุทยานแห่งชาติเขาสก

Abstract

The objectives of this study were to assess the recreational resource potential of Hiking trail in Khao Sok National Park, Surat Thani Province. The secondary data were collected through interviews with national park officials and local tour guides, field surveys and analysis of relevant data and documents. Based on assessment criteria specified in a study total of 10 indicators of recreational resource potential were determined which included 1) uniqueness of plant society, 2) opportunities to see wildlife, 3) physical uniqueness of resource base, 4) landscape scenic quality, 5) implications for interpretation, 6) suitability for recreational activities, 7) ecological carrying capacity, 8) connections with other recreational resources, 9) safety, and 10) climate suitability for tourism. The study area selection method uses specific targeted sampling based on statistics of the highest-service-utilized tourists in similar recreational activities within Khao Sok National Park, focusing on the Bang Hua Rad - Tone Kloi Waterfall natural study route. The analysis of recreational resource potential of Bang Hua Rat-Ton Kloi Waterfall hiking trail was performed where the basic data and physical characteristics obtained from field survey were used in the calculation of the weight average of potential level of recreational resources. The results revealed that the study area has a high potential as an ecotourism destination (RRP = 2.71). There is information accessible for management and the existing qualities of recreational resources of Bang Hua Rat-Ton Kloi Waterfall hiking trail can be further developed into projects aimed at tourism promotion.

Keywords: Potential assessment of recreational resources, hiking trail, Khao Sok national park

บทนำ

อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเฉลี่ยปีละ 42,364.20 คน (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, 2566) ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวย้อนหลังปี พ.ศ.2562 – 2566 นั้นคือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะไกลระยะทางรวมไปและกลับ 12 กิโลเมตร จากการตรวจสอบข้อมูลพบว่านักท่องเที่ยวภายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอยจะใช้ผู้นำเที่ยวท่องเที่ยวท้องถิ่นในการนำเที่ยวเป็นหลักในการสื่อความหมายภายในเส้นทางเนื่องจากข้อมูลพื้นฐานภายในเส้นทางมีค่อนข้างน้อย ไม่สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจเพียงพอรวมถึงการเตรียมความพร้อมในการเดินเส้นทางศึกษาธรรมชาติของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่ต้องการเดินเส้นทางด้วยตนเอง ทำให้เกิดปัญหาขึ้นระหว่างการใช้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

ระยะไกล การศึกษาวิจัยในครั้งนี้นำมาซึ่งการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและประเมินระดับศักยภาพทรัพยากร นันทนาการภายในเส้นทางศึกษาระยะไกลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา และการบริหารจัดการ เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจให้นักท่องเที่ยวในการเลือกใช้เส้นทางให้ตรงกับ ศักยภาพของนักท่องเที่ยวเอง รวมถึงเป็นข้อมูลพื้นฐานการออกแบบ บำรุงรักษา การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการสื่อความหมายธรรมชาติให้แก่อุทยานแห่งชาติเขาสก เพื่อสร้างความประทับใจในการมาเยือน ของนักท่องเที่ยวให้ได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีและได้รับประโยชน์ในแง่ด้านการศึกษา เรียนรู้ คุณค่า ของทรัพยากรธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการทางกายภาพในเส้นทางศึกษาระยะไกล ภายในอุทยาน แห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การทบทวนวรรณกรรม

การประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการ

นภวรรณ ฐานะกาญจน์และคณะ (2549, น. 43) ได้กล่าวว่าการประเมินศักยภาพทรัพยากร นันทนาการเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการวางแผนด้านนันทนาการ เป็นการดำเนินการเพื่อค้นหาจุดเด่นหรือจุด ดึงดูดที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแหล่งนันทนาการแต่ละแหล่ง บ่งชี้ความเหมาะสม ของฐานทรัพยากรต่อกิจกรรมนันทนาการเฉพาะอย่างสำหรับใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรม และบ่งชี้ ข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์และการพัฒนาแหล่งนันทนาการเพื่อรองรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพที่มีซึ่งประเมินได้จากตัวชี้วัดหรือปัจจัยบ่งชี้

สิริรัตน์ สุขสุเสียง (2554, น. 12) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการใน ระดับบริเวณ เป็นการประเมินแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำมาใช้ในการวางแผน ดังนี้ (1) เพื่อบ่งชี้จุดเด่น/จุดดึงดูด เพื่อนำมา พัฒนาให้เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งนันทนาการ (2) เพื่อบ่งชี้ผลกระทบที่อาจเกิดอันเนื่องมาจากความอ่อนไหวของพื้นที่ เพื่อรองรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์และ (3) เพื่อบ่งชี้โอกาสด้านการสื่อความหมาย กระตุ้นให้ผู้ใช้ประโยชน์แหล่ง นันทนาการได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน ได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรอันจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรของพื้นที่

เส้นทางศึกษาระยะไกล

นภวรรณ ฐานะกาญจน์และคณะ (2549, น. 49) นิยามแหล่งนันทนาการประเภทเส้นทางศึกษาระยะไกล ไว้ว่า เส้นทางเดินที่ตัดผ่านพื้นที่ธรรมชาติเพื่อให้ผู้ใช้ประโยชน์สามารถสัมผัสและเรียนรู้ธรรมชาติที่ปรากฏอยู่ ในบริเวณนั้น และ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2554, น. 16) ได้นิยามเส้นทางศึกษาระยะไกล (Hiking trails) เป็นเส้นทางเดินป่า ระยะทางตั้งแต่ 3 กิโลเมตรขึ้นไป มีระยะทางยาว ๆ แคบ ๆ และปล่อยตามธรรมชาติ มีการดูแลปรับปรุงเส้นทางเล็กน้อย จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการแก่ผู้ที่สนใจต้องการศึกษาระยะไกล

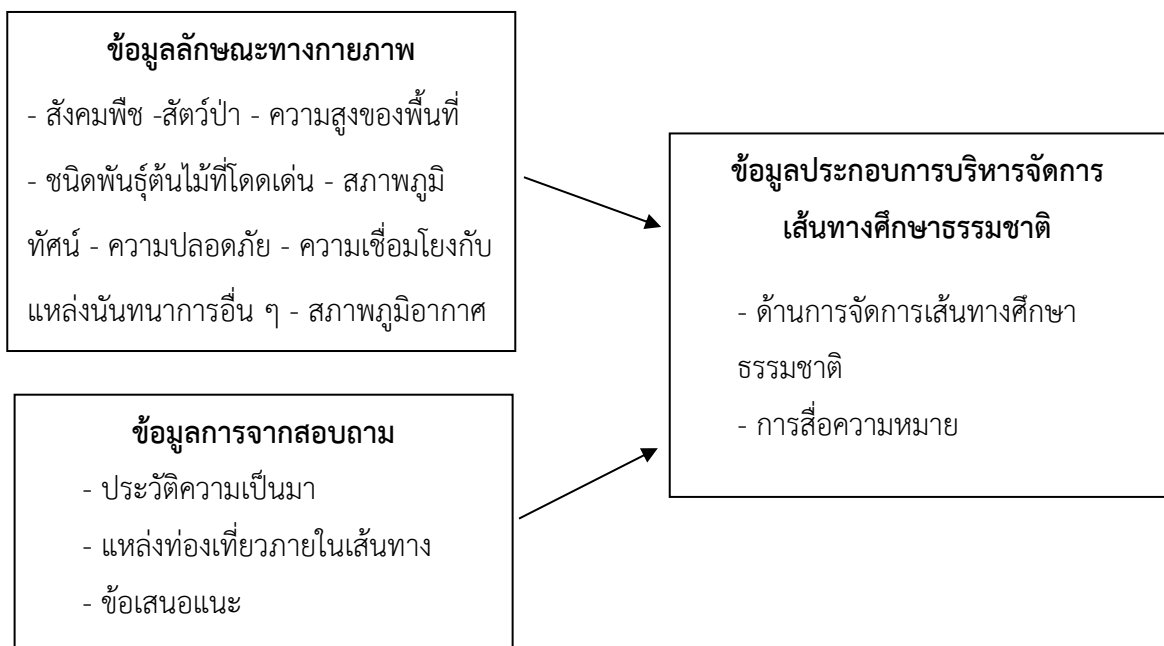

จริงจังและต้องการเดินทางในระยะไกล ได้มีโอกาสศึกษาสภาพธรรมชาติโดยไม่ถูกรบกวนจากผู้ท่องเที่ยวกลุ่มอื่น โดยไม่เน้นถึงความสะดวกของเส้นทางและการสื่อความหมายมากนัก

อุทยานแห่งชาติเขาสก

ได้รับประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติเขาสก ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าคลองห้วย และคลองพระแสง ในท้องที่ตำบลคลองศก ตำบลพังกาญจน์ ตำบลพนม อำเภอพนม ตำบลพะแสง และตำบลเขาพัง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ครอบคลุมพื้นที่ 645.52 ตารางกิโลเมตร หรือ 403,450 ไร่ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 97 ตอนที่ 197 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2523 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 22 ของประเทศไทย ต่อมามีการปรับปรุงแนวเขตและผนวกพื้นที่น้ำเหนืออ่างเก็บน้ำเขื่อนรัชชประภา จึงทำให้มีเนื้อที่ทั้งหมด 738.74 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 461,712.5 ไร่ ตามประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 111 ตอนที่ 32 ก เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2537 (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2548) นับเป็นตัวแทนของผืนป่าดงดิบชื้น (Tropical rainforest) ที่สำคัญของประเทศไทย ผืนป่าที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของป่ารอยต่อ 3 จังหวัด ได้แก่ ระนอง สุราษฎร์ธานี และพังงา เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของภาคใต้ ยังเป็นแหล่งรวมความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ป่าที่ยังคงความสมบูรณ์แห่งหนึ่งของโลกอีกด้วย แหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาสกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แหล่งท่องเที่ยวทางบกและแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ ดังนั้นจึงสามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการที่สอดคล้องกับลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลักๆ ได้แก่ พายเรือคายัก ล่องเรือ เทียวถ้ำ และเดินป่าศึกษาธรรมชาติ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2554, น. 28)

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1:50,000 ของกรมแผนที่ทหาร แผนที่แสดงขอบเขตอุทยานแห่งชาติเขาสก ภาพถ่ายดาวเทียม Landsat (ปี พ.ศ. 2560) เครื่องระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System : GPS) เทปวัดความโตตันไม้ (Diameter Tape) และเทปวัดระยะทาง โดยมีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการทางกายภาพบางประการ โดยอ้างอิงเกณฑ์ในการประเมินจากงานวิจัยของนภวรรณ ฐานะกาญจน์และคณะ (2549, น. 43) ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดในการประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการไว้ทั้งหมด 10 กลุ่ม คือ (1) ความโดดเด่นของสังคมพืช (2) โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า (3) ความโดดเด่นทางกายภาพของฐานทรัพยากร (4) คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ (5) นัยสำคัญต่อการสื่อความหมาย (6) ความเหมาะสมของทรัพยากรต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ (7) ความคงทนของสภาพแวดล้อมที่จะรองรับการใช้ประโยชน์โดยยังคงลักษณะเดิมของระบบนิเวศ (8) ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น (9) ความปลอดภัย และ (10) ภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว

2. ทำการเก็บข้อมูลในภาคสนามตามตัวชี้วัดศักยภาพทรัพยากรนันทนาการทั้ง 10 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ความโดดเด่นของสังคมพืช ทำการประเมินจากปริมาณต้นไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงมากกว่า 100 เซนติเมตร โดยการนับจำนวนต้นไม้ทุกต้นที่มีขนาดเส้นรอบวงมากกว่า 100 เซนติเมตร ในรัศมีไม่เกิน 10 เมตรจากขอบเส้นทาง ตลอดสองข้างทางเดิน

2.2 โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ การสอบถามจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งนันทนาการ ควบคู่กับการสำรวจแจ้งนับชนิด และร่องรอยที่สามารถพบเห็นได้ในบริเวณแหล่งนันทนาการ โดยแบ่งประเภทสัตว์ป่าที่ทำการสำรวจออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ นก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก - กลาง และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่

2.3 ความโดดเด่นทางกายภาพของฐานทรัพยากร วิเคราะห์จากความหลากหลายของภูมิประเทศที่พบเห็นบนเส้นทาง เช่น โขดหิน หน้าผา ลำห้วย และความหลากหลายของสังคมพืชที่ปกคลุมพื้นที่ โดยการเดินสังเกตในพื้นที่จริงตลอดความยาวของเส้นทาง จากนั้นทำการประเมินโดยให้ค่าคะแนนในภาพรวม

2.4 คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ พิจารณาในเชิงคุณภาพโดยการสังเกตสภาพพื้นที่จริงภายในแหล่งนันทนาการ บันทึกภาพและจดบันทึกลักษณะภูมิทัศน์ที่ปรากฏ จากนั้นทำการประเมินโดยให้ค่าคะแนนในภาพรวม

2.5 นัยสำคัญต่อการสื่อความหมาย พิจารณาในเชิงคุณภาพจากความโดดเด่นของทรัพยากรที่ปรากฏในแหล่งนันทนาการที่สามารถนำมาสร้างเรื่องราวหรือเค้าโครงในการสื่อความหมาย เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่ผู้มาเยือน โดยให้ค่าคะแนนในภาพรวม

2.6 ความเหมาะสมของทรัพยากรต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ทำการประเมินจาก 3 ตัวชี้วัดย่อย คือ (1) ความลาดชันเฉลี่ยของเส้นทาง สร้างแบบจำลองระดับความสูงเชิงเลข (Digital Elevation

Model : DEM) จากข้อมูลเส้นชั้นความสูงจากแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1:50,000 ของกรมแผนที่ทหาร แล้วคำนวณค่าความลาดชันเฉลี่ยของเส้นทางจาก DEM (2) ลักษณะวงรอบ (loop) ของเส้นทาง สังเกตลักษณะวงรอบ (loop) ของเส้นทางโดยการเดินสำรวจตลอดเส้นทาง และ (3) ความยาวของเส้นทาง วัดความยาวของเส้นทางโดยใช้ GPS ประกอบการใช้เทปวัดระยะทาง

2.7 ความคงทนของสภาพแวดล้อมที่จะรองรับการใช้ประโยชน์โดยยังคงลักษณะเดิมของระบบนิเวศ : ทำการประเมินจาก 3 ตัวชี้วัดย่อย คือ (1) ประเภทสังคมพืชที่ปกคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ : จำแนกประเภทสังคมพืชจากการแปลข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Landsat ปี พ.ศ. 2560 พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของการแปลข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม (2) ความลาดชันของพื้นที่ : สร้างแบบจำลองระดับความสูงเชิงเลข (Digital Elevation Model : DEM) จากข้อมูลเส้นชั้นความสูงจากแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1:50,000 ของกรมแผนที่ทหาร แล้วคำนวณค่าความลาดชันจาก DEM และ (3) การมีอยู่ของสัตว์ป่าที่อ่อนไหวต่อการถูกรบกวน : ได้จากการรวบรวมข้อมูลหัตถ์ภูมิ การสอบถามจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งนันทนาการ

2.8 ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น ทำการประเมินจาก 2 ตัวชี้วัดย่อย คือ (1) ระยะทางระหว่างแหล่งที่ประเมินกับแหล่งอื่นที่ใกล้ที่สุด ใช้ GPS บันทึกระยะทางระหว่างแหล่งนันทนาการที่ทำการประเมินกับแหล่งนันทนาการอื่นที่ใกล้ที่สุด และ (2) จำนวนแหล่งนันทนาการใกล้เคียงในระยะ 80 กิโลเมตร ตรวจสอบจำนวนแหล่งนันทนาการที่ตั้งอยู่ในรัศมี 80 กิโลเมตรจากแหล่งนันทนาการที่ทำการประเมิน

2.9 ความปลอดภัย ทำการประเมินจาก 3 ตัวชี้วัดย่อย คือ (1) โอกาสในการสัมผัสพืชเป็นพิษขณะประกอบกิจกรรม สังเกตการปรากฏของพืชมีพิษในพื้นที่ ประกอบกับการสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งนันทนาการ (2) โอกาสในการพบสัตว์ที่เป็นอันตรายขณะประกอบกิจกรรม สังเกตการปรากฏของสัตว์ที่เป็นอันตรายในพื้นที่ ประกอบกับการสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งนันทนาการ และ (3) โอกาสในการเกิดภัยธรรมชาติในช่วงฤดูกาลที่เปิดให้มีการประกอบกิจกรรมสอบถามข้อมูลการเกิดภัยธรรมชาติในช่วงที่เปิดให้ใช้ประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งนันทนาการ

2.10 ภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ทำการประเมินจาก 3 ตัวชี้วัดย่อย คือ (1) อุณหภูมิเฉลี่ยต่อปี (2) ความชื้นสัมพัทธ์ และ (3) จำนวนวันฝนตกต่อปี ตรวจสอบข้อมูลหัตถ์ภูมิจากสถานีตรวจวัดอากาศที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งนันทนาการที่ทำการประเมินมากที่สุด

3. ประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนักอย่างง่าย (simple weighting score equation) โดยอ้างอิงสมการจากงานวิจัยของนภวรรณ ฐานะกาญจน์และคณะ (2549, น. 113) ตามสมการดังนี้

(1)

$$RRP = \frac{W_1R_1 + W_2R_2 + W_3R_3 + \dots + W_{10}R_{10}}{W_1 + W_2 + W_3 + \dots + W_{10}}$$

เมื่อ RRP = ระดับศักยภาพทรัพยากรนันทนาการ (Recreation Resource Potential)

R_{1-10} = ค่าคะแนนศักยภาพของตัวชี้วัดที่ 1 - 10

W_{1-10} = ค่าน้ำหนักหรือค่าความสำคัญของตัวชี้วัดศักยภาพตัวที่ 1 - 10

ก่อนการแทนค่าข้อมูลในแต่ละตัวชี้วัดในสมการถ่วงน้ำหนักอย่างง่ายจะทำการคิดค่าน้ำหนักตัวชี้วัดย่อยตามเปอร์เซ็นต์ความสำคัญในเชิงเปรียบเทียบ แล้วคำนวณหาค่าคะแนนของตัวชี้วัดแต่ละกลุ่มด้วยสมการถ่วงน้ำหนักอย่างง่าย และค่าที่คำนวณได้จากสมการถ่วงน้ำหนักอย่างง่ายด้านบนจะถูกนำมาจัดกลุ่มศักยภาพเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ศักยภาพสูงมาก ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพต่ำ และศักยภาพต่ำมาก ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดศักยภาพทรัพยากรนันทนาการ

ตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนัก
1. ความโดดเด่นของสังคมพืช	4.87
2. โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า	4.60
3. ความโดดเด่นทางกายภาพของฐานทรัพยากร	3.67
4. คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์	4.20
5. นัยสำคัญต่อการสื่อความหมาย	4.67
6. ความเหมาะสมของทรัพยากรต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ	4.64
7. ความคงทนของสภาพแวดล้อมที่จะรองรับการใช้ประโยชน์โดยยังคงลักษณะเดิมของระบบนิเวศ	4.47
8. ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น	3.17
9. ความปลอดภัย	4.20
10. ภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว	3.29

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษาตัวชี้วัดศักยภาพทรัพยากรนันทนาการจากการลงพื้นที่ภาคสนามและตรวจสอบเอกสาร ได้ผลการศึกษาโดยแยกตามตัวชี้วัด ดังนี้

ความโดดเด่นของสังคมพืช

จากการเดินสำรวจตลอดเส้นทางความยาวประมาณ 6,000 เมตร สามารถตรวจนับจำนวนต้นไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงมากกว่า 100 เซนติเมตร ที่ขึ้นอยู่ห่างจากขอบเส้นทางเดินทั้งสองข้างไม่เกิน 10 เมตร ที่ระดับความสูงจากพื้นดิน 130 เซนติเมตร ได้ 531 ต้น หรือคิดเป็น 9.02 ต้นต่อระยะทาง 100 เมตร ชนิดต้นไม้ที่มีเส้นรอบวงมากกว่า 100 เซนติเมตรที่พบมากที่สุดได้แก่ ต้นยางเสี้ยน (*Dipterocarpus gracilis* Blume) จำนวน 44 ต้น รองลงมาได้แก่ ต้นกระบากดำ (*Shorea farinosa* C.E.C.Fisch) และ ต้นปออีแกง (*Pterocymbium tinctorium* (Blanco) Merr) จำนวน 33 ต้น ต้นไม้ที่พบภายในเส้นทางมีขนาดเส้นรอบวงเฉลี่ย 167.26 เซนติเมตร โดยพบต้นไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวง ที่ระดับความสูงจากพื้นดิน 130 เซนติเมตรใหญ่ที่สุดได้แก่ ต้นสมพง (*Tetrameles nudiflora* R. Br.) มีขนาดเส้นรอบวง 456 เซนติเมตร

โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า

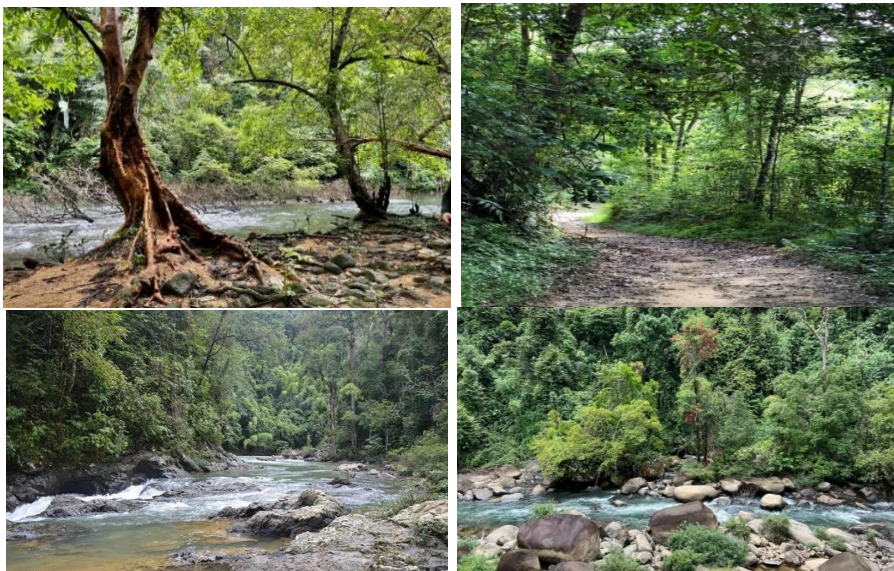
จากการสำรวจพบว่ามีโอกาสพบนกเห็นตัวและ/หรือได้ยินเสียง รวมทั้งสิ้น 115 ชนิด เป็นนกประจำถิ่น 91 ชนิด เช่น นกแก๊ก (*Anthracoceros albirostris*) นกปรอดเหลืองหัวจุก (*Pycnonotus melanicterus*) เป็นนกที่อพยพเข้ามาในฤดูหนาวหรือนอกฤดูผสมพันธุ์ 9 ชนิด ได้แก่ นกเด้าลมหลังเทา (*Motacilla cinerea*) นกกระเต็นแดง (*Halcyon coromanda*) และนกที่เป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพเข้ามาในฤดูหนาวหรือนอกฤดูผสมพันธุ์ 15 ชนิด ได้แก่ นกกระจ่างหัวขวาน (*Upupa epops*) นกจาบคาคอสีฟ้า (*Merops viridis*) มีโอกาสพบเห็นสัตว์กลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก-กลาง พบ จำนวน 95 ชนิด เช่น ค่างแว่นถิ่นใต้ (*Presbytis obscura*) นากใหญ่ขนเรียบ (*Lutra perspicillata*) กลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่พบจำนวน 1 ชนิด เช่น ช้างป่า (*Elephas maximus*)

ความโดดเด่นทางกายภาพของฐานทรัพยากร

พบว่าเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด - น้ำตกโตนกลอย มีจุดเด่นคือ มีแหล่งท่องเที่ยวภายในเส้นทาง ถึง 7 จุด โดยตลอดเส้นทางศึกษาธรรมชาติจะได้สัมผัสสังคมป่าดิบชื้น ภายในเส้นทางมีร่มเงาของต้นไม้ปกคลุมค่อนข้างมากทำให้บรรยากาศร่มรื่น อีกทั้งเป็นเส้นทางที่ใกล้กับลำธารตลอดเส้นทางเหมาะกับการเล่นน้ำและชมทัศนียภาพที่แตกต่างกันในแต่ละจุด

คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์

ทำการสังเกตจากพื้นที่จริงโดยแยกตามจุดท่องเที่ยวภายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด น้ำตกโตนกลอยมีความหลากหลายของทัศนียภาพทั้งดงม ลำธารแต่ละจุดของแหล่งท่องเที่ยวมีขนาดกว้างและล้อมรอบด้วยสังคมป่าดิบชื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ปรากฏในรูปที่ 2

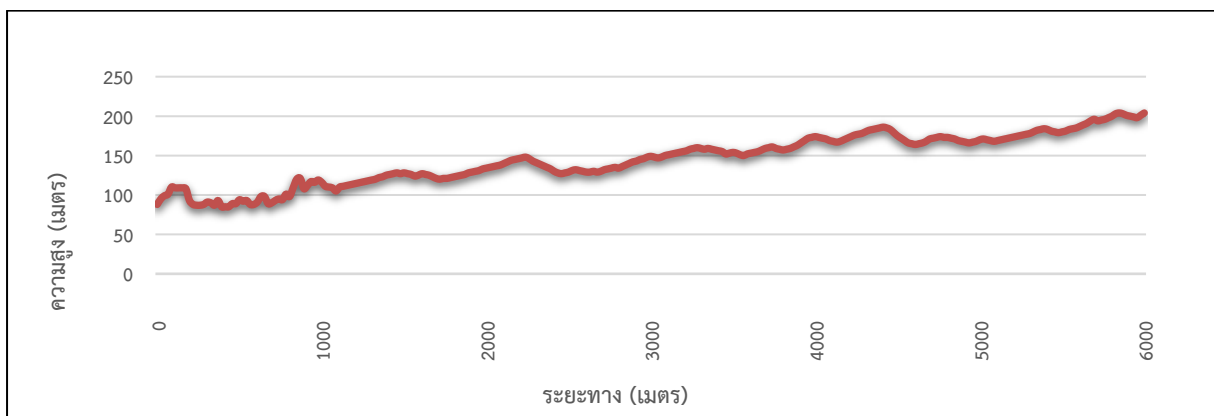
รูปที่ 2 ทัศนียภาพระหว่างภายในเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด - น้ำตกโตนกลอย

นัยสำคัญด้านการสื่อความหมาย

เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย มีความโดดเด่น/ศักยภาพสูงในการกำหนดเค้าโครงเรื่องในการสื่อความหมายได้ เมื่อประเมินจากทรัพยากรที่มีในเส้นทางโดยเฉพาะเรื่องของสังคมป่าดิบชื้น เนื่องจากเป็นป่าที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ บรรยากาศเงียบสงบ เพราะตั้งอยู่ห่างไกลจากสังคมเมือง เป็นเส้นทางที่มีโอกาสเจอสัตว์ป่าได้ตลอดเส้นทาง

ความเหมาะสมของทรัพยากรต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ

พบว่าเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย มีความลาดชันสูงโดยมีความลาดชันมากกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ ครอบคลุมพื้นที่ ร้อยละ 29.32 ของเส้นทาง โดยจะเป็นช่วงตั้งแต่จุดน้ำตกบางหัวแรดถึง น้ำตกโตนกลอย ระยะทาง 4 กิโลเมตร รองลงมาที่มีความลาดชัน 10 – 15 เปอร์เซ็นต์ ครอบคลุมพื้นที่ ร้อยละ 24.2 ของเส้นทาง ปรากฏภาพตัดตามยาว (longitudinal profile) ในรูปที่ 3 โดยเส้นทางมีลักษณะเส้นทางเป็นเส้นตรง (Linear form) เดินไปกลับในเส้นทางเดิม มีความยาวตลอดเส้นทาง 6 กิโลเมตร ไปและกลับรวม 12 กิโลเมตร

รูปที่ 3 ภาพตัดตามยาว (longitudinal profile)

ความคงทนของสภาพแวดล้อม

พบว่า สังคมป่าภายในเส้นทาง เป็นป่าดิบชื้น มีความลาดชันของเส้นทางเฉลี่ย มากกว่า 20 เปอร์เซ็นต์

ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น

พบว่าแหล่งนันทนาการที่ตั้งอยู่ใกล้เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอยมากที่สุดคือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติสันยางร้อย มีระยะทางห่างจากเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 0.2 กิโลเมตร ซึ่งเป็นแหล่งนันทนาการที่ใกล้จุดเริ่มต้นเส้นทาง มีแหล่งนันทนาการที่อยู่ในรัศมีระยะทาง 80 กิโลเมตรจากเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด - น้ำตกโตนกลอย จำนวน 14 แหล่ง

ความปลอดภัย

จากการสำรวจและตรวจสอบพบว่าสถิติย้อนหลังการเกิดอุบัติเหตุภายในเส้นทางศึกษาระบบขนานน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย ไม่พบพืชมีพิษที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว แต่พบเห็นตัวหรือร่องรอยของสัตว์ที่อาจเป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยวได้แก่ ช้างป่า (*Elephas maximus*) อุบัติเหตุที่พบย้อนหลังที่พบภายในเส้นทางจากสถิติย้อนหลัง 5 ปี มีการเกิดอุบัติเหตุ 2 ครั้งในปี พ.ศ.2566 นักท่องเที่ยวลื่นหกล้มทั้ง 2 ครั้ง เท่านั้น และไม่มีภัยธรรมชาติเกิดขึ้นเลย

ภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว

จากการตรวจสอบข้อมูลหตุภูมิเกี่ยวกับภูมิอากาศของสถานีอุตุนิยมวิทยาสุราษฎร์ธานี ในคาบ 30 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 – 2564 ซึ่งเป็นสถานีตรวจวัดอากาศที่ใกล้เส้นทางศึกษาระบบขนานน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่าเท่ากับ 25.9 องศาเซลเซียส โดยเดือนที่มีค่าอุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนสูงสุดคือเดือนเมษายนและพฤษภาคม ต่ำสุดในเดือนธันวาคม มีค่าเท่ากับ 28.2 และ 25.8 องศาเซลเซียส ตามลำดับ มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดทั้งปีเท่ากับร้อยละ 82.3 โดยมีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง มีค่าเท่ากับร้อยละ 87 และมีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดอยู่ในช่วงเดือนมีนาคม มีค่าเท่ากับร้อยละ 76 จำนวนวันฝนตกต่อปีเท่ากับ 170 วัน โดยมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ยสูงสุดในช่วงเดือนตุลาคม มีจำนวน 21.6 วัน และมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ยต่ำสุดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ มีจำนวน 2.6 วัน

ประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการ

ผลการประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการเส้นทางศึกษาระบบขนานน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย พบว่าเป็นแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติที่มีศักยภาพทางนันทนาการอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าระดับศักยภาพเท่ากับ 2.71 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนศักยภาพทรัพยากรนันทนาการภายในเส้นทางศึกษาระบบขนานน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย

ตัวชี้วัด	ค่าถ่วงน้ำหนัก (W _i)	ค่าคะแนน (R _i)	W _i x R _i
1 ความโดดเด่นของสังคมพืช	4.87	3	14.61
2 โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า	4.60	2	9.2
3 ความโดดเด่นทางกายภาพของฐานทรัพยากร	3.67	3	11.01
4 คุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์	4.20	3	12.6
5 นัยสำคัญด้านการสื่อความหมาย	4.67	3	14.01
6 ความเหมาะสมของทรัพยากรต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ	4.64	3	13.92
7 ความคงทนของสภาพแวดล้อม	4.47	3	13.41

ตัวชี้วัด	ค่าถ่วงน้ำหนัก (W_i)	ค่าคะแนน (R_i)	$W_i \times R_i$
8 ความเชื่อมโยงกับแหล่งนันทนาการอื่น	3.17	3	9.51
9 ความปลอดภัย	4.20	2	8.4
10 ภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	3.29	2	6.58
$\sum W_i$	41.78		
$\sum (W_i \times R_i)$			113.25
$\frac{\sum (W_i \times R_i)}{\sum W_i}$			2.71
ระดับศักยภาพ			สูง

จากการประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะไกล บริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย ภายในอุทยานแห่งชาติเขาสก อยู่ในระดับสูง ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการศึกษาตัวชี้วัดความโดดเด่นทางกายภาพของฐานทรัพยากร พบแหล่งท่องเที่ยวภายในเส้นทาง จำนวน 7 จุด นั้นพบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (2566, น. 87) ที่มีการประเมินศักยภาพของแหล่งนันทนาการทั้ง 7 จุด อยู่ในระดับสูงเช่นกันและจากการสำรวจข้อมูลแต่ละตัวชี้วัดและทำการประเมินศักยภาพจะช่วยให้นักท่องเที่ยวมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเลือกใช้ประโยชน์เส้นทางให้เหมาะสมกับศักยภาพและความต้องการของตนเอง การเตรียมความพร้อมก่อนใช้เส้นทาง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีกลับไป

สรุป

จากการสำรวจข้อมูลตัวชี้วัดและทำการประเมินศักยภาพทรัพยากรนันทนาการเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะไกล ในอุทยานแห่งชาติเขาสก บริเวณเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโตนกลอย ตัวชี้วัดที่ได้รับค่าคะแนน(R) อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความโดดเด่นของสังคมพืช ได้ค่าคะแนนสูง ($R=3$) สังคมพืชตลอดเส้นทางเป็นสังคมป่าดิบเขา มีจำนวนต้นไม้ที่มีเส้นรอบวงมากกว่า 100 เซนติเมตรเฉลี่ย 9.02 ต้นต่อระยะทาง 100 เมตร ต้นไม้ที่พบภายในเส้นทางมีขนาดเส้นรอบวงเฉลี่ย 167.26 เซนติเมตร ตัวชี้วัดโอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า ($R=3$) พบว่ามีโอกาสพบเห็นตัวและ/หรือได้ยินเสียง สัตว์กลุ่มนกรวมทั้งสิ้น 115 ชนิด สัตว์กลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก-กลาง พบ จำนวน 95 ชนิด ตัวชี้วัดความโดดเด่นทางกายภาพของฐานทรัพยากร ($R=3$) พบว่ามีเอกลักษณ์โดดเด่น แหล่งท่องเที่ยวภายในเส้นทาง ถึง 7 จุด โดยตลอดเส้นทางศึกษาธรรมชาติจะได้สัมผัสสังคมป่าดิบชื้น ภายในเส้นทางมีร่มเงาของต้นไม้ปกคลุมค่อนข้างมากทำให้บรรยากาศร่มรื่น อีกทั้งเป็นเส้นทางที่ใกล้กับลำธารตลอดเส้นทาง เหมาะกับการเล่นน้ำและชมทัศนียภาพที่

แตกต่างกันในแต่ละจุด ตัวชี้วัดคุณภาพด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์ (R=3) เนื่องจากองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมโดดเด่น สวยงามพิเศษก่อให้เกิดความประทับใจ นับสำคัญต่อการสื่อความหมาย (R=3) หากพิจารณาจากสังคมป่าดิบชื้นเป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ ที่ให้ความสนใจ และโอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่าภายในเส้นทาง และลักษณะทางกายภาพที่มีลำธารไหลตลอดทั้งปี เป็นแหล่งต้นน้ำ สามารถนำมากำหนดเป็นเค้าโครงหลักและรองได้หลากหลาย ข้อมูลจากการศึกษาสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานใช้ประกอบการตัดสินใจให้แก่นักท่องเที่ยวให้ตรงตามความต้องการและตรงกับศักยภาพของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรนำผลการศึกษามาพัฒนาโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติเป็นอันดับแรกโดยแนะนำการเตรียมความพร้อมให้แก่นักท่องเที่ยวได้ศึกษาประกอบการตัดสินใจ ซึ่งสามารถสร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการท่องเที่ยวภายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกบางหัวแรด – น้ำตกโดนกลอยได้ โดยใช้ข้อมูลระยะทาง ความลาดชัน และความโดดเด่นด้านทัศนียภาพของภูมิทัศน์และโอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า เนื่องจากเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้และสัมผัสได้โดยตรง ทั้งสื่อภาษาไทย (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย) และภาษาอังกฤษ(ภาษาสากลสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ) เพื่อให้ควรมีการกำหนดขนาดของกลุ่มเดินป่าที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดการขัดแย้งกับนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ ขณะประกอบกิจกรรม

บรรณานุกรม

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักอุทยานแห่งชาติ. (2554). *คู่มืออุทยานแห่งชาติ ลำดับที่ 9 การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.ท.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักอุทยานแห่งชาติ ส่วนนันทนาการและสื่อความหมาย. (2554). *คู่มือท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ ลำดับที่ 22 อุทยานแห่งชาติเขาสก จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. ม.ป.ท. กรุงเทพมหานคร: ฐานานที
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2566). *แผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสก พ.ศ.2566 – 2570*. เข้าถึงได้จาก: <https://portal.dnp.go.th/>
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์ และคณะ.(2549). *ระบบสนับสนุนการวางแผนการจัดการแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ระยะที่ 1*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สิริรัตน์ สุขสุเสียง. (2554). *การประเมินศักยภาพและจัดทำฐานข้อมูลเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะไกลสำหรับอุทยานแห่งชาติในจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาอุทยาน นันทนาการ และการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

การวิเคราะห์การรับรู้คุณภาพของสายการบินในประเทศไทย การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์กลุ่ม
Analysis of Perception of Service Quality of Airlines in Thailand: Cluster Analysis Approach

ธนพงษ์ จำปาหอม¹ วรอนงค์ โถทองคำ¹ และดิศกุล ชลศาลาสินธุ์²

Thanapong Chapahom¹ Woraanong Thotongkum¹ and Dissakoon Chonsalasin²

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน¹

คณะระบบรางและการขนส่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน²

E-mail: thanapong.ch@rmuti.ac.th¹

บทคัดย่อ

คุณภาพการให้บริการของสายการบินมีผลกระทบอย่างมากต่อการกระตุ้นการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อจำแนกกลุ่มของผู้โดยสารตามการรับรู้คุณภาพของสายการบิน และ (2) ทำความเข้าใจการรับรู้คุณภาพของสายการบินจำแนกตามกลุ่ม การวิเคราะห์กลุ่มได้ถูกใช้ในการศึกษานี้เพื่อจำแนกผู้ให้บริการ และข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการจำนวน 45 ข้อ ถูกแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มได้แก่ ลักษณะยานพาหนะ พนักงานบริการบนเครื่องบิน การให้บริการ ข้อมูลข่าวสาร และให้บริการภาคพื้นดิน แบบสอบถามถูกถามทุกสนามบินในประเทศไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า (1) ผู้โดยสารทั้งหมด 1,600 คน สามารถถูกจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม และ (2) กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยการรับรู้คุณภาพของสายการบินอยู่ในระดับปานกลาง คือกลุ่มที่ 2 (ในขณะที่กลุ่มที่ 1 และ 3 มีการรับรู้คุณภาพอยู่ในระดับสูงและสูงมาก) ซึ่งกลุ่มที่ 2 นี้ เป็นกลุ่มที่มีอาชีพนักเรียนเป็นสัดส่วนที่สูง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อคัดเลือกมาตรการกระตุ้นเพื่อเพิ่มคุณภาพการให้บริการถูกเสนอไว้ในศึกษานี้

คำสำคัญ: การจำแนกกลุ่มผู้โดยสาร ความพึงพอใจของลูกค้า คุณภาพการให้บริการ

Abstract

Airline service quality significantly impacts tourism stimulation, which is a crucial component of national development. This study aims to (1) classify passengers based on their varying perceptions of airline service quality and (2) Understanding the perceptions of airline service quality each group. Cluster analysis was employed to classify respondents, and 45 service quality questions were divided into five categories: aircraft features, cabin crew, service, information, and ground service. The questionnaire was distributed at all airports in Thailand. The results showed that (1) 1,600 passengers could be classified into three groups. And (2) Group 2 had the middle-level perceived service quality (while groups 1 and 3 had high and

very high perceptions), and the majority of group 2 were students. Policy recommendations for selecting incentive measures to improve service quality are presented in this study.

Keywords: Air passenger classification, customer satisfaction, service quality

บทนำ

ด้วยปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในปัจจุบัน ส่งผลให้ทุกประเทศทั่วโลกได้รับผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการเมือง สังคม รวมถึงเศรษฐกิจที่เกิดการชะลอตัวลง เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาจะถูกเข้าควบคุมและจำกัด (Umaña-Hermosilla, de la Fuente-Mella, Elórtégui-Gómez, & Fonseca-Fuentes, 2020) ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับผลกระทบอย่างมากจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เป็นที่ทราบดีว่าที่มาของรายได้ในประเทศส่วนใหญ่มาจากภาคของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ โดยคิดเป็นสัดส่วนถึง 52.4% ของ GDP (National Statistical Office Thailand, 2019) ธุรกิจสายการบินเป็นหนึ่งในธุรกิจทางด้านการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งกำลังเติบโตอย่างต่อเนื่องในประเทศไทย ในรายงานของ CAAT เปิดเผยว่า การขนส่งทางอากาศของไทยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2010-2019) มีการเติบโตของจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศสูงขึ้นร้อยละ 12.1 ต่อปี (Aviation Industry Promotion Department, 2019) แต่ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 ในปี 2020 ส่งผลให้ธุรกิจสายการบินชะลอตัวลง จากรายงานระบุว่า การขนส่งทางอากาศของไทยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง โดยในปี 2020 มีจำนวนผู้โดยสารของสายการบินทั้งหมดในภาพรวมลดลงจากปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 64.7 และเฉพาะผู้โดยสารภายในประเทศลดลงร้อยละ 44.9 (Aviation Industry Promotion Department, 2020) ส่งผลให้ทุกสายการบินในประเทศไทยกำลังประสบปัญหาอย่างหนัก จึงจำเป็นต้องพัฒนากลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อให้ลูกค้ามีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของบริการ และมีความภักดีต่อธุรกิจต่อไป

อุตสาหกรรมการบินมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการท่องเที่ยวที่เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาชาติ บ้านเมือง ในบริบทนี้ การรับรู้เรื่องคุณภาพการบริการของสายการบินกลายเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากมีผลตรงต่อความพอใจของผู้โดยสาร ความภักดี และท้ายที่สุดก็ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินของผู้โดยสาร การเข้าใจมุมมองและความคาดหวังที่หลากหลายของผู้โดยสารเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของสายการบินเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการปรับเปลี่ยนการบริการของสายการบินอย่างมีประสิทธิภาพและเสริมความแข่งขันในตลาด (Paramonovs & Ijevleva, 2015) ประเทศไทยมีชื่อเสียงในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่คึกคักและสายการบินที่มีชื่อเสียง เป็นตัวอย่างที่ดีในการสำรวจประสบการณ์ในการบริการของสายการบินด้วยตำแหน่งทางภูมิภาคที่สร้างสรรค์และการมาถึงของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง สายการบินของประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในเวทีศักราการบินโลก ดังนั้น การศึกษาถึงมุมมองที่หลากหลายของผู้โดยสารต่อคุณภาพ

การบริการของสายการบินภายในประเทศไทยกลายเป็นเรื่องสำคัญสำหรับวิชาการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรม (Della Corte, 2015)

การศึกษานี้มีเป้าหมายที่จะสำรวจมิติหลากหลายของการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพการบริการของสายการบินระหว่างผู้โดยสารในประเทศไทย โดยใช้วิธีการการวิเคราะห์กลุ่ม เรามีความตั้งใจที่จะแบ่งประเภทผู้โดยสารตามความรู้สึกแตกต่างต่อคุณภาพการบริการที่มีต่อมุมมองต่าง ๆ เกี่ยวกับการเดินทางทางอากาศ โดยแบ่งส่วนผู้โดยสารเป็นกลุ่มตามลักษณะการบริการ ด้วยการแบ่งแยกออกเป็นกลุ่มที่แตกต่างออกไป เราสามารถได้รับข้อมูลที่ลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับความชอบและความคาดหวังที่แตกต่างของนักเดินทาง ซึ่งทำให้สายการบินสามารถปรับการให้บริการของพวกเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงของกลุ่มลูกค้าของพวกเขา (Wang & Pham, 2020) นอกจากนี้ การศึกษานี้มีเป้าหมายที่จะจำแนกประชากรของแต่ละกลุ่มที่พบ โดยเปิดเผยความสัมพันธ์ที่เป็นไปได้ระหว่างโปรไฟล์ของผู้โดยสารและการรับรู้ของพวกเขาต่อคุณภาพการบริการ ความสำคัญของการระบุกลุ่มที่แตกต่างออกไปซึ่งเป็นนักเรียนอย่างสำคัญ เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของตัวแปรทางสถิติในการเข้าใจความชอบและความคาดหวังของนักเดินทาง การวิจัยนี้มีเป้าหมายที่จะให้นักวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมเสนอแนวทางการปฏิบัติและข้อเสนอแนะนโยบายที่สามารถปรับปรุงคุณภาพการบริการของสายการบินของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวางแผนกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงในการให้บริการ การศึกษานี้มีเป้าหมายที่จะสร้างสรรค์สำหรับการเติบโตและการแข่งขันในภาพรวมของอุตสาหกรรมการบินของประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อจำแนกกลุ่มของผู้โดยสารตามการรับรู้คุณภาพของสายการบิน
2. ทำความเข้าใจการรับรู้คุณภาพของสายการบิน จำแนกตามกลุ่ม

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องถูกทำขึ้นเพื่อ ศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวชี้วัดของการรับรู้คุณภาพของสายการบิน ซึ่งจำแนกตามหัวข้อย่อย ดังนี้

1) ลักษณะยานพาหนะ: ความสะอาด: ภายในเครื่องบินควรสะอาด ปราศจากฝุ่นละออง เศษอาหาร และคราบสกปรกต่าง ๆ ห้องน้ำควรสะอาดและมีอุปกรณ์ครบครัน ความสะอาดกสบาย: ที่นั่งควรมีขนาดกว้างขวาง นุ่มสบาย มีพื้นที่วางขาเพียงพอ เบาะสามารถปรับเอนได้ ระบบปรับอากาศควรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสงสว่างภายในเครื่องบินควรเหมาะสม อุปกรณ์ภายใน: เครื่องบินควรมีอุปกรณ์ที่ครบครัน เช่น ระบบความบันเทิงบนเครื่องบิน ช่องชาร์จไฟ ปลั๊กไฟ Wi-Fi บนเครื่องบิน หน้าจอแสดงข้อมูลเที่ยวบิน บรรยากาศบนเครื่องบิน: บรรยากาศบนเครื่องบินควรเงียบสงบ ผ่อนคลาย อุณหภูมิภายในเครื่องบินควรเหมาะสม (Allen, Bellizzi, Eboli, Forciniti, & Mazzulla, 2020)

2) พนักงานบริการบนเครื่องบิน: ความสุภาพ: พนักงานบริการบนเครื่องบินควรพูดจาสุภาพ ยิ้มแย้ม แจ่มใส แสดงท่าทีที่เป็นมิตร ความเอาใจใส่: พนักงานบริการบนเครื่องบินควรให้ความช่วยเหลือผู้โดยสารอย่างเต็มใจ ตอบคำถามอย่างสุภาพและชัดเจน ความรู้: พนักงานบริการบนเครื่องบินควรมีความรู้เกี่ยวกับเที่ยวบิน บริการต่าง ๆ ของสายการบิน และสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้โดยสารได้ ทักษะการสื่อสาร: พนักงานบริการบนเครื่องบินควรสามารถสื่อสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรวดเร็วในการบริการ: พนักงานบริการบนเครื่องบินควรให้บริการผู้โดยสารอย่างรวดเร็วและทันท่วงที (Barakat, Yeniterzi, & Martín-Domingo, 2021)

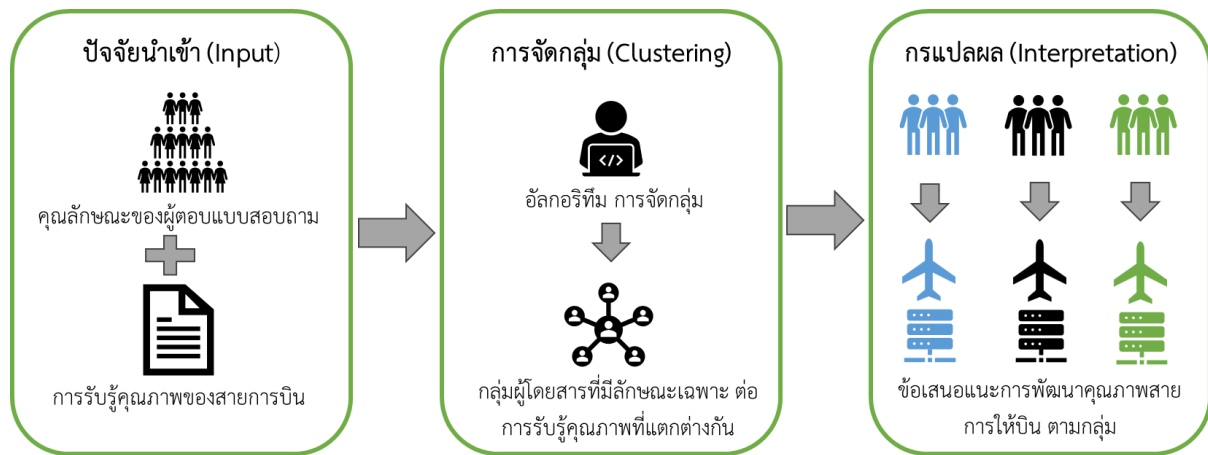
3) การให้บริการ: อาหาร: อาหารควรมีรสชาติอร่อย ถูกปาก มีให้เลือกหลากหลาย เหมาะสมกับวัฒนธรรมและศาสนาของผู้โดยสาร เครื่องดื่ม: เครื่องดื่มควรมีให้เลือกหลากหลาย เช่น น้ำเปล่า น้ำอัดลม น้ำผลไม้ ชา กาแฟ แอลกอฮอล์ บริการเสริม: บริการเสริม เช่น Wi-Fi บนเครื่องบิน บริการเช่า iPad บริการนวด บริการรถรับส่ง ควรมีราคาสมเหตุสมผลและมีคุณภาพดี ความปลอดภัย: สายการบินควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้โดยสาร มีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวด และฝึกอบรมพนักงานบริการบนเครื่องบินเกี่ยวกับการจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉิน (Barakat et al., 2021)

4) ข้อมูลข่าวสาร: ความถูกต้อง: ข้อมูลเกี่ยวกับเที่ยวบิน เช่น เวลาออกเดินทาง เวลาถึง สถานะเที่ยวบิน ควรมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ความชัดเจน: ข้อมูลเกี่ยวกับเที่ยวบินควรเขียนให้ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ช่องทางการสื่อสาร: สายการบินควรมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน โซเชียลมีเดีย โลกออนไลน์ Call Center เพื่อให้ผู้โดยสารสามารถติดต่อสอบถามข้อมูลได้สะดวก การแจ้งเตือน: สายการบินควรมีบริการแจ้งเตือนเที่ยวบิน เช่น อีเมล SMS แจ้งเตือนบนแอปพลิเคชัน เพื่อให้ผู้โดยสารทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเที่ยวบิน (Mainardes, Melo, & Moreira, 2021)

5) การให้บริการภาคพื้น: การเช็คอิน: เคาน์เตอร์เช็คอินควรมีเพียงพอ พนักงานควรให้บริการอย่างรวดเร็ว ไม่ต้องรอคิวนาน การขึ้นลงเครื่อง: กระบวนการขึ้นลงเครื่องควรเป็นไปอย่างราบรื่น สะดวก รวดเร็ว การจัดการสัมภาระ: สายการบินควรจัดการกับสัมภาระของผู้โดยสารอย่างปลอดภัย รวดเร็ว ไม่สูญหาย หรือเสียหาย บริการรถรับส่ง: บริการรถรับส่งควรมีราคาสมเหตุสมผล สะดวก ปลอดภัย ตรงต่อเวลา (Rendeiro Martin-Cejas, 2021)

กรอบแนวคิด

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้เริ่มจากการนำเข้าข้อมูล เพื่อจัดกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการจัดกลุ่มจะมีพื้นฐานมาจากการรับรู้คุณภาพ การวิเคราะห์กลุ่มด้วยอัลกอริทึม K-mean ถูกใช้ในการจัดกลุ่มดังกล่าว เมื่อได้ผลการวิเคราะห์จะได้กลุ่มที่มีการรับรู้คุณภาพที่แตกต่างกัน และสามารถนำไปพัฒนาต่อ ยอดเป็นข้อเสนอแนะนโยบายของแต่ละกลุ่มได้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถามจำนวน 1600 ชุด โดยเก็บแบบสอบถามจากตัวแทนภาคละ 400 ชุดทั่วประเทศ สำหรับสถานที่สำรวจข้อมูลคือสนามบิน ยกตัวอย่างเช่น ภาคกลาง จะเก็บ สนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมือง สำหรับแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ เป็นต้น ในขณะที่ส่วนที่ 2 จะสอบถามการรับรู้คุณภาพในตัวชี้วัดต่าง ๆ ทั้ง 5 กลุ่ม ซึ่งกำหนดระดับการให้คะแนนเป็น 7 ระดับ ซึ่ง 7 คือ เมื่อคุณภาพเป็นอย่างยิ่ง และ 1 คือไม่มีคุณภาพเป็นอย่างยิ่ง (Chonsalasin, Jomnonkwao, & Ratanavaraha, 2020)

วิธีการวิเคราะห์: การวิเคราะห์เชิงกลุ่ม (Cluster Analysis) จุดมุ่งหมาย: จำแนกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินที่แตกต่างกัน วิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบิน ขั้นตอน: เลือกตัวแปร: เลือกตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบิน ตัวอย่างเช่น ลักษณะยานพาหนะ พนักงานบริการบนเครื่องบิน การให้บริการ ข้อมูลข่าวสาร การให้บริการภาคพื้น เตรียมข้อมูล: ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล แปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ เลือกวิธีการวิเคราะห์: มีวิธีการวิเคราะห์เชิงกลุ่มหลายวิธี เช่น Hierarchical Cluster Analysis, K-Means Clustering, K-Medoids Clustering เลือกวิธีที่เหมาะสมกับข้อมูลและวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ โดยการศึกษาใช้การวิเคราะห์ด้วย K-Means Clustering ติความผลลัพธ์: ติความผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ ระบุกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินที่แตกต่างกัน วิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม ระบุปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบิน (Wang & Pham, 2020)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์กลุ่มพบว่าสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่ม เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มจะพบว่า กลุ่มที่ 1 มักเป็นผู้ที่จบระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีเงินเดือนมากกว่า 30,000 บาท อายุเป็นพนักงานของรัฐและพนักงานบริษัทเอกชน และเดินทางเพียง 1 ปี ต่อครั้ง ในขณะที่กลุ่มที่ 2 มีความคล้ายคลึงกันกับกลุ่มที่ 1 แต่จะแตกต่างในส่วนของรายได้ ซึ่งส่วนใหญ่พบว่ามียาได้อยู่ในช่วง 15,001-20,000 บาท และมีสัดส่วนของนักเรียนค่อนข้างสูง ส่วนกลุ่มที่ 3 จะมีความคล้ายกับกลุ่มที่ 1 มาก กล่าวคือคนส่วนใหญ่เป็นคนที่จบปริญญาตรี และมีรายได้มากกว่าสามหมื่นบาทต่อเดือน แต่จะแตกต่างกันที่สัดส่วนของเพศชายและเพศหญิงมีความใกล้เคียงกันมาก

ตารางที่ 1 คุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามผลการวิเคราะห์กลุ่ม

คำอธิบาย			กลุ่มที่					
			1		2		3	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	1	ชาย	314	44.48%	141	44.06%	284	49.48%
	2	หญิง	392	55.52%	179	55.94%	290	50.52%
อายุ (เฉลี่ย, SD)			(30.72,8.23)		(31.61,9.53)		(30.74,7.53)	
ระดับการศึกษาสูงสุด	1	ประถมศึกษา	12	1.70%	6	1.88%	9	1.57%
	2	มัธยมศึกษาตอนต้น	26	3.68%	8	2.50%	10	1.74%
	3	มัธยมศึกษาตอนปลาย	91	12.89%	43	13.44%	45	7.84%
	4	ปวส.	65	9.21%	52	16.25%	44	7.67%
	5	ปริญญาตรี	394	55.81%	165	51.56%	399	69.51%
	6	ปริญญาโท	91	12.89%	41	12.81%	50	8.71%
	7	ปริญญาเอก	27	3.82%	5	1.56%	17	2.96%
รายได้ (บาท)	1	<10,000	91	12.89%	62	19.38%	71	12.37%
	2	10,001-15,000	112	15.86%	30	9.38%	62	10.80%
	3	15,001-20,000	143	20.25%	71	22.19%	91	15.85%
	4	20,001-25,000	78	11.05%	46	14.37%	62	10.80%
	5	25,001-30,000	105	14.87%	61	19.06%	82	14.29%
	6	>30,001	177	25.07%	50	15.63%	206	35.89%
อาชีพ	1	พนักงานของรัฐ	227	32.15%	89	27.81%	189	32.93%
	2	พนักงานเอกชน	234	33.14%	97	30.31%	204	35.54%
	3	ธุรกิจส่วนตัว	80	11.33%	38	11.88%	56	9.76%
	4	เกษตรกร	11	1.56%	3	0.94%	6	1.05%
	5	นักเรียน	95	13.46%	70	21.88%	70	12.20%
	6	รับจ้างทั่วไป	34	4.82%	12	3.75%	38	6.62%
	7	อื่น ๆ	25	3.54%	11	3.44%	11	1.92%

คำอธิบาย			กลุ่มที่					
			1		2		3	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการเดินทาง	1	1 สัปดาห์ต่อครั้ง	2	0.28%	0	0.00%	1	0.17%
	2	2 สัปดาห์ต่อครั้ง	16	2.27%	3	0.94%	11	1.92%
	3	1 เดือนต่อครั้ง	30	4.25%	12	3.75%	19	3.31%
	4	2-3 เดือนต่อครั้ง	104	14.73%	36	11.25%	53	9.23%
	5	4-6 เดือนต่อครั้ง	233	33.00%	87	27.19%	214	37.28%
	6	1 ปีต่อครั้ง	316	44.76%	182	56.88%	275	47.91%
	7	น้อยกว่า 1 ปี ต่อครั้ง	5	0.71%	0	0.00%	1	0.17%
สายการบิน	1	a	178	25.21%	94	29.38%	106	18.47%
	2	a	333	47.17%	154	48.13%	334	58.19%
	3	a	23	3.26%	14	4.38%	24	4.18%
	4	a	127	17.99%	33	10.31%	55	9.58%
	5	a	22	3.12%	12	3.75%	14	2.44%
	6	a	5	0.71%	11	3.44%	18	3.14%
	7	a	17	2.41%	2	0.63%	13	2.26%
	8	a	1	0.14%	0	0.00%	10	1.74%
มีประสบการณ์เครื่องบินดีเลย์	1	ใช่	198	41.68%	43	32.82%	206	47.80%
	2	ไม่ใช่	277	58.32%	88	67.18%	225	52.20%

หมายเหตุ ^a ปกปิดข้อมูลชื่อสายการบิน

จากตารางที่ 2 และรูปที่ 2 แสดงถึงการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม สำหรับกลุ่มที่ 1 ความพึงพอใจในภาพรวมมักประมาณ 5 ซึ่งตีความความได้ว่า มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับกลาง ในขณะที่กลุ่มที่ 2 ชัดเจนเป็นอย่างมาก ว่า มีการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินในระดับที่น้อย และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่มีการรับรู้คุณภาพในระดับที่สูงมาก สาเหตุที่กลุ่มที่ 2 มีการรับรู้คุณภาพต่ำ อาจเป็นเพราะมีความคาดหวังสูง จากการเข้าถึงข้อมูลที่สูง เช่น สื่อโซเชียลมีเดีย เป็นต้น (Stephenson, Lohmann, & Spasojevic, 2018)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของการรับรู้คุณภาพ จำแนกตามผลการวิเคราะห์กลุ่ม

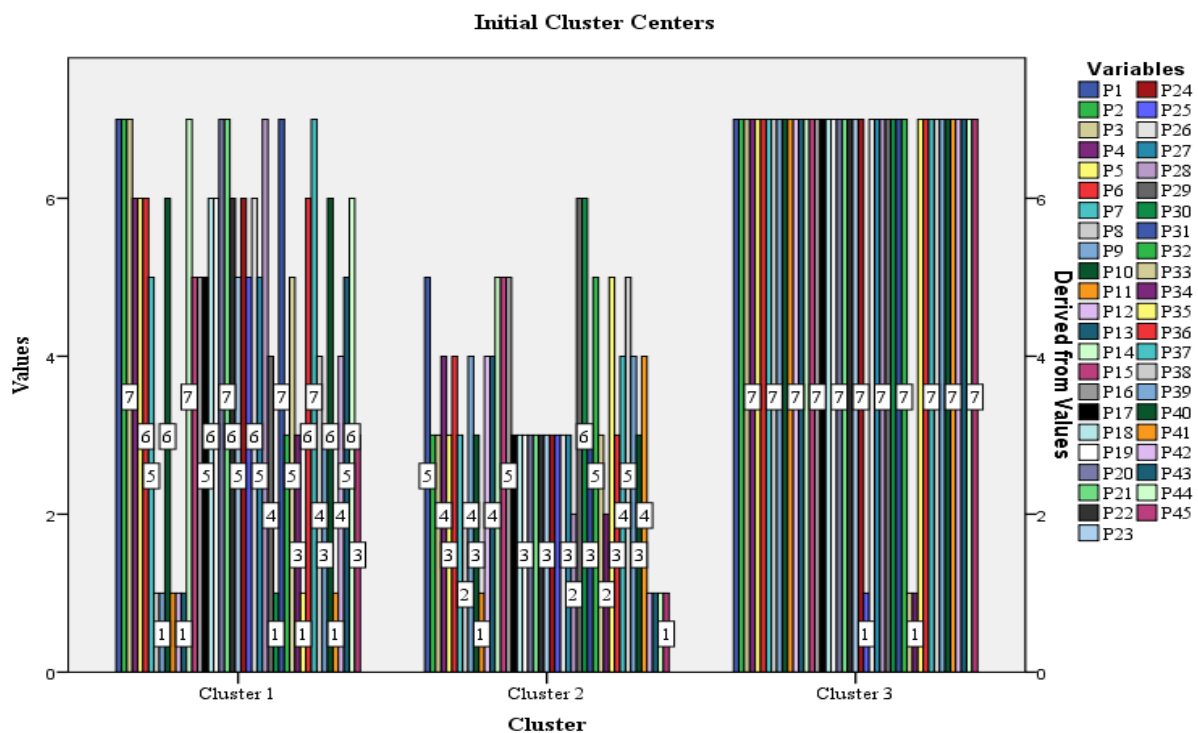
	คำอธิบาย	กลุ่มที่					
		1		2		3	
		เฉลี่ย	S.D.	เฉลี่ย	S.D.	เฉลี่ย	S.D.
ลักษณะยานพาหนะ							
P1	เครื่องบิน มีสภาพใหม่ ดุติ และนำใช้งาน	5.80	0.60	5.10	0.71	6.60	0.56
P2	ขณะนั่งในเครื่องบิน ไม่มีเสียงรบกวนจากเครื่องยนต์	5.58	0.72	4.86	0.84	6.52	0.63
P3	สภาพภายในเครื่องบิน สะอาด เรียบร้อย	5.77	0.63	5.13	0.83	6.57	0.57
P4	อุณหภูมิภายในเครื่องบิน เย็นสบาย	5.74	0.66	5.10	0.82	6.59	0.56
P5	เบาะที่นั่ง มีความสะอาด	5.67	0.70	5.02	0.81	6.52	0.60

	คำอธิบาย	กลุ่มที่					
		1		2		3	
		เฉลี่ย	S.D.	เฉลี่ย	S.D.	เฉลี่ย	S.D.
P6	เบาะที่นั่ง มีช่องว่างระหว่างเบาะนั่งไม่จัดชิดกัน	5.45	0.77	4.63	0.94	6.34	0.71
P7	เบาะที่นั่ง สามารถปรับเอนได้มีขนาดเหมาะสม เมื่อใช้แล้วรู้สึกสบาย	5.51	0.80	4.67	1.01	6.38	0.73
P8	อุปกรณ์ความบันเทิงครบครันและอยู่ในสภาพใช้งานได้เป็นอย่างดี	5.49	0.81	4.55	1.07	6.37	0.78
P9	ห้องน้ำมีความสะอาด	5.65	0.66	4.92	0.91	6.51	0.62
P10	ที่เก็บสัมภาระมีขนาดและจำนวนเพียงพอ	5.69	0.68	4.89	0.92	6.48	0.67
P11	อาหารที่บริการบนเครื่อง มีความหลากหลาย	5.56	0.78	4.62	1.10	6.37	0.75
พนักงานบริการบนเครื่องบิน							
P12	พนักงาน แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย	5.99	0.66	5.22	0.88	6.72	0.49
P13	พนักงาน ให้บริการได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตั้งแต่ครั้งแรกที่ให้บริการ	5.92	0.65	5.17	0.86	6.66	0.52
P14	เมื่อเกิดปัญหาขึ้นระหว่างการเดินทาง พนักงานมีความตั้งใจเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหานั้น	5.88	0.63	5.12	0.84	6.62	0.54
P15	พนักงาน แจ้งให้ทราบเสมอ เมื่อจะเริ่มให้บริการ	5.91	0.67	5.25	0.82	6.63	0.53
P16	พนักงาน ให้บริการด้วยความรวดเร็ว กระฉับกระเฉง	5.86	0.65	5.11	0.83	6.66	0.53
P17	พนักงาน มีความยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา	5.88	0.66	5.09	0.80	6.67	0.52
P18	พนักงาน ให้บริการตามทุกคำร้องขอโดยไม่ปฏิเสธ	5.87	0.69	5.10	0.84	6.70	0.49
P19	พฤติกรรมของพนักงานสามารถทำให้อันเกิดความมั่นใจว่าจะได้รับบริการที่ดี	5.84	0.65	5.04	0.80	6.69	0.51
P20	พนักงาน มีมารยาทในการให้บริการ	5.95	0.63	5.17	0.82	6.75	0.47
P21	พนักงาน มีความรู้สามารถตอบคำถามได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง	6.00	0.54	5.11	0.80	6.74	0.46
P22	พนักงาน ให้ความสนใจในการบริการท่านเป็นส่วนตัว	5.76	0.64	4.86	0.78	6.52	0.59
P23	พนักงาน ให้บริการท่านอย่างเอาใจใส่	5.74	0.65	4.91	0.76	6.53	0.59
P24	พนักงาน มีความเข้าใจต่อความต้องการพิเศษของคุณ	5.69	0.67	4.88	0.76	6.51	0.58
P25	การแนะนำการใช้อุปกรณ์ความปลอดภัยมีความน่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ	5.73	0.67	4.91	0.70	6.52	0.62
P26	พนักงาน ให้บริการด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม	5.84	0.62	5.05	0.68	6.57	0.56
P27	พนักงาน ใช้คำพูดที่สุภาพตลอดการให้บริการ	5.87	0.57	5.11	0.71	6.59	0.52
การให้บริการ							
P28	ตารางเวลาการเดินทางมีความถี่ที่เหมาะสม	5.70	0.72	4.94	0.87	6.49	0.64
P29	ความปลอดภัยจากการเกิดอุบัติเหตุในการเดินทาง (ไม่เกิดอุบัติเหตุ เครื่องเสีย)	5.88	0.66	5.25	0.91	6.61	0.53
P30	มีการรักษาความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ และอาชญากรรม บนเครื่องบิน	5.82	0.71	5.11	0.86	6.63	0.52
P31	ความตรงต่อเวลาของเที่ยวบิน	5.67	0.83	4.89	0.98	6.55	0.60
P32	มีช่องทาง การจอง หน่วยงานที่เพียงพอ เหมาะสม	5.73	0.70	4.94	0.81	6.57	0.57
P33	ราคาค่าโดยสารมีความเหมาะสม	5.67	0.69	4.85	0.83	6.38	0.71
P34	ราคาอาหารบนเครื่อง มีความเหมาะสม	5.58	0.82	4.60	1.06	6.32	0.80
P35	การบริการที่ฉันได้รับ เป็นไปตามที่ตกลงไว้ในตั๋ว	5.77	0.64	4.94	0.82	6.50	0.59
P36	สายการบิน ได้ถือผลประโยชน์สูงสุดของท่านเป็นสำคัญ	5.79	0.64	4.89	0.87	6.55	0.55
ข้อมูลข่าวสาร							
P37	สายการบิน มีการให้ข้อมูล ข่าวสาร ที่เพียงพอเกี่ยวกับการเดินทาง ที่ สนามบิน	5.76	0.62	4.95	0.75	6.54	0.55
P38	สายการบิน มีการแจ้งข้อมูลการเปลี่ยนแปลงเวลาการบิน	5.74	0.65	4.93	0.73	6.49	0.56
P39	สายการบินมีการให้ข้อมูลการเชื่อมต่อกับระบบขนส่งสาธารณะรูปแบบอื่น	5.63	0.72	4.83	0.91	6.50	0.61
P40	สายการบิน มีการจัดช่องทางสำหรับการร้องเรียน	5.64	0.71	4.78	0.93	6.52	0.61

	คำอธิบาย	กลุ่มที่					
		1		2		3	
		เฉลี่ย	S.D.	เฉลี่ย	S.D.	เฉลี่ย	S.D.
การให้บริการภาคพื้น							
P41	ความรวดเร็วในการ Check-in กรณีใช้บริการเคาน์เตอร์สายการบิน	5.69	0.67	4.98	0.90	6.55	0.60
P42	สายการบิน มีเครื่อง KIOSK อำนวยความสะดวกในการ Check-in	5.66	0.69	4.88	0.93	6.51	0.62
P43	สายการบิน มีพนักงานให้บริการตามจุดต่าง ๆ อย่างเพียงพอ	5.72	0.66	4.86	0.82	6.59	0.57
P44	พนักงานภาคพื้น ให้บริการอย่างมีมารยาท	5.80	0.65	4.98	0.86	6.62	0.55
P45	พนักงานภาคพื้น ให้คำแนะนำในการเดินทางได้อย่างครบถ้วน	5.80	0.62	5.01	0.88	6.65	0.53

รูปที่ 2 ระดับการรับรู้คุณภาพของทั้ง 3 กลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

กลุ่มที่ที่ควรพิจารณาให้ความสำคัญเพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับรู้คุณภาพที่สูงมากยิ่งขึ้น คือ กลุ่มที่ 2 เนื่องจากมีความเฉลี่ยของการรับรู้คุณภาพที่ต่ำที่สุด ซึ่งกลุ่มดังกล่าว มักมีอายุน้อย และสัดส่วนของการเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาที่สูง ข้อเสนอแนะนโยบายเพื่อกระตุ้นคนกลุ่มนี้คืออาจจะมีแคมเปญลดราคาสำหรับคนที่มียาอายุน้อย และมีการเดินทางที่สม่าเสมอ นอกจากนี้ หากพิจารณาตัวชี้วัดด้านคุณภาพที่ได้คะแนนค่อนข้างต่ำคือลักษณะของยานพาหนะ และการให้บริการภาคพื้น

บรรณานุกรม

- Allen, J., Bellizzi, M. G., Eboli, L., Forciniti, C., & Mazzulla, G. (2020). Identifying strategies for improving airport services: introduction of the Gap-IPA to an Italian airport case study. *Transportation Letters*, 13(3), pp. 243-253. doi:10.1080/19427867.2020.1861506.
- Aviation Industry Promotion Department. (2019). *State of Thai Aviation Industry 2019*. Retrieved from: <https://www.caat.or.th/wp-content/uploads/2020/06/STATE-OF-THAI-AVIATION-INDUSTRY-2019.pdf>.
- Aviation Industry Promotion Department. (2020). *State of Thai Aviation Industry 2020*. Retrieved from: <https://www.caat.or.th/th/archives/57599>.
- Barakat, H., Yeniterzi, R., and Martín-Domingo, L. (2021). Applying deep learning models to twitter data to detect airport service quality. *Journal of Air Transport Management*, 91 (102003), pp. 1-19. doi:10.1016/j.jairtraman.2020.102003.
- Chonsalasin, D., Jomnonkwao, S., and Ratanavaraha, V. (2020). Key Determinants of Airline Loyalty Modeling in Thailand. *Sustainability*, 12(10), 1-19. doi:10.3390/su12104165.
- Della Corte, V. (2015). Customer Satisfaction in Tourist Destination: The Case of Tourism Offer in the City of Naples. *Journal of Investment and Management*, 4(1), pp.1-20. doi:10.11648/j.jim.s.2015040101.16.
- Mainardes, E. W., Melo, R. F. S. d., and Moreira, N. C. (2021). Effects of airport service quality on the corporate image of airports. *Research in Transportation Business & Management*, 41(100668), pp. 1-19. doi:10.1016/j.rtbm.2021.100668.
- National Statistical Office Thailand. (2019). *Gross Domestic Product at Current Market Prices by Economic Activities Year: 2010 - 2019*. Retrieved from: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/10.aspx>.
- Paramonovs, S., & Ijevleva, K. (2015). Factor Analysis of Passengers' Satisfaction at "RIGA International Airport". *Economics and Business*, 27(1), pp. 46-52. doi:10.1515/eb-2015-0007.
- Rendeiro Martín-Cejas, R. (2021). Resident air transport subsidy impact on airport ground operations: Gran Canaria airport case study. *Case Studies on Transport Policy*, 9(3), pp. 1097-1105. doi:10.1016/j.cstp.2021.05.010.
- Stephenson, C., Lohmann, G., and Spasojevic, B. (2018). Stakeholder engagement in the development of international air services: A case study on Adelaide Airport. *Journal of Air Transport Management*, 71, pp. 45-54. doi:10.1016/j.jairtraman.2018.06.006

- Umaña-Hermosilla, B., de la Fuente-Mella, H., Elórtogui-Gómez, C., and Fonseca-Fuentes, M. (2020). Multinomial logistic regression to estimate and predict the perceptions of individuals and companies in the face of the COVID-19 pandemic in the Ñuble region, Chile. *Sustainability*, 12(22), 9553, pp. 1-20.
- Wang, T.-C., & Pham, Y. T. H. (2020). An application of cluster analysis method to determine Vietnam airlines' ground handling service quality benchmarks. *Journal of Advanced Transportation*, 2020, 4156298, pp. 1-13.

ศักยภาพขององค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวในการเสริมสร้างความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร

The Potential of Tourist Attraction Components in Promoting Agritourism Intentions

ณัชชา ลิมปศิริสุวรรณ¹ นวินดา ซื่อตรง² และอัมพพร ลีลามโนธรรม³

Natcha Limpasirisuwan¹ Navinda Suetrong² and Amphaphorn Leelamanothum³

อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ^{1,2,3}

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน^{1,2,3}

E-mail: natcha.mm5@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก จำนวน 403 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ โดยผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในองค์ประกอบด้านการเห็นคุณค่า มีอิทธิพลต่อระดับความตั้งใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.243 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.232 และปัจจัยด้านการรับรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.168 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความแม่นยำในการพยากรณ์ร้อยละ 64

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพ ความตั้งใจ

Abstract

The purpose of this study was to analyze the components of tourist attractions that influence agritourism intentions. The data were gathered from a sample of 403 residents living in Mueang District, Nakhon Ratchasima Province by convenience sampling technique. Both descriptive statistics are frequency, percentage, mean, and standard deviation and inferential statistics are multiple regression equation analysis were used. According to the study's findings, the potential of agritourism in terms of recognizing value influenced the level of intention to engage in agritourism the most, with a normalized coefficient of 0.243 and statistical significance at the.01 level, followed by tourism activities, with a normalized coefficient of 0.232, and perception, with a normalized coefficient of 0.168, statistical significance at the.01 level, and prediction accuracy of 64 percent.

Keywords: Agritourism, potential, intention

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมสำหรับประเทศไทยถือเป็นอุตสาหกรรมหลักที่อยู่คู่กับคนไทยมาเป็นระยะเวลานานเนื่องจากประเทศไทย มีความพร้อมในด้านทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งดิน น้ำและสภาพอากาศที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร และการทำปศุสัตว์ จึงทำให้พื้นที่เกษตรกรรมหลาย ๆ แห่ง ได้ถูกพัฒนาให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตเชิงเกษตร รวมถึงการอนุรักษ์พื้นที่เพาะปลูก (พิมพา ธีรฤกิตติ และคณะ, 2557) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถือเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้นำมาสู่รายได้ต่อกลุ่มเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยให้เกิดการดูแลสุขภาพสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นให้คงเดิมและเห็นคุณค่าทางธรรมชาติมากขึ้น และภายในแหล่งท่องเที่ยวไม่ควรมีสิ่งปลูกสร้างมากเกินไปควรให้เป็นธรรมชาติที่สุด ซึ่งนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพราะต้องการพักผ่อนหย่อนใจ คลายความเครียด ต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วิถีสังคมเกษตรกรรมไทย ต้องการหลีกเลี่ยงจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนจำนวนมาก ต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำจากธรรมชาติและต้องการศึกษาดูงานเพื่อเป็นแนวทางประกอบอาชีพด้านการเกษตร และต้องการใกล้ชิดธรรมชาติสภาพแวดล้อม รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2016)

จังหวัดนครราชสีมาคือประตูสู่ภาคอีสานเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่มีความหลากหลายของโบราณสถานโบราณวัตถุ มรดกทางวัฒนธรรม ธรรมชาติอีกทั้งยังอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากร ผู้มาเยือนได้ประสบการณ์จากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินพนมวัน แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติทับลาน เขายายเที่ยง และสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญในจังหวัดนครราชสีมา เช่น จิม ทอมป์สัน ฟาร์ม วังน้ำเขียว สวนเกษตร 100 ไร่ และฟาร์มโชคชัย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือเป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมจากชุมชนในการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก ไร่ สวน และปศุสัตว์ ที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปศึกษาเรียนรู้วิถีการทำเกษตร ถ่ายรู้อยู่ ๆ จากฟาร์ม เก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยตนเอง ตลอดจนใช้บริการร้านอาหารที่นำผลผลิตจากฟาร์มมาประกอบอาหาร จึงทำให้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ดำเนินการโดยชุมชนหรือเกษตรกรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ในขณะที่นักท่องเที่ยวมีทางเลือกในการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นให้เลือกมากมาย

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ประกอบธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่ใช้ในการวางแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยหลักด้านลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ร้านค้า ร้านอาหาร ห้องน้ำ บริการต่าง ๆ และปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างเส้นทางการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น (ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร, 2542) ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงเน้นศึกษาถึงองค์ประกอบสำคัญที่จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจใน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้น นำมาสู่การส่งเสริมให้ชุมชนหรือเกษตรกรผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีรายได้เพิ่มขึ้น ควบคู่กับการอนุรักษ์อาชีพการทำเกษตรกรรมของประเทศไทยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการจำเป็นต้องพิจารณาถึงความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรของชุมชน ตลอดจนทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจบริการเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยสามารถสรุปองค์ประกอบที่สำคัญได้ 10 องค์ประกอบดังนี้ (ชลธิชา พันธสว่าง, 2563)

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) เป็นลักษณะทางกายภาพของสถานที่ (Site) ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น นอกจากนี้ ยังรวมถึงเหตุการณ์ (Event) หรือกิจกรรมในการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้มาท่องเที่ยว ซึ่งมักเกิดจากมนุษย์เป็นผู้กำหนดกิจกรรมนั้น ๆ ขึ้น (Collier & Harraway, 1997)

เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ซึ่งจะต้องมีระบบขนส่ง ประกอบด้วยเส้นทางยานพาหนะ และผู้ประกอบการขนส่ง เพื่อนำพาบุคคลและสิ่งของไปยังแหล่งท่องเที่ยวในจุดหมายปลายทางที่ตั้งใจจะเดินทางไป (Collier & Harraway, 1997)

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) หมายถึง การสร้างปัจจัยพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวก เช่น ระบบการสื่อสารโทรคมนาคม ระบบสาธารณูปโภค อันเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552; Collier & Harraway, 1997)

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services) บริการด้านต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้บริโภครับความสะดวกมากยิ่งขึ้น เช่น ห้องสุขา ปั้มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น รวมถึงบริการด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคธุรกิจการท่องเที่ยวต้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก และสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ (Pelaso, 2012 อ้างถึงใน ชลธิชา พันธสว่าง, 2563)

ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodations) ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหรือบริเวณใกล้เคียงต้องมีที่พักไว้เพื่อบริการนักท่องเที่ยว เช่น รีสอร์ท โรงแรมโฮมสเตย์ ห้องอาหาร สถานที่พักผ่อน ออกกำลังกาย (Pelaso, 2012 อ้างถึงใน ชลธิชา พันธสว่าง, 2563)

กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) หมายถึง กิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การเดินป่า การปีนเขา การปั่นจักรยาน การพายเรือ เส้นทางการศึกษาธรรมชาติ การถ่ายรูป เป็นต้น

ซึ่งจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมทำกิจกรรมมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์แบบ (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552)

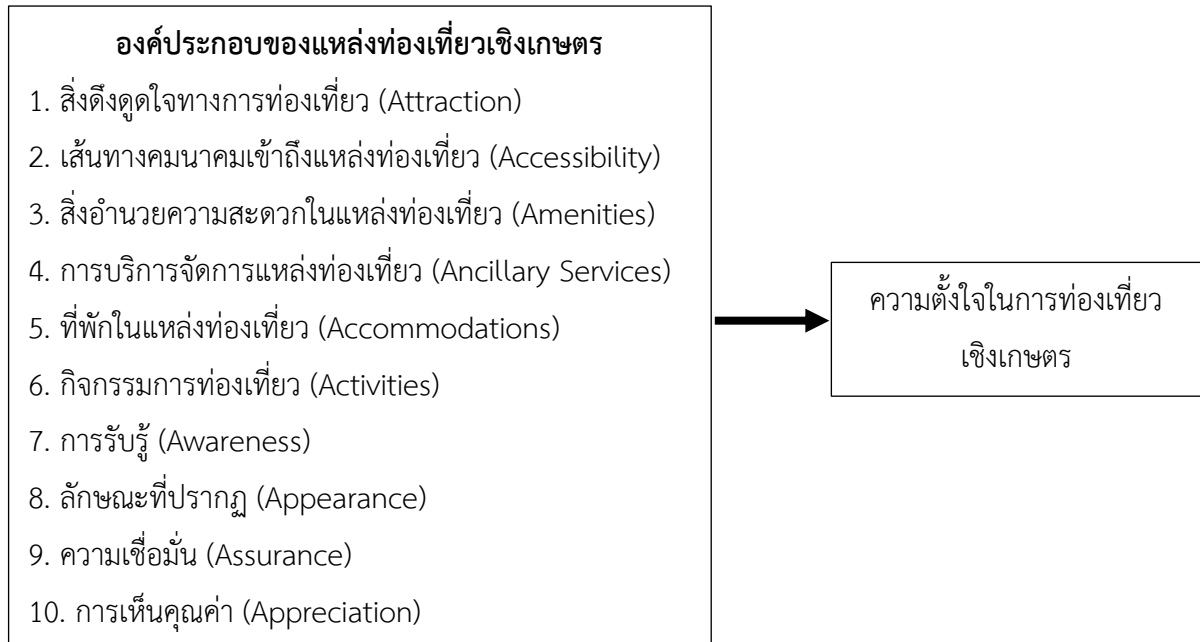
การรับรู้ (Awareness) คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับจุดหมายปลายทางที่ต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวและการได้รับอิทธิพลจากปริมาณและลักษณะของข้อมูลที่ได้รับ เช่น การอ่านรีวิวการท่องเที่ยวจากสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ (Morrison, 2013)

ลักษณะที่ปรากฏ (Appearance) คุณลักษณะที่ใช้วัดผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่นั้น ๆ ตั้งแต่เริ่มเข้ามาใช้บริการตลอดจนการทำกิจกรรมต่าง ๆ (Morrison, 2013)

ความเชื่อมั่น (Assurance) เป็นคุณลักษณะที่ใช้วัดด้านความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีกล้องวงจรปิด ตลอดจนช่องทางการแจ้งเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ (Morrison, 2013)

การเห็นคุณค่า (Appreciation) เป็นคุณลักษณะด้านความรู้สึกของนักท่องเที่ยวที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการต้อนรับ การให้บริการ การสร้างประสบการณ์ การให้ความรู้ ที่นักท่องเที่ยวได้รับตลอดเวลาในการท่องเที่ยวในสถานที่นั้น ๆ (Morrison, 2013)

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) มีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา และเคยมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ (Cochran, 1977) ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 384 ตัวอย่าง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (non-probability sampling) ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 403 ตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิเคราะห์

เครื่องมือการวิจัยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับด้านประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา โดยส่วนที่ 1-2 เป็นแบบสอบถามในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วนที่ 3 แบบสอบถามระดับความพึงพอใจในศักยภาพขององค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และส่วนที่ 4 แบบสอบถามความตั้งใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยส่วนที่ 3-4 เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบไลเคิร์ตสเกล (Likert Scale) 5 ระดับ

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ได้อาศัยวิธีการทดสอบก่อน (Pre-Test) กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน โดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) ของครอนบาค (Cronbach Method) พบว่า ศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ด้านแหล่งดึงดูดในการท่องเที่ยว ด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการรับรู้ ด้านลักษณะที่ปรากฏ ด้านความเชื่อมั่นด้านการเห็นคุณค่า และด้านความตั้งใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าครอนบาคระหว่าง 0.756-0.919 ซึ่งมีค่าไม่น้อยกว่า 0.7 (Rovinelli & Hambleton, 1997) และมีค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้อคำถามไม่น้อยกว่า 0.4 แสดงว่าแบบสอบถามมีชุดข้อคำถามที่น่าเชื่อถือ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2553)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 73.9 สถานภาพโสดจำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 90.8 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 75.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 35.7 อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมตามแนวคิด 6W1H พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางกับครอบครัว/เครือญาติ จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 โดยมีจำนวนสมาชิก 2-3 คน เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว

เชิงเกษตร จำนวน 140 คิดเป็น ร้อยละ 34.7 โดยช่วงเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรวันเสาร์-อาทิตย์จำนวน 148 คิดเป็นร้อยละ 36.7 มีความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2-3 ครั้ง ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา 266 คิดเป็นร้อยละ 66.0 โดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 1,001-3,000 บาท จำนวน 216 คิดเป็นร้อยละ 53.6

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในศักยภาพขององค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีรายละเอียดดังนี้

ด้านแหล่งดึงดูดในการท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.49 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมทำที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความหลากหลาย เช่น สวนผลไม้ สวนสมุนไพร สวนไม้ดอกไม้ประดับ และปศุสัตว์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

ด้านเส้นทางคมนาคมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.41 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจกับการมีป้ายบอกเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 รองลงมาคือระบบคมนาคมให้บริการตลอดเวลาเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และมีระบบคมนาคมที่หลากหลาย เช่น รถยนต์ รถรับจ้าง รถตู้ รถบัส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.45 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจกับการมีไฟฟ้าและน้ำประปาให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมาคือมีห้องน้ำและลานจอดรถจำนวนเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และมีร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ให้บริการนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.46 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจกับการมีศูนย์กลางการให้บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 รองลงมาคือมีโครงสร้างพื้นฐานไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ปั้มน้ำมัน สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวกำกับดูแลตรวจสอบความเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.47 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจกับที่พักมีความสะอาดและปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 รองลงมาคือที่พักมีความหลากหลายไว้บริการสำหรับความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน เช่น โรงแรม รีสอร์ท Home stay มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และมีจำนวนที่พักเพียงพอต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.49 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างพอใจกับมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้วิถีชีวิตภูมิปัญญาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีกิจกรรมที่มีความหลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สามารถเข้าร่วมได้ตลอดทุกฤดูมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

ด้านการรับรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.49 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างพอใจกับการรับรู้ถึงความเป็นมิตรไมตรีของเจ้าหน้าที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และแหล่งท่องเที่ยวมีระบบรักษาความปลอดภัย เช่น มีกล้องวงจรปิด มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48

ด้านลักษณะที่ปรากฏ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.51 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างให้พึงพอใจกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความผ่อนคลายด้านร่างกาย และด้านสุขภาพจิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51

ด้านความเชื่อมั่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.52 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นในการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และมีความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51

ด้านการเห็นคุณค่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจเท่ากับ 4.51 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างเล็งเห็นคุณค่าของทรัพยากรทางการเกษตรเมื่อได้มาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 รองลงมาคือ เกิดความประทับใจในการมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และมีความประทับใจในวิธีการต้อนรับในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48

สำหรับผลการวิเคราะห์ความตั้งใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรพบว่า มีความตั้งใจระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 โดยมีความเห็นว่าอยากให้ประชาชนมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 รองลงมาคือต้องการชักชวนบุคคลอื่นมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรในครั้งต่อไปอีก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ด้านแหล่งดึงดูดในการท่องเที่ยว ด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการรับรู้ ด้านลักษณะที่ปรากฏ ด้านความเชื่อมั่น และด้านการเห็นคุณค่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.560 – 0.793 ซึ่งมีค่าไม่สูงเกิน 0.80 ค่า VIF อยู่ระหว่าง 2.727-4.113 ซึ่งไม่เกิน 10 และค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.243-0.367 ซึ่งไม่ต่ำกว่า 0.2 จึงสามารถนำตัวแปรเหล่านี้ไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้

ตารางที่ 1 อิทธิพลขององค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวที่มีต่อความตั้งใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ค่าสัมประสิทธิ์ (Beta)	Sig.
ด้านแหล่งดึงดูดในการท่องเที่ยว	0.078	0.171
ด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	-0.014	0.802
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	0.030	0.603
ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	0.067	0.326
ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว	0.028	0.646
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	0.232**	0.000
ด้านการรับรู้	0.168**	0.003
ด้านลักษณะที่ปรากฏ	0.073	0.201
ด้านความเชื่อมั่น	0.092	0.101
ด้านการเห็นคุณค่า	0.243**	0.000

Adj R² = 0.640

** p < 0.01

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านการเห็นคุณค่า มีอิทธิพลต่อระดับความตั้งใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.243 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวมีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.232 และปัจจัยด้านการรับรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์ปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.168 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความแม่นยำในการพยากรณ์ร้อยละ 64

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยทำให้ได้ผลสรุปองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อใช้ในการปรับปรุงและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบโดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

1) องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านการเห็นคุณค่า เป็นปัจจัยสำคัญลำดับแรกที่ทำให้เกิดความตั้งใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวต้องสร้างความประทับใจ เช่น ใส่ใจในวิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยว และสร้างการตระหนักให้นักท่องเที่ยวเห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรทางการเกษตรเมื่อได้มาท่องเที่ยว โดยการให้ความรู้ ให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่น การลงมือปลูกพืชผัก การเลี้ยงสัตว์ในฟาร์ม การเก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยตนเอง เป็นต้น ตลอดจนสร้างการตระหนักถึงการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นช่องทางสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรมีกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย นอกเหนือจากการเรียนรู้ภูมิปัญญา โดยออกแบบกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมได้ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมปลูกพืช ผัก ผลไม้แบบผสมผสานที่สามารถเก็บเกี่ยวและเยี่ยมชมได้ตลอดทั้งปีแบบหมุนเวียนกันไป การมีกิจกรรมเลี้ยงสัตว์ที่หลากหลาย เช่น เป็น ไก่ แพะ แกะ วัว กระต่าย เป็นต้น ที่นักท่องเที่ยวจะสามารถให้อาหารและถ่ายรูปกับสัตว์ได้หลากหลาย มีร้านอาหารหรือคาเฟ่เพื่อเป็นจุดพักผ่อนแก่นักท่องเที่ยว จัดมุมถ่ายรูปที่สวยงามไว้หลาย ๆ จุดเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปเพื่อทำคอนเทนต์ของตนเองเป็นการประชาสัมพันธ์แบบบอกต่ออีกช่องทางหนึ่ง

3) การสร้างการรับรู้ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยเน้นการอบรมให้คนในชุมชนที่ต้องเตรียมตัวต้อนรับนักท่องเที่ยวให้สามารถดูแลเอาใจใส่นักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึงด้วยความมีมิตรไมตรี พร้อมทั้งมีกิจกรรมใหม่ ๆ ที่จะสร้างประสบการณ์ความประทับใจที่ได้จากการมาท่องเที่ยว ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในครั้งต่อ ๆ ไปอีก นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวควรมีช่องทางในการสร้างการรับรู้เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวรีวิวสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ให้แก่บุคคลอื่น ๆ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

บรรณานุกรม

ชลธิชา พันธุ์สว่าง. (2563). *แนวทางการพัฒนาการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดราชบุรี*.

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

บุญใจ ศรีสถิตย่นรากูร. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ยูเออนด์ไอ อินเตอร์ มีเดีย.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบน*

ฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). *สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ*. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

พิมพ์ หิรัญกิตติ. (2557). *พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวไทย*. *วารสารสุทธิปริทัศน์*. 28(88), หน้า 362-384.

สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2016). *การท่องเที่ยวเชิงเกษตรประสบการณ์ธรรมชาติ สำหรับนักเดินทางไมซ์*. เข้าถึงได้จาก: [https://intelligence .businesseseventsthailand.com](https://intelligence.businesseseventsthailand.com), 1 ธันวาคม 2566.

Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques*. 3rd ed. New York: John Wiley & Sons.

Collier, A. & Harraway, S. (1997). *Principle of Tourism*. Auckland: Longman

Morrison, A. (2013). *Marketing and Managing Tourism Destinations*. New York: Routledge.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1997). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, pp. 49-60.

การศึกษาทัศนคติของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ที่มีต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

Study of the Attitude of Engineers of State Audit Office of the Kingdom of Thailand toward the Government Procurement and Supplies Management Act, B.E. 2560 (2017)

ณิชารีย์ ชูช่วย¹ ธีรเดช สหนองทวีพร² วรานนท์ คงสง³ และชัยวัฒน์ ภูวกรกุลชัย⁴

Nicharee Choochuay¹ Teeradej Sngongtaweeporn² Waranon Kongsong³

and Chaiwat Pooworakulchai⁴

นักศึกษาลัทธิวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต¹, รองคณบดี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนวัตกรรมบูรณาการ²,

อาจารย์สาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร^{3,4}

E-mail: nicharee809@gmail.com¹, Teeradej@nbk.ac.th², waranon.k@rumail.ru.ac.th³,

chaiwat.p@rumail.ru.ac.th⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุจากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และ (2) เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่มีต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากประชากรคือวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทั้งหมด 183 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 65 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุจากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ที่สำคัญได้แก่ เหตุสุดวิสัย, ความล่าช้าของงาน และเอกสารประกอบการทำงาน (2) ทัศนคติของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่มีต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยวุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุงาน ไม่มีผลทำให้มีระดับทัศนคติที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ทัศนคติ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 การจัดจ้างก่อสร้าง การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ

Abstract

The purposes of this study were (1) to study the factors of administration of contracts and inspection of supplies management for acceptance from the government procurement and supplies management act 2017 and (2) to analyze the attitude of engineers of the state audit office of the kingdom of Thailand toward the government procurement and supplies management act 2017, chapter 10, administration of contracts and inspection of supplies management for acceptance. This study was conducted by a quantitative-method approach. Data were collected from samples by using questionnaires. The data obtained were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test and analysis of variance (ANOVA) and LSD. Results showed that (1) Important factors for administration of contracts and inspection of supplies management for acceptance from the government procurement and supplies management act 2017 include: Force majeure, work delays and contract documents (2) The attitude of engineers of the state audit office of the kingdom of Thailand towards the government procurement and supplies management act 2017, chapter 10, administration of contracts and inspection of supplies management for acceptance is at the “strongly agree” level. The educational qualifications, job positions, and years of experience did not influence attitude levels.

Keywords: Attitude, the state audit office of the kingdom of Thailand, the government procurement and supplies management act B.E. 2560 (2017), construction procurement, contract management and inspection of supplies

บทนำ

ในแต่ละปี ประเทศไทยใช้จ่ายงบประมาณไปกับการจัดซื้อจัดจ้างเป็นมูลค่าสูง โดยเฉพาะงานจัดจ้างก่อสร้าง (กรมบัญชีกลาง, 2566, น. 6) ดังนั้นหากการจัดจ้างก่อสร้างเป็นไปโดยไม่มีประสิทธิภาพหรือมีการดำเนินการโดยทุจริต ย่อมสร้างความเสียหายในระดับประเทศ รัฐบาลจึงพยายามวางมาตรการเพื่อป้องกันการทุจริตในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ซึ่งหนึ่งในมาตรการนั้นคือ การตราพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและใช้เพื่อเป็นกรอบให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติตาม ซึ่งหากกฎหมายฉบับนี้สามารถบรรลุจุดประสงค์ได้จริง จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้าง สามารถป้องกันปัญหาการทุจริตของประเทศไทยที่มีมาอย่างยาวนาน และส่งผลให้การใช้จ่ายเงินของประเทศเป็นไปอย่างคุ้มค่า ทว่าภายหลังจากที่มีกฎหมายฉบับนี้ออกมาใช้บังคับแล้ว การปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ ได้ก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้ปฏิบัติงาน (กฤษณ แก้วหลอดหัน, 2562, น. 57)

และเมื่อพิจารณาผลการสำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริต (Transparency International, 2023) พบว่าตลอดระยะเวลาหลายปีที่มีการใช้กฎหมายฉบับนี้ ภาพลักษณ์การทุจริตของประเทศไทยในสายตานักลงทุนต่างประเทศยังอยู่ในเกณฑ์เดิม ซึ่งถือว่ากฎหมายฉบับนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาการทุจริต ผู้วิจัยต้องการทราบว่าพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ที่มีการใช้กับหน่วยงานภาครัฐนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ และเพื่อให้ทราบว่ากฎหมายฉบับนี้มีความเหมาะสมหรือไม่นั้น ควรมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบ หรือมีส่วนได้เสียกับกฎหมายฉบับนี้ เพื่อนำข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะมาใช้ประกอบการพิจารณา และเนื่องจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐให้เป็นไปตามกฎหมาย จึงเป็นหน่วยงานที่ทราบผลลัพธ์ของการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างกับกฎหมายที่บังคับใช้ก่อนหน้า และมีมุมมองที่แตกต่างจากหน่วยงานอื่นของรัฐ เพราะเป็นทั้งผู้ปฏิบัติตามและเป็นผู้ตรวจสอบหน่วยงานอื่นในการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าวิศวกรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีทัศนคติอย่างไรกับกฎหมายฉบับนี้ จึงทำการศึกษาทัศนคติของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่มีต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยมุ่งเน้นศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุในงานจัดจ้างก่อสร้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุจากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
2. เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างในประเทศไทย พบว่าประเทศไทยมีการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2475 โดยการรวบรวมมาไว้ในหน่วยงานเดียวกันคือ กรมพัสดุแห่งชาติ แต่ได้ถูกยุบเลิกไปเนื่องจากปัญหาการเมืองและการบริหารภายใน (ณัฐชนนท์ ศิริพงษ์สุรภา, 2564, น.13) จากกนั้นได้มีการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ช่วง ได้แก่ (1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2498 และระเบียบการจ้าง พ.ศ. 2498 ซึ่งเป็นการแยกการซื้อและการจ้างออกจากกัน (2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2521 ซึ่งได้ปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย พ.ศ. 2498 ใหม่ เพื่อให้เป็นระเบียบเดียวกันและสะดวกในการปฏิบัติยิ่งขึ้น มีการกำหนดค่านิยมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัสดุให้ครอบคลุมมากขึ้น (3) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลบังคับใช้แก่ส่วนราชการได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม สำนักงาน หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือในต่างประเทศ แต่ไม่

รวมถึงรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หน่วยงานดังกล่าวจึงได้จัดให้มีข้อบังคับหรือระเบียบเพื่อใช้เป็นการเฉพาะโดยใช้หลักของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 เป็นต้นแบบ และ (4) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2549 (ชนินทร์ แยมเพริศศรี, 2560, น.22) ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นสำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน มีการวางแผนการดำเนินงานและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ณัฐชนน ศิริพงษ์สุรภา, 2564, น.214)

ก่อนจะมีการตราพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีงานวิจัยที่พบว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างมีลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น งานวิจัยของประจักษ์ พรณสุต (2552) พบว่า ระเบียบ ข้อกำหนด และข้อบังคับของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ มีผลให้การบริหารสัญญาก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของกรุงเทพมหานครเกิดความล่าช้า แล้วเสร็จไม่ทันตามกำหนดที่วางแผนไว้ สอดคล้องกับชัยวัฒน์ ภูวกรกุลชัย (2559) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสัญญาในโครงการก่อสร้างของส่วนราชการ พบว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง ณ ขณะนั้น มีส่วนทำให้การบริหารจัดการเกิดความยุ่งยากซับซ้อน

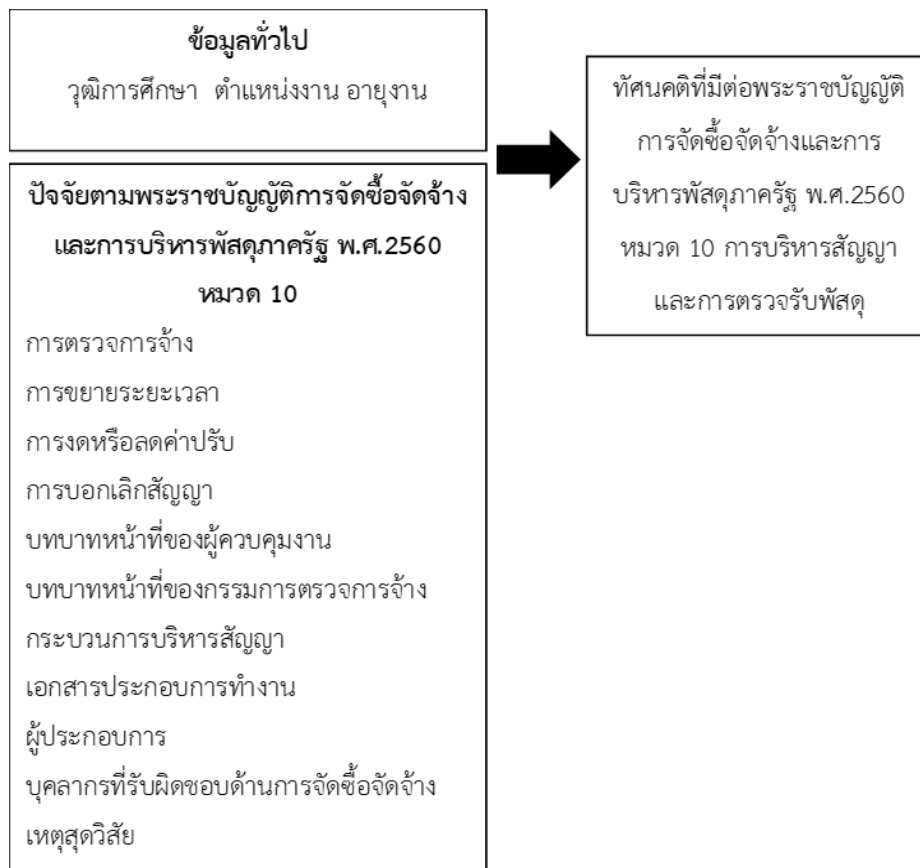
ต่อมาเมื่อมีการใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 พบว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นเรื่องใหม่ทำให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดในการทำงาน เกิดความยุ่งยาก และขาดที่ปรึกษาที่ชัดเจนเมื่อเกิดปัญหาด้านระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (กฤษณ แก้วหลอดหิน, 2562) ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง (ชนินทร์ แยมเพริศศรี, 2560) ประกอบกับการศึกษาของณัฐชนน ศิริพงษ์สุรภา (2564) พบว่าพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีปัญหาเกี่ยวกับข้อกำหนดซึ่งควรมีการจัดตั้งองค์กรอิสระโดยเฉพาะเพื่อดูแลการจัดซื้อจัดจ้าง และควรมีการแก้และเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อแก้ปัญหาด้านเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุม

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้าง และการก่อสร้างของภาครัฐ และเอกชนในส่วนของการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุและนำมากำหนดตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ จากการศึกษาของอานุภาพ จันทรตรา (2549) พบว่าปัญหาอุปสรรคที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารสัญญางานก่อสร้างภาครัฐเรียงลำดับตามรุนแรงและความถี่ที่จะเกิดเหตุการณ์ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากรายการเงื่อนไข ประมาณการและการออกแบบ, ปัจจัยปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการของผู้รับจ้างและปัจจัยภายนอก, ปัจจัยที่เกิดจากกฎระเบียบ

ข้อบังคับและเงื่อนไขของสัญญา, ปัจจัยที่เกิดจากกระบวนการกำกับกร้าง และปัจจัยที่เกิดจากการบริหารจัดการ งานคิดสรรจัดจ้างและทำสัญญา และจากการศึกษาของธนู เนื่องทศเทศ (2548) ซึ่งได้ทำการศึกษา การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างของกรมชลประทาน พบว่า ฝ่ายผู้รับจ้างมีความคิดเห็นว่ามีผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยด้านการประมูลงาน และปัจจัยด้านการบริหารสัญญา ส่วนฝ่ายผู้ว่าจ้างมีความคิดเห็นว่ามีผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการประมูลงาน ปัจจัยด้านแบบก่อสร้าง และปัจจัยด้านการบริหารสัญญา

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ปัจจัยการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ จากการศึกษาพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีประชากรคือวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทั่วประเทศ จำนวน 183 คน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967)

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2} \quad (1)$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการทราบจากจำนวนประชากร (คน)

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 183 คน

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง กำหนดที่ 10% หรือ 0.10

ดังนั้น จะคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{183}{1+183(0.10)^2} \\ &= \frac{183}{183} \\ &= 2.83 \\ &= 64.66 \\ &\cong 65 \text{ คน} \end{aligned}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 65 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็นโดยกำหนดตามสัดส่วนของวิศวกรในแต่ละสังกัด กระจายตามการแบ่งเขตพื้นที่การทำงานจำนวน 16 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนกลาง 1 ส่วน และส่วนภูมิภาค จำนวน 15 ส่วน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษาทั่วประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งคำถามหลักเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลทางด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน อายุงาน เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่ใช้วัดทัศนคติของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่มีต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 หมวด 10 การบริหารสัญญา และการตรวจรับพัสดุมาปรับใช้กับการทำงาน ทำการหาคุณภาพเครื่องมือโดยส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence หรือ IOC) โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถามในครั้งนี้เท่ากับ 0.73จากนั้นนำแบบสอบถามจากการปรับปรุงในการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Coefficient of Reliability) หรือ Cronbach's alpha ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 มากแสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับนี้เท่ากับ 0.90

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษารังนี้ ได้แก่

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจะใช้การศึกษาโดยค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ทัศนคติของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่มีต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายระดับทัศนคติ
3. ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติทดสอบค่าที (T-test) อธิบายความสัมพันธ์ที่มี 2 ตัวแปร และอธิบายความสัมพันธ์ที่มีมากกว่า 2 ตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) โดยจำแนกตามปัจจัย และถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD
4. คำนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุจากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีปัจจัยการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ ได้แก่ การตรวจการจ้าง การขยายระยะเวลาการงดหรือลดค่าปรับ การบอกเลิกสัญญา บทบาทหน้าที่ของผู้ควบคุมงาน บทบาทหน้าที่ของกรรมการตรวจการจ้าง กระบวนการบริหารสัญญา เอกสารประกอบการทำงาน บุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และปัจจัยการบริหารสัญญาที่มีความสำคัญตามทัศนคติของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้แก่ เหตุสุจริต ความล่าช้าของงาน เอกสารประกอบการทำงาน โดยวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้เน้นความสำคัญไปที่รายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง ข้อกำหนดของสัญญา และแบบรูปรายการ

ผลการศึกษาทัศนคติของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งกับเนื้อหาของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21 โดยสามารถแบ่งตามประเด็นได้ดังตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ระดับทัศนคติ ในประเด็นการงดหรือลดค่าปรับหรือขยายเวลาให้แก่คู่สัญญา

ข้อความในพระราชบัญญัติฯ หมวด 10 ในประเด็นการงดหรือลดค่าปรับหรือขยายเวลาให้แก่คู่สัญญา		ระดับทัศนคติ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1.	การขยายระยะเวลาจะทำได้ก็ต่อเมื่อเหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ	4.43	0.78	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2.	การขยายระยะเวลาจะทำได้ก็ต่อเมื่อเหตุเกิดจากเหตุสุดวิสัย	4.51	0.68	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
3.	การขยายระยะเวลาจะทำได้ก็ต่อเมื่อเหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย	4.18	0.94	เห็นด้วย
4.	การขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง จะใช้ในกรณีที่สัญญายังไม่ครบกำหนด และยังไม่มีการปรับเกิดขึ้น	4.38	0.87	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
5.	การงดหรือลดค่าปรับ ใช้ในกรณีที่สัญญาครบกำหนดและมีค่าปรับเกิดขึ้นแล้ว	4.35	0.94	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ภาพรวมประเด็นการงดหรือลดค่าปรับหรือขยายเวลาให้แก่คู่สัญญา		4.37	0.84	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

ตารางที่ 2 ระดับทัศนคติ ในประเด็นการบอกเลิกสัญญา

ข้อความในพระราชบัญญัติฯ หมวด 10 ในประเด็นการบอกเลิกสัญญา		ระดับทัศนคติ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
6.	สามารถบอกเลิกสัญญาได้เมื่อล่วงเลยระยะเวลา 1 ใน 2 ของระยะเวลาตามแผนงาน แล้วมีผลงานสะสมน้อยกว่า ร้อยละ 25 ของวงเงินค่าจ้าง	3.74	1.01	เห็นด้วย
7.	เมื่อล่วงเลยระยะเวลา 1 ใน 2 ของระยะเวลาตามแผนงาน แล้วมีผลงานประจำเดือนน้อยกว่า ร้อยละ 50 ของแผนงานประจำเดือน และมีผลงานสะสม น้อยกว่าร้อยละ 50 ของวงเงินค่าจ้าง	3.54	1.02	เห็นด้วย
8.	เมื่อล่วงเลยระยะเวลาไปเกิน 3 ใน 4 ของระยะเวลาตามแผนงานแล้ว คู่สัญญาไม่มียุทธศาสตร์ไม่ถึงร้อยละ 65 ของวงเงินค่าจ้าง	3.49	1.11	เห็นด้วย
9.	เมื่อครบกำหนดส่งมอบตามสัญญา ผลงานสะสมน้อยกว่าร้อยละ 85 ของวงเงินค่าจ้าง	3.32	1.10	ไม่แน่ใจ
10.	กรณีข้อ 6-9 ไม่บังคับใช้กับงานก่อสร้างบำรุงทาง	3.18	1.20	ไม่แน่ใจ
ภาพรวมประเด็นการบอกเลิกสัญญา		3.46	1.09	เห็นด้วย

ตารางที่ 3 ระดับทัศนคติ ในประเด็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ

ข้อความในพระราชบัญญัติฯ หมวด 10 ในประเด็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ		ระดับทัศนคติ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
11.	ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ควบคุมงานก่อสร้างของผู้รับจ้างให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร (1)	4.40	0.67	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
12.	ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และเหตุการณ์แวดล้อมที่ผู้ควบคุมงานของหน่วยงานของรัฐรายงาน โดยตรวจสอบกับแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลงทุกสัปดาห์ (2)	4.58	0.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
13.	ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุดูออกตรวจงานจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานจ้างนั้น ๆ ตามเวลาที่เหมาะสม และเห็นสมควร และจัดทำบันทึกผลการออกตรวจงานจ้างนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐานด้วย	4.52	0.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14.	นอกจากการดำเนินการตาม (1) และ (2) ในกรณีมีข้อสงสัยหรือมีกรณีที่เห็นว่าแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาหรือมีข้อตกลงมีข้อความคลาดเคลื่อนเล็กน้อยหรือไม่เป็นไปตามหลักวิชาการช่างให้มีอำนาจสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม หรือตัดทอนงานจ้างได้ตามที่เห็นสมควร และตามหลักวิชาการช่าง เพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด	4.48	0.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
15.	รับทราบหรือพิจารณาการสั่งหยุดงาน หรือพักงานของผู้ควบคุมงาน	4.40	0.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
16.	โดยปกติให้ตรวจผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบการส่งมอบงาน และให้ทำการตรวจรับให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วที่สุด	4.34	0.73	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ภาพรวมประเด็นหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ		4.45	0.60	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 4 ระดับทัศนคติ ในประเด็นหน้าที่และคุณสมบัติของผู้ควบคุมงาน

ข้อความในพระราชบัญญัติฯ หมวด 10 ในประเด็นหน้าที่และคุณสมบัติของผู้ควบคุมงาน		ระดับทัศนคติ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
17.	ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ / หน่วยงานของรัฐอื่น แต่งตั้งผู้ควบคุมงานที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านช่างตามลักษณะของงานก่อสร้างจากข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐ	4.54	0.58	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
18.	ควบคุมงานควรมีคุณสมบัติตามผู้ออกแบบเสนอแนะ และโดยปกติจะต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ	4.40	0.67	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
19.	ผู้ควบคุมงานมีหน้าที่ตรวจและควบคุมงาน ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือที่ตกลงให้ทำงานข้างนั้น ๆ ทุกวันให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาทุกประการโดยสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติม หรือตัดทอนงานข้างได้ตามที่เห็นสมควร และตามหลักวิชาช่าง เพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญา ถ้าผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามก็สั่งให้หยุดงานนั้นเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดแล้วแต่กรณีไว้ก่อน จนกว่าผู้รับจ้างจะปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่ง และให้รายงานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลง และการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานข้างก่อสร้างทันที ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานข้างนั้น ๆ ตามเวลาที่เหมาะสมและเห็นสมควร และจัดทำบันทึกผลการออกตรวจงานข้างนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐานด้วย	4.38	0.69	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
20.	ในกรณีที่ปรากฏว่าแบบรูปรายการละเอียด หรือข้อกำหนดในสัญญามีข้อความขัดกันหรือเป็นที่คาดหมายได้ว่าถึงแม้ว่างานนั้นจะได้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาแต่เมื่อสำเร็จแล้วจะไม่มั่นคงแข็งแรง หรือไม่ปฏิบัติตามหลักวิชาช่างที่ดี หรือไม่ปลอดภัยให้สั่งพักงานนั้นไว้ก่อน แล้วรายงานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานข้างก่อสร้างโดยเร็ว	4.49	0.50	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
21.	ผู้ควบคุมงานมีหน้าที่จัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อม พร้อมผลการปฏิบัติงาน หรือการหยุดงานและสาเหตุที่มีการหยุดงานเป็นรายวัน	4.52	0.61	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
22.	เอกสารตามข้อ 21 ให้จัดทำอย่างน้อย 2 ฉบับ เพื่อรายงานให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ และเก็บรักษาไว้เพื่อมอบให้แก่เจ้าหน้าที่เมื่อเสร็จงานแต่ละงวด	4.32	0.81	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

ข้อความในพระราชบัญญัติฯ หมวด 10 ในประเด็นหน้าที่และคุณสมบัติของผู้ควบคุมงาน		ระดับทัศนคติ		
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
23.	ในวันกำหนดเริ่มงานของผู้รับจ้างตามสัญญาและในวันถึงกำหนดส่งมอบงานแต่ละงวดให้รายงานผลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างว่าเป็นไปตามสัญญาหรือไม่ ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันถึงกำหนดนั้น ๆ	4.34	0.66	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ภาพรวมประเด็นหน้าที่และคุณสมบัติของผู้ควบคุมงาน		4.43	0.65	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับข้อมูลทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ พบว่า วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ทำงาน ไม่มีผลทำให้มีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามตารางที่ 5 และตารางที่ 6

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบทัศนคติกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยวิธี t-test

ข้อมูลทั่วไป	ทัศนคติ			สถิติที่คำนวณ (t)	ระดับนัยสำคัญ (Sig.)
	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)		
วุฒิการศึกษา					
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	40	4.4125	0.47888	0.440	0.663
สูงกว่าปริญญาตรี	25	4.3400	0.73201		
ตำแหน่งงาน					
วิศวกร	54	4.3796	0.62143	0.209	0.837
นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน	11	4.4091	0.37538		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบทัศนคติกับอายุงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยวิธี one - way ANOVA

แหล่งความแปรปรวน (Source of variation)	องศาอิสระ (df)	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Square) (SS)	ผลรวมกำลังสองเฉลี่ย (Mean of Square)	ค่าตัวสถิติ (F)	ระดับนัยสำคัญ (Sig.)
ระหว่างกลุ่ม	4	0.710	0.177	0.503	0.734
ภายในกลุ่ม	60	21.175	0.353		
รวม	64	21.885			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามส่วนที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 55 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 84.62 เห็นควรให้มีการจัดบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยตรงในแต่ละหน่วยงาน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 56 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 86.15 เห็นควรให้มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ ทั้งยังพบว่าวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความสำคัญกับเอกสารการทำงาน โดยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ควบคุมงานและกรรมการตรวจรับพัสดุในด้านการศึกษาข้อกำหนดของสัญญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยละเอียดถี่ถ้วน และมุ่งเน้นให้มีการบันทึกและตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงหน้างาน

จากการวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามส่วนที่ 1 และ 2 การที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ ชี้ให้เห็นว่าวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนใหญ่มีมุมมองว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุก่อนสร้างของหน่วยงานราชการไม่ได้เกิดจากข้อความในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 10 ที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่เหมาะสม ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของของณัฐชนน ศิริพงษ์สุรภา (2564) ที่พบว่าพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีปัญหาเกี่ยวกับข้อกำหนดซึ่งควรมีการแก้และเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อแก้ปัญหาด้านเนื้อหาที่ไม่ครอบคลุม และแตกต่างจากงานวิจัยของประจักษ์ พรรณสูตร (2552) และชัยวัฒน์ ภูวรกุลชัย (2559) ที่พบว่ากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างมีลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดซื้อจัดจ้าง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะในการนำพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุไปปรับใช้กับการทำงาน การที่วิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินส่วนใหญ่เห็นควรให้มีการจัดบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยตรงในแต่ละหน่วยงาน และเห็นควรให้มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่นั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของชนินทร์ แยมเพริศศรี (2560) ในประเด็นที่หน่วยงานภาครัฐขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้ งานวิจัยในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้อย่างเคร่งครัด โดยไม่ได้ใช้ทัศนคติส่วนตัวในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ไปปรับใช้กับการทำงานได้ดังนี้ สำหรับผู้ควบคุมงานและกรรมการตรวจการจ้างควรตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างให้ตรงตามสภาพหน้างานจริง และศึกษาข้อกำหนดของสัญญาอย่างละเอียด ในส่วนของหน่วยงานราชการควรมีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ ในด้านการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างอย่างสม่ำเสมอ หากเป็นไปได้ ในอนาคตควรจัดบุคลากร

ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดซื้อจัดจ้างโดยเฉพาะ และจัดตั้งหน่วยงานหรือช่องทางให้คำปรึกษาเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน และมีการปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างไปในทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาจากความคิดเห็นของวิศวกรของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่มีต่อพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 หมวด 10 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุเพียงหมวดเดียวเท่านั้น สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาหมวดอื่น ๆ หรือเจาะลึกไปยังกฎกระทรวงและอาจศึกษาทัศนคติจากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างออกไป เพื่อให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย จากมุมมองที่แตกต่างกัน และสามารถหาแนวทางที่ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่าต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมบัญชีกลาง. (2566). *ผลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ประจำเดือนมิถุนายน*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gprocurement.go.th/>
- กฤษณ แก้วหลอดหัน. (มกราคม - มีนาคม 2562). การบริหารจัดการงานก่อสร้างภาครัฐตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. *วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า*, 36(1), หน้า 57-67.
- ชนินทร์ แยมเพริศศรี. (2560). *ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ชัยวัฒน์ ภูวกรกุลชัย. (2559). *ผลกระทบต่อการบริหารจัดการสัญญาก่อสร้าง โครงการของส่วนราชการ*. *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. สาขาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐชนน ศิริพงษ์สุรภา. (2564). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุของหน่วยงานรัฐ : พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ธนู เนื่องทศเทศ. (2548). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างของกรมชลประทาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิศวกรรมและการบริหารการก่อสร้าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- ประจักษ์ พรรณสุตร. (2552). *ปัจจัยด้านระเบียบ ข้อกำหนด และข้อบังคับของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสัญญาก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิศวกรรมโครงสร้างพื้นฐานและการบริหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560. (24 กุมภาพันธ์ 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 24 ก.

อานูภาพ จันทร์ตรา. (2549). *การศึกษาปัญหาอุปสรรคที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารสัญญางานก่อสร้าง ภาครัฐ กรณีศึกษาสัญญาจ้าง กรมช่างโยธาทหารเรือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิศวกรรมและการบริหารการก่อสร้าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.

Transparency International. (2566). *Corruption Perceptions Index*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.transparency.org/en/countries/thailand>

Yamane, T. (1967). *Elementary sampling theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

**ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างของหน่วยงานรัฐ
กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
**Factors Affecting Construction Contract Management of Subdistrict Administrative
Organization in Ayutthaya District, Ayutthaya Province**

กาญจนา ประทับแก้ว¹ ธีรเดช สนองทวีพร² วรานนท์ คงสง³ และชัยวัฒน์ ภูวอรกุลชัย⁴
Karnjana Pratabkaew¹ Teeradej Srongtaweeporn² Waranon Kongsong³
and Chaiwat Pooworakulchai⁴

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต¹, รองคณบดี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนวัตกรรมบูรณาการ,
อาจารย์สาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{3,4}
E-mail: 6514770006@rumail.ru.ac.th¹, Teeradej@nbk.ac.th², waranon.k@rumail.ru.ac.th³,
chaiwat.p@rumail.ru.ac.th⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ (2) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรผู้ที่เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ควบคุมงาน และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 13 แห่ง รวมทั้งสิ้น 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีความรุนแรง (Severity Index) ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่เกิดจากผู้รับจ้าง ปัจจัยที่เกิดจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสัญญาของหน่วยงาน และปัจจัยด้านเอกสารสัญญา มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างในระดับปานกลาง และปัจจัยภายนอก มีผลกระทบในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างที่มีค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบสูงสุด คือ ผู้รับจ้างรีบเร่งทำงานในช่วงใกล้ถึงวันครบกำหนดส่งมอบงานตามสัญญา โดยมีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างในระดับปานกลาง (2) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างที่มีความสำคัญอันดับแรก เมื่อเรียงลำดับจากค่าดัชนีความรุนแรง (S.I.) คือ บุคลากรกองช่างที่มีความรู้ด้านวิศวกรรมมีจำนวนจำกัด จึงมีการแต่งตั้งบุคลากรที่อยู่ในสายงานอื่นมาเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง ซึ่งไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพวิศวกรรม

คำสำคัญ: การบริหารสัญญาก่อสร้าง ผลกระทบ องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The purposes of this research were (1) to analyze the factors affecting construction contract management of the Subdistrict Administrative Organization in Ayutthaya District, Ayutthaya Province and (2) to rank the factors affecting construction contract management of the Subdistrict Administrative Organization in Ayutthaya District, Ayutthaya Province. This study was conducted with a quantitative approach. The samples are 52 construction supervisors and supplies acceptance committee of 13 Subdistrict Administrative Organizations in Ayutthaya District, Ayutthaya Province. Data were collected by using questionnaire. The data obtained were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and severity index. The results showed that (1) factors caused by contractors, factors caused by people involved in the organization's contract management, and contract documents affected construction contract management at a moderate level. In term of external factors affected construction contract management at a low level. And when considering the details of each item, it was found that the factor affecting construction contract management at the highest mean value is the contractor's rush to work when it nearly delivery due date. Which is at the moderate level of impact. (2) The most important factor affecting construction contract management, when sorted by severity index (S.I.), is the limited number of engineering personnel with engineering knowledge. As a result, personnel without engineering knowledge were appointed to be the construction supplies acceptance committee.

Keywords: Construction contract management, Subdistrict Administrative Organization, Effecting

บทนำ

ปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ได้มีการจัดจ้างก่อสร้างเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นงานก่อสร้างอาคาร ถนน สะพาน หรือชลประทาน เป็นต้น ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเป็นส่วนใหญ่ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กรมบัญชีกลางได้มีการรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 – 31 สิงหาคม 2566) พบว่า มีงานจ้างก่อสร้างจำนวน 247,810 โครงการ รวมเป็นมูลค่ามากถึง 410,631.02 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 35.52 ของมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างทั้งหมด ซึ่งมีมูลค่ามากเป็นลำดับสองรองจากงานซื้อที่มีมูลค่า 460,934.97 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 39.87 (กรมบัญชีกลาง, 2566) และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีงานจ้างก่อสร้างจำนวน 229,888 โครงการ รวมเป็นมูลค่า 356,533.80 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 30.53 ของมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างทั้งหมด ซึ่งมีมูลค่ามาก

เป็นลำดับสองรองจากงานซื้อที่มีมูลค่า 471,845.91 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 40.40 (กรมบัญชีกลาง, 2565) ซึ่งจากรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 งานจ้างก่อสร้างมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนหน้า

สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐนั้น จะประกอบด้วยหลายขั้นตอน ซึ่งการบริหารสัญญาเป็นหนึ่งในขั้นตอนที่สำคัญของการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานจ้างก่อสร้าง เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านการบริหารสัญญาก่อสร้างในระหว่างการดำเนินการก่อสร้างนั้นมีกระบวนการที่จะต้องปฏิบัติ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดของสัญญา หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติที่กำหนดอย่างเคร่งครัด (กุลวรรธ สุริยะศรี, 2562) ดังนั้น การปฏิบัติงานในขั้นตอนนี้จึงมีโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดได้ง่าย โดยในรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบข้อตรวจพบที่เกี่ยวข้องและสืบเนื่องมาจากการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างของหน่วยงานของรัฐหลายลักษณะ เช่น งานก่อสร้างไม่เป็นไปตามแบบรูป รายการที่กำหนด ผู้ควบคุมงานไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง ไม่เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ มีการจัดทำแบบรูปรายการไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่จริงหรือไม่เป็นไปตามกฎหมายคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างโดยที่งานไม่ตรงตามแบบรูปรายการ การบริหารสัญญาไม่เป็นไปตามกฎหมายก่อสร้างไม่ครบถ้วนตามเงื่อนไขในสัญญา เป็นต้น จากข้อตรวจพบต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าในภาพรวมหน่วยงานรัฐหรือบุคลากรของหน่วยงานรัฐนั้นยังไม่สามารถบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาจเป็นเพราะมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ ซึ่งการบริหารสัญญาที่ไม่มีประสิทธิภาพนั้น อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงานก่อสร้าง ระยะเวลาก่อสร้าง งบประมาณ ทำให้ราชการเสียประโยชน์ และไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมทั้งบางกรณีอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับจ้างจนเกิดการละทิ้งงานหรือมีการฟ้องร้องกันได้ อีกทั้งยังมีโทษแก่ตัวผู้ปฏิบัติงานกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างของหน่วยงานรัฐ เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง โดยจะทำการศึกษากับองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับอำเภอพระนครศรีอยุธยาจัดเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ จึงมีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ มากมาย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่และผู้ที่ย้ายไปมา ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา มีการจัดจ้างก่อสร้างเกิดขึ้นหลายโครงการ ซึ่งผู้วิจัยก็ได้มีโอกาสตรวจสอบการจัดจ้างก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยาบางแห่งพบว่ายังมีการบริหารสัญญาไม่ถูกต้อง ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดของสัญญา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปหาแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป อีกทั้งอาจสามารถเป็นแนวทางให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อื่น นำไปปรับใช้กับหน่วยงานของตนเองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างของหน่วยงานรัฐ เพื่อนำมากำหนดตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

กรกช อ่อนน่วม และธนา เรื่องธรรมสิงห์ (2562) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลที่ได้ทำให้ทราบว่าปัญหาอุปสรรคของการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า ปัจจัยที่เป็นปัญหาประกอบด้วย ด้านการจัดหา, ด้านการขาดความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน, ด้านการควบคุม, ด้านการบริหารสัญญา และด้านการบำรุงรักษา โดยในส่วนของปัญหาด้านการบริหารสัญญาจะเกี่ยวกับแบบก่อสร้าง เช่น การออกแบบไม่ถูกต้องหรือการออกแบบไม่สามารถทำได้จริงไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ช่างต้องมีการแก้ไขบ่อย และผู้รับจ้างส่วนใหญ่ที่ได้รับการว่าจ้างจากหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการก่อสร้างมักจะเร่งดำเนินงานในช่วงที่ใกล้หมดระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา ผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามแบบที่ได้ตกลงกับหน่วยงานไว้ อีกทั้งในบางครั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่มีความเชี่ยวชาญในงานช่างทำให้ผลงานจ้างก่อสร้างที่ได้รับไม่ค่อยมีประสิทธิภาพหรือไม่ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด

ทวีวุฒิ นามศิริ และกอบร ศรีนาวิน (2558) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารสัญญาก่อสร้างในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารสัญญาที่สำคัญที่กระทบระยะเวลา ค่าใช้จ่ายและคุณภาพของโครงการ คือ การจัดการส่งมอบงาน ผลประโยชน์และความคุ้มค่างบประมาณ และความพึงพอใจในผลงาน การศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่าบริบทการบริหารสัญญามหาวิทยาลัยของรัฐควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

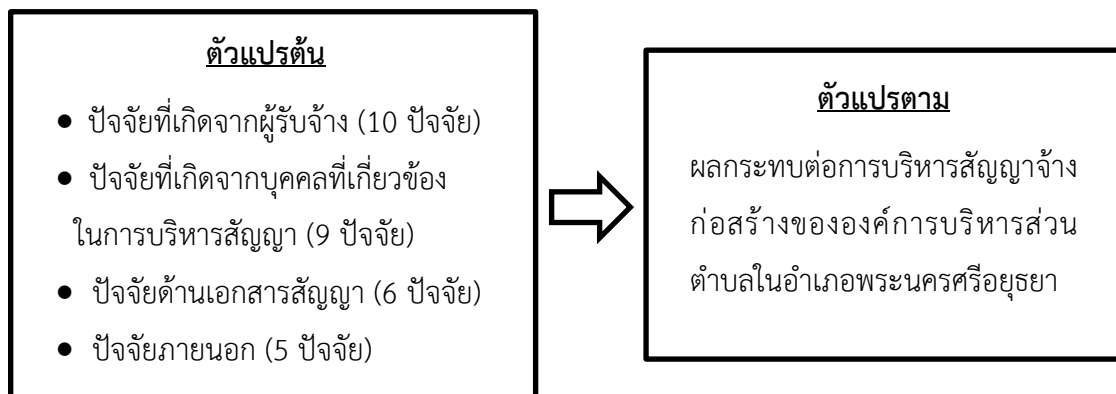
ปรีชา อินสาลี (2556) ศึกษาปัญหาการแก้ไขสัญญาระหว่างการก่อสร้างโครงการภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อตกลงสัญญามากที่สุด คือ ข้อขัดแย้งขอบเขตของงานไม่ชัดเจน และไม่ครบถ้วนตามที่ระบุในรูปแบบและรายการ โดยผลจากงานวิจัยนี้ทำให้ตระหนักถึงปัจจัยเสี่ยง ในการบริหารงานก่อสร้างที่เกี่ยวข้ององค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงกระบวนการบริหารสัญญาจ้าง โดยต้องเริ่มต้นจาก

กระบวนการออกแบบต้อง มีความชัดเจน แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน ตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน เพื่อลดความเสี่ยงในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อตกลงสัญญา

ชัยวัฒน์ ภูวกรกุลชัย (2559) ได้ศึกษาผลกระทบต่อการบริหารจัดการสัญญาก่อสร้างโครงการของส่วนราชการที่นำไปสู่ปัญหาต่อโครงการก่อสร้างในด้านระยะเวลา ต้นทุน คุณภาพ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอปรับปรุงการบริหารจัดการสัญญาก่อสร้างของส่วนราชการ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบการบริหารจัดการสัญญาก่อสร้าง โครงการของส่วนราชการ คือ ปัจจัยภายในโครงการทั้งจากฝั่งผู้ว่าจ้าง (ภาครัฐ) และฝั่งผู้รับจ้าง (ภาคเอกชน) ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากบุคลากรกระบวนการทำงาน และเอกสารประกอบการทำงานและในส่วนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุและที่แก้ไขเพิ่มเติม นับเป็นอุปสรรคทางอ้อมในการบริหารจัดการสัญญา เนื่องจากทำให้เกิดความยุ่งยากและซับซ้อน ทั้งนี้ในการบริหารสัญญาภาครัฐให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ มีการแต่งตั้งบุคคลกรในการบริหาร ดูแล ควบคุม ติดตามอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นโครงการจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการก่อสร้าง

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้จำแนกและกำหนดปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง โดยประกอบด้วยกลุ่มปัจจัยหลัก 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 30 ปัจจัยย่อย ซึ่งสามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยได้ ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยได้ทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง จากนั้นจึงจำแนกและกำหนดปัจจัยในด้านต่าง ๆ นำไปสร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล

จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติขั้นพื้นฐานและทำการแปลผล รวมทั้งหาค่าดัชนีความรุนแรง (Severity Index : S.I.) และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง และทำการสรุปผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 13 แห่ง ได้แก่ ผู้ที่เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ควบคุมงาน จำนวน 13 คน และผู้ที่เคยปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง จำนวน 39 คน รวมทั้งสิ้น 52 คน โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับผลกระทบและระดับความถี่ในการเกิดขึ้นของแต่ละปัจจัย ซึ่งจะมีการกำหนดข้อคำถามรวม 30 ข้อ ตามจำนวนปัจจัยย่อย โดยแยกตามกลุ่มปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากผู้รับจ้าง (10 ปัจจัย) ปัจจัยที่เกิดจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสัญญาของหน่วยงาน (9 ปัจจัย) ปัจจัยด้านเอกสารสัญญา (6 ปัจจัย) และปัจจัยภายนอก (5 ปัจจัย)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) ของหน้าที่ที่เคยได้รับแต่งตั้ง และประสบการณ์ทำงาน
2. วิเคราะห์ระดับผลกระทบ (Impact Level) ของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง ด้วยการหาค่าเฉลี่ยของข้อมูล (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์หาค่าดัชนีความรุนแรง (Severity index) ของแต่ละปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง โดยใช้สูตร ค่าดัชนีความรุนแรง (S.I.) = [ค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบ (Impact Level) x ค่าเฉลี่ยระดับความถี่ (Frequency Level)] / [ช่วงชั้นระดับผลกระทบ (5) x ช่วงชั้นระดับความถี่ (5)] และทำการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างตามค่าดัชนีความรุนแรง (S.I.) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ควบคุมงานคิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง ร้อยละ 75 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 13.46, 5-10 ปี ร้อยละ 26.92, 11-20 ปี ร้อยละ 48.08 และมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 11.54

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง เมื่อจำแนกตามกลุ่มปัจจัยแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยที่เกิดจากผู้รับจ้าง ปัจจัยที่เกิดจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสัญญาของหน่วยงาน และปัจจัยด้านเอกสารสัญญา โดยมีค่าเฉลี่ย 2.92, 2.72 และ 2.70 ตามลำดับ ซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยภายนอก มีค่าเฉลี่ย 2.36 มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างในระดับน้อย โดยผลการวิเคราะห์ระดับผลกระทบของปัจจัยย่อยในแต่ละด้าน แสดงได้ดังตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 4

ตารางที่ 1 ระดับผลกระทบของปัจจัยที่เกิดจากผู้รับจ้าง

ปัจจัยที่เกิดจากผู้รับจ้าง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ผู้รับจ้างไม่เร่งเข้าทำงานภายหลังจากวันเวลาเริ่มสัญญาก่อสร้าง	3.33	1.14	ปานกลาง
2. ผู้รับจ้างรีบเร่งทำงานในช่วงใกล้ถึงวันครบกำหนด ส่งมอบงานตามสัญญา ส่งผลทำให้งานมีคุณภาพลดลง	3.40	1.17	ปานกลาง
3. การบริหารจัดการโครงการของผู้รับจ้างไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดการด้านเวลา ต้นทุน บุคลากร และเครื่องจักร	3.02	1.25	ปานกลาง
4. เกิดความผิดพลาดในการทำงาน โดยมีสาเหตุมาจากการควบคุมงานหรือการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างเอง	2.60	1.11	น้อย
5. แรงงานไม่มีฝีมือ ส่งผลต่อคุณภาพงาน	3.08	1.30	ปานกลาง
6. การขาดแคลนแรงงาน ไม่มีคนงานเข้าทำงาน กระทบต่อระยะเวลาของโครงการ	2.98	1.43	ปานกลาง
7. การขาดแคลนวัสดุในท้องตลาด	2.54	1.35	น้อย
8. การขาดสภาพคล่องทางการเงิน	2.60	1.26	น้อย
9. การส่งขออนุมัติวัสดุ และแบบก่อสร้างจริง (Shop drawing) ล่าช้า ส่งผลให้การพิจารณาอนุมัติล่าช้าไปด้วย	2.71	1.29	ปานกลาง
10. การส่งมอบงานล่าช้า	2.98	1.26	ปานกลาง
รวม	2.92	1.29	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่เกิดจากผู้รับจ้าง ที่มีค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ผู้รับจ้าง รับผิดชอบงานในช่วงใกล้ถึงวันครบกำหนดส่งมอบงานตามสัญญา มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง ระดับปานกลาง รองลงมา คือ ผู้รับจ้างไม่เร่งเข้าทำงานภายหลังจากวันเวลาเริ่มสัญญาก่อสร้าง มีผลกระทบต่อ ระดับปานกลาง และแรงงานไม่มีฝีมือ มีผลกระทบระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 ระดับผลกระทบของปัจจัยที่เกิดจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสัญญาของหน่วยงาน

ปัจจัยที่เกิดจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสัญญา ของหน่วยงาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
1. ผู้ควบคุมงานไม่ศึกษาและทำความเข้าใจแบบรูปรายการ ละเอียดของงานตามสัญญาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้	2.62	1.29	ปานกลาง
2. ผู้ควบคุมงานขาดความเอาใจใส่ในการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงานของผู้รับจ้าง	2.54	1.36	น้อย
3. ผู้ควบคุมงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้ ถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	2.62	1.44	ปานกลาง
4. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างไม่ได้ศึกษา และทำความเข้าใจเอกสารสัญญาและเอกสารแนบท้ายสัญญา ทั้งหมด	2.60	1.32	น้อย
5. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างขาดความเอา ใจใส่ในการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานในการก่อสร้าง	2.58	1.21	น้อย
6. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการ บริหารสัญญาและตรวจรับพัสดุ	2.58	1.31	น้อย
7. การให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่พัสดุหรือผู้เกี่ยวข้องในการ แก้ไขเอกสารสัญญา	2.85	1.23	ปานกลาง
8. บุคลากรกองช่างที่มีความรู้ด้านวิศวกรรมมีจำนวนจำกัด จึง มีการแต่งตั้งบุคลากรที่อยู่ในสายงานอื่นมาเป็นคณะกรรมการ ตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง ซึ่งไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ทางด้านวิชาชีพวิศวกรรม	3.31	1.23	ปานกลาง
9. การประสานงานและการสื่อสารระหว่างผู้รับจ้าง ผู้ ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง ไม่ดีพอ	2.77	1.10	ปานกลาง
รวม	2.72	1.30	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ปัจจัยที่เกิดจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสัญญาของหน่วยงาน ที่มีค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ บุคลากรกองช่างที่มีความรู้ด้านวิศวกรรมมีจำนวนจำกัด จึงมีการแต่งตั้งบุคลากรที่อยู่ในสายงานอื่นมาเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างระดับปานกลาง รองลงมา คือ การประสานงานและการสื่อสารระหว่างผู้รับจ้าง ผู้ควบคุมงานและคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างไม่ดีพอ มีผลกระทบระดับปานกลาง และการให้ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่พัสดุหรือผู้เกี่ยวข้องในการแก้ไขเอกสารสัญญา มีผลกระทบระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 ระดับผลกระทบของปัจจัยด้านเอกสารสัญญา

ปัจจัยด้านเอกสารสัญญา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. แบบก่อสร้างไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่หน้างานจริง	2.79	1.32	ปานกลาง
2. ระบุรายละเอียดในแบบรูปรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน	2.85	1.35	ปานกลาง
3. รายละเอียดในแบบรูปรายการมีความขัดแย้งกัน	2.79	1.31	ปานกลาง
4. บัญชีแสดงปริมาณงานและราคาไม่ถูกต้อง	2.83	1.53	ปานกลาง
5. บัญชีแสดงปริมาณงานและราคามีรายการและปริมาณงานไม่สอดคล้องกับแบบรูปรายการละเอียด	2.75	1.41	ปานกลาง
6. สัญญาจ้างมีการแบ่งงวดงานในการจ่ายเงินไม่เหมาะสม	2.21	1.18	น้อย
รวม	2.70	1.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 ปัจจัยด้านเอกสารสัญญา ที่มีค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ระบุรายละเอียดในแบบรูปรายการไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจน มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างในระดับปานกลาง รองลงมา คือ บัญชีแสดงปริมาณงานและราคาไม่ถูกต้อง มีผลกระทบระดับปานกลาง และแบบก่อสร้างไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่หน้างานจริง มีผลกระทบระดับปานกลาง

ตารางที่ 4 ระดับผลกระทบของปัจจัยภายนอก

ปัจจัยภายนอก	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. เหตุการณ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน เช่น โรคระบาด	2.35	1.31	น้อย
2. เหตุที่เกิดจากภัยทางธรรมชาติ เช่น อุทกภัย	2.83	1.50	ปานกลาง
3. สภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น ฝนตกหนัก	2.65	1.18	ปานกลาง
4. สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ	2.17	1.05	น้อย
5. เหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง	1.81	1.18	น้อยที่สุด
รวม	2.36	1.30	น้อย

จากตารางที่ 4 ปัจจัยภายนอก ที่มีค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เหตุที่เกิดจากภัยทางธรรมชาติ เช่น อุทกภัย มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างระดับปานกลาง รองลงมา คือ สภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น ฝนตกหนัก มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างระดับปานกลาง และเหตุการณ์อื่น ๆ ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน เช่น โรคระบาด มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างในระดับน้อย

3. การจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างใน 5 อันดับแรก จากกลุ่มปัจจัยทั้ง 4 ด้าน (30 ปัจจัยย่อย) โดยเรียงลำดับค่าดัชนีความรุนแรง (S.I.) จากมากไปหาน้อย

ตารางที่ 5 ผลการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง

ลำดับความสำคัญ	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง	ค่าเฉลี่ยผลกระทบ	ค่าเฉลี่ยความถี่	ค่า S.I.
1	บุคลากรกองช่างที่มีความรู้ด้านวิศวกรรมมีจำนวนจำกัด จึงมีการแต่งตั้งบุคลากรที่อยู่ในสายงานอื่นมาเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง	3.31	2.71	0.36
2	ผู้รับจ้างรีบเร่งทำงานในช่วงใกล้ถึงวันครบกำหนดส่งมอบงานตามสัญญา ส่งผลทำให้งานมีคุณภาพลดลง	3.40	2.54	0.35
3	ผู้รับจ้างไม่เร่งเข้าทำงานภายหลังจากวันเวลาเริ่มสัญญาก่อสร้าง	3.33	2.38	0.32
4	การบริหารจัดการโครงการของผู้รับจ้างไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดการด้านเวลา ต้นทุน บุคลากร และเครื่องจักร	3.02	2.19	0.26
5	แรงงานไม่มีฝีมือ ส่งผลต่อคุณภาพของงาน	3.08	2.08	0.26

จากการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยด้วยค่าดัชนีความรุนแรง (S.I.) จากมากไปหาน้อย พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างที่มีความสำคัญอันดับแรกจากกลุ่มปัจจัยทั้ง 4 ด้าน (30 ปัจจัยย่อย) คือ บุคลากรกองช่างที่มีความรู้ด้านวิศวกรรมมีจำนวนจำกัด จึงมีการแต่งตั้งบุคลากรที่อยู่ในสายงานอื่นมาเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง ซึ่งไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพวิศวกรรม โดยมีค่า S.I. = 0.36

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างสูงสุดตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง คือ ปัจจัยที่เกิดจากผู้รับจ้าง โดยมีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ปัจจัยที่เกิดจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสัญญาของหน่วยงานกับปัจจัยด้านเอกสารสัญญา มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยภายนอกมีผลกระทบในระดับน้อย โดยการที่ปัจจัยที่เกิดจากผู้รับจ้างมีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างสูงสุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นนั้น อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสัญญาของผู้ว่าจ้างไม่สามารถควบคุมได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดรายชื่อของกลุ่มปัจจัยที่เกิดจากผู้รับจ้าง จะพบว่า ปัจจัยย่อยที่มีค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบสูงใน 3 ลำดับแรก คือ ผู้รับจ้างรีบเร่งทำงานในช่วงใกล้ถึงวันครบกำหนดส่งมอบงานตามสัญญาส่งผลทำให้งานมีคุณภาพลดลง ผู้รับจ้างไม่เร่งเข้าทำงานภายหลังจากวันเวลาเริ่มสัญญาก่อสร้าง และแรงงานไม่มีฝีมือส่งผลต่อคุณภาพของงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกรกช อ่อนนุ่ม และ ฌาน เรืองธรรมสิงห์ (2562) ที่ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัญหาด้านการบริหารสัญญาจะเกี่ยวกับผู้รับจ้างส่วนใหญ่ที่ได้รับการว่าจ้างจากหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการก่อสร้าง มักจะเร่งดำเนินงานในช่วงที่ใกล้หมดระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทัต นาควิเชียร (2555) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความล่าช้าในโครงการก่อสร้างถนนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตปริมณฑล พบว่า ประเด็นผู้รับจ้างเข้าดำเนินการในพื้นที่ล่าช้า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอยู่ใน 3 ลำดับแรก ที่มีผลต่อความล่าช้าในโครงการก่อสร้าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณพงศ์ ฟองสินธุ์ (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การควบคุมคุณภาพโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานภายใต้การควบคุมดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า แรงงานที่มีอยู่ไม่เพียงพอหรือไม่มีฝีมือ เป็นหนึ่งในปัจจัยที่อยู่ใน 5 ลำดับแรกที่มีผลกระทบต่อ การควบคุมคุณภาพโครงการก่อสร้าง

และจากผลการจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยด้วยค่าดัชนีความรุนแรง (Severity Index) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับผลกระทบ (Impact Level) ร่วมกับความถี่ในการเกิดขึ้นของปัจจัย (Frequency Level) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารจ้างก่อสร้างที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ บุคลากรกองช่างที่มีความรู้ด้านวิศวกรรมมีจำนวนจำกัด จึงมีการแต่งตั้งบุคลากรที่อยู่ในสายงานอื่นมาเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้าง ซึ่งไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพวิศวกรรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหน่วยงานมีการจัดอัตรากำลังคนไม่เหมาะสมกับปริมาณงานที่กองช่างต้องปฏิบัติ จึงมีการแต่งตั้งกรรมการตรวจรับพัสดุมาจากสายงานอื่น ซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาโดยตรง เนื่องจากการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสัญญาหรือกรรมการตรวจรับพัสดุควรมีความรู้ทางด้านวิชาชีพวิศวกรรมร่วมด้วย เพื่อให้สามารถพิจารณา ตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในงานก่อสร้างได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและทันท่วงที โดยการที่บุคลากรกองช่างมีจำนวนจำกัดนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพจน์ กองทอง (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาของการปฏิบัติงานส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัญหาของ

การบริหารงานบุคคลส่วนโยธาที่สำคัญ คือ จำนวนของบุคลากรส่วนโยธา ซึ่งบุคลากรมีจำนวนน้อย ปริมาณงานที่จะต้องปฏิบัติมีมากบุคลากรคนหนึ่งจึงต้องปฏิบัติหลายอย่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานควรทำการศึกษาและวางแผนอัตรากำลังคนของส่วนกองช่าง หากอัตรากำลังคนที่มีอยู่น้อยกว่าที่ควรจะเป็น ควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเพิ่มเติมให้เพียงพอและเหมาะสมต่อภารกิจและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ
2. ควรส่งบุคลากรที่มีส่วนในการบริหารสัญญา เข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีการจัดอบรม และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงการบริหารสัญญาในงานจ้างก่อสร้างอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้เพิ่มเติม และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารสัญญาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ผู้ควบคุมงานและกรรมการตรวจรับพัสดุควรเข้าควบคุมงานและตรวจสอบการทำงานของผู้รับจ้างอย่างสม่ำเสมอในช่วงที่มีการเร่งรัดงาน เพื่อให้ผลงานถูกต้องครบถ้วนและมีคุณภาพ เป็นไปตามเงื่อนไขและข้อกำหนดของสัญญา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ภายในพื้นที่อำเภอเดียวกัน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการขยายขอบเขตด้านพื้นที่ให้กว้างขึ้น โดยอาจจะศึกษากับองค์การบริหารส่วนตำบลในหลาย ๆ อำเภอหรือทั่วทั้งจังหวัด
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงานอื่นที่อยู่ภายใต้สังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นเดียวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้างของทั้งหน่วยงานรัฐและผู้รับเหมาที่เป็นคู่สัญญาของรัฐ โดยอาจกำหนดปัจจัยเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมและออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยให้สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้จากทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลมุมมองจากทั้งผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้าง และสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์หรือความแตกต่างระหว่างกลุ่มได้

บรรณานุกรม

- กรกช อ่อนน่วม และฉาน เรืองธรรมสิงห์. (2562). ปัญหาและอุปสรรคในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 6(2), หน้า 222-233.
- กรมบัญชีกลาง. (2565). *รายงานภาพรวมผลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (ตุลาคม 2564-กันยายน 2565)*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gprocurement.go.th/wps/wcm/>

connect/fa8583f6-2e10-4f3e-b43b-11887d23033a/รายงานภาพรวมผลการจัดซื้อจัดจ้าง
ภาครัฐ+ประจำปีงบประมาณ+พ.ศ.+2565+%28ตุลาคม+2564+--+กันยายน+2565%29.pdf?
MOD=AJPERES&CACHEID= ROOTWORKSPACE-fa8583f6-2e10-4f3e-b43b-11887d23033a-
oHLBy73.

กรมบัญชีกลาง. (2566). ผลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 รายเดือนสิงหาคม.
เข้าถึงได้จาก: http://www.gprocurement.go.th/wps/wcm/connect/ba7fe76b-7220-47af-b6e2-992a26b5db77/PPTผลการจัดซื้อจัดจ้างปงม_2566_08.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-ba7fe76b-7220-47af-b6e2-992a26b5db77-oHLCFs6.

กฤษณพงศ์ ฟองสินธุ์ และภัทร์อร ฟองสินธุ์. (2563). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการควบคุมคุณภาพ
โครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานภายใต้การควบคุมดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
วารสารวิจัยและพัฒนา มจร, 43(3), หน้า 243-255.

กุลวรรธ สุริยะศรี. (2562). *คู่มือการปฏิบัติงานการบริหารสัญญางานก่อสร้าง*. เข้าถึงได้จาก: <https://lawdivision.kku.ac.th/wp-content/uploads/2020/02/คู่มือการปฏิบัติงาน-เรื่อง-การบริหารสัญญางานก่อสร้าง.pdf>.

ชัยวัฒน์ ภูวกรกุลชัย. (2559). ผลกระทบต่อการบริหารจัดการสัญญาก่อสร้างโครงการของส่วนราชการ.
ดัชนีพนธ์ปริญาปรัชญาดุสิตบัณฑิต. สาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

ทวิวุฒิ นามศิริ และกอบร ศรีนาวิน. (2558). ปัญหาการบริหารสัญญาก่อสร้างในมหาวิทยาลัยของรัฐ.
การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 34. 27 มีนาคม 2558, หน้า 225-238.
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทัต นาควิเชียร. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความล่าช้าในโครงการก่อสร้างถนนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
เขตปริมณฑล. *วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต*. สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

ปรีชา อินสาลี. (2556). *ปัญหาการแก้ไขสัญญาระหว่างการก่อสร้างโครงการภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
โครงการปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิชา
วิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.

สุพจน์ กองทอง. (2559). *สภาพและปัญหาของการปฏิบัติงานส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2566). *รายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2565*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.audit.go.th/th/รายงานผลการปฏิบัติงาน-ประจำปีงบประมาณ-พศ-๒๕๖๕>.

การพัฒนากระบวนการตรวจสอบถังน้ำมันในสายการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์

กรณีศึกษา บริษัทไทยซัมมิทโอโตโมทีฟ จำกัด

Developing a Process for Inspecting Fuel Tanks in Auto Parts Production Lines

A Case Study of Thai Summit Automotive Co., Ltd.

สุรศักดิ์ เศษสินธุ์¹ เลิศเลขา ศรีรัตน์² กฤษดา พิศลยบุตร³ และบุญธรรม หาญพานิชย์⁴

Surasak Setsin¹ Lerdlekha Sriratana² Krisda Phisonyabut³ and Boontham Harnphanich⁴

สาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กรุงเทพมหานคร 10240¹⁻⁴

E-mail: 6514770009@rumail.ru.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาชิ้นงานหลุดรอดข้ามขั้นตอนการผลิตและ (2) เพื่อพัฒนากระบวนการตรวจสอบที่เหมาะสมสำหรับใช้ในสายการผลิตถังน้ำมันของบริษัท ไทยซัมมิทโอโตโมทีฟ จำกัด ซึ่งเป็นกรณีศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลในสายการผลิตถังน้ำมันรุ่น SU ที่มีพนักงานจำนวน 82 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) สาเหตุหลักของปัญหาเกิดจากคนทำงานขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพชิ้นงานและขาดการควบคุมกระบวนการตรวจสอบที่เหมาะสม จึงควรปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบโดยให้มีขั้นตอนการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและไม่ปล่อยงานเสียไปยังขั้นตอนถัดไป พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมผู้ปฏิบัติให้มีความเข้าใจในแผนการตรวจสอบคุณภาพที่ถูกต้อง ปรับปรุงระบบเอกสารให้มีการตรวจสอบที่รัดกุมมากขึ้น และจัดให้ผู้ปฏิบัติงานระดับจัดการเดินตรวจสังเกตการณ์เป็นช่วงเวลาเพื่อให้พนักงานตระหนักในการปฏิบัติตามเอกสารที่กำหนด (2) ภายหลังจากการนำแผนงานที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นระยะเวลา 1 ปี ในปี พ.ศ. 2566 พบว่างานเสียลดลงได้ 107 ชิ้น มูลค่า 214,000 บาท หรือ ลดลงร้อยละ 60.46 และสามารถลดร้อยละงานเสียต่อปริมาณคำสั่งซื้อได้เท่ากับ 0.0487 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนงานเสียในปี พ.ศ.2565 (3) ผลการฝึกอบรมพบว่าพนักงานเข้าใจกระบวนการตรวจสอบมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบความรู้ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.50 เทียบกับก่อนการฝึกอบรม ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากการทดสอบสมมติฐานกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (Paired Samples T-Test) และ (4) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานต่อแผนงานที่ได้พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับพอใจมาก

คำสำคัญ: กระบวนการ การตรวจสอบ ถังน้ำมัน คุณภาพ

Abstract

The objectives of this research are (1) to analyze the causes of inspection problems in production process and (2) to develop an inspection process suitable for use in the fuel tank production line of Thai Summit Automotive Company Limited, which was a case study. The research was conducted by collecting data on the SU fuel tank production line with 82 employees and analyzing the data using statistical and qualitative methods. Research results are as follows: (1) The main cause was workers lacking knowledge and understanding about inspecting the product quality and lacking proper control over the inspection process. Therefore, a plan was created to improve the inspection process for use in the fuel tank production line to have an efficient inspection process and not allow waste to be transferred to the next step. The operators were also trained to have an understanding of the new plan regarding accurate quality inspections. Moreover, the document system was improved as well as the walk-through inspection at periodic intervals was planned to create awareness among employees to follow the specified documents. (2) After implementing the developed plan for one year in 2023, it was found that employee performance was improved. As a result, 107 defects could be reduced, worth 214,000 baht, or a reduction of 60.46 percent compared to the number of defects in 2022. The percentage of defects per order volume could be reduced by 0.0487. (3) Training results found that operators would have a better understanding of the inspection process. The average knowledge test score increased by 18.50 percent compared to before training at the 95 percent confidence level from paired-sample T-Test analysis. (4) Also, the results of the satisfaction assessment according to the developed inspection plan of the operators were at a very satisfactory level.

Keywords: Process , inspection , fuel tank , quality

บทนำ

บริษัทไทยซัมมิทโอโตโมทีฟ จำกัด (โรงงาน 2) เป็นบริษัทในกลุ่มไทยซัมมิทกรุ๊ป ผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ เช่น ชิ้นส่วนโครงสร้างหลัก (Main Body Parts) เครื่องยนต์ (Engine Parts) คันชนหลัง (Bumper Rear) บันไดข้าง (Side Step) อ่างน้ำมันเครื่อง (Oil Pan) และถังน้ำมันรถยนต์ (Fuel Tank) สำหรับถังน้ำมันที่ได้นำมาศึกษานั้นเป็นชิ้นส่วนที่อยู่ในระดับความสำคัญสูงสุดเรียกว่าชิ้นส่วนความปลอดภัย (Safety Part) ที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการตรวจสอบสูงกว่าชิ้นส่วนอื่น ๆ ในปี พ.ศ 2565 มีคำสั่งซื้อ 177,237 ชิ้นต่อปี พบว่าของเสียที่เกิดขึ้นมีจำนวน 177 ชิ้น คิดเป็นมูลค่าของเสีย 354,000 บาท คิดเป็นเปอร์เซ็นต์

งานเสีย 0.0998 เมื่อต้นทุนงานเท่ากับ 2,000 บาทต่อชิ้น เนื่องจากชิ้นส่วนที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดตามมาตรฐาน IATF16949 ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริโภคเนื่องจากสินค้าไม่มีความปลอดภัย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและการดำเนินธุรกิจของบริษัทด้วย บริษัทไทยซัมมิทโอโตโมทีฟ จำกัด (โรงงาน 2) จึงให้ความสำคัญต่อกระบวนการผลิตถึงน้ำมันเป็นอย่างมากโดยใช้หลักการด้านการประกันคุณภาพสินค้าหลังการผลิต มีการบันทึกประวัติของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต เช่นปัญหางานบุบ งานแตก เชื่อมจุดเอียง เชื่อมจุดเป็นตามด ย่น ตะเข็บร้าว และเชื่อมจุดไม่ครบ ซึ่งปัญหาเหล่านี้หากมีการตรวจสอบพบตั้งแต่ต้นกระบวนการผลิตและไม่ปล่อยผ่านไปยังขั้นตอนถัดไป จะสามารถลดปัญหางานเสียที่ท้ายกระบวนการได้ ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ได้อีกด้วย

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการตรวจสอบคุณภาพชิ้นส่วนภายในกระบวนการผลิตถึงน้ำมันและการพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพชิ้นส่วนถึงน้ำมันที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นเพื่อช่วยในการควบคุมปัญหางานเสียที่เกิดขึ้นโดยการตรวจจับงานเสียในขั้นตอนต่าง ๆ ก่อนส่งงานเสียไปยังขั้นตอนถัดไป และเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ โดยคาดว่าแผนงานที่ได้พัฒนาขึ้นจะสามารถช่วยลดของเสีย ลดต้นทุนการผลิต และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการอื่นได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาชิ้นงานเสียหลุดรอดข้ามขั้นตอนการผลิต และ (2) เพื่อพัฒนาแนวทางการตรวจสอบที่เหมาะสมในกระบวนการผลิตถึงน้ำมัน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาการลดของเสียในงานขึ้นรูปท่ออลูมิเนียมในกระบวนการผลิตท่อแอร์รถยนต์ที่มีงานเสียเป็นจำนวนมากโดยมีสาเหตุจากคนปฏิบัติงานผิดพลาดและเครื่องจักรไม่พร้อมใช้งานสามารถใช้แนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและบำรุงรักษาที่มีการจัดทำคู่มือ ปฏิบัติงานการจัดทำเอกสารตรวจสอบการจัดการฝึกอบรมแก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องได้ จากผลการศึกษาพบว่าสามารถลดของเสียลงได้ร้อยละ 70.61 จากการประเมินความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานพบว่ามีความพึงพอใจต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานและบำรุงรักษาที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างมาก (ทองวัน โปธิบาย, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานการให้บริการงานตรวจสอบความปลอดภัยระบบไฟฟ้าโดยใช้คู่มือการปฏิบัติงาน แบบฟอร์มการตรวจสอบและการอบรมให้ความรู้ ที่พบว่าสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากวิศวกรผู้ตรวจสอบ เครื่องมือประกอบการตรวจสอบ วิธีการตรวจสอบ และสถานที่ในการตรวจสอบได้ อีกทั้งยังสร้างความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่อไป (ภาคภูมิ ทิพย์ประเสริฐ, 2564) นอกจากนี้ยังพบว่าการลดงานเสียโดยการติดตั้งอุปกรณ์พิเศษเพื่อช่วยในการตรวจสอบคุณภาพตั้งแต่

การนำเข้าวัตถุดิบสู่กระบวนการผลิตจะสามารถลดปัญหาข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์ได้สูงถึงร้อยละ 99.95 และสร้างความพึงพอใจต่อลูกค้าได้ด้วยเช่นกัน (มณีรัตน์ อินทประเสริฐ และวิษณุทร์ งามสะอาด, 2564)

ในปัจจุบันความคาดหวังของลูกค้าเกี่ยวกับคุณภาพของรถยนต์ทำให้ต้องมีการตรวจสอบตัวถังรถทั้งหมดด้วยความแม่นยำ พนักงานจึงควรมีทักษะด้านการตรวจสอบตัวถังด้วยสายตาเพื่อตรวจหาข้อบกพร่องต่าง ๆ เบื้องต้น และควรมีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบให้มีความแม่นยำโดยใช้การประมวลผลภาพ ซึ่งเมื่อตรวจพบข้อบกพร่องแล้วต้องมีการจำแนกประเภทข้อบกพร่องเพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการซึ่งจะสามารถช่วยลดปัญหาในกระบวนการได้ (Kieselbach, Nöthen, & Heuer, 2019)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้อย่างถูกต้องจะสามารถกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังพบว่าการวางแผนและจัดทำระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจนำวิธีการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบจะสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานได้

การจัดการคุณภาพ

การจัดการคุณภาพสามารถแบ่งออกเป็นลำดับขั้นตามวิวัฒนาการและการพัฒนาการทางแนวคิดด้านการจัดการคุณภาพ 4 ลำดับ ดังนี้ (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2554)

1. การตรวจสอบคุณภาพ (Inspection) หมายถึง การตรวจสอบสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาว่าตรงตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ หากพนักงานตรวจสอบพบความบกพร่องของสินค้า หรือผลิตภัณฑ์สินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นจะถูกคัดแยกออกเป็นสินค้าบกพร่องโดยเป็นการดำเนินการภายในองค์กรเพียงอย่างเดียว

2. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) เป็นกระบวนการจัดการคุณภาพที่พัฒนาขึ้นมาจากการตรวจสอบคุณภาพ มีการอาศัยเทคนิคต่าง ๆ มากขึ้นในการแก้ไขปัญหาการผลิต เพื่อส่งเสริมให้การ ผลิตมีประสิทธิผลมากขึ้น เช่น การทดสอบและตรวจสอบสินค้าในระหว่างที่อยู่ในกระบวนการผลิต การบันทึกผลการดำเนินงาน การแจ้ง ข้อมูลย้อนกลับไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การควบคุมคุณภาพช่วยแก้ปัญหาสินค้าไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

3. การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) หมายถึง การที่องค์กรมีการกำหนดนโยบายด้านคุณภาพไว้อย่างเป็นระบบ มีการจัดทำคู่มือคุณภาพ (Quality Manual) การกำหนดต้นทุนคุณภาพ (Quality Costs) การตรวจสอบระบบคุณภาพ (Auditing) การนำเทคนิคหรือเครื่องมือด้านการจัดการคุณภาพมาใช้เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและสร้างการยอมรับของลูกค้า

4. การจัดการคุณภาพทั้งองค์การ (Total Quality Management) เป็นพัฒนาการขั้นสุดท้ายของการจัดการคุณภาพ เป็นการนำเอานโยบายด้านคุณภาพไปปฏิบัติทั่วทั้งองค์การ โดยผู้บริหารจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการจัดการคุณภาพ ในขณะที่พนักงานเองก็ต้องให้ความสำคัญของการจัดการ คุณภาพด้วย ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงาน ตลอดจนสินค้าและบริการอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของพนักงาน ความเต็มใจของพนักงาน และการทำงานเป็นทีมด้วย

ระบบบริหารคุณภาพ IATF16949

การจัดการระบบบริหารคุณภาพ (Quality Management System: QMS) คือการบริหารจัดการองค์กร อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า เป็นข้อกำหนดของระบบบริหารคุณภาพตาม มาตรฐาน IATF16949 โดยใช้แนวคิดวงจรการบริหารคุณภาพ (Deming Cycle หรือ PDCA Cycle) ซึ่งประกอบไปด้วย P (Plan) คือ การวางแผน D (Do) คือการลงมือปฏิบัติ C (Check) คือการตรวจสอบ และ A (Action) คือการปรับปรุง

IATF 16949 เป็นระบบมาตรฐานการจัดการสำหรับผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ (International Automotive Task Force) โดยกลุ่มองค์กรด้านอุตสาหกรรมยานยนต์จากต่างประเทศที่ร่วมมือกันพัฒนามาจากมาตรฐาน ISO 9001 และ QS 9000 จึงทำให้มาตรฐาน IATF 16949 เป็นที่ยอมรับจากองค์กรผู้ผลิตยานยนต์ทั่วโลก และกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการส่งมอบชิ้นส่วนยานยนต์ว่าผู้ผลิตรายใดที่ได้รับการรับรองระบบ IATF 16949 เท่ากับเป็นการรับรองคุณภาพในการผลิตด้วย เป้าหมายหลักของระบบ IATF 16949 คือ การพัฒนาระบบบริหารคุณภาพเพื่อให้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เน้นการป้องกันการบกพร่องต่าง ๆ ลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นระหว่างขั้นตอนการผลิต และความผันแปรของกลุ่มผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ปรับปรุงกระบวนการผลิต มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาเพื่อให้สินค้าของตัวเองแข่งขันได้ในเรื่องของคุณภาพ การส่งมอบสินค้า รวมทั้งเรื่องของราคา (Splendid Consultant, 2024)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods Research) โดยมีประชากรคือพนักงานฝ่ายผลิตจำนวน 82 คน ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานไม่เท่ากัน ใช้กระบวนการผลิตถังน้ำมันรุ่น SU เป็นกรณีศึกษา จำนวนถังน้ำมันใช้ตามจำนวนยอดผลิตจริง โดยมีจำนวนสั่งซื้อใกล้เคียงกันเฉลี่ย 156,000 ชิ้นต่อปี ขั้นตอนการวิจัยรายละเอียดดังนี้

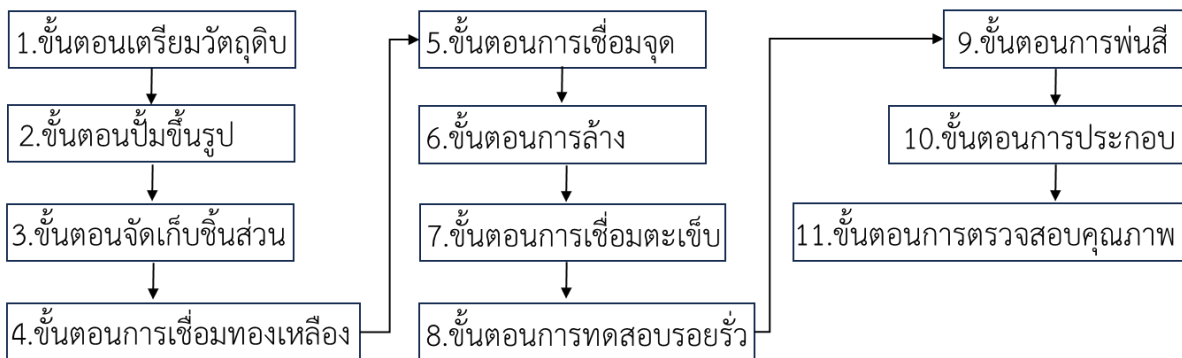
1. กำหนดปัญหาและหัวข้อที่สนใจสำหรับทำวิจัย
2. ทบทวนวรรณกรรม ค้นคว้าทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการวางแผนและออกแบบการวิจัย
3. ออกแบบการวิจัย โดยอ้างอิงแนวทางงานวิจัยจากทบทวนวรรณกรรมเพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนินการวิจัยที่เหมาะสม
4. ดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล ตามแผนการวิจัยที่ออกแบบไว้ มีการจัดเก็บข้อมูลที่จำเป็นในการวิจัยโดยใช้เครื่องมือที่ผ่านการประเมินความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence) จากผู้ทรงคุณวุฒิ
5. วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบและประเมินผลการศึกษาจากข้อมูลก่อนและหลังการปรับปรุงแผนงาน
6. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือใช้สำหรับเก็บข้อมูลของพนักงานผลิตซึ่งเป็นประชากรของการศึกษาก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อประเมินผลการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานตามแผนที่ได้พัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์การศึกษา ประกอบด้วย

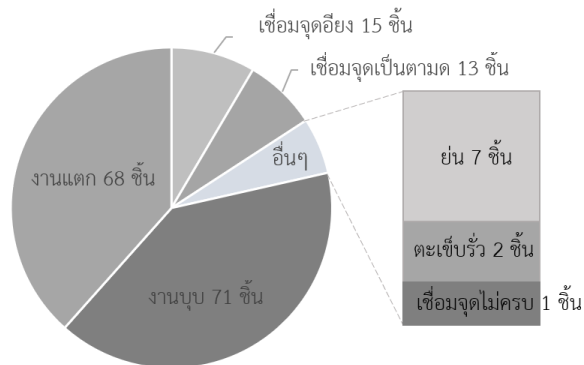
1. แบบประเมินความรู้ของพนักงาน จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย 3 หัวข้อหลักคือ (1) ข้อกำหนดทั่วไป (2) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และ (3) การตรวจสอบคุณภาพ
2. แบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 5 ด้านคือ (1) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (2) บรรยากาศการเรียนรู้ (3) การใช้สื่อการเรียนรู้ (4) รูปแบบการเรียนรู้เป็นทีม และ (5) การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการทำงานจริง

การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

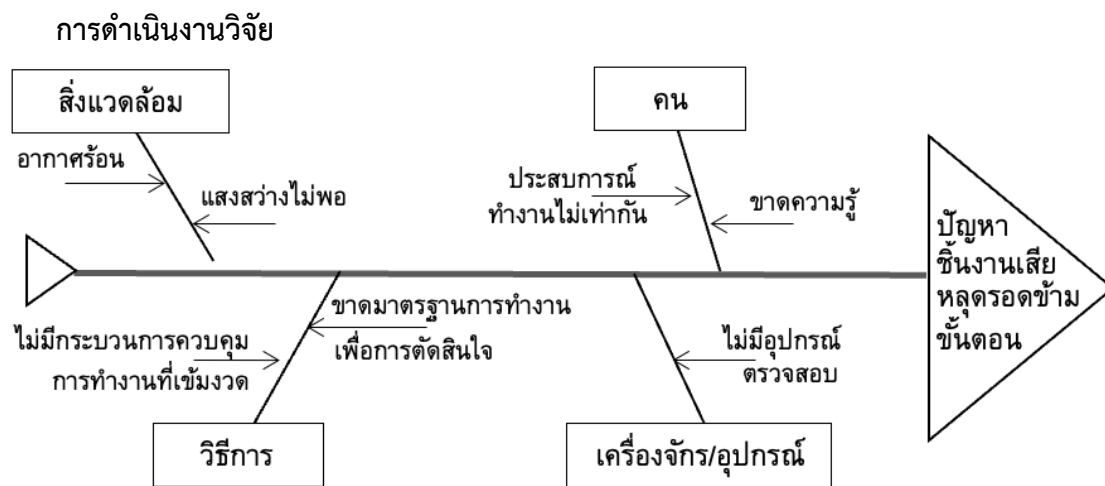
รูปที่ 1 ลำดับขั้นตอนการผลิตถังน้ำมัน

กระบวนการผลิตถังน้ำมันตามรูปที่ 1 ประกอบด้วยขั้นตอนการผลิตหลัก 11 ขั้นตอน เริ่มจากนำวัตถุดิบคือเหล็กแผ่นมาทำการขึ้นรูป ประกอบชิ้นส่วนด้วยการเชื่อม ทำการพ่นสี และประกอบเกจในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งจะมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพอยู่ระหว่างขั้นตอนการผลิตต่าง ๆ โดยพนักงานผลิตเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพด้วยตัวเองภายในกระบวนการ เรียกหลักการนี้ว่า I DO I CHECK หรือ ฉันทำ ฉันทัด เพื่อเน้นในเรื่องคุณภาพชิ้นงาน

รูปที่ 2 สถิติงานเสียที่เกิดขึ้นภายในกระบวนการระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคม ปี พ.ศ. 2565

จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นตามรูปที่ 2 พบข้อมูลปัญหาชิ้นงานเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตและถูกส่งผ่านตามขั้นตอนการผลิตจนตรวจพบในขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพขั้นตอนสุดท้ายเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ.2565 มีงานเสียทั้งหมด 177 ชิ้น เมื่อต้นทุนงานเฉลี่ยชิ้นละ 2,000 บาท งานเสียจึงคิดเป็นมูลค่า 354,000 บาท โดยพบว่าเป็นงานบวมและงานแตกจากขั้นตอนการขึ้นรูปเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 78 ของงานเสียทั้งหมด รองลงมาคือ การเชื่อมจุดผิดพลาด งานย่น และงานร้าว ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 3 แม้ว่างานเสียส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งควรมีการคัดงานเสียออกที่ขั้นตอนนี้ แต่พบว่างานเสียจะตรวจพบที่ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการซึ่งเป็นการตรวจสอบคุณภาพโดยละเอียด เนื่องจากปัญหาการควบคุมคุณภาพและกระบวนการควบคุมคุณภาพที่ไม่รัดกุมจึงทำให้งานเสียหลุดรอดไปที่กระบวนการอื่น ๆ ส่งผลให้ต้นทุนงานเสียสูงขึ้นและเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดงานเสียหลุดรอดไปยังขั้นตอนการส่งมอบลูกค้า จึงควรปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปที่ 3 การวิเคราะห์สาเหตุ ของปัญหาชิ้นงานเสียหลุดรอดข้ามขั้นตอน

จากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาชิ้นงานเสียหลุดรอดไปในกระบวนการอื่น ๆ ตามปัจจัย 4M1E สามารถสรุปและแสดงด้วยแผนผังก้างปลาในรูปที่ 3 ดังนี้

สาเหตุจากคน (Man) เกิดจาก (1) ผู้ปฏิบัติงานการขาดความรู้ความเข้าใจในการทำงาน และ (2) ผู้ปฏิบัติงานมีประสบการณ์ทำงานที่ไม่เท่ากันทำให้มีทักษะในการทำงานไม่เท่ากัน

สาเหตุจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ (Machine/Equipment) เกิดจากไม่มีอุปกรณ์เพื่อช่วยในการตรวจสอบ รวมถึงระบบควบคุมอุปกรณ์ป้องกันความผิดพลาด

สาเหตุจากวิธีการ (Method) เกิดจาก (1) ขาดกระบวนการควบคุมการใช้เอกสารตรวจสอบ (2) เอกสารการตรวจสอบมีรายละเอียดไม่ชัดเจนทำให้พนักงานมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน (3) ขาดการควบคุมการปฏิบัติตามเอกสาร เช่น SOP , Check Sheet , Q-Point และ (4) ไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจนเพื่อช่วยในการตัดสินใจ

สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม (Environment) เกิดจาก (1) พื้นที่ทำงานอากาศร้อนไม่ถ่ายเทส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน (2) แสงสว่างไม่เพียงพอทำให้ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นไม่ชัดเจน

จากผลการวิเคราะห์ปัญหาชิ้นงานเสียหลุดรอดข้ามขั้นตอนตามปัจจัย 4M1E จึงนำมาวิเคราะห์สาเหตุและผลด้วย Why-Why Analysis เพื่อหาแนวทางแก้ไข ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ Why-Why Analysis

สาเหตุ	Why-1	Why-2	How
คน (Man)	ไม่มีความรู้ในการทำงาน	การศึกษาไม่เท่ากัน	จัดฝึกอบรมเพิ่มความเข้าใจ กระบวนการทำงาน
	มีประสบการณ์ทำงานไม่เท่ากัน	อายุงานไม่เท่ากัน	
วิธีการ (Method)	ไม่มีมาตรฐานการทำงานเพื่อการตัดสินใจเชิงคุณภาพ	เน้นการใช้ทักษะส่วนตัวในการตัดสินใจ	จัดทำเอกสารมาตรฐานคู่มือการทำงานที่อธิบายการทำงานอย่างละเอียดเข้าใจง่ายเพื่อช่วยในการตัดสินใจ มอบหมายความรับผิดชอบด้านการควบคุมการตรวจสอบให้ชัดเจน
	ไม่มีกระบวนการควบคุมด้านการตรวจสอบ	ไม่มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ	
เครื่องจักรและอุปกรณ์ (Machine)	ไม่มีอุปกรณ์ช่วยตรวจสอบ	เป็นสายการผลิตแบบใช้คนเป็นหลัก	ติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติม เช่น Vision Sensor เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม (Environment)	แสงสว่างไม่เพียงพอ	หลอดไฟหมดอายุการใช้งาน	เปลี่ยนหลอดไฟใหม่
	อากาศร้อน	พัดลมชำรุดตามอายุการใช้งาน	เปลี่ยนพัดลมใหม่

จากการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขด้วย Why-Why Analysis สรุปได้ว่า

สาเหตุจากคน (Man) เกิดจากปัญหาในเรื่องของระดับความรู้ (Knowledge) และทักษะในการทำงาน (Skill) จึงควรแก้ไขด้วยการให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพ เช่น ความรู้ด้านการประกอบชิ้นงาน และ ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพ

สาเหตุจากวิธีการ (Method) พบว่าเกิดจากปัญหาด้านเอกสารในการปฏิบัติงานที่ไม่ชัดเจนและเข้าใจยาก จึงควรแก้ไขด้วยการปรับปรุงเอกสารการปฏิบัติงานให้มีรายละเอียดที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย มีการจัดทำ

เอกสารตรวจสอบที่รัดกุมและมอบหมายหน้าที่ควบคุมการตรวจสอบที่ชัดเจน รวมถึงจัดทำคู่มือการตรวจสอบคุณภาพเพื่อช่วยในเรื่องการตัดสินใจและเพิ่มความสะดวกในการใช้งานกับพนักงาน ซึ่งจะสามารถลดความผิดพลาดในการทำงานลงได้

สาเหตุจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ (Machine and Equipment) เกิดจากปัญหาการประกอบถังน้ำมันออกแบบสายการผลิตโดยใช้คนทำงานเป็นหลักแต่ขาดระบบควบคุมความผิดพลาดจากการทำงานของคน จึงควรแก้ไขด้วยการติดตั้งอุปกรณ์ช่วยในการตรวจสอบคุณภาพ เช่น Vision Sensor ซึ่งเป็นระบบประมวลผลภาพในกระบวนการตรวจสอบสำหรับคัดกรองชิ้นงานในกระบวนการควบคุมคุณภาพในการผลิต ทั้งนี้การติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติมอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตได้จึงต้องได้รับการอนุญาตจากผู้เกี่ยวข้องก่อนดำเนินการ ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอเป็นแนวทางเพื่อการวางแผนติดตั้งต่อไป

สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม (Environment) สภาพแวดล้อมการทำงานอาจส่งผลถึงประสิทธิภาพในการทำงานได้ ปัญหาความร้อนจากสภาพการทำงาน สามารถปรับปรุงด้วยการเปลี่ยนพัดลมใหม่ และปัญหาแสงสว่างไม่เพียงพอกระทบต่อการมองเห็น ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัดสินใจด้านคุณภาพชิ้นงานด้วย จึงควรเปลี่ยนหลอดไฟแสงสว่างเพื่อช่วยให้การมองเห็นผิวชิ้นงานได้ชัดเจน ผู้วิจัยได้แจ้งต่อผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการแก้ไข ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทันทีเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

วิธีการดำเนินงาน

จากการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไข ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาแผนงานด้านการตรวจสอบที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะที่เกิดจากคนและวิธีการทำงาน โดยได้ปรับปรุงระบบเอกสารการตรวจสอบและจัดทำคู่มือเพื่อเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับแผนงานที่ได้ทำการปรับปรุงเช่น การปรับปรุงเอกสารตรวจสอบเกี่ยวกับคุณภาพ (Check Sheet) และปรับปรุงขั้นตอนการตรวจสอบให้มีความรัดกุมมากขึ้น จัดทำคู่มือมาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพถังน้ำมัน ตัวอย่างเอกสารและคู่มือที่ได้จัดทำขึ้นดังแสดงในรูปที่ 4 รวมถึงจัดให้มีการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบคุณภาพถังน้ำมันและระบบเอกสารต่าง ๆ ที่ได้พัฒนาขึ้น ดังแสดงในรูปที่ 5 และมีการทดสอบความรู้ผู้ปฏิบัติงานเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้วย

การฝึกอบรม เริ่มด้วยการทำแบบทดสอบเพื่อวัดผลความรู้ก่อนการอบรม (Pre-Test) และเริ่มทำการอบรมโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการอบรมให้กับพนักงาน หลังจากการฝึกอบรมวัดผลความรู้อีกครั้ง (Post-Test) ซึ่งผู้เข้าอบรมจะทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อแผนงานด้านการตรวจสอบคุณภาพ และระบบเอกสารที่จัดทำขึ้นด้วย โดยผู้เข้าร่วมอบรมคือพนักงานผลิตทั้งหมดจำนวน 82 คนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตและการตรวจสอบคุณภาพถังน้ำมันซึ่งเป็นประชากรของการศึกษา

รูปที่ 4 คู่มือการตรวจสอบคุณภาพถังน้ำมัน

รูปที่ 5 การอบรมพนักงานเกี่ยวกับแผนการตรวจสอบคุณภาพถังน้ำมัน

ผลการศึกษา

ภายหลังจากนำแผนงานไปปฏิบัติในปี พ.ศ. 2566 และฝึกอบรมพนักงานให้ปฏิบัติงานตามแผนแล้วพบว่าประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้นส่งผลให้งานเสียที่ตรวจพบในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการผลิตถังน้ำมันมีจำนวนลดลงจาก 177 ชิ้นเหลือ 70 ชิ้น หรือลดลงร้อยละ 60.46 โดยคิดเป็นต้นทุนงานเสียที่มีมูลค่าลดลง 214,000 บาท จากคำสั่งซื้อในปี พ.ศ. 2565 และ 2566 เท่ากับ 177,237 และ 136,769 ชิ้นต่อปีตามลำดับ คิดเป็นร้อยละงานเสียต่อปริมาณคำสั่งซื้อใน ปี พ.ศ. 2565 และ 2566 เท่ากับ 0.0998 และ 0.0511 ตามลำดับ สามารถลดได้เท่ากับ 0.0487 ทั้งนี้จะพิจารณามูลค่างานเสียเฉพาะที่พบในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการผลิตเท่านั้น รายละเอียดดังข้อมูลตารางที่ 3 และเมื่อพิจารณางานเสียที่เกิดขึ้นในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งเป็นกระบวนการขึ้นรูปที่มีสัดส่วนงานเสียมากที่สุด (งานบุงและงานแตก) มีการควบคุมคุณภาพชิ้นงานที่ดีขึ้นด้วยวิธีการตรวจเช็คความถูกต้องของวัตถุดิบเหล็กทรงสเปค เงื่อนไขเครื่องจักรถูกต้อง ก่อนทำการผลิตจึงทำให้จำนวนงานเสียในขั้นตอนดังกล่าวหลุดรอดไปจนถึงขั้นตอนสุดท้ายมีจำนวนลดลงด้วย

จากการประเมินความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมตามแผนงานที่ได้พัฒนาขึ้นพบว่าผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในกระบวนการตรวจสอบมากขึ้นที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากการทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่สัมพันธ์กัน (Paired Samples T-Test) โดยมีผลคะแนนก่อนอบรมเฉลี่ย 23.60 คะแนนและหลังอบรมเฉลี่ย 28.96 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งค่าเฉลี่ยสูงขึ้น 5.36 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 18.50 และผลประเมินความพึงพอใจต่อแผนงานตรวจสอบถังน้ำมันที่ได้พัฒนาขึ้นพบว่า

ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 4.48 จาก 5 คะแนน) ผลการประเมินด้านการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.56 จาก 5 คะแนน) และค่าระดับคะแนนความพึงพอใจต่อบรรยากาศการเรียนรู้มีระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 4.39 จาก 5 คะแนน) ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวจะนำไปใช้เพื่อปรับปรุงแผนงานในอนาคตต่อไป

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบจำนวนงานเสียที่พบในการตรวจสอบขั้นสุดท้ายก่อนและหลังการปรับปรุงแผนการตรวจสอบคุณภาพ

ลักษณะงานเสีย	จำนวนงานเสีย (ขึ้นต่อปี)		ความต่าง (ลดลง)
	ปี 2565	ปี 2566	
1. งานบุบ	71	35	50.7%
2. งานแตก	68	20	70.6%
3. เชื่อมจุดเอียง	15	4	73.3%
4. เชื่อมจุดเป็นตามด	13	5	61.5%
5. ย่น	7	5	28.6%
6. ตะเข็บร้าว	2	1	50%
7. เชื่อมจุดไม่ครบ	1	0	100%
รวม	177	70	60.46%
ปริมาณสั่งซื้อ	177,237	136,769	22.84%
งานเสียต่อปริมาณสั่งซื้อ (%)	0.0998	0.0511	0.0487
ต้นทุนงานเสีย (บาท)	354,000	140,000	214,000

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาชิ้นงานเสียหลุดรอดข้ามขั้นตอนในกระบวนการผลิตถึงน้ำมันและพัฒนาแนวทางการตรวจสอบที่เหมาะสม โดยใช้ บริษัท ไทยซัมมิทโอโตโมทีฟ จำกัด เป็นกรณีศึกษา เนื่องจากพบปัญหาชิ้นงานเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตสูงขึ้นและไม่สามารถตรวจจับปัญหาได้ในขั้นตอนการผลิตที่ทำชิ้นงานเสียและเกิดการปล่อยชิ้นงานเสียหลุดรอดไปยังขั้นตอนถัดไป ซึ่งทำให้ต้นทุนงานเสียสูงขึ้นและเพิ่มความเสี่ยงในการส่งมอบงานเสียสู่ลูกค้า จากการศึกษาพบว่าสาเหตุของปัญหาชิ้นงานเสียหลุดรอดข้ามขั้นตอนมีปัจจัยหลักคือ (1) ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้และมีประสบการณ์ไม่เท่ากัน ทำให้ทักษะและความสามารถในการตรวจสอบคุณภาพของชิ้นงานไม่เท่ากัน (2) ด้านวิธีการทำงานที่ขาดการตรวจสอบที่เข้มงวดและไม่มีมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบที่ชัดเจน

(3) ด้านอุปกรณ์และเครื่องจักรที่ขาดการติดตั้งระบบและอุปกรณ์เพื่อช่วยในการตรวจสอบคุณภาพ เนื่องจากการตรวจสอบโดยใช้การตัดสินใจด้วยคนเพียงอย่างเดียว และ (4) ด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน คืออากาศร้อนและแสงสว่างที่ไม่เพียงพอ

จากการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุด้วย Why-Why Analysis จึงได้พัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบคุณภาพให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากผู้ปฏิบัติงานและวิธีการทำงาน โดยมีการปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบให้ละเอียดและรัดกุมมากขึ้น จัดทำเอกสารตรวจสอบ คู่มือการปฏิบัติงาน และกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน รวมถึงการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและตรวจสอบคุณภาพถึงน้ำมันเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและระบบเอกสารตรวจสอบต่าง ๆ ที่ได้พัฒนาขึ้น ภายหลังจากการนำแผนงานที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในปี พ.ศ. 2566 เป็นระยะเวลา 1 ปี พบว่าจำนวนชิ้นงานเสียลดลง 107 ชิ้น คิดเป็นมูลค่างานเสียที่ลดลง 214,000 บาทหรือลดลงร้อยละ 60.46 เปรียบเทียบกับข้อมูลงานเสียปี พ.ศ. 2565 จากคำสั่งซื้อในปี พ.ศ. 2565 และ 2566 เท่ากับ 177,237 และ 136,769 ชิ้นต่อปีตามลำดับ คิดเป็นร้อยละงานเสียต่อปริมาณคำสั่งซื้อใน ปี พ.ศ. 2565 และ 2566 เท่ากับ 0.0998 และ 0.0511 ตามลำดับ สามารถลดได้เท่ากับ 0.0487 เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจต่อแผนงานด้านการตรวจสอบคุณภาพที่ได้พัฒนาขึ้นเมื่อพิจารณาจากผลการประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรม จึงสามารถตรวจสอบคุณภาพชิ้นงานได้ถูกต้องมากขึ้น และผลประเมินความพึงพอใจต่อแผนงานดังกล่าวอยู่ในระดับพอใจมาก ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านอุปกรณ์และเครื่องจักรคือควรมีการติดตั้งระบบหรืออุปกรณ์พิเศษเพื่อช่วยให้การตรวจสอบมีความถูกต้องมากขึ้น ได้นำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปสำหรับด้านสิ่งแวดล้อมคือการติดตั้งพัดลมระบายอากาศและระบบแสงสว่างให้เพียงพอต่อการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ได้พิจารณาดำเนินการเรียบร้อยแล้ว

จากผลการศึกษาจึงสามารถสรุปได้ว่าแผนการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบคุณภาพถึงน้ำมันที่นำเสนอสามารถลดปัญหาชิ้นงานเสียหลุดรอดข้ามขั้นตอนนี้ได้ตามสมมติฐานการศึกษา ทั้งนี้การดำเนินงานต่าง ๆ สามารถปฏิบัติได้ตามแผนเนื่องจากได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายจากผู้บริหารและความร่วมมือในทางปฏิบัติจากพนักงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแผนงานควรมีการทบทวนและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การตรวจสอบคุณภาพชิ้นงานมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการอื่น ๆ ได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนากระบวนการตรวจสอบถึงน้ำมันในสายการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ กรณีศึกษาบริษัทไทยซัมมิทโอโตโมทีฟ จำกัด ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการตรวจสอบถึงน้ำมันในสายการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ ภายหลังจากการดำเนินการด้วย
2. ควรมีการศึกษาในกระบวนการตรวจสอบคุณภาพในสายการผลิตประเภทอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง

3. จากแผนการพัฒนาระบบการตรวจสอบถึงน้ำมันในสายการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการด้านคุณภาพประเภทอื่นได้ เนื่องจากสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบลดต้นทุนในการผลิตชิ้นส่วน ลดเวลาที่สูญเสีย ในการประชุมหรือวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากคุณภาพชิ้นส่วนที่หลุดรอดข้ามขั้นตอนการผลิต จึงควรศึกษาและพัฒนาแผนการดำเนินงานด้านนี้ ต่อไป

บรรณานุกรม

- ทองวัน โปธิบาย. (2565). *การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานและบำรุงรักษา เครื่องจักรขึ้นรูปท่ออลูมิเนียมในโรงงานผลิตท่อแอร์รถยนต์*. การประชุมวิชาการระดับชาติ เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง “5 ทศวรรษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กับสหวิทยาการภายใต้สถานการณ์ COVID-19”, หน้า 388-397. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ภาคภูมิ ทิพย์ประเสริฐ. (2564). *การพัฒนามาตรฐานการให้บริการงานตรวจสอบความปลอดภัยระบบไฟฟ้าในสถานประกอบกิจการตามกฎหมาย*. งานการประชุมวิชาการเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมประจำปีครั้งที่ 33 สวสท 64 และ Mini-APLAS, หน้า 256-263. กรุงเทพฯ: สมาคมวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย
- มณีนรัตน์ อินทประเสริฐ และวิชชุดร์ งามสะอาด. (2564). การปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบคุณภาพชิ้นส่วนวัตถุดิบและการตรวจสอบขั้นสุดท้ายในการผลิตเครื่องซักผ้าเพื่อลดข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์ด้วยแนวคิด Six Sigma กรณีศึกษา : บริษัท ABC. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเซาท์อีสต์บางกอก*, 1(2), หน้า 1-11.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2554). *การจัดการคุณภาพจาก TQC ถึง TQM ISO 9000 และการประกันคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- Kieselbach, K. K., Nöthen, M., and Heuer, H. (2019). Development of a visual inspection system and the corresponding algorithm for the detection and subsequent classification of paint defects on car bodies in the automotive industry. *Journal of Coatings Technology and Research*, 16(4), pp.1033-1042. doi:10.1007/s11998-018-00178-y
- Splendid Consultant. (2024). *IATF16949:2016*. เข้าถึงได้จาก : <https://www.splendidconsult.com/Article/Detail/140952/IATF16949-2016>.

การศึกษาสมรรถนะเครื่องสร้างอากาศเย็นชนิดแลกเปลี่ยนความร้อนแบบไม่สัมผัสและการระเหยโดยตรง
สำหรับโรงเพาะเห็ดสกุลนางรม

A Study of Indirect-direct Evaporative Air Cooling System Performance for
Pleurotus Mushroom-Growing Houses

ชนมน จันทนา¹ ศุภชัย กุลมุติวัด² และเอนก ไกรรอด³

Chanamon Chantana¹ Supachai Kulmutiwat² and Anake Krairod³

อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล¹, อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมเกษตร², นักวิทยาศาสตร์³

คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{1,2,3}

E-mail: fengcnm@ku.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีการจัดสร้างระบบสร้างอากาศเย็นชนิด Indirect-direct evaporative cooling system หรือ IDEC สำหรับโรงเพาะเห็ดทดสอบสกุลนางรม ซึ่งมีขนาด กว้าง 2.50 เมตร ยาว 3.0 เมตร และสูง 2.0 เมตร ระบบประกอบด้วยพัดลมขนาด 0.55 kW จำนวน 1 ชุด เครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนชนิดครีบน้ำร้อนขนาดกว้าง 400 mm สูง 600 mm หนา 50 mm จำนวน 1 ชุด หัวพ่นหมอกขนาด 0.2 mm จำนวน 6 หัว และแผงรังผึ้ง ชนิดเซลลูโลสขนาด กว้าง 300 mm สูง 900 mm หนา 150 mm จำนวน 1 ชุด ทำการเดินเครื่องและทดสอบระบบระหว่างวันที่ 1 ถึง 7 ธันวาคม 2566 เพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) หาค่าความสามารถในการลดอุณหภูมิอากาศ และนำมาสร้างเป็นสมการเพื่อทำนายอุณหภูมิอากาศที่จะลดลงได้ (ΔT) ในสภาพอากาศเดียวกันกับระบบ IDEC ในงานวิจัยเดิมเพื่อเปรียบเทียบการทำงานของทั้งสองระบบ และค่าพลังงานที่ใช้ (2) คำนวณประสิทธิภาพระบบจากผลการทดสอบ และจากสมการอ้างอิง และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับผลจากการศึกษาพบว่า (1) ระบบมีค่า ΔT เฉลี่ยที่ 4.45 องศาเซลเซียส และค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพระบบอยู่ที่ 67 เปอร์เซ็นต์ อุณหภูมิอากาศทางออกอยู่ระหว่าง 25 ถึง 26 องศาเซลเซียส และค่าความชื้นสัมพัทธ์ระหว่าง 98 ถึง 99 เปอร์เซ็นต์ ผลจากการใช้สมการเพื่อทำนายค่า ΔT ของระบบปัจจุบัน พบว่า มีค่า ΔT ใกล้เคียงกับระบบ IDEC เดิม ที่ค่า WBD สูง โดยมีค่า ΔT เฉลี่ยของระบบปัจจุบันและระบบเดิมอยู่ที่ 5.40 และ 5.43 ตามลำดับ และระบบปัจจุบันมีการใช้พลังงานน้อยกว่าระบบเดิม 0.3 kWh (2) ค่าประสิทธิภาพระบบคำนวณจากผลการทดสอบและจากสมการอ้างอิง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับค่าความแตกต่างเฉลี่ยอยู่ที่ 11.2 เปอร์เซ็นต์

คำสำคัญ: โรงเรือนเห็ด แผงรังผึ้ง ระบบทำความเย็น

Abstract

The indirect-direct evaporative cooling system or IDEC was constructed and tested in this research. This was used as an air cooling system for a Pleurotus mushroom growing house which was 3.0-m long, 2.5-m wide, and 2.0-m high. The system contained of one set of finned-tube type heat exchanger that was 400 mm-wide, 600 mm-high and 50 mm-thick, six sets of mist sprayer that was 0.2 mm-diameter and 1 set of a cellulose pad with dimensions of 300 mm-wide, 900 mm-high and 150 mm-thick. The IDEC was operated and tested from 1 to 7 December 2023. The objectives of the experiments were (1) To evaluate the system performance for reducing the intake air temperature (ΔT). The tested data was also used to setup the equation to predict the ΔT in the same climate as in the previous study of the IDEC. This was to compare the performance of both systems and their energy usage. (2) To calculate the system efficiency from the tested data and the reference equations, and then were compared. The results were found that (1) The present IDEC system could reduce the intake air temperature by 4.45 °C on average. The average system efficiency was 67 percent. The ranges of outlet air temperature and the relative humidity were 25 to 26 °C and 98 to 96 percent respectively. The predicted ΔT from the setup equation was found that both systems had a similar ΔT at high WBD values. The average values of the ΔT in the present and previous IDEC system were 5.40 and 5.43 respectively. The usage energy of the present system was lower than that of the previous system by 0.3 kWh. (2) The system efficiency calculated from the tested data and the reference equations were compared and had the average difference of 11.2 percent.

Keywords: Mushroom house, cooling pad, cooling system

บทนำ

เห็ดเป็นเชื้อราชั้นสูง จัดเป็นแหล่งอาหารโปรตีนธรรมชาติที่อุดมด้วยวิตามิน โดยเฉพาะวิตามินบีรวม และไนอาซิน เป็นแหล่งเกลือแร่ที่สำคัญ เช่น โพแทสเซียม ซีลีเนียม นอกจากนี้ยังมีสรรพคุณทางยา เช่น สารเบต้ากลูแคน ในเห็ดหลินจือ ที่มีคุณสมบัติในการต้านอนุมูลอิสระ (สาคร ชินวงศ์ และนพสิทธิ์ ล่องจำ, 2567) ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น ระหว่างละติจูด 5°37' เหนือ กับ 20°27' เหนือ และระหว่างลองจิจูด 97° 22' ตะวันออก กับ 105° 37' ตะวันออก ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพภูมิอากาศจึงมีลักษณะร้อนชื้น เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเห็ดหลากหลาย

สายพันธุ์ เห็ดจึงมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพาะปลูกได้ในทุกภูมิภาค สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรทั้งเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม จังหวัดนครปฐมอยู่ในเขตภาคกลางมีพื้นที่เกษตรกรรม 650,714 ไร่ แยกเป็นพื้นที่ปลูกข้าว 41.5% รองลงมาเป็นการประมง 26.12% และพืชสวน 23.48% ที่เหลือเป็นพืชไร่ ปศุสัตว์และอาหารสัตว์ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2566) เกษตรกรในจังหวัดมีการผลิตเห็ดในหลายพื้นที่ มีการจัดตั้งทั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มผู้เพาะเห็ดทั้งตำบล

การเพาะเห็ดให้ได้ผลผลิตสูงนั้น นอกจากปัจจัยทางพันธุกรรมแล้ว ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เช่น แสง อุณหภูมิและความชื้นสัมพันธ์ นับว่ามีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเห็ดเช่นกัน โดยเฉพาะอุณหภูมิทั้งนี้สามารถแบ่งประเภทของเห็ดได้ตามอุณหภูมิในการเจริญเติบโต กล่าวคือ เห็ดที่เจริญเติบโตได้ดีในอากาศเย็นที่อุณหภูมิต่ำกว่า 25 องศาเซลเซียส เช่น เห็ดหอม เห็ดแชมปิญอง กลุ่มเห็ดร่อน เช่น เห็ดฟาง เห็ดหูหนู ซึ่งเป็นกลุ่มเห็ดที่ต้องการอุณหภูมิมากกว่า 35 องศาเซลเซียส และกลุ่มเห็ดอุณหภูมิปานกลางช่วงระหว่าง 27-35 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นช่วงอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศ เช่น เห็ดสกุลนางรม เห็ดหลินจือ เห็ดยานางิ (ปัฐพงศ์ สิงห์พันธ์, 2566) เห็ดกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่เกษตรกรนิยมเพาะกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเห็ดสกุลนางรม ที่สามารถนำไปประกอบอาหารได้หลากหลาย มีคุณค่าทางโภชนาการ กล่าวคือ มีสารสำคัญที่ช่วยการไหลเวียนเลือด ป้องกันโรคหัวใจ และโรคกระเพาะ ตัวอย่างเห็ดในสกุลนี้เช่น เห็ดนางรมสีขาว เห็ดนางรมสีเทา ซึ่งอยู่ในตระกูลพลูโรทัส (Pleurotus) อุณหภูมิเฉลี่ยสำหรับการเพาะเห็ดกลุ่มนี้อยู่ระหว่าง 30-32 องศาเซลเซียสสำหรับการเจริญเติบโตของเส้นใย และ 25-28 องศาเซลเซียสสำหรับการออกดอก (วิทยา ทวีนิช, 2552) อย่างไรก็ตาม ผลจากภาวะโลกร้อน (Global warming) ทำให้สภาพอากาศทั่วโลกมีความแปรปรวนรวมทั้งประเทศไทย จากข้อมูลอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยรายปีของประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ. 2494-2563 พบว่ามีค่าอุณหภูมิสูงขึ้นทุกปี (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2565) สำหรับเขตภาคกลางในปี 2565 อุณหภูมิเฉลี่ยและอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 28.3 และ 33.8 องศาเซลเซียส ตามลำดับ (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2566) ซึ่งเป็นค่าอุณหภูมิที่สูงกว่าทุกภูมิภาค ดังนั้น การเพาะเห็ดในโรงเรือนที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมภายในให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของเห็ด จึงมีความสำคัญมากขึ้น

ระบบสร้างอากาศเย็นด้วยแผงรังผึ้ง (cooling pad system) เป็นระบบทางกลประเภทหนึ่งที่ใช้ลดอุณหภูมิอากาศในโรงเรือนที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย มีอุปกรณ์หลักประกอบด้วย พัดลม ปั้มน้ำ และแผงรังผึ้ง ซึ่งส่วนใหญ่ทำจากเซลลูโลส พัดลมและแผงรังผึ้งจะติดตั้งที่ผนังด้านตรงกันข้ามกันของโรงเรือน ปั้มน้ำมีหน้าที่สูบน้ำให้ไหลผ่านแผงรังผึ้ง ขณะที่พัดลมดึงอากาศจากภายนอกให้ไหลผ่านแผงก่อนที่จะเข้าไปในโรงเรือน เมื่ออากาศร้อนไหลผ่านแผงรังผึ้งที่มีลักษณะเป็นร่อง จะทำให้เกิดเป็นฟิล์มของน้ำเนื่องจากแรง capillary น้ำจะดึงความร้อนจากอากาศเพื่อใช้เปลี่ยนสถานะจากของเหลวเป็นไอและระเหยเข้าไปในอากาศ ทำให้อากาศที่ออกจากแผงรังผึ้งมีอุณหภูมิลดลงแต่มีความชื้นสูงขึ้น จัดเป็นการแลกเปลี่ยนความร้อนชนิดสัมผัสโดยตรง ซึ่งประสิทธิภาพของระบบจะขึ้นกับปริมาณความชื้นในอากาศเป็นสำคัญดังตัวอย่างงานวิจัยของ Al-Helal Ibrahim and others (2006) ที่ได้ทำการศึกษาการใช้ระบบแผงรังผึ้งเพื่อลดอุณหภูมิอากาศภายนอกสำหรับโรงเรือนพืช และสรุปว่าระบบสามารถลดอุณหภูมิอากาศได้ระหว่าง 8 ถึง 17.3 องศาเซลเซียส

ที่ความชื้นสัมพัทธ์อากาศระหว่าง 39.3 ถึง 44 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำต่างจากสภาพอากาศร้อนชื้นในประเทศไทย

จากข้อจำกัดของระบบแฉงรังผึ้งจึงมีการศึกษาระบบสร้างอากาศเย็นชนิดประกอบด้วยเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนไม่สัมผัสและสัมผัสโดยตรง หรือ Indirect-direct evaporative cooling system (IDEC) เป็นระบบที่นำเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนชนิดไม่สัมผัสมาใช้งานร่วมกับแฉงรังผึ้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำความเย็น อากาศภายนอกจะไหลผ่านเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนแบบไม่สัมผัส เช่น คอยล์เย็นก่อน และถ่ายเทความร้อนสัมผัส (sensible heat) กับน้ำในเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนทำให้อากาศมีอุณหภูมิลดลงในขั้นแรก และเมื่อไหลต่อไปยังแฉงรังผึ้งอากาศจะมีอุณหภูมิลดลง ซึ่งต่ำกว่าการใช้แฉงรังผึ้งเพียงอย่างเดียว จึงมีการประยุกต์นำไปใช้งานในสภาพอากาศร้อนชื้น เช่น ในระบบปรับอากาศ (Hui & Cheung, 2006) อย่างไรก็ตาม ในการนำระบบแฉงรังผึ้งชนิดที่พัคลมและแฉงรังผึ้งติดตั้งที่ผนังโรงเรือนไปใช้งานกับโรงเพาะเห็ดที่ก้อนเห็ดตั้งอยู่บนชั้นวางหรือแขวน ในตำแหน่งที่สามารถปะทะกับการไหลของอากาศได้นั้น จะทำให้อัตราการใช้พลังงานของพัคลมเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากความดันลดที่เกิดจากก้อนเห็ด และยังทำให้การกระจายอุณหภูมิในโรงเรือนมีค่าไม่สม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังเกิดความดันลดจากการไหลของอากาศผ่านแฉงรังผึ้งด้วย โดยความหนาของแฉงที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ความดันลดเพิ่มขึ้นด้วย (Alves-Damasceno and others, 2017) มีงานวิจัยที่ศึกษาการนำระบบ IDEC ร่วมกับการกระจายลมในโรงเรือนเห็ดโดยใช้ระบบท่อ เพื่อลดการเกิดการปะทะกันระหว่างอากาศและก้อนเห็ดที่วางอยู่บนชั้น ทำให้การกระจายอุณหภูมิในโรงเรือนมีค่าสม่ำเสมอมากขึ้น (Chanamon Chantana, 2023) อย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาการลดการใช้พลังงานพัคลมในระบบ IDEC ด้วยการลดความหนาของแฉงรังผึ้ง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเพาะเห็ดของเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

จัดสร้างระบบสร้างอากาศเย็นสำหรับโรงเพาะเห็ดชนิด IDEC ซึ่งประกอบด้วย เครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนแบบไม่สัมผัส และการพ่นละอองน้ำร่วมกันกับแฉงรังผึ้ง และทำการทดสอบระบบเพื่อ

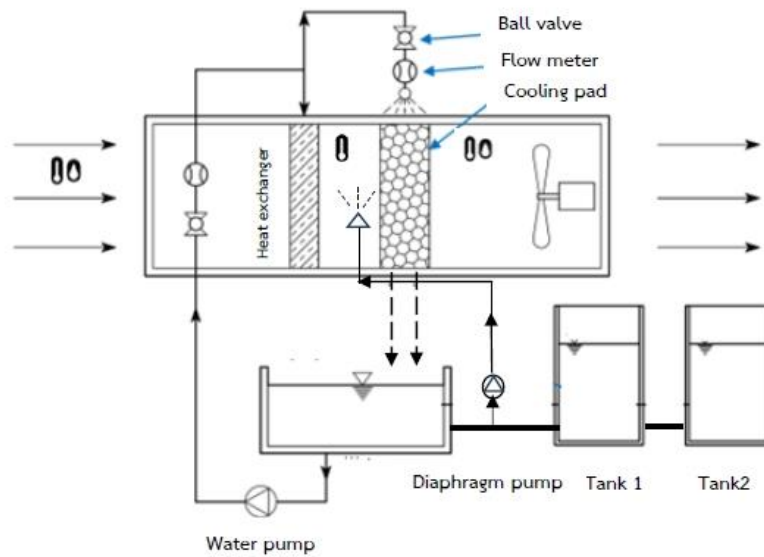
1. หาความสามารถในการลดอุณหภูมิอากาศ และนำมาเปรียบเทียบกับระบบ IDEC เดิมของงานวิจัยที่ได้มีการศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ และการใช้พลังงาน
2. คำนวณประสิทธิภาพของระบบจากผลการทดสอบ และจากการใช้สมการอ้างอิง และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปที่ 1 แสดงระบบ IDEC ที่ได้ทำการจัดสร้างและทดสอบ และมีผังการทำงานดังในรูปที่ 2 สำหรับส่วนประกอบหลักของระบบแสดงอยู่ในตารางที่ 1 ทั้งนี้สถานที่จัดสร้างและทดสอบระบบอยู่ที่ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 1 ระบบสร้างอากาศเย็น

รูปที่ 2 ผังแสดงการทำงานของระบบสร้างอากาศเย็น

ตารางที่ 1 รายการอุปกรณ์ในระบบสร้างอากาศเย็นแบบผสม

	รายการอุปกรณ์	ขนาด	จำนวน
1	พัดลม ยี่ห้อ Nicotra - RS 7 500 R	0.55 kW	1
2	เครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนชนิดครีป	400 mm x 600 mm x 50 mm	1
3	ปั้มน้ำ	373 W	1
4	ปั้มน้ำไดอะแฟรมยี่ห้อ SMITH รุ่น SMITH-02	4.8 bar	1
5	แผงรังผึ้งชนิดเซลลูโลส (200m ² /m ³)	900 mm x 300 mm x 150 mm	1
6	หัวพ่นหมอก	0.2 mm	6

จากรูปที่ 2 ป้อนน้ำสูบน้ำจากถัง 1 ที่ต่อมาจากถัง 2 ให้ไหลผ่านเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนและแผงรังผึ้ง ขณะที่ปั๊มไดอะแฟรมสูบน้ำจากถัง 1 เช่นเดียวกันไปยังหัวพ่นหมอก พัดลมจะดึงอากาศจากภายนอกโรงเรือน ให้ไหลผ่านเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนและถ่ายเทความร้อนให้กับน้ำ เป็นการลดอุณหภูมิอากาศในชั้นแรก จากนั้นอากาศที่ไหลออกจะสัมผัสโดยตรงกับน้ำจากหัวพ่นหมอก และผ่านไปยังแผงรังผึ้ง ซึ่งเป็นการลดอุณหภูมิชั้นสุดท้ายก่อนจะไหลเข้าไปในโรงเรือน สำหรับพัดลม มีการใช้อินเวอร์เตอร์ให้สามารถปรับความเร็วรอบได้ ทั้งนี้โรงเรือนทดสอบมีความกว้าง 2.50 เมตร ยาว 3.0 เมตร และสูง 2.0 เมตร ผนังโรงเรือนมีลักษณะเป็น sandwich panel ที่มีแผ่นเมทัลชีทประกอบอยู่ด้านหน้าและหลังของฉนวนที่มีค่าการนำความร้อน 0.04 W/m.K

การทดสอบระบบแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก เป็นการทดสอบเพื่อคำนวณความสามารถในการลดอุณหภูมิอากาศของระบบตามวัตถุประสงค์ในข้อ 1 ทำการทดสอบระหว่างวันที่ 1-7 ธันวาคม 2566 เวลา 10.00 น. ถึง 16.00 น. วัดค่าอุณหภูมิและความชื้นอากาศ ที่ทางเข้าระบบ หรือ ด้านหน้าเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อน และในท่อส่งลมที่ทางออกพัดลม และวัดอุณหภูมิอากาศอย่างเดียวกับที่หลังเครื่องแลกเปลี่ยนความร้อน ดังแสดงในรูปที่ 2 ใช้ไมโครคอนโทรลเลอร์ (esp 32 DOIT) เป็นตัวรับสัญญาณจากเซนเซอร์ SHT 20 ที่มีค่าความถูกต้อง ± 0.3 °C และ $\pm 2\%$ RH บันทึกค่าอุณหภูมิและความชื้นใน sd card ทั้งนี้ความเร็วพัดลมที่ใช้ทดสอบจะเลือกใช้ความเร็วต่ำสุดที่ทำให้การกระจายอุณหภูมิในโรงเรือนอยู่ในช่วง $\pm 5\%$ โดยการใช้อินเวอร์เตอร์ปรับความเร็วรอบ สำหรับการทดสอบในส่วนที่สอง เป็นการหาประสิทธิภาพของระบบตามวัตถุประสงค์ในข้อ 2 จะทำการปรับความเร็วรอบของพัดลมที่ความถี่ระหว่าง 15-40 Hz บันทึกค่าอุณหภูมิ ความชื้นอากาศที่ตำแหน่งเดียวกันกับการทดสอบในขั้นตอนแรก และวัดความเร็วอากาศในท่อส่งลมออกด้วยเครื่องวัดยี่ห้อ TESTO 440DP โดยแต่ละความถี่พัดลมทำการทดสอบเป็นเวลา 15 นาที ก่อนทำการเปลี่ยนรอบความถี่ใหม่ โดยทำการทดสอบวันที่ 31 มกราคม 2567 ระหว่างเวลา 13.00 น. ถึง 16.00 น.

ประสิทธิภาพของระบบจากการทดสอบ จะคำนวณจากสูตรประสิทธิภาพของระบบ IDEC (Hisham and others, 2004) ดังนี้

$$\varepsilon = \frac{(T_{db,i} - T_{db,o})}{T_{db,i} - T_{wb,i}} \quad (1)$$

เมื่อ $T_{db,i}$ และ $T_{db,o}$ คืออุณหภูมิกระเปาะแห้งของอากาศที่ทางเข้าและออกจากระบบ และ $T_{wb,i}$ คืออุณหภูมิกระเปาะเปียกอากาศที่ทางเข้า ซึ่งคำนวณจากอุณหภูมิกระเปาะแห้ง (T_{db}) และความชื้นสัมพัทธ์ (RH) ของอากาศ (Stull, 2011) ดังสมการข้างล่าง

$$T_{wb} = T_{db} \tan^{-1} [0.151977(RH + 8.313659)^{1/2}] + \tan^{-1}(T_{db} + RH) - \tan^{-1}(RH - 1.67633) + 0.00391838(RH)^{3/2} \tan^{-1}(0.023101RH) - 4.686035 \quad (2)$$

ประสิทธิภาพของระบบสามารถคำนวณได้จากสมการ (3) (4) และ (5) (Camargo and others, 2005)

$$\varepsilon = 1 - e^{-\frac{h_c A}{C_{pa} \dot{m}_a}} \quad (3)$$

$$Nu = 0.10 \left(\frac{l_e}{l}\right)^{0.12} Re^{0.8} Pr^{1/3} = \frac{h_c l_e}{k} \quad (4)$$

$$Re = \frac{\rho l_e v}{\mu} \quad (5)$$

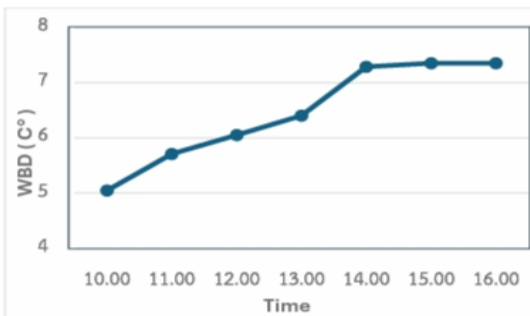
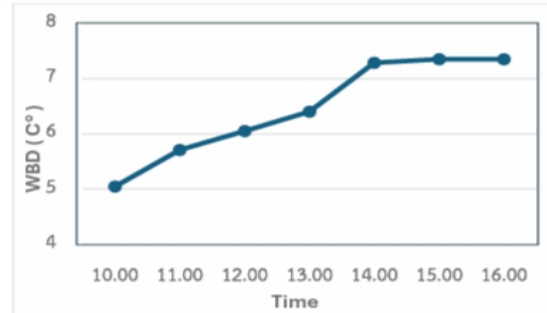
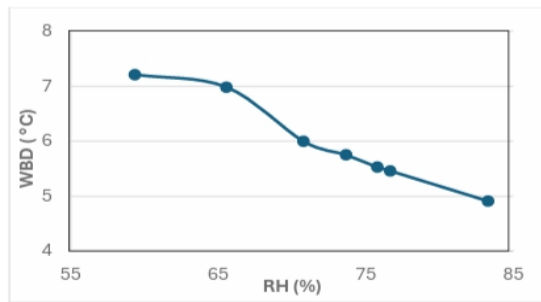
ความหมายของตัวแปรในสมการข้างต้นเป็นดังนี้ A (m^2) คือพื้นที่ผิวของแผงรังผึ้ง l_e (m) เป็นอัตราส่วนระหว่างปริมาตรและพื้นที่ผิวของแผงรังผึ้ง l (m) คือความหนาของแผงรังผึ้ง v คือความเร็วอากาศ (m/s) สมบัติของอากาศประกอบด้วย C_{pa} ($kJ/kg \cdot ^\circ C$) คือค่าความจุความร้อนจำเพาะ \dot{m}_a (kg/s) คืออัตราการไหลมวล k ($W/m \cdot ^\circ C$) คือค่าสภาพการนำความร้อน ρ (kg/m^3) คือความหนาแน่น และ h_c ($W/m^2 \cdot ^\circ C$) คือค่าสัมประสิทธิ์การพาความร้อน และ Pr หรือ Prandtl number

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในการทดสอบส่วนที่ 1 ระหว่างวันที่ 1-7 ธันวาคม 2566 นั้น ค่าเฉลี่ยอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์อากาศภายนอกโรงเรือนอยู่ที่ 30.37 องศาเซลเซียส และ 72.16 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ซึ่งค่าความชื้นสัมพัทธ์ที่สูงเนื่องจากมีฝนตกในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2565 ที่ค่าเฉลี่ยอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์อยู่ที่ 29.62 องศาเซลเซียส และ 64.33 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ และไม่มีฝนตก โดยค่าอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ในปี 2565 เป็นค่าที่บันทึกจากเครื่องวัดรังสีแสงอาทิตย์ชนิด pyranometer ที่ติดตั้งภายนอกโรงเรือนเพาะเห็ด ณ ที่ทำการทดสอบปัจจุบัน เนื่องจากปริมาณความชื้นในอากาศมีผลต่อประสิทธิภาพการทำความเย็นชนิดสัมผัสโดยตรง จึงทำการหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของระบบกับความชื้นในอากาศต่อไป

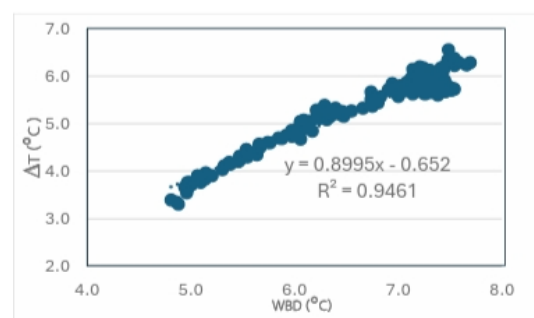
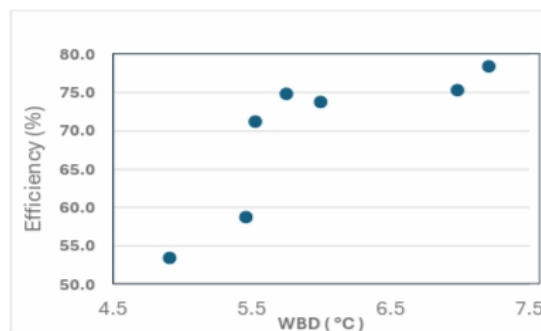
อุณหภูมิกระเปาะเปียก (wet bulb temperature, T_{wb}) เป็นอุณหภูมิอากาศที่ต่ำที่สุดที่เป็นไปได้เมื่อน้ำระเหยเข้าไปในอากาศที่ความดันคงที่ ผลต่างระหว่างอุณหภูมิกระเปาะแห้ง (dry bulb temperature, T_{db}) และอุณหภูมิกระเปาะเปียก หรือ Wet Bulb Depression (WBD) จึงแสดงถึงปริมาณความชื้นในอากาศ (Hui & Cheung, 2009) ดังแสดงในรูปที่ 3 ซึ่งจะเห็นว่าค่า WBD ที่มากขึ้นแสดงถึงปริมาณความชื้นที่ต่ำในอากาศ ค่า WBD ที่สูงจะส่งผลให้ความสามารถในการทำความเย็นของระบบมากขึ้น เนื่องจากปริมาณน้ำที่สามารถระเหยเข้าไปในอากาศมีมากขึ้น ค่า WBD ที่แสดงเป็นค่าเฉลี่ยที่แสดงต่อวัน ทั้งนี้ค่า WBD เฉลี่ยในช่วงระยะเวลาที่ทดสอบมีค่าเท่ากับ 5.98 ในขณะที่ค่า WBD เฉลี่ยในปี 2565 คำนวณจากข้อมูลอุณหภูมิรายสามชั่วโมงของกรมอุตุนิยมวิทยามีค่าเท่ากับ 4.79 โดยค่า WBD ในประเทศแถบร้อนชื้นจะมีค่าไม่สูงมากนัก

ซึ่งเป็นข้อจำกัดการทำงานของระบบทำความเย็นแบบระเหย และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดวันโดยมีค่าสูงขึ้นในช่วงบ่ายเนื่องจากความชื้นในอากาศที่ลดลง ดังแสดงในรูปที่ 4

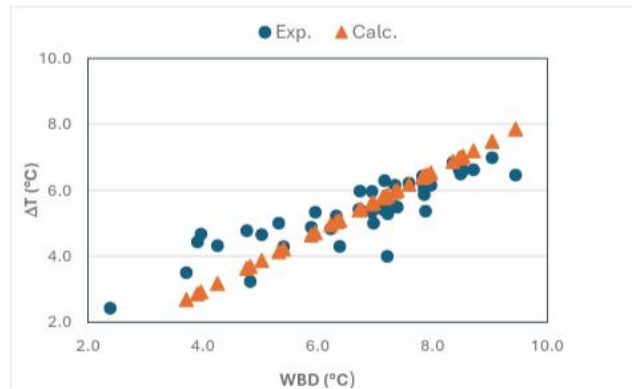

รูปที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่าง WBD และ ความชื้นสัมพัทธ์ รูปที่ 4 การเปลี่ยนแปลง WBD ระหว่างวัน

ประสิทธิภาพของระบบที่คำนวณจากสมการที่ 1 มีความสัมพันธ์กับ WBD ดังแสดงในรูปที่ 5 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยต่อวันที่ทำการทดสอบ ค่าประสิทธิภาพที่สูงแสดงถึงความสามารถในการลดอุณหภูมิอากาศ (ΔT) ทางเข้าลงได้มาก ในช่วงที่ทำการทดสอบประสิทธิภาพระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 67 เปอร์เซ็นต์ อุณหภูมิที่ลดลงของอากาศที่ทางออกอยู่ระหว่าง 25 ถึง 26 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่เห็นสกลูนาจรมสามารถเจริญเติบโตได้ และความชื้นสัมพัทธ์อากาศทางออกอยู่ระหว่าง 98 ถึง 99 เปอร์เซ็นต์ โดยมีค่าเฉลี่ย ΔT เท่ากับ 4.45 องศาเซลเซียส เพื่อเป็นการประเมินความสามารถของระบบในการลดอุณหภูมิอากาศในช่วงฤดูร้อน จึงสร้างสมการความสัมพันธ์ระหว่าง WBD และ ΔT จากข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ ดังแสดงในรูปที่ 6 แล้วนำมาทำนาย ΔT โดยใช้ข้อมูลอุณหภูมิและความชื้นอากาศ ในช่วงระยะเวลาการทดสอบระบบ IDEC เดิม ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างเดือนมีนาคมถึงสิงหาคม 2563 (Chanamon Chantana, 2023) และเปรียบเทียบผลการคำนวณที่ได้กับผลที่ได้จากการทดสอบระบบ IDEC เดิม ดังในรูปที่ 7

รูปที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพและWBD รูปที่ 6 สมการความสัมพันธ์ระหว่าง WBD และ ΔT

รูปที่ 7 ค่า ΔT คำนวณจากผลการทดสอบและสมการใน Chanamon Chantana, 2023

จากรูปที่ 7 จะเห็นว่า ค่า ΔT จากการใช้สมการ $\Delta T = 0.8995 \text{ WBD} - 0.652$ และจากผลการทดสอบเดิม จะมีค่าที่ค่อนข้างใกล้เคียงกันที่ค่า WBD ที่มีค่าค่อนข้างสูง และเมื่อนำค่า ΔT จากการใช้สมการและจากการคำนวณมาทำการเฉลี่ยพบว่ามีค่าเท่ากับ 5.40 และ 5.43 ตามลำดับ สำหรับค่าพลังงานที่ใช้ในระบบที่ทดสอบมีการใช้พลังงาน 3.0 kWh ในขณะที่ระบบเดิมซึ่งทำการทดสอบที่โรงเรือนขนาดเดียวกันพบว่ามีการใช้พลังงาน 3.3 kWh เนื่องจากในระบบเดิมนั้น ความเร็วรอบพัดลมที่ใช้อยู่ที่ 30 Hz ที่ความหนาของแผงรังผึ้งเท่ากับ 0.20 m จำนวน 2 ชุด สำหรับระบบปัจจุบันความเร็วรอบพัดลมที่ใช้อยู่ที่ 25 Hz

สำหรับผลการทดสอบในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นการปรับความเร็วรอบพัดลมที่ความถี่ต่าง ๆ ด้วยอินเวอร์เตอร์ นำค่าอุณหภูมิอากาศเข้าและออกจากระบบที่บันทึกได้ นำมาคำนวณโดยใช้สมการ (1) เป็นค่าประสิทธิภาพ ϵ_1 และสมการ (3) เป็นค่าประสิทธิภาพ ϵ_2 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าประสิทธิภาพที่คำนวณจากข้อมูลการทดสอบและทางทฤษฎี

ความถี่ (Hz)	ความเร็ว (m/s)	Re	h_c (W/m ² .°C)	ϵ_1 $\frac{(T_{db,i} - T_{db,o})}{(T_{db,i} - T_{wb,i})}$	ϵ_2 $(1 - e^{-\frac{h_c A}{c_p m \dot{a}}})$
15	1.90	616.88	61.31	0.825	0.958
20	2.52	818.88	76.85	0.859	0.950
25	3.23	1048.70	93.73	0.905	0.942
30	3.56	1155.84	101.31	0.836	0.938
35	4.42	1435.06	120.46	0.862	0.931
40	4.93	1600.65	131.45	0.800	0.927

ค่าความแตกต่างโดยเฉลี่ยระหว่างค่าประสิทธิภาพที่คำนวณจากข้อมูลการทดสอบ ϵ_1 และจากการคำนวณ ϵ_2 อยู่ที่ 11.12 % ทั้งนี้จะได้นำข้อมูลที่ได้นี้มาเป็นแนวทางในการออกแบบระบบ IDEC สำหรับโรงเรือนเพาะเห็ดให้กับเกษตรกรที่มีขนาดโรงเรือนและความเร็วพัดลมที่ต่างจากในการทดสอบต่อไป

สรุป

ระบบสร้างอากาศเย็นชนิดใช้เครื่องแลกเปลี่ยนความร้อนร่วมกับการใช้แผงรังผึ้ง (IDEC) เป็นระบบที่ออกแบบมาเพื่อให้สามารถลดอุณหภูมิอากาศได้มากกว่าชนิดที่ใช้แต่แผงรังผึ้งเพียงอย่างเดียว และเมื่อนำมาใช้กับระบบท่อกระจายอากาศในโรงเพาะเห็ดจะช่วยลดการใช้พลังงานของพัดลมลงได้มาก อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการลดการเกิดความดันลดในอากาศเมื่อไหลผ่านแผงรังผึ้ง งานวิจัยนี้จึงมีแนวคิดในการลดความหนาของแผงรังผึ้งด้วยการเพิ่มระบบพ่นหมอกเข้ามาในระบบ IDEC ผลการทดสอบระบบในเดือนธันวาคม 2566 พบว่าระบบสามารถลดอุณหภูมิอากาศได้เฉลี่ย 4.45 องศาเซลเซียส อุณหภูมิอากาศทางออกอยู่ระหว่าง 25 ถึง 26 องศาเซลเซียส และความชื้นสัมพัทธ์อากาศทางออกระหว่าง 98 ถึง 99 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของเห็ดสกุลนางรม และเมื่อนำผลจากการทดสอบมาสร้างเป็นสมการเพื่อทำนายผลการลดอุณหภูมิอากาศที่อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์เดียวกันกับการทดสอบระบบ IDEC เดิมที่ไม่ได้ใช้ระบบพ่นหมอก พบว่าสามารถลดอุณหภูมิอากาศได้ใกล้เคียงกันที่ค่า WBD สูง โดยระบบปัจจุบันมีการใช้พลังงานที่น้อยกว่าระบบ IDEC เดิมอยู่ 0.3 kWh และ เมื่อนำข้อมูลการทดสอบไปคำนวณประสิทธิภาพระบบเปรียบเทียบกับการใช้สมการอ้างอิง พบว่ามีความแตกต่างเฉลี่ยอยู่ที่ 11.2 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการออกแบบระบบ IDEC สำหรับโรงเพาะเห็ดที่มีขนาดใหญ่ขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือกและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อน จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมการใช้พลังงานทางเลือกอื่น เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ สำหรับเป็นแหล่งการใช้พลังงานของระบบทดแทนการใช้พลังงานไฟฟ้าจากระบบสายส่งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะวิศวกรรมศาสตร์กำแพงแสนที่ได้ให้การสนับสนุนทุนวิจัย

บรรณานุกรม

กรมอุตุนิยมวิทยา. (2565). *อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยรายปีของประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก: <https://tmd-dev.azurewebsites.net/ClimateChart/annual-mean-maximum-temperature-in-thailand>.
กรมอุตุนิยมวิทยา. (2566). *สภาวะอากาศของประเทศไทย พ.ศ.2565*. เข้าถึงได้จาก <http://climate.tmd.go.th/content/file/2708>

- ปัฐพงษ์ สิงห์พันธ์. (2566). *การเพาะและการดูแลเห็ด*. เข้าถึงได้จาก: http://www.edoae.doae.go.th/Docdata-kpb_Mushroom.pdf
- สาคร ชินวงศ์ และ นพสิทธิ์ ล่องจ้ำ. (2567). *เห็ดเศรษฐกิจ โอกาสในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้*. เข้าถึงได้จาก: https://eto.kps.ku.ac.th/ETO/images/iconmenu/KM_economic_mushroom.pdf.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2566). *ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครปฐม*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.opsmoac.go.th/nakhonpathom-dwl-files-451191791989>.
- วิทยา ทวีสุข. (2552). *การเพาะเห็ดแบบเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด.
- Alves-Damasceno, F., Barreto-Mendes, L., Yanagi Junior, T., Luiz-de Oliveira, J. and Osorio-Saraz, J. A. (2017). Assessment of Evaporative Cooling Efficiency in Greenhouses Equipped with Wetted Porous Plates. *DYNA*, 84(203), pp. 118-125.
- Camargo, J. R., Ebinumab, C. D. and Silveria, J. L. (2005). Experimental Performance of a Direct Evaporative Cooler Operating During Summer in a Brazilian City. *International Journal of Refrigeration*, 25, pp.1124-1132.
- Chantana, C. (2023). Two-Stage Evaporative Cooler for Mushroom-Growing Houses in Hot and Humid Climates. *Journal of Agricultural Science and Technology*, 25(2), pp. 1-12.
- Hisham, E. D., Hisham E. and Ajeel, A. Z. (2004). Performance Analysis of Two-stage Evaporative Coolers. *Chemical Engineering Journal*, 102, pp. 255-266.
- Hui, S.C.M. & Cheung, W.Y. (2009). *Two-stage Evaporative Cooling Systems in Hot and Humid Climates*. In Proceedings of the Tianjin-Hong Kong Joint symposium 2009, 29-30 Jun 2009, pp.64-76. Tianjin: China.
- Ibrahim, A., Al-Abbadi N., and Al-Ibrahim A. (2006). A Study of Evaporative Cooling Pad Performance for a Photovoltaic Powered Greenhouse. *Acta Horticulturae*, 710, pp. 153-164.
- Stull, R. (2011). Wet-Bulb Temperature from Relative Humidity and Air Temperature. *Journal of Applied Meteorology and Climatology*, 50(11), pp. 2267-2269.

การปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อลดการเกิดของเสียของแผ่นพิมพ์โลหะฝาบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม
กรณีศึกษาโรงงานผลิตแผ่นพิมพ์โลหะในประเทศไทย

Process Improvement to Reduce Defects of Printed Metal Sheets for Beverage Lids:
Case Study of a Printed Metal Sheet Manufacturer in Thailand

กัณฑ์ภณ สรไชยสัมฤทธิ์¹ และปรารธนา ปรารธนาดี²

Kantaphon Sorachaisomrit¹ and Parthana Parthanadee²

ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์¹⁻²

E-mail: kantaphon.s@ku.th, parthana.p@ku.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อลดปัญหาการเกิดของเสียในกระบวนการผลิตแผ่นพิมพ์โลหะบรรจุภัณฑ์ และ (2) เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตให้สามารถผลิตออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูล การเกิดของเสียย้อนหลังเป็นระยะเวลา 1 ปี (มกราคม 2566 – ธันวาคม 2566) โดยพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตมากที่สุดคือการเกิดปัญหาเขม่า บนแผ่นเคลือบพิมพ์โลหะ ซึ่งส่งผลให้เกิดต้นทุนสูงเปลือง และทำให้กระบวนการผลิตไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากพบปัญหาทางด้านคุณภาพจึงได้ทำการวิเคราะห์ปรับปรุงกระบวนการผลิตและตั้งเป้าหมายให้มีจำนวนของเสียจากปัญหาเขม่าลดลงอย่างน้อย 30 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนของเสียก่อนการปรับปรุง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือการปรับปรุงคุณภาพ คิวซี สตอรี (QC Story) และ เครื่องมือคุณภาพ 7 ประการ (7 QC Tools) ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สาเหตุการเกิดปัญหา ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ภายหลังจากปรับปรุงสามารถลดจำนวนของเสียจากปัญหาเขม่าเดิมเฉลี่ย 2.70 เปอร์เซ็นต์ เหลือ 1.22 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นเปอร์เซ็นต์หลังการปรับปรุงเท่ากับ 54.81 เปอร์เซ็นต์ และ (2) กระบวนการผลิตเกิดประสิทธิภาพมากขึ้นสามารถลดจำนวนของ เสียจากการผลิตลงได้ 13,787,377 ฝา และสามารถคิดผลประหยัดได้ 2,757,475 บาทต่อปี

คำสำคัญ: ปรับปรุงกระบวนการ ของเสียจากการผลิต วิเคราะห์สาเหตุ QC Story 7 QC Tools

Abstract

The purposes of this study were (1) to reduce the defect in the production process of printed metal packaging sheet and (2) to improve the production process to be able to produce efficiently in both quantity and quality. The data were obtained from production loss historical data for a period of 1 year (January 2023 - December 2023). It was found that the most common problem occurring in the process was the problem of soot on metal printed

sheets. This results increase cost of goods. and made the production process inefficient because quality problems is occurring. Therefore, an analysis was made to improve the production process and set a goal to reduce the amount of loss from soot problems by at least 30 percent of the amount of loss before the improvement. Analyze data with quality improvement tools QC Story and 7 Quality Tools (7 QC Tools) in the study to analyze the causes of problems. The research results include (1) after improvement, the amount of loss from the soot problem can be reduced by an average of 2.70 percent to 1.22 percent, with a percentage after improvement equal to 54.81 percent, and (2) the production process is more efficient and can reduce the amount of loss from production can be reduced by 13,787,377 caps and savings 2,757,475 baht per year.

Keywords: Process improvement, manufacturing defects, cause analysis, QC story, 7 QC tools

บทนำ

การผลิตงานพิมพ์โลหะถือเป็นส่วนที่สำคัญของอุตสาหกรรมของประเทศไทย ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อตลาดเครื่องตีภายในประเทศและตลาดส่งออก ในปี 2563 ตลาดเครื่องตีในไทยมีปริมาณการบริโภครวม 1.3 หมื่นล้านลิตร มูลค่าประมาณ 7.2 แสนล้านบาท แบ่งเป็น ตลาดเครื่องตีไม่มีแอลกอฮอล์และเครื่องตีแอลกอฮอล์ คิดเป็นสัดส่วน 79:21 ในเชิงปริมาณการบริโภค และ 36:64 ในเชิงมูลค่า (วรรณ ยงพิศาลภพ, 2565) อย่างไรก็ตาม การมีข้อบกพร่องบนแผ่นงานพิมพ์โลหะบรรจุภัณฑ์เครื่องตีทำให้เกิดอุปสรรคอย่างมากต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ข้อบกพร่องไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดต้นทุนโดยตรงที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียวัสดุและการทำงานซ้ำซ้อนจากการคัดเลือกรองที่พบปัญหาออก เกิดเป็นต้นทุนของการผลิต สินค้าเกิดการล่าช้าไม่สามารถส่งมอบสินค้าแก่ลูกค้าตามระยะเวลาที่กำหนด และเสี่ยงต่อความปลอดภัยทางด้านอาหาร (Food safety) ต่อผู้บริโภคหากสินค้าที่เกิดข้อบกพร่องหลุดรอดไปถึงผู้บริโภค โรงงานกรณีศึกษาเป็นโรงงานผลิตแผ่นพิมพ์โลหะในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันโรงงานกำลังมีปัญหาเรื่องการผลิตสินค้าที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากสินค้าที่ผลิตออกมามี ปัญหาด้านคุณภาพในปริมาณที่สูงอย่างต่อเนื่อง โดยระหว่างเดือนมกราคม 2566 ถึงเดือนธันวาคม 2566 มีจำนวนของเสีย (Defect) เฉลี่ย 4.03 เปอร์เซ็นต์ต่อเดือน ซึ่งสูงกว่าค่ากำหนดที่ตั้งเอาไว้คือ 2.6เปอร์เซ็นต์ต่อเดือน ซึ่งส่งผลให้เกิดต้นทุนสูญเสียเปล่าขึ้น ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษากระบวนการผลิตเพื่อค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดของเสียกระบวนการผลิตแผ่นพิมพ์โลหะบรรจุภัณฑ์แห่งหนึ่ง และนำมาปรับปรุง กระบวนการพร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป

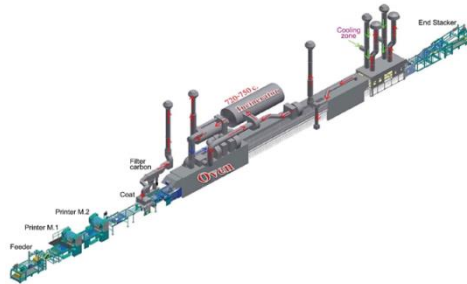
วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อลดปัญหาการเกิดของเสียจากการผลิตแผ่นพิมพ์โลหะฝาบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม และ (2) เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตแผ่นพิมพ์ให้สามารถผลิตออกมาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

แผ่นพิมพ์โลหะฝาบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม

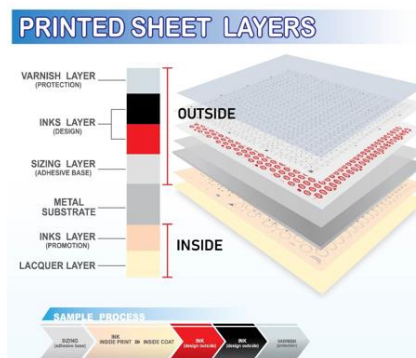
แผ่นพิมพ์โลหะบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ เหล็กปลอดดีบุก และอลูมิเนียม ที่ผ่านการเคลือบและการพิมพ์เพื่อให้เหมาะกับการใช้งานโดยผ่านกระบวนการเคลือบหรือพิมพ์และถูกทำให้แห้งตัวด้วยความร้อน โดยแผ่นโลหะจะถูกป้อนเข้าทาง Feeder ผ่านเครื่องพิมพ์และเคลือบ จากนั้นแผ่นพิมพ์จะผ่านเข้าเตาอบเพื่อทำให้หมึกพิมพ์หรือน้ำยาเคลือบแห้งตัว อธิบายสายการผลิตงานพิมพ์ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 สายการผลิตงานพิมพ์

กระบวนการพิมพ์

กระบวนการพิมพ์เริ่มจากการนำแผ่นโลหะหรืออลูมิเนียมมาเคลือบสาร Sizing Layer (Adhesive Base) ที่ด้านนอกทำหน้าที่เพิ่มการยึดเกาะของหมึกพิมพ์กับชั้นผิวโลหะ และด้านในถูกเคลือบด้วยสารเคลือบ Lacquer เพื่อทำหน้าที่ยึดเกาะกับไลเนอร์ในขั้นตอนการขึ้นรูปฝา จากนั้นแผ่นเคลือบจะถูกเข้ากระบวนการพิมพ์และเคลือบสารเคลือบ Varnish เพื่อป้องกันรอยขีดข่วนในกระบวนการขึ้นรูปหรือการใช้งาน อธิบายขั้นตอนของการเคลือบพิมพ์ ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงชั้นของการเคลือบพิมพ์

ข้อบกพร่อง (Defect)

ข้อบกพร่อง (Defect) คือ ตำหนิหรือข้อบกพร่องเป็นความไม่สมบูรณ์ของสินค้า ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยตาเปล่าแบ่งออกเป็น 3 ระดับความรุนแรง ได้แก่

1. ข้อบกพร่องร้ายแรง (Critical defect) คือ ข้อบกพร่องที่มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยทางด้านอาหาร
2. ข้อบกพร่องปานกลาง (Major Defect) คือ ข้อบกพร่องที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่เหมาะกับการจำหน่ายแต่ไม่เกิดความเสี่ยงทางด้านความปลอดภัยทางด้านอาหาร
3. ข้อบกพร่องเล็กน้อย (Minor Defect) คือ ข้อบกพร่องที่ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นดูไม่สวยงามไม่ถึงจุดผู้บริโภค (เพ็ญวิภา เกลี้ยงสุวรรณ, 2554)

เครื่องมือควบคุมคุณภาพ 7 ชนิด (7 Quality control tools)

เครื่องมือควบคุมคุณภาพ 7 ชนิด เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการแก้ปัญหาด้านคุณภาพในกระบวนการผลิต ทั้งในเรื่องศึกษาสภาพทั่วไปหรือสภาพปัจจุบันของปัญหา การคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาประกอบด้วย (1) ไบตรตรวจสอบ (2) กราฟ (3) ฮิสโตแกรม (4) แผนภูมิพาเรโต (5) แผนภาพก้างปลา (6) แผนภาพการกระจาย (7) แผนภูมิควบคุม (เรื่องลักษณะ บุตรเพชร, จุฬารัตน อันสุพรรณ, และธิดาเดียว มยุรีสุวรรณ, 2561)

QC story

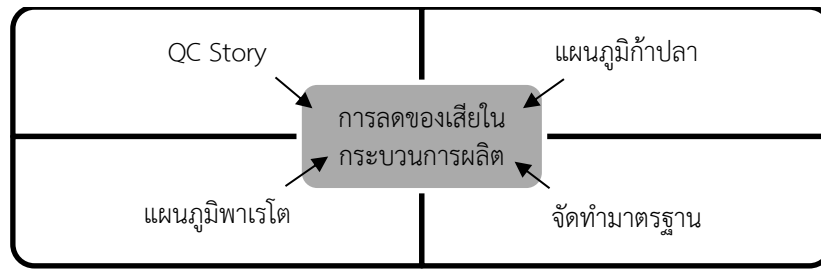
QC story คือกระบวนการหรือกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนาการควบคุมคุณภาพซึ่งมีขั้นตอนและรูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้เกิดความสำเร็จ ความยั่งยืนในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านคุณภาพอย่างแท้จริง ซึ่งทั้งหมดมี 7 ขั้นตอน (1) คัดเลือกหัวข้อปัญหา (2) สสำรวจสภาพปัจจุบันและกำหนดเป้าหมาย (3) กำหนดแผนกิจกรรม (4) วิเคราะห์สาเหตุ (5) พิจารณาและดำเนินการแก้ไข (6) การตรวจสอบผลลัพธ์ (7) จัดทำมาตรฐาน (นิยม สุวรรณเดช, 2564)

แผนภาพก้างปลา (Fish-bone Diagram) หรือแผนผังเหตุและผล

ได้รับการพัฒนาโดย ศาสตราจารย์คาร์ล อิชิกาวา แห่งมหาวิทยาลัยโตเกียว เป็นแผนผังที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เพื่อนำไปสู่การค้นพบรากเหง้าของปัญหาที่แท้จริง (Root Cause) และนำมาใช้ในการปรับปรุงปัญหานั้น ๆ (ประชาสรรค์ แสนภักดี, ม.ป.ป.)

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อลดการเกิดของเสียของแผ่นพิมพ์โลหะฝาบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มโดยได้ปรับใช้แนวคิดของการปรับปรุงคุณภาพ คิวซี สตอรี (QC story) และเครื่องมือควบคุมคุณภาพ 7 ชนิด ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 กรอบแนวคิด

ระเบียบและวิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสังเกต (Observation research) เพื่อศึกษาหาสาเหตุของการเกิดของเสียในการผลิตแผ่นพิมพ์โลหะผาบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม และทำการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อลดปริมาณการเกิดของเสียจากกระบวนการผลิต

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิเคราะห์แบบคิวซี สตอรี (QC Story) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน (1) คัดเลือกหัวข้อปัญหา (2) สืบหาสภาพปัจจุบันและกำหนดเป้าหมาย (3) กำหนดแผนกิจกรรม (4) วิเคราะห์สาเหตุ (5) พิจารณาและดำเนินการแก้ไข (6) การตรวจสอบผลลัพธ์ (7) จัดทำมาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ (1) ข้อมูลจำนวนการผลิตและจำนวนของเสียประจำวัน ทั้งก่อนทำการปรับปรุง และหลังทำการปรับปรุงกระบวนการผลิต เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ (2) ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจการทำงานจากพื้นที่การผลิตจริง เพื่อทำการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาในการเกิดของเสียจากกระบวนการผลิต

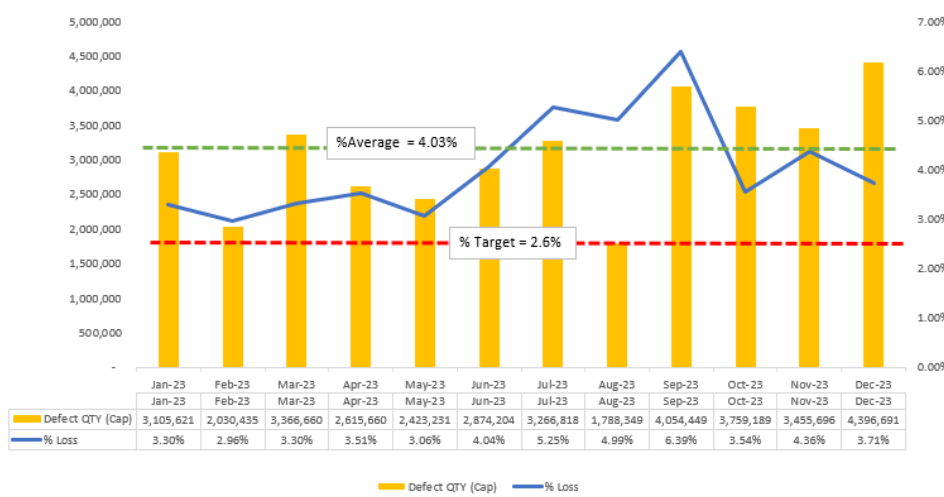
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือ 3 ชนิด กล่าวคือ (1) การใช้แผนภูมิพาเรโต (Pareto Diagram) วิเคราะห์ปัญหาที่พบปัญหามากที่สุด เพื่อทำการแก้ปัญหา (2) การใช้แผนผังก้างปลา (Fishbone Analysis) วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาในแต่ละปัจจัย เพื่อนำสาเหตุเหล่านั้นมาทำการปรับปรุงกระบวนการ เพื่อลดการเกิดของเสีย (3) วิเคราะห์เปอร์เซ็นต์ของปัญหาก่อนและหลังการปรับปรุงเพื่อเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของงานวิจัย

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

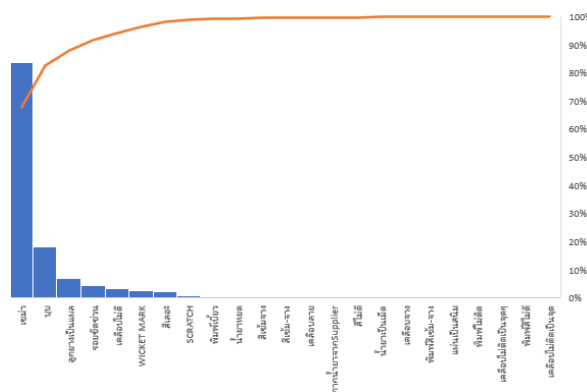
การคัดเลือกหัวข้อปัญหา

ปัจจุบันโรงงานกรณีศึกษาพบปัญหาจำนวนของเสียจากกระบวนการผลิตเกินเป้าหมายที่กำหนดจากข้อมูลของเสียตั้งแต่เดือนมกราคม 2566 ถึง ธันวาคม 2566 พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03เปอร์เซ็นต์ต่อเดือน ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดคือ 2.6เปอร์เซ็นต์ ต่อเดือนทำให้ยอดการผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 จำนวนการเกิดของเสีย เดือนมกราคม ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566

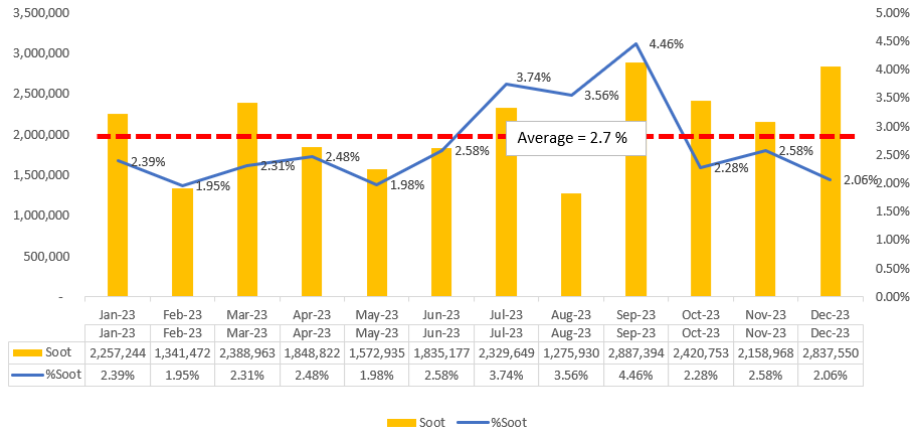
เมื่อทำการพิจารณาถึงลักษณะปัญหาของเสีย พบว่าจากจำนวนของเสียทั้งหมดเป็นปัญหาเขม่า (Soot) ถึง 67.74เปอร์เซ็นต์ หรือ 25,154,857 ฝา จากยอดของเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมด 37,137,003 ฝา จึงเลือกทำการปรับปรุงปัญหาเขม่าเนื่องจากเป็นปัญหาที่มีเปอร์เซ็นต์การเกิดขึ้นมากที่สุด ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 แผนภูมิพาเรโตแสดงเปอร์เซ็นต์การเกิดของเสียแยกตามประเภทปัญหา

สำรวจสภาพปัจจุบันและการกำหนดเป้าหมาย

สำรวจสภาพปัจจุบัน จากข้อมูลจำนวนการเกิดปัญหาเขม่าตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 พบว่ามีเปอร์เซ็นต์การเกิดปัญหาเขม่าเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 2.7% ของยอดผลิตผ้าบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม ดังรูปที่ 6

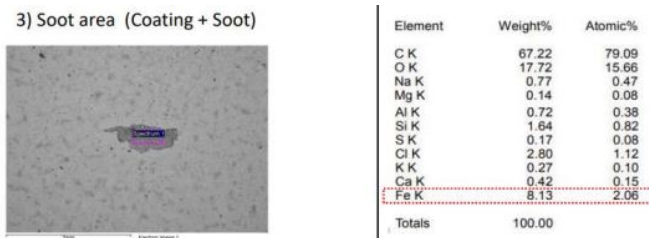

รูปที่ 6 เปอร์เซนต์การเกิดปัญหาเขม่าตั้งแต่เดือน มกราคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566

การกำหนดเป้าหมาย จากข้อมูลจำนวนผ้าที่พบปัญหาเขม่า ตั้งแต่เดือนมกราคม 2566 ถึงเดือนธันวาคม 2566 พบว่ามีปัญหาเขม่าเฉลี่ย 2.7เปอร์เซ็นต์ ต่อเดือน ผู้วิจัยและทีมการปรับปรุงจึงมีการประชุมปรึกษากับ หัวหน้างานฝ่ายผลิต และมีการกำหนดเป้าหมายในการปรับปรุงคือ การลดปัญหาเขม่าลง 30% หรือลดลงเหลือเฉลี่ยไม่เกิน 1.89% ต่อเดือน

การวิเคราะห์สาเหตุ

ทีมการปรับปรุงกระบวนการและหัวหน้างานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันทำการ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาโดยการนำเขม่ามาวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีเพื่อพิสูจน์ว่าเขม่าบนผลิตภัณฑ์มีธาตุใดเป็นองค์ประกอบด้วยวิธีการ SEM (Scanning Electron Microscope) ได้ผลตามรูปที่ 7

รูปที่ 7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของธาตุด้วยวิธีการ SEM

พบว่าองค์ประกอบของธาตุส่วนใหญ่ของเขม่าที่พบมาจากเหล็ก ผู้ศึกษาและทีมการปรับปรุงจึงร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในไลน์การผลิตโดยใช้แผนผังก้างปลา (Fishbone analysis) โดยใช้ปัจจัยในการวิเคราะห์ ทั้งหมด 5 ปัจจัย คือ คน (Man) เครื่องจักร (Machine) วัตถุดิบ (Material) วิธีการ

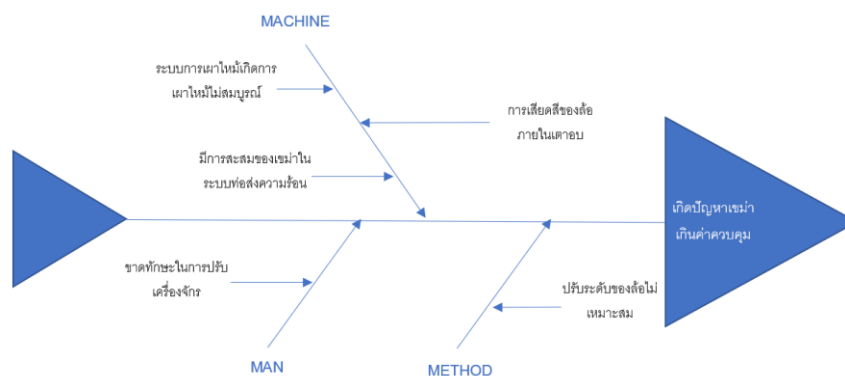
(Method) และ สภาพแวดล้อม (Environment) พบว่าสาเหตุการเกิดปัญหาในแต่ละปัจจัยได้ 5 สาเหตุย่อยที่อาจเป็นไปได้ ดังนี้

สาเหตุจากเครื่องจักร (Machine) พบว่ามี 3 สาเหตุย่อยคือ (1) เกิดจากการเสียดสีของล้อภายในเตาอบ (2) การสะสมของเขม่าจากการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ในระบบท่อส่งความร้อนที่เข้าถึงยาก และ (3) ระบบการเผาไหม้เกิดการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์เนื่องจาก Mixing cone ที่ทำหน้าที่ผสมอัตราส่วนระหว่างแก๊สและอากาศเกิดความเสียหาย

สาเหตุจากวิธีการ (Method) พบว่ามี 1 สาเหตุย่อยคือ (1) การปรับความสูงของล้อไม่เหมาะสมทำให้ล้อเสียดสีกับราง

สาเหตุเกิดจากคน (Man) พบว่ามี 1 สาเหตุย่อยคือ (1) พนักงานขาดทักษะและความรู้ในการปรับเครื่องจักร

ในส่วนของปัจจัยด้าน วัสดุดิบ (Material) สภาพแวดล้อม (Environment) ไม่พบสาเหตุของ ปัญหาที่เกิดจาก 2 ปัจจัยนี้ ดังรูปที่ 8 ก้างปลาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเขม่า

รูปที่ 8 แผนภูมิ ก้างปลาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเขม่า

พิจารณาและดำเนินการแก้ไข

พิสูจน์สาเหตุและกำหนดแนวทางการแก้ไข จากการวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดเขม่าในการผลิตแผ่นพิมพ์โลหะบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่ม โดยใช้แผนผัง ก้างปลา (Fishbone analysis) ทำให้ได้สาเหตุย่อยทั้งหมด 5 สาเหตุ จึงนำมาพิสูจน์สาเหตุของปัญหา และหาแนวทางการแก้ไข รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การพิสูจน์สาเหตุของปัญหา และหาแนวทางการแก้ไข

ลำดับ	หัวข้อพิสูจน์	เหตุผลการพิสูจน์	วิธีการพิสูจน์	สรุปผลการพิสูจน์	แนวทางการแก้ไข
1	เกิดจากการเสียดสีของล้อภายในเตาอบ	การที่ล้อเสียดสีกับรางทำให้เกิดผงเหล็กและอาจทำให้เกิดการฟุ้งกระจายได้	ทดลองปรับล้อให้ชิดกับราง	เกิดผงเหล็กบริเวณราง	ทำรางครอบล้อเพื่อเก็บผงไม่ให้เกิดการฟุ้งกระจายที่บริเวณ 10 เมตรแรกของเตา
2	การสะสมของเขม่าในระบบท่อส่งความร้อนบริเวณที่เข้าถึงยาก	การสะสมของเขม่าในท่อส่งลมร้อนเข้าเตาอบสามารถลงมาโดนแผ่นเคลือบ	เปิดท่อส่งลมร้อนเพื่อตรวจสอบผงเขม่า	พบเขม่าบริเวณท่อส่งลมร้อนเข้าเตาอบ	กำหนดรอบทำความสะอาดในบริเวณพื้นที่เข้าถึงยาก
3	ระบบการเผาไหม้เกิดการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์	การเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ส่งผลให้เกิดเขม่า	เปิดเตาเผาเพื่อตรวจสอบเขม่า	มีเศษผงสีดำอยู่ในเตาเผาเนื่องจาก Mixing cone ชำรุด	เปลี่ยน Mixing cone
4	การปรับความสูงของล้อไม่เหมาะสมทำให้ล้อเสียดสีกับราง	การเสียดสีของล้อทำให้เกิดผงเหล็กและอาจทำให้ผงเหล็กฟุ้งกระจาย	ทดลองปรับล้อให้ชิดกับราง	ล้อเกิดการเสียดสีกับรางและเกิดผงเหล็ก	จัดทำมาตรฐานการปรับล้อและรางให้เหมาะสม
5	พนักงานขาดทักษะและความรู้ในการปรับเครื่องจักร	พนักงานปรับเครื่องจักรไม่เหมาะสม	สำรวจวิธีการทำงาน	พบว่าพนักงานยังคงมีความเข้าใจผิดพลาดในวิธีการปฏิบัติงาน	จัดทำมาตรฐานการปรับล้อและรางให้เหมาะสม

จากนั้นนำสาเหตุของปัญหาที่พิสูจน์ว่าเป็นจริงมาประเมินความเสี่ยงหรืออุปสรรคที่ขัดขวางเพื่อ คัดเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยใช้แนวความคิดวิธีปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จ (Successful Scenario) (อดิศักดิ์ ธีรานุกพัฒนา, 2565) โดยพิจารณาผ่านหัวข้อการประเมิน 5 หัวข้อ คือแก้ไข

ปัญหา เชิงป้องกัน ง่ายต่อการดำเนินงาน ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาในการดำเนินงาน และประสิทธิผลในการแก้ไข
 ดังตารางที่ 2 และเกณฑ์การประเมิน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 การประเมินคัดเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริง

สาเหตุหลัก	สาเหตุที่เป็นจริงหลังพิสูจน์	มาตรการแก้ไข/ปรับปรุง	ตารางการคัดเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา					รวมคะแนน (A)×(B)×(C)×(D)×(E)
			แก้ไขปัญหาเชิงป้องกัน	ง่ายต่อการดำเนินการ	ค่าใช้จ่าย (C)	ระยะเวลาในการดำเนินงาน (D)	ประสิทธิผลในการแก้ไข	
Machine	เกิดจากการเสียดสีของล้อภายในเตาอบ	ทำรางครอบล้อเพื่อไม่ให้เศษผงฟุ้งกระจายที่ 10 เมตรแรกของเตา	3	3	3	5	5	675
Machine	การสะสมของเขม่าในระบบท่อส่งความร้อนบริเวณที่เข้าถึงยาก	กำหนดรอบทำความสะอาดในบริเวณพื้นที่เข้าถึงยากทุกๆการทำ Preventive maintenance	5	3	1	5	5	375
Machine	ระบบการเผาไหม้เกิดการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์	เปลี่ยน Mixing cone ซึ่งทำหน้าที่ผสมส่วนผสมของแก๊ส และ อากาศ ในการเผาไหม้	3	1	1	3	5	45
Man	พนักงานปรับเครื่องจักรไม่เหมาะสม	จัดทำมาตรฐานการปรับล้อและรางให้เหมาะสม	1	5	5	5	1	125

ตารางที่ 3 เกณฑ์การประเมินคัดเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา

ลำดับ	เกณฑ์การพิจารณา	คะแนนการประเมินคัดเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา		
		5	3	1
1	การแก้ไขปัญหาลดความเสี่ยง	ไม่มีโอกาสเกิดซ้ำ	มีโอกาสเกิดซ้ำน้อย	มีโอกาสเกิดซ้ำมาก
2	ความยาก-ง่ายต่อการดำเนินการ	กลุ่มทำได้เอง	ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ	รออนุมัติจากผู้บริหาร
3	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (บาท)	0-1,000	1,001-10,000	มากกว่า 10,000
4	ระยะเวลาดำเนินการ	น้อยกว่า 1 เดือน	1-3 เดือน	มากกว่า 3 เดือน
5	ประสิทธิผลในการแก้ไข	ส่งผลให้ปัญหาลดลง 80 %	ส่งผลให้ปัญหาลดลง 20-80%	ส่งผลให้ปัญหาลดลง < 20 %

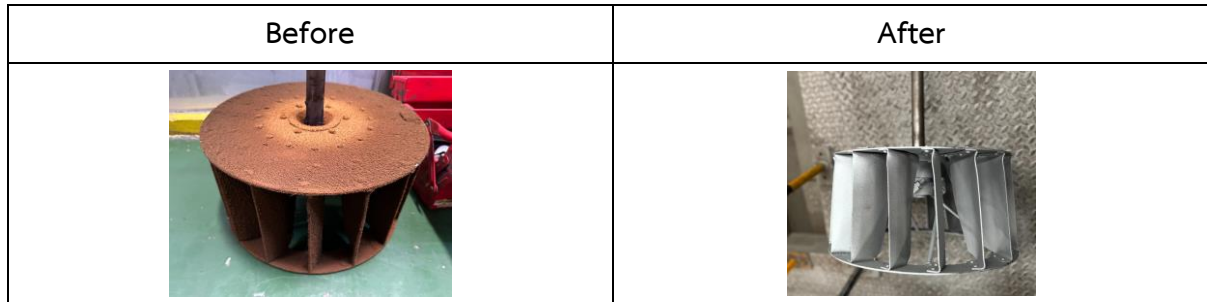
จากการประเมินแนวทางการแก้ไขปัญหานั้นสามารถปฏิบัติได้จริงผู้วิจัยและทีมปรับปรุงคุณภาพจึงเริ่มทำการปรับปรุงจากแนวทางการแก้ไขปัญหามีคะแนนสูงก่อน

มาตรการที่ 1 ทำรางครอบล้อเพื่อไม่ให้เศษผงฟุ้งกระจายที่ 10 เมตรแรกขบวนโดยทำการติดตั้งรางครอบล้อเพื่อป้องกันฝุ่นฟุ้งกระจายโดนแผ่นบริเวณ 10 เมตรแรกขบวน ซึ่งเป็นบริเวณที่แผ่นเปียกและทำให้คราบเขม่าติดแน่นดังรูปที่ 9

รูปที่ 9 การเปรียบเทียบก่อนและหลังการปรับปรุงมาตรการที่ 1

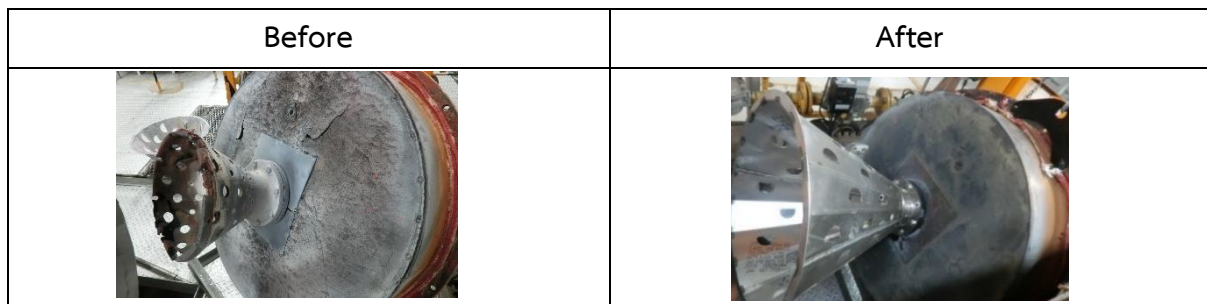
มาตรการที่ 2 กำหนดรอบทำความสะอาดในบริเวณพื้นที่เข้าถึงยากทุกๆการทำ Preventive maintenance เนื่องจากบริเวณที่เข้าถึงยากเกิดการสะสมของเขม่า จึงได้ทำการตรวจสอบด้วยกล้องงู (borescope) และทำความสะอาดในส่วนที่มีผงเขม่าสะสม ดังรูปที่ 10

รูปที่ 10 การเปรียบเทียบก่อนและหลังการปรับปรุงมาตรการที่ 2

มาตรการที่ 3 จัดทำมาตรฐานการปรับล้อและรางให้เหมาะสมผ่าน OPL สอนงานพนักงาน

มาตรการที่ 4 เปลี่ยน Mixing cone ซึ่งทำหน้าที่ผสมส่วนผสมของ แก๊ส และ อากาศ ในการเผาไหม้ เพื่อให้เกิดการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ ดังรูปที่ 11

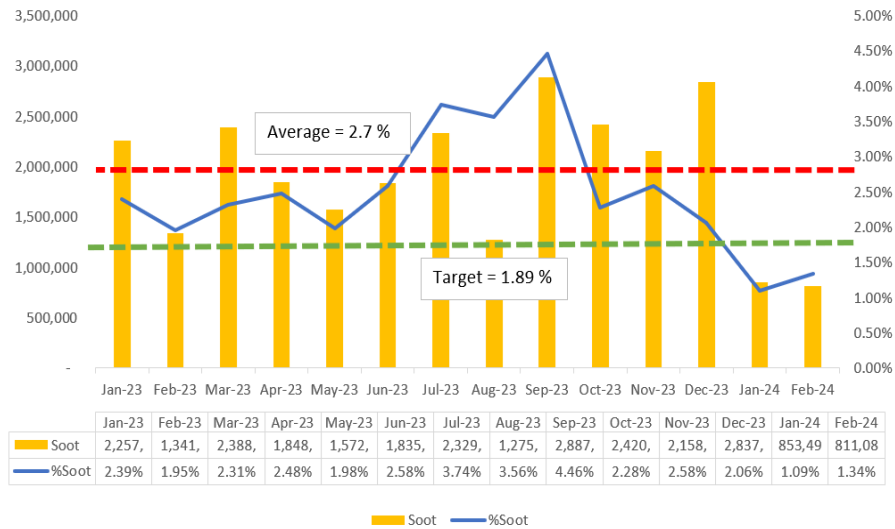

รูปที่ 11 การเปรียบเทียบก่อนและหลังการปรับปรุงมาตรการที่ 4

การตรวจสอบผลลัพธ์

ผลการปรับปรุงกระบวนการ

หลังจากทำการกำหนดมาตรการการปรับปรุงกระบวนการ จึงมีการดำเนินการแก้ไขและวัดผลจำนวน การเกิดเขม่าบนฝาตั้งแต่เดือน มกราคม 2567 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2567 พบว่าเปอร์เซ็นต์การเกิดเขม่าเฉลี่ย อยู่ที่ 1.22% คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ หลังการปรับปรุงเท่ากับ 54.81% ดังรูปที่ 12

รูปที่ 12 เปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การเกิดของเสียก่อนการปรับปรุงและหลังการปรับปรุงสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าของเสียจากการผลิตส่วนใหญ่เป็นปัญหาเขม่า โดยคิดเป็น 67.74% จากจำนวนของเสียทั้งหมด (ข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม 2566 ถึงเดือนธันวาคม 2566) เมื่อทำการวิเคราะห์หาสาเหตุโดยใช้แผนผังก้างปลา และนำ 4M1E มาใช้เป็นปัจจัยในการวิเคราะห์โดยหลังการปรับปรุงทำให้ทราบปัจจัยด้านเครื่องจักร ปัจจัยด้านคน และปัจจัยด้านวิธีการ ส่งผลให้เกิดปัญหาเขม่า สาเหตุย่อยคือ เกิดจากการเสียดสีของล้อภายในเตาอบ, การสะสมของเขม่าในระบบท่อส่งความร้อนที่เข้าถึงยาก, ระบบการเผาไหม้เกิดการเผาไหม้ไม่สมบูรณ์, การปรับความสูงของล้อไม่เหมาะสมทำให้ล้อเสียดสีกับราง, พนักงานขาดทักษะและความรู้ในการปรับเครื่องจักร โดยหลังการปรับปรุงสามารถลดจำนวนการเกิดของเสียจากเดิมเฉลี่ย 2.70% เหลือ 1.22% คิดเป็นเปอร์เซ็นต์หลังการปรับปรุงเท่ากับ 54.81% ซึ่งทำให้สามารถลดจำนวนของเสียจากการผลิตลงได้ 13,787,377 ฟา และสามารถคิดผลประโยชน์ได้ 2,757,475 บาทต่อปี

บรรณานุกรม

- นิยม สุวรรณเดช. (2564). *กระบวนการแก้ปัญหาคุณภาพ*. เข้าถึงได้จาก: https://elcim.ssr.u.ac.th/nyom_su/
- ประชาสรรค์ แสนภักดี. (ม.ป.ป). *ผังก้างปลากับแผนภูมิความคิด*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.prachasan.com/mindmapknowledge/fishbonemm.htm>.
- เพ็ญวิภา เกลี้ยงสุวรรณ. (2554). *การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านความสมบูรณ์ของกระป๋องที่มีผลต่อความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์อาหารกระป๋อง*. เข้าถึงได้จาก: <https://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/7648>.
- เรืองลักษณ์ บุตรเพชร, จุฑาวรรณ อันสุวรรณ, และธิดาเดียว มยุรีสุวรรณ. (2561). *เครื่องมือควบคุมคุณภาพ 7 ชนิด 7 Quality Control Tools*. เข้าถึงได้จาก: http://sc2.kku.ac.th/stat/statweb/images/Eventpic/60/Seminar/02_13_-7-.pdf.

วรรณดา ยงพิศาลภพ. (2565). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2565-2567: อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม. เข้าถึงได้จาก:
<https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/food-beverage/beverage/io/io-beverage-2022>.

อดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา. (2565). คู่มือการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม QCC แบบ Theme Achievement. เข้าถึงได้จาก:
<https://www.cmubs.cmu.ac.th/wpcontent/uploads/2022/07/คู่มือกิจกรรม-QCC-TA-คณะบริหารธุรกิจ.pdf>.

การวางแผนจัดการการใช้พลังงานไฟฟ้าในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้เทคนิควิศวกรรมคุณค่า
กรณีศึกษา : อาคารคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีช่างกลพาณิชย์การนครราชสีมา

Electricity Management Planning in Educational Institutions by Applying Value
Engineering Techniques. Case study: Computer Building, Nakhon Ratchasima

Engineering Commercial Technological College

จิราพร บุญยฤทธิ์ชัยกิจ¹ และมารุต โคตรพันธ์²

Jeeraporn Bonyaritchaikit¹ and Marut Khodphan²

นักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ประจำหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต²

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล^{1,2}

E-mail: jbjb578@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินค่าใช้จ่ายด้านระบบไฟฟ้าที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอาคารคอมพิวเตอร์ (2) จัดการพลังงานไฟฟ้าในสถานศึกษา อาคารคอมพิวเตอร์ด้วย เทคโนโลยี Internet of Things (IOT) ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลการใช้พลังงานด้านระบบไฟฟ้าโดยใช้ WIFI Digital Meter ซึ่งแสดงผลการวัดเป็นหน่วยกิโลวัตต์ชั่วโมง(kWh) ตามระยะเวลาการใช้ห้องเรียน ตามตารางเรียนของแต่ละห้องของอาจารย์หมวดคอมพิวเตอร์ ในภาคเรียนที่ 1/2566 block course ที่ 1 (BCT1)และ block course ที่ 2 (BCT2) เพื่อวางแผนจัดการการใช้พลังงานไฟฟ้าในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้เทคนิควิศวกรรมคุณค่า วิเคราะห์ผลประหยัดพลังงานของระบบไฟฟ้าจากการดำเนินการโดยเปรียบเทียบค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารคอมพิวเตอร์ก่อนและหลังดำเนินการ ด้วยสถิติ T-test ด้วยความเชื่อมั่น 95% วิเคราะห์ความเหมาะสมทางด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านการบริหารจัดการโดยใช้ระยะเวลาคืนทุน (PB) หลังจากการดำเนินการเปรียบเทียบค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารคอมพิวเตอร์ก่อนและหลังติดตั้งอุปกรณ์ IOT พบว่า (1) การประเมินค่าใช้จ่ายด้านระบบไฟฟ้าที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่ทำการวิจัยนั้นค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้นต่อปีในห้องเรียนที่ทำการวิจัยก่อนติดตั้งอุปกรณ์ IOT 24,281.88 kWh คิดเป็นค่าไฟฟ้าต่อ ปี 115,824.57บาท และ ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้นต่อปี หลังติดตั้งอุปกรณ์ IOT 15,877.72 kWh คิดเป็นค่าไฟฟ้าต่อปี 75,736.73 บาท และ (2) การจัดการพลังงานไฟฟ้าภายในห้องเรียนโดยการควบคุมระบบส่องสว่างและระบบปรับอากาศด้วยอุปกรณ์ IOT สามารถลดค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าได้ ถึงร้อยละ 34.61 และประหยัดได้ค่าใช้จ่ายได้ถึง 40,087.84 บาทต่อปี และมีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 0.42 ปี

คำสำคัญ: พลังงานไฟฟ้า อุปกรณ์ IOT วิศวกรรมคุณค่า

Abstract

The purpose of this research is to (1) evaluate electrical system costs incurred in educational institutions, computer buildings. (2) Manage electrical energy in educational institutions Computer building with Internet of Things (IOT) technology. Conduct research by collecting data on energy use in the electrical system using a WIFI Digital Meter. which shows measurement results in kilowatt hours (kWh). according to the duration of classroom use and According to the class schedule of each room of the computer teacher. In semester 1/2023, block course 1 (BCT1) and block course 2 (BCT2). To plan and manage the use of electrical energy in educational institutions.by applying value engineering techniques. Analyze the energy saving results of the electrical system from operations by comparing the electrical energy use in the computer building before and after operation with T-test statistics with 95% confidence. Analyze economic suitability and management using the payback period (PB). After comparing the electrical energy consumption in the computer building before and after installing IOT equipment. It was found that (1) evaluating the costs of the electrical system that occurred in the research classroom, the total annual electrical energy cost in the research classroom before installing the IOT equipment was 24,281.88 kWh, equivalent to an annual electricity cost of 115,824.57 baht and the energy cost Total electricity per year After installing IOT equipment, 15,877.72 kWh is calculated as an annual electricity cost of 75,736.73 baht and (2) Managing electrical energy within the classroom by controlling the lighting and air conditioning system with IOT devices can reduce the cost of electrical energy use by up to 34.61 percent and save costs up to 40,087.84 baht per year and have a return period. The scholarship is equal to 0.42 years.

Keywords: Electrical energy, IOT devices, value engineering

บทนำ

เทคโนโลยี Internet of Things (IoT) จะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการใช้ชีวิตประจำวัน ภายในที่พักอาศัย โดยอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ จะสามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ เช่น ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ หลอดไฟ เครื่องเสียง กลอน ประตูไฟฟ้า ระบบความปลอดภัยภายในบ้าน เครื่องซักผ้า หรือแม้กระทั่งแปรงสีฟัน เราจะสามารถควบคุมระบบ ต่าง ๆ ภายในบ้านได้ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะส่งผลให้ ประสิทธิภาพการใช้ชีวิตของเราเปลี่ยนไป เช่น ในอนาคตบ้าน จะสามารถรับรู้ได้ว่าเรากำลังจะกลับถึงบ้าน หรือออกจากบ้านไปแล้ว และสามารถควบคุมเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ได้ โดยอัตโนมัติ เช่น เปิดปิด

เครื่องปรับอากาศ หรือเปิดปิดไฟ ซึ่งการใช้งาน IoT ภายในบ้านในรูปแบบใหม่ ๆ ดังกล่าว จะสามารถช่วยให้เราจัดการชีวิตได้ง่ายมากขึ้นโดยเฉพาะการลดเวลาในการทำงานบ้าน รวมถึงอาจมี ประโยชน์ในด้านการประหยัดพลังงานและการรักษาความปลอดภัยที่ดีขึ้น (คณะทำงานสนับสนุนงานด้านวิชาการของเลขาธิการ กสทช, 2561)

สถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นหลักเพื่อกิจกรรมการเรียน การสอน และกิจกรรมอื่น ๆ จากข้อมูลที่รวบรวมจากรายงานการตรวจสอบและวิเคราะห์การใช้พลังงานที่สถานศึกษาที่ส่งเสริมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน พบว่าการใช้พลังงานไฟฟ้าในสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้ในระบบปรับอากาศ ร้อยละ 40-60 รองลงมาได้แก่ ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง ร้อยละ 10-30 และระบบ/อุปกรณ์อื่น ๆ ร้อยละ 5-20 ตามลำดับ (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน, 2550)

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อประเมินค่าใช้จ่ายด้านระบบไฟฟ้าที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา อาคารคอมพิวเตอร์
- 2) จัดการพลังงานไฟฟ้าในสถานศึกษา อาคารคอมพิวเตอร์ด้วย เทคโนโลยี Internet of Things (IOT)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

วิศวกรรมคุณค่า (Value Engineering; VE) (มานพ นิรัตน์, 2560) คือ หลักการลดค่าใช้จ่ายที่ใช้ การวิเคราะห์หน้าที่การทำงานของระบบบริการหรือผลิตภัณฑ์ เทคนิคนี้เป็นที่นิยมใช้มากทั่วโลกสำหรับการลด ต้นทุน โดยใช้การวิเคราะห์ในส่วนคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่า (Value) หน้าที่ การทำงาน (Function) และต้นทุน (Cost) สามารถเขียนแทนได้ดังนี้

$$Value = \frac{Function}{Cost}$$

เมื่อ

Value (V)	หมายถึง คุณค่า
Function (F)	หมายถึง หน้าที่การใช้งาน
Cost (C)	หมายถึง ต้นทุน

ทั้งนี้มิใช่สูตรการคำนวณ แต่เป็นการแสดงความสัมพันธ์เท่านั้น

คุณค่าในเชิงของวิศวกรรมคุณค่า นั้น ก็คือ ระดับของความพึงพอใจในขณะนั้น และวิธีการเพิ่มคุณค่า มีอยู่ 5 วิธีได้แก่

1. การเพิ่มคุณค่าด้วยการลดต้นทุน ส่วนประโยชน์การใช้สอยเท่าเดิม

$$V \uparrow = \frac{F \rightarrow}{C \downarrow} \quad (1)$$

2. การเพิ่มคุณค่าด้วยการเพิ่มประโยชน์การใช้งาน โดยที่ต้นทุนคงที่

$$V \uparrow = \frac{F \uparrow}{C \rightarrow} \quad (2)$$

3. การเพิ่มคุณค่าด้วยการลดต้นทุนและเพิ่มประโยชน์การใช้งาน

$$V \uparrow = \frac{F \uparrow}{C \downarrow} \quad (3)$$

4. การเพิ่มคุณค่าด้วยการเพิ่มต้นทุน ด้วยประโยชน์การใช้งานเพิ่มขึ้นด้วยค่าที่มากกว่า

$$V \uparrow = \frac{F \uparrow}{C \uparrow} \quad (4)$$

5. การเพิ่มคุณค่าด้วยการลดประโยชน์การใช้งานเหลือเท่าที่จำเป็น โดยที่ลดต้นทุนให้ต่ำลงด้วยอัตราที่มากกว่า

$$V \uparrow = \frac{F \downarrow}{C \downarrow} \quad (5)$$

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศรียุ้ง แก้วไพฑูรย์ และคณะ (2561) ได้ศึกษา ระบบควบคุมห้องเรียนอัจฉริยะด้วย Internet of Things (IoT) ผ่าน Android และ IOS เพื่อพัฒนาระบบควบคุมการเปิด ปิด เครื่องปรับอากาศในห้องเรียนอัจฉริยะด้วย Internet of Things (IoT) ผ่าน Android และ IOS ของ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยได้ทำการศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาทั้งในด้านของฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ควบคู่พร้อมกัน เพื่อทำการควบคุมการสั่งการเครื่องปรับอากาศระยะไกลผ่านอินเทอร์เน็ตแบบศูนย์กลางโดยระบบ Android

และ IOS ได้หลายเครื่องในเวลาเดียวกัน โดยระบบที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยดำเนินการทำงานได้ตามฟังก์ชันงานของระบบ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ 4.07

อภิรักษ์ พันธุ์พนาสกุล และคณะ (2560) ได้พัฒนาระบบควบคุม เปิด-ปิด ไฟฟ้าและเครื่องปรับอากาศผ่านสมาร์ตโฟน โดยสร้างและออกแบบชุดควบคุมการเปิด-ปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าด้วยแผงวงจรบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ Arduino. และได้มีการนำแอปพลิเคชัน Blynk มาใช้ในการเชื่อมต่อเพื่อควบคุมไมโครคอนโทรลเลอร์ Arduino ทำให้ Admin สะดวกในการเรียกดูหรือเปิดให้ใช้งานได้ง่ายขึ้น โดยสามารถตรวจสอบการเข้าใช้งานและการเรียกดูรายงานในแต่ละวันและย้อนหลังได้โดยการตรวจสอบผ่านแอปพลิเคชัน Blynk การประเมินคุณภาพของระบบควบคุมเปิด-ปิดไฟฟ้าและเครื่องปรับอากาศผ่านสมาร์ตโฟน ประสิทธิภาพของระบบที่ได้พัฒนา อยู่ในระดับที่ดี ($\bar{X} = 4.05$) และ ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.15$) .

อรรวรรณ สุขวานนท์ (2560) ได้นำทฤษฎีของวิศวกรรมคุณค่ามาประยุกต์ใช้ในการลดต้นทุนของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการออกแบบชิ้นส่วนในระบบปรับอากาศรถยนต์ของบริษัทผลิตรถยนต์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนชิ้นส่วนในระบบปรับอากาศรถยนต์ โดยชิ้นส่วนสำคัญที่ถูกคัดเลือกในการลดต้นทุนคือ ตู้แอร์และท่อแอร์จากนั้นทำการวิเคราะห์คุณค่าและหน้าที่ พบว่าหน้าที่หลักที่ควรปรับปรุงเพื่อลดต้นทุนคือ “เพิ่มความยืดหยุ่นในการประกอบท่อแอร์” “รองรับชิ้นส่วนภายในตู้แอร์” “รองรับท่อแอร์” และ “จับยึดท่อแอร์” ซึ่งมีคุณค่า 0.11, 0.55, 0.61 และ 1.50 ตามลำดับ เนื่องจากหน้าที่หลักทั้งสี่นี้มีค่าน้อยกว่าสอง ดังนั้น ชิ้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่หลักดังกล่าวถูกปรับปรุงโดย 1) ลดความยาวของท่อแอร์ 50% และทดแทนด้วยอลูมิเนียม 2) เปลี่ยนผู้ผลิตเม็ดพลาสติกที่นำมาผลิตกล่องตู้แอร์และ 3) นำตัวจับยึดท่อแอร์ออก ซึ่งหลังการปรับปรุงพบว่า ทุกแนวความคิดผ่านการทดสอบตามข้อกำหนดทั้งเรื่องการประกอบและคุณภาพ ส่งผลให้สามารถลดต้นทุนได้ 76 บาทต่อคัน หรือคิดเป็น 3,040,000 บาทต่อปี

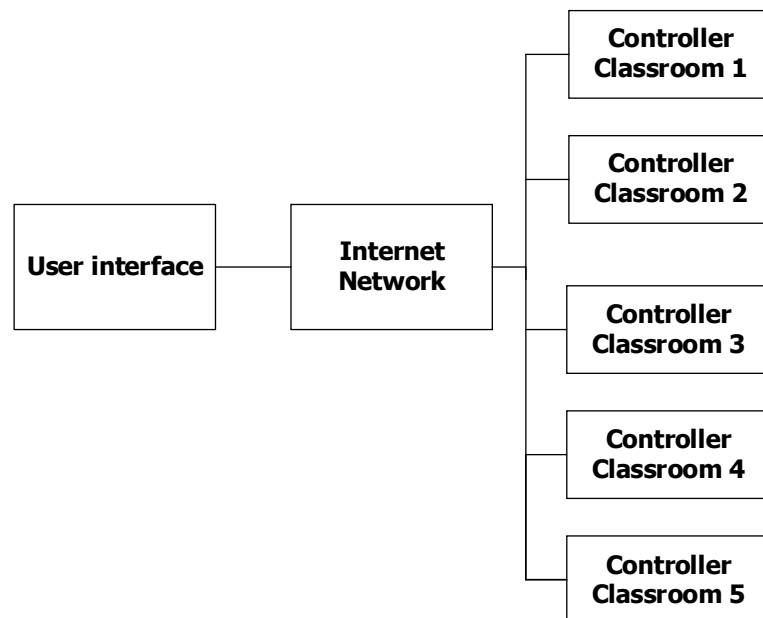
Sitharthan (2022) ไมโครกริดอัจฉริยะเพื่อการจัดการและวิเคราะห์พลังงานไฟฟ้าขั้นสูงในพื้นที่ชนบท/ในเมืองที่เพียงพอ บทความนี้ อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (IoT) ได้ถูกนำมาใช้กับไมโครกริดเพื่อการจัดการและวิเคราะห์พลังงาน ผลลัพธ์ที่ได้จะระบุประสิทธิภาพและการดำเนินการของการจัดการและวิเคราะห์พลังงานบน IoT ในไมโครกริดอัจฉริยะ ระบบที่นำเสนอจะระบุรูปแบบความต้องการและอนุญาตให้ไมโครกริดจ่ายพลังงานตามนั้น ในกรณีที่มีความต้องการไม่แน่นอน ระบบที่เสนอจะเริ่มต้นให้ผู้ใช้แยกและปกป้องไมโครกริด การตั้งค่าการทดลองได้รับการพัฒนาด้วยระบบผลิตไฟฟ้าแบบผสมผสาน PV/Wind และ Piezo ขนาด 2.5 กิโลวัตต์ และผลลัพธ์ที่ได้ถูกนำไปเปรียบเทียบกับเทคโนโลยีของกลุ่ม การประเมิน IoT ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือ Thinkspeak และ MATLAB

การดำเนินงานวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เทคนิควิศวกรรมคุณค่า โดยวิธีเพิ่มคุณค่าด้วยการเพิ่มต้นทุนด้วยประโยชน์การใช้งานเพิ่มขึ้นดังนั้นงานวิจัยนี้จะทำการติดตั้งอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดการการใช้พลังงาน

ของระบบไฟฟ้าในสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตออฟติง (IOT) ร่วมกับเซ็นเซอร์และแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน มาใช้สำหรับเชื่อมต่อระบบควบคุมอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในห้องเรียนแต่ละห้องผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งจะทำให้การจัดการพลังงานไฟฟ้าภายในศูนย์คอมพิวเตอร์ ตามตารางเรียนของแต่ละในภาคเรียนที่ 1/2566 ตามตารางเรียนใน Block course ที่1 (BCT1) ตั้งแต่วันที่ 29 พฤษภาคม - 28 กรกฎาคม 2566 และตารางเรียนใน Block course ที่ 2 (BCT2)) ตั้งแต่วันที่ 31 กรกฎาคม - 29 กันยายน 2566 รวมทั้งสิ้น 18 สัปดาห์ จำนวน 5 ห้องเรียน วิเคราะห์ผลประหยัดพลังงานของระบบไฟฟ้าจากการดำเนินการ โดยเปรียบเทียบค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารคอมพิวเตอร์ก่อนและหลังดำเนินการ ด้วยสถิติ T-test ด้วยความเชื่อมั่น 95% วิเคราะห์ความเหมาะสมทางด้าน ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านการบริหารจัดการโดยใช้ระยะเวลาคืนทุน (PB)

ผู้วิจัยได้แบ่งการควบคุมระบบไฟฟ้าออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง และ ระบบปรับอากาศ ซึ่งองค์ประกอบของระบบควบคุมการใช้พลังงานไฟฟ้าภายในห้องเรียนแสดงดังรูปที่ 1

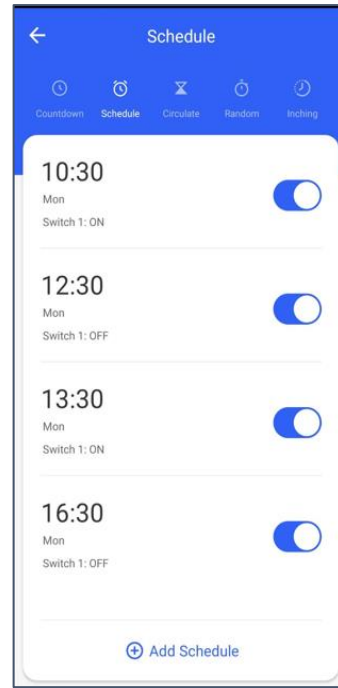

รูปที่ 1 ระบบควบคุมระบบไฟฟ้า ภายในห้องเรียน

(1) User Interface คือส่วนที่ผู้ดูแลสามารถควบคุม แต่ละห้อง ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการ เปิด-ปิดระบบไฟฟ้าตามความต้องการหรือหลังเลิกใช้งานได้ด้วยแอปพลิเคชันในสมาร์ทโฟน สามารถตรวจสอบสถานะของไฟฟ้าว่าอยู่ สถานะเปิดหรือปิด ลักษณะ ของ User Interface แสดงดังรูปที่ 2

(ก) ส่วนหน้าของแอปพลิเคชัน
แสดงอุปกรณ์ที่ติดตั้ง

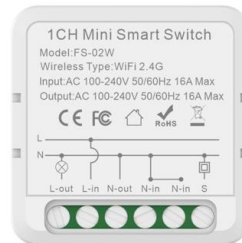
(ข) ส่วนการควบคุมการปิด-เปิดช่วงเวลาที่
กำหนด

รูปที่ 2 แสดงอุปกรณ์ที่ติดตั้งส่วนการควบคุมและตามช่วงเวลาที่กำหนดของแอปพลิเคชัน

(2) Controller คือชุดอุปกรณ์ควบคุมระบบไฟฟ้าภายในห้องเรียน แสดงดังรูปที่ 3

(ก) WiFi Digital Meter

(ข) WiFi Mini Switch

(ค) WiFi Universal Infrared Remote

(ง) PIR sensor

รูปที่ 3 ชุดอุปกรณ์ควบคุมระบบไฟฟ้าภายในห้องเรียน

1) ระบบส่องสว่างภายในห้องเรียนติดตั้ง WiFi Mini Switch ซึ่งเป็นอุปกรณ์เชื่อมต่อกับสวิตช์แบบเดิม เพื่อให้สามารถทำงานเป็น Smart Switch ได้ โดยสามารถสั่งผ่านสวิตช์เดิมหรือสั่งเปิด-ปิด ตั้งเวลาเปิด-ปิดและ กำหนดช่วงระยะเวลาที่ไฟเปิด-ปิดผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนได้

2) ระบบปรับอากาศภายในห้องเรียนติดตั้ง WiFi Universal Infrared Remote (IR) ซึ่งเป็นอุปกรณ์ส่งงานอุปกรณ์ อื่นผ่านคลื่นอินฟราเรดเช่น แอร์ โทรทัศน์ พัดลม เครื่องฟอกอากาศ กล้องทีวี เครื่องเสียง และ อื่น ๆ ทำให้อุปกรณ์นั้นสามารถ สั่งงานผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนได้

3) ระบบส่องสว่างโถงทางเดิน ติดตั้งเซ็นเซอร์ตรวจจับความเคลื่อนไหว (Passive infra-red sensor : PIR sensor) เพื่อเปิดและปิดหลอดไฟได้อัตโนมัติ โดยเซ็นเซอร์จะเริ่มทำงานเมื่อสัมผัสกับอุณหภูมิร่างกายมนุษย์ ขณะเข้าสู่พื้นที่ตรวจจับหัววัด

ข้อมูลการใช้พลังงานด้านระบบไฟฟ้า

ตารางที่ 1 ข้อมูลระบบไฟฟ้าส่องสว่างและ ระบบปรับอากาศ ในอาคารคอมพิวเตอร์จำนวน 5 ห้องเรียน

ชื่อศูนย์	ชื่อโหลด	กำลังไฟฟ้า(watt)	จำนวนโหลด/ห้อง	ระยะเวลาที่ใช้ โหลด (ชั่วโมง/สัปดาห์)	ระยะเวลาที่ใช้	
					BCT1	BCT2
ศูนย์1	หลอดไฟ	36	12	หลอด	20	22
	เครื่องปรับอากาศแบบ แขวน	3,000	4	เครื่อง	20	22
ศูนย์2	หลอดไฟ	36	12	หลอด	20	17
	เครื่องปรับอากาศแบบ แขวน	3,000	4	เครื่อง	20	17
ศูนย์3	หลอดไฟ	36	12	หลอด	7	14
	เครื่องปรับอากาศแบบ แขวน	3,000	4	เครื่อง	7	14
ศูนย์4	หลอดไฟ	36	12	หลอด	18	12
	เครื่องปรับอากาศแบบ แขวน	3,000	4	เครื่อง	18	12
free lab	หลอดไฟ	36	10	หลอด	19	22
	เครื่องปรับอากาศแบบตู้	2,020	1	เครื่อง	19	22
โถงทางเดิน	หลอดไฟ	36	8	หลอด	45	45
	หลอดไฟ	20	3	หลอด	45	45

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ อุปกรณ์ไฟฟ้าในอาคารคอมพิวเตอร์จำนวน 5 ห้องเรียนตาม ตารางเรียนโดยแยกตามชนิดอุปกรณ์ จำนวนอุปกรณ์ กำลังไฟฟ้า พบว่า ระบบไฟฟ้าส่องสว่างมีหลอดไฟฟ้า ขนาด 36 watt จำนวน 66 หลอด ขนาด 20 watt จำนวน 3 หลอด และ ระบบปรับอากาศ มีเครื่องปรับอากาศ ขนาด 36,000 BTU จำนวน 16 เครื่อง และขนาด 18,000 BTU จำนวน 1 เครื่อง

ผลการวิเคราะห์ผลประหยัดพลังงานของระบบไฟฟ้าจากการดำเนินการ

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้พลังงานด้านระบบไฟฟ้าจะโดยใช้ WIFI Digital Meter ซึ่งเป็นมิเตอร์วัดพลังงานไฟฟ้าแสดงผลผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนแสดงผลการวัดเป็นหน่วยกิโลวัตต์ ชั่วโมง(kWh)

ตารางที่ 2 ค่าพลังงานด้านระบบไฟฟ้าในห้องเรียน ก่อนและหลัง ติดตั้งอุปกรณ์ IOTตามตารางเรียนใน Block Couse ที่ 1 (BCT1) จำนวน 8 สัปดาห์

ศูนย์	Block Couse ที่1 (BCT1)			
	ก่อนติดตั้งอุปกรณ์ IOT		หลังติดตั้งอุปกรณ์ IOT	
	ระบบปรับ อากาศ(kWh)	ระบบไฟส่องสว่าง(kWh)	ระบบปรับ อากาศ(kWh)	ระบบไฟส่องสว่าง(kWh)
free lab	153.13	54.00	132.01	45.20
ศูนย์ 1	347.88	114.24	245.30	58.32
ศูนย์ 2	316.45	63.60	266.88	58.32
ศูนย์ 3	173.95	24.00	107.31	20.64
ศูนย์ 4	488.15	63.78	309.40	50.58
โถงทางเดิน	-	255.60	-	3.19
ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น (kWh)	2,054.78		1,297.15	
ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น/week (kWh)	256.85		162.14	
ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น/ปี (kWh)	12,328.68		7,782.91	
ค่าไฟฟ้า/ปี (4.77 บาท)	58,807.80		37,124.50	

จากตารางที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลพลังงานไฟฟ้า ในอาคารคอมพิวเตอร์ จำนวน 5 ห้องเรียนตาม ตารางเรียนใน Block Couse ที่1 (BCT1) โดยระยะเวลาที่ใช้เก็บข้อมูลจำนวน 8 สัปดาห์ พบว่า ก่อนติดตั้ง

อุปกรณ์ smart switch มีค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 2,054.78 kWh คิดเป็นค่าค่าไฟฟ้า/ปี 58,807.80 บาท และหลังติดตั้งอุปกรณ์ smart switch มีค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 1,297.15 kWh คิดเป็นค่าค่าไฟฟ้า/ปี 37,124.50 บาท

ตารางที่ 3 ค่าพลังงานด้านระบบไฟฟ้าในห้องเรียน ก่อนและหลัง ติดตั้งอุปกรณ์ IOTตามตารางเรียนใน Block Couese ที่2 (BCT2) จำนวน 8 สัปดาห์

ศูนย์	Block Couese ที่2 (BCT2)			
	ก่อนติดตั้งอุปกรณ์ IOT		หลังติดตั้งอุปกรณ์ IOT	
	ระบบปรับอากาศ(kWh)	ระบบไฟส่องสว่าง(kWh)	ระบบปรับอากาศ(kWh)	ระบบไฟส่องสว่าง(kWh)
free lab	188.89	64.90	163.75	53.15
ศูนย์ 1	234.15	75.18	201.60	62.04
ศูนย์ 2	278.19	75.48	230.96	47.94
ศูนย์ 3	350.21	44.58	243.72	40.86
ศูนย์ 4	378.34	46.68	268.93	32.94
โถงทางเดิน	-	255.60	-	3.24
ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น (kWh)	1,992.20		1,349.13	
ค่าพลังงานไฟฟ้า รวม ทั้งสิ้น/week (kWh)	249.03		168.64	
ค่าพลังงานไฟฟ้า รวม ทั้งสิ้น/ปี (kWh)	11,953.20		8,094.81	
ค่าไฟฟ้า/ปี (4.77 บาท)	57,016.76		38,612.23	

จากตารางที่ 3 เป็นการเก็บข้อมูลพลังงานไฟฟ้า ในอาคารคอมพิวเตอร์ จำนวน 5 ห้องเรียนตาม ตารางเรียนใน Block Couese ที่2 (BCT2)โดยระยะเวลาที่ใช้เก็บข้อมูลจำนวน 8 สัปดาห์ พบว่า ก่อนติดตั้ง อุปกรณ์ smart switch มีค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 1,992.20 kWh คิดเป็นค่าค่าไฟฟ้า/ปี 57,016.76 บาท และหลังติดตั้งอุปกรณ์ smart switch มีค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น 1,349.13 kWh คิดเป็นค่าค่าไฟฟ้า/ปี 38,612.23 บาท

ผลการเปรียบเทียบค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารคอมพิวเตอร์ก่อนและหลังดำเนินการ

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารคอมพิวเตอร์ก่อนและหลังติดตั้งอุปกรณ์ IOT

	ก่อนติดตั้งอุปกรณ์ IOT	หลังติดตั้ง อุปกรณ์	ร้อยละ
	BCT1+BCT2	BCT1+BCT2	
ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น/ปี (kWh)	24,281.88	15,877.72	34.61
ค่าไฟฟ้า/ปี (4.77 บาท)	115,824.57	75,736.73	34.61

สมการคำนวณ

ค่าไฟฟ้า (บาท) = ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น/ปี (kWh) \times 4.77 บาท (นำค่าใช้จ่ายจากการไฟฟ้าย้อนหลัง 3 เดือน มาคิดค่าไฟฟ้าต่อหน่วย)

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าในห้องเรียนที่ทำการวิจัยก่อนและหลังติดตั้งอุปกรณ์ IOT พบว่า ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้นต่อปี ก่อนติดตั้งอุปกรณ์ IOT 24,281.88 kWh คิดเป็นค่าไฟฟ้าต่อ ปี 115,824.57 บาท และ ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้นต่อปี หลังติดตั้งอุปกรณ์ IOT 15,877.72 kWh คิดเป็นค่าไฟฟ้าต่อปี 75,736.73 บาท โดยจะเห็นว่าการจัดการพลังงานไฟฟ้าในอาคารโดยการควบคุมการทำงานของระบบส่องสว่างและระบบปรับอากาศด้วยอุปกรณ์ IOT สามารถลดค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าได้ถึงร้อยละ 34.61 ของการใช้พลังงานไฟฟ้าเฉพาะภายในห้องเรียนที่ทำการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าอาคารคอมพิวเตอร์ในห้องเรียนที่ทำการวิจัยก่อนและหลังติดตั้งอุปกรณ์ IOT พบว่า ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้นต่อปี ก่อนติดตั้งอุปกรณ์ IOT 24,281.88 kWh คิดเป็นค่าไฟฟ้าต่อ ปี 115,824.57 บาท และ ค่าพลังงานไฟฟ้ารวมทั้งสิ้นต่อปี หลังติดตั้งอุปกรณ์ IOT 15,877.72 kWh คิดเป็นค่าไฟฟ้าต่อปี 75,736.73 บาท โดยจะเห็นว่าการจัดการพลังงานไฟฟ้าในอาคารโดยการควบคุมการทำงานของระบบส่องสว่างและระบบปรับอากาศด้วยอุปกรณ์ IOT สามารถลดค่าการใช้พลังงานไฟฟ้าได้ถึงร้อยละ 34.61

2. จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ T-test ค่า Sig.ตารางเรียนใน Block Couse ที่ 1 (BCT1) มีค่าเท่ากับ 0.17 และตารางเรียนใน Block Couse ที่ 2 (BCT2) มีค่าเท่ากับ 0.21 ซึ่งตกในพื้นที่ยอมรับ ด้วยความเชื่อมั่น 95% นั่นคือ ค่าพลังงานเฉลี่ยของระบบไฟฟ้าหลังการติดตั้งอุปกรณ์ IOT มีค่าน้อยกว่า ค่าพลังงานเฉลี่ยของระบบไฟฟ้าก่อนการติดตั้งอุปกรณ์ IOT ด้วยนัยสำคัญที่ 0.05

3. การลงทุนติดตั้งอุปกรณ์ IOT มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์และงานติดตั้ง 16,867 บาท สามารถประหยัดได้ค่าใช้จ่ายได้ถึง 40,087.84 บาทต่อปี และมีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 0.42 ปี

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเพื่อหา แนวทางการวางแผนจัดการการใช้พลังงานไฟฟ้าในสถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้เทคนิควิศวกรรมคุณค่าอันจะนำไปสู่การวางแผนและควบคุมการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประหยัดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของระบบไฟฟ้าจากการดำเนินการตามไปด้วย จึงสามารถนำวิธีการที่ได้เป็นแนวทางในการจัดการการใช้พลังงานของระบบไฟฟ้าในสถานศึกษา กับอาคารอื่น ๆ ในสถานศึกษา หรือในสถานศึกษาอื่น ๆ ได้เพราะค่าใช้จ่ายด้านพลังงานไฟฟ้า ถือเป็นต้นทุนสำคัญในการประกอบกิจการของสถานศึกษา การลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานไฟฟ้าลงได้จะเป็นการลดค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค และเพิ่มกำไรโดยตรงให้กับสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. (2550). *คู่มือชุดความรู้การอนุรักษ์พลังงานสำหรับสถานศึกษา*. เข้าถึงได้จาก: <http://e-lib.dede.go.th/mm-data/Bib11716.pdf>, 29 พฤษภาคม 2566.
- คณะทำงานสนับสนุนงานด้านวิชาการของเลขาธิการ กสทช. (2561). *บทความพิเศษ เทคโนโลยี Internet of Things และนโยบาย Thailand 4.0*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nbtc.go.th/Services/quarter2560/%E0%B8%9B%E0%B8%B5-2561/32279.aspx/>, 29 พฤษภาคม 2566.
- มานพ นิลรัตน์ (2560). *การลดการใช้พลังงานโดยประยุกต์ใช้เทคนิควิศวกรรมคุณค่าสำหรับโรงไฟฟ้าพลังความร้อน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ศรีรุ่ง แก้วไพฑูรย์ และสมชาย เล็กเจริญ (2561). *ระบบควบคุมห้องเรียนอัจฉริยะด้วย Internet of Things (IoT) ผ่าน Android และ IOS*. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 13. 16 สิงหาคม 2561, หน้า 2839-2852. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อภิรักษ์ พันธุ์พนาสกุล. (2560). *การพัฒนาระบบควบคุม เปิด-ปิด ไฟฟ้าและเครื่องปรับอากาศผ่านสมาร์ตโฟน*. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10. 12-13 กรกฎาคม 2562, หน้า 645 - 659. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- อรรรรณ สุขวานนท์. (2560). *การลดต้นทุนโดยใช้เทคนิควิศวกรรมคุณค่า: กรณีศึกษา ชิ้นส่วนของระบบปรับอากาศรถยนต์*. งานนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Sitharthan, R. (2022). Adaptive hybrid intelligent MPPT controller to approximate effectual wind speed and optimal rotor speed of variable speed wind turbine. *ISA transactions*, 96, pp. 479 - 489.

ระบบบำบัดน้ำด้วยก๊าซโอโซนสำหรับเครื่องดักจับฝุ่น PM2.5 ร่วมกับการกรองแบบเปียก
Water Treatment System Using Ozone Gas for Collecting PM2.5 Dust
Combined with Wet Filtration

พิเชฐ ศรีเนตร¹ สุธี ลีจ้งเพิ่มพูน² เมธาวิ สว่างศรี³ สหรัฐ อินสว่าง⁴ จิรวัดน์ ภูระหงษ์⁵
และวรุสิริ หอมคำนิง⁶

Pichet Srinet¹ Sutee Leejongpermpoon² Mathawi Sawangsri³ Saharat Insawang⁴
Jirawat Poorahong⁵ and Watusiri Homkamnueng⁶

นักศึกษาระดับปริญญาตรี¹, อาจารย์², นักศึกษาระดับปริญญาตรี³
นักศึกษาระดับปริญญาตรี⁴, บุคคลทั่วไป⁵, นักศึกษาระดับปริญญาตรี⁶
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี¹⁻⁶
E-mail: Jirawatpoorahong208@gmail.com⁵

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของวิจัยนี้ (1) เพื่อสร้างระบบบำบัดน้ำด้วยก๊าซโอโซน สำหรับบำบัดน้ำที่ปนเปื้อนฝุ่นในอากาศจากเครื่องดักจับฝุ่น PM2.5 ร่วมกับการกรองแบบเปียกด้วยเทคนิคสนามไฟฟ้า อิเล็กโทรดในการทดลองชนิดทรงกระบอกซ้อนแกนร่วมแบบเส้นลวดพันเกลียว แรงดันสูงที่ใช้ในการทดลองเป็นกระแสสลับ ความถี่ 50Hz ในการสร้างค่าสนามไฟฟ้าที่ใช้ในการทดลอง 30kV/cm (2) เพื่อทำการทดลองหาความสัมพันธ์ความเข้มข้นของก๊าซโอโซนตั้งแต่ 0.5 - 2 ppm ต่อค่า pH และ Ec ต่อเวลาของน้ำจากเครื่องดักจับฝุ่นที่ใช้สร้างน้ำที่มีปริมาณ PM2.5 เจือปน โดยใช้หลักการ iodometry ในการหาค่าความเข้มข้นของโอโซน ผลการทดลอง (1) แสดงให้เห็นว่าระบบบำบัดน้ำด้วยก๊าซโอโซนสำหรับบำบัดน้ำจากเครื่องดักจับฝุ่น PM2.5 ร่วมกับการกรองแบบเปียกที่สร้างขึ้นสามารถบำบัดน้ำที่เจือปน PM2.5 ได้ โดยที่ค่าสนามไฟฟ้า 30kV/cm ค่าความเข้มข้นของโอโซนความเข้มข้น 2 ppm ส่งผลต่อค่า pH และ EC (2) พบว่า ปริมาณความเข้มข้นก๊าซโอโซนที่ปล่อยลงในน้ำที่ปริมาตร 1000 ml. จะทำให้ค่า pH เพิ่มขึ้นในช่วงแรกและค่อยๆลดลงตามค่าครึ่งชีวิตซึ่งสามารถสรุปได้ว่าระยะเวลาในการพักน้ำหลังการบำบัดต้องไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง ทำให้ค่า pH, EC ลดลงมาถึงค่าตามมาตรฐานน้ำในแหล่งน้ำในธรรมชาติที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต ส่งผลให้สามารถนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ในระบบหรือนำไปใช้อุปโภคได้อย่างปลอดภัย ที่ความเข้มข้นก๊าซโอโซน ส่งผลทำให้ค่า pH และ Ec เป็นไปตามมาตรฐาน

คำสำคัญ: โอโซน อิเล็กโทรดทรงกระบอกซ้อนแกนร่วม บำบัดน้ำ

Abstract

This research proposes to (1) invent a water treatment system using ozone gas for a PM2.5 collector with water scrubber by using an electric field technique for treating a water contaminated with PM2.5. Electrodes in this experiment are cylindrical Helix coin electrode type. The high voltage that used is experiment is alternating current (AC), frequency 50Hz and electric field value used in the experiment is 30kV/cm. (2) an experiment is conducted the relationship between the concentration of ozone gas from 0.5 -2 ppm to changes in amount of pH and Ec via time of water from a dust collector that contains PM2.5 contaminants. The experimental results shows that an (1) ozone gas water treatment system for treating water from a PM2.5 dust collector combined with water scrubber can be treat water contaminated with PM2.5 which when electric field value of 30kV/cm. The value of ozone concentration is 2 ppm affects to change to pH and EC. (2) It was found that the concentration of ozone gas released into water at a volume of 1000 ml. Will cause the pH value is be increase initially after that amount of pH is continue to gradually decreases by the half-life of ozone until it reaches a value safe according to standards. It can be concluded that the time to rest the water after treatment that must not be less than 6 hours by causing the pH and EC value. Those are decreased according to water standards in natural water sources and not harmful to human. As a result, a water can be recirculated feed back to the system or supply or used safely for consumption.

Keywords: Ozone, Electrode, Water treatment

บทนำ

ในประเทศไทยมีโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ปัญหาส่วนใหญ่มาจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงที่ใช้ในโรงงานและกระบวนการผลิต โดยจะปล่อยทิ้งมลพิษทางอากาศจำนวนมากลอยขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศ เช่น ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) เมื่อฝนตกลงมาทำให้ก๊าซพิษหรือ PM 2.5 ที่ลอยตัวอยู่ในชั้นบรรยากาศตกลงสู่พื้นดินและแหล่งน้ำ (ปิยธิดา ศรีพล และคณะ, 2563). ผลกระทบที่เกิดขึ้นนอกจากจะทำให้เกิดมลภาวะทางอากาศแล้วยังทำให้เกิดปัญหาเรื่องน้ำเสีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้อาศัยในแหล่งชุมชนที่อยู่ใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดปัญหาจากการที่สัมผัสหรือหายใจสะสมเข้าไปในร่างกายเป็นระยะเวลาานาน ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยเรื้อรัง เช่น โรคมะเร็ง ตาอักเสบ (ศิริโชค ประทุมพิทักษ์, 2561)

ปัจจุบันมีการแก้ปัญหาการนำน้ำกลับมาใช้ใหม่เป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามลักษณะน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียทั่วไปยังมีปริมาณปนเปื้อนในน้ำอยู่จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อให้ น้ำที่หลังการบำบัดสามารถนำมาใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคตลอดจนการนำไปปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ การนำน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียมาใช้ในกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำด้วยกระบวนการโคแอกกูชัน-ฟลอคคูเลชัน การตกตะกอน การกรอง และการฆ่าเชื้อโรคไม่สามารถกำจัดสารพิษออกได้หมด (บุญชัย วิจิตรเสถียร, 2561) โอโซนเป็นก๊าซชนิดหนึ่งที่ถูกผลิตจากออกซิเจนซึ่งมีอยู่ทั่วไปในอากาศโดยใช้พลังงานไฟฟ้าหรือรังสีอัลตราไวโอเลตที่สามารถละลายน้ำได้ดีมากที่อุณหภูมิต่ำ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรูปสารละลายโอโซนที่มีคุณสมบัติเป็นสารฆ่าเชื้อโรคในน้ำ

จึงเป็นที่มาของงานวิจัยนี้ในการสร้างระบบบำบัดน้ำด้วยก๊าซโอโซนสำหรับเครื่องดักจับฝุ่น PM 2.5 วัตถุประสงค์เพื่อบำบัดน้ำที่ใช้ในกระบวนการดักจับฝุ่นโดยพิจารณาหาความสัมพันธ์ต่อการควบคุมค่า Ec, pH ให้ได้ตามมาตรฐานผู้อยู่อาศัยสามารถใช้ในการอุปโภคได้ ตามมาตรฐานน้ำในแหล่งน้ำในธรรมชาติ อีกทั้งนอกจากจะเป็นการประหยัดน้ำแล้วยังเป็นการส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำตั้งแต่ในระดับครัวเรือนด้วยการนำน้ำที่ใช้นกลับมาใช้ในระบบใหม่ จากการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

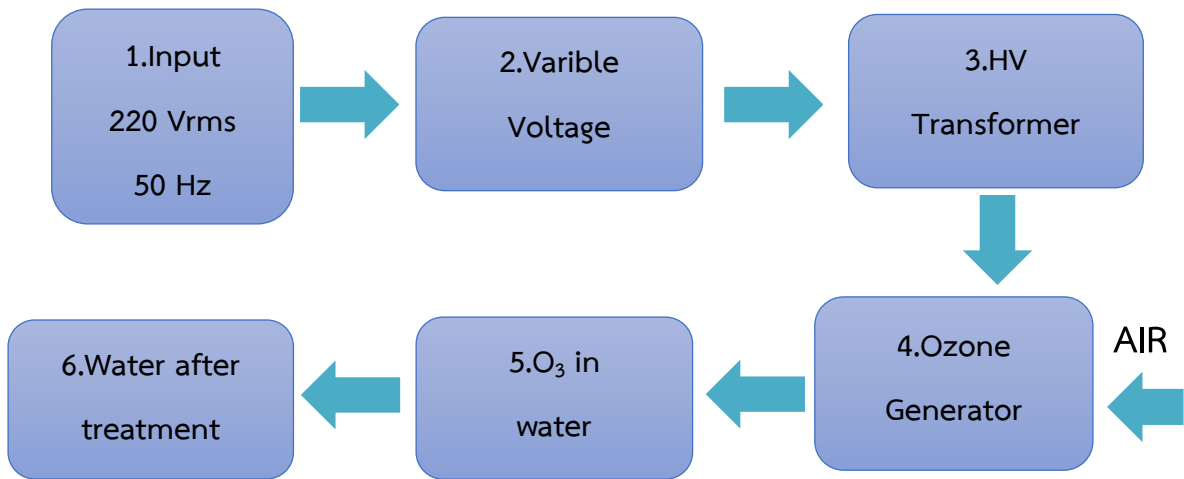
วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หนึ่งข้อ คือ (1) เพื่อสร้างระบบบำบัดน้ำด้วยก๊าซโอโซนสำหรับเครื่องดักจับฝุ่น PM2.5 (2) เพื่อทำการทดลองหาความสัมพันธ์ความเข้มข้นของก๊าซโอโซนตั้งแต่ 0.5 -2 ppm

ระเบียบวิธีการวิจัย

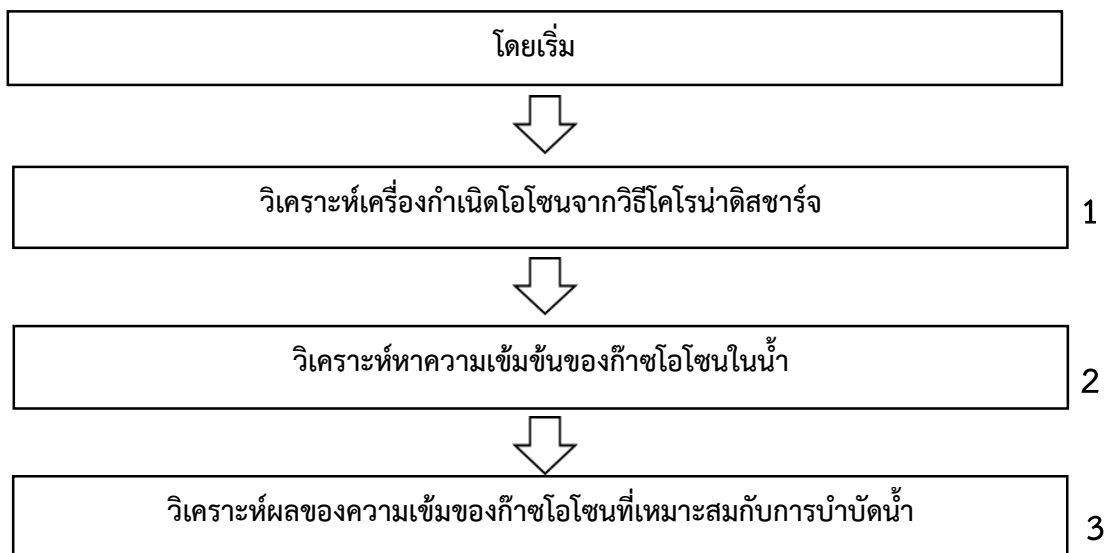
การออกแบบการทดลอง

โดยส่วนที่ 1 เป็นส่วนการออกแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อใช้ในการสร้างก๊าซโอโซนของเครื่องกำเนิดโอโซนด้วยวิธีโคโรนาดีสชาร์จ ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ความเข้มข้นของก๊าซโอโซนในการบำบัดน้ำ ส่วนที่ 3 เป็นส่วนของการวิเคราะห์ระยะเวลาในการพักน้ำเพื่อให้คุณภาพน้ำหลังจากการบำบัดเหมาะสมต่อการปล่อยสู่แหล่งน้ำหรือวนกลับมาใช้ใหม่

รูปที่ 1 ไตอะแกรมกระบวนการทำงานของระบบผสมน้ำโอโซน

ขั้นตอนการออกแบบการทดลอง

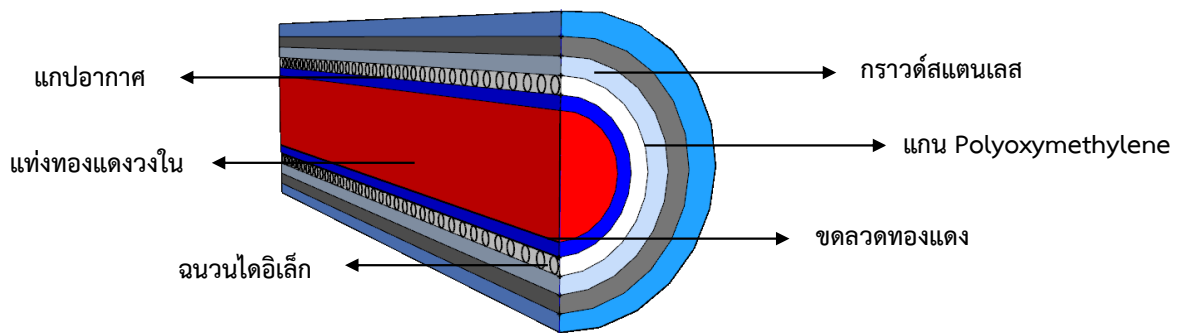
รูปที่ 2 ไตอะแกรมขั้นตอนการออกแบบการทดลอง

รูปที่ 2 แสดงขั้นตอนของการออกแบบการทดลอง โดยเริ่มจากหมายเลข 1 เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์สร้างเครื่องกำเนิดโอโซนด้วยวิธีโคโรนาดิสชาร์จ หมายเลข 2 ทำการทดสอบหาความเข้มข้นของการโอโซนในน้ำที่ผลิตได้ หมายเลข 3 วิเคราะห์ผลของความเข้มข้นของก๊าซโอโซนที่เหมาะสมกับการบำบัดน้ำ

การวิเคราะห์เครื่องกำเนิดโอโซนและการติดตั้งการทดลอง

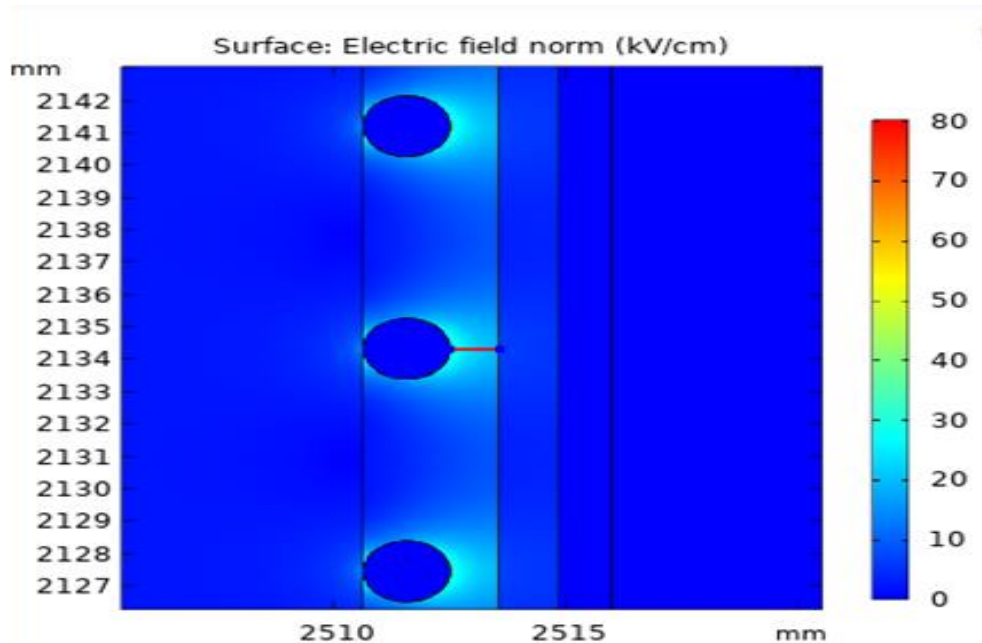
การวิเคราะห์เครื่องกำเนิดโอโซน

การวิเคราะห์เครื่องกำเนิดโอโซนที่เหมาะสมในการทดลอง จะพิจารณาจากค่าความเข้มข้นและระยะเวลาในการบำบัดน้ำ อัตราการไหลของอากาศที่ผสมกับก๊าซโอโซนกับน้ำและประสิทธิภาพในการผสมเข้ากับน้ำ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับการใช้งาน

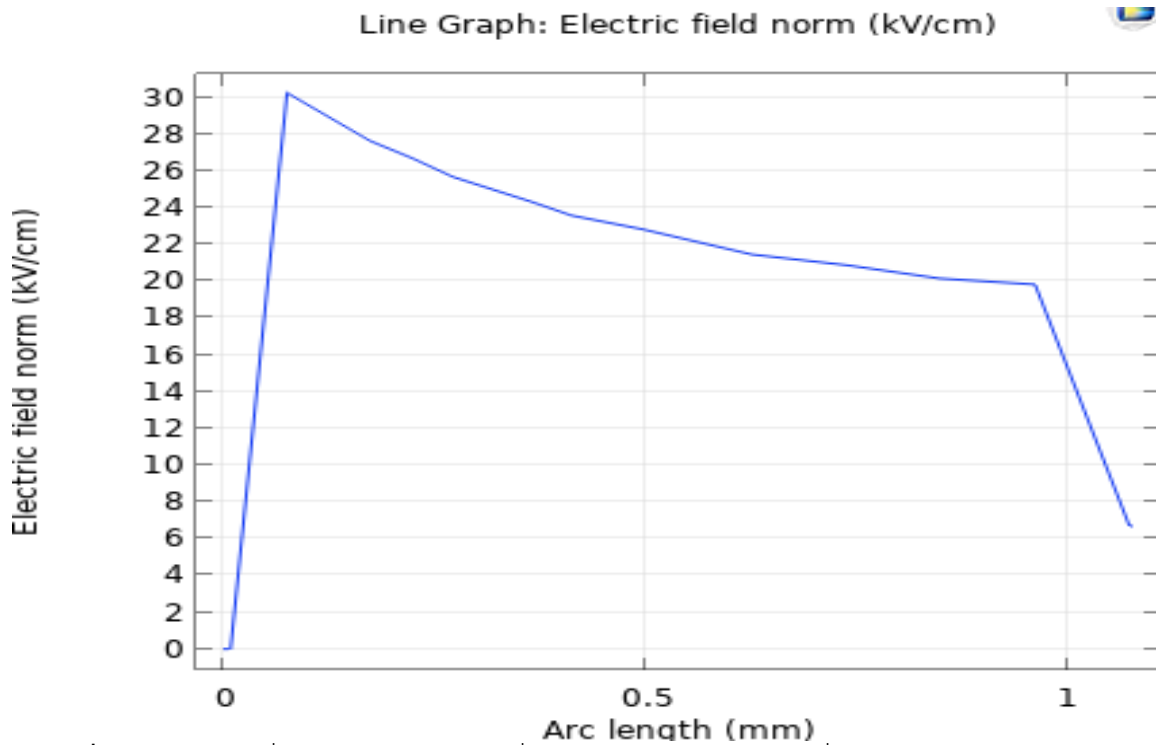

รูปที่ 3 ไดอะแกรมขั้นตอนการออกแบบการทดลอง

การวิเคราะห์เครื่องกำเนิดโอโซน

รูปที่ 4 ลักษณะการกระจายของสนามไฟฟ้าด้วยโปรแกรม FEM

รูปที่ 5 สนามไฟฟ้าที่แรงดัน 3000 V วัสดุที่ใช้ Polyoxymethylene ที่ระยะช่องว่างอากาศ 1mm

จากการจำลอง FEM ที่แสดงค่าภาพที่ 4 และ 5 ทำให้ทราบว่าค่าสนามไฟฟ้าที่ต้องการให้เกิดโคโรนา ดิสชาร์จในอิเล็กโทรดที่สนามไฟฟ้า 30kV/cm ต้องจ่ายแรงดันไม่น้อยกว่า 3 kV

การทดลองและวิเคราะห์ผล

ในส่วนนี้เป็นการทดลองและวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ของความเข้มจากเครื่องกำเนิดไอออนที่เหมาะสมต่อการบำบัดน้ำ โดยผลทั้งหมดที่ได้นำไปวิเคราะห์และสร้างระบบบำบัดน้ำด้วยก๊าซไอออนสำหรับเครื่องดักจับฝุ่น PM 2.5

การเปรียบเทียบค่าความเข้มไอออนต่อจากฉนวน DBD แบบ Polyoxymethylene

การทดลองในส่วนนี้เป็นการทดลองเพื่อวิเคราะห์ค่าความเข้มไอออนต่อแรงดันที่ใช้สร้างวัสดุฉนวนจาก Polyoxymethylene ซึ่งต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมา

ตารางที่ 1 การทดสอบอิเล็กโทรดที่มี Polyoxymethylene เป็นฉนวนขนาด 10 cm อัตราการผลิตของเครื่องกำเนิดก๊าซโอโซนต่อความเข้มข้นโอโซนในน้ำ อัตราการไหล 45m³/min พิกัดแรงดันที่จ่ายให้กับเครื่องกำเนิดก๊าซโอโซน 4.6 kV 50 Hz

ความเข้มข้น โอโซน (ppm)	ระยะเวลา (นาที)			
	อิเล็กโทรด 1 ตัว	อิเล็กโทรด 2 ตัว	อิเล็กโทรด 3 ตัว	อิเล็กโทรด 4 ตัว
0.5	10	7	5	4
1	20	13	10	8
1.5	30	20	15	12
2	40	27	20	16

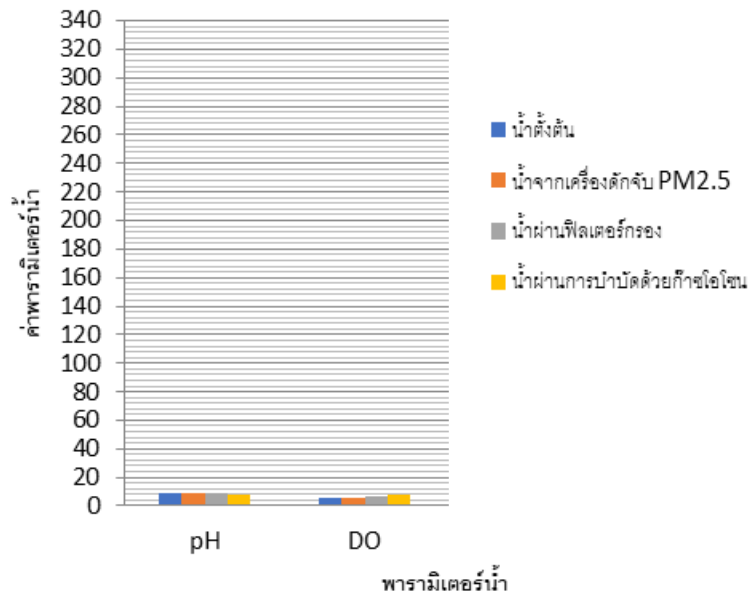
วิเคราะห์ผลการทดลอง

จากการทดสอบในตารางที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของความเข้มข้นโอโซน ค่าความเข้มข้นก๊าซจะเพิ่มขึ้นต่อเวลาที่เปลี่ยนแปลง ความเข้มข้นโอโซน 0.5 ppm จะใช้ระยะเวลา 4 นาที และ 1 ppm จะใช้ที่ระยะเวลา 8 นาที ความเข้มข้นโอโซน 1.5 ppm จะใช้ที่ระยะเวลา 12 นาที และความเข้มข้นโอโซนที่ 2 ppm จะใช้ที่ระยะเวลาที่ 16 นาที ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าความเข้มข้นโอโซนจะเพิ่มขึ้นตามเวลา แรงดันที่จ่ายให้อิเล็กโทรดจะน้อยกว่ากรณีใช้ฉนวนแบบซูเปอร์ลีนที่ค่าความเข้มข้นสนามไฟฟ้าเท่ากับวัสดุ Polyoxymethylene ผลที่ได้วัสดุใหม่ที่ใช้แทนประหยัดพลังงานมากกว่า 21%

วิเคราะห์ผลของความเข้มข้นของก๊าซโอโซนที่เหมาะสมกับการบำบัดน้ำ

ตารางที่ 2 น้ำจากเครื่องดักจับฝุ่น PM 2.5 ร่วมกับการกรองแบบเปียก น้ำที่ผ่านฟิลเตอร์กรอง และน้ำที่บำบัดด้วยโอโซน มีความเปลี่ยนแปลงค่า pH และ EC ต่อปริมาณน้ำ 1 ลิตร

	pH	EC
น้ำตั้งต้น	8.70	253
น้ำจากเครื่องดักจับฝุ่น PM 2.5 ร่วมกับการกรองแบบเปียก	8.78	220
น้ำที่ผ่านระบบกรอง	8.58	230
น้ำบำบัดด้วยโอโซน	7.82	308

รูปที่ 6 น้ำที่มีความเปลี่ยนแปลงค่า pH และ EC ต่อปริมาณน้ำ 1 ลิตร

จากตารางที่ 2 น้ำจากเครื่องดักจับฝุ่น PM 2.5 ค่าพารามิเตอร์น้ำเปลี่ยนแปลงลดลงจากน้ำต้งต้นซึ่งน้ำที่ได้มาค่าเกินมาตรฐานของน้ำใช้ทั่วไป นำผ่านฟิลเตอร์กรองเพื่อปรับสภาพน้ำให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำใช้ในครัวเรือนและนำก๊าซโอโซนบำบัดน้ำอีกครั้งเพื่อใช้ยับยั้งเชื้อและแบคทีเรียที่อาจอยู่ในน้ำให้น้ำมีความสะอาดและอยู่ในมาตรฐาน

วิเคราะห์หาระยะเวลาที่เหมาะสมในการพักน้ำก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำและวนน้ำกลับมาใช้ใหม่

เนื่องจากค่า pH และ EC ของน้ำมีผลต่อการปล่อยออกสู่หรือนำน้ำกลับมาใช้หากค่า อยู่ในระดับที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อ ดังนั้นในการวิเคราะห์เพื่อหาความเข้มข้นของก๊าซโอโซนที่เหมาะสมควรต้องคำนึงถึงค่า pH และ EC ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากทำการผสมกับก๊าซโอโซน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ การปล่อยออกหรือนำกลับมาใช้ใหม่ โดยจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าค่า pH ของน้ำที่เหมาะสมต่อควรอยู่ระหว่าง 6.5-8.5 pH ค่า EC ควรอยู่ระหว่าง 200-800 $\mu\text{S}/\text{cm}$

ตารางที่ 3 วิเคราะห์หาระยะเวลาที่เหมาะสมในการพักน้ำก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำและวนน้ำกลับมาใช้ใหม่ ค่าความเข้มข้นไอโชน 1 ,1.5 และ 2 ppm ในน้ำ 1000 ml.

ความเข้มข้น ไอโชน (ppm)	pH ตั้งต้น	pH ที่เปลี่ยนแปลง					
		1 ชม.	2 ชม.	3 ชม.	4 ชม.	5 ชม.	6 ชม.
1	8.58	8.93	8.80	8.64	8.50	8.22	8.01
1.5	8.58	8.90	8.81	8.61	8.49	8.11	7.96
2.0	8.58	8.85	8.76	8.61	8.39	8.06	7.82

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของค่าความเข้มข้นก๊าซไอโชนต่อค่า pH ที่เปลี่ยนแปลงตามเวลาที่ได้จากการทดลอง ซึ่งพบว่าเมื่อน้ำได้รับความเข้มข้นก๊าซไอโชนจะทำให้ค่า pH เพิ่มขึ้น เนื่องจากการทำปฏิกิริยาของก๊าซไอโชนกับธาตุอื่น ๆ ในน้ำ ค่าความเข้มข้นก๊าซไอโชน 2 ppm ค่า pH ลดลง 8.85% ค่าความเข้มข้นก๊าซไอโชน 1.5 ppm ลดลง 7.22% ค่าความเข้มข้นก๊าซไอโชน 1 ppm ลดลง 6.64% ค่า pH ของน้ำที่เหมาะสมต่อควรอยู่ระหว่าง 6.5-8.5 pH อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือนและวนน้ำกลับมาใช้ใหม่ได้ในระบบได้

ตารางที่ 4 วิเคราะห์หาระยะเวลาที่เหมาะสมในการพักน้ำก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำและวนน้ำกลับมาใช้ใหม่

ความเข้มข้น ไอโชน (ppm)	Ec ตั้งต้น	Ec ที่เปลี่ยนแปลง					
		1 ชม.	2 ชม.	3 ชม.	4 ชม.	5 ชม.	6 ชม.
1	230	239	245	252	263	278	283
1.5	230	246	256	264	276	281	286
2	230	249	259	269	282	293	308

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ของค่าความเข้มข้นก๊าซไอโชนต่อค่า EC ที่เปลี่ยนแปลงตามเวลาที่ได้จากการทดลอง ซึ่งพบว่าเมื่อน้ำได้รับความเข้มข้นก๊าซไอโชนจะทำให้ค่า EC เพิ่มขึ้น เนื่องจากการทำปฏิกิริยาของก๊าซไอโชนกับธาตุอื่น ๆ ในน้ำ ค่าความเข้มข้นก๊าซไอโชน 2 ppm ค่า EC เพิ่มขึ้น 25.32% ค่าความเข้มข้นก๊าซไอโชน 1.5 ppm เพิ่มขึ้น 19.58% ค่าความเข้มข้นก๊าซไอโชน 1 ppm เพิ่มขึ้น 18.72% ค่า EC ควรอยู่ระหว่าง 200-800 $\mu\text{S}/\text{cm}$ ซึ่งค่าอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือนและวนน้ำกลับมาใช้ใหม่ได้ในระบบได้

สรุป

สรุปพิกัดของเครื่องที่ได้จากผลการทดลองได้ดังนี้

1. อัตราการผลิตของอิเล็กโทรด 4 ตัว เท่ากับ 0.125 ppm ต่อนาทีในปริมาตรน้ำ 1 ลิตร
2. แรงดันจากหม้อแปลงที่จ่ายให้กับอิเล็กโทรด $V_{in} = 220 \text{ V}$, $V_{out} = 5.8 \text{ kV } 50 \text{ Hz}$
3. อัตราการไหลของอากาศ 2 m/s
4. อัตราการไหลของน้ำ 0.5 L/min
5. ค่าความเข้มข้นของก๊าซโอโซนที่เหมาะสม 2 ppm.
6. เวลาที่ใช้ในการสร้างความเข้มข้นก๊าซโอโซน 1 ชั่วโมง
7. ค่าครึ่งชีวิตของก๊าซโอโซน 15 นาที
8. ระยะเวลาในการพักน้ำ 6 ชั่วโมง

จากพิกัดของเครื่องของกำเนิดโอโซนที่ความเข้มข้น 2 ppm สามารถบำบัดน้ำได้ดี โดยไม่ทำให้ค่า pH EC ในน้ำเป็นอันตรายหาก พักน้ำที่ระยะเวลา 6 ชั่วโมงก่อนปล่อยออก

สรุปผลการทดสอบเครื่องกำเนิดก๊าซโอโซนที่เหมาะสมต่อการใช้งาน จากการทดสอบประสิทธิภาพ เครื่องกำเนิดโอโซนที่เหมาะสมสรุปได้ว่า เครื่องกำเนิดโอโซนที่นำมาใช้ ในการทดสอบสามารถให้ปริมาณ ความเข้มข้นโอโซนที่เพียงพอต่อการบำบัดน้ำ โดยสามารถผลิตก๊าซโอโซน 0.5 - 2 ppm. ซึ่งพิกัดแรงดันที่จ่าย ให้กับเครื่องกำเนิดโอโซนอยู่ที่ 5.8 kV 50Hz ที่ปริมาตรน้ำ 1000 ml. จึงเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการสร้าง ระบบบำบัดน้ำด้วยก๊าซโอโซนสำหรับเครื่องดักจับฝุ่น PM 2.5 ร่วมกับการกรองแบบเปิกโดยการวิเคราะห์ อัตราการผลิตของอิเล็กโทรด 4 ตัว พบว่า อัตราการผลิตมากกว่า 1 ตัว 8 เท่า

น้ำจากเครื่องดักจับฝุ่น PM 2.5 ค่าพารามิเตอร์น้ำเปลี่ยนแปลงลดลงจากน้ำตั้งต้นซึ่งน้ำที่ได้มาค่าเกิน มาตรฐานของน้ำใช้ทั่วไป จึงนำผ่านฟิลเตอร์กรองเพื่อปรับสภาพน้ำให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำใช้ในครัวเรือน และนำก๊าซโอโซนที่ความเข้มข้นที่ 2 ppm บำบัดน้ำอีกครั้งเพื่อใช้ยับยั้งเชื้อและแบคทีเรียที่อาจอยู่ในน้ำให้มีความสะอาดและอยู่ในมาตรฐาน

ค่าความเข้มข้นของโอโซนต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของ pH ,EC พบว่า ปริมาณความเข้มข้นก๊าซโอโซน ที่ปล่อยลงในน้ำที่ปริมาตร 1000 ml. ความเข้มข้น 2 ppm จะ ทำให้ค่า pH เพิ่มขึ้น และระยะเวลาในการพักบ่อ อยู่ที่ระยะเวลา 1-6 ชั่วโมง ทำให้ค่า pH ,EC ลดลง มาถึงค่าตามมาตรฐานที่ใช้งาน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้จัดทำ พิเชฐ ศรีเนตร ,เมธวี สว่างศรี , วรุณศิริ หอมคำนิง ,สหรัฐ อินสว่าง ,จิรวัดณ์ ภูระหงษ์ และสุธี ลีจิ่งเพิ่มพูน ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี คณะครุศาสตร์ อดุทธสาทร สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า และสาขาวิศวกรรมเครื่องกล ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการใช้เครื่องมือ ให้คำแนะนำ และห้องปฏิบัติการเครื่องมือวัดอุตสาหกรรม ณ ศูนย์พัฒนาวิชาชีพ

ในการทำโครงการครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

บรรณานุกรม

- บุญชัย วิจิตรเสถียร. (ธันวาคม 2561). การปรับปรุงคุณภาพน้ำทิ้งเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ด้วยกระบวนการร่วมโอโซนเนชันและอัลตราฟิลเตรชัน. เข้าถึงได้จาก:89/8195/2/Fulltext.pdf?fbclid=IwAR0eWNPcdi8TFNYTfOppB2SDVoQ9ILinPlctso1biMMX8ojhRX9v_RTgeM
- ปิยธิดา ศรีพล, รัชดา ภักดิ์ยิ่ง, พรสวรรค์ ชัยมีแรง, รุ่งนภา กิตติลาภ, และอนพนสิทธิ์ ไชยเชษฐ์. (2563). แนวทางการจัดการน้ำเสียบึงหนองโคตรของเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 10(2), หน้า 124 – 136.
- ศิริโชค ประทุมพิทักษ์. (2561). ผลกระทบต่อชุมชนที่เกิดจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก: กรณีของเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 10(2), หน้า 82 - 89.

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์
กรณีศึกษาโรงงานผลิตเปลือกหม้อพลาสติกแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

Analysis of the Cost-effectiveness of Installing a System for Producing Electrical Energy
from Solar Cells: A Case Study of a Plastic Pot shell Factory in Samut Prakan Province

พิชานนท์ กระจ่างโพธิ์¹ วีรเดช สหนองทวีพร² วรานนท์ คงสง³ และชัยวัฒน์ ภูวอรกุลชัย⁴

Pichanon Krajangpho¹ Teeradej Snongtaweeporn² Waranon Kongsong³

and Chaiwat Pooworakulchai⁴

นักศึกษาลัทธิวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม¹,

รองคณบดี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ²

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240^{1,3,4}

E-mail: 6514770016@rumail.ru.ac.th¹, Teeradej@nbk.ac.th², waranon.k@rumail.ru.ac.th³

chaiwat.p@rumail.ru.ac.th⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุนติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ (2) เพื่อวิเคราะห์ผลผลิตปริมาณไฟฟ้าที่ได้จากการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ และ (3) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนที่เพิ่มจากมาตรฐานการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กรณีศึกษาโรงงานผลิตเปลือกหม้อพลาสติกแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้า พื้นที่ติดตั้ง ผลผลิตปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้ นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม PVSyst เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าการเงินการลงทุน ผลผลิตปริมาณไฟฟ้าที่ได้และเปรียบเทียบผลกระทบต้นทุนการลงทุนติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ เมื่อกฎกระทรวงฉบับที่ 65 (พ.ศ. 2558) และมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทยระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ พ.ศ. 2565 (วสท.022013-22) มีผลบังคับ ผู้วิจัยวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุนติดตั้ง ผลการวิจัยพบว่า (1) โครงการมีความคุ้มค่าทางการเงิน โดยมูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 27,778,847.99 บาท อัตราผลตอบแทนภายในร้อยละ 10.48 ระยะเวลาคืนทุน 3.8 ปี (2) ผลผลิตปริมาณไฟฟ้าที่ได้ เท่ากับ 576.96 เมกกะวัตต์ชั่วโมงต่อปีและ (3) สมมุติฐานเปรียบเทียบต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากทั้ง 4 กรณี พบว่า กรณี 1 ต้นทุนการลงทุนเท่ากับ 15,938,000 บาท กรณี 2 ต้นทุนการลงทุนเท่ากับ 21,063,000 บาทหรือร้อยละ 32.15 กรณี 3 ต้นทุนการลงทุนเท่ากับ 16,948,000 บาทหรือร้อยละ 6.33 และกรณี 4 ต้นทุนการลงทุนเท่ากับ 22,073,000 บาทหรือร้อยละ 38.48 แม้ว่าจะมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากทั้ง 4 กรณี การลงทุนติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ของโรงงานแห่งนี้ มีความคุ้มค่าทางการเงิน

คำสำคัญ: ความคุ้มค่าทางการเงิน การเงินการลงทุน ระยะเวลาคืนทุน มาตรฐานการติดตั้ง

Abstract

The objectives of this research are (1) to analyze the cost-effectiveness of investing in installing a solar cell power generation system, (2) to analyze the output of electricity obtained from installing a solar cell power generation system, and (3) to analyze and compare costs. Added from standards for installing solar cell power generation systems Analyze the cost-effectiveness of installing an electrical energy production system from solar cells. A case study of a plastic pot shell factory in Samut Prakan Province. It is quantitative research (Quantitative Research) by collecting data on electrical energy demand. Installation area Productivity of the amount of electricity produced Analyzed with the PVSyst program to analyze the value of investment. Electricity output that obtained and compared the impact of investment costs in installing a solar cell power generation system When Ministerial Regulation No. 65 (P.E.Prof. 2015) and electrical installation standards for Thailand, solar power generation systems, B.E.Prof. 2022 (EST. 022013-22) effective. The researcher analyzed the value of the installation investment. The research results found that (1) The project is financially worthwhile. The net present value is 27,778,847.99 baht, internal rate of return 10.48 percent, payback period 3.8 years (2) The resulting electricity output was 576.96 megawatt hours per year and (3) The hypothesis comparing the increased costs from all 4 cases found that in case 1, the investment cost was equal to 15,938,000 baht, in case 2, the investment cost was equal to 21,063,000 baht or 32.15 percent, in case 3, the investment cost was equal to 16,948,000 baht or 6.33 percent, and in case 4, the investment cost was equal to 22,073,000 baht or 38.48 percent, although there were increased costs from all 4 cases Investing in installing an electrical energy production system from solar cells at this factory is financially worthwhile.

Keywords: Financial value, investment finance, payback period, installation standards

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาค่าพลังงานไฟฟ้าที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นประกอบกับความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมล้วนเป็นแรงผลักดันให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของอาคาร โรงงาน หันมาให้ความสำคัญกับระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์หรือ Solar Rooftop มากขึ้น งานวิจัยนี้ มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กรณีศึกษาโรงงานผลิตเปลือกหม้อพลาสติกแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ความสำคัญของงานวิจัยเพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุน วิเคราะห์ผลผลิตปริมาณไฟฟ้าที่ได้จากการติดตั้งและเปรียบเทียบต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากมาตรฐานการติดตั้งระบบผลิตพลังงาน

ไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ แนวโน้มการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นในประเทศไทย สาเหตุหลัก ได้แก่ ค่าไฟฟ้าที่เพิ่มสูงขึ้น ประชาชนเริ่มรู้สึกถึงภาระค่าไฟฟ้าที่เพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง การติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ช่วยให้สามารถผลิตไฟฟ้าใช้เองได้ ลดการพึ่งพาไฟฟ้าจากการไฟฟ้า ส่งผลให้ค่าไฟถูกลง นโยบายภาครัฐรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน มีการออกกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ สนับสนุนการติดตั้งระบบ เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้น เทคโนโลยีแผงเซลล์แสงอาทิตย์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การแปลงพลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานไฟฟ้ามีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนอุปกรณ์ลดลง ความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แม้นโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน หลาย ๆ คนยังมีความกังวลเกี่ยวกับต้นทุนการลงทุนติดตั้งระบบและข้อกำหนด มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง พลังงานแสงอาทิตย์ ก็ยังเป็นแหล่งพลังงานหมุนเวียนที่สะอาด ปลอดภัย และยั่งยืน ท่ามกลางปัญหาการขาดแคลนพลังงานและมลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงทั่วโลก การใช้พลังงานแสงอาทิตย์จึงเป็นทางเลือกที่สำคัญ สำหรับประเทศไทยแม้จะมีศักยภาพสูง แต่การติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ในประเทศไทย ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการลงทุนติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ ได้แก่ ต้นทุนของแผงเซลล์อาทิตย์ ต้นทุนค่าแรงการติดตั้ง ต้นทุนที่กระทบจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่น กฎกระทรวง ฉบับที่ 65 (พ.ศ. 2558) และมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย ระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา พ.ศ. 2565 (วสท.022013-22) มีผลบังคับใช้ งานวิจัยนี้ศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงิน และผลกระทบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในบริบทของประเทศไทย ในปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้า และมลพิษทางสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาใหญ่ การใช้พลังงานหมุนเวียนหรือพลังงานทางเลือก โดยเฉพาะพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นทางเลือกหนึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหานี้ได้ สามารถช่วยลดการพึ่งพาพลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิล เป็นสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุนติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ (2) เพื่อวิเคราะห์ผลผลิตปริมาณไฟฟ้าที่ได้จากการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ และ (3) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนที่เพิ่มจากมาตรฐานการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์

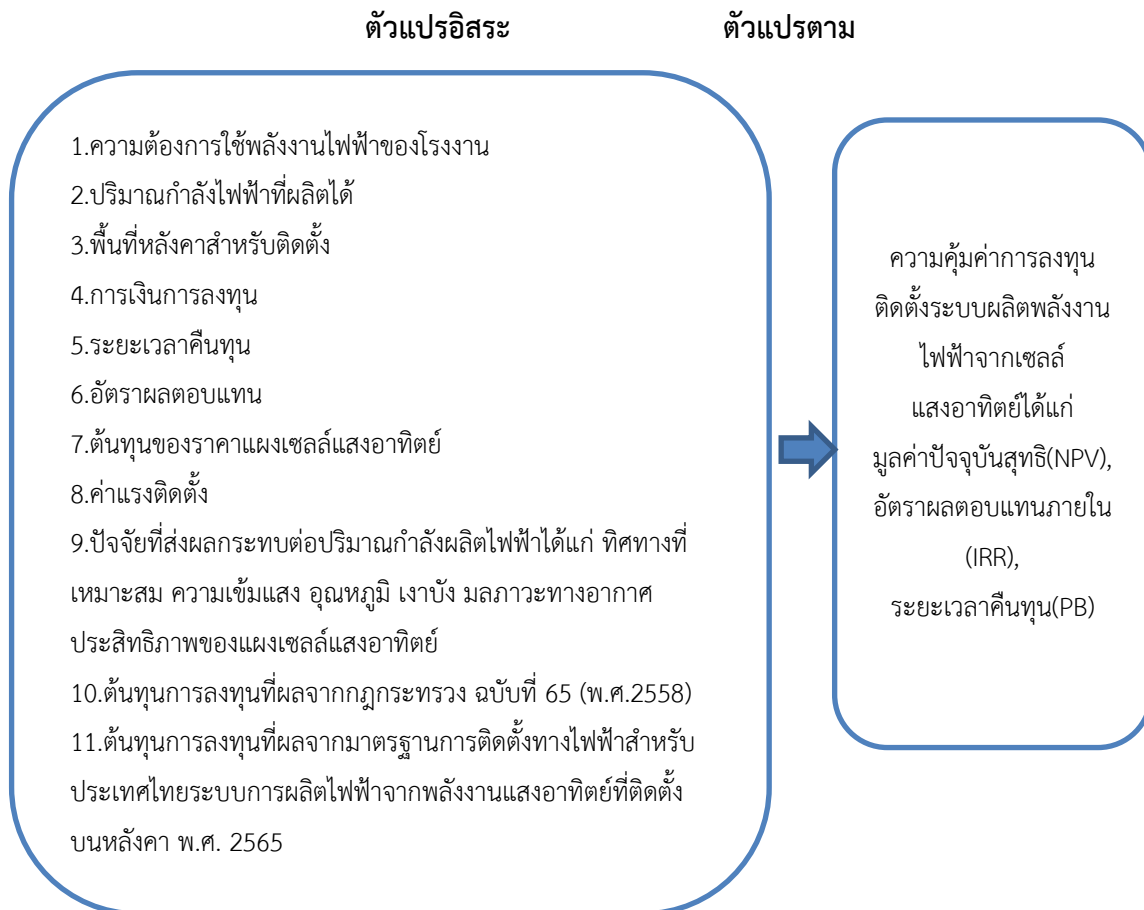
การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องประเทศไทยมีศักยภาพของพลังงานแสงอาทิตย์สูง เหมาะแก่การลงทุนติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ เนื่องด้วยมีแสงแดดจัดเกือบตลอดทั้งปี สอดคล้องกับ (เกศินี ภาโนชิต, 2558) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของระบบเซลล์แสงอาทิตย์ชนิดต่าง ๆ ในสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย เป็นงานวิจัยที่ศึกษาประสิทธิภาพของระบบเซลล์แสงอาทิตย์ชนิดต่าง ๆ ในสภาพภูมิอากาศของ

ประเทศไทย ทำการทดลองติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์แบบผลึกเดี่ยว(Monocrystalline silicon solar cell) เซลล์แสงอาทิตย์แบบผลึกรวม(Polycrystalline silicon solar cell) และเซลล์แสงอาทิตย์แบบฟิล์มบาง (Thin-film solar cell) ในพื้นที่สถานีวิจัยเกษตรกรรมกำแพงแสน ผลการทดลองพบว่า เซลล์แสงอาทิตย์แบบผลึกเดี่ยวมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 15.5 รองลงมาคือเซลล์แสงอาทิตย์แบบฟิล์มบาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 14.5 และเซลล์แสงอาทิตย์แบบผลึกรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 13.5 การพิจารณาเลือกขนาดของการผลิตพลังงานไฟฟ้า ให้เหมาะของการใช้งานจะสามารถลดต้นทุนและให้คุ้มค่าการเงิน สอดคล้องกับ (จุฬารัตน์ จำปรัตน์, 2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับบ้านอยู่อาศัยในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับบ้านอยู่อาศัยในประเทศไทย ค่าไฟฟ้าที่สูงขึ้น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์มากที่สุด ส่วนใหญ่เห็นว่าค่าไฟฟ้าที่สูงขึ้นเป็นแรงจูงใจให้พวกเขาตัดสินใจเลือกติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน และสอดคล้องกับ (พิชยดา จีรวรรณวงศ์, 2555) ได้ศึกษาต้นทุนในการใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ในบ้านที่อยู่อาศัย พบว่าการลงทุนการเงินของโครงการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์มาใช้ในบ้านที่อยู่อาศัย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จากการรวบรวมข้อมูล เพื่อที่จะให้ได้ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการที่ตรงตามสถานการณ์ของราคาปัจจุบัน เนื่องจากมีผู้ผลิตอุปกรณ์สำหรับระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์จำนวนมาก ต้นทุนในการติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ก็จะลดลงตามขึ้นอยู่กับต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโครงการ ผลสรุปพบว่า แม้ว่าการลงทุนการติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์แบบเต็มพื้นที่หลังคาจะมีต้นทุนสูงกว่าในช่วงแรกกว่าการติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์แบบพอดีกับความต้องการ ใช้งานการลงทุนจะมีต้นทุนของตัวแบตเตอรี่มาเกี่ยวข้อง แต่ถ้าในระยะยาวหากผู้ลงทุนสามารถนำไฟฟ้ามาขายคืนให้การไฟฟ้า การลงทุนการติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์แบบเต็มพื้นที่หลังคาให้ความคุ้มค่ามากกว่า การวิเคราะห์ผลผลิตจากการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ สอดคล้องกับ (สิรินาถ ยิ้มย่อง, 2565) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนติดตั้งโซลาร์เซลล์ ที่บริษัทแห่งหนึ่ง เพื่อลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานลง โดยโครงการนี้ใช้ระยะเวลาของโครงการ 25 ปี ตามอายุของแผงโซลาร์เซลล์จากข้อมูลการใช้ไฟฟ้าของบริษัท ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้ไฟฟ้าเฉลี่ยอยู่ที่ เดือนละ 6,250 kWh จึงแบ่งเป็น 2 กรณี คือการติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์ด้วยอินเวอร์เตอร์ ขนาด 40kW และ 50kW โดยใช้ขนาดแผงโซลาร์เซลล์ที่ 450 kW และวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ 3 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 ต้นทุนอุปกรณ์ในการติดตั้ง เพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 ค่าไฟเพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 3 เช่นเดิม แนวทางที่ 2 ต้นทุนอุปกรณ์คงที่ แต่ค่าไฟเพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 10 และแนวทางที่ 3 ต้นทุนอุปกรณ์ในการติดตั้งเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และค่าไฟเพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 10 จากผลการศึกษาพบว่า ทางเลือกในการติดตั้งอินเวอร์เตอร์ 40 และ 50 kW มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ(NPV) เท่ากับ 1,597,483.79 บาท และ 3,043,969.05 บาท ตามลำดับ อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ IRR เท่ากับร้อยละ 26 และ 33 และระยะเวลาการคืนทุน PB เท่ากับ 2.87 ปีและ 2.67 ปี ตามลำดับ

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กรณีศึกษาโรงงานผลิตเปลือกหม้อพลาสติกแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ตัวแปรประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ 1. ตัวแปรอิสระ 2. ตัวแปรตาม ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวความคิด

การวิเคราะห์ความคุ้มค่า

การวิเคราะห์ความคุ้มค่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐศาสตร์ การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ มีดังนี้

1. ทฤษฎีกระแสเงินสดสุทธิ(Net Present Value: NPV) เป็นเครื่องมือวัดความคุ้มค่าของการลงทุน โดยใช้หลักการคิดลดกระแสเงินสดในอนาคตมาเทียบกับต้นทุนปัจจุบัน โดยหาก NPV มีค่าเป็นบวกแสดงว่าการลงทุนนั้นมีความคุ้มค่า

$$NPV = \sum_{t=1}^n \left(\frac{FCF_{Et}}{(1+r/100)^t} \right)$$

เมื่อกำหนดตัวแปร; n = อายุของโครงการ (ปี)

t = ดัชนีชี้เลขปีในช่วงเวลาของโครงการ (ปี) โดย $t = 1, 2, 3, \dots, n$

NPV = มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (บาท)

FCF_t = กระแสเงินสดสุทธิที่เจ้าของลดการสูญเสียไฟฟ้าได้ในปีที่ t ; (Free cash flow to equity); บาท/ปี

r = อัตราคิดลด (% discount rate) เท่ากับ อัตราปัจจุบัน

2. อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) เป็นอัตราคิดลดที่ทำให้ NPV มีค่าเป็นศูนย์ หาก IRR มีค่าสูงกว่าต้นทุนทางการเงินของการลงทุน แสดงว่าการลงทุนนั้นมีความคุ้มค่าจากสูตร ปีที่ = 0

$$IRR = \sum_{t=1}^n \left(\frac{FCF_t}{(1 + IRR/100)^t} \right)$$

เมื่อกำหนดตัวแปร; n = อายุของโครงการ (ปี)

t = ดัชนีชี้เลขปีในช่วงเวลาของโครงการ (ปี) โดย $t = 1, 2, 3, \dots, n$

IRR = อัตราผลตอบแทนภายใน (internal rate of return) หรือระยะเวลาคืนทุน (ปี)

FCF_t = กระแสเงินสดสุทธิที่เจ้าของลดการสูญเสียไฟฟ้าได้ในปีที่ t ; (Free cash flow to equity); บาท/ปี

3. ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) เป็นระยะเวลาที่ใช้ในการคืนทุนของการลงทุน โดยหากระยะเวลาคืนทุนสั้น แสดงว่าการลงทุนนั้นมีความคุ้มค่า หากระยะเวลาคืนทุนยาว แสดงว่าการลงทุนนั้นไม่คุ้มค่าลงทุนเพียงครั้งเดียวในปีแรกและให้ผลตอบแทนที่เท่ากันทุกปี การหาค่า PB สามารถทำได้ 2 วิธี คือ

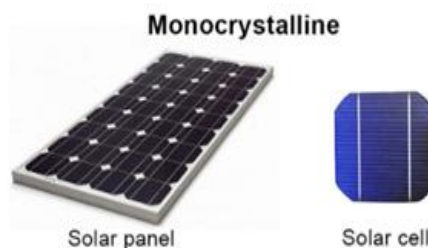
1. Static method เป็นการพิจารณาว่า กระแสเงินสดรับจากโครงการจะสามารถชดเชยกระแสเงินสดจ่ายลงทุนสุทธิตอนเริ่มโครงการได้ภายในกี่ปี ซึ่งคำนวณได้จากสูตรดังนี้ $PB = \text{การลงทุนสุทธิ} / \text{กระแสเงินสดรับสุทธิต่อปี}$ 2. Dynamic method เป็นการคำนวณแบบคิดลดค่าเงิน โดยพิจารณามูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับจากโครงการ สามารถชดเชยมูลค่าปัจจุบันของการลงทุนสุทธิตอนเริ่มโครงการได้ภายในกี่ปี ซึ่งคำนวณได้จากสูตรดังนี้ $PB = (\text{การลงทุนสุทธิ} \times (1 + \text{อัตราคิดลด})) / \text{กระแสเงินสดรับสุทธิต่อปี}$

ระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานเซลล์แสงอาทิตย์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานเซลล์แสงอาทิตย์หรือ Solar rooftop ระบบเปลี่ยนพลังงานจากพลังงานแสงอาทิตย์มาเป็นพลังงานไฟฟ้าใช้อุปกรณ์เรียกว่าแผงโซลาร์เซลล์ ที่ติดตั้งบนหลังคา ที่พักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม ทำหน้าที่รับพลังงานแสงอาทิตย์แล้ว เปลี่ยนเป็นไฟฟ้ากระแสตรง (DC) ส่งไปยังเครื่องแปลงกระแสไฟฟ้าเรียกว่า Inverter เพื่อเปลี่ยนจากไฟฟ้ากระแสตรงเป็นไฟฟ้ากระแสสลับ (AC) แล้วนำพลังงานไฟฟ้าที่ได้ไปใช้งานพลังงานเซลล์แสงอาทิตย์ เหมาะสำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทที่มีลักษณะ

การใช้ไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้ามีความแตกต่างกัน ผู้ใช้งานที่มีการใช้ไฟฟ้ามากในช่วงเวลาที่มีการผลิตพลังงานแสงอาทิตย์มากที่สุดหรือ ช่วงเวลากลางวัน จะได้ประโยชน์เต็มที่จากการใช้ไฟฟ้าที่ผลิตได้จากระบบโซลาร์รูฟของตนเอง ที่ได้ใช้ไฟฟ้าที่ผลิตได้จากพลังงานแสงอาทิตย์ในช่วงเวลากลางวัน ซึ่งจะได้ราคาค่าไฟฟ้าคงที่ในส่วนที่ PV ผลิตได้ และสำหรับผู้ใช้งานไฟฟ้าประเภทที่ 3 (กิจการขนาดกลาง) ขึ้นไป ที่ต้องเสียค่าความต้องการพลังไฟฟ้า(demand charge) นั้น ระบบโซลาร์รูฟช่วยลดความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด (peak) ของผู้ใช้ไฟฟ้าสามารถประหยัดค่าไฟฟ้าได้

อุปกรณ์หลักของระบบเซลล์แสงอาทิตย์ ได้แก่ แผงเซลล์แสงอาทิตย์(PV Panel) หรือ Modules ประกอบด้วย เซลล์แสงอาทิตย์หลาย ๆ เซลล์ที่ต่อรวมกันเพื่อให้ได้กำลังไฟฟ้าตามที่ต้องการ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. เซลล์แสงอาทิตย์ชนิดผลึกเดี่ยว(Monocrystalline: Mono-Si) เป็นแผงโซลาร์เซลล์ผลึกเดี่ยวเริ่มจากแท่งซิลิคอนทรงกระบอก ดังแสดงในรูปที่ 2 2. เซลล์แสงอาทิตย์ชนิดโพลีคริสตัลไลน์ (Polycrystalline Silicon: Poly-Si) เป็นแผงโซลาร์เซลล์ชนิดโพลีคริสตัลไลน์ เป็นแผงโซลาร์เซลล์ชนิดแรกที่ทำจากผลึกซิลิคอนเรียกว่า โพลีคริสตัลไลน์ บางครั้งก็เรียกว่า มัลติคริสตัลไลน์ 3. เซลล์แสงอาทิตย์ชนิดฟิล์มชนิดฟิล์มบาง (Thin Film Solar Cells:TFSC.) โดยทั่วไปของการผลิตเซลล์แสงอาทิตย์ ชนิดฟิล์มบาง (Thin Film Solar Cell: TFSC) คือการนำเอาสารที่สามารถแปลงพลังงานจากแสงเป็นกระแสไฟฟ้ามาฉาบเป็นฟิล์มหรือชั้นบางๆ ซ้อนกันหลาย ๆ ชั้น เรียกว่าโซลาร์เซลล์ชนิดนี้ว่าฟิล์มบางหรือ (Thin Film)

รูปที่ 2 แผงโซลาร์เซลล์ชนิดโมโนคริสตัลไลน์(Monocrystalline: Mono-Si)

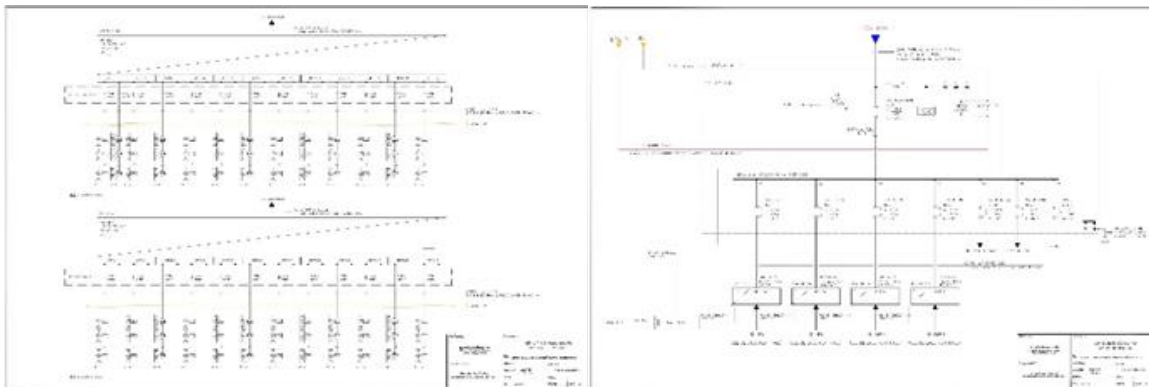
เครื่องแปลงกระแสไฟฟ้า(Inverter) แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. แบบออนกริด อินเวอร์เตอร์ (On grid Inverter) 2. แบบออฟกริด อินเวอร์เตอร์ (Off grid Inverter) และ 3. แบบไฮบริด อินเวอร์เตอร์ (Hybrid Inverter) แผงเซลล์แสงอาทิตย์จะผลิตไฟฟ้าออกมาในรูปแบบของกระแสไฟฟ้าตรง (DC) แต่เครื่องใช้ไฟฟ้าในที่อยู่อาศัยหรือโรงงานส่วนใหญ่เป็นกระแสสลับ (AC) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีตัวแปลงกระแสไฟฟ้าก่อนดังแสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 3 เครื่องแปลงกระแสไฟฟ้า (Inverter)

การออกแบบระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานเซลล์แสงอาทิตย์

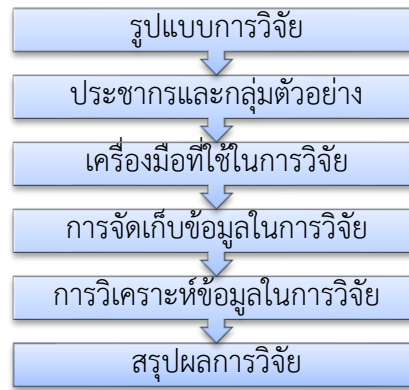
แนวทางออกแบบของโรงงานแห่งนี้ ความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้า เท่ากับ 4,114,000 หน่วยต่อปี พื้นที่หลังคาติดตั้ง 2,287 ตารางเมตร ติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์บนหลังคา ทั้งหมด 808 แผง ประกอบด้วย โรงงานอาคาร A จำนวน 744 แผง ผลิตไฟฟ้าได้ จำนวน 446.40 กิโลวัตต์ โรงงานอาคาร B จำนวน 64 แผง ผลิตไฟฟ้าได้ จำนวน 38.40 กิโลวัตต์ กำลังการผลิตไฟฟ้ารวม 484.80 กิโลวัตต์ ชุดแปลงกระแสไฟฟ้า (Inverter) ขนาด 125 กิโลวัตต์ จำนวน 4 ชุด แผงเซลล์แสงอาทิตย์ ขนาด 2.172x1.303x0.35 เมตร แต่ละแผงให้เว้นช่องห่าง 2 เซนติเมตร เว้นระยะความปลอดภัย 1.2 เมตร ลักษณะหลังคาเป็นหน้าจั่ว โดยให้ เว้นแต่ละ String เว้นทางเดิน (Service Lane) ตลอดแนว 60 เซนติเมตร การติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์ จากระยะชายคาด้านละไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร หลังคาโรงงานหันไปทางทิศเหนือ ที่มุม 13.66 องศา และทำมุมการรับแสงกับดวงอาทิตย์ 15 องศา ดังแสดงในรูปที่ 4

รูปที่ 4 การออกแบบติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าของโรงงาน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กรณีศึกษาโรงงานผลิตหม้อพลาสติกแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัย วิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) เป็นการมุ่งหาข้อเท็จจริงระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ ว่ามีความคุ้มค่าทางการเงิน โดยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของโรงงาน ปริมาณกำลังไฟฟ้าที่ผลิตได้ พื้นที่หลังคาสำหรับติดตั้ง ค่าแรงติดตั้ง การเงินการลงทุน ระยะเวลาคืนทุน อัตราผลตอบแทน ต้นทุนของราคาแผงเซลล์แสงอาทิตย์ ต้นทุนการลงทุนที่เพิ่มจากกฎกระทรวงฉบับที่ 65 (พ.ศ. 2558) และมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทยระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา พ.ศ. 2565 (วสท.022013-22) มีผลบังคับใช้ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นข้อมูลเชิงตัวเลขเป็นหลักฐานยืนยันที่สามารถวัดและเปรียบเทียบได้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นการพิจารณาโรงงานผลิตเปลือกหม้อพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposeful sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างประชากร ที่มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พิจารณาจากโรงงานผลิตเปลือกหม้อพลาสติกในจังหวัดสมุทรปราการ มีความพร้อมลงทุนติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ มีความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าสูงและมีความคุ้มค่าการลงทุน โดยเลือกโรงงานบริษัท สหไทย ผลิตเปลือกหม้อพลาสติก จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสำรวจเพื่อการวิจัยและเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมจำลองระบบพลังงานแสงอาทิตย์(PV Syst) เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจเพื่อการวิจัยใช้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลของโรงงาน เป็นข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์การผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ ปริมาณการใช้ไฟฟ้าจริงของโรงงานเพื่อนำมาคำนวณปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้และอัตราค่าไฟฟ้าของภาครัฐ ใช้ในการคำนวณต้นทุนไฟฟ้าที่ประหยัดได้ เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ โปรแกรมจำลองระบบพลังงานแสงอาทิตย์

(PVSystem) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณการใช้ไฟฟ้าจริงของโรงงาน เพื่อคำนวณปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้ รายได้จากการผลิตไฟฟ้าและนำมาใช้การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์

การจัดเก็บข้อมูลในการวิจัย

การจัดเก็บข้อมูลในการวิจัย การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ ข้อมูลที่จำเป็นที่รวบรวมได้จะครอบคลุมข้อมูลพื้นฐานของโรงงาน ข้อมูลด้านแสงอาทิตย์ ข้อมูลด้านเทคโนโลยี และข้อมูลด้านการเงิน ผู้วิจัยได้รวบรวมจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้จากเอกสารหรือรายงานของโรงงาน ข้อมูลจากบริษัทผู้แทนหรือจำหน่ายหรือติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ เอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลจากผู้ลงทุนหรือเจ้าของกิจการ แบบสำรวจ ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง บุคคลที่ให้ข้อมูลเชื่อถือได้ การจัดเก็บข้อมูลผู้วิจัยเป็นผู้จัดเก็บเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็น 4 กรณีดังนี้
กรณี 1 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กฎกระทรวง ฉบับที่ 65 (พ.ศ. 2558) และมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทยระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา พ.ศ. 2565 (วสท.022013-22) ทั้งสองยังไม่บังคับใช้ วิเคราะห์ผลจากโปรแกรมจำลองระบบพลังงานแสงอาทิตย์ (PVSystem) กรณี 2 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กฎกระทรวงฉบับที่ 65 (พ.ศ. 2558) มีผลบังคับใช้ วิเคราะห์ผลจากโปรแกรมจำลองระบบพลังงานแสงอาทิตย์ (PVSystem) กรณี 3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ มาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทยระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา พ.ศ. 2565 (วสท.022013-22) มีผลบังคับใช้ วิเคราะห์ผลจากโปรแกรมจำลองระบบพลังงานแสงอาทิตย์ (PVSystem) กรณี 4 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กฎกระทรวงฉบับที่ 65 (พ.ศ.2558) และมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย ระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา พ.ศ.2565 (วสท.022013-22) ทั้งสองมีผลบังคับใช้ วิเคราะห์ผลจากโปรแกรมจำลองระบบพลังงานแสงอาทิตย์ (PVSystem)

งานวิจัยนี้ ได้รวบรวมข้อมูลและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อต้นทุนการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ วิเคราะห์ผลจากโปรแกรมจำลองระบบพลังงานแสงอาทิตย์ (PVSystem) เพื่อให้ทราบค่าผลผลิตปริมาณไฟฟ้า เพื่อนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าการเงิน ตลอดระยะเวลาโครงการ ได้แก่

1. ความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของโรงงาน(Electricity Demand) ความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของโรงงาน ตั้งแต่ เดือน มกราคม - ธันวาคม 2564 ความต้องการใช้ไฟฟ้า 4,114,000 หน่วย/ปี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าของโรงงาน

ประจำเดือน	ความต้องการใช้ไฟฟ้า	ประจำเดือน	ความต้องการใช้ไฟฟ้า
มกราคม-มิถุนายน	2,111,000 หน่วย	กรกฎาคม-ธันวาคม	2,003,000 หน่วย

2. ปริมาณกำลังไฟฟ้าที่ผลิตได้(The Amount of Electrical Energy Produced) ปริมาณกำลังไฟฟ้าที่ผลิตได้จริงเท่ากับ 484.80 kWh.ต่อวัน หรือ 576.96 MWhต่อปี ดังแสดงในรูปที่ 5

รูปที่ 5 ปริมาณกำลังไฟฟ้าที่ผลิตได้

รูปที่ 6 ค่าแผงเซลล์แสงอาทิตย์และค่าแรงติดตั้ง

รูปที่ 7 NPV,PB,IRR

รูปที่ 8 ค่าต้นทุนอุปกรณ์หยุดทำงานฉุกเฉิน

3. พื้นที่หลังคาสำหรับติดตั้ง(Roof Area for Installation) ที่ใช้ติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์ของโรงงานเท่ากับ 2,287 ตารางเมตร

4. การเงินการลงทุน(Investment Finance) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) เป็นเครื่องมือทางการเงินที่ใช้ประเมินความคุ้มค่าของการลงทุนอยู่ที่ 27,778,847.99 บาท ดังแสดงในรูปที่ 7

5. ระยะเวลาคืนทุน(Payback Period) เท่ากับ 3.8 ปี ดังแสดงในรูปที่ 7

6. อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return) เท่ากับร้อยละ 10.48 ดังแสดงในรูปที่ 7
7. ต้นทุนของราคาแผงเซลล์แสงอาทิตย์ (Cost of Solar Panel Prices) เป็นเงิน 6,464,000 บาท ดังแสดงในรูปที่ 6
8. ค่าแรงการติดตั้ง (Installation Labor Cost) เป็นเงิน 1,636,000 บาท ดังแสดงในรูปที่ 6
9. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณกำลังผลิตไฟฟ้า ได้แก่ ทิศทางที่เหมาะสม ความเข้มแสง อุณหภูมิ เงาบัง มลภาวะทางอากาศ ประสิทธิภาพของแผงเซลล์แสงอาทิตย์ เป็นต้น
10. ต้นทุนการลงทุน (กรณีที่ 2) ผลจากกฎกระทรวง ฉบับที่ 65 (พ.ศ.2558) ออกตามความใน พรบ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีผลบังคับ เป็นเงิน 5,125,000 บาท หรือร้อยละ 32.15 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าปรับปรุงความมั่นคงแข็งแรงของหลังคา

ลำดับ	รายละเอียด	จำนวนเงิน
1	ค่าปรับปรุงหลังคา อาคาร A และ B งานระบายอากาศและคาร์ลคอน	5,125,000 บาท

11. ต้นทุนการลงทุน (กรณีที่ 3) ผลจากมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทยระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา พ.ศ. 2565 (วสท.022013-22) มีผลบังคับ เป็นเงิน 1,010,000 บาท หรือร้อยละ 6.33 ดังแสดงในรูปที่ 8

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ กรณีศึกษาโรงงานบริษัท สหไทยผลิตเปลือกหม้อพลาสติก จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ มีความคุ้มค่าทางการเงิน การวิเคราะห์ความคุ้มค่า คำนวณด้วยโปรแกรมจำลองระบบพลังงานแสงอาทิตย์ (PVsyst) มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (NPV) เท่ากับ 27,778,847.99 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C) 1.74 อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 10.48 ระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 3.8 ปี สมมุติฐานการวิจัยผลกระทบต่อต้นทุนการลงทุนติดตั้งจากกฎกระทรวงฉบับที่ 65 (พ.ศ. 2558) และมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทยระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา พ.ศ. 2565 (วสท.022013-22) ทั้ง 4 กรณี ผลการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้ กรณี 1 ต้นทุนการลงทุนติดตั้งระบบ เท่ากับ 15,938,000 บาท กรณี 2 ต้นทุนการลงทุนติดตั้งระบบ เท่ากับ 21,063,000 บาทหรือร้อยละ 32.15 กรณี 3 ต้นทุนการลงทุนติดตั้ง เท่ากับ 16,948,000 บาทหรือร้อยละ 6.33 กรณี 4 ต้นทุนการลงทุนเท่ากับ 22,073,000 บาทหรือร้อยละ 38.48 สรุปผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ ดังตารางที่ 3 ผลกระทบ¹ ผลกระทบจากกฎกระทรวง ฉบับที่ 65 (พ.ศ. 2558) และผลกระทบ² ผลกระทบจากมาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทยระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา พ.ศ. 2565 (วสท.022013-22)

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์

กรณี	รายละเอียด	เงินลงทุน	ผลกระทบ ¹	ผลกระทบ ²	เงินลงทุนทั้งหมด
1	การลงทุนติดตั้ง	15,938,000	0	0	15,938,000
2	การลงทุนติดตั้ง	15,938,000	5,125,000	0	21,063,000 (+32.15%)
3	การลงทุนติดตั้ง	15,938,000	0	1,010,000	16,948,000 (+6.33%)
4	การลงทุนติดตั้ง	15,938,000	5,125,000	1,010,000	22,073,000 (+38.48%)

อภิปรายผล

อภิปรายผล จากผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าการติดตั้งระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ มีความคุ้มค่าทางการเงิน ผลการศึกษาพบว่า โครงการมีระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 3.8 ปี ซึ่งถือว่าระยะเวลาคืนทุนค่อนข้างเร็ว อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 10.48 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ณัฐนันท์ ชลิตตาภรณ์, 2563) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับอาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับอาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าในระดับปานกลางถึงสูง พื้นที่หลังคาของอาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม สำหรับการติดตั้งระบบผลการศึกษาพบว่า ระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์มีความคุ้มค่าในการลงทุน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณกำลังผลิตไฟฟ้าได้แก่ ประสิทธิภาพของแผงเซลล์แสงอาทิตย์ มีความสอดคล้องกับการศึกษา (เกศินี ภาโนชิต, 2558) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของระบบเซลล์แสงอาทิตย์ชนิดต่าง ๆ ในสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย เป็นงานวิจัยที่ศึกษาประสิทธิภาพของระบบเซลล์แสงอาทิตย์ชนิดต่าง ๆ ในสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย โดยทำการทดลองติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์แบบผลึกเดี่ยว (Monocrystalline silicon solar cell) เซลล์แสงอาทิตย์แบบผลึกรวม (Polycrystalline silicon solar cell) และเซลล์แสงอาทิตย์แบบฟิล์มบาง (Thin-film solar cell) ในพื้นที่สถานีวิจัยเกษตรกรรมกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เป็นเวลา 1 ปี ผลการศึกษาพบว่า เซลล์แสงอาทิตย์แบบผลึกเดี่ยวมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 15.5 รองลงมาคือเซลล์แสงอาทิตย์แบบฟิล์มบาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 14.5 และเซลล์แสงอาทิตย์แบบผลึกรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 13.5 ตรงกับงานวิจัยนี้ได้เลือกใช้เซลล์แสงอาทิตย์แบบผลึกเดี่ยวที่ให้ประสิทธิภาพสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ มีดังนี้ ผู้ลงทุนหรือเจ้าของ ควรศึกษาข้อมูลเปรียบเทียบและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระบบผลิตพลังงานไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ ประเภทของอุปกรณ์ ต้นทุนเปรียบเทียบข้อเสนอจากผู้จำหน่ายหรือติดตั้งหลาย ๆ รายเลือกผู้ที่มีประสบการณ์ ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ในการออกแบบระบบให้เหมาะสมตรงกับความต้องการ เลือกอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาผลกระทบของมาตรฐานใหม่ต่อผู้ลงทุนติดตั้งระบบเซลล์แสงอาทิตย์ การวิเคราะห์ความเสี่ยงของโครงการ ศึกษาความคุ้มค่าหรือเปรียบเทียบต้นทุนการติดตั้งระบบเซลล์แสงอาทิตย์ในประเทศไทยกับต่างประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคุณคิงยง วงศ์จันทร์เพ็ญ กรรมการบริหารบริษัท สหไทย ผลิตเปลือกหม้อพลาสติก จำกัด คุณบุญชัย เมธิกุลสถิต บริษัท เทคทริช(ไทยแลนด์) จำกัด และขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ธีรเดช สอนงทวิพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรานนท์ คงสง และอาจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ ภูวกรกุลชัย ที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- เกศินี ภาโนชิต. (2558). ประสิทธิภาพของระบบเซลล์แสงอาทิตย์ชนิดต่าง ๆ ในสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย. *วารสารวิศวกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์*, 24(3), หน้า 43 - 51.
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 65 (พ.ศ.2558). พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เรื่อง การติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์ของระบบผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคาอาคาร. (1 ตุลาคม 2558). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 132 ตอนที่ 100ก. หน้า 1 - 2.
- จุฬารัตน์ จำปรัตน์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับบ้านอยู่อาศัยในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจนิด้า*, 37(3), หน้า 1 - 18.
- ณัฐนันท์ ชลิตตาภรณ์. (2563). ความเป็นไปได้ในการลงทุนติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับอาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 11(1), หน้า 1 - 18.
- พิชยดา จีรวรรษวงศ์. (2555). *ต้นทุนในการใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ในบ้านที่อยู่อาศัย*. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการทางวิศวกรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, นนทบุรี.
- วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2565). *มาตรฐานการติดตั้งไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย: ระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งหลังคา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สิรินาด ยิ้มย่อง. (2565). ความเป็นไปได้ในการลงทุนติดตั้งโซล่าเซลล์กรณีศึกษาบริษัทแห่งหนึ่งในเขตบางแค จังหวัดกรุงเทพฯ. *วารสารวิชาการไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์*, 18(2), หน้า 139 - 150.

นวัตกรรมเครื่องดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต

Innovative Cigarette Smoke Detector Using Static Electricity

อริย์ชัช กิจสุนทร¹ สาลินี อาจารย์² และสมภพ ทองปลิว³

Arituch Kigsonthorn¹ Salinee Acharry² and Sompop Thongplaw³

สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และสังคม วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ¹⁻³

E-mail: arituch.ki@mea.or.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาและออกแบบนวัตกรรมเครื่องดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต (2) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมเครื่องดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต และ (3) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องฟอกอากาศ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากการพัฒนาและออกแบบเครื่องดักอนุภาคควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยวิธีการพัฒนาและออกแบบเครื่องดักอนุภาคควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต ได้แนวคิดมาจากเครื่องดักควันในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งจะใช้เครื่องดักควันไฟฟ้าสถิตขนาดใหญ่ให้มีขนาดเล็กลงเพื่อนำมาใช้ในอาคารหรือบ้านเรือนได้ โดยเครื่องดักอนุภาคที่ใช้ระบบไฟฟ้าสถิตจะต้องใช้แผ่นกรอง และสามารถนำขี้ไฟฟ้ามาทำสะอาดได้ และการออกแบบขี้ไฟฟ้าสถิต 3 แบบคือ ขี้แบบแผ่นขนาน ขี้แบบโคแอกเซียล (co-axial) หรือแกนกลาง และขี้แบบประจุแบบชั้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวัดอนุภาคจากเครื่องวัดอนุภาค ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) การพัฒนาออกแบบนวัตกรรมเครื่องดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต โดยแหล่งกำเนิดไฟฟ้ากระแสตรงให้ประสิทธิภาพที่ดีกว่าไฟฟ้ากระแสสลับ และใช้ขี้ประจุแบบชั้นให้ประสิทธิภาพดีกว่า แผ่นประจุไฟฟ้าแบบขนาน และขี้ประจุแบบแกนกลาง (2) แหล่งไฟฟ้ากระแสตรงที่ทดสอบร่วมกับขี้ประจุไฟฟ้าแบบชั้นสามารถดักควันบุหรี่ได้ประสิทธิภาพ ร้อยละ 73.17 (3) จากการพัฒนา นวัตกรรมเครื่องดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิตนี้ สามารถนำไปต่อยอดด้วยการใส่แผ่นกรองอากาศเพิ่มเติม ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในของเครื่องมากขึ้น

คำสำคัญ: ควันบุหรี่ ไฟฟ้าสถิต อนุภาค

Abstract

The purposes of this study were (1) to develop and design an innovative electrostatic cigarette smoke collector, (2) to test the efficiency of an innovative electrostatic cigarette smoke collector, and (3) to provide guidelines for the development of air purifiers. This study was conducted by a quantitative and Developing and designing Innovative Cigarette Smoke Detector Using Static Electricity Data were collected from Developing and designing Innovative

Cigarette Smoke Detector Using Static Electricity. The idea comes from smoke detectors in industrial plants. This will use large electrostatic smoke detectors to be smaller in size for use in buildings or homes. The electrostatic particle collector does not require a filter. And the electrodes can be cleaned. and three types of electrostatic terminal designs: parallel plate terminals co-axial or core terminals and layered charge plate terminals. The data obtained were analyzed by measuring particles from a particle meter. Results (1) The development of Innovative Cigarette Smoke Detector Using Static Electricity with a direct current source provides better performance than alternating current Electricity and a layered description better than the customary electric leaflets and central core designs. (2) Electricity direct current source Tested with layered electrical charge terminals, it was able to capture cigarette smoke with an efficiency of 73.17 percent. (3) The development of Innovative Cigarette Smoke Detector Using Static Electricity. Can be developed by adding an additional air filter. It will increase the efficiency of the machine.

Keywords: Cigarette smoke, electrostatic, particle

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การสูบบุหรี่ของประชากรภายในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มขึ้น ประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป ทั้งสิ้น 57 ล้านคน มีผู้ที่สูบบุหรี่ 9.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17.4 ของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป ผู้ที่สูบบุหรี่ทุกวัน 8.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป และผู้ที่สูบบุหรี่แต่ไม่เป็นประจำ 1.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป โดยสถานที่ที่ประชากรส่วนใหญ่พบเห็นการสูบบุหรี่มากที่สุด ได้แก่ ตลาดสด ร้อยละ 47.0 ร้านอาหาร 36.6 ขนส่งสาธารณะ 35.3 ศาสนสถาน ร้อยละ 21.0 อาคารสถานที่ราชการ ร้อยละ 15.1 และอาคารมหาวิทยาลัย ร้อยละ 14.0 ทั้งเพศหญิงและเพศชายและคาดการณ์ว่ายังคงมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอีกในทุกปี และพื้นที่ที่จัดให้สูบบุหรี่ประเทศไทยนั้นควบคุมได้ค่อนข้างยากจึงส่งผลให้เป็นมลพิษในอากาศ มีผลกระทบต่อผู้ที่อยู่ในบริเวณโดยรอบเป็นอย่างมาก และจากผลสำรวจต่าง ๆ พบว่าควันบุหรี่นั้นสามารถส่งผลกระทบต่อผู้ที่ไม่สูบบุหรี่มากกว่าผู้ที่สูบบุหรี่

ในปัจจุบันมีหลากหลายสถานที่ ที่จัดโซนสำหรับสูบบุหรี่ไว้โดยเฉพาะ เช่น ห้องสูบบุหรี่ พื้นที่สูบบุหรี่ เป็นต้น แต่ไม่สามารถควบคุมหรือกำจัดกลิ่นและควันที่มีมลพิษต่อสภาพแวดล้อมโดยรอบได้ เพราะควันบุหรี่นั้นจะลอยตามลม หรือห้องสูบบุหรี่นั้นหากไม่มีเครื่องระบายอากาศควันบุหรี่ก็จะกระจายอยู่ภายในห้อง ดังนั้นจึงต้องมีเครื่องระบายอากาศ เพื่อระบายควันบุหรี่ออกมาสู่ภายนอกห้อง ซึ่งผลเสียต่อสภาพอากาศเช่นกัน

การดักจับควันทูหรือ เป็นการใช้แรงไฟฟ้าในการแยกอนุภาคที่มีประจุ โดยป้อนอนุภาคที่มีประจุเข้าไปในสนามไฟฟ้า อนุภาคจะเคลื่อนเข้าหาแผ่นเก็บที่มีศักย์ไฟฟ้าตรงข้ามกัน เครื่องดักจับควันทูหรือด้วยไฟฟ้าสถิตมีประสิทธิภาพสูงมากในการดักฝุ่นที่มีขนาดเล็กกว่า 1 ไมครอน ได้ร้อยละ 99.5 ความดันสูญเสียต่ำและสามารถจับก๊าซร้อนได้ หลักการทำงานของเครื่องดักจับควันทูหรือ มี 3 ขั้นตอน คือการใส่ประจุไฟฟ้าให้กับอนุภาค การเก็บอนุภาคที่มีประจุโดยใช้แรงทางไฟฟ้าสถิตจากสนามไฟฟ้า การแยกอนุภาคออกจากขั้วเก็บไปยังถังเก็บพัก

ควันทูหรือเกิดจากการเผาไหม้ของกระดาศและไบยาสูบ ทำให้เกิดอนุภาคที่มีประจุขนาดประมาณ 0.1-0.2 ไมครอนเมตร ซึ่งจากการที่อนุภาคของควันทูหรือที่มีประจุทางไฟฟ้าเมื่อเคลื่อนที่ผ่านในบริเวณที่มีสนามไฟฟ้าจะถูกแรงทางไฟฟ้าเข้ากระทำ ทำให้อนุภาคที่เกิดจากควันทูหรือถูกผลัดติดกับขั้วประจุไฟฟ้าที่มีความต่างศักย์ตรงข้าม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและออกแบบนวัตกรรมเครื่องดักจับควันทูหรือด้วยไฟฟ้าสถิต
2. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมเครื่องดักจับควันทูหรือด้วยไฟฟ้าสถิต
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องฟอกอากาศ

การทบทวนวรรณกรรม

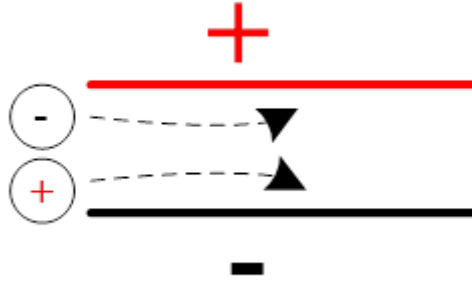
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พานิช อินต๊ะ (2548) ได้ศึกษา เครื่องตักตะกอนเชิงไฟฟ้าสถิตสำหรับการควบคุมมลภาวะทางอากาศจากอุตสาหกรรม มีประสิทธิภาพการตักตะกอนสูงถึงร้อยละ 89 ที่แรงดันไฟฟ้า 25 กิโลโวลต์ และสูงถึงร้อยละ 100 ที่อนุภาคขนาดใหญ่กว่า 0.02 ไมครอนเมตร ที่แรงดันไฟฟ้าเดียวกัน จากรายงานผลวิจัยสิ่งที่จะต้องมีการพัฒนา คือการกำจัดคาร์ และการสะสมตัวของตะกอนที่ขั้วอิเล็กโทรด ซึ่งจะผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตักตะกอนของอนุภาคให้ลดลง โดยพัฒนาแหล่งจ่ายแรงดันไฟฟ้าที่ให้ค่าขั้วประจุสะสมที่สูงขึ้น

รายงานประจำปี 2566 กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ (2566) ได้กล่าวถึง การสูบบุหรี่ของประชากรภายในประเทศไทยมีอัตราเพิ่มขึ้น ประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป ทั้งสิ้น 57 ล้านคน มีผู้ที่สูบบุหรี่ 9.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17.4 ของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป ผู้ที่สูบบุหรี่ทุกวัน 8.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 15.3 ของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป และผู้ที่สูบแต่ไม่เป็นประจำ 1.2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ของประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป โดยสถานที่ที่ประชากรส่วนใหญ่พบเห็นการสูบบุหรี่มากที่สุด ได้แก่ ตลาดสด ร้อยละ 47.0 ร้านอาหาร 36.6 ขนส่งสาธารณะ 35.3 ศาสนสถาน ร้อยละ 21.0 อาคารสถานที่ราชการ ร้อยละ 15.1 และอาคารมหาวิทยาลัย ร้อยละ 14.0 ทั้งเพศหญิงและเพศชายและคาดการณ์ว่ายังคงมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอีกในทุกปี

วชร กาบาสี, นฤปดี ศรีสังข์, ภัทร สุพพัตกุล และพีรพงศ์ ทีฆสกุล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการดักจับอนุภาคของเครื่องตักตะกอนเชิงไฟฟ้าสถิต โดยการใช้หลักการของไฟฟ้าสถิต แผ่นเคลือบประจุ และแผ่นสะสมประจุ ทำให้อนุภาคควันทูหรือเกิดประจุไฟฟ้า และแรงไฟฟ้าดึงอนุภาคของควันทูหรือเข้าหาแผ่นที่

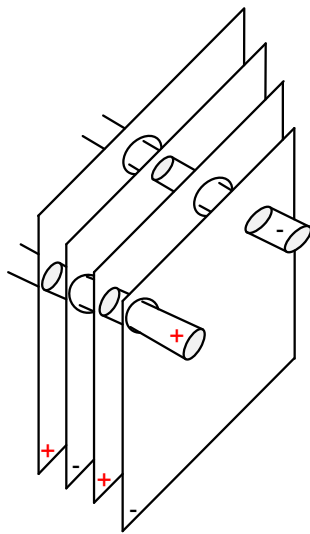
มีความต่างศักย์ไฟฟ้าตรงข้ามกับชนิดประจุของอนุภาคควันทูหรือ ส่งผลให้อนุภาคเคลื่อนที่เป็นวิถีโค้งด้วยแรงไฟฟ้าสถิตดังรูปที่ 1

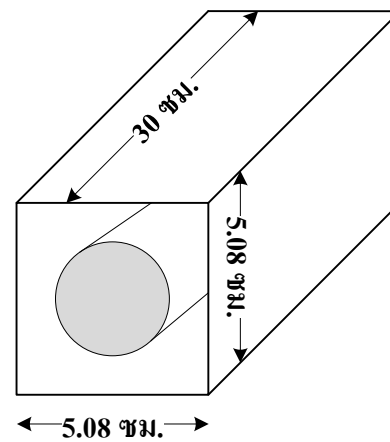
รูปที่ 1 หลักการดักอนุภาคควันทูหรือ

ระเบียบวิธีการวิจัย

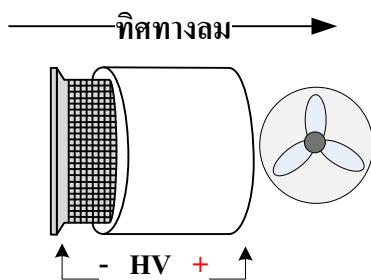
ศึกษาการทำไส้กรองดักควันทูหรือด้วยไฟฟ้าสถิต

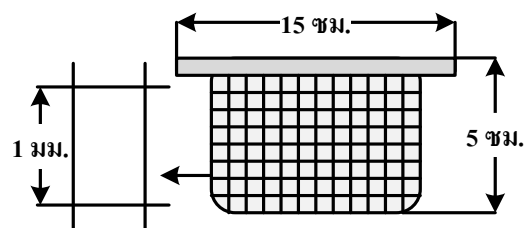
(ก) แผ่นประจุแบบขนาน

(ข) ขั้วประจุแบบแกนกลาง

(ค) ขั้วประจุแบบชั้น

รูปที่ 2 รูปแบบไส้กรองดักควันทูหรือด้วยไฟฟ้าสถิต 3 ชนิด

ศึกษาการทำไส้กรองแบบที่ 1

แผ่นประจุแบบขนาน แสดงดังรูปที่ 2-(ก) แผ่นประจุแบบขนาน ออกแบบแผ่นประจุเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยใช้แผ่นอลูมิเนียมจำนวน 20 แผ่น จัดวางขั้วบวก และขั้วลบ สลับกัน เว้นระยะห่างระหว่างขั้วบวก และขั้วลบ 3 เซนติเมตร และทำการทดสอบด้วยการใช้แรงลมดูดควันบุหรี่ให้ไหลผ่านระหว่างช่องขั้วบวกและขั้วลบ ใช้แรงดันไฟฟ้ากระแสสลับ เพื่อหาประสิทธิภาพในการดักอนุภาคของบุหรี่ที่ไหลผ่าน

ศึกษาการทำไส้กรองแบบที่ 2

ขั้วประจุแบบแกนกลาง แสดงดังรูปที่ 2-(ข) ขั้วประจุแบบแกนกลาง พัฒนาให้อยู่ในรูปทรงกระบอก และมีแกนกลางยาวเสมอกัน การออกแบบในรูปแบบนี้ถูกดัดแปลงมาตามเครื่องดักควันในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ พัฒนาให้อยู่ในขนาดที่เล็กลง จะมีความกว้างของหน้าตัดท่อ 5.08x5.08 เซนติเมตร ยาว 30 เซนติเมตร วัสดุประกอบไปด้วย 2 ส่วน 1) ท่ออลูมิเนียมสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นขั้วบวก และ 2) แท่งอลูมิเนียมตัน 0.5 เซนติเมตร เป็นขั้วลบ ทำการทดสอบด้วยไฟฟ้ากระแสสลับ

ศึกษาการทำไส้กรองแบบที่ 3

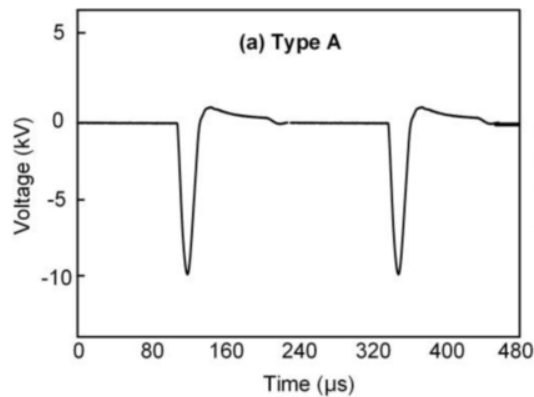
ขั้วประจุแบบชั้น แสดงดังรูปที่ 2-(ค) ขั้วประจุแบบชั้น เกิดจากการพัฒนาที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากรูปแบบที่ 2 ซึ่งเกิดจากแผ่นกรองไม่สามารถดักควันบุหรี่ได้ ดังนั้นจึงดัดแปลงโดยใช้ตะแกรงที่มีช่องถี่จำนวนมาก เป็นค้ำยไฟฟาลบ และใช้ท่อกลม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 15 เซนติเมตร ความยาว 30 เซนติเมตร ขนาดช่องตะแกรง 1 มิลลิเมตร เป็นประจวบวอก และทดสอบด้วยไฟฟ้ากระแสสลับ

ศึกษาแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับ

ขั้นตอนการศึกษาแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับประกอบไปด้วยอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

- 1) หม้อแปลงแรงดันแบบปรับค่า 0-220V
- 2) หม้อแปลงไฟฟ้าแรงสูง 15KV
- 3) มัลติมิเตอร์ (Multimeter)
- 4) เครื่องวัดอนุภาค แบรินด์ CEM รุ่น DT-9883M นำไส้กรองดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิตย์ 3 ชนิดมาทดสอบ โดยการป้อนแรงดันไฟฟ้าด้วยหม้อแปลงปรับแรงดัน เมื่อถึงจุดที่เริ่มเกิดประจุสะสม ความต่างศักย์ไฟฟ้าสูงสุด ทำการอ่านค่าด้วยมัลติมิเตอร์ (Multimeter) ดำเนินการทดสอบแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับกับไส้กรองดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต 4 ขั้นตอน 1) วัดอนุภาคในอากาศก่อนทดสอบ 2) วัดอนุภาคควันบุหรี่หลังไหลผ่านไส้กรอง 3) วัดอนุภาคควันบุหรี่หลังไหลผ่านไส้กรองที่จ่ายแรงดันไฟฟ้า 4) วัดอนุภาคควันบุหรี่ที่หลงเหลือในอากาศหลังทดสอบ เพื่อเปรียบเทียบและหาค่าประสิทธิภาพเป็นร้อยละ

ศึกษาแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงไฟฟ้ากระแสตรง

รูปที่ 3 สัญญาณไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรงชนิดพัลส์

ขั้นตอนการศึกษาแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรงประกอบไปด้วยอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

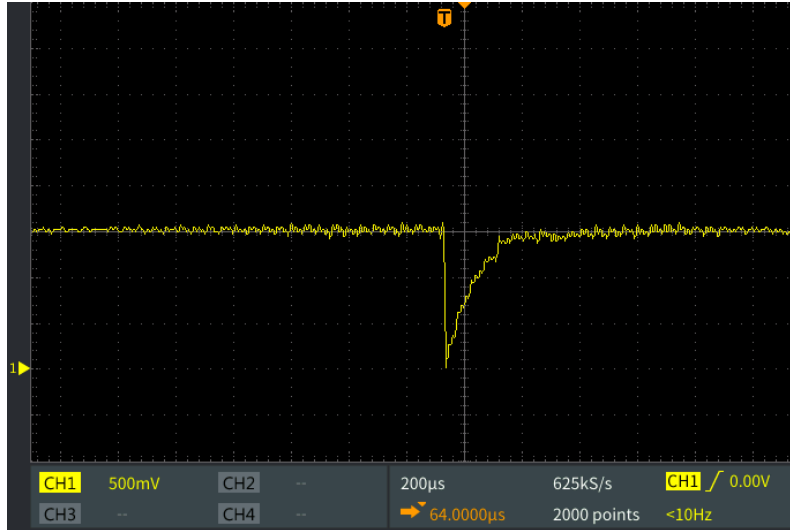
- 1) พาวเวอร์ซัพพลายแรงดันสูงชนิดพัลส์
- 2) ออสซิลโลสโคป (Oscilloscope)
- 3) มัลติมิเตอร์ (Multimeter)
- 4) เครื่องวัดอนุภาค แบรินต์ CEM รุ่น DT-9883M วัดสัญญาณไฟฟ้าของแหล่งกำเนิดไฟฟ้ากระแสตรง ด้วยเครื่องออสซิลโลสโคป (Oscilloscope) แรงดันไฟฟ้ากระแสตรงที่ปรากฏมักจะมีลักษณะ ดังรูปที่ 3 ทำการทดสอบไส้กรองดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต 3 ชนิดมาทดสอบโดยการป้อนแรงดันด้วยพาวเวอร์ซัพพลาย เมื่อถึงจุดที่แผ่นประจุเริ่มเกิดประจุสะสม ทำการอ่านค่าด้วย มัลติมิเตอร์ (Multimeter) ดำเนินการทดสอบแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรงกับไส้กรองดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต 4 ขั้นตอน

- 1) วัดอนุภาคในอากาศก่อนทดสอบ
- 2) วัดอนุภาคควันบุหรี่หลังไหลผ่านไส้กรอง
- 3) วัดอนุภาคควันบุหรี่หลังไหลผ่านไส้กรองที่จ่ายแรงดันไฟฟ้า
- 4) วัดอนุภาคควันบุหรี่ที่หลงเหลือในอากาศหลังทดสอบ เพื่อเปรียบเทียบและหาค่าประสิทธิภาพเป็นร้อยละ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

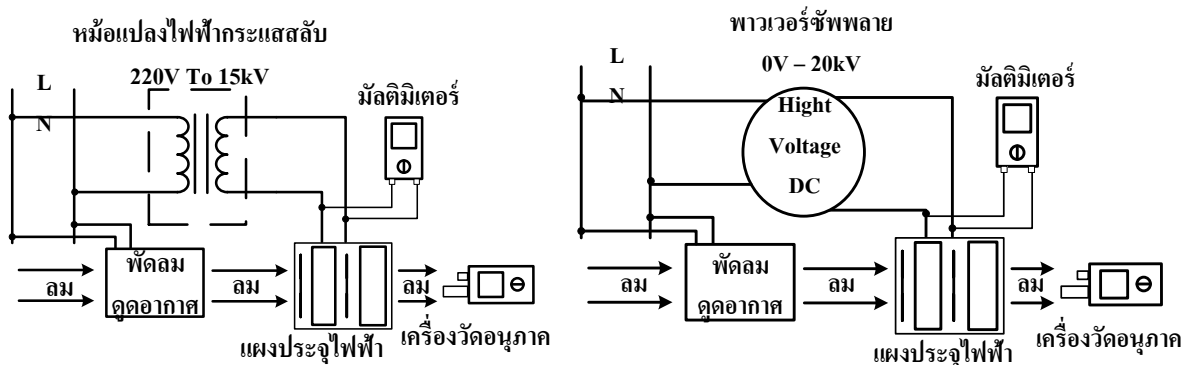
ผลการศึกษาแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับและกระแสตรง

เนื่องจากปัญหาที่มาจากการทดสอบไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับทำให้แผ่นประจุแบบขนาน ชำรุดไม่สามารถทดสอบได้ และปัญหาจากการออกแบบการจัดวางแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับในเครื่องดักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต จึงเลือกใช้แหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรง การวัดสัญญาณแรงดันไฟฟ้าแรงกระแสตรงจากพาวเวอร์ซัพพลาย ดำเนินการวัดด้วย ออสซิลโลสโคป (Oscilloscope) วัดสัญญาณแรงดันไฟฟ้าได้ 15KV และเป็นสัญญาณแบบพัลส์ แสดงดังรูปที่ 8 ตรงกับทฤษฎีรูปที่ 3

รูปที่ 4 รูปชนิดของแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรง

ผลการศึกษาการใส่กรองดักควันทูร์ด้วยไฟฟ้าสถิต

(ก) รูปแบบการทดลองด้วยไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับ (ข) รูปแบบการทดลองด้วยไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรง

รูปที่ 5 รูปแบบจำลองการทดสอบดักควันทูร์

รูปที่ 6 ทดสอบแรงดันแผ่นประจุแบบขนาน

ผลการศึกษาแบบที่ 1 แผ่นประจุแบบขนาน ทดสอบแผ่นประจุแบบขนานด้วยแหล่งกำเนิดไฟฟ้า ความต่างศักย์สูงกระแสสลับแสดงดังรูปที่ 5 แผ่นประจุแบบขนานสามารถจ่ายแรงดันสูงสุดที่ 3.37KV ทดสอบ แผ่นประจุแบบขนานแสดงดังรูปที่ 4-(ก) รูปแบบการทดลองด้วยไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบผลการทดสอบแผ่นประจุแบบขนาน

รายการทดสอบ	ย่านวัด(อนุภาค)					
	0.3 μ m	0.5 μ m	1 μ m	2.5 μ m	5 μ m	10 μ m
ค่าเฉลี่ยอนุภาคในอากาศ ก่อนทดสอบ	35,571	10,331	1,631	166	13	6
ค่าเฉลี่ยอนุภาคบุหรี ก่อนเข้าเครื่องดักควันบุหรี	174,886	58,001	9,149	1,271	64	30
ค่าเฉลี่ยอนุภาคบุหรี หลังเข้าเครื่องดักควันบุหรี	162,021	52,709	8,253	957	52	21
ค่าเฉลี่ยอนุภาคในอากาศ หลังทดสอบ	31,965	9,819	1,567	160	16	7

ประสิทธิภาพการดักอนุภาคบุหรีที่ย่าน 2.5 μ m ร้อยละ 24.7 ของค่าเฉลี่ยอนุภาคบุหรีหลังเข้าเครื่องดัก ควันบุหรี

อนุภาคบุหรีที่หลงเหลือในอากาศห้องทดสอบที่ย่าน 2.5 μ m ลดลงร้อยละ 3.4 ของค่าเฉลี่ยอนุภาคใน อากาศก่อนทดสอบ

พบปัญหาในการจัดทำ จึงเลือกแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรงแทน เนื่องจากแหล่งกำเนิด ไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับมีขนาดใหญ่ ซึ่งไม่ตรงตามความต้องการทำเครื่องให้ออกมาในรูปแบบเล็กประหยัด พื้นที่ แรงดันไฟฟ้าในการปรับให้สูงขึ้นแต่ละครั้งในการทดสอบนั้นทำให้แผ่นประจุแบบที่ 1 ชำรุด ด้วยการป้อนแรงดันที่มากเกินไปเพื่อให้แผ่นประจุแบบที่ 1 เกิดประจุสะสม ทำให้จุดเชื่อมอลูมิเนียมบนแผ่น ประจุแบบที่ 1 แตกและหลุดออกจากกัน

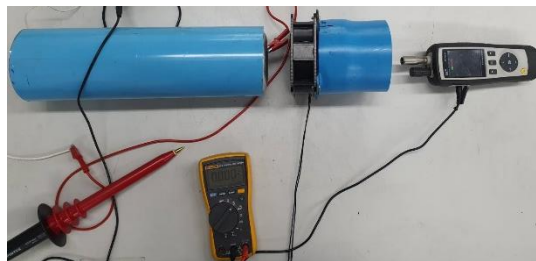
รูปที่ 7 ต้นแบบขั้วประจุแบบแกนกลาง

ผลการศึกษาแบบที่ 2 ขั้วประจุแบบแกนกลาง ทดสอบแผ่นประจุแบบแกนกลางแสดงดังรูปที่ 4-(ก) รูปแบบการทดลองด้วยไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับ ทดสอบจ่ายแรงดันไฟฟ้ากระแสสลับที่ 8KV ก่อนเกิดประจุสะสม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบผลการทดสอบแผ่นประจุแบบแกนกลาง

รายการทดสอบ	ย่านวัด(อนุภาค)					
	0.3 μ m	0.5 μ m	1 μ m	2.5 μ m	5 μ m	10 μ m
ค่าเฉลี่ยอนุภาคในอากาศ ก่อนทดสอบ	23,055	6,424	1,119	120	1	5
ค่าเฉลี่ยอนุภาคบุหรี ก่อนเข้าเครื่องดักควันบุหรี	313,557	72,204	1,431	1,200	129	35
ค่าเฉลี่ยอนุภาคบุหรี หลังเข้าเครื่องดักควันบุหรี	355,305	147,462	28,277	2,614	21	48
ค่าเฉลี่ยอนุภาคในอากาศ หลังทดสอบ	129,852	42,111	6,428	55	33	14

ไม่สามารถหาค่าประสิทธิภาพการดักอนุภาคบุหรีได้ เนื่องจากขนาดความกว้างของแผ่นประจุแกนกลางมีความห่างมากทำให้อนุภาคควันไม่เกิดประจุไฟฟ้า ดังนั้นอนุภาคควันบุหรีจึงไม่ถูกดูดติดที่บริเวณขั้ว

รูปที่ 8 ทดสอบขั้วประจุแบบชั้น

ผลการศึกษาแบบที่ 3 ขั้วประจุแบบชั้น ทดสอบขั้วประจุแบบชั้นแสดงดังรูปที่ 4-(ข) รูปแบบการทดลองด้วยไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรง ทดสอบด้วยแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรงชนิดพัลส์ สามารถใช้แรงดันไฟฟ้าสูงสุดที่ 20KV ก่อนเกิดประจุสะสม

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบผลการทดสอบแผ่นประจุแบบชั้น

รายการทดสอบ	ย่านวัด(อนุภาค)					
	0.3 μ m	0.5 μ m	1 μ m	2.5 μ m	5 μ m	10 μ m
ค่าเฉลี่ยอนุภาคในอากาศ ก่อนทดสอบ	32,358	7,891	1,205	8	10	3
ค่าเฉลี่ยอนุภาคบุหรี ก่อนเข้าเครื่องดักควันบุหรี	367,199	144,064	20,588	2,016	121	33
ค่าเฉลี่ยอนุภาคบุหรี หลังเข้าเครื่องดักควันบุหรี	197,063	58,156	7,487	541	30	9
ค่าเฉลี่ยอนุภาคในอากาศ หลังทดสอบ	44,563	14,023	1,576	136	6	2

ประสิทธิภาพการดักอนุภาคบุหรีที่ย่าน 2.5 μ m ร้อยละ 73.17 ของค่าเฉลี่ยอนุภาคบุหรีหลังเข้าเครื่องดักควันบุหรี

อนุภาคบุหรีที่หลงเหลือในอากาศห้องทดสอบที่ย่าน 2.5 μ m เพิ่มขึ้นร้อยละ 70.07 ของค่าเฉลี่ยในอากาศก่อนทดสอบ

สรุปผลการทดสอบ

จากการทดสอบ การศึกษาและจัดทำกรทดสอบแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับ ใช้อุปกรณ์ที่มีขนาดใหญ่ ทำให้ชิ้นงานเครื่องดักควันบุหรีมีขนาดใหญ่ และไม่เหมาะสมกับการนำมาจัดทำเครื่องดักควันบุหรีด้วยไฟฟ้าสถิต เนื่องจากต้องใช้หม้อแปลงปรับแรงดันไฟฟ้าซึ่งมีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก นำมาต่อร่วมกับหม้อแปลงน้ออนขนาด 15KV เพื่อให้เกิดประจุสะสมบนไส้กรอง และการทวนทดสอบบ่อยครั้งทำให้แผ่นประจุแบบขนาดชำรุด จึงไม่เลือกใช้แหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับ ดังนั้นจึงเลือกใช้แหล่งกำเนิดไฟฟ้าสูงกระแสดตรง แหล่งกำเนิดไฟฟ้ากระแสดตรงเลือกใช้เป็นพาวเวอร์ซัพพลาย 20KV ทำให้มีขนาดลดลงมา ทำให้จัดวางตำแหน่งของแหล่งกำเนิดได้ดีกว่าแหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสสลับ

จากการศึกษาไส้กรองดักควันบุหรีด้วยไฟฟ้าสถิต ซึ่งเปรียบเสมือนไส้กรองดักอนุภาคควันบุหรี จึงเลือกใช้ขั้วประจุไฟฟ้าแบบชั้นแสดงดังรูปที่ 2-(ค) ขั้วประจุแบบชั้น เนื่องจากสามารถทำให้อนุภาคควันบุหรีเกิดความต่างศักย์ทางไฟฟ้าในอนุภาคควันบุหรีได้ โดยผ่านตะแกรงอลูมิเนียมที่มีความถี่จำนวนมาก ทำให้อนุภาคควันบุหรีเกิดไฟฟ้าสถิต และทำปฏิกิริยาผลักดันไปติดกับขั้วประจุบวกหรือลบ และอนุภาคบุหรีที่ยังไม่มีความต่างศักย์นั้น เกิดการเสียดสีขึ้นที่ตะแกรงอลูมิเนียม ทำให้เกิดเป็นความต่างศักย์ขั้วบวกหรือขั้วลบขึ้นจากรูปที่ 9 อนุภาคควันบุหรีที่มีประจุเป็นลบ ไปติดกับกระบอกอลูมิเนียมที่จ่ายแรงดันไฟฟ้าแรงสูงขั้วบวกเป็นจำนวนมาก

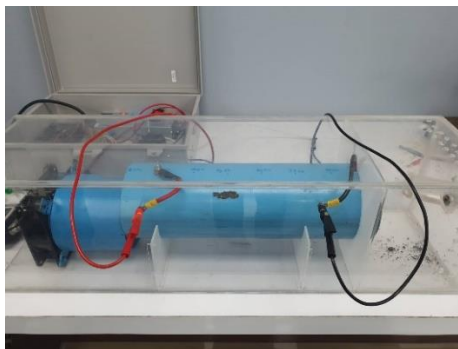

รูปที่ 9 อนุภาคควันบุหรี่ที่ติดกับแผ่นประจุขั้วบวก

การทำความสะอาดตัวกรองตักควันหรือนั้นสามารถนำตัวกรองประจุบวกออกมาทำความสะอาดพบว่าอนุภาคควันบุหรี่เกิดไฟฟ้าสถิตจริง และถูกขั้วประจุที่มีความต่างศักย์ขั้วตรงข้ามกันดูดติดจริงอยู่ที่กระบอกอลูมิเนียมขั้วบวกเป็นจำนวนมาก กระบอกอลูมิเนียมมีความยาว 30 เซนติเมตร และกว้าง 15 เซนติเมตร อนุภาคควันบุหรี่ที่มีประจุลบ ถูกดูดติดตั้งแต่ปลายกระบอกอลูมิเนียมเป็นต้นไป โดยมีความยาวโดยประมาณ 0-8 เซนติเมตรขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

นวัตกรรมเครื่องตักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต เป็นเครื่องที่ผู้พัฒนาจัดทำขึ้นมาตามทฤษฎีไฟฟ้าสถิต โดยมีต้นแบบมาจากเครื่องตักควันในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่เทียบเท่ากับรถบรรทุก 6 ล้อ ย่อขนาดลงมาให้มีขนาดเล็กลงประมาณเครื่องฟอกอากาศหรือเทียบเท่า ที่วางจำหน่ายบนห้างสรรพสินค้า หรือช่องทางซื้อขายออนไลน์ในปัจจุบัน โดยใช้แหล่งกำเนิดไฟฟ้าแรงสูงกระแสตรง 20KV ให้เป็นแหล่งจ่ายไฟฟ้าให้กับแผ่นกรองประจุไฟฟ้า ส่วนของแผ่นประจุไฟฟ้านั้นมีจำนวน 1 ชั้น ทำให้กรองอนุภาคได้น้อย หากสามารถเพิ่มแผ่นกรองใยสังเคราะห์เข้าไปร่วมด้วยเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพดักจับอนุภาคควันบุหรี่มากขึ้น หากลดขนาดความยาวโดยรวมลงมาเหลือ 10 เซนติเมตร และเพิ่มจำนวนชั้นของแผ่นกรองประจุไฟฟ้าเป็น 2 ชั้น และมีแผ่นใยสังเคราะห์คั่นตรงกลางระหว่างชั้น ชั้นหนึ่ง สามารถช่วยให้ดักอนุภาคควันบุหรี่ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปที่ 10 นวัตกรรมเครื่องตักควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิต

ปัจจุบันเครื่องตัดควันบุหรี่ด้วยไฟฟ้าสถิตจำเป็นต้องทำความสะอาดทุกครั้งหลังจากใช้งานเพียง 1 ครั้ง จึงออกแบบให้สามารถ ถอดแผ่นกรองประจุไฟฟ้าออกมาทำความสะอาดได้เพียงทางเดียว ดังนั้น หากเพิ่มระบบในการทำความสะอาดแผ่นกรอง เช่น วิธีการเคาะ ให้อนุภาคควันบุหรี่ร่วงลงมาอาจช่วยให้ ประสิทธิภาพในการใช้ครั้งถัดไปได้ดีขึ้น โดยลดจำนวนในการทำความสะอาดลงเป็นอย่างมาก

บรรณานุกรม

- กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ. (2566). *รายงานประจำปี 2566 กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ*. กลุ่มสื่อสารและพัฒนาองค์กร กองงานคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ กรมควบคุมโรค.
- พานิช อินต๊ะ. (2548). เครื่องตักตะกอนเชิงไฟฟ้าสถิตสำหรับการควบคุมมลภาวะทางอากาศจากอุตสาหกรรม. *วารสาร Technic Magazine*, 22(252), หน้า 109 – 122.
- วชร กาบาสี, นฤบดี ศรีสังข์, ภัทร สุพพัตกุล และพีรพงศ์ ทีฆสกุล. (2558). ประสิทธิภาพการดักจับอนุภาคของเครื่องตักตะกอนเชิงไฟฟ้าสถิต. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 26(3), หน้า 362.

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาการประปาส่วนภูมิภาค

Factors Affecting the Efficiency of Construction Control: A Case Study of the Provincial Waterworks Authority

ชาติ ปราการไชย¹ ธีรเดช สอนงทวิพร² วรานนท์ คงสง³ และชัยวัฒน์ ภูวอรกุลชัย⁴

Chat Prakanchai¹ Teeradej Srongtaweeporn² Waranon Kongsong³

and Chaiwat Pooworakulchai⁴

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹, รองคณบดี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนวัตกรรมกรุงเทพ², อาจารย์ประจำหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{3,4}

E-mail: 6514770012@rumail.ru.ac.th¹ Teeradej@nbk.ac.th² waranon.k@rumail.ru.ac.th³

chaiwat.p@rumail.ru.ac.th⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค และ (2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานการประปาส่วนภูมิภาค สังกัดฝ่ายควบคุมการก่อสร้าง การประปาส่วนภูมิภาค (ส่วนกลาง) จำนวน 74 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ One - way ANOVA และใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยประสพการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในส่วนปัจจัยการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการด้านกายภาพของโครงการ ด้านการเงิน และด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบอาชีวอนามัย และความปลอดภัย ไม่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค และ (2) ประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมงานของการประปาส่วนภูมิภาค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การควบคุมงาน งานก่อสร้าง การประปาส่วนภูมิภาค

Abstract

The objectives of this research were (1) to analyze the factors influencing the efficiency of Construction Project Management in the Provincial Waterworks Authority (PWA) and

(2) Evaluate the efficiency of Construction Project Management in the Provincial Waterworks Authority (PWA). This research was quantitative research. The data collection tool was a questionnaire. The sample group consisted of 74 personnel from the Construction Control Department of the Provincial Waterworks Authority Central Division. The statistical methods used for analysis included Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, One-way ANOVA, and Multiple Regression Analysis. The research findings revealed that (1) different work experience factors significantly impacted the efficiency of construction project management in regional water supply at the 0.05 statistically significant. Factors such as personnel, Project Management, Physical Management of the Project, Finance, and Legal Management, Regulations, Occupational Health, and Safety had no significant impact on the efficiency of Construction Project Management in Provincial Waterworks Authority (PWA). And (2) the efficiency of Construction Project Management in Provincial Waterworks Authority (PWA) was found to be at the highest level overall.

Keywords: Efficiency, control work, construction work, provincial waterworks authority (PWA)

บทนำ

งานก่อสร้างเป็นงานที่มีขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อน จำเป็นต้องใช้เทคนิคการควบคุมงานคู่กับหลักวิชา และต้องติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผลงานก่อสร้างที่ได้มีคุณภาพที่ดีถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดและใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ผู้ควบคุมงานก่อสร้างจึงเป็นส่วนสำคัญในงานดังกล่าวซึ่งต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในงานก่อสร้างรวมถึงสัญญา ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อรักษาผลประโยชน์ให้ฝ่ายของตนที่ทำหน้าที่อยู่ให้มากที่สุด การประปาส่วนภูมิภาค หรือ กปภ. (อังกฤษ: Provincial Waterworks Authority) เป็นรัฐวิสาหกิจหนึ่งในสังกัดกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ การประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 โดยมีหน้าที่สำรวจจัดหาแหล่งน้ำดิบ และจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการผลิต จัดส่งและให้บริการเกี่ยวกับน้ำประปาในทุกพื้นที่ของประเทศไทย (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ) อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากลขององค์การอนามัยโลก โดยคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐและสุขภาพอนามัยของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งการดำเนินงานขยายเขตบริการน้ำประปาก็ก่อให้เกิดโครงการก่อสร้างระบบผลิตน้ำและระบบท่อส่ง-จ่ายน้ำมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการบริโภคของประชาชนให้เพียงพอ

ยุทธศาสตร์องค์กรของการประปาส่วนภูมิภาคกำหนดให้งานก่อสร้างพัฒนาปรับปรุงระบบประปาเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 ด้านบริหารจัดการองค์กร ซึ่งฝ่ายควบคุมการก่อสร้าง การประปาส่วนภูมิภาค (ส่วนกลาง) มีบทบาทหลักทำหน้าที่จัดการ ดูแล และรับผิดชอบในการบริหารและควบคุมโครงการก่อสร้างระบบประปาที่มีวงเงินตั้งแต่ 40 ล้านบาทขึ้นไป ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในภารกิจ ดังนั้นผู้ควบคุมงานก่อสร้างใน

สังกัดของฝ่ายควบคุมการก่อสร้าง การประสานงานภูมิภาค (ส่วนกลาง) จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่มีหน้าที่ควบคุมงานก่อสร้างให้เป็นไปตามรูปแบบและรายการตามข้อกำหนดของสัญญาจ้าง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของโครงการ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ควบคุมงานก่อสร้างมักจะพบปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินงานส่งผลกระทบต่องานก่อสร้างที่รับผิดชอบ โดยปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากปัจจัยหลายด้าน เช่น การส่งมอบพื้นที่ไม่เป็นไปตามกำหนด ความผิดพลาดจากแบบสัญญา การขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ ขาดความรู้ความชำนาญระยะเวลาการก่อสร้าง สภาพพื้นที่ ศักยภาพของผู้รับจ้าง มาตรฐานฝีมือแรงงาน การจัดการวางแผนโครงการผิดพลาด ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความล่าช้าของโครงการก่อสร้าง (ฐิติวัฒน์ ตรีวงศ์, นิรัตน์ แยมโอษฐ์ และอดิสรณ์ พงษ์สุวรรณ, 2564) เสนอแนะแนวทางการป้องกันความล่าช้าของโครงการก่อสร้าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง ควรมุ่งเน้นปัจจัยด้านการปฏิบัติงาน โดยศึกษาแบบ วิธีการก่อสร้าง และวางแผนงานโครงการอย่างรอบคอบ ร่วมกับการมุ่งเน้นด้านการออกแบบ โดยการตรวจสอบสถานที่ก่อสร้างให้ถูกต้องตรงตามแบบก่อสร้าง รวมถึงมุ่งเน้นด้านทรัพยากร โดยการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการก่อสร้างให้เพียงพอ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์สูงสุด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และนำไปใช้ในการวางแผนทำงานให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประสานงานภูมิภาค
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประสานงานภูมิภาค

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษารวมรวมและทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาการประสานงานภูมิภาค เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสาขาวิชาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรม

การควบคุมงานก่อสร้างของพนักงานการประสานงานภูมิภาค สังกัดฝ่ายควบคุมการก่อสร้าง การประสานงานภูมิภาค (ส่วนกลาง) ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 มาตรา 101 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ข้อ 177 และข้อ 178 รวมถึงคู่มือและมาตรฐานงานก่อสร้างของการประสานงานภูมิภาค โดยต้องใช้ความรู้ด้านวิศวกรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องร่วมกัน เพื่อให้งานก่อสร้างถูกต้องมีประสิทธิภาพเกิดความปลอดภัย และมุ่งหวังแก้ไขปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง จึงจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดของสาขาการตรวจสอบและกฎหมายวิศวกรรมในการทำวิจัยครั้งนี้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบ

ผลกระทบเป็นผลของกิจกรรมของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการแบ่งผลกระทบออกเป็นหลายประเภท ซึ่งแยกตามหลักการต่าง ๆ อาทิเช่น การแบ่งตามแง่มุมเนื้อหา การเป็นจริงที่เกิดขึ้น และทิศทางที่กระทบ รวมถึงความรุนแรงของผลกระทบและเวลาที่เกิดขึ้น โดยมีการแบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหาร สิ่งแวดล้อม และกายภาพ ซึ่งสรุปได้ว่าผลกระทบเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่สามารถเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ และมีความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมายหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและอ้อม (อำนาจ วงษ์พานิช, 2549)

3. กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้ควบคุมงานก่อสร้างต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 โดยต้องศึกษาคู่มือการควบคุมงานก่อสร้างและมาตรฐานงานก่อสร้างการประสานส่วนภูมิภาคสำหรับใช้อ้างอิง และกำกับการควบคุมงานก่อสร้างให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้ผลงานก่อสร้างมีคุณภาพแล้วเสร็จถูกต้องตามข้อกำหนดของสัญญา โดยมีหน้าที่ดังนี้ (การประสานภูมิภาค, 2558)

- 1) ตรวจสอบและควบคุมงานตามสัญญาและรายละเอียดที่กำหนดไว้ในสัญญาเพื่อให้งานเป็นไปตามมาตรฐานและรูปแบบที่กำหนด
- 2) สั่งเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือปรับปรุงงานตามที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามสัญญาและมาตรฐาน เมื่อผู้รับจ้างขัดข้อง สามารถสั่งหยุดงาน และรายงานให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ
- 3) หากมีความขัดแย้งในรายละเอียดหรือสัญญา หรือมีความเสี่ยงที่งานอาจไม่สมบูรณ์ตามมาตรฐาน สามารถสั่งพักงานและรายงานให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุทราบ
- 4) จัดทำสมุดบันทึกการปฏิบัติงานและรายงานประจำสัปดาห์เพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและผลการปฏิบัติงาน
- 5) รายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุภายในเวลาที่กำหนด

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน

ประสิทธิภาพการทำงานหมายถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ถูกต้อง และมีคุณภาพ เน้นทั้งความเร็ว ความถูกต้อง และการประหยัดทรัพยากรที่สุด หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน ได้แก่ ประสิทธิภาพในด้านของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ประสิทธิภาพในด้านของกระบวนการบริหาร และประสิทธิภาพในด้านของผลผลิตและผลลัพธ์ ดังนั้น ประสิทธิภาพการทำงานคือการใช้ทักษะและความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดขั้นตอนและกระบวนการที่ชัดเจนเพื่อบรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่เหมาะสม รวมถึงการใช้ทรัพยากรที่มีค่าและประหยัดที่สุด เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ถูกต้อง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน (สมใจ ลักษณะ, 2552)

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการงานก่อสร้าง

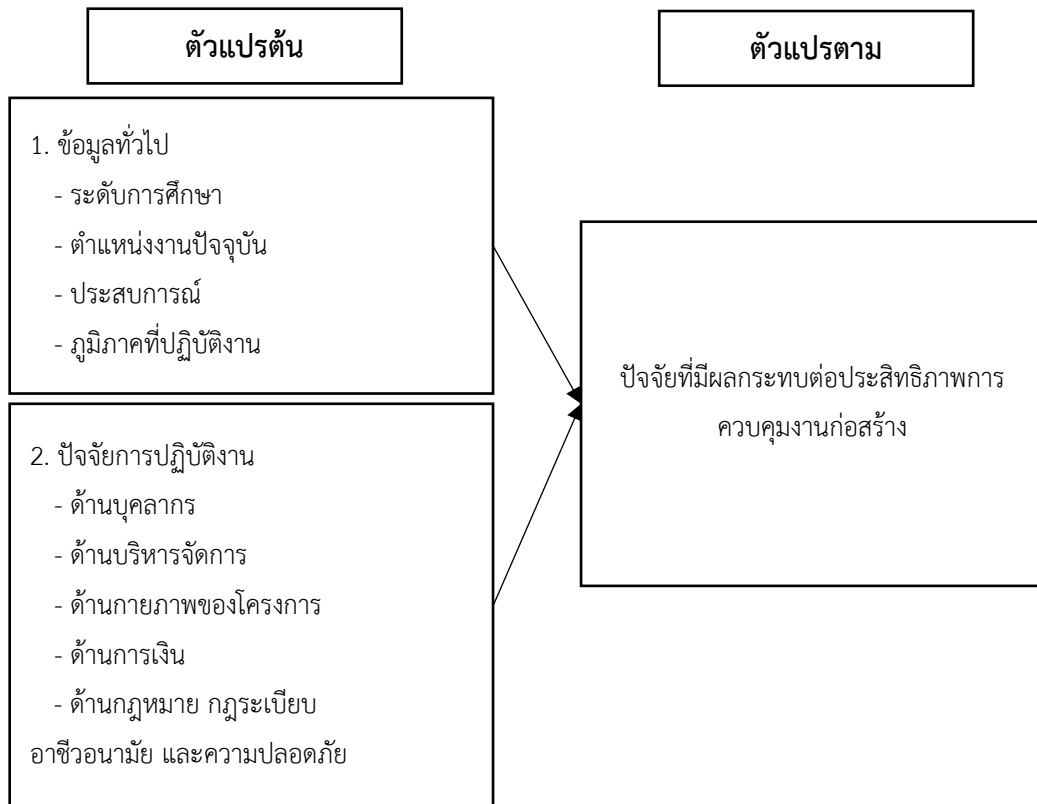
ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) สรุปถึงหลักการและกระบวนการในการบริหารงานก่อสร้างเพื่อให้งานดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้ทรัพยากรที่หลากหลายประเภท เช่น กำลังคน วัสดุ เครื่องจักรเงิน และขั้นตอนการก่อสร้าง โดยเน้นการวางแผนและการใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของโครงการก่อสร้างได้อย่างเต็มที่ โดยมีการผสมผสานระหว่างเทคนิคและการบริหารสมัยใหม่ เพื่อให้งานก่อสร้างสอดคล้องกับเป้าหมายและมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ดังนั้น การจัดการงานก่อสร้างมีความสำคัญและต้องการการวางแผนและการดำเนินงานที่ดีเพื่อให้โครงการสำเร็จอย่างเต็มที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการก่อสร้าง และการควบคุมงานก่อสร้าง

งานก่อสร้าง หมายถึง การก่อสร้างใหม่ ปรับปรุง ซ่อมแซม รื้อถอน หรือต่อเติม อาคาร บ้าน เรือน โรง ร้าน แพร เรือ ฯลฯ รวมไปถึงงานก่อสร้างทาง สะพาน ท่อเหลี่ยม ชลประทาน สวนสาธารณะ ฯลฯ คุณสมบัติและหน้าที่ของผู้ควบคุมงานก่อสร้าง มีคุณสมบัติตรงตามสาขาที่งานก่อสร้าง มีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับงาน เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีปฏิภาณไหวพริบแก้ไขปัญหา รักษาจรรยาบรรณการทำงาน ควบคุมให้ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างให้ถูกต้องตามสัญญา ให้คำปรึกษา เสนอแนะต่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ควบคุมงานก่อสร้างให้มั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ควบคุมการติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ให้ถูกต้อง พิจารณาตรวจสอบงานเปลี่ยนแปลง เพิ่มลด ปฏิบัติหน้าที่บนหลักคุณธรรมและจริยธรรม การควบคุมคุณภาพงานก่อสร้าง ควบคุมคุณภาพเพื่อป้องกันข้อผิดพลาด ลดค่าใช้จ่ายในการแก้ไข ป้องกันความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้งานก่อสร้างตรงตามข้อกำหนด ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ งานออกแบบ หรืองานก่อสร้างต้องถูกต้องตามข้อกำหนด ควบคุมคุณภาพตั้งแต่เริ่มต้น ใช้ข้อกำหนดทางรูปแบบ สัญญา และข้อกำหนดทางคุณภาพที่ชัดเจน การก่อสร้างเป็นงานที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องมีแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่ชัดเจน เพื่อควบคุมคุณภาพงานให้ได้มาตรฐาน ปลอดภัย และตรงตามข้อกำหนด ผู้ควบคุมงานก่อสร้างมีบทบาทสำคัญในการควบคุมงานให้ เป็นไปตามเป้าหมาย (ภีรวดี ชูประวัตติ, 2555)

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ควบคุมงานก่อสร้างประกอบด้วย ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน ประสบการณ์ และภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน และปัจจัย การปฏิบัติงานประกอบด้วย ด้านบุคคล ด้านบริหารจัดการ ด้านกายภาพโครงการ ด้านการเงิน และด้าน กฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัยและความปลอดภัย ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานการประสานงานภูมิภาค ฝ่ายควบคุมการก่อสร้าง การประสานงานภูมิภาค (ส่วนกลาง) ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมงานก่อสร้างจำนวน 90 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ 74 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Object Congruence Index : IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.97 และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งไม่ใช่ประชากรที่จะศึกษา จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) ได้ค่า Cronbach' Alpha เท่ากับ 0.95 พร้อมทั้งดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับอธิบายข้อมูลของปัจจัย และใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบสมมติฐานเพื่อสรุปลักษณะข้อมูลทั่วไปและปัจจัยการปฏิบัติงานกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงาน

ก่อสร้าง โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One - way ANOVA และใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ควบคุมงานก่อสร้างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 62.20 รองลงมาระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวส.ร้อยละ 18.90 และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 18.90 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งวิศวกรร้อยละ 43.20 รองลงมาตำแหน่งนายช่างโยธาร้อยละ 37.80 ตำแหน่งหัวหน้างานร้อยละ 14.90 และตำแหน่งผู้อำนวยการกองร้อยละ 4.10 มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปีร้อยละ 37.80 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปีร้อยละ 27.00 ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปีร้อยละ 18.90 และประสบการณ์การทำงาน 21 ปีขึ้นไปร้อยละ 16.20 และภูมิภาคที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่คือภาคกลางร้อยละ 50.00 รองลงมาภาคตะวันออกร้อยละ 22.97 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 16.22 และภาคเหนือร้อยละ 2.70
2. ปัจจัยการปฏิบัติงาน พบว่า ด้านบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัย และความปลอดภัย ด้านบุคคล และด้านการเงิน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยการปฏิบัติงาน

ปัจจัยการปฏิบัติงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านบุคคล	4.37	0.71	มากที่สุด	2
2. ด้านบริหารจัดการ	4.39	0.66	มากที่สุด	1
3. ด้านการเงิน	4.24	0.78	มากที่สุด	3
4. ด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัย และความปลอดภัย	4.37	0.71	มากที่สุด	2

ซึ่งสามารถสรุปผลรายด้านได้ดังนี้

- 2.1 ด้านบุคคล พบว่า ความละเอียด รอบคอบ และใส่ใจในการควบคุมงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญของวิศวกรโครงการ และประสบการณ์ทักษะ และความชำนาญของช่างคุมงาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยการปฏิบัติงาน ด้านบุคคล

ด้านบุคคล	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ประสิทธิภาพ ทักษะ และความชำนาญของช่างคุมงาน	4.53	0.69	มากที่สุด	3
2. ประสิทธิภาพ ทักษะ และความชำนาญของวิศวกรโครงการ	4.61	0.62	มากที่สุด	2
3. ความละเอียด รอบคอบ และใส่ใจในการควบคุมงาน	4.77	0.48	มากที่สุด	1

2.2 ด้านบริหารจัดการ พบว่า การวางแผนโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือคุณภาพของวัสดุที่นำมาใช้ในงานก่อสร้าง และทักษะในการทำงานของช่างและแรงงาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยการปฏิบัติงาน ด้านบริหารจัดการ

ด้านบริหารจัดการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. การวางแผนโครงการ	4.50	0.65	มากที่สุด	1
2. คุณภาพของวัสดุที่นำมาใช้ในงานก่อสร้าง	4.46	0.65	มากที่สุด	2
3. ทักษะในการทำงานของช่างและแรงงาน	4.45	0.74	มากที่สุด	3

2.3 ด้านกายภาพของโครงการ พบว่า การเดินทางมาปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ สภาพอากาศและภูมิประเทศ และสภาพของสถานที่ทำงาน/สำนักงานสนาม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ปัจจัยการปฏิบัติงาน ด้านกายภาพของโครงการ

ด้านกายภาพของโครงการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. การเดินทางมาปฏิบัติงาน	3.85	0.96	มาก	1
2. สภาพอากาศและภูมิประเทศ	3.84	0.74	มาก	2
3. สภาพของสถานที่ทำงาน/สำนักงานสนาม	3.69	0.70	มาก	3

2.4 ด้านการเงิน พบว่า สภาพคล่องทางการเงินของผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เงินเดือนและค่าตอบแทนที่เหมาะสม ประเทศ และสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ณ เวลานั้น ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ปัจจัยการปฏิบัติงาน ด้านการเงิน

ด้านการเงิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. เงินเดือนและค่าตอบแทนที่เหมาะสม	4.26	0.78	มากที่สุด	2
2. สภาพคล่องทางการเงินของผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้าง	4.54	0.76	มากที่สุด	1
3. สภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ณ เวลานั้น	3.92	0.79	มาก	3

2.5 ด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัย และความปลอดภัย พบว่าความละเอียด ครบถ้วนของแบบและรายการประกอบแบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือสัญญาจ้างที่ชัดเจน รัศกุ่มและละเอียดรอบคอบ และข้อกำหนดที่ครบถ้วน คลอบคลุมและครบถ้วนสมบูรณ์ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ปัจจัยการปฏิบัติงาน ด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัย และความปลอดภัย

ด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัย และความปลอดภัย	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. สัญญาจ้างที่ชัดเจน รัศกุ่มและละเอียดรอบคอบ	4.49	0.62	มากที่สุด	2
2. ข้อกำหนดที่ครบถ้วน คลอบคลุมและครบถ้วนสมบูรณ์	4.46	0.76	มากที่สุด	3
3. ความละเอียด ครบถ้วนของแบบและรายการประกอบแบบ	4.58	0.62	มากที่สุด	1

3. ประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาการประปาส่วนภูมิภาค พบว่า มีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณตามแผนงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ มีการจัดทำแผนและมีการตรวจสอบความปลอดภัยของโครงสร้างอย่างสม่ำเสมอ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาการประปาส่วนภูมิภาค

ประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาการประปาส่วนภูมิภาค	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. มีการจัดทำแผนและมาตรการความปลอดภัยในการทำงาน	4.58	0.50	มากที่สุด	2
2. มีการตรวจสอบความปลอดภัยของโครงสร้างอย่างสม่ำเสมอ	4.54	0.60	มากที่สุด	3
3. มีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณตามแผนงาน	4.62	0.52	มากที่สุด	1

4. ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาการประปาส่วนภูมิภาค พบว่า การควบคุมงานก่อสร้างให้มีประสิทธิภาพควรมีการจัดการทรัพยากรและ

การบริหารงานก่อสร้างที่ดี เช่น จำนวนผู้ควบคุมงานก่อสร้างต้องสอดคล้องกับปริมาณงานตามวงเงินค่าก่อสร้างและการอนุมัติระยะเวลาไปปฏิบัติงานมีความเหมาะสม รวมถึงกำหนดสวัสดิการดูแลเป็นอย่างดี เพื่อป้องกันการทุจริต ตลอดจนการจัดทำแบบก่อสร้างและข้อกำหนดของงานก่อสร้างต้องมีรายละเอียดชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อมิให้เกิดการแก้ไขเปลี่ยนแปลงงาน ซึ่งจะกระทบต่อสัญญาจ้างและค่างานก่อสร้าง ทำให้องค์กรเสียประโยชน์ รวมทั้งผู้รับจ้างต้องมีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งสภาพคล่องทางการเงิน บุคคลากร ต้องเป็นผู้มีทักษะที่ชำนาญเชี่ยวชาญในงานก่อสร้าง เพื่อให้งานสามารถดำเนินการก่อสร้างเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยไม่มีอุปสรรค

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานการประปาส่วนภูมิภาค ได้แก่ ระดับการศึกษา การปฏิบัติงาน ในตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน ต่างกัน มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐาน ประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาคมากกว่าที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี 11-20 ปี และ 21 ปี ขึ้นไป ดังตารางที่ 8 และตารางที่ 9

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.471	3	0.157	3.842	0.013*
ภายในกลุ่ม	2.862	70	0.041		
รวม	3.333	73			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค
จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	\bar{X}	ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	11-20 ปี	21 ปีขึ้นไป
		4.51	4.29	4.33	4.32
ต่ำกว่า 5 ปี	4.51	-	.21667* (.002)	.18286* (.012)	.19286* (.018)
5-10 ปี	4.29		-	-.03381 (.570)	-.02381 (.734)
11-20 ปี	4.33			-	.01000 (.893)
21 ปีขึ้นไป	4.32				-

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการ ด้านกายภาพของโครงการ ด้านการเงิน และด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัย และความปลอดภัย ไม่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานเนื่องจากมีค่า Sig เท่ากับ 0.476 ซึ่งมากกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ 0.05 โดยปัจจัยการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการ ด้านกายภาพของโครงการ ด้านการเงิน และด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัย และความปลอดภัย มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค ได้ร้อยละ 6.30 (R square = 0.063) ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อทดสอบปัจจัยการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการ ด้านกายภาพของโครงการ ด้านการเงิน และด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัย และความปลอดภัย มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค

ประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง ของการประปาส่วนภูมิภาค	B	SE	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	4.063	0.297	13.690	0.000
ด้านบุคลากร (X ₁)	0.007	0.061	0.116	0.908
ด้านบริหารจัดการ (X ₂)	0.110	0.072	1.532	0.130
ด้านกายภาพของโครงการ (X ₃)	-0.013	0.040	-0.325	0.746
ด้านการเงิน (X ₄)	-0.043	0.051	-0.852	0.397
ด้านการจัดการด้านกฎหมาย กฎระเบียบ อาชีวอนามัย และ ความปลอดภัย (X ₅)	0.001	0.063	0.016	0.987
R square = 0.063 F = 0.916 Sig. = 0.476				

สรุปและอภิปรายผล

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในส่วนปัจจัยการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านบริหารจัดการด้านกายภาพของโครงการ ด้านการเงิน และด้านการจัดการด้านกฎหมาย ภาวะเบียดเบียนชีวิตอนามัย และความปลอดภัย ไม่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค อาจเป็นเพราะผู้ควบคุมงานก่อสร้างหรือวิศวกรโครงการ ที่มีประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญในการก่อสร้าง จะให้ความสำคัญกับการวางแผนโครงการการบริหารจัดการ มุ่งเน้นคุณภาพ การปฏิบัติงาน วัสดุ มีความละเอียดในการตรวจสอบแบบสัญญาจ้างอย่างรัดกุม ใส่ใจการควบคุมงานปริมาณงานกับงบประมาณก่อสร้างได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ สุกิจ อินทร์เจริญ (2556) ที่ทำการศึกษา คุณภาพของบุคลากรและการบริหารงานก่อสร้างของสำนักงานช่างเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานก่อสร้างที่ศึกษา เดียวกันในทางบวก และสอดคล้องกับ รัฐพงษ์ รัตนโคตร (2561) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ควบคุมงานจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ทักษะการควบคุมงานตามหลักวิศวกรรมและระเบียบที่ทางราชการ กำหนด รวมถึงรูปแบบรายการก่อสร้างที่นำไปใช้จัดซื้อจัดจ้างต้องมีความละเอียดชัดเจน เพื่อให้การควบคุมงานถูกต้อง

2. ประสิทธิภาพการควบคุมงานการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมงานการควบคุมงานก่อสร้างของการประปาส่วนภูมิภาค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะวิศวกรควบคุมงานมีคุณสมบัติและประสบการณ์ตรงกับสายงานที่รับผิดชอบ ส่งผลให้ระบบการเบิกจ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามแผนงานและตรงตามระยะเวลาที่กำหนด อีกทั้งมีการจัดทำแผนและมาตรการความปลอดภัยในการทำงานอย่างรัดกุม ที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่ร่วมงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ มนต์ชัย วงศ์สันติราษฎร์ (2556) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมากที่สุด กล่าวคือ ผู้ควบคุมงานก่อสร้างให้ความสำคัญของหน้าที่ เอาใจใส่ต่อหน้าที่ และการจัดลำดับความสำคัญของหน้าที่ ศึกษาสัญญาจ้าง แบบแปลน และเอกสารที่ส่วนหนึ่งของสัญญาทุกครั้งก่อนเริ่มการก่อสร้าง และสอดคล้องกับ ธนภรณ์ พรธรราย (2565) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ด้วยบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามปริมาณงานที่ได้รับอย่างมีคุณภาพ และถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์และข้อกำหนด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1. จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านกายภาพของโครงการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจากทั้ง 5 ด้าน ดังนั้น ควรพิจารณาเลือกสถานที่ก่อสร้างที่มีการเดินทางสะดวก สภาพอากาศและภูมิประเทศในระยะยาวให้อำนวยความสะดวกในการทำงาน

2. จากการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาการประปาส่วนภูมิภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างให้เพิ่มมากขึ้น ควรจัดอบรมพัฒนาทักษะวิศวกรและเจ้าหน้าที่ควบคุมงานอย่างสม่ำเสมอ เน้นในเรื่องความรู้ทางเทคนิค กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้าง การบริหารจัดการโครงการ และทักษะการแก้ปัญหา และส่งเสริมให้วิศวกรและเจ้าหน้าที่ควบคุมงานก่อสร้างเข้าร่วมกิจกรรมวิชาชีพ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และติดตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง อาทิ วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างองค์กร ระบบการจ้างงาน แรงจูงใจขององค์กร เพื่อให้ทราบปัจจัยด้านบริบทต่าง ๆ เพื่อนำมาบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อได้ข้อมูลที่เป็นจริงตามความคิดเห็นของพนักงานการประปาส่วนภูมิภาค ฝ่ายควบคุมการก่อสร้าง การประปาส่วนภูมิภาค (ส่วนกลาง) ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมงานก่อสร้าง เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลมาพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานต่อไป

บรรณานุกรม

- การประปาส่วนภูมิภาค. (2558). *มาตรฐานงานก่อสร้างการประปาส่วนภูมิภาค* : การประปาส่วนภูมิภาค. ฐิติวัฒน์ ตรีวงศ์, นิรัตน์ แยมโอษฐ์, และอดิสรณ์ พงษ์สุวรรณ. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล่าช้าของโครงการก่อสร้าง. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร*, 16(2), หน้า 127 - 140.
- ชนภรณ์ พรรณราย. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ภิรวดี ชูประวัตติ. (2555). *Construction Management เอกสารประกอบการเรียนการสอนในรายวิชา CMS 602 การจัดการงานก่อสร้าง หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต*. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการงานก่อสร้าง มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.

- มนต์ชัย วงศ์สันติราษฎร์. (2556). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดนครราชสีมา. โครงการวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- รัฐพงษ์ รัตนโคตร. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กใน เขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมการจัดการงานก่อสร้างและงานโครงสร้างพื้นฐาน มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมใจ ลักษณะ. (2552). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุกิจ อินทร์เจริญ. (2556). การศึกษาคุณภาพของบุคลากรและการบริหารงานก่อสร้างของ สำนักการช่าง เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้าง มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- อำนวยการ วงษ์พานิช. (2549). การศึกษาผลกระทบทางสังคม อันเนื่องมาจากโครงการก่อสร้างท่าอากาศยานนานาชาติ ที่มีผลต่อประชาชนตามแนววางท่าอากาศยานนานาชาติ กรณีศึกษาในพื้นที่อำเภอพานทอง และอำเภอ เมืองชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: Harper & Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ
กรมโยธาธิการและผังเมือง

The Affected Factors of Variability of the Estimate Cost to Building Construction
for Government Buildings A Case Study of Department of Public Works and Town &
Country Planning

สุทธิภัทร อธิธิปัญญากุล¹ และวัชรินทร์ วิทยกุล²

Sutthipat Itthipanyakul¹ and Watcharin Witayakul²

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมโครงสร้างพื้นฐานและการบริหาร¹, อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมโยธา²

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{1,2}

E-mail: Sutthipat.it@ku.th¹, fengwaw@ku.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ (1) เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง (2) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุและระดับความเสี่ยงดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากผู้ประมาณราคาของกรมโยธาธิการและผังเมืองโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาจำนวน 100 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสมการทางสถิติ ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ ประกอบด้วยคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคากลาง, การออกแบบ ข้อมูล และมาตรฐานงานอาคาร วิธีการประมาณราคา ค่าแรง/ค่าดำเนินการ ราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้างและลักษณะโครงการทั้งหมด 6 ด้าน 38 ปัจจัย โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล่าช้าในงานก่อสร้าง 3 ลำดับแรก คือ (ก) ด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้าง (ข) ด้านการออกแบบ ข้อมูล และมาตรฐานงานอาคาร (ค) ด้านคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคากลาง โดยในการวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม 6 ด้าน 38 ปัจจัย พบว่า (2) ระดับผลกระทบที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคาอยู่ที่ระดับมากยกเว้นด้านลักษณะโครงการที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้างมีความถี่ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวน (Frequency) และมีความรุนแรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวน (Impact level) มากที่สุด

คำสำคัญ: ความแปรปรวน ประมาณราคา งานอาคารหน่วยงานราชการ

Abstract

The purpose of this study were (1) to identify factors that affect the variance in price estimates for government buildings, the Department of Public Works and Town & Country

Planning. (2) to analyze the causes and risk levels. This study was conducted by Collect data from 100 cost estimators of the Department of Public Works and Town & Country Planning using questionnaires as a tool. The data obtained were analyzed by using descriptive statistics and statistical equations. Results (1) The 6 factors affecting include the qualifications of the person responsible for estimating the median price, design, information, and standards for building work, price estimation methods, labor/operating costs, prices of construction materials and equipment, and project characteristics. According to the results, the first 3 factors affected the variance in price estimates were 1. prices of construction materials and equipment 2. design, information and building standards 3. qualifications of the person. (2) The factors had a high level of risk index except for project characteristics which are at a medium level. The price factor of construction materials and equipment factors have the highest frequency and the highest impact level.

Keywords: Variance, estimate, government buildings

บทนำ

โครงการก่อสร้างของหน่วยงานรัฐมีส่วนช่วยให้ประเทศเกิดการพัฒนาและตอบสนองต่อความต้องการในการใช้บริการของประชาชนภายในประเทศโดยเฉพาะงานอาคาร ซึ่งหนึ่งในขั้นตอนสำคัญที่ได้มาซึ่งสิ่งก่อสร้างของภาครัฐคือการประมาณราคากลางงานก่อสร้างของหน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งพัสดุ สิ่งก่อสร้าง หรือบริการต่าง ๆ ซึ่งจะมีการดำเนินการหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ที่มาของโครงการ เหตุผลความจำเป็นการวางแผนเตรียมความพร้อมในการจัดซื้อจัดจ้าง การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารสัญญา การควบคุมการปฏิบัติตามสัญญา การตรวจรับพัสดุหรืองานจ้าง การรับประกันสัญญา ในส่วนของงบประมาณการก่อสร้างนั้นก็จะมี การประมาณราคาและกำหนดราคากลางงานก่อสร้างขึ้นมาเพื่อที่จะนำไปสู่การจัดหาผู้รับจ้างตามขั้นตอนต่อไปซึ่งราคากลางงานก่อสร้างนั้นได้จากการประเมินหรือกำหนดราคากลางตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ซึ่งในบางครั้งการประมาณราคาและกำหนดราคากลางอาจไม่ได้ใกล้เคียงกับราคาก่อสร้างจริง หากกำหนดราคาสูงกว่าราคาก่อสร้างจริงก็จะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่องบประมาณของรัฐ หากกำหนดราคาต่ำกว่าราคาก่อสร้างจริงก็จะส่งผลกระทบต่อผู้รับจ้าง ทำให้ผู้รับจ้างประสบภาวะขาดทุนขาดสภาพคล่องทางการเงิน ส่งผลให้การก่อสร้างล่าช้าไม่ได้คุณภาพ ล้วนแต่เป็นผลเสียต่อการพัฒนาประเทศเช่นกัน ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดราคากลาง และข้อปฏิบัติในการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างของทางราชการแล้ว แต่ก็ยังคงมีปัญหาในกระบวนการประมาณราคาและการกำหนดราคากลางงาน

ก่อสร้าง ส่งผลให้การใช้จ่ายงบประมาณของรัฐไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างสูงสุด(จตุพล ขจรฟุ้ง, 2561)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานก่อสร้างอาคารของหน่วยงานราชการ ของกองมาตรฐานราคากลาง กรมโยธาธิการและผังเมือง โดยดำเนินการศึกษาถึงปัจจัยและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัจจัยที่ทำให้เกิดความแปรปรวนในการประมาณราคาในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการรวบรวมข้อมูลสถิติที่ได้จากการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสอบถามความคิดเห็นจากบุคลากรของกองมาตรฐานราคากลางและผู้เกี่ยวข้องในการประมาณราคา กรมโยธาธิการและผังเมืองในการวิเคราะห์ระดับความสำคัญและผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความความแปรปรวนในการประมาณราคางานก่อสร้างอาคาร ของหน่วยงานราชการ ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนาและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดในอนาคตเพื่อความถูกต้อง และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานก่อสร้างอาคารของหน่วยงานราชการ กรมโยธาธิการและผังเมือง
2. ศึกษาระดับผลกระทบ ระดับความเสี่ยง และความสำคัญ ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานก่อสร้างอาคาร ของหน่วยงานราชการ

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎี หลักเกณฑ์และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ราคากลางงานก่อสร้างของทางราชการ หมายถึง ราคาค่าก่อสร้างในงานก่อสร้างของทางราชการในแต่ละงาน/โครงการ ซึ่งเป็นราคาที่ทางราชการยอมรับได้ ราคากลางงานก่อสร้างของทางราชการ เป็นราคาค่าก่อสร้างที่คำนวณหรือประเมินขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะรัฐมนตรี กำหนดเพื่อใช้เป็นราคาอ้างอิง และพิจารณาราคาค่าก่อสร้างของผู้เสนอราคาในกระบวนการจัดหาผู้รับจ้างก่อสร้างตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุ ระเบียบว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และระเบียบกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยหน่วยงานที่จะมีการจ้างก่อสร้างต้องแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคากลางเพื่อคำนวณราคากลางงานก่อสร้างตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามคณะรัฐมนตรีกำหนด(จตุพล ขจรฟุ้ง, 2561, น. 4)

หลักเกณฑ์การคำนวณราคากลางงานก่อสร้างอาคาร ของทางราชการ

หลักเกณฑ์การกำหนดราคากลางงานก่อสร้างของทางราชการ งานอาคารจะประกอบด้วยรายการงานก่อสร้างต่าง ๆ ที่งานก่อสร้างอาคารโดยทั่วไปควรมี โดยได้กำหนดไว้เป็นส่วน ๆ รวม 3 ส่วน และในแต่ละส่วน จะประกอบด้วยกลุ่มงาน/งาน และรายการงานก่อสร้างต่าง ๆ สำหรับในแต่ละกลุ่มงาน/งาน ดังนี้(กรมบัญชีกลาง, 2560, น. 28-29)

ส่วนที่ 1 ค่างานต้นทุน ประกอบด้วย 3 กลุ่มงาน ดังนี้

กลุ่มงานที่ 1 ประกอบด้วยรายการงานก่อสร้างต่าง ๆ ในส่วนของงานโครงสร้างวิศวกรรม, งานสถาปัตยกรรม, งานระบบสุขาภิบาล ดับเพลิง และป้องกันอัคคีภัย, งานระบบไฟฟ้าและสื่อสาร, งานระบบไฟฟ้าและสื่อสาร, งานระบบปรับอากาศและระบายอากาศ, งานระบบลิฟต์และบันไดเลื่อน และงานระบบเครื่องกลและระบบพิเศษอื่น ๆ (ถ้ามี)

กลุ่มงานที่ 2 ประกอบด้วยรายการงานก่อสร้างต่าง ๆ ในส่วนของ งานครุภัณฑ์จัดจ้างหรือสั่งทำและงานตกแต่งภายในอาคาร

กลุ่มงานที่ 3 ประกอบด้วยรายการงานก่อสร้างต่าง ๆ ในส่วนของงานภูมิทัศน์และงานผังบริเวณและสิ่งก่อสร้างประกอบอื่น ๆ

ส่วนที่ 2 ครุภัณฑ์จัดซื้อหรือสั่งซื้อ

ประกอบด้วยรายการงานก่อสร้างต่าง ๆ เช่น ระบบโสต ระบบโสตทัศน อุปกรณ์ระบบรักษาความปลอดภัย คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ระบบคอมพิวเตอร์ รวมทั้งครุภัณฑ์ลอยตัวทุกชนิด พร้อมการติดตั้งรายการงานก่อสร้างต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในส่วนที่ 2 นี้ แล้วนำไปรวมกับค่าภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราปัจจุบัน โดยไม่นำค่างานในส่วนนี้ไปรวมกับค่างานส่วนที่ 1 เพื่อคำนวณหาค่า Factor F

ส่วนที่ 3 ค่าใช้จ่ายพิเศษตามข้อกำหนด (ถ้ามี)

ประกอบด้วยรายการงานก่อสร้างที่ไม่สามารถกำหนดไว้ในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ได้เนื่องจากเป็นรายการค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นนอกเหนือจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินการงานก่อสร้างทั่วไป และไม่ได้มีทุกโครงการ/ งานก่อสร้าง เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ Tower Crane ระบบป้องกันฝุ่นระบบป้องกันดินพังและการอนุญาตให้คนงานพักในบริเวณที่ก่อสร้าง เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการทำประเมินแบบสอบถาม

การทดสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) คือ กระบวนการดำเนินการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งจะต้องมีเนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา สามารถวัดข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพเนื้อหาที่ต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง ความถูกต้องของเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) (Rovinelli and Hambleton, 1977)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงและวัดระดับความเสี่ยง

ความเสี่ยงในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของกรมโยธาธิการ และผังเมือง (Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเพราะแต่ละภารกิจเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อประชาชน โดยตรงจึงต้องมีการวางแผนปฏิบัติการให้เหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2566, น. 9)

ระบบบริหารความเสี่ยง หมายถึง ระบบการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรมรวมทั้งกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ โดยลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหาย เพื่อให้ระดับของความเสี่ยง

และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้และตรวจสอบได้ อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการของส่วนราชการเป็นสำคัญ (กรมโยธาธิการ และผังเมือง, 2566, น. 17)

กระบวนการบริหารความเสี่ยงสามารถใช้เป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญในการสนับสนุนกรมโยธาธิการ และผังเมืองให้บรรลุตามแผนยุทธศาสตร์ มีส่วนช่วยในการลดหรือหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงที่อาจสร้างความเสียหายหรือความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรหรืองานก่อสร้าง การบริหารความเสี่ยงจึงมีส่วนในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่องค์กรว่าสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งมีกำหนดหลักเกณฑ์ การพิจารณาความเสี่ยงตามหลักประเมินความเสี่ยงตามมาตรฐานของ COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission)แสดงดัง รูปที่ 1 เกณฑ์การวัดระดับดัชนี ความเสี่ยง(ระดับคะแนนที่ได้จากการประเมินความถี่ คือ ระดับโอกาสที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบ คือ ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงที่เกิดขึ้น) และตารางที่ 1 การวัดระดับดัชนีความสำคัญของปัจจัย ซึ่งเป็นการ แปลความหมายตามระดับคะแนนที่ได้จากเกณฑ์การวัดระดับดัชนีความเสี่ยง

ความถี่ (โอกาสในการเกิดเหตุการณ์)
รูปที่ 1 เกณฑ์การวัดระดับดัชนีความเสี่ยง

ตารางที่ 1 การวัดระดับดัชนีความสำคัญของปัจจัย

ระดับคะแนน	ระดับความเสี่ยง	ความหมาย
1-4	น้อย	พอที่จะยอมรับความเสี่ยงได้ แต่ควรมีการควบคุมความเสี่ยงเพิ่มเติม
5-9	ปานกลาง	ระดับความเสี่ยงยังยอมรับได้แต่ต้องมีการลดและควบคุมความเสี่ยงเพิ่มเติม เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นไปอยู่ในระดับยอมรับไม่ได้
10-16	มาก	ระดับความเสี่ยงสูง ไม่สามารถยอมรับได้ มีความจำเป็นที่จะต้องบริหารความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
17-25	มากที่สุด	ระดับความเสี่ยงสูงมากยอมรับไม่ได้ จำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องบริหารความเสี่ยง ส่งผลให้เกิดปัญหารุนแรงได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Ibrahim and Elshwadfy (2021) ได้ศึกษาอันดับปัจจัยที่มีผลต่อความถูกต้องของการประมาณราคา ในโครงการก่อสร้างในอียิปต์ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการประมาณราคาค่าต้นทุนคือ ความชัดเจนและรายละเอียดของแบบ shop drawing, ข้อมูลจำเพาะและเอกสารโครงการ, ประสบการณ์และระดับทักษะในการประมาณราคา, ความสมบูรณ์ของข้อมูลต้นทุน (ความแม่นยำ คุณภาพ และรายละเอียด) วัสดุ (ราคา ความพร้อมในการใช้งาน คุณภาพ และการนำเข้า) และประสบการณ์ในโครงการที่คล้ายคลึงกัน

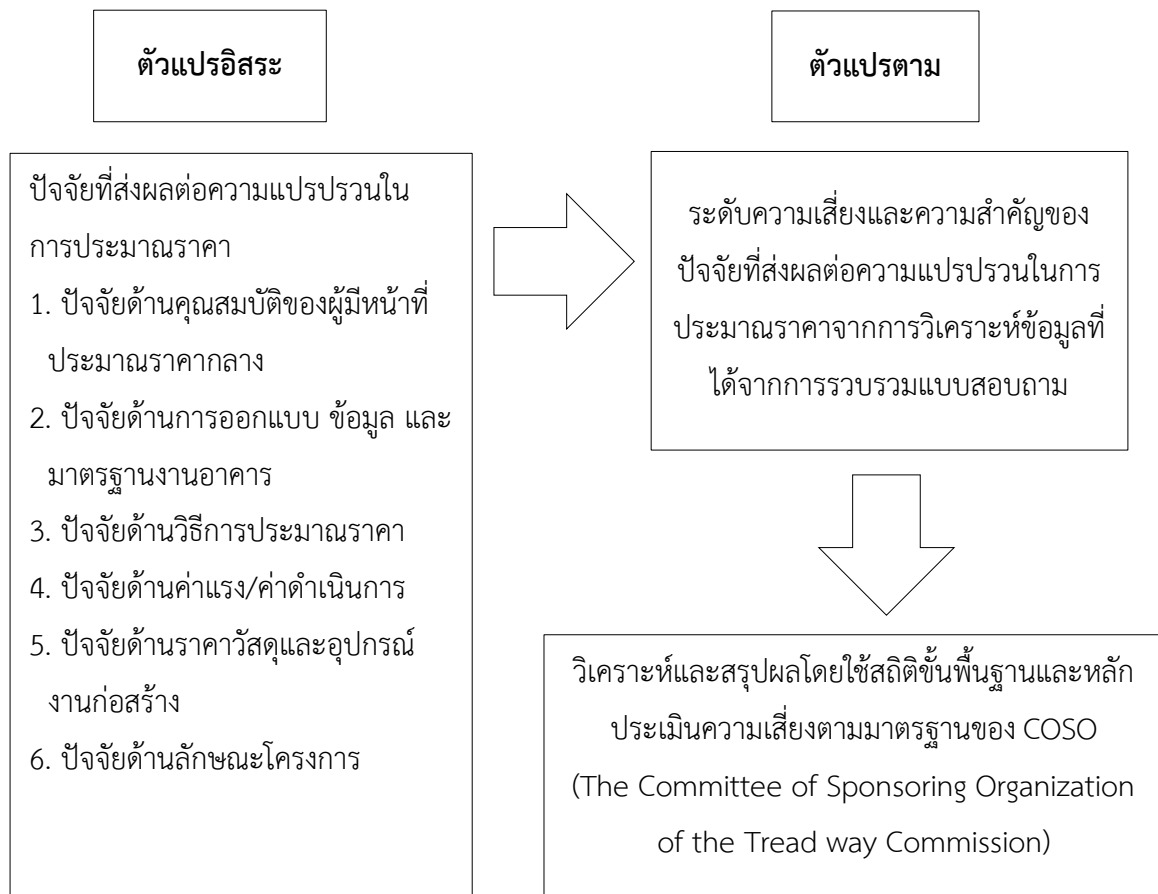
Albtoush, Doh, Rahman and Btoosh (2021) ได้กล่าวถึง กระบวนการประมาณราคา ถือเป็นกุญแจสำคัญของโครงการก่อสร้างใดๆ ที่ช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อไปหรือไม่กับโครงการ จากการศึกษาจากประเทศต่าง ๆ ได้แก่ นิวซีแลนด์ ไนจีเรีย คาบสมุทรมมาเลเซีย และฉนวนกาซา โดยทั่วไปในการศึกษาแต่ละครั้งมีปัจจัยที่แตกต่างจากการศึกษาอื่น ๆ จากการเปรียบเทียบระหว่างสี่ประเทศ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่พบในประเทศส่วนใหญ่ ได้แก่ ระยะเวลาในการจัดทำประมาณการเนื่องจากการกำหนด dateline ที่ไม่มีความเหมาะสมในเรื่องระยะเวลาการประมาณราคา ความแม่นยำและความน่าเชื่อถือของข้อมูล แบบ drawing และข้อกำหนดที่ชัดเจนและรายละเอียด ระดับความเชี่ยวชาญในการประมาณราคา

จตุพล ขจรฟุ้ง (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการกำหนดราคากลางงานก่อสร้างอาคาร ของหน่วยงานราชการภายในจังหวัดชลบุรีจากการวิเคราะห์ทางสถิติผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่ส่งผลกับความแปรปรวนเป็นอันดับ แรก คือ ปัจจัยด้านค่าแรงงาน/ ค่าดำเนินการ ที่มีการกำหนดไม่ถูกต้อง ปัจจัยอันดับที่สอง คือ ปัจจัยด้านรูปแบบ หลักเกณฑ์ฯ และมาตรฐานงานอาคาร ปัจจัยอันดับที่สาม คือ ปัจจัยด้านวิธีการเลือกใช้ Factor F ปัจจัยอันดับที่สี่และห้า คือ ปัจจัย ด้านคุณสมบัติของบุคคลผู้ทำหน้าที่ ประมาณราคาและปัจจัยด้านวิธีการกำหนดราคากลาง

ปวีณ์ พร้อมปัญญา (2560) ได้ศึกษาความแปรปรวนในการประมาณราคากลางงานปรับปรุงภูมิทัศน์ของหน่วยงานภาครัฐ ในเขตพื้นที่ จังหวัดชลบุรีผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคา เรียงลำดับความสำคัญคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ (1) ด้านวิธีการประมาณราคา (2) ด้าน รูปแบบ หลักเกณฑ์ฯ และมาตรฐานงานปรับปรุงภูมิทัศน์ (3) ด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้าง (4) ด้านคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคากลาง (5) ด้าน สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคากลางงานอาคารหน่วยงานราชการ กรณีศึกษากรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และคุณภาพและเชิงสำรวจ โดยการใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Method) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังรูปที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 2 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยความแปรปรวนและวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการประมาณราคางานก่อสร้างอาคารหน่วยงานราชการ กรมโยธาธิการและผังเมือง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ส่วนที่ 2 สอบถามปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ กรมโยธาธิการและผังเมือง แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคากลาง, ด้านการออกแบบ ข้อมูล และมาตรฐานงานอาคาร, ด้านวิธีการประมาณราคา, ด้านค่าแรง/ค่าดำเนินการ, ด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้าง และด้านลักษณะโครงการ ซึ่งคัดเลือกให้เหมาะสมกับงานประมาณราคาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านมีค่าอยู่ในช่วง 0.80 – 1.00 และการทดสอบความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์ครอนบรากแอลฟา มีค่าระหว่าง 0.76 – 0.98

ลักษณะแบบสอบถาม ให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความถี่ของปัจจัยที่ทำให้เกิดความแปรปรวน (Frequency) 5 ระดับได้แก่ ระดับ 1 เกิดเหตุการณ์น้อยมากหรือไม่เกิดเหตุการณ์เลย, ระดับ 2 เกิดเหตุการณ์น้อยหรือนาน ๆ ถึงเกิดปัญหาในบางโครงการ, ระดับ 3 เกิดเหตุการณ์ปานกลางหรือเกิดขึ้นในบางโครงการ, ระดับ 4 เกิดเหตุการณ์มากหรือแทบจะทุกโครงการ, ระดับ 5 เกิดเหตุการณ์มากที่สุดหรือพบในทุกโครงการ และประเมินความรุนแรงของปัจจัยที่ทำให้เกิดความแปรปรวน (Impact level) 5 ระดับได้แก่ ระดับ 1 ส่งผลกระทบทำให้การประมาณราคาโครงการเกิดความแปรปรวนน้อยมาก, ระดับ 2 ส่งผลกระทบทำให้การประมาณราคาโครงการเกิดความแปรปรวนน้อย, ระดับ 3 ส่งผลกระทบทำให้การประมาณราคาโครงการเกิดความแปรปรวนปานกลาง, ระดับ 4 ส่งผลกระทบทำให้การประมาณราคาโครงการเกิดความแปรปรวนมาก, ระดับ 5 ส่งผลกระทบทำให้การประมาณราคาโครงการเกิดความแปรปรวนมากที่สุด

โดยการดำเนินการศึกษาตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญในการสนับสนุนให้บรรลุตามแผนยุทธศาสตร์ มีส่วนช่วยในการลดหรือหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงที่อาจสร้างความเสียหายหรือความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรหรืองานก่อสร้าง การบริหารความเสี่ยงจึงมีส่วนในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่องค์กรว่าสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาความเสี่ยงแสดงดัง รูปที่1และ ตารางที่1

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัย 2 ประเภท คือข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลเชิงสำรวจ การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามแจกให้กับผู้ประมาณราคากองมาตรฐานราคากลางและผู้เกี่ยวข้องในการประมาณราคา กรมโยธาธิการและผังเมือง และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เอกสารทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบในการกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ต้องมีการกำหนดประชากรให้เหมาะสม จำนวนกลุ่มตัวอย่างนั้นส่งผลต่อความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างจึงต้องมีกระบวนการคัดสรรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและมีความถูกต้อง ในการศึกษาจะดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และเมอร์แกน เนื่องจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และเมอร์แกนเป็นตารางสำเร็จรูปที่นิยมใช้กันในงานวิจัยเชิงสำรวจ และตารางนี้ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรเช่นเดียวกัน และกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.05 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 เปอร์เซ็นต์ และระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ สามารถคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรที่มีขนาดเล็กได้ ตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป (มารยาท โยทองยศ และปราณี สวัสดิ์สรรพ, 2555) โดยกลุ่มตัวอย่างคัดเลือก ด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และเมอร์แกน จากผู้ประมาณราคา กรมโยธาธิการและผังเมือง จำนวน 100 คน

ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ กรมโยธาธิการและผังเมือง แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ทั้งหมด 38 ปัจจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคากลาง มี 10 ปัจจัย ได้แก่ ระดับการศึกษาและวุฒิ การศึกษาของผู้มีหน้าที่ประมาณราคา, สภาพความพร้อมของด้านร่างกาย, สภาพความพร้อมของด้านจิตใจ, ประสบการณ์ในการออกแบบงานก่อสร้าง, ประสบการณ์ในด้านการควบคุมงานก่อสร้าง, ความพึงพอใจในการได้รับมอบหมายหน้าที่, ความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การคำนวณราคากลาง, ความสามารถในการรับแรงกดดันในการทำงาน, ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการช่วยประมาณราคา และระดับทักษะของผู้ประมาณราคาในงานประมาณราคา

2. ด้านการออกแบบ ข้อมูล และมาตรฐานงานอาคาร มี 9 ปัจจัย ได้แก่ การกำหนดแบบ และรายการประกอบแบบ, ความละเอียดและความชัดเจนของแบบ Drawing, ความละเอียดและความชัดเจนของหลักเกณฑ์การคำนวณราคากลางงานอาคารของราชการ, หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมีการจัดอบรมเรื่องการประมาณราคากลางงานอาคาร, ความชัดเจนของความหมายแต่ละประเภทของงานตามหลักเกณฑ์การคำนวณราคากลางงานอาคาร, ระดับประสบการณ์ของนักออกแบบ และความสามารถในการออกแบบ, ความครบถ้วนของข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ , จำนวนผู้ประมาณราคาที่เหมาะสมและความซับซ้อนของแบบที่ประมาณราคา

3. ด้านวิธีการประมาณราคา มี 7 ปัจจัย ได้แก่ วิธีการวัดและคำนวณ การถอดแบบรายการวัสดุและปริมาณงาน, ความเหมาะสมของแบบฟอร์มที่ใช้ในการประมาณราคากลางเช่น ปร.4, ปร.5, และปร.6, วิธีการคำนวณราคาต้นทุนต่อหน่วย, วิธีการคำนวณค่าขนส่ง, ระยะเวลาในการประมาณราคา, การเลือกใช้ค่า Factor F ตามประเภทงาน และการกำหนด ดอกเบี้ย ภาษี และเงินประกันผลงานเพื่อหาค่า Factor F

4. ด้านค่าแรง/ค่าดำเนินการ มี 3 ปัจจัย ได้แก่ การใช้บัญชีค่าแรงงาน/ ดำเนินการ สำหรับการถอดแบบ คำนวณราคากลาง, การกำหนดราคาค่าแรงงาน ตาม ความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะงานในพื้นที่นั้น ๆ และการปรับปรุงบัญชีค่าแรงงาน/ ดำเนินการให้เหมาะสม และสอดคล้อง กับสภาวะการณ์ปัจจุบัน

5. ด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้าง มี 2 ปัจจัย ได้แก่ การใช้ข้อมูลราคาวัสดุจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน และการให้ความร่วมมือของผู้ขายหรือผู้ผลิตในการสืบราคา

6. ด้านลักษณะโครงการ มี 7 ปัจจัย ได้แก่ ความเหมาะสมของทำเลที่ตั้งโครงการ, ระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ตั้งโครงการ, กฎหมายควบคุมอาคาร, ระเบียบ ข้อบังคับ หรือหนังสือส่งต่อต่าง ๆ ของแต่ละพื้นที่ที่เกี่ยวข้องความครบถ้วนและความชัดเจนของค่าใช้จ่ายพิเศษตามข้อกำหนด, การคำนวณค่าใช้จ่ายพิเศษตามข้อกำหนด และความซับซ้อนของการก่อสร้าง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยส่งผลกระทบต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ กรมโยธาธิการและผังเมือง ด้วยแบบสอบถามทั้งสิ้น 100 ชุด ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลจากผู้ประมาณราคา กรมโยธาธิการและผังเมือง โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 72 คน คิดเป็น ร้อยละ 72.00 มีอายุระหว่าง 21-30 ปีมีจำนวน 38 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.00 จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวน 62 คน คิดเป็น ร้อยละ 62.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวน 33 คน คิดเป็น ร้อยละ 33.00 เป็นนายช่างมีจำนวน 38 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.00 เป็นวิศวกรมีจำนวน 32 คน คิดเป็น ร้อยละ 32.00 มีประสบการณ์ทำงาน 0-5 ปีมีจำนวน 38 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.00 มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปีมีจำนวน 25 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.00 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. การวิเคราะห์ปัจจัยความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคาร กรมโยธาธิการและผังเมืองการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการในครั้งนี้ คือ ความคิดเห็นร่วมกันของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบบค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่ออธิบายข้อมูล หาค่าเฉลี่ยความถี่ ค่าเฉลี่ยความรุนแรง ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ และจัดอันดับสาเหตุของความแปรปรวนในการประมาณราคา ความคิดเห็นร่วมกันของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบบค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ กรมโยธาธิการและผังเมืองโดยรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคา	ระดับความถี่		ระดับผลกระทบ		ระดับความสำคัญ	น้ำหนักความสำคัญ %
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคากลาง	3.30	1.93	3.27	1.96	10.89	16.05
ด้านการออกแบบ ข้อมูล และมาตรฐานงานอาคาร	3.45	1.99	3.50	2.03	12.21	18.00
ด้านวิธีการประมาณราคา	3.33	1.86	3.11	1.71	10.59	15.61
ด้านค่าแรง/ค่าดำเนินการ	3.30	1.92	3.13	1.71	10.54	15.54
ด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้าง	3.79	2.28	3.67	2.26	13.99	20.62
ด้านลักษณะโครงการ	3.13	1.77	3.05	1.73	9.62	14.18
ค่าเฉลี่ย	3.38	1.96	3.29	1.90	-	-
รวม	-	-	-	-	67.84	100.00

ความคิดเห็นร่วมกันของผู้ตอบแบบสอบถามของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ กรณีศึกษา กรมโยธาธิการและผังเมืองแสดงดังตารางที่ 2 พบว่า ความสำคัญของแต่ละปัจจัย ได้แก่ ด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้าง,ด้านการออกแบบข้อมูล

และมาตรฐานงานอาคาร, ด้านคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคากลาง, ด้านวิธีการประมาณราคา, ด้านค่าแรง/ค่าดำเนินการ, ด้านลักษณะโครงการตามลำดับ ซึ่งระดับผลกระทบที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคาอยู่ที่ระดับมากยกเว้นด้านลักษณะโครงการที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้างมีความถี่ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวน (Frequency) และมีความรุนแรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวน (Impact level) มากที่สุด

อภิปรายผลการศึกษา

1. มุมมองของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นพ้องกันว่า ปัจจัยด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้าง, ด้านการออกแบบ ข้อมูล และมาตรฐานงานอาคาร, ด้านคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคากลาง, ด้านวิธีการประมาณราคา, ด้านค่าแรง/ค่าดำเนินการ, ด้านลักษณะโครงการมีผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของปวีตน์ พร้อมปัญญา (2560) และจตุพล ขจรพิง (2561) และมีระดับค่าดัชนีความเสี่ยงในระดับสูง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคา ทั้ง 38 ปัจจัย มีปัจจัยที่มีระดับความถี่ในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ 5 ลำดับแรก ได้แก่ การใช้ข้อมูลราคาวัสดุจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน, ระยะเวลาในการประมาณราคา, ความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การคำนวณราคากลาง, ความละเอียดและความชัดเจนของแบบ Drawing, ความละเอียดและความชัดเจนของหลักเกณฑ์การคำนวณราคากลางงานอาคารของราชการ ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแปรปรวนในการประมาณราคา ทั้ง 38 ปัจจัย มีปัจจัยที่มีระดับความรุนแรงในการประมาณราคางานอาคารหน่วยงานราชการ 5 ลำดับแรก ได้แก่ ระยะเวลาในการประมาณราคา, การใช้ข้อมูลราคาวัสดุจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน, ความละเอียดและความชัดเจนของแบบ Drawing, ความซับซ้อนของแบบที่ประมาณราคา, ความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การคำนวณราคากลาง ตามลำดับ

4. ดัชนีความเสี่ยงที่เกิดจากความถี่และความรุนแรงของปัจจัยที่สำคัญ ประกอบด้วย ด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้าง, ด้านการออกแบบ ข้อมูล และมาตรฐานงานอาคาร, ด้านคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคากลาง, ด้านวิธีการประมาณราคา, ด้านค่าแรง/ค่าดำเนินการ, ด้านลักษณะโครงการตามลำดับ ซึ่งการให้ลำดับความสำคัญใน 3 อันดับนั้น มีความคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ Ibrahim and Elshwadfy (2021) แต่จะแตกต่างกับปวีตน์ (2560) ที่จะให้ความสำคัญกับด้านวิธีการประมาณราคา และจตุพล (2561) ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านค่าแรงงาน/ค่าดำเนินการ ที่มีการกำหนดไม่ถูกต้องมากกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในเรื่องของคุณสมบัติของผู้มีหน้าที่ประมาณราคา ควรที่จะแบ่งประเภทการประมาณราคาให้เหมาะสมกับผู้ประมาณราคาตามความพร้อม ประสบการณ์ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของผู้ประมาณราคา

2. ในการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในเรื่องของด้านค่าแรง/ค่าดำเนินการ เนื่องจากว่าค่าแรง/ค่าดำเนินการมีแหล่งอ้างอิงในการประมาณราคาแต่ไม่ครอบคลุมในบางรายการที่เป็นงานเฉพาะจึงควรมีการศึกษาแนวทางกำหนดค่าแรงในส่วนดังกล่าว และเนื่องจากค่าแรงของงานราชการนั้นอ้างอิงจากค่าแรงของกรมบัญชีกลางที่ประกาศให้ใช้สำหรับหน่วยงานราชการทั่วประเทศ ค่าแรงบางรายการอาจต่ำไปหรือสูงไปซึ่งไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงจึงควรที่จะกำหนดค่าแรงเพื่อให้สอดคล้องกับปัจจุบัน

3. ในการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในเรื่องของด้านราคาวัสดุและอุปกรณ์งานก่อสร้างควรที่จะสืบหาคู่เทียบราคาเพิ่มเติมเนื่องด้วยการใช้ข้อมูลราคาวัสดุที่มีแหล่งที่มาแตกต่างกันที่อาจส่งผลให้ราคาที่ได้มา มีความแตกต่างที่มากเกินไป

บรรณานุกรม

กรมบัญชีกลาง. (2560). *ประกาศคณะกรรมการราคากลางและขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดราคากลางงานก่อสร้าง*. เข้าถึงได้จาก: http://www.gprocurement.go.th/new_index.html

กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2566). *การบริหารความเสี่ยงในการบริการและปฏิบัติงาน*. เข้าถึงได้จาก: <https://office.dpt.go.th/asdg/th/risk-management/>

มารยาท โยทองยศ และปราณี สวัสดิ์สรรพ. (2555). *การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย*. ศูนย์บริการวิชาการ, สถาบันส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม.

จตุพล ขจรฟูง. (2561). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความแปรปรวนในการกำหนดราคากลางงาน โครงสร้างอาคารของหน่วยงานราชการภายในจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิศวกรรมการจัดการงานก่อสร้างและงานโครงสร้างพื้นฐาน มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ปวัฒน์ พร้อมปัญญา. (2560). *ความแปรปรวนในการประมาณราคากลางงานปรับปรุงภูมิทัศน์ของ หน่วยงานภาครัฐ ในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี กรณีศึกษางานเรียงหินภูเขาและงานปลูกต้นไม้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิศวกรรมการจัดการงานก่อสร้างและงานโครงสร้างพื้นฐาน มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-referenced Test Item Validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, pp. 49-60.

Ibrahim, A. H., & Elshwafy, L. M. (2021). Factors Affecting the Accuracy of Construction Project Cost Estimation in Egypt. *Jordan Journal of Civil Engineering*, 15(3), pp. 329 -344.

Albtoush, F., Doh, S.I., Rahman, R. A., and Btoosh, J. A. (2021). *Factors Affecting the Accuracy of Cost Estimate in Construction Projects: A Review*. College of Engineering University Malaysia Pahang Gambang, Pahang, Malaysia.

การศึกษาพฤติกรรมเชิงกล ความคงทน และเปรียบเทียบความคุ้มค่าของเส้นใยเหล็กกับเหล็กเส้น
ในงานพื้นคอนกรีตวางบนดิน

Study of Mechanical Behavior, Durability and Comparative Cost-Effectiveness of Steel
Fibers and Rebar in Slabs on Ground Concrete

จักรกฤษณ์ รัตนาน¹ และบารเมศ วรธนะภูติ²

Jakkrit Rattanat¹ and Barames Vardhanabhuti²

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมโครงสร้างพื้นฐานและการบริหาร¹, อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมโยธา²

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรุงเทพฯ 10900^{1,2}

E-mail: jakkrit.rat@ku.th¹, fengbmv@ku.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์อัตราส่วนเส้นใยเหล็กต่อการปรับปรุงพฤติกรรมเชิงกลและเปรียบเทียบความคงทนในส่วนของการหดตัว(Shrinkage)ของคอนกรีตผสมเส้นใยเหล็กและคอนกรีตเสริมเหล็กในงานพื้นคอนกรีตวางบนดิน (Slabs on ground) (2) เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่า ความพึงพอใจ แนวโน้มในการเลือกใช้วัสดุเส้นใยเหล็กกับเหล็กเส้นกันรั่วเนื่องจากอุณหภูมิในงานพื้นคอนกรีตวางบนดิน ดำเนินการวิจัยโดย (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลอัตราส่วนเส้นใยเหล็กที่เหมาะสมต่อพฤติกรรมเชิงกลและความคงทนจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำอัตราส่วนเส้นใยเหล็กที่เหมาะสมไปทำการทดสอบการแตกร้าวแบบแห้งและแบบพลาสติก(Drying shrinkage, Plastic shrinkage)โดยการเปรียบเทียบคอนกรีตล้วน คอนกรีตเสริมเส้นใยเหล็ก, คอนกรีตเสริมเหล็กเส้น(ปริมาณเหล็กกันรั่วขั้นต่ำตามมาตรฐาน ACI) ในสภาวะสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันในที่ร่มและกลางแจ้ง (2) ทำการเปรียบเทียบความคุ้มค่าในด้านค่าก่อสร้างของการเลือกใช้วัสดุเส้นใยเหล็กเทียบกับเหล็กเส้น รวมถึงสอบถามแนวโน้ม ข้อจำกัด ความพึงพอใจไปยังผู้ออกแบบ เจ้าของงาน ผู้รับเหมาอย่างละ 3 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า (1) เส้นใยเหล็กช่วยปรับปรุงพฤติกรรมเชิงกลให้ดีขึ้นและสามารถลดอัตราการเกิดพฤติกรรมการแตกร้าวแบบแห้งและแบบพลาสติกได้ (2) เส้นใยเหล็กมีความคุ้มค่าในด้านค่าใช้จ่าย ความสะดวกในการทำงาน เพิ่มความคงทนลดอัตราการซ่อมบำรุงในระยะยาวได้ดีโดยรวมในงานก่อสร้างคอนกรีตวางบนดินที่ดีกว่าเมื่อเทียบกับการทำงานแบบเดิมโดยใช้เหล็กเส้นและในประเทศไทยนั้นมีแนวโน้มที่จะมีการใช้งานมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ: เส้นใยเหล็ก เหล็กเสริมกันรั่ว พื้นคอนกรีตวางบนดิน การหดตัวแบบแห้ง การหดตัวแบบพลาสติก

Abstract

The objective of this research is (1) to analyze the ratio of steel fibers for enhancing mechanical behavior and compare the shrinkage resistance of concrete mixtures with steel

fibers and conventional steel reinforcement in slabs on ground concrete works. (2) to compare the cost-effectiveness, satisfaction, and trends in material selection between steel fibers and conventional steel reinforcement due to environmental conditions in slabs on ground concrete works. The research is conducted by (1) collecting and compiling data on suitable steel fiber ratios for mechanical behavior and durability from relevant research. then, the suitable steel fiber ratios are tested for dry and plastic shrinkage cracking by comparing plain concrete, concrete reinforced with steel fibers and concrete reinforced with minimum steel reinforcement according to ACI standards, the research evaluates their performance under different environmental conditions, including shaded and open areas. (2) The research also compares the cost-effectiveness aspect of selecting steel fibers versus conventional steel reinforcement in terms of construction costs additionally, it assesses trends, limitations, and satisfaction levels among designers, project owners, and contractors, with feedback gathered from three representatives each. The research findings indicate that (1) Steel fibers improve the mechanical behavior and can effectively reduce the occurrence of both dry and plastic shrinkage cracking. (2) Steel fibers are cost-effective, provide convenience in workability, and enhance long-term durability, overall outperforming conventional steel reinforcement in slabs on ground concrete construction. There is a growing trend towards increased usage of steel fibers in Thailand.

Keywords: Steel fiber, temperature steel, slabs on ground, dry shrinkage, plastic shrinkage

บทนำ

คอนกรีตคือวัสดุก่อสร้างชนิดหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลายตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน เพราะเป็นวัสดุที่มีความเหมาะสมทั้งด้านราคาและคุณสมบัติต่าง ๆ คอนกรีตประกอบด้วยส่วนผสม 2 ส่วน คือ วัสดุประสานอันได้แก่ ปูนซีเมนต์กับน้ำ และน้ำยาผสมคอนกรีตผสมกับวัสดุผสมอันได้แก่ ทราย หินหรือกรวด เมื่อนำมาผสมกันจะคงสภาพเหลวอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง พอที่จะนำไปเทลงแบบในแบบหล่อที่มีรูปร่างตามต้องการ หลังจากนั้นจะแปรสภาพเป็นของแข็ง มีความแข็งแรงและสามารถรับน้ำหนักได้มากขึ้นตามอายุของคอนกรีตที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากคอนกรีตนั้นเป็นวัสดุที่มีคุณสมบัติเด่นด้านการรับแรงอัด (Compressive strength) แต่มีคุณสมบัติด้อยด้านการรับแรงดึง (Tensile strength) จึงเกิดการแตกร้าวในช่วงคอนกรีตระหว่างการก่อตัว (Plastic shrinkage crack) และหลังในช่วงคอนกรีตการแข็งตัว (Drying shrinkage crack) การที่คอนกรีตเกิดการแตกร้าวแบบนี้มีสาเหตุมาจากคอนกรีตหดตัวอย่างเฉียบพลันในช่วงที่ยังอยู่ในสภาพยังไม่แข็งตัว (Pre-hardened stage) ซึ่งคอนกรีตในช่วงนี้นั้นแทบจะไม่มีความสามารถในการรับแรงเค้นที่เกิดจากแรงดึง

แรงเค้นเกิดขึ้นขณะที่คอนกรีตมีการหดตัวเมื่อแรงเค้นนี้เกิดมากเกินกว่าที่คอนกรีตสามารถรับได้และในคอนกรีตที่แข็งตัวอัตราการยืดยืดสูงเนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิผิวหน้าคอนกรีตก็จะเกิดการแตกร้าวเกิดขึ้น วิธีการแก้ไขปัญหาที่ใช้กันคือการใส่เหล็กเสริมกันร้าวเพื่อยับยั้งการแตกร้าวแต่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างครบถ้วน ในช่วง 30-40 ปีนี้มีการวิจัยใช้เส้นใยเหล็กในการยับยั้งการแตกร้าวดังกล่าวซึ่งส่งผลดีทั้งในระหว่างคอนกรีตเกิดการก่อตัวและภายหลังคอนกรีตแข็งตัวในระยะยาว

สำหรับพื้นวางบนดินเป็นโครงสร้างที่พิจารณาการถ่ายน้ำหนักบรรทุกจากพื้นอาคารลงสู่พื้นดินรองรับด้านใต้โดยตรง ในการวิเคราะห์ผู้ออกแบบมักจะพิจารณาให้พื้นดังกล่าววางอยู่บนพื้นดินแข็งที่สมบูรณ์จึงมีเพียงแค่การออกแบบพิจารณาการป้องกันหดตัวจากอุณหภูมิของพื้นเท่านั้นซึ่งเกิดปัญหามาก ตั้งแต่รอยร้าวช่วงการก่อตัวของคอนกรีตและการเกิดปัญหาการแตกร้าวผิวหน้าภายหลังการใช้งานเป็นอย่างมากถึงแม้จะมีการใส่เหล็กเสริมกันร้าวไปแล้วก็ตาม

สืบเนื่องจากเส้นใยเหล็กมีการใช้งานทั่วโลกและมีมาตรฐานรองรับ มีคุณสมบัติยับยั้งรอยแตกร้าวต่าง ๆ จากอุณหภูมิ การปรับปรุงพฤติกรรมเชิงกลให้ดีขึ้น ทางผู้วิจัยจึงได้มีศึกษาวัสดุเส้นใยเหล็กนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นคอนกรีตวางบนดิน โดยได้มีการศึกษาหาอัตราส่วนที่เหมาะสมสำหรับการปรับปรุงพฤติกรรมการรับแรงเชิงกล, นำอัตราส่วนที่เหมาะสมมาทดสอบความคงทนในด้านการหดตัวของคอนกรีตแบบพลาสติกและการหดตัวแบบแห้ง, ราคาก่อสร้างเปรียบเทียบระหว่างเส้นใยเหล็กกับเหล็กเส้น, และความพึงพอใจรวมถึงแนวโน้ม ข้อจำกัด ข้อดีข้อเสียในการเลือกการใช้วัสดุเส้นใยเหล็กในไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์อัตราส่วนเส้นใยเหล็กต่อการปรับปรุงพฤติกรรมเชิงกลของคอนกรีตและเปรียบเทียบความคงทนด้านการหดตัว (Shrinkage) ของคอนกรีตผสมเส้นใยเหล็กและคอนกรีตเสริมเหล็กในงานพื้นคอนกรีตวางบนดิน (Slabs on ground)
2. เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่า ความพึงพอใจ แนวโน้มในการเลือกใช้วัสดุเส้นใยเหล็กกับเหล็กเส้นกันร้าวเนื่องจากอุณหภูมิในงานพื้นคอนกรีตวางบนดิน

การทบทวนวรรณกรรม

คอนกรีตผสมเส้นใย

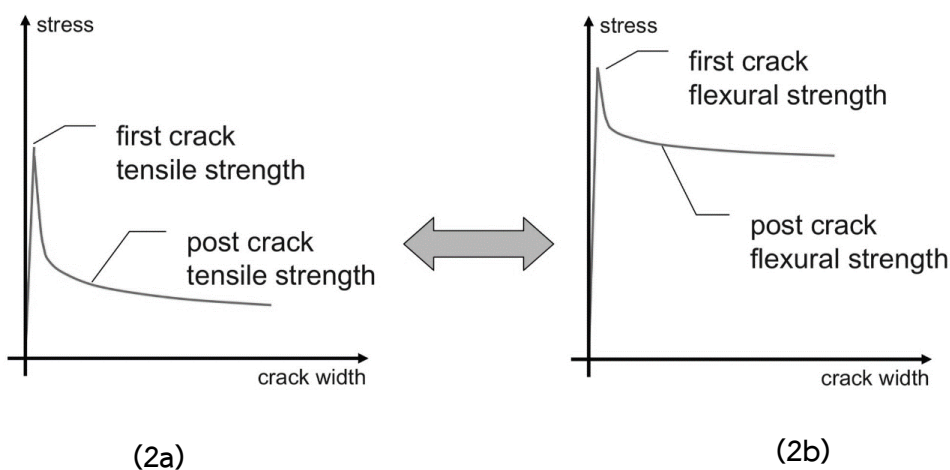
เป็นคอนกรีตที่มีวัสดุเส้นใยซึ่งเพิ่มความสมบูรณ์ของโครงสร้าง ประกอบด้วยเส้นใยสั้นที่ไม่ต่อเนื่องซึ่งผสมให้มีการกระจายอย่างสม่ำเสมอ เส้นใย ที่เติมในคอนกรีต ได้แก่ เส้นใยเหล็ก เส้นใยแก้ว เส้นใยสังเคราะห์ และเส้นใยธรรมชาติ ซึ่งเส้นใยแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ ลักษณะของคอนกรีตเสริมแรงด้วยไฟเบอร์จะมีคุณสมบัติเปลี่ยนแปลงไปตามคุณสมบัติของคอนกรีต คุณสมบัติของวัสดุเส้นใยรูปทรงของไฟเบอร์ การกระจายไฟเบอร์ และการวางแนวไฟเบอร์ รวมถึง ความหนาแน่นของไฟเบอร์ด้วย (Wietek, B., 2021)

รูปที่ 1 คอนกรีตผสมเส้นใยเหล็ก

พฤติกรรมการรับกำลังดึงของเส้นใยในคอนกรีต

ในชั้นส่วนรับแรงดึงที่ไม่ผสมเส้นใยคอนกรีตนั้นจะทำหน้าที่รับแรงดึงที่เกิดขึ้นเพียงลำพัง ซึ่งคุณสมบัติของคอนกรีตนั้นสามารถรับกำลังดึงได้น้อยมากเมื่อความเค้นดึงในชั้นส่วนเพิ่มมากขึ้นถึงจุดที่เรียกว่า “ค่าความเค้นดึงของคอนกรีต” (Tensile strength of concrete) หรือจุดเริ่มต้นของการแตกร้าว (First crack tensile strength) ในจุดนี้ชั้นส่วนรับแรงดึงที่ไม่ได้ผสมเส้นใยจะไม่สามารถรับกำลังต่อไปได้ การนำเส้นใยมาผสมในคอนกรีตเพื่อให้คอนกรีตนั้นมีคุณสมบัติรับแรงดึงได้ดีขึ้นเราเรียกคอนกรีตเสริมเส้นใยที่มีสมรรถนะสูงนี้ว่า High Performance Fiber Reinforced Cement Composites (HPFRCC) พฤติกรรมที่ได้หลังจากการแตกรวานั้นการรับกำลังดึงจะเพิ่มมากขึ้นต่อไปได้อีกในช่วงนี้เส้นใยจะเข้ามาทำหน้าที่รับแรงดึงที่เกิดขึ้นทั้งหมดและทำให้สามารถรับกำลังต่อไปได้โดยที่พฤติกรรมการรับกำลังขึ้นนั้นจะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติการถูกถอนออกจากเนื้อคอนกรีตปริมาณการผสมเส้นใยจนถึงจุด (Post crack tensile strength) การรับกำลังก็จะตกและพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นเช่นนี้จนกระทั่งเส้นใยถูกถอนออกหมดดังรูป 2a ซึ่งในส่วนของคุณค่าความเค้นดัดของคอนกรีตจะมีลักษณะและพฤติกรรมเช่นเดียวกับค่าความเค้นดึงของคอนกรีตดังรูป 2b (เพชรพล งามเสมอ และเพชรดนัย คุณประเสริฐ, 2561, น. 26)

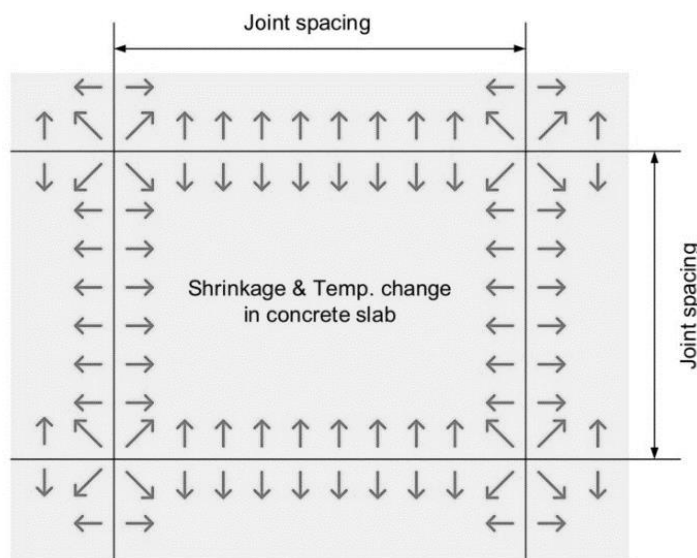

รูปที่ 2a-2b ความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นแรงดึง(2a), ความเค้นแรงดัด(2b) ของคอนกรีตผสมเส้นใยเหล็กกับความกว้างของรอยร้าว

ที่มา: Gerhard Vitt & Bekaert (2011, pp. 15)

ความหมายพื้นคอนกรีตวางบนดิน

พื้นคอนกรีตวางบนดิน(Slab on ground) เป็นชนิดของพื้นคอนกรีตที่ตัดขาดจากโครงสร้างตัวอาคาร จุดประสงค์คือลดน้ำหนักบรรทุกให้กับตัวอาคาร เช่น พื้นล่างของโกดัง ตึกแถว ทางเท้า ถนน เป็นต้น พื้นคอนกรีตนี้จะแข็งแรงทนทานได้ดีนั้นดินที่รองรับต้องมีการบดอัดให้แน่นเนื่องจากการรับกำลังของแผ่นพื้น นอกเหนือจากคอนกรีตที่ออกแบบแล้วพื้นดินที่รับการถ่ายแรงต้องมีความแข็งแรงด้วย ทั้งนี้เพื่อความแข็งแรง และสามารถใช้งานได้ยาวนานแต่หากพื้นที่ที่ทำการก่อสร้างไม่สามารถรับน้ำหนักได้ควรก่อสร้างด้วยพื้นชนิดแบบวางบนคานคอนกรีตนั้นควรมีกำลึงและโมดูลัสยืดหยุ่นเพียงพอที่จะแผ่กระจายน้ำหนักบรรทุกลงสู่พื้นดิน การกำหนดระยะรอยต่อและรายละเอียดจุดต่อที่เหมาะสมจะช่วยป้องกันการแตกร้าวจากการหดตัว และการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ ความหนาของพื้นวางบนดินควรอยู่ระหว่าง8-12cm. โดยทั่วไปจะก่อสร้างมากกว่า10cm. สำหรับพื้นที่รับน้ำหนักมากควรมีความหนาระหว่าง15-30cm (มงคล จีรวจรเดช, 2557, น. 156)

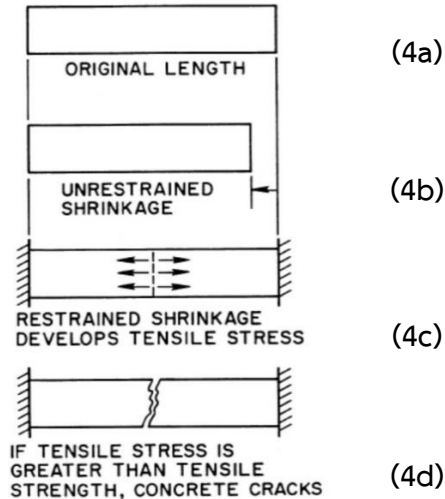
รูปที่ 3 รอยต่อในพื้นวางบนดิน

ที่มา: มงคล จีรวจรเดช (2557, น. 144)

การแตกร้าวของคอนกรีต

พิจารณาแท่งคอนกรีตที่ยังไม่แข็งตัวซึ่งยังมีความชื้นอยู่และปลายทั้งสองด้านของแท่งคอนกรีตถูกปล่อยไว้อย่างอิสระ ไม่ยึดติดกับวัตถุใดๆ รูปที่ 4a ต่อมาเมื่อแท่งคอนกรีตแข็งตัว และแห้งลงก็จะเกิดการหดตัวอย่างอิสระโดยไม่ถูกรั้งที่ปลายทั้งสองด้านจึงไม่เกิดหน่วยแรง(Stress) ใดๆในเนื้อคอนกรีต ในสภาวะเช่นนี้ก็จะไม่เกิดการแตกร้าวขึ้น การแตกร้าวนั้นจะเกิดขึ้นในกรณีที่แท่งคอนกรีตถูกยึดปลายทั้งสองด้านไว้ดังรูปที่ 4b เมื่อคอนกรีตแห้งจะทำให้เกิดหน่วยแรงดึง(Tensile stress) ขึ้นในเนื้อคอนกรีต ลักษณะเช่นนี้เหมือนกับที่เราปล่อยให้คอนกรีตแข็งตัวและเกิดการหดตัวโดยอิสระ ในขณะเดียวกันเราก็ดึงแท่งคอนกรีตนี้ให้ยาวออกไปเท่าเดิมแต่เมื่อเวลาผ่านไปคอนกรีตจะเกิดความคืบ(Creep) ขึ้นซึ่งทำให้หน่วยแรงดึงในคอนกรีตลดลงดังรูปที่

4c และเมื่อไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นคอนกรีตสดหรือคอนกรีตที่แข็งตัวแล้วถ้าหน่วยแรงดึง (Tensile stress) ที่เกิดขึ้นสูงกว่ากำลังรับแรงดึงของคอนกรีต(Tensile strength) คอนกรีตจะเกิดการแตกร้าวและหน่วยแรงดึงที่เกิดขึ้นในคอนกรีตจะหมดไปรูปที่ 4d (ซัชวาลย์ เศรษฐบุตร, 2540, น. 154)

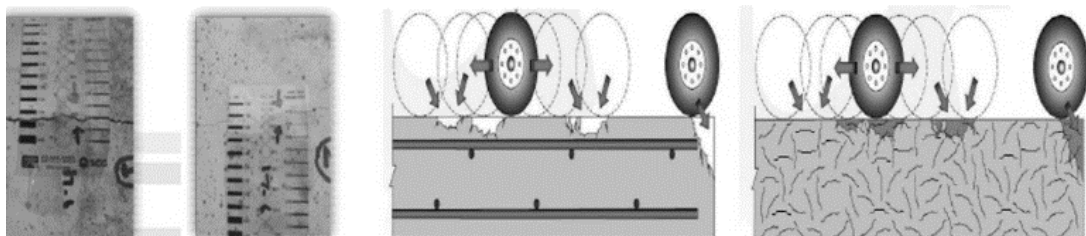

รูปที่ 4a-4d จำลองแสดงการแตกร้าวของคอนกรีต

ที่มา: ซัชวาลย์ เศรษฐบุตร (2540, น. 155)

ความทนทานของคอนกรีต

ความสามารถของคอนกรีตในการทนต่อสภาวะแวดล้อมและสภาวะจากการใช้งาน จนกระทั่งถึงสภาวะที่โครงสร้างคอนกรีตเริ่มเสื่อมสลายและต้องมีการซ่อมแซม ในบางกรณีการเสริมเส้นใยแทนการเสริมเหล็กในคอนกรีต จะสามารถช่วยลดเวลาและกระบวนการก่อสร้าง การกระจายตัวในคอนกรีตทั้งหมดให้การกระจายแรงดึงที่ดีขึ้น ความกว้างและปริมาณรอยแตกที่หดตัวน้อยลง ปรับปรุงความต้านทานแรงกระทำในพื้นที่คอนกรีต ปรับปรุงความต้านทานความทนทานแรงดึงมากขึ้น (ขึ้นอยู่กับปริมาณเส้นใย) สามารถเพิ่มช่วงรอยต่อ 30-40m ในโรงงานอุตสาหกรรมโดยไม่มีการแตกร้าวเกิดขึ้น (ศักรินทร์ เหลืองกำจร, 2564, น. 11)

รูปที่ 5 ความแตกต่างของความกว้างรอยร้าวและการต้านการขีดสีของคอนกรีตที่ผสมเส้นใยสังเคราะห์กับคอนกรีตเสริมเหล็กเส้น

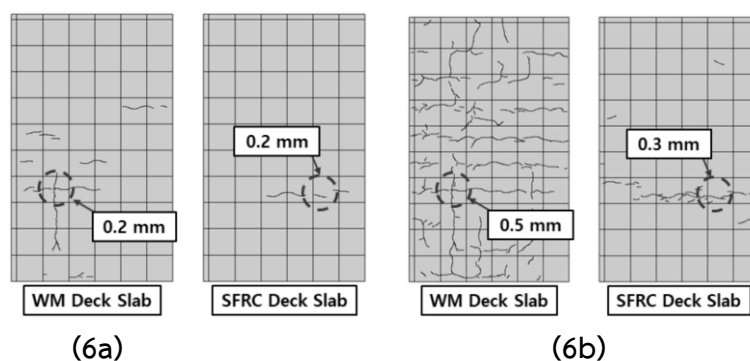
ที่มา: ชาตรี พาณิชย์อุดม (2557, น. 5)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Zemei, Caijun, & Kamal (2019) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของปริมาณและรูปร่างของเส้นใยเหล็กต่อความแข็งแรง เชิงกล ความเหนียวและการหดตัวแบบอัตราโมดูลและการหดตัวแบบแห้งของ UHPC มีการใช้เส้นใยเหล็กสามรูปทรง ได้แก่ เส้นใยตรง ลูกฟูก และเส้นใยตะขอ โดยมีสัดส่วนตั้งแต่ 0 ถึง 3% โดยปริมาตรคอนกรีต ประเมินกำลังอัด แรงดัดงอ และไฟเบอร์เมทริกซ์ แบบจำลองกำลังสองทางสถิติ และทฤษฎีคอมโพสิตถูกนำมาใช้เพื่อทำนายกำลังรับแรงดัดงอของ UHPC ผลการทดสอบระบุว่า การเพิ่มปริมาณเส้นใยสามารถเพิ่มกำลังรับแรงอัดและแรงดัดงอของ UHPC และลดการหดตัวได้ ปริมาณเส้นใยที่เหมาะสมสำหรับความแข็งแรงและการหดตัวอยู่ที่ 2% โดยปริมาตรคอนกรีตซึ่งเกินกว่านั้นความแข็งแรงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและการหดตัวลดลงเล็กน้อย

Milind, V. Mohod (2012) ความสามารถในการทำงานของคอนกรีตเสริมเหล็กเส้นใยลดลงเมื่อเปอร์เซ็นต์ของเส้นใยเหล็กเพิ่มขึ้น ในขณะที่ความแข็งแรงในการอัดจะเพิ่มขึ้นจนถึงค่าที่เหมาะสมของปริมาณเส้นใย 1% โดยปริมาตรคอนกรีต ความแข็งแรงในการดัดยังเพิ่มขึ้นด้วยการเพิ่มปริมาณเส้นใยจนถึงค่าที่เหมาะสมที่ 0.75% โดยปริมาตรคอนกรีต การเพิ่มเส้นใยเหล็กในคอนกรีตป้องกันการแพร่กระจายของรอยแตกส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเหนียวของ SFRC ความแข็งแรงของคอนกรีตดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญด้วยการเพิ่มเส้นใยเหล็กและปริมาณเส้นใยที่เหมาะสมสำหรับความแข็งแรงอัดคือ 1% โดยปริมาตรคอนกรีต และสำหรับความแข็งแรงในการรับแรงดัดของคานคือ 0.75% โดยปริมาตรคอนกรีต ความสามารถในการทำงานของคอนกรีตลดลงเมื่อปริมาณเส้นใยเพิ่มขึ้น

Dae-Jin, K., Sun-Hee, K., & Won-Chang, C. (2021) ได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงปริมาตรของคอนกรีตรวมถึงการหดตัวแบบแห้งได้รับการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพในส่วนผสมคอนกรีตเสริมใยเหล็ก (SFRC) เนื่องจากการกระทำของเส้นใยเหล็กที่รวมอยู่ที่ข้อกำหนดรหัสปัจจุบันใน ANSI/SDI C-2017 (Standard for Composite Steel Floor Deck) อนุญาตให้มีปริมาณเส้นใยเหล็กขั้นต่ำ 0.2% ของสัดส่วนปริมาตรของคอนกรีตเพื่อควบคุมการหดตัวของกรอบแห้งและการจัดการการแตกร้าวในแผ่นพื้น จากการทดสอบการหดตัวของคอนกรีตแบบแห้งแบบจำกัดโดยมีอัตราส่วนผสมของเส้นใยเหล็กเป็นตัวแปร ความดิ่งของการหดตัวของคอนกรีตลดลงประมาณ 31.3% เมื่อเทียบกับคอนกรีตเสริมเหล็กตะแกรง

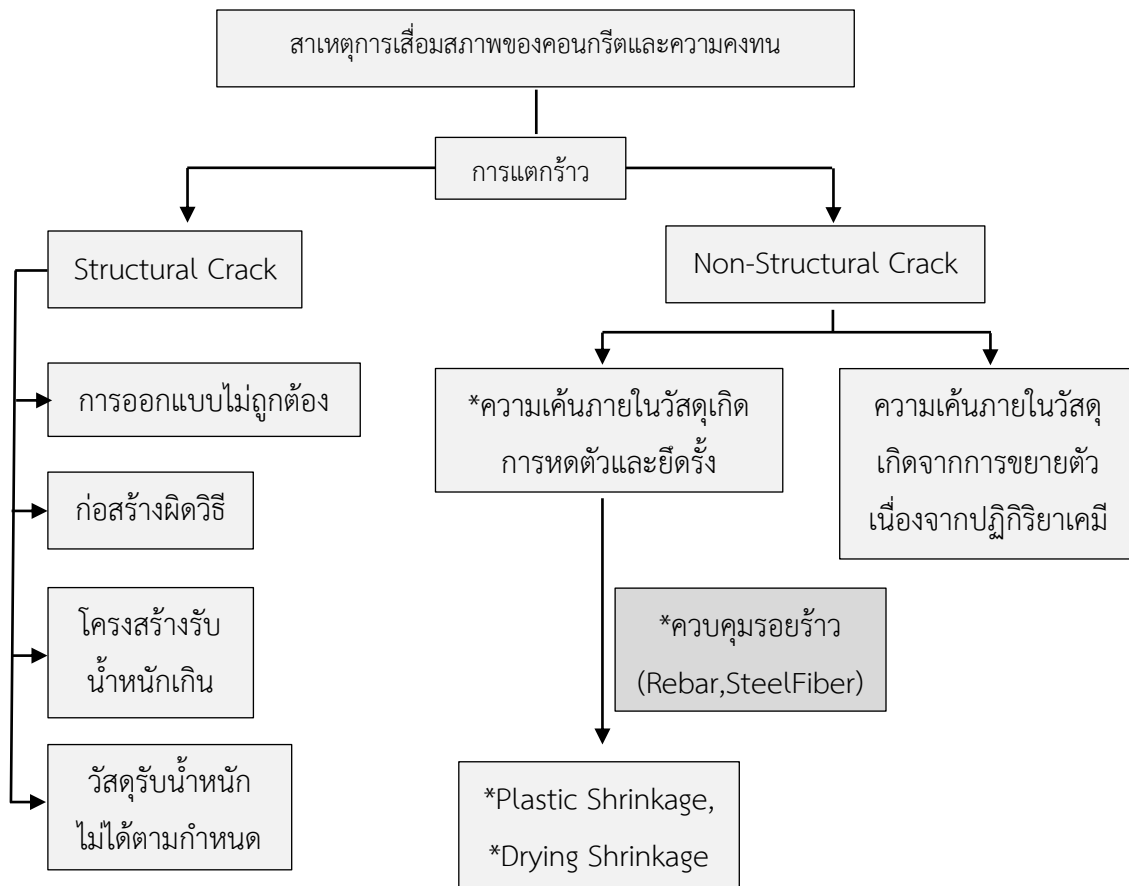
รูปที่ 6a-6b รอยร้าวผิวหน้าคอนกรีตเสริมตะแกรงเหล็ก(WM)และคอนกรีตเสริมเส้นใยเหล็ก (SFRC)

บนแผ่น Steel deck เมื่อเวลาผ่านไป 7 วัน (6a) และ 14 วัน (6b)

ที่มา: Dae-Jin, K., Sun-Hee, K., & Won-Chang, C. (2021, pp. 7)

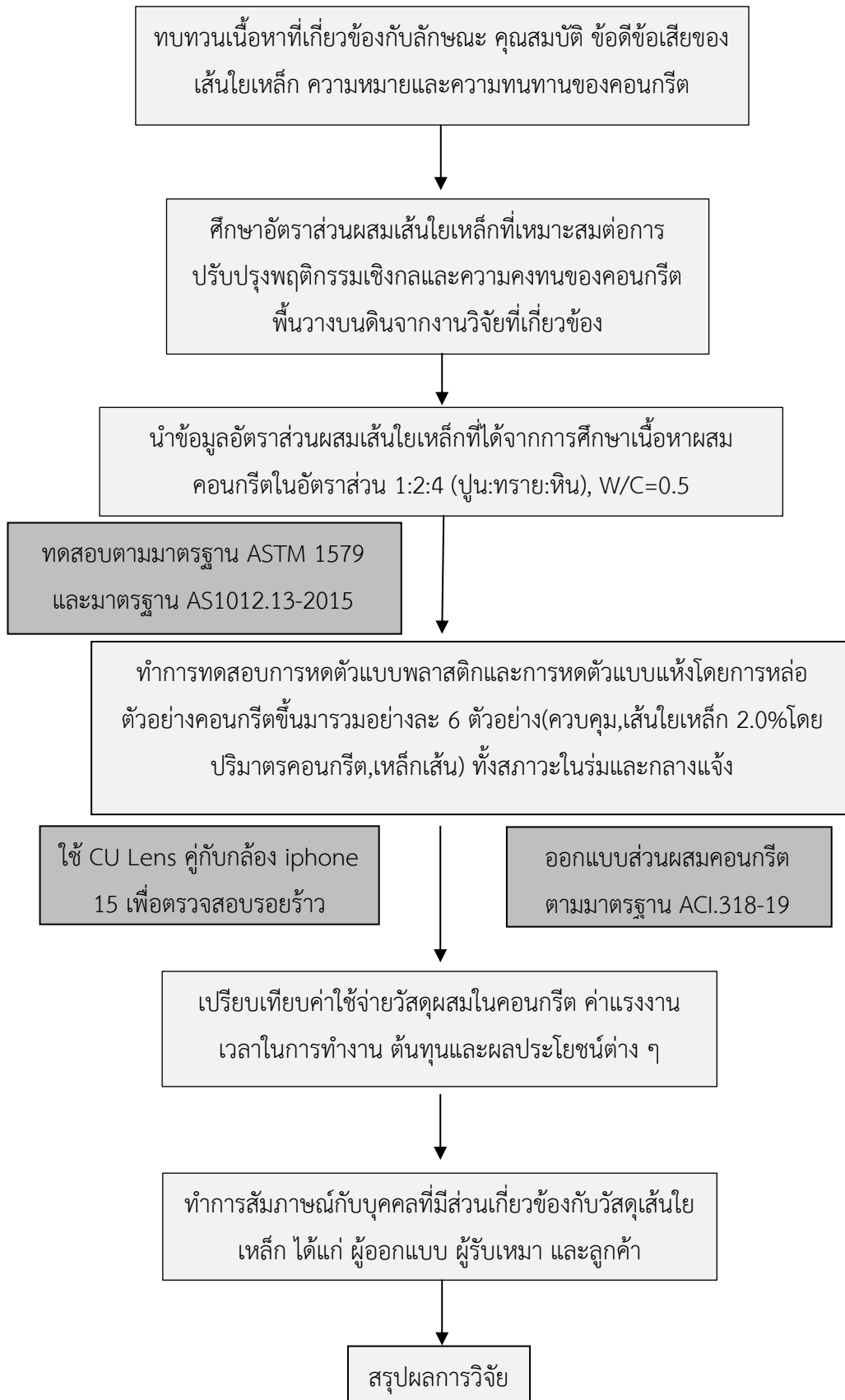
Abubakar, Akçaoglu, & Marar (2020). ได้ทำการศึกษาความสามารถในการทำงานของคอนกรีตใยเหล็กกำลังสูง (HSSFC) ที่มีอัตราส่วนความยาวต่อเส้นผ่านศูนย์กลางเส้นใยเหล็ก (V/d) ต่างกัน 60, 75 และ 83 และที่ปริมาตรเส้นใยต่างกัน (V_f) 0.0, 0.5, 1.0, 1.25, 1.5, 1.75 และ 2.0% โดยปริมาตรคอนกรีต การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องผ่านตรวจสอบผลการทดสอบความสามารถในการปฏิบัติงาน แบบจำลองการถดถอยได้รับการพัฒนาและตรวจสอบโดยใช้ดัชนีการเสริมแรงไฟเบอร์(FRI) ผลการวิจัยพบว่าด้วยFRIที่เพิ่มขึ้น เวลาVeBe (เป็นเวลาที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการเทได้ของคอนกรีตที่มีความเข้มข้นต่ำ) จะเพิ่มขึ้นแบบเอกซ์โปเนนเชียล ปัจจัยการตกต่ำและการบีบอัดจะลดลงเป็นเส้นตรงยิ่งไปกว่านั้น มีความสัมพันธ์แบบผกผันระหว่างความเครียดของผลผลิตและการตกต่ำ แบบจำลองการถดถอยมีความใกล้ชิดกับเอกภาพมากขึ้นซึ่งบ่งชี้ถึงความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่าง FRI และพารามิเตอร์ความสามารถใช้งานได้

กรอบแนวคิด

รูปที่ 7 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปที่ 8 ระเบียบวิธีการวิจัย

ที่มา: มาตรฐาน ASTM.1579 (2001)

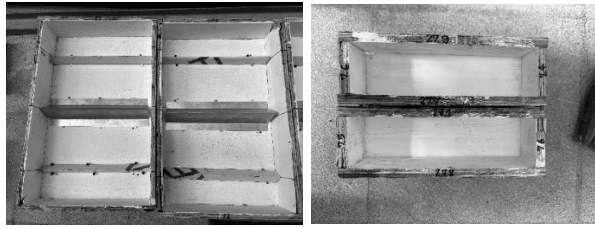
ที่มา: มาตรฐาน ACI.318-19 (1971)

ที่มา: มาตรฐาน AS.1012.13-2015 (2015)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

Milind, V. Mohod (2012) กล่าวว่าความสามารถในการทำงานของคอนกรีตผสมเส้นใยเหล็กลดลงเมื่อเปอร์เซ็นต์ของเส้นใยเหล็กเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (Abubakar, A. U., Akçaoglu, T., and Marar, K., 2020) ที่ศึกษาความสามารถในการทำงานของคอนกรีตผสมเส้นใยเหล็กที่ (l/d) ที่ต่างกัน ปริมาณเส้นใยเหล็กที่ต่างกัน FRI ที่เพิ่มขึ้นเวลา Vebe จะเพิ่มขึ้นเป็นแบบเอกซ์โปเนนเชียล ในด้านพฤติกรรมเชิงกล (Zemei Wu, Caijun Shi, and Kamal Henri Khayat., 2019) กล่าวว่า การเพิ่มปริมาณเส้นใยสามารถเพิ่มกำลังรับแรงอัดและแรงดัดของ UHPC และลดการหดตัวได้โดยปริมาณเส้นใยเหล็กที่เหมาะสมสำหรับความแข็งแรงและการหดตัวคือ 2% โดยปริมาตรคอนกรีต

ทางผู้วิจัยได้มีการทดสอบการหดตัวแบบพลาสติกตาม (มาตรฐาน ASTM 1579) และการหดตัวแบบแห้ง (มาตรฐาน AS1012.13-2015) โดยเลือกอัตราส่วนเส้นใยเหล็ก 2% โดยปริมาตรคอนกรีต เทียบกับเหล็กเสริม RB6@10cm (ปริมาณเหล็กขั้นต่ำมาตรฐาน ACI code 7.12.2) ในสภาวะแวดล้อมที่ต่างกัน (กลางแจ้ง, ในร่ม) โดยผสมคอนกรีตในอัตราส่วน 1:2:4 (ปูน:ทราย:หิน) โดยน้ำหนัก, W/C=0.5 ได้ผลการทดสอบดังนี้ สำหรับการทดสอบการหดตัวแบบพลาสติกในที่รุ่มนั้น ตัวอย่างคอนกรีตทั้ง 3 แบบแทบจะไม่มี ความแตกต่างกันเนื่องด้วยสภาพแวดล้อมที่อุณหภูมิห้องและความชื้นสูง ส่วนตัวอย่างคอนกรีตกลางแจ้งนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือตัวอย่างคอนกรีตผสมเส้นใยเหล็กที่อัตราส่วน 2% โดยปริมาตรคอนกรีตจะมีอัตราการเกิดรอยร้าวที่ผิวหน้าความกว้างรอยร้าวที่น้อยกว่าคอนกรีตผสมเหล็กเส้น และคอนกรีตล้วน ตามลำดับ จากการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิสูงและความชื้นต่ำในช่วงกลางวันเกิดการสูญเสียไอน้ำในขณะที่คอนกรีตยังไม่แข็งตัว การสูญเสียไอน้ำที่ผิวหน้ามากทำให้มีน้ำเข้าไปทำปฏิกิริยาไฮเดรชันได้น้อยลง ปริมาตรลดลง จึงเกิดการหดตัวขึ้น แต่เนื่องจากรอบตัวอย่างคอนกรีตมีการยัดรังกายนอกทำให้คอนกรีตเกิดแตกร้าวที่เรียกว่าพฤติกรรมหดตัวแบบพลาสติก ส่วนการทดสอบการหดตัวแบบแห้ง พบว่าตัวอย่างคอนกรีตในที่รุ่มทั้ง 3 ตัวอย่างแทบจะไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงซึ่งต่างจากตัวอย่างคอนกรีตทั้ง 3 แบบในที่กลางแจ้งที่มีอัตราการหดตัวที่ต่างกัน โดยตัวอย่างคอนกรีตล้วนนั้นมีการหดตัวมากที่สุดตามด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กและคอนกรีตผสมเส้นใยเหล็ก ตามลำดับ อาจเป็นผลสืบเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและความชื้นในอากาศที่แตกต่างกันมากในช่วงกลางวันและกลางคืนเกิดการระเหยของน้ำในช่องว่างคาปิลารีภายในคอนกรีตเกิดขึ้น ทำให้คอนกรีตเกิดการหดตัวเข้าไปแทนที่ช่องว่างดังกล่าวเกิดการหดตัวของคอนกรีตเกิดขึ้นที่เรียกว่าพฤติกรรมหดตัวแบบแห้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Dae-Jin, K., Sun-Hee, K., & Won-Chang, C., 2021) พบว่าการหดตัวของคอนกรีตแบบแห้งแบบจำกัดโดยมีอัตราการผสมของเส้นใยเหล็กเป็นตัวแปร ความถี่ของการหดตัวของคอนกรีตลดลงประมาณ 31.3% เมื่อเทียบกับคอนกรีตเสริมเหล็กตะแกรง

(9a)

(9b)

รูปที่ 9a-9b แบบหล่อคอนกรีตขนาด (560×355×100 mm) สำหรับการทดสอบการหดตัวของแบบพลาสติก (9a) และแบบหล่อคอนกรีตขนาด (75×75×285 mm) สำหรับการหดตัวของแบบแห้ง (9b)

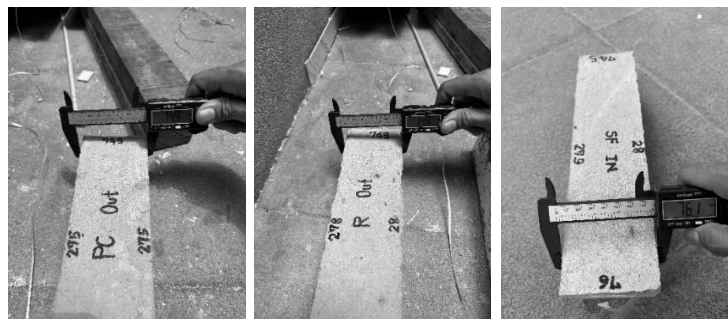

(10a)

(10b)

(10c)

รูปที่ 10a-10c ผลการทดสอบการหดตัวของแบบพลาสติกของตัวอย่างคอนกรีตล้วน (10a), คอนกรีตเสริมเหล็กเส้น (10b), คอนกรีตผสมเส้นใยเหล็ก (10c)

รูปที่ 11 ตรวจสอบระยะการยืดหดของตัวอย่างคอนกรีตสำหรับการทดสอบการหดตัวของแบบแห้ง

นอกจากนี้ยังได้มีการเทียบราคาก่อสร้างเส้นใยเหล็กและเหล็กเส้นผสมคอนกรีต กำหนดกำลังอัดคอนกรีต 240ksc คำนวณSlumpจากการผสมเส้นใยเหล็กในอัตราส่วนต่าง ๆ จาก (Abubakar, A. U., Akçaoglu, T., and Marar, K., 2020) และคิดส่วนผสมคอนกรีตด้วยวิธีACIในแต่ละส่วนผสมซึ่งได้ยกตัวอย่างงานก่อสร้างพื้นคอนกรีตวางบนดิน $10m^2$ (2m×5m) หนา0.10m ปริมาตรคอนกรีต $1 m^3$ (คิดที่อัตราส่วนผสมเส้นใยเหล็ก1%,1.5%,2.0% โดยปริมาตรคอนกรีต) พบว่า ราคาก่อสร้างโดยรวมนั้น(ค่าวัสดุ, ค่าแรงงาน,ค่าขนส่ง) คอนกรีตเสริมเส้นใยเหล็กจะมีราคาที่ถูกกว่าเมื่อเทียบกับคอนกรีตเสริมเหล็ก ดังตารางที่1 และได้ทำแบบสอบถามความพึงพอใจจาก ผู้ออกแบบ ผู้ใช้งาน เจ้าของงาน ที่ใช้เส้นใยเหล็ก พบว่าวัสดุ

เส้นใยเหล็กนั้นเป็นการประยุกต์นำวัสดุมาปรับใช้แทนเหล็กเส้นในงานคอนกรีตพื้นวางบนดินซึ่งมีข้อดีหลายอย่าง เช่น ประหยัดเวลา ลดขั้นตอนต้นทุนการก่อสร้าง ลดปัญหาหลังการส่งมอบงานน้อยกว่าแบบเหล็กเส้นที่ใช้กันในปัจจุบัน ซึ่งณ.ปัจจุบันพบว่าเริ่มมีการใช้งานวัสดุเส้นใยเหล็กในงานพื้นโรงงานโดยส่วนใหญ่เนื่องด้วยมีราคาถูกกว่าเส้นใยอื่น ๆ มีความสามารถในการรับแรงที่ดีและเพิ่มความคงทน และจากยอดการก่อสร้างพื้นวางบนดินที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้ประเมินได้ว่าในอนาคตการใช้งานเส้นใยเหล็กจะมีความนิยมมากขึ้น

ตารางที่ 1 อัตราส่วนผสมและราคาก่อสร้างของคอนกรีตผสมเส้นใยเหล็ก-เหล็กเส้นต่อคอนกรีต 1 m^3

วัสดุ	ซีเมนต์ (L)	หิน (L)	ทราย (L)	น้ำ (L)	สารผสมเพิ่ม (cc)	แรงงาน (คน)	เวลา (Hrs.)	ค่าวัสดุเส้นใยเหล็ก (kg)	ค่าขนส่งเหล็กเส้น (Bath)	รวม (Bath)
SF1.0%	94	428	318.8	145	737	3	6	9.858	-*	2,360.58
SF1.5%	98.85	410	306.9	155.7	737	3	6	14.571	-*	2,710.17
SF2.0%	104	400	308.6	166.3	737	3	6	19.578	-*	3,091.57
RB6 @10cm	94	428	318.8	145	737	3	12	44.4	1,000	4,193.07
RB9 @25cm	94	428	318.8	145	737	3	12	39.92	1,000	4,055.93

*อัตราส่วนผสมคอนกรีตจากตารางที่ 1 นี้เป็นส่วนที่คิดออกมาเพื่อทำนายราคาคอนกรีตผสมเสร็จจากแพลัน เส้นใยเหล็กนั้นจะบรรจุมาพร้อมกับคอนกรีตผสมเสร็จมาผสมหน้างานซึ่งทำให้ราคาขนส่งในส่วนนี้ไม่มีเพราะรวมอยู่ในราคาขนส่งคอนกรีตผสมเสร็จ

ข้อเสนอแนะ

เนื่องด้วยเส้นใยเหล็กนั้นมีความสามารถในการช่วยปรับปรุงพฤติกรรมเชิงกล (ดึง, ดัด, อัด, กระแทก, เสียดสี) เมื่อใช้ร่วมกับคอนกรีตจึงควรที่จะทำการทดสอบอื่น ๆ ประกอบเพื่อให้เห็นประสิทธิภาพของเส้นใยเหล็กที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ คุณธนพล ไคร้งาม ตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายขาย บริษัท เบคเกอร์ท (ประเทศไทย) จำกัด ที่ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องความรู้ คุณสมบัติเฉพาะ และสนับสนุนวัสดุเส้นใยเหล็กมาใช้ในการทำการทดสอบครั้งนี้ด้วย

บรรณานุกรม

- ซ์ชาวลย์ เศรษฐบุต. (2540). *คอนกรีตเทคโนโลยี*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทผลิตภัณฑ์และวัสดุก่อสร้าง จำกัด CPAC.
- ชาติรี พาณิชย์อุตม. (2557). *Concrete Technology Center*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทผลิตภัณฑ์และวัสดุก่อสร้าง จำกัด CPAC.
- มงคล จิรวัชรเดช. (2557). *หนังสือการออกแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก*. กรุงเทพมหานคร: คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- พชรพล งามเสมอ และพชรดนัย คุณประเสริฐ. (2561). *การศึกษากำลังดัดของคานคอนกรีตเสริมเหล็กผสมเส้นใยอะรามิดภายใต้สิ่งแวดล้อมคลอไรด์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต. ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ศักรินทร์ เหลืองกำจร. (2564). *ความคงทนคอนกรีตสำหรับงานทาง (Durability of Concrete Pavement/Road)*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทผลิตภัณฑ์และวัสดุก่อสร้าง จำกัด CPAC.
- Abubakar, A. U., Akçaoglu, T., and Marar, K. (2020). Evaluation of workability parameters for hooked-end high strength steel fiber concrete mixes. *Romanian Journal of Materials*, 50(3), pp. 411-419.
- American Concrete Institute. (1971). *Building Code Requirements for Structural Concrete (ACI 318-19) and Description (ACI 318R-19) Paperback*. Detroit, Mich: American Concrete Institute.
- American Society for Testing and Materials. (2001). *Standard test method for evaluation plastic shrinkage cracking of restrained fiber reinforced concrete (Using a steel form insert)*. Detroit, Mich: American Concrete Institute.
- Australian Standard. (2015). *Methods of testing concrete method13 Determination of the drying shrinkage of concrete for samples prepared in field or in the laboratory*. Detroit, Mich: Australian Standard.
- Dae-Jin, K., Sun-Hee, K., and Won-Chang, C. (2021). Characteristics of Restrained Drying Shrinkage on Arched Steel Fiber-Reinforced Concrete. *Applied Sciences*, 11(16), p. 7537.
- Gerhard Vitt & Bekaert. (2011). *Understanding steel fiber reinforced concrete*. Belgium: Bekaert.
- Milind, V. M. (2012). *Performance of Steel Fiber Reinforced Concrete*. Retrieved From: <https://www.researchinventy.com/papers/v1i12/A0112001004.pdf>.
- Wietek, B. (2021). *Fiber Concrete in Construction*. Austria: Springer.
- Zemei Wu, Caijun Shi, and Kamal Henri Khayat. (2019). *Investigation of mechanical properties and shrinkage of ultra-high performance concrete: Influence of steel fiber content and shape*. Retrieved From: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1359836819311357>.

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจราจรบริเวณแยกประโดก
(ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 กม.150+500)

A Study of Solution for Traffic Problems at Pradok Intersection
(Highway No.2 km.150+500)

พีระศักดิ์ มั่นคง¹ และกิตติชัย ธนทรัพย์สิน²

Pheerasak Mankhong¹ and Kittichai Thanasupsin²

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิศวกรรมโยธา¹, รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมโยธา²
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ กรุงเทพมหานคร^{1,2}

E-mail: pheerasak.mank@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์สภาพการจราจรและปัญหาการจราจรบริเวณแยกประโดก จังหวัดนครราชสีมา และ (2) เพื่อประยุกต์ใช้แบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคในการประเมินและเปรียบเทียบมาตรการแก้ไขปัญหารถจราจรที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยนี้ได้เก็บข้อมูลภาคสนาม คือ ปริมาณการจราจร สัดส่วนยานพาหนะ ความเร็วของยานพาหนะ ความยาวแถวคอย และเวลาในการเดินทาง ทั้งในช่วงเวลาเร่งด่วนและนอกช่วงเวลาเร่งด่วน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้างและพัฒนาแบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคด้วยโปรแกรม VISSIM ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัญหาการจราจรติดขัดส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากปริมาณการจราจรที่เข้าสู่ทางแยกมีมากเกินไป ความจุของถนน มีการตัดกันของกระแสจราจรบริเวณก่อนถึงทางแยก และจังหวะของสัญญาณไฟจราจรไม่สอดคล้องกับปริมาณจราจร (2) มาตรการจัดการจราจรที่เหมาะสม คือ มาตรการที่ 1 ปรับปรุงจังหวะสัญญาณไฟจราจรให้สอดคล้องกับปริมาณการจราจร สามารถลดความยาวแถวคอย เวลาในการเดินทาง และความล่าช้าได้เฉลี่ยร้อยละ 2.86 6.33 และ 3.67 ตามลำดับ มาตรการที่ 2 ติดตั้งสัญญาณไฟจราจรเพิ่มเติม สามารถลดความยาวแถวคอย เวลาในการเดินทาง และความล่าช้าได้เฉลี่ยร้อยละ 4.38 6.98 และ 4.21 ตามลำดับ และมาตรการที่ 3 ก่อสร้างอุโมงค์ทางลอดขนาด 6 ช่องจราจรบนถนนมิตรภาพ สามารถลดความยาวแถวคอย เวลาในการเดินทาง และความล่าช้าได้เฉลี่ยร้อยละ 68.32 38.42 และ 74.39 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการจัดการจราจรด้วยมาตรการต่าง ๆ ส่งผลทำให้สภาพการจราจรดีขึ้น โดยมาตรการที่ 3 ถือเป็นมาตรการที่สามารถแก้ไขปัญหารถจราจรได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ควรพิจารณาความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย

คำสำคัญ: แบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาค การตัดกันของกระแสจราจร ความยาวแถวคอย

Abstract

The purposes of this research were (1) to analyze the traffic conditions and problems at the Pradok intersection in Nakhon Ratchasima Province and (2) to evaluate and compare the effective of micro traffic simulation models in solving these problems. To achieve this, we collected data on traffic volume, vehicle proportion, speed, queue length and vehicle travel time during peak and off-peak hours. We then developed micro traffic simulation models using the VISSIM software based on the collected data. The research findings indicate that (1) traffic congestion problems are caused by high traffic volume that exceeds the road capacity, traffic flow intersections before the intersection and inconsistent timing of signal phasing with traffic volume. (2) appropriate traffic management measures to alleviate congestion on the road. The first measure is to improve the signal phasing can reduce vehicle queue length, vehicle travel time and vehicle delays by about 2.86%, 6.33% and 3.67%, respectively. The second measure is to install more traffic lights can reduce vehicle queue length, vehicle travel time and vehicle delays by about 4.38%, 6.98% and 4.21% respectively. The third measure is to construct a 6-lane underpass on Mittraphap road can reduce vehicle queue length, vehicle travel time, and vehicle delays by about 68.32%, 38.42% and 74.39%, respectively. The most effective solution for traffic problems is the third measure. However, it is crucial to consider economic viability and environmental impacts before implementing it.

Keywords: Micro traffic simulation models, traffic flow intersections, vehicle queue length

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาการจราจรติดขัดในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ในแถบเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครที่มีปัญหาเรื่องการจราจรแต่ยังพบเจอได้ตามเมืองใหญ่ ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งปัญหาการจราจรเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น เกิดจากการกระจุกตัวของเมือง การขาดการวางผังเมืองที่ดีตั้งแต่เริ่มต้น จำนวนรถไม่สัมพันธ์กับเส้นทางสัญจร ความต้องการการเดินทางที่มีมากเกินไปกว่าความจุของถนน ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเติบโตของเมืองและการก่อสร้างที่ไม่เป็นไปตามที่ผังเมืองกำหนดไว้ รวมไปถึงการเพิ่มขึ้นของปริมาณรถที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลทำให้เกิดการจราจรติดขัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเวลาที่มีความต้องการเดินทางหรือช่วงเวลาเร่งด่วน เช่น ในช่วงเช้าเพื่อเดินทางไปทำงานและช่วงเย็นหลังเวลาเลิกงาน เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวมีความต้องการใช้เส้นทางสัญจรพร้อม ๆ กัน จึงส่งผลให้การจราจรติดขัดและหนาแน่น

จังหวัดนครราชสีมาหรือโคราชเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดของประเทศ มีประชากรมากเป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร คือจำนวน 2,625,794 คน (สำนักบริหารการทะเบียน, 2567) ก็ยังต้องประสบกับปัญหาด้านการจราจรเช่นเดียวกัน เนื่องจากจังหวัดนครราชสีมามีถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 หรือถนนมิตรภาพตัดผ่าน ซึ่งเป็นถนนสายหลักในการสัญจรไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงส่งผลให้ปริมาณการจราจรบนถนนมิตรภาพช่วงที่ผ่านตัวเมืองมีปริมาณจราจรที่หนาแน่นเป็นอย่างมาก กอปรกับตัวเมืองมีสถานที่สำคัญๆ เช่น โรงพยาบาล ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ สถานศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาจำนวนมาก ซึ่งสถานที่ดังกล่าวเหล่านี้ย่อมเป็นแหล่งดึงดูดให้มีการเดินทาง อีกทั้งจังหวัดนครราชสีมายังเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญด้านเศรษฐกิจและการลงทุนของประเทศ และยังมีความพร้อมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง จึงทำให้เกิดการลงทุนในโครงการต่าง ๆ มากมายทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ตัวอย่างเช่น โครงการรถไฟฟ้าสายตะวันออกเฉียงเหนือ (ช่วงมาบกะเบา – ชุมทางถนนจิระ) โครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูง (ระยะที่ 1 ช่วงกรุงเทพฯ - นครราชสีมา และระยะที่ 2 ช่วงนครราชสีมา - หนองคาย) โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองสายบางปะอิน – นครราชสีมา โครงการถนนวงแหวนรอบเมืองนครราชสีมา รวมไปถึงโครงการระบบขนส่งมวลชนภายในจังหวัดนครราชสีมา (สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา, 2565, น. 21-27) ซึ่งโครงการดังกล่าวเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้บรรเทาปัญหาการจราจรให้ติดขัดลดน้อยลง

สำหรับแยกประโดก (บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 กม.150+500) ถือเป็นแยกที่ประสบปัญหาการจราจรติดขัดเป็นอย่างมาก เนื่องจากบริเวณดังกล่าวอยู่ใกล้กับสถานที่สำคัญ ๆ ของจังหวัดนครราชสีมา เช่น โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา (โรงพยาบาลศูนย์ประจำจังหวัดนครราชสีมา) ศูนย์การค้าเซ็นทรัลโคราช มหาวิทยาลัยวงศ์ชาวไลตกุล สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมาแห่งที่ 2 และโครงการหมู่บ้านจัดสรรอีกหลายโครงการ อีกทั้งยังเป็นเส้นทางสายหลักที่ผู้ใช้เส้นทางสามารถเดินทางไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ ดังนั้นจึงส่งผลทำให้การจราจรบริเวณแยกประโดกมีการจราจรที่หนาแน่นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเวลาเร่งด่วนทั้งช่วงเช้าและช่วงเย็น ซึ่งการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจราจรบริเวณแยกประโดกในครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบมาตรการแก้ไขปัญหการจราจรที่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหการจราจรบริเวณแยกประโดก (ทางหลวงหมายเลข 2 กม. 150+500) ถือเป็นการศึกษาที่ส่งผลดีอย่างยิ่งต่อจังหวัดนครราชสีมาและเป็นแนวทางในการศึกษาพื้นที่การจราจรต้นแบบต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

- (1) เพื่อวิเคราะห์สภาพการจราจรและปัญหาการจราจรบริเวณแยกประโดก จังหวัดนครราชสีมา
- (2) เพื่อประยุกต์ใช้แบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคในการประเมินและเปรียบเทียบมาตรการแก้ไขปัญหการจราจรที่มีประสิทธิภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

ชัยวัฒน์ ใหญ่บุง (2558) ได้ศึกษาและสำรวจสภาพการจราจรบริเวณทางแยกที่ต่อเนื่องกันบนถนนกาญจนาภิเษยช่วงแยกคลองเรียนถึงแยกมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อสร้างแบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคด้วยโปรแกรม VISSIM ผลการศึกษาพบว่า ส่วนแรกปัญหาการจราจรติดขัดส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการจอดรถรอใกล้ทางแยก ลักษณะทางกายภาพไม่เหมาะสม และการจัดการกระแสจราจรไม่สอดคล้องกับปริมาณการจราจร และการวิเคราะห์มาตรการแบบจุดทางแยกช่วยให้ผู้วางแผนทราบผลกระทบทั้งด้านสภาพการจราจรที่ดีขึ้นและสภาพการจราจรแย่ลงจากการดำเนินการมาตรการได้ดีกว่าวิเคราะห์แบบทางแยกเดี่ยว

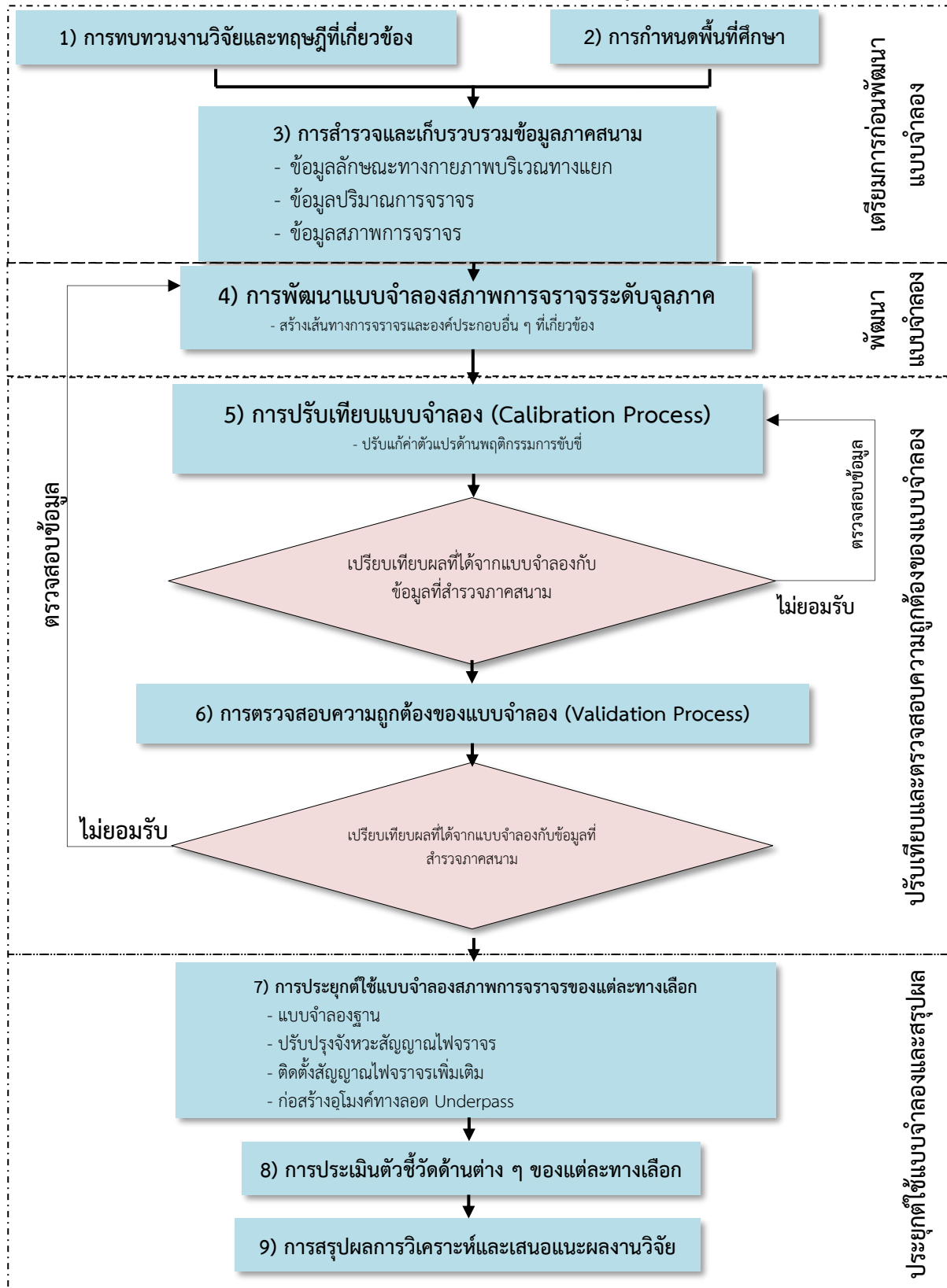
นิธิพันธ์ รุณฉิมพลี (2561) ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหการจราจรบริเวณสามแยกนครราชสีมา (ทางหลวงหมายเลข 2 กม.147+900) โดยนำข้อมูลจากการสำรวจมาสร้างและพัฒนาแบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคด้วยโปรแกรม VISSIM และได้กล่าวว่า VISSIM เป็นโปรแกรมที่มีคุณลักษณะเหมาะสมสำหรับการพัฒนาแบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคของถนนหลายช่องจราจร นอกจากนี้ ยังสามารถจำลองพฤติกรรมของรถจักรยานยนต์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม อีกทั้งมีคุณสมบัติในการจำลองสภาพพื้นที่ขนาดเล็ก และมีความซับซ้อนด้านกายภาพ โดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาค ต้องทำการเปรียบเทียบแบบจำลองก่อนการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้โปรแกรม VISSIM ในการพัฒนาแบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาค

ขอบเขตของการวิจัย

ทำการศึกษามาตรการที่เหมาะสมในการจัดการจราจรบริเวณแยกประตูศิวพร สสำรวจข้อมูลปริมาณการจราจรในวันทำการปกติและวันหยุดราชการ ทั้งในช่วงเวลาเร่งด่วนและนอกช่วงเวลาเร่งด่วน และนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างและพัฒนาแบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคด้วยโปรแกรม VISSIM เพื่อวิเคราะห์หามาตรการจัดการจราจรบริเวณทางแยกที่ส่งผลทำให้สภาพการจราจรดีขึ้น

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย (FHWA, 2004) ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ที่มา: พัฒนาจาก FHWA (2004)

พื้นที่ศึกษา

งานวิจัยนี้ได้ทำการเลือกบริเวณแยกประโดกเป็นพื้นที่ศึกษา (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 กม. 150+500) ตัดกับถนนสิริราชธานีด้านทิศเหนือ และถนนข้างเผือกด้านทิศใต้ ดังรูปที่ 2 บริเวณดังกล่าวมีปริมาณการจราจรที่หนาแน่นเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาเร่งด่วน

รูปที่ 2 พื้นที่ศึกษาการจราจรบริเวณแยกประโดก

การสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนาม

การสำรวจข้อมูลลักษณะทางกายภาพบริเวณทางแยก

ใช้วิธีการสำรวจด้วยสื่อวัดระยะทางดิจิทัลและเทปวัดระยะทาง ในการวัดระยะ เช่น วัดความกว้างช่องจราจร จำนวนช่องจราจร ขนาดไหล่ทาง และขนาดเกาะกลางถนน เป็นต้น

การสำรวจข้อมูลสัญญาณไฟจราจร

จะทำการสำรวจข้อมูลตำแหน่งของสัญญาณไฟจราจร จังหวะของสัญญาณไฟจราจร (Signal phasing) และรอบสัญญาณไฟจราจร (Cycle length)

การสำรวจข้อมูลความเร็วของยานพาหนะ

ใช้วิธีการเก็บข้อมูลความเร็วเฉพาะจุด (Spot speed) ของยานพาหนะขณะที่ผ่านทางแยก โดยการกำหนดจุดอ้างอิงเป็นจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด จากนั้นบันทึกวิดีโอผ่านอากาศยานไร้คนขับ (Drone) เพื่อบันทึกเวลาที่ยานพาหนะแต่ละคันวิ่งผ่านจุดอ้างอิงทั้งสอง แล้วนำมาคำนวณหาความเร็วของยานพาหนะในทุกทิศทาง

การสำรวจปริมาณจราจรบริเวณทางแยก

ใช้วิธีการสำรวจข้อมูลด้วยการบันทึกวิดีโอผ่านอากาศยานไร้คนขับ (Drone) เพื่อบันทึกปริมาณจราจรที่เข้าสู่ทางแยกในทุกช่องจราจรโดยแบ่งตามประเภทของยานพาหนะ จากนั้นจึงถอดข้อมูลที่บันทึกได้ลงในแบบฟอร์มนับรถโดยจะทำการบันทึกปริมาณจราจรทุกๆ 15 นาที ดังตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ช่วงเวลาการเก็บข้อมูลปริมาณจราจรทุกๆ 15 นาที

ช่วงเวลาการเก็บข้อมูลปริมาณจราจร		
วันทำงานปกติ	09.00 น. – 11.00 น.	นอกช่วงเวลาเร่งด่วน (Off Peak)
วันทำงานปกติ	16.30 น. – 18.30 น.	ช่วงเวลาเร่งด่วน (Peak Hour)
วันหยุดราชการ	13.30 น. – 15.30 น.	ช่วงเวลาเร่งด่วน (Peak Hour)

ตารางที่ 2 การเก็บข้อมูลปริมาณจราจรที่ผ่านทางแยกแบ่งตามประเภทของยานพาหนะ

วันที่สำรวจ.....13/02/2566..... จุดสำรวจ.....แยกประโดก.....				
ช่วงเวลา	รถจักรยานยนต์ รถสามล้อเครื่อง	รถยนต์นั่ง รถกระบะ	รถโดยสาร ขนาดใหญ่	รถบรรทุกขนาด ใหญ่ รถพ่วง
16.30 - 16.45	1,388	2,089	7	5
16.45 - 17.00	1,429	2,108	7	5
17.00 - 17.15	1,450	2,122	8	8
17.15 - 17.30	1,464	2,141	9	8
17.30 - 17.45	1,500	2,170	9	8
17.45 - 18.00	1,476	2,158	8	5
18.00 - 18.15	1,452	2,148	6	3
18.15 - 18.30	1,365	2,066	6	-

การสำรวจข้อมูลความยาวแถวคอย

ใช้วิธีการสำรวจข้อมูลด้วยการบันทึกวิดีโอผ่านอากาศยานไร้คนขับ (Drone) เพื่อบันทึกความยาวแถวคอยของยานพาหนะในแต่ละทิศทาง ซึ่งเริ่มต้นนับเมื่อเริ่มสัญญาณไฟแดงและความยาวแถวคอยสูงสุด

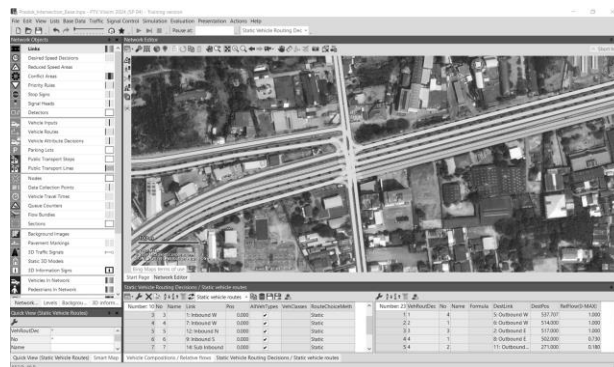
เมื่อสิ้นสุดสัญญาณไฟแดง โดยจะทำหลักระยะไว้เพื่อบันทึกข้อมูลความยาวแถวคอยในทุกรอบสัญญาณไฟจราจร และให้พิจารณาช่องจราจรที่มีความยาวแถวคอยสูงสุดของแต่ละทิศทาง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเก็บข้อมูลความยาวแถวคอยสูงสุด

ทิศทางจราจร	ความยาวแถวคอย
สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา มายังแยกประตู (ช่องทางหลักตรงไป)	421.3 เมตร
สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา มายังแยกประตู (ช่องทางหลักเลี้ยวขวา)	457.5 เมตร
สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา มายังแยกประตู (ช่องทางคู่ขนาน)	364.3 เมตร
ห้างเซ็นทรัลโคราชมายังแยกประตู (ช่องทางหลักตรงไป)	458.9 เมตร
ห้างเซ็นทรัลโคราชมายังแยกประตู (ช่องทางหลักเลี้ยวขวา)	492.4 เมตร
ห้างเซ็นทรัลโคราชมายังแยกประตู (ทางคู่ขนาน)	412.8 เมตร
รพ.มหาราช มายังแยกประตู	288.9 เมตร
ถนนสิริราชธานี มายังแยกประตู	276.5 เมตร
ถนนทางหลวงชนบท สาย นม.1120	86.4 เมตร

การพัฒนาแบบจำลองระดับจุลภาค

การวิจัยนี้ ได้ทำการจำลองสภาพการจราจรบริเวณทางแยกด้วยโปรแกรม VISSIM โดยนำเข้าข้อมูลที่ได้สำรวจภาคสนามมา เช่น ความเร็วยานพาหนะ จังหวะสัญญาณไฟจราจร ปริมาณการจราจร ความกว้างช่องจราจร และทิศทางจราจร เป็นต้น ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 การพัฒนาแบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคโดยใช้โปรแกรม VISSIM

ผลการเปรียบเทียบและตรวจสอบความถูกต้องของแบบจำลอง

งานวิจัยนี้จะใช้ข้อมูลในช่วงเวลาเร่งด่วน (16.30 น. – 18.30 น.) ของวันทำการปกติ ในการเปรียบเทียบแบบจำลองระดับจุลภาค โดยสามารถใช้เกณฑ์ที่แนะนำโดย Wisconsin Department of Transportation (Wisconsin DOT) ดังตารางที่ 4 ซึ่งค่าความคลาดเคลื่อนจากข้อมูลในสนามต้องอยู่ในเกณฑ์ค่าทางสถิติของ GEH ดังสมการที่ 1 โดยตัวแปรที่เลือกใช้ในการเปรียบเทียบแบบจำลอง ได้แก่ ปริมาณจราจร และความยาวแถวคอยสูงสุด ดังตารางที่ 5 ถึงตารางที่ 6

ตารางที่ 4 เกณฑ์การเปรียบเทียบแบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคโดย Wisconsin DOT

Criteria and Measures	Calibration Acceptance Targets
Hourly Flows, Model Versus Observed	
Individual Links Flows	
Within 15%, for 700 veh/h < Flow < 2700 veh/h	> 85% of cases
Within 100 veh/h, for Flow < 700 veh/h	> 85% of cases
Within 400 veh/h, for Flow > 2700 veh/h	> 85% of cases
GEH Statistics < 5	> 85% of cases
Total Link Flows	
Within 5%	All Accepting Links
GEH Statistics < 4	All Accepting Links
Travel Times, Model Versus Observed	
Journey Times, Network	
Within 15% (or 1 min, if higher)	> 85% of cases
Visual Audits	
Individual Link Speeds	
Visually Acceptable Speed-Flow Relationship	To analyst's satisfaction
Bottlenecks	
Visually Acceptable Queuing	To analyst's satisfaction

ที่มา: Wisconsin DOT (2002)

$$GEH = \sqrt{\frac{(Simulated - Observed)^2}{0.5 \times (Simulated + Observed)}} \quad (1)$$

โดยที่ Simulated คือ ค่าที่ได้จากแบบจำลอง

Observed คือ ค่าที่ได้จากสำรวจจริง

ค่า GEH ที่คำนวณได้ สามารถประมวลผลได้ดังนี้

- 1) $GEH < 5$ หมายถึง ปริมาณการจราจรจากแบบจำลองสอดคล้องกับข้อมูลภาคสนาม
- 2) $5 < GEH < 10$ หมายถึง ต้องปรับเทียบปริมาณการจราจรใหม่อีกครั้ง
- 3) $GEH > 10$ หมายถึง ปริมาณการจราจรจากแบบจำลองไม่สอดคล้องกับข้อมูลภาคสนาม

ตารางที่ 5 ผลการปรับเทียบปริมาณจราจรของแบบจำลองตามเกณฑ์ของ GEH

ทิศทางการจราจร	ปริมาณจราจร (คัน/ชม.)			ร้อยละ	ค่า GEH	ผลการปรับเทียบแบบจำลอง
	จากการสำรวจ	จากแบบจำลอง	ความแตกต่าง			
สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา แห่งที่ 2 มายังแยกประโดก (ทางหลัก)	3,425	3,164	81	2.50	1.436	ผ่าน
สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา แห่งที่ 2 มายังแยกประโดก (ทางคู่นาน)	2,524	2,550	26	1.04	0.522	ผ่าน
ห้างเซ็นทรัลโคราชมายังแยกประโดก (ทางหลัก)	3,322	3,341	19	0.56	0.324	ผ่าน
ห้างเซ็นทรัลโคราชมายังแยกประโดก (ทางคู่นาน)	1,935	1,938	3	0.16	0.075	ผ่าน
รพ.มหาราช มายังแยกประโดก	1,865	1,834	31	1.66	0.721	ผ่าน
ถนนสิริราชธานี มายังแยกประโดก	1,179	1,254	75	6.36	2.150	ผ่าน
ถนนทางหลวงชนบท สาย นม.1120	244	216	28	11.48	1.846	ผ่าน
การจราจรรวมทุกทิศทาง	14,314	14,297	17	0.12	0.142	ผ่าน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความยาวแฉกคอยของแบบจำลองกับการสำรวจภาคสนาม

ทิศทางการจราจร	ความยาวแฉกคอย (เมตร)			ร้อยละ	ค่า GEH	ผลการเปรียบเทียบแบบจำลอง
	จากการสำรวจ	จากแบบจำลอง	ความแตกต่าง			
สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา แห่งที่ 2 มายังแยกประโดก (ช่องทางหลักตรงไป)	421.3	402.8	18.5	4.39	0.911	ผ่าน
สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา แห่งที่ 2 มายังแยกประโดก (ช่องทางหลักเลี้ยวขวา)	457.5	440.8	16.7	3.65	0.788	ผ่าน
สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครราชสีมา แห่งที่ 2 มายังแยกประโดก (ช่องทางคู่ขนาน)	364.3	338.6	25.7	7.05	1.371	ผ่าน
ห้างเซ็นทรัลโคราชมายังแยกประโดก (ช่องทางหลักตรงไป)	458.9	433.2	25.7	5.60	1.217	ผ่าน
ห้างเซ็นทรัลโคราชมายังแยกประโดก (ช่องทางหลักเลี้ยวขวา)	492.4	454.3	38.1	7.74	1.751	ผ่าน
ห้างเซ็นทรัลโคราชมายังแยกประโดก (ทางคู่ขนาน)	412.8	422.0	9.20	2.23	0.450	ผ่าน
รพ.มหาสาร มายังแยกประโดก	288.9	255.7	33.2	11.49	2.012	ผ่าน
ถนนสิริราชธานี มายังแยกประโดก	276.5	310	33.5	12.12	1.956	ผ่าน
ถ.ทางหลวงชนบทสาย นม.1120	86.4	76.1	10.3	11.92	1.143	ผ่าน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพการจราจรและปัญหาการจราจร

จากการสำรวจบริเวณพื้นที่ศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหาที่ส่งผลทำให้การจราจรติดขัด ดังนี้

- 1) ปริมาณจราจรที่เข้าสู่ทางแยกมากเกินไปจนความจุของถนน ทำให้เกิดแฉกคอย
- 2) รถที่มาจากถนนทางหลวงชนบท นม.1120 ตรงเข้ามาตัดกระแสจราจรกับรถที่มาจากตรง ทำให้การจราจรติดขัดก่อนถึงทางแยก
- 3) สัญญาณไฟจราจรไม่สอดคล้องกับปริมาณการจราจรปัจจุบัน เช่น ปริมาณรถที่ต้องการเลี้ยวมาก แต่ได้สัญญาณไฟเขียวไม่เพียงพอที่ทำให้รถสามารถผ่านทางแยกไปได้
- 4) สีเส้นแบ่งช่องจราจร และเส้นนำทางไม่ชัดเจนทำให้เกิดความสับสนในการขับขี่

ผลการประเมินและเปรียบเทียบมาตรการแก้ไขปัญหารถจร

จากปัญหาการจราจรข้างต้น จึงได้ทำการประยุกต์ใช้แบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาค เพื่อประเมินและเปรียบเทียบมาตรการแก้ไขปัญหารถจรที่มีประสิทธิภาพ ดังตารางที่ 6

มาตรการที่ 1 การปรับปรุงจังหวะสัญญาณไฟจราจร

มาตรการที่ 2 การติดตั้งสัญญาณไฟจราจรเพิ่มเติม

มาตรการที่ 3 การก่อสร้างอุโมงค์ทางลอด Underpass ขนาด 6 ช่องจราจรบนถนนมิตรภาพ

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจราจรก่อนและหลังการปรับปรุงตามมาตรการทั้ง 3 มาตรการ

ตัวชี้วัด	ก่อนปรับปรุง	มาตรการที่ 1	ร้อยละ	มาตรการที่ 2	ร้อยละ	มาตรการที่ 3	ร้อยละ
ความยาวแถวคอย (QUEUE LENGTH), เมตร	183.09	177.85	-2.86	175.07	-4.38	58.01	-68.32
เวลาในการเดินทางเฉลี่ย (AVERAGE TRAVEL TIME), วินาทีต่อคัน	271.38	254.20	-6.33	252.43	-6.98	167.13	-38.42
ความล่าช้าเฉลี่ย (AVERAGE VEHICAL DELAY), วินาทีต่อคัน	152.57	146.97	-3.67	146.15	-4.21	39.07	-74.39

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการพัฒนาแบบจำลองระดับจุลภาค จะเห็นได้ว่าการปรับปรุงตามมาตรการที่ 1 มาตรการที่ 2 และมาตรการที่ 3 จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเดินทางได้ โดยความยาวแถวคอยลดลงร้อยละ 2.86, 4.38 และ 68.32 ตามลำดับ เวลาในการเดินทางเฉลี่ยลดลงร้อยละ 6.33, 6.98 และ 38.42 ตามลำดับ ความล่าช้าเฉลี่ยลดลงร้อยละ 3.67, 4.21 และ 74.39 ตามลำดับ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการปรับปรุงจังหวะสัญญาณไฟจราจรตามมาตรการที่ 1 และการติดตั้งสัญญาณไฟจราจรเพิ่มเติม ตามมาตรการที่ 2 ให้ค่าตัวชี้วัดที่ดีขึ้นแต่ไม่มากนัก แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปดำเนินการใช้ได้ทันที เนื่องจากใช้งบประมาณไม่มากนัก ส่วนการก่อสร้างทางลอดตามแนวถนนมิตรภาพ ตามมาตรการที่ 3 ถือว่าเป็นมาตรการที่สามารถแก้ไขปัญหารถจราจรในระยะยาวได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่ รวมถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.ดร.กิตติชัย ธนทรัพย์สิน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ จึงทำให้งานวิจัยดำเนินการแล้วเสร็จเป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- ชัยวัฒน์ ใหญ่บกก. (2558). การปรับปรุงการจราจรบริเวณสี่แยกบนถนนกาญจนาภิเษยในเมืองหาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- นิธิพัฒน์ รุณฉิมพลี. (2561). การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาจราจร บริเวณสามแยกนครราชสีมา (ทางหลวงหมายเลข 2 กม.147+900). วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. (2565). แผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567. เข้าถึงได้จาก: https://www2.nakhonratchasima.go.th/files/com_ebook_strategy/2022-12_e443e012614a039.pdf
- สำนักบริหารการทะเบียน. (18 มกราคม 2567). เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566. ประกาศกรมการปกครอง.
- Federation Highway Administration. (2004). *Traffic Analysis Toolbox Volume III: Guidelines for Applying Traffic Microsimulation Modeling Software*. Washington D.C., USA: FHWA.

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

Factors Affecting the Success of Land Readjustment Projects

กิตติธัช อรุณโชติวงศ์¹ และวีระเกษตร สวนผกา²

Kittitas Arunchotiwong¹ and Weerakaset Suanpaga²

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรวิศวกรรมโครงสร้างพื้นฐานและการบริหาร¹, อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมโยธา²

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรุงเทพฯ 10900^{1,2}

E-mail: kittitas.ar@gmail.com¹, fengwks@ku.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ กรมโยธาธิการและผังเมือง (2) เพื่อสร้างแบบจำลองความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ กรมโยธาธิการและผังเมือง โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีการถดถอยโลจิสติก โดยใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่จากพื้นที่โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ โดยแบ่งเป็น โครงการที่สำเร็จ 9 โครงการ และโครงการที่ไม่สำเร็จ 8 โครงการ มีปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 13 ปัจจัย ได้แก่ จำนวนแปลงที่ดินในโครงการ จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ พื้นที่ทั้งหมดในโครงการ พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ อัตราปันส่วนที่ดินเฉลี่ย พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ พื้นที่ที่ดินจัดหาประโยชน์หลังดำเนินโครงการ พื้นที่ถนนหลังดำเนินโครงการ พื้นที่สวนสาธารณะหลังดำเนินโครงการ พื้นที่สาธารณะอื่น ๆ หลังดำเนินโครงการ พื้นที่สาธารณะรวมหลังดำเนินโครงการ ราคาที่ดินก่อนดำเนินโครงการ ราคาที่ดินที่เพิ่มขึ้น โดยผลวิจัยพบว่า (1) จำนวนตัวแปรที่ทำให้แบบจำลองมีความแม่นยำที่ 94 เปอร์เซ็นต์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ และ พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ (2) ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบได้แก่ จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ และ พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ หมายความว่า ตัวแปรกลุ่มนี้มีค่ามาก จะส่งผลให้อัตราความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินน้อยลง (3) ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกได้แก่ พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ หมายความว่า ตัวแปรกลุ่มนี้มีค่ามาก จะส่งผลให้อัตราความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินมากขึ้น

คำสำคัญ: โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ การปันส่วนที่ดิน การจัดรูปแปลงที่ดินใหม่

Abstract

The objective of this research is (1) to study factors affecting the success of land readjustment projects conducted by the Department of Public Works and Town & Country Planning (2) to create a success model for land readjustment projects conducted by the Department of Public Works and Town & Country Planning. The research framework is based

on the theory of logistic regression, utilizing spatial data from project areas categorized into 9 successful projects and 8 unsuccessful projects. There are 13 factors analyzed, including the number of land plots in the project, the number of landowners in the project, total project area, pre-project public area, average land contribution rate, post-project personal area, post-project reserve land area, post-project road area, post-project public park area, other post-project public areas, total post-project public area, pre-project land price, and increased land price. The research findings indicate that: (1) the model accuracy is 94%, with 3 significant variables: the number of landowners in the project, pre-project public area, and post-project personal area, (2) variables with negative coefficients is the number of landowners in the project and pre-project public area, indicate that higher values lead to lower project success rates, and (3) variables with positive coefficients is post-project personal area, suggest that higher values contribute to higher project success rates.

Keywords: Land readjustment project , land contribution , land repotting

บทนำ

ปัญหาที่ดินที่ไม่ได้รับการพัฒนา ที่ดินตาบอดไม่มีทางเข้าออก พื้นที่ซึ่งถนน ประปา ไฟฟ้า เข้าไม่ถึง หรือรูปแบบที่ดินบิดเบี้ยวใช้ประโยชน์ได้ไม่คุ้มค่า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากขาดการวางแผนเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันกรมโยธาธิการและผังเมืองได้นำวิธีการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ มาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะทำให้สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่า แปลงที่ดินที่ได้รับการจัดรูปที่ดินใหม่มีศักยภาพในการพัฒนา ที่ดินมีมูลค่าสูงขึ้น รวมถึงเป็นการพัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีระบบโครงสร้างพื้นฐานตามที่ผังเมืองได้ออกแบบสำหรับการพัฒนาเมืองในอนาคต

โดยวิธีการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่นั้น คือ การนำที่ดินหลายแปลงมารวมกัน โดยทุกแปลงจะต้องปันพื้นที่ออกมาส่วนหนึ่ง เพื่อเป็นที่ดินสำหรับจัดสร้างถนน ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่ได้มาตรฐานและเพียงพอให้บริการชุมชน แล้ววางผังจัดรูปที่ดินใหม่ให้มีรูปแบบที่ดินที่สวยงาม เป็นระเบียบ สามารถใช้ประโยชน์ได้ดีขึ้น แล้วจึงออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแปลงใหม่ให้แก่เจ้าของที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ เมื่อจัดรูปที่ดินเสร็จแล้วจะทำให้ที่ดินมีถนนเข้าถึงสะดวกทุกแปลง รูปร่างแปลงที่ดินสวยงาม เป็นระเบียบ เหมาะกับการใช้ประโยชน์ และมูลค่าที่ดินสูงขึ้น (สำนักจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่, 2557)

แต่ในปัจจุบันนั้น โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ของกรมโยธาธิการและผังเมืองนั้น เกิดปัญหาในหลาย ๆ โครงการ ซึ่งเมื่อโครงการเกิดปัญหานั้น จะส่งผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านพื้นที่ที่ไม่เกิดการ พัฒนา การสูญเสียงบประมาณ เวลา รวมถึงทรัพยากรบุคคลของภาครัฐที่ลงไปกับขั้นตอนการเตรียมโครงการ

และยังส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรที่ประชาชนในพื้นที่มองว่า ไม่สามารถช่วยเหลือพวกเขาจากปัญหาที่ดินตาบอดได้ (กลุ่มงานบริหารโครงการจัดรูปที่ดิน1 สำนักจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2566)

จากปัญหาที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ เพื่อต้องการทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้โครงการไม่สามารถสำเร็จได้ รวมถึงสร้างแบบจำลองในการทำนายความสำเร็จของโครงการ โดยสามารถนำผลและแบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาเป็นแนวทางในการวางแผน หรือ การเลือกพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และประชาชนที่ประสบปัญหาที่ดินตาบอดเป็นอย่างมาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ กรมโยธาธิการและผังเมือง
2. เพื่อสร้างแบบจำลองความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ กรมโยธาธิการและผังเมือง

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

การจัดรูปที่ดิน เป็นเครื่องมือการพัฒนาพื้นที่ที่สำคัญของหน่วยงานภาครัฐอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งการจัดรูปที่ดินจะสามารถช่วยให้หน่วยงานภาครัฐประหยัดงบประมาณในค่าเวนคืนที่ดิน โดยเฉพาะการจัดรูปที่ดินที่เป็นที่ดินตาบอดให้มีทางเข้า - ออก สู่ถนนสายหลักได้ ก็จะช่วยบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปร่างแปลงที่ดินเดิม และกำหนดรูปแบบแปลงที่ดินใหม่ พร้อมทั้งปรับปรุงสภาพของแปลงที่ดินให้เหมาะสมรวมถึงพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ และการปรับปรุงสาธารณูปการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินมากยิ่งขึ้น โดยแนวทางการดำเนินงานเจ้าของที่ดินในแต่ละแปลงจะต้องยินยอม และตัดสินใจที่จะเข้าร่วมโครงการยอมรับเกณฑ์การปันส่วน การจ่ายค่าชดเชยที่ดิน รวมถึงมีการเสียสละที่ดินเพื่อการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่นการก่อสร้างถนนโดยไม่ต้องเวนคืนหรือซื้อที่ดินจากเจ้าของที่ดินการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ มีแนวคิดโดยกำหนดให้ที่ดินทุกแปลงเป็นการกำหนดรูปแบบที่ดินแปลงใหม่ ที่ที่ดินทุกแปลงจะติดถนนมีรูปแบบเปลี่ยนแปลงเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าได้มาตรฐานและปรับสภาพที่ดินให้สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุดซึ่งจะทำให้มูลค่าที่ดินเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และที่สำคัญ จะต้องมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน จึงทำให้สภาพแวดล้อมของพื้นที่มีความน่าอยู่มากยิ่งขึ้น การตั้งบ้านเรือนมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงาม โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 การปันส่วนที่ดิน (Land Contribution) การปันส่วนที่ดินโดยเจ้าของที่ดินที่เข้าร่วมโครงการต้องสละที่ดินบางส่วน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐกำหนดแปลงที่ดินใหม่ โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐจะได้แบ่งที่ดินที่เจ้าของสละออกเป็น 2 ส่วนซึ่งส่วนหนึ่งจะใช้เป็นพื้นที่ส่วนกลางในการก่อสร้างถนนสาธารณะ สาธารณูปโภคต่าง ๆ และอีกส่วนหนึ่งสำหรับเป็นที่ดินจัดหาประโยชน์ (Reserve Land) เพื่อนำไปขาย แล้วนำเงินที่ได้มาเป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียนในการดำเนินโครงการ ซึ่งอัตราปันส่วนที่ดินจะได้คำนวณโดยพิจารณาเปรียบเทียบมูลค่าที่ดินก่อนและหลังการจัดรูปที่ดิน โดยนำมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของที่ดินแต่ละแปลงมาคำนวณหาอัตราส่วนปันส่วนที่ดินรายแปลง และต้องได้รับความยินยอมและยอมรับเกณฑ์การปันส่วนจากประชาชนเจ้าของที่ดินด้วย สำหรับกรณีที่ประชาชนเจ้าของที่ดิน เสียสละที่ดินเกินกว่ามูลค่าที่เพิ่มขึ้นจะได้การชดเชยเพื่อความเป็นธรรมของเจ้าของที่ดินจากการขายที่ดิน Reserve Land เป็นค่าชดเชย

1.2 การจัดรูปแปลงที่ดินใหม่ (Land Repotting) การจัดรูปที่ดินแปลงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดรูปที่ดินในการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งแนวทางในการจัดรูปที่ดินแปลงใหม่ คือ การนำแปลงที่ดินของประชาชนเจ้าของที่ดินที่เข้าร่วมโครงการก่อนการจัดรูปที่ดินมาจัดวางกำหนดรูปแบบ และตำแหน่งที่ดินใหม่ (Report) โดยยึดหลักว่าที่ดินแปลงใหม่ต้องมีสภาพแวดล้อมและการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ใกล้เคียงกับสภาพที่ดินแปลงเดิม หรือดีกว่าเดิมและกรรมสิทธิ์ทั้งหมดในที่ดิน สิทธิในการเช่าการจำนอง สามารถโอนจากแปลงที่ดินเดิมไปยังแปลงที่ดินใหม่ได้และภายหลังจากการจัดรูปที่ดินแปลงใหม่เจ้าของที่ดินจะยังคงสิทธิ์ของที่ดินหลังการจัดรูปที่ดิน (สำนักจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2548, น. 8)

2. การถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression)

การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงพหุที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณค่าหรือทำนายเหตุการณ์ที่สนใจว่าจะเกิดหรือไม่เกิดเหตุการณ์นั้นภายใต้อิทธิของตัวปัจจัย แบบจำลองโลจิสติกประกอบด้วยตัวแปรตาม (หรือตัวแปรเกณฑ์) ที่ต้องเป็นตัวแปรแบบทวินาม (Dichotomous Variable) กล่าวคือมีได้สองค่า เช่น "เกิด" กับ "ไม่เกิด" หรือ "เสี่ยง" กับ "ไม่เสี่ยง" เป็นต้น และตัวแปรอิสระ (หรือตัวแปรทำนาย) ที่อาจมีตัวเดียวหรือหลายตัวที่เป็นได้ทั้งตัวแปรเชิงกลุ่ม (Categorical Variable) หรือตัวแปรแบบต่อเนื่อง (Continuous Variable) การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเกี่ยวข้องกับทฤษฎีความน่าจะเป็นทวินามถูกเรียกว่า Binomial Logistic Regression ถ้าตัวแปรตามเป็นพหุนามจะเรียกว่า Multinomial Logistic Regression การถดถอยโลจิสติกจัดเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำนายเหตุการณ์ หรือประเมินความเสี่ยง จึงมีการประยุกต์ใช้ในงานวิจัยหลากหลายสาขา ทั้งสาขาทางการแพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ นิเวศวิทยา เศรษฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์

2.1 แบบจำลองการถดถอยโลจิสติก

การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเป็นการประมาณค่าความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ มีตัวแบบมาจากฟังก์ชันโลจิสติก หากมีตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียวฟังก์ชันโลจิสติก จะแสดงความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่มีรูปดังต่อไปนี้

$$Prob(event) = \frac{e^{(\beta_0 + \beta_1 X)}}{1 + e^{(\beta_0 + \beta_1 X)}} \quad (1)$$

หรือ

$$Prob(event) = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \beta_1 X)}} \quad (2)$$

เมื่อ

β_0 คือ ค่าคงที่ (เมื่อไม่มีอิทธิพลจากตัวแปรอิสระใด)

β_1 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ (ประมาณได้จากข้อมูลสังเกต)

X คือ ตัวแปรอิสระ (ตัวแปรทำนาย)

e คือ ลอการิทึมธรรมชาติ (มีค่าประมาณ 2.71828...)

ในกรณีที่มีตัวแปรทำนายหลายตัว (n) ฟังก์ชันโลจิสติกจะแสดงในรูปดังนี้

$$Prob(event) = \frac{e^Z}{1 + e^Z} \quad (3)$$

หรือ

$$Prob(event) = \frac{1}{1 + e^{-Z}} \quad (4)$$

เมื่อ Z คือ Linear Combination ที่อยู่ในรูป

$$Z = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n \quad (5)$$

เมื่อการเกิดเหตุการณ์แสดงเป็นความน่าจะเป็น ดังนั้นความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ ก็คือ

$$Prob(no event) = 1 - Prob(event) \quad (6)$$

ถ้าแทน $Prob(event)$ ด้วย P_y และแทนค่า Z ตามสมการที่ 5 เข้าไปในสมการที่ 4 ก็จะได้รูปฟังก์ชันดังนี้

$$Prob(event) = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n)}} \quad (7)$$

2.2. การใช้การถดถอยโลจิสติกในงานเชิงพื้นที่

ในงานวิจัยที่มีการประมาณค่าแบบเชิงพื้นที่ที่จะใช้แบบจำลองถดถอยโลจิสติกที่อยู่ในรูปสมการ logit ที่ประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของพารามิเตอร์ของสมการได้แล้ว โดยเป็นการประยุกต์ที่นอกจากจะใช้อธิบายตัวแปร(ตัวปัจจัยที่มีผลต่อเหตุการณ์ที่สนใจ) แล้วยังต้องการใช้เป็นแบบจำลองเพื่อทำนายค่าตัวแปรตามเมื่อค่าตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงไป ในการประยุกต์เชิงพื้นที่จึงจำเป็นต้องมีข้อมูลเชิงพื้นที่ของตัวแปร

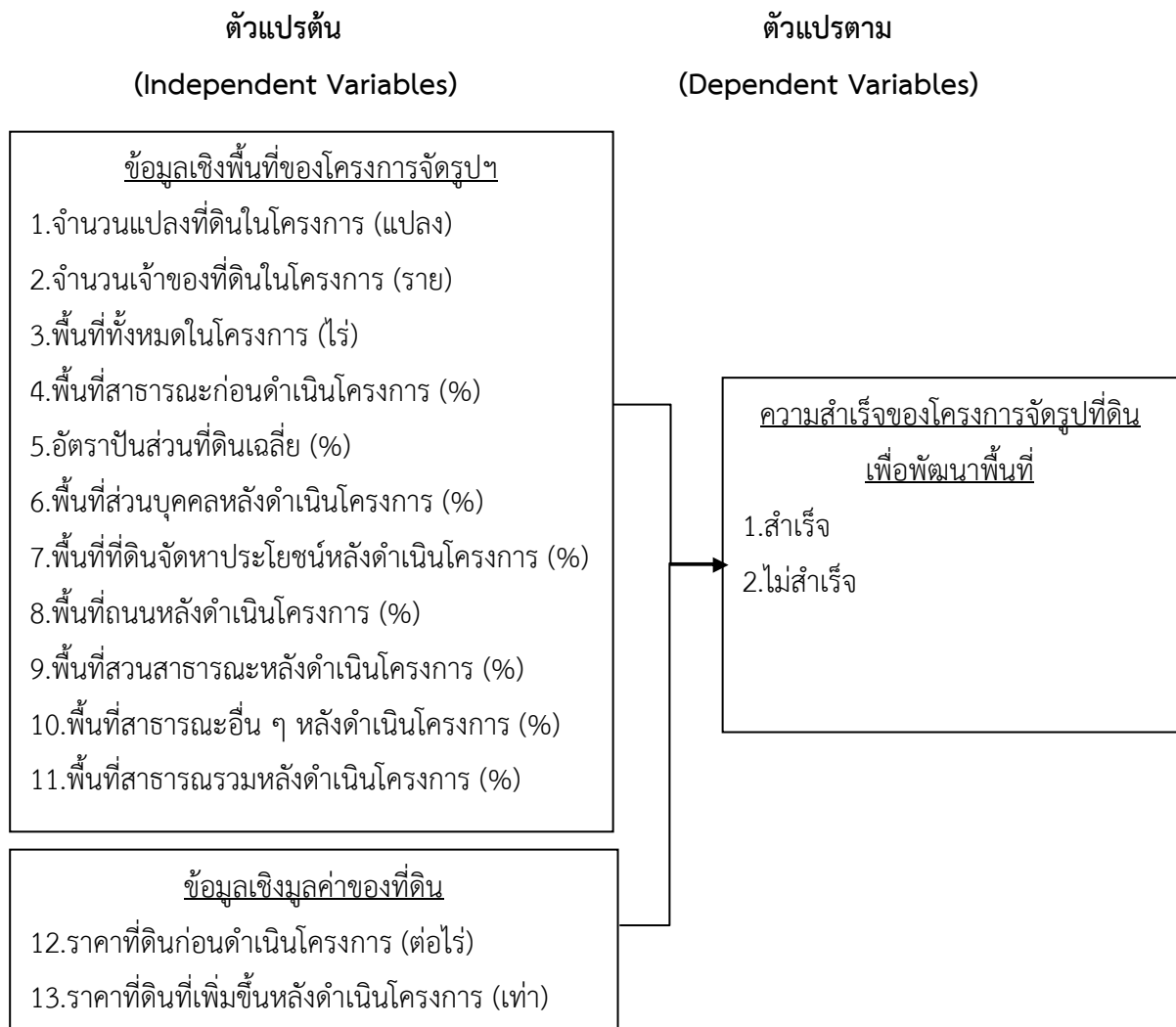
อิสระทุกตัวสำหรับพื้นที่ที่สนใจ โดยแต่ละตัวต้องมีค่าหรือมีการจัดชั้นให้สอดคล้องกับสเกลของตัวแปรอิสระ ในแบบจำลองนั้น ซึ่งอาจเป็นค่าจริง ค่าจัดชั้น หรือค่าดัมมี่ หลังจากนั้นก็ใช้สมการที่ 3 หรือ 4 หรือ 7 เพื่อคำนวณค่าโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ ซึ่งจะได้ค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 หลังจากนั้นก็ทำการกำหนดอันตรภาคชั้นเพื่อแบ่งช่วงค่าออกเป็นระดับซึ่งอาจอิง Likert Scale เพื่อให้มีความหมายในเชิงคุณภาพ จากต่ำสุดไปสูงสุด เพื่อประโยชน์ในการจัดทำเป็นแผนที่ เช่น การทำแผนที่เสี่ยงภัย แผนที่การกระจายชนิดพันธุ์ เป็นต้น (กาญจน์เขจร ชูชีพ, 2561, น. 1)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกิดศักดิ์ ยะโสธร (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกาพัฒนาพื้นที่ด้วยวิธีการจัดรูปที่ดิน พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนทำให้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม 1. แรงจูงใจ คือ การที่เจ้าของแปลงที่ดินตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ เนื่องจากเดิมที่ดินก่อนการจัดรูปที่ดินจะมีลักษณะเป็นที่ดินตาบอด ไม่มีทางเข้า-ออกและไม่สะดวกในการสัญจรไปมา และเมื่อได้มีการจัดรูปที่ดินแปลงใหม่ซึ่งติดถนนทุกแปลง ส่งผลให้แปลงที่ดินดังกล่าวมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และเจ้าของที่ได้ได้รับความสะดวกในการเข้า-ออกได้ง่ายขึ้น ซึ่งช่วยยกระดับความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น 2. ความพึงพอใจและความเป็นธรรมที่ได้รับในการปันส่วนที่ดิน คือ ขั้นตอนการจัดรูปที่ดิน ได้กำหนดให้เจ้าของแปลงที่ดินทุกแปลงเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดเกณฑ์ และการจัดรูปที่ดินแปลงใหม่ในทุกขั้นตอน โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้จัดประชุมเพื่อขอความเห็นชอบจากเจ้าของแปลงที่ดินในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนอยู่แล้ว ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะต้องมีการเจรจาต่อรอง จนกว่าที่เจ้าของแปลงที่ดินจะพอใจในการกำหนดรูปแบบที่ดินแปลงใหม่ 3. ค่าชดเชยที่ได้รับ คือ การที่เจ้าของแปลงที่ดินจะต้องมีการเสียสละที่ดินเพื่อส่วนรวมในการจัดทำสิ่งสาธารณประโยชน์ หรือถูกกันไว้เป็น Reserve Land ก็มีสิทธิ์ที่จะได้รับค่าชดเชยที่ดินซึ่งค่าชดเชยดังกล่าวเจ้าของแปลงที่ดินสามารถเจรจา ต่อดอง ตกลง ยอมรับได้ และต้องไม่น้อยกว่าค่าชดเชยราคากลาง

กรอบแนวคิด

สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่นั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยสมมติฐาน

สมมติฐาน

1.ข้อมูลเชิงพื้นที่ของโครงการ มีผลต่อความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ในด้านการบริหารโครงการ

2.ข้อมูลเชิงมูลค่าของที่ดิน มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วม และการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่

โดยข้อมูลทั้งหมดนำมาจากกลุ่มงานบริหารโครงการจัดรูปที่ดิน1 สำนักจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ กรมโยธาธิการและผังเมือง และ หนังสือเสนอโครงการจัดรูปที่ดินต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินส่วนจังหวัด

ระเบียบวิธีการวิจัย

จำนวนของโครงการที่นำมาวิเคราะห์

จำนวนของโครงการที่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้ ข้อมูลจากโครงการ 2 ประเภท ประเภทที่ 1.โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่โครงการสำเร็จแล้ว โดยหมายถึงโครงการที่ประกาศการสิ้นสุดโครงการจัดรูปที่ดินในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จำนวน 9 โครงการ ซึ่งประกอบไปด้วย โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ 1, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ 2, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดลพบุรี, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดชลบุรี, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดเชียงราย, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2561)

2.โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ที่ไม่สำเร็จ โดยหมายถึงโครงการที่ไม่สามารถประกาศการสิ้นสุดโครงการจัดรูปที่ดินในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 8 โครงการ ซึ่งประกอบไปด้วย โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก 1, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดตรัง 1, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครพนม 1, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก 2, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดนครพนม ระยะ 2, โครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่จังหวัดตรัง 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลเชิงพื้นที่ของทุกโครงการที่ได้มาวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ และหาค่าความแม่นยำของแบบจำลอง โดยวิธีการ Logistic Regression ผ่านโปรแกรมทางสถิติ

2. ทำการตัดตัวแปรอิสระที่มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตามทีละหนึ่งตัวแปรเพื่อสังเกตความแม่นยำของแบบจำลอง และเลือกแบบจำลองที่ได้ค่าความแม่นยำสูงสุด

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ตารางที่ 1 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

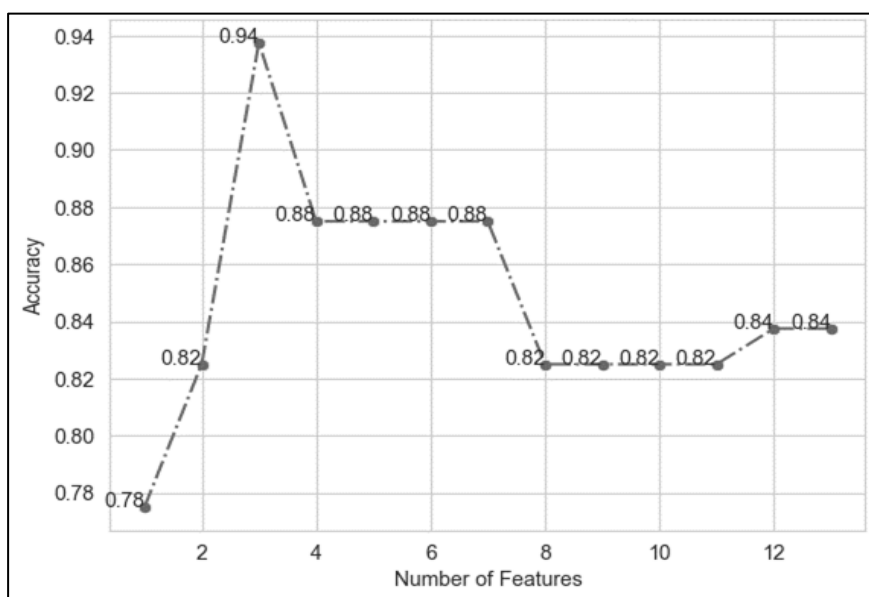
ตัวแปรอิสระ	ค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม
จำนวนแปลงที่ดินในโครงการ (แปลง)	-0.560030509
จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ (ราย)	-0.625584858
พื้นที่ทั้งหมดในโครงการ (ไร่)	-0.435691266
พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ(%)	-0.693186718
อัตราปันส่วนที่ดินเฉลี่ย (%)	-0.501930964
พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ(%)	0.704917945

ตัวแปรอิสระ	ค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม
พื้นที่ที่ดินจัดหาประโยชน์ (%)	-0.361658905
พื้นที่ถนนหลังดำเนินโครงการ (%)	-0.299683732
พื้นที่สวนสาธารณะหลังดำเนินโครงการ (%)	-0.281498969
พื้นที่สาธารณะอื่น ๆ หลังดำเนินโครงการ (%)	-0.606840794
พื้นที่สาธารณะรวมหลังดำเนินโครงการ (%)	-0.615722874
ราคาที่ดินก่อนดำเนินโครงการ (ต่อไร่)	-0.137542098
ราคาที่ดินเพิ่มขึ้น (เท่า)	-0.113885445

ทำการตัดตัวแปรอิสระที่มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตามทีละหนึ่งตัวแปรโดยเริ่มตัดจากค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตามจากน้อยไปมากเพื่อสังเกตความแม่นยำของแบบจำลองและพบว่าแบบจำลองที่มีความแม่นยำที่สูงที่สุดจะใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมด 3 ตัว ได้แก่ จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ

ตารางที่ 2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามของตัวแปรที่ทำให้แบบจำลองมีความแม่นยำที่ 94 เปอร์เซ็นต์ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย

ตัวแปรอิสระ	ค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรตาม
พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ (%)	0.704917945
พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ (%)	-0.693186718
จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ (ราย)	-0.625584858

รูปที่ 2 กราฟเปรียบเทียบจำนวนตัวแปรกับความแม่นยำของแบบจำลอง

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่ทำให้แบบจำลองมีความแม่นยำที่ 94 เปอร์เซ็นต์

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์
Intercept	-46.999
พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ	0.677
พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ	-0.934
จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ	-0.043

แบบจำลองการถดถอยโลจิสติก

$$Prob(event) = \frac{1}{1 + e^{-(-46.999 + 0.677X_1 - 0.934X_2 - 0.043X_3)}} \quad (8)$$

เมื่อ

X_1 คือ พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ

X_2 คือ พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ

X_3 คือ จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ

จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติกสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. จำนวนตัวแปรที่ทำให้แบบจำลองมีความแม่นยำที่ 94 เปอร์เซ็นต์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ และ พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ
2. ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบได้แก่ จำนวนเจ้าของที่ดินในโครงการ และ พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการ หมายความว่า ตัวแปรกลุ่มนี้มีค่ามาก จะส่งผลทำให้อัตราความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินน้อยลง
3. ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกได้แก่ พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินโครงการ หมายความว่า ตัวแปรกลุ่มนี้มีค่ามาก จะส่งผลทำให้อัตราความสำเร็จของโครงการจัดรูปที่ดินมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. พื้นที่ส่วนบุคคลหลังดำเนินการโครงการส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการอย่างมาก ดังนั้นระหว่างการดำเนินการในส่วนของการจัดแปลงที่ดินใหม่นั้น ถ้าหากต้องการเพิ่มโอกาสในความสำเร็จของโครงการ ควรมีการจัดสรรให้ไม่กระทบต่อพื้นที่ส่วนบุคคลมากเกินไป ซึ่งจะสอดคล้องกับการที่ปัจจัยเรื่องอัตราปันส่วนที่ดินเฉลี่ยมีผลต่อความสำเร็จของโครงการอย่างสูงในทางตรงกันข้ามกับความสำเร็จ

2. พื้นที่สาธารณะก่อนดำเนินโครงการส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการรองลงมาเป็นอันดับ 2 ดังนั้นการตั้งกลุ่มเป้าหมายในการจัดทำโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ ควรดูเรื่องพื้นที่สาธารณะก่อนโครงการเป็นหลัก เนื่องจากพื้นที่สาธารณะในที่นี้ รวมถึงทางเข้าออกหรือถนนลูกรังที่ไม่ได้มาตรฐาน ที่เจ้าของที่ดิน

ใกล้เคียงสร้างขึ้นเอง หรือเกิดขึ้นจากการใช้งานเส้นทางนั้นซ้ำๆ ถ้าหากมีพื้นที่ส่วนนี้มาก เจ้าของที่ดินที่อยู่ในพื้นที่ จะไม่ได้ให้ความสำคัญกับโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่มาก เนื่องจากโครงการจะมุ่งเน้นไปที่การสร้างถนนเป็นหลัก

บรรณานุกรม

- กาญจน์เชจร ชูชีพ. (2561). การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression). *Remote Sensing Technical Note*, 5(2018), หน้า 1 - 10.
- เกิดศักดิ์ ยะโสธร. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ด้วยวิธีการจัดรูปที่ดิน. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่. (2548). *แนวความคิดเรื่องการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ คู่มือการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่เล่ม 1*. กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่. (2557). *ภาพรวมโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ 2557*. กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2561). *ราชกิจจานุเบกษา*. เข้าถึงได้จาก: <https://ratchakitcha.soc.go.th>.

แอปพลิเคชันไล่นกพิราบด้วยระบบ IoT

The Application Designed to Deter Pigeons Using IoT Technology

นัทธชนัน เอี่ยมชีวะ¹ ลลิตา หมื่นพันธ์² ภาวัต ฉิมเล็ก³ ศุภชัย คนเที่ยง⁴ พงษ์พิชญ์ เลิศเจริญวุฒา⁵

ธงรบ อักษร⁶ และไพฑูรย์ จิวทั้ง⁷

Natchanan Aiamsew¹ Lalida Hmanpan² Parwat Chimlek³ Suphachai Khonthiang⁴

Phongphit Loescharoenwutha⁵ Thongrob Auxsorn⁶ and Paitoon Ngewtung⁷

นักศึกษา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก¹⁻²

อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก³⁻⁷

E-mail: lalida.h@psru.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันไล่นกพิราบด้วยระบบ IoT และ (2) เพื่อเพิ่มความสะอาดและไม่ก่อความรำคาญของนกพิราบให้แก่ผู้พักอาศัย ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพจากการสอบถามและทำแบบทดสอบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบแอปพลิเคชันไล่นกพิราบระบบเซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหว เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนผู้เข้าห้องพักที่ตำบลบ้านคลองอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน โดยวิธี วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Static) และการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Intercoder agreement) วิเคราะห์ข้อมูลด้วย วิธีอนุมาน (Deductive Method) ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) แอปพลิเคชันไล่นกพิราบด้วยระบบ IoT ที่พัฒนาขึ้นนั้นนำไปใช้ได้และพัฒนาได้จริง เห็นได้จากความคิดเห็นโดยรวมของผู้เข้าทำแบบทดสอบประเมินความพึงพอใจร่วมเกี่ยวกับแอปพลิเคชันไล่นกพิราบด้วยระบบ IoT อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ \bar{X} เท่ากับ 3.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.53 และ (2) เพิ่มความสะอาดและไม่ก่อความรำคาญของนกพิราบให้แก่ผู้พักอาศัยได้รับการตอบรับอย่างดีจากผู้เข้าทำแบบทดสอบประเมินความพึงพอใจโดยรวม

คำสำคัญ: วิธีอนุมาน แอปพลิเคชัน IoT ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Abstract

The objectives of this research are as follows: (1) to develop an IoT pigeon repellent application and (2) to increase cleanliness and not cause nuisance of pigeons to residents. Conduct research by collecting data. Qualitative research from inquiries and tests to assess user satisfaction with the pigeon repellent application system. Motion detection sensor system

The sample group was 30 people who stayed in rooms at Ban Khlong Subdistrict, Mueang District, Phitsanulok Province by analyzing data as well. Data analysis using descriptive statistics (Descriptive Static) and checking consistency between evaluators (Inter coder agreement). Data were analyzed using the Deductive Method. The research results included (1) The developed IoT pigeon repellent application is practical and developed. This can be seen from the overall opinion of the participants in the joint satisfaction assessment test regarding the IoT pigeon repellent application at a high level. With an average satisfaction (\bar{X}) equal to 3.96 and standard deviation (S.D.) Is equal to 0.53 and (2) increase the cleanliness and non-obtrusive nature of pigeons for residents. They were well-received by those taking the overall satisfaction assessment test.

Keywords: Inference method, application, IoT, standard deviation

บทนำ

มูลนกพิราบ มีเชื้อราที่เรียกว่า ‘Cryptococcus neoformans’ เชื้อคริปโตคอคคัส โดยเชื่อดังกล่าวเป็นที่มาของการเกิดโรคต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดโรคร้ายแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้โดยสามารถติดเชื้อได้ผ่าน ‘การสัมผัส’ มูลสัตว์ หรือ ‘การหายใจ’ และสูดดมละอองเชื้อราดังกล่าวเข้าสู่ร่างกายและนกพิราบยังสร้างความรำคาญให้คนพักอาศัยได้ที่พักที่มีนกพิราบมาอาศัยเกาะบริเวณระเบียงหอบ หลังคาหอบพัก ทำให้เกิดความรำคาญแก่ผู้พักอาศัยได้ (โรงพยาบาลศิริรินทร์, 2565)

วิธีไล่นกพิราบในปัจจุบันสามารถทำได้หลายวิธี เชื่อว่าหลายคนไม่ได้ต้องการวางยา ยิง หรือฆ่าให้ต้องรู้สึกรับ แต่ก็ไม่ทนไม่ได้กับกลิ่นเหม็นของมูลนกพิราบ เสียงรบกวนต่าง ๆ ที่สร้างความรำคาญ รวมถึงอีกหลายปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในบ้านได้ สำหรับวิธีไล่นกพิราบให้ออกไปจากบริเวณบ้าน สามารถทำได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง ด้วยอุปกรณ์ไล่นกพิราบ เช่น ดิตตาข่ายพีวีซี, ซิงลวดป้องกัน, แขนวนกปลอมและแขนแผ่นซีดี แต่วิธีการดังกล่าวอาจจะไม่ได้ไล่นกพิราบอย่างถาวรและอาจจะบดบังวิวที่ดีของห้องพักได้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนั้นได้มีการนำเอาระบบ IoT ที่มีเซ็นเซอร์เป็นองค์ประกอบหลักและแอปพลิเคชันมาประยุกต์ใช้กับโทรศัพท์เคลื่อนที่อย่างแพร่หลาย ด้วยราคาอุปกรณ์ที่ไม่สูงมากนัก และความสามารถในการควบคุมอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อัตโนมัติ การติดตั้งระบบแอปพลิเคชันไล่นกพิราบจึงเป็นทางเลือกที่ดีในการแก้ปัญหา

ดังนั้น ผู้จัดทำโครงการจึงมีแนวคิดในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับระบบแอปพลิเคชันไล่นกพิราบนี้ เพื่อช่วยเพิ่มความสะอาดและไม่ก่อความรำคาญให้แก่ผู้พักอาศัยและทรัพย์สินภายในบ้าน โดยการใช้เซ็นเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหว เพื่อตรวจจับความเคลื่อนไหวของนกพิราบและเซ็นเซอร์ส่งเสียงสามารถแจ้งเตือนผ่านแอปพลิเคชันในมือถือ และแจ้งเตือนสถานะผ่านไลน์ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อพัฒนาระบบแอปพลิเคชันไลน์กฟิราบบระบบเซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหว และ(2) เพื่อเพิ่มความสะอาดและไม่ก่อความรำคาญของนกฟิราบให้แก่ผู้พักอาศัย

การทบทวนวรรณกรรม

วริศร์ รัตนนิมิตรและคณะ (2562, น. 38). ทุกวันนี้ Internet of Things (IoT) เป็นส่วนหนึ่งของอินเทอร์เน็ตที่มีอยู่รอบตัวเรา แนวคิด Internet of Thing มีครอบคลุมถึงอุปกรณ์ที่หลากหลายเช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าและเซ็นเซอร์ รวมถึงการใช้งานทางด้านเกษตรกรรม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบติดตั้งระบบควบคุมตรวจสอบอุปกรณ์เซ็นเซอร์ผ่านสมาร์ทโฟนโดยการสื่อสารโดยใช้เครือข่ายไร้สาย Wi-Fi และ Blynk Server เป็นระบบใช้เก็บข้อมูลและรายงานผล โดย ระบบที่ออกแบบมานี้ใช้อุปกรณ์และเซ็นเซอร์ทั้งหมดเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ผ่านไมโครคอนโทรลเลอร์ Node MCU ในการรับข้อมูลจาก Sensors ในการวัดค่าอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ และความชื้นในดิน และ Blynk สามารถสร้างเป็นกราฟของอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ และความชื้นในดิน โดยสามารถดูข้อมูลทั้งหมดได้จากโทรศัพท์มือถือ ด้วยการใช้เทคโนโลยี IoT เพื่อให้การทำเกษตรกรรมมีความชาญฉลาดและเร็วขึ้นการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าด้วยกันแต่ขาดเครื่องมือที่ใช้การพัฒนาวีเคราะห์สภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น แต่ปัจจุบันนั้น ราคาของเครื่องมือ เช่นบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ และ เซนเซอร์ต่าง ๆ มีราคาถูกลง ในการทำจึงเป็นที่มาของการสร้างระบบ เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วของข้อมูลต่าง ๆ อีกทั้งเพื่อเป็นการศึกษาการทำงานการส่งข้อมูล ระหว่างเซนเซอร์ กับ ไมโครคอนโทรลเลอร์ และ ระหว่างไมโครคอนโทรลเลอร์กับเว็บเซิร์ฟเวอร์ อีกทั้งเพื่อจัดทำเป็นต้นแบบในการจัดทำอุปกรณ์อื่น ๆ ในอนาคตอีกด้วย

พสขนัน ศรีโพธิ์ทองและคณะ (2566, น. 33) งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยการออกแบบอุปกรณ์ที่ประยุกต์ใช้อุปกรณ์ตรวจจับควัน และเซนเซอร์ตรวจจับความเคลื่อนไหวของผู้ปฏิบัติงานให้ทำงานร่วมกัน เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจจับควัน ที่ใช้ในการแจ้งเตือนการเกิดเหตุเพลิงไหม้และเซนเซอร์ตรวจจับความเคลื่อนไหวที่ใช้ในการค้นหาผู้ปฏิบัติงานที่ติดอยู่ในอาคารเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบอุปกรณ์โดยการใช้แผ่นอะคริลิกใสทำเป็นกล่องสี่เหลี่ยมที่ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับควันและเซนเซอร์ตรวจจับความเคลื่อนไหว เพื่อให้สามารถกักเก็บควัน และสามารถตรวจจับความเคลื่อนไหวได้โดยทำการทดสอบด้วยการเปิดกล่องอะคริลิกใสออกหนึ่งด้านเป็นการจำลองเหตุการณ์ว่าเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้มีการเปิดช่องเปิดต่าง ๆ เช่น ประตู หน้าต่าง ฯลฯ เพื่อระบายควันไว้ และปิดกล่องอะคริลิกใสทุกด้านเป็นการจำลองเหตุการณ์ว่าเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ในห้องปิดทึบ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพการตรวจจับควัน และตรวจจับความเคลื่อนไหว และทำการทดสอบความแม่นยำในการแจ้งเตือนของระบบตรวจจับควัน และเซนเซอร์ตรวจจับความเคลื่อนไหวโดยการเปิดกล่องอะคริลิกใสด้านหนึ่ง ผลการทดสอบในระยะ 1 - 6 เมตรอุปกรณ์ทั้ง 2 สามารถทำงานร่วมกันได้ดีทุกระยะ มีความแม่นยำในการแจ้งเตือนจากการทดสอบโดยการเดินผ่านเซนเซอร์

ตรวจจับความเคลื่อนไหว 100 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 100 และทำการทดสอบ โดยการปิดกล่องอะคริลิกใตู่กด้าน ในระยะที่ 1- 4 เมตร มีความแม่นยำในการแจ้งเตือนจากการทดสอบโดยการเดินผ่านเซนเซอร์ตรวจจับ ความเคลื่อนไหว 100 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 100 ในระยะที่ 5 เมตร มีความแม่นยำในการแจ้งเตือนจากการ ทดสอบโดยการเดินผ่านเซนเซอร์ตรวจจับความเคลื่อนไหว

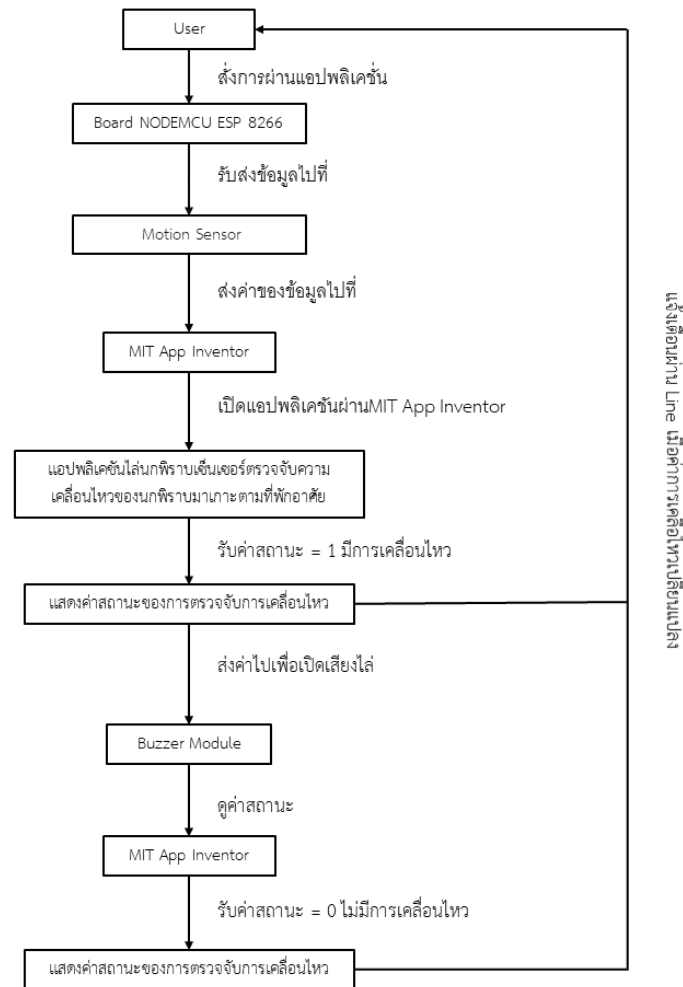
ณัฐภาณินิ ธนอมศรีเดชชัย และคณะ (2564, น. 42) เชื้อ *Cryptococcus neoformans* เป็นเชื้อรา ฉวยโอกาสที่ก่อโรค cryptococcosis ในมนุษย์ มักพบได้ในมูลนกธรรมชาติ เช่น นกพิราบ ผู้วิจัยจึงมี วัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความชุกของเชื้อราชนิดนี้ โดยทำการเก็บมูลนกพิราบจำนวน 300 ตัวอย่าง นำมาตรวจหาเชื้อโดยเฉพาะเลี้ยงบน Sabouraud Dextrose Agar (SDA) ที่ใส่ยา Chloramphenicol ทำการ สุ่มเชื้อที่คาดว่าจะเป็น *Cryptococcus* spp. ซึ่งสามารถคัดแยกเชื้อได้ 136 ไอโซเลท และทำการทดสอบ ปฏิกริยาทางชีวเคมี ได้แก่ การสร้างเอนไซม์ยูรีเอส การสร้างเอนไซม์ฟีนอลออกซิเดส และการสร้างแคปซูล จากการทดลองพบว่ามี 27 ไอโซเลท ที่คาดว่าจะเป็นเชื้อ *C. neoformans* จึงทำการวิเคราะห์ตัวอย่างดังกล่าว ด้วยวิธี Matrix-assisted laser desorption ionization-time of flight massspectrometry (MALDI-TOF MS) เพื่อยืนยันผลการทดสอบปฏิกริยาทางชีวเคมี ผลที่ได้พบว่าเชื้อทั้ง 27 ไอโซเลท เป็นเชื้อ *C. neoformans* คิดเป็นร้อยละ 9 ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความชุกของเชื้อ *C. neoformans* ในมูล นกพิราบ และเป็นฐานข้อมูลทางด้านระบาดวิทยาในการปนเปื้อนของเชื้อราในสิ่งแวดล้อม ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่ายัง ควรส่งเสริมให้มีการจัดการสุขาภิบาลในการกำจัดมูลนกพิราบ เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมและป้องกันการ ติดเชื้อ *C. neoformans* อีกทั้งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบเชื้อราชนิดอื่น ๆ ที่ปนเปื้อนในมูลนกพิราบ เช่น *Lodderomyces* spp. ซึ่งมีรายงานการก่อโรคในมนุษย์ด้วยเหตุนี้ทางผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

เปรม อิงคเวชชากุล และคณะ (2566, น. 48) ด้วยสภาวะปัจจุบันที่มีจำนวนประชากรและนักเรียนที่ เข้าร่วมการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างสูงผู้ปกครองมักไม่สามารถรับนักเรียนของตนเองในเวลาเลิกเรียนได้เนื่องจาก ความยุ่งยากหรือไม่สามารถจัดสรรเวลาให้ได้ซึ่งนำไปสู่การใช้บริการรถรับ-ส่งประจำโรงเรียน เพื่อส่งนักเรียน ไปยังจุดหมายปลายทางอย่างไรก็ตามปัญหาที่นักเรียนถูกลืมในรถยนต์ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องขนานเสนอข่าวอยู่ บ่อยครั้งส่วนใหญ่เกิดจากการประมาทของคนขับรถที่ไม่ตรวจสอบที่นั่งภายในรถเป็นระยะเวลาานานพอหรือ เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในรถที่มีมืดหรืออาจมีมุมอับสายตาทำให้คนขับรถไม่สามารถสังเกตเห็นได้ผลที่ อาจเกิดขึ้นคือเกิดเหตุการณ์ที่นักเรียนถูกลืมในรถบางกรณีอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและสามารถเป็น อันตรายได้รวมถึงการสูญเสียชีวิตได้ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของนักเรียนระหว่างการเดินทางไป และกลับ จากโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนาวิธีการตรวจสอบ และติดตามนักเรียนบน รถรับ-ส่งประจำโรงเรียน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสร้างระบบที่มีประสิทธิภาพและแม่นยำ เพื่อป้องกัน เหตุการณ์ที่นักเรียนถูกลืมไว้ในรถอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการพัฒนาระบบนี้ประกอบด้วยบัตรที่ทำงานร่วมกับ เทคโนโลยี RFID ซึ่งถูกเชื่อมต่อกับเว็บแอปพลิเคชันและอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ผ่านทางเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของ สรรพสิ่งซึ่งระบบนี้ทำงานโดยใช้บัตรที่เปิดใช้งาน RFID ซึ่งเมื่อนักเรียนเข้า หรือออกจากรถบัสระบบจะส่ง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมไปยัง Node MCU ESP8266 โดยใช้โพรโทคอล MQTT เพื่อประมวลผลและจัดเก็บ

เพิ่มเติมในฐานข้อมูล PHP MySQL นอกจากนี้ยังมีการส่งการแจ้งเตือนเวลานักเรียนขึ้นหรือลงรถรับส่งผ่านแอปพลิเคชันไลน์ไปยังครูและผู้ปกครองและยังสามารถดูข้อมูลต่าง ๆ ผ่านเว็บแอปพลิเคชันได้ เพื่อให้มั่นใจว่าครูและผู้ปกครองจะได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการขึ้นและลงจากรถบัสของนักเรียนทันทีส่วนผลการประเมินประสิทธิภาพระบบของผู้เชี่ยวชาญ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความพึงพอใจผู้ใช้งานระบบมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.58 อยู่ในระดับดีมาก

เรือตรีอรุณพล อมาตย (2563, น. 1) อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง เป็นตัวอย่างของการเชื่อมโยงรูปแบบใหม่ระหว่างอินเทอร์เน็ตและวัตถุทางกายภาพในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น ระบบอัตโนมัติภายในบ้าน กระบวนการทางอุตสาหกรรม ระบบสุขภาพของมนุษย์ และการเฝ้าระวังทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง เข้ามายกระดับความสำคัญให้อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของเรา ซึ่งมีทั้งคุณประโยชน์ด้านการอำนวยความสะดวก และข้อก้ำกัมากมายเกี่ยวกับด้านความปลอดภัยในการใช้งานเป็นเวลาหลายทศวรรษแล้วที่ระบบตรวจจับผู้บุกรุกภายในบ้านเป็นส่วนสำคัญของระบบรักษาความปลอดภัยภายในบ้าน อย่างไรก็ตามเทคนิคการตรวจจับการเคลื่อนไหวของผู้บุกรุกเป็นเรื่องยากเนื่องจากคุณลักษณะเฉพาะของอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งเช่น อุปกรณ์ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร ราคาที่สูง เป็นต้น โดยในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้นำเสนอต้นแบบสำหรับระบบตรวจจับผู้บุกรุกภายในบ้านโดยใช้อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งมีวัตถุประสงค์ในการทดสอบหาระยะการตรวจจับความเคลื่อนไหว ตลอดจนระยะที่เหมาะสมที่สามารถตรวจจับความเคลื่อนไหวได้นอกจากนี้ ยังมีการตรวจสอบคุณสมบัติต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงลักษณะการทำงานของเครื่องตรวจจับ ความเคลื่อนไหวอินฟราเรดแบบพาสซีฟรายละเอียดของการทำงานของเครื่องตรวจจับความเคลื่อนไหวอินฟราเรดแบบพาสซีฟว่ามีพื้นที่ครอบคลุมการตรวจจับการเคลื่อนไหวของผู้บุกรุกในบ้านเพียงใด การประเมินเบื้องต้นของระบบตรวจจับความเคลื่อนไหวอินฟราเรดแบบพาสซีฟได้ดำเนินการเพื่อประเมินการตรวจจับการทำงาน ระบบสามารถทำงานการตรวจจับการเคลื่อนไหวรายวันโดยอัตโนมัติให้การตรวจจับผู้บุกรุกระยะทางและมุมของสถานการณ์ที่หลากหลายและตำแหน่งที่ทำการติดตั้งระบบเฝ้าระวังความเจริญด้านเทคโนโลยีในปัจจุบันที่พัฒนาไปอย่างก้าวหน้าและการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้คนที่สามารถทำได้อย่างง่ายดาย

กรอบแนวคิด

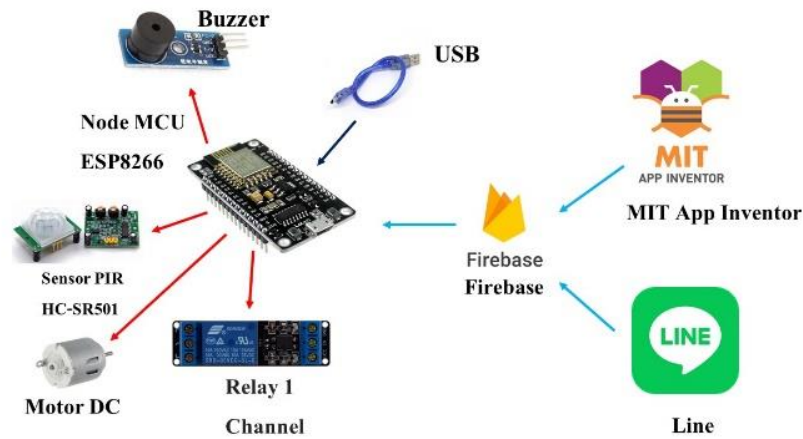

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการสร้างระบบ

ระเบียบวิธีการวิจัย

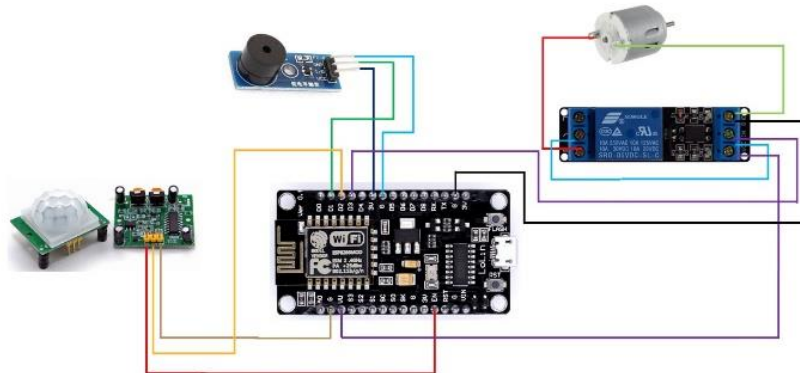
ขั้นตอนที่ 1: ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเซ็นเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวของนกพิราบ เพื่อใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2: นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์การทำงานของระบบและความต้องการที่มีจากระบบ รวมทั้งความน่าจะเป็นในการดำเนินการวิจัย ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ออกแบบวงจรการทำงาน

ขั้นตอนที่ 3: ทำการออกแบบระบบเซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวของนกพิราบ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตามที่ได้วางแผนไว้ จากนั้นจึงนำอุปกรณ์มาเชื่อมต่อเข้าด้วยกัน ซึ่งได้แก่ Node MCU ESP8266, PIR Module HC-SR501 และ Buzzer ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 วงจรการทำงาน

ขั้นตอนที่ 4: นำระบบที่ได้ออกแบบไว้มาทบทวนเพื่อพัฒนาโปรแกรม โดยใช้โปรแกรม Arduino IDE ในการเขียนโปรแกรม เพื่ออัปโหลดลงบอร์ด Arduino ดังรูปที่ 3 และใช้โปรแกรม MIT App Inventor ในการสร้างแอปพลิเคชัน ดังรูปที่ 4 เพื่อให้ได้หน้าแอปพลิเคชัน ดังรูปที่ 5 โดยใช้ Firebase ในการเก็บข้อมูลค่าของเซนเซอร์

ขั้นตอนที่ 6: เมื่อทำการทดสอบระบบจนมั่นใจว่าสามารถทำงานได้จริง และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ระบบแล้ว จึงนำระบบที่พัฒนาจนสมบูรณ์มาติดตั้ง เพื่อเริ่มใช้งานในสถานการณ์จริง

ขั้นตอนที่ 7: หลังจากระบบได้ถูกนำไปใช้งานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้พัฒนาระบบจำเป็นต้องบำรุงรักษาระบบ โดยดำเนินการติดตามและแก้ไขให้ถูกต้อง หากพบข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องจากการทำงานของระบบงานใหม่ และทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจโดยการสร้างแอปพลิเคชันไลน์กฟิราบด้วยระบบ IoT จะใช้รูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อวัดระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อแอปพลิเคชันไลน์กฟิราบด้วยระบบ IoT โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Static) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n} \quad (1)$$

เมื่อ \bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\sum x$ คือ ค่าผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S. D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}} \quad (2)$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x คือ ข้อมูล

\bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ตารางที่ 1 การประเมินความพึงพอใจ ด้านโครงสร้าง

ด้านโครงสร้าง	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1) ความแข็งแรงของอุปกรณ์	3.97	0.55	มาก
2) ขนาดของอุปกรณ์	4.13	0.67	มาก
3) ความทนทานของวัสดุที่ใช้	4.03	0.48	มาก
รวม	4.04	0.57	มาก

ตารางที่ 2 การประเมินความพึงพอใจ ด้านการใช้งาน

ด้านการใช้งาน	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4) ความสะดวกการใช้งาน	3.90	0.60	มาก
5) ความปลอดภัยของอุปกรณ์	3.77	0.50	มาก
6) ระยะเวลาการทำงาน	3.90	0.60	มาก
รวม	3.93	0.56	มาก

ตารางที่ 3 การประเมินความพึงพอใจ ด้านความคุ้มค่า

ด้านความคุ้มค่า	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
7) สามารถใช้งานได้จริง	4.07	0.51	มาก
8) ระยะเวลาที่ใช้ในการทำ	3.80	0.54	มาก
9) ราคาวัสดุอุปกรณ์	4.03	0.31	มาก
รวม	3.97	0.46	มาก
โดยรวม	3.96	0.53	มาก

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปล ความหมาย ค่าเฉลี่ย ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 - 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 - 4.50 หมายความว่า ระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 - 3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 - 2.50 หมายความว่า ระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 - 1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

จากตารางที่ 1 ความพึงพอใจด้านโครงสร้างสรุปได้ว่าความพึงพอใจด้านโครงสร้างของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วสรุปได้ว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างแอปพลิเคชันเล่นเกมพินิจด้วยระบบ IoT มีความแข็งแรง ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.55) ความแข็งแรงของแอปพลิเคชันเล่นเกมพินิจด้วยระบบ IoT ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.55) ขนาดของแอปพลิเคชันเล่นเกมพินิจด้วยระบบ IoT ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.67) ความทนทานของวัสดุที่ใช้ ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจด้านการใช้งาน สรุปลงได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจด้านการใช้งานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วสรุปลงว่า ความสะดวกในการใช้งานของแอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47) ความปลอดภัยของแอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.50) ระยะเวลาการทำงานของแอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

จากตารางที่ 3 ความพึงพอใจด้านความคุ้มค่า สรุปลงได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ ด้านความคุ้มค่าส่วนใหญ่มีความเห็นรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วสรุปลงได้ว่าแอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT สามารถใช้งานได้จริง ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.51) ระยะเวลาที่ใช้ในการทำแอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.54) ราคาวัสดุอุปกรณ์ในการทำแอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.31) ตามลำดับ แบบประเมินความพึงพอใจแอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT ได้พัฒนาขึ้น พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมีการประเมินทั้งหมด 3 ด้าน ด้านโครงสร้าง ด้านการใช้งาน และด้านความคุ้มค่า รวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.53) ทำให้แอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT สามารถนำไปใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามจึงควรที่จะมีการพัฒนาแอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT ต่อไปในอนาคต เพื่อช่วยให้การทำงานของแอปพลิเคชันไลน์กพิราบด้วยระบบ IoT มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

จากตารางที่ 1-3 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้งานของระบบเซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวของนกพิราบความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณา รายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านโครงสร้างอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.53) และด้านการใช้งาน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ โดยคำนวณจากกลุ่มตัวอย่าง ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน โดยค่า \bar{X} คือค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ S.D คือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

อภิปรายผลแบบประเมินความพึงพอใจระบบเซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวที่ได้พัฒนาขึ้น พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมีการประเมินทั้งหมด 3 ด้าน ด้านโครงสร้าง ด้านการใช้งาน และด้านความคุ้มค่ารวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.53) ทำให้ระบบเซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวสามารถนำไปใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามจึงควรที่จะมีการพัฒนาระบบเซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวต่อไปในอนาคต เพื่อช่วยให้การทำงานของระบบแจ้งเตือนภัยผู้บุกรุกมีประสิทธิภาพที่มากขึ้น

สรุป

จากการพัฒนาระบบเซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวของนกพิราบได้ทำการทดสอบระบบก่อนนำไปใช้งานจริง เมื่อทดสอบระบบเสร็จสิ้นแล้ว จึงได้นำระบบเซนเซอร์ตรวจจับการเคลื่อนไหวของนกพิราบไปติดตั้ง และทำการทดสอบคุณภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้งานโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ใช้งานที่เป็น

ประชาชนที่อาศัยอยู่ตำบลบ้านคลอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง พบว่าผู้ใช้งานมีการประเมินคุณภาพในการใช้งานระบบโดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในการใช้งานระบบโดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยแอปพลิเคชันไลน์กฟิราบด้วยระบบ IoT ประสบความสำเร็จไปด้วยดี เป็นเพราะได้รับการชี้แนะในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นความรู้และแนวทางในการทำงาน รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์และสถานที่ตลอดจนความเอาใจใส่ และการให้ปรึกษาเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณอาจารย์ ไพฑูรย์ จิวทั้ง ที่ได้ให้คำปรึกษาและสนับสนุน รวมทั้งอาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่คอยให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้และ ขอขอบพระคุณภาควิชาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานและทดลองของแอปพลิเคชันไลน์กฟิราบด้วยระบบ IoT มีข้อเสนอแนะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ระบบสั่งงานเสียงสั่งการของระบบอาจจะยังดิ่งไม่พอต้องเพิ่มตัวเซ็นเซอร์
2. ควรต่อสัญญาณ WiFi ในพื้นที่ที่ใช้งานได้ตลอดเวลา จะทำให้ไม่เกิดปัญหาในการเชื่อมต่ออุปกรณ์ฮาร์ดแวร์กับหน้าเว็บแอปพลิเคชัน
3. เพิ่มแขนกลเข้ามาช่วยด้วยอาจจะทำให้ระบบมีประสิทธิภาพการทำงานมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ณัฐภาณินิ ธนอมศรีเดชชัย, ศุภลักษณ์ สุมาลีและคณะ. (2564,กรกฎาคม - ธันวาคม). ความชุกของเชื้อรา *Cryptococcus neoformans* จากมูลนกฟิราบในบางแสน จังหวัดชลบุรี ด้วยเทคนิค MALDI-TOF Mass Spectrometry. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 16(2), หน้า 42-52.
- เปรม อิงคเวชชากุล และ กิตติคุณ บุญเกิด. (2566,มกราคม-เมษายน). ระบบจอตลอดอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง. *วารสารเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี*, 4(1), หน้า 15-28.
- พสชนัน ศรีโพธิ์ทอง และ วสุรัตน์บุญเพ็ง. (2564,มกราคม – มิถุนายน). การการศึกษาการอพยพหนีไฟในสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิโดยใช้โปรแกรมทางพลศาสตร์อค์คิภัย. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 2(1), หน้า 34-47.
- โรงพยาบาลศิครินทร์. (2565). *โรคที่มากับ ‘นกฟิราบ’ พาหะอันตรายร้ายแรงถึงสมอง*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sikarin.com>.

วรวิศร์ รัตนนิมิตร์, วุฒิชัย เกษพานิช, และสุทธิลักษณ์ ชุนประวีติ. (2562, มิถุนายน). การติดตั้งเซิร์ฟเวอร์สำหรับตรวจสอบข้อมูลสมาร์ตฟาร์มผ่านแอปพลิเคชันโทรศัพท์มือถือ. *วารสารเทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อม*, 1(1), หน้า 38-42.

อรรถพล อมาตยกุล. (2564). ระบบแจ้งเตือนผู้บุกรุกด้วยอุปกรณ์ตรวจจับความเคลื่อนไหวอินฟราเรดแบบพาสซีฟบนพื้นฐานของอินเทอร์เน็ทของสรรพสิ่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมดิจิทัลเทคโนโลยี, กรุงเทพมหานคร.

แอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล

An Application for Measuring Water Temperature Suitable for Nile Tilapia

วรภัทรา บุตรรักษ์¹ เอกชัย ฉิมเทศ² ภาวัต ฉิมเล็ก³ ศุภชัย คนเที่ยง⁴

พงษ์พิชญ์ เลิศเจริญวุฒา⁵ ธงรบ อักษร⁶ และไพฑูรย์ จิวทั้ง⁷

Woraphattha Butrak¹ Aekkachai Chimtes² Parwat Chimlek³ Suphachai Khonthiang⁴ Phongphit

Loescharoenwutha⁵ Thongrob Auxsorn⁶ and Paitoon Ngewtung⁷

นักศึกษา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก¹⁻²

อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก³⁻⁷

E-mail:woraphattha.b@psru.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล และ (2) เพื่อวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลในการดำรงชีวิต การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและใช้วิธีการศึกษาแบบ วิเคราะห์ด้วยวิธีการอุปมาน (Inductive Method) โดยผู้ใช้งานระบบแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Static) และการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Intercoder agreement) ผลการศึกษาประกอบด้วย แอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล พบว่าความคิดเห็นโดยรวมของผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ \bar{X} เท่ากับ 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.53 โดยพิจารณาในแต่ละด้านมีทั้ง ด้านความคุ้มค่า ด้านการใช้งาน ด้านโครงสร้าง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า (1) แอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล ที่พัฒนาขึ้นนั้นนำไปใช้ได้จริง และ (2) สามารถวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลในการดำรงชีวิตได้รับการตอบรับอย่างดีจากผู้เข้าร่วมโดยรวมแล้ว ประสิทธิภาพของโครงสร้างในระดับสูงตามความคิดเห็นที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง

คำสำคัญ: การแจ้งเตือน แอปพลิเคชัน ปลานิล

Abstract

This study aims (1) to develop an application to measure water temperature to be suitable for tilapia. Using a water temperature sensor A notification system has been created through an application on the phone. Including being able to notify the status via Line

(2) to measure the water temperature to be suitable for tilapia. Tilapia is a live freshwater fish of the appropriate water temperature from 25°C–32°C degrees Celsius, but in temperatures lower than 10°C degrees Celsius, it was found that tilapia were unable to adapt quickly. and does not grow well This study is qualitative research and uses a method of study. Analyzed using the Inductive Method by users of the temperature measurement application system Minimize water to suit tilapia. The sample group was 30 people from Phan Sao Subdistrict, Bang Rakam District, Phitsanulok Province. Data were also analyzed. Data analysis using descriptive statistics and checking consistency between evaluators (Intercoder agreement). The results of the study include: An application to measure water temperature to be appropriate for tilapia found that The participants' overall opinion of the application for measuring water temperature to suit tilapia, was very high, with a mean satisfaction (\bar{X}) equal to 3.96 and standard deviations (SD) equal to 0.53, considering each aspect both Value aspect Usage aspect Structural aspect Research results indicate that (1) the application measures water temperature to suit tilapia. The developed was practical and (2) the measurement of water temperature appropriate to the tilapia for living was well received by the participants as a whole, the high level of structural performance according to the feedback received from the sample

Keywords: Notification, application, tilapia

บทนำ

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงกว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา โดยปลาที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจที่มีผลผลิตเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทยคือ ปลานิล สภาพอากาศและอุณหภูมิที่มีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องคอยดูให้เหมาะสม อาจทำให้เกิดผลกระทบอย่างยิ่งในด้านการผลิตอาหารซึ่งการเพาะเลี้ยงปลานิลเป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศอย่างชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลี้ยงปลานิล คุณภาพน้ำในบ่อปลาที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของปลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำเป็นตัวบ่งบอกถึงความเหมาะสมของการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ การเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเฉียบพลัน เช่นอากาศร้อนจัดติดต่อกัน แล้วมีฝนตกติดต่อกัน อาจทำให้อุณหภูมิของน้ำในรอบวันแตกต่างกันมากทำให้ปลาเกิดการน็อคน้ำ ส่งผลทำให้ปลาตายได้ตามธรรมชาติแล้วปลานิลชอบอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นฝูง (ยกเว้นเวลาสืบพันธุ์) ตามแม่น้ำ ลำคลอง ที่เป็นแหล่งน้ำจืดแต่สามารถนำไปเลี้ยงในบริเวณที่เป็นน้ำกร่อยได้ เนื่องจากมีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้ดีสามารถมีชีวิตอยู่ได้ในช่วงการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิที่เหมาะสมคือตั้งแต่ 25°C

-32°C องศาเซลเซียสแต่ในอุณหภูมิที่ต่ำกว่า 10°C องศาเซลเซียส พบว่าปลานิลปรับตัวไม่ทัน และเจริญเติบโตได้ไม่ดี ปัจจุบันนั้นได้มีการนำเอาระบบเซ็นเซอร์และแอปพลิเคชัน มาประยุกต์ใช้กับโทรศัพท์เคลื่อนที่อย่างแพร่หลาย และความสามารถในการควบคุมอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อัตโนมัติ การติดตั้งระบบแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิให้เหมาะสมกับปลานิล

ดังนั้น ผู้จัดทำโครงการจึงมีแนวคิดในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิให้เหมาะสมกับปลานิล เพื่อช่วยให้ทราบอุณหภูมิที่เหมาะสมกับการเลี้ยงปลานิล โดยการใช้เซ็นเซอร์วัดอุณหภูมิสามารถแจ้งเตือนผ่านแอปพลิเคชันในมือถือ และแจ้งเตือนสถานะผ่านไลน์ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อพัฒนาระบบแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิให้เหมาะสมกับปลานิลและแสดงค่าสถานะต่าง ๆ แสดงผลบนแอปพลิเคชัน (2) เพื่อวัดอุณหภูมิให้เหมาะสมกับปลานิลในการดำรงชีวิต

การทบทวนวรรณกรรม

สุโหลหมาน หมาดโหยด และคณะ (2562) เทคโนโลยีดิจิทัลแบบเรียลไทม์เพื่อการจัดการฟาร์มเลี้ยงปลานิลในกระชัง กรณีศึกษากระชังตักอาหารปลาอัจฉริยะคำนวณต้นทุนและผลตอบแทน การเลี้ยงปลาผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ นำเสนอกระชังตักอาหารปลาอัจฉริยะคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีดิจิทัลแบบเรียลไทม์เพื่อการจัดการฟาร์มเลี้ยงปลานิลในกระชัง ควบคุมการทำงานด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์สามารถแยกการวิเคราะห์แต่ละกระชังโดย ไม่จำกัดจำนวนกระชัง เพียงใช้ปุ่มกดระบุลำดับกระชังได้อย่างอิสระ

กิตติศักดิ์ โอมาก และธนโชติ พรบุญญานนท์ (2564) การตรวจสอบและการควบคุมของระบบเลี้ยงปลาอัจฉริยะคอยรักษาระดับน้ำของบ่อเลี้ยง คอย ตรวจสอบความสะอาดของน้ำ (ไม่ให้น้ำเกิดการเน่าเสีย ไม่ให้น้ำมีฤทธิ์เป็นกรดหรือเบสมากเกินไป ไม่ให้น้ำมี ปริมาณก๊าซออกซิเจนน้อยเกินไป) และสาเหตุอื่น ๆ อีกมากมายที่ทำให้การทำประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำนั้นมี ความยุ่งยาก ได้ทดลองเกี่ยวกับการใช้เซ็นเซอร์(Sensor) หลายชนิด เช่น เซ็นเซอร์วัดระดับน้ำ (Water level sensor) เซ็นเซอร์วัดความเป็นกรดเบสของน้ำ (pH sensor) และเซ็นเซอร์วัดปริมาณก๊าซออกซิเจนที่ละลายอยู่ในน้ำ (Dissolved Oxygen sensor) จากนั้นจะ ส่งผ่านข้อมูลที่เซ็นเซอร์วัดได้โดยใช้ไมโครคอนโทรลเลอร์(Microcontroller) (ทางผู้จัดทำใช้ Arduino) ผ่าน การส่งแบบไร้สายเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และระบบนี้จะมีการป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อควบคุม (Control) ให้ระดับน้ำอยู่ในระดับที่ต้องการ (Set point) (ถ้าระดับน้ำต่ำก็จะใช้ปั๊ม (Pump) ทำการสูบน้ำจาก ภายนอกเติมกลับเข้ามา เป็นต้น)

สุรเทพ แป้นเกิดและคณะ (2566, น. 61) การพัฒนาเครื่องควบคุมตู้ปลาอัตโนมัติด้วยไอโอทีเพื่อเพิ่มความสะดวกในการควบคุมปริมาณการให้อาหาร และลดเวลาการเฝ้าสังเกตปลา เครื่องควบคุมที่พัฒนาขึ้น

ประกอบด้วยสองส่วนหลักคือ 1) เครื่องควบคุมตู้ปลาอัตโนมัติ และ 2) แอปพลิเคชันการใช้งานเครื่องให้อาหารปลา วัดคุณภาพของน้ำ และระบบเฝ้าสังเกตพฤติกรรม โดยเครื่องควบคุมตู้ปลาอัตโนมัติการออกแบบเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ไมโครคอนโทรลเลอร์ node MCU ระบบ servo motor ปลอ่ยอาหารชุดเซ็นเซอร์วัดระดับอาหารชุดเซ็นเซอร์ตรวจจับคุณภาพน้ำ TDS และชุดโมดูลกลิ้ง ส่วนแอปพลิเคชันการให้อาหารออกแบบใน 2 ฟังก์ชัน คือ การควบคุมด้วยตนเองและระบบอัตโนมัติโดยแอปพลิเคชันให้อาหารปลาแบบ 3 เวลา เครื่องควบคุมนี้สื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเซิร์ฟเวอร์ Blynk การทดลองพบว่าประสิทธิภาพในการให้อาหารปลาใน 3 เวลาไม่มีความผิดพลาด และอาหารที่ปลอ่ยในแต่ละครั้งมีปริมาณ 1 กรัม คิดเป็น 81 เปอร์เซ็นต์ซึ่งเป็นปริมาณที่พอเหมาะสำหรับการกินอาหารของปลา ดังนั้น เครื่องควบคุมตู้ให้อาหารปลาอัตโนมัติด้วยไอโอทีสามารถใช้เป็นต้นแบบเครื่องให้อาหารปลา และประยุกต์ใช้สำหรับผลิตภัณฑ์การผลิตเชิงพาณิชย์ได้

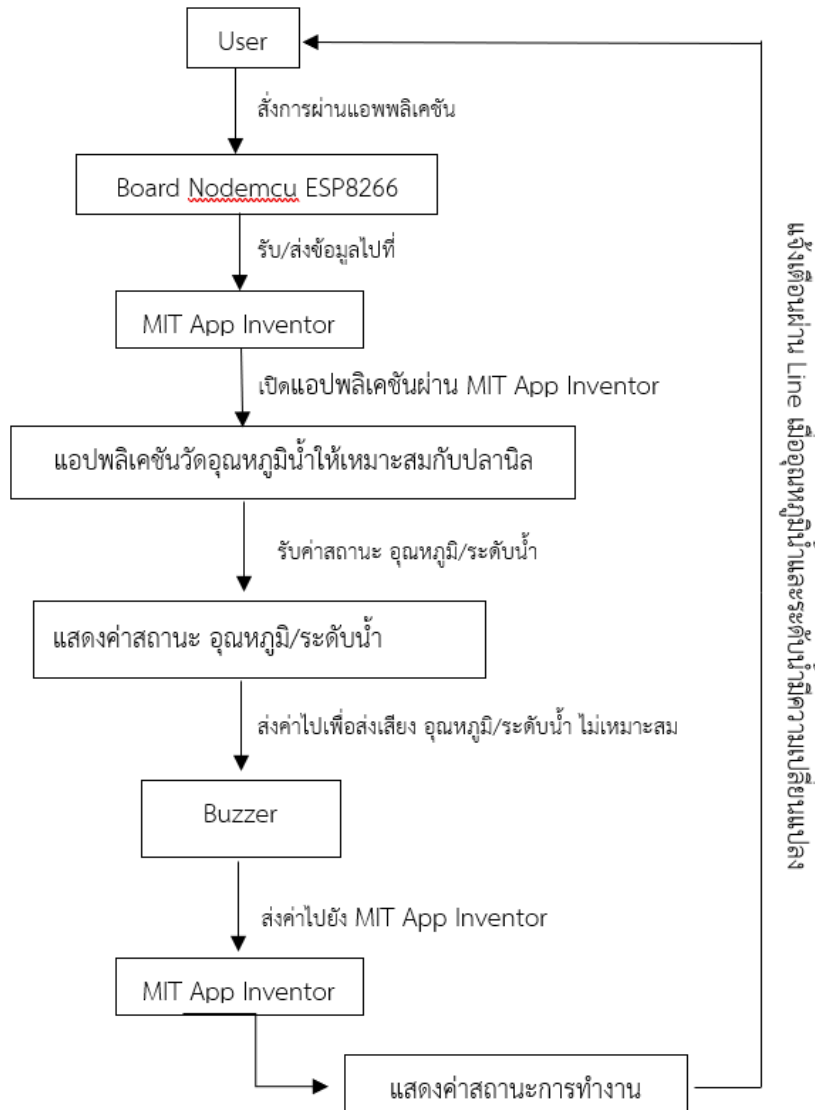
ทรงศักดิ์ มีสิทธิ์ และคณะ (2566, น. 39) เครื่องมือตรวจวัดเพื่อบันทึกอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ในโรงเลี้ยงไหมพันธุ์พื้นบ้าน ที่สามารถแสดงผลบนสมาร์ตโฟนเป็นส่วนช่วยให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมสามารถควบคุมคุณภาพของผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตัวเครื่องวัดฯ นี้มีราคาต้นทุนต่ำกว่าเครื่องวัดฯ ในท้องตลาดแต่ให้ประสิทธิภาพใกล้เคียงกับเครื่องจากต่างประเทศ โดยเครื่องวัดฯ มีอุปกรณ์และส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ไมโครคอนโทรลเลอร์ NodeMCU ESP8266 WiFi ระบบเซ็นเซอร์วัดอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ (DHT11) ระบบจะแสดงผลบน Google Sheet ในงานนี้วิจัยได้ทำการทดลองในโรงเลี้ยงหนอนไหมระบบปิด โดยห้องมีขนาด 3 x 4 เมตร โดยการทดสอบประสิทธิภาพเครื่องใช้เวลาทดสอบ 7 วัน โดยใช้วิธีทดสอบการอ่านค่าอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์จากตัวเครื่องที่พัฒนาเปรียบเทียบกับเซ็นเซอร์ของเครื่องวัดอุณหภูมิและความชื้น

ปิยะณัฐ ปลอดภัย และสุภารัตน์ ชัยกิตติภรณ์ (2565, น. 39). การประยุกต์ใช้โกลด์แอป และการแจ้งเตือนทางไลน์สำหรับตรวจสอบบับันจันภายในบริษัทผลิตปุ๋ยเคมีแห่งหนึ่ง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยโปรแกรมโกลด์แอป การแจ้งเตือนด้วยไลน์ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งานแอปพลิเคชันตรวจสอบบับันจัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการทดลอง พบว่า แอปพลิเคชันตรวจสอบบับันจันช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลการตรวจสอบบับันจันได้ และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความสะดวกในการติดตามข้อมูลการตรวจสอบการใช้งานบับันจันผ่านระบบออนไลน์ สามารถตรวจสอบการทำงานผ่านไลน์ได้ตลอดเวลา

ชัยยงค์ เสริมผล และคณะ (2565, น. 187) ระบบเกษตรแนวตั้งควบคุมผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน การสร้างชุดต้นแบบระบบการปลูกพืชแนวตั้งที่สามารถควบคุมผ่านแอปพลิเคชันสมาร์ตโฟนได้ ชุดต้นแบบนี้จะมีการพัฒนาระบบควบคุมการทำงานของปั้มน้ำสำหรับการรดน้ำและให้อาหารพืช ซึ่งทำให้สามารถนำไปควบคุมค่าความเหนียวนำกระแสไฟฟ้า ค่าความเป็นกรด-ด่างของน้ำให้อยู่ในระดับที่พืชต้องการ นอกจากนี้ยังมีการให้แสงเพื่อใช้ในการสังเคราะห์แสงทดแทนแสงจากธรรมชาติ โดยระบบที่นำเสนอจะ

ควบคุมเซนเซอร์เพื่อวัดค่าต่าง ๆ ผ่านบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์และสามารถแสดงค่า รวมทั้งควบคุมการทำงานของระบบ

กรอบแนวคิด

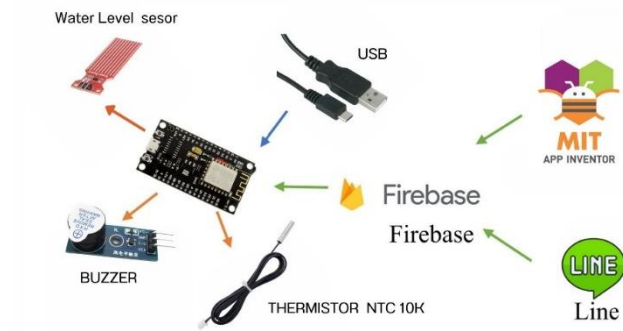

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการสร้างระบบ

ระเบียบวิธีการวิจัย

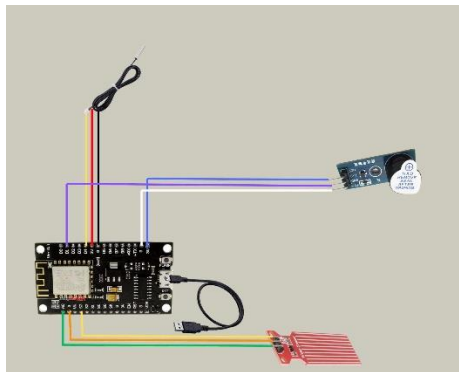
ขั้นตอนที่ 1: ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเซนเซอร์ตรวจจับวัดอุณหภูมิ/ระดับน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลเพื่อใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2: นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์การทำงานของระบบและความต้องการที่มีจากระบบ รวมทั้งความน่าจะเป็นในการดำเนินการวิจัย ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ออกแบบวงจรการทำงาน

ขั้นตอนที่ 3: ทำการออกแบบระบบวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตามที่ได้วางแผนไว้ จากนั้นจึงนำอุปกรณ์มาเชื่อมต่อเข้าด้วยกัน ซึ่งได้แก่ NodeMCU V3 Lua WIFI Module ESP8266 Arduino, Thermistor NTC 10 K / B3950, Water Sensor for MJT, Soil Moisture Sensor Module, USB และ Buzzer ดังรูปที่ 3

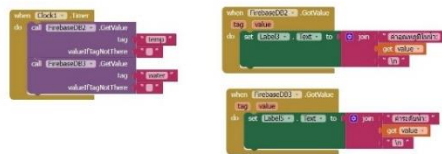

รูปที่ 3 วงจรการทำงาน

ขั้นตอนที่ 4: นำระบบที่ได้ออกแบบไว้มาทบทวนเพื่อพัฒนาโปรแกรม โดยใช้โปรแกรม Arduino IDE ในการเขียนโปรแกรม เพื่ออัปโหลดลงบอร์ด Arduino ดังรูปที่ 3 และใช้โปรแกรม MIT App Inventor ในการสร้างแอปพลิเคชัน ดังรูปที่ 4 เพื่อให้ได้หน้าแอปพลิเคชัน ดังรูปที่ 5 โดยใช้ Firebase ในการเก็บข้อมูลค่าของเซนเซอร์

รูปที่ 4 โปรแกรม Arduino IDE ในการเขียนโปรแกรม

รูปที่ 5 โปรแกรม MIT App Inventor ในการสร้างแอปพลิเคชัน

รูปที่ 6 โปรแกรมแอปพลิเคชัน MIT App Inventor

ขั้นตอนที่ 5: ทดสอบเซนเซอร์วัดอุณหภูมิ น้ำ ก่อนที่จะนำระบบไปใช้งานจริง โดยทดสอบเบื้องต้นด้วยการสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมา เพื่อตรวจสอบการทำงานของระบบงาน หากพบข้อผิดพลาดจึงทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 6: เมื่อทำการทดสอบระบบจนมั่นใจว่าสามารถทำงานได้จริง และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ระบบแล้ว จึงนำระบบที่พัฒนาจนสมบูรณ์มาติดตั้ง เพื่อเริ่มใช้งานในสถานการณ์จริง

ขั้นตอนที่ 7: หลังจากระบบได้ถูกนำไปใช้งานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้พัฒนาระบบจำเป็นต้องบำรุงรักษาระบบ โดยดำเนินการติดตามและแก้ไขให้ถูกต้อง หากพบข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องจากการทำงานของระบบงานใหม่ และทำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจโดยการสร้างระบบแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิ น้ำให้เหมาะสมกับแพลานิลด้วยระบบ IOT จะใช้รูปแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อวัดระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิ น้ำให้เหมาะสมกับแพลานิลโดยทำการวิเคราะห์

ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Static) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n} \quad (1)$$

เมื่อ \bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\sum x$ คือ ค่าผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S. D. = \sqrt{\frac{\sum x - x^2}{n-1}} \quad (2)$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x คือ ข้อมูล

\bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ตารางที่ 1 การประเมินความพึงพอใจ ด้านโครงสร้าง

ด้านโครงสร้าง	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1) ความแข็งแรงของอุปกรณ์	3.97	0.55	มาก
2) ขนาดของอุปกรณ์	4.13	0.67	มาก
3) ความทนทานของวัสดุที่ใช้	4.03	0.48	มาก
รวม	4.04	0.57	มาก

ตารางที่ 2 การประเมินความพึงพอใจ ด้านการใช้งาน

ด้านการใช้งาน	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4) ความสะดวกการใช้งาน	3.90	0.60	มาก
5) ความปลอดภัยของอุปกรณ์	3.77	0.50	มาก
6) ระยะเวลาการทำงาน	3.90	0.60	มาก
รวม	3.93	0.56	มาก

ตารางที่ 3 การประเมินความพึงพอใจ ด้านความคุ้มค่า

ด้านความคุ้มค่า	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
7) สามารถใช้งานได้จริง	4.07	0.51	มาก
8) ระยะเวลาที่ใช้ในการทำ	3.80	0.54	มาก
9) ราคาวัสดุอุปกรณ์	4.03	0.31	มาก
รวม	3.97	0.46	มาก
โดยรวม	3.96	0.53	มาก

แบบประเมินความพึงพอใจระบบเซนเซอร์วัดอุณหภูมิน้ำที่ได้พัฒนาขึ้น พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมีการประเมินทั้งหมด 3 ด้าน ด้านโครงสร้าง ด้านการใช้งาน และด้านความคุ้มค่า รวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.53) ทำให้ระบบเซนเซอร์วัดอุณหภูมิน้ำสามารถนำไปใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแต่อย่างไรก็ตามจึงควรที่จะมีการพัฒนาระบบเซนเซอร์วัดอุณหภูมิน้ำต่อไปในอนาคต เพื่อช่วยให้การทำงานของระบบแอพลิเคชันวัดอุณหภูมิให้เหมาะสมกับแพลานิลให้มีประสิทธิภาพที่มากขึ้น

จากตารางที่ 1-3 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้งานของระบบแอพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับแพลานิลมีคามคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณา รายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านโครงสร้างอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.04$, S.D.=0.57) รองลงมาคือด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D.=0.53) และด้านการใช้งาน ($\bar{X} = 3.93$, S.D.=0.56) ตามลำดับ โดยคำนวณจากกลุ่มตัวอย่าง ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน โดยค่า \bar{X} คือค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ S.D คือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปล ความหมาย ค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 - 5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 - 4.50 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 - 3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 - 2.50 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 - 1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

จากตารางที่ 1 ความพึงพอใจด้านโครงสร้างสรุปได้ว่าความพึงพอใจด้านโครงสร้างของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วสรุปได้ว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลมีความแข็งแรง ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.55) ความแข็งแรงของแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล $\bar{X} = 3.97$, S.D.=0.55) ขนาดของแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= 0.67) ความทนทานของวัสดุที่ใช้ ($\bar{X} = 4.03$, S.D.= 0.48) ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจด้านการใช้งาน สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจด้าน การใช้งานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D.= 0.56) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อแล้วสรุปว่า ความสะดวกในการใช้งานของแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล ($\bar{X} = 4.67$, S.D.= 0.47) ความปลอดภัยของแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล ($\bar{X} = 3.77$, S.D.= 0.50) ระยะเวลาการทำงานของแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล ($\bar{X} = 3.90$, S.D.= 0.60) ตามลำดับ

จากตารางที่ 3 ความพึงพอใจด้านความคุ้มค่า สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ ด้านความคุ้มค่าส่วนใหญ่มีความเห็นรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.46) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อแล้วสรุปได้ว่าแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลสามารถใช้งานได้จริง ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.51) ระยะเวลาที่ใช้ในการทำแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.54) ราคาวัสดุอุปกรณ์ ในการทำแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิล ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.31) ตามลำดับ แบบประเมินความพึงพอใจแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลได้พัฒนาขึ้น พบว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมีการประเมินทั้งหมด 3 ด้าน ด้านโครงสร้าง ด้านการใช้งาน และด้านความ คุ้มค่า รวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 0.53) ทำให้แอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลสามารถนำไปใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามจึงควรที่จะมีการพัฒนาแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลต่อไปในอนาคต เพื่อช่วยให้การทำงานของแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

สรุป

จากการพัฒนาระบบวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลได้ทำการทดสอบระบบก่อนนำไปใช้งานจริง เมื่อทดสอบระบบเสร็จสิ้นแล้ว จึงได้นำระบบเซนเซอร์วัดอุณหภูมิน้ำไปติดตั้ง และทำการทดสอบคุณภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้งานโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ใช้งานที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง พบว่าผู้ใช้งานมีการประเมินคุณภาพในการใช้งานระบบโดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในการใช้งานระบบโดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลด้วยระบบ IOT ประสบความสำเร็จไปด้วยดี เป็นเพราะได้รับการชี้แนะในเรื่องต่าง ๆ อันเป็นความรู้และแนวทางในการทำงาน รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์และสถานที่ ตลอดจนความเอาใจใส่ และการให้ปรึกษาเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณอาจารย์ ไพฑูรย์ จิวทั้งที่ได้ให้คำปรึกษาและสนับสนุน รวมทั้งอาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่คอยให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ และ ขอขอบพระคุณภาควิชาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานและทดลองของแอปพลิเคชันวัดอุณหภูมิน้ำให้เหมาะสมกับปลานิลด้วยระบบ IoT มีข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ควรต่อสัญญาณ WiFi ในพื้นที่ที่ใช้งานได้ตลอดเวลา จะทำให้ไม่เกิดปัญหาในการเชื่อมต่ออุปกรณ์ฮาร์ดแวร์กับหน้าเว็บแอปพลิเคชัน
2. ระบบส่งเสียงแจ้งเตือนเสียงสั่งการของระบบอาจยังดังกังไม่พอสั่งเพิ่มตัวเซ็นเซอร์

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ โอมาก และธนโชติ พรบุญญานนท์. (2564). การตรวจสอบและการควบคุมของระบบเลี้ยงปลาอัจฉริยะ. *ปริญญานินพนธ์. สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.*
- ชัยยงค์ เสริมผล,ชุตินันต์ ศรีวินคำ, ญาณกร กงถัน และณภัทร สวนสนิท. (2565). ระบบเกษตรแนวตั้งควบคุมผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 8(2),* หน้า 187-200.
- ทรงศักดิ์ มีสิทธิ์,สุพัตรา วยะละ และคณะ (2566). เครื่องมือตรวจวัดเพื่อบันทึกอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ในโรงเลี้ยงไหมพันธุ์พื้นบ้าน. *วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 8(2),* หน้า 39-48.

- ปิยะณัฐ ปลอดฤทธิ์ และสุภารัตน์ ชัยกิตติภรณ์. (2565). การประยุกต์ใช้ไคลด์แอป และการแจ้งเตือนทางไลน์ สำหรับตรวจสอบปั้นจั่นภายในบริษัทผลิตปุ๋ยเคมีแห่งหนึ่ง. *วารสารวิชาการวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*, 32(1), หน้า 39-46.
- สุรเทพ แป้นเกิด และสุภษี ดวงใส. (2566). เครื่องควบคุมตู้ปลาด้วยไอโอที. *วารสารสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและธุรกิจดิจิทัลคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ*, 17(1), หน้า 61-68.
- สุโหลหมาน หมาตโยด และกลอยใจ ครุขจ้อน. (2562). เทคโนโลยีดิจิทัลแบบเรียลไทม์เพื่อการจัดการฟาร์มเลี้ยงปลานิลในกระชัง. *วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต. คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, สงขลา.

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ด้านอุตสาหกรรมนิกเกิล
ด้วยการผสมผสานระหว่างศูนย์การศึกษาเสมือนจริงและเอไอ-แชทบอท

Transforming Nickel Industry Learning: The Nexus between Virtual Academic Centers
and AI-Chatbot

จิรการณ วังศ์ทรศรี¹ และวัชรวาลี ตั้งคุปตานนท์²

Jirakan Wongtunsi¹ and Watcharawalee Tangkuptanon²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

สาขาวิชานวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์สงขลา^{1,2}

E-mail: 6510121014@email.psu.ac.th¹, watcharawalee.t@psu.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาแพลตฟอร์ม NickelVerse-Ai ที่รวมเทคโนโลยีการจำลองโลกเสมือนและ เอไอ-แชทบอทเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ในอุตสาหกรรมนิกเกิล (2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบในการลดต้นทุนการฝึกอบรมและเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงเนื้อหาการศึกษาจากทุกที่ทุกเวลา ดำเนินการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลจากบุคลากรในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในประเทศอินโดนีเซียและไทยโดยวิธีกึ่งทดลองและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ใช้งานแพลตฟอร์ม ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) แพลตฟอร์มศูนย์การเรียนรู้เสมือนจริงและ เอไอ-แชทบอทที่ประยุกต์ใช้ Spatial Metaverse และ ChatGPT เป็นนวัตกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (2) การใช้แพลตฟอร์มสามารถลดต้นทุนการฝึกอบรมได้ร้อยละ 75 เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการฝึกอบรมแบบดั้งเดิม และ (3) แพลตฟอร์มที่สามารถเสนอประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหนือกว่าผ่านภาพจำลองสมจริง นำไปสู่การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตในอุตสาหกรรมนิกเกิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมนิกเกิล นวัตกรรมการเรียนรู้ การจำลองโลกเสมือน ศูนย์การเรียนรู้เสมือนจริง เอไอ-แชทบอท

Abstract

This research objectives were (1) to analyze, design, and develop the NickelVerse-Ai platform integrating virtual world simulation technology and AI chatbots to facilitate knowledge exchange within the nickel industry, and (2) to appraise the system's efficacy in curtailing training expenses and enhancing the accessibility of instructional content ubiquitously. This inquiry was carried out by harvesting data from mining sector workers in Indonesia and Thailand through quasi experimental research and in-depth interview with

platform users. The outcomes demonstrated (1) a virtual academic center and AI chatbots had leveraged Spatial Metaverse and ChatGPT as efficacious learning supports, (2) a substantial reduction in training expenditures had been achieved by 75% relative to traditional methods, and (3) a platform had delivered a superior educative experience via realistic simulations, which contributed to the advancement of lifelong learning in the nickel sector.

Keywords: Nickel industry, learning innovation, virtual world simulation, virtual academic center, AI-Chatbot

บทนำ

อุตสาหกรรมนิกเกิลถือเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจและเป็นกุญแจสำคัญในอุตสาหกรรมแบตเตอรี่และรถไฟฟ้ายานที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งต้องการบุคลากรที่มีทักษะและความรู้เฉพาะทางเพื่อเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคการเปลี่ยนผ่านไปสู่ดิจิทัลที่ทุกอุตสาหกรรมต้องเผชิญความท้าทายในการพัฒนาบุคลากรและนวัตกรรมการศึกษาอย่างไม่หยุดยั้ง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้และการอบรมในสถานประกอบการให้เหนือกว่าวิธีดั้งเดิมเพื่อตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและรักษาอำนาจทางการแข่งขัน ทั้งนี้ การวิจัยของ (Kamalov et al., 2023) ได้ชี้ให้เห็นว่าประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI และแพลตฟอร์มการเรียนรู้เสมือนจริงมีความสำคัญอย่างมากในการช่วยให้ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้เร็วขึ้น และสร้างฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการพัฒนาและนวัตกรรมใหม่ ๆ การวิจัยของ (Hedrick et al., 2022) ได้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการใช้ VR ในการเรียนการสอน ซึ่งรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมมากขึ้น การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รวมทั้งการเรียนรู้ทางไกลหรือแบบผสมผสานระหว่างศูนย์การศึกษาเสมือนจริงและเอไอ-แชนแนล บทบาทมีประสิทธิผลอย่างมากในการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ การเข้าถึงข้อมูล และการสื่อสารที่เป็นมาตรฐาน ทำให้บุคลากรสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเผชิญหน้ากับความท้าทายที่ต้องการการปรับตัวและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งหวังที่จะสำรวจและตอบคำถามสำคัญเกี่ยวกับวิธีการที่สามารถช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นและลดค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากร นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นไปที่การค้นหาเทคโนโลยีที่สามารถปรับปรุงกระบวนการสื่อสารและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ รวมถึงการหาวิธีรวบรวมและจัดการข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน จากการวิจัยของ (Gim et al., 2022) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของการศึกษาเสมือนจริงและความพึงพอใจ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้น คำถามวิจัยเหล่านี้จะช่วยนำทางการวิจัยในการค้นหากลยุทธ์และนวัตกรรมที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพของอุตสาหกรรมนิกเกิลในการก้าวข้ามความท้าทายและใช้ประโยชน์จากโอกาสการพัฒนาที่เกิดขึ้น อนึ่ง ความท้าทายดังกล่าวส่งผลกระทบและนำมาซึ่งโอกาสการพัฒนาดังสรุปได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความท้าทาย ผลกระทบ และโอกาสการพัฒนาการเรียนรู้ในอุตสาหกรรมนิกเกิล

ความท้าทาย	ผลกระทบ	โอกาสการพัฒนา
การฝึกอบรมไม่ยืดหยุ่น	ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปสถานที่ฝึกอบรมสูง	ใช้แพลตฟอร์ม Metaverse จำลองสภาพแวดล้อมเสมือนจริงเพื่อลดค่าใช้จ่าย
การสื่อสารและการเรียนรู้ที่ไม่เข้าใจเต็มที่	การสื่อสารที่ซ้ำและไม่แม่นยำ	ใช้ chatbot เพื่อสื่อสารและให้ข้อมูลที่รวดเร็วและแม่นยำ
การเพิ่มโอกาสทางธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง	ข้อมูลในอุตสาหกรรมนิกเกิลไม่เป็นปัจจุบันหรือไม่ครบถ้วน	รวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมนิกเกิล

งานวิจัยในอดีต (Park & Kim, 2022) ได้สำรวจการใช้จักรวาลเสมือน (Metaverse) ในหลายบริษัท ซึ่งรวมถึงการศึกษาและการฝึกอบรม ความบันเทิง และการโต้ตอบทางสังคม โดยระบุถึงความท้าทายหลายประการที่จำเป็นต้องจัดการเพื่อตระหนักถึงศักยภาพของ Metaverse อย่างครบถ้วน งานวิจัยจึงนี้เสนอแนวทางการปรับใช้เทคโนโลยี AI และแพลตฟอร์มการเรียนรู้เสมือนเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยี และปัญหาในอุตสาหกรรมนิกเกิล เพื่อเป็นแนวทางให้บริษัทและผู้ประกอบการสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในอุตสาหกรรมนิกเกิลผ่านการจำลองสภาพแวดล้อมของเมืองแร่ในประเทศอินโดนีเซีย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาแพลตฟอร์มส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมนิกเกิลแก่ผู้เกี่ยวข้องและบุคคลทั่วไป
- ประเมินประสิทธิภาพระบบหลังการทดลองใช้แพลตฟอร์ม

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีโลกเสมือน สำหรับการฝึกอบรม และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการศึกษา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

Kamalov และคณะ ได้วิเคราะห์ผลกระทบของ AI ผ่านการทบทวนวรรณกรรมที่มีอยู่ โดยเน้นที่สามด้านหลัก คือ การประยุกต์ใช้ ข้อดี และความท้าทายของ AI การวิจัยเน้นการใช้ AI เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน การพัฒนาระบบการสอนอัจฉริยะ การประเมินผลอัตโนมัติ และการเรียนรู้ที่ปรับเหมาะเฉพาะบุคคล ทั้งนี้ แม้จะมีข้อดีหลายด้านแต่การศึกษาายังเน้นถึงความเสี่ยง เช่น ปัญหาด้านจริยธรรม ความจำเป็นในการปฏิบัติอย่างรอบคอบ และความต้องการมาตรการป้องกันการใช้งานผิดวัตถุประสงค์ โดยสรุปงานวิจัยชี้ว่าอนาคตของการศึกษาอยู่ที่การยอมรับเทคโนโลยี AI พร้อมดำเนินการอย่างมีสติในการนำไปใช้เพื่อเพิ่มผลลัพธ์ทางการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นอย่างยั่งยืน (Kamalov et al., 2023)

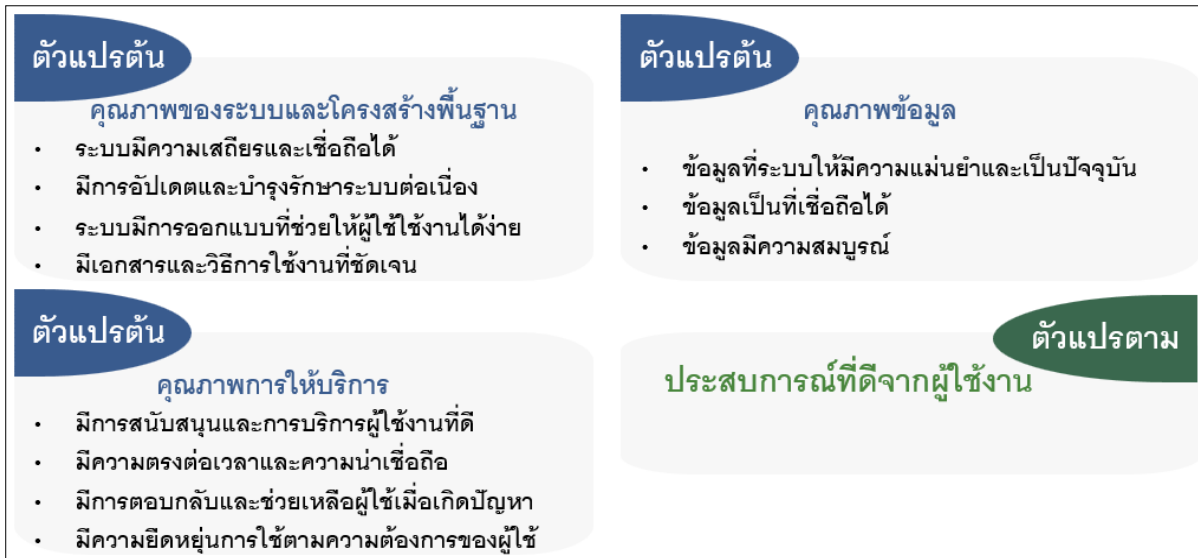
Hedrick และคณะดำเนินวิจัยเรื่องการใช้ VR สำหรับการเรียนการสอนสามารถให้ประโยชน์มากมาย เช่น การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่น่าดึงดูดและมีส่วนร่วมมากขึ้น อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก และเปิดใช้งานการเรียนรู้ทางไกลหรือแบบผสมผสาน ห้องเรียน Metaverse เป็นสภาพแวดล้อมเสมือนจริงที่นักเรียนและครูสามารถโต้ตอบและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในโลกเสมือนจริง สำหรับการใช้ความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality: VR) และ Metaverse ในบริบทการศึกษาที่แตกต่างกัน ยังตรวจสอบประโยชน์และความท้าทายของการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้เพื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังตรวจสอบข้อกำหนดทางเทคนิคและข้อควรพิจารณาสำหรับการนำ VR ไปใช้ในสถานศึกษา ตลอดจนแนวทางและกลยุทธ์การสอนที่สามารถใช้เพื่อบูรณาการ VR เข้ากับหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hedrick et al., 2022)

Park และ Kim ได้วิจัยถึงการประยุกต์ใช้ Metaverse ที่หลากหลายรวมถึงการศึกษาและการฝึกอบรม ความบันเทิง และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผู้เขียนยังระบุถึงความท้าทายแบบเปิดจำนวนมากที่จำเป็นต้องได้รับการจัดการเพื่อที่จะตระหนักถึงศักยภาพของ Metaverse อย่างครบถ้วน รวมถึงความท้าทายทางเทคนิค ประเด็นทางกฎหมายและจริยธรรม และความจำเป็นในการสร้างมาตรฐาน ทำให้เห็นภาพรวมที่ครอบคลุมของ Metaverse และการใช้งานที่เป็นไปได้ และระบุข้อควรพิจารณาที่สำคัญสำหรับนักวิจัยที่ต้องการใช้ประโยชน์จาก Metaverse เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ (Park & Kim, 2022)

การวิจัยโดย Gim และคณะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษเสมือนจริง (VR) และความพึงพอใจของผู้เรียนได้สำรวจถึงอิทธิพลของการเรียนรู้ออนไลน์และการเกิดขึ้นของโลกเสมือนจริง ในยุคโควิด-19 พบว่าใช้งานเทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างยืดหยุ่นและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าความต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเรียนรู้ (Gim et al., 2022).

กรอบแนวคิด

ภายใต้กรอบแนวคิดนี้ ตัวแปรหลักที่จะถูกนำมาประเมินความสำเร็จของระบบประกอบด้วยคุณภาพระบบและโครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพข้อมูล และคุณภาพการบริการ การประเมินจะพิจารณาถึงการออกแบบและการตอบสนองของระบบ ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ดังแสดงในรูปที่ 1 ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีโลกเสมือนและ AI ในอุตสาหกรรมนิกเกิล ซึ่งจะเป็นการเปิดประตูสู่นวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ได้ในวงกว้าง

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย NickelVerse-Ai โดยปัจจัยความสำเร็จมุ่งเน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง

ระเบียบวิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเน้นการทดลองใช้ระบบโดยบุคลากรในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในประเทศอินโดนีเซียและไทย ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 31 คน ทดสอบการใช้งานแพลตฟอร์ม Metaverse ขอบเขตตัวแปรครอบคลุมคุณภาพระบบ ข้อมูล และบริการ ซึ่งรวมถึงความถูกต้อง ความเร็ว และความเชื่อถือได้ของระบบและบริการตอบสนองที่ผู้ใช้ได้รับ โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงประสบการณ์และความพึงพอใจของผู้ใช้ ซึ่งวิธีการดำเนินการวิจัยสามารถกำหนดขึ้นได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: การวางแผน (ระยะเวลา: 41 วันทำการ)

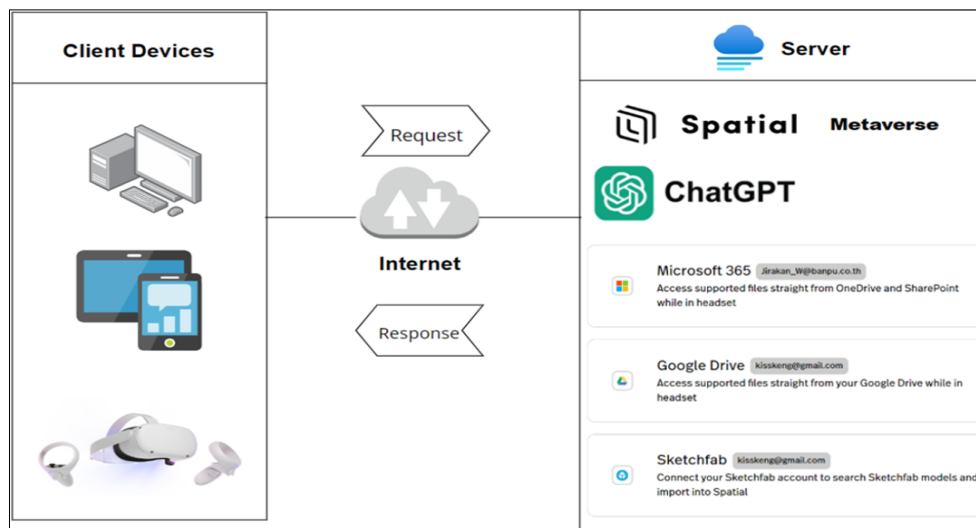
- กำหนดคำถามวิจัย: ค้นหาคำถามหลักเพื่อนำทางการวิจัยและกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการได้รับ
- รวบรวมงานวิจัยที่ผ่านมา: ทบทวนงานวิจัยก่อนหน้าเพื่อเข้าใจพื้นฐานและทิศทางของการวิจัย
- วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย: ระบุและวิเคราะห์ผลประโยชน์ของทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ
- นำเสนอข้อเสนอวิทยานิพนธ์ย่อ: เสนอแผนการวิจัยเบื้องต้นในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ย่อ
- เตรียมเอกสารโครงการ: จัดทำเอกสารที่กำหนดเป้าหมาย ขอบเขต แผนการดำเนินงาน และข้อตกลงของโครงการ

ขั้นตอนที่ 2: การวิเคราะห์ (ระยะเวลา: 28 วันทำการ)

- วิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้: ศึกษาและกำหนดความต้องการของผู้ใช้เพื่อให้แน่ใจว่าระบบตอบสนองความต้องการของผู้ใช้
- ประเมินปัจจัยความสำเร็จ: ระบุและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ
- ทำแผนที่กระบวนการทางธุรกิจ: ระบุกระบวนการทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- การวิเคราะห์ช่องว่าง: วิเคราะห์และเปรียบเทียบความสามารถปัจจุบันกับผลลัพธ์ที่ต้องการเพื่อระบุข้อจำกัดหรือความต้องการในการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 3: การออกแบบ (ระยะเวลา: 63 วันทำการ)

- สำหรับ Metaverse: ปรับเนื้อหาใน Metaverse ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- พัฒนา Metaverse และกิจกรรม: สร้างโลกเสมือนและกิจกรรมที่ผู้ใช้สามารถมีส่วนร่วมได้
- การจัดการบัญชีผู้ใช้และบทบาท: จัดการบัญชีผู้ใช้และกำหนดบทบาทภายใน Metaverse
- การสร้าง Avatar: อนุญาตให้ผู้ใช้สร้างและปรับแต่ง Avatar ของตนเอง
- การสร้างห้องและสภาพแวดล้อม: ก่อสร้างห้องและสภาพแวดล้อมภายในโลกเสมือน
- การจัดการเนื้อหา: ดูแลเนื้อหาที่นำเสนอใน Metaverse
- การรวม Chatbot: ใช้งาน AI Chatbot ภายใน Metaverse ดังรูปที่ 2 รวมสถาปัตยกรรมระบบ NickelVerse-Ai

รูปที่ 2 รวมสถาปัตยกรรมระบบ NickelVerse-Ai

ขั้นตอนที่ 4: การนำไปใช้ (ระยะเวลา: 71 วันทำการ)

- ทดสอบเว็บไซต์ Metaverse: ทดลองใช้ Metaverse ในสภาพการทำงานจริง ดังรูปที่ 4 ระบบโลกเสมือนจริง NickelVerse-Ai และทดสอบระบบ Ai-chatbot ดังรูปที่ 5 ระบบ Ai-Chatbot
- สัมภาษณ์กลุ่ม: สัมภาษณ์ผู้ใช้เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและความคิดเห็น
- อัปเดตที่จำเป็น: ปรับปรุงตามความต้องการของผู้ใช้
- สรุปผล: สรุปผลการวิจัยและทดสอบ
- พัฒนาข้อเสนอแนะ: จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงในอนาคต
- นำเสนอต่อภาคส่วน: รายงานผลลัพธ์และกลยุทธ์ที่แนะนำให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 5: การประเมินผล (ระยะเวลา: 30 วัน)

- ประเมินประสิทธิภาพแพลตฟอร์ม: วิเคราะห์ผลลัพธ์การใช้งานแพลตฟอร์ม NickelVerse-Ai ด้านต่าง ๆ ได้ตามความต้องการและประเมินประสบการณ์ผู้ใช้ ด้วยแบบสำรวจสอบถาม
- ประเมินความคุ้มค่าทางการเงิน: ทบทวนต้นทุนเพื่อค้นหาว่าการลงทุนใน NickelVerse-Ai คุ้มค่าหรือไม่

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ในกลุ่มตัวอย่าง 31 คน พบว่ากิจกรรมหลักของผู้ใช้ ประกอบด้วยการจัดการโครงการเหมือน การเดินทางไปสู่สถานที่ฝึกอบรม และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงาน อย่างไรก็ตามผู้ใช้พบว่ามีความท้าทายด้านค่าใช้จ่ายสูงสำหรับการเดินทาง เนื้อหาการอบรมที่ล้าหลัง และความยากลำบากในการเข้าถึงคลังความรู้ที่ไม่มีควมยืดหยุ่น ผู้ใช้หวังว่าจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและข้อจำกัดด้านการฝึกอบรม สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตัวเองได้สะดวกขึ้น และเข้าถึงเนื้อหาการฝึกอบรมที่ชัดเจนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น นวัตกรรมที่เสนอจึงเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีการโต้ตอบและสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ทุกเวลา การออกแบบภาพจำลองของสถานที่จริงเพื่อการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ และการสื่อสารข้อมูลผ่าน AI Chatbot ที่ช่วยตอบคำถามและให้คำแนะนำได้ในทันที นวัตกรรมเหล่านี้ได้ถูกนำเสนอในรูปแบบของระบบจำลองการเรียนรู้เสมือนจริงที่ผสมผสานกับเทคโนโลยี AI Chatbot เพื่อการฝึกอบรมที่สะดวกและมีประสิทธิภาพ ดังแสดงในรูปที่ 3

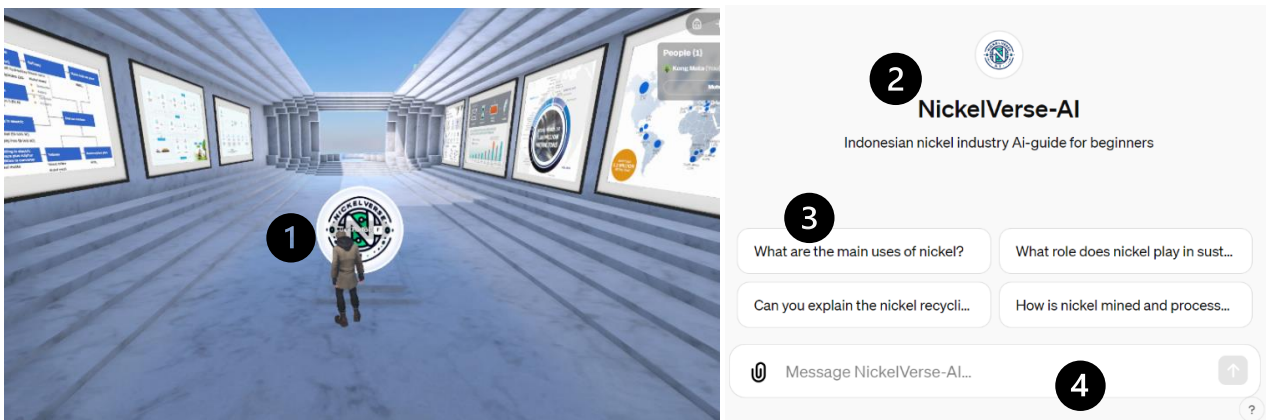
รูปที่ 3 Value Proposition Canvas NickelVerse-Ai

ด้านผลการพัฒนาแพลตฟอร์ม รูปที่ 4 แสดงหน้าจอระบบโลกเสมือนจริง NickelVerse-Ai (1) โดยระบบจะสร้าง Avatar ตามที่ผู้ใช้ออกแบบ เช่น เลือกหน้าตา ทรงผม และเครื่องแต่งกาย และเริ่มเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบภาพสามมิติเสมือนจริง ในกรณีที่ผู้ใช้งานระบบพร้อมกันหลายคนระบบก็จะแสดง Avatar ของผู้ร่วมใช้งานในหน้าจอด้วย ทั้งนี้ (2) ผู้ใช้สามารถศึกษารายละเอียดได้ตามความสนใจเฉพาะบุคคลโดยไม่จำกัดเวลาและจำนวนครั้งในการใช้งาน

รูปที่ 4 ระบบโลกเสมือนจริง NickelVerse-Ai

ผลการพัฒนาด้าน Ai-Chatbot (1) เมื่อผู้ใช้เลือกสัญลักษณ์ Chatbot แล้ว (2)ระบบจะนำไปสู่หน้าจอสนทนาซึ่งจะประกอบด้วย (3) ประเด็นคำถามสำคัญที่ผู้ใช้ความรู้ (4) และส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิด

รูปที่ 5 ระบบ Ai-Chatbot

ผลการทดสอบประสิทธิภาพแพลตฟอร์ม NickelVerse-Ai ได้เกิดขึ้นเพื่อประเมินว่ามันสามารถช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมการทำเหมืองแร่ निकิลได้มากน้อยเพียงใด ผลที่ได้จากการทดสอบกับผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ไม่มีจนถึง 5 ปี พบว่าผู้ใช้รู้สึกว่าการแพลตฟอร์มมีประโยชน์และเสริมสร้างความเข้าใจในอุตสาหกรรม निकิลได้ดี โดยเริ่มจากการประเมินโดยใช้ Nielsen's Heuristic ที่ครอบคลุมตั้งแต่การสื่อสารระหว่างผู้ใช้และระบบ ไปจนถึงความยืดหยุ่นและการช่วยเหลือเมื่อมีข้อผิดพลาด เพื่อให้ผู้ใช้มี

ประสบการณ์ที่ดีที่สุดในการใช้งานแพลตฟอร์ม NickelVerse-AI และเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาแพลตฟอร์มให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต ดังตารางที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพแพลตฟอร์มนี้สามารถแบ่งเป็นหลายด้านได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพแพลตฟอร์ม

วัตถุประสงค์การทดสอบ	ผลลัพธ์สำคัญ
การสื่อสารระหว่างระบบกับผู้ใช้งาน	ต้องปรับปรุงให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะระบบมีความชัดเจนยิ่งขึ้น
ความใกล้เคียงระหว่างประสบการณ์บนโลกดิจิทัลกับโลกเสมือนจริง	ภาพ 3 มิติของเมืองนิคเกิลได้รับการยอมรับว่ามีประโยชน์
ความสามารถในการควบคุมระบบ	ระบบออกแบบให้ผู้ใช้งานสามารถควบคุมได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ
การออกแบบอ้างอิงมาตรฐานและสม่ำเสมอ	ระบบช่วยเหลือในกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดขณะใช้งาน และมีคู่มือและคำแนะนำการใช้งานที่เพียงพอ
แพลตฟอร์มมีความยืดหยุ่นในการใช้งาน	แพลตฟอร์มออกแบบมาให้สามารถปรับเปลี่ยนตามความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างยืดหยุ่น
แพลตฟอร์มออกแบบอย่างเรียบง่ายลงตัว	การออกแบบเน้นความเรียบง่ายและความชัดเจน ช่วยให้ผู้ใช้งานได้อย่างง่ายดาย
มีระบบช่วยเหลือเมื่อเผชิญกับข้อผิดพลาดขณะใช้งานแพลตฟอร์ม	มีระบบช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพเมื่อพบปัญหาหรือข้อผิดพลาดในระหว่างการใช้งาน
มีคู่มือและคำแนะนำการใช้งานที่เพียงพอ	การให้ข้อมูลแนะนำและคู่มือการใช้งานที่ครอบคลุมช่วยให้ผู้ใช้สามารถเรียนรู้และเข้าใจวิธีการใช้งานได้ง่ายขึ้น

งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญด้านการออกแบบที่ใช้งานง่ายและการนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกในการใช้งานของแพลตฟอร์ม NickelVerse-AI ดังนั้น ข้อเสนอแนะจากการทดสอบแพลตฟอร์มจะถูกใช้เพื่อปรับปรุงแพลตฟอร์มรุ่นต่อไป

ผลการประเมินผลกระทบด้านต้นทุน จากการพัฒนาและใช้แพลตฟอร์ม NickelVerse-AI ในการฝึกอบรม ได้ดำเนินการเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนการฝึกอบรมแบบมาตรฐานในสถานที่จริงกับการฝึกอบรมผ่านโลกเสมือนจริงด้วยแพลตฟอร์ม NickelVerse-AI พบว่า การใช้งานผ่านแพลตฟอร์มสามารถลดต้นทุนได้ร้อยละ 75 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบและประเมินต้นทุน

รายการต้นทุน	การฝึกอบรม มาตรฐาน	การฝึกอบรมผ่านแพลตฟอร์ม NickelVerse-AI	การประหยัดต้นทุน
ค่าเช่าสถานที่ฝึกอบรม	฿60,000	฿0	฿60,000 (100%)
ค่าตอบแทนผู้ฝึกสอน	฿90,000	฿90,000	฿0 (0%)
ค่าเดินทางสำหรับผู้เข้าร่วม	฿150,000	฿0	฿150,000 (100%)
ค่าที่พักสำหรับผู้เข้าร่วม	฿120,000	฿0	฿120,000 (100%)
ค่าวัสดุและอุปกรณ์การฝึกอบรม	฿30,000	฿22,500	฿7,500 (25%)
รวมต้นทุนทั้งหมด	฿450,000	฿112,500	฿327,500 (75%)

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่าแพลตฟอร์ม NickelVerse-AI นำไปสู่การประหยัดต้นทุนสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนด้านสถานที่ฝึกอบรม ค่าเดินทาง และค่าที่พัก ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่มักพบในการฝึกอบรมแบบมาตรฐาน ณ สถานที่จริง ด้านค่าตอบแทนผู้ฝึกสอนยังไม่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากคุณภาพและความเชี่ยวชาญในการฝึกอบรมไม่ควรถูกลดทอน การฝึกอบรมแบบเสมือนจริงช่วยให้สามารถเข้าถึงได้กว้างขึ้นโดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ทั้งนี้ ยังลดต้นทุนในส่วนของวัสดุและอุปกรณ์การฝึกอบรม เนื่องจากทรัพยากรดิจิทัลในสภาพแวดล้อมเสมือนมักจะมีค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่าและสามารถใช้ซ้ำได้ โดยนำมาใช้เป็นค่าพัฒนาและค่าบำรุงรักษาระบบแทน นอกเหนือจากการประหยัดต้นทุน แพลตฟอร์มการฝึกอบรมแบบเสมือนยังมีความยืดหยุ่นและความสามารถในการเข้าถึง ช่วยให้ผู้เข้าร่วมสามารถมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมจากทุกที่และทุกเวลา ซึ่งไม่ได้คำนวณเป็นจำนวนเงินในที่นี้ แต่เพิ่มคุณค่าอย่างมาก

ผลการทดสอบความพึงพอใจ ดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์กลุ่มเพื่อประเมินประสบการณ์ที่ผู้ใช้งานที่ได้รับด้านการแสดงสถานะของระบบ การจำลองพื้นผิวเสมือน การควบคุมอย่างอิสระของผู้ใช้ การออกแบบ และการจัดการข้อผิดพลาด ผลการประเมินดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจผ่านการสัมภาษณ์กลุ่ม

ประเด็นสำคัญ	คะแนนเฉลี่ย (1-5)	ผลลัพธ์
การแสดงสถานะของระบบ	★★★★☆	ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่พบว่าสามารถเข้าใจสถานะของระบบได้ดี แต่แนะนำว่าควรมีการปรับปรุงเพิ่มเติมเล็กน้อยเพื่อความชัดเจนมากขึ้น โดยเพิ่มเครื่องมือช่วยในการแสดงภาพ
การจำลองพื้นผิวเสมือน	★★★★☆	ภาพ 3 มิติได้รับการยกย่องอย่างเป็นเอกฉันท์ ทำให้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการรักษาคุณลักษณะนี้ไว้

ประเด็นสำคัญ	คะแนนเฉลี่ย (1-5)	ผลลัพธ์
การควบคุม อย่างอิสระของ ผู้ใช้	★★★★☆	ผู้เข้าร่วมรู้สึกว่าการนำทางสามารถปรับปรุงได้ดีขึ้นด้วยตัวเลือก เล็กและย้อนกลับ ซึ่งบ่งบอกถึงความต้องการในการปรับปรุง กลไกการควบคุมของผู้ใช้
การออกแบบ	★★★★☆	การออกแบบของแพลตฟอร์มได้รับการยกย่องสูงสุดสำหรับ ความเป็นมิตรและความง่ายในการใช้งาน ได้รับคะแนนสูงสุด จากผู้เข้าร่วมทุกคน
การจัดการ ข้อผิดพลาด	★★★★☆	แม้ว่าข้อความแสดงข้อผิดพลาดจะถือว่าชัดเจน แต่ยังมีพื้นที่ สำหรับการปรับปรุงในการป้องกันข้อผิดพลาดโดยอัตโนมัติ ตามที่ระบุโดยคะแนนที่หลากหลาย

การแปลงคะแนนเฉลี่ยเป็นค่าร้อยละอยู่ในระดับร้อยละ 71 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าผู้เข้าร่วมมี
ประสบการณ์ที่ดีกับแพลตฟอร์มโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการออกแบบและภาพ 3 มิติ ด้านที่แนะนำ
ให้ปรับปรุงเพิ่มเติมคือการเพิ่มเครื่องมือช่วยการแสดงผลและการปรับปรุงกลไกการควบคุมของผู้ใช้เพื่อเพิ่ม
ประสบการณ์การใช้งานที่ดียิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยการพัฒนาแพลตฟอร์ม NickelVerse-AI ในการฝึกอบรมได้แสดงให้เห็นถึงประโยชน์หลาย
ประการซึ่งส่งผลต่อการประหยัดต้นทุนและการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และฝึกอบรม ดังนี้

- **การประหยัดต้นทุนและการเข้าถึง** ส่งผลให้เกิดการประหยัดต้นทุนอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านของค่าใช้จ่ายสำหรับสถานที่จริง ค่าเดินทาง และค่าที่พัก ซึ่งล้วนเป็นต้นทุนในการฝึกอบรมแบบมาตรฐาน นอกจากนี้แพลตฟอร์มนี้ยังช่วยเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงของผู้เรียน ซึ่งสามารถเข้าร่วมการฝึกอบรมจากทุกที่ได้ตลอดเวลา ทำให้มีความยืดหยุ่นและความสะดวกมากขึ้น
- **การประเมินตามแนวทาง Nielsen's Heuristic** พบว่าแพลตฟอร์ม NickelVerse-AI มีประสิทธิภาพในหลายด้านโดยเฉพาะในการออกแบบที่เป็นมิตรกับผู้ใช้และการจำลองสถานการณ์โลกจริงผ่านภาพ 3 มิติ สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสบการณ์การใช้งานที่ดียิ่งขึ้น ได้แก่ ควรแสดงสถานะของระบบเพื่อให้ผู้ใช้ควบคุมได้อย่างอิสระยิ่งขึ้น

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์ม NickelVerse-AI สำหรับการฝึกอบรมในอุตสาหกรรม
นิกเกิล โดยผสมผสานศูนย์การเรียนรู้เสมือนจริงและ AI-Chatbot เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพ
ในการเรียนรู้และการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า NickelVerse-AI ช่วยลดต้นทุนการฝึกอบรม มีความยืดหยุ่น
ในการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้จากทุกที่ตลอดเวลา มี AI-Chatbot สำหรับให้ข้อมูลแบบเรียลไทม์
ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการใช้เทคโนโลยี AI และโลกเสมือนสำหรับฝึกอบรมหรือพัฒนาทักษะได้ โดยพนักงาน

จะได้ฝึกฝนในสภาพแวดล้อมเสมือนจริงและปลอดภัย การวิเคราะห์แง่มุมย่อยที่สำคัญแสดงให้เห็นว่า ในด้านธุรกิจและเทคโนโลยี ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน แต่ยังคงคำนึงถึงความเสี่ยงและข้อจำกัด เช่น ความต้องการแบนด์วิดท์สูง สำหรับด้านบุคลากร ต้องมีการปรับเพาะค่านิยมและทักษะใหม่ เน้นถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นส่วนบุคคลและความสามารถในการเข้าถึงเนื้อหาจากทุกที่ทุกเวลา แต่มีความจำเป็นในการคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล ต้องเน้นย้ำความจำเป็นในการหาสมดุลระหว่างนวัตกรรมและการรักษามาตรฐานความปลอดภัย โดยมีการสร้างกรอบการทำงานและนโยบายที่ชัดเจนเพื่อควบคุมการใช้งาน AI อย่างรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้และการพัฒนาต่อยอด

จากผลการวิจัยพบว่าแพลตฟอร์มควรปรับปรุงความสามารถในการใช้งานอย่างต่อเนื่องเพื่อตรงความต้องการของผู้ใช้งานในอุตสาหกรรมนิเกิลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการปรับปรุงแพลตฟอร์ม NickelVerse-AI สรุปได้ดังนี้

- **การเพิ่มเครื่องมือช่วยในการมองเห็นสำหรับการแสดงสถานะของระบบ** ควรพัฒนาและเพิ่มเครื่องมือหรือภาพประกอบที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถมองเห็นและเข้าใจสถานะต่าง ๆ ของระบบได้อย่างชัดเจนและรวดเร็วยิ่งขึ้น อาจรวมถึงไอคอนหรือแอนิเมชันที่บ่งบอกสถานะการทำงาน
- **การรักษาคุณภาพของภาพ 3 มิติ** ควรรักษาและพัฒนาคุณภาพของภาพ 3 มิติให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากเป็นคุณลักษณะที่ตอบสนองความต้องการและมีความสำคัญในการสร้างประสบการณ์ผู้ใช้
- **การรักษามาตรฐานของการออกแบบที่เป็นมิตรกับผู้ใช้** ควรรักษาและต่อยอดมาตรฐานของการออกแบบที่เป็นมิตรและง่ายต่อการใช้งาน โดยอาจเพิ่มเติมฟังก์ชันหรือปรับปรุงส่วนต่อประสานเพื่อเพิ่มความสะดวกและความน่าสนใจ

บรรณานุกรม

Gim, G., Bae, H., and Kang, S. (2022). *Metaverse Learning: The Relationship among Quality of VR-Based Education, Self-Determination, and Learner Satisfaction*. In Proceedings of the 2022 IEEE/ACIS 7th International Conference on Big Data, Cloud Computing, and Data Science (BCD), Danang, Vietnam, 2022, pp. 279-284.

Hedrick, E., Harper, M., Oliver, E., and Hatch, D. (2022). *Teaching & Learning in Virtual Reality: Metaverse Classroom Exploration*. In Proceedings of the 2022 Intermountain Engineering, Technology and Computing (IETC), Orem, UT, USA, 14–15 May 2022, pp. 441–445.

Kamalov, F., Santandreu Calonge, D., and Gurrib, I. (2023). New Era of Artificial Intelligence in Education: Towards a Sustainable Multifaceted Revolution. *Sustainability*, 15, p. 12451. <https://doi.org/10.3390/su151612451>

Park, S.-M., & Kim, Y.-G. (2022). A Metaverse: Taxonomy, Components, Applications, and Open Challenges. *IEEE Access*, 10, p. 4209-4251.

การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell
Game ID Trading Rezell Web Application Development

พจนีย์ จันทรศุภวงศ์

Pojanee Juntarasupawong

ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

E-mail: pojanee.j@bu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell เพื่อเป็นแพลตฟอร์มกลางในการซื้อขายไอทีเกมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้เว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell ผู้วิจัยได้ศึกษาอุตสาหกรรมเกมที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาเกมที่หลากหลายทำให้เกิดความต้องการในการซื้อขายไอทีเกมผ่านระบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เกิดเป็นช่องทางการสร้างรายได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาฟังก์ชันการทำงานที่จำเป็นภายในเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell เช่น ระบบบัญชีผู้ใช้ ระบบซื้อขายไอทีเกม ระบบชำระเงิน ระบบจัดการข้อมูล เป็นต้น โดยใช้โปรแกรม Visual Studio Code และใช้ภาษา HTML CSS Java Script และ SQL ในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน และมีการส่ง OTP (One-Time Password) เพื่อตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้ เพิ่มความปลอดภัยและน่าเชื่อถือในการใช้งานแอปพลิเคชัน ผลการวิจัยพบว่า (1) การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายในการซื้อขายไอทีเกม สามารถซื้อขายไอทีเกมผ่านแอปพลิเคชันได้ (2) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้งานจำนวน 50 คน พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.41 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ผู้ใช้งานสามารถค้นหาสินค้าที่ต้องการในแอปพลิเคชันได้ง่าย เว็บแอปพลิเคชันมีการจัดหมวดหมู่ ตัวอักษร สีสันทันในการออกแบบเว็บแอปพลิเคชันให้ง่ายต่อการใช้งาน และมีฟังก์ชันการทำงานครอบคลุมการใช้งานจริง

คำสำคัญ: ซื้อขายไอทีเกม เว็บแอปพลิเคชัน เกมออนไลน์

Abstract

This research has objectives (1) To develop a Buying and selling Rezell game ID web application to serve as a central platform for trading game ID between buyers and sellers (2) To study the satisfaction of the Rezell game ID trading web application experimental users. Researchers have studied the gaming industry that has been growing rapidly. There was a various range of game development that created an increasing demand for buying and selling game ID through online systems, become a channel for generating income. Researchers have

studied the necessary functions within the Rezell game ID trading web application (e.g., user account system, game ID trading system, payment system, data management system, etc.) by using Visual Studio Code and HTML, CSS, Java Script, and SQL languages to develop the web application and there was a sending of OTP (One-Time Password) to verify the identity of users, enhancing security and trustworthiness in using the application. The research findings indicate that (1) The development of the Rezell game ID trading web application had helped to increase convenience in buying and selling game IDs, allowed buying and selling game ID through the web application (2) The results of the satisfaction evaluation from 50 users found that the overall average score is 4.41, which falls within the high level. Users could easily search for desired products within the application, the web application categorized alphabetically, the color scheme in designing the web application makes it easy to use, and there are functions that cover real-life usage scenarios comprehensively.

Keywords: Game ID trading, web application, online games

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินชีวิตประจำวัน เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำธุรกรรมให้อยู่ในรูปแบบออนไลน์มากขึ้นสอดคล้องกับ สิ่งหะ ฉวีสุข และสุนันทา วงศ์จตุรภัทร (2555) ที่ได้ศึกษา “ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของแต่ละบุคคล” โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกมที่กำลังเป็นที่นิยมและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เว็บไซต์ลงทุนแมน (2566) ได้นำเสนอ “อัตราการเติบโตของอุตสาหกรรมเกมที่โตขึ้นทุกๆ ปี โดยในปี 2564 ประเทศไทย มีจำนวนผู้เล่นเกม มากถึง 9.8 ล้านคน และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 18.7 ล้านคนในปี 2570” จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เล่นเกม ทำให้มีการพัฒนาเกมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งการเล่นเกมออนไลน์ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความสุขสนุกสนาน แต่ยังทำให้เกิดธุรกิจที่มีการซื้อขายไอดีเกม กลุ่มผู้เล่นมีความต้องการที่จะซื้อขายและแลกเปลี่ยนบัญชี ไอดีเกม ไอเทมต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการทำธุรกรรม อย่างไรก็ตาม การซื้อขายในโลกดิจิทัลนั้นอาจเจอกับปัญหาเกี่ยวกับการหลอกลวงและการโกงในรูปแบบต่าง ๆ โดยสำนักข่าว CH3Plus (2566) ได้นำเสนอ “ข้อมูลด้านมืดโลกออนไลน์ หลอกซื้อขายไอดี-ไอเทมเกม มีการโอนเงินให้กับผู้ขายก่อนและไม่ได้รับสินค้าหรือบัญชีที่ต้องการ การบล็อกการติดต่อจากผู้ขาย หลังการชำระเงิน ข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงกับที่ระบุไว้ หรือการซื้อขายที่ไม่น่าเชื่อถือ”

ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอดีเกม Rezell ที่สามารถใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อศึกษาว่าแอปพลิเคชันซื้อขายไอดีเกมนี้ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้ซื้อหรือไม่ และผู้ที่มีความพึงพอใจอย่างไรต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแอปพลิเคชัน

เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของผู้ใช้ นำข้อมูลมากำหนดฟังก์ชันการทำงานของแอปพลิเคชัน เช่น ระบบซื้อขายไอที ระบบเติมเงินเข้าเว็บไซต์เพื่อใช้ในการซื้อสินค้าต่าง ๆ ระบบถอนเงินออกจากเว็บไซต์ ระบบยืนยันตัวตนเพื่อลงขายไอทีเกม ระบบจัดการข้อมูลในแอปพลิเคชัน ระบบแจ้งปัญหาข้อผิดพลาดและข้อเสนอแนะ เป็นต้น

ในการพัฒนาแอปพลิเคชันผู้พัฒนามีการเพิ่มระดับความน่าเชื่อถือในการใช้งาน ผู้ใช้จะต้องแนบเอกสารที่สามารถยืนยันตัวตนได้ จึงจะสามารถซื้อขายไอทีเกมในแอปพลิเคชันได้ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดการโกงหรือการหลอกลวงในการทำธุรกรรม และมีการใช้ระบบการชำระเงินที่ปลอดภัย ถูกต้องและน่าเชื่อถือ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้ในการทำธุรกรรมผ่านแอปพลิเคชัน และยังเป็นช่องทางในการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้พัฒนาเว็บแอปพลิเคชันผ่านการเรียกเก็บค่าบริการจากกลุ่มผู้ใช้บริการได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell เพื่อเป็นแพลตฟอร์มตัวกลางในการซื้อขายไอทีเกมระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย
2. เพื่อประเมินระดับความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้เว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

การทบทวนวรรณกรรม

แอปพลิเคชัน (Application) คือ “โปรแกรมประยุกต์ที่ออกแบบมาเพื่อประโยชน์ในการใช้งานหรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้งานด้านต่าง ๆ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน โดยมีชุดคำสั่งที่ใช้ควบคุมในการทำงานของอุปกรณ์ที่มีความหลากหลาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง และใช้งานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเฉพาะด้าน” และเว็บแอปพลิเคชัน (Web Application) คือ “การพัฒนาระบบงานบนเว็บ ซึ่งมีข้อดีคือ ข้อมูลต่าง ๆ ในระบบมีการไหลเวียนในแบบ Online ทั้งแบบ Local (ภายในวง LAN) และ Global (ออกไปยังเครือข่ายอินเทอร์เน็ต) ทำให้เหมาะสำหรับงานที่ต้องการข้อมูลแบบ Real-time ระบบมีประสิทธิภาพ ใช้งานง่าย เหมือนกับกำลังท่องเว็บ ทำให้เกิดความประทับใจ เครื่องที่ใช้งานไม่จำเป็นต้องติดตั้งโปรแกรมใด ๆ เพิ่มเติมทั้งสิ้น” (ชัยพร สุวรรณประสพ และคณะ, 2562)

ภาษา HTML ย่อมาจาก Hypertext Markup Language คือ “ภาษาคอมพิวเตอร์ที่ใช้เขียนหน้าเว็บเพจ ถือเป็นตัวกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของเว็บไซต์ที่แสดงผลผ่านเว็บเบราว์เซอร์ ซึ่งมีการสร้างรูปแบบและจัดการข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบภาษา Markup โดยรูปแบบจะประกอบไปด้วย แท็ก (Tags) หรือคำสั่งที่ใช้สำหรับกำหนดโครงสร้างและเนื้อหาภายในหน้าเว็บเพจ ภาษา HTML มีประโยชน์ใช้ในการสร้างเว็บไซต์ จัดการข้อมูลหรือสร้างเอกสารดิจิทัลต่าง ๆ และจัดเป็นภาษาคอมพิวเตอร์ที่ใช้เขียนโปรแกรมได้อีกด้วย” ซึ่งถูกกำหนดมาตรฐานโดยองค์กร World Wide Web Consortium (W3C) (Miqpim, 2023)

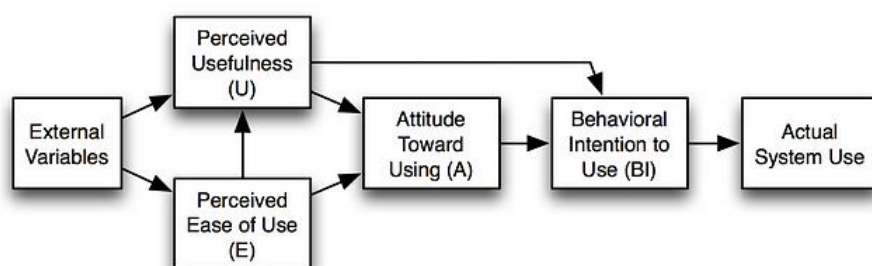
ภาษา CSS ย่อมาจาก Cascading Style Sheet คือ “ภาษาที่ใช้จัดรูปแบบการแสดงผลเอกสาร HTML โดยที่ CSS กำหนดและระบุรูปแบบ (Style) ของเนื้อหาในเอกสาร เช่น สีของข้อความ สีพื้นหลัง

ประเภทของตัวอักษร และการจัดวางข้อความการกำหนดรูปแบบ (Style) นี้ ใช้หลักการของการแยกเนื้อหาเอกสาร HTML ออกคำสั่งที่ใช้ในการจัดรูปแบบการแสดงผล กำหนดให้รูปแบบการแสดงผลเอกสารไม่ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของเอกสาร เพื่อให้ง่ายต่อการจัดรูปแบบการแสดงผลผลลัพธ์ของเอกสาร HTML ประโยชน์ของการจัดรูปแบบโดยใช้ CSS จะช่วยในการจัดรูปแบบ HTML ซึ่งจะช่วยลดการใช้ภาษา HTML ให้น้อยลง ทำให้นามของไฟล์เล็กลง ใช้กำหนดรูปแบบการแสดงผลให้มีรูปแบบเดียวกันทุกหน้า สามารถแก้ไขได้เพียงจุดเดียวใช้งานได้หลากหลายผ่านเว็บเบราว์เซอร์” (SEO Winner, 2565)

การรหัสด้วย Bcrypt คือ “ฟังก์ชันการเข้ารหัสแบบ Hash ที่มีความปลอดภัยสูง มีการเพิ่มเติมอัลกอริทึมการเข้ารหัสที่ทำให้การทำการคาดเดารหัสผ่านมีความยากขึ้น ในการเข้ารหัส Bcrypt จะมีการกำหนดระดับความปลอดภัย (Security Level) Bcrypt เป็นวิธีการเข้ารหัสที่มีความปลอดภัยสูงและเหมาะสำหรับการเก็บข้อมูลสำคัญ เช่น รหัสผ่าน และข้อมูลที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัยในระบบเครือข่าย การใช้ Bcrypt จึงเป็นที่นิยมในการพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยของเว็บไซต์และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ในปัจจุบัน” (กรกฎ วิริยะ, 2566)

E-commerce คือ “ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นการดำเนินการซื้อขายสินค้าและบริการด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งการใช้งานอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของผู้คนในปัจจุบันไปแล้ว คนไทยซื้อของออนไลน์สูงเป็นอันดับ 3 ของโลก การทำ E-commerce ช่วยขยายช่องทางเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และเพิ่มโอกาสเติบโตธุรกิจให้มากขึ้น ข้อดีของการทำ E-commerce มีต้นทุนการขายที่ต่ำ เพราะไม่ต้องพึ่งหน้าร้าน ไม่จำเป็นต้องจ้างพนักงาน สามารถเปิดขายได้ 24 ชั่วโมง ช่วยเพิ่มโอกาสในการขาย เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ได้ โดยสินค้าที่ขายผ่าน E-commerce แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ สินค้าที่จับต้องได้ เช่น เพอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ เสื้อผ้า สินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น สินค้าที่จับต้องไม่ได้ หรือสินค้าดิจิทัล (Digital Good) เช่น แอปพลิเคชัน ซอฟต์แวร์ เพลงหนัง รหัส หรือไอเทมในเกม เป็นต้น และบริการ เช่น ตัวเครื่องบิน โรงแรมที่พัก บริการสปา เป็นต้น” (Kalyakorn Maswongssa, มปป.)

ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (The Technology Acceptance Model — TAM) “เป็นทฤษฎีที่ได้รับการอ้างอิงถึงอย่างมาก ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงการคาดการณ์ความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีการสื่อสาร ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีประกอบด้วยตัวแปรอิสระเช่น การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่าย ส่งผลต่อทัศนคติและส่งผลให้เกิดความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีและเกิดการยอมรับในที่สุด” (Davis, 1989)

รูปที่ 1 Technology Acceptance Model (Davis et al., 1989)

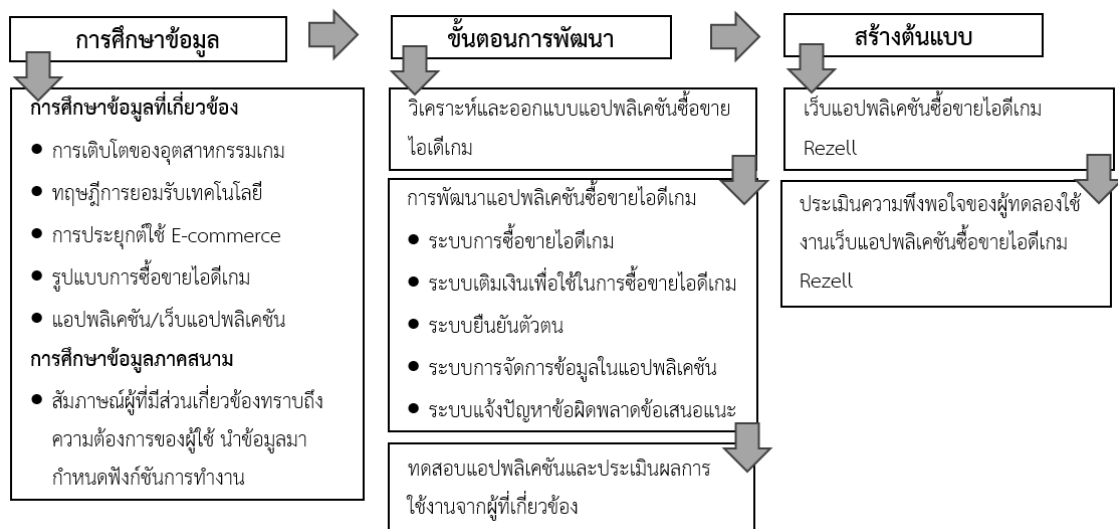
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐพงษ์ สายพิณ (2564) พฤติกรรมการติดเกม การซื้อสินค้าเสมือนในเกม ลูทบ็อกซ์และการติดพนันในเกมออนไลน์ของวัยรุ่นไทย ผลวิจัยพบว่า “พฤติกรรมการเล่นเกมและความเสี่ยงติดเกมของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน การซื้อสินค้าเสมือนในเกม พบว่า วัยรุ่นมีทัศนคติซื้อสินค้าเสมือนในเกมจากความพึงพอใจและความต้องการ โดยสินค้าที่ซื้อมักเป็นสินค้าแฟชั่น เครื่องประดับ อาวุธ เพื่อตกแต่งให้ตัวละครในเกมมีความสวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นสำคัญ โดยใช้เงินเก็บที่สะสมมาจากค่าขนมที่ได้รับ ส่วนใหญ่มีความถี่ในการซื้อสินค้าเดือนละ 1 ครั้ง”

มยุรี ตั้งพานทอง (2552) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า “ในด้านของพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในการซื้อสินค้าและบริการส่วนมากเป็นเพศหญิง ให้ความสำคัญกับข้อมูลและรายละเอียดของสินค้าและบริการ มีราคาให้เลือกหลายระดับ ได้รับความรวดเร็ว การจัดส่งสินค้ามากที่สุด ในด้านของพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการผ่านอินเทอร์เน็ต พบว่า ส่วนมากใช้อินเทอร์เน็ตในที่ทำงาน โดยใช้บริการเว็บไซต์ในประเทศ ราคาที่ซื้ออยู่ในระดับระหว่าง 1,001-5,000 บาท และชำระเงินผ่านบัตรเครดิต”

สุภาวรรณ ชัยทวีวุฒิกุล (2555) พฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์แบบรวมกลุ่มกันซื้อบนเว็บไซต์ ENSOGO ของลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า “การศึกษาส่วนประสมทางการตลาด 4P's พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ลูกค้าให้ความสำคัญทางด้านความหลากหลายของสินค้าและบริการ ภาพสินค้าบนเว็บไซต์สวยงาม ความน่าเชื่อถือ ชื่อเสียงของสินค้าและบริการ และความครบถ้วนของข้อมูลการบอกคุณภาพของสินค้าและบริการ ด้านราคาพบว่า ลูกค้าให้ความสำคัญกับการเปรียบเทียบให้เห็นถึงส่วนต่างของราคา มีการเสนอสินค้าราคาที่ดีกว่าท้องตลาด ด้านสถานที่ ลูกค้าให้ความสำคัญกับการค้นหาสินค้าได้อย่างรวดเร็ว”

กรอบแนวคิด

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์และออกแบบ ให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานและวัตถุประสงค์ โดยได้แบ่งวิธีการดำเนินการดังนี้

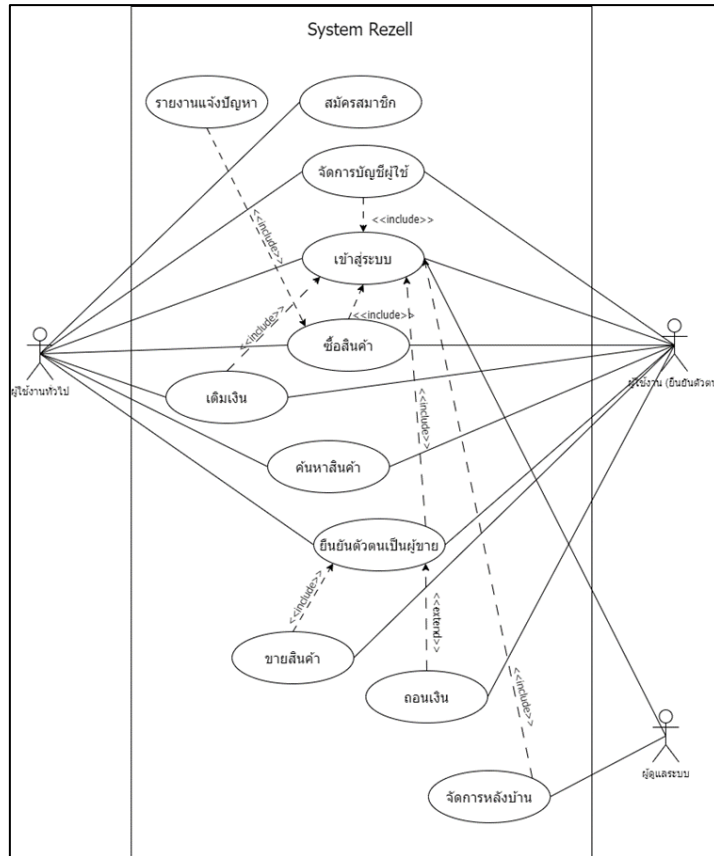
1. เก็บรวบรวมข้อมูล

ในปัจจุบันทางอุตสาหกรรมเกมมีการเติบโตอย่างมาก มีการพัฒนาเกมในหลายประเภทที่หลากหลายพร้อมกับความต้องการในการซื้อบัญชีเกมหรือซื้อขายและเปลี่ยนไอทีเกมที่มีไอทีเกมต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell เพื่อใช้เป็นช่องทางในการซื้อขายไอทีเกม โดยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการฟังก์ชันการทำงานจากกลุ่มเป้าหมาย ศึกษาเว็บแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลจุดเด่นจุดด้อยในแต่ละส่วน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดฟังก์ชันการทำงานของเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell ศึกษาโปรแกรมที่ใช้ในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน จากการศึกษาข้อมูลพบว่าการซื้อขายไอทีเกมจะเกิดการหลอกลวง เมื่อชำระเงินผู้ซื้อไม่ได้รับไอทีเกมจากผู้ขาย ผู้ซื้อผู้ขายมีความต้องการเข้าถึงสินค้าและลูกค้าผ่านช่องทางการขายที่สะดวกสบาย

ทางผู้วิจัยจึงมีความต้องการในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกมที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นเรื่องความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือของระบบ เพื่อป้องกันการละเมิดและปัญหาที่เกิดขึ้นในการซื้อขาย เช่น การใช้เทคโนโลยีที่ปลอดภัยเพื่อยืนยันตัวตนของผู้ใช้งานผ่านระบบ OTP และการแจ้งเตือนรายละเอียดเงื่อนไขและข้อตกลงให้ผู้ซื้อทราบอย่างชัดเจน ผู้ใช้สามารถแจ้งเรื่องร้องเรียนหรือปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านแอปพลิเคชันได้

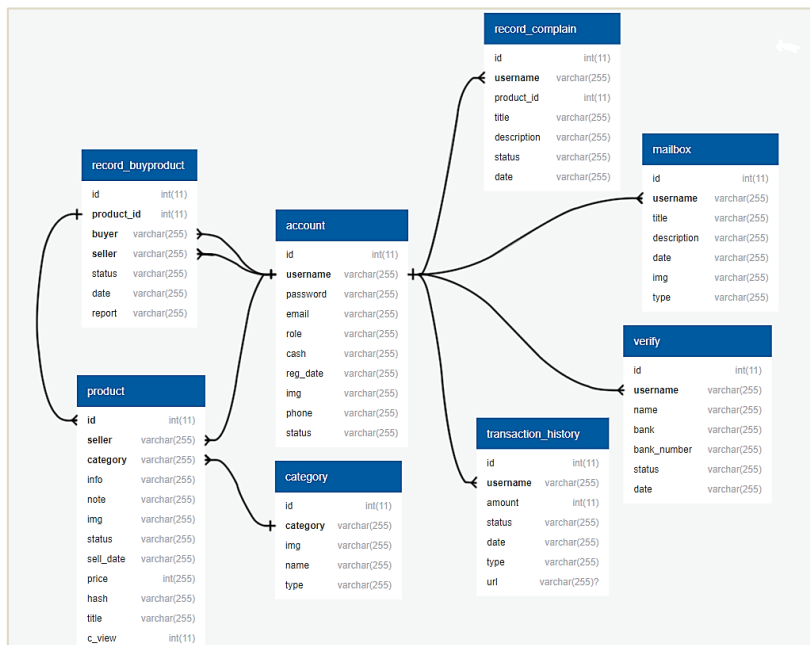
2. วิเคราะห์และออกแบบระบบ

จากการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาความต้องการของผู้ใช้งาน จึงได้ออกแบบ Use Case Diagram เพื่อแสดงการทำงานของผู้ใช้ระบบ (User) และความสัมพันธ์กับระบบย่อย (Sub systems) ภายในระบบใหญ่ และการออกแบบหน้าจอกการทำงานจากระบบ ให้เหมาะสมต่อการใช้งาน

รูปที่ 3 Use Case Diagram เว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

ออกแบบจำลองความสัมพันธ์ Entity Relationship Diagram (ERD) เพื่อใช้อธิบายโครงสร้างของฐานข้อมูลเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

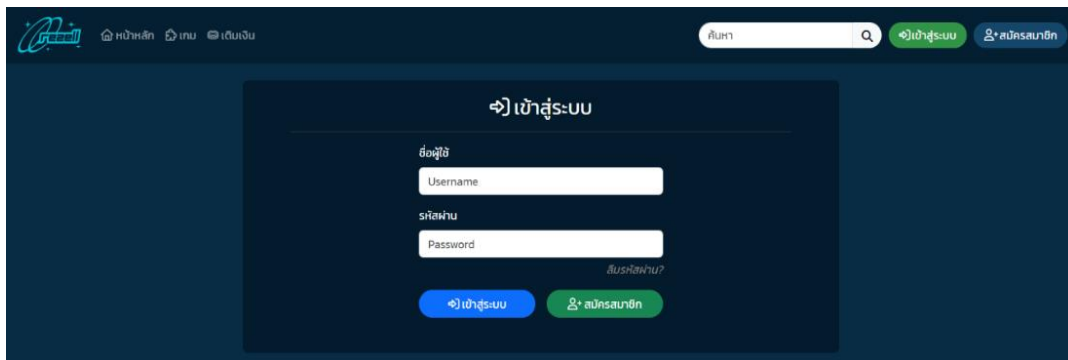
รูปที่ 4 Entity Relationship Diagram เว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การพัฒนาระบบ

การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรม Visual Studio Code ในการพัฒนาและใช้ภาษา HTML CSS Java Script และ SQL ในการพัฒนา เพื่อเป็นแพลตฟอร์มกลางในการแลกเปลี่ยนซื้อขายไอทีเกม โดยมีตัวอย่างหน้าจอการทำงานดังนี้

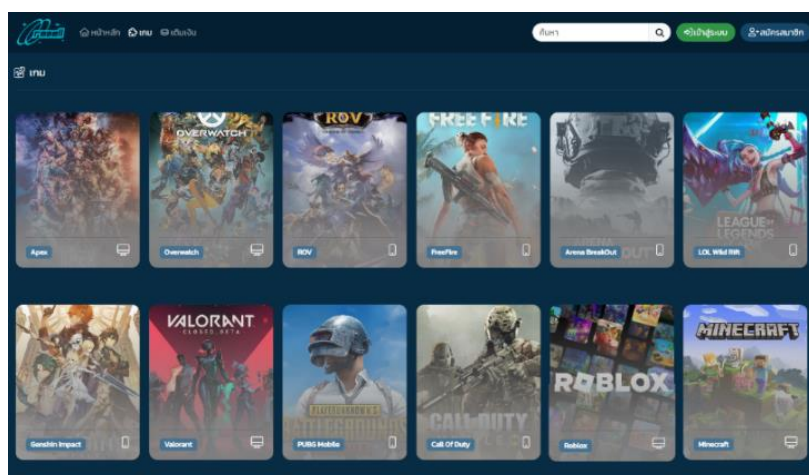
หน้าเข้าสู่ระบบ สามารถเข้าถึงได้ทุกผู้ใช้งาน ทั้งผู้ใช้งานที่เป็นผู้ดูแลระบบ ลูกค้าทั่วไปที่ยังไม่ได้สมัครสมาชิก และลูกค้าที่สมัครสมาชิกแล้ว

รูปที่ 5 หน้าเข้าสู่ระบบเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

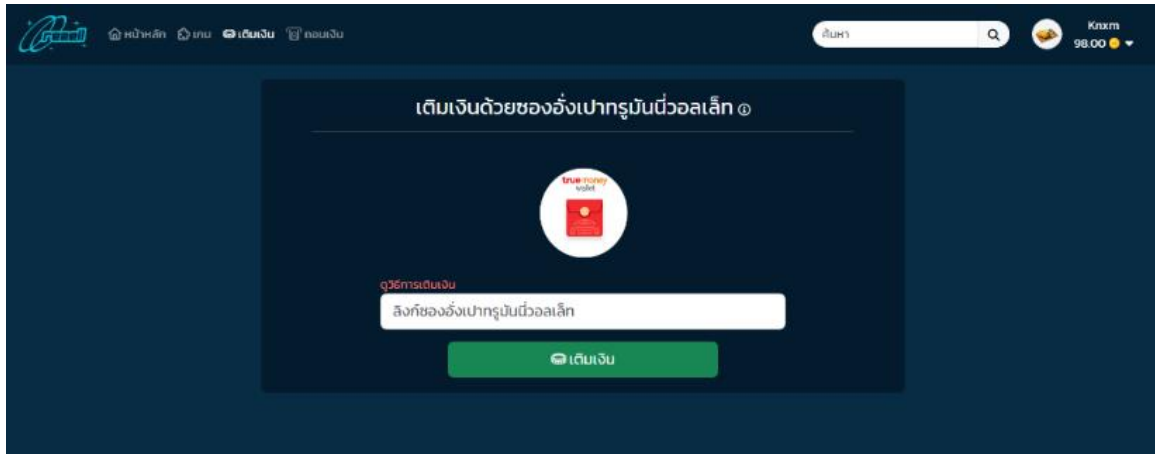
ส่วนของหน้าจอการทำงานระบบหน้าบ้าน (Front-end) กลุ่มผู้ใช้งานจะเป็น ลูกค้าทั่วไปที่ยังไม่ได้สมัครสมาชิก และลูกค้าที่สมัครสมาชิกแล้ว

หน้าแสดงสินค้าไอทีเกมจะแสดงแยกตามประเภทเกม ผู้ใช้งานสามารถกดที่เกมนั้น ๆ เพื่อดูรายละเอียดสินค้าของแต่ละเกมได้ ผู้ใช้งานสามารถกดที่รูปของสินค้าที่ต้องการเพื่อมาที่หน้าซื้อสินค้า โดยจะแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ของสินค้า และหากผู้ใช้งานต้องการซื้อสินค้าสามารถกดปุ่มซื้อเพื่อซื้อสินค้า

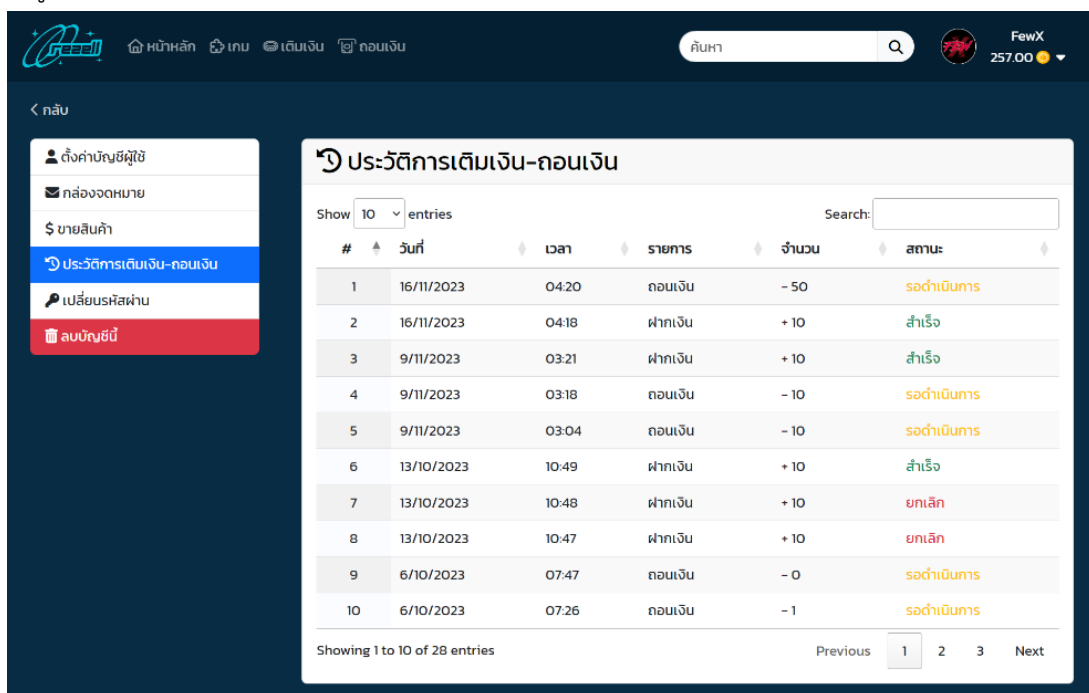
รูปที่ 6 หน้าแสดงสินค้าไอทีเกมโดยแยกตามประเภทเกมของแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

หน้าเติมเงินสามารถกดเมนูเติมเงินด้านบนแถบเมนู จำกัดสิทธิ์การใช้งานเฉพาะผู้ใช้งานสมัครสมาชิกที่มีการยืนยันตัวตน เมื่อผู้ใช้กดเมนู เติมเงิน จะมายังหน้านี้หากต้องการเติมเงิน ผู้ใช้งานต้องสร้างซองอั้งเปาของแอปพลิเคชันทรูมันนี่วอลเล็ต และทำการคัดลอกลิงก์เพื่อมาวางช่องใส่ลิงก์

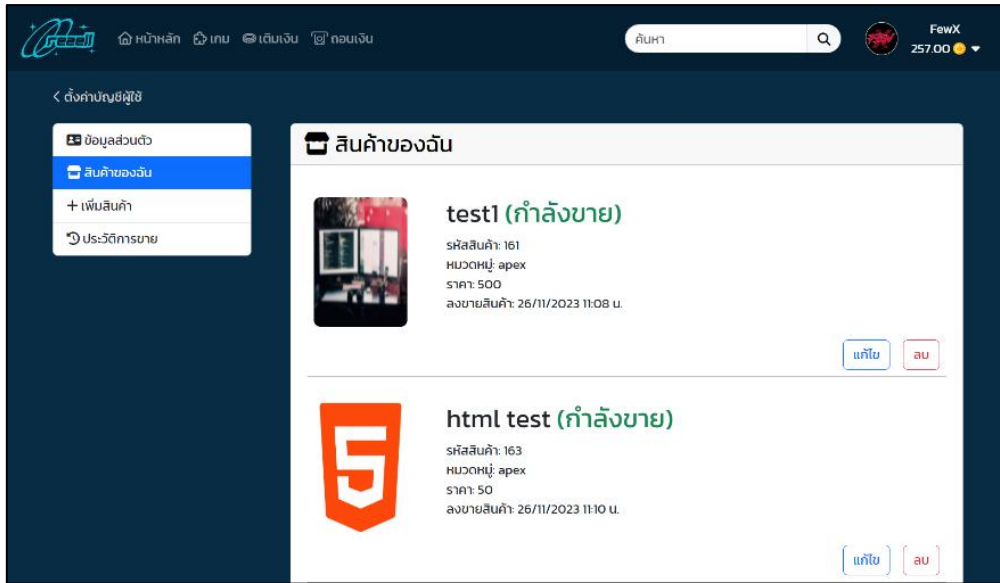
รูปที่ 7 หน้าเติมเงินเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

หน้าประวัติการเติม - ถอนเงิน เมื่อผู้ใช้งานกดที่เมนูประวัติการเติม - ถอนเงิน จะมายังหน้านี้ไว้สำหรับดูประวัติการเติมเงิน ถอนเงิน

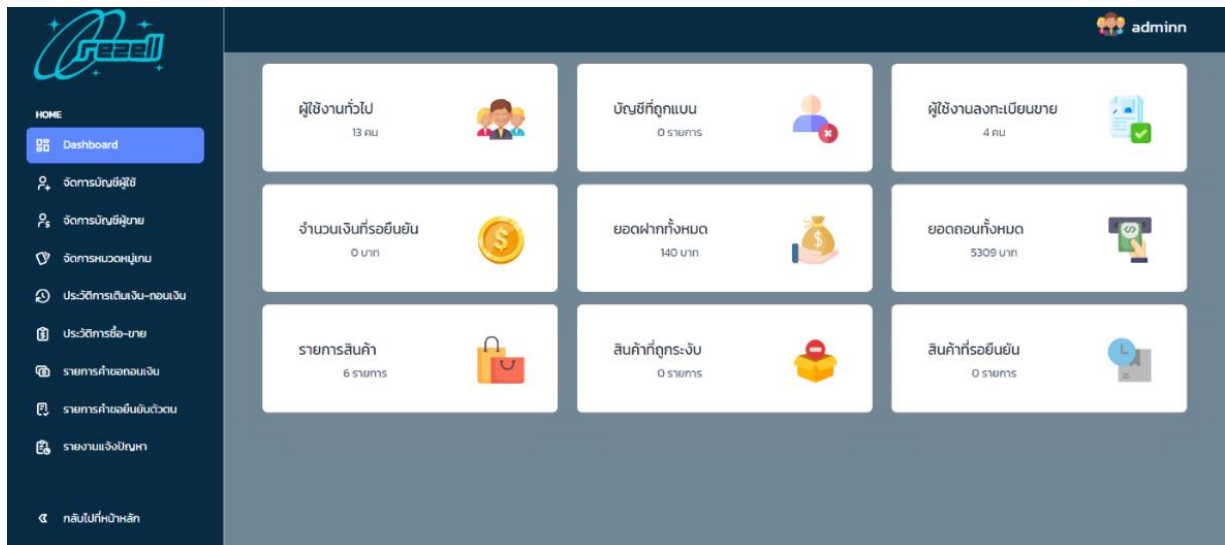
รูปที่ 8 หน้าประวัติการเติม - ถอนเงินเว็บแอปพลิเคชัน Rezell

หน้าสินค้าของฉัน เมื่อผู้ใช้งานได้โพสต์สินค้าที่ต้องการขาย และกดเลือกที่เมนูสินค้าของฉัน จะแสดงข้อมูลสินค้าที่ได้เคยโพสต์ขายไว้ สามารถลบหรือแก้ไขข้อมูลสินค้าได้

รูปที่ 9 หน้าสินค้าของฉันทน์เว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

ส่วนของหลังบ้าน (Back-end) เป็นส่วนของผู้ดูแลระบบ เพื่อใช้ในการจัดการระบบสามารถกดแสดง Dashboard จัดการบัญชีผู้ใช้ จัดการบัญชีผู้ขาย จัดการหมวดหมู่เกม ประวัติการเติม - ถอนเงิน ประวัติการซื้อ - ขาย รายการคำขอถอนเงิน รายการคำขอยืนยันตัวตน รายงานแจ้งปัญหา

รูปที่ 10 หน้า Dashboard เว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้เว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell จำนวน 50 คน จากการทำแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ โดยใช้ ร้อยละ

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจ ที่ค่าคะแนนอยู่ในช่วง 1.00 – 5.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้งานเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
เว็บแอปพลิเคชันช่วยเพิ่มความสะดวกสบายในการซื้อขายไอทีเกม	4.42	1.04	มาก
เว็บแอปพลิเคชันมีการจัดหมวดหมู่ ตัวอักษร สีสีนในการออกแบบ เว็บแอปพลิเคชันให้ง่ายต่อการใช้งาน	4.52	1.09	มากที่สุด
สามารถใช้งานฟังก์ชันต่าง ๆ ในเว็บแอปพลิเคชันได้ง่าย	4.42	1.04	มาก
เว็บแอปพลิเคชันมีการตอบสนองการทำงานได้อย่างรวดเร็ว แสดงข้อมูลได้อย่างถูกต้อง	4.34	1.00	มาก
เว็บแอปพลิเคชันมีความปลอดภัย และน่าเชื่อถือในการใช้งาน	4.28	0.97	มาก
ผู้ใช้งานสามารถซื้อขายสินค้าไอทีเกม ที่ต้องการได้อย่างง่ายดาย	4.24	0.95	มาก
ผู้ใช้งานสามารถค้นหาสินค้าที่ต้องการในแอปพลิเคชันได้ง่าย	4.54	1.10	มากที่สุด
เว็บแอปพลิเคชันมีขั้นตอนการทำงานง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	4.48	1.07	มาก
เว็บแอปพลิเคชันมีฟังก์ชันการทำงานครอบคลุมการใช้งานจริง	4.52	1.09	มากที่สุด
เว็บแอปพลิเคชันมีระบบป้องกันข้อผิดพลาดเกิดขึ้น	4.32	0.99	มาก
ความพึงพอใจในภาพรวมการใช้งานเว็บแอปพลิเคชัน	4.44	1.05	มาก
รวม	4.41	0.20	มาก

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell สรุปผลได้ดังนี้

1. เว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้ใช้งาน ผู้วิจัยใช้โปรแกรม Visual Studio Code และใช้ภาษา HTML CSS Java Script และ SQL ในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน ผู้ใช้สามารถซื้อขายไอทีเกมผ่านเว็บแอปพลิเคชันได้ มีระบบเติมเงินเข้าเว็บไซต์เพื่อใช้ในการซื้อสินค้าต่าง ๆ

ระบบถอนเงินออกจากเว็บไซต์ ระบบยืนยันตัวตนเพื่อลงขายไอทีเกม ระบบจัดการข้อมูลในแอปพลิเคชัน ระบบแจ้งปัญหาข้อผิดพลาดและข้อเสนอแนะ เป็นต้น

2. จากการศึกษาความพึงพอใจจากกลุ่มผู้ทดลองใช้แอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell จำนวน 50 คน พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.41 ซึ่งอยู่ในระดับมาก พบว่าเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้ใช้ในการซื้อขายไอทีเกม มีการออกแบบตัวอักษร สีที่ใช้ ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สามารถค้นหาสินค้าที่ต้องการได้ง่าย มีฟังก์ชันการทำงานครอบคลุมการใช้งานจริง แต่ก็จะมีส่วนที่ต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติมคือการเพิ่มความปลอดภัย ความน่าเชื่อถือ และระบบป้องกันข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากการใช้งานเว็บแอปพลิเคชันให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของเว็บแอปพลิเคชันที่มีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มจำนวนผู้ใช้งานและปริมาณการทำธุรกรรมในแอปพลิเคชันและยอดขายและรายได้ที่ได้รับจากการทำธุรกรรมในแอปพลิเคชัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรี ตั้งพานทอง (2552) ในด้านของพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าและบริการผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคจังหวัดกรุงเทพมหานครผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในการซื้อขายสินค้าและบริการส่วนมากเป็นเพศหญิง ให้ความสำคัญกับข้อมูลและรายละเอียดของสินค้าและบริการ มีราคาให้เลือกหลายระดับ ได้รับความรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดเกษศิริรินทร์ ภิญญาคง (2554) ที่กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลง โดยผู้บริโภคจะมีความต้องการข่าวสารข้อมูลของสินค้าหรือบริการมากขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของ ปณิศา มีจินดา (2553) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริโภคจะมีพฤติกรรมที่จะสนใจและใช้ข้อมูลจากเว็บไซต์มากขึ้น ใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ในการค้นหาสินค้า การสั่งซื้อสินค้า การค้นหาความคิดเห็นจากผู้ที่มีประสบการณ์จากการใช้สินค้า และการที่ผู้บริโภคที่มีเวลาจำกัด และเห็นความสำคัญของเวลามากขึ้น จึงมักเลือกซื้อสินค้า หรือสั่งซื้อสินค้าผ่านทางเว็บไซต์หรือโทรศัพท์มือถือ

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันซื้อขายไอทีเกม Rezell ได้รับข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ทดลองใช้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการทำงานของแอปพลิเคชันให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นดังนี้

1. ควรเพิ่มฟังก์ชันการทำงานสามารถแชทกับผู้ซื้อหรือผู้ขายได้โดยตรงเพื่อเพิ่มความสะดวกในการพูดคุยสอบถามรายละเอียดสินค้า สามารถติดต่อกันได้สะดวกมากขึ้น
2. เพิ่มช่องทางการชำระเงิน/เติมเงินให้มีช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น
3. พัฒนาในรูปแบบโมบายล์แอปพลิเคชัน

บรรณานุกรม

กรกฎ วิริยะ. (2566). *การเข้ารหัส ด้วย Bcrypt*. เข้าถึงได้จาก https://www.goragod.com/knowledge/encryption_with_bcrypt

เกษศิริรินทร์ ภิญญาคง. (2554). *หลักการตลาด (Principle of Marketing)*. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

- ชัยพร สุวรรณประสพและคณะ. (2562). เว็บแอปพลิเคชันวิดิทัศน์ปฏิสัมพันธ์เพื่อการเรียนรู้สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13(2), หน้า 57-62.
- ณัฐพงษ์ สายพิณ. (2564). พฤติกรรมการติตเกม การซื้อสินค้าเสมือนในเกม ลูทบ็อกซ์และการติตพ่นในเกมออนไลน์ของวัยรุ่นไทย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 27(2), pp. 20-38.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ปณิศา มีจินดา. (2553). *พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior)*. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด
- ลงทุนแมน. (2023). อุตสาหกรรมเกม 30,000 ล้าน กำลังสร้างงาน สร้างรายได้ ให้คนไทย. เข้าถึงได้จาก: <https://www.longtunman.com/45511>
- สิงหะ ฉวีสุข และสุนันทา วงศ์จตุรภัทร. (2555). ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ. *kmitl information technology journal*, 3(1), หน้า 25 – 35.
- สำนักข่าว Ch3Plus. (2566). เปิดตัวด้านมืดโลกออนไลน์ หลอกซื้อขายไอที-ไอเทมเกม. เข้าถึงได้จาก: <https://ch3plus.com/news/social/3mitinews/334246>
- Davis, F. D., Bagozzi, R., and Warshaw, P. R. (1989). User Acceptance of Computer Technology : A Comparison of Two Theoretical Models. *Management Science*, 35(8), pp. 982 - 1003.
- Kalyakorn Maswongssa. (มปป.) *E-commerce คืออะไร*. เข้าถึงได้จาก <https://th.heroleads.asia/blog/how-to-make-money-in-e-commerce>
- Miqpim. (2023). *HTML คืออะไร*. เข้าถึงได้จาก <https://searchstudio.digital/th/seo/what-is-html/>
- SEO Winner. (2565). *CSS คืออะไร มีประโยชน์อย่างไร*. เข้าถึงได้จาก <https://seo-winner.com/What-is-CSS-and-how-does-it-benefit-us>

เว็บไซต์ปีบัตตี้เพื่อให้บริการปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพจิต

The Development of BeBuddies Website to Provide Mental Health Counseling Services

ศุภกร ชุมสิงห์¹ ชาญชัย อรรคผาติ² ณัฐวัชร เทียมทัต³ และรักชนก สุขะกาลันันท์⁴

Supakorn Chumsing¹ Chanchai Arkaphati² Nattawat Teamtad³

and Rakchanok Sukagalanun⁴

นักศึกษาศาสาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจ¹, อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อธุรกิจ^{2,3,4}

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร

E-mail: arkaphati_c@su.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ปีบัตตี้เพื่อให้บริการปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพจิต (2) ประเมินผลด้านการใช้งานของเว็บไซต์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานทั่วไป (3) ประเมินผลด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานทั่วไป กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบ จำนวน 10 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และผู้ใช้งานทั่วไปกลุ่มวัยทำงาน จำนวน 180 คน ใช้วิธีเลือกตามความสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อประเมินผลคุณภาพของเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยอธิบายตามวัตถุประสงค์ พบว่า (1) เว็บไซต์ปีบัตตี้เพื่อให้บริการคำปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพจิตที่พัฒนาขึ้น มีการทำงานของระบบแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตามกลุ่มผู้ใช้งาน ได้แก่ ผู้ดูแลระบบ ผู้ใช้งานทั่วไป และผู้ใช้งานที่เป็นสมาชิก เว็บไซต์สามารถให้บริการฟังก์ชันในการระบายความรู้สึกให้แก่ผู้รับฟัง ขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และค้นหาสถานพยาบาลที่ให้บริการคำปรึกษาด้านสุขภาพจิต (2) ผลประเมินด้านฟังก์ชันการใช้งานของเว็บไซต์โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) ในส่วนของผู้ใช้งานมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) (3) ผลประเมินด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในด้านประสิทธิภาพโดยรวมของเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ในส่วนของผู้ใช้งานมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพโดยรวมของเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$)

คำสำคัญ: เว็บไซต์ ปรึกษา สุขภาพจิต

Abstract

The research objectives were as follows: (1) Design and develop a website to provide mental health consultation services. (2) Assessed the usability of the website by both experts and general users. (3) Evaluated the effectiveness of the website, again by both experts and

general users. Two sample groups were used: 10 system development experts selected via purposive sampling and 180 general working-age users selected for convenience. Research tools included questionnaires for assessing website quality and data analysis using descriptive statistics, such as mean and standard deviation. The findings of the study were explained as follows: (1) The website was divided into three functional segments: administrators, general users, and members. It offered features for expressing emotions, seeking psychological consultation from experts, and searching for mental health consultation services. (2) Expert evaluation showed an overall high usability rating (\bar{X} = 3.76), with general users similarly rating usability highly (\bar{X} = 3.82). (3) Evaluation of effectiveness by experts indicated an overall high satisfaction level (\bar{X} = 3.86), which was similarly high among general users (\bar{X} = 3.84).

Keywords: Website, counsel, mental health

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันความเครียดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับทุกเพศทุกวัยทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว และเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ โดยเฉพาะในกลุ่มวัยทำงานที่ต้องมีการรับผิดชอบหลายด้าน ทั้งด้านงาน ด้านการเงิน ด้านครอบครัว ปัญหานี้สอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.2562 ที่พบว่า ร้อยละ 70 ของผู้ทำงานทั้งหมดในประเทศไทยถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดความเครียดได้สูงกว่าวัยอื่น ยิ่งหากต้องทำงานมากกว่าสัปดาห์ละ 50 ชั่วโมงก็ยิ่งเกิดความเครียดได้ง่าย (วรลักษณ์ ผ่องสุขสวัสดิ์, 2565) ส่งผลต่อปัญหาในสังคมไทย 2565 ที่พบว่ามีผู้ป่วยโรคซึมเศร้าพุ่งสูงขึ้น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เผยแพร่รายงานภาพรวม ใน พ.ศ.2565 โดยระบุว่า โรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายจากปัญหาสุขภาพจิตยังมีอัตราเพิ่มขึ้น จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิต (2566) กระทรวงสาธารณสุข พบว่าจำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าในปี 2563 มีอยู่ 355,537 คน ในปี 2564 เพิ่มขึ้นเป็น 358,267 คน และอัตราการฆ่าตัวตายในปี 2564 อยู่ที่ 7.38 รายต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากในช่วงปี พ.ศ.2547 – พ.ศ.2563 ที่ทรงตัวอยู่ในระดับ 5 - 6 รายต่อประชากรแสนคน (Hfocus.org, 2566) สรุปว่าความเครียดที่สะสมจะก่อให้เกิดปัญหาต่อคนในสังคมจนกลายเป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้าได้มากขึ้นเรื่อย ๆ ในเชิงจิตวิทยา ความเครียด หมายถึง อาการที่เป็นผลมาจากปฏิกิริยาตอบสนองของร่างกายจิตใจและสติปัญญาต่อสิ่งที่มาคุกคาม เป็นภาวะชั่วคราวของความไม่สมดุลซึ่งเกิดกระบวนการรับรู้หรือการประเมินของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่เข้ามาจากประสบการณ์ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งคุกคาม โดยการรับรู้เป็นผลมาจากการกระทำร่วมกันของสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมในสังคมการทำงาน ธรรมชาติและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต กับปัจจัยภายในบุคคลประกอบด้วย เจตคติ อารมณ์ ลักษณะประจำตัว ประสบการณ์ในอดีต ความต้องการของบุคคลนั้น (Lazarus, 1996) วิธีคลายเครียดนั้นพบว่าสิ่งที่เราได้พูดคุยกับคนรอบข้าง ซึ่งอาจช่วยให้คำปรึกษาในเรื่องที่เราั้นเผชิญอยู่ได้เป็นหนึ่งในวิธีที่ดี

แต่ในบางครั้งผู้ที่ประสบปัญหาที่ไม่สามารถที่จะปรึกษาจากคนรอบข้างได้เนื่องจากข้อจำกัดหลาย ๆ อย่างในการศึกษานี้จึงเป็นที่มาในการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อช่วยให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตแก่ผู้ที่มีความเครียดและต้องการระบายปัญหา ปรึกษาปัญหา เป็นพื้นที่ออนไลน์ที่ช่วยในการระบายความเครียดด้วยวิธีการพูดคุย การพิมพ์บอกเล่าเรื่องราว โดยมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านสุขภาพจิต และเป็นพื้นที่พบปะกันในสังคมออนไลน์ สำหรับผู้ที่มีความเครียดและต้องการหาเพื่อนเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ที่พร้อมจะรับฟังและพร้อมที่จะให้คำแนะนำต่อกันด้วยความสมัครใจ ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์และสามารถช่วยลดปัญหาความเครียดและอัตราการเกิดภาวะซึมเศร้าของคนในสังคมลงได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ปีบดดีเพื่อให้บริการให้คำปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพจิต
2. ประเมินผลด้านฟังก์ชันการใช้งานของเว็บไซต์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานทั่วไป
3. ประเมินผลด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานทั่วไป

การทบทวนวรรณกรรม

ปัญหาด้านสุขภาพจิตในสังคมปัจจุบัน

จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิต (2566) พบว่าประชากรมากกว่า 3 ล้านคนในประเทศไทย ประสบสภาวะความทุกข์จากปัญหาสุขภาพจิต โดยเฉพาะในกลุ่ม Gen Z พบว่าในกลุ่มวัยนี้จะมีรู้สึกโดดเดี่ยวที่สุด สูงถึง 38% เมื่อเทียบกับคนรุ่นอื่น ๆ อาทิ กลุ่ม Millennials 26% และ Gen X 15% โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของกลุ่มคนเหล่านี้มาจากเพื่อน 33% จากสื่อโซเชียลมีเดีย 25% และโดยส่วนมากประสบปัญหาด้านสุขภาพจิตไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำปรึกษา เนื่องจากต้องมียาค่าใช้จ่ายหรือปัญหาข้อจำกัดในการเข้าถึงการปรึกษา ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดและกระทบด้านจิตใจของคนในสังคมส่วนใหญ่นี้มี 6 ปัจจัยได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านการเรียน ด้านบุคลิกภาพ ด้านสุขภาพ ด้านการเงิน และสิ่งแวดล้อม (หงส์ศิริ ภิโยยติลกชัย และคณะ, 2558) ส่งผลให้เกิดความเครียด ซึ่งเป็นภาวะทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต้องเกิดปัญหาและทำให้รู้สึกกดดัน ไม่สบายใจ วิตกกังวล การจัดการความเครียดมีหลากหลายวิธีและหนึ่งในนั้นคือการปรึกษาพูดคุยปัญหาให้กับผู้ที่เราสบายใจที่จะพูดคุยปรึกษาด้วย (วันทนาเนาว์วัน, 2563) ซึ่งในบางครั้งเมื่อมีปัญหาความเศร้า ความกังวล เพียงแค่ต้องการให้มีคนรับฟัง แต่เพียงเพราะคำว่า ‘ไม่กล้า’ ก็อาจทำให้เกิดความรู้สึกทุกขใจมากขึ้นไปกว่าเดิม สำหรับผู้ที่มีความกังวลใจมีปัญหาลึกซึ้งในใจหลายครั้งไม่กล้าพูด เพียงเพราะกลัวการถูกตัดสินจากคนอื่น รวมถึงคนใกล้ชิดก็อาจไม่กล้าถาม สิ่งนี้จึงทำให้เกิดเป็นกำแพงที่มองไม่เห็น (Invisible Wall) ที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์มีระยะห่างออกไปโดยไม่รู้ตัว (Brave Together, 2565) รูปแบบการให้คำปรึกษาเพื่อรองรับสังคมในปัจจุบัน อาจเป็นช่องทางออนไลน์ซึ่งมีรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุมทางวิดีโอทัศน์ (video conference) การสนทนาออนไลน์ (chat) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking) เป็นต้น การให้คำปรึกษา

ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก โดยใช้แนวคิดและเทคนิคต่าง ๆ ของการให้คำปรึกษาเพื่อคลายความเครียดและความวิตกกังวลให้ลดลง (Mallen et al, 2005) เหตุที่บุคคลส่วนใหญ่เลือกจะใช้บริการปรึกษาออนไลน์ เนื่องจากสามารถเข้าถึงบริการได้สะดวก หรือกลุ่มคนที่ไม่สามารถรับบริการแบบเผชิญหน้าได้ไม่ว่าจะเป็นคนที่อยู่ในเขตชนบทหรือห่างไกล บุคคลทุพพลภาพ คนที่ต้องย้ายที่อยู่แต่ต้องการที่จะปรึกษากับผู้ให้คำปรึกษาคนเดิม ผู้ที่มีวิถีชีวิตเร่งรีบ ผู้ที่มีชั่วโมงการทำงานไม่ปกติ เป็นต้น (Robinson, 2009) ทั้งนี้ในการฟังบุคคลที่มาระบายความเครียดนั้นก็จะต้องอยู่ในรูปแบบของผู้ฟังที่ดี การเป็นผู้ฟังที่ดีต้องคอยผลักดันให้ผู้พูดสามารถพูดได้อย่างต่อเนื่อง การฟังจัดเป็น Soft Skill ที่ต้องเรียนรู้ การฟังเยอะ ๆ จะทำให้เข้าใจตัวเอง เข้าใจผู้อื่นและตัดสินใจได้ดีขึ้น ยิ่งเข้าใจในผู้พูดมากเท่าไรก็จะสามารถให้คำแนะนำและช่วยลดความเครียดให้ผู้ที่มีปัญหาได้ (สุธาทิพย์ อุปสุข, 2563)

ปัญหาความเครียดในเชิงจิตวิทยา

ปัญหาความเครียดในเชิงจิตวิทยาพบว่ามีผลกระทบต่อสุขภาพจิตและร่างกายของบุคคลในระยะยาว Kessler et al., (2003) อธิบายที่มาของปัญหาความเครียดในเชิงจิตวิทยา เป็นสถานะที่ร่างกายและจิตใจตอบสนองต่อสิ่งที่ทำให้รู้สึกว่าคุณอยู่ในสถานะที่ไม่มั่นคง ปัจจัยหลายอย่างสามารถทำให้เกิดความเครียดได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงในชีวิต เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เป้าหมายที่ไม่ถูกต้อง หรือการรับมือกับความสับสนในชีวิต ล้วนมีผลกระทบต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจได้ ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาทางจิต เช่น ซึมเศร้า วิตกกังวล นอกจากนี้ความเครียดยังทำให้มีผลกระทบต่อการทำงาน ความสัมพันธ์ และคุณภาพชีวิต วิธีจัดการกับความเครียดในเชิงจิตวิทยามุ่งเน้นที่การเรียนรู้เกี่ยวกับกฎและหลักการในการปรับตัว การพัฒนาทักษะในการจัดการกับอารมณ์ และการเรียนรู้เครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้การหาความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น นักจิตวิทยา นักสุขภาพจิต หรือการร่วมมือกับกลุ่มสนับสนุนก็เป็นทางเลือกที่ดีในการจัดการกับความเครียดในเชิงจิตวิทยาอย่างมีประสิทธิภาพ จากการสำรวจปัญหาความเครียดที่มีผลกระทบต่อสุขภาพจิต จะก่อให้เกิดอาการที่เกี่ยวข้อง เช่น ความวิตกกังวล นอนไม่หลับ และซึมเศร้า ซึ่งผู้ให้คำแนะนำจะต้องเข้าใจและพร้อมในการแนะนำแนวทางการรักษาที่เป็นไปได้ (Pignay-Demaria, 2020) ซึ่งปัญหาความเครียดที่ไม่รู้ตัวนั้นมีผลกระทบต่อสุขภาพ ส่งผลต่อระบบประสาทอัตโนมัติและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ได้ (Brosschot et al., 2016) แนวทางในการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีผู้ที่คอยให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่ประสบปัญหา Sariwat (2017) อธิบายแนวคิดว่าการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาด้านความเครียด ระหว่างผู้ให้การศึกษา (Counselor) และผู้รับการปรึกษา (Counselee/Client) โดยอ้างอิงทฤษฎีและเทคนิคทางจิตวิทยา โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้การปรึกษาแก่ผู้รับการปรึกษาหลุดพ้นจากการเผชิญปัญหาและความทุกข์ใจที่กำลังประสบอยู่ โดยอาจจะมีการสร้างพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนพูดคุย ให้ผู้รับการปรึกษาได้ระบายอารมณ์ ความรู้สึก ผ่านช่องทางในการสื่อสารต่าง ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีที่สามารถสื่อสาร รับ-ส่งเสียง รูปภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้พบปัญหาได้พูดคุย ระบายและจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้เข้าถึงได้สำหรับทุกคน

ประโยชน์ในการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อแก้ไขปัญหา

การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นหนึ่งในแนวทางการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันที่มีความสำคัญอย่างมากในยุคปัจจุบัน การใช้เว็บไซต์เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีหลายรูปแบบ เช่น เว็บไซต์ที่ให้คำปรึกษาทางการแพทย์หรือสุขภาพ (Eysenbach, 2001) เว็บไซต์ที่ให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา (Andersson & Cuijpers, 2009) เว็บไซต์ที่ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย และอื่น ๆ อีกมากมาย การใช้เว็บไซต์ในการแก้ปัญหามีข้อดีหลายประการ เช่น สะดวกซื้อชั่วโมง ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปหาคำปรึกษาโดยตรง มีความเป็นส่วนตัว และมีความคุ้มค่าในทางการเงิน เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการใช้งานเว็บไซต์มักมีราคาที่ถูกกว่าการไปหาคำปรึกษาโดยตรงที่สถานที่ นอกจากนี้ เว็บไซต์ยังเป็นแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในหลายด้าน (Ratzen & Parker, 2000)

ภาษาคอมพิวเตอร์และเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาเว็บไซต์

ในการพัฒนาเว็บไซต์นี้ใช้เครื่องมือและภาษาในการพัฒนาระบบส่วนใหญ่อยู่ในพื้นฐานของภาษา Javascript ซึ่งเป็นภาษาที่มีไว้จัดการเอฟเฟกต์หรือพฤติกรรมของหน้าเว็บไซต์ นอกเหนือจาก HTML และ CSS ที่ใช้จัดการเรื่องของโครงสร้างและดีไซน์ของเว็บไซต์ นอกจากนี้มีการใช้เครื่องมือโปรแกรมในการพัฒนา ได้แก่ Vue ซึ่งเป็น progressive framework ซึ่งเหมาะกับการทำ Single-Page Applications (SPA) ประมวลผลบนตัวของ nodejs ทำให้สามารถดึงความสามารถของ nodejs javascript ได้ดี สามารถช่วยลดขั้นตอนในการเรียกใช้ attribute ได้สะดวกยิ่งขึ้น ใช้ภาษาเขียนโปรแกรม Typescript ที่พัฒนาโดย Microsoft ออกแบบเพื่อทำให้การเขียนโปรแกรมในภาษา JavaScript มีประเภทข้อมูล ซึ่งมีประโยชน์ในการพัฒนาระบบและแอปพลิเคชันขนาดใหญ่ สามารถช่วยตรวจสอบความผิดพลาดก่อนที่โปรแกรมจะทำงานได้ นอกจากนี้มีการใช้ API (Application Programming Interface) เป็นช่องทางการเชื่อมต่อเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลจากระบบหนึ่งไปสู่ระบบอื่น ๆ ที่มีความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย หน้าหลักของ API คือ คอยรับคำสั่งจากฝั่งลูกข่าย (Client) ซึ่งก็คือ Application ต่าง ๆ เช่น Web Application, Mobile Application, Desktop Application เป็นต้น ประโยชน์ของ API ช่วยในการพัฒนาเว็บไซต์ได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยให้นักพัฒนาไม่ต้องเข้าไปแก้ไขคำสั่ง สะดวกสบายในการใช้งาน ทำให้ผู้ใช้งานเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีการติดตั้ง API ของอีกเว็บไซต์หนึ่งไม่ต้องเข้าหน้าเว็บไซต์ที่เป็นเจ้าของ API โดยในปัจจุบันเว็บไซต์ใหญ่ ๆ จะมีการเปิดให้ใช้งาน API โดยเฉพาะเว็บไซต์ด้านการติดต่อสื่อสาร Social Network และ E-commerce เป็นต้น

ระเบียบวิธีการวิจัย

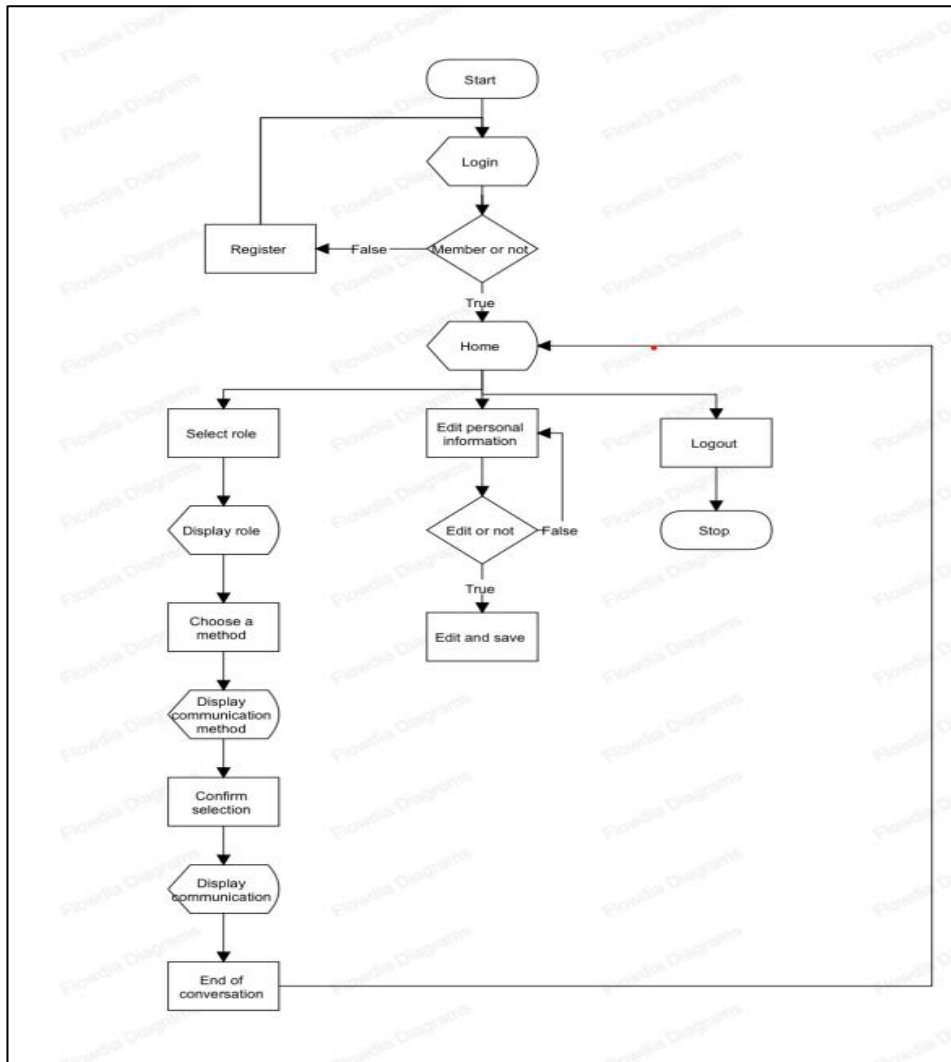
งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามวงจรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (System Development Life Cycle : SDLC) ได้แก่ การค้นหาปัญหาและการศึกษาความเหมาะสมเพื่อพัฒนาระบบ (Feasibility Study) โดยศึกษาข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ขึ้นต่อมาวิเคราะห์ปัญหาความเครียดที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตในปัจจุบันของคนในสังคม และหาวิธีในการแก้ไข แล้วนำผลจากการวิเคราะห์ไปสู่ขั้นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development) เพื่อออกแบบเว็บไซต์ปีบัตต์

(Bebuddy) ประกอบด้วยการออกแบบลักษณะการทำงานของระบบด้วยแผนภาพแสดงขั้นตอนการทำงาน (System Flowchart) แผนผังของผู้ใช้งาน (Use cases diagram) และแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล (Entity Relation Diagram: EDR) การออกแบบเชิงกายภาพ (Physical design) และการทำงานด้านเทคนิคและเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในการเลือกใช้เครื่องมือและภาษาคอมพิวเตอร์ในการพัฒนา ได้แก่ Visual studio code เพื่อสร้างเว็บเพจ ใช้ Firebase เป็นระบบฐานข้อมูล และใช้เครื่องมือ Node.js และ Nuxt โดยคำนึงถึงการทำงาน (Functional) และประสิทธิภาพของระบบ มีการใช้หลักการออกแบบ UX/UI ของผู้ใช้งานร่วมด้วย ระหว่างการพัฒนาได้มีการทดสอบระบบ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนและประเมินความสามารถของเว็บไซต์ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงให้สมบูรณ์และมีความเหมาะสมในการใช้งานจริง ขั้นตอนต่อไปหลังจากการพัฒนาเสร็จสิ้น ได้เปิดเว็บไซต์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานประเมินผล (Implementation and Evaluation) เพื่อประเมินด้านการใช้งานและประสิทธิภาพของเว็บไซต์โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามออนไลน์ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อช่วยพิจารณาข้อคำถามแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับบุคคลทั่วไปที่เป็นผู้ทดลองใช้งานเว็บไซต์ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีครอนบาค แอลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามไม่น้อยกว่า 0.70 ถือว่าผ่านเกณฑ์คุณภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากรายชื่อที่มี และผู้ใช้งานทั่วไปในกลุ่มวัยทำงานที่มีช่วงอายุระหว่าง 20 - 60 ปี ไม่จำกัดคุณสมบัติด้านเพศ ใช้วิธีเลือกตัวอย่างด้วยวิธีตามความสะดวก (Convenience sampling) งานวิจัยนี้กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 90% โดยมีค่าความคลาดเคลื่อน (e) 10% จากการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินผลเว็บไซต์มีผู้เข้าร่วมใช้งานและตอบแบบสอบถาม จำนวน 180 คน ซึ่งเป็นขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูลกรณีทราบจำนวนประชากรที่มีขนาดใหญ่ (Yamane, 1973) โดยตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane มีการแนะนำให้ใช้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 100 คน ในกรณีที่ความคลาดเคลื่อน (e) เป็น 10% หากมีประชากรตั้งแต่ 20,000 คนขึ้นไป (อภิญา อิงอาจ, 2562) ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่เก็บข้อมูลนี้จึงเพียงพอในการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

อธิบายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่หนึ่ง เว็บไซต์ที่พัฒนามีระบบการทำงานประกอบด้วย (1) ผู้ใช้งานมีฟังก์ชันการสมัครสมาชิกก่อนเข้าสู่ระบบ (2) ผู้ใช้งานที่เป็นสมาชิกสามารถใช้งาน

ทุกฟังก์ชันในระบบ ได้แก่ การพูดคุยเพื่อระบายความรู้สึก การเลือกเป็นผู้รับฟังปัญหาจากผู้อื่น การติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อปรึกษาและขอคำแนะนำปัญหาด้านสุขภาพจิต การค้นหาสถานพยาบาลที่ให้บริการด้านสุขภาพจิต การแสดงความรู้สึกอารมณ์ของตนเองผ่านระบบ การติดต่อและฝากข้อความเพื่อแจ้งผู้ดูแลระบบ (3) ส่วนผู้ดูแลระบบ มีความสามารถในการใช้งานฟังก์ชันในระบบได้ ได้แก่ การดูแลส่วนสมัครสมาชิกเพื่อเข้าสู่ระบบ การดูแลส่วนการค้นหาสถานพยาบาล การดูแลความเรียบร้อยของรีวิวในเว็บไซต์

รูปที่ 1 แผนภาพกระแสข้อมูล (Data Flow Diagram)

รูปที่ 2 หน้าหลักของเว็บไซต์บีบัดดี้ (BeBuddy)

รูปที่ 3 ฟังก์ชันการใช้งานสำหรับปรึกษาพูดคุยระหว่างผู้ระบายความรู้สึกและผู้รับฟังให้คำปรึกษา

อธิบายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่สอง ผลการประเมินด้านฟังก์ชันการใช้งานของเว็บไซต์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และผู้ใช้งานทั่วไป จำนวน 180 คน ผลการประเมินเป็นดังนี้

ตารางที่ 1 ประเมินผลด้านฟังก์ชันการใช้งานเว็บไซต์บีบัดดี้ (BeBuddy)

หัวข้อการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้ใช้งานทั่วไป	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การใช้งานเว็บไซต์สามารถเลือกแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของผู้ใช้งานได้	4.21	0.49	3.88	0.59
2. การใช้งานเว็บไซต์สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ใช้งานมีอาการแพ้ทความรู้สึกล่าสุดเมื่อไหร่	4.20	0.47	3.85	0.62
3. การใช้งานเว็บไซต์ผู้ใช้งานสามารถเลือกฟังก์ชันการทำงานที่จะเป็นผู้ระบายความรู้สึกได้	3.23	0.70	3.61	0.54
4. การใช้งานเว็บไซต์ผู้ใช้งานสามารถเลือกฟังก์ชันการทำงานที่จะเป็นผู้รับฟังความรู้สึกได้	3.42	0.73	3.58	0.51
5. การใช้งานเว็บไซต์ผู้ใช้งานที่เลือกเป็นผู้ระบายสามารถพิมพ์ข้อความระบายในห้องพูดคุยได้	3.66	0.54	3.91	0.40
6. การใช้งานเว็บไซต์ผู้ใช้งานที่เลือกเป็นผู้รับฟังสามารถพิมพ์โต้ตอบกับผู้ระบายในห้องพูดคุยได้	3.78	0.52	3.82	0.39
7. เว็บไซต์สามารถแนะนำเพื่อให้ข้อมูลโรงพยาบาลที่มีแผนกจิตเวชได้	3.71	0.44	3.95	0.53
8. เว็บไซต์สามารถเลือกตำแหน่งปัจจุบันเพื่อแสดงตำแหน่งโรงพยาบาล/คลินิก ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตที่ใกล้ที่สุดได้	3.90	0.70	4.03	0.64
ค่าเฉลี่ยรวม	3.76		3.82	

จากตารางที่ 1 ประเมินผลด้านฟังก์ชันการใช้งานเว็บไซต์บีบัดดี้ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) โดยประเมินผลฟังก์ชันที่เว็บไซต์สามารถเลือกแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของผู้ใช้งานได้เป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.21$, S.D = 0.49) รองลงมาได้แก่ ฟังก์ชันที่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ใช้งานมีอาการแพ้ทความรู้สึกล่าสุดเมื่อไหร่ ($\bar{X} = 4.20$, S.D = 0.47) รองลงมาได้แก่ ฟังก์ชันที่สามารถเลือกตำแหน่งปัจจุบันเพื่อแสดงโรงพยาบาล/คลินิก ที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตที่ใกล้ที่สุดได้ ($\bar{X} = 3.90$, S.D = 0.70) ตามลำดับ ในส่วนของผู้ใช้งานมีค่าเฉลี่ยผลประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) โดยประเมินผลฟังก์ชันของเว็บไซต์ที่สามารถเลือกตำแหน่งปัจจุบันเพื่อแสดงโรงพยาบาล/คลินิก ที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตที่ใกล้ที่สุดได้ ($\bar{X} = 4.03$, S.D = 0.64) รองลงมาได้แก่ ฟังก์ชันของเว็บไซต์ที่สามารถแนะนำเพื่อให้ข้อมูลโรงพยาบาลที่มีแผนกจิตเวชได้ ($\bar{X} = 3.95$, S.D = 0.53) ตามลำดับ

อธิบายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่สาม ผลการประเมินด้านประสิทธิภาพโดยรวมของเว็บไซต์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานทั่วไป โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และผู้ใช้งานทั่วไป จำนวน 180 คน ผลการประเมินเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 ประเมินด้านประสิทธิภาพโดยรวมจากการใช้งานเว็บไซต์บีบัดดี้ (BeBuddy)

หัวข้อการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้ใช้งานทั่วไป	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. เว็บไซต์มีรูปแบบการใช้งานในระบบต่าง ๆ ที่ง่ายต่อการศึกษด้วยตนเอง	4.10	0.70	3.94	0.54
2. เว็บไซต์มีฟังก์ชันการพูดคุยระบาย และให้คำปรึกษาในการสอบถามพูดคุยที่มีประสิทธิภาพ	4.15	0.47	3.87	0.61
3. เว็บไซต์มีความแม่นยำในการกำหนดสถานที่ใช้ระบบ (GPS) ตรงตามตำแหน่งของผู้ใช้งาน	3.73	0.44	3.82	0.58
4. เว็บไซต์มีฟังก์ชันการแสดงผลของข้อมูลที่ช่วยในการสื่อสาร เข้าใจง่าย	4.25	0.55	4.10	0.65
5. เว็บไซต์ออกแบบให้มีความสะดวกในการใช้งานและเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในปัจจุบัน	3.70	0.64	3.87	0.67
6. เว็บไซต์มีการออกแบบในด้าน UX & UI ที่ดูเหมาะสม น่าใช้งาน	3.69	0.48	3.85	0.70
7. . เว็บไซต์ถูกออกแบบให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าใจระบบการทำงานได้ง่าย	3.58	0.65	3.74	0.47
8. เว็บไซต์มีการใช้ภาพ เนื้อหา ที่เหมาะสมและสอดคล้อง สามารถสื่อความหมายได้ดี	3.75	0.62	3.56	0.71
ค่าเฉลี่ยรวม	3.86		3.84	

จากตารางที่ 2 ประเมินในด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยด้านประสิทธิภาพโดยรวมของเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) โดยประเมินผลประสิทธิภาพของเว็บไซต์ที่มีฟังก์ชันการแสดงผลของข้อมูลที่ช่วยในการสื่อสาร เข้าใจง่าย อยู่ในลำดับแรก ($\bar{X} = 4.25$, S.D = 0.55) รองลงมาได้แก่ประสิทธิภาพของเว็บไซต์ที่มีฟังก์ชันการพูดคุยระบาย และให้คำปรึกษาในการสอบถามที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.15$, S.D = 0.47) รองลงมาได้แก่ ประสิทธิภาพของเว็บไซต์ที่มีรูปแบบการใช้งานในระบบต่าง ๆ ที่ง่ายต่อการศึกษด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.10$, S.D = 0.70) ตามลำดับ ในส่วนของผู้ใช้งานมีค่าเฉลี่ยประเมินประสิทธิภาพ

โดยรวมของเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) โดยประเมินประสิทธิภาพของเว็บไซต์ที่มีฟังก์ชันการแสดงผลของอาร์มของพนักงานที่ช่วยในการสื่อสาร เข้าใจง่าย ในลำดับแรก ($\bar{X} = 4.10$, S.D = 0.65) รองลงมาได้แก่ประสิทธิภาพของเว็บไซต์ที่มีรูปแบบการใช้งานในระบบต่าง ๆ ที่ง่ายต่อการศึกษาดด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.95$, S.D = 0.53) ตามลำดับ

สรุป

การพัฒนาเว็บไซต์ที่ดีเพื่อให้บริการปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพจิต พัฒนาขึ้นสำหรับเป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อช่วยให้ผู้ที่มีปัญหาจากความเครียดใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อระบายความรู้สึกและขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิต เพื่อลดโอกาสในการเกิดภาวะโรคซึมเศร้า สำหรับผู้ใช้งานที่ต้องการระบายความรู้สึก อารมณ์ความคิดของตนเอง และต้องการผู้รับฟังและให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้งานที่ได้พูดคุยระบายความรู้สึกออกมา ช่วยลดความเสี่ยงและโอกาสที่อาจทำให้เกิดภาวะโรคซึมเศร้าได้ ไขว่จรรยาบรรณพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (SDLC) ในการพัฒนา ภายหลังระบบพัฒนาเสร็จสิ้น มีการประเมินผลในด้านฟังก์ชันการใช้งานและด้านประสิทธิภาพของเว็บไซต์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานทั่วไป ผลประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจฟังก์ชันการใช้งานออนไลน์ ที่สามารถให้ผู้ใช้งานเลือกแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของผู้ใช้งาน และสามารถตรวจสอบได้ว่าผู้ใช้งานมีการอัพเดทความรู้สึกล่าสุดเมื่อใด สอดคล้องกับ Mallen et al. (2005) ได้อธิบายการให้คำปรึกษาออนไลน์ซึ่งมีลักษณะรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุมทางวิดีโอ การสนทนาออนไลน์ การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น ดังนั้นการให้คำปรึกษาออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพที่สามารถแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของผู้ใช้บริการ จะช่วยให้การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ Sariwat (2017) อธิบายกระบวนการในการช่วยเหลือผู้ป่วยด้านสุขภาพจิตจำเป็นต้องมีผู้ให้คำปรึกษา โดยใช้ทฤษฎีและเทคนิคทางจิตวิทยา เพื่อช่วยให้บริการแก่ผู้รับการปรึกษาที่กำลังเผชิญปัญหาและความทุกข์ใจ โดยมีพื้นที่ในการพูดคุยระบายอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งมีหลากหลายช่องทางในการสื่อสาร เช่น การใช้เทคโนโลยีที่สามารถสื่อสาร ค้นหาข้อมูล รับส่งเสียง ให้ถึงตัวบุคคลในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนผู้ใช้งานทั่วไปประเมินผลฟังก์ชันการใช้งานของเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เว็บไซต์สามารถเลือกตำแหน่งปัจจุบันเพื่อแสดงโรงพยาบาล/คลินิก ที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตที่ใกล้ที่สุดได้ รองลงมาคือฟังก์ชันของเว็บไซต์ที่สามารถแนะนำเพื่อให้ข้อมูลโรงพยาบาลที่มีแผนกจิตเวชได้ สอดคล้องกับ Robinson (2009) อธิบายสาเหตุที่บุคคลผู้มีปัญหาทางสุขภาพจิตมักเลือกใช้บริการหรือต้องการหาสถานพยาบาลที่ใกล้ที่สุดซึ่งเหมาะกับความต้องการคำปรึกษาที่อยู่ในเขตชนบทห่างไกล บุคคลทุพพลภาพ ผู้ที่ต้องย้ายที่อยู่บ่อย ๆ หรือผู้ต้องการคำปรึกษาอาจจะต้องหาสถานพยาบาลผู้ให้บริการที่เปิดให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อใช้บริการปรึกษาทางออนไลน์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่ต้องการคำปรึกษาสามารถเข้าถึงบริการได้สะดวกยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์และพัฒนาเว็บไซต์ปีบัตตี้ เพื่อให้บริการให้คำปรึกษาปัญหาด้านสุขภาพจิต จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์และพัฒนาต่อยอดในการดูแลและเข้าถึงผู้ที่กำลังประสบปัญหาในด้านความเครียดและส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในด้านปัญหาสุขภาพจิตในสังคม ซึ่งนอกจากการพัฒนาช่องทางเพื่อให้คำปรึกษาโดยผ่านเทคโนโลยีและระบบออนไลน์แล้ว หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจในการดูแลผู้ที่มีแนวโน้มที่ประสบภาวะความเครียดในสังคมในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย เช่น ด้านสถานบำบัดให้คำปรึกษาและการแพทย์ ความพร้อมของวิธีการบำบัดรักษาและยารักษา นอกจากนี้ในการศึกษาพัฒนาเพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัย เสนอแนะให้ควรมีการศึกษาเรื่องการใช้จิตวิทยาตามทฤษฎีใหม่ต่าง ๆ แบบบูรณาการเพื่อนำไปพัฒนาและออกแบบฟังก์ชันการใช้งานเพิ่มเติมของระบบให้เหมาะสม ทั้งในด้านฟังก์ชันการทำงานและการใช้งาน เพื่อให้เว็บไซต์มีประสิทธิภาพสูงสุดและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ที่ประสบปัญหาด้านสุขภาพจิตได้มากที่สุด

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2566). *สถิติกลุ่มเสี่ยงที่เกิดความเครียดได้สูงกว่าวัยอื่น*. เข้าถึงได้จาก: <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/life-6>
- วันทนา เนาว์วัน (2563). *การจัดการความเครียดและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง*. เข้าถึงได้จาก : <https://www.aru.ac.th/myadmin/uploads/rdi/download/20201129-e43890dd.pdf>
- วรลักษณ์ ผ่องสุขสวัสดิ์. (2565). *ผลกระทบของความเครียด*. เข้าถึงได้จาก <https://dmh.go.th/news/view.asp?id=2521>.
- สุธาทิพย์ อุปสุข. (2563). *แค่เจียบฟังยังไม่พอ คุณสมบัติ 5 ข้อ ที่ผู้ฟังที่ดีควรมี*. เข้าถึงได้จาก: <https://creativetalklive.com/communication-listening/>
- หงส์ศิริ กิโยติลภชัย และคณะ. (2558). *ความเครียดและการแก้ปัญหาความเครียดของนักศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ โกลีนทร์ บพิตรพิมุข จักรวรรดิ, กรุงเทพมหานคร.
- อภิญา อิงอาจ. (2562). *สถิติสำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตซีดี แคมป์ส เมืองทองธานี.
- Andersson, G., & Cuijpers, P. (2009). Internet-based and other computerized psychological treatments for adult depression: a meta-analysis. *Cognitive Behaviour Therapy*, 38(4), pp.196 - 205.

- Brave Together. (2565). *เมย์เบลไลน์เปิดตัว Brave Together โครงการฟังปัญหาจิตใจ*. เข้าถึงได้จาก https://www.maybelline.co.th/bravetogether?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw2PSvBhDjARIsAKc2cgPFq7xj2LMfq4k8fRWNrKwUprP9LfcbiJsAgC19xug7mMU2EkweV7laAg_zEALw
- Brosschot, J. F., Verkuil, B., and Thayer, J. F. (2016). Conscious and unconscious perseverative cognition: Is a large part of prolonged physiological activity due to unconscious stress?. *Journal of psychosomatic research*, 80, pp. 42 - 47.
- Eysenbach, G. (2001). What is e-health?. *Journal of medical Internet research*, 3(2), e20.
- Hfocus.org. (2566). *เจาะลึกระบบสุขภาพ*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.hfocus.org/topics/นโยบายสุขภาพปี2566>.
- Kessler, R. C., Berglund, P., Demler, O., Jin, R., Koretz, D., Merikangas, K. R., and Wang, P. S. (2003). The epidemiology of major depressive disorder: results from the National Comorbidity Survey Replication (NCS-R), *Jama*, 289(23), pp. 3095 - 3105.
- Lazarus, R. S. (1996). The role of coping in the emotions and how coping changes over the life course. In C. Magai & S. H. McFadden (Eds.), *Handbook of emotion, adult development, and aging* (pp. 289–306). Academic Press.
- Mallen, M. J., Vogel, D. L., Rochlen, A. B., and Day, S. X. (2005). Online counseling: reviewing the literature from a counseling psychology framework. *The Counseling Psychologist*, 33(6), pp. 819 - 871.
- Pignay-Demaria, V. (2020). Stress-related symptoms: A review of anxiety, insomnia, and depression. *Journal of human behavior in the social environment*, 30(1), pp. 42 - 51.
- Ratzan, S. C., & Parker, R. M. (2000). Introduction. In C. R. Selden, M. Zorn, S. C. Ratzan, & R. M. Parker. (Eds.), *National library of medicine current bibliographies in medicine: Health literacy*. NLM Pub. No. CBM 2000-1. Bethesda, MD: National Institutes of Health, U.S. Department of Health and Human Services.
- Robinson, K. M. (2010). Policy Issues in Mental Health among the Elderly. *Nursing Clinics of North America*, 45, pp. 627 - 634. <http://dx.doi.org/10.1016/j.cnur.2010.06.005>.
- Sariwat, L. (2017). *Counseling Theory and Techniques*. Bangkok : Odeon Store. (In Thai)
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. 2nd Ed., New York : Harper and Row.

การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต
Development of an Application to Recommend Wellness Tourism Destinations

Case Study of Phuket Province

เกวรินทร์ ชูช่วย¹ ศิรินตรา หอมหวล² และสมใจ จิตคำนึ่งสุข³

Kaewarlin Chuchuai¹ Sirintra Homhuan² and Somjai Jitkamnuengsook³

นักศึกษาระดับปริญญาตรี¹⁻², อาจารย์³

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต¹⁻³

E-mail: s6311423207@pkru.ac.th¹, s6311423225@pkru.ac.th², somjai.j@pkru.ac.th³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และ (2) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จำแนกประเภทการให้บริการและพื้นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยการ รวบรวมข้อมูลจัดทำฐานข้อมูลโดยใช้กูเกิ้ลชีต วิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบส่วนต่อประสานกับผู้ใช้ในรูปแบบการพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยทดสอบโดยผู้ใช้งานทั้งหมดจำนวน 30 คน พบว่าแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตสามารถใช้งานได้จริง สามารถให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว พิกัดที่ตั้ง และนำทางไปยังจุดหมายได้ โดยมีการวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจด้วยค่าสถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า (1) แอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ และ (2) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.58, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49)

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กิจกรรมเพื่อสุขภาพ อาหารสุขภาพ ที่พักเพื่อสุขภาพ สปา

Abstract

The purposes of this study were (1) to develop an application to recommend wellness tourism destinations: case study of Phuket province, and (2) to assess the satisfaction of users towards an application to recommend wellness tourism destinations: case study of Phuket province. The research was conducted by surveying wellness tourism destinations in Phuket province, collecting data, classifying services and locations of wellness tourism destinations,

using Google Sheets for data storage, analyzing data and designing user interface through application recommending wellness tourism destinations: case study of Phuket province. The results of the research were tested by 20 general users and found that the application to recommend wellness tourism destinations: case study of Phuket province can be used, providing information about tourist attractions, location coordinates and navigation to destinations. Statistical analysis was performed using mean and standard deviation. The research findings indicate that (1) the application to recommend wellness tourism destinations: case study of Phuket province can be used according to the purpose, and (2) the results of user's satisfaction assessment toward an application to recommend wellness tourism destinations: case study of Phuket province at a highest level (4.58 ± 0.49).

Keywords: Wellness tourism, physical activities, healthy food, wellness accommodation, spa

บทนำ

จากสถานการณ์ของจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าจังหวัดภูเก็ตมียอดสะสมในปี พ.ศ.2565 จำนวน 3.3 ล้านคน สถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยในปี พ.ศ.2565 จำนวน 2.3 ล้านคน โดยชาวต่างชาติที่เข้ามาใช้บริการของหน่วยบริการสาธารณสุขของรัฐ ผู้ป่วยนอก (OPD) จังหวัดภูเก็ตในปี พ.ศ.2566 จำนวนประมาณ 21,000 คน และผู้เข้ารับบริการสาธารณสุขของรัฐ ผู้ป่วยใน (IPD) จำนวนประมาณ 2,000 คน สร้างรายได้ประมาณ 133 ล้านบาท จังหวัดภูเก็ตกำหนดจุดเน้นการพัฒนาและส่งเสริม Medical Hub เพื่อให้ภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในภูมิภาคอันดามัน เน้นการบริการทางการแพทย์ จัดบริการสุขภาพเชื่อมโยงกับโรงแรม และสปา พัฒนาโปรแกรมทัวร์สุขภาพนานาชาติที่เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูล เพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2566) หลังสถานการณ์โควิด 19 คลี่คลาย ประเทศไทยได้ผ่อนคลายมาตรการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2565 ผลสำรวจข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างชาติ ระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2565 พบว่ากิจกรรมที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ การรับประทานอาหารไทย 90.57% นวดและสปา 48.23% กิจกรรมชายทะเล 48.12% และท่องเที่ยวสถานที่ทางประวัติศาสตร์ 46.22% ส่วนการท่องเที่ยวพร้อมการตรวจสุขภาพ จัดอยู่ในลำดับที่ 16 (สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2565) ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าจังหวัดภูเก็ตมากขึ้น เกิดกระแสความตื่นตัวของนักท่องเที่ยวที่ยกระดับทั้งที่เป็นผลมาจากเมืองภูเก็ตได้รับการประกาศให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านวิทยาการอาหารของยูเนสโก (Phuket: City of Gastronomy) กระแสการท่องเที่ยวระดับชุมชนท้องถิ่นเชิงวัฒนธรรม รวมถึงบทบาทจากแผนการพัฒนาจังหวัดภูเก็ตเพื่อยกระดับเป็นเสาหลักทางเศรษฐกิจและสังคมสู่การพัฒนาภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก (Medical & Wellness Hub)

การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนแผนนโยบายดังกล่าวจึงเป็นสิ่งสำคัญ ช่วยอำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดภูเก็ตเพื่อการเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวสุขภาพ โดยการสร้างช่องทางในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โรงแรม ที่พักที่มีบริการสุขภาพ แนะนำร้านอาหารท้องถิ่น ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สปา และแหล่งพักผ่อน จุดชมวิว สวนสาธารณะ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการผ่อนคลายกิจกรรมระหว่างการเดินทาง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ที่ดีในจังหวัดภูเก็ต สามารถเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ตผ่านการนำเสนอด้วยแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

จากการศึกษาทฤษฎีด้านการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สอดคล้องกับบทความวิชาการเรื่อง ศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ต โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A ใช้กรอบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกผ่าน PEST Analysis และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจังหวัดโดยใช้ Functional Analysis ซึ่งสะท้อนถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต พบว่า จากการวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต มีด้านที่พัก (accommodation) และด้านกิจกรรม (activity) เป็นจุดแข็งของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของภูเก็ต คือ กำหนดทิศทางการเชื่อมโยงและบูรณาการระหว่างบริการเชิงการแพทย์และการส่งเสริมสุขภาพของภูเก็ตที่เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (หิรัญญา กลางนุรักษ์ และเกิดศิริ เจริญวิศาล, 2566)

สอดคล้องกับทฤษฎีองค์ประกอบของการท่องเที่ยวจำเป็นต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 5A คือ

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น
2. ความสะดวกในการเดินทาง (Access) เป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวใช้ประกอบการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่นั้น
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) เป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่นักท่องเที่ยวมีความจำเป็นต้องใช้ เช่น ร้านอาหาร โรงพยาบาล การบริการในกรณีฉุกเฉิน
4. การบริการที่พัก (Accommodation) ควรมีความพร้อม มีความหลากหลายด้านบริการที่เหมาะสม และ
5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว (Dickman, 1996)

2. แนวคิดเกี่ยวกับกุกส์ชีต (Google Sheets)

กุกส์ชีต (Google Sheets) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า Sheets เป็นซอฟต์แวร์ด้าน Spreadsheet สามารถเปิดใช้งานได้ฟรีบน browser ทำงานแบบ Online บน Cloud เป็นโปรแกรมที่มีลักษณะคล้ายกับ Microsoft Excel ความสามารถของ Google Sheets หรือ Sheets เป็นโปรแกรมในรูปแบบของตาราง และสามารถใส่สูตรคำนวณได้ สามารถแบ่งปัน (Share) ให้กับคนอื่นเข้ามาทำงานร่วมกันได้ พร้อมแจ้งเตือนได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเอกสารทันที รูปแบบการทำงานไม่ซับซ้อนใช้งานง่าย และเรียกใช้ฟังก์ชันในส่วนของ Google ที่สามารถใช้งานผ่าน Website หรือ Smartphone ได้อย่างสะดวก ทำให้ผู้ใช้งานสามารถที่จะทำงานจากสถานที่ที่สะดวกได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำ Sheets ไปใช้ในการสร้าง API ได้ (mindphp, 2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ Google Sheets สำหรับการเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บริหารจัดการฐานข้อมูลและเชื่อมต่อไปยังการประยุกต์ใช้ในส่วนของ Google Maps API เพื่อแสดงข้อมูลในรูปแบบแผนที่ระบุพิกัดที่ตั้ง และสามารถนำทางนักท่องเที่ยวไปยังจุดหมายได้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้าง API ด้วย Google Sheets

API ย่อมาจาก Application Programming Interface คือ ช่องทางการเชื่อมต่อช่องทางหนึ่งที่จะเชื่อมต่อกับเว็บไซต์ผู้ให้บริการ API จากที่อื่น เป็นตัวกลางที่ทำให้โปรแกรมประยุกต์เชื่อมต่อกับโปรแกรมประยุกต์อื่น หรือเชื่อมการทำงานเข้ากับระบบปฏิบัติการ เช่น Twitter มีหลายเว็บ ที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลกับ twitter ทั้งเป็นการอ่านข้อมูลจาก twitter หรือ ส่งข้อมูลเข้า twitter ซึ่งต้องอาศัยการเชื่อมต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกันด้วย API หรือ Google Maps API ซึ่งเป็นบริการของ Google ที่สามารถนำข้อมูลของ Google Maps ซึ่ง Google ให้บริการมาประยุกต์ใช้เพื่อแสดงผลลัพธ์ตามความสามารถในการทำงานของ Google Maps ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การเชื่อมโยงการทำงานระหว่าง Google Sheets กับส่วนการทำงาน เพื่อให้แสดงผลลัพธ์ตามฟังก์ชันการทำงานของ Google Maps ผ่าน Google Maps API

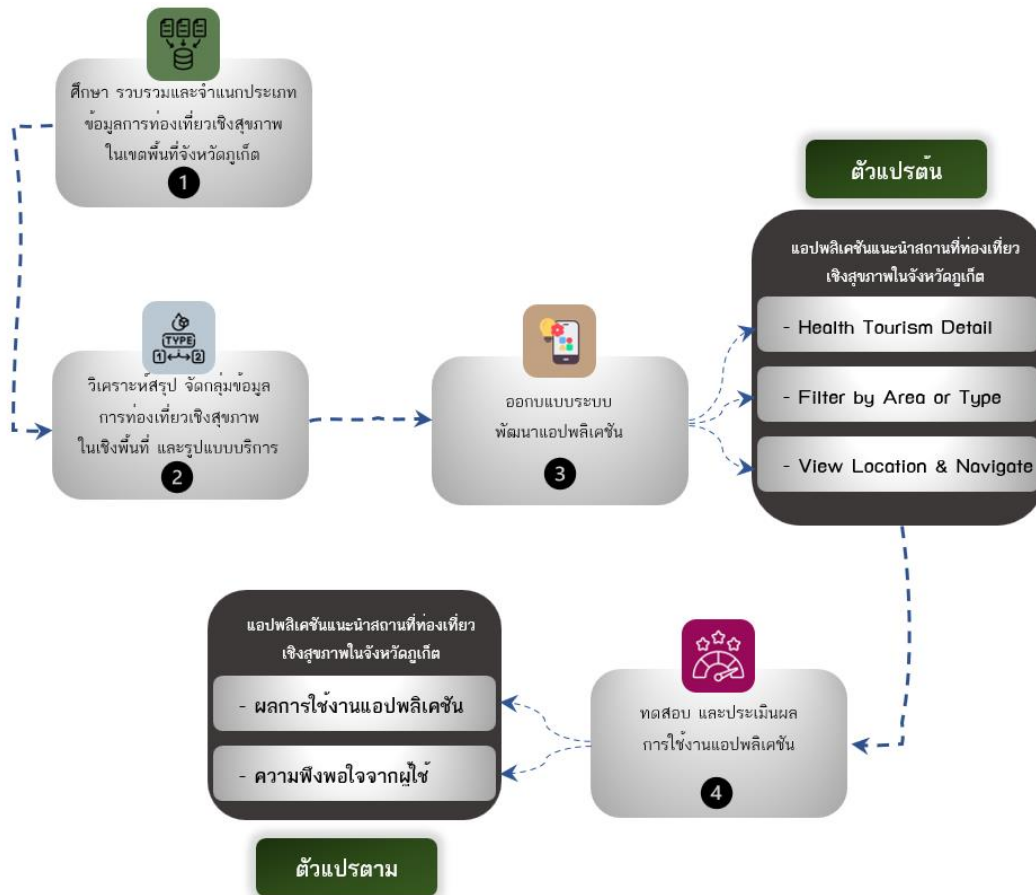
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “แอปพลิเคชันท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ: นวัตกรรมสังคมเพื่อคุณภาพชีวิต” นำเสนอเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แนะนำ และแสดงข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ค้นหาที่พักผ่อนทางร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการที่สร้างสรรค์ และช่วยให้ผู้สูงอายุได้มีสุขภาพที่ดี ด้วยการออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งคำนึงถึงความต้องการปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อช่วยในการค้นหาและแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้ข้อมูลที่หลากหลายที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การดูแลสุขภาพ ฟื้นฟูสภาพจิตใจ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต (ฐิตียา เนตรวงษ์, 2564)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากงานวิจัยการพัฒนาแอปพลิเคชันท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ มากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยพิจารณาร่วมกับกรอบแนวคิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 5A เพื่อนำมาออกแบบให้ตรง

ตามหลักการพื้นฐานขององค์ประกอบการท่องเที่ยว รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวในกรอบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เพิ่มช่องทางความหลากหลายในการกรองข้อมูล Area base และ Type base สร้างความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางไปยังจุดหมาย โดยประยุกต์ใช้ Google Maps API กำหนดฟังก์ชันให้แอปพลิเคชันสามารถนำทางได้

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มผู้ใช้ทั่วไป (หรือนักท่องเที่ยว) ซึ่งเป็นผู้ใช้งานแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 30 คน กำหนดให้เป็นผู้ทดสอบการใช้งานแอปพลิเคชันเพื่อประเมินความสามารถในการทำงาน และความพึงพอใจในการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

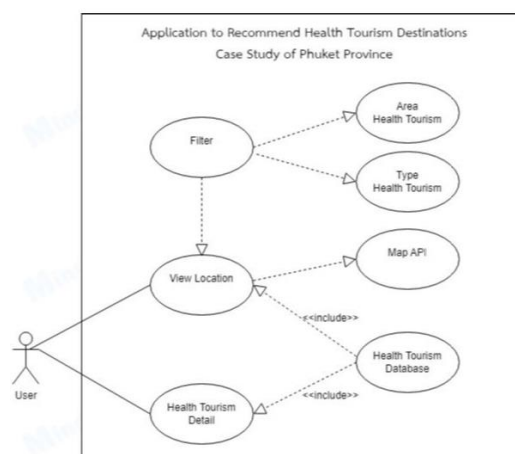
แอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต มีขั้นตอนในการออกแบบและการพัฒนาแอปพลิเคชัน ดังนี้

2.1 ศึกษา รวบรวมข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยการสำรวจและเก็บข้อมูลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ แหล่งข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ จำแนกเฉพาะลักษณะแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กำหนดลักษณะรายละเอียดของสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งที่ต้องการ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 5A โดยใช้ Google Sheets จัดเก็บฐานข้อมูล

2.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์สรุป และจัดกลุ่มข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยสามารถกำหนดประเภทแหล่งท่องเที่ยว และช่องทางการใช้งานแอปพลิเคชันที่อ้างอิงตามหลักการองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A ได้ดังนี้

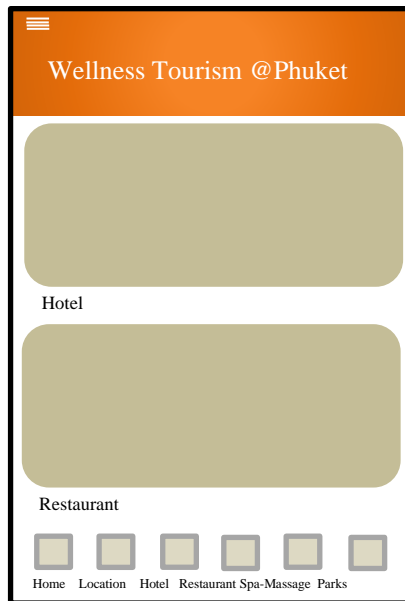
- 1) การบริการที่พัก (Accommodation) ประเภท โรงแรม รีสอร์ท ที่ให้บริการด้านสุขภาพ
- 2) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ประเภท ร้านอาหารพื้นเมือง ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ
- 3) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) ประเภท สปา นวดเพื่อสุขภาพ จุดชมวิว สวนสาธารณะ
- 4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ความสามารถของแอปพลิเคชันรองรับการกรอง (Filter) ประเภทแหล่งท่องเที่ยว (Type base) หรือ พื้นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว (Area base)
- 5) ความสะดวกในการเดินทาง (Access) ความสามารถของแอปพลิเคชันรองรับการนำทางไปยังจุดหมายปลายทาง ด้วยฟังก์ชันการเชื่อมโยงด้วย Google API Maps

2.3 การออกแบบแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ออกแบบกำหนดการใช้งานหลักให้ทำงานบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ และสามารถใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ สามารถอธิบายภาพรวมการทำงานของแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ด้วยแผนภาพ Use Case Diagram ดังนี้

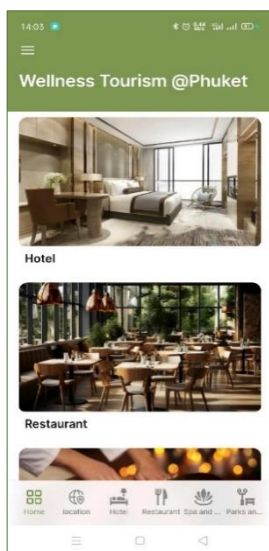
รูปที่ 2 แผนภาพ Use Case Diagram แสดงภาพรวมของแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

2.4 ผู้วิจัยได้ออกแบบต้นแบบหน้าจอ (Prototype) ของแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ดังนี้

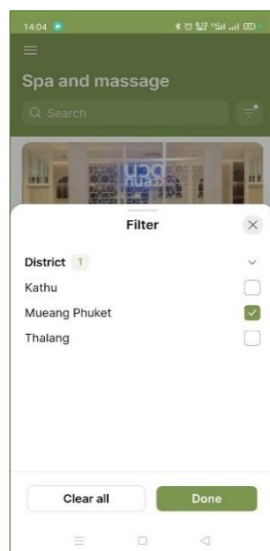

รูปที่ 3 ต้นแบบหน้าจอ (Prototype) ของแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

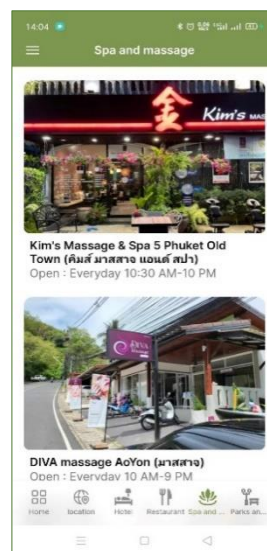
2.5 การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ด้วย Glide Application และใช้ Google Sheets เป็นฐานข้อมูลที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว สามารถแสดงตัวอย่างหน้าจอการทำงานได้ดังรูปที่ 4 ถึงรูปที่ 11 ดังนี้

รูปที่ 4 หน้าจอหลัก

รูปที่ 5 Filter ตามพื้นที่

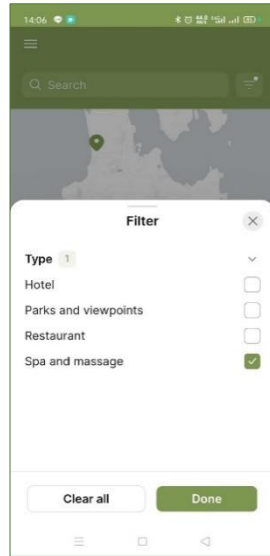
รูปที่ 6 ผลลัพธ์จาก Filter

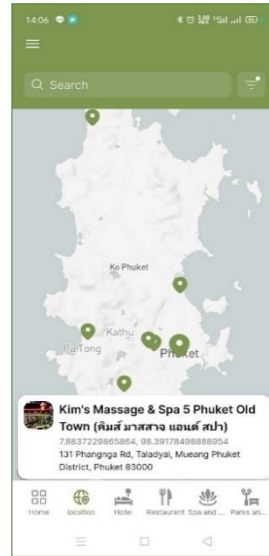
รูปที่ 7 Open Map

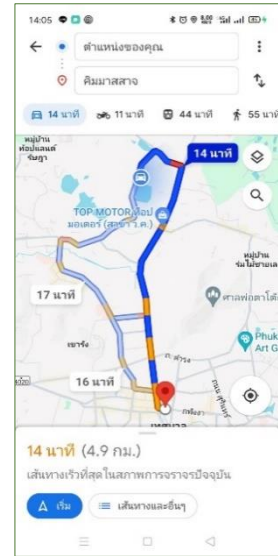
รูปที่ 8 รายละเอียด

รูปที่ 9 Filter ตามประเภท

รูปที่ 10 เลือกพิกัดที่ตั้ง

รูปที่ 11 แสดงการนำทาง

2.6 การทดสอบแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดสอบการใช้งานแอปพลิเคชัน จำนวน 30 คน เพื่อประเมินการทำงานและความพึงพอใจต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน โดยใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถามการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต โดยใช้วิธีการสำรวจตามแหล่งสถานที่ท่องเที่ยว และเก็บรวบรวมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลประมาณ 2 เดือน นำข้อมูลที่ได้มาจำแนกประเภท แบ่งกลุ่ม (Classifies) ทั้งในการจัดแบ่งประเภทสถานที่ท่องเที่ยวตามหลักการองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A และตามพื้นที่ตั้ง โดยอาศัยหลักการจำแนกตามการแบ่งอำนาจส่วนราชการระดับอำเภอได้ 3 อำเภอ (อ.เมืองภูเก็ต อ.กะทู้ และ อ.ถลาง) จัดทำฐานข้อมูลโดยใช้ Google Sheets จากนั้นจึงออกแบบต้นแบบหน้าจอ (Prototype) และดำเนินการพัฒนาแอปพลิเคชันและทดสอบการทำงานของแอปพลิเคชันควบคู่ไปกับการพัฒนาโดยทีมคณะผู้วิจัย ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานประมาณ 4 เดือน ประเมินผลลัพธ์การใช้งานแอปพลิเคชันตามวัตถุประสงค์โครงการและประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งาน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้งานแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 30 คน รวมระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น 7 เดือน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานมาวิเคราะห์ผล นำเข้าข้อมูลการประเมินผ่าน

Google Sheet คำนวณจากสูตรตามหลักเกณฑ์ทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้การวัดแนวโน้มเข้าสู่ศูนย์กลาง (Central Tendency)-วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวัดการกระจาย (Measure of Variation)-วิเคราะห์จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบเกณฑ์พื้นฐาน 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. คณะผู้วิจัยได้พัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตที่สามารถใช้งานได้จริง โดยพัฒนาตามกรอบหลักการเนื้อหาขององค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A อาศัยการทำงานของ Google Maps API เพื่อเพิ่มขีดความสามารถรองรับการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการนำทางไปยังจุดหมาย นอกจากการให้รายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวโดยการจำแนกประเภทของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ตแล้ว ผู้วิจัยได้ออกแบบฟังก์ชันการใช้งานของแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ให้สามารถกรองข้อมูล (Filter) ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการประกอบการตัดสินใจ สร้างความสะดวก และสามารถกำหนดแผนการเดินทางหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. การประเมินผลความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการประเมินผู้ใช้งานจำนวน 30 คน (N=30) โดยแบ่งหัวข้อการประเมินเป็น 2 ด้าน คือ 1) ด้านการออกแบบ และ 2) ด้านประสิทธิภาพในการใช้งาน ซึ่งใช้เกณฑ์สำหรับแปลความหมายข้อมูล 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ระดับความพึงพอใจ
4.21 - 5.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	มาก
2.61 - 3.40	ปานกลาง
1.81 - 2.60	น้อย
1.00 - 1.80	น้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ภาพรวมความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กรณีศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการออกแบบ	4.59	0.47	มากที่สุด
1.1 องค์ประกอบของแอปพลิเคชันเข้าใจง่าย	4.17	0.38	มาก
1.2 เมนูมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.60	0.50	มากที่สุด

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1.3 ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.83	0.38	มากที่สุด
1.4 การนำเสนอด้วยภาพมีความเหมาะสม	4.70	0.53	มากที่สุด
1.5 การใช้สีสันทันมีความเหมาะสม สวยงาม	4.63	0.56	มากที่สุด
2. ด้านประสิทธิภาพในการใช้งาน	4.58	0.51	มากที่สุด
2.1 ใช้งานเมนูของแอปพลิเคชันได้ง่ายและสะดวก	4.17	0.46	มาก
2.2 เข้าถึงข้อมูลรายละเอียดได้ครบถ้วน	4.60	0.56	มากที่สุด
2.3 ระบบนำทางอำนวยความสะดวกในการเข้าใช้งาน	4.63	0.56	มากที่สุด
2.4 เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ให้รายละเอียดชัดเจน	4.73	0.52	มากที่สุด
2.5 ภาพรวมด้านประสิทธิภาพการใช้งานของแอปพลิเคชันมีความเหมาะสม	4.77	0.43	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.58	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ภาพรวมความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ วิทยาลัยเกษตรพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จำนวน 30 คน พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.58 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49) หากพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจทั้งด้านการออกแบบ และด้านประสิทธิภาพในการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.59 และ 4.58 ตามลำดับ) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (หิรัญญา กลางนุรักษ์ และเกิดศิริ เจริญวิศาล, 2566) ศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดภูเก็ต โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ฐิติยา เนตรวงษ์, 2564) การประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร สร้างแรงจูงใจให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อช่วยในการค้นหาและแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ให้ข้อมูลที่หลากหลายที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การดูแลสุขภาพ ฟื้นฟูสภาพจิตใจ ยกระดับคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ วิทยาลัยเกษตรพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ในการพัฒนาในครั้งนี้เป็นการให้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว รองรับบริการสนับสนุนการตัดสินใจด้วยฟังก์ชันการกรอง (Filter) นำเสนอการแสดงผลในรูปแบบเชิงพื้นที่ แสดงแผนที่และนำทางนักท่องเที่ยวไปยังจุดหมายได้ แต่สิ่งที่สามารถเสริมเพิ่มเติมในการทำวิจัยครั้งต่อไป เพื่อให้มีฟังก์ชันที่รองรับความต้องการใช้งานของนักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ครบและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น อาจจะเพิ่มฟังก์ชันการจัดการโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในลักษณะแผนการเดินทางที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกจากความพร้อมทั้ง

ด้านเวลา การเดินทาง และงบประมาณ เพื่อเพิ่มช่องทางให้กับนักท่องเที่ยว เป็นตัวเลือกในการเดินทางผ่าน
เครื่องมือแอปพลิเคชันที่สะดวกในการเข้าใช้งาน

บรรณานุกรม

- ฐิติยา เนตรวงษ์. (2563). แอปพลิเคชันท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ: นวัตกรรมสังคมเพื่อคุณภาพชีวิต.
วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(1), หน้า 23-37.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานจังหวัดภูเก็ต กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2566). *10+ เสาหลักทาง
เศรษฐกิจและสังคมจังหวัดภูเก็ต: แผนแม่บท Medical Wellness Hub*. สำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดภูเก็ต กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2565). *อนูทิน ยินดีต่างชาติเที่ยวไทยทะลุ 10 ล้านคน
ชู Medical Hub จูงใจนักท่องเที่ยว สร้างรายได้มากกว่าหมื่นล้านบาท*. เข้าถึงได้จาก:
<https://pr.moph.go.th/?url=pr/detail/2/04/182755/>, 3 สิงหาคม 2566.
- หิรัญญา กลางนุรักษ์ และเกิตศิริ เจริญวิศาล. (2566). ศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของ
จังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 7(1), หน้า 182-192.
- Dickman, CR. (1996). *Overview of the Impacts of Feral Cats on Australian Native Fauna*.
Canberra: Australian Nature Conservation Agency.
- Mindphp. (2566). *สร้าง API ง่าย ๆ ด้วย Google Sheet*. เข้าถึงได้จาก: [https://www.mindphp.com/
บทความ/31-ความรู้ทั่วไป/9381-create-an-api-easily-with-google-sheet.html?hitcount=0](https://www.mindphp.com/บทความ/31-ความรู้ทั่วไป/9381-create-an-api-easily-with-google-sheet.html?hitcount=0).

การบูรณาการความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายใน
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Integrating Augmented Reality with Navigation and Public Relations Internal
Departments for Phuket Rajabhat University

ชัยยันต์ เหมนแก้ว¹ พัสกร บุตรเต้² และทิพย์มณฑา ผกาแก้ว³

Chaiyan Hamkaew¹ Pansakorn Budtae² and Thipmonta Pakakeaw³

นักศึกษาปริญญาตรี^{1,2}, อาจารย์³

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จ.ภูเก็ต^{1,2,3}

E-mail: S6311423106@pkru.ac.th¹, S6311423218@pkru.ac.th², Thipmonta.p@pkru.ac.th³

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาแอปพลิเคชันเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (2) ศึกษาผลการผู้ใช้งานแอปพลิเคชันสำหรับการนำทางและประชาสัมพันธ์หน่วยงานมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 30 คน และบุคลากรภายนอก 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ (1) เครื่องมือในการพัฒนาแอปพลิเคชัน ประกอบด้วย (ก) Vuforia Engine (ข) ภาษา C# (ค) google API และ (ง) NoSQL (2) แบบสอบถามความพึงพอใจการใช้งานแอปพลิเคชัน ประสิทธิภาพและประโยชน์ในการนำไปใช้ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) การพัฒนาแอปพลิเคชันเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต โดยกระบวนการพัฒนาแอปพลิเคชันสามารถทำงานได้ตรงตามขอบเขตได้ครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้งานได้อย่างดี และ (2) ผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานแอปพลิเคชันความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต พบว่า ด้านการสัมผัสประสบการณ์ที่แปลกใหม่ในข้อมูลการเดินทาง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D.= 0.55)

คำสำคัญ: ระบบนำทาง การประชาสัมพันธ์ เทคโนโลยีความจริงเสริม

Abstract

The objectives of this research were as follows: (1) to develop the application Augmented Reality with navigation and public relations internal departments for Phuket Rajabhat University and (2) to study the development results of the application Augmented Reality with navigation and public relations internal departments for Phuket Rajabhat

University. Determine user satisfaction with used of the application among a sample group of 30 insiders' users and 30 outsiders' users in Phuket Rajabhat University. The tools used in this study are: (1) the development of the application using a tool as follows: (a) vuforia engine (b) C# as a development language (c) google API and (d) NoSQL (2) a satisfaction survey was conducted of the application, performance the benefits and usability of the application. Descriptive statistics was performed using mean and standard deviation. the results of the research showed that (1) the development of the application Augmented Reality with navigation and public relations internal departments for Phuket Rajabhat University using the application development life cycle process was successful, and the system is fully functional, easy to use. and (2) the overall satisfaction of using the application Integrating Augmented Reality with users was at high level ($\bar{X} = 4.48$, S.D.= 0.55)

Keywords: Navigation, public relations, augmented reality

บทนำ

เทคโนโลยีความจริงเสริมมีการประยุกต์เข้ากับชีวิตประจำวัน จากการวิเคราะห์เทรนด์เทคโนโลยี เทคโนโลยี AR ถูกนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการประกอบใช้งานด้านการศึกษาด้านธุรกิจ ด้านการสื่อสารสร้างประสบการณ์ให้ผู้ใช้ จากรายงานการเติบโตของเทคโนโลยีความจริงเสริมปี 2565-2569 ของ International Data Corporation (IDC) แสดงให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยี AR ทั่วโลกในปี 2565 มีมูลค่า 1.38 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีแนวโน้มสูงถึง 5.09 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2569 หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 268.84 (กรมประชาสัมพันธ์ ,2566) ซึ่งการนำเทคโนโลยีดังกล่าวสร้างขึ้นเพื่อเลียนแบบสภาพแวดล้อมจริงโดยอาศัยการประมวลผลด้วยภาพแบบดิจิทัลและการนำระบบสารสนเทศบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดศักยภาพในการนำไปใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในองค์กร สอดคล้องกับแผนพัฒนาแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ยุทธศาสตร์ที่ 5 ขับเคลื่อนองค์กรสู่การเป็นมหาวิทยาลัยอัจฉริยะมุ่งเน้นการพัฒนาระบบนิเวศสู่การเป็นมหาวิทยาลัยอัจฉริยะ โดยให้บริการนักศึกษาและประชาชน โดยการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน(Smart Resources) (มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2565)

การศึกษาบริบทมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต การดำเนินการภายในหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์และการอำนวยความสะดวกในการติดต่อกับทางมหาวิทยาลัยหลายช่องทาง โดยให้บริการแก่บุคลากรภายในนักเรียนโรงเรียนสาธิต นักศึกษาภาคปกติและภาคเสาร์-อาทิตย์ เจ้าหน้าที่ อาจารย์ และบุคคลภายนอก การเดินทางติดต่อราชการภายในมหาวิทยาลัย การสมัครงาน การสอบสัมภาษณ์ การเข้าร่วมกิจกรรมภายในมหาวิทยาลัยซึ่งใช้สถานที่ภายในมหาวิทยาลัย พบว่า ผู้มาติดต่อทราบข้อมูลกิจกรรมที่จัดของแต่ละหน่วยงาน

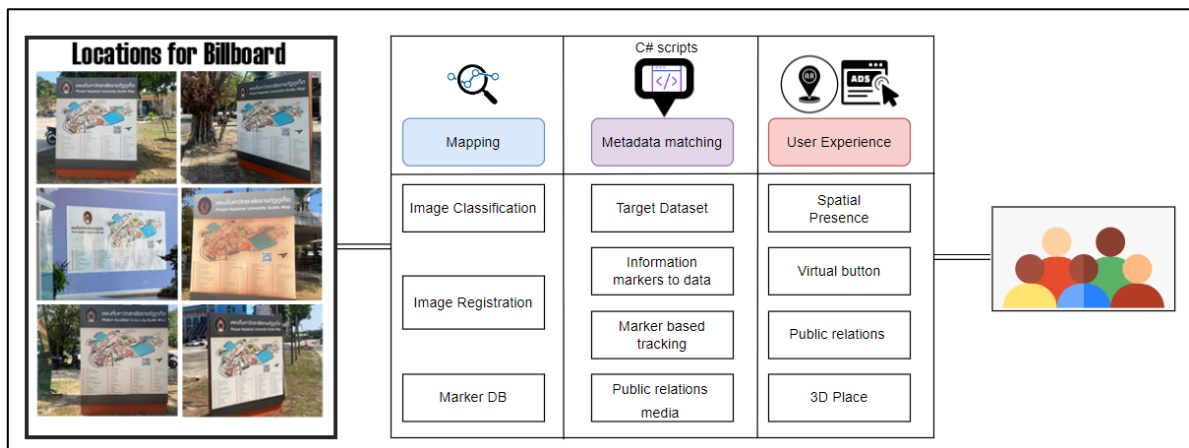
และการนำทางสถานที่โดยมีชื่อสถานที่ติดตั้งและในเว็บไซต์ให้บริการเฉพาะส่วนอาคาร ผู้ใช้ไม่ทราบหน่วยงานสังกัดภายในอาคาร ห้องประชุม

จากการศึกษาบริบทข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้นมีความสำคัญในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะการสื่อสารในยุคดิจิทัล ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้จัดทำงานวิจัยจึงมีแนวคิดในการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานเพื่อเป็นระบบนำทางผู้มาเยี่ยมเยือนภายในมหาวิทยาลัยและประชาสัมพันธ์หน่วยงานเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้มาติดต่อ เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้แก่ผู้มาเยี่ยมเยือน นักเรียน นักศึกษา และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการนำทางและประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ใช้แอปพลิเคชันสำหรับการนำทางและประชาสัมพันธ์หน่วยงานมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาการบูรณาการเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและประชาสัมพันธ์

จากรูปที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาการบูรณาการเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและประชาสัมพันธ์ จากการติดตั้งป้ายแผ่นที่ภายในมหาวิทยาลัยเพื่อให้บริการแก่บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอกหรือผู้มาเยี่ยมเยือนทราบถึงรายละเอียดข้อมูลอาคารสถานที่ต่าง ๆ โดยบูรณาการร่วมกันกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริมจำแนกกระบวนการทำงาน 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การเชื่อมโยง (Mapping) กระบวนการสร้างชุดข้อมูล ดังนี้ 1) การจำแนกภาพ (Image classification) เป็นการกำหนดป้ายกำกับหรือชั้นของภาพที่นำเข้าโดยใช้ Vuforia engine โดยใช้หลักการรู้จำภาพบนคลาวด์โดยอิงตามเนื้อหาที่ปรากฏในภาพ 2) การซ้อนทับภาพ (Image Registration) กระบวนการ

ความสัมพันธ์ระหว่างพิกัดบนภาพจากการซ้อนทับภาพสองภาพ หรือมากกว่าของภาพวัตถุ สถานที่เดียวกันต่างมุมมอง 3) ฐานข้อมูลมาร์คเกอร์ (Marker Database) การวิเคราะห์ข้อมูลภาพด้วยการกำหนดสัญลักษณ์ของภาพจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลเพื่อเรียกใช้งานผ่านระบบ

ส่วนที่ 2 การจับคู่ข้อมูลเมตา (Metadata matching) การจัดการคุณลักษณะของการนำทางและข้อมูลการประชาสัมพันธ์หน่วยงานโดยมีชุดข้อมูล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายผลลัพธ์ชุดข้อมูล (Target Dataset) 2) เครื่องหมายแสดงข้อมูลสารสนเทศ (Information markers) 3) การกำหนดเครื่องหมาย (Marker based tracking) และ 4) สื่อการประชาสัมพันธ์ (Public relations media)

ส่วนที่ 3 การออกแบบประสบการณ์ของผู้ใช้งาน (User experience) กำหนดองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การแสดงตนเชิงพื้นที่ (Spatial presence) 2) ปุ่มเสมือนจริง (Virtual button) 3) การประชาสัมพันธ์ (Public relations) และ ภาพอาคารสามมิติ (Building 3D)

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) เทคโนโลยีที่นำข้อมูลเสมือนมาผสมผสานกับโลกความเป็นจริง องค์ประกอบระบบเทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ แบบจำลองพื้นที่ (Spatial data model) ข้อมูลโลกความเป็นจริงและโลกเสมือนซ้อนทับกัน ข้อมูลการอ้างอิงสำหรับการติดตาม และโมเดลประกอบเนื้อหาเพื่อใช้เสริมในสภาพแวดล้อม (College sidekick, 2566) โดยการพัฒนาอัลกอริทึมที่มีประสิทธิภาพเพื่อดึงเครื่องหมายที่ใช้ในการจัดจำที่ถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูล หากสภาพแวดล้อมมีเครื่องหมายอยู่แล้ว เช่น รูปภาพ โดยกำหนดเครื่องหมายที่มีอยู่ในระบบสามารถประยุกต์ใช้พัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมเพื่อให้ได้ระบบติดตาม เทคโนโลยีความจริงเสริมมีรูปแบบการติดตามด้วยการอ้างอิงมาร์คเกอร์ โดยอาศัยเทคโนโลยีสมาร์ตโฟนส่วนของอุปกรณ์กล้องในการติดตามของวัตถุ สภาพแวดล้อมที่มีพื้นผิวสะท้อนแสงหรือซ้ำ ๆ ยากในการจำแนกต้องดำเนินการโดยการกำหนดเครื่องหมายควบคู่กับการโปรแกรมติดตามด้วยการเชื่อมต่อโปรแกรม (Application Programming Interface : API) โดยขึ้นอยู่กับการนำไปประยุกต์ใช้งาน (Ashwini K B, Preethi N Patil and Savitha R, 2020)

2. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ เช่น ภาพแผนที่ ภาพถ่ายผ่านดาวเทียม ตัวเลข ตัวอักษร ระยะทาง ซึ่งวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ผลลัพธ์ที่ได้มีความถูกต้องแม่นยำสูง สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้หลายด้าน GIS มีประโยชน์หลายด้าน โดยเฉพาะการจัดการสิ่งแวดล้อม การวางผังเมือง การจัดการระบบสาธารณสุข โดยการค้นหาพื้นที่บริเวณที่จะใช้งานจากภาพแผนที่ เช่นการวัดระยะทาง ลักษณะของข้อมูลที่จัดเก็บใน GIS มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ที่แสดงในรูปของภาพ แผนที่ ที่เชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงบรรยาย (Attribute Data) หรือฐานข้อมูล (Database) โดยการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งสองประเภทเข้าด้วยกัน (สมบัติ อยู่เมือง, 2566)

การกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System: GPS) การหาตำแหน่งระยะทางจากดาวเทียมถึงเครื่องรับสามารถหาตำแหน่งของเครื่องรับสัญญาณ ตำแหน่งที่กำหนดให้ 2 จุด และระยะจากจุดทั้ง 2 ถึงจุดที่ต้องการหา (x,y) การระบุตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของโลก (Geolocation API) โดยค่าที่แสดงตำแหน่งจะเรียกว่า พิกัด และค่าของพิกัดจะแบ่งเป็นค่าละติจูด (เส้นแนวนอน) กับ ลองจิจูด (เส้นแนวตั้ง) การทำงาน Geolocation API จะส่งข้อมูลไปที่เซิร์ฟเวอร์ที่ใช้แสดงแผนที่ โดยเซิร์ฟเวอร์จะวิเคราะห์ข้อมูลที่ส่งมาจาก IP Address ของเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือ GPS ของสมาร์ทโฟนได้ข้อมูลเป็นละติจูดและลองจิจูด สำหรับการใช้งาน Geolocation API ผ่านเบราว์เซอร์จะต้องมีการขออนุญาตจากผู้ใช้ก่อนเนื่องจากการแสดงตำแหน่งของตัวบุคคลถือเป็นสิทธิส่วนบุคคล (Google for developers, 2566)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อังคณา จัดตามาศและคณะ (2566) กล่าวว่างานวิจัยการบูรณาการเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอหัวหินด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์และเพื่อประเมินการยอมรับการใช้งานสื่อประชาสัมพันธ์ ผู้ใช้สามารถใช้งานสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่พัฒนาด้วยโปรแกรม ArcGIS Online ที่แสดงตำแหน่งของรีสอร์ทและสถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอหัวหินนอกจากนี้ยังสามารถวิเคราะห์เส้นทาง แนะนำการเดินทางและแสดงตำแหน่งใกล้เคียงกับบริเวณที่ต้องการได้ และทำงานร่วมกับเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมแสดงผลออกมาในรูปแบบวิดีโอลอยอยู่เหนือพื้นผิวจริงใช้กับอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการแสดงผลทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้เสมือนจริงมากขึ้น

ศศิพิมพ์ ชราลักษณ์, อลิษา มีเชาว์ และพินันทา ฉัตรวัฒนา (2565) กล่าวว่างานวิจัยการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันด้วยหลักการประสบการณ์ผู้ใช้งานเชิงลึกเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุกวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบโมบายแอปพลิเคชันด้วยหลักการประสบการณ์ผู้ใช้งานเชิงลึก เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันและเพื่อศึกษาผลการใช้โมบายแอปพลิเคชันด้วยหลักการประสบการณ์ผู้ใช้งานเชิงลึก เพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุกวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ดำเนินการออกแบบแนวคิด ทฤษฎีวิธีการเชิงระบบและกระบวนการออกแบบและพัฒนา SDLC ผลพบว่า โมบายแอปพลิเคชันด้วยหลักการประสบการณ์ผู้ใช้งานเชิงลึก 2 กลุ่ม คือ ผู้ดูแลระบบและผู้ใช้ ผู้ใช้งาน ประกอบด้วยผู้ใช้งานภายนอกและผู้ใช้งานภายใน 4 เมนู ดังนี้ เมนูหลัก ภาควิชา FAQ และ แผนที่ ผลการประเมิน จากผลการวิจัยกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการส่งผลให้การประชาสัมพันธ์เกิดความสะดวก

ธนาภรณ์ รอดชีวิต และคณะ (2565) กล่าวว่างานวิจัยการพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม โดยนำเสนอ

รายละเอียดการพัฒนา ด้วยโครงสร้างของฐานข้อมูล NoSQL Structure เขียนชุดคำสั่งสำหรับแอปพลิเคชัน ในส่วนของนักศึกษาและผู้ดูแลระบบรวมถึงการสร้างส่วนติดต่อกับผู้ใช้ ด้วยภาษา Dart โดยใช้โปรแกรม Microsoft Visual Studio Code และเรียกใช้ API ของ Flutter Framework และ API ของ Google Map ผลการวิจัยพบว่า การนำแอปพลิเคชันไปใช้งานนั้นสามารถช่วยทำให้การนำทางนักศึกษาที่เข้าใหม่สามารถ เดินทางไปยังอาคารและสถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง

วิธีการดำเนินวิจัย การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ที่มีอายุ 16-60 ปี บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย ราชภัฏภูเก็ต และบุคคลภายนอกที่ต้องการมาติดต่อกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 30 คน และบุคคลภายนอก ที่ต้องการมาติดต่อกับหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย 30 คน จำนวนรวม 60 คน และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบบังเอิญ (Accidental Sampling) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542)

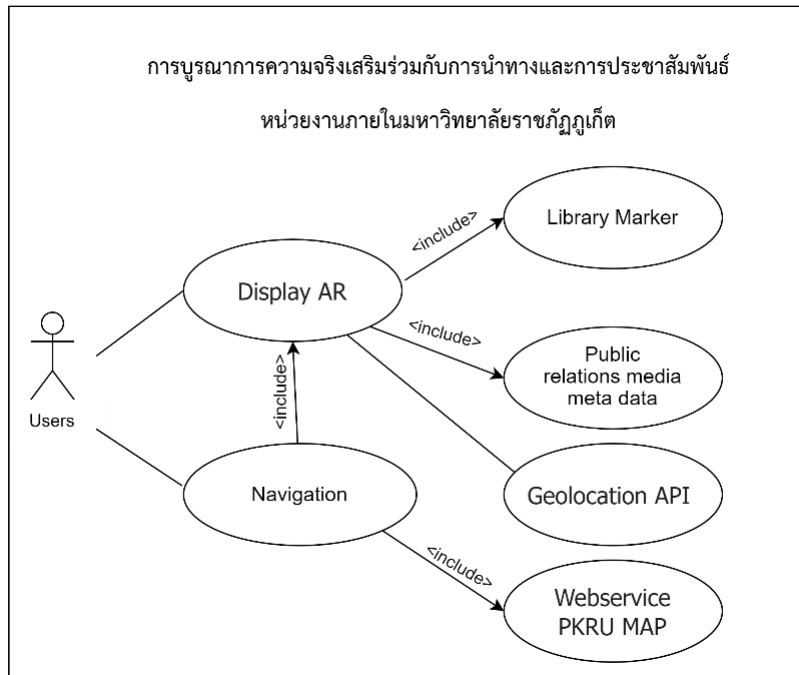
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แอปพลิเคชันความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้แอปพลิเคชันความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สร้างเครื่องมือสังเคราะห์ทัศนคติ ความคิดเห็น กำหนดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scales)

3. การวิเคราะห์กลุ่มผู้ใช้และการจัดการข้อมูลระบบ

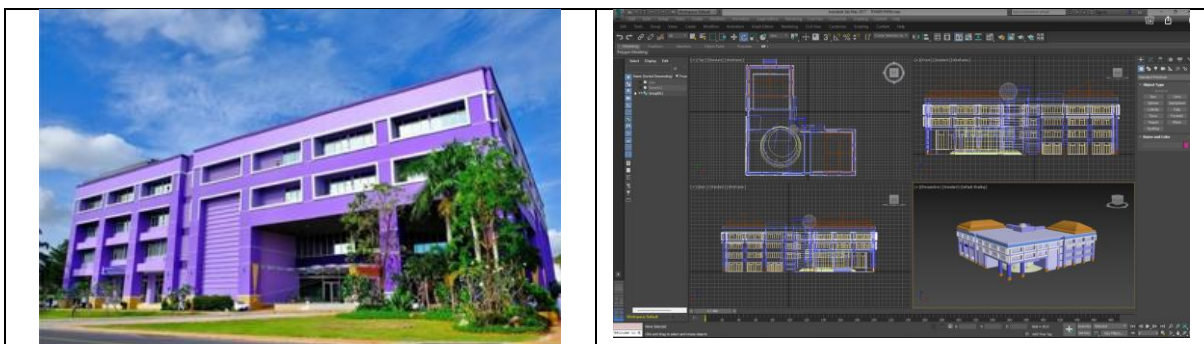
วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัจจัยในการการบูรณาการความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ซึ่งมีปัจจัย 7 ปัจจัย 1) ข้อมูลแผนที่ให้บริการ ติดตั้งภายในมหาวิทยาลัย 6 จุดเพื่อให้บริการการเข้าถึงอาคารและการนำทาง 2) หน่วยงานมีการกระจายอยู่ หลายอาคาร 3) อาคารมีหลายหน่วยงานสังกัด 4) ประชาสัมพันธ์หน่วยงานเป็นเว็บไซต์หรือโซเชียลมีเดีย จำแนกตามเว็บไซต์แต่ละหน่วยงาน 5) ผู้มาติดต่อไม่ทราบข้อมูลที่ตั้งของหน่วยงาน 6) การสอบถามข้อมูลจาก โซเชียลมีเดียของหน่วยงานซึ่งมีการประชาสัมพันธ์เฉพาะ เช่น การจัดกิจกรรม และ 7) ไม่มีข้อป้ายสำนักงาน ย่อยหรือต้องการไปยังอาคารที่ประสานงานแต่ไม่ทราบข้อมูลการเปลี่ยนแปลงข้อมูลหน่วยงาน

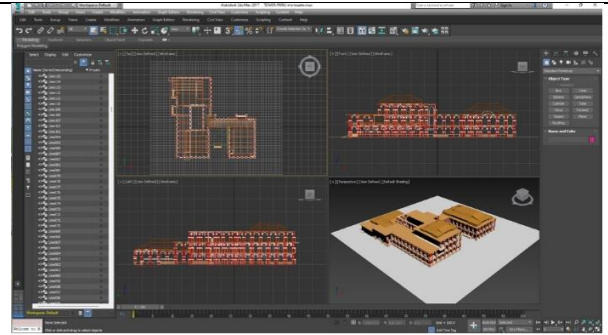

รูปที่ 2 Use case diagram การบูรณาการความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์
หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

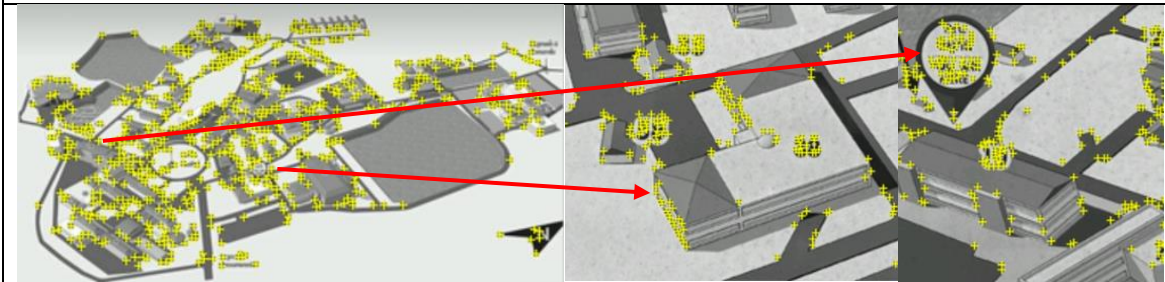
4. การออกแบบและการพัฒนา (Design and Development)

การออกแบบ (Design) ออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้งาน การออกแบบการจัดองค์ประกอบของเมนูและการแสดงผลภาพเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถใช้งานได้บนระบบปฏิบัติการส่วนบุคคลและบนระบบปฏิบัติการสมาร์ตโฟน การพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ส่วนดังนี้

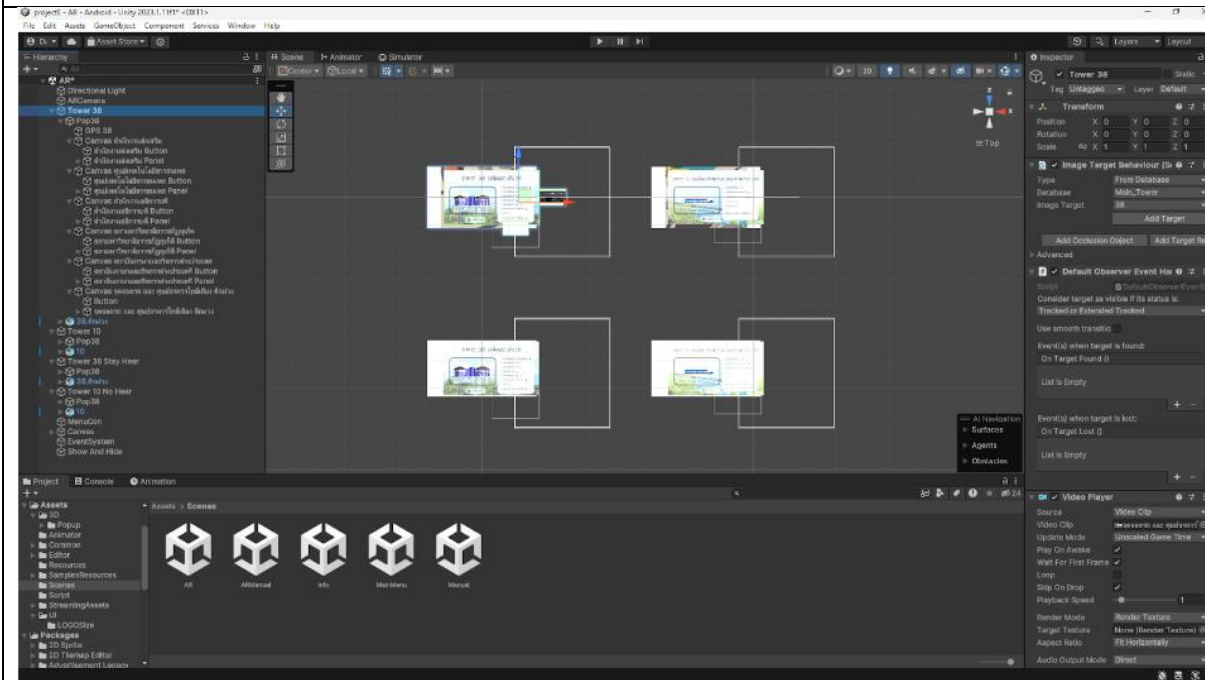

(ก) การออกแบบโมเดลอาคารสำนักงานด้วยการศึกษาข้อมูลสถานที่จริงด้วยโปรแกรมสร้างภาพสามมิติ

(ข) การทำเครื่องหมาย Vuforia Engine ชูคข้อมูล Library Marker

(ค) เขียนโปรแกรมด้วยภาษา C# ด้วย Visual Code Studio ควบคู่กับ โปรแกรม Unity

รูปที่ 3 การออกแบบและการพัฒนาแอปพลิเคชันความจริงเสริม

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันเทคโนโลยีความจริงเสริมโดยการบูรณาการร่วมกับการนำทางและประชาสัมพันธ์

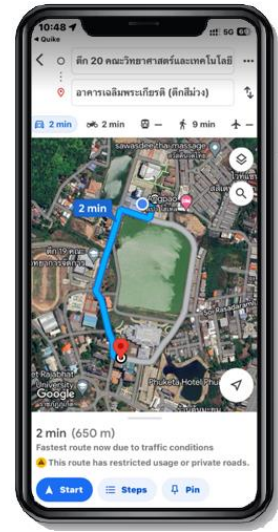
(ก) ผลการติดตั้งแอปพลิเคชัน AR

(ข) หน้าจอแอปพลิเคชัน

(ค) หน้าประชาสัมพันธ์หน่วยงาน สวก.

(ค) แผนที่นำทางจากต้นทางไปยังปลายทาง

รูปที่ 4 ผลการติดตั้งแอปพลิเคชันเทคโนโลยีความจริงเสริม

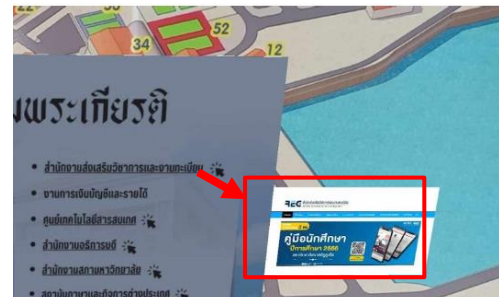
(ก) ตัวอย่างสถานที่ติดตั้งแผนที่มหาวิทยาลัย

(ข) การแสดงผลความจริงเสริมสภาพแวดล้อม

(ค) การแสดงผลความจริงเสริมสภาพแวดล้อม

(ง) การแสดงผลความจริงเสริมเชื่อมโยงประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

รูปที่ 5 ผลการใช้งานแอปพลิเคชันเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายใน

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอปพลิเคชันเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ตารางที่ 1 ผลประเมินการใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) ร่วมกับการนำทางและประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ฟังก์ชันการค้นหาข้อมูลที่ตรงกับความต้องการผู้ใช้	4.58	0.50	มากที่สุด
2. ประมวลผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว	4.43	0.56	มาก
3. ช่วยสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ในข้อมูลการเดินทาง	4.38	0.58	มาก
4. นำเสนอข้อมูลมุมมองสถานที่ได้ชัดเจนขึ้น	4.38	0.61	มาก
5. ง่ายต่อการเรียนรู้ขั้นตอนการใช้งาน	4.47	0.54	มาก
6. สามารถเข้าใช้งานได้สะดวกผ่านอุปกรณ์สมาร์ทโฟน	4.53	0.54	มากที่สุด
7. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อโต้ตอบกับผู้ใช้ได้มีประสิทธิภาพ	4.40	0.56	มาก
8. มีความเหมาะสมต่อการนำทางจากต้นทางไปยังปลายทางได้อย่างชัดเจน	4.55	0.59	มากที่สุด
9. โดยรวมแล้วการใช้แอปพลิเคชันช่วยให้รับข้อมูลหน่วยงานภายในได้ชัดเจน	4.55	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.48	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงผลประเมินการใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) ร่วมกับการนำทางและประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 60 คน ประกอบด้วย บุคคลภายนอกหรือผู้มาเยี่ยมเยือนและบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 โดยระดับความพึงพอใจรายการประเมินฟังก์ชันการค้นหาข้อมูลที่ตรงกับความต้องการผู้ใช้ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 รองลงมารายการมีความเหมาะสมต่อการนำทางจากต้นทางไปยังปลายทางได้อย่างชัดเจนความพึงพอใจในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59

สรุปผลการวิจัยและอภิปราย

ผลการบูรณาการความจริงเสริมร่วมกับการนำทางและการประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์โดยการนำเทคโนโลยีความจริงเสริมมาประยุกต์ใช้ได้ คณะผู้วิจัยได้สรุปผลและอภิปรายสอดคล้องดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์งานวิจัย 2 ข้อ สรุปดังนี้

1. ผลการออกแบบและพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการนำทางและประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภายในโดยการเพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้ใช้ในการนำทางมายังตึกอาคารและสถานที่จากต้นทางไปยังปลายทางถูกต้อง แสดงผลออกมาในวัตถุลอย ปุ่มเสมือนจริง แบบจำลองอาคารสามมิติ และป้ายเสมือนจริงสามารถเชื่อมโยงกับเว็บไซต์หน่วยงานหรือโซเชียลมีเดียโดยเข้าถึงช่องทางประชาสัมพันธ์รูปแบบเชิงรุกมากขึ้นในบริบทสภาพแวดล้อมจริง สอดคล้องกับอังคณา จัดตามาศ และคณะ (2566) งานวิจัยที่อธิบายว่า เทคโนโลยีความจริงเสริมเพิ่มมุมมองในการแสดงภาพสถานที่ บรรยากาศสถานที่เสมือนจริงให้แก่ผู้ที่ต้องการค้นหาข้อมูลก่อนการเดินทางหรือเดินทางมายังสถานที่ได้ และสอดคล้องกับ ศศิพิมพ์ ชราลักษณ์, อลิษา มีเชาว์ และพินันทา ฉัตรวัฒนา (2565) งานวิจัยกล่าว ช่องทางสื่อสารประชาสัมพันธ์เชิงรุกได้ทุกที่ทุกเวลาในทิศทางเดียวกัน การบริหารจัดการข่าวสารปฏิสัมพันธ์ร่วมกับค้นหาแหล่งที่ตั้งง่ายต่อการเข้าถึง

2. จากการใช้แอปพลิเคชันความจริงเสริมสำหรับการนำทางและประชาสัมพันธ์หน่วยงานมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ใช้วิจัยในการศึกษาผลการใช้ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบบังเอิญ สรุปผลโดยภาพรวมการใช้แอปพลิเคชันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.55) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ รอดชีวิต และคณะ (2565) ที่กล่าวว่า การนำแอปพลิเคชันไปใช้งานนั้นสามารถช่วยทำให้การนำทางนักศึกษาที่เข้าใหม่สามารถเดินทางไปยังอาคารและสถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับทางมหาวิทยาลัยได้ และช่วยสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ในข้อมูลการเดินทาง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป การบูรณาการเทคโนโลยีความจริงเสริมการนำทางและประชาสัมพันธ์หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เพิ่มฟังก์ชันเชื่อมต่อกับระบบแชทบอทสำหรับงานบริการควบคู่กับสนทนาโต้ตอบได้ผ่านเสียง ข้อความ เช่น chat GPT

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าแนะใช้ AR และ VR สร้างประสบการณ์ให้ลูกค้าเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการทำธุรกิจ. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.at/cuvAT>, 21 กันยายน 2566.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาภรณ์ รอดชีวิต, ปวีรพรต องค์กร์คุลี, คุณากร กล้าอาษา, และภัทรพล คิ้วอำไพ. (2565). การพัฒนาแอปพลิเคชันนำทางภายในมหาวิทยาลัยสยาม. การประชุมวิชาการระดับชาติของมหาวิทยาลัยคริสเตียน ครั้งที่ 6. 20 มิถุนายน 2565, หน้า 423-437. นครปฐม: มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (2565). *แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570*. เข้าถึงได้จาก: https://www.pkru.ac.th/images/arit/ita/2565/strategic_pkru_2566-2570_update2.pdf, 1 ตุลาคม 2566.
- ศศิพิมพ์ ชราลักษณ์, อลิษา มีเชาว์, และพินันทา ฉัตรวัฒนา. (มกราคม-มีนาคม 2565). การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันด้วยหลักการประสบการณ์ผู้ใช้งานเชิงลึกเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุกวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. *วารสารเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(13), หน้า 17-33.
- สมบัติ อยู่เมือง. (ม.ป.ป.). *ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) GIS*. เข้าถึงได้ จาก: <https://www.gisthai.org/about-gis/gis.html>.
- อังคณา จัดตามาศ, ปรีญติญา แผลงเดชา, ธัญชนก สวัสดิ์ภักดี, สุกยอต พึ่งแพง, และอัชฌาพร กว้างสวาสดี. (มิถุนายน-ธันวาคม 2566). การบูรณาการเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยีประยุกต์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 5(2), หน้า 145-164.
- Ashwini, K. B., Preethi, N. P., and Savitha, R. (2020). *Tracking Methods in Augmented Reality – Explore the Usage of Marker-Based Tracking*. Proceedings of the 2nd International Conference on IoT Social Mobile Analytics & Cloud in Computational Vision & Bio-Engineering (ISMAC-CVB 2020). November 21, 2020. Rochester: SSRN - Elsevier
- Google for Developers. (2023). *Google Maps Platform manual*. Retrieved from: <https://developers.google.com/maps?hl=th>.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale. Reading in Attitude Theory and Measurement*. Fishbein, Martin, Ed. NewYork: Wiley & Son.

การพัฒนาโมเดลการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์

Development of Model for the Factors Affecting the Use of Applications to Calculate Carbon Footprint

เลิศลักษณ์ บุญถนอม¹ และอัญญิฐา ดิษฐานนท์²

Lertlak Boonthanom¹ and Anyanitha Distanont²

นักศึกษาลัทธิสุตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

E-mail: lertlak.boo@dome.tu.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ที่จะสามารถให้ผู้ประกอบการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลมาขยายผลและต่อยอดการศึกษาการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องสำหรับบุคคลงานอีเว้นท์ ผลิตภัณฑ์ หรือองค์กร และภาครัฐ ภาคเอกชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้แอปพลิเคชันเพื่อเป็นแนวทางในการลดก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยรวบรวมข้อมูลการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ 1) การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) 2) การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data collection and analysis) 3) การเสนอแนวทางเพื่อนำไปใช้ (Recommendation) ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก คือ 1) คุณภาพของข้อมูล (Information Quality) 2) คุณภาพของระบบ (System Quality) 3) ค่านิยมส่วนบุคคล (Personal Value) 4) การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) 5) การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) และ 6) ความตั้งใจใช้ (Intention to use)

คำสำคัญ: แอปพลิเคชัน คาร์บอนฟุตพริ้นท์ ก๊าซเรือนกระจก

Abstract

The purposes of this study were to develop a model for accepting the use of applications (apps) to calculate carbon footprints that will allow entrepreneurs and other stakeholders use data to expand and further examine factors affecting the adoption of apps to calculate carbon footprint and related activities for individuals, events, products, and organizations as well as guidelines for the government, private sector, and others to promote and support the use of apps to reduce greenhouse gases. This study was conducted by quantitative approach Data were collected by a three-step methodology: (1) literature review

(2) Data collection and analysis and (3) recommendations. The study results revealed that factors affecting the use of apps to calculate carbon footprint had six main components: (1) information quality (2) system quality (3) personal value (4) perceived value (5) perceived usefulness and (6) intention to use.

Keywords: Application, carbon footprint, greenhouse gases

บทนำ

ภาวะโลกร้อนในปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาที่ทุกประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญและพยายามหาทางหลีกเลี่ยงจากผลกระทบอย่างรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มขึ้นจากภาวะการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างไม่มีที่สิ้นสุด สาเหตุของการเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจกมาจากกิจกรรมในชีวิตประจำวันของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการใช้พลังงานเชื้อเพลิงฟอสซิลในกระบวนการผลิต การอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการ การขนส่ง กิจกรรมภาคการเกษตร รวมไปถึงการตัดไม้ทำลายป่าและบุกรุกพื้นที่ป่าซึ่งเป็นแหล่งธรรมชาติที่สำคัญที่ช่วยลดก๊าซเรือนกระจก ซึ่งปัญหาจากภาวะโลกร้อนส่งผลให้เกิดภัยพิบัติมากมาย ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของผู้คน

ในทุก ๆ ปีประเทศต่าง ๆ จึงมีการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) โดยมีเป้าหมายในการหารือเกี่ยวกับปัญหาภาวะโลกร้อน และการจัดการกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้มีการศึกษาและพัฒนาระบบการประเมินปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขึ้นเพื่อแสดงค่าของคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint) หรือ รอยเท้าคาร์บอน โดยคำนวณได้จากการนำเอาประมาณกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Activity Data) คูณกับ ค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Emission Factor) จะได้ค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ซึ่งมีหน่วยวัดเป็น กิโลกรัมก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (kgCO₂eq) หรือ ตันก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO₂eq) เพื่อให้ทราบถึงปริมาณของคาร์บอนฟุตพริ้นท์ที่เกิดขึ้นพร้อมหามาตรการเพื่อลดค่าคาร์บอนฟุตพริ้นท์ลง

สำหรับประเทศไทย ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อลดก๊าซเรือนกระจกเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันมีหลายภาคส่วนให้ความสำคัญกับการทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในองค์กรมากขึ้น เพื่อเป็นการปรับพฤติกรรมที่มีผลต่อการลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งมีความสำคัญต่อธุรกิจ ทั้งด้านการจัดการทรัพยากร การจัดการเรื่องของค่าใช้จ่าย และความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และในส่วนของภาคประชาชน จากการสำรวจด้านสิ่งแวดล้อมของดีลอยท์ ประเทศไทย ปี 2023 มีการค้นพบกลุ่มเจเนอเรชันซี (Generation Z) และกลุ่มเจเนอเรชันวาย (Generation Y) รู้สึกกังวลกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศเป็นอย่างมากและมองว่าการที่จะช่วยลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมนั้นสามารถลงมือทำด้วยตนเอง นอกเหนือไปจาก

นั้นประชากรทั้งสองกลุ่มเจนเนอเรชันนี้ ยังมีข้อเสนอแนะให้กับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้ร่วมมือกัน ดำเนินการป้องกันสิ่งแวดล้อมจากเปลี่ยนแปลงด้านสภาพอากาศอีกด้วย

เพื่อเป็นการยกระดับและเตรียมความพร้อมในการสำรวจปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์และความช่วยเหลือในเรื่องการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันจึงเป็นโอกาสดีสำหรับภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมสำคัญต่อการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและสมดุลทางสิ่งแวดล้อม โดยหนึ่งในเทคโนโลยีที่ง่ายต่อการเข้าถึงการใช้งาน คือ แอปพลิเคชันสำหรับคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ซึ่งการสร้างและพัฒนาแอปพลิเคชันนี้จะช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการทำได้ และเห็นถึงประโยชน์หลายด้าน เช่น การลดการใช้พลังงานในชีวิตประจำวัน การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ การตอบรับผลิตภัณฑ์ที่มีคาร์บอนฟุตพริ้นท์ต่ำ รวมถึงการเข้าใจและมีการตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของพฤติกรรมส่วนบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ออปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ในกลุ่มเจนเนอเรชันซี (Generation Z) และกลุ่มเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) เพื่อนำไปสู่การยอมรับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการต่าง ๆ ได้พัฒนานำแอปพลิเคชันสำหรับคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโมเดลการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมาย โดยได้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีซึ่งประกอบด้วย 4 แนวคิด และทฤษฎี คือ (1) แบบจำลองความสำเร็จในการใช้ระบบสารสนเทศ (Information System Success Model: IS Success Model) (2) แนวคิดค่านิยมส่วนบุคคล (Personal Value) (3) ทักษะจิตด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Attitude) และ (4) ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM)

แบบจำลองความสำเร็จในการใช้ระบบสารสนเทศ (Information System Success Model: IS Success Model)

ทฤษฎีการประเมินความสำเร็จของระบบสารสนเทศที่ได้รับความนิยมและได้รับการยืนยัน ช่วยให้เห็นถึงคุณค่าของระบบและเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ โดย DeLone และ McLean นำเสนอครั้งแรกในปี 1992 และได้รับการแก้ไขบางส่วนในปี 2003 ซึ่งปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ

ระบบสารสนเทศทั้งหมด 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ คุณภาพข้อมูล (Information Quality), คุณภาพระบบ (System Quality), คุณภาพการบริการ (Service Quality)

แนวคิดค่านิยมส่วนบุคคล (Personal Value)

การศึกษาจำนวนมากนำแนวทางเกี่ยวกับคุณค่ามาใช้กับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และถือว่าคุณค่าส่วนบุคคล (Personal Value) เป็นส่วนสำคัญของการสร้างเจตนาที่สนับสนุนสิ่งแวดล้อม (Schultz, P. W., & Zelezny, L., 1999) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อข้อกำหนดความรับผิดชอบและบรรทัดฐานส่วนบุคคล โดยกระบวนการสร้างแรงบันดาลใจต่อค่านิยมส่วนบุคคล (Schwartz, 1992; ธรรมรัตน์ อยู่พรต, 2556) มีด้วยกัน 4 ปัจจัย ได้แก่ การเข้าใจผู้อื่น (Self-Transcendence), การอนุรักษ์ (Conservation), การพัฒนาตนเอง (Self-Enhancement), การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Openness to Change)

ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Attitude)

ค่านิยมทั่วไปของทัศนคติเสนอโดย Eagly และ Chaiken (1993) ให้คำจำกัดความว่าเป็น แนวโน้มทางจิตวิทยาที่แสดงออกมาด้วยระดับของความโปรดปรานหรือความไม่พอใจ และเป็นแนวโน้มในการประเมินที่มีอิทธิพลต่อ ความเชื่อ ผลกระทบ และพฤติกรรม (Albarracin and Blair, 2005) โดยมีการศึกษาระบุว่า ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Knowledge) มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Tamar et al., 2020; Liu et al., 2020) ด้วยความต้องการและความปรารถนาของผู้บริโภคสำหรับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ผู้ที่มีความรู้และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมสามารถแสดงทัศนคติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ง่ายขึ้น (Chen et al., 2015; Law et al., 2017)

ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM)

Davis (1989) เริ่มต้นการพัฒนาโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีโดยวางกรอบกระบวนการที่เป็นสื่อกลางความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกและการใช้งานระบบสารสนเทศจริง โดยมีการระบุและกำหนดตัวแปรที่สำคัญ 2 ตัวแปรหลัก คือ 1) การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness: PU) 2) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use: PEOU)

ต่อมาได้มีการขยายรูปแบบของทฤษฎีเป็นรูปแบบที่ 2 โดย Venkatesh และ Davis (2000) ระบุว่าปัจจัยที่สนับสนุนการรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ประกอบด้วยตัวแปรภายนอกเพิ่มเติม 5 ตัวแปร ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subject Norm), ภาพลักษณ์ (Image), ความเกี่ยวข้องกับการทำงาน (Job Relevance), คุณภาพผลผลิต (Output Quality), ผลลัพธ์ที่พิสูจน์ได้ (Result Demonstrability)

ต่อมาทฤษฎีมีการขยายออกไปเป็นรูปแบบที่ 3 โดย Venkatesh และ Bala (2008) ระบุว่าปัจจัยโดยตรงที่ส่งผลต่อ การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use) มีทั้งหมด 6 ปัจจัย คือ การรับรู้ความสามารถทางคอมพิวเตอร์ของตน (Computer Self-efficacy), การรับรู้การควบคุมจากภายนอก (Perception of External Control), ความวิตกกังวลในการใช้งานคอมพิวเตอร์ (Computer Anxiety), การรับรู้ความสนุกสนานของคอมพิวเตอร์ (Computer Playfulness), การรับรู้ถึงความเพลิดเพลิน (Perceived Enjoyment), การใช้งานตามวัตถุประสงค์ (Object Usability) โดยปัจจัยเหล่านี้ได้มาจากผล

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการตัดสินใจของมนุษย์ และตามระดับของความเข้าใจและความกลัวที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (1) การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) (2) การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data collection and analysis) และ (3) การเสนอแนวทางเพื่อนำไปใช้ (Recommendation)

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

การยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ที่เกี่ยวข้องกับบริบทที่ศึกษา และแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (interview) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนาโมเดลงานวิจัย

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data collection and Analysis)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหาและค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม โดยทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) (อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานนท์, 2560) ซึ่งมีสูตรการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

โดย IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R = ผลรวมของคะแนนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การเสนอแนวทางเพื่อนำไปใช้ (Recommendation)

นำข้อมูลผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์โดยการขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ในมุมมองแต่ละด้านเพื่อให้ครอบคลุมตัวบริบทของงานวิจัยนี้

ผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยทั้ง การศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) สามารถระบุรายละเอียดขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ได้ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ คือ (1) คุณภาพของข้อมูล (Information Quality) (2) คุณภาพของระบบ (System Quality) (3) ค่านิยมส่วนบุคคล (Personal Value) (4) การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) (5) การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) และ (6) ความตั้งใจใช้ (Intention to use)

คุณภาพของข้อมูล (Information Quality: IQ)

หมายถึง ข้อมูลของผลการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์จากการทำกิจกรรมที่ก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจก จะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน (ชนกร สุขสุผิว, 2562; จิรพงษ์ ตั้งธีระสุนันท์, 2565) ปราศจากข้อผิดพลาด มีความสมบูรณ์ และความน่าเชื่อถือ สร้างความมั่นใจให้ข้อมูลนั้นเป็นที่ยอมรับกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสามารถนำไปใช้งานได้

คุณภาพของระบบ (System Quality: SQ)

หมายถึง กระบวนการทำงานของระบบแอปพลิเคชันที่มีความพร้อมและสะดวกต่อการใช้งาน โดยมุ่งเน้นที่การตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ โดยแอปพลิเคชันสามารถเข้าใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา รองรับการใช้งานได้กับทุกอุปกรณ์และระบบปฏิบัติการ และมีการออกแบบที่ชัดเจนและสวยงาม ง่ายต่อการใช้ และการค้นหา

ค่านิยมส่วนบุคคล (Personal Value: PSV)

หมายถึง การตระหนักรู้และการยอมรับที่บุคคลนั้นยึดถือซึ่งเป็นตัวกำหนดทัศนคติและพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบของปัญหาก๊าซเรือนกระจกที่เกิดขึ้น (สินธวัฒน์ สินธบตี, 2565) สนใจที่จะแสวงหาและลงมือทำสิ่งใหม่ๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งคิดถึงประโยชน์ของสังคมและมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้อื่น

การรับรู้คุณค่า (Perceived Value: PV)

หมายถึง ค่านิยมส่วนบุคคลต่อความรู้สึกว่าพฤติกรรมสามารถมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง และการมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมเป็นการรับรู้ของสาธารณชนต่อตนเองในแง่ของความเชื่อและความประทับใจของผู้คน

การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness: PU)

หมายถึง การรับรู้ถึงความสะดวกสบายระหว่างการใช้มีส่วนร่วมในการใช้งาน รวมถึงระดับที่บุคคลเชื่อว่าการใช้งานแอปพลิเคชันเป็นการก่อให้เกิดประโยชน์หรือ สิทธิประโยชน์อื่น ๆ เพิ่มเติม

ความตั้งใจใช้ (Intention to Use: IU)

หมายถึง การที่ผู้ใช้เกิดความไว้วางใจในการใช้งานแอปพลิเคชันจะส่งผลให้เกิดความตั้งใจใช้ และมีความตั้งใจใช้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงแนะนำและบอกต่อกับคนรอบข้าง

ดังที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ออกเป็น 6 ปัจจัยและ 13 องค์ประกอบย่อยและได้มีการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำผลจากการการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทำได้โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of them Objective Congruence : IOC) กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับ	ชื่อ / อาชีพ	ประสบการณ์ (ปี)
1	นางสาวนัชชา เลิศหัตถศิลป์ / ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร	6
2	นายอภิวัฒน์ ปัญญารัตนกุล / ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด	18
3	นายณัฐชาติ เจิดนภาพันธ์ / ผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยี	10
4	นางสาวกมลทิพย์ อรัญศิริ / หัวหน้าฝ่ายการจัดการความยั่งยืน	8
5	นางสาวชนิกาญจน์ มีอำพล / นักการบัญชีและการเงิน	4

การทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต้องมีผลรวมของการพิจารณาคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญรวมกันต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 หลังจากสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญและนำผลมาวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Valid)

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (Sub Element)	ข้อ ที่	จำนวนความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	แปล ผล
			เห็น ด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย		
คุณภาพข้อมูล (Information Quality)	ความถูกต้อง (Accuracy)	1	5	0	0	1.0	ผ่าน
		2	5	0	0	1.0	ผ่าน
	ความน่าเชื่อถือ (Reliability)	3	5	0	0	1.0	ผ่าน
		4	5	0	0	1.0	ผ่าน
คุณภาพของ ระบบ (System Quality)	เข้าถึงได้ (Accessibility)	5	5	0	0	1.0	ผ่าน
		6	5	0	0	1.0	ผ่าน
	การออกแบบ (Application Design)	7	5	0	0	1.0	ผ่าน
		8	5	0	0	1.0	ผ่าน
ค่านิยมส่วน บุคคล (Personal Value)	ทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Attitude)	9	5	0	0	1.0	ผ่าน
		10	5	0	0	1.0	ผ่าน
		11	4	1	0	0.8	ผ่าน

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (Sub Element)	ข้อ ที่	จำนวนความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	แปล ผล
			เห็น ด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย		
	การปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลง (Openness to Change)	12	3	2	0	0.6	ผ่าน
	การเข้าใจผู้อื่น (Self – Transcendent)	13	4	1	0	0.8	ผ่าน
		14	5	0	0	1.0	ผ่าน
การรับรู้คุณค่า (Perceived Value)	พฤติกรรม (Behaviour)	15	5	0	0	1.0	ผ่าน
		16	4	1	0	0.8	ผ่าน
	ภาพลักษณ์สีเขียว (Green-Image)	17	5	0	0	1.0	ผ่าน
		18	5	0	0	1.0	ผ่าน
การรับรู้ ประโยชน์ (Perceived Usefulness)	ความสะดวก (Convenience)	19	4	1	0	0.8	ผ่าน
		20	5	0	0	1.0	ผ่าน
	ประโยชน์ (Benefits)	21	3	2	0	0.6	ผ่าน
		22	5	0	0	1.0	ผ่าน
ความตั้งใจใช้ (Intention to use)	ใช้ต่อไปในอนาคต (Use in future)	23	4	1	0	0.8	ผ่าน
		24	5	0	0	1.0	ผ่าน
	แนะนำ (Recommend)	25	5	0	0	1.0	ผ่าน
		26	4	1	0	0.8	ผ่าน

จากตารางผลการวิเคราะห์พบว่าทุกตัวแปรมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำถามนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

จากนั้นนำไปทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลในแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยนำไปทดสอบความเข้าใจในข้อคำถามกับกลุ่มตัวอย่าง (Pilot test) จำนวน 33 ตัวอย่าง และนำไปทดสอบหาความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคการวัดความสอดคล้องภายในชุดเดียวกัน (Internal Consistency Method) ด้วยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์

Cronbach's Alpha โดยจะยอมรับผลการทดสอบเมื่อค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 ซึ่งจะถือว่าแบบสอบถามนั้นน่าเชื่อถือได้ ตามตารางที่ 3

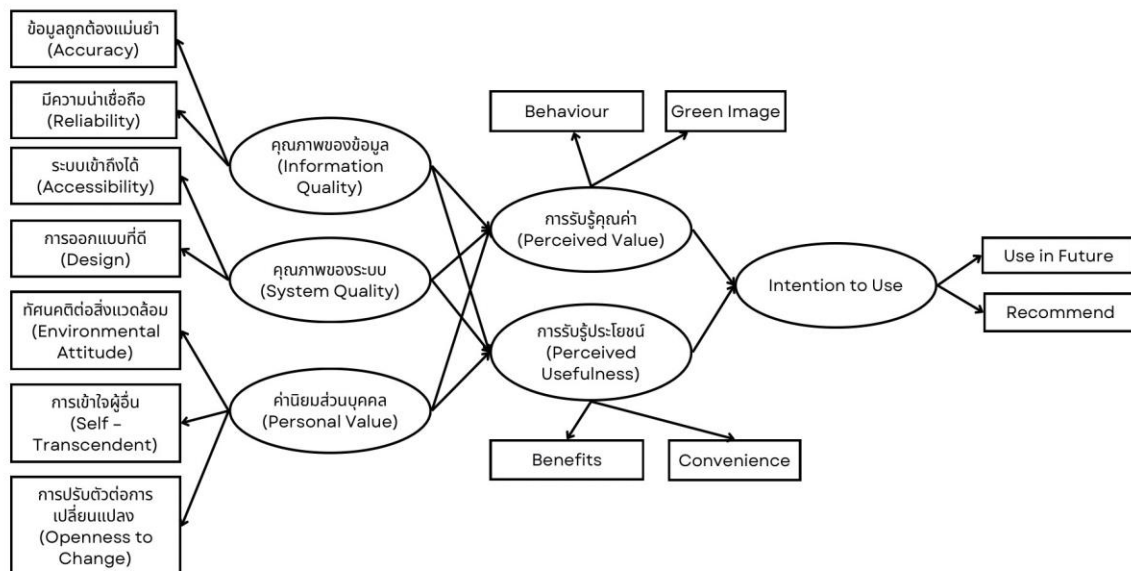
ตารางที่ 3 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha

คำถามชี้วัดปัจจัย	Item	Mean	S.D.	Reliability Cronbach's Alpha
คุณภาพข้อมูล (Information Quality)	4	4.053	0.879	0.922
ความถูกต้อง (Accuracy)	2	4.030	0.935	0.867
ความน่าเชื่อถือ (Reliability)	2	4.076	0.902	0.878
คุณภาพของระบบ (System Quality)	4	4.455	0.517	0.812
เข้าถึงได้ (Accessibility)	2	4.530	0.529	0.770
การออกแบบ (Application Design)	2	4.379	0.673	0.914
ค่านิยมส่วนบุคคล (Personal Value)	6	4.010	0.624	0.819
ทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Attitude)	2	4.212	0.857	0.831
การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Openness to Change)	2	4.030	0.717	0.729
การเข้าใจผู้อื่น (Self – Transcendent)	2	3.788	0.750	0.737
การรับรู้คุณค่า (Perceived Value)	4	3.871	0.691	0.843
พฤติกรรม (Behaviour)	2	3.939	0.670	0.721
ภาพลักษณ์สีเขียว (Green-Image)	2	3.803	0.810	0.737
การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)	4	3.879	0.880	0.898
ความสะดวก (Convenience)	2	3.818	1.022	0.956
ประโยชน์ (Benefits)	2	3.939	0.882	0.804
ความตั้งใจใช้ (Intention to use)	4	3.750	0.805	0.862
ใช้ต่อไปในอนาคต (Use in future)	2	3.773	0.867	0.897
แนะนำ (Recommend)	2	3.773	0.936	0.853
ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม	26	4.004	0.520	0.924

ผลจากการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ของแต่ละปัจจัยอยู่ในช่วง 0.721 ถึง 0.956 และมีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ที่ 0.924 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง และสามารถนำไปใช้ในงานวิจัยได้

โมเดลการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์

จากการศึกษาข้อมูลการทบทวนในแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวกับบริบท ผู้วิจัยจึงพิจารณา กำหนดองค์ประกอบของกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบไปด้วย ตัวแปรต้นคือ (1) คุณภาพของข้อมูล (Information Quality) (2) คุณภาพของระบบ (System Quality) (3) ค่านิยมส่วนบุคคล (Personal Value) ส่งผลต่อตัวแปรส่งผ่าน การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) และ การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) ซึ่งตัวแปรดังกล่าวมีองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ (Intention to Use) แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ตามรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้จัดทำเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการยอมรับการใช้แอปพลิเคชันเพื่อคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์เพื่อที่จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในอนาคตทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม งานวิจัยในอนาคตควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปศึกษาต่อโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อการศึกษาองค์ประกอบร่วมต่าง ๆ โดยจะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวแปร หากตัวแปรใดที่ไม่เข้ากลุ่มหรือไม่สัมพันธ์กันจะถูกตัดทิ้งและทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทดสอบข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับ

โครงสร้างขององค์ประกอบว่า องค์ประกอบแต่ละอันประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง และแต่ละตัวแปรควรมีน้ำหนักหรือความสัมพันธ์กับองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการพัฒนาแอปพลิเคชันซึ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- จิรพงษ์ ตั้งธีระสุนันท์. (2565). *การศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาแพลตฟอร์มของภาครัฐ บริษัทแอปพลิเคชันแปดตั้ง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ธนกร สุขสุผิว. (2562). *การวิเคราะห์องค์ประกอบ ในการใช้ Application การแจ้งเหตุฉุกเฉิน บนทางด่วน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ธรรมรัตน์ อยู่พรต. (2556). *ค่านิยมในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของเจนเนอเรชันต่าง ๆ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารเทคโนโลยี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สินธวัฒน์ สินธปดี. (2565). *นวัตกรรมการเงินสีเขียวช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคชาวไทยที่ยั่งยืนได้หรือไม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานนท์. (2561). *เทคนิควิจัย ด้านการบริหารเทคโนโลยีและ นวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- DeLone, W. H., & McLean, E. R. (1992). Information Systems Success: The Quest for the Dependent Variable. *Journal of Management Information Systems*, 3(4), pp. 60 – 95.
- DeLone, W. H., & McLean, E. R. (2003). *The DeLone and McLean model of information systems success: A ten-year update*. *Journal of Management Information Systems*, 19(4), pp. 9 - 30.
- Schultz, P. W., & Zelezny, L. (1999). Values as Predictors of Environmental Attitudes: Evidence for Consistency across 14 Countries. *Journal of Environmental Psychology*, 19(3), pp. 255 - 265.
- Shalom, H. S. (1992). Universals in the Content and Structure of Values: Theoretical Advances and Empirical Tests in 20 Countries. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, pp. 1 – 65.

- Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Albarracin, D., & Blair, T. J. (2005). *The Handbook of Attitudes*. New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Tamar, M. & Wirawan, H. (2020). *Predicting pro-environmental behaviours: the role of environmental values, attitudes, and knowledge*. Management of Environmental Quality an International Journal.
- Liu, P., Teng, M., & Han, C. (2020). *How does environmental knowledge translate into pro-environmental behaviors?: The mediating role of environmental attitudes and behavioral intentions*. School of Economics and Management. Tongji University.
- Chen, X., Chan, D.Y.C., and Wei, C.H. (2015). The research on environmental conscious and Green Consumption Behavior in China. *Service Science and Management*, 4(04), pp. 30 - 36.
- Law, M. M.S., Hills, P., and Hau, B.C.H. (2017). Engaging employees in sustainable development—a case study of environmental education and awareness training in Hong Kong. *Business Strategy and the Environment*, 26(1), pp. 84 – 97.
- Fred, D. D. (1989). *MIS Quarterly Vol. 13: Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology*. Minneapolis: University of Minnesota.
- Venkatesh, V. & Fred, D. D. (2000). A Theoretical Extension of the Technology Acceptance Model: Four Longitudinal Field Studies. *Management Science*, 46(2), pp. 186 – 204.
- Venkatesh, V. & Bala, H. (2008). Technology Acceptance Model 3 and a Research Agenda on Interventions. *Decision Sciences*, 39(2), pp.

การพัฒนาโมเดลยอมรับการใช้เทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ในประเทศไทย Development of a Model for 5G Technology Adoption in the Automotive

Manufacturing Industry in Thailand

อภิวัฒน์ ปัญญารัตนกุล¹ และอัญญา ดิษฐานนท์²

Apiwat Panyarattanakul¹ and Anyanitha Distanont²

วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^{1,2}

E-mail: jeivjav@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาโมเดลยอมรับการใช้เทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ ในประเทศไทย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การทบทวนวรรณกรรมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Study) 2) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเชิงลึก 3) วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย (Analysis and Conclusion) โดยผลการวิจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ในประเทศไทย มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี (Technological) ด้านองค์กร (Organization) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ประโยชน์การใช้เทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ในประเทศไทย การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้ความง่ายในการใช้งานจะส่งผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยี 5G ซึ่งผลของงานวิจัยสามารถนำไปเพื่อพัฒนากระบวนการผลิตให้กับกลุ่มอุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ในประเทศไทยให้เพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันมากขึ้น

คำสำคัญ: การยอมรับ เทคโนโลยี 5G อุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์

Abstract

This research developed a model for acceptance of 5G technology adoption in the automotive manufacturing industry in Thailand. The research procedure consisted of three steps: (1) literature review; (2) in-depth interviews with experts; and (3) analysis and conclusion. Results were that there are main factors affect acceptance of 5G technology in the automotive manufacturing industry in Thailand: technological, organizational, and environmental issues. These factors influence the perception of the benefits of using 5G technology in the automotive manufacturing industry in Thailand. The perception of benefits and the perception of ease of use will affect the adoption of 5G technology. These findings

may be used to develop the automotive manufacturing process in Thailand to improve competitiveness.

Keywords: Adoption, technology 5G, Automotive manufacturing industry

บทนำ

อุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ของไทยมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ การจ้างงาน และการดึงดูดเงินทุนจากต่างประเทศ โดยประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกรถยนต์รายใหญ่ที่สุดในภูมิภาคอาเซียน และเป็นอันดับ 10 ของโลก รวมถึงยังมีโอกาสเติบโตเพิ่มส่วนแบ่งในตลาดโลกได้อีก โดยมีปัจจัยส่งเสริมต่าง ๆ ได้แก่ การขยายตัวของตลาดรถยนต์โลกที่มีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยียานยนต์เป็นรถยนต์ไฟฟ้าที่ไทยเองมีฐานการผลิตที่แข็งแกร่งและแรงงานมีทักษะ นโยบายส่งเสริม สนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาบุคลากร แต่ก็ยังมีอุปสรรคและปัญหาที่พบ อาทิเช่น ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญสาเหตุหลักมาจากอัตราการเกิดที่ลดลง อัตราการเกษียณที่เพิ่มขึ้น การย้ายถิ่นฐานไปยังประเทศอื่น ปัญหาการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิต ทำให้ผู้ประกอบการต้องลงทุนในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่อง ปัญหาการเปลี่ยนแปลงความต้องการของผู้บริโภคที่รวดเร็ว ปัญหาด้านการขาดแคลนชิ้นส่วนหรือวัตถุดิบที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิต ปัญหาด้านการก่อกมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว จึงควรมีการพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ หนึ่งในเทคโนโลยีที่สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการได้คือ เทคโนโลยีการสื่อสาร 5G ที่กำลังเข้ามาปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือกระบวนการทำงาน ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นในรูปแบบของโรงงานผลิตอัจฉริยะ (Smart Manufacturing) เพื่อตอบสนองนโยบาย Thailand Industry 4.0 ที่ประเทศไทยจะมุ่งสู่ความเป็นอุตสาหกรรมผลิตอัจฉริยะและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ในประเทศไทยในตลาดโลก

เทคโนโลยี 5G คือเทคโนโลยีการสื่อสารไร้สายยุคที่ 5 (5th Generation) ซึ่งพัฒนาต่อมาจากเทคโนโลยี 4G โดยเพิ่มความเร็วในการรับส่งข้อมูล รองรับอุปกรณ์เชื่อมต่อจำนวนมากและสามารถรองรับการใช้งานมัลติมีเดียแบบเรียลไทม์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณสมบัติที่เพิ่มขึ้น ดังนี้ 1) Enhanced Mobile Broadband (eMBB) รองรับการรับส่งข้อมูลด้วยความเร็วสูง มีอัตราการส่งข้อมูลที่ผู้ใช้ได้รับเพิ่มขึ้น ครอบคลุมการใช้งานที่หลากหลาย รองรับอุปกรณ์จำนวนมาก มีประสิทธิภาพการรับส่งข้อมูลที่มีปริมาณและคุณภาพสูง 2) Ultra-Reliable and Low Latency Communications (uRLLC) การเชื่อมต่อที่เสถียรและตอบสนองไว มีอัตราความหน่วงต่ำ ความเร็วในการรับส่งข้อมูล (Latency) ประมาณ 1 มิลลิวินาที (1:1,000วินาที) 3) Massive Machine Type Communication (mMTC) รองรับการเชื่อมต่อจำนวนมากได้ครั้งละ 1,000,000 อุปกรณ์ ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร อีกทั้งการใช้งานอุปกรณ์ IoT ร่วมกับเทคโนโลยี 5G จะมีการสิ้นเปลืองพลังงานที่น้อยลง (สุรชัย ฉัตรเฉลิมพันธุ์, 2563), (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2564) ซึ่งคุณสมบัติต่าง ๆ

ของเทคโนโลยี 5G นั้น ไม่เพียงตอบสนองผู้ใช้งานในส่วนเครื่องมือสื่อสารเท่านั้น งานวิจัยนี้จะสามารถช่วยพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมการผลิตที่ปัจจุบันในยุคอุตสาหกรรม 4.0 (Industry 4.0) เทคโนโลยี 5G มีคุณสมบัติสามารถตอบสนองต่อความต้องการเชื่อมต่อเครื่องจักรสู่เครื่องจักร หรือเครื่องจักรสู่อุปกรณ์อื่น ๆ เพื่อทำงานในระบบอัตโนมัติ การรับส่งข้อมูลแบบเรียลไทม์ Big Data และแนวทางการใช้งานอื่น ๆ อีกมากในแนวทาง Industrial Internet of Things (IoT) ที่จะช่วยยกระดับอุตสาหกรรมการผลิตให้มีศักยภาพแข่งขันกับตลาดโลกได้ ตัวอย่างการนำเทคโนโลยี 5G มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในอุตสาหกรรมการผลิต 1) การติดตามสถานะการผลิตแบบเรียลไทม์ ได้จากทุกที่ทั่วโลก ช่วยให้สามารถตัดสินใจได้อย่างทันท่วงที ทำให้สามารถพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการผลิตต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นรวมถึงปรับลดต้นทุน ตรวจสอบค่าประสิทธิภาพการทำงานของเครื่องจักร (Overall Equipment Effectiveness (OEE)) การวางแผนการผลิตและตรวจสอบการผลิตจริงว่าเป็นไปตามแผน 2) การซ่อมบำรุงเครื่องจักรอัตโนมัติ การพยากรณ์การซ่อมบำรุงเครื่องจักร (Predictive Maintenance) การใช้ระบบซ่อมบำรุงออนไลน์รวมถึงการเทรนนิ่งฝึกอบรมทีมงาน (Repair & Maintenance Conferences) 3) การควบคุมเครื่องจักรระยะไกล ควบคุมระบบอัตโนมัติต่าง ๆ เช่น หุ่นยนต์แขนกล (Industrial Robot) หุ่นยนต์เคลื่อนย้ายอัตโนมัติ (Autonomous Mobile Robot) ที่สามารถลดความเสี่ยงในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตได้ (กิริติญา ครองแก้ว, 2565)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโมเดลการยอมรับเทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ของประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบของการยอมรับเทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ของประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีและมีผู้ให้ความหมายหรือนิยามเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์สำหรับโครงข่าย 5G (Cybersecurity for 5G Network) เป็นแนวคิดที่นำเสนอเรื่องความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์สำหรับโครงข่าย 5G ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนและมีช่องโหว่ด้านความปลอดภัย จึงจำเป็นต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดเพื่อปกป้องโครงข่าย 5G โดยศึกษาทบทวนวรรณกรรมและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่และบริบทของโครงข่าย 5G โดยมีหลักการงานใช้คลื่นความถี่วิทยุหลายช่วงความถี่ (Spectrum) ซึ่งคลื่นความถี่ที่ต่ำจะสามารถครอบคลุมพื้นที่กว้างแต่ความเร็วจะช้ากว่าคลื่นความถี่สูง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน เช่น การสื่อสารที่ช่วยให้การ

ใช้วีดีโอคอลความละเอียดสูง ดาวเทียมไหลด์ไฟล์ขนาดใหญ่ และสตรีมมิงวีดีโอ 8K ได้ราบรื่น ทางกายภาพสามารถผ่าตัดทางไกล ตรวจวินิจฉัยโรคระยะไกล ติดตามผู้ป่วยแบบเรียลไทม์ การศึกษาสามารถเรียนออนไลน์แบบเสมือนจริง พัฒนาเทคโนโลยี VR/AR ไปจนถึง Smart Cities ที่ 5G สามารถพัฒนาระบบขนส่งอัตโนมัติ ระบบไฟฟ้าอัตโนมัติรวมถึงระบบความปลอดภัยอัตโนมัติได้ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาข้อเสนอแนะด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์จากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ผู้ให้บริการระบบรักษาความปลอดภัยต้องพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับเทคโนโลยี 5G สถาบันการศึกษาควรปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี 5G

2. กรอบแนวความคิดเทคโนโลยี-องค์กร-สิ่งแวดล้อม (Technology-Organization-Environment) TOE framework ได้รับการพัฒนาขึ้นในปี 1990 (Tomtzy and Fleischer, Cited in Oliveira and Martins, 2011) แนวคิดดังกล่าวประกอบไปด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านองค์กร และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม กรอบแนวคิด TOE สามารถอธิบายการนำเทคโนโลยีที่หลากหลายไปใช้งาน รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้หลากหลายอุตสาหกรรมและชนชาติ (AlSharji, Ahmad and Baker, 2018) ทั้งนี้ปัจจัยย่อยที่ปรากฏในแต่ละปัจจัยอาจมีความหลากหลายในงานวิจัยต่าง ๆ องค์กร (Oliveira and Martins, 2011)

ในการยอมรับเทคโนโลยีในระดับองค์กร พบว่านักวิจัยหลายท่านได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด Technology-Organization-Environment (TOE) กับเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายจำนวนมาก อาทิเช่น Abed (2020) ศึกษาการยอมรับโซเซียลคอมเมอร์ซใน SME, Qashou and Saleh (2018) ศึกษาการยอมรับและการใช้งาน E-Marketing ในธุรกิจร้านอาหารขนาดกลางและขนาดเล็ก และ Wang et al. (2016) ศึกษากระบวนการจองโรงแรมทางโทรศัพท์ เป็นต้น ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามของกรอบแนวคิดเทคโนโลยี องค์กร สิ่งแวดล้อม (TOE) ว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีขององค์กร ประกอบไปด้วยปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านองค์กร และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

3. ทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model : TAM) ถูกพัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ ฟิชเชอร์ และเฮเซน (Fishbein and Ajzen, 1970 and 1972) โดย เดวิส (Davis, 1989) เป็นผู้พัฒนาแบบจำลองที่อธิบายว่าผู้ใช้มีการยอมรับเทคโนโลยีอย่างไร เมื่อผู้ใช้ได้รับการแนะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับประกอบด้วย 1) การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness : PU) หมายถึง ระดับความเชื่อของบุคคลต่อการใช้เทคโนโลยีนั้นๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเขา 2) การรับรู้ความง่ายในการใช้ (Perceived Ease of Use : PEOU) หมายถึง ระดับความเชื่อของบุคคลที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีโดยไม่ต้องใช้ความพยายาม

TAM ได้แทนที่ตัววัดทัศนคติจำนวนมากใน TRA ไว้ใน 2 ตัวแปร 2 ตัวข้างต้น นอกจากนั้น ปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้ Davis บอกว่าเป็นนิยามความหมายเดียวกับคุณลักษณะของนวัตกรรมในเรื่องความซับซ้อน (Complexity) ในทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Davis, 1989, p.321) ซึ่ง Davis ไม่นำคุณลักษณะของนวัตกรรมข้ออื่น ได้แก่ ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ และความเข้ากันได้ มาศึกษาด้วยโดยให้เหตุผลว่าเป็นการยากในการแปลความหมาย (ซึ่งจะส่งผลต่อการวัด) ซึ่งทั้งการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้

ความง่ายในการใช้งาน เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการใช้เทคโนโลยี (Igbaria, 1995a; Mathieson, 1991; Szajna, 1994; Taylor and Todd, 1995b)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย

1. การทบทวนวรรณกรรม ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Study) และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ทราบถึงที่มาและความสำคัญ ของปัญหา รวมถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งผลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ของประเทศไทย

2. พัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของแบบสอบถาม (Questionnaire) และการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหาและค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) (อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานนท์, 2560) ซึ่งมีสูตรการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดย IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ (Recommendation) นำข้อมูลผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ในประเทศไทย ผ่านระบบออนไลน์โดยการขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ในมุมมองแต่ละด้านเพื่อให้ครอบคลุมตัวบริบทของงานวิจัย

ผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยทั้ง การศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) สามารถระบุรายละเอียดขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ในประเทศไทยได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านเทคโนโลยี (Technological) ประกอบด้วย 1) ความเร็วในการ Download/Upload ข้อมูล (Enhanced Mobile Broadband) หมายถึง การรับ-ส่งข้อมูลด้วยความเร็วสูง ซึ่งเหมาะแก่การประยุกต์ใช้การรับ-ส่งข้อมูลขนาดใหญ่ เช่นการดาวน์โหลดวีดีโอคุณภาพสูง 2) ความหนาแน่นของอุปกรณ์ (Massive Machine-type Communications) หมายถึง การรองรับการเชื่อมต่ออุปกรณ์จำนวนมาก เหมาะกับการใช้บริการที่จำเป็นต้องมี

การเชื่อมต่ออุปกรณ์จำนวนมาก เช่น เครื่องจักรจำนวนมากหลายเครื่องในกระบวนการผลิต 3) ความน่าเชื่อถือของสัญญาณและความหน่วงต่ำ (Ultra-reliable & Low Latency) หมายถึง การเชื่อมต่อที่เสถียรและตอบสนองไว เหมาะกับการใช้งานที่ต้องการความแม่นยำสูง เช่น บังคับหุ่นยนต์ระยะไกล (สุรชัย ฉัตรเฉลิมพันธุ์, 2563), (กิริติญา ครองแก้ว, 2565), (วิไลสนา นาคสงวน, 2022), (นภารัตน์ บุญกาญจน์, 2019)

2. ด้านองค์กร (Organization) ประกอบด้วย 1) นโยบายของผู้บริหาร (Management support) หมายถึง การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงที่เป็นส่วนสำคัญที่จะมีหน้าที่จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำเทคโนโลยี 5G ไปใช้งาน, 2) การลงทุน (Financial Investment) หมายถึง ความพร้อมในด้านการลงทุนเพื่อนำเทคโนโลยี 5G เข้ามาใช้งาน 3) ความพร้อมของบุคลากร (Readiness of employee) หมายถึง ความพร้อมของบุคลากรในการนำเทคโนโลยี 5G มาประยุกต์ใช้กับงานปัจจุบัน (ณัฐพล เพิ่มพงศาเจริญ, 2020), (อุไรวรรณ สิงห์ชู, 2010), (ภัทรพงษ์ ยมนา, 2014)

3. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมจากภาครัฐ (Government Support) หมายถึง นโยบายส่งเสริมหรือสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้เกิดการนำเทคโนโลยี 5G ไปใช้ 2) ความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ (Supplier's service Reliability) หมายถึง ความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการเครือข่ายสนับสนุนการให้บริการต่าง ๆ ให้ผู้ประกอบการนำเทคโนโลยี 5G ไปใช้ 3) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนให้ผู้ประกอบการนำระบบเทคโนโลยี 5G ไปใช้ (ณัฐพล เพิ่มพงศาเจริญ, 2020), (อุไรวรรณ สิงห์ชู 2010)

ดังที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ในประเทศไทยออกเป็น 3 ปัจจัยหลักและ 9 องค์ประกอบย่อยและได้มีการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำผลจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ทำได้โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of them Objective Congruence : IOC) กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ	อาชีพ	อายุงาน
1. นายพิฑูลย์ วัฒนภาสัน	เจ้าของกิจการพัฒนาระบบอัตโนมัติในอุตสาหกรรมการผลิต	8 ปี
2. นายณัฐฐ์ ธารศิริวิศรุตดา	เจ้าของธุรกิจด้านระบบสื่อสาร อุปกรณ์ IT, Software	10 ปี
3. นายกฤตภาส เกษรา ณ อยุธยา	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนากระบวนการผลิตในอุตสาหกรรมยานยนต์	10 ปี
4. นายปณิธาน พัยคัยพันธ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการดำเนินธุรกิจเทคโนโลยีการสื่อสาร พัฒนาเครือข่ายโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ	29 ปี
5. นายจกณกิจ สุริยะไชรดี	ผู้เชี่ยวชาญด้านการดำเนินธุรกิจเทคโนโลยีการสื่อสาร ให้บริการเครือข่ายโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ	11 ปี

การทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต้องมีผลรวมของการพิจารณาคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญรวมกันต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 หลังจากสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญและนำผลมาวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity)

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (sub Element)	ข้อคำถาม	จำนวนความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การแปล ผล
			เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย		
1. เทคโนโลยี (Technological)	1.1. ความเร็วในการส่งข้อมูล (eMBB)	1 เทคโนโลยี5Gทำให้การupload/download ข้อมูลปริมาณมากๆ ได้รวดเร็วมากขึ้น	4	1	0	0.8	ผ่าน
		2 เทคโนโลยี5G ทำให้การส่งข้อมูลที่มีคุณภาพได้มากขึ้น เช่น ภาพเคลื่อนไหว คลิปวิดีโอ การประชุมออนไลน์ทางไกล	5	0	0	1	ผ่าน
	1.2. ความหนาแน่นของอุปกรณ์ (mMTC)	3 เทคโนโลยี5G สามารถเชื่อมต่อและใช้งานอุปกรณ์ได้ในปริมาณมากขึ้นถึง 1 ล้านอุปกรณ์ ต่อ ตารางกิโลเมตร	5	0	0	1	ผ่าน
		4 เทคโนโลยี5G สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ได้หลากหลายประเภทพร้อมกันมากขึ้น เช่น เซ็นเซอร์ แขนกล อุปกรณ์IoT	4	1	0	0.8	ผ่าน
	1.3.ความน่าเชื่อถือของสัญญาณและความหน่วงต่ำ (uRALLC)	5 เทคโนโลยี5G มีความหน่วงต่ำ ทำให้สามารถส่งข้อมูลได้อย่างเสถียรมากขึ้น	5	0	0	1	ผ่าน
		6 เทคโนโลยี5G มีความหน่วงต่ำที่มากขึ้น ทำให้ข้อมูลที่ส่งผ่านมีความน่าเชื่อถือสูง	4	1	0	0.8	ผ่าน

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (sub Element)	ข้อความ	จำนวนความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การแปล ผล
			เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย		
2. องค์กร (Organization)	2.1 นโยบายของ ผู้บริหาร (Management Support)	7 ผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจ เข้ามาผลักดันโครงการพัฒนา เทคโนโลยี5G ใน กระบวนการผลิตอย่างจริงจัง อาทิเช่น มอบอำนาจหรือ แต่งตั้งทีมงานรับผิดชอบ โครงการเฉพาะขึ้นมา	3	2	0	0.6	ผ่าน
		8 ผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจ อนุมัติเข้ามามีส่วนร่วมในการ เลือกและตัดสินใจใช้ เทคโนโลยี5G	3	2	0	0.6	ผ่าน
	2.2 การลงทุน (Financial Investment)	9 องค์กรจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอสำหรับการนำ เทคโนโลยี5G เข้ามาใช้ใน กระบวนการผลิต	4	1	0	0.8	ผ่าน
		10 องค์กรจัดสรร งบประมาณให้เพียงพอต่อ การบำรุงดูแลรักษาระบบ เทคโนโลยี5G	3	2	0	0.6	ผ่าน
	2.3 ความพร้อม ของบุคลากร (Readiness of employee)	11 บุคลากรมีความเข้าใจใน การนำเทคโนโลยี5G เข้ามา ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงาน	5	0	0	1	ผ่าน
		12 บุคลากรมีความรู้เพียงพอ ในการนำเทคโนโลยี5G มาใช้ ในการปฏิบัติงาน	3	2	0	0.6	ผ่าน

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (sub Element)	ข้อความ	จำนวนความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การแปล ผล
			เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย		
3. สิ่งแวดล้อม (Environment)	3.1 การส่งเสริม จากภาครัฐ (Government Support)	13 รัฐบาลออกสิทธิประโยชน์ ให้กับผู้ประกอบการในการ นำเทคโนโลยี5G มาใช้ใน กระบวนการผลิต เช่น มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้ นิติบุคคล 3 ปี, ยกเว้นอากร ขาเข้า, รวมถึงเงินอุดหนุน สนับสนุนโครงการต่าง ๆ	5	0	0	1	ผ่าน
		14 รัฐบาลให้การส่งเสริม ความรู้ให้ผู้ประกอบการที่ สนใจจะนำเทคโนโลยี 5G เข้ามาพัฒนากระบวนการ ปฏิบัติงาน	3	2	0	0.6	ผ่าน
	3.2 ความ น่าเชื่อถือของผู้ ให้บริการ (Supplier's service Reliability)	15 ผู้ให้บริการเครือข่ายมี มาตรการในการป้องกันด้าน ความปลอดภัยให้กับ ผู้ให้บริการ	4	1	0	0.8	ผ่าน
		16 ผู้ให้บริการเครือข่ายมี ประสบการณ์ในการ ให้บริการเครือข่ายเทคโนโลยี 5G ให้กับผู้ให้บริการ	4	1	0	0.8	ผ่าน
		17 ผู้ให้บริการเครือข่ายให้ การส่งเสริมความรู้ด้าน เทคโนโลยี5G ให้กับ ผู้ให้บริการ	4	1	0	0.8	ผ่าน
	3.3 โครงสร้าง พื้นฐาน (Infrastructure)	18 โครงสร้างพื้นฐาน ครอบคลุมพื้นที่พร้อมรองรับ การใช้งานเทคโนโลยี5G ได้ เพียงพอ	4	1	0	0.8	ผ่าน
		19 โครงสร้างพื้นฐานใน ระบบเทคโนโลยี5G รองรับ การใช้งานร่วมกับอุปกรณ์ หรือระบบได้ทันที	4	1	0	0.8	ผ่าน

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (sub Element)	ข้อความคำถาม	จำนวนความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การแปล ผล
			เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย		
4. การรับรู้ถึง ประโยชน์ (Perceived Usefulness)	4.1 ลดต้นทุน (Reduce Cost)	20 เทคโนโลยี5G มีส่วนช่วย ปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ สามารถลดต้นทุนการผลิตลง ได้	4	1	0	0.8	ผ่าน
		21 เทคโนโลยี5G มีส่วนช่วย ทำให้ปริมาณของเสียหรือ ชิ้นงานที่ผิดพลาดใน กระบวนการผลิตลดปริมาณ ลงได้	5	0	0	1	ผ่าน
	4.2 เพิ่มผลผลิต (Productivity)	22 เทคโนโลยี5G มีส่วนช่วย ทำให้กระบวนการผลิต สามารถผลิตชิ้นงานออกมา ได้ปริมาณมากขึ้น	4	1	0	0.8	ผ่าน
		23 เทคโนโลยี5G มีส่วนช่วย ทำให้คุณภาพของชิ้นงานใน กระบวนการผลิตมีคุณภาพ มากขึ้น	4	1	0	0.8	ผ่าน
5. ความง่ายต่อการใ้ งาน (Perceived Ease of Use)	5.1 เรียนรู้ด้วย ตนเองได้ (Self- directed Learning)	24 เทคโนโลยี5G สามารถ ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อ นำมาพัฒนากระบวนการ ผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพใน กระบวนการผลิตได้	4	1	0	0.8	ผ่าน
		25 เทคโนโลยี5G มาปรับปรุง กระบวนการผลิตเป็นเรื่อง ง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน	4	1	0	0.8	ผ่าน
	5.2 ความ สะดวกสบายใน การทำงาน (Work Comfort)	26 เทคโนโลยี5G ทำให้ กระบวนการผลิต สะดวกสบายขึ้นมากกว่า วิธีการแบบเดิม ๆ	4	1	0	0.8	ผ่าน
		27 เทคโนโลยี5G ทำให้ลด ขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซับซ้อนใน กระบวนการผลิตได้	4	1	0	0.8	ผ่าน

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (sub Element)	ข้อความ	จำนวนความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การแปล ผล
			เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย		
6. ความตั้งใจที่จะ นำไปใช้ (Intention to Use)	6.1 การนำไปใช้ ในองค์กร (Organizational Implementatio n)	28 ท่านมีความตั้งใจจะศึกษา ความเป็นไปได้ของการนำ เทคโนโลยี 5G มาใช้เพื่อ พัฒนากระบวนการผลิต	4	1	0	0.8	ผ่าน
		29 ท่านจะนำเทคโนโลยี 5G เข้ามาใช้ปรับปรุง กระบวนการผลิตของท่าน	5	0	0	1	ผ่าน
	6.2 การแนะนำ ต่อ (Recommendat ions)	30 ท่านมีความยินดีที่จะ นำเสนอเทคโนโลยี 5G ให้กับ หน่วยงานหรือบริษัทอื่น ให้ ทราบถึงเทคโนโลยี 5G	5	0	0	1	ผ่าน
		31 ท่านมีความยินดีที่จะ แนะนำให้กับเพื่อน ญาติ หรือคนรู้จักให้ทราบถึง เทคโนโลยี 5G	4	1	0	0.8	ผ่าน

จากตารางผลการวิเคราะห์พบว่าทุกตัวแปรมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำถามนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

จากนั้นนำไปทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลในแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยนำไปทดสอบความเข้าใจในข้อความกับกลุ่มตัวอย่าง (Pilot test) จำนวน 30 ตัวอย่าง และนำไปทดสอบหาความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคการวัดความสอดคล้องภายในชุดเดียวกัน (Internal Consistency Method) ด้วยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยจะยอมรับผลการทดสอบเมื่อค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 (Nunally, 1978) ซึ่งจะถือว่าแบบสอบถามนั้นน่าเชื่อถือได้ ตามตารางที่ 3

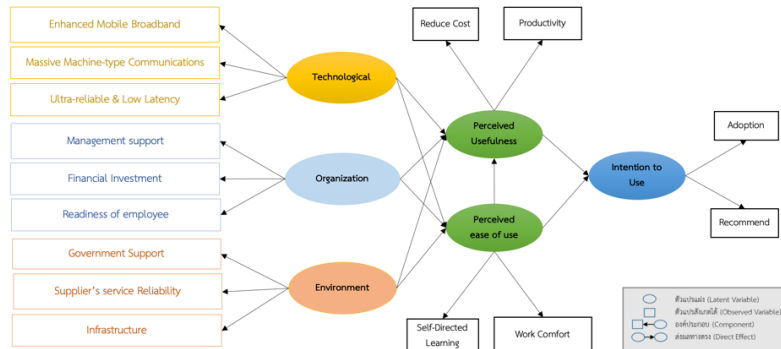
ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha

คำถามชี้วัด	Item	Mean	Std. Deviation	Conbach's alpha
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological)	6	4.0111	0.64466	0.889
ความเร็วในการส่งข้อมูล (eMBB)	2	4.1500	0.73285	0.920
ความหนาแน่นของอุปกรณ์ (mMTC)	2	4.0500	0.76957	0.881
ความน่าเชื่อถือของสัญญาณและความหน่วงต่ำ (uRLL)	2	3.8333	0.80230	0.921
ปัจจัยด้านองค์กร (Organization)	6	3.4000	0.94646	0.930
นโยบายสนับสนุนของฝ่ายบริหาร (Management Support)	2	3.7000	1.02217	0.938
การลงทุน (Financial Investment)	2	3.3333	1.11675	0.987
ความพร้อมของบุคลากร (Readiness of employee)	2	3.1667	1.08543	0.972
ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)	6	3.2571	0.91849	0.941
การส่งเสริมจากภาครัฐ (Government Support)	2	3.0833	1.11528	0.981
ความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ (Supplier's Service Reliability)	3	3.3333	0.97478	0.928
โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	2	3.3167	0.95125	0.876
ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ (PU)	4	3.4917	0.83687	0.940
ลดต้นทุน (Reduce Costs)	2	3.3167	0.95125	0.957
เพิ่มผลผลิต (Productivity)	2	3.4833	0.83546	0.840
ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความง่ายต่อการใช้งาน (PEOU)	4	3.6000	0.74162	0.864
เรียนรู้ด้วยตนเองได้ (Self-Directed Learning)	2	3.5167	0.86586	0.877
ความสะดวกสบายในการทำงาน (Work Comfort)	2	3.6833	0.83546	0.988
ปัจจัยด้านความตั้งใจที่จะใช้ (Intention to Use)	4	3.7833	0.70016	0.894
การนำไปใช้ (Adoption)	2	3.9500	0.68670	0.951
การแนะนำต่อ (Recommend)	2	3.6167	0.86785	0.943
ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม	34	3.5731	0.65200	0.962

ผลจากการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ของแต่ละปัจจัยอยู่ในช่วง 0.840 ถึง 0.988 และมีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ที่ 0.962 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและสามารถนำไปใช้ในงานวิจัยได้

โมเดลการยอมรับการใช้เทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ในประเทศไทย

จากการศึกษาข้อมูลการทบทวนในแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวกับบริบท ผู้วิจัยจึงพิจารณากำหนดองค์ประกอบของกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบไปด้วย ตัวแปรต้นคือ 1) เทคโนโลยี (Technological) 2) องค์กร (Organization) 3) สิ่งแวดล้อม (Environment) โดยกลุ่มตัวแปรดังกล่าวมีองค์ประกอบที่นำไปสู่ตัวแปรส่งผ่าน การรับรู้ถึงความง่ายต่อการใช้งาน (Perceived Ease of Use) และการรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ซึ่งจะส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยี 5G (Intention to use Technology 5G) ตามรูปที่ 1

รูปที่ 1 โมเดลการยอมรับการใช้เทคโนโลยี 5G ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้จัดทำเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการยอมรับเทคโนโลยี 5G เพื่อที่จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในอนาคตของภาคอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ในประเทศไทย งานวิจัยในอนาคตควรนำผลของการวิจัยในครั้งนี้ไปศึกษาต่อโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อการศึกษาองค์ประกอบร่วมต่าง ๆ โดยจะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวแปร หากตัวแปรใดไม่เข้ากลุ่มหรือไม่สัมพันธ์กันจะถูกตัดทิ้งและทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทดสอบข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์ประกอบว่าองค์ประกอบแต่ละอันประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง และแต่ละตัวแปรควรมีน้ำหนักหรือความสัมพันธ์กับองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตกลุ่มยานยนต์ในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กิริติญา ครองแก้ว. (2565). เทคโนโลยี 5G ความท้าทายของการใช้งานในภาคการผลิต. ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์.
- ณัฐพล เพิ่มพงศาเจริญ. (2020). การพัฒนาโมเดลการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลในภาคอุตสาหกรรมการผลิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะบริหารเทคโนโลยี, กรุงเทพมหานคร.

- ภัทรพงษ์ ยมนา. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและความตั้งใจนำระบบสำนักงานเสมือนมาใช้ในองค์กร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วิไลสนา นาคสงวน. (2565). ทิศนคติและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับสัญญาณ 5G ของผู้ใช้บริการเครือข่ายสื่อสารและอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาลัยการจัดการ, กรุงเทพมหานคร.
- สุรัชชัย ฉัตรเฉลิมพันธุ์ และเทอดพงษ์ แดงสี. (2563). ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ สำหรับโครงข่าย 5G. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- อุไรวรรณ สิงห์ชู. (2553). การศึกษาความตั้งใจในการใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ในอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนเครื่องปรับอากาศรถยนต์โดยใช้โมเดลเทคโนโลยี องค์กร และสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- Abed, S. S. (2020). Social Commerce Adoption Using TOE Framework: An Empirical Investigation of Saudi Arabian SMEs. *International Journal of Information Management*, 53, p. 102118.
- AlSharji, A., Ahmad, S. Z., and Bakar, A.R.A. (2018). Understanding Social Media Adoption in SMEs Empirical Evidence from the United Arab Emirates. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 10(2), pp. 302 - 328.
- Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), pp. 319 - 340.
- Igbaria, M., & Chakrabarti, A. (1995). The Effect of Perceived Usefulness and Ease of Use on Information System Usage: A Confirmatory Study. *Journal of Management Information System*, 12(1), pp. 107 - 134.
- Mathieson, K. (1991). Predicting User Intentions: Comparing the Technology Acceptance Model with the Theory of Planned Behavior. *Information Systems Research*, 2(3), pp. 173 - 191.
- Qashou, A., & Saleh, Y. (2018). E-marketing Implementation in Small and Medium-Sized Restaurants in Palestine. *Arab Economic and Business Journal*, 13(2), pp. 93 - 110.
- Szajna, B. (1994). *Software Evaluation and Choice: Predictive Validation of the Technology Acceptance Instrument*. *MIS Quarterly*, 18, pp. 319 - 324.
- Taylor, S., & Todd, P. (1995) *Decomposition and Crossover Effects in the Theory of Planned Behavior: A Study of Consumer Adoption Intentions*. *International Journal of Research in Marketing*, 12, pp. 137 - 155.
- Oliveira, T., & Martins, M.F. (2011). Literature Review of Information Technology Adoption Models at Firm Level. *The Electronic Journal Information Systems Evaluation*, 14(1), pp. 110 - 121.

การพัฒนาโมเดลการยอมรับอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง
ในการนำเสนอกลุ่มสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์ บนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม

The Development of Acceptance Model towards Virtual Influencer Advertising
in Presenting Fashion Lifestyle Products among Generation Y Consumers

เข็มทอง ชัยสุวรรณ¹ และอัญญา ดิษฐานนท์²

Khemthong Chaisuwan¹ and Anyanitha Distanont²

นักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต¹

รองศาสตราจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรปริญญาโทการบริหารนวัตกรรมและเทคโนโลยี²

วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์¹⁻²

E-mail: khemthong.c@citv.tu.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลการยอมรับอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริงในการโฆษณาสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์บนแพลตฟอร์มอินสตาแกรมของผู้บริโภคกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเชิงลึก และ 3) การสรุปผลและเสนอแนวทางการนำไปใช้ งานวิจัยนี้ทำการศึกษาในกลุ่มผู้บริโภคเจนเอเรชั่นวายชาวไทย อายุระหว่าง 24 -36 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึงปริมณฑล ที่มีพฤติกรรมซื้อสินค้าออนไลน์อยู่เป็นประจำ มีการเข้าถึงแพลตฟอร์มอินสตาแกรม และติดตามอินฟลูเอนเซอร์ หรืออินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง ในระยะเวลา 6 - 12 เดือนที่ผ่านมา โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 คน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบโมเดลของการยอมรับอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริงในการโฆษณาสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์บนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ลักษณะเฉพาะของอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง 2) ความเป็นนวัตกรรมของเจนเอเรชั่นวาย 3) การตลาดของการโฆษณาผ่านอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง 4) การรับรู้ปฏิสัมพันธ์แบบมิตรสหาย 5) ด้านความตั้งใจซื้อ ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณา ประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางแก่ผู้ประกอบการในการวางแผนพัฒนากลยุทธ์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริงผ่านช่องทางออนไลน์มากยิ่งขึ้นทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้บริโภค

คำสำคัญ: การยอมรับ อินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง การตลาดโดยใช้อินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง สินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์

Abstract

This research developed a model for acceptance of virtual influencers in fashion lifestyle product advertisements on Instagram. It proposes strategies for developing marketing

plans that align with the target demographic. The tripartite methodology included: 1) Literature Review, 2) Statistical Analysis, and 3) Conclusion and Recommendations. 420 samples were consumers in Thailand aged between 24 and 36, residing in the Bangkok Metropolitan Area (BMA), who frequently shop online, access Instagram, and have followed influencers or virtual influencers. Results were that four main factors influence acceptance of virtual influencers: 1) Characteristics of Virtual Influencers, 2) Personal Innovativeness of Generation Y Consumers, 3) Virtual Influencers Marketing, and 4) Perceived Friendship, 5) Purchase Intention. These findings offer strategic insights for boosting acceptance of virtual influencers in digital marketing, heightening understanding of consumer engagement in an increasingly virtual world.

Keywords: Consumer acceptance, virtual influencers, fashion lifestyle product advertisements, Instagram, marketing plans

บทนำ

อุตสาหกรรมสินค้าแฟชั่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจประเทศไทย ทั้งในด้านมูลค่าและการจ้างงาน นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่น อาทิ สิ่งทอ หนัง อัญมณี ค่าปลีก บริการออกแบบ และโฆษณา ปัจจุบันอุตสาหกรรมแฟชั่นมีความหลากหลายและเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการออกแบบการผลิต และการกระจายสินค้า เกิดการออกแบบแฟชั่นที่มีชื่อเสียง ทำให้ตลาดนี้กลายเป็นอุตสาหกรรมมูลค่าสูงที่มีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างแบรนด์และการตลาด ไปจนถึงการจัดจำหน่าย การโฆษณา และธุรกิจสนับสนุน (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน), 2565)

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมแฟชั่นมีแนวโน้มเติบโตในการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น โดยเฉพาะแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ (e-Commerce) ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และการเติบโตของแพลตฟอร์มสื่อกลางสำหรับซื้อขายสินค้า (e-Marketplaces) เป็นผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับแผนการขายออนไลน์ เพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจ สร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาดดิจิทัล และดึงความสนใจจากลูกค้า ท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรง (Euromonitor International, 2022)

หนึ่งในกลยุทธ์สำคัญที่จะนำเสนอสินค้าแฟชั่นสู่ผู้บริโภค คือ การใช้สื่อโฆษณาอย่างดารา นักแสดง อินและพยูเอนเซอร์ ซึ่งจะช่วยสร้างการรับรู้ถึงแบรนด์และสินค้า รวมถึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า ปัจจุบันมีช่องทางโฆษณาหลากหลาย อาทิ แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย (Social Media) อย่าง Facebook Twitter Instagram และ Line รวมถึงแพลตฟอร์มวิดีโอออนไลน์ อย่าง YouTube TikTok และ Reels เกิดการแข่งขัน

แย่งชิงลูกค้าและพื้นที่ในสื่อออนไลน์ ทำให้จำเป็นต้องใช้การตลาดดิจิทัลเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด สร้างเครือข่าย ต่อยอดธุรกิจ และการรับรู้ในวงกว้าง (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564)

กลยุทธ์การใช้ผู้ทรงอิทธิพล หรือ อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) ในโซเชียลมีเดีย เป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะนำเสนอสินค้าหรือบริการผ่านช่องทางที่มีผู้ติดตามจำนวนมาก (นลินนิภา เรืองธนากร, 2565) ทำให้สามารถเพิ่มยอดขายและสร้างการรับรู้ได้เป็นวงกว้าง ซึ่งเข้ากับยุคสมัยปัจจุบันที่ผู้บริโภคเปลี่ยนมาอยู่บนโลกออนไลน์ (กมลชัย ศรีอรุณ, 2564) ซึ่งอินสตาแกรม (Instagram) หนึ่งในเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยม ด้วยจุดเด่นของแพลตฟอร์มที่เน้นการแบ่งปันรูปภาพและวิดีโอ ทำให้เชื่อมต่อกับกลุ่มเป้าหมายและขยายการเข้าถึงเพื่อดึงดูดลูกค้ากลุ่มใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อัญชัชฎา ฤกษ์วิโรจน์, 2564)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการนำเสนอสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์ผ่าน Virtual Influencer บน Instagram โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบการยอมรับของผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชันวาย เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ประกอบการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนากลยุทธ์แผนการตลาดดิจิทัลผ่านช่องทางออนไลน์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาโมเดลการยอมรับอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencer) ในการนำเสนอหรือโฆษณาสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์บนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม ของผู้บริโภคชาวไทยกลุ่มเจนเนอเรชันวาย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบการยอมรับการนำเสนอสินค้ากลุ่มแฟชั่นไลฟ์สไตล์ผ่านอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencer) บน Instagram ของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายชาวไทยที่ซื้อสินค้าออนไลน์ และมีการเข้าถึงแพลตฟอร์มอินสตาแกรม ติดตามอินฟลูเอนเซอร์ หรืออินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาถึงปัจจัยองค์ประกอบการยอมรับการนำเสนอสินค้ากลุ่มแฟชั่นไลฟ์สไตล์ผ่านอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencer) บน Instagram ของกลุ่มผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายชาวไทย เพื่อพัฒนาโมเดลผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model) ที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการกระทำอย่างมีเหตุผล (Theory of Reasoned Action Model หรือ TRA) (Fishbein & Azjen, 1975) ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยพื้นฐานของผู้บริโภคในการยอมรับและใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ และตัวแปรภายนอก ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ หรือ Perceived Usefulness และ การรับรู้ถึงความง่ายต่อการใช้งาน หรือ Perceived Ease of Use โดยสองปัจจัยนี้ส่งผลก่อให้เกิดทัศนคติในการใช้งาน หรือ Attitude Toward Using ส่งผลต่อไปยัง

พฤติกรรมที่มีแนวโน้มจะใช้งาน หรือ Behavioral Intention ด้วยโดยท้ายที่สุดทำให้เกิดการใช้งานจริง หรือ Actual Use (Venkatesh & Fred, 2000)

2. ความสัมพันธ์แบบกึ่งมีส่วนร่วมทางสังคม (Parasocial Relationship) มีต้นกำเนิดมาจากจิตวิทยา ต่อมาได้มีการศึกษาอย่างแพร่หลายในด้านการสื่อสารมวลชน (Horton & Wohl, 1956) ในบริบทของการตลาดออนไลน์ผ่านอินฟลูเอนเซอร์ (Purnamaningsih & Rizkalla, 2020) ผู้ติดตามโดยเฉพาะผู้หญิงมักจะสร้างจินตภาพกับคนดัง ดังเช่น ผู้ติดตามบล็อกเกอร์ หรือฟลูเอนเซอร์ ในโซเชียลมีเดียที่มีการรับส่งสารข้อมูลผ่านโพสต์ ผู้ติดตามหลายคนสร้างชุมชนออนไลน์ที่สมาชิกจะมีการแบ่งปันค่านิยม ความเชื่อ และความสนใจที่คล้ายคลึงกันกับคนดังผู้นั้น (Lorraine, 2022) จึงเป็นช่องทางที่คนดังจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวใจ

3. การตลาดเชิงเนื้อหา (Content Marketing) รวมถึงแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารการตลาดด้วยการสร้างและเผยแพร่เนื้อหาไปสู่กลุ่มเป้าหมายผ่าน Instagram (Vinaika & Manik, 2017) ในการส่งเสริมแบรนด์และผลิตภัณฑ์ผ่านการกดไลค์หรือแสดงความคิดเห็นจากผู้ติดตาม (Lou & Yuan, 2019) เป็นเครื่องมือออนไลน์ทางการตลาดที่ดีในการวางแผนและส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ (Karina & Hajer, 2019)

4. ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) ในบริบทที่เกี่ยวกับ Virtual Influencer Marketing รวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารด้วยวิธีปากต่อปากออนไลน์ (e-Word of Mouth Communication: e-WOM) (Jihye & Minseong, 2022) เทคโนโลยีที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบอกต่อผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น วิดีโอ สื่อสังคมออนไลน์ ในการแพร่กระจายข้อมูล สร้างอิทธิพลความเชื่อและการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย (เจริญขวัญ วงศ์เพ็ญ, 2558)

5. อินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencer) ภาพรวมในอุตสาหกรรมนี้ปัจจุบันได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ดังเช่น Lil Miquela หนึ่งใน Virtual Influencer ที่มีผู้ติดตามสูงที่สุดบน Instagram ที่มีผู้ติดตามมากถึง 2.7 ล้านคน แปรนต์ต่าง ๆ เริ่มที่จะพัฒนา Virtual Influencer ของตนเองเพื่อเป็นตัวแทนทางการตลาด (Mingkwon, 2022) โดยสามารถปรับใช้ในอุตสาหกรรมได้หลากหลาย เช่น แฟชั่น ความงาม เทคโนโลยี บันเทิง และสินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น โดยเฉพาะบนแพลตฟอร์ม Instagram ที่ Virtual Influencer มีอิทธิพลต่อผู้ติดตามอย่างมาก (Namhyun, 2023)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย (Literature Review) และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ทราบถึงที่มาและความสำคัญ ของปัญหารวมถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ซึ่งผลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการนำเสนอสินค้ากลุ่มแฟชั่นไลฟ์สไตล์ผ่านอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencer) บน Instagram ของกลุ่มผู้บริโภคเจนเอเรชั่นวาย โดยนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาโมเดลงานวิจัยต่อไป

2. พัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรง ประเมินความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity Analysis)

โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Indexes of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากนั้นทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยทดสอบนำร่อง (Pilot Test) ความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของตัวแปรซึ่งมีสูตรการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานนท์, 2560) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดย R คือ คะแนนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

และสูตรการคำนวณค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (Lunneborg Clifford E., 1979) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right)$$

โดย K คือ จำนวนข้อคำถาม

V_i คือ ความแปรปรวนของคะแนนข้อคำถาม

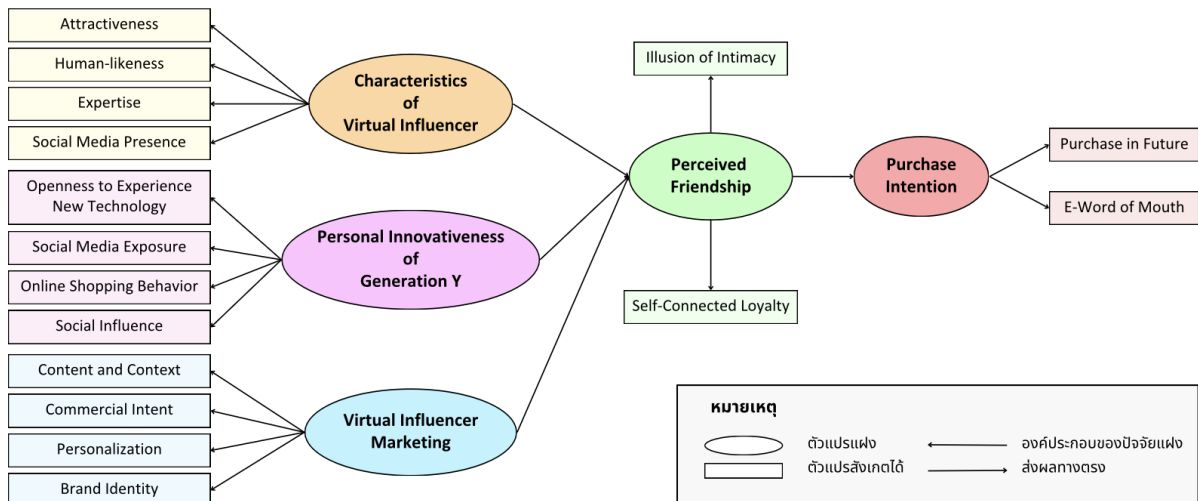
V_t คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3. การสรุปผลและเสนอแนะทางการนำไปใช้ (Conclusion and Recommendations) ผู้วิจัยนำข้อมูลผลการศึกษาที่ได้จากวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencer) ในการโฆษณาสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์บนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม ในมุมมองแต่ละด้านเพื่อให้ครอบคลุมบริบทของงานวิจัย

การพัฒนาโมเดล

จากการศึกษาข้อมูลการทบทวนในแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบท ผู้วิจัยพิจารณากำหนดองค์ประกอบของกรอบแนวคิดในการวิจัย มีปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบไปด้วย ตัวแปร คือ

1. ลักษณะเฉพาะ (Characteristics of Virtual Influencers)
2. ความเป็นนวัตกรรมของเจเนอเรชันวาย (Personal Innovativeness of Generation Y)
3. การตลาดของการโฆษณาผ่านอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencers Marketing) โดยกลุ่มตัวแปรตั้งต้นดังกล่าวมีองค์ประกอบที่นำไปสู่ตัวแปรส่งผ่าน การรับรู้ปฏิสัมพันธ์แบบมิตรสหาย (Perceived Friendship) ซึ่งส่งผลต่อไปยังตัวแปรตาม ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) ตามรูปที่ 1

รูปที่ 1 โมเดลการยอมรับอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริงในการนำเสนอกลุ่มสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์บนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลการทบทวนในแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบท ผู้วิจัยพิจารณา กำหนดองค์ประกอบของกรอบแนวคิดในการวิจัย สามารถระบุปัจจัยองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับ อินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencer) ในการโฆษณาสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์บนแพลตฟอร์ม อินสตาแกรม ได้ดังนี้

1. ลักษณะเฉพาะ (Characteristics of Virtual Influencers) หมายถึง ตัวตนของ Virtual Influencers ซึ่งได้แก่ รูปลักษณ์ บุคลิก ความเหมือนมนุษย์ ความเชี่ยวชาญในการนำเสนอ และความนิยมใน โซเชียลมีเดีย ที่ถูกนำเสนอเรื่องราวผ่านเนื้อหาบน Instagram

2. ความเป็นนวัตกรรมของเจเนอเรชันวาย (Personal Innovativeness of Generation Y) หมายถึง ลักษณะเฉพาะของคนเจเนอเรชันวาย ได้แก่ ความเปิดกว้าง เรื่องเทคโนโลยี การเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ พฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ และความนิยมตามกระแสสังคม

3. การตลาดของการโฆษณาผ่านอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencers Marketing) รูปแบบการตลาดที่ใช้ Virtual Influencers ที่มีชื่อเสียงและอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ในการสื่อสาร เช่น การนำเสนอ สร้างเนื้อหา รวมถึงเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ทำให้สินค้า บริการ หรือแบรนด์เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

4. การรับรู้ปฏิสัมพันธ์แบบมิตรสหาย (Perceived Friendship) หมายถึง ความสัมพันธ์จำลองหรือทัศนคติเชิงบวกที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ติดตามหรือแฟนคลับ และ Virtual Influencers โดยเกิดเป็นความผูกพันที่ไว้วางใจ และเชื่อมั่นใน Virtual Influencers รวมถึงเนื้อหาที่นำเสนอ

โดยกลุ่มตัวแปรตั้งต้นดังกล่าวมีองค์ประกอบที่นำไปสู่ตัวแปรส่งผ่าน การรับรู้ปฏิสัมพันธ์แบบ มิตรสหาย (Perceived Friendship) ซึ่งส่งผลต่อไปยังตัวแปรตาม ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention) ดังที่ กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปออกเป็น 4 ปัจจัยหลัก และ 16 ปัจจัยย่อย

ซึ่งได้ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นคำนวณดัชนีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of them Objective Congruence : IOC) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ต้องมีผลรวมของการพิจารณาคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญรวมกันต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 นำผลมาวิเคราะห์ที่ได้ดัง ตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์พบว่าทุกตัวแปรมีค่า IOC ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำถามนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (Sub-elements)	ข้อ ที่	ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (ทั้งหมด 5 ท่าน)			IOC	การ แปล ผล
			เห็น ด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย		
1. ลักษณะเฉพาะของ อินฟลูเอนเซอร์เสมือน จริง (Characteristics of Virtual Influencers)	1.1 ความดึงดูดใจ (Attractiveness)	1	5	0	0	1	ผ่าน
		2	4	1	0	0.8	ผ่าน
	1.2 ความเหมือนมนุษย์ (Human- likeness)	3	5	0	0	1	ผ่าน
		4	5	0	0	1	ผ่าน
	1.3 ความเชี่ยวชาญเฉพาะ (Expertise)	5	5	0	0	1	ผ่าน
		6	5	0	0	1	ผ่าน
	1.4 การมีตัวตนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Presence)	7	4	1	0	0.8	ผ่าน
		8	4	1	0	0.8	ผ่าน
2. ความเป็นนวัตกรรม ของเจเนอเรชั่นวาย (Personal Innovative- ness of Generation Y)	2.1 ความเปิดกว้างเรื่องเทคโนโลยี (Openness to Experience New Technology)	9	5	0	0	1	ผ่าน
		10	5	0	0	1	ผ่าน
	2.2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคม ออนไลน์ (Social Media Exposure)	11	5	0	0	1	ผ่าน
		12	5	0	0	1	ผ่าน
	2.3 พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านทาง ออนไลน์ (Online Shopping Behavior)	13	5	0	0	1	ผ่าน
		14	5	0	0	1	ผ่าน
	2.4 การคล้อยตามอิทธิพลของสังคม (Social Influence)	15	5	0	0	1	ผ่าน
		16	4	1	0	0.8	ผ่าน
3. การตลาดของการ โฆษณาผ่านอินฟลูเอน เซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencers Marketing)	3.1 เนื้อหาและบริบท (Content and Context)	17	5	0	0	1	ผ่าน
		18	4	1	0	0.8	ผ่าน
	3.2 การสื่อสารทางการค้า (Commercial Intent)	19	5	0	0	1	ผ่าน
		20	5	0	0	1	ผ่าน
	3.3 การเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย (Personalization)	21	5	0	0	1	ผ่าน
		22	4	1	0	0.8	ผ่าน

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (Sub-elements)	ข้อ ที่	ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (ทั้งหมด 5 ท่าน)			IOC	การ แปล ผล
			เห็น ด้วย	ไม่มี ความเห็น	ไม่เห็น ด้วย		
	3.4 ความเป็นตัวตนแบรนด์ (Brand Identity)	23	5	0	0	1	ผ่าน
		24	5	0	0	1	ผ่าน
4. การรับรู้ปฏิสัมพันธ์ แบบมิตรสหาย (Perceived Friendship)	4.1 ความใกล้ชิดแบบจำลอง (Illusion of Intimacy)	25	3	2	0	0.6	ผ่าน
		26	3	2	0	0.6	ผ่าน
	4.2 ความจงรักภักดี (Self-connected Loyalty)	27	5	0	0	1	ผ่าน
		28	5	0	0	1	ผ่าน
5. ความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention)	5.1 การซื้อจริงในอนาคต (Purchase in Future)	29	5	0	0	1	ผ่าน
		30	5	0	0	1	ผ่าน
	5.2 การสื่อสารแบบปากต่อปากออนไลน์ (E-Word of Mouth)	31	5	0	0	1	ผ่าน
		32	5	0	0	1	ผ่าน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลในแบบสอบถาม (Reliability) โดยทดสอบความเข้าใจในข้อคำถามกับกลุ่มตัวอย่าง (Pilot test) จำนวน 30 ตัวอย่าง และหาความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคการวัดความสอดคล้องภายในชุดเดียวกัน (Internal Consistency Method) ด้วยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยจะยอมรับผลการทดสอบเมื่อค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 (Nunnally, 1978) ตามตารางที่ 2 ผลจากการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ของแต่ละปัจจัยอยู่ในช่วง 0.724 ถึง 0.974 และมีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ที่ 0.957 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง สามารถนำไปใช้ในงานวิจัยได้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Reliability)

ที่	คำถามชี้วัดปัจจัย	Number of Items	Mean	S.D.	Reliability Cronbach's Alpha	การแปลผล
1	ด้านลักษณะเฉพาะของอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Characteristics of Virtual Influencers)	8	4.183	0.897	0.737	ผ่าน
1.1	ความดึงดูดใจ (Attractiveness)	2	4.350	0.820	0.767	ผ่าน
1.2	ความเสมือนมนุษย์ (Human-likeness)	2	4.100	0.973	0.724	ผ่าน
1.3	ความเชี่ยวชาญเฉพาะ (Expertise)	2	4.233	0.747	0.786	ผ่าน
1.4	การมีตัวตนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Presence)	2	4.050	1.049	0.8	ผ่าน

ที่	คำถามชี้วัดปัจจัย	Number of Items	Mean	S.D.	Reliability Cronbach's Alpha	การแปลผล
2	ด้านความเป็นนวัตกรรมของเจเนอเรชันวาย (Personal Innovativeness of Generation Y)	8	4.275	0.812	0.848	ผ่าน
2.1	ความเปิดกว้างเรื่องเทคโนโลยี (Openness to Experience New Technology)	2	4.283	0.809	0.867	ผ่าน
2.2	พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Exposure)	2	4.733	0.538	0.837	ผ่าน
2.3	พฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ (Online Shopping Behavior)	2	4.483	0.721	0.816	ผ่าน
2.4	การคล้อยตามอิทธิพลของสังคม (Social Influence)	2	3.600	1.179	0.811	ผ่าน
3	ด้านการตลาดของการโฆษณาผ่านอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริง (Virtual Influencers Marketing)	8	4.250	0.941	0.974	ผ่าน
3.1	เนื้อหาและบริบท (Content and Context)	2	4.150	0.996	0.873	ผ่าน
3.2	การสื่อสารทางการค้า (Commercial Intent)	2	4.250	0.902	0.841	ผ่าน
3.3	การเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย (Personalization)	2	4.300	0.914	0.861	ผ่าน
3.4	ความเป็นตัวตนแบรนด์ (Brand Identity)	2	4.300	0.952	0.94	ผ่าน
4	ด้านการรับรู้ปฏิสัมพันธ์แบบมิตรสหาย (Perceived Friendship)	4	3.775	1.064	0.933	ผ่าน
4.1	ความใกล้ชิดแบบจำลอง (Illusion of Intimacy)	2	3.583	1.131	0.942	ผ่าน
4.2	ความจงรักภักดี (Self-connected Loyalty)	2	3.967	0.997	0.822	ผ่าน
5	ด้านความตั้งใจซื้อ (Purchase Intention)	4	3.700	1.186	0.875	ผ่าน
5.1	การซื้อจริงในอนาคต (Purchase in Future)	2	3.450	1.345	0.817	ผ่าน
5.2	การสื่อสารแบบปากต่อปากออนไลน์ (E-Word of Mouth)	2	3.950	1.028	0.846	ผ่าน
ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม		32	4.167	0.944	0.957	ผ่าน

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้จัดทำเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการยอมรับอินฟลูเอนเซอร์เสมือนจริงในการโฆษณาสินค้าแฟชั่นไลฟ์สไตล์บนแพลตฟอร์มอินสตาแกรมของผู้บริโภคกลุ่มเจเนอเรชันวาย ในอนาคตควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปศึกษาต่อโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis หรือ EFA) เพื่อศึกษาองค์ประกอบร่วม โดยจะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวแปร หากตัวแปรใดไม่เข้ากลุ่มหรือไม่สัมพันธ์กันจะถูกตัดทิ้ง และทำการการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis หรือ CFA) เพื่อทดสอบข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับโครงสร้างว่าองค์ประกอบแต่ละอันประกอบด้วยตัว

แปรได้บ้าง และแต่ละตัวแปรควรมีน้ำหนักหรือความสัมพันธ์กับองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาสร้างรายได้เปรียบเทียบในการแข่งขันของธุรกิจออนไลน์และตอบสนองต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในอนาคต

บรรณานุกรม

- เจริญขวัญ วงศ์เพ็ญ. (2558). *E – Word of Mouth และ ทักษะคนดี ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้บริโภค ที่ใช้บริการร้านอาหารเกาหลี ในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นลินินิภา เรืองธนากร. (2565). *อิทธิพลของความน่าเชื่อถือของผู้มีอิทธิพลทางความคิดเสมือนจริงต่อพฤติกรรมผู้บริโภค*. การค้นคว้าอิสระ. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). *รายงานผลสำรวจมูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2564*. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน). (2565). *รายงานสถานการณ์และความเคลื่อนไหวของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปี 2565*. กรุงเทพมหานคร.
- อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานนท์. (2560). *เทคนิควิจัยด้านการบริหารเทคโนโลยีและนวัตกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชัชฎา ถกลวิโรจน์. (2564). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพ และความงามบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก: ประเภทของอินฟลูเอนเซอร์ในฐานะตัวแปรกำกับ*, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Euromonitor International, (2022). *Top 10 Global Consumer Trends*, Illinois: Insights White Papers. Euromonitor International.
- Fishbein, M. & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research*. New York: Reading, MA: Addison-Wesley.
- Horton, D. & Wohl, R. R. (1956). *Mass Communication and Para-Social Interaction*. Oxfordshire: Psychiatry. Informa UK (Taylor & Francis).
- Jihye, K. & Minseong, K. (2022). Rise of Social Media Influencers as a New Marketing Channel: Focusing on the Roles of Psychological Well-Being and Perceived Social Responsibility among Consumers. *Int J Environ Res Public Health*. 19(4), p.2362.
- Karina, S. & Hajer, K. (2019). *Instagram and YouTube bloggers promote it, why should I buy? How credibility and parasocial interaction influence purchase intentions*. London: Journal of Retailing and Consumer Services. Elsevier Ltd.

- Lorraine, M. (2022). *Parasocial Relationships between Influencers and Irish Millennials and their Effect on Purchase Intention*, Castlebar: Atlantic Technological University Mayo Campus.
- Lou, C. & Yuan, S. (2019). Influencer Marketing: How Message Value and Credibility Affect Consumer Trust of Branded Content on Social Media. *Journal of Interactive Advertising*, 19(1), pp. 58 – 73.
- Lunneborg, C. E. (1979). *Applied Psychological Measurement*. New York: McGraw-Hill.
- Mingkwan, S. (2022). *An Exploratory Study of Virtual Influencers in Thailand*, College of Management. Bangkok: Mahidol University.
- Namhyun, U. (2023). *Predictors Affecting Effects of Virtual Influencer Advertising among College Students*. Seoul: Sustainability. MDPI.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.
- Purnamaningsih P. & Rizkalla N. (2020). *The Role of Parasocial Interaction on Consumers' Intention to Purchase Beauty Products*, Antioquia: Revista CEA. Instituto Tecnológico Metropolitano Colombia.
- Venkatesh, V. & Fred, D. D. (2000). A Theoretical Extension of the Technology Acceptance Model: Four Longitudinal Field Studies. *Management Science*, 46(2), pp. 186 – 204.
- Vinaika, R., & Manik, D. (2017). *How Instagram is Changing the Way Marketing Works?*. *International Journal of Management & Business Studies*, 7(4), pp. 12 – 16.

การจับภาพวิดีโอของลำดับภาพให้ได้แม่นยำของระบุบุคคลที่เข้าใช้ห้องแลปคอมพิวเตอร์
Accurately Sequence Video Sequences of People Accessing the Computer Lab

เฉลิมชัย ภูริพัฒน์¹ วรวัช วาสนปรีชา² และปรีชา เครือโสสม³

Chalermchai Puripat¹ Worawat Wasanapreecha² and Preecha Khruaesom³

นักวิชาการอิสระ¹⁻³

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร^{1,2}

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กรุงเทพมหานคร³

E-mail: chalermchai.pur@kbu.ac.th¹, worawat.was@kbu.ac.th², preecha.k@dru.ac.th³

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นไปที่ขั้นตอนสำคัญในการวิเคราะห์วิดีโอภาพบุคคล คือ การตรวจจับบุคคลเคลื่อนไหวที่มีการติดตามคนที่เข้ามาใช้ห้องแลปคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จากเฟรมหนึ่งไปอีกเฟรมหนึ่งโดยการแสดงรูปร่างบุคคลที่ใช้กันทั่วไป สำหรับการติดตามจะได้รับการตรวจสอบก่อนและกล่าวถึงเกณฑ์ของการเลือกคุณลักษณะใช้การติดตามบุคคล การเปรียบเทียบและวิเคราะห์วิธีการตรวจจับและติดตามบุคคลหลายคน ที่มีการติดตามบุคคลที่แบบเรียลไทม์ที่ตรวจสอบแม่นยำสูงซึ่งเป็นงานที่ท้าทายภาพที่ได้มาในแต่ละเฟรมเป็นคุณสมบัติการกระจายสีประสิทธิภาพสูง (High-performance color Distribution) สำหรับปัญหาการติดตามประเภทนี้ เนื่องจากมีประสิทธิภาพต่อการบดเคี้ยวบางส่วนจะหมุนและมาตราส่วนที่ไม่คงที่และมีประสิทธิภาพในการคำนวณการรวมการกระจายสีเข้ากับการกรองอนุภาค (particle filtration) ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้ร่วมกับคุณลักษณะของภาพตามขอบ (Edge-based image features) ตัวกรองอนุภาคนำเสนอกรอบความน่าจะเป็น สำหรับการประมาณสถานะแบบไดนามิกการพิสูจน์แล้วว่าทำงานได้ดีในกรณีที่มีจำแนกออกเป็นส่วน (Clutter) และการทำจุดเล็กหลายส่วน (Occlusion) วิธีการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงลักษณะรูปภาพ จึงมีการแนะนำการปรับโมเดลแบบปรับเปลี่ยนได้ในระหว่างการสังเกตภาพที่เสถียรชั่วคราว นอกจากนี้ยังมีหาแนวทางเกี่ยวกับกลยุทธ์การเริ่มต้นเนื่องจากบุคคลที่ติดตามบางสิ่งของภาพที่หายไปและปรากฏขึ้นอีกครั้ง

คำสำคัญ: การกระจายสีประสิทธิภาพสูง การกรองอนุภาค การทำจุดเล็กหลายส่วน

Abstract

This article focuses on the key steps in video analysis: Detection of moving persons by tracking people who have used the computer lab of Kasem Bundit University. Physical appearance from frame to frame by rendering commonly used human figures. For tracking, it was first examined and the criteria for selecting features using person tracking are discussed.

Comparison and analysis of multiple persons have been detection and tracking methods. Real-time, highly accurate person tracking will be a challenging task. For this solving of tracking problem, because it is effective against partial occlusion, rotation, and non-constant scale, it may be effective in computationally combining color distribution with particle filtration. Typically used in conjunction with edge-based image features, particle filters offer a probabilistic framework. for dynamic state estimation It has been shown to work well in cases of clutter and occlusion. How to solve the problem of changing picture appearance Therefore, adaptive model tuning is introduced during the observation of transiently stable images. Also, find some guidance on the startup strategy as people you follow may disappear and reappear.

Keywords: High-performance color distribution, particle filtration, occlusion.

บทนำ

ในช่วงเวลาที่ใช้การประยุกต์ใช้แบบจำลองของเครื่องการเรียนรู้ (Machine learning models) ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Hager & Belhumeur, 1998) เนื่องจากข้อมูลขนาดใหญ่มากควบคู่ไปกับการพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Veenman, Reinders, and Backer, 2001) ในขณะที่การวิเคราะห์เว็บสามารถได้รับประโยชน์จากสิ่งนี้โดยมีข้อจำกัดเพียงเล็กน้อย แต่สาขาอื่น ๆ (Comaniciu and Ramesh, 2000) เช่น อุปกรณ์ในห้องแล็บที่มีข้อมูลผู้คนที่มาใช้งาน จะได้รับการตรวจที่เข้มงวดของสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเป็นส่วนตัวของข้อมูลมีบทบาทสำคัญดังที่เพิ่งเน้น โดยความคิดริเริ่มด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทำให้มีความเชื่อถือเชื่อถือของสหภาพยุโรปหรือข้อบังคับความเป็นส่วนตัวทั่วไปในกฎหมาย ความถูกต้องข้อมูลบุคคลจึงสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ข้อมูลเพิ่มการฝึกอบรมที่จำเป็นมักจะกระจายในแง่ของคุณสมบัติหรือตัวอย่างของโปรแกรม และอาจจะพร้อมใช้งานสำหรับแนวทางการเรียนรู้แบบแบทช์แบบคลาสสิก (Classic Batch Learning) ในปี 2016 Google ได้คิดค้นเฟรมเวิร์กที่เรียกว่า Federated Learning เพื่อแก้ปัญหาทั้งสองนี้ เราให้ภาพรวมโดยย่อเกี่ยวกับวิธีการและแอปพลิเคชันที่มีอยู่ในด้านการเรียนรู้แบบรวมศูนย์ในแนวตั้งและแนวนอน ตลอดจนการเรียนรู้แบบส่งต่อแบบศูนย์รวม

วิดีโอเป็นลำดับจึงเป็นของภาพซึ่งแต่ละภาพเรียกว่าเฟรมซึ่งแสดงในเวลาที่เร็วพอเพื่อให้ดวงตาของมนุษย์สามารถรับรู้ความต่อเนื่องของเนื้อหาได้ เห็นได้ชัดว่าเทคนิคการประมวลผลภาพทั้งหมดสามารถนำไปใช้กับแต่ละเฟรมได้นอกจากนี้เนื้อหาของสองเฟรมติดต่อกันมักจะเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เนื้อหาภาพสามารถสร้างแบบจำลองเป็นลำดับขั้นของสิ่งที่เป็นามธรรมได้ ในระดับแรกคือความคมชัดของภาพที่มีข้อมูลสีหรือความสว่าง การประมวลผลเพิ่มเติมให้คุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ขอบ มุม เส้น เส้นโค้ง และขอบเขตชั้นระดับของสี จิตนาการที่สูงขึ้นอาจรวมและแสดงคุณลักษณะเหล่านี้เป็นบุคคลและคุณลักษณะ ในระดับสูงสุดคือแนวคิดระดับลักษณะที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างอุปกรณ์ที่อยู่ในห้องแล็บกันตั้งแต่หนึ่งขั้นขึ้นไป

การตรวจจับบุคคลในวิดีโอเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ การแสดงที่มีอยู่ของบุคคลในลำดับภาพและอาจจะระบุตำแหน่งได้อย่างแม่นยำ เพื่อการจดจำการติดตามบุคคลคือการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่และเวลาของบุคคลระหว่างลำดับวิดีโอ รวมถึงการมีอยู่ ตำแหน่ง ขนาด รูปร่าง ฯลฯ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วิธีการติดตามทุกวิธีต้องใช้กลไกการตรวจจับบุคคลในทุกเฟรมหรือเมื่อวัตถุปรากฏภาพในวิดีโอเป็นครั้งแรก วิธีการทั่วไปสำหรับการตรวจจับวัตถุคือการใช้ข้อมูลในเฟรมเดียวอย่างไรก็ตาม วิธีการตรวจจับบุคคลบางวิธีจะใช้ประโยชน์จากข้อมูลห้องแลปที่สามารถคำนวณจากลำดับของเฟรมเพื่อลดจำนวนการตรวจจับที่ผิดพลาด ข้อมูลเคลื่อนไหวนี้มักจะอยู่ในรูปแบบของความแตกต่างของเฟรม ซึ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงกายภาพในเฟรมที่ต่อเนื่องกัน เมื่อพิจารณาจากขอบเขตของบุคคลในภาพ จึงเป็นหน้าที่ของตัวติดตามในการโต้ตอบเพื่อสร้างแทรีบุคคลจากเฟรมหนึ่งไปยังอีกเฟรมหนึ่ง

2. เครื่องตรวจจับจุดใช้เพื่อค้นหาจุดสนใจในภาพที่มีพื้นผิวบุคคลที่แสดงออกในแต่ละท้องถิ่น จุดสนใจถูกใช้มานานแล้วในบริบทของปัญหาการเคลื่อนไหว ของบุคคลและอุปกรณ์ เป็นภาพที่ในการติดตาม คุณภาพที่พึงประสงค์ของจุดสนใจคือ ความไม่แปรปรวนต่อการเปลี่ยนแปลงของแสงและมุมมองของกล้อง

การทบทวนวรรณกรรม

ในวรรณกรรมวิธีการตรวจจับของบุคคลวิธีใช้ประโยชน์จากข้อมูลเครื่องตรวจจับจุดสนใจที่ใช้กันทั่วไปได้แก่การใช้โปรแกรมดำเนินการความสนใจของ Moravec (1979) ได้ใช้เครื่องตรวจจับจุดสนใจของ Harris (1988) เครื่องตรวจจับ Shi & Tomasi (1994) และเครื่องตรวจจับ Lowe (2004) ดังแสดงในรูปที่ 2 ตัวติดตามการเลื่อนค่าเฉลี่ยที่เกี่ยวข้องโดย Comaniciu et al, (2000) ซึ่งเป็นตัวประมาณการไล่ระดับความหนาแน่นแบบไม่ใช้พารามิเตอร์ ยังใช้การกระจายสีอีกด้วย ด้วยการใช้สมมติฐานหลายข้อและแบบจำลองของพลวัตของระบบวิธีการที่เสนอของเราสามารถติดตามวัตถุได้อย่างน่าเชื่อถือมากขึ้นในกรณีที่มีความยุ่งเหยิงและการแยกความละเอียดของจุดตรวจสอบ Jepson et al. (2001) ได้กล่าวถึงแบบจำลองการปรับตัวแล้วแต่วิธีการเหล่านี้ใช้แบบจำลองส่วนผสมของเกาส์เซียนในขณะที่เราใช้กราฟแสดงสีร่วมกับสมมติฐานหลายข้อ Isard & MacCormick (2001) ได้ใช้สีแล้ว ข้อมูลในการกรองอนุภาคโดยใช้ส่วนผสมของเกาส์เซียน ในการเปรียบเทียบแบบจำลองเป้าหมายของเรามีข้อได้เปรียบในการจับคู่เฉพาะวัตถุที่มีกราฟแสดงที่คล้ายกัน ในขณะที่วัตถุผสมเกาส์เซียนที่มีสีใดสีหนึ่งของส่วนผสมจะตรงกันแล้ว เมื่อเร็ว ๆ นี้ Elgammal et al. (2000) ได้แนะนำแนวทางที่ใช้การแสดงกราฟสีและกรอบการกรองอนุภาคสำหรับการติดตามวัตถุหลายรายการ สองวิธีที่เสนออย่างอิสระ Segen & Pingali (1996) แตกต่างกันในการเริ่มต้นของตัวติดตามการอัปเดตโมเดลรูปร่างภูมิภาคและการสังเกตประสิทธิภาพการติดตาม การเปรียบเทียบโดยละเอียดของตัวกรองอนุภาคตามสีกับตัวติดตามการเลื่อนเฉลี่ยและการรวมกันระหว่างตัวติดตามกะเฉลี่ยและการกรองคาลมาน Comaniciu & Ramesh (2000) อธิบายไว้ใน Lowe (2004) ส่วนที่เหลือของบทความนี้มีการจัดระเบียบดังนี้ ในส่วนที่ 2 เรา

อธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับการกรองอนุภาคและในส่วนที่ 3 เราอธิบายวิธีการใช้การกระจายสีเป็นแบบจำลองวัตถุ การรวมข้อมูลสีเข้ากับตัวกรองอนุภาคได้อธิบายไว้ในส่วนที่ 4 และส่วนที่ 5 อธิบายการอัปเดตโมเดล เนื่องจากวัตถุที่ติดตามอาจหายไปและปรากฏขึ้นอีกครั้งการเริ่มต้นตามเงื่อนไขลักษณะที่ปรากฏจะถูกนำมาใช้ในส่วนที่ 6 ในส่วนที่ 7 เรานำเสนอผลการทดลองและสุดท้ายในส่วนที่ 8 เราสรุปข้อสรุปของเรา ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือการรวมข้อมูลจากตามกายภาพ (เชิงพื้นที่) แทนที่จะใช้ข้อมูลตามสีเท่านั้น Elgammal et al. (2000) ใช้การประมาณความหนาแน่นของเคอร์เนลแบบไม่พาราเมตริกเพื่อสร้างแบบจำลองพื้นหลังต่อความคมชัด ในระหว่างกระบวนการลบความคมชัดปัจจุบันจะถูกจับคู่ไม่เพียง แต่กับความคมชัดที่เกี่ยวข้องในแบบจำลองพื้นหลังเท่านั้น แต่ยังรวมถึงตำแหน่งความคมชัดใกล้เคียงด้วย ดังนั้นวิธีนี้สามารถจัดการกับความกระวนกระวายใจของกล้องหรือการเคลื่อนไหวเล็กน้อยในพื้นที่หลัง Li & Leung (2002) หลอมรวมคุณสมบัติพื้นผิวและสีเพื่อทำการลบพื้นหลังบนบล็อก ของความคมชัดปานกลาง เนื่องจากพื้นผิวไม่แตกต่างกันมากนักกับการเปลี่ยนแปลงการส่องสว่างวิธีการนี้จึงไวต่อการส่องสว่างน้อยกว่า Toyama, et al. (1999) เสนออัลกอริทึมสามชั้นเพื่อจัดการกับปัญหาการลบพื้นหลัง นอกเหนือจากการลบระดับความคมชัดแล้วผู้เขียนยังใช้ภูมิภาคและข้อมูลระดับเฟรม ในระดับคมชัด ผู้เขียนเสนอให้ใช้การกรองของ Wiener เพื่อคาดการณ์ความน่าจะเป็นของสีพื้นหลังที่คาดหวัง ในระดับกายภาพพื้นที่เบื้องหน้าซึ่งประกอบด้วยสีที่เป็นเนื้อเดียวกันจะถูกเติมเข้าไปในระดับเฟรมหากคมชัดส่วนใหญ่ในการแสดงเฟรมเปลี่ยนไปอย่างกะทันหันจะถือว่าโมเดลพื้นหลังสีแบบคมชัดใช้ไม่ได้อีกต่อไป ณ จุดนี้ โมเดลพื้นหลังแบบคมชัดที่เก็บไว้ก่อนหน้านี้จะถูกสลับเข้าไป หรือโมเดลจะถูกเริ่มต้นใหม่ ตรวจสอบวัตถุเบื้องหน้าโดยการฉายภาพปัจจุบันไปยัง eigenspace และค้นหาความแตกต่างระหว่างภาพที่สร้างขึ้นใหม่และภาพจริง เราแสดงบริเวณหน้าของบุคคลที่ตรวจพบโดยใช้วิธี eigenspace

กรอบแนวคิด

เทคโนโลยีการตรวจจับใบหน้ามีบทบาทสำคัญต่อโลกดิจิทัลในหลายด้าน ในด้านความปลอดภัย เทคโนโลยีนี้ถูกนำมาใช้เพื่อรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น การควบคุมการเข้าออกของบุคคลในพื้นที่จำกัด หรือการระบุตัวตนเพื่อเข้าถึงข้อมูลที่เป็นความลับ ในด้านการเฝ้าระวัง การตรวจจับใบหน้านี้ถูกใช้เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมที่ไม่ปกติ เช่น การตรวจจับอารมณ์หรือพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อความปลอดภัย และในด้านการโต้ตอบระหว่างคนกับคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้เทคโนโลยีนี้ยังช่วยให้สามารถเข้าถึงการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวกและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น เช่น การปลดล็อกโทรศัพท์มือถือด้วยการตรวจจับใบหน้า หรือการควบคุมระบบด้วยการจดจำใบหน้าแทนการใช้รหัสผ่านเข้าใช้งาน

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. วิธีการกรองตัวอนุภาค (Particle filtering)

การกรองตัวอนุภาค (Haley and Weinsall, 1999) เสนอกรอบความน่าจะเป็นสำหรับการประมาณสถานะแบบสมดุลง พบว่าการประมาณความหนาแน่นหลังของระบุตำแหน่งบุคคลปัจจุบัน X_t

ตามเงื่อนไขในการค่าสังเกตทั้งหมด $\{z_1, z_2, z_3 \dots z_t\}$ จนกระทั่งถึงเวลา t โดยกำหนดตัวอย่างชุดว่าง
น้ำหนัก $s = \{(s^n, \pi^n); n = 1, 2, 3, \dots, N\}$ ในแต่ละตัวอย่าง s แสดงถึงสถานะสมมุติฐานหนึ่ง
สถานะของวัตถุ โดยมีความน่าจะเป็นในการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ต่อเนื่องที่สอดคล้องกัน π โดยที่
 $\sum_1^N \pi^n s^n$ มีวิวัฒนาการของชุดตัวอย่างจะสามารถอธิบายโดยการขยายพันธุ์แต่ละตัวอย่างตามแบบจำลอง
ของระบบ แต่ละองค์ประกอบของชุดจะถูกถ่วงน้ำหนักในแง่ของการสังเกตและตัวอย่าง N จะถูกวาดด้วยการ
แทนที่โดยการเลือกตัวอย่างเฉพาะที่มีความน่าจะเป็น $(\pi^n = p(z_t | X_t = s_t^n))$ ค่าเฉลี่ยของวัตถุจะ
ถูกประมาณในแต่ละช่วงเวลาโดย

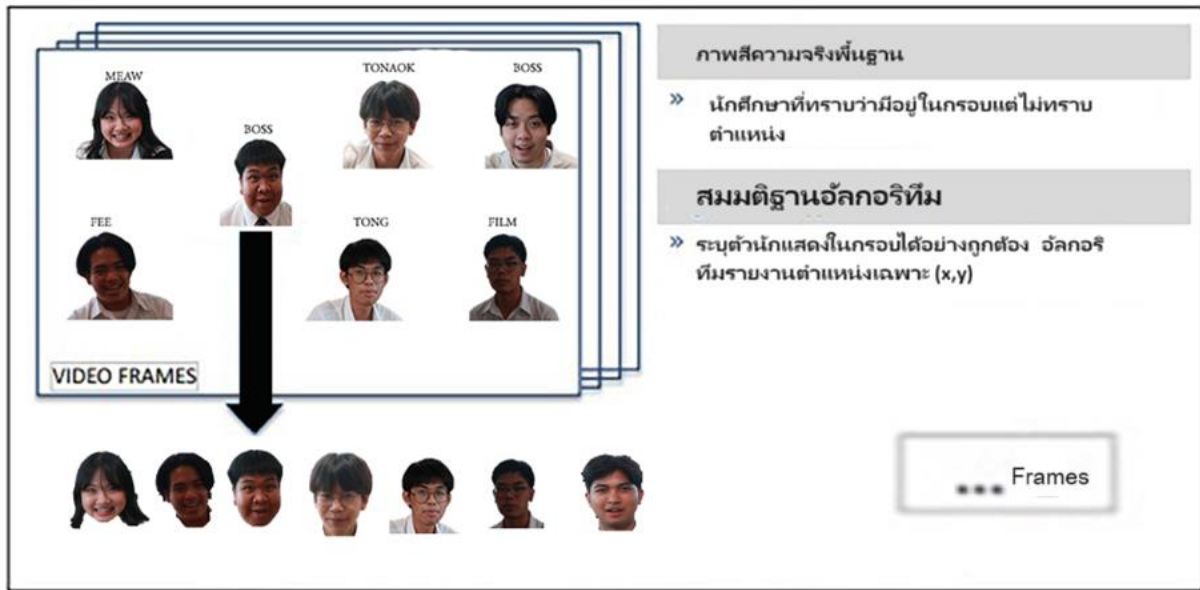
$$E[S] = \sum_1^N \pi^n s^n \quad (1)$$

การกรองอนุภาคให้กรอบการติดตามที่แข็งแกร่งในกรณีที่มีความยุ่งเหยิงและการบิดเบี้ยว เนื่องจากทำให้เกิด
ความไม่แน่นอน สามารถเปิดตัวเลือกไว้และพิจารณาสมมุติฐานหลายสถานะพร้อมกัน

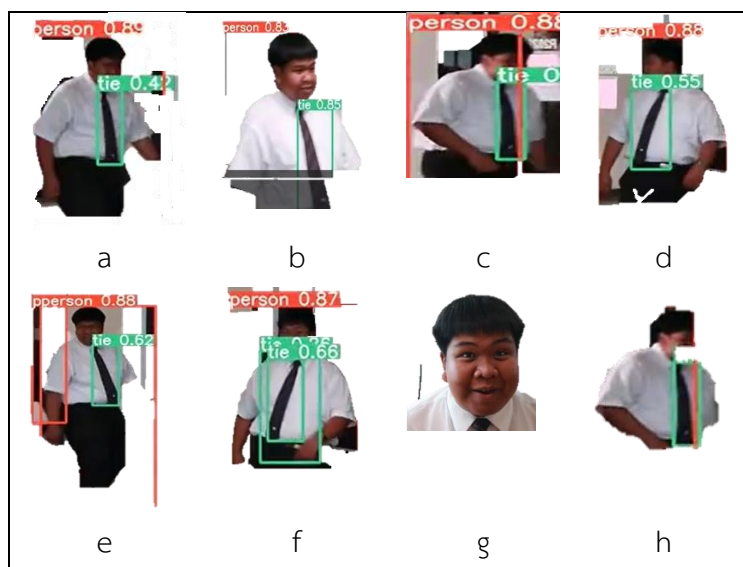
2. แบบการกระจายสี (Color Distribution Model) เราต้องการใช้ตัวกรองอนุภาคในบริบทตามสี
การกระจายสีถูกใช้เป็นแบบจำลองเป้าหมายเนื่องจากมีความทนทานต่อความไม่เชิงการหมุนและการบิดเบี้ยว
บางส่วน สมมติว่าการแจกแจงถูกแยกออกเป็น m -bins สามารถเขียนกราฟผลิตขึ้นด้วยฟังก์ชัน $h(x_i)$ ซึ่งกำหนดสีที่
ตำแหน่ง x_i ให้กับถังขยะที่เกี่ยวข้อง ในการทดลองของเราสามารถเขียนกราฟมักจะคำนวณในพื้นที่ RGB โดยใช้
ตรวจจับจ่อหรือโต๊ะทำงาน เพื่อให้อัลกอริทึมไวต่อสภาพแสงน้อยลง จึงสามารถใช้พื้นที่สี HSV แทนได้โดยมีความไว
น้อยกว่า

$$k(r) = \begin{cases} 1 - r^2 : r < 1 \\ 0 : otherwise \end{cases} \quad (2)$$

สำหรับนักศึกษาหน้ามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กำลังถูกติดตามตามลำดับ เฟรมการจับภาพของ
การทดลองแสดงให้เห็นถึงความแม่นยำของกลยุทธ์การเริ่มต้นที่เสนอ ดังที่เห็นได้ในเฟรมต่าง ๆ เป้าหมายจะ
หายไปชั่วคราวเนื่องจากถูกบุคคลอื่นบดบังอย่างสมบูรณ์ แต่สามารถกู้คืนได้โดยใช้สภาพลักษณะที่ปรากฏที่
ระบุของโปรแกรม การสลับระหว่างโหมด 'การเริ่มต้น' และ 'การติดตาม' แสดงตามเงื่อนไขความคมชัดของ
ภาพเป็นเกณฑ์ ซึ่งแก้ไขตามอัตราส่วนที่การตำแหน่งและความถูกต้องของข้อมูลบุคคล จะควบคุมการเปลี่ยน
ระหว่าง นอกจากการจำแนกความจุดละเอียดที่จับภาพครั้งแรกซึ่งมาจากอุปกรณ์ที่อยู่ภายในห้องแล้ว จะ
กำหนดเป้าหมายยังถูกซ่อนไว้อีกสองครั้งโดยนักศึกษาคนอื่น ๆ ที่ผ่านไปมา เนื่องจากการหายไปเหล่านั้น
สั้นตัวติดตามจึงสามารถกู้คืนได้ง่ายๆโดยการเผยแพร่ตัวอย่างตามรุ่นของระบบ การเปลี่ยนไปใช้โหมด สิ่งที่มี
การเริ่มต้น จะต้องทำเมื่อบุคคลไม่ชัดเจนจากจำนวนความน่าจะเป็นที่ปรากฏขึ้นอีกสองสามเฟรมเท่านั้น ถ้าไม่
คมชัดการลดลงครั้งสุดท้ายของการปรากฏตัวในเชิงบวกในพล็อตถูกบังคับโดยการออกจากมุมมองของกล้อง

รูปที่ 1 รูปชื่อนักศึกษาเฟรมรูปหรือภาพถ่ายวิดีโอ โดยรูปและภาพถ่ายสีที่นำมาแสดงต้องมีความถูกต้อง

รูปที่ 2 รูปเฟรมรูปหรือภาพถ่ายวิดีโอ โดยรูปและภาพถ่ายแสดงต้องมีความน่าจะเป็นกำหนด

การแสดงผลภาพถ่ายวิดีโอของนักศึกษา (a) ถ่ายภาพวิดีโอCentroid, (b) หลายจุดถ่ายภาพวิดีโอ, (c) กรอบสี่เหลี่ยม, (d) กรอบถ่ายภาพวิดีโอหลายส่วนตามส่วน, (f) โครงถ่ายภาพวิดีโอ, (g) รูปร่างบุคคลที่สมบูรณ์, (h) จุดไม่ชัดเจนรูปร่างถ่ายภาพวิดีโอ

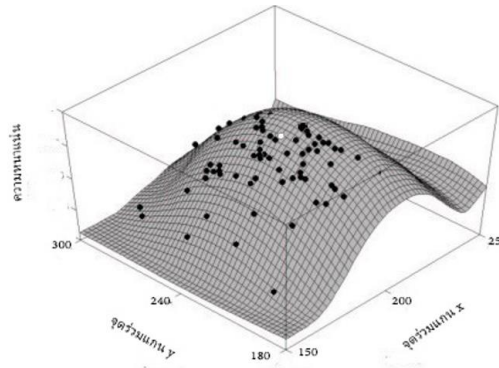
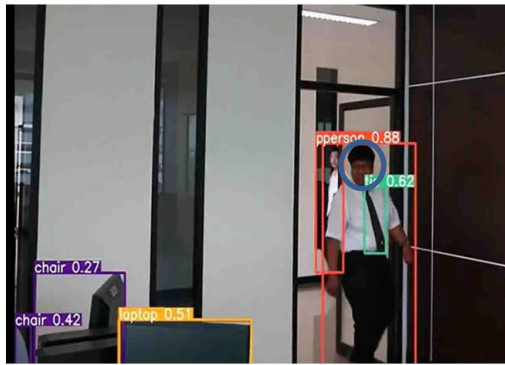
โปรแกรมตรวจจับจุดใช้เพื่อค้นหาจุดภาพสนใจในภาพที่มีพื้นผิวที่แสดงออกในแต่ละท้องถิ่น จุดสนใจถูกใช้มานานแล้วในบริบทของปัญหาการเคลื่อนไหว สเตอริโอ และการติดตาม คุณภาพที่พึงประสงค์ของจุดสนใจคือความไม่แปรปรวนต่อการเปลี่ยนแปลงของแสงและมุมมองของกล้อง ในวรรณคดีเครื่องตรวจจับจุดสนใจที่ใช้กันทั่วไป ได้แก่ ตัวดำเนินการความสนใจของ Moravec(1979) เครื่องตรวจจับบุคคลจุดสนใจของ Harris & Stephens (1988) เครื่องตรวจจับ Lowe (2004) และเครื่องตรวจจับ Lowe (2004) ดังแสดง

ในรูปที่ 2 และการติดตามจะดำเนินการโดยการประมาณขอบเขตของวัตถุในแต่ละเฟรม วิธีการติดตามภาพเงาใช้ข้อมูลที่เข้ารหัสภายในขอบเขตของวัตถุ ข้อมูลนี้อาจอยู่ในรูปแบบของลักษณะความหนาแน่นและแบบจำลองรูปร่างซึ่งมักจะอยู่ในรูปแบบของแผนที่ขอบ เมื่อพิจารณาจากแบบจำลองวัตถุ ภาพเงาจะถูกติดตามโดยการจับคู่รูปร่างหรือวิวัฒนาการของรูปร่าง (ดูรูปที่ 3 (ซ้าย), (ขวา)) ทั้งสองวิธีนี้ถือได้ว่าเป็นการแบ่งส่วนวัตถุที่ใช้ในโดเมนชั่วคราวโดยใช้ลำดับความสำคัญที่สร้างจากเฟรมก่อนหน้า

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้คือวิเคราะห์ประสิทธิภาพของอัลกอริทึมการตรวจจับใบหน้าบุคคลตามแบบของ Kuang-Chih Lee et al. (2005) พิจารณาจากความน่าจะเป็นที่แสดงความแม่นยำและความถูกต้องของการรายงานใบหน้าที่ตรวจจับพบจากวิดีโอ โดยให้ความสำคัญกับการตรวจจับใบหน้าที่มีความยาก เช่น ใบหน้าเล็ก ใบหน้าที่มีคุณภาพต่ำ หรือใบหน้าที่มีการบดบังบางส่วน อีกทั้งยังวิเคราะห์ค่าความสามารถในการระบุตัวตนของอัลกอริทึมเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบความเหมาะสมของการใช้งานอัลกอริทึมในสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้อย่างชัดเจน

การใช้วิดีโอภาพติดตามบุคคลจะเปลี่ยนเกิดการเลื่อนค่าเฉลี่ยที่เกี่ยวข้องโดย Comaniciu et al. (2000) ซึ่งเป็นตัวประมาณการไล่ระดับความหนาแน่นแบบไม่ใช้พารามิเตอร์ ยังใช้การกระจายสีอีกด้วย ด้วยการใช้สมมติฐานหลายข้อและแบบจำลองของพลวัตของระบบวิธีการที่เสนอของเราสามารถติดตามวัตถุได้อย่างน่าเชื่อถือมากขึ้นในกรณีที่มีความยุ่งเหยิงและการจุดที่แยกภาพไม่ชัด Jepson et al. (2001); Moravec (1979); Segen & Pingali (1996) ได้กล่าวถึงแบบจำลองการปรับตัวแล้ว แต่วิธีการเหล่านี้ใช้แบบจำลองส่วนผสมของเกาส์เซียนในขณะที่เราใช้ฮิสโตแกรมสีร่วมกับสมมติฐานหลายข้อ ได้ใช้ข้อมูลสี 1 ในการกรองอนุภาคโดยใช้ส่วนผสมของเกาส์เซียน ในการเปรียบเทียบแบบจำลองเป้าหมายของเรามีข้อได้เปรียบในการจับคู่เฉพาะวัตถุที่มีการแสดงกราฟที่คล้ายกันในขณะที่วัตถุผสมเกาส์เซียนที่มีสีใดสีหนึ่งของส่วนผสมจะตรงกันแล้ว เมื่อเร็ว ๆ นี้ Elgammal et al. (2000) ได้แนะนำแนวทางที่ใช้กราฟแสดงสีและกรอบการกรองอนุภาคสำหรับการติดตามวัตถุหลายรายการ สองวิธีที่เสนออย่างอิสระ Harris & Stephens (1988) และแตกต่างกันในการเริ่มต้นของตัวติดตามการอัปเดตโมเดลรูปร่างภูมิภาคและการสังเกตประสิทธิภาพการติดตามการเปรียบเทียบโดยละเอียดของตัวกรองอนุภาคตามสีกับตัวติดตามการเลื่อนเฉลี่ยและการรวมกันระหว่างตัวติดตามกะเฉลี่ยและการกรองคาลมาน Comaniciu & Ramesh (2000) ได้อธิบายไว้ใน Lowe (2004) ได้แสดงส่วนที่เหลือของบทความนี้มีการจัดระเบียบดังนี้ ในส่วนที่ 2 เราอธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับการกรองอนุภาค และในส่วนที่ 3 เราระบุวิธีการใช้การกระจายสีเป็นแบบจำลองวัตถุ การรวมข้อมูลสีเข้ากับตัวกรองอนุภาคได้อธิบายไว้ในแต่ละส่วนที่ อธิบายการอัปเดตโมเดล เนื่องจากวัตถุที่ติดตามอาจหายไปและปรากฏขึ้นอีกครั้งการเริ่มต้นตามเงื่อนไขลักษณะที่ปรากฏจะถูกนำมาใช้ในแต่ละส่วนที่เหลือ 7 เรานำเสนอผลการทดลองและสุดท้ายในส่วนสุดท้าย เราสรุปข้อสรุปของงานวิจัย

รูปที่ 3 แบบจำลองเป้าหมาย

จากรูปที่ 3 ภาพด้านซ้ายแสดงตัวอย่างต่าง ๆ (วงกลมสีเทา รวมถึงสถานะเฉลี่ย ตามแบบจำลองเป้าหมายที่เลือกสำหรับแอปพลิเคชันการเฝ้าระวัง ภาพด้านขวาแสดงพล็อตพื้นผิวของสัมประสิทธิ์ของพื้นที่เล็ก ๆ รอบใบหน้าของบุคคล จุดสีเทาแสดงถึงจุดศูนย์กลางของจุดไขว้ปลาของชุดตัวอย่างในขณะที่จุดสีขาวแสดงถึงตำแหน่งเฉลี่ยซึ่งอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกับจุดสูงสุดของพล็อต ภาพด้านซ้ายในรูปที่ 3 แสดงการใช้ตัวกรองอนุภาคแบบสี่สำหรับแอปพลิเคชันการเฝ้าระวัง เพื่อแสดงการกระจายของชุดตัวอย่าง ภาพด้านขวาจะแสดงค่าสัมประสิทธิ์ สำหรับพื้นที่สี่เหลี่ยมรอบใบหน้าที่ติดตาม ตัวอย่างอยู่รอบ ๆ ค่าสัมประสิทธิ์สูงสุดซึ่งแสดงถึงการจับคู่ที่ดีที่สุดกับแบบจำลองเป้าหมาย ดังจะเห็นได้ว่าสถานะค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ของการกระจายตัวอย่างนั้นสอดคล้องกับค่าสูงสุดและด้วยเหตุนี้การแปลใบหน้าจึงถูกต้อง ดังนั้นการใช้แบบจำลองการเคลื่อนไหวที่เรียนรู้คุณภาพของการติดตามสามารถปรับปรุงเพิ่มเติมได้ การประยุกต์ใช้แบบจำลองที่ปรับเปลี่ยนได้มักจะหมายถึงการแลกเปลี่ยนระหว่างความไวที่เพิ่มขึ้นต่อการบิดเบือนแบบขยายและการติดตามที่เชื่อถือได้มากขึ้น ภายใต้การเปลี่ยนแปลงรูปลักษณ์ ความสนใจในการวิจัยของเรามุ่งเน้นไปที่ระบบกล้องหลายตัวที่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของวัตถุที่ติดตามได้

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยนี้ พบว่าวิธีการที่นำเสนอมีประสิทธิภาพในการติดตามบุคคลเคลื่อนไหวในวิดีโอ สามารถแสดงรูปร่างบุคคลที่ใช้กันทั่วไป ติดตามบุคคลแบบเรียลไทม์ และการตรวจสอบความแม่นยำสูงอย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นบางประการที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนางานวิจัยต่อไป ได้แก่ การทดสอบกับชุดข้อมูลที่หลากหลาย ควรทดสอบระบบกับวิดีโอที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น วิดีโอที่มีแสงสว่างน้อย วิดีโอที่มีคนจำนวนมาก วิดีโอที่มีการเคลื่อนไหวของกล้อง ฯลฯ รวมถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพ ควรพิจารณาปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบ โดยเฉพาะในแง่ของความเร็วในการประมวลผล นอกจากนี้การปรับปรุงโมเดลและกลยุทธ์การตรวจจับบุคคลเป็นสิ่งจำเป็น การทบทวนและปรับปรุงโมเดลอย่างต่อเนื่องจะช่วยเพิ่มความแม่นยำและความเร็วในการตรวจจับบุคคล เทคโนโลยีการตรวจจับและติดตามบุคคลที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลดีต่อการใช้งานจริง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนรับทราบการสนับสนุนจากโครงการทุนวิจัยจาก อาจารย์สุพรรณชัย ปั่นทวนันท์ คณบดีวิทยาลัยศาสตร์และเทคโนโลยี และโดยโครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยของมหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต ถ. ร่มเกล้า เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 10510

บรรณานุกรม

- Comanicu, D., & Ramesh, V., (2000). *Mean Shift and Optimal Prediction for Efficient Object Tracking*. International Conference on Image Processing, p. 70-73, NJ: College Road East, Princeton.
- Comanicu, D., Ramesh, V., and Meer, P. (2000). *Real-Time Tracking of Non-Rigid Objects using Mean Shift*. Proceedings IEEE Conference on Computer Vision and Pattern Recognition. 14 February 2000, pp.142-149.
- Elgammal, A., Harwood, D., And Davis, L. (2000). Non-parametric model for background subtraction. In European Conference on Computer Vision (ECCV), pp. 751 – 767.
- Hager, G. D., & Belhumeur, P. N. (1998) Efficient Region Tracking with Parametric Models of Geometry and Illumination. *IEEE Transactions on Pattern Analysis and Machine Intelligence*, 20(10), pp. 1025 – 1039.
- Halevy, G., & Weinshall, D. (1999). Motion of Disturbances: Detection and Tracking of Multi-Body Non-Rigid Motion. *Machine Vision and Applications*, 11, pp. 122-137.
- Harris, C., & Stephens, M. (1988). *A Combined Corner and Edge Detector*. Proceedings of the 4th Alvey Vision Conference, Manchester. 31 August-2 September 1988, pp. 147 - 151.
- Isard, M., & MacCormick, J. (2001). *BraMBLe: a Bayesian multiple-blob tracker*, in Proceedings Eighth IEEE International Conference on Computer Vision. ICCV 2001, pp.34-41.
- Jepson, A. D., Fleet, D. J., and El-Maraghi, T. F. (2001). *Robust Online Appearance Models for Visual Tracking*. IEEE Conference on Computer Vision and and Pattern Recognition, Kauai, 2001, Vol. I, pp. 415–422. Toronto: University of Toronto.
- Kuang-Chih Lee, Ho, J., Ming-Hsuan Yang, and Kriegman, D. (2005). Visual tracking and recognition using probabilistic appearance manifolds. *Computer Vision and Image Understanding*, 99(3), pp. 303 – 331.
- Lowe, D. (2004). Distinctive image features from scale-invariant key points. *Int. J. Comput. Vision*, 60, pp. 91 – 110.

- Moravec, H. (1979). *Visual mapping by a robot rover*. In Proceedings of the International Joint Conference on Artificial Intelligence (IJCAI). pp. 598 – 600.
- Segen, J., & Pingali, S. (1996). *A Camera-Based System for Tracking People in Real Time*. in Proceedings of 13th International Conference on Pattern Recognition, pp. 63 – 67.
- Shi, J. & Tomasi, C. (1994). *Good features to track*. In IEEE Conference on Computer Vision and Pattern Recognition (CVPR), pp. 593 – 600.
- Veenman, J. C., Reinders, M., and Backer, E. (2001). Resolving motion correspondence for densely moving points. *IEEE Transactions on Pattern Analysis and Machine Intelligence*, 23(1), pp. 54 – 72.

การจำแนกระดับความสุกของภาพกล้วยหอมทองด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงลึก

Cavendish Banana Image Classification using Deep Learning Approach

ศรวรุฐ สีอุฒติกุล

Sarawut Suewutthikun

อาจารย์ประจำหลักสูตรเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ¹

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กรุงเทพมหานคร¹

E-mail: s.sarawut@rmuti.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์ (1) เพื่อเก็บรวบรวมชุดข้อมูลภาพสีระดับความสุกของกล้วยหอมทองในแต่ละช่วงระยะเวลาการสุก และ (2) เพื่อหาวิธีการจำแนกภาพช่วงระยะเวลาการสุกด้วยโครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชันที่เหมาะสม โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนแรกจัดเก็บรวบรวมข้อมูลภาพจากการถ่ายภาพและแบ่งภาพถ่ายตามช่วงระยะเวลาการสุกพร้อมทั้งระบุคลาสให้กับชุดข้อมูล ขั้นตอนที่สอง การฝึกฝนการเรียนรู้ด้วยวิธีโครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชันโดยใช้โมเดลแบบ VGG16 และ MobileNets ขั้นตอนที่สาม ทดสอบโมเดลและเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจำแนกภาพของทั้ง 2 โมเดล ผลการวิจัยพบว่า (1) ได้ชุดข้อมูลภาพสีระดับความสุกของกล้วยหอมทองในภาพลักษณะของกล้วยแบบหวีและใบแบ่งได้ 6 ระยะเวลาการสุก โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 12 คลาส และ (2) โมเดล VGG16 มีความเหมาะสมในการจำแนกภาพช่วงระยะเวลาการสุก ด้วยประสิทธิภาพและความถูกต้องในการจำแนกระดับความสุกของภาพกล้วยหอมทองสูงกว่าสถาปัตยกรรมแบบ MobileNets โดยมีค่าความแม่นยำอยู่ที่ร้อยละ 83.48 มีค่าประสิทธิภาพอยู่ที่ร้อยละ 82.52 มีค่าเฉลี่ยสัดส่วนของภาพที่ถูกทำนายอย่างถูกต้องต่อภาพที่ควรจะถูกทำนายในคลาสนั้นอยู่ที่ 82.52 มีค่าความถูกต้องในการจำแนกภาพอยู่ที่ร้อยละ 82.50 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเรียนรู้เชิงลึก การวิเคราะห์ภาพ กล้วย ช่วงระยะเวลาการสุก

Abstract

This research aims to (1) collect a dataset of images showing the ripeness levels of Cavendish bananas at various stages of ripening, and (2) to find an appropriate method to classify these ripeness stages using convolutional neural networks, involving three operational steps: First, data collection through photography, categorizing the images according to ripeness periods and labeling classes in the dataset. Second, training with convolutional neural networks using the VGG16 and MobileNets models. Finally, testing the models and comparing the classification performance of both. The results revealed that (1) a dataset of color images

depicting six stages of Cavendish banana ripeness was obtained, totaling 12 classes, and (2) the VGG16 model proved more suitable for classifying ripeness stages, with superior performance and accuracy compared to MobileNets architecture, achieving a precision of 83.48%, an efficiency of 82.52%, and an average proportion of correctly predicted images per class at 82.52%, with an accuracy rate of 82.50% respectively.

Keywords: Deep learning, image processing, banana, ripeness stage

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีทางด้านระบบปัญญาประดิษฐ์เข้ามามีบทบาทกับเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นอย่างมากทั้งในการประกอบอาชีพหรือดำเนินชีวิตประจำวัน และมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในระบบโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตมากขึ้น เช่น การจำแนกโรคพืชด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงลึก (จรัสศักดิ์ วงษ์บงกชไพศาล, 2564) การจำแนกรายการอาหารและตรวจสอบประกอบจากภาพอาหาร (รังสรรค์ มั่นสมานะชัย, 2564) และการจำแนกโรคพืชข้าวโดยใช้ลักษณะสีภาพ (Shrivastava & Pradhan, 2021) เป็นต้น โดยทางด้านการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรยังไม่มีการนำเทคโนโลยีระบบปัญญาประดิษฐ์เหล่านี้มาใช้มากนัก ทำให้การจัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรยังไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

กล้วยหอมทองเป็นผลิตผลทางการเกษตรประเภทหนึ่งที่มีความนิยมกลุ่มผู้บริโภคคนไทย ด้วยกล้วยหอมทองมีคุณค่าทางอาหารที่สำคัญต่อร่างกายเช่น เส้นใยอาหาร โปสแทสเซียม วิตามิน (สมชาย จงบัญญัติ, 2563) ซึ่งคุณค่าทางโภชนาการเหล่านี้ของกล้วยหอมจะถูกเปลี่ยนไปตามช่วงระยะเวลาในการสุก เมื่อกล้วยหอมเปลี่ยนลักษณะการสุกจะส่งผลต่อโภชนาการทางอาหารเปลี่ยนไป และอาจไม่ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคในขณะนั้น ซึ่งผู้บริโภคและเกษตรกรที่จำหน่ายกล้วยหอมมักใช้ความชำนาญและประสบการณ์เพื่อประมาณการช่วงระยะเวลาการสุกของกล้วยหอมทอง ในด้านเกษตรกรจะพิจารณาให้กล้วยหอมมีช่วงระยะกล้วยดิบที่นานเพื่อยืดระยะเวลาของการจำหน่ายให้มากขึ้นก่อนที่ผลผลิตจะเน่าเสีย และทางด้านผู้บริโภคจะพิจารณาการซื้อจากความต้องการช่วงระยะเวลาการสุกที่เหมาะสมกับการบริโภคของตน

เพื่อให้เกิดความแม่นยำต่อการระบุระดับความสุขของกล้วยหอมทองดังกล่าว บทความวิจัยนี้จึงได้นำเสนอการจำแนกระดับความสุขของภาพกล้วยหอมทองด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงลึก ดำเนินการเก็บรวบรวมภาพกล้วยหอมทองทั้งแบบหิวและใบจากการถ่ายภาพในแต่ละวัน และนำมากำหนดระดับความสุขที่ 6 ระดับ จำแนกภาพด้วยโครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชัน โดยใช้สถาปัตยกรรม VGG16 และ MobileNets พร้อมทั้งทดสอบประสิทธิภาพของการจำแนกภาพด้วยโมเดลที่สร้างขึ้น

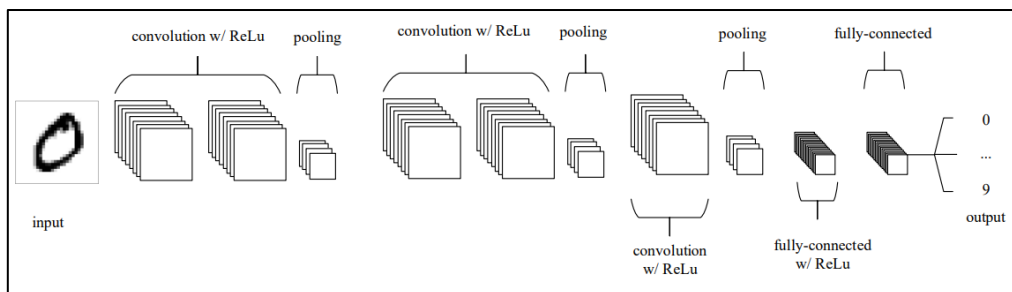
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเก็บรวบรวมชุดข้อมูลภาพสี่ระดับความสูงของกล้วยหอมทองในแต่ละช่วงระยะเวลาการสุก
2. เพื่อหาวิธีการจำแนกภาพช่วงระยะเวลาการสุกด้วยโครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชันที่เหมาะสม

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชัน (Convolutional Neural Network : CNN)

โครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชันถูกออกแบบมาเพื่อจำลองการทำงานของเซลล์ประสาทในสมองมนุษย์เพื่อรับรู้และประมวลผลภาพทางสายตา ประกอบด้วย ลำดับชั้นคอนโวลูชันที่ทำงานร่วมกันเพื่อเรียนรู้คุณลักษณะของข้อมูลและจำแนกประเภทข้อมูลภาพ โครงสร้างของโครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชันแสดงดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 โครงสร้างโครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชัน

ที่มา: (Keiron & Ryan, 2015)

จากรูปที่ 1 ชั้นคอนโวลูชัน (Convolution Layer) มีไว้สำหรับการดำเนินการคอนโวลูชันระหว่างอินพุตกับฟิลเตอร์หรือเคอร์เนล (Filter/Kernel) โดยจะนำฟิลเตอร์ขนาดเล็กมาสไลด์ผ่านทั่วทั้งภาพเพื่อสร้างแผนที่คุณลักษณะ (Feature Map) โดยที่ฟิลเตอร์เหล่านั้นจะมีการสุมและปรับเปลี่ยนในการขั้นตอนการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงคุณลักษณะต่าง ๆ โดยทั่วไปนิยมกำหนดความกว้างและความสูงที่มีขนาดเท่ากันสำหรับพารามิเตอร์ของฟิลเตอร์จะถูกกำหนดด้วย จำนวนของฟิลเตอร์ (K) ซึ่งจะส่งผลต่อความลึกของเอาต์พุต ขนาดของฟิลเตอร์ ($F \times F$) เป็นการกำหนดความขนาดความกว้างและความสูงที่เช่น 3×3 5×5 7×7 เป็นต้น โดยมีไฮเปอร์พารามิเตอร์ 3 ตัวที่ส่งผลต่อขนาดของเอาต์พุต ได้แก่ Stride ทำหน้าที่เลื่อนตัวกรองตามขั้นตอนที่กำหนด Padding ทำหน้าที่กำหนดขนาดของอินพุต และ ReLu เป็น activation ช่วยเพิ่มความไม่เป็นเส้นตรงและให้โมเดลมีความสามารถในการจำแนกคุณลักษณะที่ซับซ้อนขึ้น ขั้นตอนการพูล (Pooling) ทำหน้าที่ลดขนาดของแผนที่คุณลักษณะเพื่อลดปริมาณข้อมูลและการคำนวณที่จำเป็น มี 2 วิธีคือการพูลค่ามากที่สุด (Max Pooling) และพูลค่าเฉลี่ย (Average Pooling) ขณะเดียวกันก็ช่วยให้เครือข่ายนั้นไม่ไวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตำแหน่งของคุณลักษณะในภาพ (Keiron & Ryan, 2015) ชั้นคอนโวลูชันและการ

เราสามารถมีหลายชั้น เพื่อเรียนรู้คุณลักษณะที่มีความซับซ้อนมากขึ้นจากข้อมูล โดยแต่ละชั้นจะทำงานบนข้อมูลที่ได้จากชั้นก่อนหน้า หลังจากที่เครือข่ายได้คุณลักษณะแล้ว คุณลักษณะเหล่านั้นจะถูกแปลงเป็นรูปแบบเวกเตอร์เดียวในขั้นตอนที่เรียกว่า flatten ทำให้ข้อมูลสามารถนำไปใช้กับชั้น fully connected โดยเครือข่ายจะนำข้อมูลที่ไดจากการ flatten มาคำนวณผ่านเซลล์ประสาทที่มีการเชื่อมต่อกันอย่างเต็มที่ ทุกๆ นิวรอนในชั้นนี้เชื่อมต่อกับข้อมูลที่ได้รับทั้งหมด โดยน้ำหนักของการเชื่อมต่อนี้จะถูกปรับในระหว่างการฝึกฝนการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจำแนกผลลัพธ์ที่ต้องการได้ และชั้นสุดท้ายคือ softmax ทำหน้าที่คำนวณความน่าจะเป็นในการจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ โดยจะให้ผลลัพธ์เป็นสัดส่วนของความน่าจะเป็นสำหรับแต่ละคลาสที่เป็นไปได้ ซึ่งช่วยในการตัดสินใจว่าอินพุตภาพนั้นเป็นของหมวดหมู่ใด

สถาปัตยกรรม Visual Geometry Group (VGG)

VGG เป็นโครงข่ายประสาทเทียมเชิงลึกที่พัฒนาโดยกลุ่มวิจัยจากมหาวิทยาลัย Oxford ถูกออกแบบมาเพื่อใช้การจำแนกภาพ เริ่มต้นของโครงสร้างของสถาปัตยกรรม VGG ประกอบด้วยชั้นคอนโวลูชัน 16 ชั้น ร่วมกับชั้น max pooling และ fully connected จึงได้ชื่อว่า สถาปัตยกรรม VGG16 (Simonyan & Zisserman, 2014) โครงสร้างของ VGG16 ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เนื่องจากมีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อนแต่มีความแม่นยำในการจำแนกภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สถาปัตยกรรม VGG ยังนำฟังก์ชัน Activation ประเภท ReLU มาใช้เพื่อกำหนดคุณสมบัติที่ไม่เป็นเส้นตรงกับเครือข่าย และชั้น max pooling ช่วยลดขนาดมิติของข้อมูลภาพ ซึ่งช่วยลดปริมาณการคำนวณและลดความเสี่ยงของการเกิด overfitting อย่างไรก็ตาม VGG16 มีข้อจำกัดเกี่ยวกับทรัพยากรการคำนวณที่สูง เนื่องจากจำนวนพารามิเตอร์มากมายที่ต้องการปรับให้เหมาะสมในระหว่างกระบวนการฝึกฝนการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังต้องการหน่วยความจำมากเพื่อเก็บค่าน้ำหนักและคุณสมบัติต่าง ๆ ข้อดีของ VGG16 คือความถูกต้องสูงในการจำแนกภาพ ซึ่งทำให้มันเป็นหนึ่งในโมเดลที่มีประสิทธิภาพสูงและได้รับการยอมรับ

สถาปัตยกรรม MobileNet

สถาปัตยกรรม MobileNet (Andrew & Menglong, 2017) ที่ถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการของอุปกรณ์ที่มีพลังการประมวลผลจำกัด เช่น สมาร์ทโฟนและอุปกรณ์ IoT ที่มีความต้องการใช้งานแอปพลิเคชัน AI แบบ real-time โดยไม่สูญเสียความแม่นยำอย่างมาก การทำงานหลักของการออกแบบนี้คือการใช้ Depthwise Separable Convolution ซึ่งเป็นการปรับปรุงเทคนิคคอนโวลูชันแบบดั้งเดิมเพื่อลดจำนวนการคำนวณและใช้เฉพาะพารามิเตอร์ที่จำเป็น ในขั้นตอนแรก depthwise convolution จะทำการกรองข้อมูลโดยแยกการทำงานตามแต่ละชั้นความลึกของภาพ โดยไม่มีการรวมข้อมูลระหว่างช่องข้อมูลเหล่านั้นเข้าด้วยกัน ตามด้วย pointwise convolution ที่ใช้การกรองขนาด 1x1 เพื่อรวมข้อมูลจากช่องสัญญาณต่าง ๆ ทำให้เกิดการลดลงอย่างมากในจำนวนพารามิเตอร์และการคำนวณที่ต้องใช้ ทั้งนี้ MobileNets ยังให้ความสำคัญกับการปรับแต่งโมเดลให้เหมาะสมกับงานและอุปกรณ์ที่ใช้ผ่าน hyperparameters เช่น width multiplier และ resolution multiplier ซึ่งช่วยให้ผู้พัฒนาสามารถควบคุมขนาดและความซับซ้อนของเครือข่ายได้ โดยการปรับค่าเหล่านี้สามารถทำให้โมเดลมีความเร็วในการประมวลผลเพิ่มขึ้นหรือลดการใช้

พลังงานในการประมวลผล แต่ในบางกรณีของการทำงาน MobileNets อาจทำให้เกิดความแม่นยำที่ต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับโมเดล CNN แบบดั้งเดิมที่มีขนาดใหญ่และมีความซับซ้อนสูง อย่างไรก็ตาม MobileNets ยังคงเป็นหนึ่งในสถาปัตยกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับการใช้งาน AI ในสภาพแวดล้อมที่มีทรัพยากรจำกัด

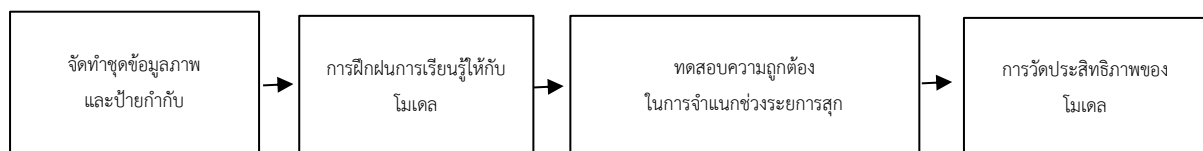
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศศิน เทียนดี และ สุณัฏฐา ไฉฉะญะ (2563) นำเสนอการตัดแยกความสุกดิบของกล้วยโดยใช้กล้วย 3 ชนิด ได้แก่ กล้วยน้ำว้า, กล้วยไข่, และกล้วยหอม โดยใช้การพิจารณาจากภาพถ่ายของกล้วยในระบบภาพ RGB ซึ่งมีการจัดสภาพแวดล้อมของแสงใน 3 ลักษณะคือ แสงในที่ร่ม, แสงในห้อง, และแสงกลางแจ้ง ซึ่งได้แบ่งชุดข้อมูลภาพออกเป็น 6 ชุดข้อมูลตามระยะการสุกของกล้วย: ภาพสีเปลือกกล้วยไข่ดิบ, ภาพสีเปลือกกล้วยไข่สุก, ภาพสีเปลือกกล้วยหอมทองดิบ, ภาพสีเปลือกกล้วยหอมทองสุก, ภาพสีเปลือกกล้วยน้ำว้าดิบ และภาพสีเปลือกกล้วยน้ำว้าสุก ได้ภาพชุดละ 450 ภาพ ประกอบด้วยภาพแสงในที่ร่มจำนวน 150 ภาพ แสงในห้อง 150 ภาพ, และภาพแสงกลางแจ้ง 150 ภาพ จากนั้นนำค่า RGB ที่ได้จากมาจัดกลุ่มด้วยวิธี K-mean และสร้างโมเดลจำแนกด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกควบคุมเทคนิคการตัดสินใจแบบต้นไม้ (Decision Tree) โดยผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลภาพออกเป็น 2 ชุดคือชุดข้อมูลสำหรับการฝึกฝนการเรียนรู้และชุดข้อมูลสำหรับการทดสอบโดยแบ่งเป็น 10-Fold-Cross-Validation โดยสามารถจำแนกค่าสีกล้วยดิบได้ 96.14% และกล้วยสุกได้ 95.18% งานวิจัยของ อรุมา พรีโมต และจรรยา อ้นดับ (2564, น. 34-43) นำเสนอการวิเคราะห์ระดับความสุกของกล้วยจากภาพถ่ายโดยการนำโมเดลสีอาจารย์และการฝึกฝนการเรียนรู้แบบมีผู้สอน ผู้วิจัยดำเนินงานออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 การเก็บข้อมูลได้นำกล้วยหอม 3 ชนิดคือ กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม และกล้วยไข่ มาบันทึกภาพที่มีขนาด 1616x1080 พิกเซล เป็นภาพสีไฟล์ JPG ซึ่งจะได้ภาพที่มีขนาด 1,745,280 พิกเซล โดยจะวางวัตถุในตำแหน่งเดิมและถ่ายภาพจากมุมสูงของภาพ และควบคุมไฟส่องสว่าง ซึ่งจะแบ่งกล้วยออกเป็น 2 ประเภทในทั้ง 3 ชนิดคือ กล้วยสุก และกล้วยดิบ แต่ละประเภทใช้ภาพ 20 ภาพ รวมภาพที่ใช้ในขั้นตอนนี้ 120 ภาพ และขั้นตอนการวัดความสุกจะแบ่งภาพออกเป็น 2 ลักษณะคือสุก และงอม แต่ละแบบใช้ 10 ภาพ รวมขั้นตอนนี้ใช้ภาพ 60 ภาพ จากนั้นจะเข้าสู่ขั้นตอนการระบุสีพิกเซลด้วยวิธีการ Otsu's Method มาพิจารณาระนาบสี ผู้วิจัยนำข้อมูลเหล่านี้แบ่งชุดข้อมูลสำหรับการฝึกฝนการเรียนรู้ร้อยละ 70 เป็นจำนวน 84 ภาพ ได้ข้อมูลพิกเซลจำนวน 2,520,000 แกว และสำหรับการทดสอบร้อยละ 30 เป็นจำนวน 36 ภาพ ได้ข้อมูลระนาบสีทั้ง 3 สีรวม 1,080,000 แกว โดยข้อมูลสำหรับการฝึกฝนการเรียนรู้ให้นำเข้าในลักษณะข้อมูลจำนวน 10 รอบ (10-Fold Cross Validation) และนำเข้าสู่โมเดลการฝึกฝนการเรียนรู้แบบมีผู้สอน 2 เทคนิค คือ เทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree) และการฝึกฝนการเรียนรู้แบบเชิงลึก (Deep Learning) ผลการจากการฝึกฝนการเรียนรู้ให้แก่โมเดลแบบ Decision Tree ให้ค่าความถูกต้องที่ 90.90% และค่าความถูกต้องสำหรับการทดสอบ 93.57% และโมเดลแบบ Deep Learning ได้ค่าความถูกต้องในการฝึกฝนการเรียนรู้ที่ 98.62% และได้ค่าความถูกต้องสำหรับการทดสอบ 99.31% งานวิจัยของ ราตรี คำโหมง (2565, น. 47-55) ทำการตรวจจับมั่งคุดด้วยการเรียนรู้เชิงลึกโครงข่ายประสาท Convolutional Neural Network (CNN) เปรียบเทียบกับ Fast-CNN โดยมีขั้นตอน

ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมบันทึกภาพถ่ายมังคุดจากสวนมังคุดจำนวน 420 ภาพ โดยนำมาแบ่งข้อมูลสำหรับการฝึกฝนการเรียนรู้จำนวน 320 ภาพ และข้อมูลสำหรับการทดสอบจำนวน 100 ภาพ โดยการฝึกฝนการเรียนรู้นำมาแบ่งข้อมูลด้วย 10-Fold Cross Validation โดยมีการฝึกฝนการเรียนรู้ Convolutional Neural Network จำนวน 10 รอบ (Epochs) และ Fast-CNN 20,000 รอบ และทำการทดสอบโดยแบ่งข้อมูลไว้สำหรับการทดสอบ 10 แบบไม่ซ้ำกัน ซึ่งผลการทดลองพบว่าโมเดลแบบ Convolutional Neural Network มีค่า accuracy ร้อยละ 50.62 มีค่า precision ร้อยละ 26.42 มีค่า recall ร้อยละ 93.33 และมีค่า F1-Score ร้อยละ 41.18 และผลการทดลองของ Fast-CNN มีค่า accuracy ร้อยละ 90.22 มีค่า precision ร้อยละ 63.16 มีค่า recall ร้อยละ 48.98 และมีค่า F1-Score ร้อยละ 55.17 ตามลำดับ

วิธีดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยนี้แบ่งการดำเนินงานของงานวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนแรกการจัดเก็บข้อมูลภาพถ่ายกล้วยหอมทองและการระบุป้ายกำกับ (label) จากนั้นเป็นขั้นตอนที่ 2 การสร้างโมเดลเพื่อการฝึกฝนการเรียนรู้แบบมีผู้สอนโดยใช้ Convolutional Neural Networks ด้วยโมเดล VGG16 และ MobileNets ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบโมเดลโดยการนำภาพถ่ายกล้วยหอมทองที่ยังไม่ได้รับการฝึกฝนการเรียนรู้ไปทดสอบเพื่อหาค่าความถูกต้องในการจำแนกผลระยะวันที่สุดของกล้วยหอมทอง และขั้นตอนการวัดประสิทธิภาพของโมเดลด้วยการใช้คอนฟิวชันเมทริกซ์ (Confusion Matrix) ดังรูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย

การจัดเก็บข้อมูลและระบุป้ายกำกับ

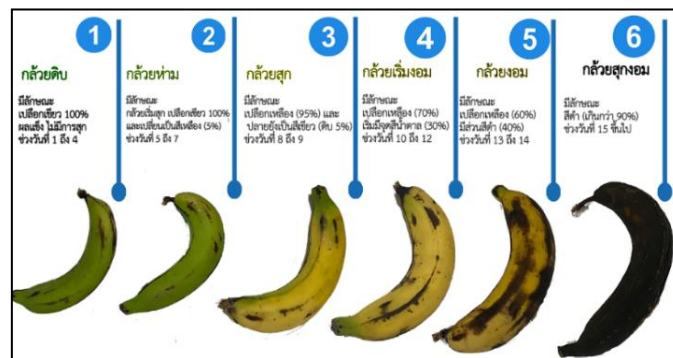
งานวิจัยนี้ได้บันทึกข้อมูลช่วงระยะเวลาการสุกของกล้วยหอมทองผ่านกระบวนการถ่ายภาพ กำหนดค่าจำเพาะของการบันทึกให้มีขนาด 3120*3120 พิกเซล ในอุปกรณ์มือถือ vivo รุ่น 1906 และบันทึกเป็นภาพสีไฟล์ JPG โดยทำการแบ่งการจัดเก็บข้อมูลออกเป็นสามรอบ ในรอบแรกผู้วิจัยได้เลือกใช้กล้วยหอมทองจำนวน 4 เครือ ซึ่งได้มาจากชาวสวนในตลาดค้าส่งผลไม้ในจังหวัดขอนแก่น ตัดแต่งออกเป็นหวีทั้งสิ้น 28 หวี ซึ่งแบ่งกล้วยหอมทองจำนวน 8 หวี นำมาตัดแต่งออกเป็นลักษณะใบทั้งสิ้น 94 ใบ ทำให้อัตราที่ใช้ในการถ่ายภาพประกอบไปด้วยกล้วยหอมทองในลักษณะหวีจำนวน 20 หวี และในลักษณะผลเป็นใบจำนวน 94 ใบ การบันทึกภาพดำเนินการภายในห้องมีอากาศถ่ายเทดี และแสงแดดส่องไม่ถึงโดยตรงที่อุณหภูมิห้องปกติ การบันทึกภาพในรอบแรกใช้เวลาทั้งสิ้น 15 วัน (ตรัยรัตน์ อิศรภาค, 2543) ในรอบที่หนึ่งสามารถ

บันทึกภาพกล้วยหอมทองแบบใบได้ 576 ภาพและแบบหวีได้ 120 ภาพต่อวัน รวม 15 วันได้ข้อมูลภาพทั้งสิ้น 10,440 ภาพ ในรอบที่สองได้เพิ่มจำนวนกล้วยหอมทองให้มากขึ้น กล้วยลักษณะหวีจำนวน 30 หวีและกล้วยแบบใบ 102 ใบ การบันทึกภาพดำเนินกิจกรรมลักษณะเดิม ทำให้ได้ชุดข้อมูลภาพที่มีกล้วยหอมทองแบบหวี 3,600 ภาพและแบบใบ 11,520 ภาพ และในรอบสุดท้าย ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นไปที่การจัดเก็บข้อมูลกล้วยหอมทองลักษณะหวีให้มากยิ่งขึ้น โดยในรอบนี้มีการแบ่งกล้วยออกเป็นหวี 30 หวีและแบบใบ 72 ใบ ผลการจัดเก็บข้อมูลในรอบสุดท้ายนี้ ได้ภาพแบบหวี 2,700 ภาพและแบบใบ 6,480 ภาพ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาพทั้งสามรอบ ผู้วิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลภาพได้ทั้งหมด 8,100 ภาพสำหรับแบบหวี และ 26,640 ภาพ สำหรับลักษณะแบบใบ ดังรูปที่ 3 การบันทึกภาพถ่ายระยะเวลาการสุกของกล้วยหอมทองเป็นระยะเวลา 15 วัน

(ก) การบันทึกภาพกล้วยหอมทองลักษณะใบ (ข) การบันทึกภาพกล้วยหอมทองลักษณะหวี
รูปที่ 3 การบันทึกภาพถ่ายระยะเวลาการสุกของกล้วยหอมทองเป็นระยะเวลา 15 วัน

ข้อมูลเหล่านี้มีความสำคัญในการศึกษาและวิเคราะห์ช่วงระยะเวลาการสุกของกล้วยหอมทอง โดยแบ่งกลุ่มของภาพออกเป็นทั้งหมด 6 กลุ่ม ได้แก่ กล้วยดิบ กล้วยห่าม กล้วยสุก กล้วยเริ่มอม กล้วยอม และกล้วยสุกงอม ดังรูปที่ 4 การระบุป้ายกำกับให้กับกล้วยหอมทอง

รูปที่ 4 การระบุป้ายกำกับให้กับกล้วยหอมทอง

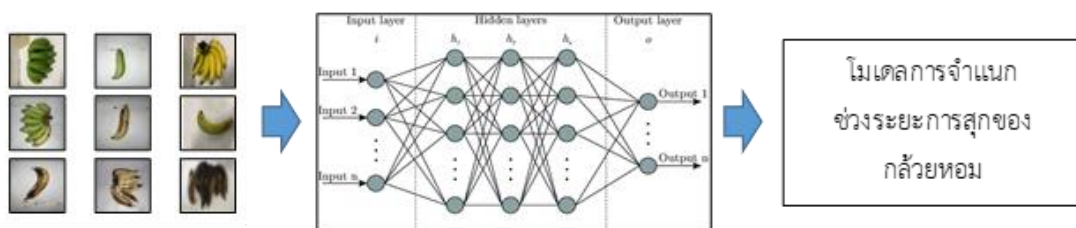
การระบุป้ายกำกับให้กับกล้วยหอมทองโดยกำหนดให้กล้วยดิบเป็นช่วงระยะเวลาวันที่ 1 ถึง 4 กล้วยห่ามเป็นระยะเวลาวันที่ 5 ถึง 7 กล้วยสุกเป็นระยะเวลาวันที่ 8 ถึง 9 กล้วยเริ่มอมเป็นระยะเวลาวันที่ 10 ถึง 12 กล้วยอมเป็นระยะเวลาวันที่ 13 ถึง 14 และกล้วยสุกงอมเป็นวันที่ 15 ขึ้นไป จากการแบ่งกลุ่มของเราทำให้ได้ป้ายกำกับ จำนวน 12 ป้ายกำกับ (class) ตารางที่ 1 ตารางการระบุป้ายกำกับในแต่ละคลาส

ตารางที่ 1 ตารางการระบุป้ายกำกับในแต่ละคลาส

ช่วงระยะเวลาสุก	ป้ายกำกับ (class)
กล้วยดิบ ลักษณะหวี	a1
กล้วยห่าม ลักษณะหวี	a2
กล้วยสุก ลักษณะหวี	a3
กล้วยเริ่มงอม ลักษณะหวี	a4
กล้วยงอม ลักษณะหวี	a5
กล้วยสุกงอม ลักษณะหวี	a6
กล้วยดิบ ลักษณะใบ	b1
กล้วยห่าม ลักษณะใบ	b2
กล้วยสุก ลักษณะใบ	b3
กล้วยเริ่มงอม ลักษณะใบ	b4
กล้วยงอม ลักษณะใบ	b5
กล้วยสุกงอม ลักษณะใบ	b6

การฝึกฝนการเรียนรู้ระบบโครงข่ายประสาทเทียม

ผู้วิจัยได้นำโมเดลโครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชันมาใช้ 2 สถาปัตยกรรม ได้แก่ VGG16 และ MobileNets นำข้อมูลจากขั้นตอนการเตรียมข้อมูลมาแบ่งเป็นร้อยละ 70 สำหรับการฝึกฝนการเรียนรู้ ร้อยละ 20 สำหรับการทดสอบระหว่างการฝึกฝนการเรียนรู้ในแต่ละรอบ และร้อยละ 10 เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ทั้ง 2 โมเดล และใช้ข้อมูลชุดเดียวกันในการฝึกฝนการเรียนรู้ กำหนดขนาดภาพสำหรับการเรียนรู้ และทดสอบที่ 224×224 พิกเซล กำหนดพารามิเตอร์สำหรับโมเดล VGG16 และ MobileNets ดังนี้ batch_size มีค่าเท่ากับ 10, nClass มีค่าเท่ากับ 12, epoch มีค่าเท่ากับ 100 ดังรูปที่ 5

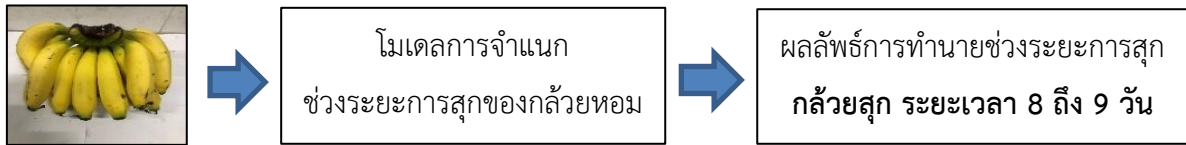

รูปที่ 5 กระบวนการฝึกฝนการเรียนรู้โมเดลในการจำแนกช่วงระยะเวลาสุกของกล้วยหอมทอง

การทดสอบความถูกต้องในการจำแนกช่วงระยะเวลาสุก

การทดสอบโมเดลการจำแนกช่วงระยะเวลาสุกของกล้วยหอมทองทั้ง 2 โมเดลกับชุดข้อมูลที่แบ่งไว้เพื่อการตรวจสอบจำนวนร้อยละ 10 โดยคัดเลือกภาพมาจำนวน 120 ภาพ เป็นโดยวิธีการสุ่มจาก 12 คลาส

ซึ่งเป็นภาพลักษณะกล้วยหอมทองแบบหวี 6 ภาพ และภาพลักษณะกล้วยหอมทองแบบใบจำนวน 6 ภาพ โดยมีขั้นตอนการทดสอบ ดังรูปที่ 6

รูปที่ 6 การทดสอบโมเดลการจำแนกระยะเวลาการสุกของกล้วยหอมทอง

การวัดประสิทธิภาพของโมเดล

คอนฟิวชันเมทริกซ์ (Confusion Matrix) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวัดและประเมินประสิทธิภาพของโมเดลการฝึกฝนการเรียนรู้ของเครื่อง เช่น Convolutional Neural Networks (CNN) ในงานการจำแนกประเภท คอนฟิวชันเมทริกซ์ช่วยให้เราเข้าใจถึงการทำงานของโมเดลการจำแนกข้อมูลที่ถูกต้องและเห็นข้อมูลที่จำแนกผิดพลาดได้อย่างชัดเจนผ่านการแบ่งข้อมูลทดสอบออกเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่ True Positive (TP), False Positive (FP), True Negative (TN), และ False Negative (FN) ดังตารางที่ 2 ตารางคอนฟิวชันเมทริกซ์

ตารางที่ 2 ตารางคอนฟิวชันเมทริกซ์

		Predictive Values	
		Positive(0)	Negative(1)
Actual Values	Positive (0)	True Positive (0,0)	False Negative (0,1)
	Negative(1)	False Positive (1,0)	True Negative (1,1)

จากคอนฟิวชันเมทริกซ์นี้ สามารถคำนวณหาตัวชี้วัดต่าง ๆ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของโมเดลได้ ได้แก่ ความถูกต้อง (Accuracy), ความระลึก (Recall), ความแม่นยำ (Precision), และค่า F1-Score ดังสมการที่ (1) ถึง (3) (อุเทน ว่องไว และ วุฒิชัย ร่มสายหยุด, 2561, น. 801-802) และในการวัดประสิทธิภาพโมเดล 12 คลาส

ความระลึก (Recall : เป็นการวัดว่าโมเดลสามารถจำแนกข้อมูลบวกได้ถูกต้องเพียงใด โดยหาได้จากสูตรตามสมการที่ 1

$$\text{Recall (Re)} = \frac{TP}{TP+FN} \quad (1)$$

ความแม่นยำ (Precision): เป็นการวัดโมเดลสามารถจำแนกช่วงระยะเวลาสุกได้ถูกต้องได้เพียงใด โดยหาได้จากสูตรตามสมการที่ 2

$$\text{Precision (Pr)} = \frac{TP}{TP+FP} \quad (2)$$

ค่า F1-Score: เป็นค่าเฉลี่ยแบบเรียกคืนน้ำหนักของ Precision และ Recall ให้มีความสำคัญกับทั้งสองตัวชี้วัดเท่าๆ กัน เพื่อประเมินผลการจำแนก (Prediction) เปรียบเทียบกับค่าจริง (Actual) โดยหาได้จากสูตรตามสมการที่ 3

$$\text{F1-Score (F1)} = \frac{2 \times \text{Precision} \times \text{Recall}}{\text{Precision} + \text{Recall}} \quad (3)$$

การหาค่าเฉลี่ยเพื่อวัดประสิทธิภาพโดยรวมของโมเดลแบบหลายคลาส (อุเทน ว่องไว, 2561) กำหนดให้ Pr เท่ากับค่าเฉลี่ยความแม่นยำ, c เท่ากับจำนวนคลาสทั้งหมด, i เท่ากับตำแหน่งข้อมูลคลาสที่ทำนายได้, j เท่ากับตำแหน่งข้อมูลคลาสจริงดังสมการที่ (4) ถึง (7) ตามลำดับ

$$\text{Pr}_{\text{AVG}} = \frac{\sum_{i=1}^c \text{Pr}_i}{c} \quad (4)$$

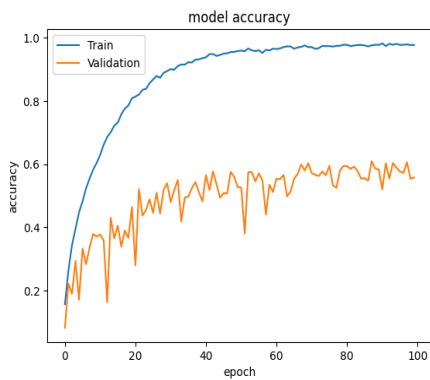
$$\text{Re}_{\text{AVG}} = \frac{\sum_{i=1}^c \text{Re}_i}{c} \quad (5)$$

$$\text{F1}_{\text{AVG}} = \frac{\sum_{i=1}^c \text{F1}_i}{c} \quad (6)$$

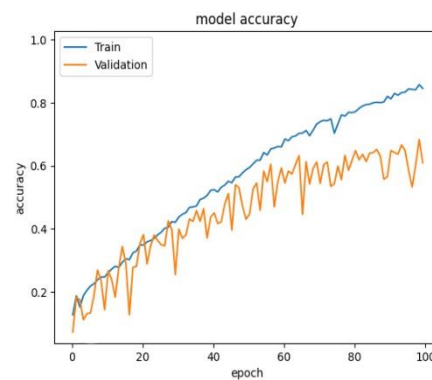
$$\text{Accuracy} = \frac{\sum_{i=1}^c \text{TP}_i}{N} \quad (7)$$

ผลการทดลอง

ผลการฝึกฝนการเรียนรู้เชิงลึกของทั้ง 2 โมเดล ดังภาพที่ 7 การเปรียบเทียบค่า accuracy ของการ Train และ Validation ซึ่งในแกนนอนจะเป็นจำนวนรอบของการฝึกฝนการเรียนรู้ (Epoch) และในแกนตั้งคือค่าความถูกต้องแต่ละรอบการฝึกฝนการเรียนรู้ โดยมีเส้นกราฟสีฟ้าแทนค่าความถูกต้องในการจำแนกช่วงระยะเวลาการสุกระหว่างการฝึกฝนการเรียนรู้ในแต่ละรอบโดยใช้การแบ่งข้อมูลในงานวิจัยนี้ด้วยวิธีการสุ่ม ข้อมูลส่วนร้อยละ 70 จากการแบ่งสัดส่วนข้อมูลภาพในงานวิจัย และเส้นกราฟสีส้มแทนค่าความถูกต้องในการจำแนกช่วงระยะเวลาการสุกในแต่ละรอบโดยใช้ส่วนร้อยละ 20 (รูปที่ 7) ผลการทดสอบโมเดล VGG16 มีความถูกต้อง (Accuracy) สูงสุด 0.9783 และมีค่าการตรวจสอบความถูกต้อง (Validation) สูงสุดอยู่ที่ 0.5872 จากการฝึกฝนการเรียนรู้จำนวน 100 รอบ ผลการทดสอบโมเดล MobileNets มีค่าความถูกต้อง (Accuracy) สูงสุด 0.9375 และมีค่าการตรวจสอบความถูกต้อง (validation) สูงสุดอยู่ที่ 0.6442 จากการฝึกฝนการเรียนรู้จำนวน 100 รอบ

(ก) โมเดล VGG16

(ข) โมเดล MobileNets

รูปที่ 7 การเปรียบเทียบค่า accuracy ของการ Train และ Validation

และเมื่อนำมาประเมินประสิทธิภาพของโมเดลทั้ง 2 โดยใช้ Confusion Matrix ผลการทดสอบดังรูปที่ 8 การวัดประสิทธิภาพโมเดลด้วย Confusion Matrix ซึ่งในการวัดประสิทธิภาพเฉลี่ยของโมเดล VGG16 มีค่าความระลึกเฉลี่ย (Recall) เท่ากับ 0.8250 ค่าเฉลี่ยความแม่นยำ (Precision) เท่ากับ 0.8348 ค่าความถูกต้องโดยรวม (Accuracy) เท่ากับ 0.8250 ค่าประสิทธิภาพโดยรวม (F1-score) เท่ากับ 0.8252 และการวัดประสิทธิภาพเฉลี่ยของโมเดล MobileNets มีมีค่าความระลึกเฉลี่ย (Recall) เท่ากับ 0.7167 ค่าเฉลี่ยความแม่นยำ (Precision) เท่ากับ 0.7231 ค่าความถูกต้องโดยรวม (Accuracy) เท่ากับ 0.7167 ค่าประสิทธิภาพโดยรวม (F1-Score) เท่ากับ 0.7177

		Prediction											TP	FN	Re					
		dataset	a1	a2	a3	a4	a5	a6	b1	b2	b3	b4				b5	b6			
Actual	a1	10	10														10	0	1.00	
	a2	10	1	8	1													8	2	0.80
	a3	10	1	1	7	1												7	3	0.70
	a4	10			2	8												8	2	0.80
	a5	10				1	9											9	1	0.90
	a6	10					9										1	9	1	0.90
	b1	10						10										10	0	1.00
b2	10		1	1				8									8	2	0.80	
b3	10			1				1	7	1							7	3	0.70	
b4	10				1				1	7	1						7	3	0.70	
b5	10					1	1				6						8	2	0.80	
b6	10						1	1				8					8	2	0.80	
TP		10	8	7	8	9	9	10	8	7	7	8	8				99		9.90	
FP		2	2	5	3	2	2	1	0	1	1	1	1						10.02	
Pr		0.83	0.80	0.58	0.73	0.82	0.82	0.91	1.00	0.88	0.88	0.89	0.89						0.82	
F1		0.91	0.80	0.64	0.76	0.86	0.86	0.95	0.89	0.78	0.78	0.84	0.84						0.90	

(ก) โมเดล VGG16

		Prediction											TP	FN	Re						
		dataset	a1	a2	a3	a4	a5	a6	b1	b2	b3	b4				b5	b6				
Actual	a1	10		9															9	1	0.90
	a2	10			6	1						3							6	4	0.60
	a3	10			1	6					1			2					6	4	0.60
	a4	10				1	7				1				1				7	3	0.70
	a5	10				2		7						1					7	3	0.70
	a6	10							8							1	1		8	2	0.80
	b1	10	1								9								9	1	0.90
b2	10				1	2					6	1						6	4	0.60	
b3	10			1	1						1	6	1					6	4	0.60	
b4	10					1	1				1	6		1				6	4	0.60	
b5	10						1	1					8	1				8	2	0.80	
b6	10								2									8	2	0.80	
TP		9	6	6	7	7	8	9	6	6	6	6	8	8				86		8.60	
FP		1	2	6	3	2	4	1	4	4	3	1	3								
Pr		0.90	0.75	0.50	0.70	0.78	0.67	0.90	0.60	0.60	0.67	0.89	0.73							0.68	
F1		0.90	0.67	0.55	0.70	0.74	0.73	0.90	0.60	0.60	0.63	0.84	0.76							0.61	

(ข) โมเดล MobileNets

รูปที่ 8 การวัดประสิทธิภาพโมเดลด้วย Confusion Matrix

สรุปผลการวิจัย

บทสรุปงานวิจัยนี้นำเสนอวิธีการจำแนกช่วงระยะการสุกของกล้วยหอมทอง 6 ระยะการสุก จากการถ่ายภาพกล้วยหอมทองแบบหวีจำนวน 8,100 ภาพ และภาพกล้วยหอมทองแบบใบจำนวน 26,640 ภาพ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นคลาสได้ทั้งหมด 12 คลาส และนำการใช้โครงข่ายการฝึกฝนการเรียนรู้เชิงลึกแบบมีผู้สอน 2 สถาปัตยกรรม ได้แก่ Visual Geometry Group (VGG16) และ MobileNets จากผลการทดลองจะเห็นได้ว่าการจำแนกภาพกล้วยหอมทองกับข้อมูลชุดในงานวิจัยนี้ด้วยการใช้โครงข่ายการฝึกฝนการเรียนรู้เชิงลึก สถาปัตยกรรมแบบ VGG16 สามารถให้ผลลัพธ์ความถูกต้องในการจำแนกภาพช่วงระยะการสุกที่มากกว่า สถาปัตยกรรมแบบ MobileNets ที่ค่าความถูกต้องร้อยละ 82.50 ซึ่งในภาพกล้วยหอมทองลักษณะหวีและในลักษณะใบช่วงระยะการสุกที่ 1 จะมีค่าความถูกต้องในจำแนกที่สูงเมื่อเทียบกับช่วงอื่น ๆ และช่วงระยะการสุกที่ 2 และ 3 มีค่าความถูกต้องน้อยกว่าช่วงอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาจากค่าความระลึกเฉลี่ย (Recall) และค่าความแม่นยำเฉลี่ย (Precision) และ ค่าประสิทธิภาพโดยรวม (F1-Score) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ที่สูงจึงสรุปได้ว่า สถาปัตยกรรมการฝึกฝนการเรียนรู้เชิงลึกแบบ VGG16 มีความเหมาะสมกับการจำแนกข้อมูลกล้วยหอมทองในงานวิจัยนี้

เปรียบเทียบการคัดแยกความสุกดิบของกล้วยด้วยการฝึกฝนการเรียนรู้ของเครื่อง (ศศิน เทียนดี และสุณัฐญา ไวยัญญะกรรม, 2563) และการวิเคราะห์ระดับความสุกของกล้วยจากภาพถ่ายด้วยโมเดลสี่อาร์จีบี และการการฝึกฝนเรียนรู้แบบมีผู้สอน (อรอุมา พริ้มโต และจรรยา อ้นดับ, 2564) แล้วงานวิจัยนี้มุ่งเน้นในกล้วยที่เป็นสายพันธุ์เดียวและเพิ่มจำนวนของภาพเพื่อให้เกิดความหลากหลายในชุดข้อมูลให้ใกล้เคียงกับสภาพการใช้งานจริง ผลจากงานวิจัยนี้สามารถนำแนวทางการจำแนกข้อมูลภาพนี้ไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาแอปพลิเคชันให้ผู้บริโภคหรือเกษตรกรที่สามารถพยากรณ์วันที่กล้วยหอมทองจะสุกตามความต้องการของผู้บริโภค

บรรณานุกรม

- จิรศักดิ์ วงษ์บงกชไพศาล. (2564). การพัฒนาวิธีการจำแนกโรคพืชโดยใช้การเรียนรู้เชิงลึก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ตรัยรัตน์ อิศรภาค. (2543). การยอมรับวิธีปฏิบัติที่ได้รับการแนะนำในการผลิตกล้วยหอมทองเพื่อส่งออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- รังสรรค์ มั่นสมานะชัย. (2564). การจำแนกรายการอาหารและตรวจจับส่วนประกอบจากรูปภาพอาหารด้วยเทคนิคการเรียนรู้เชิงลึก. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 10(2), หน้า 80 - 93.
- ราตรี คำโมง. (2565). การตรวจจับมังคุดด้วยการเรียนรู้เชิงลึก. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ มจพ, 8(1), หน้า 47 - 55.

- ศศิณ เทียนดี และสุนันฐา ไชยัญกรรม. (2563). *การคัดแยกความสุกดิบของกล้วยด้วยการเรียนรู้ของเครื่อง*. การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา.
- สมชาย จงบัญญัติ. (2563). *ข้อมูลเพื่อการวางแผนการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์รายสินค้าของจังหวัดปทุมธานี ปี 2563 “กล้วยหอม”*. เข้าถึงได้จาก: <https://opsmoac.go.th/pathumthani-dwl-files-421391791163>.
- อรอุมา พรีโมต และจรรยา อันดับ. (2564). *การวิเคราะห์ระดับความสุกของกล้วยจากภาพถ่ายด้วยโมเดลลีอาร์จีบีและการเรียนรู้แบบมีผู้สอน*. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มทร.สุวรรณภูมิ, 11, หน้า 34 – 43.
- อุเทน ว่องไว และวณิชยา ร่มสายหยุด. (2561). *การพัฒนาระบบจดจำภาพสำหรับการตรวจจับอะไหล่โดยใช้โครงข่ายประสาทเทียมแบบคอนโวลูชัน*. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 8, หน้า 790 - 811.
- Andrew G. and others. (2017). *MobileNets: Efficient Convolutional Neural Networks for Mobile Vision Applications*. Retrieved from: <https://www.semanticscholar.org/paper/Mobile-Nets%3A-Efficient-Convolutional-Neural-Networks-HowardZhu/3647d6d0f151dc05626449ee09cc7bce55be497e>
- O'Shea, K. & Nash, R. (2015). *An Introduction to Convolutional Neural Networks*. Neural and Evolutionary Computing (cs.NE). doi: 10.48550/arXiv.1511.08458
- Shrivastava, V. K., & Pradhan, M. K. (2021). Rice plant disease classification using color features: A machine learning paradigm. *Journal of Plant Pathology*, 103(1), pp. 17 – 26.
- Simonyan, K., & Zisserman, (2014). *Very Deep Convolutional Networks for Large-Scale Image Recognition*. Computer Vision and Pattern Recognition. doi: 10.48550/arXiv.1409.1556

การพัฒนาชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับเลี้ยงปลาตู้

The Development of Demonstration Kit for Water Circulating System

in Land-Based Cages for Raising Catfish

กฤษกรณ ใจยา¹ วิชิตา กลั่นเอี่ยม² ณรงค์ศักดิ์ แสงป้อม³ และธัญชนก ผิวคำ⁴

Kitchakorn Jaiya¹ Wichita Klaneiam² Narongsak Sangpom³

and Tanchanok Phewkham⁴

สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ^{1,2,3,4}

E-mail: 364146241012-st@rmutsb.ac.th¹, 364146241007-st@rmutsb.ac.th²,

narongsak.s@rmutsb.ac.th³, tanchanok.ph@rmutsb.ac.th⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับเลี้ยงปลาตู้ และ (2) เพื่อประเมินความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับเลี้ยงปลาตู้ โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการควบคุมระบบแบบอัตโนมัติผสมผสานกับกลไกของระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อและระบบการกรองสิ่งปฏิกูลเพื่อให้มีคุณภาพที่เหมาะสม ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบระบบควบคุมอัตโนมัติ จำนวน 10 ท่าน และจากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาตู้ จำนวน 20 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับเลี้ยงปลาตู้ ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับเลี้ยงปลาตู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 ส่วนหลักได้แก่ โมดูลควบคุมการทำงานแบบอัตโนมัติ บ่อพักน้ำ บ่อปั่นอากาศในน้ำ และบ่อเลี้ยงปลา และ (2) ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.50 ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.49) และผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมจากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาตู้ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.61 ($\bar{X} = 4.61$, S.D.=0.45)

คำสำคัญ: ระบบหมุนเวียนน้ำ กระชังบ่อ ปลาตู้

Abstract

The objectives of this study are as follows: (1) to the development of demonstration kit for water circulating system in land-based cages for raising catfish, and (2) evaluate the appropriateness of demonstration kit for water circulating system in land-based cages for raising catfish. By applying technology to control the system automatically, combined with the mechanisms of water circulating system in land-based cages and the sewage filtration

system to make the water of appropriate quality conducted research by collecting data from 10 experts in designing automatic control systems and from 20 catfish farmers, The research results found that (1) The demonstration kit for water circulating system in land-based cages for raising catfish consists of 4 main parts: automatic control module, water reservoir, air circulation pond in the water and fish pond and (2) Results of analysis of the suitability from experts overall, it is at a very appropriate level at the average score level of 4.50 ($\bar{x} = 4.50$, S.D.=0.49) and the results of the analysis of the suitability from catfish farmers. is at the most appropriate level at an average score level of 4.61 ($\bar{x} = 4.61$, S.D.=0.45)

Keywords: Circulating water, land-based cages, catfish

บทนำ

ปลาดุกเป็นปลาน้ำจืดที่พบได้ในแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วไป มีการเจริญเติบโตเร็ว ทนทานต่อโรคและทนต่อสภาพแวดล้อมได้ดี (น้อมจิตต์ สุธิบุตร, 2560) นอกจากนี้เนื้อปลาดุกจะเป็นที่นิยมนำไปประกอบอาหารแล้วยังสามารถนำเนื้อปลาไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าได้ (กชพร อภิชิตโรจนกุล, 2564) ปัจจุบันจำนวนปลาดุกจากแหล่งน้ำธรรมชาติลดลงเป็นอย่างมากและไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค จึงทำให้มีการนำปลาดุกมาเพาะพันธุ์และเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มแหล่งอาหารสำหรับบริโภคในครัวเรือน ทำให้ชุมชนเกิดความมั่นคงทางอาหารหรือนำไปจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ (สายรุ้ง สอนสุภาพ, 2564) โดยวิธีการเลี้ยงที่ได้รับความนิยมคือ การเลี้ยงในกระชังบกหรือกระชังบนพื้นดินซึ่งเป็นวิธีเลี้ยงที่ใช้เงินลงทุนไม่สูงมาก และใช้น้ำน้อย (เมฆ มากลั่น, กฤติมา กษมาวุฒิ, และสำเนา เสาวกุล, 2564)

อย่างไรก็ตามปลาดุกที่ได้จากการเลี้ยงในกระชังบกอาจจะมีกลิ่นสาบและกลิ่นคาวซึ่งต่างจากปลาดุกที่เลี้ยงในแหล่งน้ำธรรมชาตินั้น อาจเนื่องมาจากการเลี้ยงปลาดุกในกระชังบกมีพื้นที่ต่อจำนวนปลาค่อนข้างจำกัดและอยู่ในระบบน้ำนิ่ง น้ำน้อย ไม่มีการหมุนเวียนของน้ำในกระชัง เมื่อไม่ได้มีการเปลี่ยนถ่ายน้ำตามช่วงเวลาที่เหมาะสมจะทำให้มีการสะสมของเศษอาหารปลาและมีสิ่งปฏิกูลตกค้าง (รักบ้านเกิด, 2558) ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้ปลามีกลิ่นสาบและกลิ่นคาวได้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการดูแลคุณภาพน้ำในกระชังบก อีกทั้งในปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงได้เกิดแนวคิดในการพัฒนาชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบกสำหรับการเลี้ยงปลาดุก เพื่อเป็นแบบในการสาธิตระบบการหมุนเวียนน้ำในกระชังบก ลดปัญหาการสะสมของเศษอาหารปลาและสิ่งปฏิกูลตกค้าง และช่วยลดภาระในการเปลี่ยนถ่ายน้ำให้กับเกษตรกร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับเลี้ยงปลาดุก
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับเลี้ยงปลาดุก

การทบทวนวรรณกรรม

ปลาดุก (Catfish)

ปลาดุกเป็นปลาไม่มีเกล็ด รูปร่างเรียวยาว มีหนวด 4 คู่อยู่ที่ริมฝีปาก ตามีขนาดเล็กมาก ใช้หนวดในการหาอาหารเพราะหนวดของปลาดุกมีประสาทรับความรู้สึกที่ดีกว่าตา แหล่งกำเนิดของปลาดุกมีอยู่ทั่วไปในแหล่งน้ำจืดเขตร้อน แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปลาดุกมีนิสัยค่อนข้างตกใจง่าย ปราดเปรี้ยว ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบหากินตามหน้าดิน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หน้าขุ่นอยู่เสมอ สามารถขึ้นมาอยู่บนบกได้นานกว่าปลาชนิดอื่น ๆ อาหารที่ปลาดุกชอบกินส่วนมากเป็นอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ แต่ถ้ามีการนำมาเลี้ยงในบ่อหรือในกระชังสามารถฝึกให้กินอาหารจำพวกพืชได้ รวมถึงสามารถฝึกนิสัยให้ปลาดุกขึ้นมากินอาหารบริเวณผิวน้ำแทนการหาอาหารกินตามหน้าดินได้

พันธุ์ปลาดุก ในประเทศไทย ในปัจจุบันพบอยู่ 5 สายพันธุ์ ได้แก่

1. ปลาดุกอูย ปลาดุกนา หรือปลาดุกเนื้ออ่อน เนื้อมีรสชาติมัน อร่อย มีอัตราการเจริญเติบโตที่ช้า
2. ปลาดุกดำ มีเนื้อแข็งและมีสีเข้มกว่าปลาดุกอูย
3. ปลาดุกรัสเซีย ปลาดุกยักษ์ ปลาดุกแอฟริกา หรือปลาดุกเทศ มีเนื้อเหลวและสีซีดขาวไม่น่ารับประทาน
4. ปลาดุกลำพัน เป็นปลาน้ำจืดชนิดที่อาศัยเฉพาะถิ่น นิยมนำมาบริโภคเนื่องจากมีรสชาติดีกว่าปลาดุกทั่วไปและจากการสำรวจพบว่าปลาดุกลำพันในธรรมชาติมีแนวโน้มลดลง
5. ปลาดุกบึกอูย เป็นปลาที่สามารถเลี้ยงในสภาวะการเลี้ยงที่มีความหนาแน่นสูงทนต่อสภาวะคุณภาพน้ำต่ำและเป็นปลาที่มีเนื้อรสชาติดี มีการเจริญเติบโตเร็ว

รูปแบบของการเลี้ยงปลาดุกสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. การเลี้ยงปลาดุกในบ่อดิน
2. การเลี้ยงปลาดุกในบ่อซีเมนต์
3. การเลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติก
4. การเลี้ยงปลาดุกในกระชัง

เทคนิคและวิธีการให้อาหาร

1. ให้ปลากินอาหารเป็นเวลาและให้ในเวลากลางวัน
2. ตำแหน่งที่ให้อาหารทุกครั้งควรเป็นสถานที่เดิม
3. มีแป้นหรือภาชนะรองรับอาหารเป็นที่ ๆ ในบ่อนั้น

4. ก่อนให้อาหารควรให้สัญญาณ เช่น การใช้มือหรือไม้ตีน้ำให้สะเทือน
5. ปรับปริมาณอาหารที่ให้ทุก 1-2 สัปดาห์

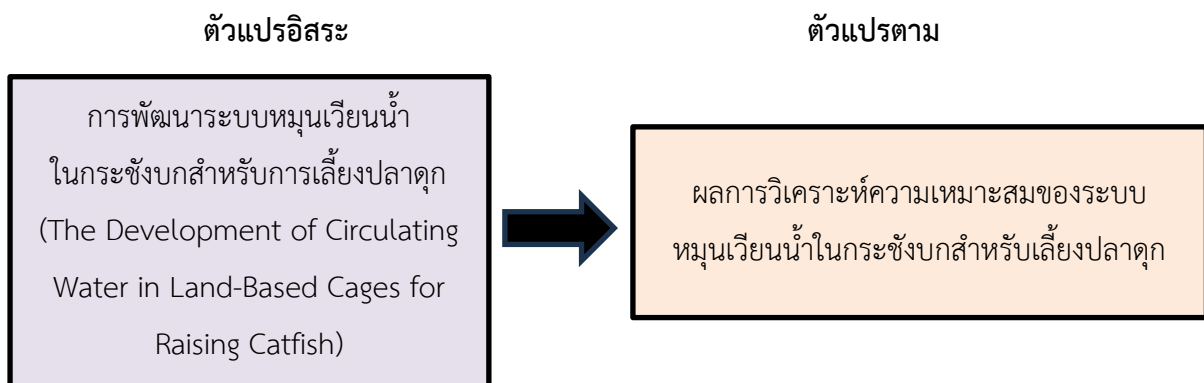
การถ่ายเทน้ำในการเลี้ยงปลาดุก ตอนเริ่มเลี้ยงใหม่ ๆ ควรมีระดับน้ำประมาณ 30-40 เซนติเมตร เมื่อลูกปลาเจริญเติบโตขึ้นในเดือนแรกให้เพิ่มระดับน้ำให้สูงประมาณ 50-60 เซนติเมตร หลังจากเข้าเดือนที่ 2 ควรเพิ่มระดับน้ำสูงขึ้น 10 เซนติเมตร/สัปดาห์ จนระดับน้ำในบ่อลึก 1.20-1.50 เมตร การถ่ายน้ำควรเริ่มตั้งแต่ประมาณ 1 เดือน โดยถ่ายประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ของน้ำในบ่อ 3 วัน/ครั้ง หรือถ้าน้ำในบ่อเริ่มเสีย จะต้องถ่ายน้ำมากกว่าปกติ ซึ่งคุณภาพน้ำที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงปลา มีดังนี้

ความเป็นกรดเป็นด่าง (pH)	ประมาณ 6.5-9.5
ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO)	ประมาณ 3-5 มิลลิกรัม/ลิตร
อุณหภูมิ	ประมาณ 25-30 องศาเซลเซียส
ค่าความโปร่งใส	ประมาณ 30-60 เซนติเมตร
ความเป็นด่าง	ประมาณ 100-120 มิลลิกรัม/ลิตร
ความกระด้าง	ประมาณ 75-100 มิลลิกรัม/ลิตร

ปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคในปลาหลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งอาจเนื่องมาจากมีอินทรีย์วัตถุในบ่อมากเกินไปจากการใส่ปุ๋ยหรือมีเศษอาหารทำให้สภาพของบ่อเหมาะแก่การแพร่พันธุ์ของเชื้อโรค บ่อไม่มีการถ่ายเทน้ำทำให้เกิดการสะสมของเชื้อโรค และเลี้ยงปลาในบ่อหนาแน่นเกินไปทำให้ปลาเครียดและติดเชื้อได้ง่าย

วิธีการจัดการเมื่อปลาเกิดโรค ได้แก่ ลดหรืองดให้อาหาร รักษาคุณภาพน้ำให้ดีอยู่เสมอโดยเฉพาะปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ เปลี่ยนถ่ายน้ำเมื่อน้ำเน่าเสียมีกลิ่นเหม็น ใช้น้ำหรือสารเคมีอย่างชาญฉลาดไม่ควรเคลื่อนย้ายสัตว์น้ำที่ป่วยออกนอกพื้นที่หากมีการตายควรเผาหรือฝัง ควรฆ่าเชื้อเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ปนเป็นเชื้อโรค (กรมประมง, 2566)

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับการเลี้ยงปลาดุก

ระเบียบวิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับเลี้ยงปลาดุก
2. แบบประเมินความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับเลี้ยงปลาดุก

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับเลี้ยงปลาดุกจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบระบบควบคุมอัตโนมัติ จำนวน 10 ท่าน และจากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาดุก จำนวน 20 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับเลี้ยงปลาดุก จากนั้นนำผลจากแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

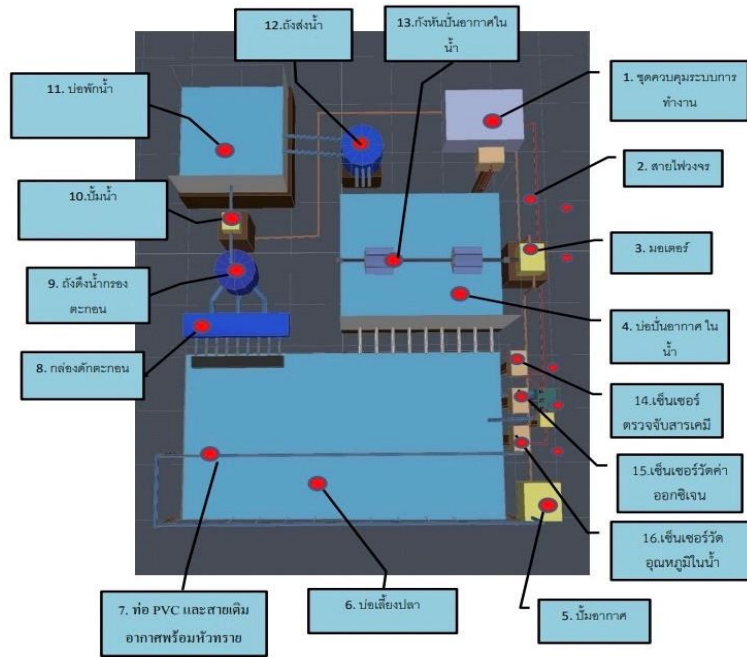
1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ผลการออกแบบชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาดุก

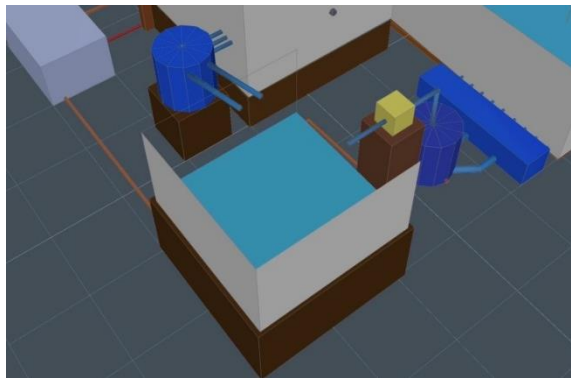
ผลการศึกษาการย่อขนาดเพื่อหาสัดส่วนที่เหมาะสมกับการออกแบบชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาดุก ซึ่งอุปกรณ์ทั้งหมดอยู่ภายใต้การออกแบบในลักษณะของชุดสาธิตให้มีความสมดุลกับอุปกรณ์ที่ใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การออกแบบองค์ประกอบภาพรวมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาดุก

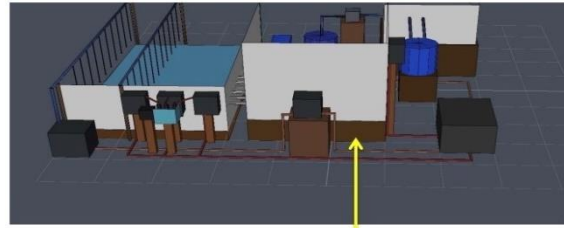
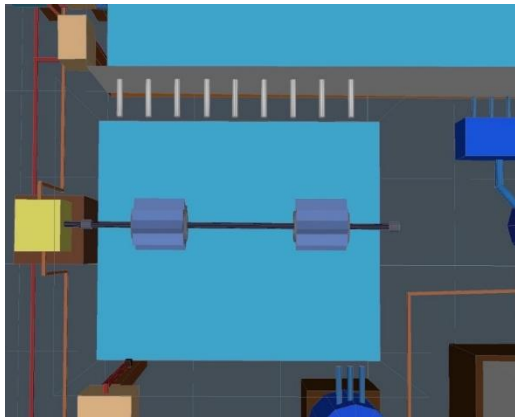
รูปที่ 2 การออกแบบชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับการเลี้ยงปลาตู้

2. บ่อพักน้ำ มีขนาดความกว้าง x ความยาว x สูง = 20 x 20 x 12 เซนติเมตร ทำหน้าที่เป็นบ่อพักน้ำและปรับสภาพน้ำก่อนจะส่งน้ำไปยังถังส่งน้ำ และส่วนถังส่งน้ำจะทำหน้าที่ปรับระดับการไหลของน้ำที่ส่งไปยังบ่อน้ำอากาศในน้ำ

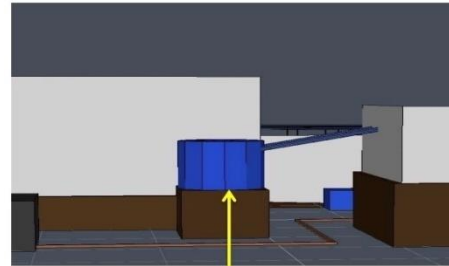

รูปที่ 3 การออกแบบบ่อพักน้ำ

3. บ่อน้ำอากาศในน้ำ มีขนาดความกว้าง x ความยาว x สูง = 25 x 30 x 20 เซนติเมตร มีหน้าที่เพิ่มอากาศในน้ำก่อนที่จะส่งไปบ่อเลี้ยงปลาและส่วนของกังหันปั่นอากาศในน้ำ แกนยาว 35 เซนติเมตร ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 6 มิลลิเมตร ใบกังหันแต่ละตัวมี 6 ใบ ความยาวของแต่ละใบ 2 เซนติเมตร (ขนาดกันบ่อน้ำอากาศสูง 6 ซม. ถังพักน้ำกันสูง 8 ซม.)

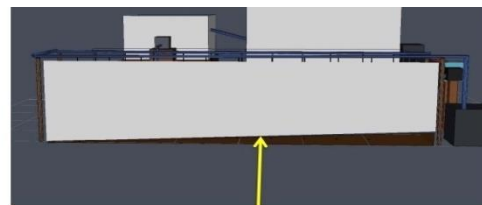
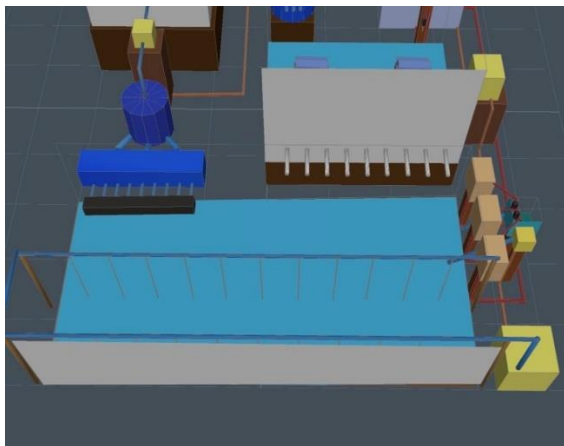
บ่อปรับอากาศ ก้นบ่อสูง 6 ซม.

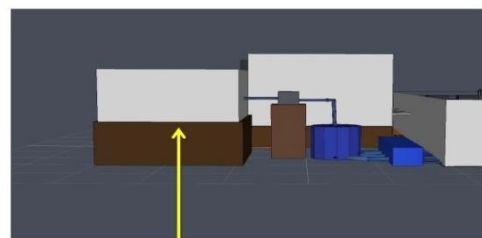
ถังพักน้ำ ก้นถัง สูง 8 ซม.

รูปที่ 4 การออกแบบบ่อปรับอากาศในน้ำ

4. บ่อเลี้ยงปลา มีขนาดความกว้าง x ความยาว x สูง = 60 x 30 x 15 เซนติเมตร มีหน้าที่เป็นที่อยู่และเลี้ยงปลาโดยจะมีการเติมอากาศในน้ำเป็นระยะ

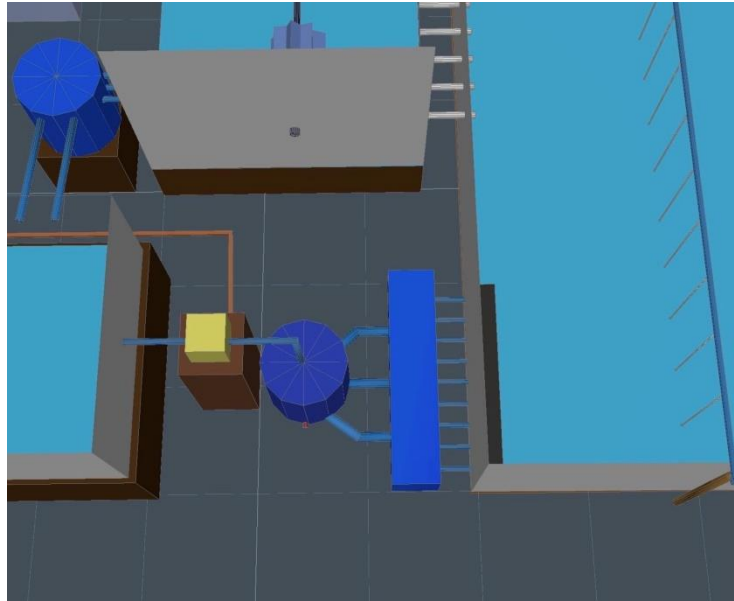
ด้านสูง 25 ซม. ด้านต่ำ 1 ซม. หรือ 0

บ่อพักกับบ่อ สูง 10 ซม.

รูปที่ 5 การออกแบบบ่อเลี้ยงปลา

5. ระบบจัดการสิ่งปฏิกูล ใช้สำหรับกรองไปไม้และตกตะกอนที่จะก่อให้เกิดน้ำเน่าเสียแต่จะมีการกรองสิ่งปฏิกูลขนาดเล็กกว่าและจะมีวาล์วเพื่อเปิดน้ำที่มีตะกอนออกทิ้งได้ ส่วนถังตั้งน้ำกรอง มีขนาดความกว้าง x ความยาว = 5x20 เซนติเมตร ทำหน้าที่ตกตะกอนที่จะก่อให้เกิดน้ำเน่าเสีย และสามารถถอดนำตัวกรองออกมาล้างได้ ส่วนปั้มน้ำทำหน้าที่ตั้งน้ำให้น้ำไหลเวียนไปยังบ่อพักน้ำ ถังส่งน้ำ บ่อปรับอากาศในน้ำ บ่อเลี้ยงปลา ถังตกตะกอน ถังตั้งน้ำกรองตะกอนและกลับมายังปั้มน้ำ

รูปที่ 6 การออกแบบระบบจัดการสิ่งปฏิกูล

ผลการพัฒนาชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับการเลี้ยงปลาตุก

ผลการพัฒนาชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับการเลี้ยงปลาตุก ซึ่งโครงสร้างประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ได้แก่ กล้องโมดูลควบคุมการทำงานแบบอัตโนมัติ บ่อพักน้ำ บ่อป้อนอากาศในน้ำ บ่อเลี้ยงปลา ดังแสดงในรูปที่ 7-11

รูปที่ 7 กล้องโมดูลควบคุมการทำงานแบบอัตโนมัติ

รูปที่ 8 บ่อพักน้ำ

รูปที่ 9 บ่อปั่นอากาศในน้ำ

รูปที่ 10 บ่อเลี้ยงปลา

รูปที่ 11 โครงสร้างชุดสาริระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบ่อสำหรับการเลี้ยงปลา

ผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบระบบควบคุมอัตโนมัติ

ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบระบบควบคุมอัตโนมัติ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบระบบควบคุมอัตโนมัติ

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1) ฟังก์ชันการทำงานของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก	4.50	0.51	เหมาะสมมาก
2) วัสดุ/โครงสร้างของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก	4.40	0.49	เหมาะสมมาก
3) ความง่ายต่อการใช้งานของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก	4.70	0.48	เหมาะสมมากที่สุด
4) สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อใช้งานจริงได้	4.40	0.49	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	4.50	0.49	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบระบบอัตโนมัติ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับ เหมาะสมมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 โดยมีด้านความง่ายต่อการใช้งานของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก อยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 รองลงมาคือด้านฟังก์ชันการทำงานของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก อยู่ในระดับ เหมาะสมมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 ด้านวัสดุ/โครงสร้างของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก และด้านสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อใช้งานจริงได้ อยู่ในระดับ เหมาะสมมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ตามลำดับ

ผลการประเมินความเหมาะสมจากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาตก

ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาตก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินความเหมาะสมของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาตก

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1) ฟังก์ชันการทำงานของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก	4.67	0.54	มากที่สุด
2) วัสดุ/โครงสร้างของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก	4.60	0.56	มากที่สุด
3) ความง่ายต่อการใช้งานของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก	4.70	0.23	มากที่สุด
4) สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อใช้งานจริงได้	4.45	0.47	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.61	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 การประเมินความเหมาะสมของผู้ใช้ชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาตก พบว่า เกษตรผู้เลี้ยงปลาตกให้คะแนนความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 โดยมีคะแนนด้านความง่ายต่อการใช้งานของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก อยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.23 รองลงมาคือด้านฟังก์ชันการทำงานของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก อยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 ด้านวัสดุ/โครงสร้างของชุดสาธิตระบบหมุนเวียนน้ำในกระชังบงสำหรับการเลี้ยงปลาตก อยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 และด้านสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเพื่อใช้งานจริงได้ อยู่ในระดับ เหมาะสมมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.47 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ควรเพิ่มระบบการเก็บสถิติข้อมูลที่ได้จากตัวตรวจรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และพัฒนาระบบให้ครอบคลุมต่อไป

ควรเพิ่มให้มีความสามารถในควบคุมระบบและติดตามสถานะของระบบได้แม้ไม่ได้อยู่ในบริเวณพื้นที่ของกระชังบง

บรรณานุกรม

กชพร อภิชาติโรจนกุล. (2564). การศึกษาความเป็นไปได้ของธุรกิจแปรรูปปลาตก ปลาตกหวาน. การประชุม นำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติครั้งที่ 16 ปีการศึกษา 2564. 19 สิงหาคม พ.ศ.2564, หน้า 1545 – 1556. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2566). *เรียนรู้เรื่องปลาดุก*. เข้าถึงได้จาก:
https://www4.fisheries.go.th/local/file_document/20230325173522_1_file.pdf

น้อมจิตต์ สุธิบุตร, ชญาภัทร์ กี่อาริโย, จิตาพร ศรียี่ทอง, ธนภพ โสตรโยม, และนพพร สกุลยีนยงสุข. (2560). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลาสามฝักจากปลาดุก. *RMUTP Research Journal*, 11(2), pp. 69 - 79.

เมฆ มากลั่น, กฤติมา กษมาวุฒิ, และสำเนาวิ เสาวกุล. (2564). ชนิดของอาหารที่เหมาะสมเพื่อลดต้นทุนต่อการเลี้ยงปลาดุกยักษ์ในกระชังบก. *วารสารเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี*, 2(1), หน้า 37-49.

รักบ้านเกิด. (2558). *การเลี้ยงปลาดุกในกระชังบ่อดินเพื่อลดกลิ่นสาบคาวปลา*. เข้าถึงได้จาก:
<https://www.rakbankerd.com/agriculture/print.php?id=5775&s=tblanimal>

สายรุ้ง สอนสุภาพ. (2564). ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อรูปแบบการเลี้ยงปลาดุกอินทรีย์ในกระชังบกกรณีศึกษา อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 9(1).

ระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด ไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์
Shipping Vehicle Tracking System Case Study Ltd., Part.Nice Center Oil

ครรรชิต เทพทิพย์¹ อนุทิตา เล็กเพชร² และบารมี โอสธีรกุล³

Khanchit Thepthip¹ Anutita Lekpech² and Baramee Osateerakul³

นักศึกษาปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล¹

อาจารย์สาขาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ^{2,3}

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี^{1,2,3}

E-mail: anutita.l@rmutsb.ac.th²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อรวบรวมข้อมูลระบบขนส่งสินค้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด ไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์ (2) เพื่อพัฒนาระบบบริหารการขนส่งสินค้าด้วยการสร้างเว็บไซต์และอุปกรณ์ติดตามยานพาหนะ (3) เพื่อหาความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบติดตามยานพาหนะ เก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคจำนวน 3 ท่าน และผู้ใช้ทั่วไป จำนวน 10 คน โดยวิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์ มีระบบการขนส่งสินค้าแบบขนส่งตรง คือ การขนส่งสินค้าจากผู้ผลิตเต็มคันรถตรงไปยังลูกค้าแต่ละราย โดยสินค้าไม่ผ่านคลังสินค้า หรือศูนย์กระจายสินค้า และไม่มีการเปลี่ยนถ่ายยานพาหนะระหว่างทาง ซึ่งข้อดีของระบบการขนส่งแบบตรง คือ รวดเร็ว ไม่เสียเวลา สามารถเลือกเส้นทางขนส่งได้โดยใช้เส้นทางที่สั้นที่สุด (2) พัฒนาระบบบริหารการขนส่งสินค้าด้วยการสร้างเว็บไซต์และอุปกรณ์ติดตามยานพาหนะ โดยติดตั้งอุปกรณ์ติดตามรถขนส่งสินค้าด้วยเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things หรือ IoT) ที่เชื่อมต่อข้อมูลจากตัวรับสัญญาณระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System หรือ GPS) ที่ติดกับตัวรถขนส่ง และส่งต่อข้อมูลขึ้นบนเว็บไซต์แบบเรียลไทม์ โดยแสดงข้อมูลวัน เวลาที่เดินทาง ระยะทาง ความเร็วเฉลี่ยที่ใช้ และสามารถรายงานข้อมูลรายวัน และรายเดือน เพื่อเป็นสารสนเทศให้กับผู้บริหารในการบริหารระบบขนส่งสินค้า (3) ผลการทดสอบความแม่นยำของตำแหน่ง พบว่า ระยะเวลาบนเว็บไซต์ช้ากว่าเวลาจริง ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 90 วินาที ความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.33, S.D.=0.65) และผู้ใช้อยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} = 4.60, S.D.=0.57)

คำสำคัญ: เว็บไซต์ ตำแหน่งบนพื้นโลก อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง

Abstract

The objectives of this study were (1) To collect information on the transportation system of LTD., PART.NICE CENTER OIL (2) To develop a cargo management system by creating

a website and vehicle tracking device (3) To find out the satisfaction of users of the vehicle tracking system. Data were collected from 3 technical experts and 10 general users by selecting a specific sample. Analyze data with mean (\bar{x}) and standard deviation (S.D.). The results of the research consisted of: (1) LTD., PART.NICE CENTER OIL has a direct transportation system, which is the transportation of goods from manufacturers directly to each customer without passing through warehouses or distribution centers and without changing vehicles along the way. (2) Develop a cargo management system by creating a website and vehicle tracking device by installing a cargo tracking device with Internet of Things (IoT) technology that connects data from geostationary receivers. It displays the date, time of travel, distance, average speed used, and can report daily and monthly data to provide information to executives in managing the transportation system. (3) The results of the location accuracy test showed that the time on the website was slower than the actual time. Average (\bar{x}) = 90 Specialist satisfaction was good (\bar{x}) = 4.33, S.D.=0.65) and users were very good (\bar{x}) = 4.60, S.D.=0.57).

Keywords: Website, global positioning system (GPS), internet of thing (IoT)

บทนำ

กระบวนการขนส่งสินค้าเป็นส่วนสำคัญในการส่งต่อสินค้าจากผู้ขายสู่ลูกค้าหรือผู้บริโภค ระบบขนส่งสินค้าที่ดีย่อมก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดี สินค้าส่งถึงลูกค้าอย่างถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว ทันกับความต้องการใช้ สร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ลูกค้า ในทางกลับกันหากระบบขนส่งมีปัญหา ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อสินค้าและธุรกิจนั้น ๆ ปัจจุบันห้างหุ้นส่วนจำกัดไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์ มีระบบการขนส่งสินค้าแบบขนส่งตรง (Direct shipment) คือ การขนส่งตรง การส่งสินค้าจากผู้ผลิตเต็มคันรถ (Full Truck Load : FTL) ตรงไปยังลูกค้าแต่ละราย โดยสินค้าจะไม่ผ่านคลังสินค้า หรือศูนย์กระจายสินค้า และไม่มี การเปลี่ยนถ่ายยานพาหนะระหว่างทาง ซึ่งข้อดีของระบบการขนส่งแบบตรง คือ รวดเร็ว ไม่เสียเวลา สามารถเลือกเส้นทางขนส่งได้โดยใช้เส้นทางที่สั้นที่สุด (ไชยยศ ไชยมั่นคง, 2550)

การขนส่งแบบขนส่งตรงจะประหยัด หรือมีต้นทุนตํานันสินค้าต้องเต็มคันรถ ถ้าสินค้าไม่เต็มคันรถ ต้นทุนขนส่งก็จะสูง การออกแบบการขนส่งแบบขนส่งตรงจะต้องพิจารณาปริมาณสินค้า และความถี่การส่งมอบ การขนส่งแบบขนส่งตรงต้องมีสินค้ามากพอเต็มคันรถ หากสินค้าไม่เต็มคันรถต้นทุนการขนส่งก็จะสูงปริมาณสินค้าที่เกี่ยวข้องกับความถี่การขนส่ง ถ้าปริมาณสินค้ามากก็สามารถจัดส่งสินค้าและความถี่การส่งมอบ ถ้ามีความถี่มาก เช่น ส่งทุกวันปริมาณสินค้าต้องมีมาก หากปริมาณสินค้าไม่มีมาก การส่งมอบสินค้าทุกวันก็จะไม่เต็มคันรถ สำหรับไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์แล้ว การจัดการการขนส่งในแต่ละวันจะส่งสินค้าไปยังกลุ่มลูกค้าที่อยู่ใน

เส้นทางเดียวกัน และเปลี่ยนเป็นอีกกลุ่ม อีกเส้นทางในวันต่อมา เวียนกันไปในรอบสัปดาห์ จึงจะส่งของให้ลูกค้าได้ครบตามรายการที่สั่ง ลูกค้าบางรายที่มีระยะทางในการขนส่งที่ไกลเกิน หรือเส้นทางขนส่งแยกห่างจากกลุ่มลูกค้าคนอื่น ๆ มักเป็นตัวแปรที่ทำให้ระบบขนส่งทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ส่งสินค้าล่าช้ากว่าเวลาอันควร มีผลกับต้นทุนในการขนส่งที่สำคัญคือค่าน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งเสียเวลาในการทำงานเพิ่มมากขึ้น (รัชณี โตอาจ, 2554)

จากปัญหาที่พบสามารถนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยได้ในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of things) โดยติดตั้งอุปกรณ์ส่งสัญญาณ GPS ไว้ที่รถขนส่งสินค้า และส่งผ่านข้อมูลเข้าสู่เว็บไซต์ในรูปแบบออนไลน์ จากนั้นแปรผลข้อมูลที่ได้รับให้อยู่ในรูปแบบที่ดูง่ายขึ้น มีความแม่นยำ สามารถเรียกดูข้อมูลได้ตลอดเวลา เพื่อประโยชน์ในการนำไปวางแผนบริหารจัดการการขนส่งสินค้าของกิจการได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลระบบขนส่งสินค้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด ไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์
2. เพื่อพัฒนาระบบบริหารการขนส่งสินค้าด้วยการสร้างเว็บไซต์และอุปกรณ์ติดตามยานพาหนะ
3. เพื่อทดสอบความแม่นยำของตำแหน่ง และความพึงพอใจของผู้ใช้งานเว็บไซต์ติดตามยานพาหนะ

การทบทวนวรรณกรรม

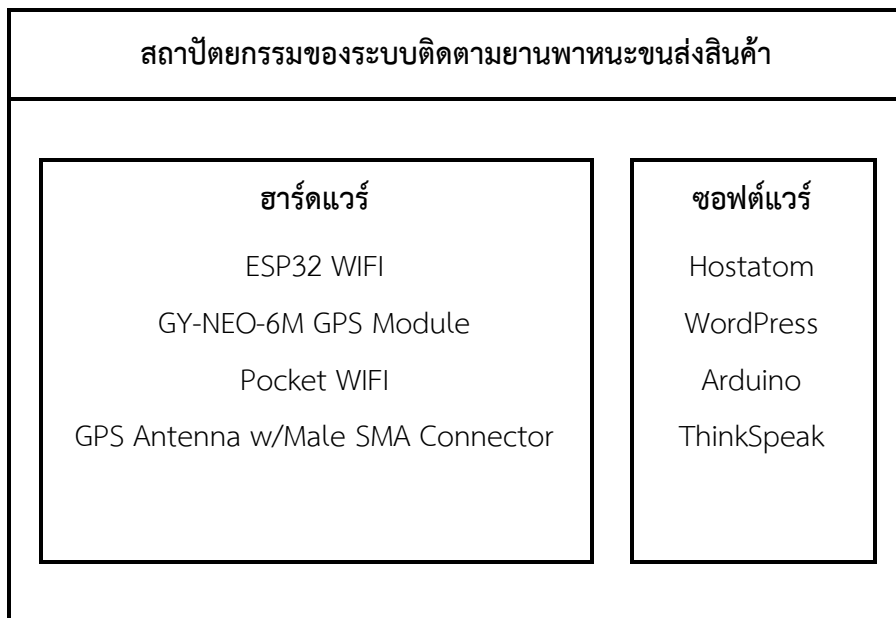
การใช้ระบบเทคโนโลยี GPS ในประเทศไทย ระบบโลจิสติกส์ของไทยได้มีความก้าวหน้ามากขึ้น เนื่องจากการพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่ง ระบบเทคโนโลยี GPS จึงถูกนำมาประยุกต์ใช้กับภาคขนส่ง เนื่องจากปัญหาอุบัติเหตุซึ่งผลกระทบต่อด้านภาพรวมของการจัดการ การจราจรของภาคกรมขนส่ง และภาครัฐ รวมถึงบริษัทขนส่ง สามารถมองได้ว่าต้นทุนที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางสินทรัพย์ ความล่าช้าได้ การนำระบบเทคโนโลยี GPS มาใช้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ อีกทั้งสามารถนำมาเก็บเป็นข้อมูลเพื่อกำหนดจุดเสี่ยงของผู้ขับขี่ที่จะใช้ความเร็วที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ กรมการขนส่งทางบก จึงนำระบบ GPS มาปรับใช้การติดตามตำแหน่งของยานพาหนะ เริ่มจากการบังคับใช้ระบบเทคโนโลยี GPS เข้ามาใช้กับรถบรรทุกทุกขนาด 10 ล้อขึ้นไป รถบรรทุกสาธารณะ รถขนส่งสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์ ใช้รถบรรทุกทุกขนาด 6 ล้อสำหรับขนส่งสินค้าไปยังลูกค้าในเส้นทางต่าง ๆ หากนำระบบเทคโนโลยี GPS เข้ามาใช้งานจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งสินค้าได้

ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Logistics and Vehicles) โครงข่าย IoT จะเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาระบบคมนาคม และการจัดการโลจิสติกส์ โดยช่วยสนับสนุนให้มีการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างยานพาหนะด้วยกัน หรือระหว่างยานพาหนะ และระบบควบคุมการจราจรอื่น เช่น ระบบสัญญาณจราจร ระบบข้อมูลสภาพจราจร ซึ่งการนำเอาระบบดังกล่าว มาใช้กับระบบขนส่งมวลชนที่จะช่วยให้การบริการมีความปลอดภัย สะดวก แม่นยำ และตรงเวลามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การนำระบบดังกล่าวไปใช้ในการขนส่ง

สินค้าจะทำให้สามารถทราบตำแหน่งยานพาหนะ ทราบสถานการณ์รับ-ส่งสินค้า อันส่งผลให้การจัดการสินค้าคงคลังมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2565) ผู้วิจัย จึงนำโครงข่าย IoT เข้ามาเพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างรถขนส่งสินค้า กับระบบเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น โดยสามารถทราบตำแหน่งรถขนส่งสินค้า วัน เวลา และระยะทางที่ใช้โดยสรุปเป็นข้อมูลรายวัน รายเดือน เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการได้

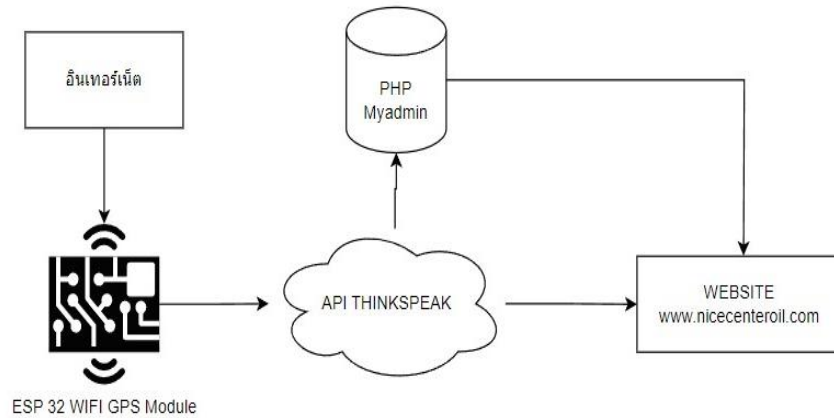
กรอบแนวคิด

จากการศึกษาด้านทฤษฎี และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สำหรับการพัฒนาระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด ไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์ สามารถสรุปสถาปัตยกรรมของระบบ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 สถาปัตยกรรมของระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า

โครงสร้างการทำงานของระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ (1) ส่วนของอุปกรณ์ติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า ซึ่งจะติดตั้งไว้ที่รถยนต์ขนส่งสินค้า (2) ส่วนของเว็บไซต์ติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า ซึ่งข้อมูลของพิกัดตำแหน่งจากส่วนที่ (1) จะถูกส่งผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อแสดงผลผ่านทางเว็บไซต์ และบันทึกลงฐานข้อมูล ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 โครงสร้างการทำงานของระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการตาม ADDIE Model 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ (Analysis) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสอบถาม พูดคุย และสอบถามสัมภาษณ์ เจ้าของกิจการ เจ้าหน้าที่สารสนเทศ และพนักงานขนส่งสินค้า ตลอดจนลงพื้นที่จริง และปฏิบัติงานจริงร่วมกันกับสถานประกอบการในรูปแบบสหกิจศึกษาเป็นระยะเวลา 4 เดือน เพื่อเข้าใจรูปแบบการทำงาน และวิเคราะห์หาความต้องการที่ชัดเจนได้
2. การออกแบบ (Design) ใช้เครื่องมือในการออกแบบระบบผู้วิจัยใช้ Use Case Diagram เพื่อให้สามารถแยกแยะกิจกรรมที่อาจเกิดขึ้นในระบบ และความเกี่ยวข้องของแต่ละฝ่ายได้
3. การพัฒนา (Development) ได้ทดลองและทดสอบจนได้เครื่องมือที่เหมาะสม ทางด้านฮาร์ดแวร์คือ บอร์ด ESP32 WIFI, GY-NEO-6M GPS Module, Pocket WIFI, GPS Antenna w/Male SMA Connector ที่จะช่วยในเรื่องของการระบุตำแหน่งบนพื้นโลก (GPS) และการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้กับระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า และซอฟต์แวร์ในการพัฒนา คือ Hostatom, WordPress, Arduino, ThinkSpeak ที่จะช่วยแสดงผลตำแหน่งรถขนส่งสินค้าแบบเรียลไทม์ได้ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อมูลพื้นฐานของระบบ
4. การติดตั้ง (Implement) ผู้วิจัยได้ทำการจัดโดเมนเนมเรียบร้อยแล้ว ทำให้สามารถเข้าใช้งานระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า กรณีศึกษาทางหุ่นส่วนจำกัด ไนซ์เซ็นเตอร์ออยล์ ได้ทางลิงค์ <https://nicecenteroil.com>
5. การประเมินประสิทธิภาพ (Evaluation) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแม่นยำของตำแหน่งจริงเปรียบเทียบกับตำแหน่งที่อุปกรณ์ส่งสัญญาณระบุพิกัดบนหน้าเว็บไซต์ของระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า และจัดทำแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และจากผู้ใช้งานระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้าจำนวน 10 ท่าน (ขวัญศิริ งามบรรจง, 2566)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การทำงานของอุปกรณ์ส่งสัญญาณระบุพิกัดตำแหน่ง

อุปกรณ์ส่งสัญญาณระบุพิกัดตำแหน่งประกอบด้วย GY-NEO-6M GPS Module อุปกรณ์กระจายสัญญาณไวไฟแบบพกพา (Pocket WIFI) และ GPS Antenna w/Male SMA Connector หรือตัวเชื่อมต่อ SMA ช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพของตัวอุปกรณ์ส่งสัญญาณระบุพิกัด ใน GPS Module จะเขียนชุดคำสั่งด้วย Arduino ใช้ภาษาซีในการเขียนคำสั่ง จากนั้นจึงเชื่อมต่อกับโปรโตคอล ThinkSpeak เพื่อส่งข้อมูลจาก GPS Module เข้าสู่เว็บไซต์ และฐานข้อมูล หลักการทำงาน คือ Module จะทำการตรวจสอบการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตจากอุปกรณ์ Pocket WIFI เมื่อเชื่อมต่อได้ จึงจะส่งค่าพิกัดตำแหน่ง คือ ค่าละติจูด และค่าลองจิจูดของรถขนส่งสินค้าซึ่งได้รับมาจาก GPS module ส่งไปยังโปรโตคอล ThinkSpeak เพื่อแสดงผลผ่านทางเว็บไซต์ ดังรูปที่ 3 (ชยานิชฐ์ บุญสนิท, 2565)

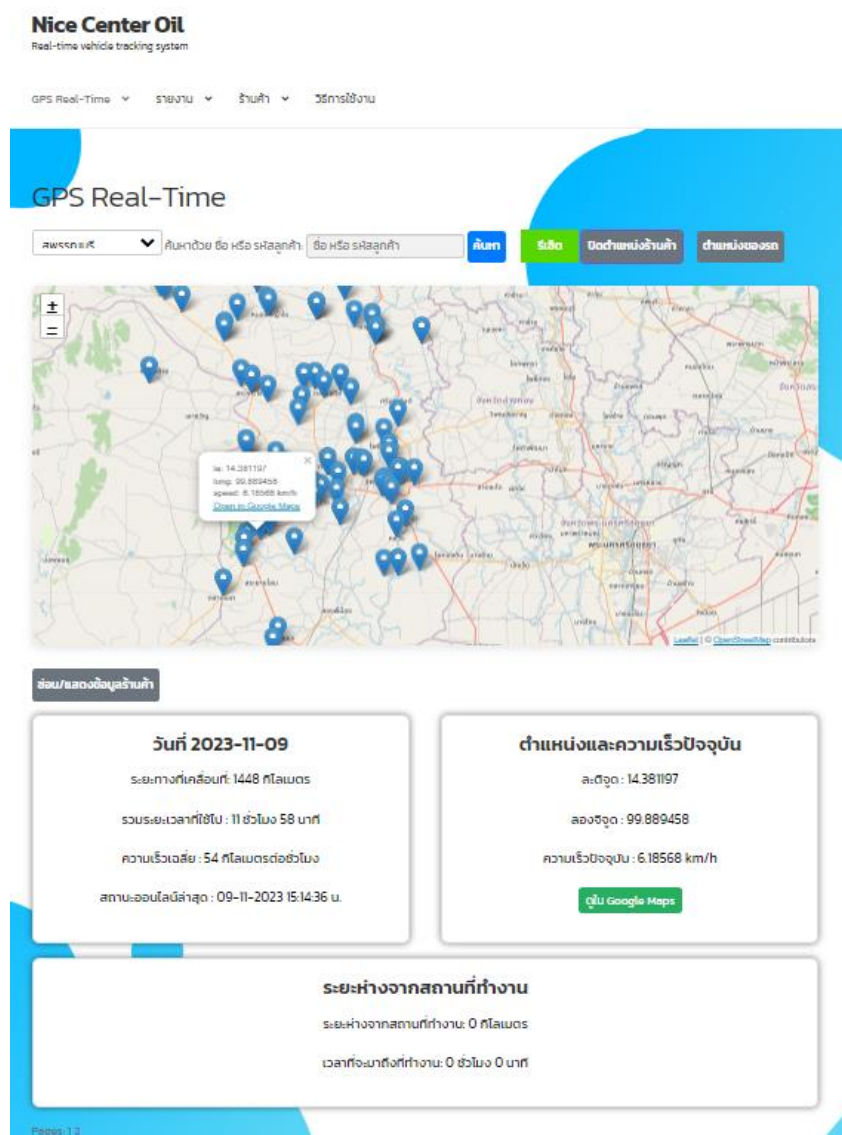

รูปที่ 3 อุปกรณ์ติดตามยานพาหนะ และการติดตั้งอุปกรณ์ภายในยานพาหนะขนส่งสินค้า

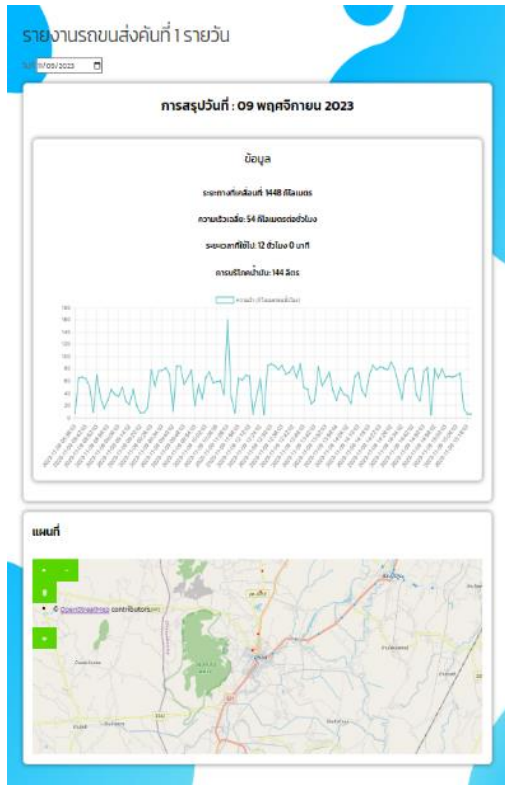
การทำงานของเว็บไซต์ติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า

สร้างหน้าการใช้งานผ่าน WordPress ด้วยภาษา HTML PHP และ JavaScript โดยใช้ฐานข้อมูล phpMyAdmin เมื่อได้รับข้อมูลจากอุปกรณ์ส่งสัญญาณระบุพิกัดตำแหน่ง ผ่านโปรโตคอล ThinkSpeak มาแล้ว จะทำการเชื่อมข้อมูลเข้ากับเว็บไซต์ติดตามยานพาหนะ ซึ่งหน้าเว็บไซต์จะแสดงผลพิกัดตำแหน่งล่าสุดของ GPS และแสดงตำแหน่งร้านค้าที่ดึงมาจากฐานข้อมูล phpMyAdmin (ชยานิชฐ์ บุญสนิท, 2565) หน้าของเว็บไซต์นั้นแบ่งออกเป็น 4 ส่วนได้แก่ (1) หน้า GPS Realtime ที่จะแสดงตำแหน่งของยานพาหนะแบบ Real time ระบุตำแหน่งปัจจุบัน ความเร็ว วันที่และเวลา และระยะทางที่ใช้ ดังรูปที่ 4 (2) หน้ารายงาน

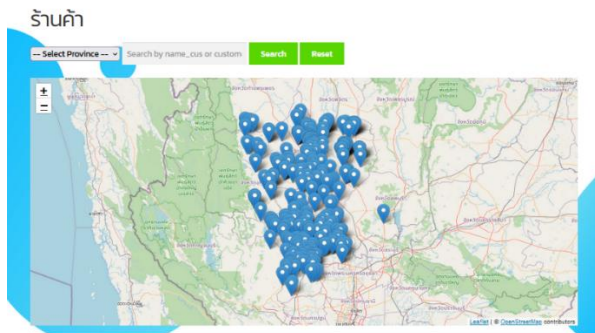
ข้อมูลยานพาหนะขนส่งสินค้าแบบรายวันและแบบรายเดือน โดยแสดงข้อมูลระยะทางและเวลาที่ใช้ในการขนส่ง อัตราความเร็ว การบริโภคน้ำมัน ซึ่งในรายงานแบบรายวันนั้น มีการใช้สีที่ต่างกันในการแสดงเส้นทาง สีฟ้าตอนรถขนส่งทำงานในช่วงเช้าถึงบ่าย และสีแดงตอนรถขนส่งทำงานช่วงบ่ายเป็นต้นไป ส่วนในรายงานแบบรายเดือน จะแสดงข้อมูลภาพรวมทั้งหมดของเดือน คือ ระยะทางที่ขนส่งทั้งหมด อัตราเร็วโดยเฉลี่ย ระยะเวลาที่ใช้ในการขนส่งสินค้า ดังรูปที่ 5 (3) หน้าตำแหน่งร้านค้า จะแสดงข้อมูลรายละเอียดของร้านค้า ได้แก่ รหัสร้านค้า ชื่อร้านค้า ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ในรูปแบบตาราง และตำแหน่งบนแผนที่ ซึ่งผู้ใช้งานสามารถค้นหา เพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลร้านค้าได้ และส่วนสุดท้าย (4) หน้าวิธีการใช้งาน จะแสดงวิธีการใช้งานเว็บไซต์ในแต่ละเมนู ดังรูปที่ 6

รูปที่ 4 หน้า GPS Realtime ที่จะแสดงตำแหน่งของยานพาหนะแบบ Real time

รูปที่ 5 หน้ารายงานข้อมูลของยานพาหนะขนส่งแบบรายวันและแบบรายเดือน

วิธีการใช้งาน
GPS Realtime

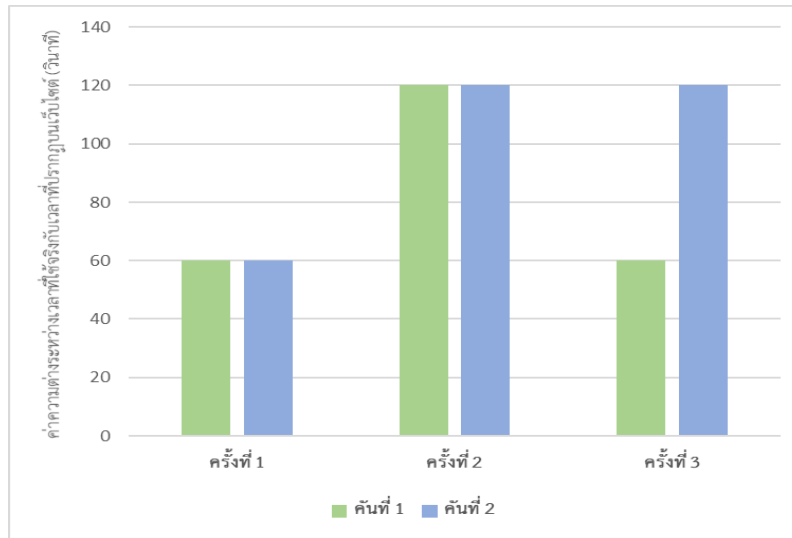
หน้านี้จะแสดงการวิ่งของรถขนส่งแบบ realtime

- สามารถดูตำแหน่งร้านค้าเฉพาะจังหวัดได้ โดยการเลือก select province
- สามารถคลิกร้านค้าเฉพาะร้านค้าที่สนใจได้ โดยการคลิกที่ร้านค้าหรือสัญลักษณ์
- ปุ่มค้นหาจะแสดงผลการค้นหาแบบเรียลไทม์
- ปุ่มค้นหาจะแสดงแผนที่ของพื้นที่ค้นหา
- ตำแหน่งของร้านค้า จะถูกแสดงบนแผนที่ google map กรณีที่พื้นที่ร้านค้ามีความละเอียด
- สามารถดูแผนที่ของตำแหน่งร้านค้าได้
- สามารถคลิกเพื่อดูรายละเอียดของร้านค้าได้

รูปที่ 6 หน้าตำแหน่งร้านค้า และหน้าวิธีการใช้งาน

ผลของการทดสอบความแม่นยำของระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า

เมื่อทำการติดตั้งอุปกรณ์ทั้งหมดแล้วนั้น จึงเริ่มทำการทดสอบความแม่นยำของตำแหน่งจริง และตำแหน่งที่อุปกรณ์ส่งสัญญาณระบุพิกัดตำแหน่งแสดงบนเว็บไซต์โดยการหาค่าความแตกต่างของเวลา ทั้งหมดที่รถขนส่งใช้จริงกับการเปลี่ยนตำแหน่งพิกัดที่ปรากฏบนเว็บไซต์ รายละเอียดการทดสอบ คือ กำหนดการเขียนโปรแกรมให้พิกัดตำแหน่งบนเว็บไซต์มีการเปลี่ยนพิกัดทุก ๆ 5 วินาที ทำการทดสอบทั้งหมด 3 วัน วันละ 1 ครั้ง จำนวนรถที่ใช้ในการทดสอบ 2 คัน ผลการทดสอบปรากฏดังรูปที่ 7 (นันทกร ธรรมไชยากร, 2566)

รูปที่ 7 ค่าความแตกต่างของเวลาที่ใช้จริงกับที่ปรากฏบนเว็บไซต์ของรถทั้งสองคัน

จากกราฟจะเห็นได้ว่าระยะเวลาบนเว็บไซต์ช้ากว่าเวลาจริงประมาณ 60-120 วินาที คิดเป็นค่าเฉลี่ยคือ 100 วินาที สำหรับคันที่ 1 และ 80 วินาทีสำหรับคันที่ 2

ผลของแบบสอบถามความพึงพอใจของเว็บไซต์ติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า

ผลการทดสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และผลความพึงพอใจจากผู้ใช้งานระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า จำนวน 10 คน มีเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	อยู่ในระดับ	ดีมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	อยู่ในระดับ	ดี
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	อยู่ในระดับ	น้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า โดยผู้เชี่ยวชาญ จำแนกตามรายด้าน

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปล ความหมาย
1. ด้านการทดสอบด้านความต้องการต่าง ๆ (Functional Requirement Test)	4.67	0.58	ดีมาก
2. การทดสอบด้านการทำงานของระบบ (Functional Test)	4.33	0.58	ดี
3. การทดสอบด้านการใช้งานของระบบ (Usability Test)	4.67	0.58	ดีมาก
4. การทดสอบด้านความปลอดภัย (Security Test)	3.67	0.58	ดี
ค่าความพึงพอใจโดยรวม	4.33	0.65	ดี

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าความพึงพอใจโดยรวมของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคต่อระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า มีความพึงพอใจต่อระบบโดยรวม อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.25$ และค่า S.D. = 0.62 ในส่วนของการทดสอบการทำงานของระบบ และด้านความปลอดภัยจำเป็นจะต้องให้มีการทำงานที่รัดกุมมากขึ้นอีก เพื่อป้องกันการรั่วไหลของข้อมูลของสถานประกอบการ

ตารางที่ 2 ผลของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานต่อระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปล ความหมาย
1. ข้อมูลในเว็บไซต์มีความเพียงพอต่อการใช้งาน	4.6	0.70	ดีมาก
2. ข้อมูลบนเว็บไซต์สามารถแสดงผลได้อย่างถูกต้อง	4.5	0.71	ดี
3. ข้อมูลในเว็บไซต์มีประโยชน์ในการติดตามสินค้า	4.9	0.32	ดีมาก
4. ข้อมูลในเว็บไซต์สามารถช่วยวางแผนการขนส่งสินค้าและคำนวณค่าใช้จ่ายได้	4.3	0.48	ดี
5. สร้างความสะดวกในการทำงาน	4.7	0.48	ดีมาก
ค่าความพึงพอใจโดยรวม	4.6	0.57	ดีมาก

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าความพึงพอใจโดยรวมของผู้ใช้งานระบบติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า มีความพึงพอใจต่อระบบโดยรวม อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.60$ และค่า S.D. = 0.57 แต่ในส่วนของความถูกต้องของข้อมูลบนเว็บไซต์ยังต้องพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการวางแผนงานขนส่งที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. การติดตั้งอุปกรณ์ติดตามยานพาหนะภายในรถขนส่งสินค้า จำเป็นต้องมีกล่อง (Terminal Box) ใส่เพื่อป้องกันการชนกัน หรือกระแทกกันของบอร์ด ก่อให้เกิดความเสียหายได้
2. นำสารสนเทศที่ได้จากระบบการติดตามยานพาหนะขนส่งสินค้า มาพยากรณ์ในการวางแผนเส้นทางที่รวดเร็ว และแม่นยำ รวมทั้งคาดการณ์ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าในอนาคตได้

บรรณานุกรม

- ขวัญศิริ งามบรรจง. (2566). *เว็บไซต์ระบบบริหารจัดการพื้นที่เช่าตลาดนัด*. การประชุมวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลงครั้งที่ 5. 26 พฤษภาคม 2566, หน้า 104-112.
นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ชยานิชฐ์ บุญสิน. (2565). การพัฒนาแอปพลิเคชันแอนดรอยด์สำหรับระบบติดตามแพขนานยนต์ด้วย GPS. *วารสารงานวิจัยและพัฒนาเชิงประยุกต์โดยสมาคม ECTI*, 2(1), หน้า 13-20.

ไชยยศ ไชยมั่นคง และมยุขพันธ์ ไชยมั่นคง. (2550). *กลยุทธ์โลจิสติกส์และซัพพลายเชนเพื่อแข่งขันในตลาดโลก*. นนทบุรี : ซี.วาย.ซีซีเท็ม พรินต์ติ้ง.

นนทกร ธรรมไชยงกูร. (2566). *การประเมินประสิทธิภาพระบบขนส่งด้วยกระบวนการกิจกรรมหลักด้านโลจิสติกส์*: กรณีศึกษาบริษัท ABC. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 9(1), หน้า 288-299.

รัชนี โตอาจ. (2554). *เศรษฐศาสตร์การขนส่งและโลจิสติกส์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ .

(2565). *เทคโนโลยี Internet of Things และนโยบาย Thailand 4.0*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nbt.go.th/getattachment/Services/quarter2560>.

ห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม

Virtual Exhibition Room on Khan Ramayana, The Devil of War

ณัฐพร วงศ์จิรศักดิ์¹ ทวีศักดิ์ คงตุก² และสิทธิวรรณ รอบรู³Nattaporn Wongjeerasak¹ Thaweesak Khongtuk² and Sittiwat Robroo³นักศึกษาปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล¹อาจารย์สาขาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ^{2,3}คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี^{1,2,3}E-mail: Thaweesak.k@rmutsb.ac.th²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม (2) เพื่อออกแบบสร้างห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม (3) เพื่อหาความพึงพอใจต่อการชมห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม โดยมีกลุ่มเป้าหมายในครั้งนี้ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค จำนวน 3 คน กลุ่มคนทั่วไป จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ ห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม และแบบสอบถามในการนำเสนอ และเนื้อหา วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า (1) จากการศึกษพบว่า การแสดง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม นั้น มีตัวละครฝ่ายธรรม คือ พระราม, พระลักษมณ์, หนุมาน และสดาญ์ ตัวละครฝ่ายอธรรม คือ ทศกัณฐ์, นนทก, มังกรกัณฐ์ และแสงอาทิตย์ การแสดง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม จะแบ่งเป็นตอน คือ นารายณ์ปราบหนทก, ตีสดาญ์, ถวายพล, ข้ามสมุทร, ตีกัณฐ์ และตีแสงอาทิตย์ (2) การสร้างห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริงได้พัฒนาในรูปแบบห้องนิทรรศการที่เสมือนจริงด้วยเครื่องมือสร้าง Metaverse Spatial การตกแต่งภาพ และตัดแต่งวิดีโอ เลือกใช้ Adobe Photoshop และ Canva ซึ่งภายในห้องนิทรรศการเสมือนจริงที่สร้างขึ้นนั้น นำเสนอข้อมูลในรูปแบบภาพนิ่ง โปสเตอร์ อินโฟกราฟิก และวิดีโอ ซึ่งสามารถรับชมด้วยการเดินได้อย่างอิสระภายในห้องนิทรรศการเสมือนจริงที่สร้างขึ้น ผู้ชมเกิดปฏิสัมพันธ์กับห้องนิทรรศการที่สร้างขึ้น (3) ผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านการนำเสนอ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.47$ และ S.D. = 0.46 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มบุคคลทั่วไป ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.59$ และ S.D. = 0.52

คำสำคัญ: ห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เมตาเวิร์ด โขน โรงละคร

Abstract

The objective of this study was (1) To collect data on Khan Ramayana, the devil of war. (2) To design and build a virtual exhibition hall. Khan Ramayana, the devil of war (3) To

find satisfaction with viewing the virtual exhibition hall. "Khan Ramayana, the devil of war" is targeted at technical experts. The tools used were a virtual exhibition room titled "Khan Ramayana, the devil of war" and a questionnaire in terms of presentation and content. Analyze the mean (\bar{X}) and (S.D.). The results showed that: (1) The study found that the performance of Khan Ramayana, the devil of war has Dharma characters, namely Rama, Lakshmi, Hanuman and Sadayu. The show Khan Ramayana, the devil of war will be divided into episodes: Narayana Prabna, Tisdayu, Sacrifice, Cross the Sea, The Battle of the Kant Dragon, and the Battle of the Sun. (2) The creation of virtual exhibition halls has evolved into virtual exhibition rooms with Metaverse Spatial tools, photo editing, and video trimming. Choose Adobe Photoshop and Canva. Information is presented in the form of still images, posters, infographics, and videos, which can be viewed by walking freely inside the virtual exhibition hall created. The viewer interacts with the created exhibition room. (3) The results of the quality assessment from experts in presentation had an average of $\bar{X} = 4.47$ and S.D. = 0.46. It has a mean $\bar{X} = 4.59$ and S.D. = 0.52.

Keywords: Virtual exhibition, metaverse, pantomime, theater

บทนำ

โรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก จังหวัดสุพรรณบุรี ถูกจัดตั้งขึ้นมาตามแผนพัฒนาการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมในปี พ.ศ. 2536 - 2542 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมภาคตะวันตก จังหวัดสุพรรณบุรี ที่จัดตั้งขึ้นตามโครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประจำเมือง สอนองแนวพระราชดำริของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นโรงละครภูมิภาคแห่งหนึ่ง ซึ่งกำหนดให้สร้างขึ้นสำหรับภาคตะวันตกของประเทศ เพื่ออนุรักษ์ส่งเสริม และเผยแพร่การแสดง ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ไทย ของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร แก่เยาวชน และประชาชนทั่วไป ในส่วนภูมิภาค รวมทั้งบริการให้เข้าสถานที่จัดกิจกรรมเผยแพร่การแสดงทางศิลปวัฒนธรรม และบันทึกวีดิทัศน์ ทั้งนี้จะใช้เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างท้องถิ่นตลอดจนกิจกรรมระหว่างประเทศ (กรมศิลปากร, 2563)

โขน เป็นนาฏศิลป์ชั้นสูงอย่างหนึ่งของไทย มีกำเนิดมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 20 ในชั้นเดิมปรับปรุงจากการเล่น 3 ประเภท คือ หนังใหญ่ ชักนาคตึกดำบรรพ์ และกระบี่ กระบอง ได้แก้ไขปรับปรุง ให้ประณีตตามลำดับ แต่เดิมนั้นผู้แสดงโขนจะต้องสวมหัวโขนเปิดหน้าทั้งหมดจึงต้องมีผู้พูดแทน เรียกว่า ผู้พากย์เจรจา ต่อมาได้ปรับปรุงให้ผู้แสดงซึ่งเป็น ตัวเทพ บุตรเทพ ธิดา และมนุษย์ ชายหญิงสวมแต่เครื่องประดับศีรษะไม่ต้องเปิดหน้าทั้งหมด เครื่องประดับศีรษะ ได้แก่ ชฎา มงกุฎ รัตเกล้า กระบังหน้า ซึ่งมีศัพท์เรียกว่า ศิราภรณ์

แต่ผู้แสดงคอนเสิร์ตที่สวมเครื่องเล่นเหล่านี้ ก็ยังคงรักษาประเพณี คือ ไม่พูดเองต้องมีผู้พากย์เจรจาแทนเว้นแต่ผู้แสดงเป็นตัวตลก และถ้าบางองค์ก็จะเจรจาเองถือเป็น เอกลักษณะอย่างหนึ่งของผู้แสดงคอนเสิร์ตที่เป็นตัวตลก เรื่องที่ใช้แสดงคอนเสิร์ตในปัจจุบันนี้นิยมเพียง เรื่องเดียว คือ เรื่องรามเกียรติ์ (วิกิพีเดีย, 2561)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้นโดยเฉพาะทางด้านอินเทอร์เน็ตมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างมาก รวมทั้งในเรื่องของสื่อต่าง ๆ ซึ่งในการสร้างหรือการพัฒนาทางด้านสื่อออนไลน์ได้มีการนำเครื่องมือ หรือโปรแกรมเข้ามารองรับเพื่อใช้ในการพัฒนาให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ หรือการ์ตูนต่าง ๆ จะมีองค์ประกอบที่ทำให้สื่อมีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น จากเหตุผลนี้จึงได้เกิดแนวคิดในการสร้างห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริงขึ้นเพื่อจำลองห้องนิทรรศการการเรียนรู้ เรื่องคอนเสิร์ตที่มีการจัดแสดงอยู่ภายในโรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก จังหวัดสุพรรณบุรีขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าชมได้รับความรู้เสมือนจริงกับที่จัดแสดงอยู่ภายในโรงละครแห่งชาติ ภาคตะวันตก โดยนำเสนอเกร็ดความรู้คอนเสิร์ต รามเกียรติ์ ชุดมารทนะนงสงคราม ให้เป็นที่รู้จักและเข้าใจได้ง่ายขึ้น และนำเสนอในรูปแบบออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ของท่าอากาศยานปาร์ค หมวดนิทรรศการ โรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก จังหวัดสุพรรณบุรี ตลอดจนให้ห้องเสมือนจริงนี้ออกสู่สายตาโลกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องคอนเสิร์ต รามเกียรติ์ ชุดมารทนะนงสงคราม
2. เพื่อออกแบบสร้างห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง คอนเสิร์ต รามเกียรติ์ ชุดมารทนะนงสงคราม
3. เพื่อหาความพึงพอใจต่อการชมห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง คอนเสิร์ต รามเกียรติ์

ชุดมารทนะนงสงคราม

การทบทวนวรรณกรรม

Metaverse เป็นคำที่เริ่มรู้จักกันในวงกว้าง ตั้งแต่เมื่อเดือนตุลาคม ปี 2021 เมื่อ Mark Zuckerberg ผู้ก่อตั้งแพลตฟอร์ม Social Media Marketing ชื่อตัวอย่าง Facebook ได้เปลี่ยนชื่อบริษัทเป็น “Meta” พร้อมกับประกาศแนวทางการดำเนินงานใหม่ของบริษัท โดยมุ่งเน้นการสร้าง “Metaverse” หรือโลกเสมือนจริงแบบ 3D ที่ให้คนทั่วไปสามารถเข้าไปทำงาน เล่น เรียน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ชาวโลกตื่นตัวกับประสบการณ์ใหม่นี้ และยังคงเชื่อว่าเทคโนโลยี Metaverse คือ อนาคตของ Social Media กล่าวคือ ต่อไปเราจะไม่หยุดอยู่แค่การโทรคุยหรือพิมพ์แชทเท่านั้น แต่เราจะสามารถเข้าไปพบปะและทำกิจกรรมร่วมกันได้ในโลกเสมือนอีกด้วย เทคโนโลยีที่ล้ำหน้าขนาดนี้จะถือกำเนิดขึ้นไม่ได้ หากบริษัทที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทั่วโลกไม่สนับสนุนการประสานกันในการสร้าง Metaverse บริษัท Meta เองจึงต้องพึ่งพาการศึกษา ร่วมกับผู้นำทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนา Metaverse หรือโลกเสมือนจริงในอนาคต Metaverse คือ พื้นที่หรือโลกที่ผสานโลกทางกายภาพที่เราอยู่ (Physical World) เข้ากับโลกเสมือน (Virtual World) ทำให้ไม่ว่าเราจะอยู่ที่ใดหรือเวลาใด ก็สามารถเข้าไปพบปะ ทำกิจกรรม และเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ใน Metaverse นี้ได้ เช่น ทำงาน

ประชุม เข้าร่วมสัมมนา ไปคอนเสิร์ต เรียนหนังสือ ฯลฯ ผ่านเทคโนโลยีการสร้างภาพและประสบการณ์เสมือน 2 เทคโนโลยีหลัก ได้แก่ AR หรือ Augmented Reality และ VR เสมือนจริง หรือ Virtual Reality Technology (มาร์ก ซักเคอร์เบิร์ก, 2564)

เทคโนโลยีเสมือนจริง Augmented Reality เทคโนโลยีนี้ได้ถูกพัฒนามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 จัดเป็นแขนงหนึ่งของงานวิจัยด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ ว่าด้วยการเพิ่มภาพเสมือนของโมเดลสามมิติที่สร้างจากคอมพิวเตอร์ลงไปในพื้นที่ที่ถ่ายมาจากกล้องวิดีโอ กล้องเว็บแคม หรือกล้องไนโตรสัพท์มือถือ แบบเฟรมต่อเฟรมด้วยเทคนิคทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิก แต่ด้วยข้อจำกัดทางเทคโนโลยีจึงมีการใช้ไม่แพร่หลายเท่าไร แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีมือถือ และการสื่อสารข้อมูลไร้สาย รวมทั้งการประมวลผลต่าง ๆ มีความรวดเร็วขึ้นและมีราคาถูก จึงทำให้อุปกรณ์สมาร์ตโฟน และแท็บเล็ต เทคโนโลยี AR สามารถนำมาประยุกต์ใช้งานได้กว้างขวางหลากหลาย ทั้งด้านอุตสาหกรรม การทหาร การแพทย์ การตลาด การบันเทิง การสื่อสาร และการศึกษา ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้สำรวจความต้องการของการนำเอาศิลปะการแสดงโขนมาแสดงผ่านสื่อเสมือนจริง เพื่อให้ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับแพร่หลายมากขึ้นไม่ใช่เฉพาะในประเทศไทย แต่ต้องการให้เป็นที่ยอมรับทั่วโลก (จิราภรณ์ ปกรณ์, 2561) งานวิจัยนี้จึงได้นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ อย่างเมตาเวิร์ดที่เป็นการต่อยอดจากการนำเอาเทคโนโลยีเสมือนจริง AR มาใช้เป็นช่องทางสำหรับการนำเสนอและเผยแพร่เรื่องราวศิลปะของโขนออกไปให้มากขึ้นเพราะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ทั่วโลก เพียงสมาร์ตโฟน แท็บเล็ต หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ในการเข้าไปศึกษาใช้งานได้

การวิจัยได้พัฒนาสื่อเทคโนโลยีโลกเสมือนจริงด้วย Metaverse spatial (อัจฉราพรรณ พานหาร, 2565) รายวิชาวิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี 1 สำหรับนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง ซึ่งพัฒนาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีโลกเสมือนจริงด้วย Metaverse spatial ให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณและออกแบบเทคโนโลยี 1 ผู้วิจัยมีความสนใจที่พัฒนาสื่อการเรียนรู้โลกเสมือนจริงสร้างสถานการณ์จำลองให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์เสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยี Metaverse spatial ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและได้สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับใช้ในการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาในอนาคตอันจะเป็นการเอื้อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและตอบสนองกับนโยบายของรัฐบาลต่อไป

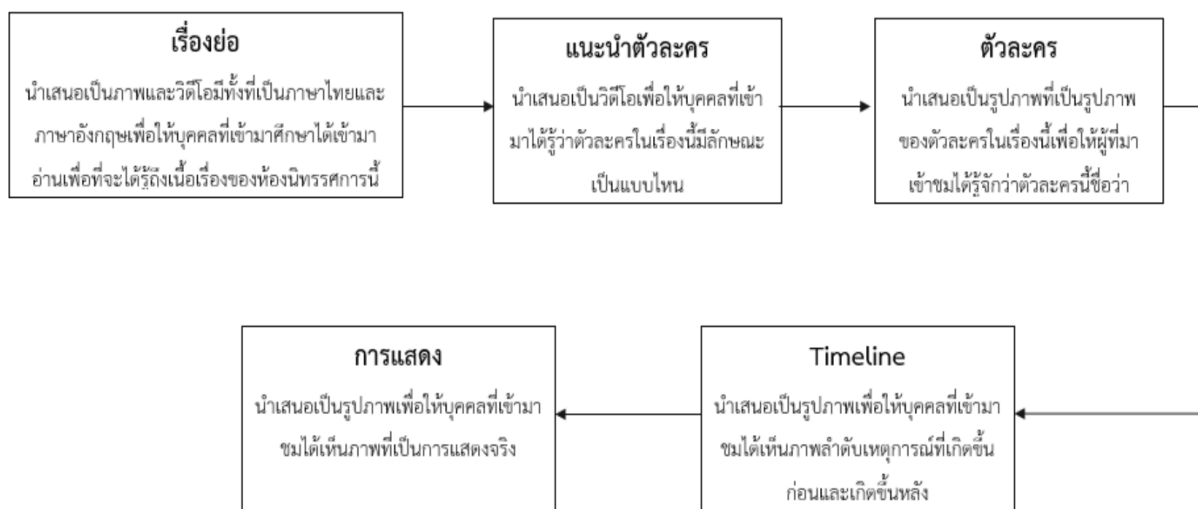
ทรงธรรม สุขธานี, กัญทิมา เนียมโกคะ, และมุกิตา หวังคิด (2566) ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อการสอนการเต้นโขนประกอบคำพากย์ ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง AR สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาสื่อการสอนการเต้นโขนประกอบคำพากย์ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง AR สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยสื่อการสอนการเต้นโขนประกอบคำพากย์ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง AR สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน 3. ศึกษาความพึงพอใจของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อสื่อการสอนการเดินขบวนประกอบคำพากย์ ด้วยเทคโนโลยีเสมือน AR สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาที่เรียนวิชา นาฏศิลป์ภาคปลาย ปีการศึกษา 2563 จำนวน 40 คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สื่อการสอนการเดินขบวนประกอบคำพากย์ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง AR แบบทดสอบ และแบบประเมิน ความพึงพอใจการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนที่ผลการวิจัย พบว่า 1. สื่อการสอนการเดินขบวนประกอบคำพากย์ ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง AR สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.31/82.88 2. ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนน ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่า \bar{X} = 26.03, S.D. = 3.08 และ \bar{X} = 33.15, S.D. = 1.25 และ 3. นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาด้านทฤษฎี และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สำหรับการสร้างห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุมมารทนะนงสงคราม สามารถโครงสร้างได้ ดังรูปที่ 1

โครงสร้างห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริงนำเสนอเกร็ดความรู้ โขน รามเกียรติ์ ชุมมารทนะนงสงคราม

รูปที่ 1 โครงสร้างห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- ประชากร คือ ประชาชนที่เข้าชมการแสดงของโรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก จังหวัดสุพรรณบุรี
 - กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้าชมการแสดงที่โรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน
- ใช้เทคนิคในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และใช้วิธีคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อประเมินประสิทธิภาพของสื่อ จำนวน 3 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

- แบบประเมินประสิทธิภาพของห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม โดยผู้เชี่ยวชาญ
- แบบประเมินความพึงพอใจแบบประเมินประสิทธิภาพของห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม โดยกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการพัฒนา คือ Adobe Photoshop CC ใช้ในการจัดทำภาพโปสเตอร์, Metaverse Spatial ใช้ในการทำห้อง แสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม และ Canva ใช้ในการทำวิดีโอ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการรวบรวมข้อมูลการทำห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม โรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสืบค้นจากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต และได้ลงพื้นที่จริงจากการออกสหกิจศึกษาระยะเวลา 4 เดือน โดยสอบถามเจ้าหน้าที่พนักงานภายในโรงละครถึงประวัติความเป็นมา รูปภาพ และข้อมูลต่าง ๆ

3. ขั้นตอนการออกแบบห้องแสดงนิทรรศการ เสมือนจริงนำเสนอเกร็ดความรู้โขนรามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม ขั้นตอนการออกแบบห้องแสดง นิทรรศการสามารถแบ่งออกเป็น 5 ดังนี้

3.1 การวางแผน (Planning) ในกระบวนการพัฒนาห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง ขั้นตอนการวางแผน เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และกำหนดแผนปฏิบัติงาน หากวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องไม่ชัดเจน ไม่สมบูรณ์ จะส่งผลให้การออกแบบการนำเสนอห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริงไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ และทำให้ห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง ที่สร้างขึ้นไม่มีประสิทธิภาพที่จะนำไปใช้งานได้

3.2 การออกแบบ (Design) เป็นขั้นตอนที่ต้องจัดวางออกแบบเนื้อหาของเรื่องให้เหมาะสมตามลำดับเรื่องราวเป็นการเขียนสตอรี่บอร์ด (Storyboard) เพื่อออกแบบห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริงให้เข้าใจได้ง่ายและดึงดูดความสนใจของผู้ชม

3.3 การสร้างสื่อภาพเสมือนจริง (Creating media) ขั้นตอนนี้เป็นการนำชิ้นงานที่ได้ ออกแบบไว้นำมารวบรวมจัดการประมวลผลให้กลายเป็นห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง โดยผู้จัดทำได้

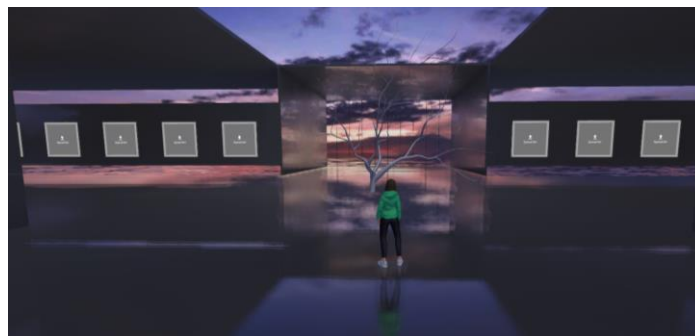
เลือกใช้เว็บไซต์ Metaverse Spatial เพราะสามารถนำเสนอในรูปแบบของข้อความ ภาพนิ่ง โปสเตอร์ อินโฟกราฟิก และวิดีโอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 การนำเสนอ (Presentation) ขั้นตอนนี้เป็น การนำห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริงที่ได้สร้างขึ้นมานำเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มบุคคลทั่วไป เพื่อหาคุณภาพที่ได้พัฒนาและหาความพึงพอใจต่อการชม

3.5 การประเมินและแก้ไข (Evaluation and Revise) การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค และกลุ่มบุคคลทั่วไปที่ได้ชมห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุดมารทนะนงสงคราม โดยเฉพาะในส่วนของด้านเนื้อหา และการนำเสนอ จากนั้นจึงนำจุดบกพร่องต่าง ๆ นั้นกลับมาแก้ไข

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

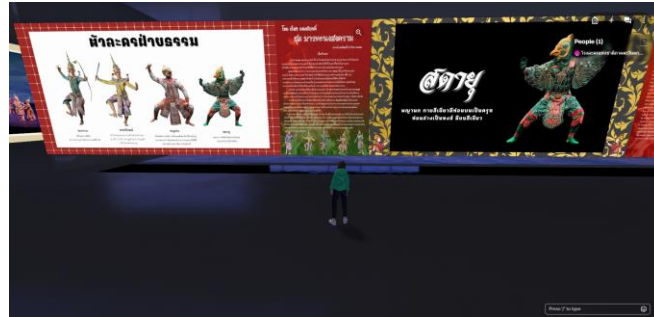
ผลการศึกษาและพัฒนาห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุดมารทนะนงสงคราม ของโขนพบว่า สามารถใช้งานได้จริง แสดงผลภาพเกร็ดความรู้โขน รามเกียรติ์ ชุดมารทนะนงสงคราม เสมือนจริงในรูปแบบ Metaverse (Digital Tips, 2565) ให้ความรู้สึกเหมือนกับได้ไปอยู่ในสถานที่นั้นจริงโดยในการเข้าชมแต่ละสถานที่ยังมีข้อมูลเพิ่มเติมที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ง่ายเสมือนจริง เช่น การแสดงข้อมูลเนื้อเรื่องโดยย่อ แสดงภาพ และวิดีโอโขน รามเกียรติ์ ชุดมารทนะนงสงคราม เสมือนจริงได้

รูปที่ 4 หน้าแสดงความพร้อมของโปรแกรมก่อนเข้าสู่นิทรรศการ

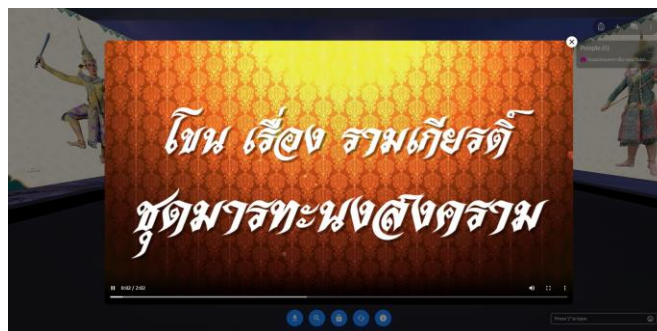
รูปที่ 5 นิทรรศการเสมือนจริงนำเสนอเกร็ดความรู้โขน รามเกียรติ์ ชุด มารทนะนงสงคราม

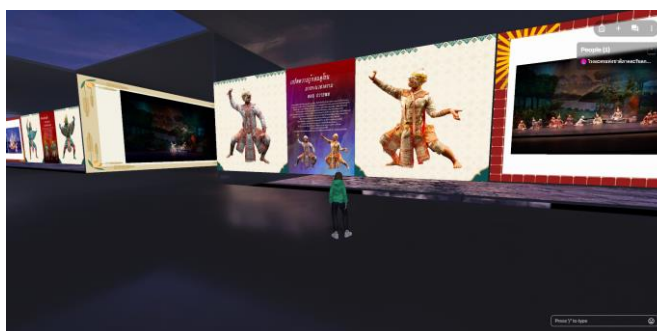
รูปที่ 6 นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบข้อความ และภาพ

รูปที่ 7 ภาพใหม่ไลน์ตัวละคร

รูปที่ 8 นำเสนอเนื้อหาในรูปแบบวิดีโอ

รูปที่ 9 ห้องนิทรรศการเสมือนจริง

ผลการประเมินประสิทธิภาพของห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม ผู้วิจัยดำเนินการประเมินประสิทธิภาพของห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม ที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินด้านนำเสนอ และกลุ่มบุคคลทั่วไปจำนวน 30 ท่าน ประเมินด้านเนื้อหา จากนั้นนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์การประเมินดังนี้ จนได้ผลลัพธ์ที่แสดงดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า	ระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหาคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค ที่มีต่อการพัฒนาห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม ด้านการนำเสนอ

ด้านการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. มีความชัดเจนของภาพ เสียง และตัวอักษร	4.33	0.58	ดี
2. มีการดำเนินเรื่องต่อเนื่องเหมาะสมกับเวลา	4.33	0.58	ดี
3. การจัดวางองค์ประกอบเหมาะสม	4.33	0.58	ดี
4. เสียงที่ใช้ในการบรรยายมีความเหมาะสม	4.33	0.58	ดี
5. รูปแบบตัวอักษร ขนาด และสีตัวอักษรมีความชัดเจนอ่านง่าย	5.00	0.00	ดีมาก
ค่าความพึงพอใจโดยรวม	4.47	0.46	ดี

จากการสรุปผลการประเมิน ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินหาคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค ที่มีต่อการพัฒนาห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม ด้านการนำเสนอ โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.46 มีคุณภาพอยู่ใน ระดับดี

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหาความพึงพอใจของกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีต่อการพัฒนาห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตมารทะนงสงคราม ด้านเนื้อหา

ด้านการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.85	0.37	ดีมาก
2. เนื้อหามีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.60	0.50	ดีมาก
3. เนื้อหาในวิดีโอที่ทำไม่ยากหรือง่ายเกินไป	4.60	0.60	ดี
4. การจัดลำดับเนื้อหาเป็นไปอย่างต่อเนื่องเข้าใจได้ง่าย	4.70	0.47	ดีมาก

ด้านการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
5. เนื้อหามีสาระและประโยชน์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้ในชีวิตประจำวัน	4.40	0.68	ดี
ค่าความพึงพอใจโดยรวม	4.59	0.52	ดีมาก

จากการสรุปผลการประเมิน ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินหาความพึงพอใจของกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีต่อการพัฒนาห้องแสดงนิทรรศการเสมือนจริง เรื่อง โขน รามเกียรติ์ ชุตमारทงสงคราม ด้านเนื้อหา โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.52 มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

1. การออกแบบห้องนิทรรศการ การใช้ข้อความ ภาพ และวิดีโอต่าง ๆ ควรคำนึงถึงคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ชม จะส่งผลให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่นำเสนอได้ง่าย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในส่วนพื้นที่จัดแสดงอื่นภายในโรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก หรือสร้างโรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก จังหวัดสุพรรณบุรี เสมือนจริงได้

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2563). *ประวัติโรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก จังหวัดสุพรรณบุรี* เข้าถึงได้จาก: <https://finearts.go.th/nt-suphanburi/view/12959-ประวัติโรงละครแห่งชาติภาคตะวันตก-จังหวัดสุพรรณบุรี>.
- จิราภรณ์ ปกรณ์. (2561). *แนวคิดและทฤษฎีเทคโนโลยีเสมือน เสมือน AR*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.scimath.org/article-technology/item/7755-ar-augmented-reality>.
- ทรงธรรม สุขยานี, กัญชมา เนียมโกคะ, และมุทิตา หวังคิด. (2566). *การพัฒนาสื่อการสอนการเดินโขน ประกอบคำพากย์ ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง AR สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 35(126), หน้า 45 - 52.
- มาร์ก ซักเคอร์เบิร์ก. (2564). *Metaverse*. เข้าถึงได้จาก: <https://thedigitaltips.com/blog/news/metaverse/>, 3 ตุลาคม 2566.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโขน*. เข้าถึงได้จาก: <https://th.wikipedia.org/wiki/โขน>
- อัจฉราพรรณ พานหาร. (2565). *การวิจัยได้พัฒนาสื่อเทคโนโลยีโลกเสมือนจริงด้วย Metaverse spatial*. เข้าถึงได้จาก: <https://online.fliphtml5.com/sqvr/nksd/>.
- Digital Tips. (2565). *Metaverse คืออะไร*. เข้าถึงได้จาก: <https://thedigitaltips.com/blog/news/metaverse/>.

การพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด

Creation of Learning Improvement Activities with 3D Survival Games

ชัยวัฒน์ กล่ำพิชัย¹ ศุภาวิชญ์ เครือแก้ว² วันเพ็ญ พลิศร³ และศุภกิจ พัวประเสริฐ⁴

Chaiwat Klamphichai¹ Suphawit Khruekaew² Wanpen Plisorn³ and Supakij Puaprasert⁴

สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ^{1,2,3}

สาขาวิชาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ⁴

E-mail: 364146241002-st@rmutsb.ac.th¹ 364146241009-st@rmutsb.ac.th²

wanpen.p@rmutsb.ac.th³ supakij.p@rmutsb.ac.th⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อออกแบบกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมประกอบการสอนแนวเอาชีวิตรอด และ (2) เพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมประกอบการสอนแนวเอาชีวิตรอด โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการสร้างเกมในรูปแบบสามมิติ ผสมผสานกับแนวคิดของการพัฒนาเกมแนวเอาชีวิตรอด เพื่อกระตุ้นความน่าสนใจในการเรียนรู้ด้านวิชาชีพสำหรับผู้เรียนในระดับปริญญาตรี ดำเนินการวิจัย โดยออกแบบและพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบเกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด พร้อมประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะวิชาชีพ จำนวน 15 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการออกแบบกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ ภายใต้แนวทาง Active learning ประกอบด้วย ระดับความยากของด่านภายในเกม ค่าสถานะของผู้เล่น รูปแบบการโจมตีของอาวุธ โจทย์ปัญหาหรือคำถามแบบสุ่ม รูปแบบของ Monster ภายในด่าน และ Item สำหรับดำเนินเกม (2) ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมประกอบการสอนแนวเอาชีวิตรอดภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.90 ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.59)

คำสำคัญ: เกมประกอบการสอน โปรแกรม Unreal Engine ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์

Abstract

The objectives of this study are as follows: (1) to design learning enhancement activities using survival-themed games for teaching purposes, and (2) to develop learning enhancement activities using survival-themed games by applying three-dimensional game development techniques. These activities aim to stimulate interest in professional learning for undergraduate students. The research was conducted by designing and developing additional learning

activities in the form of a three-dimensional survival game and evaluating the appropriateness of such learning activities by educational management experts and vocational skills experts (a total of 15 participants). The results of the research found that (1) the results of designing additional learning activities under the active learning approach include stage difficulty level, Player's stats, weapon attack pattern, random problems or questions, monster patterns within levels, and secret items for progressing the game (2) the results of the analysis of the appropriateness of developing additional learning activities using survival teaching games were overall at a very appropriate level at the average score of 3.90 ($\bar{X} = 3.90$, S.D.=0.59)

Keywords: Teaching games, unreal engine program, computer network

บทนำ

ปัจจุบันเกมต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรามากมาย โดยแต่ละเกมนั้นก็จะมีข้อดี และข้อเสียแตกต่างกันออกไป ซึ่งเกมในปัจจุบันนั้นก็มียากมายหลายรูปแบบ เช่น เกมส่งเสริมทักษะ การคำนวณ เกมส่งเสริมทักษะการวางแผน เกมส่งเสริมทักษะการสังเกต เกมส่งเสริมด้านกีฬา เกมส่งเสริม ด้านการศึกษา เกมส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งเกมแต่ละเกมก็จะช่วยฝึกฝนทักษะและส่งเสริม ในด้านต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่เราจะต้องเลือกสรรเล่นเกมที่มีคุณภาพ และให้ประโยชน์กับผู้เล่นเกม สมาชิกในโครงการเล็งเห็นถึงความสำคัญในจุดนี้จึงมีความคิดที่จะพัฒนาเกมที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ โดยในโอกาสนี้จะมุ่งเน้น ถึงการฝึกฝนความไวในการคิด จะช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ดี ยิ่งขึ้น ผ่านเกมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบเกม (ณัฐพงษ์ แก้ววันนา, จักรภพ มงคมไชยศิริ, และกฤษฎกร ราชประมา, 2563)

ทั้งนี้การพัฒนาแบบทวีคูณของเทคโนโลยีสารสนเทศด้านเกมคอมพิวเตอร์ ทำให้อุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศในภาคอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมากขึ้น ด้วยนวัตกรรม ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์และการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง สามารถ เข้าถึงมวลชนทุกระดับได้อย่าง ไร้พรมแดน แต่ยังไม่ค่อยมีซอฟต์แวร์ราคาถูกลงและง่ายต่อการพัฒนาเกม ที่สามารถพัฒนาเพื่อให้เกิดการ ควบคุมเกมคอมพิวเตอร์ที่เสมือนจริง ทำให้เล็งเห็นถึงความสามารถขอโปรแกรม Game Engine (Unreal Engine) ที่สามารถสร้างเกมสามมิติที่สมจริง เปิดให้ใช้พัฒนาได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายและมีประสิทธิภาพสูง อีกทั้งเป็นที่ ได้รับความนิยมสูงในวงการนักพัฒนาเกม ที่ช่วยสร้างเกม 3 มิติ ซึ่งสามารถทำงานได้บน 2 แพลตฟอร์ม คือ Windows และ OSX และสามารถนำไปใช้งานได้หลายแพลตฟอร์มอาทิเช่น Windows ซึ่งรูปแบบการพัฒนา เกมสามมิติที่มีในปัจจุบัน มีการออกแบบสถานที่สภาพแวดล้อมและรูปแบบการเล่นเกมสามมิติจากบริษัทผู้ผลิต เกม โดยที่ผู้ใช้ทั่วไปจะไม่สามารถทราบได้ว่ามีรูปแบบการพัฒนา (มิตรภาพ พงษานันตร, พิระศักดิ์ อัสมีมานะ, และกฤติเดช จินดาภักดิ์, 2562)

บทบาทของเครือข่ายทางสังคมออนไลน์เริ่มขยายใหญ่ตัวมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนหนึ่งมีผลมาจากนโยบายของภาครัฐที่สนับสนุนให้เกิดการใช้อินเทอร์เน็ตขึ้นอย่างแพร่หลายมีผลทำให้ปัจจุบันเด็กและวัยรุ่นมีช่องทางที่จะก้าวเข้าสู่โลกออนไลน์ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะวัยรุ่นในช่วงอายุ 17-22 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีด้วยตนเองอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีทักษะการเข้ามาบ้างแล้วในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงเมื่อได้รับการเรียนรู้เพิ่มเติมจากอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา ทำให้การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารรวมไปถึงการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นไปอย่างสะดวกมากขึ้น อีกทั้งความหลากหลายของเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เป็นสิ่งหนึ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักศึกษา ส่งผลให้นักศึกษามีความต้องการเข้าถึงโลกออนไลน์ เข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์สูงขึ้นแต่ไม่ยังไม่ได้มีการศึกษาว่าในการใช้สื่อสังคมออนไลน์นั้น (สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศร, 2562)

ทั้งนี้ในการศึกษารายวิชาซีพในระดับปริญญาตรี จำเป็นต้องมีพื้นฐานทางวิชาชีพสำหรับการต่อยอดในการฝึกปฏิบัติ ดังนั้นการทบทวนความรู้พื้นฐานจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการต่อยอดองค์ความรู้และประยุกต์กับรายวิชาที่สูงขึ้น รวมถึงการฝึกปฏิบัติที่ต้องอาศัยพื้นฐานวิชาชีพเดียวกัน ซึ่งการออกแบบและสร้างกิจกรรมเสริมการเรียนรู้จึงเป็นรูปแบบหนึ่งในการเสริมทักษะ และทบทวนความรู้พื้นฐาน ในครั้งนี้นักวิจัยได้มีแนวคิดในการประยุกต์ใช้เกมแนวเอาชีวิตรอดสำหรับการเรียนรู้พื้นฐานวิชาชีพ โดยจัดสภาพแวดล้อมที่ท้าทาย และมีรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้กรอบเนื้อหาการออกแบบระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างในการเรียนรู้จากรูปแบบเดิม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมประกอบการสอนแนวเอาชีวิตรอด
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมประกอบการสอนแนวเอาชีวิตรอด

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับเกมการเรียนรู้

เกมการเรียนรู้ เป็นการประยุกต์ใช้เกมมาเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เกิดแรงกระตุ้นและแรงจูงใจ รวมถึงการสร้างแรงผลักดันในการเรียนรู้ในเชิง Active Learning ไปพร้อมกันด้วย ทั้งนี้ต้องมีการสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรวมอยู่ด้วย และต้องเข้าถึงได้อย่างง่าย สะดวกต่อผู้เรียน

การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-based Learning) ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเกิดความผูกพันในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักบริหารจัดการอารมณ์และการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การบูรณาการและสร้างกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จ การสื่อสารการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบและการเคารพกฎกติกาหรือผลแพ้ชนะอย่างมีเหตุผล ในขณะเดียวกัน

ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระสำคัญและได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเกม (สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (สมาคม ควอท), 2567)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเกม

ในการพัฒนาเกมการเรียนรู้ ควรกำหนดแนวทางของเกมให้มีความชัดเจน โดยสามารถประยุกต์ใช้รูปแบบการตั้งเป้าหมายแบบ SMART GOALS (S = Specific, M = Measurable, A = Achievable, R = Relevant, T = Time-Bound) (Playwork, 2016) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเกมได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เกมนั้น ๆ ต้องมีความชัดเจนของเป้าหมาย หรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายในเกม รวมถึงจะต้องสามารถวัดผลความสำเร็จได้และสามารถบรรลุจุดหมายที่จะทำได้ อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้ไม่ยากเกินไป ทั้งหมดนี้จะต้องทำตามเวลาที่กำหนดไว้ได้ทัน

ส่วนของเครื่องมือสำหรับการพัฒนาเกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด เป็นการประยุกต์ใช้เครื่องมือที่ความสามารถแตกต่างกัน มาผนวกกันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามรูปแบบที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้สำหรับสร้างองค์ประกอบต่าง ๆ และฟังก์ชันของเกม ประกอบด้วยหลากหลายเครื่องมือ เช่น Unreal Engine เป็นเครื่องมือสร้างเกมที่มีการจำลอง การแสดงผล และประสบการณ์แบบอินเทอร์แอคทีฟ (Epic Games, 2024) Adobe Fuse เป็นเครื่องมือสร้างตัวละคร 3D ที่สามารถปรับแต่งใบหน้าหรือเสื้อผ้าได้ง่ายๆ ดัดท่าทาง ปรับแสงสว่างและมุมกล้อง เพื่อใช้เป็นโมเดลต้นแบบสำหรับงานได้ทันที Mixamo เป็นบริการที่เชื่อมโยงกับการสร้างและทำแอนิเมชันตัวละคร 3D ที่สามารถนำมาใช้ในเกมนั้นๆ หนังสือการ์ตูนหรือโปรเจกต์ที่เกี่ยวข้องกับกราฟิกคอมพิวเตอร์ Adobe Photoshop ใช้สำหรับตกแต่งภาพถ่าย และภาพกราฟิก Blender เป็นโปรแกรมสำหรับสร้างวัตถุ 3 มิติ สร้างรูปโมเดลต่าง ๆ และสามารถใส่ลวดลายพื้นผิวของโมเดลได้อย่างสมจริง จนกระทั่งประมวลผลงานออกมาได้เป็นงานสามมิติอย่างสมบูรณ์ รวมถึงการบันทึกงานสามมิติที่ได้เป็นสกุลไฟล์ X เพื่อนำไฟล์ที่ได้นี้ไปเขียนโปรแกรมควบคุมการเคลื่อนด้วยโปรแกรม Dark Basic ต่อไป SketchUp เป็นโปรแกรมแบบ 3 มิติ ที่ใช้สำหรับการสร้างและแก้ไขโมเดล 3 มิติขององค์ประกอบต่าง ๆ ในพื้นที่สามมิติ ภายใต้หลักการออกแบบเกม ที่ประกอบด้วย 1) การออกแบบระบบควบคุมในเกม (InterActive Design) 2) การออกแบบกราฟิก (Graphic Design) 3) การออกแบบการเล่นหลักของเกม (Game Play Design) 4) เนื้อเรื่องของเกม (Storytelling) 5) ความท้าทายในการเล่น (Challenge) และ 6) การกระทำระหว่างสังคม (social interaction) (Mixmaya, 2564)

แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมการเรียนรู้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีควรให้ความสำคัญกับความสามารถของนักศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการสร้างความตื่นตัวในการเรียนรู้ ซึ่งสามารถวางแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

Active Learning (การเรียนรู้เชิงรุก): (twinkl, 2566)

- การเรียนรู้เชิงรุกเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน โดยไม่ใช่เพียงการฟังเท่านั้น

- กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสในการปฏิบัติจริง และใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง
- ตัวอย่างของกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก:
 - การแก้ปัญหา: ให้นักศึกษาแก้ปัญหาในกรณีศึกษาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
 - การศึกษาด้วยตนเอง: ให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้อที่สนใจ
 - การสนับสนุนกัน: ให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความรู้ และแก้ปัญหา ร่วมกัน

Constructive Alignment (การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้อง):

- การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- การสร้างความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และการประเมินผล
- ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้เรียนและสังคมในการออกแบบหลักสูตร

ทั้งนี้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมต้องคำนึงถึงความต้องการของนักศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการสร้างความตื่นตัวในกระบวนการเรียนรู้ร่วมด้วย สอดคล้องกับผลการสำรวจการใช้เกมดิจิทัลในการศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในกรณีภัย Digital Games in Disaster Preparedness Education พบว่า การใช้เกมในการศึกษาช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้ดีกว่าในแพลตฟอร์มอื่น ๆ (Bevan Findlay, July 2017)

ดังนั้น การใช้เกม 3D Survival เป็นเครื่องมือในการศึกษาเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนุกและจดจำได้ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Manh-Toan, Ho et al. (2022, pp. 1 - 12) ได้ศึกษา Virtual tree, real impact: how simulated worlds associate with the perception of limited resources งานวิจัยนี้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างโลกเสมือนและการรับรู้ถึงทรัพยากรที่จำกัด โดยใช้เกม Animal Crossing: New Horizon (ACNH) ในช่วง COVID-19 lockdown ซึ่งเป็นเกมที่ผู้เล่นต้องการปลูกและใช้ทรัพยากรในโลกเสมือน ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และการกระทำในเกม ไม่ว่าจะเป็นการปลูกหรือการใช้ทรัพยากร โดยไม่สนใจเชื้อชาติ

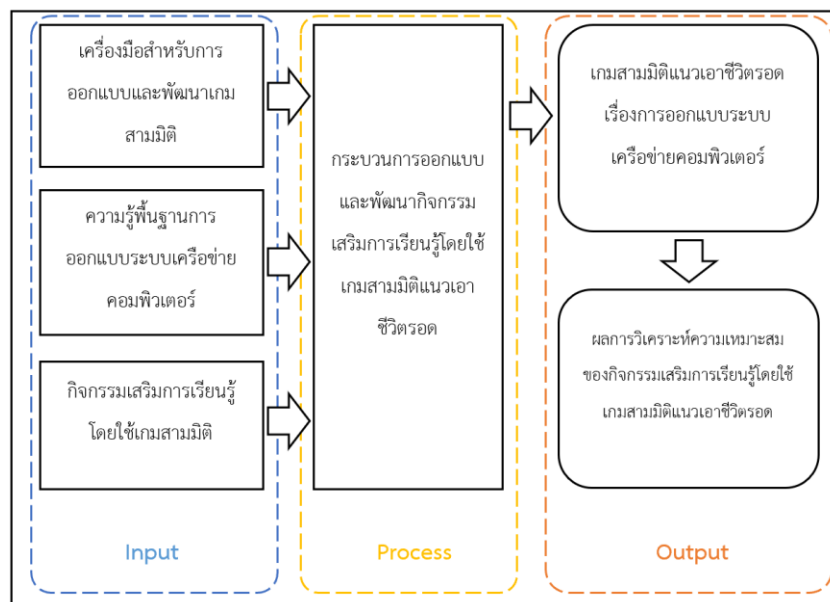
สุวรรณณี พัทธ์วินัย, สุทธิพันธุ์ สายทองอินทร์, สมคิด สุขสวัสดิ์, จเด็จ พัยคณา, และสุธินันท์ เตปินตา (2566, น. 42-53) ได้ศึกษาเกมเสริมสร้างกระบวนการคิดด้านผังงานบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ ซึ่งมีการพัฒนาแอปพลิเคชันเสริมทักษะด้านผังงานบนสมาร์ตโฟนบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ในรูปแบบเกมแนวแอคชั่นผจญภัยแบบเลื่อนข้าง ภายในเกมผู้เล่นจะพบเจอกับอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้จะเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านการใช้ผังงาน และการแก้ปัญหาโดยใช้ผังงาน จากการพัฒนาเกมนี้ ทำให้ผู้เล่นเกมมีทักษะกระบวนการคิดเพื่อนำไปใช้ในการเขียนโปรแกรมต่อไปมากขึ้น

มิตรภาพ พงษานิตร, พีระศักดิ์ อัสมิมานะ, และกฤติเดช จินดาภักดิ์ (2562, น. 1262 - 1276) ได้ศึกษาการพัฒนาเกมสามมิติโดยการจำลองสถานที่จริง กรณีศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด ซึ่งได้มีการออกแบบวัตถุและสถานที่ในรูปแบบสามมิติจากสถานที่จริงด้วยโปรแกรมออกแบบสามมิติ อีกทั้งผู้วิจัยยังได้มีความสนใจในการพัฒนาเกมด้วยโปรแกรมจำลองเกมขึ้น ทำให้มีความต้องการที่จะพัฒนารูปแบบของเกมที่มาจากการจำลองสถานที่จริงขึ้น รวมไปถึงการสร้างตัวละครในเกมที่มีปฏิสัมพันธ์กัน หรือต่อสู้กันภายในเกมได้

อมรเทพ ตาลหอม, อนุสรณ์ บรรเทึง, สมปอง เวฬุวนาธร, และปิยะนันท์ พนกานต์ (2563, น. 93 - 101) ได้ศึกษาการพัฒนาเกมสามมิติจำลองการขับรถจักรยานยนต์ ด้วยเทคนิคแอสเซตสपोर्टไบต์โปรดักชัน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยพัฒนาเกมขับรถจักรยานยนต์3มิติ ด้วยการจำลองสภาพการจราจรเสมือนจริงของถนนภายในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เป้าหมายในการพัฒนาเกมนี้เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมเสมือนจริงและฝึกไหวพริบการหลบหลีกสิ่งกีดขวางของผู้เล่นในการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากอุปสรรคต่าง ๆ บนท้องถนน โดยนำเสนอในรูปแบบสามมิติแนวซิมูเลชัน (Simulation) โดยตัวละครเป็นรถจักรยานยนต์ที่มีความสมจริงในการขับขี่ สามารถเพิ่ม-ลดความเร็วได้ มีความยืดหยุ่นสามารถใช้งานได้ตามฟังก์ชันต่าง ๆ

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดงานวิจัยการพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัยการพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1.1 เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอดเรื่องการออกแบบระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์
- 1.2 แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอดจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะวิชาชีพ จำนวน 15 ท่าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด จากนั้นนำผลจากแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

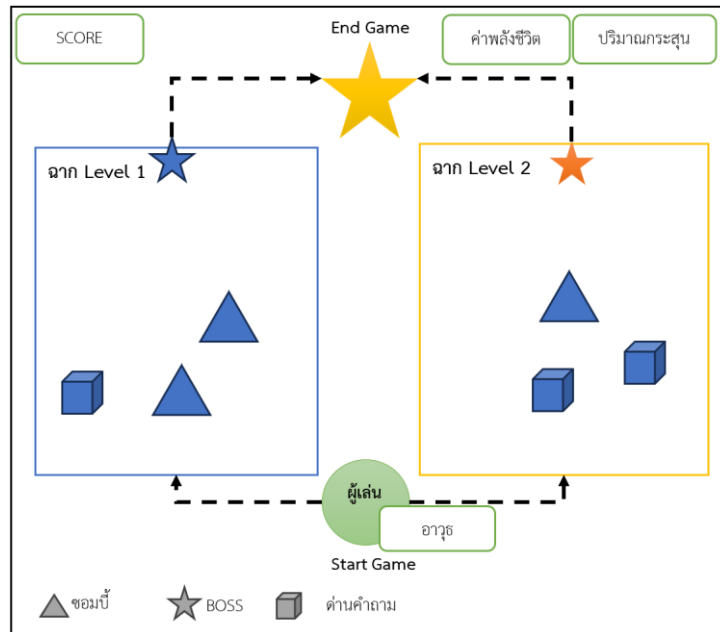
- 4.51 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

1. ผลการออกแบบและพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด

1.1 ผลการออกแบบกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด

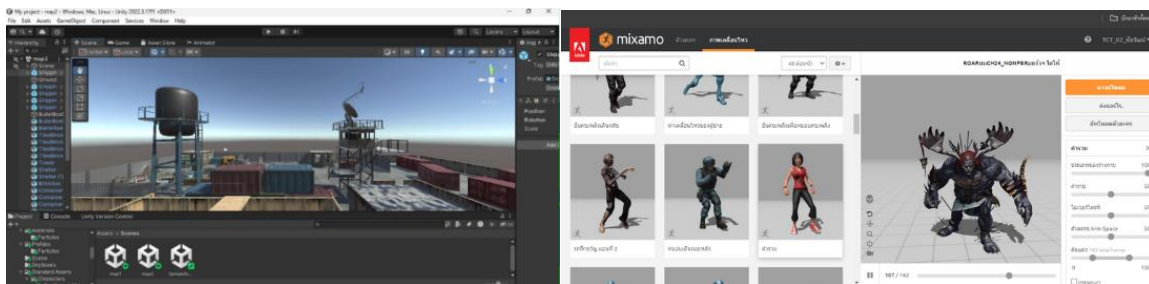
เป็นการออกแบบและกำหนดเงื่อนไขของกิจกรรมเชิง Active Learning เพื่อสร้างแนวทางการทำกิจกรรมให้อยู่ในรูปแบบเกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบและกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เล่นต้องฝ่าด่านซอมบี้ที่มีระดับการโจมตีที่สอดคล้องกับ Level ของแต่ละด่าน ซึ่งต้องเอาชีวิตรอดจนกว่าจะแก้โจทย์ปัญหาหรือตอบคำถามที่สุ่มพบเจอในแต่ละด่านให้ครบถ้วน ก่อนที่ BOSS ของแต่ละด่านจะปรากฏตัวขึ้น เพื่อให้ผู้เล่นสู้เพื่อเก็บไอเท็มลับสำหรับดำเนินเกมต่อใน Level ถัดไปเพื่อจบเกม ดังแสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 การออกแบบและกำหนดเงื่อนไขของกิจกรรมเชิง Active Learning

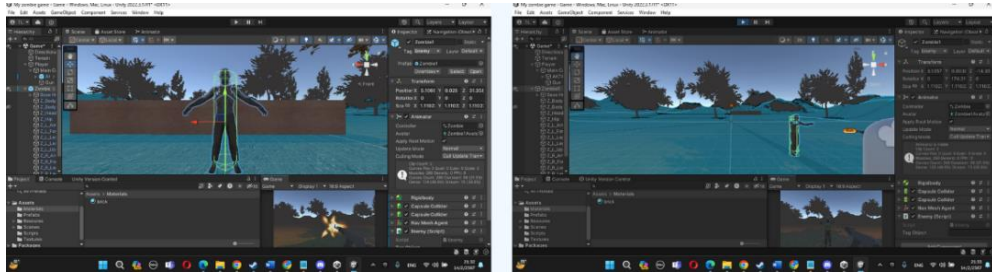
การออกแบบกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ภายใต้แนวทาง Active Learning ประกอบด้วย ระดับความยากของด่านภายในเกม ค่าสถานะของผู้เล่น รูปแบบการโจมตีของอาวุธ โจทย์ปัญหาหรือคำถามแบบสุ่ม รูปแบบของ Monster ภายในด่าน และ Item ลับสำหรับดำเนินเกม

1.2 ผลการออกแบบองค์ประกอบของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด เป็นการออกแบบองค์ประกอบภายในเกมสามมิติ ที่สอดคล้องกับผลการออกแบบกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอดก่อนหน้านี้

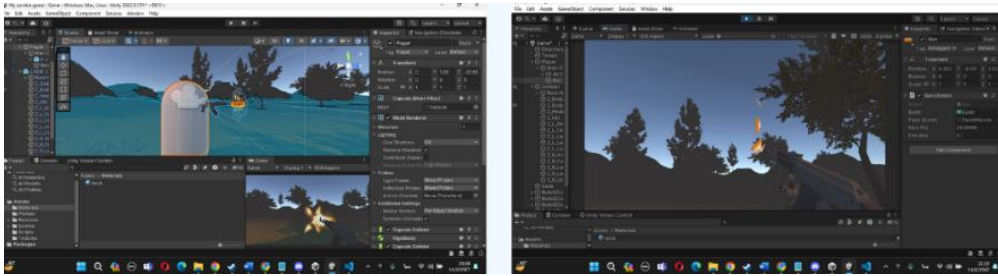

รูปที่ 3 ตัวอย่างการออกแบบองค์ประกอบภายในเกมสามมิติ

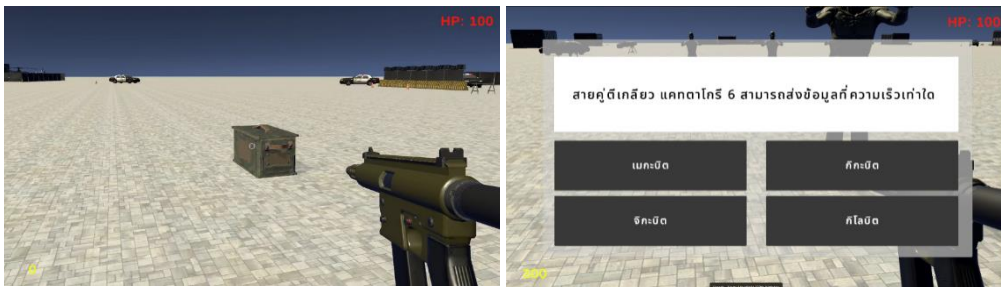
1.3 ผลการพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด เป็นการสร้างข้อกำหนดและเงื่อนไขที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรมภายในเกมสามมิติ รวมถึงการกำหนดการเคลื่อนไหวขององค์ประกอบต่าง ๆ ภายในเกม รวมถึงเงื่อนไขการผ่านด่านที่สอดคล้องกับกติกาการเล่น การสะสมคะแนน และการจบเกม ดังนี้

รูปที่ 4 ผลการสร้างเงื่อนไขการต่อสู้ให้กับซอมบี้

รูปที่ 5 ผลการสร้างฟังก์ชันการยิงอาวุธ

รูปที่ 6 ผลการสร้างโจทย์คำถามในแต่ละด่าน

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะวิชาชีพ สามารถแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด

รายการประเมิน		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1. ด้านการออกแบบ				
1.1	การจัดวางองค์ประกอบของเกมเข้าใจง่าย	4.20	0.68	เหมาะสมมาก
1.2	การจัดวางเมนูมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	3.53	0.52	เหมาะสมมาก
1.3	การใช้สีสັນมีความเหมาะสม สวยงาม	4.60	0.51	เหมาะสมมากที่สุด
1.4	การกำหนดค่าพลังงานและอาวุธของผู้เล่นมีความเหมาะสม	3.47	0.52	เหมาะสมปานกลาง
1.5	การใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของภายในเกมมีความเหมาะสม สื่อสารกับผู้ใช้ได้ง่าย	3.87	0.52	เหมาะสมมาก
1.6	การกำหนดคำถามในเกมมีความถูกต้อง เหมาะสม	3.80	0.56	เหมาะสมมาก
1.7	เนื้อหาและข้อความที่ใช้มีความเหมาะสม	3.80	0.56	เหมาะสมมาก
2. ด้านประสิทธิภาพการทำงาน				
2.1	ผู้เล่นสามารถเลือกใช้อาวุธได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง	3.93	0.46	เหมาะสมมาก
2.2	ค่าพลังงานและอาวุธสามารถเพิ่มและลด ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง	3.73	0.70	เหมาะสมมาก
2.3	การเปลี่ยนมุมมองของผู้เล่นสามารถทำได้ถูกต้อง	3.87	0.52	เหมาะสมมาก
2.4	การเลือกพิกัดหรือตำแหน่งของอาวุธสามารถกำหนดได้อย่างแม่นยำ	4.27	0.46	เหมาะสมมาก
2.5	การเคลื่อนที่ของตัวละครสามารถเคลื่อนที่ได้สอดคล้องกับผู้เล่น	3.87	0.52	เหมาะสมมาก
2.6	แถบสถานะสำหรับการแจ้งเตือนมีความถูกต้อง	3.93	0.46	เหมาะสมมาก
2.7	ระยะเวลาในการตอบคำถามในแต่ละเกมมีความเหมาะสม	3.73	0.46	เหมาะสมมาก
3. ด้านผลลัพธ์				
3.1	ความเหมาะสมสำหรับเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้	4.20	0.41	เหมาะสมมาก
3.2	ความเหมาะสมสำหรับการเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้เชิง Active Learning	3.53	0.52	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยภาพรวม		3.90	0.59	เหมาะสมมาก

จากตารางแสดงผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอด 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการออกแบบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้การให้สีสັນมีความเหมาะสม สวยงามอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ที่ระดับ 4.60 ($\bar{X} = 4.60$, S.D.=0.51) และให้การกำหนดค่าพลังงานและอาวุธ

ของผู้เล่นมีความเหมาะสม อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง ที่ระดับ 3.47 ($\bar{X} = 3.47$, S.D.=0.52) โดยในส่วนของการจัดวางองค์ประกอบของเกมเข้าใจง่าย การจัดวางเมนูมีความเหมาะสมกับการใช้งาน การใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของภายในเกมมีความเหมาะสมสื่อสารกับผู้ใช้ได้ง่าย การกำหนดคำถามในเกมมีความถูกต้องเหมาะสม และเนื้อหาและข้อความที่ใช้มีความเหมาะสม อยู่ในระดับเหมาะสมมาก 2) ด้านประสิทธิภาพการทำงานในส่วนของผู้เล่นสามารถเลือกใช้อาวุธได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ค่าพลังงานและอาวุธสามารถเพิ่มและลดตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง การเปลี่ยนมุมมองของผู้เล่นสามารถทำได้ถูกต้อง การเลือกพิศหรือตำแหน่งของอาวุธสามารถกำหนดได้อย่างแม่นยำ การเคลื่อนที่ของตัวละครสามารถเคลื่อนที่ได้สอดคล้องกับผู้เล่น แถบสถานะสำหรับการแจ้งเตือนมีความถูกต้อง และระยะเวลาในการตอบคำถามในแต่ละเกมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับเหมาะสมมาก 3) ด้านผลลัพธ์ ทั้งในส่วนของความเหมาะสมสำหรับเป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้และความเหมาะสมสำหรับการเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้เชิง Active Learning อยู่ในระดับเหมาะสมมากเช่นกัน

ทั้งนี้ ภาพรวมของผลการประเมินพบว่า ความเหมาะสมของกิจกรรมเสริมการเรียนรู้โดยใช้เกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอดอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.90 ($\bar{X} = 3.90$, S.D.=0.59) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการพัฒนากิจกรรมเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบเกมสามมิติแนวเอาชีวิตรอดสู่ความหลากหลายทักษะต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การใช้เกมในการเรียนรู้เป็นเครื่องมือหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในการศึกษามากขึ้น ทั้งนี้อาจเสริมสร้างกิจกรรมภายในเกม ให้เกิดทักษะทางการแก้ปัญหา การวางแผน และการทำงานร่วมกันร่วมด้วย

ควรเพิ่มเติมกลไก และความท้าทายให้เกิดความหลากหลายในกิจกรรม เพื่อสร้างความน่าสนใจเพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

ณัฐพงษ์ แก้ววันนา, จักรภพ มงคมไชยศิริ, และกฤษกร ราชประมา. (2563). *เกม Distancing*. ปริญญาานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต. ปริญญาานิพนธ์. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.

มิตรภาพ พงษานิตร, พิระศักดิ์ อัสมิมานะ, และกฤติเดช จินดาภรณ์. (2562). *การพัฒนาเกมสามมิติโดยการจำลองสถานที่จริง กรณีศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด*. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. 20 ธันวาคม 2562, หน้า 1262-1276.

- สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (สมาคท ควอท). (2567). *GAME-BASED LEARNING การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน*. เข้าถึงได้จาก: <https://active-learning.thailandpod.org/learning-activities/game-based-learning>.
- สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศร. (2562). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. รายงานวิจัยหลักสูตรสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุวรรณณี พัทธ์วินัย, สุทธิพันธุ์ สายทองอินทร์, สมคิด สุขสวัสดิ์, จเด็จ พัยคณา, และสุธินันท์ เตปินตา. (2566). *เกมเสริมสร้างกระบวนการคิดด้านผังงานบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์*. การประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง ครั้งที่ 5 ประจำปี 2566. 26 พฤษภาคม 2566, หน้า 42-53.
- อมรเทพ ตาลหอมอนุสรณ์ บรรเทิง สมปอง เวฬุวนาธร และปิยะนันท์ พนากานต์. 2563. การพัฒนาเกมสามมิติจำลองการขับรถจักรยานยนต์ ด้วยเทคนิคแอสเซตสปอร์ตไบต์โปรคิด ณ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 22(1), หน้า 93 - 101.
- Epic Games Inc. (2024). *Features Unreal Engine*. Retrieved from: <https://www.unrealengine.com/en-US/features>
- Findlay, B. (2017). *Digital Games in Disaster Preparedness Education*. University of Auckland.
- Ho, MT. and others. (2022). Virtual tree, real impact: how simulated worlds associate with the perception of limited resources. *Humanit Soc Sci Commun* , 9 (1), p. 213. <https://doi.org/10.1057/s41599-022-01225-1>
- Mixmaya. (2564). *6 หลักการนำรู้ในการออกแบบเกม ทำอย่างไรให้ปัง*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.mixmaya.com/1611032749>.
- Playwork. (2016). *Setting Goals for 2016 The Smart Way*. Retrieved from: <https://www.playworks.ph/blog/2668168-setting-goals-for-2016-the-smart-way/>
- twinkl. (2566). *Active Learning คืออะไร? พร้อมตัวอย่างกิจกรรม Active Learning*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.twinkl.co.th/blog/active-learning>.

การพัฒนาระบบบริหารงานศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุพรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

The Development an Administration of Skill Standards Examination Center System,
Faculty of Business Administration, and Information Technology, Suphanburi

ธนชัย โห้หนา¹ อรพินธุ์ เวียงคำ² และชนิดา แก้วเพชร³

Tanachai Hona¹ Oraphin Vangkum² and Chanida Kaewphet³

นักศึกษาปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล^{1,2}

อาจารย์สาขาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ³

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุพรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี^{1,2,3}

E-mail: Chanida.k@rmutsb.ac.th³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานและดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติของศูนย์สอบฯ และวิเคราะห์ ออกแบบระบบบริหารงานศูนย์สอบฯ (2) เพื่อพัฒนาระบบบริหารงานศูนย์สอบฯ (3) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบบริหารงานศูนย์สอบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ และเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบบริหารงาน ศูนย์สอบฯ วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบให้โอกาสไม่เท่ากัน ซึ่งวิธีที่เลือกใช้คือการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก โดยเลือกจากนักศึกษาสาขาวิชาาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจที่เคยสมัครทดสอบกับศูนย์ทดสอบฯ จำนวน 35 คน ประเมินคุณภาพของระบบจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิค โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) จากการศึกษาพบว่า ศูนย์สอบฯ มีหน้าที่ในการจัดการสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานตามที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กำหนด โดยใช้วิธีการวัดทักษะและความรู้ของแรงงานในสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ตารางทำการ) ระดับ 1 และสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ประมวลผลคำ) ระดับ 1 การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสาร กล่าวคือคณะกรรมการประจำศูนย์ดำเนินการรับสมัครผ่านเอกสารใบสมัครและชำระเงินเป็นเงินสดโดยตรงกับทางศูนย์สอบฯ การประกาศรายชื่อและผลการทดสอบผ่านช่องทางไลน์โอเพ่นแชนแนล ทำให้ประสบปัญหาความล่าช้าในการติดตามผล (2) ผู้วิจัยเลือกใช้การพัฒนาระบบในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้สะดวกต่อการใช้งาน (3) คุณภาพของระบบด้วยผู้เชี่ยวชาญพบว่าอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.21) และความพึงพอใจของผู้ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.04)

คำสำคัญ: เว็บไซต์ บริหารจัดการ พัฒนาระบบ

Abstract

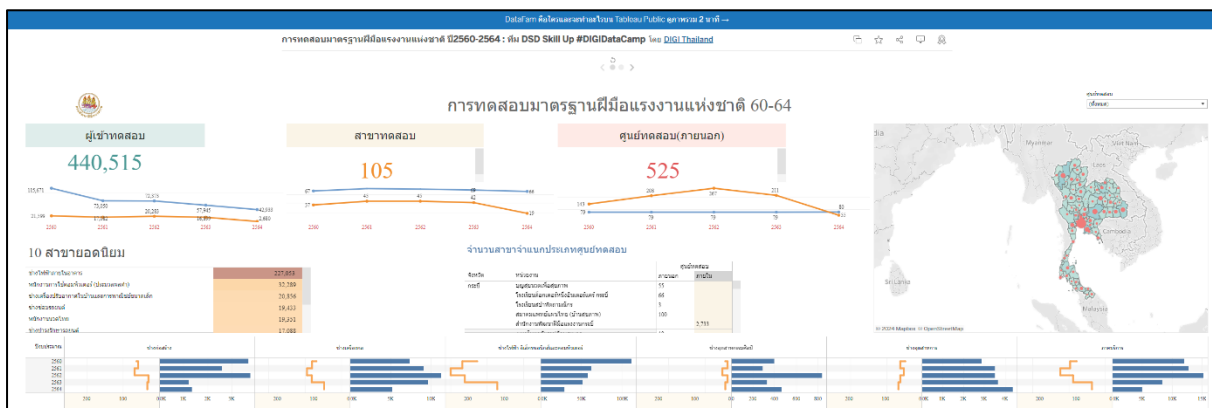
The purposes of this research are (1) to study the administration process and examination management (2) to analyze and design a system (3) to develop an Administration of Skill Standards Examination Center System (4) to evaluate the efficiency of the system by technical experts (5) to evaluate the satisfaction of users. The sample selection method uses the non-probability sampling method, selecting from only 35 information systems and business computers students who have applied to take the test at the testing center. and evaluate the efficiency of the system from technical experts who have experience in using information systems or have experience in system development, who select a sample of 5 people by purposive sampling. The statistics used include mean and standard deviation. The results of the research are (1) from the study, it was found that the testing center is responsible for organizing the labor skill standard examination as determined by the Ministry of Labor and Social Welfare using a method to measure the skills and knowledge of workers in the field of computer use staff (working schedule) level 1 and the field of computer use staff (word processing) level 1. The method of storing information is in the form of documents. Staff accept applications from documents and accept payment in cash only. The announcing of the names of those eligible to take the test and the names of those who passed the test through the LINE Open Chat channel has caused delays in following up on results due to waiting for various processing (2) The researcher chose to develop the system in an online format for ease of use (3) The efficiency of the system was found by experts to be at a good level ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.21) and the satisfaction of users is at the highest level ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.04)

Keywords: Website, management, system development

บทนำ

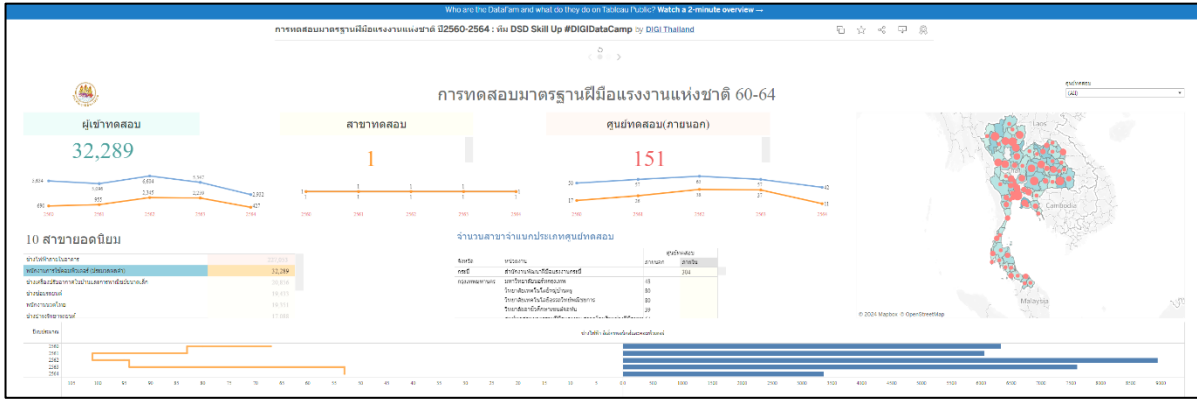
ในปัจจุบันฝีมือแรงงานมีมากมายหลายแขนง เมื่อยิ่งเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเราจึงต้องมี การเตรียมความพร้อมด้านฝีมือแรงงาน เพื่อรองรับต่อความต้องการของตลาดอุตสาหกรรมที่กำลังจะเกิดขึ้น แต่ในปัจจุบันโครงสร้างของแรงงานไทยยังไม่สมดุลทั้งแรงงานระดับล่างและระดับบนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ ขาดแคลนแรงงานระดับล่าง (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) แต่มีแรงงานส่วนเกินระดับอุดมศึกษา อยู่มากและมีปัญหาคุณภาพแรงงานไม่ตรงกับความต้องการของตลาด (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2566) ซึ่งตลาดแรงงานอาเซียนน่าจะช่วยดูดซับแรงงานส่วนเกินของไทยกลุ่มนี้ได้ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเน้น

การเคลื่อนย้ายฝีมือแรงงาน (กรมประชาสัมพันธ์, 2566) เนื่องจาก ซึ่งการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเป็นการทดสอบความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติผู้ทดสอบที่ผ่านจะได้รับหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เกณฑ์การพิจารณาประเมินผลการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติจะคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ ความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงานความปลอดภัยในการทำงาน ขั้นตอนวิธีการทำงานที่เหมาะสม การใช้และบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ต้องการเลือกและใช้วัสดุอย่างประหยัด เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม ผลงานสำเร็จเป็นที่ยอมรับ สถิติสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเป็นการสอบทางวิชาการเพื่อวัดระดับความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของแรงงานในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งเป็นมาตรฐานภายใต้การกำหนดของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยมีการสอบในหลายระดับระหว่างระดับผู้เริ่มต้นจนถึงระดับผู้เชี่ยวชาญ การสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติจัดทำเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพแรงงานในประเทศไทย และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงการฝึกอบรมและการศึกษาในสาขาอาชีพให้มีความเข้าใจและมีทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาตินั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพแรงงานในประเทศไทย และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงการฝึกอบรมและการศึกษาในสาขาอาชีพให้มีความเข้าใจและมีทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาตินั้นเปิดโอกาสให้แรงงานได้พัฒนาทักษะและความรู้ในการทำงาน และช่วยเพิ่มโอกาสในการได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่งงานที่สูงขึ้น โดยมีการแบ่งระดับความยากง่ายของการสอบ จากสถิติปี 2560-2564 พบว่ามีเข้ารับการทดสอบจากทั่วประเทศจำนวน 440,115 คน ดังรูปที่ 1 ยอดผู้เข้ารับการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ประมวลผลค่า) จำนวน 32,829 คน ดังรูปที่ 2 และสาขาวิชาสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ตารางทำการ) จำนวน 13,560 คน ติดอันดับ 1 ใน 10 สาขาวิชาชีพที่นิยมเข้ารับการทดสอบ ดังรูปที่ 3 (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2564)

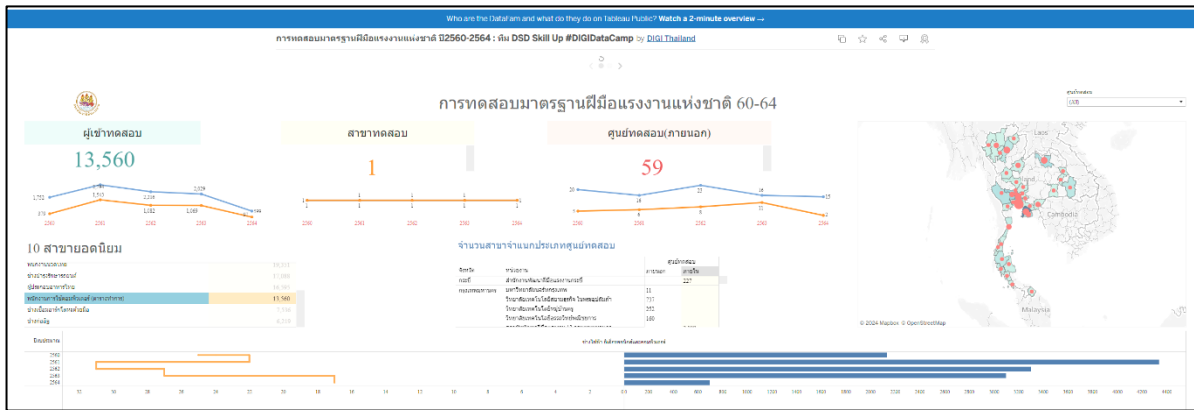
รูปที่ 1 สถิติการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ปี 2560-2564

ที่มา: สถิติการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ปี 2560-2564

รูปที่ 2 สถิติสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ประมวลผลคำ)

ที่มา: สถิติการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ปี 2560-2564 สาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ประมวลผลคำ)

รูปที่ 3 สถิติสาขาวิชาสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ตารางทำการ)

ที่มา: สถิติการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ปี 2560-2564 สาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ตารางทำการ)

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรีได้จัดตั้งศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมและพัฒนางานอาชีพแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม 2566 มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี โดยระบบบริหารงานศูนย์สอบฯ มีหน้าที่ในการจัดการสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานตามที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมกำหนด โดยใช้วิธีการวัดทักษะและความรู้ของแรงงานในสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ตารางทำการ) ระดับ 1 และสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ประมวลผลคำ) ระดับ 1 โดยประกอบด้วยการทดสอบภาคความรู้และภาคปฏิบัติ เพื่อวัดความรู้และทักษะของผู้ทดสอบในเนื้อหาต่างๆของสาขาอาชีพที่สอบ การดำเนินงานของศูนย์สอบฯ คณะกรรมการประจำศูนย์ดำเนินการรับสมัครผ่าน

เอกสารใบสมัครและชำระเงินเป็นเงินสดโดยตรงกับทางศูนย์สอบฯ เท่านั้น และเอกสารถูกจัดเก็บในแฟ้มเอกสารที่เสี่ยงต่อการสูญหายของข้อมูลเป็นอย่างมากการประกาศรายชื่อและผลการทดสอบผ่านช่องทางไลน์โอเพ่นแชทเท่านั้น ทำให้ประสบกับปัญหาความล่าช้าในการติดตามผลเนื่องจากต้องรอการประมวลผลต่าง ๆ

ดังนั้น คณะผู้วิจัยทำจึงมีแนวคิดในการจัดทำระบบบริหารงานศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี เพื่อใช้จัดเก็บเอกสารการรับสมัคร ตรวจสอบเช็คสถานะการชำระเงินของผู้สมัคร ลดระยะเวลาในการนำส่งเอกสารรวมถึงป้องกัน การสูญหายของเอกสารผู้สมัครสอบ และยังเป็นช่องทางการรับสมัครผู้ทดสอบความรู้ แพร่กระจายข่าวสาร วันที่สอบ และออกหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเพื่อให้หน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่กำลังแรงงานของประเทศให้มีผลิต ภาพและก้าวหน้าเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานและดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติของ ศูนย์สอบฯ และวิเคราะห์ ออกแบบระบบบริหารงานศูนย์สอบฯ
2. เพื่อพัฒนาระบบบริหารงานศูนย์สอบฯ
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบบริหารงานศูนย์สอบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ และเพื่อประเมิน ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบบริหารงาน ศูนย์สอบฯ

การทบทวนวรรณกรรม

การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ

การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เป็นการทดสอบความรู้ ความสามารถ และทัศนคติ ในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ผู้ทดสอบผ่านจะได้รับ หนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติระบุ ชื่อ นามสกุล สาขาและระดับที่ผ่านการ ทดสอบเป็นหลักฐานยืนยันในทักษะฝีมือของตน เกณฑ์การพิจารณาประเมินผลการทดสอบมาตรฐานฝีมือ แรงงานแห่งชาติจะคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ (1) เกณฑ์การพิจารณาประเมินผลการทดสอบ (2) ความรู้ พื้นฐานในการปฏิบัติงาน (3) ความปลอดภัยในการทำงาน (4) ขั้นตอนวิธีการทำงานที่เหมาะสม (5) การใช้ และบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ถูกต้อง (6) การเลือกและใช้วัสดุอย่างประหยัด (7) เวลาที่ใช้ในการ ปฏิบัติงานมีความเหมาะสม (8) ผลงานสำเร็จ เป็นที่ยอมรับ

ลักษณะการทดสอบภาคความรู้ เป็นการทดสอบความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงานที่จำเป็นลักษณะของ ข้อทดสอบจะเป็นปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวนข้อทดสอบประมาณ 50 – 100 ข้อ ใช้เวลาประมาณ 1 - 1.30 ชั่วโมง คะแนนคิดเป็นร้อยละ 20 – 30 ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบในแต่ละสาขาอาชีพและแต่ละระดับ ภาคความสามารถ เป็นการทดสอบทักษะ ความชำนาญงาน รวมถึงทัศนคติในการทำงานที่ดีลักษณะของ

ข้อทดสอบจะเป็นการทดสอบการปฏิบัติงานจริงตามแบบและเวลาที่กำหนดใช้เวลาประมาณ 3 – 6 ชั่วโมง คะแนนคิดเป็นร้อยละ 70 – 80 ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบในแต่ละสาขาอาชีพและแต่ละระดับ (กองพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงานแห่งชาติ, 2566)

วงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle)

เป็นกระบวนการในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาทางธุรกิจและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้โดยภายในวงจรนั้นจะแบ่งกระบวนการพัฒนาออกเป็นกลุ่มงานหลัก ๆ ดังนี้ ด้านการวางแผน (Planning Phase) ด้านการวิเคราะห์ (Analysis Phase) ด้านการออกแบบ (Design Phase) ด้านการสร้างและพัฒนา แบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2563)

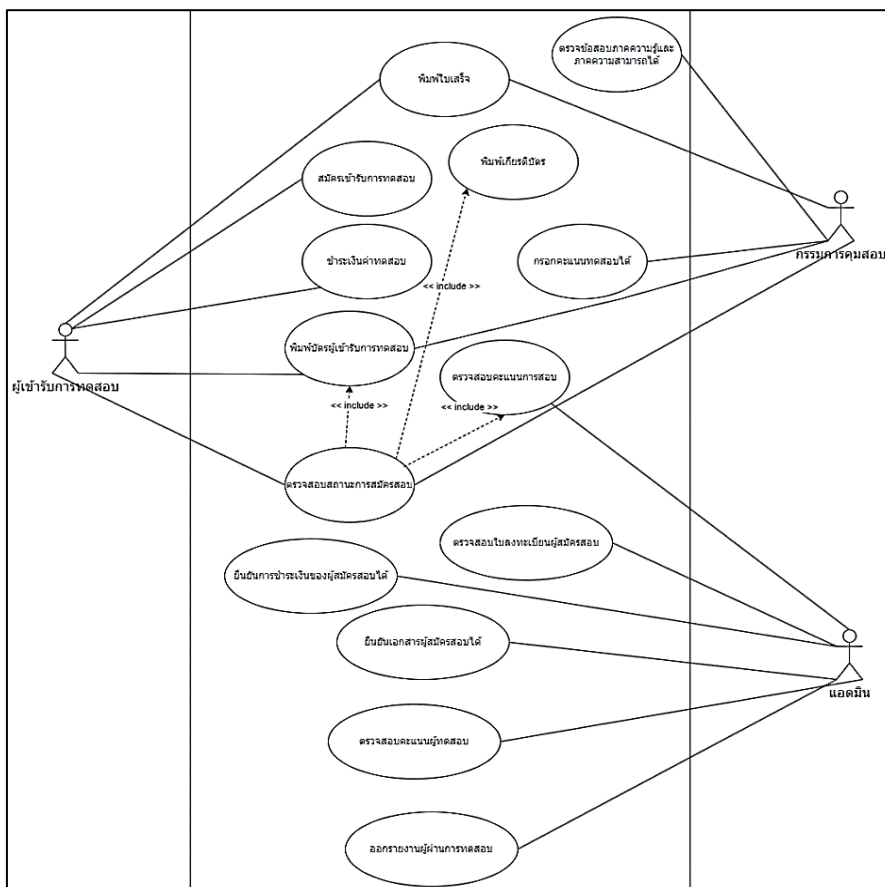
1. เข้าใจปัญหา เป็นกระบวนการที่ต้องวิเคราะห์และทำความเข้าใจว่าอะไรคือปัญหา หรือกำลังรู้ว่ามีประสบการณ์กับปัญหาเรื่องอะไร การจะเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริงได้ ต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง
2. ศึกษาความเป็นไปได้ มีจุดประสงค์ของการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบงานนั้น เป็นการกำหนดว่าปัญหาคืออะไรและตัดสินใจว่าการพัฒนาสร้างระบบสารสนเทศหรือการแก้ไขระบบสารสนเทศเดิมมีความเป็นไปได้หรือไม่โดยเสียค่าใช้จ่ายและเวลาน้อยที่สุดและได้ผลเป็นที่น่าพอใจหรือไม่
3. วิเคราะห์ ถ้าเราสามารถวิเคราะห์ความต้องการได้ถูกต้องการพัฒนาระบบในขั้นตอนต่อไปก็จะง่ายขึ้นเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจะนำมาเขียนรวมเป็นรายงานการทำงานของระบบซึ่งควรแสดงหรือเขียนออกมาเป็นรูปแทนที่จะบรรยายออกมาเป็นตัวหนังสือ หรือการแสดงผลภาพจะทำให้สามารถเข้าใจได้ดีและง่ายขึ้นหลังจากนั้นนักวิเคราะห์ระบบอาจนำข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาเขียนเป็น "แบบทดลอง" (Prototype) หรือตัวต้นแบบ แบบทดลองจะเขียนขึ้นด้วยภาษาคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ
4. ออกแบบ หลังจากนั้นนักวิเคราะห์ระบบจะนำแผนภาพต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นในขั้นตอนการวิเคราะห์มาแปลงเป็นแผนภาพลำดับขั้น (แบบต้นไม้) เพื่อให้มองเห็นภาพลักษณะที่แน่นอนของโปรแกรมว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร และโปรแกรมอะไรบ้างที่จะต้องเขียนในระบบ หลังจากนั้นก็เริ่มตัดสินใจว่าจะจัดโครงสร้างจากโปรแกรมอย่างไร การเชื่อมระหว่างโปรแกรมควรจะทำอย่างไร
5. สร้างหรือพัฒนาระบบ ในขั้นตอนนี้โปรแกรมเมอร์จะเริ่มเขียนและทดสอบโปรแกรมว่าทำงานถูกต้องหรือไม่ ต้องมีการทดสอบกับข้อมูลจริงที่เลือกแล้ว ถ้าทุกอย่างเรียบร้อยเราจะได้โปรแกรมที่พร้อมที่จะนำไปใช้งานจริงต่อไป หลังจากนั้นต้องเตรียมคู่มือการใช้และการฝึกอบรมผู้ใช้งานจริงของระบบ
6. การปรับเปลี่ยน การนำระบบเข้ามาควรจะทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปที่ละน้อยดีที่สุดคือใช้ระบบใหม่ควบคู่ไปกับระบบเก่าไปสักระยะหนึ่งโดยใช้ข้อมูลชุดเดียวกันแล้วเปรียบเทียบผลลัพธ์ว่าตรงกันหรือไม่ถ้าเรียบร้อยก็เอาระบบเก่าออกได้แล้วใช้ระบบใหม่ต่อไป
7. บำรุงรักษา คือการบำรุงรักษาการแก้ไขโปรแกรมหลังจากการใช้งานแล้ว สาเหตุที่ต้องแก้ไขโปรแกรมหลังจากใช้งานแล้วส่วนใหญ่มี 2 ข้อ คือ (1) มีปัญหาในโปรแกรม (Bug) (2) การดำเนินงานในองค์กรหรือธุรกิจเปลี่ยนไป

ฐานข้อมูล

คือกลุ่มของข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมไว้โดยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันโดยไม่ได้บังคับว่าข้อมูลทั้งหมดนี้จะต้องเก็บไว้ในแฟ้มข้อมูลเดียวกันหรือแยกเก็บหลาย ๆ แฟ้มข้อมูลซึ่งถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบโดยมีซอฟต์แวร์เข้ามาควบคุมกระบวนการใช้งาน การทำงานหรือการประมวลผล ทำให้ผู้ใช้สามารถใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีหลายภาษาที่สามารถทำงานร่วมกันกับฐานข้อมูล MySQL ได้ อาทิ C,C++ , Python, Java และอื่น ๆ อีกมากมาย (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2558)

ในระบบฐานข้อมูลจะประกอบด้วยแฟ้มข้อมูลหลายแฟ้มที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบและเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถใช้งานและดูแลรักษาป้องกันข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีซอฟต์แวร์ที่เปรียบเสมือนสื่อกลางระหว่างผู้ใช้และโปรแกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ฐานข้อมูล เรียกว่า ระบบจัดการฐานข้อมูลหรือ DBMS (data base management system) มีหน้าที่ช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายสะดวกและมีประสิทธิภาพ การเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้อาจเป็นการสร้างฐานข้อมูล การแก้ไขฐานข้อมูล หรือการตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลมาโดยผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องรับรู้เกี่ยวกับรายละเอียดภายในโครงสร้างของฐานข้อมูล

กรอบแนวคิด

รูปที่ 4 แผนภาพของระบบ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยประกอบไปด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาของคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเตรียมความพร้อมก่อนออกสหกิจศึกษา ในปีการศึกษา 1/2566 มีจำนวน 160 คน

2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบให้โอกาสไม่เท่ากัน (Non probability Sampling) ซึ่งวิธีที่เลือกใช้คือการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวกโดยเลือกจากนักศึกษา สาขาวิชาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจที่เคยสมัครทดสอบกับศูนย์ทดสอบฯ จำนวน 35 คนเท่านั้น ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค ที่มีประสบการณ์ในการใช้งานระบบสารสนเทศหรือมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาระบบซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 ท่าน

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยนำเว็บเทคโนโลยี (Web Technology) และระบบฐานข้อมูลมาประยุกต์ใช้พัฒนาระบบบริหารงานศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี เพื่อใช้แก้ไขปัญหาและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของศูนย์สอบฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ (1) แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งการประเมินคุณภาพของระบบแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการออกแบบและด้านการทำงานของระบบ (2) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบ ฯ ผ่านระบบออนไลน์ เป็นการประเมินความพึงพอใจในด้านการออกแบบและด้านการทำงาน (3) ระบบบริหารงานศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี พัฒนาโดยใช้โปรแกรม Visual Studio Code ในการเขียนภาษา Java พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้วยภาษา MySQL สำหรับการจัดเก็บข้อมูลภายในเว็บไซต์ และใช้เฟรมเวิร์ก Bootstrap เพื่อออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้เพื่อให้รองรับการทำงานบนทุกอุปกรณ์

ขั้นตอนการพัฒนาระบบ

การพัฒนาระบบบริหารงานศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ดำเนินการวิเคราะห์และออกแบบโดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์และออกแบบระบบ SDLC ดังต่อไปนี้

1. เข้าใจปัญหาและศึกษาความเป็นไปได้ ผู้วิจัยเริ่มศึกษาการทำงานของศูนย์สอบฯ เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมและพัฒนามหาวิทยาลัยแห่งชาติที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์

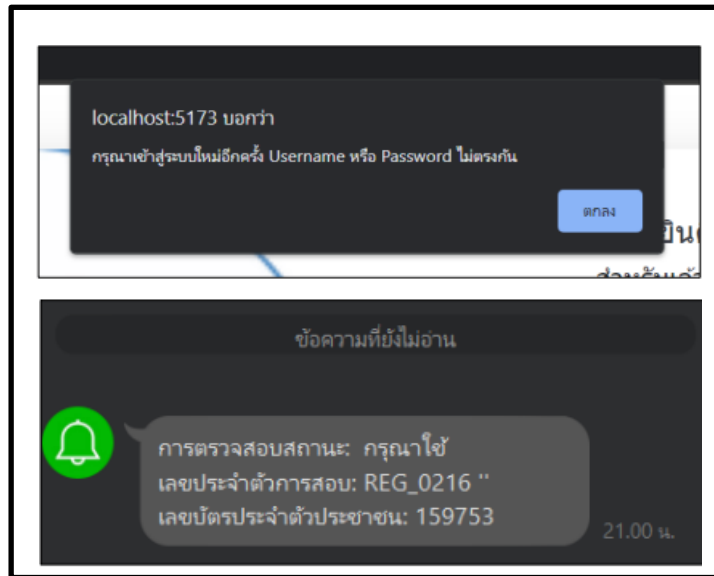
สุพรรณบุรี โดยระบบบริหารงานศูนย์สอบฯ มีหน้าที่ในการจัดการสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานตามที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมกำหนด โดยใช้วิธีการวัดทักษะและความรู้ของแรงงานในสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ตารางทำการ) ระดับ 1 และสาขาพนักงานการใช้คอมพิวเตอร์ (ประมวลผลค่า) ระดับ 1 โดยประกอบด้วย การทดสอบภาคความรู้และภาคปฏิบัติ เพื่อวัดความรู้และทักษะของผู้ทดสอบในเนื้อหาต่าง ๆ ของสาขาอาชีพที่สอบ การดำเนินงานของศูนย์สอบฯ คณะกรรมการประจำศูนย์ดำเนินการรับสมัครผ่านเอกสารใบสมัครและชำระเงินเป็นเงินสดโดยตรงกับทางศูนย์สอบฯ เท่านั้น และเอกสารถูกจัดเก็บในแฟ้มเอกสารที่เสี่ยงต่อการสูญหายของข้อมูลเป็นอย่างมากการประกาศรายชื่อและผลการทดสอบผ่านช่องทางไลน์โอเพ่นแชทเท่านั้น ทำให้ประสบกับปัญหาความล่าช้าในการติดตามผลเนื่องจากต้องรอการประมวลผลต่าง ๆ

2. วิเคราะห์และออกแบบระบบ จากปัญหาที่พบทำให้ผู้วิจัยเริ่มวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยมีแนวความคิดพัฒนาระบบบริหารงานศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุพรรณบุรี ศูนย์สุพรรณบุรี ในรูปแบบออนไลน์ที่รองรับการทำงานบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ต่าง ๆ หรือบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ด้วย Node JS ซึ่งเป็น Cross Platform Runtime Environment ที่ใช้สำหรับพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันต่าง ๆ ด้วยภาษา JavaScript เหมาะสำหรับการสร้างแอปพลิเคชันที่ต้องการใช้ข้อมูลจำนวนมาก และนิยมใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชันที่ใช้ข้อมูลแบบ Realtime สามารถทำงานได้ทุกระบบปฏิบัติการ และใช้ฐานข้อมูล MySQL ในการจัดการและจัดเก็บข้อมูลของระบบมาแก้ปัญหาดังกล่าว และวิเคราะห์การทำงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบด้วยการเขียนแผนภาพ โดยแบ่งผู้ใช้งานเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ผู้เข้ารับการทดสอบ กรรมการคุมสอบ และแอดมิน และแบ่งการทำงานของระบบออกเป็น 4 โพรเซส ได้แก่ (1) เข้าสู่ระบบ (2) สมัครสมาชิก (3) จัดการข้อมูลหลัก และ (4) ออกรายงาน

สำหรับการออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้ ผู้วิจัยเลือกออกแบบด้วย Wireframe ลงในเอกสาร จากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบทั้งหมดพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง หลักการปรับปรุงนำ Wireframe ดังกล่าวพัฒนาเป็นต้นแบบด้วยโปรแกรม Figma ในรูปแบบเว็บไซต์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ส่วนได้ทดลองใช้งาน และให้ข้อเสนอแนะด้านการออกแบบ เพื่อให้ได้เว็บไซต์ที่เป็นมิตรกับผู้ใช้และตรงตามความต้องการมากที่สุด

3. การพัฒนาระบบ ตั้งและทดสอบระบบ

สำหรับการพัฒนาระบบผู้วิจัยเลือกใช้ซอฟต์แวร์ Visual Studio Code ในการสร้างหน้าเว็บเพจแบบ frontend ด้วยเฟรมเวิร์ก ReactJS และเฟรมเวิร์กสำหรับ backend เลือกใช้ NodeJS และใช้โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล phpMyAdmin MySQL ผู้วิจัยเป็นผู้ทดสอบระบบเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องต่าง ๆ รูปที่ 6 จากนั้นประเมินคุณภาพของระบบจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคที่มีประสบการณ์ในการใช้งานระบบสารสนเทศหรือมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาระบบซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 ท่าน และประเมินความพึงพอใจจากนักศึกษาสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และคอมพิวเตอร์ธุรกิจที่เคยสมัครทดสอบกับศูนย์ทดสอบฯ จำนวน 35 คนเท่านั้น ก่อนนำไปใช้จริงในปีการศึกษาต่อไป

รูปที่ 5 การตรวจสอบความถูกต้องจากผู้วิจัย

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินประสิทธิภาพด้านการออกแบบของระบบบริหารงานศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุวรรณภูมิศูนย์สุพรรณบุรีโดยรวมพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.15 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.14 อยู่ในเกณฑ์ที่ ดี สำหรับประสิทธิภาพด้านการทำงานของระบบบริหารงานศูนย์สอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรีโดยรวมพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.21 อยู่ในเกณฑ์ที่ ดี การประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้จำนวน 35 ท่านพบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.04)

บรรณานุกรม

- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). จะปรับตัวอย่างไร เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุคขาดแคลนแรงงาน. เข้าถึงได้จาก: <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/iid/225112>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). วิกฤต! 'แรงงานไทย' ขาดแคลนทุกระดับ ปรับเพิ่มค่าแรง ทางรอดจริงหรือ?. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/health/labour/1065790>.
- กองพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงานแห่งชาติ. (2566). คลังความรู้ มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ. เข้าถึงได้จาก: https://www.dsd.go.th/standard/Region/Show_KM.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.). (2564). *สถิติการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ปี2560-2564*. เข้าถึงได้จาก: <https://digi.data.go.th/showcase/national-skill-standard-test-2017-2021/>.

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2558). *ระบบฐานข้อมูล*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2563). *การวิเคราะห์และออกแบบระบบ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

การพัฒนากระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาบริษัท ดี เอกซ์-เพอะทีส จำกัด

The Development of a Working Management System, The Expertise Company Limited

วันวิสา สุขะละ¹ วรณูช จันทรโอ² และวุฒิพงษ์ เชื้อนดิน³Wanwisa Sukkhala¹ Woranuch Chan-o² and Wutthiphong Khuandin³นักศึกษาปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล¹อาจารย์สาขาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ^{2,3}คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี^{1,2,3}E-mail: Woranuch.c@rmutsb.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาปัญหาและการดำเนินงานที่เกิดขึ้นภายในบริษัท (2) เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงาน (3) เพื่อประเมินคุณภาพของระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงาน และ (4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงาน ดำเนินงานวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคที่มีประสบการณ์ด้านการออกแบบและพัฒนาระบบ หรือพัฒนาเว็บไซต์ อย่างน้อย 3 ปี จำนวน 3 ท่าน และพนักงานผู้ใช้งานระบบของบริษัท ดี เอกซ์-เพอะทีส จำกัด จำนวน 8 คน โดยวิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S. D.$) ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) จากการศึกษาพบว่าบริษัทให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเวลาเข้าทำงานของพนักงาน และพยายามที่จะขจัดปัญหาที่เกี่ยวข้องให้หมดไปเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อพนักงาน จากเดิมนั้นการลงเวลาปฏิบัติงานบุคลากรต้องลงชื่อในการเข้าและออกงาน ซึ่งมีเวลาที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน หากพนักงานไม่สามารถลงเวลาทำงานตามเวลาที่กำหนดนั้นหมายความว่าพนักงานท่านนั้นมาทำงาน “สาย” การยื่นใบลาต้องยื่นเอกสารกับทางบริษัทและใช้เวลาในการรอการอนุมัติ แต่เนื่องจากพนักงานต้องมีการทำงานนอกสถานที่ทำให้พนักงานที่รับหน้าที่นั้นไม่สามารถเข้าบริษัทเพื่อลงเวลาทำงานได้ (2) ผู้วิจัยเลือกใช้การพัฒนาระบบในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้สะดวกต่อการใช้งานของพนักงาน (3) คุณภาพของระบบด้วยผู้เชี่ยวชาญพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30, S.D.=0.42$) และ (4) ความพึงพอใจของผู้ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58, S.D.=0.45$)

คำสำคัญ: เว็บไซต์ บริหารจัดการ พัฒนาระบบ

Abstract

The purposes of this research are 1) to study problems and operations occurring within the company (2) to develop a work management system (3) to evaluate the quality of the work management system, and (4) to evaluate the satisfaction of users of the performance

management system. This research collects data from technical experts with experience in system design and development or website development for at least 3 years, 3 persons, and 8 employees who use the system of The Expertise Co, Ltd. The sampling of this research is purposive sampling, and the statistics used include mean and standard deviation. The results of the research are (1) from the study, it was found that the company places great emphasis on managing employees' working hours and tries to eliminate related problems so as not to harm employees. Previously, when recording work hours, personnel had to sign their entry and exit signs with a fixed time specified, if an employee is unable to clock in at the specified time, it means that the employee is "late" for work. Involving for leave must submit documents to the company and take time to wait for approval. However, because the employees have to work outside the office, the employees who take on that duty are unable to enter the company to time work (2) the researcher chose to use an online database system to facilitate the use of employees (3) the quality of the system with experts found to be at a high level ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.42) and (4) user satisfaction was at the highest level ($\bar{X} = 4.58$, S.D.=0.45)

Keywords: Website, management, system development

บทนำ

“การบริหารจัดการ” เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ (ปิยะธิดา ตรีเดช, 2552) ดังนั้นการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะของการบริหารจัดการที่ดีเพื่อบริหารจัดการให้ทั้งกระบวนการและคนทำงานสร้างประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นกับองค์กรได้มากที่สุด ซึ่งประกอบไปด้วยหลายองค์ประกอบ เช่น การปรับตัวให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วถือเป็นผลดีกับการบริหารจัดการที่ดีนั้นหมายถึงการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการทำงานอาจจำเป็นต้องปรับให้เข้ากับยุคสมัยในมุมต่าง ๆ และนำมาใช้กับกระบวนการบริหารภายในองค์กร เช่น การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงของคนแต่ละ Generation การปรับตัวของธุรกิจที่จำเป็นต้องศึกษาทั้งบริบทภายในและภายนอกองค์กร เป็นต้น (ปรีดี นุกุลสมปรารถนา, 2566) บริษัท ดี เอกซ์-เพอซทีส จำกัด มีการนำแนวความคิดของการการบริหารจัดการที่ดีมาขับเคลื่อนองค์กร ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2549 ที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มเพื่อนโปรแกรมเมอร์ ที่ทำงานประจำด้านการพัฒนาซอฟต์แวร์ในบริษัทเพื่อผลิตงานให้กับบริษัทได้มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ เริ่มมองเห็นว่าในอนาคตกลุ่มงานด้านพัฒนาซอฟต์แวร์จะมีบทบาทในการใช้งานเพิ่มมากขึ้น จึงรวมตัวกัน จัดตั้งบริษัทขึ้นและเริ่มต้นจากการพัฒนาธุรกิจซอฟต์แวร์และรับงานเป็นที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศให้กับบริษัทเอกชนหลายแห่งที่อยู่ในแวดวงธุรกิจซอฟต์แวร์ บริษัท ดี เอกซ์-เพอซทีส จำกัด

เป็นผู้นำทางด้านการพัฒนาธุรกิจด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการค้าในรูปแบบดิจิทัล เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันขององค์กรธุรกิจภายใต้วัฒนธรรมและเทคโนโลยีทางด้านดิจิทัล มุ่งมั่นวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ได้มาซึ่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีอันที่จะเป็นศักยภาพและการแข่งขันให้กับลูกค้าของบริษัท เสนอซอฟต์แวร์ที่มีคุณภาพสูงสุดเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของลูกค้าเสนอ ให้บริการระดับมืออาชีพที่ดีที่สุดเพราะลูกค้าคือบุคคลที่ให้โอกาสกับทางบริษัทสำหรับการให้บริการ อีกทั้งทางบริษัทได้ให้ความสำคัญกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานซึ่งถือว่าเป็นแรงกำลังสำคัญที่ขับเคลื่อนบริษัท

ปัจจุบันทางบริษัทกำลังประสบปัญหาด้านการบริหารงานบุคลากรเนื่องจากการเติบโตของบริษัทและหลังการผ่านระบาดของโรคโควิด 19 บริษัทมีการปรับปรุงแผนการทำงานและบริหารงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ทำให้พนักงานที่ปฏิบัติงานจำเป็นต้องทำงานนอกสถานที่ มีการทำงานสลับกันระหว่างที่ทำงาน ทำงานนอกสถานที่ หรือที่บ้าน (Work from home) ทำให้พนักงานที่รับหน้าที่นั้นไม่สามารถเข้าบริษัทหรือรับหน้าที่ปฏิบัติงานในรูปแบบทำงานที่บ้านจึงประสบปัญหาเกี่ยวกับการยืนยันเวลาการเข้า-ออกงานและการยื่นใบลา ซึ่งทางบริษัทได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเวลาเข้าทำงานของพนักงาน และพยายามที่จะขจัดปัญหาที่เกี่ยวข้องให้หมดไปเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อพนักงาน จากเดิมนั้นการลงเวลาปฏิบัติงานบุคลากรต้องลงชื่อในการเข้าและออกงานซึ่งมีเวลาที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน หากพนักงานไม่สามารถลงเวลาทำงานตามเวลาที่กำหนดนั้นหมายความว่าพนักงานท่านนั้นมาทำงาน “สาย” การยื่นใบลาต้องยื่นเอกสารเท่านั้นกับทางบริษัทและใช้เวลาในการรอการอนุมัติ

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงเกิดแนวความคิดพัฒนาระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงานในรูปแบบออนไลน์ที่รองรับการทำงานบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ต่าง ๆ หรือบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และใช้ฐานข้อมูล MySQL ในการจัดการและจัดเก็บข้อมูลของระบบมาแก้ปัญหาดังกล่าว และอำนวยความสะดวกแก่พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่นอกบริษัท อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและการดำเนินงานที่เกิดขึ้นภายในบริษัท
2. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงาน
3. เพื่อประเมินคุณภาพของระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงาน
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงาน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิเคราะห์และออกแบบระบบ

วงจรการพัฒนากระบวน (System Development Life Cycle: SDLC) (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2563) คือกระบวนการทางความคิดเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อแก้ไขปัญหาทางธุรกิจและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ วงจรพัฒนาระบบมี 5 ขั้นตอนดังนี้ (1) เข้าใจปัญหา และศึกษาความเป็นไปได้ (2) วิเคราะห์และออกแบบระบบ (3) พัฒนาระบบ (4) ติดตั้งและนำไปใช้ และ (5) บำรุงรักษา ซึ่งเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาระบบสารสนเทศ ทำให้รู้ถึงการจัดการและการทำงานในองค์กร ทำให้เรามีความรู้เกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์หลายแบบมากขึ้น

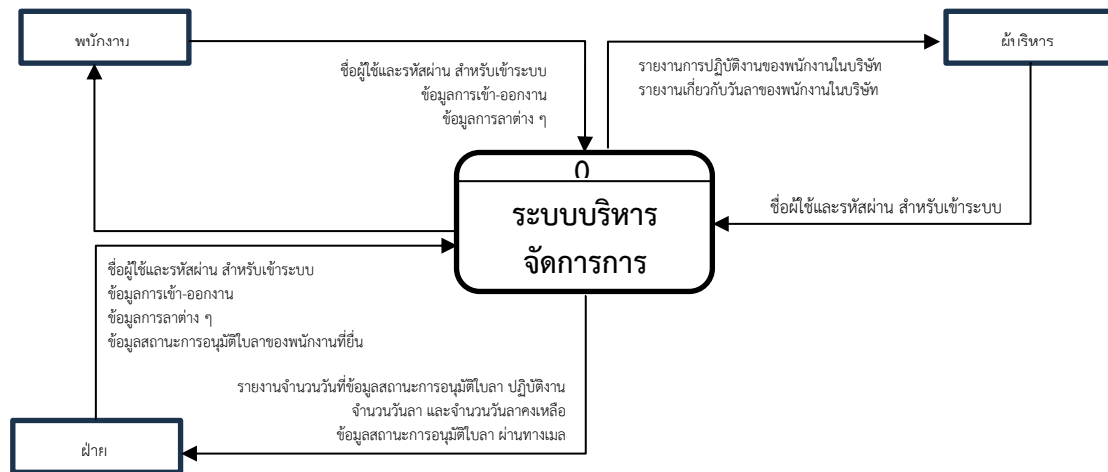
ฐานข้อมูล (Database)

ข้อมูลที่สัมพันธ์กันในด้านใดด้านหนึ่งและได้รับการเก็บไว้อย่างมีระบบระเบียบเพื่อประโยชน์ของการเรียกใช้งานต่อไปการจัดทำข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันมาใช้ร่วมกันเป็นฐานข้อมูลนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ได้ (1) สามารถลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล (Data Redundancy) โดยไม่จำเป็นต้องจัดเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกันไว้ในระบบแฟ้มข้อมูลแต่ละหน่วยงานเหมือนเช่นเดิมแต่สามารถนำข้อมูลมาใช้ร่วมกันในคุณลักษณะ Integrated แทน (2) สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งของข้อมูล (Data Inconsistency) เนื่องจากไม่ต้องจัดเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกันในหลายแฟ้มดังนั้นการแก้ไขข้อมูลในแต่ละชุดจะไม่ก่อให้เกิดค่าที่แตกต่างกันได้ (3) แต่ละหน่วยงานในองค์กรสามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้ (4) สามารถกำหนดให้ข้อมูลมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันได้เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลในฐานข้อมูลชุดเดียวกันสามารถเข้าใจและสื่อสารกันได้ในความหมายเดียวกัน (5) สามารถกำหนดระบบความปลอดภัยให้กับข้อมูลได้โดยกำหนดระดับความ สามารถในการเรียกใช้ข้อมูลของผู้ใช้แต่ละคนให้แตกต่างกันตามความรับผิดชอบ (6) สามารถรักษาความถูกต้องของข้อมูลได้โดยระบุเงื่อนไขในการควบคุมความผิดพลาด (7) สามารถตอบสนองต่อความต้องการใช้ข้อมูลในหลายรูปแบบ (8) ทำให้ข้อมูลเป็นอิสระจากโปรแกรมที่ใช้งานข้อมูลนั้น (Data Independence) ซึ่งส่งผลให้ผู้พัฒนาโปรแกรมสามารถแก้ไขโครงสร้างข้อมูลโดยไม่กระทบต่อโปรแกรมที่เรียกใช้ข้อมูลนั้น (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2558)

ภาษา SQL (Structured Query Language)

คือ ภาษา Programming ที่ออกแบบมาเพื่อทำการจัดการข้อมูลที่อยู่ใน Relational Database Management System (RDBMS) หรือไว้สำหรับค้นหาข้อมูล เปลี่ยนแปลง เพิ่ม และ ลด ข้อมูลที่ถูกเก็บอยู่ในฐานข้อมูลในรูปแบบตารางที่มีลักษณะเป็น Column และ Row เราเรียกข้อมูลเหล่านี้ว่าถูกเก็บอยู่ใน Table

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 แผนภาพของระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงาน

ระเบียบวิธีการวิจัย

เข้าใจปัญหา และศึกษาความเป็นไปได้

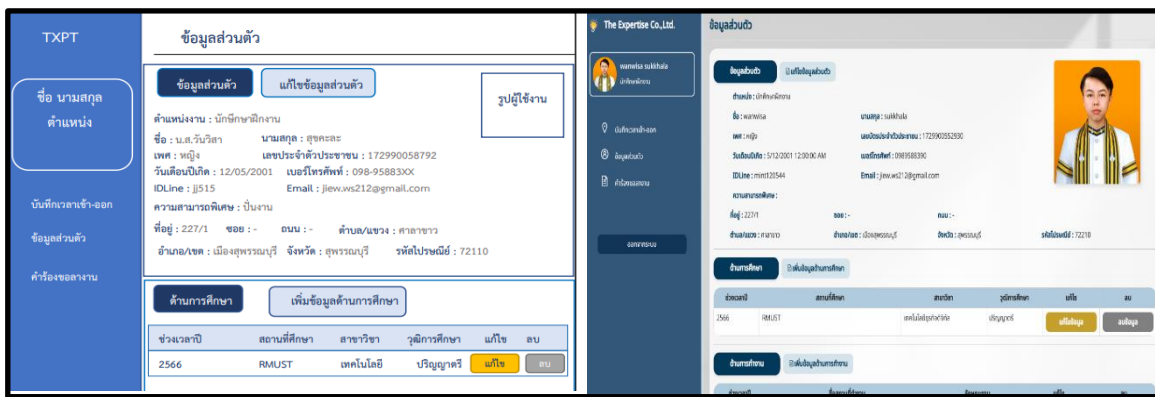
ผู้วิจัยเริ่มศึกษาโครงสร้างขององค์กร การปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมไปถึงการบริหารจัดการต่าง ๆ จากผู้ที่เกี่ยวข้องตามฝ่ายงานต่าง ๆ เช่น ฝ่ายบุคคล ฝ่ายการเงิน ฝ่ายพัฒนาระบบ ฝ่ายการตลาดและการขาย และฝ่ายผู้บริหาร เป็นต้น จนพบว่าบริษัทกำลังประสบกับปัญหาด้านการบริหารงานบุคลากรเนื่องจากการเติบโตของบริษัทและหลังการผ่านระบาดของโรคโควิด 19 บริษัทมีการปรับปรุงแผนการทำงานและบริหารงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ ทำให้พนักงานที่ปฏิบัติงานจำเป็นต้องทำงานนอกสถานที่ มีการทำงานสลับกันระหว่างที่ทำงาน ทำงานนอกสถานที่ หรือที่บ้าน (Work from home) ทำให้พนักงานที่รับหน้าที่นั้นไม่สามารถเข้าบริษัทหรือรับหน้าที่ปฏิบัติงานในรูปแบบทำงานที่บ้าน จึงประสบปัญหาเกี่ยวกับการยืนยันเวลาการเข้า-ออกงานและการยื่นใบลา ซึ่งทางบริษัทได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเวลาเข้าทำงานของพนักงาน และพยายามที่จะขจัดปัญหาที่เกี่ยวข้องให้หมดไปเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อพนักงาน จากเดิมนั้นการลงเวลาปฏิบัติงานบุคลากรต้องลงชื่อในการเข้าและออกงาน ซึ่งมีเวลาที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน หากพนักงานไม่สามารถลงเวลาทำงานตามเวลาที่กำหนดนั้นหมายความว่าพนักงานท่านนั้นมาทำงาน “สาย” การยื่นใบลาต้องยื่นเอกสารเท่านั้นกับทางบริษัทและใช้เวลาในการรอการอนุมัติ

วิเคราะห์และออกแบบระบบ

จากปัญหาที่พบทำให้ผู้วิจัยเริ่มวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยมีแนวความคิดพัฒนาระบบบริหารจัดการการปฏิบัติงานในรูปแบบออนไลน์ที่รองรับการทำงานบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ต่าง ๆ หรือบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และใช้ฐานข้อมูล MySQL ในการจัดการและจัดเก็บข้อมูลของระบบมาแก้ปัญหาดังกล่าว และอำนวยความสะดวกแก่พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่นอกบริษัท อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการรายงาน

ผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งผู้ใช้งานเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พนักงาน ฝ่ายบุคคล และผู้บริหาร

การออกแบบการใช้งานระบบแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ 1. การออกแบบขอบเขตการทำงานและฐานข้อมูล แบ่งการทำงานของระบบเป็น 4 ส่วน คือ การลงทะเบียนข้อมูลพนักงานใหม่, การจัดการข้อมูลเวลาทำงาน, การจัดการข้อมูลการลา และการรายงาน 2. การออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้ ผู้วิจัยเลือกออกแบบด้วย Wireframe ลงในเอกสารให้อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกับพนักงานฝ่ายพัฒนาระบบของบริษัทพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง ดังรูปที่ 2 (ก) จากนั้นนำ Wireframe ดังกล่าวพัฒนาเป็นต้นแบบด้วยโปรแกรม Figma ในรูปแบบเว็บไซต์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ส่วนได้ทดลองใช้งานจริง และให้ข้อเสนอแนะด้านการออกแบบเพื่อให้ได้เว็บไซต์ที่เป็นมิตรกับผู้ใช้และตรงตามความต้องการมากที่สุด รูปที่ 3 (ข)

รูปที่ 2 การออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้

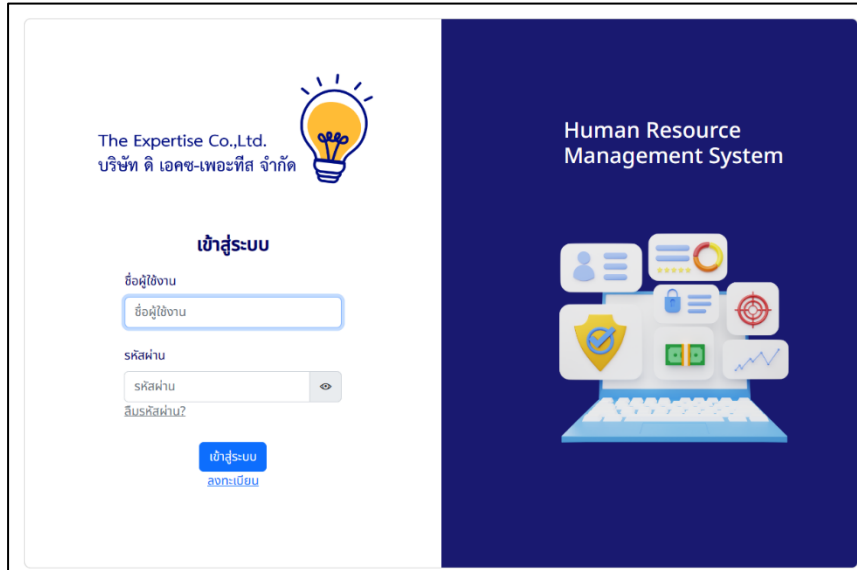
พัฒนาระบบ

สำหรับการพัฒนาระบบผู้วิจัยเลือกใช้การพัฒนาระบบในรูปแบบเว็บไซต์ที่รองรับการทำงานบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ต่าง ๆ หรือบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ซึ่งพัฒนาด้วยพัฒนาด้วยโปรแกรม Visual Studio 2022 และใช้ฐานข้อมูล Microsoft SQL Server ในการจัดการและจัดเก็บข้อมูลของระบบมาแก้ปัญหาดังกล่าว เมื่อนำไปใช้งานจริงก็มีการปรับแก้ระบบตามข้อเสนอแนะของพนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ระบบสามารถใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด

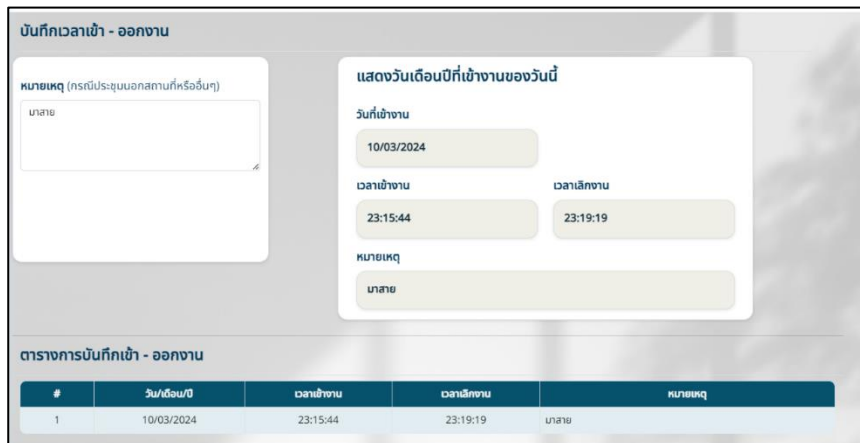
ติดตั้งและนำไปใช้

สำหรับการติดตั้งและนำไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการนำเว็บไซต์ขึ้นสู่ Server ของบริษัทเพื่อให้พนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้งานผ่านเครือข่ายในรูปแบบออนไลน์ จากนั้นทำการทดสอบระบบเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้วิจัย ดังรูปที่ 3 จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของระบบและปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปให้พนักงานและผู้ที่เกี่ยวข้องภายในบริษัทใช้งานจริงจำนวน 8 ท่านและประเมินความพึงพอใจ ซึ่งเมื่อระบบไปใช้งานจริงผู้วิจัยได้ติดตั้งระบบบริหารจัดการ

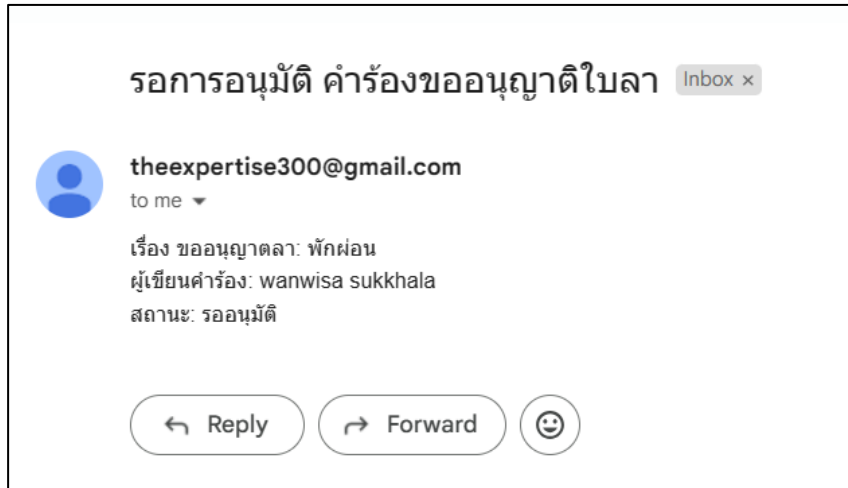
พนักงาน จากเดิมนั้นการลงเวลาปฏิบัติงานบุคลากรต้องลงชื่อในการเข้าและออกงาน ซึ่งมีเวลาที่กำหนดไว้ อย่างแน่นอน หากพนักงานไม่สามารถลงเวลาทำงานตามเวลาที่กำหนดนั้นหมายความว่าพนักงานท่านนั้นมาทำงาน “สาย” การยื่นใบลาต้องยื่นเอกสารกับทางบริษัทและใช้เวลาในการรอการอนุมัติ แต่เนื่องจากพนักงาน ต้องมีการทำงานนอกสถานที่ทำให้พนักงานที่รับหน้าที่นั้นไม่สามารถเข้าบริษัทเพื่อลงเวลาทำงาน (2) ผู้วิจัย เลือกใช้การพัฒนาระบบในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้สะดวกต่อการใช้งานของพนักงาน ดังรูปที่ 5-7

รูปที่ 5 หน้าเข้าสู่ระบบเพื่อใช้งาน

รูปที่ 6 หน้าข้อมูลการบันทึกเข้า-ออกงาน

รูปที่ 7 หน้าสถานะการอนุมัติวันลา

(3) คุณภาพของระบบด้วยผู้เชี่ยวชาญพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.42) และ (4) ความพึงพอใจของผู้ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D.=0.45)

บรรณานุกรม

- ปรีดี นุกุลสมปรารธนา. (2566). 10 ลักษณะของการบริหารจัดการที่ดี (Management). เข้าถึงได้จาก : <https://www.popticles.com/business/10-characteristics-of-management/>.
- ปิยะธิดา ตรีเดช, สมชาติ โตรักษา, และพีระ ครีกครั้นจิตร. (2552). หลักการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์ จำกัด.
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2558). ระบบฐานข้อมูล. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2563). การวิเคราะห์และออกแบบระบบ. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

ระบบการจัดการสอนชดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี
Compensatory Teaching Management System Faculty of Business Administration
and Information Technology, Nonthaburi Center

รราดล มาเจริญ¹ ไพฑูรย์ จันทร์เรือง² และมงคล ณ ลำพูน³

Taradon Majaroen¹ Paitoon Janreung² and Mongkol Na Lampoon³

นักศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ¹,

อาจารย์ประจำสาขาวิชาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ^{2,3}

E-mail: paitoon.j@rmutsb.ac.th², Mongkol.n@rmutsb.ac.th³

บทคัดย่อ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์และออกแบบเว็บไซต์ระบบการจัดการสอนชดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี (2) เพื่อพัฒนาเว็บไซต์ระบบการจัดการสอนชดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี (3) เพื่อหาประสิทธิภาพเว็บไซต์ระบบการจัดการสอนชดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี และ (4) เพื่อหาความพึงพอใจการใช้งานเว็บไซต์ระบบการจัดการสอนชดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ ภาษา Python ร่วมกับระบบฐานข้อมูลมา MariaDB ผ่านการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้งาน จำนวน 15 ท่าน โดยผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) ได้ผลการวิเคราะห์และออกแบบระบบการจัดการสอนชดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี (2) ได้เว็บไซต์ระบบการจัดการสอนชดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี (3) ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดการสอนชดเชย จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.27 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 อยู่ในระดับดี (4) ผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้งานจำนวน 15 ท่าน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.41 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี จากผลประเมินประสิทธิภาพของระบบพบว่า สามารถนำไปใช้งานได้

คำสำคัญ: ระบบการจัดการสอนชดเชย การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ ภาษาไพธอน

Abstract

This project has the objectives (1) to analyze and design the website for the compensatory teaching management system for the Faculty of Business Administration and

Information Technology, Nonthaburi Center (2) to develop the website for the compensation teaching management system for the Faculty of Business Administration and Information Technology, Nonthaburi Center (3) to find the efficiency of the management system website. Teach compensation Faculty of Business Administration and Information Technology, Nonthaburi Center and (4) to find satisfaction with the use of the Compensatory Teaching Management System website. Faculty of Business Administration and Information Technology, Nonthaburi Center. Tools used in the development include the Python language combined with the MariaDB database system. The performance was evaluated by 3 experts and the satisfaction was evaluated by 15 users. The performance results were Go with the following objectives: (1) obtained results from analysis and design of a compensatory teaching management system. Faculty of Business Administration and Information Technology, Nonthaburi Center (2) obtained a website for the compensatory teaching management system for the Faculty of Business Administration and Information Technology, Nonthaburi Center (3) results of evaluating the effectiveness of the compensatory teaching management system From 3 experts, there is a total mean of 4.27 with a standard deviation of 0.52, which is at a good level. (4) Satisfaction evaluation results from 15 users have a total mean of 4.41 with a standard deviation of 0.49 has good efficiency. From the results of evaluating the efficiency of the system, it was found that Can be used further

Keywords: Compensatory teaching management system, website design and development, python

บทนำ

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมินนทบุรี มีการเปิดสอนจำนวน 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการจัดการ และสาขาวิชาระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษาอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่จะต้องมีการจัดการสอนชดเชยเพื่อให้เวลาในการเรียนการสอนเป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ในกรณีที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในตารางสอนได้ เช่น เป็นวันหยุดราชการหรือต้องไปราชการ เป็นต้น จากการศึกษาข้อมูลโดยการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่สำนักงาน พบว่า ปัญหาที่สำคัญในการจัดการสอนชดเชยคือ การตรวจสอบวันและเวลาไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อนกัน การไม่ได้ทำการขออนุญาตจัดการสอนชดเชยตามเวลาที่ถูกต้อง รวมไปถึงการตรวจสอบวันเวลาที่ได้ทำการขออนุญาตจัดการสอนชดเชยไว้

จากปัญหาดังกล่าว จึงมีแนวคิดในการพัฒนาระบบการจัดการการสอนสดเชยในรูปแบบของเว็บไซต์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่อาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อาจารย์ผู้สอนสามารถเลือกวันเวลาและห้องเรียนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยระบบจะทำการตรวจสอบไม่ให้มีการซ้ำซ้อนกันเพื่อเป็นการลดภาระในการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ และอาจารย์ผู้สอนสามารถที่จะตรวจสอบวันเวลาที่ได้กำหนดไว้ในการจัดการสอนสดเชยเพื่อแจ้งให้นักศึกษาทราบ ในการพัฒนาระบบดังกล่าวได้ใช้ภาษา Python ร่วมกับระบบฐานข้อมูล MariaDB ในการพัฒนาจัดเก็บข้อมูล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และออกแบบเว็บไซต์ระบบการจัดการสอนสดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี
2. เพื่อพัฒนาเว็บไซต์ระบบการจัดการสอนสดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี
3. เพื่อหาประสิทธิภาพเว็บไซต์ระบบการจัดการสอนสดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี
4. เพื่อหาความพึงพอใจการใช้งานเว็บไซต์ระบบการจัดการสอนสดเชย คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

วงจรการพัฒนากระบบ (System Development life Cycle : SDLC)

เป็นกระบวนการที่ใช้ในการพัฒนาซอฟต์แวร์ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การออกแบบ การพัฒนา การทดสอบ การนำเสนอ และการบำรุงรักษา ซึ่งช่วยให้ทีมพัฒนาซอฟต์แวร์มีโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่เป็นระเบียบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

- 1) การวางแผน (Planning) การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ รวมถึงการเรียกเก็บข้อมูลเพื่อกำหนดขอบเขตและระยะเวลาของโครงการ
- 2) การวิเคราะห์ (Analysis) การศึกษาและเข้าใจความต้องการของผู้ใช้ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 3) การออกแบบ (Design) การสร้างโครงสร้างและโมเดลของซอฟต์แวร์ รวมถึงการออกแบบโครงสร้างข้อมูล การออกแบบแนวทางการเขียนโค้ด และการออกแบบการทดสอบ
- 4) การพัฒนา (Development) การเขียนโค้ด และการสร้างและทดสอบฟังก์ชันของซอฟต์แวร์
- 5) การทดสอบ (Testing) การตรวจสอบความถูกต้องและประสิทธิภาพของซอฟต์แวร์ โดยใช้การทดสอบที่หลากหลายเพื่อตรวจสอบการทำงานตามความต้องการ

6) การนำเสนอ (Deployment) การนำเอาซอฟต์แวร์ที่พัฒนามาใช้งานจริงในสภาพแวดล้อมการใช้งานจริง รวมถึงการติดตั้ง การสร้างคู่มือ และการฝึกอบรมผู้ใช้

7) การบำรุงรักษา (Maintenance) การดูแลรักษาและปรับปรุงซอฟต์แวร์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบที่ใช้งานอยู่การวิเคราะห์ออกแบบระบบ

SDLC ช่วยให้ทีมพัฒนาซอฟต์แวร์สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างซอฟต์แวร์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงให้กับผู้ใช้ โดยประสานงานระหว่างทีมพัฒนาและผู้ใช้ในทุกขั้นตอนของการพัฒนาซอฟต์แวร์ เพื่อให้ได้ซอฟต์แวร์ที่ตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้ในที่สุด (กองโลจิสติกส์, 2562)

แผนภาพกระแสการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagram: DFD)

แผนภาพกระแสการไหลของข้อมูล (Data Flow Diagram: DFD) เป็นเครื่องมือในการแสดงและอธิบายกระบวนการหรือระบบที่มีการส่งและรับข้อมูล โดยมุ่งเน้นการตรวจสอบข้อมูลและกระบวนการที่สร้างการไหลข้อมูลในระบบ ซึ่ง DFD มักถูกใช้ในการวางแผนและออกแบบระบบข้อมูล โดยที่ไม่ยึดติดกับรายละเอียดเทคนิคของการดำเนินงานภายในระบบ ดังนั้น DFD เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแสดงการสื่อสารระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบ โดยมีการสร้างแผนภาพของข้อมูลแบบชั้นลอจิกที่ระบุถึงข้อมูลที่ส่งผ่านระหว่างต้นทางและปลายทาง รวมถึงการประมวลผลที่เกิดขึ้นในระหว่างนี้ด้วย DFD มีระดับหลายระดับ ซึ่งมีความสำคัญต่อการอธิบายการไหลข้อมูลในระบบที่ซับซ้อนขึ้นไป โดยระดับรายละเอียดสูงสุดจะแสดงการไหลข้อมูลอย่างละเอียดถี่ถ้วนที่สุด เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเข้าใจและแสดงกระบวนการทำงานของระบบในมุมมองที่เป็นรูปภาพได้ชัดเจน (Ursula Marsh, 2021)

Entity-Relationship diagram (ER Diagram)

ER diagram เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสดงและอธิบายโครงสร้างข้อมูลและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในระบบฐานข้อมูล เป็นแผนภาพที่ใช้ในการออกแบบฐานข้อมูลโดยรวม โดยมักจะใช้ในขั้นตอนการวางแผนและออกแบบระบบฐานข้อมูลในระหว่างการพัฒนาซอฟต์แวร์ หลักการของ ER diagram มีดังนี้

1) Entity (Entity Types) คือองค์ประกอบที่มีความสำคัญและมีคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับระบบฐานข้อมูล เช่น บุคคล สินค้า สถานที่ เป็นต้น

2) Attribute คือคุณสมบัติของ Entity ซึ่งอธิบายลักษณะหรือลักษณะเฉพาะของ Entity นั้น ๆ เช่น ชื่อ, อายุ และ ราคา เป็นต้น

3) Relationship คือความสัมพันธ์ระหว่าง Entity ซึ่งบ่งบอกถึงว่า Entity หนึ่งสามารถมีความสัมพันธ์กับ Entity อีกร่องค์ประกอบหนึ่งอย่างไร เช่น คนสามารถมีการซื้อสินค้าหลายรายการ ซึ่งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่าง Entity บุคคลกับ Entity สินค้า

4) Cardinality บ่งบอกถึงจำนวนของ Entity ที่มีความสัมพันธ์กับ Entity อื่น ๆ ในระบบ โดยใช้สัญลักษณ์เช่น One-to-One, One-to-Many, Many-to-Many เป็นต้น

5) Primary Key คือ Attribute หรือ Attributes ที่ใช้เพื่อระบุแต่ละ Entity อย่างชัดเจน และไม่ซ้ำกันในระบบฐานข้อมูล

6) Foreign Key คือ Attribute ที่ใช้ใน Entity เพื่อระบุความสัมพันธ์ระหว่าง Entity นั้น ๆ กับ Entity อื่น ๆ ในระบบฐานข้อมูล

การใช้ ER diagram ช่วยให้ผู้ออกแบบสามารถเข้าใจโครงสร้างข้อมูลและความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในระบบได้อย่างชัดเจน และมีการสื่อสารที่เข้าใจกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและการพัฒนาต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น (Ree, 2021)

การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ (User Experience : UX)

UX เป็นส่วนสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ดิจิทัล เพื่อให้ผู้ใช้มีประสบการณ์การใช้งานที่ดีและเข้าใจง่าย หลักการของ UX คือ

1) UX มุ่งเน้นไปที่ประสบการณ์ทั่วไปของผู้ใช้ในการทำงานผลิตภัณฑ์ โดยพยายามทำให้กระบวนการใช้งานเป็นไปอย่างราบรื่นและเพลิดเพลิน โดยไม่มีความสับสนหรือความลำบาก

2) คุณสมบัติของ UX รวมถึงการออกแบบกระบวนการใช้งาน (Workflow) การปรับปรุงประสบการณ์ของผู้ใช้ (User journey) การเข้าถึงและการใช้งานที่สะดวก เป็นต้น

3) ในการพัฒนา UX มักจะใช้การศึกษาผู้ใช้ การทดสอบผู้ใช้ และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เข้าใจความต้องการและการพึงพอใจของผู้ใช้ (Bluebik Group, 2021)

การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้ (User Interface : UI)

UI เป็นส่วนของการติดต่อผู้ใช้งานตามทีออกแบบไว้ในส่วนของ UX มีหลักการ คือ

1) จัดการกับส่วนต่าง ๆ ของการออกแบบภาพหน้าจอ รวมถึงการจัดวางองค์ประกอบและสี ที่สร้างประสบการณ์การใช้งานที่มีความสวยงามและเข้าใจง่าย

2) คุณสมบัติของ UI รวมถึงการใช้งานโดยไม่ต้องใช้คำอธิบายเพิ่มเติม (Intuitive) การเรียงลำดับและการจัดระเบียบขององค์ประกอบ การใช้สี และการใช้ภาพเพื่อเพิ่มความสนใจ

3) การพัฒนา UI มักใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือการออกแบบเช่น Photoshop, Sketch, หรือ Figma เพื่อสร้างภาพหน้าจอและการใช้งาน

การประสานงานระหว่าง UX และ UI มีความสำคัญ เนื่องจาก UX ช่วยให้ผู้ใช้มีประสบการณ์ที่ดี ในขณะที่ UI ช่วยให้การใช้งานเป็นไปอย่างเสมือนจริง การผสมผสานความสามารถและการออกแบบที่ดีในทั้งสองด้านจะสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีความพึงพอใจในการใช้งานสูง ทำให้ผู้ใช้พึงพอใจและยอมกลับมาใช้งานอีกครั้งในอนาคต (Bluebik Group, 2021)

หลักการการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์

เว็บไซต์ คือ กลุ่มของเว็บเพจหลาย ๆ หน้าโดยมีโฮมเพจเป็นเว็บเพจหน้าแรก ที่มีความสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมเว็บไซต์ เปรียบเสมือนหนังสือหนึ่งเล่ม หลักการที่ใช้ในการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์เพื่อให้ผู้ใช้มีประสบการณ์การใช้งานที่ดีและเข้าใจง่าย ซึ่งมีลักษณะหลักดังนี้

- 1) การออกแบบให้ใช้งานง่าย (User-Friendly Design) เว็บไซต์ควรมีการออกแบบให้ใช้งานง่ายและเข้าใจได้ง่ายสำหรับผู้ใช้งาน โดยมีการจัดวางเนื้อหาและองค์ประกอบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกระบวนการการใช้งานของผู้ใช้
- 2) การเข้าถึงข้อมูลและประสิทธิภาพ (Accessibility and Performance) เว็บไซต์ควรมีเว็บเพจที่โหลดเร็วและสามารถเข้าถึงได้ง่ายทั้งในเวอร์ชันของคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์พกพาอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องมีการใช้งานได้ง่ายกับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ เช่นผู้ที่มีความจำจำกัดหรือความสามารถในการเข้าถึง
- 3) การเน้นประสิทธิภาพการค้นหา (Search Engine Optimization, SEO) เว็บไซต์ควรมีการออกแบบและโครงสร้างที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการค้นหาบนเครื่องมือค้นหา เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาและเข้าถึงเนื้อหาที่ต้องการได้อย่างง่ายดาย
- 4) การปรับใช้การใช้งานบนอุปกรณ์ต่าง ๆ (Responsive Design) เว็บไซต์ควรมีการออกแบบให้สามารถปรับใช้การใช้งานได้บนอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเช่นคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และโทรศัพท์มือถือ โดยมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพในการแสดงผล
- 5) การรักษาความปลอดภัย (Security Maintenance) เว็บไซต์ควรมีการรักษาความปลอดภัยในการจัดการข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้และข้อมูลที่สำคัญอื่น ๆ เพื่อป้องกันการบุกรุกและการแอบแฝงข้อมูล
- 6) การสร้างประสบการณ์การใช้งานที่น่าจดจำ (Memorable Experience) เว็บไซต์ควรมีการออกแบบให้มีสไตล์และตัวตนที่เฉพาะตัว ทำให้ผู้ใช้มีประสบการณ์การใช้งานที่น่าจดจำและความประทับใจ
- 7) การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) เว็บไซต์ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีประสิทธิภาพและความปรับได้ในการใช้งานที่ดีขึ้นตามความต้องการและแนวโน้มในการใช้งานของผู้ใช้ (บริษัท อาร์เอ็ม ออนไลน์ เซอร์วิส จำกัด, 2564)

ภาษา Python

Python เป็นภาษาการเขียนโปรแกรมที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในเว็บแอปพลิเคชัน การพัฒนาซอฟต์แวร์ วิทยาศาสตร์ข้อมูล และแมชชีนเลิร์นนิง (ML) นักพัฒนาใช้ Python เนื่องจากมีประสิทธิภาพ เรียนรู้ง่าย และสามารถทำงานบนแพลตฟอร์มต่าง ๆ ได้มากมาย ทั้งนี้ซอฟต์แวร์ Python สามารถดาวน์โหลดได้ฟรี ฝ่สานการทำงานร่วมกับระบบทุกประเภท และเพิ่มความเร็วในการพัฒนา ข้อดีของภาษา Python ได้แก่ (Amazon Web Services ,2023)

- 1) นักพัฒนาสามารถอ่านและทำความเข้าใจในภาษา Python ได้ง่ายเนื่องจากมีไวยากรณ์พื้นฐานเหมือนภาษาอังกฤษ
- 2) Python มีการใช้โค้ดที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาอื่น ๆ
- 3) มีไลบรารีมากมายในการช่วยนักพัฒนา จึงทำให้นักพัฒนาไม่จำเป็นต้องเขียนโค้ดขึ้นใหม่ทั้งหมด
- 4) Python สามารถใช้ร่วมกับภาษาอื่น ๆ ได้เช่น Java, C และ C++
- 5) Python สามารถใช้งานได้บนระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เช่น Windows, macOS, Linux และ Unix

ระบบจัดการฐานข้อมูล MariaDB คืออะไร

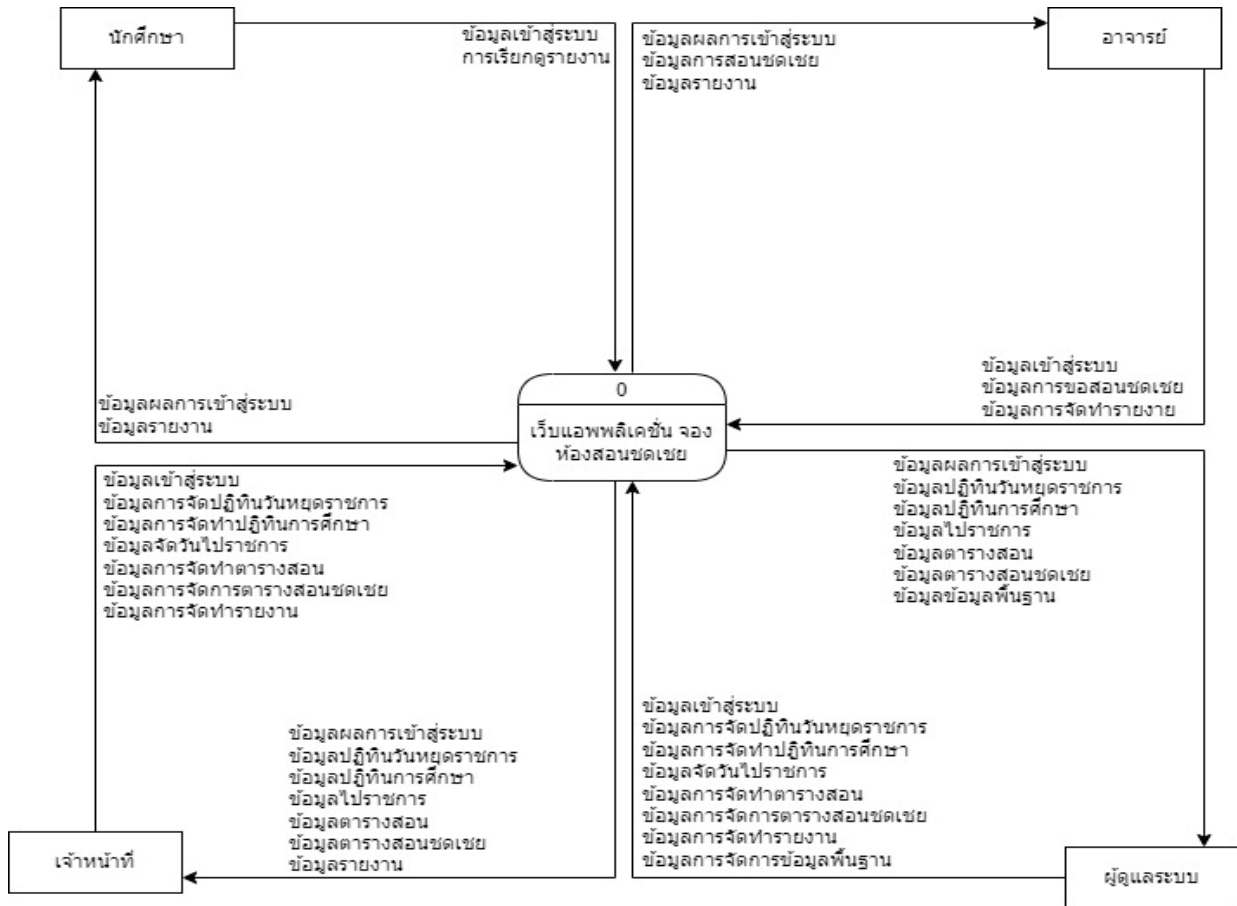
MariaDB คือระบบจัดการฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relational Database Management System) ที่แยกส้อมมาจาก MySQL พัฒนาโดยชุมชนและได้รับการสนับสนุนในเชิงพาณิชย์ MariaDB มุ่งหวังที่จะคงความเป็นซอฟต์แวร์เสรีและโอเพนซอร์ส ภายใต้สัญญาอนุญาตสาธารณะทั่วไปของกนู (GNU General Public License) การพัฒนานำโดยนักพัฒนาดั้งเดิมของ MySQL บางส่วน ซึ่งแยกส้อมออกมาเนื่องจากความกังวลเรื่อง Oracle เข้าซื้อกิจการ MySQL (สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2566)

โครงการหรือระบบงานที่เกี่ยวข้อง

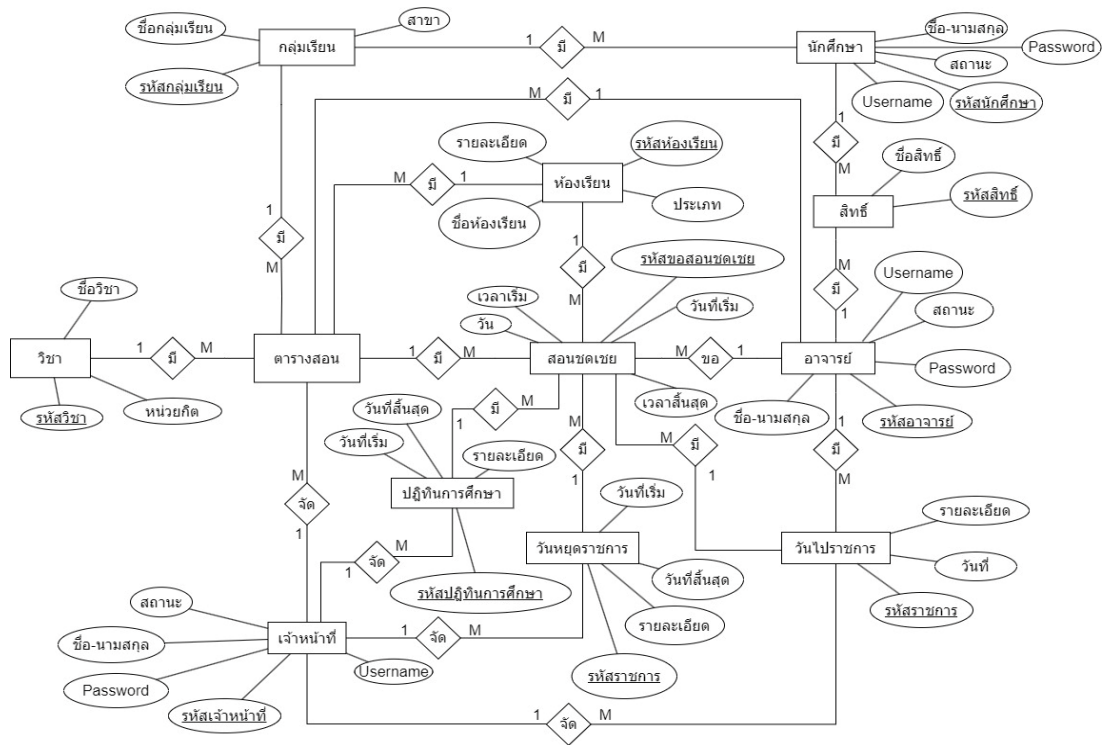
จิราภา อินสิงค์ และจิราวรรณ เขาชนะ , 2563) ปริญญาณีพนธ์ฉบับนี้กล่าวขั้นตอนการพัฒนาเว็บไซต์โรงแรม KK City โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ระบบงานเว็บไซต์โรงแรม KK City 2) เพื่อพัฒนาระบบงานเว็บไซต์โรงแรม KK City 3) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบงานเว็บไซต์โรงแรม KK City 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้งานเว็บไซต์โรงแรม KK City คณะผู้จัดทำได้พัฒนางานระบบเว็บไซต์โรงแรม KK City ด้วยโปรแกรม Adobe Dreamweaver CS6 และ Professional Home Page (PHP) โดยผ่านการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านและผู้ใช้ทั่วไป จำนวน 30 ท่าน ผลจากการพัฒนาเว็บไซต์นี้ปรากฏว่าการประเมินเว็บไซต์โรงแรม KK City จากการประเมินสำหรับบุคคลทั่วไปเพื่อหาความพึงพอใจในการทดสอบเว็บไซต์คะแนนเฉลี่ยรวม 3.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 0.43 ผลการประเมินประสิทธิภาพในการทดสอบเว็บไซต์คะแนนเฉลี่ยรวม 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม 0.30 ผลการประเมินประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

กรอบแนวคิด

ในการพัฒนาเว็บไซต์ระบบการจัดการสอนสดเซช คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นันทบุรี ได้มีการวิเคราะห์และออกแบบระบบตามกระบวนการแผนภาพกระแสของข้อมูลดังรูปที่ 1 และ การออกแบบส่วนจัดเก็บข้อมูลตามแผนภาพอีอาร์ดังรูปที่ 2

รูปที่ 1 แผนภาพกระแสข้อมูลการวิเคราะห์และออกแบบระบบ

รูปที่ 2 การออกแบบแผนภาพอีอาร์สำหรับจัดเก็บข้อมูล

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ นักศึกษา เจ้าหน้าที่และอาจารย์ผู้สอน ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ(เขตเหนือ) จำนวน 15 คน และ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ทดลองใช้ระบบจัดสอนสดเซช และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของระบบจัดสอนสดเซช ก่อนใช้หลังใช้ระบบจัดสอนสดเซช

เครื่องมือที่ใช้

- 1) ระบบการจัดการสอนสดเซช คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรี
- 2) แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ
- 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินผลประสิทธิภาพโดยนำมาคำนวณหาค่าตามเฉลี่ย เกณฑ์ การให้ คะแนนแบบประเมินแบ่งเป็น 5 ระดับคือดีมาก ดี ปานกลางน้อยน้อยมากโดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ดีมาก	คะแนน	5	คะแนน
ดี	คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	คะแนน	3	คะแนน
น้อย	คะแนน	2	คะแนน
น้อยมาก	คะแนน	1	คะแนน

ประสิทธิภาพของการพัฒนาระบบการจัดการสอนสดเซช คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นนทบุรีจะมีการจัดระดับคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00	ระดับประสิทธิภาพของระบบดีมาก
คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49	ระดับประสิทธิภาพของระบบดี
คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49	ระดับประสิทธิภาพของระบบดี
คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49	ระดับประสิทธิภาพของระบบปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49	ระดับประสิทธิภาพของระบบน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49	ระดับประสิทธิภาพของระบบน้อยมาก

ระเบียบวิธีการทางสถิติ

สูตรการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (เสวลักษณะ เหมือนเพชร, 2561)

- 1.สูตรการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Sample Mean)

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}$$

$$\bar{x} \quad \text{แทน ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum_{i=1}^n x_i \quad \text{แทน ค่าเฉลี่ย}$$

$$n \quad \text{แทน ค่าจำนวนข้อมูลทั้งหมด}$$

2. สูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n x_i - \bar{x}}{n-1}}$$

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

- 1) ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของระบบการจัดการสอนชุดเซยจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพระบบ

ลำดับที่	หัวข้อประเมิน	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D	ความ หมาย
ด้านการออกแบบเว็บไซต์				
1	การใช้งานเว็บไซต์เข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อน	4.33	0.58	ดี
2	พื้นที่หลังและสีตัวอักษรมีความเหมาะสมกัน	4.00	0.00	ดี
3	ค้นหาข้อมูลไม่ยุ่งยาก	4.33	0.58	ดี
รวมค่าเฉลี่ย ด้านการออกแบบเว็บไซต์		4.22	0.44	ดี
ด้านประสิทธิภาพในการใช้งาน				
1	ตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดสร้างเว็บไซต์	4.67	0.58	ดีมาก
2	ความสามารถเว็บไซต์ในการเพิ่มข้อมูล	4.67	0.58	ดีมาก
3	ความสามารถเว็บไซต์ในการปรับปรุงแก้ไขข้อมูล	4.33	0.58	ดี
รวมค่าเฉลี่ย ด้านประสิทธิภาพในการใช้งาน		4.56	0.53	ดีมาก
ด้านความถูกต้อง				
1	มีการแจ้งเตือนเมื่อเกิดข้อผิดพลาด	4.33	0.58	ดี
2	แสดงผลของภาษาได้ถูกต้อง	4.00	1.00	ดี
3	ได้รับข้อมูลตรงกับความต้องการในการใช้งาน	4.33	0.58	ดี
รวมค่าเฉลี่ย ด้านความถูกต้อง		4.22	0.67	ดี

ลำดับที่	หัวข้อประเมิน	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D	ความ หมาย
ด้านความปลอดภัย				
1	มีการตรวจสอบชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน	4.00	0.00	ดี
2	มีการกำหนดสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูล	4.00	0.00	ดี
รวมค่าเฉลี่ย ด้านความปลอดภัย		4.00	0.00	ดี
รวมค่าเฉลี่ยทุกด้าน		4.27	0.52	ดี

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบ มีการประเมินดังนี้ 1) ด้านการออกแบบเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 2) ด้านประสิทธิภาพในการใช้งาน เท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 3) ด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 4) ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.00 สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบการใช้งาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 มีประสิทธิภาพอยู่ใน ระดับดี

2) ผลการวิเคราะห์หาความพึงพอใจในการใช้งานของระบบการจัดการสอนสดเซช จากผู้ใช้งานทั่วไป จำนวน 15 คน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาความพึงพอใจ

ข้อ	หัวข้อประเมิน	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D	หมายถึง
1	การจัดวางเมนูเป็นหมวดหมู่ ใช้งานง่าย	4.47	0.52	ดี
2	ขนาดและรูปแบบตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน	4.33	0.49	ดี
3	ความสวยงามและความน่าสนใจในการใช้งานระบบ	4.40	0.51	ดี
4	การเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูล มีความถูกต้อง	4.47	0.52	ดี
5	ความง่ายในการเรียนรู้และสะดวกในการใช้งาน	4.53	0.52	ดีมาก
6	ความสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.20	0.41	ดี
7	ความพึงพอใจภาพรวมต่อการใช้งาน	4.47	0.52	ดี
รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด		4.41	0.49	ดี

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาความพึงพอใจของระบบการจัดการสอนสดเซช คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นันทบุรี มีผลประเมินเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้

- 1) ความง่ายในการเรียนรู้และสะดวกในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52
- 2) ความพึงพอใจภาพรวมต่อการใช้งาน, การเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูล มีความถูกต้อง และ การจัดวางเมนู เป็นหมวดหมู่ ใช้งานง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3 หัวข้อการประเมินเป็น 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52
- 3) ความสวยงามและความน่าสนใจในการใช้งานระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51
- 4) ขนาดและรูปแบบตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49
- 5) ความสามารถนำไปใช้ได้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41

สรุปภาพรวมผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 มีผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับดี

อภิปรายผล

ผลการพัฒนาจัดทำโครงการระบบการจัดการสอนสดเซช คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นันทบุรี ผู้จัดทำโครงการจะเน้นเรื่องการพัฒนาเว็บ เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ซึ่งประกอบไปด้วย การขอสอนสดเซช การจัดการตารางสอนสดเซช การจัดทำรายงาน การจัดทำตารางสอน การจัดทำวันหยุดราชการ การจัดวันไปราชการ การจัดการปฏิทินการศึกษา ซึ่งได้ทำครบองค์ประกอบทั้งหมด อีกทั้งได้ให้ผู้เชี่ยวชาญและบุคคลทั่วไปได้ประเมินและทดลองใช้เว็บไซต์ระบบการจัดการสอนสดเซช คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์นันทบุรีพบว่าอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภา อินสิงค์ และจิราวรรณ เขาวะนะ (2563) ที่ได้พัฒนาเว็บไซต์โรงแรมโรงแรม KK City ซึ่งตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด และสามารถนำไปใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรเพิ่มระบบการตรวจสอบจำนวนชั่วโมงที่ขาดหายไปของแต่ละวิชาที่ตรงกับวันหยุดราชการ และการไปราชการ ว่าต้องชดเชยเท่าไรถึงจะครบถึงตามจำนวนที่ขาดหายไป เพื่อให้ระบบการจัดการสอนสดเซชมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
- 2) ควรเพิ่มให้ระบบการจัดการสอนสดเซชสามารถจัดพิมพ์ออกมาในรูปแบบเอกสารสำหรับในการขออนุมัติการสอนสดเซชได้ เพื่อให้ระบบการจัดการสอนสดเซชมีความสะดวกมากยิ่งขึ้นต่อผู้ใช้งาน
- 3) ควรเพิ่มระบบแจ้งเตือนให้กับระบบการจัดการสอนสดเซชเพื่อให้อาจารย์และนักศึกษาสามารถรับรู้ถึงกำหนดการวันที่มีการเรียนการสอนสดเซช และให้สามารถแจ้งเตือนการไปราชการเมื่ออาจารย์ท่านนั้นมีคำสั่งการไปราชการ

บรรณานุกรม

- กองโลจิสติกส์. (2562). *วงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC)*. เข้าถึงได้จาก : <https://dol.dip.go.th/th/category/2019-02-08-08-57-30/2019-03-15-11-06-29>.
- จิราภา อินสิงค์ และจิราวรรณ เชาวณะ. (2563). *เว็บไซต์โรงแรม KK City*. ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการระบบสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี, นนทบุรี.
- บริษัท อาร์เอ็ม ออนไลน์ เซอร์วิส จำกัด. (2564). *หลักการออกแบบเว็บไซต์ให้มีคุณภาพดี ควรออกแบบอย่างไร*. เข้าถึงได้จาก : <https://www.rmonlineservices.com/article/19/หลักการออกแบบเว็บไซต์ให้มีคุณภาพดี-ควรออกแบบอย่างไร?>.
- สำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2566). *ระบบจัดการฐานข้อมูล MariaDB คืออะไร*. เข้าถึงได้จาก: <https://km.cc.swu.ac.th/archives/4177>.
- เสาวลักษณ์ เหมือนเพชร. (2561). *สถิติ: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Amazon Web Services (2023). *What is Python?*. Retrieved from: <https://aws.amazon.com/th/what-is/python/>.
- Bluebik Group. (2021). *User Experience Design*. Bluebik. Retrieved from: <https://bluebik.com/th/insights/4339>.
- Ree. (2021). *What is ER-Diagram?*. Retrieved from: <https://blog.clicknext.com/what-is-er-diagram/>.
- Ursula Marsh. (2021). *Data Flow Diagram*. Slideplayer. Retrieved from: <https://slideplayer.in.th/slide/15295012/>.

การพัฒนาโมเดลการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล
Development of a Model for the Acceptance of Personalized Medicine

ฐิติกานต์ อนารัตน์¹ และอัญญิษฐา ดิษฐานนท์²

Thitikarn Anarat¹ and Anyanitha Distanont²

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา¹, อาจารย์²

วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^{1,2}

E-mail: thitikarn.a@citu.tu.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาโมเดลการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยโดยประยุกต์ใช้หลักการแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามและเก็บข้อมูลทางออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่างวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25 – 59 ปี จำนวน 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจและโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ 1) คุณภาพการบริการด้านสุขภาพ 2) คุณภาพข้อมูล 3) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์เฉพาะบุคคล ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล ซึ่งจะเป็นแนวทางให้กับผู้ดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล สามารถเพิ่มผู้ใช้บริการให้มากขึ้น และขยายผลต่อไปยังการให้บริการสุขภาพประเภทอื่น ๆ ได้

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี การแพทย์จำเพาะบุคคล การวิจัยทางคลินิก เนื้อหาทางการแพทย์

Abstract

This research aims to develop a model for the acceptance of personalized medicine services through quantitative research, utilizing an adaptation of the Technology Acceptance Model (TAM). The questionnaire instrument was conducted by the researcher in order to collect data via an online questionnaire from a group of samples aged between 25 - 59 years old (working age), totaling 400 participants. The analysis was conducted using exploratory factor analysis (EFA) and structural equation model (SEM). Results were that three factors impacted personalized medicine service acceptance: 1) health service quality, 2) information quality, and 3) advances in personalized medical technology. The results indicate the importance of factors influencing the acceptance of personalized medicine services, providing

guidance for businesses in the personalized medicine services to increase user adoption and expand services to other healthcare domains.

Keywords: Technology acceptance model (TAM), personalized medicine services, innovative clinical trials, medical content

บทนำ

ในปัจจุบันที่การแพทย์แบบ "One Size Fits All" ซึ่งหมายถึงการใช้วิธีการรักษาหรือการดูแลสุขภาพที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกันสำหรับทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น การใช้ยาเดียวกันเริ่มไม่ได้ผลเนื่องจากมนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องของพันธุกรรม สภาพสุขภาพ และสภาพแวดล้อม ดังนั้น การพัฒนา Personalized Medicine หรือการให้บริการทางการแพทย์แบบจำเพาะบุคคลจึงมีความสำคัญเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดสำหรับแต่ละบุคคล (โรช ไทยแลนด์, 2564) นอกจากนี้ ยังมี การแพทย์ที่เกี่ยวกับเวชศาสตร์การป้องกัน (Preventive Healthcare) ที่เน้นการป้องกันก่อนเกิดโรคด้วย ทำให้สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การให้คำปรึกษาด้านโภชนาการ, การฉีดวัคซีนป้องกัน, การตรวจสุขภาพประจำปี ที่ได้รับความสนใจมากขึ้น จากคนที่มีพฤติกรรมใส่ใจสุขภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากวิกฤต COVID-19 โดยจะมีลักษณะสำคัญคือ มีฐานะปานกลางถึงระดับสูง, มีการใช้จ่ายสูง และมีความรู้และการศึกษาที่ดี

นอกจากนี้ การคาดการณ์ที่เกี่ยวกับธุรกิจที่มีแนวโน้มเติบโต และน่าจับตามองในหลายปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ช่วงสถานการณ์ COVID-19 อาทิ ในปี 2021 มีการคาดการณ์ว่าเมื่อสถานการณ์โลกเริ่มกลับเข้าสู่ภาวะปกติ จะมีกลุ่มธุรกิจที่น่าสนใจอยู่ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ธุรกิจสุขภาพ การแพทย์ และความงาม กลุ่มที่ 2 ธุรกิจคลาสออกกำลังกาย เทรนเนอร์ นักโภชนาการส่วนตัวแบบออนไลน์ กลุ่มที่ 3 ธุรกิจปรับปรุงบ้าน ซ่อมแซมและตกแต่งภายใน และกลุ่มสุดท้าย ธุรกิจเกมส์เพื่อการศึกษาของเล่นส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (ยุทธชัย เตยระราชกุล, 2564) การคาดการณ์ในปี 2023 คาดการณ์ว่าธุรกิจบริการทางการแพทย์และความงามยังคงสามารถเติบโตต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนที่มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดค่านิยมและแนวคิดมุมมองในเรื่องความยั่งยืนต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม อาทิ กระแสนิยมเรื่องสุขภาพเพื่อที่จะได้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ (ธนาครทหารไทยธนาชาติ, 2566) จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ธุรกิจกลุ่มสุขภาพ การแพทย์ และความงาม เป็นกลุ่มธุรกิจที่มีโอกาสเติบโตและมีแนวโน้มว่าขยายตัวได้มากในภาคเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้วิจัยสนใจในกลุ่มธุรกิจกลุ่มดังกล่าว เพื่อจะสามารถนำมาขยายผลให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้นได้

ในส่วนของประเทศไทย ก็ได้มีการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาสุขภาพนานาชาติในปี 2560 - 2569 มีการเร่งยกระดับอุตสาหกรรมทางการแพทย์ ทั้งการลงทุนในอุตสาหกรรมชีวเภสัชภัณฑ์ (Biopharmaceuticals) การยกระดับเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ด้วย BCG Model

และการชูจุดเด่นด้านบริการทางการแพทย์ มุ่งสู่ World Class Medical Service Hub โดยเน้นที่เทรนด์การแพทย์สมัยใหม่ ได้แก่ การแพทย์แม่นยำ เวชศาสตร์ฟื้นฟูสภาวะเสื่อม และเวชศาสตร์การเจริญพันธุ์ เพื่อให้มีรายได้เข้าประเทศมากขึ้นจากปี 2565 จำนวน 200,000 ล้านบาท เป็น 800,000 ล้านบาทในปี 2570 (กรุงเทพ คอมพาส, 2563)

แต่จากรายงานภาวะเศรษฐกิจประเทศไทยในปี 2566 พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามามีการขยายตัวชะลอตัวลง ดังนั้นการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมทางการแพทย์จากนักท่องเที่ยวต่างชาติแล้ว ก็ควรหันมาผลักดันกับคนในประเทศไปด้วย เพื่อที่จะสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้ โดยผู้วิจัยมีความสนใจพัฒนาโมเดลเพื่อทราบว่าปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางให้กับผู้ดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล สามารถเพิ่มผู้ใช้บริการที่เป็นคนในประเทศให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาโมเดลการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล ในกลุ่มคนวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25 - 59 ปี ในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีและมีผู้ได้ให้ความหมายหรือนิยามเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การแพทย์แบบจำเพาะบุคคล (Personalized Medicine) ได้รับความสนใจและมีการพัฒนาอย่างมากในปัจจุบัน กลายเป็นเทรนด์การดูแลสุขภาพสมัยใหม่ที่เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น การแพทย์แบบจำเพาะบุคคล เป็นการนำเสนอวิธีการดูแลสุขภาพที่เน้นการปรับให้เหมาะสมกับความหลากหลาย ความต้องการ และลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ทำให้การดูแลสุขภาพมีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันโรคได้ดีขึ้น และเป็นการแก้ปัญหาสุขภาพได้อย่างตรงจุดในแต่ละบุคคล เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีและมีคุณค่าสูงสุดสำหรับแต่ละบุคคล โดยใช้เทคโนโลยีการแพทย์ที่มีพัฒนาอย่างครบวงจร

2. เทคโนโลยีการแพทย์ที่มีการพัฒนาอย่างครบวงจร คือการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น การใช้ข้อมูลทางพันธุกรรม การพัฒนายาและการปรับรูปแบบการรักษาที่เหมาะสม ทำให้การดูแลสุขภาพและการรักษาโรคแบบจำเพาะบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ช่วยให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาที่ตรงกับอาการและมีประสิทธิภาพ มีประสบการณ์ในการรักษาที่ดี และเชื่อถือได้ทางการแพทย์และด้านสุขภาพ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพและการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนสุขภาพดี เป็นบริบทที่หลากหลายและรวมถึงด้านต่าง ๆ

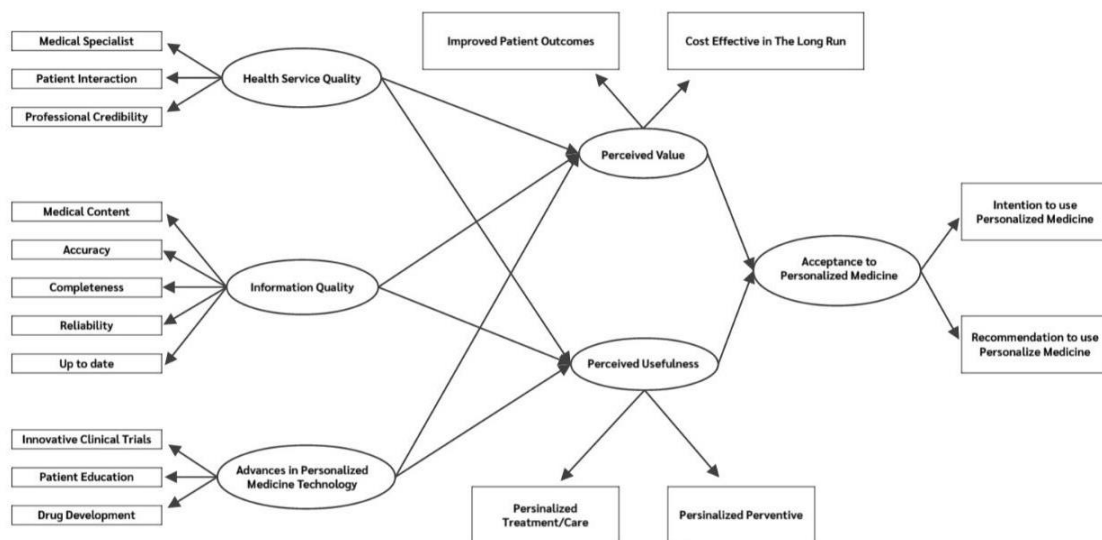
ของชีวิตทั้งด้านร่างกาย, จิตใจ, และสังคม โดยการส่งเสริมสุขภาพมุ่งเน้นทำให้บุคคลและชุมชนมีสุขภาพที่ดี และลดความเสี่ยงต่อโรค

4. ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) เป็นแบบจำลองทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของผู้ใช้ที่มีต่อเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยมีจุดประสงค์หลักคือการคาดการณ์ความพึงพอใจและการยอมรับต่อเทคโนโลยีในองค์กรหรือสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีนั้น ๆ โดยมีส่วนสำคัญสองอย่างคือ พิจารณาการยอมรับ (Perceived Ease of Use) และ พิจารณาความพึงพอใจ (Perceived Usefulness) (Davis, 1989)

5. แนวคิดความพึงพอใจในคุณภาพการบริการ (Service Quality Satisfaction) คือการประเมินคุณภาพของการให้บริการ เพื่อให้ทราบว่าผู้มาใช้บริการ มีความต้องการมาใช้บริการที่มีคุณภาพทางด้านใด โดยมี 5 องค์ประกอบดังนี้คือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) การตอบสนองต่อลูกค้าที่รวดเร็ว (Responsiveness) การประกันคุณภาพหรือการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) การเอาใจใส่ลูกค้าเป็นรายบุคคล (Empathy) (ปราณปรียา รัศมีแข, 2560)

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาข้อมูลการทบทวนในแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบท ผู้วิจัยจึงพิจารณา กำหนดองค์ประกอบของกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบไปด้วย ตัวแปรต้นคือ 1) คุณภาพการบริการด้านสุขภาพ (Health Service Quality) 2) คุณภาพข้อมูล (Information Quality) 3) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการแพทย์เฉพาะบุคคล (Advance in Personalized Medicine Technology) ซึ่งตัวแปรดังกล่าวมีองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล ตามรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย

1. การทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) กับเรื่องของบริการทางแพทย์แบบจำเพาะบุคคล และการยอมรับเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบริบทที่ศึกษาและแนวคิดทฤษฎีรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (In depth interview) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนาโมเดลงานวิจัย

2. พัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของแบบสอบถาม (Questionnaire) และทดสอบความถูกต้องของเนื้อหาและค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามโดยทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) (อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานนท์, 2560) ซึ่งมีสูตรการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N} \quad (1)$$

โดย IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การสรุปผลและเสนอแนวทางการนำไปใช้ (Recommendation) นำข้อมูลผลการศึกษาที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล โดยการขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ในมุมมองแต่ละด้านเพื่อให้ครอบคลุมตัวบริบทของงานวิจัยนี้

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการดำเนินงานวิจัยทั้ง การศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Literature Review) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (In depth interview) สามารถระบุรายละเอียดขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล ได้ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพการบริการด้านสุขภาพ (Health Service Quality) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อผู้รับบริการด้านสุขภาพในทุกกระดับ ความสำเร็จของการรักษาโรค การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพขึ้นอยู่กับคุณภาพของการบริการทางการแพทย์และดูแลสุขภาพที่ได้รับ โดยการบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพสูงจะช่วยให้ผู้รับบริการได้รับผลลัพธ์ที่ดีที่สุดและสามารถมีสุขภาพที่ดีขึ้นอย่างมั่นคงในระยะยาว (พัชรนันท์ มารียาห์ แสงกุหลาบ, 2561)

2. คุณภาพข้อมูล (Information Quality) เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจและการดำเนินการในหลายด้านของชีวิต เช่น การดูแลสุขภาพ การศึกษา การธุรกิจ และการวิจัย คุณภาพข้อมูลประกอบด้วย ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความน่าเชื่อถือ ความเข้าใจง่าย ความทันสมัย และความปลอดภัย

3. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์แบบจำเพาะบุคคล (Advances in Personalized Medicine Technology) เป็นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีความหลากหลาย ทันสมัย และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีชีวภาพมารวมกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สามารถการจัดการโรคที่ดี และเหมาะสมกับกับแต่ละบุคคลการแพทย์จำเพาะบุคคลเป็นแนวทางการแพทย์ที่ใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในการพัฒนาและปรับการรักษาให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลอย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล ออกเป็น 3 ปัจจัยหลัก 11 องค์ประกอบย่อย และได้มีการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำผลจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ (Index of them Objective Congruence : IOC) กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน การทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต้องมีผลรวมของการพิจารณาคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญรวมกันต้องไม่ต่ำกว่า 0.5 หลังจากสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญและนำผลมาวิเคราะห์ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity)

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (sub Element)	ข้อ ที่	จำนวนความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การ แปล ผล
			เห็น ด้วย	ไม่มี ความ เห็น	ไม่ เห็น ด้วย		
1. คุณภาพการ บริการด้านสุขภาพ (Health Service Quality)	1.1 ความเชี่ยวชาญทางการแพทย์ (Medical Specialist)	1	4	1	0	0.8	ผ่าน
		2	3	0	1	0.6	ผ่าน
	1.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วย/ ผู้ใช้บริการ (Patient Interaction)	3	5	0	0	1.0	ผ่าน
		4	5	0	0	1.0	ผ่าน
		5	4	1	0	0.8	ผ่าน

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (sub Element)	ข้อ ที่	จำนวนความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การ แปล ผล	
			เห็น ด้วย	ไม่มี ความ เห็น	ไม่ เห็น ด้วย			
	1.3 ความน่าเชื่อถือในระดับมืออาชีพ (Professional Credibility)	6	4	1	0	0.8	ผ่าน	
2. คุณภาพข้อมูล (Information Quality)	2.1 เนื้อหาทางการแพทย์ (Medical Content)	7	5	0	0	1.0	ผ่าน	
		8	5	0	0	1.0	ผ่าน	
	2.2 ความถูกต้องแม่นยำของ ข้อมูล (Accuracy)	9	5	0	0	1.0	ผ่าน	
		10	3	2	0	0.6	ผ่าน	
	2.3 ความครบถ้วนสมบูรณ์ของ ข้อมูล (Completeness)	11	5	0	0	1.0	ผ่าน	
		12	5	0	0	1.0	ผ่าน	
	2.4 ความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Reliability)	13	5	0	0	1.0	ผ่าน	
		14	5	0	0	1.0	ผ่าน	
	2.5 ข้อมูลเป็นปัจจุบัน (Up to date)	15	5	0	0	1.0	ผ่าน	
		16	5	0	0	1.0	ผ่าน	
	3. ความก้าวหน้า ของเทคโนโลยี การแพทย์เฉพาะ บุคคล (Advances in Personalized Medicine Technology)	3.1 นวัตกรรมการวิจัยทางคลินิก (Innovative Clinical Trials)	17	5	0	0	1.0	ผ่าน
			18	5	0	0	1.0	ผ่าน
3.2 การศึกษาผู้ป่วย/มนุษย์ (Patient Education)		19	5	0	0	1.0	ผ่าน	
		20	5	0	0	1.0	ผ่าน	
		21	5	0	0	1.0	ผ่าน	

ปัจจัยหลัก (Main Factors)	องค์ประกอบย่อย (sub Element)	ข้อ ที่	จำนวนความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญ (ท่าน)			ค่า IOC	การ แปล ผล
			เห็น ด้วย	ไม่มี ความ เห็น	ไม่ เห็น ด้วย		
	3.3 การพัฒนายา (Drug Development)	22	5	0	0	1.0	ผ่าน
4. การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness)	4.1 การดูแล/รักษาเฉพาะบุคคล (Personalized Treatment/Care)	23	3	0	1	0.6	ผ่าน
		24	3	0	1	0.6	ผ่าน
		25	3	2	0	0.6	ผ่าน
	4.2 การป้องกันเฉพาะบุคคล (Personalized Preventive)	26	4	1	0	0.8	ผ่าน
		27	5	0	0	1.0	ผ่าน
5. การรับรู้คุณค่า (Perceived Value)	5.1 ผลลัพธ์ของผู้ใช้บริการที่ดีขึ้น (Improved Patient Outcomes)	28	5	0	0	1.0	ผ่าน
		29	4	1	0	0.8	ผ่าน
	5.2 ความคุ้มค่าในระยะยาว (Cost Effective in The Long Run)	30	4	1	0	0.8	ผ่าน
		31	5	0	0	1.0	ผ่าน
6. การยอมรับ (Acceptance)	6.1 ความตั้งใจใช้ (Intention to use)	32	4	1	0	0.8	ผ่าน
		33	5	0	0	1.0	ผ่าน
	6.2 การแนะนำ บอกต่อ (Recommendations to use)	34	5	0	0	1.0	ผ่าน
		35	3	2	0	0.6	ผ่าน

จากตารางผลการวิเคราะห์พบว่าทุกตัวแปรมีค่า IOC มากกว่า 0.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำถามนั้นตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นนำไปทดสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลในแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยนำไปทดสอบความเข้าใจในข้อความคำถามกับกลุ่มตัวอย่าง (Pilot test) จำนวน 34 ตัวอย่าง และนำไปทดสอบหาความน่าเชื่อถือได้ของ

แบบสอบถามโดยใช้เทคนิคการวัดความสอดคล้องภายในชุดเดียวกัน (Internal Consistency Method) ด้วยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยจะยอมรับผลการทดสอบเมื่อค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha มากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 (Nunnally,1978) ซึ่งจะถือว่าแบบสอบถามนั้นน่าเชื่อถือได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha

คำถามชี้วัดปัจจัย	Item	Mean	Std. Deviation	Reliability Cronbach's Alpha
คุณภาพการบริการด้านสุขภาพ	6	4.09	0.766	0.804
ความเชี่ยวชาญทางการแพทย์	2	4.12	0.660	0.850
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ป่วย/ผู้ใช้บริการ	2	3.91	0.771	0.712
ความน่าเชื่อถือในระดับมืออาชีพ	2	4.24	0.866	0.765
คุณภาพข้อมูล	10	3.83	0.845	0.881
เนื้อหาทางการแพทย์	2	3.84	0.988	0.836
ความถูกต้อง แม่นยำของข้อมูล	2	4.00	0.754	0.820
ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล	2	4.00	0.757	0.776
ความน่าเชื่อถือของข้อมูล	2	4.00	0.796	0.731
ข้อมูลเป็นปัจจุบัน	2	3.31	0.931	0.700
ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี	6	4.16	0.883	0.929
นวัตกรรมการวิจัยทางคลินิก	2	4.00	0.803	0.851
การศึกษาผู้ป่วย/มนุษย์	2	4.27	0.895	0.901
การพัฒนาฯ	2	4.23	0.951	0.957
การรับรู้ประโยชน์	5	4.16	0.970	0.965

การดูแล/รักษาเฉพาะบุคคล	3	4.22	0.938	0.964
การป้องกันเฉพาะบุคคล	2	4.11	1.002	0.910
การรับรู้คุณค่า	4	4.21	1.003	0.947
ผลลัพธ์ของผู้ใช้บริการที่ดีขึ้น	2	4.27	0.990	0.943
ความคุ้มค่าในระยะยาว	2	4.15	1.016	0.831
การยอมรับ	4	3.95	0.862	0.736
ความตั้งใจใช้	2	3.97	0.896	0.846
การแนะนำ บอกต่อ	2	3.93	0.828	0.868
ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม	35	4.72	1.032	0.967

ผลจากการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ของแต่ละปัจจัยอยู่ในช่วง 0.700 ถึง 0.964 และมีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามทั้งหมดอยู่ที่ 0.967 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและสามารถนำไปใช้ในงานวิจัยได้

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยครั้งนี้จัดทำเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการบริการ การดูแลสุขภาพและรักษาแบบจำเพาะบุคคล เพื่อที่จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในอนาคตของธุรกิจการบริการด้านสุขภาพ งานวิจัยในอนาคตควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปขยายผลต่อโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อการศึกษาองค์ประกอบร่วมต่าง ๆ โดยจะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวแปร หากตัวแปรใดที่ไม่เข้ากลุ่มหรือไม่สัมพันธ์กันจะถูกตัดทิ้ง และทำการวิเคราะห์หาลักษณะขององค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทดสอบข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์ประกอบว่า องค์ประกอบแต่ละอันประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง และแต่ละตัวแปรควรมีน้ำหนักหรือความสัมพันธ์กับองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจการบริการด้านสุขภาพ

บรรณานุกรม

- กรุงไทย Compass. (2563). 3 เทรนด์การแพทย์ ฟันเฟืองขับเคลื่อนไทย สู่ Medical Hub. เข้าถึงได้จาก: https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResourcesDownload_453Medical_Hub_final_04_12_63_N.pdf.
- ธนาคารทหารไทยธนชาติ. (2566). โอกาสทางธุรกิจ ปี 2023 ให้ SME ยุคดิจิทัลพร้อมวางแผนมุ่งสู่อนาคต. เข้าถึงได้จาก: <https://www.ttbank.com/th/fin-biz/general-business/business-management/km-trend23>.
- ปราณปรียา รัศมีแข. (2560). การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล คุณภาพในด้านบริการ ความเชี่ยวชาญด้านการแพทย์ สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการและความภักดีต่อตราสินค้า: กรณีศึกษาการเลือกใช้บริการโรงพยาบาลรัฐบาล เขตราชเทวี. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต. สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- พัทธนันท์ มาริยาม์ แสงกุหลาบ. (2561). การยอมรับเทคโนโลยีสุขภาพ กรณีศึกษา ระบบ Health Service Search. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ยุทธชัย เตยระราชกุล. (2564). ส่องเทรนด์การลงทุน: การลงทุนหลังโควิด-19. เข้าถึงได้จาก: <https://forbesthailand.com/insights/commentaries/ส่องเทรนด์การลงทุน-การลงทุนหลังโควิด-19>.
- โรช ไทยแลนด์. (2564). จับตาคอนาคตแห่งการดูแลสุขภาพและการรักษาแบบจำเพาะบุคคล. เข้าถึงได้จาก: <https://www.roche.co.th/media/personalize-lifestyle>.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). รายงานภาวะเศรษฐกิจไตรมาสที่ 4/2566. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อรพรรณ คงมาลัย และ อัญญา ดิษฐานนท์. (2561). เทคนิควิจัย ด้านการบริหารเทคโนโลยีและ นวัตกรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13, pp. 319 - 340.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. 2nd ed. New York: McGraw-Hill.

การจัดการการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานโดยการปรับพฤติกรรมการใช้งานของบุคลากรในสำนักงาน:
กรณีศึกษารณาคารออมสิน งานการขายและการบริการ สำนักพหลโยธิน

Durable Articles Management by Behavior Modification: A Case Study of
Phahonyothin Office, Government Savings Bank

ชฎาพร สำลวน¹ และธัญนิตา ฆ้องฤกษ์²

Chadaporn Samluan¹ and Thanita Kongrerk²

นักศึกษาปริญญาโท คณะบัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย¹,

อาจารย์ที่ปรึกษา คณะบัณฑิตวิทยาลัย กลุ่มวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย²

E-mail: Chada.samluan@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาในการใช้ครุภัณฑ์สำนักงาน (2) ศึกษาแนวทางและวิธีแก้ปัญหาการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงาน (3) เปรียบเทียบผลก่อนและหลังใช้แนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานที่เสื่อมก่อนอายุการใช้งานโดยปรับพฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงาน และ (4) ศึกษาประสิทธิภาพของแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานที่เสื่อมก่อนอายุการใช้งานโดยปรับพฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงาน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ บุคลากรของธนาคารออมสิน งานการขายและการบริการ สำนักพหลโยธิน จำนวน 25 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างในการสำรวจข้อมูลแบบประเมินผลการติดตามพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานของบุคลากร, การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลจากการศึกษาพบว่า (1) เกิดจากสาเหตุ 3 ประการใหญ่ ได้แก่ การจัดสรรครุภัณฑ์สำนักงาน, ครุภัณฑ์สำนักงานและผู้ใช้งาน (บุคลากร) (2) ใช้หลักการวางแผนเชิงแบบกระทำ (มีบทลงโทษ) ในการปรับพฤติกรรม (3) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการปรับพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมใช้ครุภัณฑ์สำนักงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยที่ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการปรับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการปรับพฤติกรรม (4) การปรับพฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานสามารถช่วยเพิ่มความเหมาะสมในการใช้งานครุภัณฑ์และอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานหรือให้บริการลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ครุภัณฑ์ การปรับพฤติกรรม การลงโทษ

Abstract

This independent study aims (1) Investigate durable article usage problems (2) Develop guidelines and solutions to address these problems (3) Compare behavior before and after

implementing the guidelines and solutions through behavior modification and (4) Evaluate the efficiency of the guidelines and solutions in modifying behavior. 25 participants including board of directors, operation officers, and employees from the Phahonyothin office of the Government Savings Bank. Collects data by structured interviews to survey durable article usage behavior and gather opinions about the problems to track behavior before and after implementing the guidelines and solutions. Data analysis with Descriptive statistics and Qualitative analysis. As a result of this study show that, (1) Identification of three main reasons for durable article usage problems: equipment allocation, condition of articles, and user behavior. (2) Use the principle of conditional action (with penalties) to address identified problems. (3) significant difference observed at the .05 level. in behavior before and after implementing guidelines and solutions, with behavior improving post-implementation. (4) Possibility that adjusting usage habits of durable articles may increase product suitability and potentially improve work efficiency or customer service.

Keywords: Durable articles, behavior modification, punishment

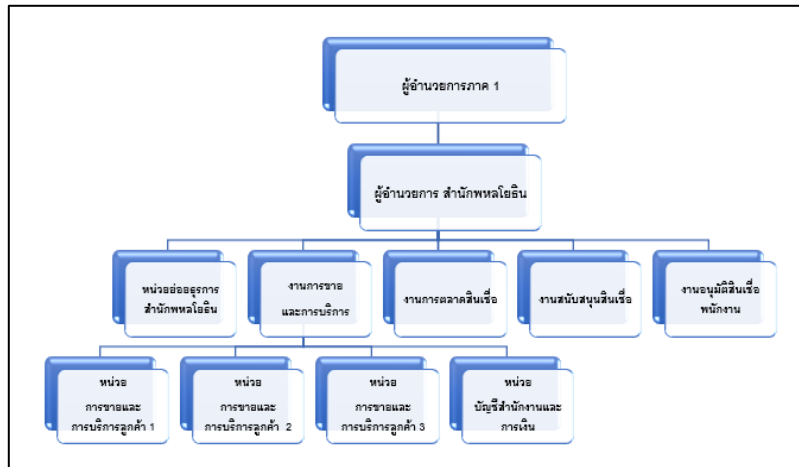
บทนำ

ธนาคารออมสิน ถือกำเนิดโดยพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ที่ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการเก็บรักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายโดยทรงพระราชบัญญัติจัดตั้งคลังออมสินขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน พุทธศักราช 2456 ด้วยพระราชปณิธานที่จะให้คลังออมสินเป็นที่เก็บรักษาทรัพย์สินอย่างปลอดภัยและฝึกฝนให้ราษฎรรู้จักเก็บออมทรัพย์อย่างถูกวิธี ใน พ.ศ. 2489 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะคลังออมสินขึ้นเป็นธนาคารออมสิน (สังกัดกระทรวงการคลัง) เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2490 – ปัจจุบัน

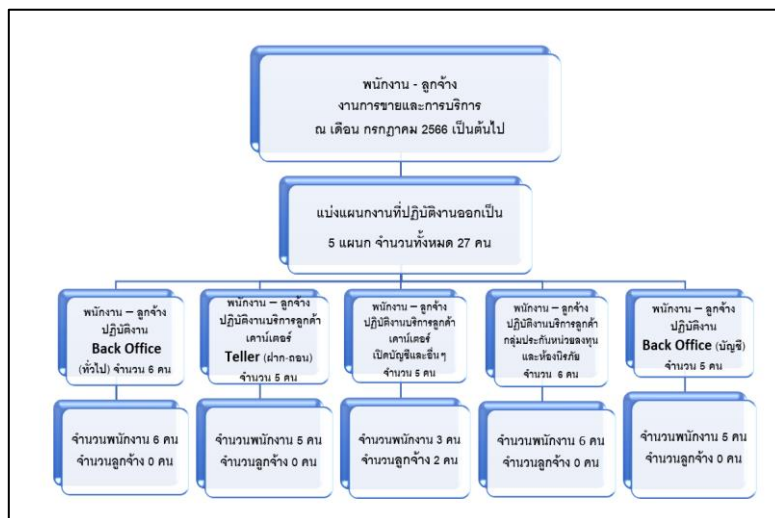
ในปัจจุบันธนาคารออมสินมีสถานะเป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ซึ่งการดำเนินงานในปัจจุบันอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2560 โดยเป็นไปตามพันธกิจที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติและแนวนโยบายของรัฐบาล (Statement of Direction) กำหนดให้ธนาคารออมสินมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากและส่งเสริมการออมของประชาชน โดยมีการบริหารจัดการซึ่งสนับสนุนโดยระบบข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

ธนาคารออมสินจัดอยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน (Financials) เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFIs) มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้สังกัดกระทรวงการคลังที่ให้บริการทางการเงินทุกกลุ่มลูกค้า (ธนาคารออมสิน, 2566)

ธนาคารออมสินมีโครงสร้างดังนี้

รูปที่ 1 โครงสร้างองค์กรธนาคารออมสิน สายงานกิจการสาขา 1 ธนาคารออมสินภาค 1 สำนักพหุโยธิน
ที่มา: ธนาคารออมสิน (2566)

รูปที่ 2 โครงสร้างการปฏิบัติงาน พนักงาน-ลูกจ้าง งานการขายและการบริการ
ที่มา: ธนาคารออมสิน (2566)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหาในการใช้ครุภัณฑ์สำนักงานของบุคลากร
2. เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาค่าการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้แนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาค่าการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานที่เสื่อมก่อนอายุการใช้งานโดยปรับพฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานของบุคลากร

4. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแนวทางและวิธีแก้ไขปัญหาการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานที่เสื่อมก่อนอายุการใช้งานโดยปรับพฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานของบุคลากร

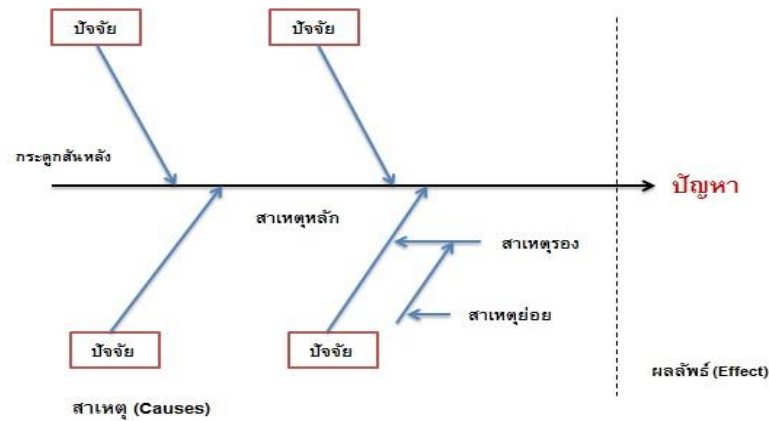
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Shigeo Shingo & Taiichi Ohno (อ้างถึงใน คลอเคลีย วจนะวิชากร, 2562) ความสูญเปล่า 7 ประการ (7 wastes) ในกระบวนการผลิตมีความสูญเปล่าเกิดขึ้นมากมาย เป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตสูงเกินความจำเป็น รวมไปถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการผลิตต่ำใช้เวลาในการผลิตนาน สินค้าคุณภาพต่ำ ดังนั้นเพื่อพัฒนาวิธีการทำงานให้ดีขึ้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ว่ามีความสูญเปล่าใดบ้างอยู่ในกระบวนการผลิตและจะทําอย่างไรเพื่อที่จะขจัดความสูญเปล่าเหล่านั้นให้หมดไปแนวคิดหนึ่งที่คิดค้นโดย Shingo & Ohno (1988) คือ ระบบการผลิตแบบโตโยต้า (Toyota production system: TPS) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดความสูญเปล่า 7 ประการ ได้แก่ 1) ความสูญเปล่าจากการผลิตมากเกินไป 2) ความสูญเปล่าจากการเก็บวัสดุคงคลัง 3) ความสูญเปล่าจากการขนส่ง 4) ความสูญเปล่าจากการเคลื่อนไหวมากเกินไป 5) ความสูญเปล่าจากกระบวนการผลิต 6) ความสูญเปล่าจากการรอคอย 7) ความสูญเปล่าจากการผลิตของเสีย

จอร์จ (George, M. 2003) ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดการผลิตแบบลีน (Lean Manufacturing) เป็นแนวคิดที่ กล่าวถึงการผลิตสิ่งที่ต้องการในปริมาณที่เหมาะสมในเวลาที่กำหนด โดยหลักการลีนจะคำนึงถึงการลดความสูญเปล่า (Waste) เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่ม (Value Added) แก่กระบวนการ โดยเน้นที่ความต้องการและคุณค่าจะมุมมองของลูกค้าพร้อมทั้งทำการพัฒนากระบวนการอย่างต่อเนื่องหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักการของลีนจะเป็นการทำให้กิจกรรมที่เพิ่มคุณค่าขององค์กรมีการไหลอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายคือทำให้เวลารอคอย (Wait) ความสูญเสียน้อยที่สุด (Waste) มีน้อยที่สุด โดยสนับสนุนกิจกรรมที่เพิ่มคุณค่า (Value-added Activity) ภายในองค์กร และลดเวลานำ (Lead Time) และรอบระยะเวลา (Cycle Times) การผลิตลดพัสดุคงคลังให้น้อยที่สุด

กู๊ด (Good, 1973) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมของหน่วยงานได้กระทำทั้งกระทำที่ปรากฏออกมาให้เห็นได้ กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในทางกายภาพและทางอารมณ์และปกติที่เกิดจากบุคคลที่มีจิตใจปกติ

นิลญา การ์ณย์สกุล และ มัณฑนา กลุ่มเหรียญทอง (2552) อ้างใน วรุฒิ บุญมาพบ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า แผนผังก้างปลา Fish Bone Diagram (Kaoru Ishikawa, 1986) คือวิธีการหาสาเหตุที่แท้จริง (Root Cause) ของปัญหาในระดับรายละเอียด ก่อนที่จะใช้โดอะแกรมนี้ก็ต้องทราบปัญหาที่เกิดขึ้นก่อน ซึ่งจะได้มาจากการรวบรวมข้อมูลจัดเรียงข้อมูลโดยเลือกปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดมาแก้ไขก่อน แล้วมาระดมความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้ค่อยๆระบุดูสาเหตุที่อาจทำให้เกิดปัญหา เมื่อทำเสร็จออกมาแล้วแผนผังจะมีลักษณะคล้ายกับก้างปลา

รูปที่ 3 แผนผังก้างปลา

ที่มา: เอกกมล เอี่ยมศรี (2013)

Skinner (1974) (อ้างถึงใน อทิติยา ใจเตี้ย, 2564) อธิบายว่า มนุษย์เรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ โดยผ่านประสบการณ์ที่ให้ผลกรรมเชิงบวกและเชิงลบ ให้ผลเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจ เขาเชื่อว่าพฤติกรรมใดที่มีผลต่อเนื่องเป็นบวก พฤติกรรมนั้นย่อมเกิดขึ้นซ้ำบ่อยครั้ง ในขณะที่พฤติกรรมซึ่งให้ผลเป็นลบมีแนวโน้มที่จะไม่เกิดขึ้นต่อไป กรอบความคิดในเรื่องนี้ของ Skinner มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วนคือ สิ่งเร้า (สถานการณ์) การตอบสนอง (พฤติกรรม) และผลกรรม (บวกหรือลบ) ดังนั้นทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ การให้แรงเสริม (Reinforcement) และ การลงโทษ (Punishment) โดยในแต่ละประเภทสามารถแบ่งย่อยได้เป็นทั้งทางบวก (Positive) และทางลบ (Negative)

	Something "Bad" (aversive)	Something "Good" (rewarding)
Giving (positive)	Positive Punishment (behavior is weakened)	Positive Reinforcement (behavior is strengthened)
Taking Away (negative)	Negative Reinforcement (behavior is strengthened)	Negative Punishment (behavior is weakened)

รูปที่ 4 รูปแบบต่าง ๆ ของการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ

ที่มา: Lee W. Daffin Jr., Ph.D. (2021)

อรรธรณ เทพนियม (2555) ได้กล่าวไว้ว่า 5ส มีกิจกรรมดังนี้ คือ 1. สะสาง (SERI) คือ การแยกของที่ต้องการใช้ออกจากของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว และจัดเก็บของที่จำเป็นให้เป็นหมวดหมู่ 2. สะดวก (SEITON) คือ การจัดวางสิ่งของให้เป็นระเบียบและปลอดภัย การจัดเก็บของที่จำเป็นให้เป็นหมวดหมู่สะดวกในการนำไปใช้งาน 3. สะอาด (SEISO) คือ การทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน การทำความสะอาดไม่ใช้หน้าที่ของแม่บ้านหรือพนักงานทำความสะอาด 4. สุขลักษณะ (SEIKETSU) คือ การรักษาความสะอาดอย่างถูกสุขลักษณะตลอดไป ความสะอาดของสถานที่ทำงาน เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ และ 5. สร้างนิสัย (SHITSUKE) คือ การอบรมและปฏิบัติการทำความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กลายเป็นนิสัยเป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. กรรณิการ์ ศุภกิจอนันต์คุณ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของการใช้การจัดการแบบลีนต่อการบริหารจัดการวัสดุการแพทย์ น้ำเกลือ และน้ำยาฆ่าเชื้อของกลุ่มงานศัลยกรรมโรงพยาบาลอุดรธานี การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของการใช้การจัดการแบบลีนต่อการบริหารจัดการวัสดุการแพทย์ น้ำเกลือและน้ำยาฆ่าเชื้อ ของกลุ่มงานศัลยกรรม โรงพยาบาลอุดรธานี ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นพยาบาลวิชาชีพ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานลีน ในหอผู้ป่วยศัลยกรรม จำนวน 12 คน และแม่บ้านประจำหอผู้ป่วยศัลยกรรม จำนวน 12 คน โดยมีพื้นที่ศึกษา คือ หอผู้ป่วยศัลยกรรม โรงพยาบาลอุดรธานี 12 หอผู้ป่วย ทำการศึกษาโดยการประชุมทีมผู้วิจัยและทีมที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการพัฒนาตามกรอบแนวคิดของกระบวนการพัฒนาคุณภาพ Lean Management โดยมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคม 2559 ผลการวิจัยพบว่า 1. หลังการพัฒนาลีน วัสดุคงคลังเกี่ยวกับวัสดุการแพทย์ลดลง 1450 รายการ (50.50%) น้ำเกลือลดลง 962 รายการ (50.45%) และน้ำยาฆ่าเชื้อลดลง 398 รายการ (58.27%) 2. หลังการพัฒนาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุการแพทย์ลดลง 377,852 บาท (55.72%) น้ำเกลือลดลง 355,734 บาท (57.21%) และน้ำยาฆ่าเชื้อลดลง 15,474 บาท (56.90%) 3. จำนวนวัสดุคงคลังก่อนและหลังการพัฒนาพบว่าหลังการพัฒนามีจำนวนวัสดุคงคลังน้อยกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=3.110$, $p=.014$) 4. จำนวนค่าใช้จ่ายก่อนและหลังการพัฒนา พบว่าหลังการพัฒนามีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=2.494$, $p=.037$) ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าการใช้แนวคิดการจัดการแบบลีนต่อการบริหารจัดการวัสดุการแพทย์ น้ำเกลือและน้ำยาฆ่าเชื้อ สามารถลดจำนวนวัสดุคงคลังและค่าใช้จ่ายของกลุ่มงานศัลยกรรม ดังนั้นจึงควรนำการจัดการแบบลีนไปใช้ในการลดค่าใช้จ่ายและปรับจำนวนคงคลังให้เหมาะสมในหน่วยงานอื่นต่อไป

2. ไตรรงค์ ทองนาค (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการเสริมพลังและแรงสนับสนุนทางสังคมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองชุมขันธ์ อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยแบบกึ่งทดลองครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงผลของการเสริมพลังและแรงสนับสนุนทางสังคมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองชุมขันธ์ อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ

25 คน รวม 50 คน กลุ่มทดลอง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองชุมพูน อำเภอชุมพูน จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มเปรียบเทียบ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกันทรลักษ์ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยกลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ กลุ่มเปรียบเทียบไม่ได้รับโปรแกรม เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม 2 ครั้ง ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2565 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2565 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณานำเสนอด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัชฌิมฐาน เปอร์เซ็นไทล์ที่ 25 และ 75 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรภายในกลุ่มโดยใช้สถิติ paired t-test และเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรระหว่างกลุ่มโดยใช้สถิติ Independent t-test กำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษา พบว่า หลังการทดลองผลต่างคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการจัดการขยะ ทศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ในการจัดการขยะ ความตั้งใจในการจัดการขยะ และพฤติกรรมการจัดการขยะของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการทดลองแสดงว่า โปรแกรมที่สร้างขึ้นสามารถใช้ในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองชุมพูน อำเภอชุมพูน จังหวัดศรีสะเกษได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง บุคลากรระดับ ผู้บริหาร พนักงานปฏิบัติการ ลูกจ้าง ปฏิบัติการ (พนักงาน – ลูกจ้าง) ที่ใช้งานครุภัณฑ์และปฏิบัติงานตามจริงภายใน ธนาคารออมสิน งานการขาย และการบริการ สำนักพหุโยธิน (ตั้งแต่ช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2566) จำนวน 25 คน จากการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตร Yamane

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยกำหนดให้

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เราต้องการจะรู้จากจำนวนประชากร (คน)

N คือ ขนาดของจำนวนประชากรทั้งหมด (คน)

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ใช้ในงานวิจัย (เปอร์เซ็นต์)

และมีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multi – Stage Sampling) ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) และตามด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลที่ธนาคารออมสิน งานการขายและการบริการ สำนักพหุโยธิน (ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2566 เป็นต้นไป) โดยมีวิธีการดังนี้

1. ทำการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างในการสำรวจพฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์ และความคิดเห็นต่อปัญหาและการแก้ไขปัญหาครุภัณฑ์เสื่อมก่อนอายุการใช้งานของพนักงาน - ลูกจ้างภายในหน่วยงานการขายและการบริการ สำนักพหุโยธิน และดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการประเมินแบบสำรวจความคิดเห็นในการใช้ครุภัณฑ์สำนักงาน (ก่อนการทดสอบ) เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาครุภัณฑ์ที่เสื่อมก่อนอายุการใช้งานร่วมกับหลักการความสูญเสีย 7 ประการในกระบวนการผลิตโดยใช้ทฤษฎีแผนผังก้างปลา

2. นำหลักการทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ ของ สกินเนอร์ ซึ่งก็ได้แก่ การลงโทษโดยการนำสิ่งที่ขบออกไป (Negative Punishment) เพื่อให้พฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานที่ไม่เหมาะสมของบุคลากรลดลง และข้อคิดเห็นในการแก้ไขปัญหากลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทำแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง และหลักการ 5ส. ในระบบสินค้า มาสร้างเงื่อนไขและข้อปฏิบัติในการทำงานใช้งานครุภัณฑ์กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้สุ่มมาตั้งหัวข้อ

3. กำหนดการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่วันที่ 2 – 6 ตุลาคม 2566 เป็นเวลาทั้งหมด 5 วัน และทำการติดตามผลการดำเนินงานของแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการทำการประเมินแบบสำรวจความคิดเห็นในการใช้ครุภัณฑ์สำนักงาน (หลังการทดสอบ)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม โดยการใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์แบบสอบถามส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งงาน และประสบการณ์การทำงาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในส่วนที่ 2 และ 3 ที่ได้จากการตอบคำถามจากกลุ่มตัวอย่าง อย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วประมวลผลจัดกลุ่มข้อมูลแล้วนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงปัญหา สาเหตุ ความต้องการและแนวทางการแก้ไขปัญหาครุภัณฑ์สำนักงาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานของตนเอง ก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมที่มีการตอบโดยใช้มาตราวัดตัดแปลงจากลิเคิร์ต (Likert's Scale) มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างเดียวกันโดยใช้การคำนวณแบบ Paired Sample T-Test ที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้โปรแกรม Statistical Package for the Social Science หรือ SPSS

ผลการศึกษา

1. ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบคือปัญหาการหยุดชะงักกลางคันของครุภัณฑ์สำนักงาน ร้อยละ 100 รองลงมา การใช้งานครุภัณฑ์ไม่เต็มประสิทธิภาพ ร้อยละ 92 การเสื่อมก่อนอายุการใช้งานของครุภัณฑ์ ร้อยละ 44 ปัญหาอื่น ๆ อย่างเช่น ใช้งานเครื่องมือไม่ถนัดมือ เครื่องมือที่ใช้ไม่อยู่ที่เดิม ร้อยละ 20 และพบปัญหาการใช้งานครุภัณฑ์เกินความจำเป็น ร้อยละ 16 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดในการแก้ไขปัญหาคือ ควรช่วยกันดูแลรักษาและมีหน้าที่รับผิดชอบ ร้อยละ 64 รองลงมา ควรตรวจสอบเช็คสภาพครุภัณฑ์รายเดือน ร้อยละ 52 ควรใช้งานครุภัณฑ์ให้ถูกต้องเหมาะสม ร้อยละ 32 ควรใช้งานครุภัณฑ์อย่างทะนุถนอม ร้อยละ 24 และอื่น ๆ อย่างเช่น ใช้งานอย่างระมัดระวัง ใช้งานแล้วเก็บไว้ที่เดิม ร้อยละ 24 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมินติดตามผลการปรับปรุงพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับปรุงพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมินติดตามผลการปรับปรุงพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับปรุงพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ลักษณะประชากรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 84 อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 56 อยู่ตำแหน่งงานพนักงานบริการ ร้อยละ 44 มีอายุการทำงานอยู่ในช่วง 1-10 ปี ร้อยละ 52 และบุคลากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาจากแต่ละแผนก 5 คน ร้อยละ 20

ระดับตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนแบบประเมินติดตามผลการปรับปรุงพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับปรุงพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงาน พบว่า บุคลากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ จำนวน 25 คน มีคะแนนแบบประเมินก่อนการปรับปรุงพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.05$) และมีคะแนนแบบประเมินหลังการปรับปรุงพฤติกรรมอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.54$)

ความสัมพันธ์ระดับตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนแบบประเมินติดตามผลการปรับปรุงพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับปรุงพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงาน พบว่า คะแนนแบบประเมินก่อนและหลังการปรับปรุงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.606

สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล

สรุปผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างของบุคลากรธนาคารออมสิน งานการขายและการบริการ สำนักพหลโยธิน ได้เข้าร่วมการปรับปรุงพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงาน จำนวน 25 คน ผ่านการลงโทษด้วยการปรับเงิน 50 บาท เมื่อใช้

หรือดูแลครุภัณฑ์ไม่เหมาะสม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 หมายความว่า บุคลากรธนาคารออมสิน งานการขายและการบริการสำนักพหลโยธิน มีพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้นจากการปรับพฤติกรรมโดยการลงโทษ

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมินติดตามผลการปรับพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงานของบุคลากร ธนาคารออมสิน งานการขายและการบริการสำนักพหลโยธิน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมของบุคลากรกลุ่มตัวอย่าง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งหมายถึงกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นเมื่อได้ทำการปรับพฤติกรรมของ skinner อย่างการลงโทษหากไม่มีการดูแลหรือจัดการครุภัณฑ์ที่ดี เปรียบเทียบกับคะแนนพบว่า ค่าเฉลี่ยก่อนปรับพฤติกรรมคือ 3.05 คะแนน และหลังปรับพฤติกรรมคือ 3.54 คะแนน ซึ่งหลังการปรับพฤติกรรมค่าเฉลี่ยเยอะกว่า 0.49 คะแนน เมื่อนำไปคำนวณสถิติด้วย Paired-Sample T-Test พบว่าคะแนนก่อนกับหลังปรับพฤติกรรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับ อทิตยา ใจเตี้ย (2564) ที่กล่าวเกี่ยวกับการทำโทษ (Punishment) เป็นการกำหนดผลกรรมทางลบให้แก่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นที่ต้องการเป็นการให้สิ่งที่ไม่พอใจโดยตรง ในกรณีศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 25 คน เมื่อไม่สามารถดูแลหรือจัดการครุภัณฑ์ได้ทางผู้ศึกษาจะปรับเงินจำนวน 50 บาท ต่อหนึ่งข้อตกลง ดังนั้นเพื่อลดการเสียเงินจากการไม่สามารถดูแลหรือจัดการครุภัณฑ์ได้ ก็จำเป็นที่จะต้องดูแลหรือจัดการครุภัณฑ์เพื่อลดการสูญเสียเงิน

เมื่อเกิดปรับพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดการดูแลรักษาครุภัณฑ์ที่ดีขึ้นจะสอดคล้องกับสิน ที่มีหลักกิจกรรม 5ส ที่ อรวรรณ เทพนิยม (2555) ได้กล่าวไว้ว่า 5ส มีกิจกรรม คือ 1. สะสาง 2. สะดวก 3. สะอาด 4. สุขลักษณะ และ 5. สร้างนิสัย ในกรณีศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 25 คน นั้น พบว่าเมื่อการทำกิจกรรม 5ส ให้เป็นประจำทุกวันจะช่วยลดการสูญเสียเงินหรือค่าปรับเมื่อไม่มีการดูแลครุภัณฑ์อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถเพิ่มพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงานที่เหมาะสมของบุคลากรได้อีกด้วย

นอกจากนี้ การศึกษาและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมินติดตามผลการปรับพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงานของบุคลากร พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชรินทร์พร นนท์ศิลา และจิตรา รุ่งกิจการพานิช (2558) ที่ผลการวิจัยกล่าวว่า กิจกรรมเสริมแรงให้เกิดการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการขยะในครัวเรือน ซึ่งในกรณีของบุคลากร ธนาคารออมสิน งานการขายและการบริการ สำนักพหลโยธิน นั้น ใช้การลงโทษเพิ่มพฤติกรรม ซึ่งมาจากทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. เวลาในการใช้แบบแผนการปรับพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงานของบุคลากรแบบการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) น้อยเกินไป หากสามารถเพิ่มระยะในการใช้แบบแผนการปรับ

พฤติกรรมดังกล่าวที่ยาวนานมากขึ้นก็อาจจะให้ผลการวิเคราะห์ที่ช่วยให้เกิดผลการศึกษาที่ช่วยเป็นข้อมูลรองรับการผลการวิเคราะห์นี้มากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนแบบประเมินติดตามผลการปรับพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับพฤติกรรมการใช้ครุภัณฑ์สำนักงานของบุคลากร พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมินติดตามผลการปรับพฤติกรรมก่อนและหลังการปรับพฤติกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.5 และค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมินติดตามผลการปรับพฤติกรรมหลังการปรับพฤติกรรมมีค่ามากกว่า ก่อนการปรับพฤติกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบแผนการปรับพฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานสามารถช่วยเพิ่มความเหมาะสมในการใช้งาน และอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานหรือให้บริการลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น หากมีการปรับพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนในระยะยาวที่อาจจะนำในเรื่องของแรงเสริมจากทฤษฎีหรือหลักการการวางเงื่อนไขแบบกระทำ (Operant Conditioning) มาช่วยปรับพฤติกรรม อาจต่อไปถึงการปลูกฝังจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานให้เหมาะสม ถูกต้อง และทะนุถนอม มากยิ่งขึ้นทำให้เป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาการใช้ครุภัณฑ์และการทำงานขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพสูงสุด

3. เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้มีการใช้หลักการการลงโทษด้วยการนำสิ่งที่ชอบออกไป (Negative Punishment) เพื่อให้พฤติกรรมการใช้งานครุภัณฑ์สำนักงานที่ไม่เหมาะสมของบุคลากรนั้นลดลง ซึ่งการลงโทษนั้นเป็นผลทางลบเพื่อลดพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว ทำให้ไม่เกิดแรงเสริมหรือแรงจูงใจทางบวกแก่บุคลากรในการปรับพฤติกรรมจึงอาจจะเลือกใช้หลักการอื่นที่ช่วยให้แรงเสริมทางบวกแก่บุคลากรได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างเช่น token economy ที่เป็นหนึ่งในวิธีการให้แรงเสริม (Reinforcement) ตามทฤษฎีของการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning) ของ สกินเนอร์ โดยการทำให้พฤติกรรมที่ดีตามเป้าหมายเพื่อสะสมเป็นแต้มไปแลกของรางวัล

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ศุภกิจอนันต์คุณ. (กันยายน-ธันวาคม 2559). ประสิทธิภาพของการใช้การจัดการแบบสืต่อการบริหารจัดการวัสดุการแพทย์ น้ำเกลือ และน้ำยาฆ่าเชื้อของกลุ่มงานศัลยกรรม โรงพยาบาลอุดรธานี. *วารสารการแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานี*, 24(3), หน้า 230-237.
- คลอเคลีย วจนะวิชากร. (มกราคม-มิถุนายน 2562). การลดความสูญเสียเปล่าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตไม้กวาดทางมะพร้าว กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนบ้านบุงหวาย จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิชาการ วิศวกรรมศาสตร์ ม.อบ.*, 13(1), หน้า 144-152.
- ชรินทร์พร นนท์ศิลา และจิตรา รุ่งกิจการพานิช. (กรกฎาคม-กันยายน 2558). การปรับปรุงการบริหารคลังพัสดุสำหรับหน่วยบริการซ่อมรถฟอร์คลิฟท์. *วารสารวิศวกรรมสารฉบับวิจัยและพัฒนา*, 26(3), หน้า 63 -70.

- ไตรรงค์ ทองนาค. (กรกฎาคม-กันยายน 2565). ผลของการเสริมพลังและแรงสนับสนุนทางสังคมในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองชุมพูน อำเภอชนัญ จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อมศึกษา*, 7(3), หน้า 35-44.
- ธนาการอมสิน. (20 มกราคม 2566). *เรื่องกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานในสายงานกิจการสาขา*. คำสั่งธนาการอมสิน
- ธนาการอมสิน. (2566). *ประวัติธนาการ*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gsb.or.th/about/ประวัติธนาการ/>
- นิลญา การันย์สกุล และ มัณฑนา กลุ่มเหรียญทอง. (2552). *การปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตนมโดยใช้ทฤษฎีของ 7 waste ในแผนกเลย์กาว: กรณีศึกษาโรงงานอินเตอร์ไกร จำกัด*. ปริญญาานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต. สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วรวิมล บุญมาพบ. (2557). *การประยุกต์แนวคิดแบบลีนเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างกรณีศึกษาบ้านเดี่ยว 2 ชั้น แบบมาตรฐานบริษัท ภาพร พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด*. ปริญญาานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- เอกกมล เอี่ยมศรี. (2013). *เทคนิคการวิเคราะห์สาเหตุของความเสียหาย ภาค 2: Risk Root Cause Analysis (Part II)*. เข้าถึงได้จาก: <https://eiamsri.wordpress.com/2013/06/22/เทคนิคการวิเคราะห์สาเหตุ-2/>.
- อทิติยา ใจเตี้ย. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการเสริมแรงทางบวกเพื่อพัฒนาความสนใจในการทำกิจกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*. รายงานวิจัย. ศูนย์พัฒนามนุษย์และบุคคลที่มีความพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อรรธรณ เทพนियม. (2555). *หลักการ 5 ส*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.softbankthai.com/Article/Detail/826>.
- George, M. L. (2003). *Lean Six Sigma for Service: How to Use Lean Speed and Six Sigma Quality to Improve Services and Transactions*. New York: McGraw-Hill.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Ishikawa, K. (1976). *Guide To Quality Control*. Tokyo: Asian Productivity Organization.
- Skinner, B. F. (1974). *About Behaviorism*. New York: Vintage Books.
- Ohno, T. (1988). *Toyota Production System: Beyond Large-Scale Production*. Portland, Oregon: Productivity Press.
- Yamane, T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Lee W. Daffin Jr., Ph.D. Washington State University. (2021). *Principles of Learning and Behavior*. เข้าถึงได้จาก: <https://opentext.wsu.edu/principles-of-learning-and-behavior/chapter/module-6-operant-conditioning/>

การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร
วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

Perceived Organizational Support Affecting Intention to Stay
of School Staff at a Private Vocational College in Bangkok

ชินกฤต สีตวรรณมาต¹ นัทธทัย อีอนอก² และนฤมล สุ่นสวัสดิ์³

Chinkrit Sitawanmat¹ Nuthatai Ounok² and Narumol Soonsawad³

นักศึกษาปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี¹,

อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี^{2,3}

E-mail: w.sobpong@gmail.com¹, nuthatai_aoy@yahoo.com², soonl197@hotmail.com³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร (2) ศึกษาความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร และ (3) ศึกษาการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ประชากร คือ บุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลทดสอบค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า (1) ระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นเป็นลำดับแรก คือ ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน รองลงมา คือ ด้านรางวัล และสภาพการทำงานขององค์กร และลำดับสุดท้าย คือ ด้านความยุติธรรม ตามลำดับ (2) ระดับความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นเป็นลำดับแรก คือ ด้านสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา รองลงมา คือ ด้านการอบรมและพัฒนา ด้านการก้าวหน้าในงาน ด้านการเดินทางมาทำงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ตามลำดับ และ (3) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน ด้านรางวัล และสภาพการทำงานขององค์กร ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การรับรู้การสนับสนุน ความตั้งใจคงอยู่ในงาน บุคลากร

Abstract

This research aims (1) to study the level of perceived organizational support among school staff at a private vocational college in Bangkok, (2) to study the intention to stay of school staff at a private vocational college in Bangkok, and (3) to study the influence of perceived organizational support on intention to stay of school staff at a private vocational college in Bangkok. Altogether, 136 school staff from one private vocational college in Bangkok agreed to complete a questionnaire. The test result for reliability yielded a value of 0.96. Statistical methods used for data analysis included Percentages, Means, Standard Deviations, and Multiple Regression Analysis. The findings revealed that (1) the level of perceived organizational support among school staff at a private vocational college in Bangkok was at a high level. When considering individual aspects, Supervisory support was ranked the first. Organizational rewards, Work environment, and Organizational justice were followed, respectively. (2) The level of intention to stay of school staff at a private vocational college in Bangkok was at a high level. When considering individual aspects, Supervisory support was ranked as the primary source. Training and development, Career path, Commuting, and Work-life balance, were followed, respectively. (3) The perceived organizational support significantly influenced the intention to stay of school staff at a private vocational college in Bangkok at statistical significance level of 0.05.

Keywords: Perceived organizational support, intention to stay, school staff

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ เข้าสู่สภาวะการแข่งขันที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ไม่เพียงแต่องค์กรทางเศรษฐกิจเท่านั้น สถาบันอาชีวศึกษาต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกัน เห็นได้จากหลายวิทยาลัยมีการใช้เทคนิควิธีการและกลยุทธ์ทางธุรกิจ เข้ามามีส่วนต่อผู้เรียน เช่น การปรับสภาพแวดล้อม ปรับปรุงเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงใช้การประชาสัมพันธ์หลากหลายวิธี ทั้งนี้ เพื่อสร้างความอยู่รอดให้กับวิทยาลัยของตนเอง นอกจากนี้ประเด็นหนึ่งที่ทุกวิทยาลัยให้ความสำคัญและเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือสภาวะการแข่งขันนี้ คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อเป็นศักยภาพและภาพลักษณ์ของวิทยาลัย ซึ่งการมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ จะส่งผลให้วิทยาลัยเกิดการพัฒนาในภาพรวมได้ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องตระหนักถึงวิธีการที่จะดึงดูดบุคลากรที่มีศักยภาพให้เข้ามาทำงาน และประเด็นสำคัญที่มากกว่าการสรรหาบุคลากรเข้าทำงาน คือ การรักษา

บุคลากรที่มีศักยภาพให้คงอยู่กับองค์กรและหลอมรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาลัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในวิทยาลัยต่อไป (ศุภชัย รุ่งเจริญสุขศรี, 2560)

ผลกระทบหรือปัญหาจากการที่วิทยาลัยไม่สามารถดึงดูดและรักษาคนเก่งให้คงอยู่ในองค์กร ได้ส่งผลกระทบต่อความไม่เพียงพอของบุคลากรในทุกสายงานที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) กำหนด ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเปิดเผยว่า ขณะนี้มีความขาดแคลนจำนวนอาจารย์สายงานวิชาการ โดยวิทยาลัยบางแห่งอธิบายว่าอัตราส่วนภาระงานของอาจารย์ที่ต้องสอนและให้บริการแก่นักศึกษา ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และปัญหาความขาดแคลนของบุคลากรดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิทยาลัย องค์กรทั้งหลายจึงพยายามที่จะตอบสนองความต้องการของบุคลากรเพื่อให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดี ความพึงพอใจในงานของตน และความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งถ้าองค์กร ไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของบุคลากรได้ ก็ส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ความผูกพันต่องาน ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายอย่างยิ่งของผู้บริหารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่าจะทำอย่างไรให้องค์กรสามารถเพิ่มมูลค่าในตัวบุคลากรให้สูงสุด ซึ่งองค์กรที่ประสบความสำเร็จจะพยายามตอบสนองความต้องการของบุคลากรในแต่ละด้าน ตั้งแต่ด้านร่างกาย คือ ปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต เช่น รายได้ เงินเดือนและสวัสดิการต่าง ๆ ด้านความมั่นคงปลอดภัย เช่น สภาพการทำงานที่เหมาะสม ปลอดภัยต่ออาชีวอนามัย สัญญาจ้างงานระยะยาว ด้านความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของในองค์กร ซึ่งองค์กรจะต้องเป็นสถานที่ทำงานที่มีเพื่อนร่วมงานที่มีความเป็นมิตรแบบมีอาชีพ ด้านความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง เป็นความต้องการของบุคลากรที่จะทำให้เห็นว่าตนเองมีคุณค่าในองค์กร การได้รับการยกย่องชมเชยจากหัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน รวมถึงองค์กรได้จ่ายค่าตอบแทนที่มีความยุติธรรม จะทำให้บุคลากรรับรู้ได้ว่าตนได้ประสบความสำเร็จในการทำงาน และองค์กรได้เห็นคุณค่าของตน (สกลุขณ์ ช้องประเสริฐ, 2561)

การรับรู้การสนับสนุนขององค์กรในด้านต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันผลการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร เห็นว่าการรับรู้การสนับสนุนขององค์กรมาจากบุคลากรมีความเชื่อว่าองค์กรได้ให้คุณค่า ความห่วงใย ความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งในด้านของค่าตอบแทน การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การสนับสนุนด้านทรัพยากร สวัสดิการต่าง ๆ และค่านิยมองค์กร เพื่อให้เกิดการร่วมมืออย่างดีกับองค์กร ซึ่งปัจจัยที่มีผลให้เกิดการรับรู้การสนับสนุนขององค์กรมากที่สุด คือ ความยุติธรรมในองค์กรการสนับสนุนจากหัวหน้างาน และรางวัลและสภาพในการทำงาน ตามลำดับ การเสริมสร้างให้บุคคลมีความผูกพันและความตั้งใจที่จะคงอยู่ในงานต่อองค์กร และยังส่งผลให้บุคคลมีความเชื่อมั่น ยอมรับในค่านิยมและเป้าหมายขององค์กร มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เพื่อความสำเร็จ ตามเป้าหมายขององค์กร รวมถึงบุคคลมีความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานให้กับองค์กรต่อไปโดยไม่คิดลาออกจากงาน แสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ และความผูกพันที่บุคคลมีต่อองค์กร (Mensele and Coetzee, 2014)

จากที่กล่าวมาข้างต้น การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร และความตั้งใจคงอยู่ในงาน มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้องค์กรสามารถเพิ่มมูลค่าในตัวบุคลากรให้สูงสุด โดยการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรเป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่จะอยู่ในงานต่อไป หรือไปจากงานที่ทำอยู่ปัจจุบัน บุคลากรจะแสดงออกโดยความเต็มใจที่จะปฏิบัติตนนอกเหนือหน้าที่ภายในองค์กร ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ย่อมทำให้ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรดีขึ้นไปด้วย อีกทั้งการสนับสนุนจากวิทยาลัยที่มอบให้บุคลากรยังไม่ทราบอย่างทั่วถึง ทำให้บุคลากรบางส่วนไม่สามารถรับรู้การสนับสนุนจากวิทยาลัย

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอาชีวศึกษา จึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา เพื่อให้ทราบการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของวิทยาลัยให้เกิดความเหมาะสม อันจะส่งผลต่อการสร้างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของบุคลากรในสถาบันอาชีวศึกษา และส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานในภาพรวมของวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาระดับความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
- 3) เพื่อศึกษาการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร

Eisenberger et al. (2001) ได้ให้ความหมายของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรไว้ว่า หมายถึง ความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคลากรจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานว่าองค์กรเป็นเสมือนบุคคลที่มีความเมตตา หรือเป็นบุคคลที่ใจร้าย โดยพิจารณาจากนโยบาย บรรทัดฐาน กฎระเบียบ และการกระทำต่าง ๆ ขององค์กรที่มีผลกระทบต่อบุคลากร

Rhoades and Eisenberger (2002) ได้ระบุไว้ว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรเป็นตัวกำหนดกระบวนการทางจิตใจของบุคลากรภายใต้การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร 3 ประการ คือ

1) ความยุติธรรม โดยความยุติธรรมจะมี 2 มิติ คือ มิติทางด้านความยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมของผลตอบแทน และมิติทางด้านกระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการที่นำมาใช้ในการกำหนดผลตอบแทนกระบวนการที่มีความยุติธรรมจะส่งผลให้เกิดการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่เข้มแข็งมากกว่าความยุติธรรมของผลตอบแทนเพียงอย่างเดียว พบว่า การให้ข้อมูลกับบุคลากรว่าถูกระเบียบหรือนโยบายที่ใช้ในการตัดสินใจกำหนดผลตอบแทนเป็นอย่างไรซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ

2) การสนับสนุนจากหัวหน้างาน บุคลากรที่มีการรับรู้ว่าองค์กรให้การสนับสนุนก็จะพัฒนาการรับรู้เหล่านั้นไปที่หัวหน้างาน ว่าหัวหน้างานได้ให้คุณค่าและใส่ใจในความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากรหรือไม่ เนื่องจากหัวหน้างานเปรียบเสมือนตัวแทนขององค์กรที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร บุคลากรจะพิจารณาถึงการกระทำต่าง ๆ ของหัวหน้างานที่น่าพึงพอใจและไม่น่าพึงพอใจว่าเป็นสิ่งที่แสดงถึงการสนับสนุนจากองค์กร

3) รางวัลและสภาพการทำงานขององค์กร เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร การทำงานของบุคลากรจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ซึ่งรางวัลและสภาพการทำงานมีหลากหลาย เช่น การตระหนักถึงคุณค่าของบุคลากร การให้ค่าตอบแทน การเลื่อนตำแหน่ง การให้ความมั่นคงในการทำงาน การให้อิสระ การใส่ใจในความเครียดจากบทบาทหน้าที่ในการทำงาน และการให้การฝึกอบรม จะส่งผลให้บุคลากรเกิดการรับรู้ว่าองค์กรให้การสนับสนุน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความตั้งใจอยู่ในงาน

Dockel (2003) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการคงอยู่ในงาน มีดังนี้

1) ค่าตอบแทน (Compensation) ค่าตอบแทนเป็นสิ่งที่บุคคลได้โดยการแลกเปลี่ยนกับการทำงาน ประกอบด้วยค่าจ้าง (Wage) เงินเดือน (Salary) โบนัส (Bonus) หรือผลประโยชน์อื่น ๆ (Benefits) เงินเป็นปัจจัยหลักที่องค์กรส่วนใหญ่ใช้เพื่อดึงดูดบุคคลที่มีศักยภาพรวมถึงการรักษาบุคคลที่มีค่าไว้

2) การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา (Supervisor Support) มีผลดีต่อการรักษาบุคคลในองค์กร การรับรู้และการตอบรับจากหัวหน้างาน ผู้ใต้บังคับบัญชายินดีที่ผู้บังคับบัญชาจะให้ข้อเสนอแนะสนับสนุนให้ทำอย่างดีที่สุด ผู้บังคับบัญชาที่เข้าถึงจะสร้างความน่าเชื่อถือจะสนับสนุนให้บุคคลมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่กับองค์กร

3) การอบรมและพัฒนา (Training and Development) การฝึกอบรมถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคคลและวิชาชีพ บุคคลที่ได้รับโอกาสในการฝึกอบรมและการพัฒนามีแนวโน้มที่จะรู้สึกว่าคุณค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร

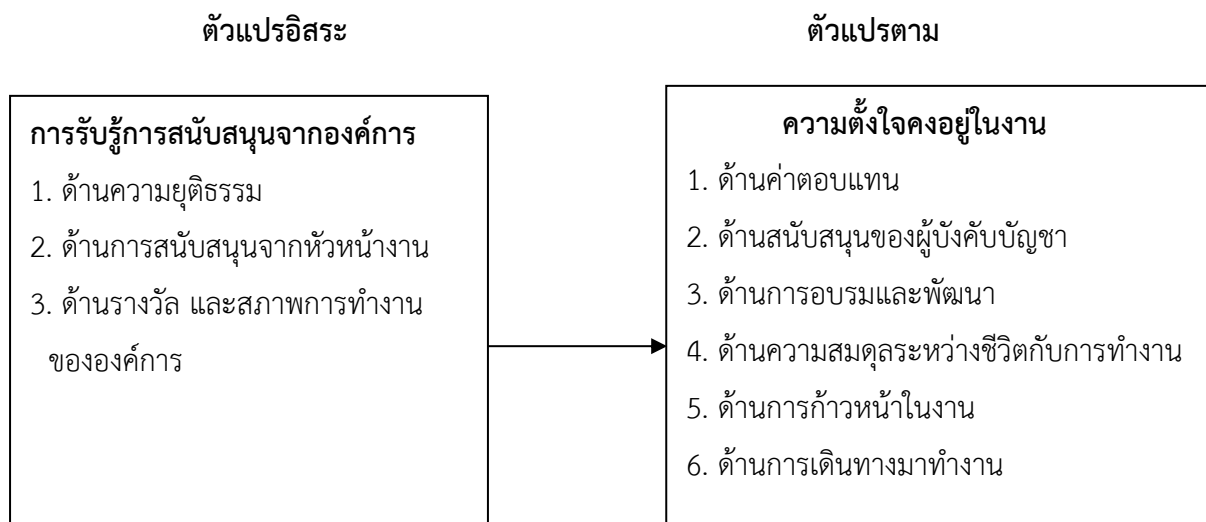
4) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (Work-life Balance) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานทำให้เกิดความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและตารางการทำงาน ชีวิตการทำงานที่สมดุลช่วยให้บุคคลมีเวลาห่างจากการทำงานเพื่อดูแลเรื่องครอบครัวความสมดุลของชีวิตและการทำงานมุ่งเน้นไปที่สภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่นและปราศจากความเครียด

5) การก้าวหน้าในงาน (Career Development) โอกาสในหน้าที่การงานเป็นสิ่งที่บุคคลในองค์กรให้ความสำคัญ ซึ่งโอกาสอาจอยู่ในรูปของการส่งเสริมหรือการโยกย้ายภายในองค์กร บุคคลที่ไม่ได้รับโอกาสอาจตัดสินใจที่จะออกไปทำงานที่จะตอบสนองความท้าทายใหม่ของพวกเขาหรือที่พวกเขาจะได้รับโอกาส

6) การเดินทางมาทำงาน (Work Commute) รูปแบบการเดินทางมาทำงานของบุคคลส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานโดย

กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่องการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากรวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยตัวแปรอิสระ คือ การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ตามแนวคิดของ Rhoades and Eisenberger (2002) ส่วนตัวแปรตาม คือ ความตั้งใจคงอยู่ในงาน ตามแนวคิดของ Docket (2003) ซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ที่มา: Rhoades and Eisenberger (2002, pp. 698-714) and Docket (2003)

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ บุคลากรของวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 136 คน (วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร, 2565)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Validity) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์การทำงาน

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ด้านความยุติธรรม 2) ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน และ 3) ด้านรางวัลและสภาพการทำงานขององค์กร

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ด้านค่าตอบแทน 2) ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้า 3) ด้านการอบรมและพัฒนา 4) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน 5) ด้านการก้าวหน้าในงาน และ 6) ด้านการเดินทางทำงาน

โดยในส่วนที่ 2 และ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร และระดับความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของ Likert เกณฑ์ 5 ระดับ ได้แก่ คะแนน 5 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับมาก คะแนน 3 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับน้อย และคะแนน 1 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการเก็บรวบรวม ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากประชากร ซึ่งผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 136 คน นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาทำการตรวจสอบความถูกต้องและวิเคราะห์ประมวลผลด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ค้นคว้าจากเอกสาร อินเทอร์เน็ต หนังสือวารสาร ผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสรุปวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประกอบการศึกษานำมาใช้เป็นทฤษฎีรองรับผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้วิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษา 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อมูล 6 ข้อ ดังนี้ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 ระดับความตั้งใจอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ในส่วนที่ 2-3 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของ Likert (1961) 5 ระดับ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61–3.40 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81–2.60 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00–1.80 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน ใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐานในการวิเคราะห์ การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

1) บุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 63.20 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 36.80 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 72.10 มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 92.60 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 - 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 94.90 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 69.10 ส่วนใหญ่บุคลากรมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 56.60

2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.06$, $\sigma=0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคิดเห็นเป็นอันดับแรก คือ ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน ($\mu=4.09$, $\sigma=0.58$) รองลงมา คือ ด้านรางวัล และสภาพการทำงานขององค์กร ($\mu=4.07$, $\sigma=0.55$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความยุติธรรม ($\mu=4.02$, $\sigma=0.60$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร (ภาพรวม)

ลำดับ	การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	แปลผล
1.	ด้านความยุติธรรม	4.02	0.60	มาก
2.	ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน	4.09	0.58	มาก
3.	ด้านรางวัล และสภาพการทำงานขององค์กร	4.07	0.55	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.06	0.51	มาก

3) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.90$, $\sigma=0.54$)

เมื่อพิจารณาความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคิดเห็นเป็นลำดับแรก คือ ด้านสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา ($\mu=4.05$, $\sigma=0.52$) รองลงมา คือ ด้านการอบรมและพัฒนา ($\mu=4.00$, $\sigma=0.59$) ด้านการก้าวหน้าในงาน ($\mu=3.90$, $\sigma=0.66$) ด้านการเดินทางมาทำงาน ($\mu=3.85$, $\sigma=0.73$) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($\mu=3.83$, $\sigma=0.67$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านค่าตอบแทน ($\mu=3.76$, $\sigma=0.68$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	แปลผล
1.	ด้านค่าตอบแทน	3.76	0.68	มาก
2.	ด้านสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา	4.05	0.52	มาก
3.	ด้านการอบรมและพัฒนา	4.00	0.59	มาก
4.	ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	3.83	0.67	มาก
5.	ด้านการก้าวหน้าในงาน	3.90	0.66	มาก
6.	ด้านการเดินทางมาทำงาน	3.85	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		3.90	0.54	มาก

4) การทดสอบสมมติฐาน พบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การส่งผลต่อความตั้งใจอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Enter

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	p-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.296	0.197		1.501	0.136		
ด้านความยุติธรรม	0.500	0.060	0.553	8.273*	0.000	0.481	2.080
ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน	0.148	0.070	0.163	2.129*	0.036	0.367	2.728
ด้านรางวัล และสภาพการทำงานขององค์การ	0.251	0.65	0.263	3.856*	0.000	0.462	2.162

$R = 0.876$, $R^2 = 0.768$, $Adj. R^2 = 0.761$, $F = 118.970$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตัวแปรตาม คือ ความตั้งใจคงอยู่ในงาน

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ได้แบ่งการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ผลการศึกษาระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคิดเห็นเป็นลำดับแรก ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน รองลงมา คือ ด้านรางวัล และสภาพการทำงานขององค์การ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rhoades & Eisenberger (2002) มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมพงษ์ เพชรี (2561) ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพนักงานระดับปฏิบัติการบริษัท ไทยโอบายาชิ จำกัด ผลการศึกษา พบว่า ระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ และระดับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การทั้งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการศึกษาระดับความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความคิดเห็นเป็นลำดับแรก คือ ด้านสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา รองลงมา คือ ด้านการอบรมและพัฒนา ด้านการก้าวหน้าในงาน ด้านการเดินทางมาทำงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และอันดับสุดท้าย คือ ด้านค่าตอบแทน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Docket (2003) มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กันติทัต โกมลเสนาะ (2562) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวาย

ในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า การคงอยู่ในงานโดยรวมในระดับมาก

3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านความยุติธรรม ด้านรางวัล และสภาพการทำงานขององค์กร และด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศศิรัตน์ ศิริสิริสสะ (2565) ทำการศึกษาเรื่องความตั้งใจคงอยู่ในองค์กรของพนักงาน Generation Z ผลการศึกษา พบว่า การปฏิบัติด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านการฝึกอบรมและโอกาสก้าวหน้า ด้านงานที่มีความหมาย และด้านการมีส่วนร่วม ส่งผลในเชิงบวกต่อความตั้งใจคงอยู่ในองค์กร ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษา ทำให้ผู้ศึกษาทราบถึงระดับความคิดเห็นในการศึกษาเรื่อง การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถเสนอแนะแนวทางที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

1) ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน บุคลากรส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกเกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำแนะนำปรึกษาช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารหรือหัวหน้าฝ่ายควรให้ความสำคัญต่อข้อเสนอแนะของบุคลากรในส่วนต่าง ๆ ที่เสนอแนะ และควรให้คำปรึกษาช่วยเหลือในการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรทุกครั้ง

2) ด้านรางวัล และสภาพการทำงานขององค์กร บุคลากรส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกเกี่ยวกับ ให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยในการทำงาน สนับสนุนให้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในงานอาชีพ ส่งเสริมให้ศึกษาต่อ อบรม ดูงาน ดังนั้นผู้บริหารหรือหัวหน้าฝ่ายควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ไปพัฒนาความรู้ ความสามารถ อบรม ดูงาน เพื่อนำมาพัฒนาวิทยาลัย

3) ด้านความยุติธรรม บุคลากรส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกเกี่ยวกับ ผู้บริหารปฏิบัติต่ออย่างตรงไปตรงมา และเปิดเผย กระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานมีความโปร่งใส ดังนั้นผู้บริหารควรมีเกณฑ์ มาตรฐานในการพิจารณา และประกาศเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้บุคลากรแต่ละส่วนงานได้รับทราบ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจคงอยู่ในงานของบุคลากร วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรจะทำการศึกษาดูตัวแปรอื่น ๆ ที่เป็นสาเหตุของความตั้งใจคงอยู่ในงาน ในบริบทของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และนำมาประยุกต์ใช้ในวิทยาลัยได้เหมาะสม

บรรณานุกรม

- กันติทัต โกมลเสนาะ. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยเจนเนอเรชั่นวายในสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐภาคใต้ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. (2565). *ข้อมูลทั่วไปวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.mbk.ac.th/home>.
- ศศิริรัตน์ ศิริสีร์สสะ. (2565). *ความตั้งใจคงอยู่ในองค์กรของพนักงาน Generation Z*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สมพงษ์ เพชรี. (2561). *การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี ขององค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท ไทยโอบายาซี จำกัด*. คณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- Dockel, A. (2003). *The effect of retention factors on organizational commitment: An investigation of high technology employees*. (Master's thesis). University of Pretoria.
- Eisenberger, R., Armeli, S. Rexwinkel, B., Lynch, P. D. and Rhoades, L. (2001). Reciprocation of perceived organizational support. *Journal of Applied Psychology*, 86(1), pp. 42 – 51.
- Mensele, C., & Coetzee, M. (2014). Job embeddedness, organizational commitment and voluntary turnover of academic staff at a higher education institution in South Africa. *South African Journal of Labour Relations*, 38(1), pp. 9 - 30.
- Rhoades, L, & Eisenberger, R. (2002). Perceived Organizational Support: A review of the Literature. *Journal of Applied Psychology*, 87, pp. 698 - 714.
- Taylor, S., T. Derek, and L. Hall. (2005). *Human Resource Management*. 6th ed. England: Pearson Education Limited.

องค์ประกอบด้านอุปสงค์ (Demand-side) อุปทาน (Supply-side) ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนด
และการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวี: บทวิเคราะห์เอกสารราชการ
International Database และเว็บไซต์ไทย
Demand-side and Supply-side Components that Influence the Formulation and
Change of HIV Antiretroviral Drug Access Policy : Analysis of Official Documents,
International Database and Website

พิเชษฐ พิณฑอง

Pichate Pinthonh

อาจารย์สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจและกระบวนการยุติธรรม

วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ

E-mail: dr.pichate.p@gmail.com, pichate.p@tsu.ac.th¹

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเคยมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์สูงเป็นอันดับต้นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ในเวลาต่อมาสามารถจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้รับยาต้านไวรัสเอชไอวีสูงถึงร้อยละ 83 จากเป้าหมายขององค์การสหประชาชาติที่กำหนดไว้ร้อยละ 90 บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่ออธิบายองค์ประกอบด้านอุปสงค์ (Demand-side) และ (2) เพื่ออธิบายองค์ประกอบด้านอุปทาน (Supply-side) ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีของประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เอกสารราชการ ฐานข้อมูลออนไลน์องค์การระหว่างประเทศ และเว็บไซต์ของไทย ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบด้านอุปสงค์ (Demand-side) ได้แก่ (ก) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ (ข) แรงกดดันของกลุ่มผลประโยชน์ และ (2) องค์ประกอบด้านอุปทาน (Supply-side) ได้แก่ (ก) บทบาทของรัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบายและนำนโยบายไปปฏิบัติ (ข) การผลิตบุคลากรทางการแพทย์ (ค) องค์การระหว่างประเทศมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ส่งผลให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีในประเทศไทยเข้าถึงการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเพิ่มขึ้นอย่างมาก และทำให้อัตราการเสียชีวิตจากโรคเอดส์มีสัดส่วนที่ลดลง สำหรับข้อเสนอแนะเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ประเทศไทยและรัฐบาลเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการทำให้เข้าถึงยาต้านไวรัสมากขึ้น ดังนั้น จึงควรต้องประสานการทำงานร่วมกันให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ร่วมกันยุติโรคเอดส์เพิ่มจำนวนผู้เข้าถึงยาให้มากขึ้น

คำสำคัญ: ผู้ติดเชื้อเอชไอวี การเข้าถึง ยาต้านไวรัส นโยบาย

Abstract

Thailand used to have the highest number of people infected with HIV and AIDS of southwest Asia. But later, they were able to deal with the problem and received 83 percent of HIV antiretroviral therapy, out of the United Nations' target of 90 percent. This research article aims to explain (1) the demand-side components and (2) Supply-side that influences the formulation and change of Thailand's HIV antiretroviral therapy access policy. This research used qualitative research methods by analyzing government documents, online database international organization and Thai Website. The research results found that (1) Demand-side components include a) the situation of the spread of HIV and AIDS b) pressure from interest groups and (2) Supply-side components include a) the government's role as a policy maker and implementer of policy, b) the production of medical personnel, c) international organizations influencing policy on access to HIV antiretroviral therapy. and affect policy change as a result, people living with HIV in Thailand have greatly increased access to antiretroviral treatment. and cause the death rate from AIDS to decrease in proportion. for suggestions The Thai HIV/AIDS network and the government are key components in increasing access to antiretroviral medicine. Therefore, their collaboration should be strengthened. To jointly end AIDS and increase the number of people who have access to medicine.

Keyword: People infected with HIV, access to, antiretroviral drugs, policy

บทนำ

แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในปีพ.ศ. 2567 จะมีความรุนแรงที่ลดลงหรือมีอัตราการเสียชีวิตที่ลดลง แต่โรคที่เป็นปัญหาสำคัญระดับโลกที่ทุกประเทศยังคงดำเนินการจัดการกับการติดเชื้ออยู่ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและยังมีปริมาณที่สูงอยู่ คือ การติดเชื้อเอชไอวี โครงการโรคเอดส์แห่งองค์การสหประชาชาติรายงานตัวเลขผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีชีวิตอยู่จำนวน 39 ล้านคนทั่วโลก เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ 630,000 เป็นผู้ติดเชื้อรายใหม่ 1,300,000 คน ได้รับเข้าถึงการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี 29.8 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 76 จากผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั่วโลก (UNAIDS, 2023) สำหรับประเทศไทยในปีพ.ศ.2565 ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีชีวิตอยู่จำนวนประมาณ 561,578 คน เป็นผู้ติดเชื้อรายใหม่ 9,230 คน และได้รับยาต้านไวรัสเอชไอวีร้อยละ 81 (UNAIDS, 2023) ถือได้ว่าอยู่ในสัดส่วนที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวี ประเทศไทยมีการกำหนดนโยบายและมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายหลายครั้งด้วยกัน ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้เข้าถึงการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จาก 58,133 คน ในปีพ.ศ.2547 เพิ่มมากขึ้นมาเป็น 266,027 คน ในปีพ.ศ. 2557 (คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์, 2560, น.15)

และปีพ.ศ.2565 มีผู้เข้าถึงยาต้านไวรัสสูงถึง 297,022 คน (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2565) หรือร้อยละ 83 จากเป้าหมายขององค์การสหประชาชาติถึงกำหนดไว้อ้อยละ 90 ถือได้ว่าประเทศไทยดำเนินนโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างมาก แต่ยังไม่ค่อยมีการศึกษามากนักที่อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบใดที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงการรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีจนมีการพัฒนานโยบายจากจำกัดการเข้าถึงการรักษาไปสู่การรักษาแบบไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด และผู้ติดเชื้อเอชไอวีทุกรายสามารถมีสิทธิการรักษาพยาบาลในทุกสิทธิการรักษา ผู้วิจัยจึงต้องการหาคำตอบว่าองค์ประกอบด้านอุปสงค์และอุปทานมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายและเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่ออธิบายองค์ประกอบด้านอุปสงค์ (Demand-side) ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีของประเทศไทย
2. เพื่ออธิบายองค์ประกอบด้านอุปทาน (Supply-side) ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีของประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการเข้าถึงการรักษาพยาบาล

องค์การอนามัยโลกได้กล่าวถึง “การเข้าถึง” การเข้าถึงทางกายภาพ คือ ความพร้อมของการบริการสุขภาพที่ดีในการเข้าถึงที่เหมาะสมของผู้ที่ต้องการและเวลาเปิดปิดที่เหมาะสม รวมถึงระบบการนัดหมายและด้านอื่น ๆ ขององค์การที่ให้บริการและการจัดส่งมอบการบริการแก่ผู้ได้รับบริการเมื่อพวกเขาต้องการ (World Health Organization, 2021) การเข้าถึงบริการสาธารณสุขหรือบริการสุขภาพนั้นเป็นศูนย์กลางของการแสดงถึงสมรรถนะหรือประสิทธิภาพของระบบการให้บริการทางสาธารณสุขทั่วโลก (Jean-Frederic Levesque, Mark F Harris & Grant Russell (2013, p. 1) ขณะที่ เรื่องของสิทธิเกี่ยวกับสุขภาพและการเข้าถึงยารักษาโรคที่สำคัญเป็นสิ่งที่ทั่วโลกให้การยอมรับร่วมกันว่าเป็นหลักการเบื้องต้นในความรับผิดชอบของรัฐบาล (The Global Network of People Living with HIV, 2013, p. 6)

สำหรับการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีนั้น ในประเทศที่ยากจนหลายประเทศไม่ได้ให้ความจริงจังมากนักเนื่องจากมีราคาแพงมากทำให้มีความพยายามน้อยมากเพื่อให้ประชากรเหล่านั้นได้เข้าถึงการรักษา (Chaudhury, 2000, p. 235) แต่ด้วยการศึกษาที่ปัญหาดังกล่าวได้กระทบต่อชีวิตของประชากรทั่วโลกทำให้นานาประเทศเริ่มตระหนักถึงความสำคัญมากขึ้น ทั่วโลกมีความพยายามในการทำให้ประชาชนในประเทศของตนได้เข้าถึงการรักษาด้วยยาต้านไวรัสอย่างต่อเนื่อง ในเดือนกรกฎาคม ปีพ.ศ.2551 มีการประกาศปฏิญญาด้านเอชไอวีหรือเอดส์ของสหประชาชาติที่นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา โดยมีหลักการสำคัญ

ข้อหนึ่งคือ การที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีควรเข้ารับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี (Grangeriro, Teixeira, Bastos & Teixeira, 2006, p. 1)

แนวคิดด้านอุปสงค์ (Demand-side theory) และอุปทาน (Supply-side theory)

แนวคิด ทฤษฎีรายจ่ายสาธารณะ (Public Expenditure) ที่สำคัญหนึ่ง คือ แนวคิดด้านอุปสงค์ (Demand-Side Theory) และอุปทาน (Supply-Side Theory) โดยปัจจัยด้านอุปสงค์มีแนวคิดว่ายโยบายสาธารณะถือว่าเป็นผลผลิต (Output) ของรัฐบาลหรือระบบการเมือง อันเนื่องมาจากการตอบสนองของฝ่ายการเมืองต่อปัจจัยที่เข้ามามีผลที่เป็นด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยดังกล่าวถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้า (Input) และส่งผลให้เกิดความต้องการ (Demand) ทางสังคมที่รัฐบาลหรือฝ่ายการเมืองต้องมีการตอบสนอง แนวคิดนี้ดังกล่าวว่ารัฐบาลหรือฝ่ายการเมืองจึงถูกมองว่าเป็นเพียงกลไก (Mechanism) ที่คอยตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมและความต้องการของสังคมเท่านั้น แต่แนวคิดด้านอุปทานกลับตรงกันข้าม เพราะมีแนวคิดที่ว่ารัฐบาลหรือฝ่ายการเมืองในความเป็นจริงไม่ได้เป็นแค่กลไกที่คอยแต่ตอบสนองความต้องการของสังคมเท่านั้น แต่รัฐบาลหรือฝ่ายเมืองมีผลประโยชน์ของตนเอง และยังมีความต้องการของตนเองอีกด้วย เพราะฉะนั้นนโยบายสาธารณะที่ถูกกำหนดออกมานั้นจึงเป็นผลจากความต้องการในการสนองความต้องการของรัฐบาลหรือฝ่ายการเมืองมากกว่าที่ตอบสนองความต้องการทางสังคมของประชาชน (พลภัทร บุราคม, 2556, น. 51)

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิด ทฤษฎีรายจ่ายสาธารณะ (public expenditure) ที่ประกอบด้วยแนวคิดด้านอุปสงค์ (Demand-side) และด้านอุปทาน (Supply-side) มาเป็นกรอบแนวคิด แนวคิดด้านอุปสงค์ (Demand-side) เชื่อว่ายโยบายสาธารณะเป็นผลจากการที่ระบบการเมืองนั้นตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้า (Input) ส่งผลให้เกิดความต้องการ (Demand) ที่รัฐหรือระบบการเมืองต้องตอบสนอง โดยที่ความต้องการทางสังคมเกิดจากแรงกดดันของประชาชน กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ (พลภัทร บุราคม, 2556, น. 111) แนวคิดด้านอุปทาน (Supply-Side) เชื่อว่า รัฐบาลมักที่จะตอบสนองความต้องการของฝ่ายการเมืองมากกว่า นโยบายสาธารณะจึงเป็นผลจากการตอบสนองของผู้ผลิตนโยบายมากกว่า (พลภัทร บุราคม, 2556, น. 111) ดังนั้นแนวคิดด้านอุปสงค์ และแนวคิดด้านอุปทานจึงน่าจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีในประเทศไทย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการแสวงหาความรู้ที่มีการพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคมจากบริบทแวดล้อมตามความเป็นจริงครอบคลุมทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อม นั้น (สุภางค์ จันทวานิช, 2555, น. 13) เป็นการเน้นหรือสร้างความเข้าใจต่อปรากฏการณ์อย่างลึกซึ้ง (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2555, น. 216) หรือการทำความเข้าใจ

เข้าใจปรากฏการณ์อย่างเป็นองค์รวม (holistic) (ชาติ โพธิสิตา, 2554, น. 31) นอกจากนั้นเพราะการวิจัยเชิงคุณภาพมีหน้าที่หลักสำคัญ คือ การบุกเบิกเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ จึงเป็นสิ่งที่สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์กำลังมีความต้องการมากยิ่งขึ้น (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2555, น. 216) เพราะฉะนั้นการวิจัยเชิงคุณภาพจึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาค้นคว้า โดยเฉพาะเพื่อใช้ในการอธิบายองค์ประกอบที่ทำให้ต้องมีการกำหนดนโยบายและการเปลี่ยนแปลงนโยบาย เช่น เกิดจากแรงอะไรที่เป็นกีดกันหรือการเสนอแนะมาจากบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรภายในประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535-2565 รวมระยะเวลา 30 ปี การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพรรณนาเกี่ยวกับปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2555, น. 17)

วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ทุกรูปแบบที่เป็นข้อความ (texts) ต่าง ๆ (จุฑาพรรณ (จามจุรี) ผดุงชีวิต, 2559, น. 17; ชาติ โพธิสิตา, 2554, น.33) ในการวิจัยเอกสารนั้นได้มีการกำหนดหลักการเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้เลือกมาทำการวิเคราะห์ โดยพิจารณาจาก ข้อมูลที่เลือกมานั้นมีความเป็นตัวแทนของข้อมูลเป็นการตรวจสอบความเป็นตัวแทนของข้อมูล (representativeness) และประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ทำกรนำมาวิเคราะห์ ว่าข้อมูลนั้นมีน้ำหนักหรือมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ (สุภางค์ จันทวานิช, 2555, น. 62-63) เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกเอกสารที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกเฉพาะข้อมูลที่มีความเป็นตัวแทนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ การเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวี และประเมินคุณภาพของข้อมูลว่าเป็นองค์การหรืองานเขียนของบุคคลจากแหล่งใด มีความเชี่ยวชาญหรือทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์หรือไม่ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีในประเทศไทย ตั้งแต่ที่ประเทศไทยมีการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีครั้งแรกในปี พ.ศ.2535-2565 รวมระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น 30 ปี อาทิเช่น เอกสารทางราชการ รายงานผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ นโยบายรัฐบาล รายงานประจำปีของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ รวมไปถึงเอกสารจากฐานข้อมูลออนไลน์ระหว่างประเทศ (International Database) ที่เป็นทางการ เช่น UNAIDS, WHO, World Bank, Global Fund เว็บไซต์องค์การที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ความหมายแก่ข้อมูล ใช้วิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (inductive) เลือกเหตุการณ์ที่เป็นกุญแจสำคัญแล้วทำการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์หนึ่งกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏ แล้วจึงนำไปสรุปโครงสร้างของเหตุการณ์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ (สุภางค์ จันทวานิช, 2555, น. 19) เน้นการให้มุมมองลงลึก (Insight) ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ บริบทแวดล้อม ความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ (จุฑาพรรณ (จามจุรี) ผดุงชีวิต, 2559, น. 168) พรรณนาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีในประเทศไทยจนถึง พ.ศ.2565 ว่าเป็นอย่างไร อธิบายองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ต้องมีการกำหนดนโยบายและการเปลี่ยนแปลงนโยบาย สำหรับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้การวิเคราะห์เชิงตรรกะ

(Analytic induction) เป็นหลักและอาศัยวิจารณ์ญาณของนักวิจัยในการตีความเป็นส่วนประกอบสำคัญ (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2555, น. 226)

ผลการศึกษา

ด้านอุปสงค์ (Demand-side)

สำหรับด้านอุปสงค์ (Demand-side) ที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการส่งเสริมการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีในประเทศไทย ประกอบไปด้วย 1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ 2) แรงกดดันของกลุ่มผลประโยชน์

1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ตั้งแต่อดีต-2565

การแพร่ระบาดของเอชไอวีในประเทศไทยดำเนินมาเป็นระยะเวลานานกว่า 35 ปี นับตั้งแต่พบผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นชาวไทยรายแรกของประเทศ เมื่อปีพ.ศ.2527 (คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเอดส์, 2566, น.1) หลังจากนั้น มีการแพร่ระบาดไปยังกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ผู้หญิงที่ค้าบริการทางเพศ กลุ่มผู้ติดยาเสพติดที่ใช้เข็มฉีดยา และแพร่ระบาดไปยังกลุ่มรักต่างเพศ จนถึงทารกที่ติดเชื้อจากครรภ์มารดา (ธนาคารโลก, ม.ป.พ.) ในระหว่างปีพ.ศ. 2527 – 2531 พบว่า มีผู้ป่วยเอดส์จำนวนน้อยมากแต่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2532 เป็นต้นมา จำนวนอัตราการป่วยกลับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2546, น. 199) จนมาถึงปีพ.ศ. 2541 มีอัตราป่วยแพร่ระบาดในทุกกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเท่ากับ 44.84 คน ต่อประชากรแสนคน (กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2546, น. 199) มีจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวี ประมาณ 750,000 คน เสียชีวิตจำนวน 44,000 คน และ 4 ปีต่อมามีผู้เสียชีวิตถึง 58,000 คน (UNAIDS, 2018) จนถึงปีพ.ศ. 2546 มีอัตราตายเท่ากับ 6.62 คนต่อประชากรแสนคน (กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2546, น. 199) ผู้ติดเชื้อ ๆ ในขณะนั้นมีประมาณ 1,054,684 ราย เสียชีวิตไปถึง 450,742 ราย (สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2547, น. 1) ในปีดังกล่าวรัฐบาลได้มีการประกาศรับรองอย่างเป็นทางการว่าจะให้การรักษาด้วยยาต้านไวรัสกับผู้ติดเชื้อเอช ไอวีอย่างทั่วถึง และแจกจ่ายยาให้กับโรงพยาบาลของรัฐถึง 400 แห่ง (โครงการขับเคลื่อนสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม, 2551, น. 9)

หากวิเคราะห์จากตัวเลขผู้ติดเชื้อเอชไอวีและจำนวนการเสียชีวิตจากโรคเอดส์ แสดงให้เห็นว่ามีอุปสงค์หรือความต้องการ (demand) ในการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวีจำนวนมาก ก่อนหน้านั้นยังไม่มี การดูแลและรักษาด้วยยาต้านไวรัสเป็นเพียงการรักษาตามอาการ (สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2550, น. 4) การเข้าถึงยาไวรัสเอชไอวีจึงกระจายไม่ทั่วถึง อีกทั้งราคายาต้านไวรัสในเวลานั้นถือว่ามีราคาแพงมาก จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงการรักษาด้วยยา ต้านไวรัสเอชไอวี (Christian Timmermann and Henk van den Belt, 2013, p. 53) โครงการประเมิน เทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ, 2561) “สำหรับค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีในขณะนั้นมี

ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ประมาณ 25,000-30,000 บาท/คน/เดือน ซึ่งถือว่าสูงมาก” (ผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรม, 2561) ในช่วงเวลานั้นมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ (New HIV infections) ถึง 150,000 คน (UNAIDS, 2018)

สำหรับจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ยังมีชีวิตอยู่จนถึงปีพ.ศ.2565 จากตัวเลขประมาณการณ์ 560,000 คน ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวีแล้วถึงร้อยละ 83 (UNAIDS, 2022) ซึ่งเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายเดิมเหมือนกับรัฐบาลที่เคยดำเนินนโยบายตั้งแต่ปีพ.ศ.2549 คือ นโยบายการรักษาด้วยยาต้านไวรัสสำหรับคนไทยที่มีเลข 13 หลัก โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในทุกสิทธิ์การรักษา (ธนาคารโลก, 2546) แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลได้ตอบสนองต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีความต้องการในการเข้าถึงการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี จึงทำให้จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้รับยาต้านไวรัสที่สูงตามไปด้วย

2) แรงกดดันของกลุ่มผลประโยชน์ (เครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวีและภาคีเครือข่าย) ต่อการเรียกร้องการเข้าถึงการรักษา

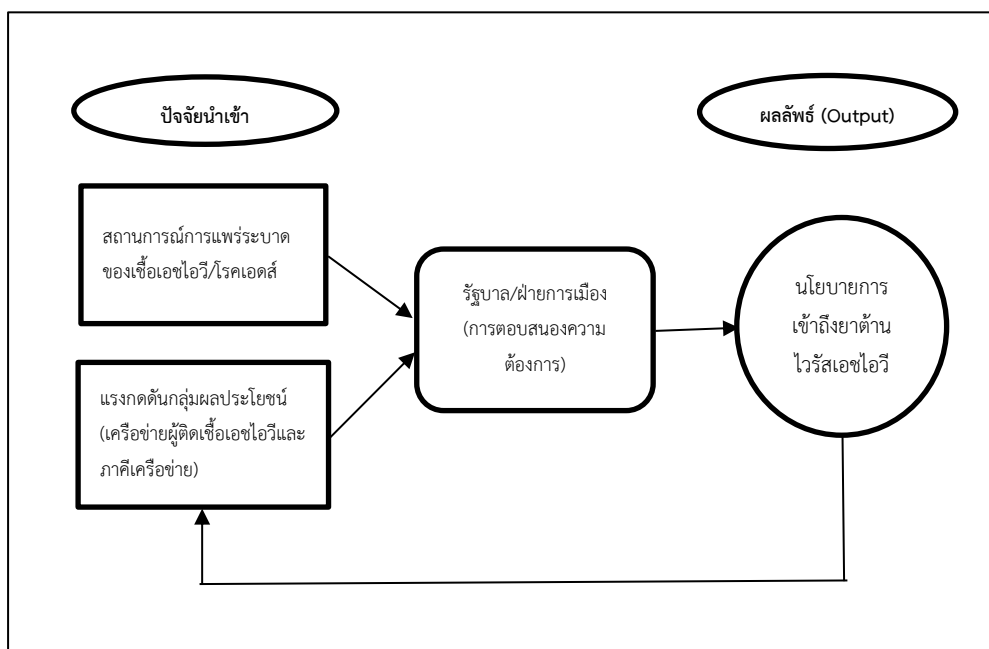
ตามแนวคิดด้านอุปสงค์กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกดดันให้รัฐบาลต้องตอบสนอง สำหรับการศึกษาครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน สำหรับกลุ่มผลประโยชน์ในการวิจัยชิ้นนี้ คือ กลุ่มเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวีในประเทศไทยและภาคีเครือข่ายที่ได้มีอุดมการณ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวีของประเทศไทย

ปัญหาการระบาดของเชื้อเอชไอวีในประเทศไทยเป็นช่วงที่ก่อนปีพ.ศ.2538 ได้ส่งผลต่อผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีอย่างมาก เนื่องจากจำนวนหนึ่งถูกผลักดันออกจากชุมชน เพียงเพราะความไม่เข้าใจของผู้คนในสังคม ส่งผลให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีจำนวนหนึ่งจึงต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อให้คำปรึกษาและให้กำลังใจกัน มีการนัดรวมตัวกันมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในภาคเหนือตอนบน และภาคกลาง ในช่วงปีพ.ศ.2538 มีการจัดประชุมผู้ติดเชื้อเอชไอวีระดับนานาชาติขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้กลายเป็นแรงกระตุ้นให้กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีในประเทศไทย และองค์กรต่าง ๆ เริ่มมองเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม และการเชื่อมประสานเป็นเครือข่ายการทำงานมากขึ้น จนต่อมามีการจัดตั้งเป็นกลุ่มที่เรียกว่า “เครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ประเทศไทย” มีการวางเป้าหมายการทำงานของเครือข่ายในหลายระดับที่เป็นคณะทำงานและคณะกรรมการตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศโดยมีการเลือกตั้งกันทุกระดับการทำงานด้านของเครือข่าย ๆ มีเจตนาเพื่อร่วมคิด ร่วมผลักดันด้านนโยบายการแก้ปัญหาเอดส์ รวมทั้งเป็นตัวแทนของผู้ติดเชื้อเอชไอวีในการเสนอปัญหาและมีส่วนร่วมในการทำงานต่อระดับนโยบายของรัฐบาล (มูลนิธิพัฒนาเครือข่ายเอดส์, 2563) สำหรับกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นแกนนำสำคัญและมีพลังในการขับเคลื่อนในการเรียกร้องหรือนำเสนอประเด็นการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีส่วนใหญ่ในประเทศไทย คือ มูลนิธิเข้าถึงเอดส์และเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ประเทศไทย ทั้งสองกลุ่มดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล เพราะภายหลังจากที่ได้มีการเรียกร้องหรือมีข้อเสนอแนะหลายครั้งรัฐบาลได้มีการดำเนินตามที่กลุ่มดังกล่าวได้เสนอไว้ เช่น การทำให้ราคายาต้านไวรัสเอชไอวีมีราคาที่ถูกลงจากการประกาศแอลซียา การคัดค้านการขอรับสิทธิบัตรยาของบริษัทเอกชนซึ่งอาจกระทบต่อราคาและการขึ้นยาต้านไวรัสเอชไอวี การกำหนดให้การรักษาด้วยยาต้าน

ไวรัสเอชไอวีอยู่ในชุดสิทธิประโยชน์ของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า/หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ การคัดค้าน การเข้าร่วมทางการค้าระหว่างประเทศที่กระทบต่อยา เวชภัณฑ์ การรักษาและการผูกขาดยาของต่างประเทศ เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบทางด้านอุปสงค์ ประกอบไปด้วย 1) สถานการณ์การแพร่ระบาดของ การติดเชื้อเอชไอวี 2) แรงกดดันจากเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวีและภาคประชาสังคม เป็นปัจจัยนำเข้า (Input) ที่กดดันให้ระบบการเมืองหรือรัฐบาลจะต้องตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว และทำให้เกิดผลลัพธ์ (Output) กลายมาเป็นการกำหนดนโยบายและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการส่งเสริมการเข้าถึงยาต้านไวรัส เอชไอวี (รูปที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านอุปสงค์)

รูปที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านอุปสงค์

ด้านอุปทาน (Supply-side)

สำหรับด้านอุปทาน (Supply-side) ที่มีผลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนนโยบายการส่งเสริมการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีในประเทศไทยนั้น ประกอบไปด้วย 1) บทบาทของรัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบาย และนำนโยบายไปปฏิบัติ 2) การผลิตบุคลากรทางการแพทย์ 3) องค์การระหว่างประเทศที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบาย

1) บทบาทของรัฐบาลไทยและหน่วยงานภาครัฐในฐานะผู้กำหนดนโยบายและการนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ไปปฏิบัติ

การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์อย่างมาก (วรเดช จันทรศร, 2562, น. 101) การป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ของรัฐบาลไทยได้มีกลไก

ในการทำงานด้านเอชไอวีและเอดส์ระดับชาติ หรือเป็นคณะกรรมการระดับชาติ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ของประเทศ ซึ่งได้มีการแต่งตั้งขึ้นตั้งแต่รัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน ในปี 2534 – 2535 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และมีภาคส่วนต่าง ๆ เป็นคณะกรรมการ (ธนาคารโลก, 2546, น. 20) ทำให้การป้องกันและควบคุมเอดส์กลายเป็นวาระแห่งชาติที่มีความสำคัญสูงสุด (ธนาคารโลก, 2546, น. 10) และต่อมามีการเปลี่ยนชื่อตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ที่เรียกว่า “คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ (คช.ปอ)” ซึ่งคณะกรรมการชุดดังกล่าวแม้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็ยุคสมัยก็ตาม แต่เมื่อมีการตั้งรัฐบาลชุดใหม่ คณะกรรมการระดับชาติซึ่งทำงานด้านการกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาเอดส์ของประเทศก็ยังคงไม่ถูกยกเลิกไป ปีพ.ศ.2566 รัฐบาลโดยคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ได้มีการประกาศแผนปฏิบัติการยุติปัญหาเอดส์ประเทศไทย พ.ศ.2566 - 2569 มีการกำหนดเป้าหมายให้ผู้มีชีวิตร่วมกับเชื้อเอชไอวีได้รับด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวีโดยมีเป้าหมายให้ได้เข้าถึงยาต้าน ๆ ร้อยละ 95 ในปีพ.ศ.2568

2) การผลิตบุคลากรทางการแพทย์

สำหรับองค์ประกอบด้านอุปทาน (Supply-side) ที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีในประเทศไทยอีกองค์ประกอบหนึ่ง คือ การผลิตบุคลากรทางการแพทย์

จากการนำข้อมูลตัวเลขของกระทรวงสาธารณสุขตั้งแต่ปีพ.ศ.2535 ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีการนำยาต้านไวรัสเข้ามาให้บริการมาวิเคราะห์ (สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2535) จนถึงปีพ.ศ.2561 พบว่า ภาครัฐมีการผลิตบุคลากรทางการแพทย์หลักๆ ประกอบไปด้วย แพทย์ เภสัชกร พยาบาลทั่วไป และพยาบาลเทคนิค พบว่า ภาพรวมนั้น สัดส่วนประชากรเมื่อเทียบกับบุคลากรทางการแพทย์ทั้งหมด ตั้งแต่ปีพ.ศ.2535 - 2561 นั้น มีสัดส่วนที่ลดลง ตัวอย่างเช่น ในปีพ.ศ.2535 มีสัดส่วนประชากรต่อแพทย์อยู่ที่ 4,295 คนต่อแพทย์ 1 คน แต่เมื่อมาถึงปีพ.ศ.2550 สัดส่วนประชากรต่อแพทย์ลดลงเหลือเพียง 2,778 คนต่อแพทย์ 1 คน และพอมมาถึงปี 2561 เหลือเพียง 1,771 ต่อแพทย์ 1 คน (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2561) สำหรับในการรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีนั้น บุคลากรทางการแพทย์ต้องผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ที่กระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดอบรมก่อน ในปีพ.ศ.2554 มีจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 274 คน (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2554, น.97-106) และเมื่อเทียบกับปีพ.ศ.2565 มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นกว่า 1 เท่าตัว (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2565)

3) องค์การระหว่างประเทศที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการกำหนดนโยบายและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการส่งเสริมการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีของประเทศไทย

องค์ประกอบทางด้านอุปทานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีของประเทศไทย มีดังนี้

3.1 องค์การที่ให้การสนับสนุนทางการเงินด้านการดำเนินงานประมาณ

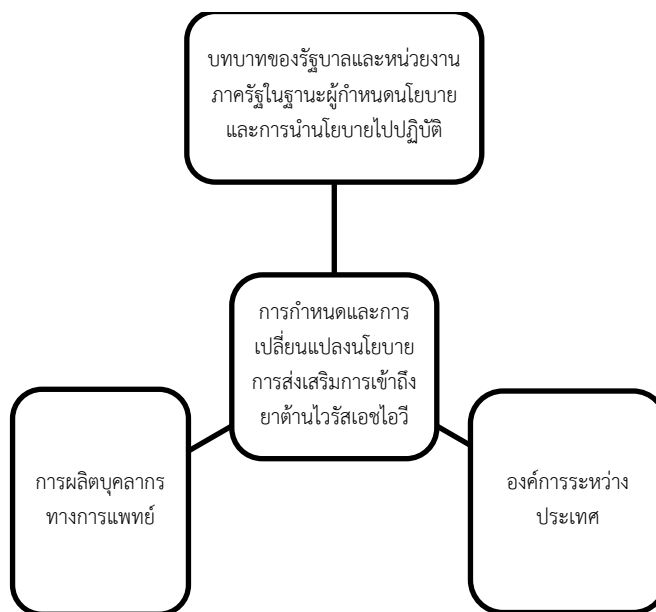
กองทุนโลก (Global Fund) เป็นองค์การสำคัญในการให้การสนับสนุนงบประมาณประเทศไทยตั้งแต่อดีต เป็นต้นมา ประเทศไทยได้มีการขอรับการช่วยเหลือภายใต้กองทุนโลกเพื่อต่อต้านโรคเอดส์ วัณโรคและมาลาเรีย (Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis, and Malaria-GFATM) ได้รับการสนับสนุนทางการเงินเพื่อใช้ในการสนับสนุนเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งรวมในเรื่องของการใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวีและการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์และผู้ติดเชื้อเอชไอวีกลุ่มต่าง ๆ ตั้งแต่กองทุนโลกรอบที่ 1 พ.ศ. 2546-2551 รอบที่ 6 รอบที่ 8 รอบที่ 10 รอบ New Funding Model รอบ New Funding จนถึงปัจจุบัน (2565) (สำนักงานบริหารโครงการกองทุนโลก กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2565) รัฐบาลไทยจึงได้รับสิทธิพลต่อการที่กองทุนโลกได้ให้งบประมาณเพื่อมาสนับสนุนในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ จากการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนโลกส่งผลประชาชนสามารถเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีได้มากขึ้น

3.2 องค์การที่กำหนดมาตรฐาน แนวทางหรือเกณฑ์ในการรับยาต้านไวรัสเอชไอวี

องค์การอนามัยโลก (WHO) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดบรรทัดฐานและมาตรฐานด้านสุขภาพทั่วโลกและเพื่อช่วยให้ประเทศต่าง ๆ ได้รับมาตรฐานและปรับใช้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ องค์การอนามัยโลกจึงได้มีการประกาศแนวทางมาตรฐานต่าง ๆ โดยมีการอ้างอิงสำหรับแนวปฏิบัติทางคลินิกที่ดีที่สุดและช่วยให้ประเทศต่าง ๆ สามารถกำหนดแนวทางของตนเองได้บนมาตรฐานระดับชาติสำหรับการรักษาและการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวี (WHO, 2010, p. 1) สำหรับการเปลี่ยนเกณฑ์การให้ยาต้านไวรัสเอชไอวีครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2545 (WHO, 2016) และในปีพ.ศ.2549 ได้มีการแนะนำให้การรักษากับผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีค่าภูมิคุ้มกันของร่างกายหรือค่าเม็ดเลือดขาว (CD4) 200 cells/mm³ หรือน้อยกว่า ต่อมาปีพ.ศ.2552 ได้มีการส่งเสริมการรักษาสำหรับผู้ป่วยทุกรายเมื่อจำนวน CD4 ลดลง 350 เซลล์/ลบ.ม. หรือน้อยกว่าโดยไม่คำนึงถึงอาการ (WHO, 2010, p. 2) และในปีพ.ศ.2558 องค์การอนามัยโลกก็ได้มีข้อเสนอแนะให้ทั่วโลกควรให้ยาต้านไวรัสเอชไอวีแก่ผู้ที่มีชีวิตอยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวี โดยไม่จำกัดค่าภูมิคุ้มกันของร่างกายหรือค่าเม็ดเลือดขาว (CD4) (WHO, 2015, p. 12) สำหรับประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากคำแนะนำขององค์การอนามัยโลกอย่างมากต่อการปรับเปลี่ยนนโยบายการเข้าถึงการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี คือมีการปรับเปลี่ยนการเกณฑ์การให้ยาต้านไวรัสเอชไอวีจากค่าภูมิคุ้มกันของร่างกายหรือค่าเม็ดเลือดขาว (CD4) ต่ำกว่า 200 cells/mm³ ซึ่งได้มีการดำเนินการต่อเนื่องเรื่อยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เปลี่ยนมาเป็นการให้ยาต้านไวรัสที่ค่าภูมิคุ้มกันของร่างกายหรือค่าเม็ดเลือดขาว (CD4) ต่ำกว่า 350 cells/mm³ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2555 เป็นต้นมา (คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์, 2557, น. 2)

เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบทางด้านอุปทาน (supply) พบว่า มีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการส่งเสริมการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีตั้งแต่ปีพ.ศ.2535-2565 โดยรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยมีคณะกรรมการ

การป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์แห่งชาติทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มีกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายในการจัดสรรงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพื่อใช้ในการให้บริการการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี มีการผลิตบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านเอชไอวีและโรคเอดส์เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ได้รับอิทธิพลทั้งจากกองทุนโลก (Global Fund) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อข้อกำหนดนโยบายและการปรับเปลี่ยนนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีในประเทศไทยต่อเนื่องเรื่อยมา และองค์การอนามัยโลก (WHO) ที่เป็นองค์การของการกำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์การให้ยาต้านไวรัส กรณีที่องค์การอนามัยโลกได้ประกาศเกณฑ์การให้ยาต้านไวรัสเอชไอวี ประเทศไทยก็มีการปรับเปลี่ยนนโยบายใหม่ทุกครั้ง รวมถึง เพราะฉะนั้นจึงสรุปองค์ประกอบทางด้านอุปทาน (Supply) ที่มีผลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการส่งเสริมการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีได้ ดังนี้ (รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์ห่วงโซ่ประอบด้านอุปทาน)

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์ห่วงโซ่ประอบด้านอุปทาน

สรุปและอภิปรายผล

ในอดีตประเทศไทยเคยมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์สูงเป็นอันดับต้น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในเวลาต่อมาก็สามารถจัดการกับปัญหาดังกล่าวจนทำให้ในปี 2565 มีผู้ได้รับยาต้านไวรัสเอชไอวีสูงถึงร้อยละ 83 ประเทศไทยได้ดำเนินการสอดคล้องกับปฏิญญาด้านเอชไอวีหรือเอดส์ของสหประชาชาติที่นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ที่มีหลักการสำคัญข้อหนึ่งคือ การที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีควรเข้าถึงการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวี (Grangeriro, Teixeira, Bastos & Teixeira, 2006, p. 1) สิทธิเกี่ยวกับสุขภาพและการเข้าถึงการรักษาโรคที่สำคัญเป็นสิ่งที่ทั่วโลกให้การยอมรับร่วมกันว่าเป็นหลักการเบื้องต้นในความรับผิดชอบของรัฐบาล

(The Global Network of People Living with HIV(GNP+), 2013, p. 6) เพราะการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอชไอวีในประเทศตะวันตกถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการดูแลรักษา (Chaudhury, 2000, p. Abstract) เมื่อวิเคราะห์นโยบายการขึ้นการรักษาผู้มีชีวิตอยู่ร่วมกับเชื้อเอชไอวีที่ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จอย่างหนึ่งของประเทศไทยสามารถอธิบายได้ว่าองค์ประกอบด้านอุปสงค์ (Demand-side) และองค์ประกอบด้านอุปทาน (Supply-side) มีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเอชไอวีของประเทศไทยอย่างชัดเจน แนวคิดด้านอุปทานที่อธิบายว่า นโยบายสาธารณะถือว่าเป็นผลผลิต (Output) ของรัฐบาลที่มาจาก การตอบสนองของฝ่ายการเมืองต่อปัจจัยที่เข้ามามีผลที่เป็นด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยดังกล่าวถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้า (Input) และส่งผลให้เกิดความต้องการ (Demand) ทางสังคมที่รัฐบาลหรือฝ่ายการเมืองต้องมีการตอบสนอง (พลภัทร บุราคม, 2556, น. 51) ส่วนองค์ประกอบด้านอุปทาน (Supply-side) ตามทฤษฎีอธิบายตรงข้ามกับด้านอุปสงค์ก็ตาม แต่มีอิทธิพลต่อการกำหนดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงการรักษาด้วยยาต้านไวรัส ฯ เช่นเดียวกัน แนวคิดด้านอุปทานอธิบายว่า รัฐบาลหรือฝ่ายการเมืองไม่ได้เพียงแค่นั้นเป็นกลไกที่คอยแต่ตอบสนองความต้องการของสังคมเท่านั้น แต่รัฐบาลหรือฝ่ายเมืองมีผลประโยชน์ของตนเอง และยังมีความต้องการของตนเองอีกด้วย อาจด้วยต้องการคะแนนนิยมจากประชาชน เพราะฉะนั้นนโยบายสาธารณะที่ถูกกำหนดออกมานั้นจึงเป็นผลจากความต้องการในการสนองความต้องการของรัฐบาลหรือฝ่ายการเมืองมากกว่าที่ตอบสนองความต้องการทางสังคมของประชาชน (พลภัทร บุราคม, 2556, น. 51) อย่างไรก็ตามรัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายและเปลี่ยนแปลงนโยบายการเข้าถึงยาต้านไวรัสเป็นระยะจนทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีในประเทศได้เข้าถึงการรักษามากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต

ข้อเสนอแนะ

รัฐบาลควรประสานการทำงานร่วมกับเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ประเทศไทยและภาคีเครือข่ายภาคประชาชนต่าง ๆ ในเชิงนโยบายและในทางการปฏิบัติเนื่องจากเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการยุติปัญหาเอดส์ได้ เพราะมีการทำงานที่เข้มแข็งมีคณะทำงานทั้งในพื้นที่ชุมชน จังหวัด ภูมิภาค จนถึงระดับประเทศ จะมีบทบาทสำคัญและเป็นกำลังหลักที่ช่วยภาครัฐในการขับเคลื่อนนโยบายการเข้าถึงการรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้เข้าถึงการรักษาที่เพิ่มขึ้น รวมถึงมีส่วนช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการยุติเอดส์ตามที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดไว้ให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นจริงได้

บรรณานุกรม

- กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข. (2546). *สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค 2546*. กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข.
- กลุ่มพัฒนาวิชาการ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดชลบุรี. (2556). *ประสิทธิผลการพัฒนากลไกประสานงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ ในพื้นที่สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดชลบุรี*. สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดชลบุรี.

- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2561). *สถิติสาธารณสุขปี 2561*. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- กรมควบคุมโรค. (2566). *สถานการณ์เอชไอวีประเทศไทย ปี 2565*. เข้าถึงได้จาก: https://hivhub.ddc.moph.go.th/Download/RRTR/HIV_Factsheet2022_TH_Final_220966.pdf.
- กรมควบคุมโรค. (2566). *สถานการณ์เอชไอวีประเทศไทย ปี 2565*. เข้าถึงได้จาก: https://hivhub.ddc.moph.go.th/Download/RRTR/HIV_Factsheet2022_TH_Final_220966.pdf.
- โครงการขับเคลื่อนสถิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม. (2551). *เสียงจากคนชายขอบเอชไอวี/เอดส์ สถิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย*. โครงการขับเคลื่อนสถิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม.
- คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์. (2557). *ประเทศไทยยุติปัญหาเอดส์ รายงานความก้าวหน้าของประเทศไทยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์ปี พ.ศ.2557*. ศูนย์อำนวยการบริหารจัดการปัญหาเอดส์แห่งชาติ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์. (2560). *ยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการยุติปัญหาเอดส์ พ.ศ.2560-2573*. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์. (2566). *แผนปฏิบัติการยุติปัญหาเอดส์ประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2569*. นนทบุรี: บริษัท เอ็นซี คอนเซ็ปต์ จำกัด.
- จุฑาพรรธ จามจรี ผดุงชีวิต. (2559). *ศิลป์และศาสตร์ของการวิจัยเชิงคุณภาพทางการสื่อสารในองค์กร : จากชนบสู่นวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชาติ โปธิสิตา. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ธนาคารโลก. (ม.ป.พ.). *การแก้ปัญหาเอดส์ของไทยสานต่อความสำเร็จมุ่งสู่นาคต*. เข้าถึงได้จาก: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/271271468118138382/pdf/237830THAI02000nov01PUBLIC1.pdf>.
- ธนาคารโลก และ UNAIDS. (2546). *เศรษฐศาสตร์ของการรักษาเอดส์อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินทางเลือกนโยบายสำหรับประเทศไทย*. วอชิงตันดีซี: ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา.
- ผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรม. (2561). *การให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการองค์การเภสัชกรรมในรายการเดินหน้าประเทศไทย หัวข้อยาต้านไวรัสเอดส์*. รายการเดินหน้าประเทศไทย 28 ธันวาคม 2561.
- พลภัทร บุราคม. (2556). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายสาธารณะและการกระจายผลประโยชน์ของรายจ่ายสาธารณะในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัท ดี. เค. ปรี้นติ้งเวิลด์ จำกัด.
- มูลนิธิพัฒนาเครือข่ายเอดส์. (2563). *จุดเริ่มต้น...จากกลุ่มสู่เครือข่าย*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.phamit.org/partners-ategory.php?cate=17>.

- วรเดช จันทรศร. (2562). *รัฐประศาสนศาสตร์ : ศาสตร์และศิลป์ของการบริหารราชการแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิตากสินเพื่อพัฒนาการศึกษา.
- ส่วนข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2535). *สถิติสาธารณสุข ปี 2535*. สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- ส่วนข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2536). *สถิติสาธารณสุข ปี 2536*. สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2547). *แนวทางการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์อย่างครบถ้วนและต่อเนื่อง พ.ศ.2547*. สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2547). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์แห่งชาติ พ.ศ.2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2547*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2555). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2555). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา บุญรัตพันธุ์. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2550). *รายงานการประเมินผลโครงการเข้าถึงบริการยาต้านไวรัสเอดส์ระดับชาติสำหรับผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ (NAPHA) และโครงการปรับปรุงการเข้าถึงระบบบริการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์และการรักษาด้วยยาต้าน (Global Fund)*. สำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2554). *คู่มือการบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2554*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงจันทร์การพิมพ์.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2560). *คู่มือบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2550*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงจันทร์การพิมพ์.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2563). *เครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวี*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nhso.go.th/FrontEnd/page-contentdetail.aspx?CatID=MTEwOA==>.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2563). *คู่มือบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ประจำปี 2563*. ห้างหุ้นส่วนจำกัดแสงจันทร์การพิมพ์. กรุงเทพมหานคร.

- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2564). *คู่มือบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ประจำปี 2564*. นนทบุรี: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สำนักงานบริหารโครงการกองทุนโลก กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2565). *สรุปโครงการกองทุนโลกภายใต้การดำเนินงานของกรมควบคุมโรค*. เข้าถึงได้จาก: <https://drive.google.com/file/d/1MfTWxFTNLsYkoWYGhZQdUWcwwLJ9pjPn/view>.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2565). *บริการข้อมูลสารสนเทศ การให้บริการผู้ติดเชื้อเอชไอวี*. เข้าถึงได้จาก: <http://napdl.nhso.go.th/NAPWebReport/LoginServlet>.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2565). 1 ธ.ค.วันเอดส์โลก สปสช.ร่วมรณรงค์ “ทำให้เท่าเทียม” เพิ่มองค์การประชาสังคมเอชไอวีเป็นหน่วยบริการในระบบบัตรทอง. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nhso.go.th/news/3832>.
- Chaudhury, R. R. (2000). Enhancing access to ARV in developing countries. *Journal of Health Management*, 2(2), pp. 235-243. doi:10.1177/097206340000200208.
- Timmermann, C. & Henk van den Belt. (2013). Intellectual Property and Global Health: From Corporate Social Responsibility to the Access to Knowledge Movement. *Liverpool Law Rev*, 34, pp. 47-73.
- Grangeriro, A., Teixeira, L., Bastos, F. I., & Teixeira, P. (2006). Sustainability of Brazilian policy for access to antiretroviral drugs. *Revista de Saúde Pública*, 40, 1-10. doi:10.1590/S0034-89102006000800009.
- Levesque, J.F., Harris, M. F., and Russell, G. (2013). Patient-centred access to Health care : conceptualizing access at the interface of health system and populations. *International Journal for Equity in Health*, pp. 12,18.
- The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria. (2020). *The Global Fund*. Retrieved from: <https://data.theglobalfund.org/investments/location/THA>.
- The Global Network of People Living with HIV (GNP+). (2013). *Access Challenges for HIV Treatment among People Living with HIV and Key Population on Middle-income Countries*. Policy Brief, October. The Global Network of People Living with HIV (GNP+).
- UNAIDS. (2018). *factsheets global AIDS update 2019*. UNAIDS. Switzerland: UNAIDS. Retrieved from: https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/UNAIDS_FactSheet_en.pdf.
- UNAIDS. (2022). *factsheets global HIV statistics*. Retrieved from: https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/UNAIDS_FactSheet_en.pdf.
- UNAIDS. (2023). *factsheets global HIV statistics*. Retrieved from: https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/UNAIDS_FactSheet_en.pdf.

World Health Organization. (2010). *Antiretroviral therapy of HIV infection in infants and children: towards universal access: recommendations for a public health approach*. Retrieved from: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK138576/pdf/Bookshelf_NBK138576.pdf.

World Health Organization. (2015). *Guideline on when to start antiretroviral therapy and on pre-exposure prophylaxis for HIV*. Switzerland: World Health Organization.

World Health Organization. (2016). *Consolidated guidelines on the use of antiretroviral drugs for treating and preventing HIV infection*. Retrieved from: <https://www.who.int/hiv/pub/arv/arv-2016/en/>.

World Health Organization. (2021). *Accessibility*. Retrieved from: <https://www.who.int/gender-equity-rights/understanding/accessibility-definition/en/>.

World Health Organization. (2021). *Universal Health Coverage*. Retrieved from: <https://www.who.int/health-topics/universal-health-coverage#tab=tab>.

การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
Enhancing the Clerical Work Efficiency of the Faculty of Industrial Technology,

Chiang Rai Rajabhat University

กาญจณี ฟุเทพ¹ และศุภลักษณ์ ปะภูสะโร²

Karnjane Footep¹ and Suphalak Papisaro²

หัวหน้าโครงการ¹, ผู้ร่วมโครงการ²

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย^{1,2}

E-mail: Karnjane.foe@crru.ac.th¹, Suphaluk.pap@crru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ปัญหาการทำงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2) เพื่อสร้างนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยวิเคราะห์ปัญหาการทำงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และสร้างนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ จากกลุ่มประชากรของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายทั้งหมด ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ จำนวน 48 คน โดยการประชุมกลุ่มและการระดมสมอง ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้ในการประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการนวัตกรรมจากประชากรทั้ง 48 คน โดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณา ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาการทำงานธุรการของคณะ มีปัญหาในด้านการปฏิบัติงาน 3 ประเด็น คือ ต้องการให้มีระบบการทำงานที่ไม่ซับซ้อน ต้องการให้มีระบบการติดตามแบบอิเล็กทรอนิกส์ และต้องการให้มีระบบการติดตามเอกสารธุรการ รวมมีผู้เสนอทั้ง 3 ประเด็นนี้ทั้งสิ้น 37 คน จึงได้ดำเนินการขั้นต่อไปคือ (2) สร้างนวัตกรรมระบบในการติดตามเอกสารผ่านอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานธุรการและทดลองใช้งาน จากนั้นจึงประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจจากการได้รับบริการของระบบติดตามเอกสารงานธุรการในระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านความถูกต้องของระบบ ด้านประสิทธิภาพของระบบ ด้านความง่ายในการใช้งานระบบ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านคุณภาพการให้บริการโดยรวม

คำสำคัญ: การเพิ่มประสิทธิภาพ งานธุรการ การจัดการสำนักงาน

Abstract

This research aims to: (1) analyze the clerical work problems of the Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University; (2) innovate to enhance the efficiency of clerical

work within the Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University. This study adopts a mixed-method approach by analyzing the clerical work problems and identifying solutions and innovations to improve efficiency through qualitative research methods. The entire population of the Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University, including administrators, lecturers, and staff, totaling 48 individuals, participated in group meetings and brainstorming sessions. The research quantitative was conducted to assess the satisfaction of service recipients regarding innovations, involving all 48 individuals through questionnaire surveys and statistical analysis. The research findings indicate that (1) the clerical work problems within the faculty encompassed three main areas of operational: the need for a simplified operational system, the requirement for an electronic tracking system, and the necessity for a document tracking system. Thirty-seven stakeholders collectively raised these concerns. Subsequently, the study progressed to (2) develop an innovative internet-based document tracking system to enhance clerical work efficiency. Accordingly, the satisfaction of service recipients was assessed, revealing high levels of satisfaction across all aspects of the clerical work document tracking system, including system accuracy, system efficiency, system user-friendliness, service delivery processes, service providers, and overall service quality.

Keywords: Efficiency enhancing, administrative work, office management

บทนำ

ระบบงานสารบรรณเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานเอกสาร และระบบการบริหารธุรการ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์กร ในการจัดระบบระเบียบการจัดการเอกสารภายในหน่วยงาน ประกอบด้วย การรับ – ส่งเอกสาร การจัดเก็บรักษา การยืมและการทำลายเอกสาร ซึ่งระบบการบริหารงานเอกสาร ในวัฒนธรรมองค์กรของหน่วยงานจัดการศึกษาแบบเดิมมีขั้นตอนที่ซับซ้อน และซับซ้อนในการปฏิบัติงานส่งผลให้เกิดความล่าช้าและสิ้นเปลืองทรัพยากร รวมถึงงบประมาณในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก รวมถึงทรัพยากรบุคคลในด้านร่างกาย แรงใจและเวลาของผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวในการทำงานเป็นอย่างมากในแต่ละวัน ทั้งนี้ยังต้องจัดหาพื้นที่เพื่อใช้สำหรับจัดเก็บเอกสารเหล่านั้นในแต่ละปีอีกด้วย (สุรัตน์ โยธางค์, 2567)

ระบบบริหารงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในปัจจุบันเป็นระบบบริหารงานธุรการที่เกี่ยวข้องกับงานบริการ อำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสาร หนังสือราชการประเภทต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรในคณะ ซึ่งคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมีบุคลากรทั้งสิ้นจำนวน 48 คน แบ่งเป็นบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 36 คน และบุคลากรสายสนับสนุน

จำนวน 12 คน และมีจำนวนนักศึกษารวม 223 คน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สถิติหนังสือราชการ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,530 ฉบับ ในจำนวนนี้แบ่งเป็นบันทึกข้อความรับเข้า จำนวน 612 ฉบับ หนังสือราชการรับเข้า จำนวน 333 ฉบับ และบันทึกข้อความจากในคณะ จำนวน 585 ฉบับ ระยะเวลาในการดำเนินการจัดทำหนังสือราชการ รับ ร่าง พิมพ์ เสนอ อนุมัติและจัดส่งเอกสารให้เสร็จสิ้นกระบวนการ แบ่งเป็นภายใน คณะคณบดีลงนามใช้ระยะเวลา 1 - 3 วันทำการ และภายในมหาวิทยาลัยอธิการบดีลงนาม ใช้ระยะเวลา 7 - 10 วันทำการ พบว่าจากความต้องการของบุคลากรที่ให้ธุรการคณะจัดทำหนังสือราชการประเภทต่าง ๆ ต่อวันมีเป็นจำนวนมาก และไม่สามารถกำหนดปริมาณเอกสารในแต่ละวันได้ พบประเด็นปัญหา การทำงานซ้ำซ้อนล่าช้า กังวลใจเอกสารจะสูญหาย ไม่รู้สถานะเอกสาร ต้องการติดตามเอกสารหนังสือราชการ รวมถึงกระบวนการจัดทำหนังสือราชการ การไม่มีระบบติดตามเอกสารส่งผลให้บุคลากรผู้รับบริการในคณะไม่สามารถทราบสถานะ ความคืบหน้า ขั้นตอน ของเอกสารหนังสือราชการที่ส่งมาให้ทางเจ้าหน้าที่ธุรการประจำคณะดำเนินการจัดทำได้ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา รวมถึงสร้างนวัตกรรม อำนวยความสะดวก และตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรผู้รับบริการและผู้ให้บริการงานด้านการจัดทำเอกสารหนังสือราชการที่หลากหลายให้มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้อง ลดขั้นตอน ลดการใช้ทรัพยากร และให้การทำงานเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว คลายความกังวลในเรื่องเอกสารหนังสือราชการสูญหาย

จากประเด็นปัญหาสำคัญดังกล่าว นักวิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ธุรการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการทำงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

ระเบียบงานสารบรรณ พ.ศ.2564

ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564 หมายถึง การรับส่งข่าวสาร หรือหนังสือผ่านระบบสื่อสารด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์หนังสือราชการ แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ หนังสือภายนอก หนังสือภายใน หนังสือประทับตรา หนังสือสั่งการ (คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ) หนังสือประชาสัมพันธ์ (ประกาศ แถลงการณ์ ข่าว) หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้น หรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ (หนังสือรับรอง รายงานการประชุม บันทึกข้อความ เป็นต้น)

องค์ความรู้ 5 ประการ ในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ได้ คือ (1) รู้ระบบ (2) ลดการซ้ำซ้อน (3) เข้าใจงานสารบรรณ (4) สร้างระบบการแจ้งเตือน (5) ตรวจสอบได้ ในส่วนขององค์ความรู้ ด้านการรับส่ง

ข้อมูลมี 4 ประการ คือ (1) การรับส่งข้อมูลที่รวดเร็ว (2) สร้างระบบให้มีเสถียรภาพ (3) ประสิทธิภาพในการสืบค้นดี (4) เชื่อมโยงระบบกับอีเมลผู้ส่ง-ผู้รับ และ องค์ความรู้ด้านการเก็บรักษาข้อมูลมี 3 ประการ คือ (1) ความปลอดภัยในการเข้าถึงของข้อมูล (2) การป้องกันการสูญหายของข้อมูล (3) การเชื่อมโยงข้อมูลกันได้ (พระครูธรรมธรเตโช ฐิตเตโช (สำเร็จ), 2565)

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพหมายถึงภาวะที่ทำให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน เมื่อใช้กับบุคคล หมายถึงความสามารถในการทำงานได้ดี รวดเร็ว และเสร็จตรงเวลา เช่น บุคลากรที่มีประสิทธิภาพทำให้หน่วยงานพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) สูงสุด ดังนั้นนิยามของ "ประสิทธิภาพ" ได้รับความหมายจากนักวิชาการต่าง ๆ และโดยสรุปได้ว่ามีคุณลักษณะที่ประหยัดทรัพยากร รวดเร็ว มีคุณภาพ ใช้คนน้อย และใช้เวลาได้คุ้มค่า (ภิญโญ วงษ์ทอง และวันชัย น้อยวงศ์, 2564) ดังนั้น ประสิทธิภาพในการทำงาน จึงหมายถึงการมีมาตรฐานต่าง ๆ มากมายโดยนักวิชาการและนักบริหาร อาทิ การทำงานที่มีประสิทธิผลต้องประหยัดทรัพยากรในด้านการเงิน คน อุปกรณ์ และเวลา เพื่อให้ได้ผลงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ และคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากร ประสิทธิภาพถูกวัดด้วยปัจจัยต่าง ๆ การปรับปรุงประสิทธิภาพในองค์กรต้องมีแนวทางและเป้าหมายชัดเจน ระบบบริหารที่จะยึดผลสำเร็จของงาน การจูงใจและรางวัลให้กับบุคลากรที่ประสบความสำเร็จ การดำเนินการนี้ต้องมีการประเมินผลและการวัดผลสำเร็จ รวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างและระบบงาน ในทางปฏิบัติ การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพคือการกระทำของบุคคลที่มีความสามารถและพร้อมทุ่มเทอย่างคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการ

พุทธพร อักษรไพโรจน์, ณาโรญา วีระกิจ, ชัยนันต์ ไชยเสน และศศิธร สนเปี่ยม (2562) ได้อธิบายถึงบริการ คือ หัวใจสำคัญของหน่วยงานที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยมีความหลากหลายในการนิยาม แต่ได้รวมถึงการปฏิบัติรับใช้ ความสะดวก และความช่วยเหลือ (สุทิศา แก้วปู่ และโชคชัย สุเวชวัฒน์กุล, 2566) บริการนี้เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการส่งมอบอย่างตั้งใจเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า แนวคิดนี้เน้นความสำคัญของการบริการที่เป็นไปตามความต้องการและมีความเอาใจใส่ (จันทร์จิรา เหลลราช, 2564) อย่างไรก็ตาม การบริการนั้นต้องมีการส่งมอบบริการที่มีคุณภาพต้องสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า สม่าเสมอ ประหยัด และสะดวกสบาย (สุชานุช พันธนิยะ และพดุม ยวนแหล, 2564) การพัฒนาระบบโดยใช้เทคโนโลยีใหม่จะเสริมสร้างความหลากหลายและคุณภาพของบริการ (ฉลาด ปัสสาสัย และสุรเชต น้อยฤทธิ์, 2563) การให้บริการด้านธุรการเป็นศูนย์รวมในการอำนวยความสะดวกในการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับการระดมสมอง

การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการสร้างความคิดหรือแนวคิดใหม่ ๆ ภายในกลุ่มคนหรือทีมงาน โดยมุ่งเน้นการสร้างความคิดที่หลากหลายและไม่มีข้อห้าม โดยผู้เข้าร่วมจะได้รับการสนับสนุนในการแสดงความคิดออกมาโดยไม่มีการตัดสินใจหรือวิจารณ์ (Bonnardel & Didier, 2020)

การระดมสมองมักจะเป็นการประชุมหรือกิจกรรมที่มีการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความคิดใหม่ ๆ และนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการในองค์กรหรือธุรกิจต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมในหลาย ๆ ด้านของชีวิตประจำวันและสังคม (Gong et al., 2022) และการพัฒนาการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรในการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองเพชรบุรีจังหวัดเพชรบุรี (กรรณิการ์ มีทรัพย์ และนิตยา สีนะเวา, 2564) กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (ธีร์ ภาวักนันท์, 2022) ซึ่งได้ผลเป็นอย่างดีในการหาผลสรุปที่ต้องการร่วมกัน

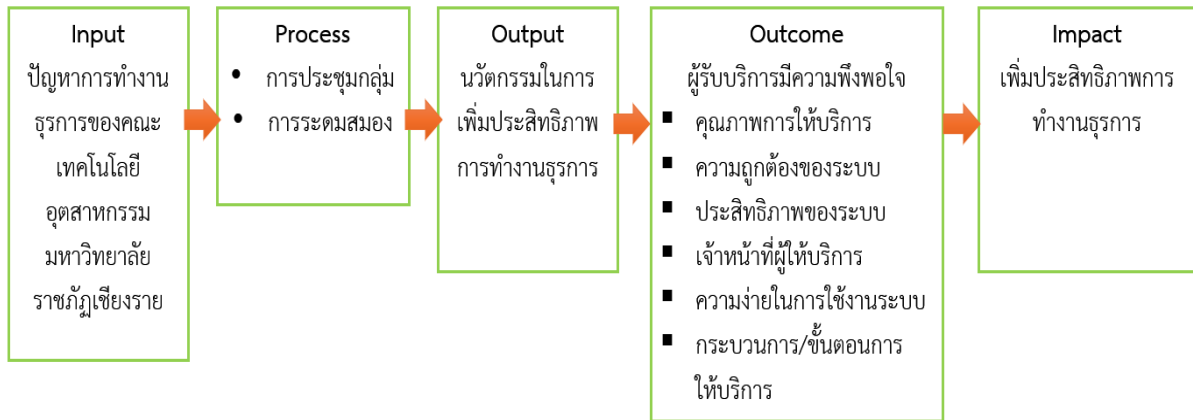
แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบระบบสารสนเทศ

จากแนวคิดของ ญัฎฐพันธ์ เจริญนันท์ (2564) สรุปได้ว่าการพัฒนาระบบสารสนเทศที่สอดคล้องกับข้อกำหนดและเป้าหมายของธุรกิจหรือองค์กร จำเป็นต้องมีความเข้าใจที่ครอบคลุมเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานหลายประการ นอกจากนี้การออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศถือเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีหลายขั้นตอน เพื่อให้ได้ระบบที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้งาน ข้อดีหลักของการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศอยู่ที่การสร้างบรรยากาศที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ขั้นตอนหลักในการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศมี ดังนี้ 1) วิเคราะห์ความต้องการ (Requirement Analysis) เพื่อกำหนดขอบเขตและความต้องการของระบบที่จะพัฒนาขึ้นมา 2) ออกแบบระบบ (System Design) เป็นการออกแบบโครงสร้างและหน้าที่ของระบบ เช่น การออกแบบฐานข้อมูล การออกแบบการโต้ตอบของผู้ใช้งาน และการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของระบบ 3) การพัฒนาและทดสอบ (Development and Testing): การพัฒนาระบบตามข้อกำหนดที่ได้รับและทดสอบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและประสิทธิภาพของระบบ 4) การใช้งานและการดูแลรักษา (Implementation and aintenance): การนำระบบเข้าสู่การใช้งานจริง และการดูแลรักษาระบบเพื่อให้ระบบสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา ในกระบวนการพัฒนานี้ การสร้างและรักษาความเชื่อถือในระบบเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสามารถทำได้โดยการใช้เทคโนโลยีที่มีความปลอดภัย การเปิดเผยข้อมูลอย่างมีสมดุล และการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ผู้ใช้งาน (Kumar & Widjaja, 2020)

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม คณะผู้วิจัยจึงนำปัญหาการทำงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นตัวแปรในการศึกษาหลัก โดยเป็นตัวแปรนำเข้า (Input) โดยมีกระบวนการวิเคราะห์ (Process) โดยการประชุมกลุ่มและเทคนิคการระดมสมอง (Bonnardel & Didier, 2020; Gong et al., 2022) มาใช้เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการทำงานธุรการ เมื่อได้ทราบถึงปัญหา (Output) แล้วจึงนำมาสร้างนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหา (Kumar & Widjaja, 2020) ตามกรอบแนวคิด ในภาพที่ 1 โดยปัญหาในการทำงานและนวัตกรรมเป็นตัวแปรในการศึกษาเชิงคุณภาพโดยมีผลลัพธ์ (Outcome) เป็นความพึงพอใจของผู้ใช้งานนวัตกรรมระบบติดตามเอกสาร 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านความถูกต้องของระบบ
 - 2) ด้านประสิทธิภาพของระบบ
 - 3) ด้านความง่ายในการใช้งานระบบ
 - 4) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ
 - 5) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และ
 - 6) ด้านคุณภาพการให้บริการ
- เป็นตัวแปรของการศึกษาเชิงปริมาณ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร

การวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณใช้ประชากรในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 6 คน อาจารย์ จำนวน 31 คน เจ้าหน้าที่ จำนวน 11 คน รวมเป็น 48 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบบันทึกผลจากการระดมสมอง

การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้งานระบบ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2. สร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่และการให้บริการของงานรุกรการ สำนักงานคณบดีคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม โดยจำแนกเป็น 6 ด้าน 1) ด้านความถูกต้องของระบบ 2) ด้านประสิทธิภาพของระบบ 3) ด้านความง่ายในการใช้งานระบบ 4) ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ 5) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และ 6) ด้านคุณภาพการให้บริการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบชนิดปลายปิด โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ โดย 5 คะแนนหมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าจากการได้รับบริการของงานรุกรการมีประสิทธิภาพมากที่สุด 1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าจากการได้รับบริการของงานรุกรการมีประสิทธิภาพ น้อยที่สุด การแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์การประเมินผล

โดยอิงเกณฑ์หาค่าเฉลี่ยเมื่อทำการวิเคราะห์แปลผล (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560) 3. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยวิธี (IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน 4. ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง (Reliability) ด้วยการหา Alpha ของ Cronbach ได้ค่าเท่ากับ 0.714

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. วิเคราะห์ปัญหาจากการทำงาน โดยการศึกษาจากเอกสาร งานที่เกี่ยวข้อง และการจัดประชุมกลุ่มภายในคณะ และการระดมสมอง 2. นำปัญหาที่ได้จากข้อที่ 1 มาหาแนวทางเพื่อสร้างนวัตกรรมในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน 3. สร้างนวัตกรรมระบบติดตามเอกสาร ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน 4. ทดลองใช้นวัตกรรมระบบติดตามเอกสาร

การวิจัยเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1. ให้ผู้ทดลองใช้นวัตกรรมระบบติดตามเอกสารทุกคน ประเมินผลความพึงพอใจของการใช้บริการโดยการสแกน QR Code เพื่อตอบแบบผ่านประเมินที่ติดตั้งไว้ใน Google Form 2. รวบรวมผลการประเมินจากแบบสอบถามที่ได้มา วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมอง โดยใช้หลักการ 4 M ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) เพื่อหาคำตอบ จากนั้นใช้การวิเคราะห์หลังไปในแต่ละปัญหาเพื่อให้ได้ผลสรุปที่ยอมรับร่วมกันทั้งกลุ่ม และหาแนวทางแก้ไขแต่ละปัญหาร่วมกันด้วยการสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสม

การวิจัยเชิงปริมาณ เมื่อสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา และทดลองใช้แล้ว จึงทำการประเมินผลการใช้งานนวัตกรรม จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าสถิติตามลักษณะที่ต้องการศึกษา ดังนี้

1. ผลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ผลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำแต่ละด้านมาหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

ในการวิเคราะห์ปัญหาการทำงานธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยการประชุมกลุ่มย่อยภายในคณะ และการระดมสมอง พบว่าปัญหาในการทำงานธุรการของคณะมี 6 ประเด็นหลักดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้หลัก 4 M

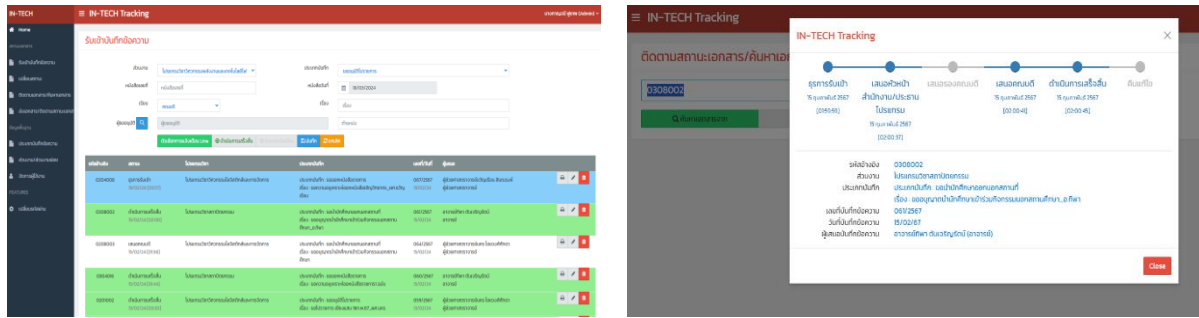
ที่	สาเหตุหลัก (M)	ประเด็น	จำนวน
1	คน (Man)	-	-
2	เงิน (Money)	-ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ	12
3	วัสดุอุปกรณ์ (Material)	-	-
4	การบริหารจัดการ (Management)	-ต้องการให้มีระบบการทำงานที่ไม่ซับซ้อน	17
		-ต้องการให้มีระบบการติดตาม แบบอิเล็กทรอนิกส์	11
		-ต้องการให้มีระบบการติดตาม เอกสารธุรการ	9
		-ต้องการให้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับหน่วยงานภายนอก	5
		-ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ธุรการในแต่ละสาขาวิชา	3
รวม			57

หมายเหตุ : ตอบได้หลายข้อ

จากตารางที่ 1 พบว่า งานด้านธุรการของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ไม่มีปัญหาด้านคน (Man) และ วัสดุอุปกรณ์ (Material) แต่มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ (Management) มากที่สุด ได้แก่ ต้องการให้มีระบบการทำงานที่ไม่ซับซ้อน มีผู้เสนอจำนวน 17 คน ต้องการให้มีระบบการติดตาม แบบอิเล็กทรอนิกส์ มีผู้เสนอจำนวน 11 คน ต้องการให้มีระบบการติดตาม เอกสารธุรการ มีผู้เสนอจำนวน 9 คน ต้องการให้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับหน่วยงานภายนอก มีผู้เสนอจำนวน 5 คน และต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ธุรการในแต่ละสาขาวิชา มีผู้เสนอจำนวน 3 คน โดยปัญหาด้านเงิน (Money) มี 1 ประเด็น คือ ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ โดยมีผู้เสนอความเห็นประเด็นนี้จำนวน 12 คน

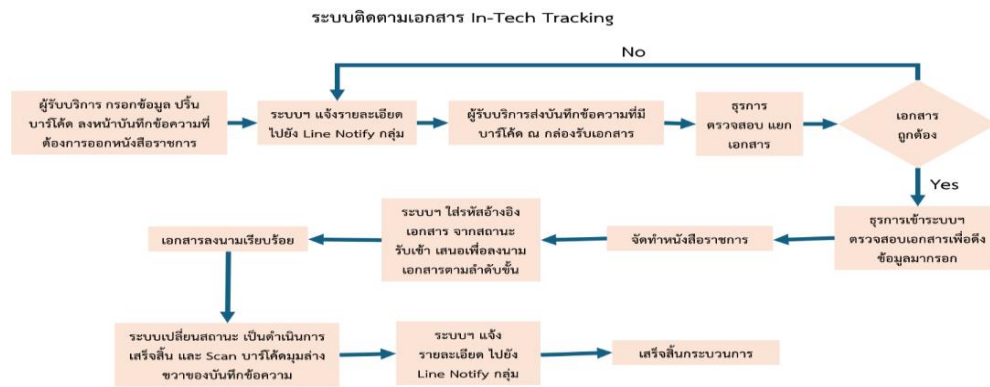
ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว พบว่าเป็นปัญหาด้านการปฏิบัติจำนวน 3 ประเด็น คือ 1) ต้องการให้มีระบบการทำงานที่ไม่ซับซ้อน 2) ต้องการให้มีระบบการติดตามแบบอิเล็กทรอนิกส์ และ 3) ต้องการให้มีระบบการติดตาม เอกสารธุรการ รวมมีผู้เสนอทั้ง 3 ประเด็นนี้ทั้งสิ้น 37 คน และเป็นปัญหาด้านนโยบายของผู้บริหารจำนวน 3 ประเด็นคือ 1) ต้องการให้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก 2) ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ธุรการในแต่ละสาขาวิชา และ 3) ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ รวมมีผู้เสนอทั้ง 3 ประเด็นนี้ทั้งสิ้น 20 คน

ดังนั้น จึงสร้างนวัตกรรมระบบติดตามเอกสารผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานธุรการ ซึ่งหากมีระบบดังกล่าวจะสามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน 3 ข้อได้ ส่วนปัญหาหลักด้านนโยบายควรนำเสนอผู้บริหารพิจารณาต่อไป ดังภาพที่ 2 ระบบการติดตามเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์

รูปที่ 2 ระบบการติดตามเอกสารแบบอิเล็กทรอนิกส์ของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

โดยระบบการติดตามเอกสารนี้ มีขั้นตอนการทำงานดังแสดงในรูปที่ 3

รูปที่ 3 ขั้นตอนการทำงานของระบบติดตามเอกสาร

จากนั้น เพื่อให้การสร้างนวัตกรรมระบบติดตามเอกสารมีความสมบูรณ์ตาม ทฤษฎีที่ได้พบทวนมา (ณัฐรุพันธ์ เจริญนนท์, 2564; Kumar & Widjaja, 2020) จึงได้ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ ระบบติดตามเอกสารได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวัดผลความพึงพอใจจากการใช้งานระบบติดตามเอกสาร

ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
คุณภาพการให้บริการ	4.11	0.83	มาก
ความถูกต้องของระบบ	4.07	0.84	มาก
ประสิทธิภาพของระบบ	4.03	0.77	มาก
เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.00	0.79	มาก
ความง่ายในการใช้งานระบบ	3.90	0.79	มาก
กระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ	3.86	0.78	มาก
รวม	3.98	0.82	มาก

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า ในการศึกษาถึงระดับความเห็นจากการได้รับการบริการของระบบติดตามเอกสารงานธุรการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นจากการได้รับการบริการของระบบติดตามเอกสารงานธุรการระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.82)

การอภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้การประชุมกลุ่มบุคลากร เพื่อระดมสมองโดยมุ่งเน้นการสร้างความคิดที่หลากหลายและไม่มีข้อห้าม ไม่มีการตัดสินหรือวิจารณ์ตามกระบวนการของ Bonnardel & Didier (2020) ซึ่งได้ข้อสรุปและแนวคิดตรงกัน เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริการในองค์กร โดยพบว่าการสร้างนวัตกรรมระบบติดตามเอกสารงานธุรการ จะช่วยปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการทำงานได้ตามที่ Gong et al. (2022)

งานวิจัยฉบับนี้ได้สร้างนวัตกรรมระบบติดตามเอกสาร ของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ตามความต้องการที่ได้จากการระดมสมอง เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดและเป้าหมายขององค์กรตามที่ ญัตติฉบับที่ 2564 ได้กล่าวไว้ โดยได้พัฒนาตามขั้นตอนคือ วิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้เพื่อกำหนดขอบเขตและความต้องการของระบบ ออกแบบระบบการโต้ตอบของผู้ใช้งาน และกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของระบบ การพัฒนาและทดสอบโดยมีการประเมินผลการใช้งานเบื้องต้น หากมีการนำระบบไปใช้อย่างสมบูรณ์ต้องมีการการใช้งานและการดูแลรักษา เพื่อให้ระบบสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลาต่อไป (Kumar & Widjaja, 2020)

ซึ่งจากการศึกษาผลการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการนวัตกรรมระบบติดตามเอกสารของงานธุรการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่าทั้งในภาพรวมและด้านต่าง ๆ 6 ด้านได้รับความนิยมในระดับมาก โดยระบบได้รับการออกแบบและสร้างตามความต้องการของผู้ใช้ตามขั้นตอนการออกแบบระบบสารสนเทศที่สำคัญ ทั้งนี้ ความเข้าใจความต้องการและปัญหาของผู้ใช้เป็นหัวใจของงานอย่างไรก็ตาม ระบบนี้อาจต้องการความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยียุคใหม่ที่พัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ที่จะเข้ามาช่วยให้ระบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการนำผลไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลไปใช้

1. จากผลการระดมสมองเพื่อหาปัญหา ยังมีประเด็นสำคัญที่บุคลากรต้องการให้ปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาตนเองให้เพียงพอ และต้องการให้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ งานวิจัย กับหน่วยงานภายนอก

2. ด้านกระบวนการหรือขั้นตอน การให้บริการมีความเหมาะสมของแต่ละขั้นตอนควรมีการแสดงระยะเวลาดำเนินการ ตามกระบวนการที่ได้รับมอบหมาย เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงการทำงานในด้านระยะเวลาให้รวดเร็วขึ้น ลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็นลงได้

3. นำเสนอผลการวิจัยและการใช้งานนวัตกรรมระบบติดตามเอกสาร ให้สามารถขยาย เพิ่มขีดความสามารถในการทำงานกับงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น โดยเฉพาะการเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลกลาง โดยต้องทบทวนเกี่ยวกับความปลอดภัยของข้อมูลเพิ่มเติม ในขณะที่เดียวกับการเชื่อมต่อกับการเก็บข้อมูลในอินเทอร์เน็ต หรือระบบ cloud เพิ่มเติม ซึ่งจะส่วนในการทำงานแบบ Anywhere Anytime Any Devices

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่และการให้บริการงานธุรการ สำนักงาน คณบดีคณบดีอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาในกลุ่มตัวอย่างเดิมว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. ควรเพิ่มความลึกซึ้งของผลการวิจัยเพิ่มเติม โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่ถูกต้อง และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการศึกษาผลกระทบด้านอื่น ๆ ที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน เช่น วัฒนธรรมองค์กร เจตคติ ทศนคติ เป็นต้น เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้การวางแผนประสบผลสำเร็จและเป็นแนวทางในการบริหารมหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ มีทรัพย์ และนิตยา สิ้นเฮว. (2564). การพัฒนาการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. *Lawarath Social E-Journal*, 3(1), หน้า 25-38.
- จันทร์จิรา เหลลาราช. (2564). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนสู่องค์กรดิจิทัล. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 39(4), หน้า 81-94.
- ฉลาด ปัสสาสัย และสุรเชต น้อยฤทธิ. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2564). การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: ปิสนิเนสอาร์แอนด์ตี.
- ธีร์ ภาวังคนันท์, สุกิจ โพธิ์ศิริกุล, วรวิทย์ กุลจิรกาญจน์, สุรพล ทับทิมหิน, และทินกร ภาคนาม. (2565). กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 1(1), หน้า 29 - 42.
- พระครูธรรมธรเดโช ฐิตเตโช (สำเร็จ). (2565). การศึกษาความพึงพอใจการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 7(2), หน้า 263-278.

- พุทธพร อักษรไพโรจน์, ณาธิญา วีระกิจ, ชัยนันต์ ไชยเสน และศศิธร สนเปี่ยม. (2562). โอกาสและความท้าทายของธุรกิจสปาในโรงแรมและรีสอร์ททสู่การเชื่อมโยงบริการร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(2), หน้า 254 - 272.
- ภิญโญ วงษ์ทอง และวันชัย น้อยวงศ์. (2564). พฤติกรรมบ่งชี้ทักษะ 4Cs ที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21: การทบทวนวรรณกรรมอย่างกระชับ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 15(2), หน้า 176 - 186.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2564. (2564, 25 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 138 ตอนพิเศษ 113ง. หน้า 1-5.
- สุชานุช พันธนียะ และพฤต ยวนแหล. (2564). นวัตกรรมการสรรหาคนที่ “ใช่”: กระแสโลกและความท้าทายของราชการไทย. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*, 9(1), หน้า 22 - 34.
- สุดาร์ตน์ โยธาวงศ์. (2567). ประสิทธิภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(1), หน้า 145 - 170.
- สุทิษา แก้วปู่ และโชคชัย สุเวชวัฒนกุล. (2566). การสังเคราะห์ทฤษฎีปัจจัยประสพการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย. *ลัทธิทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 29(3), หน้า 161-177.
- Bonnardel, N., & Didier, J. (2020). Brainstorming variants to favor creative design. *Applied ergonomics*, 83, pp. 102 - 987.
- Gong, Z., Lee, L. H., Soomro, S. A., Nanjappan, V., and Georgiev, G. V. (2022). A systematic review of virtual brainstorming from the perspective of creativity: Affordances, framework, and outlook. *Digital Creativity*, 33(2), 96-127.
- Kumar, V., & Widjaja, A. E. (2020). *Information Systems Development*. In Encyclopedia of Business Analytics and Optimization. IGI Global.

แนวทางการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายประกอบการขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม
จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

Guidelines for Budgeting Expenses for Research and Innovation Funding Applications
from the National Research Council of Thailand (NRCT)

สิทธิพร ตันทวีรุฬห์¹ และวัฒนา บัวภูมิ²

Sittiporn Tuntawiroon¹ and Wattana Buapoom²

กองบริหารงานวิจัย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม^{1,2}

E-mail: Wattana.bua@mahidol.ac.th²

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยมหิดลได้ขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ภายใต้การสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุนส่งเสริม ววน.) ผ่านระบบข้อมูลสารสนเทศการวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติซึ่งในการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายของโครงการวิจัยเพื่อเสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายการวิจัยที่ วช. กำหนด ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลัง จากการดำเนินงานบริหารจัดการทุนวิจัยดังกล่าวที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหา ข้อเสนอแนะ และข้อควรระมัดระวังเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณในขั้นตอนการจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย การได้รับอนุมัติทุนวิจัยเรียบร้อยแล้ว และการดำเนินโครงการวิจัย ผู้จัดทำจึงได้จัดทำบทความนี้ขึ้นเพื่อเป็นข้อมูล และแนวทางให้นักวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการจัดทำงบประมาณโครงการวิจัยได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของ วช. และตามระเบียบของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยสามารถตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายได้ตรงตามเป้าประสงค์ที่โครงการวิจัยตั้งไว้ และงบประมาณที่ได้รับอนุมัติทุนวิจัยจาก วช. สอดคล้องกับงบประมาณที่โครงการวิจัยได้ขอทุนวิจัย รวมทั้งในขั้นตอนการดำเนินโครงการวิจัยนักวิจัยสามารถเบิกจ่ายงบประมาณและดำเนินงานวิจัยภายในกรอบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากแหล่งทุนสำเร็จตามเป้าประสงค์ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเตรียมการรองรับการตรวจสอบของแหล่งทุน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับแหล่งทุนในด้านคุณธรรมและความโปร่งใสตามนโยบายของมหาวิทยาลัยมหิดล

คำสำคัญ: การจัดทำงบประมาณ ทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

Abstract

Mahidol University has applied for research and innovation funding from the National Research Council of Thailand (NRCT), Ministry of Higher Education, Science, Research, and

Innovation (MHESI), under The National Science Research and Innovation Fund (NSRF) through the National Research and Innovation Information System (NRIIS). In preparing the budget for research project expenses to request research funding, the university must adhere to the criteria and research expenditure rates set by the NRCT, in accordance with the regulations of the Ministry of Finance. It has been found that in the process of managing research funds, there are issues, suggestions, and precautions regarding budget preparation in the stages of preparing research project proposals, receiving research funding approval, and conducting research projects. Therefore, the authors have prepared this article to provide information and guidance to researchers at Mahidol University, as well as to those involved, to accurately prepare research project budgets according to the criteria of the NRCT and the regulations of Mahidol University. Researchers can budget research expenses directly in line with the objectives set by the research project, and the research budget approved by the NRCT should align with the research funding requested by the research project. Additionally, during the research project implementation process, researchers can efficiently disburse the budget and conduct research within the budget framework allocated by the successful funding sources, preparing to support audits by funding sources and The State audit office of the kingdom of Thailand (SAO), which are key factors that build confidence in funding sources regarding ethics and transparency in line with the policies of Mahidol University.

Keywords: Budgeting, Research Grant, National Research Council of Thailand (NRCT)

บทนำ

มหาวิทยาลัยมหิดลมีแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในการมุ่งมั่นที่จะเป็นมหาวิทยาลัยอยู่ในอันดับ 1 ใน 100 มหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในโลกในปี พ.ศ. 2573 และภายในปี พ.ศ. 2580 มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับยกย่องเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกที่ช่วยผลิตและพัฒนาความสามารถและศักยภาพของทุนมนุษย์ รวมทั้งยกระดับการศึกษาและผลงานวิจัยให้กับประเทศ ด้วยการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และความสามารถในการแข่งขันของชาติ รวมทั้งคำนึงถึงการสร้างโอกาสความเท่าเทียมทางสังคม (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) ซึ่งตามนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ได้จัดให้มหาวิทยาลัยมหิดลเป็น “กลุ่มการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก (Global and Frontier Research)” ตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ Global Research and Innovation (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2565) มหาวิทยาลัยมหิดลจึงได้ดำเนินงานเพื่อสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยมหาวิทยาลัยมหิดลได้ดำเนินการขอทุนสนับสนุนการวิจัย

จากแหล่งทุนวิจัยภาครัฐและเอกชนภายในประเทศ เช่น สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (สวก.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคน และทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัย และการสร้างนวัตกรรม (บพค.) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) และหน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) เป็นต้น โดยนักวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดลมีการยื่นขอสนับสนุนงบประมาณและได้รับสนับสนุนงบประมาณการวิจัยจาก วช. เป็นจำนวนมาก

วช. ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 13 วช. มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการให้ทุนวิจัยและนวัตกรรม การจัดทำฐานข้อมูลและดัชนีวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ การริเริ่มขับเคลื่อนและประสานการดำเนินงานโครงการวิจัยและนวัตกรรมที่สำคัญของประเทศ การจัดทำมาตรฐานและจรรยาบรรณการวิจัย การส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและนวัตกรรม และการให้รางวัลประกาศเกียรติคุณหรือยกย่องบุคคลหรือหน่วยงานด้านการวิจัยและนวัตกรรม และตามประเด็นยุทธศาสตร์ วช. ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ในการเป็นผู้นำการสร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์ในทุกมิติเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้ทันต่อสถานการณ์โลก (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2562) ทั้งนี้ วช. จึงกำหนดให้ทุนวิจัยและนวัตกรรม ตามยุทธศาสตร์ (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2566) ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหา ท้าทาย และปรับตัวได้ทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยใช้วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนากำลังคนและสถาบันด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้เป็นฐานการขับเคลื่อนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบก้าวกระโดดและอย่างยั่งยืน โดยใช้วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยมหิดลได้ขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก วช. โดยกองบริหารงานวิจัย เป็นหน่วยงานหลักที่เป็นผู้ทำหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการรับทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม จาก วช. เป็นการดำเนินการวิจัยตามประกาศสำนักงานการวิจัยแห่งชาติตามแนวทางและหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานเพื่อการวิจัยและส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555 และหลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายการวิจัยที่ วช. กำหนด และภายใต้ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ. 2560 โดยปัญหาที่ผ่านมาพบว่าข้อเสนอโครงการ มีรายการค่าใช้จ่ายที่นักวิจัยตั้งไว้ไม่ตรงกับหลักเกณฑ์ของ วช. ซึ่งเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ไม่ได้รับทุนวิจัย หรือหากได้รับทุนวิจัยแล้วค่าใช้จ่ายที่ตั้งไว้ถูกตัดงบประมาณ หรือค่าใช้จ่ายโครงการวิจัยไม่เพียงพอเพราะมิได้ตั้งงบประมาณที่อาจจะเกิดขึ้นไว้ ดังนั้น ผู้จัดทำจึงได้จัดทำบทความนี้ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้นักวิจัยมีความรู้และดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของ วช. และเพื่อให้ นักวิจัยได้รับสนับสนุนทุนวิจัยเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งนักวิจัยสามารถตั้งค่าใช้จ่ายได้ครอบคลุมในการดำเนินโครงการวิจัย ทำให้ดำเนินโครงการวิจัยได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำแนวทางการจัดทำงบประมาณโครงการวิจัยที่เสนอขอทุนสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม จาก วช. ที่ถูกต้องตามข้อกำหนดของ วช. และสอดคล้องกับข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อรวบรวมข้อมูลข้อเสนอแนะ ปัญหาที่พบ และแนวทางการแก้ไขในการจัดทำงบประมาณโครงการวิจัยที่เสนอขอสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรม จาก วช. ที่ถูกต้องตามข้อกำหนดของ วช. และสอดคล้องกับข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยมหิดล

แนวทางการจัดทำงบประมาณโครงการวิจัยที่เสนอขอรับทุนวิจัยและนวัตกรรม จาก วช.

แนวทางการจัดทำงบประมาณโครงการวิจัยที่เสนอขอรับทุนวิจัยจาก วช. โดยอ้างอิงตามประกาศสำนักงานการวิจัยแห่งชาติว่าด้วยแนวทางและหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานเพื่อการวิจัยและส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555 (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2566) และตามหลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายการวิจัยที่ วช. กำหนด (สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ, 2566) โดยมีรายละเอียดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ ดังนี้

1. งบบุคลากร ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้แก่บุคลากรและต้องมีการจัดทำคำสั่งจ้าง การจ่ายมีลักษณะเป็นเงินเดือน ค่าจ้างประจำ และค่าจ้างชั่วคราว โดยค่าจ้างลูกจ้างที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยมหิดลให้ถือว่าเป็นลูกจ้างโครงการ โดยใช้เงินจากโครงการวิจัยจ้างตามสัญญาจ้างเป็นรายเดือนและปฏิบัติงานเต็มเวลา ทั้งนี้ต้องมีการจัดทำคำสั่งจ้างจากหัวหน้าส่วนงานต้นสังกัดของหัวหน้าโครงการ หรือผู้อำนวยการแผนงานหรือหัวหน้าโครงการย่อย และให้ส่วนงานเป็นผู้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับประกันสังคมของลูกจ้างโครงการทั้งหมด ซึ่งมีอัตราค่าจ้างรายเดือนไม่เกินตามที่ วช. กำหนด ดังนี้

- 1) วุฒิปริญญาเอก อัตราเดือนละ 21,000 บาท
- 2) วุฒิปริญญาโท อัตราเดือนละ 17,500 บาท
- 3) วุฒิปริญญาตรี อัตราเดือนละ 15,000 บาท
- 4) วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อัตราเดือนละ 11,500 บาท
- 5) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ อัตราเดือนละ 9,400 บาท

ตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ.2560 (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560) ได้กำหนดการจ่ายค่าจ้างบุคลากรจะดำเนินการจ่ายผ่านระบบการจ่ายเงินเดือนของมหาวิทยาลัยมหิดล หรือส่วนงาน (ERP Payroll) และจะทำการหักภาษีตามอัตราก้าวหน้าของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2. งบดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 ค่าตอบแทน แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.1.1 ค่าตอบแทนคณะผู้วิจัย การจัดทำงบประมาณต้องแสดงรายละเอียดตำแหน่งทางบริหาร และ/หรือตำแหน่งทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณา การจ่ายค่าตอบแทนแต่ละครั้งจะเบิกจ่ายต่อคณะผู้วิจัย โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) ค่าตอบแทน อัตราการจ่ายตามเกณฑ์ระดับตำแหน่งของหัวหน้าโครงการวิจัย ดังนี้ 1) ศาสตราจารย์หรือข้าราชการระดับบริหารสูง/ทรงคุณวุฒิ/ทักษะพิเศษ ไม่เกินปีละ 200,000 บาท ต่อโครงการต่อคณะนักวิจัย 2) รองศาสตราจารย์หรือข้าราชการระดับอาวุโส/ชำนาญการพิเศษ/เชี่ยวชาญ/อำนวยการต้น/อำนวยการสูง/บริหารต้น ไม่เกินปีละ 160,000 บาท ต่อโครงการต่อคณะนักวิจัย 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือข้าราชการระดับชำนาญงาน/ชำนาญการ ไม่เกินปีละ 120,000 บาท ต่อโครงการต่อคณะนักวิจัย และ 4) อาจารย์หรือข้าราชการระดับปฏิบัติงาน/ปฏิบัติการ ไม่เกินปีละ 80,000 บาท ต่อโครงการต่อคณะนักวิจัย

2) ค่าตอบแทนคณะนักวิจัยในวงเงินไม่เกินร้อยละ 10 ของงบประมาณโครงการไม่รวมค่าครุภัณฑ์และค่าธรรมเนียมอุดหนุนสถาบัน และต้องไม่เกินอัตราตามระดับตำแหน่ง ในกรณีค่าตอบแทนรวมไม่เกิน 30,000 บาท กำหนดให้ค่าตอบแทนเป็น 30,000 บาท ซึ่งเป็นกำหนดอัตราค่าตอบแทนขั้นต่ำของ วช.

3) ค่าตอบแทนผู้บริหารแผนงาน โดยสามารถเป็นหัวหน้าโครงการย่อยได้เพียงโครงการเดียวเท่านั้น โดยยังคงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนคณะนักวิจัยทั้ง 2 โครงการแต่รวมแล้วต้องไม่เกินอัตราส่วนตามระดับตำแหน่ง

2.1.2 ค่าตอบแทนที่ปรึกษา อัตราการจ่ายและคุณสมบัติ คือ 1) อัตราการจ่ายไม่เกิน 2 คน ต่อโครงการ และคนละไม่เกิน 100,000 บาท ในกรณีเป็นแผนงานวิจัยอัตราการจ่ายไม่เกินแผนงานละ 5 คน 2) หนังสือยืนยันตอบรับจากที่ปรึกษาของโครงการวิจัย และ 3) ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่สำคัญของโครงการ โดยพิจารณาจากประสบการณ์การทำงาน และคุณวุฒิ

2.1.3 ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ กำหนดจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ พ.ศ. 2550 คือวันทำการปกติ ชั่วโมงละ 50 บาท อัตราการจ่ายต่อวันไม่เกิน 4 ชั่วโมง และวันหยุดราชการ ชั่วโมงละ 60 บาท อัตราการจ่ายต่อวันไม่เกิน 7 ชั่วโมง

2.1.4 ค่าตอบแทนผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถาม และ ผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นต้น อัตราการจ่ายรายละเอียดไม่เกิน 100 บาท ยกเว้น กรณีการได้ข้อมูลที่มีระดับความยากสูงให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ตรวจสอบทางวิชาการ (ผู้ตรวจสอบทางวิชาการ หมายถึง คณะผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ ที่แต่งตั้งโดย วช. ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อข้อเสนอการวิจัยที่ขอรับทุนวิจัย ติดตามและประเมินผลงานวิจัยของโครงการให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด และพิจารณาให้ความเห็นชอบและข้อเสนอแนะเพื่อตรวจรับผลสำเร็จของงาน)

2.1.5 ค่าตอบแทนกลุ่มตัวอย่าง ไม่เกิน 2,000 บาท ต่อครั้งต่อคน

2.1.6 ค่าตอบแทนวิทยากรในการฝึกอบรม กำหนดให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการอบรม การจัดงานและการประชุมระหว่างประเทศ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2555 โดยวิทยากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอัตราค่าจ้างไม่เกิน 600 บาท/ชั่วโมง/วัน และกรณีไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐอัตราค่าจ้างให้จ่ายไม่เกิน 1,200 บาท/ชั่วโมง (กระทรวงการคลัง, 2555)

2.1.7 ค่าตอบแทนสำหรับบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยมหิดล คือ การจ่ายค่าตอบแทนบุคคลที่ไม่ได้ปฏิบัติงาน หรือไม่มีคำสั่งจ้างปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยมหิดล การเบิกจ่ายเงินจะดำเนินการผ่านระบบการจ่ายเงินเดือนหรือค่าตอบแทนของบุคลากรภายนอก และให้เบิกจ่ายผ่านหน่วยงานการเงินของมหาวิทยาลัยหรือส่วนงานผ่านระบบ ERP AP (Account Payable) โดยหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 1 และอัตราร้อยละ 15 สำหรับกรณีชาวต่างชาติที่มีได้พำนักอยู่ในประเทศไทย

2.2 ค่าใช้สอย หมายถึง รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการต่าง ๆ ได้แก่ ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าเช่า ค่าซ่อมบำรุง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ค่ายานพาหนะ ค่าจ้างพิมพ์เอกสาร ค่าจ้างเก็บข้อมูล ค่าจ้างวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเจาะเลือด ค่าประกันสังคมส่วนนายจ้างสมทบ ค่าใช้สอยเบ็ดเตล็ด ค่าธรรมเนียมจริยธรรมการวิจัย ค่าตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย ค่าถ่ายเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการนำเสนอบทความ ค่าจัดประชุม เป็นต้น แบ่งเป็น 3 รายการ ดังนี้

2.2.1 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ กำหนดให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ.2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2554 และพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2560 โดยอัตราการเบิกค่าใช้จ่ายดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อัตราค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ สำหรับค่าที่พัก

ประเภท / ระดับ	อัตราเหมาจ่าย (บาท/วัน/คน)	อัตรารายจริง (บาท/วัน/คน)		ค่าเบี่ยง (บาท/วัน/ คน)
		คนเดียว	พักคู่	
1. ผู้ดำรงตำแหน่งประเภทตั้งแต่ชำนาญการพิเศษลงมา	800	1,500	850	240
2. ผู้ดำรงตำแหน่งประเภทระดับเชี่ยวชาญ/ อำนวยการต้น/บริการต้น	1,200	2,200	1,200	240
3. ผู้ดำรงตำแหน่งทรงคุณวุฒิ/ ระดับบริหาร สูง	ห้ามเหมาจ่าย	2,500	1,400	270

2.2.2 ค่าใช้จ่ายในการสัมมนา/ฝึกอบรม กำหนดให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการใช้จ่ายในการอบรม การจัดงานและการประชุมระหว่างประเทศ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.

2555 และหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0406.4 /ว 5 ลงวันที่ 14 มกราคม 2556 เรื่องมาตรการบรรเทาผลกระทบจากการปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ปี 2556 โดยอัตราการเบิกค่าใช้จ่ายในการสัมมนา/ฝึกอบรม ดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 อัตราค่าใช้จ่ายในการสัมมนา/ฝึกอบรม สำหรับค่าอาหาร

ประเภทการฝึกอบรม	สถานที่ของส่วนราชการ (บาท/วัน/คน)		สถานที่เอกชน (บาท/วัน/คน)	
	จัดครบทุกมื้อ	จัดไม่ครบทุกมื้อ	จัดครบทุกมื้อ	จัดไม่ครบทุกมื้อ
1. เชี่ยวชาญ/อำนวยการสูง/ บริหารต้น ขึ้นไป	ไม่เกิน 850	ไม่เกิน 600	ไม่เกิน 1,200	ไม่เกิน 850
2. นอกเหนือจากข้อ 1	ไม่เกิน 600	ไม่เกิน 400	ไม่เกิน 950	ไม่เกิน 700

ตารางที่ 3 อัตราค่าใช้จ่ายในการสัมมนา/ฝึกอบรม สำหรับค่าเช่าที่พัก

ผู้เข้ารับการอบรม	ค่าเช่าห้องพักคนเดียว (บาท/วัน/คน)	ค่าเช่าห้องพักร่วม (บาท/วัน/คน)
1. เชี่ยวชาญ/อำนวยการสูง/ บริหารต้น ขึ้นไป	ไม่เกิน 2,400	ไม่เกิน 1,300
2. นอกเหนือจากข้อ 1	ไม่เกิน 1,450	ไม่เกิน 900

2.2.3 ค่าใช้สอยอื่น ๆ เช่น ค่าจ้างเหมาบริการ ค่าแรง เงินประกันสังคม กำหนดค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นเหมาะสม

สำหรับค่าจ้างเหมานักศึกษาผู้ช่วยวิจัย คือ ค่าจ้างเหมานักศึกษาทำงานวิจัยภายใต้โครงการ โดยจ่ายเป็นอัตรารายเดือนตามคุณวุฒิการศึกษา และสอดคล้องกับการดำเนินงานและสิ่งส่งมอบ และจัดเป็นการจ้างเหมาบริการประเภทหนึ่ง การจ้างให้เป็นไปตาม ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าใช้สอยในการจ้างนักศึกษาในโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2561 (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) และประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าใช้สอยในการจ้างนักศึกษาในโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2562 (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2562)

มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการกำหนดการดำเนินงานหมวดค่าใช้สอยตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดหาวัสดุ และค่าใช้สอย ที่ใช้เงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ.2560 โดยการจัดหาวัสดุ และค่าใช้สอยที่มีวงเงินไม่เกิน 100,000 บาท ไม่ต้องจัดทำสัญญาหรือข้อตกลง โดยการเบิกจ่ายค่าใช้สอยมหาวิทยาลัยจะโอนเงินค่าใช้สอยเข้าบัญชีอุดหนุนการวิจัยของส่วนงาน และฝ่ายการเงินของส่วนงานจะดำเนินการเบิกจ่ายให้กับโครงการต่อไป โดยการเบิกจ่ายตามแผนงบประมาณที่ทำสัญญาไว้กับ วช. ทั้งนี้ เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว หากมีเงินคงเหลือจะต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่ วช. ต่อไป

2.3 ค่าวัสดุ หมายถึง รายจ่ายเพื่อจัดหาสิ่งของซึ่งเมื่อใช้แล้วหมดไป แปรสภาพ ไม่คงสภาพเดิม หรือ มีลักษณะคงทนถาวรแต่มีราคาต่อหน่วยไม่เกิน 5,000 บาท อาทิเช่น วัสดุวิทยาศาสตร์หรือการแพทย์ ยา/เวชภัณฑ์ วัสดุทันตกรรม และวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ รวมถึงค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระพร้อมกับการดำเนินการจัดส่งวัสดุ เช่น ค่าขนส่ง ค่าประกันภัย และค่าติดตั้งให้จ่ายได้ตามความจำเป็นเหมาะสม โดยแยกรายการวัสดุเป็นประเภท เช่น วัสดุวิทยาศาสตร์ วัสดุคอมพิวเตอร์ วัสดุสำนักงาน ค่าวัสดุเชื้อเพลิง เป็นต้น ซึ่งรายการวัสดุต้องมีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า 5,000 บาท ยกเว้นวัสดุคอมพิวเตอร์ต้องมีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า 20,000 บาท สำหรับค่าวัสดุเชื้อเพลิง (ค่าน้ำมัน) กำหนดให้กิโลเมตรละ 4 บาท โดยให้จัดทำรายละเอียดระยะทางที่เดินทาง

มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการกำหนดการดำเนินงานหมวดค่าวัสดุตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและการบริหารพัสดุ สำหรับกรณีที่นักวิจัยได้รับทุนอุดหนุนหรือสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาจากหน่วยงานผู้ให้ทุนโดยตรง หรือผ่านส่วนงานต้นสังกัด พ.ศ. 2561 (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) กรณีที่นักวิจัยได้รับทุนอุดหนุนหรือสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาจากหน่วยงานผู้ให้ทุนโดยตรง หรือผ่านส่วนงานต้นสังกัด โดยใช้เงินทุนอุดหนุนการวิจัยตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ.2560 มิต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 แต่ให้หัวหน้าโครงการวิจัยเป็นผู้อนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างและอนุมัติการเบิกจ่ายเงินภายในวงเงินที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย และประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดหาวัสดุ และค่าใช้จ่าย ที่ใช้เงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ.2560 (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560) ในการตรวจรับพัสดุที่มีวงเงินไม่เกิน 100,000 บาท ไม่ต้องจัดทำสัญญาหรือข้อตกลง ให้ผู้ตรวจรับพัสดุดตรวจรับพัสดุ และจะต้องไม่ใช่บุคคลคนเดียวกับผู้จัดหา โดยการเบิกจ่ายค่าวัสดุมหาวิทยาลัยจะโอนเงินค่าวัสดุเข้าบัญชีอุดหนุนการวิจัยของส่วนงาน และฝ่ายการเงินของส่วนงานจะดำเนินการเบิกจ่ายให้กับโครงการต่อไป เมื่อโครงการวิจัยได้รับงบค่าวัสดุแล้วให้เบิกจ่ายตามแผนงบประมาณที่ทำสัญญาไว้กับ วช. ทั้งนี้ เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว หากมีเงินคงเหลือจะต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่ วช. ต่อไป

3. งบลงทุน หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ค่าครุภัณฑ์ หมายถึง รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งของโดยสภาพมีลักษณะคงทนถาวร หรือตามปกติมีอายุการใช้งานยาวนาน ไม่สิ้นเปลือง หมดไป หรือเปลี่ยนสภาพไปในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งมีราคาต่อหน่วยสูงกว่า 5,000 บาท ยกเว้น ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ต้องมีราคาต่อหน่วยสูงกว่า 20,000 บาท กำหนดค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นเหมาะสมโดยแยกรายการครุภัณฑ์เป็นประเภท เช่น ครุภัณฑ์สำนักงาน ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ ครุภัณฑ์การแพทย์ เป็นต้น ทั้งนี้ หากจะขอทุนวิจัยเพื่อสนับสนุนการซื้อครุภัณฑ์ ต้องแนบใบเสนอราคาครุภัณฑ์ประกอบการพิจารณาอนุมัติจาก วช. ด้วย

3.2 ค่าสิ่งก่อสร้าง หมายถึง รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งก่อสร้างรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ติดต่องกับสิ่งก่อสร้างกำหนดค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นเหมาะสม โดยจัดทำเพื่อวัตถุประสงค์ ในการประกอบขึ้นใหม่

ตัดแปลง ต่อเติม หรือปรับปรุงสิ่งก่อสร้าง ทั้งนี้ ต้องมีวงเงินเกินกว่า 50,000 บาท และต้องแนบใบเสนอราคา สิ่งก่อสร้าง

มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการกำหนดการดำเนินงานหมวดค่าครุภัณฑ์ กรณีที่นักวิจัยได้รับทุนอุดหนุน หรือสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาจากหน่วยงานผู้ให้ทุนโดยตรง หรือผ่านส่วนงานต้นสังกัด โดยใช้เงิน ทุนอุดหนุนการวิจัยตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ.2560 (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560) มีต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ พ.ศ. 2560 แต่ให้หัวหน้าโครงการวิจัยเป็นผู้อนุมัติการจัดซื้อจัดจ้างและอนุมัติการเบิกจ่ายเงินภายในวงเงินที่ได้รับ ทุนอุดหนุนการวิจัย (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) ซึ่งหากจะดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างทำครุภัณฑ์เพื่อเป็น อุปกรณ์การวิจัยและนวัตกรรมในการดำเนินการโครงการตามสัญญา ผู้รับทุนจะต้องส่งใบเสนอราคาการจัดซื้อ จัดจ้างให้ วช. พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนทุกครั้งแล้วจึงจะดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างได้ โดยการเบิกจ่าย ค่าครุภัณฑ์มหาวิทยาลัยจะโอนเงินค่าครุภัณฑ์เข้าบัญชีอุดหนุนการวิจัยของส่วนงาน และฝ่ายการเงินของส่วน งานจะดำเนินการเบิกจ่ายให้กับโครงการต่อไป เมื่อโครงการวิจัยได้รับงบค่าครุภัณฑ์แล้ว ให้เบิกจ่ายตามแผน งบประมาณที่ทำสัญญาไว้กับ วช. เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว หากมีเงินคงเหลือจะต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่ วช. ต่อไป

4. ค่าธรรมเนียมอุดหนุนสถาบัน หมายถึง ค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดลและ ส่วนงาน ที่จัดเก็บจากวงเงินงบประมาณโครงการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ส่วนงานได้รับเงินและนำไปใช้ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกการทำงาน การบริหารงานวิจัยและพัฒนาบุคลากรวิจัยของส่วนงาน และเพื่อให้มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับเงินและนำไปใช้ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยเฉพาะ ด้านการบริหารงานวิจัย พัฒนาระบบทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการวิจัย โดยค่าธรรมเนียมมหาวิทยาลัย ให้หมายรวมถึงค่าสาธารณูปโภค หมายถึง รายจ่ายค่าบริการสาธารณูปโภค สื่อสาร และโทรคมนาคม รวมถึง ค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระพร้อมกัน เช่น ค่าบริการ ค่าภาษี เป็นต้น ได้แก่ ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าบริการโทรศัพท์ ค่าบริการไปรษณีย์ ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม

วช. กำหนดอัตราการจ่ายไม่เกินร้อยละ 10 ของงบประมาณการวิจัยที่ไม่รวมงบลงทุน (ค่าครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง) มหาวิทยาลัยมหิดลได้กำหนดการเบิกจ่ายค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยให้ดำเนินการตาม ประกาศของมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นไปตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราเงิน ค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยและส่วนงานที่จัดเก็บจากโครงการวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจาก แหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2560 (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560) และ ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้นเงินค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยและส่วนงานที่จัดเก็บจาก โครงการวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจากแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2565 (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565) โดยการเบิกจ่ายค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยส่วนของมหาวิทยาลัยจะตัดโอนงบประมาณค่าธรรมเนียม พัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัย จำนวนร้อยละ 4 ของงบประมาณการวิจัยที่ไม่รวมงบลงทุนเข้ากองทุน

เงินศักยภาพการวิจัย และส่วนงาน จำนวนร้อยละ 6 ของงบประมาณการวิจัยที่ไม่รวมงบลงทุนเข้ากองทุน
เงินรายได้ส่วนงาน

สรุป

การจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายประกอบการขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงาน
การวิจัยแห่งชาติ (วช.) แบ่งเป็น 4 หมวดงบประมาณ ได้แก่ 1) หมวดงบบุคลากร 2) หมวดงบดำเนินงาน
3) หมวดงบลงทุน 4) หมวดค่าธรรมเนียมอุดหนุนสถาบัน โดยมีหลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายเป็นไปตามที่
วช. กำหนด ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลัง การตั้งงบประมาณในการเสนอขอรับทุนสนับสนุน
การวิจัยมีความสำคัญในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถ
บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย นักวิจัยควรตั้งงบประมาณให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของแหล่งทุน และมีความ
เหมาะสมสอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัย และผลผลิตของโครงการ เพื่อจะได้ไม่ถูกตัดงบประมาณจากแหล่งทุน
ได้รับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณจากแหล่งทุนตามที่ยื่นเสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย อย่างไรก็ตาม
หลังจากที่แหล่งทุนอนุมัติงบประมาณในการดำเนินโครงการวิจัยมาแล้ว ในการเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับต้อง
ปฏิบัติตามข้อบังคับ ประกาศของมหาวิทยาลัยมหิดลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเงินอุดหนุนการวิจัยเพื่อให้เกิด
การบริหารจัดการเงินอุดหนุนการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัว โปร่งใส สามารถตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน
อุดหนุนการวิจัย ติดตามความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของโครงการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย
มีข้อมูลการบริหารเงินอุดหนุนการวิจัยที่เป็นระบบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาการวิจัยของ
มหาวิทยาลัย รวมถึงส่งเสริมการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความเป็นเลิศ
ทางการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดลมากยิ่งขึ้น

ผู้จัดทำบทความหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับนักวิจัย หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
ในการได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สามารถจัดทำงบประมาณโครงการได้
อย่างครอบคลุม ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายการวิจัยที่ วช. กำหนด และดำเนินงานวิจัยได้
ราบรื่นตามแผนการดำเนินงานของโครงการ การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบของ
มหาวิทยาลัย รองรับการตรวจสอบจากศูนย์ตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานการตรวจ
เงินแผ่นดิน (สตง.) ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าปัญหาของโครงการที่เกิดจากการจัดทำงบประมาณโดยผู้วิจัย
จำแนกชั้นตอนต่าง ๆ ได้ 3 ชั้นตอน ดังนี้

ก) การจัดทำข้อเสนอโครงการ

1. การระบุงบประมาณค่าจ้างงบบุคลากรไม่ถูกต้องตามข้อกำหนดของ วช. โดยพบความผิดพลาดจากการตั้งงบประมาณอ้างอิงดุลยพินิจของนักวิจัย หรือตามหลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560) รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 หลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายงบบุคลากร

คุณวุฒิ	หลักเกณฑ์ของ วช. (บาท)	หลักเกณฑ์ของ ม. มหิดล (บาท)
วุฒิปริญญาเอก	21,000	27,300 - 31,620
วุฒิปริญญาโท	17,500	22,750 - 26,350
วุฒิปริญญาตรี	15,000	19,500 - 22,580
วุฒिवิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	11,500	14,950
วุฒिवิชาชีพขั้นต้น (ปวช.)หรือเทียบเท่า	9,400	12,220

2. การระบุงบประมาณผิดหมวดงบประมาณ เช่น ค่าจ้างชั่วคราวผู้ช่วยนักวิจัยทำงานเต็มเวลายุทธศาสตร์งบบุคลากร แต่ระบุงบประมาณในหมวดงบดำเนินงาน: หมวดค่าตอบแทน หรือค่าวัสดุคอมพิวเตอร์อยู่ในงบดำเนินงาน: หมวดค่าวัสดุ แต่ระบุงบประมาณในงบลงทุน: หมวดครุภัณฑ์ เป็นต้น

ข) การได้รับอนุมัติทุนวิจัยเรียบร้อยแล้ว

งบประมาณที่ได้ยื่นขอสนับสนุนทุนวิจัยได้ถูกพิจารณาตัดงบประมาณ เนื่องจากการตั้งรายการค่าใช้จ่ายไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายการวิจัยที่ วช. กำหนด ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายในงบดำเนินงาน ได้แก่ 1) ค่าตอบแทนที่ปรึกษาโครงการ เนื่องจากไม่มีหนังสือยืนยันของที่ปรึกษาโครงการอย่างเป็นทางการ ซึ่งโครงการวิจัยใด ๆ ที่มีที่ปรึกษาโครงการวิจัย จะต้องมีการยืนยันของที่ปรึกษาโครงการนั้น ๆ อย่างเป็นทางการ และต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ ของโครงการและพร้อมปฏิบัติงานจริงเพื่อประโยชน์กับโครงการวิจัยจึงจะให้ค่าตอบแทนได้ 2) ค่าตอบแทนทำงานล่วงเวลา เนื่องจากไม่ระบุจำนวนคนและจำนวนวันทำงานให้ชัดเจน และไม่เหมาะสมกับระเบียบวิธีวิจัย 3) ค่าประกันสังคมนายจ้างสมทบ ตั้งได้เฉพาะรายการที่มีค่าจ้างชั่วคราวรายเดือนเต็มเวลาเท่านั้นไม่สามารถตั้งงบประมาณซ้ำซ้อน ค่าจ้างชั่วคราวกับค่าจ้างเหมาได้ เป็นต้น

2. ค่าใช้จ่ายในงบลงทุน เช่น 1) ค่าครุภัณฑ์ เครื่องมือที่เป็นครุภัณฑ์ต้องแนบใบเสนอราคาพร้อมชี้แจงเหตุผลความจำเป็นว่าต้องใช้ในขั้นตอนใดของการวิจัย หน่วยงานของนักวิจัยมีครุภัณฑ์แล้วหรือไม่ 2) ค่าจ้างเหมาทำอุปกรณ์ที่ถือว่าเป็นครุภัณฑ์ ส่วนใหญ่นักวิจัยจะตั้งในงบดำเนินงานและไม่ได้แนบใบเสนอราคา 3) ครุภัณฑ์ประจำสำนักงาน จำพวก โต๊ะ ตู้ ชั้นวางของ ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการสนับสนุน

3. ค่าใช้จ่ายในหมวดค่าธรรมเนียมอุดหนุนสถาบัน กรณี วช. ตัดงบประมาณค่าธรรมเนียมอุดหนุนสถาบัน โดยอนุมัติไม่ถึงร้อยละ 10 ของงบวิจัย โครงการจะต้องดำเนินการตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล

เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้นเงินค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยและส่วนงานที่จัดเก็บจากโครงการวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจากแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2565 (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565)

4. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าสาธารณูปโภค วช. ไม่นอมนำให้แก่โครงการ เนื่องจากค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมอยู่ในค่าธรรมเนียมอุดหนุนสถาบัน เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าบริการโทรศัพท์ ค่าบริการไปรษณีย์ เป็นต้น ยกเว้นโครงการจะชี้แจงเหตุผลความจำเป็น รวมถึงแสดงหลักฐานว่าเป็นค่าใช้จ่ายจากโครงการวิจัยเท่านั้น

5. ค่าใช้จ่ายที่ระบุในโครงการวิจัยที่เสนอขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย ไม่สอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัย และผลผลิตที่จะได้รับ

ค) การดำเนินโครงการวิจัย

1. โครงการวิจัยเบิกจ่ายเงินผิดหมวดการเบิกจ่าย เช่น การเบิกค่าตอบแทนผู้ให้ข้อมูล ค่าตอบแทนวิทยากรฝึกอบรมและค่าตอบแทนกลุ่มตัวอย่าง โดยตามหลักเกณฑ์ของ วช. กำหนดให้ค่าใช้จ่ายดังกล่าวอยู่ในหมวดค่าตอบแทน แต่หลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยกำหนดให้อยู่ในหมวดค่าใช้จ่ายสอย ในกรณีนี้โครงการวิจัยจะต้องเสนอขออนุมัติเปลี่ยนแปลงหมวดงบประมาณจากมหาวิทยาลัยก่อนขออนุมัติเบิกจ่าย เนื่องด้วยสัญญา ระบุว่าจะสามารถถ่วงจ่ายการเบิกค่าใช้จ่ายภายในโครงการได้ ยกเว้นค่าตอบแทนนักวิจัยและค่าครุภัณฑ์

2. การเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน กรณีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid - 19) ทำให้งบประมาณบางส่วนไม่ถูกใช้จ่าย เช่น ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม ค่าใช้จ่ายสำหรับการลงพื้นที่ ฯลฯ ด้วยโครงการวิจัยเปลี่ยนรูปแบบการจัดประชุมแบบ on site เป็นแบบ online

3. โครงการวิจัยไม่ได้ประมาณการราคาค่าใช้จ่ายที่อาจเพิ่มขึ้นในอนาคตไว้ เช่น งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อครุภัณฑ์ เนื่องจากครุภัณฑ์ขึ้นราคา เป็นต้น

ทั้งนี้ หากโครงการมีความประสงค์จะเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมรายการค่าใช้จ่ายจะต้องขออนุมัติเปลี่ยนแปลงรายการค่าใช้จ่ายไปยัง วช. ก่อน หลังจากได้รับอนุมัติจาก วช. แล้วนักวิจัยจึงจะสามารถดำเนินการใช้จ่ายในส่วนนี้ได้

บรรณานุกรม

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม. (29 พฤศจิกายน 2564). เรื่อง การกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ปี 2565. ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (14 กุมภาพันธ์ 2560). เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดหาวัสดุ และค่าใช้จ่าย ที่ใช้เงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ.2560. ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (18 เมษายน 2561). แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ 20 ปี. กองแผนงานมหาวิทยาลัยมหิดล.

- มหาวิทยาลัยมหิดล. (19 พฤศจิกายน 2561). เรื่อง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและการบริหารพัสดุ สำหรับกรณีที่นักวิจัยได้รับทุนอุดหนุนหรือสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาจากหน่วยงานผู้ให้ทุนโดยตรงหรือผ่านส่วนงานต้นสังกัด พ.ศ.2561. ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (20 กันยายน 2566). แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.2567-2570. กองแผนงานมหาวิทยาลัยมหิดล.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (23 พฤษภาคม 2565). เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้นเงินค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยและส่วนงานที่จัดเก็บจากโครงการวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจากแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2565. ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2560). ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ. 2560. เข้าถึงได้จาก: https://op.mahidol.ac.th/ra/research_REGULATION/.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (3 กุมภาพันธ์ 2560). เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราเงินค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยและส่วนงานที่จัดเก็บจากโครงการวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจากแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2560. ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2562). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nrct.go.th/รู้จัก-วช/> เกี่ยวกับองค์กร/อำนาจหน้าที่-วิสัยทัศน์-ภารกิจ.
- สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. (2566). คู่มือนักวิจัยในการขอรับทุนวิจัยและนวัตกรรมจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ฉบับปี 2566. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nrct.go.th/service-standard>.

แบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัยมหิดล

Research Grant Agreement Form, Mahidol University

ถวิลวงค์ คุหาทองเกียรติ¹

Tavinvong Kuhakongkeat¹

นักบริหารงานวิจัย¹

กองบริหารงานวิจัย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล¹

E-mail: tavinvong.kuh@mahidol.edu

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยมหิดลมีวิสัยทัศน์ที่จะมุ่งมั่นให้เป็นมหาวิทยาลัยอยู่ในอันดับ 1 ใน 100 ของมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในโลก อาศัยยุทธศาสตร์ที่ 1 ที่ประสงค์ให้มหาวิทยาลัยมีงานวิจัยคุณภาพสูงที่เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุนงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพส่งผลให้ปัจจุบันส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยมีความร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานภายนอกและภาคเอกชนเพิ่มขึ้น กองบริหารงานวิจัย ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินการรับทุนวิจัยจากหน่วยงานภายนอก รวมถึงหน่วยงานภาคเอกชนพบว่า เอกชนบางแห่งไม่มีสัญญารับทุนวิจัยเป็นของตนเอง เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยมหิดล สามารถสร้างความร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานภาคเอกชนหรือหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ ได้มากขึ้นผ่านการจัดทำสัญญารับทุนวิจัยและเพื่อให้การบริหารจัดการการตรวจสอบสัญญารับทุนให้เป็นไปอย่างคล่องตัวและสร้างโอกาสในการรับทุนวิจัยมากยิ่งขึ้น กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดลจึงได้ดำเนินการจัดทำแบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนโครงการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก (กรณีหน่วยงานภายนอกสนับสนุนโครงการวิจัยและไม่มีแบบฟอร์มสัญญาให้ทุนของหน่วยงาน) เพื่อให้ส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยมหิดลสามารถนำแบบฟอร์มดังกล่าวไปใช้เป็นสัญญารับทุนวิจัยกับหน่วยงานภายนอกได้ โดยแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยนี้มีทั้งฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาอังกฤษ ใช้การเขียนตามสัญญาทางกฎหมายมีการกำหนดเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับการรับทุนวิจัย มีภาษาที่เป็นกลางเข้าใจง่ายสามารถใช้ได้กับทุกแหล่งทุน โดยบทความนี้จะเป็นการสรุปและอธิบายรายละเอียดเนื้อหาในแต่ละข้อของแบบฟอร์มสัญญารับทุนฯ เพื่อให้ผู้ที่นำไปใช้มีความเข้าใจและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: แบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัย สัญญารับทุนวิจัย การบริหารทุนวิจัย

Abstract

The vision of Mahidol University is to strive to be one in world class university. The first strategic to enhance the university's research activities with high quality and efficiency. Additionally, there is a focus on developing effective management systems to support

research activities, resulting in increased collaboration between the university and external organizations. The Research Management and Development Division has been observed research grant agreement from external organizations and private company do not have research grant agreement to support the university collaboration with external organizations and private company through research grant agreement to facilitate opportunities for research funding, The Research Management and Development Division of Mahidol University has developed a form for research grant agreements for external organizations (In the cases that external organizations do not have agreement form). This form, available in both Thai and English languages will use writing in accordance with legal agreement and includes essential content for research grant agreements and use a common language that is easy to understand for all funding sources. This article will summarize the content of each item of this form. In order for leaders to easily understand and move forward in the same direction.

Keywords: Research agreement form, research agreement, research management

บทนำ

มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งในประเทศไทยมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตและผลงานวิจัยที่มีคุณภาพในหลากหลายสาขาวิชา (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561) นำความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและสังคมและก่อให้เกิดประโยชน์ มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งมั่นให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยอยู่ในอันดับ 1 ใน 100 มหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในโลกภายใน พ.ศ. 2573 นี้ โดยมหาวิทยาลัยมหิดลมีการกำหนดกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย โดยมียุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งของระบบสนับสนุนการวิจัยที่ครบวงจร (Research Value Chain) ให้เอื้อต่อการดำเนินงาน สามารถช่วยผลักดันให้เกิดการวิจัยและสร้างนวัตกรรม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างหรือส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางสังคมและเกิดการพัฒนาเชิงพาณิชย์อย่างมีประสิทธิภาพ มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหิดล, 2567) โดยกองบริหารงานวิจัยซึ่งเป็นหน่วยงานหลักภายในมหาวิทยาลัยมหิดลที่รับผิดชอบการสนับสนุนให้เกิดระบบสนับสนุนการวิจัยที่ครบวงจร ทำการเชื่อมโยงประสานงานระหว่างนักวิจัยในมหาวิทยาลัยกับแหล่งทุนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตั้งแต่การให้คำแนะนำในขั้นตอนการจัดทำสัญญารับทุนวิจัย การจัดเตรียมเอกสารประกอบการทำสัญญาตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำและให้บริการแก่บุคลากรในมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ในการขอรับทุน มีพันธกิจในการเพิ่มศักยภาพความสามารถของบุคลากร เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถรับเงินทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกมากขึ้น โดยมหาวิทยาลัยมหิดลแบ่งประเภทของแหล่งทุนจากแหล่งเงินทุน จำนวน 4 ประเภท ดังนี้ 1.เงินอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินหรือเงินอุดหนุนการวิจัยจากรัฐบาล 2.เงินอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้ของ

มหาวิทยาลัย 3.เงินอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้ส่วนงาน 4.เงินอุดหนุนการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัย อาทิเช่น ทุนจากต่างประเทศ ทุนจากภาคอุตสาหกรรม (ภาคเอกชน) (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560)

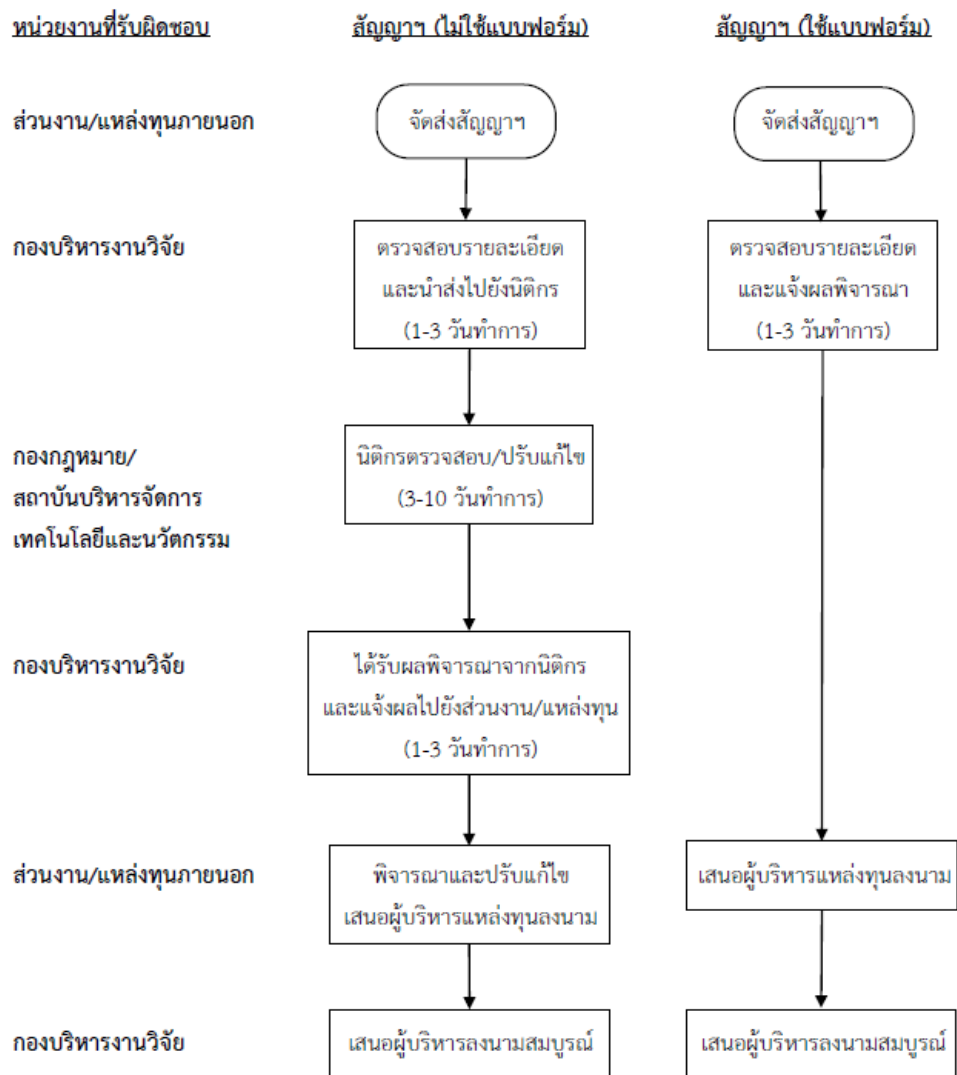
การรับทุนวิจัยจากแหล่งทุน เริ่มต้นจากการจัดทำสัญญาที่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย เพื่อใช้ในการควบคุม กำกับ และดำเนินการวิจัยโดยสัญญาจะเกิดขึ้นได้ต้องมีคู่สัญญาตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป มีข้อเสนอและคำสนองสอดคล้องต้องกัน ฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาออกมาในรูปคำเสนอ และอีกฝ่ายแสดงเจตนาออกมาตกลงตามคำเสนอนั้นเป็นคำสนองมีประโยชน์ที่จะได้รับโดยเกิดขึ้นจากสัญญา (มยุรี พันแสงดาว, 2544) ซึ่งจากการดำเนินงานของกองบริหารงานวิจัยที่ผ่านมาพบปัญหาว่า แหล่งทุนประเภทที่ 4.เงินอุดหนุนการวิจัยจากหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย (ภาคเอกชน) แหล่งทุนบางแห่งไม่มีแบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัย ดังนั้น กองบริหารงานวิจัยจึงจัดทำร่างแบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัย เพื่อใช้ในการจัดทำสัญญาให้แก่แหล่งทุนภายนอก โดยแบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยสามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์กองบริหารงานวิจัย https://op.mahidol.ac.th/ra/orra_download/orra_download-mou/ (กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563)

สัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยที่ดำเนินการผ่านกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล จะต้องมีการตรวจสอบข้อกำหนดและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านกฎหมายจากนิติกรของกองกฎหมายและสถาบันบริหารจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยก่อนการจัดทำสัญญา ยกเว้นกรณีใช้แบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยข้างต้น ซึ่งการใช้แบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัยดังกล่าว นอกจากจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนในการรับทุนวิจัยและอำนวยความสะดวกให้กับแหล่งทุนภาคเอกชนและแหล่งทุนภายนอกแล้ว (กรณีผู้ให้ทุนไม่มีแบบฟอร์มสัญญาฯ) ยังสามารถลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจัดทำสัญญารับทุนวิจัยได้อีกด้วย โดยผู้จัดทำบทความเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำสัญญาฯดังกล่าว พบว่านักวิจัยภายในมหาวิทยาลัยและแหล่งทุนมีความไม่เข้าใจเนื้อหาในแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัย และระบุข้อมูลรายละเอียดในแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยผิดพลาดด้วยมาจากแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยมีเนื้อหาและภาษาทางด้านกฎหมายที่อาจสื่อให้เข้าใจได้ไม่ชัดเจน ในการนี้ผู้จัดทำจึงจัดทำบทความนี้เพื่อประโยชน์แสดงรายละเอียดในแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยและขยายความวัตถุประสงค์ของแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยให้ชัดเจน เข้าใจง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ให้ผู้นำไปใช้มีความเข้าใจมากขึ้นและสามารถระบุข้อมูลในสัญญาได้ถูกต้อง

การบริหารจัดการสัญญาทุนวิจัย

สัญญารับทุนวิจัยที่ดำเนินการผ่านกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล จะต้องมีการตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในด้านกฎหมายจากนิติกรของมหาวิทยาลัย การมีแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยของมหาวิทยาลัย นอกจากจะเป็นประโยชน์ให้กับหน่วยงานผู้ให้ทุน (กรณีผู้ให้ทุนไม่มีแบบฟอร์มสัญญารับทุนเป็นของตัวเอง) แล้วยังเป็นการช่วยลดขั้นตอนและลดภาระงานของบุคลากรที่มีหน้าที่

ที่จะต้องตรวจสอบสัญญา รวมทั้งสามารถลดระยะเวลาในการตรวจสอบสัญญารับทุนวิจัยได้อีกด้วย รายละเอียดแสดงขั้นตอนการจัดทำสัญญารับทุนของกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ขั้นตอนการจัดทำสัญญารับทุนของกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

แบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนโครงการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัยมหิดล

โดยส่วนใหญ่ผู้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินอุดหนุนการวิจัยจากรัฐบาล (ปัจจุบันคือ หน่วย PMU : Program Management Unit หรือ หน่วยงานบริหารและจัดการทุนวิจัย) กองบริหารงานวิจัยพบว่าหน่วยงาน PMU จะมีแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยเป็นของตนเอง ส่วนผู้ให้ทุนหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะภาคเอกชน กองบริหารงานวิจัยพบว่าบางแหล่งทุนไม่มีแบบฟอร์มสัญญา เป็นของตนเอง เพื่อให้ส่วนงานในมหาวิทยาลัยและโครงการวิจัยสามารถตอบสนองความร่วมมือกับภาคเอกชนได้อย่างคล่องตัว มีความเหมาะสมและเพื่อเป็นการตอบรับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย กองบริหารงานวิจัยจึงได้ดำเนินการจัดทำแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยสำหรับให้ส่วนงานภายใน

มหาวิทยาลัยมหิดลสามารถนำแบบฟอร์มฯ ดังกล่าวไปใช้ในการรับทุนวิจัยได้ แบบฟอร์มสัญญาฯ รับทุนอุดหนุนโครงการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 11 ข้อ และภาคผนวกจำนวน 1 ข้อ ซึ่งเนื้อหาเริ่มต้นแบบฟอร์มสัญญาฯ ประกอบด้วย ชื่อโครงการ ทั้งนี้ชื่อโครงการควรสั้น กระชับ และมีการสื่อความหมายที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้รับทุนและผู้ให้ทุนมีความเข้าใจตรงกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีคำนิยามและรายละเอียดในแต่ละหัวข้อของสัญญาฯ ดังนี้

คำนิยามในแบบฟอร์มสัญญาฯ

ผู้ให้ทุน หมายถึง หน่วยงานที่เป็นนิติบุคคลโดยมีสัญชาติไทย หรือต่างประเทศ อาจเป็นบริษัทเอกชน หรือหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีสถานะเป็นภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เป็นต้น โดยผู้มีอำนาจลงนามจะต้องถูกระบุไว้ในหนังสือจัดตั้งนิติบุคคล หรือกรณีเป็นผู้รับมอบอำนาจจะต้องมีหนังสือมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจของหน่วยงานนั้น ๆ ผู้ให้ทุนเป็นฝ่ายสนับสนุนเงินทุนในการทำวิจัย

ผู้รับทุน หมายถึง มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล ผู้มีอำนาจลงนามในสัญญาฯ รับทุนวิจัยเป็นรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยที่ได้รับมอบหมายจากอธิการบดี มีการดำเนินโครงการวิจัยโดยมีหัวหน้าโครงการเป็นผู้ดำเนินงาน โดยผู้รับทุนมีหน้าที่ ปฏิบัติ กำกับดูแลให้โครงการวิจัยให้เป็นไปตามเงื่อนไขและระยะเวลาในสัญญาฯ

ส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยมหิดล หมายถึง คณะ วิทยาเขตของมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้รวมถึงส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น เช่น วิทยาลัย สถาบัน ที่มีฐานะเทียบเท่าคณะ มีหน้าที่ดำเนินการให้มีการเรียนรู้ เผยแพร่ความรู้ รวมถึงการทำกรวิจัย การร่วมมือกับสถาบันอื่นทั้งในประเทศ และต่างประเทศ (พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล, 2550)

หัวหน้าโครงการ หมายถึง ผู้ที่ดำเนินการวิจัย มิได้มีสถานะเป็นคู่สัญญาแต่ถือเป็นผู้ปฏิบัติงานตามสัญญาฯ ทำหน้าที่ดำเนินการโครงการวิจัยให้สำเร็จและถูกต้องตามเงื่อนไขและระยะเวลาในสัญญาฯ และมีสังกัดอยู่ใน มหาวิทยาลัยมหิดล

การสนับสนุนทุนวิจัยในรูปแบบ in-cash หมายถึง การสนับสนุนทุนวิจัยในรูปแบบตัวเงิน ผู้รับทุนจะต้องมี ใบเสร็จรับเงิน ใบสั่งซื้อ หรือหลักฐานอื่น ๆ ที่สามารถแสดงได้ว่ามีการใช้จ่ายเงินให้กับโครงการที่ได้รับทุนวิจัย (บพข., 2566)

การสนับสนุนทุนวิจัยในรูปแบบ in-kind หมายถึง การสนับสนุนทุนวิจัยในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงิน อาทิเช่น ค่าแรงของบุคลากรของผู้ให้ทุนที่ร่วมวิจัยในโครงการแต่ผู้ให้ทุนมิได้ให้ค่าแรงเพิ่มเติม หรือเป็นค่าวิเคราะห์ทดสอบโดยใช้เครื่องมือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งฝ่ายนั้นมีเครื่องมือเป็นของตนและไม่ได้นำมาคิดเป็นตัวเงินจริง เป็นต้น

ค่าธรรมเนียมอุดหนุนสถาบัน หมายถึง ค่าบำรุงเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการของสถาบัน เป็นการสนับสนุนให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดของผู้รับทุนในรูปแบบ in-cash เท่านั้น

รายละเอียดในแต่ละหัวข้อของแบบฟอร์มสัญญาฯ

1. ขอบข่ายของโครงการและระยะเวลาการรับทุน เป็นการตกลงร่วมกันระหว่างผู้ให้ทุนและผู้รับทุนว่าจะมีการดำเนินโครงการวิจัยเรื่องใด และมีการแนบรายละเอียดการดำเนินการของโครงการเป็นเอกสารแนบท้ายพร้อมระบุชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ (หัวหน้าโครงการ) ไว้ ในส่วนระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ต้องเป็นไปตามการดำเนินการจริงของโครงการและเป็นการตกลงร่วมกันระหว่างหัวหน้าโครงการวิจัยและผู้ให้ทุน โดยระยะเวลาดำเนินการอาจเริ่มต้นดำเนินการก่อนการลงนามในสัญญาจะครบทุกฝ่ายได้หรือเริ่มดำเนินการหลังจากที่มีการลงนามครบทุกฝ่ายแล้วอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้วันที่บอกระเบียบรับเงินต้องอยู่ในระยะเวลาของการรับทุนตามที่ระบุไว้ในสัญญาฯ

2. การจ่ายเงินทุนอุดหนุนโครงการ เป็นการกำหนดการแบ่งจ่ายเงินทุนวิจัยเป็นรายงวดโดยเงื่อนไขในการจ่ายจำนวนวงเงิน และจำนวนเงินในแต่ละงวดเป็นไปตามตกลงกันระหว่างผู้ให้ทุนและผู้รับทุน (ผู้รับทุน ในที่นี้ให้ถือเป็นหัวหน้าโครงการ) พร้อมทั้งต้องมีการระบุจำนวนเงินในแต่ละงวดให้ชัดเจน และมีการระบุ การจ่ายเงินงวดถัดไปหากผู้รับทุน (หัวหน้าโครงการ) มีการส่งรายงานความก้าวหน้าให้กับแหล่งทุนแล้ว ผู้ให้ทุนจึงจ่ายเงินงวดถัดไปให้กับผู้รับทุน ทั้งนี้ อ้างถึงข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ. 2560 โครงการที่มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับทุนกำหนดให้โครงการวิจัยนำส่งรายงานความก้าวหน้าทุก 6 เดือน พร้อมทั้งต้องมีการกำหนดจำนวนเงินในแต่ละงวดเพื่อให้ผู้ให้ทุนและผู้รับทุนมีข้อมูลตรงกัน

3. หน้าที่ของผู้รับทุน เป็นการกำหนดการส่งรายงานความก้าวหน้าของโครงการฯ ระหว่างผู้ให้ทุนและผู้รับทุน และเพื่อเป็นการติดตามความก้าวหน้าของโครงการวิจัยว่าได้ดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือแผนการดำเนินการไว้หรือไม่ หากมีปัญหาหรืออุปสรรคจะได้นำแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขได้ ทั้งนี้โครงการจะต้องไม่กระทำการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลอื่น และรับรองว่าโครงการดังกล่าวไม่เคยได้รับทุนจากแหล่งทุนอื่น ๆ พร้อมทั้งจะไม่นำโครงการดังกล่าวไปขอทุนจากแหล่งทุนอื่นเพิ่มเติมเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาการรับทุนซ้ำซ้อนและการผิดจรรยาบรรณการวิจัยได้

4. การโอนการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดและการขยายระยะเวลาของโครงการ เป็นการกำหนดไว้ให้ผู้รับทุน (หัวหน้าโครงการฯ) ต้องเป็นผู้รับผิดชอบโครงการจะไม่นำส่วนใดส่วนหนึ่งของโครงการ ไปให้ผู้อื่นดำเนินการ และหากมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงหัวหน้าโครงการและ/หรือรายละเอียดโครงการจะต้องให้ผู้ให้ทุนยินยอมก่อน

5. สิทธิในผลงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญา ถือเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญมากที่สุดหัวข้อหนึ่งเนื่องมาจากการดำเนินโครงการวิจัยส่วนมากมักมีทรัพย์สินทางปัญญาเกิดขึ้น ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงานที่เกิดจากการประดิษฐ์ คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์เป็นผลผลิตที่เกิดจากสติปัญญาและความชำนาญงานใด ๆ ภายใต้อุตสาหกรรมการวิจัยนั้น ๆ อาจมีผลผลิตจากความร่วมมือในงานวิจัยเกิดขึ้นได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตของคู่ความร่วมมือแต่ละฝ่าย และเพื่อเป็น

การป้องกันมิให้เกิดปัญหาในภายหลังจึงต้องมีการตกลงและระบุเรื่องสิทธิและผลงานร่วมกันก่อน โดยอาจเป็นการระบุไว้กว้าง ๆ คือให้เป็นสิทธิร่วมกันของผู้ให้ทุนและผู้รับทุน

6. การรักษาความลับ เป็นการตกลงร่วมกันเพื่อร่วมกันรักษาผลประโยชน์ของผู้ให้ทุนและผู้รับทุนว่าจะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย เนื่องจากเงื่อนไขการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญามีการกำหนดไว้ว่า ผลงานดังกล่าวจะต้องยังไม่เคยมีการเปิดเผยสาระสำคัญของการประดิษฐ์นั้นก่อนวันที่ยื่นขอการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาทั้งในประเทศและต่างประเทศหรืองานแสดงต่อสาธารณชนที่หน่วยราชการจัดขึ้น (กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์, 2560)

7. การเผยแพร่ผลงานวิจัย มีความเกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเช่นกัน กล่าวคือเป็นการกำหนดไว้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจส่งผลต่อการยื่นขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ยกเว้นจะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากคู่สัญญาอีกฝ่าย หากหลังจากโครงการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว 2 ปี แต่ยังมีได้มีการยื่นขอรับความคุ้มครองหรือนำผลงานไปใช้ประโยชน์ ตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ผู้ให้ทุนสามารถที่จะเปิดเผยและสามารถนำผลงานไปใช้ประโยชน์ได้ และหากผู้รับทุนจะทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิจัยในการสัมมนา การบรรยาย การเรียน การสอน การอบรมหรือประชาสัมพันธ์บนสิ่งพิมพ์หรือสื่อใด ผู้รับทุนจะต้องมีการกล่าวถึงผู้ให้ทุน โดยให้มีข้อความที่ระบุว่า โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากชื่อผู้ให้ทุนด้วยทุกครั้ง

8. การบอกเลิกสัญญา เป็นการระบุไว้เผื่อกรณีที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกันไว้ ให้ฝ่ายที่ไม่ได้ปฏิบัติผิดตามข้อตกลงของสัญญาสามารถส่งหนังสือบอกเลิกสัญญาไปยังฝ่ายที่ปฏิบัติผิดข้อตกลงของสัญญา หากฝ่ายที่ได้รับหนังสือบอกเลิกยังไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขของสัญญาฝ่ายที่ไม่ได้ปฏิบัติผิดสัญญาสามารถมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ทันที หรือในระหว่างการดำเนินการตามสัญญาผู้รับทุนหรือผู้ให้ทุนอาจมีการตกลงยกเลิกสัญญานี้ได้ โดยต้องมีการจัดทำหนังสือบอกเลิกสัญญาไปยังอีกฝ่ายพร้อมทั้งมีการบรรยายละเอียดของสาเหตุและเหตุผลในการบอกเลิกสัญญาให้อีกฝ่ายทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วัน และการบอกเลิกนี้จะมีผลก็ต่อเมื่อมีหนังสือยินยอมจากอีกฝ่าย การเลิกสัญญานี้ เป็นการแสดงเจตนาเพิกถอน ความผูกพันต่อกันตามกฎหมายทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากสัญญา มีผลทำให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายกลับคืนสู่ฐานะเดิม (มยุรี พันแสงดาว, 2544)

9. การแก้ไขเพิ่มเติมสัญญา อาทิเช่น โครงการประสงค์เปลี่ยนหมวดงบประมาณ เปลี่ยนหัวหน้าโครงการ การเปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินงาน การส่งมอบงาน การขอยกยาระยะเวลาโครงการ จะต้องดำเนินการก่อนวันสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการ โดยฝ่ายที่ประสงค์จะขอเปลี่ยนแปลงจะต้องจัดทำหนังสือแจ้งไปยังอีกฝ่ายและได้รับความยอมรับระหว่างคู่สัญญา จึงมีการจัดทำสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งมีการลงนามของผู้มีอำนาจทั้งสองฝ่ายกำกับจึงจะถือว่าสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมนั้นมีความสมบูรณ์และให้ถือว่าสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาหลัก

10. การบอกกล่าว เพื่อเป็นการระบุนำการดำเนินการใด ๆ ของผู้ให้ทุนและผู้รับทุนจะต้องมีเอกสารที่แสดงเป็นลายลักษณ์อักษร มีการนำส่งให้อีกฝ่ายทราบ หัวข้อนี้เป็นการระบุข้อมูลผู้ประสานงาน วิธีการติดต่อการดำเนินการของคู่สัญญา เพื่อให้คู่สัญญาทุกฝ่ายรับทราบข้อมูลเดียวกัน

11. เอกสารอันเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา จะเป็นการแนบข้อเสนอโครงการวิจัย โดยข้อเสนอโครงการวิจัย ควรจะต้องมีรายละเอียดข้อมูลดังนี้

- (1) ชื่อโครงการ
- (2) ชื่อหัวหน้าโครงการ / ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี)
- (3) คำสำคัญ
- (4) ลักษณะโครงการวิจัย เป็นโครงการใหม่หรือโครงการต่อเนื่อง
- (5) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา มีการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นหรือปัญหาที่สนใจคืออะไร มีที่มาที่ไปเป็นอย่างไร มีความสำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยมากเพียงใด ตลอดจนคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย อาจมีเนื้อหาการทบทวนวรรณกรรมหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้
- (6) วัตถุประสงค์ของโครงการ ควรเขียนให้ชัดเจน ไม่คลุมเครือ เข้าใจง่าย
- (7) ขอบเขตของการวิจัย
- (8) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ/ผลผลิตที่คาดว่าจะได้รับ (Output) / ผลลัพธ์ (Expected Outcomes) อาทิเช่น จำนวนผลงานตีพิมพ์ จำนวนสิทธิบัตร ด้้องค์ความรู้ใหม่ เป็นต้น
- (9) วิธีการดำเนินการวิจัย ต้องมีความถูกต้องและชัดเจนเหมาะสมตามหลักวิชาการสามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ หากมีการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ควรระบุเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ไว้ และระบุว่าเมื่อได้ผลวิเคราะห์แล้ว จะนำเสนอให้กับผู้ให้ทุนในรูปแบบใด กรณีมีการใช้ห้องปฏิบัติการที่ใช้เกี่ยวกับสารเคมีให้ระบุเลขทะเบียนห้องปฏิบัติการไว้ด้วย กรณีหากโครงการวิจัยมีการวิจัยในคนหรือการวิจัยในสัตว์เพื่องานทดลองทางวิทยาศาสตร์จะต้องมีการแนบใบรับรองด้านมาตรฐานการวิจัยในคนที่ผ่านการรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน และใบรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ไว้ด้วย
- (10) แผนการดำเนินการวิจัยตลอดทั้งโครงการ จัดทำเป็นตาราง ประกอบด้วยขั้นตอนหรือกิจกรรมตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก่อน - หลัง สามารถใช้เป็นกรอบในการติดตามความก้าวหน้าของโครงการได้ด้วย ดังตัวอย่างตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางรายละเอียดการระบุแผนการดำเนินงานทุนวิจัย

ขั้นตอน/กิจกรรม	พ.ศ.....				พ.ศ.....			
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
1.								
2.								

(11) เอกสารอ้างอิง เป็นการทบทวนเอกสารที่มีการตีพิมพ์ (Literature Review) เพื่อเป็นข้อมูลว่าโครงการวิจัยที่จะดำเนินการนั้น เป็นโครงการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำตอบใหม่ที่ได้เป็นงานวิจัยที่มีความซ้ำซ้อนกับองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว หรือหากเป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วจะต้องมีการอ้างอิงข้อมูลที่สามารถระบุได้ว่างานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยที่มีความจำเป็นอย่างแท้จริง

(12) งบประมาณ เป็นการประมาณการค่าใช้จ่ายจากงานที่ดำเนินการ โดยแยกค่าใช้จ่ายตามหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บหลักฐานและการบันทึกข้อมูลบัญชี และต้องมีการกำหนดค่าธรรมเนียมอุดหนุนสถาบัน สำหรับสัญญารับทุนวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดลให้เป็นไปตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราเงินค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยและโครงการวิจัยที่ได้รับเงินอุดหนุนจากแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย คือ โครงการวิจัยจะต้องให้มหาวิทยาลัยจัดเก็บเงินค่าธรรมเนียม 4% ของมูลค่าโครงการทั้งหมด ให้ส่วนงานของมหาวิทยาลัยที่หัวหน้าโครงการสังกัดจัดเก็บเงินค่าธรรมเนียม ในอัตราไม่ต่ำกว่า 6% ของมูลค่าโครงการทั้งหมด กรณีโครงการวิจัยประสงค์จะขอยกเว้นเงินค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยให้กับมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้นเงินค่าธรรมเนียมพัฒนาการวิจัยของมหาวิทยาลัยและส่วนงานที่จัดเก็บจากโครงการที่ได้รับเงินอุดหนุนจาก แหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย พ.ศ.2565

12. บทลงท้าย กำหนดให้มีการลงนามของผู้มีอำนาจลงนามของผู้ให้ทุนและผู้รับทุนเพื่อให้สัญญามีผลบังคับตามกฎหมายพร้อมพยานอีกฝ่ายละ 1 ท่าน พยานของผู้รับทุนของมหาวิทยาลัยมหิดลให้หัวหน้าโครงการเป็นผู้ลงนาม

สรุป

เพื่อเป็นการตอบสนองยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ในการส่งเสริมการสร้างร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนและหน่วยงานภายนอกมากขึ้น กองบริหารงานวิจัยจึงได้ดำเนินการจัดทำแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยฯ สำหรับให้ส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยมหิดลและหน่วยงานภายนอกภาคเอกชนหรือหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ สามารถนำไปใช้โดยแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยฯ ดังกล่าวมีเนื้อหาที่เป็นธรรมทั้งกับผู้ให้ทุนและผู้รับทุน มีรายละเอียดเนื้อหาที่จำเป็นและครอบคลุม อาทิเช่น สิทธิในผลงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญา รายละเอียดการจ่ายเงินทุนและการส่งมอบรายงานความก้าวหน้า การเผยแพร่

ผลงานวิจัย เป็นต้น โดยผู้จัดทำได้จัดทำบทความนี้ แสดงรายละเอียดสรุปเนื้อหาและใจความสำคัญในแบบฟอร์มสัญญาฯ เพื่อมุ่งหวังให้ผู้ที่น่าไปใช้ มีความเข้าใจรายละเอียดเนื้อหาในสัญญาและดำเนินการระบุรายละเอียดในแบบฟอร์มสัญญารับทุนวิจัยฯ ได้อย่างถูกต้อง

บรรณานุกรม

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์. (2560). *ความรู้เบื้องต้นด้านทรัพย์สินทางปัญญา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสำนักพิมพ์ก้อนเมฆ.
- กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). *แบบฟอร์มสัญญารับทุนอุดหนุนโครงการวิจัยจากหน่วยงานภายนอก (กรณีหน่วยงานภายนอกให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยและไม่มีแบบฟอร์มสัญญารับทุนของหน่วยงาน)*. เข้าถึงได้จาก: https://op.mahidol.ac.th/ra/orra_download/orra_download-mou/.
- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561). *หนังสือแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลระยะ 20 ปี พ.ศ.2561-2580*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนสามัญ พี.เอส.เพรส.
- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหิดล. (2567). *แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.2567-2570*. เข้าถึงได้จาก: <https://mahidol.ac.th/th/plan2567-2570/>, 16 กุมภาพันธ์ 2567.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2550. (16 ตุลาคม 2550). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 124 ตอนที่ 68 ก. หน้า 4.
- มยุรี พันแสงดาว. (2544). *กฎหมายธุรกิจเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (18 มกราคม พ.ศ.2560). *ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการบริหารเงินอุดหนุนการวิจัย พ.ศ. 2560*. สภามหาวิทยาลัยมหิดล.
- หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.). (2566). *คู่มือสำหรับนักวิจัยที่ได้รับทุนวิจัย บพข.* เข้าถึงได้จาก: <https://pmuc.or.th/wp-content/uploads/2023/06/20230912-คู่มือนักวิจัยที่ได้รับทุน-PMU-C-ใช้งาน.pdf>, 31 มกราคม 2567.

ความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ
เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3

Career Adaptability of Employees of the Bangkok Mass Transit Authority,
Bus Operation Zone 1, Bus Operations Group 3

วศิน นุชคง¹ กมลทิพย์ ศรีหาเศษ² และพนิดา พานิชวัฒน์³

Vasin Nuchkong¹ Kamontip Srihaset² and Panida Panidvadtana³

นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผล การประเมินผล และการวิจัยทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹

ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{2, 3}

E-mail: nucvisin46@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3 การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ จากพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3 เฉพาะตำแหน่งพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสาร จำนวน 366 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการควบคุมตนเองทางอาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความใฝ่รู้ทางอาชีพ ด้านความมั่นใจทางอาชีพ และความเอาใจใส่ทางอาชีพ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความสามารถในการปรับตัว การปรับตัวทางอาชีพ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

Abstract

The purpose of his study was to survey the career adaptability of employees of the Bangkok Mass Transit Authority Bus Operation Zone 1, Bus Operations Group 3. This study is quantitative research conducting research by collecting data using a 4-level estimation scale questionnaire from employees of the Bangkok Mass Transit Authority Bus Operation Zone 1, Bus Operations Group 3, only for the positions of drivers and fare collectors, totaling 366 people by means of stratified sampling. Data were analyzed using descriptive statistics. The results of the research found that, overall, the career adaptability of employees of the

Bangkok Mass Transit Authority was at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. The career control had the highest average, followed by the desire for career curiosity, career confidence and career concern, respectively.

Keywords: Adaptability, career adaptability, the Bangkok mass transit authority

บทนำ

การทำงานในยุคปัจจุบันภายใต้ความเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดจากของโลกาภิวัตน์ กระแสสังคม เศรษฐกิจ และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาแทนที่การทำงานของมนุษย์ ตลอดจนวิกฤตด้านการแพร่ระบาดของไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เช่น การแพร่ระบาดของ Covid-19 เป็นต้น ทำให้การทำงานหรือประกอบอาชีพในรูปแบบเดิมขาดเสถียรภาพในการทำงานและคาดคะเนสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ยากขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลและวิธีการทำงานขององค์กรและบุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะบุคลากรในองค์กรที่จำเป็นต้องจัดการและจัดระเบียบอาชีพหรือการทำงานของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ทั้งนี้ ความสามารถในการรับมือกับความท้าทายทางอาชีพเหล่านี้ได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น ประสบการณ์ การสนับสนุนขององค์กร เป็นต้น ดังนั้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต บุคคลในวัยทำงานและองค์กรต่าง ๆ จึงต้องมีการปรับตัวทางอาชีพ การปรับตัวในการทำงานในปัจจุบัน จึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตของบุคคล (กนกพร ดวงเสาร์ และคณะ, 2564; Akkermans et al., 2020; International Labor Organization, 2020; Savickas, 2009, 2011)

Seibert et al. (2016) แนะนำกลยุทธ์เพื่อช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการปรับตัวเมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางอาชีพ โดยการฝึกอบรมเพิ่มเติมและสร้างเครือข่ายทางอาชีพ โดยหนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญคือการปรับตัวทางอาชีพ ซึ่ง Bocciardi et al. (2017) กล่าวว่าความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพเป็นกลยุทธ์ที่มีคุณค่าสำหรับการพัฒนาอาชีพในโลกแห่งการทำงานที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อีกทั้ง Savickas (2009) กล่าวว่า การปรับตัวในการทำงาน เป็นความพร้อมของบุคคลทั้งในเรื่องของความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมที่แสดงออกในการทำงานอย่างเหมาะสม การที่บุคคลสามารถปรับตัวในการทำงานได้ดี จะเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานได้สัมฤทธิ์ผล มีทัศนคติที่ดีต่องาน มีความสัมพันธ์การทำงานกับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา เป็นที่ยอมรับในองค์กรพร้อมทั้งเกิดความพึงพอใจในงานที่ทำ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลสามารถจัดการตนเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านอาชีพในปัจจุบันให้บรรลุผลตามความคาดหวังของแต่ละบุคคลได้สำเร็จ เนื่องจากความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพเป็นความสามารถในการกำกับดูแลตนเองที่สามารถนำความรู้และประสบการณ์มาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่ไม่คุ้นเคย ซับซ้อน และคาดคะเนไม่ได้ (Dike, 2015; Savickas, 2005; Tolentino et al., 2014) นอกจากนี้ ความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพยังช่วยให้บุคคล

สามารถขยาย ปรับปรุงและตระหนักถึงแนวคิดและมุมมองการทำงานของตนเองในบทบาททางวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น และสร้างกรอบการทำงานด้านอาชีพของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Ginevra et al., 2018; Porfeli & Savickas, 2012)

พนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถ ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) มีหน้าที่เกี่ยวกับการเดินรถขององค์การให้เป็นไปตามแผนและเป้าหมาย ซึ่งพนักงานขับรถมีการปฏิบัติงานโดยสรุป คือ การตรวจสอบความเรียบร้อยของรถโดยสารประจำทางก่อนนำรถออกจากคู่อการนำรถโดยสารประจำทางมาถึงท่าปล่อยรถ และการประสานงานแก้ไขปัญหาการเดินรถเส้นทางการเดินรถ (กรณีเกิดอุบัติเหตุ กรณีปัญหาบนรถ กรณีมีผู้ช่วยบนรถ และกรณีอุบัติเหตุ ส่วนพนักงานเก็บค่าโดยสารมีการปฏิบัติงานโดยสรุป คือ เบิกกระบอกตั๋วและตั๋ว ปฏิบัติหน้าที่การจำหน่ายตั๋วรถโดยสาร (บนรถโดยสาร) ขอเบิกตั๋วไปจำหน่าย นำส่งเงินจากการจำหน่ายตั๋ว เบิกและส่งคืนบัตรโดยสารอิเล็กทรอนิกส์แบบรายเที่ยว รวมถึงเบิกและส่งคืนเครื่องรับชำระค่าโดยสารด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ อันสะท้อนให้เห็นว่าพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารต้องมีความสามารถในการกำกับตนเองให้นำความรู้และประสบการณ์มาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่ไม่คุ้นเคย และคาดคะเนไม่ได้ อีกทั้งการทำงานยังมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้้องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพยังมุ่งหวังให้บุคลากรสามารถสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามที่หน่วยงานคาดหวัง เกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพตามสายงาน รวมถึงบุคลากรในหน่วยงานจะสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ โดยเน้นการปฏิบัติงานจากระบบปัจจุบันสู่ระบบงานเพื่ออนาคต เพื่อยกระดับสู่องค์การคุณภาพที่ให้บริการสังคมด้านการคมนาคมขนส่ง สำหรับประชาชนทุกระดับ (องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ, 2566)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งสำรวจความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3 โดยเฉพาะตำแหน่งพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสาร ที่ต้องปรับตัวในการทำงานที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานมากยิ่งขึ้น และวิถีชีวิตในการใช้บริการขนส่งสาธารณะของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ได้สารสนเทศที่นำมาใช้ในการวางแผนและกำหนดแนวทางพัฒนาบุคลากรขององค์กรให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสำรวจความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3

การทบทวนวรรณกรรม

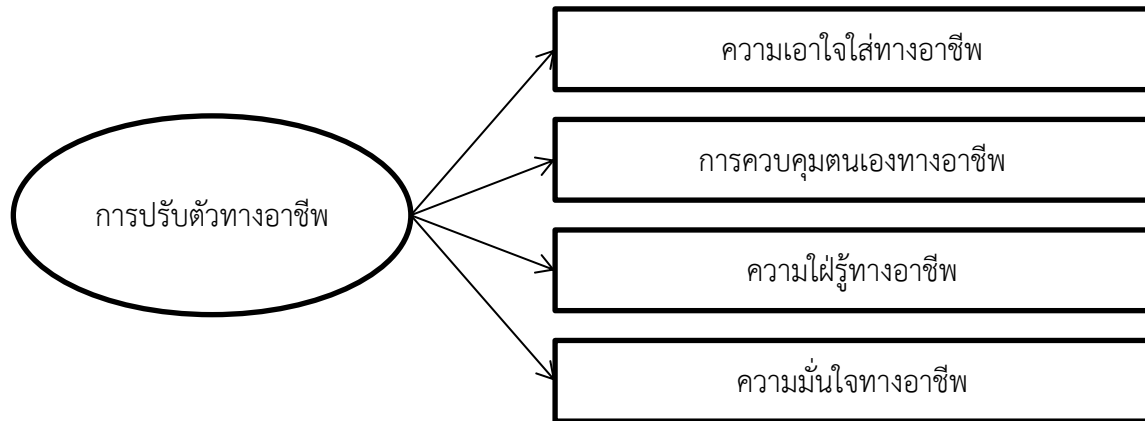
การปรับตัวทางอาชีพเป็นแนวคิดร่วมสมัยที่กล่าวถึงการพัฒนาอาชีพในโลกแห่งการทำงานที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของคนวัยทำงานที่ต้องปรับตัวในการทำงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต แนวคิดการปรับตัวทางอาชีพ

เป็นกระบวนการในการดำเนินการและปรับแนวคิดตนเองของบุคลากรในบทบาทการทำงานโดยผสมผสานระหว่างตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย การปรับตัวจึงแสดงถึงลักษณะทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความยืดหยุ่น หรือการเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงของบุคคล ความสามารถในการปรับตัวจึงเป็นคุณลักษณะเฉพาะหรือความสามารถของแต่ละบุคคลในการควบคุมตนเองเพื่อรับมือกับงานในสายอาชีพ การเปลี่ยนผ่านการทำงาน ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นจากการทำงาน การปรับตัวจึงเป็นการแสดงพฤติกรรมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การปรับตัวยังอธิบายถึงผลลัพธ์ของการทำงานที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อม ที่สะท้อนถึงความพึงพอใจและความสำเร็จของตัวบุคคลที่เต็มใจปรับเปลี่ยนตัวเอง และมีความสามารถในการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป (Porfeli & Savickas, 2012; Savickas, 2005, 2011, 2013)

ความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพที่สำคัญ ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ ความเอาใจใส่ทางอาชีพ (Career concern) คือ การตระหนักและเตรียมตัวส่วนบุคคลสำหรับอนาคตในอาชีพของตนเอง รวมถึงการเตรียมพร้อมสำหรับงานและความท้าทายในอาชีพที่กำลังจะมาถึง การควบคุมตนเองทางอาชีพ (Career control) คือ ความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการเตรียมอาชีพของตนเองและการรับรู้การควบคุมสถานการณ์และอนาคตทางอาชีพของตนเอง ซึ่งแสดงถึงความมีวินัยในตนเอง ความพยายาม และความพากเพียร ความใฝ่รู้ทางอาชีพ (Career curiosity) คือ ความสามารถส่วนบุคคลในการสำรวจตัวเอง สำรวจ สภาพแวดล้อมทางอาชีพ รวมถึงสำรวจโอกาสในอนาคตที่เป็นไปได้ เช่น การสำรวจและเรียนรู้เกี่ยวกับประเภทของงาน และโอกาสในการประกอบอาชีพ และความมั่นใจทางอาชีพ (Career confidence) คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างประกอบอาชีพ รวมถึงการที่บุคคลเชื่อว่าตนเองสามารถทำให้เป้าหมายในอาชีพเป็นจริงได้ ซึ่งความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพสะท้อนถึงการเตรียมพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต ทั้งนี้ ความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพยังมีความสัมพันธ์กับปัจจัยในการทำงานต่าง ๆ เช่น ความพึงพอใจในอาชีพ ประสิทธิภาพการทำงาน คุณภาพชีวิต และการจ้างงาน เป็นต้น (Guan et al., 2015; Koen et al., 2012; Porfeli & Savickas, 2012; Soresi et al., 2012; Zacher, 2014)

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดงานวิจัยนี้มาจากแนวคิดของ Savickas (2013) ซึ่งกำหนดองค์ประกอบของความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเอาใจใส่ทางอาชีพ (Career concern) 2) การควบคุมตนเองทางอาชีพ (Career control) 3) ความใฝ่รู้ทางอาชีพ (Career curiosity) และ 4) ความมั่นใจทางอาชีพ (Career confidence) รายละเอียดดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ตำแหน่งพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสาร เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3 จำนวน 596 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ตำแหน่งพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสาร เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ $95 \pm 5\%$ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์, 2553) ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามกลุ่มงาน (Stratified random sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 240 คน แต่เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลผู้วิจัยจึงเก็บตัวอย่างเพิ่มเติม ซึ่งได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 366 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นภายใต้แนวคิดของ Savickas (2013) ซึ่งกำหนดองค์ประกอบของความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเอาใจใส่ทางอาชีพ (Career concern) 2) การควบคุมตนเองทางอาชีพ (Career control) 3) ความใฝ่รู้ทางอาชีพ (Career curiosity) และ 4) ความมั่นใจทางอาชีพ (Career confidence)

มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพ และเขียนนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมตามคุณลักษณะที่ต้องการศึกษา
2. แบบสอบถามมีจำนวน 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา อายุ และอายุงาน และตอนที่ 2 แบบสอบถาม

ความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ จำนวน 24 ข้อ

3. นำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความครอบคลุมตามนิยามของตัวแปร ความเหมาะสมของภาษา พร้อมปรับแก้ข้อคำถาม และจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามและนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาตรวจสอบคุณภาพโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของแบบสอบถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พร้อมปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและตรวจสอบอีกครั้ง ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) ของแบบสอบถามวัดความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00

4. นำเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงและแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสาร ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพ พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.918

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขออนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากตัวอย่างวิจัย โดยผู้วิจัยส่งคือ แบบสอบถามความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพผ่านระบบออนไลน์ (Google form) ควบคู่กับการแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองที่กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3 เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมด นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลแล้วผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 366 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 และเป็นเพศชาย จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 โดยเป็นพนักงานเก็บค่าโดยสาร จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 55.70 และเป็นพนักงานขับรถ จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 และส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน 132 คนคิดเป็นร้อยละ 36.10 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าหรือ ปวช. จำนวน 120 คนคิดเป็นร้อยละ 32.80 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่งงาน และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา		ตำแหน่งงาน						รวม		
		พนักงานขับรถ			พนักงานเก็บค่าโดยสาร					
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ป. 6	จำนวน	26	2	28	5	22	27	31	24	55
	ร้อยละ	16.00	1.00	7.70	3.10	10.80	7.40	19.00	11.80	15.00
ม. 3/เทียบเท่า	จำนวน	41	14	55	5	72	77	46	86	132
	ร้อยละ	25.20	6.90	15.00	3.10	35.50	21.00	28.20	42.40	36.10
ม. 6/เทียบเท่า/ปวช.	จำนวน	49	12	61	10	49	59	59	61	120
	ร้อยละ	30.10	5.90	16.70	6.10	24.10	16.10	36.20	30.00	32.80
อนุปริญญา/ปวส.	จำนวน	9	3	12	5	10	15	14	13	27
	ร้อยละ	5.50	1.50	3.30	3.10	4.90	4.10	8.60	6.40	7.40
ปริญญาตรี	จำนวน	5	1	6	6	18	24	11	19	30
	ร้อยละ	3.10	0.50	1.60	3.70	8.90	6.60	6.70	9.40	8.20
สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	จำนวน	0	0	0	2	0	2	2	0	2
	ร้อยละ	0.00	0.00	0.00	1.20	0.00	0.50	1.20	0.00	0.50
รวม	จำนวน	130	32	162	33	171	204	163	203	366
	ร้อยละ	79.80	15.80	44.30	20.20	84.20	55.70	100.00	100.00	100.00

เมื่อพิจารณาด้านอายุและอายุงานของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 45.29 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.83 โดยมีอายุต่ำสุดคือ 19 ปีและมีอายุสูงสุดคือ 60 ปี ส่วนอายุงานเฉลี่ยเท่ากับ 16.80 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.26 โดยมีอายุงานต่ำสุดคือ น้อยกว่า 1 ปี และอายุงานสูงสุดคือ 43 ปี รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อายุและอายุงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>
อายุ	45.29	10.83	19	60
อายุงาน	16.80	12.26	น้อยกว่า 1 ปี	43

2. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.43$, $SD = 0.49$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านควบคุมตนเองทางอาชีพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M=3.45$, $SD=0.53$) รองลงมาคือ ด้านความใฝ่รู้ทางอาชีพ ($M=3.44$, $SD=0.55$) ด้านความมั่นใจทางอาชีพ ($M=3.44$, $SD=0.55$) และด้านความเอาใจใส่ทางอาชีพ ($M=3.38$, $SD=0.51$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสถิติพื้นฐานของความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายด้าน	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Min</i>	<i>Mix</i>
ความเอาใจใส่ทางอาชีพ	3.38	0.51	1.00	4.00
การควบคุมตนเองทางอาชีพ	3.45	0.53	1.00	4.00
ความใฝ่รู้ทางอาชีพ	3.44	0.55	1.00	4.00
ความมั่นใจทางอาชีพ	3.44	0.55	1.00	4.00
รวม	3.43	0.49	1.04	4.00

อภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการวิจัยมีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

ความเอาใจใส่ทางอาชีพ ของพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพอยู่ในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากความเอาใจใส่ทางอาชีพส่งผลต่อเส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพในอนาคต ทำให้พนักงานเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งงานตามที่ต้องการกำหนดหรือเพื่อให้ตนเองมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ดังนั้นพนักงานจึงต้องวางแผนเพื่อความสำเร็จในอนาคต โดยให้ความสำคัญกับงานปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Savickas (2013) ที่กล่าวว่าเพื่อรับมือกับการพัฒนาอาชีพ บุคคลต้องคำนึงถึงอนาคตทางอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมและวางแผนอาชีพของตนเอง มีวินัยในตนเอง มีพยายาม และความพากเพียร และผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญญา มากวิวัฒน์สุข และบุญฤดี ยงย่วน (2563) ที่พบว่า การวางแผนด้านอาชีพในอนาคตของพนักงานบ่งบอกถึงความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ

การควบคุมตนเองทางอาชีพ ของพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพอยู่ในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสาร มีหน้าที่หลักในการให้บริการผู้โดยสารที่มาใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ซึ่งในแต่ละวันพนักงานต้องพบปะผู้โดยสารหรือผู้รับบริการที่มีความหลากหลาย ทำให้พนักงานงานต้องมีความอดทนในการทำงานเพื่อรับมือกับสถานการณ์ในทุกรูปแบบที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยการควบคุมตนเองสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง เลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมและมองโลกในแง่ดี เหล่านี้ล้วนส่งผลให้

พนักงานต้องรู้จักควบคุมตนเองทั้งในด้านอารมณ์และพฤติกรรมการแสดงออกในขณะที่ให้บริการ เพื่อมิให้เกิดการกระทบกระทั่งหรือมีปัญหาเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Savickas (2013) ที่กล่าวว่า การรับมือกับงานต้องรู้จักการควบคุมตนเองและรับผิดชอบในอาชีพของตน และผลการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพราพิลาส ประสิทธิ์บุรีรักษ์ และ วรวิทย์ เลหาหะเมทนี (2565) ที่พบว่า การควบคุมตนเอง เช่น การจัดการความเครียดในการทำงาน และการจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน มีความสัมพันธ์ และผลกระทบเชิงบวกกับความเป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ซึ่งหมายความว่า ถ้าผู้ประกอบการวิชาชีพสามารถควบคุมตนเองและสามารถจัดการกับความเครียดได้หรือสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้ ควบคุมแรงกระตุ้นช่วยให้การทำงานมีผลการปฏิบัติที่ดี

ความใฝ่รู้ทางอาชีพ ของพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพอยู่ในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารส่วนใหญ่มีวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ทำงานซึ่งต้องปรับเปลี่ยนไปตามบริบท ผู้โดยสารและสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป โดยเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงานในแต่ละวัน ซึ่งประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นนำมาสู่การหาแนวทางหรือวิธีแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Savickas (2013) ที่กล่าวว่าบุคคลมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับตัวตนและสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อนำมาใช้ในการสำรวจและค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพของตนเอง และเพื่อสร้างความมั่นใจในการแก้ปัญหาในงานและมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จในอาชีพ และผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียานุช มากวิวัฒนสุข และบุญญิตติ ยงย่วน (2563) ที่พบว่าพนักงานมีความพยายามมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาตนเองทุก ๆ ด้านเพื่อให้มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการทำงานและการให้บริการผ่านวิธีการที่แตกต่างกัน เช่น ค้นคว้าผ่านอินเทอร์เน็ต การเรียนเพิ่มเติม สอบถามจากเพื่อนผู้รู้ ฯลฯ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัชชา ไชยกิจ และคณะ (2562) ที่พบว่าความใฝ่รู้เป็นแรงจูงใจให้พนักงานต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น เมื่อพนักงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้นจะส่งผลให้พนักงานมีโอกาสปรับเปลี่ยนตำแหน่งและได้เงินเดือนที่สูงขึ้น

ความมั่นใจทางอาชีพ ของพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพอยู่ในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากพนักงานขับรถและพนักงานเก็บค่าโดยสารมีความมุ่งมั่นในการทำงาน และเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเองว่าสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ขณะปฏิบัติงานได้ผ่านการการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการทำงาน เมื่อเกิดความมั่นใจในการทำงานทำให้สามารถทุ่มเทกับการทำงานอย่างสุดความสามารถและเชื่อว่าตนเองจะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดจากการทำงานได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Savickas (2013) ที่กล่าวว่าการรับมือกับงานพัฒนาอาชีพ บุคคลต้องมีความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จในอาชีพตามแรงบันดาลใจในอาชีพของตน โดยอาศัยความมั่นใจในการแก้ปัญหาขณะปฏิบัติงานจากประสบการณ์ทำงานที่ได้สั่งสมมา และผลการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของปรียานุช มากวิวัฒนสุข และบุญญิตติ ยงย่วน (2563) ที่พบว่าการเรียนรู้ของพนักงานส่งผลต่อความมั่นใจในการแก้ปัญหาให้กับลูกค้า และทำให้พนักงานตั้งใจทำงานเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยแม้จะพบว่า ความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เขตการเดินรถที่ 1 กลุ่มงานปฏิบัติการเดินรถที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่องค์กรและผู้เกี่ยวข้องควรหาแนวทางในการสนับสนุนและเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร กิจกรรมสร้างขวัญและกำลังใจการทำงาน ตลอดจนการประเมินความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงาน เพื่อให้พนักงานเกิดความตื่นตัวในการทำงาน พร้อมเตรียมตัวรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานที่มีภูมิหลังต่างกัน
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของพนักงานองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

บรรณานุกรม

- กนกพร ดวงเสาร์, ปิยดา สมบัติวัฒนา, และพลเทพ พูนพล. (เมษายน-มิถุนายน 2564). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพของนักศึกษาปริญญาตรีหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 35(2), หน้า 63 - 77.
- ทัชชา ไชยกิจ, บัญญัติ ยงยวน, วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์, และพัชรินทร์ เสรี. (พฤษภาคม 2562). ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรและความตั้งใจลาออกของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 6(2), หน้า 37 - 44.
- ปริญญา นุชมากวิฒนสุข และบัญญัติ ยงยวน. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพของพนักงานลูกค้าสัมพันธ์: กรณีศึกษาศูนย์การค้าแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. *วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ*, 12(2), หน้า 54 - 76.
- เพราพิลาส ประสิทธิ์บุรีรักษ์ และวรวิทย์ เลหาหะเมทธิ. (มกราคม-เมษายน 2565). ผลกระทบของความสามารถในการปรับตัวทางอาชีพและความเป็นมืออาชีพด้านบัญชีที่มีต่อความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานของผู้บริหารฝ่ายบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 16(1), หน้า 97 - 121.
- สุวิมล ทิรภานันท์. (2553). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ. (2566). *คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน: มาตรฐานให้บริการของ ขสมก. งานปฏิบัติการเดินรถ*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.bmta.co.th/th/about/publications>.

- Akkermans, J., Richardson, J., and Kraimer, M. (2020). The Covid-19 crisis as a career shock: Implications for careers and vocational behavior. *Journal of Vocational Behavior*, 199(2020), pp. 1-5. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2020.103434>
- Bocciardi, F., Caputo, A., Fregonese, C., Langher, V., and Sartori, R. (2017). Career adaptability as a strategic competence for career development. *European Journal of Training and Development*, 41(1), pp. 67–82. <https://doi.org/10.1108/EJTD-07-2016-0049>
- Dike, S. C. (2015). Sustainable environment, economic growth and poverty eradication measures: The African Context: Why there is no meeting point?. *European Journal of Sustainable Development*, 4(2), pp. 439–450.
- Guan, Y., Zhou, W., Ye, L., Jiang, P., and Zhou, Y. (2015). Perceived organizational career management and career adaptability as predictors of success and turnover intention among Chinese employees. *Journal of Vocational Behavior*, 88, pp. 230–237. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2015.04.002>
- Ginevra, M. C., Magnano, P., Lodi, E., Annovazzi, C., Camussi, E., Patrizi, P., and Nota, L. (2018). The role of career adaptability and courage on life satisfaction in adolescence. *Journal of Adolescence*, 62, pp. 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2017.11.002>
- International Labor Organization. (2020). *Young workers will be hit hard by COVID-19's economic fallout*. Retrieved from: <https://iloblog.org/2020/04/15/young-workers-will-be-hit-hard-by-covid-19s-economic-fallout/>.
- Koen, J., Klehe, U. C., and Van Vianen, A. E. (2012). Training career adaptability to facilitate a successful school-to-work transition. *Journal of Vocational Behavior*, 81, pp. 395 – 408. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2012.10.003>
- Porfeli, E., & Savickas, M. (2012). Career Adapt-Abilities Scale-USA Form: Psychometric properties and relation to vocational identity. *Journal of Vocational Behavior*, 80(3), pp. 748 – 753. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2012.01.009>
- Savickas, M. (2005). *The theory and practice of career construction*. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work*, pp. 42–70. John Wiley & Sons.
- Savickas, M. (2011). *Career counseling*. American Psychological Association.
- Savickas, M. (2013). *Career construction theory and practice*. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work*. 2nd ed, pp. 147–183. John Wiley & Sons.

- Savickas, M. L. and others (2009). Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior*, 75(2), pp. 239 – 250, doi:10.1016/j.jvb.2009.04.004.
- Seibert, S. E., Kraimer, M. L., and Heslin, P. A. (2016). Developing career resilience and adaptability. *Organizational Dynamics*, 45(3), pp. 245–257. <https://doi.org/10.1016/j.orgdyn.2016.07.009>
- Soresi, S., Nota, L., and Ferrari, L. (2012). Career Adapt-Abilities Scale-Italian Form: Psychometric properties and relationships to breadth of interests, quality of life, and perceived barriers. *Journal of Vocational Behavior*, 80(3), pp. 705–711. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2012.01.020>.
- Tolentino, L. R., Sedoglavich, V., Lu, V. N., Garcia, P. R. J. M., and Restubog, S. L. D. (2014). The role of career adaptability in predicting entrepreneurial intentions: A moderated mediation model. *Journal of Vocational Behavior*, 85(3), pp. 403–412. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jvb.2014.09.002>.
- Zacher, H. (2014). Career adaptability predicts subjective career success above and beyond personality traits and core self evaluations. *Journal of Vocational Behavior*, 84(1), pp. 21–30. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2013.10.002>

คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช**Quality of Working Life of Thungsong Municipality Personnel****in Nakhon Si Thammarat Province**มथนาลัย กุลฟ่อ¹ สุดาวรรณ บัวคง² สุทธิวรรณ ลือชัย³ วรรณิษา มิตรแก้ว⁴ อารยา ศรีอักษรานนท์⁵กุลธิดา ขาวเล็ก⁶ ณัฐวรรดี คณิตินสุทธิทอง⁷ นิเฟาซาน ระเด่นอาหมัด⁸ และณพิชญา เฉิดโฉม⁹Mathanalai Kunpho¹ Sudawan Buakong² Suttiwan Luechai³ Wannisa Mitkaew⁴Arraya Sriatcharanon⁵ Kulthida kawlek⁶ Nutworadee Kanittinsuttitong⁷Nifaosan Raden Ahmad⁸ and Napitchya Cherdchom⁹นักศึกษาระดับปริญญาตรี¹⁻⁶, อาจารย์ที่ปรึกษา⁷⁻⁹สาขาวิชาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย¹⁻⁹E-mail: suttivan.l@rmutsvmail.com³**บทคัดย่อ**

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ (2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลจากพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดกองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ กองการศึกษา กองช่างสุขาภิบาล กองสวัสดิการสังคม และสำนักปลัดเทศบาล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามแบบ Likert's scale เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ดังนี้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มอิสระ (Independent Samples t - test) และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD (Least Significant Different) ผลการวิเคราะห์ประกอบด้วย (1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี สถานภาพโสด การศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า สังกัดกองช่าง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท และสถานภาพในการปฏิบัติงานพนักงานจ้างทั่วไป (2) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในการทำงานของ พนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) (3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในการทำงาน แตกต่างกัน (Sig. = .012) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สังกัด และสถานภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ของพนักงาน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตในการทำงาน ทุ่งสง นครศรีธรรมราช

Abstract

The purposes of this study were (1) to study on quality of working life of Thungsong municipality personnel in Nakhon Si Thammarat Province, and (2) to perform comparative analysis on quality of working life of Thungsong municipality personnel in Nakhon Si Thammarat Province. In this research, the data were collected from Thungsong Municipality personnel in Nakhon Si Thammarat Province in finance division, public works division, public health and environment division, strategy and budget division, education division, sanitation works division, social welfare division, and office of municipal clerk. The sample group is composed of 80 personnel in total. The researchers performed a quantitative approach by using Likert's scale as a tool to collect the data, analyzing with statistical methods, namely, frequency, percentage, mean, standard deviation, independent samples t - test, and one - way ANOVA, and conducting pairwise comparisons with LSD (Least Significant Difference) method. Based on the analyses, (1) the majority of sample group is of male gender, aged between 26 - 35 years, single, having Bachelor's degree or above, working in public works division, earning 10,000 - 15,000 Baht per month on average, and having regular employment status, (2) regarding the quality of working life of Thungsong municipality personnel in Nakhon Si Thammarat Province, the overall result is in a high range ($\bar{X} = 4.15$), (3) as for comparative analyses based on personal information, the result shows that the respondents with different marital status have a different average score of quality of working life (Sig. = .012) at a significance level of 0.05, while the gender, age range, education level, monthly average income, division, and employment status have no effect on the average score of quality of working life.

Keywords: Quality of working life, Thungsong, Nakhon Si Thammarat

บทนำ

ปัจจุบันองค์กรส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับกระแสวิกฤตและความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม รวมไปถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีความผันแปรอย่างรวดเร็วทั้งในระดับประเทศ และระดับโลก มีผลกระทบเชื่อมโยงถึงกันและยังส่งผลต่อความมั่นคงของทุกองค์กร ทำให้ผู้บริหารองค์กรต่าง พยายามหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้องค์กรก้าวข้ามวิกฤต และแสวงหาการพัฒนาที่นำไปสู่องค์กรที่ประสบความสำเร็จ อยู่รอด และเติบโตอย่างมั่นคง องค์กรที่มีศักยภาพคือองค์กรที่เติบโตขึ้นและพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ องค์กรที่อยู่รอดในโลกแห่งความเป็นจริงได้นั้นก็คือองค์กรที่ต้องมีการปรับตัวตลอดจนพัฒนาให้ก้าวทันโลกที่

เปลี่ยนแปลงในแต่ละยุค ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาองค์กรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้ามันไม่ใช่เฉพาะแค่ในส่วนของผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงพนักงานทุกฝ่ายที่รักในการพัฒนาศักยภาพตัวเองให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย เนื่องจากการทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใด ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมอุตสาหกรรม คาดกันว่ามนุษย์ได้ใช้เวลาถึงหนึ่งในสามของชีวิตเป็นอย่างน้อยอยู่ในโรงงานหรือสำนักงาน และยังเชื่อว่าในอนาคตอันใกล้นี้ มนุษย์จำเป็นต้องใช้เวลาของชีวิตเกี่ยวข้องกับการทำงานเพิ่มขึ้นไปอีก ซึ่งคนวัยแรงงานเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่สุดของโครงสร้างประชากรไทย เป็นกลุ่มคนที่เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นกลุ่มประชากรที่ภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญไม่เพียงในการพัฒนาศักยภาพแต่รวมถึงคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย (สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์การมหาชน), 2562)

องค์กรภาครัฐในรูปแบบเทศบาลเป็นองค์กรที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน เพราะเป็นองค์กรที่เป็นศูนย์บริการร่วมและเป็นหน่วยงานต้นแบบในการให้บริการ นอกจากนี้มีการโอนภารกิจราชการส่วนกลางเพิ่มมากขึ้นตลอดจนมีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ซึ่งองค์กรส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้บทบาทหน้าที่ของเทศบาลค่อนข้างจะมีมากและสลับซับซ้อนตามระดับความเจริญของชุมชนในเขตเทศบาลเริ่มจากเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร และเทศบาลเมืองทุ่งสง ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 กำหนดไว้แจ้งชัด ซึ่งอาจจำแนกที่มาจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวได้คือ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาล กำหนด สามารถแบ่งแยกประเภทอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้เป็น 2 ส่วน คือ หน้าที่บังคับหรือ หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ที่เลือกปฏิบัติ ทั้งยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลมาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 (2) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา (3) ให้มีโรงฆ่าสัตว์ (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้ (5) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ (6) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ (7) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น (8) ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น และมาตรา 54 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลเมือง อาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (1) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม (2) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน (3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร (4) ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก (5) ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล (6) ให้มีการสาธารณสุข (7) จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา (9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา (10) ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (11) ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น (12) เทศพาณิชย์ (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, ม.ป.ป.) ดังนั้น พนักงานของเทศบาลเมืองทุ่งสงจึงต้องมีขีดความสามารถในการทำงานอย่างมืออาชีพ จึงจะสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ ดังนั้น องค์กรจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการองค์กรที่ดีมีคุณภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาพนักงานให้

เกิดประสิทธิภาพส่งผลให้องค์กรมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร (ธัญวรินทร์ ศิริขุม, 2560)

คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใด ๆ และในอนาคตอันใกล้มนุษย์จำเป็นต้องใช้เวลาของชีวิตเกี่ยวข้องกับการทำงานเพิ่มขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเพื่อให้ดำเนินชีวิตอยู่ได้ในสภาวะแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงถือได้ว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากในองค์กร อีกทั้งยังเป็นตัวขับเคลื่อนให้ทรัพยากรอื่นในองค์กรมีคุณค่าด้วยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีจะสามารถสร้างความสุข ความมั่นคง ความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้เกิดความกระตือรือร้น และความปรารถนาที่จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร (มัทนา เมฆตรง และวันชัย มีศิริ, 2565) ดังนั้น คุณภาพชีวิตในการทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในการทำงาน มีการทุ่มเทใช้ความสามารถในการตอบสนองต่องานที่ดี มีความสนใจในการทำงานมากขึ้น และยังลดอัตราการขาดงานลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานที่ดีขึ้น ส่งผลให้องค์กรมีการพัฒนาการทำงานเพื่อประโยชน์สุขและความเรียบร้อยของประชาชนในเขตการดูแลของเทศบาลเมืองทุ่งสงให้ดียิ่งขึ้น

เนื่องจากพนักงานจะต้องมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีจึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสนับสนุนให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเป็นที่น่าพึงพอใจ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่เหมาะสม เพื่อเสนอนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานจะทำให้ผลการปฏิบัติงานของพนักงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน

คุณภาพชีวิตและคุณภาพชีวิตในการทำงาน คนส่วนใหญ่มีความเข้าใจคำว่าคุณภาพชีวิต (Quality of Life) แต่อาจยังไม่ชัดเจนในความหมายของคำว่าคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Working Life) มีผู้เชี่ยวชาญอธิบายและให้นิยาม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

วิทยา อินทร์สอน และสุรพงษ์ บางพาน (2559) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน มีความสำคัญยิ่งสำหรับการทำงาน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กรในปัจจุบันคนเราทำงานเพื่อให้

ดำรงชีวิตอยู่ได้ และตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ดังนั้น สถานที่ทำงานต้องมีความเหมาะสม คือ ทำให้เกิดความสุข ความมั่นคง หากเกิดความรู้สึกที่ดีต่องานจะส่งผลดีต่อบุคคลและองค์กร เช่น ช่วยเพิ่มผลผลิตต่อองค์กร ช่วยปรับปรุงศักยภาพของพนักงาน ช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นแรงจูงใจในการทำงาน

นราทิพย์ ผินประดับ (2562) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน คือ วิธีคิดเกี่ยวกับพนักงาน การทำงาน และองค์กร ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสุขภาพความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงานและประสิทธิผลขององค์กร เป็นกระบวนการในองค์กรที่ทำให้พนักงานทุกระดับมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมและจัดการสภาพแวดล้อมในองค์กร วิธีการปฏิบัติงาน และผลจากการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคุณภาพชีวิตในการทำงานในที่นี้หมายถึง ความพึงพอใจ แรงจูงใจ การมีส่วนร่วม และประสบการณ์ความผูกพันของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในที่ทำงาน

สายชล คงทิม (2562) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน คือ การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสังคมได้อย่างมีความสุข มีความพร้อมทั้งสุขภาพกาย สุขภาพใจ มีความรู้สึกนึกคิดเป็นไปในทางบวก มีความปลอดภัย มีสิทธิเสรีภาพ มีปัจจัยพื้นฐานที่พอเพียง มีหน้าที่การงานที่ดี มีฐานะทางเศรษฐกิจสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนมีการแบ่งปันสิ่งที่ดีให้กับในสังคม และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

วัชรภรณ์ วายลม (2563) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตโดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติงานภายใต้บริบทและวัฒนธรรมขององค์กรที่มีความหลากหลาย ซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มากระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเชิงบวกหรือลดต่อการปฏิบัติงาน

มูสตอฟา หมัดบินเฮด (2565) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อความรู้สึกของพนักงานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งสภาพแวดล้อมในการทำงาน สภาพการทำงาน ความปลอดภัยและมั่นคงในงาน และการได้รับการตอบสนองความต้องการจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในการทำงานให้บุคคลนั้นมีความพึงพอใจ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคลในองค์กรด้วยเช่นกัน ซึ่งคุณภาพชีวิตในการทำงาน ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร ดังนั้น สภาพแวดล้อมที่มีความมั่นคงทำให้เกิดความสุขโดยจะมีผลดีทั้งต่อบุคคลและองค์กร เช่น ช่วยเพิ่มผลผลิตขององค์กร เนื่องจากการจัดการคุณภาพชีวิตในการทำงานทำให้องค์กรมีนโยบายและวางแผนด้านคุณภาพชีวิต มีการจัดกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านลักษณะงาน พนักงาน และสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการดำเนินงานเพื่อสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร ช่วยเพิ่มขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีทำให้พนักงานมีความพึงพอใจในงาน ก่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทั้งยังส่งผลต่อความผูกพัน และจงรักภักดีต่อองค์กรอีกทางหนึ่ง

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน หมายถึง ลักษณะการทำงานโดยรวมที่สามารถตอบสนองความต้องการหรือความปรารถนาของพนักงานแต่ละ

บุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีส่งผลถึงความเจริญรุ่งเรืองขององค์กรในด้านต่าง ๆ อีกด้วย

วอลตัน (Walton, 1973) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะสำคัญที่ประกอบขึ้นเป็นคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 8 ประการ คือ

1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (Adequate and Fair Compensation) หมายถึง การที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับค่าจ้าง เงินเดือน ค่าตอบแทน ผลประโยชน์ และสวัสดิการอื่น ๆ อย่างเพียงพอกับการดำรงชีวิตอยู่ได้ และความเป็นธรรมในการจ่ายค่าตอบแทนอาจได้จากการประเมินค่างาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน ภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบในการทำงาน หรือเทียบเคียงกับองค์กรอื่น ๆ

2) สภาพการทำงานที่ดีและปลอดภัย (Safe and Healthy Working Conditions) หมายถึง สภาพการทำงานทางกายภาพ ชั่วโมงการทำงาน ความเสี่ยงในการทำงานต้องไม่อันตรายเกินเหตุอันควร ซึ่งต้องเป็นไปตามมาตรฐานหรือตามกฎหมายกำหนด ไม่ว่าจะเป็นกลิ่น เสียง สิ่งรบกวน หรือวิธีการปฏิบัติงาน องค์กรจะต้องสนับสนุนและช่วยเหลือให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกสะดวก และรู้สึกปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ

3) โอกาสให้พนักงานได้ใช้และพัฒนาขีดความสามารถอย่างเต็มที่ (Immediate Opportunity to Use and Develop Human Capacities) หมายถึง องค์กรมีแผนหรือโปรแกรมการฝึกอบรม สัมมนาทั้งภายในและนอกองค์กรให้แก่พนักงาน ให้พนักงานได้ศึกษาดูงานในและต่างประเทศ สนับสนุนทุนการศึกษาต่อเมื่อพนักงานมีผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานขององค์กรควรมีการยกย่อง ชมเชย และให้รางวัล

4) โอกาสในอนาคตสำหรับการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคง (Future Opportunity for Continued Growth and Security) หมายถึง องค์กรมีโครงสร้างหรือสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานสำหรับการเลื่อนขั้นหรือตำแหน่งอย่างยุติธรรม มีการวางแผนพัฒนาสายอาชีพ และสามารถเติบโตในหน้าที่ และจะไม่ถูกให้ออกจากงานอย่างไม่เป็นธรรม

5) การบูรณาการทางสังคมการทำงานในองค์กร (Social Integration in the Work Organization) หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ของสังคมในองค์กรระหว่างผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับงาน มีการประสานงานกันดีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ปราศจากการแบ่งแยกพวกพ้อง องค์กรต้องมีกิจกรรมสนทนากันเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีให้แก่พนักงานภายในองค์กร

6) ประชาธิปไตยการทำงานในองค์กร (Constitutionalism in the Work Organization) หมายถึง พนักงานต้องมีสิทธิในการปฏิบัติตามขอบเขตที่ได้รับมอบหมาย และให้เกียรติในสิทธิซึ่งกันและกัน องค์กรมีช่องทางร้องเรียนหรือช่องทางแสดงความคิดเห็นให้กับพนักงาน ออกกฎระเบียบและประกาศเพื่อให้พนักงานรับรู้และปฏิบัติตามอย่างเสมอภาค

7) ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว (Work and the Total Life Space) หมายถึง การที่พนักงานได้รับปริมาณงานที่มอบหมายโดยไม่ส่งผลต่อชีวิตส่วนตัว มีความเหมาะสมระหว่างช่วงระยะเวลาในการทำงานกับเวลาอิสระจากการทำงานด้วยการกำหนดชั่วโมงการทำงานที่เหมาะสม

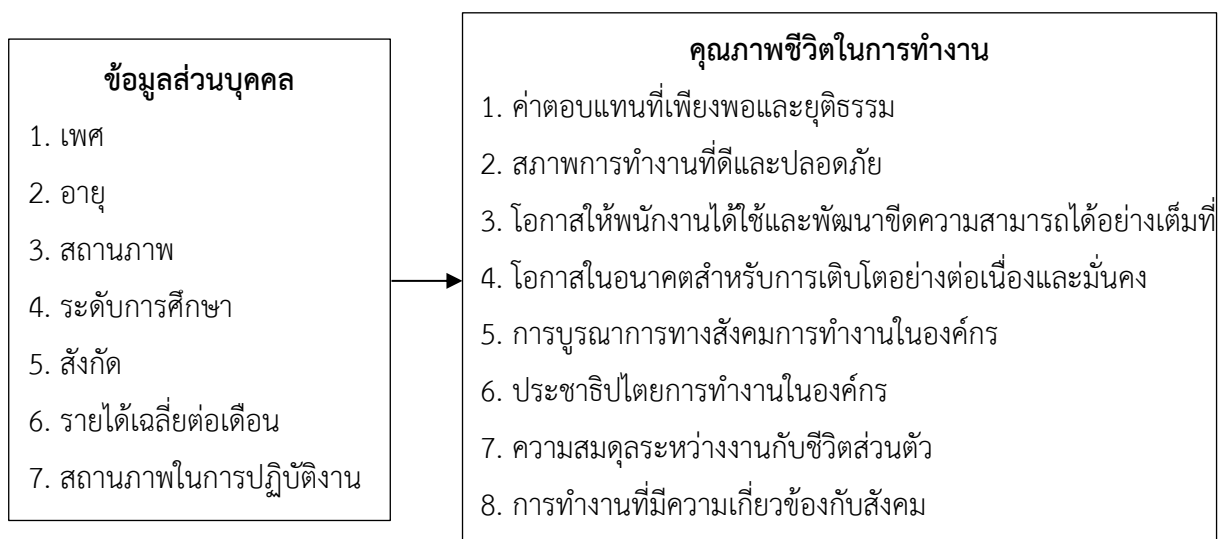
เพื่อหลีกเลี่ยงการต้องคร่ำเคร่งอยู่กับงานจนไม่มีเวลาพักผ่อน ได้ใช้ชีวิตส่วนตัวกับครอบครัว และกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเพียงพอ

8) การทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคม (The Social Relevance of the Work Life) หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานจะต้องรู้สึกและยอมรับว่าองค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่นั้นมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีชื่อเสียงในทางที่ดีต่อสังคมภายนอก พนักงานรู้สึกได้รับการยอมรับและภูมิใจที่ได้ทำงานในองค์กรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม และประเทศ

บุคคลมักใช้ชีวิตการทำงานอยู่กับสิ่งที่ตนพึงพอใจทำให้มีสภาพจิตใจที่ดี ซึ่งส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานดีไปด้วย แต่ละองค์กรต้องศึกษาและหาหนทางให้สอดคล้องกับความต้องการระหว่างองค์กรและพนักงาน เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายสูงสุด ดังนั้น คุณภาพชีวิตในการทำงานจึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการที่ทำให้พนักงานได้รับการปฏิบัติเยี่ยงมนุษย์ในขณะที่ทำงานอยู่กับองค์กร เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ และรักษาพนักงานให้เกิดความจงรักภักดีกับองค์กร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Working Life) สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 102 คน (เทศบาลเมืองทุ่งสง งานกาชาดจังหวัด, 2564) และจากตารางของเครซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม

1) การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างโดยการประยุกต์จากการทบทวนวรรณกรรม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา สังกัด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพในการปฏิบัติงาน จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน 8 ด้าน ได้แก่ (1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (2) สภาพการทำงานที่ดีและปลอดภัย (3) โอกาสให้พนักงานได้ใช้และพัฒนาขีดความสามารถได้อย่างเต็มที่ (4) โอกาสในอนาคตสำหรับการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคง (5) การบูรณาการทางสังคมการทำงานในองค์กร (6) ประชาธิปไตยการทำงานในองค์กร (7) ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว (8) การทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคม โดยคำถามในแบบสอบถามจำนวน 40 ข้อ เป็นแบบการประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งผู้วิจัยใช้มาตรวัดตามแนวของ Likert's scale มาปรับใช้โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนนเท่ากับ ความคิดเห็นระดับมากที่สุด
- 4 คะแนนเท่ากับ ความคิดเห็นระดับมาก
- 3 คะแนนเท่ากับ ความคิดเห็นระดับปานกลาง
- 2 คะแนนเท่ากับ ความคิดเห็นระดับน้อย
- 1 คะแนนเท่ากับ ความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตรคำนวณของ Best (1977, อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ แสงทอง, 2563) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Interval (I)} &= \text{Range (R)} / \text{Class (C)} \\ &= (5-1) / 5 \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จากการคำนวณจะได้ค่าเฉลี่ยแต่ละระดับห่างกัน 0.80 ซึ่งสามารถแปลความหมายของค่าเฉลี่ยแต่ละระดับดังนี้

- 4.21 – 5.00 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.41 – 4.20 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก
- 2.61 – 3.40 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.80 หมายถึง คุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในการทำงานเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2) สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัย

2.3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างคำถาม การใช้ภาษาและความครอบคลุมในเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2.4) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) แต่ละข้อมีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า 0.50

2.5) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำไปทดลอง (Tryout) ตามคำแนะนำของ Hill (1998 in Johanson and Brooks, 2009) จำนวน 10 - 30 คน ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จึงได้กำหนดจำนวนกลุ่มทดลอง 20 คน และใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.915 สอดคล้องกับธานินทร์ ศิลป์จารุ (2557) ได้กล่าวว่าแบบสอบถามที่ดีควรมีค่าความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่า 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะเทคโนโลยีการจัดการถึงนายกเทศมนตรีเมืองทุ่งสง เพื่อดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

3) เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลลงรหัสในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1) ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มอิสระ (Independent Samples t - test) เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามเพศ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way

ANOVA) โดยใช้สถิติ f -test เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามอายุระดับการศึกษา สถานภาพ ตำแหน่งงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพในการปฏิบัติงาน และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่แบบ LSD (Least Significant Different)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80 มีช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 สถานภาพสมรสโสด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 76.30 สังกัดสำนักปลัดเทศบาล จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 28.70 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 15,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และสถานภาพในการปฏิบัติงานพนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 36.30

2) ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

คุณภาพชีวิตในการทำงาน	\bar{X}	SD	แปลผล
1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	3.88	0.868	มาก
2) สภาพการทำงานที่ดีและปลอดภัย	4.16	0.576	มาก
3) โอกาสให้พนักงานได้ใช้และพัฒนาขีดความสามารถได้อย่างเต็มที่	4.11	0.547	มาก
4) โอกาสในอนาคตสำหรับการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคง	4.17	0.545	มาก
5) การบูรณาการทางสังคมการทำงานในองค์กร	4.32	0.631	มากที่สุด
6) ประชาธิปไตยการทำงานในองค์กร	4.18	0.703	มาก
7) ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	4.12	0.630	มาก
8) การทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคม	4.23	0.601	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.15	0.504	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.15$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบูรณาการทางสังคมการทำงานในองค์กร ($\bar{X} = 4.32$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคม ($\bar{X} = 4.23$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้าน ประชาธิปไตยการทำงานในองค์กร ($\bar{X} = 4.18$) ด้านโอกาสในอนาคตสำหรับการเติบโตอย่างต่อเนื่องและ

มั่นคง ($\bar{X} = 4.17$) ด้านสภาพการทำงานที่ดีและปลอดภัย ($\bar{X} = 4.16$) ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ($\bar{X} = 4.12$) ด้านโอกาสให้พนักงานได้ใช้และพัฒนาขีดความสามารถได้อย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 4.11$) และด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ($\bar{X} = 3.88$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	สถิติทดสอบ	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1) เพศ	T - test Independent	.326	ปฏิเสธสมมติฐาน
2) อายุ	One-way ANOVA	.787	ปฏิเสธสมมติฐาน
3) สถานภาพสมรส	One-way ANOVA	.012*	ยอมรับสมมติฐาน*
4) ระดับการศึกษา	One-way ANOVA	.332	ปฏิเสธสมมติฐาน
5) สังกัด	One-way ANOVA	.206	ปฏิเสธสมมติฐาน
6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	One-way ANOVA	.286	ปฏิเสธสมมติฐาน
7) สถานภาพในการปฏิบัติงาน	One-way ANOVA	.194	ปฏิเสธสมมติฐาน

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า สถานภาพสมรสต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อวิเคราะห์รายคู่แบบ LSD พบว่า สถานภาพโสด ($\bar{X} = 4.20$) กับหย่าร้าง/แยกกันอยู่ ($\bar{X} = 3.06$) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

และข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สังกัด รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการบูรณาการทางสังคม การทำงานในองค์กร และด้านการทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าพนักงานรับรู้ถึงภารกิจขององค์กรและผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ รวมถึงโอกาสที่เท่าเทียมกันในความก้าวหน้าที่ตั้งอยู่บนฐานของระบบคุณธรรม และเนื่องจากเทศบาลเมืองทุ่งสง

มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชน จึงทำให้พนักงานยอมรับว่าองค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่นั้น มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 กำหนดไว้

เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อวิเคราะห์รายคู่ พบว่า สถานภาพโสด กับหย่าร้าง/แยกกันอยู่ มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนรินทร์ ออบแพทย์ (2563) ศึกษา เรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงาน : กรณีศึกษา บุคลากรในองค์กรบริหารส่วนจังหวัดระนอง พบว่า สถานภาพ สมรสแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า สถานภาพโสด กับหย่าร้าง/แยกกันอยู่ มีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตใน การทำงานแตกต่างกัน โดยที่สถานภาพโสดมีค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในการทำงานสูงกว่าสถานภาพหย่าร้าง/ แยกกันอยู่ เนื่องจากปัจจุบันคนไทยมีแนวโน้มแต่งงานลดลง และเลือกจะใช้ชีวิตตัวคนเดียวมากขึ้น ส่วนหนึ่ง เป็นผลจากค่านิยมและทัศนคติของคนรุ่นใหม่ที่ต้องการใช้ชีวิตที่อิสระ มีโลกส่วนตัวมากขึ้น รวมถึงเหตุผลด้าน ความไม่พร้อมทางเศรษฐกิจและความกังวลเกี่ยวกับความมั่นคงด้านหน้าที่การงาน (ศุภยวีชัย เศรษฐกิจและ ธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์, 2567) ในขณะที่สถานภาพหย่าร้าง/แยกกันอยู่ ต้องเผชิญกับสถานการณ์ ครอบครัวยมีการเปลี่ยนแปลง คือครอบครัวไม่สมบูรณ์แบบ หรือครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ทำให้รู้สึกขาดความมั่นคง ทางครอบครัว (ฐิติรัตน์ คล่องดี, 2560) สอดคล้องกับการศึกษาของศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และปรีญา พลอยระย้า (2558) ศึกษาเกี่ยวกับความสุขคนทำงานที่มีสถานภาพสมรสหลากหลายในสังคมไทย พบว่า สถานภาพโสดมี ความพึงพอใจคุณภาพชีวิตในมิติชีวิตทั่วไป มิติชีวิตครอบครัว มิติชีวิตการเงิน มิติชีวิตการทำงาน และมิติความ มุ่งหวังในชีวิต สูงกว่าสถานภาพหย่าร้าง/แยกทาง/เลิกกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง คุณภาพชีวิตใน การทำงานในลักษณะของความพึงพอใจในการทำงานนั้นส่งผลต่อผลการปฏิบัติงาน และยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิด ความต้องการทำงาน ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงาน ซึ่งผลการวิจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ ในระดับมาก และอาจจะปรับเพิ่มค่าตอบแทนและสวัสดิการให้เหมาะสมกับการดำรงชีพตามสถานการณ์ เศรษฐกิจ เป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน จะเป็นแรงจูงใจให้พนักงาน ในการทำงานและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในส่วนของพนักงานที่มีสถานภาพสมรสแบบหย่าร้าง/แยกกันอยู่ องค์กรอาจวางแนวทางการให้ ความช่วยเหลือครอบครัวและแก้ปัญหาด้วยการให้คำปรึกษา เพื่อเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด พฤติกรรม ความสัมพันธ์ สามารถที่จะดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพทั้งในการทำงานและชีวิตส่วนตัวเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน
- 2) การวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของพนักงาน
- 3) การวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความภักดีต่อองค์กร

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ แสงทอง. (2563). *วิจัยการจัดการ จากภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ*. สงขลา: พี.ซี. พรินติ้ง.
- ฐิติรัตน์ คล่องดี. (2560). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวในครอบครัวหย่าร้างด้วยการปรึกษาเชิงบูรณาการ ทฤษฎี และเทคนิคโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยา การปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ธัญวรินทร์ ศิริชุม. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลนครสงขลา*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: เออาอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นราทิพย์ ผินประดับ. (2562). *ทุนจิตวิทยาเชิงบวก : แนวคิด การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการกรุงเทพมหานคร*. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), หน้า 163 – 174.
- นรินทร์ ออบแพทย์. (2563). *คุณภาพชีวิตในการทำงาน : กรณีศึกษา บุคลากรในองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ระนอง*. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- มัทนา เมฆตรง และ วันชัย มีสิริ. (2565). *คุณภาพชีวิตในการทำงานส่งผลต่อประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรในยุคปกติใหม่*. *วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(5), หน้า 47 - 58.
- มูสตอฟา หมัดบินเฮด. (2565). *คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง*. สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วัชรภรณ์ วายลม. (2563). *การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานกับการรักษาความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการเจเนอเรชัน X ในสังกัดกระทรวงการคลัง*. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการจัดการ มหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- วิทยา อินทร์สอน และ สุรพงศ์ บางพาน. (2559). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม*. *วารสารอินดัสเทรียล เทคโนโลยี รีวิว*, 22(282), หน้า 103 - 111.

- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และ ปรีญา พลอยระย้า. (2558). *ความสุขคนทำงานที่มีสถานภาพสมรสหลากหลายในสังคมไทย: แต่งก็สุข ไม่แต่งก็สุข.....จริงหรือ?*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. (2567). *จักรวาลแห่งความโสด (The universe of singleness) และโอกาสทางธุรกิจก่อนโตที่ไม่ควรมองข้าม*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.scbeic.com/th/detail/product/singleness-050324>.
- สถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (องค์กรมหาชน). (2562). *คุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality Of Working Life)*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.tosh.or.th/index.php/blog/item/475-quality-of-working-life>.
- สายชล คงทิม. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. (ม.ป.ป.). *อำนาจหน้าที่ของเทศบาล*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER40/DRAWER022/GENERAL/DATA0000/00000002.PDF>.
- Johanson, G. A., & Brooks, G. P. (2009). Initial Scale Development: Sample Size for Pilot Studies. *Educational and Psychological Measurement*, 70(3), pp. 394 - 400.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607 - 610.
- Walton, R. E. (1973). Quality of Working Life: What Is It?. *Sloan Management Review*, 15(1), pp. 11 - 21.

วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

The Effect of Organizational Culture on Work Efficiency of Rajamangala University of
Technology Isan's Supporting Staffs

สุทธิ ชวนโพธิ์¹ และณัชชา ลิมปศิริสุวรรณ²

Sutthi Chuanpho¹ and Natcha Limpasirisuwan²

นักศึกษา¹,

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา 30000²

E-mail: kun-katizaa@hotmail.co.th¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน กลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จำนวน 242 ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมานในการทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานมากที่สุดคือ ลักษณะเชิงสร้างสรรค์ รองลงมาคือวัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา และวัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถร่วมกันกำหนดทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 56.60 ($AdjR^2 = 0.566$)

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พนักงานสายสนับสนุน

Abstract

The purpose of this research is to study organizational culture that affects the performance of support employees. Rajamangala University of Technology Isan. The sample group is Support staff Rajamangala University of Technology Isan, 242, used questionnaires as a tool to collect data. Using descriptive statistics Data were analyzed using distribution, frequency, percentage, mean, and standard deviation. and use inferential statistics to test hypotheses by means of multiple regression analysis The research results found that Organizational culture that affects the performance of support staff Rajamangala University of Technology Isan is the most creative nature Second, the organizational culture is defensive-

inactive. and defensive-aggressive organizational culture With statistical significance at the 0.01 level, all independent variables were able to jointly predict work efficiency at 56.60 percent (AdjR2 = 0.566).

Keywords: Organizational culture, Work efficiency, Supporting staff

บทนำ

ในปัจจุบันเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่ไร้พรมแดน เป็นยุคที่มีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้ทุกหน่วยงานจะต้องพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ทรัพยากรบุคคลถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ การจัดการทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพเน้นคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของหน่วยงาน (ลักษิกา วงศ์อนันต์, 2565)

ซึ่งการที่บุคลากรจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือและเสียสละ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งคือ วัฒนธรรมองค์กร เพราะวัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งสะท้อนค่านิยม ความเชื่อ และแบบแผนทางพฤติกรรมที่ยอมรับและปฏิบัติโดยสมาชิกขององค์กร นอกจากนี้ยังเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในองค์กร วัฒนธรรมองค์กรจะช่วยหล่อหลอมให้บุคลากรมีความภาคภูมิใจ มีความมุ่งมั่น กล้าคิดกล้าทำ รักและผูกพันต่อองค์กรเกิดจิตสำนึกแห่งการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อความก้าวหน้าของตนเองและองค์กร (ณัฐธิดา ชูเจริญพิพัฒน์, 2555)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน เป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เน้นด้านวิชาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่มุ่งเน้นการปฏิบัติทำการสอน ทำการวิจัย ผลิตครูวิชาชีพ ให้บริการทางวิชาการในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งมีบุคลากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มที่สำคัญ คือ บุคลากรสายวิชาการและบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มีส่วนสำคัญในการทำให้มหาวิทยาลัยบรรลุตามพันธกิจ และมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาให้พัฒนาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงได้มีการจัดทำแผนการบริหารและพัฒนาบุคลากร ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2565 – 2569 เป็นการกำหนดกรอบแนวทางการบริหารและพัฒนาบุคลากร แต่เนื่องด้วยมหาวิทยาลัย เป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ ทั้งพื้นที่และจำนวนบุคลากร ประกอบด้วย 4 วิทยาเขต มีที่ตั้งอยู่ในแต่ละพื้นที่ ที่แตกต่างกัน และในแต่ละหน่วยงานจะมีลักษณะวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันไปตามลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการที่บุคลากรทำงานร่วมกัน ย่อมมีแนวความคิด ทักษะคิด และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน สิ่งหนึ่งที่จะช่วยผลสานการทำงาน ให้เข้ากันได้ก็คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร

ดังนั้น วัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนไปสู่ประสิทธิภาพขององค์กร เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งเชื่อมโยงพฤติกรรมของบุคคล กระบวนการทำงาน และความเป็นผู้นำในองค์กร

จากค่านิยมและความเชื่อที่เป็นแบบแผนพฤติกรรมที่บุคคลในองค์กรยึดถือเป็นแนวในการปฏิบัติหล่อหลอมให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรักและผูกพันในองค์กร สามารถนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติจริง การมีวัฒนธรรมองค์กรที่ดีจะนำความสำเร็จให้เกิดทั้งระบบการบริหาร มีศักยภาพในการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (ดลฤดี ปานดวง, 2562) นอกจากนี้วัฒนธรรมองค์กร ยังทำหน้าที่ในการควบคุม กำหนดรูปแบบ รวมถึงการกำหนดบทบาทความสัมพันธ์ และพฤติกรรมของบุคลากร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะนำพาองค์กรก้าวสู่การแข่งขัน สามารถปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา องค์กรใดที่มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งจะได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากสมาชิกในองค์กรนั้น โดยสมาชิกจะยึดถือเป็นค่านิยมหลักขององค์กรอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะชัดเจนทำให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การทำงานในที่สุด (ศราวุฒิ รุ่งวิไลเจริญ, 2556)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน เนื่องจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีศักยภาพและมุ่งมั่นให้บุคลากรทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อความสำเร็จของมหาวิทยาลัย และเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดวัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กรเป็นวิถีชีวิตและแนวทางในการดำเนินปฏิบัติชีวิตในองค์กรซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากกลุ่มคนภายในองค์กรที่ได้ปฏิบัติมา อาจเกิดจากพฤติกรรมของคนเพียงบางกลุ่มและแปรเปลี่ยนเป็นความเคยชิน จากความเคยชินจึงนำมาปฏิบัติติดเป็นนิสัยและเป็นประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมที่สืบทอดต่อกันมา โดยแต่ละองค์กรจะมีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันไป โดยวัฒนธรรมองค์กรจะเป็นตัวที่กำหนด หรือทำให้บุคลากรภายในองค์กรสามารถอยู่ร่วมกันได้และปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีระบบ ระเบียบ ปัจจุบันวัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ Cooke and Lafferty (1989) ได้นิยามคำว่า วัฒนธรรมองค์กร คือ เป็นแบบแผนพฤติกรรมที่บุคลากรในองค์กรยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ที่มีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ค่านิยมและองค์การคาดหวังจากผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ๆ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) วัฒนธรรมองค์กรลักษณะเชิงสร้างสรรค์ เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการทำงานอย่างสร้างสรรค์สร้างค่านิยมในการทำงานที่มุ่งความสำเร็จและความพึงพอใจในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้นในการทำงานเน้นการทำงานเป็นทีมสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ร่วมงาน

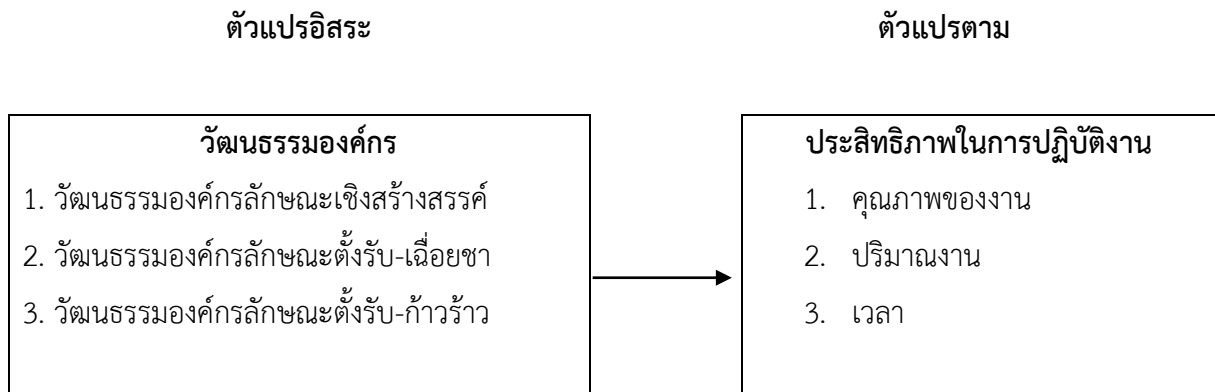
และมีความรู้สึกว่างานท้าทายความสามารถอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานที่ส่งเสริมให้คนในองค์กร ประสบผลสำเร็จในการทำงาน 2) วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่มีค่านิยม และพฤติกรรมในการทำงานเป็นลักษณะของการยอมรับกฎระเบียบและปฏิบัติตามผู้ที่เคยปฏิบัติมาก่อน ดังนั้น จึงไม่ควรเปลี่ยนแปลงและพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาและการตัดสินใจในการปฏิบัติงานอยู่ที่ผู้บริหาร เพียงผู้เดียว ซึ่งเป็นแนวทางที่ทำให้มั่นคงปลอดภัยและก้าวหน้าในการทำงาน 3) วัฒนธรรมองค์กรลักษณะ ตั้งรับ-ก้าวร้าวเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่มีค่านิยมและพฤติกรรมในการแสดงออกในลักษณะผู้นำมุ่งงาน และเน้นความต้องการด้านความมั่นคงของพนักงาน โดยลักษณะการทำงานมุ่งอำนาจ เห็นตรงกันข้าม แข่งขัน ชิงดีชิงเด่น ต่อต้านและมุ่งความสมบูรณ์แบบ

แนวคิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

เกณฑ์ที่ใช้วัดผลความสำเร็จการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ที่มีการพิจารณาทั้งในผลผลิต ที่ทำได้กับความคุ้มค่าและความสามารถส่วนบุคคลของผู้บริหาร คือ ความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมในการทำงานนั้น หมายถึง องค์กรต้องสามารถทำอะไรได้มากกว่าคู่แข่งอื่น องค์กรต้องเติบโต เร็วกว่าคู่แข่งอื่น การวัดผลงานทำได้โดยการเทียบกับเป้าหมาย ถ้าหากสามารถทำได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ก็แสดงว่ามีความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคลากร Peterson and Plowman (1953) ได้นิยามคำว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ ความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง รวดเร็ว ถูกต้องและทันตามเวลาที่กำหนด โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพของงาน จะต้องมียุทธศาสตร์สูง คือผู้ผลิตและผู้ได้ประโยชน์คุ้มค่าและมีความพึงพอใจผลการ ทำงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว นอกจากนี้ ผลงาน ที่มีคุณภาพ ควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และสร้างความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ 2) ด้านปริมาณงาน งานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตาม ความคาดหวังของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงาน หรือเป้าหมายที่ บริษัทวางไว้และควรมีการวางแผน บริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) ด้านเวลา คือเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้อง ตามหลักการเหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการ พัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวก รวดเร็วขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้พัฒนามาจากวัฒนธรรมองค์กรและประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงาน สามารถสรุปได้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ที่มา: พัฒนาจาก Cooke and Lafferty (1989) and Peterson and Plowman (1953)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประกอบด้วย 4 วิทยาเขต ได้แก่ 1) นครราชสีมา 2) วิทยาเขตสุรินทร์ 3) วิทยาเขตขอนแก่น และ 4) วิทยาเขตสกลนคร จำนวนทั้งสิ้น 452 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 242 คน ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณโดยใช้ G^* Power ที่พัฒนามาจากสูตรการคำนวณของ Cohen (1988) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 99 และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างไม่เกินร้อยละ 1

3. วิธีการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกเป็นกลุ่ม ตามวิทยาเขต จำนวน 4 วิทยาเขต ได้แก่ 1) นครราชสีมา 2) วิทยาเขตสุรินทร์ 3) วิทยาเขตขอนแก่น และ 4) วิทยาเขตสกลนคร

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และสังกัดที่ปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร มีลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) บูรณาการจากแนวคิดของ Cooke and Lafferty (1989) ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมองค์กรลักษณะเชิงสร้างสรรค์ 2) วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา 3) วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) บูรณาการจากแนวคิดของ Peterson and Plowman (1953) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของงาน 2) ด้านปริมาณงาน 3) ด้านเวลา

ซึ่งตอนที่ 2 และ 3 มีหลักเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นมาก
ระดับ 3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended form)

5. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามนำมาประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยได้ใช้การคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1) ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติคำนวณ แจกแจงความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยใช้สถิติคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

1) การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี การใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) มีเกณฑ์ในการพิจารณาความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) (บุญใจศรีสถิตย์นรากร, 2553, น.377-378) เพื่อทราบถึงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับใด

2) การพิจารณาว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ หรือมีปัญหา Multicollinearity หรือไม่ ให้พิจารณาจากค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) (บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร, 2553: น.326)

3) การทดสอบสมมติฐาน ตัวแปรอิสระส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของการศึกษาวิจัยเรื่องตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งมีเนื้อหาคล้ายกันโดยบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และสังกัดที่ปฏิบัติงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 202 คน คิดเป็น ร้อยละ 83.47 มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 52.48 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 67.36 ตำแหน่งงานเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มากที่สุดจำนวน 99 คน หรือร้อยละ 40.91 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 11 - 15 ปี เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 85 คน หรือร้อยละ 35.12 และโดยส่วนใหญ่สังกัดที่ปฏิบัติงาน ศูนย์กลาง นครราชสีมา จำนวน 122 คน หรือร้อยละ 50.41

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ ในภาพรวมของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ตัวแปรอิสระลักษณะเชิงสร้างสรรค์	4.41	0.54	มากที่สุด
ตัวแปรอิสระลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา	4.45	0.47	มากที่สุด
ตัวแปรอิสระลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว	4.06	0.63	มาก
รวม	4.30	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความคิดเห็นต่อตัวแปรอิสระ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.55) หากพิจารณาเป็น

รายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.47) รองลงมา ได้แก่ ด้านลักษณะเชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.54) และด้านลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็น มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านคุณภาพงาน	4.34	0.52	มากที่สุด
ด้านปริมาณงาน	4.39	0.54	มากที่สุด
ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน	4.45	0.52	มากที่สุด
รวม	4.39	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า พนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.53) หากพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.52) รองลงมา ได้แก่ ด้านปริมาณงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.54) และด้านคุณภาพงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	Y	Tolerance	VIF
ด้านลักษณะเชิงสร้างสรรค์ (X ₁)	1				0.646	1.548
ด้านลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา (X ₂)	0.560**	1			0.656	1.523
ด้านลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว (X ₃)	0.400**	0.384**	1		0.803	1.246
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Y)	0.682**	0.562**	0.532**	1		

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระวัฒนธรรมองค์กร ทั้ง 3 ด้าน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอยู่ระหว่าง 0.532 – 0.682 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าความคงทนของการยอมรับ (Tolerance) อยู่ระหว่าง 0.646 – 0.803 มีค่ามากกว่า 0.2 และค่า VIF ของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ มีค่าอยู่ระหว่าง 1.246 – 1.548 มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่มีปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity)

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบสมมติฐานด้วยการใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีแบบเข้าทีละตัว (Enter Regression) ผลที่ได้จากการศึกษามีดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ตัวแปร	B	S.E.	β	t	P-value
ค่าคงที่ (Constant)	0.746	0.218		3.429	0.001**
ด้านลักษณะเชิงสร้างสรรค์ (X ₁)	0.421	0.048	0.462	8.749	0.000**
ด้านลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา (X ₂)	0.211	0.055	0.200	3.809	0.000**
ด้านลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว (X ₃)	0.211	0.037	0.270	5.705	0.000**

R= 0.756, Adjusted R² = 0.566

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (P<0.01)

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าวัฒนธรรมองค์กรลักษณะเชิงสร้างสรรค์ วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา และวัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และพบว่าวัฒนธรรมองค์กรลักษณะเชิงสร้างสรรค์ ($\beta = 0.462$, P<0.01) มีผลมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว ($\beta = 0.270$, P<0.01) และด้านลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา ($\beta = 0.200$, P<0.01)

สรุปการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมองค์กร ประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์กรลักษณะเชิงสร้างสรรค์ วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา และวัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าวส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยผู้วิจัยได้อภิปรายเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมองค์กรลักษณะเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จากผลการศึกษาวิจัยอธิบายได้ว่า พนักงานสายสนับสนุน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรีกษาหารือกัน เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายของหน่วยงาน มีรู้สึกภาคภูมิใจในงานที่ทำ และผลสำเร็จของงานมีโอกาสดำเนินการได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน มีความสุขสนุกกับงานที่ทำ ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของพิระ สุทธิคุณ, สุวัฒนา ตุงสวัสดิ์, และธนาภิญญา อัดตฤทธิ (2558) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของเขาวนิ พันธุ์ลาภะ (2560) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากรสถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มีวัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์มีผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรมากที่สุด รองลงมาคือ วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา และวัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษมาวดี คงฤทธิ (2561) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัมย์ประภา บุญพระ และสุวัฒนา ตุงสวัสดิ์ (2563) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรลักษณะเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

2. วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จากผลการศึกษาวิจัยอธิบายได้ว่า พนักงานสายสนับสนุน มักจะเห็นพ้องและคล้อยตามความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในองค์กร มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่องค์กรกำหนดอย่างเคร่งครัด มีการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบตามสายการบังคับบัญชา และหลีกเลี่ยงการกระทำที่นำมาซึ่งความผิดพลาดที่จะถูกตำหนิ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริขวัญ หงส์สุวรรณกุล (2562) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร ความผูกพัน และความสุขในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พนักงานบริษัทเอกชนที่มีวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน โดยพนักงานที่มีวัฒนธรรมด้านลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา มีประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าพนักงานที่มีลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ เจริญรุ่ง และอัศวรัตน์ แสงวิภาค (2563) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิต

สายไฟและสายเคเบิลแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรด้านตั้งรับ - เฉื่อยชา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จากผลการศึกษาวิจัยอธิบายได้ว่า พนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปฏิบัติงานภายใต้กรอบและระเบียบของระบบราชการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ถึงแม้ว่าจะก่อให้เกิดความขัดแย้งกับบุคคลอื่น ปฏิบัติงานตามตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมาย โดยมุ่งเน้นความสำเร็จของงาน มีการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น เพื่อความมั่นคงในงาน มีการยึดถือกฎระเบียบในการปฏิบัติงานอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อบรรลุผลสำเร็จของงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริขวัญ หงส์สุวรรณกุล (2562) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กรความผูกพัน และความสุขในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พนักงานบริษัทเอกชนที่มีวัฒนธรรมองค์กรแตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน โดยพนักงานที่มีวัฒนธรรมองค์กรด้านลักษณะสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าพนักงานที่มีลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว และพนักงานที่มีวัฒนธรรมด้านลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา มีประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าพนักงานที่มีลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของเขาวานี พันธุ์ลาภะ (2560) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากรสถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มีวัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์มีผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรมากที่สุด รองลงมาคือ วัฒนธรรมองค์กรลักษณะ ตั้งรับ-เฉื่อยชา และวัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษมาวดี คงฤทธิ์ (2561) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้นำทฤษฎีวัฒนธรรมองค์กรมาเป็นกรอบแนวคิด ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ดังนั้นองค์กรอื่นที่สนใจสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารงาน การวางแผนนโยบายหรือจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้ตอบสนองความต้องการของบุคลากรให้มากที่สุด ให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรให้แข็งแกร่งให้บุคลากร มีแนวการทำงานที่คล้ายคลึงกันและมีเป้าหมายวัฒนธรรมองค์กรที่ชัดเจนและคอยแนะนำแนวทางให้บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนนโยบายหรือจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ผลักดันให้บุคลากรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและมีการปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้เกิดความทันสมัยและสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเชิงการจัดการ

องค์กรควรส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรของบุคลากร โดยการส่งเสริม ให้บุคลากรได้รับโอกาสเสริมสร้างทักษะใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้ได้ลองปฏิบัติงานต่างแผนก เพื่อเรียนรู้งานในด้านอื่น ๆ การส่งเสริม การเรียนรู้นอกองค์กรผ่านสื่อออนไลน์ รวมทั้งสร้างโอกาสความก้าวหน้า ในหน้าที่การงานให้กับบุคลากรมากขึ้น และให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน มีการวางแผนนโยบายหรือจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความก้าวหน้าในสายอาชีพ เพื่อเพิ่มขวัญกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการสอบงานวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

บรรณานุกรม

- กฤษมาวดี คงฤทธิ์. (2561). *วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, นครราชสีมา.
- เขาวานี พันธุ์ลาภะ. (2560). *วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักของบุคลากร สถาบันชีววิทยาศาสตร์ โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล*. วารสาร Mahidol R2R E-Journal, 4(2), หน้า 206 - 116.
- ณัฐธิดา ชูเจริญพิพัฒน์. (2555). *วัฒนธรรมในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ เขตนครสวรรค์*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ณัฐวุฒิ เจริญรุ่ง และอัครวรรณ์ แสงวิภาค. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตสายไฟและสายเคเบิลแห่งหนึ่งในเขตจังหวัดระยอง*. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 15(2), หน้า 16 - 30.
- ดลฤดี ปานดวง. (2562). *วัฒนธรรมองค์กรและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โรงงานน้ำตาลในจังหวัดสุพรรณบุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- บุญใจ ศรีสถิตยน์รากูร. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ยูเออนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย.

- พีระ สุทธิคุณ, สุวัฒนา ตุงสวัสดิ์, และธนาภิญญ์ อัดตฤทธิ. (2558). รายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตภาคที่ 3. วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- รัมย์ประภา บุญทะระ และสุวัฒนา ตุงสวัสดิ์. (2563). วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. *Journal of Management Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 7(2), หน้า 213 - 226.
- ลักษิกา วงศ์อนันต์. (2565). วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ศราวุฒิ รุ่งวิไลเจริญ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับภาวะผู้นำ กรณีศึกษา พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัท ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในเขต 70. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- สิริขวัญ หงส์สุวรรณกุล. (2562). อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร ความผูกพันและความสุขในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for Behavioral Sciences*. New York: Academic Press.
- Cooke, R. A. and Lafferty, J.C. (1989). *Organization culture inventory*. Plymouth MI: Human Synergistics.
- Peterson, E and Plowman, E. (1953). *Business Organization and Management*. Richard D. Ewin, Hom wood Illinois.

**ประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566
ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร**

**Effectiveness of the Management of Elections for Members of the House
of Representatives, Year 2023 of the Chumphon Provincial Election Commission Office**

มนทกานต์ มุจนานันท์¹ และฐิติมา ให้อายอง²

Monthakarn Mudjanant¹ and Thitima Holomyong²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹⁻²

E-mail: monthakarn.28@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร (2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการและประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดชุมพร โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัย (1) ด้านประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร พบว่า อยู่ในระดับมาก (2) ด้านการเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดชุมพรที่มีอายุ การศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรแตกต่างกัน และ (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการและประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การจัดการ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Abstract

This research has three objectives: (1) to evaluate the effectiveness level of the management of the 2023 House of Representatives elections of the Chumphon Provincial Election Commission Office; (2) To compare the effectiveness of the management of the 2023 House of Representatives elections of the Chumphon Provincial Election Commission Office. Classified according to personal factors and (3) to test the relationship between management and the effectiveness of the management of the 2023 House of Representatives elections of the Office of the Chumphon Provincial Election Commission. This research is quantitative research. The sample group was 400 people, including people who were eligible to vote for members of the House of Representatives in Chumphon Province. Data were collected using a questionnaire. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. T-value analysis One-way analysis of variance and analysis of the Pearson correlation coefficient. The results of the research (1) in terms of the effectiveness of the management of the election of members of the House of Representatives in the year 2023 of the Office of the Election Commission of Chumphon Province were found to be at a high level (2) in the aspect of comparing the effectiveness of the management of the election of the members of the House of Representatives People's Representative Year 2023 of the Office of the Election Commission of Chumphon Province Classified by personal factors, it was found that there were differences in age, education, and occupation. (3) Regarding the relationship between management and the effectiveness of the management of the 2023 House of Representatives elections of the Provincial Election Commission Office. Chumphon was found to have a high level of positive relationship.

Keywords: Effectiveness, management, election of members of the house of representatives

บทนำ

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 และได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 ซึ่งนับจากการเลือกตั้งครั้งนั้น จนกระทั่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 กระทรวงมหาดไทยได้เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาโดยตลอด แต่หลังจากเหตุการณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบการเลือกตั้ง ประกอบกับได้เกิดกระแสการต่อต้านการซื้อสิทธิ

ขายเสียงและการใช้อิทธิพลเบี่ยงเบนผลการเลือกตั้งขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งองค์การตรวจสอบการดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นเป็นครั้งแรก โดยได้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการควบคุมการเลือกตั้ง” ในขณะที่ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการสังเกตการณ์การเลือกตั้ง” ต่อมาปี พ.ศ. 2529 ได้มีการจัดตั้ง “กลุ่มอาสาประชาชาติ” อันเป็นที่มาของการจัดตั้ง “องค์กรกลาง” จนกระทั่งเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือเรียกว่า “กต.” ขึ้น (คนไกล วงนอก, https://www.silpa-mag.com/history/article_87503, 28 มกราคม 2567) โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีมาตรการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ โดยการมุ่งแก้ไขปัญหาของระบบการเมืองไทย คือ การทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการมีความสุจริตและมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ โดยต้องเริ่มตั้งแต่การเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกระบวนการคัดสรรคนเข้าสู่ระบบการเมือง ดังนั้น การจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งก็เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต โดยคาดหวังว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะสามารถจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างเป็นกลางและยุติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2563, น. 3-4)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจและหน้าที่ด้วยกัน 3 ประการ ดังนี้ 1) จัดการเลือกตั้ง 2) สืบสวน ไต่สวน และวินิจฉัย และ 3) ออกกฎระเบียบคำสั่ง และข้อกำหนดที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2567) อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว จึงเป็นความคาดหวังของประชาชนและสังคมไทยที่ต้องการเห็นความสำเร็จหรือแนวโน้มที่ดีของการปฏิรูปการเมืองในส่วนของ การเลือกตั้ง แต่ทว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งดังกล่าวเป็นอย่างมาก

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) มีความสำคัญต่อคนไทยผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่ต้องไปทำหน้าที่ของตนในการเลือกบุคคลเป็นผู้แทนเพื่อไปทำหน้าที่แทนตนในการปกครองผลประโยชน์และดูแลทุกข์สุขของประชาชน รวมทั้งบริหารงบประมาณของประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 จึงได้บัญญัติให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยซึ่งต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระ ไม่สนับสนุนการทุจริตทุกรูปแบบ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นสำคัญ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีความสำคัญต่อคนไทยผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนคนไทยจึงต้องไปทำหน้าที่ของตนในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเป็นผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองในการปกป้องผลประโยชน์และดูแลทุกข์และสุขของประชาชน รวมทั้งบริหารงบประมาณของประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2566, น. 1) ดังนั้น ในสังคมประชาธิปไตย การเลือกตั้งจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งถือว่าเป็นวิธีการที่จะทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และนอกจากการเลือกตั้งจะเป็นช่องทางการแสดงออกในการเลือกผู้ปกครองแล้ว การเลือกตั้งยังเป็นการแสดงออกถึงความชอบธรรมของผู้ปกครองอีกด้วย

โดยหลังจากเสร็จสิ้นการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรได้มีการจัดประชุมถอดบทเรียนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในครั้งดังกล่าว ซึ่งการประชุมถอดบทเรียนได้มีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของจังหวัดชุมพร ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในประเด็นปัญหาต่าง ๆ หลายประเด็น เช่น การจัดตั้งศูนย์ประสานงานการเลือกตั้ง การสรรหาและแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งและผู้ช่วยปฏิบัติงาน การแบ่งเขตเลือกตั้ง การรับสมัครรับเลือกตั้ง การจัดทำวัสดุอุปกรณ์ การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง บัตรเลือกตั้ง การลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตเลือกตั้ง การลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้า การรวมคะแนนและการประกาศผลการนับคะแนน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง เป็นต้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรได้มีการนำประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดมาพิจารณาศึกษาทบทวนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งต่อไป

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะจัดทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรขึ้นมา เพื่อให้สามารถนำผลการวิเคราะห์มาเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ให้สามารถจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินระดับประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการและประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพขององค์การ คือ การเน้นไปที่ผลรวมขององค์การ ซึ่งกิบสันและคณะ (Gibson and Other, 1982) ได้อธิบายถึงเกณฑ์ของควมมีประสิทธิภาพขององค์การว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ

1. การผลิต (Production) คือ องค์กรมีประสิทธิภาพผลผลิตอัตราส่วนระหว่างปัจจัยทรัพยากร (Inputs) ที่ใช้กับผลผลิต (Outputs) มีความเหมาะสมในลักษณะที่ใช้ปัจจัยทรัพยากรได้คุ้มค่า
2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ องค์กรมีประสิทธิภาพผลผลิตอัตราส่วนระหว่างปัจจัยทรัพยากร (Input) ที่ใช้กับผลผลิต (Outputs) มีความเหมาะสมในลักษณะที่ใช้ปัจจัยทรัพยากรได้คุ้มค่า
3. ความพึงพอใจ (Satisfaction) คือ องค์กรมีประสิทธิภาพผลผลิตผลการดำเนินงานขององค์กรนำมาซึ่งความสำเร็จสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของสมาชิกในองค์กร
4. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) คือ องค์กรมีประสิทธิภาพผลผลิตองค์กรมีกลไกที่สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร
5. การพัฒนา (Development) คือ องค์กรมีประสิทธิภาพผลผลิตองค์กรสามารถเพิ่มพูนศักยภาพและวิสัยทัศน์ ความสามารถในการผลิต (Capacity) ขององค์กรให้เจริญก้าวหน้าตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

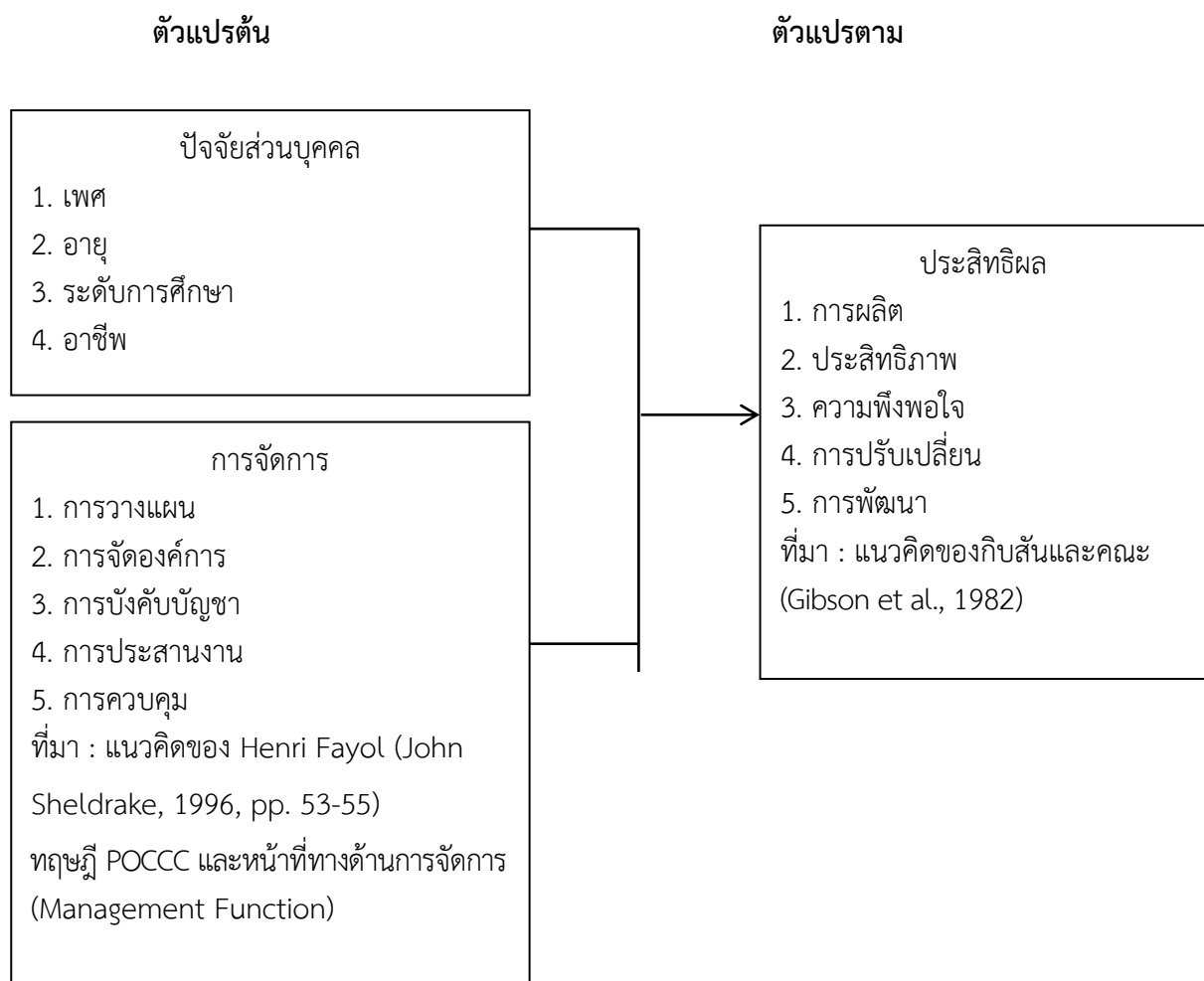
เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) เสนอองค์ประกอบของการบริหาร (Element of management) 5 ประการ จอห์น (John Sheldrake, 1996, pp. 53-55) ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) คือ การคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตและทำตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งการเตรียมแผนของการปฏิบัตินั้นเป็นขั้นตอนที่ยากและสำคัญที่สุด เนื่องจากในการทำงานต้องได้รับความร่วมมือของคนทั้งหมดในองค์กรเพื่อที่จะทำให้งานสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งการวางแผนที่สมบูรณ์อาจจะเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายปี 5 ปี หรือ 10 ปี ซึ่งองค์กรต้องเตรียมพร้อม และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่จำเป็น
2. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างของหน่วยงานหรือองค์กรออกเป็นหน่วยย่อย ๆ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน การจัดสรรคนเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งทุกอย่างนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนของคนในองค์กรนั้น ดังนั้น องค์กรที่มีขนาดใหญ่ที่มีจำนวนคนมาก จึงทำให้โครงสร้างองค์กรมีขนาดกว้างออกไป และเช่นเดียวกันการเพิ่มขึ้นของคนทำงานในองค์กรจะทำให้เกิดการควบคุมดูแลเป็นลำดับขั้นที่มากยิ่งขึ้น
3. การสั่งการบังคับบัญชา (Commanding) คือ การสั่งให้คนทำงานตามที่มอบหมายงานให้ทำ บังคับบัญชาพนักงานให้ทำงานตามภารกิจของหน่วยงาน ซึ่งความสำเร็จในการสั่งการนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างคุณภาพและความรู้ขั้นพื้นฐานทางด้านการจัดการของคนที่สั่งการ
4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การจัดระเบียบการทำงานไม่ให้ก้าวก่ายกัน การติดต่อประสานงานให้หน่วยงานย่อยต่าง ๆ ขององค์กร และประสานคนให้ทำงานโดยราบรื่นไม่ให้ขัดแย้งกัน อีกทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานตามที่องค์กรวางไว้

5. การควบคุม (Controlling) คือ การควบคุมให้พนักงานปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรือควบคุมให้ทำงานตามระเบียบข้อบังคับที่วางไว้ และทำให้แน่ใจว่าทุกอย่างที่เกิดขึ้นนั้นสอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้ขององค์กร

โดยการบริหารทั้ง 5 ประการนี้รู้จักกันในชื่อ POCCC ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดผลตามที่วางไว้

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวัด คือ แบบสอบถาม เพื่อทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดชุมพร จำนวน 400 คน โดยได้ออกแบบเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

รวมทั้งปรับจากเครื่องมือการวิจัยในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้ได้คำถามที่มีความสอดคล้องกับบริบทของประชากรที่ศึกษามากที่สุด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดชุมพร จำนวนทั้งสิ้น 404,194 คน

ประชากรกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สุ่มจากประชาชนที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดชุมพร ได้จำนวน 400 คน

โดยการศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลประชาชนที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดชุมพร โดยมีขั้นตอนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (e) 5%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา และ 4. อาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะประเมินค่าด้วยมาตรวัด (Rating Scale) ใน 5 ระดับ มีคำตอบ 5 ตัวเลือก โดยเป็นการสอบถามการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ตามแนวคิดและทฤษฎีการจัดการ POCCC (Henri Fayol, 1926) ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การจัดองค์การ 3. การบังคับบัญชา 4. การประสานงาน และ 5. การควบคุม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะประเมินค่าด้วยมาตรวัด (Rating Scale) ใน 5 ระดับ มีคำตอบ 5 ตัวเลือก โดยเป็นการสอบถามประสิทธิผลของการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ตามแนวคิดและทฤษฎีประสิทธิผล (Gibson et al., 1982 p. 812) ประกอบด้วย 1. การผลิต 2. ประสิทธิภาพ 3. ความพึงพอใจ 4. การปรับเปลี่ยน และ 5. การพัฒนา จำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 - 60 ปี จำนวน 157 คน มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี และมีอาชีพส่วนใหญ่คือ ข้าราชการ

ข้อมูลประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นในประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิผลการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรด้านการผลิต

อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความพึงพอใจ ด้านการพัฒนา ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ด้านการผลิต พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรมีผลงานในปริมาณที่ตั้งเป้าหมายไว้มากที่สุด รองลงมา คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรจัดการเลือกตั้งได้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง และการจัดการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรมีการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ได้คุณภาพตามที่ตั้งเป้าหมาย ตามลำดับ

ด้านความพึงพอใจ พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นในเรื่องสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรสามารถจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด รองลงมา คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรสามารถดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สามารถเชื่อถือได้ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรสามารถจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตามความคาดหวังของประชาชน ตามลำดับ

ด้านการพัฒนา พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นในเรื่องประชาชนจังหวัดชุมพรชื่นชมการพัฒนาการจัดการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดหน่วยเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรมีการพัฒนาการจัดการในทางที่มีประสิทธิภาพได้สูงขึ้น และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรสามารถส่งเสริมความสามารถในการจัดหน่วยเลือกตั้งของศูนย์ประสานงานการเลือกตั้งประจำเขต ตามลำดับ

ด้านการปรับเปลี่ยน พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดการจัดหน่วยเลือกตั้งมีกระบวนการและขั้นตอนที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างบริหารจัดการเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดหน่วยเลือกตั้งมีกระบวนการและขั้นตอนที่ปรับเปลี่ยนทางด้านกฎหมาย และการจัดหน่วยเลือกตั้งมีกระบวนการและขั้นตอนที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ตามลำดับ

ด้านประสิทธิภาพ พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดการจัดหน่วยเลือกตั้งใช้งบประมาณเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ อย่างถูกต้องมากที่สุด รองลงมา คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรดำเนินการจัดการเลือกตั้งด้วยการใช้งบประมาณอย่างประหยัด และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรดำเนินการจัดการเลือกตั้งโดยใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า ตามลำดับ

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดชุมพรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ในด้านการปรับเปลี่ยนแตกต่างกัน

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดชุมพรที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการ

ด้านการพัฒนา โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอาชีพนักศึกษา มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรแตกต่างกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอาชีพเกษตรกร และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอาชีพข้าราชการมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรแตกต่างกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอาชีพเกษตรกร อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการและประสิทธิผลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ควรมีการรณรงค์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผ่านช่องทางต่าง ๆ ของสื่อโซเชียลมีเดีย
2. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ควรเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบุคลากร องค์กรความรู้ งบประมาณ และการบริหารจัดการเลือกตั้ง ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
3. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ควรสร้างความตระหนักให้กับประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการเลือกตั้งซึ่งเป็นหน้าที่ของประชาชนคนไทย โดยการสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กระบวนการและขั้นตอนการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งรวมทั้งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง
4. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ควรจัดทำแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร

บรรณานุกรม

- คนไกล วงนอก. (2566) *กำเนิด กกต. เพื่อการเลือกตั้งของประเทศไทยที่สุจริต ยุติธรรม*. เข้าถึงได้จาก: [/history/article_87503](https://www.ect.go.th/ect_th/th/ect-roles), 28 มกราคม 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2563). *รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: วิสมา เอเชีย จำกัด.
- _____. (2566). *คู่มือประชาชนรณรงค์เผยแพร่การเลือกตั้ง ส.ส. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- _____. (2566). *อำนาจหน้าที่ของ กกต. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560*. เข้าถึงได้จาก: https://www.ect.go.th/ect_th/th/ect-roles, 28 มกราคม 2567.
- Gibson, J.H., John, M.I. and James H.D. (1982). *Organizations : Behavior structure and Processes*. 4th ed. Austin, TX : Business Publications
- Sheldrake, J. (1996). *Management Theory: from Taylorism to Japanization*. London : International Thomson Business Press.

ประสิทธิผลโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชน
ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร

Effectiveness of the Project to Promote Knowledge and Understanding of Democracy for
Citizens of the Office of the Election Commission of Chumphon Province

พีระภทร์ ทองย้อย¹ และฐิติมา โห้ล่ายอง²

Peeraphat Thongyoi¹ and Thitima Holumyong²

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹⁻²

E-mail: Peeraphat.nick1990@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อประเมินประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร (2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (3) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ อำเภอเมืองชุมพร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัย (1) ด้านระดับประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร พบว่า อยู่ในระดับมาก (2) ด้านการเปรียบเทียบประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า มีความแตกต่างกันด้านการผลิต และด้านประสิทธิภาพ และ (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ ระบอบประชาธิปไตย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร

Abstract

This research has three objectives: (1) to evaluate the effectiveness of democracy promotion of the Office of the Chumphon Provincial Election Commission (2) to compare the effectiveness of democracy promotion of the Office of the Chumphon Provincial Election

Commission. Classified according to personal factors and (3) to test the relationship between participation and the effectiveness of democracy promotion of the Office of the Election Commission of Chumphon Province. This research is quantitative research. The sample group consisted of 399 people, including people in the area. Mueang Chumphon District Data were collected using a questionnaire. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. T-value analysis One-way analysis of variance and analysis of the Pearson correlation coefficient. Research results (1) regarding the level of effectiveness in promoting democracy of the Office of the Commission Chumphon Provincial Elections were found to be at a high level (2) in comparing the effectiveness of promoting democracy of the Chumphon Provincial Election Commission Office. Classified by personal factors, it was found that There are differences in production. and efficiency and (3) the relationship between participation and effectiveness in promoting democracy of the Chumphon Provincial Election Commission Office. It was found that there was a high level of positive relationship.

Keywords: Effectiveness, democracy, Chumphon provincial election commission office

บทนำ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 (น.5) ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงได้จัดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง รวมทั้งความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ตลอดจนเพื่อการช่วยเหลือการปฏิบัติงานอื่นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้บรรลุภารกิจและหน้าที่

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีการจัดโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่ประชาชนให้เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมและส่วนรวมต่อต้านพฤติกรรมทุจริตคอร์รัปชันและการซื้อสิทธิ ขายเสียง เกิดเป็นเวทีการพูดคุยเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย สอดแทรกไปในทุกกิจกรรมของตำบล หมู่บ้าน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยใน

วิถีชีวิตของประชาชน เช่น มีเหตุมีผล รับผิดชอบต่อตนเองผู้อื่น สังคมประเทศชาติ และเคารพกฎกติกาของสังคม เคารพกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนเห็นว่า ประชาชนในชุมชนสามารถบริหารจัดการแก้ปัญหาชุมชนได้ด้วยกระบวนการประชาธิปไตย

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชน ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะจัดทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิผลโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรขึ้นมา เพื่อให้สามารถนำผลการวิเคราะห์มาเสริมสร้างประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชน ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร

สมมุติฐานการวิจัย

1. ระดับประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษาของข้าราชการ พนักงานเอกชน เจ้าของกิจการ และเกษตรกรแตกต่างกัน มีประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน
3. การมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม โดยอาศัยพื้นฐานจากแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของงานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางประกอบการวิจัย ดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

มิลเล็ท (Millet, 1954 อ้างถึงใน วิทยา ด้านธำรงกุล, 2546) ให้นิยามว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลงานปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงาน ซึ่งความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจในการบริการให้กับประชาชน

กิบสัน และคณะ (Gibson et. al, 1988 อ้างถึงใน วิทยา ด้านธำรงกุล, 2546) ได้ให้ความหมายของ ประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นเรื่องของการกระทำใด ๆ หรือพยายามใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผลอะไรสักอย่างให้เกิดขึ้นการกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูงต่ำเพียงใดขึ้นกับว่าผลที่ได้รับนั้นตรงครบถ้วนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานน้อยเพียงใด

วิรัช สงวนวงศ์วาน (2550, น. 2) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมต่างให้ถูกต้อง เพื่อให้สูญเสียทรัพยากรน้อยที่สุด ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารโดยทั่วไป

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ (2551, น. 9) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ มีความเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ระหว่างผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Output /Outcome) กับปัจจัยนำเข้า (Input) สะท้อนออกมาในรูปสัดส่วนหน่วยงานที่มีค่า Output / Input สูง ถือว่ามีประสิทธิภาพสูง ในทางปฏิบัติมักใช้วิธีการเปรียบเทียบ กล่าวคือหาเกณฑ์มาตรฐานที่ดีหรือที่สังคมคาดหวัง หน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์ถือว่าเป็นขั้นแนวหน้า (Frontier หรือ Best Practice) ส่วนหน่วยงานที่ทำงานได้ต่ำกว่าเกณฑ์ถือว่าด้อยประสิทธิภาพ (Less Efficient)

สรุป ประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติงานหรือการกระทำกิจกรรมใด ๆ ที่นำไปสู่ผลสำเร็จตามที่องค์การได้ตั้งเป้าหมายไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น บุคลากร เงินทุน อุปกรณ์ เป็นต้น อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานได้ผลดี มีคุณภาพ และทันต่อสถานการณ์ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

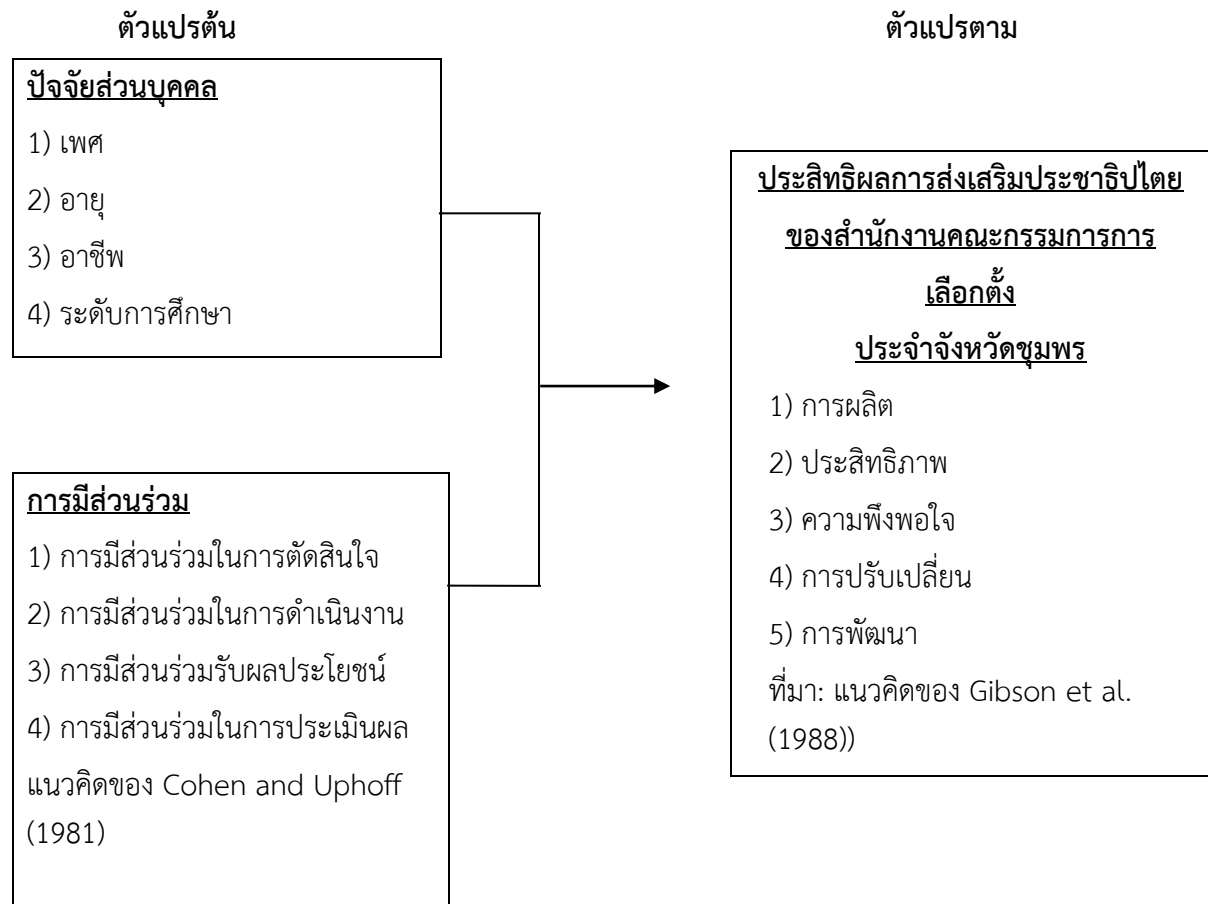
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, น. 16) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบ ในกิจกรรมการพัฒนานั้นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับ บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนามิใช่เพียงการรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

นฤมล พอดิ (2549, น. 16) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผู้บริหาร บุคลากรในองค์กร และสมาชิกของชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันปฏิบัติ และร่วมกันประเมินผลเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยประการสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม

ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2551, น. 9) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม หมายถึง ผลจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมากพจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัตินั้น กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัตินั้น ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

สรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามาร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบ ในการดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จำนวน 399 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที การวิเคราะห์ความเบี่ยงเบน สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จำนวน 138,783 คน (ข้อมูลจากระบบสถิติทางการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ เดือน สิงหาคม 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified Random Sampling) และใช้สูตรการคำนวณกำหนดขนาดของกลุ่ม Taro Yamane, 1967 (อ้างถึงในจินต์จุฑา จันทรประสิทธิ์, 2559 น. 44-45) จากจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จำนวน 138,783 คน เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ค่าระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และให้มีค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (e) 0.05 ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวัด คือ แบบสอบถาม เพื่อทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จำนวน 399 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่เป็นพื้นฐานความคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบในเบื้องต้น และใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม รวมทั้งปรับจากเครื่องมือการวิจัยในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้ได้คำถามที่มีความสอดคล้องกับบริบทขององค์กรที่ศึกษามากที่สุด แบบสอบถามเป็นแบบกำหนดข้อเลือกตอบ โดยแบบสอบถามดังกล่าว ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะประเมินค่าด้วยมาตรวัด (Rating Scale) ใน 5 ระดับ มีคำตอบ 5 ตัวเลือก โดยเป็นการสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านการพัฒนา จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะประเมินค่าด้วยมาตรวัด (Rating Scale) ใน 5 ระดับ มีคำตอบ 5 ตัวเลือก โดยเป็นการสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 12 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 142 คน มีอาชีพข้าราชการ และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี

ข้อมูลประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผล

การส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ด้านการผลิตอยู่ในระดับมากรองลงมาคือ ด้านการพัฒนา ด้านประสิทธิภาพ ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านความพึงพอใจ ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบข้อมูลประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในด้านการผลิต และด้านประสิทธิภาพ แตกต่างกัน

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในภาพรวม แตกต่างกัน

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร พบว่า การมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร” ในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร

พบว่า ประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการผลิตอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ด้านการพัฒนา ด้านประสิทธิภาพ ด้านการเปลี่ยนแปลง และด้านความพึงพอใจ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรสามารถทำให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผลงานมีคุณภาพ และปริมาณตามที่ตั้งเป้าหมาย สำหรับด้านที่มีความเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจ ทั้งนี้อาจเกิดจากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง หรือความต้องการของประชาชนในจังหวัด และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุช ชัยบิน (2561) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20

เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชากรที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในด้านการผลิต และด้านประสิทธิภาพแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชยานุช จันทร์โชติ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิผลของโครงการชุมชนในด้านพัฒนาชุมชนประจำปีงบประมาณ 2557: กรณีศึกษา กองทุนพัฒนาไฟฟ้าโรงไฟฟ้าจะนะ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า โดยประสิทธิผลของโครงการชุมชนมีความแตกต่างกันตามอายุ และรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่มีความแตกต่างกันตามเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีอายุต่างกัน มีประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ประสิทธิภาพการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านอายุเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยานุช จันทร์โชติ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินประสิทธิผลของโครงการชุมชนในด้านพัฒนาชุมชนประจำปีงบประมาณ 2557: กรณีศึกษา กองทุนพัฒนาไฟฟ้าโรงไฟฟ้าจะนะ จังหวัดสงขลาผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโครงการชุมชนมีความแตกต่างกันตามอายุ และรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่มีความแตกต่างกันตามเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในภาพรวมแตกต่างกัน โดยประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีอาชีพข้าราชการ มีประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรโดยรวม แตกต่างกับอาชีพพนักงานเอกชน เจ้าของกิจการ และอาชีพเกษตรกร และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมทินี คณะยอด (2563) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานอัยการสูงสุด ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเปรียบเทียบข้อมูลประสิทธิผลการปฏิบัติงานระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์สำนักงานอัยการสูงสุด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และระยะเวลาการปฏิบัติราชการ พบว่า ข้าราชการที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกันมีประสิทธิผลแตกต่างกัน

ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ พ่วงทอง (2559) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน

เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร พบว่า การมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการส่งเสริมประชาธิปไตยของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการศิริโชค แจ่มสว่าง (2562) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของโครงการป่าชุมชนบ้านกุฎิพระ ตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมมีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของโครงการป่าชุมชนบ้านกุฎิพระ ตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ปัจจัยด้านการตัดสินใจ ปัจจัยด้านการรับผลประโยชน์ และปัจจัยด้านการประเมินผลโครงการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ควรเผยแพร่ความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ควบคู่กับโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้ประชาชนได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างจริงจัง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ร่วมแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา

ประชาชนร่วมวิเคราะห์สาเหตุปัญหา ตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ ตลอดจนขึ้นตอนวางแผนการดำเนินกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง

จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดศึกษาดูงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพร ควรจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ในการเผยแพร่ความรู้

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมที่มีอยู่จำกัดอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชั้นวรรณะทางสังคม ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือด้วยสาเหตุอื่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุมพรอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคม

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน คณะบุคคล องค์กรเอกชน และประชาคมจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง งานรับรองและสนับสนุน องค์กรเอกชน งานดำเนินการเผยแพร่วิชาการ และให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชน ประสานงานกับหน่วยราชการ ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเมืองระบอบประชาธิปไตย

บรรณานุกรม

ชยานุช จันทร์โชติ. (2559). การประเมินประสิทธิผลของโครงการชุมชนในด้านพัฒนาชุมชนประจำปีงบประมาณ 2557: กรณีศึกษา กองทุนพัฒนาไฟฟ้าโรงไฟฟ้าจะนะ จังหวัดสงขลา. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ. (2551). *การคลังท้องถิ่น: รวบรวมบทความวิจัยเพื่อเพิ่มพลังให้ท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- นฤมล พอดิ. (2549). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- นිරนุช ชัยบิน. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. (2551). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560. (13 กันยายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 93 ก, หน้า 12.
- พระอธิการศิริโชค แจ่มสว่าง. (2562). *การมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของโครงการป่าชุมชนบ้านกุฎิพระ ตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์*. วารสารโครงการทวีปัญญาทางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, เพชรบูรณ์.
- เมทินี คณะยอด. (2563). *ประสิทธิผลระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานอัยการสูงสุด*. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- วิทยา ด้านธำรงกุล. (2546). *การบริหาร*. กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดูเคชั่น.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน (2550). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วีไลวรรณ พ่วงทอง. (2559). *ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, ประจวบคีรีขันธ์.
- สมใจ ลักษณะ. (2548). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน*. กรุงเทพมหานคร: เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- อนุวัฒน์ สิงทิต. (2558). *ประสิทธิผลการบริหารโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implement and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies. Cornell University.
- Gibson and Others. (1988). Modernism, Postmodernism and Organizational Analysis: An Introduction. *Organization Studies*, 9(1), pp. 91 - 112.

การติดตามประเมินผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Evaluating the Wet Monitoring Project to Reduce Global Warming

Tambon Noppakhun Subdistrict Administrative Organization, Bang Saphan District,

Prachuap Khiri Khan Province

นรากร แก้วมณี¹ และฐิติมา ให้อยอง²

Narakorn Kaewmanee¹ and Thitima Holamyong²

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: oon_rk44@hotmail.co.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ (2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน ได้แก่ ประชาชนผู้มีครัวเรือนอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัย (1) ด้านระดับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ด้านการเปรียบเทียบประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า มีความแตกต่างกันด้านอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน กับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูง

คำสำคัญ: การติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพ

Abstract

This research has 3 objectives: (1) to evaluate the effectiveness level of the wet trash can project to reduce global warming of the Kamnoet Noppakhun Subdistrict Administrative Organization (2) to compare the effectiveness of the wet trash can project to reduce global warming of the Kamnoet Noppakhun Subdistrict Administrative Organization. Classified by personal factors (3) to compare the effectiveness of the wet trash can project to reduce global warming of the Kamnoet Noppakhun Subdistrict Administrative Organization. Classified according to personal factors This research is quantitative research. Sample group: 348 people Including people who have households in the area of responsibility. of Kamnerd Noppakhun Subdistrict Administrative Organization Bang Saphan District Prachuap Khiri Khan Province Data were collected using a questionnaire. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. T-value analysis One-way analysis of variance and analysis of the Pearson correlation coefficient. Research results (1) The level of effectiveness of the Wet Trash Can Reduce Global Warming Project of the Kamnoet Noppakhun Subdistrict Administrative Organization. Bang Saphan District Prachuap Khiri Khan Province was found to be at the highest level (2) in terms of comparing the effectiveness of the wet trash can project to reduce global warming of the Kamnoet Noppakhun Subdistrict Administrative Organization. Bang Saphan District Prachuap Khiri Khan Province Classified by personal factors, it was found that there were differences in age, occupation, and educational level. (3) Relationship between public participation in the Wet Trash Can Reduce Global Warming Project with the effectiveness of the wet trash can project to reduce global warming of the Kamnoet Noppakhun Subdistrict Administrative Organization Bang Saphan District Prachuap Khiri Khan Province found that there was a high level of positive relationship.

Keywords: Monitoring evaluation, Participation, Effectiveness

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนาน และนับวันยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น สาเหตุเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยทุกปีตามอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภคของประชาชน ในขณะที่ปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำ ต่ำลกว่าเกณฑ์ที่กำหนด กำลังประสบปัญหาในด้านการบริหารจัดการขยะเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นปริมาณขยะที่

เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากร ปัญหาการทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นเวลา และปัญหาขยะตกค้าง ดังนั้นแนวทางแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในระยะยาว ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินโครงการถังขยะเปียก ลดโลกร้อน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2562 โดยให้จังหวัดส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการจัดทำถังขยะเปียกให้ครบทุกครัวเรือน รวมถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง เพื่อเป็นการส่งเสริมการคัดแยกขยะครัวเรือน ลดการปนเปื้อนขยะเปียกกับของเหลือใช้อื่น ๆ สร้างรายได้เพิ่มจากการคัดแยกขยะ ลดภาระค่าใช้จ่าย โดยการใช้ปุ๋ยหมักที่เกิดจากถังขยะเปียก เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และชุมชน ตลอดจนลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนโครงการถังขยะเปียก ลดโลกร้อน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากที่มาและความสำคัญที่กล่าวมาในข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันเขตพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลกำเนินตพคุณ ได้ดำเนินโครงการมาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนให้ดีขึ้น จึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนินตพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนินตพคุณ และเปรียบเทียบประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนินตพคุณจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนินตพคุณว่าเป็นอย่างไร ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งหวังที่จะศึกษาเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพของโครงการ และมีแนวคิดที่จะนำผลวิจัยที่ได้ไปพัฒนาในโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนินตพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนินตพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนินตพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

มงคล จันทรส่อง (2544) ได้กำหนดรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของบุคคล ไว้ว่า องค์ประกอบรูปแบบของการมีส่วนร่วม มีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคล เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่า จะทำกิจกรรมนั้น ๆ ไป เพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ตัดสินใจถูกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2. การมีส่วนร่วมจะต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมจะต้องระบุ ลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่

3. การเข้าร่วมจะต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้บุคคลเข้ามามีส่วน ในร่วมกิจกรรมนั้น จะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายด้วย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปบุคคล กลุ่มเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและ วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วเป็น พื้นฐาน

ศิริชัย กาญจนวาสี (2547) ได้กำหนดรูปแบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลใน องค์กร ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการประชุม
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร
4. การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหา
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ
6. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

วรรณมา วงษ์วานิช (2549) ได้กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้เป็น 2 ลักษณะดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงคือรูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน จนกว่าการดำเนินงานจะ บรรลุผลเสร็จสมบูรณ์

2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง คือ รูปแบบที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม หรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ในลักษณะหนึ่งลักษณะใด หรือ ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น

โดยแท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมไม่อาจสามารถกระทำได้ในทุกประเด็น แต่การมีส่วนร่วมของ บุคคลจะมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นการพิจารณาที่อยู่ภายใต้ เงื่อนไขพื้นฐานการมีส่วนร่วมว่าจะต้องมี อิสรภาพ มีความเสมอภาค และมีความสามารถในการเข้าร่วม กิจกรรม เพื่อให้การมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

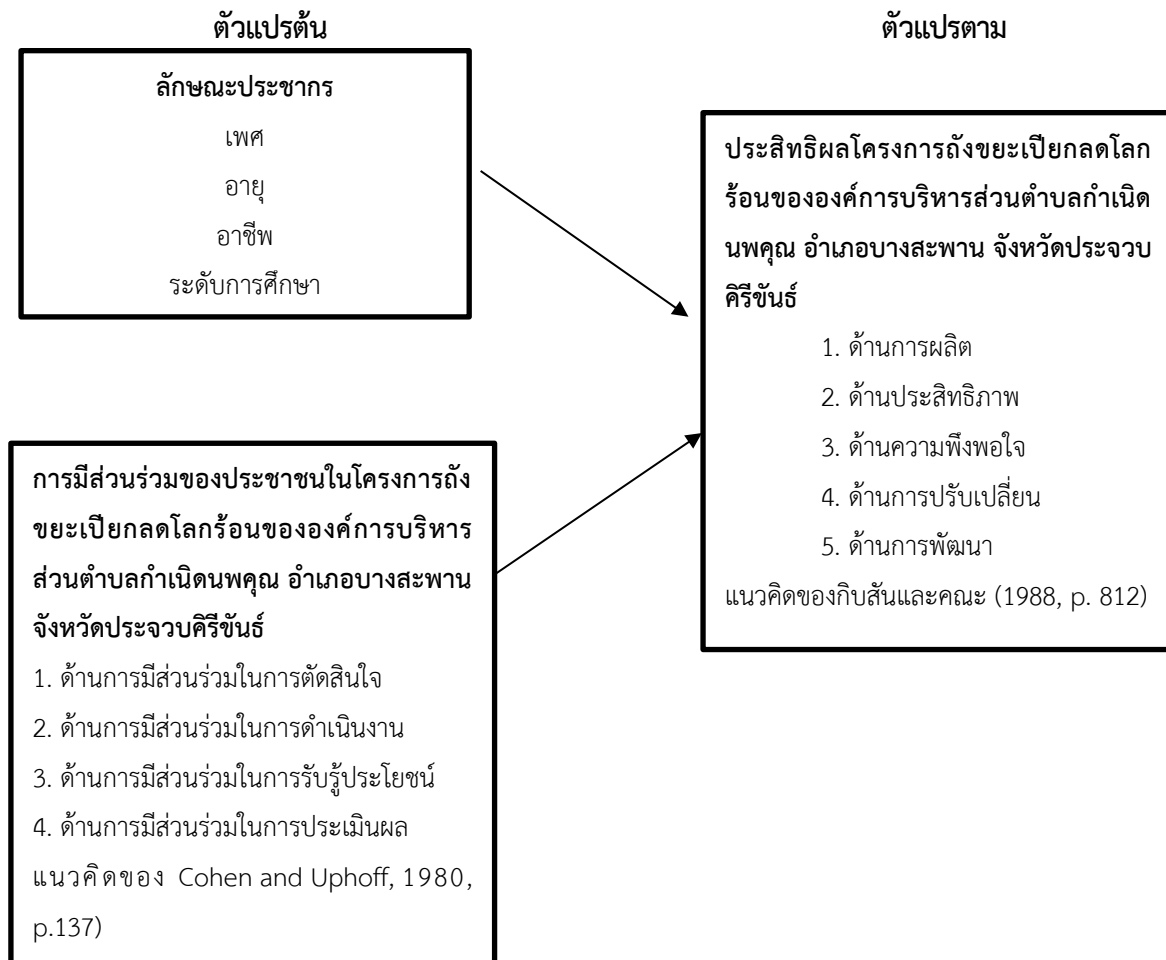
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

แนวคิดประสิทธิผลองค์กร (Organizational Effectiveness) เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลา ยาวนานแล้ว และมีลักษณะกว้างขวาง เป็นประเด็นที่นักทฤษฎีองค์กรให้ความสำคัญ เพราะเป็นแก่นของแนวคิดที่ส่งผลต่อ การขับเคลื่อนองค์กรในด้านต่าง ๆ อีกจำนวนมาก เช่น โครงสร้าง องค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ภาวะ ผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร

ธงชัย สันติวงษ์ (2537, น. 22) กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพองค์กร เป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าการบริหารองค์การประสบ ความสำเร็จหรือไม่เพียงใด องค์การจะอยู่รอดและมีความมั่นคงเพียงใด ขึ้นอยู่กับ ประสิทธิภาพ องค์การ ความหมายของประสิทธิภาพองค์กรที่ใช้กันในกลุ่มผู้บริหารองค์การ คือ ความสามารถขององค์การที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ทำให้เกิดผลผลิตที่บรรลุเป้าหมายขององค์การ และสามารถคงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ประสิทธิภาพองค์กรที่ดีที่สุดเป็นการ ทำให้เป้าหมายขององค์การในสถานการณ์ใดๆ มีความเป็นไปได้ ถือได้ว่าเป็นเป้าหมายสูงสุด ที่ผู้บริหารองค์การต้องการจะบรรลุถึง

พงษ์เทพ จันทสุวรรณ (2553, น. 136) ซึ่งทุกองค์การ ไม่ว่าจะมีความ ประเภท หรือสถานที่ตั้งอย่างไร ล้วนต้องการความเจริญก้าวหน้า ความอยู่รอด การปรับตัว รักษาสภาพ และไม่ต้องการความขัดแย้งในการทำงาน เหล่านี้เป็นประสิทธิภาพองค์กร ทั้งสิ้น แต่กรณีจะเป็นไปได้ ต้องอาศัยการบริหารและการจัดการที่เหมาะสม สำหรับแนวคิดเกณฑ์วัดประสิทธิภาพเชิงเดี่ยว (Ultimate Effectiveness Measures) นักวิชาการหลายท่าน ได้แสดงความคิดเห็นถึงความไม่เหมาะสมว่า ในการดำเนินงานภายในองค์การ มักจะประกอบไปด้วยแผนงานโครงการหลากหลาย ซึ่งแผนงานโครงการเหล่านั้น อาจมีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ขัดแย้งกันหรือทับซ้อนกันได้ เนื่องจากเป้าหมายของแต่ละโครงการ เกิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หลากหลายกลุ่ม ดังนั้นการนำเกณฑ์การ วัดประสิทธิภาพเชิงเดี่ยวมาใช้ จึงไม่เหมาะสม เช่น การนำเกณฑ์วัดด้านผลกำไรมาวัด อาจวัดความสำเร็จของโครงการหนึ่งได้ แต่ไม่สามารถนำไปใช้วัดประสิทธิภาพของโครงการอื่น ๆ ได้ทั้งหมด เพราะโครงการอื่น ๆ อาจไม่ได้มีเป้าหมายที่มุ่งหวังผลกำไรก็ได้เช่น โครงการบางโครงการอาจมีเป้าหมายด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ หรือบางโครงการมีเป้าหมายเพื่อลดต้นทุนการผลิต การวัดด้วยผลกำไร จึงไม่สามารถบอกถึงประสิทธิภาพในภาพรวมของโครงการได้เป็นต้น ด้วยเหตุนี้แนวคิดเกณฑ์วัดประสิทธิภาพแบบหลายเกณฑ์ (Multivariate Effectiveness Measures) จึงเป็นอีกแนวคิดหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมในการประเมินประสิทธิภาพองค์กรโดย นักวิชาการได้พยายามสร้างตัวแบบหรือแบบจำลอง และนำไปทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis) ด้วยการนำไปทดลองหรือหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลัก ซึ่งอาจมีผลต่อความสำเร็จของ องค์การ ดังนั้น เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพองค์กร จึงมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับฐานคติในเรื่อง ประสิทธิภาพองค์กรของนักวิชาการแต่ละท่าน ซึ่งหมายความว่าความรวมถึงการนิยามความหมายของแนวคิดประสิทธิภาพองค์กรที่แตกต่างกันด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์เทพ จันทสุวรรณ (2553, น. 137) กล่าวว่า การก่อตัวเรื่องแนวคิดประสิทธิภาพองค์กร ยังไม่มีสภาวะความเป็นสากล (Generalization) ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะประเมินประสิทธิภาพองค์กรในเชิงประจักษ์ เนื่องจาก ยังขาดความชัดเจน สมบูรณ์ที่เป็นสากลในการให้นิยามความหมาย แนวคิดของประสิทธิภาพองค์กร

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวัด คือ แบบสอบถาม เพื่อทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชากรบริเวณที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง 7 หมู่บ้าน จำนวน 348 คน โดยได้ออกแบบเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว โดยใช้แนวคิด แลพทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับจากเครื่องมือการวิจัยในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้ได้คำถามที่มีความสอดคล้องกับบริบทของประชากรที่ศึกษามากที่สุด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยทั้งหมด 7 หมู่บ้าน จำนวน 2,678 ครัวเรือน (ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สุ่มจากประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ได้จำนวน 348 คน

โดยการศึกษาในครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีขั้นตอนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรการคำนวณของ Taro Yamane. (1967). ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีความความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (e) 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา จำนวน 4 ข้อ เป็นคำถามเลือกตอบ (Chek List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะประเมินค่าด้วยมาตรวัด (Rating Scale) ใน 5 ระดับ มีคำตอบ 5 ตัวเลือก โดยเป็นการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการถึงขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวนทั้งสิ้น 12 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามลักษณะประเมินค่าด้วยมาตรวัด (Rating Scale) ใน 5 ระดับ มีคำตอบ 5 ตัวเลือก โดยเป็นการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิผลของโครงการถึงขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน ด้านการพัฒนา จำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ ชายมีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 102 คน มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในด้านการรับรู้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เท่ากันกับด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ประโยชน์ พบว่า ประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณได้รับอุปกรณ์ที่ใช้ในโครงการถึงขยะเปียกลดโลกร้อน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณได้รับทราบ

วิธีการคัดแยกขยะจากโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน และประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณมีคุณภาพชีวิตที่ดีจากดำเนินโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณได้ร่วมกำหนดวิธีการดำเนินงานในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนมากที่สุด รองลงมา ประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณได้ร่วมกำหนดความต้องการในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน และประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณได้ร่วมกำหนดทางเลือกโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณได้ร่วมช่วยเหลือสนับสนุน การทำกิจกรรมเพื่อดำเนินงานในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนมากที่สุด รองลงมา ประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณได้ร่วมปฏิบัติการกิจในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน และประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณได้ร่วมประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณร่วมตรวจสอบการดำเนินงานในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน รองลงมา ประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณร่วมให้ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน และประชาชนในตำบลกำเนิดนพคุณร่วมติดตามการดำเนินงานในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ตามลำดับ

ประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสิทธิผลโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการปรับเปลี่ยน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านความพึงพอใจ ด้านการพัฒนา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันกับด้านการผลิต และด้านประสิทธิภาพ ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการปรับเปลี่ยน พบว่า โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน มีระบบการดำเนินงานที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของประชาชน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน มีระบบการดำเนินงานที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมาย และโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน มีระบบการดำเนินงานที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างหน่วยงาน ตามลำดับ

ด้านความพึงพอใจ พบว่า โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน สามารถสร้างผลการดำเนินงานที่สามารถเชื่อถือได้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน สามารถสร้างผลการดำเนินงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในตำบล และโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน สามารถสร้างผลการดำเนินงานตามความคาดหวังของประชาชนในตำบล ตามลำดับ

ด้านการพัฒนา พบว่า โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนสามารถส่งเสริมความสามารถของประชาชนในการจัดการขยะ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนก่อให้เกิดการมีความเข้าใจในการจัดการขยะต่อประชาชนในตำบล และโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน สามารถบรรลุผลการดำเนินการได้สูงขึ้น ตามลำดับ

ด้านการผลิต พบว่า โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ก่อให้เกิดสุขอนามัยที่ดีกับประชาชนในพื้นที่ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ก่อให้เกิดความสะอาดในพื้นที่ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ และโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน มีการคัดแยกขยะอย่างมีคุณภาพตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ตามลำดับ

ด้านประสิทธิภาพ พบว่า โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ช่วยทำให้ประหยัดเวลาในการจัดการขยะ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา โครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ช่วยลดต้นทุนในการจัดโครงการของหน่วยงาน และโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบข้อมูลประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และตำแหน่งงาน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนตคนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีเพศต่างกัน มีประสิทธิผลในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนตคนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีอายุต่างกัน มีประสิทธิผลในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนตคนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีอาชีพต่างกัน มีประสิทธิผลในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ในภาพรวม แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนตคนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีอาชีพต่างกัน มีประสิทธิผลในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนที่แตกต่างกันทุกด้าน คือ ในด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน และด้านการพัฒนา โดยในภาพรวม ประชาชนกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนตคนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมทุกด้าน มากที่สุด

ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนตคนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีประสิทธิผลในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ในภาพรวม แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนตคนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีอาชีพต่างกัน มีประสิทธิผลในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนที่แตกต่างกัน คือ ในด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ และด้านการปรับเปลี่ยน แตกต่างกัน โดยภาพรวม ประชาชนกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนตคนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมทุกด้าน มากที่สุด

ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งพบว่า

การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านประสิทธิภาพ ด้านความพึงพอใจ ด้านการปรับเปลี่ยน ด้านการพัฒนา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อนขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการขยะหลาย ๆ รูปแบบ จากความคิดเห็นของประชาชนที่มีส่วนร่วมในโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีขนาดหรือปัจจัยอื่นที่แตกต่างกัน จากองค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บรรณานุกรม

- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). *องค์การและการจัดการทันสมัยยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. หน้า 22.
- พงษ์เทพ จันทสุวรรณ. (2553). ประสิทธิภาพองค์กร ปฏิบัติแห่งมนทัศน์. *วารสารร่วมทุกข์*, 28(3), หน้า 136-137.
- มงคล จันทรส่อง. (2544). *การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วรรณมา วงษ์วานิช. (2549). *ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gibson and Others. (1988). Modernism, Postmodernism and Organizational Analysis, An Introduction. *Organization Studies*, 9(1), pp. 112 - 182.
- John M. Cohen & Norman T. Uphoff. (1980). *Participation's Place in Rural Development: seek clarity through specifics*, World Development, 8, p.137.

ประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน
สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ

Effectiveness of Civil Registration and Identification Card Administration Bureau of
Local Registration Poochaosamingprai City Municipality Samutprakan Province

ชนิษฐา สิ้นสอน¹ และฐิติมา ให้อายอง²

Khanitha Sinsorn¹ and Thitima Holomyong²

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: love_itzz@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ (2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการและประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 398 คน ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าความแปรปรวนทางเดียว และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัย (1) ด้านระดับประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ด้านการเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า รายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ที่แตกต่างกัน และ (3) ด้านการจัดการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การให้บริการ ทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ

Abstract

This research has 3 objectives (1) To evaluate Effectiveness of Civil registration and identification card Bureau of Local registration Poochaosamingprai City Municipality Samutprakan Province. (2) To compare effectiveness of Civil registration and identification card Bureau of Local registration by means of demographic factors. (3) To explain correlation between effectiveness of Civil registration and identification card with administration of Bureau of Local registration. This research was a quantitative research, 398 sample were residents of Poochaosamingprai City Municipality. Questionnaires were employed as data collection mean. Analytical statistics were frequency percentages mean standard deviation Analysis of variances Pearson correlation coefficient. The research results (1) Effectiveness of Civil registration and identification card was high level. (2) There were significant difference among sample incomes demographic factors toward effectiveness of Civil registration and identification card. (3) There were positive significant correlation between effectiveness of Civil registration and identification card with administration of Bureau of Local registration.

Keywords: Effectiveness, providing services, civil registration and identification card administration Bureau of Local registration, Poochaosamingprai city municipality, Samutprakan province.

บทนำ

งานทะเบียนเป็นงานสำคัญที่ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศในภาพรวมทุก ๆ ด้าน เพราะเป็นเสมือนบัญชีในการจดลักษณะจำนวนคน จำนวนสัตว์หรือจำนวนสิ่งของตลอดจนงานต่าง ๆ ที่รัฐบันทึกไว้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับประชาชนพลเมือง งานทะเบียนจึงถือเป็นการจดหรือบันทึกรายการหรือลักษณะต่าง ๆ ของคน สัตว์ สิ่งของหรือกิจกรรมต่าง ๆ ลงไว้ในบัญชีหรือแบบตามที่กำหนดไว้ เพื่อความสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือเพื่อการพิสูจน์หรือเพื่อการตรวจสอบหรือเพื่อเป็นหลักฐานอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการหลัก ๆ คือ ประการที่หนึ่ง เพื่อเป็นเอกสารทางกฎหมาย (Legal document) และประการที่สอง เพื่อเป็นข้อมูลทางสถิติ (Statistics data)

สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและหน้าที่ของท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีปลัดเทศบาลเป็นนายทะเบียนท้องถิ่น ตามมาพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ภารกิจที่รับผิดชอบในการให้บริการเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรและงานบัตรประจำตัวประชาชน ยกเว้นงานทะเบียนครอบครัว งานทะเบียนชื่อบุคคล งานทะเบียนพินัยกรรม เป็นต้น โดยให้บริการครอบคลุม 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลสำโรง ตำบลสำโรงกลาง ตำบลสำโรงใต้ ตำบลบางหัวเสือ และตำบลบางหญ้าแพรก

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้ให้บริการด้านงานทะเบียนราษฎรและงานบัตรประจำตัวประชาชน จึงศึกษาประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อนำผลการวิจัยไปเสนอหน่วยงานเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนาการให้บริการที่สร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการและประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล

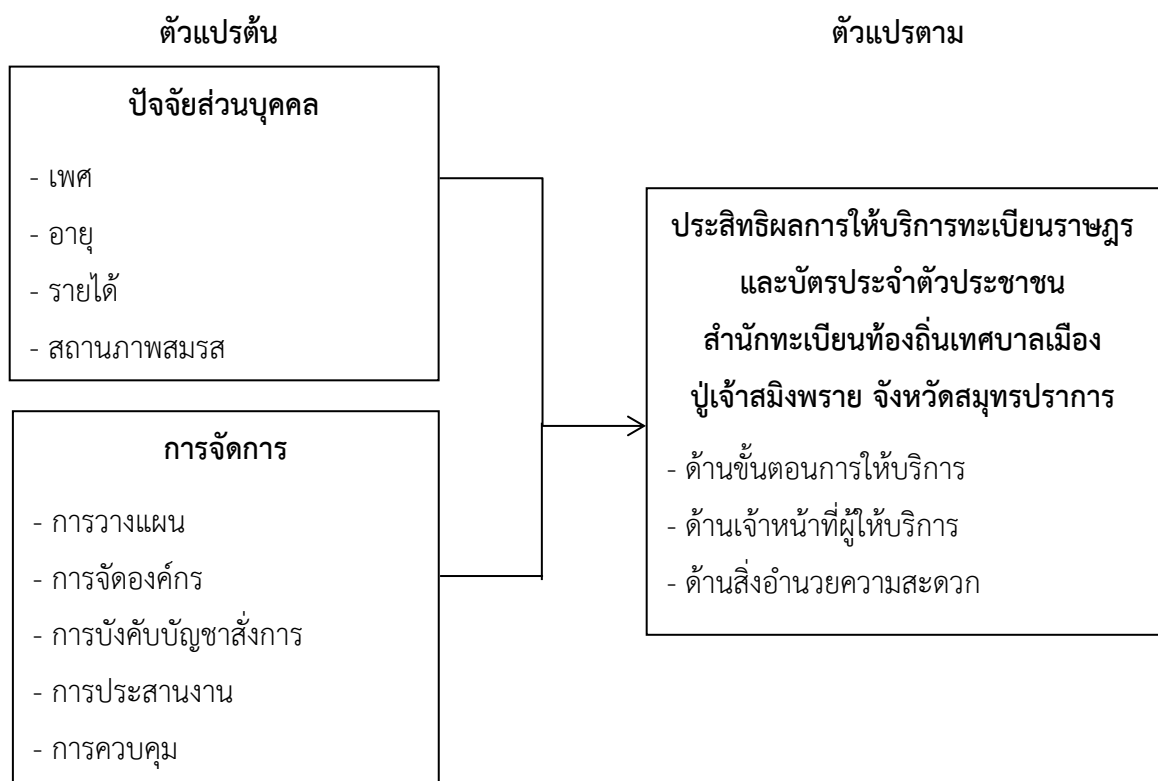
ประสิทธิผลมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในศาสตร์ทางการบริหารและองค์การ นับว่าเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่า การบริหารองค์การประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด องค์การจะอยู่รอดและมีความมั่นคงจะขึ้นอยู่กับประสิทธิผลองค์การ (ธงชัย สันติวงษ์, 2537) โดย Steers (1977, pp. 546-549) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การวัดประสิทธิผลโดยตัวบ่งชี้เดี่ยวจะใช้ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมที่สุดเพียงตัวเดียวในการวัดประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน เช่น ความสามารถในการผลิต ความสำเร็จในภารกิจและการบรรลุเป้าหมาย และการวัดประสิทธิผล โดยบ่งชี้ตัวบ่งชี้หลายตัวเป็นการวัดที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง โดยจะใช้ตัวบ่งชี้หลายตัวที่เหมาะสมในการวัดประสิทธิผล เช่น การวัดประสิทธิผลจากหน้าที่หลัก 4 ประการดังนี้ (Hoy, W. K. and Cecil, G. M., 1991, pp. 382-383 อ้างอิงใน ธนะสิทธิ์ เจียวชัยภูมิ, 2546, น.36) ซึ่งมีปัจจัยหรือตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะขององค์การ ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านบุคลากรขององค์การ และปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน จึงสรุปได้ว่า ประสิทธิผลขององค์การสามารถวัดได้จากการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์การ โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ของการบรรลุวัตถุประสงค์และการประเมินผลโดยประชาชนซึ่งประเมินจากความพึงพอใจของประชาชน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินการให้บริการสาธารณะ เป้าหมายของการให้บริการ คือ การสร้างความพึงพอใจให้แก่อุปรับบริการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

ตาม แนวคิดของ Henry Fayol เสนอหลักการบริหารไว้ 5 ประการ คือ POCCC (สมัยศ นาวิการ, 2526) ได้แก่ P = Plan (การวางแผน) O = Organize (การจัดองค์การ) C = Command (การสั่งการ) C = Coordinate (การประสานงาน) และ C = Control (การควบคุม) เป็นหลักการสากลทั่วไปของการบริหาร ในองค์การ ซึ่งให้เห็นว่า เน้นที่กระบวนการบริหารขององค์การ ทั้งในส่วนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม เช่นเดียวกับ Koontz, Harold D. and Cyril O'Donnell (1972) ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของเป็นอุปกรณ์การดำเนินการนั้น ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนในการจัดการเอาไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การควบคุมดูแล (Controlling)

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการให้บริการ โดยนำแบบประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี พ.ศ. 2566 ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ มากำหนดแนวคิดในการวิจัย เพื่อศึกษาการจัดการทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวัด คือ แบบสอบถาม เพื่อทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชากรที่อาศัยในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 398 คน โดยได้ออกแบบเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว โดยใช้แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับจากเครื่องมือการวิจัยในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้ได้คำถามที่มีความสอดคล้องกับประสิทธิผลในการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการที่ศึกษามากที่สุด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 68,722 คน (ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร, กันยายน 2566)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 398 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดตัวอย่างตามการคำนวณของ Taro Yamane, 1967 (อ้างถึงใน จินต์จุทา จันทร์ประสิทธิ์, 2559 น. 44-45) เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ค่าระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และให้มีค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (e) 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1. เพศ 2. อายุ 3. รายได้ และ 4. สถานภาพสมรส จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะประเมินค่าด้วยมาตรวัด (Rating Scale) ใน 5 ระดับ มีคำตอบ 5 ตัวเลือก โดยเป็นการสอบถามปัจจัยด้านการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดของ (Henri Fayol) ประกอบด้วย 1. ด้านการวางแผน 2. ด้านการจัดองค์กร 3. ด้านการบังคับบัญชา 4. ด้านการประสานงาน และ 5. ด้านการควบคุม จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ตามแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 1. ด้านขั้นตอนการให้บริการ 2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และ 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 9 ข้อ

โดยที่แบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) (Likert, 1961) และได้กำหนดมาตราส่วนประมาณค่าของแบบสอบถามเป็น 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยข้อคำถามมีลักษณะเชิงบวก

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ประสิทธิผลการให้บริการโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 3 ด้าน โดยมีความคิดเห็นด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านขั้นตอนการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ เนื่องจากสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ เป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชน การให้บริการที่สะดวกรวดเร็ว และการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ การมีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเป็นมิตรและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ ความสามารถในการให้บริการ และมีความสุภาพ กิริยามารยาทที่ดีในการให้บริการ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อระดับประสิทธิผลการให้บริการมากที่สุด แต่ทั้งนี้ขั้นตอนในการให้บริการนั้น สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการมีโครงสร้างของขั้นตอนในการให้บริการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เกิดความคล่องตัวในการให้บริการ โดยมีลำดับและระยะเวลาของในแต่ละขั้นตอนที่ให้บริการอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดความรวดเร็วในการทำงาน รวมไปถึงองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือ ที่ใช้ในการให้บริการ ที่จำเป็นต้องมีการจัดสรรให้เพียงพอต่อการให้บริการ การจัดสถานที่ สภาพแวดล้อมในการให้บริการให้มีสถานที่ในการรองรับผู้เข้ารับบริการอย่างเหมาะสม รวมไปถึงการจัดวางตำแหน่งของการให้บริการอื่น ๆ เช่น การมีป้ายบอกสถานที่ หน่วยงานหรือขั้นตอนการติดต่อ และการเข้ารับบริการที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล เรืองฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าระดับประสิทธิผลของการให้บริการนั้นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในรายด้านและภาพรวม โดยด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านการสื่อสาร และด้านเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดีริตา อ่อนสุระทุม (2560) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร โดยผลจากการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิผลการให้บริการในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งด้านเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่ให้บริการและด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ และด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก นั้นอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ เช่นกัน

การเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ใช้บริการสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการนั้นสามารถสรุปได้เป็นรายด้าน ดังนี้

ประชาชนผู้ใช้บริการสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลในการใช้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เพศส่งผลต่อความคิดเห็นเรื่อง ประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล เรืองฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผลจากการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีลักษณะ

ส่วนบุคคล ได้แก่ เพศต่างกันมีผลต่อประสิทธิผลการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดิ์ริตา อ่อนสุระทุม (2560) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร โดยผลจากการเปรียบเทียบประสิทธิผลในการให้บริการนั้น พบว่า เพศมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ด้านอายุ ประชาชนผู้ใช้บริการสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลในการใช้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ช่วงอายุไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นเรื่องประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพล เรืองฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ช่วงอายุมีผลต่อประสิทธิผลการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน แต่ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดิ์ริตา อ่อนสุระทุม (2560) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร โดยผลจากการเปรียบเทียบประสิทธิผลในการให้บริการนั้นพบว่า ช่วงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการให้บริการแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ด้านรายได้ ประชาชนผู้ใช้บริการสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการที่มีรายได้ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลในการใช้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนไม่แตกต่างกันในภาพรวม แต่มีความคิดเห็นที่แตกต่างในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า รายได้ไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม แต่มีความคิดเห็นที่แตกต่างในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดิ์ริตา เฟิงจันทร์ (2562) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลการให้บริการประชาชนของศูนย์บริหารราชการฉบับไวไฮสเสอาด ในยุคราชการ 4.0 สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการให้บริการประชาชนของศูนย์บริหารราชการฉบับไวไฮสเสอาด ในยุคราชการ 4.0 สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของภักดิ์ริตา อ่อนสุระทุม (2560) ได้ศึกษาถึงประสิทธิผลการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร โดยผลจากการเปรียบเทียบ พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตาก้า อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร ในรายด้านต่างกัน

ด้านสถานภาพสมรส ประชาชนผู้ใช้บริการสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการทะเบียนราษฎร และบัตรประจำตัวประชาชนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า สถานภาพสมรสนั้นไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นเรื่องประสิทธิภาพการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทริกา เพ็งจันทร์ (2562) ได้ศึกษาถึง ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของศูนย์บริหารราชการฉบับไว ไสสะอาด ในยุคราชการ 4.0 สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล นั้นมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของศูนย์บริหารราชการฉบับไว ไสสะอาด ในยุคราชการ 4.0 สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

การจัดการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตร ประจำตัว ประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งปัจจัยการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ซึ่งปัจจัยทั้ง 5 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการให้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัว ประชาชน สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งในภาพรวมและ รายด้าน ซึ่งอธิบายได้ว่า ประชาชนผู้ใช้บริการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียน ท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ มีความคิดเห็นในปัจจัยการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ซึ่งอาจเนื่องมาจาก การมีการบริหารจัดการที่มีการกำหนดโครงสร้างพื้นฐานในการปฏิบัติงานและการกำหนดขั้นตอน ในการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ชัดเจน และไม่ซับซ้อน มีการวางแผนของการลดขั้นตอนที่ดี ผู้บังคับบัญชามี การกำหนดและดูแลบริหารจัดการผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเป็นระบบ มีการประสานงาน และการควบคุมงาน ที่ให้บริการเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาทีณี เทพวีระพงศ์ (2561) ได้ศึกษาถึง ประสิทธิภาพ การให้บริการของที่ทำกรไปรษณีย์ตลาดคำเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผลจากการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ถึงประสิทธิภาพการให้บริการของที่ทำกรไปรษณีย์ตลาดคำเที่ยง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะจากความคิดเห็นของกลุ่มประชากรผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ควรให้ความสำคัญ ในขั้นตอนของการให้บริการ ให้มีขั้นตอน ระยะเวลา และระบบในการให้บริการให้ชัดเจนและรวดเร็ว ตามระยะเวลาที่กำหนด และควรมีพนักงานสำหรับให้บริการคัดกรอง แนะนำผู้ใช้บริการให้มีความพร้อม ในด้านเอกสาร ข้อมูล ก่อนเข้ารับบริการ ณ จุดให้บริการ ลดขั้นตอนในการรับบริการ

สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ควรให้ความสำคัญกับการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยเฉพาะในด้านของการให้บริการ เช่น บุคลิกภาพ การแนะนำ น้ำเสียง ในการพูด ประสานงาน กริยา มารยาท การแต่งกายให้มีความเหมาะสมต่อการให้บริการ รวมไปถึงการอบรมเสริมความรู้ที่เกี่ยวกับองค์กร หรือการให้บริการในแต่ละส่วนขององค์กรให้แก่เจ้าหน้าที่ทุก ๆ ส่วนงาน ได้เรียนรู้อย่างเท่า ๆ กันเพื่อความรวดเร็วในการให้บริการในการติดต่อสอบถามข้อมูลของผู้รับบริการ

สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดทำ หรือจัดเตรียมป้ายชี้แจงขั้นตอนในการให้บริการ หรือป้ายบอกตำแหน่งสถานที่ให้บริการ ตามประเภทต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน รวมไปถึงการติดตั้งป้ายห้อง ฝ่าย แผนก กอง พร้อมกับขั้นตอนและรายละเอียดของการให้บริการอย่างละเอียด และควรมีจุดบริการสำหรับติดต่อสอบถามในทุก ๆ ส่วนงาน เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ลดขั้นตอนในการรับบริการและการให้บริการของเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำผลการวิจัยไปต่อยอด และศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดดัชนีความสุขในการทำงาน หรือการให้บริการ รวมไปถึงการตอบสนองความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไขในการให้บริการควบคู่ไปกับการสร้างความสุขในการทำงาน และการให้บริการต่อประชาชน

ควรมีการทบทวนปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมประเด็นปัญหามากยิ่งขึ้น เช่น เพิ่มสมมติฐานในด้านอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เช่น การวัดความพึงพอใจในการรับบริการของประชากร การวัดคุณภาพในการให้บริการหรือการวัดระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กร หรือความปลอดภัยในการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

ควรมีการศึกษาในเชิงผสมผสานที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงประมาณ และเชิงคุณภาพร่วมกัน ด้วยการใช้แบบสอบถามประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อพิจารณาจากสภาพแวดล้อมตามความจริง ในทุกมิติและได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด จะทำให้ได้ผลวิจัยที่ชัดเจนมากขึ้น

บรรณานุกรม

จินต์จุฑา จันท์ประสิทธิ์ (2559). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงระบบสารสนเทศของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) พื้นที่ภาคที่ 1 เขตที่ 1 จังหวัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, เพชรบุรี.

ณัฐพล เรืองฤทธิ์ . (2560). *ประสิทธิผลการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด, ประจวบคีรีขันธ์.

ธงชัย สันติวงษ์, (2537). *การบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช

- ธนสิทธิ์ เจียวชัยภูมิ. (2546). *การบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพเพื่อการแข่งขัน : กรณีศึกษา บริษัท โกลโบทูเดิ้ล จำกัด*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ภักดีริตา อ่อนสุระทุม. (2560). *ประสิทธิผลการให้บริการงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลคำตากล้า อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ภัทธรา เพ็งจันทร์. (2562). *ประสิทธิผลการให้บริการประชาชนของศูนย์บริหารราชการฉบับไวไลสสะอาดในยุคราชการ 4.0 สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด, ประจวบคีรีขันธ์.
- วาทีณี เทพวีระพงศ์. (2561). *ประสิทธิผลการให้บริการของที่ทำกาารไปรษณีย์ตลาดค้าเที่ยว อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร.
- สมยศ นาวิการ. (2526). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
- Hoy, W. K. & Cecil, G. M. (1991). *Educational Administration : Theory Research and Practice*. 4thed. New York : Harper Collins.
- Steers, R.M. (1977). *Organizational Effectiveness A Behavioral View*. Santa Monica, CA: Goodyear.

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู
อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

Elderly Participation in Implementing the Occupational Training Project of the Wang
Taku Subdistrict Administrative Organization, Mueang Nakhon Pathom District,
Nakhon Pathom Province

ภาณุวัฒน์ บัวอ่อนยศ¹ และชมภูนุช หุ่นนา²

Phanuwat Buaornyot¹ and Chompoonuch Hunnak²

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: phanuwat.bua099@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู (2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู และ (3) เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 คน ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู ประธานชมรมผู้สูงอายุ ประธานกลุ่มสตรี ประธานกองทุนบทบาทสตรี และตัวแทนผู้สูงอายุ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการอุปนัย ผลการวิจัย (1) ด้านระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู พบว่า ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง (2) ด้านปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพ พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ คณะกรรมการเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจการดำเนินโครงการมากกว่าผู้สูงอายุ และ (3) ด้านแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพ พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น โดยแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจน และให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม โครงการฝึกอาชีพ ผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู

Abstract

The three objectives of this study were (1) to analyze the level of the elderly participation in implementing the occupational training project of the Wang Taku Subdistrict Organization, (2) to analyze problems and obstacles of the elderly participation in implementing the occupational training project of the Wang Taku Subdistrict Organization, and (3) to propose guidelines for developing the elderly participation in implementing the occupational training project of the Wang Taku Subdistrict Organization. This study employed mixed-method research. The sample of the quantitative research consisted of 310 elderly people aged 60 years and over. Data was collected through questionnaires. Statistics used to analyze the data were percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research consisted of 24 key informants, namely, the Wang Taku Subdistrict Administrative Organization personnel, the president of the Elderly Club, the president of the Women Club, the president of the Thai Women Empowerment Funds, and the members of the elderly club. Data was collected through in-depth interviews and was analyzed by using analytic induction. Major findings: (1) on the analysis of the level of the elderly participation in implementing the occupational training project, it was found that, the participation was at a high level, except for the decision making aspect, which it was at an average level, (2) on the analysis of problems and obstacles in developing the elderly participation in implementing the occupation training project, the major problem was shown that the committee members had greater roles in deciding the project implementation than the elderly members, and (3) in terms of guidelines for developing the elderly participation in implementing the occupational training project, it was revealed that the elderly members should be given more opportunities in a decision making stage by providing clearly dividing roles and responsibilities and the elderly members should be given equal importance.

Keywords: Participation, the Occupational Training Project, the Elderly, the Wang Taku Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 - 2544 ที่มีประชากรอายุ 60 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.9 ของประชากรทั้งประเทศ และมีการคาดการณ์ในปี 2568 จะมีประชากรอายุ 60 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.1 ของประชากรทั้งหมด การก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุทำให้การบริโภค การมีอำนาจซื้อลดลง

ผลผลิตโดยรวมลดลงส่งผลให้รายได้ของประเทศลดลงเกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ ผู้สูงอายุต้องเกษียณจากการงาน ไม่มีรายได้ต้องอาศัยรายได้จากเงินที่เก็บออมไว้ถ้าหากไม่มีเงินออมไว้มากพอก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพ เป็นภาระแก่สังคมที่ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเพียงพอ ทำให้ค่าใช้จ่ายงบประมาณในสังคมสูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปีไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ เบี้ยยังชีพ ภาครัฐได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญการก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุ จะต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อสามารถสร้างสังคมสูงอายุที่มีคุณภาพได้ สร้างหลักประกันรายได้ ส่งเสริมและขยายโอกาสทำงาน จึงมีมาตรการด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อการเข้าสู่สังคมสูงอายุของประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น แผนผู้สูงอายุแห่งชาติพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 โดยกำหนดสิทธิที่ผู้สูงอายุจะต้องได้รับตามกฎหมายเช่น บริการทางการแพทย์ การบริการทางการศึกษา การประกอบอาชีพ รวมถึงการถ่ายโอนภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสโดยพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นอีกหนึ่งแนวทางของรัฐเพื่อตอบสนองต่อการเข้าสู่สังคมสูงอายุ ซึ่งที่ผ่านมามององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีบทบาทในการร่วมรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนผ่านทางด้านประชากรที่เกิดขึ้นจากการที่คนมีอายุยืนยาวขึ้น และคนในวัยเจริญพันธุ์มีบุตรน้อยลง (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2557)

สำหรับจำนวนประชากรของจังหวัดนครปฐม จากข้อมูลของกรมการปกครอง เดือนเมษายน 2566 พบว่า มีประชากรรวมทุกเพศทุกวัยจำนวนทั้งสิ้น 907,690 คน โดยมีประชากรผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 179,361 คน แบ่งเป็นเพศชาย 76,285 คน และเพศหญิง 105,003 คน คิดเป็นร้อยละ 19.97 จากจำนวนประชากรทั้งหมด ส่วนสถานการณ์ผู้สูงอายุของพื้นที่ตำบลวังตะกั่ว จากข้อมูลเดือนเมษายน 2566 พบว่า มีประชากรรวมทุกเพศทุกวัยจำนวนทั้งสิ้น 6,306 คน โดยมีประชากรผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 1,375 คน แบ่งเป็นเพศชาย 574 คน และเพศหญิง 801 คน คิดเป็นร้อยละ 21.80 จากจำนวนประชากรทั้งหมด จากสัดส่วนร้อยละของจำนวนผู้สูงอายุของจังหวัดนครปฐม และตำบลวังตะกั่ว พบว่ามีความสอดคล้องกับสถานการณ์จำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทยที่กำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์”

ปัญหาที่เกิดขึ้นการเพิ่มขึ้นจากจำนวนผู้สูงอายุ จากข้อมูลของกรมกิจการผู้สูงอายุ กล่าวว่าเมื่อประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมสูงอายุ จะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- 1) ด้านการผลิต เมื่อโครงสร้างของประชากรเปลี่ยนไปมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น แต่ประชากรวัยแรงงานมีจำนวนเท่าเดิม จะเกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ทำให้ต้องมีการนำเครื่องมือทุ่นแรงและนำเข้าแรงงานต่างด้าว
- 2) ด้านการลงทุนและการออม เมื่อวัยสูงอายุหรือวัยเกษียณขาดรายได้หรือมีรายได้น้อยลงทำให้มีการออมลดลง ในขณะที่วัยทำงานต้องรับภาระมากขึ้นทำให้มีการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจึงส่งผลให้มีเงินออมน้อยลงและเงินลงทุนลดลง
- 3) ด้านการคลัง เมื่องบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายทางด้านสาธารณสุข การแพทย์ บริการสังคมแก่ผู้สูงอายุมากขึ้นและต้องเพิ่มงบประมาณรายจ่ายเพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากไร้และการเก็บภาษีรายได้น้อยลงเนื่องจากมีวัยผู้สูงอายุซึ่งไม่มีรายได้มีสัดส่วนที่มากขึ้น

และ 4) ด้านสังคม ประชากรวัยทำงานต้องทำงานหาเงินมากขึ้นและต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุ บางส่วนขาดความอบอุ่นหรือถูกทอดทิ้ง เกิดปัญหาด้านสภาพจิตใจ และปัญหาสุขภาพร่างกาย หากไม่มีการวางแผนสะสมเงินออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในวัยชราจะทำให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก โดยเฉพาะผู้ที่ ประกอบอาชีพอิสระ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2565)

กิจกรรม/โครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว ที่สนับสนุนการส่งเสริมอาชีพเพื่อเสริมสร้าง รายได้แก่ประชาชน และเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ได้ถูกบรรจุไว้ ในแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 - 2570 และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี พ.ศ. 2566 ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว ซึ่งได้กำหนดโครงการเพื่อสนับสนุนการฝึกอาชีพให้แก่กลุ่มสตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และประชาชนที่สนใจ ได้แก่ โครงการส่งเสริมอาชีพสตรีตำบลวังตะกั่ว โครงการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมอาชีพแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โครงการส่งเสริมการใช้และการผลิตสารอินทรีย์ ฯลฯ ซึ่งภารกิจการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน มีเป้าหมายสำคัญเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในท้องถิ่นโดยการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายและเพิ่มศักยภาพของชุมชนให้มีความสามารถในการพึ่งพา ตนเองได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเหมาะสมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (องค์การบริหารส่วนตำบล วังตะกั่ว, 2565)

ทั้งนี้ จุดอ่อนประชาชนในเขตตำบลวังตะกั่วส่วนใหญ่ประกอบแต่อาชีพหลัก ไม่มีอาชีพเสริมขาดเงินทุน หมุนเวียน ขาดการจัดการด้านการผลิต และการตลาด ขาดแคลนแรงงานที่มีความรู้/ทักษะที่มีความพร้อมสู่ ภาคอุตสาหกรรม การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพของประชาชนในตำบลอยู่ในเกณฑ์ต่ำ รวมทั้งขาดการจัดทำ ฐานข้อมูลที่ดีในการพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างองค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการจัด โครงการส่งเสริมอาชีพที่ผ่านมาขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว ที่ผ่านมา พบว่า ประชาชนที่เข้าร่วม การจัดโครงการส่งเสริมอาชีพส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งบางท่านให้ความร่วมมือกับองค์การบริหาร ส่วนตำบลวังตะกั่วเป็นอย่างดี บางท่านเข้าร่วมกิจกรรมทุกโครงการ แต่ก็มีผู้สูงอายุบางส่วนที่ไม่เคยเข้าร่วม กิจกรรมโครงการฝึกอาชีพเลย เนื่องจากผู้สูงอายุบางส่วนกลายเป็นผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง เดินทางมาไม่สะดวก และกิจกรรมโครงการของหน่วยงานอาจไม่ดึงดูดใจมากเพียงพอให้มาเข้าร่วม

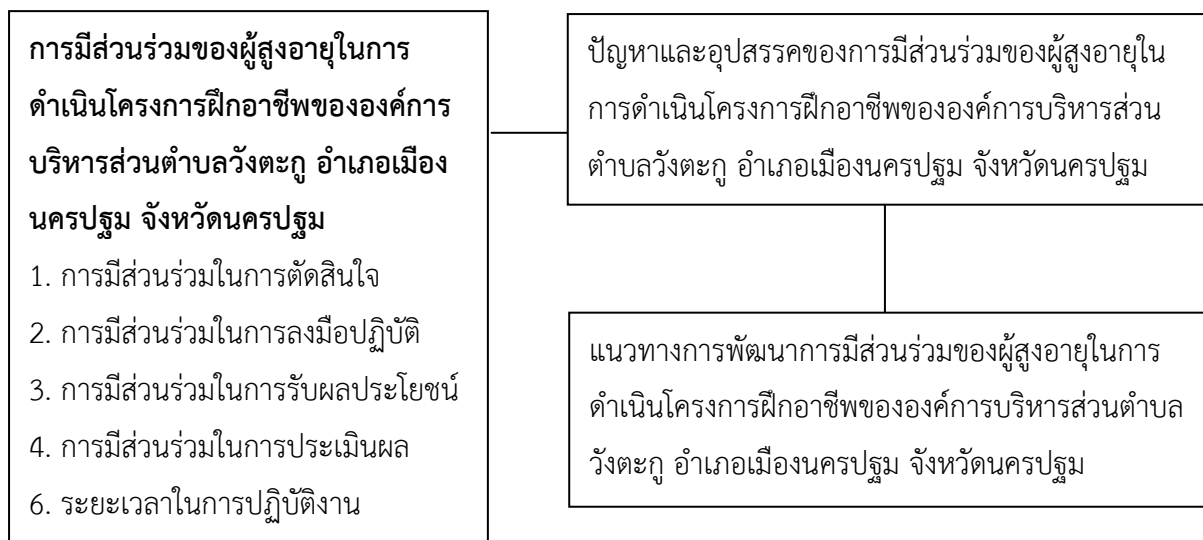
จากที่มาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของ ผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัด นครปฐม เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่วในการจัด กิจกรรม/โครงการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้นี้ องค์การบริหารส่วน ตำบลวังตะกั่วสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาประกอบการวางแผน การกำหนดโครงการเพื่อบรรจุใน แผนพัฒนาท้องถิ่นและข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในตำบลวังตะกั่วให้ดียิ่งขึ้น เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุ ลดความเสี่ยงจากโรคซึมเศร้า จากการอยู่บ้านนาน ๆ และไม่เป็นภาระบุตรหลาน รวมถึงการนำเสนอโครงการอื่น ๆ ที่สนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพของผู้สูงอายุในตำบลวังตะกั่ว นอกเหนือจากการส่งเสริมอาชีพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจากแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการและนักวิจัยหลากหลายท่านทั้งไทยและต่างประเทศ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาแนวคิด ของ Cohen and Uphoff (1980) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เนื่องจากมีเหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินโครงการฝึกอาชีพของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว และเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาวิจัยโดยทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อทำการตอบประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้ตั้งไว้ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: Cohen and Uphoff (1980)

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 1,375 คน (กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีคำนวณจากการใช้สูตร Taro Yamane (1973) จำนวน 310 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จำนวนทั้งสิ้น 24 คน ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง ประธานชมรมผู้สูงอายุ ประธานกลุ่มสตรี ประธานกองทุนบทบาทสตรี และตัวแทนผู้สูงอายุ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความถูกต้อง (Correctively) และความเที่ยงตรง (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผล จัดประเภทของข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อหาข้อสรุปของผลการศึกษา

3.2 ข้อมูลคุณภาพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกแบบไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างบรรยากาศการพูดคุยที่เป็นธรรมชาติแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์จะทำการอธิบายวิธีการตอบอย่างละเอียดแก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับและความชัดเจนของข้อมูลทั้งหมด หากข้อความใดไม่สมบูรณ์จะสัมภาษณ์เพิ่มเติมอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามแบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้รับประมวลผลและวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลโดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ การสัมภาษณ์เชิงลึกในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจดหมวดหมู่และแยกประเด็นของข้อมูลที่ต้องการเพื่อสร้างความชัดเจน จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาทำการสรุปแบบอุปนัย โดยการนำข้อมูลในประเด็นย่อยเขียนบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์ของประเด็นหลัก เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวมาตีความวัตถุประสงค์ และเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดและทฤษฎีที่ทำการศึกษาโดยสรุปในลักษณะในแบบบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพ สามารถนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว ทำให้ได้มีโอกาสที่จะได้พบเจอ พูดคุยและทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ เป็นการส่งเสริมให้สุขภาพร่างกายและจิตใจแข็งแรง ใช้เวลว่างให้เกิดประโยชน์ จึงทำให้การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับชนดล ทรงเดชธรรานันท์ (2564) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว ได้มีการสำรวจบริบททั่วไปของพื้นที่ ความต้องการพัฒนาด้านอาชีพ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และได้มีการกำหนดกิจกรรมไว้ล่วงหน้าตามแผนงานแล้ว จึงมิได้มีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เสนอความต้องการหรือแสดงความคิดเห็นในการกำหนดกิจกรรมมากเท่าที่ควร จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับบุญแดนเดช คุ่มประยูร (2564) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนมีนบุรีอุปลัมภ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ชุมชนมีนบุรีอุปลัมภ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มิได้มีอาชีพแต่อย่างใดเนื่องจากอยู่ในวัยเกษียณ จึงทำให้มีเวลาว่างและมีความต้องการที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำเพื่อให้เกิดประโยชน์และสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว อีกทั้งผู้สูงอายุบางรายมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในงานด้านหัตถกรรมต่าง ๆ อยู่แล้ว เมื่อทราบว่ามีโครงการพัฒนาอาชีพจึงตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการทันที จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับ พระธวัชชัย สนธิธโรโม (วรรณนาวิน) (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ระดับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่เล็งเห็นถึงประโยชน์ของโครงการฝึกอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเองได้ และเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ลูกหลาน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถให้แก่ตนเอง ได้พบปะ พูดคุย ร่วมรับประทานอาหาร เป็นการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สุขภาพร่างกายและจิตใจดีขึ้น จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับภัทรดา อุ๋นกลม (2562) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรับรู้คุณค่าของตนเองและความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมของผู้สูงอายุเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ด้านการรับประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากภายหลังที่สิ้นสุดโครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกูเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ทำการประเมินผลสำเร็จของโครงการว่าเป็นไปอย่างไรหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และให้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ปัญหา ซึ่งถือเป็นการดำเนินการประเมินที่ตรงจุด จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับ พระราชชัย สุนดิธมโม (วรรณานวิน) (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ผู้สูงอายุไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกำหนดโครงการ หัวข้อการฝึกอบรมพัฒนาอาชีพที่กลุ่มสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกู ได้มีการสำรวจปัญหาและความต้องการในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาล่วงหน้าแล้ว เมื่อต้องทำโครงการส่งเสริมอาชีพจึงได้กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นมา โดยมีได้ให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้มีโอกาสตัดสินใจในการกำหนดหัวข้อการฝึกอบรม จึงส่งผลให้กิจกรรมไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้สูงอายุ ไม่สอดคล้องกับ Berkley (1975) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นคือการที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ พบว่า จำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฝึกอาชีพไม่มากเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากโครงการฝึกอาชีพเป็นโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป้าหมายของโครงการ คือ ผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องของสุขภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง มีอาการป่วยบ้าง ไม่สะดวกที่

จะเดินทางมาร่วมกิจกรรม จึงทำให้มีจำนวนผู้สูงอายุที่มาร่วมโครงการค่อนข้างน้อย และผู้สูงอายุที่เข้ามาส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุท่านเดิม ๆ ที่เคยมาร่วมโครงการ สอดคล้องกับ พระสุรชัย อยู่สาโก (2550) ที่กล่าวถึงผู้สูงอายุว่า เป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสภาพร่างกายและจิตใจเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมถอย มีโอกาสเกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่าย สมควรที่ได้รับการดูแลช่วยเหลือและยังถือว่าเป็นวัยที่ปลดเกษียณจากการทำงาน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพ ยังขาดอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ทันสมัยและไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์ในการดำเนินการ ซึ่งเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยจะช่วยให้การทำงานสะดวก รวดเร็วและลดการใช้แรงงานผู้สูงอายุ ขณะเดียวกันก็ต้องใช้งบประมาณในการจัดหาเป็นจำนวนมาก ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว สอดคล้องกับ พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณาวิน) (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยด้านการรับผลประโยชน์ ชุมชนของงบประมาณจะไม่ค่อยได้รับผลตอบแทน ส่งผลให้ไม่เกิดการพัฒนาชุมชน

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า การประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของโครงการ ยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากภายหลังที่มีการประเมินผลความสำเร็จของโครงการแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว จะทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์หรือโซเชียลมีเดียขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น จึงทำให้ผู้สูงอายุทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและไม่สามารถเสนอแนะปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาโครงการได้ สอดคล้องกับ โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ว่าเป็นการค้นคว้าข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่ บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

3. แนวทางทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ควรส่งเสริมในการรับฟังความคิดเห็นและสนับสนุนให้กลุ่มผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดโครงการส่งเสริมอาชีพที่สนใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดเป็นอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ทั้งนี้เนื่องจากการให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการ กิจกรรม จะช่วยให้การฝึกอาชีพเป็นไปอย่างราบรื่น เพราะถือเป็นสิ่งที่กลุ่มผู้สูงอายุสนใจ มีความถนัด มีทักษะความรู้และความสามารถในเรื่องนั้น และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างอาชีพได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของ

โครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสำเร็จของโครงการ

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ พบว่า ควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมอาชีพให้ผู้สูงอายุทราบถึงหลักการ ประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมโครงการมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควร เพราะส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงรายละเอียดของโครงการฝึกอาชีพ รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับ จึงทำให้มีผู้เข้าร่วมโครงการเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในชมรมผู้สูงอายุเท่านั้น หากมีการประชาสัมพันธ์ให้กว้างขึ้นอาจทำให้มีผู้สูงอายุรายใหม่ ๆ เข้ามาร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับ พระธวัชชัย สุนทรโม (วรรณาวิน) (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการให้กว้างขวาง และเข้าถึงประชาชนมากขึ้น

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ควรจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการให้เพียงพอและเหมาะสม ทันสมัย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากการมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย จะช่วยให้การดำเนินการฝึกอาชีพของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และภาครัฐจำเป็นต้องมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 - 2569) ที่กล่าวถึงการยกระดับความคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนทุกช่วงวัย โดยยกระดับความคุ้มครองทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมุ่งสนับสนุนระบบสวัสดิการทางเลือกที่จัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการบูรณาการข้อมูลด้านสวัสดิการและเงินช่วยเหลือทั้งหมดของผู้สูงอายุ และเอื้อต่อการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากจนแบบมุ่งเป้ามากยิ่งขึ้น

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า หลังจากประเมินความสำเร็จของโครงการแล้ว ควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ความสำเร็จของโครงการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง และรับฟังปัญหาอุปสรรคเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโครงการให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการรับฟังปัญหาอุปสรรคและแนวทางการปรับปรุงพัฒนาโครงการจากผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ จะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงจุด และสามารถนำไปบูรณาการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับพระธวัชชัย สุนทรโม (วรรณาวิน) (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรให้มีผู้ดูแลประจำชุมชน สอบถามถึงปัญหาให้แท้จริงปฏิบัติจริงในการแก้ไขเจาะให้ตรงประเด็นนั้น ๆ ควรมีการแจ้งผลประเมินให้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึงทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง ควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เสนอแนะหัวข้อหรือกิจกรรมของโครงการตามความสนใจ และทักษะ ความรู้ ความสามารถ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง ส่วนส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง หลากหลายช่องทาง เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ทราบถึงรายละเอียด กระบวนการ และประโยชน์ที่ได้รับ อันเป็นการเชิญชวนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมโครงการมากขึ้น

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย เพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง ควรแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของโครงการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง และรับฟังปัญหา อุปสรรคเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาโครงการให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไปเป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เท่านั้น ควรศึกษามีส่วนร่วมโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายอื่น เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จในมิติของกลุ่มเป้าหมาย และให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกุง อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ทราบถึงตัวแปรที่กำหนดความสำเร็จและนำมาพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

ชนดล ทรงเดชธรานันท์. (2564). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การจัดการองค์การ คณะศิลปศาสตร มหาวิทาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.

ญาณเดช คุ่มประยูร. (2564). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา ชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.

พระธวัชชัย สนดิธมโม (วรรณนาวิณ). (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล เมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

- พระสุรชัย อยู่สาโก. (2550). *พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ เทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภота่มะกา จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ภัทรธาดา อุ่นกมล. (2562). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรับรู้คุณค่าของตนเองและความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 22(1), หน้า 126-136.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2565). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). *ประชากรสูงอายุไทย : ปัจจุบันและอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่น*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.wangtakusao.go.th/PlanStragegy>, 6 พฤศจิกายน 2566.
- Berkley, G. E. (1975). *The Craft of Public Administration*. Boston: Allyn and Bacon.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N.T. (1980). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies. New York: Cornell University.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York Harper & Row.

ประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ

Effectiveness of Applying Solar Cell as Alternative Power Policy Implementation

อำภา มาลี¹ และรัชยา ภัคดีจิตต์²

Ampa Malee¹ and Rachaya Pakdeejit

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี¹, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต²
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: ampa_nean2529@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินประสิทธิผลของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ (2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติจำแนกด้วยลักษณะประชากร (3) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติกับ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ประชากรในตำบลเขาจ้าว อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที่ ค่าความแปรปรวนทางเดียวและสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิเคราะห์พบว่า (1) ด้านประสิทธิผลของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ พบว่า อยู่ในระดับมาก (2) ด้านเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ จำแนกตามลักษณะประชากร พบว่า มีความแตกต่างกันด้าน อายุ การศึกษา รายได้ ต่อเดือน (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติเป็นเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การนำนโยบายไปปฏิบัติ โซลาร์เซลล์ พลังงานทางเลือก

Abstract

This study has the objectives (1) to evaluate the effectiveness of implementing the policy for using solar cells as alternative energy (2) to compare the effectiveness of implementing the policy for using solar cells as alternative energy, classified by population characteristics (3) To explain the relationship between the effectiveness of implementing the policy of using solar cells as an alternative energy and Factors affecting the effectiveness of policy implementation This research is a quantitative research with a sample of 300 people in Khao Chao Subdistrict. Prachin District Prachuap Khiri Khan Province Use a questionnaire to collect data. Analyze data with statistics, mean,

percentage, standard deviation. T-value analysis One-way variance and Peirson correlation the results of the analysis found that (1) the effectiveness of implementing the policy of using solar cells as an alternative energy was found to be at a high level (2) the comparative aspect of the opinions of the sample groups regarding the effectiveness of implementing the policy of using solar cells as an alternative energy Hunting cells is an alternative power to practice. Categorized by population characteristics, it was found that there were differences in age, education, and monthly income. (3) The relationship between factors affecting the effectiveness of implementing the policy of using solar cells as an alternative power was positively positive. Statistically significant.

Keywords: Effectiveness of policy implementation, solar cells, alternative energy

บทนำ

กระทรวงพลังงานได้จัดทำแนวทางประหยัดพลังงานในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ทุกหน่วยงานราชการดำเนินการด้วยความเข้าใจที่ตรงกันและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดเป้าหมาย : มาตรการลดใช้พลังงานลงให้ได้อย่างน้อย 10% โดยใช้ตัวชี้วัด (Key Performance Index: KPI) "ระดับความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการประหยัดพลังงาน" เป็นหนึ่งในกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการต่อไป โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ให้ลดการใช้พลังงานลงอย่างน้อยร้อยละ 10 ให้ทุกหน่วยงานกำหนดเป้าหมายลดการใช้ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงลดลงร้อยละ 10 โดยเทียบกับปริมาณการใช้ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ถ้าหน่วยงานใดมีผลการใช้ไฟฟ้าและหรือน้ำมันเชื้อเพลิงในปีงบประมาณ พ.ศ.2554 เพิ่มขึ้น จากปริมาณการใช้ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงของปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 โดยไม่มีเหตุผลสมควร หน่วยงานนั้นต้องลดการใช้พลังงานลง 154 จากปริมาณการใช้ไฟฟ้าและหรือน้ำมันเชื้อเพลิงของปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 (กระทรวงพลังงาน, 2555)

การผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการใช้งานในพื้นที่ที่ไม่มีไฟฟ้าเข้าถึง ได้แก่ ระบบผลิตไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์ รองลงมาเป็นระบบผลิตไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์เชื่อมต่อกับระบบสายส่ง (grid-connected application) ระบบประจุแบตเตอรี่ด้วยเซลล์แสงอาทิตย์ระบบสื่อสารโทรคมนาคม และระบบสูบน้ำตามลำดับ ซึ่งการใช้ไฟฟ้าในปัจจุบันมีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการผลิตภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม เรียกได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ การผลิตไฟฟ้าในช่วงที่ผ่านมานิยมสร้างโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ใช้พลังงานจากฟอสซิลไม่ว่าจะเป็นถ่านหิน หรือก๊าซธรรมชาติ ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาประเทศต่าง ๆ ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนที่เป็นพลังงานสะอาด เช่น พลังงานลม และพลังงานแสงอาทิตย์ ในการผลิตไฟฟ้าที่กระจายตัวเชื่อมต่อกับระบบไฟฟ้าหลายแห่ง สำหรับนโยบายภาครัฐของประเทศไทยนั้น มีการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะพลังงานแสงอาทิตย์ที่ประเทศไทย มีศักยภาพในการผลิตไฟฟ้า

จากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ดี เนื่องจากพื้นที่ตั้งของประเทศใกล้เส้นศูนย์สูตรและมีแสงแดดเพียงพอในการผลิตไฟฟ้าอย่างต่อเนื่องตลอดปี ซึ่งในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาภาครัฐมุ่งเน้นส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ขนาดใหญ่หรือที่เรียกกันว่า “Solar Farm” ต่อมาในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมาจึงเริ่มส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ขนาดเล็กที่ติดตั้ง บนหลังคา หรือเราเรียกว่า “Solar Rooftop” ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ไฟฟ้ามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้าไว้ใช้งานเอง และเหลือผลิตขายให้แก่การไฟฟ้า ในปี 2559 ภาครัฐมีนโยบายเปิดโครงการการผลิตไฟฟ้า พลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคาอย่างเสรี เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและสนับสนุนการพึ่งพาตนเอง การผลิตไฟฟ้าไว้ใช้เองและลดการพึ่งพาการนำเข้าเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ (วิศวกรรม สถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2561, น. 2)

ตำบลเขาจ้าว อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอีกหนึ่งที่ได้นำนโยบายพลังงานมาปฏิบัติ เนื่องจากเป็นพื้นที่ซึ่งมีประชาชนขาดแคลนไฟฟ้า ประชาชนอยู่แบบเรียบง่าย มีประชากรอยู่อาศัย จำนวน 2,557 คน (สำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, ตุลาคม 2566) ประชากรส่วนใหญ่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์) ในการผลิตกระแสไฟฟ้าใช้เนื่องจากตำบลเขาจ้าวไม่สามารถใช้วิธีการขยายเขตไฟฟ้าให้แก่ประชาชนได้เพราะเป็นพื้นที่ซึ่งมีข้อจำกัดทางกฎหมาย ในการแก้ไขข้อจำกัดทางกฎหมายต้องใช้เวลาหลายปี ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่ง ในพื้นที่ตำบลเขาจ้าว ความเดือนร้อนและความยากลำบากของประชาชนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ส่งผลต่อการดำรงชีวิต ทั้งในด้านการประกอบกิจการของแต่ละครอบครัวภายในบ้านเมื่อถึงเวลาค่ำคืน ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเมื่อยามวิกาลการมีไฟฟ้าใช้เป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่รัฐพึงบริการให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ด้วยเหตุนี้งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปวางแผน พัฒนา ปรับปรุง แนวนโยบายการผลิตกระแสไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ไปปฏิบัติให้มีประสิทธิผล และสามารถขยายผลสู่หน่วยงานภาครัฐอื่นในการใช้พลังงานทดแทนอย่างกว้างขวาง ซึ่งสามารถตอบสนองนโยบายข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมลดก๊าซเรือนกระจกที่มีต่อโลกได้อย่างชัดเจน พร้อมขยายผลการศึกษาด้านศาสตร์การบริหารจัดการหน่วยงานภาครัฐต่อไป

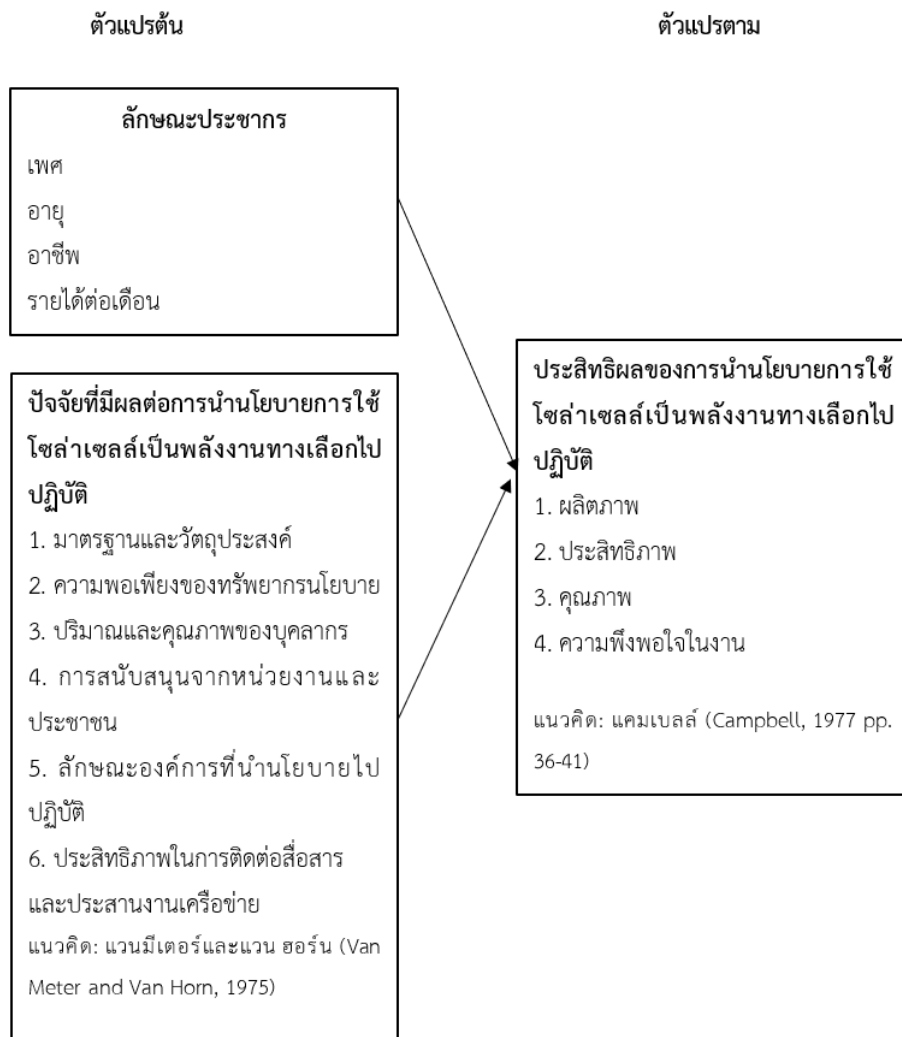
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ จำแนกด้วยลักษณะประชากร
3. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ กับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซล่าเซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ วรรณกรรมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ประชากรในตำบลเขาจ้าว อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที ค่าความแปรปรวนทางเดียวและสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ ประชากรส่วนใหญ่ เพศชาย มีจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30 และเพศหญิงมีจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 54.70

อายุ ประชากรส่วนใหญ่มี อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 รองลงมา อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 23.70 รองลงมา ได้แก่ อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.70 อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 20.30 และอายุ 61 ปี ขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 53.70 รองลงมา ได้แก่ ระดับปริญญาตรี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 และระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน มีรายได้ระหว่าง 8,001 - 12,000 บาท จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 53.70 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 12,001 - 16,000 บาท จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 มีรายได้ระหว่าง 20,000 บาทขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.70 คน และมีรายได้ระหว่าง 16,001 - 20,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.70 ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.661) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์ พบว่า ด้านความพึงพอใจในงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.654) รองลงมา ได้แก่ ด้านผลผลิตภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.666) ด้านคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.666) และด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.656) ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

3. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.660) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามเกณฑ์การวิเคราะห์ พบว่า ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.628) มาเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านทรัพยากรของนโยบาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.650) ด้านความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.701) ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.701) ด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.645) และด้านคุณลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.697) ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก พบว่า ประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้ง

สมมติฐานที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ มีความแตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนก จากลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้ง

สมมติฐานที่ 3 ประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ กับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้ง ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ โดยการนำผลการศึกษาประสิทธิภาพการนำนโยบายไปปฏิบัติ พบว่า ประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ ประชากร มีความพึงพอใจในประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพึงพอใจในงาน ด้านผลิตภาพ ด้านคุณภาพ ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากทุกด้านตาม ลำดับ แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญในการนำปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายไปปฏิบัติในหน่วยงานหากการนำปัจจัยที่มีผลมาปฏิบัติมีความชัดเจน และปฏิบัติเพียงพอย่อมนำไปสู่การนำนโยบายไปปฏิบัติในหน่วยงานราชการได้ผลตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ Steers (1977) ที่กล่าวไว้ว่าการใช้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นเครื่องวัดประสิทธิผลขององค์การ คล้ายคลึงกับแดนไทย ตะวีไซ และคณะ (2561) ที่พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่านในภาพรวมและรายด้านมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผลิตภาพ (Productivity) ประสิทธิภาพ (Efficiency) คุณภาพ (Quality) และความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนาคม มาตวิจิตร (2562) พบว่า ประสิทธิภาพของการนำนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติของจังหวัดราชบุรี ในภาพรวมและรายด้านมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก รวมถึงสุธินี อัทธการ (2561) ที่เห็นว่า ระดับประสิทธิผลของการบริหารงานเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด จากการประเมินของประชาชนผู้รับ บริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติจำแนกตามลักษณะประชากร จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่ม

ตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ จำแนกตามลักษณะของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านการศึกษา และด้านรายได้ต่อเดือน มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ วิไลวรรณ พวงทอง (2559) ที่ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้มีการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและด้านเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาการเป็นกรรมการหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน

3. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ กับปัจจัยการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติกับตัวแปรต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว พบว่า ปัจจัยการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ซึ่งปัจจัยที่มีผลประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ มีจำนวน 6 ด้าน ดังนี้

ด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่า หากหน่วยงานมีการกำหนดปัจจัยด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีความชัดเจน ตรงเป้าหมาย หรือสามารถวัดได้และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ย่อมสามารถทำให้เกิดประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Van Meter & Van Horn (1975) เห็นว่า ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ของนโยบายจะต้องมีความชัดเจน สามารถวัดได้และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ การวัดได้และปฏิบัติได้ถือว่าเป็นมาตรฐานสำคัญสำหรับวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายได้ พร้อมสอดคล้องกับ วรเดช จันทรร (2551) ที่พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ซึ่งหน่วยงานสามารถแปรวัตถุประสงค์ถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม คล้ายคลึงกับ อนุวัฒน์ สิงทิต (2558) พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายและองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารโครงการฯ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ประภัสสร โยธารักษ์ และ กิตติ บุญนาค (2562) ที่พบว่า ปัจจัยด้านความชัดเจนและความเหมาะสมของระเบียบปฏิบัติ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ

ด้านทรัพยากรของนโยบาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่า หากหน่วยงานมีการกำหนดปัจจัยด้านทรัพยากรของนโยบาย เช่น บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ เป็นต้น ที่มีความเหมาะสมและเพียงพอสามารถทำให้เกิดประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมเช่นกันเหมือนดัง Steers (1977) ที่ว่า การใช้ทรัพยากร เมื่อได้มีการกำหนดเป้าหมายที่แน่นอนแล้วเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ฝ่ายบริหารต้องจัดหาและใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ วรเดช จันทรร (2551) ที่กำหนดว่า ทรัพยากร หมายความรวมถึง วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และ

เทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของนโยบาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของวรรณอนงค์ ทรัพย์รวงทอง และคณะ (2560) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติคือ ความพึงพอใจเหมาะสมของทรัพยากร หรือการจัดการทรัพยากรและสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร กลุ่มงานภาครัฐ เพื่อการประสานงานส่งเสริมไปทางเดียวกัน อีกทั้งสอดคล้องกับ ธนาคม มาตวิจิตร (2562) ที่เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านทรัพยากรของนโยบาย มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับ ประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์ เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่า ในการสื่อสารระหว่างองค์กร หรือระหว่างหน่วยงาน ที่มีความตรงไปตรงมา และชัดเจน รวดเร็ว ทำให้บุคลากรเกิดความรู้และเข้าใจในการขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงาน ไปปฏิบัติได้ผลดีมากยิ่งขึ้น ตามที่ Steers (1977) กำหนดว่า กระบวนการติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือ สำคัญในการประสานกิจกรรมของบุคลากรในองค์กรให้เป็นไปในทิศทางและเป้าหมายเดียวกันทั่วทั้งองค์กร สอดรับกับวรรณอนงค์ ทรัพย์รวงทอง (2548) ที่ว่าการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานนั้นเพื่อสร้างความเข้าใจ อันดี เช่น ถ้าหน่วยงานนั้น ๆ มีระบบการติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสาร แบบ 2 ทาง หน่วยงานนั้น ๆ จะมีความเข้าใจที่ตรงกันและให้การยอมรับนโยบายด้วยดีเช่นกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนาคม มาตวิจิตร (2562) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติของจังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ด้านคุณลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานที่มีปริมาณและความสามารถของกำลังพลที่เพียงพอเหมาะสม มีการแบ่งกำหนดระดับ และหน้าที่ควบคุมที่เป็นลำดับขั้นในการตัดสินใจการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ Van Meter and Van Horn (1975) ที่เห็นว่า คุณลักษณะที่เหมาะสมของหน่วยงานในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ คือ หน่วย ปฏิบัติงานต้องมีความกระตือรือร้น บุคลากรผู้ร่วมปฏิบัติงานต้องมีจำนวนเพียงพอและมีคุณภาพเหมาะสม มีการดำเนินงานภายใต้สายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน คือ รู้ว่าใครมีหน้าที่อะไร ระดับไหนขึ้นตรงต่อใคร สมาชิกในองค์กรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่เพียงแต่ภายในองค์กรเท่านั้นแต่ยังต้องมีความสัมพันธ์ของหน่วยปฏิบัติกับองค์กรที่กำหนดนโยบายอีกด้วย อีกทั้งสอดคล้องกับธนาคม มาตวิจิตร (2562) ที่เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านคุณลักษณะที่เหมาะสมของหน่วยงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับประสิทธิภาพไปปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับ Steers (1977) อีกทั้งสอดคล้องกับ วรรณอนงค์ ทรัพย์รวงทอง (2548) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หากมีสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ สภาพสังคมวุ่นวาย การเมืองขาดเสถียรภาพ อาจทำให้ผู้ปฏิบัติงานยินยอมรับนโยบายไป

ปฏิบัติค่อนข้างน้อย และสอดคล้องกับ Donald et al. (1975) ในการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในขณะนั้นด้วย เช่น หากสถานะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศในขณะนั้นเอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไป ปฏิบัติย่อมทำให้หน่วยงานปฏิบัติมีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินงาน การนำนโยบายไปปฏิบัติก็ย่อมจะสำเร็จได้ง่าย แต่หากสถานะทางเศรษฐกิจตกต่ำเกิดปัญหาเงินเฟ้ออย่างรุนแรง ราคาน้ำมันแพง สินค้ามีราคาสูง สินค้าบางอย่างขาดตลาด หรืองบประมาณแผ่นดินถูกตัดทอน ย่อมมีผลกระทบต่อการทำงานตามโครงการ หรือหากสถานการณ์ทางการเมืองขาดเสถียรภาพ อาจทำให้เกิดปัญหาการทุจริตในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และส่งผลกระทบต่อประสิทธิผล ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของแผนงานและนโยบายด้วย

ด้านความร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานได้สร้างการรับรู้และความเข้าใจของผู้ปฏิบัติ การนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติเข้ามามีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย สอดคล้องกับ ธนาคม มาตวิจิตร (2562) ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 การส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานและเทคโนโลยีแต่ละประเภทของพลังงานทางเลือก
- 1.2 การสร้างความเข้าใจร่วมกันกับชุมชน สร้างหัวหน้าชุมชนด้านพลังงาน เพื่อร่วมกำหนดนโยบาย
- 1.3 จัดทำร่างแผนนโยบายพลังงานทางเลือกระดับชุมชน
- 1.4 จัดทำนโยบายพลังงานทางเลือกฉบับสมบูรณ์
- 1.5 นำนโยบายการจัดการพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติในชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นต่อไปนี้

- 2.1 ควรมีการทดลองนำประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ ที่จัดทำขึ้นไปใช้จริงในชุมชนอื่น ๆ และมีการติดตามประเมินผลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- 2.2 ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายการใช้โซลาร์เซลล์เป็นพลังงานทางเลือกไปปฏิบัติ เปรียบเทียบบริบทของชุมชนที่มีในประเทศ
- 2.3 การศึกษาระบบการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ โดยคำนึงรูปแบบนโยบายไปปฏิบัติที่เหมาะสมและสอดคล้องกับชุมชนได้ประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติงาน

2.4 ในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจจะปรับเปลี่ยนตัวแปรใหม่ตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้ประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงพลังงาน. (27 มีนาคม 2555). หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ค่วนที่สุด ที่ นร 0506/ว 88. *เรื่อง มาตรการลดใช้พลังงานภาครัฐ*. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- แดนไทย ต๊ะวิไชย, สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล, และอนันต์ ธรรมชาลัย. (2561). ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 5(2), หน้า 18 - 24.
- ธนาคม มาตวิจิตร . (2562). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดไปปฏิบัติของจังหวัดราชบุรี. *วารสารลวะศรีมหาวิทยาลัราชภัฏเทพสตรี*, 4(2), หน้า 115 - 125.
- ประภัสสร โยธารักษ์ และกิตติ บุนนาค. (2562). การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, (2), หน้า 119 - 140.
- วรเดช จันทรศร. (2548). *ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์, 2543.
- วรเดช จันทรศร. (2551). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- วรรณอนงค์ ทรัพย์รวงทอง, อริษา ลิมกิตติศุภสิน, และสมบุรณ์ สุขสำราญ. (2560). การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ: กรณีศึกษานโยบายรับจำนำข้าวเปลือกในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 (ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง). *วารสารรัชต์ภาคย์*, 11(21), หน้า 154 - 165.
- วิไลวรรณ พวงทอง. (2559). *ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ประจวบคีรีขันธ์
- วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย. (2561). *มาตรฐานการติดตั้งทางไฟฟ้าสำหรับประเทศไทย ระบบการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ที่ติดตั้งบนหลังคา พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ: วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานทะเบียนราษฎร. อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, (ตุลาคม 2566). *สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร*. เข้าถึงได้จาก: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>.
- สุธินี อัดถากร. (2561). *ประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง: การประเมินจากประชาชนผู้รับบริการและ สมาชิกในองค์การ* รายงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อนุวัฒน์ สิงทิต. (2558). *ประสิทธิผลการบริหารโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.*

Campbell, J. P. (1977). *On the nature of organizational effectiveness*. In P. S. Goodman & J. M. Pennings (Eds.), *New perspectives on organizational effectiveness*. pp. 36-41.

Donald S., Meter, V., Carl E., and Horn, V. (1975, February). The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework. *Administration & Society*, 6(4), p. 463.

Richard M. Steers. (1977). *Organizational effectiveness: a behavioral view* / Santa Monica, Calif.: Goodyear

การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Managerial of Quality of Work Life; Subdistrict Municipality Officers Pranburi District

Prachuabkirikhan Province

วิภาวรรณ จิตต์พะวงษ์¹ และรัชยา ภัคจิตต์²

Wipawan Jitpaworg¹ and Rachaya Pakdeejit²

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี¹, อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

E-mail: wipawan.jitp@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สามประการ (1) เพื่อประเมินการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (3) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 157 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที การวิเคราะห์ความเบี่ยงเบน สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิเคราะห์พบว่า (1) การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก (2) การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามลักษณะประชากร (3) การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลเป็นเชิงบวก

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน พนักงานเทศบาล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Abstract

This research aimed to (1) evaluate managerial of quality of work life; Subdistrict municipality officers Pranburi District Prachuabkirikhan Province (2) compare managerial of quality of work life ; Subdistrict municipality officers Pranburi District (3) explain correlation between managerial of quality of work life ; Subdistrict municipality officers Pranburi District

with affecting factors. This was quantitative research, 157 municipality officers Prانبuri District were sample .Questionaries was data gathering tools. Analytical statistics were percentages mean standard deviation T test One way ANOVA and Pearson coefficient correlation. The findings were as follows; (1) managerial of quality of work life ; Subdistrict municipality officers Prانبuri District Prachuabkirikhan Province was high level. (2) there were not any difference among respondents toward managerial of quality of work life verified by demographic factors. (3) managerial of quality of work life; Subdistrict municipality officers was positive correlate with affecting factors.

Keywords: Managerial quality of work life, Subdistrict municipality officers, Prانبuri District, Prachuabkirikhan Province.

บทนำ

คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การทำงาน ประกอบด้วย ค่าจ้าง ระยะเวลาในการทำงาน ผลประโยชน์เพิ่มเติมต่าง ๆ ความมั่นคง และความปลอดภัย ในการทำงาน การได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความก้าวหน้าในอาชีพ รวมถึงการพัฒนาทางสมรรถภาพของมนุษย์ซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจในงาน และเป็นแรงจูงใจให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน หมายถึง สภาพการทำงานที่มีความสุข ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสม ทำให้บุคลากรเกิด ความพึงพอใจในการทำงาน เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีสุขภาพจิตดี นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิผลในการ ทำงานขององค์กร (Thamjinda, 2007; Boonlorn, 2008)

เทศบาล เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์จะวิเคราะห์ การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลอำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอ ปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาล

สมมติฐานการวิจัย

1. การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง
2. การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามลักษณะประชากร
3. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลไม่เป็นเชิงบวก

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

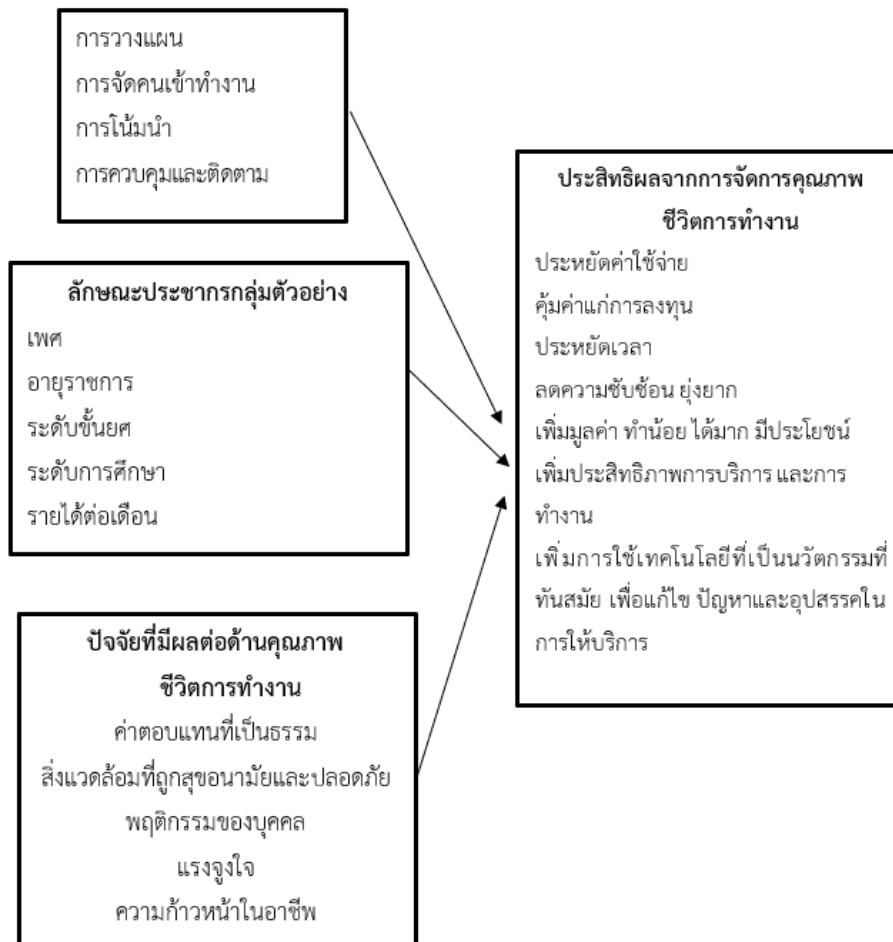
1. ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ลักษณะประชากร เพศ อายุราชการ ระดับชั้นยศ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน
ปัจจัยที่มีผลต่อด้านคุณภาพชีวิตการทำงาน ประกอบด้วยค่าตอบแทนที่เป็นธรรม สิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลย สุขอนามัยและปลอดภัย พฤติกรรมของบุคคล แรงจูงใจ ความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การโน้มน้าว และการควบคุม
2. ตัวแปรตามประกอบด้วย ประสิทธิภาพจากการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงาน ประกอบด้วย ประหยัดค่าใช้จ่าย คุ่มค่าแก่การลงทุน ประหยัดเวลา ลดความซับซ้อน ยุ่งยาก เพิ่มมูลค่า ทำน้อย ได้มาก มีประโยชน์ เพิ่มประสิทธิภาพการบริการ และการทำงาน เพิ่มการใช้เทคโนโลยีที่เป็นนวัตกรรมที่ทันสมัย เพื่อแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการประชาชน
3. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี ทำการ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแนวคิดของยามานะ และทำการสุ่มอย่างง่าย
4. ขอบเขตด้านเวลา ตั้งแต่ กรกฎาคม 2566 ถึง มกราคม พ.ศ. 2567

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทำการทบทวน วรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีคุณภาพชีวิตการทำงาน แนวคิดและทฤษฎีด้านแรงจูงใจ แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการศึกษาเชิงพรรณนา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุราชการ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ และรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

1) เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 รองลงมา คือ เพศชาย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8

2) อายุราชการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุราชการ 11 – 15 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมาคือ อายุราชการ 6 – 10 ปีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 รองลงมาคือ อายุราชการ 16 ปีขึ้นไปจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อายุราชการ 1 – 5 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ตามลำดับ

3) ระดับชั้นยศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับ ชั้นยศ ชำนาญการ จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมาในระดับชั้นยศ ปฏิบัติการ จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.8 ชำนาญงาน จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.9 ปฏิบัติงาน จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.9 ชำนาญการพิเศษ จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.7 กลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดในระดับชั้นยศ นักบริหารระดับต้นขึ้นไป จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3

4) ระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 รองลงมาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 เท่ากับระดับ อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 กลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดในระดับ มัธยมศึกษา/ปวช.จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

5) รายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 67 คน เป็นร้อยละ 42.7 รองลงมารายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 รายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 25,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 21 และกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 12,000 - 15,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 14

คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปรามบุรี

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประสิทธิภาพของการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงาน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.11 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ข้อ 6. ลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.19 รองลงมาคือ ข้อ 8. ลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.17 รองลงมาคือ ข้อ 3. เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ความสามารถได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.15 รองลงมาคือ ข้อ 5. ลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.13 รองลงมาคือ ข้อ 4. ลักษณะงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.12 รองลงมาคือ ข้อ 2. สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.11 และ ข้อ 7. ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ = 4.10 รองลงมาคือ ข้อ 1. ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.94 ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโดยตรง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.08 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ข้อ 12. การเรียนรู้งานจากผู้บังคับบัญชา การได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.13 รองลงมาคือ ข้อ 13. การจัดการและการบริหารงานขององค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.11 รองลงมาคือ ข้อ 10. การจัดการและการบริหารงานขององค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.10 รองลงมาคือ ข้อ 14. การให้อำนาจแก่บุคคลในการดำเนินงานให้สำเร็จ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.08 รองลงมาคือ ข้อ 11. การให้อำนาจแก่บุคคลในการดำเนินงานให้สำเร็จ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.04 รองลงมาคือ ข้อ 9. ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.03 ตามลำดับ

2) ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในอาชีพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.16 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ข้อ 19. เมื่อมีโอกาสในการปฏิบัติงานจะแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.21 รองลงมาคือ ข้อ 18. ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานรวมถึงครอบครัว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.20 รองลงมาคือ ข้อ 17. ได้รับโอกาสในการปฏิบัติงานอย่างอิสระ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.18 รองลงมาคือ ข้อ 16. ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจในงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.13 รองลงมาคือ ข้อ 15. ลักษณะงานทำให้มี โอกาสในความก้าวหน้าในการได้เลื่อนขั้นหรือตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.08 ตามลำดับ

3) ด้านปัจจัยค่าตอบแทน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.92 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ข้อ 23. ความเหมาะสมของขั้นตอนการทำงานกับปริมาณงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.96 รองลงมาคือ ข้อ 20. ปริมาณงานสัมพันธ์กับเงินเดือนที่ได้รับ และ ข้อ 21. ความเหมาะสมของเงินเดือนเมื่อเทียบกับข้าราชการสังกัดอื่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ = 3.92 รองลงมาคือ ข้อ 22. ความพอเพียงของเงินเดือนเปรียบเทียบกับค่าครองชีพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.86 ตามลำดับ

4) ปัจจัยด้านพฤติกรรมการทำงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.02 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ข้อ 27. กำหนดเป้าหมายการทำงานเพื่อให้ตนเองได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.16 รองลงมาคือ ข้อ 25. สามารถปรับความเข้าใจกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.09 รองลงมาคือ ข้อ 24. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.02 รองลงมาคือ ข้อ 26. ค่านิยม ทัศนคติและความคาดหวังร่วมกันมีมาตรฐานการทำงานและวิถีชีวิตร่วมกัน อยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ย = 3.99 รองลงมาคือ ข้อ 28. การถ่ายทอดค่านิยมและความเชื่อจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.94 รองลงมาคือ ข้อ 29. ความสามัคคีระหว่างเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.93 ตามลำดับ

5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกละเลยและปลอดภัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.20 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ข้อ 32. บรรยากาศการทำงานเหมาะสม กับการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.25 รองลงมาคือ ข้อ 30. สถานที่ทำงานได้รับการทำความสะอาดสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.22 รองลงมาคือ ข้อ 34. ที่ทำงานปราศจากเชื้อโรคอันตราย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.18 รองลงมาคือ ข้อ 31. สถานที่ทำงานปลอดมลพิษ ทางเสียง ฝุ่นและรังสี และ ข้อ 33. ปราศจากสิ่งรบกวนที่ทำลายบรรยากาศการทำงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ = 4.17 ตามลำดับ

6) ปัจจัยด้านการจัดการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 4.18 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ข้อ 36. การนำแผนไปปฏิบัติเป็นไปตามลำดับขั้น และข้อ 37. การนำแผนไปปฏิบัติมีสอดคล้องประสานกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ = 4.19 รองลงมาคือ ข้อ 35. การกำหนดเป้าหมายของสำนักงาน สร้างกลยุทธ์ เพื่อแนวทางในการดำเนินจัดการคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.15 ตามลำดับ

7) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 4.16 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ข้อ 40. การรายงานการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.20 รองลงมาคือ ข้อ 39. การจัดแบ่งงานและความรับผิดชอบการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงาน มีประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.15 รองลงมาคือ ข้อ 38. โครงสร้างทางการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.12 ตามลำดับ

8) ด้านการนำพนักงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 4.20 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ข้อ 41. การจัดการให้พนักงานทำงาน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.24 รองลงมาคือ ข้อ 42. มีการประสานงานการติดต่อสื่อสารที่ดีสร้าง การจูงใจในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.22 รองลงมาคือ ข้อ 43. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเหมาะสม สามารถลดความขัดแย้งและความตึงเครียดในองค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.19 รองลงมา ข้อ 44. สร้างแรงจูงใจให้ทำงาน และเพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งต่าง ๆ จะดำเนินไปตามที่ควรจะเป็น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.15 ตามลำดับ

9) ด้านการควบคุมและติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม = 4.18 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ตามเกณฑ์การประเมินพบว่า

ข้อ 45. การควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย = 4.23 รองลงมาคือ ข้อ 48. ขบวนการติดตามประเมินผลเปรียบเทียบและแก้ไข มีประสิทธิผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.19 รองลงมาคือ ข้อ 47. ปรับเป้าหมายอย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.17 รองลงมาคือ ข้อ 46. เปรียบเทียบผลงานจริงกับเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 4.12 ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขอนามัยและปลอดภัย และด้านการโน้มนำพนักงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20 ด้านการจัดการวางแผน และด้านการควบคุมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.18 ด้านที่น้อยที่สุดด้านปัจจัยค่าตอบแทนในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.92

สมมติฐานที่ 2 พบว่า การจัดการคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.13 รายด้านพบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการประชาชน อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.25 รองลงมา ด้านการจัดการคุณภาพชีวิตการทำงาน บรรลุวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.22 ด้านที่น้อยที่สุดด้านสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายของสำนักงานในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.0

สมมติฐานที่ 3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน ประกอบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโดยตรง ความก้าวหน้าในอาชีพ ค่าตอบแทน ปัจจัยด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขอนามัยและปลอดภัย ด้านการจัดการวางแผน การจัดองค์การ การโน้มนำพนักงาน การควบคุมและติดตาม อยู่ในเชิงบวก ในระดับมาก สัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ

การอภิปรายผล

คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานของดนตรี คุ่มสุข (2564) ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลบางกรวย (วัดศรีประวัติ) ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลบางกรวย (วัดศรีประวัติ) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.31 , 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานลดจากมากไปน้อย ดังนี้ด้านสังคม (4.48 , 0.39) ด้านการทำงาน (4.46 , 0.45) ด้านส่วนตัว (4.24 , 0.45) และด้านเศรษฐกิจ (4.07 , 0.62) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า อยู่ในช่วงระหว่าง 0.39 - 0.62 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นสอดคล้องกันไปทิศทางเดียวกัน

ด้านปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปรางบุรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ด้านค่าตอบแทน สอดคล้องกับงานของ พยอม สดใส. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ของข้าราชการส่วนภูมิภาคสังกัดกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในประเทศไทย จากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตข้าราชการจังหวัด 152 คนในกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานของประเทศไทย หรือ 54.9% ของประชากรกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตของข้าราชการจังหวัด ในกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานของประเทศไทย ได้แก่ รายได้ ตำแหน่ง ค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็น ธรรม สภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย ถูกสุขอนามัย ความก้าวหน้าและความมั่นคงใน อาชีพของตน โอกาสพัฒนาความสามารถในการทำงาน การบริหารงานอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน และความสมดุล ระหว่างอาชีพการงานและชีวิตส่วนตัว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) จากผลการวิจัย พบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านปัจจัยค่าตอบแทน พบว่า อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.92 ด้านที่น้อยที่สุด คือความเหมาะสมของขั้นตอนการทำงานกับปริมาณงาน ควรที่จะเพิ่มรายได้และค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับ ปริมาณงานที่รับผิดชอบ

2) ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบล อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านพฤติกรรมการทำงานภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.02 ด้านที่น้อยที่สุด คือ กำหนดเป้าหมายการทำงานเพื่อให้ตนเองได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ควรมีการเปิดโอกาสในการทำงานของ พนักงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในองค์กร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญของประสิทธิผลการดำเนินงาน รัฐบาลควรให้ความสำคัญ ในนโยบายด้านสวัสดิการสังคมทุกภาคส่วนมีว่าภาครัฐ ภาคเอกชน หรือชุมชน

2) ภาครัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการทำให้หน่วยงานภาครัฐปลอดจากการแทรกแซงของฝ่าย การเมือง

บรรณานุกรม

دنุสรณ์ คุ่มสุข. (2564). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนอนุบาล บางกรวย (วัดศรีประวัตติ). *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(1), หน้า 53 – 68.

พยอม สดใส. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการส่วนภูมิภาคสังกัดกรมสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงานในประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.

- Boonlorm, W. (2008). *The Relationship between quality of work life, organizational commitment and organizational citizenship behavior among teachers at technical colleges in the Three Southern Border Provinces*. Independent Study of the Degree of Master of Science Program in Organizational and Industry Psychology. Chiangmai University: Chiangmai University. (in Thai)
- Thamjinda, C. (2007). Personnel Management and Human Resource Management. *Journal of Dhamrongrachanupab*, 6(22), pp. 7 - 16. (in Thai)

การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Managerial Development of Community Enterprise; Local Spirit Prachuabkhirikhan Province

ศิริพัฒน์ ปลั่งกลาง¹ และรัชชา ภัคดีจิตต์²

Siripat Plangklang¹ and Rachaya Pakdeejit²

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต²
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ หัวหิน^{1,2}

E-mail: bomerzy@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน (2) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้านกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน และ (3) เพื่อนำพยากรณ์การจัดการการพัฒนาและเสนอรูปแบบการจัดการการผลิตและจัดจำหน่ายสุราพื้นบ้านจากวิสาหกิจชุมชน การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 300 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่า (1) ด้านการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก (2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้านกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง และ (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สามารถพยากรณ์การจัดการการผลิตและจัดจำหน่ายสุราพื้นบ้านของวิสาหกิจชุมชน เกินร้อยละ 84.8 ประกอบด้วย การจัดการด้านราคา การจัดการวางแผน การพัฒนาผลผลิต การจัดการองค์การ และการส่งเสริมการขาย

คำสำคัญ: แนวทาง การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Abstract

The purposes of this study were (1) to verified managerial development of community enterprise; Local spirit. Prachuabkhirikhan Province, (2) to explain correlations between Affecting factors with managerial development of community enterprise; Local spirit, and (3) to forecast managerial development of community enterprise; Local spirit and submit approach of managerial development of community enterprise. This was quantitative research 300 residents of Prachuabkhirikhan Province were sample. Questionaries were data collection tools. Analytical statistics were percentages standard deviation mean Pearson correlation coefficient and Multiple Regression.

Major findings revealed that (1) managerial development of community enterprise; Local spirit Prachuabkhirikhan Province was high level, (2) correlations between Affecting factors with managerial development of community enterprise; Local spirit was significant positive, and (3) Affecting factors could forecast managerial development of community enterprise; Local spirit 84.8 percent consist of pricing, planning, product development, organization, and promotion.

Keywords: Guidelines, managerial development community enterprise local spirit, Prachuabkhirikhan Province

บทนำ

รัฐบาลได้ให้ความสนใจในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเห็นได้จากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562) เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งเป็นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ตามแนวคิดพื้นฐานการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความรู้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างรายได้ก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนอย่างเข้มแข็ง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงวิสาหกิจชุมชนจึงมีแนวคิดแบบปรัชญาการพึ่งพาตนเองที่ตระหนักถึงความพอเพียงโดยมีเป้าหมายหลักคือ การพึ่งพาตนเองและมีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจที่สำคัญ (ศยามล บรรจง, 2565, น. 1) เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนมีหลากหลายแล้วแต่ภูมิปัญญาของชุมชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะทางด้านอาหารและเครื่องดื่ม ที่คนพื้นบ้านค้นพบวิธีการผลิตเพื่อบริโภคและบางครั้งอาจมีการจัดจำหน่ายที่อยู่ในแวดวงของผู้ที่คุ้นเคยเท่านั้น อนึ่งการผลิตสินค้าจากวิสาหกิจชุมชนอาจไม่ถูกสุขลักษณะอาทิเช่น การผลิตสุราที่บ้านในรูปแบบ สุรากลั่นและสุราหมัก รัฐบาลในสมัยก่อนจึงกำหนดให้การผลิตสุราจากวิสาหกิจชุมชนเป็นสุราที่กฎหมายไม่รองรับ หรือกล่าวอย่างชาวบ้านว่า เป็นสุราเถื่อน แม้ว่าจะเป็นผลิตผลนอกกฎหมายแต่ยังคงมีการผลิตและลักลอบบริโภครวมถึงจัดจำหน่ายในปริมาณที่สูง ทำให้รัฐขาดรายได้จากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต และขาดการจัดการกำกับดูแลทางสาธารณสุขกระแสเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับสุราเริ่มรุนแรงขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้ผลิตสุราชุมชนสามารถผลิตและจำหน่ายได้ง่ายขึ้น จึงมีการเรียกร้องจากภาคประชาสังคม ให้มีการลดข้อจำกัดของการผลิตสุราชุมชนเพื่อไม่ให้กลุ่มทุนขนาดใหญ่มีการผูกขาดมากเกินไป เมื่อพรรคก้าวไกล ได้กำหนดนโยบายที่มีการผลักดันการแก้ไขกฎหมายสุรา ผ่าน “ร่าง พ.ร.บ. สุราก้าวหน้า” ซึ่งแม้ว่าสภาผู้แทนราษฎรได้รับลงมติในช่วงเดือนมิถุนายน 2565 แล้ว แต่ยังคงไม่ผ่านพิจารณาในวาระต่อ ๆ มา “พ.ร.บ. สุราก้าวหน้า ทำให้วงการการกลั่นสุราชุมชนเริ่มมีความหวังมากขึ้น” จากข้อมูลสถิติการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย้อนหลังของคนไทย พบว่า คนไทยบริโภคสุรากลั่นมากที่สุด โดยในปี 2560 มีการดื่มเฉลี่ย 44.9 กรัมต่อปีและอยู่ในระดับคงที่ คือ 4.0, 4.8, 5.7

และ 5.0 กรัมต่อหัวประชากรจนถึงปี 2564 รองลงมาคือ เปียร์ ซึ่งมีแนวโน้มที่ลดลงและมีระดับคงที่ อยู่ที่ 2.3, 1.8, 1.9, 1.9 และ 1.9 กรัมต่อหัวประชากรตั้งแต่ปี 2560-2564 ตามลำดับ นอกจากนี้ ในปี 2564 พบว่ามี “นักดื่มหน้าใหม่” เพิ่มขึ้นมาอีกเท่าตัว โดยเพิ่มจากร้อยละ 3 เป็นร้อยละ 6 เมื่อเทียบกับปี 2560 จากการสำรวจพบว่าคนไทยมีอัตรา การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อหัวเป็นอันดับต้น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย จากแนวโน้มดังกล่าว คาดว่าถ้า พ.ร.บ. สุราก้าวหน้า จะส่งผลให้มีนักดื่มเพิ่มมากขึ้น อัตราการบริโภค แอลกอฮอล์ของคนไทยจะเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจภาคชุมชนจะมีอัตราการขยายตัวมากขึ้นและขยายไปจนถึงตลาด ต่างประเทศได้ แม้จะเป็นผลดีต่อประเทศด้านเศรษฐกิจและลดการผูกขาดของนายทุนได้ แอลกอฮอล์เป็น สาเหตุต้น ๆ ที่ทำให้คนไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนน จากข้อมูลพบว่า ระหว่างปี 2550-2564 คนไทย มีพฤติกรรมดื่มประจำถึงร้อยละ 44 กว่า 1 ใน 3 หรือร้อยละ 36 ดื่มหนัก และพฤติกรรมดื่มแล้วขับสูงถึงร้อยละ 31 การทำให้มีผลผลิตที่เกี่ยวข้องกับสุราไม่ว่าในด้านปริมาณการจัดจำหน่ายหรือปริมาณการผลิตมีผลโดยตรง ต่อปัญหาสุขภาพและปัญหาอุบัติเหตุและอาชญากรรมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาการ จัดการการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตสุราร้าน ว่าจะต้องมีการจัดการอย่างไรจึงจะเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินการจัดการการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนด้านสุราร้าน
2. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนด้านสุราร้านกับปัจจัยที่มี ผลต่อการจัดการการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนด้านสุราร้าน
3. เพื่อพยากรณ์การจัดการการพัฒนาและเสนอรูปแบบการจัดการการผลิตและจัดจำหน่ายสุรา ร้านจากวิสาหกิจชุมชน

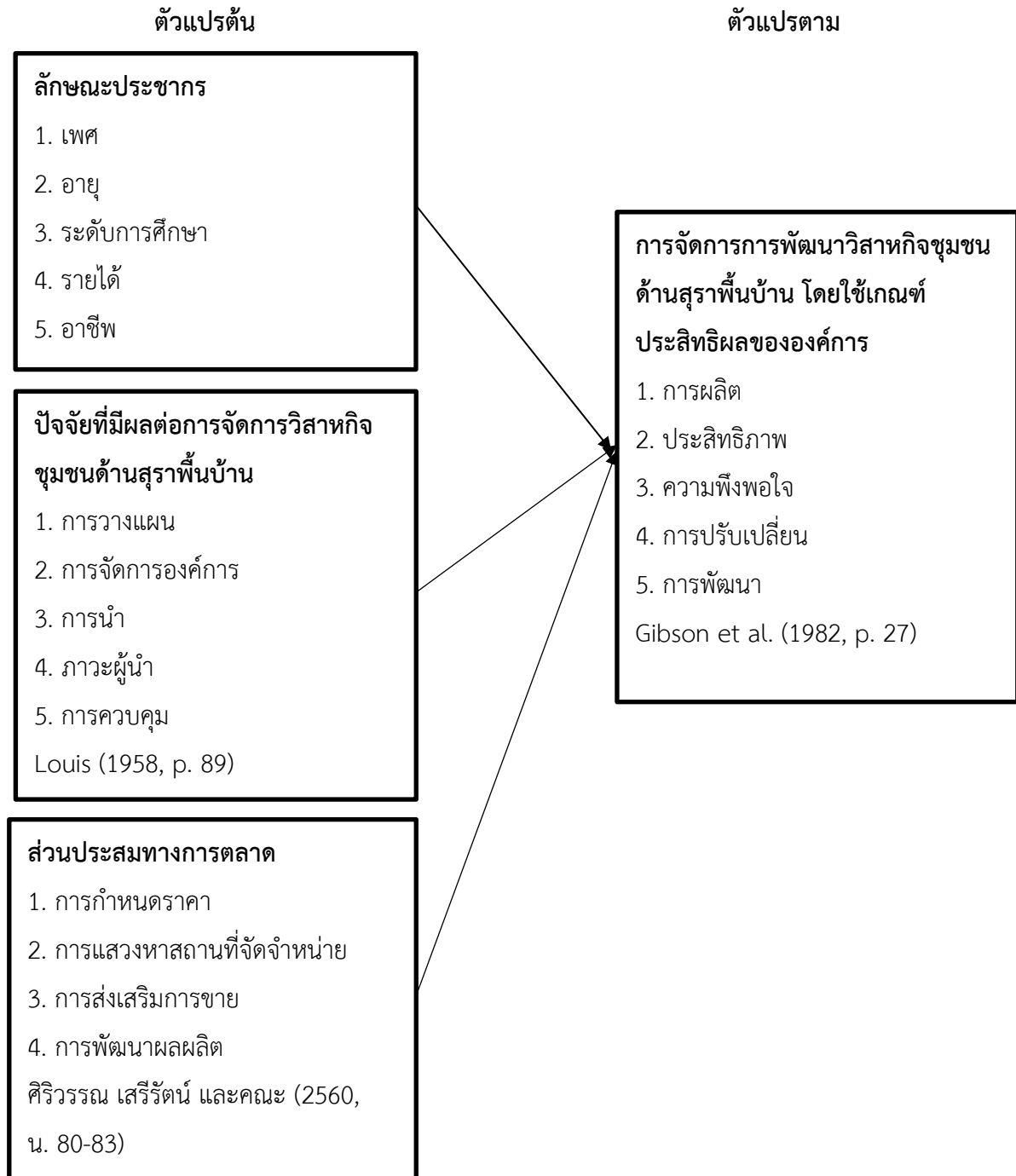
การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การจัดการการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนด้านสุราร้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ งานวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ทฤษฎีว่าด้วย ประสิทธิภาพขององค์การ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุราร้าน และการจัดการด้านการตลาด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การจัดการการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนด้านสุราร้าน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดการจัดการการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนด้านสุราร้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านสุรา ร้าน ตามทฤษฎีของ Louis (1958, p. 89) ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การนำ ภาวะผู้นำ และการควบคุม และส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย การกำหนดราคา การแสวงหาสถานที่จัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย และการพัฒนาผลผลิต (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2560, น. 80-83) และประสิทธิภาพของ

องค์การ ตามทฤษฎีของ (Gibson and Other, 1982, p. 27) ประกอบด้วย การผลิตสุราคคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีมาตรฐานการผลิต ความพึงพอใจของผู้บริโภค การปรับเปลี่ยนรสชาติสุรา การพัฒนาคุณภาพสุรา และการจัดจำหน่าย สามารถสรุปได้ ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ที่มา: พัฒนาจาก Louis (1958, p. 89); ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2560, น. 80-83) และประสิทธิผลขององค์การ Gibson et al. (1989, p. 27)

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 300 คน โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ (Yamane Taro, 1973, pp. 727-728)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การนำ ภาวะผู้นำ และการควบคุม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย การกำหนดราคา การแสวงหาสถานที่จัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย และการพัฒนาผลผลิต

ตอนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย การผลิตสุราคคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีมาตรฐานการผลิต ความพึงพอใจของผู้บริโภค การปรับเปลี่ยนรสชาติสุรา การพัฒนาคุณภาพสุรา และการจัดจำหน่าย

ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) แบบลิเคิร์ต (Likert ration scales) คือ น้อยที่สุด = 1, และมากที่สุด = 5

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลดังนี้
1. ทำการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และทำการรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง
 2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบทั้งหมด นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอ้างอิง ประกอบด้วย สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในการนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากร

ผลการศึกษาพบว่า เพศ ประชาชนส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 และเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 ตามลำดับ อายุ ประชาชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-33 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 อายุระหว่าง 42-49 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 อายุระหว่าง 34-41 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 อายุระหว่าง 18-25 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 และอายุ 50-60 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ตามลำดับ ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปริญญาตรี จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมามัธยมศึกษา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 และปริญญาโท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 ตามลำดับ รายได้ต่อเดือน กลุ่มรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ 15,001 - 22,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7 และ 8,000 - 15,000 บาท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 และ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ตามลำดับ อาชีพ กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ทำงานบริษัทเอกชน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 เกษตรกร จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 และข้าราชการ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมาด้านการผลิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.89

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านส่วนประสมทางการตลาด

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านส่วนประสมทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาด้านการกำหนดราคา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านพัฒนาผลผลิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ด้านการจัดการ

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการจัดการ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 รองลงมาด้านการจัดการองค์การ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการควบคุมและติดตามผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบพบว่า การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน

ผลการทดสอบพบว่า การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน เป็นเชิงบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน สามารถพยากรณ์การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน ได้ไม่เกินร้อยละ 30

ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการผลิตและจัดจำหน่ายสุราพื้นบ้านของวิสาหกิจชุมชน สามารถพยากรณ์การจัดการการผลิตและจัดจำหน่ายสุราพื้นบ้านของวิสาหกิจชุมชน เกินร้อยละสามสิบ ส่วนที่เหลือเป็นปัจจัยอื่น ๆ

สมการ ประกอบด้วย การจัดการพัฒนา (y) = 230 ค่าคงที่ + .283 การกำหนดราคา + .309 การวางแผน + .112 การพัฒนาผลผลิต + .129 การจัดการองค์การ + .108 การส่งเสริมการขาย

อภิปรายผล

ผลการศึกษากิจการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมาด้านการผลิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.89 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ ปัญญา มาก (2559, น. 73) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วิสาหกิจชุมชนกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนดังนี้ 1) การประเมินทบทวนผลงานที่ผ่านมา เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น 2) การพัฒนาสินค้าและบริการอย่างสม่ำเสมอ 3) การควบคุมและรักษาคุณภาพมาตรฐาน 4) การผลิตต้องไม่กระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม อาชีพ และวิถีชีวิตของชุมชน 5) ความซื่อสัตย์ในการบริหารกองทุนความโปร่งใสและตรวจสอบได้ 6) การศึกษาดูงานเพิ่มเติม 7) การสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ การผลิต และการตลาดภายในและภายนอกชุมชน และ 8) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นต้นแบบสำหรับการเรียนรู้ของสมาชิกและกลุ่มผู้สนใจ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านส่วนประสมทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาด้านการกำหนดราคา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านพัฒนาผลผลิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล บัวเปลี่ยนสี, ปรีดาพร อารักษ์สมบูรณ์, และนิชชัชญา นรรฐปนนท์ (2560, น. 43) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ ด้านผู้นำ นอกจากนี้ ปัจจัยเอื้ออื่น ๆ ได้แก่ ปัจจัยที่ตั้ง การคมนาคม นโยบาย ภาครัฐ และปัจจัยเครือข่าย สำหรับปัจจัยขัดขวาง ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยผลิตภัณฑ์ การตลาด เงินทุน งบประมาณ

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 รองลงมาด้านการจัดการองค์การ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการควบคุมและติดตามผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนันท์ ศูนย์จันดา (2565, น. 117) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ตำบลแก่งกระเจาน อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สภาพการบริหารจัดการ ประกอบด้วยด้านวัตถุดิบ กลุ่มมีการใช้ผลผลิตจากการเกษตรของท้องถิ่นตนเอง ด้านการผลิต กลุ่มมีการจัดตั้งศูนย์กลางการผลิต มีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพ ด้านการขนส่ง กลุ่มได้ดำเนินการใช้การขนส่ง จากหน่วยงานภายนอกและจัดส่งด้วยกลุ่มเอง ด้านการตลาด มีการจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง มีช่องทางการจำหน่ายทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ส่วนด้านบริการ กลุ่มมีการสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมความพึงพอใจของลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.89 สำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการการพัฒนา ต้องเริ่มจากการพัฒนาการจัดการองค์การให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกโดยเฉพาะทางด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ถูกสุขลักษณะและลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสุรา

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านส่วนประสมทางการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านพัฒนาผลผลิต อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ทั้งด้านรสชาติและด้านบรรจุภัณฑ์ที่สร้างความประทับใจ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้านสุราพื้นบ้าน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การควบคุมและติดตามผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 ควรมีการจัดการระบบควบคุมและติดตามผล ที่มีประสิทธิผล เพื่อนำมาพัฒนาองค์การและสนับสนุนการผลิต

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นโยบายการผลิตสุราพื้นบ้านมีความยั่งยืนในตัวของนโยบายและมีผลกระทบในด้านบวกและด้านลบต่อคุณภาพชีวิต การกำหนดและการนำนโยบายไปปฏิบัติต้องชัดเจนและครอบคลุมผลกระทบในทุกด้าน

2. ภาครัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการทำให้หน่วยงานภาครัฐมีการกำหนดและนำนโยบายสุรากลั่นชุมชนไปปฏิบัติ

3. ภาครัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการทำให้ข้าราชการในหน่วยงานภาครัฐเพิ่มพูนความสามารถทางเทคโนโลยี และสมรรถนะการผลิตของผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยในการกำหนดและนำนโยบายสุรากลั่นชุมชนไปปฏิบัติ

2. วิจัยความเป็นไปได้ในการยกระดับสุรากลั่นชุมชนให้เป็นมาตรฐานทางการผลิต การตลาด และการบริโภค

บรรณานุกรม

ณัฐนันท์ ศูนย์จันดา. (กันยายน-ธันวาคม 2565). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติบ้านพุดอน ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 12(3), หน้า 117-126.

- ณัฐพล บัวเปลี่ยนสี, ปรีดาพร อารักษ์สมบูรณ์, และนิชชัชญา นราฐปนนท์. (มกราคม-มิถุนายน 2560). การพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์*, 1(1), หน้า 43-50.
- ศยามล บรรยง. (2565). *ปัญหากฎหมายการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน. การค้นคว้าอิสระปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค). สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.*
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2560). *การบริหารการตลาดยุคใหม่: (Marketing Management) ฉบับปรับปรุงใหม่*. กรุงเทพฯ: Diamond In Business World.
- สมยศ ปัญญาเอก. (มกราคม-มิถุนายน 2559). วิสาหกิจชุมชนกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 1(1), หน้า 73-88.
- Gibson, J. H., John, M. I., and James H. D. (1982). *Organization: Behavior Structure and Processes*. 4th ed. Austin, Texas: Business Publication, Inc.
- Louis, A. Allen. (1958). *Management and organization*. New York: McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1973). *Statistics An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษี อำเภอมือง
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

People Participation in Prevention and Law Enforcement Litigation; Smuggling Excise
Goods at Muang District Prachuabkhirikhan Province

วุฒิชัย ฟองชัย¹ และวรสิทธิ์ เจริญพุด²

Wuthichai Fongchai¹ and Vorsit Charernputh²

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต²
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ หัวหิน^{1,2}

E-mail: Tam23291@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต กับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 300 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์เพียร์สัน และ สมการถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่า (1) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิตกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และ (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิตสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิตได้ร้อยละ 57.1 ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมการประเมินผล

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การป้องกันและปราบปราม การนำเข้าสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Abstract

The purposes of this study were (1) to evaluate people participation in Prevention and Law enforcement litigation; smuggling excise goods at Muang District Prachuabkhirikhan Province, (2) to explain correlations between Affecting factors with people participation in Prevention and Law enforcement litigation; smuggling excise goods, and (3) to submit approach of people participation in Prevention and Law enforcement litigation; smuggling excise goods. This was quantitative research 300 residents of Muang District Prachuabkhirikhan were sample. Questionnaires were data collection tools. Analytical statistics were percentages standard deviation mean Pearson correlation coefficient and Multiple Regression. Questionnaires were data collection tools. Major findings revealed that (1) people participation in Prevention and Law enforcement litigation; smuggling excise goods was high level, (2) correlations between Affecting factors with people participation in Prevention and Law enforcement litigation; smuggling excise goods was significant positive, and (3) Affecting factors could forecast people participation in Prevention and Law enforcement litigation; smuggling excise goods at 57.1 percent and approached were participation in decision making running process take profit and evaluation.

Keywords: People participation, prevention and law enforcement litigation; smuggling excise goods, Muang District Prachuabkhirikhan province

บทนำ

ภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีที่รัฐบาลเรียกเก็บจากสินค้าและบริการ 13 ประเภท ได้แก่ สุรา ยาสูบ น้ำมันและผลิตภัณฑ์จากน้ำมัน เครื่องดื่ม เครื่องไฟฟ้า ไฟ แก้ว และเครื่องแก้ว รถยนต์ เรือ ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง สินค้าประเภทนม จักรยานยนต์ แบตเตอรี่ และสถานบริการต่าง ๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการเก็บภาษีสรรพสามิต ได้แก่ กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง เนื่องจากภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีที่รัฐเรียกเก็บจากผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าและบริการที่จัดเป็นส่วนสินค้าที่เรียกว่า สินค้าฟุ่มเฟือย และมีอัตราการเรียกเก็บที่สูง ทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีในลักษณะต่าง ๆ เช่น การซื้อสินค้าที่ไม่ชำระภาษี หรือการหลบเลี่ยงไม่เสียภาษี สินค้าที่หลีกเลี่ยงภาษีสรรพสามิต ที่นิยมซื้อหามาบริโภค ได้แก่ บุหรี่ สุรา เครื่องใช้ไฟฟ้า และที่มีผลร้ายต่อระบบเศรษฐกิจที่สุด ได้แก่ น้ำมันเถื่อนที่มีการลักลอบนำเข้ามาจำนวนมากที่สุดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพื้นที่ติดกับทะเล ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นต้นไป จนถึงจังหวัดนราธิวาส และฝั่งอันดามัน ได้แก่ จังหวัดระนอง ที่นอกจากน้ำมันยังมีการนำเข้าอาหารทะเลจากประเทศเมียนมาร์ รวมถึงสินค้าประเภทของใช้สิ้นเปลือง ที่ผ่านมาจากสาธารณประชาชนจีน อีกด้วย การป้องกันและปราบปรามแม้ว่า กรมสรรพสามิตจะดำเนินการอย่างเต็มกำลังแต่ผลลัพธ์ที่ได้ก็อาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์

เนื่องจากการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการชี้แจงและแสดงของการลักลอบการนำสืบแหล่งรวบรวมสินค้า เป็นต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะแสวงหาแนวทางการจัดการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษี ดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

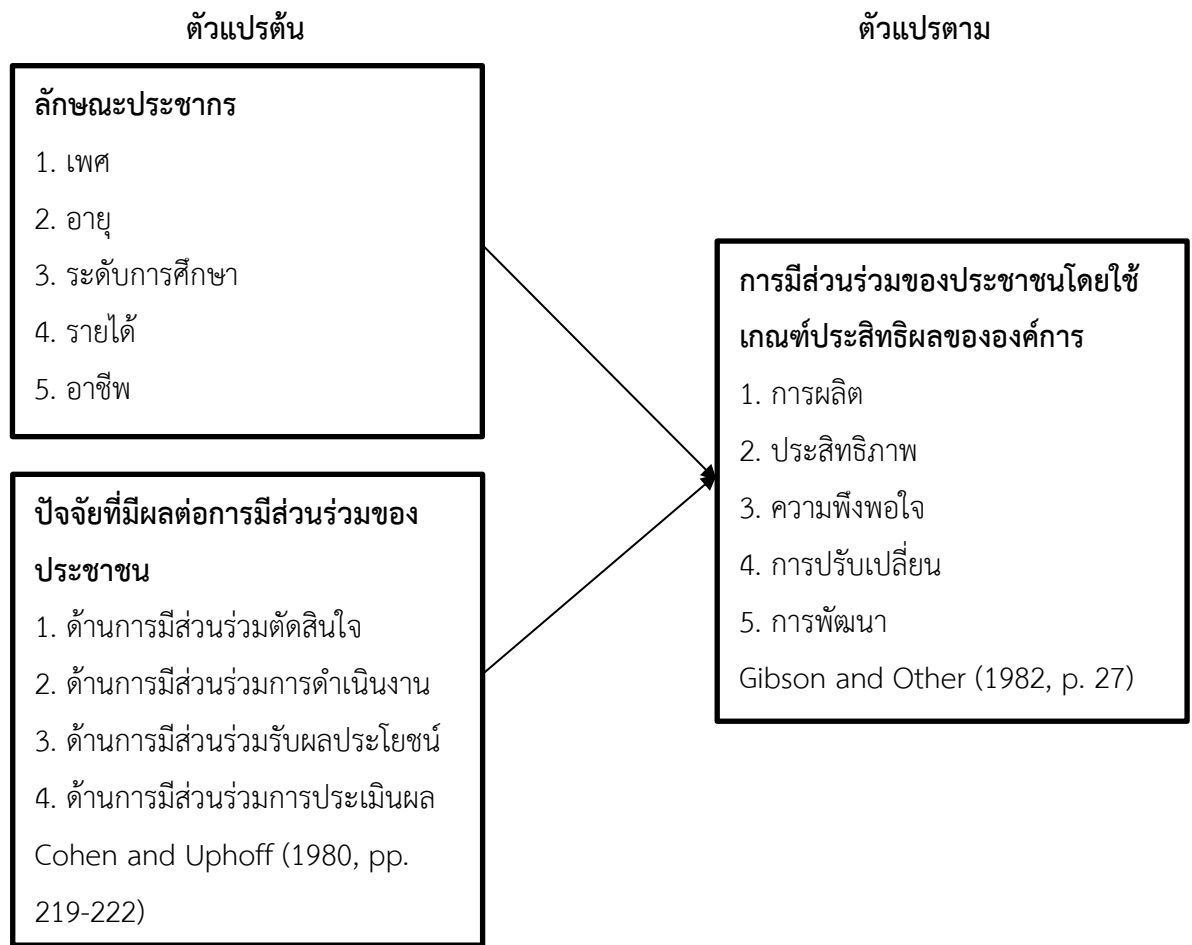
1. เพื่อสำรวจการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต กับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษี อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ งานวิจัยนี้ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเสนอเป็นลำดับ ดังนี้ แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม แนวคิดและทฤษฎีประสิทธิผล แนวคิดและความหมายของสินค้าหนีภาษี บริบทชุมชนอำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษี อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้สังเคราะห์กรอบแนวคิด การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษี อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล (Cohen and Uphoff, 1980, pp. 219-222) และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษี เน้นไปที่ผลรวมขององค์การ (Gibson and Other, 1982, p. 27) อธิบายถึงเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา สามารถสรุปได้ ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ที่มา: พัฒนามาจากปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Cohen and Uphoff (1980, pp. 219-222) และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิผลขององค์การของ Gibson and Other (1982, p. 27)

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 300 คน โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ (Yamane Taro, 1973, pp. 727-728)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษี อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต ประกอบด้วย การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) แบบลิเคิร์ต (Likert ration scales) คือ น้อยที่สุด = 1, และมากที่สุด = 5

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ทำการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และทำการรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบทั้งหมด นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอ้างอิง ประกอบด้วย สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในการนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากร

ผลการศึกษาพบว่า เพศ ประชาชนส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 172 คน คิดเป็น ร้อยละ 57.3 และเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 ตามลำดับ อายุ ประชาชนส่วนใหญ่มี อายุระหว่าง 26-33 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 อายุระหว่าง 42-49 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 อายุระหว่าง 34-41 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 อายุระหว่าง 18-25 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 และอายุ 50-60 ปี จำนวน 17คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 ตามลำดับ ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปริญญาตรี จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 61.3 รองลงมา มัธยมศึกษา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 และปริญญาโท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 ตามลำดับ รายได้ต่อเดือน กลุ่มรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 และ 8,000 - 15,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 15,001 - 22,000 บาท จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 ตามลำดับ และอาชีพ กลุ่มอาชีพค้าขาย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ทำงานบริษัทเอกชน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 รับราชการ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 และเกษตรกร จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการปรับเปลี่ยน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.29 รองลงมาด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.14 รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต อยู่ในระดับปานกลาง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการปรับเปลี่ยน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.29 รองลงมาด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการทดสอบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเชิงบวกระดับปานกลางค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเชิงบวก

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต ได้เกินร้อยละ 30

ผลการทดสอบ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถพยากรณ์และนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต ได้ร้อยละ 57.1 ส่วนที่เหลือเป็นปัจจัยอื่น ๆ

สมการพยากรณ์ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน $(y) = 1.362 + .226$ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ $+ .174$ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ $+ .147$ การมีส่วนร่วมการดำเนินงาน $+ .124$ การมีส่วนร่วมการประเมินผล

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษี อำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการปรับเปลี่ยนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.29 รองลงมาด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวพันธ์ หวลอาลัย (2562, น. 8) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 เรียงตามลำดับ คือ ด้านประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.28 ด้านการผลิต มีค่าเฉลี่ย 4.23 ด้านความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย 4.11 ด้านการปรับเปลี่ยนหรือปรับตัว มีค่าเฉลี่ย 4.01 และด้านการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 3.58 ตามลำดับ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.14 รองลงมาการมีส่วนร่วมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิศร ยืนยง (2561, น. 119) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมจินตนา คุ่มภัย (2559, น. 733) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบที่บูรณาการแผนชุมชนสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษาพบว่า ชาวชุมชนเห็นว่า อบต. สร้างการมีส่วนร่วมแก่ชาวชุมชน ระดับปานกลาง โดยชาวชุมชนมีส่วนร่วมประชุมหมู่บ้านมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางการป้องกันการปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษีสรรพสามิตที่เหมาะสม ได้แก่ การทำให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษีด้วยการแจ้งเบาะแสการลักลอบ

2. แนวทางการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษีสรรพสามิตมีปัจจัยที่เสนอให้ทำการพัฒนา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

3. จึงจำเป็นต้องสร้างสิ่งทดแทนและค่านิยมในการสร้างสุขแทนการบริโภคสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐควรมีนโยบายดึงดูดใจให้กลุ่มชุมชน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายหรือนโยบายปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษี เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นตัวแทนในการจัดงานประเพณีสร้างข้อตกลงในการปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษี

2. ภาครัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการทำป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษี

3. ภาครัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการทำให้ข้าราชการในหน่วยงานภาครัฐลดละเลิกการบริโภคสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยแนวทงนโยบายดึงดูดใจให้กลุ่มชุมชน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายหรือนโยบายปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษี เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นตัวแทนในการจัดการสร้างข้อตกลงในการปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษี

2. วิจัยการกำหนดและน่านโยบายที่ชัดเจนในการนโยบายการปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษีสรรพสามิต

บรรณานุกรม

ธนิศร ยืนยง. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค*, 5(2), หน้า 119-135.

ยุวพันธ์ หลอลาลัย. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลช้างตะลูด อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์*. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. โครงการทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

สมจินตนา คุ่มภัย. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบที่บูรณาการแผนชุมชนสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 9(2), หน้า 733-748.

Cohen, John M., & Uphoff, Norman T. (1980). *Participation's Place in Rural Development: seek clarity through specifics*. New York: World Developments.

Gibson, J. H., John, M. I., & James H. D. (1982). *Organization: Behavior Structure and Processes*. 4th ed. Austin, Texas: Business Publication, Inc.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.

การจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการ พนักงานราชการ
และลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิต

Competency Management of Officer and Personnel Attached to Excise Department

เอริกา สุภาพจน์¹ และวรสิทธิ์ เจริญพุด²

Erika Suphaphot¹ and Vorsit Charernputh²

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Erika.suphaphot@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อประเมินการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิต (2) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการปฏิบัติราชการกับการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการ (3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 388 คน ได้แก่ ข้าราชการและ พนักงาน ลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิต เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัย (1) การจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการกรมสรรพสามิตในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการปฏิบัติราชการ(สมรรถนะหลัก) ของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิตกับการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสามารถพยากรณ์การจัดการการพัฒนาสมรรถนะ ได้ร้อยละ 72.4 ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การโน้มนำ ทักษะการปฏิบัติการควบคุมและติดตามผลงาน และการพัฒนาพฤติกรรม

คำสำคัญ: การพัฒนา สมรรถนะ การปฏิบัติราชการ กรมสรรพสามิต

Abstract

This research aimed to (1) verified Competency management of Officer and Personnel attached to Excise department Ministry of Finance (2) explain correlation between competency management of officer and personnel with affecting factors.(3)submitted approach of competency management of officer and personnel This was quantitative research 388 attendants of Excise Office in 2022 fiscal year. Questionnaires was data collection tools , statistical analysis were percentages

mean and standard deviation Pearson correlation coefficient and multiple regression. Findings were as follows; (1) competency management of officer and personnel attached to Excise department Ministry of Finance was high level.(2) there was statistical positive correlation between competency management of officer and personnel with affecting factors. (3) affecting factors could forecast competency management at 72.4 ,approach consist of planning. organizing leading, skill ,control and monitor, behavior.

Keywords: Competency, management, officer and personnel, excise department

บทนำ

การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่ได้ออกแบบไว้อย่างมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยการฝึกอบรม การศึกษาและการพัฒนา เป็นการเพิ่มพูนความรู้และศักยภาพในการทำงาน รวมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อองค์กรและต่อบุคลากรสำหรับข้าราชการพลเรือน แนวทางการพัฒนามนุษย์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมีเจตนารมณ์สำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงมุมมองต่อระบบบริหารราชการจากเดิมที่เน้นพัฒนาข้าราชการให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเป็นข้าราชการที่เป็นผู้รอบรู้ รู้ลึก และเป็นแรงผลักดันความสำคัญขององค์การรวมทั้งให้ปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นที่ประชาชนและผลสัมฤทธิ์ของงาน ซึ่งข้าราชการต้องปรับเปลี่ยนบทบาท วิธีคิด วิธีปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้ส่วนราชการเห็นความสำคัญของการพัฒนาข้าราชการตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าราชการพลเรือนที่มุ่งเน้นพัฒนาข้าราชการโดยยึดหลักสมรรถนะ (Competency) และพัฒนาขีดความสามารถ เพื่อให้เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ทรงความรู้ สามารถปฏิบัติงานภายใต้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงสามารถพัฒนางานในหน้าที่อย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนานั้นการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง

กรมสรรพสามิต เป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการซึ่งมีเหตุผลสมควรที่จะต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ เช่น บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี มีลักษณะฟุ่มเฟือย และสินค้าและบริการที่ได้รับผลประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ เป็นต้น กรมสรรพสามิต มีพันธกิจในการจัดหารายได้ให้กับรัฐบาล เพื่อนำไปพัฒนาประเทศ กรมสรรพสามิตมีหน่วยงานทั้งในพื้นที่ส่วนกลาง และภูมิภาคมีบุคลากรที่รับราชการและเป็นข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว มีความหลากหลายในลักษณะประชากร เช่น ความรู้ สถานภาพ อายุราชการ ที่สมควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้ได้มีสมรรถนะการปฏิบัติราชการตามวัตถุประสงค์ของกรมสรรพสามิต

ด้านสมรรถนะการปฏิบัติราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้ระบุความหมายไว้ว่าสมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ

ที่ทำให้บุคคล สามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร กล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใด สมรรถนะหนึ่งได้มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ทั้งนี้ ได้กำหนดสมรรถนะเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ 3) สมรรถนะทางการบริหาร โดยสมรรถนะหลัก หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะร่วม ของข้าราชการพลเรือนทั้งระบบเพื่อเป็นการหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน สมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะเฉพาะตามหน้าที่ปฏิบัติ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันตามสายงาน หน่วยงาน และส่วนราชการ และสมรรถนะทางการบริหาร หมายถึง คุณลักษณะ เชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะร่วมของตำแหน่งประเภทอำนวยการและประเภทบริหารเพื่อสร้างความเป็นผู้บริหารภาคราชการพลเรือนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งทำการวิจัยโดยสมรรถนะหลัก หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่กำหนดเป็นคุณลักษณะร่วมของข้าราชการพลเรือนทั้งระบบ เพื่อเป็นการหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน ประกอบด้วย การมุ่งสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ การยึดมั่นในความถูกต้องความชอบธรรมและจริยธรรม และการทำงานเป็นทีม

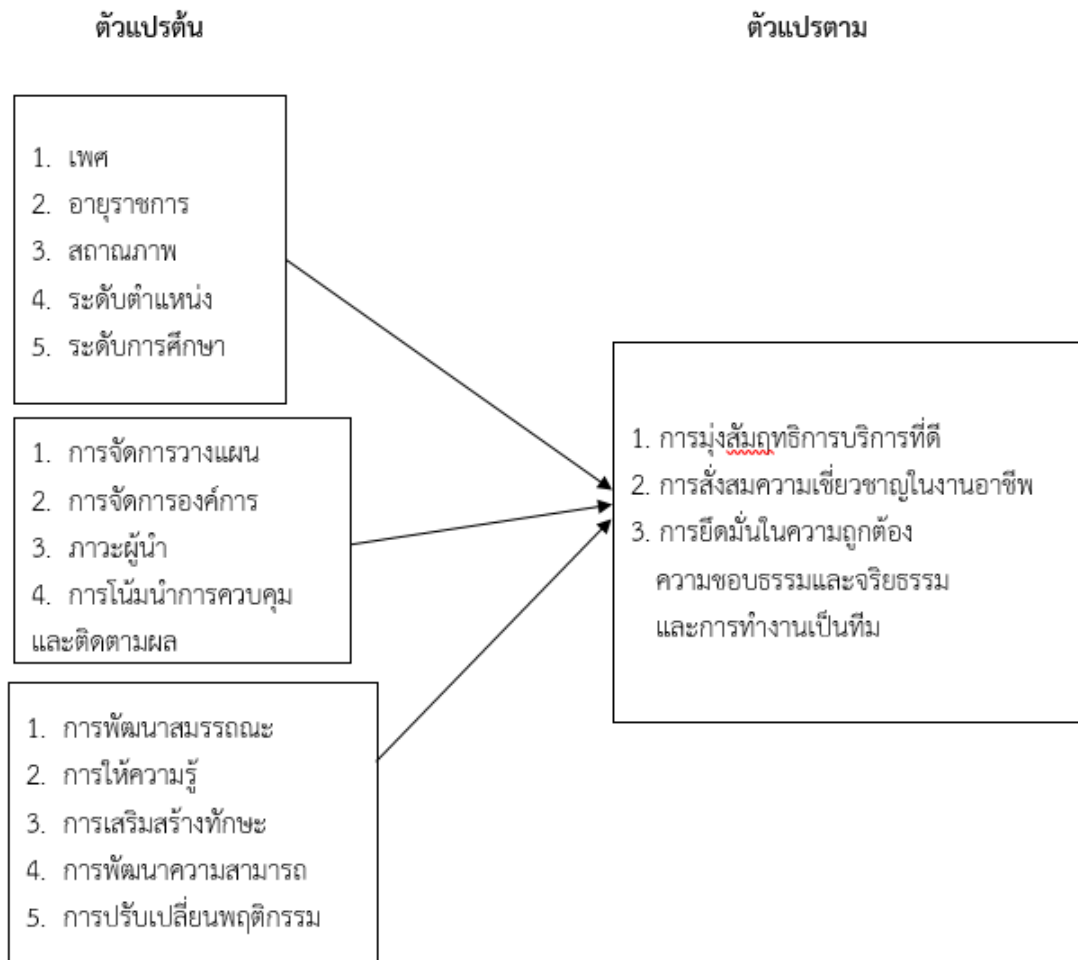
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการ(สมรรถนะหลัก) ของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิต
2. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ ระหว่าง สมรรถนะการปฏิบัติราชการ(สมรรถนะหลัก) ของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิตกับการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการ(สมรรถนะหลัก) ของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิต

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรม โดยเริ่มจากแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) แนวคิดความหมายของสมรรถนะ แนวคิดและทฤษฎี การจัดการของ Louis A. Allen (1958) แนวคิดการพัฒนาสมรรถนะ (ศิริพร เชาวลิต, 2559) หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2565) หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาพัฒนาเป็นกรอบความคิดการวิจัย

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 388 คน ได้แก่ข้าราชการและ พนักงานกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัย ลักษณะประชากรผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุราชการ ระดับการศึกษา สถานภาพ และตำแหน่ง มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2

อายุราชการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี อายุราชการ 6-10 ปี จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 รองลงมาคือ 1-5 ปีขึ้นไป จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 รองลงมา อายุราชการ มากกว่า 21 ปีขึ้นไป จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด อายุราชการ 11 – 20 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ใน ระดับปริญญาตรี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 72.0 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 38 คนคิดเป็นร้อยละ 15.2 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 32 คิดเป็นร้อยละ 12.8

สถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นพนักงานราชการ จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมาข้าราชการ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 และ ลูกจ้างจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 ตามลำดับ

ตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นปฏิบัติการ จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 รองลงมาชำนาญการ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 รองลงมา ชำนาญงาน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 และอื่น ๆ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ตามลำดับ

2. ผลการวิจัย การจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการกรมสรรพสามิต ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.41 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ข้อ 2 การจัดองค์การ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมาคือ การโน้มนำอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 และ การวางแผน มีค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของข้าราชการกรมสรรพสามิต ด้านการพัฒนาพฤติกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.49 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ข้อ 4 การพัฒนาพฤติกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมาคือ ด้านทัศนคติ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 และด้านทักษะมีค่าเฉลี่ย 4.45 ตามลำดับ

ด้านการจัดการ ปัจจัยที่มีผลต่อการปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการกรมสรรพสามิตในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.41 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ข้อ 2 การจัดองค์การ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมาคือ การโน้มนำอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 และ การวางแผน มีค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 1 การจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการ(สมรรถนะหลัก) ของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิตอยู่ในระดับ ปานกลาง

พบว่า การจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการกรมสรรพสามิตในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.47 จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า การจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิตอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 ความสัมพันธ์ ระหว่าง สมรรถนะการปฏิบัติราชการ(สมรรถนะหลัก) ของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิตกับการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการไม่เป็นเชิงบวก

พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการปฏิบัติราชการ (สมรรถนะหลัก) ของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิตกับการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่าความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ ระหว่าง สมรรถนะการปฏิบัติราชการ(สมรรถนะหลัก) ของข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวกรมสรรพสามิตกับการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้ง

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการสามารถพยากรณ์และ นำเสนอรูปแบบการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการได้เกินร้อยละ 30 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการสามารถพยากรณ์และนำเสนอรูปแบบการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการ ปัจจัยที่มีผล เกินร้อยละสามสิบส่วนที่เหลือเป็นปัจจัยอื่น ๆ

สมการพยากรณ์การจัดการพัฒนาสมรรถนะ (y) = .780 + .175การวางแผน + .235การจัดองค์การ + .156การโน้มนำ + .096 ด้านทักษะ + .091 การควบคุมและติดตามผลงาน + .083 การพัฒนาพฤติกรรมจึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้ง

จากการวิจัยพบว่า การจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการกรมสรรพสามิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.47 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจาก ระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่า ด้านการยึดมั่นในความถูกต้องความชอบธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 รองลงมาคือด้านด้านการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.48รองลงมาคือด้านการบริการที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.47 และด้านการมุ่งสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 ตามลำดับสอดคล้องกับงานของ ศรีฉันทพัทธ์ ไผ่พูล (2559) ในด้านระดับของสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากร

ปัจจัยที่มีผลต่อการปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการ กรมสรรพสามิตในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.41 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดย เรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ข้อ 2 การจัด องค์การอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมาคือ การโน้มนำอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43

และการวางแผนมีค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับ สอดคล้องกับ ชีระพล เจริญสุข (2564) ด้านการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรกรมสรรพสามิต

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติราชการของข้าราชการกรมสรรพสามิตในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.41 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ข้อ 2 การจัดองค์การอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมาคือ การโน้มน้าวอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 และการวางแผน มีค่าเฉลี่ย 4.40 ตามลำดับสมควรวิจัยประเมินผลการวางแผนในการพัฒนาให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของข้าราชการกรมสรรพสามิต ด้านการพัฒนาพฤติกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.49 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดลงไปหาน้อยสุด ตามเกณฑ์การประเมินพบว่า ข้อ 4 การพัฒนาพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 รองลงมาคือ ด้านทัศนคติในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 และด้านทักษะมีค่าเฉลี่ย 4.45 ตามลำดับ เสนอให้ทำการวิจัยในด้านการพัฒนาทัศนคติทั้งของผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดการฝึกอบรมด้านการสื่อสารและผลิต ข้อมูลข่าวสาร อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนาบุคลากรของกรมสรรพสามิต
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อยกย่องเชิดชู หน่วยงานและบุคลากรที่ได้รับรางวัล
3. การนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการลงไปสู่หน่วยงานระดับกองและแผนก เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการ

บรรณานุกรม

- ชีระพล เจริญสุข. (2564). *การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรกรมสรรพสามิตในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- ศรีณนพัทธ์ ไผฟูล์. (2559). *สมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง กาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ศิริพร เขาวลิต. (2559). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สำคัญอย่างไร. *วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 4(1), หน้า 85 – 100.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2565). *หลักการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี*. เข้าถึงได้จาก:
https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/article/7.1_2 ธันวาคม พ.ศ 2565
Louis, A. A. (1958). *Management and organization*. 2nd ed. International student Publisher: McGraw-Hill, New York, ©1958.

การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว

พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Management of Ecology and Landscape HuaHin and Takieb Mountain Beach

Huahin Municipality Prachuabkirikhan Province

อรภัทร เวชชुकัศชัย¹ และวรสิทธิ์ เจริญพุด²

Orapat Wetchosakchai¹ and Vorsit Charernpud²

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Ployrapatt@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่ประการ วัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อประเมินระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาด (2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาด (3) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการ (4) เพื่อพยากรณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปริมาณกลุ่มตัวอย่าง 300 คนจากประชาชนในพื้นที่อำเภอหัวหิน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ ค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษา (1) ด้านระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาด หัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินพบว่าอยู่ในระดับมาก (2) ด้านเปรียบเทียบการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาด พบว่ามีความแตกต่างกันด้านเพศ (3) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวพื้นที่ชายหาด พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ พื้นที่ชายหาด อย่างมีนัยสำคัญและ (4) ด้านการพยากรณ์พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสามารถพยากรณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว ได้เกินร้อยละ 66.1 โดยมีตัวแปรที่มีอำนาจการพยากรณ์ประกอบด้วย การวางแผนการจัดองค์กร การโน้มนำและการติดตามผล

คำสำคัญ: การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Abstract

This research aimed to (1) verified Management of Ecology and Landscape HuaHin and Takieb mountain beach HuaHin municipality Prachuabkirikhan Province. (2) compared respondents 'opinion toward Management of Ecology and Landscape HuaHin and Takieb mountain beach (3) explained correlation between affecting factors with management of ecology and Landscape HuaHin and Takieb mountain beach. (4) forecasted and present approached management of ecology and Landscape HuaHin and Takieb mountain beach. This was quantitative approached 300 residents of HuaHin municipality were samples. Questionnaires was data gathering tool. Analytical statistics were mean percentages t test ANOVA F Pearson R and Multiple Regression. Findings were as follows; (1) management of ecology and Landscape HuaHin and Takieb mountain beach washigh level. (2) Therewere significant differences among respondents opinion toward management of ecology and Landscape HuaHin and Takieb mountain beach verified by sexual demographic factors. (3) There were positive significant correlation between affecting factors with management of ecology and Landscape HuaHin and Takieb mountain beach. (4) affecting factors could forecasted management of ecology and Landscape HuaHin and Takieb mountain beach at 66.1 percent effective factors were planning organizing leading and monitoring.

Keywords: Management ecology and landscape, HuaHin and Takieb mountain beach, HuaHin municipality, Prachuabkirikhan Province

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตและมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเริ่มเข้ามามี บทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก เมื่อมีการบรรจุแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (นรินทร์ สังข์รักษา, 2552, น.1) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีสภาพภูมิศาสตร์ที่มีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติด้านชายหาดที่สวยงามมากมาย อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ยังรู้จักและนิยมเที่ยวเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวตอนบนของจังหวัด คือหาดหัวหินเท่านั้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็น นักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งในจำนวนนี้ประมาณ 60% มาจากกรุงเทพฯ โดยมีเวลาพักประมาณ 2.5 วัน ในวันสุดสัปดาห์ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศซึ่งมีประมาณ 8% นั้นจะใช้เวลาพักนานวันกว่า คือประมาณ 7.4 วัน ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวจากการสำรวจพบว่ามีอยู่ ถึง 33 แห่ง ที่ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทชายทะเล

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของชายหาดหัวหินที่เป็นอีกด้านหนึ่งของเหรียญ ที่มีผลเชิงลบต่อการท่องเที่ยว เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมของคนในชุมชนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลายและส่งผลกระทบต่อมาอีกมากมาย ทั้งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนระบบของความสัมพันธ์ทางธรรมชาติ ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ขาดความรู้และความรับผิดชอบ นำมาซึ่งความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ปัญหาแรกได้แก่ ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์บริเวณคลองสาธารณะติดชายหาดหัวหินในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พื้นที่บริเวณคลองสาธารณะติดชายหาดหัวหิน

ปัญหาต่อมาได้แก่ การจัดระเบียบร้านค้าบริเวณชายหาดหัวหิน เพื่อความเรียบร้อยสวยงามด้วยการกำหนดห้ามปลูกสร้างอาคารถาวรบนชายหาด ห้ามปรุงอาหารบนชายหาด แต่ร้านค้าทุกแห่ง ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และฝ่าฝืนข้อตกลงแทบจะทุกข้อ ปัญหาดังกล่าวนี้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ของชายหาดหัวหินอย่างมาก เนื่องจากมีการกระทบกระทั่งกับนักท่องเที่ยวอยู่เนืองๆ

ปัญหาต่อมาได้แก่ การจัดการปัญหาน้ำเสียของเทศบาลเมืองหัวหิน เนื่องจากอำเภอหัวหินมีลักษณะพื้นที่เป็นแอ่งกระทะ เวลาฝนตกน้ำจากหลายจุดจะไหลมารวมกันและไหลออกที่คลองสมอเรียงก่อนลงสู่ทะเล ได้ตรวจสอบไปที่ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลซึ่งเป็นระบบท่อน้ำรวม โดยมีท่อน้ำเสีย และท่อระบายน้ำฝน ซึ่งขณะนี้ระบบบำบัดยังสามารถใช้งานได้ดีแต่อาจได้รับผลกระทบในช่วงฝนตกหนักที่น้ำฝนอาจจะทะลักเข้าระบบน้ำเสียดังกล่าว หากเป็นช่วงปกติยืนยันได้ว่าไม่มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลโดยไม่มีการบำบัดก่อนอย่างแน่นอน สำหรับการจัดการปัญหาขยะทางเทศบาลได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพจนไม่มีขยะค้างตามแหล่งท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ของอำเภอหัวหินยังคงปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่องทำให้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน
3. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบเทศบาลเมืองหัวหิน
4. เพื่อพยากรณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้นประกอบด้วย ทฤษฎีการจัดการ ของ (Louis Allen, 1958) ประกอบด้วยการวางแผนการจ้างองค์กร การโน้มนำและภาวะผู้นำ การติดตามและประสานงาน และลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ทฤษฎีประสิทธิผลขององค์กร จะเน้นไปที่ผลรวมขององค์การที่ตั้งที่ (Gibson et al., 1982, p. 27) (1) การผลิต (Production) ความสามารถของเทศบาลในการจัดการสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว (2) ประสิทธิภาพ (Efficiency) อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ซึ่งเกิดขึ้นจาก การจัดการสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ให้บรรลุเป้าหมายของเทศบาลเมืองหัวหิน โดยคำนึงว่าจำเป็นจะต้องใช้ปัจจัยต่าง ๆ เช่น วัตถุดิบ เงิน คน เท่าใดจึงจะสามารถบรรลุเป้าหมาย หรือระดับของผลิตผลที่ต้องการได้ (3) ความพึงพอใจ (Satisfaction) การที่เทศบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยวในการจัดการสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ได้มากน้อยเพียงใด (4) การปรับเปลี่ยนหรือปรับตัว (Adaptiveness) หมายถึงความสามารถของเทศบาลที่จะสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อการจัดการสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว (5) การพัฒนา (Development) การที่เทศบาลเพิ่มพูนสมรรถนะในระยะยาวสำหรับการจัดการสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในพื้นที่

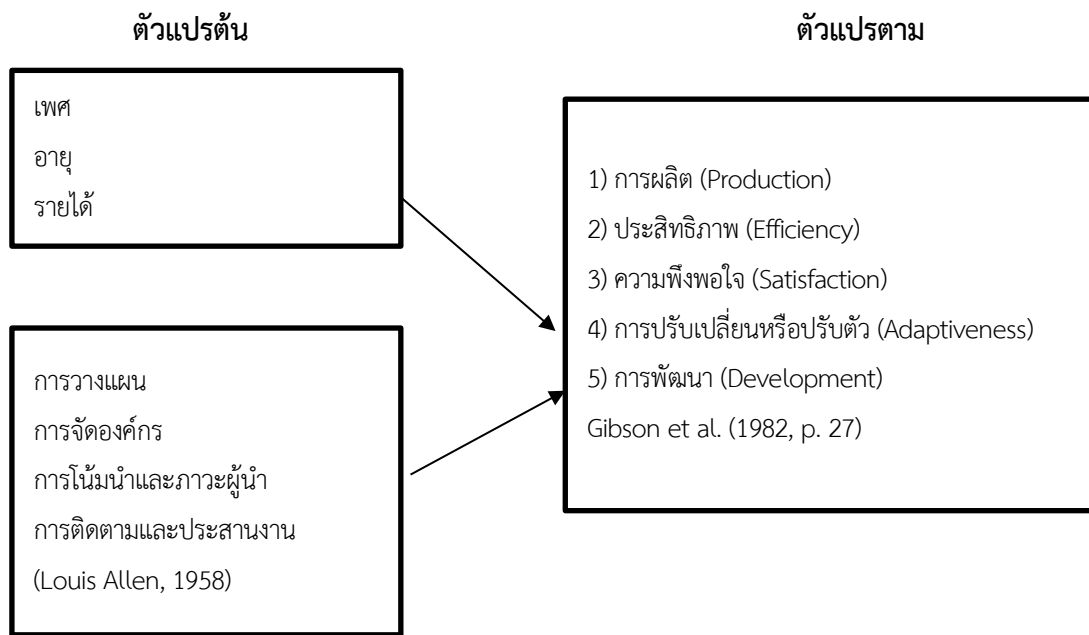
ขอบเขตด้านพื้นที่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรม จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผล ทฤษฎีการจัดการ แนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ ข้อมูลพื้นที่แหล่งวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาพัฒนากรอบความคิดการวิจัย

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปริมาณกลุ่มตัวอย่าง 300 คนจากประชาชนในพื้นที่อำเภอหัวหินใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ ค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ มีรายละเอียดดังนี้ ด้านเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 191 คนคิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 ด้านอายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี อายุ 20-30 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 รองลงมาคือ 31-40 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 รองลงมา อายุ 41- 50 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อายุ 51- 60 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 ตามลำดับ ด้านระดับรายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ อยู่ใน ระดับ 15,000-20,000 บาท จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมา ระดับ 20,001-25,000 จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 น้อยที่สุด ระดับ 25,001-30,000 คน จำนวน 63คน คิดเป็นร้อยละ 20.9

การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบเทศบาลเมืองหัวหินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจาก

ระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด ลงไปหาน้อยสุดตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84 รองลงมาคือ ด้านการปรับเปลี่ยนมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.79 รองลงมาคือ ด้านการพัฒนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 และ ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย = 3.72 ตามลำดับ ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาด หัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน ด้านการแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.78 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินด้านการจัดองค์การ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.78 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินด้านภาวะผู้นำ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.85 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน ด้านการติดตามและควบคุม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.79

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบพบว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน อยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกด้วยลักษณะประชากร ผลการวิจัยพบว่ามี ความแตกต่างกันเมื่อจำแนกด้วยลักษณะประชากรด้านเพศจึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกด้วยลักษณะประชากร สมมติฐานที่ 3 การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาด หัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน ผลการทดสอบ การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว ในเชิงบวก จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้ง สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวสามารถพยากรณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน ได้ไม่เกินร้อยละสามสิบ ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาด หัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินปัจจัยที่มีผลร้อยละ 66.1 เกินร้อยละสามสิบส่วนที่เหลือเป็น ปัจจัยอื่น ๆ สมการพยากรณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ $(y) = .793 + .248 \text{ การวางแผน} + .303$

การจัดองค์การ +.156 การโน้มนำ+.227การควบคุมและติดตามผลงาน จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้ง

การอภิปรายผล

การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินในภาพรวม อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานของ ธนิชชา ชัยชัชวาลประทีป และชวลีย์ ณ ถลาง (2563) พบว่า แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ (1) พัฒนาด้านเศรษฐกิจ (2) พัฒนาด้านสังคม (3) พัฒนาด้านวัฒนธรรม และ (4) พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม โดยสามารถสร้างเป็นยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษา ความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การส่งเสริมให้อำเภอหัวหินดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการทางการท่องเที่ยว (3) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนและ (4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมาย

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินด้านการแผน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับรุจิโรจน์ อนามบุตร และวิลาสินี สุขสว่าง (2558) การศึกษาคุณภาพเชิงทัศนียภาพเพื่อวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหัวหิน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถาม 285 คน ว่าความชอบและความเป็นหัวหินสัมพันธ์กันใกล้ชิด กล่าวคือคนจะชอบมากหากภาพแสดงความเป็นหัวหินสูง ภาพที่ชอบที่สุดตามลำดับคือภาพชายทะเล อาคารที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ สถานีรถไฟและโรงแรมรถไฟ บริเวณที่มีธรรมชาติที่ชอบน้อยลงคือ ชายหาดที่มีอาคารสูงย่านท่องเที่ยว่านกลางเมือง บริเวณที่ไม่ชอบคือ ถนนทางเข้าเมือง และตลาดสดกลางเมือง ผลจากการศึกษาเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าความพิเศษของหัวหินอยู่ที่ธรรมชาติที่สวยงามและสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ที่ผสมผสานกันเป็นหนึ่งเดียว การพัฒนาใหม่ๆในช่วงหลังไม่เป็นที่นิยมและไม่สามารถแสดงออกถึง ความเป็นหัวหิน ผลการศึกษานำไปสู่แนวทางเสนอแนะการปรับปรุงกายภาพของแต่ละย่านเพื่อปกป้อง และส่งเสริมคุณภาพพิเศษทางกายภาพดังกล่าว และควบคุมการพัฒนาทางกายภาพใหม่ๆ ที่จะให้คุณค่านั้นลดลงไปในอนาคต

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินด้านการจัดองค์การ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก Surin On – prom (2014) บทความนี้กล่าวถึงการจัดการความเสี่ยงของสิ่งแวดล้อม ศึกษากรณีหมู่บ้านเปร็ดน้อย จังหวัดตราด ชายแดนกัมพูชา โดยการที่มีการสร้างคณะกรรมการหมู่บ้านและใช้การประชุมระดมความคิดเห็นการจัดการป่าชายเลน ชุมชนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในทุกๆระดับในการวางแผนและการจัดการป่า ชายเลน

และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันในระดับชาติ และบทเรียนจากบ้านเปร็ดน้อย สามารถนำไปสู่การจัดการความเสี่ยงของการจัดการป่าชายเลน

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหิน และเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินด้านภาวะผู้นำ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิทยุพัชญ์ สรณวัชรเอกากุล (2566) คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์กับการบริหารการพัฒนาชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมบุคลิกภาพของผู้นำท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการบริหารการพัฒนาชุมชน พบว่าประกอบด้วย การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของผู้นำท้องถิ่นการสร้าง ภาพลักษณ์ที่ดีในวงสังคมและการประชาสัมพันธ์ตนเอง การแต่งกายเหมาะสม เป็นบุคคลสาธารณะเสียสละ ประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมและเป็นบุคคลที่มีความยืดหยุ่นสูง ประณีประนอม

ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาด หัวหิน และเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหินด้านการติดตามและควบคุม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (Teechawan Yanudom, 2001) ได้ศึกษาถึงระดับของการอนุรักษ์ป่าชายเลน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ใช้การวิจัยผลานวิธีพบว่า ชุมชนท้องถิ่นมีความใส่ใจในการอนุรักษ์ป่าชายเลนระดับ ปานกลางด้านการใช้ประโยชน์จากป่า สถานะทางสังคม ประสบการณ์การเกี่ยวกับเรื่องราวของป่า ระยะทาง ระหว่างที่พักกับป่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่ามีความแตกต่างกันในการอนุรักษ์ป่าชายเลนอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหา และอุปสรรคสำคัญได้แก่ การขาดความรู้และมุมมองต่อการอนุรักษ์ รวมถึงอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับป่า และทรัพยากรธรรมชาติปัญหาผู้มีอิทธิพลที่ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายกฎหมาย ผู้วิจัย เสนอให้ ภาครัฐเร่งให้ ความรู้และมุมมองที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์ และให้ความสำคัญกับปัญหาท้องถิ่นและมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เทศบาลเมืองหัวหิน ยังคงมีหน้าที่ที่จะต้องดำรงความมุ่งมั่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การน่านโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดระเบียบผู้ประกอบการ อาหารและม้าบริเวณชายหาด
2. เทศบาลเมืองหัวหินควรมีแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหิน และเขาตะเกียบอย่างยั่งยืนและเป็นที่สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เทศบาลเมืองหัวหินควรมีการจัดหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวพื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบที่แยกออกมาจากสำนักปลัด เพื่อความคล่องตัว ในการปฏิบัติราชการ
4. ผู้นำของเทศบาลเมืองหัวหินควรให้ความสำคัญต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์เพื่อ การท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ควรใช้การตลาดเชิงรุกด้วยการใช้การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดประโยชน์

5. เทศบาลควรมีการประเมินผลการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวพื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน
2. ควรวิจัยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวพื้นที่ชายหาดหัวหินและเขาตะเกียบ เทศบาลเมืองหัวหิน

บรรณานุกรม

- ธนิตชา ชัยชัชวาลประทีป และชวลีย์ ณ ถกลาง. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2563). ยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาความเป็นเมืองเป้าหมายของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, *วารสารสังคมศาสตร์*, 9(2), หน้า 28 - 39.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2552). *รายงานการวิจัยเรื่องเครือข่ายการผลิตสินค้าการเกษตรและห่วงโซ่อุปทานของจังหวัดนครปฐมเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม*. นครปฐม: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ภิญญาพัชญ์ สรณวัชรเอกากุล. (2566). *คุณลักษณะผู้นำท้องถิ่นที่พึงประสงค์กับการบริหารการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่*. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารสาธารณะ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- รุจิโรจน์ อนามัยบุตร และวิลาสินี สุขสว่าง. (2558). *NAJUA: Architecture, Design and Built Environment*. เข้าถึงได้จาก: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NAJUA-Arch/article/view/44314>.
- Gibson, J.L., Ivancevich, J.M., and Donnelly, J.H. (1982). *Organization Behavior Structure Process* 3rd ed. Texas: Business Publication, Inc.
- Louis, A. A. (1958). *Organization and Management*. New York: McGraw-Hill.
- Surin On-prom. (2014). Community Based Mangrove Forest Management in Thailand: Key Lesson Learned for Environmental Risk Management. *Sustainable Living with Environmental Risks*, pp. 87-96.
- Yanudom, T. (2001). *The conservation of Mangrove Forest by Local people; case study of Ngao sub district Muang District Ranong Province*. Thesis M.A. Environment. Mahidol University, Nakhon Pathom.

การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
Community Waste Management Sampraya Subdistrict Administration Organization

Cha-am District Phetchaburi Province

ฐิติมา ล้าเลิศ¹ และวรสิทธิ์ เจริญพุ่ม²

Thitima Lumlerd¹ and Vorsit Charernputh²

นักศึกษาลัทธิรัฐศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ หัวหิน^{1,2}

E-mail: nut.234.za@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี (2) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยากับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะ และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 300 คน ใช้แบบสอบถามทำการรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน สมการถดถอยเชิงพหุ ผลการศึกษาพบว่า (1) ด้านการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง (2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยากับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะ พบว่า เป็นเชิงบวกระดับปานกลางค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญ และ (3) ด้านแนวทางการจัดการขยะในชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในชุมชนสามารถพยากรณ์การจัดการขยะในชุมชน ได้ร้อยละ 84.8 แนวทางประกอบด้วย การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การวางแผน การมีส่วนร่วมการดำเนินงาน การจัดการองค์การ และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

คำสำคัญ: การจัดการขยะในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

Abstract

The purposes of this study were (1) to verified Community Waste Management Sampraya Subdistrict Administration Organization Cha-am District Phetchaburi Province, (2) to explain correlation between Community Waste Management with affecting factors, and (3) to present approach of Community Waste Management. This was quantitative research sample were 300 residents of Sampraya Subdistrict Administration Organization Cha-am District Phetchaburi

Province. Questionnaires were data collection means. Analytical statistics were percentages, standard deviation, mean and Pearson Correlation and Multiple Regression. Findings were as follows (1) Community Waste Management Sampraya Subdistrict Administration Organization was moderate level, (2) There were positive statistical significant correlation between Community Waste Management Sampraya Subdistrict Administration Organization with affecting factors at .01 level, and (3) Affecting factors could forecast Community Waste Management at 84.8, approach were planning participate in doing decision-making benefit and organizing.

Keywords: Community waste management, Sampraya subdistrict administration organization, Cha-am district, Phetchaburi Province

บทนำ

การจัดการขยะ ความหมายและความสำคัญ หมายถึง การป้องกันและควบคุมการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ รวมไปถึงการลดขยะที่แหล่งกำเนิดการทิ้งขยะในที่จัดไว้ให้ และการคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยที่สำคัญ สามารถจำแนกได้ 3 แหล่ง ดังนี้ 1) ขยะมูลฝอยจากชุมชน ขยะมูลฝอยจากสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ที่พักอาศัยในย่านธุรกิจการค้า ตลาดสด สถานที่ราชการ หน่วยงานต่าง ๆ โรงพยาบาลคลินิก สถานพยาบาล 2) ขยะมูลฝอยจากการเกษตรกรรม กิจกรรมทางการเกษตรกรรมที่สำคัญ เช่น การเพาะปลูกพืช ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ 3) ขยะมูลฝอยจากอุตสาหกรรม ได้แก่ ขยะมูลฝอยจากกระบวนการผลิต วัสดุ วัตถุดิบ ที่เหลือทิ้ง จากกิจการอุตสาหกรรม โดยที่แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยทั้งสามแหล่ง อาจมีทั้งขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับแหล่งกำเนิดของขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันได้ เช่น ขยะมูลฝอยจากชุมชนจะมีปริมาณของขยะสดหรือขยะเปียกค่อนข้างสูง เป็นต้น

การจัดการขยะของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชน ชุมชน ควรมีจิตสำนึกในการทิ้งขยะ ให้เป็นที่ขยะเหล่านี้เกิดจากบุคคลอื่นที่นำมาทิ้ง เช่น พ่อค้าแม่ค้าที่ขายผักและผลไม้ จะทิ้งเศษผักเศษผลไม้รวมถึงขยะอื่น ๆ ลงข้างทาง และประชาชนส่วนมากไม่มีการจัดการขยะ เช่น การคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ใหม่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา โดยตรง เช่น การเก็บขนขยะล่าช้าเนื่องจากรถเก็บขนขยะมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการเก็บขนขยะไปกำจัด เกิดน้ำชะขยะจากรถขนขยะทำให้ส่งกลิ่นเหม็น ในการแก้ไขปัญหาขยะล้นเมืองโดยการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะในชุมชน จึงควรมีได้เกิดความร่วมมือถึงปัญหาขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะ การกำจัดขยะของชุมชน มีอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งซึ่งแสดงถึงการขาดความรับผิดชอบของคนในท้องถิ่น ประชาชนมักทิ้งภาระหน้าที่ให้กับเจ้าพนักงานทำความสะอาดไม่ร่วมมือในการลดและคัดแยกขยะนำการแก้ไขปัญหาขยะจึงไม่ควรมองไปที่เรื่องของส่วนรวมเพียงอย่างเดียว แต่ควรมอง

ย้อนกลับมาที่ตัวบุคคลเป็นหลัก สำหรับแนวทางที่แก้ปัญหาขยะล้นเมืองในภาคประชาชนนั้นสามารถใช้หลักการ 3R สร้างจิตสำนึกต่อชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ 1) Reduce คือ การลดการใช้ การบริโภคทรัพยากรที่ไม่จำเป็นลง 2) Reuse คือ การใช้ซ้ำ เป็นการนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า ไม่ต้องทิ้งเป็นขยะหรือต้องสิ้นเปลืองซื้อใหม่ 3) Recycle คือ การการนำกลับมาใช้ใหม่ การนำขยะมาแปรรูป เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ การลดขยะด้วยวิธีการเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้น โดยประชาชนควรให้ความสนใจ มีการตระหนัก และรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบันและที่จะขยายตัวในอนาคต อย่างไรก็ตาม ภารกิจหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเข้ามาดูแลและหาแนวทางในการจัดการขยะ ซึ่งต้องอาศัยการประสานงาน การทำความเข้าใจ การร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการขยะ โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะและระดมความคิด ร่วมดำเนินการหาแนวทางการจัดการขยะชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยากับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา

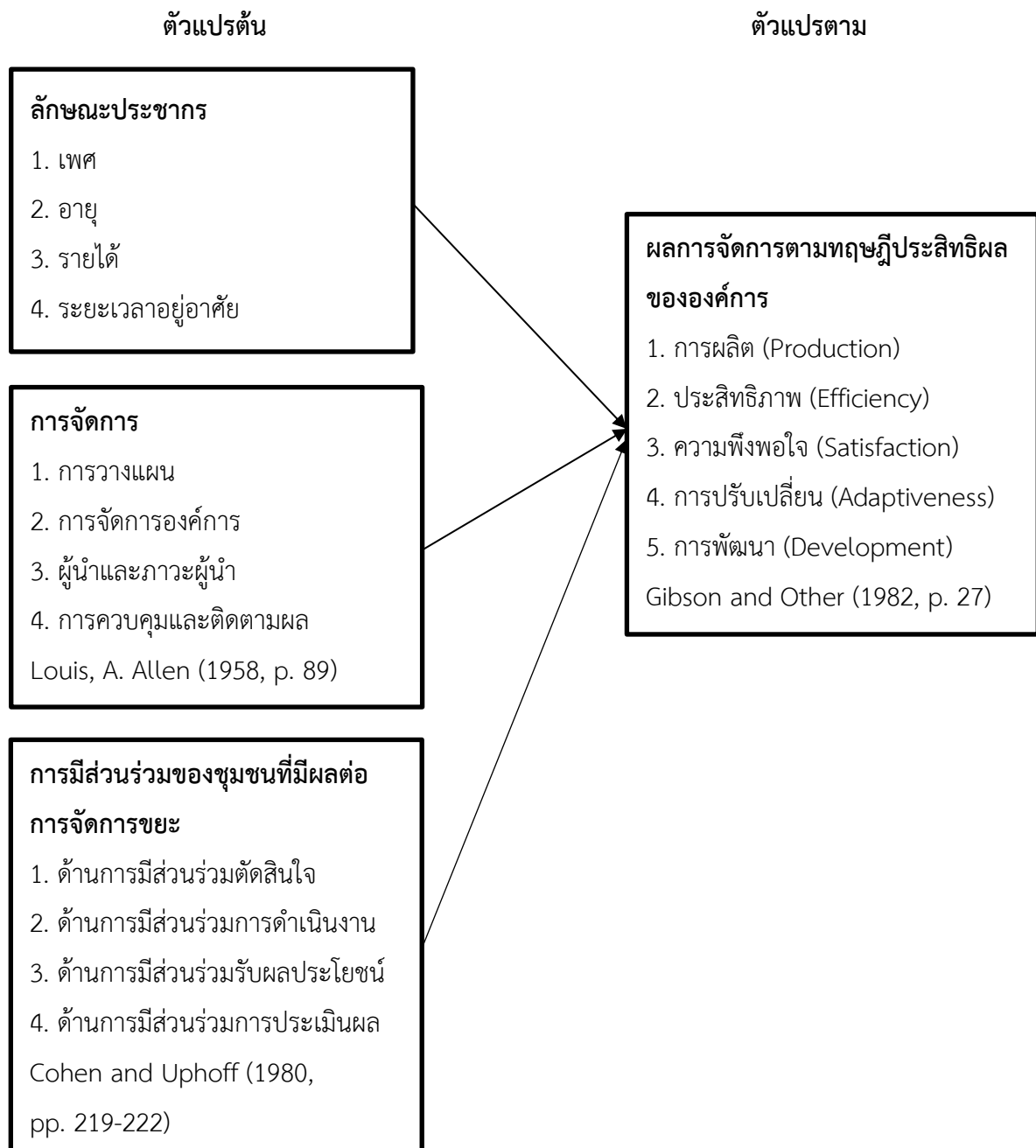
การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทบทวน วรรณกรรมดังนี้ 1. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการ 2. แนวคิดการจัดการขยะในชุมชน 3. แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน 4. พื้นที่การวิจัย 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สำหรับกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จากแนวคิดและทฤษฎีการจัดการตามทฤษฎีของ Louis, A. Allen (1958, p. 89) ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ ผู้นำและภาวะผู้นำ และการควบคุมและติดตามผล การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการจัดการขยะตามทฤษฎีของ Cohen and Uphoff (1980, pp. 219-222) ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมี

ส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล (Cohen and Uphoff, 1980, pp. 219-222) และผลการจัดการ ตามทฤษฎีประสิทธิผลขององค์การ ของ Gibson and Other (1982, p. 27) ประกอบด้วย 1. การผลิต (Production) 2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) 3. ความพึงพอใจ (Satisfaction) 4. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) และ 5. การพัฒนา (Development) สามารถสรุปได้ ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ที่มา: พัฒนาจากแนวคิดและทฤษฎีการจัดการของ Louis, A. Allen (1958, p. 89) การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการจัดการขยะของ Cohen and Uphoff (1980, pp. 219-222) และผลการจัดการตามทฤษฎีประสิทธิผลขององค์การของ Gibson and Other (1982, p. 27)

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่ท้องค้การบริหาร ส่วนตำบลสามพระยา อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่ท้องค้การบริหาร ส่วนตำบลสามพระยา อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 300 คน โดยใช้สูตรการคำนวณ กลุ่มตัวอย่างของ (Yamane Taro, 1973, pp. 727-728)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้ และระยะเวลาการอยู่อาศัย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วน ตำบลสามพระยา อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ ผู้นำและภาวะ ผู้นำ และการควบคุมและติดตามผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบล สามพระยา อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล

ตอนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย การผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ การปรับเปลี่ยน และการพัฒนา

ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) แบบลิเคิร์ต (Likert ration scales) คือ น้อยที่สุด = 1, และมากที่สุด = 5

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลดังนี้
1. ทำการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และทำการรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง
 2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบทั้งหมด นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติเชิงอ้างอิง ประกอบด้วย สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในการนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากร

ผลการศึกษาพบว่า เพศ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 และเพศชาย จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 ตามลำดับ อายุ ประชาชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-50 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 อายุระหว่าง 21-35 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 อายุระหว่าง 51-75 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 อายุเกิน 75 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 รายได้ ต่อเดือน กลุ่มรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ 18,001 - 20,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 15,000 - 18,000 บาท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 และ สูงกว่า 20,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตามลำดับ ระยะเวลาอยู่อาศัย กลุ่ม 5-10 ปี มากที่สุด จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 รองลงมา กลุ่ม 16-20 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 กลุ่ม 1-5 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

ผลการวิเคราะห์การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.25 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44 รองลงมาด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44 รองลงมาด้านการควบคุมและติดตามผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.24 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการองค์การ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.48

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการ

ขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการประเมิณผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.50 รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.29 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.21

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1. การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบพบว่า การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.25 จึงยอมรับสมมติฐานศูนย์และปฏิเสธสมมติฐานแย้งว่า การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อยู่ในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะ ไม่เป็นเชิงบวก

ผลการทดสอบพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะ เป็นเชิงบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์และยอมรับสมมติฐานแย้งว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา กับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะ เป็นเชิงบวก

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา สามารถพยากรณ์และนำเสนอแนวทางการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา เกินร้อยละสามสิบ

ผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา สามารถพยากรณ์การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา ได้เกินร้อยละสามสิบ ส่วนที่เหลือเป็นปัจจัยอื่น ๆ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.25 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44 รองลงมาด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Robert Krausz (2012, pp. 82-90) พบว่า การจัดการขยะที่ต้องใช้แหล่งกลบฝัง

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 ด้านที่มีค่าเฉลี่ย

มากที่สุด ได้แก่ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44 รองลงมาด้านการควบคุมและติดตามผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.24 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการองค์การอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.48 สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณยา ศรีโยม, มาริษา มุสิกจินดา, พรรณพชา เสมามิ่ง และศรีวรรณ ขำตรี (2566, น. 1058-1059) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมในการจัดการขยะในระดับครัวเรือน พบว่า ความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมในการจัดการขยะของชุมชนบ้านด่าน พบว่า ประชาชนระดับครัวเรือนในชุมชนบ้านด่านมีความรู้ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะในระดับมาก ทั้งนี้ แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการขยะของชุมชนบ้านด่านต้องมีหน่วยงานของรัฐหรือผู้นำชุมชนเป็นผู้สนับสนุนและส่งเสริม โดยการให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับชุมชนในประเด็นการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง และจัดหาถังขยะวางหน้าบ้านแต่ละครัวเรือนให้เพียงพอ

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.50 รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.29 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทนงศักดิ์ ปัดสินธุ์ (2563, น. 60-61) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ อำเภอโพธาราม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนในชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ ส่วนใหญ่เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงจากน้อยไปหามาก ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.25 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44 รองลงมาด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 สิ่งที่จะต้องพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาทั้งรูปแบบของการจัดการและการร่วมมือร่วมใจของชุมชน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับชุมชน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล สามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44 รองลงมาด้านการควบคุมและติดตามผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.24 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดการองค์การ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.48 สิ่งที่จะต้องพัฒนา ได้แก่ การจัดให้มีผู้รับผิดชอบในสายงานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนและมีผู้รับผิดชอบติดตามผลงานที่ชัดเจน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.33 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.50 รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.29 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.21 สิ่งที่จะต้องพัฒนา ได้แก่ ความร่วมมือร่วมใจของชุมชนในการจัดการขยะทั้งในด้านการจัดเก็บและการจัดการแปรรูปขยะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ชุมชนควรกำหนดนโยบายการจัดการขยะแบบเหลือศูนย์ให้ชัดเจน
2. ภาครัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการทำให้หน่วยงานภาครัฐมีการกำหนดและนำนโยบายการจัดการขยะชุมชนไปปฏิบัติ
3. ภาครัฐต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการทำให้ผู้คนในชุมชนเพิ่มพูนความสามารถทางเทคโนโลยีและสมรรถนะการจัดการขยะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยในการกำหนดและนำนโยบายการจัดการขยะชุมชนไปปฏิบัติ
2. วิจัยความเป็นไปได้ในการยกระดับการจัดการขยะเป็นวาระแห่งชาติ

บรรณานุกรม

- ศุภยา ศรีโยม, มาริษา มุสิกจินดา, พรรณพษา เสมามิ่ง และศรีวรรณ ขำตรี. (2566). *การจัดการขยะชุมชนในพื้นที่บ้านด่าน หมู่ที่ 4 ต.เกาะแก้ว อ.เมือง จ.สงขลา*. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 14. 19 พฤษภาคม 2566, หน้า 1058-1073. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ทงศักดิ์ ปัดสินธุ์. (2563). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลหนองกุ้งสวรรค์ อำเภอโพธารมย์ จังหวัดมหาสารคาม*. รายงานการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Cohen, John M., and Uphoff, Norman T. (1980). *Participation's Place in Rural Development: seek clarity through specifics*. New York: World Developments.
- Gibson, J. H., John, M. I., & James H. D. (1982). *Organization: Behavior Structure and Processes*. 4th ed. Austin, Texas: Business Publication, Inc.
- Louis, A. Allen. (1958). *Management and organization*. New York: McGraw-Hill.
- Robert Krausz. (2012). *All for naught? A Critical Study of Zero Waste to landfill Initiatives*. Doctoral Thesis. Lincoln University, Christchurch New Zealand.
- Yamane Taro. (1973). *Statistics An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.

แผนธุรกิจแฟรนไชส์ก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรุ้ง สูตรที่เด็ดในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร**Franchise Business Plan: Rainbow Chicken Noodle Soup within the
Bangkok Metropolitan Area****ชานนท์ วงษ์แม่น้อย¹ และสุนันทา เสถียรมาศ²****Chanon Wongmaenoi¹ and Sunanta Satieramas²**

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²E-mail: chanon.won@rmutr.ac.th¹**บทคัดย่อ**

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร (2) ศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และ (3) จัดทำแผนธุรกิจแฟรนไชส์ก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรุ้ง สูตรที่เด็ดในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ราย โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้บริโภคที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและมีความยินดีที่จะตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับประทานก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นหมี่ โดยจะสั่งมาทานที่บ้าน รับประทาน 1 ชาม/ครั้ง มีความถี่ในการรับประทาน 1-3 ครั้ง/สัปดาห์ โดยส่วนใหญ่จะรับประทานในช่วงเวลา 12.01-15.00 น. นิยมรับประทานแคบหมูเป็นเครื่องเคียงคู่ก๋วยเตี๋ยว ผู้ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจคือ ตัวเอง และตัดสินใจทานก๋วยเตี๋ยวจากรสชาติ (2) ส่วนประสมทางการตลาด ด้านบุคลากร (\bar{X} = 4.08) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (\bar{X} = 4.06) และด้านกระบวนการ (\bar{X} = 3.92) ตามลำดับ และ (3) ผู้วิจัยได้จัดทำแผนธุรกิจโดยใช้เงินลงทุน 3 ล้านบาท ดำเนินธุรกิจด้วยการส่งมอบสินค้าที่อร่อย สะอาด ปลอดภัย ได้มาตรฐานให้กับผู้บริโภค มีระบบจัดการแบบ Business Format Franchise โดยบริษัทใช้กลยุทธ์ทางการตลาดแบบผลึกและดิ่ง ด้านการประชาสัมพันธ์ แปรนดจะใช้ทั้งช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้ลูกค้าเข้าถึงสินค้าและบริการได้ง่าย มุ่งทำการตลาดเชิงรุกอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างการรับรู้ของแบรนด์ และตราสินค้าไปพร้อมกับการพัฒนาคุณภาพการผลิต ส่งผลให้ธุรกิจมีระยะเวลาคืนทุนใน 2.7 ปี

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาดบริการ การตัดสินใจซื้อ ก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋น

Abstract

This research aims to (1) study the consumption behavior of chicken noodle soup consumers in Bangkok, (2) investigate the marketing service components influencing the purchase decision of chicken noodle soup consumers in Bangkok, and (3) develop a business plan for a franchise model of rainbow chicken noodle soup within Bangkok. The study collected data through a questionnaire from 400 consumers residing in Bangkok, sampled conveniently, and selected a targeted group of consumers willing to participate. Statistical analysis, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, was conducted. The research findings reveal that (1) the majority of respondents consume chicken noodle soup, primarily ordering it for home delivery, with a frequency of 1-3 times per week, mostly during lunch hours from 12:01 PM to 3:00 PM. They typically prefer pork wontons as a side dish with their noodle soup. The main influencers in the purchase decision are themselves and the taste of the soup. (2) Regarding marketing service components, employees ($\bar{x} = 4.08$) influence the purchase decision the most, followed by physical environment ($\bar{x} = 4.06$) and processes ($\bar{x} = 3.92$). (3) The researchers developed a business plan with a 3-million-Baht investment, focusing on delivering tasty, clean, and safe products meeting consumer standards. The business will operate under a Business Format Franchise model, employing push-and-pull marketing strategies. For promotion, the brand will utilize both online and offline channels to facilitate easy access to products and services. Continuous aggressive marketing efforts will be made to build brand awareness, enhance brand perception, and improve product quality, leading to a 2.7 years return on investment.

Keywords: Service marketing mix, purchase decision, chicken noodle soup

บทนำ

ก๋วยเตี๋ยวเป็นผลิตภัณฑ์จากข้าวเจ้าที่คนไทยนิยมบริโภคเป็นอาหารหลักรองจากข้าว จนอาจกล่าวได้ว่าก๋วยเตี๋ยว เป็นอาหารหลักของคนไทยประเภทหนึ่งที่ใช้ปรุงอาหารได้หลายชนิดและมีความต้องการบริโภคอย่างสม่ำเสมอ ก๋วยเตี๋ยวมียุคกำเนิดอยู่ที่ประเทศจีน เมื่อประมาณ 2,000 ปีมาแล้ว โดยก๋วยเตี๋ยวเข้ามาในประเทศไทยในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ.2199-2231 ช่วงเวลาที่ก๋วยเตี๋ยวเริ่มมีการกระจายตัวอย่างกว้างขวางและเป็นที่ยอมรับมากในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่างปี พ.ศ.2481 - 2487 ซึ่งในสมัยนั้นภาวะเศรษฐกิจโลกตกต่ำ ประเทศไทยก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงภาวะนี้ได้ ประกอบกับประเทศไทยมีกรณีพิพาทกับฝรั่งเศสและกรณีเขตแดนกัมพูชา รัฐบาลสมัยนั้นต้องการให้คนในประเทศมี

ความรักและสามัคคีต่อกัน จึงปลุกฝังให้รักไทยนิยมไทย ออกโดยประกาศสำนักงานนายกรัฐมนตรีทั้งหมด 12 ฉบับ ฉบับที่ 7 กล่าวถึงการร่วมมือกันสร้างชาติ จึงสงวนอาชีพต่าง ๆ ไว้ให้คนไทย และสนับสนุนให้คนไทยรู้จักทำมาค้าขายโดยแนะนำให้ “ขายก๋วยเตี๋ยว” จอมพล ป. พิบูลสงครามให้เหตุผลว่า ก๋วยเตี๋ยวเป็นอาหารที่ดีมีประโยชน์กับร่างกาย ได้รสชาติและทุกอย่างที่เป็นส่วนประกอบของก๋วยเตี๋ยวมียูอยู่ในประเทศไทย ถ้าทุกคนช่วยกันกินก๋วยเตี๋ยว ชาวไร่ชาวนา ชาวประมงก็จะขายผลผลิตได้มากขึ้น เศรษฐกิจก็จะหมุนเวียนมากขึ้น ทั้งนี้ยังชักชวนให้กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ขายก๋วยเตี๋ยวให้แก่ข้าราชการเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระแสเศรษฐกิจ พร้อมทั้งแนะนำให้เพาะถั่วงอก ทำเส้นก๋วยเตี๋ยวและเครื่องประกอบอื่น ๆ ของก๋วยเตี๋ยว ความสำเร็จในการณรงค์ครั้งนี้ไม่มีตัวเลขใด ๆ แสดงให้เห็นแต่อย่างน้อยก็จุดประกายให้คนในชาติมีความรักและสามัคคี เป็นหนึ่งเดียวกัน และที่สำคัญที่สุดคือทำให้ก๋วยเตี๋ยวเป็นที่รู้จักและนิยมรับประทานมาถึงทุกวันนี้ (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2551)

ร้านก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นสูตรที่เด็ด เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2560 โดยเปิดขายอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จุดเด่นคือ ความหอมและความกลมกล่อมของน้ำซุป และไก่ตุ๋นที่เป็นสูตรของครอบครัวที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นคุณทวดสู่รุ่นคุณพ่อผู้ก่อตั้งร้าน ซึ่งก๋วยเตี๋ยวเป็นอาหารขามเดียวที่มีคุณค่าทางโภชนาการเกือบครบทั้ง 5 หมู่ คาร์โบไฮเดรต ที่ได้จากก๋วยเตี๋ยว โปรตีนจากเนื้อสัตว์ วิตามิน และแร่ธาตุในผัก รวมถึงไขมันที่ปรุงจากกระเทียมเจียว ทำให้อาหารประเภทก๋วยเตี๋ยวได้รับความนิยมบริโภคมาอย่างยาวนาน สำหรับร้านก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นสูตรที่เด็ดปัจจุบันเข้าสู่รุ่นที่สอง ซึ่งอยู่ในยุคของดิจิทัล เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทในชีวิตของผู้บริโภคมากขึ้น การสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ สามารถทำได้โดยง่าย ทำให้ผู้ประกอบการจะต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ผู้บริโภคยังมีตัวเลือกในการรับประทานอาหารมากขึ้น การสร้างเอกลักษณ์และความแตกต่างให้กับสินค้าของตนเองจะทำให้ผู้บริโภคสามารถจดจำได้ง่าย และสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้สืบทอดร้านก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นสูตรที่เด็ด จึงได้พัฒนาเส้นก๋วยเตี๋ยวสายรุ้งขึ้นมา เพื่อเป็นจุดเด่นให้กับธุรกิจ โดยสีที่นำมาทำเป็นสีที่มาจากธรรมชาติปลอดภัย สามารถรับประทานได้ เช่น สีม่วงจากอัญชัน สีส้มจากแครอท และสีเหลืองจากฟักทอง เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการต่อยอดให้กับธุรกิจเดิมให้เติบโต สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคเป็นวงกว้าง และเพิ่มส่วนแบ่งตลาดในระยะยาวได้ จึงต้องการที่จะขายแฟรนไชส์เป็นการขยายกิจการที่มีการลงทุนไม่มาก ขายสินค้าหรือ Know-How (สิทธิในด้านเทคนิคจากเจ้าของสิทธิ์ด้านความรู้ในการ ประกอบธุรกิจ) เหมาะกับธุรกิจที่มีขนาดไม่ใหญ่ เป็นธุรกิจครอบครัว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นช่องทางการขยายกิจการธุรกิจของครอบครัว จึงคิดว่าการขายแฟรนไชส์เป็นช่องทางการต่อยอดกิจการที่เหมาะสม ภายใต้ชื่อแบรนด์ “ก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรุ้งสูตรที่เด็ด”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรังสุตสุทธิเด็ด ของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อจัดทำแผนธุรกิจแฟรนไชส์ก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรังสุตสุทธิเด็ดในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

สุวิมล แม่นจริง (2552) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจะได้รับอิทธิพลจากบุคลิกลักษณะส่วนบุคคลด้วย ซึ่งได้แก่ อายุ วงจรชีวิตครอบครัว อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ รูปแบบการดำเนินชีวิต รวมถึง บุคลิกภาพและแนวความคิดเกี่ยวกับตัวเอง นอกจากนี้ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2550) ยังได้กล่าวว่า ตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ประกอบด้วย อายุ เพศ สถานภาพ ขนาดของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ และสถิติที่วัดได้ของประชากรจะสามารถช่วยในการกำหนดตลาดเป้าหมาย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการ

Kotler (2004) กล่าวว่า กลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (Service Marketing Mix) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจะประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคคลผู้ให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพ โดยทุกปัจจัยจะมีความเกี่ยวพันกันและเท่าเทียมกันขึ้นอยู่กับผู้บริหารจะวางกลยุทธ์โดยเน้นน้ำหนักที่ปัจจัยใดมากกว่าเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2550) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลกระทำเมื่อได้รับบริโภคสินค้าหรือบริการ รวมไปถึงการขจัดสินค้าหรือบริการหลังการบริโภคด้วย กล่าวโดยง่ายก็คือเป็นที่เข้าใจกันว่าพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “ทำไมคนจึงทำการซื้อ” ดังนั้นพฤติกรรมผู้บริโภคจึงเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการซื้อสินค้าและการให้บริการ โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อทำการตัดสินใจซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่อสนองความต้องการของตนเองได้

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจแฟรนไชส์

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2561) กล่าวว่า ธุรกิจแฟรนไชส์ (Franchise) คือรูปแบบธุรกิจที่องค์กรได้พัฒนาวิธีการ และรูปแบบของธุรกิจตนเองด้วยระยะเวลาหนึ่งและได้ถ่ายทอดสิทธิ์ในการประกอบธุรกิจดังกล่าวตามวิธีการและรูปแบบที่พัฒนาและคิดค้นขึ้นมาพร้อมตัวสินค้าหรือบริการให้กับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นที่สนใจร่วมลงทุนเป็นเจ้าของภายใต้ตราหรือเครื่องหมายการค้าและบริการ โดยมีข้อตกลงกันระหว่างเจ้าของธุรกิจและผู้ขอรับสิทธิ์ดำเนินธุรกิจและบริการภายใต้ชื่อการค้าของตน ซึ่งกระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับ

การทำนิตกรรมระหว่างบุคคล 2 กลุ่ม ผู้รับสิทธิ์ในการประกอบการแฟรนไชส์จะต้องปฏิบัติตามรูปแบบการทำธุรกิจของเจ้าของสิทธิ์ตามสัญญาที่ตกลงกันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เดชาธร เอี่ยมศร (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่ผลต่อการซื้อของผู้บริโภคร้านก๋วยเตี๋ยวหมูมะนาวสุโขมวิท 71 ผลการศึกษาพบว่า 1) ลูกค้ำ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21 – 30 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพ โสด ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ส่วนใหญ่มีรายได้ 15,001 – 30,000 บาท และ 2) ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อของผู้บริโภคร้านก๋วยเตี๋ยวหมูมะนาว สุโขมวิท 71 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และการนำเสนอ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

พรกต จงรัชต์ศักดิ์ (2559) ได้ทำการศึกษาส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อผู้ประกอบการร้านขายก๋วยเตี๋ยวในอำเภอเมือง เชียงใหม่ในการเลือกซื้อเส้นก๋วยเตี๋ยวเส้นสด ผลจากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกซื้อเส้นก๋วยเตี๋ยวเส้นสดจากแหล่งจำหน่ายที่เป็น โรงงานผู้ผลิต คิดเป็นร้อยละ 46.0 มีหลักในการเลือกแหล่งจำหน่ายที่สำคัญ คือ มีบริการส่งถึงที่ ราคายุติธรรม และมีสินค้าให้เลือกหลากหลาย และส่วนประสมการตลาด ที่มีผลต่อการเลือกซื้อเส้นก๋วยเตี๋ยวเส้นสดของผู้ประกอบการร้านขายก๋วยเตี๋ยวอำเภอ เมืองเชียงใหม่ ลำดับแรก คือ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย รองลงมา คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

ระเบียบการวิจัย

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีขั้นตอนกระบวนการศึกษา ดังนี้ 1) ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาสถานะตลาดอุตสาหกรรม 3) กำหนดทิศทางการธุรกิจ 4) ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Cochran (1977 อ้างใน ละเอียด ศิลา น้อย, 2560) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋น และ ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร 5) ออกแบบโมเดลธุรกิจ (Business Model Canvas : BMC) และ 6) จัดทำแผนธุรกิจแฟรนไชส์ก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรุ่ง สูตรเด็ดในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ทำแบบสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋นของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.5 มีอายุระหว่าง 26-41 ปี (Gen Y) คิดเป็นร้อยละ 58.5 ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้างบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 43.5 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.8 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 15,001-30,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 60.0

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับประทานถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋นเส้นหมี่ คิดเป็นร้อยละ 41.5 โดยจะสั่งมาทานที่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 58.5 ส่วนใหญ่จะรับประทาน 1 ซาม/ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.5 มีความถี่ในการรับประทาน 1-3 ครั้ง/สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 55.8 โดยส่วนใหญ่จะรับประทานในช่วงเวลา 12.01-15.00 น. คิดเป็นร้อยละ 42.0 นิยมรับประทานแบบหุ้มเป็นเครื่องเคียงคู่ถ้วยเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 52.5 ผู้ที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจคือ ตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 58.5 และมีเหตุผลที่ตัดสินใจทานถ้วยเดี่ยวมากที่สุดคือ รสชาติ คิดเป็นร้อยละ 46.5

ส่วนที่ 3 ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋นของผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋น มี 7 ด้าน ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋นที่มีรสชาติของน้ำซุ๊ปที่กลมกล่อม ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.896) รองลงมาคือ น้ำถ้วยเดี่ยวหอม นำรับประทาน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.848) และการตกแต่งและสีสันทันของถ้วยเดี่ยวแต่ละเมนู ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.863) ตามลำดับ

ด้านราคา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการร้านถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋นที่มีการแสดงราคาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.790) รองลงมาคือ ราคามีความเหมาะสมกับปริมาณ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.850) และมีราคาให้เลือกหลากหลาย ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.856) ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการร้านถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋นที่มีบริการส่งแบบเดลิเวอรี่ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.655) รองลงมาคือ เปิดบริการทุกวันไม่มีวันหยุด ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.676) และมีโต๊ะเพียงพอต่อการให้บริการ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.748) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการร้านถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋นที่มีโปรโมชั่นใหม่ ๆ ที่น่าดึงดูดใจ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.703) รองลงมาคือ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในสื่อออนไลน์ที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.664) และมีการนำเสนอเมนูใหม่ ๆ อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.693) ตามลำดับ

ด้านบุคลากร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการร้านถ้วยเดี่ยวไก่อตุ๋นที่มีพนักงานให้บริการด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.777) รองลงมาคือ พนักงานแต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อย ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.799) และ พนักงานพูดจาสุภาพ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.753) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการร้านก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นที่มีขั้นตอนในการสั่งอาหารเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.791) รองลงมาคือ การบรรจุสินค้าหรือความสะดวกในการขนย้าย ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.759) และ มีการจัดคิวในการชำระเงินที่เป็นระบบ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.691) ตามลำดับ

ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการร้านก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นที่มีการให้ความสำคัญกับความสะอาดภายนอกร้าน/ ภายในร้าน ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.717) รองลงมาคือ มีการตกแต่งร้านที่เป็นเอกลักษณ์ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.860) และมีบรรยากาศร้านที่มีความผ่อนคลาย ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.709) ตามลำดับ

จากผลการสำรวจดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์ก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรุ้ง สูตรที่เด็ด ประกอบด้วย 2 แผน โดยจะทำการวิเคราะห์ผ่าน 2 มุมมอง คือ แผนการตลาดสำหรับกลุ่มเป้าหมายหลักของธุรกิจ (ผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์) และแผนการตลาดสำหรับลูกค้าทั่วไป หรือลูกค้าของร้านสาขาแฟรนไชส์ ดังนี้

1. แผนการตลาดสำหรับกลุ่มเป้าหมายหลักของธุรกิจ (ผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์)

1.1 กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ: สินค้าหลักสำหรับผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์ คือ ธุรกิจก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรุ้ง สูตรที่เด็ด ในรูปแบบ Business Format โดยผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์มีสินค้าที่ต้องสั่งซื้อกับบริษัทเท่านั้น ได้แก่ เส้นก๋วยเตี๋ยวสายรุ้ง ผงปรุงน้ำซุ๊ป และไก่ตุ๋นสูตรที่เด็ด

1.2 กลยุทธ์ด้านราคา: แพคเกจราคาสำหรับผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์ มี 3 แบบ คือ 1) Package S ราคาค่าแฟรนไชส์แรกเข้า 50,000 บาท 2) Package M ราคาค่าแฟรนไชส์แรกเข้า 120,000 บาท และ 3) Package L ค่าแฟรนไชส์แรกเข้า 200,000 บาท

1.3 กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย: เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการของร้านก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรุ้ง สูตรที่เด็ดได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ช่องทางจัดจำหน่ายจะมี 2 ช่องทางหลัก คือ 1) ช่องทางออนไลน์ สำหรับผู้สนใจซื้อแฟรนไชส์ หรือต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อได้ทางเว็บไซต์ของบริษัท หรือทาง LINE Official Account ซึ่งบริษัทได้จัดทำช่องทางโฆษณาแฟรนไชส์ทางเว็บไซต์ thaifranchisecenter, เว็บไซต์ franzbiz, และทางเพจเฟซบุ๊กของบริษัท และ 2) ช่องทางออฟไลน์ การติดต่อออฟไลน์สำหรับผู้สนใจซื้อแฟรนไชส์และสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมทางโทรศัพท์

1.4 กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด: เนื่องจากร้านก๋วยเตี๋ยวไก่ตุ๋นเส้นสายรุ้ง สูตรที่เด็ด เพิ่งเปิดขายธุรกิจแฟรนไชส์และด้วยจำนวน สาขายังไม่มาก ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้างทั้งในกลุ่มเป้าหมายตรง (ผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์) การสร้างรับรู้และ จดจำตราสินค้า (Brand Awareness) จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอันดับแรกในการส่งเสริมการตลาด สิ่งต่อมา คือการประชาสัมพันธ์และสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย ส่งต่อข้อความหลักแก่ลูกค้า (Key Message) ที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ โดยผู้จำหน่ายแฟรนไชส์มีการแนะนำการวางแผนการตลาด การจัดโปรโมชั่น รวมถึงการสร้างเพจและพิกัด Google Map พร้อมทั้งโปรโมชั่นโพสต์ให้ตามกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และดันโพสต์ให้ตลอดเพื่อให้ได้รับความนิยมนอย่างต่อเนื่อง

1.5 กลยุทธ์ด้านบุคลากร: มีการฝึกอบรมผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์ และพนักงานของร้าน เพื่อให้มีรูปแบบการให้บริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น การกล่าวคำเชิญลูกค้า การรับออเดอร์จากลูกค้า เป็นต้น

1.6 กลยุทธ์ด้านกระบวนการ: ผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์จะได้รับระบบ Point of sale system (POS) เพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลลูกค้า ข้อมูลสินค้า ข้อมูลการขาย รวมไปถึงสินค้าคงเหลือในสต็อก เพื่อให้สามารถจัดการข้อมูลภายในร้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

1.7 กลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ: ผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์จะได้รับการออกแบบและการจัดตกแต่งร้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของก๊วยเตี๋ยวก๋ำตุ๋นเส้นสายรุ้ง สูตรที่เด็ด เพื่อให้ทุกสาขาเป็นมาตรฐานเดียวกัน

2. แผนการตลาดสำหรับลูกค้าทั่วไป หรือลูกค้าของร้านสาขาแฟรนไชส์

2.1 กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ: ก๋วยเตี๋ยวก๋ำตุ๋นเส้นสายรุ้ง สูตรที่เด็ดใส่ใจในคุณภาพของวัตถุดิบหลักที่นำมาผลิตเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นเส้นก๋วยเตี๋ยวยาวสายรุ้ง น้ำซุ๊ป และไก่ตุ๋นที่เด็ด เพื่อคงคุณค่าสารอาหารที่ลูกค้าจะได้รับ มีการผลิตและใช้วันต่อวัน

2.2 กลยุทธ์ด้านราคา: การตั้งราคาขายปลีก จะเป็นราคาต่อชาม โดยอิงกลยุทธ์การตั้งราคาจากต้นทุน และดูปัจจัยเพิ่มเติมอย่าง ราคาคู่แข่งและราคาตลาดทั่วไป ราคาเมนูก๋วยเตี๋ยวยาวจะมีราคาเมนูขนาดปกติและเมนูพิเศษเครื่อง

2.3 กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย: แบ่งออกเป็น 2 ช่องทาง คือ 1) ช่องทางออนไลน์ มีดังนี้แอปพลิเคชันส่งอาหาร อย่าง GrabFood LINE MAN และ Robinhood จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปรุงสุกพร้อมทาน ส่วนช่องทางกลุ่มช่องทางการขายสินค้าออนไลน์ (Social Commerce) เช่น LINE OA และเพจเฟซบุ๊ก (Facebook Page) เป็นช่องทางจำหน่ายและติดต่อสื่อสารกับลูกค้า โดยช่องทางนี้จะมีเมนูให้ลูกค้ากดดูรายการอาหารและสั่งโดยตรงกับร้านค้า และ 2) ช่องทางออฟไลน์ ได้แก่ หน้าร้านค้า โดยที่ตั้งร้านอยู่ติดถนนใหญ่หรือถนนเส้นที่มีการจราจรคึกคัก ไม่หนาแน่นแบบรถติดและไม่เจียบ (traffic flow) ทำเลสถานที่ตั้งแต่ละสาขาจะอยู่ในย่านชุมชน ผู้คนพลุกพล่าน แหล่งที่ผู้คนออกมาใช้ชีวิตกัน พื้นที่ที่มีที่พักราคาดี อยู่โดยรอบ เขตชุมชนมีหมู่บ้านจัดสรรหรือบ้านเรือนหนาแน่น โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีสถานศึกษา พื้นที่ตามแนวเส้นทางรถไฟฟ้า และตึกออฟฟิศสำนักงาน ซึ่งสามารถขายได้ทั้งออฟไลน์ และออนไลน์ ให้บริการเดลิเวอรี่ได้

2.4 กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด: กลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด ผ่านการโฆษณา รวมถึง ประชาสัมพันธ์แบรนด์ และการส่งเสริมการขาย เพื่อเพิ่มยอดขายให้กับผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์ โดยแบ่งเป็นการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ และด้านการส่งเสริมการขายทั้งช่องทางออฟไลน์และ ช่องทางออนไลน์ ดังต่อไปนี้ 1) การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ช่องทางออฟไลน์ ได้แก่ ออกงานแสดงสินค้า (Food Fair) เพื่อขยายฐานลูกค้าในพื้นที่ใกล้เคียงที่ออกงาน ออกบูธจำหน่าย ตามงานอีเว้นท์อาหาร ส่วนช่องทางออนไลน์ ได้แก่ คอนเทนต์ออนไลน์ (online content) โปรโมตร้านผ่านสื่อที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับอาหาร ก๋วยเตี๋ยวก๋ำตุ๋นหรือร้านอาหารดังประจำถิ่น และ 2) ด้านการส่งเสริมการขาย (Sale Promotion) ทำโปรโมชันส่งเสริมการขายแบบให้ส่วนลดเมื่อทานครบตามราคาที่กำหนด เช่น รับประทานอาหารครบ 300 บาท มอบส่วนลด 10%

เฉพาะค่าอาหารไม่รวมเครื่องดื่ม โดยโปรโมชั่นนี้จัดทำโดยร้านเอง เพื่อกระตุ้นยอดขายต่อโต๊ะให้มากขึ้น หรือร่วมกับเครือข่ายโทรศัพท์ AIS, Dtac, True

2.5 กลยุทธ์ด้านบุคลากร: พนักงานที่ให้บริการเป็นผู้ที่ผ่านการคัดเลือกจากผู้ที่ มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการให้บริการ ต้องมีคุณสมบัติที่มีใจรักในงานด้านการให้บริการ เป็นผู้ที่ มีอัธยาศัยดี ให้บริการด้วยรอยยิ้ม และมีความสุภาพอ่อนโยน

2.6 กลยุทธ์ด้านกระบวนการ: มีการออกแบบกระบวนการให้บริการที่ไม่ยุ่งยาก และซับซ้อน พนักงานแต่ละตำแหน่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถให้บริการลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง

2.7 กลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ: มีการวางผังของร้านที่เป็นระเบียบ มีสัดส่วนที่ชัดเจน มีการตกแต่งร้านที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงการจัดบรรยากาศของร้านให้มีความผ่อนคลาย ด้วยการ ใช้สีเอิร์ธโทนที่ให้อบอุ่น โดยเฉพาะสีส้มและสีเหลือง ซึ่งเป็นสีที่จะช่วยเพิ่มความอยากอาหาร

สำหรับแผนการเงิน ผู้วิจัยใช้เงินลงทุน 3 ล้านบาท มีระยะเวลาการคืนทุน 2 ปี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนด โมเดลทางธุรกิจ Business Model Canvas (BMC) ดังนี้

ตารางที่ 1 โมเดลทางธุรกิจ Business Model Canvas (BMC)

Key Partners	Key Activities	Value Propositions	Customer Relationship	Customer Segments
ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ได้แก่ เนื้อไก่ และ เครื่องปรุงยาจีนนำเข้า จากเยาวราช	การขายแฟรนไชส์	ธุรกิจส่งมอบสินค้าที่ อร่อย สะอาด ปลอดภัย ได้มาตรฐานให้กับ ผู้บริโภค และ บริหารธุรกิจบนพื้นฐาน ความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบผู้บริโภคและผู้ ที่ต้องการลงทุนซื้อแฟรนไชส์ พร้อมให้บริการ ด้วยใจ และพัฒนาธุรกิจ เพื่อความยั่งยืน	มุ่งสร้างสัมพันธ์อันดีกับ ผู้บริโภคและผู้ที่สนใจลงทุน ในธุรกิจแฟรนไชส์ โดยการ ออกงานแสดงสินค้า เช่น Smart SME Expo งาน อาหารครัวคุณต๋อย เพื่อให้ ผู้บริโภคที่มีความสนใจได้ ทดลองชิมผลิตภัณฑ์	1) กลุ่มลูกค้าหลัก คือ ผู้ลงทุนซื้อแฟรนไชส์ (B2B) 2) กลุ่มลูกค้ารองคือ คือ ลูกค้าทั่วไป หรือลูกค้าของร้านสาขาแฟรนไชส์ (B2C)
	Key Resources	-	Channel	
	- เงินทุนในการดำเนินกิจการ - วัตถุดิบหลักคือ เส้นก๋วยเตี๋ยวสายรุ้งและไก่ตุ๋น		ขายแฟรนไชส์ให้กับผู้ ที่สนใจลงทุนโดยผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์	
Cost Structure		Revenue Stream		
สำหรับต้นทุนหลักของธุรกิจ ประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบหลักในการผลิต ค่าเครื่องจักร ค่าแรงพนักงาน และค่าประชาสัมพันธ์แบรนด์		รายได้หลักของธุรกิจมาจากการขายสิทธิ์แฟรนไชส์ รายได้จากการสินค้าให้กับสาขาแฟรนไชส์ และรายได้จากการขายจากร้านต้นแบบ		

ข้อเสนอแนะ

1. แผนฉุกเฉินด้านการตลาด

1.1 ยอดขายต่ำกว่าเป้าหมาย หากยอดขายหน้าร้านแบบทานในร้าน (Dine-in) ลดลง ควรเพิ่มช่องทางการขายแบบนำกลับบ้าน (Take Away) หรือการขายในแพลตฟอร์มเดลิเวอรี่ สร้างโปรโมชั่นพิเศษ ในช่องทางนี้ ควรหมั่นสำรวจตลาดและความต้องการลูกค้าอยู่เสมอ ธุรกิจต้องตามเทรนด์และความต้องการของผู้บริโภค ตลอดเวลา จัดแคมเปญตามเทศกาลเพื่อกระตุ้นยอดขาย มีเมนูตามฤดูกาล (Seasonal Menu) หรือ เมนูพิเศษ (Special Menu) ขายในเวลาที่ยากดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค สำหรับลูกค้ารายใหม่ให้ การลองใช้บริการ และสำหรับลูกค้ารายเก่า เพื่อให้ลองเมนูใหม่

1.2 การสร้างการรับรู้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากเป็นแบรนด์ใหม่ในตลาดแฟรนไชส์ และจำนวนสาขายังน้อย การสร้างจดจำในตราสินค้าจึงเป็นส่วนสำคัญของการทำการตลาด ควรประเมินการ ประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารแบรนด์กับผู้บริโภคอย่างต่อเนื่องในทุกกิจกรรมการตลาด เพื่อนำมาปรับปรุง ต่อไป แนวทางแก้ไขสร้างการรับรู้และจดจำในตราสินค้า เริ่มจากการวิเคราะห์โปรโมชั่นทางการตลาด การสื่อสารแบรนด์อาจเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมาย ต้องเปลี่ยนช่องทางประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้แบรนด์บนสื่อ สังคมออนไลน์ (social media) และทำคอนเทนต์(content creation) ที่แสดงถึงตัวตนของแบรนด์

2. แผนฉุกเฉินด้านการผลิต

2.1 การขาดแคลนวัตถุดิบชั่วคราว สินค้าหมด ควรวางแผนการเลือกซัพพลายเออร์ที่มี ศักยภาพในการคาดการณ์สถานการณ์ดังกล่าว ไม่ควรผูกขาดกับผู้ผลิตเจ้าเดียว ควรมียอดซื้อซัพพลายเออร์ รายอื่นมากกว่า 3 รายขึ้นไป ที่จำหน่ายวัตถุดิบประเภทเดียวกัน ในด้านราคาขาย และคุณภาพเลือกซัพพลาย เออร์ที่เป็นบริษัทที่มีความน่าเชื่อถือ ไม่ติดต่อผ่านพ่อค้าที่เป็นเจ้าของโดยตรง เนื่องจากอำนาจในการต่อรอง บริษัทซัพพลายเออร์จะมีมากกว่าพ่อค้า มีสต็อกวัตถุดิบที่เพียงพอ มีแหล่งผลิตของในมือ แม้ราคาจะสูงกว่า เล็กน้อย แต่การมีวัตถุดิบจัดสรรให้เราในการผลิตอย่างเพียงพอ ไม่กระทบกระบวนการผลิต และในระยะยาว อาจจะได้เครดิตในการชำระไม่ต้องชำระเงินสดทันที

2.2 จำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้กำลังการผลิตไม่เพียงพอ ควรเพิ่มกำลังการผลิต ก่อนโดยให้พนักงานทำงานล่วงเวลา (OT) หรือรับพนักงานชั่วคราว part time มาช่วยเป็นกะให้เพียงพอ ความต้องการของลูกค้าและทันเวลา หากคำสั่งซื้อในการผลิตสูงเกินกำลังการผลิตสูงสุดที่รับได้ ควรหาโรงงาน รับจ้างผลิต (Original Equipment Manufacturer: OEM) เพื่อลดการเสียโอกาสการขายในธุรกิจ

3. แผนฉุกเฉินด้านการเงิน

3.1 วัตถุดิบมีต้นทุนเพิ่มขึ้น หากมีการปรับขึ้นราคาสินค้าจากต้นทุนวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้น ควรพิจารณาว่าการปรับขึ้นนั้นกระทบกลไกราคาแฟรนไชส์ส่วนใด ใครเป็นผู้แบกรับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น สำหรับ ร้านอาหารต้นทุนวัตถุดิบ (COGS) ไม่ควรเกิน 30-35% หากต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้นเล็กน้อย ต่ำกว่า 10% ผู้ขายแฟรนไชส์จะเป็นผู้แบกรับไว้ ไม่ปรับราคาขาย ในกรณีที่ต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้นเกิน 30% ควรปรับราคา สินค้าขึ้น

3.2 การขาดสภาพคล่องทางการเงิน เกิดจากกรณีที่ยอดขายไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ไร้สภาพคล่อง ผลประกอบการไม่ดี ส่งผลให้กิจการขาดเงินทุนหมุนเวียนภายในกิจการ ควรมีการปรับแผนการเงินให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ปรับลดค่าใช้จ่าย วิเคราะห์หาสาเหตุที่เกิดขึ้น ตรวจสอบคลังสินค้าว่ามีสินค้ามากเกินไปเกินความต้องการ (overstock) หรือไม่ ควรสั่งซื้อสินค้าให้พอดีกับจุดสั่งซื้อที่แนะนำและเพียงพอต่อความต้องการ รอบการสั่งซื้อ อาจจะเพิ่มขึ้นจากการลดปริมาณสั่งซื้อในแต่ละครั้งลง บริหารคลังสินค้าในวิกฤตขาดสภาพคล่อง และหาแหล่งเงินทุนสำรองในการกู้ระยะสั้น อย่างวงเงินกู้เบิกเกินบัญชี (O/D) หรือ ตั๋วสัญญาใช้เงิน (PN) เพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินกิจการไปได้อย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2561). *คู่มือการพัฒนาธุรกิจแฟรนไชส์ ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการบริหารจัดการธุรกิจในระบบแฟรนไชส์ 2561*. เข้าถึงได้จาก: https://www.dbd.go.th/download/article/article_20190704125536.pdf
- เดชาธร เอี่ยมศร. (2565). *ปัจจัยทางการตลาดที่ผลต่อการซื้อของผู้บริโภคร้านก๋วยเตี๋ยวหมูมะนาวสุขุมวิท 71*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- พรกต จงรัชส์ัตย์. (2559). ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อผู้ประกอบการร้านขายก๋วยเตี๋ยวในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการเลือกซื้อเส้นก๋วยเตี๋ยวเส้นสด. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 2(2), หน้า 71 - 91.
- ละเอียด ศิลาน้อย. (2560). การใช้สูตรทางสถิติ(ที่ถูกต้อง)ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณในทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 12(2), หน้า 50 - 61.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สุวิมล แม้นจริง. (2552). *การจัดการการตลาด*. กรุงเทพฯ: เอส. เอ็น. กรุ๊ป.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2551). *ก๋วยเตี๋ยวปลอดภัยสร้างอาหารไทยสู่สากล*. กรุงเทพฯ: กองควบคุมอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Kotler, P. (2004). *Marketing Management. Eleven Edition*. USA: Pearson Education Inc.,

**การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรัก**

**Development of Processed Herbal Products to Value Added Create Economic to
Wang Song Ruam Jai Rak Community Enterprise**

จตุพร จันทร์เพชร

Jatupon Janpet

อาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การลงทุน

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

E-mail: faro.thai@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรัก และ (2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรัก ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรัก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 25 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) กิจกรรมการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม พบว่า จุดเด่นของกลุ่มคือ ด้านวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตมีในพื้นที่ หาได้ง่าย และมีจุดแข็งเรื่องของพื้นที่ที่ทำการปลูกพืชผัก สมุนไพรปลอดภัย เพื่อจำหน่ายเป็นหลัก (2) ผลจากการประชุมกลุ่มเพื่อเสนอแนวทางการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ คือ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปด้วยวิธีสกัดเย็น ซึ่งวัตถุดิบที่ใช้ คือ มะพร้าว ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์เนื่องจากความสามารถในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ของกลุ่มมีประมาณ 5 -10 ตันต่อปี พื้นที่ปลูกรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แบบมีส่วนร่วม (PGS) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีเพชรบูรณ์ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูป ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์และน่าสนใจ ซึ่งปัจจุบันการผลิตสมุนไพร หรือพืช ผักอินทรีย์ส่งให้กับ modern trade และคู่ค้าอื่น ๆ อยู่แล้ว

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์ สมุนไพรแปรรูป มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

Abstract

The purposes of this study were (1) to analyze the potential for processing herbal products of the Wang Song Ruam Jai Rak community enterprise. and (2) to study the guidelines for developing processed herbal products of the Wang Song Ruam Jai Rak community enterprise. Conducted research by collecting data using in-depth interviews with the Wang

Song Ruam Jai Rak community enterprise Group, Mueang District, Phetchabun Province. There are a total of 25 members. Data is analyzed by analyzing strengths, weaknesses, opportunities, and obstacles. Results that (1) Activity to analyze the group's potential. It was found that the strong point of the group is that the raw materials used in production are available in the area, easily available, and the strong point is the area in which safe vegetables and herbs are grown mainly for sale. (2) Results from a group meeting to propose guidelines for processing herbal products. To value-added creation economic is herbal products processed using the cold extraction method. The raw material used is coconut, which is in line with the needs of the group that will develop the product. Due to the ability to produce organic coconuts The group's production is approximately 5 -10 tons per year. The planting area is certified with organic agricultural standards. Participatory type (PGS) Phetchabun organic farming standards It also adds value through processing. into useful and interesting products Currently, the production of herbs or organic vegetables is already sent to modern trade and other trading partners.

Keywords: Product development, herbal processing, value-added creation, community enterprise

บทนำ

ประเทศไทยอุดมไปด้วยสมุนไพรนับพันชนิด เป็นของขวัญจากธรรมชาติที่มอบให้กับเรามาช้านาน ซึ่งสมุนไพรแต่ละชนิดล้วนมีสรรพคุณต่างกันไป บ้างใช้กึ่ง ก้าน ใบ ลำต้น หรือราก นำมาต้มทานได้แบบสดๆ หรือไม่ก็นำมาสกัดเอาสารสำคัญ เพื่อการเยียวยารักษา อาการเจ็บไข้ ไม่เท่านั้นสมุนไพรยังสามารถสร้างรายรับให้กับประเทศได้มหาศาล ทั้งจากการเพาะปลูกของเกษตรกร นำมาแปรรูปจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ของกลุ่มผู้ประกอบการชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เห็นได้จากข้อมูลจากระทรวงพาณิชย์ พบว่า ตลาดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศไทย ในปี 2564 มีมูลค่าสูงถึง 45.64 พันล้านบาท ซึ่งลดลงจากปี 2563 ประมาณร้อยละ 1 โดยผลิตภัณฑ์จำพวกยาบำรุงกำลังมีแนวโน้มความต้องการลดลง ขณะที่ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีความต้องการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID -19 ทำให้ผู้บริโภคหันมาสนใจดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ มีการคาดการณ์ว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรจะเติบโตเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี และจะมีมูลค่าตลาดสูงถึง 59.5 พันล้านบาทในปี 2569 (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2565)

การพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบยั่งยืนมีพื้นฐาน จากการผลิตที่อาศัยเทคโนโลยีของท้องถิ่นพร้อมภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นเศรษฐกิจแบบความพอดี มีความมั่นคงและใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาผลิตเป็นสินค้าหรือบริการ ซึ่งจะนำไปสู่ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประหยัด เพิ่มพูนรายได้ เกิดอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวอย่างพออยู่พอกินตามสภาพของท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มคนชั้นรากหญ้า เป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญ

อย่างยิ่งต่อ การพัฒนาประเทศ กลุ่มคนเหล่านี้มักจะมีการสร้างสมความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของกลุ่มคนหรือชุมชนมาอย่างยาวนาน โดยมีบางส่วนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติได้

การนำสมุนไพรที่มีในท้องถิ่น ที่มีราคาถูกลงหรือหยาบจับได้จากธรรมชาตินำมาแปรรูปสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ส่งเสริมให้มีการนำสมุนไพรมาแปรรูปโดยผ่านขบวนการต่าง ๆ อาทิ การสกัดเพื่อให้ได้สารสกัดจากสมุนไพร นำมาเป็นผลิตภัณฑ์อเนกประสงค์นานาชนิด ทั้งด้านยารักษาโรค อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องสำอาง เพื่อเป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้ หรือประกอบเป็นธุรกิจครอบครัว ชุมชน หรือแม้แต่วิสาหกิจในชุมชน

ด้วยเหตุนี้ วิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักฯ ซึ่งทำการเกษตรอินทรีย์ และมีผลผลิตที่เป็นสมุนไพรหลายชนิดยังประสบปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาด และราคาตกต่ำ ทำให้เกษตรกรมีปัญหารายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่ต้องจ่ายออกไปทุกวัน อีกซ้ำเกษตรกรยังมีภาระหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมมา จนเกษตรกรต้องรวมตัวออกมาเรียกร้องให้ภาครัฐเร่งหาทางออกเพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ฉะนั้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักฯ จึงต้องการที่จะแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในส่วนของพืชสมุนไพรที่จะสามารถนำมาพัฒนา และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งคาดว่าจะสามารถทำให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดี และเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นสามารถประกอบอาชีพพึ่งพาตนเองได้ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกในกลุ่มให้ดีขึ้นได้ และมีรายได้ที่ยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้ทำการศึกษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักฯ เพื่อมุ่งค้นหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรท้องถิ่นสู่การค้า และเพื่อสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักฯ
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักฯ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดของ SWOT Analysis

SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์การ หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็งจุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งทีอาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต SWOT เป็นตัวย่อของข้อความที่มีความหมายดังนี้

Strengths หมายถึง จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ

Weaknesses หมายถึง จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ

Opportunities หมายถึง โอกาสที่จะดำเนินการได้

Threats หมายถึง อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์การ

หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจสภาพแวดล้อม 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอก และภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่จะมีผลต่อองค์กร และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมดำเนินการขององค์กรที่เหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product) McCarthy & Pereault, Jr. (1991 - p. 342) ได้ให้ความหมายว่า ผลิตภัณฑ์ใหม่ว่า ผลิตภัณฑ์ใหม่หมายถึง ผลิตภัณฑ์ใด ๆ ที่ใช้สำหรับกิจการอาจเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีแนวคิดใหม่ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว (การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะต้องมีผลให้ผู้บริโภคพึงพอใจผลิตภัณฑ์มากขึ้นกว่าการบริโภคผลิตภัณฑ์เดิม) หรืออาจจะเป็นผลิตภัณฑ์เดิมที่นำเสนอในตลาดใหม่

จากความหมายของผลิตภัณฑ์ใหม่ จึงอาจจำแนกผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ 3 ลักษณะคือ

1. ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมใหม่ (Innovative Product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ยังไม่มีผู้ใดนำเสนอในตลาดมาก่อนหรือเป็นแนวคิดใหม่ที่ผู้บริโภคอาจยังคาดไม่ถึง
2. ผลิตภัณฑ์ปรับปรุงใหม่โดยการปรับเปลี่ยน ดัดแปลง (Replacement Product of Modify Product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงปรับปรุงมาจากผลิตภัณฑ์เดิมที่ขายอยู่แล้วในตลาด ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภคได้มากขึ้นกว่าเดิม
3. ผลิตภัณฑ์ลอกเลียนแบบหรือการลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ (Imitative or Me-too-Product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับกิจการแต่ไม่ใหม่ในท้องตลาดเกิดจากการที่กิจการเห็นว่าเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคหรือลูกค้าเป็นหลักทำให้กิจการมีโอกาสดำเนินการสูง จึงเสนอผลิตภัณฑ์สินค้า และบริการ เพื่อเข้าสู่ท้องตลาดโดยมีส่วนแบ่งทางการตลาดขององค์กรหรือบริษัท

ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

ผลิตภัณฑ์ที่เป็นแนวคิดใหม่ยังไม่มีผู้ใดนำเสนอในตลาดมาก่อน เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีโอกาสสูงในตลาด แต่มีความเสี่ยงสูงต่อความล้มเหลวด้วย ถ้าพบว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

ดังนั้นเพื่อความมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ใหม่จะได้นับการยอมรับจากผู้บริโภค และเพื่อลดความเสี่ยงจากการล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ใหม่ กิจการจึงควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่อย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างแนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่
2. การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด
3. การวิเคราะห์สภาพธุรกิจ
4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์

5. การทดสอบตลาด

6. การแนะนำสินค้าเข้าสู่ตลาด

แนวคิดเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์

กรมส่งเสริมการเกษตร (2563) กล่าวว่า การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร หมายถึง การนำเอาผลผลิตทางการเกษตรมาผ่านกระบวนการ ที่เปลี่ยนแปลงสภาพของผลผลิตทางการเกษตร ให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่อยู่ในสภาพที่เหมาะสม สะดวกและปลอดภัยตรงกับความต้องการของ ผู้บริโภคเพื่อยืดอายุการเก็บรักษาทำให้เกิด ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความหลากหลายเพิ่มทางเลือก ให้กับผู้บริโภคและเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตทางการเกษตรการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร สามารถลดปัญหาผลผลิตล้นตลาดช่วยยกระดับราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่ให้ตกต่ำและช่วยให้เกิดอาชีพเสริมได้อีกด้วย

การแปรรูปด้วยวิธีการสกัดเย็น

การสกัดเย็น คือ การแยกส่วนของน้ำหรือน้ำมันจากวัตถุดิบที่เราสกัดออกมา โดยสกัดออกมาจากส่วนต่าง ๆ ของวัตถุดิบนั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชผักและผลไม้ชนิดต่าง ๆ การสกัดเย็นจะได้น้ำหรือน้ำมันจากบริเวณส่วนต่าง ๆ ของพืชผักและผลไม้ เช่น ผล เมล็ด หัว ใบ ดอก และเปลือก โดยอาศัยขั้นตอนบีบอัดที่อุณหภูมิห้องโดยตั้งทิ้งไว้ให้ตกตะกอนแล้วนำส่วนของน้ำมันบริสุทธิ์มาใช้งาน หรืออาจจะใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือแรงดันสูงเพื่อช่วยบีบหรือกดน้ำมันออกมา ทั้งนี้การสกัดต้องไม่ผ่านกระบวนการความร้อนหรือสารเคมีใด ๆ ซึ่งจะช่วยให้คงสี รสชาติ ตามธรรมชาติ คุณค่าและสรรพคุณของพืชผักและผลไม้ชนิดนั้น ๆ ไว้อยู่ด้วย (ณัฐดนัย เนียมทอง, 2561)

น้ำหรือน้ำมันที่ได้จากการสกัดเย็นจะมีคุณสมบัติที่สำคัญคือประกอบไปด้วยสารต้านอนุมูลอิสระ มีกรดไขมันอิ่มตัวที่ช่วยลดไขมันพอกโคเลสเตอรอล ซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับชนิดของพืชผักและผลไม้ที่นำมาสกัดด้วย เช่น หากสกัดเย็นงา แล้วนำมาทาผิวหนึ่งก็จะช่วยลดอาการคันตามผิวหนัง บำรุงและให้ความชุ่มชื้นแก่ผิว หากสกัดเย็นขมิ้นชันแล้วรับประทานเป็นยาจะช่วยในการขับลมแก้ปวดท้อง หากนำมาทาแผลก็จะช่วยสมานแผล และยังมีอีกหลายชนิดที่นิยมนำมาสกัดเย็น เช่น จมูกข้าว ใพล มะกรูด ตะไคร้ กานพลู

กรมวิชาการเกษตร ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร (2562) แนะนำกรรมวิธีทำน้ำมันมะพร้าวแบบสกัดเย็น เพื่อเป็นรายได้เสริมให้แก่เกษตรกรชาวสวนมะพร้าวและผู้สนใจ โดยทั่วไป มะพร้าว 6-7 ลูก จะสามารถผลิตน้ำมันมะพร้าวได้ 1 ลิตร ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ก็ไม่ยุ่งยากอะไร สามารถใช้สิ่งที่มีอยู่แล้ว นั่นคือ หม้อตุ๋น ขวดโหลแก้ว และเครื่องครีวที่ล้นมืออยู่ประจำบ้านทุกบ้าน

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม

การสร้างมูลค่าเพิ่ม (Added value creation) หมายถึง วิธีการสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจสูงสุดจากสินค้าและบริการ เนื่องจากสิ่งที่ลูกค้าต้องการมิใช่แค่คุณค่า และเป็นมูลค่าเพิ่มที่ทำให้ลูกค้ามีความรู้สึกมากกว่าความพึงพอใจ ซึ่งผู้ประกอบการสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าและบริการของตนเองได้ (สุพาดา สิริกุดตา, 2557 : 215-230)

สุตาภัทร คงเกิด และจิรภัทร กิตติวรากุล (2563) ได้ศึกษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการปรับปรุงภาพลักษณ์ โดยการใช้สมุนไพรในการเพิ่มมูลค่าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ของผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป 2) เพื่อศึกษาความต้องการของลูกค้า 3) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป 4) เพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชน และการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับประธานและรองประธานวิสาหกิจชุมชน 3 กลุ่ม เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ปรับปรุงภาพลักษณ์สมุนไพรแปรรูปร่วมกัน และการสนทนากลุ่มกับสมาชิกผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด เพื่อยืนยันผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปก่อนนำไปจัดจำหน่าย การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถาม เพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป 3 ผลิตภัณฑ์และเก็บข้อมูลยอดขายของผลิตภัณฑ์ก่อน - หลังทำการพัฒนาและปรับปรุงภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป โดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างค่ากลางของสองประชากรไม่อิสระ (Paired t - test)

ผลการวิจัยพบว่า ทราบถึงสถานการณ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเป้าหมายทางการตลาด จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของวิสาหกิจชุมชน ได้รับความต้องการของผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และกิจกรรมการส่งเสริมการตลาด สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปโดยการสร้างความแตกต่างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของผู้บริโภคได้ และทำการปรับปรุงภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์จากการเปลี่ยนชื่อ แบรินด์ การออกแบบโลโก้ ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนการสื่อสารทางการตลาดได้ ผลการทดสอบผลิตภัณฑ์โดยใช้หลักการ 4Ps ผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่ทำการพัฒนา และปรับปรุงภาพลักษณ์อยู่ในระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน มียอดขายเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมหลังทำการพัฒนาและปรับปรุงภาพลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สัสดี กำแพงดี, ชมพูนุท ศรีพงษ์, และปิยะดา มณีนิล (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น ของกลุ่มแม่บ้านอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการจัดการของกลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี 2) การเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นของกลุ่มแม่บ้าน อำเภอหนองจิกจังหวัดปัตตานี กับธุรกิจผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 5 ดาว 3) เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นของกลุ่มแม่บ้านอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ใช้กลุ่มแม่บ้านทั้งหมด จำนวนทั้งหมด 15 คน ทำการสัมภาษณ์รายบุคคล และการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางการจัดการ การจัดการกิจกรรมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มแม่บ้านและทำการวิเคราะห์พร้อมสรุปผลตามประเด็นคำถาม

ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางการจัดการกลุ่มแม่บ้าน มีระบบงานโดยขึ้นตรงกับผู้บังคับบัญชา มีสัดส่วนพื้นที่ทำการผลิตอย่างชัดเจน กลุ่มแม่บ้านมีจุดเด่นในด้านวัตถุดิบที่นำมาใช้ มีในพื้นที่

หาได้ง่าย ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือขนาดเล็กในการผลิต และมีจุดอ่อนในเรื่องของเครื่องขยายจดแจ้งสินค้า กระบวนการบริหารจัดการ การตลาดและข้อมูลสารสนเทศที่ใช้การโฆษณาประชาสัมพันธ์ 2) การเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขัน ในด้านตัวผลิตภัณฑ์มีคุณภาพใกล้เคียงกับโอท็อประดับ 5 ดาว การบริหารจัดการกลุ่มยังไม่เป็นระบบ มีการเพิ่มความรู้ความชำนาญโดยการอบรม สร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์โดยเน้นวัตถุดิบที่เป็นจาวมะพร้าว โดยทำการผลิตให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าแต่ขาดซึ่งการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักซึ่งผลิตภัณฑ์ โอท็อป 5 ดาว เป็นที่รู้จักของลูกค้าแล้วและขาดช่องทางการจัดจำหน่ายซึ่งกลุ่มโอท็อป 5 ดาว มีช่องทางที่หลากหลาย 3) การพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน ได้นำเอาจุดอ่อนมาแก้ไขโดยเร่งพัฒนา ให้กลุ่มแม่บ้าน ยื่นคำขอต่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จัดอบรมให้

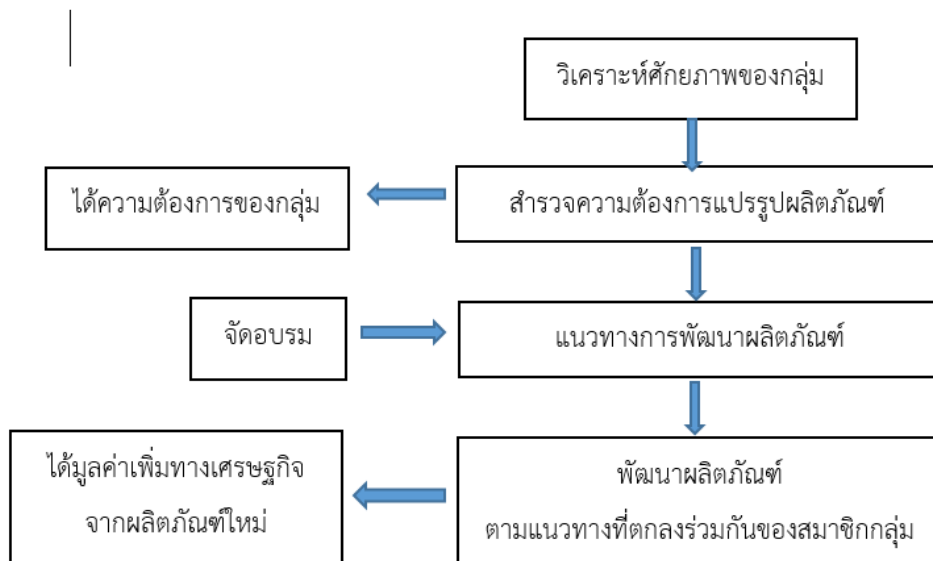
พรพจน์ ศรีตัน (2564) ได้ศึกษา โครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ปลาบุดู ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดาร์ลือบาตะห์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนและเพื่อส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการดำเนินธุรกิจให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์ ตลอดจนยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ชุมชนริมคลองบางมด โดยมีเป้าหมายหลักในการสร้างนวัตกรรม เพื่อสังคมจากกระบวนการผลิตการเกษตรแปรรูปและการสร้างมูลค่าเพิ่ม

ผลการศึกษา พบว่า 1) พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ปลาบุดู กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดาร์ลือบาตะห์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่า และยึดการพึ่งพาตนเอง โดยอาศัยเทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนการคิดต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เกิดการแปรรูปอย่างยั่งยืน 2) ส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการดำเนินธุรกิจกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดาร์ลือบาตะห์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดาร์ลือบาตะห์ มีการจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจการผลิตปลาบุดูโดยการใช้กรอบแนวคิด กระบวนการ Design Thinking และการวิเคราะห์รูปแบบของแผนธุรกิจและความยั่งยืนในเชิงธุรกิจ Business Model Canvas (BMC) และ 3) ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่ชุมชนริมคลองบางมด โดยการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการผลิตให้ตรงตามมาตรฐาน ทั้งการสร้างโรงเรือนให้เป็นสถานที่ที่ได้มาตรฐานในการดำเนินการตามกระบวนการผลิตและการจัดเก็บผลิตภัณฑ์ การเพิ่มปริมาณการผลิตปลาบุดู ตลอดจนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และพัฒนารูปแบบการตลาด ผลิตภัณฑ์ปลาบุดูจึงเป็นเป็นนวัตกรรมเพื่อสังคมที่สามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนริมคลองบางมด โดยมีผลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียนของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

กรอบแนวคิด

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรัก มี 3 ขั้นตอน คือ

1. วิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรักซ์ โดยการวิเคราะห์สภาพของกลุ่มในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ด้วยวิธี SWOT Analysis
2. สสำรวจความต้องการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร และความต้องการอบรมหลักสูตรแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร
3. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป โดยมีกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ในเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรักซ์ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรของการวิจัย

สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรักซ์ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งหมด 25 ราย ที่เข้าเกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติของประชากรเป้าหมาย นักวิจัยจึงได้ใช้สมาชิกทั้งหมด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้องภาครัฐ ซึ่งได้แก่ สถาบันการศึกษา สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่ม และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรักซ์ ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้ให้กลุ่ม และสามารถลดต้นทุนด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปสำหรับธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

- เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์โดยให้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่ม จัดเก็บข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจากการประชุมกลุ่ม และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักซ์

3. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักซ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ มี 5 ตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้จะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ดังนี้

1. ศึกษาบริบท และสภาพทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักซ์

- สภาพทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักซ์ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ สถานะปัจจุบันกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักซ์ และความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยใช้เครื่องมือหลักเป็นการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง ร่วมกับเทคนิคอื่น เช่น การสำรวจอย่างคร่าวๆ สืบค้นจากข้อมูลทุติยภูมิ การสังเกตและการสอบถามจากบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลได้ (Key Informant) จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยอาศัยค่าทางสถิติในรูปแบบร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตาราง และรูปภาพประกอบ

2. ข้อมูลผลิตภัณฑ์สมุนไพร (กรณีเป็นเกษตรกร และมีความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ) ที่เหมาะสมในการพัฒนา

3. ความต้องการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยใช้วิธีเรียงลำดับความชอบ 3 ลำดับ ที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด และเหมาะสมในการพัฒนา

4. ความต้องการอบรมหลักสูตรแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจระบุเพียง 1 ชนิดที่ต้องการมากที่สุด เพื่อเป็นต้นแบบของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา

5. วิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักซ์ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักซ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

- การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค (SWOT Analysis) โดยให้สมาชิกของกลุ่มเกษตรกรปลอดภัย ช่วยกันระบุประเด็นใน 4 หัวข้อ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค

- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป โดยมีกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ ในเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักซ์ด้วยวิธีสกัดเย็น

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักษ์

ศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีกลุ่มเกษตรกร คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักษ์ จัดตั้งโดยกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ และผู้สนใจต้องการเรียนรู้และช่วยเหลืองานกลุ่มตามความถนัด ตั้งอยู่ที่ 218 หมู่ 9 บ้านวังของ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน 20 กุมภาพันธ์ 2563 ปัจจุบันมีสมาชิก 25 ราย และพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักษ์ เป็นเพศหญิงทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุ 61-70 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32 การศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 68 มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 48 มีรายได้ส่วนใหญ่ 5,000 –10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44 และสถานะปัจจุบันกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักษ์ มาเพื่อศึกษายังไม่สนใจสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มต่อไป คิดเป็นร้อยละ 48 และมีความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการดำเนินงาน ในปี 2565 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักษ์ มีรายได้ประมาณ 20,000 - 50,000 บาท/เดือน จากผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูป การบริการอาหาร และท่องเที่ยว และข้าว ผัก และผลไม้สด สัดส่วนรายได้กลุ่มเข้าส่วนกลาง 5-10% เพื่อใช้ในการดำเนินงานและปันผล ด้านการตลาดจำหน่ายทาง ห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพฯ ตลาดนัดธรรมชาติ ฐานธรรมธุรกิจพระราม 9 ตลาดกรีนมาร์เก็ต พระใหญ่ ขายออนไลน์ ผักปันเพื่อน Facebook ร้านค้าในชุมชน ร้านหน้าฟาร์ม งานออกร้านของภาครัฐ เช่น งานกาชาดมะขามหวาน งานเกษตรแฟร์

ผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีกิจกรรมการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค (SWOT Analysis) โดยให้สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนระบุประเด็นใน 4 หัวข้อ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่า กลุ่มมีจุดแข็ง คือ พื้นที่ของกลุ่มและพื้นที่เครือข่ายของสมาชิกกลุ่มเป็นพื้นที่ทำการปลูกพืช ผัก สมุนไพร ปลอดภัยเพื่อจำหน่ายเป็นหลัก สมาชิกมีประสบการณ์ในการเพาะปลูกมายาวนาน และต่อเนื่อง ผลผลิตของกลุ่มที่ความปลอดภัยและน่าเชื่อถือ เพราะผลิตจากกลุ่มเกษตรอินทรีย์ และกลุ่มยังมีเงินทุนหมุนเวียนรวมถึงมีการปันผลให้กับสมาชิก นอกจากนี้ กลุ่มมีโอกาสในเรื่องการตลาด คือ มีตลาดในการจำหน่ายสินค้าหลายที่ เช่น ห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพฯ ตลาดนัดธรรมชาติ ฐานธรรมธุรกิจพระราม 9 ตลาดกรีนมาร์เก็ต พระใหญ่ ขายออนไลน์ ผักปันเพื่อน Facebook ร้านค้าในชุมชน ร้านหน้าฟาร์ม และงานออกร้านของภาครัฐ เช่น งานกาชาดมะขามหวาน งานเกษตรแฟร์ มีการส่งเสริมความรู้ พัฒนาทักษะในการทำงาน และกระจายรายได้สู่ชุมชนด้วยการจ้างงาน จุดอ่อน คือ ปัญหาเรื่องต้นทุนค่าแรงสูง ขาดการวางแผนที่ดี ไม่มีตู้แช่หรือห้องเย็นในการจัดเก็บผลผลิต และมีอุปสรรค คือ กำลังซื้อลดลงด้วยภาวะเศรษฐกิจ สภาพดินฟ้าอากาศ ไม่มีหน้าร้านในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย และยังขาดงบประมาณที่ใช้สร้างสถานที่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรัก

ผลจากการวิจัย พบว่า พื้นที่ของกลุ่มสมาชิกเป็นพื้นที่ที่ทำการปลูกพืช ผัก สมุนไพร ปลอดภัยเป็นหลัก โดยมะพร้าวจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรัก ถือว่าเป็นสมุนไพรอีกอย่างที่เติบโตได้ดีที่เพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีสภาพดินและอากาศที่สามารถปลูกมะพร้าวได้ดี ความสามารถในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ ของกลุ่ม 5-10 ตันต่อปี แปลงผลิตได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แบบมีส่วนร่วม (PGS) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีเพชรบูรณ์ และอยู่ระหว่างการขอรับรองมาตรฐาน Organic Thailand

ผลจากการประชุมกลุ่มเพื่อเสนอแนวทางการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปด้วยวิธีสกัดเย็น ซึ่งวัตถุดิบที่ใช้ คือ มะพร้าว ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปด้วยวิธีสกัดเย็น ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์และน่าสนใจ ซึ่งปัจจุบันการผลิตสมุนไพร หรือพืช ผัก อินทรีย์ส่งให้กับ modern trade และลูกค้าอื่น ๆ มีเป็นจำนวนมาก อีกทั้งสรรพคุณน้ำมันมะพร้าวมีหลากหลาย และยังเป็นสมุนไพรเพื่อการรักษาทางเลือกให้กับผู้ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ไขมัน หัวใจ การย่อยอาหาร และอื่น ๆ

อภิปรายผล

สภาพทั่วไปกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรัก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวนสมาชิกทั้งหมด 25 ราย และพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรัก มีความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ผลการดำเนินงานมาจากผลิตภัณฑ์สินค้าแปรรูป การบริการอาหารและท่องเที่ยว และข้าว ผัก และผลไม้สด สัดส่วนรายได้กลุ่มเข้าส่วนกลาง 5-10% เพื่อใช้ในการดำเนินงานและปันผล ด้านการตลาด จำหน่ายทางห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพฯ ตลาดนัดธรรมชาติ ฐานธรรมธุรกิจ พระราม 9 ตลาดกรีนมาร์เก็ต พระใหญ่ ขายออนไลน์ ผักปั่นเพื่อน Facebook ร้านค้าในชุมชน ร้านหน้าฟาร์ม งานออกร้านของภาครัฐ เช่น งานกาชาดมะขามหวาน งานเกษตรแฟร์

จากการวิเคราะห์ศักยภาพในการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรัก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีกิจกรรมการวิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สอดคล้องกับสัสดี กำแพงดี, ชมพูนุท ศรีพงษ์ และปิยะดา มณีนิล ที่ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น ของกลุ่มแม่บ้านอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า จุดเด่นของกลุ่มคือด้านวัตถุดิบที่นำมาใช้ มีในพื้นที่ หาได้ง่าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังซองร่วมใจรัก มีจุดแข็งเรื่องของพื้นที่ที่ทำการปลูกพืช ผัก สมุนไพร ปลอดภัยเพื่อจำหน่ายเป็นหลัก สอดคล้องกับพรพจน์ ศรีตัน ได้ศึกษานวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน พบว่า กลุ่มใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่า และยึดการพึ่งพาตนเอง โดยอาศัยเทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนการคิดต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เกิดการแปรรูปอย่างยั่งยืน

ผลจากการประชุมกลุ่มเพื่อเสนอแนวทางการความต้องการแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ คือ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปด้วยวิธีสกัดเย็น ซึ่งวัตถุดิบที่ใช้ คือ มะพร้าว ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปสกัดเย็นจาก มะพร้าว เนื่องจากความสามารถในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของกลุ่มมี 5 -10 ตันต่อปี แปลงปลูกผลิตได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีเพชรบูรณ์ และอยู่ระหว่างการขอรับรองมาตรฐาน Organic Thailand และสรรพคุณน้ำมันมะพร้าวมีหลากหลาย อีกทั้งยังเป็นสมุนไพรเพื่อการรักษาทางเลือกให้กับผู้ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ไช้มน หัวใจ การย่อยอาหาร และอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวังของร่วมใจรัก มีข้อเสนอสำคัญๆ อยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. พัฒนาและปรับภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาวิสาหกิจให้กับกลุ่มอื่น ๆ มีการจัดอบรมให้ความรู้และขั้นตอนกระบวนการพัฒนา
2. จัดอบรมในเรื่องการวางแผนธุรกิจให้กับกลุ่ม จะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตนเอง
3. ควรมีการจัดอบรมในเรื่องการรวมกลุ่มเครือข่ายธุรกิจ

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2562). *ความสำคัญของการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร*. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2563). *การแปรรูปผัก ผลไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่า*. กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2565). *สมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร*. สำนักพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจบริการ.
- ณัฐน้อย เนียมทอง. (2561). *การสกัดเย็น*. (2011, 31 March). *การสกัดเย็น คืออะไร ?*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nstda.or.th/th/vdo-nstda/science-day-techno/4072-pure-virgin-oils>.
- พรพจน์ ศรีตัน. (2564). *โครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน*. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัสดี กำแพงดี, ชมพูนุท ศรีพงษ์ และปิยะดา มณีนิล. (2559). *การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันผลิตภัณฑ์แปรรูปน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น ของกลุ่มแม่บ้านอำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี*. ทุนอุดหนุนจากงบประมาณบำรุงการศึกษาประจำปี 2559. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สุตาภัทร คงเกิด และจิรภัทร กิตติวรากุล. (2563). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการปรับภาพลักษณ์ โดยการใช้
สมุนไพรมในการเพิ่มมูลค่าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. *วารสาร
สังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(8), หน้า 66 - 88.

สุพาดา สิริกุดตา. (2557). แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มของแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวของจังหวัด
สิงห์บุรี ประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 17(17), หน้า 215 - 230.

Mccathy & Pereault, Jr. (1991). *Basic Marketing*. New York : Mc Graw-Hill.

คุณภาพการให้บริการสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

The Service Quality A Life Insurance Office in Surat Thani Province

อริสา เจ๊ะยะหลิ¹ นิสัชล สัมภากรณ์² และภรณ์พิน คงทอง³

Arisa Chaeyali¹ Nisachol Samphakorn² and Pornpin Kongtong³

นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรบัญชีบัณฑิต^{1,2}, อาจารย์ประจำคณะบัญชี³

มหาวิทยาลัยตาปี จังหวัดสุราษฎร์ธานี¹⁻³

E-mail: 6351110006@student.tapee.ac.th¹, 6351110008@student.tapee.ac.th²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าที่มาใช้บริการ (2) เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้บริการ จำนวน 385 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติเชิงอนุมาน คือ Chi-square ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า (1) ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส อายุระหว่าง 31-45 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพส่วนตัว/รับจ้าง มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001-40,000 บาท ถือครองกรมธรรม์ประกันชีวิตประเภทตลอดชีพ และถือครองกรมธรรม์ มากกว่า 3 เล่มขึ้นไป (2) ความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อแยกประเด็นเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้าด้านการตอบสนองต่อลูกค้าและด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ (3) เมื่อทดสอบสมมติฐานหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ พบว่าข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามเพศ อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม และข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ประเภทกรมธรรม์ และจำนวนกรมธรรม์ที่ถือครอง มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ ความคิดเห็น สำนักงานประกันชีวิต

Abstract

The purposes of this study were: (1) to find out the personal information characteristics of customers (2) to find out the service quality (3) to find out the relationship between personal information and opinions on the service. A sample was selected from 385 customers

using qualitative research questionnaires to collect data. A computer statistical package was used for data analysis to find out whether descriptive statistics, namely frequency, percentage, mean, standard deviation (SD), and inferential statistic (Chi-square), were statistically significant at the 0.05 level. The results of the study were as follows: (1) The personal information of customers was generally female: marital status, age range 35–45 years old, undergraduate degree, self-employed/employee, monthly income of 30,001–40,000 Baht on average, holding a whole life insurance, and holding more than 3 life insurances. (2) The opinions regarding service quality were at the highest level, and when separated into individual issues, they were found to be at the highest level of all. (3) When hypothesis testing between the personal information and opinions was found, personal information classified by gender and age didn't have a relationship with the service quality in general. The personal information regarding marital status, educational background, main occupation, monthly income policy type, and the number of policies held had a relationship with the opinion in general. It had significant statistical significance at the level of 0.05.

Keywords: Service quality, opinion, life insurance office

บทนำ

ธุรกิจประกันชีวิตถือว่าเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในฐานะที่เป็นสถาบันที่ให้หลักประกันความมั่นคงแก่ครอบครัวของผู้เอาประกัน (หรือผู้รับผลประโยชน์) การทำประกันชีวิตจะทำให้ผู้เอาประกันเกิดความมั่นใจว่า เมื่อประสบเคราะห์กรรมถึงแก่ชีวิต เจ็บป่วย หรือทุพพลภาพ ก็จะได้รับเงินจำนวนหนึ่งตามที่กำหนด ไว้ในกรมธรรม์ หรือหากมีชีวิตยืนยาวจนครบกำหนดสัญญา ก็จะได้รับเงินจำนวนหนึ่งซึ่งถือเป็น ผลตอบแทนจากการออมของผู้ที่ทำประกันกับบริษัทประกันชีวิต เหล่านั้น นอกจากนี้ธุรกิจประกันชีวิตยังมีบทบาทในการระดมเงินออมระยะยาวจากประชาชนซึ่งเป็นตัวกลาง ในการ เคลื่อนย้ายเงินทุนจากภาคเศรษฐกิจที่มีเงินเหลือไปยังภาคเศรษฐกิจที่ขาดแคลนเงินทุนเช่นเดียวกับ สถาบันการเงินอื่นจึงมีส่วนช่วยลดการพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศ และกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศไปพร้อมกัน ดังนั้นจะเห็นว่าการประกันชีวิตนั้นมีความสำคัญยิ่ง ทั้งในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ

ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับธุรกิจประกันชีวิตและ ข้อมูลเศรษฐกิจในประเทศไทยในปี 2564 พบว่า อัตราเบี้ยประกันรับ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 614,116 ล้านบาท หากคิดเป็นอัตรากาเรตโตเทียบกับปี 2562-2563 จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.32 เป็นผลจากการที่ธุรกิจประกันชีวิต ต้องประสบกับสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค Covid – 19 และยังประสบกับภาวะอัตราดอกเบี้ยต่ำและ ความผันผวนสูง แต่ธุรกิจประกันชีวิตสามารถ

ปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ดังกล่าวได้ในปี 2564 จึงทำให้อัตรา การเติบโตมีการเพิ่มขึ้น และในส่วนของ การคงอยู่ของกรมธรรม์ประกันชีวิตอยู่ที่ร้อยละ 82 แม้ว่าในปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน 2566 วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ18 มีอัตราการเติบโตที่มีแนวโน้มสูงขึ้นของ ธุรกิจประกันชีวิต แต่การถือครองกรมธรรม์ประกันชีวิตมีเพียงร้อยละ 39.57 ของจำนวนประชากรไทย แต่ในทางตรงกันข้ามกับจำนวนเบี้ยประกันชีวิตรับกลับมีมูลค่าที่เพิ่มสูงขึ้น นั้นแสดง ให้เห็นถึงความตระหนัก ในการทำประกันชีวิตของประชาชน ที่ต้องการเพิ่มความคุ้มครองให้รองรับกับภัยความเสี่ยงที่เพิ่มมากขึ้นใน สถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นคุณภาพบริการจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางการตลาด และใช้เป็นเครื่องมือวัดระดับการรับรู้ของผู้ใช้บริการที่จะสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งได้

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณภาพของการให้บริการของสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพการให้บริการและนำมาพัฒนาคุณภาพ การให้บริการที่ดีมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าที่มาใช้บริการประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ข้อมูลส่วนบุคคลกับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงาน ประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ

คุณภาพการบริการ (Service Quality) คุณภาพเป็นสิ่งที่เกิดจากความคาดหวังของลูกค้าหรือ ผู้รับบริการที่มีต่อบริการนั้น กล่าวได้ว่า คุณภาพก็คือ ผลลัพธ์หรือบริการที่ดีที่สุด โดยมีคุณค่าและมีความ เหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ ในการให้บริการ/ผลลัพธ์ หากผู้รับบริการได้รับการบริการเป็นไปตามที่คาดหวัง ก็จะกล่าวได้ว่า คือ บริการมีคุณภาพ (Ziethaml, Parasuraman, and Berry, 1990) โดย Parasuraman et al. (1988) ระบุ SERVQUAL จะประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อลูกค้า การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า การรู้จักและเข้าใจลูกค้า ที่ใช้วัดการประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ Hong Jiang (2013) เรื่อง การวิจัยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการให้คุณภาพในการบริการ กรณี การล่องเรือ Wusongkou ในเซี่ยงไฮ้ พบว่า คุณภาพการบริการประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อลูกค้า การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า การรู้จักและเข้าใจลูกค้า มีผลต่อ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และ Jing Wang and Lijuan Cheng (2012) การศึกษา เรื่อง ได้ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการรับรู้ของความพึงพอใจของลูกค้าและการเก็บรักษาลูกค้าการวิจัยเชิง

ประจักษ์ พบว่าการรับรู้ในคุณภาพของการบริการและผลิตภัณฑ์มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าสอดคล้องกับ Kun-Hsi Liao and Ming-Fang Hsieh (2011) เรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริการที่มีคุณภาพ ภาพลักษณ์ ความภักดีของลูกค้าและความพึงพอใจในอุตสาหกรรมรีสอร์ท พบว่าคุณภาพการให้บริการ มีผลทางอ้อมต่อความจงรักภักดีของลูกค้าผ่านทางความพึงพอใจ ซึ่งคุณภาพการบริการนั้นจะประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อลูกค้า การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า การรู้จักและเข้าใจลูกค้า เช่นเดียวกัน

และทั้งนี้สมวงศ์ พงศ์สถาพร (2550) ได้กล่าวว่าตัวแปรหลัก 10 ตัวแปร ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ Zeithaml Parasuraman and Berry ได้พัฒนาให้คงเหลือเพียง 5 ตัวแปรหลัก 5 มิติหลัก ดังนี้ (Zeithaml Parasuraman & Berry, 1990) ประกอบด้วย

มิติที่ 1 ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) หมายถึง ความเป็นรูปธรรมของการบริการ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อันได้แก่ สถานที่ บุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสารที่ใช้ในการ ติดต่อสื่อสารและสัญลักษณ์ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้รับบริการ รู้สึกว่าได้รับการดูแล ห่วงใย และความตั้งใจจากผู้ให้บริการ การบริการที่ถูกนำเสนอออกมาเป็นรูปธรรม จะทำให้ผู้รับบริการรับรู้ ถึงการให้บริการนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ผู้รับบริการรับรู้ถึงการบริการที่มีคุณภาพ นำสู่การทำให้ ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจและพึงพอใจในบริการตามมา

มิติที่ 2 ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) หมายถึง ความสามารถในการให้บริการที่ตรงกับสัญญา ที่ให้ไว้กับผู้รับบริการ บริการที่ให้ทุกครั้งจะต้องมีความถูกต้อง เหมาะสม แม่นยำในทุกจุดของการบริการ ความสม่ำเสมอจะทำให้ผู้รับบริการรู้สึกว่าบริการที่ได้รับนั้นมีความน่าเชื่อถือ สามารถให้ความ ไว้วางใจได้ เพราะฉะนั้นหน่วยงานควรมีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน เพราะมาตรฐานถือเป็นจุดตั้ง ต้น และเป็นเครื่องมือ สำคัญในการให้บริการ นำมาใช้เป็นหลักหรือแนวทางในการบริการ เพื่อให้การ บริการนั้นเกิดผลดีต่อ ผู้รับบริการได้มากที่สุด โดยมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุด รวมทั้งใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

มิติที่ 3 การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) หมายถึง ความพร้อมและความเต็มใจที่จะให้บริการ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างทันท่วงที ผู้รับบริการสามารถ เข้าถึงบริการได้ง่าย และได้รับความสะดวกจากการบริการ ผู้ให้บริการมีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ เคารพความเป็นบุคคลของผู้รับบริการ บุคคลมีความต้องการที่แตกต่างกัน มาสโลว์ นักจิตวิทยาชาว อเมริกา ได้เสนอ “ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น” โดยแบ่งความต้องการของบุคคลออกเป็น 5 ระดับ คือ ความต้องการ ทางด้านกายภาพ (Physiological Needs) ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Security or Safety Needs) ความต้องการทางด้านสังคม (Social or Belonging Needs) ความ ต้องการมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem or Status Needs) และความต้องการความสำเร็จในสิ่งที่คิดหวัง ไว้ (Self-Actualization or Self Realization)

มิติที่ 4 การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ ผู้ให้บริการจำเป็นต้องแสดงถึงทักษะความรู้ ความสามารถในการให้บริการ และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยความสุภาพ นุ่มนวล มีกริยามารยาทที่ดี ใช้ทักษะการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้ความมั่นใจว่าการบริการที่ให้นั้น ผู้รับบริการจะได้รับสิ่งที่ดีที่สุด

มิติที่ 5 การรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการตามความต้องการที่แตกต่างของแต่ละบุคคล ใส่ใจการรับฟังปัญหาความคิดเห็น มีสัมพันธภาพที่ดีต่อการรับฟังปัญหาของผู้รับบริการจดจำ ผู้รับบริการในสิ่งที่เฉพาะกับบุคคล และการให้ความสำคัญต่อผู้รับบริการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริศักดิ์ บุญรักษา (2562) คุณภาพการบริการและการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ของนายหน้าประกันวินาศภัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ความเชื่อถือไว้วางใจ และการตัดสินใจซื้อซ้ำประกันภัยรถยนต์ ภาคสมัครใจของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการบริการและการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ของนายหน้าประกันวินาศภัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ความเชื่อถือไว้วางใจ และการตัดสินใจซื้อซ้ำประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามปลายปิดที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มประชากรตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครที่เป็นเจ้าของรถยนต์ จำนวน 400 คน โดยจากการเลือกแบบสะดวก ใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-50,000 บาท และทดสอบสมมติฐานพบว่า คุณภาพการบริการและการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ของนายหน้าประกันวินาศภัยส่งผลต่อความพึงพอใจและความเชื่อถือไว้วางใจของผู้บริโภคที่ตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ

กฤติมา เสรีรัฐ (2563) คุณภาพการบริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการบริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน และเปรียบเทียบคุณภาพการบริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพูนที่แตกต่างกัน ตามปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มผู้ใช้บริการในจังหวัดลำพูนประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือผู้ใช้บริการสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพูน จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าที (T-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่แบบแอลเอสดี (LSD) คุณภาพการบริการ พบว่าสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน มีคุณภาพการบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.56 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความเอาใจใส่ ด้านความไว้วางใจ ด้านการตอบสนองทันที ด้านความเชื่อถือได้ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ตามลำดับและผลการเปรียบเทียบคุณภาพการบริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนที่แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ใช้บริการที่มีอายุวุฒิการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน สถานะของ

ผู้ใช้บริการ ระยะเวลาที่เป็นผู้ประกันตน/ระยะเวลาในการเป็นนายจ้างของผู้ประกันตน และส่วนงานที่มาติดต่อที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีดำเนินการ (Methods)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้มีความสามารถ ในการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยมีการใช้บริการอย่างน้อย 1 ครั้ง การคำนวณของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากร ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = ค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

$$\begin{aligned} n &= \frac{(.50)(1-.50)(1.96)^2}{.05^2} \\ &= \frac{(.50)(.50)(3.8416)}{.0025} \\ &= \frac{.9604}{.0025} \end{aligned}$$

$$= 384.16 \text{ หรือ } 385 \text{ ราย}$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทมธรรม และจำนวนมธรรมที่ถือครอง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามคุณภาพการให้บริการที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ระดับคุณภาพการให้บริการ

ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ

น้อยที่สุด

กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

น้อย

กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

ปานกลาง

กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

มาก

กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

มากที่สุด

กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยค่าคุณภาพการให้บริการ กำหนดเป็นช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 -1.49

แปลความว่า

มีคุณภาพการให้บริการน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 -2.49

แปลความว่า

มีคุณภาพการให้บริการน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49

แปลความว่า

มีคุณภาพการให้บริการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49

แปลความว่า

มีคุณภาพการให้บริการมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00

แปลความว่า

มีคุณภาพการให้บริการมากที่สุด

สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกลงในโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติมีลำดับ ขั้นตอนดังนี้

1. การคำนวณหาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

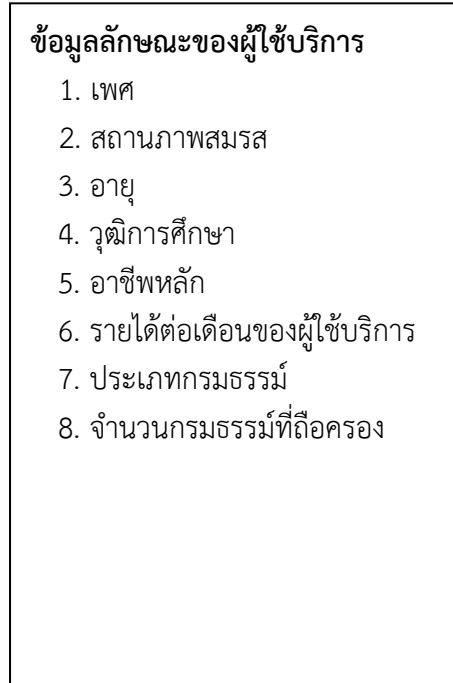
2. การคำนวณหาข้อมูลคุณภาพการให้บริการ จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation S.D.)

3. การหาความสัมพันธ์ของคุณภาพการให้บริการ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล เพศ สถานภาพสมรส อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทกรรมธรรม์ และจำนวนกรรมธรรม์ที่ถือครอง โดยใช้สถิติ ไคร์สแควร์ (Chi-square)

กรอบแนวคิดงานวิจัย

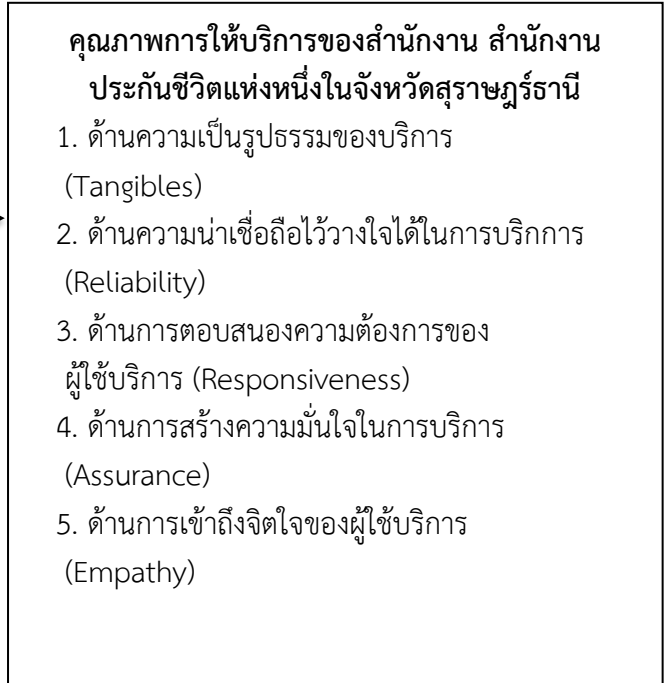
ตัวแปรต้น

(Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผลการศึกษา (Results)

ผลวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ สถานภาพสมรส อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทกรรมธรรม์ และจำนวนกรรมธรรม์ที่ถือครอง ปรากฏผลตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	213	55.30
สมรส	226	59.95
31-45 ปี	195	51.00
ปริญญาตรี	191	49.90
ประกอบอาชีพส่วนตัว/รับจ้าง	232	60.20
30,001 - 40,000 บาท	154	40.10
ประกันชีวิตแบบตลอดชีพ	235	65.90
มากกว่า 3 เล่มขึ้นไป	137	36.15

ผลวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.30 มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 59.95 มีอายุระหว่าง 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.00 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 49.90 ประกอบอาชีพส่วนตัว/รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 60.20 มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.10 ถือครองกรมธรรม์ประกันชีวิตประเภทตลอดชีพ คิดเป็นร้อยละ 65.90 ถือครองกรมธรรม์ มากกว่า 3 เล่มขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.15

ผลวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อการให้บริการโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า และด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและในรายด้าน

คุณภาพการให้บริการ	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพ
ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า	4.70	0.40	มากที่สุด
ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า	4.69	0.42	มากที่สุด
ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า	4.69	0.40	มากที่สุด
ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ	4.68	0.41	มากที่สุด
ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้	4.66	0.41	มากที่สุด
รวม	4.69	0.36	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการเห็นว่า มีคุณภาพการให้บริการ โดยรวม ($\bar{X} = 4.69$) "อยู่ในระดับมากที่สุด" และเมื่อแยกประเด็นเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ดังนี้

ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า

มีคุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการ โดยรวม ($\bar{X} = 4.70$) "อยู่ในระดับมากที่สุด" และเมื่อแยกประเด็นเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ดังนี้ พนักงานสามารถทำให้ท่านเกิดความมั่นใจในการบริการ ($\bar{X} = 4.73$) ท่านมีความรู้สึกมั่นใจว่าจะได้รับบริการที่ดีที่สุดทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.71$) พนักงานมีการสื่อสารที่ดีและสามารถแนะนำให้บริการถูกต้องและตรงประเด็นตามที่ท่านต้องการ ($\bar{X} = 4.64$) เรียงตามลำดับ

ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า

มีคุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการโดยรวม ($\bar{X} = 4.69$) "อยู่ในระดับมากที่สุด" และเมื่อแยกประเด็นเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ดังนี้ การให้บริการมีความรวดเร็วทันต่อความต้องการ ($\bar{X} = 4.70$) ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายและได้รับความสะดวก พนักงานมีความพร้อมให้คำแนะนำและคำปรึกษาเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.68$) เรียงตามลำดับ

ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า

มีคุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการโดยรวม ($\bar{X} = 4.69$) "อยู่ในระดับมากที่สุด" และเมื่อแยกประเด็นเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ดังนี้ การให้บริการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 4.74$) พนักงานบริการด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.69$) และพนักงานให้บริการด้วยความเอาใจใส่ในงานบริการอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 4.68$) เรียงตามลำดับ

ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ

มีคุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการโดยรวม ($\bar{X} = 4.68$) "อยู่ในระดับมากที่สุด" และเมื่อแยกประเด็นเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ดังนี้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วนและทันสมัย ($\bar{X} = 4.76$) สำนักงานมีความสะอาด และเพียงพอต่อการรองรับบริการ ($\bar{X} = 4.66$) และ พนักงานมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพ และกริยาวาจาสำรวม ($\bar{X} = 4.63$) เรียงตามลำดับ

ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้

มีคุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ในการบริการโดยรวม ($\bar{X} = 4.66$) "อยู่ในระดับมากที่สุด" และเมื่อแยกประเด็นเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ดังนี้ ความน่าเชื่อถือของการปฏิบัติงานของพนักงาน ($\bar{X} = 4.68$) ข้อมูลและเอกสารมีความถูกต้อง แม่นยำ ($\bar{X} = 4.67$) และความน่าเชื่อถือต่อการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล ($\bar{X} = 4.65$) เรียงตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สมมติฐานการวิจัย

H_0 : ข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม

H_1 : ข้อมูลส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม

ตัวสถิติทดสอบคือ

$\chi^2 = \sum \sum (O_{ij} - F_{ij})^2 / F_{ij}$ เมื่อ

O_i = จำนวนตัวอย่างข้อมูลที่มีตัวแปรที่มีตัวแปรที่หนึ่ง อยู่ในระดับที่ 1 และตัวแปรที่สองอยู่ในระดับ j

E_i = จำนวนตัวอย่างข้อมูลที่คาดว่าจะอยู่ อยู่ระดับที่ 1 ของตัวแปรที่หนึ่ง และอยู่ในระดับที่ j ของตัวแปรที่สอง

กำหนดให้ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ($\alpha = 0.05$)

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ข้อมูลส่วนบุคคล	คุณภาพการให้บริการโดยรวม			
	ค่าสถิติ(χ^2)	Df	Asymp.Sig (2-Sided)	ผลลัพธ์
เพศ	0.593	1	0.441	ยอมรับ H_0
สถานภาพสมรส	7.159	2	0.028	ปฏิเสธ H_0
อายุ	2.465	3	0.482	ยอมรับ H_0
วุฒิการศึกษา	10.759	3	0.013	ปฏิเสธ H_0
อาชีพหลัก	11.977	5	0.035	ปฏิเสธ H_0
รายได้ต่อเดือน	14.452	5	0.013	ปฏิเสธ H_0
ประเภทกรมธรรม์	3.902	1	0.048	ปฏิเสธ H_0
จำนวนกรมธรรม์ที่ถือครอง	14.969	4	0.005	ปฏิเสธ H_0

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บริการ พบว่าข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามเพศ อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวม และข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ประเภทกรมธรรม์ และจำนวนกรมธรรม์ที่ถือครอง มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม

สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

1. จากผลการวิจัยข้อมูลส่วนบุคคลส่วนใหญ่พบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสอายุระหว่าง 31-45 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพส่วนตัว/รับจ้าง มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001-40,000 บาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริศักดิ์ บุญรักษา (2562) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-50,000 บาท จากพฤติกรรมการใช้บริการสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ถือครองกรมธรรม์ประกันชีวิตประเภทตลอดชีพ และถือครองกรมธรรม์มากกว่า 3 เล่มขึ้นไป

2. จากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่ามีคุณภาพการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อแยกประเด็นเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด ดังนี้ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า และด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ เรียงตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติมา เสรีรัฐ (2563) มีคุณภาพการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. จากการศึกษาทดสอบสมมติฐานหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าข้อมูลส่วนบุคคลจำแนกตามเพศ อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม และข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพสมรส วุฒิการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน ประเภทกรมธรรม์ และจำนวนกรมธรรม์ที่ถือครอง มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 2 ด้านที่ผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด คือ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ดังนั้นเพื่อก่อให้เกิดความประทับใจแก่ลูกค้า (ผู้ใช้บริการ) และเพื่อให้เกิดการมาใช้บริการซ้ำ เราจึงควรให้ความสำคัญและปรับปรุงในด้านที่ผู้ใช้บริการยังคงมีระดับความพึงพอใจน้อย เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับการบริการที่พึงพอใจมากที่สุด ดังนี้

ความน่าเชื่อถือต่อการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล ควรจัดทำนโยบายการเก็บรักษาข้อมูล สร้างมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้ทิศทางการเก็บข้อมูลในแต่ละฝ่ายไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อมูลและเอกสารมีความถูกต้อง แม่นยำ ควรเพิ่มความละเอียดรอบคอบ ตรวจสอบเอกสารทุกครั้ง ก่อนเข้าระบบ และก่อนส่งมอบให้ลูกค้า ทุกครั้งที่มีการออกเอกสารจะต้องมีการทำสำเนาและเซ็นรับรองทุกครั้ง เพื่อนับมาเปรียบเทียบในกรณีที่เกิดความผิดพลาด

พนักงานมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพ และกริยาวาจาสำรวม ควรมีการอบรมพนักงานเรื่องภาพลักษณ์ และมีการประเมิน ทุก ๆ 3 เดือน เพราะภาพลักษณ์ที่ดีของพนักงานจะส่งผลให้องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีตามด้วย

สำนักงานมีความสะอาด และเพียงพอต่อการรองรับบริการ ควรนำมามาตรฐาน 5 ส. มาใช้ในสำนักงาน และต้องมีการตรวจสอบดูแลอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มความสะอาดให้กับสำนักงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มอุปกรณ์พื้นที่ใช้สอยให้เพียงพอต่อการรองรับบริการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเพิ่มเติม เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้ตัดสินใจเลือกใช้บริการของสำนักงานประกันชีวิตแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และปัจจัยที่ทำให้ผู้ใช้บริการกลับมาใช้บริการซ้ำหรือบอกต่อ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กฤติมา เสรีรัฐ. (2563). *คุณภาพการบริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ศิริศักดิ์ บุญรักษา. (2562). *คุณภาพการบริการและการจัดการลูกค้าสัมพันธ์ของนายหน้าประกันวินาศภัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจความเชื่อถือว่าไว้วางใจและการตัดสินใจซื้อซ้ำประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- สมวงศ์ พงศ์สถาพร. (2550). *เคล็ดลับการตลาดบริการ*. กรุงเทพมหานคร: ยูนิซีแอล บุ๊คส์.
- Hong, Y., Liao, H., Hu, J. and Jiang, K. (2013). Missing Link in the Service Profit Chain: A Meta-Analytic Review of the Antecedents, Consequences, and Moderators of Service Climate. *Journal of Applied Psychology*, 98(2), pp. 237 – 267.
- Liao, K.H. & Hsieh, M.F. (2011). *Statistic Exploring the Casual Relationships between Service Quality, Brand Image, Customer Satisfaction and Customer Loyalty on the Leisure Resort Industry*. The 2nd International Research Symposium in Service Management. 26–30 July, pp. 506 – 515.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., and Berry, L. L. (1990). *Delivering quality service: Balancing customer perceptions and expectations*. New York: The free press.

คุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ

หอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

Service Quality that Influences the Loyalty of Private Dormitory Users

in Mueang District Samut Sakhon Province

พงศกร นุชประเสริฐ¹ นัทธทัย อีนอก² และนฤมล สุ่นสวัสดิ์³

Pongsagorn Nuchprasert¹ Nuthatai Ounok² and Narumol Soonsawad³

นักศึกษานิเทศศาสตร์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี¹,

อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี^{2,3}

E-mail: peachty348@gmail.com¹, nuthatai_aoy@yahoo.com², soonl197@hotmail.com³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร (2) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร และ (3) ศึกษาคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่พักอาศัยหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลทดสอบค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นเป็นลำดับแรก คือ ด้านความน่าเชื่อถือ (2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นเป็นลำดับแรก คือ ใช้บริการหอพักแห่งนี้ต่อไปอีก ถึงแม้จะมีหอพักอื่น ๆ เปิดให้บริการเพิ่มมากขึ้น และ (3) คุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพการบริการ ความภักดี หอพักเอกชน

Abstract

The objective of this study was to study (1) the service quality level of private dormitories in Muang District, Samut Sakhon Province, (2) study the loyalty of private dormitory users in Muang District, Samut Sakhon Province, and (3) study the service quality that

influences the loyalty of private dormitory users in Muang District, Samut Sakhon Province. The statistics used in the data analysis include frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results of the study showed that (1) the level of opinion about the service quality of private dormitories in Muang District, Samut Sakhon Province; Overall, the average is at the highest level. When categorized by aspects, it was found that the area with the highest level of opinion was credibility (2) the level of opinion about the loyalty of private dormitory users in Muang District, Samut Sakhon Province. The overall picture is very average. When considering each item, it was found that the item with the first level of opinion was to continue using this dormitory. and (3) service quality had a statistically significant influence on the loyalty of private dormitory users in Muang District, Samut Sakhon Province, at a level of 0.05

Keywords: Service quality, loyalty private, dormitory

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ ทั้งในส่วนของวิสาหกิจ ทั้งขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ธุรกิจบริการเป็นภาคธุรกิจที่มีการเจริญเติบโตสูง และมีการแข่งขันกันอย่างมากรุนแรง ธุรกิจห้องพักให้เช่า หรือที่เรียกว่า หอพักเอกชน เป็นธุรกิจบริการอีกประเภทหนึ่งที่มีความสนใจจากผู้ประกอบการ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบการบริการต่างไปจากเดิม ธุรกิจห้องพักเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถสร้างกำไรให้กับเจ้าของธุรกิจ เนื่องจากในที่ผ่านมาธุรกิจห้องพักมีการแข่งขันที่สูงขึ้นรวมทั้งผู้ประกอบการต้องเผชิญกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ธุรกิจห้องพักในหลายพื้นที่ได้รับผลกระทบในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 จำนวนผู้เข้าพักลดลงอย่างเห็นได้ชัด ด้วยเหตุนี้เองเจ้าของธุรกิจจึงต้องปรับกลยุทธ์ให้ธุรกิจสามารถอยู่ได้ ด้วยการบริการที่โดดเด่นตรงกับความต้องการของลูกค้า ทั้งในส่วนของอัตราค่าบริการ และขนาดของห้องพัก โดยมีการออกแบบห้องพักให้มีขนาดใหญ่ มีความหรูหรา พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ธุรกิจห้องพักเอกชนในปัจจุบันมีอัตราการขยายตัวที่สูงขึ้น มีการกระจายตัวของธุรกิจไปในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจและในเขตชุมชนเมือง เช่น จังหวัดสมุทรสาคร เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเอื้อต่อการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมเนื่องจากอยู่ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวกและรวดเร็ว ประกอบกับมีโครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมต่อการลงทุน จึงมีผู้ประกอบการด้านธุรกิจอุตสาหกรรมให้ความสนใจมาลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดสมุทรสาครเป็นจำนวนมาก ปี พ.ศ. 2565 มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัด จำนวน 6,384 แห่ง เงินลงทุน 354,943 ล้านบาท ลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 367,417 คน ผู้คนมีความจำเป็นที่จะต้องหาที่อยู่

อาศัยใกล้เคียงกับสถานที่ทำงาน เพื่อความสะดวกสบายและประหยัดเวลาในการเดินทาง ธุรกิจหอพักน่าจะ ได้รับอานิสงส์จากภาคอุตสาหกรรมที่ขยายตัวศูนย์วิจัยกรุงศรี คาดว่ามูลค่าตลาดธุรกิจที่พักอาศัยในปี 2567 น่าจะอยู่ที่ 11.5 แสนล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.4 จากในปี 2566 ที่มีมูลค่าอยู่ที่ 10.5 แสนล้านบาท นอกจากนี้อัตราการขยายตัวที่สูงขึ้นแล้วนั้น ยังมีการแข่งขันทางการตลาดที่สูงด้วยเช่นกันโดยกลยุทธ์หนึ่งที่ใช้ สร้างความแตกต่างในการพัฒนาธุรกิจหอพักเอกชน คือ "คุณภาพของสินค้าและบริการ" ซึ่งเป็นระดับของคุณลักษณะเฉพาะที่แฝงอยู่ในสินค้าหรือบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการ สร้างความพึงพอใจแก่ ผู้บริโภคและหากธุรกิจนั้นสามารถที่จะสร้างการบริการที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค มีความมุ่งมั่นที่จะทำให้คุณภาพบริการนั้นอยู่เหนือความคาดหวังของผู้บริโภคได้ ธุรกิจนั้นย่อมประสบความสำเร็จ ในส่วนของการเพิ่มส่วนแบ่งการตลาด และมีผลกำไรสูงสุด เพราะวิวัฒนาการเกี่ยวกับคุณภาพการ บริการเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่มีที่สิ้นสุด

คุณภาพการบริการเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างความแตกต่าง และพัฒนาคุณภาพการบริการ หอพักเอกชนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีและตอบสนองความต้องการของลูกค้า ธุรกิจจัดลำดับ ความสำคัญของบริการที่เสนอเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นสิ่งที่ผู้ต้องการและทำให้มีความสุข ธุรกิจปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์เพื่อให้แน่ใจว่าบริการมีคุณภาพสูง ธุรกิจยังวัดและประเมินบริการเพื่อให้แน่ใจว่าเชื่อถือได้ ตอบสนอง และตรงตามความคาดหวังของลูกค้า Parasuraman, Zeithaml and Berry (1996) ซึ่งแนวคิด คุณภาพการบริการนั้นมีผลต่อความภักดีของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก Oliver (1999) ความภักดีของผู้บริโภค (Customer Loyalty) จัดว่าเป็นปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่สร้างความมั่งคั่งให้แก่องค์กรธุรกิจต่าง ๆ เมื่อลูกค้าชอบผลิตภัณฑ์หรือบริการและบอกผู้อื่นเกี่ยวกับสิ่งนั้น หมายถึงลูกค้ามีความรู้สึกที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ หรือบริการนั้น สิ่งนี้เกิดขึ้นเมื่อผลิตภัณฑ์หรือบริการเป็นสิ่งที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกมีความสุขและเชื่อมโยงกับ ผลิตภัณฑ์หรือบริการ อีกทั้งยังช่วยให้ผลิตภัณฑ์หรือบริการเติบโตและประสบความสำเร็จอีกด้วย (Da Silva and Alwi, 2008) นอกจากนี้ Shukla (2004) ได้เสนอว่า พฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคเป็นวิธีหนึ่ง ในการทำความเข้าใจว่าผู้คนชื่นชอบผลิตภัณฑ์มากเพียงใด เราสามารถบอกได้ว่าลูกค้าชอบมากแค่ไหนโดยซื้อ บ่อยแค่ไหน เมื่อผู้คนชื่นชอบสินค้าจริง ๆ ลูกค้าจะซื้อสินค้านั้นซ้ำแล้วซ้ำอีก สิ่งนี้เรียกว่าความภักดีของ ผู้บริโภค

จากผลเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อ ความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยศึกษาถึงองค์ประกอบของ คุณภาพการบริการในด้านความเป็นรูปธรรม ด้านความน่าเชื่อถือไว้ใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านการให้ความเชื่อมั่น และด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้ใช้บริการ ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้ใช้บริการและสร้างความภักดีต่อการใช้บริการ ผลการศึกษาในครั้งนี้ผู้ประกอบการสามารถ นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาธุรกิจหอพักให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิด ประโยชน์แก่ระบบเศรษฐกิจภายในชุมชน และสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการห้องพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย

คุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการห้องพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ

Zeithaml, Parasuraman and Berry (1996) กล่าวว่า คุณภาพการบริการ (Service Quality) หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของธุรกิจให้บริการ คุณภาพของบริการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งได้ การให้บริการที่ดีหมายถึงการให้สิ่งที่พวกเขาต้องการในแบบที่พวกเขาต้องการ เมื่อมีคนต้องการความช่วยเหลือ พวกเขาควรไปที่ไหนและอย่างไรที่พวกเขาชอบ และนั่นจะทำให้พวกเขามีความสุข

คุณภาพการบริการ เป็นแนวคิดที่ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในอุตสาหกรรมบริการ โดยทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง คือ ทฤษฎีของ Parasuraman et al., (1988) โดยทฤษฎีแรกเริ่มแบ่งองค์ประกอบคุณภาพการบริการได้เป็น 10 ปัจจัย และมีการปรับปรุงเหลือ 5 ปัจจัย คือ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อลูกค้า การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า และการรู้จักและเข้าใจลูกค้าเพื่อเป็นการศึกษาคุณภาพการบริการ โดยมีวัตถุประสงค์ให้โรงแรมเอกชน จังหวัดสมุทรสาคร ที่ต้องการทำวิจัยนี้สามารถตอบโจทย์ลูกค้าได้ และเพื่อการพัฒนาที่ดีขึ้นไปทำให้งานวิจัยนี้ได้ทำการเลือกองค์ประกอบคุณภาพการให้บริการที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว 5 ตัวข้างต้น มาศึกษาและทำการวิจัยต่อไป

บุญญาพร บุญธรรมมา (2563) ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการและพฤติกรรมการเข้าพักที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการโรงแรมขนาดกลางใน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการบริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า และปัจจัยด้านการดูแลเอาใจใส่ มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการโรงแรมขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เสาวภาคย์ ศรีเปารยะ (2564) ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพลของคุณภาพการให้บริการและภาพลักษณ์ของโรงแรมที่ส่งผลต่อความภักดีของแขกที่เข้าพักโรงแรมระดับสามดาวในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยคุณภาพการให้บริการ 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า มีอิทธิพลต่อความภักดีโดยรวมของแขกที่เข้าพักโรงแรมระดับสามดาวในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความภักดีต่อการบริการ

Oliver (1999) ความภักดีของผู้บริโภค (Customer Loyalty) จัดว่าเป็นปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญที่สร้างความมั่นคงให้แก่องค์กรธุรกิจต่าง ๆ เมื่อลูกค้าชอบผลิตภัณฑ์หรือบริการและบอกผู้อื่นเกี่ยวกับสิ่งนั้น หมายถึงว่าลูกค้ามีความรู้สึกที่ดีต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น สิ่งนี้เกิดขึ้นเมื่อผลิตภัณฑ์หรือบริการเป็นสิ่งที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกมีความสุขและเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ อีกทั้งยังช่วยให้ผลิตภัณฑ์หรือบริการเติบโตและประสบความสำเร็จอีกด้วย

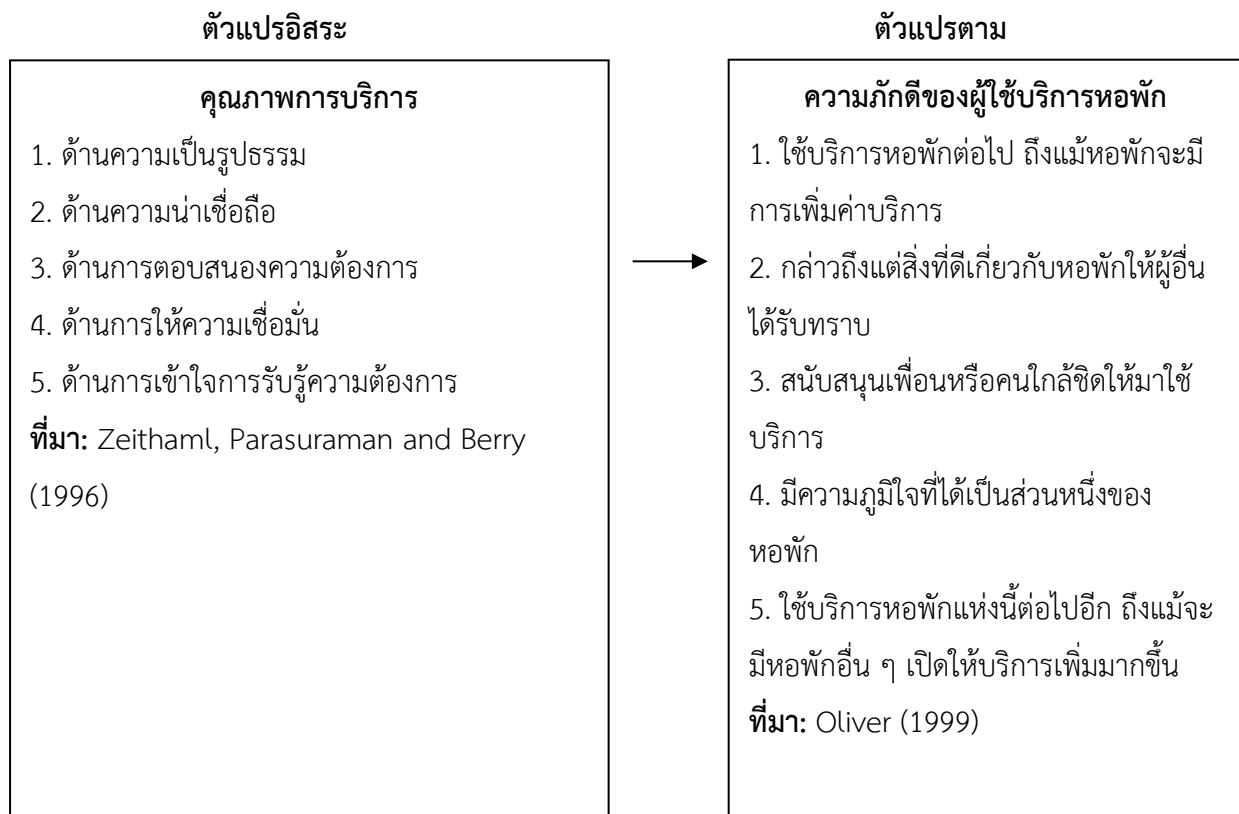
ความภักดีของลูกค้าที่มีต่อการบริการ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงทัศนคติในเชิงบวกที่มีต่อการบริการ ซึ่งจะทำให้เกิดการใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ใช้บริการในระยะยาว

เทียนชัย งามนา (2560) ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชน : กรณีศึกษา เขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองศรีโค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการบริการที่ใช้ในการศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านการให้ความเชื่อมั่น และด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้ใช้บริการ มีความสัมพันธ์กับความภักดีของผู้ใช้บริการไปในทางบวกและมีทิศทางเดียวกัน ส่วนการพยากรณ์ตัวแปรนั้นพบว่า คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักมีเพียง 2 ด้าน คือ ด้านการให้ความเชื่อมั่น และด้านความเป็นรูปธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัชรินทร์ เดชยอดยิ่ง (2560) ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความจงรักภักดีของลูกค้าร้านสมุยโฟโต้ อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการของร้านสมุยโฟโต้ อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านความจงรักภักดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความจงรักภักดีในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกและอยู่ในระดับสูง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร โดยตัวแปรอิสระ คือ คุณภาพการบริการตามแนวคิดของ Zeithaml, Parasuraman and Berry (1996) ส่วนตัวแปรตาม คือ ความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ตามแนวคิดของ Oliver (1999) ซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่พักอาศัยหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยตัวแปรอิสระ คือ คุณภาพการบริการ ตามแนวคิดของ Zeithaml, Parasuraman and Berry (1996) ส่วนตัวแปรตาม คือ ความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ตามแนวคิดของ Oliver (1999)

ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษานี้ใช้ระยะเวลาดำเนินงานวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2566 ถึงเดือนมีนาคม 2567 รวมเป็นระยะเวลา 9 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้ที่พักอาศัยหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้ที่พักอาศัยหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมาก และมีข้อจำกัดในการสืบค้นข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่พัก

อาศัยหอพักเอกชนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนห้องมากกว่า 100 ห้อง ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 4 หอพัก ดังนี้ หอพักดาวเรือง หอพักเจริญสิน หอพักรัตนวรรณเพลส และหอพักพาราไดซ์ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ YAMANE ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากการคำนวณได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 288 ตัวอย่าง ทำการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Validity) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเลือกคำตอบเพียงข้อเดียวที่ตรงกับคุณลักษณะของตนเอง

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วยข้อมูล 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความเป็นรูปธรรม 2. ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ 3. ด้านการตอบสนองความต้องการ 4. ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้บริการ และ 5. ด้านการรับรู้และเข้าใจความต้องการของผู้ได้รับบริการ

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยในส่วนที่ 2 และ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร และความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของ Likert (1961) 5 ระดับ ได้แก่ คะแนน 5 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับมาก คะแนน 3 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับน้อย และคะแนน 1 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการเก็บรวบรวม ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธนบุรี ถึงเจ้าของธุรกิจหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
2. เมื่อเจ้าของธุรกิจหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อนุญาตให้สามารถเก็บข้อมูลได้ โดยให้ผู้ดูแลกิจการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 288 ฉบับ ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์
3. เมื่อรับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคำตอบในแบบสอบถามตรวจเช็คความถูกต้อง
4. นำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลไปวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้วิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษา 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อมูล 5 ข้อ ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 คุณภาพการบริการของหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 3 ความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ในส่วนที่ 2-3 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของ Likert (1961) 5 ระดับ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61–3.40 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81–2.60 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00–1.80 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐานในการวิเคราะห์คุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ทดสอบสมมติฐานในการวิเคราะห์ คุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 67.71 มีอายุ 21 – 30 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 36.81 สถานภาพโสด จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 61.11 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 34.72 อาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 36.46 และรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 45.14

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$,

S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ด้านการตอบสนองความต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.44) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.40) ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.27, S.D. = 0.44) และอันดับสุดท้าย ด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้ได้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.25, S.D. = 0.41) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามรายด้าน

ลำดับ	คุณภาพการบริการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1.	ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.32	0.40	มากที่สุด
2.	ด้านความน่าเชื่อถือ	4.36	0.44	มากที่สุด
3.	ด้านการตอบสนองความต้องการ	4.33	0.44	มากที่สุด
4.	ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ	4.27	0.44	มากที่สุด
5.	ด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้ได้รับบริการ	4.25	0.41	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.31	0.35	มากที่สุด

3. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นลำดับแรก คือ ใช้บริการหอพักแห่งนี้ต่อไปอีก ถึงแม้จะมีหอพักอื่น ๆ เปิดให้บริการเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.20, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ ความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหอพัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.43) สนับสนุนเพื่อนหรือคนใกล้ชิดให้มาใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.15, S.D. = 0.44) กล่าวถึงแต่สิ่งที่ดีเกี่ยวกับหอพักให้ผู้อื่นได้รับทราบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.13, S.D. = 0.43) และลำดับสุดท้าย คือ ใช้บริการหอพักต่อไป ถึงแม้หอพักจะมีการเพิ่มค่าบริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.10, S.D. = 0.40) ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชน ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามรายชื่อ

ลำดับ	ความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชน	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1.	ใช้บริการหอพักต่อไป ถึงแม้หอพักจะมีการเพิ่มค่าบริการ	4.10	0.40	มาก
2.	กล่าวถึงแต่สิ่งที่ดีเกี่ยวกับหอพักให้ผู้อื่นได้รับทราบ	4.13	0.43	มาก
3.	สนับสนุนเพื่อนหรือคนใกล้ชิดให้มาใช้บริการ	4.15	0.44	มาก
4.	ความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหอพัก	4.16	0.43	มาก
5.	ใช้บริการหอพักแห่งนี้ต่อไปอีก ถึงแม้จะมีหอพักอื่น ๆ เปิดให้บริการเพิ่มมากขึ้น	4.20	0.46	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.15	0.35	มาก

4. การทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	p-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	3.635	0.235		15.444*	0.000		
ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (X_1)	0.187	0.076	0.245	2.473*	0.014	0.341	2.936
ด้านความน่าเชื่อถือ (X_2)	0.156	0.078	0.206	2.008*	0.046	0.317	3.159
ด้านการตอบสนองความต้องการ (X_3)	0.195	0.066	0.257	2.582*	0.010	0.338	2.957
ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ (X_4)	0.164	0.055	0.175	1.159*	0.047	0.806	1.241
ด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้ได้รับบริการ (X_5)	0.223	0.072	0.298	3.083*	0.002	0.358	2.792

$R = 0.640$, $R^2 = 0.580$, $Adj. R^2 = 0.510$, $F = 3.444$, $Durbin Watson = 1.879$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ได้แบ่งการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนิรุทธิ์ เจริญสุข (2563) ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจด้านคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของธุรกิจที่พักแรมในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา กรณีศึกษา นักท่องเที่ยววัยสูงอายุชาวต่างชาติ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler and Keller (2012) Parasuraman, Zeithaml and Berry (1996) กล่าวว่า คุณภาพการบริการ (Service Quality) เป็นเครื่องมือการบริการ ซึ่งธุรกิจใช้เครื่องมือนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และเพื่อการพัฒนาที่ดีขึ้นไป ทำให้เกิดความต้องการในบริการ

2. จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชน ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทียนชัย งามนา (2560) ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชน : กรณีศึกษา เขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองศรีโค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Oliver (1999) กล่าวว่า ความภักดีต่อการบริการ คือ ระดับของทัศนคติในเชิงบวกของลูกค้าที่มีต่อการบริการ

3. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณภาพการบริการ ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองความต้องการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ และด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้ใช้บริการ มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทียนชัย งามนา (2560) ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชน : กรณีศึกษา เขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองศรีโค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองศรีโค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านความน่าเชื่อถือ หอพักเอกชนควรมีความถูกต้องตรงตามการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้ง ที่มีการจ่ายค่าเช่าห้องพักหรือบริการเสริมอื่น ๆ และมีการแสดงเอกสารหรือหลักฐานการรับรองหอพัก

2. ด้านการตอบสนองความต้องการ หอพักเอกชนควรตั้งอยู่ในบริเวณที่สามารถเข้าถึงได้สะดวก มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารหลายรูปแบบสามารถให้บริการห้องพักที่พร้อมให้บริการได้ตรงตามกำหนดเวลา สามารถอธิบายรายละเอียด ขั้นตอนการใช้บริการให้แก่ผู้รับบริการได้อย่างชัดเจน

3. ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ หอพักเอกชนควรมีพื้นที่สำหรับจอดรถจักรยานยนต์ และรถยนต์เพียงพอสำหรับผู้ใช้บริการ มีคุณภาพของวัสดุ อุปกรณ์ภายในห้องพักมีความทันสมัย พร้อมใช้งาน และได้มาตรฐาน มีคุณภาพของระบบสาธารณูปโภค มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในห้องพักครบครัน

4. ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ หอพักเอกชนควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีระบบความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน มีรั้วรอบบริเวณที่พักอาศัย และมีแสงสว่างเพียงพอ มีระบบถือคูปอง หน้าต่างที่ได้มาตรฐานเพื่อป้องกันการเกิดการสูญหายของทรัพย์สินภายในห้องพักของผู้ใช้บริการ

5. ด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้ได้รับบริการ หอพักเอกชนควรมีกล่องรับการแสดงความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ มีพนักงานสามารถเข้าใจความต้องการ มีความเอาใจใส่ สามารถให้คำแนะนำ และตอบข้อสงสัยของลูกค้าได้อย่างถูกต้อง และให้บริการกับผู้รับบริการทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การวิจัยในเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่มีรายละเอียดและมีข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ทำให้สามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงการบริการอื่น ๆ ที่ลูกค้าต้องการเพิ่มเติมจากห้องพัก เช่น ฟิตเนส เพื่อให้สามารถพัฒนาต่อยอดการให้บริการและเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ให้แก่หอพักอีกด้วย

3. ขยายพื้นที่ผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบมิติคุณภาพบริการของธุรกิจหอพักเอกชนในจังหวัดอื่น ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร ลำพูน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บุญญาพร บุญธรรมมา. (2563). *คุณภาพการบริการและพฤติกรรมการเข้าพักที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการโรงแรมขนาดกลางใน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

เทียนชัย งามนา. (2560). *คุณภาพการบริการที่ส่งผลกระทบต่อความภักดีของผู้ใช้บริการหอพักเอกชน: กรณีศึกษาเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองศรีไค อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

วัชรินทร์ เดชยอดยิ่ง. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความจงรักภักดีของลูกค้า ร้านสมุยไฟโต้ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.

เสาวภาคย์ ศรีเปารยะ. (2564). *อิทธิพลของคุณภาพการให้บริการและภาพลักษณ์ของโรงแรมที่ ส ' ง ผล ต่อความภักดีของแขกที่เข้าพักโรงแรมระดับสามดาวในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจ

มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

อนิรุทธิ์ เจริญสุข. (2563). ความพึงพอใจด้านคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของธุรกิจที่พักแรมในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา กรณีศึกษา นักท่องเที่ยววัยสูงอายุชาวต่างชาติ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.

Da Silva, R.V., & Alwi, S.F.S. (2008). Online corporate brand image, satisfaction and loyalty. *Journal of Brand Management*, 16(3), pp. 119 - 144.

Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York : McGraw – Hill.

Oliver, R. L. (1999). Whence Consumer Loyalty. *Journal of Marketing*, (63), pp. 33 - 44.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A Multi-item Scale for Measuring Consumer Perception of Service Quality. *Journal of Retailing*, 64(1), pp. 12 - 40.

Zeithaml, V.A., Berry, L. L. & Parasuraman, A. (1996). The behavioural consequences of service quality. *Journal of Marketing Management*, 60(4), pp. 31 - 46.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C.

ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Marketing Mix Factors Influencing Consumers' Decision to Purchase Products in

V.A.C. Stores in Bangkok and Surrounding Areas

ธงชัย เพชรสีม่วง¹ นัทธทัย อีอนอก² และณฤมล สุ่นสวัสดิ์³

Thongchai phetsrimuang¹ Nuthatai Ounok² and Narumol Soonsawad³

นักศึกษาปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธนบุรี^{2,3}

E-mail: Thongchaiphetsrimuang2@gmail.com¹, nuthatai_aoy@yahoo.com², soonl197@hotmail.com³

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจาก ได้แก่ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นเป็นลำดับแรก คือ ด้านกระบวนการ รองลงมา คือด้านบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการจัดจำหน่ายตามลำดับ (2) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นลำดับแรก คือ ด้านการประเมินทางเลือก รองลงมา คือ ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านกระบวนการหลังการซื้อ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการตระหนักถึงปัญหา และด้านการเลือกร้านค้าและการซื้อตามลำดับ และ (3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด การตัดสินใจซื้อ รองเท้า

Abstract

The purposes of the study were (1) to study the level of opinions on marketing mix factors in V.A.C. stores among consumers in Bangkok and surrounding areas (2) to study the level of opinions of consumers regarding purchasing decisions in V.A.C. stores. in Bangkok and the surrounding area and (3) to study the marketing mix factors that influence the decision to purchase products in V.A.C. stores of consumers in Bangkok and the surrounding area. Conducting research by collecting data from consumers who purchase products at V.A.C. stores in Bangkok and surrounding areas. by convenience sampling method Data were analyzed including frequency distribution, percentage, mean, standard deviation. and analysis of multiple regression equations. The result showed that (1) The overall, level of opinions regarding marketing mix factors in V.A.C. stores among consumers in Bangkok and surrounding areas was average at a high level. When considering the classification by aspect, it was found that the aspect with the highest opinions was the process aspect, followed by the people aspect and the product aspect, physical characteristics, price, marketing promotion and the last one was the distribution aspect, respectively. (2) The overall level of opinions regarding the decision to purchase products in V.A.C. stores of consumers in Bangkok and surrounding areas was average at a high level. When considering the classification by aspect, it was found that the aspect with the most opinions was the evaluating of alternatives aspect, followed by the aspect of searching for information, the post-purchase process, and the last step was problem awareness and store selection and purchasing, respectively, and (3) marketing mix factors influenced the decision to purchase products in V.A.C. stores of consumers in Bangkok and surrounding areas statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Marketing mix, purchasing decision, shoes

บทนำ

ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ มักจะหมายถึง ร้านค้าปลีกในรูปแบบห้างสรรพสินค้า ดิสเคาน์สโตร์ ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ หรือร้านขายสินค้าเฉพาะอย่าง ซึ่งใช้ระบบเข้ามาบริหารจัดการจัดเก็บ ขายสินค้า และบริหารงานควบคู่กับการใช้พนักงานในการขายและให้บริการลูกค้าแทนที่จะเป็นเจ้าของกิจการแบบร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ปัจจุบันร้านค้าปลีกมีผู้ประกอบการเป็นนายทุนรายใหญ่ที่มีเครือข่ายสาขาจำนวนมากและเป็นผู้ซื้อรายใหญ่จึงมีอำนาจต่อรองเหนือผู้ผลิตหรือตัวแทนจำหน่ายสินค้า ส่งผลให้ร้านค้าปลีกสมัยใหม่สามารถตั้งราคาที่สูงกว่าแบบดั้งเดิมรวมถึงการขยายสาขาเพื่อเข้าถึงฐานลูกค้าที่กว้างขึ้นช่วยให้ผู้บริโภค

สามารถเข้าถึงและมีความสะดวกสบายในการซื้อสินค้าหลายประเภทพร้อมกันจากร้านค้าแห่งเดียวโดยประเภทของร้านค้าปลีกสมัยใหม่มักแบ่งตามขนาดพื้นที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายและประเภทสินค้าที่แตกต่างกัน ทำให้ธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กหรือธุรกิจค้าปลีกรายย่อยต้องเผชิญหน้ากับการแข่งขันที่รุนแรงและได้รับผลกระทบในการดำเนินธุรกิจทั้งด้านต้นทุน การบริหารจัดการ และความได้เปรียบทางการแข่งขัน ทั้งนี้การค้าปลีกเป็นธุรกิจที่สำคัญเป็นอย่างมากและติดอันดับต้น ๆ (อันดับ 2) ต่อเศรษฐกิจทั้งนอกและในประเทศ ธุรกิจค้าปลีกมีความสำคัญเป็นอย่างสูงสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและยังส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ปรับตัวดีขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ โดยมีปัจจัยช่วยเหลือจาก 1. มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของรัฐบาล 2. การทยอยกลับมาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และ 3. ผู้บริโภคกลุ่มรายได้ระดับกลาง-บนยังมีศักยภาพการใช้จ่ายอยู่มากนอกจากนี้การขายสินค้าทางออนไลน์ยังช่วยกระตุ้นยอดขายได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามกำลังซื้อของประชาชนส่วนใหญ่ถูกกดดันจากค่าครองชีพที่สูงขึ้นทำให้ยอดขายเติบโตไม่มากที่ระดับร้อยละ 3.0 - 4.0 โดยคาดว่าจากความกังวลเรื่องโรคไวรัสโควิด-19 ที่ลดลงและผู้ประกอบการได้มีการปรับปรุงกลยุทธ์โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาแพลตฟอร์ม Omnichannel และการใช้เทคโนโลยี 5G และ AR เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้บริโภคให้มากยิ่งขึ้น (กรุงเทพธุรกิจ, 2563) ทำให้การเติบโตการบริโภคหมวดสินค้ากึ่งคงทนเติบโตลดลงสินค้ากึ่งคงทน เช่น เสื้อผ้า กางเกง เครื่องสำอาง รองเท้า ในปี 2566 ซึ่งสินค้าประเภทนี้เคยมีการเติบโตเฉลี่ยที่ร้อยละ 8-12 ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเติบโตเพียงร้อยละ 3.2 ส่วนด้านผลิตภัณฑ์คงทนถาวรมีการเติบโตลดลงโดยเฉพาะ มือถือ เป็นต้น ซึ่งมีสัดส่วนกว่าร้อยละ 40 ของหมวดผลิตภัณฑ์คงทนมีการเติบโตเพิ่มขึ้น ส่วนหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านก็ปกติเนื่องจากช่วงฤดูร้อนค่อนข้างสั้นและฤดูฝนก็เริ่มต้นไวกว่าปกติ ส่วนธุรกิจที่มีการเติบโตมากขึ้น คือ ธุรกิจซูเปอร์มาร์เก็ตกลุ่มผู้บริโภคเป็นกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มกลางชั้นบนที่ยังมีกำลังซื้อสูงส่วนธุรกิจที่เติบโตก็คือสุขภาพและความงามซึ่งมีการแตกเซ็กเมนต์ย่อย ๆ (fragment) เป็นหมวดความงาม ยา และสุขภาพอย่างชัดเจนมากขึ้นผู้บริโภคใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมายในหมวดความงามทั้งนี้การเติบโตเกิดจากไลฟ์สไตล์ที่เปลี่ยนไปจากโครงสร้างประชากรชนชั้นกลางที่เพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มจะเป็นเทรนด์ร้านค้ายุคใหม่ในเมื่อร้านค้า Online ได้รับความนิยมมากทำไมเราไม่นำสินค้าดัง ๆ บน Online จากหลาย ๆ ร้านมารวมขายหน้าร้านไปเลยด้วยเหตุนี้จึงเป็นต้นกำเนิดของร้านที่จะนำแบรนด์สินค้าที่มีคุณภาพตรง Concept ของร้านมาลงฝากขายโดย Business model ของร้าน Multi Brand จะได้รับรายได้จากการ “ให้เช่าพื้นที่ฝากขาย” ซึ่งจะเห็นได้ว่าคน Gen Y และ Z เป็นคนในยุคใหม่ที่เกิดมาในยุคที่เทคโนโลยีมีผลกระทบกับการใช้ชีวิตทำให้มีพฤติกรรมบางส่วนที่คล้ายกัน คือ ความต้องการอิสระในชีวิตและการทำงาน แนวโน้มของคนรุ่นใหม่จึงมีโอกาที่จะทำธุรกิจเป็นของตนเองสูงอย่างที่เรามักจะเห็นอาชีพแนวอิสระใหม่ ๆ ที่ได้รับความนิยมกัน เช่น Youtuber, Influencer หรือการขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ Shopee, Lazada, Tiktok Shop และ IG เป็นต้น (ธนาคารกรุงศรี, 2566)

ร้านขายสินค้าแพชชั่นที่เรียกว่า Retailer Store ที่เป็นที่คุ้นเคยกันดีสำหรับผู้ชื่นชอบแฟชั่นสตรีทในประเทศไทย คงจะไม่มีใครไม่รู้จัก Vii Athletic Club หรือ V.A.C. ร้านตัวแทนจำหน่ายสินค้าทั้งเสื้อผ้า

เครื่องแต่งกาย รวมถึงรองเท้าชั้นนำของประเทศไทย โดยมีคุณ คุณบ๊อบ วราภฤช วิวัฒนาเกษม เป็นผู้ก่อตั้งแบรนด์ โดยที่มาของร้าน V.A.C. คุณ บ๊อบได้เล็งเห็นว่าในประเทศไทยในสมัยนั้นไม่มีร้านรองเท้าแฟชั่นที่ใหญ่ ๆ และถึงมีก็จะขายรองเท้าเพียงไม่กี่แบรนด์ โดยคุณบ๊อบเล็งเห็นถึงจุดนี้จึงสร้างร้านรองเท้าที่มีหลากหลายแบรนด์ให้ลูกค้าได้เลือก จึงเป็นจุดเริ่มต้นของร้าน V.A.C

โดยที่ผ่านมายอดขายของธุรกิจค้าปลีกร้าน V.A.C. ในปี 2559 มียอดขายอยู่ที่ 100 ล้านบาท อ้างอิงจาก (stock2morrow, 2562) แต่ปีต่อ ๆ มาไม่สามารถค้นหายอดขายได้แต่มีการขยายสาขาเพิ่มเติม และเห็นการเติบโตของธุรกิจอย่างต่อเนื่องโดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่ธุรกิจค้าปลีกที่ร้าน V.A.C. ซึ่งเป็นร้านค้าปลีก Multi Brand ของไทยเป็นร้านค้าที่รวบรวมแบรนด์สินค้ามากมายหลายประเภทเช่น รองเท้า เสื้อผ้า กระเป๋า เป็นต้น โดยมีแบรนด์ชั้นนำ อย่างเช่น Converse, Vans, Nike, Adidas โดยร้าน V.A.C. เป็นแบรนด์เกิดใหม่ที่เพิ่งทำธุรกิจเพียง 13 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบันธุรกิจค้าปลีกประเภท Multi Brand เป็นธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่ที่ต้องการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคซึ่งเป็นการรวบรวมสิ่งทีคล้าย ๆ กันหลากหลายแบรนด์มาเพื่อให้ลูกค้าได้เปรียบเทียบง่ายขึ้นด้วยเหตุนี้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดเพื่อนำข้อมูลทีวิเคราะห์เพื่อมาปรับใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อตอบสนองให้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด นอกจากนี้การศึกษานี้ยังสามารถเป็นแนวทางให้ผู้สนใจในธุรกิจค้าปลีกนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

Kotler and Keller (2016) กล่าวว่า เครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้และมักจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจ และความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมายแต่เดิมส่วนประสมการ

ทางตลาดจะมีเพียงแค่ 4 ตัวแปรเท่านั้น (4Ps) ได้แก่ (1) ผลิตภัณฑ์ (Product) (2) ราคา (Price) (3) สถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Place) และ (4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ต่อมา มีการคิดเพิ่มเติมขึ้นมา อีก 3 ตัวแปร ได้แก่ (5) บุคคล (People) (6) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และ (7) กระบวนการ (Process) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญทางการตลาดสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจทางด้านการบริการ ดังนั้น จึงรวมเรียกได้ว่าเป็นส่วนประสมทางการตลาดแบบ 7Ps

ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภรณ์ พร่องพรมราช (2559) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าพรีเมียมแบรนด์ (Premium Brand) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิพัทธ์ เพชรศิริ (2560) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าในเขตตลาดโบ๊เบ๊ของธุรกิจค้าปลีก

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อ

Johnston (2013) กล่าวว่า กระบวนการก่อนที่ผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการตัดสินใจซื้อ เพราะมันจะช่วยให้องค์กรสามารถปรับกลยุทธ์การขายตามกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้ โดยการตัดสินใจซื้อแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนประกอบไปด้วย (1) การตระหนักถึงปัญหา (Need Recognition) (2) การค้นหาข้อมูล (Information Search) (3) การประเมินทางเลือกและการเลือก (Evaluation of Alternatives) (4) การเลือกร้านค้าและการซื้อ (Purchase Decision) และ (5) กระบวนการหลังการซื้อ (Post purchase Feeling)

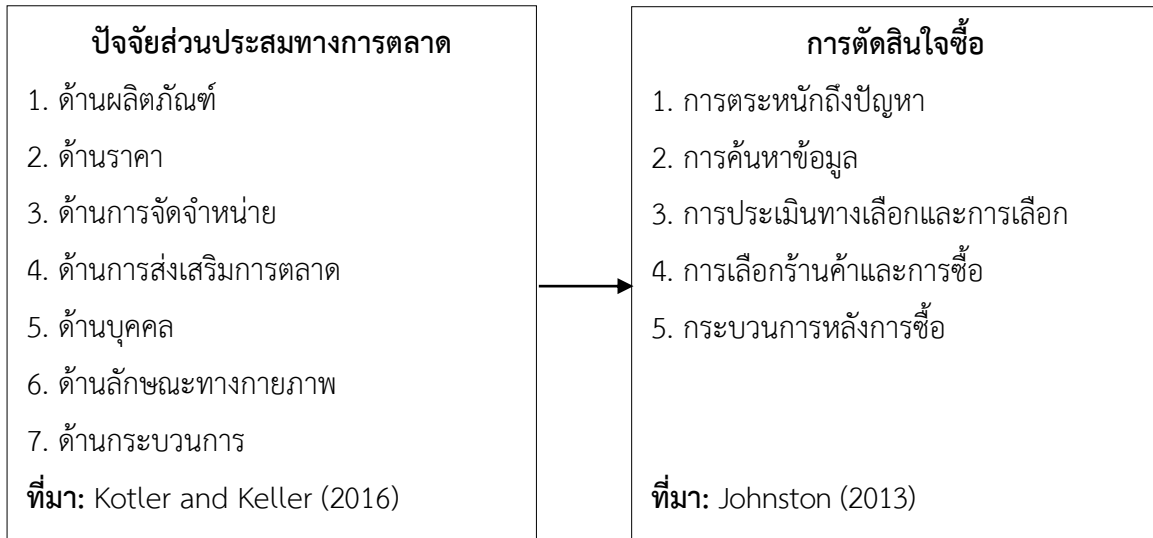
ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภรณ์ พร่องพรมราช (2559) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าพรีเมียมแบรนด์ (Premium Brand) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิพัทธ์ เพชรศิริ (2560) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าในเขตตลาดโบ๊เบ๊ของธุรกิจค้าปลีก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่องส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้าน V.A.C. ตามแนวคิดของ Kotler and Keller (2016) และตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามแนวคิดของ Johnston (2013) ซึ่งกำหนดกรอบแนวคิดดังรูปที่ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7Ps ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Kotler and Keller (2016) ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจซื้อรองเท้า ร้าน V.A.C. ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Johnston (2013)

ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษานี้ใช้ระยะเวลาดำเนินงานวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2566 ถึงเดือนมีนาคม 2567 รวมเป็นระยะเวลา 9 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและใช้บริการในร้าน V.A.C. ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่เคยเข้ามาซื้อสินค้าและใช้บริการในร้าน V.A.C. ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากการคำนวณได้ขนาดตัวอย่าง

เท่ากับ 385 ตัวอย่าง ดังนั้น เพื่อความน่าเชื่อถือผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างเป็น 400 ตัวอย่าง ทำการเลือกตัวอย่าง ทำการเลือกสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Validity) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's alpha) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบไปด้วยข้อมูล 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการตระหนักถึงปัญหา ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือกและการเลือก ด้านการเลือกร้านค้าและการซื้อ และด้านกระบวนการหลังการซื้อ

โดยในส่วนที่ 2 และ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของ Likert (1961) 5 ระดับ ได้แก่ คะแนน 5 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับมากที่สุด คะแนน 4 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับมาก คะแนน 3 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับปานกลาง คะแนน 2 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับน้อย และคะแนน 1 หมายถึง ความคิดเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการเก็บรวบรวม ดังนี้

1. ขออนุญาตจากหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธนบุรี ถึงผู้จัดการร้าน V.A.C.
2. เมื่อผู้จัดการร้าน V.A.C. อนุญาตให้สามารถเก็บข้อมูลได้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 400 ฉบับ ซึ่งใช้ระยะเวลา 3 สัปดาห์
3. เมื่อทำแบบสอบถามครบแล้วทางผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคำตอบในแบบสอบถามตรวจเช็คความถูกต้อง
4. นำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลไปวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่นำมาใช้วิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษา 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระดับการศึกษาสูงสุดโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 3 การตัดสินใจซื้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ในส่วนที่ 2-3 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของ Likert (1961) 5 ระดับ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61–3.40 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81–2.60 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00–1.80 หมายความว่า มีความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐานในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25 มีอายุส่วนใหญ่ 21 – 30 ปี จำนวน 172 คนคิดเป็นร้อยละ 43.00 ระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 168 คนคิดเป็นร้อยละ 42.00 อาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชนจำนวน 155 คนคิดเป็นร้อยละ 38.75 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 50,000 บาท จำนวน 203 คนคิดเป็นร้อยละ 50.75

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ ด้านบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.73) ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.70) ด้านลักษณะทางกายภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.72) ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.71) ด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.70) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามรายด้าน

ลำดับ	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1.	ด้านผลิตภัณฑ์	4.09	0.70	มาก
2.	ด้านราคา	4.02	0.71	มาก
3.	ด้านการจัดจำหน่าย	3.98	0.71	มาก
4.	ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.00	0.70	มาก
5.	ด้านบุคคล	4.11	0.73	มาก
6.	ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.06	0.72	มาก
7.	ด้านกระบวนการ	4.13	0.69	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.05	0.65	มาก

3. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความคิดเห็นเป็นลำดับแรก คือ การประเมินทางเลือกและการเลือกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ การค้นหาข้อมูลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.71) กระบวนการหลังการซื้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 0.72) การตระหนักถึงปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.70) และลำดับสุดท้าย การเลือกร้านค้าและการซื้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามรายด้าน

ลำดับ	การตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของ ผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1.	ด้านการตระหนักถึงปัญหา	4.10	0.70	มาก
2.	การค้นหาข้อมูล	4.16	0.71	มาก
3.	การประเมินทางเลือกและการเลือก	4.18	0.71	มาก
4.	การเลือกร้านค้าและการซื้อ	4.10	0.72	มาก
5.	กระบวนการหลังการซื้อ	4.11	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.13	0.66	มาก

4. การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	p-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.53	0.116		4.61*	0.000		
ด้านผลิตภัณฑ์	0.20	0.030	0.207	6.72*	0.000	0.35	2.86
ด้านราคา	0.09	0.023	0.082	4.00*	0.000	0.79	1.27
ด้านการจัดจำหน่าย	0.07	0.02	0.07	3.22*	0.001	0.75	1.34
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.30	0.03	0.31	8.69*	0.000	0.26	3.85
ด้านบุคคล	0.06	0.02	0.07	2.91*	0.004	0.64	1.55
ด้านลักษณะทางกายภาพ	0.21	0.03	0.23	6.32*	0.000	0.25	3.95
ด้านกระบวนการ	0.29	0.04	0.30	7.60*	0.000	0.22	4.61

$R = 0.933$, $R^2 = 0.870$, $Adj. R^2 = 0.868$, $F = 374.881$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แบ่งการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากแสดงว่าร้าน V.A.C. มีบริการที่รวดเร็วคล่องแคล่ว และสินค้ามีการรับประกัน และมีราคาถูกกว่าแบรนด์อื่น ๆ ทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในแบรนด์ มีโปรโมชันให้ผู้บริโภคสนใจในการซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. อยู่ตลอดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ พร่องพรมราช (2559) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าพรีเมียมแบรนด์ (Premium Brand) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่าด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี

ของ Kotler and Keller (2016) กล่าวว่า ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) ประกอบด้วย 7P คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล ลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ

2. จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก แสดงว่าผู้บริโภคสามารถประเมินทางเลือกในการซื้อสินค้าจากร้าน V.A.C ได้โดยทางร้าน V.A.C มีราคา และ สินค้าที่มากกว่าร้านอื่น ๆ และร้าน V.A.C. มีข้อมูลสินค้าที่สามารถค้นหาได้หลากหลายช่องทาง เช่น Facebook, Website , IG เป็นต้น ทำให้ผู้บริโภคสามารถค้นหาข้อมูลสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิพัทธ์ เพชรศิริ (2560) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าในเขตตลาดโบ๊เบ๊ของธุรกิจค้าปลีก พบว่า ด้านการตระหนักถึงปัญหา ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือกและการเลือก ด้านการเลือกร้านค้าและการซื้อ และด้านกระบวนการหลังการซื้อ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ Johnson (2013) กล่าวว่า กระบวนการก่อนที่ผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าหรือบริการ ดังนั้นการตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือกและการเลือก การเลือกร้านค้าและการซื้อ และกระบวนการหลังการซื้อ

3. จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C ของผู้บริโภค ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิพัทธ์ เพชรศิริ (2560) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าในเขตตลาดโบ๊เบ๊ของธุรกิจค้าปลีก พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าในเขตตลาดโบ๊เบ๊ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรารัตน์ พร่องพรมราช (2559) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้า พรีเมียมแบรนด์ (Premium Brand) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าพรีเมียมแบรนด์ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้าน V.A.C. ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ๆ จำนวน 4 ด้าน ซึ่งผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ธุรกิจของร้าน V.A.C. เพื่อให้มียอดขายเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านราคา ควรมีการปรับปรุงให้ทางร้าน V.A.C. ควรปรับราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพสินค้า เพื่อดึงดูดให้ลูกค้าสนใจสินค้ามากขึ้น

2. ด้านการจัดจำหน่าย ควรมีการปรับปรุงในส่วนทำเลที่ตั้ง โดยสำหรับลูกค้าที่ไม่สะดวกเดินทางมาร้านก็แนะนำให้ลูกค้าซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้แก่ลูกค้า

3. ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรมีการปรับปรุงให้ร้าน V.A.C. มีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การบริจาครองเท้า เสื้อผ้า กางเกง หรือกิจกรรมปลูกต้นไม้ลดโลกร้อน และจัดโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดลูกค้าเช่น ซื้อ 2 คู่ ลด 40 % เป็นต้น

4. ด้านลักษณะทางกายภาพ ควรมีการปรับปรุงให้ชื่อร้านมองเห็นได้ง่ายขึ้น โดยปรับระดับป้ายหน้าร้านให้อยู่ในระดับสายตาของลูกค้า ซึ่งจะทำให้ลูกค้ามองเห็นชื่อร้านได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมที่อาจมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดี (Brand Loyalty) เนื่องจากผลการศึกษานำมาวิเคราะห์และใช้วางแผนกลยุทธ์เพิ่มเติมเพื่อรักษาลูกค้าได้ในระยะยาว และการขยายฐานลูกค้าในอนาคตได้

2. การศึกษาวิจัยต่อยอดควรเป็นงานวิจัยข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อค้นหาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้มากที่สุด

3. ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อศึกษาประชากรในกลุ่มที่กว้างขึ้น และสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความแตกต่างได้

บรรณานุกรม

กรุงเทพธุรกิจ. (29 กันยายน, 2563). วิวัฒนาการ 'การซื้อ-ขาย' ลู่ช่องทางแห่งอนาคต. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/business/899946>.

ธนาคารกรุงศรี. (04 เมษายน, 2566). ร้านค้าปลีกสมัยใหม่. เข้าถึงได้จาก: <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/wholesale-retail/modern-trade/io/modern-trade-2024-2026>.

ปฏิพัทธ์ เพชรศิริ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าในเขตตลาดโบ๊เบ๊ของธุรกิจค้าปลีก. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.

พัชรภรณ์ พร่องพรมราช. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าพรีเมียมแบรนด์ (Premium Brand) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระ. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York : John Wiley & Sons.

Johnston, E. (2013). *Operations Management*. 7th ed. Prentice Hall, Upper Saddle River.

Kotler, P. and Keller, K. L. (2016). *Marketing Management*. 14th ed. Shanghai: Shanghai People's Publishing House.

Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York : McGraw – Hill.

Stock2morrow. (15 กันยายน, 2562). *คลิปความสำเร็จ อายุน้อยร้อยล้าน : ส่งธุรกิจจำหน่ายรองเท้าและสินค้าแฟชั่นแนวสตรีท V.A.C. stock2morrow*. เข้าถึงได้จาก: <https://stock2morrow.com/article/1208>.

แนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อรายย่อย วงเงินอนุมัติไม่เกินสองแสนบาท

กรณีศึกษาธนาคารออมสิน สาขาแม่-งัว เชียงใหม่

Strategies for Increasing Retail Loan Limits of up to Two Hundred Thousand Baht:

A Case study of Government Saving Bank, MaYa Chiang Mai Branch

กรวรรณ พันธุ์หาญ¹ และฐานิตา ช้องฤกษ์²

Korawan Phanhar¹ and Thanita Kongrer²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย²

E-mail: korawanP8@hotmail.com¹, ajanthanita@gmail.com²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อสำรวจลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ใช้บริการสินเชื่อ ธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ (2) เพื่อวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจของ กลุ่มลูกค้าสินเชื่อธนาคารออมสิน สาขาแม่-งัว เชียงใหม่ และ (3) เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อราย ย่อยของธนาคารออมสิน สาขาแม่-งัว เชียงใหม่ ดำเนินการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มลูกค้าปัจจุบันที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อรายย่อย จำนวน 190 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มลูกค้าปัจจุบันที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อ รายย่อยจำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ข้อมูลทั่วไป จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 190 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ประกอบอาชีพ พนักงานบริษัท รายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท (2) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากวัตถุประสงค์การขอสินเชื่อมีความหลากหลายรองรับทุกกลุ่มอาชีพ แต่ปัจจัยด้านสถานที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด เพราะปริมาณเคาท์เตอร์ รองรับลูกค้ามีไม่เพียงพอต่อปริมาณลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ และ (3) เมื่อวิเคราะห์แล้วได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาคือ ออกพื้นที่ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของธนาคาร จัดให้มีการซักซ้อมวิธีปฏิบัติงานของธนาคารให้เป็นปัจจุบันทุกวัน อีกทั้งจัดสถานที่ให้เพียงพอต่อการบริการ ลูกค้า

คำสำคัญ: ธนาคารออมสิน สินเชื่อรายย่อย แนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อ

Abstract

The purposes of this study were (1) to explore the demographic characteristics of loan customers with the Government Saving Bank, Maya Chiang Mai Branch (2) to analyze the marketing components that affect the satisfaction of loan customers with the Government Saving Bank, Maya Branch (3) to propose strategies for increase retail loans of the Government Saving Bank, Maya Branch this study was conducted by mixed methodologies. Quantitative research the data were collected through 190 questionnaires from sample group of customers who were approved for retail loans. The data obtained were analyzed by statistical software to find frequency, percentage, average, standard deviation. Qualitative research conducted by in-depth interviews with 10 persons and analyzed data with content analysis. The results revealed as follows (1) general data classified according to the demographic characteristics of the survey respondents, with a total 190 persons was found that the majority of the sample group are female, aged between 25 and 35 years old, married, with a bachelor's degree education, employed as company employees, with a monthly income of 10,000 – 20,000 baht (2) the product factor is the most satisfying because the loan objectives cater to various occupations. However, the location factor is the least satisfying because the counter service is insufficient to accommodate the volume of customers and (3) after analysis, the proposed solution to the problem is promote the bank's product on site, Arrange for daily practice to update work procedures Furthermore, provide adequate facilities for customer service.

Keywords: Government saving bank, retail loan, way to increase retail loans

บทนำ

ธนาคารออมสินสาขาแม่-ญา เชียงใหม่ ได้ดำเนินกิจการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 สาขาตั้งอยู่ภายในห้างสรรพสินค้าแม่-ญา ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยดำเนินกิจการภายใต้สายงานกิจการสาขา 3 ภาคที่ 8 เขตเชียงใหม่ 1 จำนวนพนักงานทั้งหมดมีจำนวน 19 คน จากข้อมูลผลการดำเนินงานย้อนหลัง 2 ปี อ้างอิงจากข้อมูลผลการดำเนินงาน ธนาคารออมสินภาค 8 ฉบับตรวจสอบผล พ.ศ. 2564 – 2565 พบว่า จำนวนรายและจำนวนเงินอนุมัติสินเชื่อรายย่อยวงเงินไม่เกินสองแสนบาท และจำนวนเงินอนุมัติสินเชื่อรายย่อยในปี พ.ศ. 2565 ลดลงจากปีที่แล้ว โดยในปี พ.ศ.2564 ทางธนาคารออมสินได้ออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อ Digital Loan ซึ่งกู้ผ่านแอปพลิเคชันของทางธนาคารออมสินเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้อัตราการเติบโตของสินเชื่อรายย่อยค่อนข้างสูง

ต่อมาในปี พ.ศ.2565 ธนาคารออมสินได้ยุติการรับสมัครสินเชื่อ Digital Loan ดังกล่าว ทำให้กลุ่มลูกค้าที่มีความจำเป็นในการยื่นขอสินเชื่อ ต้องแสดงเอกสารรายได้ทางการเงินประกอบการพิจารณาสินเชื่อ ภายใต้อำนาจอนุมัติของสำนักอนุมัติสินเชื่อ อีกทั้งขั้นตอนการอนุมัติที่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลา การแสดงเอกสารทางการเงินที่ค่อนข้างซับซ้อน รวมถึงค่าธรรมเนียมการยื่นขอสินเชื่อและขั้นตอนทำสัญญาที่แตกต่างจาก Digital Loan ส่งผลให้สาขาไม่สามารถรักษาลูกค้าไว้ได้บางส่วน รวมถึงในปัจจุบันผลิตภัณฑ์สินเชื่อของสถาบันการเงินเกิดการแข่งขันอย่างมาก ลูกค้ามีตัวเลือกในการเลือกใช้สินเชื่อได้อย่างอิสระ

จากปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของสาขาถดถอย รายได้ค่าธรรมเนียมสินเชื่อลดลง (อ้างอิงจากข้อมูลงบการเงินของธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ ปี พ.ศ.2564 – 2565) ธนาคารออมสิน สาขา แม่-งัว เชียงใหม่ ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพื้นที่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีสถาบันการเงินในรูปแบบของธนาคาร และไม่ใช่อำเภอเมือง ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งสาขาของธนาคารออมสิน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่มีมากถึง 13 สาขา จึงทำให้เกิดการแข่งขันค่อนข้างสูง ประชาชนมีทางเลือก ในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์จากธนาคารเดียวกันก็ตาม จึงได้พัฒนา งานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสินเชื่อรายย่อย วงเงินอนุมัติไม่เกินสองแสน บาท กรณีศึกษาธนาคารออมสิน สาขาแม่-งัว เชียงใหม่ เนื่องจากธุรกิจการให้บริการสินเชื่อ เป็นรายได้หลัก ของสาขา และยังเป็นตัวดัชนีชี้วัดความสำเร็จของสาขา (Key Performance Indicators : KPIs) ซึ่งมีการ วัดผลสำเร็จในทุก ๆ ปี และความสำคัญของตัวดัชนีชี้วัดมีผลต่อการเปิดให้บริการสาขาในอนาคตต่อไป นอกจากนี้ผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานในการขยาย และรักษาลูกค้าที่มาใช้บริการได้อย่างเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานในการพัฒนาศักยภาพในการ ดำเนินงานในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อสำรวจลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ใช้บริการสินเชื่อกับ ธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ (2) เพื่อวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจของ กลุ่มลูกค้าสินเชื่อธนาคารออมสิน สาขาแม่-งัว เชียงใหม่ และ (3) เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อราย ย่อยของธนาคารออมสิน สาขาแม่-งัว เชียงใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดด้านส่วนประสมทางการตลาด 7P's

ฐิติภา พรหมสวัสดิ์ (2555) พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด เป็นตัวทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย หรือ หมายถึง ชุดของตัวแปรที่สามารถควบคุมได้ทางการตลาด ขณะที่ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546) กล่าวว่าส่วนประสมทางการตลาดประกอบไปด้วย 7 ด้าน ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านสถานที่/ช่องทางการให้บริการ (Place) ด้านการส่งเสริม

การตลาด (Promotion) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านบุคลากร (People) และ ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical)

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะประชากรศาสตร์

วศิน สันทรธรม (2557) พบว่า แนวคิดด้านประชากรศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการเป็นเหตุเป็นผลซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์อาจจะเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก เช่นแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้น กล่าวคือประชากรที่แตกต่างกันซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมและการตัดสินใจที่แตกต่างกันไป

ทฤษฎีการวิเคราะห์ SWOT Analysis

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ในการแข่งขันกันทางธุรกิจ เป็นกระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์กร โดยการหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กร เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสม ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ (1) Strengths (S) คือ จุดแข็ง หรือจุดเด่น ข้อได้เปรียบขององค์กร ซึ่งเป็นข้อดีที่เกิดจากปัจจัยภายในองค์กรที่ผู้บริหารสามารถนำจุดแข็งมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาด (2) Weaknesses (W) คือ จุดอ่อน หรือจุดด้อย ข้อเสียเปรียบ ปัญหาข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร ที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (3) Opportunities (O) คือ โอกาส ความเป็นไปได้ทางธุรกิจขององค์กร เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วส่งผลดีต่อองค์กร เพราะเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริม และสนับสนุนธุรกิจ และ (4) Threats (T) คือ อุปสรรค ความเสี่ยง ภัยคุกคาม ซึ่งก็คือสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่ส่งผลเสียต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กร ทำให้มีข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งผู้บริหารจะต้องหาแนวทางในการหลีกเลี่ยง หรือกำจัดอุปสรรคนั้นไป

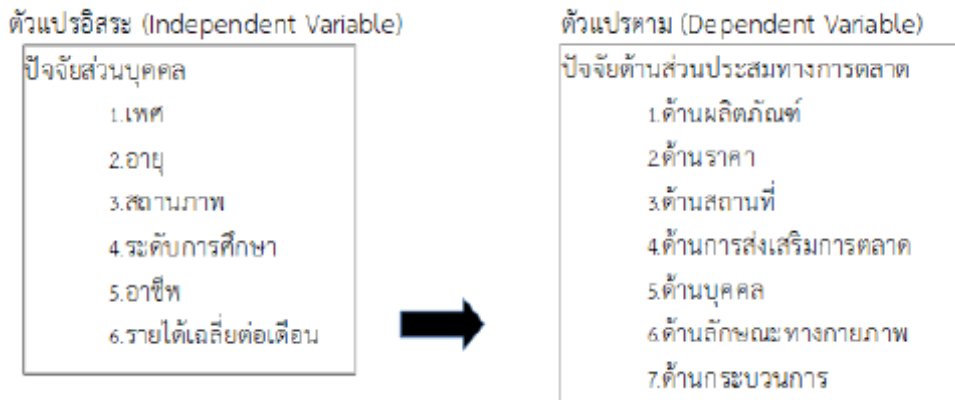
แนวคิดการวิเคราะห์กลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix

เครื่องมือสำหรับการสร้างกลยุทธ์ใหม่จากสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร ที่ต่อยอดมาจาก SWOT Analysis โดยเขียนกลับหัว ซึ่งเป็นการนำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมาจับคู่กัน ประกอบไปด้วย 4 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์เชิงรุก (SO) จุดแข็ง กับ โอกาส กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) จุดอ่อน กับ โอกาส กลยุทธ์เชิงรับ (ST) จุดแข็ง กับ อุปสรรค กลยุทธ์เชิงป้องกัน (WT) จุดอ่อน กับ อุปสรรค

การวิเคราะห์สาเหตุด้วยแผนผังก้างปลา (Fishbone Diagram)

แผนภูมิก้างปลา หรือผังก้างปลา หรือเรียกเป็นทางการว่าแผนผังหาสาเหตุและผล (Cause and Effect Diagram) เป็นเครื่องมือที่ช่วยวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น มีโครงสร้างที่ช่วยในการระบุปัจจัยพื้นฐานหรือสาเหตุของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้น และทำให้เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของความล้มเหลวในระบบ

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินค้ารายย่อย ของกลุ่มลูกค้าธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และวิเคราะห์ผังก้างปลาเพื่อหาสาเหตุของการขาดประสิทธิภาพการให้บริการ โดยกำหนดปัญหาที่หัวปลา และกำหนดกลุ่มปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ลูกค้าที่ได้รับการอนุมัติสินเชื่อรายย่อย จำนวนเงินไม่เกินสองแสนบาท ของธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ 190 ราย และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างอีกทั้งสิ้น 10 ราย ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการหลังจากได้ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกได้ครบแล้ว จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด นำมาตรวจสอบเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และใช้แผนผังก้างปลา เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหา จากนั้นผู้วิจัยจะประเมินและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก (SWOT Analysis) เพื่อเขียนพรรณนาอธิบายถึงความสอดคล้องของปัจจัยสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาจับคู่เพื่อหากกลยุทธ์ที่เหมาะสมด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix เมื่อได้กลยุทธ์แล้ว จึงนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ตามลักษณะประชากรศาสตร์ของลูกค้าสินเชื่อธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าด้านข้อมูลทั่วไปจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 190 ราย ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน/ความถี่	ร้อยละ (%)
เพศ	ชาย	94	49.5
	หญิง	96	51.1
ช่วงอายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	1	0.5
	25 – 35 ปี	99	52.1
	36 – 45 ปี	82	43.2
	มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	8	4.2
สถานภาพ	โสด	74	38.9
	สมรส	113	59.5
	หย่า/หม้าย	3	1.6
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษา	5	2.6
	อนุปริญญา / ปวส	5	2.6
	ปริญญาตรี	179	94.2
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.5
อาชีพ	พนักงานบริษัท	88	46.3
	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	5.3
	ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	82	43.2
	รับจ้างทั่วไป	10	5.3
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 10,000 บาท	59	31.2
	10,000 – 20,000 บาท	118	62.4
	20,000 – 30,000 บาท	9	4.8
	30,000 – 40,000 บาท	3	1.5
	40,000 – 50,000 บาท	1	0.5
	มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	0	0

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (7P's) ที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า สิ้นเชื่อรายย่อย ธนาคารอสมสินสาขาเม-ญา เชียงใหม่ โดยใช้มาตราวัดอัตราส่วน (Ratio Scale) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความคิดเห็นอันดับที่ 1. ด้านผลิตภัณฑ์ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด อันดับที่ 2 ด้านบุคคล มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด อันดับที่ 3 ด้านกระบวนการ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด อันดับที่ 4 ด้านการส่งเสริมการตลาด มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด อันดับที่ 5 ด้านราคา มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด อันดับที่ 6 ด้านกายภาพ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด และอันดับที่ 7 ด้านสถานที่ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ตารางที่ 2 ส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการสินเชื่อรายย่อยของธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่

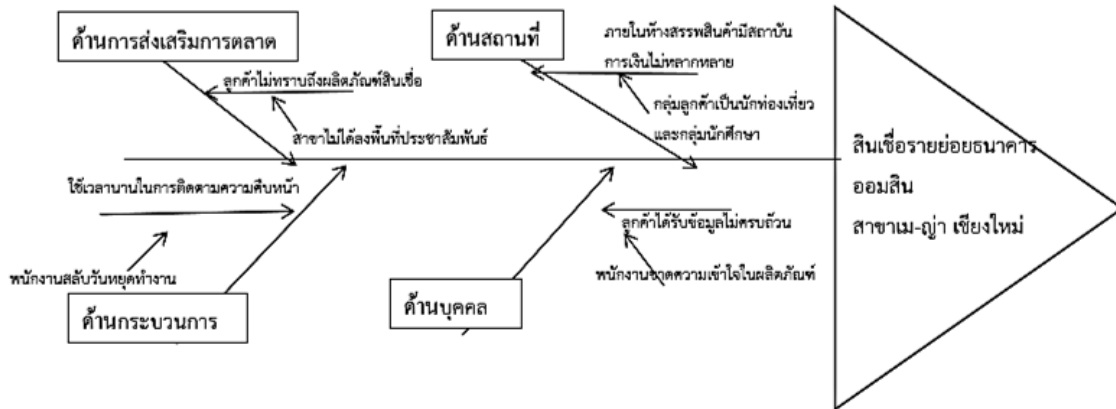
ส่วนประสมทางการตลาด	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1.ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	3.00	5.00	4.47	0.41	มากที่สุด	1
2.ด้านราคา (Price)	3.00	5.00	4.20	0.66	มากที่สุด	5
3.ด้านสถานที่ (Place)	2.00	5.00	4.17	0.75	มาก	7
4.ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.00	5.00	4.24	0.66	มากที่สุด	4
5.ด้านบุคคล (People)	3.00	5.00	4.27	0.65	มากที่สุด	2
6.ด้านกายภาพ (Physical)	3.00	5.00	4.19	0.65	มากที่สุด	6
7.ด้านกระบวนการ (Process)	3.00	5.00	4.26	0.65	มากที่สุด	3
เฉลี่ย	3.00	5.00	4.25	0.63	มากที่สุด	

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลบทสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มตัวอย่างในการใช้บริการสินเชื่อรายย่อยธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ ตามหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจำนวน 10 ท่าน ประเด็นปัญหาที่พบ คือ การติดตามความคืบหน้าของผลการพิจารณาสินเชื่อใช้เวลานาน ปริมาณเคาท์เตอร์และพนักงานให้บริการ ไม่เพียงพอในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ นักชัตฤกษ์ และพนักงานให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน พนักงานให้ข้อมูลไม่เหมือนกัน

ผลการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ผู้วิจัยนำผลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยใช้แผนผังก้างปลาเพื่อแสดงสาเหตุหลักและสาเหตุย่อยของปัญหา พบว่าสาเหตุจากปัญหาด้านต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสถานที่ คือ ปัจจุบันห้างสรรพสินค้าแม่-งัว เชียงใหม่ มีผู้มาใช้บริการเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ และกลุ่มนักเรียน นักศึกษาเป็นจำนวนมาก และภายในห้างสรรพสินค้ามีสถาบันการเงินไม่หลากหลาย (2) ด้านการตลาด คือ ลูกค้านำบัตรประชาชนไปสมัครสินเชื่อของธนาคาร ถึงโปรโมชันต่าง ๆ เพราะไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ (3) ด้านบุคคล คือ พนักงานขาดความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ ทำให้ลูกค้าได้รับข้อมูลไม่ครบถ้วน และ (4) ด้านกระบวนการ คือ การติดตามความคืบหน้าจากพนักงานท่านเดิมที่รับเรื่อง ใช้เวลานาน เนื่องจากสาขาเปิดให้บริการ 7 วัน พนักงานจึงต้องสลับวันหยุดทำงาน

รูปที่ 2 ผังก้างปลาแสดงถึงสาเหตุและปัญหาสินเชื่อบริการย่อยของธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ ลดลง

วิเคราะห์ SWOT ANALYSIS

จุดแข็ง (Strengths) ธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ เปิดให้บริการ 7 วัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ และนักชดถุกซ์ โดยเปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 11.00 – 19.00 น. ธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ ตั้งอยู่บริเวณหน้าประตูทางเข้า ติดกับลานจอดรถของศูนย์การค้า การเข้า-ออก และที่จอดรถสะดวกสบาย อีกทั้งยังให้บริการถึง 19.00 น. ซึ่งธนาคารออมสินสาขาด้านนอกหยุดให้บริการตั้งแต่ 15.30 น. ทำให้กลุ่มลูกค้าที่ทำงานประจำหรือไม่สะดวกทำธุรกรรมในเวลาราชการ ยังคงสามารถใช้บริการธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ได้จนถึงเวลา 19.30 น. อีกทั้งภายในศูนย์การค้ายังมีธนาคารข้างเคียงที่อำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าที่ต้องการทำธุรกรรมกับหลายธนาคาร และสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่รายล้อมไปด้วยธนาคารออมสินสาขาต่าง ๆ มากถึง 16 สาขา ซึ่งแตกต่างจากธนาคารออมสิน สาขาประจำอำเภอที่ปริมาณลูกค้าค่อนข้างเยอะ เนื่องจากหนึ่งอำเภอ หนึ่งสาขา ทำให้ลูกค้าต้องรอคิวนาน ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ธนาคารออมสินเป็นธนาคารของรัฐบาล ที่มุ่งเน้นการให้บริการกลุ่มประชาชนฐานราก ให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างทั่วถึง อัตราดอกเบี้ยจึงไม่สูงมากนัก ทำให้ลูกค้ามีความสนใจในการเข้ามาขอใช้บริการสินเชื่อกับธนาคารออมสิน ด้วยภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ อันเป็นผลเนื่องมาจากเป็นธนาคารที่อยู่คู่สังคมไทยมาเป็นเวลานาน

จุดอ่อน (Weakness) เนื่องด้วยธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ เปิดให้บริการ 7 วัน พนักงานต้องสลับวันทำงาน ลูกค้าที่มายื่นขอใช้บริการสินเชื่ออาจจะไม่ได้พูดคุยกับพนักงานคนเดิมที่รับเรื่อง รวมไปถึงห้างสรรพสินค้าแม่-งัว เชียงใหม่ กลุ่มลูกค้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และกลุ่มนักศึกษา ซึ่งอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัย ทำให้ไม่สามารถยื่นขอสินเชื่อได้ ด้วยหลักเกณฑ์อายุ รายได้ สัญชาติ จึงทำให้กลุ่มลูกค้า walk-in ที่เข้ามาใช้บริการสินเชื่อบริการมีจำนวนน้อย

โอกาส (Opportunities) เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวัน รวมถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างพนักงานกับลูกค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ปัจจุบันธนาคารออมสินมีการพัฒนาระบบการลงทะเบียนสำหรับลูกค้าที่ต้องการได้รับการติดต่อกลับจากพนักงานโดยตรง สามารถเลือกสาขาที่ประสงค์ยื่นสินเชื่อเองได้

ทำให้ธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ สามารถต่อยอดฐานลูกค้าจากกลุ่มลูกค้าที่ใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางในการติดต่อกับทางสาขา และประชาสัมพันธ์ถึงจุดเด่นของธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ โดยยกตัวอย่าง วันทำการ 7 วัน และเวลาเปิดปิดที่ยืดหยุ่นกว่าสาขา 5 วันทำการ ทำให้สามารถต่อยอดและรักษฐานลูกค้าเป็นวงกว้างได้

อุปสรรค (Threats) เนื่องด้วยธนาคารออมสินสาขาแม่-งัว เชียงใหม่ ตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณอำเภอเมือง เชียงใหม่ ที่มีสาขาของธนาคารออมสินมากถึง 16 สาขา อีกทั้งกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของทางห้างสรรพสินค้าแม่-งัว เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และกลุ่มนักศึกษา จึงทำให้ปริมาณลูกค้าต่อวันมีจำนวนไม่มาก รวมถึงการแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นที่มีการอนุมัติวงเงินสินเชื่อรวดเร็วกว่า ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของลูกค้าที่ต้องการความรวดเร็วในการรออนุมัติสินเชื่อ

การวิเคราะห์ TOW Matrix

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ TOW Matrix

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S) S1 สาขาเปิดให้บริการ 7 วัน S2 สาขาเปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 11.00 – 19.00 น. S3 มีที่จอดรถสะดวกสบาย S4 อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อต่ำกว่าธนาคารอื่น ๆ	จุดอ่อน (W) W1 กลุ่มลูกค้าของห้างสรรพสินค้าแม่-งัว เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและกลุ่มนักศึกษาที่ยื่นขอสินเชื่อไม่ได้ W2 พนักงานสลับวันทำงาน W3 สาขาไม่มีอำนาจอนุมัติสินเชื่อทำให้ใช้เวลานานกว่าจะทราบผลอนุมัติ
โอกาส (O) O1 ธนาคารมีระบบลงทะเบียนให้แก่ลูกค้า O2 เทคโนโลยีเข้ามาเป็นปัจจัยหลักในการติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์	กลยุทธ์เชิงรุก (SO) -ติดต่อลูกค้าผ่านรายงานการลงทะเบียนที่ลูกค้าประสงค์ยื่นขอสินเชื่อ เนื่องจากสาขาเปิดให้บริการ 7 วัน การทำงานที่ต่อเนื่องมีมากกว่าสาขา 5 วัน (S1,O1)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) -สร้างระบบลงทะเบียนของสาขาอีกทางเลือกหนึ่ง ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น ใบปลิวหรือโปสเตอร์ ที่ลูกค้าสามารถกรอกรายละเอียดติดต่อกลับได้ เนื่องจากจุดอ่อนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชาวต่างชาติและกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่ (W1,O2)
อุปสรรค (T) T1 ปริมาณลูกค้า Walk-in ต่ำวันน้อย T2 มีการแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นค่อนข้างสูง	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) -ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สินเชื่ออย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน (S4,T2)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT) -ให้พนักงานออกพื้นที่ประชาสัมพันธ์สินเชื่อกับหน่วยงานพันธมิตร เพื่อรักษฐานลูกค้าไว้เนื่องจากปริมาณลูกค้า Walk-in ต่ำวันน้อย (W1,T1)

สรุป

ผลการศึกษาพบว่าด้านข้อมูลทั่วไปจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 190 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท รายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท ด้านส่วนประสมทางการตลาด (7P's) โดยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ มีผลต่อความพึงพอใจมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์การยื่นขอสินเชื่อมีความยืดหยุ่น รองลงมาคือ เงื่อนไขการยื่นขอสินเชื่อมีความหลากหลายรองรับทุกกลุ่มอาชีพ ในส่วนของปัจจัยด้านสถานที่ กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับเคาท์เตอร์ให้บริการมีเพียงพอต่อการรองรับปริมาณลูกค้า พื้นที่ให้บริการแบ่งแยกเป็นสัดส่วน และมีเครื่องดีมีรับรองระหว่างรอรับบริการ ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดในปัจจุบันบุคคลด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านสถานที่ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อกับธนาคารออมสินสาขาแม่-งูา เชียงใหม่มากที่สุด โดยจำแนกตามปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ (1) ปัจจัยด้านบุคคล คือ พนักงานให้ข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน แม่นยำ และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (2) ปัจจัยด้านกระบวนการ คือ สาขาเปิดให้บริการ 7 วัน พนักงานสลับวันหยุด ทำให้ใช้เวลานานในการติดตามความคืบหน้าของการพิจารณาสินเชื่อ รวมไปถึงขั้นตอนการยื่นขอสินเชื่อที่ใช้เอกสารแสดงรายได้ค่อนข้างมาก (3) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด คือ การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง ลูกค้ายังไม่ทราบผลิตภัณฑ์ของธนาคารถึงเงื่อนไขพิเศษต่าง ๆ (4) ปัจจัยด้านสถานที่ คือ ห้างสรรพสินค้าแม่-งูา เชียงใหม่ ตั้งอยู่บนพื้นที่ถนนนิมมานเหมินท์ ย่านใจกลางเมืองเชียงใหม่ที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นจำนวนมาก การจราจรติดขัด เข้ามาทำธุรกรรมทางการเงินไม่สะดวก อีกทั้งปริมาณลูกค้าวันเสาร์-อาทิตย์ มีจำนวนค่อนข้างมาก แต่เคาท์เตอร์ให้บริการมีจำกัด ด้วยปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้ ผู้ศึกษาจึงได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหา ชักซ้อมวิธีปฏิบัติงานของธนาคารให้เป็นปัจจุบันทุกวันนี้ก่อนเปิดให้บริการลูกค้า รวมไปถึงจัดทีมลงพื้นที่เชิงรุกออกประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สินเชื่อให้แก่หน่วยงานและพื้นที่ชุมชน และจัดสถานที่ให้เพียงพอต่อการบริการลูกค้า

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ราย พบว่า ปัญหาด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฐิติภา พรหมสวัสดิ์ (2555) เรื่องปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมบำรุงสมองและความจำของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ที่กล่าวไว้ว่าส่วนประสมทางการตลาด เป็นตัวทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ นิลพันธ์ (2563) ที่ศึกษาแนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ กรณีศึกษาธนาคารออมสินสาขาบักชี ตาก ซึ่งพบสาเหตุของปัญหาการลดลงของสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ ได้แก่ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด ด้านราคา และด้านบุคคล จึงได้กำหนดแนวทางคือ จัดทีมออกเชิงรุกหาลูกค้านอกสถานที่ และใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ด้วยการใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ รวมถึงเตรียมช่องทางพิเศษในการให้บริการซื้อสลากออมสินโดยเฉพาะในวันที่เปิดจำหน่ายวันแรก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ภัทรนันท์ มั่นมณี (2564) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชน เพื่อแก้ไขหนี้ในระบบ ของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาบึงกิ้ง ตาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้ในระบบ และศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าที่มีผลต่อจำนวนบัญชีที่อนุมัติสินเชื่อประเภทโครงการธนาคารประชาชน เพื่อแก้ไขหนี้ในระบบ เพื่อศึกษาหาแนวทางการเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการสินเชื่อนโยบายรัฐโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้ในระบบของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาบึงกิ้ง ตาก โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 117 ราย และการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจงอีก 10 ราย จากการศึกษาพบสาเหตุของปัญหา ได้แก่ การให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์สินเชื่อยังไม่แม่นยำ ช่องทางการให้บริการหน้าเคาท์เตอร์ไม่เพียงพอต่อปริมาณลูกค้า และขั้นตอนการพิจารณาสินเชื่อที่มีความยุ่งยาก การแสดงเอกสารการเงินค่อนข้างมาก รวมไปถึงลูกค้าไม่ค่อยพบเห็นการลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์กิจการของธนาคาร จึงได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหา ดังนี้ (1) พัฒนาศักยภาพพนักงานให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ของธนาคาร (2) บริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในสาขา (3) ออกพื้นที่ประชาสัมพันธ์กิจการธนาคาร

ข้อเสนอแนะ

- (1) ควรมีแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลลูกค้าที่ยื่นขอสินเชื่อ เพื่อให้ง่ายต่อการติดตามความคืบหน้าของการพิจารณาสินเชื่อ
- (2) เสริมสร้างให้พนักงานได้มีการซักซ้อมวิธีปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้การตอบคำถามหรือให้ข้อมูลแก่ลูกค้าเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีมาตรฐาน
- (3) ควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลให้มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากข้อได้เปรียบในเรื่องของเวลาเปิดให้บริการ

บรรณานุกรม

- ฐิติภา พรหมสวาสดี. (2555). ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเสริมบำรุงสมองและความจำของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ภัทรนันท์ มั่นมณี. (2564). ความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้ในระบบของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาบึงกิ้งตาก. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพมหานคร.
- พรพรรณ นิลพันธุ์. (2563). แนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อชีวิตสุขสันต์ กรณีศึกษาธนาคารออมสินสาขาบึงกิ้งตาก. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพมหานคร.

วศิน สันทรณ์. (2557). *ลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้ออะไหล่ระดับยนต์ในสินค้าประเภทหลอดไฟหน้ารถยนต์*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2546). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.

Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. 2nd ed. NY: Harper and Row.

**เทคนิคพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ MTE-receipt สำหรับหน่วยงานในกำกับของรัฐ
ให้มีประสิทธิภาพสู่ความยั่งยืน**

**MTE-receipt Development of Revenue Collection System for Autonomous Entities
to be Efficient and Sustainable**

พิชญาสินี จิตติพิชญานันท์

Pichayasini Jittipichayanan

นักวิชาการเงินและบัญชี

สำนักงานคณบดี คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail: Pichayasini.jit@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อให้มีระบบการจัดเก็บรายได้ที่มีความทันสมัย คล่องตัว มีประสิทธิภาพและเพิ่มความสะดวกให้กับผู้รับบริการ (2) เพื่อช่วยยกระดับกระบวนการทำงานด้านการจัดเก็บรายได้ให้มีประสิทธิภาพ และผู้บริหารสามารถทราบความเคลื่อนไหวของข้อมูลการจัดเก็บรายได้แบบ Online และ Real-time (3) เพื่อช่วยลดการใช้ทรัพยากรด้านบุคลากร ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ซึ่งในเนื้อหากล่าวถึงเทคนิคการวางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบจัดเก็บรายได้ MTE-receipt รวมทั้งการเชื่อมโยงข้อมูลและแสดงผลได้อย่างแบบ Real-time ซึ่งผลที่ได้จากการพัฒนาระบบ (1) มีระบบการจัดเก็บรายได้ที่มีความทันสมัย คล่องตัว มีประสิทธิภาพและเพิ่มความสะดวกให้กับผู้รับบริการ อีกทั้งระบบยังช่วยลดความผิดพลาด ข้อมูลเป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ครบถ้วน (2) ยกระดับกระบวนการทำงานด้านการจัดเก็บรายได้ให้มีประสิทธิภาพ โดยสามารถดำเนินการออกไปเสิร์ฟเงินได้รวดเร็วเนื่องจากข้อมูลรายการที่ต้องชำระเงินมีข้อมูลอยู่ในระบบเรียบร้อยแล้ว ไม่ต้องทำการพิมพ์ใหม่ การส่งมอบใบเสิร์ฟเงินให้กับผู้รับบริการสามารถจัดส่งทาง E-mail ได้ทันที ไม่ต้องเสียต้นทุนในการจัดส่ง การสรุปยอดเงินประจำวัน สามารถดึงข้อมูลสรุปรายงานการจัดเก็บเงินประจำได้ทันที โดยไม่ต้องดำเนินการบันทึกข้อมูลซ้ำอีก และผู้บริหารสามารถเข้าดูรายงานการจัดเก็บรายได้แบบ Online และ Real-time สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์การบริหารจัดการทางการเงินได้ทันทีเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (3) ลดการใช้กระดาษ หมึกพิมพ์ ไฟฟ้า ช่วยลดปัญหาโลกร้อน ลดจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานออกไปเสิร์ฟเงิน แต่เพิ่มศักยภาพบุคลากรเพื่อรองรับการขยายงานในอนาคต ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดส่งเอกสาร

คำสำคัญ: พัฒนาระบบจัดเก็บรายได้ MTE-receipt ประสิทธิภาพ

Abstract

This academic article the objectives are (1) to have a revenue collection system that is modern, flexible, efficient and increases convenience for service recipients. (2) To help raise the efficiency of the revenue collection work process. And executives can know the movement of revenue collection data online and in real-time. (3) To help reduce the use of personnel resources. Reduce steps and duration of work and reduce expenses the content discusses operational planning techniques for developing the MTE-receipt revenue collection system, including linking data and displaying results in real-time. The results from developing the system (1) have an organization system Collect income that is modern, flexible, and efficient and increases convenience for service recipients. In addition, the system helps reduce errors. The information is current, accurate, and complete. (2) Raise the efficiency of the revenue collection work process. You can process receipts quickly because information about items that need to be paid is already in the system. No need to reprint Delivery of receipts to service recipients can be sent via e-mail in a timely manner, without having to incur delivery costs. Daily balance summary: You can immediately pull up a summary of your regular collection report. Without having to record data again and executives can access online and real-time revenue collection reports and can use the data to analyze financial management immediately to create a competitive advantage. (3) Reduce resource use, including reducing paper use. Electrical printing ink helps reduce global warming problems Reduce the number of personnel involved in issuing receipts. But increase the potential of personnel to support future expansion. Reduce steps and duration of work and reduce the cost of document delivery costs.

Keywords: Develop a revenue collection system, MTE-receipt, efficient

บทนำ

การบริหารงานของภาครัฐตามนโยบายของรัฐบาล ในการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เป็นดิจิทัลเต็มรูปแบบ โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีความสะดวก รวดเร็ว ก้าวทันตามเทคโนโลยีของภาคเอกชนได้อย่างเท่าเทียม ด้วยการเสริมสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีให้ทันสมัย สร้างความโปร่งใส และธรรมาภิบาลภาครัฐ ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินงานต่าง ๆ ยังเป็นในรูปแบบกระดาษ เห็นควรปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

สำหรับการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล ตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 เพื่อให้การบริหารงานของภาครัฐรวมทั้งบริการสาธารณะเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ตอบสนองและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ช่วยลดขั้นตอนกระบวนการทำงาน และข้อมูลมีความเชื่อมโยงกันแบบ Real-Time มากขึ้น ส่งผลให้ผู้บริหารหรือผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน หรือข้อมูลทางด้านกรรับเงิน-จ่ายเงิน ไปวิเคราะห์สถานะการณ์ เพื่อหาแนวทางควบคุมภายใน ป้องกันความเสี่ยง หรือบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลเพื่อความเจริญเติบโตขององค์กรอย่างยั่งยืนต่อไป

กระทรวงการคลัง (2567) ได้ให้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับรูปแบบใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ของส่วนราชการ (e-Government Receipt) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ซึ่งในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานได้ดำเนินการใช้ระบบ e-Tax Invoice และ e-Receipt รวมทั้งภาคเอกชนที่มีการใช้ e-Receipt เพิ่มขึ้นอย่างแพร่หลาย เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ อีกทั้งยังช่วยประหยัดกระดาษ ประหยัดค่าไฟฟ้า ค่าหมึกพิมพ์สำหรับเครื่องปริ้นเตอร์ ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดส่งเอกสารและประหยัดเวลา ช่วยลดปัญหาโลกร้อน ประกอบกับรูปแบบการชำระค่าบริการต่าง ๆ หรือการโอนเงิน สามารถดำเนินธุรกรรมโดยใช้การสแกน QR Code ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือดำเนินการผ่านระบบออนไลน์ของธนาคาร เช่น SCB Business Net , Krungthai NEXT เป็นต้น ทำให้สะดวก ประหยัดเวลา และไม่เสียค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายในการโอนเงินสำหรับการทำธุรกรรม

สำหรับการดำเนินงานในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดเก็บรายได้ของคณะเทคนิคการแพทยมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งหน้าที่หลักในการจัดเก็บรายได้เป็นหน้าที่ของ นักวิชาการเงินและบัญชี แต่ในปัจจุบันการดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินยังเป็นรูปแบบชนิดเล่มและเขียนด้วยลายมือ ซึ่งมีผู้รับบริการทั้งในด้านบริการวิชาการและบริการสุขภาพในแต่ละวันมีจำนวนมาก ทำให้เกิดระยะเวลาการรอคอยและผู้รับบริการได้รับใบเสร็จรับเงินล่าช้า ประกอบกับการเขียนใบเสร็จรับเงินด้วยลายมือ ในระยะเวลาที่กระชั้นชิดและมีข้อมูลจำนวนมาก ในบางครั้งอาจเกิด Human Error ได้ ส่งผลให้ข้อมูลในใบเสร็จรับเงินเกิดความคลาดเคลื่อนและผู้รับบริการไม่สามารถนำใบเสร็จรับเงินไปเบิกจ่ายได้ ทำให้ต้องดำเนินการนำใบเสร็จรับเงินกลับมาแก้ไขข้อมูลหรือยกเลิกและออกใบเสร็จรับเงินใหม่ ทำให้เสียเวลาและเกิดต้นทุนค่าใช้จ่าย หรือในกรณีที่ผู้รับบริการดำเนินการโอนเงินผ่านระบบออนไลน์ของธนาคารและส่งหลักฐานการชำระค่าบริการแจ้งมายังคณะฯ เมื่อหน่วยการเงินและบัญชีของคณะฯ ดำเนินการตรวจหลักฐานการชำระเงินเรียบร้อยแล้ว จึงทำการออกใบเสร็จรับเงินให้กับผู้รับบริการ โดยดำเนินการจัดส่งใบเสร็จรับเงินผ่านระบบขนส่งไปรษณีย์ไทยหรือระบบขนส่งเอกชน ในการดำเนินงานส่วนนี้ทำให้เกิดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดส่งใบเสร็จรับเงิน ประกอบด้วยต้นทุน ซองเอกสารสำหรับบรรจุใบเสร็จรับเงินและค่าขนส่ง เป็นต้น

หลังจากเสร็จสิ้นการรับเงินประจำวันแต่ละจุดบริการ จนท.หน่วยการเงินและบัญชี จะต้องทำการสรุปเงินรายได้ที่จัดเก็บประจำวันและนำเงินรายได้นำฝากเข้าธนาคาร หลังจากนั้นดำเนินการบันทึกข้อมูลรับเงิน

รายได้ผ่านสมุดรับเงินประจำวัน จากการดำเนินงานดังกล่าวพบปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้ 1. จนท.ที่แต่ละจุดที่จัดเก็บเงิน จะต้องเข้าคิวรอเพื่อบันทึกข้อมูลการจัดเก็บรายได้ตามที่ตนเองรับผิดชอบ เนื่องด้วยสมุดบันทึกรับเงินประจำวันมี 1 เล่มเพราะต้องการให้ข้อมูลรวมอยู่จุดเดียวกัน จึงให้เสียเวลาและเกิดความล่าช้าในการบันทึกข้อมูลรับเงินรายได้ 2. ลายมือ จนท.การเงิน แต่ละท่านไม่เหมือนกันในบางครั้งอาจเกิด Human Error ทำให้การลงข้อมูลรับเงินประจำวันตัวเลขอาจเกิดคลาดเคลื่อน ต้องทำการทวนสอบข้อมูลกันใหม่ ทำให้เสียเวลาเพิ่มในการปฏิบัติงาน ปิดบัญชีประจำวันล่าช้าและรับรู้รายได้ในระบบบัญชีล่าช้าและข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน

จากปัญหาที่พบในกระบวนการการปฏิบัติงานการจัดเก็บรายได้ดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหา และแนวทางหรือเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานที่จะช่วยลดระยะเวลา ลดขั้นตอน โดยข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน สมบูรณ์ สามารถเชื่อมโยงและค้นหาเพื่อนำไปใช้งานได้อย่างทันที ดังนั้นแล้วในรายละเอียดของบทความฉบับนี้ จะอธิบายถึงวิธีการพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ การวิเคราะห์สาเหตุ การวางแผนดำเนินการ การจัดหาเครื่องมือ การปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ตลอดจนการนำระบบไปทดลองและใช้ระบบจริง และสามารถออกรายงานการจัดเก็บรายได้ประจำวันตลอดจนการนำส่งรายได้ที่จัดเก็บเข้าคลังโดยข้อมูลมีความเชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในบทความนี้ขอยกตัวอย่างวิธีการพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้และการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ ของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่ผู้เขียนปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งวิธีการดำเนินการต่าง ๆ จะเป็นเฉพาะของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล เท่านั้น โดยคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2550 ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วย การบริหารงบประมาณและการเงิน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การจัดทำ ส่งมอบ และเก็บรักษาใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 และอิงตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2562 หมวด 6 และหมวด 7 สำหรับหน่วยงานอื่น ๆ สามารถศึกษาเพื่อให้ทราบวิธีการและแนวคิดเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดในการดำเนินงาน โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามบทความฉบับนี้ทั้งหมด สำหรับบทความนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้หรือพัฒนาระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีระบบการจัดเก็บรายได้ที่มีความทันสมัย คล่องตัว มีประสิทธิภาพและเพิ่มความสะดวกให้กับผู้รับบริการ
2. เพื่อช่วยยกระดับกระบวนการทำงานด้านการจัดเก็บรายได้ให้มีประสิทธิภาพ และผู้บริหารสามารถทราบความเคลื่อนไหวของข้อมูลการจัดเก็บรายได้แบบ Online และ Real-time
3. เพื่อช่วยลดการใช้ทรัพยากร ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และลดต้นทุนค่าใช้จ่าย

ระบบการจัดเก็บรายได้ MTE-receipt

เป็นการวิเคราะห์กระบวนการทำงานเปลี่ยนจากระบบ Manual เป็นระบบ Online โดยจัดเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลชุดเดียวกัน ซึ่งการพัฒนาระบบจัดเก็บรายได้ MTE-receipt ทำผ่าน Web Application เขียนโปรแกรมด้วยภาษา Python โดยระบบเริ่มจากผู้รับบริการชำระค่าบริการผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Scan ผ่าน QR Code จ่ายผ่าน QR Bill Payment เป็นต้น และผู้ให้บริการดำเนินการออกใบเสร็จรับเงิน จัดส่งใบเสร็จรับเงินผ่านช่องทาง E-mail โดยที่ข้อมูลทั้งหมดจะถูกบันทึกไว้ในระบบจัดเก็บรายได้ MTE-receipt และสามารถออกรายงานสรุปการจัดเก็บรายได้ประจำวันได้ทันที โดยไม่ต้องทำการบันทึกข้อมูลซ้ำเพื่อสรุปรายงาน ตลอดจนสามารถบันทึก Cost Center, Internal Order, Functional area และรหัสบัญชี โดยนำส่งเงินรายได้ที่จัดเก็บเข้าคลังซึ่งข้อมูลมีความถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้ ดังนั้นการพัฒนาระบบจัดเก็บรายได้ MTE-receipt เป็นกระบวนการทำงานใหม่ ทำให้สามารถลดต้นทุน ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และระบบนี้สามารถต่อยอดกระบวนการทำงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสำหรับการเข้าสู่ระบบการเงินการคลัง Digital ตามนโยบายของรัฐบาลต่อไป

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้สำหรับหน่วยงานในกำกับของรัฐให้มีประสิทธิภาพสู่ความยั่งยืน เป็นการพัฒนาระบบการจาก Manual สู่รูปแบบ Online ด้วยกระบวนการที่เป็นมาตรฐานระดับสากล เพื่อให้กระบวนการจัดเก็บรายได้มีระบบที่ชัดเจน รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐและการจัดทำบริการสาธารณะเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อการให้บริการและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารงานและการจัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบและช่องทางดิจิทัลโดยมีการบริหารจัดการและการบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องกันและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล โดยมีมุ่งหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการให้บริการและการเข้าถึงของประชาชน และในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณะและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งมีวัตถุประสงค์

- 1) การนำระบบดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารและการให้บริการของหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและให้มีการใช้ระบบดิจิทัลอย่างคุ้มค่าและเต็มศักยภาพ
- 2) การพัฒนามาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับระบบดิจิทัล และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่จำเป็น ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อสร้างและพัฒนาระบบการทำงานของหน่วยงานของรัฐให้มีความสอดคล้องและมีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน รวมทั้งมีความมั่นคงปลอดภัยและน่าเชื่อถือ โดยมีการบูรณาการและสามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพเกิดการพัฒนาระบบบริการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริหารราชการและการบริการประชาชนแบบบูรณาการ รวมทั้งให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก
- 3) การสร้างและพัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยในการใช้ระบบดิจิทัลและมาตรการปกป้องคุ้มครองข้อมูลที่อาจกระทบถึงความมั่นคงหรือความเป็นส่วนตัวของประชาชนที่มีความพร้อมใช้และน่าเชื่อถือ
- 4) การเปิดเผยข้อมูลหรือ

ข่าวสารสาธารณะที่หน่วยงานของรัฐจัดทำและครอบครองในรูปแบบและช่องทางดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก มีส่วนร่วมและตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ และสามารถนำข้อมูลไปพัฒนาบริการและนวัตกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศในด้านต่าง ๆ 5) การรักษาวินัยการเงินการคลังภาครัฐและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่าและเป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีการติดตามตรวจสอบ และประเมินความคุ้มค่าในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามการบริหารงานภาครัฐและการจัดทำบริการสาธารณะผ่านระบบดิจิทัลรวมทั้งพัฒนาให้มีกลไกการใช้ข้อมูลเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเกิดความสอดคล้องกับแผนงานและโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐ (พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 2558 ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (1) บัญญัติให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน แต่บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังไม่เอื้อต่อการนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการอนุญาตการให้บริการ หรือการให้สวัสดิการแก่ประชาชน ส่งผลให้ประชาชนมีภาระและต้นทุนในการติดต่อกับภาครัฐที่สูงเกินสมควร เป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สมควรมีกฎหมายกลางว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมให้การทำงานและการให้บริการของภาครัฐสามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักได้ และโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติราชการนั้นเป็นการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล (พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565)

ดังนั้นเพื่อให้สามารถจัดทำใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีการจัดทำข้อความ เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และลงลายมือชื่อดิจิทัล เป็นไปตามมาตรฐานด้านธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และมีแนวปฏิบัติกรดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ต้องมีรายการในใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยต่อไปนี้

1. ตราสัญลักษณ์ของส่วนงาน
2. เลขที่ของใบเสร็จรับเงิน
3. ชื่อส่วนงานซึ่งจัดเก็บหรือรับชำระเงิน
4. ที่ทำการ
5. วัน เดือน ปี ที่รับเงิน
6. ชื่อ นามสกุล ผู้ชำระเงิน
7. ข้อความหรือรายการระบุว่าเงินที่ได้รับชำระเป็นค่าอะไร
8. จำนวนเงินที่รับชำระทั้งตัวเลขและตัวอักษร
9. ลายมือชื่อดิจิทัล ของผู้รับเงิน (Digital Signature) และ
10. ระบุข้อความ “เอกสารนี้จัดทำด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์” (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2562)

แนวคิดเกี่ยวกับ Fishbone diagram (แผนผังก้างปลา)

สำหรับกระบวนการพัฒนาระบบการจดทะเบียนรายได้ จำเป็นจะต้องมีการวิเคราะห์วิธีการดำเนินงานของระบบ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาระบบ รวมทั้งค้นหาปัญหา สาเหตุ และวิธีการแก้ไข (อภิชาติ ชยานุกัณฑ์กุล, 2551) ได้อธิบายแผนผังก้างปลาสำหรับใช้ในการวางแผนเพื่อค้นหาสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น (Cause and Effect Diagram) โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1. กำหนดปัญหาที่ต้องการค้นหาสาเหตุไว้ที่บริเวณหัวปลา 2. กำหนด

ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดปัญหา แบ่งเป็น 4M 1E 3. ทำการระดมความคิดเพื่อหาสาเหตุของแต่ละปัจจัย 4. ค้นหาสาเหตุปัจจัยหลักของปัญหา 5. ลำดับความสำคัญของปัญหา 6. วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ในส่วนของหลักการ 4M 1E อธิบายได้ดังนี้ 1. Man พนักงาน บุคลากร หรือผู้ปฏิบัติงาน 2. Material อุปกรณ์ วัตถุดิบในการดำเนินงาน 3. Method วิธีการ รูปแบบกระบวนการทำงาน 4. Machine เครื่องมือหรือเครื่องจักรที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน 5. Environment สภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ บรรยากาศ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

ดังนั้นหลักการของแผนผังก้างปลา เป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาหลัก และมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างปัญหา สาเหตุ วิธีแก้ไข และยังเป็นการใช้เพื่อช่วยแก้ปัญหาเดิมที่เคยพบในอดีต นอกจากนี้ยังใช้ในการป้องกันข้อบกพร่องด้านคุณภาพ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่พบเจอ หรือ สิ่งที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข ที่อยู่ในส่วนของหัวของปลาก่อน หลังจากนั้นจึงเริ่มค้นหาปัจจัยอื่น ๆ ที่เอื้อให้เกิดปัญหา

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

จอห์น ดี.มิลเลท (John, D.Millet, 1954) ให้ความหมายประสิทธิภาพ คือผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการบริการให้กับประชาชน เช่น การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ และการให้บริการอย่างต่อเนื่อง (สมบุรณ์ ศิริสรธริรัญ, 2556, น. 120) สำหรับในทางด้านการบริหารงาน ประสิทธิภาพพิจารณาจากความพึงพอใจของสมาชิกในหน่วยงาน ต่อวิธีการบริหารของผู้บริหารเพื่อการบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน ซึ่งวิธีการนั้นนำไปสู่การลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนในการทำงาน สำหรับประสิทธิภาพในการทำงานของตัวบุคคลเป็นเครื่องยืนยันความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งการใช้กลวิธีหรือเทคนิคการทำงานที่จะสร้างผลงานที่มีคุณภาพ ใช้เวลาในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด ลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ดังนั้น การพัฒนาประสิทธิภาพ ทั้งส่วนของปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงานและบุคลากร การพัฒนาความสามารถ และทักษะในการทำงานให้ดีขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน โดยการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาหน่วยงานและต่อยอดไปสู่สังคมและประเทศชาติ

แนวคิดการควบคุมภายใน

หลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของภาครัฐ พ.ศ. 2561 กำหนดทำให้หน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการจัดให้มีระบบการควบคุมภายใน รวมทั้งความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของมาตรฐานการควบคุม ดังนั้นแล้วมาตรฐานการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ดำเนินงานตามภารกิจมีประสิทธิภาพ ประหยัด และช่วยป้องกันหรือลดความเสี่ยงจากการผิดพลาดที่ส่งผลให้เกิดความสูญเสีย

ความเสียหาย ความสิ้นเปลืองทรัพยากร การควบคุมภายในช่วยให้หน่วยงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผลการดำเนินงาน (Operation Objectives) เพื่อให้หน่วยงานการบรรลุเป้าหมายด้านการดำเนินงานด้านการเงิน การใช้ทรัพยากร การดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาด ตลอดจนความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตในหน่วยงาน
2. ความเชื่อถือได้ของข้อมูลและรายงาน (Reporting Objectives) เพื่อให้มีข้อมูลรายงานทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงิน เชื่อถือได้ ทันเวลา โปร่งใส ตรวจสอบได้สร้างความมั่นใจแก่ผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงาน และ บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง
3. การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ (Compliance Objectives) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการปฏิบัติตามนโยบาย เงื่อนไขสัญญา ข้อตกลง ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของหน่วยงานอย่างถูกต้องและครบถ้วน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนากระบวนการจัดทำและนำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax Invoice & e-Receipt) ซึ่งประกอบไปด้วยระบบย่อยประมวลผลเอกสาร การยืนยันการรับเอกสาร การลงทะเบียนทำงาน และการจัดการค่าของระบบ ซึ่งมีจำนวนรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการนำฐานข้อมูลมาใช้ในองค์กร โดยการดาวน์โหลดใบกำกับภาษีโดยใช้การใส่แบบใช้ครั้งเดียว (One Time Password) ซึ่งเป็นวิธีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและเป็นไปตามข้อกำหนดจากหน่วยงานที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ณรงค์ ทาร์ตัน, วิสุมาลี พรหมสวัสดิ์, และธานินทร์ กองลุน (2562) สำหรับการยอมรับการใช้งานระบบใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ ความคาดหวังของผู้ใช้งานและผู้ให้บริการ ประกอบไป ความมีประสิทธิภาพ ความปลอดภัย ความเชื่อมั่น และความสะดวกในการใช้งานของระบบ ศักดิ์รินทร์ อินภิรมย์, สมบัติ ธารงสินถาวร, ศรัญญา แสงลี้มสุวรรณ, และसानนท์ อนันทานนท์ (2565) การออกแบบระบบที่มีความมั่นคง ปลอดภัย ง่ายต่อการใช้งาน และสามารถใช้งานกับทรัพยากรขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่าระบบสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทั่วถึงทั้งองค์กรจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จของระบบอย่างมาก เนื่องจากระบบที่มีคุณภาพจะเพิ่มประสิทธิภาพ พร้อมทั้งลดความผิดพลาดและอุปสรรคในกระบวนการทำงาน ดังนั้นการที่ระบบมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้รวมถึงสามารถสรุปผลรายงานและแสดงรายการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีความเชื่อมโยงกับข้อมูลอื่นที่สัมพันธ์กัน เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน ลดต้นทุน ประหยัดเวลา ลดความผิดพลาด การสร้างความน่าเชื่อถือและความได้เปรียบในการแข่งขันให้องค์กร ประกอบด้วยการมีขั้นตอนการใช้งานที่ง่ายและสะดวกกว่าการออกใบกำกับภาษีในรูปแบบกระดาษ กฤตินี หนุเจริญกุล และปริญญ์ จิตราภรณ์ (2566) และจากการพัฒนาระบบและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานทำให้ปริมาณงานที่ต้องการเป็นไปตามความคาดหวัง ตามแผนการปฏิบัติงาน และตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ สามารถปฏิบัติงานได้ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น และเวลาที่ใช้การปฏิบัติงาน

ลดน้อยลง ซึ่งการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงาน สามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานได้รวดเร็วมากขึ้น (เบญจวรรณ นามะวัง, 2565)

สรุป การพัฒนาระบบ e-Receipt จะต้องดำเนินการวิเคราะห์เพื่อออกแบบระบบให้มีความมั่นคงปลอดภัย โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้จะต้องง่ายต่อการใช้งานทั้งผู้ใช้งานและผู้รับบริการ อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลาในการปฏิบัติงาน ช่วยลดข้อผิดพลาด ช่วยลดขั้นตอน และสร้างข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการดำเนินงานพัฒนาระบบการจดทะเบียนรายได้ MTE-receipt

1. รับฟังเสียงของผู้รับบริการ

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้รับบริการ ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็น เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนา

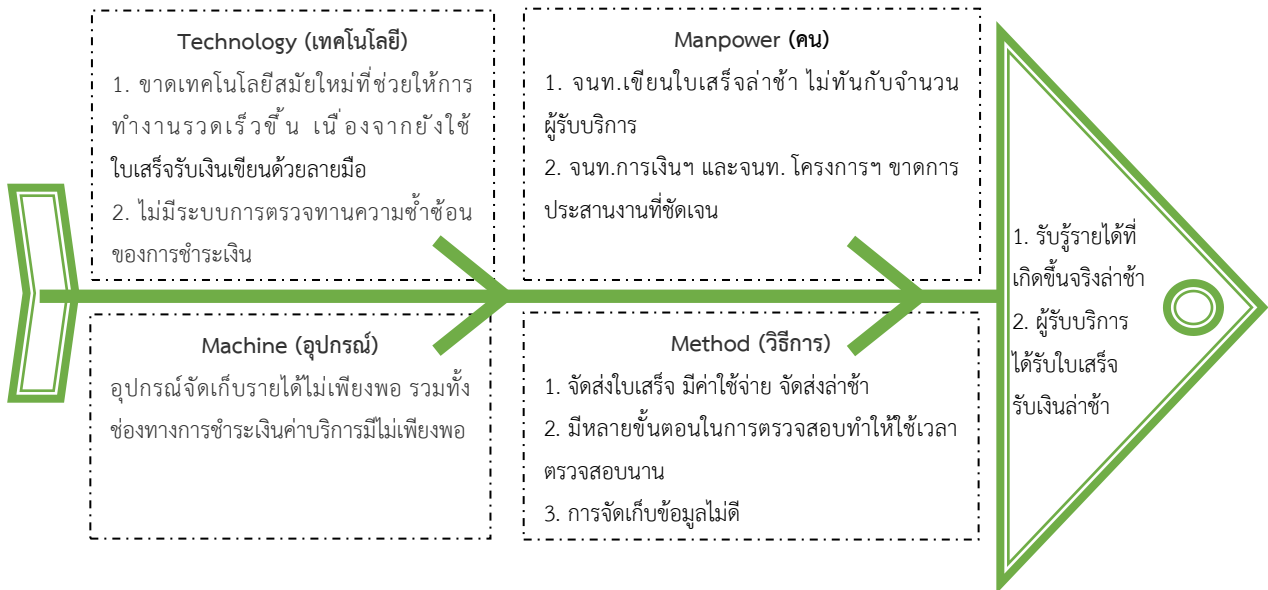
ปี พ.ศ.	ตัวอย่างประเด็นที่พบ
2562-	1. การส่งใบเสร็จรับเงินล่าช้า , ควรส่งภายใน 1 สัปดาห์
2566	2. ควรเร่งปรับปรุงเรื่องส่งใบเสร็จให้สมาชิกเพราะใช้เวลานานมาก โทรติดต่อไปหลายรอบก็ยังไม่ได้รับใบเสร็จ อยากให้ปรับปรุง แต่เจ้าหน้าที่พูดจาดีมาก 3. ควรเพิ่มช่องทางการชำระเงิน นอกจาก pay-in หน้า Counter, ใบเสร็จรับเงินควรเป็นตัวพิมพ์ print จากระบบ Real-time 4. ต้องการให้จ่ายเงินที่เคาน์เตอร์กรุงไทยแล้วเอาใบเสร็จมาใช้เบิกเงินคืนได้เหมือนที่กรมวิทย์ดำเนินการ 5. ควรมีระบบแจ้งกลับว่าชำระเงินแล้ว ไม่มีการแจ้งกลับหรือหน้าตรวจสอบเลยว่าได้รับข้อมูลที่แจ้งไปและรอกี่วัน

ที่มา: คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2562-2566)

จากผลการประเมินความคิดเห็นของผู้รับบริการ ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการจดทะเบียนรายได้ยังไม่เพียงพอ และทันสมัย อันจะส่งผลต่อภาพลักษณ์และสภาพคล่องของคณะเทคนิคการแพทย์

2. กระบวนการวิเคราะห์สาเหตุ

ทำการวิเคราะห์หาสาเหตุโดยใช้หลักการของ Fishbone diagram มาเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหา มีดังนี้

รูปที่ 1 กระบวนการวิเคราะห์สาเหตุด้วย Fishbone diagram

ที่มา: อภิชาติ ชยานุกัทรกุล (2551)

3. ขั้นตอนการพัฒนาระบบ

จากปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้รับบริการได้รับใบเสร็จรับเงินล่าช้า การรับรู้รายได้ที่เกิดขึ้นจริงล่าช้า จึงได้พัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ MTE-receipt โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาพระราชบัญญัติ ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ แนวคิดทฤษฎีและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ประชุมวางแผนหาแนวทาง รูปแบบ และวิธีการ กับผู้ที่เกี่ยวข้อง (นักวิชาการเงินและบัญชี นักวิชาการคอมพิวเตอร์ เป็นต้น)
3. กำหนด Flow กระบวนการออกใบเสร็จรับเงิน และรูปแบบใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (MTE-receipt)
4. กำหนดรูปแบบการออกรายงานสรุปการรับเงินประจำวัน
5. กำหนดรูปแบบการเข้าระบบ
 - 5.1 การเข้า log in ระบบออกใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (MTE-receipt)
 - 5.2 เลือกเมนู “สร้างใบเสร็จรับเงิน”
 - 5.3 การกรอกรายการรับชำระเงิน
 - 5.4 การเลือก General Ledger , Cost Center และ Internal Order
 - 5.5 การเลือกรายชื่อผู้ชำระเงิน และช่องทางการชำระเงิน (Cash/Credit Card/QR Payment/Bank Transfer/Cheque)
 - 5.6 การส่งมอบใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (MTE-receipt)

- 5.7 การยกเลิกใบเสร็จรับเงิน
- 5.8 การปิดบัญชีการรับเงินประจำวันและการนำส่งเงิน
6. กำหนดการควบคุมภายใน
7. กำหนดการเก็บรักษาใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (MTE-receipt)
8. กำหนดการค้นหาใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (MTE-receipt) มีระบบให้ผู้รับบริการร้องขอสำเนาใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (MTE-receipt) โดยแจ้งคำร้องผ่านระบบใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (MTE-receipt)
9. เสนอขอความเห็นชอบต่อคณบดีคณะเทคนิคการแพทย์ ผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น และเสนออธิการบดีมหาวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติดำเนินการ
10. แจ้งหน่วยข้อมูลและสารสนเทศMT เพื่อดำเนินการเขียนโปรแกรมสำหรับการพัฒนาระบบจัดเก็บรายได้ MTE-receipt ตามข้อกำหนดและรูปแบบตามที่ได้รับอนุมัติ
11. ถ่ายทอดระบบให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับการทำงานของระบบจัดเก็บรายได้ MTE-receipt
12. ดำเนินการทดสอบระบบจัดเก็บรายได้ MTE-receipt
13. เสนอต่ออธิบดีกรมบัญชีกลาง เพื่อขออนุมัติใช้สิ่งพิมพ์ออกของใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (MTE-receipt) โดยใช้ลายมือชื่อดิจิทัล (Digital Signature) สำหรับการจัดเก็บรายได้ของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล
14. นำระบบไปใช้งาน

สรุป

การพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ MTE-receipt เริ่มจากการรับฟังเสียงของผู้รับบริการ วิเคราะห์หาสาเหตุและปัญหา ศึกษาข้อมูล แนวคิดทฤษฎีและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประชุมวางแผนหาแนวทางรูปแบบ และวิธีการกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ขออนุมัติเพื่อดำเนินงาน ถ่ายทอดระบบสู่ผู้ใช้งาน ทดสอบระบบและนำระบบไปใช้งานจริง ซึ่งผลที่ได้จากการพัฒนาระบบ 1) มีระบบการจัดเก็บรายได้ที่มีความทันสมัย คล่องตัว มีประสิทธิภาพและเพิ่มความสะดวกให้กับผู้รับบริการ อีกทั้งระบบยังช่วยลดความผิดพลาดและอุปสรรคในกระบวนการทำงาน และมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้รวมถึงสามารถสรุปผลรายงานและแสดงรายการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีความเชื่อมโยงกับข้อมูลอื่นที่สัมพันธ์กัน 2) ช่วยยกระดับกระบวนการทำงานด้านการจัดเก็บรายได้ให้มีประสิทธิภาพ จากเดิมที่ใช้ระบบ Manual โดยจะต้องดำเนินการที่ละขั้นตอนตั้งแต่การออกใบเสร็จรับเงินโดยการเขียนด้วยลายมือ การลงบันทึกในสมุดรับเงินประจำวันเพื่อสรุปจำนวนเงิน การจัดส่งใบเสร็จรับเงินให้กับผู้รับบริการ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงจากการออกใบเสร็จรับเงินด้วยระบบ MTE-receipt สามารถดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินได้รวดเร็วเนื่องจากข้อมูลรายการที่ต้องชำระเงินมีข้อมูลอยู่ในระบบเรียบร้อยแล้ว ไม่ต้องทำการพิมพ์ใหม่ ส่วนข้อความและตัวเลขในใบเสร็จรับเงินอ่านได้

ชัดเจน การส่งมอบใบเสร็จรับเงินให้กับผู้รับบริการสามารถจัดส่งทาง E-mail ได้ทันที ไม่ต้องเสียต้นทุนในการจัดส่ง และผู้รับบริการไม่ต้องเสียเวลาในการรอใบเสร็จรับเงิน สำหรับการสรุปยอดเงินประจำวันสามารถดึงข้อมูลสรุปรายงานการจัดเก็บเงินประจำได้ทันที โดยไม่ต้องดำเนินการบันทึกข้อมูลซ้ำอีก เนื่องจากข้อมูลทั้งหมดที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันตั้งแต่การออกใบเสร็จรับเงินข้อมูลจะถูกดึงมาเก็บไว้ที่หน้าสรุปรายงานโดยอัตโนมัติในส่วนของผู้บริหารสามารถเข้าดูรายงานการจัดเก็บรายได้แบบ Online และ Real-time สามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์การบริหารจัดการทางการเงินได้ทันทีเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

3) ช่วยลดการใช้ทรัพยากร ได้แก่ ลดการใช้กระดาษ หมึกพิมพ์ ไฟฟ้า ช่วยลดปัญหาโลกร้อน ลดจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานออกใบเสร็จรับเงิน แต่เพิ่มศักยภาพบุคลากรเพื่อรองรับการขยายงานในอนาคต ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดส่งเอกสาร

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ สำหรับการเข้าสู่ระบบการเงินการคลัง Digital เพื่อก้าวสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความทันสมัย ลดต้นทุน เชื่อมโยงระบบการทำงานเป็น Digital แบบครบวงจรทั้งด้านรับ-ด้านจ่าย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรระมัดระวังในเรื่องของการสำรองข้อมูล เพื่อป้องกันการสูญหายหรือเสียหาย เนื่องจากในปัจจุบันภัยคุกคามทางไซเบอร์มีหลากหลายรูปแบบ
2. ต้องมีการอัปเดตข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกบัญชีรายได้อยู่เสมอ เนื่องด้วยในอนาคต ราคาสำหรับบริการหรือผลิตภัณฑ์มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานะของเศรษฐกิจ หรือข้อมูลลูกค้าผู้รับบริการอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อมูลบางรายการ เช่น ที่อยู่ หรือมีการเพิ่มสาขาหรือยกเลิกกิจการ เป็นต้น
3. ควรมีการขยายผลการพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ ให้เชื่อมโยงกับระบบอื่น ๆ เช่น ใบเสนอราคา ใบแจ้งหนี้ และระบบการรับชำระเงินในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ข้อมูลทั้งหมดอยู่ในฐานข้อมูลชุดเดียวกัน เพื่อสะดวกต่อการสืบค้นและการใช้งานในด้านการวิเคราะห์และบริหารจัดการทางการเงิน
4. นักวิชาการ องค์กรหรือหน่วยงาน สามารถนำผลการศึกษานี้ไปประยุกต์ อ้างอิง หรือค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดกระบวนการหรือขั้นตอนใหม่ๆ ในการพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริงกับบริบทของแต่ละหน่วยงาน เนื่องด้วยบทความนี้ได้อ้างอิงแนวปฏิบัติและวิธีการดำเนินงานตามระเบียบของกรมบัญชีกลาง

บรรณานุกรม

กระทรวงการคลัง. (2561). *หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของภาครัฐ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.

กระทรวงการคลัง.(2567). รูปแบบใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ของส่วนราชการ (e-Government Receipt).

กรุงเทพฯ: กระทรวงการคลัง.

กฤติน หนูเจริญกุล และปริณภา จิตรภักดิ์.(2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบบริการจัดทำและนำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ (E-Tax Invoice & E-Receipt) ของกรมสรรพากร. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 5(2), หน้า 207-222.

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). แบบสรุปผลการประเมินความพึงพอใจในการรับสมัครสมาชิกโครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการโดยองค์กรภายนอก. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563). แบบสรุปผลการประเมินความพึงพอใจในการรับสมัครสมาชิกโครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการโดยองค์กรภายนอก. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564). แบบสรุปผลการประเมินความพึงพอใจในการรับสมัครสมาชิกโครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการโดยองค์กรภายนอก. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). แบบสรุปผลการประเมินความพึงพอใจในการรับสมัครสมาชิกโครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการโดยองค์กรภายนอก. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2566). แบบสรุปผลการประเมินความพึงพอใจในการรับสมัครสมาชิกโครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการโดยองค์กรภายนอก. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ณรงค์ ทารัตน์, วิสุมาลี พรหมสวัสดิ์, และธานินทร์ กองกุล.(2562). การพัฒนาระบบการจัดทำและนำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์และใบรับอิเล็กทรอนิกส์. วารสารวิทยาการจัดการ, 1(1), หน้า 14-30.

เบญจวรรณ นามะวัง.(2565). ความสำเร็จและการใช้งานระบบใบกำกับภาษีและใบรับอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานบัญชีของกิจการที่จดทะเบียนภาษีอิเล็กทรอนิกส์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (23 กันยายน 2562). การจัดทำ ส่งมอบ และเก็บรักษาใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562. ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล.

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562. (22 พฤษภาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 136 ตอนที่ 67 ก. หน้า 58-59.

พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 (12 ตุลาคม 2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 139 ตอนที่ 63 ก. หน้า 9.

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2562. (13 พฤษภาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 136 ตอนพิเศษ 120 ง. หน้า 22-27.

ศักดิ์นรินทร์ อินภิรมย์, สมบัติ ธารงสินถาวร, ศรัญญา แสงลิมสุวรรณ, และसानนท์ อนันตานนท์.(2565). โมเดลการยอมรับการใช้งานระบบใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 11(2), หน้า 66-89.

สมบูรณ์ ศิริสรริทธิ์. (2556). *เอกสารคำสอน สมณก 516 สัมมนาทฤษฎีองค์การและการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 5.

นครปฐม: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

อภิชาติ ชยานุภัทร์กุล. (2551). *แผนผังก้างปลา (Fishbone Diagram)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย รามคำแหง.

Millet, J. D. (1954). *Management in the Public Service*. New York : McGraw Hill Book Company.

ผลตอบแทนทางสังคม (Social Return on Investment : SROI) จากการลงทุนโครงการของภาครัฐ
กรณีศึกษา : โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

Social Return on Investment (SROI): A Case Study of Din Daeng Community Urban
Renewal Project

คณิสรา ศิริพงษ์¹ และชญาณี ชวะโนทย์²

Kanisa Siripong¹ and Chayanee Chawanote²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^{1,2}

E-mail: kanisa.s@st.econ.tu.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์การดำเนินนโยบาย และแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย กรณีโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง โดยพิจารณา ภูมิหลัง สภาพปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง และ (2) เพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคม (Social Return on Investment : SROI) จากการลงทุนของภาครัฐของโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงของการเคหะแห่งชาติ ดำเนินการวิจัยโดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการฯ และประชาชนผู้อยู่อาศัยภายในโครงการเคหะชุมชนดินแดง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคมโดยใช้ค่าตัวแปลงทางการเงิน (Financial Proxy) ได้แก่ รายได้ อัตราค่าเช่า ปัญหาอาชญากรรมทางสังคม ปัญหายาเสพติด การมีส่วนร่วมทางสังคม และการจัดเก็บภาษีโรงเรือน เป็นต้น ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) แนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง เริ่มจากการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทางสังคมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการฯ และ (2) การพัฒนาโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงก่อให้เกิดผลตอบแทนทางสังคมในการยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: ครั้วเรือน ที่อยู่อาศัย ผู้มีรายได้น้อย

Abstract

The purposes of this study were (1) to analyze the implementation of habitat development policy for low-income citizens, a case study of Din Daeng community urban renewal project, and (2) to analyze social return on investment (SROI) in Din Daeng community urban renewal project by National Housing Authority (NHA). This study was conducted by data

collection from document and field research with key informants who are involved in the project and residents within the Din Daeng community housing project. Assessing social return on investment (SROI) evaluation using financial proxy values, such as income, rental rates, social crime problems, drug problems, social participation, and collection of property taxes, etc. The results revealed that (1) the key process initiated for housing development for low-income citizens in the Din Daeng community urban renewal project is creating social participation to create knowledge and understanding the housing improvement. (2) this project could create social returns to enhance the quality of life of the people in the community.

Keywords: Household, residence, low-income people

บทนำ

ประเทศไทยมีการมุ่งมั่นพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศให้ดีขึ้น ส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้ สะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมกันของคนในสังคมเกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ รวมถึงปัญหาด้านที่อยู่อาศัยที่ไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงการไม่มีกรรมสิทธิ์ในการอยู่อาศัยโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย และจากข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2564 พบว่า มีครัวเรือนที่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยจำนวน 16.720 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 73.90 และครัวเรือนที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย จำนวน 5.903 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 26.140 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นประชาชนผู้มีรายได้น้อย 3.667 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 62.11 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564)

ในการนี้ รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการสังคมและที่อยู่อาศัย โดยมุ่งเน้นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงการมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ประกอบกับประเทศไทยได้ร่วมรับรองเอกสารวาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda: NUA) ภายใต้ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิทัศน์ทางกายภาพ และยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสร้างเมือง และที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน (สหประชาชาติประเทศไทย, ม.ป.ป.) โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ดำเนินงานตามวาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง เพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน ได้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะยาว และเสริมสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยของประชากรทุกกลุ่มเป้าหมาย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ม.ป.ป.)

สำหรับพลตตินแดงเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย ซึ่งปัจจุบันพลตตินแดงมีอายุการใช้งานกว่า 57 ปี โดยสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (เอไอที) ได้ศึกษาตรวจสอบสภาพความแข็งแรงของอาคาร พบว่าร้อยละ 60 ของอาคารทั้งหมด มีสภาพเก่า ทรุดโทรม และชำรุดเสียหายค่อนข้างมาก อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแข็งแรงของโครงสร้างอาคารโดยตรง และส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยได้ อีกทั้งสภาพแวดล้อมโดยรอบไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดการจัดการที่สะอาดและเป็นระเบียบ จากเหตุผลดังกล่าว การเคหะแห่งชาติเห็นถึงความไม่ปลอดภัยต่อการอยู่อาศัยของประชาชน จึงนำไปสู่การวางแผนฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง เพื่อการปรับปรุงพื้นที่เสื่อมโทรมให้มีความปลอดภัย มั่นคง แข็งแรง เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (การเคหะแห่งชาติ, 2561) โดยผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการดำเนินนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง และผลตอบแทนทางสังคม (Social Return on Investment : SROI) จากการลงทุนโครงการของภาครัฐ เนื่องจากโครงการฯ ดังกล่าว เป็นการลงทุนพัฒนาที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับผู้อยู่อาศัยเดิมซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อย โดยเป็นการพัฒนาเพื่อการรื้อย้าย ซึ่งมีการประเมินผลตอบแทนทางการเงินพบว่า ไม่สามารถให้ผลตอบแทนทางการเงินที่คุ้มค่าได้ ไม่มีผลกำไรที่เป็นรูปตัวเงินเพราะมีอัตราค่าเช่าต่ำ โดยการตัดสินใจดำเนินโครงการได้พิจารณาผลตอบแทนที่ได้รับในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งพบว่า เป็นโครงการที่สามารถช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้อยู่อาศัยให้ดีขึ้น แต่ไม่สามารถสะท้อนผลตอบแทนดังกล่าวออกมาในรูปแบบมูลค่าทางการเงินได้ ประกอบกับยังไม่มีการศึกษาการประเมินผลตอบแทนทางสังคมเกี่ยวกับโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยในระดับราคาที่ประชาชนสามารถรับภาระได้ จึงมีความสนใจศึกษาว่าการลงทุนโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงสามารถสร้างมูลค่าผลตอบแทนทางสังคมเป็นเงินกี่บาท

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การดำเนินนโยบาย และแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย กรณีศึกษา: โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ได้แก่ ภูมิหลัง สภาพปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง
2. เพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคม (Social Return on Investment: SROI) จากการลงทุนของภาครัฐ กรณีศึกษา: โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงของการเคหะแห่งชาติ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย

ฟอร์ดแฮม (Fordham (1998) อ้างใน บุชรา โปวาทอง (2565)) พิจารณาว่า ที่อยู่อาศัยควรเป็น “สวัสดิการสังคม” (social welfare) ประเภทหนึ่งที่จะต้องมีการจัดการเชิงรุกเพื่อให้สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของผู้คนดีขึ้น โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยและผู้ที่ไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย เนื่องจากที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานแต่มีราคาสูงเมื่อเทียบกับระดับรายได้ของครัวเรือน กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีเงินไม่เพียงพอ

ต่อการเลือกที่อยู่อาศัยจึงต้องไปอยู่ในพื้นที่ที่มีราคาถูกลงและจ่ายได้ แม้ว่าจะไม่มีคุณภาพ เป็นแหล่งเสื่อมโทรม มีความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยนำไปสู่ปัญหาสังคมรูปแบบอื่น ๆ โดยการพัฒนาที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะการลงทุนพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการใช้ปัจจัยการผลิตทั้งที่ดิน วัสดุก่อสร้าง แรงงาน และทุน ทำให้เกิดการจ้างงานและนำไปสู่การสร้างรายได้ของแรงงานส่งผลต่อการบริโภค การออม และการจัดเก็บภาษีส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโต และประชาชนได้รับความมั่นคงในการอยู่อาศัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยภาครัฐต้องมีการดำเนินงานด้านที่อยู่อาศัยทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน (บุษรา โปวาทอง, 2565)

องค์การสหประชาชาติได้ประชุมหารือการสร้าง ความมั่นคงในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ตั้งแต่ พ.ศ. 2519 หรือ Habitat I (1976) จนถึงการประชุมครั้งล่าสุด Habitat III (2016) เพื่อให้แต่ละประเทศตระหนักถึงการพัฒนาที่อยู่อาศัยและพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2559 รับทราบผลการประชุมสหประชาชาติว่า ด้วยการพัฒนาที่อยู่อาศัยและเมืองอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 3 (Habitat III) กำหนดวาระใหม่แห่งการพัฒนาเมือง (New Urban Agenda: NUA) เพื่อเป็นเสมือนวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองและที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืนเน้นคนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมบทบาทและอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนในการพัฒนาเมืองและตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในทุกมิติ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการบรรลุผลของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิทัศน์ และยั่งยืน

แนวคิดการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social Return On Investment: SROI)

การประเมินผลตอบแทนทางสังคมจะอาศัยการดำเนินงานของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) เพื่อตอบคำถามว่า กิจกรรมที่ดำเนินการนี้สามารถมอบคุณค่าให้กับสังคมอย่างไร เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพรวมการดำเนินงานของโครงการนั้น ๆ อีกทั้งเป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมสู่เป้าหมายระยะยาว การตั้งคำถามที่ว่า “ถ้า.....แล้วจะเกิด.....นำไปสู่.....” ซึ่งการพิจารณาทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงจะทำให้เห็นภาพของโครงการที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ (Outcome) หรือผลกระทบ (Impact) โดยหากสามารถแสดงได้อย่างเป็นรูปธรรม และระบุได้อย่างชัดเจนจะสามารถประเมินผลของการเปลี่ยนแปลงออกมาเป็นตัวเลขได้อย่างชัดเจน สำหรับการประเมินผลจะอาศัยการประเมินห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact Value Chain) ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (เศรษฐภูมิ บัวทอง และคณะ, 2566) ซึ่ง SROI เป็นเครื่องมือชี้วิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดจากการจ่ายลงทุนในกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคม โดยวัดผลกระทบและผลลัพธ์ของกิจกรรมทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจออกมาเป็นมูลค่าทางการเงิน (SROI Network, 2012) เป็นความต้องการทราบถึงความคุ้มค่าของเงินลงทุนของคนทำงานด้านสังคมนำไปดำเนินกิจกรรม ว่าสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างคุ้มค่าหรือไม่ โดยค่า SROI จะบอกว่า ทุก ๆ การลงทุน 1 บาท จะสามารถสร้างผลตอบแทนทางสังคมเป็นเงินกี่บาท (เศรษฐภูมิ บัวทอง และคณะ, 2565)

หลักการสำคัญของการประเมิน SROI ประกอบด้วย 1) การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) เข้าใจสิ่งที่มี การเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้เสีย 3) สร้างตัวแทนทางการเงิน เพื่อให้ผลลัพธ์ทางสังคมสามารถวัด เป็นมูลค่าทางการเงินได้ 4) กำหนดเฉพาะข้อมูลที่มีผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถระบุ ผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง 5) หลีกเลี่ยงการกล่าวอ้างที่เกินจริง 6) มีความโปร่งใส และ 7) สามารถ ตรวจสอบผลลัพธ์ได้ โดยมีหลักปฏิบัติ คือ คำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย สร้างผลลัพธ์โดยระบุรายละเอียดกิจกรรม และผลผลิตที่ชัดเจน แล้วนำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมมาประเมินมูลค่าทางการเงิน (SROI Network, 2012)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ยังไม่มีกรณีศึกษาการประเมินผลตอบแทนทางสังคมในโครงการ พัฒนาที่อยู่อาศัยในประเทศไทย แต่พบว่า ณพงค์ นพเกตุ และคณะ (2565) กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์อัตรา ผลตอบแทนการลงทุนทางสังคม (Social Return on Investment) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการที่อยู่ อาศัยของการเคหะแห่งชาติ ทั้งประเภทเช่า และขาย จำนวน 13 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) การมีอาชีพมั่นคงและ ต้นทุนในการประกอบอาชีพ 2) การมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย 3) การออมทรัพย์ 4) การลงทุนเพื่อประกอบ อาชีพ 5) การมีความสามัคคีพึ่งพากันได้ 6) การรวมกลุ่มในชุมชน 7) ปัญหาสุขภาพจิต/อาชญากรรมในชุมชน 8) การมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง 9) สภาพบ้านไม่เสื่อมโทรม 10) การดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่ดี 11) การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง 12) การมีสุขภาพจิตที่ดี และ 13) การมีโอกาสเข้าคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ที่ดี ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ไม่พบค่าเฉลี่ยของมิติผลตอบแทนทางสังคมที่ติดลบ กล่าวคือ ทุกมิติแสดง ผลตอบแทนทางสังคมจากโครงการได้จริง โดยมีมิติสำคัญ 3 ลำดับ คือ มิติเรื่องการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มิติมีสุขภาพจิตที่ดี และมิติมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษางานวิจัยผลตอบแทนจาก การลงทุนทางสังคม (Social Return on Investment: SROI) ของต่างประเทศเกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่อยู่ อาศัยที่ทุกคนสามารถจ่ายได้ (Affordable Housing) โดย Kreda, J. (2019) ได้แนะนำกรอบการวิเคราะห์ ผลตอบแทนทางสังคมของการพัฒนาที่อยู่อาศัยในระดับราคาที่จ่ายได้ว่า ผลประโยชน์ของที่อยู่อาศัยในราคาที่ จ่ายได้มีมากกว่าจำนวนของหน่วยที่สร้างขึ้นหรือจำนวนครัวเรือน แต่รวมถึงผลกระทบด้านสุขภาพ การจ้างงาน GDP และผลกระทบทางสังคมในวงกว้าง โดยผลตอบแทนจากการลงทุนทางสังคมแสดงให้เห็นถึงผลกระทบ ของมูลค่าการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อผลประโยชน์ด้านที่อยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัย ผู้ให้บริการที่อยู่อาศัย และเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยแนะนำค่าพร็อกซีทางการเงิน (Financial Proxy) ประกอบด้วย ความเป็นอยู่ที่ดี ของผู้อยู่อาศัยและพื้นที่ใกล้เคียง ดัชนีสภาพสิ่งแวดล้อมของปัจจุบัน ข้อมูลประชากร จำนวนเงิน ลงทุนตามประเภทอาคารหรือสิ่งอำนวยความสะดวก การใช้จ่ายและต้นทุนการดำเนินงานและรายได้จาก สินทรัพย์และการดำเนินงาน ต้นทุนค่าเสียโอกาสในการใช้ที่ดิน ลักษณะการลงทุน ค่าเช่าเฉลี่ย/ตลาด ความ ปลอดภัย ค่ารักษาพยาบาล อัตราอาชญากรรม และงานศึกษาของ Miller, A. and Ofirim, J. (2016), Bertotti, Dr.M. and Farr, R. and Akinbode, A. (2015) และ English Rural Housing Association (2013) เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าหากการพัฒนาที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นในเขตเมืองจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตในเรื่องของ

ระดับรายได้ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ขณะที่หากการพัฒนาที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นในเขตชนบทหรือนอกเมือง จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนในท้องถิ่น

ระเบียบวิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการดำเนินโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายฟื้นฟูและพัฒนาเมือง และฝ่ายนโยบายและแผนของการเคหะแห่งชาติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ คือ ประชาชนผู้อยู่อาศัยภายในโครงการฯ และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสารจากงานวิจัย บทความ วารสาร หนังสือ เอกสารทางราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 กรณี ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนในการพัฒนาพื้นที่รองรับผู้อยู่อาศัยเดิม ได้แก่ อาคารพักอาศัย แปลง G จำนวน 334 หน่วย
- 2) การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนในการพัฒนาพื้นที่รองรับผู้อยู่อาศัยใหม่
- 3) การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนในการพัฒนาพื้นที่ภาพรวมทั้งโครงการ

สมมติฐานประกอบการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน

โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง เป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่มีสภาพทรุดโทรม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยภายในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน โดยคาดว่าโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงจะมีอัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) ทั้ง 3 กรณี มากกว่าหรือเท่ากับ 1 ตามสมมติฐาน ดังนี้

H1: ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง (SROI) ≥ 1

โดยสามารถวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน ดังสมการต่อไปนี้

$$\text{ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง} = \frac{\text{มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม}}{\text{มูลค่าปัจจุบันของเงินลงทุน}} \quad (1)$$

การกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

ก่อนการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนนั้นจะต้องกำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อทำการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินโครงการว่าได้รับผลประโยชน์เชิงบวกหรือลบ จัดทำห่วงโซ่

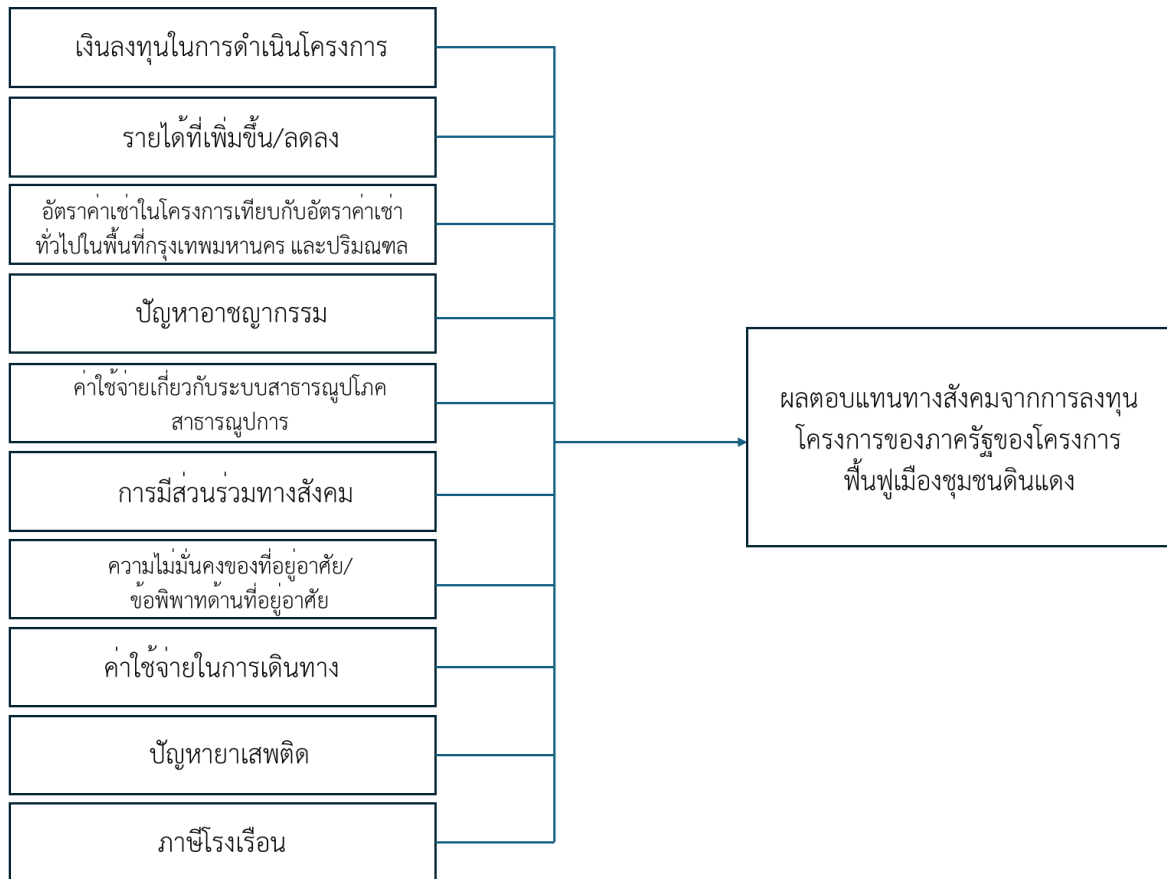
ผลลัพธ์ และเลือกตัวชี้วัดทางสังคม (Social Impact Indicator) ที่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ทางสังคมได้ ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถแสดงข้อมูลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตัวชี้วัดทางสังคม และผลลัพธ์ทางสังคม

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ตัวชี้วัดทางสังคม	ผลลัพธ์ทางสังคม	วิธีเก็บข้อมูล
การเคหะแห่งชาติ	- เงินลงทุนในการดำเนินโครงการ	เกิดการดำเนินโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง	ข้อมูลจากแผนแม่บทโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง (ปี 2559-2567)
ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เคหะชุมชนดินแดง	- รายได้ที่เพิ่มขึ้น/ลดลง - ปัญหาอาชญากรรมทางสังคม - ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ - การมีส่วนร่วมทางสังคม - สุขภาพกายและใจที่แข็งแรง - ความไม่มั่นคงของที่อยู่อาศัยลดลง - ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ผู้อาศัยในพื้นที่เคหะชุมชนดินแดงมีคุณภาพชีวิตการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น	เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในการสัมภาษณ์ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เคหะชุมชนดินแดง และข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ
ภาครัฐ - สำนักงานเขตดินแดง	การจัดเก็บภาษีโรงเรือน	รายได้จากการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น	อัตราภาษีโรงเรือนที่ชำระให้สำนักงานเขตดินแดง

ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย

สำหรับโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงจะมีตัวชี้วัดที่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนทางสังคมประกอบด้วยเงินลงทุนในการดำเนินโครงการ รายได้ที่เพิ่มขึ้น/ลดลงของประชาชนผู้อยู่อาศัย อัตราค่าเช่าของโครงการเทียบกับอัตราค่าเช่าทั่วไปในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปัญหาอาชญากรรม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การมีส่วนร่วมทางสังคม ความไม่มั่นคงของที่อยู่อาศัย ข้อพิพาทด้านที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปัญหาเสพติด และภาษีโรงเรือน ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แผนภาพตัวชี้วัดที่ส่งผลต่อผลตอบแทนทางสังคม กรณีโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง

การแปลงตัวชี้วัดเป็นมูลค่าทางการเงิน (Financial Proxy)

จากการวิเคราะห์ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินโครงการ และเลือกตัวชี้วัดทางสังคม (Social Impact Indicator) ที่สามารถสะท้อนผลลัพธ์ทางสังคมได้ เพื่อกำหนดค่าแทนทางการเงิน (Financial Proxy) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การแปลงตัวชี้วัดเป็นมูลค่าทางการเงิน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ตัวชี้วัด	ค่าแทนทางการเงิน
การเคหะแห่งชาติ	- เงินลงทุนในการดำเนินโครงการ	เป็นมูลค่าทางการเงินอยู่แล้ว
ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เคหะชุมชนดินแดง	- รายได้ที่เพิ่มขึ้น/ลดลง - อัตราค่าเช่าในโครงการเทียบกับอัตราค่าเช่าทั่วไปในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล - ปัญหาอาชญากรรมทางสังคม - ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ	- เป็นมูลค่าทางการเงินอยู่แล้ว - เป็นมูลค่าทางการเงินอยู่แล้ว - ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม - ค่าน้ำ/ค่าไฟ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ตัวชี้วัด	ค่าแทนทางการเงิน
	- การมีส่วนร่วมทางสังคม - สุขภาพกายและใจที่แข็งแรง - ความไม่มั่นคงของที่อยู่อาศัยลดลง - ปัญหาการบุกรุกพื้นที่/ข้อพิพาทด้านที่อยู่อาศัย - ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปสถานที่ทำงาน - ปัญหาเสพติด	- ค่าใช้จ่ายสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กและบ้านพักคนชรา - ค่าใช้จ่ายเสริมสร้างสุขภาพ - ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา ได้แก่ เครื่องใช้ในครัวเรือน ท่อระบายน้ำ - ค่าใช้จ่ายการรักษาพยาบาล/การปรึกษาจิตแพทย์ - ค่าใช้จ่ายในการขนย้ายเพื่อเปลี่ยนที่อยู่อาศัย - ค่าใช้จ่ายทางกฎหมายคดีพิพาทด้านที่อยู่อาศัย - ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการขนส่งสาธารณะ - ค่าบำบัดผู้ติดยาเสพติด
ภาครัฐ - สำนักงานเขตดินแดง	การจัดเก็บภาษีโรงเรือน	รายได้จากภาษีโรงเรือน

ที่มา: รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง เริ่มต้นจากการให้ความสำคัญในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะผู้อยู่อาศัยให้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการฯ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการ โดยมีกลุ่มผู้นำตามธรรมชาติเป็นสื่อกลางระหว่างการเคหะแห่งชาติกับผู้อยู่อาศัยที่ช่วยถ่ายทอดและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน นำไปสู่การร่วมกันขับเคลื่อนโครงการอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับการประเมินผลตอบแทนทางสังคม พบว่า ผู้อยู่อาศัยมีความพึงพอใจในโครงการเนื่องจากมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนภาครัฐในโครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดงซึ่งเป็นโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานก่อสร้าง และบรรจุผู้อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรศึกษาหลังจากการดำเนินงานโครงการแล้วเสร็จ เพื่อสามารถพิจารณาผลลัพธ์หลังการดำเนินงานแล้วเสร็จ ทั้งนี้ ควรนำแนวคิดผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนภาครัฐ (Social Return on Investment: SROI) มาใช้ในการวิเคราะห์โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย

น้อยในโครงการอื่น ๆ รวมถึงของหน่วยงานภาครัฐอื่นต่อไป เพื่อแสดงให้เห็นว่าการลงทุนของภาครัฐแม้ไม่สามารถสร้างผลกำไรทางเงินได้ แต่สามารถสร้างผลตอบแทนทางสังคมเป็นมูลค่าทางการเงินได้

บรรณานุกรม

- การเคหะแห่งชาติ. (2561). *ความภาคภูมิใจ โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนดินแดง*. ม.ป.ท.
- ณพงศ์ นพเกตุ และคณะ. (2565). *โครงการศึกษาวิเคราะห์เพื่อการประมาณการความต้องการที่อยู่อาศัยภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุษรา โปหาทอง. (2565). *ที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทย แนวคิด กลไกการพัฒนาและการอุดหนุนโดยรัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เศรษฐภูมิ บัวทอง และคณะ. (2565). *คู่มือการประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Impact Assessment : SIA) และผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนโครงการ (Social Return On Investment : SROI) สำหรับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)*. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์.
- เศรษฐภูมิ บัวทอง และคณะ. (2566). *คู่มือและเกณฑ์การวิเคราะห์ผลลัพธ์ทางสังคม (SIA) และผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) สำหรับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน (ESG)*. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์
- สหประชาชาติประเทศไทย. *เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก: <https://thailand.un.org/th/sdgs/11>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *สำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน*. เข้าถึงได้จาก: https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/qC
- Bertotti, Dr. M., Farr, R., and Akinbode, A. (2015). *Assessing the Social Return on Investment of Highway House, a Homeless Shelter in Haringey, London*. Institute for Health and Human Development (IHHD), University of East London.
- Janet, K. (2019). *Measures for Calculating Social Return on Investment for Affordable Housing*. Canada Centre for Economic Analysis.
- Miller, A. & Ofrim, J. (2016). *Social Return on Investment (SROI) of Affordable Housing Development supported through the BC Housing community partnership initiative*. Constellation Consulting Group.

Rural, E. (2013). *A report by English Rural Housing Association looking at social and economic value of its investment in rural communities*. London: English Rural Housing Association Hall House

SROI Network. (2012). *A guide to Social Return on Investment*. The SROI Network Accounting for Value.

การประยุกต์ใช้โครงข่ายประสาทเทียมเพื่อทำนายการลดอันดับเครดิตของบริษัท

ภายใต้ปัจจัยจากแบบจำลอง Altman Z-Score

Application of Artificial Neural Networks for the Prediction of Company

Downgrading under the Determinants from Altman Z-Score Model

ณัฐวารีย์ ราชพิบูลย์¹ และจิโรจน์ บุรณศิริ²

Nuttawaree Ratpiboon¹ and Jiroj Buranasiri²

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา¹, อาจารย์²

วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร¹⁻²

E-mail: nattawaree7719@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบความเป็นไปได้ในการใช้โครงข่ายประสาทเทียมเพื่อคาดการณ์การลดอันดับเครดิตของบริษัท กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้คือแบบจำลอง Altman Z-Score และโครงข่ายประสาทเทียม กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเป็นบริษัทที่ได้รับการจัดอันดับเครดิตในประเทศไทยโดยบริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด ระหว่างปีพ.ศ. 2561-2566 จำนวน 93 บริษัท การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งนำข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) นั่นคือ ข้อมูลค่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนทางการเงินตามแนวคิดจากแบบจำลอง Altman Z-Score โดยคำนวณจากข้อมูลในงบการเงินของบริษัท และอันดับเครดิตจากประกาศของบริษัท ทริสเรทติ้ง จำกัด เก็บรวบรวมข้อมูลจาก เว็บไซต์ trisrating.com และ set smart วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีโครงข่ายประสาทเทียม ผลการวิจัยพบว่า โครงข่ายประสาทเทียมที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ตัวแปรอิสระจากแบบจำลอง Altman Z-Score สามารถนำมาทำนายการลดอันดับเครดิตของบริษัทได้ โดยมีความแม่นยำ (Accuracy) อยู่ที่ร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีโครงข่ายประสาทเทียมมาประยุกต์ใช้กับการคาดการณ์อันดับเครดิตลง

คำสำคัญ: โครงข่ายประสาทเทียม การปรับลดอันดับเครดิต แบบจำลอง Altman Z-Score อัตราส่วนทางการเงิน

Abstract

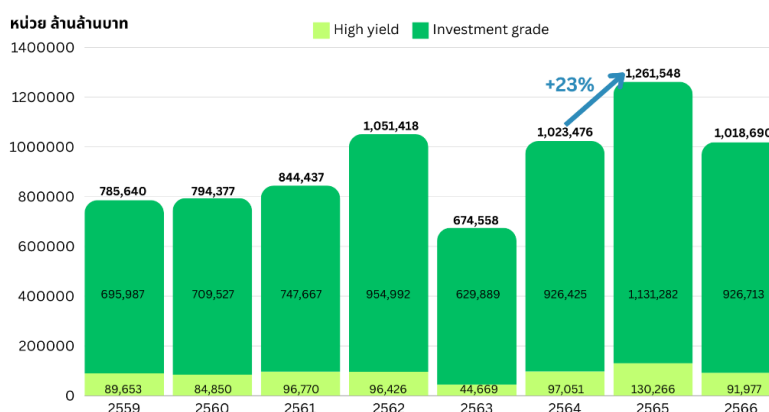
The purpose of this study was to test the feasibility of using artificial neural networks to predict credit rating downgrades for companies. The conceptual framework used in this study is based on the Altman Z-Score model and artificial neural networks. The study sample consists of companies registered in the Stock Exchange of Thailand and rated by Tris Rating Company Limited between 2018-2023, totaling 93 companies. This study is quantitative research, utilizing secondary

data, which includes financial ratio data derived from the Altman Z-Score model and credit ratings from Tris Rating Company Limited's announcements. Data were collected from trisrating.com and setsmart.com. The data obtained were analyzed by artificial neural networks. Findings revealed that the artificial neural network developed using independent variables from the Altman Z-Score model can predict credit rating downgrades for companies with an accuracy of 70%. This indicates the potential of applying artificial neural network technology to credit rating downgrade prediction.

Keywords: Artificial neural networks, credit rating downgrading, Altman Z-Score model, financial ratio

บทนำ

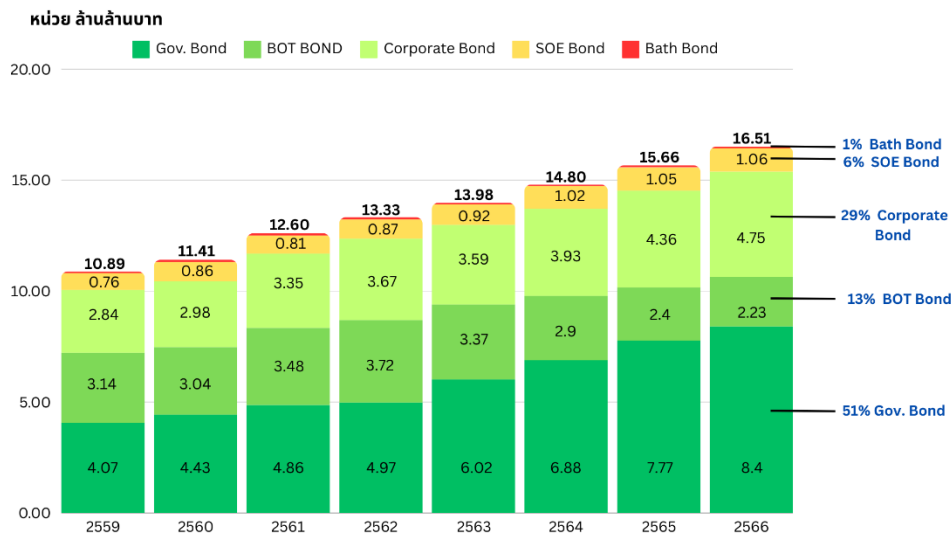
หุ้นกู้ระยะยาวเป็นตราสารหนี้ที่ถูกใช้เป็นที่ระดมทุนที่สำคัญของภาคเอกชนในประเทศไทย และเป็นตราสารทางการเงินเพื่อการลงทุนที่สำคัญสำหรับนักลงทุนทั้งด้านมูลค่าและอัตราดอกเบี้ยโต ดังรูปที่ 1 ซึ่งแสดงแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการออกหุ้นกู้ระยะยาวระหว่างปีพ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ.2566 อย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งมีการลดลงของมูลค่าการออกหุ้นกู้ระยะยาวถึง 36.62% เหลือเพียง 6.87 แสนล้านบาท เพราะเกิดวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ภาคเศรษฐกิจของทั่วโลกเกิดการชะงัก ส่งผลให้ความต้องการเงินทุนผ่านการออกหุ้นกู้ระยะยาวลดลง แต่ก็ยังเป็นเพียงชั่วคราว การออกหุ้นกู้ระยะยาวของประเทศไทยได้กลับฟื้นตัวในปีพ.ศ. 2564 และเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จนในปีพ.ศ. 2565 มีการออกหุ้นกู้เป็นมูลค่าสูงสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 1.27 ล้านล้านบาท แต่ในปีพ.ศ. 2566 ตลาดตราสารหนี้ไทยได้เผชิญกับความผันผวนในตลอดทั้งปี เนื่องจากวงจรอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบให้อัตราดอกเบี้ยนโยบายของประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 1.25% ณ สิ้นปี 2565 เป็น 2.5% ณ สิ้นปี 2566 แต่การออกหุ้นกู้ระยะยาวในปีพ.ศ. 2566 ยังมีมูลค่าสูงถึง 1.02 ล้านล้านบาท นับเป็นปีที่สี่จากห้าปีที่ผ่านมาซึ่งมีการออกหุ้นกู้เกิน 1 ล้านล้านบาท (สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย, 2567)

รูปที่ 1 สถิติการออกหุ้นกู้ระยะยาวระหว่างปีพ.ศ. 2559 - 2566

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย (2567)

การเติบโตของการออกหุ้นกู้ระยะยาว ทำให้มีมูลค่าหุ้นกู้คงค้างที่อยู่ในมือของนักลงทุนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงในรูปที่ 2 จากมูลค่า 10.89 ล้านล้านบาทในปีพ.ศ. 2559 เป็น 16.51 ล้านล้านบาทในปีพ.ศ. 2566 โดยภาพรวมหุ้นกู้ระยะยาวที่ออกโดยทั้งภาครัฐและเอกชนมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย, 2567)

รูปที่ 2 มูลค่าคงค้างของตลาดตราสารหนี้ไทยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2566

ที่มา: สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย (2567)

อย่างไรก็ตาม ตราสารหนี้เอกชนที่มีปัญหา (Default, Restructure และ Rehabilitation) ก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน เพราะเศรษฐกิจในประเทศต่าง ๆ มีการเติบโตที่ต่ำ สืบเนื่องจากปัญหาวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ปัญหาการแบ่งกลุ่มประเทศ และ สงครามในที่ต่าง ๆ รวมทั้งราคาน้ำมันที่อยู่ในระดับสูง รายได้ของหลายบริษัทลดลงจนไม่สามารถลดค่าใช้จ่ายได้เร็วพอ ส่งผลให้ไม่สามารถคืนเงินให้กับเจ้าหนี้ได้ตามเวลาที่กำหนด

ทางผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดอันดับเครดิตของบริษัท ซึ่งส่งผลต่อความเสี่ยงของการลงทุนในหุ้นกู้และราคาของหุ้นกู้ระยะยาว เนื่องจากสถาบันการจัดอันดับมักมีความล่าช้าในการประกาศผลการจัดอันดับเครดิต ส่งผลให้อันดับเครดิตที่ประกาศอาจไม่สะท้อนสถานะปัจจุบันของบริษัทได้ การที่สามารถวิเคราะห์ผลการจัดอันดับเครดิตของบริษัทได้รวดเร็วจะช่วยให้นักลงทุนสามารถประเมินสถานการณ์ความเสี่ยงต่อการลงทุนในหุ้นกู้ของบริษัทและปรับพอร์ตการลงทุนได้อย่างทันท่วงที

งานวิจัยนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อสร้างเครื่องมือสำหรับทำนายความเสี่ยงของบริษัทที่จะถูกปรับอันดับเครดิตลงด้วยการประยุกต์ใช้โครงข่ายประสาทเทียม (Artificial neural network: ANN) ซึ่งเป็นปัญญาประดิษฐ์ประเภทหนึ่ง Big Data Institute (2566) ได้กล่าวถึงข้อดีของโครงข่ายประสาทเทียมไว้ว่า เป็นโมเดลที่มีความยืดหยุ่นสูงมาก โดย เครือข่ายประสาทเทียม (neural network) ที่มี 1 hidden layer ที่ไม่จำกัดขนาด

สามารถใช้ในการประมาณค่าฟังก์ชันต่อเนื่องใด ๆ ก็ได้ อีกทั้งสามารถเรียนรู้และทำนายข้อมูลได้จากชุดข้อมูลที่ใหญ่และซับซ้อน โดยไม่ต้องมีการปรับแต่งหรือกำหนดเขตของคุณลักษณะ (features) โดยตรงจากข้อมูล ซึ่งทำให้มีความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทางผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลบริษัท ซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและได้รับการจัดอันดับจากบริษัท ทริสเรตติ้ง จำกัด เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ โดยได้นำตัวแปรอิสระ จากแบบจำลอง Altman Z-Score มาวิเคราะห์ และทำนายการถูกลดอันดับเครดิตของบริษัท เนื่องจากแบบจำลอง Altman Z-Score เป็นแบบจำลองที่มีความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสเสี่ยงที่บริษัทจะล้มละลายกับตัวแปรพื้นฐาน รณกร อานาภรณ์ (2563) พบว่าค่าอัตราส่วนทางการเงินทั้ง 4 ตัวของแบบจำลอง Altman Z-Score ส่งผลต่อการพยากรณ์โอกาสในการล้มละลายของบริษัท และ กุสุมา ถิรตันตยาภรณ์ (2549) ได้สรุปจากการทดสอบแบบจำลอง Z-Score ของ Altman เพื่อทำนายภาวะความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ได้ผลว่าแบบจำลอง Altman Z-Score สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการทำนายภาวะความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทต่าง ๆ ได้ ซึ่งโอกาสเสี่ยงที่บริษัทจะล้มละลายสามารถสะท้อนได้จากอันดับเครดิตของบริษัท

ทั้งนี้ผลของการศึกษาจะเป็นแนวทางสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพในการคาดการณ์การลดอันดับเครดิตของบริษัทโดยวิธีโครงข่ายประสาทเทียมในเบื้องต้น และแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่จะนำโครงข่ายประสาทเทียมมาประยุกต์ใช้กับการทำนายการถูกลดอันดับเครดิตของบริษัท

วัตถุประสงค์การวิจัย

ทดสอบความเป็นไปได้ในการใช้โครงข่ายประสาทเทียมคาดการณ์การลดอันดับเครดิตของบริษัท

การทบทวนวรรณกรรม

คำจำกัดความของการจัดอันดับเครดิต (Credit Rating) และภัยความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Distress) มีในหลายรูปแบบ เนื่องจากสุขภาพทางเครดิตของบริษัทมีหลากหลายระดับ ตั้งแต่สุขภาพที่ดีไปจนถึงการล้มละลาย (Bankruptcy) (Argenti, 1976; Lukason and Hoffman, 2014) ในงานวิจัยนี้ได้นำโครงข่ายประสาทเทียมเพื่อเรียนรู้การคาดการณ์บริษัทที่ถูกปรับอันดับเครดิตลง โดยมีตัวแปรตาม (Dependent Variable) เป็นตัวแปรทวิภาค (Dichotomous Variable) มีค่าเริ่มต้นเป็น 1 และค่าอื่น ๆ เป็น 0 (Altman and Sabato 2007) ตัวแปรตามสามารถเปลี่ยนจาก Default หรือ Non-default เป็นความน่าจะเป็นของการผิดนัดชำระหนี้หรือการล้มละลายได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับวิธีทางสถิติที่ใช้ (Altman and Sabato, 2007; Muñoz-Izquierdo et al, 2019)

ในวรรณกรรม อัตราส่วนทางการเงินที่เป็นไปได้จำนวนมาก ถูกระบุว่ามียุทธศาสตร์ในการทำนายการผิดนัดชำระหนี้ของบริษัท โดยตัวแปรอิสระ (Independent variable) มักเป็นอัตราส่วนทางบัญชี ซึ่งมาจากงบการเงิน รวมถึงการวัดความสามารถในการทำกำไร สภาพคล่องและความสามารถของกิจการในการใช้สินทรัพย์ในแบบจำลองการจัดอันดับเครดิต (Altman and Sabato, 2007) ในงานวิจัยนี้ได้นำปัจจัยจาก

แบบจำลองของ Altman Z-Score มาเป็นตัวแปรอิสระ เนื่องจากแบบจำลองของ Altman Z-Score ได้รับการยกย่องจากนักวิจัยจำนวนมาก ในเรื่องการพัฒนาแบบจำลองเพื่อทำนายความน่าจะเป็นของความล้มเหลว ในหน่วยงานขององค์กร (Abor and Appiah, 2009; Platt and Platt, 1990; Sena and Williams, 1998; Doukas, 1986) Doukas (1986) ได้ให้ความเห็นว่า แบบจำลอง Altman มีความก้าวหน้าและถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานของแบบจำลองการคาดการณ์ได้ เนื่องจากมีความตรงไปตรงมาของความเข้าใจและความเหมาะสม

ทฤษฎี Z-Score Model

ทฤษฎี Z-Score Model (1968) ถูกคิดค้นโดย นักวิจัยที่มีชื่อว่า Edward Altman ซึ่งเป็นผู้บุกเบิก การสร้างแบบจำลองสำหรับการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิต และการทำนายการล้มละลาย โดยใช้การ วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) เป็นตัวชี้วัด ใช้วิธีทางสถิติการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Multiple Discriminant Analysis :MDA) โดยเป็นการศึกษาครั้งแรกที่สามารถระบุบริษัทว่าเป็นบริษัทที่ ล้มเหลวทางการเงินหรือไม่ล้มเหลวทางการเงิน (Hawar, 2015) ได้สมการเส้นตรงที่ดีที่สุดคือ

$$Z\text{-Score} = 1.2X_1 + 1.4X_2 + 3.3X_3 + 0.6X_4 + 0.999X_5 \quad (1)$$

โดยที่

- X_1 = อัตราส่วนระหว่างเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม
- X_2 = อัตราส่วนระหว่างกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม
- X_3 = อัตราส่วนระหว่างรายได้ก่อนหักดอกเบี้ยต่อภาษีและสินทรัพย์รวม
- X_4 = อัตราส่วนของมูลค่าตลาดกับหนี้สินรวม
- X_5 = อัตราส่วนรายได้ต่อสินทรัพย์รวม

ต่อมาในค.ศ.1985 Altman ได้พัฒนาตัวแบบเดิมของตนเอง ให้สามารถพยากรณ์บริษัทที่ไม่อยู่ใน ภาครการผลิต (Non-Manufacturing firm) โดยตั้งชื่อว่า Revised Altman Z-Score ได้มีการปรับปรุงสมการ โดยนำตัวแปรอิสระตัวสุดท้าย (X_5) ออกจากสมการ ใช้อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีของเจ้าของต่อหนี้สิน รวม (X_6) แทนอัตราส่วนของมูลค่าตลาดกับหนี้สินรวม (X_4) และทำการปรับเปลี่ยนค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ใหม่ เกิดเป็นสมการใหม่ดังนี้

$$Z\text{-Score} = 6.56X_1 + 3.26X_2 + 6.72X_3 + 1.05X_6 \quad (2)$$

โดยที่

- X_1 = อัตราส่วนระหว่างเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม
- X_2 = อัตราส่วนระหว่างกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม

$$X_3 = \text{อัตราส่วนระหว่างรายได้ก่อนหักดอกเบี้ยต่อภาษีและสินทรัพย์รวม}$$
$$X_6 = \text{อัตราส่วนมูลค่าตามบัญชีของส่วนของผู้ถือหุ้นสินรวม}$$

อีกทั้งงานวิจัยของ Altman ใช้ดุลพินิจในการกำหนดจุดแบ่งแยกระหว่างบริษัทที่ล้มละลายและบริษัทที่ไม่ล้มละลาย จึงอาจเกิดข้อผิดพลาดในการทำนายได้ อีกทั้งแบบจำลอง Altman Z-Score ใช้วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท (MDA) ซึ่งมีข้อจำกัดหลายอย่าง นั่นคือประการที่ 1 ข้อมูลงบการเงินต้องเป็นข้อมูลของบริษัทจริง ซึ่งหากไม่ใช่จะส่งผลให้สมการเกิด Bias ได้ ประการที่ 2 ข้อมูลที่นำมาใช้ต้องมีการกระจายตัวของตัวแปรสุ่มที่มีคุณสมบัติแบบปกติ (Multivariate Normal Distribution) และเมทริกซ์ค่าความแปรปรวนและความสัมพันธ์ (Variance Covariance Matrix) ของแต่ละกลุ่มที่เท่ากัน และประการสุดท้ายคือข้อมูลที่นำมาใช้อยู่ในรูปแบบของสมการเชิงเส้น (Linear) ทำให้วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภทอาจไม่ใช่วิธีที่มีประสิทธิภาพที่สุด

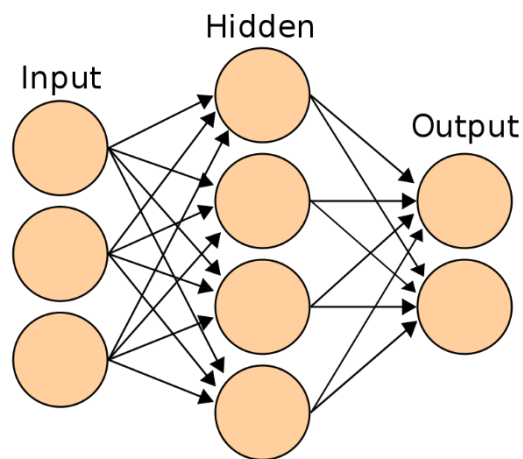
จากทฤษฎี Z-Score Model ของ Altman ที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่บ่งบอกโอกาสที่จะล้มละลายของบริษัทได้ ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ อันดับความน่าเชื่อถือของบริษัท โดยเป็นตัวสะท้อนตัวหนึ่งเพื่อให้เห็นสถานะทางการเงินและศักยภาพในการสร้างรายได้ของบริษัท และสะท้อนถึงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยและคืนเงินต้นของบริษัท ส่งผลให้นักวิจัยมีความคิดที่ต้องการพัฒนาประสิทธิภาพในการคาดการณ์การจัดอันดับเครดิต จึงได้นำวิธี Artificial Neural Network มาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากโครงข่ายประสาทเทียมเป็นเทคนิคทางเลือกในการทำนายความล้มเหลวขององค์กร (Sun and Li, 2008) โครงข่ายประสาทเทียมถูกนำมาใช้ในด้านต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาความซับซ้อน และดีกว่าการวิเคราะห์จำแนกประเภท (MDA) ในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจโดยเฉพาะ (Hawar, 2015) เพื่อคาดการณ์อันดับเครดิตลดของบริษัทในประเทศไทย

โครงข่ายประสาทเทียม (Artificial Neural Network: ANN)

เป็นระบบคอมพิวเตอร์เรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยใช้ข้อมูล (Machine Learning) เป็นแนวคิดซึ่งจำลองมาจากรูปแบบการประมวลผลของสมองมนุษย์ ซึ่งแบบจำลองนี้เริ่มต้นจากป้อนข้อมูลตัวแปรต้น (Input Node) เมื่อมีข้อมูลนำเข้า (Input Data) เข้ามายังโครงข่าย ข้อมูลนำเข้าแต่ละค่าจะถูกนำมาคูณกับค่าถ่วงน้ำหนัก (Weight) แล้วนำมารวมกันเพื่อส่งต่อไปยังฟังก์ชันการแปลง (Transfer Function) หรือฟังก์ชันกระตุ้น (Activation Function) และส่งข้อมูลผลลัพธ์ไปยังหน่วยประมวลผลย่อยถัดไป จนได้ผลลัพธ์ตัวแปรตาม (Output Node) เพื่อหารูปแบบสร้างเป็นแบบจำลองไว้ใช้ในการพยากรณ์หรือคาดการณ์ เมื่อป้อนตัวแปรต้นใหม่ ๆ เข้าไปแบบจำลองก็จะสามารถคาดการณ์ตัวแปรตามได้ใกล้เคียงค่าจริงที่เกิดขึ้นได้ โดยวัดจากฟังก์ชันเปรียบเทียบค่าจริงกับค่าพยากรณ์ หรือฟังก์ชันวัดความคลาดเคลื่อน (Cost Function) ปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายในงานจำแนกประเภทและการพยากรณ์ โดยโครงข่ายประสาทเทียมเพอร์เซ็ปตรอนหลายชั้น (Multi - Layer Perceptron: MLP) จัดเป็นรูปแบบโครงข่ายประสาทเทียมที่นิยมใช้ในการพยากรณ์ข้อมูลอนุกรมเวลา โครงสร้างของตัวแบบมีทั้งหมด 3 ชั้น ได้แก่ (1) ชั้นอินพุต (Input Layer) คือ

ชั้นที่รับข้อมูลเข้ามาในโครงข่ายประสาท โดยชั้นนี้มีเพียงหนึ่งชั้นเท่านั้นละจำนวนโหนดจะมีเท่ากับจำนวนคุณลักษณะ (Attribute) ของชุดข้อมูล (2) ชั้นซ่อน (Hidden Layer) คือชั้นที่รับข้อมูลต่อมาจากชั้นอินพุตหรือชั้นซ่อนก่อนหน้า โดยในชั้นนี้มีการทำงานเปรียบเสมือนส่วนที่เรียนรู้ ซึ่งในชั้นนี้สามารถมีจำนวนชั้นที่ซ่อนกันได้มากกว่าหนึ่ง (3) ชั้นเอาต์พุต (Output Layer) คือชั้นผลลัพธ์ที่ได้จากชั้นซ่อน จำนวนของโหนด ในชั้นนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนข้อมูลที่ต้องการจำแนกแต่ละชั้นจะประกอบด้วยโหนดที่มีจำนวนต่างกัน และโหนดในชั้น Input Layer จะเชื่อมไปข้างหน้ากับทุกโหนด ในชั้นถัดไปตามลำดับจนถึง Output Layer ของตัวแบบโครงข่ายประสาท (ธนกร หอประเสริฐวงศ์, 2563) ดังแสดงในรูปที่ 3

การทำงานของ Neural Networks คือมี Input เข้ามายังเครือข่าย Neural Networks จะนำค่า input มาคูณกับค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละสาย ผลที่ได้จาก Input ทุก ๆ สายของ neuron นำมารวมกันและเปรียบเทียบกับ threshold ที่กำหนดไว้ ถ้าผลรวมที่ได้มีค่ามากกว่า threshold ที่กำหนดไว้ neuron จะนำส่ง output ออกไป และ output นี้ยังถูกส่งไปยัง input ของ neuron อื่น ๆ ที่เชื่อมกันใน networks ถ้ามีค่าน้อยกว่า threshold จะไม่เกิด output

รูปที่ 3 ตัวอย่างพื้นฐานของโครงข่ายประสาทเทียม

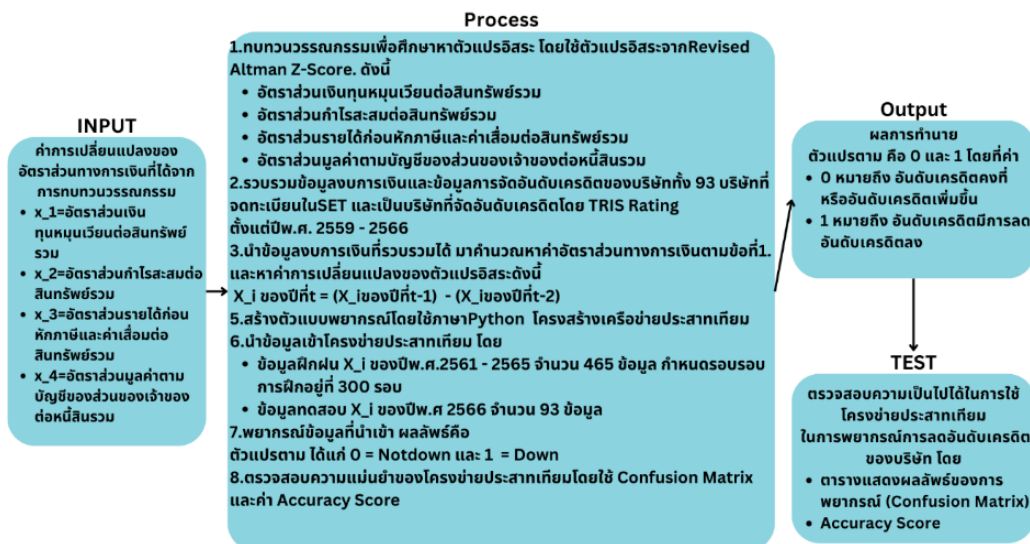
ที่มา: ธนกร หอประเสริฐวงศ์ (2563)

ในปัจจุบันโครงข่ายประสาทเทียมถูกนำไปประยุกต์ใช้ในด้านทางการเงิน เช่น American Express ใช้โครงข่ายประสาทเทียมเพื่อตรวจจับการฉ้อโกงบัตรเครดิต, บริษัทประกันรถยนต์ Lloyds ใช้โครงข่ายประสาทเทียมในการปรับระบบการให้คะแนนเครดิตสำหรับการตัดสินใจด้านการเงิน และ Security Pacific Bank (SPB) ได้นำโครงข่ายประสาทเทียม เพื่อให้คะแนนเครดิตของสินเชื่อธุรกิจขนาดเล็ก โดย Security Pacific Bank (SPB) ได้พัฒนาแบบจำลอง multi-layer perceptron (MLP) เฉพาะชั้น และได้รับการฝึกฝนโดยอัลกอริทึม back-propagation ซึ่ง Security Pacific Bank (SPB) เชื่อว่าข้อดีของการใช้โครงข่ายประสาทเทียมในการให้คะแนนเครดิต คือความสามารถในการปรับฟังก์ชันที่ตีขึ้น เนื่องจากโครงข่ายประสาทเทียมสามารถเรียนรู้และจดจำรูปแบบไม่เชิงเส้น (non-linear) (West, 2000) และ Coats and Fant (1993) ได้

เปรียบเทียบโครงข่ายประสาทเทียมแบบหลายชั้น (MLP) กับการวิเคราะห์แบบจำแนกประเภท (linear discriminant analysis) ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูล COMPUSTAT พบว่า โครงข่ายประสาทเทียมมีความแม่นยำมากกว่าการวิเคราะห์แบบจำแนกประเภท (linear discriminant analysis) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคาดการณ์บริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงิน

กรอบแนวความคิด

สำหรับกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ทำการศึกษา เพื่อคาดการณ์ความเสี่ยงของบริษัทที่จะถูกปรับอันดับเครดิตลง ด้วยวิธีโครงข่ายประสาทเทียม โดยกำหนดขั้นตอนและวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

รูปที่ 4 กรอบแนวคิด

โดยบริษัทที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเป็นบริษัทที่ได้รับการจัดอันดับเครดิตในประเทศไทยโดยบริษัท TRIS Rating จำนวน 93 บริษัท ใช้ข้อมูลระหว่างปีพ.ศ. 2561-2566 การเลือกใช้บริษัทที่ได้รับการจัดอันดับเครดิตในประเทศไทยโดยบริษัท TRIS Rating เนื่องจาก TRIS Rating เป็นบริษัทระดับนานาชาติที่มีความชำนาญในการให้บริการด้านเรตติ้ง (Rating) และการวิเคราะห์สถาบันการเงิน ซึ่งมีการแสดงข้อมูลการจัดอันดับเครดิตที่เปิดเผยต่อสาธารณะ และเหตุผลที่เลือกใช้ข้อมูลระหว่างปีพ.ศ. 2561-2566 คือข้อมูลมีความเป็นปัจจุบัน ซึ่งสามารถคาดการณ์ได้มีประสิทธิภาพเทียบเท่าปัจจัยที่บริษัท ทริสเรตติ้งนำมาใช้ในการคาดการณ์อันดับเครดิตในปัจจุบันได้ อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างไม่ครอบคลุมถึงสถาบันการเงิน บริษัทที่ประกอบธุรกิจปล่อยสินเชื่อที่ไม่ใช่ธนาคาร บริษัทที่ดำเนินงานด้วยเงินกู้โครงการ (Project Finance Company)

หรือชนิดบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purpose Vehicle – SPV) เนื่องจากลักษณะการดำเนินงานและข้อปฏิบัติทางบัญชีของกลุ่มสถาบันทางการเงินมีลักษณะที่แตกต่างจากบริษัทในกลุ่มอื่น

ระเบียบวิธีการวิจัย

การสร้างแบบจำลองโครงสร้างประสาทเทียม

1. เลือกข้อมูลนำเข้า (Input) และข้อมูลส่งออก (Output) ข้อมูลนำเข้าในงานวิจัยนี้คือค่าเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ X_t จาก Revised Altman Z-Score มีวิธีการคำนวณดังนี้

$$X_t \text{ ของปีที่ } t = (X_t \text{ ของปีที่ } t-1) - (X_t \text{ ของปีที่ } t-2) \quad (3)$$

และข้อมูลส่งออกมีเพียงค่า 0 และ 1 โดยที่ค่า 0 หมายถึง อันดับเครดิตคงที่หรืออันดับเครดิตเพิ่มขึ้น และ 1 หมายถึง อันดับเครดิตมีการลดอันดับเครดิตโดยใช้โครงสร้างเครือข่ายประสาทเทียมแบบ 4 : 9 : 1 นั่นคือมี Input จำนวน 4 โหนด, Hidden Layer จำนวน 9 โหนด จาก Kolmogorov theory (Yijun et al. 2009) ซึ่งได้ระบุสูตรคำนวณ Hidden Layer ดังนี้

$$\text{Hidden Layer} = 2N + 1 \quad (4)$$

และ Output จำนวน 1 โหนด โดยการคัดเลือกข้อมูล จะคัดเลือกตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งค่าที่ขาดหายไปเป็นปัญหาสำคัญสำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับอันดับเครดิต ชุดข้อมูลที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์หรือข้อมูลขาดหายไปทั้งหมด Angelini et al. (2008) และ Langkamp et al. (2010) กล่าวว่า หากค่าขาดหายไปสูงกว่า 10% ควรลบข้อสังเกตเหล่านี้ออกจากงานวิจัย โดยหากบริษัทมีตัวแปรที่ขาดหายไปมากกว่า 10% ในปีใดปีหนึ่ง ข้อมูลประจำปีนั้นจะถูกกลบ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์กับตัวแปรอิสระได้คือ ถ้าตัวแปรอิสระมีค่าขาดหายไปมากกว่า 10% ของตัวแปรทั้งหมด นักวิจัยควรพิจารณาลบตัวแปร อย่างไรก็ตาม นักวิจัยควรประเมินความสำคัญของตัวแปรนั้นๆตามการทบทวนวรรณกรรมด้วย (Altman 1968)

2. การแบ่งข้อมูลสำหรับการเรียนรู้และปรับแบบจำลองให้เหมาะสม โดยข้อมูลสำหรับการเรียนรู้คือข้อมูลค่าเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ X_t จาก Revised Altman Z-Score ปีพ.ศ. 2561 – 2565 มีจำนวน 465 ข้อมูล ข้อมูล in sample เพื่อทดสอบความแม่นยำของแบบจำลอง โดยใช้ข้อมูลในกระบวนการฝึกจำนวน 117 ข้อมูล และข้อมูลสำหรับทดสอบคือ ข้อมูลมูลค่าเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ X_t จาก Revised Altman Z-Score ปีพ.ศ. 2566 จำนวน 93 ข้อมูล โดยข้อมูลทดสอบจะถูกใช้เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของแบบโครงข่ายประสาทเทียมที่ถูกฝึกอบรม ข้อมูลทดสอบจะไม่ถูกใช้ในกระบวนการฝึกอบรม เพื่อสามารถทดสอบความสามารถในการทำนายข้อมูลที่ไม่เคยเห็นมาก่อน เมื่อทำการทดสอบแต่ละครั้ง แบบจำลองที่ดีที่สุดจะถูกเก็บไว้ทุกครั้งที่ทำการวิเคราะห์ซ้ำ

3. สร้างตัวแบบโครงข่ายประสาทเทียมจากไลบรารี (library) TensorFlow โดยทำงานผ่านภาษา Python กำหนดรอบการฝึกอยู่ที่ 300 รอบ ใช้อัลกอริทึมการเรียนรู้ back propagation โดย Sana and

Taufik (2017) กล่าวว่า อัลกอริทึมการเรียนรู้ back propagation ในโครงข่ายประสาทเทียม สามารถจำแนกรูปแบบและแนวโน้ม โดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินในการทำนายการล้มละลายและใช้เป็นสัญญาณเตือนล่วงหน้า

4. ตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้โครงข่ายประสาทเทียมในการทำนายการลดอันดับเครดิตของบริษัท โดยตารางแสดงผลลัพธ์ของการพยากรณ์ (Confusion Matrix) และสัดส่วนของการพยากรณ์ที่ถูกต้องต่อข้อมูล (Accuracy Score)

ตารางที่ 1 Confusion Matrix ของโครงข่ายประสาทเทียมที่สร้างโดยตัวแปรอิสระจากทฤษฎี Altman Z-Score

	Actually Positive	Actually Negative
Predicted Positive	4	28
Predicted Negative	0	61

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการคาดการณ์โดยโครงข่ายประสาทเทียมที่สร้างโดยตัวแปรอิสระจากทฤษฎี Revised Altman Z-Score มีการทำนายถูก 65 ข้อมูล ทำนายผิด 28 ข้อมูล โดยที่ผลลัพธ์การทำนายถูกคือค่า True Positive (TP) ทำนายถูกว่าอันดับเครดิตของบริษัทจะลดลง จำนวน 4 บริษัท ค่า True Negative (TN) ทำนายถูกว่าอันดับเครดิตของบริษัทจะไม่ลดลง 61 บริษัท และผลลัพธ์การทำนายผิดคือ ค่า False Positive (FP) ที่ค่าจริงเป็นอันดับไม่ได้ลดลง แต่ทำนายเป็น อันดับลดลง มีจำนวน 28 บริษัท และไม่มีบริษัทที่ False Negative (FN) นั่นคือค่าจริงเป็นอันดับลดลง แต่ทำนายเป็น อันดับไม่ลดลง จากการทดสอบได้ค่าสูญเสีย (Loss) อยู่ที่ 0.1324 และค่าความแม่นยำ (Accuracy) อยู่ที่ 0.7

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในการทดสอบความสามารถในการทำนายของโครงข่ายประสาทเทียมที่สร้างโดยตัวแปรอิสระจากทฤษฎี Revised Altman Z-Score พบว่า มีการทำนายถูก 65 ข้อมูล และทำนายผิด 28 ข้อมูล นั่นคือโครงข่ายประสาทเทียมมีค่าความแม่นยำเฉลี่ยอยู่ที่ 70 % จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีโครงข่ายประสาทเทียมมาประยุกต์ใช้กับการคาดการณ์อันดับเครดิตลง แม้งานวิจัยนี้จะทำนายอันดับเครดิตลงได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ยังมีการทำนายที่ผิดพลาดอยู่บางส่วน สาเหตุของการทำนายอันดับเครดิตลงผิดพลาด มาจากจำนวนข้อมูลการฝึกฝน (Training) ที่มีจำนวนข้อมูลบริษัทที่อันดับเครดิตลงจำนวนน้อย ทำให้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของโครงข่ายประสาทเทียม จึงทำให้เกิดการทำนายที่ผิดพลาด

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการทำนายผลการจัดอันดับเครดิตด้วยโครงข่ายประสาทเทียม เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและมีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโครงข่ายประสาทเทียม ดังนั้นการพิจารณาและปรับปรุงโครงข่ายประสาทเทียมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยควรพิจารณาเพิ่มเติมเพื่อนำไปพัฒนาตัวแบบ และเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1. การเพิ่มข้อมูล (Data Augmentation) การเพิ่มปริมาณข้อมูลหรือวิธีการปรับเปลี่ยนข้อมูลนำเข้า เพื่อสร้างความหลากหลาย สามารถลดการเกิด Overfitting และทำให้โครงข่ายประสาทเทียมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การเพิ่มตัวแปร (Feature Engineering) การเพิ่มตัวแปรอิสระอื่น ๆ ในข้อมูลนำเข้าที่มีผลกระทบต่อผลลัพธ์การทำนาย ซึ่งสามารถช่วยให้โครงข่ายประสาทเทียมเห็นภาพมากขึ้นเกี่ยวกับลักษณะของข้อมูล

3. การปรับพารามิเตอร์ (Hyperparameter Tuning) การปรับค่าพารามิเตอร์ของตัวแบบโครงข่ายประสาทเทียม เพื่อหาค่าที่ทำให้ตัวแบบมีประสิทธิภาพมากที่สุด เช่น จำนวนชั้น จำนวนโหนด อัตราการเรียนรู้ เป็นต้น

4. การใช้โครงข่ายประสาทเทียมที่ซับซ้อนขึ้น (Complex Models) การใช้โครงข่ายที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น Deep Neural Networks อาจช่วยให้โครงข่ายประสาทเทียมเรียนรู้ลักษณะของข้อมูลได้ดีขึ้น

5. การจัดการกับคลาสไม่สมดุล (Class Imbalance) ถ้าข้อมูลมีความไม่สมดุลระหว่างคลาส (จำนวนของอันดับเครดิตลดลง และจำนวนอันดับเครดิตไม่ลดลง ไม่เท่ากัน) อาจทำให้การเรียนรู้ของโครงข่ายประสาทเทียมไม่มีประสิทธิภาพ ควรพิจารณาการใช้เทคนิคการจัดการกับคลาสไม่สมดุล เช่น Oversampling หรือ Under sampling

6. การจัดการกับข้อมูลที่หายไป (Handling Missing Data) ทำการตรวจสอบและจัดการกับข้อมูลที่หายไป สามารถช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของข้อมูลได้ยิ่งขึ้น

7. โครงข่ายประสาทเทียมเพื่อทำนายการลดอันดับเครดิตในงานวิจัยนี้ เป็นการทำนายในเบื้องต้น ซึ่งสามารถช่วยลดระดับความเสี่ยงให้กับนักลงทุน ด้วยข้อมูลที่สามารถหาได้จากงบการเงินทั่วไป

8. ข้อควรระวังสำหรับนักลงทุนหรือผู้ที่สนใจจะนำโครงข่ายประสาทเทียมนี้ไปใช้พยากรณ์อันดับเครดิตของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเป็นบริษัทที่จัดอันดับเครดิตในประเทศไทยโดยบริษัท TRIS Rating คือโครงข่ายประสาทเทียมเน้นการพิจารณาข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งเน้นที่ตัวเลขในงบการเงินเป็นหลัก โดยไม่ได้รวมตัวแปรเชิงคุณภาพ ดังนั้นงานวิจัยต่อยอด จึงควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพมากขึ้นด้วย

บรรณานุกรม

- กฤษมา ถิรตันตยาภรณ์. (2549). *การศึกษาแบบจำลอง Z-Score ของ Altman เพื่อใช้ทำนายภาวะความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์*. ปรินญาบัญญัติมหาบัณฑิต. โครงการปริญญาโททางการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ธนกร หอประเสริฐวงศ์. (2563). *ระบบควบคุมแสงแอลอีดีอัจฉริยะในโรงเรือนโดยใช้โครงข่ายประสาทเทียม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิศวกรรมโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- รณกร อานาภรณ์. (2563). *การใช้แบบจำลอง Altman's Z-score ในการพยากรณ์การล้มละลายของบริษัทสื่อและสิ่งพิมพ์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย. (2567). *2023 Bond Market Highlights*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaibma.or.th/Doc/annual/SummaryMarket2023.pdf>.
- Big Data Institute. (2566). *ประวัติและหลักการของเครือข่ายประสาทเทียม (Artificial Neural Networks – ANNs)*. เข้าถึงได้จาก: <https://bdi.or.th/big-data-101/neural-network/>.
- Abor, J. & Appiah, K. O. (1986). Predicting corporate failure: some empirical evidence from the UK. *Benchmarking*, 16(3), pp. 432-444.
- Altman, E. I. (2013). *Predicting financial distress of companies: Revisiting the Z-Score and Zeta® models*. In A. Adrian R. Bell (Ed.), and others, *Handbook of Research Methods and Applications in Empirical Finance* (pp.428-456). Edward Elgar Publishing.
- Altman, E. I. (Sep. 1968). Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. *Journal of Finance*, 23(4), pp. 589-609.
- Altman, E.I., & Sabato G. (Sep. 2007). Modelling credit risk for SMEs: evidence from the U.S. market. *ABACUS*, 43(3), pp. 332-357.
- Angelini, E., Tollo, G.D. and Roli, A. (Nov 2008). A neural network approach for credit risk evaluation. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 48(4), pp. 733-755
- Argenti J. (1976). *Corporate collapse : the causes and symptoms*. New York : McGraw-Hill.
- Coats, P. K., and Fant, L. F. (1993). Recognizing Financial Distress Patterns Using a Neural Network Tool. *Financial Management*, 22(3), pp. 142-155.
- Doukas, J. (Jul 2007). Bankers versus bankruptcy prediction models: An empirical investigation, 1979-82. *Applied economics*, 18(5), pp. 479-493.

- Hawar, A. (2015). *The revised Altman Z'-score Model Verifying its Validity as a Predictor of Corporate Failure in the Case of UK Private Companies*. Degree of MSc Banking and Finance. University of Leicester. England
- Langkamp, L. D., Lehman, A., and Lemeshow, S. (Mar 2010). *Techniques for Handling Missing Data in Secondary Analyses of Large Surveys*. *Academic Pediatrics*, 10(3), pp. 205-210
- Lukason, O., & Hoffman, R.C. (Oct. 2014). Firm bankruptcy probability and causes: an integrated study. *Int. J. Bus. Manag*, 9(11), pp. 80–91
- Muñoz-Izquierdo, N., Laitinen, E. K., Camacho-Miñano, M., and Pascual-Ezama, D. (Sep. 2019). Does audit report information improve financial distress prediction over Altman's traditional Z-Score model?. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 31(1), pp. 65-97.
- Platt, H. D. & Platt, M. B. (Mar 1990). *Development Of A Class Of Stable Predictive Variables: The Case Of Bankruptcy Prediction*. *Journal of Business Financial & Accounting*, 17(1), pp. 31-51.
- Sana, H. & Taufik, F. (Apr 2017). *Using Artificial Neural Network (ANN) Back Propagation to Predict The Bankruptcy of Islamic Banks in Indonesia*. *International Journal of Management and Applied Science*, 3(4), pp. 7-11
- Sena, J. & Williams, D. (1998). *Using the Altman bankruptcy model to analyze the performance of oil companies*. *Petroleum Accounting and Financial Management Journal*, 17(1), pp. 72-92.
- Sun, J. & Li, H. (Feb 2008). Data mining method for listed companies' financial distress prediction. *Knowledge-Based Systems*, 21(1), pp. 1-5
- West, D. (Sep 2000). Neural Network Credit Scoring Models. *Computers & Operations Research*, 27(11), pp. 1131-1152.
- Yijun, L., Qiuru, C., Ye, L., Jin, Q., and Feiyue, Y. (2009). *Artificial Neural Networks for Corporation Credit Rating Analysis*. In Proceedings of the 2009 International Conference on Networking and Digital Society. Volume 01. IEEE.

การศึกษาประสิทธิภาพการกำหนดช่วงเวลาการซ่อมบำรุงแบบปรับเปลี่ยน
จากข้อมูลที่มาจากการแจกแจงไวบูลล์

A Study of Cost Efficiency from Adaptive Maintenance Intervals
with Data under the Weibull Distribution

ณัฐพงศ์ อนันต์อาชญาสิทธิ์¹ และอนุภาพ สมบูรณ์สวัสดิ์²

Nuttapong Ananartyasit¹ and Anupap Somboonsawatdee²

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์การบัญชี¹

อาจารย์ ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์การบัญชี²

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร¹⁻²

E-mail: 6580249126@cbs.chula.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงแบบปรับเปลี่ยน (Adaptive Maintenance) จากการกำหนดช่วงการซ่อมบำรุงโดยใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ของอุปกรณ์ที่มีการแจกแจงแบบไวบูลล์ และ (2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการประมาณค่าพารามิเตอร์จากข้อมูลที่ถูกต้องโดยใช้ค่า MSE ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพ โดยการศึกษาที่มีขั้นตอนดังนี้ 1) ใช้ข้อมูลจำลองที่มาจากกรแจกแจงไวบูลล์ (Weibull Distributions) ซึ่งมีอัตราการเสีย (Failure Rate) ที่แตกต่างกัน 2) ช่วงเวลาซ่อมบำรุงคำนวณจากค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 5, 10, ... ถึง 95 3) เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายด้วยอัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุงเชิงแก้ไข (Corrective Maintenance) และการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน (Maintenance Preventive) 4) กำหนดเวลาในการสังเกตโดยรวม 100 หน่วยเวลา ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายซ่อมบำรุงจากข้อมูลแสดงอัตราการเสียที่ลดลง และคงที่ตามเวลา การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 จะมีค่าใช้จ่ายซ่อมบำรุงที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ค่าอื่นในสัดส่วนค่าใช้จ่ายเดียวกัน แต่ในกรณีที่ข้อมูลแสดงอัตราการเสียเพิ่มขึ้นตามเวลา ค่าใช้จ่ายซ่อมบำรุงที่น้อยที่สุด จะขึ้นอยู่กับสัดส่วนค่าใช้จ่ายและการเลือกใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ และ (2) ประสิทธิภาพในการประมาณค่าพารามิเตอร์ ในทุกกรณีของข้อมูลแสดงอัตราการเสียลดลง คงที่ และเพิ่มขึ้นตามเวลา การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่มีค่าสูง จะทำให้การประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด (ค่า MSE มีค่าน้อยที่สุด)

คำสำคัญ: ช่วงเวลาแบบปรับเปลี่ยน ข้อมูลที่ถูกต้อง ค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง

Abstract

The purpose of this study were (1) to study the cost of adaptive maintenance by specifying maintenance intervals using the percentiles of Weibull distribution. and (2) to

investigate the efficiency of estimating parameters from censored data using MSE. Our investigation involves the following key aspects: 1) Data Source: We utilize simulated data derived from Weibull distributions with varying failure rates. 2) Maintenance Intervals: We calculate maintenance intervals based on percentiles (ranging from 5th, 10th, ... to 95th percentiles). 3) Cost Ratio: We compare costs using ratio of corrective maintenance (CM) to preventive maintenance (PM). 4) Observations: We make observations up to 100 time-units. Findings revealed that (1) when considering maintenance costs from data showing decreasing and constant failure rates over time, using the 95th percentile will result in the minimum maintenance costs compared to using other percentile for the same cost ratio. However, in cases where failure rates increase over time, the minimum maintenance costs depend on the cost ratio and percentile. (2) the efficiency of parameter estimation, in all cases of decreasing, constant, and increasing failure rates over time, using higher percentiles will result in the most efficient estimation (lowest MSE).

Keywords: Adaptive interval, censored data, cost maintenance

บทนำ

ในเอกสารส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือทางวิศวกรรม มักจะพูดถึงเทคนิคการซ่อมบำรุงต่าง ๆ และที่เป็นที่รู้จักกันมากที่สุดก็คือ การซ่อมบำรุงตามเวลาที่กำหนด (time-based maintenance) โดยจะเป็นการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าซ่อมบำรุงสามารถแบ่งวิธีการซ่อมบำรุงได้ 3 วิธี ได้แก่ การซ่อมบำรุงเชิงแก้ไข (corrective maintenance) จะใช้ก็ต่อเมื่ออุปกรณ์เข้าสู่สภาวะล้มเหลว, การซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน (preventive maintenance) จะใช้ก็ต่อเมื่ออุปกรณ์ใกล้จะถึงเวลาเข้าสู่สภาวะล้มเหลว ก็จะทำให้การซ่อมบำรุงก่อนที่จะเสีย, การซ่อมบำรุงเชิงคาดการณ์ (predictive maintenance) จะคล้ายกับการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน แต่จะลดเวลาในการซ่อมแซมให้เข้าใกล้กับเวลาที่อุปกรณ์จะเสียมากที่สุด โดยการใช้ mean time to failure (MTTF) เป็นตัวเลือกในการกำหนดช่วงเวลาในการซ่อมบำรุง แต่งานวิจัยนี้จะกำหนดช่วงเวลาซ่อมบำรุงจากค่าเปอร์เซ็นต์ไทม์ของการแจกแจง และหลังจากซ่อมบำรุงแล้ว กำหนดให้อุปกรณ์ที่ถูกแทนที่มีการแจกแจงเหมือนกับการแจกแจงก่อนที่จะเข้าสู่สภาวะล้มเหลว (as good as new)

โดยค่าความน่าเชื่อถือของอุปกรณ์ก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการจัดทำแผนการซ่อมบำรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Andrew N. O'Connor, 2016) ได้แบ่งการแจกแจงทั่วไปที่พบในการศึกษาทางวิศวกรรม ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การแจกแจงแบบเอกซ์โพเนนเชียล, การแจกแจงแบบล็อกนอร์มอล และ การแจกแจงแบบไวบูลล์ แต่ที่พบเห็นมากที่สุดจะเป็นการแจกแจงแบบไวบูลล์ซึ่งเป็นการแจกแจงที่ใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อจำลองเวลาที่เกิดความล้มเหลวของอุปกรณ์

ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล เป็นปัจจัยต่อมาที่จะใช้ในการตัดสินใจว่าเราจะได้ข้อมูลมาในลักษณะแบบใด เช่น ถ้าทำการเก็บข้อมูลก่อนที่อุปกรณ์เสีย ลักษณะของข้อมูลนั้นจะเป็นข้อมูลที่ถูกลบทิ้ง (Censored Data) ทำให้สามารถทราบระยะเวลาที่แน่นอนที่อุปกรณ์เข้าสู่สภาวะล้มเหลวได้ โดยสามารถพบข้อมูลประเภทนี้ได้ จากข้อมูลการวิเคราะห์การอยู่รอดในส่วนใหญ่ เช่น การชำรุดของอุปกรณ์ไฟฟ้า, การตรวจโรคมะเร็ง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าข้อมูลที่ได้อาจมีความไม่สมบูรณ์ เนื่องจากระยะเวลาในการสังเกตมีจำกัด ทำให้บางข้อมูลเกิดเหตุการณ์หลังจากช่วงเวลาสังเกต หรือ ข้อมูลอาจเกิดการหายไประหว่างการสังเกต โดยการเลือกช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลก็จะมีผลกระทบต่อการใช้งานไปใช้ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยงานวิจัยส่วนใหญ่ มักเสนอวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ในแบบต่าง ๆ เช่น วิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation Method) หรือ วิธีการประมาณแบบกราฟ (Graphical Estimation Method) ดังนั้นการเลือกช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล และวิธีในการประมาณพารามิเตอร์จึงเป็นส่วนสำคัญในการทำงานวิจัยนี้เช่นกัน

ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของแต่ละวิธีการ จะต้องทำการปรับให้การประมาณพารามิเตอร์และความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายต่ออุปกรณ์อยู่ในระดับเหมาะสมที่สุด โดยทำการวัดผลจากค่าซ่อมบำรุงที่เกิดขึ้น โดยนึกถึงค่าใช้จ่าย 2 อย่าง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน และ ค่าใช้จ่ายการซ่อมบำรุงเชิงแก้ไข โดยปกติค่าใช้จ่ายการซ่อมบำรุงเชิงแก้ไขมีค่าที่สูงกว่าค่าใช้จ่ายการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน เพราะเป็นการรอให้อุปกรณ์เข้าสู่สภาวะล้มเหลวก่อนจึงจะทำการแก้ไข ดังนั้นการกำหนดเวลาซ่อมบำรุงเชิงป้องกันจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง แต่ถ้ามีการเข้าซ่อมบำรุงที่มากเกินไปจะทำให้ค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงเชิงป้องกันเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงแบบปรับเปลี่ยน (Adaptive Maintenance) จากกรกำหนดช่วงการซ่อมบำรุงโดยใช้เปอร์เซ็นต์ไทม์ของอุปกรณ์ที่มีการแจกแจงแบบไวบูลล์
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการประมาณค่าพารามิเตอร์จากข้อมูลที่ถูกลบทิ้ง โดยใช้ค่า MSE ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

ในงานวิจัยที่ผ่านมา ได้มีการศึกษาวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดย การศึกษาเปรียบเทียบการประมาณพารามิเตอร์จากข้อมูลที่ถูกลบทิ้งพบว่า การประมาณแบบ MLE เมื่อกำหนดจุดเวลาที่สังเกตมากกว่า 10 จุด เมื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ของการแจกแจงแบบไวบูลล์ ค่า MSE จะมีประสิทธิภาพมากกว่าการประมาณแบบกราฟ (ศศิประภา โมรากุล, 2010) และในการศึกษาเปรียบเทียบการประมาณค่าจากตัวแบบการถดถอยสำหรับข้อมูลที่ถูกลบทิ้งแบบที่ 1 พบว่าการประมาณแบบ MLE จะมีประสิทธิภาพมากกว่าการประมาณแบบกราฟและการประมาณแบบกำลังสองน้อยสุด (OLS) (ศิวพร ทิพย์พันธุ์, 2018) ต่อมาในงานวิจัย Maximum likelihood estimation from interval censored recurrent event data ได้

ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยใช้วิธี EM gradient, Complete EM และ Full NR เพื่อทำการตรวจสอบเวลาที่ใช้ในการคำนวณและประสิทธิภาพในการประมาณพารามิเตอร์ในแต่ละแบบ โดยผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการประมาณพารามิเตอร์ของการคำนวณในแต่ละแบบมีค่าใกล้เคียงกัน แต่การประมาณแบบ EM gradient จะใช้เวลาในการคำนวณน้อยกว่าการคำนวณแบบ Complete EM แต่มีความซับซ้อนในการเขียนสูตรทางคณิตศาสตร์มากกว่า (Taghipour, S., D. Banjevic, 2013) ดังนั้นจากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ในงานวิจัยนี้จึงทำการเลือกวิธีการประมาณแบบภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (MLE) เป็นวิธีในการประมาณค่าพารามิเตอร์ของการแจกแจงแบบไวบูลล์ ต่อจากนั้นได้ทำการศึกษาวิธีการทำแผนการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน (preventive maintenance) โดยเริ่มจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการหาช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนอุปกรณ์โดยใช้ค่าใช้จ่ายและความน่าเชื่อถือของอุปกรณ์เป็นตัวกำหนดช่วงซ่อมบำรุงที่ดีที่สุด (Vilarinho, S., Lopes, I. & Oliveira, J. A., 2017) ซึ่งสามารถนำวิธีการหาช่วงดังกล่าวมากำหนดช่วงเวลาในการซ่อมบำรุงให้เหมาะสมได้ และในปีถัดมาได้มีงานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบของการประมาณค่าพารามิเตอร์ผิดเมื่อเทียบกับค่าจริงที่เกิดขึ้น โดยใช้ราคาในการเปรียบเทียบ โดยจากผลการวิจัยนั้นพบว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าซ่อมบำรุงของการซ่อมบำรุงเชิงแก้ไข และการซ่อมบำรุงเชิงป้องกันแล้ว เมื่อทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ผิดจะส่งผลกับราคาในการซ่อมบำรุง (Sgarbossa, F., et al., 2018) ต่อมาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการในการประมาณจำนวนของที่จะเสียในแต่ละช่วงเวลา ในกรณีที่เป็นการซ่อมบำรุงแบบไม่สมบูรณ์ (Asadi, M., 2023) โดยจากงานวิจัยทั้งหมดที่เกี่ยวกับการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน มักจะมีการกำหนดช่วงเวลาในการซ่อมบำรุงที่เท่า ๆ กันตลอด แต่ในความเป็นจริงนั้นเราจะไม่ทราบค่าพารามิเตอร์ของการแจกแจงนั้นได้จนกว่าจะเริ่มทำการเก็บข้อมูล

ระเบียบวิธีการวิจัย และกรอบแนวคิด

สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

α คือ พารามิเตอร์แสดงขนาด (Scale) β คือ พารามิเตอร์แสดงรูปร่าง (Shape)

n_F คือ จำนวนของที่เข้าสู่สภาวะล้มเหลว

n_S คือ จำนวนของที่เข้าสู่สภาวะล้มเหลวที่ถูกตัดปลายขวา

n_I คือ จำนวนของที่เข้าสู่สภาวะล้มเหลวที่ถูกตัดทั้งแบบช่วง

C_{cm} คือ ค่าซ่อมบำรุงเชิงแก้ไข

C_{pm} คือ ค่าซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน

$R(t)$ คือ สมการความน่าเชื่อถือของการแจกแจงแบบไวบูลล์

$E[N(t)]$ คือ จำนวนของที่เสียเฉลี่ยในช่วงเวลา $(0, t_p]$

วิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์

ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีการประมาณด้วยภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum likelihood estimator) สามารถเขียนภาวะความน่าจะเป็นสูงสุดที่สุดของการแจกแจงแบบไวบูลล์ได้ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 L(\alpha, \beta | t_1, t_2, \dots, t_n) &= \prod_{i=1}^{n_F} \frac{\beta t_F^{\beta-1}}{\alpha^\beta} \exp \left[- \left(\frac{t_F}{\alpha} \right)^\beta \right] * \prod_{i=1}^{n_S} \exp \left[- \left(\frac{t_S}{\alpha} \right)^\beta \right] \\
 &* \prod_{i=1}^{n_i} \left(\exp \left[- \left(\frac{t_L}{\alpha} \right)^\beta \right] - \exp \left[- \left(\frac{t_R}{\alpha} \right)^\beta \right] \right)
 \end{aligned} \tag{1}$$

จากนั้นทำการหาค่าประมาณของ α , β ได้จากการหาค่าสูงที่สุดของฟังก์ชันภาวะน่าจะเป็น โดยสามารถแก้สมการหาค่าได้ด้วยวิธี ทาอนุพันธ์ย่อยลำดับที่หนึ่ง (First Order Partial Derivatives) ของฟังก์ชันภาวะน่าจะเป็นและกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0 โดยการคำนวณจะขึ้นอยู่กับรูปแบบการแจกแจงของข้อมูลทำให้ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน(close form)

วิธีการประมาณค่าซ่อมบำรุง

จาก Barlow and Hunter (1960) ได้เสนอวิธีการคิดราคาแบบเบื้องต้นไว้ซึ่งสามารถเขียนสมการคิดค่าซ่อมบำรุงเฉลี่ย ดังนี้

$$\eta[t_p] = \frac{C_{pm} * R(t_p) + C_{cm} * [1 - R(t_p)]}{\int_0^{t_p} R(s) ds} \tag{2}$$

$R(t)$ คือ สมการความน่าเชื่อถือของการแจกแจงแบบไวบูลล์ α คือ พารามิเตอร์แสดงขนาด (Scale Parameter) และ β คือ พารามิเตอร์แสดงรูปร่าง (Shape Parameter)

$$R(t) = e^{\left[- \left(\frac{t}{\alpha} \right)^\beta \right]} \tag{3}$$

ต่อจากนั้น Toshio Nakagawa (1979) ได้เสนอวิธีการคิดราคาโดยคำนึงถึงจำนวนอุปกรณ์ที่เสียในแต่ละช่วงเวลา โดยการคิดราคาการซ่อมบำรุงนี้จะละเว้นเวลาของการเปลี่ยน/ซ่อมอุปกรณ์ ดังนั้นสมการคิดค่าซ่อมบำรุงสามารถเขียนได้ดังนี้

$$\eta[t_p] = \frac{C_{cm} * E[N(t_p)] + C_{pm}}{t_p} \tag{4}$$

เกณฑ์ในการพิจารณาเปรียบเทียบ

1. ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเปรียบเทียบจะเป็นค่าใช้จ่ายที่มาจากช่วงเวลาในการปรับเปลี่ยนรวมกับค่าใช้จ่ายที่ได้จากการปรับหาช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยจะเปรียบเทียบระหว่างช่วงเปอร์เซ็นต์ไทม์ของการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน
2. ประสิทธิภาพในการประมาณจะใช้ค่า MSE เป็นค่าในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพ โดยจะเปรียบเทียบระหว่างช่วงเปอร์เซ็นต์ไทม์ของการซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน

งานวิจัยนี้มีการศึกษาภายใต้ขอบเขตดังต่อไปนี้

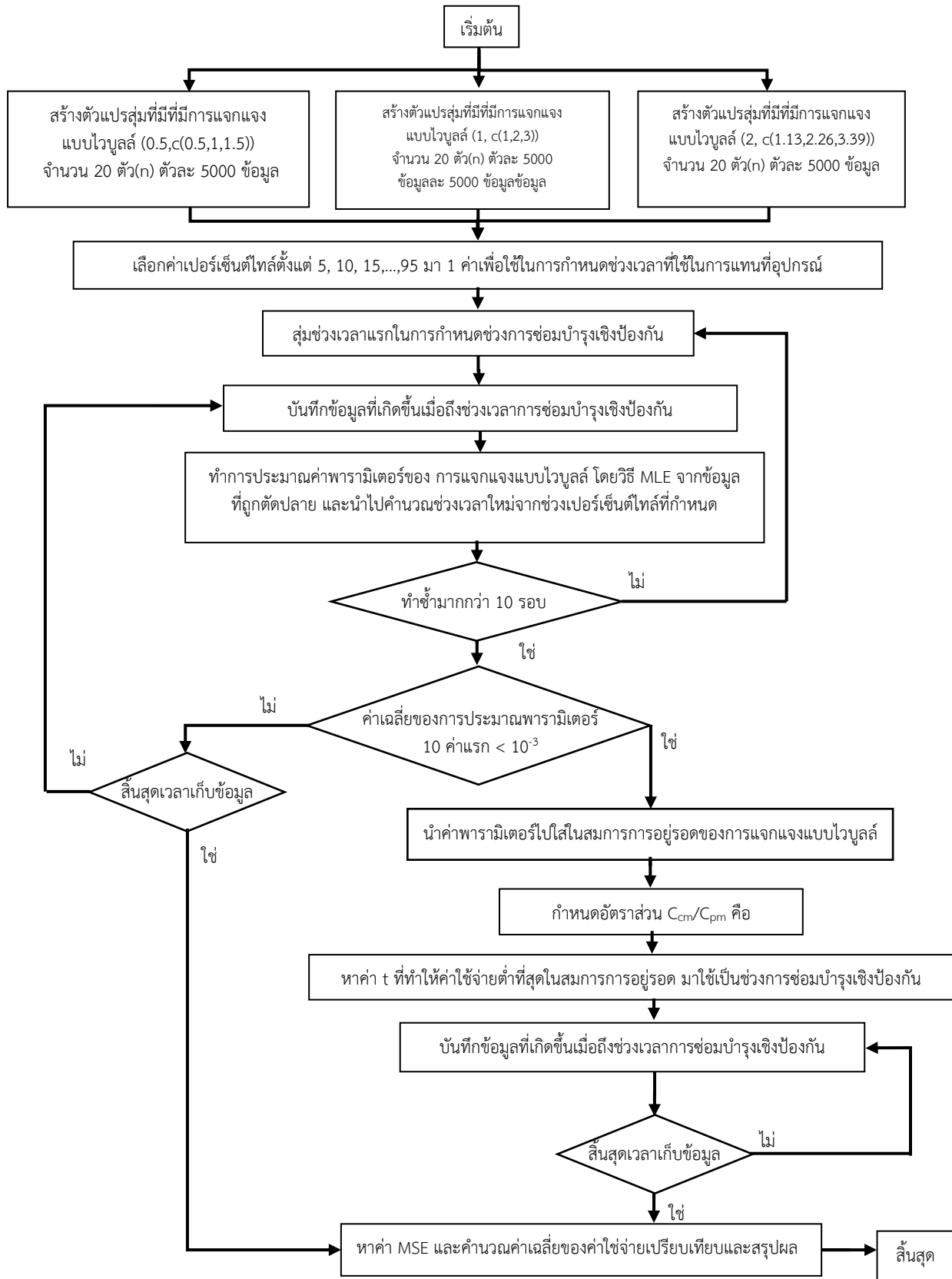
1. การแจกแจงที่ใช้ในการศึกษา คือ การแจกแจงแบบไวบูลล์ หรือสามารถเขียนเป็นสัญลักษณ์ได้ดังนี้ Weibull (β, α) โดย α คือ พารามิเตอร์แสดงขนาด และ β คือ พารามิเตอร์แสดงรูปร่าง ในการวิจัยนี้จะกำหนดค่าโดยใช้ค่าเฉลี่ยของการแจกแจงไวบูลล์ เท่ากับ 1, 2 และ 3 และ กำหนด β ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 0.5, 1 และ 2
2. จำนวนข้อมูลที่จำลองในแต่ละกรณี มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 20 เครื่อง โดยแต่ละเครื่องมีจุดสังเกตเครื่องละ 5000 จุดเวลา รวม 100,000 จุดข้อมูล โดยจากผลการวิจัยในอดีต การเลือกอุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลที่น้อยที่สุดในการประมาณพารามิเตอร์จะใช้ 20 เครื่องในการเก็บข้อมูล
3. เปอร์เซนต์ไทม์ที่ใช้ในการกำหนดช่วงแบบปรับเปลี่ยน มีทั้งหมด 18 ระดับ ได้แก่เปอร์เซนต์ไทม์ที่ 5, 10, 15 ไปจนถึง เปอร์เซนต์ไทม์ที่ 95
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการสังเกตข้อมูลโดยรวม เท่ากับ 100 หน่วยเวลา หรือ หยุดการทำการปรับค่าเมื่อค่าพารามิเตอร์ α และ β ที่คำนวณได้ มีความแตกต่างกันน้อยกว่า 0.001
5. การกำหนดช่วงเวลาในครั้งแรกจะมาจากการสุ่มช่วงเวลาเปอร์เซนต์ไทม์ที่ 10 ถึง 40
6. ค่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุง (C_{cm}/C_{pm}) ที่ใช้ในงานวิจัยใช้ทั้งหมด 30 ระดับ ได้แก่ 1, 2, 3 ไปจนถึง 30 โดย C_{cm} คือ ค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงกรณีอุปกรณ์เกิดเสียก่อนเวลาในการทำการซ่อมบำรุง (Corrective Maintenance) และ C_{pm} คือ ค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงก่อนอุปกรณ์เสีย (Preventive Maintenance)
7. ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มาจากการจำลองข้อมูล และประมวลผลโดยใช้โปรแกรม R เวอร์ชัน 4.1.3 โดยจะทำซ้ำสถานการณ์ละ 3000 รอบ

ตารางที่ 1 การแบ่งลักษณะการแจกแจงของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	การแจกแจง
ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์ลดลงตามเวลา($\beta < 1$) และมีค่าเฉลี่ยของการแจกแจงเท่ากับ 1	1	Weibull(0.5,0.5)
ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์คงที่ตามเวลา($\beta = 1$) และมีค่าเฉลี่ยของการแจกแจงเท่ากับ 1	1	Weibull(1,1)
ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์เพิ่มขึ้นตามเวลา($\beta > 1$) และมีค่าเฉลี่ยของการแจกแจงเท่ากับ 1	1	Weibull(2,1.13)
ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์ลดลงตามเวลา($\beta < 1$) และมีค่าเฉลี่ยของการแจกแจงเท่ากับ 2	2	Weibull(0.5,1)
ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์คงที่ตามเวลา($\beta = 1$) และมีค่าเฉลี่ยของการแจกแจงเท่ากับ 2	2	Weibull(1,2)
ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์เพิ่มขึ้นตามเวลา($\beta > 1$) และมีค่าเฉลี่ยของการแจกแจงเท่ากับ 2	2	Weibull(2,2.26)
ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์ลดลงตามเวลา($\beta < 1$) และมีค่าเฉลี่ยของการแจกแจงเท่ากับ 3	3	Weibull(0.51.5)
ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์คงที่ตามเวลา($\beta = 1$) และมีค่าเฉลี่ยของการแจกแจงเท่ากับ 3	3	Weibull(1,3)
ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์เพิ่มขึ้นตามเวลา($\beta > 1$) และมีค่าเฉลี่ยของการแจกแจงเท่ากับ 3	3	Weibull(2,3.38)

แผนผังวิธีการดำเนินการวิจัย

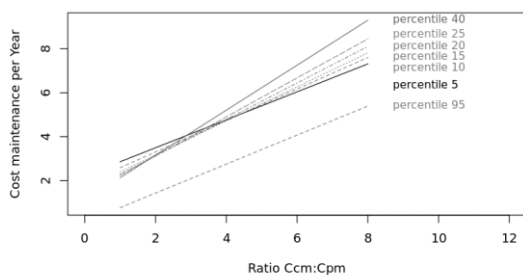

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

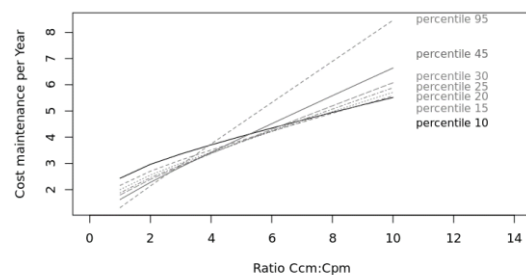
ตารางที่ 2 เปรอร์เซ็นต์ไทล์ขณะช่วงเวลาแบบปรับเปลี่ยนที่ทำให้ค่าซ่อมบำรุงน้อยที่สุด ในกรณีที่ทำปรับค่าพารามิเตอร์ได้ร่วมกับการปรับช่วงให้เหมาะสม(optimize)

C_{cm}/C_{pm}	Weibull (0.5,0.5)	Weibull (1,1)	Weibull (2,1.13)	Weibull (0.5,1)	Weibull (1,2)	Weibull (2,2.26)	Weibull (0.5,1.5)	Weibull (1,3)	Weibull (2,3.39)
1	P95	P95	P95	P95	P95	P95	P95	P95	P95
2	P95	P95	P95	P95	P95	P95	P95	P95	P95
3	P95	P95	P45	P95	P95	P50	P95	P95	P45
4	P95	P95	P30	P95	P95	P30	P95	P95	P30
5	P95	P95	P25	P95	P95	P25	P95	P95	P25
6	P95	P95	P20	P95	P95	P20	P95	P95	P20
7	P95	P95	P15	P95	P95	P15	P95	P95	P15
8	P95	P95	P15	P95	P95	P15	P95	P95	P15
9	P5	P95	P10	P95	P95	P10	P95	P95	P10
10	P5	P95	P10	P95	P95	P10	P95	P95	P10
15	P5	P95	P5	P95	P95	P5	P95	P95	P5
20	P5	P95	P5	P95	P95	P5	P95	P95	P5
25	P5	P95	P5	P95	P95	P5	P95	P95	P5
30	P5	P95	P5	P95	P95	P5	P95	P95	P5

หมายเหตุ P คือ เปรอร์เซ็นต์ไทล์ที่

รูปที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของการซ่อมบำรุงใน 1 หน่วยเวลา กับอัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงของWeibull(0.5,2.26)

รูปที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของการซ่อมบำรุงใน 1 หน่วยเวลา กับอัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงของWeibull(2,1.13)

จากผลการวิจัยของตารางที่ 2 พบว่า ในกรณีที่ข้อมูลมีอัตราการเสียของอุปกรณ์ลดลงตามเวลา (พารามิเตอร์แสดงขนาด = 0.5) และข้อมูลมีอัตราการเสียของอุปกรณ์คงที่ตามเวลา (พารามิเตอร์แสดงขนาด = 1)

ค่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุง (C_{cm}/C_{pm}) ในทุกๆค่า เมื่อใช้เปอร์เซ็นต์ไทม์ที่มีค่าสูง จะทำให้ค่าซ่อมบำรุงคัมค่าที่สุด โดยสามารถสังเกตได้จากรูปที่ 1 จะเห็นว่าในทุกกรณีที่ค่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุงเปลี่ยนแปลงไป การใช้เปอร์เซ็นต์ไทม์ที่ 95 จะทำให้ค่าซ่อมบำรุงน้อยที่สุด และข้อมูลมีอัตราการเสียหายของอุปกรณ์เพิ่มขึ้นตามเวลา(พารามิเตอร์แสดงขนาด = 2) ค่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุง (C_{cm}/C_{pm}) ในกรณีที่ค่าต่ำ การใช้เปอร์เซ็นต์ไทม์ที่มีค่าสูง จะทำให้ค่าซ่อมบำรุงคัมค่าที่สุด แต่ในกรณีที่อัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุง(C_{cm}/C_{pm})สูงขึ้น เมื่อใช้เปอร์เซ็นต์ไทม์ที่มีค่าต่ำจะทำให้ค่าซ่อมบำรุงคัมค่าที่สุด โดยสามารถสังเกตได้จากรูปที่ 2 จะเห็นได้ว่าในกรณีที่ค่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุงเป็น 2 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทม์ที่ 95 จะทำให้ค่าซ่อมบำรุงน้อยที่สุด แต่เมื่อค่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุงเพิ่มเป็น 10 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทม์ที่ 10 จะทำให้ค่าซ่อมบำรุงน้อยที่สุด

ตารางที่ 3 เปอร์เซนต์ไทม์ของช่วงเวลาเฉลี่ยที่ทำให้ค่าซ่อมบำรุงคัมค่าที่สุดเมื่อทำการปรับช่วงให้เหมาะสม

C_{cm}/C_{pm}	Weibull (0.5,0.5)	Weibull (1,1)	Weibull (2,1.13)	Weibull (0.5,1)	Weibull (1,2)	Weibull (2,2.26)	Weibull (0.5,1.5)	Weibull (1,3)	Weibull (2,3.39)
1	P99.99	P99.99	P99.99	P99.99	P99.99	P99.99	P99.97	P99.99	P99.99
2	P99.99	P99.99	P69.61	P99.99	P99.99	P69.42	P99.97	P99.99	P69.41
3	P99.99	P99.99	P41.96	P99.99	P99.99	P41.77	P99.97	P99.99	P41.78
4	P99.99	P99.99	P29.69	P99.99	P99.99	P29.55	P99.97	P99.99	P29.57
5	P99.99	P99.99	P22.93	P99.99	P99.99	P22.82	P99.97	P99.99	P22.84
6	P99.99	P99.99	P18.67	P99.99	P99.99	P18.58	P99.97	P99.99	P18.60
7	P99.99	P99.99	P15.73	P99.99	P99.99	P15.66	P99.97	P99.99	P15.68
8	P99.99	P99.99	P13.60	P99.99	P99.99	P13.54	P99.97	P99.99	P13.56
9	P99.99	P99.99	P11.97	P99.99	P99.99	P11.92	P99.97	P99.99	P11.94
10	P99.99	P99.99	P10.69	P99.99	P99.99	P10.65	P99.97	P99.99	P10.67
15	P99.99	P99.99	P6.97	P99.99	P99.99	P6.95	P99.97	P99.99	P6.97
20	P99.99	P99.99	P5.17	P99.99	P99.99	P5.15	P99.97	P99.99	P5.17
25	P99.99	P99.99	P4.11	P99.99	P99.99	P4.10	P99.97	P99.99	P4.12
30	P99.99	P99.99	P3.41	P99.99	P99.99	P3.41	P99.97	P99.99	P3.42

หมายเหตุ P คือ เปอร์เซนต์ไทม์ที่

จากผลการวิจัยของตารางที่ 3 พบว่า ในกรณีที่ข้อมูลมีอัตราการเสียหายของอุปกรณ์ลดลงตามเวลา (พารามิเตอร์แสดงขนาด = 0.5) และ ข้อมูลมีอัตราการเสียหายของอุปกรณ์คงที่ตามเวลา(พารามิเตอร์แสดงขนาด = 1) ค่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุง (C_{cm}/C_{pm}) ในทุก ๆ ค่า เมื่อใช้ เปอร์เซนต์ไทม์ที่มีค่าสูง จะทำให้

ค่าซ่อมบำรุงคummค่าที่สุด และ ข้อมูลมีอัตราการเสียของอุปกรณ์เพิ่มขึ้นตามเวลา(พารามิเตอร์แสดงขนาด = 2) ค่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุง (C_{cm}/C_{pm}) ในกรณีที่มีค่าต่ำ การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่มีค่าสูง จะทำให้ค่าซ่อมบำรุงคummค่าที่สุด แต่ในกรณีที่อัตราส่วนค่าใช้จ่ายระหว่างการซ่อมบำรุง (C_{cm}/C_{pm}) สูงขึ้น เมื่อใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่มีค่าต่ำจะทำให้ค่าซ่อมบำรุงคummค่าที่สุด

ตารางที่ 4 ค่า MSE ของพารามิเตอร์แสดงรูปร่างและขนาดของการแจกแจงไวบูลล์ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1

เปอร์เซ็นต์ไทล์	Weibull(0.5,0.5)		Weibull(1,1)		Weibull(2,1.13)	
	shape	scale	shape	scale	shape	scale
5	0.00179	0.05544	0.00495	0.04264	0.01885	0.01353
10	0.00101	0.02268	0.00304	0.01765	0.01234	0.00589
15	0.00068	0.01177	0.00218	0.00975	0.00935	0.00338
20	0.00058	0.00768	0.00173	0.0059	0.0072	0.00205
25	0.00045	0.00483	0.00137	0.00407	0.00604	0.00143
30	0.00037	0.00365	0.0012	0.00294	0.00532	0.0011
35	0.0003	0.00257	0.001	0.00219	0.0043	0.00079
40	0.00026	0.00203	0.00083	0.00165	0.00378	0.00063
45	0.00022	0.00158	0.00075	0.0013	0.00364	0.00055
50	0.0004	0.00121	0.00066	0.00108	0.00316	0.00046
55	0.00018	0.00101	0.0006	0.00093	0.00295	0.0004
60	0.00016	0.00083	0.00058	0.00077	0.00271	0.00035
65	0.00013	0.00073	0.00053	0.00069	0.00263	0.00033
70	0.00011	0.00062	0.00051	0.00064	0.00234	0.0003
75	0.0001	0.00053	0.00047	0.00063	0.0022	0.00027
80	0.00009	0.00047	0.00045	0.00056	0.002	0.00025
85	0.00007	0.00041	0.00042	0.00055	0.00185	0.00024
90	0.00007	0.0004	0.00042	0.00051	0.0018	0.00022
95	0.00006	0.00041	0.00041	0.00051	0.00159	0.00021

จากผลการวิจัยของตารางที่ 4 พบว่า ในการประมาณค่าของพารามิเตอร์แสดงรูปร่าง (Shape) โดยใช้ข้อมูลที่มีอัตราการเสียของอุปกรณ์ลดลงตามเวลา มีค่า MSE น้อยกว่า ข้อมูลที่มีอัตราการเสียของอุปกรณ์คงที่ และเพิ่มขึ้นตามเวลา ในทุกๆช่วงเปอร์เซ็นต์ไทล์ และ ในการประมาณค่าของพารามิเตอร์แสดงขนาด

(Scale) โดยใช้ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์เพิ่มขึ้นตามเวลา มีค่า MSE น้อยกว่า ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์คงที่ และลดลงตามเวลา ในทุก ๆ ช่วงเปอร์เซ็นต์ไทล์

สรุปผลการวิจัย

การซ่อมบำรุงเชิงป้องกันมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดช่วงเวลาการแทนที่อุปกรณ์ที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้การซ่อมบำรุง และป้องกันการเกิดความล้มเหลวกับอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด งานวิจัยนี้มิได้เสนอแนวทางการใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ของการแจกแจงในการกำหนดช่วงเวลาการเข้าซ่อมบำรุงเชิงป้องกัน โดยผลการวิจัยพบว่า

ส่วนที่ 1 การคำนวณค่าซ่อมบำรุงในระยะเวลาที่กำหนด กรณีที่ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์ลดลงตามเวลา เมื่อใช้อัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงในช่วง 1 ถึง 30 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 จะทำให้ค่าใช้จ่ายคุ่มค่าที่สุด เนื่องจากข้อมูลมีอัตราการเสียลดลงตามเวลา เมื่อใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่มีค่าต่ำจะทำให้มีการซ่อมบำรุงก่อนเวลาที่อุปกรณ์จะเสียบ่อยครั้ง ทำให้ค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงเชิงป้องกันมากกว่า ค่าซ่อมบำรุงเชิงแก้ไข มีผลทำให้ค่าใช้จ่ายโดยรวมมีค่าสูงกว่าการใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่มีค่าสูง

กรณีที่ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์คงที่ตามเวลา อัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงในช่วง 1 ถึง 30 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 จะทำให้ ค่าใช้จ่ายคุ่มค่าที่สุด

กรณีที่ข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์เพิ่มขึ้นตามเวลา ค่าใช้จ่ายที่คุ่มค่าที่สุดจะแปรผกผันตามอัตราส่วนค่าซ่อมบำรุง โดยอัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงในช่วง 1 ถึง 2 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 95 จะทำให้ค่าใช้จ่ายคุ่มค่าที่สุด อัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงเท่ากับ 3 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 45 เหมาะสมที่สุด อัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงเท่ากับ 4 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 30 เหมาะสมที่สุด อัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงเท่ากับ 5 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 เหมาะสมที่สุด อัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงเท่ากับ 6 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 20 เหมาะสมที่สุด อัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงในช่วง 7-8 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 15 เหมาะสมที่สุด อัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงในช่วง 9-10 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 10 เหมาะสมที่สุด และ อัตราส่วนค่าซ่อมบำรุงในช่วง 11-30 เท่า การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 5 จะทำให้ค่าใช้จ่ายคุ่มค่าที่สุด

ส่วนที่ 2 การประมาณค่าพารามิเตอร์แสดงรูปร่าง และขนาด ในข้อมูลที่อัตราการเสียของอุปกรณ์ลดลง คงที่ และเพิ่มขึ้นตามเวลา การใช้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่สูงขึ้นจะช่วยให้ค่า MSE มีค่าน้อยลง แสดงให้เห็นว่าการใช้ข้อมูลที่สมบูรณ์จะช่วยให้การประมาณมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเมื่อทำการเปรียบเทียบการประมาณพารามิเตอร์ของข้อมูลทั้ง 3 แบบการประมาณค่าพารามิเตอร์แสดงรูปร่าง ของข้อมูลอัตราการเสียของอุปกรณ์ลดลง มีค่า MSE ที่น้อยที่สุด และ การประมาณค่าพารามิเตอร์แสดงขนาด ของข้อมูลอัตราการเสียของอุปกรณ์เพิ่มขึ้น มีค่า MSE ที่น้อยที่สุด

โดยการกำหนดช่วงเวลาการซ่อมบำรุงแบบปรับเปลี่ยนจะทำให้สามารถทราบพารามิเตอร์ของการแจกแจงได้และสามารถตัดสินใจเลือกช่วงเวลาในการซ่อมบำรุงให้เหมาะสมได้ ซึ่งเมื่อทำการเปรียบเทียบ

การเลือกช่วงเวลากับงานวิจัยในอดีตที่มีการหาช่วงเวลาที่เหมาะสมโดยกำหนดว่ารู้ค่าพารามิเตอร์แล้ว ผลการวิจัยที่ได้นั้นมีช่วงเวลาในการซ่อมบำรุงที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยก่อนหน้า

ข้อเสนอแนะ

ในด้านการนำไปศึกษาต่อ

ในงานวิจัยนี้ได้ทำการกำหนดให้ค่าปรับค่าได้แก่พารามิเตอร์ของการแจกแจงก่อน เมื่อหาค่าพารามิเตอร์ได้จึงค่อยทำการปรับหาช่วงเวลาที่เหมาะสม จึงทำให้เสียค่าใช้จ่ายในช่วงการประมาณค่าพารามิเตอร์ ดังนั้น ถ้าทำการปรับค่าเปอร์เซ็นต์ไทม์ลิมิตหาพารามิเตอร์ไปด้วยก็จะทำให้ประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การใช้จำนวนของข้อมูลเพิ่มขึ้นก็จะทำให้สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และใช้ช่วงเวลาเก็บข้อมูลน้อยลง

ในด้านการนำไปใช้

เนื่องจากในงานวิจัยนี้เป็นการแทนที่อุปกรณ์แบบ as good as new เพื่อให้ง่ายสำหรับการคำนวณ แต่ในความเป็นจริงเราสามารถแทนที่อุปกรณ์ได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนเครื่องใหม่ ทำให้การแจกแจงที่ใช้ในการปรับช่วงซ่อมบำรุงเชิงป้องกันมีการเปลี่ยนแปลง

ในการกำหนดช่วงซ่อมบำรุงแบบปรับค่าได้ ในความเป็นจริง อาจไม่เป็นที่นิยมเพราะจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการเข้าซ่อมบำรุงแต่ละครั้ง เพราะจะต้องทำการปรับช่วงเวลาใหม่ทุกครั้งที่ทำกรเก็บข้อมูล

การใช้จำนวนของข้อมูลเพิ่มขึ้นก็จะทำให้สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และใช้ช่วงเวลาเก็บข้อมูลน้อยลง แต่การเพิ่มอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลจะมีข้อจำกัดที่ค่าใช้จ่ายด้วยเช่นกัน

บรรณานุกรม

ศิวพร ทิพย์พันธุ์. (2561). การศึกษาเปรียบเทียบการประมาณค่าจากตัวแบบการถดถอย สำหรับข้อมูลที่ถูกตัดปลายทางขวาแบบที่ 1 ที่มีการแจกแจงแบบล็อกนอร์มอล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิประภา โมรากุล. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบการประมาณพารามิเตอร์จากข้อมูลที่ถูกเซนเซอร์แบบช่วง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Asadi, M. (2023). On a parametric model for the mean number of system repairs with applications. *Reliability Engineering & System Safety*, 234, p.109137.

Meeker, W. Q. & Escobar, L. A. (1998). *Statistical Methods for Reliability Data*, Wiley.

Nakagawa, T. (1979). A summary of block replacement policies. *RAIRO - Operations Research - Recherche Opérationnelle*, 13(4), pp. 351 – 361.

- Sgarbossa, F., et al. (2018). Impacts of Weibull Parameters Estimation on Preventive Maintenance Cost. *IFAC-PapersOnLine*, 51(11), pp. 508 - 513.
- Taghipour, S. and D. Banjevic. (2013). *Maximum likelihood estimation from interval censored recurrent event data*. *Computers & Industrial Engineering*, 64(1), pp. 143 - 152.
- Vilarinho, S., Lopes, I. and Oliveira, J. A. (2017). Preventive Maintenance Decisions through Maintenance Optimization Models: A Case Study. *Procedia Manufacturing*, 11, pp. 1170 - 1177.

การศึกษาประสิทธิภาพเครื่อง Sales and Services Unit on Mobile: SUMO

ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1

Research on the Efficiency of the Sales and Services Unit on Mobile: SUMO

On Government Savings Bank Officer's Performances, Region 1

จัทมาศ ใจโน¹ และฐานิตา ช้องฤกษ์²

Jutamard Jaino¹ and Thanita Kongrer²

บัณฑิตวิทยาลัย¹

กลุ่มวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กรุงเทพฯ 10400²

E-mail: jutamard131@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นต่อการใช้งานเครื่อง SUMO (2) เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานเครื่อง SUMO (3) เพื่อศึกษาทางเลือกในการแก้ปัญหาและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานเครื่อง SUMO การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1 จำนวน 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้งานเครื่อง SUMO ในช่วงเดือนมกราคม - สิงหาคม พ.ศ. 2566 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หาสาเหตุของปัญหาด้วยผังก้างปลา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกธนาคารด้วย SWOT Analysis เพื่อนำมาหาแนวทางแก้ไขปัญหาและสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยใช้ TOWS Matrix ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อการใช้งานเครื่อง SUMO เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของระบบงาน SUMO ที่ยังไม่เสถียรและระบบยังไม่รองรับการปฏิบัติงานบางอย่าง และปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของพนักงานผู้ปฏิบัติงาน (2) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานเครื่อง SUMO 3 แนวทาง ดังนี้ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร 2) การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงาน 3) การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านเทคโนโลยี การศึกษานี้เสนอแนะทางเลือกในการแก้ปัญหาและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานเครื่อง SUMO ดังนี้ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงาน โดยการจัดอบรมพัฒนาความรู้และเพิ่มช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานผ่านเครื่อง SUMO เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ และ 2) การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านเทคโนโลยี โดยหน่วยงานที่ดูแลระบบงาน SUMO ร่วมมือกับพันธมิตรพัฒนาระบบ SUMO ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน สร้างความพึงพอใจแก่ผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

คำสำคัญ: SUMO ประสิทธิภาพ ธนาคารออมสิน

Abstract

This research aimed to study (1) the problem conditions occurring due to the usage of SUMO, (2) the additional approaches undertaken to raise efficiency in SUMO, and (3) the alternatives proposed to fix the problems and also increase SUMO's efficiency. This was qualitative research using a semi-structured interview to collect data from a sample group of 30 employees of the Government Savings Bank, Region 1. The data were used to collect the data on SUMO usage from January to August 2023, and the content analysis was carried out in order to seek the root of the problems with the fishbone diagram. The internal and external environments of the banks were analyzed by SWOT analysis to find solutions and create more alternatives to fix the problems with the TOWS matrix. The study found that (1) the problems occurring in the SUMO function were related to the performance of the SUMO system, which was still unstable and some functions still did not support some kinds of operations, as well as the issues of the officer's performance. (2) There are three approaches to raising the sumo's effectiveness based on the following factors: 1) organizational structure; 2) human resources or workers; and 3) technology. From all of the studies above, this research recommended the solutions and how to raise the effectiveness of SUMO as follows: 1) It is necessary to increase the efficiency of human resources or workers by providing training for knowledge development or adding more communication channels on how to perform SUMO to improve service efficiency; and 2) it is also necessary to increase the effectiveness of technology. Any department that supervises SUMO should coordinate with their alliances to develop the system to gain more convincingness with competitive advantage and satisfaction for service providers and service recipients.

Keywords: SUMO, efficiency, government savings bank

บทนำ

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และหนึ่งในธุรกิจที่เห็นการเปลี่ยนแปลงจากการเข้ามาของเทคโนโลยีคือธุรกิจธนาคาร ส่งผลให้ภาคธุรกิจธนาคารพยายามนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินในรูปแบบดิจิทัล เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้งานอย่างรวดเร็ว ธนาคารออมสินได้เพิ่มช่องทางการให้บริการในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น สามารถส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินครอบคลุมทุกพื้นที่และกลุ่มลูกค้าของธนาคารได้อย่างราบรื่น สะดวก

รวดเร็ว จึงได้นำเครื่องมือให้บริการในชื่อ SUMO โดยใช้ไอแพดมาช่วยสนับสนุนการทำงานของสาขาในรูปแบบเชิงรุกที่สามารถเข้าถึงลูกค้าในพื้นที่ต่าง ๆ

เครื่อง SUMO คือ เครื่องมือบริการธนาคารแบบดิจิทัล (Digital Onboarding) ให้บริการผ่านไอแพดชนิดพกพา สำหรับให้บริการธุรกรรมทางการเงินแก่ลูกค้าได้เหมือนเคาน์เตอร์ธนาคารโดยมีพนักงานคอยให้บริการ สามารถให้บริการลูกค้าโดยใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบสมาร์ทการ์ดเพียงอย่างเดียว ระบบจะทำการตรวจสอบข้อมูลลูกค้าจากระบบงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมของธนาคารจากสถานะบัตรประจำตัวประชาชน ลูกค้าสามารถลงนามบนหน้าจอของเครื่อง SUMO ได้ทันที โดยระบบจะทำการบันทึกข้อมูลทั้งหมดไว้บนฐานข้อมูลของธนาคาร การนำเครื่อง SUMO มาให้บริการลูกค้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการที่รวดเร็วขึ้น สามารถลดระยะเวลาการให้บริการได้อย่างมาก ช่วยลดขั้นตอนการทำงานของพนักงานในสาขาและลดเอกสารในการทำธุรกรรมของลูกค้าลง อย่างไรก็ตาม ยังมีบริการบางประเภทที่ระบบงาน SUMO ไม่รองรับ การใช้เอกสารกระดาษประกอบการทำธุรกรรมบางประเภท เนื่องจากระบบงาน SUMO ยังไม่สามารถรองรับแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ในระบบ หรือระบบงานอาจขัดข้องชั่วคราวในระหว่างปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงยังไม่สามารถทดแทนระบบงานบริการลูกค้าในธุรกิจหลักของธนาคาร (Core Banking Systems: CBS) ที่ให้บริการในสาขาผ่านระบบคอมพิวเตอร์ได้ครบทั้งหมด

จากการเก็บข้อมูลการใช้งานเครื่อง SUMO จากกลุ่ม Line Open Chat “SUMO by GSB” ที่มีไว้สำหรับอัปเดตข่าวสารและสอบถามปัญหาการใช้งานระบบงานเครื่อง SUMO ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2566 มีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 2,596 คน ประกอบด้วย พนักงาน ลูกจ้าง ผู้ช่วยผู้จัดการ และผู้จัดการธนาคารออมสินสาขาทั่วประเทศที่ใช้เครื่อง SUMO ในการปฏิบัติงาน พบว่า มีการแจ้งปัญหาการใช้งานและสอบถามเกี่ยวกับระบบงานเครื่อง SUMO ตั้งแต่เดือนมกราคม - สิงหาคม 2566 ดังนี้ แจ้งปัญหาเกี่ยวกับระบบงานจำนวน 98 ครั้ง แจ้งปัญหาอุปกรณ์ชำรุด โดยพบว่าแจ้งเครื่องอ่านบัตรประชาชน (Card Reader) ชำรุดมากที่สุด 36 ครั้ง เครื่องไอแพดชำรุด 12 ครั้ง และปากกาไอแพดชำรุด 3 ครั้ง รวมจำนวนการแจ้งอุปกรณ์เครื่อง SUMO ชำรุดทั้งสิ้น 51 ครั้ง แจ้งปัญหาการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 11 ครั้ง สอบถามเกี่ยวกับระบบงานวิธีปฏิบัติการใช้งานเครื่อง SUMO จำนวน 117 ครั้ง และแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบงานจำนวน 4 ครั้ง ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพเครื่อง SUMO ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1 เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาระบบงานเครื่อง SUMO ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ธนาคารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นต่อการใช้งานเครื่อง SUMO (2) เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานเครื่อง SUMO (3) เพื่อศึกษาทางเลือกในการแก้ปัญหาและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานเครื่อง SUMO

การทบทวนวรรณกรรม

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis

นันทิยา หุตานูวัตร และณรงค์ หุตานูวัตร (2546) (อ้างถึงใน ชลิตตา สบายสุข, 2562) ได้กล่าวไว้ว่า SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพสำหรับองค์กร ช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาวะทางการตลาด แก้ไขปัญหา และลดความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กร ดังนี้

Strengths จุดแข็ง หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบ หรือหมายถึงการดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

Weaknesses จุดอ่อน หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นข้อเสียเปรียบ ซึ่งทำให้องค์กรไม่สามารถดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายองค์กรได้

Opportunities โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กรที่จะทำให้องค์กรดำเนินการได้

Threats อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ TOWS Matrix

พิบูล ทีปะपाल (2551) (อ้างถึงใน ชลิตตา สบายสุข, 2562) ได้กล่าวไว้ว่า การนำ TOWS Matrix มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์นั้นมีขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยการระบุจุดแข็งและจุดอ่อนจะเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ส่วนการระบุโอกาสและอุปสรรคจะเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดแข็งกับโอกาส จุดแข็งกับอุปสรรค จุดอ่อนกับโอกาส และจุดอ่อนกับอุปสรรค สามารถแบ่งรูปแบบการจับคู่กลยุทธ์ของ TOWS Matrix ดังนี้

2.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) เป็นการนำข้อมูลจากสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส เพื่อนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์เชิงรุกสำหรับองค์กร

2.2 กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) เป็นการนำข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสมาใช้ประโยชน์เพื่อทำให้จุดอ่อนขององค์กรลดลง

2.3 กลยุทธ์ป้องกัน (ST Strategy) เป็นการนำข้อมูลจากสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรค เพื่อใช้จุดแข็งขององค์กรป้องกันอุปสรรค

2.4 กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) เป็นการนำข้อมูลจากสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรค เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงไม่ให้สถานการณ์ขององค์กรแย่ไปกว่าเดิม

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาด้วยผังก้างปลา

นภิกา พงศ์สุพัต (2562) ได้กล่าวว่า ผังก้างปลาประกอบด้วย หัวปลา โครงร่างกระดูก แกนกลาง และก้างปลา เป็นผังที่ใช้วิเคราะห์และแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่อาจก่อให้เกิดปัญหานั้นอย่างเป็นระบบและเป็นเหตุเป็นผล

วิธีการสร้างแผนผังสาเหตุและผลหรือผังก้างปลา มีดังนี้ (ปนัดดา คงวิชา, 2563)

1. กำหนดหรือเขียนปัญหาที่หัวปลาให้ชัดเจน
2. เขียนสาเหตุหรือปัจจัยหลักไว้ที่ก้างปลาแต่ละก้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของปัญหา เช่น
 - 4M 1E (Man Machine Material Method Environment)
 - 4P (Place Procedure People Policy)
 - 4S (Surrounding Supplier System Skill)
3. เขียนสาเหตุย่อยที่ทำให้เกิดผลกระทบในแต่ละสาเหตุหรือปัจจัยหลักไว้ที่ก้างปลาย่อย หากมีสาเหตุย่อยเพิ่มเติมก็สามารถเขียนไว้ที่ก้างปลาย่อยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

Peterson and Plowman (1953) (อ้างถึงใน ธนภรณ์ พรรณราย, 2565) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไว้ 4 ข้อดังนี้

1. คุณภาพของงาน (Quality) ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์ เกิดความคุ้มค่า และเกิดความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร
2. ปริมาณงาน (Quantity) ต้องเป็นไปตามมาตรฐานขององค์กร มีการวางแผนบริหารจัดการด้านเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนด
3. เวลา (Time) คือ เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานถูกต้องเหมาะสมและทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการปฏิบัติงานให้รวดเร็วสะดวกมากยิ่งขึ้น
4. ค่าใช้จ่าย (Cost) การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน แรงงาน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด

Certo (2000) (อ้างถึงใน ปัทมาพร ท่อชู, 2559) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ลักษณะโครงสร้างที่เหมาะสมจะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านนโยบาย ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์กรทั้งระยะสั้นและระยะยาว การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานและการปฏิบัติงาน

1.2 ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ ได้แก่ การจัดโครงสร้างงานใหม่ การวางแผน การสั่งการ การควบคุมการทำงาน การจัดสรรทรัพยากร การกำกับดูแลและการประเมินผลการทำงาน

2. ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ความรู้ความสามารถพื้นฐานที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะด้านการบริหารจัดการ ความสามารถในการพัฒนางาน และการปรับรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการดำเนินงานขององค์กร

3. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ได้แก่ การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในกระบวนการทำงาน และการให้บริการ การจัดทำระบบข้อมูล การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพ

แนวคิดการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม

วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2550 (อ้างถึงใน สุทธิณี เชาวรัตน์, 2557) ได้กล่าวว่า หลักการสำคัญของการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวมมีดังนี้

1. การมุ่งเน้นที่คุณภาพ (Quality-Oriented) คุณภาพของสินค้าหรือบริการที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า หรือสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้

2. การปรับปรุงกระบวนการ (Process Improvement) ผู้บริหารและพนักงานมองการทำงานอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้ายของกระบวนการทำงาน นั่นคือได้สินค้าหรือบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าภายนอกได้

3. ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม (Total Involvement) ผู้บริหารและพนักงานทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงองค์กรคุณภาพ โดยการเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วม เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานจะทราบปัญหาและสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end Question) ที่มีการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1 ในเขตกรุงเทพมหานครที่ใช้เครื่อง SUMO ให้บริการลูกค้าเป็นประจำทั้งในสาขาและนอกสาขา รวมทั้งหมด 5 เขต ได้แก่ เขตห้วยขวาง เขตบางเขน เขตสะพานใหม่ เขตราชวัตร และสำนักพหลโยธิน กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเขตละ 6 คน รวมทั้งหมด 30 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และทำการรวบรวมข้อมูลการใช้งานเครื่อง SUMO จากหน่วยงานภายในองค์กร ฝ่ายพัฒนาธุรกิจดิจิทัล ธนาคารออมสิน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การศึกษาประสิทธิภาพเครื่อง SUMO ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำผลการศึกษามาจัดหมวดหมู่ โดยนำข้อมูลที่เป็นข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน จากนั้นจึงตั้งคำสำคัญซึ่งจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ (Themes) และกลุ่มย่อย (Sub-theme) ยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญที่ได้เพื่อแสดงความชัดเจนและทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตารางที่ 1 ข้อมูลพนักงานธนาคารออมสินภาค 1 ที่ตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 30 คน

เพศ		ตำแหน่ง					อายุงาน		
ชาย	หญิง	ลูกจ้าง	พ.4	พ.5	พ.6	พ.7	1-5 ปี	6-10 ปี	10 ปีขึ้นไป
5	25	5	9	6	4	6	13	8	9

หมายเหตุ: พ.4-7 หมายถึง พนักงานบริการลูกค้าระดับ 4-7

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 25 คน และเพศชาย จำนวน 5 คน ตำแหน่งงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริการลูกค้า 4 จำนวน 9 คน พนักงานบริการลูกค้า 5 และ 7 จำนวนเท่ากัน คือ 6 คน ลูกจ้างปฏิบัติการ จำนวน 5 คน และพนักงานบริการลูกค้า 6 จำนวน 4 คน อายุงานส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 13 คน อายุงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 9 คน และอายุงาน 6-10 ปี จำนวน 8 คน

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการใช้งานเครื่อง SUMO ในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความเห็นดังนี้

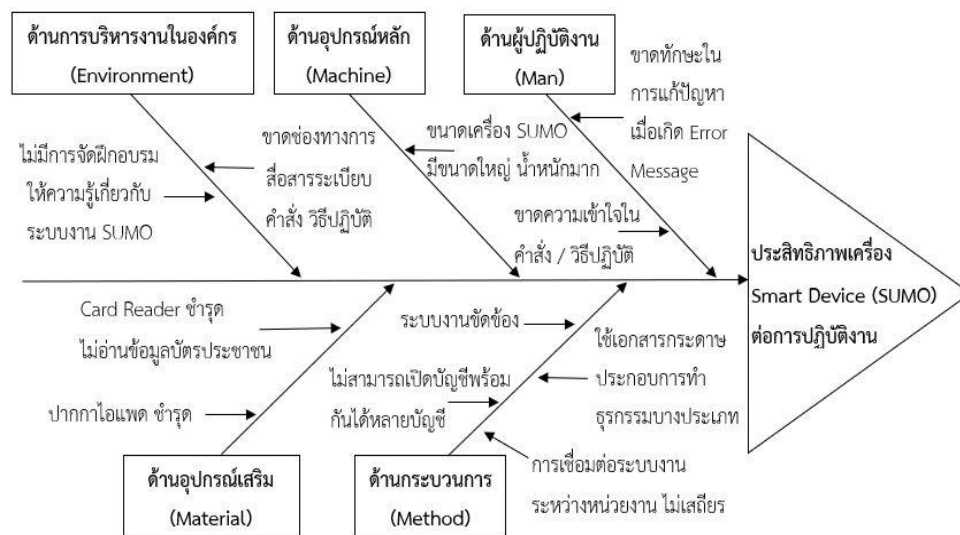
1. ปัญหาด้านเครื่องมือ และอุปกรณ์ของเครื่อง SUMO ชำรุด เสียหาย และขนาดเครื่อง SUMO มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก
2. ปัญหาด้านระบบปฏิบัติการของเครื่อง SUMO ไม่สามารถเชื่อมต่อกับระบบตรวจสอบข้อมูลบัตรประชาชนของลูกค้าจากหน่วยงานภายนอกได้ ระบบไม่รองรับการเปิดบัญชีพร้อมกันหลายบัญชี ระบบงาน SUMO ชัดข้อง เกิด Error Messages ระหว่างการให้บริการ
3. ปัญหาด้านขั้นตอนการให้บริการของเครื่อง SUMO มีการถ่ายภาพยืนยันตัวตนลูกค้าหลายครั้งในกรณีที่ลูกค้าต้องการทำหลายธุรกรรม ระบบงานตรวจสอบข้อมูลลูกค้าก่อนทำธุรกรรมจากหน่วยงานภายนอกไม่สามารถตรวจสอบผ่านระบบงาน SUMO ได้ทันที เนื่องจากระบบงาน SUMO ยังไม่รองรับบริการ
4. ความต้องการปรับปรุงด้านระบบปฏิบัติการเครื่อง SUMO การเชื่อมต่อกับระบบงานตรวจสอบภายนอกมีความเสถียร และสามารถให้บริการเปิดบัญชีพร้อมกันได้หลายบัญชี
5. เมื่อเกิดปัญหาด้านการใช้งาน หรือมีข้อสงสัยในคำสั่ง วิธีปฏิบัติงานผ่านเครื่อง SUMO พนักงานผู้ปฏิบัติงานจะดำเนินการแก้ไขเบื้องต้นด้วยตนเองก่อน และหากไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองพนักงานจะโทรศัพท์สอบถามโดยตรงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสอบถามจากหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงาน

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการใช้งานเครื่อง SUMO ในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1 ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์มีความเห็นดังนี้

การนำเครื่อง SUMO มาใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ช่วยทำให้ประสิทธิภาพในการให้บริการดีขึ้น ช่วยให้สาขาลดปริมาณงานบางอย่างลงได้ เนื่องจากช่วยลดขั้นตอนการให้บริการ ลดการใช้เอกสารกระดาษลง สามารถนำเครื่อง SUMO ออกไปบริการให้แก่ลูกค้าได้ทุกพื้นที่เหมาะกับการทำงานเชิงรุกของสาขา และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานผ่านเครื่อง SUMO ควรมีการจัดอบรมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานผ่านเครื่อง SUMO และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับสาขาให้หลากหลายมากขึ้น และสื่อสารเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคำสั่ง วิธีปฏิบัติ

การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาด้วยผังก้างปลา

จากผลการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา โดยใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ผังก้างปลา (Cause and Effect Diagram) ประกอบกับการใช้หลักการ 4M1E ดังนี้

รูปที่ 1 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาประสิทธิภาพเครื่อง SUMO ด้วยผังก้างปลา

1. ด้านผู้ปฏิบัติงาน (Man) พนักงานผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ ความเข้าใจในคำสั่ง วิธีปฏิบัติ ขาดทักษะในการแก้ปัญหาเมื่อเกิด Error Message ขณะปฏิบัติงาน
2. ด้านอุปกรณ์หลัก (Machine) ขนาดเครื่อง SUMO มีขนาดใหญ่ และน้ำหนักมาก
3. ด้านอุปกรณ์เสริม (Material) เครื่อง Card Reader และปากกาไอแพดชำรุด
4. ด้านกระบวนการ (Method) ระบบงานขัดข้องบ่อย ไม่สามารถเลือกทำรายการพร้อมกันได้หลายรายการ ยังใช้เอกสารกระดาษประกอบการทำงานธุรกรรมบางประเภท การเชื่อมต่อระบบกับหน่วยงานตรวจสอบภายนอกยังไม่เสถียร

5. ด้านการบริหารงานภายในองค์กร (Environment) ขาดช่องทางการสื่อสารระเบียบ คำสั่ง ระเบียบปฏิบัติ ไม่มีการฝึกอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานผ่านเครื่อง SUMO แก่พนักงานปฏิบัติงานสาขา

การสร้างทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา

จากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาสามารถนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis และวิเคราะห์ TOWS Matrix ได้ดังนี้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis

Strengths (จุดแข็ง) ช่วยลดขั้นตอนการบริการ ลดปริมาณการใช้เอกสารกระดาษ สามารถนำเครื่อง SUMO ออกไปให้บริการลูกค้าภายนอกสถานที่ได้ มีมาตรฐานและแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้บริการลูกค้าผ่านเครื่อง SUMO รวมถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและโครงสร้างพื้นฐานของธนาคารมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

Weaknesses (จุดอ่อน) ระบบงาน SUMO ยังไม่ค่อยเสถียร ชัดชองบ่อย และอุปกรณ์เสริมชำรุดเสียหายง่าย มีบริการบางประเภทหรือแบบฟอร์มบางอย่างที่ระบบงาน SUMO ยังไม่รองรับจึงมีการใช้เอกสารกระดาษประกอบทำให้เกิดความล่าช้าในการให้บริการ และการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานผ่านระบบ SUMO ยังไม่เพียงพอ

Opportunities (โอกาส) สามารถนำศักยภาพของเทคโนโลยีมาพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพเครื่อง SUMO เพื่อยกระดับการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากธนาคารออมสินมีพันธมิตรที่เข้มแข็ง มีความพร้อมสามารถร่วมกันต่อยอดธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว

Threats (อุปสรรค) ผู้ให้บริการรายเดิมและรายใหม่สามารถปรับตัวและพัฒนาเครื่องมือให้บริการทางการเงินได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากกว่าและมีต้นทุนที่ต่ำกว่า อีกทั้งอาชญากรรมทางเทคโนโลยีมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี อาจส่งผลให้ลูกค้าเกิดความไม่มั่นใจในการใช้บริการผ่านเครื่อง SUMO

การวิเคราะห์ TOWS Matrix

นำเครื่องมือการสร้างกลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix โดยเน้นการใช้กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) ซึ่งมาจากจุดอ่อน (Weakness) และโอกาส (Opportunity) เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา

1. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการสำรวจข้อมูลการใช้งานจากพนักงานสาขา เพื่อทราบถึงปัญหา ความต้องการ และแนวทางแก้ไขจากพนักงานผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการบริหารจัดการด้านระบบงาน SUMO

2. ปัจจัยด้านบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงาน เพิ่มทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบงานและวิธีการจัดการเมื่อเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน ระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน รวมถึงการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับระบบงาน SUMO ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

3. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี การออกแบบกระบวนการให้บริการ ประสิทธิภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและผู้ปฏิบัติงานได้

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม SWOT Analysis และ วิเคราะห์ TOWS Matrix สามารถนำมาสร้างทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา ดังนี้

การสร้างทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาด้วยกลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO) เป็นกลยุทธ์ที่ผู้ศึกษาเลือกใช้ในการแก้ไขปัญหาในครั้งนี้ โดยใช้ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรมากำหนดปัจจัยหลัก และใช้หลักการของการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวมมาประกอบแนวทางการแก้ปัญหาของปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร (ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม) การเปิดโอกาสให้ผู้บริหารและพนักงานทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงระบบด้วยการขยายความร่วมมือกับช่องทางสาขา

2. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงาน (การปรับปรุงกระบวนการ) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมให้ความรู้แก่พนักงาน รวมถึงการสื่อสารหลักเกณฑ์ ระเบียบ คำสั่ง วิถีปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ระบบงาน SUMO ให้แก่พนักงานผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ของธนาคาร

3. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านเทคโนโลยี (การมุ่งเน้นที่คุณภาพ) หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและดูแลระบบงาน SUMO สร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในการสร้างแบบจำลองระบบ พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) และพัฒนาระบบงานเชื่อมต่อระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลให้สามารถเชื่อมต่อบนระบบงาน SUMO ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของแต่ละแนวทางเลือก

1. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร (ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม)

ข้อดี : หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงประสิทธิภาพระบบงาน SUMO ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสาขา ทำให้สามารถจัดทำแผนพัฒนาประสิทธิภาพระบบงานให้เหมาะสมกับการให้บริการ

ข้อเสีย : ใช้ระยะเวลาในการปรับปรุงหลักเกณฑ์ คำสั่ง ระเบียบ วิถีปฏิบัติ ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานของธนาคาร ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นลำดับขั้นทำให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการดำเนินงาน

2. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงาน (การปรับปรุงกระบวนการ)

ข้อดี : พนักงานมีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบ คำสั่ง วิถีปฏิบัติ รวมถึงสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วเมื่อเกิดระบบงานขัดข้อง หรือเกิด Error Message ขณะให้บริการ

ข้อเสีย : ใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ให้แก่พนักงานและการฝึกอบรมต้องไม่กระทบการปฏิบัติงานของพนักงานในสาขา

3. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านเทคโนโลยี (การมุ่งเน้นที่คุณภาพ)

ข้อดี : การพัฒนาระบบงาน SUMO ให้ระบบงานมีความเสถียร ช่วยสนับสนุนกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เป็นมาตรฐาน ลดการทำงานที่มีขั้นตอนซ้ำซ้อน ทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว

ข้อเสีย : ใช้ระยะเวลานานในการพัฒนาและทดสอบระบบ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูง

การประเมินทางเลือกในแต่ละแนวทางสำหรับการแก้ไข้ปัญหา

1. ความสอดคล้องกับนโยบายธนาคาร มีความสอดคล้องกับกรอบทิศทางงานดำเนินงานและยุทธศาสตร์ของธนาคาร
2. ประโยชน์และความคุ้มค่า มีความคุ้มค่าในการดำเนินการเมื่อเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่เกิดขึ้นทั้งในเชิงรายได้และการเพิ่มประสิทธิภาพ มีแนวทางการบริหารจัดการระบบงานในปัจจุบันและอนาคต
3. ความพร้อม ความเป็นไปได้ในการดำเนินงานและก่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ มีการประเมินความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากรที่ต้องใช้ดำเนินการทั้งด้านการเงินและไม่ใช้การเงิน เช่น บุคลากร ระบบงาน งบประมาณ เป็นต้น
4. ความเหมาะสมของงบประมาณ มีการกำหนดวงเงินงบประมาณอ้างอิงตามหลักเกณฑ์การกำหนดราคากลาง และมีแผนการเบิกจ่ายงบประมาณที่ชัดเจนสอดคล้องกับกิจกรรม

การกำหนดทางเลือกที่เสนอสำหรับการแก้ไข้ปัญหา

การกำหนดทางเลือกสำหรับการแก้ไข้ปัญหา โดยใช้เกณฑ์การประเมินทางเลือกซึ่งมีรายละเอียดการให้ค่าน้ำหนักความเป็นไปได้มีความหมายดังต่อไปนี้ ระดับคะแนน 5 เหมาะสมมากที่สุด ระดับคะแนน 4 เหมาะสมมาก ระดับคะแนน 3 เหมาะสมปานกลาง ระดับคะแนน 2 เหมาะสมน้อย ระดับคะแนน 1 เหมาะสมน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 คะแนนการประเมินทางเลือกในแต่ละแนวทางสำหรับแก้ไข้ปัญหา

ปัจจัยทางเลือก	แนวทางสำหรับแก้ไข้ปัญหา		
	แนวทางที่ 1	แนวทางที่ 2	แนวทางที่ 3
ความสอดคล้องกับนโยบายธนาคาร	4	4	5
ประโยชน์และความคุ้มค่า	4	4	5
ความพร้อม ความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน	3	5	4
ความเหมาะสมของงบประมาณ	3	3	3
รวม	14	16	17

จากตารางสามารถกำหนดแนวทางเลือก คือ แนวทางเลือกที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากพนักงานผู้ปฏิบัติงานมีความใกล้ชิดกับกระบวนการทำงานและลูกค้ามากที่สุด การพัฒนาคุณภาพในการให้บริการจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ และแนวทางเลือกที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านเทคโนโลยี ธนาคารสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการด้วยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าด้วยกระบวนการให้บริการที่ถูกต้อง รวดเร็ว ปลอดภัย

การควบคุมและการประเมินผลของแนวทางเลือก

1. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงาน มีดัชนีชี้วัดความสำเร็จ (KPI) เป็นรายบุคคล โดยประเมินความถูกต้องในการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับความถูกต้องในการปฏิบัติงานของพนักงาน และการไม่ถูกลูกค้าร้องเรียนเรื่องการบริการ
2. แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านเทคโนโลยี ดัชนีที่ใช้วัดความสำเร็จ (KPI) คือร้อยละความสำเร็จของแผนการพัฒนาระบบ โดยนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเป็นรายไตรมาส

สรุป

จากการศึกษาประสิทธิภาพเครื่อง SUMO ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1 พบปัญหาประสิทธิภาพของระบบงาน SUMO ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและยังมีบริการบางประเภทที่ระบบงาน SUMO ไม่รองรับ ทำให้ธนาคารออมสินสาขายังต้องใช้เอกสารหรือแบบฟอร์มประเภทกระดาษ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการให้บริการ และปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของพนักงานผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำสั่ง วิธีปฏิบัติการให้บริการผ่านเครื่อง SUMO ทำให้เมื่อเกิดปัญหาด้านระบบงาน หรือเกิด Error Messages ขณะปฏิบัติงาน พนักงานไม่สามารถหาแนวทางการแก้ไขได้ทันที จึงได้มีการสร้างแนวทางเลือกสำหรับแก้ไขปัญหา 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร 2) การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงาน 3) การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านเทคโนโลยี จากการวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหาพบว่า แนวทางที่ 2. การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านบุคคลหรือผู้ปฏิบัติงาน โดยการจัดอบรมพัฒนาความรู้และเพิ่มช่องทางการสื่อสารเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานผ่านเครื่อง SUMO เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ และแนวทางที่ 3. การเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยด้านเทคโนโลยี หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและดูแลระบบงาน SUMO สร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในการพัฒนาระบบ SUMO ให้มีความเสถียร สะดวก รวดเร็วในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาระบบงานเชื่อมต่อระหว่างหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลให้สามารถเชื่อมต่อบนระบบงาน SUMO ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยกระดับช่องทางการบริการให้สามารถแข่งขันได้

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาประสิทธิภาพเครื่อง SUMO ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน ภาค 1 พบปัญหาเกิดจากประสิทธิภาพและความไม่เสถียรของระบบ ธนาคารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงระบบ SUMO ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อลดข้อจำกัดในการปฏิบัติงานลง ซึ่งการพัฒนาและปรับปรุงระบบนั้นต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบดิจิทัลของธนาคารเป็นผู้รับผิดชอบในการออกแบบ วางแผน กำหนดแนวทาง และจัดทำแผนงานพัฒนาระบบเสนอต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องพิจารณาก่อนการพัฒนาระบบและทดสอบระบบ เพื่อติดตั้งและใช้งานระบบต่อไป

2. ทำการศึกษาประสิทธิภาพเครื่อง SUMO ต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสินในภาคอื่น ๆ ร่วมด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงประสิทธิภาพเครื่อง SUMO ว่ามีปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. ทำการเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรจากลูกค้าที่ใช้บริการผ่านเครื่อง SUMO เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพในการรับบริการว่ามีความสะดวกรวดเร็วในขั้นตอนการรับบริการมากน้อยเพียงใด จะช่วยให้ทราบถึงสิ่งที่ระบบควรปรับปรุงและสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- ชลิตตา สบายสุข. (2563). *กลยุทธ์ตลาดบริการของธนาคารออมสิน จังหวัดอุตรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- ธนภรณ์ พรรณราย. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วน จังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ธนาคารออมสิน. (2565). *แผนวิสาหกิจธนาคารออมสิน ปี 2566 – 2570*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gsb.or.th/media/2023/02/เล่มแผนวิสาหกิจ-2566-2570-ITA-2.pdf>.
- นภิกา พงศ์สุพัต. (2562). *การศึกษารูปแบบและคุณภาพบริการของพนักงานธนาคารออมสิน สาขาฉะเชิงเทรา*. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 14. 2 สิงหาคม 2562, หน้า 937-948. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ปนัดดา คงวิชา. (2563). *การศึกษาแนวทางการเพิ่มสัดส่วนการใช้บริการธนาคารทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับกลุ่มลูกค้าองค์กร ธนาคารออมสิน สำนักพหลโยธิน*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพมหานคร.
- ปัทมาพร ท่อชู. (พฤษภาคม 2559). *การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน (The Efficiency Development of Operation)*. วารสารอินดัสเตรียลเทคโนโลยี รีวิว, 22(282), หน้า 94 - 100.
- สุทธิณี เขาวรัตน์. (2557). *ผลกระทบของการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวมและเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพในการดำเนินงานของสถานพยาบาลในประเทศไทย*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

ปัญหาที่เกิดจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชวมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ

Problems arising from the Use of Social Media by Students in Universities of Technology

Rajamangala University of Technology Bangkok Faculty of Business Administration

นิตริฐ มาลีวัตร¹ วราพร ช่วยเพ็ญ² เรวัช มุสิกะสินธร³ นริศรา โพธิ์แสง⁴

พิชญภา ม้าห้วย⁵ และอภิสิทธิ์ ทศแก้ว⁶

Nitirat Maleewat¹ Waraporn Chuaypen² Rewat Musikasinthorn³ Narisara Phosaeng⁴

Pitchayapa Ma Huai⁵ and Abhisit Thotsakaew⁶

อาจารย์¹, นักศึกษา²⁻⁶

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชวมงคลกรุงเทพ¹⁻⁶

E-mail: nitirat.m@mail.rmutk.ac.th¹, waraporn.c@mail.rmutk.ac.th², rawat.m@mail.rmutk.ac.th³, narisara.p@mail.rmutk.ac.th⁴, pitchapa.m@mail.rmutk.ac.th⁵, apisit.t@mail.rmutk.ac.th⁶

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาผลกระทบจากของลักษณะประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ และเวลาในการใช้สื่อออนไลน์ ต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชวมงคล กรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ (2) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ แบบต่าง ๆ ต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลมีเดียกรุงเทพคณะบริหารธุรกิจของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชวมงคล (3) เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชวมงคลกรุงเทพคณะบริหารธุรกิจ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของข้อมูลทั่วไปโดยนำเสนอในรูปแบบของ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาพบว่า (1) ลักษณะกลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศชาย ระดับการศึกษาปริญญาตรีปี 4 ส่วนใหญ่มีความสนใจในการใช้สื่อโซเชียลมีเดียมากกว่านักศึกษาเพศหญิง และจะใช้บริการครั้งละมากกว่า 3 ชั่วโมง (2) กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิก Facebook มากที่สุด และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างจะเป็นผู้ที่มีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียค่อนข้างบ่อย ต่อเนื่อง และจะเป็นสมาชิกโซเชียลมีเดียมากกว่า 1 เว็บไซต์ (3) แนวทางการแก้ปัญหาคือการทำงานสื่อออนไลน์มากเกินไปคือการที่นักศึกษาควรร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัย ครอบครัว และเพื่อน ๆ

คำสำคัญ: สื่อโซเชียลมีเดีย พฤติกรรมผู้บริโภค ความพึงพอใจของผู้บริโภค

Abstract

This research has the following objectives: (1) to study the effects of demographic characteristics such as gender, age, and time spent using online media towards social media usage behavior of students at Rajamangala University of Technology Bangkok, Faculty of Business Administration (2) to study the effects of using various online social networks. on the behavior of using social media in Bangkok, Faculty of Business Administration, of students at Rajamangala University of Technology (3) to find ways to solve the problem of the impact from the use of online social networks by students Students in Rajamangala University of Technology Krungthep, Faculty of Business Administration To find ways to solve problems affected by the use of online social networks. Conduct research by collecting data from A sample group of 150 people using a questionnaire as a tool for this research. Descriptive Statistics analysis of general data presented in the form of frequency (Frequency), percentage (Percentage), sample mean (Mean) and standard deviation (Standard Deviation). Results of the study. It was found that (1) the demographic characteristics were mostly male students. Most Year 4 undergraduates are more interested in using social media than female students. and will use the service for more than 3 hours at a time (2) The sample group is the most Facebook member and the behavior of the sample group will be those who use social media quite often and continuously and will be social media members more than 1 Website (3) The solution to the problem of excessive use of online media is that students should participate in activities with the university, family and friends.

Keywords: Social media, consumer behavior, consumer satisfaction

บทนำ

ในปัจจุบันสื่อโซเชียลมีเดียกลายเป็นการสื่อสารรูปแบบใหม่ที่เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในยุคที่สังคมมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในแง่ของการเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการ สื่อข่าวในปัจจุบันเมื่ออินเทอร์เน็ตเติบโตขึ้น และเริ่มมีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อข่าวที่ เรียกว่าสื่อสารมวลชนออนไลน์ (Online Journalism) สำนักข่าวและผู้สื่อข่าวในต่างประเทศมีการปรับตัวเข้าสู่กระแสของข่าวออนไลน์จำนวนมาก นอกจากสำนักข่าว กองบรรณาธิการ และนักวิจัยหลายท่าน จะหันมาใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตมากขึ้น นักคิดนักวิชาการต่างให้ความเห็นว่าการ เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีนี้ทำให้บทบาทในการเลือกและคัดกรองข่าวสารเปลี่ยนไปจากเดิมที่ ผู้สื่อข่าว และกองบรรณาธิการเป็นผู้กำหนดการรับรู้ของผู้รับสาร เปลี่ยนเป็นผู้รับสารเป็นผู้เลือก ข่าวสาร และช่องทางที่ต้องการรับรู้เอง (Trench and Gary Quinn,

2003) นอกจากนั้นคุณลักษณะ ของสื่อบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา และพื้นที่เป็นช่องทางสำคัญในการเผยแพร่ ข่าวสารได้ในเชิงลึก และหลากหลายมากกว่าที่สื่ออื่นสามารถทำได้และนั่นเป็นการเปลี่ยนแปลง บทบาทของนักข่าวและการสื่อข่าว (Pavlik, 1997) ในขณะเดียวกันกระบวนการในการสื่อข่าวก็จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ (Model) ในการรวบรวมข้อมูลและการเผยแพร่ข่าวสารทั้งเชิงลึกและความหลากหลายของเนื้อหาโดยมีการนำสื่อสังคม (Social Media) อาทิ X, Facebook และ Blog มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการมากขึ้นสื่อมวลชนของประเทศไทยก็ได้ให้ความสนใจกับการใช้โซเชียลมีเดียเพื่อใช้ เป็นช่องทางในการสื่อสารกันอย่างมากยิ่งขึ้น และพัฒนารูปแบบการสื่อสารให้รวดเร็ว ฉับไวทันเหตุการณ์

ไชยรัตน์ บุตรพรหม (2545) กล่าวว่า สำหรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยก็ถือว่าเป็นอีกหนึ่งกลุ่มที่มีการใช้โซเชียลมีเดียในชีวิตประจำวันอย่างมาก ทั้งในด้านการเรียน การติดต่อสื่อสาร และอื่น ๆ และมีแนวโน้มการใช้งานโซเชียลมีเดียมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นปัจจัยหรือกิจกรรมอย่างหนึ่งที่นักศึกษาใช้เวลาในแต่ละวันในการใช้งานโซเชียลมีเดียดังกล่าว ซึ่งอาจสร้างผลกระทบได้ทั้งในทางบวกและทางลบเช่นกัน ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ผู้ศึกษาค้นคว้าเลือกพื้นที่การศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ และผลกระทบต่อนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรม และผลกระทบของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ

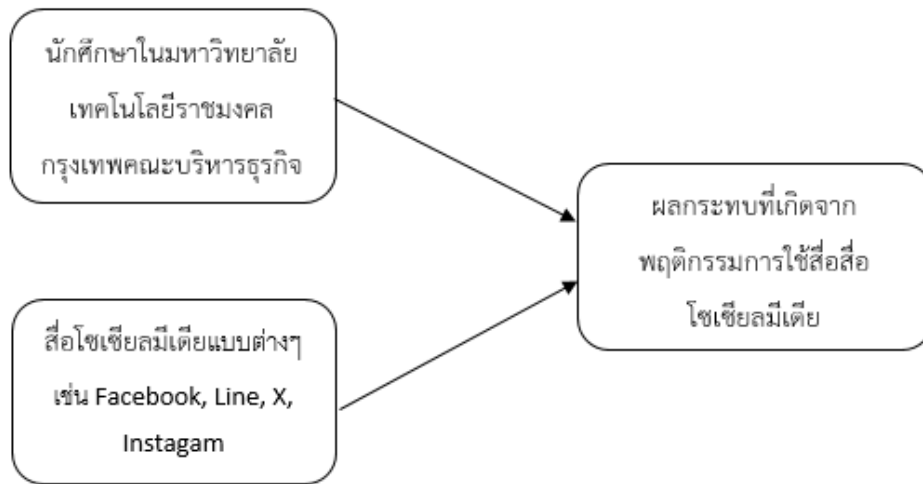
วัตถุประสงค์และคำถามการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาผลกระทบจากของลักษณะประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ และเวลาในการใช้สื่อออนไลน์ ต่อพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดีย ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ (2) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แบบต่าง ๆ ต่อพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียกรุงเทพคณะบริหารธุรกิจของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และ (3) เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพคณะบริหารธุรกิจ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ กลุ่มที่1 คือ กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพคณะบริหารธุรกิจ โดยแบ่งเป็นทั้งนักศึกษาชายและหญิง แบ่งตามอายุ และจำนวนชั้นปีของนักศึกษา และตัวแปรต้นอีกหนึ่งกลุ่ม คือ สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) อาทิเช่น Facebook, Line, X, Twitter เป็นต้น ซึ่งให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้ใช้เป็นไปในลักษณะของสังคมกัมมันต์ และตัวแปรตาม คือ

ผลกระทบต่อการสื่อสารที่เกิดจากพฤติกรรมการใช้งานโซเชียลมีเดีย โดยความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม เป็นไปตามแผนผังต่อไปนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาเรื่อง ปัญหาที่เกิดจากการใช้โซเชียลมีเดียของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพมหานครคณะบริหารธุรกิจ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและพบว่ามีทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

สื่อโซเชียล

โซเชียลมีเดีย เป็นสิ่งที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายมากในปัจจุบัน และมีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมายเช่น เกรวินทร์ ละเอียดดินันท์ (2557) ให้ความหมายว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Network) หมายถึง สังคม หรือการรวมตัวสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า ชุมชนออนไลน์ (Community Online) ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมเสมือน (Virtual Community) สังคมเสมือนนี้เป็นการให้ผู้คนสามารถทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิด แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน และเชื่อมโยงกันไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง โดยมีการขยายตัวผ่านการสื่อสารกันอย่างเป็นเครือข่าย ภัทรา เรืองสวัสดิ์ (2553) ให้ความหมายว่าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Site: SNS) คือเว็บไซต์ที่ให้ปัจเจกบุคคลได้กระทำสิ่งต่าง ๆ เช่น สร้างข้อมูลส่วนตัวบนพื้นที่สาธารณะ หรือกึ่งสาธารณะภายในระบบที่มีขอบเขต, เชื่อมต่อรายการต่าง ๆ ของผู้ใช้ที่ยอมให้มีการแบ่งปันข้อมูลไปยังบุคคลต่าง ๆ ที่ติดต่อสื่อสารกัน, สามารถเข้าชม และกีดขวางรายการเชื่อมของบุคคลอื่นภายในระบบได้ ธรรมชาติและการตั้งชื่อของการเชื่อมต่อเหล่านี้จะมีความหลากหลาย, เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) หมายถึง การที่บุคคลสามารถแลกเปลี่ยน แบ่งปันประสบการณ์ ข้อมูล หรือกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงมีการโต้ตอบระหว่างผู้คนโดยในแต่ละเว็บไซต์อาจมีการให้บริการที่แตกต่างกันออกไป โดยรวมทั้งหมดแล้วผู้จัดทำวิจัยจึงให้

ความหมายว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคมเสมือนรูปแบบ หนึ่ง ที่บุคคลสามารถเชื่อมโยงถึง หรือสื่อสารกันผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งการเชื่อมโยงนั้นได้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ ประสบการณ์ ความคิด กิจกรรมต่าง ๆ รูปภาพ วิดีโอ ฯลฯ

ลักษณะประชากรศาสตร์

เป็นทฤษฎีประชากรศาสตร์การทำความเข้าใจเกี่ยวกับมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น ๆ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ประกอบไปด้วย เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภูมิฐานะ ภาษา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร สถานภาพการทำงาน อาชีพ และรายได้ ลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับขนาด องค์ประกอบ การกระจาย และการเปลี่ยนแปลงของประชากร โดยลักษณะทางประชากรศาสตร์ประกอบไปด้วยเพศ อายุ สถานภาพทางการสมรส การศึกษา ศาสนา เชื้อชาติ และอาชีพ

ความหมายลักษณะประชากรศาสตร์

ประชากรศาสตร์ หมายถึง การหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมนุษย์ในด้านพฤติกรรมทางประชากร และการเปลี่ยนแปลงในปรากฏการณ์ทางประชากร คำว่าdemography มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกสองคำ คือ demo ซึ่งหมายถึง หมู่คนประชาชนหรือราษฎรตรงกับ คำว่า People ในภาษาอังกฤษ ส่วนคำว่า graphy ตรงกับคำในภาษาอังกฤษคือ writing upหรือ description ซึ่งหมายถึง การเขียนการบรรยายหรือ การพรรณนารูปร่างลักษณะและเทียบได้

องค์ประกอบที่ใช้เป็นตัวแปรทางประชากรในงานวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจของ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ โดยแบ่งออกเป็นตัวแปรย่อย ๆ เช่น เพศ (Sex) จากการวิจัยหลายเรื่องแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้ เพราะวัฒนธรรม และสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของชายหญิงไว้ต่างกัน จึงส่งผลให้พฤติกรรมของชายและหญิงแตกต่างกันด้วย, อายุ (Age) โดยทั่วไปบุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อเรื่องต่าง ๆ แตกต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อเรื่องต่าง ๆ เปลี่ยนไปเมื่ออายุมากขึ้น คนที่อายุน้อยมักมีความคิดแบบเสรีนิยม ยึดถืออุดมการณ์และมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนที่อายุมาก สาเหตุที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากคนที่ต่างรุ่นต่างวัยกันมีประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีทัศนคติ พฤติกรรมที่แตกต่างกัน, ระดับการศึกษา (Education) ในที่นี้จะหมายถึงชั้นปีการศึกษาของนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมแตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วคนที่มีการศึกษาสูงจะมีการใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำกว่า และปัจจัยย่อยสุดท้ายคือ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีพฤติกรรมต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยม เป้าหมายและพฤติกรรมที่ต่างกัน

ผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดีย

พฤติกรรม (Behavior) คือ กิริยาอาการที่แสดงออก หรือการเกิดปฏิกิริยาเมื่อเผชิญกับสิ่งภายนอก การแสดงออกเหล่านี้อาจเกิดจากอุปนิสัยที่ได้สะสมมานาน หรือความเคยชิน อันได้รับจากประสบการณ์

และการศึกษาอบรม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543) การแสดงออกเหล่านี้อาจเป็นไปได้ทั้งในรูปแบบคล้ายตามหรือต่อต้าน และอาจเป็นทั้งคุณและโทษต่อทั้งเจ้าของพฤติกรรมเอง หรือต่อสิ่งภายนอก พิมพ์สุรีย์ พงษ์เสื่อ (2555) พฤติกรรมเป็นสมบัติหรือเป็นลักษณะประจำตัวของทุกสิ่งที่มีชีวิต ในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะมนุษย์เท่านั้น โรมัส ไตรเออร์ เปรียบเทียบไว้ในหนังสือ The Executive as Human Chemist โดยกล่าวว่า ความแตกต่างของบุคคลเปรียบเทียบกับลักษณะของธาตุแต่ละอย่างทางเคมี โดยพฤติกรรมของมนุษย์นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลักๆคือ พฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก ซึ่งหมายรวมถึงพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอกของผู้บริโภคเช่นกัน

จากการทบทวนวรรณกรรม วันวิสาข์ เจริญนาน (2555) พบว่า สื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นประชาชนในกลุ่มอายุเท่าใดก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้เน้นศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้ ผลกระทบ และแนวทางแก้ไข เมื่อสิ้นสุดการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในการพัฒนาระบบสื่อสังคม ออนไลน์การพัฒนาารูปแบบทางการตลาดผ่านสื่อออนไลน์ และในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป (สกุลศรี ศรีสารคาม, 2554; สุธัญรัตน์ ใจจันทร์, 2554)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจโดยในการศึกษา ครั้งนี้จะใช้ตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นข้อคำถามโดยมี ทั้ง คำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) และปลายเปิด (Open-Ended Question) โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self - Administered) ในการทำวิจัยครั้งนี้ใช้แหล่งข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจโดยในการศึกษา ครั้งนี้จะใช้ตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 150 คนโดยทำแบบสอบถามผ่าน Google Form ที่ โปสลิงค์บนโซเชียลเน็ตเวิร์คเช่น Facebook และ Line โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เดือน มีนาคม 2567 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของข้อมูลทั่วไปโดยนำเสนอในรูปแบบของ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของกลุ่มประชากรของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ ผลดังตารางที่ 1

ตาราง 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะของประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ ชั้นปี รายได้ต่อเดือน)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	80	53.3
หญิง	70	46.6
รวม	150	99.9

ผลจากตารางที่ 1 พบว่า การแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านเพศพบว่า เพศชาย มีจำนวนมากที่สุด โดยมีจำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาได้แก่ เพศหญิง มีจำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรด้านอายุ

ด้านอายุ	จำนวน	ร้อยละ
18-20 ปี	87	58
21-23 ปี	63	42
รวม	150	100.0

ผลจากตารางที่ 2 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุ 18-20 ปี มากที่สุด โดยมีจำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมา ได้แก่ อายุ 21-23 ปี โดยมีจำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 42 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรด้านระดับการศึกษา

ด้านระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรีปี 1	40	26.6
ปริญญาตรีปี 2	23	15.3
ปริญญาตรีปี 3	37	24.6
ปริญญาตรีปี 4	50	33.3
รวม	150	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างระดับการศึกษาปริญญาตรีปี 4 สูงสุด มีจำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา

ระดับการศึกษาปริญญาตรีปี 1 มีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.6 รองลงมาระดับการศึกษาปริญญาตรีปี 3 มีจำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.6 และการศึกษาระดับปริญญาตรีปี 2 น้อยที่สุด จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความสนใจของเรื่องต่าง ๆ

องค์ประกอบของระดับความสนใจของเรื่องต่าง ๆ	จำนวน (คน)	Min	Max	\bar{x}	S.D.
ท่านรับรู้และรู้จักสื่อโซเชียลมีเดีย, เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ	140	75	150	121.66	33.24
ท่านรับรู้วิธีการใช้งานสื่อโซเชียลมีเดีย	75	75	150	100	35.35
ท่านสามารถเข้าใจและมาประยุกต์ใช้สื่อโซเชียลมีเดียให้เข้ากับชีวิตประจำวัน	120	100	150	123.3	20.54
สื่อโซเชียลมีเดียมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกแก่ท่าน	150	100	150	133.3	23.57
ท่านคิดว่าสื่อโซเชียลมีเดียช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว	120	100	120	113.3	9.42
ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อสื่อโซเชียลมีเดีย	100	100	100	100	0

ผลจากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจกับเรื่องราวต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ท่านรับรู้วิธีการใช้งานสื่อโซเชียลมีเดีย ค่าเฉลี่ยรวม 35.35 รองลงมาท่านรับรู้และรู้จักสื่อโซเชียลมีเดีย, เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ค่าเฉลี่ยรวม 33.24 รองลงมาสื่อโซเชียลมีเดียมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกแก่ท่าน ค่าเฉลี่ยรวม 23.57 รองลงมาท่านสามารถเข้าใจและมาประยุกต์ใช้สื่อโซเชียลมีเดียให้เข้ากับชีวิตประจำวัน ค่าเฉลี่ยรวม 20.54 รองลงมา ท่านคิดว่าสื่อโซเชียลมีเดียช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ค่าเฉลี่ยรวม 9.42 และน้อยที่สุด ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อสื่อโซเชียลมีเดีย รวม 0

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ การเป็นสมาชิกโซเชียลมีเดีย

เว็บไซต์	จำนวน (คน)	Min	Max	\bar{x}	S.D.
Facebook	141	45	141	148.33	73.06
X	130	45	130	101.66	40.06
มายสเปซ (Myspace)	45	45	120	70	35.35
ไลน์(Line)	80	80	120	93.33	18.85
อินสตาแกรม(Instagram)	120	120	120	120	0

ผลจากตารางที่ 5 พบว่า การเป็นสมาชิกโซเชียลมีเดีย สูงที่สุด คือ Facebook ค่าเฉลี่ยรวม 73.06 รองลงมาคือ X ค่าเฉลี่ยรวม 40.06 รองลงมา มายสเปซ (Myspace) ค่าเฉลี่ยรวม 35.35 รองลงมา ไลน์ (Line) ค่าเฉลี่ยรวม 18.85 และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ อินสตาแกรม(Instagram) ค่าเฉลี่ยรวม 0

ผลการวิจัย

เพศที่ต่างกัน ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะ บริหารธุรกิจ (เทียบโอน) ผลกระทบจากการติดโซเชียลมีเดียแตกต่างกัน พบว่า นักศึกษามีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการติดโซเชียลมีเดียแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่านักศึกษาเพศชาย ส่วนใหญ่มีความสนใจในการโซเชียลมีเดียมากกว่านักศึกษาเพศหญิง

อายุที่ต่างกัน ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะ บริหารธุรกิจ (เทียบโอน) มีความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการโซเชียลมีเดียที่ไม่แตกต่างกันพบว่า นักศึกษามีอายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการติดโซเชียลมีเดียที่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จำนวนชั่วโมงในการใช้โซเชียลมีเดีย ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ (เทียบโอน) มีความคิดเห็นของผลกระทบจากการปัญหาที่เกิดจากการใช้โซเชียลมีเดียแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีจำนวนชั่วโมงในการใช้สื่อออนไลน์ เช่น Facebook Twitter Instagram มากกว่า 5 ชั่วโมงต่อวัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จำนวนโซเชียลมีเดียที่มีการใช้มากที่สุดเรียงตามลำดับคือ Facebook X Instagram และ Line โดยคะแนนเฉลี่ยของแต่ละโซเชียลมีเดียคือ จำนวนนักศึกษาที่มีการใช้ Facebook ทั้งสิ้นมากถึง 141 คน ซึ่งถือเป็นโซเชียลมีเดียที่นักศึกษาให้ความสนใจและใช้งานเป็นจำนวนมากที่สุดกว่าโซเชียลมีเดียชนิดอื่น ๆ หรือคิดเป็นร้อยละ 73.06 ของนักศึกษาทั้งหมด, จากนั้นคือ การใช้งาน X ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาที่ใช้งานอยู่มากถึง 131 คน และมีค่าเฉลี่ยรวม 40.06 %, ตามมาด้วยการใช้งานแอปพลิเคชันที่มีชื่อว่า Line ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาที่ใช้งานอยู่มากถึง 80 คน และมีค่าเฉลี่ยรวม 18.85 % และสุดท้ายคือการใช้งาน Instagram ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาที่ใช้งานอยู่มากถึง 120 คน

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 คือ เพื่อศึกษาผลกระทบจากของลักษณะประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ และเวลาในการใช้สื่อออนไลน์ ต่อพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดีย ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ จากการวิจัยพบว่า เพศที่ต่างกัน ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ เพศชายส่วนใหญ่มีความสนใจในการโซเชียลมีเดียมากกว่านักศึกษาเพศหญิง อันเนื่องมาจากกิจกรรมที่ต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงเวลาว่าง ส่วนของเพศชายจะสนใจในการใช้โซเชียลมีเดียหลังจากทำกิจกรรมในแต่ละวันเพื่อเป็นการผ่อนคลายตัวเอง ส่วนของเพศหญิงก็ไม่แตกต่างกันมากเท่าไร เนื่องจากเพศหญิงส่วนมากใช้โซเชียลมีเดียหลังทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้ไม่นานก็นอน

หลักเพื่อเป็นการพักผ่อน ส่วนเพศชายนั้นการใช้สื่อโซเชียลมีเดียเพื่อเป็นการพักผ่อนมากกว่าการนอน ซึ่งต่างจากเพศหญิง นอกจากนี้นักศึกษาเพศชายและนักศึกษาเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดียแตกต่างกัน โดยพบว่านักศึกษาเพศชายส่วนใหญ่มีความสนใจในการใช้สื่อโซเชียลมีเดียมากกว่านักศึกษาเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวรพจน์ พวงสุวรรณ (2541) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเล่นเกมและการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของนักศึกษา และพบว่าเพศชายมีพฤติกรรมการเล่นเกม การใช้สื่อโซเชียลมีเดียมากกว่าเพศหญิงและการศึกษาของ Mark (1997) นักวิชาการต่างประเทศ ที่ทำการศึกษาประสบการณ์และทัศนคติของวัยรุ่นตอนปลาย ที่มีต่อเนื้อหา VDO เกมส์

อายุที่แตกต่างกัน ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะ บริหารธุรกิจ เนื่องจากช่วงอายุที่แตกต่างกัน ก็มีผลกระทบของความคิด โดยช่วงอายุที่อยู่ในเกณฑ์ 18-20 ปี นั้นจะมีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียเยอะสุด เพราะส่วนมากยังรักในการเสพความสุขจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ส่วนช่วงอายุที่อยู่ในเกณฑ์ 21-23 ปี มีความทัศนคติที่เปลี่ยนไปจากเดิม จึงมีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียน้อยกว่า โดยสรุปคืออายุที่แตกต่างกันของนักศึกษา มีความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการติดสื่อโซเชียลมีเดียไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริชัย หงส์สงวนศรีและคณะ (2548) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเล่นเกม สื่อโซเชียลมีเดียของนักศึกษา โดยพบว่ามักเริ่มเล่นเกมและสื่อโซเชียลมีเดียตั้งแต่อายุ 10-13 ปี และมีปัญหาพฤติกรรมติดเกมส์ ซึ่งทำให้ไม่มีความสุขหรือใส่ใจต่อผลกระทบจากการติดเกมและสื่อโซเชียลมีเดีย

จำนวนชั่วโมงในการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ ช่วงอายุที่อยู่ในเกณฑ์ 18-20 ปี นั้น ส่วนมากจะใช้เวลาไปกับการใช้สื่อโซเชียลมีเดียเพื่อความบันเทิงและเพื่อการผ่อนคลาย ส่วนมากช่วงอายุ 21-23 ขึ้นไปนั้นจะเน้นไปในทางการหารายได้เสริม หลังเลิกเรียน และมีภาระกิจที่มากขึ้นในชีวิตประจำวัน จึงมีการใช้สื่อโซเชียลมีเดียที่น้อยกว่า เนื่องจากช่วงอายุที่แตกต่างกัน ก็ส่งผลให้ความคิด ภาระกิจและกิจกรรมในชีวิตประจำวันที่แตกต่างกัน นอกจากนี้นักศึกษาที่ใช้จำนวนชั่วโมงในการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย 5 ชั่วโมงต่อวัน มีความคิดเห็นต่อผลกระทบจากการติดสื่อโซเชียลมีเดียมากกว่าผู้ที่มีจำนวนชั่วโมงในการใช้สื่อโซเชียลมีเดียต่ำกว่า อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีจำนวนชั่วโมงในการใช้สื่อโซเชียลมีเดียต่อวันมากกว่าคนอื่น ๆ เคยได้รับผลกระทบจากการใช้เป็นเวลานานๆ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ ร่างกาย ปัญหาเรื่องการเงิน รวมทั้งการถูกตำหนิตีเดียจากผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมพงษ์ จิตระดับ (2547) ที่ทำการวิจัยเพื่อหาสาเหตุการติดเกมส์และสื่อโซเชียลมีเดียของเด็กในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยพบว่าเด็กส่วนหนึ่งยอมรับว่าการเล่นเกมและการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ส่งผลเสียทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดตา นอนดึก รู้สึกกระวนกระวาย เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 คือเพื่อศึกษาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แบบต่าง ๆ ต่อพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลมีเดียกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จากงานวิจัยนี้พบว่า นักศึกษาส่วนมากของมหาวิทยาลัยราชมงคลกรุงเทพ นิยมใช้ Facebook มากที่สุด เนื่องจากเหตุผลที่มีการใช้สื่อนี้มาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่เด็กๆ และมีเพื่อนๆนิยมใช้ Facebook มากด้วยเช่นกัน โดยจากสถิติที่มีอัตราการใช้ Facebook มากถึง 141 คนจากจำนวนประชากรที่ทำวิจัย 150 คน

แสดงให้เห็นว่าการใช้งาน Facebook เป็นที่นิยมมากที่สุดนั่นเอง นักศึกษาบางคนใช้ Facebook ในการขายของออนไลน์หรือไลฟ์สดในการขายสินค้าของตนเอง ซึ่งถือเป็นช่องทางในการหารายได้เสริมในระหว่างเรียนได้อีกด้วย, สำหรับสื่อโซเชียลมีเดียที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับที่ 2 ก็คือ การใช้งาน X ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาที่ใช้งานอยู่มากถึง 131 คน และมีค่าเฉลี่ยรวม 40.06 % โดยนักศึกษาส่วนมากให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า X ถือเป็นสื่อที่ทันสมัยและมาแรงมากโดยเฉพาะหลังจากที่มีการเปลี่ยนชื่อจาก Twitter มาเป็น X เมื่อเดือนพฤษภาคม 2566 ที่ผ่านมา นักศึกษาใช้แอปพลิเคชัน X ในการลงรูปภาพที่ตัวเองชอบ และอยากนำเสนอให้ผู้อื่นเข้ามาดู รวมถึงเก็บไว้เป็นภาพแห่งความทรงจำ, ตามมาด้วยการใช้งานแอปพลิเคชันที่มีชื่อว่า Instagram ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาที่ใช้งานอยู่มากถึง 120 คน โดยนักศึกษาใช้ Instagram ในการลงรูปภาพและคลิปวิดีโอของตนเองหรือบางคนทำเป็นสตอรี่ของตนเอง เพื่อให้เพื่อนๆ ครอบครัว และคนรู้จักได้เข้ามาติดตามความเคลื่อนไหวและความเป็นไปต่าง ๆ ของตนผ่านทาง Instagram และสุดท้ายคือการใช้งานแอปพลิเคชัน Line ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาที่ใช้งาน 80 คน และมีค่าเฉลี่ยรวม 18.85 %, นักศึกษาส่วนมากให้ข้อมูลว่าใช้ Line ในการติดต่อสื่อสาร ส่งข้อความหรือโทรหาเพื่อนและครอบครัว เนื่องจากความสะดวก และง่ายต่อการใช้งาน รวมถึงไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ แต่นักศึกษาบางคนก็บอกว่าการโทรศัพท์ผ่านแอปพลิเคชัน Line มักจะมีปัญหาเรื่องสัญญาณไม่ค่อยดี แต่ก็ถือว่าเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างเช่นกัน

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อสุดท้ายคือ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจส่วนมากนิยมใช้เวลากับการท่องโลกโซเชียลมีเดีย และบางคนใช้เวลาส่วนมากของวันในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งบางครั้งส่งผลกระทบต่อ การเรียนและการพักผ่อน นักศึกษาที่ใช้โซเชียลมีเดียเกินวันละ 5 ชั่วโมงต่อวันมักมีปัญหาที่เรียนไม่ทันเพื่อน ๆ ไม่ส่งงานตามที่อาจารย์มอบหมายตรงเวลา และบางครั้งอาจทำให้เหนื่อยล้าและมาเรียนไม่ไหว ยิ่งบวกกับนักศึกษาบางคน โดยเฉพาะนักศึกษาชายที่ชอบเล่นเกมออนไลน์ ยิ่งเป็นการใช้เวลาให้หมดไปมากขึ้น และสร้างความเหนื่อยล้าให้กับร่างกายและสมอง ซึ่งส่งผลกระทบในทางลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียน วิธีการแก้ปัญหาในเรื่องนี้คือ การที่นักศึกษาควรรู้และตระหนักถึงผลกระทบในทางลบของการใช้โซเชียลมีเดียที่มากเกินไปที่จะส่งผลกระทบต่อเรื่องผลการเรียน และสุขภาพ นอกจากนี้นักศึกษาควรใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ การเข้าห้องสมุด หรือพบปะเพื่อนฝูงแบบพบหน้ากัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี ทำอาหาร ท่องเที่ยว หรืออื่น ๆ เพื่อเป็นการลดการใช้โซเชียลมีเดีย และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว และเพื่อนๆ ที่เป็นบุคคลจริงๆ ที่อยู่รอบๆตัว ไม่ใช่คนที่อยู่ในโซเชียลมีเดียซึ่งหลายครั้งก็อาจเป็นคนที่ไม่มีความจริงใจ เป็นเพียงแค่การสร้างตัวตนขึ้นมาหรือที่บางครั้งถูกเรียกว่า “อวตาร” เพื่อเหตุผลอะไรบางอย่างซึ่งหลาย ๆ ครั้งก็มักจะเป็นเหตุผลในทางที่ไม่ดี

สุดท้ายแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ ก็เป็นหน้าที่ของคณะบริหารธุรกิจ หรือทางมหาวิทยาลัยที่จะต้องพยายามจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ถึงโทษของการใช้โซเชียลมีเดียมากเกินไป รวมถึง

จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วม ได้รวมกลุ่มกับเพื่อนๆ เพื่อลดการใช้สื่อโซเชียลมีเดียลงและเพิ่มเวลาคุณภาพในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนๆมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการติดการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย และวิถีแก้ไขของนักศึกษา เช่น สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง สุขภาพจิต และบุคลิกภาพ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- เกวรินทร์ ละเอียดตึ๊งนัท. (2557). *การยอมรับเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร: การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.*
- ไชยรัตน์ บุตรพรหม. (2545). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการติดอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร.*
- พิมพ์สุรีย์ พงษ์เสื่อ. (2555). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร.*
- ภัทรา เรืองสวัสดิ์. (2553). *รูปแบบการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานโครงการเฉพาะบุคคลวารสารศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการการสื่อสารองค์กร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- วันวิสาข์ เจริญนาน. (2555). *พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดีย (Social Media) ของคนในกรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยเอแบคนวัตกรรมทางสังคม การจัดการ และธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.*
- สกุลศรี ศรีสารคาม. (2554). *สื่อสังคม (Social Media) กับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสื่อข่าว. ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.*
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2543). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุธัญรัตน์ ใจจันทร์. (2554). *การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา (แขนงวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.*

ปัญหาการจราจรติดขัดที่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชวมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ

Traffic Congestion Problems Affecting Travel to Rajamangala University of

Technology Krungthep Faculty of Business Administration

ปริญา สีม่วง¹ ธนกันต์ จิตรชื่น² พีรพัฒน์ ลาวัลย์³ เจษฎาพงศ์ รวมพิมาย⁴ และนิตริฐ มาลีวัตร⁵

Parinya Srimuang¹ Thanakarn Chitchuen² Peerapat Lawan³ Jessadapong Ruampimai⁴

and Nitirat Maleewat⁵

อาจารย์¹, นักศึกษา²⁻⁴, อาจารย์⁵

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

E-mail: Parinya.s@mail.rmutk.ac.th¹, thanakan.j@mail.rmutk.ac.th²,

peerapat.l@mail.rmutk.ac.th³, jetsadapong.r@mail.rmutk.ac.th⁴, nitirat.m@mail.rmutk.ac.th⁵

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อคือ (1) เพื่อศึกษาถึงปัญหาการจราจรติดขัดในบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ (2) เพื่อช่วยให้นักศึกษาหรืออาจารย์และรวมถึงประชากรที่เดินทางผ่านเส้นร่วมมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ได้เดินทางอย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ปัญหาการจราจรจะลดน้อยลง และ (3) เพื่อให้นักศึกษาทราบถึงปัญหาของมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นจากท่อไอเสียของยานพาหนะว่าส่งผลร้ายแรงอย่างมากต่อมลภาวะทางอากาศ และช่วยกันลดมลพิษทางอากาศ โดยการเดินทาง เช่น รถสาธารณะรถไฟฟ้า ทางเท้า เป็นต้น ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ครั้งนี้จะใช้ตัวอย่างจำนวน 200 คน จาก 9,941 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นข้อคำถามโดยมี ทั้งคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิดโดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของข้อมูลทั่วไปโดยนำเสนอในรูปแบบของ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า (1) นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพส่วนมากมองเห็นว่าการจราจรในมหาวิทยาลัยค่อนข้างติดขัด โดยเฉพาะในช่วงชั่วโมงเร่งด่วน (2) ควรมีการจัดรูปแบบการจราจรในมหาวิทยาลัยใหม่เพื่อให้การจราจรคล่องตัวมากขึ้น (3) การโดยทางด้วยรถสาธารณะและการใช้รถไฟฟ้าจะช่วยให้มลพิษในมหาวิทยาลัยน้อยลง และมีความปลอดภัยต่อสุขภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: ปัญหาการจราจร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

Abstract

This research has the following objectives: This research has three objectives: (1) to study traffic congestion problems in the area of Rajamangala University of Technology Krungthep; Faculty of Business Administration, (2) to help students or teachers and including the population that travels across the boundary of this university. Travel more conveniently and quickly. Traffic problems will be reduced and (3) to make students aware of the problem of air pollution that arises from the exhaust pipes of vehicles that has a very serious effect on air pollution. and help reduce air pollution By traveling such as public transport, electric train, footpath, etc. Conducting research by collecting data from students at Rajamangala University of Technology Krungthep. This time a sample of 200 people from 9,941 people will be used. The research instrument used in this study is a questionnaire with questions. Both questions are closed-ended. and open-ended by allowing the sample to answer the questions themselves. Descriptive Statistics analysis of general data presented in the form of percentage (Percentage), sample mean (Mean) and standard deviation (Standard Deviation). The results of the research conclude that (1) Most students at Rajamangala University of Technology Krungthep agree that traffic on campus is quite congested, especially during rush hours (2) Traffic patterns on campus should be reorganized to make traffic more fluid (3) Public transportation and the use of reduced electricity will help reduce pollution on campus and be safer for health

บทนำ

ในปัจจุบันการจราจรติดขัดกลายเป็นเรื่องที่สำคัญมากขึ้น ในยุคสังคมที่ต้องแข่งขันกับเวลาทำให้ทุกคนต้องเร่งตัวเองในการออกไปทำงานหรือไปเรียนอย่างมาก นักศึกษาต้องการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจราจรติดขัดในเส้นทางที่มามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเพื่อทราบถึงสาเหตุการจราจรติดขัดและต้องการหาทางแก้ไขปัญหให้กับนักศึกษาและอาจารย์ที่เดินทางมามหาวิทยาลัยแห่งนี้ วุฒิไกร ไชยปัญหา และจารุวิศข์ ปราภณศักดิ์ (2564) ศึกษาปัญหาการจราจร พบว่าการจราจรที่ติดขัดดังกล่าวก่อให้เกิดความล่าช้าในการเดินทางและเป็นการสิ้นเปลืองพลังงานเป็นอย่างมากนอกจากนั้นยังส่งผลให้เกิดความเมื่อยล้าและสร้างความหงุดหงิดให้กับผู้ขับขี่ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการขับขี่รวมถึงพฤติกรรมในการขับขี่ซึ่งอาจนำมาซึ่งผลกระทบในทางอ้อมต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุได้ อย่างไรก็ตามถ้าผู้ขับขี่ที่เคยประสบกับสภาพจราจรติดขัดบนทางหลวงได้ทำการสังเกตสภาพจราจรตลอดระยะทางที่ขับขี่ในทิศทางที่มีสภาพจราจรติดขัดจะพบว่าบางช่วงของถนนอาจจะมีสภาพจราจรติดขัดมาก ๆ เป็นระยะทางยาวแต่เมื่อขับผ่านจุดจุดหนึ่งไปแล้วสภาพจราจรอาจจะเบาบางและสามารถวิ่งได้ด้วยความเร็วสูงและเมื่อขับไปอีก

ระยะหนึ่งก็อาจจะพบสภาพการจราจรติดขัดเป็นระยะทางยาวอีกครั้งเป็นอย่างนี้สลับกันไปเป็นระยะ ซึ่งเราเรียกจุดบางถนนที่เปรียบเสมือนเป็นจุดแบ่งระหว่างสภาพจราจรหนาแน่นที่อยู่ด้านเหนือน้ำและสภาพจราจรเบาบางที่อยู่ด้านใต้น้ำว่าเป็นจุดคอขวด (Bottleneck) จากลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าปัญหาจราจรติดขัด ในช่วงเวลาที่เดินทางมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ผู้ศึกษาค้นคว้าเลือกพื้นที่การศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพคณะบริหารธุรกิจเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้รถบนท้องถนนและผลกระทบต่อนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและผลกระทบของปัญหาจราจรติดขัดสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางแก้ปัญหาผลกระทบจากการใช้รถบนท้องถนนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อคือ (1) เพื่อศึกษาถึงปัญหาจราจรติดขัดในบริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ (2) เพื่อช่วยให้นักศึกษาหรืออาจารย์ และรวมถึงประชากรที่เดินทางผ่านเส้นร่วมมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ได้เดินทางอย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ปัญหาจราจรจะลดน้อยลง และ (3) เพื่อให้นักศึกษาทราบถึงปัญหาของมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นจากท่อไอเสียของยานพาหนะว่าส่งผลร้ายแรงอย่างมากต่อมลภาวะทางอากาศ และช่วยกันลดมลพิษทางอากาศ โดยการเดินทาง เช่น รถสาธารณะรถไฟฟ้า ทางเท้า เป็นต้น

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาจราจรติดขัดที่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์ทางการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการวิจัยดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาจราจรติดขัด

การจัดการระบบจราจร คือการดำเนินการใดที่จะช่วยให้การใช้ระบบถนนหรือองค์ประกอบใด ๆ หนึ่งาระบบการจราจรที่มีอยู่แล้วให้ดีที่สุด โดยองค์ประกอบใดๆที่มีอยู่แล้วมักจะหมายถึงสภาพที่เป็นอยู่เดิมหรืออาจจะรวมกันปรับปรุงแก้ไขเล็กน้อย เช่นการปรับปรุงขอบทาง การทาสี การตี การจัดแบ่งช่องทางใหม่ การจัดตั้งหรือปรับปรุงสัญญาณไฟจราจร เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงการก่อสร้างถนนใหม่ การรื้อถอนอาคารเพื่อปรับปรุงถนนหรือช่องทางใหม่ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวการจัดการระบบจราจร และการใช้ที่จอดรถของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดการค้นคว้าทฤษฎีและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) คือ กิริยาอาการที่แสดงออก หรือการเกิดปฏิกิริยาเมื่อเผชิญกับสิ่งภายนอก การแสดงออกเหล่านี้อาจเกิดจากอุปนิสัยที่ได้สะสมมานาน หรือความเคยชิน อันได้รับจากประสบการณ์และการศึกษาอบรม การแสดงออกเหล่านี้อาจเป็นได้ทั้งในรูปแบบคล้ายตามหรือต่อต้าน และอาจเป็นทั้งคุณและโทษต่อทั้งเจ้าของพฤติกรรมเอง หรือต่อสิ่งภายนอก พฤติกรรมเป็นสมบัติหรือเป็นลักษณะประจำตัวของทุกสิ่งที่มีชีวิต ในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะมนุษย์เท่านั้น โทมัส ไตรเนอร์ เปรียบเทียบไว้ในหนังสือ *The Executive as Human Chemist* โดยกล่าวว่า ความแตกต่างของบุคคลเปรียบเทียบกับลักษณะของธาตุแต่ละอย่างในงานวิจัยนี้ผู้จัดทำวิจัยให้ความหมายว่าสิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออกมาตอบสนองหรือโต้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการใดสภาพการหนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในเพียงอย่างเดียวเป็นการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมภายนอกด้วย และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกมีความสำคัญก็ต่อเมื่ออยู่ภายในกระบวนการเรียนการสอน จึงจำเป็นต้องมีการวัดผล นอกจากนี้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเรียนรู้ต้องมีลักษณะค่อนข้างถาวร หรือ ถาวร

ความหมายของการจราจรติดขัด

การจราจรติดขัด (อังกฤษ: traffic congestion) คือ สภาวะที่มียานพาหนะหนาแน่นท้องถนน ส่งผลให้ความเร็วในการเดินทางลดลง เวลาในการเดินทางเพิ่มขึ้น และเกิดภาวะกาชะลอตัวของยานพาหนะ เกือบทุก แอ่งมช และคณะ (2566) กล่าวว่า ปัญหาการจราจรติดขัดบนถนนในเขตเมืองเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญนับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา เมื่อจำนวนรถที่ต้องการใช้ถนนมีมากกว่าที่ถนนนั้นสามารถรองรับได้ จะทำให้การเคลื่อนที่ของรถยนต์แต่ละคันส่งผลต่อกันและชะลอความเร็วของกระแสจราจรลง นำไปสู่ภาวะการจราจรติดขัด เมื่อปริมาณการจราจรใกล้เคียงกับความจุของถนน (หรือทางแยก) จะเกิดภาวะการจราจรติดขัดอย่างรุนแรง เมื่อยานพาหนะหยุดนิ่งเป็นเวลานาน สถานการณ์นี้จะเรียกว่า รถติด ผู้ขับขี่ที่ติดอยู่ในภาวะรถติดอาจเกิดความหงุดหงิดและก่อให้เกิดอาการโมโหบนท้องถนน (road rage) บ่อยครั้งที่ทั้งผู้ขับขี่และหน่วยงานจราจรมักจะเสนอวิธีแก้ไขปัญหาด้วยการเพิ่มช่องจราจร ซึ่งวิธีนี้ไม่ส่งผลดีนักในทางกลับกัน การเพิ่มความจุถนนกลับกระตุ้นให้มีผู้ใช้รถยนต์มากขึ้น สร้างปัญหาการจราจรติดขัดมากยิ่งขึ้นไปอีก (พชรศรี สุโพธิ์ และคณะ, 2567)

ความพึงพอใจของพฤติกรรมคนใช้ถนนท้องถนน

การลดการจราจรบนท้องถนนผ่านการแก้ไขหรือปรับปรุงอาจทำให้คนใช้ถนนมีความพึงพอใจ เนื่องจากสามารถลดปัญหาที่เกิดจากการจราจรติดขัด นอกจากนี้คือ การลดการชนกันระหว่างรถ เพิ่มความปลอดภัยในการใช้ถนน, ลดการใช้เวลาในการเดินทาง และลดการปล่อยมลพิษจากยานพาหนะ และสามารถทำให้มีความสะดวกสบายและปลอดภัยมากขึ้น นอกจากนี้ การลดการจราจรยังสามารถช่วยลดการใช้น้ำมัน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมได้ด้วย (อิริสรา รุ่งอินทร์ และวศิน เกียรติโกมล, 2566)

ลักษณะประชากรศาสตร์

เป็นทฤษฎีประชากรศาสตร์การทำความเข้าใจเกี่ยวกับมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น ๆ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ประกอบไปด้วย เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภูมิฐานะ ภาษา ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร สถานภาพการทำงาน อาชีพ และรายได้ ลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับขนาด องค์ประกอบ การกระจาย และการเปลี่ยนแปลงของประชากร โดยลักษณะทางประชากรศาสตร์ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพทางการสมรส การศึกษา ศาสนา และอาชีพ ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้จัดทำวิจัย ให้ความหมายว่า จากความหมายของประชากรศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าประชากรศาสตร์หมายถึง การศึกษาถึงขนาดหรือจำนวนของคนที่มีอยู่ในแต่ละสังคมภูมิภาค และระดับโลก รวมทั้งศึกษาถึงโครงสร้างการกระจายตัว และการเปลี่ยนแปลงโดยทั่วไปของประชากร

ลักษณะประชากรศาสตร์ประกอบด้วย เพศ (Sex) จากการวิจัยหลายเรื่องแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้ เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของชายหญิงไว้ต่างกัน จึงส่งผลให้พฤติกรรมของชายและหญิงแตกต่างกันด้วย, อายุ (Age) โดยทั่วไปบุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อเรื่องต่าง ๆ แตกต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อเรื่องต่าง ๆ เปลี่ยนไปเมื่ออายุมากขึ้น คนที่อายุน้อยมักมีความคิดแบบเสรีนิยม ยึดถืออุดมการณ์และมองโลกในแง่ดีมากกว่าคนที่มีความอายุมาก สาเหตุที่แตกต่างกันเนื่องมาจากคนที่ต่างรุ่นต่างวัยกันมีประสบการณ์ชีวิตที่แตกต่างกันจึงทำให้มีทัศนคติ พฤติกรรมที่แตกต่างกัน, การศึกษา (Education) เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความคิด ทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมแตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วคนที่มีการศึกษาสูงจะมีการใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำกว่า และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ตลอดจนภูมิหลังของครอบครัว เป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีพฤติกรรมต่างกัน มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยม เป้าหมาย และพฤติกรรมที่ต่างกัน (วิชาน สุขแก้ว, วราภรณ์ แยมทิม, และจุฑาทิพย์ ถาวรรัตน์, 2567)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัญหาการจราจรติดขัดมีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้รถบนท้องถนนกลุ่มอายุเท่าใดก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้เน้นศึกษา พฤติกรรมการใช้รถบนท้องถนนของนักศึกษาและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ซึ่งจะทำให้ทราบถึง พฤติกรรมการใช้ ผลกระทบ และแนวทางแก้ไข เมื่อสิ้นสุดการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องได้ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ยานพาหนะ เช่น รถจักรยานยนต์ รถยนต์ เป็นต้น กลุ่มนักศึกษาและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ทั้งชายและหญิง ที่มีการใช้ยานพาหนะดังกล่าว ทำให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ใช้รถใช้ถนนและตัวแปรตาม คือ ผลกระทบต่อการเกิดปัญหาจราจรติดขัดความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม เป็นไปตามแผนผังดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ครั้งนี้จะใช้ตัวอย่างจำนวน 200 คน จาก 9,941 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามลักษณะเป็นข้อคำถามโดยมี ทั้งคำถามแบบปลายปิด (Close-Ended Question) และปลายเปิด (Open-Ended Question) โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self - Administered) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ครั้งนี้จะใช้ตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 200 คนโดยทำแบบสอบถามผ่าน Google Form การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของข้อมูลทั่วไป โดยนำเสนอในรูปแบบของ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของกลุ่มประชากรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงใต้ คณะบริหารธุรกิจ ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะของประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ สาขาวิชา ระดับการศึกษา อาชีพ ยานพาหนะ)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	113	56.5
หญิง	87	43.5
รวม	200	100

ผลจากตารางที่ 1 พบว่า การแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านเพศพบว่า เพศชาย มีจำนวนมากที่สุด โดยมีจำนวน 113 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 รองลงมาได้แก่ เพศหญิง มีจำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรด้านอายุ

ด้านอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
17-19 ปี	32	16
20-22 ปี	109	54.5
23-25 ปี	19	9.5
25 ปีขึ้นไป	40	20
รวม	200	100

ผลจากตารางที่ 2 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุ 20-22 ปี มากที่สุด โดยมีจำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมาได้แก่ อายุ 25 ปีขึ้นไป โดยมีจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาได้แก่อายุ 17-19 ปี โดยมีจำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 16 และรองลงมาได้แก่อายุ 23-25 ปี มีจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านสาขาวิชา

ด้านสาขาวิชา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สาขาการตลาด	24	12
สาขาการเงิน	28	14
สาขาการจัดการ	50	25
สาขาการสื่อสารธุรกิจระหว่างประเทศ	33	16.5
สาขาระบบสารสนเทศ	26	13
สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจดิจิทัล	22	11
สาขาการบิน	9	4.5
สาขาการประเมินราคา	8	4
รวม	200	100

จากตารางที่ 3 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ด้านสาขาวิชา พบว่ากลุ่มตัวอย่างสาขาวิชาการจัดการ สูงสุด มีจำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมาสาขาการสื่อสารธุรกิจระหว่างประเทศ มีจำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.5 รองลงมาสาขาการเงิน มีจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 14 รองลงมาสาขาระบบสารสนเทศ มีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 13 รองลงมาสาขาการตลาด มีจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 12 รองลงมาสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจดิจิทัล มีจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 11 รองลงมาสาขาการบิน มีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.5 และสาขาการประเมินราคา มีจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านระดับการศึกษา

ด้านระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	145	72.5
ปริญญาโท	13	6.5
ปริญญาเอก	21	10.5
ผู้สำเร็จการศึกษา	21	10.5
รวม	200	100

จากตาราง 4 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านระดับการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างด้านปริญญาตรี มีจำนวน 145 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.5 สูงสุด รองลงมา ด้านปริญญาเอก

มีจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.5 รองลงมา ด้านผู้สำเร็จการศึกษา มีจำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.5 และรองลงมา ด้านปริญญาโท มีจำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านอาชีพ

ด้านอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักศึกษา	164	82
อาจารย์	36	18
รวม	200	100

จากตารางที่ 5 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มีจำนวน 164 ราย คิดเป็นร้อยละ 82 สูงสุด และกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ มีจำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 18 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านยานพาหนะ

ด้านยานพาหนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รถประจำทาง	47	23.5
รถยนต์	57	28.5
รถจักรยานยนต์	60	30
BTS / MRT	31	15.5
รถจักรยานไฟฟ้า	5	2.5
รวม	200	100

จากตารางที่ 6 พบว่าการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ด้านยานพาหนะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างรถจักรยานยนต์ มีจำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 30 สูงสุด รองลงมา รถยนต์ มีจำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมา รถประจำทาง มีจำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.5 รองลงมา BTS/MRT มีจำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.5 และ รถจักรยานไฟฟ้า มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะของประชากรศาสตร์ของแบบสอบถามเรื่องการศึกษาปัญหาการจราจรติดขัดส่งผลกระทบต่อนักศึกษา และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะของประชากรศาสตร์

องค์ประกอบ	จำนวน (คน)	Min	Max	\bar{x}	<i>SD</i>	ระดับ
1. ท่านพบประสบปัญหาการจราจร ติดขัดมากน้อยเพียงใด	200	0	132	4.50	0.3	มาก
2. การใช้บริการรถโดยสารสะดวกต่อ การเดินทางมากน้อยเพียงใด	200	0	131	3.90	0.3	มาก
3. ท่านคิดว่าปัญหาการติดส่งผลกระทบ ต่อการมา สถานศึกษามากน้อยเพียงใด	200	0	90	4.24	0.2	มาก
4. ระยะเวลาในการเดินทางมาสถาน ศึกษามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	200	0	70	4.10	0.19	มาก
5. ท่านคิดว่าสัญญาณไฟจราจร และ สภาพบนท้องถนนส่งผลกระทบต่อ การเดินทางมากน้อยเพียงใด	200	0	88	4.29	0.22	มาก
6. ท่านคิดว่าการเกิดอุบัติเหตุบนท้อง ถนน มีผลทำให้จราจรติดขัดมากน้อย เพียงใด	200	0	98	4.15	0.21	มาก
7. ท่านต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก ต่อการเดินทางมาสถานศึกษามากน้อย เพียงใด	200	0	88	4.28	0.22	มาก
8. ท่านคิดว่าเวลาในการเดินทางเพียงพอ มากน้อยเพียงใด	200	2	96	4.24	0.22	มาก
9. มลพิษทางอากาศส่งผลเสียมากน้อย เพียงใด	200	0	99	4.28	0.23	มาก
10. ท่านคิดว่าปัญหาการจราจรติดขัดส่ง ผลกระทบต่อเศรษฐกิจมากน้อยเพียงใด	200	0	89	4.26	0.21	มาก
รวม				4.28		

ผลจากตารางที่ 7 พบว่าการทำแบบสอบถามของนิสิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีข้อที่อยู่ในระดับมาก 10 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านพบประสบ

ปัญหาการจราจรติดขัดมากน้อยเพียงใด ($\bar{x} = 4.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การใช้บริการรถโดยสารสะดวกต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด ($\bar{x} = 3.90$)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาการจราจรติดขัด บริเวณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร ในช่วง (เดือนตุลาคม 2567- เดือนธันวาคม 2567) ด้วยวิธีการทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจพฤติกรรมของผู้ใช้รถในการเดินทางมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เป็นจำนวน 200 คน จาก 9,941 ทั้ง 200 คน ที่ทำการเก็บแบบสอบถามจาก Google ฟอรัม ซึ่งข้อมูลที่เก็บมาได้นั้นเมื่อทำการวิเคราะห์ สาเหตุผลกระทบที่เกิดจากปัญหารถติด สามารถสรุปปัญหาของการจราจรติดขัดที่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยสาเหตุปัญหาที่พบในขณะการจราจรติดขัด ที่พบมากที่สุดคือ 132 คน (ท่านเคยประสบปัญหาการจราจรติดขัดในเมืองมากมายเพียงใด) สาเหตุของจราจรติดขัดเกิดจากสถานที่ตั้งอยู่กลางใจเมืองกรุง เป็นแหล่งที่ท่องเที่ยว,ห้างสรรพสินค้า,สถานศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ และบริษัทใหญ่ต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่เวิระแวกใกล้เคียงกันที่เป็นเส้นทางตัดผ่านเป็นเส้นทางเชื่อมเข้าหากัน ทำให้เกิดปัญหาจราจรติดขัด จึงก่อให้เกิดปัญหาจราจรติดขัดที่ส่งผลกระทบต่อการเดินทางมามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จากข้อมูลสรุปผลการศึกษานำมาวิเคราะห์และตีความ ทำให้ได้ผลสรุปจากการศึกษาวิจัย

สรุปผลการศึกษา

นิสิตกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายจำนวน 113 คน (ร้อยละ 56.5) และเพศหญิงจำนวน 87 คน (ร้อยละ 43.5) ส่วนมากกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 20-22 ปี มีจำนวน 109 คน (ร้อยละ 54.5) ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 145 คน (ร้อยละ 72.5) และส่วนมากศึกษาอยู่ คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ จำนวน 50 คน (ร้อยละ 25) กลุ่มตัวอย่างส่วนมากใช้ยานพาหนะรถจักรยานยนต์ จำนวน 60 คน (ร้อยละ 30)

อภิปรายผล

พูดถึงปัญหาที่สังคมไทยมักจะเจออยู่มาอย่างยาวนานบนท้องถนน และยังแก้ปัญหไม่ได้ นั่นก็คือปัญหาการจราจร ติดขัดในกรุงเทพฯ หรือเขตปริมณฑล ที่ทำให้ทุกคนได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะเรื่องเวลาที่เราจะต้องเสียไป เพราะฉะนั้นทางภาครัฐ หรือทางตำรวจจราจร ก็ได้มีการพยายามวางแผนเพื่อขจัดปัญหานี้ไปให้ได้ แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทำให้ทุกคนยังต้องเผชิญปัญหาการจราจรต่อไป สาเหตุสำคัญที่สุดของปัญหาการจราจรติดขัด คือ มีการใช้รถส่วนตัวกันมากกว่าการขนส่งสาธารณะ ซึ่งไม่มีเมืองใหญ่ ๆ ที่ไหนในโลกเขาทำกัน แม้แต่เมืองที่ประชาชนจะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ซึ่งสามารถซื้อรถยนต์ได้มากกว่าคนไทย แต่ประเทศเหล่านั้นกลับเลือกใช้การขนส่งสาธารณะเป็นหลัก ใช้รถส่วนตัวเฉพาะบางกรณีเท่านั้น การใช้รถส่วนตัวมาก ทำให้เปลืองพื้นที่ถนนมาก มีการจราจรที่คับคั่งจนเกินไป เมื่อเทียบกับการขนส่งสาธารณะ เช่น รถใต้ดินรถไฟ รถเมล์ ที่ใช้พื้นที่ต่อคนน้อยกว่ารถส่วนตัวมากมายหลายเท่า สาเหตุที่คนกรุงเทพฯ และคนเมืองใหญ่ใช้รถส่วนตัวกันมากเป็นทั้งเรื่องค่านิยม และเนื่องมาจากไม่มีบริการขนส่งสาธารณะที่ดีพอ

พูดได้เลยว่า ปัญหาการจราจรคับคั่งในกรุงเทพฯ สะท้อนให้เห็นว่าความเจริญทางเศรษฐกิจรวมศูนย์ที่กรุงเทพฯ และ ปริมาณรถมากไป คนชั้นกลางชั้นสูงใช้รถส่วนตัวกันมาก การจะแก้ปัญหารถจราจรในกรุงเทพฯ และปริมาณรถ ต้องเชื่อมโยงกับการแก้ไขนโยบายพัฒนาประเทศให้มุ่งกระจายการพัฒนาสู่ต่างจังหวัดและพัฒนาเพื่อคนจนมากขึ้นไม่ใช่แค่แก้ปัญหาจราจรเท่านั้น ซึ่งนอกจากจะแก้ไม่ได้ผลแล้ว ยังต้องใช้งบประมาณสิ้นเปลืองมากขึ้น ทำให้มีงบประมาณเหลือไปช่วยต่างจังหวัดลดลงไปอีก กลายเป็นปัญหางูกินหางไม่รู้จบสิ้น

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ ปัญหาการจราจร

1. ขยายถนนให้กว้างเท่ากันตลอดสาย
2. พยายามลดการตัดกระแสรถที่วิ่งบนถนนให้มากที่สุด โดยกำหนดจุดเส้นทางให้รถที่ออกจากตรอกซอกซอยไปออกในทางเดียวกัน เพื่อลดการตัดกระแสรถทางตรง
3. ทำสะพานลอย หรือ อุโมงค์ตามสี่แยกที่มีรถมาก เพื่อลดปัญหาได้มากขึ้น
4. แก้ปัญหาเวลาที่มีการกีดขวางเส้นทางการจราจรให้ได้เร็วที่สุด
5. วางแผนการขุดเจาะ และปรับปรุงพื้นผิวจราจรให้เป็นระบบเป็นระเบียบมากขึ้น โดยให้เหลือเส้นทางที่รถจะหลีกเลี่ยงไปใช้ได้มากขึ้นในเวลาที่มีการขุดเจาะ และต้องดูแลให้เสร็จสิ้นโดยเร็วเพื่อใช้ปรับปรุงระบบขนส่งมวลชนให้ดีให้ได้มาตรฐานที่สุด มีความสะดวกสบาย ไม่แพง เพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีความไว้วางใจที่ใช้บริการ

บรรณานุกรม

- เกื้อกุล เอี่ยมชูแสง, นันทวรรณ พิทักษ์พานิช, & เทพฤทธิ์ รัตนปัญญากร. (2566). *การประเมินการแก้ไข ปัญหาการจราจรโดยวิธีการตัดสลับทิศทางจราจร กรณีศึกษาต่างระดับพญาไททางพิเศษศรีรัช*. การประชุมวิศวกรรมโยธาแห่งชาติครั้งที่ 28: ความท้าทายด้านวิศวกรรมโยธาหลังการระบาดใหญ่. 24-26 พฤษภาคม 2566, หน้า TRL46-1 – TRL46-6, ภูเก็ต: โรงแรมภูเก็ต เกรซแลนด์ รีสอร์ท แอนด์ สปา.
- เพชรศรี สุโพธิ์, วุฒิไกร ไชยปัญญา, ปฎิภาณ แก้ววิเชียร, และธนพล พรหมรักษา. (2565). *การประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์ตามลำดับชั้นและแบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาคในการคัดเลือกรูปแบบทางแยกต่างระดับบนทางหลวงแผ่นดิน: กรณีศึกษาแยกทางหลวงหมายเลข 12 ตัดทางหลวงชนบท มท. 4040*. การประชุมวิศวกรรมโยธาแห่งชาติครั้งที่ 27. 24-26 สิงหาคม 2565, หน้า TRL031-1 - TRL031-9, เชียงราย: ณ โรงแรม เดอะ เฮอร์เทจ เชียงราย.
- วัจน สุขแก้ว, วราภรณ์ แยมทิม, และจุฑาทิพย์ ถาวรรัตน์. (2567). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการฝ่าฝืนกฎจราจรของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ร่วมฤกษ์, 42(1), หน้า 289 - 306.

- วุฒิไกร ไชยปัญหา และจารุวิศข์ ปราบณศักดิ์. (2564). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพโครงข่ายถนนในคณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นในสภาพก่อนและหลังการปรับปรุงรูปแบบการจัดการจราจร โดยใช้แบบจำลองสภาพการจราจรระดับจุลภาค. *วิศวกรรมสารเกษมบัณฑิต*, 11(1), หน้า 38 - 57.
- อริสรา รุ่งอินทร์ และวศิน เกียรติโกมล. (2566). การศึกษาการดำเนินการจราจรในสถานการณ์ที่มีรถโดยสารสาธารณะไร้คนขับ. การประชุมวิศวกรรมโยธาแห่งชาติครั้งที่ 28. “ความท้าทายด้านวิศวกรรมโยธา หลังการระบาดใหญ่”. 24-26 พฤษภาคม 2566. ภูเก็ต: โรงแรมภูเก็ต เกรซแลนด์ รีสอร์ท แอนด์ สปา.

การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
A Study of Food Consumption Behavior of Students at Rajamangala University of
Technology Krungthep

สมศักดิ์ บุตรสาคร¹ ญาดา กันทะวงศ์² ธมพร ปู่กี³ ศุภกาญจน์ กลิ่นกลบ⁴ สุกัญญา นิสุงเนิน⁵
ไอลดา มะสะพันธ์⁶ และนิติริฐ มาลีวัตร⁷

Somsak Butsakhon¹ Yada Kanthawong² Thamphon Pukee³

Supakarn Klinklob⁴ Sukanya Nisungnoen⁵ Ilada Masaphan⁶ and Nitirat Maleewat⁷

อาจารย์¹, นักศึกษา²⁻⁶, อาจารย์⁷

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ¹⁻⁷

E-mail: Somsak.b@mail.rmutk.ac.th¹, yada.k@mail.rmutk.ac.th²,

thamaporn.p@mail.rmutk.ac.th³, suppakarn.k@mail.rmutk.ac.th⁴, sukanya.n@mail.rmutk.ac.th⁵,

ilada.m@mail.rmutk.ac.th⁶, nitirat.m@mail.rmutk.ac.th⁷

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อคือ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ และ (2) เพื่อเป็นข้อมูลให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพในการจัดทางเลือกด้านอาหารที่หลากหลายแก่นักศึกษาในการบริโภค ดำเนินการวิจัยโดยกลุ่มประชากรเป็น นักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ฝั่งบพิตร แบ่งออกเป็นเพศชายและเพศหญิง รวมจำนวน 800 คน โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจาก โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุตรตารางสำเร็จของ Yamane จำนวน 230 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ การตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยทั้งสามอย่างของนักศึกษา คือ เพศ อายุ และระดับการศึกษา มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม และ (2) จากการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยควรมีการเตรียมจัดหาอาหารที่มีความหลากหลายเพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของนักศึกษาให้เพียงพอกว่าที่เป็นอยู่ก็จะช่วยให้นักศึกษามีความสุขและสามารถเลือกอาหารที่ตนเองต้องการได้มากขึ้น

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริโภค การบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชมงคลกรุงเทพ

Abstract

This research has two objectives: (1) to study the food consumption behavior of students at Rajamangala University of Technology Krungthep and (2) to provide information

to students at Rajamangala University of Technology Krungthep in providing diverse food options to students. in consumption Conduct research using the population as Students within Rajamangala University of Technology Krungthep, Bophit side, were divided into males and females, totaling 800 people. The researcher used a sample sample from Using the sample selection method. Yamane's success table formula for 230 people. The tools used to collect this data include: Answering questionnaires and analyze basic data of variables Using basic statistics such as percentage (Percentage), mean (Mean) and standard deviation (Standard Deviation), the results found that (1) the three factors of students are gender, age and educational level. It affects the food consumption behavior of students both directly and indirectly, and (2) from the study it was found that the university should prepare to provide a variety of food to support and meet the needs of students more adequately than is currently the case. It will help students be happier and more able to choose the food they want.

Keywords: Consumption behavior, Consumption of university students, Rajamangala University of Technology Bangkok

บทนำ

วิถีการบริโภคอาหารถือเป็นบริบททางสังคมและวัฒนธรรมขึ้นสำคัญ ในการเรียนรู้และทำความเข้าใจ เรื่องราวความเป็นอยู่ของผู้คนในมิติทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ รวมถึงการเปิดกระบวนทัศน์ในการทำความเข้าใจต่อ องค์ความรู้แห่งความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และวิถีคิดแห่ง การดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมซึ่งแต่ละท้องถิ่นล้วนมีวัฒนธรรมในการกินการอยู่ แตกต่างกันไปตามเส้นทางแห่งวิถีการดำรงชีพของตนในแต่ละยุคสมัยอย่างมีพลวัต (อรรถวิทย์ ไตรวรรณ, 2560)

“วัฒนธรรมการกิน” ถือเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งในการบ่งชี้การดำรงตัวตนของผู้คนในสังคม ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลและเวลา แม้เดิมทีอาหารจะเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพด้านร่างกายของมวลมนุษยชาติ แต่ในปัจจุบันการบริโภคอาหารแฝงความนัยมากกว่าการดำรงชีพทางด้านร่างกาย วิถีแห่งการบริโภคอาหารได้เปิดโฉมหน้าใหม่ในการแสดงตัวตนและการเป็นภาพตัวแทน (representation) ความหมายของการมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเฉพาะที่แห่งท้องถิ่นนั้น (กิริติพร จูตะวิริยะ, คำยีน สานยาวง, และคำพอน อินทิพอน, 2554)

เนื่องจากโรงอาหารในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ฝั่งบพิตรพิมุข โรงอาหาร ร้านสะดวกซื้อและตลาดสวนพลู มีร้านค้าน้อยไม่เพียงพอสำหรับนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเสียเวลาออกในการเดินทางไปซื้อ และนักศึกษาอาจเข้าเรียนไม่ทันเวลาหรือต้องสั่งซื้อจากเดลิเวอรี่แทนการหันมาบริโภคอาหารในมหาวิทยาลัย

เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผังบพิตรพิมุข จึงอยากทราบพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผังบพิตรพิมุขว่าจะเลือกบริโภคร้านใดมากที่สุด

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อคือ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ และ (2) เพื่อเป็นข้อมูลให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพในการจัดทางเลือกด้านอาหารที่หลากหลายแก่นักศึกษาในการบริโภค

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ พฤติกรรมของผู้บริโภค

การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค จะทำให้สามารถสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคและความสามารถในการค้นหาทางแก้ไข พฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคในสังคมได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองของธุรกิจมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญจะช่วยให้การพัฒนาตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้น ในตลาดปัจจุบันถือว่าผู้บริโภคเป็นใหญ่ และมีความสำคัญที่สุดของนักธุรกิจ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารการตลาดจะต้องศึกษากลุ่มผู้บริโภคให้ละเอียด ถึงสาเหตุของการซื้อ การเปลี่ยนแปลงการซื้อ การตัดสินใจซื้อ ฯลฯ จะช่วยให้ผู้บริหารทลายใจหรือเดาใจกลุ่มผู้บริโภคของกิจการได้ถูกต้องว่ากลุ่มผู้บริโภคเหล่านั้นต้องการอะไร มีพฤติกรรมการซื้ออย่างไร แรงจูงใจในการซื้อเกิดจากอะไร แหล่งข้อมูลที่ผู้บริโภคนำมาตัดสินใจซื้อคืออะไร รวมทั้งกระบวนการตัดสินใจซื้อข้อมูลต่าง ๆ อาทิพย์ ปานนิล (2561) พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง กระบวนการ หรือพฤติกรรมการตัดสินใจ การซื้อ การใช้ และการประเมินผลการใช้สินค้าหรือบริการของบุคคล ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการซื้อสินค้าและบริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต, อาทิพย์ ปานนิล (2561) พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้า ชีวธรณ เจริญสุข (2557) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง ความต้องการ ความคิด การกระทำ การประเมินผล การตัดสินใจซื้อ และการใช้สินค้าหรือ บริการของบุคคล เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของบุคคลนั้น ๆ สรุปได้ว่า พฤติกรรมของผู้บริโภค หมายถึง ความต้องการซื้อ การตัดสินใจ ราคาสินค้าและบริการ และความต้องการความคิดบริการเพื่อสนองความพึงพอใจ

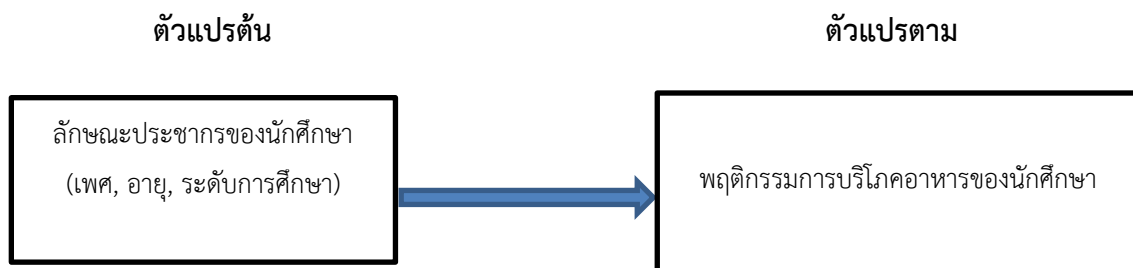
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการในการตัดสินใจ (Buyer's Decision Process)

กระบวนการในการตัดสินใจซื้อ (Buying Decision Process) เป็นลำดับกระบวนการในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค พบว่าผู้บริโภคผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอนคือ การรับรู้ถึงความต้องการ, การค้นหาข้อมูล, การประเมินผลทางเลือก, การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการซื้อเริ่มต้นก่อนการซื้อจริง ๆ และมีผลกระทบหลังการซื้อ (อาทิพย์ ปานนิล, 2561)

แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยทัศนคติของผู้บริโภค (Attitude)

ทัศนคติจะสะท้อนมุมมองที่บุคคลมีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล ซึ่งการที่จะสามารถรับทราบและเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคที่แท้จริงนั้นจำเป็นต้องศึกษาวิจัย และมีความเข้าใจทัศนคติของผู้บริโภคก่อน โดยได้มีการให้ความหมายของทัศนคติของผู้บริโภคไว้อย่างหลากหลายทัศนคติมีหน้าที่สำคัญ 4 ประการ คือ การตัดสินใจถึงผลประโยชน์ การแสดงตัวตนและค่านิยมของบุคคล ปกป้องตัวตนและความรู้สึกของบุคคล หรือเสมือนกรอบสำหรับอ้างอิงที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการตีความและทำความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ศิริวัฒน์ ชนะคุณ (2562) เสนอแนวคิดที่ว่า ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ 3 ประการ คือการเกิดความรู้ความเข้าใจ, ความรู้สึก, พฤติกรรมที่แสดงออก โดยมีการประเมินเป็นองค์ประกอบส่วนกลางของทัศนคติ การประเมินประกอบด้วย ความเชื่อมโยงของระดับ ชอบ-ไม่ชอบ ดี-ไม่ดี ที่มีต่อเป้าหมาย ซึ่งมีการผสมผสานขององค์ประกอบในการเกิดทัศนคติ 3 รูปแบบ ได้แก่ ลำดับขั้นการเรียนรู้มาตรฐาน, ลำดับขั้นแบบสภาวะการณ์เกี่ยวพันต่ำ, ลำดับขั้นประสบการณ์ ดังนั้นทัศนคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่บุคคลเรียนรู้เพื่อให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับ ลักษณะที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยทัศนคติของบุคคลจะสะท้อนมุมมองที่เขามีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคน สิ่งของ สถานการณ์ หรือสถาบัน (ศิริวัฒน์ ชนะคุณ, 2560)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ฝั่งปตท. เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) กลุ่มประชากรเป็น นักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ฝั่งปตท. แบ่งออกเป็น เพศชายและเพศหญิง รวมจำนวน 800 คน โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจาก โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ สุ่มตารางสำเร็จ ของ Yamane จำนวน 230 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ การตอบแบบสอบถาม ซึ่งลักษณะคำถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ คณะ ระดับชั้นปีการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ข้อ ตอนที่ 3 ระดับการพึงพอใจในการบริการของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 4 คือข้อเสนอแนะต่าง ๆ

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของกลุ่มประชากรของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ฝั่งบพิตร ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะของประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ ชั้นปี รายได้ต่อเดือน)

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	63	63.5
หญิง	146	27.4
ไม่ระบุ	21	9.1
รวม	230	100
อายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
17-19 ปี	32	13.9
20-22 ปี	140	60.9
23-25 ปี	57	24.8
25 ปี ขึ้นไป	1	0.4
รวม	230	100
คณะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
บริหารธุรกิจ	128	55.7
ศิลปศาสตร์	102	44.3
รวม	230	100
ระดับการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 1	32	13.9
ชั้นปีที่ 2	89	38.7
ชั้นปีที่ 3	90	39.1
ชั้นปีที่ 4	19	8.3
รวม	230	100
รายได้ต่อเดือน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1,000-3,000 บาท	21	9.1

4,000-6,000 บาท	96	41.7
7,000-9,000 บาท	91	39.6
มากกว่า 10,000 บาท	22	9.6
รวม	230	100

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 230 คนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 รองลงมาเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 และไม่ระบุ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ตามลำดับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 230 คนส่วนใหญ่อายุ 20-22 ปี จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมาอายุ 23-25 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 รองลงมาอายุ 17-19 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 และอายุ 25 ปี ขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4 ตามลำดับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 230 คนส่วนใหญ่คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 และคณะศิลปศาสตร์ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 ตามลำดับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 230 คนส่วนใหญ่อยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมาชั้นปีที่ 2 จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมาชั้นปีที่ 1 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 230 คนส่วนใหญ่รายได้ต่อเดือน 4,000-6,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมารายได้ต่อเดือน 7,000-9,000 บาท จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6 รองลงมารายได้ต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 และรายได้ต่อเดือน 1,000-3,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมของผู้บริโภค

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ ผู้บริโภคต้องการที่จะซื้ออาหาร

ผู้บริโภคต้องการที่จะซื้อ	จำนวน(คน)	Max	Min	\bar{x}	<i>SD</i>
อาหารตามสั่ง	82	82	19	0.35	5.34
Delivery	33	82	19	0.14	2.17
อาหารสำเร็จรูป	52	82	19	0.22	3.42
อาหารเพื่อสุขภาพ	44	82	19	0.19	2.89
อาหารแช่แข็ง	19	82	19	0.08	1.26
รวม	230			0.98	23.63

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริโภคต้องการที่จะซื้อ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยรวม 0.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 23.63 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็น อันดับแรกได้แก่ อาหารตามสั่งโดยมี

ค่าเฉลี่ย 0.35 รองลงมาอาหารสำเร็จรูป โดยมีค่าเฉลี่ย 0.22 รองลงมาอาหารเพื่อสุขภาพ โดยมีค่าเฉลี่ย 0.19 รองลงมา Delivery โดยมีค่าเฉลี่ย 0.14 และอาหารแช่แข็ง โดยมีค่าเฉลี่ย 0.08 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ ช่วงเวลาที่ผู้บริโภคต้องการจะซื้อ

ช่วงเวลาที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ	จำนวน(คน)	Max	Min	\bar{x}	<i>SD</i>
เช้า	53	146	31	0.23	3.48
กลางวัน	146	146	31	0.63	9.60
เย็น	31	146	31	0.13	2.03
รวม	230			0.99	61.04

จากตารางที่ 3 พบว่า ช่วงเวลาที่ผู้บริโภคต้องการจะซื้อโดยรวมมี ค่าเฉลี่ยรวม 0.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 61.04 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็น อันดับแรกได้แก่ กลางวัน โดยมี ค่าเฉลี่ย 0.63 รองลงมาเช้า โดยมีค่าเฉลี่ย 0.23 และเย็นโดยมีค่าเฉลี่ย 0.13 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ เหตุผลที่ผู้บริโภคเลือกซื้อ

เหตุผลที่ผู้บริโภคเลือกซื้อ	จำนวน(คน)	Max	Min	\bar{x}	<i>SD</i>
หิว	87	108	35	0.37	5.72
ซื้อตามเพื่อน	108	108	35	0.46	7.10
โฆษณา	35	108	35	0.15	2.30
รวม	230			0.98	37.58

จากตารางที่ 4 พบว่า เหตุผลที่ผู้บริโภคเลือกซื้อ โดยรวมมี ค่าเฉลี่ยรวม 0.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 37.58 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็น อันดับแรกได้แก่ ซื้อตามเพื่อน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.46 รองลงมาหิว โดยมีค่าเฉลี่ย 0.37 และโฆษณา โดยมีค่าเฉลี่ย 0.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยในการตัดสินใจซื้อ

ปัจจัยในการตัดสินใจซื้อ	จำนวน(คน)	Max	Min	\bar{x}	<i>SD</i>
เงิน	41	82	41	0.17	2.69
เวลา	60	82	41	0.26	12.57
ราคา	82	82	41	0.36	5.39
รสชาติ	47	82	41	0.20	3.09
รวม	230			0.99	18.15

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจซื้อ โดยรวมมี ค่าเฉลี่ยรวม 0.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 18.15 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็น อันดับแรกได้แก่ ราคา โดยมี ค่าเฉลี่ย 0.36 รองลงมาเวลา โดยมีค่าเฉลี่ย 0.26 รองลงมารสชาติ โดยมีค่าเฉลี่ย 0.20 และเงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 0.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสถานที่ผู้บริโภคเลือกซื้อ

ผู้บริโภคซื้อที่ไหน	จำนวน(คน)	Max	Min	\bar{x}	SD
7-11	126	126	34	0.54	8.29
ร้านอาหารฝั่งบพิตร	70	126	34	0.30	4.60
ตลาดสวนพลู	34	126	34	0.14	2.23
รวม	230			0.98	46.36

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริโภคซื้อโดยรวมมี ค่าเฉลี่ยรวม 0.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 46.36 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็น อันดับแรกได้แก่ 7-11 โดยมี ค่าเฉลี่ย 0.54 รองลงมาร้านอาหารฝั่งบพิตร โดยมีค่าเฉลี่ย 0.30 และตลาดสวนพลู โดยมีค่าเฉลี่ย 0.14 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของระดับการพึงพอใจในการบริการ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบริการของร้านอาหาร ฝั่งบพิตร

บริการของร้านอาหาร ฝั่งบพิตร	\bar{x}	SD	แปลผล
ระยะเวลาในการรออาหาร	3.27	150.74	ปานกลาง
ราคาอาหารเหมาะสม	3.39	104.52	ปานกลาง
รสชาติอาหาร	3.23	185.83	ปานกลาง
สถานที่ทานอาหาร	3.58	83.81	มาก
ระยะทางในการเดินทางไปเลือก	3.56	91.54	มาก
การบริการ	3.14	66.04	ปานกลาง
ความหลากหลายของอาหาร	4.00	78.24	มาก
รวม	44.98	41.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า การบริการของร้านอาหาร ฝั่งบพิตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ค่าเฉลี่ยรวม 44.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 41.39 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็นอันดับแรกได้แก่ ความหลากหลายของอาหาร โดยมี ค่าเฉลี่ย 4.00 อยู่ในระดับมาก รองลงมาสถานที่ทานอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.58 อยู่ในระดับมาก รองลงมาระยะทางในการเดินทางไปเลือก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.56

อยู่ในระดับมาก รองลงมาราคาอาหารเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย 3.39 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาระยะเวลาในการรออาหาร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.27 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมารสชาติอาหาร โดยค่าเฉลี่ย 3.23 อยู่ในระดับปานกลาง และการบริการ โดยค่าเฉลี่ย 3.14 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบริการของร้านสะดวกซื้อ

บริการของร้านสะดวกซื้อ	\bar{x}	<i>SD</i>	แปลผล
ระยะเวลาในการรออาหาร	3.36	171.92	ปานกลาง
ราคาอาหารเหมาะสม	3.50	114.17	ปานกลาง
รสชาติอาหาร	3.51	130.51	มาก
สถานที่ทานอาหาร	3.62	112.57	มาก
ระยะทางในการเดินทางไปเลือก	3.65	120.89	มาก
การบริการ	3.91	88.51	มาก
ความหลากหลายของอาหาร	4.29	61.93	มาก
รวม	46	38.42	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า การบริการของร้านสะดวกซื้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 38.42 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็น อันดับแรก ได้แก่ ความหลากหลายของอาหาร โดยมี ค่าเฉลี่ย 4.29 อยู่ในระดับมาก รองลงมาการบริการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.91 อยู่ในระดับมาก รองลงมาระยะทางในการเดินทางไปเลือก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 อยู่ในระดับมาก รองลงมาสถานที่ทานอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.62 อยู่ในระดับมาก รองลงมารสชาติอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.51 อยู่ในระดับมาก รองลงมาราคาอาหารเหมาะสม โดยค่าเฉลี่ย 3.50 อยู่ในระดับปานกลาง และระยะเวลาในการรออาหาร โดยค่าเฉลี่ย 3.36 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบริการของตลาดสวนพลู

บริการของตลาดสวนพลู	\bar{x}	<i>SD</i>	แปลผล
ระยะเวลาในการรออาหาร	3.23	189.90	ปานกลาง
ราคาอาหารเหมาะสม	3.34	111.79	ปานกลาง
รสชาติอาหาร	3.38	136.40	ปานกลาง
สถานที่ทานอาหาร	3.53	142.80	มาก
ระยะทางในการเดินทางไปเลือก	3.53	139.05	มาก
การบริการ	3.70	101.78	มาก
ความหลากหลายของอาหาร	4.11	87.66	มาก
รวม	46	40.28	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า การบริการของตลาดสวนพลู โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี ค่าเฉลี่ยรวม 46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 40.28 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็น อันดับแรก ได้แก่ ความหลากหลายของอาหาร โดยมี ค่าเฉลี่ย 4.11 อยู่ในระดับมาก รองลงมาการบริการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70 อยู่ในระดับมาก รองลงมาระยะเวลาในการเดินทางไปเลือก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.53 อยู่ในระดับมาก รองลงมาสถานที่ทานอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.53 อยู่ในระดับมาก รองลงมารสชาติอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.38 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาราคาอาหารเหมาะสม โดยค่าเฉลี่ย 3.34 อยู่ในระดับปานกลาง และระยะเวลาในการรออาหาร โดยค่าเฉลี่ย 3.23 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบริการของ Delivery

บริการของ Delivery	\bar{x}	<i>SD</i>	แปลผล
ระยะเวลาในการรออาหาร	3.23	234.08	ปานกลาง
ราคาอาหารเหมาะสม	3.22	150.17	ปานกลาง
รสชาติอาหาร	3.39	144.62	ปานกลาง
สถานที่ทานอาหาร	3.33	132.50	ปานกลาง
ระยะเวลาในการเดินทางไปเลือก	3.42	137.81	ปานกลาง
การบริการ	3.66	93.36	มาก
ความหลากหลายของอาหาร	4.06	83.07	มาก
รวม	46	37.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่า การบริการของ Delivery โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ค่าเฉลี่ยรวม 46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 37.76 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเป็น อันดับแรก ได้แก่ ความหลากหลายของอาหาร โดยมี ค่าเฉลี่ย 4.06 อยู่ในระดับมาก รองลงมาการบริการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.66 อยู่ในระดับมาก รองลงมาระยะเวลาในการเดินทางไปเลือก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.42 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมารสชาติอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.39 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาสถานที่ทานอาหาร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.33 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาระยะเวลาในการรออาหาร โดยค่าเฉลี่ย 3.23 อยู่ในระดับปานกลาง และราคาอาหารเหมาะสม โดยค่าเฉลี่ย 3.22 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ฝั่งบพิตร ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยได้ว่า จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามเพื่อการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเขตบพิตรพิมุขมหาเมฆ จำนวนตัวอย่าง 800 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก โดยแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้บริโภคอาหารและ

บริการ, ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและบริการ, ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อการเลือกบริโภคอาหาร และบริการและนำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สมมติฐาน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 230 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-22 ปี และเพศชาย 20-22 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เฉลี่ยต่อเดือน 4,000-6,000บาท, ด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและหญิงให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความตระหนัก ในสุขภาพ ในเรื่องของการต้องการอาหาร และบริการอันดับแรก และเมื่อพิจารณาภาพรวมแล้วทั้ง เพศชายและเพศหญิงให้ความสำคัญกับปัจจัยทัศนคติและแรงจูงใจโดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก, และช่วงอายุ ผู้ตอบแบบสอบถาม ช่วงอายุ 17-19ปี 20-22 ปี 23-25 และ 25 ปีขึ้นไป ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการบริโภคเป็นอันดับแรก และเมื่อพิจารณาภาพรวมแล้วทุกช่วงอายุให้ความสำคัญกับปัจจัยทัศนคติ และแรงจูงใจโดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก

การอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า ทั้งปัจจัยทัศนคติและแรงจูงใจ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคอาหารเพื่อความอร่อย และราคาถูกการจัดจำหน่ายตัดสินใจเลือก คือ ก่อนที่ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อจะคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ โดยผู้บริโภคจะให้ความสำคัญของอาหาร เริ่มตระหนักถึงความต้องการส่วนบุคคล อาจเป็นการตัดสินใจเลือกสินค้าที่จะซื้อโดยจะเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจหรือสิ่งจูงใจ ต่อมาเป็นการบริโภคเป็นการตัดสินใจว่าจะบริโภคหรือไม่บริโภคและวิธีการบริโภค สินค้าชนิดนั้นๆโดยมีปัจจัยทางการตลาดเป็นสิ่งกระตุ้น ประกอบด้วยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ เช่น คุณภาพของอาหารรสชาติ ด้านราคา คือ ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพ ด้านสถานที่จัดจำหน่ายเช่น มีการจัดตกแต่งร้านอย่างสวยงาม และมีความสะดวกในการซื้อ ด้านการส่งเสริมการตลาดคือ ผู้บริการมีอัธยาศัยดีและมีส่วนลดอาหาร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

แนวทางในการเสนอแนะจากการศึกษาการค้นคว้าอิสระ ควรดำเนินการในด้านดังต่อไปนี้ ในส่วนผู้ซื้อด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคมีต้องบริโภค อาหารและบริการ มีคุณภาพ รวมถึงมีความสะอาด และปลอดภัย

ด้านราคา สำหรับปัจจัยราคาที่ผู้บริโภครู้สึกว่าจะเหมาะสมกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะสามารถกระตุ้นผู้บริโภคได้ ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ผู้ซื้อต้องการร้านค้าที่ไม่ไกลจาก สถานที่ที่ตนทำงานหรืออาศัยอยู่สามารถเดินทางไปซื้อได้สะดวก

ด้านการส่งเสริมการขาย ผู้ซื้อต้องการโปรโมชั่นในการลด แลก แจกแถม เนื่องจากต้องการสินค้าเดิมในราคาที่ต่ำลงเป็นการกระตุ้นยอดขาย และผู้ซื้อต้องได้รับสารที่ชัดเจนบ่อยครั้งเพื่อให้สามารถจดจำรายละเอียดได้ในส่วนผู้ขายหรือจัดจำหน่าย ด้านผลิตภัณฑ์ ควรขายอาหารที่มีรสชาติดี มีคุณภาพ รวมถึงมีความสะอาด และปลอดภัยแก่ผู้บริโภคโดยมีการแสดงถึงข้อมูลในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพวัตถุดิบ

กรรมวิธีการแปรรูป รวมถึงขั้นตอนในการทำเพื่อสร้างความมั่นใจ รวมถึงเป็นการกระตุ้นความรู้สึที่ดีให้แก่การบริโภค

ด้านราคา ต้องตั้งราคาให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายถึงจะสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงต้องตั้งราคาที่เหมาะสม อย่าตั้งราคาเกินจริง

ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ผู้ขายต้องขายผลิตภัณฑ์ชาและกาแฟในสถานที่ที่ไม่ไกลจากกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย สามารถเห็นได้ชัดเจน เมื่อเห็นแล้วสามารถกระตุ้นเป้าหมายให้มาซื้อสินค้าได้ และสามารถหาซื้อได้ง่าย โดยเฉพาะร้านสะดวกซื้อที่มีหลากหลายสาขา หรือเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของสินค้าได้

ด้านผู้ขาย ด้านการส่งเสริมการขายต้องมีการนำเสนอโปรโมชั่นอย่างสม่ำเสมอ เพราะผู้บริโภคต้องการการกระตุ้นบ่อย เพื่อให้สามารถจดจำสินค้าได้และการส่งเสริมการตลาดต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายอีกด้วย

บรรณานุกรม

- กิริติพร จุตะวิริยะ, คำยีน สานยาวง, และคำพอน อินทิพอน. (2554). *วิธีการบริโภคอาหารกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ เขตนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว*. เข้าถึงได้จาก: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/mekongjournal/article/download/6194/5407/11972>.
- ชีวรรณ เจริญสุข. (2557). *บทที่ 2 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (CONSUMER BEHAVIOR)*. เข้าถึงได้จาก: <https://maymayny.wordpress.com/2014/12/06/บทที่-2-ทฤษฎีพฤติกรรมผู้/>.
- ศิริวัฒน์ ชนະคุณ. (2560). *แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค*. เข้าถึงได้จาก: <https://doctemple.wordpress.com/2017/01/23/บทที่-2-แนวคิด-ทฤษฎี-และงา/>.
- ศิริลักษณ์ คำพิ่ง. (2562). *พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีผลต่อการเลือกซื้อโยเกิร์ตแช่แข็งกรุงเทพฯ*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- อาทิตย์ ปานนิล. (2561). *พฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเสริมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาการบริหารจัดการองค์กร, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- อรรณวิทย์ ไตรวรรณ. (2560). *การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อนมอินทรีย์ในเขตอำเภอเมือง*. ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.

การศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชวมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ

A Study of Online Shopping Behavior of Students at Rajamangala University of
Technology Krungthep Faculty of Business Administration

ณภัทร ดีมาก¹ พรชิตา มาพร้อม² ขวัญฤทัย ทับเทศ³ อัญธิชา สุขกระจ่าง⁴ นัชรีพร เสียงเพราะ⁵
นวรรตน์ อันทับ⁶ และนิตริรัฐ มาลีวัตร⁷

Napat Verydee¹ Phonchita Maam² Kwanruthai Tubthet³ Anthicha Sukkrajang⁴

Natchareeporn Siangpow⁵ Nawarat Onthap⁶ and Nitirat Maleewat⁷

อาจารย์¹, นักศึกษา²⁻⁶, อาจารย์⁷

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชวมงคลกรุงเทพ¹⁻⁷

E-mail: napat.d@mail.rmutk.ac.th¹, pornchita@mail.rmutk.ac.th², khanruathai.t@mail.rmutk.ac.th⁴,
anthicha.s@mail.rmutk.ac.th⁴, nutchareeporn.s@mail.rmutk.ac.th⁵, nawarat.a@mail.rmutk.ac.th⁶,
nitirat.m@mail.rmutk.ac.th⁷

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าผ่านออนไลน์ และ (3) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ยุค New Normal โดยดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่เคยซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ จำนวน 71 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงปริมาณ ประกอบด้วย Independent Sample t-test, One-way ANOVA, Factor Analysis และ Regression ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน (2) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน และ (3) ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านบุคลากรและคุณภาพของสินค้า ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านภาพลักษณ์ของสินค้าและร้านค้า และด้านข้อมูลร้านค้า ข้อมูลสินค้า และกระบวนการให้บริการ ทุกปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์

คำสำคัญ: การตัดสินใจซื้อ เครือข่ายสังคมออนไลน์ พฤติกรรมผู้บริโภค

Abstract

This research has the following objectives: (1) to study the motivations that cause the decision to purchase products online, (2) to study consumer behavior in purchasing products online, and (3) to study the online marketing mix. towards purchasing products online through online applications in the New Normal era by conducting research by collecting data from a sample group, namely 71 people who had previously purchased products through social media using online questionnaires as a tool to collect data. Statistics used to analyze the data are descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation. and quantitative statistics including Independent Sample t-test, One-way ANOVA, Factor Analysis, and Regression. The results of the research found that (1) factors such as gender, age, education level different income It affect the motivation to buy products via online social media no differently. (2) Demographic factors include gender, age, education level. Different incomes have no different effect on the decision to purchase products via online social media and (3) marketing mix factors, including personnel and product quality, price, and marketing promotion. Image of products and stores and store information, product information, and service processes Every factor affects the decision to purchase products via online social media.

Keywords: Purchase decision, social network, consumer behavior

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วเทคโนโลยีด้านเครือข่ายคอมพิวเตอร์มีการพัฒนาหลายรูปแบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีการครอบคลุมพื้นที่และจำนวนใช้งานมากที่สุดคือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่าอินเทอร์เน็ตอินเทอร์เน็ตเป็นนวัตกรรมการสื่อสารที่เติบโตและได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วเนื่องจากทำให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกสบายรวดเร็วและประหยัดเวลาอินเทอร์เน็ต เป็นศูนย์รวมข่าวสารอย่างไม่มีวันสิ้นสุดทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในวงการต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา การคมนาคม และการสื่อสาร เป็นต้น รวมทั้งในด้านธุรกิจออนไลน์ ด้วยความสำคัญและประโยชน์ของอินเทอร์เน็ต จึงทำให้อินเทอร์เน็ตมีข้อมูลข่าวสารมารวมกันเป็นจำนวนมาก อีกทั้งอินเทอร์เน็ตมีสารสนเทศให้เลือกใช้มากมายเพื่อตอบสนองความต้องการของทุกกลุ่มทุกเพศของคณะผู้บริหารธุรกิจเป็นเครื่องมือที่มีคุณสมบัติและลักษณะหลายรูปแบบมารวมกันโดยคุณสมบัติและลักษณะสำคัญของอินเทอร์เน็ตการให้บริการข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้รวดเร็วและทันเหตุการณ์และอินเทอร์เน็ตยังมีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าสารสนเทศตามที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วการขยายตัวของอินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลายส่งผลให้อัตราการใช้

อินเทอร์เน็ตในประเทศที่กำลังพัฒนามีโอกาสขยายตัวสูงขึ้นซึ่งอาจทำให้การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์เพิ่มขึ้น ซึ่งธุรกิจในปัจจุบันให้ความสนใจในการใช้เว็บไซต์เป็นเครื่องมือในการนำเสนอขายสินค้าและบริการการซื้อของออนไลน์นั้นสะดวกสบายกว่าไปหาซื้อตามห้างนอกจากราคาจะดีกว่าแล้ว สามารถค้นหาสินค้าได้อย่างง่ายดาย และประหยัดเวลาหลังจากนั้นก็มารับสินค้าอยู่ที่บ้านได้อย่างสบายใจไม่ต้องออกแรงไปขนสินค้าให้ลำบาก ยิ่งยากและไม่เปลืองค่าน้ำมันแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเนื่องจากเป็นเทคโนโลยีที่ทำให้ธุรกิจสามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดำเนินธุรกิจแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จะทำให้ นักศึกษามทร. ได้รับข้อมูลตามที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและซื้อสินค้าและบริการผ่านเว็บไซต์ของร้านค้าได้ทันทีทุกที่ทุกเวลาทำให้พฤติกรรมการเลือกซื้อเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีได้นำมาใช้งานในด้านต่าง ๆ เนื่องจากความต้องการซื้อสินค้าของนักศึกษามีเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในปัจจุบัน และนักศึกษาที่กำลังเข้าใหม่ การสั่งซื้อไม่ว่าจะเป็น ชุดนักศึกษา การสั่งซื้อออนไลน์จะตอบโจทย์ทั้งหมด เพราะด้วยความสะดวกสบาย มีตัวเลือกที่หลากหลาย มีไซม์มีสินค้าแจ้งอย่างชัดเจนผู้สั่งซื้อสามารถเข้ามาดูสินค้าที่เพจ UTKShop ได้ทุกเวลาสามารถสอบถามสินค้าและราคาทางช่องทาง in box หรือสามารถโทรสอบถามได้ตามเวลาที่ทำการช่วยในเรื่องของการประหยัดเวลา เช่น ถ้าหากผู้ซื้อเดินทางมาที่มหาวิทยาลัยแล้วสิ่งที่ ลูกค้าต้องการไม่มีหรือสินค้าหมดก็จะทำให้เสียเวลา เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าผ่านออนไลน์
3. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ยุค

New Normal

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

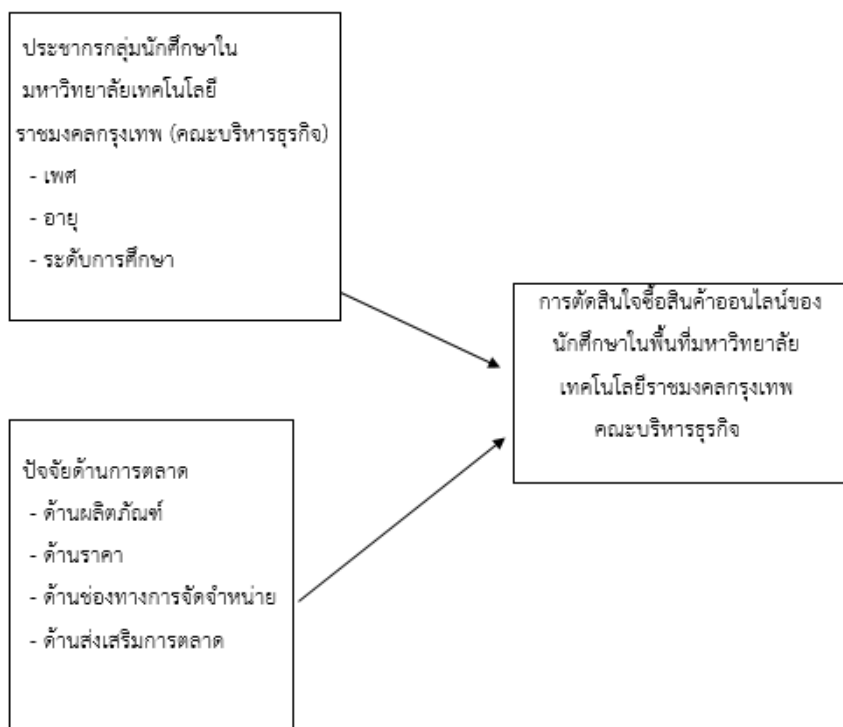
Kotler (1997) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึงตัวแปรหรือเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ โดยจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองต่อความพึงพอใจและความต้องการของผู้บริโภคที่เป็น Target แต่เดิมส่วนประสมทางการตลาดจะมีเพียงแค่ 4 ตัวแปรเท่านั้น (4Ps) คือ ด้านผลิตภัณฑ์ Product, ด้านราคา Price, ด้านสถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ Place และด้านการส่งเสริมการตลาด Promotion ต่อมาเมื่อมีการคิดตัวแปรเพิ่มเติม ขึ้นมา อีก 3 ตัวแปร คือ ด้านบุคคล People, ด้านลักษณะทางกายภาพ Physical Evidence และกระบวนการ Process เพื่อให้ตอบโจทย์กับ ธุรกิจบริการในปัจจุบันรวมถึงเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้นจึงเรียกว่า ส่วนประสมทางการตลาดแบบ 7Ps

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ

สุดาตวง เรืองรุจิระ (2543) ว่า กระบวนการตัดสินใจ (Process of decision making) หมายถึง การกำหนดขั้นตอนของการตัดสินใจตั้งแต่ลำดับแรกไปจนถึงลำดับสุดท้าย ซึ่งการตัดสินใจโดยมีลำดับขั้นของกระบวนการดังกล่าวเป็นการตัดสินใจโดยการใช้หลักเหตุและผลรวมไปถึงมีกฎเกณฑ์ซึ่งเป็นการตัดสินใจโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยในการหาข้อสรุปเพื่อการตัดสินใจ จากการศึกษาพบว่าขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจซื้อมีอยู่หลายรูปแบบ ตามความคิดเห็นของนักวิชาการ อันได้แก่ Yüksel, (2012) ได้เสนอลำดับขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้ การระบุปัญหา (Define the problem), การระบุข้อจำกัดของปัจจัย (Identify limiting factors), การพัฒนาทางเลือก (Develop potential alternatives), การวิเคราะห์ทางเลือก (Analyze the alternatives), การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Select the best alternative), การนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ (Implement the decision) และ การสร้างระบบควบคุมและประเมินผล (Establish a control and evaluation system) (กุลยา เมืองศรี และถนอม พงษ์พานิ, 2015; เสรี วงษ์มณฑา, 2542)

กรอบงานวิจัย

จากการค้นคว้าข้อมูล แนวความคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้ศึกษาสามารถสร้างกรอบงานวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพคณะบริหารธุรกิจ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย, วิธีสร้างเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา 3 ชั้นปี ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจที่เรียนวิชาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 155 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษา 3 ชั้นปี ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจเรียนวิชาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 71 คน โดยการทำแบบฟอร์มสอบถาม มีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 60% พบว่าได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 93 คน ขั้นที่ 2 จำแนกนักศึกษาตามระดับชั้นปี โดยการใช้แบบฟอร์มสอบถามจำนวน 4 ระดับชั้นปี ดังนี้ ระดับปริญญาปีที่ 1 ระดับปริญญาปีที่ 2 ระดับปริญญาปีที่ 3 และระดับปริญญาปีที่ 4 ได้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 71 คน จึงใช้นักศึกษาทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้นปี	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ชั้นปีที่ 1	6
ชั้นปีที่ 2	12
ชั้นปีที่ 3	25
ชั้นปีที่ 4	28
รวม	71

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาตัวแปรคัตสรรด้านจิตลักษณะที่สัมพันธ์กับการการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพคณะบริหารธุรกิจ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยแบบ การสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ เป็นแบบสอบถามในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ปัจจัยด้านราคา (Price) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ปัจจัยด้านบุคลากร (People) ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ

(Physical Environment) ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) โดยใช้เครื่องมือประเภทมาตรประมาณค่า (Rating Scale) แบบไลเคอร์ทสเกล (Likert Scale) เป็นการให้สเกลคำตอบ 5 ระดับ จากน้อยไปมาก และเกณฑ์การแปรค่าเฉลี่ย ของระดับคะแนนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ส่วนที่ 3 ทศนคติโดยรวมต่อการซื้อสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นการวัดระดับการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในแต่ละประเด็น โดยมีการใช้เครื่องมือประเภทมาตรประมาณค่าเช่นเดียวกับในส่วนที่ 2 ของแบบสอบถาม ส่วนที่ 4 ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	33	46.47
หญิง	38	53.52
2.อายุ		
15-20 ปี	16	23.53
21-25 ปี	54	76.05
26-30 ปี	1	1.40
30 ปีขึ้นไป	0	0
3.ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	6	8.45
ชั้นปีที่ 2	12	16.90
ชั้นปีที่ 3	25	35.21
ชั้นปีที่ 4	28	39.43

จากตารางที่ 1 พบว่าเพศกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น

เพศ หญิงจำนวน 38 คน (ร้อยละ53.52%)และเป็นเพศ ชาย จำนวน 33 (ร้อยละ46.47%)

อายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุในระหว่าง 15-20 ปีจำนวน 16 คน(ร้อยละ23.53%) อายุในระหว่าง 21-25 ปี 54 คน(ร้อยละ76.05%) อายุในระหว่าง 26-30 ปี 1 คน (ร้อยละ1.40%)

ชั้นปี พบว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 6 คน (ร้อยละ8.45%) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 12 คน (ร้อยละ 16.90%) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 25 คน (ร้อยละ35.21%) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 28 คน (ร้อยละ39.43%)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ทักษะคติการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ประเด็น พิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	SD
	5	4	3	2	1				
1.ด้านผลิตภัณฑ์	36	21	11	3	0	71	4.27	85.35	0.87
2.ด้านราคา	28	31	9	2	1	71	4.17	83.38	0.86
3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	32	28	9	2	0	71	4.27	85.35	0.79
4.ด้านการส่งเสริมการตลาด	25	29	10	5	2	71	3.99	79.72	1.01

ผลจากตารางที่ 2 พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีระดับความพึงพอใจ

ด้านผลิตภัณฑ์มีระดับมากที่สุด 36 คน (ร้อยละ 50.70%) ระดับมาก 21 คน (ร้อยละ 29.58%) ระดับปานกลาง 11 คน (ร้อยละ 15.49%) ระดับน้อย 3 คน (ร้อยละ 4.23%) ระดับน้อยที่สุด 0 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 ค่าร้อยละอยู่ที่ 85.35 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.87

ด้านราคามีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 28 คน (ร้อยละ 39.44%) ระดับมาก 31 คน (ร้อยละ 43.66%) ระดับปานกลาง 9 คน (ร้อยละ 12.68%) ระดับน้อย 2 คน (ร้อยละ 2.82%) ระดับน้อยที่สุด 1 คน (ร้อยละ 1.41%) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17 ค่าร้อยละอยู่ที่ 83.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.86

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 32 คน (ร้อยละ 45.07%) ระดับมาก 28 คน (ร้อยละ 39.44%) ระดับปานกลาง 9 คน (ร้อยละ 12.68%) ระดับน้อย 2 คน (ร้อยละ 2.82%) ระดับน้อยที่สุด 0 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 ค่าร้อยละอยู่ที่ 85.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.79

ด้านส่งเสริมการตลาดมีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 25 คน (ร้อยละ 35.21%) ระดับมาก 29 คน (ร้อยละ 40.85%) ระดับปานกลาง 10 คน (ร้อยละ 14.08%) ระดับน้อย 5 คน (ร้อยละ 7.04%) ระดับน้อยที่สุด 2 คน (ร้อยละ 2.82%) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.99 ค่าร้อยละอยู่ที่ 79.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.01

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. กลุ่มหรือบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ		
ตนเอง	6	8.45
เพื่อน/คนรู้จัก	9	12.68
นักร้อง/นักแสดง	40	56.34
สื่อ/โฆษณา (ทั้งออนไลน์และสื่อทั่วไป)	16	22.54
2. ท่านซื้อสินค้าต่อครั้งราคาเท่าไร		
น้อยกว่า 100 บาท	63	88.73
101-1,000 บาท	5	7.04
มากกว่า 1,001 บาท ขึ้นไป	3	4.23
3. ปัจจัยทางด้านหลักราคาที่สำคัญที่ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเลือกซื้อสินค้าเสื้อผ้าออนไลน์		
ราคาแพง	1	1.41
ราคาเหมาะสม	39	54.93
ราคาถูกที่สุดเท่าที่เห็น	31	43.66
4. จำนวนครั้งที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพซื้อสินค้าเสื้อผ้าออนไลน์ในแต่ละเดือน		
ทุกวัน	0	00.00
สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	42	59.15
เดือนละครั้ง	29	40.85

ผลจากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มหรือบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพส่วนใหญ่จาก นักร้อง/นักแสดงจำนวน 40 คน (ร้อยละ 56.34%) ตนเอง 6 คน (ร้อยละ 8.45%) เพื่อน/คนรู้จัก 9 คน (ร้อยละ 12.68%) สื่อ/โฆษณา (ทั้งออนไลน์และสื่อทั่วไป) 16 คน (ร้อยละ 22.54%) ราคาซื้อสินค้าต่อครั้งราคาครั้งละ น้อยกว่า 100 บาทจำนวน 63 คน (ร้อยละ 88.73%) 101-1,000 บาทจำนวน 5 คน (ร้อยละ 7.04%) มากกว่า 1,001 บาท ขึ้นไปจำนวน 3 คน (ร้อยละ 4.23%) ปัจจัยทางด้านหลักราคาที่สำคัญที่ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเลือกซื้อสินค้าเสื้อผ้า

ออนไลน์ ราคาแพงจำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.41%) ราคาเหมาะสมจำนวน 39 คน (ร้อยละ 54.93%) ราคาถูกที่สุดเท่าที่เห็นจำนวน 31 คน(ร้อยละ 43.66%)จำนวนครั้งที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพซื้อสินค้าเสื้อผ้าออนไลน์ในแต่ละเดือน สัปดาห์ละ 1-2 ครั้งจำนวน 42 คน (ร้อยละ 59.15%) เดือนละครั้งจำนวน 29 คน (ร้อยละ 40.85%)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของกลุ่มประชากรของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	33	46.47
หญิง	38	53.52
2.อายุ		
15-20 ปี	16	23.53
21-25 ปี	54	76.05
26-30 ปี	1	1.40
30 ปีขึ้นไป	0	0
3.ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	6	8.45
ชั้นปีที่ 2	12	16.90
ชั้นปีที่ 3	25	35.21
ชั้นปีที่ 4	28	39.43

ผลจากตารางที่ 4 พบว่าเพศกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 38 คน (ร้อยละ 53.52%) และเป็นเพศ ชาย จำนวน 33 (ร้อยละ 46.47%) อายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุในระหว่าง 15-20 ปีจำนวน 16 คน (ร้อยละ 23.53%) อายุในระหว่าง 21-25 ปี 54 คน(ร้อยละ 76.05%) อายุในระหว่าง 26-30 ปี 1 คน (ร้อยละ 1.40%) ชั้นปี พบว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 6 คน (ร้อยละ 8.45%) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 12 คน (ร้อยละ 16.90%) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 25 คน (ร้อยละ 35.21%) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 28 คน (ร้อยละ 39.43%)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของทัศนคติการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ทัศนคติการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ประเด็นพิจารณา	ระดับความพึงพอใจ					จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	SD
	5	4	3	2	1				
1. ด้านผลิตภัณฑ์	36	21	11	3	0	71	4.27	85.35	0.87
2. ด้านราคา	28	31	9	2	1	71	4.17	83.38	0.86
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	32	28	9	2	0	71	4.27	85.35	0.79
4. ด้านส่งเสริมการตลาด	25	29	10	5	2	71	3.99	79.72	1.01

ผลจากตารางที่ 5 พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 36 คน (ร้อยละ 50.70%) ระดับมาก 21 คน (ร้อยละ 29.58%) ระดับปานกลาง 11 คน (ร้อยละ 15.49%) ระดับน้อย 3 คน (ร้อยละ 4.23%) ระดับน้อยที่สุด 0 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 ค่าร้อยละอยู่ที่ 85.35 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.87

ด้านราคามีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 28 คน (ร้อยละ 39.44%) ระดับมาก 31 คน (ร้อยละ 43.66%) ระดับปานกลาง 9 คน (ร้อยละ 12.68%) ระดับน้อย 2 คน (ร้อยละ 2.82%) ระดับน้อยที่สุด 1 คน (ร้อยละ 1.41%) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17 ค่าร้อยละอยู่ที่ 83.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.86

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 32 คน (ร้อยละ 45.07%) ระดับมาก 28 คน (ร้อยละ 39.44%) ระดับปานกลาง 9 คน (ร้อยละ 12.68%) ระดับน้อย 2 คน (ร้อยละ 2.82%) ระดับน้อยที่สุด 0 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 ค่าร้อยละอยู่ที่ 85.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.79

ด้านส่งเสริมการตลาดมีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 25 คน (ร้อยละ 35.21%) ระดับมาก 29 คน (ร้อยละ 40.85%) ระดับปานกลาง 10 คน (ร้อยละ 14.08%) ระดับน้อย 5 คน (ร้อยละ 7.04%) ระดับน้อยที่สุด 2 คน (ร้อยละ 2.82%) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.99 ค่าร้อยละอยู่ที่ 79.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.01

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.กลุ่มหรือบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ		
ตนเอง	6	8.45
เพื่อน/คนรู้จัก	9	12.68
นักร้อง/นักแสดง	40	56.34
สื่อ/โฆษณา (ทั้งออนไลน์และสื่อทั่วไป)	16	22.54
2.ท่านซื้อสินค้าต่อครั้งราคาเท่าไร		
น้อยกว่า 100 บาท	63	88.73
1-1,000 บาท	5	7.04
มากกว่า 1,001 บาท ขึ้นไป	3	4.23
3.ปัจจัยทางด้านหลักราคาที่สำคัญที่ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเลือกซื้อสินค้าเสื้อผ้าออนไลน์		
ราคาแพง	1	1.41
ราคาเหมาะสม	39	54.93
ราคาถูกที่สุดเท่านั้น	31	43.66
4.จำนวนครั้งที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพซื้อสินค้าเสื้อผ้าออนไลน์ในแต่ละเดือน		
ทุกวัน	0	00.00
สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	42	59.15
เดือนละครั้ง	29	40.85

ผลจากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มหรือบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพส่วนใหญ่จาก นักร้อง/นักแสดงจำนวน 40 คน (ร้อยละ 56.34%) ตนเอง 6 คน (ร้อยละ 8.45%) เพื่อน/คนรู้จัก 9 คน (ร้อยละ 12.68%) สื่อ/โฆษณา (ทั้งออนไลน์และสื่อทั่วไป) 16 คน (ร้อยละ 22.54%) ราคาซื้อสินค้าต่อครั้งราคาครั้งละ น้อยกว่า 100 บาทจำนวน 63 คน (ร้อยละ 88.73%) 101-1,000 บาทจำนวน 5 คน (ร้อยละ 7.04%) มากกว่า 1,001 บาท ขึ้นไปจำนวน 3 คน (ร้อยละ 4.23%)

ปัจจัยทางด้านหลักราคาที่สำคัญที่ทำให้ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเลือกซื้อสินค้า เสื้อผ้าออนไลน์ ราคาแพงจำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.41%) ราคาเหมาะสมจำนวน 39 คน (ร้อยละ 54.93%) ราคาถูกที่สุดเท่าที่นั้นจำนวน 31 คน(ร้อยละ 43.66%)

จำนวนครั้งที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพซื้อสินค้าเสื้อผ้าออนไลน์ในแต่ละเดือน สัปดาห์ละ 1-2 ครั้งจำนวน 42 คน (ร้อยละ 59.15%) เดือนละครั้งจำนวน 29 คน (ร้อยละ 40.85%)

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะบริหารธุรกิจ ในบทนี้เป็นการสรุปผลจากบทที่ผ่านมา และ เสนอข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ให้แก่ผู้ประกอบการที่มีความ สนใจได้นำข้อมูลนี้ไปประยุกต์ใช้กับ กลยุทธ์ของธุรกิจ รวมไปถึงผู้ประกอบการอื่น ๆ หรือผู้ที่สนใจ สามารถนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ เพื่อเสริมสร้างจุดเด่นขององค์กร หรือปรับปรุงจุดบกพร่องของธุรกิจ และก่อให้เกิดกลยุทธ์ใหม่ ๆ ของธุรกิจได้ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปได้ในมิติต่าง ๆ คือ ด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษา 3 ชั้นปี ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจที่เรียนวิชาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 155 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษา 3 ชั้นปี ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจเรียนวิชาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 71 คน โดยการทำแบบฟอร์มสอบถาม มีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ชั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 60% พบว่าได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 93 คน, ชั้นที่ 2 จำแนกนักศึกษาตามระดับชั้นปี โดยการใช้แบบฟอร์มสอบถามจำนวน 4 ระดับชั้นปี ดังนี้ ระดับปริญญาปีที่ 1 ระดับปริญญาปีที่ 2 ระดับปริญญาปีที่ 3 และระดับปริญญาปีที่ 4 ได้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 71 คน (ดังตารางที่ 1)

เพศ หญิงจำนวน 38 คน (ร้อยละ53.52%)และเป็นเพศ ชาย จำนวน 33 (ร้อยละ46.47%), อายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุในระหว่าง 15-20 ปีจำนวน 16 คน(ร้อยละ 23.53%) อายุในระหว่าง 21-25 ปี 54 คน (ร้อยละ 76.05%) อายุในระหว่าง 26-30 ปี 1 คน (ร้อยละ 1.40%), ระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 16 คน (ร้อยละ 8.45%) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 12 คน (ร้อยละ 16.90%) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 25 คน (ร้อยละ 35.21%) ชั้นปีที่ 4 จำนวน 28 คน (ร้อยละ 39.43%) สำหรับในด้านระดับ ความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์

ด้านผลิตภัณฑ์มีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 36 คน (ร้อยละ 50.70%) ระดับมาก 21 คน (ร้อยละ 29.58%) ระดับปานกลาง 11 คน (ร้อยละ 15.49%) ระดับน้อย 3 คน (ร้อยละ 4.23%) ระดับน้อย ที่สุด 0 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 ค่าร้อยละอยู่ที่ 85.35 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.87, ระดับความพึงพอใจ

ด้านราคา ด้านราคามีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 28 คน (ร้อยละ 39.44%) ระดับมาก 31 คน (ร้อยละ 43.66%) ระดับปานกลาง 9 คน (ร้อยละ 12.68%) ระดับน้อย 2 คน (ร้อยละ 2.82%) ระดับน้อยที่สุด 1 คน (ร้อยละ 1.41%) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.17 ค่าร้อยละอยู่ที่ 83.38 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.86

ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 32 คน (ร้อยละ 45.07%) ระดับมาก 28 คน (ร้อยละ 39.44%) ระดับปานกลาง 9 คน (ร้อยละ 12.68%) ระดับน้อย 2 คน (ร้อยละ 2.82%) ระดับน้อยที่สุด 0 คนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.27 ค่าร้อยละอยู่ที่ 85.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.79

ระดับความพึงพอใจด้านส่งเสริมการตลาด

ด้านส่งเสริมการตลาดมีระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 25 คน (ร้อยละ 35.21%) ระดับมาก 29 คน (ร้อยละ 40.85%) ระดับปานกลาง 10 คน (ร้อยละ 14.08%) ระดับน้อย 5 คน (ร้อยละ 7.04%) ระดับน้อยที่สุด 2 คน (ร้อยละ 2.82%) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.99 ค่าร้อยละอยู่ที่ 79.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.01

กลุ่มหรือบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพส่วนใหญ่จาก นักร้อง/นักแสดงจำนวน 40 คน (ร้อยละ 56.34%) ตนเอง 6 คน (ร้อยละ 8.45%) เพื่อน/คนรู้จัก 9 คน (ร้อยละ 12.68%) สื่อ/โฆษณา (ทั้งออนไลน์และสื่อทั่วไป) 16 คน (ร้อยละ 22.54%)

ราคาซื้อสินค้าต่อครั้งราคาครั้งละ น้อยกว่า 100 บาทจำนวน 63 คน (ร้อยละ 88.73%) 101-1,000 บาทจำนวน 5 คน (ร้อยละ 7.04%) มากกว่า 1,001 บาท ขึ้นไปจำนวน 3 คน (ร้อยละ 4.23%) ปัจจัยทางด้านหลักราคาที่สำคัญที่ทำให้ให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพเลือกซื้อสินค้าเสื้อผ้าออนไลน์ ราคาแพงจำนวน 1 คน (ร้อยละ 1.41%) ราคาเหมาะสมจำนวน 39 คน (ร้อยละ 54.93%) ราคาถูกที่สุดเท่าที่เห็นจำนวน 31 คน (ร้อยละ 43.66%)

จำนวนครั้งที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพซื้อสินค้าเสื้อผ้าออนไลน์ในแต่ละเดือน สัปดาห์ละ 1-2 ครั้งจำนวน 42 คน (ร้อยละ 59.15%) เดือนละครั้งจำนวน 29 คน (ร้อยละ 40.85%)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการขยายเขตงานวิจัยให้กว้างขึ้นโดยการเพิ่มกลุ่มตัวอย่างไปบุคคลกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่เฉพาะนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ครอบคลุมบุคคลกลุ่มภายนอกให้มากขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมประชากรผู้ซื้อสินค้าผ่าน Online ได้มากขึ้น

2. ควรเพิ่มเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนา กลุ่มให้ได้รับรู้ถึงข้อมูลเชิงลึกและความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มผู้ซื้อสินค้าผ่านทาง Online เพื่อจะนำมาพัฒนาแอปพลิเคชัน ซื้อขายออนไลน์ ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อการซื้อสินค้า Online เพื่อให้ได้ผลต่อการศึกษามีความหลากหลาย และส่งผลการนำไปใช้ในการสร้างกลยุทธ์ของผู้ประกอบการ Online ต่อไป

บรรณานุกรม

- กุลยา เมืองศรี และณอม พงษ์พานิช. (2558). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการซื้อเสื้อคู่รักในตลาดออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารดิจิทัล ธุรกิจ และสังคมศาสตร์*, 1(1), หน้า 43-56.
- สุดาดวง เรืองจุริระ. (2543). *หลักการตลาด*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ยงพลเทรดดิ้ง.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). *การประชาสัมพันธ์: ทฤษฎีเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- Kotler, P. (1997). *Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control*. 14th Global ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Yüksel, I. (2012). Developing A Multi-Criteria Decision Making model for PESTEL analysis. *International Journal of Business and Management*, 7(24), p. 52.

การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษา

ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

A Study of Students' Behavior in Using the BTS Skytrain Service in the Sathorn Area
inside Rajamangala University of Technology Krungthep

ศริญญา คงเที่ยง¹ จริทีปต์ สู้heim² ชนากานต์ เงินยวง³ ชลธิชา สัตนาโค⁴ นนทกร ธรรมวุฒิ⁵
ศุภาวิชัย เลิศวิสุทธีวรกุล⁶ และนิตिरัฐ มาลีวัตร⁷

Sarinya Kongthiang¹ Chariteep Suhaem² Chanakarn Ngernyuang³ Chonticha Sattanako⁴
Nonthakorn Thamwut⁵ Supawit Lertwisutvorakul⁶ and Nitirat Maleewat⁷

อาจารย์¹, นักศึกษา²⁻⁶, อาจารย์⁷

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ¹⁻⁷

E-mail: sarinya.k@mail.rmutk.ac.th¹, jarithip.s@mail.rmutk.ac.th², chanakan.n@mail.rmutk.ac.th³,
chonthicha.s@mail.rmutk.ac.th⁴, nontakorn.t@mail.rmutk.ac.th⁵, supavit.l@mail.rmutk.ac.th⁶,
nitirat.m@mail.rmutk.ac.th⁷

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มนักศึกษาที่เป็นวัยรุ่นในการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS และ (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้ใช้บริการรถไฟฟ้า BTS และเป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจบนรถไฟฟ้า BTS เพื่อให้เติบโตและเกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจาก ประชากรที่เป็นนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพทั้งเพศชายและเพศหญิงรวมกันเป็นจำนวนทั้งสิ้น 12,000 คน โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจาก โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ สุ่มตารางสำเร็จของ ยามาเน่ จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ การตอบแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัยพบว่า (1) พฤติกรรมของกลุ่มนักศึกษาที่เป็นวัยรุ่นในการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS จะการตัดสินใจเลือกใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ขึ้นอยู่กับความสะดวก รวดเร็ว ในการเดินทาง ความปลอดภัยของขบวนรถ ความครอบคลุมของสถานีที่มีการเชื่อมต่อกับขนส่งสาธารณะจึงทำให้สะดวกในการเดินทาง ขั้นตอนในการใช้บริการ และ (2) นักศึกษาส่วนมากนิยมใช้บริการรถไฟฟ้า BTS เนื่องจากความสะดวกสบาย และรวดเร็วในการเดินทาง และธุรกิจดังกล่าวมีโอกาสที่จะเติบโตและเกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: ทักษะคติและพฤติกรรม รถไฟฟ้า BTS นักศึกษามหาวิทยาลัยราชมงคลกรุงเทพ

Abstract

This research has the following objectives: (1) to study the behavior of teenage students in using services on BTS and (2) to study the number of users of BTS services and provide guidelines for conducting business on BTS in order to grow and Sustainability in the future Conduct research by collecting data from The population of students at Rajamangala University of Technology Krungthep, both male and female, totaled 12,000 people. The researcher used a sample sample from Using the sample selection method. Yamane's success table formula for 385 people. The tools used to collect data this time include: Answering questionnaires Then the basic data of the variables were analyzed. Using basic statistics such as percentage (Percentage), mean (Mean) and standard deviation (Standard Deviation), the research results found that (1) the behavior of the teenage student group in using services on BTS will make choices. Yes, the BTS Skytrain service depends on the convenience, speed of travel, and safety of the train. The station's coverage is connected to public transportation, making it convenient to travel. Steps for using the service and (2) Most students prefer to use the BTS service because of its convenience. and fast in traveling and such businesses have the opportunity to grow and Sustainability in the future

Keywords: Attitude and behavior, BTS Skytrain, Rajamangala University of Technology Krungthep students

บทนำ

ปัญหาการจราจรในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นปัญหาที่ซับซ้อน และสะสมมานานหลายสิบปีบริษัทวิเคราะห์ข้อมูลการจราจร INRIX เปิดกายรายงานการประเมินสภาพจราจรทั่วโลกประจำปี 2016 หรือ Global Scorecard Report วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 พบว่า กรุงเทพมหานครติดอันดับเมืองที่รถติดเป็นอันดับที่ 12 ของโลก โดยผู้ใช้รถใช้ถนนในกรุงเทพมหานครเสียเวลาไปกับรถติดประมาณ 64.1 ชั่วโมงต่อปี (BBC, 2017) ซึ่งสาเหตุของการจราจรที่แออัดในกรุงเทพมหานครน่าจะมาจากหลายปัจจัย ทั้งการวางผังเมือง รวมถึงปริมาณรถยนต์ที่เพิ่มขึ้นในกรุงเทพมหานคร เฉลี่ย 3.6 แสนคัน/ปี ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่พื้นที่ผิวการจราจรในระดับดินไม่สามารถรองรับปริมาณรถยนต์ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีได้ อีกทั้งระบบขนส่งสาธารณะในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะรองรับกับปริมาณประชากรที่ใช้บริการเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การขยายตัวของระบบธุรกิจ เศรษฐกิจในกรุงเทพมหานครยังก่อให้เกิดกิจกรรมในเขตเมืองชั้นในของกรุงเทพมหานครที่มีปริมาณหนาแน่นส่งผลให้จำนวนประชากรเกิดการกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวเพิ่ม

สูงขึ้นตามไปด้วย จึงกลายเป็นที่มาของปัญหาวิกฤตจราจรในเมืองหลวงของประเทศไทยในปัจจุบัน (พัทธิรักษ์ เอกวิโรจนสกุล, 2563)

จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นโอกาสของผู้สนใจด้านธุรกิจและร้านค้าที่พยายามจะหาหนทางทางธุรกิจ เพื่อตอบสนองลูกค้าที่เป็นผู้ที่ใช้บริการรถไฟฟ้า BTS กลุ่มนี้ซึ่งมีอยู่จำนวนมากประกอบด้วย สถานีรถไฟฟ้า BTS เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ดีสำหรับการลงทุนเปิดร้านค้าซึ่งมีผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมากทำให้ในแต่ละสถานีจะมีร้านค้าที่ขายสินค้าแตกต่างกันออกไปแต่อย่างไรก็ดีผู้โดยสารส่วนใหญ่มีความเร่งรีบและยังมีความต้องการที่หลากหลาย จึงอยากเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมที่ ส่งผลต่อกิจการต่าง ๆ บนสถานีรถไฟฟ้า BTS เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและความต้องการ ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับกิจการต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมในการปรับปรุงให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคได้มากยิ่งขึ้น หรือ ผู้ที่สนใจจะลงทุนในธุรกิจบน BTS เพื่อให้ธุรกิจก่อให้เกิดกำไรแก่ผู้ที่จะลงทุนต่อไป (ระริน พิเชษฐศิลปะ, 2560)

วัตถุประสงค์

ในงานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อคือ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มนักศึกษาที่เป็นวัยรุ่นในการใช้บริการบน BTS และ (2) เพื่อศึกษาอัตราผู้ใช้บริการ BTS และเป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจบน BTS เพื่อให้เติบโตและ เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ทบทวนวรรณกรรม

พฤติกรรม นั้นคือสิ่งที่แสดงออกของสัตว์ต่อสิ่งเร้ารอบตัวของตัวเอง ซึ่งมีทั้งสิ่งเร้ารอบตัวภายนอก และภายในของสัตว์ โดยสิ่งเร้าดังกล่าวนี้ทำให้เกิดแรงกระตุ้นภายในจิตใจ และเกิดการสั่งงานทางสมองต่อร่างกาย ให้เกิดการกระทำในสิ่งที่คิด และไม่เคยคิดเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ๆ โดย พฤติกรรมนั้นเกิดจากการเรียนรู้จากอดีต รวมถึงการคำนวณความเป็นไปได้ของปัจจุบัน ซึ่งมีปัจจัยที่กำหนดของคนให้ทำพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมการเอาตัวรอดคือ การกินอาหารเพื่อความอยู่รอด การพักผ่อนเพื่อการเอาตัวรอดเพื่อเก็บพลังงานไว้ใช้ในการดำรงชีวิต หรือการเลือกคู่โดยคู่ที่เลือกนั้นจะเกิดความพึงพอใจและเป็นการให้กำเนิดทายาทที่ประสบความสำเร็จ และสมบูรณ์แบบที่สุด ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกของสัตว์ต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่รอด หรือเพื่อสนองความต้องการ โดยมี การแสดงทั้งด้านที่ดีและไม่ดี ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ของตนเอง

อาภรณ์ รัชไช (2563) กล่าวว่า การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึงกระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง จากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณา หรือประเมินอย่างดีแล้วว่า เป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์การ การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ และเกี่ยวข้องกับ หน้าที่การบริหาร หรือการจัดการเกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การประสานงาน และการควบคุม การตัดสินใจได้มีการศึกษามานาน ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกในการทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเป็นการตัดสินใจไว้ล่วงหน้า หรือการตัดสินใจ

ในเวลาดังกล่าว เพื่อต้องการผลลัพธ์ที่ดีที่สุด สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยมีองค์ประกอบของการตัดสินใจ คือ ปัญหา และเวลา ปัญหา โดยการตัดสินใจนั้นขึ้นอยู่กับปัญหา และปัจจัยของปัญหาจะเป็นทางเลือกในการแก้ไขหรือดำเนินการโดย ตนเอง ซึ่งปัญหานั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน โดยการตัดสินใจนั้นสามารถเตรียมตัวเพื่อแก้ปัญหา หรือไม่ได้เตรียมตัวมาเพื่อแก้ไขปัญหานั้นแต่จำเป็นต้องเลือกการตัดสินใจในสถานการณ์ดังกล่าว, เวลา โดยเวลานั้นเป็นตัวกำหนดความเร็วในความต้องการของทางเลือกของการตัดสินใจ ซึ่งเวลานั้นจะมีตั้งแต่กระบวนการ พบเจอทางเลือก ดำเนินการวิเคราะห์ทางเลือก ดำเนินการตามทางเลือก ตัดสินใจในทางเลือกต่อไป ซึ่งการมีเวลาแต่ละกระบวนการนั้นใช้เวลาที่ต่างกันขึ้นอยู่กับตนเอง

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับ ประชากรศาสตร์จะว่าด้วยเรื่องต่าง ๆ เช่น เพศ สังคม อาชีพ และวัฒนธรรม ถือเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการแบ่งส่วนตลาด ซึ่งความแตกต่าง ของเพศเป็นตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้ถึงความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน ลักษณะของเพศ ที่แตกต่างกัน สามารถแยกแยะการตอบสนองของผู้บริโภคที่แตกต่างกันได้ค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากเพศชาย และเพศหญิงจะมีค่านิยมการตัดสินใจ และทัศนคติที่แตกต่างกันในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า โดยปัจจัยทั้ง 3 ตัวนี้จะเป็นตัวกำหนดบทบาทกิจกรรม ที่แตกต่างกันทำให้ ความคิด ค่านิยม ทัศนคติ รวมถึงพฤติกรรมความต้องการ ตลอดจนการตัดสินใจยอมรับสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน, พัดชา ตีระติเรก (2559) ได้กล่าวไว้ว่า อายุ ความแตกต่างของช่วงอายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ พฤติกรรมและความสนใจของ ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นในการสื่อสารด้านวิธีการของการให้ความรู้ รวมทั้ง ช่องทางการติดต่อ สื่อสารก็ย่อมจะต้องมีความแตกต่างกันด้วย ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายได้ว่า ประชากรศาสตร์ คือ สังคมที่มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ ซึ่งกำหนดโดย เพศ การศึกษา อาชีพ รวมถึงแนวคิดในการดำรงชีวิตของกลุ่มคนเหล่านั้น

องค์ประกอบของ ประชากรศาสตร์คือ เพศ หมายถึง ตัวกำหนดความเป็นเพศสภาพของแต่ละคน โดยประกอบด้วยเพศชาย และหญิงทั้งนี้ไม่ได้เป็นตัวกำหนดรสนิยม ความชอบ การดำเนินชีวิต อาชีพ และระดับการศึกษา ซึ่งเป็นแค่การบ่งบอกตามเพศสภาพ, อายุ หมายถึง การนับเชิงสถิติในแต่ละปีการวนครบรอบของช่วงแต่ละวัยซึ่งมีการกำหนดว่าแต่ละวัยนั้นจะมีลักษณะเป็นอย่างไร โดยแบ่งได้เป็น วัยทารก อยู่ในช่วงแรกเกิดถึง 3 ปี วัยก่อนเรียน ช่วงอายุ 3 - 6 ปี วัยเรียน ช่วงอายุ 6 - 12 ปี วัยรุ่น ช่วงอายุ 12 - 20 ปี วัยผู้ใหญ่ วัย 20 - 60 ปี วัยสูงอายุหรือวัยชรา ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งนี้แต่ละวัยนั้นมีความคิดทางอารมณ์ รวมถึงสติปัญญาที่ต่างกันตาม สิ่งแวดล้อมภายนอก และสิ่งแวดล้อมภายใน และ อาชีพ หมายถึง การทำงาน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับรายได้เพื่อดำรงชีวิตในสังคมใดสังคมหนึ่งซึ่งอาชีพนั้น ไม่ได้มีความตายตัว โดยแต่ละอาชีพมีความสัมพันธ์กับงานนั้นๆ

ขอบเขตตัวแปรที่จะศึกษาตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ คณะ ระดับชั้นปีการศึกษา รายได้ต่อเดือน และพฤติกรรมการใช้รถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทร ได้แก่ ความถี่ในการใช้บริการต่อสัปดาห์ ช่วงเวลาที่ใช้บริการมากที่สุด ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันในการใช้บริการ (จิรโรจน์ คงมีธนาเศรษฐ์, 2564) ในขณะที่ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ระดับการตัดสินใจใช้บริการ ได้แก่ ผลិតภัณฑ์ ราคา การส่งเสริมทางการตลาด

ช่องทางการจัดจำหน่าย พนักงาน กระบวนการในการให้บริการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาทั้งหมดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ 12,000 คน เลือกลุ่มวิจัยจากสูตรตารางสำเร็จของ ยามาเน่ อยู่ที่ 385 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินวิจัย ประชากรเป็น นักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ แบ่งออกเป็น เพศชายและเพศหญิง รวมจำนวน 12,000 คน โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจาก โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ สูตรตารางสำเร็จของ ยามาเน่ จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ การตอบแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปร โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของกลุ่มประชากรของ ... ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะของประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ ชั้นปี รายได้ ต่อเดือน)

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ	392	
ชาย	172	43.88
หญิง	220	56.12
ไม่ระบุ		
2.อายุ		
18-19 ปี	10	2.55
20-21 ปี	227	57.90
22-23 ปี	115	39.54
3.คณะ		
คณะศิลปศาสตร์	52	13.26
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	43	10.96
คณะวิศวกรรมศาสตร์	5	1.27
คณะบริหารธุรกิจ	273	69.64
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์	7	1.78

ตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอ	12	3.061
4.ระดับชั้นปีการศึกษา		
ชั้นปีที่1	62	6.632
ชั้นปีที่2	148	37.75
ชั้นปีที่3	172	43.87
ชั้นปีที่4	10	2.55
ชั้นปีอื่น ๆ	-	
5.รายได้ต่อเดือน		
1,000-3,000 บาท	278	70.9
4,000-6,000 บาท	100	25.51
7,000-9,000 บาท	20	5.10
มากกว่า 10,000 บาท	4	1.02

จากตารางที่1 พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่เป็น เพศ หญิง มีอายุระหว่าง 20-21 ปี ศึกษาอยู่ คณะบริหารธุรกิจในระดับชั้นปีที่ 3 และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 4,000-6,000 บาท

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร 2

องค์ประกอบของ(ตัวแปร 2)	จำนวน (คน)	Min	Max	\bar{x}	SD
พฤติกรรมการใช้รถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของผู้ตอบแบบสอบถาม				91.4	27.8
1.ความถี่ในการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ที่ครั้งต่อสัปดาห์				98	96.3
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์	87				
1 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์	236		/		
5 - 8 ครั้งต่อสัปดาห์	52				
9 - 12 ครั้งต่อสัปดาห์	17	/			
มากกว่า 12 ครั้งต่อสัปดาห์	-				

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของ (ตัวแปร 3)
ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร 3

องค์ประกอบของ(ตัวแปร 3)	จำนวน (คน)	Min	Max	\bar{x}	SD
การบริการของรถไฟฟ้า BTS				96.2	23.5
1.การเดินทางมีความสะดวก				79.6	60.2
มากที่สุด	143		/		
มาก	124				
ปานกลาง	98				
น้อย	27				
น้อยมาก	6	/			
2.การเดินทางมีความรวดเร็ว				78.4	85.3
มากที่สุด	136				
มาก	197		/		
ปานกลาง	50				
น้อย	7				
น้อยมาก	2	/			
3.ขบวนรถมีความปลอดภัย				130.6	107.2
มากที่สุด	156				
มาก	223		/		
ปานกลาง	13	/			
น้อย	-				
น้อยมาก	-				

ผลจากตารางที่ 3 พบว่า รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด 85.2 ส่วนเบี่ยงเบนทั้งหมด 97.2

ด้านการบริการของรถไฟฟ้า BTS ความสะดวกในการเดินทางมีแนวโน้มความพอใจมาก ความรวดเร็วในการเดินทางมีแนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก ความปลอดภัยของขบวนรถมีแนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก

ด้านราคาค่าโดยสารของรถไฟฟ้า BTS อัตราค่าโดยสารมีแนวโน้มความพอใจค่อนข้างน้อย การแบ่งประเภทผู้โดยสารมีแนวโน้มความพอใจปานกลาง ความชัดเจนของค่าโดยสารมีแนวโน้มความพอใจมาก

ด้านสถานที่ตั้งของสถานีรถไฟฟ้า BTS ความครอบคลุมของสถานีมีแนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก การเชื่อมต่อกับขนส่งสาธารณะแนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก ความสะดวกในการเดินทางแนวโน้มความพอใจปานกลาง ด้านการให้บริการของพนักงานใน BTS พนักงานสุภาพและอัธยาศัยดีแนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก พนักงานเพียงพอต่อการให้บริการแนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก การเอาใจใส่ในการบริการแนวโน้มความพอใจปานกลาง ด้านกระบวนการให้บริการของรถไฟฟ้า BTS ขั้นตอนในการใช้บริการแนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก การตรงต่อเวลาของขบวนรถแนวโน้มความพอใจค่อนข้างน้อย ระยะเวลาที่ให้บริการแนวโน้มความพอใจมากที่สุด ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานีของรถไฟฟ้า BTS ความง่ายในการใช้งานของเครื่องออกตั๋วมีแนวโน้มความพอใจปานกลาง ความสะอาดภายในสถานีมีแนวโน้มความพอใจมากที่สุด สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอมีแนวโน้มความพอใจมากที่สุด ด้านการส่งเสริมการตลาดของรถไฟฟ้า BTS มีส่วนลดบัตรเติมเงินมีแนวโน้มความพอใจน้อย การโฆษณาในสื่อต่าง ๆ มีแนวโน้มความพอใจน้อยมาก การรับสมัครสมาชิกมีแนวโน้มความพอใจน้อย

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยโดยเรียงลำดับตามหัวข้อ จากการศึกษาตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่สัมพันธ์กับการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จากการทำวิจัยของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการธุรกิจสมัยใหม่ กลุ่มวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สรุปผลการวิจัย ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-21 ปี ศึกษาอยู่คณะบริหารธุรกิจในระดับชั้นปีที่ 3 และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 4,000-6,000 บาท พฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการใช้บริการในแต่ละวันของการทำวิจัยของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการธุรกิจสมัยใหม่ กลุ่มวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยภาพรวมพบว่า มีความถี่ในการใช้บริการ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ และใช้บริการในช่วงเวลา 15.01-18.00 น. โดยมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 31-45 บาท โดยเฉลี่ย, พฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาขึ้นอยู่กับระดับการตัดสินใจใช้บริการ ของการทำวิจัยของนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการธุรกิจสมัยใหม่ กลุ่มวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โดยภาพรวมพบว่า การตัดสินใจเลือกใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ขึ้นอยู่กับความสะดวก รวดเร็ว

ในการเดินทาง ความปลอดภัยของขบวนรถ ความครอบคลุมของสถานีที่มีการเชื่อมต่อกับขนส่งสาธารณะ จึงทำให้สะดวกในการเดินทาง ขั้นตอนในการใช้บริการ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาจากพฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาชั้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลในการเลือกใช้บริการได้แก่ เพศ อายุ คณะ ระดับชั้นปีการศึกษา รายได้ต่อเดือน โดยมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยจาก

พระผานุต นนท์ (2562) กล่าวว่าการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการรถโดยสารประจำทางปรับอากาศเส้นทางวัดไร่ขิง – วงเวียนใหญ่ (ปอ. 84) 2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรถโดยสารประจำทางปรับอากาศเส้นทางวัดไร่ขิง – วงเวียนใหญ่ (ปอ.84) โดยสุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม พบว่า ผู้ใช้บริการที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจใช้บริการรถโดยสารประจำทางปรับอากาศเส้นทางวัดไร่ขิง-วงเวียนใหญ่ (ปอ.84) แตกต่างกันอย่างเห็นผู้ใช้บริการที่มี รายได้ ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการรถโดยสารประจำทางปรับอากาศเส้นทางวัดไร่ขิง – วงเวียนใหญ่ (ปอ.84) ไม่แตกต่างกัน 2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ได้แก่ ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางปรับอากาศเส้นทางวัดไร่ขิง – วงเวียน ใหญ่(ปอ.84) ยกเว้นปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดที่ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้บริการรถโดยสาร ประจำทางปรับอากาศเส้นทางวัดไร่ขิง – วงเวียนใหญ่ (ปอ.84) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2. พฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาชั้นอยู่กับพฤติกรรมการใช้บริการในแต่ละวัน ได้แก่ ความถี่ในการใช้บริการต่อสัปดาห์ ช่วงเวลาที่ใช้บริการมากที่สุด ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันในการใช้บริการ โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยจาก

พชร จิตต์แจ่ม (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน รวมถึงพฤติกรรมการใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นความถี่ในการใช้บริการ ช่วงเวลาที่ใช้ วัตถุประสงค์ และค่าใช้จ่ายเฉลี่ย ซึ่งมีการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้สถิติ T-test และ One-Way ANOVA โดยผลการวิจัยพบว่า ในด้านส่วนประสมทางการตลาดนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับด้านบริการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 8 ด้าน บุคลากร และด้านราคา ตามลำดับ และผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับด้านการส่งเสริมการตลาดน้อยที่สุด จึงควรมีการปรับปรุงด้านนี้เป็นพิเศษ

3. พฤติกรรมการใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตสาทรของนักศึกษาชั้นอยู่ก็ระดับการตัดสินใจใช้บริการ ได้แก่ ผลผลิต ราคา การส่งเสริมทางการตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย พนักงาน กระบวนการในการให้บริการ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยจาก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก มีทัศนคติที่ “ค่อนข้างดี” ในการเลือกใช้รถไฟฟ้า BTS ด้านการบริการของรถไฟฟ้า BTS ความสะดวกในการเดินทางมีแนวโน้มความพอใจมาก ความรวดเร็วในการเดินทางมีแนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก ความปลอดภัยของขบวนรถมี แนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก ดังนั้นผู้ประกอบการควรรักษาระดับไว้ได้อย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้โดยสารมีความมั่นใจพึงพอใจ และรู้สึกปลอดภัยเมื่อใช้บริการ, ด้านราคาค่าโดยสารของรถไฟฟ้า BTS อัตราค่าโดยสารมีแนวโน้มความพอใจค่อนข้างน้อย การแบ่งประเภทผู้โดยสารมีแนวโน้มความพอใจปานกลาง ความชัดเจนของค่าโดยสารมีแนวโน้มความพอใจมาก ในส่วนนี้จะเป็นการวิจัยของกลุ่มนิสิต ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ ธุรกิจสมัยใหม่ กลุ่มวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ อาจจะยังมีรายได้ไม่มากนัก ผู้ประกอบการควรมีราคา พิเศษสำหรับคนกลุ่มนี้ที่ใช้บริการเป็นประจำ เพื่อดึงดูดให้ผู้ที่ไม่ใช้บริการให้หันมาใช้บริการเพิ่มมากขึ้น, ด้านสถานที่ตั้งของสถานีรถไฟฟ้า BTS ความครอบคลุมของสถานีมีแนวโน้มความพอใจ ค่อนข้างมาก การเชื่อมต่อกับขนส่งสาธารณะแนวโน้มความพอใจค่อนข้างมาก ความสะดวกในการ เดินทางแนวโน้มความพอใจปานกลาง, ด้านการให้บริการของพนักงานใน BTS พนักงานสุภาพและอัธยาศัยดีแนวโน้มความพอใจ ค่อนข้างมาก พนักงานเพียงพอต่อการให้บริการแนวโน้มความพอใจ ค่อนข้างมาก การเอาใจใส่ในการบริการแนวโน้มความพอใจปานกลาง ดังนั้นผู้ประกอบการควรรักษาระดับนี้ไว้หรือพัฒนาให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อความพึงพอใจของผู้โดยสาร, ด้านกระบวนการให้บริการของรถไฟฟ้า BTS ขั้นตอนในการใช้บริการแนวโน้มความพอใจ ค่อนข้างมาก การตรงต่อเวลาของขบวนรถแนวโน้มความพอใจ ค่อนข้างน้อย ระยะเวลาที่ให้บริการ แนวโน้มความพอใจมากที่สุด ผู้ประกอบการควรมีการปรับแก้เรื่องของการตรงต่อเวลาของขบวนรถเพื่อให้ผู้โดยสารมีความเชื่อใจในเรื่องของเวลามากขึ้น, ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานีของรถไฟฟ้า BTS ความง่ายในการใช้งานของเครื่อง ออกตัวมีแนวโน้มความพอใจปานกลาง ความสะอาดภายในสถานีมีแนวโน้มความพอใจมาก มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอมิแนวโน้มความพอใจมากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการควรรักษาระดับนี้ไว้ คอยรักษาความสะอาดและคอยบำรุงรักษาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้เพื่อให้ผู้โดยสารคงความพึงพอใจนี้ไว้ และในด้านการส่งเสริมการตลาดของรถไฟฟ้า BTS มีส่วนลดบัตรเติมเงินมีแนวโน้มความพอใจน้อย การโฆษณาในสื่อต่าง ๆ มีแนวโน้มความพอใจน้อยมาก การรับสมัครสมาชิกมีแนวโน้มความพอใจน้อยควรมีการปรับปรุงในส่วนนี้มากที่สุดในเรื่องของส่วนลดบัตรเติมเงิน โฆษณาสื่อต่าง ๆ การรับสมัครสมาชิก เพราะในการสำรวจนี้ความพอใจค่อนข้างน้อยซึ่งอาจจะส่งผลต่อการเลือกใช้บริการ

บรรณานุกรม

- จิระโรจน์ คงมีธนาเศรษฐ์. (2564). *การตัดสินใจใช้บริการรถสาธารณะองค์การขนส่งมวลชนในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- พชร จิตต์แจ้ง. (2553) *การศึกษาการตัดสินใจใช้บริการรถไฟฟ้ามหานครของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พระผานุต นนท์. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางปรับอากาศเส้นทาง วัดไร่ขิง - วงเวียนใหญ่ (ปอ.84)*. การค้นคว้าอิสระนี้หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- พัชชา ตีระดิเรก. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัททัวร์นำเที่ยวของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พัทธิภรณ์ เอกวิโรจนสกุล. (2563). *กระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการรถไฟฟ้าบีทีเอส สายสุขุมวิทของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ระริน พิเชษฐศิลป์. (2560). *การศึกษาทัศนคติของผู้ใช้บริการรถไฟฟ้า BTS ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล ที่มีต่อสื่อ Transit media ของสินค้าผลิตภัณฑ์ซักผ้า Essence*. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ มหาลัยมหิดล, นครปฐม.
- อาภรณ์ รัชไซ. (2563) *พฤติกรรม (Behavior)*. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Economic Environment that Affects the Price of Technology Securities

Stock Exchange of Thailand

สุภาวดี สระแก้ว¹ และเสาวลักษณ์ จิตต์น้อม²Supawadee Srakaew¹ and Saowaluk Jitnom²นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ศูนย์กลางนครราชสีมา นครราชสีมา¹⁻²E-mail: supawadeesakaew@gmail.com¹, saowaluk.ji@rmuti.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณรายเดือน ระยะเวลา 36 เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม 2564 ถึงเดือนธันวาคม 2566 รวมทั้งสิ้น 1,296 ข้อมูล ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ดัชนีราคาผู้บริโภค 2) อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ 3) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน 4) ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ 5) ราคาน้ำมันดิบดับเบิลยูไอ และราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ คือ ราคาน้ำมันดิบดับเบิลยูไอ มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ 1) ดัชนีราคาผู้บริโภค 2) อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ 3) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน และ 4) ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นักลงทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารการลงทุน

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ราคาหลักทรัพย์ เทคโนโลยี

Abstract

The objectives of this study are as follows: to determine the effect of price of technology securities Stock Exchange of Thailand. That collects data from to secondary sources, a period is 36 months, from January 2021 to December 2023, totaling 1,296 data. Which the translator used in the study is 1) the Consumer Price Index, 2) Exchange rate of the

baht to the US dollar, 3) Private investment index, 4) Dow Jones Industrial Index, a 5) Crude oil WTI price, and price of technology securities. Data were analyzed using descriptive statistics and multiple liner regression statistics. The research results revealed that economic environment is Crude oil WTI price affecting the price of technology securities Stock Exchange of Thailand were .05 the significance level. The remaining economic environment were 1) Consumer Price Index 2) Exchange rate of the baht to the US dollar 3) Private investment index and 4) Dow Jones Industrial Index cannot be concluded to have any correlation with price of technology securities Stock Exchange of Thailand. Investors and interested parties can use this study for increasing efficiency in investment management strategies.

Keywords: Economic environment, price of stock, technology

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ ช่วยทำให้เกิดความสะดวกสบาย ทนสมัย ประหยัดเวลา ช่วยแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีประโยชน์ในด้านการเรียนรู้ การทำงาน และการติดต่อสื่อสาร เทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งการสร้างนวัตกรรมอย่างมากมาย เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต และยิ่งกลายเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ใช้ในการผลักดันอุตสาหกรรมอื่น ๆ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งจัดว่าสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ (दनุวศิน เจริญ, 2554)

ผู้ลงทุนที่มีความสนใจลงทุนในหลักทรัพย์หมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรมีความเข้าใจในโครงสร้างของอุตสาหกรรม ซึ่งกลุ่มนี้ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากและต้องอยู่ภายใต้การควบคุมจากหน่วยงานของรัฐบาลอย่างเข้มงวด ผู้ลงทุนจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อราคาของหลักทรัพย์ ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นจะมีผลกระทบมากต่อรายได้และกำไรของบริษัทที่อยู่ในหมวดอุตสาหกรรมนี้ (สุวิมล สังขทัตทิมา, 2554)

อย่างไรกลุ่มเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารในภาพรวมสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศมีทิศทางการเติบโตที่ดี ถึงแม้ว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์ในประเทศจะมีความผันผวนค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางการเมือง ในปี พ.ศ. 2551 หรือการที่ประเทศไทยประสบอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี พ.ศ.2554 รวมถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ปี พ.ศ.2562 ส่งผลกระทบต่อภาพรวมทางเศรษฐกิจทั่วโลก และก่อให้เกิดการไหลออกของเงินทุนจำนวนมากเป็นผลให้ตลาดหลักทรัพย์ไทยมีการหยุดการซื้อขายชั่วคราว (Circuit breaker) ถึง 3 ครั้ง และทำให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยบางอุตสาหกรรมมีผลการดำเนินการลดลง แต่ตรงกันข้ามมีบางอุตสาหกรรมที่มีผลการดำเนินการกลับ

สูงขึ้น ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งทั้ง 4 กลุ่มอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร มี Market Cap เฉลี่ยอยู่ที่ 11% สูงที่สุด (ฝ่ายสื่อสารองค์กร ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2563)

งานวิจัยฉบับนี้ จึงได้เห็นความสำคัญถึงการศึกษาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้นักลงทุนมีความรู้ และความเข้าใจถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของผลตอบแทนจากการลงทุนในและทำให้เกิดประโยชน์ที่สามารถเป็นโอกาสทางการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องราคาหลักทรัพย์

พิมพ์ศุภา สามีภักดี (2560) ให้ความหมายว่า ราคาหลักทรัพย์ หมายถึง ราคาปิดของหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ณ สิ้นวัน เป็นราคาที่สะท้อนถึงความต้องการซื้อและความต้องการขายของผู้ลงทุนโดยรวมในขณะนั้น ๆ ราคาตลาดอาจสูงหรือต่ำกว่ามูลค่าของหลักทรัพย์ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ผลการดำเนินงาน เช่น ผลการดำเนินงานของกิจการ เงินปันผล เป็นต้น และอาจจะหมายถึงราคาตลาดของหุ้นเป็นราคาที่ตกลงซื้อขายหุ้นกัน หากความต้องการเสนอซื้อ หุ้นมีมากกว่าการเสนอขายหุ้น เช่น มีการคาดการณ์ว่าแนวโน้มการดำเนินงานของบริษัทจะดี และสามารถก่อให้เกิดอัตราผลตอบแทนที่ผู้ถือหุ้นต้องการ ราคาตลาดของหุ้นก็จะสูง (ณัทชนก แซ่แป้, 2562)

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์เศรษฐกิจเน้นการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจที่มีมาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนแนวโน้มของภาวะเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งอาจเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเศรษฐกิจโลกและแนวโน้มนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลว่ากระทบต่อธุรกิจที่ออกหลักทรัพย์หรือไม่เพียงใด นอกจากนั้น การวิเคราะห์เศรษฐกิจยังรวมถึงการวิเคราะห์วัฏจักรธุรกิจ และนโยบายทางเศรษฐกิจที่สำคัญของรัฐบาลด้วย เช่น นโยบายการเงินและนโยบายการคลัง เป็นต้น และนอกจากจะวิเคราะห์ในนโยบายต่าง ๆ แล้วนั้น สิ่งที่สำคัญต่อนักลงทุนต้องทำการวิเคราะห์เศรษฐกิจ ซึ่งประกอบไปด้วย การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับทุก ๆ ส่วนที่เกี่ยวข้อง

และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ เช่น อัตราเงินเฟ้อ รายได้ประชาชาติ ดุลการค้า ดุลการชำระเงิน อัตราการจ้างงาน เป็นต้น (ปนัดดา อินทร์พรหม, 2539, น. 157)

สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ดำรงอยู่ในประเทศหรือในสังคมหนึ่งๆ สภาพการณ์ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการประกอบกิจกรรมเศรษฐกิจ ของเอกชนแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจจุลภาค และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (ธนาภรณ์ เรืองศรี, 2560)

ปัจจัยที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ หมายถึง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ที่มีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศและจังหวัดที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถแบ่งเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจภายในประเทศ และปัจจัยทางเศรษฐกิจภายนอกประเทศ (กรมบัญชีกลาง, 2561)

1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ได้แก่ ภาวะการผลิต การใช้จ่าย การลงทุน ภาวะตลาดเงิน ตลาดทุน และอัตราดอกเบี้ย นโยบายของรัฐบาล ทางด้านภาษี และการใช้จ่ายภาครัฐ ขนาดของเงินงบประมาณและประเภทของงบประมาณ นโยบายการเงิน อัตราแลกเปลี่ยน ดุลการค้า ดุลการบริการดุลบัญชีเดินสะพัด และดุลการชำระเงิน เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น จะส่งผลให้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาคเปลี่ยนแปลงไป

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจภายนอกประเทศ ได้แก่ อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก อัตราการขยายตัวของการค้าโลกอัตราการขยายตัวของประเทศคู่ค้ารายสำคัญ ๆ อัตราเงินเฟ้อในต่างประเทศ, ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก, นโยบายการค้าของต่างประเทศ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและนโยบายของกลุ่มเศรษฐกิจ เหล่านี้ ภาวะเงิน และอัตราดอกเบี้ยของอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเหล่านี้ อาจส่งผล ในทางบวกหรือในทางลบต่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาคในประเทศ และอาจส่งผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในจังหวัดได้เช่นกัน

3) ปัจจัยทางการเมืองมีผลต่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาคในระดับและระดับจังหวัด การวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นการวิเคราะห์และพยากรณ์แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจในอนาคตทั้งแนวโน้มระยะยาวและระยะสั้น ทั้งเศรษฐกิจระดับประเทศและระดับโลก นอกจากนั้นยังรวมถึงการวิเคราะห์วัฏจักรเศรษฐกิจดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ และนโยบายเศรษฐกิจของรัฐ เช่นนโยบายการเงิน นโยบายการค้า การค้าระหว่างประเทศ ว่าจะมีผลกระทบต่อธุรกิจที่ออกหลักทรัพย์มากน้อยเพียงใด (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558)

ปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจมีผลต่อภาวะตลาดโดยรวม ภาวะอุตสาหกรรมส่งผลต่อการดำเนินงาน และการทำกำไรของบริษัทผู้ส่งออกหลักทรัพย์ นักวิเคราะห์ควรคำนึงถึงดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ เช่นผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ดัชนีชี้วัดการบริโภค การลงทุน การผลิต รวมถึงอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น

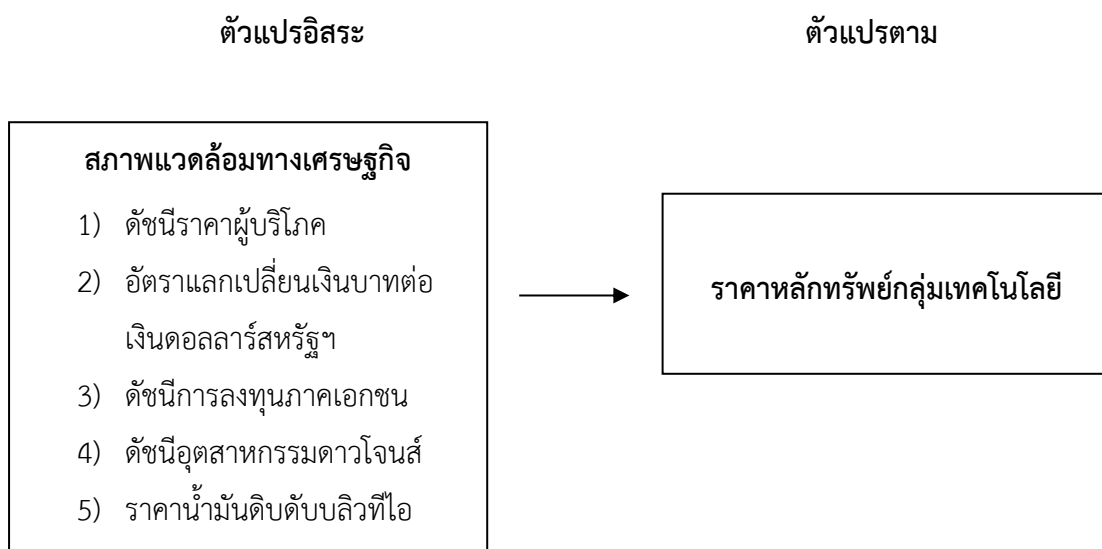
3. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี

ปัจจุบันเทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ในเกือบทุกด้าน ช่วยทำให้เกิดความสะดวกสบาย ทนสมัยประหยัดเวลา ช่วยแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีประโยชน์ในด้าน

การเรียนรู้ การทำงาน และการติดต่อสื่อสารเทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งการสร้างนวัตกรรมอย่างมากมาย เพื่อตอบสนองการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและยังกลายเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ใช้ในการผลักดันอุตสาหกรรมอื่น ๆ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งจัดว่าสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ (ดนุชิติน เจริญ, 2554) ซึ่งหลักทรัพย์ที่อยู่ในหมวดเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีทั้งหมด 36 หลักทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 50.59 ของหลักทรัพย์ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565)

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการศึกษา ซึ่งสามารถพัฒนากรอบแนวคิด โดยกำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: แนวคิด สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ บรูณาการจากแนวคิดและทฤษฎีของปนัดดา อินทร์พรม (2539) และบูรณาการจากธนาภัทร์ เรืองศรี (2560)

ราคาหลักทรัพย์ กลุ่มเทคโนโลยี บรูณาการจากแนวคิดและทฤษฎีของพิมพ์ศุภา สามิภักดิ์ (2560) และบูรณาการจากณัทชนก แซ่เบ้ (2562)

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี จำนวน 36 หลักทรัพย์ (ข้อมูล ณ วันที่ 15 มกราคม 2567)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย (1) ดัชนีราคาผู้บริโภค (2) อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (3) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (4) ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ และ (5) ราคาน้ำมันดิบดับบลิวทีไอ

ตัวแปรตาม ราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี

ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ย้อนหลังเป็นรายเดือน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลของราคาปิดหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยีจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2564- เดือนธันวาคม 2566 ระยะเวลา 36 เดือน รวมข้อมูลทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามทั้งสิ้นที่เก็บรวบรวมจำนวน 1,296 ข้อมูล

โดยข้อมูลที่น่ามาศึกษาในครั้งนี้ไม่รวมถึงข้อมูลของบริษัทที่ไม่มีรอบระยะเวลาบัญชีสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม และข้อมูลของบริษัทที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) ใช้กลุ่มประชากร คือ ราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 36 หลักทรัพย์ จัดเก็บเป็นรายเดือน รวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม 2564 – ธันวาคม 2566 เป็นจำนวนทั้งหมด 36 เดือน ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจกับราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในรูปแบบสมการถดถอยเชิงเส้น (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter ในการประมาณค่าทางสถิติ โดยมีแบบจำลองสมการดังนี้

$$TECH_t = \beta_1 CPI_t + \beta_2 EX_t + \beta_3 PII_t + \beta_4 DJIA_t + \beta_5 OIL_t + e_1$$

กำหนดให้

$$\beta_1, \beta_2, \beta_3, \dots, \beta_5 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ}$$

$$TECH_t = \text{ราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี}$$

$$CPI_t = \text{ดัชนีราคาผู้บริโภค}$$

$$EX_t = \text{อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ}$$

PII_t	= ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน
$DJIA_t$	= ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์
OIL_t	= ราคาน้ำมันดิบดับเบิลเอไอที
e_1	= ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ จะเป็นข้อมูลที่จะช่วยในการอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางที่เหมือนกันหรือต่างกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Time Series Data) โดยรวบรวมข้อมูลย้อนหลังของตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2564 – ธันวาคม 2566 จำนวน 36 เดือน ดังนั้น ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 แหล่งที่มาของข้อมูล

สัญลักษณ์ตัวแปร	แหล่งที่มาข้อมูล	ความถี่/ช่วงเวลา
CPI	www.indexpr.moc.go.th	ข้อมูลรายเดือน ตั้งแต่ ช่วงเดือน มกราคม 2564 ถึง ธันวาคม 2566
EX	www.bot.or.th	
PII	www.bot.or.th	
DJIA	www.Finance.yahoo.com	
OIL	www.th.investing.com	
TECH	www.setsmart.com	

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อทดสอบสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำตัวแปรอิสระ คือ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) ดัชนีราคาผู้บริโภค (2) อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (3) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (4) ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ และ (5) ราคาน้ำมันดิบดับเบิลเอไอที ที่มีผลราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541:314)

2. พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรอิสระที่ได้มีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่ หากเกิด ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) จะพิจารณาตัดตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กัน

มากออกไป โดยตรวจสอบด้วยวิธี Correlation Matrix ซึ่งหากสัมประสิทธิ์คู่ใดมีค่ามากกว่า 0.8 แสดงว่าเกิดปัญหา Multicollinearity

- ทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธี Variance Inflation Factors (VIF) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เพื่อแสดงว่าตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันเอง โดยหากค่า VIF น้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่นำมาทดสอบไม่มีปัญหา Multicollinearity (ชูศักดิ์ จรุธสวัสดี, 2551)

3. นำตัวแปรอิสระที่เหลือทั้งหมด วิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square) และคัดเลือกตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการเข้าสมการถดถอยเชิงพหุคูณ ด้วยวิธี Enter

4. วิเคราะห์ตรวจสอบค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระกัน (Autocorrelation) ตัวแปรอิสระต้องเป็นข้อมูลที่ไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง หรือที่เรียกว่า การไม่เกิด Autocorrelation โดยใช้ค่า Durbin-Watson ในการทดสอบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ภายในตัวเองหรือไม่ โดยมีเกณฑ์ในการวัดค่า Durbin-Watson (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2546, น. 340) มีค่าน้อยกว่า 2 และมากกว่า 2 แสดงว่าเกิด Autocorrelation หรือตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง ซึ่งจะทำให้การคำนวณในสมการการวิเคราะห์ความถดถอยพหุเชิงเส้นมีปัญหา

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษาสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปร

ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
CPI	4.59	4.69	4.6522	0.03306
EX	29.990	37.920	33.91889	1.846447
PII	4.79	5.06	4.9228	.07370
DJIA	10.31	10.54	10.4266	.04794
OIL	52.200	114.670	80.17806	13.675389
TECH	0.040	552.000	29.23160	56.451820

จากตารางที่ 2 ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4.6522 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 0.03306 ค่าต่ำสุดที่ร้อยละ 4.59 ค่าสูงสุดที่ร้อยละ 4.69 อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (EX) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 33.91889 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 1.846447 ค่าต่ำสุดที่ร้อยละ 29.990 ค่าสูงสุดที่ร้อยละ 37.920 ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 4.9228 ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 0.07370 ค่าต่ำสุดที่ร้อยละ 4.79 ค่าสูงสุดที่ร้อยละ 5.06 ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ (DJIA) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 10.4266 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 0.04794 ค่าต่ำสุดที่ร้อยละ 10.31 ค่าสูงสุดที่ร้อยละ 10.54 ราคาน้ำมันดิบดับเบิลโออี (Oil) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 80.17806 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ร้อยละ 13.675389 ค่าต่ำสุดที่ร้อยละ 52.200 ค่าสูงสุดที่ร้อยละ 114.670

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และ VIF

	CPI	EX	PII	DJIA	OIL	TECH	VIF
CPI	1.000	0.847**	0.232**	-0.042	0.518**	0.012	3.765
EX	0.847**	1.000	0.333**	0.076**	0.533**	0.011	4.212
PII	0.232**	0.333**	1.000	0.178**	0.027	0.007	1.192
DJIA	-0.042	0.076**	0.178**	1.000	-0.084**	0.019	1.081
OIL	0.518**	0.533**	0.027	-0.084**	1.000	0.053	1.488
TECH	0.012	0.011	0.007	0.019	0.053	1.000	-

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ($r=0.847, P<0.01$) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน ($r=0.232, P<0.01$) และราคาน้ำมันดิบดับเบิลโออี ($r=0.518, P<0.05$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเพื่อเป็นการป้องกันปัญหา Multicollinearity สำหรับความสัมพันธ์ที่มากเกินไประหว่างตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 1.081 – 4.212 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระไม่เกิดความสัมพันธ์กันในระดับสูง จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติการถดถอยพหุคูณ

ผลการทดสอบสมมติฐาน จากการสร้างสมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients	standardized Coefficients		t	P-Value
	B	Std. Error	β		
Constant	-362.511	568.214		-0.638	0.524
CPI	8.847	92.080	0.005	0.096	0.923
EX	-1.138	1.743	-0.037	-0.653	0.514
PII	9.246	23.238	0.012	0.398	0.691
DJIA	30.687	34.027	0.026	0.902	0.367

Unstandardized Coefficients		standardized Coefficients		t	P-Value
ตัวแปร	B	Std. Error	β		
OIL	0.296	0.140	0.072	2.114	0.035*
F=1.037	R = 0.063	R ² =0.004	AdjustR ² =0.000	DW=1.937	

หมายเหตุ * มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ คือ ราคาน้ำมันดิบดับเบิลโออี (OIL) มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.072$, $p < 0.05$) จึงยอมรับสมมติฐานที่แสดงว่า ราคาน้ำมันดิบดับเบิลโออี (OIL) มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นได้ว่า เมื่อความต้องการใช้น้ำมันเพิ่มมากขึ้น ราคาน้ำมันก็อาจจะสูงขึ้นตาม ส่งผลดีต่อธุรกิจก็จะมีรายได้จากค่าบริการเพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ปรับตัวสูงขึ้นตามทิศทางของราคาน้ำมัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพงเพชร ภูษิ (2560) ณัทชนก แซ่เบ้ (2562) ดำรงค์ศักดิ์ ท้าวอินทร์ตะ , ศิริขวัญ เจริญวิริยะกุล และเอกภัทร ลักษณะคำ (2565)

ในส่วนสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) (2) อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (EX) (3) ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) และ (4) ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ (DJIA) ไม่ส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากดัชนีราคาผู้บริโภค เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและบริการในแต่ละงวดและใช้เป็นตัวชี้วัดเงินเฟ้อได้ เมื่อดัชนีราคาผู้บริโภคปรับตัวเพิ่มขึ้น ส่งผลให้กำลังซื้อลดลงประชาชนต้องสำรองเงินเพื่อใช้จ่ายในการบริโภค ทำให้ออมเงินลดลงแต่ต้องเก็บเงินเพื่อใช้จ่ายมากขึ้น จึงไม่มีเงินมาลงทุนในหลักทรัพย์และท้ายที่สุดราคาหลักทรัพย์ก็จะลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ยุธิษยานุวัฒน์ (2553) สุวพิชญ์ บรรลือฤทธิ (2554) กัณสรานันท์ เกตวงษา (2557) นันทกา แซ่เอง (2559) รัตนาภรณ์ แซ่หลี และสุมาลย์ ปานคำ (2564)

อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (EX) ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ถือเป็นสกุลเงินที่มีบทบาทต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทย ทำให้หากค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้น จะทำให้อุปสงค์ของเงินบาทเพิ่มขึ้น ธุรกิจสามารถลดต้นทุนการนำเข้า ทำให้มีกำไรมากขึ้น ส่งผลดีในด้านการชำระหนี้ในสกุลเงินดอลลาร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ยุธิษยานุวัฒน์ (2553) และสุพิชญ์ เต็มฮารทิพย์ (2564)

ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน (PII) ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากดัชนีการลงทุนภาคเอกชน คือ ดัชนีชี้วัดทิศทางการลงทุนภาคเอกชน มีด้วยกัน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ พื้นที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาล ปริมาณจำหน่ายปูนซีเมนต์ในประเทศ มูลค่า

การนำเข้าสินค้าทุน ณ ราคาคงที่ ปริมาณจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ มูลค่าการจำหน่ายอุปกรณ์และเครื่องจักรในประเทศ ณ ราคาคงที่ ดังนั้นภาคเอกชนมีการลงทุนเพิ่มขึ้นส่งผลให้มีการผลิตสินทรัพย์ ทำให้นักลงทุนมีทางเลือกในการลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทกา แซ่เอง (2559) อนุรักษ์ สันต์ดงาม (2559) พวงเพชร ภูษี (2560) กชชมน ตางจรรยา (2563) และอิสริย์ เหมยะมัต (2561)

ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ (DJIA) ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์เป็นตลาดที่มีการซื้อขายหลักทรัพย์กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี เป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งที่สองของสหรัฐอเมริกา (Nasdaq) เป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งแรกที่ยังซื้อขายด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีหุ้นที่เป็นที่รู้จักกัน ซึ่งในตลาดที่กล่าวมานี้ จะมีนักลงทุนเข้ามาเก็งกำไรในหุ้นดังกล่าว ทำให้ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์เปลี่ยนแปลงตามภาวะเศรษฐกิจ ในช่วงนั้น ๆ แต่สำหรับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นตลาดที่มีระบบเศรษฐกิจของประเทศตลาดเกิดใหม่ หรือเรียกได้ว่าตลาดกำลังพัฒนา ซึ่งทำให้นักลงทุนมีความสนใจในการเข้าซื้อขายหลักทรัพย์จำนวนที่น้อยกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของกชชมน ตางจรรยา (2563) วันเฉลิม สงวนสิน (2564) บุญกา ปิ่นทุรอมพร (2564) และสุพิชฌาย์ เต็มธารทิพย์ (2564)

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์กลุ่มเทคโนโลยี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นเพื่อประโยชน์ต่อการลงทุน จึงควรศึกษา ข้อมูล ข่าวสาร ความเสี่ยง ผลตอบแทนให้เป็นปัจจุบันอย่างละเอียด
2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเพิ่มสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจปัจจัยด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ได้ทำการศึกษาที่อาจส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจ เช่น ภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศและต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ปัจจัยทางการเมือง นโยบายของรัฐบาล และปัจจัยพื้นฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

- กชชมน ตางจรรยา. (2563). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค. สารนิพนธ์. หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- กรมบัญชีกลาง. (2561). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจ และประมาณการเศรษฐกิจจังหวัด. เข้าถึงได้จาก: [https:// www.oic.go.th](https://www.oic.go.th)
- กัณสรานันท์ เกตวงษา. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชูศักดิ์ จรยุทธสวัสดี. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติในงานวิจัย*. กรุงเทพฯ : บริษัท ส.เสริมมิตรการพิมพ์ จำกัด.
- ณัฐธาดา สันต์งาน. (2559). ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อราคาหุ้นของ บริษัท เต็มโก้ จำกัด (มหาชน). *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 2(1), หน้า 79 – 91.
- ณัทชนก แซ่เบ๊. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์หมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ดนุวสิน เจริญ. (2554). *การวิเคราะห์อุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคมระหว่างปี 2548-2552: ปัญหา โอกาส และบทเรียน*. งานวิจัยคณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ดำรงศักดิ์ ท้าวอินทร์ตะ , ศิริขวัญ เจริญวิริยะกุล และเอกภัทร ลักษณะคำ. (2565). ปัจจัยทางเศรษฐกิจภายใต้ภาวะการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่มีผลกระทบต่อหลักทรัพย์ในกลุ่มดัชนี SET WELL-BEING INDEX (SETWB). *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 8(2), หน้า 25 - 34.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *วิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน*. เข้าได้จาก : https://portal.set.or.th/education/th/begin/stock_content04.pdf.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). *ข้อมูลดัชนีกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.set.or.th>
- ธนาภัทร์ เรืองศรี. (2560). *สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสำหรับการเงิน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทกา แซ่เอง. (2559). *ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- ปนัดดา อินทร์พรหม. (2539). *การวางแผนและควบคุมทางการเงิน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฝ่ายสื่อสารองค์กรตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). *News Release*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.set.or.th/th/about/setsource/news-release/main>, 8 ธันวาคม 2563.
- พวงเพชร ภูษี. (2560). *การศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อดัชนีราคาหมวดพลังงานและสาธารณูปโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพมหานคร.

- พิมพ์ศุภา สามีภักดี. (2560). *การศึกษาการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์และปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ต่อการประกาศซื้อหุ้นคืน กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพมหานคร.
- รัตนารณณ์ แซ่หลี่ และสุมามาลย์ ปานคำ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคาร พาณิชย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารศิลปการจัดการ*, 5(1), หน้า 247 - 258.
- วันเฉลิม สงวนสิน และบุญกา ปิ่นทุรอมพร. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในสถานการณ์โควิด*. เข้าถึงได้จาก : <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/-sun18/6214070022.pdf>.
- สุพิชฌาย์ เต็มธารทิพย์. (2564). *ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีหมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบัญชีและการบริหารการเงิน) สาขาวิชาการบัญชีและการบริหารการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สุภาภรณ์ ยุธิษยานุวัฒน์. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ของหมวดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพมหานคร.
- สุวิมล สังข์ทับทิม. (2554). *ปัจจัยทาง เศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับดัชนีราคาหุ้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต, กรุงเทพมหานคร.
- อิสริย์ เหมยะมัต. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์หมวดธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา

Fast Fashion Strategies on Customer Trust in Nakhon Ratchasima Province

กรกช พันธุ์เจริญ¹ พงษ์นรินทร์ ปิตจัตูรัส² ภัคภณ รอดเพชร³ รฐกฤษ ธนพิทชัย⁴

และภูมิพัฒน์ นวจินดากาญจน์⁵

Korakot Phanthucharoen¹ Pongnarin Pitjatturat² Phakkhaphon Rodphet³

Ratakrud Thanapittachai⁴ and Bhumipat Navajindakran⁵

นักศึกษา¹, อาจารย์^{2,3,4,5}

สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน¹⁻⁵

E-mail: korakot.ph@rmuti.ac.th¹ pongnarin.pi@rmuti.ac.th² phakkhaphon.ro@rmuti.ac.th³

ratakrud.ta@rmuti.ac.th⁴ bhumipat.na@outlook.com⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เคยซื้อสินค้าแฟชั่นรวดเร็วในกลุ่มสินค้าประเภทเสื้อผ้าในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 385 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วในด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว ด้านระยะเวลา และด้านการออกแบบส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วในด้านวงจรของสินค้าแฟชั่น ไม่ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา จากผลการศึกษานี้นักออกแบบ ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการธุรกิจแฟชั่นรวดเร็ว สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มลูกค้าแฟชั่นรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็ว ความไว้วางใจของลูกค้า จังหวัดนครราชสีมา

Abstract

This research aims to study the fast fashion strategies on customer trust in Nakhon Ratchasima Province. This study was quantitative research. Data collections were surveyed from 385 people in Nakhon Ratchasima Province, customers who had purchased fast fashion products in the category of clothing. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient, and multiple regression analysis. The results of hypotheses testing found that fast

fashion strategy that includes: Quick response, timing, and enhanced design had a significant and positive effect on customer trust in Nakhon Ratchasima Province. However, the fast fashion strategy in terms of the fashion buying cycle does not effect on customer trust in Nakhon Ratchasima Province. From this study, the fast fashion designer, manufacturer, or entrepreneur obtained be applied to effectively satisfy the needs of fast fashion customers.

Keywords: Fast fashion strategies, customer trust, Nakhon Ratchasima Province

บทนำ

อุตสาหกรรมแฟชั่นรวดเร็ว (Fast Fashion) คือ การผลิตเสื้อผ้าตามกระแสที่เน้นสวมใส่เพียงไม่กี่ครั้ง มีกระบวนการผลิตที่เน้นความรวดเร็วฉับไว ใช้ต้นทุนต่ำทั้งในส่วนของวัตถุดิบในการผลิตและแรงงาน เพื่อให้เสื้อผ้านั้นมีราคาไม่แพง เข้าถึงได้ง่าย เป็นแฟชั่นที่มีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์สั้นโดยการเปลี่ยนรูปแบบไปเรื่อย ๆ เน้นการขายปริมาณมากในเวลาอันรวดเร็ว (เทคโนโลยีมีเดีย, 2565) การผลิตสินค้าในกลุ่มแฟชั่นรวดเร็วเป็นเพราะต้องการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคประเภทเสื้อผ้าแฟชั่นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เมื่อความต้องการของผู้บริโภคเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้ผลิตก็เร่งในการตอบสนองความต้องการนั้นด้วยความรวดเร็วเช่นเดียวกัน อีกทั้ง ผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าได้ในเวลาอันสั้นและต้นทุนการผลิตที่ต่ำ จึงสามารถนำเสนอสินค้าใหม่ได้ทุกสัปดาห์ และลูกค้ามีแนวโน้มที่จะซื้อเฉพาะสิ่งที่ตนเองชอบ ดังนั้น ในการตอบสนองธุรกิจแฟชั่นจำเป็นต้องเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และมีการปรับปรุงส่วนแบ่งการตลาดแข่งขันในระดับโลก (Mehrjoo & Pasek, 2014) นอกจากนี้ มูลค่าทางธุรกิจของอุตสาหกรรมแฟชั่นรวดเร็วในปี 2023 ขยายตัวอยู่ในระดับ 122,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 4.3 ล้านล้านบาท และคาดว่าภายในปี 2027 ตลาดจะขยายตัวได้ถึง 184,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 6.5 ล้านล้านบาท ซึ่งมียอดการผลิตเสื้อผ้าใหม่ออกสู่ตลาดมากกว่า 100,000 ล้านชิ้นต่อปี (ไทยรัฐออนไลน์, 2566)

จากการเติบโตของอุตสาหกรรมแฟชั่นรวดเร็วที่มีมูลค่าทางการตลาดสูงมาก ดังนั้น ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมแฟชั่นรวดเร็วจึงให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยธุรกิจต้องให้ความสำคัญกับกลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็ว (Fast Fashion) ประกอบกับการสร้างความไว้วางใจให้กับลูกค้า (Customer Trust) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงกันที่มีความสำคัญอย่างมากทางการตลาด เนื่องจากความไว้วางใจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ ตลอดจนสร้างความจงรักภักดีต่อตราสินค้าที่จะเป็นที่มาของความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจแฟชั่นรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลต่อความต้องการในการซื้อสินค้าครั้งต่อไป (Carranza, Díaz & Martín-Consuegra, 2018) ทั้งนี้ จากการศึกษาที่ผ่านมาในอดีต พบว่า กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วในด้าน การตอบสนองที่รวดเร็ว ระยะเวลา วงจรของสินค้าแฟชั่น และการออกแบบ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าแฟชั่นของกลุ่มผู้บริโภค จากผลการศึกษาดังกล่าว

สะท้อนให้เห็นถึงแฟชั่นรวดเร็วเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของอุตสาหกรรมแฟชั่นร่วมสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการสินค้าตามกระแสแฟชั่นได้อย่างรวดเร็ว (กมลทิพย์ แวนแก้ว, 2557)

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นข้อสนับสนุนให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็ว (Fast Fashion) ที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของผู้บริโภค เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับความอยู่รอดของธุรกิจ และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับผู้ประกอบการอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา

การทบทวนวรรณกรรม

กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็ว

แฟชั่นรวดเร็วเป็นการผสมผสานระหว่างการออกแบบเสื้อผ้าแฟชั่นกับการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) เพื่อตอบสนองความต้องการ และความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ต้องการสวมใส่เสื้อผ้าแฟชั่นแบบทันสมัยในราคาที่ย่อมเยาและรวดเร็ว โดยกลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วสามารถเพิ่มผลกำไรให้กับตราสินค้าประเภทเสื้อผ้าได้มากกว่าการขายแบบปกติประมาณร้อยละ 8-10 (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ, 2555) โดยแฟชั่นรวดเร็วเป็นอุตสาหกรรมที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และเป็นรูปแบบธุรกิจใหม่ในอุตสาหกรรมแฟชั่น ซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ต้นทุนในการผลิตต่ำ ตามแนวโน้มความและกระแสความต้องการของผู้บริโภคในช่วงระยะเวลานั้นๆ โดยการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อเพิ่มผลกำไร (Lambert, 2014) ทั้งนี้ องค์ประกอบกลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็ว สามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ด้าน ตามแนวคิดของ Gallagher (2008) ซึ่งประกอบด้วย (1) การตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Quick Response) เป็นความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว เพื่อลดต้นทุนในการจัดเก็บสินค้าคงคลัง และเป็นการประหยัดต้นทุน (2) ระยะเวลา (Timing) เป็นการจัดส่งสินค้าเข้าไปจัดจำหน่ายในเวลาเร็วที่สุด โดยการทำให้ระยะเวลาในการจัดส่งสินค้าสั้น และรวดเร็วที่สุด (3) วงจรของสินค้าแฟชั่น (Fashion Buying Cycle) เป็นการผลิตและปรับเปลี่ยนสินค้าตามกระแสแฟชั่นที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และตลอดเวลา และ (4) การออกแบบ (Enhanced Design) เป็นความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มขึ้น ตามกระแสและความต้องการของกลุ่มลูกค้า

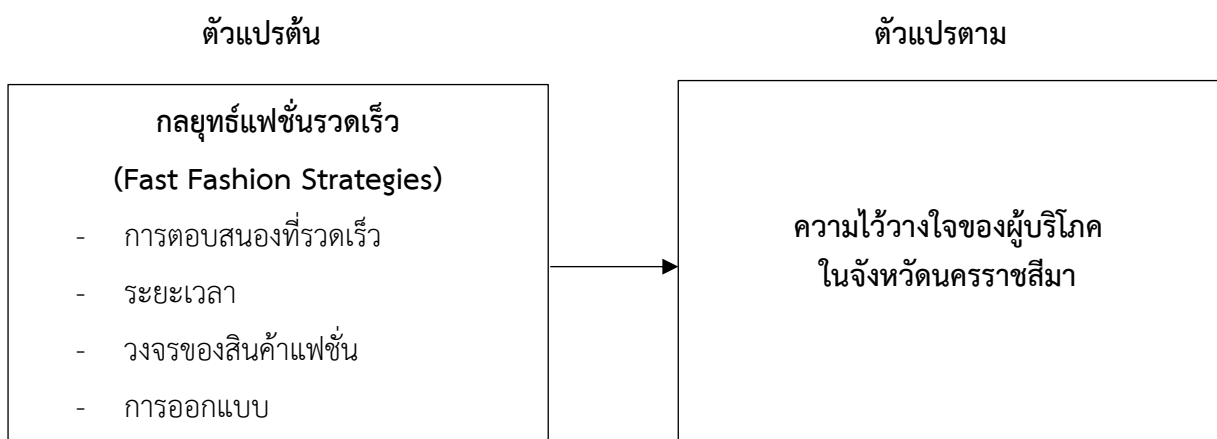
ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ ได้ให้นิยามของ กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็ว (Fast Fashion) หมายถึง การผสมผสานระหว่างการออกแบบเสื้อผ้าแฟชั่นกับการจัดการห่วงโซ่อุปทาน โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการตอบสนองอย่างรวดเร็วในระยะเวลาที่เร็วที่สุด โดยเป็นการผลิตและปรับเปลี่ยนสินค้าตามกระแสแฟชั่น ประกอบกับการออกแบบที่ตรงตามความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

ความไว้วางใจของลูกค้า

ความไว้วางใจของลูกค้า เป็นความเชื่อมั่นและความมั่นใจที่ลูกค้ามีต่อธุรกิจหรือแบรนด์ในการทำธุรกรรม ทั้งนี้ ความไว้วางใจเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้า ซึ่งส่งผลให้ลูกค้ากลับมาซื้อสินค้าหรือบริการอีกครั้ง นอกจากนี้ ความไว้วางใจเป็นสิ่งที่เกิดจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริโภคและแบรนด์หรือผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งมุ่งเน้นถึงความสำคัญต่อความรู้สึกที่มาจาก ความเชื่อมั่น (Confidence) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) และความซื่อสัตย์ (Integrity) (กมลทิพย์ พลจันทร์, 2556) ในขณะที่ ความไว้วางใจของลูกค้าส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับธุรกิจหรือแบรนด์ ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์การซื้อของตนเองหรือการได้รับข้อมูลจากบุคคลอื่น และการสร้างความไว้วางใจยังเกี่ยวข้องกับการสื่อสารที่ชัดเจนและโปร่งใส การปฏิบัติตามคำสัญญา การมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็ว โดยต้องสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยความถูกต้องทำให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจและไว้วางใจในการบริการ ซึ่งจะส่งผลต่อความภักดีในครั้งต่อไป (Carranza, Diaz & Martin-Consuegra, 2018) อย่างไรก็ตาม การไว้วางใจเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสร้างเป็นมาตรฐานให้กับกิจการ ซึ่งความไว้วางใจจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ลูกค้ามีต่อสินค้าในระยะยาวและการยินดีที่จะจ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการนั้น ๆ (Kotler & Keller, 2006)

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ ความไว้วางใจของลูกค้า หมายถึง ความเชื่อมั่นหรือความมั่นใจของลูกค้าที่มีต่อธุรกิจที่สามารถรับรู้ได้จากการสื่อสารที่ชัดเจนและโปร่งใส การปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา การมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และการตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างรวดเร็วของทางธุรกิจ

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

กลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) คือ ผู้ที่เคยซื้อสินค้าแพชชั่นรวดเร็วในกลุ่มสินค้าประเภทเสื้อผ้าในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) เป็นกลุ่มซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนและมีขนาดใหญ่ จึงคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ตามสูตรการคำนวณของ Cochran (1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความผิดพลาดไม่เกิน 5% จากการคำนวณได้ จำนวน 385 ตัวอย่าง โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเก็บข้อมูลจากผู้ที่เคยซื้อสินค้าแพชชั่นรวดเร็วในกลุ่มสินค้าประเภทเสื้อผ้า ในจังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 คำถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย จำนวน 8 ข้อ โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็ว ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) การตอบสนองที่รวดเร็ว (2) ระยะเวลา (3) วงจรของสินค้าแพชชั่น และ (4) การออกแบบ ข้อคำถามบูรณาการมาจาก Gallagher (2008) ซึ่งประกอบด้วยคำถาม ด้านละ 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความไว้วางใจของลูกค้า ข้อคำถามพัฒนามาจาก Carranza, Díaz & Martín-Consuegra (2018) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

โดยคำถามในส่วนที่ 2-3 ใช้มาตรวัดคำถามแบบ Five-point Likert-type Scale Rating ค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การทดสอบความตรง (Validity) ด้วยเทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) ที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบข้อคำถามและความถูกต้องตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พบว่า ค่าอยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ซึ่งผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานที่ยอมรับได้ที่มากกว่า 0.50 (Rovinelli & Hambleton, 1977)

การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัท (Cronbach Alpha Coefficient) โดยค่าการประเมินทุกด้าน สูงกว่า 0.70 จึงสรุปได้ว่า ค่าสถิติที่ตรวจสอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ (Hair et al., 2011)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด 385 ชุด สำหรับลูกค้าที่เคยซื้อสินค้าแฟชั่นรวดเร็วในกลุ่มสินค้าประเภทเสื้อผ้า ในจังหวัดนครราชสีมา และมีคุณสมบัติต้องเป็นผู้ที่เคยซื้อสินค้าแฟชั่นรวดเร็วในกลุ่มสินค้าประเภทเสื้อผ้ามาแล้ว ไม่ต่ำกว่า 3 ครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนาสถิติ (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็ว และความไว้วางใจของลูกค้า ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้น ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วและความไว้วางใจของลูกค้าในเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Correlation Coefficient) และทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี สถานภาพโสด สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000-20,000 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วในภาพรวม ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.609) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.613) ด้านระยะเวลา ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.630) ด้านวงจรของสินค้าแฟชั่น ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.589) และด้านการออกแบบ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.607) นอกจากนี้ ความไว้วางใจของลูกค้าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.626)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วและความไว้วางใจของลูกค้าเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรในเบื้องต้น และเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่เป็นอิสระต่อกันโดยมีผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า VIF ของตัวแปรการวิจัย

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	Y	VIF
X1	1.000	-	-	-	-	2.548
X2	0.751**	1.000	-	-	-	2.611
X3	0.585**	0.612**	1.000	-	-	2.156
X4	0.610**	0.604**	0.685**	1.000	-	2.196
Y	0.581**	0.600**	0.535**	0.667**	1.000	-

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	Y	VIF
\bar{X}	4.00	3.87	4.12	4.05	3.86	-
S.D.	0.613	0.630	0.589	0.607	0.626	-

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วและความไว้วางใจของลูกค้า มีขนาดความสัมพันธ์กันระดับปานกลางในทิศทางเดียวกัน มีค่าความสัมพันธ์อยู่ที่ระหว่าง 0.581 ถึง 0.685 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่า Variance Inflation Factor (VIF) อยู่ระหว่าง 2.156-2.611 จึงอนุมานได้ว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองจนเกิดปัญหา Multicollinearity (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2553) ดังนั้น สามารถทำการทดสอบสมมติฐานโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเชิงเส้นพหุคูณได้

4. การทดสอบสมมติฐาน กลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา ด้วยการใช้วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเชิงเส้นพหุคูณ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเชิงเส้นพหุคูณ

ตัวแปรพยากรณ์	ความไว้วางใจของลูกค้า				
	B	S.E.	β	t	P-Value
ค่าคงที่ (Constant)	0.529	0.176		2.998	0.003
การตอบสนองที่รวดเร็ว (X_1)	0.139	0.058	0.136	2.386	0.018*
ระยะเวลา (X_2)	0.219	0.057	0.221	3.822	0.000**
วงจรของสินค้าแพชชั่น (X_3)	0.024	0.056	0.022	0.425	0.671
การออกแบบ (X_4)	0.450	0.055	0.436	8.224	0.000**

R = 0.717, $R^2 = 0.514$, $AdjR^2 = 0.509$

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 2 พบว่า กลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วในด้านการออกแบบ (X_4) ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้ามากที่สุด ($\beta = 0.436$, $P < 0.01$) รองลงมา คือ ด้านระยะเวลา (X_2) ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้า ($\beta = 0.221$, $P < 0.01$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 นอกจากนี้ กลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วในด้านการตอบสนองที่รวดเร็ว (X_1) ยังส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้า ($\beta = 0.136$, $P < 0.05$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในขณะที่ กลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วในด้านวงจรของสินค้าแพชชั่น (X_3) ไม่ส่งผลต่อความไว้วางใจของ

ลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรทุกตัวสามารถรวมกันพยากรณ์ความไว้วางใจของลูกค้า เทากับร้อยละ 50.90 ($AdjR^2 = 0.509$) ทั้งนี้ สามารถเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$Y = 0.136(X_1)^* + 0.221(X_2)^{**} + 0.436(X_4)^{**}$$

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

กลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วในด้านการออกแบบส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้าในจังหวัดนครราชสีมา มากที่สุด อาจเป็นเหตุผลมาจาก การออกแบบเป็นส่งบ่งชี้ถึงอัตลักษณ์ของตัวสินค้าที่เห็นได้อย่างชัดเจน และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าแพชชั่นที่มีการออกแบบใหม่ที่ทันสมัยอยู่เสมอ โดยการออกแบบสินค้าใหม่ที่รวดเร็วสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าแพชชั่นรวดเร็วได้โดยตรง โดยผลการศึกษาดังกล่าวนี้ มีความสอดคล้องกับ ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์ (2551) ที่ได้กล่าวว่าการออกแบบ (Design) มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างยิ่งโดยเฉพาะการออกแบบสินค้าประเภทเสื้อผ้า อีกทั้งการออกแบบยังเป็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางสังคมที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผลการศึกษานี้ยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ภักดิญญา สดภิบาล (2552) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลการศึกษาพบว่า การออกแบบเสื้อผ้าสำเร็จรูปสตรี มีปัจจัยที่สำคัญแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านความสวยงาม และด้านขั้นตอนการผลิต โดยต้องมีรูปแบบเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย ขนาดมีความเหมาะสมกับการสวมใส่ และวัสดุที่เลือกใช้มีความเหมาะสมและมีความสวยงาม ดังนั้น การออกแบบที่ดีจึงมีผลต่อความรู้สึกทางอารมณ์และความไว้วางใจของลูกค้าโดยตรง

กลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วในด้านระยะเวลา และการตอบสนองที่รวดเร็ว ยังคงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้า อาจกล่าวได้ว่า ผู้บริโภคอาจมีความรู้สึกว่าการนำสินค้าเข้าไปจัดจำหน่ายทันทีตามกระแส รวมถึงการที่สินค้ามีการขนส่งสินค้าในระยะเวลาที่รวดเร็ว สามารถสนองความต้องการสินค้าของลูกค้าได้ทันที ณ ช่วงเวลานั้นๆ เนื่องจาก สินค้าแพชชั่นต้องมีการผลิตและจัดจำหน่ายตามความนิยม หรือตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ดังนั้น ระยะเวลาในการผลิต การจัดจำหน่าย และการตอบสนองความต้องการที่รวดเร็ว จะช่วยทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจและเกิดความไว้วางใจกับแบรนด์เป็นอย่างมาก ผลการศึกษานี้ มีความซึ่งสอดคล้องกับ Gallagher (2008) ที่ได้อธิบายว่า กลยุทธ์แพชชั่นรวดเร็วในด้านเวลา เป็นการนำเอาสินค้าเสื้อผ้าเข้าไปจำหน่ายในเวลาเร็วที่สุด ซึ่งถือเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ระยะเวลาพัฒนาสินค้าแพชชั่นจะต้องสั้น การขนส่งและการส่งมอบต้องมีประสิทธิภาพ และสินค้าที่น่าเสนอ “ต้องพร้อม” บนไม้แขวนเสื้อทันที เพื่อการตอบสนองต่อกระแสนิยมของตลาดได้อย่างรวดเร็ว เนื่องด้วยวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมแพชชั่นมีระยะสั้น เวลาจึงเป็นตัวแปรสำคัญในตลาด และการใช้ระยะเวลาสั้นที่สุดจะทำให้มีแนวโน้มความเป็นไปได้ของการสร้างผลกำไร และยังสามารถนำไปสู่การจัดการ

สินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการศึกษาครั้งนี้ยังมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ธโนทัย มงคลสินธุ์ (2558) ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มทางแฟชั่น (Fashion Trend) ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นกลยุทธ์ทางธุรกิจที่เรียกว่าแฟชั่นรวดเร็ว ถือเป็นกลยุทธ์หลักที่สำคัญของอุตสาหกรรมแฟชั่นร่วมสมัย โดยมุ่งหวังไปที่การลดกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อ และช่วงเวลาของการวางแผนงาน และการผลิตให้สั้น เพื่อการตอบสนองความต้องการให้กับลูกค้าได้อย่างรวดเร็วที่สุด

อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็วในด้านวงจรของสินค้าแฟชั่น ไม่ส่งผลต่อความไว้วางใจของลูกค้า ในจังหวัดนครราชสีมา อาจมีสาเหตุมาจาก รูปแบบของสินค้าแฟชั่นรวดเร็วมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาอย่างรวดเร็ว ทำให้ลูกค้าเกิดความไม่มั่นใจถึงคุณภาพของตัวสินค้าตามที่เจ้าของแบรนด์ได้มีโฆษณาไว้ ประกอบกับประสบการณ์จากการใช้งานของสินค้าบางรูปแบบมีลักษณะที่สวยงาม แต่ใช้งานไม่ได้ตามที่โฆษณาเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กมลทิพย์ พลพันธ์ (2556) ที่กล่าวไว้ว่า ความไว้วางใจของลูกค้า มาจากความสัมพันธ์ที่กระหว่างผู้บริโภค กับทางบริษัทหรือผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งมุ่งเน้นถึงการให้ความสำคัญต่อคำมั่นสัญญา และความซื่อสัตย์ของธุรกิจ หากผู้ประกอบการไม่สามารถผลิตสินค้าได้ตามข้อตกลงที่ได้โฆษณาไว้ หรือตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจะส่งผลให้ลูกค้าไม่เกิดความไว้วางใจที่มีต่อแบรนด์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะที่มีต่อผู้ประกอบการแบบสินค้าแฟชั่นรวดเร็ว ควรมีการพัฒนากลยุทธ์ด้านการออกแบบสินค้าให้เป็นไปตามกระแสนิยมของตลาดด้วยความปราณีต ละเอียดย และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ประกอบกับการออกแบบที่คำนึงถึงแนวโน้มความต้องการของตลาด และความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของธุรกิจเป็นหลัก
2. ข้อเสนอแนะที่มีต่อผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการธุรกิจแฟชั่นรวดเร็ว ควรให้ความสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์ด้านระยะเวลาในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ การนำสินค้าเข้าไปจัดวางจำหน่าย และระยะเวลาการขนส่งสินค้าได้อย่างเหมาะสมด้วยความรวดเร็ว รวมถึงการตอบสนองที่รวดเร็วตามรูปแบบสินค้าที่มีความทันสมัยตามกระแสในปัจจุบัน โดยเป็นการผลิตสินค้าแบบใหม่ๆ ที่สามารถสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างทันเวลา และมีความโดดเด่นกว่าสินค้าแฟชั่นทั่วไปซึ่งทำให้ลูกค้ารู้สึกได้ถึงคุณค่ากับราคาที่จ่ายไป
3. ข้อเสนอแนะที่มีต่อนักวิจัยหรือนักวิชาการอื่น ๆ โดยการนำผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดที่มีผลต่อความสำเร็จของอุตสาหกรรมแฟชั่นรวดเร็ว และเพื่อเป็นข้อมูลเชิงลึกประกอบการตัดสินใจ และการลงทุนให้กับผู้ประกอบการธุรกิจแฟชั่นรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

ขอเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น กลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ กลุ่มผู้จัดส่งวัตถุดิบ หรือกลุ่มอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น
2. การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาที่มีขอบเขตพื้นที่เฉพาะในเขตจังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น ดังนั้น ในการศึกษาร้อยต่อไป ควรมีการขยายขอบเขตพื้นที่การศึกษาเป็นทั่วทั้งประเทศ หรือในต่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถอ้างอิงกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ (Generalization) ได้ในวงกว้างมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ แว่นแก้ว. (2557). *กลยุทธ์แฟชั่นรวดเร็ว (Fast Fashion) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า H&M ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- ณรงค์โพธิ์ พุกพานันท์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยฉบับสมบูรณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ส. เอเชียเพรส.
- เทคโนโลยีมีเดีย. (2565). *เมื่อแฟชั่นสุดปังกำลังจะพังโลกผลกระทบจาก Fast Fashion สู่ทางออกของปัญหา*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.greennetworkthailand.com/fast-fashion-to-sustainable-fashion/>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2566). *Fast Fashion ความเร็วที่ทำให้โลกไม่ยั่งยืน*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/scoop/infographic/2717819>
- ธโนทัย มงคลสินธุ์. (2558). การจัดการห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมแฟชั่นร่วมสมัย. *วารสารนักบริหาร*, 35(1), หน้า 35 - 43.
- บุญใจ ศรีสถิตย่นรากร. (2553). *ระเบียบวิธีการวิจัย: แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ยูแอนดีไออินเตอร์มีเดีย.
- ภักดิณญา สดภิบาล. (2552). การออกแบบเสื้อสำเร็จรูปสตรีด้วยผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง. *วารสารศิลปกรรมบูรพา*, 12(2), หน้า 37 - 48.
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ. (2555). *แฟชั่นรวดเร็ว (Fast Fashion) ในสหรัฐอเมริกา*. เข้าถึงได้จาก: https://www.ditp.go.th/contents_attach/67486/55001339.pdf.
- Carranza, R., Díaz, E., & Martín-Consuegra, D. (2018). The influence of quality on satisfaction and customer loyalty with an importance-performance map analysis: Exploring the mediating role of trust. *Journal of Hospitality and Tourism Technology*, 9(3), pp. 380-396.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. 3rd ed. Wiley. New York: Harper & Row.
- Gallaugh, J. (2008). *Zara case: Fast fashion from Savvy systems*. Book: Information Systems: A Manager's Guide to Harnessing Technology. Flat World Knowledge, L.L.C.

- Hair, J. F., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed a Silver Bullet. *Journal of Marketing theory and Practice*, 19(2), pp. 139 - 152.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2006). *Marketing management*. 12th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Lambert, M. (2014). *The lowest cost at any price: The impact of fast fashion on the global fashion industry*. Senior Theses, Lake Forest College Publications, pp. 1-146.
- Mehrjoo, M., & Pasek, Z. J. (2014). Impact of product variety on supply chain in fast fashion apparel industry. *Procedia Conference on Intelligent Computation in Manufacturing Engineering*, 17(1), pp. 296 - 301.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Journal of Educational Research*, 2(1), pp. 49-60.

การเตรียมความพร้อมทางการเงินและลักษณะเศรษฐกิจ

สังคมที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

Financial Preparation and Socio-Economic Characteristics

that Affect Financial Planning before Retirement

ศศิภัทร์ โชติสุวภัทรนิกุล¹ ศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข² และพัทธยา เห็นกลาง³

Sasipaphat Chotsuwaphattaranikul¹, Sirirat Pongsangasuk² and Pattareya Henklang³

นักศึกษา¹, อาจารย์²⁻³

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

E-mail: Sasipaphat.20@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมทางการเงิน ที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ (2) เพื่อศึกษาลักษณะเศรษฐกิจ สังคมที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรก่อนวัยเกษียณ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ตัวอย่าง ได้แบบสอบถามตอบกลับมาจำนวนทั้งหมด 249 ชุด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติทดสอบหาความสัมพันธ์แบบถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า (1) การเตรียมความพร้อมทางการเงิน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ และ (2) ลักษณะเศรษฐกิจ สังคม ไม่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การเตรียมความพร้อมทางการเงิน เศรษฐกิจ สังคม การวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

Abstract

The objectives of this research are (1) to study financial preparation that affects financial planning before retirement (2) to study socio-economic characteristics that affect financial planning before retirement. The sample group is the pre-retirement population. In Bangkok, there were 400 sample. A total of 249 questionnaires were returned. Data were collected using questionnaires. Statistics used were descriptive statistics, including percentages, averages, standard deviations, and inferential statistics, including regression relationship testing multiple. The results of the research found that (1) financial preparation affects financial planning before retirement and (2) socio-economic characteristics do not

affect financial planning before retirement. It was found that the number of family members does not. Significantly affects financial planning before retirement at the 0.05 level.

Keywords : Financial preparation, social economy, financial planning before retirement

บทนำ

ในปี พ.ศ.2562 นับเป็นปีแรกในประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยประชากรผู้สูงอายุในปี 2562 มีมากถึง 11.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ของประชากรทั้งหมดจำนวน 69.3 ล้านคน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564) และในขณะที่สถานการณ์ของประเทศไทยนั้น จำนวนผู้สูงอายุมีตัวเลขเทียบเท่ากับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศซึ่งถือว่ามียอัตรการเติบโตเป็นอันดับ 3 ในทวีปเอเชีย รองมาจากประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น โดยประเทศไทยได้เข้าใกล้สังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 ขณะที่ตัวเลขของกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2562 พบว่าประเทศไทยมีประชากรทั้งสิ้น 66.5 ล้านคน เฉพาะผู้สูงอายุมีมากถึง 11.1 ล้านคนหรือคิดเป็น 16.73% (กรมสุขภาพจิต, 2563)

จากการคาดการณ์ในปี พ.ศ.2564 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20.0 หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 14.0 ของประชากรทั้งประเทศ และจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด จะมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจะมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 28.0 ของประชากรในประเทศ ในปี 2574 (สัณหภูมิต เสรษฐศักดาศิริ และชนกนันท์ น้อยทิพย์, 2563)

การเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่วัยเกษียณนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเมื่อการมีอายุที่ยืนยาวขึ้นก็ย่อมหมายถึงการใช้ชีวิตภายหลังการเกษียณที่ยาวนานยิ่งขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น บุคคลจึงต้องมีการเตรียมตัวไว้ล่วงหน้าในทุกมิติ ในทั้งด้านร่างกาย จิตใจ การเงิน เศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากชีวิตมีความไม่แน่นอน และความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ที่ทำให้คนมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้ระยะเวลาการใช้เงินนานขึ้น และด้านอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต (กษมา สุขสารพันธ์, 2563) การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณนั้นเป็นการวางแผนการดำเนินชีวิตในวัยหลังเกษียณอายุ ทำให้ต้องมีการเตรียมการในด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพ จิตใจ การเงิน และสังคม และควรเตรียมการตั้งแต่อายุในวัยทำงาน เนื่องจากหากถึงวัยเกษียณอายุแล้วย่อมหมายถึงการไม่มีรายได้ประจำอีกต่อไป (นวลทอง วะระรักษ์เลิศ, 2564)

ปัญหาที่ตามมาเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณทุกคนจะต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย สุขภาพจิตใจ การเงิน ที่อยู่อาศัย และเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะปัญหาทางการเงิน ถ้าหากไม่มีการวางแผนทางการเงิน เพราะคนส่วนใหญ่คิดว่าวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณเป็นเรื่องของผู้สูงอายุ แต่ที่จริงแล้วเราควรที่จะเริ่มวางแผนทางการเงินตั้งแต่เริ่มทำงานก่อนที่จะเกษียณอายุ

ดังนั้น วิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวเราควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทางด้านการเงิน และการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ มีการเริ่มออมเงิน อายุที่เริ่มออม และการประมาณค่าใช้จ่ายในตอนเกษียณ ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยตั้งใจที่จะศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมทางด้านการเงินและลักษณะเศรษฐกิจ สังคมที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ ของประชากรก่อนวัยเกษียณ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนที่กำลังทำงานก่อนวัยเกษียณในการเตรียมความพร้อมทางด้านการเงิน และการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ เพื่อช่วยลดปัญหาทางการเงินของผู้เกษียณอายุ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมทางด้านการเงิน ที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ และ (2) เพื่อศึกษาลักษณะเศรษฐกิจ สังคม ที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การเตรียมความพร้อมทางด้านการเงิน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

สมมติฐานที่ 2 ลักษณะเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทางด้านการเงิน

ความพร้อมทางด้านการเงินนั้น เป็นเรื่องสำคัญอย่างมากเรื่องหนึ่งที่ต้องมีการเตรียมพร้อมก่อนวัยเกษียณ โดยเริ่มวางแผนการเงินเพื่อเกษียณตั้งแต่อายุน้อย ๆ เพื่อจะได้มีช่วงระยะเวลาให้เงินงอกเงยตามแนวคิดออมก่อนรวยกว่า เพื่อความมั่งคั่งและมั่นคงของตนเอง โดยขั้นตอนเบื้องต้นที่ช่วยให้มีเงินใช้พอเพียงในวัยเกษียณ มีดังนี้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

1. การประมาณการอายุที่คาดว่าจะอยู่ในช่วงเกษียณอายุไปจนถึงสิ้นอายุขัย อาจจะประมาณการจากบุคคลในครอบครัว โดยพิจารณาว่าเฉลี่ยแล้วมีอายุยืนยาวเพียงใด และนำมาใช้เป็นตัวเลขสำหรับการประมาณการอายุขัยของตัวเอง เช่น ปู่ ยา ตา ยาย อายุเฉลี่ย 80 ปี ก็ประมาณการได้ว่าเราควรมีอายุขัยเท่ากับ 80 ปี เป็นต้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

2. การกำหนดเป้าหมายการดำเนินชีวิตที่ต้องการเมื่อเกษียณอายุ เป็นการวาดภาพการดำเนินชีวิตตลอดช่วงหลังเกษียณอายุที่ได้ประมาณการไว้ว่าต้องการใช้ชีวิตแบบไหน และต้องการจะทำสิ่งใดบ้างหลังจากเกษียณอายุไปแล้ว แต่โดยทั่วไปทุกคนล้วนต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างจากช่วงก่อนเกษียณอายุมากนัก เช่น ต้องการมีเงินใช้จ่ายต่อเดือนใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายในช่วงก่อนเกษียณอายุ เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตต่ำลง แต่ถ้าต้องการเงินเพื่อท่องเที่ยวหรือรองรับค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพก็จะต้องเก็บเงินมากขึ้น เป็นต้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

3. การประมาณค่าใช้จ่ายที่ต้องการสำหรับการเกษียณอายุ หลังจากที่ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินชีวิตในช่วงหลังเกษียณอายุแล้ว ให้ประมาณการค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในวัยเกษียณอายุทั้งหมดว่ามีจำนวนเท่าใด โดยทั่วไปควรมีค่าใช้จ่ายอย่างน้อยให้เพียงพอกับความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานสำหรับวัยเกษียณ เช่น ค่าอาหาร ค่าของใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นภายในบ้าน ค่าสาธารณูปโภค ค่าเดินทาง ค่าสันทนาการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

ทักษะทางการเงิน (financial literacy) ตามนิยามขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจ การตระหนัก ทศนคติ ความเชี่ยวชาญและชำนาญ และพฤติกรรมทางการเงิน ในลักษณะที่ส่งผลให้บุคคลหนึ่งเกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี และยังคงส่งผลให้บุคคลนั้นมีสุขภาพทางการเงินที่ดีด้วย (วาราลักษณ์ ลิมภาณูจนา, 2563)

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะเศรษฐกิจ สังคม

การเตรียมความพร้อมด้านเศรษฐกิจหรือด้านการเงินมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเมื่อเกษียณอายุแล้ว รายได้ที่เคยได้รับจะลดน้อยลง ซึ่งถ้าหากไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านการเงินไว้ล่วงหน้าก็จะทำให้ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่จะเกษียณอายุควรมีการเตรียมความพร้อมเรื่องทรัพย์สินเงินทองไว้ล่วงหน้าตั้งแต่วัยทำงาน เพราะเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแล้วโอกาสที่จะหางานที่มีรายได้สูง ๆ เป็นไปได้ยากการที่หวังจะพึ่งลูกหลานในสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันก็เป็นเรื่องที่ยากลำบาก การมีฐานะการเงินที่มั่นคงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เกษียณอายุมีความสุขในบั้นปลายชีวิตไม่เป็นภาระของลูกหลาน (สุภาลักษณ์ จันทา, 2560)

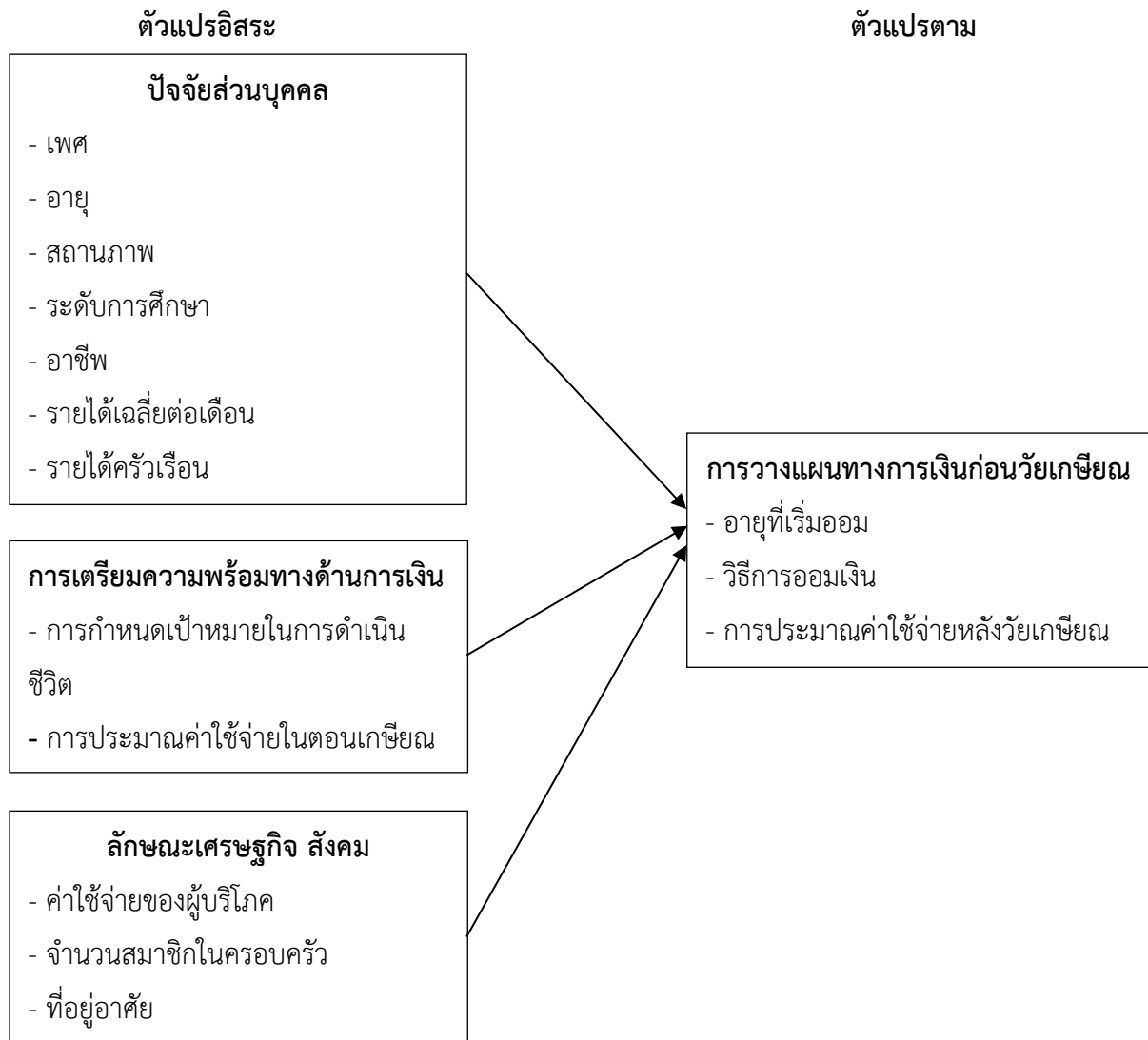
อภิชนาภา ภูระหงษ์ (2563) ได้อธิบายไว้ว่า ลักษณะเศรษฐกิจ สังคมที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ลักษณะเศรษฐกิจสังคม ประกอบด้วย ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน และการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยในวัยเกษียณฯ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มที่ยังไม่มีการวางแผนฯ (ร้อยละ 34) พบว่า ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมทั้ง 3 ส่วนมีความเกี่ยวเนื่องกันตั้งแต่ระดับการศึกษาที่ต่ำส่งผลต่อความมั่นคงในด้านอาชีพ และมีรายได้น้อย ส่งผลให้ยังไม่มีการวางแผนทางการเงินเพื่อการอยู่อาศัยในวัยเกษียณฯ เนื่องจากการมีค่าใช้จ่ายมากเกินไป รายได้น้อยเกินกว่าจะออม และยังมีภาระหนี้สิน ต่อเนื่องไปยังเรื่องของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ซึ่งหากมีรายได้น้อยแล้วมีลักษณะการครอบครองแบบเช่าอาจส่งผลต่อที่อยู่อาศัยในวัยเกษียณฯ เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวกว่าร้อยละ 90 ต้องการย้ายที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณฯ ซึ่งหมายถึงการต้องมีค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัยรวมถึงค่าใช้จ่ายสำหรับการอยู่อาศัยในวัยเกษียณฯ

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

ภาสกร จุตะกานนท์ (2563) ได้อธิบายไว้ว่า การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุถือเป็นการวางแผนชีวิตที่สำคัญที่มีเป้าหมายอยู่ที่การประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิตโดยระยะเวลาความพร้อมเพื่อเกษียณอายุที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล จะมีความแตกต่างกันและควรเริ่มเตรียมตัว 10 - 20 ปีก่อนเกษียณอายุ (กษมา สุขสารพันธ์, 2563)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิจัย และรูปแบบการวิจัย การกำหนดตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ ตามด้วยตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรก่อนวัยเกษียณ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 5,494,932 (ระบบสารสนเทศสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2566) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้แบบสอบถามตอบกลับมาทั้งหมด จำนวน 249 ชุด ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บ

รวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทางการเงิน ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะเศรษฐกิจ สังคม ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ สถิติแบบถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์สมมติฐานทั้ง 2 ข้อ สมมติฐานที่ 1 การเตรียมความพร้อมทางการเงิน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ โดยใช้สถิติถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมความพร้อมทางการเงิน ที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

การเตรียมความพร้อมทางการเงิน	สัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta)	ค่า t	Sig (P-Value)
การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิต	0.499	8.772	0.000*
การประมาณค่าใช้จ่ายในตอนเกษียณ	0.266	4.677	0.000*

$R^2 = 0.475$, $F\text{-Value} = 111.508$, $N = 249$, $P\text{-Value} \leq 0.05^*$

จากตารางที่ 1 พบว่า การเตรียมความพร้อมทางการเงิน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิต มีผลร้อยละ 49.9 การประมาณค่าใช้จ่ายในตอนเกษียณ มีผลร้อยละ 26.6 มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ลักษณะเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ โดยใช้สถิติถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

ลักษณะเศรษฐกิจและสังคม	สัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta)	ค่า t	Sig (P-Value)
ค่าใช้จ่ายของผู้บริโภค	0.179	2.654	0.008*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	0.120	1.698	0.091
ที่อยู่อาศัย	0.562	9.161	0.000*

 $R^2 = 0.322$, $F\text{-Value} = 38.289$, $N = 249$, $P\text{-Value} \leq 0.05^*$

จากตารางที่ 2 พบว่า ลักษณะเศรษฐกิจและสังคม ไม่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ ค่าใช้จ่ายของผู้บริโภค มีผลร้อยละ 17.9 จำนวนสมาชิกในครอบครัว มีผลร้อยละ 12.0 ที่อยู่อาศัย มีผลร้อยละ 56.2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สรุปผลและอภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย การเตรียมความพร้อมทางการเงินและลักษณะเศรษฐกิจ สังคมที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ ผู้วิจัยขออภิปรายผลรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมทางการเงิน ที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

1. การเตรียมความพร้อมทางการเงิน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ โดยสอดคล้องกับธัญวรัตน์ สุวรรณะ (2564) ที่ทำการการศึกษาเรื่อง 1) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณอายุของแรงงานนอกระบบในเขตกรุงเทพและปริมณฑล 2) ศึกษาระดับความรู้ทางการเงินเพื่อการวางแผนเกษียณอายุของแรงงานนอกระบบในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า แรงงานนอกระบบ มากกว่าร้อยละ 80 ไม่เคยวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ไม่ทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายประจำวัน และมีพฤติกรรมในการออมเงินเมื่อมีเงินเหลือหลังหักค่าใช้จ่ายเท่านั้น สำหรับกลุ่มแรงงานนอกระบบที่มีการเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ส่วนใหญ่มีรูปแบบการออมและการลงทุนเป็นเงินฝากประจำแบบออมทรัพย์ ในกรณีที่แรงงานนอกระบบขาดรายได้หรือตกงานจะสามารถดำรงชีพจากเงินออมได้ไม่เกิน 1 เดือน และมีความรู้ทางการเงินเพื่อการวางแผนเกษียณอายุอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการเตรียมพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านความรู้ทางการเงินเพื่อการวางแผนเกษียณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น เพื่อให้แรงงานนอกระบบสามารถเตรียมพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณได้ รัฐควรสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้ทางการเงินเพิ่มขึ้น และส่งเสริมให้มีการวางแผนทางการเงินอย่างเร่งด่วนและยังสอดคล้องกับ กอปรกมล ศรีภิรมย์ (2562) ที่ทำการการศึกษาเรื่องเพื่อสำรวจการเตรียมความพร้อมด้านการเงินและที่อยู่อาศัย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับบุคคลและการเตรียมพร้อมด้านการเงินและที่อยู่อาศัย

ของกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ ในเขตอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 65.1 สถานภาพสมรสร้อยละ 87.0 วุฒิก่อนวัยสูงอายุสูงสุดประถมศึกษาตอนปลายร้อยละ 71.6 อาชีพเกษตรกรร้อยละ 48.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 8,800 บาท ร้อยละ 60.9 มีภาพรวม การเตรียมความพร้อมด้านการเงินระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.68$) และด้านที่อยู่อาศัยระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$) ปัจจัยระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มก่อนวัยสูงอายุสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยอย่างมีนัยสำคัญ โดยเพศและสถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์ แต่ปัจจัยระดับบุคคลทั้ง 4 ดังกล่าวไม่มีความสัมพันธ์กับการเตรียมความพร้อมด้านการเงินโดยสรุปหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลรับผิดชอบ ควรเพิ่มระดับการเตรียมความพร้อมให้ประชากรก่อนวัยสูงอายุโดย ให้ความรู้เพื่อเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับ สถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ สวัสดิการเงินกู้ด้านที่อยู่อาศัยจากภาครัฐ กฎหมายที่ดินและที่อยู่อาศัย การวางแผน ใช้จ่ายเงิน กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน และการลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาลักษณะเศรษฐกิจ สังคม ที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

1. ลักษณะเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ พบว่า ค่าใช้จ่ายของผู้บริโภค ที่อยู่อาศัย มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ โดยสอดคล้องกับอารีย์ ผั่วสกุลพันธ์ (2561) ศึกษาการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุของอาจารย์ไทยในสถานศึกษาเอกชนระดับอุดมศึกษา ผังธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่อยู่อาศัย มีการเตรียมความพร้อมในการวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุของอาจารย์ไทยในสถานศึกษาเอกชนระดับอุดมศึกษา ผังธนบุรี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการเตรียม/วางแผนมีบ้านเป็นของตนเองเพื่อพักอาศัยหลังเกษียณอายุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.71 ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะการที่มีบ้านเป็นของตนเองหลังเกษียณอายุทำให้ไม่ต้องสร้างภาระให้กับลูกหลาน และอาจลดความวิตกกังวลต่อการที่ต้องไปอาศัยอยู่กับบุคคลอื่นและยังสอดคล้องกับ นวพลทอง วะรักษ์เลิศ (2564) ศึกษาการวางแผนทางการเงินเพื่อการอยู่อาศัยในวัยเกษียณของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย 32,138 บาทต่อเดือน มีผู้ที่มีการวางแผนทางการเงินเพื่อการอยู่อาศัยหลังเกษียณร้อยละ 60.6 โดยเริ่มออมเมื่ออายุ 40 ปี และมีสัดส่วนเงินออมเฉลี่ยร้อยละ 25.16 ของรายได้ต่อเดือน ทั้งนี้ เมื่อทดสอบสมมติฐานจาก ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง พบว่าจะมีเงินออมเพียงพอต่อค่าใช้จ่าย 11,320 บาท เป็นระยะเวลาประมาณ 11 ปี หลังเกษียณ ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างออมผ่านสหกรณ์ออมทรัพย์จุฬาฯ คิดเป็นร้อยละ 70 และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพคิดเป็นร้อยละ 66 ของพนักงานทั้งหมด (2) การวางแผนด้านที่อยู่อาศัยในวัยเกษียณ พบว่ามีผู้ที่ต้องการอยู่ในที่อยู่เดิมร้อยละ 64.2 ซึ่งในกลุ่มนี้กว่าร้อยละ 54.6 ยังคงไม่มีแนวคิดในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย ในขณะที่ผู้ต้องการย้ายที่อยู่ร้อยละ 35.8 มีความต้องการย้ายไปอยู่ต่างจังหวัดร้อยละ 71.2 (3) เมื่อเกษียณกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงต้องการนโยบายสนับสนุนเกี่ยวกับการออมและสร้างรายได้ ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่รายได้ต่ำกว่า ต้องการนโยบายสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินและการมีที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างต้องการนโยบายส่งเสริมการออมเพื่อการอยู่อาศัยในวัยเกษียณตั้งแต่อายุน้อยกว่า 40 ปี และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66 ที่ไม่เคยศึกษา การวางแผนการอยู่อาศัยหลังเกษียณ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า พนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการส่วนใหญ่

แม้จะเริ่มต้นออมและวางแผนเพื่อการอยู่อาศัยในวัยเกษียณแล้ว แต่ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ด้านนี้มากนักและต้องการให้มหาวิทยาลัยมีนโยบายสนับสนุนการออมและการวางแผนการอยู่อาศัยหลังเกษียณ ทั้งด้านความรู้และกลไกสนับสนุนตั้งแต่ช่วงก่อนอายุ 40 ปี

2. ลักษณะเศรษฐกิจและสังคม ไม่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ พบว่าจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ โดยสอดคล้องกับบุษยวรรณ กุลยวน (2563) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า จำแนกตามปัจจัยบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และขนาดของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพและขนาดครอบครัวต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่ต่างกัน แสดงว่าอาชีพและขนาดของครอบครัวไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชน ดังนั้น ไม่ว่าจะอาชีพไหน ก็มีพฤติกรรมการออมคล้ายคลึงกันและขนาดของครอบครัวจำนวนบุคคลในครอบครัว ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมทางการเงินและลักษณะเศรษฐกิจ สังคมที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณในด้านอื่น ๆ มากขึ้น นอกเหนือการเตรียมความพร้อมทางการเงิน และลักษณะเศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ

2. ควรศึกษารูปแบบการวางแผนทางการเงินก่อนวัยเกษียณ ให้มีความเหมาะสมกับผู้เกษียณอายุ มีการศึกษาการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมกับยุคสมัย และเหมาะสมกับสถานการณ์ภาวะเศรษฐกิจ สังคมในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต. (2563). *ก้าวอย่างของประเทศไทย สู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างสมบูรณ์แบบ*. เข้าถึงได้จาก: <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30476>

กษมา สุขสารพันธ์. (2563). *การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

กอปรกมล ศรีภิรมย์. (มกราคม-มิถุนายน 2563). การเตรียมความพร้อมด้านการเงินและที่อยู่อาศัยของประชากรก่อนวัยสูงอายุ. (บทคัดย่อ). *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 13(1), หน้า 46.

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2567). *วัยเกษียณ ต้องเผชิญอะไรบ้าง (ด้านการเงิน)*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/retirement-plan/what-retirement-have-to-deal-with.html>.
- ธัญวรัตน์ สุวรรณะ. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564). การเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของแรงงานนอกระบบในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (บทคัดย่อ). *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2), หน้า 58.
- นวลทอง วะรักษ์เลิศ. (2564). *การวางแผนทางการเงินเพื่อการอยู่อาศัยในวัยเกษียณของพนักงานมหาวิทยาลัยสายปฏิบัติการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, กรุงเทพมหานคร.
- บุษยวรรณ กุลยวน. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ระบบสารสนเทศสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม. (2566). *ข้อมูลประชากร*. เข้าถึงได้จาก: <http://dashboard.anamai.moph.go.th/population/popall/changwat?year=2023&cw=10>
- วรลักษณ์ ลิ้มกาญจนาน. (2563). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อเตรียมความพร้อมทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ: กรณีศึกษาพนักงานธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (วัยรุ่น-วัยสูงอายุ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สันหนัญฐ์ เศรษฐศาสตร์กาศิรี และชนกนันท์ น้อยทิพย์. (2563). *สังคมผู้สูงอายุ: ความท้าทายที่ประเทศไทยกำลังเผชิญ*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.fpojourn.com/aging-society-thailand-policy/>
- สุภาลักษณ์ จันทา. (2560). *การเตรียมความพร้อมก่อนการเกษียณอายุของพนักงานบริษัทผลิตอุปกรณ์กีฬาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะการจัดการและท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อภิขัญญา ภูระหงษ์. (2563). *การวางแผนทางการเงินเพื่อการอยู่อาศัยในวัยเกษียณสำหรับกลุ่มคนอายุ 40 ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อารีย์ แฝ้วสกุลพันธ์. (2561). *การวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุของอาจารย์ไทยในสถานศึกษาเอกชนระดับอุดมศึกษาฝั่งธนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, กรุงเทพมหานคร.

คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหาร
ผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร

The Service Quality Affecting Customer Loyalty in Using Grab Food
Application Delivery in Bangkok

พรสวรรค์ หมั่นจิตร¹ ศิริรัตน์ พวงแสงสุข² และอนงค์ ไต้วัลย์³

Pornsawan Manchit¹ Sirirat Pongsangasuk² and Anong Taiwan³

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร¹⁻³

E-mail: bbumbipp@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เคยใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 414 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย T-Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way-ANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร เฉพาะความน่าเชื่อถือที่มีความสัมพันธ์ทางลบ

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ ความจงรักภักดี แอปพลิเคชัน

Abstract

This research aims to investigate the impact of service satisfaction on user loyalty towards food delivery services through the Grab application in Bangkok, Thailand. The study involves 414 respondents who have used Grab food delivery services in Bangkok. Data will be collected using a questionnaire and analyzed using descriptive statistics frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics, including T-Test, One-Way ANOVA, Pearson Correlation and Multiple Regression. The results of the study showed that service quality has a significant impact on user loyalty towards food delivery services through the Grab application in Bangkok, except for reliability, which has a negative relationship

Keywords: Service quality, loyalty, application

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจให้บริการส่งอาหารในประเทศไทย มีมูลค่าตลาดอยู่ที่ 81,000-86,000 ล้านบาทต่อปี โดยภาพรวมถือว่าหดตัวลง 0.8 - 6.5% เมื่อเทียบกับปี 2565 ที่ผ่านมาสอดคล้องกับการหดตัวของอุตสาหกรรม Food Delivery ในหลาย ๆ ประเทศ ที่มีมูลค่าตลาดมีการปรับตัวลดลงเนื่องจากจากสถานการณ์โควิดที่ฟื้นตัวดีขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตลาดธุรกิจให้บริการส่งอาหาร (Food Delivery) ในปี 2566 จะมีการหดตัวลงแต่มูลค่าตลาดดังกล่าว ก็ยังนับว่ามีมูลค่าที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยในช่วงก่อนที่โควิดระบาดเป็นอย่างมาก ซึ่งมีสาเหตุมาจาก "ความเคยชิน" ของผู้บริโภค ในการสั่งอาหารผ่านแพลตฟอร์ม Food Delivery รวมถึงการทำตลาดของแพลตฟอร์มแนวโน้มนำราคา ต่อบริการที่เพิ่มขึ้นอีกด้วย (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2566) ธุรกิจให้บริการส่งอาหารในประเทศไทยที่ได้รับความนิยม 4 ราย ได้แก่ Lineman, Grabfood, Get food และ Foodpanda สำหรับส่วนแบ่งการตลาด Food delivery ประเทศไทย Grab เป็นผู้นำตลาดอันดับ 1 ครองส่วนแบ่ง 44%, LINE MAN Wongnai อันดับ 2 ครองส่วนแบ่ง 32.6% และ Foodpanda อันดับ 3 ครองส่วนแบ่ง 23.4% (ผู้จัดการออนไลน์, 2565) ซึ่งแต่ละรายมีข้อดี-ข้อเสียแตกต่างกันไป ภาพรวมของธุรกิจนี้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในสังคมคนเมือง เนื่องจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารเปลี่ยนไป ผู้บริโภคมีความต้องการความสะดวกสบายไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางไปซื้ออาหารมารับประทานด้วยตนเอง อีกทั้งยังต้องเผชิญกับการจราจรที่ติดขัด ปัญหาสถานที่จอดรถและต้องเผชิญกับสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย ประกอบกับปัจจัยเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อมนุษย์ ด้วยความเจริญก้าวหน้าของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสารที่สะดวกต่อการสั่งซื้ออาหารออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือ มีการเติบโตอย่างรวดเร็วต่อเนื่องโดยแต่ละรายมีการสร้างความแตกต่างของคุณภาพบริการเพื่อมอบการบริการจัดส่งอาหารที่ดีที่สุดให้ลูกค้าถึงบ้าน สำนักงานหรือสถานที่ต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้บริโภค (สุพรรณณี ศรีรงค์, 2563)

Grab Food เป็นหนึ่งในผู้ให้บริการแพลตฟอร์มส่งอาหารรายใหญ่ที่มีบทบาทเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมจัดส่งอาหารให้มีความเติบโต โดย Grab Food มีส่วนครองตลาดเป็นอันดับหนึ่งในประเทศถึงร้อยละ 44 ในปี 2565 และยังคงสามารถรักษาความเป็นผู้นำส่วนครองตลาดเอาไว้ได้อยู่ (ผู้จัดการออนไลน์, 2565) Grab Food ดำเนินธุรกิจในรูปแบบที่รวมร้านอาหารยอดนิยมตามที่ตั้งต่าง ๆ รวมไปถึงร้านในห้างสรรพสินค้าทั่วประเทศ สามารถกดสั่งผ่านแอปพลิเคชัน Grab และจะมีบริการรับ - ส่งอาหารให้ถึงจุดหมาย มีทางเลือกการชำระเงินหลายวิธี ทำให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยแก่ผู้รับบริการมากขึ้น ซึ่งการบริการข้างต้นได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมและผลักดันให้เกิดเป็นสังคมไร้เงินสด (Cashless Society) เพิ่มมากขึ้น มีการคาดการณ์ถึงพฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปได้ อย่างสมเหตุสมผล และมีการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ Grab Food ยังคงสามารถรักษาลูกค้าที่หนาแน่นให้เกิดความจงรักภักดีต่อแบรนด์และองค์กรเอาไว้ได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็สามารถขยายฐานลูกค้าใหม่เพิ่มไปด้วยในสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงเช่นนี้

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า Grab Food จะรักษาฐานลูกค้าที่จงรักภักดีเอาไว้ได้และยังคงเป็นผู้นำของตลาดได้อยู่ แต่ก็มีสัดส่วนถือครองส่วนแบ่งทางการตลาดยังไม่ได้ห่างจากคู่แข่งมากนัก เมื่อเทียบกับอันดับที่สอง ประกอบกับสถานการณ์การแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่ธุรกิจควรมีการป้องกันรักษาตำแหน่งผู้นำทางการตลาด พัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน รวมทั้งทำให้ลูกค้าเกิดความจงรักภักดีต่อแบรนด์เพิ่มมากขึ้นเพื่อรักษาฐานลูกค้าเอาไว้ จากข้อมูลที่กำลังกล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นถึงปัญหาการแข่งขันในตลาดที่รุนแรงขึ้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการส่งอาหารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนากลยุทธ์ด้านคุณภาพการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ

ตามแนวคิดของ Zeithaml, Parasuraman, & Berry (1990) พบว่า คุณภาพบริการนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างความคาดหวัง และการรับรู้ ของผู้รับบริการ เมื่อผู้รับบริการมารับบริการนั้นจะเปรียบเทียบบริการที่ตนได้รับจริงกับบริการที่คาดหวังไว้ และยังพบมิติในการประเมินคุณภาพบริการจากผู้รับบริการซึ่งมี 10 ด้านดังกล่าวมาแล้ว จึงได้นำมิติของคุณภาพบริการทั้ง 10 ด้าน แล้วนำมาสร้างเป็นเครื่องมือแบบประเมินคุณภาพการ บริการที่เรียกว่า "SERVQUAL" (Service Quality มีการวิเคราะห์ค่าทางสถิติจนสามารถสรุปรวมมิติสำคัญที่บ่งชี้ถึงคุณภาพการบริการมีจำนวน 5 ด้านหลักเท่านั้น SERVQUAL เป็นเครื่องมือสำหรับวัดคุณภาพบริการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย 22 ข้อ เป็นการประเมินความคาดหวังในการบริการของผู้รับบริการ และส่วนที่ 2 ประกอบด้วย 22 ข้อ เช่นกันแต่ประเมินจากการรับรู้ของผู้รับบริการต่อการบริการที่ได้รับจริงโดยเรียกเครื่องมือนี้ว่า "RATER" (Reliability, Assurance, Tangibles, Empathy & Responsiveness) ซึ่งผู้รับบริการประเมินคุณภาพบริการจากเกณฑ์วัดคุณภาพบริการ 5 ด้าน ดังนี้ (Tenner & De Toro, 1992)

1. ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์บุคลากร และการใช้ สัญลักษณ์ หรือเอกสารที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารให้ผู้บริการได้สัมผัส และการบริการนั้นมีความเป็นรูปธรรมสามารถรับรู้ได้

2. ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) หมายถึง ความสามารถในการให้บริการนั้นตรงกับสัญญาที่ให้ไว้กับผู้รับบริการ บริการที่ให้ทุกครั้งมีความถูกต้องเหมาะสม และมีความสม่ำเสมอในทุกครั้งของการบริการ ทำให้ผู้รับบริการรู้สึกว่าการที่ได้นั้นมีความน่าเชื่อถือสามารถให้ความไว้วางใจได้

3. การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) หมายถึง ความพร้อมและความเต็มใจที่จะให้บริการ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ทันทั่วทั้งที่ผู้รับบริการสามารถเข้ารับบริการได้ง่ายและได้รับความสะดวกจากการมาใช้บริการ รวมทั้งจะต้องกระจายการให้บริการไปอย่างทั่วถึง รวดเร็ว ไม่ต้องรอนาน

4. การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) หมายถึง ผู้ให้บริการมีทักษะความรู้ความสามารถในการให้บริการ และตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยความสุภาพ มีกิริยาท่าทางและมารยาทที่ดีในการบริการ สามารถที่จะทำให้ผู้รับบริการเกิดความไว้วางใจ และเกิดความมั่นใจว่าจะได้บริการที่ดีที่สุด

5. ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจต่อลูกค้า (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการดูแลความเอื้ออาทร เอาใจใส่ผู้รับบริการตามความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการในแต่ละคน มิติที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดคุณภาพบริการ 5 ด้าน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณภาพบริการ สรุปได้ว่า คุณภาพบริการคือการรับรู้ทางด้านบริการของลูกค้า ที่ลูกค้าทำการประเมินคุณภาพบริการโดยการเปรียบเทียบความต้องการหรือความคาดหวังกับการบริการที่ได้รับจริง คุณภาพบริการที่ถูกประเมินนั้นไม่ได้ประเมินเฉพาะผลจากการบริการ แต่เป็นการประเมินไปถึงกระบวนการของการบริการที่ได้รับด้วย โดยองค์กรที่จะได้รับชื่อเสียงจากคุณภาพบริการนั้นต้องมีการบริการที่อยู่ในระดับของการรับรู้คุณภาพบริการของลูกค้าหรือมากกว่าความคาดหวังของลูกค้า โดย Parasuraman, Zeithaml & Berry. (1998) ได้สร้างตัวเครื่องมือสำหรับวัดคุณภาพบริการตามความคาดหวังของลูกค้า ที่ชื่อว่า SERVQUAL ที่ประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 5 ด้าน คือ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความไว้วางใจ การตอบสนองการให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า และความใส่ใจลูกค้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่กำหนดความคาดหวังและความรับรู้ ของผู้บริโภคต่อคุณภาพการบริการ

แนวคิดเกี่ยวกับความจงรักภักดี

ตามแนวคิดของ Aaker (1991) ที่กล่าวว่า ความภักดีในตราสินค้า (Brand Loyalty) เป็นสิ่งที่สามารถแสดงถึงความยึดมั่นที่ผู้บริโภคมีต่อตราสินค้าได้ ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของคุณค่าต่อตราสินค้า การที่ผู้บริโภคสามารถรับรู้ได้ถึงความแตกต่างของแต่ละตราสินค้าเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจที่จะเลือกซื้อตราสินค้า แต่หากผู้บริโภคมีความภักดีต่อตราสินค้ามากอยู่ในระดับที่สูง จะมีการที่ซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่อง รวมถึงยังเป็นองค์ประกอบหลักที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมในการซื้อซ้ำ และสร้างประสบการณ์ที่ดีในการใช้สินค้า ซึ่งช่วยลดต้นทุนทางการตลาด ทำให้กิจการมีอำนาจต่อรองกับร้านค้า และยังช่วยป้องกันการคุกคามจากคู่แข่ง อันสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในทางการตลาดของตราสินค้านั้น ทั้งนี้ยังระบุว่าการวัดความภักดีต่อตราสินค้าทางด้านอารมณ์ และความรู้สึกของผู้บริโภคสามารถวัดได้จาก

1. ด้านความชอบ (Preference) มีลักษณะให้ผู้รับบริการมีความรักดีที่แท้จริงจะแสดงความชอบออกมาให้เห็นได้ชัด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรักดีต่อการบริการมีทัศนคติในเชิงบวกและจะต่อต้านสินค้าของคู่แข่ง เนื่องจากทัศนคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอารมณ์และความรู้สึกมากกว่าการมองถึงคุณสมบัติและข้อดีของสินค้าทางลักษณะกายภาพ

2. ด้านการบอกต่อ (Words of Mouth) เป็นการวัดความจงรักภักดีที่ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบอกเล่า การแนะนำและการกระตุ้นให้ผู้อื่นสนใจ เนื่องจากผู้ใช้บริการที่มีความจงรักภักดีมักจะมอบผลในทางบวกกลับสู่ผู้ให้บริการ

3. ด้านพฤติกรรมการใช้ซ้ำ (Repeat Purchase Behavior) เป็นการแสดงถึงการ ใช้บริการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำไม่เปลี่ยนไปใช้สินค้าหรือบริการอื่นถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงราคาหรือภาพลักษณ์ก็ตาม

4. ด้านความผูกพัน (Commitment) เป็นสิ่งที่แสดงด้านความรู้สึกและด้านจิตใจที่มีต่อราคาสินค้า ซึ่งลูกค้าอาจมีความรักและความเชื่อมั่นต่อตราสินค้านั้นสูงมาก

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความจงรักภักดีนั้น จึงสรุปได้ว่า ความจงรักภักดีคือการสัมพันธ์ที่ลูกค้ามีต่อองค์กร ทั้งในด้านทัศนคติที่ดีที่มีต่อองค์กร และพฤติกรรมที่ลูกค้าแสดงออกโดยการซื้อสินค้าหรือบริการจากองค์กรอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดของ Aaker (1991) เนื่องจากเป็นการวัดระดับความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่มีต่อองค์กรด้านการบริการได้ครอบคลุมทุกด้าน โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านความชอบ การบอกต่อ พฤติกรรมการใช้ซ้ำและด้านความผูกพัน ผู้วิจัยจะนำแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวไปใช้ในการกำหนดรูปแบบคำถามในแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

3. สมมติฐานงานวิจัย

คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีการกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

3. การวิเคราะห์ความจงรักภักดี ได้แก่ ด้านความชอบ ด้านการบอกต่อ ด้านพฤติกรรมด้านการใช้ซ้ำ และด้านความผูกพัน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ คุณภาพการให้บริการ และความจงรักภักดี เพื่อทดสอบถึงความแตกต่างที่ตัวแปรอิสระดังกล่าว แต่ละตัวมีต่อตัวแปรตาม เพื่อใช้อธิบายว่าคุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความจงรักภักดี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย T-Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way-ANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression.) และกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นทางสถิติที่ร้อยละ 95

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.7 อายุ 26 – 35 ปี ร้อยละ 49.50 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 42.50 ความถี่ในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในรอบ 2 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 2 - 3 ครั้ง ร้อยละ 37.20 ช่วงเวลาที่ใช้บริการบ่อยที่สุดคือสั่งอาหารมือเย็น ร้อยละ 53.10 และวัตถุประสงค์หลักของการใช้บริการส่วนใหญ่มีเวลาไม่เพียงพอในการไปซื้อด้วยตนเอง ร้อยละ 32.0

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.50) และพิจารณาประเด็นย่อยในแต่ละด้านพบว่า ด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.56) ด้านความน่าเชื่อถือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.57) ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.55) ด้านการสร้างความมั่นใจ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.57) และด้านความเอาใจใส่ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.60)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความจงรักภักดีในภาพรวมของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร เห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.54) และพิจารณาประเด็นย่อยในแต่ละด้านพบว่า ด้านความชอบ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.55) ด้านการบอกต่อ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.72) ด้านพฤติกรรมการใช้ซ้ำ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.62) ด้านความผูกพัน กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.64)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสหสัมพันธ์เพียร์สัน

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการให้บริการภาพรวมและรายด้านทั้ง 1. ด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ 2. ด้านความน่าเชื่อถือ 3. ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว 4. ด้านการสร้างความมั่นใจ และ 5. ด้านความเอาใจใส่ มีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 1.ด้านความชอบ 2.ด้านการบอกต่อ 3. ด้านพฤติกรรมการใช้ซ้ำ และ 4. ด้านความผูกพัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P < 0.01$) โดยให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.403 – 0.828

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคุณภาพการให้บริการด้วยตัวเอง แต่ละด้านได้แก่ ด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ (SQ1) ด้านความน่าเชื่อถือ (SQ2) ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว (SQ3) ด้านการสร้างความมั่นใจ (SQ4) และด้านความเอาใจใส่ (SQ5) พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ทุกคู่ โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางถึงระดับสูงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง 0.658 – 0.898 ดังนั้นเมื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุ ต้องระวังการเกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองด้วย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณคุณภาพการให้บริการรายด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ด้านการสร้างความมั่นใจ และด้านความเอาใจใส่ ต่อความจงรักภักดีในภาพรวม พบว่าสมการถดถอยที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ($P_{(ANOVA)} = 0.000 < 0.01$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $r = 0.802$ และค่า $r^2 = 0.643$ หมายความว่าสมการถดถอยสามารถอธิบายความจงรักภักดีในภาพรวม ได้ 64.3% ถือว่าอยู่ในระดับสูง โดยตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ด้านการสร้างความมั่นใจ และด้านความเอาใจใส่ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ($P < 0.01$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Standardized Coefficients Beta : β) พบว่ามีค่าเป็นบวก หมายความว่า คุณภาพการให้บริการด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ด้านการสร้างความมั่นใจ และด้านความเอาใจใส่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความจงรักภักดีในภาพรวม

สรุปผลและอภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาวิจัยคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยโดยคุณภาพการให้บริการในภาพรวม และรายด้านคือ ด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ด้านการสร้างความมั่นใจ และด้านความเอาใจใส่

มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความจงรักภักดีในภาพรวม และรายด้านทั้งด้านความชอบ ด้านการบอกต่อด้านพฤติกรรมการใช้ซ้ำ และด้านความผูกพัน ดังนั้นผลการวิเคราะห์เพียงพอที่จะสนับสนุนสมมติฐานการศึกษา สอดคล้องกับ สุพรรณิ ศรีรงค์ (2563) ศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจให้บริการส่งอาหาร ในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการภาพรวม และรายด้านคือ ด้านการสร้างเชื่อมั่น ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ด้านความเอาใจใส่ และด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจให้บริการส่งอาหารในเขตเทศบาลนครราชสีมา อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ธนวัฒน์ แก่นจำปา (2562) ศึกษาคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าศูนย์ตรวจสุขภาพของพนักงานในโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าประจำปีของพนักงาน และประมวล มียอด (2561) ศึกษาคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการตรวจสอบเครื่องมือวัด และเตือนภัยแก๊สรั่วในอุตสาหกรรมยานยนต์:กรณีศึกษา บริษัทเอ็มทูพี เทคโนโลยี จำกัด ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพบริการด้านความเอาใจใส่ดูแลลูกค้า ด้านการให้ความมั่นใจต่อลูกค้า และค่านิยมเป็นรูปธรรมของการให้บริการส่งอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าคุณภาพการให้บริการด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ ด้านความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ด้านการสร้างเชื่อมั่น และด้านความเอาใจใส่ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้ส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชัน Grab ควรมีการปรับปรุงการบริการในส่วนที่ยังสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้มากกว่านี้ ซึ่งแต่ละด้านก็จะส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการต่อไปในระยะยาวได้นอกจากนี้เจ้าของแอปพลิเคชัน Grab ยังสามารถใช้ผลการวิจัยนี้ปรับปรุงการให้บริการของแอปพลิเคชันให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการให้มากที่สุดได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบการให้บริการส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจ ความคาดหวังของผู้ใช้บริการด้วย รวมทั้งควรมีการศึกษาในส่วนของกลุ่มอย่างอย่างร้านอาหารที่ให้บริการในแอปพลิเคชันมา มีความคิดเห็นอย่างไร ควรปรับปรุงเรื่องใด เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้บริการ รวมทั้งผู้ประกอบการมากที่สุด

บรรณานุกรม

ธนวัฒน์ แก่นจำปา. (2562). *คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าศูนย์ตรวจสุขภาพของพนักงานใน โรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.

- ประมวล มียอด. (2561). *คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการตรวจสอบเครื่องมือวัด และเดือนภัยแก๊สรั่วในอุตสาหกรรมยานยนต์:กรณีศึกษา บริษัทเอ็มทูพี เทคโนโลยี จำกัด .* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2565). *สำรวจผู้เล่น Food Delivery Line man เปิดดีล Food Panda เตรียมสอย Grab ร่วง!* เข้าถึงได้จาก: <https://mgronline.com/daily/detail/9650000119249>.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2566). *ภาพรวมตลาดจัดส่งอาหารไปยังที่พัก (Food Delivery) ในปี 2566*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.marketthink.co/35287>.
- สุพรรณิ ศรีรงค์. (2563). *คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจให้บริการส่งอาหาร ในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา. วิทยานวัตกรรม สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมอย่างยั่งยืน, 14(1), หน้า 483 - 491.*
- Aaker, D. A. (1991). *Managing Brand Equity : Capitalizing on the Value of a Brand Name*. New York, NY. : The Free Press.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1998). SERVQUAL: A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality. *Journal of Marketing*, 64(1), pp. 12 - 40.
- Tenner, A.R., & Detoro, I.J. (1992). *Total Quality Management: There Step to Continuous Improvement*. Massachusetts: Addison-Wesley.
- Zeithaml, Valerie A., Parasuraman, A. And Berry, Leonard L. (1990). *Delivering Quality Service*. The Free Press, New York.

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 (IFRS 9) เรื่องเครื่องมือทางการเงิน
ที่มีต่อกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Impact of IFRS 9 Financial Instruments on Accounting Profit and Book Value of
Listed Companies on The Stock Exchange of Thailand

นางชนก สิทธิพาที¹ และพิชชญาณ์ คาเนโกะ²

Nongchanok Sittipatee¹ and Pitachaya Kaneko²

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร¹⁻²

E-mail: nongchanoksittipatee@gmail.com¹

บทคัดย่อ

ในการศึกษานี้มีเพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่องเครื่องมือทางการเงิน ที่มีต่อกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ยกเว้นบริษัทที่จัดอยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน รวมทั้งสิ้น 69 บริษัท โดยเก็บข้อมูลจากการเงินประจำปี ระยะเวลาย้อนหลัง 5 ปี พ.ศ. 2561-2565 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และสถิติอนุमान ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าทุกบริษัทให้ผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน หมายความว่าทั้งก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 เรื่องตราสารทางการเงิน มูลค่าตามบัญชีส่งผลกระทบต่อกำไรทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทั้งก่อนและหลังการประกาศใช้มาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 รวมทั้งกำไรทางบัญชีส่งผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาดทั้งก่อนและหลังเช่นกัน ทั้งในภาพรวมและรายกลุ่มบริษัท ซึ่งพอสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่องตราสารทางการเงินไม่ทำให้ผลกระทบของมูลค่าตามบัญชีและกำไรทางบัญชีของบริษัทเปลี่ยนแปลงไปได้

คำสำคัญ: มาตรฐานรายงานทางการเงิน เครื่องมือทางการเงิน ตลาดหลักทรัพย์

Abstract

In this study, the purpose of this study was to study the impact of the change in Financial Reporting Standards No.9 on Financial Instruments. that has an effect on the accounting profits and book value of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. The population used in this study is companies listed on the Stock Exchange of Thailand, SET100 group, excluding companies classified in the financial business group, a total of 69

companies. Data was collected from annual financials. Past period 5 years 2561-2565 Data were analyzed using descriptive statistics, including mean, standard deviation, percentage, and inferential statistics. Multiple Regression Analysis The results of the study found that all companies gave results in the same direction. It means both before and after the change in Financial Reporting Standard No. 9 on Financial Instruments. Book value affects the accounting profits of companies listed on the stock exchange both before and after the announcement of Financial Reporting Standards No. 9, and book profits affect the market value both before and after as well. both in the overall picture and in each group of companies It can be concluded that the change in Financial Reporting Standards No.9 regarding financial instruments does not change the impact of the company's book value and accounting profits.

Keywords: Financial reporting standards, financial instruments, stock exchange

บทนำ

การดำเนินธุรกิจจะต้องมีการจัดหางบการเงินเพื่อให้ทราบฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานอย่างน้อยปีละครั้ง ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับการนำเสนองบการเงินที่ถูกต้องแก่สาธารณชน โดยต้องปฏิบัติตามให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือข้อกำหนดข้อบังคับใช้และช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย สามารถเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลก มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศและมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศได้มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของธุรกิจที่มีได้อย่างดี และพยายามที่จะกำหนดตามมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ที่เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วโลก สำหรับประเทศไทยเพื่อให้ไทยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีของไทยให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standard : IFRS) (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2562)

ประเทศไทยได้ปรับปรุงระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (IFRS 9) โดยส่วนสำคัญคือ การจัดประเภทรายการและการวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน และวิธีการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน และนอกจากมาตรฐาน IFRS 9 จะเปลี่ยนแปลงหลักการที่สำคัญในการรับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าแล้ว ยังส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการแสดงรายการบางรายการในงบการเงิน เช่น สินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินที่วัดด้วยมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน รวมถึงจะมีการเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการวัดมูลค่า สินทรัพย์ หนี้สิน และการกันเงินสำรองเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งจะทำให้อัตราส่วนทางการเงินบางรายการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงินในครั้งนี้ส่งผลต่อนักบัญชีและการปฏิบัติงาน มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ นักบัญชีจึง

ศึกษาและทำความเข้าใจ เพื่อเตรียมความพร้อมในการนำมาตราฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (IFRS 9) เพื่อนำมาปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2562)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่องตราสารทางการเงิน ที่มีต่อกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และคาดว่าผลการวิจัยที่จะได้รับในครั้งนี้ จะทำให้ผู้ศึกษาและผู้ใช้งบการเงินได้ เข้าใจเรื่องของราคาหลักทรัพย์และข้อมูลที่สำคัญต่อการตัดสินใจ และเป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้งบการเงิน และนักลงทุนเพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงทุนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่องเครื่องมือทางการเงิน ที่มีต่อกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรมและสมมติฐาน

มาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 9

ผู้ใช้งบการเงินหลายกลุ่มได้นำเสนอกับคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เรื่อง ข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่อง การวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินนั้น ยากที่จะเข้าใจในการนำไปปฏิบัติและตีความ จึงได้มีการผลักดันให้คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศปรับปรุงมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับใหม่สำหรับเครื่องมือทางการเงินที่ใช้หลักการเป็นหลัก และมีความซับซ้อนน้อยลง แม้ว่ามาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับ 39 ได้ปรับปรุงมาหลายครั้ง เพื่อเพิ่มแนวปฏิบัติและยกเลิกส่วนที่ไม่สอดคล้องกันภายในมาตรฐานแล้วก็ตาม คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศยังไม่เคยนำหลักการพื้นฐานของการจัดทำรายงานทางการเงินสำหรับเครื่องมือทางการเงินขึ้นมาพิจารณาใหม่ (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2562)

ตั้งแต่ พ.ศ. 2562 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศและคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกาได้มีวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาและลดความยุ่งยากในการจัดทำรายงานทางการเงิน สำหรับเครื่องมือทางการเงิน เพื่อลดความซับซ้อนในการจัดทำรายงานทางการเงินสำหรับเครื่องมือทางการเงิน โดยร่างเพื่อหารือดังกล่าวโดยเน้นเรื่องการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินและการบัญชีป้องกันความเสี่ยงโดย ระบุถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ในการปรับปรุงและลดความยุ่งยากในการทำบัญชีสำหรับเครื่องมือทางการเงิน และสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงอย่างมีสาระสำคัญ คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้เพิ่ม โครงการนี้เข้าไปในแผนงาน ในเดือน เมษายน พ.ศ. 2552 เพื่อตอบสนองความเห็นที่ได้รับจากงานของ คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่มีต่อวิกฤตทางการเงินและเพื่อปฏิบัติตามข้อสรุปของผู้นำ กลุ่ม G20 และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการเสถียรภาพทางการเงิน (The Financial Stability Board) (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2562)

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้ประกาศเวลาที่เร็วขึ้นเพื่อนำมาใช้แทนมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่องการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศตั้งใจที่จะให้มาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน มาแทนที่มาตรฐานระหว่างประเทศฉบับที่ 39 เรื่อง การวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินทั้งฉบับ เพื่อตอบรับต่อความต้องการของผู้สนใจการบัญชีสำหรับเครื่องมือทางการเงินว่าควรมีการปรับปรุงให้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยแผนงานหลัก 3 ส่วนที่คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศกำหนดที่จะใช้แทนมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่องการวัดมูลค่าทางการเงิน ได้แก่ การจัดประเภทรายการและการวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน วิธีการคำนวณการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน และการบัญชีป้องกันความเสี่ยง (สภาวิชาชีพบัญชีฯ, 2564)

สมมติฐานเรื่องประสิทธิภาพตลาดทุน

Fama (1970) กล่าวถึงสมมติฐานของตลาดทุนที่มีประสิทธิภาพว่า ข้อมูลใด ๆ ที่มีการเผยแพร่ต่อตลาดหลักทรัพย์ จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุนว่าจะเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ใดหรือไม่ลงทุนนั้น เป็นไปตามสมมติฐาน เรื่องประสิทธิภาพตลาดทุน กล่าวคือ ตลาดทุนได้มีการตอบสนองต่อข้อมูลเหล่านั้นจริง โดยจำแนกระดับการตอบสนองได้เป็น 3 ระดับ (ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์, 2545) คือ

1. ตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับต่ำ (Weak Form) ตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับนี้ การกำหนดราคาหลักทรัพย์ที่จะซื้อขายในปัจจุบันจะคำนวณโดยอิงตามราคาหลักทรัพย์ในอดีตเท่านั้น จากการทดสอบพบว่า การเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ในตลาดทุนที่มีประสิทธิภาพระดับต่ำ มีลักษณะเป็นแบบสุ่ม (Random Walk) คือมีความเป็นอิสระต่อกัน จากการสุ่มเช่นนี้ ทำให้การพยากรณ์ราคาหลักทรัพย์ที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับราคาหลักทรัพย์ในอดีต ในการทดสอบสมมติฐานประสิทธิภาพตลาดทุน ระดับนี้ จะพิจารณาจากการตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ต่อราคาหลักทรัพย์ในอดีตว่า อัตราผลตอบแทนไม่ปกติ (Abnormal Return) เท่ากับศูนย์ ซึ่งแสดงว่าตลาดทุนมีมีประสิทธิภาพระดับต่ำ (รัชดาภรณ์ เสมาชันธ, 2563)

2. ตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง (Semi-Strong Form) ราคาหลักทรัพย์ในปัจจุบันของตลาดที่มีประสิทธิภาพในระดับปานกลางไม่ได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ในอดีตเท่านั้น แต่จะรวมผลของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคาหลักทรัพย์ที่จะทำการซื้อขายในปัจจุบัน โดยการกำหนดราคาหลักทรัพย์ที่จะทำการซื้อขายจะมีการปรับราคาทันทีที่มีการประกาศข้อมูลในตลาดทุนที่ถูกต้องและเป็นกลาง กล่าวคือตลาดทุนจะมีความเห็นพ้องต้องกันในราคาที่กำหนดตามข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของธุรกิจตามที่แสดงไว้ในรายงานทางการเงินหรือข้อมูลทางบัญชี ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลสาธารณะ (Public Information) ที่สำคัญที่สุดของนักลงทุน (รัชดาภรณ์ เสมาชันธ, 2563)

ในการทดสอบสมมติฐานประสิทธิภาพตลาดทุน ระดับนี้ จะพิจารณาจากผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในช่วงหลังการรายงานข้อมูลทางบัญชีว่า การตอบสนองของราคาหลักทรัพย์ต่อการประกาศข้อมูล

ดังกล่าว จะมีผลตอบแทนไม่ปกติ (Abnormal Return) เท่ากับศูนย์ แสดงว่าตลาดหุ้นมีประสิทธิภาพระดับปานกลาง (รัชดาภรณ์ เสมาชันต์, 2563)

3. ตลาดมีประสิทธิภาพในระดับสูง (Strong Form) การเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ในปัจจุบัน เป็นผลสะท้อนจาก ข้อมูลทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ได้รายงานในตลาดหรือเป็นข้อมูลภายในของธุรกิจ ดังนั้น การกำหนดราคาหลักทรัพย์จึงไม่สามารถรับกำไรเกินปกติได้ แต่ประสิทธิภาพของตลาดหุ้นระดับนี้เกิดขึ้นได้ยาก เพราะผู้จัดทำข้อมูลภายใน ย่อมไม่เปิดเผยข้อมูลนั้นง่าย ๆ การเข้าถึงข้อมูลจึงไม่สามารถทำได้สะดวก (รัชดาภรณ์ เสมาชันต์, 2563)

กล่าวโดยสรุป ภายใต้สมมติฐานนี้ การศึกษาประสิทธิภาพตลาดหุ้นจะพิจารณาว่าราคาหลักทรัพย์หรืออัตราผลตอบแทนที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อตอบสนองข้อมูลที่เข้ามาในตลาดหุ้นหรือไม่ อย่างไร และราคาหลักทรัพย์มีการปรับตัวกับข่าวสารได้รวดเร็วเพียงใด โดยเฉพาะสมมติฐานประสิทธิภาพตลาดหุ้นระดับปานกลาง ซึ่งให้ความสำคัญกับข้อมูลบัญชีในรายงานการเงิน ทำให้ผู้ลงทุนสามารถตอบสนองต่อข้อมูลข่าวสารที่มีการเปิดเผยเต็มที่และรวดเร็ว โดยสะท้อนให้เห็นจากการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในตลาดหุ้น กล่าวคือ ตลาดมีประสิทธิภาพจะเป็นตลาดที่ทำให้นักลงทุนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และถูกต้อง ไม่มีการกีดกันในการเข้าถึงข้อมูล เมื่อนักลงทุนพบว่ามูลค่าที่แท้จริงที่ได้จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สูงกว่าราคาตลาดหลักทรัพย์ ทำให้ราคาปรับขึ้นอย่างรวดเร็วในการซื้อหลักทรัพย์ดังกล่าว จึงทำให้นักลงทุนนั้นไม่สามารถทำกำไรเกินปกติได้ ดังนั้นตลาดหุ้นที่มีประสิทธิภาพ คือ ตลาดที่มีราคาของหลักทรัพย์สะท้อนข้อมูลและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์นั้นอย่างถูกต้อง และกระบวนการทำกำไรอย่างไม่เป็นธรรมหรือสร้างผลตอบแทนเกินกว่าปกติ จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ (กุลฎาภรณ์ รักสมัย, 2559)

เมื่อพิจารณาตามสมมติฐานเรื่องประสิทธิภาพตลาดหุ้น นักลงทุนจึงพยายามหาข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ เพื่อประเมินหาราคาหลักทรัพย์ให้ใกล้เคียงกับมูลค่าของธุรกิจที่สุด โดยมีการกำหนดราคาหลักทรัพย์ด้วยกัน 3 วิธี คือ

1. การกำหนดราคาด้วยสินทรัพย์ (Asset Valuations) มีแนวปฏิบัติ 2 ลักษณะ คือ การวัดมูลค่าจากสินทรัพย์รวม (Total Assets) และการวัดมูลค่าจากสินทรัพย์สุทธิ (Net Assets) หรือส่วนของผู้ถือหุ้น (Stockholder's equity)

2. การกำหนดราคาด้วยมูลค่ากำไร (Earnings Valuations) ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้กำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษในการกำหนดราคาหลักทรัพย์

3. การกำหนดมูลค่าด้วยกระแสเงินสดที่คิดลดเป็นมูลค่าปัจจุบัน (Discounted Cash Flow Valuations) ซึ่งเป็นวิธีที่จะต้องใช้การคาดคะเนกระแสเงินสดของธุรกิจโดยการนำข้อมูลทางบัญชีมาปรับปรุงตามสมมติฐานต่าง ๆ เพื่อหามูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ของกระแสเงินสดเพื่อวัดมูลค่าบริษัท ณ เวลานั้น (ยุทธนา จันทร์ปิตู, 2559)

สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐาน H1 : มูลค่าตามบัญชี ก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 มีผลกระทบต่อกำไรทางบัญชี ก่อนการประกาศใช้ TFRS 9

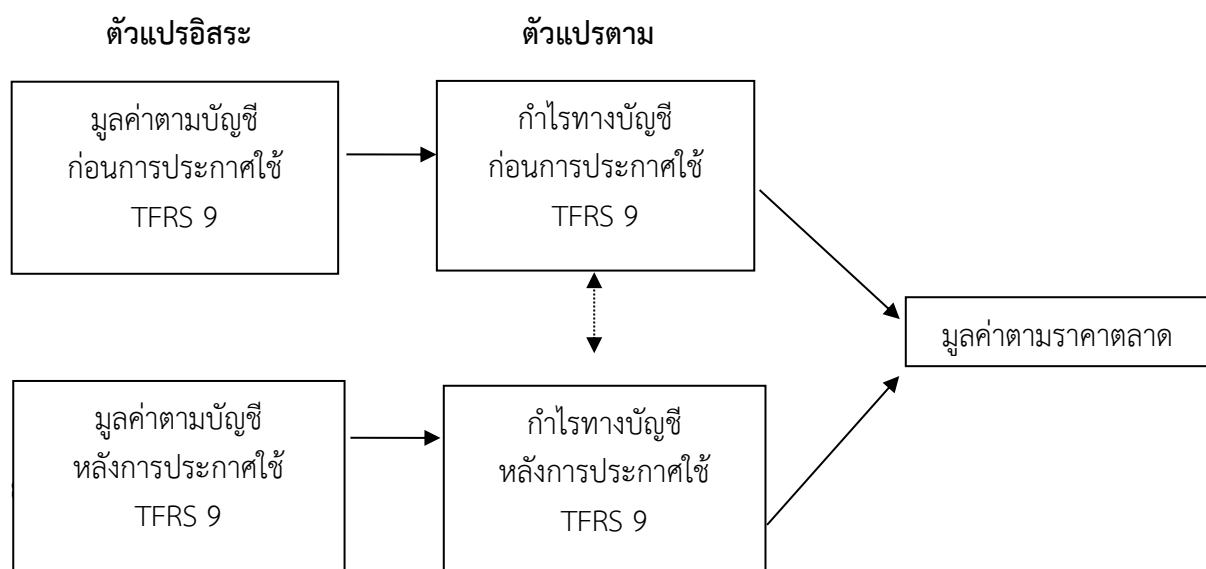
สมมติฐาน H2 : มูลค่าตามบัญชี หลังการประกาศใช้ TFRS 9 มีผลกระทบต่อกำไรทางบัญชี หลังการประกาศใช้ TFRS 9

สมมติฐาน H3 : กำไรทางบัญชี ก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 มีผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาด

สมมติฐาน H4 : กำไรทางบัญชี หลังการประกาศใช้ TFRS 9 มีผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 เรื่องตราสารทางการเงิน ที่มีต่อกำไรทางบัญชี และมูลค่าตามบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคิดทางการศึกษา ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ยกเว้นบริษัทที่จัดอยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน รวมทั้งสิ้น 69 บริษัท โดยเก็บข้อมูลจากการเงินประจำปี ระยะเวลาย้อนหลัง 5 ปี พ.ศ. 2561 ถึงปี พ.ศ.2565 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2566) และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เป็นสถิติที่ใช้ในการสรุปลักษณะสำคัญของตัวแปร และลักษณะการแจกแจงค่าสถิติเบื้องต้น โดยข้อมูลที่จะนำเสนอ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

เป็นสถิติที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าตามบัญชี กำไรทางบัญชี และมูลค่าตามราคาตลาด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) เป็นการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด โดยใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) หากมีค่าใกล้เคียง -1 หรือ 1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงแต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในระดับต่ำหรือไม่มีเลย โดยทั่วไประดับของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ที่ยอมรับได้อยู่ระหว่าง -0.8 หรือ 0.8 เครื่องหมาย $+$, $-$ หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) บ่งบอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยที่

r ที่มีเครื่องหมาย $+$ หมายถึง ตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือหากตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงอีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าสูงตามไปด้วย

r ที่มีเครื่องหมาย $-$ หมายถึง ตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือหากตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงอีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าสูงต่ำ

2.2 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นการหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีความสัมพันธ์ในรูปแบบเชิงเส้น แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบสมการถดถอยเชิงเส้น โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ไว้ที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. การทดสอบสมมติฐานการศึกษาที่ 1 มูลค่าตามบัญชีก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 มีผลกระทบต่อกำไรทางบัญชีก่อนการประกาศใช้ TFRS 9

จากการศึกษาสรุปว่าในภาพรวมก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 มูลค่าทางบัญชี (BV) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับกำไรทางบัญชี (AP)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มบริษัท สรุปว่า บริษัทกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 มูลค่าทางบัญชี (BV) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับกำไรทางบัญชี (AP) ส่วนบริษัทกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 มูลค่าทางบัญชี (BV) ไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรทางบัญชี (AP)

2. การทดสอบสมมติฐานการศึกษาที่ 2 มูลค่าตามบัญชีหลังการประกาศใช้ TFRS 9 มีผลกระทบต่อกำไรทางบัญชีหลังการประกาศใช้ TFRS 9

จากการศึกษาสรุปว่าในภาพรวมหลังการประกาศใช้ TFRS 9 มูลค่าทางบัญชี (BV) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับกำไรทางบัญชี (AP)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มบริษัท สรุปว่า บริษัทกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง หลังการประกาศใช้ TFRS 9 มูลค่าทางบัญชี (BV) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับกำไรทางบัญชี (AP) ส่วนบริษัทกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมหลังการประกาศใช้ TFRS 9 มูลค่าทางบัญชี (BV) ไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรทางบัญชี (AP)

3. การทดสอบสมมติฐานการศึกษาที่ 3 กำไรทางบัญชีก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 มีผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาด

จากการศึกษาสรุปว่าในภาพรวมก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 กำไรทางบัญชี (AP) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด (MV)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มบริษัท สรุปว่า บริษัทกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 กำไรทางบัญชี (AP) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด (MV) ส่วนบริษัทกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กำไรทางบัญชี (AP) มีความสัมพันธ์ทางลบกับมูลค่าตามราคาตลาด (MV) และในส่วนบริษัทกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 กำไรทางบัญชี (AP) ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาด (MV)

4. การทดสอบสมมติฐานการศึกษาที่ 4 กำไรทางบัญชีหลังการประกาศใช้ TFRS 9 มีผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาด

จากการศึกษาสรุปว่าในภาพรวมหลังการประกาศใช้ TFRS 9 กำไรทางบัญชี (AP) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด (MV)

เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มบริษัท สรุปว่า บริษัทกลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มทรัพยากร และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง หลังการประกาศใช้ TFRS 9 กำไรทางบัญชี (AP) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมูลค่าตามราคาตลาด (MV) ส่วนบริษัทกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กำไรทางบัญชี (AP) มีความสัมพันธ์ทางลบกับมูลค่าตามราคาตลาด (MV) และในส่วนบริษัทกลุ่มบริการ และบริษัทกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมหลังการประกาศใช้ TFRS 9 กำไรทางบัญชี (AP) ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าตามราคาตลาด (MV)

สรุปและอภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาวิจัยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 (TFRS 9) เรื่องเครื่องมือทางการเงิน ที่มีต่อกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยขออภิปรายผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่องเครื่องมือทางการเงิน ที่มีต่อกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่า มูลค่าตามบัญชีมีผลกระทบต่อกำไรทางบัญชีทั้งก่อนและหลังการประกาศใช้ TFRS 9 โดยทั้งในภาพรวมและรายกลุ่มบริษัท ได้แก่ บริษัทกลุ่ม

เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มูลค่าตามบัญชีมีผลกระทบต่อกำไรทางบัญชีทั้งสิ้น และในส่วนของกำไรทางบัญชีก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 มีผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาดก่อนการประกาศใช้ TFRS 9 โดยทั้งในภาพรวมและรายกลุ่มบริษัทได้แก่ บริษัทกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกำไรทางบัญชีมีผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาดทั้งก่อนและหลังการประกาศใช้ TFRS 9 กล่าวคือ

จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่องเครื่องมือทางการเงิน ที่มีต่อกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สรุปว่า การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่องเครื่องมือทางการเงิน ไม่ส่งผลกระทบต่อกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยทั้งก่อนและหลังการประกาศใช้ TFRS 9 มูลค่าตามบัญชีมีผลกระทบต่อกำไรทางบัญชีเช่นเดียวกัน และกำไรทางบัญชีส่งผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาดทั้งก่อนและหลังการประกาศใช้ TFRS 9 เช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสรา ดวงจันทร์ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของกำไรสุทธิขั้นต้น และมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นกับราคาตลาดต่อหุ้น ก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงิน ปี 2562 - 2563 ผลการศึกษาพบว่า ช่วงก่อนมี Covid-19 กำไรสุทธิต่อหุ้นมีอิทธิพลกับราคาตลาดต่อหุ้น และสุปราณี พิศภาค (2563) ศึกษาเรื่องผลกระทบจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน ต่องบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่ม SET 100 โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 95 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกำไรสะสมและองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้นก่อนและหลังปฏิบัติตาม TFRS9 จากการวิจัยพบว่า เมื่อมีการนำมาตราฐานฉบับนี้มาใช้ตัวเลขกำไรสะสมและองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้นในกลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงแต่ไม่มีสาระสำคัญ ซึ่งผลกระทบที่เกิดต่อกำไรสะสมและองค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้นมีความแตกต่างกันออกไป เนื่องจากบริษัทต่าง ๆ มีการถือครองเครื่องมือทางการเงินที่แตกต่างกันผลกระทบจากการจัดประเภทและวัดมูลค่าสินทรัพย์หรือหนี้สินทางการเงินจึงต่างกัน การพิจารณาการด้อยค่าของสินทรัพย์ที่ต่างกันย่อมส่งผลต่างกัน รวมทั้งการถือครองและปรับใช้การบัญชีป้องกันความเสี่ยงก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้บริหารแต่ละกิจการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าทั้งก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 เรื่อง ตราสารทางการเงิน มูลค่าตามบัญชีส่งผลกระทบต่อกำไรทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เหมือนเดิม รวมทั้งกำไรทางบัญชีส่งผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาดเหมือนเดิมเช่นกัน ทั้งในภาพรวมและรายกลุ่ม

บริษัท ซึ่งพอสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 เรื่องตราสารทางการเงินไม่ทำให้ผลกระทบของมูลค่าตามบัญชีและกำไรทางบัญชีของบริษัทเปลี่ยนแปลงไปได้

ทั้งนี้มาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 เป็นกำหนดวิธีการปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับการรับรู้รายการและการวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน หนี้สินทางการเงิน และสัญญาซื้อหรือขายรายการที่ไม่ใช่รายการทางการเงินบางประเภท เพื่อเป็นกำหนดหลักการสำหรับการรายงานทางการเงินสำหรับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเพื่อเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการประเมินถึงจำนวนเงิน จังหวะเวลา และความไม่แน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ ซึ่งอาจจะไม่ใช่วัตถุประสงค์หลังในการก่อให้เกิดกำไร เป็นเป็นประโยชน์ในแง่ของการดำเนินการรายงานทางการเงินเพื่อเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลกระทบของมาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 ต่อข้อมูลทางบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ตัวอื่น ๆ ว่าเป็นอย่างไร หรือควรศึกษาความรู้ความเข้าใจของบริษัทว่ามีความเข้าใจ และนำมาตราฐานรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 ไปใช้อย่างไร

บรรณานุกรม

- กุลญาณภรณ์ รัศมย์. (2559). *ความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ก่อนและหลังการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต. คณะบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2566). *ภาพรวมดัชนี SET 100 – ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.set.or.th/th/market/index/set100/overview>.
- ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์. (2545). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์หุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ยุทธนา จันทรพิตุ. (2559). *ความสามารถในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีก่อนและหลังการบังคับใช้ IFRSs ของบริษัทในกลุ่ม SET 100 ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- รัชดาภรณ์ เสมอจันทร์. (2563). *ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นและกำไรสุทธิต่อหุ้นวิธีมูลค่ายุติธรรมของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน: บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอสังหาริมทรัพย์*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). *มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่องเครื่องมือทางการเงิน (ปรับปรุง 2562)*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.tfac.or.th/upload/9414/01jt6PUfn8.pdf>.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). *สรุปประเด็นสำคัญมาตรฐานการรายงานทางการเงินกลุ่มเครื่องมือทางการเงิน*. เข้าถึงได้จาก: <https://acpro-std.tf.ac.or.th/page/12/สรุปประเด็นสำคัญมาตรฐานการรายงานทางการเงิน-กลุ่มเครื่องมือทางการเงิน>

สุปราณี พิศภาค. (2563). *ผลกระทบจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน ต่อการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่ม SET 100*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

อริสรา ดวงจันทร์. (2564). *การศึกษาอิทธิพลของกำไรสุทธิต่อหุ้น และมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นกับราคาตลาดต่อหุ้น ก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : กรณีศึกษากลุ่มธุรกิจบริการ*. ภาคนิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.

Fama, E. F. (1970). *Efficient capital market: A review of theory and empirical work*. *Journal of Finance*, 25(2). pp. 383 - 417.

การยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า
ของผู้บริโภคในประเทศไทย

Technology Acceptance and Perceived Brand Value Influencing Electric Vehicle

Purchase Decisions of Consumers in Thailand

อชิระ อัมพวา¹ ศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข² และธนากร รัชตกุลพัฒน์³

Achira Ampawa¹ Sirirat Pongsangasuk² and Thanakon Ratchatakulpat³

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร¹⁻³

E-mail: Branarnar@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล การยอมรับเทคโนโลยี และการรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้รถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย จำนวน 331 คน เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า สำหรับการรับรู้คุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า เฉพาะความภักดีต่อตราสินค้ามีความสัมพันธ์ทางลบต่อการแสวงหาข้อมูล

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้คุณค่าตราสินค้า การตัดสินใจซื้อ

Abstract

The purpose of this research was to study the factors influencing electric vehicle (EV) purchase decisions of consumers in Thailand. The study focuses on personal factors, technology acceptance, and perceived brand equity. Data was collected from 331 EV users in Thailand through a questionnaire. Statistical tools used for data analysis included percentages, means, standard deviations, t-tests, one-way ANOVA, Pearson correlation analysis, and multiple regression analysis. The study found that personal factors and technology acceptance have a significant impact on the decision to purchase an electric vehicle. Perceived brand value also influences the decision to buy an electric vehicle, but only brand loyalty has a negative relationship with information seeking.

Keywords: Technology acceptance, perceived brand equity, purchase decisions

บทนำ

ในยุคสมัยที่การพัฒนาทางเทคโนโลยีเติบโตอย่างรวดเร็ว และความสนใจที่จะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้น ทำให้รถยนต์ไฟฟ้ากลายเป็นทางเลือกที่ที่นำมาแทนการใช้น้ำมันเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกคาร์บอนไดออกไซด์ (CO²) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อโลกอย่างรุนแรงพบอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นที่เป็นผลจากการละลายของน้ำแข็งขั้วโลกและธารน้ำแข็ง การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศที่ทำให้เกิดภาวะอากาศแบบสุดขั้ว การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรมทั่วโลก และผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์ ทำให้ในหลายประเทศมีการตั้งเป้าหมายที่จะมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) โดยในถ้อยแถลงของ นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ในการอภิปรายทั่วไปของการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญครั้งที่ 78 ที่จัดขึ้นวันที่ 22 กันยายน 2566 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ เมืองนิวยอร์ก ได้กล่าวว่า ไทยจะมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามคำมั่นในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้ร้อยละ 40 ภายในปี 2583 บรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี 2593 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี 2608 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2566)

โดยในปัจจุบันภาคการขนส่งของประเทศไทยมีส่วนการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ รองจากภาคการผลิตไฟฟ้าเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 32 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากข้อมูลเดียวกันของปีก่อนมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 14.9 เมื่อเทียบกับปีก่อน (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, 2566) การลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จากภาคการขนส่ง จึงมีความสำคัญต่อเป้าหมายในการเป็นกลางทางคาร์บอนและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ของไทย

ในภาคของการขนส่งทางบกของประเทศไทยในปี 2565 การใช้พลังงานไฟฟ้าจำนวน 1.2663 ktoe (Kilotonne of oil equivalent) เพิ่มขึ้นจากข้อมูลจากปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 1,347.5 แต่ยังมีส่วนแบ่งทางการตลาดเพียงร้อยละ 0.01 เท่านั้น ประกอบกับยอดการจดทะเบียนรถยนต์ที่สมาคมยานยนต์ไฟฟ้าไทยระบุว่าภาพรวมการจดทะเบียนของรถยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ ปี 2565 อยู่ที่ 15,423 คัน โดยเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 26.19 เท่า และนโยบายสนับสนุนการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าของคณะรัฐมนตรี (ครม.) ที่ประกาศเมื่อ 26 กรกฎาคม 2565 ที่ลดอัตราภาษีรถตาม พ.ร.บ.รถยนต์ประจำปีลงร้อยละ 80 เป็นเวลา 1 ปี นับแต่วันที่จดทะเบียน สำหรับรถยนต์จดทะเบียนระหว่าง 1 ตุลาคม 2565 ถึง 30 กันยายน 2568 และยกเว้นภาษีนำเข้ารถยนต์ไฟฟ้าประเภทแบตเตอรี่ จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2568 ทำให้สถานีรถยนต์ไฟฟ้ามีโอกาสในอย่างมากในตลาดเชื้อเพลิงในภาคขนส่งทางบก

เช่นเดียวกับเทคโนโลยีใหม่อื่น ๆ ที่มักจะถูกตั้งคำถามถึงความปลอดภัยและความคุ้มค่าหรือความยากลำบากในการนำมาใช้งานในชีวิตประจำวัน เทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้ายังไม่ได้รับความไว้วางใจจากผู้บริโภคในหลายประการอยู่ เช่น ความปลอดภัยของรถยนต์ไฟฟ้าแบตเตอรี่ ระบบพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกการใช้งานทั้งศูนย์ซ่อมและบริการ การทำประกันรถยนต์ไฟฟ้าบางประเภทที่มีระเบียบข้อบังคับที่มากกว่ารถยนต์ทั่วไป

รวมจำนวนสถานีรถยนต์ไฟฟ้าที่ในปัจจุบันยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งานในการเดินทางระยะทางไกล อย่างไรก็ตามปัญหาเหล่านี้ก็ได้รับการแก้ไขและผลักดันจากทั้งจากทางนโยบายภาครัฐและเอกชน เทคโนโลยีแบตเตอรี่ที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านความปลอดภัยและประสิทธิภาพการใช้งาน สถานีชาร์จรถยนต์ไฟฟ้าก็ยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล การยอมรับเทคโนโลยี และการรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี

ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: TAM) ได้รับการพัฒนาโดย Fred David และ Richard Bagozzi ได้รับการตีพิมพ์ในปี 1989 เป็นทฤษฎีที่ถูกพัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำตามเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) ของ Martin Fishbein และ Icek Ajzen

1. การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้งาน (Perceived usefulness) หมายถึง เมื่อบุคคลได้ใช้งานเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม และสามารถรับรู้ได้ถึงประสิทธิภาพในการใช้งาน ว่าสามารถทำให้การทำงานรวดเร็ว เพิ่มความสะดวก หรือเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน โดยประโยชน์ที่ได้รับมีทั้งประโยชน์ภายนอก เช่น รางวัลสิ่งตอบแทน ประโยชน์ภายใน เช่น ความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน เป็นต้น (ชลธิดา แยมกลีบบัว, 2565)

2. การรับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการใช้งานง่ายของเทคโนโลยี (Perceived ease of use) หมายถึง เมื่อบุคคลได้ใช้งานเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม และสามารถรับรู้ได้ว่าเทคโนโลยีหรือระบบนั้นง่ายต่อการใช้งานและเรียนรู้ที่จะใช้งานได้ง่าย (นันทิชา พูลพาณิชย์, 2565)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี สรุปได้ว่า การยอมรับเทคโนโลยีนี้ ได้ระบุปัจจัยหลักของการยอมรับเทคโนโลยีด้วยสองปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความตั้งใจของผู้คนทั่วไปในการยอมรับและใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ได้แก่ การรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้งาน (Perceived usefulness) และการรับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการใช้งานง่ายของเทคโนโลยี (Perceived ease of use) ต่างจากทฤษฎีการกระทำตามเหตุผล ที่ได้เน้นการศึกษาจากพฤติกรรมยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศเท่านั้น โดยไม่ได้มีการกล่าวถึงการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าตราสินค้า

แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้า (Aaker, 1991) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง คุณค่าตราสินค้า (Brand Equity) เป็นเครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบและวัดคุณค่าของตราสินค้าต่าง ๆ มีองค์ประกอบอยู่ 5 ส่วนประกอบด้วย

1. การรู้จักตราสินค้า (Brand Awareness) หมายถึง ความทรงจำของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้า ซึ่งสามารถวัดจากความสามารถในการจดจำ ระบุ และระบุตราสินค้าได้ การตระหนักรู้ต่อตราสินค้าสามารถส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของตราสินค้าเกี่ยวกับการพึงพอใจของลูกค้า และส่งผลกระทบต่อความภักดีต่อตราสินค้า การสื่อสารทางการตลาดโดยวิธีการโฆษณาทางสื่อออนไลน์หรือทางโทรทัศน์ สามารถสร้างความน่าเชื่อถือของผู้บริโภคต่อตราสินค้าเมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลือกอื่นที่ผู้บริโภคไม่เคยรับรู้หรือตระหนักถึงตราสินค้าอื่น ๆ

2. คุณภาพที่รับรู้คุณภาพตราสินค้า (Brand Perceived Quality) หมายถึง ความมีคุณภาพของตราสินค้านั้น ๆ จากมุมมองของผู้บริโภค ทั้งในลักษณะของการเคยใช้งานสินค้าหรือบริการด้วยตนเอง หรือจากการเคยได้ยินชื่อเสียงและรับรู้คุณภาพผ่านสื่อต่าง ๆ

3. ความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า (Brand Association) หมายถึง สิ่งที่เชื่อมโยงตราสินค้าเข้ากับความรู้สึกของผู้บริโภค เช่น ลักษณะของสินค้า บุคคลที่ใช้ในการโฆษณาสินค้ามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ประเทศที่ผลิตคุณภาพสินค้า ซึ่งสามารถช่วยสร้างทัศนคติเชิงบวกให้กับตราสินค้า และกลายเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงตราสินค้านั้น ๆ ในความรู้สึกของผู้บริโภค และช่วยให้ผู้บริโภคสามารถดึงข่าวสารเกี่ยวกับตราสินค้าออกมาจากความทรงจำ ทำให้สินค้ามีความแตกต่างจากคู่แข่ง ทัศนคติเชิงบวกที่เชื่อมโยงกับตราสินค้านั้น ๆ เป็นเหตุผลทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าได้

4. ความภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) หมายถึง ความผูกพันทางอารมณ์และพฤติกรรมของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้า ลูกค้าที่ความภักดีต่อตราสินค้าจะมีความเชื่อมั่น ศรัทธา ภูมิใจ และจดจำตราสินค้า เลือกซื้อสินค้าของตราสินค้านั้นเป็นประจำ แนะนำสินค้าให้ผู้อื่นและไม่เปลี่ยนไปใช้สินค้าของคู่แข่ง

5. สินทรัพย์ของตราสินค้าในกรรมสิทธิ์อื่น (Other Proprietary Brand Assets) หมายถึง สินทรัพย์ของตราสินค้านั้น ๆ เช่น สิทธิบัตร ช่องทางการจัดจำหน่าย และเครื่องหมายการค้า เป็นสินทรัพย์ที่ช่วยสร้างความแตกต่างและปกป้องกรรมสิทธิ์ของสินค้าจากคู่แข่ง

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าตราสินค้า สรุปได้ว่า การรับรู้คุณค่าตราสินค้า มุมมองของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้านั้น ๆ ประกอบด้วย การรู้จักตราสินค้า คุณภาพที่รับรู้คุณภาพตราสินค้า ความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า ความภักดีต่อตราสินค้า และสินทรัพย์ของตราสินค้าในกรรมสิทธิ์อื่น

แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

(Kotler, 1997) ให้ความหมายของกระบวนการตัดสินใจว่าเป็นขั้นตอนทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับกระบวนการดังกล่าวนี้ โดยกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคนั้นมีอยู่ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา (Need/Problem recognition) การสืบค้นข้อมูล (Information search) การคิดวิเคราะห์ข้อมูล (Alternative evaluation) การตัดสินใจ (Purchase decision) และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post Purchase Behavior)

1. การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา (Need/Problem recognition) เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการตัดสินใจซื้อ เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคตระหนักถึงความจำเป็นหรือความต้องการ แรงจูงใจเงินสามารถมา

จากทั้งภายใน เช่น ความหิว ความเจ็บปวด ที่ เป็นความต้องการพื้นฐานจากร่างกาย ในระดับที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อต้องเป็นความต้องการที่สูงพอในระดับที่เป็นแรงผลักดันต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อได้ และความต้องการภายนอก ที่ผู้บริโภคสามารถถูกกระตุ้นจากปัจจัยภายนอกได้ เช่น การถูกกระตุ้นจากสื่อโฆษณา หรือการโน้มน้าวเชิงทางสังคม ที่ผู้บริโภคถูกกระตุ้นได้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส (ทาริกา ศิริชัย, 2561)

2. การแสวงหาข้อมูล (Information search) เมื่อผู้บริโภคถูกกระตุ้นให้รู้ถึงความต้องการมากพอ จะเกิดกระบวนการสืบค้นข้อมูลของสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภคต้องการ โดยเกิดขึ้นทั้งในลักษณะการถามจากทั้งการสืบค้นจากทางออนไลน์ หรือจากการสอบถามคนใกล้ตัว (วันสพร บุษพาทอง, 2564)

3. การประเมินทางเลือก (Alternative of evaluation) หลังจากผู้บริโภคได้ข้อมูลจากการสืบค้นข้อมูลจากสินค้าและบริการต่าง ๆ แล้ว จะเกิดกระบวนการประเมินเพื่อจัดลำดับเพื่อหาตัวเลือกที่ดีที่สุด โดยอาจประเมินโดยการเปรียบเทียบข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น คุณสมบัติ ระดับความสำคัญ ความเชื่อถือต่อตราสินค้า หรืออาจเกิดจากประสบการณ์การเลือกซื้อในอดีตเพื่อให้เหลือตราสินค้าที่ผู้บริโภคเลือกแล้วว่าเหมาะสมที่สุด (พัชรพร คำใส, 2565)

4. การตัดสินใจซื้อ (Purchase decision) เป็นช่วงเวลาในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค จากการที่ผู้บริโภคจัดลำดับความจำเป็นและความชอบของสินค้า รวมถึงการรับประกันหลังการขายอื่น ๆ หรือความจำเป็นที่ต้องใช้งานเร่งด่วน เช่น ภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ เป็นต้น

5. พฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post purchase behavior) เป็นกระบวนการหลังจากที่ผู้บริโภคเลือกซื้อและได้รับประสบการณ์จากการใช้สินค้าหรือบริการแล้ว เกิดขึ้นได้ทั้งเกิดความพอใจและไม่พอใจต่อสินค้าและบริการดังกล่าวได้ หากพอใจอาจทำให้เกิดการซื้อซ้ำหรือมีการแนะนำให้เกิดลูกค้าใหม่ได้ หากไม่พอใจอาจทำให้ผู้บริโภคเลือกตัวเลือกอื่นเมื่อมีความต้องการซื้อครั้งต่อไปหรือส่งผลเสียต่อชื่อเสียงจากการบอกต่อได้ (พัชรพร คำใส, 2565)

สมมติฐานงานวิจัย

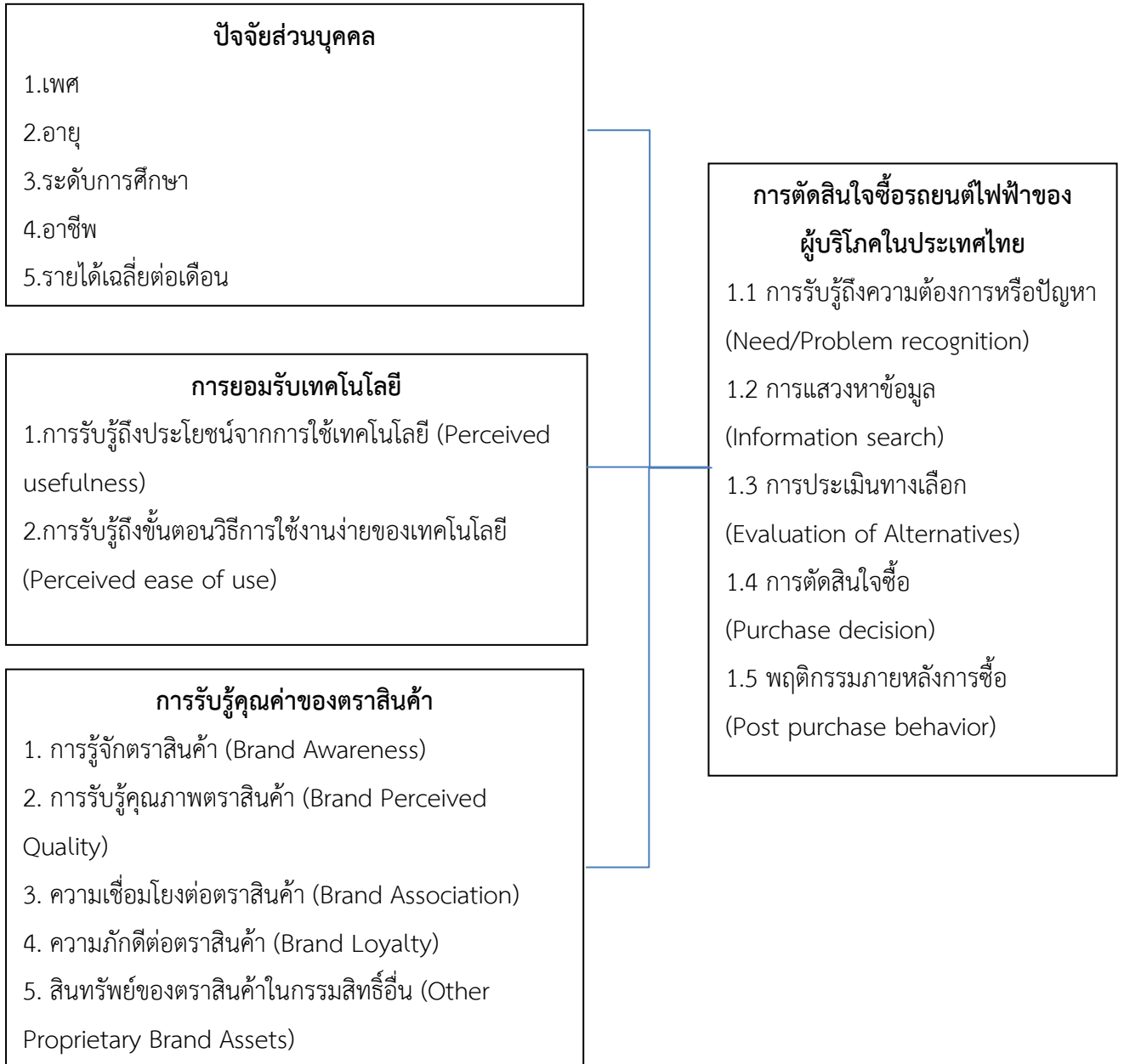
ปัจจัยส่วนบุคคล การยอมรับเทคโนโลยี และการรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีการกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มผู้ใช้รถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย ที่ผู้วิจัยอ้างอิงเจาะจงจำนวนผู้ใช้รถยนต์ไฟฟ้าจากข้อมูลจำนวนรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศ จากสถิติจำนวนรถที่จดทะเบียนใหม่ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ กฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก จำแนกตามชนิดเชื้อเพลิง ทั่วประเทศย้อนหลัง 4 ปีตั้งแต่ปี 2563 - 2566 จำนวน 105,154 คัน (กลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก, 2566) จำนวนตัวอย่าง 331 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบอลหิมะ (Snowball sampling) โดยสาเหตุที่ต้องเลือกใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบอลหิมะ เนื่องจากผู้ใช้งานผู้ใช้รถไฟฟ้าแบตเตอรี่มีจำนวนไม่มากในประเทศไทย และกระจายอยู่ทั่วประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการเลือกใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบอลหิมะจะเป็นวิธีการที่ได้ข้อมูลและเข้าถึงตัวกลุ่มตัวอย่างได้ง่ายที่สุด และใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามให้เลือกตอบจะวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการยอมรับเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยี และด้านการรับรู้ถึงขั้นตอนการใช้งานง่ายของเทคโนโลยี เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จะวิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของตราสินค้าของรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย ได้แก่ ด้านการรู้จักตราสินค้า ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า ด้านความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า ด้านความจงรักภักดีต่อตราสินค้า และด้านสินทรัพย์ของตราสินค้าในกรรมสิทธิ์อื่น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย ได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา การแสวงหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ การยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้คุณค่าตราสินค้า และการตัดสินใจซื้อ เพื่อทดสอบถึงความแตกต่างที่ตัวแปรอิสระดังกล่าว แต่ละตัวมีต่อตัวแปรตาม เพื่อใช้อธิบายว่าการยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้คุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย T-Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way-ANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression.) และกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสรุปว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามเบื้องต้น 394 คน เป็นการเป็นผู้ใช้งานรถยนต์ไฟฟ้า จำนวน 331 คิดเป็นร้อยละ 84.00 เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่เป็น การเป็นผู้ใช้งานรถยนต์ไฟฟ้า พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 62.5 อายุ 30 – 39 ปี ร้อยละ 23.00 ปริณญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 63.10 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 45.30 และส่วนใหญ่รายได้ 30,001 – 45,000 บาท ร้อยละ 51.40

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย ในภาพรวมเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.50) และพิจารณาประเด็นย่อยในแต่ละด้านพบว่า ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.75) ประเด็นย่อยที่อยู่ระดับสูงสุดคือ คิดว่าการขับรถยนต์ไฟฟ้าส่งผลให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.82) และน้อยสุดคือ คาดหวังว่ารถยนต์ไฟฟ้าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเอง ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.84)

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของตราสินค้าของรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย เห็นด้วยระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.61) และพิจารณาประเด็นย่อยในแต่ละด้าน ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.69) ประเด็นย่อยที่อยู่ระดับสูงสุดรถยนต์ไฟฟ้าแบรนด์ที่ใช้สะท้อนให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของผู้ผลิต ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.76) และน้อยสุดคือ รถยนต์ไฟฟ้าแบรนด์ที่ใช้เป็นสินค้าที่บ่งบอกถึงคุณภาพที่ได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.77)

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย เห็นด้วยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.51) และพิจารณาประเด็นย่อยในแต่ละด้านเป็นดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสหสัมพันธ์เพียร์สัน

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างการรับรู้คุณค่าของตราสินค้ากับการตัดสินใจตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย พบว่า การรับรู้คุณค่าของตราสินค้าภาพรวม (TA) และรายด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักตราสินค้า (BAW) ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า (BPQ) ด้านความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า (BAS) ด้านความภักดีต่อตราสินค้า (BLO) และสินทรัพย์ของตราสินค้าในกรรมสิทธิ์อื่น (OPBA) มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าภาพรวม (decision) และรายด้าน ได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา (NPR) การแสวงหาข้อมูล (IS) การประเมินทางเลือก (EOA) การตัดสินใจซื้อ (PD) และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (PPB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P < 0.01$) โดยให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.343 – 0.842

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระการรับรู้คุณค่าของตราสินค้า แต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักตราสินค้า (BAW) ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า (BPQ) ด้านความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า (BAS)

ด้านความภักดีต่อตราสินค้า (BLO) และสินทรัพย์ของตราสินค้าในกรรมสิทธิ์อื่น (OPBA) พบว่า มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ทุกคู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.558 – 0.890 ดังนั้นเมื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุ ต้องระวังการเกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองด้วย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณการยอมรับเทคโนโลยีไฟฟ้าในรายด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักตราสินค้า (BAW) ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า (BPQ) ด้านความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า (BAS) ด้านความภักดีต่อตราสินค้า (BLO) และด้านสินทรัพย์ของตราสินค้าในกรรมสิทธิ์อื่น (OPBA) ต่อการประเมินทางเลือก (EOA) พบว่า สมการถดถอยที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ($P(\text{ANOVA}) = 0.000 < 0.01$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $r = 0.623$ และ ค่า $r^2 = 0.388$ หมายความว่าสมการถดถอยสามารถ อธิบายการประเมินทางเลือก (EOA) ได้ 38.8% ถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า (BPQ) ด้านความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า (BAS) ด้านความภักดีต่อตราสินค้า (BLO) และด้านสินทรัพย์ของตราสินค้าในกรรมสิทธิ์อื่น (OPBA) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ($P < 0.01$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Standardized Coefficients Beta) พบว่า มีค่าเป็นบวก หมายความว่า การยอมรับเทคโนโลยีด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า (BPQ) ด้านความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า (BAS) ด้านความภักดีต่อตราสินค้า (BLO) และด้านสินทรัพย์ของตราสินค้าในกรรมสิทธิ์อื่น (OPBA) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประเมินทางเลือก (EOA)

สรุปผลและอภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทย ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล การยอมรับเทคโนโลยี และการรับรู้คุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในประเทศไทยการรับรู้คุณค่าตราสินค้าภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักตราสินค้า ด้านการรับรู้คุณภาพตราสินค้า ด้านความเชื่อมโยงต่อตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้า และสินทรัพย์ของตราสินค้าในกรรมสิทธิ์อื่น ส่งผลต่อการตัดสินใจตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า โดยหากมีการรับรู้คุณค่าตราสินค้าเพิ่มขึ้นก็มีโอกาสตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับ (สุทธิรัตน์ ทองแฉ่น, 2562) ศึกษาการรับรู้คุณภาพสินค้าและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภควัยทำงาน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้คุณภาพสินค้าและคุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภควัยทำงาน และ (ศุภวัชร หาเรือนแก้ว, 2565) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบรนด์จีนสำหรับผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการรับรู้คุณภาพ การเชื่อมโยงและความภักดีต่อแบรนด์ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบรนด์จีน (คมสิงห์ วิวัฒน์ภูษิต, 2566) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการ

ตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า คุณค่าตราสินค้าส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รถยนต์ไฟฟ้ามีการยอมรับเทคโนโลยีภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี และด้านการรับรู้ถึงขั้นตอนวิธีการใช้งานง่ายของเทคโนโลยีในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการหรือผู้ที่สนใจในธุรกิจรถยนต์ไฟฟ้า ทั้งบริษัทรถยนต์ ตัวแทนจำหน่าย ศูนย์บริการ ต้องให้ความสำคัญกับการให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีรถยนต์ไฟฟ้าแก่ผู้บริโภคให้มากที่สุดทั้งข้อดี ข้อด้อย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการขยายความรู้ในวงกว้าง ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีและการยอมรับรถยนต์ไฟฟ้ามากขึ้น รวมทั้งบริษัทรถยนต์ไฟฟ้าต้องทำการตลาดให้ผู้บริโภคได้รับรู้คุณค่าตราสินค้าของตนเองให้มากขึ้นเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้า

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับข้อดี ข้อเสียเกี่ยวกับรถยนต์ไฟฟ้า รวมทั้งปัญหาที่กลุ่มผู้ใช้รถยนต์ไฟฟ้าต้องเจอ เพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กลุ่มผู้ที่ต้องการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าศึกษาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งให้บริษัทรถยนต์นำข้อมูลไปประกอบการปรับปรุงการออกแบบรถยนต์ไฟฟ้าให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด

บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2566). *ถ้อยแถลงของนายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ในการอภิปรายทั่วไปของการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 78 วันที่ 22 กันยายน 2566 สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.mfa.go.th/>, 12 เมษายน 2567.
- กลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก. (2566). *รายงานการขนส่งประจำปี 2563 – 2566*. เข้าถึงได้จาก: <https://web.dlt.go.th/statistics/>, 12 เมษายน 2567.
- คมสิงห์ วิวัฒน์ภูษิต. (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในเขตตอนเมืองกรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5(1), หน้า 177-199.
- ชลธิดา แยมกลีบบัว. (2565). *อิทธิพลการยอมรับเทคโนโลยีและความไว้วางใจของผู้ใช้บริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าผ่านทางระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) Lazada*. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

- ทาริกา ศิริชัย. (2561). การรีแบรนด์ติ้งเครื่องสำอางศรีจันทร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจซื้อของนักศึกษาหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- นันทิชา พูลพาณิชย์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติการยอมรับเทคโนโลยี AI chatbot โดยผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลุ่ม baby boomer. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พัชรพร คำใส. (2565). ปัจจัยการซื้อสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านค้าของผู้บริโภค. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- วันสพร บุบผาทอง. (2564). การตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคกรณีศึกษาผู้ใช้บริการศูนย์บริการโตโยต้า นครปฐมผู้จำหน่ายโตโยต้า จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ศุภวัชร หาเรือนแก้ว. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าแบรนด์จีนสำหรับผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. (2566). การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO2) จากการใช้พลังงาน ปี 2565. เข้าถึงได้จาก <https://ops.energy.go.th/>, 26 กันยายน 2566.
- สุทธิรัตน์ ทองแฉ่น. (2562). การรับรู้คุณภาพสินค้าและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภควัยทำงาน. การค้นคว้าอิสระการจัดการมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- Aaker, D. A. (1991). *Managing Brand Equity : Capitalizing on the Value of a Brand Name*. New York, NY. : The Free Press.
- Davis, F. D., Bagozzi, R. P., & Warshaw, P. R. (1989). User acceptance of computer technology: a comparison of two theoretical models. *Management science*, 35(8), pp. 982 – 1003.
- Kotler, P. (1997). *Principles of Marketing*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc

ผลกระทบด้านมุมมองคุณภาพและภาพลักษณ์ของเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ

ที่มีต่อความพึงพอใจ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Impact on Quality and Image Perspectives of Vending Machines on Study

Consumer Satisfaction in Bangkok and Its Vicinity

นภสร ไกยะโส¹ และมาลัย กุศลสงทาวี²

Napasorn Kaiyaso¹ and Malai Kusolsongtawee²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Napasorn.kai@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรีย์ (2) เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (3) เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสกลับมาใช้ซ้ำในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 565 ชุด โดยใช้กรอบแนวคิดความพึงพอใจของเอมริกัน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ได้แก่ สถิติอ้างอิง T-test , ANOVA ในการทดสอบค่าความเชื่อมั่น ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรีย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ มากกว่าแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย (ก) ความคาดหวัง (ข) มุมมองคุณค่า และ (ค) ภาพลักษณ์ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับไปใช้ซ้ำของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย (ก) การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์และ (ข) ความภักดี

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ เครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน แรงจูงใจเชิงสุนทรีย์

Abstract

The purposes of this study were (1) to compare the level of satisfaction in the use of 7-11 vending machines among consumers in Bangkok and its vicinity categorized by types of consumption for Utilitarian or Hedonic, (2) to identify factors that affect the level of satisfaction in using the 7-11 vending machine service of consumers in Bangkok and its vicinity, and (3) to identify factors that affect the likelihood of returning Reused in the use of 7-11 vending machines by consumers in Bangkok and its vicinity. Data were collected from online questionnaires. sample group It is people who use 565 sets of 7-11 automatic vending machines in Bangkok and its vicinity. This study was conducted by American Customer Satisfaction Index Model. The data obtained were analyzed by statistical methods, including T-test, ANOVA reference statistics. Research findings revealed that (1) satisfaction levels of users of 7-11 vending machines in Bangkok and its vicinity categorized by types of consumption for Utilitarian or Hedonic, It was found that the majority of the sample gave more importance to hedonic than to Utilitarian, (2) Factors affecting the satisfaction level of Users of 7-11 vending machines in Bangkok and its vicinity consist of (a) expectancy, (b) perceived, and (c) image, (3) factors affecting the decision to reuse the products. Users of 7-11 vending machines in Bangkok and its vicinity consist of (a) loyalty, and (b) electronic word-of-mouth communication.

Keywords: Satisfaction, vending machine, American Customer Satisfaction Index Model, Hedonic

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในยุคที่มีการระบาดของ Covid-19 ทำให้เกิดผลกระทบกับทุกภาคส่วน ธุรกิจค้าปลีกต่างได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นี้ จะเห็นได้ว่าจากสถานการณ์ที่ผ่านมาปี 2563 ยอดขายร้านค้าปลีกสมัยใหม่หดตัวแรง ซึ่งเป็นผลมาจากกำลังซื้อที่ซบเซาตามภาวะเศรษฐกิจที่หดตัว ธุรกิจบริการจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารพร้อมทานได้ปรับรูปแบบเป็นการจำหน่ายออนไลน์ และธุรกิจร้านสะดวกซื้อได้ปรับรูปแบบเป็นเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ หรือ Vending Machine มากขึ้น จากหลายปัจจัยที่หนุนธุรกิจเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติให้เติบโต ทำให้ในปี 2566 คาดว่ามีผู้ประกอบการในธุรกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 (Vending Machine) เป็นธุรกิจอีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ได้เขียนบทความรายงานว่า ขณะนี้บริษัท ซีพี ออลล์ ผู้บริหารร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ได้รุกรการทำตลาดตู้จำหน่ายสินค้าอัตโนมัติมากขึ้น โดยเริ่มถือครองส่วนแบ่งทางการตลาด 8.25% มีจำนวนตู้ 2,500 ตู้ และยังเป็นเครื่องมือในการสร้างยอดขาย

รูปแบบใหม่ เป็น New Retail Solution สามารถกระจายสินค้าได้รวดเร็ว ลงทุนไม่สูงไม่ต้องใช้พนักงานดูแลตลอด 24 ชั่วโมง

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ผลกระทบด้านมุมมองคุณภาพและภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์ และทำให้ทราบถึงมุมมอง ทศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ที่แท้จริง ต่อผู้ประกอบการ และผู้ผลิต ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการที่ใช้เครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ เพื่อเป็นช่องทางในการขยายสาขา สร้างยอดขาย ได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือเพื่อสุนทรีย์
2. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสกลับมาใช้ซ้ำในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

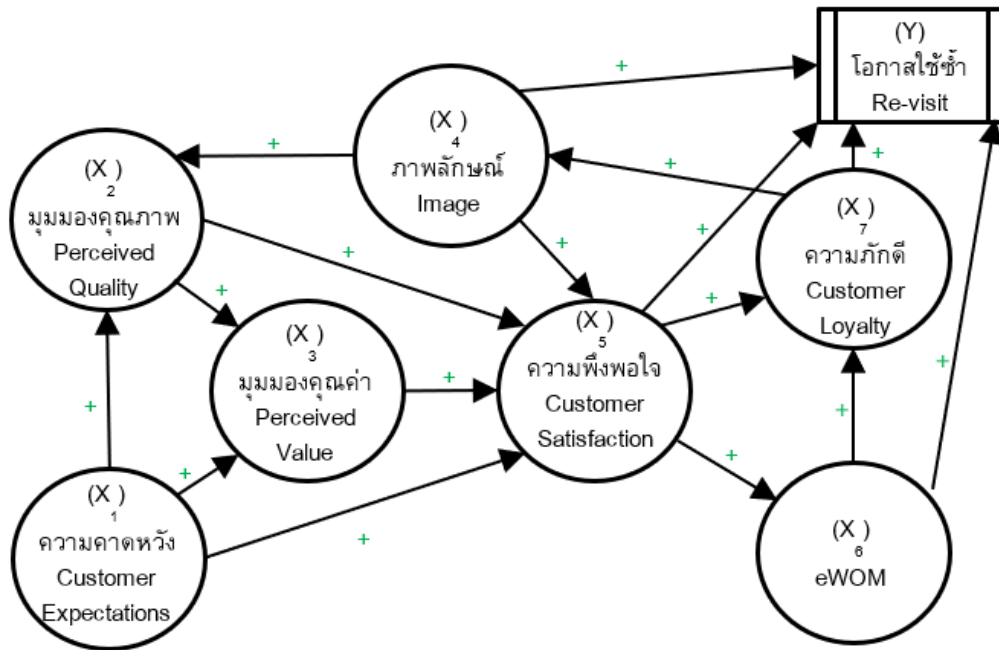
แนวคิดของงานวิจัยครั้งนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าอเมริกัน (ACSI) ของ Professor Claes Fornell (1996, pp. 7 - 18) โดยเป็นแนวคิดที่ สะท้อนคุณภาพสินค้าและระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ได้รับความนิยม เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยมุมมองความคาดหวัง ปัจจัยมุมมองคุณภาพ ปัจจัยมุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ โดยผู้บริโภคมีความพึงพอใจจากการใช้บริการส่งผลในทางบวกต่อความภักดี และส่งผลในทางบวกต่อการสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ และปัจจัยภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ ความภักดี เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรายุ โคกแก้ว (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของการบริโภคผลิตภัณฑ์นมไทย-เดนมาร์ก และผลิตภัณฑ์นมโฟร์โมส พบว่า ความคาดหวังของลูกค้า คุณภาพของผลิตภัณฑ์ คุณค่าของผลิตภัณฑ์ ภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า อีกทั้งความพึงพอใจของลูกค้ายังส่งผลต่อข้อเสนอแนะ และความภักดีของลูกค้าอีกด้วย และเมื่อผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการก็จะส่งผลไปยังความภักดี และการกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร ศรีภิรมย์ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์ (2562, น. 349-350) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการกลับไปใช้บริการซ้ำที่มีต่อร้านเซเว่นอิเลฟเว่น และร้านเทคโก้ โลตัสเอ็กซ์เพรส ในเขตเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้ซ้ำ

ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และความภักดี โดยปัจจัยความภักดีจะส่งผลกระทบต่อ การกลับมาใช้ซ้ำมากที่สุด ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้มีการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเพิ่มกรอบของงานวิจัยปัจจัย ด้านโอกาสใช้ซ้ำ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อโอกาสใช้ซ้ำ ของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในการนำเสนอในลำดับต่อไป

สโรบล สุภรณ์ไพบูลย์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ผ่านเครื่องขายอัตโนมัติในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อการเลือกซื้อสินค้าผ่านเครื่องขายอัตโนมัติ ศึกษาถึง ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ การบริการ และราคา ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค ผ่านเครื่องขายอัตโนมัติ และศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาเครื่องขายสินค้าอัตโนมัติ ให้มีความเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงไปของพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 36-50 ปี ระดับการศึกษา ในระดับปริญญาตรี อาชีพเป็นพนักงานเอกชน และมีรายได้อยู่ในช่วง 10,000-20,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 80 มีประสบการณ์ในการใช้ตู้ขายอัตโนมัติ มีแนวโน้มทัศนคติ ด้านบวกต่อการใช้งาน และปัจจัยทั้ง 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการใช้งาน ด้านกายภาพ และด้านราคา ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าจากเครื่องจำหน่ายอัตโนมัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 ดังนั้น งานวิจัยครั้งนี้จึงได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ และการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

งานวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้เชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian) และการรับรู้เชิงสุนทรีย์ (Hedonic) Hanzae & Khinsari (2011) ได้กล่าวว่า คุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ คือ คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นจริงและมีความเป็นรูปธรรม มีพื้นฐานมาจากการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ในการตัดสินใจว่าผลิตภัณฑ์ได้มอบคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ให้กับผู้บริโภคได้นั้น ผู้บริโภคจะทำการประเมิน หรือคั่นหาอรรถประโยชน์และการใช้งานสูงสุด ซึ่งตัดสินใจจากพื้นฐานจากกระบวนการทางความคิด สิ่งที่มีมุ่งหวัง และความจำเป็นอื่น ๆ โดยผู้บริโภคมีความตั้งใจที่จะได้รับคุณค่าอย่างทันที ในขณะที่คุณค่าเชิงสุนทรีย์วัด คุณลักษณะที่ไม่สามารถมองเห็นได้ โดยถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภค โดยอาจเป็นอารมณ์ ความสนุกสนาน ความบันเทิง การจินตนาการ แรงจูงใจและความรู้สึกเป็นการอธิบายถึงแนวคิดที่ผู้บริโภคได้ บริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตนเองโดยไม่คำนึงถึงลักษณะการใช้งานของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาดา ชมภูทิพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ประโยชน์จากอรรถประโยชน์ และการรับรู้ประโยชน์จากความสุขสุนทรีย์ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขต กรุงเทพมหานคร โดยตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งจำนวนนี้ได้จากการใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ ซึ่งจากการศึกษา พบว่าตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์จากอรรถประโยชน์ ด้านคุณภาพ ด้านความประหยัด และความสะดวกสบายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขต กรุงเทพมหานคร และปัจจัยการรับรู้ประโยชน์จากความสุข ด้านคุณค่า และด้านความบันเทิง ผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน (ACSI)

จากกรอบแนวคิดข้างต้น กำหนดสมมติฐานงานวิจัยได้ดังนี้

H₁: ความคาดหวัง มีผลต่อมุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และความพึงพอใจ

H₂: มุมมองคุณภาพ มีผลต่อมุมมองคุณค่า และความพึงพอใจ

H₃: มุมมองคุณค่า มีผลต่อความพึงพอใจ

H₄: ภาพลักษณ์ มีผลต่อมุมมองคุณภาพ ความพึงพอใจ และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

H₅: ความพึงพอใจ ส่งผลต่อการสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ ความภักดี และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

H₆: การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลต่อความภักดี และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

H₇: ความภักดี ส่งผลต่อภาพลักษณ์ และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 565 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) ใช้ข้อมูลที่สามารถได้มาจากแบบสอบถามออนไลน์ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานะ อายุ	โสด	สมรส	หม้าย/หย่าร้าง	รวม
Gen Z	57	42	30	129
	44%	33%	23%	23%
Gen Y	77	57	32	166
	46%	34%	19%	29%
Gen X	102	46	30	178
	57%	26%	17%	32%
Gen BB	32	30	30	92
	35%	33%	33%	16%
รวม	268	175	122	565
	47%	31%	22%	100%

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่ดีของประชากรได้ ซึ่งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 565 คน ของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามอยู่ใน Gen X คือ ช่วงอายุ 40-55 ปี และมีสถานะโสด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมการใช้บริการ และส่วนที่ 3 ใช้วิธีการวัดแบบ Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษานี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Liner Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองที่ใช้ในงานวิจัยสามารถแสดงสมการตามกรอบแนวคิดความพึงพอใจ (ACSI) + eWOM + โอกาสกลับมาใช้ซ้ำ ได้ดังนี้

$$X_{1i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1)$$

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21} X_{1i} + \beta_{24} X_{4i} + \epsilon_{2i} \quad (2)$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{20} X_{1i} + \beta_{32} X_{2i} + \epsilon_{3i} \quad (3)$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47} X_{7i} + \epsilon_{4i} \quad (4)$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51} X_{1i} + \beta_{52} X_{2i} + \beta_{53} X_{3i} + \beta_{54} X_{4i} + \epsilon_{5i} \quad (5)$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65} X_{5i} + \epsilon_{6i} \quad (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75} X_{5i} + \beta_{76} X_{6i} + \epsilon_{7i} \quad (7)$$

$$Y_i = f(\beta_{80} + \beta_{84} X_{4i} + \beta_{85} X_{5i} + \beta_{86} X_{6i} + \beta_{87} X_{7i} + \epsilon_{8i}) \quad (8)$$

โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = การสื่อสารปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM) ของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความภักดีของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

Y_i = โอกาสในการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ϵ_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

$f(*)$ = ฟังก์ชันการแจกแจงแบบปกติเรียงลำดับ

แบบจำลองข้างต้น แบบจำลองที่ 2-7 ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (OLS) และแบบจำลองที่ 8 ประมาณค่าด้วยวิธีการความเป็นไปได้สูงสุด (MLE)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างของผู้บริโภคที่ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 565 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง Gen X มีอายุ 40-55 ปี มีสถานะโสด ระดับการศึกษา กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน ความถี่ในการใช้บริการต่ำกว่า 1-3 ครั้งต่อเดือน ราคาสินค้าที่ซื้อต่อครั้งต่ำกว่า 100 บาท และประเภทของสินค้าส่วนใหญ่เป็นประเภทเครื่องดื่มต่าง ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

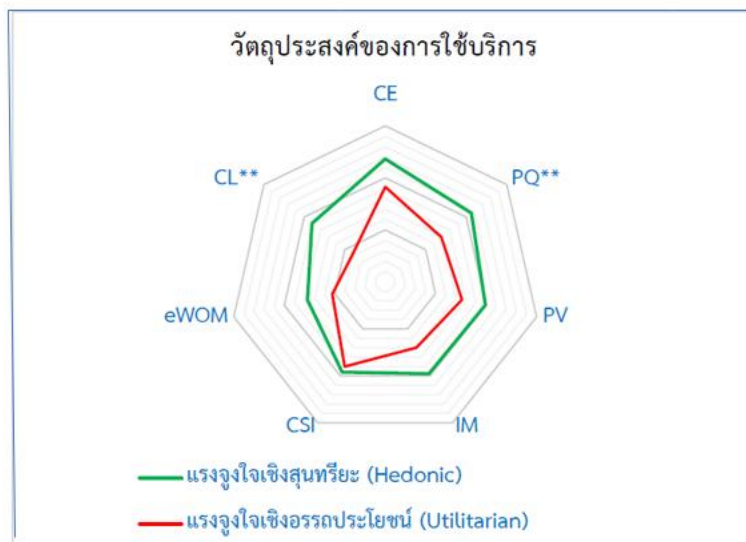
ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือเพื่อสุนทรียะ ผลการวิจัยพบว่าระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจะให้ความสำคัญในปัจจุบันด้านความภักดี และการสื่อสารปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ จะให้ความสำคัญกับทุกปัจจัยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ จำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรีย์

วัตถุประสงค์ของการใช้บริการ	จำนวน	CE	PQ		PV	IM	CSI	eWOM	CL	
แรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ (Hedonic)	468	0.868	0.856		0.849	0.848	0.846	0.827	0.840	
แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian)	97	0.841	0.819		0.826	0.820	0.840	0.802	0.791	
T-test		0.377	0.192	**	0.465	0.372	0.874	0.472	0.146	**

หมายเหตุ : CE = ความคาดหวัง, PQ = มุมมองคุณภาพ, PV = มุมมองคุณค่า, IM = มุมมองภาพลักษณ์, CSI = ความพึงพอใจ, eWOM = การสื่อสารปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์, CL = ความภักดี, RVT = โอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ภาพเรดาร์การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรีย์

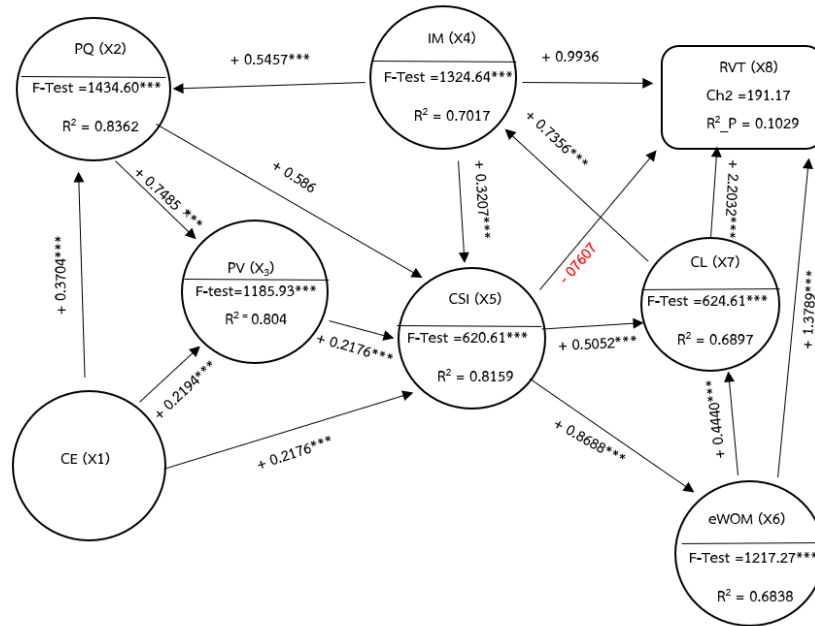
ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ จากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยมุมมองด้านความคาดหวัง ปัจจัยมุมมองด้านคุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ ส่วนปัจจัยด้านความภักดี และการสื่อสารปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสใช้ซ้ำ สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

MAIN	PQ	PV	IM	CSI	eWOM	CL	RVT
CE	0.3704 ^{***}	0.2194 ^{***}		0.2176 ^{***}			
PQ		0.7485 ^{***}		0.0586			
PV				0.3816 ^{***}			
IM	0.5457 ^{***}			0.3207 ^{***}			0.9936
CSI					0.8688 ^{***}	0.5052 ^{***}	-0.7607
eWOM						0.4440 ^{***}	1.3798 ^{***}
CL			0.7356 ^{***}				2.2032 ^{***}
Constant	0.0701 ^{***}	0.0197	0.2310 ^{***}	0.0143	0.0887 ^{***}	0.0397 [*]	
cut1							0.3409
cut2							1.1455 ^{***}
cut3							1.6951 ^{***}
Cut4							2.5241 ^{***}
Cut5							3.1566 ^{***}
Cut6							3.6778 ^{***}
N	565	565	565	565	565	565	565
rss	2.3437	3.0458	4.7890	3.0640	5.8116	6.4605	
ll	747.8445	673.8113	545.9685	672.1324	491.2916	461.3906	-833.6062
F	1434.59 ^{***}	1185.92 ^{***}	1324.63 ^{***}	620.61 ^{***}	1217.27 ^{***}	624.60 ^{***}	
chi2							191.17
r2	0.8362	0.8084	0.7017	0.8159	0.6838	0.6897	
r2_a	0.8356	0.8078	0.7012	0.8146	0.6832	0.6886	
r2_p							0.1029

หมายเหตุ : CE = ความคาดหวัง, PQ = มุมมองคุณภาพ, PV = มุมมองคุณค่า, IM = มุมมองภาพลักษณ์, CSI = ความพึงพอใจ, eWOM = การสื่อสารปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์, CL = ความภักดี, RVT = กลับมาใช้บริการซ้ำ

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดงานวิจัย

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างของผู้บริโภคที่ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 565 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง Gen X มีอายุ 40 - 45 ปี มีสถานะโสด ระดับการศึกษา กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน ความถี่ในการใช้บริการต่ำกว่า 1-3 ครั้งต่อเดือน ราคาสินค้าที่ซื้อต่อครั้งต่ำกว่า 100 บาท และประเภทของสินค้าส่วนใหญ่เป็นประเภทเครื่องดื่มต่าง ๆ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1) พบว่า ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามประเภทการบริโภค เพื่ออรรถประโยชน์หรือเพื่อสุนทรีย์ะ กลุ่มตัวอย่างที่มีจุดประสงค์การบริโภคเพื่อสุนทรีย์ะ มากกว่าจุดประสงค์การบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ะ จะให้ความสำคัญกับทุกปัจจัยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ปัจจัยด้านความคาดหวัง และปัจจัยด้านมุมมองคุณค่า ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5457*** 0.2176*** และ 0.2176*** ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณ สมบุญ และวาสุกาญจน์ งามโฉม (2561, น. 654-663) ที่ได้ศึกษาการ

เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านบลูเบอร์รี่ บิวตี้ แอนด์ สปา และร้านบีไลฟ์ เฮลท์ แอนด์ เวลเนส ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตามจุดประสงค์ในการใช้บริการที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการใช้บริการแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับทฤษฎี American Customer Satisfaction Index (ACSI) ซึ่งความพึงพอใจ ลูกค้าให้ความสำคัญกับความรวดเร็วของการบริการมากที่สุด โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจประกอบด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ความคาดหวังของลูกค้า มุมมองคุณภาพของสินค้าและบริการ และมุมมองคุณค่าสินค้าและบริการ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ ของผู้ใช้บริการเครื่อง จำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความภักดี และปัจจัยด้านการสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 2.2032 และ 1.3789 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร ศรีภิรมย์ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์ (2562, น. 349-350) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการกลับไปใช้บริการซ้ำที่มีต่อ ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น และร้านเทคโกลด์สแอนด์เพรสในเขตเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผล เชิงบวกต่อการกลับมาใช้ซ้ำ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ และความภักดี โดยปัจจัยเรื่องความภักดีจะ ส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำมากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐานสรุปได้ดังนี้

H1: ความคาดหวัง มีผลเชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และความพึงพอใจ สอดคล้องกับสมมติฐาน

H2: มุมมองคุณภาพ มีผลเชิงบวกต่อมุมมองคุณค่า และความพึงพอใจ สอดคล้องกับสมมติฐาน

H3: มุมมองคุณค่า มีผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ สอดคล้องกับสมมติฐาน

H4: ภาพลักษณ์ มีผลเชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพ ความพึงพอใจ และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ สอดคล้องกับสมมติฐาน

H5: ความพึงพอใจ ส่งผลเชิงบวกต่อการสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ ความภักดี สอดคล้องกับสมมติฐาน และไม่ส่งผลต่อโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

H6: การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลเชิงบวกต่อความภักดี และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ สอดคล้องกับสมมติฐาน

H7: ความภักดี ส่งผลเชิงต่อภาพลักษณ์ และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ สอดคล้องกับสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงธุรกิจ สำหรับผู้ประกอบการ หรือเจ้าของธุรกิจ ควรปรับปรุงภาพลักษณ์ของเครื่องจำหน่ายสินค้า รวมทั้งสินค้าที่จำหน่ายภายในตู้ให้ดียิ่งขึ้นเนื่องจากปัจจัย ด้านภาพลักษณ์ส่งผลต่อความพึงพอใจมากที่สุด และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าควรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้พัฒนาเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ เพื่อที่ดึงดูดผู้บริโภครายใหม่ และต้องพัฒนาตัวสินค้าให้มีความ หลากหลายมากขึ้นตามพฤติกรรมผู้บริโภคของลูกค้าในอนาคต 2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริโภค ในการใช้

บริการเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถตอบสนองมีความพึงพอใจด้านสุนทรียะได้ และมีความโดดเด่นสะดุดตา และมีความหลากหลายของสินค้า แตกต่างจากเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติทั่ว ๆ ไป ซึ่งผู้บริโภคสามารถเลือกใช้บริการได้สะดวก 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ยอดขายเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจ และสามารถสร้างความภักดีต่อตราสินค้าได้อีกด้วย ดังนั้นหากวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ และปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคเพื่อกลับมาใช้ซ้ำจะเกิดประโยชน์สูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี จันทรโคติกา ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทรโคติกา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาลัย กุศลสงทวิ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้แนะนำแก้ไขตรวจทานข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- กัญญาดา ชมภูทิพย์. (2561). การรับรู้ประโยชน์จากอรรถประโยชน์และการรับรู้ประโยชน์จากความสุขที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำพร้อมดีมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร.
- จิรายุ โคนแก้ว. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของการบริโภคผลิตภัณฑ์นมไทย-เดนมาร์คและผลิตภัณฑ์นมโฟรโมส. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- วรรณมา สมบุญ และวาสุภาภรณ์ งามโหมม. (2561, หน้า 654-663). การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านบลูเบอร์รี่ บิวตี้ แอนด์ สปา และร้านปีไลฟ์ เฮลท์ แอนด์ เวลเนส. คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม
- อัมพร ศรีภิรมย์ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์. (2562, หน้า 349-350). ความพึงพอใจในการกลับไปใช้บริการซ้ำที่มีต่อร้านเซเว่นอีเลฟเว่นและร้านเทคโก้โลตัสเอ็กซ์เพรสในเขตเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์. คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วิทยาเขตวังไกลกังวล), ประจวบคีรีขันธ์.
- สโรบล สุภรณ์ไพบูลย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคผ่าน เครื่องขายอัตโนมัติในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

Fornell, C.F., Jonson, M.D., Anderson, E.W., Cha, J., and Bryant, B.E. (1996). The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose and Findings. *Journal of Marketing*, 60(October), pp. 7 - 18.

Hanzaee, K. H., & Khonsari, Y. (2011). A Review of The Role of Hedonic and Utilitarian Values on Customer's Satisfaction and Behavioral Intentions (A Case Study; Customers of Fasham Restaurants). *Interdisciplinary Journal of Research in Business*, 1(5), pp. 34 - 45.

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้แอปพลิเคชันส่งอาหาร
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Factors Affecting Value Acceptance in Choosing Food Delivery
Application in Bangkok Metropolitan Region

ภัทรรพร ชีบังเกิด¹ และมาลัย กุศลสงฆ์²

Phattaraporn C.Bangkerd¹ and Malai Kusolsongtawe²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: phattaraporn.cba@rmutr.ac.th¹, malai.k@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมาย วิธีการสำรวจ ใช้แบบสอบถามทางออนไลน์ในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 450 คน จากผู้ใช้แอปพลิเคชันเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย มุมมองจำนวนผู้ใช้ มุมมองจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน มุมมองส่วนลดของแถม มุมมองประโยชน์ มุมมองความสนุก มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี มุมมองค่าธรรมเนียม มุมมองคุณค่า ความตั้งใจในการเลือกใช้ และพฤติกรรมการใช้ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมาย ยกเว้นด้านต้นทุน คือ มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณค่า

คำสำคัญ: แอปพลิเคชัน การยอมรับคุณค่า สนุกทริยรส อรรถประโยชน์

Abstract

The objectives of this research were to identify factors affecting the levels of value acceptance using application Grabfood in Bangkok Metropolitan Region. This study was quantitative. Data were collected from questionnaires online of 450 users of the GrabFood application in Bangkok Metropolitan Region, selected through a stratified random sampling, and they were analyzed by linear regression model. Major findings: On the factors affecting the levels of value acceptance using application included a perceived number of peers,

perceived number of cross-pf, perceived complement, perceived usefulness, enjoyment, technicality, perceived value, adoption intention, and usage behavior. The Value Based Adoption Model + Network supports the results, except of a technicality. It has a positive correlation with perceived value.

Keywords: Applications, value acceptance, hedonic, utilitarian

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจฟู้ดเดลิเวอรีเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่เติบโตท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 และเนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างรุนแรง จึงส่งผลให้ผู้บริโภคนิยมสั่งอาหารผ่านทางแพลตฟอร์มฟู้ดเดลิเวอรีเพิ่มมากขึ้น จากรายงานของ Momentum Works เรื่อง Food Delivery Platforms in Southeast (SEA) พบว่า ในปี 2020 แกร็บฟู้ด ครองส่วนแบ่งตลาดในประเทศไทยเป็นอันดับหนึ่งที่ 50% รองลงมาคือ ฟู้ดแพนด้าที่ 23% และ โลว์แมนที่ 20% ตามลำดับ

เนื่องด้วยความนิยมของแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ส่งผลให้จำนวนการใช้งานแอปพลิเคชันนั้นเพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลให้ผู้บริโภคมักมีการใช้งานแตกต่างกันตามแต่ละบุคคล โดยการใช้งานจะประกอบไปด้วยการใช้งานเพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เรียกว่า การบริโภคเพื่อเชิงสุนทรียรส และการใช้อีกประเภทหนึ่งที่เป็นไปในทิศทางตรงข้ามกัน คือ การบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ กล่าวคือ เป็นการใช้งานที่คำนึงถึงคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้งานนั้น โดยปราศจากการตัดสินใจด้านความรู้สึกหรืออารมณ์

การใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดเพื่อเชิงสุนทรียรส เช่น ผู้บริโภคใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ผู้บริโภคจะมีความรู้สึกดี เพลิดเพลินไปกับการสั่งอาหารคุณภาพดี หรือได้สัมผัสกับมุมมองที่อิสระในการสั่งอาหาร เป็นต้น

การใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดเพื่อเชิงอรรถประโยชน์ เช่น ผู้บริโภคเข้าไปใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในการสั่งอาหาร หรือใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดเพื่อลดการเดินทางออกไปข้างนอก เพื่อใช้ส่วนลด หรือเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางการตลาดและโปรโมชั่นต่าง ๆ เป็นต้น

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อให้ตอบสนองต่อผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมาย Value Based Adoption Model: VAM นำเสนอโดย Kim et al, 2007 เนื่องจาก Technology Acceptance Model: TAM มีข้อจำกัดในการอธิบายถึงการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ (ICT) ในระดับบุคคล แบบจำลอง VAM นั้น ได้มองปัจจัยเพิ่มในส่วนของการสูญเสียบางอย่างเพื่อแลกกับบางอย่าง (Sacrifice) ประกอบด้วย การรับรู้ถึงลักษณะของการทำงานทางเทคนิค (Technicality) และการรับรู้ถึงต้นทุนที่ต้องเสียไป (Perceived Fee) และในส่วนของประโยชน์ (Benefit) ประกอบด้วย การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) และความสนุกสนานในการทำงาน (Enjoyment) (Kim, Park, & Choi, 2017 อ้างถึงใน มรกต คำตา 2563, น. 8)

ก้าวไกล วุฒิสาน (2566, น. 39) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผู้บริโภคชาวไทยในโลกดิจิทัล: การทำความเข้าใจ การมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในจักรวาลนวัตกรรม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความมีประโยชน์ ประกอบด้วย การรับรู้จำนวนผู้ใช้งาน การรับรู้การใช้งานข้ามแพลตฟอร์ม การรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับ และการรับรู้ว่าการใช้งานง่าย โดยการรับรู้จำนวนผู้ใช้งานส่งผลต่อการรับรู้ถึงความมีประโยชน์มากที่สุด

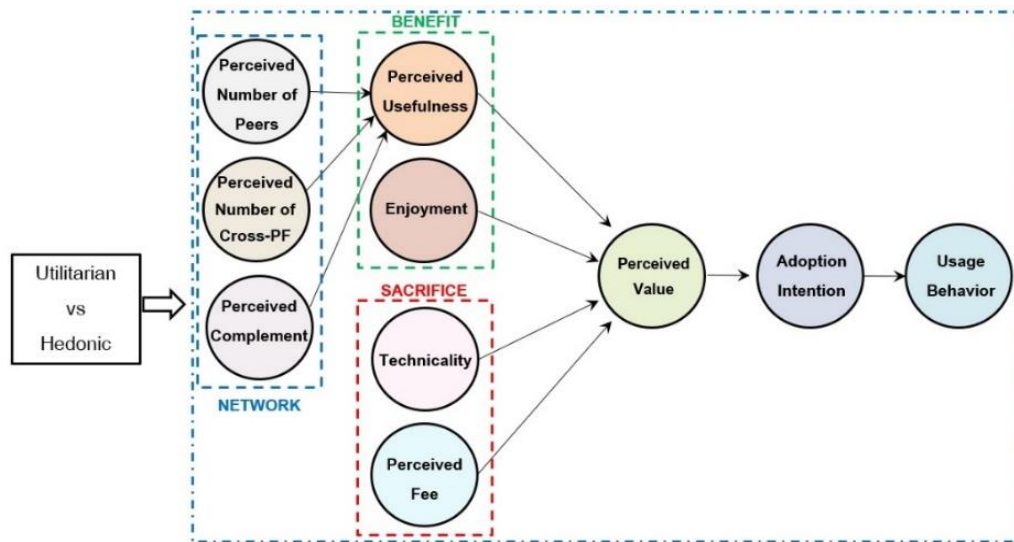
Jingnan and other (2023, pp.18) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของเยาวชนมาเลเซียที่มีต่อสังคมไร้เงินสด - ทฤษฎีการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมาย พบว่า ด้านการฝึกใช้เทคโนโลยีไม่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับมุมมองคุณค่าที่รับรู้

พศกร ผ่องเนตรพานิช และกฤษณา วิสมิตะนันท์ (2016, น. 80) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการฟังเพลงออนไลน์ของผู้ใช้สมาร์ทโฟนในประเทศไทย พบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ และการรับรู้ถึงความเพลิดเพลินที่ได้รับ ต่างส่งผลทางอ้อมต่อความตั้งใจซื้อบริการฟังเพลงออนไลน์โดยผ่านตัวแปรกลาง คือ การรับรู้คุณค่า

ธาวินี จันทร์คง (2559, น. 29) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ไมบายแอปในการสั่งอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความตั้งใจใช้งานส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ไมบายแอปในการสั่งอาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1 จะแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าผู้ให้บริการจะใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดเพื่อสุนทรียรส หรืออัตราประโยชน์ ผู้ใช้บริการจะต้องรับรู้ถึงมุมมองจำนวนผู้ใช้ มุมมองจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน และมุมมองส่วนลดของแถม ซึ่งทั้ง 3 มุมมองนี้จะส่งผลต่อมุมมองประโยชน์ของการใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด และเมื่อผู้ให้บริการมีมุมมองประโยชน์ร่วมกับมุมมองความสนุกในการใช้แอปพลิเคชันแล้ว จะส่งผลต่อมุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชัน เนื่องจากมุมมองประโยชน์และมุมมองความสนุก คือ อัตราประโยชน์ที่ผู้ให้บริการจะได้รับ นอกจากนี้ มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยี และมุมมอง

ค่าธรรมเนียมในการใช้แอปพลิเคชัน คือ การสูญเสียบางอย่างเพื่อแลกกับบางอย่าง กล่าวคือ ผู้ใช้บริการต้องยอมสูญเสียบางอย่างเพื่อแลกกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียต้นทุนที่เป็นตัวเงินหรือไม่ใช่ตัวเงิน โดยทั้ง 2 ปัจจัยนี้ย่อมส่งผลต่อมุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ มุมมองคุณค่าจะส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจในการเลือกใช้อุปกรณ์แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด และเมื่อผู้ใช้บริการมีความตั้งใจในการเลือกใช้อุปกรณ์แอปพลิเคชันแล้ว จะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดในที่สุด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมาย (Value Based Adoption Model + Network)

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁ : มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้ มุมมองจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน และมุมมองต่อส่วนลดของแถมมีผลกระทบเชิงบวกต่อมุมมองประโยชน์

H_{2A} : ผลที่ได้รับ ประกอบด้วย มุมมองประโยชน์ และความสนุก มีผลกระทบเชิงบวกต่อมุมมองคุณค่า

H_{2B} : ต้นทุน ประกอบด้วย การฝึกใช้เทคโนโลยี และมุมมองค่าธรรมเนียม มีผลกระทบเชิงลบต่อมุมมองคุณค่า

H₃ : มุมมองคุณค่า มีผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจในการรับเทคโนโลยี

H₄ : ความตั้งใจในการรับเทคโนโลยี มีผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้ใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 450 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	สถานภาพการสมรส		รวม
	โสด	สมรส / หย่าร้าง	
Gen Z – Gen Y	299	34	333
	89.79%	10.21%	100%
Gen X – Gen BB	53	64	117
	45.30%	54.70%	100%
รวม	352	98	450
	78.22%	21.78%	100%

จากตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 450 คน ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามคือ กลุ่ม Gen Z – Gen Y และมีสถานภาพโสด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจมาได้และใช้ในงานวิจัยนี้ สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ โดยกลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบจากประชากรทุกกลุ่มย่อยที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามประเด็นที่ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลการใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ใช้มาตราวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับการยอมรับคุณค่า

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ดังนี้

$$x_4 = \beta_{4,0} + \beta_{4,1} x_1 + \beta_{4,2} x_2 + \beta_{4,3} x_3 + \mu_4 \quad (1)$$

$$x_8 = \beta_{8,0} + \beta_{8,4} x_4 + \beta_{8,5} x_5 + \beta_{8,6} x_6 + \beta_{8,7} x_7 + \mu_8 \quad (2)$$

$$x_9 = \beta_{9,0} + \beta_{9,8} x_8 + \mu_9 \quad (3)$$

$$x_{10} = f(\beta_{10,0} + \beta_{10,9} x_9 + \mu_{10}) \quad (4)$$

โดยที่ X_{1i} = มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{2i} = มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{3i} = มุมมองต่อส่วนลดของแถมจากแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{4i} = มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

- X_{5i} = มุมมองต่อความสนุกในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 X_{6i} = มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 X_{7i} = มุมมองต่อค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 X_{8i} = มุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 X_{9i} = ความตั้งใจในการเลือกใช้อัปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 X_{10i} = พฤติกรรมการใช้อัปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 μ_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i
 $f(.)$ = ฟังก์ชันการแจกแจงแบบปกติเรียงลำดับ

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างเน้นการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ จำนวน 193 คน และบริโภคเพื่อสุนทรียรส จำนวน 257 คน เป็นเพศชาย จำนวน 146 คน และเพศหญิง จำนวน 304 คน อยู่ในช่วง Gen Z – Gen Y สถานภาพโสด กำลังศึกษาปริญญาตรี / ปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท มีประสบการณ์การใช้อัปพลิเคชันมากกว่า 6 เดือน โดยก่อนและหลังสถานการณ์โควิด 19 ใช้บริการสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ส่วนใหญ่ใช้บริการสำหรับมือเย็นมากที่สุด มีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแต่ละครั้งเฉลี่ยประมาณ 101-500 บาท และสั่งอาหารจากร้านอาหารประเภท ร้านอาหาร แฟรนไชส์ที่มีหลายสาขามากที่สุด นอกจากนี้ได้ใช้อัปพลิเคชันแกร็บฟู้ดเพื่อสั่งอาหารประเภท พิซซ่า ไก่ ฟาสต์ฟู้ด อาหารตามสั่ง ข้าว เครื่องดื่ม ของหวาน อาหารญี่ปุ่น

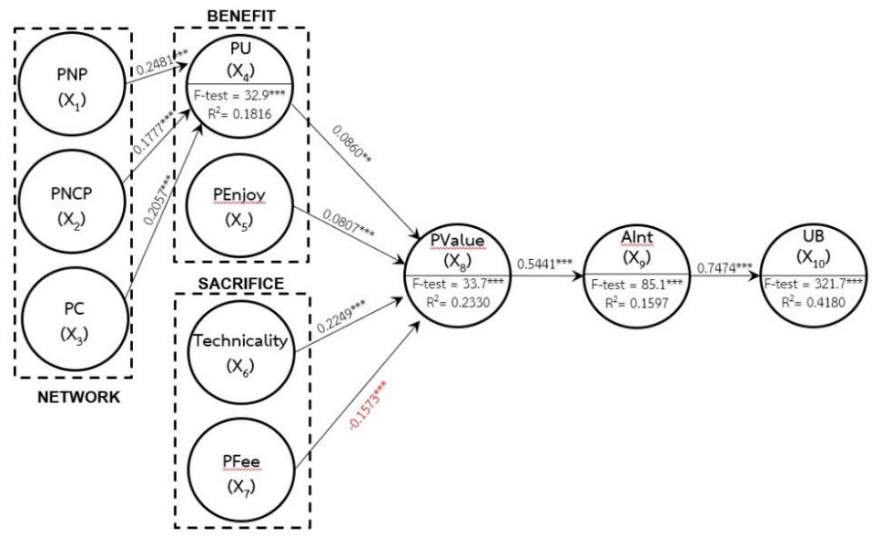
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยทั้ง 10 ปัจจัย ได้แก่ มุมมองจำนวนผู้ใช้ มุมมองจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน มุมมองส่วนลดของแถม มุมมองประโยชน์ มุมมองความสนุก มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี มุมมองค่าธรรมเนียม มุมมองคุณค่า ความตั้งใจในการเลือกใช้ และพฤติกรรมการใช้ ทุกปัจจัยสอดคล้องกับสมมติฐานและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านต้นทุน คือ มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณค่า จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน โดยแสดงไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

	PU	PValue	Alnt	UB	y
PNP	0.2481 ^{***}				
PNCP	0.1777 ^{***}				
PC	0.2057 ^{***}				
PU		0.0860 ^{**}			
PEntoy		0.0807 ^{***}			
Technicality		0.2249 ^{***}			
PFee		-0.1573 ^{***}			
PValue			0.5441 ^{***}		
Alnt				0.7474 ^{***}	3.1595 ^{***}
Constant	0.2188 ^{***}	0.5455 ^{***}	0.2659 ^{***}	0.1842 ^{***}	
N	450	450	450	450	450
rss	15.4925	8.0631	16.3723	15.1561	
ll	119.4782	266.4150	107.0500	124.4183	-507.1877
F	32.9886 ^{***}	33.7981 ^{***}	85.1477 ^{***}	321.7058 ^{***}	
chi2					135.3445
r2	0.1816	0.2330	0.1597	0.4180	
r2_a	0.1761	0.2261	0.1578	0.4167	
r2_p					0.1177

หมายเหตุ PNP = มุมมองจำนวนผู้ใช้, PNCP = มุมมองจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน, PC = มุมมองส่วนลดของแถม PU = มุมมองประโยชน์, PEnjoy = มุมมองความสนุก, Technicality = มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี, PFee = มุมมองค่าธรรมเนียม, PValue = มุมมองคุณค่า, Alnt = ความตั้งใจในการเลือกใช้, UB = พฤติกรรมการใช้ * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 450 คน พบว่า ปัจจัยทั้ง 10 ปัจจัย ได้แก่ มุมมองจำนวนผู้ใช้ มุมมองจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน มุมมองส่วนลดของแถม มุมมองประโยชน์ มุมมองความสนุก มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี มุมมองค่าธรรมเนียม มุมมองคุณค่า ความตั้งใจในการเลือกใช้ และพฤติกรรมการใช้ ทุกปัจจัยสอดคล้องกับสมมติฐานและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านต้นทุน คือ มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณค่า จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ปัจจัยด้านมุมมองประโยชน์ มีผลมาจาก 3 ปัจจัย คือ มุมมองจำนวนผู้ใช้ มุมมองจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน และมุมมองต่อส่วนลดของแถม โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับมุมมองจำนวนผู้ใช้มากกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับ ก้าวไกล วุฒิสาน (2566, น. 39) ศึกษาในหัวข้อ ผู้บริโภคชาวไทยในโลกดิจิทัล: การทำความเข้าใจการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในจักรวาลนฤมิต พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานจักรวาลนฤมิต ประกอบด้วย การรับรู้จำนวนผู้ใช้งาน การรับรู้การใช้งานข้ามแพลตฟอร์ม การรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับ และการรับรู้ว่าการใช้งานง่าย โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการรับรู้ถึงความมีประโยชน์ในการใช้จักรวาลนฤมิตมากที่สุดคือ การรับรู้จำนวนผู้ใช้งาน

ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด มีผลมาจาก 4 ปัจจัย คือ ด้านผลที่ได้รับ ประกอบด้วย มุมมองประโยชน์ มุมมองความสนุก และด้านต้นทุน ประกอบด้วย มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี มุมมองค่าธรรมเนียม โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับมุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยีมากกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ โดยความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ สอดคล้องกับกรอบแนวคิด Value Based Adoption Model + Network ยกเว้นด้านต้นทุน คือ มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยี ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณค่า สอดคล้องกับ

Jingnan and other (2023, pp. 18) ศึกษาในหัวข้อ ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของเยาวชนมาเลเซียที่มีต่อสังคมไร้เงินสด – ทฤษฎีการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมาย พบว่า ด้านการฝึกใช้เทคโนโลยีไม่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับมุมมองคุณค่าที่รับรู้

ปัจจัยด้านความตั้งใจใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด มีผลมาจาก 1 ปัจจัย คือ มุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชัน สอดคล้องกับ พงศกร ผ่องเนตรพานิช และ กฤษณา วิสมิตะนันท์ (2559, น. 80) ศึกษาในหัวข้อ ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อบริการฟังเพลงออนไลน์ของผู้ใช้สมาร์ทโฟนในประเทศไทย พบว่า การรับรู้คุณค่าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อบริการฟังเพลงออนไลน์

ปัจจัยด้านความตั้งใจใช้บริการแอปพลิเคชัน ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด สอดคล้องกับ ธาวิณี จันทร์คง (2559, น. 29) ศึกษาในหัวข้อ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้โมบายแอปในการสั่งอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความตั้งใจใช้งานส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้โมบายแอปในการสั่งอาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1) ข้อเสนอแนะด้านผู้ประกอบการ ผู้บริหารควรเพิ่มจำนวนร้านค้าให้มากเพียงพอ มีสินค้าหลากหลายครบถ้วน และควรเพิ่มรายการสินค้าให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อตอบสนองให้ผู้ใช้บริการซื้อสินค้าได้ตรงกับความต้องการมากขึ้น อีกทั้งควรทำการตลาดด้านความสนุกที่ได้รับจากการใช้แอปพลิเคชัน เพื่อให้ผู้ใช้บริการรู้สึกว่าการใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดสั่งอาหารน่าสนใจ และสนุกกับการโต้ตอบหรือใช้แอปพลิเคชันในการสั่งอาหาร นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบแอปพลิเคชันให้เสถียรมากยิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเชื่อมต่อได้ทันที และใช้เวลาสั้น ๆ ในการตอบสนอง 2) ข้อเสนอแนะด้านผู้ใช้บริการ จากผลการศึกษาพบว่า การให้บริการของแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดมีแพลตฟอร์มที่สามารถใช้ร่วมกันได้สะดวก และสามารถสั่งอาหารได้สะดวก จึงทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกสะดวกสบายที่ใช้แอปพลิเคชันแกร็บฟู้ดในการสั่งอาหาร 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป สามารถขยายขอบเขตการศึกษาไปยังผู้ใช้บริการในพื้นที่ต่างจังหวัดได้เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันแกร็บฟู้ด และอาจศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี หรือกรอบแนวคิดความพึงพอใจ รวมถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี จันทร์โคลิกา ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทร์โคลิกา กรรมการสอบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลัย กุศลสงฆ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จนกระทั่งการค้นคว้าอิสระสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

บรรณานุกรม

- ก้าวไกล วุฒิสภา. (เมษายน 2566). ผู้บริโภคชาวไทยในโลกดิจิทัล: การทำความเข้าใจการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในจักรวาลอนิเมต. *วารสารนวัตกรรมธุรกิจการจัดการ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*, 4(1), หน้า 39.
- ธาวินี จันทรงค์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้โมบายแอปในการสั่งอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- พศกร ผ่องเนตรพานิช และกฤษณา วิสมิตะนันท์. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อบริการฟังเพลงออนไลน์ของผู้ใช้สมาร์ตโฟนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*, 15(2), หน้า 80.
- มรกต คำตา. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้ออุปกรณ์บ้านอัจฉริยะสำหรับผู้บริโภคกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- Jingnan, J. and others. (2023, August). The Behavioral Intention of young Malaysians towards cashless society: Value-based adoption model. *Cogent Business & Management*, 10(2), pp. 18.

มุมมองคุณค่า แรงจูงใจเชิงสุนทรียรสที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการ
ร้านขนมไทย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Value Perspective: Aesthetic Motivation that Influences Users' Intention to
Return to Use the Thai Dessert Shop in Bangkok and Its Vicinity

มันทนา อ้ายจอม¹ และมาลัย กุศลสงทาวี²

Manthana Aiyjom¹ and Malai Kusolsongtawee²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Manthana.aiy@rmutr.ac.th¹, malai.k@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของลูกค้าที่บริโภคร้านอาฟเตอร์ยู ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 410 คน จากลูกค้าที่เคยบริโภคร้านอาฟเตอร์ยู ในเขตกรุงเทพและปริมณฑลเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของลูกค้าที่บริโภคร้านอาฟเตอร์ยู ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์

คำสำคัญ: มุมมอง คุณภาพ ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ

Abstract

The purpose of this research was to Identify factors that affect the level of satisfaction and purchasing decision behavior of customers who consume After You stores. in Bangkok and its vicinity. Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index Model. Stratified random sampling technique was applied to select 410 People from customers who have previously consumed the After You store. In Bangkok and its vicinity to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model. Research findings revealed that factors that affect the level of satisfaction and purchasing decision behavior of customers who consume After You

stores. in Bangkok and its vicinity consisted of expectations quality, expectations value, and image.

Keywords: Perceived, quality, image, satisfaction

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันด้านการแข่งขันในตลาดคาเฟ่ขนมหวานของอาฟเตอร์ยู นั้นยังมีตราสินค้าอื่น ๆ เช่น ปัจจุบันด้านการแข่งขันในตลาดคาเฟ่ขนมหวานของอาฟเตอร์ยูนั้นยังมีตราสินค้าอื่น ๆ เช่น Kyo Roll En, Pancake Café, Cookies Crust, Hollys Coffee, Mr. Jones' Orphanage เป็นต้น ซึ่งตราสินค้าเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นที่รู้จักอย่างดีในกลุ่มผู้บริโภคที่ชื่นชอบขนมหวาน จากการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาดที่เกิดจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภคนั้น ทำให้ในแต่ละธุรกิจจะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการตลาด ทั้งรูปแบบเมนู ขนาดผลิตภัณฑ์และการจัดทำโปรโมชั่นส่งเสริมการขายมากขึ้น เพื่อตอบสนองกับความต้องการ ของผู้บริโภค และการครองส่วนแบ่งตลาดธุรกิจคาเฟ่ขนมหวานที่มากที่สุด

โดย บริษัท อาฟเตอร์ ยู จำกัด (มหาชน) มีรายได้จากกำไรขายเท่ากับ 264 ล้านบาทในไตรมาสที่ 1 ปี 2566 ซึ่งปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 33 กำไรปรับตัวเพิ่มขึ้นของรายได้จากการขายของบริษัทมีสาเหตุหลักมาจากการเติบโตของรายได้จากร้านขนมหวานซึ่งเป็นผลมาจากการเติบโตของ ยอดขายสาขาเดิมที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับจำนวนลูกค้าที่รับประทานในร้าน (Dine in) มากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลและศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในด้านการรับประทานขนมหวานร้านอาฟเตอร์ยู เพื่ออรรถประโยชน์และการบริโภคที่เน้นสุนทรียะที่ใช้สินค้าบริการร้าน อาฟเตอร์ยู ว่าอะไรที่ทำให้ผู้บริโภคนั้นเมื่อนึกถึงขนมหวานยังคงนึกถึงตราสินค้าอาฟเตอร์ยูเป็นลำดับต้นๆ เพื่อปรับใช้ต่อยอดและนำไปพัฒนาในการเป็นธุรกิจร้านขนมหวานที่ได้รับความนิยมของผู้บริโภค

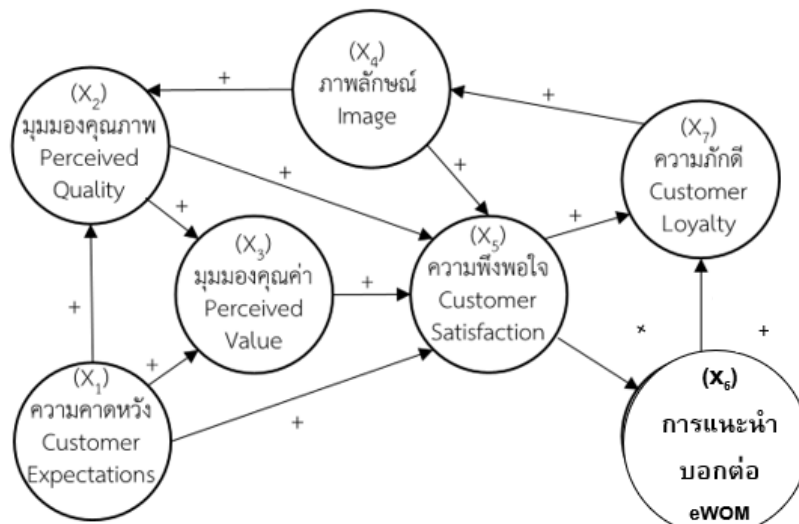
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของลูกค้าที่ใช้บริการร้านอาฟเตอร์ยู ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แบบจำลองที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจของลูกค้า: The American Customer Satisfaction Index Model ACSI โดย Professor Claes Fornell (1996, pp.7-18) เพื่อเป็นดัชนีชี้วัดในระดับมหภาคที่ช่วย

สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของสินค้าและบริการ และความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ รวมถึงสินค้าและบริการจากต่างประเทศที่จำหน่ายในสหรัฐอเมริกา โดยมีปัจจัยสำคัญที่กำหนดความพึงพอใจของลูกค้า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ ความคาดหวังของลูกค้า (Customer Expectations) คุณภาพในสายตาของผู้บริโภค (Perceived Quality) ภาพลักษณ์ (Image) และคุณค่าหรือความนิยมในสายตาของผู้บริโภค (Perceived Value) ซึ่งจากความพึงพอใจของลูกค้านี้ หากเป็นไปในทิศทางบวกจะส่งผลให้เกิดความภักดีของลูกค้า (Customer Loyalty) แต่หากเป็นไปในทิศทางลบจะส่งผลให้เกิดข้อร้องเรียนของลูกค้า (Customer Complaint) โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

- H₁: ความคาดหวัง ภาพลักษณ์ มีผลต่อมุมมองคุณภาพ
- H₂: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า
- H₃: ความภักดี ส่งผลต่อภาพลักษณ์
- H₄: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจ
- H₅: ความพึงพอใจ ส่งผลต่อการแนะนำบอกต่อ
- H₆: ความพึงพอใจ และการแนะนำบอกต่อ ส่งผลต่อความภักดี

ประชากรศาสตร์หมายถึง การวิเคราะห์ประชากรในเรื่องขนาดโครงสร้างการกระจายตัว และการเปลี่ยนแปลงประชากรในเชิงที่สัมพันธ์กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอื่น ๆ ปัจจัยทางประชากรอาจเป็นได้ทั้งสาเหตุและผลของปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (พรพิณ ปรกาศสันติสุข, 2550, น. 21)

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าคุณคามีความพึงพอใจหรือไม่สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้าง สลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อมโดยการวัด ความคิดเห็นของคุณคเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึง สามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556 กล่าวไว้ว่า"พึง" เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า "ควร"

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และคณะ (2555, น. 12) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นภาวะการณ์ที่แสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกของคุณคอันเป็นผลจากการเปรียบเทียบการรับรู้จากสิ่งที่ได้รับจากการบริการ ไม่ว่าจะเป็นการรับบริการหรือการให้บริการในระดับที่ตรงกับกรรับรู้สิ่งที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการนั้น

น้ำลิน เทียมแก้ว (2556, น.7) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือพอใจที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ ส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีเมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง

เบญจมาศ ศรีอมรรัตนกุล (2559, น. 57) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยแบบจำลอง ACSI ผลการศึกษาพบว่ากรรับรู้คุณค่าและการรับรู้คุณภาพส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความพึงพอใจ และภาพลักษณ์ส่งผลต่อความจงรักภักดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้บริหารธนาคารไทยพาณิชย์ควรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านการรับรู้ คุณค่า และด้านภาพลักษณ์องค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ ความพึงพอใจและความจงรักภักดี สำหรับกลุ่มลูกค้าของทางธนาคาร

พัชรี ธีรชิววัฒน์ และ โรจนศักดิ์ โนมวิไลลักษณ์ (2560, น. 619) ศึกษา ความพึงพอใจในตราสินค้าและความชื่นชอบในตราสินค้า ที่มีผลกระทบต่อกรเปลี่ยนตราสินค้า :ศึกษากรณีสินค้าไอศกรีมน้ำแข็งใสเกล็ดหิมะ ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในตราสินค้าด้านรสชาติมีอิทธิพลสูงสุดที่ทำให้ผู้บริโภคไม่เปลี่ยนตรา สินค้าไอศกรีมน้ำแข็งใสเกล็ดหิมะ โดยเฉพาะเรื่องรสชาติกลมกล่อมจะมีอิทธิพลมากที่สุด

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านกาแฟในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 410 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) ใช้ข้อมูลที่สามารถได้มาจากแบบสอบถามออนไลน์ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ เพศ	โสด / หย่าร้าง	สมรส	รวม
ชาย	96	47	143
	67.13%	32.87%	100.00%
หญิง	139	128	267
	52.06%	47.94%	100.00%
รวม	235	175	410
	57.32%	42.68%	100.00%

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่าองค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้ สามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคร้านอาหารที่ใช้บริการร้านอาหารเดอริยู ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 410 คน เป็นเพศหญิง ที่มีสถานะโสด/หย่าร้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจผู้บริโภคในการใช้บริการร้านอาหารเดอริยู ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i}$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i}$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i}$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i}$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i}$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i

X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i

$$X_{4i} = \text{มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ } i$$
$$X_{5i} = \text{ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ } i$$
$$X_{6i} = \text{การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ } i$$
$$X_{7i} = \text{ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ } i$$

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการร้าน ออฟเตอร์ยู ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 410 คน โดยส่วนใหญ่เป็น เป็นเพศหญิง มีอายุ 25-39 ปี (Gen Y) มีสถานะภาพ โสด/หย่าร้าง ระดับการศึกษากำลังศึกษาระดับปริญญาตรี /ปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 – 30,000 บาท บาท ความถี่ในใช้บริการน้อยกว่า1ครั้งต่อเดือน ราคาการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้ง 301- 500 บาท

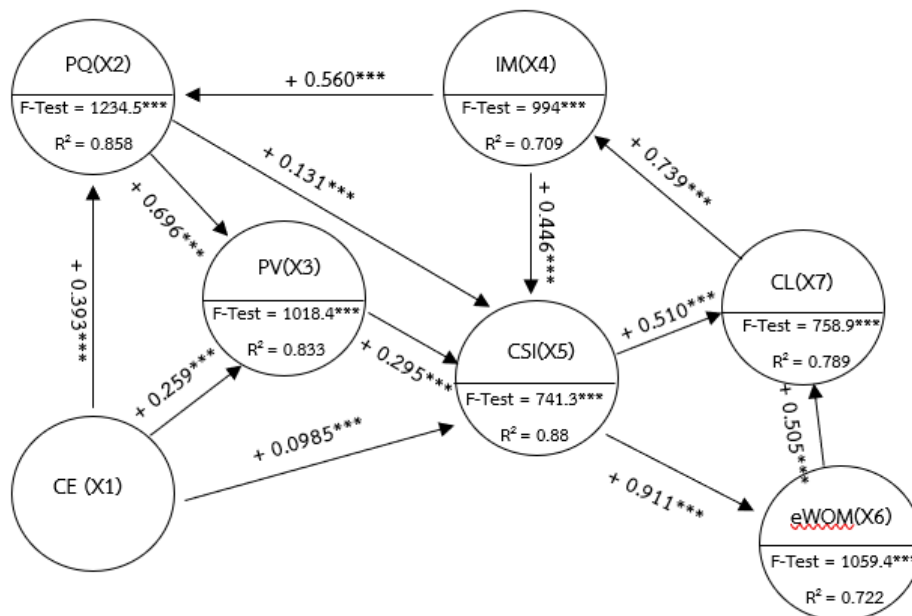
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าผู้ใช้บริการร้าน ออฟเตอร์ยู ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยมุมมองด้านความคาดหวัง มีผลต่อมุมมองด้านคุณภาพ มุมมองด้านคุณค่า และด้านความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.393*** 0.259*** และ 0.098*** ตามลำดับ มุมมองด้านคุณภาพมีผลต่อมุมมองด้านคุณค่า และ ความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.696*** และ 0.131*** ตามลำดับ มุมมองด้านคุณค่ามีผลต่อ ความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.295*** มุมมองด้านภาพลักษณ์มีผลต่อมุมมองด้านคุณภาพ และความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.560*** และ 0.446*** ตามลำดับ ความพึงพอใจมีผลต่อการบอกต่อและความภักดี อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.911*** และ 0.510*** ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Main	PQ	PV	IM	CSI	eWOM	CL
CE	0.393***	0.259***		0.0985***		
PQ		0.696***		0.131***		
PV				0.295***		
IM	0.560***			0.446***		
CSI					0.911***	0.510***
eWOM						0.505***
CL			0.739***			
Constant	0.0353**	0.0325*	0.232***	0.0258*	0.0366	-0.0172
N	410	410	410	410	410	410
rss	1.843	2.273	3.876	1.602	4.259	3.653
ll	526.2	483.2	373.8	555	354.5	385.9
F	1234.5 ***	1018.4 ***	994 ***	741.3 ***	1059.4 ***	758.9 ***
chi2						
r2	0.858	0.833	0.709	0.88	0.722	0.789
r2_a	0.858	0.833	0.708	0.879	0.721	0.788
r2_p						

หมายเหตุ CE = Customer Expectations, PQ = Perceived Quality, PV = Perceived Value, IM = Image, CSI = Customer Satisfaction, CC = Customer Complaints, CL = Customer Loyalty, Revisit = โอกาสในการใช้ซ้ำ* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการตัดสินใจของลูกค้าที่ใช้บริการร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยมุมมองคุณภาพ ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามสมมติฐานดังนี้

H₁: ความคาดหวัง ภาพลักษณ์ ส่งผลเชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพ

H₂: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ ส่งผลเชิงบวกต่อมุมมองคุณค่า

H₃: ความภักดี ส่งผลเชิงบวกต่อภาพลักษณ์

H₄: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจสอดคล้องกับสมมติฐาน

H₅: ความพึงพอใจ ส่งผลเชิงบวกต่อการแนะนำบอกต่อ สอดคล้องกับสมมติฐาน

H₆: ความพึงพอใจ และการแนะนำบอกต่อ ส่งผลเชิงบวกต่อความภักดี สอดคล้องกับสมมติฐาน

H₇: ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ ความภักดี และการแนะนำบอกต่อ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อโอกาสการใช้ซ้ำสอดคล้องกับสมมติฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลความพึงพอใจของผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์ที่ 0.446*** ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการ มีความพึงพอใจเมื่อใช้บริการ ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของธุรกิจควรใส่ใจเรื่องดูแลความสะอาดร้านและบริการดีเยี่ยม คัดเฉพาะวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ขายแต่สินค้าสดใหม่และอร่อย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ นาคประเสริฐ (2556, น. 130 -132) พบว่าผู้บริโภคเลือกรับประทานไอศกรีม เพราะรสชาติไอศกรีมเป็นอันดับแรกรวมถึงร้านค้าต้องมีการพัฒนาปรับปรุงเนื้อสัมผัสให้มีความละเอียดมากขึ้น มีลักษณะเนียนนุ่ม เบา และมีขนาด เล็ก ส่วนความพึงพอใจในตราสินค้าด้านพนักงาน ควรให้ความสำคัญเรื่องการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริโภค ด้วยการจัดฝึกอบรมพนักงานให้มีใจรักการบริการและตอบสนองให้ความช่วยเหลือลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจและกลับมาใช้บริการซ้ำ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะสำหรับธุรกิจร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด โดยผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด การที่ผู้ใช้บริการมีมุมมองภาพลักษณ์ ต่อการใช้บริการร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดเป็นอันดับแรก โดยหากธุรกิจต้องให้ความสำคัญและพัฒนาด้านการให้บริการของร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด เพื่อให้เป็นที่ได้รับความพึงพอใจในการใช้บริการ เช่น ดูแลความสะอาดร้าน บริการดีเยี่ยม คัดมาเฉพาะวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ขายแต่สินค้าสดใหม่และอร่อยมีสินค้าให้เลือกมากมาย ตามผลการวิจัยดังกล่าว 2) ข้อเสนอแนะด้านผู้ใช้บริการพบว่าร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด มีรสชาติขนมที่อร่อย มีหลากหลายเมนูให้เลือกสรร ร้านมีความสะอาดบริการที่ดีเยี่ยม และการตกแต่งร้านเหมาะแก่การพบปะสังสรรค์ ซึ่งตอบสนองกับผู้ใช้บริการ

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งในครั้งนี้อยู่จัดทำได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่ม กล่าวคือ เป็นกลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครเพียงปริมาณเท่านั้น ในการศึกษารุ่นต่อไปควรมีการขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาการเลือกกลุ่มตัวอย่างไปยังต่างจังหวัดที่มีสาขาของร้านอินเทอร์เน็ต เพื่อจะทำให้ผลการศึกษามีความละเอียดมากขึ้น และควรทำการศึกษาวิจัยถึงกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่เคยใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต เพื่อนำผลของข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และปรับใช้กับกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนกลุ่มผู้ใช้บริการใหม่ ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติร์ จันทโรลิกา ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทโรลิกา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาลัย กุศลสงฆ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้แนะนำแก้ไขตรวจทานข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- จักรกฤษณ์ นาคประเสริฐ. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านไอศกรีมพรีเมียมในศูนย์การค้า เซ็นทรัล พลาซ่า เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. การค้นคว้าอิสระ. คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2555). *การพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ครอบครัวศึกษา: ครอบครัวแบบพอเพียง ระยะที่ 2 นนทบุรี*. มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- น้ำลิน เทียมแก้ว. (2556). *ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี การศึกษา 2555*. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เบญจมาศ ศรีอมรัตนกุล. (2559). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยแบบจำลอง ACSI*. วิทยานพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- พรพิณ ประกายสันติสุข (2550). *ลักษณะส่วนบุคคลค่านิยม ทรัพยากรการท่องเที่ยวและ พฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนของนักท่องเที่ยวชาวไทยใน กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- พัชรี ธีรชิววัฒน์ และโรจนศักดิ์ โฉมวิไลลักษณ์. (2560). *ความพึงพอใจในตราสินค้าและความชื่นชอบในตราสินค้า ที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนตราสินค้า :ศึกษากรณีสินค้าไอศกรีมน้ำแข็งใสเกสต์หิมะ*. สารนิพนธ์ บธ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.

Fornell, C.F., Johnson, M.D., Anderson, E.W., Cha, J., and Bryant, B.E. (1996). The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose, and Findings. *Journal of Marketing*, 60 (October), pp.7-18.

บทบาทของสิ่งจูงใจทางการเงินต่อการพัฒนาความตั้งใจในการใช้งานจุดทิ้ง
ของหมู่บ้านเพื่อการจัดการขยะแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายอย่างยั่งยืน

The Role of Financial Incentives in the Development of Disposal Point Use Intentions
of the Village for Sustainable Management of Battery Waste

เกษม ฉันท์แต่ง¹ และมาลัย กุศลสงทาวี²

Kasem Chanteang¹ and Malai Kusolsongtawee²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Kasem.cha@rmutr.ac.th¹, malai.k@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย และ (2) เพื่อประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความยินดีรับ วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิจำนวน 409 คน จากผู้บริโภคที่ใช้แบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความยินดีรับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และ ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ (2) ผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 2 บาท เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับลดลงอีก 0.15 บาท จากราคาตั้งต้น เมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 0.04 บาท จากราคาตั้งต้น

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความยินดีรับ

Abstract

The purpose of this research was (1) to determine factors affecting intentions and waste management behavior types of consumer flashlight batteries and (2) assess willingness to accept for waste management types of consumer batteries and batteries Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to accept. Stratified random sampling technique was applied to select 409 From consumers who use battery and flashlight

products to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to accept evaluation both direct and indirect methods. Research findings (1) revealed that factors that significantly affected (2) customers' to intentions and waste management behavior types of consumer flashlight batteries and consisted of Environmental concern, Social Norm, Cost, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention and consumers are willing to receive money for waste management of flashlight batteries at village disposal points at the price of 2 baht and when they come to pick them up at home on the specified date. Willing to accept another 0.15 baht reduction from the starting price. And when you come to pick me up at home immediately Happy to accept an additional 0.04 baht from the initial price.

Keywords: Theory of planned behavior model, environmental concern index, willingness to accept

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันทั่วโลกมีการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ถูกกฎหมาย ประมาณ 20% ที่เหลืออีก 80% มักจะถูกนำไปเผา หรือฝังกลบ และถูกส่งไปยังประเทศต่าง ๆ ที่กำลังพัฒนา เพื่อคัดแยกพลาสติกและโลหะมีค่านำไปขาย โดยไม่ได้ใส่ใจเรื่องของสุขภาพ หรือสิ่งแวดล้อม เนื่องจากในขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ จะมีปรอท ตะกั่ว ฯลฯ ซึ่งเป็นโลหะหนักปนเปื้อนอยู่ เมื่อนำไปฝังกลบ สารเคมีที่อยู่ในขยะอิเล็กทรอนิกส์ จะถูกปนเปื้อนลงไปในดิน แหล่งน้ำ เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และสิ่งมีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ หรือสัตว์ต่าง ๆ เพราะตะกั่วมีพิษทำลายระบบประสาท ระบบโลหิต การทำงานของไต ระบบสืบพันธุ์ ฯลฯ แต่หากนำไปกำจัดด้วยการเผาก็จะมีกลิ่นเหม็นไหม้ ก่อให้เกิดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ คาร์บอนมอนอกไซด์ สารไดออกซิน และพีวแรน นอกจากนี้เป็นมลพิษกับสิ่งแวดล้อมแล้ว หากมีการสูดดมสารพิษเหล่านี้เข้าไปมาก ๆ อาจสะสมในร่างกายจนเกิดอันตรายได้ สำหรับการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากจะเริ่มจากต้องเปลี่ยนพฤติกรรมใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าให้คุ้มค่า ไม่เปลี่ยนบ่อย ๆ แล้วเว้นแต่จะเริ่มเสื่อมสภาพ หากใช้ต่อไปอาจเกิดอันตราย หรือส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นแล้ว อีกวิธีคือ การนำเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ซึ่งขณะนี้ มีหน่วยงานเอกชน ที่ร่วมมือกับภาครัฐ ตั้งจุดรับทั้ง E-waste หรือจุดรับทั้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 1,800 จุดทุกภาค ทั่วประเทศ โดยกระบวนการรีไซเคิล "ขยะอิเล็กทรอนิกส์" เมื่อขยะเหล่านี้เดินทางมาถึงโรงงานแยกขยะ จะถูกส่งเข้ากระบวนการคัดแยกชิ้นส่วนให้ออกมาเป็นวัสดุประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น แผงวงจร, แบตเตอรี่, เหล็ก, เงิน, ทอง หรือพลาสติก ชิ้นส่วนที่คัดแยกแล้ว ก็จะถูกส่งเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล ด้วยการนำเข้าเตาหลอมของวัสดุประเภทต่าง ๆ แทนการฝังกลบ จนสามารถนำกลับมาใช้งานได้ใหม่ ด้วยความก้าวหน้าและการเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้มีปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น

อย่างรวดเร็ว อีกทั้งประเทศไทยยังไม่มีการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มี ความเข้าใจว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นของเสียอันตรายที่ต้องมีการจัดการอย่าง ถูกวิธี และได้ทิ้งร่วมกับขยะทั่วไป จึงทำให้ “ขยะอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Waste” เป็นขยะใกล้ตัวที่รอการแก้ไข และได้รับการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง

ด้วยเหตุข้างต้นจึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ ประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย และความยินดีรับเพิ่มสำหรับการจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย และประเมินความยินดีรับเพิ่มสำหรับการจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้บริโภคที่ใช้แบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ในเขตจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย
2. เพื่อประเมินความยินดีรับเพิ่มสำหรับการจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

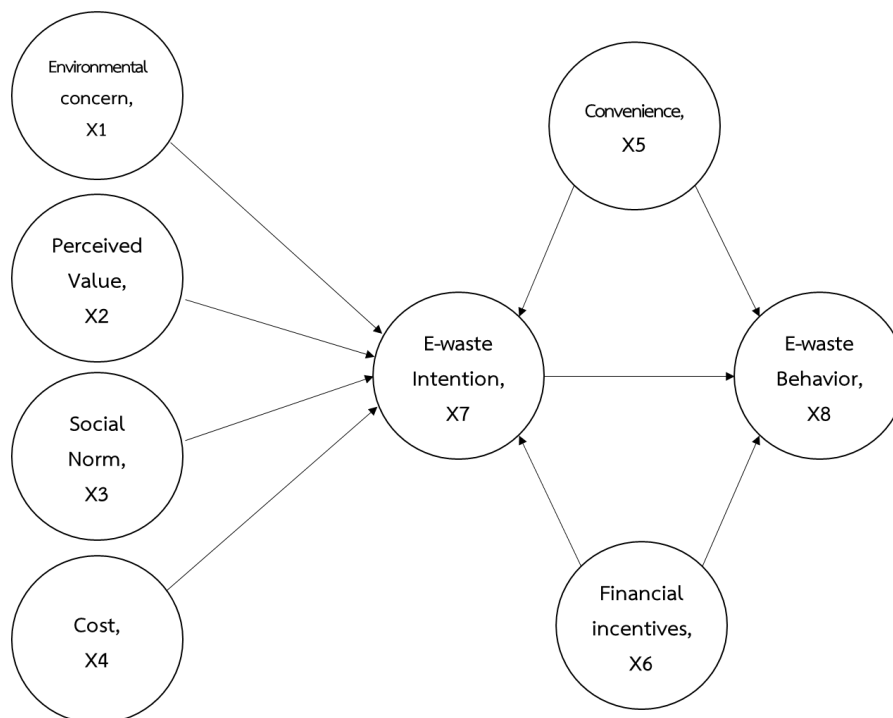
การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคล และช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคล (Ajzen, 1980, 1991) โดยทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนได้รับการพัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of reasoned action: TRA) ของ Ajzen และ Fishbein ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานที่ว่ามนุษย์เป็นผู้ที่มี เหตุผล และใช้ข้อมูลที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ รวมทั้งพิจารณาผลที่คิดว่าจะเกิดจากการกระทำของตนก่อนที่จะ กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม ดังนั้นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจึงเป็นพฤติกรรมที่มีเหตุผล (Ajzen & Fishbein, 1980) ความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรณัฐ คิตติ (2565, น.100) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะ อิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ประชาชนส่วนมากมีการรับข่าวสารระดับน้อย แต่ประชาชนมี ความรู้ และทัศนคติในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ระดับมาก ส่วนการปฏิบัติในการจัดการขยะ อิเล็กทรอนิกส์ประชาชนส่วนมากมีการปฏิบัติระดับปานกลาง สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อ การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์นั้น การรับข่าวสาร ($B=.060$, $t=3.599$, $p\text{-value}=.000$) ทัศนคติ ($B=.099$, $t=3.182$, $p\text{-value}=.002$) มีผลต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ $p\text{-value} < 0.01$ สอดคล้องกับ จิรัฐฐ์ จันตะคาด (2565, น.ค) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะ อิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนตามหลัก เศรษฐกิจหมุนเวียนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ในการทิ้ง

ขยะอิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยภายในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ต่อเดือนเฉลี่ย 1.31 ชิ้น และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะอิเล็กทรอนิกส์และหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับสูง (ค่าระดับ คะแนน 1.34 – 2.00) จำนวน 409 ราย และ 370 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.2 และร้อยละ 77.1 ใน การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในแหล่งที่อยู่อาศัยได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกจากการบริการของภาครัฐกว่าครึ่งหนึ่งในระดับน้อย (ค่าระดับคะแนน 0.00 – 0.66) จำนวน 283 ราย คิดเป็นร้อยละ 59 ส่วนใหญ่มีความตระหนักในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับสูง (ค่าระดับคะแนน 1.34 – 2.00) จำนวน 339 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.6 รวมทั้งมีพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในแหล่งที่อยู่อาศัยตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนอยู่ในระดับสูง (ค่าระดับคะแนน 1.34 – 2.00) จำนวน 367 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.5

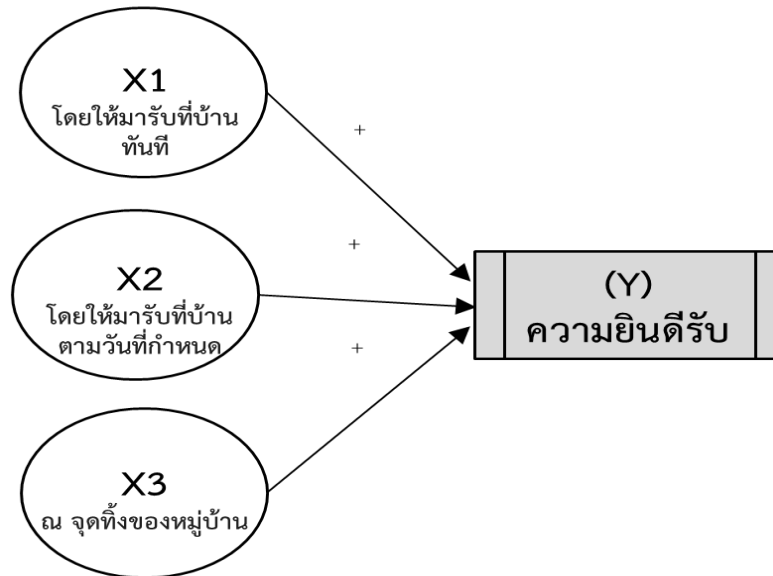
กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ได้แก่ Environmental concern (ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม) Perceived Value (การรับรู้คุณค่า) Social Norm (บรรทัดฐานทางสังคม) Cost (ต้นทุน) Convenience (ความสะดวก) Financial incentives (สิ่งจูงใจทางการเงิน) E-waste Intention (ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์) E-waste Behavior (พฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์) ดังที่รูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความยินดีที่จะรับ (Willingness to accept : WTA) สำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย โดยให้มารับที่บ้านทันที ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to Accept: WTA

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย

H₂: ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจุดทิ้งของหมู่บ้าน ในราคาที่บาท

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคที่ใช้แบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 409 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ และ ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ

เพศ	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ			รวม
	ต่ำกว่า 50 บาท	50 – 100 บาท	101 – 200 บาท	
ชาย	102	74	31	207
	49%	36%	15%	100%
หญิง	89	71	42	202
	44%	35%	21%	100%
รวม	191	145	73	409
	47%	35%	18%	100%

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 25- 39 ปี สถานภาพโสด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-5 คน โดยส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท ส่วนใหญ่มีอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประมาณ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ต่ำกว่า 50 บาท ส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ ขยะทั่วไป/ขยะแห้ง ขยะอินทรีย์/ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเหตุผลที่ว่า การจัดการของเจ้าหน้าที่สะดวกขึ้น เป็นการส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะ และเหตุผลอื่น ๆ ในการจัดการขยะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความยินดีรับ

ความยินดีรับเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean

2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสต์แบบผลกระทบเชิงสุ่ม

(Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1|x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ ง่าย และ 0 คือ ไม่ง่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เพลิดเพลินในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความยินดีรับเพิ่มสำหรับค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เพลิดเพลินในสถานการณ์ s

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 25- 39 ปี สถานภาพโสด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-5 คน โดยส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท ส่วนใหญ่มีอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประมาณ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีค่าใช้จ่าย

โดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ต่ำกว่า 50 บาท ส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ ขยะทั่วไป/ขยะแห้ง ขยะอินทรีย์/ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเหตุผลที่ว่า การจัดการของเจ้าหน้าที่ สะดวกขึ้น เป็นการส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะ และเหตุผลอื่น ๆ ในการจัดการขยะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะแบบเตอรีถ่านไฟฉาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทแบบเตอรีถ่านไฟฉาย ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 2 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับลดลงอีก 0.15 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 0.04 บาท จากราคาตั้งต้นโดยแสดงตารางที่ 2 และรูปที่ 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบบเตอรีถ่านไฟฉาย

ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบบเตอรีถ่านไฟฉาย โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัย ต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 409 คน ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

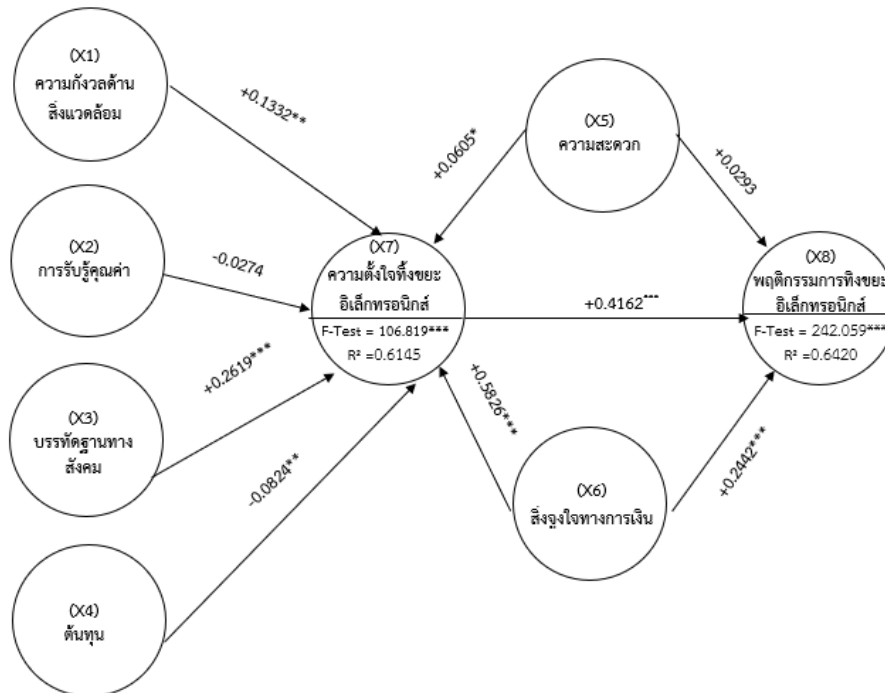
ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมการทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์	Y Re-visit
ความกังวลด้าน สิ่งแวดล้อม	0.1332**		
การรับรู้คุณค่า	-0.0274		
บรรทัดฐานทางสังคม	0.2619***		
ต้นทุน	-0.0824**		
ความสะดวก	0.0605*	0.0293	0.2259
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.5826***	0.2442***	1.7920***

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมการทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์	Y Re-visit
ความตั้งใจทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์		0.4162***	3.5853***
N	409	409	409
rss	10.3087	5.9937	
ll	172.3623	283.2586	-315.6868
F-test	106.8190***	242.0592***	
chi2			335.3910***
r2	0.6145	0.6420	
r2_a	0.6088	0.6393	

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุนความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 0.05 และ 0.10 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5826 ซึ่งส่งผลมากกว่าความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.1332 บรรทัดฐานทางสังคม เท่ากับ 0.2619 ความสะดวกสบาย เท่ากับ 0.0605 และพบว่า ต้นทุน ส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในด้านต้นทุนที่มีค่าสัมประสิทธิ์ -0.0824 และพบว่า สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4162 ซึ่งส่งผลมากกว่า สิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2442

การประเมินความความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความยินดีรับเงินทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ให้มารับที่บ้านทันที 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ณ.จุดทิ้งหมู่บ้าน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ด้วยวิธี Double-bounded logit

ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์ ประเภท แบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย	ให้มารับที่บ้านทันที	ให้มารับที่บ้านตาม วันที่กำหนด	ณ.จุดทิ้งหมู่บ้าน
ยินดีรับราคา (บาท)	0.0420***	-0.1574***	2.0467***
จ่ายต่ำสุด	-0.0177	-0.2178	1.9689
จ่ายสูงสุด	0.1019	-0.0970	2.1243

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้ และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่ม และค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTA พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาต่ำกว่า

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 3 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย จากการประเมิน WTA ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 2 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับลดลงอีก 0.15 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 0.04 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 2 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับลดลงอีก 0.15 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 0.04 บาท จากราคาตั้งต้น

การอภิปรายผล

โดยพบว่า ในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะมากที่สุด และความตั้งใจในการทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพีรนาฎ คิทธิ (2565, น. 100) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นประชาชนส่วนมากมีการรับข่าวสารระดับน้อย แต่ประชาชนมีความรู้ และทัศนคติในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ระดับมาก ส่วนการปฏิบัติในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประชาชนส่วนมากมีการปฏิบัติระดับปานกลาง สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์นั้น การรับข่าวสาร ($B=0.060$, $t=3.599$, $p\text{-value}=0.000$) ทัศนคติ ($B=0.099$, $t=3.182$, $p\text{-value}=0.002$) มีผลต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.01$ และผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 2 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับลดลงอีก 0.15 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 0.04 บาท จากราคาตั้งต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริดา พิทยาพันธ์ (2564, น.1) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินมูลค่าความเต็มใจจะยอมรับเงินชดเชยจากผลกระทบด้านเสียงจากเครื่องบินโดยรอบท่าอากาศยานนานาชาติ เชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยมูลค่าความเต็มใจที่จะยอมรับเงินชดเชยจากผลกระทบด้านเสียงจากเครื่องบินอยู่ระหว่าง 458 ถึง 2,039 บาท ต่อคนต่อเดือน โดยปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าความเต็มใจจะยอมรับเงิน

ชัดเจนมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ คือ การได้รับผลกระทบด้านเสียงจากเครื่องบินในระดับมาก ผลการศึกษาที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้สามารถสะท้อนถึงมูลค่าความต้องการเงินชดเชยที่แท้จริงของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ และสามารถใช้อัตราค่าดังกล่าวเป็นแนวทางในการพิจารณามูลค่าที่เหมาะสมสำหรับการชดเชยผลกระทบด้านเสียงจากเครื่องบินในอนาคต

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้บริโภคมองให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมากที่สุด ในปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินมีผลต่อการจัดการขยะ และความตั้งใจในการทิ้งขยะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ ดังนั้น หากต้องการให้ผู้บริโภคเกิดความตั้งใจในการจัดการขยะมากที่สุดก็ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าว รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ เพราะปัจจัยเหล่านี้มีผลทำให้ผู้บริโภคตั้งใจที่จะจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายมากขึ้น และผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 2 บาท เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับลดลงอีก 0.15 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 0.04 บาท จากราคาตั้งต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- จิรัฏฐ์ จันตะคาด. (2565). *แนวทางการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. การจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พีรนาฏ คิตติ. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ปรีดา พิทยาพันธ์. (2564). *การประเมินมูลค่าความเต็มใจจะยอมรับเงินชดเชยจากผลกระทบด้านเสียงจากเครื่องบินโดยรอบท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่*. คณะบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood, NJ: Prentice-Hall.
- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50,179-211

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งจูงใจทางการเงินกับความตั้งใจและความเต็มใจจ่าย
สำหรับการจัดการขยะคอมพิวเตอร์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Analysis of the Relationship between Financial Incentives and Intention and Willingness
to Pay for Computer Waste Management in Prachuap Khiri Khan Province

วนิดา ฉันท์แต่ง¹ และมาลัย กุศลสงทาวี²

Wanida chantaeng¹ and Malai Kusolsongtawe²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: wanida.cha@rmutr.ac.th¹, malai.k@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์ และ (2) เพื่อประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจจ่าย วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิจำนวน 408 คน จากผู้บริโภคที่ใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติประกอบด้วย บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน และ สิ่งจูงใจทางการเงิน และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่ม ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 639 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด (2) ยินดีจ่ายลดลง 5.5 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 89 บาท จากราคาตั้งต้น

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความเต็มใจจ่าย

Abstract

The purpose of this research is: (1) to determine factors affecting intentions and behavior in disposing of computer waste and (2) assess consumers' willingness to pay for computer waste management in Prachuap Khiri Khan Province. The conceptual framework of this research based on Theoretical model of planned behavior, Environmental concern index and Willingness to pay. Stratified random sampling technique was applied to select 408 Computer consumers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to pay evaluation both direct and indirect methods.

Research findings revealed that factors that significantly affected customers intentions and computer waste management consisted of Social Norm, Cost and Financial incentives and (1) customers were willing to pay additional Fee for disposing of e-waste at village disposal points at the price of 639 baht and (2) willing to pay additional 5.5 baht from initial Fee for home pick up delivered on booking date and willing to pay additional 89 baht from initial fee for same day home pickup service.

Keywords: Theory of planned behavior Model, environmental concern index, willingness to pay

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Waste หรือ E-waste) หรือซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment's : WEEE) เป็นปัญหาที่สำคัญของหลายประเทศ เนื่องจากปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี และมีแนวโน้ม ทวีความรุนแรงมากขึ้น สาเหตุจากหลายประเทศต่างมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้เกิดเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีการผลิตสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มีการประดิษฐ์อุปกรณ์ใช้สอยนานาชนิดออกสู่ตลาด จนทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หลายชนิดกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนโดยเฉพาะในเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบกับการแข่งขันทางการตลาดที่เข้มข้น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ จึงถูกผลิตขึ้นมามากมายและต่อเนื่อง ส่งผลทำให้ราคาของผลิตภัณฑ์เหล่านี้ลดต่ำลงคนทุกระดับสามารถซื้อเป็นเจ้าของได้ง่ายขึ้น และทำให้ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพที่ตกค้างเร็วยิ่งขึ้น ถ้าสมัย และหมดสภาพการใช้งานจะกลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือและเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ส่งผลให้เกิดขยะอันตรายล้นเมืองที่นับวันจะมีปริมาณที่มากขึ้นเรื่อย ๆ จากข้อมูลกรมควบคุมมลพิษ ได้มีการรวบรวมสถิติขยะอิเล็กทรอนิกส์ว่า ในปี พ.ศ. 2565 มีปริมาณของขยะอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้น 676,146 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 0.99 (ปี 2564 มีปริมาณ 669,518 ตัน) ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment: WEEE) 439,495 ตัน (ร้อยละ 65) และของเสียอันตราย ประเภทอื่น ๆ เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ 236,651 ตัน (ร้อยละ 35) ซึ่งแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอาจเนื่องมาจากปัจจุบันประชาชนมีความต้องการและนิยมใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ส่งผลให้มีการเปลี่ยนอุปกรณ์บ่อยขึ้นเพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย นอกจากนี้การนำเข้าผลิตภัณฑ์บางส่วนที่มีคุณภาพต่ำอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์สั้นทำให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์ และความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์ และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และเมื่อให้มารับที่บ้าน

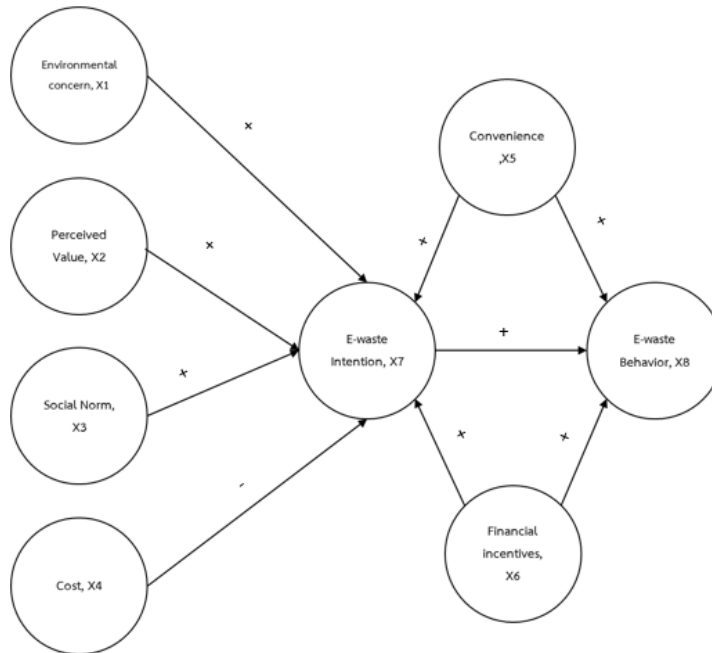
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์
2. เพื่อประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และเมื่อให้มารับที่บ้าน

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

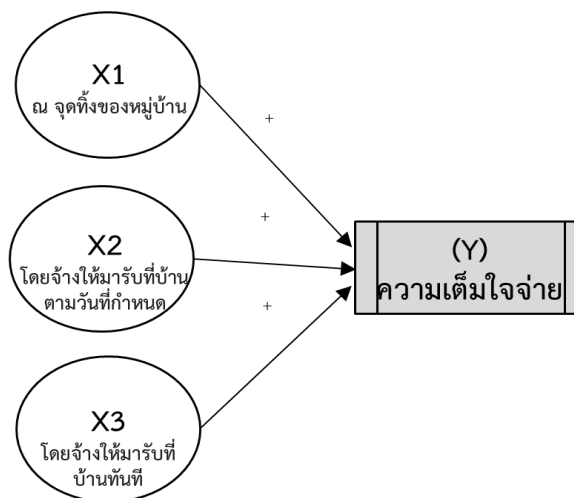
แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์ โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน ความตั้งใจในการทิ้งขยะ และพฤติกรรมการทิ้งขยะ ไอเซน (Ajzen, 1991) กล่าวว่าทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลมีข้อจำกัดในการทำนายพฤติกรรมทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งบุคคลไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากเจตนาในการทำพฤติกรรมของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ (Incomplete Volitional Control) กล่าวคือพฤติกรรมที่บุคคลประสบปัญหาในการควบคุม ทำให้บุคคลไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างแน่นอนว่าจะทำหรือไม่ทำต้องอาศัยโอกาสหรือทรัพยากรอื่น ๆ เช่น เงิน เวลา ทักษะ การร่วมมือจากบุคคลอื่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรวรรณ ม่วงลับ และนงลักษณ์ สืบคาน (2562) ศึกษาเรื่อง ความรู้ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือนของชุมชนบ้านตลาดเขต จังหวัดกาญจนบุรี ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับขยะอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับสูง ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่คัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ก่อนทิ้ง และหากเครื่องใช้ไฟฟ้าหมดอายุการใช้งานหรือชำรุดส่วนใหญ่ จะไม่ซ่อมแซมเพื่อใช้งานต่อ แต่จะนำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าหรือซาเล้ง และยังคงสอดคล้องกับ สุมาลี พุ่มภิญโญ (2563) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมในการจัดการขยะของครัวเรือนตาม แนวคิด 3Rs: กรณีศึกษาเทศบาลพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ขยะส่วนใหญ่เป็นขยะเปียก ส่วนขยะรีไซเคิลครัวเรือนมักคัดแยกเพื่อนำขยะไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าแต่ในการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ซ้ำ การคัดแยกขยะเปียกเพื่อไปใช้ประโยชน์และการลดการใช้บรรจุภัณฑ์ เช่น ถุงพลาสติกยังคงไม่เป็นที่นิยมนัก เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพพบว่า กลุ่มผู้ทำงานนอกบ้านจะมีการทำกิจกรรมด้าน 3Rs น้อยกว่า

กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มผู้เกษียณอายุ การส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากขยะเปียกในรูปแบบต่าง ๆ และลดการใช้บรรจุภัณฑ์จะช่วยลดปริมาณขยะที่จะนำไปทิ้งปลายทางได้ โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ ดังที่แสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) สำหรับการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to pay: WTP

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และ สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์

H₂: ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากีบาท

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขตจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 408 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ / เดือน				รวม
	ต่ำกว่า 50 บาท	50-100 บาท	101-200 บาท	201-500 บาท	
ชาย	69	40	36	45	190
	36%	21%	19%	24%	100%
หญิง	70	81	35	32	218
	32%	37%	16%	15%	100%
Total	139	121	71	77	408
	34%	30%	17%	19%	100%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามเพศและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ โดยการสุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้คอมพิวเตอร์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยสาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะคือ ต่ำกว่า 50 บาท 50 – 100 บาท 101 – 200 บาท และ 201-500 บาท เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกจากกลุ่มนี้เพราะ เพศหญิงอาจมีพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทคอมพิวเตอร์ สูงกว่า จึงส่งผลให้คนที่มียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการทิ้งขยะที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{7i} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความเต็มใจง่าย

ความเต็มใจง่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์สามารถประเมินได้โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสต์แบบผลกระทบเชิงสุ่ม

(Random Effects Logit) ที่มีรูปแบบการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ ง่าย และ 0 คือ ไม่ง่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25- 39 ปี สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-5 คน ส่วนใหญ่กำลังศึกษาปริญญาตรี/หรือจบปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท ส่วนใหญ่มีอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทคอมพิวเตอร์ มากกว่า 5 ปี/ครั้ง มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ต่ำกว่า 50 บาท ส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ ขยะทั่วไป/ขยะแห้ง ขยะอินทรีย์/ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเหตุผลที่ว่า การจัดการของเจ้าหน้าที่สะดวกขึ้น เป็นการส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะ และเหตุผลอื่น ๆ ในการจัดการขยะ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกจากกลุ่มนี้เพราะ เพศหญิงอาจมีพฤติกรรมจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทคอมพิวเตอร์สูงกว่า จึงส่งผลให้คนที่มีการใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ ที่ต่างกันมีพฤติกรรมทิ้งขยะที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยด้านต้นทุน และปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินส่งผลมากที่สุด และพบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์

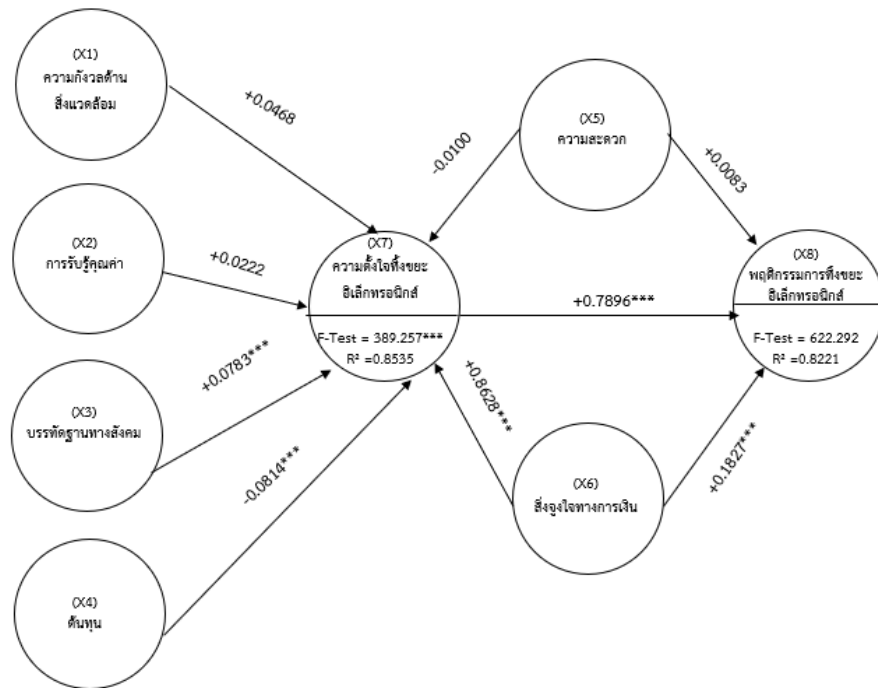
ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย

ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัย ต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 408 คน ดังตารางที่ 2 และภาพที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์	Y Re-visit
ความกังวลด้าน สิ่งแวดล้อม	0.0468		
การรับรู้คุณค่า	0.0222		
บรรทัดฐานทางสังคม	0.0783***		
ต้นทุน	-0.0814***		
ความสะดวก	-0.0100	0.0083	0.3039
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.8628***	0.1827***	1.7313**
ความตั้งใจทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์		0.7896***	6.4111***
N	408	408	408
rss	3.1879	4.2922	
ll	410.8595	350.1852	-305.9585
F-test	389.2573***	622.2921***	
chi2			511.9604***
r2	0.8535	0.8221	
r2_a	0.8513	0.8208	

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์ แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ ได้ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน และ สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.8628 ซึ่งส่งผล บรรทัดฐานทางสังคม เท่ากับ 0.0783 และต้นทุน ส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านต้นทุน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ -0.0878 และพบว่า สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านความตั้งใจในการทิ้งขยะ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.7896 ซึ่งส่งผลมากกว่า สิ่งจูงใจทางการเงิน เท่ากับ 0.1827

การประเมินความความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสต์แบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความเต็มใจจ่ายเงินทิ้งขยะประเภทคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ให้มารับที่บ้านทันที โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความเต็มใจจ่ายเงินค่าที่ขยชะประเภทคอมพิวเตอร์ ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความเต็มใจจ่ายเงินค่าที่ขยชะประเภทคอมพิวเตอร์	ณ.จุดทิ้งหมู่บ้าน	ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด	โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที
ยินดีจ่ายราคา (บาท)	639.1006***	-5.5948***	89.6899***
จ่ายต่ำสุด	593.0811	-29.917686	65.6283
จ่ายสูงสุด	685.1201	18.7280	113.7515

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price บััจจ่ายส่วนเพิ่มและค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTP พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยชะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการแจ้งให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันทีในราคาทีบาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 3 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยชะประเภทคอมพิวเตอร์ จากการประเมิน WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยชะประเภทคอมพิวเตอร์ จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 639 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายลดลง 5.5 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 89 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยชะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และต้นทุน ส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยชะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสิ่งจูงใจทางการเงินส่งผลมากที่สุด และพบว่าสิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยชะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมกาทิ้งขยชะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านความตั้งใจในการทิ้งขยชะส่งผลมากที่สุด และ ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยชะประเภทคอมพิวเตอร์ จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 639 บาท และเมื่อ

ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายลดลง 5.5 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 89 บาท จากราคาตั้งต้น

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ ของผู้บริโภค พบว่า บรรทัดฐานทางสังคม สิ่งจูงใจทางการเงิน ต้นทุน และความตั้งใจที่ขยะอิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะส่งผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรวรรณ ม่วงลับ และนงลักษณ์ สืบคาน (2562) ศึกษาเรื่อง ความรู้ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือนของชุมชนบ้านตลาดเขต จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับขยะอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับสูง ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่คัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ก่อนทิ้ง และหากเครื่องใช้ไฟฟ้าหมดอายุการใช้งาน หรือชำรุดส่วนใหญ่ จะไม่ซ่อมแซมเพื่อใช้งานต่อ แต่จะนำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าหรือชาเล้ง ด้านความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคที่จะจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ และพบว่า ราคาความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคที่จะจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 639 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายลดลง 5.5 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 89 บาท จากราคาตั้งต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนธรณ์ ปราเปรรม, 2563 ศึกษาเรื่อง ความเต็มใจจ่ายเพื่อซื้อกาแฟสดออร์แกนิกของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเต็มใจจ่ายสำหรับกาแฟสด มีความเต็มใจจ่ายสำหรับกาแฟสดทั่วไปในราคาแก้วละ 60 บาท สำหรับกาแฟสดออร์แกนิกแก้วละ 71 บาท และกาแฟสดที่มีออร์แกนิกที่รับรองมาตรฐานไอโอม แก้วละ 87 บาท

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการจัดการขยะประเภทคอมพิวเตอร์ และราคาความเต็มใจจ่ายสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทคอมพิวเตอร์ จะเห็นได้ว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินซึ่งมีผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการจัดการขยะมากที่สุด ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวอย่างมากที่สุด เพราะจะทำให้ผู้บริโภคเกิดความตระหนักและมีความตั้งใจที่จะจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทคอมพิวเตอร์มากขึ้น และในการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์นี้ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ดีขึ้นต่อไปในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กรวรรณ ม่วงลับ และนงลักษณ์ สืบคาน. (2562). *ความรู้ในการจัดการขยะ อิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือนของชุมชนบ้านตลาดเขต จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- สุมาลี พุ่มภิญโญ. (2563). พฤติกรรมในการจัดการขยะของครัวเรือนตามแนวคิด 3Rs: กรณีศึกษาเทศบาลพระนครศรีอยุธยา. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 13(1), หน้า 78 – 93.
- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, pp. 179 - 211.

การพัฒนาแบบความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะ
แบตเตอรี่ถ่านไฟฉายในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Development of a Willingness-to-pay Model for Waste Management

Flashlight Batteries in Prachuap Khiri Khan Province

เจษฎา จันท์ศรี¹ และมาลัย กุศลสงทาวี²

Jessadar Jansri¹ and Malai Kusolsongtawe²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: jessadar.jan@rmutr.ac.th¹, malai.k@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย และ (2) เพื่อประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจจ่าย วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 445 คน จากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์แบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงินและความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และ (2) ผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่ม สำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน อยู่ที่ราคา 1.79 บาท โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.15 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.24 บาท จากราคาตั้งต้น

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความเต็มใจจ่าย

Abstract

The purpose of this research has the following objective (1) to determine factors affecting intentions and to waste management behavior Types of flashlight batteries In Prachuap Khiri Khan Province and (2) to assess willingness to pay for waste management Types of consumer flashlight batteries In Prachuap Khiri Khan Province With the Conceptual framework of applied research from the behavior theory model according to the

environmental attention index plan and willingness to pay. Stratified random sampling technique was applied to select 445 persons from consumers who use flashlight batteries products to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to pay evaluation both direct and indirect methods. Research findings (1) revealed that factors that significantly affected customers' to intentions and waste management behavior Types of flashlight batteries In Prachuap Khiri Khan Province consisted of Environmental concern, Perceived Value, Social Norm, Cost, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention and (2) customers were willing to pay additional of At the village's disposal point, the price is 1.79 baht, and will be picked up at your home on the specified date. Willing to pay an additional 0.15 baht and come pick it up at home immediately. Willing to pay an additional 0.24 baht from the initial price.

Keywords: Theory of planned behavior model, environmental concern index, willingness to pay

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัญหาขยะยังคงเป็นปัญหาซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยคณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2565 มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะของประเทศ เพื่อเป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ และของเสียอันตรายของประเทศ บูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ ประชาชน ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวง สาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม จังหวัด 76 จังหวัด กรุงเทพมหานคร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะของประเทศ อย่างไรก็ตามยังพบอุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน อาทิเช่น สถานที่กำจัดขยะชุมชนของรัฐและเอกชนส่วนใหญ่ดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่มีระบบติดตาม กำกับและควบคุมการดำเนินงานของสถานที่กำจัดขยะ โรงงานกำจัดของเสียอันตรายและกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย มีจำนวนไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง และภาคตะวันออก ยังมีปัญหาการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย และขยะติดเชื้อ กฎหมายในการจัดการขยะในปัจจุบัน ยังไม่สามารถกำกับควบคุมดูแล ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการตามอำนาจและหน้าที่ อีกทั้งยังไม่มีกฎหมายเฉพาะสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ (กรมควบคุมมลพิษ, 2567)

ในปัจจุบันยังพบว่า ในแต่ละชุมชนยังมีพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทแบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย โดยไม่ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมากับสิ่งแวดล้อมจากขยะเหล่านี้ น้อยคนนักที่จะรู้ถึง

โทษของสารโลหะหนัก อาทิ ตะกั่ว พรอท ที่ถูกบรรจุอยู่ภายใน ซึ่งพร้อมที่จะกระจายเป็นมลพิษออกสู่ดิน น้ำ อากาศ ผู้ที่อยู่ใกล้เคียงกับแหล่งทิ้งขยะเหล่านี้ย่อมเสี่ยงที่จะได้รับสารพิษอันตราย รวมทั้งคนเก็บขยะด้วย ดังนั้นการหาวิธีให้คนในชุมชนหันมาใส่ใจกับอันตรายจากขยะประเภทนี้ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี และยั่งยืน ขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยความความเข้าใจของชุมชนนั้น หลายคนพอทราบหรือมีความรู้ว่ามีสารพิษที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม แต่ขยะแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายที่ทิ้งลงในถังขยะมิได้เกิดพิษภัยในทันที จึงถูกทิ้งลงถังขยะโดยไม่ได้ถูกคัดแยกออกมาเพื่อนำไปรีไซเคิลเหมือนขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทอื่น ๆ ซึ่งจะมีมูลค่าและจะถูกคัดแยกออกมาก่อนการฝังกลบ แบตเตอรี่ถ่านไฟฉายเหล่านี้เมื่อถูกกักร่อนโดยธรรมชาติจากการฝังกลบก็จะมีกรดและสารโลหะหนักรั่วไหลออกมา และสารเหล่านี้ที่เป็นพิษก็จะซึมเข้าไปในดิน หรือเมื่อฝนตกก็จะเข้าไปปนเปื้อนแหล่งน้ำได้โดยง่าย ดังนั้นจะดีกว่าหรือไม่หากมีการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกวิธี (สมชาย ขจรวิภาส, 2556)

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย และ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์แบตเตอรี่และถ่านไฟฉายในเขตประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้เพื่อการพัฒนาแบบสอบถามความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายของผู้บริโภค
2. เพื่อประเมินความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายของผู้บริโภค

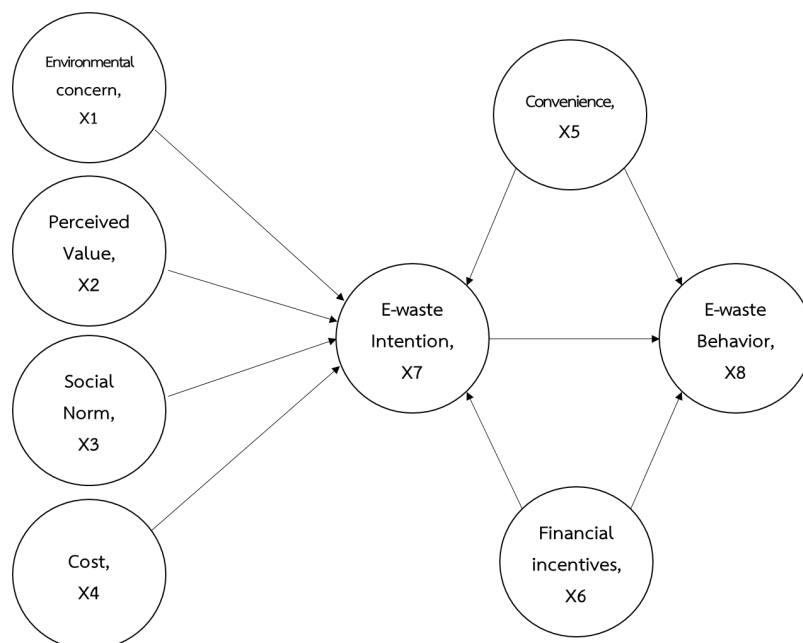
การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) ของ Ajzen, I. (1991) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อมีการวางแผนจะกระทำพฤติกรรมเหล่านั้น ซึ่งการกระทำนี้ย่อมเกิดจากความตั้งใจ ความตั้งใจจึงเป็นการรับรู้โอกาสว่าจะทำหรือไม่ทำ พฤติกรรมนี้ในอนาคต เป็นตัวชี้วัดความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ก่อนการกระทำพฤติกรรมจริง ความตั้งใจจึงเป็นตัวกำหนดการแสดงพฤติกรรม (ปรียาภรณ์ ประยงค์กุล และสุจรรยา โลหะชีวะ, 2563, น. 10) ซึ่งความตั้งใจเหล่านี้สามารถทำนายได้ผ่านปัจจัย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1. ทิศนคติที่มีต่อพฤติกรรม (Attitude

Toward the Behavior) 2. การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) 3. การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (Perceived Behavioral Control) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาพร เสนุภักย์ (2563, น. 1) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยพฤติกรรมการลดและแยกขยะที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการขยะของพนักงาน บริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมด้านการทิ้งขยะ ด้านจัดการกับขยะ ด้านรวบรวมขนขยะ และด้านรณรงค์ให้พนักงานนำขยะมาแปลงรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะ ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และสอดคล้องกับ วีรวัลย์ แก้วบุญชู และคณะ (2562, น.1561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน กรณีศึกษา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ

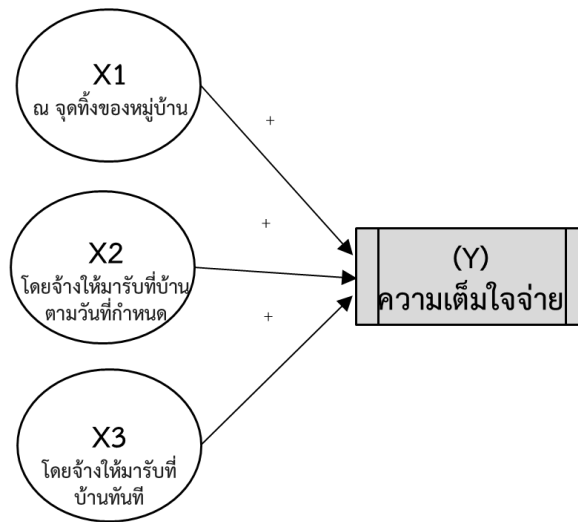
กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ประกอบด้วย Environmental concern (ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม) Perceived Value (การรับรู้คุณค่า) Social Norm (บรรทัดฐานทางสังคม) Cost (ต้นทุน) Convenience (ความสะดวก) Financial incentives (สิ่งจูงใจทางการเงิน) E-waste Intention (ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์) E-waste Behavior (พฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์) ดังที่แสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) สำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to pay: WTP

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย

H₂: ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาที่เหมาะสม

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้จะทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 445 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ

เพศ	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน		
	ต่ำกว่า 50 บาท	50-100 บาท	รวม
ชาย	175	88	263
	67%	33%	100%
หญิง	113	69	182
	62%	38%	100%
รวม	288	157	445
	65%	35%	100%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามอายุและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ โดยการสุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้แบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยสาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะคือ ต่ำกว่า 50 บาท และ 50 – 100 บาท เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกจากกลุ่มนี้เพราะ ผู้บริโภคเพศชาย อาจมีพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย สูงกว่า จึงส่งผลให้คนที่มียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะที่ต่างกันมีพฤติกรรมการทิ้งขยะที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

$$\begin{aligned} X_{1i} &= \text{ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i \\ X_{2i} &= \text{มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i \\ X_{3i} &= \text{บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i \\ X_{4i} &= \text{ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i \\ X_{5i} &= \text{ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i \\ X_{6i} &= \text{สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i \\ X_{7i} &= \text{ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i \\ X_{8i} &= \text{พฤติกรรมกาทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i \\ \varepsilon_{ji} &= \text{ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ } j \text{ คนที่ } i \end{aligned}$$

การประเมินความเต็มใจจ่าย

ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมกาทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม

(Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1|x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 25- 39 ปี สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่กำลังศึกษาปริญญาตรี/หรือจบปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-5 คน ส่วนใหญ่มีอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ น้อยกว่า 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ต่ำกว่า 50 บาท ส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ ขยะทั่วไป/

ขยะแห้ง ขยะอินทรีย์/ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเหตุผลที่ว่า การจัดการของเจ้าหน้าที่สะดวกขึ้น เป็นการส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะ และเหตุผลอื่น ๆ ในการจัดการขยะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่าบรรทัดฐานทางสังคม และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยในด้านการเงินส่งผลมากที่สุด พบว่า ต้นทุนและความสะดวกสบาย ส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ โดยในด้านต้นทุนส่งผลมากที่สุด ด้านพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภค พบว่า ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยในด้านความตั้งใจในการทิ้งขยะส่งผลมากที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย

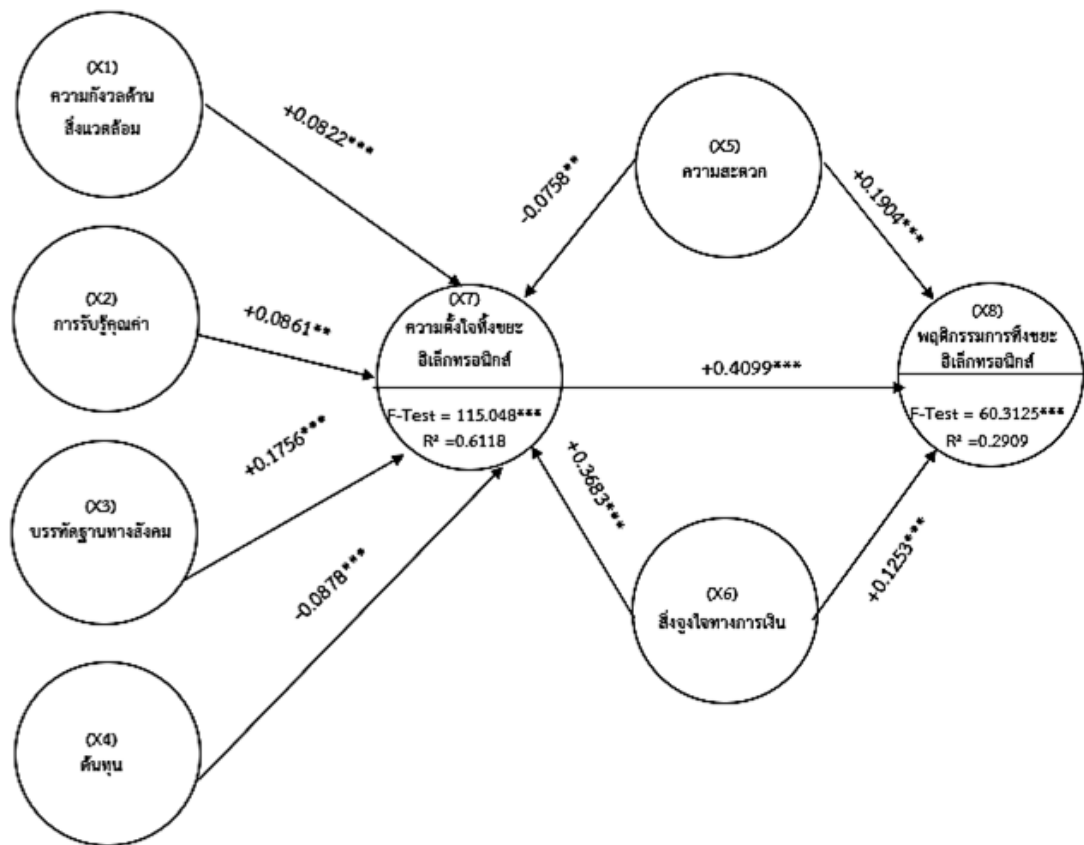
ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัย ต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรม การทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 445 คน ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ อิเล็คทรอนิกส์	พฤติกรรมทิ้งขยะ อิเล็คทรอนิกส์	Y Re-visit
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.0822 ^{***}		
การรับรู้คุณค่า	0.0861 ^{**}		
บรรทัดฐานทางสังคม	0.1756 ^{***}		
ต้นทุน	-0.0878 ^{***}		
ความสะดวก	-0.0758 ^{**}	0.1904 ^{***}	1.3489 ^{***}
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.3683 ^{***}	0.1253 ^{***}	0.7541 ^{**}
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็คทรอนิกส์		0.4099 ^{***}	2.4503 ^{***}
N	445	445	445
rss	5.2872	11.5097	

Model	ความตั้งใจที่จะขาย อิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมการที่จะขาย อิเล็กทรอนิกส์	Y Re-visit
ll	354.8655	181.7836	-458.0301
F-test	115.048***	60.312***	
chi2			124.946***
r2	0.6118	0.2909	
r2_a	0.6065	0.2861	

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการที่จะขายประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขายประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉายได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการที่จะขายประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.3683 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.0822 มุมมองคุณค่าเท่ากับ 0.0861 บรรทัดฐานทางสังคม เท่ากับ 0.1756 และพบว่า ต้นทุนและความสะดวกสบาย ส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยในด้านต้นทุน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ -0.0878 ซึ่งส่งผลความสะดวกสบาย เท่ากับ -0.0758

การประเมินความความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติกแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความเต็มใจจ่ายเงินทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ให้มารับที่บ้านทันที โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้ง	ขยะอิเล็กทรอนิกส์	ณ.จุดทิ้งหมู่บ้าน	ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด	โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที
ประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย				
ยินดีจ่ายราคา (บาท)		1.7964***	0.1566***	0.2479***
จ่ายต่ำสุด		1.7378	0.1104	0.2005
จ่ายสูงสุด		1.8549	0.2027	0.2953

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่ม และค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTP พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากีบาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 3 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย จากการประเมิน WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านที่ราคา 1.79 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.15 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.24 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุนความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 1.79 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.15 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.24 บาท จากราคาตั้งต้น

การอภิปรายผล

โดยพบว่า สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจทิ้งขยะมากที่สุด และความตั้งใจทิ้งขยะส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญชพร เสนุภย์ (2563, น. 1) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยพฤติกรรมการลดและแยกขยะที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการขยะของพนักงานบริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการลดและแยกขยะของพนักงานบริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมด้านการทิ้งขยะ ด้านจัดการกับขยะ ด้านรวบรวมขนขยะ และด้านรณรงค์ให้พนักงานนำขยะมาแปลงรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะ ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านที่ราคา 1.79 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.15 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.24 บาท จากราคาตั้งต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชัย จันทนา และคณะ (2566, น. 271) ได้ศึกษาเรื่อง ความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับที่อยู่อาศัยแบบประหยัดพลังงานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ที่อยู่อาศัยแนวราบ (บ้านเดี่ยว) จะเลือกที่อยู่อาศัยที่อยู่ในเขตปริมณฑล ที่สร้างโดยผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ทั่วไป ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายเพิ่มจากราคาเริ่มต้นจำนวน 1.23 ล้านบาท และยินดีที่จะจ่ายเพิ่มหากมีการประหยัดพลังงานที่มากขึ้นจำนวน 1.92 ล้านบาทที่อยู่อาศัยแนวตั้ง (คอนโดมิเนียม) เลือกที่อยู่อาศัยที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ ที่สร้างโดยผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์

ทั่วไปผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายเพิ่มจำนวน 0.94 ล้านบาท และยินดีที่จะจ่ายเพิ่มหากมีการประหยัดพลังงานจำนวน 1.76 ล้านบาท

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้บริโภคจะให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมากที่สุด ในปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินมีผลต่อการจัดการขยะ และความตั้งใจในการทิ้งขยะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ ดังนั้น ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินมากที่สุด เพราะผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมโครงการในการจัดการขยะ หรือโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่รัฐบาลจัดขึ้น หากผู้บริโภคให้ความสนใจและเข้าร่วมโครงการมากขึ้นจะทำให้ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถูกคัดแยกลดจำนวนน้อยลง และส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นในอนาคต และราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่ถ่านไฟฉาย หากทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน อยู่ที่ราคา 1.79 บาท หากให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.15 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.24 บาท จากราคาตั้งต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2567). *แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2*. เข้าถึงได้จาก: www.pcd.go.th, 25 มีนาคม 2567.
- กัญชพร เสนุภย์. (2563). *ปัจจัยพฤติกรรมการลดและแยกขยะที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการ ขยะของพนักงาน บริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน)*. สารนิพนธ์. คณะวิทยาการจัดการ ภาควิชา บริหารธุรกิจ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ขวัญชัย จันทนา และคณะ. (2566). ความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับที่อยู่อาศัยแบบประหยัดพลังงานในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 10(1), หน้า 270 – 300.
- ปรียาภรณ์ ประยงค์กุล และสุจรรยา โลหาชีวะ. (2563). แนวทางในการป้องกันการบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในวัยรุ่นไทยตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. *วารสารพยาบาลสภากาชาดไทย*, 13(2), หน้า 39 - 46.
- วีรวัลย์ แก้วบุญชู และคณะ. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนกรณีศึกษา เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร*. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20. วันที่ 15 มีนาคม 2562, หน้า 1561 – 1570. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมชาย ขจรวิภาส. (2556). *การกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ก่อมลพิษต่อชุมชน (ขยะแบตเตอรี่ขนาดเล็กและถ่านไฟฉาย) กรณีศึกษา เทศบาลตำบลหัวเวียง*. กรุงเทพมหานคร: การบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง สถาบันพระปกเกล้า.

Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, pp. 179 – 211.

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาด
ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง

Factors Affecting Satisfaction of Beach Market Service Users
in the Lower Central Region

หนึ่งฤทัย เกิดฤทธิ¹ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์²

Nuengruetai Kerdrut¹ and Thanyanan Worasesthaphong²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: nuengruetai.ker@rmutr.ac.th¹, than.wr@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อระบุปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 402 คน จากผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาด เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ประกอบด้วย มุมมองคุณค่า มุมมองภาพลักษณ์

คำสำคัญ: แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน มุมมองคุณค่า มุมมองภาพลักษณ์

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting satisfaction of beach market service users in the lower central region Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index Model. Stratified random sampling technique was applied to select 402 service users to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model. Research findings revealed that factors affecting satisfaction of beach market service users in the lower central region consisted of perceived value , perceived Image.

Keywords: American Customer Satisfaction Index Model, perceived value, perceived Image

บทนำ

สืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID-19 เมื่อสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 คลี่คลาย นักท่องเที่ยวอาจมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการท่องเที่ยวจากอดีต (Old Normal) ปรึบมาเป็นพฤติกรรมการท่องเที่ยวความเป็นปกติใหม่ (New Normal) โดยจะเพิ่มความใส่ใจในองค์ประกอบหลัก ๆ ได้แก่ 1) สุขภาพอนามัย (Sanitation) 2) ความสะอาด (Hygiene) 3) ความปลอดภัย (Safety) 4) ระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) 5) ดิจิทัล (Digital) 6) ความเชื่อถือได้ (Reliability) และ 7) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility) เพื่อให้เกิด "ความสมดุล (Balance)" ซึ่งก็คือความสามารถในการบริหารจัดการกับสถานะที่ไม่เป็นปกตินี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม บริษัทนำเที่ยวและธุรกิจสายการบิน จำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องเตรียมความพร้อมและปรับปรุงแบบการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้บริการและการบริโภคแบบปกติใหม่

ความสำคัญของภาคการท่องเที่ยวถูกระบุไว้อย่างชัดเจนใน "ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน พร้อมทั้งเป็นประเทศที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ทั้งนี้ การสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวสามารถผลักดันให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ด้วย 1) รักษาการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง 2) มุ่งพัฒนาระบบนิเวศนักท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้นด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย และ 3) การใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ นอกจากนี้ยังถูกกล่าวถึงในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) พร้อมทั้งแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์ COVID-19 พ.ศ. 2564 - 2565 ในอนาคต การท่องเที่ยวยังมีความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยภาคการท่องเที่ยวได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการยกร่างแผนฯ ฉบับที่ 3 พร้อมทั้งร่างกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (อยู่ระหว่างการประชพิจารณา โดยสาระสำคัญ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 มีเป้าหมายหลักเพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่ "เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน" โดยมีหมุดหมายที่ 2 "ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน" (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564)

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดในภาคกลางตอนล่าง ซึ่งมีเขตแดนติดกับภาคใต้ มีลักษณะเป็นพื้นที่แคบเป็นคาบสมุทรยาวลงไปทางใต้ โดยส่วนที่แคบที่สุดจากเขตแดนไทย-พม่าจนถึงฝั่งทะเลมีระยะทาง 11 กิโลเมตร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2566) โดยมียุทธศาสตร์จังหวัด ดังนี้ 1. เสริมสร้างขีดเด่นด้านการท่องเที่ยวบนพื้นฐานเอกลักษณ์ของจังหวัดสู่นานาชาติ 2. เสริมสร้างนวัตกรรมกระบวนการผลิตการแปรรูป และการตลาดเป็นสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม คุณภาพสูง 3. ยกกระดับศักยภาพด้านสิงขร

สร้างการเติบโตการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว เชื่อมต่อประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค 4. ส่งเสริมความมั่นคง และสังคมคุณภาพตามวิถีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5.ยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2560) เพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในระบบนิเวศ หลังจากสถานการณ์ COVID-19 ที่ผ่านมาได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันหลายอย่าง อาทิเช่นจากเดิมที่ต้องเก็บตัวอยู่แต่ในบ้านไม่ว่ามาจากการกักตัวหรือเป็นมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ตอนนี้เราเริ่มกลับมาใช้ชีวิตปกตินอกบ้านได้แล้วรูปแบบ New Normal จากอดีตนักท่องเที่ยวต่างต้องการไปสถานที่สำคัญ สถานที่ที่มีชื่อเสียง ถึงแม้จะต้องเผชิญกับเพื่อนนักเดินทาง จำนวนมากก็ตาม แต่ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวจะสนใจการท่องเที่ยวแบบสำรวจธรรมชาติอย่างเช่น การเดินป่า ปีนเขา การดำน้ำลึก ชายหาดที่ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก จะเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้เป็นการท่องเที่ยวที่มีผู้คนจำนวนไม่มาก ทำให้ความเสี่ยงด้านโรคร้ายไข้เจ็บจะลดน้อยตามไปด้วย

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกันงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ผู้วิจัยได้จัดทำวิจัยตามแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางของมนุษย์จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง หรือการเดินทางจากถิ่นพำนักที่อาศัยไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจไป และเป็น การเดินทางด้วยเหตุผลของการท่องเที่ยวมิใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ เช่น การเดินทางเพื่อการพักผ่อน การเดินทางเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬา (อาทิ การแข่งขันกีฬา ซีเกมส์ โอลิมปิก เป็นต้น) การเดินทางเพื่อการศึกษา การเดินทางเพื่อประชุมสัมมนา การเดินทางเพื่อเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง หรือเพื่อน การเดินทางเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น (Tourism of World, (ม.ป.ป.))

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจมาใช้บริการของนักท่องเที่ยว

ปัจจัยการรับรู้ภาพลักษณ์อาหารริมทางภาพลักษณ์ (Image) เป็นภาพที่เกิดขึ้นในใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิด เป็นองค์รวมของความเชื่อ ความคิด ความประทับใจ ที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติและการกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้น (Kotler, 2000) การเลือกเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับ 1) ปัจจัยจากนักท่องเที่ยว 2) ปัจจัยอาหารในพื้นที่จุดหมายปลายทาง และ 3) สภาพแวดล้อมของจุดหมายปลายทาง ซึ่งครอบคลุมไปถึงลักษณะเฉพาะตัวของอาหาร และการรับรู้ภาพลักษณ์ของอาหารในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ (Mak,Lumbers, Eves, & Chang, 2012) ด้วยเหตุนี้ การรับรู้และสิ่งที่นักท่องเที่ยวรับรู้ จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ที่แท้จริงในการเดินทาง จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องอาหารท้องถิ่น พบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ของสินค้าและความรู้เกี่ยวกับสินค้า มีผลต่อการกลับมาและซื้อเพิ่มขึ้น (Kiralova & Hamarneh , 2017) โดยทัศนคติของนักท่องเที่ยวซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทางจะเกิดจากการรับรู้ ความเข้าใจ (Cognitive) และประสบการณ์ที่ได้รับ (Jalilvand & Samiei, 2012; Schiffman & Kanuk, 2000)

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ถึงคุณค่า

การรับรู้คุณค่า คือ คุณค่าที่ลูกค้าได้รับจากการบริการหรือผลิตภัณฑ์เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนที่เกิดขึ้นในผลิตภัณฑ์หรือบริการ ลูกค้าจะซื้อสินค้าจากการเสนอคุณค่าที่สามารถผลิตผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ซึ่ง (Kotler&Keller, 2006) กล่าวว่า คุณค่าที่ลูกค้ารับรู้ (Customer Perceived Value:CPV) หมายถึงคุณค่าที่เกิดระหว่างผลต่างของประโยชน์โดยรวมของคุณค่าทั้งหมดกับต้นทุนทั้งหมด คือคุณค่าที่เป็นประโยชน์โดยรวมที่ลูกค้าคาดหวังจากสินค้าหรือบริการ (Zeithaml, 1988) กล่าวว่า คุณค่าที่รับรู้ของลูกค้า คือการประเมินประโยชน์ของผลิตภัณฑ์หรือบริการ เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนที่จ่ายกับคุณค่าที่เป็นประโยชน์โดยรวมของผู้บริโภค ดังนั้นเมื่อลูกค้ารู้ว่าผลประโยชน์ที่ได้รับสูงกว่าต้นทุนที่จ่ายไปทำให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกดี และจะแสดงออกทางพฤติกรรม และมาใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น ๆ ต่อไป ซึ่งหมายถึงความจงรักภักดีของลูกค้า (McDougall & Levesque, 2000) ให้คำจำกัดความของการรับรู้คุณค่าว่าจะเกิดขึ้นเมื่อลูกค้าเปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับราคาที่จ่ายไป โดยการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับอาจจะแตกต่างกันไปตามแต่ละสถานการณ์หรือตามแต่ละบุคคล โดยลูกค้าแต่ละคนอาจจะรับรู้คุณค่าของสินค้าและบริการอย่างเดียวกันแตกต่างกันออกไปก็ได้

กาญจนา อนันถาวร (2561) เรื่อง ความพึงพอใจที่มีต่อบริการฟู้ด เดลิเวอรี่ ของ อุเบอร์อีทส์ และไลน์แมนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในการใช้บริการฟู้ด เดลิเวอรี่ของไลน์แมน สูงกว่าอุเบอร์อีทส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและ 2) ปัจจัยด้านคุณค่าการบริการ และปัจจัยด้านภาพลักษณ์การบริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความพึงพอใจส่งผลต่อไปยังความจงรักภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลดังกล่าวสามารถตีความได้ว่าลูกค้าให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์การบริการด้านการมีระบบที่ทันสมัย เมื่อลูกค้ามีความเชื่อมั่นต่อบริการ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ

ขึ้นและความพึงพอใจนี้ยังส่งผลต่อไปยังความจงรักภักดีต่อบริการของผู้บริโภครวมไปจนถึงแนะนำไปยังคนรู้จักให้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ มุมมองคุณค่าการบริการส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ

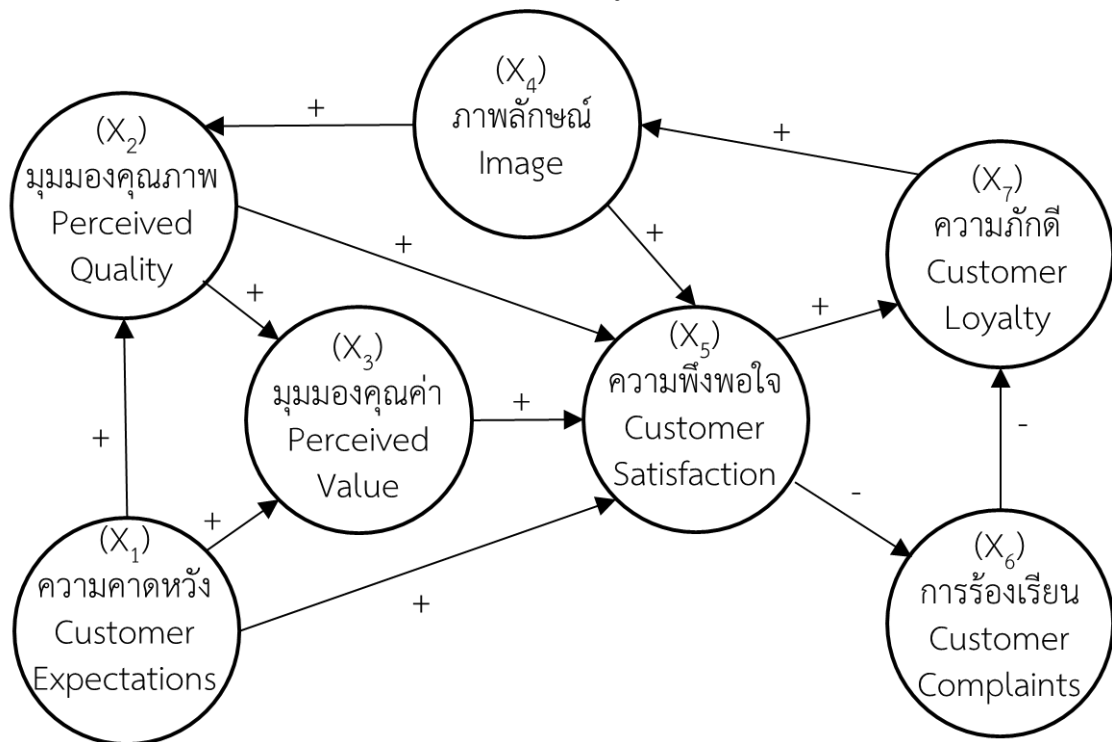
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์

Kotler (2003 อ้างใน วริช เมฆสุนทรากุล, 2555) ได้อธิบายความหมายของตราสินค้าไว้ว่าการสร้างตราสินค้าเป็นเรื่องสำคัญในกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ตราสินค้าที่รู้จักแพร่หลาย โดยสามารถเป็นตัวกำหนดราคาสินค้าได้ สมาคมการตลาดแห่งสหรัฐอเมริกาให้ 6 คำนิยาม ตราสินค้า ว่าเป็น วลี ชื่อสัญลักษณ์ เครื่องหมาย การออกแบบ หรือสิ่งเหล่านี้รวมกัน เพื่อใช้ระบุว่าเป็นสินค้าหรือบริการเป็นของผู้ขายรายใด และเพื่อแสดงความแตกต่างจากคู่แข่ง ดังนั้น ภายใต้กฎหมายเครื่องหมายการค้าตราสินค้าจะบ่งบอกถึงตัวผู้ขายหรือผู้ผลิต โดยผู้ขายจะได้รับสิทธิผูกขาดในชื่อตราสินค้าแต่เพียงผู้เดียว ตราสินค้าแตกต่างจากสินทรัพย์อื่น เช่น ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร ที่มีกำหนดวันหมดอายุ ตราสินค้าเป็นสัญลักษณ์ที่มีความสลับซับซ้อน สามารถสื่อความหมายได้ 6 ด้าน ดังนี้

1. คุณสมบัติ (Attributes) ตราสินค้าทำให้นักถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ชัดเจนของผลิตภัณฑ์
2. คุณประโยชน์ (Refits) คุณสมบัติที่ต้องให้ออกมาเป็นคุณประโยชน์ตามหน้าที่ และคุณประโยชน์ทางอารมณ์
3. คุณค่า (value) ตราสินค้าปะบอกรหัสบางอย่าง บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าของผู้ผลิต
4. วัฒนธรรม (Culture) ตราสินค้าอาจจะเป็นตัวแทนของวัฒนธรรม
5. ภาพ (Pealty) ตราสินค้าที่บ่งชี้ถึงบุคลิกภาพของสินค้าว่าตราสินค้ามีบุคลิกอย่างไร
6. ผู้ใช้ (User) ตราสินค้า ให้เห็นถึงประเภทของผู้บริโภคที่ซื้อหรือใช้ สามารถตอบ สอนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้ในแง่ของประสิทธิภาพและยังครอบคลุมไปถึงสิ่งที่จับต้องไม่ได้อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็น ความน่าเชื่อถือ (Trust Reliability), ความมั่นใจ (Confidence), ความคุ้นเคย (Familiarity), ประสบการณ์ที่ได้สะสมมา (Shared Experiences), ความสัมพันธ์และความผูกพัน (Relationship), สถานภาพ (Status), บุคลิกภาพ (Personality)

นลัทธ์หจจิ มโนรมย์ (2563) เรื่อง ความเต็มใจจ่ายเพื่อซื้อขนมเบี้องแยกเครื่องของผู้บริโภคในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัย (1) ด้านระดับความพึงพอใจจากการเลือกซื้อขนมเบี้องธรรมดาและขนมเบี้องแยกเครื่องของผู้บริโภคในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน พบว่ามีความพึงพอใจต่อขนมเบี้องธรรมดาสูงกว่าขนมเบี้องแยกเครื่อง (2) ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจจากการเลือกซื้อขนมเบี้องธรรมดาและขนมเบี้องแยกเครื่องของผู้บริโภคในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน พบว่า ประกอบด้วย (ก) ภาพลักษณ์ (ข) ความคาดหวัง และ (ค) มุมมองคุณค่า และ (3) ด้านความเต็มใจจ่ายสำหรับขนมเบี้อง พบว่า มีความเต็มใจจ่ายสำหรับขนมเบี้องธรรมดาในราคาชุดละ 30 บาท ขนมเบี้องแยกเครื่องชุดละ 32 บาท และขนมเบี้องแยกเครื่องที่ได้รับมาตรฐานคณะกรรมการอาหารและยาชุดละ 53 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ ภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

- H₁: ความคาดหวังและภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการ
- H₂: ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของตลาดเลียบชายหาด มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมุมมองคุณค่าของผู้ใช้บริการ
- H₃: ความภักดีของผู้ใช้บริการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาด
- H₄: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจ
- H₅: ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการร้องเรียน
- H₆: ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดี และการร้องเรียนของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์ทางลบต่อความภักดีของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาด

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้ใช้บริการตลาดเลยชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง จำนวน 402 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างแยกตามสถานะของกลุ่มตัวอย่างและประเภท

สถานะกลุ่มตัวอย่าง	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม
นักท่องเที่ยว/คนนอกพื้นที่	43	125	168
	25.60%	74.40%	100%
คนในพื้นที่	61	173	234
	26.07%	73.93%	100%
รวม	104	298	402
	25.87%	74.13%	100%

จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 402 คน สามารถแบ่งชั้นภูมิของผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นคนในพื้นที่ จำนวน 234 คน ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว/คนนอกพื้นที่ จำนวน 168 คน โดยสามารถแบ่งกลุ่มเป็นประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ผู้บริโภคที่เป็นคนในพื้นที่เพศชายจำนวน 61คน คิดเป็นร้อยละ 26.07 เพศหญิงจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 73.93 มีผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยว/คนนอกพื้นที่ เพศชาย 43 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 เพศหญิง 125 คน คิดเป็นร้อยละ 74.40 เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ/ความภักดีธุรกิจ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i}$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i}$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i}$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i}$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i}$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

- โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{6i} = การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{7i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 402 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 298 คน คิดเป็น 74% อายุระหว่าง 26-42 ปี จำนวน 273 คน คิดเป็น 68% สถานภาพโสด จำนวน 169 คน คิดเป็น 42% ระดับการศึกษากำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี จำนวน 196 คน คิดเป็น 49% ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ จำนวน 184 คน คิดเป็น 46% รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท จำนวน 189 คน คิดเป็น 47% สถานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ใช้บริการตลาดเลยขายหัดเป็นคนในพื้นที่ จำนวน 234 คน คิดเป็น 58%

โดยผู้ใช้บริการตลาดเลยขายหัดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่างความถี่ในการมาใช้บริการส่วนใหญ่ใช้บริการตลาดเลยขายหัดประมาณ 1-2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 168 คน คิดเป็น 46% ใช้เวลาในการเลือกซื้อสินค้า 2-3 ชั่วโมง จำนวน 172 คน คิดเป็น 43% จำนวนสมาชิกที่มาใช้บริการต่อครั้ง 1-3 คน จำนวน 224 คน คิดเป็น 56% โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการเลือกซื้อสินค้า 201-300 บาทต่อครั้ง จำนวน 149 คน คิดเป็น 37% จุดประสงค์ที่มาใช้บริการคือทานอาหาร จำนวน 393 คน คิดเป็น 98% โดยชำระค่าสินค้าและบริการเป็นเงินสด จำนวน 236 คน คิดเป็น 59%

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

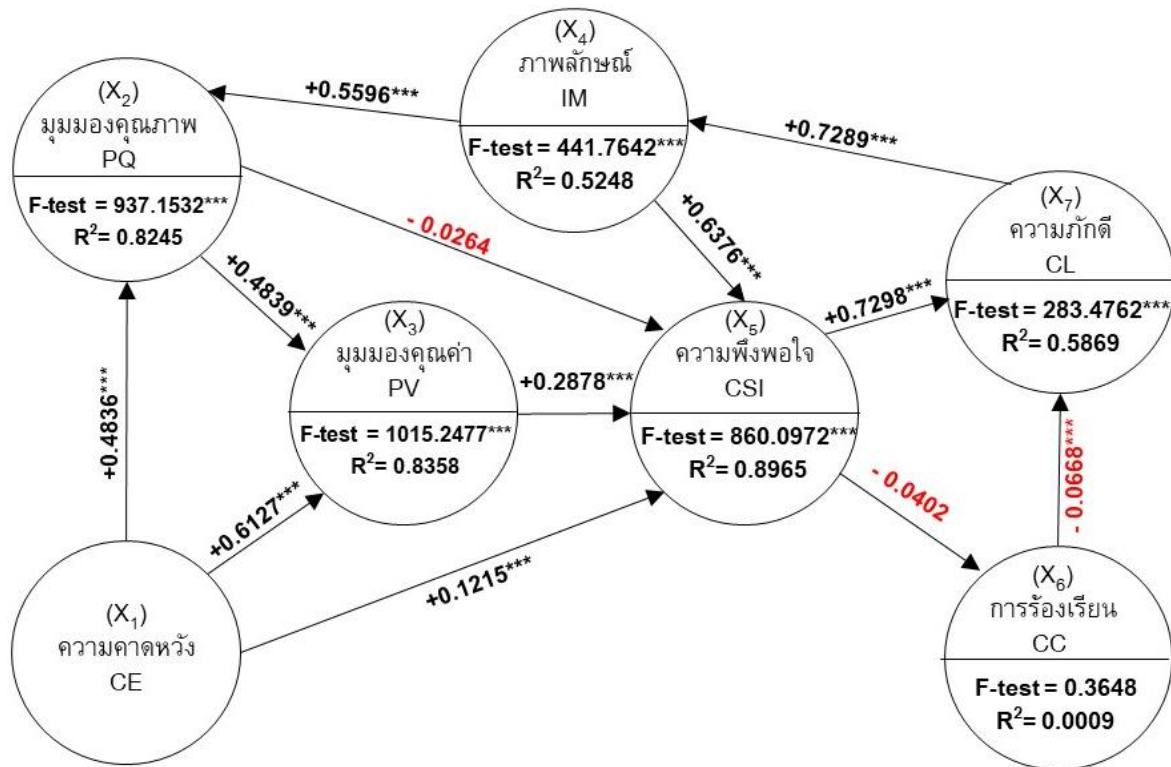
ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	PQ	PV	IM	CSI	CC	CL
CE	0.4836 ^{***}	0.6127 ^{***}		0.1215 ^{***}		
PQ		0.4839 ^{***}		-0.0264		
PV				0.2878 ^{***}		
IM	0.5596 ^{***}			0.6376 ^{***}		
CSI					0.0402	0.7298 ^{***}
CC						-0.0668 ^{***}
CL			0.7289 ^{***}			
N	402	402	402	402	402	402
Rss	3.2399	3.3525	8.4296	1.9829	34.0472	7.2382
ll	398.5868	391.7248	206.3930	497.2791	-74.2036	237.0208
F-test	937.1532 ^{***}	1015.2477 ^{***}	441.7642 ^{***}	860.0972 ^{***}	0.3648	283.4762 ^{***}
p	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.5462	0.0000
chi2						
r2	0.8245	0.8358	0.5248	0.8965	0.0009	0.5869
r2_a	0.8236	0.8349	0.5236	0.8955	-0.0016	0.5849

หมายเหตุ CE = Customer Expectations, PQ = Perceived Quality, PV = Perceived Value, IM = Image, CSI = Customer Satisfaction, CC = Customer Complaints, CL = Customer Loyalty, Revisit = โอกาสในการใช้ซ้ำ

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

สมมติฐานที่ 1 : ความคาดหวังและภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการ

ผลการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 402 คน พบว่าความคาดหวังและภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4836, 0.5596 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ ความคาดหวังและภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาด ส่งผลโดยตรงในเชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการในระดับสูง จึงยอมรับสมมติฐานนี้

สมมติฐานที่ 2 : ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของตลาดเลียบชายหาด มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณค่าของผู้ใช้บริการ

ผลการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 402 คน พบว่าความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของตลาดเลียบชายหาด มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณค่าของผู้ใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.6127, 0.4839 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของตลาดเลียบชายหาด ส่งผลโดยตรงในเชิงบวกต่อมุมมองคุณค่าของผู้ใช้บริการในระดับสูง จึงยอมรับสมมติฐานนี้

สมมติฐานที่ 3 : ความภักดีของผู้ใช้บริการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาด

ผลการศึกษาจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 402 คน พบว่าความภักดีของผู้ใช้บริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาด มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.7289 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน กล่าวคือ ความภักดีของผู้ใช้บริการส่งผลโดยตรงในเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาดในระดับสูง จึงยอมรับสมมติฐานนี้

สมมติฐานที่ 4 : ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจ

ผลการศึกษาจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 402 คน พบว่าความคาดหวัง มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของตลาดเลียบชายหาด มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1215, 0.2878, 0.6376 ส่วนมุมมองคุณภาพไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ -0.0264

สมมติฐานที่ 5 : ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการร้องเรียน

ผลการศึกษาจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 402 คน พบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการร้องเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ -0.0402 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน แต่ไม่เป็นประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 6 : ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดี และการร้องเรียนของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์ทางลบต่อความภักดีของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาด

ผลการศึกษาจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 402 คน พบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.7298 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และการร้องเรียนของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดมีความสัมพันธ์ทางลบต่อความภักดีของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ -0.0668 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ผลการวิจัยสามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ผู้ใช้บริการตลาดเลียบชายหาดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ที่มีความถี่ของการมาใช้บริการมากกว่า 3 ครั้งต่อเดือน มีความพึงพอใจต่อปัจจัยทุกด้านสูงมากกว่าผู้บริการระดับความถี่อื่น เพราะผู้ที่มีความพึงพอใจต่อสินค้าและบริการ จะแสดงออกโดยการมาใช้บริการตลาดเลียบชายหาดโดยจะมาบ่อยครั้งนั่นเอง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบขายหัดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความคาดหวัง มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของปัจจัยด้านความคาดหวัง มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ โดยปัจจัยด้านภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจมากที่สุด เพราะผู้บริการที่มาใช้บริการตลาดเลียบขายหัดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง มีความต้องการสินค้าที่สินค้ำมีคุณภาพ สดใหม่ สินค้ำมีความสะอาด ถูกหลักอนามัย มีความรวดเร็วในการบริการ บรรยากาศดีมีความเหมาะสม ดังนั้นเพื่อให้ผู้บริการเกิดความพึงพอใจมากขึ้น ทางผู้บริการจะต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของสินค้ำ มีความรวดเร็วในการบริการ และบรรยากาศดีมีความเหมาะสม รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่ที่ให้บริการ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบขายหัดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านความพึงพอใจ ผลที่ได้จากการศึกษานั้น ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบขายหัดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง พบว่า ผู้บริการมีความพึงพอใจต่อสินค้ำและบริการ ตามลำดับ ดังนี้ โดยรวมมีความพึงพอใจกับสินค้ำและบริการ สินค้ำคุณภาพดี สดใหม่ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ และบริการรวดเร็วทันใจ เพื่อเป็นการเพิ่มความพึงพอใจของผู้บริการตลาดเลียบขายหัดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ควรพัฒนาการให้บริการ และราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้ำ พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสำคัญและผลกระทบหรือปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลาดเลียบขายหัดในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่างเพิ่มเติมจากที่ได้ศึกษาไป
2. การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งจะมองเห็นภาพกว้าง ๆ ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาเชิงคุณภาพ จะทำให้ทราบถึงความ คิดเห็นในเรื่องความคาดหวัง และความต้องการจริง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกกว่าเป็นอย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และ ดร.ธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ทั้งในแง่ของสาระแนวคิด และระเบียบวิธีวิจัย ตลอดจนตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จนสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (27 กรกฎาคม, 2564). *COVID-19 ต่อภาคการท่องเที่ยวไทย ผลกระทบและแนวทางการแก้ปัญหา*. เข้าถึงได้จาก: https://mots.go.th/download/BannerLink/PBVol01Covid_DigitalEd.pdf.
- กาญจนา อนันตถาวร. (2561). *ความพึงพอใจที่มีต่อบริการฟู้ด เดลิเวอรี่ ของ อุเบอร์อีทส์ และ ไลน์แมนในเขตกรุงเทพมหานคร*. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, ประจวบคีรีขันธ์.
- จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2560). *ยุทธศาสตร์จังหวัด*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.prachuapkhirikhan.go.th/2018/content/strategy>.
- นลัทธ์ขจี มโนรมย์. (2563). *ความเต็มใจจ่ายเพื่อซื้อขนมเบื่องแยกเครื่องของผู้บริโภคในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน*. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, ประจวบคีรีขันธ์.
- รวิช เมฆสุนทรากุล. (2555). *การรับรู้ภาพลักษณ์ของตราสินค้ามีความสัมพันธ์ต่อความภักดีในตราสินค้าสตาร์บัคส์ (Starbucks) ในเขตกรุงเทพมหานคร*. การศึกษาเฉพาะบุคคลปริญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- วรพล สุวรรณภูมิ. (2553). *ปัจจัยส่วนผลสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการมาเที่ยวตลาดน้ำคลองสระบัว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ศศ.ม. สาขาการจัดการ โรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร, กรุงเทพมหานคร.
- Jalilvand, M. R., Samiei, N., Dini, B., and Manzari, P. Y. (2012). Examining the structural relationships of electronic word of mouth, destination image, tourist attitude toward destination and travel intention: an integrated approach. *Journal of Destination Marketing & Management*, 1(1), pp. 134 - 143.
- Kiralova, A., & Hamarneh, I. (2017). Local gastronomy as a prerequisite of food tourism development in the Czech Republic. *Marketing and Management of Innovations*, (2), pp. 15 - 25. <https://doi.org/10.21272/mmi.2017.2-01>.
- Kotler, P. (2000). *Marketing management millennium edition*. 10th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, Philip & Keller, K. (2006). *Marketing Management*. Twelfth Edition, Pearson Education.
- Mak, A. H., Lumbers, M., Eves, A., and Chang, R. C. (2012). Factors influencing tourist food consumption. *International Journal of Hospitality Management*, 31(3), pp. 928 - 936.
- McDougall, G. H., & Levesque, T. (2000). Customer satisfaction with services: putting perceived value into the equation. *Journal of services marketing*, 14(5), pp. 392 - 410.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2000). *Consumer behavior*. 7th ed. New York: Prentice Hall.

Tourism of World. (ม.ป.ป.). *ความหมายของการท่องเที่ยว*. เข้าถึงได้จาก: <https://tourismatbuu.wordpress.com/ความรู้เบื้องต้นการท่องเที่ยว/ความหมายของการท่องเที่ยว/>

Zeithaml, V. A. (1988). Consumer perceptions of price, quality, and value: a mean send model and synthesis of evidence. *Journal of Marketing*, 52(3), pp. 2 - 22.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคม
ในเขตภาคกลางตอนล่าง

Factors Affecting Customers Satisfaction on Services in Coffee Community
in the Lower Central Province

วรารัตน์ รูปอ้น¹ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์²

Vararat Rup-an¹ and Thanyanan Worasesthaphong²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: vararat.rup@rmutr.ac.th, than.wr@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 402 คน จากลูกค้าที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความคาดหวัง ปัจจัยด้านมุมมองคุณภาพ ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่า และปัจจัยด้านภาพลักษณ์

คำสำคัญ: แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ความพึงพอใจ ธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคม

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting customer satisfaction on services in coffee community in the lower central province. Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index Model. Stratified random sampling technique was applied to select 402 customers who buy coffee in coffee community in the lower central province to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model. Research findings revealed that factors that significantly affected customer satisfaction on services in coffee community in the lower central province consisted of Customer Expectations, Perceived Quality, Perceived Value and Image.

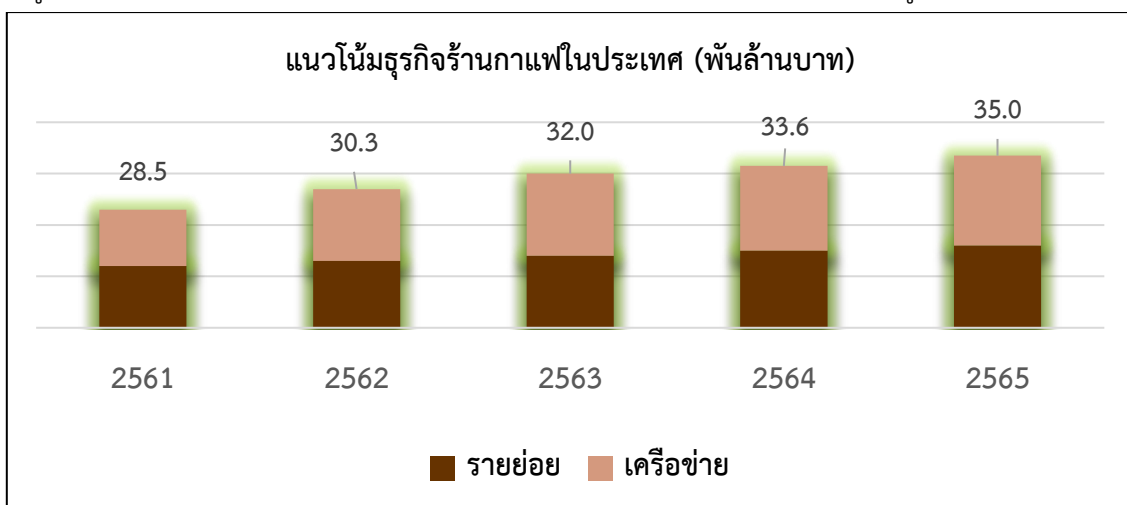
Keywords: American Customer Satisfaction Index Model, satisfaction, coffee community

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

“กาแฟสด” เป็นเครื่องดื่มที่มีกลิ่นและรสชาติเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในกาแฟจะมี “คาเฟอีน” ซึ่งเป็นสารที่มีรสขม และมีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้ร่างกายเกิดความตื่นตัว กาแฟจัดเป็นเมนูที่ได้รับความนิยมเป็นระดับต้น ๆ ของคนไทย ด้วยปัจจุบันคนไทยมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เร่งรีบมากขึ้น ด้วยการให้บริการที่รวดเร็วและตอบสนองความต้องการให้กับผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาและวัยทำงาน ที่เลือกดื่มกาแฟในตอนเช้าก็เพียงพอแล้วกับเวลาที่เร่งรัดในทุก ๆ วัน ดังนั้น “ร้านกาแฟ” จึงเป็นหนึ่งในธุรกิจยอดนิยมของคนรุ่นใหม่ ด้วยบรรยากาศสบายๆ คละเคล้าด้วยกลิ่นกาแฟหอม ๆ เป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดให้ผู้คนเข้าร้านกาแฟ ตลอดจนผู้ที่อยากเป็นเจ้าของธุรกิจร้านกาแฟ เพราะธุรกิจนี้ทำงานง่ายและกำไรดี จึงมีझेเรื่องแปลกที่เราสามารถพบเจอร้านกาแฟ ตั้งแต่ริมถนน สำนักงาน ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล หรือแม้กระทั่งในปั้มน้ำมัน ซึ่งมีทั้งร้านขนาดเล็ก กลาง ไปจนร้านกาแฟของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ (ศูนย์อัจฉริยะเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร, <https://fic.nfi.or.th/market-intelligence-detail.php?smid=207>, มกราคม 2562)

แม้ในปี 2564 ที่ผ่านมา ธุรกิจร้านกาแฟ หรือ ตลาดกาแฟ จะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้ตลาดรวมกาแฟในไทยคงที่ ไม่ได้เติบโต แต่ก็ไม่ได้ลดลง เพราะหากให้แยกประเภทตลาดกาแฟที่มีมูลค่ารวม 60,000 ล้านบาท นี้แบ่งเป็น ตลาดกาแฟในบ้าน 33,000 ล้านบาท ที่ได้ประโยชน์จากโควิด-19 เติบโตราว 10% และ ตลาดกาแฟนอกบ้าน 27,000 ล้านบาท เติบโตลดลงจากพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปในช่วงโควิดทำให้เมื่อทั้งสองส่วนรวมกันแล้วเป็นเหตุผลให้ตลาดกาแฟนั้นยังมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างไรก็ตาม แนวโน้มคาดว่าตลาดธุรกิจร้านกาแฟเติบโตได้อย่างต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 5.3 ต่อปี โดยจะมีมูลค่า 35,020 ล้านบาท ในปี 2565 นอกจากนี้ มีแนวโน้มที่จะเห็นร้านกาแฟรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคกาแฟในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญกับคุณภาพผลิตภัณฑ์ควบคู่กับคุณค่าทางอารมณ์และความรู้สึก ทำให้ความต้องการบริโภคกาแฟมีความซับซ้อนมากขึ้น สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงการเติบโตของธุรกิจร้านกาแฟในประเทศ

ที่มา: Marketeer Online (2564)

ซึ่งปัจจุบันร้านกาแฟสดที่ได้รับความนิยม คือ ร้านกาแฟ A มี Key Success หลักที่ทำให้แบรนด์แตกต่างชัดเจน คือ บรรยากาศความร่มรื่นภายในร้าน ด้วยต้นไม้สีเขียว เปรียบเสมือน Oasis กาแฟที่มีคุณภาพ ความสะดวกในการเข้าใช้บริการ ที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศ รวมถึงห้างสรรพสินค้า และ Community Mall ในราคาที่สามารถเข้าถึงคนไทยได้ทุกกลุ่ม และ ร้านกาแฟ B คือ การเสิร์ฟเครื่องดื่มกาแฟที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ให้เป็นกาแฟที่ดื่มได้ทุกวัน เพราะราคาเข้าถึงง่าย ในขณะเดียวกัน ร้านกาแฟ B กำลังยกระดับไปอีกระดับ ด้วยแนวคิดความคิดใหม่ Cafe. Community. Connected. เพื่อต่อยอดการเป็นร้านกาแฟผู้เชี่ยวชาญตัวจริง ทั้งมีเมล็ดกาแฟหลากหลายแหล่งปลูกให้เลือก โดยเฉพาะจากในไทย และ ร้านกาแฟ B เชื่อว่าการทำงานและให้บริการบนหลัก Compassion จะทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ ซึ่งมีผลต่อการสร้างฐาน Loyal Customer ให้กับแบรนด์ได้ในระยะยาว ทำให้แต่ละบริษัทต่างหากกลยุทธ์เพื่อที่จะสร้างความได้เปรียบ และหนึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญที่บริษัทรายใหญ่ต่างทำออกมาแข่งขันคือ การออกบัตรสมาชิก เป็นการสะสมแต้มเพื่อนำไปแลกส่วนลดในการซื้อสินค้าหรือกาแฟครั้งต่อไป

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

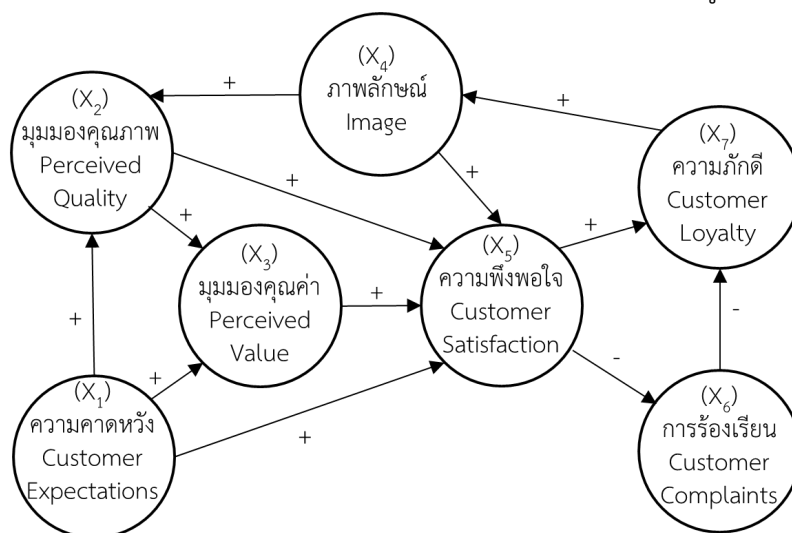
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกันโดย Professor Claes Fornell ผู้อำนวยการ National Quality Research Center มหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทำการพัฒนา American Customer Satisfaction Index (ACSI) ขึ้นในปี พ.ศ. 2537 มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวัดศักยภาพทั้งในระดับองค์กร ระดับอุตสาหกรรมและระดับประเทศ โดย ACSI เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดความพึงพอใจของลูกค้าในระดับมหภาคที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของสินค้าหรือบริการ และความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าหรือบริการ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวัง ปัจจัยด้านมุมมองคุณภาพ ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่า และปัจจัยด้านภาพลักษณ์ตามกรอบแนวคิดแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจของลูกค้าแบบอเมริกัน (ACSI) ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัยจะส่งผลต่อความพึงพอใจแต่หากไม่พึงพอใจอาจจะมีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือร้องเรียนตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

กรอบแนวคิดของ ACSI อธิบายได้ว่า ความคาดหวังของลูกค้า และมุมมองคุณภาพของบริการจะส่งผลต่อมุมมองคุณค่าของบริการ ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยจะส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมต่อสินค้าและบริการของลูกค้าที่จะสามารถจัดทำต่อเป็นดัชนีวัดความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งหากลูกค้าเกิดความพึงพอใจก็จะส่งผลให้เกิดความภักดีต่อสินค้าและบริการจากลูกค้า แต่หากไม่พึงพอใจจะส่งผลต่อการแนะนำให้มีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น และส่งผลเชิงบวกต่อความภักดี แต่หากไม่พอใจต่อสินค้าหรือบริการจะทำให้เกิดการร้องเรียนและส่งผลต่อความภักดีด้วย โดยมีสมมติฐานของงานวิจัยนี้ คือ ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ส่งผลทางบวกต่อความพึงพอใจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐรังสิมา ฉันทรัตนโยธิน (2561, น. 1) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการดื่มกาแฟในร้านกาแฟ อเมซอน และร้านซูกาเล่ คาเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคของร้านซูกาเล่ คาเฟ่ มีความพึงพอใจต่อสินค้าและบริการสูงกว่าความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อสินค้าและบริการของร้านกาแฟ อเมซอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของสินค้าและบริการของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ประกอบด้วย ความคาดหวัง การรับรู้คุณภาพ การรับรู้คุณค่า และภาพลักษณ์ ส่วนความพึงพอใจของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดงานวิจัยนี้ในเรื่องความคาดหวังส่งผลเชิงบวกกับความพึงพอใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นายธนวันต์ แซ่วง (2561, น.1) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านกาแฟสด สตาร์บัคส์ และร้านกาแฟสดอเมซอน ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตราสินค้าส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านกาแฟสด ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดงานวิจัยนี้ในเรื่องภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₄: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคที่ใช้บริการของธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง จำนวน 402 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

ธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคม

เพศ	ร้านกาแฟ A	ร้านกาแฟ B	รวม
ชาย	121	62	183
	66.12%	33.88%	100%
หญิง	132	87	219
	60.27%	39.73%	100%
รวม	253	149	402
	62.94%	37.06%	100%

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรนี้ได้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างแยกตามธุรกิจร้านกาแฟและเพศของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยการสุ่มตัวอย่างจากผู้ที่ใช้บริการร้านกาแฟ A จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 62.94 และ ร้านกาแฟ B จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.06 จากตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีวัตถุประสงค์ในการซื้อกาแฟที่แตกต่างกันไปตามพฤติกรรมของแต่ละเพศ ประกอบด้วย เพศชายและเพศหญิง สรุปลักษณะองค์ประกอบของแต่ละกลุ่มได้ดังนี้

เพศชาย ทั้งหมด 183 คน แบ่งเป็นร้านกาแฟ A จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 66.12 และร้านกาแฟ B จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 33.88

เพศหญิง ทั้งหมด 219 คน แบ่งเป็นร้านกาแฟ A จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 60.27 และร้านกาแฟ B จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 39.73

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมใน

การใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการ ธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย สามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i}$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i}$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i}$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i}$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i}$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

- โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{6i} = การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{7i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เลือกใช้บริการร้านกาแฟ A เป็นเพศหญิง อายุ 26-42 ปี สถานภาพโสด การศึกษากำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ 15,001-30,000 บาท โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคเข้าใช้บริการร้านกาแฟแบบช็อกกลับบ้าน มีความถี่ในการใช้บริการ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ ระยะเวลาที่เข้าใช้บริการแต่ละครั้ง น้อยกว่า 30 นาที ประเภทของเครื่องดื่ม คือ กาแฟ จุดประสงค์ในการใช้บริการร้านกาแฟส่วนใหญ่ คือ ต้องการลองสินค้าใหม่ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของร้านค้า มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการใช้บริการ แต่ละครั้งน้อยกว่า 80 บาท ซื้อสินค้าและบริการโดยการสแกน QR CODE และส่วนใหญ่ ผู้ใช้บริการ คือ คนท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง จากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภาพลักษณ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

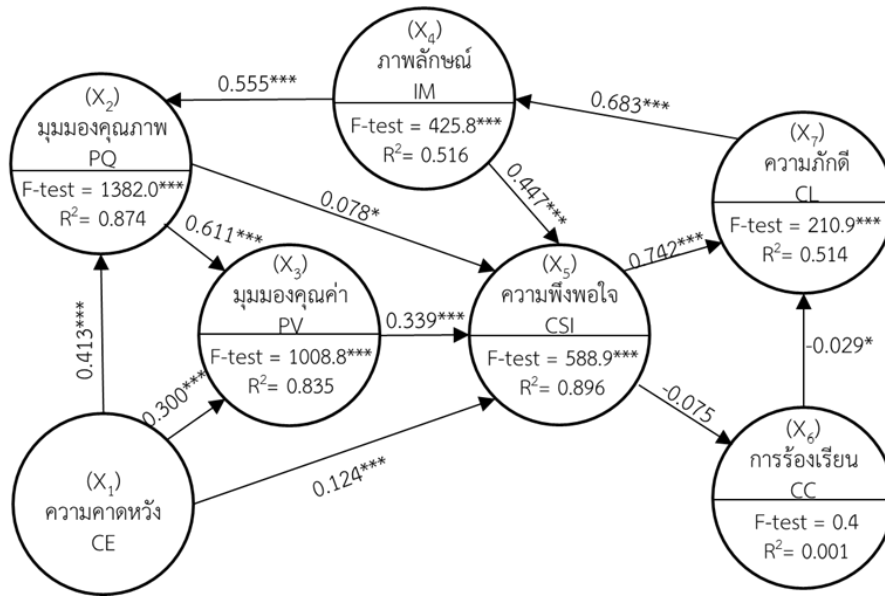
ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	PQ	PV	IM	CSI	CC	CL
CE	0.413***	0.300***		0.124***		
PQ		0.611***		0.0788*		
PV				0.339***		
IM	0.555***			0.447***		
CSI					-0.075	0.742***
CC						-0.029*
CL			0.6825***			
N	402	402	402	402	402	402
Rss	0.8589	1.0740	3.2473	0.7107	34.5974	3.6075
ll	665.44	620.52	398.13	703.52	-77.43	376.99
F-test	1382.0***	1008.8***	425.8***	855.9***	0.4	210.9***
r2	0.874	0.835	0.516	0.896	0.001	0.514
r2_a	0.873	0.834	0.514	0.895	-0.001	0.514
r2_p						

หมายเหตุ CE = Customer Expectations, PQ = Perceived Quality, PV = Perceived Value,

IM = Image, CSI = Customer Satisfaction, CC = Customer Complaints, CL = Customer Loyalty

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

ตารางที่ 3 แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง

ตัวแปร	ความพึงพอใจ
ความคาดหวัง	0.124***
มุมมองคุณภาพ	0.078*
มุมมองคุณค่า	0.339***
ภาพลักษณ์	0.447***

จากผลที่แสดงในตาราง 3 พบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวัง ปัจจัยด้านมุมมองคุณภาพ ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่า และปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมในเขตภาคกลางตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐรังสีมา ฉันทร์รัตนโยธิน (2561, น.1) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการดื่มกาแฟในร้านคาเฟ่ อเมซอน และ ร้านซูกาเล่ คาเฟ่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวัง ปัจจัยด้านมุมมองคุณภาพ ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่า และปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นายธนวันต์ แซ่วง (2561, น.1) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านกาแฟสด

สตาร์บัคส์และร้านกาแฟสตอเมซอน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตราสินค้า ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านกาแฟสตอเมซอนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดงานวิจัยนี้ในเรื่องภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคมผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านความพึงพอใจ ผลที่ได้จากการศึกษานั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ใช้บริการธุรกิจร้านกาแฟเพื่อสังคม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ดังนั้น หากผู้ให้บริการต้องการเพิ่มระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการให้สูงขึ้น ควรเพิ่มโดยการพัฒนาด้านภาพลักษณ์ เพราะภาพลักษณ์ที่ดีในการรับรู้ของผู้ใช้บริการจะสะท้อนจากการดำเนินงานธุรกิจร้านกาแฟในภาพรวม ทั้งด้านคุณภาพสินค้าและบริการ และการอำนวยความสะดวก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- ณัฐรังสิมา ฉันทรัตนโยธิน. (2561). ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการดื่มกาแฟในร้านกาแฟ อเมซอน และร้านซูกาเล่ คาเฟ่. การค้นคว้าอิสระ. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- ธนวันต์ แซ่วอง. (2561). การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านกาแฟสตาร์บัคส์และร้านกาแฟสตอเมซอน. การค้นคว้าอิสระ. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- ศูนย์อัจฉริยะเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร. (2562). ธุรกิจร้านกาแฟในประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก: <https://fic.nfi.or.th/market-intelligence-detail.php?smid=207>.
- Marketeer Online. (2564). ตลาดกาแฟ: ยิ่งดื่ม ยิ่งเปิดสาขาเพิ่ม ยิ่งโต. เข้าถึงได้จาก: <https://marketeeronline.co/archives/210206>, 22 กุมภาพันธ์ 2564.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากการซื้อสินค้าของน้ำดื่ม ตรา ชม

Factors Affecting Customers Satisfaction on Product of Chom drinking water

พัชรภรณ์ น้อยเรืองนาม¹ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์²

Patcharaporn Noiruangnam¹ and Thanyanan Worasesthaphong²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: patcharaporn.noi@rmutr.ac.th¹, than.wr@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่ซื้อน้ำดื่ม ตรา ชม โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 402 คน จากลูกค้าที่ซื้อน้ำดื่ม ตรา ชม เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่ซื้อน้ำดื่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์

คำสำคัญ: แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า ภาพลักษณ์

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting customer satisfaction of Chom drinking water. Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index Model. Stratified random sampling technique was applied to select 402 customers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model. Research findings revealed that factors that significantly affected customer satisfaction of Chom drinking water consisted of customer expectations, perceived quality, perceived value and image.

Keywords: American Customer Satisfaction Index Model, customer expectations, perceived quality, perceived value, image

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

น้ำ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิต ถึงแม้ว่าน้ำจะเป็นทรัพยากรหมุนเวียน แต่ 97% ของปริมาณน้ำทั้งหมดบนโลกเป็นน้ำทะเลในมหาสมุทร มีส่วนที่เหลือเพียง 3% เท่านั้นที่เป็นน้ำจืด ซึ่งหากแบ่งน้ำจืดออกเป็น 100 ส่วน ประมาณ 68.7 ส่วน ถูกกักเก็บในรูปแบบของน้ำแข็งหิมะอีก 30.1 ส่วน เป็นน้ำใต้ดิน ประมาณ 0.9 ส่วน เป็นความชื้นในดินและชั้นบรรยากาศ ดังนั้นจึงเหลือน้ำจืดเพียง 0.3 ส่วน เท่านั้นที่เป็นน้ำผิวดินที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ทั้งการใช้น้ำในการอาบ การกิน เป็นแหล่งอาหาร ใช้ในครัวเรือน การเกษตร การคมนาคม การเรียนการสอน หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและอีกมากมาย น้ำจึงมีความสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์บนโลกนี้

ปัจจุบันน้ำดื่มที่มีขายทั่วไปนั้นมีมากมายหลายแบรนด์ ซึ่งน้ำเหล่านี้ล้วนมีจุดขายที่ไม่เหมือนกัน แต่ต่างก็เป็นน้ำที่สะอาด ปลอดภัยด้วยกันทั้งหมด บางแบรนด์เน้นการขายแบบรักษาสภาพ บางแบรนด์เน้นดีไซน์ บางแบรนด์เน้นประโยชน์ ทำให้ราคาของแต่ละแบรนด์อาจจะแตกต่างกันไป มีทั้งถูกทั้งแพง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าแบรนด์ที่ถูก จะเป็นน้ำดื่มที่ไม่ดี เพราะอย่างไรก็ตาม ก็ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเลือกน้ำดื่มอีก ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการผลิต บรรจุภัณฑ์ การโฆษณา ความน่าเชื่อถือ เป็นต้น น้ำดื่มจึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นผู้บริโภคทั่วไปหรือตามแหล่งสถานศึกษาตั้งแต่โรงเรียนไปจนถึงมหาวิทยาลัย โรงแรม ร้านอาหาร ในสถานที่ทำงานและโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เนื่องจากผู้บริโภคเชื่อว่าน้ำดื่มที่ผู้ผลิตนำมาจำหน่ายนั้นสะอาดและปลอดภัยต่อการบริโภค และทำให้อุตสาหกรรมน้ำดื่มมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องและยังมีช่องทางจัดจำหน่ายสินค้าที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้สินค้าที่ผลิตออกมาเป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภคอย่างกว้างขวางขึ้นและสามารถยืนหยัดอยู่ได้แม้ต้องเผชิญกับการแข่งขันในธุรกิจเดียวกันและการเกิดผู้ผลิตรายใหม่ ๆ ที่เข้าสู่ในธุรกิจน้ำดื่มที่จะส่งผลให้ผู้บริโภคมีโอกาสมากและมีทางเลือกในการบริโภค (จิราวัฒน์ อรุพงษ์สานนท์, 2564)

และด้วยสภาพอากาศของประเทศไทยทำให้ความต้องการเครื่องดื่มเพื่อช่วยคลายร้อนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะน้ำดื่มบรรจุขวดมีข้อได้เปรียบทางด้านราคาที่ไม่แพง ในขณะที่เดียวกันน้ำดื่มบรรจุขวดยังเป็นสินค้าที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่เน้นเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพเพราะไม่มีสารปรุงแต่งอื่น ๆ ธุรกิจน้ำดื่มบรรจุขวดจึงได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ผู้ผลิตน้ำดื่มจึงพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัยใช้ผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดเพื่อดึงดูดความสนใจจากกลุ่มลูกค้าที่รักษาสุขภาพ น้ำดื่มบรรจุขวดจึงมีหลายเกรด หลายราคา หากเป็นน้ำดื่มพรีเมียมจะมีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามบนฉลากจะบรรยายถึงแหล่งที่มาของน้ำและคุณสมบัติของน้ำอย่างละเอียด ส่วนน้ำดื่มคุณภาพ รองลงมาจะระบุสถานที่ผลิต ระบบคุณภาพต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิต ทั้งนี้ตราสินค้าหรือโลโก้ ขนาดของบรรจุภัณฑ์ การรับรองมาตรฐานการผลิตจากสถาบันที่เชื่อถือได้ รวมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับช่องทางจัดจำหน่ายผ่านกลยุทธ์การตลาด ณ จุดขาย ในรูปแบบของการตกแต่งร้านค้าหรือตู้แช่ด้วยรูปขวดสัญลักษณ์ โปสเตอร์ หรือใบปลิว และการจัดโปรโมชั่นเสริมเพื่อเป็นการกระตุ้นยอดขายอีกด้วย ที่ผ่านมา

ธุรกิจน้ำดื่มมีทั้งแบรนด์หลักที่เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้บริโภคในเมืองกับแบรนด์ท้องถิ่นในต่างจังหวัดที่สามารถเลือกซื้อได้ง่าย อีกทั้งยังมีน้ำดื่ม House brand ที่ผลิตเพื่อใช้ในหน่วยงาน โรงแรม องค์กร หรืองานส่งเสริมการขายต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่ในส่วนของการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพบว่ามีการแข่งขันอย่างรุนแรงโดยเฉพาะด้านราคา เนื่องจากธุรกิจน้ำดื่มบรรจุขวดค่อนข้างมีกำไรต่อหน่วยไม่สูง ทำให้ผู้ประกอบการต้องใช้กลยุทธ์ด้านอื่น ๆ ในการทำตลาด โดยเฉพาะการลดต้นทุนการผลิต การยกระดับคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และการจัดหาช่องทางการกระจายสินค้า เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย (วรรณท์ เหลืองปฐมชัย และคณะ, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้น น้ำดื่ม เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพของมนุษย์ที่ขาดไม่ได้ เพราะแต่ละวันมนุษย์ต้องดื่มน้ำให้เพียงพอ รวมทั้งพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้คนในปัจจุบันเปลี่ยนไป มีความต้องการความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น น้ำดื่มบรรจุขวดเป็นสินค้าที่หาซื้อได้ง่าย และพกพาสะดวก จึงสามารถตอบโจทย์คนในปัจจุบันได้ ทำให้คนหันมาดื่มน้ำดื่มบรรจุขวดมากขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำดื่มบรรจุขวดเร่งพัฒนาสินค้า เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้ซื้อน้ำดื่มบรรจุขวด จึงมีผู้ผลิตน้ำดื่มออกจำหน่ายมากขึ้นในปัจจุบัน และมีธุรกิจน้ำดื่มที่ผลิตขายเฉพาะพื้นที่ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ซื้อน้ำดื่ม ตรา ชม ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยนำแนวคิด ACSI มาทำการวิจัยถึงความพึงพอใจ เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

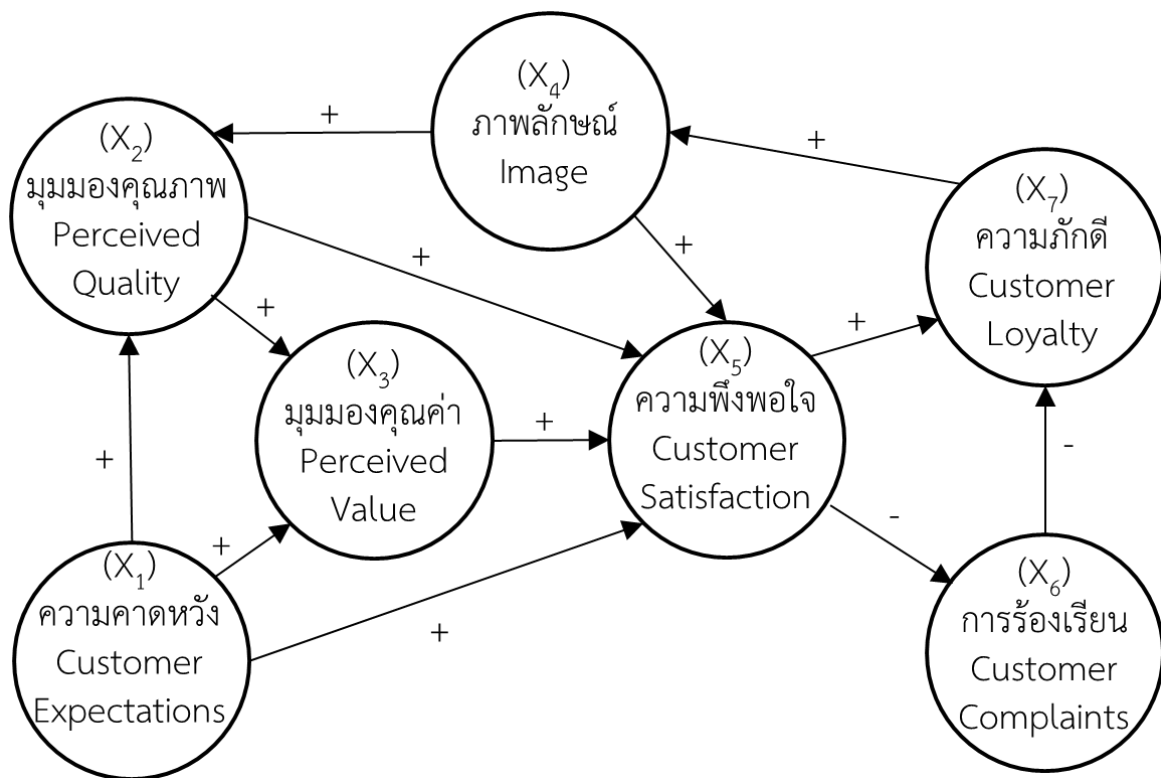
เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าต่อการซื้อสินค้าของน้ำดื่ม ตรา ชม

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ซึ่ง Fornell (1996) ได้การอธิบายกรอบแนวคิดดังกล่าวไว้ดังนี้ ความคาดหวังของผู้ใช้บริการ จะเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดมุมมองคุณภาพและทั้งสองปัจจัยนี้ จะส่งผลต่อมุมมองคุณค่าของการใช้บริการ โดยปัจจัยทั้งสามนั้นจะส่งต่อไปยังความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ซึ่งจะสามารถจัดทำเป็นดัชนีวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ทั้งนี้หากผู้ให้บริการไม่พึงพอใจก็จะทำการร้องเรียน ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบเชิงลบต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ แต่หากผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในบริการก็จะส่งผลในทางบวกต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ ปิณณพัทธ์ โกษาแสง (2566) กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง การคาดการณ์หรือคิดว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นอย่างไร มันเป็นสิ่งที่มักจะทำเมื่อต้องตัดสินใจหรือวางแผน หรือเมื่อต้องการประเมินผลการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วว่าได้ผลตามที่คาดหวังหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา วงศ์แหวน (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์ของสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ในเขตภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการเลือกซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ของบริษัททีและบริษัทเอส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความคาดหวัง

มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ฌมม อังคะหิรัญ (2565) กล่าวว่า คุณภาพการบริการเป็นการตอบสนองความคาดหวังของผู้รับบริการ โดยการบริการนั้นต้องมีการดำเนินการที่ดี เป็นขั้นตอน มีคุณภาพ สมเหตุสมผล ไร้ข้อบกพร่อง รวมถึงมีการพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อให้ได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษ คำประเสริฐ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการใช้บริการทิวอินเทอร์เน็ท และซี อินเทอร์เน็ท ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ ความคาดหวัง การรับรู้คุณภาพ การรับรู้คุณค่า มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ Seung Chul Jang (2560) ได้นิยามถึงคุณค่าที่ผู้บริโภครับรู้ หมายถึง การที่ลูกค้าได้ตระหนักถึงคุณภาพของสินค้าและประโยชน์ใช้สอยของสินค้าหรือบริการนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด ซึ่งมาจากการประมวลการรับรู้ของสิ่งที่ได้รับและการได้รับของตัวผู้บริโภคเองว่าสินค้านั้น ๆ มีคุณประโยชน์อย่างไร ได้รรถประโยชน์โดยภาพรวมจากสินค้านั้น ๆ มากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ชัยยง มงคลมะไฟ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากการซื้อสินค้าในแอปพลิเคชันช้อปปิ้งออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าใช้หรือเคยใช้แอปพลิเคชันช้อปปิ้งออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย คือ มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ กมลพัฒน์ ศิริลั่น (2557) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นภาวะการณที่แสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกของบุคคลอันเป็นผลจากการเปรียบเทียบการรับรู้จากสิ่งที่ได้รับจากการบริการ ไม่ว่าจะเป็นการรับบริการหรือการให้บริการในระดับที่ตรงกับกรรับรู้สิ่งที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการนั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของก่องกาญจน์ กาญจนชุมพล (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของธุรกิจ โรงภาพยนตร์ในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของลูกค้าและการรับรู้คุณภาพภาพยนตร์และการได้รับบริการในการเข้าชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้คุณค่าของสินค้าและบริการ และร่วมกันมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ ในขณะที่เดียวกันความพึงพอใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความจงรักภักดีของลูกค้าแต่มีอิทธิพลเชิงลบต่อข้อร้องเรียนของลูกค้า ฌมม อังคะหิรัญ (2565) กล่าวว่า ความจงรักภักดีของลูกค้า หมายถึง การที่ลูกค้าสนับสนุนและช่วยเหลือองค์กรอย่างเต็มที่ หรือสร้างผลประโยชน์ให้กับกิจการในระยะยาวด้วยการซื้อซ้ำหรือใช้บริการอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ จนทำให้เกิดการแนะนำผู้อื่นถึงข้อดีต่าง ๆ ขององค์กร รวมถึงทัศนคติความรู้สึกในด้านดีต่าง ๆ โดยความจงรักภักดีของลูกค้าจะคงอยู่นานเท่าที่ลูกค้ารู้สึกว่าได้รับคุณค่าหรือคุณประโยชน์ที่ดีกว่าที่ได้รับจากกิจการหรือองค์กรอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิมล เรืองฤทธิ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการลงทุนในสลากออมทรัพย์ และพฤติกรรมการลงทุนในสลากออมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสในการกลับมาลงทุนในสลากออมทรัพย์ซ้ำ ของธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความภักดีและการร้องเรียน จตุพร สุขศรี (2561) ให้ความหมายภาพลักษณ์ คือ ภาพลักษณ์เชิงบวกที่ถูกสร้างขึ้น อาจถูกสร้างขึ้นได้หลายวิธี เช่น จากการพูดบอกต่อปากต่อปาก จากประสบการณ์ตรงของผู้บริโภค และการอ้างอิงจากตัวของตราสินค้าเอง เช่น ชื่อสินค้า เครื่องหมายตราสินค้า เครื่องหมายรับรองคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฐานินทร จันทรชุกกลิ่น (2561) ได้ศึกษาเรื่อง มุมมองคุณค่ากับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ฝากถอนเงินของธนาคาร กรณีเปรียบเทียบ : ธนาคารออมสิน กับธนาคารไทยพาณิชย์ ในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการใช้บริการฝากถอนเงินของธนาคารออม และธนาคารกสิกรไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ปัจจัยด้านความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ การประปานครหลวง (2564) ให้ความหมายข้อร้องเรียน หมายถึง การแสดงออกถึงความไม่พอใจที่มีต่อองค์กร โดยสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์ ด้านคุณภาพ ปริมาณ การบริการ ความรวดเร็ว และความ สะดวก หรือระบบการจัดการข้อร้องเรียนขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัฐา เสือนาคน (2562) ได้ ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและการเลือกใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคล ในเขตภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสในการใช้บริการซ้ำของสินเชื่อส่วนบุคคลธนาคารอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ประกอบด้วย ความพึงพอใจ การร้องเรียน และความภักดี โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดง ได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความคาดหวัง ภาพลักษณ์ มีผลต่อมุมมองคุณภาพ

H₂: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า

H₃: ความภักดี ส่งผลต่อภาพลักษณ์

H₄: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจ

H₅: ความพึงพอใจ ส่งผลต่อการร้องเรียน

H₆: ความพึงพอใจ และการร้องเรียน ส่งผลต่อความภักดี

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากลูกค้าของน้ำดื่ม ตรา ชม ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 402 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

ท่านซื้อสินค้าโดย	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
เงินสด	85	161	246
	34.55%	65.45%	100%
โอนผ่านบัญชีธนาคาร	66	90	156
	42.31%	57.69%	100%
รวม	151	251	402
	37.56%	62.44%	100%

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มที่มีการตอบคำถามมากที่สุด คือ กลุ่มที่ซื้อสินค้าโดยเงินสด มีจำนวน 246 คน เป็นเพศชาย จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 34.55 เป็นเพศหญิง จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 65.45 และกลุ่มที่ซื้อสินค้าโดยโอนผ่านบัญชีธนาคาร มีจำนวน 156 คน เป็นเพศชาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 42.31 เป็นเพศหญิง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 57.69

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ/ความภักดีธุรกิจ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i}$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i}$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i}$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i}$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i}$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i

X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i

X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i

X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i

X_{6i} = การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ i

X_{7i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares : OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 26 – 42 ปี สถานภาพสมรส กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ รายได้ต่อเดือน 15,000 – 30,000 บาท ใช้สินค้า 2 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยเลือกซื้อสินค้าปริมาตร 600 มิลลิลิตร ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยที่ใช้ซื้อสินค้า น้อยกว่า 100 บาท ซื้อสินค้าโดยเงินสด ซื้อสินค้าเพื่อใช้ส่วนตัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากแบบสอบถาม พบว่า แบบจำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกันในองค์ประกอบที่ 1) ความคาดหวังของผู้ซื้อ 2) มุมมองต่อคุณภาพของสินค้า 3) มุมมองคุณค่าต่อสินค้า 4) มุมมองภาพลักษณ์ 5) ความพึงพอใจต่อสินค้า 6) การร้องเรียน และ 7) ความภักดีของลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากการซื้อน้ำดื่ม ตรา ชม โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

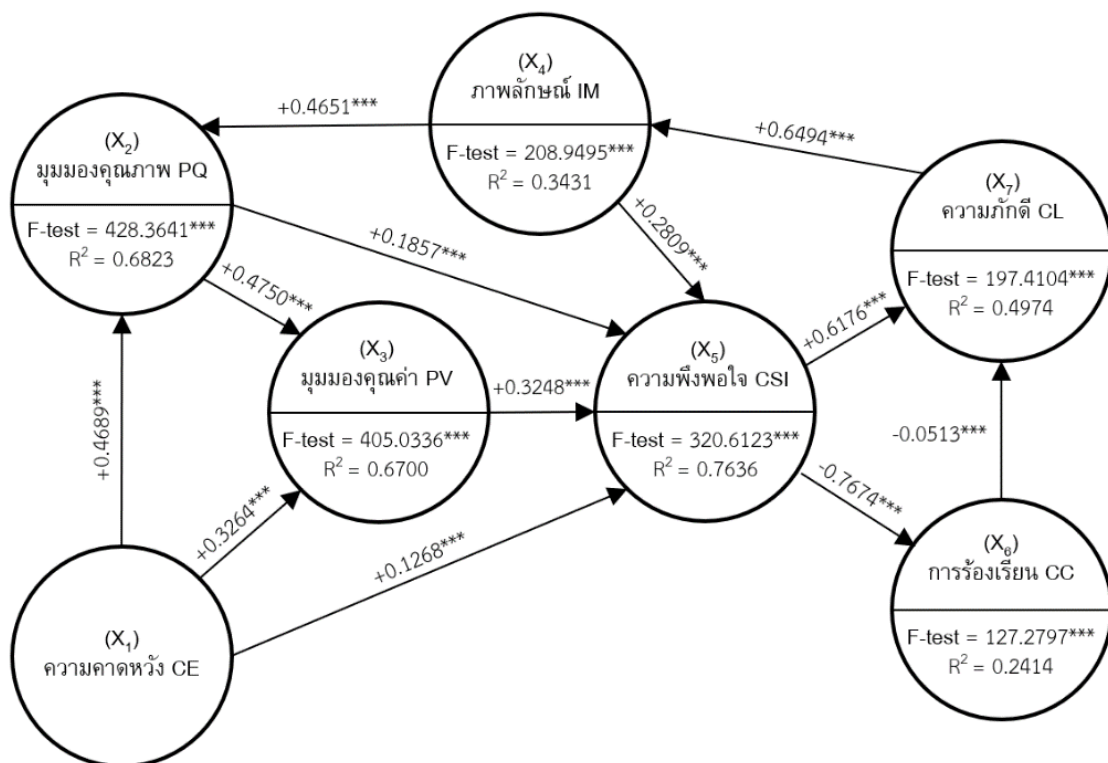
ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

	PQ	PV	IM	CSI	CC	CL
CE	0.4689 ^{***}	0.3264 ^{***}		0.1268 ^{***}		
PQ		0.4750 ^{***}		0.1857 ^{***}		
PV				0.3248 ^{***}		

	PQ	PV	IM	CSI	CC	CL
IM	0.4651***			0.2809***		
CSI					-0.7674***	0.6176***
CC						-0.0513**
CL			0.6494***			
N	402	402	402	402	402	402
Rss	7.6349	6.8141	13.6829	4.5655	35.7478	8.5188
ll	226.2956	249.1564	109.0281	329.6506	-84.0005	204.2768
F	428.3641***	405.0336***	208.9495***	320.6123***	127.2797***	197.4104***
chi2						
r2	0.6823	0.6700	0.3431	0.7636	0.2414	0.4974
r2_a	0.6807	0.6683	0.3415	0.7612	0.2395	0.4948

หมายเหตุ: CE = Customer Expectations, PQ = Perceived Quality, PV = Perceived Value, IM = Image, CSI = Customer Satisfaction, CC = Customer Complaints, CL = Customer Loyalty

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำดื่ม ตรา ชม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำดื่ม ตรา ชม ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 402 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 26 – 42 ปี สถานภาพสมรส กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ รายได้ต่อเดือน 15,000 – 30,000 บาท ข้อมูลลักษณะพฤติกรรม จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 402 คน ส่วนใหญ่ใช้สินค้า 2 – 4 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยเลือกซื้อสินค้าปริมาตร 600 มิลลิลิตร ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยที่ใช้ซื้อสินค้า น้อยกว่า 100 บาท ซื้อสินค้าโดยเงินสด ซื้อสินค้าเพื่อใช้ส่วนตัว

2. ปัจจัยด้านความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำดื่ม ตรา ชม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อสินค้าของผู้ใช้น้ำดื่ม ตรา ชม โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบสมมติฐานด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง พบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำดื่มตรา ชม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านมุมมองคุณค่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสินค้าที่ได้รับค้ำค่ากับเงินที่จ่ายไป ดังนั้น จึงควรพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ ทั้งความสะอาดของน้ำและบรรจุภัณฑ์ การผลิตที่มีมาตรฐานผ่านการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ลูกค้าเมื่อใช้สินค้านี้แล้วเกิดความพอใจสูงสุด มีความเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ชัยยง มงคลมะไฟ (2563) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากการการซื้อสินค้าในแอปพลิเคชันช้อปปิ้งออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่าส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากการการซื้อสินค้าในแอปพลิเคชันช้อปปิ้งออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดงานวิจัยนี้ในเรื่องมุมมองคุณค่าของสินค้าที่ลูกค้าได้รับส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่าและภาพลักษณ์ของผู้ใช้น้ำดื่ม ตรา ชม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านมุมมองคุณค่า ผลที่ได้จากการศึกษานั้น พบว่า ผู้ใช้น้ำดื่ม ตรา ชม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสินค้าที่ได้รับค้ำค่ากับเงินที่จ่ายไป ดังนั้น จึงควรพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพ ทั้งความสะอาดของน้ำและบรรจุภัณฑ์ การผลิตที่มีมาตรฐานผ่านการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ลูกค้าเมื่อใช้สินค้านี้แล้วเกิดความพึงพอใจสูงสุด

2. ด้านภาพลักษณ์ ผลที่ได้จากการศึกษานั้น พบว่า ผู้ซื้อน้ำดื่ม ตรา ชม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการได้ผลิตภัณฑ์ที่สะอาด จึงควรพัฒนาระบบการผลิตให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น บรรจุในขวดที่สะอาดผ่านการฆ่าเชื้อ มีการออกแบบขวดที่ทันสมัย และสวยงาม เพราะรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ ทันสมัย มีความแตกต่าง จะทำให้น่าสนใจมากขึ้นเมื่อวางจำหน่ายพร้อมกับเครื่องดื่มประเภทเดียวกัน ส่งผลให้ลูกค้ากลับมาซื้อสินค้าซ้ำอีก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กมลพัฒน์ ศิริลั่น. (2557). การประเมินด้านความพึงพอใจในการใช้บริการที่ทำการไปรษณีย์ไทย สาขาระยอง ในด้านส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพมหานคร
- ก่องกาญจน์ กาญจนชุมพล. (2563). ปัจจัยเชิงสาเหตุของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของธุรกิจโรงพยาบาลนคร ในยุคดิจิทัล. เข้าถึงได้จาก : <https://dspace.rmutk.ac.th/handle/123456789/4142>, 17 กรกฎาคม 2566
- กานต์ชัยยง มงคลมะไฟ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากการซื้อสินค้าใน แอปพลิเคชันช้อปปิ้งออนไลน์. วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน, 2(1), หน้า 37 – 45.
- การประสานครหลวง. (2564). คู่มือบริหารจัดการห้องเรียน. เข้าถึงได้จาก : <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER038/GENERAL/DATA0001/00001123.PDF>, 17 กรกฎาคม 2566
- จตุพร สุขศรี. (2561). ความคาดหวังตัวสินค้าภาพลักษณ์ตราสินค้าและความภักดีในตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มอัจฉริยะในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- จักรกฤษ คำประเสริฐ. (2560). ความพึงพอใจในการใช้บริการทู อินเทอร์เน็ต และซี อินเทอร์เน็ต. การค้นคว้าอิสระ. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- จิรฐา เสือนาค. (2562). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและการเลือกใช้บริการสินค้าส่วนบุคคล ในเขตภาคใต้ตอนบน. การค้นคว้าอิสระ. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- จิราวัฒน์ อรุพงษ์सानนท์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อน้ำดื่มบรรจุขวด ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.

- ฐานินทรา จันทรชุกกลิ่น. (2561). มุมมองคุณค่ากับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการฝากถอนเงินของธนาคาร กรณีเปรียบเทียบ : ธนาคารออมสิน กับธนาคารไทยพาณิชย์ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, ประจวบคีรีขันธ์.
- ณมน อังคะหิรัญ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าผ่านความพึงพอใจของลูกค้าของร้านขายส่งสินค้า เบ็ดเตล็ด. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ปิ่นนพภัทร โกษาแสง. (2566). คาดหวังหมายถึง. เข้าถึงได้จาก: <https://pannaphat.me/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%84%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%AB%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%87/>, 17 กรกฎาคม 2566
- ยุทธนา วงศ์แหวน. (2562). ภาพลักษณ์ของสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ในเขตภาคใต้ตอนบน. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, ประจวบคีรีขันธ์.
- วรรณท์ เหลืองปฐมชัยและคณะ. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวดของผู้บริโภคในจังหวัดนครปฐม. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 7 – 8 กรกฎาคม 2565, หน้า 1828. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วรวิฑูมิ เรืองฤทธิ์. (2562). ความพึงพอใจต่อการลงทุนในสลากออมทรัพย์ และพฤติกรรมการลงทุนในสลากออมทรัพย์ในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- Fornell, C.F., Johnson, M.D., Anderson, E.W., Cha, J., and Bryant, B.E. (1996). The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose, and Findings. *Journal of Marketing*, 60(October), 7-18.
- Jang, S. C. (2560). คุณค่าที่รับรู้ด้านคุณภาพ คุณค่าที่รับรู้ด้านความคุ้มค่าและความไว้วางใจส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อข้าวหอมมะลิไทยของชาวเกาหลีใต้ที่อาศัยอยู่ในกรุงโซล ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น
ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Exploratory Factor Analysis for Electronic Waste Refrigerator Management Behavior
in Prachuap Khiri Khan Province

สรารัฐ ลิมอรุณรักษ์¹ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์²

Sarawut limarunrak¹ and Thanyanan Worasesthaphong²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: sarawut.lima@rmutr.ac.th¹, than.wr@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น และ (2) เพื่อประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความยินดีรับ วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จาก ผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความยินดีรับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน ต้นทุนและความตั้งใจทิ้งขยะ และ (2) ผู้บริโภคยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น แบบมารับที่บ้านทันที จำนวน 419 บาท แบบมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด จำนวน 467 บาท และแบบนำไปทิ้งยังจุดทิ้งของหมู่บ้าน จำนวน 523 บาท

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความยินดีรับขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น

Abstract

The purpose of this research were (1) to determine factors affecting intentions and Electronic Waste Refrigerator Management Behavior Type and (2) to identify willingness to accept for waste management Electronic Waste Refrigerator Type of Consumer in Prachuap Khiri Khan Province Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to

accept. Stratified random sampling technique was applied to select 400 consumers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to accept evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed that (1) factors that significantly affected customers to intentions and waste management behavior Electronic Waste Refrigerator Type of Customer in Prachuap Khiri Khan Province consisted of Social Norm, Convenience, Financial incentives, Cost, E-waste Intention, and (2) consumers were willing to Accept additional of receive payment for disposing of electronic waste refrigerators type. option for immediate home pickup for 419 baht. Option to pick up at home on scheduled date for 467 baht. And Option to dispose at community disposal point for 523 baht.

Keywords: Theory of planned behavior model, environmental concern index, willingness to accept, electronic waste refrigerator type

บทนำ

ทั่วโลกจะมีปริมาณจำนวนของเสียจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ 57.4 ล้านเมตริกตัน ขณะที่ปี พ.ศ. 2563 มีปริมาณของเสียจากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวน 53.6 ล้านเมตริกตัน และคาดว่าอนาคตจะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากปัจจุบันประชาชนมีความต้องการและนิยมใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราทั้งสิ้น เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ ตู้เย็น เป็นต้น เมื่อเลิกใช้หรือมีการเปลี่ยนใหม่ ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ก็จะกลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ในที่สุด ซึ่งการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นนั้นเป็นผลมาจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือพฤติกรรมการอุปโภคและพฤติกรรมด้านการจัดการขยะและด้วยความก้าวหน้าและการเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้มีปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งประเทศไทยยังไม่มีการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มี ความเข้าใจว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นของเสียอันตรายที่ต้องมีการจัดการอย่างถูกวิธี และได้ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป จึงทำให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Waste เป็นขยะใกล้ตัวที่รอการแก้ไขและได้รับการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง

ตารางที่ 1 ปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ปี พ.ศ. 2565

ประเภทผลิตภัณฑ์	ปริมาณซากผลิตภัณฑ์ (ตัน/ปี)
1. โทรทัศน์	96,190
2. เครื่องปรับอากาศ	91,685
3. ตู้เย็น	30,295
4. เครื่องซักผ้า	95,453
5. คอมพิวเตอร์	49,909
6. โทรศัพท์	3,116
7. พัดลม	59,494
8. หม้อหุงข้าว	8,032
9. ไมโครเวฟ	3,043
10. กระจกน้ำร้อน และกาดม้ไฟฟ้า	2,278
รวม	439,495

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2565, น. 6)

สำหรับขยะประเภทตู้เย็นเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความจำเป็นในครัวเรือน และมีการใช้งานอย่างกว้างขวาง ซึ่งมีผลต่อการเกิดเป็นขยะปริมาณมากในอนาคตเมื่อหมดอายุการใช้งาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าซากตู้เย็นนั้น มีทั้งส่วนประกอบที่สามารถรีไซเคิลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ และส่วนประกอบที่มีความเป็นอันตราย คือ สารทำความเย็น โพลียูรีเทนโฟม น้ำมัน พรอท และ PCBs ทั้งนี้ การถอดแยกชิ้นส่วน และการรีไซเคิลซากตู้เย็น จะต้องดำเนินการอย่างถูกต้อง โดยโรงงานที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ, 2566, น. 9)

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทตู้เย็น และความยินดีรับเพิ่มเพื่อกำหนดวันให้มารับที่บ้านและนำไปทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทตู้เย็น และประเมินความยินดีรับเงินเพิ่มเพื่อกำหนดวันให้มารับที่บ้าน และนำไปทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภค จำนวน 400 คน ในเขตประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น
2. เพื่อประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทตู้เย็น ดังนี้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม

ผู้บริโภคสีเขียวคือผู้ที่บริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไม่ใช่เพราะเป็นการกระทำตามสมัชชา นิยม แต่เป็นเพราะพวกเขาตระหนักถึงปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ซึ่งหมายถึงความกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันความต้องการมีส่วนร่วมในการดูแลและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมความเชื่อว่าการปกป้องดูแลสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของมนุษย์ทุกคนสร้างจิตสำนึกในการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม (Mintu & Lozada, 1993)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมุมมองคุณค่า

ได้ อธิบายถึงการรับรู้คุณค่า 5 ด้านดังนี้ 1) คุณค่าทางด้านการใช้งาน การใช้ประโยชน์จากสิ่งนั้นไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่จับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ 2) คุณค่าทางสังคมสภาพสิ่งแวดล้อมที่ลูกค้าสัมผัส ณ ขณะนั้นที่แสดงถึงการได้รับการยกย่องหรือยอมรับ จากบุคคลรอบตัว 3) คุณค่าทางอารมณ์ การที่สินค้าหรือบริการสามารถ กระตุ้นให้เกิดความรู้สึก ซึ่งจะเป็ตัวแปรสำคัญสำหรับประสบการณ์ของลูกค้า 4) คุณค่าทางองค์ความรู้ ประสบการณ์แปลกใหม่ที่ได้จาก การใช้สินค้าหรือการรับบริการ เนื่องจากพื้นฐานของผู้บริโภคนั้นชอบลองอะไรใหม่ และ 5) คุณค่าด้านเงื่อนไข คุณค่าของสินค้าและบริการจากสถานการณ์ที่ลูกค้าเผชิญ (Newman and Gross, 1991)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานทางสังคม

บรรทัดฐานทางสังคม หรือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึง การรับรู้ความคาดหวังจากสังคมเพื่อที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ โอกาสใน การกระทำพฤติกรรมจะถูกแสดงออกจะเพิ่มมากขึ้น แต่หากบุคคลรับรู้ว่ากลุ่มอ้างอิงไม่ได้คาดหวังให้ โอกาสในการกระทำพฤติกรรมจะลดน้อยลงเช่นกัน (Han et al., 2010; Ajzen, 1991)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับต้นทุน

ต้นทุน (Cost) หมายถึงรายการที่เกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้น และทำให้ธุรกิจได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนในรูปของสินทรัพย์หรือบริการ ต้นทุนที่เกิดขึ้นของธุรกิจ สามารถแยกพิจารณาตามการใช้ประโยชน์ที่พึงจะได้รับในช่วงเวลาหนึ่งๆ (เบญจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ, 2555)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งจูงใจทางการเงิน

แรงจูงใจทางการเงิน หมายถึง ความต้องการ พลังกดดัน หรือความปรารถนาทางการเงิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การเงินของตนเอง (บุญรุ่ง จันทน์นาค, 2554) ในขณะที่ (พะเยาว์ สุวรรณธาร, 2550) ได้กล่าวไว้ว่าแรงจูงใจนั้นมีความสำคัญในการกระตุ้นที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในแต่ละวันซึ่งเป็น แรงผลักดันในบุคคลให้แสดงถึงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจในการทิ้งขยะ

การพึ่งพากำจัดขยะ จากชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชากรแต่ละครัวเรือนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะในครัวเรือนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกัน คิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือก แนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุด และเกิดจิตนึกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และร่วมด้วยช่วยกันในการจัดการขยะในครัวเรือนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด (ชลฎา สร้อยแสง, 2561)

ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะ

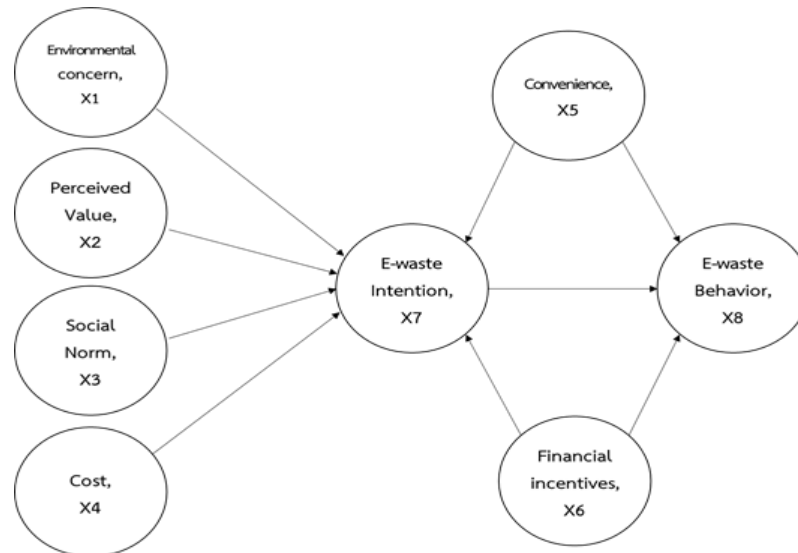
พฤติกรรมของผู้บริโภคในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ครัวเรือนมีพฤติกรรมการตระหนักถึงอันตรายที่เกิด จากขยะอิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การจัดการ ไม่มีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากความไม่พร้อมของระบบการขนส่งซึ่งทำให้เป็นเรื่องยากสำหรับผู้บริโภคในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้ถูกต้อง และไม่มีการคัดแยกขยะ ผู้ประกอบการไม่มีการร่วมมือกันในการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ ขยะที่เกิดจากการค้าส่วนใหญ่จะถูกจัดการโดยการฝังกลบ (Mburu & Tuduetso, 2013)

ทฤษฎีเกี่ยวกับความเต็มใจรับ

ในทางเศรษฐศาสตร์ ความเต็มใจที่จะยอมรับ (WTA) คือขั้นต่ำจำนวนการเงินว่าคนก็เต็มใจที่จะยอมรับที่จะขายดีหรือบริการหรือแบกด้านลบเช่นมลพิษ ซึ่งตรงกันข้ามกับความเต็มใจที่จะจ่าย (WTP) ซึ่งเป็นจำนวนเงินสูงสุดที่ผู้บริโภค (ผู้ซื้อ) เต็มใจที่จะเสียสละเพื่อซื้อสินค้า/บริการ หรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ราคาของการทำธุรกรรมใด ๆ ดังนั้นจะเป็นจุดใด ๆ ระหว่างความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้ซื้อและความเต็มใจของผู้ขายที่จะยอมรับ (Daniel, Knetsch and Richard, 2019)

กรอบแนวคิด

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดและปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังที่แสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความยินดีที่จะรับ (Willingness to accept : WTA) สำหรับการจัดการขยะประเภทตู้เย็น แบบให้มารับที่บ้านทันที แบบให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ นำไปทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นของผู้บริโภค งานวิจัยนี้ จึงได้ทำการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเชิงการทดลอง (Experimental Survey) โดยแบบ สอบถามว่า 1. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากตู้เย็นโดยให้มารับที่บ้านทันทีในราคา 320 บาท ท่านจะรับหรือไม่ 2. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากตู้เย็น โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดในราคา 360 บาท ท่านจะรับหรือไม่ และ 3. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากตู้เย็น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านในราคา 400 บาท ท่านจะรับหรือไม่หากรับคำถามข้อต่อไปจะขึ้นราคา โดยจะมีการประเมิน 2 แบบ

- วิธีการประเมินทางตรง (Direct Method) โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open – end Question) วิธีประเมินแบบทางตรง คือหากผู้บริโภคยินดีจะรับเงินในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทตู้เย็น จะสามารถรับได้ที่กี่บาท/เครื่อง การประเมินทางตรงนี้คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ยแบบ Trim-Mean คือจะตัดค่าที่ต่ำมากและสูงมากออกไป

- วิธีการประเมินทางอ้อม (Indirect Method) โดยสอบถามด้วยวิธีการทดลองแบบถามสองครั้ง (Double Bound Question) ตัวอย่างคำถามเช่น

1. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากตู้เย็นโดยให้มารับที่บ้านทันที ใน ราคา 320 บาท ท่านจะรับหรือไม่

1.1 หากราคาเพิ่มขึ้น เป็น 384 บาท ท่านจะรับหรือไม่

1.2 หากราคาลดลง เป็น 256 บาท ท่านจะรับหรือไม่

2. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากตู้เย็น โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 360 บาท ท่านจะรับหรือไม่

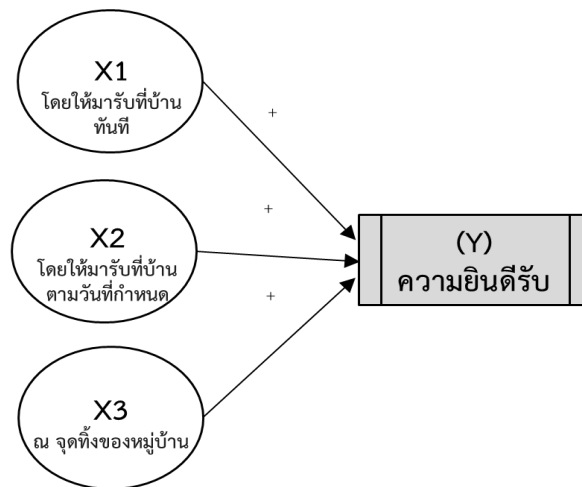
2.1 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 432 บาท ท่านจะรับหรือไม่

2.2 หากราคาลดลงเป็น 288 บาท ท่านจะรับหรือไม่

3. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากตู้เย็น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ใน ราคา 400 บาท ท่านจะรับหรือไม่

3.1 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 480 บาท ท่านจะรับหรือไม่

3.2 หากราคาลดลงเป็น 320 บาท ท่านจะรับหรือไม่

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to Accept: WTA

จากกรอบแนวคิดดังรูปที่ 2 จึงได้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

H₂: ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ ณ โดยให้มารับที่บ้านทันทีในราคากี่บาท โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจุดทิ้งของหมู่บ้าน

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน			รวมทั้งสิ้น
	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท	
ชาย	62	70	59	191
	32.46%	36.65%	30.89%	100.00%
หญิง	82	76	51	209
	39.23%	36.36%	24.40%	100.00%
รวม	144	146	110	400
	36.00%	37.00%	28.00%	100.00%

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศจำนวน 400 คน และรายได้ของประชากรเฉลี่ย/เดือน คือ รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท รายได้ 15,001–30,000 บาท และรายได้ มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป ซึ่งมีสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ รายได้ต่ำกว่า 50,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 39.23 รายได้ 15,001-30,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 และมีรายได้มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 51 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.40 มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย จำนวน 191 คน ส่วนใหญ่มีรายได้ 15,001-30,000 บาท จำนวน 70 คนคิดเป็นร้อยละ 36.65 รายได้ต่ำกว่า 50,000 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 32.46 และมีรายได้มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 59 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.89 ตามลำดับ โดยมีการแจกแจงปกติจึงเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ วัดความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ของเครื่องมือวิจัยโดยวัดค่า Factor Analysis Total Variance และ Cronbach Alpha โดยรวมเกิน 0.70 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือเที่ยงตรงและเชื่อถือได้อยู่ในระดับดี

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัยและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย สามารถแสดงได้ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

นอกจากนี้ยังได้ทำการประเมินความยินดีรับเพื่อประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งความยินดีรับเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทตู้เย็น สามารถประเมินได้โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean

2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

3.

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1|x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความยินดีรับเพิ่มสำหรับค่าที่ซากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

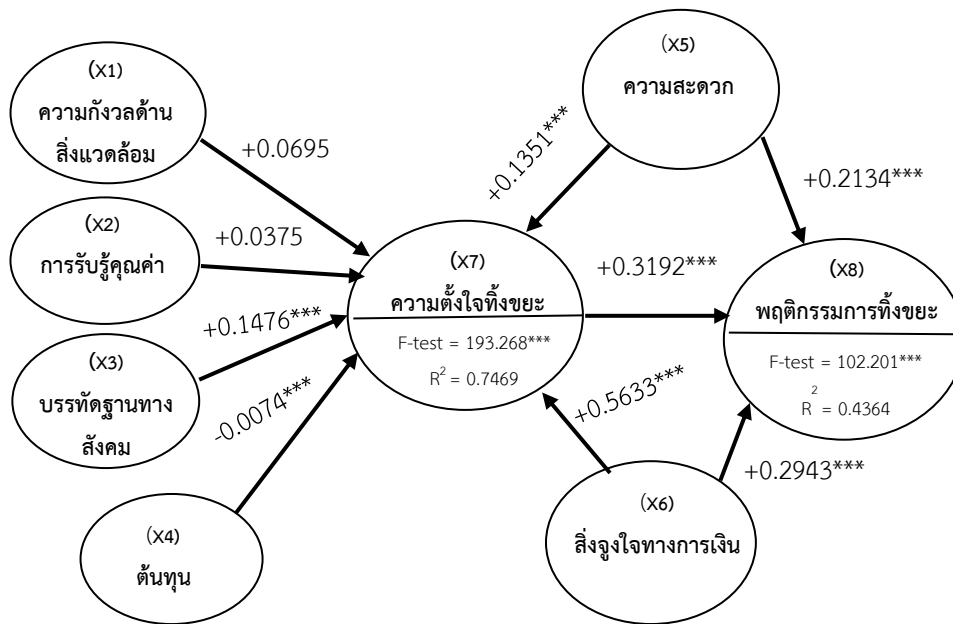
ผลการศึกษา

ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.0695	
การรับรู้คุณค่า	0.0375	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.1476***	
ต้นทุน	-0.0074	
ความสะดวก	0.1351***	0.2134***
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.5633***	0.2943***
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		0.3192***
N	400.0000	400.0000
rss	3.3434	10.6658
ll	389.319	157.309
F	193.268***	102.201***
r2	0.7469	0.4364
r2_a	0.7430	0.4321

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทตู้เย็น แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะตู้เย็นได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการชยะประเภทชยะตู้เย็น

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการชยะ และ ต้นทุน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการชยะ

จากตารางที่ 3 และรูปที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม และ สิ่งจูงใจทางการเงิน และ ความสะดวก ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการชยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินมีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด เท่ากับ 0.5633 รองลงมาด้านบรรทัดฐานทางสังคม เท่ากับ 0.1476 ด้านความสะดวก เท่ากับ 0.1351 ตามลำดับ และ พบว่า ต้นทุน ส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการชยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยในด้านต้นทุน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ -0.0074 นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชยะ พบว่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และ ความตั้งใจที่จะชยะส่งผลเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

การประเมินความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการชยะประเภทตู้เย็น

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความยินดีรับเงินชยะประเภทตู้เย็น ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ให้มารับที่บ้านทันที โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความยินดีรับเงินค่าที่ขยยะประเภทอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ของผู้บริโภคในเขตจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความยินดีรับเงินค่าที่ อิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น	ให้มารับที่บ้านทันที	ให้มารับที่บ้านตาม วันที่กำหนด	ณ.จุดทิ้งหมูบ้าน
ยินดีรับราคา (บาท)	419.04***	48.31***	104.25***
รับต่ำสุด	382.56	24.13	79.52
รับสูงสุด	455.53	72.49	128.99

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่ม และค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTA พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมูบ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาที่บ้าน

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 4 ราคาความเต็มใจรับของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทตู้เย็น จากการประเมิน WTA ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทตู้เย็น จากแบบจำลอง WTA ณ ให้มารับที่บ้านทันที ที่ราคา 419.34 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะรับเพิ่ม 48.31 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อทิ้งจุดทิ้งของหมูบ้าน ยินดีที่จะรับ 104.25 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความตั้งใจและพฤติกรรมในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น โดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค จำนวน 400 คน พบว่า ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงินและความตั้งใจทิ้งขยะ ส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์สูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.5633 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์สูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.3192 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผู้บริโภคยินดีรับ

เงินค่าทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นแบบให้มารับทันที 419.04 บาท แบบให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดเพิ่มขึ้น 48.31 บาท รวมเป็นจำนวน 467.35 บาท และ แบบนำไปทิ้งยังจุดทิ้งของหมู่บ้าน เพิ่มขึ้น 104.25 บาท รวมเป็น 523.29 บาท

การอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงินและความตั้งใจทิ้งขยะ ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยมี 3 ปัจจัย ที่ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทตู้เย็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี พุ่มภิญโญ (2562) และ สินธวัฒน์ สิ้นธนบดี ในด้านสิ่งจูงใจทางการเงินและความคุ้มค่าทางการเงินของการจัดการขยะส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมากที่สุด ภูัญญา กิจเกิดแสง (2561) การลดปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะมากที่สุด สำหรับปัจจัยด้านต้นทุน ส่งผลทางลบต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทตู้เย็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสณุญ์ ชอบธรรม (2561) แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการกำจัดขยะ จัดการด้วยเทคโนโลยีฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาล และ ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน โดยมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ 18,527 – 21,332 ล้านบาท ณ ราคาคงที่ ตามอัตราคิดลดที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุด ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน เพื่อเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ อย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างคุณค่าทำให้ผู้บริโภคตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม สร้างบรรทัดฐานทางสังคมและมีความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ตามโครงการภาครัฐหรือเอกชนมากขึ้นในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2565). *โครงการพัฒนาแนวทางการประเมินปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2566). *ส่วนประกอบซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

- ชลญา สร้อยแสง. (2561) *การศึกษาความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากร ในเขตตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์*. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- บุญรุ่ง จันทรวง. (2554). *การออมวิชาการเงินส่วนบุคคล*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sites.google.com/site/boonrung02/home/hnwy-thi-3-kar-xxm>, 2 มีนาคม 2567.
- เบญจมาศ อภิสทธิภิญ. (2555). *การบัญชีต้นทุน 1*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ภิญญา กิจเกิดแสง. (2561). *ในด้านพฤติกรรมและความรู้ของประชาชนในการจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ ตำบลหัวโพ จังหวัดราชบุรี*. ค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร.
- วิสนุญ ขอบธรรม. (2561) *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*. ค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สินธวัฒน์ สินชนบดี (2565). *นวัตกรรมการเงินสีเขียวช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคชาวไทยที่ยั่งยืนได้หรือไม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรมการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behavior and human decision processes*, 50(2), pp. 179 - 211.
- Kahneman, D., Knetsch, J. L., and Thaler, R. H. (1991). *Anomalies: The Endowment Effect, Loss Aversion, and Status Quo Bias*. *Journal of Economic Perspectives*, 5(1), pp. 193 - 206.
- Gross, D. J., & Newman, M. J. (1991). Unitary and Hermitian matrices in an external field. *Physics Letters B*, 266(3-4), pp. 291 - 297.
- Han, H., & Kim, Y. (2010). An investigation of green hotel customers' decision formation: Developing an extended model of the theory of planned behavior. *Int. J. Hosp. Management*, 29, pp. 659 - 668.
- Mburu, P. T. & Tuduetso, T. (2013). *Investigation of consumer behavior on discarding of their electrical/electronic waste: A case of Gaborone city*. *E3 Journal of Business Management and Economics*, 4(9), pp. 200 - 205.
- Mintu, A. T. & Lozada, H. (1993). Green marketing education: A call for action. *Marketing Education Review*, 3(3), pp. 17 - 25.

การวิเคราะห์ความสำคัญของความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมและความตั้งใจ
ในการจัดการขยะหลอดไฟในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Analysis of the Importance of Environmental Concerns and Intentions
in Managing Light Bulb Waste in Prachuap Khiri Khan Province

ปวีณา นราทอง¹ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์²

Paweena Narathong¹ and Thanyanan Worasesthaphong²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: paweena.nar@rmutr.ac.th¹, than.wr@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟและประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความยินดีรับ วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 402 คน จากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์หลอดไฟ เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความยินดีรับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคยินดีที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที ในราคา 1.3 บาท โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 2.26 บาท และผู้บริโภคยินดีที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 13.3 บาท

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความยินดีรับ

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting intentions and waste management behavior light bulb and assess willingness to accept for waste management light bulb Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to accept. Stratified random sampling technique was applied to select 402 from consumers who use light bulb products to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression

Model and willingness to accept evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed that factors that significantly affected customers' to intentions and waste management behavior light bulb consisted of Environmental concern, Financial incentives, E-waste Intention And consumers are willing to receive money for managing light bulb waste. By informing them to come pick them up at home immediately for a price of 1.3 baht, to come pick them up at their home on the specified date for a price of 2.26 baht, and consumers are willing to receive money for managing light bulb waste at the village's disposal point for a price of 13.3 baht.

Keywords: Theory of planned behavior model, environmental concern index, willingness to accept

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

หลอดไฟ คือ หนึ่งในผลิตภัณฑ์ขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มาจากครัวเรือน เพราะเกิดจากการใช้งานในชีวิตประจำวัน เมื่อหมดอายุการใช้ก็นำไปทิ้งแล้วเปลี่ยนใหม่ หากขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ถูกทิ้งโดยไม่แยกก่อนทิ้งและไม่ได้นำมาจัดการอย่างถูกวิธี จะทำให้ส่วนประกอบทางเคมีและโลหะหนักที่อยู่ในเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น สารตะกั่วในแบตเตอรี่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือแผงวงจรต่าง ๆ สารปรอทในหลอดไฟและจอภาพ แคดเมียมที่พบในจอภาพและแผงพิมพ์วงจรต่าง ๆ ปนเปื้อนออกมาสู่สิ่งแวดล้อมและตกค้างอยู่ในดินและน้ำแล้วแทรกซึมเข้าไประบบนิเวศและห่วงโซ่อาหาร กลับมาก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพของมนุษย์

จากผลกระทบต่าง ๆ ทำให้ทั่วโลกให้ความสำคัญและหาวิธีการในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสม รวมถึงประเทศไทยด้วย ที่หลายหน่วยงานหลายบริษัทห้างร้านออกมาหาวิธีการจัดการ โดยตั้งจุดรับทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ตามจุดต่าง ๆ ในชุมชนรวมถึงบริการฝากทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ของไปรษณีย์ไทยที่ให้บริการรับฝากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้วโดยไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อส่งต่อไปยังสถานที่จัดการ รีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสมปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม โดยวิธีการจัดการกับขยะอิเล็กทรอนิกส์ในเบื้องต้นจะนำไปแยกส่วนประกอบและวัตถุที่มีค่าภายใน เช่น โลหะ เงิน ทองคำขาว และทองแดง ออกมา แล้วนำไปรีไซเคิล อีกทั้งยังแยกอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ต้องการแต่ยังสามารถใช้งานได้กลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง โดยจะนำมาซ่อมแซม และบริจาคให้กับผู้ที่ขาดแคลนต่อไป นับได้ว่าเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟและความยินดีรับเพิ่มสำหรับการจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความ

ตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟและประเมินความยินดีรับเพิ่มสำหรับการจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทหลอดไฟ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

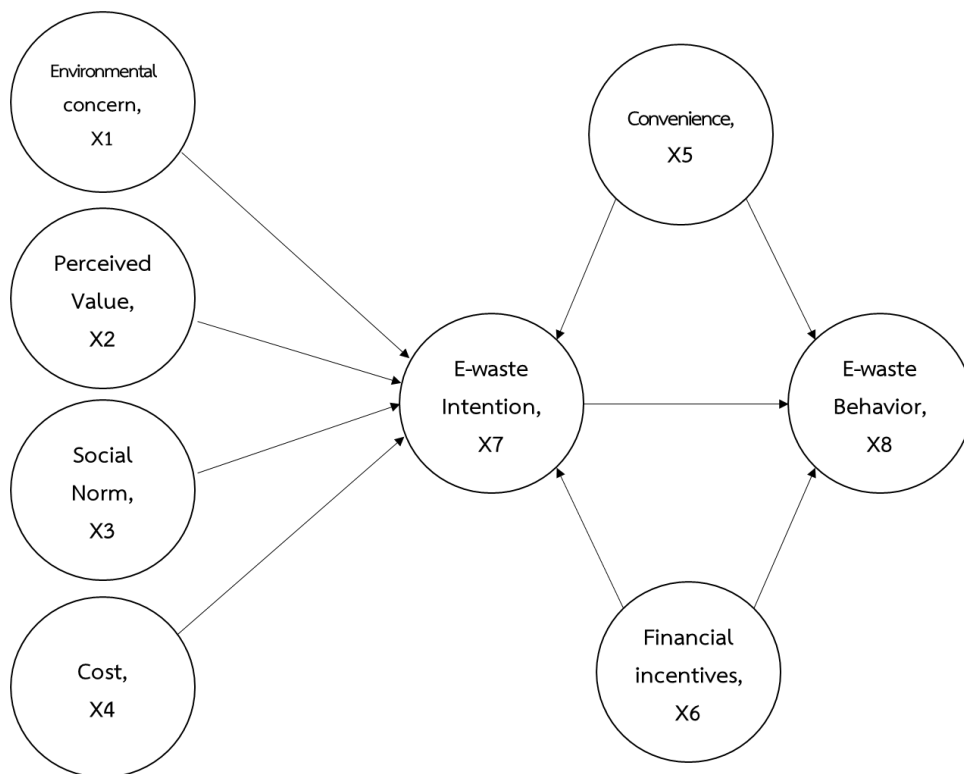
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟและประเมินความยินดีรับเพิ่มสำหรับการจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

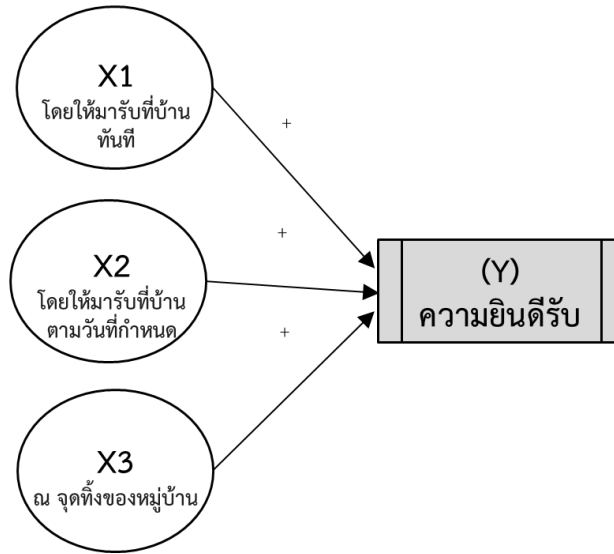
แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ประกอบด้วย Environmental concern, Perceived Value, Social Norm, Cost, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention และ E-waste Behavior ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน หมายถึงพฤติกรรม (Behavior) ที่ถูกแสดงออกมานั้นเป็นผลมาจากเจตนา (Intention) ซึ่งมีปัจจัย 3 ประการที่มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดเจตนา ได้แก่ทัศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) จากการทบทวนวรรณกรรมมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ ทศพร อาภรณ์พงษ์, (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้ศึกษาสภาพปัญหาและการจัดการขยะตามหลัก 3R คือ ลดการใช้ (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) การใช้ทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle) ในการศึกษาได้นำปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่มีผลต่อพฤติกรรม การจัดการขยะของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.39 – 3.57 อย่างไรก็ตามในภาพรวมของกลุ่มประชากรพบว่า ปัจจัยด้านอายุ, ด้านอาชีพ, ด้านระดับการศึกษา, ด้านระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน, ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการจัดการขยะแบบ 3R ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการขยะในชุมชน และสอดคล้องกับ วิชาณี อุซุปัจ, (2561) ศึกษาเรื่อง ความรู้พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ในการจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.61 โดยมีความรู้ด้านประเภทของขยะในเรื่องไปไม้

กิ่งไม้ เป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้มากที่สุด ร้อยละ 95.44 รองลงมาคือด้านการลดปริมาณขยะ ในเรื่องการใช้ปืนโตแทนกล้องโฟม ร้อยละ 93.42 พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนโดยรวมปฏิบัติเป็นบางครั้ง (\bar{X} = 2.31 และ S.D. = 0.657) โดยมีพฤติกรรมในด้านการนำขยะมูลฝอย เศษวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้หรือแปรรูป สูงที่สุด (\bar{X} = 2.56 และ S.D. = 0.627) รองลงมาคือด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย (\bar{X} = 2.45 และ S.D. = 0.578) ขยะส่วนใหญ่ของประชาชนภายในตำบลเหล่ายาวมีแหล่งกำเนิดมาจากเศษอาหารภายในครัวเรือน ร้อยละ 30.08 รองลงมาคือ ขวดพลาสติกหรือขยะรีไซเคิล ร้อยละ 25.04 ประเภทของขยะทั่วไปมีการนำมาทิ้งมากที่สุดร้อยละ 38.96 รองลงมาคือ ประเภทขยะอันตราย ร้อยละ 27.89 ประชาชนกำจัดขยะในครัวเรือนโดยนำมาทิ้งไว้ในจุดที่องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาวกำหนด ร้อยละ 51.40 รองลงมาคือนำไปฝังกลบ ร้อยละ 17.49 ระดับความพึงพอใจของประชาชน ด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอพานโง้ง จังหวัดลำพูน โดยรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (\bar{X} = 4.25 และ S.D. = 0.758) ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านการดูแลเอาใจใส่สูงที่สุด (\bar{X} = 4.29 และ S.D. = 0.752) รองลงมาคือ ด้านสิ่งที่เป็นรูปธรรม (\bar{X} = 4.28 และ S.D. = 0.766) ประชาชนมีความคาดหวังด้านคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอพานโง้ง จังหวัดลำพูนในด้านการตอบสนอง ในเรื่องการจัดเก็บขยะด้วยความรวดเร็วมากที่สุด ร้อยละ 99.75 รองลงมาคือด้าน ความน่าเชื่อถือในเรื่องที่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว จัดการกับขยะทันทีเมื่อประชาชนมีเหตุเดือดร้อน ร้อยละ 99.49 สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความยินดีที่จะรับ (Willingness to accept : WTA) สำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ โดยให้มารับที่บ้านทันที ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to Accept: WTA

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และ สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ

H₂: ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านในราคาที่บาท

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์หลอดไฟ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 402 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน

เพศ	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ / เดือน				
	ต่ำกว่า 50 บาท	50-100 บาท	101-200 บาท	201-500 บาท	รวม
เพศชาย	43	71	35	30	179
	24%	40%	20%	17%	100%
เพศหญิง	40	101	37	45	223
	18%	45%	17%	20%	100%
Total	83	172	72	75	402
	21%	43%	18%	19%	100%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามเพศ และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือน โดยการสุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์หลอดไฟในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยสาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากค่าใช้จ่าย ต่ำกว่า 50 บาท 50 – 100 บาท 101 – 200 บาท และ 201-500 บาท เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกจากกลุ่มนี้เพราะ เพศหญิงอาจมีพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทหลอดไฟสูงกว่า จึงส่งผลให้คนที่มียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะที่ต่างกันมีพฤติกรรมการทิ้งขยะที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

- X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i
 X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i
 X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i
 X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i
 X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i
 X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i
 X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i
 X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i
 ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความยินดีรับ

ความยินดีรับเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟสามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสแบบผลกระทบเชิงสุ่ม

(Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความยินดีรับเพิ่มสำหรับค่าที่ซอกผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25 - 39 ปี สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-5 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 30,000 ส่วนใหญ่มีอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประมาณ 4-5 ครั้งต่อสัปดาห์ มีค่าใช้จ่าย

โดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ประมาณ 50-100 บาท ส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะทั่วไป/ขยะแห้ง ขยะอินทรีย์/ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเหตุผลที่ว่า การจัดการของเจ้าหน้าที่ สะดวกขึ้น เป็นการส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะ และเหตุผลอื่น ๆ ในการจัดการขยะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคยินดีที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 12 บาท โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ลดจากราคา 12 บาท เป็นราคา 9 บาท และผู้บริโภคยินดีที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที เพิ่มจากราคา 9 บาท เป็นราคา 13 บาท โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ

ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 402 คน ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

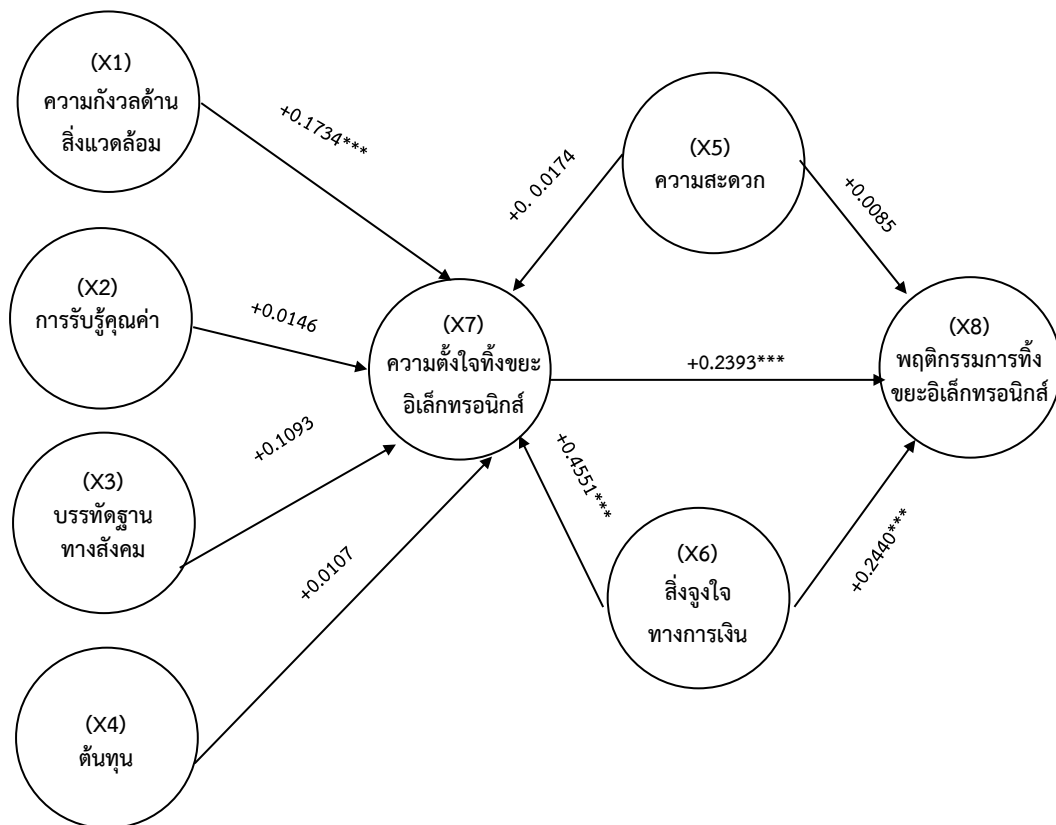
ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.1734***	
การรับรู้คุณค่า	0.0146	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.1093	
ต้นทุน	0.0107	
ความสะดวก	0.0174	0.0085
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.4551***	0.2440***
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		0.2393***
N	402	402

Model	ความตั้งใจที่จะชยะอิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมกรรมการที่จะชยะอิเล็กทรอนิกส์
rss	7.9206	7.9789
ll	218.9106	217.4369
F-test	77.8711***	72.7785***
r2	0.5419	0.3542
r2_a	0.5349	0.3494

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการที่จะชยะประเภทหลอดไฟ แต่ละปัจจัยสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการชยะประเภทหลอดไฟ ได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมกรรมการที่จะชยะประเภทหลอดไฟ

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการที่จะชยะประเภท

หลอดไฟ ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม และ สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้าน สิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4551 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.1734 สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2440 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความตั้งใจในการทิ้งขยะ เท่ากับ 0.2393

การประเมินความความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติกแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความยินดีรับเงินทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ให้มารับที่บ้านทันที 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ณ จุดทิ้งหมู่บ้าน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทหลอดไฟ	ให้มารับที่บ้านทันที	ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด	ณ จุดทิ้งหมู่บ้าน
ยินดีรับราคา (บาท)	1.3037*** (1.3 บาท)	0.9659***(2.26 บาท)	12.0008***(13.3 บาท)
จ่ายต่ำสุด	0.7067	0.3417	8.1590
จ่ายสูงสุด	1.9008	1.5900	15.8425

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้ และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่มและค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTA พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านในราคาก็บาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 3 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ จากการประเมิน WTA ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ จากแบบจำลอง WTA โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที ในราคา 1.3 บาท

โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 2.26 บาท และผู้บริโภคนิติที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 13.3 บาท

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคนิติที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที ในราคา 1.3 บาท โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 2.26 บาท และผู้บริโภคนิติที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 13.3 บาท

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาอภิปรายได้ว่า สิ่งจูงใจทางการเงิน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ มากที่สุด ซึ่งผู้บริโภคนิติมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมโครงการมากขึ้น และตั้งใจที่จะทิ้งขยะหากมีระบบการเก็บขยะอย่างเป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล กฤษณะพันธ์ (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านแรงจูงใจและความสามารถที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษา บริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สังกัดกลุ่มเครือข่ายนครหลวง 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจภายในโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อจำแนกรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ความรับผิดชอบและทัศนคติที่มีต่องาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจภายนอกโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อจำแนกรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ความสัมพันธ์และความร่วมมือการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในงาน และการประเมินผล และในส่วนของระดับความสม่ำเสมอของปัจจัยด้านความสามารถโดยรวมอยู่ในระดับที่ส่วนมากทำได้ เมื่อจำแนกรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ทักษะในการปฏิบัติงานและความรู้ในงาน และผู้บริโภคนิติที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที ในราคา 1.3 บาท โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 2.26 บาท และผู้บริโภคนิติที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 13.3 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กรวิรี วิเวก และ ณัฐธัญญา ฉายรัศมี (2566, น.2) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน พันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้และเห็นด้วยว่าในปัจจุบันมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ รวมทั้งให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวที่ตนเองพิจารณาว่าเป็นปัญหา ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทน ได้แก่ รายได้ ทัศนคติและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ และการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความกังวลต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลของรัฐ โดยส่วนต่างของอัตรา

ผลตอบแทนระหว่างพันธบัตรรัฐบาลทั่วไป (Bond) กับพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน (ESG bond) มีค่าเท่ากับ 0.19 (19 bps.)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเงินมีผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการจัดการขยะมากที่สุด ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนเพื่อดึงดูดให้ครัวเรือน หรือ สถานประกอบการดำเนินการคัดแยกซากผลิตภัณฑ์ ฯ ประเภทหลอดไฟได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ยังทำให้ผู้ประกอบการเกิดความสะดวกมากขึ้นจากการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์จากขยะทั่วไป และ ผู้บริโภคยินดีที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที ในราคา 1.3 บาท โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 2.26 บาท และผู้บริโภคยินดีที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 13.3 บาท

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กรวีร์ วิเวก และณัฐธนิชา ฉายรัมย์. (2566). ความเต็มใจที่จะยอมรับส่วนต่างของผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลเพื่อความยั่งยืน. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 5(1), หน้า 171 – 186.
- ทศพร อารณพงษ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- วิภาณี อุซุปัจ. (2561). ความรู้พฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชน และคุณภาพการบริการในการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศศิวิมล กฤษณะพันธ์. (2562). ปัจจัยด้านแรงจูงใจและความสามารถที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา บริษัท ธนาकारกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สังกัดกลุ่มเครือข่ายนครหลวง 2. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, นนทบุรี.

การสำรวจบทบาทของความสะดวกสบายและสิ่งจูงใจทางการเงินในการเสริมสร้าง
ความตั้งใจและความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการรีไซเคิลหลอดไฟ
Exploring the Role of Convenience and Financial Incentives in Fostering

Intention and Willingness to Pay for Light Bulb Recycling

สุทธิสิทธิ์ ลิขิตเลอสรวง¹ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์²

Suthisit Likitlersuang¹ and Thanyanan Worasesthaphong²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Suthisit.lik@rmutr.ac.th¹, than.wr@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ และประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจจ่าย วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 405 คน จากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์หลอดไฟเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคนิยมจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 4.84 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 0.29 บาท จากราคาดั้งเดิม และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 0.84 บาท จากราคาดั้งเดิม

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความเต็มใจจ่าย

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting intentions and waste management behavior light bulb and assess willingness to pay for waste management light bulb Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to pay. Stratified random sampling technique was applied to select 405 from consumers who use light bulb products to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression

Model and willingness to pay evaluation using both direct and indirect methods. Research findings revealed that factors that significantly affected customers' intentions and waste management behavior light bulb consisted of Environmental concern, Perceived Value, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention and customers were willing to pay additional of at the village's disposal point, the price is 4.84 baht and when you come pick it up at your home on the specified date. Willing to pay an additional 0.29 baht from the initial price. And when you come to pick me up at home immediately Willing to pay an additional 0.84 baht from the initial price.

Keywords: Theory of planned behavior Model, environmental concern index, willingness to pay

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Waste หรือ E-Waste) คือ เศษซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ชนิดต่าง ๆ ที่หมดอายุการใช้งาน ล้าสมัย ชำรุด ผุพัง ซ่อมไม่ได้ หรือผู้บริโภคไม่ต้องการใช้งานแล้ว และจะถูกทิ้งเป็นขยะ ซึ่งชิ้นส่วนเหล่านี้ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ อีกทั้งยังมีสารประกอบที่เป็นพิษด้วย ดังนั้น ขยะเหล่านี้จะมีปัญหาในเรื่องของมลพิษ เนื่องจากมีส่วนประกอบของสารอันตรายที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ชิ้นส่วนต่าง ๆ มีสารเคมี โลหะหนัก สารพิษ ไอพิษ หรือสิ่งตกค้างอื่น ๆ เช่น กัมมันตรังสี ประจุไฟฟ้า ฯลฯ ซึ่งไม่สามารถกำจัดได้ง่าย ๆ

พฤติกรรมการจัดการขยะของคนไทยยังคงเป็นปัญหาในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าผู้คนส่วนมากไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเรื่องขยะอิเล็กทรอนิกส์เท่าที่ควร โดยบางคนอาจนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เก่าไปทิ้งในถังขยะที่ผิดประเภท หรือเทรวมกับขยะอื่น ซึ่งนำไปสู่การกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ผิดวิธี จนสามารถสร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้ หรือบางครั้งก็ไม่ได้นำไปทิ้งเลยทันที แต่เก็บไว้ในบ้านก่อน รอให้มีปริมาณเยอะค่อยไปหาจุดทิ้งที่เดียวซึ่งจุดทิ้งเองก็มีน้อยมาก ตรงนี้จะสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยขาดแคลนแหล่งรองรับขยะอิเล็กทรอนิกส์ในชุมชน ทำให้ประชาชนเลือกที่จะทิ้งรวมกับขยะอื่น ซึ่งก่อให้เกิดความลำบากและความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการจัดเก็บขยะของพนักงานเก็บขยะอีกด้วย เนื่องจากขยะอิเล็กทรอนิกส์แทบทุกชิ้นมีส่วนประกอบของสารอันตรายที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นสารตะกั่วที่อาจทำลายระบบประสาท ต่อมไร้ท่อ ไต ระบบเลือด สารปรอทที่เป็นอันตรายต่อระบบประสาทส่วนกลาง สมอง และไขสันหลัง หรือแคดเมียมที่มีพิษเฉียบพลัน ทำให้ปวดอวัยวะรุนแรง ไตถูกทำลาย และเป็นสาเหตุของอาการไตวาย รวมถึงสารอื่น ๆ สารอันตรายทั้งหลายเหล่านี้อาจเกิดการรั่วไหลและตกค้างในแหล่งน้ำหรือในธรรมชาติ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ และ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์หลอดไฟในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

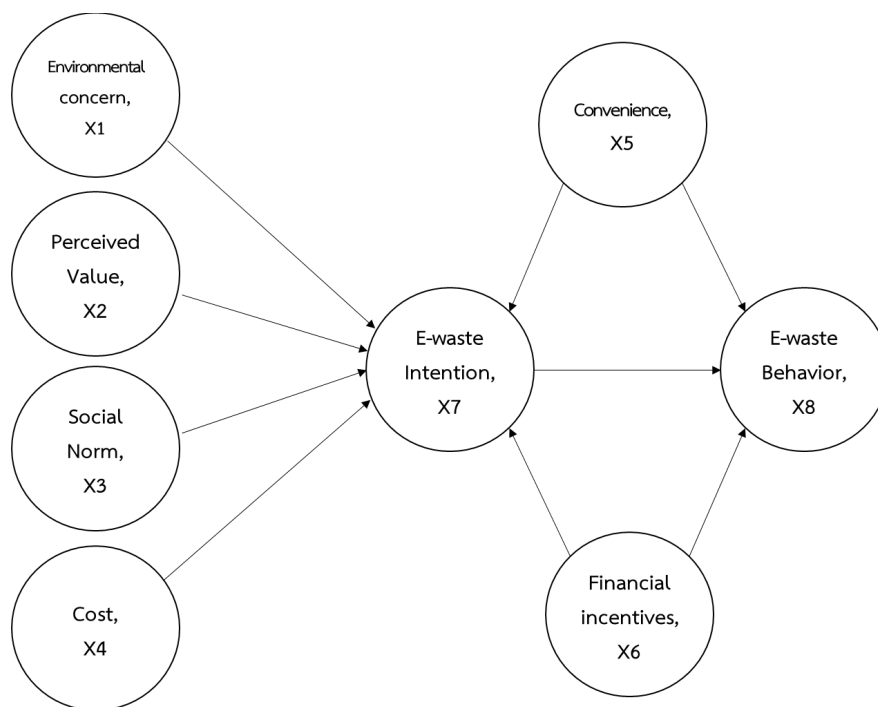
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

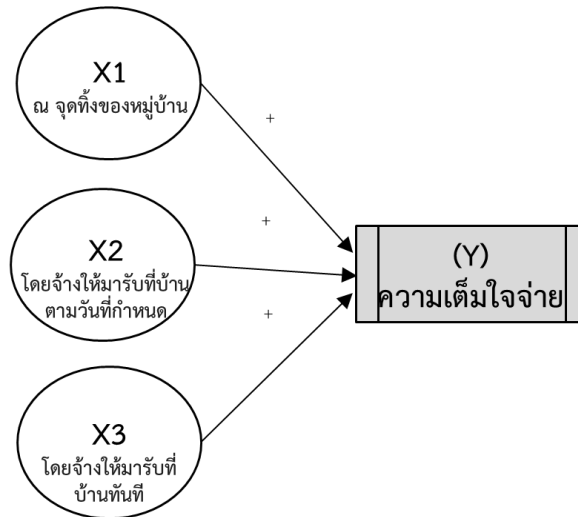
แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ประกอบด้วย Environmental concern, Perceived Value, Social Norm, Cost, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention และ E-waste Behavior ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้อธิบายว่า พฤติกรรม (Behavior) ที่ถูกแสดงออกมานั้นเป็นผลมาจากเจตนา (Intention) ซึ่งมีปัจจัย 3 ประการที่มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดเจตนา ได้แก่ ทศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) จากการทบทวนวรรณกรรมมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ ชลภู สร้อยแสง, (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากร ในเขตตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากรได้ดีที่สุดคือความรับผิดชอบส่วนบุคคล อันดับรองลงมาคือ ความร่วมมือของชุมชนกับครัวเรือนในการจัดการขยะ และอันดับท้ายสุด คือ การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และ พบว่า ความตั้งใจต่าง ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบส่วนบุคคล การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และความร่วมมือของชุมชนกับครัวเรือนในการจัดการขยะ มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากรตรงตามสมมติฐานทุกประการ และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชาติ แสนไพศาล (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลชะ อำเภอบึงนาราง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการลดการเกิดขยะมูลฝอย ในภาพรวม อยู่ในระดับ พอใช้ ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = 0.50) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ส่วนด้าน

พฤติกรรมการนำกลับมาใช้ใหม่ ในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ (\bar{X} = 3.59, S.D. = 0.56) ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง และด้านพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย ในภาพรวม ประชากรมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอยู่ในระดับพอใช้ (\bar{X} = 3.01, S.D. = 0.58) เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อาชีพ รายได้หลักของครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต่างกันในภาพรวมมีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพครอบครัว รายได้เฉลี่ยครอบครัว และการมีที่พักอาศัยของครอบครัวที่ต่างกัน ในภาพรวม มีพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกัน จากกรอบแนวคิดข้างต้นสามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) สำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที จากกรอบแนวคิดนี้สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to pay: WTP

จากกรอบแนวคิดตามภาพที่ 1-2 ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และ สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ

H₂: ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาที่เหมาะสม

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์หลอดไฟ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 405 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน

เพศ	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ / เดือน			รวม
	ต่ำกว่า 50 บาท หรือ 50 – 100 บาท	101-200 บาท	ตั้งแต่ 201 บาทขึ้นไป	
เพศชาย	81	55	39	175
	46.29%	31.43%	22.29%	100%
เพศหญิง	94	58	78	230
	40.87%	25.22%	33.91%	100%
รวม	175	113	117	405
	43.21%	27.90%	28.89%	100%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะที่สามารถใช้วัดตัวแปรที่ใช้ศึกษาได้อย่างเที่ยงตรง (Valid) และมีความน่าเชื่อถือ (Reliable) หลังจากตอบแบบสอบถาม ค่า Factor Loading ค่า% Total Variance (ค่าความน่าเชื่อถือ) และค่า Cronbach Alpha (ค่าความเที่ยง) โดยมีค่าโดยรวมสูงกว่า 0.7 ทั้งหมดซึ่งสามารถอธิบายโดยสรุปได้ว่าแบบสอบถามที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ มีความเที่ยงตรง (Validity) และมีความเชื่อถือได้ (Reliability) เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์อย่างดี

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยใช้แบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย สามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{i} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

และทำการประเมินความเต็มใจจ่าย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อหาราคาความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1|x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 40-55 ปี สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-5 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท ส่วนใหญ่มีอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประมาณ 4-5 ครั้งต่อสัปดาห์ มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ประมาณ 50-100 บาท ส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะทั่วไป/ขยะแห้ง ขยะอินทรีย์/ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเหตุผลที่ว่า การจัดการของเจ้าหน้าที่สะดวกขึ้น เป็นการส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะ และเหตุผลอื่น ๆ ในการจัดการขยะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 4 บาท และเมื่อ

ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 2 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 8 บาท จากราคาตั้งต้น โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

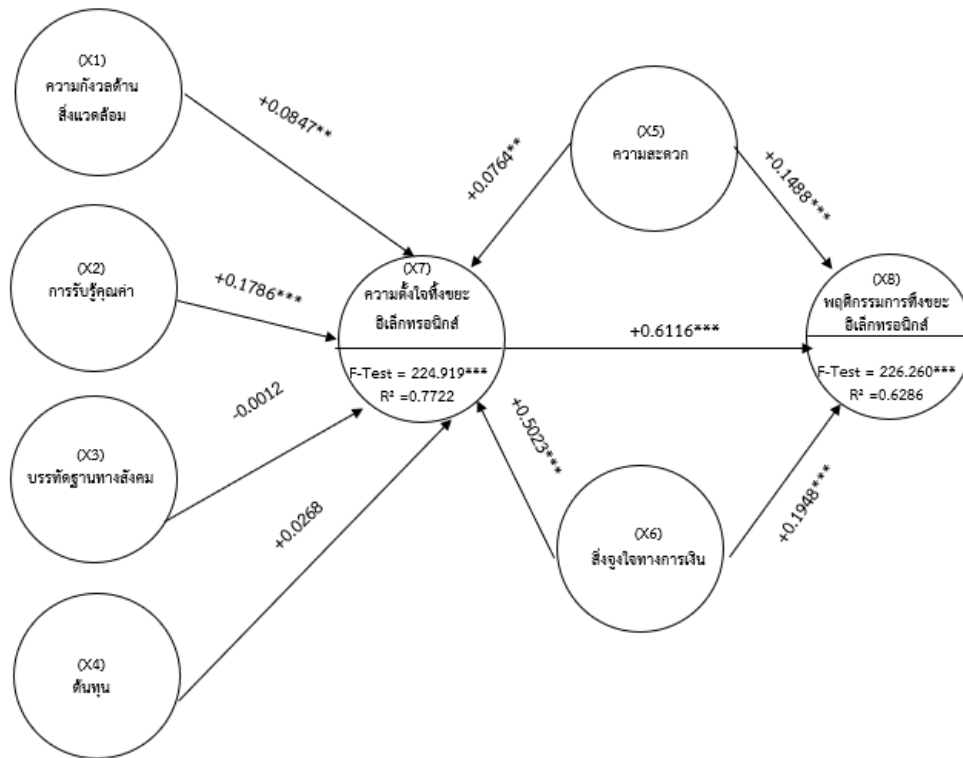
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ

ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัย ต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 405 คน ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.0847**	
การรับรู้คุณค่า	0.1786***	
บรรทัดฐานทางสังคม	-0.0012	
ต้นทุน	0.0268	
ความสะดวก	0.0764**	0.1488***
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.5023***	0.1948***
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		0.6116***
N	405	405
rss	1.8193	4.0309
ll	519.9331	358.8365
F-test	224.919***	226.260***
r2	0.7722	0.6286
r2_a	0.7688	0.6258

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะประเภทหลอดไฟได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการใช้งานประเภทหลอดไฟ

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุนความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการใช้งานประเภทหลอดไฟ

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้งาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5023 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.0847 การรับรู้คุณค่าเท่ากับ 0.1786 ความสะดวก เท่ากับ 0.0764 และพบว่า ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจใช้งานอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการใช้งาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านความตั้งใจใช้งานอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.6116 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความสะดวก เท่ากับ 0.1488 และสิ่งจูงใจทางการเงิน เท่ากับ 0.1948

การประเมินความความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิทแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความเต็มใจจ่ายเงินใช้งานประเภทหลอดไฟ ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ให้มารับที่บ้านทันที โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความเต็มใจจ่ายเงินค่าที่ขยะประเภทหลอดไฟ ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความเต็มใจจ่ายเงินค่าที่ขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทหลอดไฟ	ณ.จุดทิ้งหมูบ้าน	ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด	โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที
ยินดีจ่ายราคา (บาท)	4.8406***	0.2933***	0.8357***
จ่ายต่ำสุด	4.4955	0.3006	0.5719
จ่ายสูงสุด	5.1858	0.5561	1.0995

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price บั้จจ่ายส่วนเพิ่มและค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTP พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมูบ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาต่่บาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 3 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ จากการประเมิน WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมูบ้าน ที่ราคา 4.84 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 0.29 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 0.84 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ**สรุปผลการวิจัย**

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า เพศหญิงมีพฤติกรรมค่าที่ขยะสูงกว่าเพศชายและผู้ที่มีค่าใช้จ่ายในการทิ้งขยะมากกว่า 500 บาท/เดือน ให้ความสำคัญพฤติกรรมการทิ้งขยะสูงสุด และพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทหลอดไฟ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมูบ้าน ที่ราคา 4.84 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 0.29 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 0.84 บาท จากราคาตั้งต้น

การอภิปรายผล

จากการสำรวจบทบาทของความสะดวกสบายและสิ่งจูงใจทางการเงินในการเสริมสร้าง พบว่า ปัจจัยความตั้งใจและความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการรีไซเคิลหลอดไฟด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจทิ้งขยะมากที่สุด และความตั้งใจทิ้งขยะส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลฎา สร้อยแสง, (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากรในเขตตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากรในเขตตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากรได้ดีที่สุดคือความรับผิดชอบส่วนบุคคล อันดับรองลงมาคือ ความร่วมมือของชุมชนกับครัวเรือนในการจัดการขยะ และอันดับท้ายสุด คือการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ความตั้งใจต่าง ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบส่วนบุคคล การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และความร่วมมือของชุมชนกับครัวเรือนในการจัดการขยะ มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากร และ ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 4 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 2 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 8 บาท จากราคาตั้งต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิยพร ชูโอม (2561) ได้ศึกษาเรื่องความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับโยเกิร์ตที่ใช้บรรจุภัณฑ์ย่อยสลายได้ของผู้บริโภคในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่าย เพิ่มขึ้น 4.81 บาทต่อถ้วยสำหรับโยเกิร์ตที่ใช้บรรจุภัณฑ์ย่อยสลายได้ (ขนาด 135 ml.) และค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายในการซื้อโยเกิร์ตต่อครั้ง ($p\text{-value} < .01$) ทศนคติเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ย่อยสลายได้ ($p\text{-value} < .05$) แต่มีความสัมพันธ์อย่าง มีนัยสำคัญในทิศทางตรงกันข้ามกับจำนวนโยเกิร์ตที่ซื้อต่อครั้ง ($p\text{-value} < .05$)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินมีผลต่อการจัดการขยะ และความตั้งใจในการทิ้งขยะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ ดังนั้น เพื่อให้สามารถเข้าถึงซากผลิตภัณฑ์ขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทหลอดไฟ จากชุมชนที่ครัวเรือนและสถานประกอบการครอบครองอยู่ในปัจจุบัน ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินมากที่สุด เพราะผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมโครงการมากขึ้นหากมีแรงจูงใจที่มากพอ และผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทหลอดไฟ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 4.84 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.29 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 0.84 บาท จากราคาตั้งต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขต
วังไกลกังวล ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- เฉลิมชาติ แสไพศาล. (2562). *พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลแชะ
อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา*. ปริญญาานิพนธ์ วศ.ม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- ชลฎา สร้อยแสง. (2561). *การศึกษาความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากร ในเขตตำบลนาหนองไผ่
อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์*. ค้นคว้าอิสระ. โครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับ
ผู้ประกอบการยุคใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ติยพร ชูโฉม. (2561). *ความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับโยเกิร์ตที่ใช้บรรจุภัณฑ์ย่อยสลายได้ของผู้บริโภคใน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. การจัดการธุรกิจเกษตร. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,
สงขลา.

**ผลกระทบของความตั้งใจในการจัดการขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น
ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์**

Impact of Waste Management Intentions on Microwaves and Water Heaters

In Prachuap Khiri Khan Province

สุภาวดี สมทรง¹ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์²

Supawadee Somsong¹ and Thanyanan Worasesthaphong²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: cheery.kapa@gmail.com¹, than.wr@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่นและประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่นของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจจ่าย วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 406 คน จากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ไมโครเวฟ และเครื่องทำน้ำอุ่น เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะเล็กน้อย และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 400 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 31 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 44 บาท จากราคาตั้งต้น

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความเต็มใจจ่าย

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting intentions and waste management behavior Microwave and water heater and assess willingness to pay for waste management Microwave and water heater Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to pay. Stratified random sampling technique was applied to select 406 from

consumers who use microwave products and water heater to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to pay evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed that factors that significantly affected customers to intentions and waste management behavior Microwave and water heater consisted of Environmental concern, Perceived Value, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention and customers were willing to pay additional of at the village's disposal point, the price is 400 baht and when you come pick it up at your home on the specified date. Willing to pay an additional 31 baht from the original price. And when you come to pick me up at home immediately Willing to pay an additional 44 baht from the original price.

Keywords: Theory of planned behavior Model, Environmental concern index, Willingness to pay

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เทคโนโลยีมีความสำคัญและเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์เพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของผู้ใช้งานทำให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ รวมถึงมีการประดิษฐ์อุปกรณ์ใช้สอยนานาชนิดออกสู่ตลาด ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นำไปสู่การแข่งขันทางการตลาดที่เข้มข้นขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการมีการเร่งผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ในตลาดจึงตกรุ่นในระยะเวลาดังกล่าว ก่อให้เกิดขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก

ผลการสำรวจแหล่งที่มาของขยะอิเล็กทรอนิกส์ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่าแหล่งที่มาของขยะอิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่มาจากบ้านเรือนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 82 รองลงมาคือ สำนักงาน โรงแรม/อพาร์ทเมนต์ และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 14, 3 และ 1 ตามลำดับ และจากการสำรวจข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภคกลุ่มครัวเรือนในการจัดการกับผลิตภัณฑ์ซากเมื่อไม่ใช้งานแล้วพบว่าส่วนใหญ่จะขายซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาคือ เก็บรวบรวมไว้ ทิ้งปนกับขยะทั่วไป และให้ผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 25, 16 และ 8 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีขยะอิเล็กทรอนิกส์จากภาคอุตสาหกรรมและการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์เพื่อผ่านกระบวนการสกัดเป็นวัตถุดิบที่มีค่า โดยประเทศไทยมีการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์จากประเทศญี่ปุ่น ประเทศฮ่องกง ประเทศจีน และอีกหลายประเทศ ซึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้ามามีหลากหลายประเภท เช่น แผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ พลาสติกอัดเม็ด เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อมูลจากโรงงานอุตสาหกรรมพบว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้มาจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งหากมีเทคโนโลยีและกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม ขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ก็สามารถสร้างมูลค่าให้กับประเทศได้ การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาทั้งใน

ด้านปัจเจกบุคคล ภาครัฐ และองค์กรเอกชนที่ต้องช่วยกันแก้ไข เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายเพื่อใช้ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ไม่มีระบบการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภค จึงยังไม่สามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้สาเหตุสำคัญเนื่องจากประชาชนอาจขาดข้อมูลข่าวสารในการจัดการที่ถูกต้อง ขาดความรู้ ทัศนคติ หรือมีพฤติกรรมปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไม่โครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น และ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากี่บาท ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไม่โครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากี่บาท โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ไม่โครเวฟ และเครื่องทำน้ำอุ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

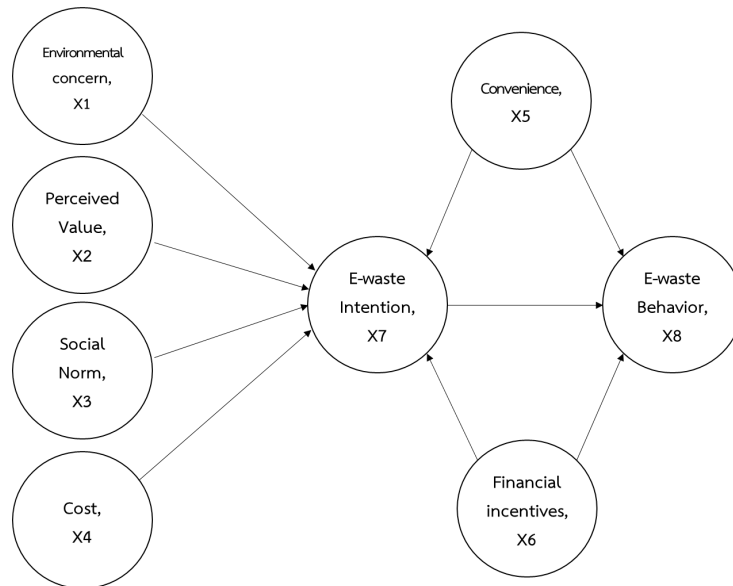
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไม่โครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากี่บาท

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

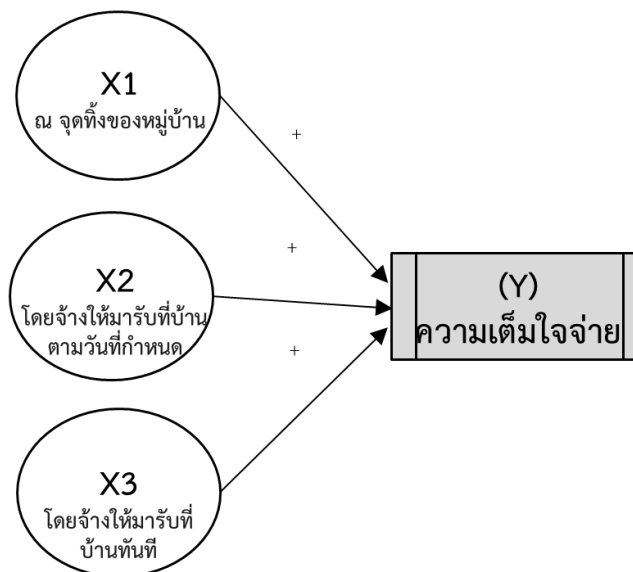
แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไม่โครเวฟ และเครื่องทำน้ำอุ่น โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ได้แก่ Environmental concern (ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม) Perceived Value (การรับรู้คุณค่า) Social Norm (บรรทัดฐานทางสังคม) Cost (ต้นทุน) Convenience (ความสะดวก) Financial incentives (สิ่งจูงใจทางการเงิน) E-waste Intention (ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์) และ E-waste Behavior (พฤติกรรมทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรยาพร เสมอใจ (2564, น. 120) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้กล่องพัสดุใช้แล้วนำกลับมาใช้ซ้ำของผู้บริโภคชาวไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยด้านการตระหนักถึงผลที่ตามมา การควบคุมพฤติกรรมรับรู้ และบรรทัดฐานทางศีลธรรม ล้วนส่งผลต่อความตั้งใจใช้แต่ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ ความสะดวก 2) ความตั้งใจใช้และความสะดวก ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จริงของผู้บริโภค 3) ปัจจัยด้านความสะดวก ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ และการควบคุมพฤติกรรมรับรู้ในระดับที่สูงมากและ 4) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่งผลต่อความตั้งใจใช้โดยผ่านบรรทัดฐานทางศีลธรรม และสอดคล้องกับ อภินันท์ นิลสุข (2565, น.19) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการ

ขยะมูลฝอยของครัวเรือนในอำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($r = .171$, $p < .001$) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ($r = .281$, $p < .001$) และความตั้งใจในการปฏิบัติพฤติกรรม ($r = .248$, $p < .001$) ดังที่แสดงในรูป 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) สำหรับการจัดการขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to pay: WTP

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

H₂: ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากีบาท

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 406 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ

เพศ	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งไมโครเวฟ เครื่องทำน้ำอุ่น / เดือน			
	ต่ำกว่า 50 บาท	50 – 100 บาท	ตั้งแต่ 101 บาท ขึ้นไป	รวม
ชาย	86	38	60	184
	46.74%	20.65%	32.61%	100%
หญิง	75	40	107	222
	33.78%	18.02%	48.20%	100%
รวม	161	78	167	406
	39.66%	19.21%	41.13%	100%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามตามเพศ และ ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งไมโครเวฟ เครื่องทำน้ำอุ่น / เดือน ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่มีไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่เป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน โดยแยกเป็นผู้ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการทิ้งขยะต่ำกว่า 50 บาท จำนวน 75 คน ประมาณ 50-100 บาท จำนวน 40 คน และ ตั้งแต่ 101 บาทขึ้นไป จำนวน 107 คน และผู้บริโภคที่เป็นเพศชายจำนวน 184 คน โดยแยกเป็นผู้ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการทิ้งขยะต่ำกว่า 50 บาท จำนวน 86 คน ประมาณ 50-100 บาท จำนวน 38 คน ตั้งแต่ 101 บาทขึ้นไป จำนวน 60 คน

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งไมโครเวฟ เครื่องทำน้ำอุ่น / เดือน เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ตัวอย่างเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่มีความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยใช้แบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย สามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

และทำการประเมินความเต็มใจจ่ายตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อหาความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะไม่โครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean

2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1|x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับค่าที่ซ้ากผลิตภณท์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 406 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 40 ปีขึ้นไป สถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-5 คน ส่วนใหญ่กำลังศึกษาปริญญาตรี/หรือจบปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท มี ส่วนใหญ่มีอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์มากกว่า 5 ปี/ครั้ง มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ต่ำกว่า 50 บาท ส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ ขยะทั่วไป/ขยะแห้ง ขยะอินทรีย์/ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเหตุผลที่ว่า การจัดการของเจ้าหน้าที่สะดวกขึ้น เป็นการส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะและเหตุผลอื่น ๆ ในการจัดการขยะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านที่ราคา 400 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 31 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 44 บาท จากราคาตั้งต้น โดยอธิบายได้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

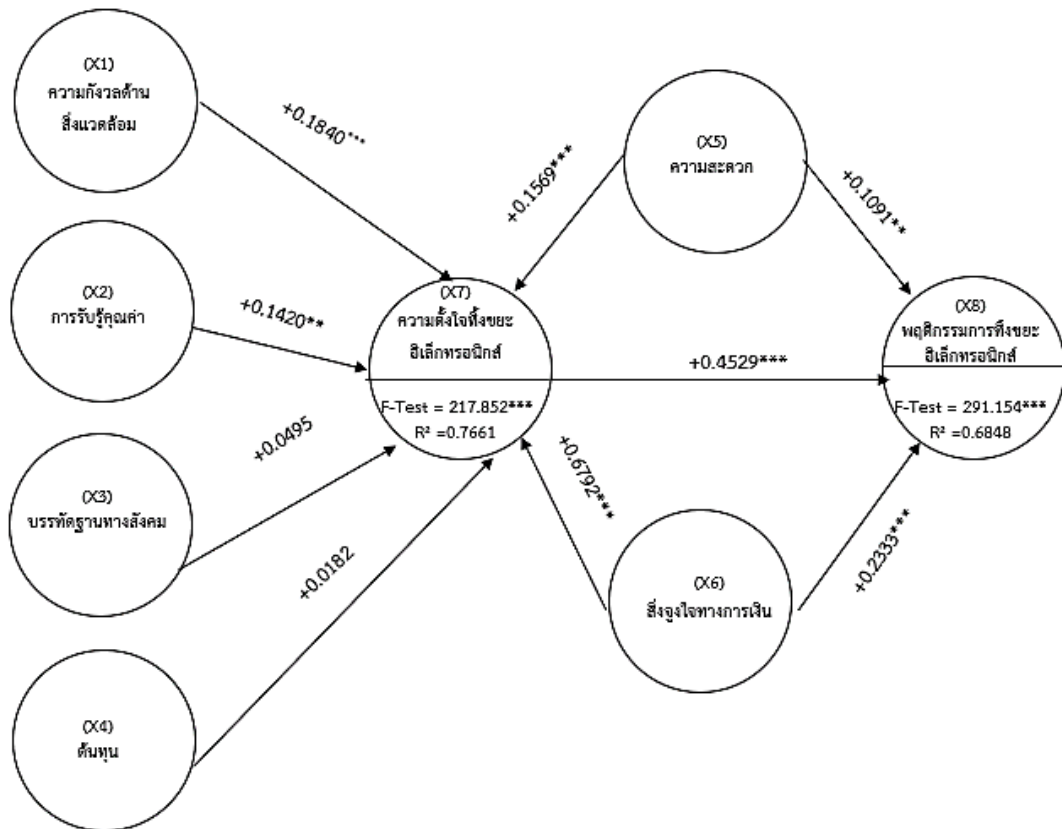
ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย

ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรม การทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 406 คน ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.184***	
การรับรู้คุณค่า	0.142**	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.0495	
ต้นทุน	0.0182	
ความสะดวก	0.157***	0.109**
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.679***	0.233***
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		0.453***
N	406	406
r _{ss}	5.370	4.960
ll	302.0	318.1
F-test	217.9	291.2
r ²	0.766	0.685
r ² _a	0.763	0.682

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่นได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟหรือเครื่องทำน้ำอุ่น

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.6792 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.1840 การรับรู้คุณค่าเท่ากับ 0.1420 ความสะดวก เท่ากับ 0.1569 และพบว่า ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4529 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความสะดวก เท่ากับ 0.1091 และสิ่งจูงใจทางการเงิน เท่ากับ 0.2333

การประเมินความความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติกแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความเต็มใจจ่ายเงินทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่อง

ทำน้ำอุ่น ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ให้มารับที่บ้านทันที โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งขยะขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้ง ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทไมโครเวฟและ เครื่องทำน้ำอุ่น	ณ จุดทิ้งหมู่บ้าน	ให้มารับที่บ้านตามวันที่ กำหนด	โดยแจ้งให้มารับที่ บ้านทันที
ยินดีจ่ายราคา (บาท)	4.0092***	0.3192***	0.4423***
จ่ายต่ำสุด	3.8344	0.2333	0.3539
จ่ายสูงสุด	4.1840	0.4051	0.5307

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price บัณฑิตยส่วนเพิ่ม และค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีนัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTP พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาก็บาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 3 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น จากการประเมิน WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 400 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 31 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 44 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก

สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทั้งขยะเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 400 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 31 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 44 บาท จากราคาตั้งต้น

การอภิปรายผล

อภิปรายผล ดังนี้ ผลกระทบของความตั้งใจในการจัดการขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจทั้งขยะมากที่สุด และ ความตั้งใจทั้งขยะส่งผลต่อพฤติกรรมทิ้งขยะมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรยาพร เสมอใจ, (2564, น. 120) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้กล่องพัสดุใช้แล้วนำกลับมาใช้ซ้ำของผู้บริโภคชาวไทย การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้กล่องพัสดุใช้แล้วนำกลับมาใช้ซ้ำของผู้บริโภคชาวไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยด้านการตระหนักถึงผลที่ตามมา การควบคุมพฤติกรรมมารู้ และบรรทัดฐานทางศีลธรรม ล้วนส่งผลต่อความตั้งใจใช้แต่ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด คือ ความสะดวก 2) ความตั้งใจใช้และความสะดวก ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้จริงของผู้บริโภค 3) ปัจจัยด้านความสะดวกส่งผลต่อความตั้งใจใช้ และการควบคุมพฤติกรรมมารู้ในระดับที่สูงมากและ 4) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงส่งผลต่อความตั้งใจใช้โดยผ่านบรรทัดฐานทางศีลธรรม และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 400 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 31 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 44 บาท จากราคาตั้งต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์ และคณะ (2562, น.528) ได้ศึกษาเรื่อง ความเต็มใจจะจ่ายในการกำจัดขยะพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยของความเต็มใจที่จะจ่ายเท่ากับ 72.82 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือนช่วงความเชื่อมั่นของค่าเฉลี่ยของค่าความเต็มใจจะจ่าย ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 อยู่ระหว่าง 59.68 -90.51 บาท

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการจัดการขยะ หากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือในส่วนของผู้ประกอบการสามารถดึงดูดผู้บริโภคให้มีความตั้งใจจัดการขยะด้วยแรงจูงใจทางการเงินก็จะสามารถทำให้ผู้บริโภคเข้าถึงการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มากขึ้นและจะส่งผลดีต่อสภาพแวดล้อมที่มากขึ้นในอนาคตอีกด้วย ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่าผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 400 บาท เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 31 บาท และหากให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายเพิ่มอีก 44 บาท จากราคาตั้งต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขต
วังไกลกังวล ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- ฉัตรยาพร เสมอใจ. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้กล่องพัสดุใช้แล้วนำกลับมาใช้ซ้ำของผู้บริโภคชาวไทย*. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์ และคณะ. (2562). ความเต็มใจจะจ่ายในการกำจัดขยะพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 11(3), หน้า 528 – 539.
- อภิรักษ์ นิลสุข. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในอำเภอบ้านปลิว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์, นครปฐม.

ดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Comparative Index of the Level of Acceptance of the Value of Users of
the Shopee Application in Bangkok and Surrounding Areas.

พรทิวตา บุญมา¹ และศิริพงษ์ สีใสไพร์²

Porntita Bunma¹ and Siripong Seesaiprai²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: porntita.bun@rmutr.ac.th¹, siripong.see@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย (Value-based Adoption Model : VAM) วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์ตัวแปรทวินาม ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริการแอปพลิเคชัน Shopee เพื่ออรรถประโยชน์มีระดับการยอมรับคุณค่าสูงกว่าผู้บริการเพื่อสุนทรียะมียังมีนัยสำคัญทางสถิติ และช่วงอายุ Gen BB มีระดับการยอมรับคุณค่ามากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: การยอมรับคุณค่า อรรถประโยชน์ สุนทรียะ

Abstract

The purpose of this research was to compare levels of acceptance of the value of Shopee application users in Bangkok and surrounding areas. It has a conceptual framework of applied research from Value-based Adoption Model (VAM). Survey method: Data collection using stratified sampling of 400 people from users of the Shopee application in Bangkok and surrounding areas to answer questionnaires and analyze data using factor analysis and binomial variable analysis. The results of the research found that users of the Shopee application for utility have a significantly higher level of value acceptance than users for aesthetic purposes, and the Gen BB age group has a higher level of acceptance of value with statistical significance.

Keywords: Value acceptance, utilitarian, hedonic

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

Shopee ก่อตั้งครั้งแรกในปี 2552 โดย Forrest Li และมีการเปิดตัวอย่างเป็นทางการในปี 2558 ในประเทศ 7 ประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์, มาเลเซีย, อินโดนีเซีย, มาเลเซีย, ไต้หวัน, เวียดนาม, ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย (การ์ตูน ธนพร, 2564) ซึ่งมียอดการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันปี 2563 จำนวน 139 ล้านครั้ง, ปี 2564 จำนวน 203 ล้านครั้ง และปี 2565 จำนวน 203 ล้านครั้ง (David Curry, 2023) โดยเป็นแพลตฟอร์มที่สามารถซื้อขายออนไลน์ได้ทุกที่ตลอด 24 ชั่วโมง ผู้ซื้อมีโอกาสในการค้นหาและเลือกซื้อสินค้าตามความต้องการจากร้านค้าที่มีอยู่มากมายในแอปพลิเคชัน รวมถึงสามารถพูดคุยและต่อรองราคาสินค้ากับผู้ขายได้โดยตรง และมีช่องทางการเก็บชำระเงินหลายช่องทาง เช่น Mobile Banking, Internet Banking, บัตรเครดิต/บัตรเดบิต, ชำระเงินปลายทาง, Shopee Pay และ SPayLater มีการทำการขายด้วยรูปแบบโซเชียล (Social Commerce) ทำให้ผู้ซื้อสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ขายและผู้ซื้ออื่น ๆ ผ่านการคอมเมนต์และการรีวิวสินค้าจากร้านต่าง ๆ บนแพลตฟอร์ม เกิดความเพลิดเพลินในการซื้อสินค้าที่มีคุณภาพเหมาะสมกับราคาที่จ่าย อีกทั้ง Shopee ยังมีการปรับเปลี่ยนการซื้อสินค้าออนไลน์เป็นแบบ End-to-End บนแอปพลิเคชัน โดยผู้ซื้อสามารถเลือกสินค้า สั่งซื้อสินค้า ชำระเงิน และติดตามสถานะการจัดส่งสินค้าดังกล่าวได้จนจบกระบวนการ ส่วนผู้ขายก็สามารถใช้แอปพลิเคชัน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของการขาย การรับชำระเงิน และติดตามการจัดส่ง ผ่านระบบขนส่งและการชำระเงิน ซึ่งจากกระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้ซื้อประหยัดเวลาในการซื้อสินค้าที่ต้องการ ลดการเดินทางไปข้างนอก เพื่อซื้อสินค้า ประกอบกับ Shopee จะมีการร่วมมือกับผู้ขายในการจัดทำโปรโมชั่นหรือแคมเปญต่าง ๆ โดยมีการแจกคูปองส่วนลดออนไลน์ เพื่อให้ผู้ซื้อสามารถซื้อสินค้าได้ในราคาที่คุ้มค่า

ดังนั้น จากข้อมูลที่ได้กล่าวมา จะสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเลือกใช้ออปพลิเคชัน Shopee ซึ่งทำให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่เกิดความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับการบริการ ซึ่งอาจแบ่งการบริการเป็น 2 แบบ ได้แก่

1. การบริการเพื่ออรรถประโยชน์ หมายถึง เมื่อผู้บริโภคต้องการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ จะมีการเข้าใช้บริการบนแอปพลิเคชัน Shopee เนื่องจากเห็นว่าความสะดวกและรวดเร็ว สามารถประหยัดเวลาและได้สินค้าคุณภาพในราคาที่ยอมรับได้ เนื่องจากมีการจัดโปรโมชั่นและแคมเปญต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง อย่างเช่น การให้โค้ดส่วนลดร้านค้า และส่วนลด Shopee ตามช่วงวันเวลาของทุกเดือน และมีการจัด Flash Sale ในร้านค้าได้สินค้าและบริการที่รู้สึกคุ้มค่าต่อการสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่าย

2. การบริการเพื่อสุนทรียะ หมายถึง เมื่อผู้บริโภครู้สึกเบื่อหรือเครียดจากการทำงาน จะมีการเข้าใช้บริการบนแอปพลิเคชัน Shopee เนื่องจากมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายทำให้ผู้บริโภคเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน กับการสั่งซื้อสินค้า

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า การยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ระหว่างกลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะ รวมถึงในแต่ละช่วงอายุกลุ่มใดอยู่ในระดับที่สูงกว่ากัน ดังนั้น

งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

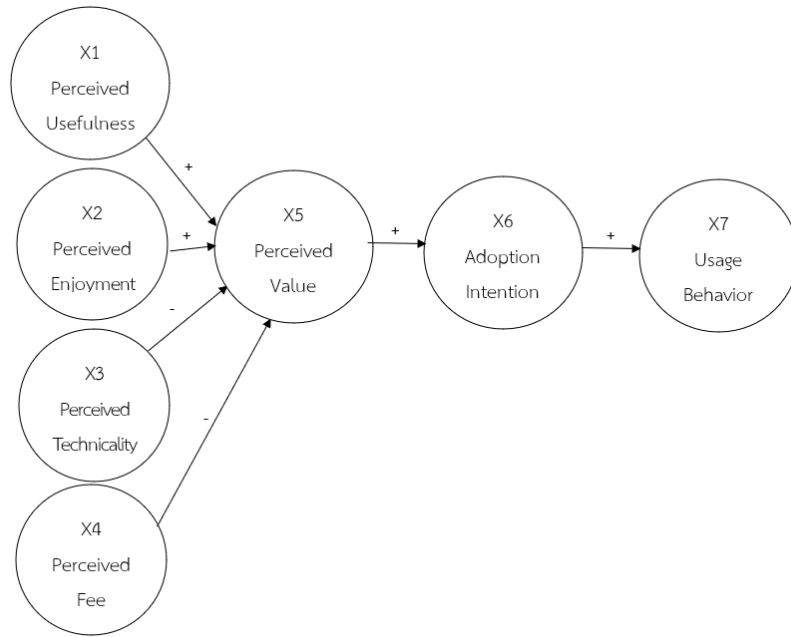
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้บริการ และช่วงอายุของกลุ่มผู้ใช้บริการ

กรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีการยอมรับคุณค่า ตามแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย (Value-based Adoption Model : VAM) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) การรับรู้ความเพลิดเพลิน (Perceived Enjoyment) การรับรู้ทางเทคนิค (Perceived Technicality) และต้นทุนการรับรู้ (Perceived Fee,cost) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่า (Perceived Value)) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim, Park and Choi (2017, p. 13) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำ IoT smart home มาใช้บริการโดยใช้แบบจำลองการยอมรับตามมูลค่า รวมถึงงานวิจัยของสอดคล้องกับ Alborz (2010, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการยอมรับอินเทอร์เน็ตบนมือถือตามมูลค่าในอิหร่าน อีกทั้งการรับรู้คุณค่า (Perceived Value) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ส่งผลต่อการตั้งใจใช้ (Adoption Intention) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ซึ่งสอดคล้องกับ Roostika (2012, p.21) ที่ได้ศึกษาการยอมรับอินเทอร์เน็ตบนมือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัย ด้วยกรอบแนวคิดการยอมรับตามมูลค่า และท้ายสุดการตั้งใจใช้ (Adoption Intention) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ (Usage Behavior) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ซึ่งสอดคล้องกับรมยพร กิติเวียง และสุทธิพงษ์ สุวรรณสาธิต (2562, น. 87) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันทวูโอดี และเอไอเอสเพลย์

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย (Value-based Adoption Model (VAM))

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ของผู้ใช้บริการเพื่อรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะจะแตกต่างกัน

H₂: ระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee จะแตกต่างกันตามกลุ่มผู้ใช้บริการ ที่มีอายุต่างกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงอายุ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาตรีขึ้นไป	รวม
Gen Z – Gen Y	88	204	292
Gen X – Gen BB	32	76	108

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละช่วงอายุที่มีการตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่ม Gen Z – Gen Y ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 204 คน รองลงมาอยู่ในกลุ่ม Gen Z – Gen Y ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 88 คน Gen X – Gen BB ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน จำนวน 76 คน และกลุ่มที่น้อยที่สุด Gen X – Gen BB ที่มีการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีจำนวน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ ส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับการยอมรับคุณค่าในการใช้แอปพลิเคชัน Shopee และส่วนที่ 4 เป็นเกี่ยวกับแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ และแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ในการใช้แอปพลิเคชัน Shopee

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาในการวิเคราะห์และสร้างดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และวิธีการศึกษาเปรียบเทียบดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า โดยใช้การทดสอบสมมติฐานแบบตัวแปรสองตัว (Bivariate Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test และ ANOVA F-test

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 400 คน ซึ่งแบ่งตามระดับการศึกษา เป็นต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 30 และกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการสร้างดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า จากแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัย โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach's Alpha
1. คุณคิดว่าจำนวนร้านค้าที่ร่วมกับแอปพลิเคชัน Shopee		0.8202	0.8902
1.1 มีจำนวนมากเพียงพอ	0.9152		
1.2 มีสินค้าหลากหลายครบถ้วน	0.8793		
1.3 มีเพียงพอต่อสินค้าที่ต้องการสั่ง	0.9220		
2. คุณคิดว่าแอปพลิเคชัน ที่ใช้ร่วมกับ Shopee		0.8630	0.9200
2.1 มีจำนวนมากพอ	0.9520		
2.2 มีความหลากหลายเพียงพอ	0.8961		
2.3 สามารถใช้ร่วมกันได้สะดวก	0.9379		
3. คุณคิดว่าบริการต่าง ๆ ของแอปพลิเคชัน Shopee		0.7174	0.7881
3.1 สามารถสั่งซื้อสินค้าได้อย่างหลากหลาย	0.8947		
3.2 สามารถสั่งซื้อสินค้าได้สะดวก	0.8587		
3.3 สามารถระบุคำสั่งพิเศษสำหรับแต่ละสินค้าได้ง่าย	0.7838		
4. การรับรู้ประโยชน์ (Perceived usefulness)		0.8024	0.8767
4.1 ฉันคิดว่าแอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า มีประโยชน์ ต่อไลฟ์สไตล์ของฉัน	0.9330		
4.2 ฉันรู้สึกสะดวกสบายที่ใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า	0.8349		
4.3 แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อฉัน	0.9163		
5. การรับรู้ความเพลิดเพลิน (Perceived enjoyment)		0.8447	0.9072
5.1 ฉันสนุกกับการโต้ตอบแอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า	0.9268		
5.2 ฉันสนุกกับการใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า	0.8953		
5.3 การใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า น่าสนใจ	0.9347		
6. การรับรู้ทางเทคนิค (Perceived Technicality)		0.8621	0.9199
6.1 แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้าใช้งานง่าย	0.9395		
6.2 แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้าเชื่อมต่อได้ทันที	0.9013		
6.3 แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้าใช้เวลาสั้น ๆ ในการตอบสนอง	0.9442		

ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach hAlpha
7. ต้นทุนการรับรู้ (Perceived Fee, cost)		0.9341	0.9643
7.1 การใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้ามีราคาแพง	0.9675		
7.2 การติดตั้งและใช้งานแอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้าเป็นภาระของฉันทัน	0.9587		
7.3 มีอุปสรรคทางการเงินในการใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า	0.9733		
8. การรับรู้ คุณค่า (Perceived value)		0.8794	0.9312
8.1 เมื่อเทียบกับค่าบริการที่ฉันท้องจ่ายในการใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า ค่ำค่าสำหรับฉันทัน	0.9475		
8.2 เมื่อเทียบกับการเรียนรู้การใช้แอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า มีประโยชน์ต่อฉันทัน	0.9183		
8.3 เมื่อเทียบกับเวลาที่ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในการสั่งซื้อสินค้า คือความคุ้มค่าต่อฉันทัน	0.9472		
9. ความตั้งใจใช้ (Behavior Intention)		0.9017	0.8909
9.1 คุณตั้งใจจะเลือกใช้บริการ Shopee	0.9496		
9.2 หากต้องการสั่งซื้อสินค้า คุณจะใช้บริการ Shopee	0.9496		
10. พฤติกรรมการใช้ (Usage Behavior)		0.8764	0.8580
10.1 คุณใช้บริการ Shopee ทุกครั้งที่ต้องการสั่งซื้อสินค้า	0.9362		
10.2 คุณใช้บริการ Shopee เป็นประจำ	0.9362		
11. แรงจูงใจเชิงสุนทรีย (Hedonic Motivation)		0.7397	0.8750
11.1 ท่านใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee จะได้สัมผัสกับมุมมองที่อิสระในการสั่งซื้อสินค้า	0.8038		
11.2 ท่านใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee จะรู้สึกดี	0.8922		
11.3 เมื่อท่านมีเวลาว่าง ท่านจะเข้าไปใช้แอปพลิเคชัน Shopee เพื่อหนีความวุ่นวาย	0.8200		
11.4 เมื่อท่านมาใช้แอปพลิเคชัน Shopee จะเพลิดเพลินกับการสั่งซื้อสินค้าคุณภาพดี	0.9188		
12. แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian motivation)		0.6825	0.8436
12.1 ท่านเข้าไปใช้แอปพลิเคชัน Shopee เพื่อลดการเดินทางออกไปข้างนอก	0.8092		

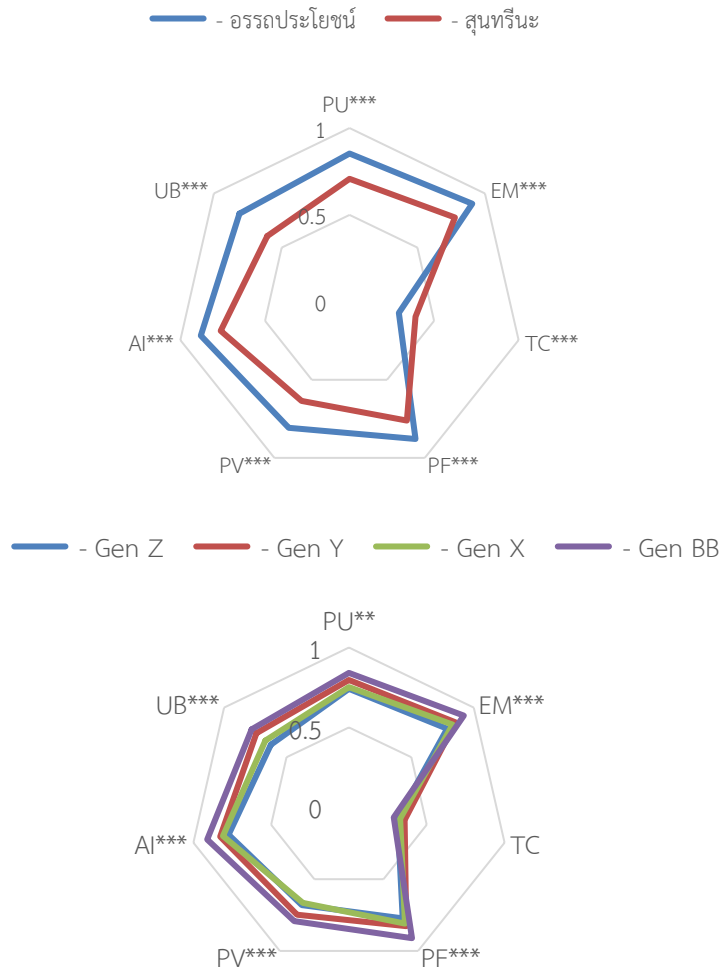
ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach hAlpha
12.2 ท่านเข้าไปใช้แอปพลิเคชัน Shopee เพื่อสั่งซื้อสินค้า	0.7635		
12.3 ท่านเข้าไปใช้แอปพลิเคชัน Shopee เพื่อร่วมกิจกรรมทางการตลาดและโปรโมชั่นต่าง ๆ	0.8510		

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยมีปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมด จำนวน 12 ปัจจัย และมีข้อคำถามที่เป็นตัวแปรทั้งหมด จำนวน 35 ตัวแปร ซึ่งค่า Total Variance และ Cronbach Alpha ที่ได้ของปัจจัยทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ที่เหมาะสม ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.7 ในทุกปัจจัย ยกเว้นปัจจัยแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian motivation) มีค่าต่ำกว่า 0.7 แต่มากกว่า 0.5 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับพอใช้ได้ ซึ่งจากค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับดีมาก สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีความน่าเชื่อถือได้ในทุก ๆ ปัจจัย

ผลการเปรียบเทียบดัชนีการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ดังแสดงตารางที่ 3 และรูปที่ 3 พบว่า

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าดัชนีระดับการยอมรับคุณค่า

	จำนวน	PU	EM	TC	PF	PV	AI	UB
การใช้บริการเน้น								
เน้น								
- อรรถประโยชน์	207	0.853	0.905	0.292	0.879	0.808	0.879	0.812
- สุนทรียะ	193	0.707	0.778	0.390	0.761	0.636	0.761	0.607
t-test		7.925 ***	9.323 ***	3.629 ***	9.558 ***	9.062 ***	9.558 ***	9.492 ***
อายุ								
- Gen Z	66	0.741	0.787	0.312	0.774	0.682	0.774	0.627
- Gen Y	226	0.797	0.853	0.358	0.828	0.748	0.828	0.743
- Gen X	75	0.75	0.831	0.328	0.810	0.665	0.810	0.669
- Gen BB	33	0.841	0.920	0.288	0.912	0.793	0.911	0.781
t-test		2.959 **	6.738 ***	0.981	5.367 ***	4.257 ***	5.367 ***	5.131 ***

รูปที่ 3 กราฟเรดาร์จำแนกตามการใช้ชีวิตอุปสงค์การใช้บริการและอายุ

จากตารางที่ 3 และจากรูปที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าวัตถุประสงค์การใช้บริการที่แตกต่างกันส่งผลต่อมุมมองต่อมุมมองต่อประโยชน์ มุมมองต่อความสนุก มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยี มุมมองต่อค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่าย มุมมองต่อคุณค่า ความตั้งใจในเลือกใช้ และพฤติกรรมการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับอายุ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อมุมมองต่อค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่าย มุมมองต่อคุณค่า ความตั้งใจในเลือกใช้ พฤติกรรมการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และส่งผลต่อมุมมองต่อประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลและสรุปผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมุติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจด้วยการวิเคราะห์แบบตัวแปรสองตัว (Bivariate Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test และ ANOVA F-test กำหนด

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.1 ได้ผลดังนี้

ผลจากการศึกษาจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่า ระดับการยอมรับคุณค่าของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์สูงกว่าเพื่อสุนทรียะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และระดับการยอมรับคุณค่าของช่วงอายุ Gen BB มีระดับการยอมรับคุณค่าสูงกว่าช่วงอายุอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

จากการเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล สามารถอภิปรายได้ว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) การรับรู้ความเพลิดเพลิน (Perceived Enjoyment) การรับรู้ทางเทคนิค (Perceived Technicality) และต้นทุนการรับรู้ (Perceived Fee, cost) ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่า (Perceived Value)) ซึ่งยังส่งผลต่อตั้งใจใช้ (Adoption Intention) และพฤติกรรมการใช้ (Usage Behavior) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ VAM และสอดคล้องกับ Alborz (2010, บทคัดย่อ) Roostika (2012, น.21) Kim, Park and Choi (2017, pp.13) และรมยพร กิติเวียง และสุทธิพงษ์ สุวรรณสาธิต (2562, น.87)

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

การศึกษานี้ทำให้ทราบว่า หากผู้ประกอบการต้องการรับเพิ่มการรับรู้คุณค่าของบริการแอปพลิเคชัน จะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการรับรู้ถึงประโยชน์ การรับรู้ความเพลิดเพลิน การรับรู้ทางเทคนิค และต้นทุนการรับรู้ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณค่า ซึ่งอาจเพิ่มเติมในเรื่องการใช้งานง่าย และสะดวกมากยิ่งขึ้น มีลำดับขั้นตอนชัดเจน เป็นการสร้างความรู้สึกจดจำให้ผู้ใช้งานเห็นถึงคุณค่าในการใช้งาน และอยากกลับมาใช้งานซ้ำอีก อีกทั้งยังเป็นการสร้างประสบการณ์ผู้ใช้ที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการเห็นถึงคุณค่าในการใช้บริการ โดยจะส่งผลในการช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับกลุ่มเป้าหมายได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และอาจารย์ที่ปรึกษาที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- การ์ตูน ธนพร. (2564). *ทำไม Shopee ถึงเป็นแพลตฟอร์ม E-Commerce ที่โตไวที่สุดในอาเซียน*. เข้าถึงได้จาก: <https://thegrowthmaster.com/case-study/shopee>.
- รมยพร กิติเวียง และสุทธิพงษ์ สุวรรณสาธิต. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันทรูไอดี และเอไอเอสเพลย์. *วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน*, 1(2), หน้า 80 - 88.

- Alborz, B. (2010). *Value-based Adoption of Mobile Internet in Iran*. Lulea University of Technology, Lulea.
- Curry, D. (2023). Most Popular Apps. Retrieved from: <https://www.businessofapps.com/data/most-popular-apps>.
- Roostika, R. (2012). *Mobile Internet Acceptance among University Students A Value-based Adoption Model*. Pembangunan Nasional University, Yogyakarta.
- Kim, Y., Park, Y., and Choi, J. (2017). *A study on the adoption of IoT smart home service: using Value-based Adoption Model*. Soongsil University, Seoul.

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้แอปพลิเคชัน Lazada
ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม

Factors Affecting the Acceptance of Value in Choosing the Lazada Application
in the Samut Songkhram Province Area

เกตุนิกา เข้มกำเนิด¹ และศิริพงษ์ สีใสไพเราะ²

Ketnika Khemkamnerd¹ and Siripong Seesaiprai²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Ketnika.Khe@rmutr.ac.th¹, siripong.see@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะ (2) เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย (Value-based Adoption Model : VAM) วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์ตัวแปรทวินาม ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์ มีการยอมรับคุณค่าในการใช้บริการ ไม่แตกต่าง จากกลุ่มที่ใช้เพื่อสุนทรียะ และ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ความสนุกสนานในการใช้งาน และการรับรู้ถึงลักษณะของการทำงานทางเทคนิค

คำสำคัญ: การยอมรับคุณค่า แอปพลิเคชัน Lazada อรรถประโยชน์ สุนทรียะ

Abstract

This research aims (1) to compare the level of value acceptance by users of the Lazada application, classified by user groups for utility and aesthetics (2) to identify factors that affect users' acceptance of value. Use the application service in the Samut Songkhram province. The concept of applied research is based on the Value-based Adoption Model (VAM). The survey method used stratified sampling of 400 people from users of the Lazada application. Samut Songkhram Province area to answer the questionnaire Data were analyzed using factor analysis. and binomial variable analysis. The results of the research found that (1) groups of users for utility purposes There is an acceptance of value in using the service, which is no

different from the group that uses it for aesthetic purposes. And (2) factors affecting the acceptance of value by users of application services in Samut Songkhram province include fun in use. and awareness of the nature of technical applications.

Keywords: Value recognition, Lazada application, utility, aesthetics

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แอปพลิเคชันของแบรนด์ Lazada มีการสร้างแพลตฟอร์มที่ผู้คนต่างสนใจและให้การยอมรับ ว่าเป็นแอปพลิเคชันที่มีความสะดวกสบายในการเลือกซื้อสินค้าและมีสินค้ามากกว่า 300 ล้านชิ้นมีตั้งแต่สินค้าสุขภาพและความงามสินค้าแม่และเด็กสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์อุปโภคบริโภคและสินค้าแฟชั่นแอปพลิเคชันใช้งานง่ายไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อน ซึ่งคนทั่ว ๆ ไปสามารถเข้ามาเลือกซื้อสินค้า ภายในแอปพลิเคชันยังมีมาตรฐานนโยบายด้านความปลอดภัย นโยบายความเป็นส่วนตัวรองรับไว้อยู่ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกถึงความปลอดภัยในการเลือกซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ Lazada มีช่องทางการชำระที่หลากหลาย นอกจากนี้ภายในแอปพลิเคชันยังมีการเปิดเผยข้อมูลค่าธรรมเนียมในการจัดส่ง ภาษีของสินค้าแต่ละชิ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคมั่นใจและในแต่วันภายในแอปพลิเคชันยังมีการสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ใช้แอปพลิเคชัน

การที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในธุรกิจขายสินค้าออนไลน์เห็นได้ว่าในปัจจุบันจำนวนธุรกิจการให้บริการผ่านแอปพลิเคชันใหม่ ๆ มีเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องการแข่งขันในตลาดธุรกิจจึงมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้มีการจัดตั้งธุรกิจการให้บริการผ่านแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์เพิ่มมากขึ้นทิศทางในตลาดของธุรกิจก็มีแนวโน้มว่าจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคก็มีการปรับเปลี่ยนมาให้บริการผ่านแอปพลิเคชันซึ่งเป็นการเปิดโอกาสทางธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการที่มีการสามารถนำเสนอข้อมูลของตนเองในรูปแบบใหม่และมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้นโดยมีการนำเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์เข้ามาปรับใช้กับธุรกิจเพื่ออำนวยความสะดวก และดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการกับทางร้าน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำปัจจัยมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมทัศนคติการรับรู้การยอมรับของผู้บริโภคที่มีผลต่อการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์เพื่อที่จะได้นำไปพัฒนาวางแผนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและพัฒนาองค์กรธุรกิจ ขายสินค้าออนไลน์ ให้มีกำไรสูงสุดจากการดำเนินธุรกิจการขายสินค้าออนไลน์ให้ดียิ่งขึ้นและตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้า

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะ
2. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับคุณค่าหรือความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี

1. ความหมาย และนิยามของการยอมรับเทคโนโลยี

การยอมรับเทคโนโลยี หรือการยอมรับว่า เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตนั้นก็คือนำมาใช้งานซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและคนอื่นหรือช่วยการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทัศนคติและการใช้เทคโนโลยีที่มีความง่ายขึ้นนอกจากนี้การนำเทคโนโลยีมาใช้ งานนั้นจะช่วยทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการใช้งานเพิ่มเติม

1.1 ลักษณะของการยอมรับเทคโนโลยี

การยอมรับเทคโนโลยีว่าเป็น ขั้นตอน ที่เกิดขึ้นทางจิตใจภายในของบุคคลโดยเริ่มจากได้ยินในเรื่องวิทยาการนั้น ๆ จนยอมรับนำไปใช้ในที่สุดโดยได้แบ่งกระบวนการยอมรับออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ

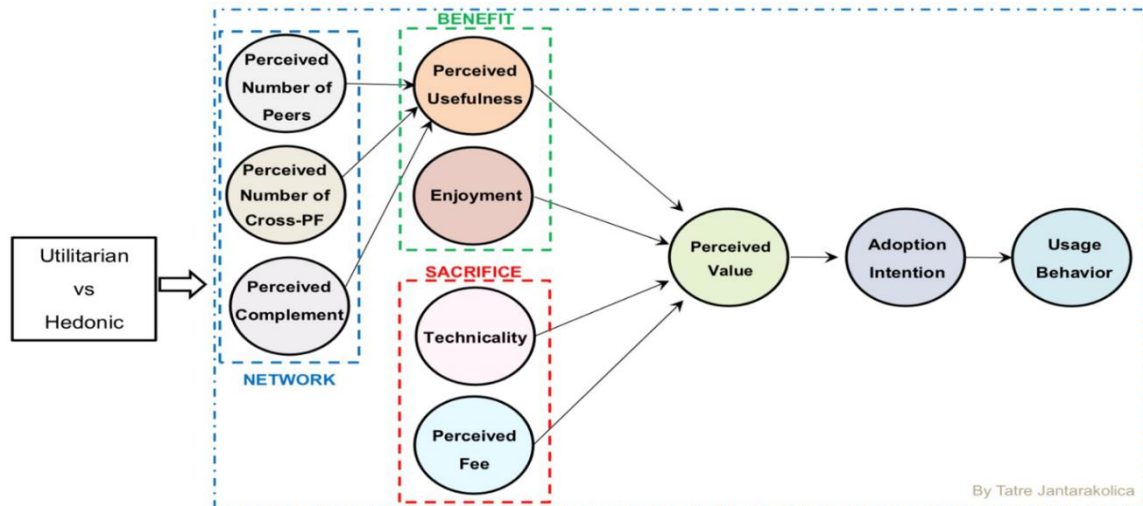
1. ขั้นของการรับรู้ พร้อมทั้งจะเปิดรับกับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำสิ่งเหล่านั้นเข้ามาอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันของผู้ที่ใช้เทคโนโลยี
2. ขั้นสนใจ คือขั้นการที่เราจะทำการค้นคว้าหาข้อมูลและเริ่มให้ความสำคัญกับสิ่ง ๆ นั้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะตั้งใจและในขั้นนี้ได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการใหม่มากขึ้นและใช้วิธีการคิดมากกว่าขั้นแรก
3. ขั้นประเมินค่า คือขั้นที่บุคคลนั้นจะทำการประเมินผลชุดข้อมูลที่ได้ทำการค้นคว้ามาจากขั้นตอนที่ 2 และนำมาเปรียบเทียบหาสิ่งที่ดีที่สุดให้กับบุคคลนั้น โดยจะเริ่มจากคิดไตร่ตรองหาวิธีลองใช้วิธีการใหม่ ๆ โดยมีการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสียหากว่ามีข้อดีมากกว่าจะทำให้เกิดการตัดสินใจใช้
4. ขั้นทดลอง เป็นขั้นที่บุคคลนั้นทำหลังจากที่มีการเปรียบเทียบและเลือกสิ่งทีบุคคลนั้นต้องการ และนำมาทดลองใช้กับตนเองเพื่อตรวจสอบผลลัพธ์ก่อนซึ่งการทดลองใช้วิธีใหม่ ๆ ให้เข้ากับสถานการณ์ของตนในขั้นนี้ คือจะสรรหาข้อมูลที่มีความเฉพาะเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น
5. ขั้นตอนการยอมรับ เป็นขั้นปฏิบัติที่มีการนำไปใช้จริงซึ่งบุคคลยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ ว่าเป็นประโยชน์ในส่งนั้นแล้ว

2. แบบจำลองการยอมรับคุณค่า (Value based Adoption Model--VAM)

Technology Acceptance Model: TAM เป็นทฤษฎีที่มีการยอมรับและมีชื่อเสียงในการวัดความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยี ซึ่งมีการอธิบายถึงการยอมรับในเทคโนโลยีสารสนเทศว่า ผู้ใช้งานส่วนใหญ่และผู้ใช้งานเทคโนโลยี วัตถุประสงค์ในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการทำงานเท่านั้น การยอมรับและการใช้งานจะเป็นตกเป็นภาระขององค์กรแทน แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ใช้งานเทคโนโลยี ICT ใหม่ ๆ ที่เป็นบุคคลธรรมดาที่มีบทบาททั้งเป็นผู้ใช้เทคโนโลยี และผู้บริโภคร ส่วนใหญ่มีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อวัตถุประสงค์ ส่วนบุคคล ตามพฤติกรรมส่วนบุคคล ค่าใช้ที่เกิดขึ้นเป็นแบบสมัครใจที่จะจ่ายโดยส่วนตัว และการใช้นั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ปัญหาหลักอย่างหนึ่งในการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยี ICT คือต้นทุนด้านการเงิน เช่น ค่าธรรมเนียมในการใช้งาน ดังนั้น การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีใหม่จะเป็นผู้บริโภคมกกว่า ที่จะเป็นผู้ใช้

เทคโนโลยีทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อ ตรวจสอบการยอมรับการใช้งานที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ทำให้โมเดล VAM นั้นมองปัจจัยเพิ่มในส่วนของการ สูญเสียบางอย่างเพื่อแลกกับบางอย่าง (Sacrifice) สามารถอธิบายได้แบบจำลองดังนี้ (สิริพร ทิตะลำพูน, ฌัญญูวัฒน์ ธนพรรณสิน, และธีระวัฒน์ จันทัก, 2560)

2.1. ตัวอย่างกรอบของแบบจำลองการยอมรับคุณค่า

รูปที่ 1 แนวคิดการวิจัย โดยแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (VAM)

จากการศึกษาพบว่า ของ โมเดล VAM นั้นมองปัจจัยเพิ่มในส่วนของการสูญเสียบางอย่างเพื่อแลกกับบางอย่าง (Sacrifice) ประกอบด้วย การรับรู้ถึงลักษณะของการใช้งานทางเทคนิค (Perceived technicality) และการรับรู้ถึงต้นทุนที่ต้องเสียไป (Perceived fee) และในส่วนของประโยชน์ (Benefit) ประกอบด้วย การรับรู้ประโยชน์ (Perceived usefulness) และความสนุกสนานในการใช้งาน (Perceived enjoyment) ซึ่งเมื่อพิจารณารายได้ สามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

Perceived Value หมายถึง การประเมินผลประโยชน์สุทธิของผู้บริโภคโดยรวมของสินค้าหรือบริการ ตามการ ประเมินของลูกค้า (Bolton & Drew, 1991) ซึ่งก็คือการหักล้างกันระหว่างการรับรู้ถึงผลประโยชน์ที่ได้รับและ ผลประโยชน์ที่เสียไปหากรู้สึกได้ว่าได้รับประโยชน์มากกว่าเสียประโยชน์นั้นก็จะทำให้เกิดการรับรู้คุณค่านั่นเอง เมื่อการรับรู้คุณค่าเพิ่มขึ้นทำให้ความตั้งใจซื้อเพิ่มขึ้นด้วย การรับรู้คุณค่าสามารถประมาณการความตั้งใจซื้อได้ 43% การรับรู้คุณค่าคือสิ่งที่เกิดขึ้นก่อน ที่จะเกิดความตั้งใจซื้อ (Kwon, Trail & James, 2007)

Perceived Usefulness หมายถึง ระดับที่บุคคลเชื่อว่าการใช้ระบบนั้นจะช่วยให้งานของเขาหรือเธอมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากงานวิจัยเรื่องผลกระทบของผู้บริโภคที่ตัดสินใจที่จะซื้อพบว่า การรับรู้คุณค่าทำให้ผู้บริโภคเกิดความไว้วางใจในเว็บไซต์ ในขณะที่เดียวกันการรับรู้ประโยชน์อาจลดลงเนื่องจากเกิดการพึ่งพาในเรื่องของการรับรู้คุณค่ามากขึ้นทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อซ้ำ (Sullivan & Kim, 2018)

Perceived Enjoyment หมายถึง การรับรู้ถึงความเพลิดเพลิน ระดับที่บุคคลทำกิจกรรมแล้วรับรู้ได้ถึงความสนุกสนานที่เกิดขึ้นกับตนเองนอกเหนือจากทางด้านประสิทธิภาพที่คาดการณ์ไว้นั้นเนื่องมาจากการใช้

งานเทคโนโลยี จากงานวิจัยเรื่องการทำความเข้าใจการรับรู้ความสนุกสนานและการใช้งานต่อเนื่องในเกมมือถือพบว่าประสบการณ์ความสนุกสนานเพลิดเพลินที่ขับเคลื่อนด้วยหน้าจอสัมผัสที่สววยงาม พร้อมกับนวัตกรรมที่ใช้งานง่ายมีแนวโน้มที่จะทำให้ผู้ใช้เล่นเกมสื่่มือถืออย่างต่อเนื่องต่อไป

Perceived Fee หมายถึง การรับรู้ค่าธรรมเนียม การใช้จ่ายเงินตามราคาจริงของสินค้า โดยทั่วไปจะวัดจากการรับรู้จากราคาที่จ่ายจริงของผู้บริโภค การพิจารณาถึงความรับรู้ของการเสียประโยชน์มีผลกระทบต่อ การรับรู้คุณค่า และในขณะเดียวกัน กลุ่มที่มีระดับสูงกว่าทางด้านนวัตกรรมมีผลกระทบต่อเชิงลบ โดยรวมน้อยกว่ากลุ่มที่มีระดับนวัตกรรมที่ต่ำกว่า และการรับรู้ต้นทุนในเชิงลบสูงกว่าปัจจัยตัวอื่น ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันควรเน้นที่จะลดต้นทุนหรือเสนอผลตอบแทนหรือรางวัลพิเศษเพื่อลดการรับรู้ถึงต้นทุนที่จะจ่ายไปนั้นเพื่อเพิ่มการรับรู้ถึงคุณค่าในแอปพลิเคชันของตน Liu, Zhao, Chau & Tang (2015)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ Lazada ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากผู้ใช้งานแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ Lazada จำนวน 400 คน โดยเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เหมาะสม โดยใช้ค่าความเชื่อมั่น 95 % ซึ่งทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามช่วงอายุและระดับการศึกษา โดยในแต่ละกลุ่มจะกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุไม่ต่ำกว่า 30 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

	ช่วงระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและช่วงการศึกษา ปริญญาตรี	ปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป	รวม
Gen Z - Gen Y (ช่วงอายุน้อยกว่า 25-39ปี)	258	38	296
Gen X - Gen BB (ช่วงอายุ ตั้งแต่ 40ปีขึ้นไป)	77	27	104
รวม	335	65	400

จากตารางที่ 1 ประชากรผู้ให้ข้อมูลพบว่า Gen Z - Gen Y มีการแบ่งระดับการศึกษา พบว่าช่วงระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและช่วงการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 258 คน ระดับปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 38 คน รวมทั้งสิ้น 296 คน และ Gen X - Gen BB (ช่วงอายุ ตั้งแต่ 40ปีขึ้นไป) ศึกษาในช่วงระดับปริญญาตรี 77 คน ปริญญาโทหรือสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 27 คน รวม 104 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง โดยทางผู้วิจัยนั้น สร้างขึ้นจากการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบของแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาเครื่องมือการทำวิจัย โดยใช้วิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น 1.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยี 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค 1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ 1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับ Application Lazada รวมถึงโมเดลแบบจำลองการรับรู้คุณค่า (Vam) โดยจะใช้รูปแบบเครื่องมือการเก็บแบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) ผู้ศึกษาได้ทำการส่งแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบไปด้วย คำถามคัดกรอง เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการใช้แอปพลิเคชัน และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคโดยแสดงความคิดเห็นแบบ Likert Scale เพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ในเขตสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งความคิดออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ข้อความที่กำหนดให้โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับในแต่ละช่วงห่างของคะแนนที่เท่ากันคือ 1 คะแนนดังนี้

ระดับมากที่สุด	5	คะแนน
ระดับมาก	4	คะแนน
ระดับปานกลาง	3	คะแนน
ระดับน้อย	2	คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	1	คะแนน

ผลการทดสอบเครื่องมือในการวัดตัวแปรผลการใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ Lazada จากแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่าในการวิเคราะห์ทั้งหมด 14 ปัจจัย และมีข้อความเป็นตัวแปรทั้งหมด 65 ข้อ ซึ่งค่า Total Variance ที่ได้มีค่าระหว่าง 0.8373 -0.9461 และ Cronbach Alpha ที่ได้มีค่าระหว่าง 0.9018 - 0.9638 ซึ่งค่าที่ได้ของปัจจัยทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ที่เหมาะสมซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.7 ในทุกปัจจัย เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามมีการให้คะแนนไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับดีมากสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีความน่าเชื่อถือได้ในทุก ๆ ปัจจัย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการอธิบายกลุ่มประชากรที่เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อระบุแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม โดยแบบจำลองที่ใช้ในครั้งนี้คือแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (VAM + Network)

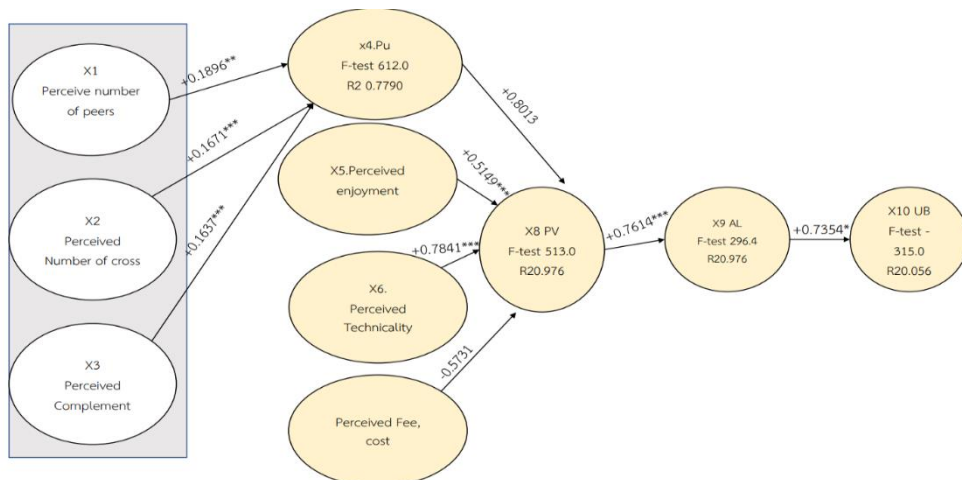
สมการตามกรอบแนวคิดงานวิจัย – การยอมรับเทคโนโลยี (VAM + Network)

$$X_4 = \beta_{4,0} + \beta_{4,1}X_1 + \beta_{4,2}X_2 + \beta_{4,3}X_3 + u_4$$
$$X_8 = \beta_{8,0} + \beta_{8,4}X_4 + \beta_{8,5}X_5 + \beta_{8,6}X_6 + \beta_{8,7}X_7 + u_8$$
$$X_9 = \beta_{9,0} + \beta_{9,8}X_8 + u_9$$
$$X_{10} = f(\beta_{10,0} + \beta_{10,9}X_9 + u_{10})$$

- X_{1i} = มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 X_{2i} = มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 X_{3i} = มุมมองต่อส่วนลดของแถมจากแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 X_{4i} = มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i
 X_{5i} = มุมมองต่อความสนุกในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแสดงผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และแบบจำลอง

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

หมายเหตุ : X1 = มุมมองจำนวนผู้ใช้, X2 = มุมมองการใช้ข้ามแพลตฟอร์ม, X3 = มุมมองผลประโยชน์ที่ได้รับ, X4 = มุมมองว่าใช้งานง่าย, X5 = มุมมองว่ามีประโยชน์, X6 = มุมมองด้านความปลอดภัย, X7 = ทักษะคนในการใช้งาน, X8 = การรับรู้คุณค่า, X9 = พฤติกรรมการใช้, X10 = บรรทัดฐานทางสังคม, X11 = . แรงจูงใจเชิงสุนทรียรส, X12 = แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

สรุปผลและการอภิปราย

สมมติฐานที่ 1 มุมมองจำนวนผู้ใช้ มุมมองจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน มุมมองบริการต่าง ๆ และมุมมองการใช้งานง่าย มีผลกระทบเชิงบวกต่อมุมมองประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1896 , 0.1671 , 0.1637 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน พบว่าปัจจัยที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ร้านค้าจำนวนมาก มีร้านค้าเพียงพอต่อการให้บริการและบริการต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการใช้แอปพลิเคชันใช้งานได้ไม่ยาก

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม มีผลกระทบเชิงบวกต่อทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5149, 0.7841 , 0.7614 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน พบว่าปัจจัยที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญมากที่สุด คือ สามารถใช้งานได้อย่างเข้าใจไม่ยุ่งยาก มีความหลากหลายของรายการสินค้าที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน และมีระบบรักษาความปลอดภัยในการชำระเงินที่ดี

สมมติฐานที่ 3 ความตั้งใจในการใช้มีผลกระทบเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.7614 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน พบว่าปัจจัยที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญมากที่สุด คือ มีความคิดเห็นมากที่สุด ในเรื่องหากต้องการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์คุณจะใช้บริการแอปพลิเคชัน

สมมติฐานที่ 4 การตั้งใจยอมรับ (Adoption Intention) การตั้งใจยอมรับ (Adoption Intention) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม ส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับการใช้งาน (Usage Behavior) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5149 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน พบว่าปัจจัยที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านความเพลิดเพลินในเรื่องของการใช้แอปพลิเคชัน มีความคิดเห็นมากที่สุด หากต้องการเลือกที่จะใช้หรือยอมรับในคุณค่านั้นก็จะเลือกจากความเพลิดเพลินเป็นหลัก

สรุปผลและการอภิปรายผล

มุมมองการใช้ข้ามแพลตฟอร์ม (Perceived Number of Cross-Platform) และมุมมองผลประโยชน์ (Perceived Complement) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงครามส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม เนื่องจากว่าการได้ทดลองใช้แอปพลิเคชันที่มีความสะดวกและหลากหลายมีการบริการที่มี

ร้านค้ารองรับมากกว่า 1 แสนร้านค้า รวมถึงมีผลิตภัณฑ์มากกว่า 1 ล้านรายการทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความเพลิดเพลิน และมีช่องทางการจำหน่าย หรือการซื้อขายสินค้า ที่เข้าถึงได้ง่าย มีช่องทางการชำระเงินที่ไม่ยุ่งยาก รวมถึงสร้างความสะดวกสบายในการประหยัดระยะเวลาจึงเป็นหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดการยอมรับในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซัชชิตภักซ์ เดชจิรณ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) ซึ่งผลของงานวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเกิดการรับรู้ความเข้ากันได้ การรับรู้ความเพลิดเพลิน ความตั้งใจที่จะใช้การรับรู้การเชื่อมต่อการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน การรับรู้การควบคุม การรับรู้คุณค่าอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ผลของการศึกษา ของงานวิจัยทั้งสอง ผู้ศึกษาเชื่อว่าสามารถสร้างการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการได้และเป็นข้อมูลให้กับผู้ประกอบการในการสร้างจุดแข็งสูงสุด

การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) พบว่า การรับรู้ถึงความเพลิดเพลิน (Perceived Enjoyment) กลุ่มตัวอย่าง มีปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือจากการโปรโมตของแอปพลิเคชัน เมื่อทำการพิจารณา รายด้านกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นในด้านความ สะดวกสบายที่ใช้แอป ในการสั่งสินค้า มากที่สุด รองลงมา คือ มีในการสั่งสินค้า ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และ การใช้แอป ในการสั่งสินค้าน่าสนใจ นอกจากนี้ยังมีการยอมรับเทคโนโลยี(Technicality) และการรับรู้ค่าธรรมเนียม(Perceived Fee) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงครามส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้คุณค่า (Perceived Value) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม นั่นก็คือ การที่แอปพลิเคชันได้สร้างความหลากหลายให้กลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ใช้บริการท่านอื่นสามารถเข้าถึง ความสะดวกสบายได้

การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม ส่งผลเชิงบวกต่อการตั้งใจยอมรับ (Adoption Intention) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น ในเรื่องแอปพลิเคชัน Lazada ในการสั่งสินค้าใช้เวลาสั้น ๆ ในการตอบสนอง การติดตั้งและใช้งานแอปพลิเคชัน Lazada มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน รวมถึงในแอปพลิเคชันมีสินค้าที่หลากหลาย ตามสไตล์ความต้องการ ทั้งสินค้านำราคาถูกและราคาแพง

การตั้งใจยอมรับ (Adoption Intention) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม ส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับการใช้งาน (Usage Behavior) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม นั่นก็คือ ความตั้งใจใช้ ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นมากที่สุดในเรื่องการใช้แอปพลิเคชัน Lazada คือมีความตั้งใจจะเลือกใช้บริการ Lazada ในการสั่งซื้ออยู่แล้ว และหากต้องการสั่งสินค้าคุณจะใช้บริการ Lazada

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้ออปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้บริหารลาซาด้า ควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ เพื่อทำให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับการใช้งานในแอปพลิเคชันเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า แอปพลิเคชันลาซาด้า เช่น

กลุ่มช่วงอายุที่มีอายุใน Gen X มีปัจจัยในการยอมรับเทคโนโลยีค่อนข้างน้อย เนื่องจากด้วยปัจจัยในการใช้แอปพลิเคชันที่อาจจะมองว่าการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์มีความยุ่งยากและซับซ้อน ชุมเสี่ยงที่อาจจะได้ของที่ไม่ตรงตามที่มีการนำเสนอ จึงเป็นเหตุผลที่ผู้สร้างแอปพลิเคชันบริหารควรให้ความสำคัญกับปัญหาดังนี้

1.1. ควรมีการปรับปรุงแอปพลิเคชันที่ลดความยุ่งยากซับซ้อนในการเลือกใช้งานเพื่อให้ตอบสนองกับทุกช่วงอายุ

1.2. แอปพลิเคชันควรมีการ Quality Control ร้านค้าในแอปพลิเคชันให้ทั่วถึง เนื่องจากในบางครั้ง การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ และได้สินค้าที่ไม่ตรงกับที่มีการแจ้งข้อมูลในตอนแรก ทางผู้ดูแลจะต้องมีมาตรการเด็ดขาดหรือวางขั้นตอนในการนำเงินจ่ายให้กับร้านค้าในแอปพลิเคชัน หากได้รับการร้องเรียนจะต้องมีการยุติการนำจ่าย และคืนเงินให้กับผู้ใช้บริการทันที เพราะหากแอปพลิเคชันไม่ดำเนินการ จะส่งผลกระทบต่อการยอมรับในการใช้แอปพลิเคชันที่ลดลง

2. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Lazada นั้นมีความต้องการในด้านอรรถรรถในการรับรู้ประโยชน์ค่อนข้างน้อยนั้นหมายความว่า ควรมีการพัฒนาส่งเสริมการตลาดของแอปพลิเคชัน Lazada เพื่อให้เกิดการยอมรับ รับรู้ในด้านการใช้งานเพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และอาจารย์ที่ปรึกษาที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

ชัชชติ ภัช เดชจิรมณ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) .

การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.

สิริพร ทิตะลาพูน, ณัฐวิวัฒน์ ธนพรรณสิน, และธีระวัฒน์ จันทิก.(2560). การยอมรับเทคโนโลยีโดยแบบจำลองแทมม. วารสารการสื่อสารมวลชน, 5(1), หน้า 64 - 75.

Bolton, R.N. & Drew, J.H. (1991) A Multistage Model of Customers' Assessments of Service Quality and Value. *Journal of Consumer Research*, 17, pp. 375 - 384.

Kwon, H. H., Trail, G. T., and James, J. D. (2007, October). The Mediating Role of Perceived Value: Team Identification and Purchase Intention of Team Licensed Apparel. *Journal of Sport Management*, 21(4), pp. 540 - 554.

Sullivan, Y., & Kim, D. (2018). Assessing the Effects of Consumers' Product Evaluations and Trust on Repurchase Intention in E-Commerce Environments. *International Journal of Information Management*, 39, pp. 199 - 219.

Liu, F., Zhao, X., Chau, P.Y.K., & Tang, Q. (2015). *Roles of perceived value and individual differences in the acceptance of mobile coupon applications. Internet Research* 25(3), pp. 471 - 495.

ผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน
สั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

The Effects of Aesthetic and Utility Motives on Online Ordering Application User
Behavior in Bangkok and Perimeter

อุดมรัตน์ ทรัพย์สิน¹ และศิริพงษ์ สีใสไพเราะ²

Audomrat Supsin¹ and Siripong Seesaiprai²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: audomrat.sup@rmutr.ac.th¹, siripong.see@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เปรียบเทียบระดับผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 401 คน เพื่อตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยปัจจัย พบว่า ผู้ใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์มีสูงกว่าเพื่อสุนทรียะมีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้บริกรมีอายุน้อยกว่า 23 ปีสูงกว่ากลุ่มผู้ใช้งานช่วงอายุอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ผลกระทบของแรงจูงใจ สุนทรียรส อรรถประโยชน์

Abstract

The purpose of this research was to compare the effects of aesthetic and utility motives on online ordering application user behavior in Bangkok and perimeter. The concept of applied research is based on the Technology Acceptance Model. Data was collected by stratified random sampling of 401 people to answer questionnaires. The results of the research found that users of the Shopee application for utility have a significantly higher level of value acceptance than users for aesthetic purposes, and users of younger than 23 years of age, significantly higher than users in other age groups.

Keywords: Impact, hedonic, utilitarian

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Shopee) แพลตฟอร์มรูปแบบอีคอมเมิร์ซที่ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับผู้ใช้งานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการใช้งานของแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Shopee) เน้นการมอบประสบการณ์การชื้อขายสินค้าออนไลน์ที่รวดเร็วในการชื้อขายหรือการจัดส่งสินค้า ความหลากหลายของสินค้าและร้านค้า ความปลอดภัย และความสะดวกสบายในการชำระเงินหลังการชื้อสินค้า แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Shopee) เป็นตลาดชื้อขายสินค้าออนไลน์ โดยมุ่งเน้นจากการใช้แอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถชื้อและขายสินค้าออนไลน์ได้อย่างสะดวกสบาย โดยแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Shopee) ออกแบบแพลตฟอร์มให้ตอบสนองสำหรับชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยด้วยผสมผสานกันของคุณลักษณะของตลาดชื้อขายแบบผู้บริโภคสู่ผู้บริโภค (C2C) เข้ากับระบบการชำระเงินและการสนับสนุนด้านการขนส่งเพื่อลดความยุ่งยากในการชื้อขายสินค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ รวมถึงมีการแจกโค้ดส่วนลดหรือโค้ดส่งฟรี แต่ถือว่ามีการแข่งขันกันสูงในส่วนของคู่แข่ง เนื่องจากมีการเปรียบเทียบราคาในแต่ละแพลตฟอร์มการชื้อสินค้าออนไลน์ การค้าขายสินค้าออนไลน์บนแพลตฟอร์มออนไลน์เป็นที่นิยมและเป็นเทรนด์อนาคตสำหรับคนรุ่นใหม่ แต่ในบางวัฒนธรรมยังไม่ตอบโจทย์สำหรับบางกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่นในผู้ใช้บริการผู้สูงอายุนิยมและสะดวกเลือกชื้อสินค้าผ่านร้านค้ามากกว่าชื้อสินค้าออนไลน์ผ่านโทรศัพท์มือถือ แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Shopee) จึงพัฒนาและปรับกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ชื้อและผู้ขาย

ผู้บริโภคเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Shopee) ซึ่งทำให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่เกิดความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับการบริการ ซึ่งอาจแบ่งการบริการเป็น 2 แบบ ได้แก่

1. แรงจูงใจเชิงสุนทรียรส คือ การเน้นความคิด รางสรรคและส่งเสริมความคุ้มค่าให้กับลูกค้า โดยถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ของผู้ใช้งาน ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ในทุกอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้รับผลกระทบอย่างหนักเนื่องจากการกักตัว แต่นั้นไม่ส่งผลกระทบต่อแพลตฟอร์มชื้อขายสินค้าออนไลน์อย่างแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Shopee) โดยเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว

2. แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ คือ ประโยชน์ที่ได้มาจากการเรียนรู้หรือการใช้งานจริงของสินค้าหรือบริการ ซึ่งแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Shopee) เป็นแพลตฟอร์มการชื้อขายที่มีผู้ใช้งานอันดับหนึ่ง ที่เป็นแคมเปญทางการตลาดและมีคู่มือป้องกันเพื่อกระตุ้นให้ผู้ใช้ชื้ออยากใช้บริการ จึงส่งผลปัจจัยในการใช้บริการและความถี่ในการใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

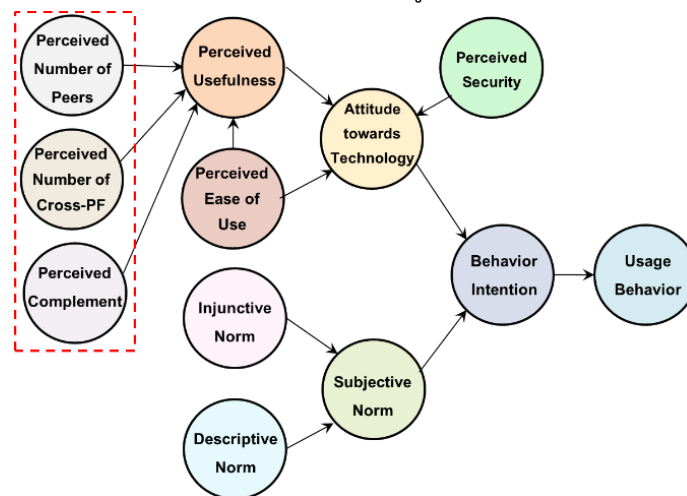
เพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดของงานวิจัยนี้ แนวคิดและทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี Technology Acceptance Model : TAM คือ ทฤษฎีที่ส่งผลต่อปัจจัยการยอมรับระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความน่าเชื่อถือ และพฤติกรรมของผู้ใช้ที่ถูกออกแบบโดยการมีประโยชน์ต่อการใช้งาน ใช้งานง่าย สะดวกสบาย และมีประสิทธิภาพในการใช้งาน ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้ผู้ใช้เกิดความพึงพอใจและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การนำเทคโนโลยีที่เรายอมรับมาใช้งานก่อให้เกิดประโยชน์หรือช่วยการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ทศนคติและการใช้มีความง่ายขึ้น ทำให้ผู้ใช้งานมีความรู้และทักษะในการใช้งานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวรินทร์ ละเอียดดินันท์ (2557, น.102) รวมถึงงานวิจัยยังสอดคล้องกับ จุฑารัตน์ เกียรติศรีศรี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในปัจจุบันตลาดซื้อขายออนไลน์เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทำให้สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ การสั่งซื้อของออนไลน์ ก็ไม่ยุ่งยากซับซ้อนอีกต่อไป ด้วยวิธีการและรูปแบบที่ใช้งานง่ายขึ้น รวมถึงความปลอดภัยในการรักษาข้อมูลลูกค้าและการชำระเงิน จึงทำให้ธุรกิจซื้อขายสินค้าออนไลน์นี้เติบโตขึ้นแบบก้าวกระโดด (2558, น.57)

กรอบแนวคิด

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี Technology Acceptance Model : TAM

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัย ดังนี้

H1: ระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ของผู้ให้บริการเพื่อรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะจะแตกต่างกัน

H2: ระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee จะแตกต่างกันตามกลุ่มผู้บริการที่มีอายุต่างกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 401 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงอายุ /ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาตรี /ปริญญาตรีขึ้นไป	รวม
Gen Z - Gen Y (ช่วงอายุน้อยกว่า 25-39ปี)	92	239	331
Gen X - Gen BB (ช่วงอายุ ตั้งแต่ 40ปีขึ้นไป)	34	36	70
รวม	126	275	401

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่ม Gen Z – Gen Y ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 239 คน รองลงมาอยู่ในกลุ่ม Gen Z – Gen Y ที่มีการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 92 คน Gen X – Gen BB ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน จำนวน 36 คน และกลุ่มที่น้อยที่สุด Gen X – Gen BB ที่มีการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) ส่งแบบสอบถามผ่านทางสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Line, Facebook และ Messenger เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบไปด้วย คำถามคัดกรอง เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการใช้แอปพลิเคชัน และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคโดยแสดงความคิดเห็นแบบ ใช้วิธีการวัดแบบ Likert Scale โดยกำหนดเกณฑ์การใช้คะแนน คือ 1-5 คะแนน เพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการอธิบายกลุ่มประชากรที่เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อระบุผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยแบบจำลองที่ใช้ในงานวิจัยสามารถแสดงสมการตามกรอบแนวคิด แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model - TAM)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่ใช้บริการแอปพลิเคชัน Shopee ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 401 คน ซึ่งแบ่งตามระดับการศึกษา เป็นต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 30 และกำลังศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาตรีขึ้นไป ร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการสร้างดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า จากแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัย โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
1. คุณคิดว่าจำนวนร้านค้าที่ร่วมกับแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Perceived Number of Peers)		0.8741	0.9276
1.1 มีจำนวนมาก	0.9172		
1.2 มีเพียงพอต่อการเรียกใช้บริการ	0.9500		
1.3 มีครอบคลุมในทุกร้านค้าให้ท่านเรียกใช้บริการ	0.9374		
2. คุณคิดว่าแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์มีจำนวนร้านค้าที่มากพอ (Perceived Number of Cross-Platforms)		0.8941	0.9404
2.1 มีจำนวนมาก	0.9498		
2.2 มีเพียงพอต่อบริการที่ต้องการใช้ร่วม	0.9499		
2.3 สามารถใช้ร่วมกันได้ง่าย	0.9368		

ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
3. คุณคิดว่าบริการต่าง ๆ ของแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Perceived Complementarity)		0.8373	0.9018
3.1 สามารถใช้งานได้ไม่ยาก	0.8924		
3.2 สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.9413		
3.3 มีครอบคลุมทุกบริการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อและขายสินค้า	0.9108		
4. คุณคิดว่าวิธีการใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Perceived Ease of Use)		0.9121	0.9517
4.1 สามารถเรียนรู้ได้ง่าย	0.9597		
4.2 สามารถเข้าใจได้ไม่ยาก	0.9534		
4.3 มีระบบการใช้งานไม่ยุ่งยาก	0.9520		
5. คุณคิดว่าการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Perceived Usefulness)		0.8374	0.9348
5.1 ความหลากหลายของรายการสินค้ามีประโยชน์ต่อฉัน	0.8952		
5.2 มีโปรโมชั่น คุปองส่งฟรี และคุปองส่วนลด	0.9003		
5.3 มีความรวดเร็วในการจัดส่งสินค้า	0.9307		
5.4 คุณภาพและราคาของสินค้าที่เหมาะสม	0.9335		
6. แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์เกี่ยวกับระบบ (Perceived Security)		0.8624	0.9466
6.1 มีระบบการยืนยันตัวตนร้านค้าที่ดี	0.9249		
6.2 มีระบบรักษาความปลอดภัยในการชำระเงินที่ดี	0.9301		
6.3 มีระบบคืนเงิน / คืนสินค้า (กรณีสินค้าเสียหาย / ไม่ตรงตามคำสั่งซื้อ)	0.9350		
6.4 มีระบบการติดตามพัสดุ	0.9245		
7. การใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ (Attitude toward Application)		0.8683	0.9492
7.1 เป็นความคิดที่ฉลาด	0.9248		
7.2 เป็นความคิดที่ดี	0.9415		
7.3 มีความคุ้มค่า	0.9339		
7.4 คุณชอบใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9270		

ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
8. บรรทัดฐานของคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวและเพื่อนฝูง (Descriptive Norm)		0.8579	0.9446
8.1 เพื่อนของคุณ ส่วนใหญ่แนะนำให้ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9153		
8.2 เพื่อนของคุณ ส่วนใหญ่สนับสนุนให้ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9159		
8.3 สมาชิกในครอบครัวของคุณ ส่วนใหญ่แนะนำให้ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9368		
8.4 สมาชิกในครอบครัวของคุณ ส่วนใหญ่สนับสนุนให้ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9366		
9. บรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย (Injunctive Norm)		0.9027	0.9638
9.1 คนที่คุณติดต่อด้วย ส่วนใหญ่แนะนำให้ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9514		
9.2 คนที่คุณติดต่อด้วย ส่วนใหญ่สนับสนุนให้ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9261		
9.3 คนที่คุณพบเจอ ส่วนใหญ่แนะนำให้ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9619		
9.4 คนที่คุณพบเจอ ส่วนใหญ่สนับสนุนให้ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9606		
10. บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm)		0.8603	0.9453
10.1 เพื่อนของคุณ ส่วนใหญ่ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9186		
10.2 สมาชิกในครอบครัวของคุณ ส่วนใหญ่ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9151		
10.3 คนที่คุณติดต่อด้วย ส่วนใหญ่ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9493		
10.4 คนที่คุณพบเจอ ส่วนใหญ่ใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9266		
11. ความตั้งใจใช้ (Behavior Intention)		0.9301	0.9239
11.1 คุณตั้งใจจะเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์	0.9644		

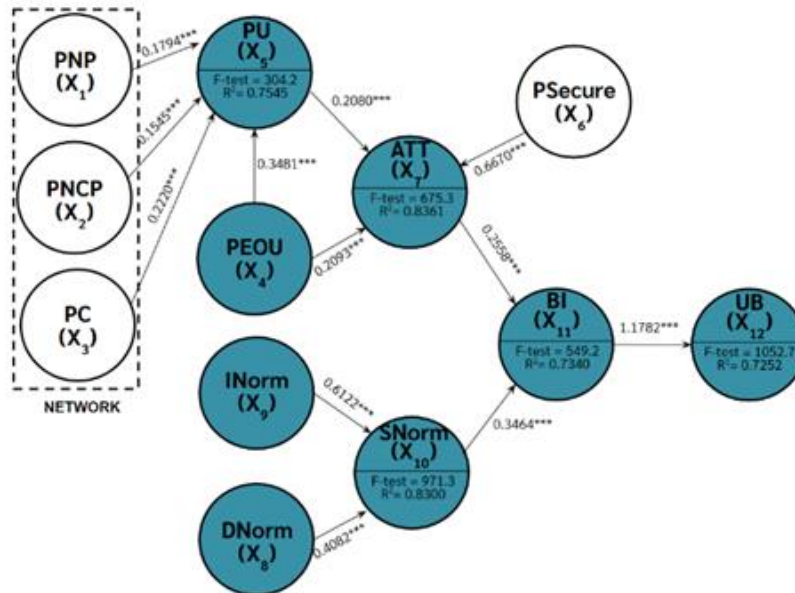

ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
11.2 หากต้องการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ คุณจะใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์	0.9644		
12. พฤติกรรมการใช้ (Usage Behavior)		0.9461	0.9430
12.1 ทุกครั้งที่ต้องการสั่งซื้อสินค้า ฉันจะเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์	0.9727		
12.2 ฉันใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์เป็นประจำ	0.9727		
13. แรงจูงใจเชิงสุนทรียส (Hedonic Motivation)		0.8628	0.9463
13.1 ท่านใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์จะได้สัมผัสกับมุมมองที่อิสระในการสั่งซื้อ	0.9252		
13.2 ท่านใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์จะรู้สึกดี	0.9332		
13.3 เมื่อท่านมีเวลาว่าง ท่านจะเข้าไปใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์เพื่อหนีความวุ่นวาย	0.9223		
13.4 เมื่อท่านมาใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์จะเพลิดเพลินกับการสั่งซื้อสินค้าคุณภาพดี	0.9347		
14. แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian motivation)		0.8035	0.9172
14.1 ท่านเข้าไปใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์เพื่อความสะดวก	0.8922		
14.2 ท่านเข้าไปใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์เพื่อใช้ส่วนลด	0.9145		
14.3 ท่านเข้าไปใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์เพื่อสั่งซื้อสินค้า	0.9170		
14.4 ท่านเข้าไปใช้ออปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์เพื่อร่วมกิจกรรมทางการตลาดและโปรโมชั่นต่าง ๆ	0.8605		

จากตารางที่ 2 เป็นการแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมด จำนวน 14 ปัจจัย และมีข้อคำถามที่เป็นตัวแปรทั้งหมด จำนวน 64 ตัวแปร ซึ่งค่า Total Variance ที่ได้มีค่าระหว่าง 0.8373 - 0.9461 และ Cronbach Alpha ที่ได้มีค่าระหว่าง 0.9018 - 0.9638 ซึ่งค่าที่ได้ของปัจจัยทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ที่เหมาะสมซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.7 ในทุกปัจจัย เนื่องจาก

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการให้คะแนนไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับดีมาก สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีความน่าเชื่อถือได้ในทุก ๆ ปัจจัย

โดยแนวคิดความปัจจัยที่มีผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสังคมสามารถแสดงได้ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดความปัจจัยที่มีผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสังคมหรือจริยธรรมและบรรทัดฐานที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากภาพผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 มุมมองจำนวนผู้ใช้ มุมมองจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน มุมมองบริการต่าง ๆ และมุมมองการใช้งานง่าย มีผลกระทบเชิงบวกต่อมุมมองประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1794, 0.1545, 0.2220, 0.3481 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 มุมมองการใช้งานง่าย มุมมองประโยชน์ และมุมมองความปลอดภัย มีผลกระทบเชิงบวกต่อทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2093, 0.2080, 0.6670 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 บรรทัดฐานจากผู้ใกล้ชิด และบรรทัดฐานจากผู้ติดต่อด้วย มีผลกระทบเชิงบวกต่อบรรทัดฐานทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4082, 0.6122 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4 ทัศนคติ และบรรทัดฐานทางสังคม มีผลกระทบเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2558, 0.3464 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5 ความตั้งใจในการใช้ มีผลกระทบเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 1.1782 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

สรุปผลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในการศึกษาวิจัยเรื่อง เรื่อง ผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและ อรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มตามผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์เพื่ออรรถประโยชน์จะมีพฤติกรรม ในการใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์สูงกว่าผู้ใช้เพื่อสุนทรียะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แรงจูงใจเชิงสุนทรียรส (Hedonic Motivation) พบว่าผู้ใช้งานให้ความสำคัญกับ การสัมผัสกับมุมมองที่อิสระในการสั่งซื้อเป็นอันดับ แรก หากผู้ใช้บริการรู้สึกมีความอิสระในการเลือกซื้อสินค้า โดยไม่ต้องผ่านการเดินทางหรือตามหาร้านค้าที่ เข้าถึงยากต่อการเลือกซื้อสินค้าจะนำไปสู่การยอมรับและเปิดใจใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์และ ในส่วน ของแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian motivation) พบว่าผู้ใช้งานให้ความสำคัญกับการใช้บริการ แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์เพื่อสั่งซื้อสินค้าเป็นอันดับแรก เนื่องจากข้อดีเป็นแอปพลิเคชันระดับต้น ๆ เรื่องการซื้อขายสินค้าออนไลน์ ผู้ใช้บริการรู้สึกได้ถึงประโยชน์และความคุ้มค่าของการใช้งานของแอปพลิเคชัน

2. ปัจจัยการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์มากที่สุดในเรื่องความหลากหลายของรายการ สินค้ามีประโยชน์ที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ เนื่องจากในแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์มีให้เลือกด้วยปัจจัย หลากหลาย เช่น จำนวนร้าน คุณภาพสินค้า และราคา จึงทำให้เป็นข้อสรุปว่าแอปพลิเคชันมีประโยชน์ สำหรับ ผู้ใช้งานมีความคิดเห็นมากที่สุดในเรื่องของความคุ้มค่า ทั้งการสั่งซื้อสินค้าและเลือกชมสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน ผู้ใช้บริการสามารถซื้อสินค้าที่หลากหลายในร้านที่เลือกใช้บริการในการสั่งซื้อ หรือคุ้มค่าในส่วน ของโปรโมชั่น หรือการส่งฟรี ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมากที่สุดในเรื่องของการใช้บริการแอปพลิเคชัน สั่งสินค้าออนไลน์สำหรับซื้อของหรืออื่น ๆ เป็นประจำอยู่แล้ว

การอภิปรายผล

จากการเปรียบเทียบผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของ ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถอภิปรายได้ว่า จำนวนความหลากหลายของร้านค้าและบริการ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้งาน เช่น ความคุ้มค่า ความสะดวกสบาย คลอบคลุมสินค้าและบริการ และมีร้านค้าเพียงพอต่อการให้บริการ ในส่วนของการใช้งาน ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน สามารถใช้งานได้สะดวกสบาย รวมทั้งมีระบบการทำงานที่ ปลอดภัยสำหรับการชำระเงิน ทั้งนี้จึงทำให้เกิดความพึงพอใจที่ส่งผลให้ผู้ใช้งานกลับมาใช้บริการสั่งซื้อสินค้า ออนไลน์อีกครั้ง และยอมรับการใช้เทคโนโลยีจากแอปพลิเคชัน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของงานวิจัย เสาวลักษณ์ พูลทรัพย์ (2562) ศึกษาเกี่ยวกับ จากการศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้ บริการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ของสำนักงานประกันสังคม

ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้ มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ของสำนักงานประกันสังคมมากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานควรให้ความสำคัญในเรื่อง ประชาสัมพันธ์ให้นายจ้างหรือผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกว่าการใช้บริการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ของสำนักงานประกันสังคม เป็นการทำธุรกรรมที่น่าสนใจ เป็นเรื่องที่ทันสมัย ได้มาตรฐาน เมื่อใช้บริการแล้วมีความรู้สึกที่ดีเป็นประสบการณ์ที่ดีในการใช้งาน (2562, น.51)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่าผลกระทบของแรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันส่งสินค้าออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ใช้บริการ เช่น การลดราคาสินค้า การแจกดüğอง หรือการกิจกรรมลุ้นรับรางวัล เพื่อกระตุ้นการอยากใช้บริการแอปพลิเคชันส่งสินค้าออนไลน์
2. ด้านโอกาสการกลับมาใช้บริการซ้ำ ความหลากหลายของรายการสินค้ามีประโยชน์ที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการกลับมาใช้บริการอีกครั้ง ทางบริษัทควรมีการพัฒนาคุณภาพของแอปพลิเคชัน อยู่เสมอและพัฒนาภาพลักษณ์ของบริษัทให้เป็นที่น่าประทับใจและรักษามาตรฐานการบริการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใช้บริการต้องการจะได้รับจากผู้ให้บริการและทำให้เกิดโอกาสในการกลับมาใช้บริการซ้ำได้อีกในครั้งต่อ ๆ ไป

บรรณานุกรม

- เกวรินทร์ ละเอียดดีนันท์. (2557). การยอมรับเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- จุฑารัตน์ เกียรติศรีศรี. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสินค้าผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระนี้หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- เสาวลักษณ์ พูลทรัพย์. (2562). การยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ของสำนักงานประกันสังคม. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิชาเอกการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า
ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Factors Affecting Consumers' Intention and Behavior in Disposing of Washing Machine
Electronic Waste in Prachuap Khiri Khan Province

รังสรรค์ คงขำ¹ และศิริพงษ์ สีใสไพโร²

Rangsan KhongKam¹ and Siripong Seesaipri²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: rangsan.kho@rmutr.ac.th¹, siripong.see@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (2) ระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 416 คน จากผู้บริโภคเครื่องซักผ้าในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย (ก) บรรทัดฐานทางสังคม (ข) ความสะดวกสบาย (ค) สิ่งจูงใจทางการเงิน และ (ง) ต้นทุน และ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย (ก) ความสะดวกสบาย (ข) สิ่งจูงใจทางการเงิน และ (ค) ความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องซักผ้า

Abstract

This research aims to (1) identify factors that affect the intentions to dispose of consumers washing electronic waste in Prachuap Khiri Khan province, and (2) identify factors that affect the behavior of throwing consumers washing machines electronic waste in Prachuap Khiri Khan province. With the framework of applied research from the planned behavior theory model and environmental attention index, survey method, collecting data by the horizontal sample method of 416 people from washing machine consumers in Prachuap

Khiri Khan province to answer questionnaires and analyze data with a linear regression equation model. The results found that (1) factors that affect the intention to dispose of washing machines type electronic waste statistically significantly include (a) social norms (b) convenience (c) financial incentive and (d) cost and (2) factors that affect the behavior of washing machine electronic waste statistically significant, including (a) convenience (b) financial incentives and (c) the intention to dump electronic waste.

Keywords: Model of planned behavior theory, intention to manage electronic waste, washing machine

บทนำ

ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Waste หรือ E-Waste) คือ ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ชนิดต่าง ๆ ที่หมดอายุการใช้งาน ล้าสมัย หรือผู้บริโภคไม่ต้องการใช้งานแล้ว และจะถูกทิ้งเป็นขยะ ซึ่งชิ้นส่วนเหล่านี้ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติและมีสารประกอบที่เป็นพิษ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มี ความเข้าใจว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นของเสียอันตรายที่ต้องมีการจัดการอย่างถูกวิธี และได้ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป จึงทำให้ “ขยะอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Waste” เป็นขยะใกล้ตัวที่รอการแก้ไขและได้รับการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง

สำหรับประเทศไทย ในปัจจุบันไม่มีกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ มีเพียงกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการของเสียอันตรายและการประกอบกิจการอุตสาหกรรมและกฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎระเบียบที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการซากผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ไม่มีกระบวนการวิเคราะห์และประเมินผลกระทบ ของผลิตภัณฑ์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมตลอดช่วงชีวิตของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การสกัดหรือการได้มา ซึ่งวัตถุดิบ การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต การขนส่ง การแปรรูป และการจัดการเศษซากของผลิตภัณฑ์หลังการใช้งานอย่างครบวงจร และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันการซักผ้าด้วยเครื่องซักผ้า เป็นวิธีที่นิยมมากในสังคมปัจจุบัน เพราะมีความสะดวกและรวดเร็ว ทำให้มีเวลาพักผ่อนมากขึ้น หลังจากทำงานเหน็ดเหนื่อยมาตลอดทั้งวัน และการลงทุนทำธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องซักผ้า ไม่ว่าจะเป็นร้านซักอบรีดหรือเครื่องซักผ้าหยอดเหรียญ ก็ยังเป็นธุรกิจที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมปัจจุบัน ที่ต้องทำงานแข่งกับเวลา เทคโนโลยีการใช้เครื่องซักผ้าในปัจจุบันจึงมีความแพร่หลายอย่างมาก มีการแข่งขันทางการตลาดของแบรนด์ต่าง ๆ จึงทำให้มีการพัฒนาและปรับปรุงให้มีความทันสมัยและใช้งานได้สะดวกยิ่งขึ้น เครื่องซักผ้ารุ่นเก่าเมื่อหมดอายุการใช้งานก็จะไม่ค่อยมีการนำไปรีไซเคิลมากนัก และจะกลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในพื้นที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่กำลังประสบกับปัญหานี้อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า มีขอบเขตครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคเครื่องซักผ้าในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิดงานวิจัย และการทบทวนวรรณกรรม

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB) และแนวคิดด้าน Environmental Concern Index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย

ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม (อรรถนา รักวิโรจน์สุข, 2562) ให้ความหมายไว้ว่า การที่ผู้บริโภครับรู้ถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ว่ามนุษย์ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ที่มีความรุนแรงมากขึ้น และมีความยินดีที่จะช่วยเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมมือแก้ปัญหาหรือลดมลพิษ

ปัจจัยมุมมองคุณค่า (Sheth, Newman and Gross, 1991) ให้ความหมายการรับรู้คุณค่า (Perceived Value) หมายถึง การรับรู้ถึงองค์ประกอบของคุณค่า จากประสบการณ์ของผู้บริโภค ในการตัดสินใจซื้อ ที่ส่งผลต่อความรู้ความคิด ทศนคติในด้านบวกและด้านลบของลูกค้าต่อกิจการ

ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม เป็นการรับรู้ของบุคคลว่าคนรอบข้างหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับและปฏิบัติอย่างไร ซึ่งการรับรู้ที่นี้อาจจะเป็นเรื่องที่ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ก็ตาม (อารยา เชียงของ, พัชรี ดวงจันทร์, และอังศินันท์ อินทรคำแหง, 2560)

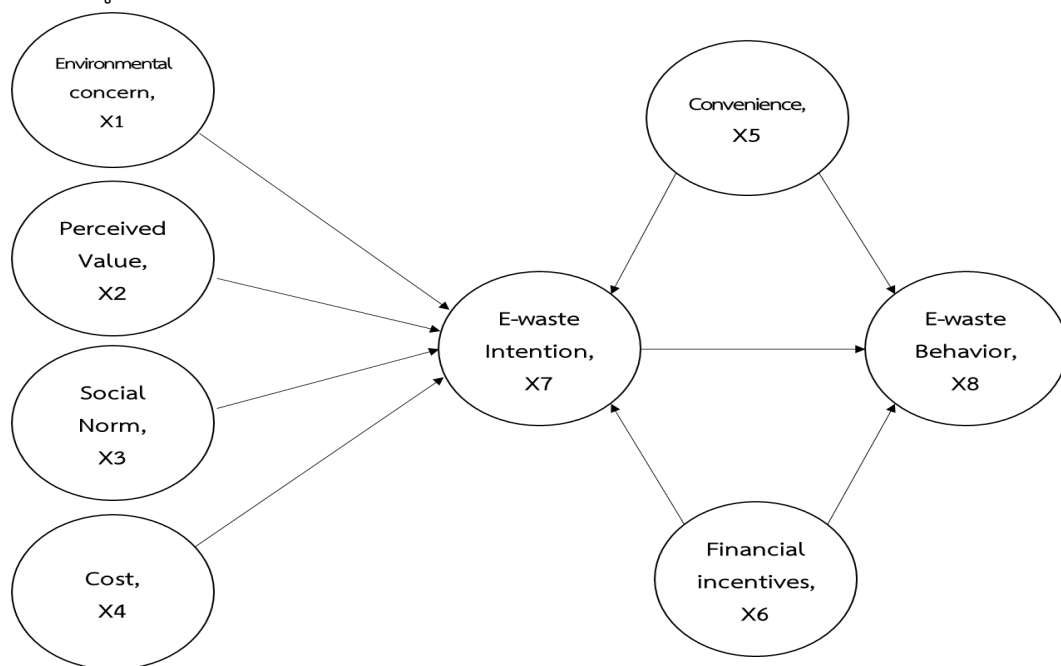
ปัจจัยต้นทุน (ศรินธร เรืองเกตุ, จินตนิย รุ่งชื่อ, และสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2565) ได้กล่าวถึง ต้นทุน หมายถึง ทรัพยากรของกิจการที่สามารถกำหนดมูลค่าเป็นตัวเงิน ที่ต้องสูญเสียเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือบริการที่จะได้รับ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์และตัดสินใจ

ปัจจัยความสะดวกสบาย หมายถึง สิ่งที่ทำให้ผู้มาใช้บริการในศูนย์การค้าได้รับความสะดวกและง่ายต่อการเลือกซื้อสินค้า มีความราบรื่นในการซื้อสินค้าหรือการใช้บริการ รวมถึง “ความสะดวกสบายทางด้านกายภาพ หรือความสะดวกสบายในด้านการบริการ” (Kaul, 2005)

ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน (บุญรุ่ง จันทน์นาค, 2554) แรงจูงใจทางการเงินหมายถึง ความต้องการพลังกดดัน หรือความปรารถนาทางการเงิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเงินของตนเอง

ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Thungvaree, Saleenukul & Susiva, 2021) ได้ศึกษาสถานการณ์และการจัดการ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ภาคครัวเรือนซึ่งพบว่าซากผลิตภัณฑ์เหล่านี้ ยังไม่มีการจัดการอย่างถูกต้อง โรงงานรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้มาตรฐานไม่เพียงพอประกอบกับประชาชน ไม่ให้ความร่วมมือ อีกทั้งยังขาดระบบการบริหารจัดการที่ครบวงจร ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การคัดแยก การรีไซเคิล และการกำจัด

ปัจจัยพฤติกรรมกรทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ (ธีราพร เกิดโท และคณะ, 2565) คนไทยมีพฤติกรรมในการทิ้งขยะ คือ ความมั่งง่าย การไม่แยกขยะก่อนทิ้ง ไม่คตินำขยะกลับไปใช้ใหม่ และกำจัดขยะแบบผิดวิธี พฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคนมีการจัดการขยะที่แตกต่างกันออกไปมีทั้งการจัดการขยะที่ถูกวิธีและไม่ถูกวิธี ถ้ามีการจัดการที่ไม่ถูกวิธีจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สัตว์ และมนุษย์ ซึ่งจะมาในรูปแบบของโรคติดต่อ พายุห่าโรคราและมลพิษทางอากาศ ถ้าหากมนุษย์สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรจัดการขยะให้ถูกวิธีจะช่วยลดปัญหาที่ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก หากเราไม่ทำการคัดแยกขยะ ขยะหลาย ๆ ประเภทจะทำการรวมตัวเกิดเป็นกองขยะขนาดใหญ่ส่งผลให้เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย รายละเอียดดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental Concern Index

จากกรอบแนวคิดข้างต้น สามารถกำหนดสมมติฐานของงานวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากผู้บริโภครีเครื่องซักผ้าในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 416 คน เพื่อให้ทราบพฤติกรรมและแรงจูงใจของผู้บริโภคในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะต่อเดือน

	ต่ำกว่า 40 บาท	40 - 100 บาท	รวม
ชาย	160 72.1%	62 27.9%	222 100.0%
หญิง	128 66.0%	66 34.0%	194 100.0%
รวม	288 69.2%	128 30.8%	416 100.0%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศและค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นเพศชาย 222 คน โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะต่อเดือนต่ำกว่า 40 บาท 160 คน ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะต่อเดือน 40 – 100 บาท 62 คน และเพศหญิง 194 คน โดยแยกเป็นค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะต่อเดือนต่ำกว่า 40 บาท 128 คน ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะต่อเดือน 40 – 100 บาท 66 คน ผู้วิจัยเล็งเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจมาได้และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ เพราะว่าการสุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบจากประชากรทุกกลุ่มย่อยที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามประเด็นที่ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

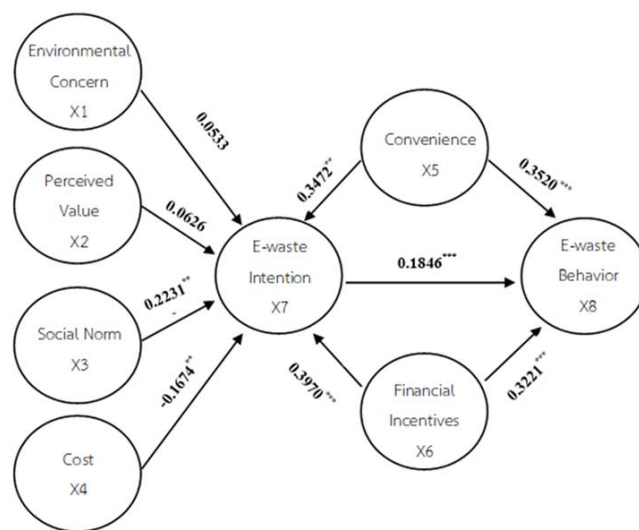
ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัย ต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะและปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 416 คน ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.0533	
การรับรู้คุณค่า	0.0626	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.2231***	
ต้นทุน	-0.1674**	
ความสะดวก	0.3472***	0.3520***
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.3970***	0.3221***
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		0.1846***
N	416	416
rss	9.4261	11.0825
ll	197.4588	163.7876
F-test	71.8174***	95.6989***
r2	0.5130	0.4107
r2_a	0.5059	0.4064

(* = $p < 0.10$, ** = $p < 0.05$, *** = $p < 0.01$)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ได้ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า

จากรูปที่ 2 ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลองพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental Concern Index เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ทั้งนี้ ปัจจัยด้านต้นทุน ส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้ามากที่สุด

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยปัจจัยด้านความสะดวกสบายส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้ามากที่สุด

ทั้งนี้ ผลการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เพื่อให้เกิดความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้าจึงควรให้ความสำคัญต่อปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิฆัมพร เพทราเวช (2559) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในมุมมองของผู้บริโภค ซึ่งประกอบไปด้วยความต้องการของผู้บริโภค ต้นทุนของผู้บริโภคและความสะดวกในการซื้อ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้า ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยหากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องการเพิ่มความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้าจะต้องกระตุ้นด้วยสิ่งจูงใจทางการเงินเป็นหลัก และหากต้องการเพิ่มพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้าจะต้องสร้างแรงจูงใจด้านการอำนวยความสะดวกสบายเป็นหลัก

บรรณานุกรม

ทิฆัมพร เพทราเวช. (2566). แนวทางการพัฒนาทักษะทางการตลาดและการจัดการช่องทาง การจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อยกระดับความสามารถทางการแข่งขันในยุคปัจจุบัน. *มนุษยสังคมสาร*, 21(1), หน้า 24 - 45.

ธีราพร เกิดโท, นริศรา ปัตสุวรรณ, อารีรัตน์ มั่นอินทร, สรัช สันชกุล, และจุฑาธิป ประดิพัทธ์นฤมล. (กันยายน 2565). พฤติกรรมมนุษย์ในการจัดการขยะ. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 8(9), หน้า 324 - 334.

บุญรุ่ง จันทน์นาค. (2554). *การออม*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sites.google.com/site/boonrung02/home/hnwy-thi-3-kar-xxm>.

- ศรินธร เรืองเกตุ, จินตนิย์ รัชชื้อ, และสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2565). ต้นทุนผลตอบแทนทางการเงินและช่องทางการตลาดในการปลูกต้นเตยหอม แบบผสมผสานในสวนปาล์มน้ำมัน กรณีศึกษา กลุ่มเกษตรกร ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 5(2), หน้า 81 – 91.
- อรธนา รักริโรจน์สุข. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อรถยนต์ไฟฟ้าของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ. วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหาร, กรุงเทพมหานคร.
- อารยา เชียงของ, พัชรี ดวงจันทร์, และอังศินันท์ อินทรคำแหง. (กรกฎาคม 2560). ความรอบรู้ทางสุขภาพในผู้ป่วยเบาหวานวัยผู้ใหญ่: ประสิทธิภาพของการเป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานและมุมมองที่เกี่ยวข้องกับการรอบรู้ทางสุขภาพ. *วารสารเกื้อการุณย์*, 24(2), หน้า 162 – 78.
- Jagdish, N. S., Bruce, I. N., and Barbara L. G. (1991). *Why We Buy What We Buy: A Theory of Consumption Values*. University of Southern California.
- Thungvaree, T., Saleenukul, A., and Susiva, S. (2021). Guidelines for the management of electronic waste in the household sector (in Thai). *UMT Poly Journal*, 18(2), pp. 251 – 260.

ความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ
ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Intentions in Managing Air Conditioner Electronic Waste
of Consumers in Prachuap Khiri Khan Province

วาสนา พันธุ์บัว¹ และศิริพงษ์ สีใสไพโร²

Wasana Panbua¹ and Siripong Seesaiprai²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: wasana.pan@rmutr.ac.th¹, siripong.see@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม 2) มุมมองคุณค่า 3) บรรทัดฐานทางสังคม 4) ต้นทุน 5) ความสะดวกสบาย และ 6) สิ่งจูงใจทางการเงิน

คำสำคัญ: ความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ มุมมองคุณค่า เครื่องปรับอากาศ

Abstract

This research aims to identify factors that affect consumers' intentions to manage air conditioner electronic waste in Prachuap Khiri Khan Province. It has a conceptual framework of applied research based on the theoretical model of planned behavior. and environmental consciousness index Survey method: Data was collected using a stratified random sampling method of 400 people from consumers in Prachuap Khiri Khan Province. To answer the questionnaire and analyze the data using a linear regression model. The results found that factors affecting the intention to manage electronic waste in the category of air conditioners of consumers in Prachuap Khiri Khan Province. Statistically significant factors included (1)

environmental concerns, (2) value perspectives, (3) social norms, (4) cost, (5) convenience, and (6) financial incentives.

Keywords: Intentions in managing electronic waste, value perspective, air conditione

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้การใช้ชีวิตประจำวันของเราสะดวกสบายมากขึ้น การแข่งขันอย่างเข้มข้นระหว่างผู้ผลิตสินค้ายี่ห้อต่าง ๆ ทำให้ราคาสินค้ามีแนวโน้มลดต่ำลง ส่งผลให้ปัจจุบันมีการใช้งานผลิตภัณฑ์เหล่านี้ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช่แล้ว จำนวนมากถูกเก็บไว้เป็นระยะเวลานานเพื่อรอการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งการรีไซเคิลหรือการกำจัดทิ้งกระทรวงคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection Agency -EPA) ของสหรัฐอเมริกาได้ออกประกาศว่า 3 ใน 4 ของคอมพิวเตอร์ที่ถูกขายไปแล้วจะถูกกองรวมกันอยู่ในโกดังและที่เก็บสินค้าต่าง ๆ เมื่อถึงคราวที่ต้องโยนทิ้งก็จะถูกนำไปฝัง กลบหรือเข้าเตาเผาขยะ และยังมี การส่งออกมาที่ทวีปเอเชีย จากข้อมูลของกระทรวงคุ้มครองสิ่งแวดล้อม สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2543 ขยะดังกล่าวมีจำนวนมากกว่า 4.6 ล้านตัน ถูกฝังกลบในสหรัฐอเมริกาสารเคมีพิษที่อยู่ในสินค้าอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้อาจรั่วไหลลงผิวดินหรือแพร่เข้าสู่ชั้นบรรยากาศ ส่งผลกระทบต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อมบริเวณใกล้เคียง ประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปได้ออกมาตรการห้ามนำผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช่แล้วไปฝังกลบ เนื่องจากมีองค์ประกอบของวัสดุที่เป็นพิษ แต่ในหลายประเทศก็ยังคงมีการฝังกลบขยะต่อไป เช่น เขตบริหารพิเศษฮ่องกง แห่งสาธารณรัฐประชาชน จีน ประมาณร้อยละ 10-20 ของผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช่แล้วที่ถูกทิ้ง โดยจะถูกนำไปฝังกลบในประเทศที่พัฒนาแล้ว การรีไซเคิลสินค้าอิเล็กทรอนิกส์จะมีโรงงานรีไซเคิลที่ ออกแบบมาโดยเฉพาะ โดยมีมาตรการควบคุมอย่างเข้มงวด เช่น หลายประเทศในสหภาพยุโรปจะไม่มีการรีไซเคิลพลาสติกจากผลิตภัณฑ์นั้น แต่ประเทศที่กำลังพัฒนาไม่มีมาตรการควบคุมเช่นนี้ (สุธิดา ภูทองชนะ, 2560)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาครั้งได้มีการนำเอาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ ของประชากรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า นันทิศา นุชสวาท (2557) ความเต็มใจยอมรับการชดเชยของ เกษตรกรภายใต้โครงการจัดการด้านการเกษตร และการใช้พื้นที่เกษตรเป็นพื้นที่รับน้ำนอง ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง พบว่ามูลค่าความเต็มใจยอมรับเงินชดเชยเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 5,976 บาทต่อไร่ต่อครั้ง และผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการยอมรับเงินชดเชยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ ประสบการณ์ในการได้รับเงินชดเชย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการได้รับเงินชดเชยจะมี ความเต็มใจยอมรับเงินชดเชยน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับเงินชดเชย ด้านมุมมองคุณค่า พบว่า Hao Li et al. ในปี 2018 ได้ประเมินความเต็มใจจะยอมรับของครัวเรือนในชนบทเมื่อมีรูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนบริการระบบนิเวศ (Payment for ecosystem services) เพิ่มขึ้น 2 รูปแบบและประเมิน มูลค่าการใช้บริการอ่างเก็บน้ำ Miyun ในประเทศจีน โดยการศึกษาใช้วิธีการประเมินมูลค่าทางตรงภายใต้ตลาดสมมติมีการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่ม ตัวทั้งหมด 296 ครัวเรือน โดยแบ่งเป็น 147 ครัวเรือนในกรุงปักกิ่งและ 149 ครัวเรือนจากกรุงเหอเป่ย์ หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองโลจิต (Logit model) พบว่าค่าเฉลี่ยของความเต็มใจจะยอมรับการจ่าย ค่าตอบแทนบริการระบบนิเวศของ 2 รูปแบบ อยู่ที่ 8,531 และ 8,187 หยวนต่อเฮกตาร์ต่อปี ตามลำดับ ด้านบรรทัดฐานทางสังคม พบว่า Chalermpong and Klaikeung ได้ทำการประเมินค่าเสียหายจากการ บินด้วยวิธีการประเมินมูลค่าทางตรงภายใต้ตลาดสมมติ: กรณีสนามบิน สุวรรณภูมิ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยทำการตรวจสอบความเต็มใจ เพื่อรับการชดเชย (Willingness to accept) เมื่อมีระดับเสียงที่เพิ่มขึ้น โดยมีการสำรวจที่อพาร์ทเมนต์และหอพักที่ตั้งอยู่ในโซน 30 ถึง 40 NEF จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 189 คน จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วย แบบจำลอง Multinomial Logit พบว่า ความเต็มใจเพื่อรับเงินชดเชยเมื่อมี การเพิ่มขึ้นของหนึ่งเที่ยวบิน มีค่าอยู่ระหว่าง 18.87 ถึง 68.62 บาท/เดือน ด้านต้นทุน พบว่า Thomas Bue Bjørner et al. ในปี 2003 ได้ทำการประเมิน การลดเสียงรบกวนจากการจราจรในถนนโคเปนเฮเกน โดยการเปรียบเทียบความเต็มใจจะจ่ายจากวิธีการแบบจำลองฮีโดนิค (Hedonic pricing model) และวิธีการประเมินมูลค่าทางตรงภายใต้ตลาดสมมติ (Contingent valuation method) ซึ่งแบบจำลองฮีโดนิค ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากอพาร์ทเมนต์ 2,505 ห้อง และวิธีการประเมินมูลค่าทางตรงภายใต้ตลาด สมมติ ได้เก็บแบบสอบถามจำนวน 1,149 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยแบบจำลอง Ordered probit model พบว่า ความเต็มใจที่จะจ่าย สำหรับการลดเสียงรบกวนรายปีของวิธีการประเมินมูลค่าทางตรงภายใต้ ตลาดสมมติอยู่ที่ 17 โครนเดนมาร์กต่อครัวเรือนที่ 55 dB ถึง 79 โครน เดนมาร์กต่อครัวเรือนที่ 75 dB และความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการลดเสียง รบกวนรายปีของวิธีแบบจำลองฮีโดนิค อยู่ที่ 92 โครนเดนมาร์กต่อครัวเรือน ที่ 55 dB ถึง 147 โครนเดนมาร์กต่อครัวเรือนที่ 75 dB จากผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่าค่าความคลาดเคลื่อนอาจมาจากวิธีแบบจำลองฮีโดนิค เนื่องจากมี ความแปรปรวนของราคาที่อยู่อาศัยนอกเหนือไปจากเสียงจราจร เช่น ฝุ่น ละออง ความกังวลด้านความปลอดภัยรวมถึงมลพิษทางอากาศ ดังนั้น วิธีที่แนะนำในการหามูลค่าการลด

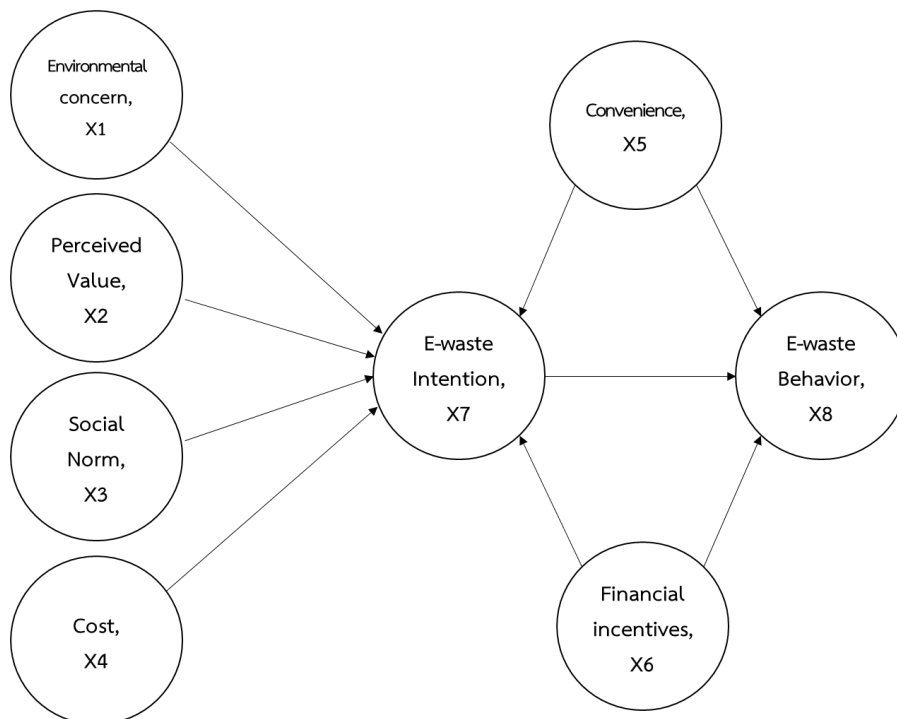
เสียงรบกวนควรใช้วิธีการประเมินมูลค่า ทางตรงภายใต้ตลาดสมมติกำหนดพื้นที่ศึกษาการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ด้านความสะดวกสบาย พบว่ากาญจนา นิยมมาก (2557) ได้ศึกษาพฤติกรรมการคืนซากโทรศัพท์มือถือของ เจ้าหน้าที่รัฐเปรียบเทียบกับประชาชนทั่วไปในเขตอุตสาหกรรมและแนวทางการบริหารจัดการซาก โทรศัพท์มือถือของสำนักงานเขตอุตสาหกรรมและสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับ “ร่างกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และซากผลิตภัณฑ์อื่น” ซึ่งนำหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility : EPR) มาใช้โดยเป็นหลักการที่ขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตไปยังช่วงต่าง ๆ ของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อมของระบบผลิตภัณฑ์อย่างครบวงจร โดยเชื่อว่าจะส่งเสริมให้ ผู้ผลิตพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และส่งสัญญาณถึงผู้บริโภคให้ตระหนักในการตัดสินใจใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว โดยใช้วิธีศึกษา 2 แบบ คือ 1) แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 363 คน และประชาชนในเขตอุตสาหกรรม จำนวน 37 คน และ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ สำนักงานเขตอุตสาหกรรม และเจ้าหน้าที่สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า 1) ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไป มีพฤติกรรมในการคืนซากโทรศัพท์มือถือไม่แตกต่างกัน 2) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการแบ่งตามระดับการศึกษาและระดับรายได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนทั่วไปที่แบ่งตามระดับรายได้ มีพฤติกรรมและความเห็นในทิศทางเดียวกันมากกว่าเมื่อเทียบกับการแบ่งตามระดับการศึกษา ตัวอย่างเช่น ส่วนใหญ่ของกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไป เมื่อแบ่งตามระดับการศึกษาและระดับรายได้ ต้องการ แรงจูงใจในการคืนซากโทรศัพท์มือถือเหมือนกัน 3) ประเภทแรงจูงใจที่ต้องการไม่เหมือนกัน เมื่อแบ่ง ตามระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่รัฐต้องการส่วนลดในการซื้อโทรศัพท์มือถือเครื่องใหม่จากร้านค้าที่จำหน่ายโทรศัพท์มือถือกรณีที่นำซากโทรศัพท์มือถือไปคืนให้กับร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปต้องการราคาซื้อคืนซากโทรศัพท์มือถือ 4) เมื่อแบ่งตาม ระดับรายได้พบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนทั่วไปต้องการประเภท แรงจูงใจประเภทเดียวกันคือ ราคาซื้อคืนซากโทรศัพท์มือถือ 5) ดังนั้นแรงจูงใจในการคืนซาก โทรศัพท์มือถือจึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการคืนซากโทรศัพท์มือถือของเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน ทั่วไปแต่ประเภทแรงจูงใจอาจแตกต่างกันได้ และ 6) นอกจากนี้เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ทุกระดับการศึกษาและระดับรายได้ เห็นด้วยกับร่างกฎหมายที่กำหนดให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ของตน เมื่อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเสื่อมสภาพหรือไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ได้อีกมีข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐ ได้แก่ 1) ควรประชาสัมพันธ์การยกเว้นภาษี และการรับฟัง ความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น 2) ควรศึกษากฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 3) ควรมีการสร้างแรงจูงใจในการคืนซากโทรศัพท์มือถือ ได้แก่ ราคาซื้อคืน ส่วนลดในการซื้อเครื่องใหม่ และ 4) ควรมีช่องทางในการคืนซากโทรศัพท์มือถือที่หลากหลาย ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า สถานประกอบการ เพื่อให้สามารถคืนซากโทรศัพท์มือถือได้สะดวกมากขึ้น ด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน พบว่า โหมกษ์ ต้นติपालกุล (2557) ศึกษาสภาพการณ์ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ และประชาชนใน

เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับขยะอิเล็กทรอนิกส์ค่อนข้างสูง แต่ก็ยังมีข้อคำถามที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบ เช่น ขยะอิเล็กทรอนิกส์ควรทิ้งในถังขยะประเภทใด และการกำจัดหลอดฟลูออเรสเซนต์ที่ถูกต้องควรทำอย่างไร ในด้านทัศนคติเกี่ยวกับการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าประชาชนมีทัศนคติที่ดี มีความเข้าใจว่าควรจะต้องมีการคัดแยกและกำจัดต่างหาก มีความต้องการให้ภาครัฐส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะพิษออกจากขยะ ทิ้งไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และรัฐหรือเอกชนควรจัดโครงการของเก่าแลกซื้อของใหม่โดยให้ส่วนลด มีบริการไปรับซากเครื่องใช้ไฟฟ้าขนาดใหญ่ถึงที่ อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติจริง ประชาชน ส่วนใหญ่ยังมีวิธีการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์เกือบทุกประเภทโดยวิธีการซ่อมแซมและนำกลับมาใช้ ใหม่ นำไปขายและนำไปบริจาค ด้านความตั้งใจในการทิ้งขยะพบว่า สุจิตา ฎุกองชนะ (2560) ศึกษาการศึกษาความตระหนักและแนวปฏิบัติในการเก็บรวบรวม และการคืนซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือในประเทศไทย พบว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ในการใช้แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภคทั้ง 4 กลุ่มจะซื้อแบตเตอรี่เปลี่ยนใหม่เมื่อแบตเตอรี่เสื่อมสภาพ ซึ่งมีอายุการใช้งาน 2-3 ปี และทำการเก็บรวบรวมซากแบตเตอรี่ไว้ที่บ้าน เพราะไม่รู้ว่าจะทิ้งหรือคืนซากแบตเตอรี่ได้ที่ไหน ซึ่งปัญหานี้เกิดจากการขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ แต่โดยภาพรวมของผู้บริโภคทั้ง 4 กลุ่มมีความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์สูง แต่มีการรับรู้และ เข้าใจและความตระหนักในการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถืออยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่พบว่า กลุ่มวัยเรียนจะมีการรับรู้และเข้าใจและความตระหนักในการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถืออยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่ากลุ่มวัยทำงาน ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการซากแบตเตอรี่ โทรศัพท์มือถือ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งความแตกต่างของช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่งผลให้มีการรับรู้และเข้าใจในการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig} < 0.05$) และปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการซากแบตเตอรี่ โทรศัพท์มือถือ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งความแตกต่างของเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่งผลให้มีความตระหนักในการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig} < 0.05$) และโดยภาพรวมของผู้บริโภคทั้ง 4 กลุ่มเห็นว่า แนวทางในการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ 1) ควรมุ่งเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและประโยชน์ของการส่งคืนซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ 2) กำหนดข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง 3) ทำการประชาสัมพันธ์ให้ ความรู้แก่ประชาชน และ 4) ให้ข้อมูลด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ตามลำดับ ถึงแม้ว่า โดยส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้บริโภควัยเรียนในจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกลุ่มผู้บริโภควัยทำงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เห็นว่า ควรมุ่งเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและประโยชน์ของการส่งคืนซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 50.9 45.9 และ 55.0 ตามลำดับ และกลุ่มผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานครเห็นว่า ควรจะกำหนดข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและบังคับใช้กฎหมายเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 49.3 และโดยภาพรวมของผู้บริโภคทั้ง 4 กลุ่มเห็นว่าควรกำหนดให้

ศูนย์บริการเครือข่ายโทรศัพท์มือถือเป็นจุดรับคืนซากแบตเตอรี่ คิดเป็นร้อยละ 53.5 50.6 45.0 และ 56.9 ตามลำดับกลุ่ม

กรอบแนวคิด

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม และผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB) และแนวคิดด้าน Environmental Concern Index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้ง 8 ปัจจัย ดังที่แสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental Concern Index

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ทราบ

พฤติกรรมและแรงจูงใจของผู้บริโภคในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ โดยจำแนกตามเพศ และความเต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ และความเต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ

เพศ	ความเต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ			
	ต่ำกว่า 50 บาท	50-100 บาท	101-200 บาท	รวม
ชาย	63	77	30	170
	44.40%	48.40%	30.30%	42.50%
หญิง	79	82	69	230
	55.60%	51.60%	69.70%	57.50%
รวม	142	159	99	400
	35.50%	39.80%	24.80%	100%

จากตารางที่ 1 พบว่า แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามเพศ และความเต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะประเภทเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีการตอบคำถามมากที่สุด คือ กลุ่มเพศหญิง มีจำนวน 230 คน ส่วนใหญ่ความเต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ 50 -100 บาท มีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 ที่มีการตอบรองลงมา คือ กลุ่มเพศชาย มีจำนวน 170 คน ส่วนใหญ่ความเต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ 50 -100 บาท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 โดยการจำแนกแบบนี้ถือว่าครอบคลุมและเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากรในการวิจัยนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเพื่อการวิจัยปริมาณในครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่มีคำถามปลายปิด โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นการสอบถามด้านปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทที่อยู่อาศัย ส่วนที่ 2 ลักษณะการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ เป็นข้อมูลที่สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ ของผู้บริโภคโดยจะสอบถามเกี่ยวกับ ความถี่ในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ ครั้ง/10ปี ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ความเต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ กำจัดขยะประเภทใด มีเหตุผลในการจัดการขยะ (แยกประเภทขยะ) ส่วนที่ 3 ความตั้งใจในการจัดการขยะ เครื่องปรับอากาศ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ประกอบในความตั้งใจในการจัดการขยะ เครื่องปรับอากาศของผู้บริโภคของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่า Rating Scale

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

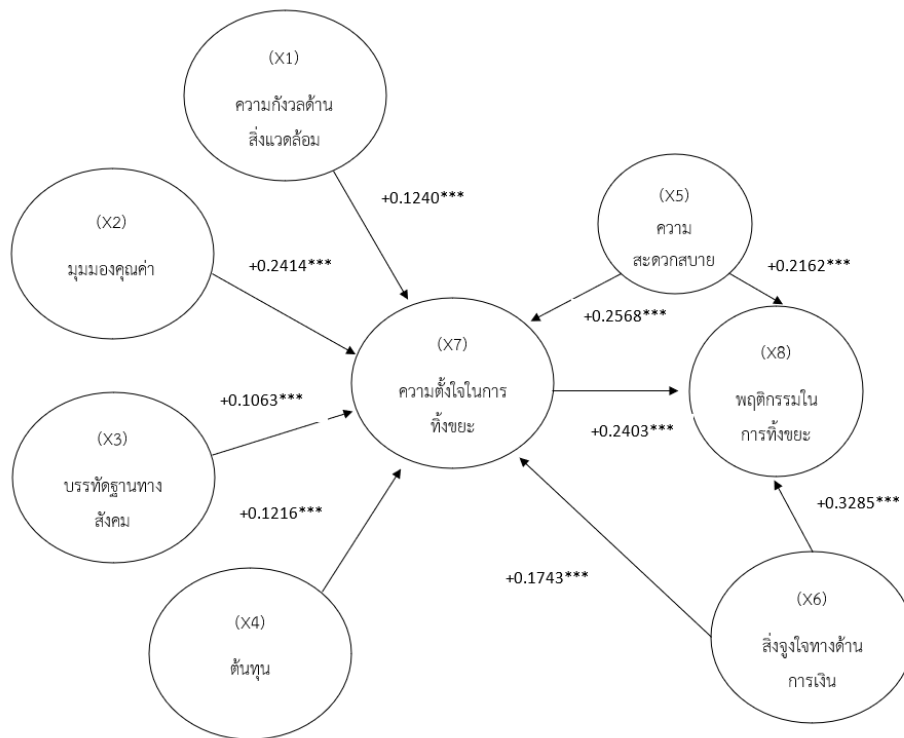
ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน การเงิน ความตั้งใจในการทิ้งขยะ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง / ความตั้งใจในการทิ้งขยะ

	ความตั้งใจทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมทิ้ง ขยะอิเล็กทรอนิกส์	y
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.1240 ^{***}		
การรับรู้คุณค่า	0.2414 ^{***}		
บรรทัดฐานทางสังคม	0.1063 ^{**}		
ต้นทุน	0.1216 ^{**}		
ความสะดวก	0.2568 ^{***}	0.2162 ^{***}	1.4955 ^{***}
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.1743 ^{***}	0.3285 ^{***}	3.0096 ^{***}
ความตั้งใจทิ้งขยะ		0.2403 ^{***}	1.2499 ^{***}
Constant	-0.0505	0.1996 ^{***}	
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	400	400	400
rss	6.4861	4.9615	
ll	292.7717	350.5158	-354.4540
F	94.5523 ^{***}	154.7427 ^{***}	
chi2			160.2142 ^{***}
r2	0.5723	0.5209	
r2_a	0.5662	0.5175	
r2_p			0.1843

* p < .1, ** p < .05, *** p < .01

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ ได้ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ในตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศ

จากรูปที่ 2 ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลองพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental Concern Index เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และ สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยปัจจัยด้านความสะดวกสบาย ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะมากที่สุด

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องปรับอากาศของงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตา ภูทองชนะ (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความตระหนักและแนวปฏิบัติในการเก็บรวบรวมและการคืนซาก แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือในประเทศไทย พบว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ในการใช้แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภคทั้ง 4 กลุ่มจะซื้อแบตเตอรี่เปลี่ยนใหม่เมื่อแบตเตอรี่เสื่อมสภาพซึ่งมีอายุการใช้งาน 2-3 ปี และทำการเก็บ รวบรวมซากแบตเตอรี่ไว้ที่บ้าน เพราะไม่รู้ว่าทิ้งหรือคืนซากแบตเตอรี่ได้ที่ไหน ซึ่งปัญหานี้เกิดจาก การขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ แต่โดยภาพรวมของผู้บริโภคทั้ง 4 กลุ่มมีความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์สูง แต่มีการรับรู้และ เข้าใจและความตระหนักในการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถืออยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่พบว่า กลุ่มวัยเรียนจะมีการรับรู้และเข้าใจและความตระหนักในการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถืออยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่ากลุ่มวัยทำงาน ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการซากแบตเตอรี่

โทรศัพท์มือถือ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งความแตกต่างของช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่งผลให้มีการรับรู้และเข้าใจในการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig} < 0.05$) และปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการจัดการซากแบตเตอรี่ โทรศัพท์มือถือ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งความแตกต่างของเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ส่งผลให้มีความตระหนักในการจัดการซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig} < 0.05$) และโดยภาพรวมของผู้บริโภคทั้ง 4 กลุ่มเห็นว่า แนวทางในการปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ 1) ควรมุ่งเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและประโยชน์ของการ ส่งคืนซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ 2) กำหนดข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง 3) ทำการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน และ 4) ให้ข้อมูลด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ตามลำดับ ถึงแม้ว่า โดยส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้บริโภควัยเรียนในจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกลุ่มผู้บริโภควัยทำงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เห็นว่า ควรมุ่งเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและประโยชน์ของการส่งคืนซากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 50.9 45.9 และ 55.0 ตามลำดับ และกลุ่มผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานครเห็นว่า ควรจะกำหนดข้อกำหนดที่ เกี่ยวข้องและบังคับใช้กฎหมายเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 49.3 และโดยภาพรวมของผู้บริโภคทั้ง 4 กลุ่มเห็นว่าควรกำหนดให้ศูนย์บริการเครือข่ายโทรศัพท์มือถือเป็นจุดรับคืนซากแบตเตอรี่ คิดเป็นร้อยละ 53.5 50.6 45.0 และ 56.9 ตามลำดับกลุ่ม

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรพร ภูเอี่ยม (2563) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ในตำบลบ้านป้อม อำเภอศีร์ษะมาตจังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 64.61 ($\bar{X} = 50.40$, $S.D. = 8.13$) เมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรต้นที่ร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของ ประชาชน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม ($\text{Beta} = 0.610$) การรับรู้อุปสรรค ของการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือน ($\text{Beta} = 0.200$) การรับรู้ประโยชน์ของการจัดการของ เสียอันตรายในครัวเรือน ($\text{Beta} = 0.136$) และอาชีพแม่บ้าน ($\text{Beta} = 0.085$) โดยทั้งหมดสามารถ ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ได้ร้อยละ 50.80 ($R \text{ Square} = 0.508$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็น แนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนด้านการคัดแยก การเก็บรวบรวม และการขนส่ง ของเสียอันตรายของครัวเรือนในพื้นที่สุดท้ายจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการมีพฤติกรรมในการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรผลักดันให้เกิดกฎหมายว่าด้วยเรื่องการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้มีผลบังคับ ใช้อย่างเป็นทางการ รวดเร็ว อาจมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการนำซากอิเล็กทรอนิกส์ไปจัดการ ด้วยวิธีการที่ถูกต้อง ซึ่งช่วยป้องกันไม่ให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่กระบวนการจัดการของร้านรับซื้อ ของเก่าที่ไม่ถูกหลักวิชาการ

2. ร่วมสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรมที่ดีต่อการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ผ่านการมีส่วนร่วมหรือประชาสัมพันธ์ซึ่งแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม คือ ภาครัฐควรสร้างสื่อโฆษณาที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และเข้าถึงประชาชนทุกระดับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสอดแทรกความรู้วิธีจัด การขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกวิธี เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวจนกลายเป็นพฤติกรรมที่ดีที่มีต่อ การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันประชาชน จะให้ความสำคัญกับสื่อโฆษณาเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงควรใช้สื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนในสังคม

3. ควรเพิ่มช่องทางการรวบรวมซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ประชาชนสามารถ นำซากผลิตภัณฑ์ส่งคืนให้แก่ร้านตัวแทนจำหน่าย สามารถนำมาทิ้งตามจุดที่หน่วยงานราชการกำหนดขึ้น หรือให้ส่วนแบ่งทางการตลาดแก่ร้านรับซื้อของเก่าเป็นคนกลางรับ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ตามบ้านเรือนของ ประชาชน ซึ่งการเพิ่มช่องทางการเก็บรวบรวมซากผลิตภัณฑ์ ช่วยให้ประชาชนสะดวก และลดช่องว่างใน การนำขยะอิเล็กทรอนิกส์ไปกำจัดอย่างถูกวิธีมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา นิยมมาก. (2557). *พฤติกรรมและความเห็นเกี่ยวกับการคืนซากโทรศัพท์มือถือของเจ้าหน้าที่รัฐ เปรียบเทียบกับประชาชนทั่วไปในเขตดุสิต*. วิทยานิพนธ์. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- โมกข์ ดันติपालกุล. (2557). *สภาพการณ์ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ และประชาชนในเขต กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อ การจัดการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- นันทิศา นุชสวาท. (2557). *ความเต็มใจยอมรับการชดเชยของเกษตรกรภายใต้โครงการจัดการด้านการเกษตร และการใช้พื้นที่เกษตรเป็นพื้นที่รับน้ำนองในพื้นที่กลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พัชรพร ภู่อี่ยม. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายในครัวเรือนของประชาชน ในตำบลบ้านป้อม อำเภอศรีมอขจร จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สุธิดา ภูทองชนะ. (2560). *การศึกษาความตระหนักและแนวปฏิบัติในการเก็บรวบรวมและการคืนซาก แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์หลักสูตร วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม ภาควิชาวิศวกรรมเคมี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้า
ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Factors Affecting Consumers' Intention to Dispose of Washing Machine Waste
in Prachuap Khiri Khan

จินตนา แซ่อึ้ง¹ และศิริพงษ์ สีใสไพโร²

Jintana Sae-uang¹ and Siripong Seesaiprai²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: jintana.sae@rmutr.ac.th¹, siripong.see@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้บริโภคเครื่องซักผ้าในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้า ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย 1) ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม 2) มุมมองคุณค่า 3) บรรทัดฐานทางสังคม และ 4) ความสะดวกสบาย

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม เครื่องซักผ้า

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting consumers' intention to dispose of washing machine waste in Prachuap Khiri Khan Province. Conceptual framework was based on theory of planned behavior model and environmental concern index. Stratified random sampling technique was applied to select 400 consumers to answer self-reported questionnaire, data were analyzed by linear regression model. Research findings revealed that factors that significantly affected customers to intention to dispose of washing machine consisted of 1) Environmental concern, 2) Perceived Value 3) Social Norm and 4) Convenience.

Keywords: Theory of planned behavior model, environmental concern index, washing machine

บทนำ

ในประเทศไทยปริมาณของขยะอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี และเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ จากสถิติปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งหากไม่มีการกำจัดอย่างถูกวิธี ประเทศไทย อาจเดินทางเข้าสู่ปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ขั้นวิกฤติ ทั้งจากปริมาณขยะจากคนในประเทศ ซึ่งมีแหล่งกำเนิดมาจากกระบวนการผลิตภายในโรงงานอุตสาหกรรม (Industry Waste) และขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดจากการใช้งานในครัวเรือน บริษัท หรือห้างร้านต่าง ๆ (Household Waste) รวมถึงขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ มีปริมาณรวมกว่า 439,495 ล้านตันต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายงานปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ปี พ.ศ. 2565

อันดับ	ประเภทซากผลิตภัณฑ์	ปริมาณ (ล้านตัน/ ปี)	ร้อยละ
1	โทรทัศน์	96,190	21.89
2	เครื่องซักผ้า	95,453	21.72
3	เครื่องปรับอากาศ	91,685	20.86
4	พัดลม	59,494	13.54
5	คอมพิวเตอร์	49,909	11.36
6	ตู้เย็น	30,295	6.89
7	หม้อหุงข้าว	8,032	1.83
8	โทรศัพท์	3,116	0.71
9	ไมโครเวฟ	3,043	0.69
10	กระติกน้ำร้อนและกาต้มน้ำร้อนไฟฟ้า	2,278	0.52

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2565)

ทั้งนี้ ปัจจุบันปริมาณขยะทั่วประเทศมี 27.40 ล้านตัน คนไทย 1 คน สร้างขยะโดยเฉลี่ย 1.13 กิโลกรัมต่อวัน ส่วนการกำจัดขยะมูลฝอยถูกต้อง 11.70 ล้านตัน และนำกลับมาใช้ประโยชน์ 8.52 ล้านตัน ภาพรวมซากผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ในปี 2565 มีปริมาณ 439,495 ล้านตัน/ ปี ซากขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นเครื่องซักผ้า มีจำนวน 95,453 ล้านตันต่อปี คิดเป็นร้อยละ 21.72 อยู่อันดับที่ 2 ของโลก ขึ้นส่วนหลายชิ้นในอุปกรณ์เหล่านั้น ถือว่าเป็นพิษ และไม่สามารถย่อยสลายตามธรรมชาติได้ ขณะเดียวกันด้วยพฤติกรรมการบริโภคที่มีลักษณะใช้แล้วทิ้งที่เกิดขึ้นทั่วโลก ส่งผลกระทบไม่เพียงขอบข่ายของขยะอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น

บรรจุกฎอื่น ๆ ก็ถูกทิ้งลงถังขยะมากมายจนล้นเกิน หลาย ๆ ประเทศต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อทำการจัดเก็บและทำลายขยะแต่ละปีเป็นมูลค่ามหาศาล

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภค จำนวน 400 คน ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่นอน โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม

ได้กล่าวว่าความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นระดับความกังวลส่วนบุคคลต่อปัญหาทางนิเวศวิทยา (Ecological issues) และความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมยังเป็นการวัดความรู้ความเข้าใจ เพื่อทำนายพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การตระหนักรู้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ยิ่งไปกว่านั้น ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นตัวชี้วัดความรู้สึกรับผิดชอบต่อระบบนิเวศน์และความผู้พันธ์ทางพัฒนาผ่านการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม (Zahan, et al., 2020)

2. ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า

คุณค่า (Value) หมายถึง ประโยชน์ (Benefits) ที่ลูกค้ามองหาในผลิตภัณฑ์แบรนด์นั้นหาก ลูกค้ามองไม่เห็นหรือไม่รู้ถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์แบรนด์นั้น ลูกค้าย่อมเลือกที่จะซื้อกับผลิตภัณฑ์ แบรนด์อื่นที่มอบคุณค่าได้ตรงตามความต้องการมากกว่า (ภิเชก ชัยนิรันดร์, 2560)

3. ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

การรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการตระหนักถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังพบว่าทัศนคติ การตระหนักถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม อิทธิพลทางสังคม การรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สุภาพร วงษ์สา, 2557)

4. ปัจจัยด้านต้นทุน

การตัดสินใจเพื่อลงทุนในโครงการใดโครงการหนึ่งหรือจัดทำกิจกรรมใดของภาครัฐจึงต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น เงินงบประมาณ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจพิจารณาและเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ บนพื้นฐานของการจัดการสรรพพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม โดยรวม (วิสนุญ ขอบธรรม, 2561)

5. ปัจจัยด้านความสะดวก

ความสะดวกสบาย เป็นคำที่มีต้นกำเนิดมาจากภาษา Latin ซึ่งใช้ว่า Confortaire หรือ Confortare โดยมีความหมายตามรูปศัพท์ว่า ทำให้แข็งแรงขึ้นอย่างมาก ได้ให้ความหมายของความสบายไว้หลายความหมาย ได้แก่ สภาวะของความเป็นอิสระจากความปวด ความแข็งแรง (Strengthening) ภาวะความผาสุก (Well-being) การกระตุ้นให้ทำบางสิ่งบางอย่าง (Incitement) การให้ความช่วยเหลือ (Aid/ Succor) และการให้ความสนับสนุน (Support) (Katharine Kolcaba, 2003)

6. ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของ Keynes กล่าวว่า แรงจูงใจทางการเงินส่วนใหญ่ ประกอบด้วย การวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การออมเงินเพื่อบุตรหลาน การออมเพื่อ ความชอบค่านิยม ความต้องการในสินค้า อุปโภคบริโภค การออมเนื่องมาจากความไม่แน่นอนของชีวิต โดยแนวคิด ดังกล่าวได้มีการนำมาศึกษาต่ออย่างต่อเนื่อง (พอพันธ์ อูยยานนท์, 2564)

7. ปัจจัยด้านความตั้งใจที่จะขยะ

การพึ่งพาการกำจัดขยะ จากชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชากรแต่ละครัวเรือนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะในครัวเรือนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกัน คิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือก แนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุด (ชลฎา สร้อยแสง, 2561)

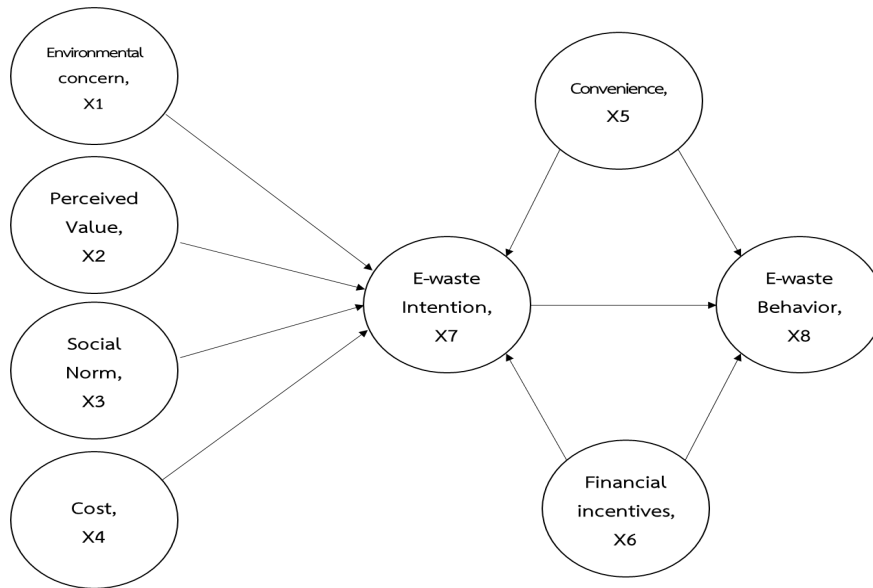
8. ปัจจัยด้านพฤติกรรมกาทิ้งขยะ

ลักษณะพฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด อารมณ์และเจตคติ บุคคลเมื่อได้รับการเรียนรู้ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น จะต้องประกอบด้วย การกระทำของมนุษย์หลายอย่างและอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะ หมายถึง การที่ประชาชนมีวิธีในการปฏิบัติในการจัดการขยะทั้งในด้านพฤติกรรมในการเลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมการจัดการขยะในบ้านและพฤติกรรมกากำจัดขยะทั่วไป (สุภาพร บุญทากลาง, 2556)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB) และแนวคิดด้าน Environmental Concern Index มาใช้เพื่อศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้า โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย (Ajzen & Fishbein, 1980) พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมที่อยูในการควบคุมของบุคคลอย่างเต็มที่ ทฤษฎีนี้เป็นการทำงานการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์โดยใช้ ความตั้งใจเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม และ Dunlap & Jones (2002) กล่าวถึง ความใส่ใจสิ่งแวดล้อมคือระดับที่ผู้บริโภครับทราบหรือรู้สึกตื่นตัวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีความพยายามในการแก้ไขหรือแสดงความตั้งใจสนับสนุนการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม รายละเอียดกรอบแนวคิดดังที่แสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental Concern Index

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือผู้บริโภคเครื่องซักผ้าในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ทราบพฤติกรรมและแรงจูงใจของผู้บริโภคในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้า โดยจำแนกตามเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)			รวมทั้งสิ้น
	ต่ำกว่า 15,000 บาท	มากกว่า 15000-30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป	
ชาย	122	81	30	233
	52.36%	34.76%	12.88%	100.00%
หญิง	36	67	64	167
	21.56%	40.12%	38.32%	100.00%
รวม	158	148	94	400
	39.50%	37.00%	23.50%	100.00%

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง โดยเชื่อว่าเพศและรายได้ที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการทิ้งขยะที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการจำแนกแบบนี้ถือว่าครอบคลุมและเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร ในการวิจัยนี้

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรม ในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย สามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

 X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

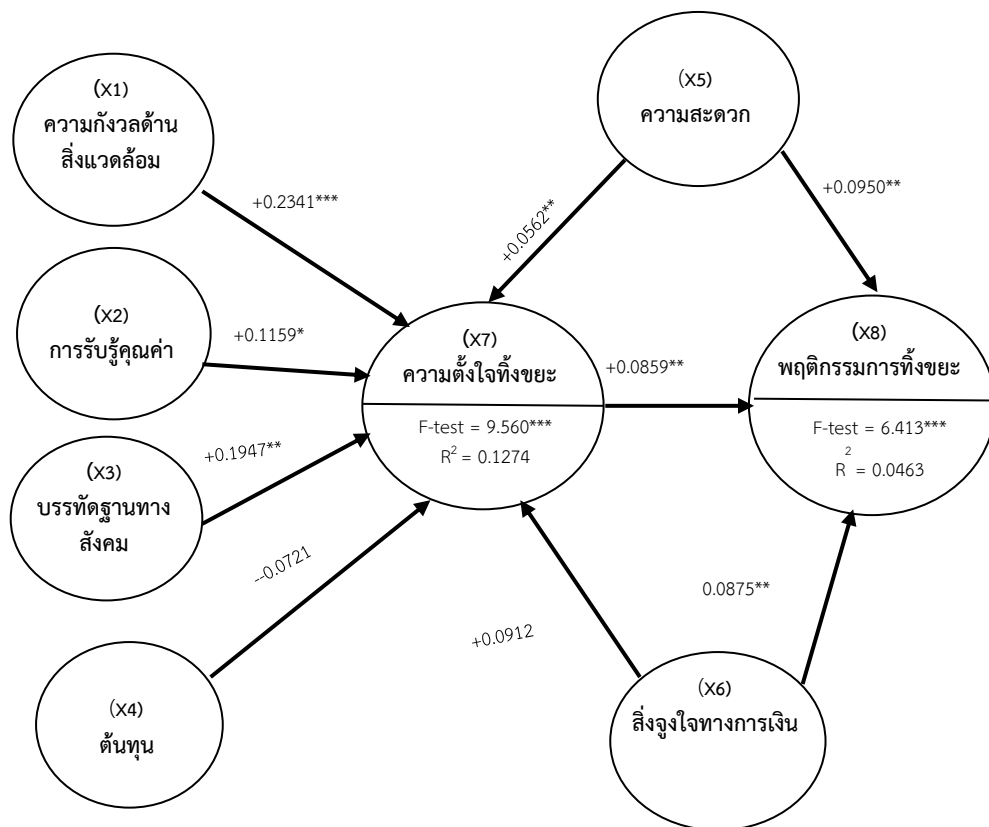
ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน ความตั้งใจในการทิ้งขยะ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

	ความตั้งใจทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์	พฤติกรรมการทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.2341 ^{***}	
การรับรู้คุณค่า	0.1159 [*]	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.1947 ^{**}	
ต้นทุน	-0.0721	
ความสะดวก	0.1691 ^{***}	0.0950 ^{**}
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.0912	0.0875 [*]
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		0.0859 ^{**}

N	400.0000	400.0000
rss	27.7473	15.1962
ll	-33.9101	86.5083
F	9.560***	6.413***
chi2		
r2	0.1274	0.0463
r2_a	0.1140	0.0391

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้า รายละเอียดดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้า

จากรูปที่ 2 ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลองพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental Concern Index เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม และความสะดวกสบาย ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มากที่สุด

ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้าของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ได้จากงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทยาพร อุ๋นโรจน์ (2564) ที่กล่าวว่า หลังจากประสบปัญหาการกำจัดขยะที่มากเกินไปกำลังของหลุมฝังกลบและเตาเผา เทศบาลฯ ได้หารือกับผู้มีส่วนได้เสีย จนได้เป็นบันทึกข้อตกลงรณนุญผลเมืองออกมาและริเริ่มโครงการ “แดงเขียวพิชิตขยะ” ในช่วงปี พ.ศ. 2556 ภายใต้โครงการดังกล่าว คริวเรือนที่ร่วมโครงการจะปักธงสีเขียวไว้หน้าประตูบ้านเป็นการแสดงให้เห็นว่าบ้านนี้จะจัดการขยะอินทรีย์เองและแยกขยะรีไซเคิลไปขายหรือบริจาค ส่วนบ้านที่ปักธงแดงหมายถึงบ้านที่ไม่เข้าร่วมโครงการเนื่องจากไม่สามารถแยกขยะและไม่สามารถจัดการขยะอินทรีย์ได้ ซึ่งต้องจ่ายค่ากำจัดสูงถึง 100 บาท และค่าเก็บขนอีกเดือนละ 20 - 500 บาท ตามปริมาณที่ทิ้ง รวมไม่ต่ำกว่าเดือนละ 120 บาท ทำให้แทบทุกบ้านเลือกธงเขียวเข้าร่วมโครงการ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัฐ จันตะคาด (2562) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของประชาชนส่วนใหญ่บริโภคสินค้าไปตามกระแสความนิยม และการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและผู้ประกอบการทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่มีความต่อเนื่อง รวมถึงยังไม่แรงจูงใจทางด้านระบบเศรษฐศาสตร์ในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ และข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและแนวทางการปฏิบัติเพื่อการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมนอกจากนี้จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจต่อความตระหนัก และพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ควรมุ่งสร้างและส่งเสริมจิตสำนึกและให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของขยะอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องซักผ้า โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ และอื่น ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความกังวลและตระหนักถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นหากไม่มีการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะขยะประเภทเครื่องซักผ้าที่มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นทุกปี

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ. (2565). รายงานปริมาณซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ปี พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

จิรัฐ จันตะคาด. (2562). แนวทางการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของชุมชนตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน

ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,

กรุงเทพมหานคร.

- ชลฎา สร้อยแสง. (2561) *การศึกษาความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากร ในเขตตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.*
- พอพันธ์ อู๋ยานนท์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2553). การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน. *วารสารเศรษฐศาสตร์ และนโยบายสาธารณะ. 1(2),* หน้า 131 - 137.
- พัทธยาพร อุ๋นโรจน์. (2564). แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเวียงเทิง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย - พลิกวิกฤต เป็นโอกาส. *วารสารสิ่งแวดล้อม, 25(1),* หน้า 1 - 9.
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. (2560). *บันทึกความสำเร็จธุรกิจดอทคอม e-Commerce Success Case Study มุมมอง การตลาดและกรณีศึกษาเว็บไซต์ไทย. กรุงเทพฯ: พงษ์วีรนาการพิมพ์.*
- วิสนุญ์ ขอบธรรม. (2561) *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนนทบุรี. ค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- สุภาพร บุญทากลาง. (2556). *ผลกระทบและการจัดการขยะในทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.*
- สุภาพร วงษ์สา (2557) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- Ajzen, I. & Fishbein, M. (1980). *Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior.* Prentice-Hall, Englewood Cliffs.
- Dunlap, R. & Jones, R. (2002). *Environmental Concern: Conceptual and Measurement Issues.* In Dunlap and Michelson (Ed). *Handbook of Environmental Sociology,* London: Greenwood Press.
- Kolcaba, K. (2003). *Comfort theory and practice.* New York: Springer Publishing Company.
- Zahan, I., Chuanmin, S., Fayyaz, M. and Hafeez, M. (2020). Green purchase behavior towards green housing: an investigation of Bangladeshi consumers. *Environmental Science and Pollution Research, 24(4).*

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากการรับบริการของธุรกิจรีสอร์ท

Factors Affecting Customers Satisfaction on Service of Resort Business

อสมมา บุญยงค์¹ และก๊าวไกล วุฒิสเน²

Asama Boonyong¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: asama.boo@rmutr.ac.th¹, kawklai@hotmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจรีสอร์ท โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 402 คน จากลูกค้าธุรกิจรีสอร์ท เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าธุรกิจรีสอร์ท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย (ก) มุมมองคุณภาพ และ (ข) มุมมองคุณค่า และ (ค) ภาพลักษณ์

คำสำคัญ: มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า ภาพลักษณ์ของธุรกิจรีสอร์ท

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting customer satisfaction of Resort Business. Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index Model. Stratified random sampling technique was applied to select 402, customers of Resort Business to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model. Research findings revealed that factors that significantly affected customer satisfaction of Resort Business. consisted of (a) the quality perspective and (b) a value perspective and (c) image.

Keywords: The quality perspective, a value perspective, image of Resort Business.

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อบริการของธุรกิจรีสอร์ต

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ใช้บริการรีสอร์ต

ปรวีร์ คีรี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการ โรงแรมราคาประหยัดในเขตสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านราคา และปัจจัยการรับรู้ ส่งผลต่อความคาดหวังในคุณภาพการบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ ความคาดหวังส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ

2. ปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการของผู้ใช้บริการรีสอร์ต

ทัศนีย์ สินธุจิราภรณ์ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์ (2562, น. 352 - 357) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรม กรณีศึกษาโรงแรมที่ดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกับโรงแรมที่ดำเนินธุรกิจที่ไม่มุ่งเน้นความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจการบริการประกอบด้วย มุมมองด้านคุณภาพการบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ คุณภาพส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ

3. ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าของผู้ใช้บริการรีสอร์ต

หทัยภัทร วิฑูรธานีช (2563) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความผูกพันของผู้บริโภคผ่านช่องทางเฟซบุ๊กแฟนเพจตราสินค้าแฟชั่น ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้คุณค่าทั้ง 3 ด้าน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค แต่การรับรู้คุณค่าด้านการใช้งาน คุณค่าด้านสังคม และคุณค่าด้านความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ คุณค่าส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ

4. ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการรีสอร์ต

พรนภัทร์ ธนาภิจสุวิสิฐ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการกลับมาเที่ยวซ้ำในแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง กรณีศึกษาจังหวัดน่าน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจและด้านความคุ้มค่ามีผลต่อพฤติกรรมการกลับมาเที่ยวซ้ำในจังหวัดน่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ ภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อโอกาสใช้ซ้ำ

5. ปัจจัยด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ต

พชร เกษโกศล และจิตต์โสภณ มีระเกตุ (2561, น. 102 - 114) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของคุณภาพบริการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการโรงแรมและรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการมี

อิทธิพลทางบวกต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ ความพึงพอใจ ส่งผลเชิงบวกต่อความภักดี

6. ปัจจัยด้านการร้องเรียนของผู้ใช้บริการรีสอร์ท

เขมนันท์ญา เศรษฐธรรม (2563) ได้ศึกษาเรื่อง โอกาสการใช้แอปพลิเคชันสื่อกลางติดต่อซื้อขายซ้ำของผู้ใช้บริการ ในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการ แอปพลิเคชันสื่อกลางติดต่อซื้อขายซ้ำ พบว่า (ก) ความภักดี และ (ข) การร้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ การร้องเรียนส่งผลเชิงลบต่อโอกาสใช้ซ้ำ

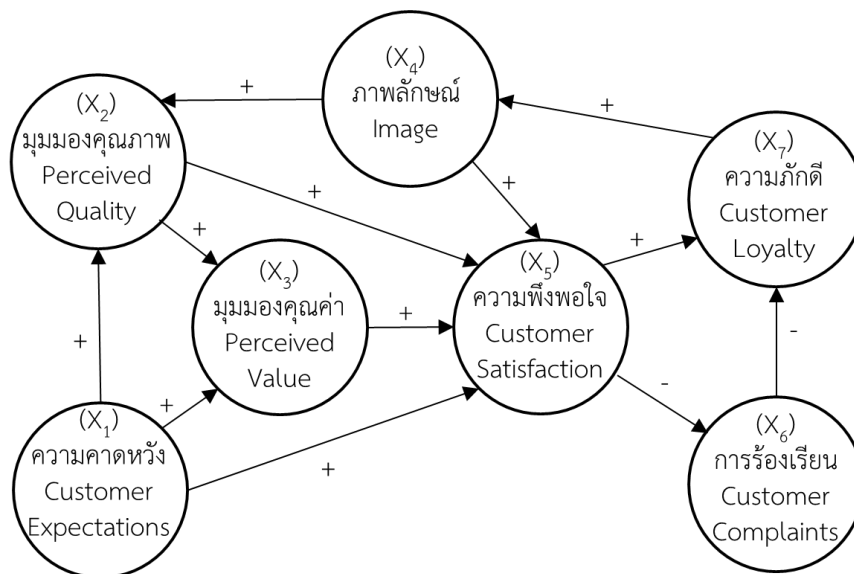
7. ปัจจัยด้านความภักดีของผู้ใช้บริการรีสอร์ท

ศิวานนท์ จันทระประวัติและกุลกัญญาณ ป้อมเพชร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในคุณภาพการบริการขนส่งพัสดุของไปรษณีย์ไทยที่ส่งผลต่อความภักดีด้านพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจสินค้าออนไลน์ ในเขตภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในคุณภาพการบริการ ส่งผลในเชิงบวกกับความภักดีด้านพฤติกรรมในไปรษณีย์ไทยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ ความภักดีส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ

8. ปัจจัยด้านโอกาสในการใช้ซ้ำของผู้ใช้บริการรีสอร์ท

วันสพร บุบผาทอง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภค กรณีศึกษาผู้ให้บริการศูนย์บริการโตโยต้านครปฐม ผู้จำหน่ายโตโยต้า จำกัด ผลการวิจัยพบว่า พนักงานขาย และกระบวนการการทำงานมีความสำคัญที่ส่งผลให้ลูกค้าเกิดการตัดสินใจซื้อซ้ำ สร้างความประทับใจให้กับลูกค้า เริ่มตั้งแต่การต้อนรับที่พนักงานขายจะเข้าไปการสร้างความประทับใจแรกพบ โดยการเข้าไปต้อนรับ ทักทาย และสอบถามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ ภาพลักษณ์ส่งผลเชิงบวกต่อโอกาสใช้ซ้ำ

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : ความคาดหวังและภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง

สมมติฐานที่ 2 : ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณค่าของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง

สมมติฐานที่ 3 : ความภักดีของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง

สมมติฐานที่ 4 : ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจ

สมมติฐานที่ 5 : ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการแนะนำ

สมมติฐานที่ 6 : ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดี และการแนะนำของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง มีความสัมพันธ์ทางลบต่อความภักดีของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากลูกค้าของธุรกิจรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง จำนวน 402 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	ประเภทสัตว์เลี้ยงที่สนใจนำมาเข้าพักด้วย(สุนัข)		รวม
	สนใจ	ไม่สนใจ	
Gen Z (อายุน้อยกว่า 20 ปี)	45 54.22%	38 45.78%	83 100%
Gen Y (อายุ 20-37 ปี)	111 46.84%	126 53.16%	237 100%
Gen X + Baby Boomer (อายุ 38-71 ปี)	36 43.90%	46 56.10%	82 100%
รวม	192 46.08%	210 53.92%	402 100%

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง จำแนกตามอายุและการนำสัตว์เลี้ยงมาเข้าพักร่วม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการตอบคำถามมากที่สุด คือ ผู้ใช้บริการ Gen Y (อายุ 20-37 ปี) มีจำนวน 237 คน แบ่งเป็น ผู้ใช้บริการที่นำสุนัขมาด้วย มีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 46.84 และผู้บริการที่ไม่ได้นำสุนัขมาด้วย มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 53.16 รองลงมาคือ ผู้ใช้บริการ Gen Z (อายุน้อยกว่า 20 ปี) มีจำนวน 83 คน แบ่งเป็น ผู้บริการที่นำสุนัขมาด้วย มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 54.22 และผู้บริการที่ไม่ได้นำสุนัขมาด้วย มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.78 ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ของคลองวาฬ รีสอร์ต อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่เป็นผู้ใช้บริการที่ไม่ได้นำสุนัขมาด้วย จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 53.92 และผู้บริการที่นำสุนัขมาด้วย จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 46.08

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจของธุรกิจรีสอร์ต

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i}$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i}$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i}$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i}$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i}$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{6i} = การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{7i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง Gen X (อายุ 20-37 ปี) สถานภาพโสด กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ข้อมูลลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้บริการผู้ใช้บริการรีสอร์ท จากการศึกษ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 402 คน ส่วนใหญ่ใช้ใช้บริการของทางรีสอร์ท 1 ครั้งต่อเดือน ใช้บริการทั้งหมด 1-2 ท่าน ใช้บริการโดยเดินทางมาด้วยยานพาหนะแบบรถส่วนตัว ค่าใช้จ่ายค่าที่พักในแต่ละครั้ง 2,000-3,000 บาท ค่าระค่าที่พักรถผ่านช่องทางการชำระเงินแบบโอนผ่านธนาคาร/พร้อมเพย์ จอที่พักรถผ่านช่องทาง Facebook Page ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าไม่ได้นำสัตว์เลี้ยงมาเข้าพักด้วย และไม่สนใจนำแมว สุนัข หนู กระต่ายและนกเข้าพักด้วย วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ในการเข้าพักคือมาท่องเที่ยว/พักผ่อนส่วนตัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากแบบสอบถาม พบว่า แบบจำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกันในองค์ประกอบที่ 1) ความคาดหวังของผู้ใช้บริการ 2) มุมมองต่อคุณภาพของผู้ใช้บริการ 3) มุมมองคุณค่าของผู้ใช้บริการ 4) มุมมองภาพลักษณ์ 5) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ 6) การร้องเรียน และ 7) ความภักดีของผู้ใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ท โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

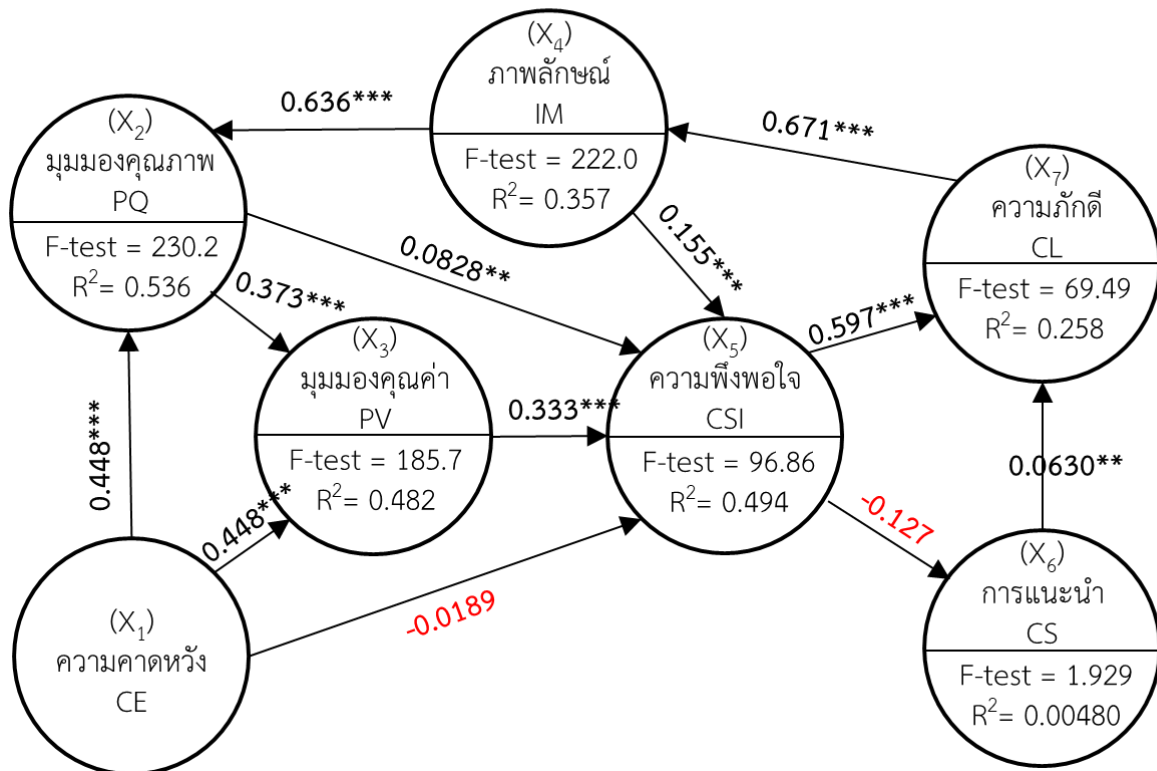
ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	PQ	PV	IM	CSI	CS	CL
CE	0.448***	0.448***		-0.0189		
PQ		0.373***		0.0828**		
PV				0.333***		
IM	0.636***			0.155***		
CSI					-0.127	0.597***
CS						0.0630**
CL			0.671***			
N	402	402	402	402	402	402
RSS	12.60	10.60	11.81	5.276	34.88	10.78

II	125.6	160.4	138.7	300.6	-79.05	156.9
F-test	230.2	185.7	222.0	96.86	1.929	69.49
chi2						
r2	0.536	0.482	0.357	0.494	0.00480	0.258
r2_a	0.533	0.480	0.355	0.489	0.00231	0.255
r2_p						

หมายเหตุ CE = Customer Expectations, PQ = Perceived Quality, PV = Perceived Value, IM = Image, CSI = Customer Satisfaction, CS = Customer Satisfaction, CL = Customer Loyalty, Revisit = โอกาสในการใช้ซ้ำ

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ รีสอร์ท ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 402 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง Gen X (อายุ 20-37 ปี) สถานภาพโสด กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-30,000 บาท

ข้อมูลลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้บริการรีสอร์ต จากการศึกษ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 402 คน ส่วนใหญ่ใช้ใช้บริการของทางรีสอร์ต 1 ครั้งต่อเดือน ใช้บริการทั้งหมด 1-2 ท่าน ใช้บริการโดยเดินทางมาด้วยยานพาหนะแบบรถส่วนตัว ค่าใช้จ่ายค่าที่พักในแต่ละ ครั้ง 2,000-3,000 บาท ค่าใช้จ่ายค่าที่พักผ่านช่องทางการชำระเงินแบบออนไลน์ผ่านธนาคาร/พร้อมเพย์ จองที่พักผ่านช่องทาง Facebook Page ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าไม่น่าสัตรี่เข้ามาเข้าพักด้วย และไม่สนใจนำแมว สุนัข หนู กระต่าย และนก เข้าพักด้วย วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ในการเข้าพักคือมาท่องเที่ยว/พักผ่อนส่วนตัว

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ต เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านมุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านมุมมองคุณภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลสูงที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ โดยปัจจัยด้านมุมมองคุณภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจสูงที่สุด เพราะผู้บริการมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมีความหลากหลาย ห้องพักมีความเหมาะสม บริการดีและบริการสุภาพ ในการให้บริการกับผู้มาใช้บริการ ดังนั้น เพื่อให้ผู้บริการเกิดความพึงพอใจมากขึ้น ผู้ให้บริการจะต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของการบริการ และการพัฒนาบุคลากรภายในองค์กร รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานที่ให้บริการอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงษ์ เฉลิมจิรรัตน์ (2543) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพการให้บริการ คือความสอดคล้องกันของความต้องการของลูกค้า หรือผู้รับบริการหรือระดับของความสามารถในการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการอันทำให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจจากบริการที่เขาได้รับ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้บริการและโอกาสการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริการรีสอร์ต ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านความพึงพอใจ ผลที่ได้จากการศึกษานั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรีสอร์ทในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง พบว่า โดยรวมผู้ใช้บริการพึงพอใจกับการใช้บริการรีสอร์ท ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มความพึงพอใจในการให้บริการของรีสอร์ท ทางคลองวาฬ รีสอร์ท ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรพัฒนาคุณภาพของการให้บริการพัฒนาด้านบุคลากรและสถานที่ในการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ตอบสนองตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- เขมนันท์ญา เศรษฐธรรม. (2563). *โอกาสการใช้แอปพลิเคชันสื่อกลางติดต่อซื้อขายซ้ำของผู้ใช้บริการในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน*. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, ประจวบคีรีขันธ์.
- ทัศนีย์ สินธุวิจารณ์ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์. (2562). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรม กรณีศึกษาโรงแรมที่ดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกับโรงแรมที่ดำเนินธุรกิจที่ไม่มุ่งเน้นความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. การประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2562 การจัดการในยุคเทคโนโลยีนำการเปลี่ยนแปลง, หน้า 352 - 357. นครปฐม: วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ปรวีร์ คีรี. (2561). *ความคาดหวังและความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการโรงแรมราคาประหยัดในเขตสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร*. ค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- เพชร เกษโกศล และจิตต์โสภณ มีระเกตุ. (2561). *อิทธิพลของคุณภาพบริการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตพื้นที่ตำบลหุมสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 4(3), หน้า 102 - 114.
- พรนภัทร์ ธนากิจสุวิสิฐ. (2561). *ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการกลับมาเที่ยวซ้ำในแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง กรณีศึกษาจังหวัดน่าน*. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- วันสพร บุบผาทอง. (2564). *การตัดสินใจซ้ำซ้ำของผู้บริโภค กรณีศึกษาผู้ใช้บริการ ศูนย์บริการโตโยต้า นครปฐม ผู้จำหน่ายโตโยต้า จำกัด*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ศิวานนท์ จันทระประวัติ และกุลกัญญาณ ป้อมเพชร. (2562). ความพึงพอใจในคุณภาพการบริการขนส่งพัสดุของไปรษณีย์ไทยที่ส่งผลต่อความภักดีด้านพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจสินค้าออนไลน์ ในเขตภาคกลาง. *วารสารการบริหารและการจัดการ*, 9(1), หน้า 59-79.

หทัยภัทร วิฑูรานิช. (2563). อิทธิพลของการรับรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความผูกพันของผู้บริโภคผ่านช่องทางเฟซบุ๊กแฟนเพจตราสินค้าแฟชั่น. *สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต*. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน
ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง

Factors Affecting Customers Satisfaction of Gas Station in the Lower Central Region

เมธิดา วงศ์มงคล¹ และก๊าวไกล วุฒิสเสน²

Methida Wongmongkol¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: methida.won@rmutr.ac.th¹, kawklai@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมันในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 420 คน จากลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ เพื่อตอบแบบสอบถามและการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอย และการวิเคราะห์แบบจำลองโพรบิทแบบเรียงลำดับ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมันในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วยปัจจัยด้านความคาดหวัง คุณภาพ คุณค่า และภาพลักษณ์

คำสำคัญ: แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ความคาดหวัง คุณภาพ คุณค่า ภาพลักษณ์

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting customer satisfaction of gas station in the lower central region. Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index Model. Stratified random sampling technique was applied to select 420 people from customers or service users to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model. Research findings revealed that factors that significantly affected customer satisfaction of gas station in the lower central region. Statistically significant factors include Customer Expectations, Perceived Quality, Perceived Value and image.

Keywords: American Customer Satisfaction Index model, expectations, quality, value, image

บทนำ

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) รายงานสถานการณ์พลังงานในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2566 พบว่าการใช้พลังงานขั้นต้นเพิ่มขึ้น 3.8% จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีแนวโน้มที่ดีขึ้น (ศูนย์ข่าวพลังงาน, 2566) สำหรับส่วนแบ่งการตลาดน้ำมันเชื้อเพลิงของผู้ค้าน้ำมัน พบว่า บริษัท ปตท.น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) หรือ โออาร์ ยังคงครองส่วนแบ่งการตลาดอันดับ 1 อยู่ที่ 8.5 % รองลงมาคือ PT อยู่ที่ 8.0 % บางจากฯ อยู่ที่ 7.7% เซลล์ อยู่ที่ 2.5 % และ Caltex อยู่ที่ 1.6 % (THE STANDARD WEALTH, 2567) ในปัจจุบันพบว่าสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงได้มีการขยายบริการในด้านต่าง ๆ ที่มีผลเชิงปฏิสัมพันธ์และสร้างความใกล้ชิดกับผู้บริโภคหลายมิติ ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจและความต้องการของผู้ใช้บริการ อีกทั้งยังส่งผลต่อวิถีชีวิตชุมชนใกล้เคียงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงได้มีการให้บริการที่หลากหลายซึ่งรวบรวมไว้ในที่เดียวเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการโดยมีรูปแบบการให้บริการต่าง ๆ เช่น 1) ร้านกาแฟสดในสถานีบริการน้ำมันซึ่งถือเป็นธุรกิจที่มีการเติบโตและสร้างรายได้ธุรกิจหนึ่ง เนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันที่เข้ามาในสถานีบริการน้ำมันไม่ได้ต้องการเติมน้ำมันเพียงอย่างเดียวแต่ต้องการใช้บริการอื่น ๆ ด้วยร้านกาแฟสดจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของผู้เดินทางที่มีความต้องการแวะพักผ่อนระหว่างทาง เป็นการเพิ่มความสดชื่นให้กับร่างกาย 2) ร้านสะดวกซื้อที่เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคใช้รถยนต์ส่วนตัวมากขึ้นและปั้มน้ำมันก็เริ่มมีการปรับรูปแบบของการบริการนำร้านค้าในรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาเปิดให้บริการดึงให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการภายในปั้มน้ำมันมากขึ้น 3) ห้องน้ำสาธารณะภายในปั้มน้ำมัน ถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักที่ผู้ใช้บริการมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการตัดสินใจเข้าใช้บริการ เนื่องจากในการเดินทางย่อมมีความเหนื่อยล้าและต้องมีการทำธุระส่วนตัวต่าง ๆ เมื่อห้องน้ำไม่สะอาด ไม่เพียงพอต่อการใช้งานก็จะส่งผลให้ผู้ใช้บริการไม่พึงพอใจในการให้บริการ ทำให้จำนวนผู้ใช้บริการลดลง แต่ในปัจจุบันปั้มน้ำมันหลายแห่งได้หันมาให้ความสำคัญกับห้องน้ำที่สะอาด ถูกสุขอนามัย สามารถรองรับความต้องการของทั้งเพศชาย เพศหญิง เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้พิการ เพื่อดึงดูดผู้ใช้บริการให้หันมาใช้บริการเพิ่มมากขึ้น 4) บริการตู้กดเงินสด ATM ที่สามารถกดเงินสดได้ตามความต้องการและใช้เวลาไม่นาน ทำให้สะดวกและรวดเร็ว ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นเพียงบริการหลักที่พบได้ในสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงทั่วไป ทั้งนี้ในแต่ละที่จะมีบริการเสริมอื่น ๆ อีกมากมายตามแต่ความต้องการของผู้ใช้บริการในพื้นที่นั้น ๆ

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมันระหว่างสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมันระหว่างสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมันระหว่างสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล และรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ธีรกิติ นวรัตน์ ณ อยุธยา (2552) กล่าวว่า ความพึงพอใจของลูกค้าจะเกิดจากประสบการณ์จากการให้บริการอย่างเต็มที่จนสุดความสามารถ ลูกค้าจะรู้สึกว่าคุณค่าที่ได้มาใช้บริการ ความพึงพอใจสำหรับการบริการนั้นสร้างได้ยากกว่าสินค้า เนื่องจากคุณภาพของสินค้าที่เป็นสิ่งที่พัฒนามาแล้วอยู่หนึ่งไม่เปลี่ยนแปลง แต่คุณภาพการบริการขึ้นกับพนักงาน ซึ่งแปรเปลี่ยนไปตามอารมณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ปัจจัยหลักในการสร้างความพึงพอใจมี 3 ประการ ดังนี้ 1) ผู้รับบริการมีความต้องการและความคาดหวังสำหรับการบริการที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน รวมทั้งความต้องการนั้นยังเปลี่ยนไปสำหรับการบริการแต่ละครั้ง 2) ผู้ให้บริการความพึงพอใจของลูกค้ามีผลจากความรู้ความสามารถความพร้อมในด้านกายและอารมณ์ในขณะที่ให้บริการ รวมถึงความเต็มใจในการให้บริการให้บริการของพนักงาน 3) สภาพแวดล้อมอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น อากาศ แสงแดด แก้วน้ำใส สิ่งเหล่านี้มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับประทานอาหาร หรือเข้ามาใช้บริการในสถานที่ที่มาใช้บริการ ทั้งนี้จากการศึกษาของ จรวยพร แสนดี, อรรถพล หล้าสมบุญ, แหวตา ลสวัสดิ์ และ สิทธิเดช อภัยนนท์ (2562) ซึ่งศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมันพีทีในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จากผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจด้านช่องทางการจำหน่ายมากที่สุด รองลงมา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการในการให้บริการ ด้านกายภาพและรูปแบบการให้บริการ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ ด้านราคา และด้านส่งเสริมการตลาดตามลำดับ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง

สุพานี สฤกษ์วานิช (2549) อธิบายว่าความคาดหวังประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) คุณค่า (Valance) หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ของการกระทำที่เกิดจากการทำงานระดับความพอใจที่บุคคลคาดหวังจะมาจากการทำงาน 2) เครื่องมือ/สิ่งกระตุ้น (Instrumentality) หมายถึง สื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์วิถีทางที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ 3) ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ โดยบุคคลมีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง จนทำให้เกิดความพยายามกระทำดำเนินการด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดด้วยสื่อหรือเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุความพอใจ หรือเพื่อให้ได้รับผลการดำเนินการตามที่ได้แสดงความพยายาม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของสินค้าและบริการ

การศึกษาวิจัยเรื่องของคุณค่าตราสินค้าในปัจจุบันโดยส่วนมากอาศัยแนวคิดรูปแบบพื้นฐานของ Aaker (1991) ซึ่งจะเน้นที่องค์ประกอบทั้ง 4 มิติ ได้แก่ 1) การรับรู้ถึงตราสินค้า (Brand Awareness) หมายถึง ความสามารถของผู้ซื้อที่สามารถจดจำและระลึกได้ว่าตราสินค้านี้อยู่ในหมวดหมู่หรืออยู่ในประเภทของสินค้าชนิดใด 2) การรับรู้ในคุณภาพ (Perceived Quality) หมายถึง ความคิดที่ผู้บริโภคมีต่อคุณภาพหรือความเหนือกว่าของตราสินค้าเราต่อคู่แข่ง 3) การเชื่อมโยงกับตราสินค้า (Brand Association) หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่รวมตัวกันขึ้นมาเป็นตราสินค้าซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมโยงกับตราสินค้าที่ทำให้เกิดทัศนคติในแง่บวกและสร้างความนึกคิดแก่ผู้บริโภค การเชื่อมโยงกับตราสินค้านี้องค์เองทำให้บริษัทสามารถสร้างข่าวสารที่ทำให้ผู้บริโภคมีความสนใจมากขึ้นได้โดยง่าย 4) ความจงรักภักดีต่อตราสินค้า (Brand Loyalty) หมายถึง ความพึงพอใจที่สม่ำเสมอหรือการซื้อตราสินค้าเดิมในผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของบริษัทใดบริษัทหนึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคทำการเลือกซื้อตราหนึ่งเป็นประจำโดยไม่ซื้อตราอื่น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของสินค้าและบริการ

วิทยาพล ธนวิศาลขจร, ศิริกัญญา ทามารุ่งเรือง, และยศวีร์ ศิริวัลย์ชูสิน (2560) ได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ตราสินค้า ว่าเป็นลักษณะที่ใช้ในการแยกแยะสินค้าหรือบริการของตนออกจากผู้อื่นตราสินค้า ซึ่งช่วยให้ผู้บริโภคจำได้และเกิดประทับใจในสินค้าและบริการนั้น ๆ ทั้งนี้ Boulding (1975) ได้กล่าวถึงภาพลักษณ์ โดยถือเป็นความรู้ หรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ได้รับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทั้งนี้องค์ประกอบของภาพลักษณ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ส่วน ดังนี้ 1) องค์ประกอบเชิงการรับรู้ (Perceptual Component) 2) องค์ประกอบเชิงความรู้ (Cognitive Component) 3) องค์ประกอบเชิงความรู้สึก (Affective Component) และ 4) องค์ประกอบเชิงการกระทำ (Cognitive Component)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความภักดีในสินค้าหรือบริการ

ณัฐพัชร์ ล้อประดิษฐ์พงษ์ (2549) กล่าวว่า การวัดความภักดีสามารถแบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ 1) การวัดมิติด้านพฤติกรรม 2) การวัดมิติด้านทัศนคติ และ 3) การวัดมิติแบบผสมผสาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาความภักดีของลูกค้าที่มีต่อตราสินค้านั่งร้านหนังสือในมิติด้านพฤติกรรมเนื่องจากสามารถมองเห็นได้ชัดเจนที่สุด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ 1) การใช้บริการซ้ำ เป็นการแสดงความผูกพันที่ลูกค้ามีต่อผู้ให้บริการ โดยมีการเลือกซื้อในบริการเดิมเป็นประจำ มีการซื้อบ่อยครั้ง รวมถึงโอกาสและความเป็นไปได้ที่จะกลับมาซื้อซ้ำสูงถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นนิสัย (Habitual Behavior) โดยอาจใช้วิธีการวัดอัตราการซื้อซ้ำ (Repurchase Rates) 2) การไม่เปลี่ยนตราสินค้า คือการที่ลูกค้าไม่มีปัญหาในการที่ผู้ให้บริการขึ้นราคา แม้ว่าราคาจะสูงขึ้นแต่ลูกค้าก็ยังเลือกการบริการของเราอยู่ ทำให้เห็นว่าราคาไม่ได้ส่งผลต่อการเลือกการบริการของลูกค้า 3) การแนะนำบอกต่อ หมายถึง การพูดถึงสิ่งที่ดีเกี่ยวกับผู้ให้บริการและการบริการ แนะนำ และกระตุ้นให้คนอื่นสนใจและใช้บริการบริการนั้น

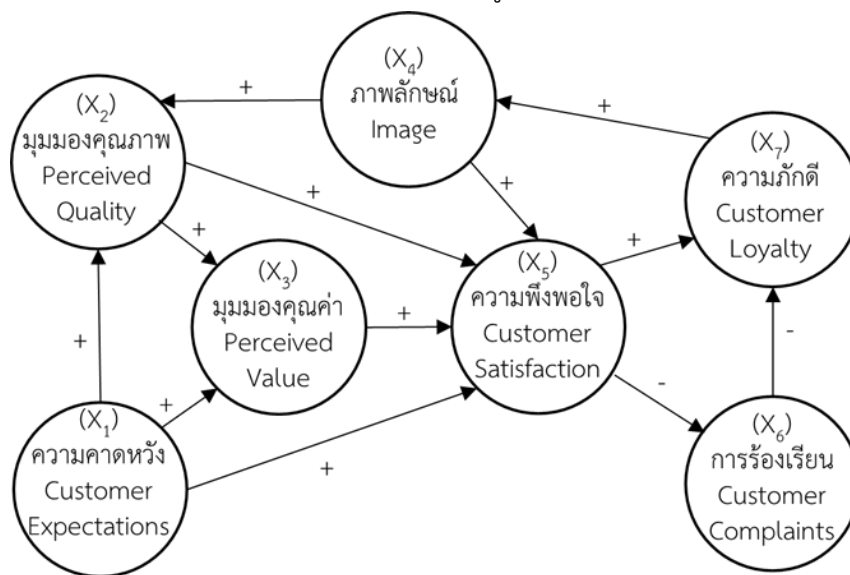
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการใช้บริการ

Arnold & Reynol (2003 อ้างถึงใน เพทาย พงษ์ประดิษฐ์, 2559) ได้แบ่งลักษณะของแรงจูงใจในการซื้อสินค้าของกลุ่มผู้บริโภคที่มีแรงจูงใจทางด้านความสุขออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้ 1) ความรู้สึกตื่นเต้นในการซื้อสินค้า คือ สิ่งที่ได้รับการกระตุ้นจากสิ่งต่าง ๆ และความต่างกันของสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นความรู้สึก 2) การคำนึงถึงสังคม คือ การคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม เช่น เพื่อน หรือ ครอบครัว 3) ความพึงพอใจ คือ การซื้อสินค้าที่ตอบสนองตนเอง 4) การใช้ความคิด คือ การเก็บข้อมูลแพชชั่น ความทันสมัยหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ในการเลือกซื้อสินค้า 5) บทบาท คือ ความรู้สึกสนุก มีความสุข กับการเลือกซื้อสินค้า หรือการค้นพบสินค้าที่คุ้มค่า 6) การรู้ถึงคุณค่า คือ ความสนุกสนานในการต่อราคา การค้นหาสินค้าที่มีการลดราคา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมในการใช้บริการ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริโภคทำการค้นหา การคิด การซื้อ การใช้การประเมินผลในสินค้า และบริการ ซึ่งคาดว่าจะตอบสนองความต้องการของเขา หรือเป็นขั้นตอนซึ่งเกี่ยวกับความคิดประสบการณ์การซื้อการใช้สินค้าและบริการของผู้บริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า สรุชัย สังข์ศรีแก้ว (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมทางเลือกใช้สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ปตท. ของผู้ที่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกใช้บริการน้ำมันเชื้อเพลิง โดยพิจารณาปัจจัยด้านการบริการที่ดีของพนักงานสถานีบริการ เช่นเดียวกับการศึกษาของ กษพร ภัทรโสภณวานิช (2564) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความหลากหลายของบริการและร้านค้า ปัจจัยด้านคุณภาพบริการ และปัจจัยด้านราคา ส่งผลต่อปัจจัยความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัย ดังนี้

H₁: ความคาดหวังและภาพลักษณ์ของสถานีบริการน้ำมัน มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการ

H₂: ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของสถานีบริการน้ำมัน มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมุมมองคุณค่าของผู้ใช้บริการ

H₃: ความภักดีของผู้ใช้บริการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของสถานีบริการน้ำมัน

H₄: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของสถานีบริการน้ำมัน

H₅: ความพึงพอใจของสถานีบริการน้ำมัน มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการร้องเรียน

H₆: ความพึงพอใจของสถานีบริการน้ำมัน มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดี และการร้องเรียนของสถานีบริการน้ำมัน มีความสัมพันธ์ทางลบต่อความภักดีของสถานีบริการน้ำมัน

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ระหว่างสถานีบริการน้ำมัน A กับสถานีบริการน้ำมัน B ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง จำนวน 420 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

สถานีบริการน้ำมัน ที่ท่านเลือกประเมินความพึงพอใจ	ใช้บริการ	ใช้บริการ	รวม
	น้อยกว่า 30 นาที	มากกว่า 30 นาที	
ชาย	127	112	239
	53.14%	46.86%	100%
หญิง	96	85	181
	53.04%	46.96%	100%
รวม	223	197	420
	53.10%	46.90%	100%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ โดยสุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง เพื่อศึกษาเวลาในการเข้ารับบริการในสถานีบริการน้ำมัน ซึ่งผู้ใช้บริการส่วนมาก ใช้เวลาน้อยกว่า 30 นาที เห็นได้ว่า ความแตกต่างของการเลือกใช้บริการไม่แตกต่างกันมาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมของการใช้สินค้าและบริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าและบริการ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i}$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i}$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i}$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i}$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i}$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i

X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i

X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i

X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i

X_{6i} = การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ i

X_{7i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

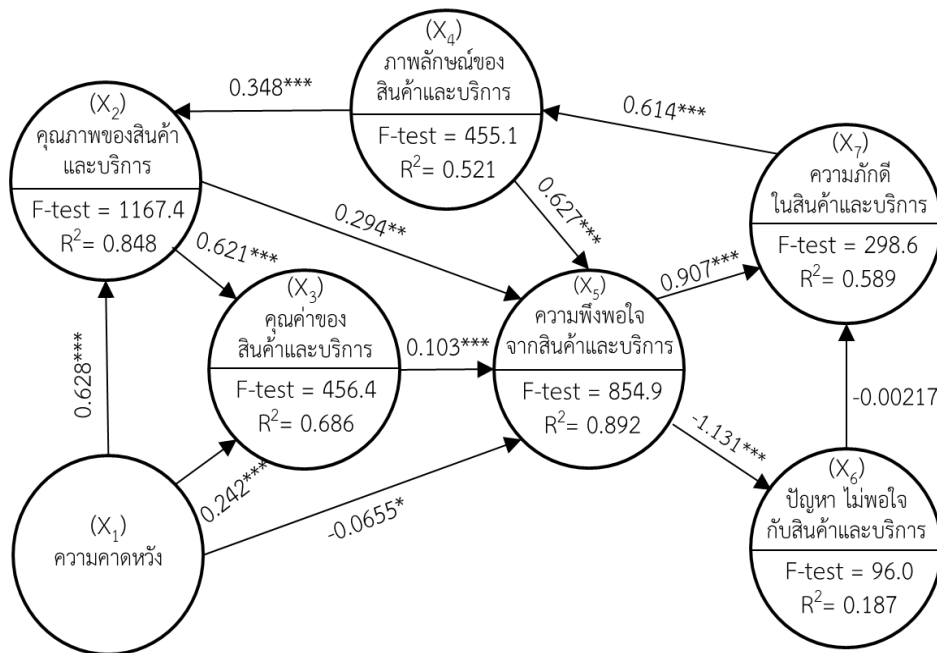
แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 239 คน กลุ่มอายุ 26 - 42 ปี จำนวน 155 คน สมรส จำนวน 237 คน กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี จำนวน 177 คน ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 152 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 50,000 บาท จำนวน 151 คน ส่วนใหญ่ใช้สินค้าและบริการ ประมาณ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน จำนวน 185 คน เป็นสมาชิกของสถานีบริการน้ำมัน จำนวน 223 คน เวลาในการเข้ารับบริการในสถานีบริการน้ำมันน้อยกว่า 30 นาที จำนวน 377 คน ใช้สินค้าและบริการด้านเติมน้ำมัน

ผู้ให้บริการ X7 = ความภักดีในสินค้าหรือบริการของผู้ให้บริการ * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

จากการการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมันระหว่างสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 420 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 239 คน กลุ่มอายุ 26 - 42 ปี จำนวน 155 คน สมรส จำนวน 237 คน กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี จำนวน 177 คน ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 152 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 50,000 บาท จำนวน 151 คน

ข้อมูลลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ สถานีบริการน้ำมันระหว่างสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 420 คน ส่วนใหญ่ใช้สินค้าและบริการประมาณ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน จำนวน 185 คน เป็นสมาชิกของสถานีบริการน้ำมัน จำนวน 223 คน เวลาในการเข้ารับบริการในสถานีบริการน้ำมันน้อยกว่า 30 นาที จำนวน 377 คน ใช้สินค้าและบริการด้านเติมน้ำมัน จำนวน 414 คน ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยที่ใช้ซื้อสินค้าและบริการในสถานีบริการน้ำมัน 101 - 500 บาท จำนวน 178 คน

สถานะของผู้เข้าใช้บริการสถานีบริการน้ำมันเป็นกลุ่มคนในพื้นที่ จำนวน 264 คน ชำระค่าสินค้าและบริการ โดยเงินสด จำนวน 273 คน

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพ คุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยปัจจัยด้านภาพลักษณ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านความคาดหวังเป็นปัจจัยที่ส่งผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่างไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญ

ทั้งนี้ จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความคาดหวัง คุณภาพ คุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง โดยปัจจัยด้านภาพลักษณ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจมากที่สุด เพราะผู้บริโภครมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับราคา บริการสุภาพในการให้บริการกับผู้มาใช้บริการ ดังนั้นเพื่อให้ผู้บริโภครเกิดความพึงพอใจมากขึ้น ทางผู้ให้บริการจะต้องให้ความสำคัญกับพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพเหมาะสมกับราคา ซึ่งสอดคล้องกับกชพร ภัทรโสภณวานิช (2564) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความหลากหลายของบริการและร้านค้า ปัจจัยด้านคุณภาพบริการ และปัจจัยด้านราคา ส่งผลต่อปัจจัยความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพัฒน์ กว่างศิริพร (2563) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลการตัดสินใจใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ปตท. ในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการบริการมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีบริการน้ำมันปตท. ในจังหวัดสมุทรปราการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

หากพิจารณาจากผลการศึกษาของงานวิจัยนี้แล้วผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริการสำหรับผู้บริโภค ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานีบริการน้ำมันที่สะอาด บรรยากาศดี พนักงานมีทัศนคติการบริการที่ดีและมีความสุขเรียบร้อย เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและประทับใจในการมาใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน นำไปสู่การบอกต่อกับคนรู้จักหรือคนในครอบครัว ทำให้ส่งผลดีต่อภาพลักษณ์แบรนด์สถานีบริการน้ำมันเป็นที่รู้จัก

มากขึ้นและเกิดความภักดีต่อแบรนด์ทำให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการซ้ำอีกในครั้งถัดไปและยังได้ผู้บริโภคใหม่เพิ่มขึ้นจากการบอกต่ออีกด้วย

นอกจากนี้จากผลการศึกษาของงานวิจัย พบว่า ผู้บริโภคของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และพฤติกรรมของผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นผู้บริโภคที่เป็นเพศชาย มีกลุ่มอายุ 26 - 42 ปี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 50,000 บาท ส่วนใหญ่ใช้สินค้าและบริการประมาณ 3 - 4 ครั้งต่อเดือน ดังนั้น ผู้ประกอบการสถานีบริการน้ำมัน ควรตั้งเป้าหมายหลักไปที่เพศชายวัยทำงานที่มีความสามารถในการใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์ จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายโดยแจกน้ำดื่มเมื่อเติมน้ำมัน และมีการแจกคูปองส่วนลดเมื่อเติมน้ำมันสามารถนำไปใช้ที่ร้านสะดวกซื้อได้ เพื่อเป็นการดึงดูดให้ผู้บริโภคได้กลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เจาะลึก สำหรับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการในสถานีน้ำมันในจังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันและสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงในการใช้งานได้ต่อไป
2. ควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงลึก โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงปัญหา ตลอดจนเข้าใจถึงทัศนคติของผู้มาใช้บริการมากขึ้น
3. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น ทัศนคติความจงรักภักดีและความไว้วางใจของผู้บริโภคมาวิเคราะห์ด้วย รวมถึงปัจจัยภายนอกเพิ่มเติม เพื่อหากกลยุทธ์ที่เหมาะสมและสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ก๊าวไกล วุฒิสเสน รวมถึงคณะกรรมการและคณาจารย์ ที่กรุณาถ่ายทอดวิชาความรู้ ประสบการณ์ที่ดี และคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือหาแนวทางการแก้ไขในข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

บรรณานุกรม

- กชพร ภัทรโสภณวานิช. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค. การค้นคว้าอิสระปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต. สาขาการตลาด วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- จรวัยพร แสนดี, อรรถพล หล้าสมบูรณ์, แววตา ลสวัสดิ์, และสิทธิเดช อภัยนนท์. (2562). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสถานีบริการน้ำมันพีทีในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. พะเยา: สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก.
- ณัฐพัชร ล้อประดิษฐ์พงษ์. (2549). คู่มือสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า. กรุงเทพฯ: เพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

- ณัฐพัฒน์ กว่างศิริพร. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานีบริการน้ำมัน ปตท. ในจังหวัดสมุทรปราการ. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.*
- ธีรกิติ นวรัตน์ ณ ออยุธยา. (2552). *การตลาดบริการ: แนวคิดและกลยุทธ์.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพทาย พงษ์ประดิษฐ์. (2559). *แรงจูงใจในการซื้อสินค้า การรับข้อมูล และการตัดสินใจเข้าร้านเบเกอรี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- วิทยาพล ธนวิศาลขจร, ศิริกัญญา ทำมารุ่งเรือง, และยศวีร์ ศิริวัลย์ชูสิน. (2560). *ภาพลักษณ์ตราสินค้า ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแช่แข็งของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 8(1), หน้า 17 - 24.*
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2552). *การบริหารการตลาดยุคใหม่.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธรรมสารจำกัด.
- ศุภย์ข่าวพลังงาน. (2566). *สนพ.คาดการณ์น้ำมันดิบปี 2566 ทรงตัวระดับ 81-87 เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล. เข้าถึงได้จาก: <https://www.energynewscenter.com/%E0%B8%AA%B5-2566/>.*
- สุพานี สฤกษ์วานิช. (2549). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรัชย์ สังข์ศรีแก้ว. (2554). *พฤติกรรมทางเลือกใช้สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ปตท. ของผู้เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคลในเส้นทางกรุงเทพฯ-เชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.*
- Aaker, D. A. (1991). *Managing Brand Equity : Capitalizing on the Value of a Brand Name.* New York: The Free Press.
- Boulding, K.E. (1975). *The Image : Knowledge in life and Society.* Michigan: The University of Michigan.
- THE STANDARD WEALTH. (2567). *เทียบชั้นธุรกิจน้ำมันในไทย 5 แบรินต์ใหญ่แข่งเดือดใครเป็นใคร ปี 2567 มีกี่สถานีบริการ. เข้าถึงได้จาก: <https://thestandard.co/thailand-oil-industry-2024/>*

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่
ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
Factors Affecting Service Users Satisfaction on Service of
Modern Community Retail Stores in The Area Lower Northeastern Region

ฐิตินันท์ สะอาดเอี่ยม¹ และก๊าวไกล วุฒิสเน²

Thitinan Sa-Adiam¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: thitinan.saa@rmutr.ac.th¹, kawklai@hotmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อสินค้าของร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการเลือกเก็บแบบง่าย จำนวน 400 คน จากผู้มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง แบบจำลองโพรบิตแบบเรียงลำดับ และแบบจำลองโลจิสติกแบบผลกระทบเชิงสุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวัง คุณภาพ คุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

คำสำคัญ: ความคาดหวัง คุณภาพ ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ ร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่

Abstract

The objective of this research is to study and compare customer satisfaction towards services provided by modern community retail stores, using a framework derived from the American model of satisfaction index theory. The survey gathers data from a sample of 400 individuals who are customers of modern community retail stores in the lower northeastern region of Thailand. Data is collected through a simplified sampling method. The collected data is then analyzed using linear regression models, probit models, and random effects logistic models. The research findings indicate that factors related to expectations, quality, value, and image significantly influence customer satisfaction with modern community retail stores in the lower northeastern region of Thailand.

Keywords: Expectation, quality, image, satisfaction, modern community retail store

บทนำ

ธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) (Traditional Trade) มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมานานเพราะเป็นแหล่งการจ้างงานและเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศโดยมูลค่าของธุรกิจค้าปลีกนั้นสูงเป็นอันดับ 2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product) กล่าวคือ มีมูลค่าสูงถึง 1.2 ล้านล้านบาทหรือคิดเป็น 14 เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product) ในปี พ.ศ. 2550 และสูงเป็นอันดับที่ 2 รองจากภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเชื่อมโยงและกระจายสินค้าขั้นสุดท้ายจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค โดยความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตร้านค้าปลีกและผู้บริโภคเป็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งในสังคมไทยในอดีตด้วยรูปแบบของธุรกิจค้าปลีกเป็นธุรกิจที่มีลักษณะเป็นร้านค้าขนาดเล็กขายสินค้าที่ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนโดยใช้เงินลงทุนในการทำธุรกิจไม่สูงมากนัก มีการบริหารงานกันเองภายในครอบครัวไม่ซับซ้อนด้วยการซื้อและขายสินค้าไปไม่มีการใช้เทคโนโลยีและการบริหารจัดการสมัยใหม่มากนักด้วยลักษณะของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมข้างต้นทำให้ธุรกิจค้าปลีกเป็นที่นิยมในการประกอบอาชีพมีอัตราการดำเนินธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมได้เพิ่มจำนวนร้านค้าปลีกสูงขึ้นจาก 2,997 ราย ในปี พ.ศ. 2542 เป็น 3,481 ราย ในปี พ.ศ. 2548

ในปัจจุบันการดำเนินชีวิตของคนในประเทศไทยเน้นเรื่องความสะดวกสบาย รวดเร็ว และทันสมัย ในแง่ของผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าที่ร้านปลีกสมัยใหม่มากขึ้น เพราะมีรูปแบบที่ทันสมัย สะดวกสบาย มีสินค้าหลายประเภท และประเด็นสำคัญคือมีการเปิดบริการใกล้ชุมชนมากขึ้น เดินทางสะดวกสบาย ในขณะที่ร้านค้าโชห่วย หรือร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ยังไม่มีการพัฒนาธุรกิจของตนเองให้ทันสมัย ส่งผลให้ส่วนแบ่งการตลาดลดลง จากผลสำรวจทางการตลาด พบว่าสินค้าบางชนิด สามารถขายได้ดีในร้านโชห่วย เช่น เครื่องดื่มบำรุงกำลัง น้ำแข็ง น้ำอัดลม และสินค้าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ เนื่องด้วยสินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการบริโภคในทันที ไม่ต้องใช้เวลาในการเดินทางหรือมีความยุ่งยากและลำบากในการไปซื้อหา นอกจากนั้น ยังมีสินค้าที่ต้องการในเวลาจำเป็นเช่น เครื่องปรุงรสในครัว เครื่องใช้ส่วนตัวที่หมดแล้ว แต่ไม่ได้มีการซื้อเตรียมไว้ก่อน ก็ต้องพึ่งพาร้านโชห่วย เพื่อซื้อสินค้าเหล่านั้นไปให้ทันกับความต้องการที่จะใช้หรือยอมที่จะเดินทางในระยะที่ไกลกว่าเพื่อจะสินค้าราคาถูก ในยุคของการแข่งขันทางการค้าสูง อย่างปัจจุบันธุรกิจร้านค้าปลีกที่เปิดใหม่ได้มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทางธุรกิจ ซึ่งร้านค้าเหล่านี้ มีความโดดเด่นทันสมัย ทำให้เป็นที่นิยมชมชอบของลูกค้า มีสินค้าครอบคลุมทุกประเภทในราคาที่ถูกลงกว่า มีการบริหารงานด้วยการบริการที่ดี และส่งเสริมการขายด้วยการจัดโปรโมชั่น การบริหารงานแบบครบวงจรทำให้ได้ใจลูกค้า (ชญานุช กัลชนะ, 2564)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการบริการของร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ให้กับบุคคลที่สนใจธุรกิจการค้าปลีกในอนาคต ซึ่งอาจจะมีส่วนช่วยในการพิจารณาเลือกใช้กลยุทธ์ในการแข่งขัน ในการดำเนินกิจการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค อันจะก่อให้เกิดความได้เปรียบในด้านการแข่งขันในการดำเนินธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อสินค้าของร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล และรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

ความหมายเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก

Kotler (2009) ให้คำจำกัดความว่า การค้าปลีก คือ กิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง กับการขายสินค้าหรือบริการโดยตรงไปยังผู้บริโภคคนสุดท้าย เพื่อการใช้ส่วนตัว ไม่ใช่เพื่อการดำเนินธุรกิจ

ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade)

รติวัลย์ วัฒนสิน (2555) กล่าวว่า ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ คือ ธุรกิจค้าปลีกที่มี การดำเนินธุรกิจในรูปแบบทันสมัย ทั้งรูปลักษณ์และการจัดตกแต่งร้าน มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการให้บริการลูกค้าและในการบริหารจัดการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

เสรี วงษ์มณฑา (2542) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการ ตอบสนองความต้องการ (Wants) และความจำเป็น (Needs) ของผู้บริโภคให้เกิดความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยนักการตลาดจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดความพึงพอใจ ได้นั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจในตัวผู้บริโภคก่อน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อ

Schiffman & Kanuk(1994) กล่าวว่า เป็นขั้นตอนในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ จากสองทางเลือกขึ้นไป พฤติกรรมผู้บริโภคจะพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการ ตัดสินใจทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมทางกายภาพ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่งและส่งผลให้เกิด การซื้อและเกิดพฤติกรรมการซื้อตามบุคคลอื่น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ

Kotler (1997) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดเป็นตัวแปรที่สามารถ ควบคุมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้พึงพอใจสูงสุดได้ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้ ได้ให้คำจำกัดความ เพิ่มเติมเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ โดยให้เพิ่มเติมองค์ประกอบ 3 ด้าน เพื่อรองรับความหลากหลายของธุรกิจบริการ ได้แก่ บุคคล กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 7 ด้าน ดังนี้

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สินค้า (Goods) และบริการ (Services) ที่ธุรกิจ ได้สร้างคุณค่า (Value) และนำเสนอแก่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้เกิดความ พึงพอใจสูงสุด ได้แก่

รายการที่ให้บริการ การบริการจากพนักงาน เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการให้บริการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงตราสินค้า บรรจุภัณฑ์ การรับประกัน และคุณภาพด้วย

ราคา (Price) หมายถึง ต้นทุนหรือจำนวนเงินที่ลูกค้าต้องจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่ง สินค้าและบริการ ได้แก่ อัตราค่าบริการ ค่าบริการเสริมต่าง ๆ เป็นต้น โดยธุรกิจต้องกำหนดราคาให้ อยู่ในระดับที่เหมาะสม สมเหตุสมผล และลูกค้าสามารถจ่ายได้ (Ability to Pay)

ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอ สินค้าและบริการแก่ลูกค้า ซึ่งต้องพิจารณาในส่วนของทำเลที่ตั้งหรือช่องทางในการนำเสนอที่ใกล้ชิด ลูกค้ามากที่สุด รวมทั้งการอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง การเข้าถึงง่าย ความสะดวกสบาย ของสถานที่ ขณะเดียวกันต้องสามารถส่งมอบสินค้าและบริการให้กับลูกค้าได้ตลอดเวลา

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง การสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ไปยังลูกค้าเป้าหมาย โดยมุ่งหวังให้ลูกค้าเห็นคุณค่าของผลิตภัณฑ์ เกิดทัศนคติที่ดีและตัดสินใจซื้อได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การตลาด ทางตรง และการใช้พนักงานขาย ปัจจุบันได้มีการประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีให้สอดคล้องกับ พฤติกรรมผู้บริโภคมากขึ้นโดยเน้นการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร(Integrated Marketing Communication : IMC) กล่าวคือมีการใช้เครื่องมือการส่งเสริมการตลาดอย่างบูรณาการเพื่อ สื่อสารไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งช่วยให้บริหารงบประมาณทางการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุคคล (People) หมายถึง บุคลากร เจ้าหน้าที่ พนักงาน เจ้าของกิจการ ซึ่งเป็น ส่วนสำคัญของการดำเนินธุรกิจบริการ เพราะเป็นผู้ที่พบเจอลูกค้าเป็นลำดับแรก ดังนั้น จึงต้องอาศัย การสรรหา การฝึกอบรม การจูงใจ และการรักษา เพื่อให้กลุ่มคนเหล่านี้สามารถสร้างความพึงพอใจ สูงสุดแก่ลูกค้า เช่น การทักทาย การแก้ไขปัญหา การให้บริการด้วยใจ การช่วยเหลือ การจดจำลูกค้า เป็นต้น หากสามารถบริหารองค์ประกอบด้านบุคคลได้ดี จะช่วยให้เกิดความแตกต่างจากคู่แข่ง และสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันได้

กระบวนการ (Process) หมายถึง ระบบและขั้นตอนที่ออกแบบหรือปรับปรุง ใหม่ โดยมีระบบไหลเวียนของการให้บริการที่มีอุปสรรคน้อยที่สุด เพื่อลดขั้นตอนที่ทำให้ลูกค้าไม่พึง พอใจ และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า รวมทั้งเป็นการสร้างมาตรฐานการให้บริการ เพื่อที่จะส่งมอบคุณค่าให้กับลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว สร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นต่อกับลูกค้ามาก ยิ่งขึ้น ได้แก่ ความรวดเร็วในการให้บริการ การตอบรับจากพนักงาน เป็นต้น

ลักษณะทางกายภาพ(Physical Evidence)หมายถึงวิธีนำเสนอรูปแบบการ ให้บริการกับลูกค้า เพื่อให้ลูกค้ามองเห็นคุณค่าและเกิดความรู้สึกพึงพอใจ ได้แก่ สภาพหน้าร้านหรือ ช่องทางในการให้บริการ การตกแต่งร้าน การแต่งกายพนักงาน อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมุมมองคุณภาพ

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2544) กล่าวถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ ว่า เพศ อายุ ครอบครัวยุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ เป็นต้น มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการซื้อหรืออุปสงค์ (Demand) ซึ่งเป็นข้อมูล

สำคัญทางการตลาดการเปลี่ยนแปลงของลักษณะทางประชากรศาสตร์จะ ทำให้เห็นถึงการหายไปของสินค้าในบางตลาด ขณะเดียวกัน จะเกิดความต้องการในสินค้าใหม่ใน ตลาด

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ถึงคุณค่า

ธัญญา แสงศรี (2546) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติการซื้อสินค้า จากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุสำคัญที่ผู้บริโภคไม่ซื้อ สินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ลำดับแรก คือ สินค้าไม่มีคุณภาพ รองลงมา คือ ไม่มีความหลากหลายของสินค้าทั้งตรายี่ห้อและขนาดที่ต้องการ

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ศุภรา เจริญภูมิ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อในอนาคตของร้านค้าปลีกดั้งเดิมในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า เหตุผลด้านราคาที่ผู้บริโภครับรู้จากการซื้อ สินค้าจากร้านค้าปลีกดั้งเดิม คือ ซื้อสินค้าที่ลดราคาจากการต่อรองราคา

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความภักดี

ศุภรา เจริญภูมิ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อในอนาคตของร้านค้าปลีกดั้งเดิมในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ร้านค้าปลีกดั้งเดิมที่มีสินค้า คุณภาพสูงและมีความหลากหลาย มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค

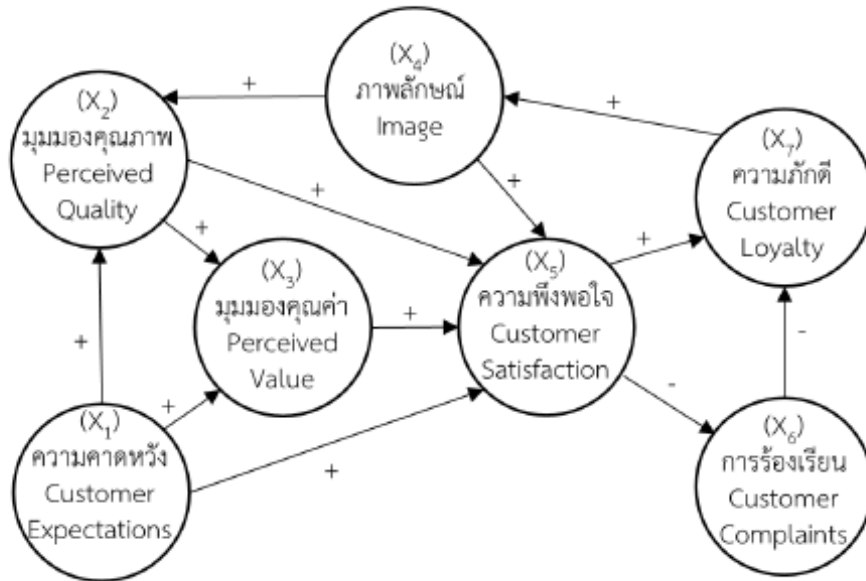
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์

ภานุพงศ์ คงสุวรรณ (2554) ที่ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ระหว่างร้านสะดวกซื้อกับร้านโชห่วย กรณีศึกษา อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย ก็มีผลสอดคล้องเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การให้คำปรึกษาในเรื่องของ สินค้า ความสุภาพของพนักงานหรือเจ้าของ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการซื้อสินค้าจากร้านสะดวกซื้อและร้านโชห่วย โดยผู้บริโภคมีความพึงพอใจในการใช้บริการร้านโชห่วยมากกว่าร้านสะดวกซื้อ ในเรื่องการให้บริการที่เป็นกันเอง

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการร้องเรียน

ธัญญา แสงศรี (2546) ทำการศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติการซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุสำคัญด้านราคาที่ทำให้ ผู้บริโภคไม่ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม คือ สินค้ามีราคาแพง ไม่มีความยืดหยุ่นด้านราคา และไม่สามารถต่อรองราคาได้

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H1: ความคาดหวังและภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

H2: ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมุมมองคุณค่าของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

H3: ความภักดีของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

H4: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจ

H5: ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการร้องเรียน

H6: ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดี และการร้องเรียนของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีความสัมพันธ์ทางลบต่อความภักดีของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จาก ผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
อายุต่ำกว่าหรือ 25 ปี	114 (28.50%)	73 (18.25%)	187
อายุ 26-42 ปี	30 (7.50%)	86 (21.50%)	116
อายุ 43 -57 ปีขึ้นไป	61 (15.25%)	36 (9.00%)	97
รวม	205 (51.25%)	195 (48.75%)	400

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรนี้ได้ โดยกลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบจากประชากรทุกกลุ่มย่อยที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งกลุ่มผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ที่เป็นเพศชายทั้งหมด 205 คน คิดเป็น ร้อยละ 51.25% แบ่งเป็นช่วงอายุ อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50% อายุ 26-42 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50% และอายุ 43-57 ปีขึ้นไป จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.25% กลุ่มผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีเพศหญิงทั้งหมด 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75% แบ่งเป็นช่วงอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25% อายุ 26-42 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50% และอายุ 43-57 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00%

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ใช้บริการ ที่มีการตอบคำถามมากที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่าหรือ 25 ปี มีจำนวน 187 คน กลุ่มที่มีการตอบรองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุ 26-42 ปี มีจำนวน 116 คน และรองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุ 43 -57 ปีขึ้นไป จำนวน 97 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ/ความภักดีธุรกิจ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

X_{1i} = ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i}$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i}$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i}$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i}$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i}$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i

X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i

X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i

X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i

X_{6i} = การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ i

X_{7i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี มีสถานภาพการสมรสโสด ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นนิสิต / นักศึกษา รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท โดยใช้สินค้าและบริการน้อยกว่า 5 ครั้งต่อเดือน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก ใช้เวลาในการเลือกซื้อสินค้าน้อยกว่า 20 นาที สินค้าและบริการคือ กลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยน้อยกว่า 50 บาท จุดประสงค์ที่ทำนใช้สินค้าและบริการเพื่อใช้ในครัวเรือน และชำระค่าสินค้าและบริการเป็นเงินสด

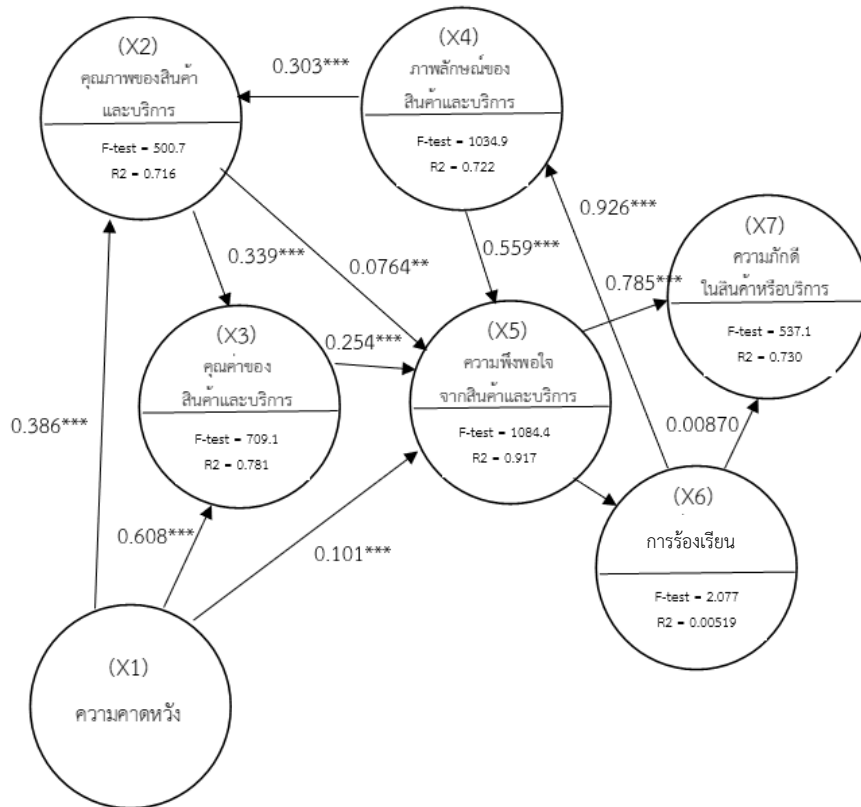
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าจากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวัง คุณภาพ คุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

	X2	X3	X4	X5	X6	X7
X1	0.386***	0.608***		0.101***		
X2		0.339***		0.0764**		
X3				0.254***		
X4	0.303***			0.559***		
X5					0.158	0.785***
X6						0.00870
X7			0.926***			
N	400	400	400	400	400	400
Rss	1.501	1.758	2.178	0.650	37.04	1.780
ll	549.5	517.9	475.1	716.9	-91.70	515.4
F-test	500.7	709.1	1034.9	1084.4	2.077	537.1
p	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000
chi2						
r2	0.716	0.781	0.722	0.917	0.00519	0.730
r2_a	0.715	0.780	0.722	0.916	0.00269	0.729
r2_p						

หมายเหตุ: X1 = ความคาดหวังของผู้ใช้บริการ X2 = คุณภาพของสินค้าและบริการของผู้ใช้บริการ X3 = คุณค่าของสินค้าและบริการของผู้ใช้บริการ X4 = ภาพลักษณ์ของสินค้าและบริการของผู้ใช้บริการ X5 = ความพึงพอใจจากสินค้าและบริการของผู้ใช้บริการ X6 = ปัญหา ไม่พอใจกับสินค้าและบริการของผู้ใช้บริการ X7 = ความภักดีในสินค้าหรือบริการของผู้ใช้บริการ * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประเมินค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

จากการการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยด้านความคาดหวัง คุณภาพ คุณค่า และภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพราะผู้บริการมีความต้องการการบริการที่มีมาตรฐาน บริการสุภาพในการให้บริการกับผู้มาใช้บริการ ดังนั้น เพื่อให้ผู้บริการเกิดความพึงพอใจมากขึ้น ทางผู้ให้บริการจะต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของสินค้าและพัฒนาบุคลากรให้มีการบริการที่มีมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภิพร รุ่งสาคร (2556) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ในการใช้บริการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (ร้านโชห่วย) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการของผู้บริโภค โดยเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริโภคใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและเข้าใช้บริการจากร้านค้า ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดี มีความหลากหลาย และครบครัน จะช่วยให้ผู้บริโภคไม่เสียเวลาไปร้านค้าอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงศ์ คงสุวรรณ (2554) ที่ทำการศึกษเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเลือกซื้อสินค้าอุปโภค บริโภคระหว่างร้านสะดวกซื้อ กับร้านโชห่วย กรณีศึกษา อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย พบว่า หากสินค้าในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีคุณภาพดีและหลากหลาย จะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการซื้อสินค้าของผู้บริโภค เช่นเดียวกับภาวณิ กาญจนานา

(2554) ที่ทำการศึกษาการบริหารส่วนประสม การค้าปลีกและการจัดการเชิงกลยุทธ์การตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม พบว่า ลูกค้าจะเกิดความพึงพอใจเมื่อสินค้ามีคุณภาพและความหลากหลายให้เลือกซื้อ โดยร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมที่จะประสบ ความสำเร็จนั้น ควรเน้นความหลากหลายและความครบครันของสินค้าให้ตรงกับความต้องการ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Backstrom and Johansson (2006 อ้างถึงใน ภาวิณี กาญจนภา, 2554) ที่สรุปว่า หากมีสินค้าหลากหลายให้ลูกค้าเลือกซื้อ จะช่วยเพิ่มประสบการณ์และความพึงพอใจ ให้กับลูกค้าได้

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มาใช้บริการร้านค้าปลีกชุมชนสมัยใหม่ในเขตพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

หากพิจารณาจากผลการศึกษาของงานวิจัยนี้แล้วผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริการสำหรับผู้ใช้บริการ ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพการบริการให้สามารถตอบสนองผู้ใช้บริการได้ในทุก ๆ ด้านจะช่วยให้ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการวางกลยุทธ์ที่ดี เพื่อให้ตรงความต้องการของผู้ใช้บริการ ควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของพนักงานขายร้านค้าควรมีพนักงานที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความกระตือรือร้น การพูดชัดเจนเข้าใจง่าย รวมถึงมีกิริยาที่เหมาะสม คุณภาพของสินค้า ร้านค้าควรจะรักษาคุณภาพสินค้าไว้ให้ได้มาตรฐาน โดยมีสินค้าหลายประเภทให้เลือกซื้อ และมีสินค้าหลากหลายคุณภาพ รวมไปถึงมีการรับประกันคุณภาพของสินค้า คุณภาพการบริการร้านค้าควรจะต้องแสดงออกถึงความพร้อมและเต็มใจในการให้บริการ ต้องดูแลเอาใจใส่และดูแลลูกค้าอย่างเป็นมิตร มีพนักงานจำนวนเพียงพอและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาค้นคว้าข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเลือกใช้บริการร้านค้าปลีก เพราะพื้นที่ที่แตกต่างกันอาจมีปัจจัยความพึงพอใจที่แตกต่างกันออกไป
2. ควรมีการศึกษาเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวพฤติกรรม ความต้องการ ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกของผู้บริโภคต่อไป
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านๆอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ปัจจัยด้านการตลาดดิจิทัล และปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด และควรศึกษาความพึงพอใจในเขตพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศไทย

บรรณานุกรม

ชัยญาณุช กัลชนะ. (2564). *คุณลักษณะของร้านค้าปลีกท้องถิ่นสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในจังหวัดสระบุรี*. สารนิพนธ์. ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

- ธัชญา แสงศรี. (2546) พฤติกรรมและทัศนคติการซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค
ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- ภานุพงศ์ คงสุวรรณ. (2554). การศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคระหว่าง
ร้านสะดวกซื้อกับร้านโชห่วย กรณีศึกษา อำเภอสครินทร์ จังหวัดสุโขทัย. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.bec.nu.ac.th/bec-web/graduate/Article/2555/mba/ภานุพงศ์คงสุวรรณ.pdf>.
- ภาวิณี กาญจนนา. (2554). *หลักการตลาด*. กรุงเทพฯ: ท็อป.
- รติวัลย์ วัฒนสิน. (2555) การส่งเสริมการขายที่มีประสิทธิภาพในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ : มุมมองของ
ผู้บริโภคและผู้บริหาร . มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพมหานคร.
- ศุภรา เจริญภูมิ. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อในอนาคตของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตธนบุรี
กรุงเทพมหานคร. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 34(130), หน้า 36 - 46.
- ศุสิทธิ์ รุ่งสาคร (2556). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม
(ร้านโชห่วย) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสรีวงศ์ มณฑา. (2542). *การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2544). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Backstrom, K., & Johansson, U. (2006). Creating and consuming experiences in retail store
environments: Comparing retailer and consumer perspectives. *Journal of Retailing
and Consumer Services*, 13(6), หน้า 417-430.
- Kotler, P. (1997). *Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation, and Control*.
9th Edition, Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Kotler, P. & Keller, K. (2009) *Marketing Management*. Global Edition, Pearson Education Inc.,
Upper Saddle River.
- Schiffman, L.G. & Kanuk, L.L. (1994). *Consumer behavior*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs.

อิทธิพลของการรับรู้คุณภาพ ภาพลักษณ์ และการสื่อสารแบบปากต่อปากที่มีต่อความพึงพอใจ
และความตั้งใจกลับมาใช้บริการร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

The Influence of Quality Awareness, Image and Word of Mouth Communication on
Satisfaction and Intention to Return to Use the Fast Food Shop In Bangkok and Its Vicinity

พัทธ์ธีรา อุดมศรีธนพงษ์¹ และก้าวไกล วุฒิสเน²

Phattheera Udomsritthanaphong¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Onuma.pho@rmutr.ac.th¹, kawklai.wur@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุปัจจัยต่อระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของลูกค้าที่บริโภคร้านแมคโดนัลด์ ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 402 คน จากลูกค้าที่เคยบริโภคร้านแมคโดนัลด์ ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของลูกค้าที่บริโภคร้านแมคโดนัลด์ ในเขตกรุงเทพ และปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์

คำสำคัญ: มุมมองคุณภาพ ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ

Abstract

The purpose of this research was to compare the level of satisfaction and purchasing decision behavior of customers who consume McDonald stores in Bangkok and its vicinity. Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index Model. Stratified random sampling technique was applied to select 402 People from customers who have previously consumed the McDonald store. In Bangkok and its vicinity to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model. Research findings revealed that factors that affect the level of satisfaction and purchasing decision behavior of customers who consume McDonald stores. in Bangkok and its vicinity consisted of expectations quality, expectations value, and image.

Keywords: Perceived, quality, image, satisfaction

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันร้านอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ด (Fast Food) เป็นหนึ่งในร้านอาหารที่คนไทยนิยมบริการอย่างมาก เนื่องจากราคาไม่แพงมากนัก ประกอบกับความสะดวกรวดเร็วและรับประทานง่าย สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนเมืองรุ่นใหม่ที่มีชีวิตรีบเร่ง จากความนิยมของผู้บริโภคที่มีต่ออาหารฟาสต์ฟู้ด (Fast Food) ได้กลายเป็นแรงผลักดันให้ร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด (Fast Food) ในไทยเติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

การแข่งขันในธุรกิจฟาสต์ฟู้ดไก่ทอดเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยตลาดไก่ทอดมีมูลค่าประมาณ 14,700 ล้านบาท ถือเป็นตลาดใหญ่และเติบโตต่อเนื่อง ซึ่งตลาดไก่ทอดมีเจ้าตลาดที่เป็นแบรนด์ใหญ่ ๆ อย่างเคเอฟซี เท็กซัส ซิคเก้น บอนซอน แมคโดนัลด์ ถือว่าเป็นแบรนด์ที่ผู้บริโภครู้จักและคุ้นเคย ถือว่าเป็นโจทย์ใหญ่ของคู่แข่งหน้าใหม่ที่จะเข้ามาแข่งขันในตลาดไก่ทอด

ร้านแมคโดนัลด์มีส่วนแบ่งทางการตลาดน้อยกว่าร้านเคเอฟซี ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหารร้านแมคโดนัลด์ เพื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของลูกค้าที่บริโภคที่ร้านแมคโดนัลด์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เช่น สถานที่การพิจารณาทำเลสำคัญๆ ย่านที่พักอาศัยและย่านธุรกิจ มาพร้อมกับบริการจัดส่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันส่งอาหารชั้นนำ ส่วนการรับประทานที่ร้านไครฟ์ทู และการรับประทานอาหารด้วยตัวเอง ยังเป็นช่องทางการขายไก่ทอดที่สำคัญมาก เพื่อเพิ่มความความสะดวกสบายให้กับผู้บริโภค

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในด้านการรับประทานอาหารร้านแมคโดนัลด์ เพื่ออธิบายประโยชน์ และการบริโภคที่เน้นสุนทรียะที่ใช้สินค้าบริการร้านแมคโดนัลด์ว่าอะไรที่ทำให้ผู้บริโภคนึกถึงร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด ยังคงนึกถึงร้านแมคโดนัลด์ เป็นลำดับต้น ๆ เพื่อปรับใช้ต่อยอดและนำไปพัฒนาธุรกิจร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดให้ได้รับความนิยมของผู้บริโภค

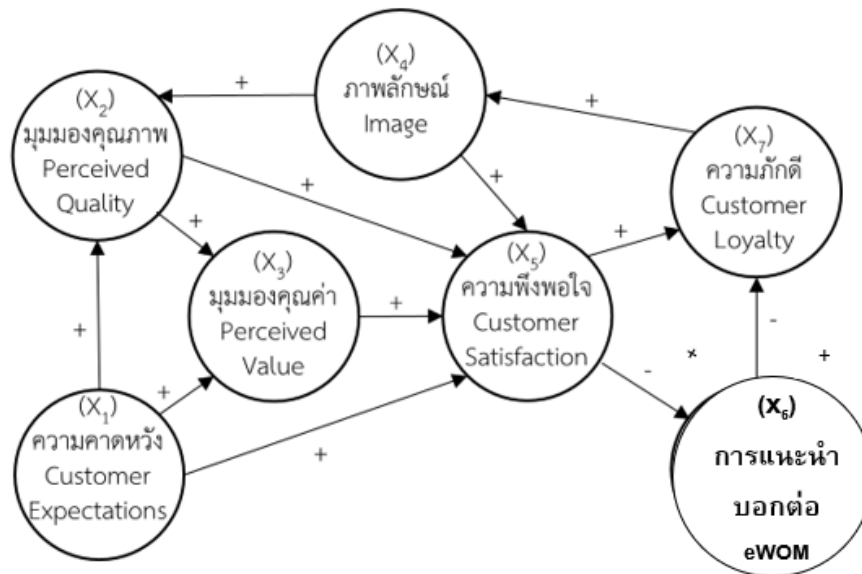
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการของผู้บริโภคที่ร้านแมคโดนัลด์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แบบจำลองที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจของลูกค้า: The American Customer Satisfaction Index Model ACSI โดย Professor Claes Fornell (1996, pp. 7 - 18) เพื่อเป็นดัชนีชี้วัดในระดับมหภาคที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของสินค้าและบริการ และความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ รวมถึงสินค้าและบริการจากต่างประเทศที่จำหน่ายในสหรัฐอเมริกา โดยมีปัจจัยสำคัญที่กำหนดความพึงพอใจของลูกค้า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ ความคาดหวังของลูกค้า (Customer

Expectations) คุณภาพในสายตาของผู้บริโภค (Perceived Quality) ภาพลักษณ์ (Image) และคุณค่าหรือความนิยมในสายตาของผู้บริโภค (Perceived Value) ซึ่งจากความพึงพอใจของลูกค้านี้ หากเป็นไปในทิศทางบวกจะส่งผลให้เกิดความภักดีของลูกค้า (Customer Loyalty) แต่หากเป็นไปในทิศทางลบจะส่งผลให้เกิดข้อร้องเรียนของลูกค้า (Customer Complaint) โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

- H₁: ความคาดหวัง ภาพลักษณ์ มีผลต่อมุมมองคุณภาพ
- H₂: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า
- H₃: ความภักดี ส่งผลต่อภาพลักษณ์
- H₄: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจ
- H₅: ความพึงพอใจ ส่งผลต่อการร้องเรียน
- H₆: ความพึงพอใจ และการแนะนำบอกต่อ ส่งผลต่อความภักดี

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้าง สลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อมโดยการวัด ความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงจึง สามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2556 กล่าวไว้ว่า "พึง" เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า "ควร" เช่น

พึงใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจ และคำว่า "พอ" หมายความว่า เท่าที่ต้องการ เต็มความต้องการ ถูกชอบ เมื่อนำคำสองคำมาผสมกัน "พึงพอใจ" จะ หมายถึง ชอบใจ ถูกใจตามที่ต้องการ

จิตตินันท์ เตชะคุปต์ และคณะ (2555, น.12) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นภาวะอารมณ์ที่แสดงออกถึง ความรู้สึกในทางบวกของบุคคลอันเป็นผลจากการเปรียบเทียบการรับรู้จากสิ่งที่ได้รับการบริการ ไม่ว่าจะ เป็นการรับบริการหรือการให้บริการในระดับที่ตรงกับการรับรู้สิ่งที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการนั้น

น้ำลิน เทียมแก้ว (2556, น.7) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกชอบ หรือพอใจที่มีต่อ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ ส่งผลให้มีทัศนคติที่ดี เมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง

เบญจมาศ ศรีอมรรัตนกุล (2559, น.57) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยแบบจำลอง ACSI ผลการศึกษาพบว่าการรับรู้คุณค่าและ การรับรู้คุณภาพส่งผล ต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความพึงพอใจ และภาพลักษณ์ส่งผลต่อความ จงรักภักดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้บริหารธนาคารไทยพาณิชย์ควรมุ่งเน้น และให้ความสำคัญด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านการรับรู้ คุณค่า และด้านภาพลักษณ์องค์กร ซึ่งเป็นปัจจัย สำคัญที่ส่งผลต่อ ความพึงพอใจและความจงรักภักดี สำหรับกลุ่มลูกค้าของทางธนาคาร

พัชรี อธิวิวัฒน์ และโรจนศักดิ์ โฉมวิไลลักษณ์ (2560, น.619) ศึกษา ความพึงพอใจในตราสินค้า และความชื่นชอบในตราสินค้า ที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนตราสินค้า :ศึกษากรณีสินค้าไอศกรีมน้ำแข็งใสเกล็ดหิมะ ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในตราสินค้าด้านรสชาติมีอิทธิพลสูงสุดที่ทำให้ผู้บริโภคไม่เปลี่ยนตราสินค้า ไอศกรีมน้ำแข็งใสเกล็ดหิมะ โดยเฉพาะเรื่องรสชาติกลมกล่อมจะมีอิทธิพลมากที่สุด

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่ใช้บริการ ร้านแมคโดนัลด์ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 402 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบใช้ ความน่าจะเป็น (Probability sampling) ใช้ข้อมูลที่สามารถได้จากแบบสอบถามออนไลน์ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ/ สถานะภาพ	โสด/หย่าร้าง		สมรส		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
Gen-Z	100	56%	78	44%	178	100%
Gen-Y	83	59%	57	41%	140	100%
Gen-X/ Gen-BB	55	65%	29	35%	84	100%
รวม	251	59%	151	41%	402	100%

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่าองค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้ สามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านแมคโดนัลด์ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 402 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจผู้บริโภคในการใช้บริการร้านแมคโดนัลด์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย สามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i}$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i}$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i}$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i}$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i}$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i

X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i

X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i

X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i X_{6i} = การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ i X_{7i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการร้านแมคโดนัลด์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 402 คน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุน้อยกว่า 25 ปี (Gen Z) มีสถานะภาพ โสด ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพนิสิต/นักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท ความถี่ในการใช้บริการประมาณ 3-4 ครั้งต่อเดือน ช่องทางการชำระเงินเป็นเงินสด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านแมคโดนัลด์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยมุมมองด้านความคาดหวัง มีผลต่อมุมมองด้านคุณภาพ มุมมองด้านคุณค่า และด้านความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4711*** 0.4009*** และ 0.2058*** ตามลำดับ มุมมองด้านคุณภาพมีผลต่อมุมมองด้านคุณค่าและ ความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5713*** และ 0.2611*** ตามลำดับ มุมมองด้านคุณค่ามีผลต่อความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1646*** มุมมองด้านภาพลักษณ์มีผลต่อมุมมองด้านคุณภาพและความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5484*** และ 0.3715*** ตามลำดับ ความพึงพอใจมีผลต่อการแนะนำบอกต่อและความภักดี อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.8181*** และ 0.3921*** ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

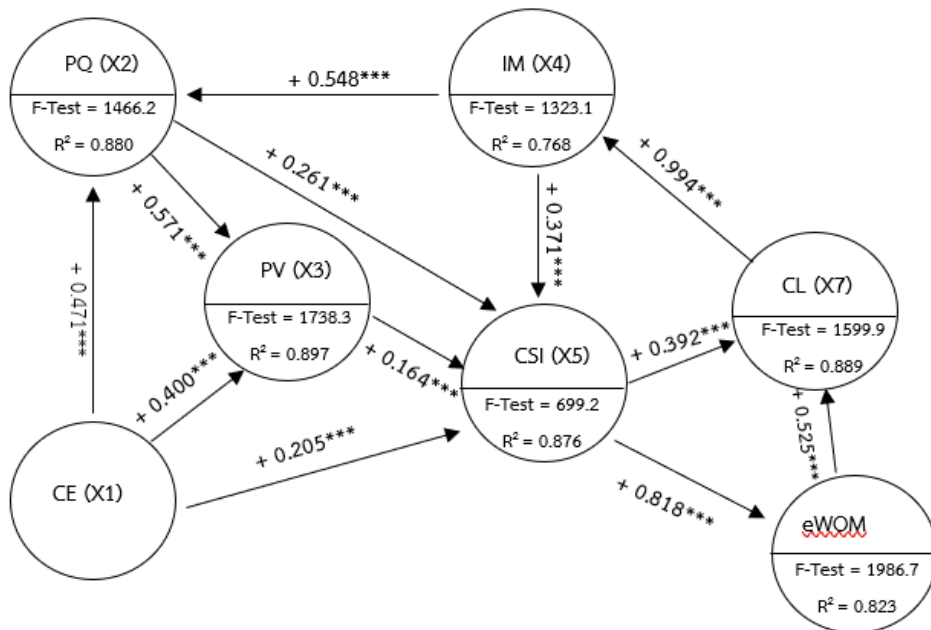
Main	PQ	PV	IM	CSI	eWOM	CL
CE	0.4711***	0.4009***		0.2058***		
PQ		0.5713***		0.2611***		
PV				0.1646***		
IM	0.5484***			0.3715***		

Main	PQ	PV	IM	CSI	eWOM	CL
CSI					0.8181***	0.3921***
eWOM						0.5258***
CL			0.9939***			
Constant	-0.0233	0.0290*	-0.0144	-0.0040	0.1787***	0.0810***
N	402.0000	402.0000	402.0000	402.0000	402.0000	402.0000
rss	2.2626	1.7410	4.5702	2.3702	2.5696	1.6966
ll	470.7526	523.4323	329.4412	461.4154	445.1760	528.6221
F	1461.1575	1738.2887	1323.0979	699.2350	1986.7158	1599.8756
p	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000
chi2						
r2	0.8799	0.8970	0.7679	0.8757	0.8324	0.8891
r2_a	0.8793	0.8965	0.7673	0.8744	0.8320	0.8886
r2_p						

หมายเหตุ: CE = Customer Expectations, PQ = Perceived Quality, PV = Perceived Value, IM = Image, CSI = Customer Satisfaction, CC = Customer Complaints, CL = Customer Loyalty, Revisit = โอกาสในการใช้ซ้ำ* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10,

** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจและพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของ ลูกค้าที่ใช้บริการร้านแมคโดนัลด์ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ปัจจัยความคาดหวัง ปัจจัยมุมมองคุณภาพ ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตามสมมติฐานดังนี้

H1: ความคาดหวังและภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพสอดคล้องกับสมมติฐาน

H2: ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมุมมองคุณค่าสอดคล้องกับสมมติฐาน

H3: ความภักดี มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์สอดคล้องกับสมมติฐาน

H4: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจสอดคล้องกับสมมติฐาน

H5: ความพึงพอใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการแนะนำบอกต่อสอดคล้องกับสมมติฐาน

H6: ความพึงพอใจ และการแนะนำบอกต่อ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดีสอดคล้องกับสมมติฐาน

H7: ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ ความภักดี และการแนะนำบอกต่อ มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อโอกาสการใช้ซ้ำสอดคล้องกับสมมติฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลความพึงพอใจของ ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านภาพลักษณ์ มีค่าสัมประสิทธิ์ที่ 0.371*** ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจเมื่อมาใช้บริการ ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของธุรกิจควรใส่ใจ เรื่องดูแลความสะอาดร้านและบริการดีเยี่ยม คัดเฉพาะวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ขายแต่สินค้าสดใหม่และอร่อย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ นาคประเสริฐ (2556, น. 130 - 132) พบว่าผู้บริโภคเลือกรับประทานไอศกรีม เพราะรสชาติไอศกรีมเป็นอันดับแรกรวมถึงร้านค้าต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงเนื้อสัมผัสให้มีความละเอียดมากขึ้น มีลักษณะเนียนนุ่ม เบาล และมีขนาดเล็ก ส่วนความพึงพอใจในตราสินค้าด้านพนักงาน ควรให้ความสำคัญเรื่องการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริโภค ด้วยการจัดฝึกอบรม พนักงานให้มีใจรักการบริการและตอบสนองให้ความช่วยเหลือลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และกลับมาใช้บริการซ้ำ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะสำหรับธุรกิจร้านแมคโดนัลด์ โดยผลการศึกษาที่ได้พบว่ามี 1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจมากที่สุดคือ มุมมองด้านภาพลักษณ์ และปัจจัยที่ส่งผลกระทบที่ทำให้มุมมองด้านภาพลักษณ์ดูดีขึ้นสำหรับผู้บริโภค คือ มุมมองด้านคุณค่า แสดงว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านสินค้าที่มีคุณภาพคุ้มค่า เหมาะสมกับราคา คุณภาพสินค้าที่ดีมีให้เลือกหลากหลายเมนู และความเร็วในการให้บริการของร้านแมคโดนัลด์ ดังนั้นธุรกิจจึงต้องรักษาคุณภาพของสินค้าให้สดใหม่อยู่เสมอ อีกทั้งการ

บริการต้องสะดวกและรวดเร็วทันต่อความต้องการของผู้บริโภคในช่วงเวลาที่เร่งด่วนอยู่เสมอตามผลการวิจัยดังกล่าว 2) ข้อเสนอแนะด้านผู้ใช้บริการพบว่าร้านแมคโดนัลด์ มีรสชาติที่อร่อย มีหลากหลายเมนูให้เลือกสรรร้านมีความสะอาดบริการที่ดีเยี่ยม และการตกแต่งร้านเหมาะแก่การพบปะสังสรรค์ ซึ่งตอบสนองกับผู้ใช้บริการ 3) ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งในครั้งนี้อยู่จัดทำได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่ม กล่าวคือ เป็นกลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครเพียงปริมาณเท่านั้น ในการศึกษารั้งต่อไปควรมีการขยายขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาในการเลือกกลุ่มตัวอย่างไปยังต่างจังหวัดที่มีสาขาของร้านแมคโดนัลด์ เพื่อจะทำให้ผลการศึกษามีความละเอียดมากขึ้น และควรทำการศึกษาวิจัยถึงกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่เคยใช้บริการร้านแมคโดนัลด์ เพิ่มเติมเพื่อนำผลของข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และปรับใช้กับกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนกลุ่มผู้ใช้บริการใหม่ ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี จันทระโคติกา ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทระโคติกา และอาจารย์ ดร.ก้าวไกล วุฒิสเน อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้แนะนำแก้ไขตรวจทานข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- จักรกฤษณ์ นาคประเสริฐ. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านไอศกรีมพรีเมียมใน ศูนย์การค้า เซ็นทรัล พลาซ่า เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. ปทุมธานี: คณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2555). *การพัฒนาองค์ความรู้และสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- น้ำลีน เทียมแก้ว. (2556). *ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปี การศึกษา 2555*. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เบญจมาศ ศรีอมรัตนกุล. (2559). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยแบบจำลอง ACASI*. วิทยานพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- พัชรี ธีรชิววัฒน์ และโรจนศักดิ์ โฉมวิไลลักษณ์. (2560). *ความพึงพอใจในตราสินค้าและความชื่นชอบในตราสินค้า ที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนตราสินค้า*. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- Fornell, C.F., Johnson, M.D., Anderson, E.W., Cha, J., and Bryant, B.E. (1996). The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose, and Findings. *Journal of Marketing*, 60 (October), pp. 7 - 18.

การเพิ่มความภักดีและความพึงพอใจที่มีต่อร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดผ่านการรับรู้คุณค่าแรงจูงใจ
เชิงอรรถประโยชน์และสุนทรียรส ของผู้บริโภคในเขตภาคกลางตอนล่าง

Increasing Loyalty and Satisfaction with Fast Food Restaurants through Perceived Value
Utility and Aesthetic Motives of Consumers in the Lower Central Region

เสรี สังกข์บุญนาค¹ และกาวไกล วุฒิสเน²

Seree Sungboonnak¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: Seree.sun@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเคเอฟซีของ
ผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง จำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรียะ
โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จาก แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ
เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 435 คน จากลูกค้ากลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบแบบสอบถาม
และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์ตัวแปรทวินาม ผลการวิจัยพบว่า
ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเคเอฟซี ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง จำแนกตามประเภท
การบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรียะ กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเชิงสุนทรียะ มากกว่าอรรถประโยชน์
และให้ความสำคัญกับปัจจัยมุมมองความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ
การแนะนำบอกต่อ และความภักดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ แรงจูงใจเชิงสุนทรียะ

Abstract

This research has the objective to compare the level of satisfaction in using KFC services among users in the lower central region. Categorized by type of consumption for utility or aesthetics. It has a conceptual framework of applied research from American Customer Satisfaction Index Model. Survey method. Data were collected using a stratified random sampling method of 435 people from the sample customers. To answer questionnaires and analyze data using factor analysis. and binomial variable analysis the research results found that Satisfaction level in using KFC services of service users in the lower central region Categorized by type of consumption for utility or aesthetics. The sample group

gave importance to aesthetics. more than utility and give importance to factors such as expectation perspective, quality perspective, value perspective, image, satisfaction, referral and loyalty with statistical significance at the significance level.

Keywords: Satisfaction, utilitarian, hedonic

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันมีร้านอาหารจานด่วน (Quick Service Restaurant : QSR) หรือ ฟาสต์ฟู้ด (Fast Food) เป็นที่นิยมอย่างมากในประเทศไทย ซึ่งโดยมากมีต้นกำเนิดมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมทั่วโลกในขณะนี้ด้วยรสชาติเมนูที่หลากหลายรวมถึงธุรกิจอาหารจานด่วนมักดำเนินการในรูปแบบแฟรนไชส์ ทำให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ทั่วทุกพื้นที่อีกทั้งอาหารอเมริกันยังมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมการบริโภคของคนไทยทำให้ทุกวันนี้ธุรกิจอาหารจานด่วนแบบตะวันตกประสบความสำเร็จ และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคชาวไทยได้เป็นอย่างดีแต่ในปัจจุบันการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคในปัจจุบันที่เปลี่ยนไปโดยผู้บริโภคมีชีวิตที่เร่งรีบขึ้น และมีแนวโน้มที่จะใช้เวลาในการรับประทานอาหารต่อมือน้อยลงนอกจากนี้แล้วกลุ่มลูกค้าหลักของธุรกิจร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด คือ กลุ่มวัยรุ่นซึ่งส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างอยู่นอกบ้าน ร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด จึงกลายเป็นจุดนัดพบของคนกลุ่มนี้ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบชอบพูดคุยชอบแบ่งปันเรื่องราวและบรรยากาศของร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดผ่านโซเชียลมีเดีย รวมถึงกลุ่มคนวัยทำงานที่ใช้ชีวิตประจำวันแบบเร่งด่วนโดยคนกลุ่มนี้ต้องการเมนูอาหารที่ใช้เวลารวดเร็วธุรกิจร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ช่วยตอบโจทย์รูปแบบการดำเนินชีวิตเช่นนี้ได้

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้น เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง เพื่อที่จะได้ ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้บริการร้านเคเอฟซี โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการเพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไข รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการให้บริการในด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน และนำไปสู่ความยั่งยืนในการทางธุรกิจนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง จำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรีย์

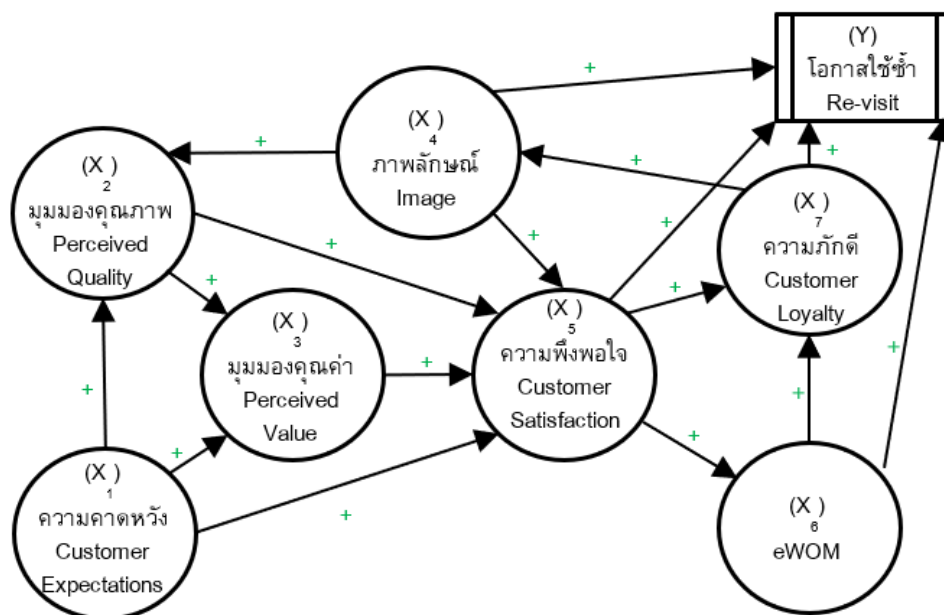
การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยครั้งนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าอเมริกัน (ACSI) ของ Professor Claes Fornell (1996, pp.7-18) เป็นแนวคิดที่สะท้อนคุณภาพสินค้าและระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ได้รับความนิยม เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยมุมมองความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ โดยผู้บริโภคมีความพึงพอใจจากการใช้บริการส่งผลในทางบวกต่อความภักดี และส่งผลในทางบวกต่อการสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ และปัจจัยภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ ความภักดี เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสการกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรายุ โศกแก้ว (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของการบริโภคผลิตภัณฑ์นมไทย-เดนมาร์ก และผลิตภัณฑ์นมโฟร์โมส พบว่า ความคาดหวังของลูกค้า คุณภาพของผลิตภัณฑ์ คุณค่าของผลิตภัณฑ์ ภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอีกทั้งความพึงพอใจของลูกค้ายังส่งผลต่อข้อเสนอแนะและความภักดีของลูกค้าอีกด้วย และเมื่อผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการก็จะส่งผลไปยังความภักดี และการกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร ศรีภิรมย์ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์ (2562, น. 349-350) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการกลับไปใช้บริการซ้ำที่มีต่อร้านเซเว่นอีเลฟเว่น และร้านเทคโบลิตส์เอ็กซ์เพรสในเขตเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการกลับมาใช้ซ้ำ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และความภักดี โดยปัจจัยความภักดีจะส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำมากที่สุด โดยผู้ใช้บริการจะบอกต่อสิ่งดี ๆ

งานวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้เชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian) และการรับรู้เชิงสุนทรีย์ (Hedonic) Hanzaee & Khinsari (2011) ได้กล่าวว่า คุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ คือ คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นจริงและมีความเป็นรูปธรรม มีพื้นฐานมาจากการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในการตัดสินใจว่าผลิตภัณฑ์ได้มอบคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ให้กับผู้บริโภคได้นั้น ผู้บริโภคจะทำการประเมินหรือค้นหาอรรถประโยชน์และการใช้งานสูงสุด ซึ่งตัดสินใจจากพื้นฐานจากกระบวนการทางความคิด สิ่งที่มีหวังและความจำเป็นอื่น ๆ โดยผู้บริโภคมีความตั้งใจที่จะได้รับคุณค่าอย่างทันที ในขณะที่คุณค่าเชิงสุนทรีย์วัดคุณลักษณะที่ไม่สามารถมองเห็นได้ โดยถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภค โดยอาจเป็นอารมณ์ ความสนุกสนาน ความบันเทิง การจินตนาการ แรงจูงใจและความรู้สึกเป็นการอธิบายถึงแนวคิดที่ผู้บริโภคได้บริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตนเองโดยไม่คำนึงถึงลักษณะการใช้งานของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาดา ชมภูทิพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ประโยชน์จากอรรถประโยชน์ และการรับรู้ประโยชน์จากความสุขสุนทรีย์ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งจำนวนนี้ได้จากการใช้ตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ ซึ่งจากการศึกษา พบว่าตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์จากอรรถประโยชน์ ด้านคุณภาพ ด้านความประหยัด และความสะดวกสบายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปัจจัยการรับรู้ประโยชน์จากความสุขด้านคุณค่า และด้านความบันเทิง

ผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่สำคัญประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยลักษณะทางประชากรศาสตร์เป็นลักษณะที่สำคัญต่อการทำธุรกิจ เนื่องจากบุคคลที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกันมักจะมีลักษณะทางจิตวิทยาที่ต่างกันโดยลักษณะทางจิตวิทยาจะช่วยอธิบายเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้โดยปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสโรบล สุภรณ์ไพบุลย์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคผ่านเครื่องขายอัตโนมัติในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อการเลือกซื้อสินค้าผ่านเครื่องขายอัตโนมัติศึกษาถึงปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ การบริการ และราคาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค ผ่านเครื่องขายอัตโนมัติ และศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาเครื่องขายสินค้าอัตโนมัติ ให้มีความเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงไปของพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 36-50 ปี ระดับการศึกษา ในระดับปริญญาตรี อาชีพเป็นพนักงานเอกชน และมีรายได้อยู่ในช่วง 10,000 - 20,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 80 มีประสบการณ์ในการใช้ตู้ขายอัตโนมัติ มีแนวโน้มทัศนคติ ด้านบวกต่อการใช้งาน การใช้งานค่อนข้างง่าย ต้องการให้มีตู้อัตโนมัติมาก และตู้ที่วางขาย หาซื้อได้ง่ายเพียง ระดับปานกลาง และปัจจัยทั้ง 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการ ใช้งาน ด้านกายภาพ และด้านราคา ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าจากเครื่องจำหน่าย อัตโนมัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ 0.05 โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน (ACSI)

จากกรอบแนวคิดข้างต้น กำหนดสมมติฐานงานวิจัยได้ดังนี้

H₁: ความคาดหวัง มีผลต่อมุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และความพึงพอใจ

H₂: มุมมองคุณภาพ มีผลต่อมุมมองคุณค่า และความพึงพอใจ

H₃: มุมมองคุณค่า มีผลต่อความพึงพอใจ

H₄: ภาพลักษณ์ มีผลต่อมุมมองคุณภาพ ความพึงพอใจ และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

H₅: ความพึงพอใจ มีผลต่อการสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ ความภักดี และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

H₆: การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลต่อความภักดี และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

H₇: ความภักดี ส่งผลต่อภาพลักษณ์ และโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ให้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง จำนวน 435 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อายุ/การศึกษา	Gen Z	Gen Y	Gen X	Gen BB	รวม
ต่ำกว่าปริญญาตรี	57	110	30		197
	13.10%	25.29%	6.90%		45.29%
กำลังศึกษาปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี	36	160	42		238
	8.28%	36.78%	9.66%		54.71%
รวม	93	270	72		345
	2.38%	60.07%	16.55%		100%

จากตารางที่ 1 อธิบายผลได้ว่า องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่ดีของประชากรได้ ซึ่งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 435 คน ที่ใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC ในเขตภาคกลางตอนล่างส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามอยู่ใน Gen Y คือช่วงอายุ 25-39 ปี และกำลังศึกษาปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมการใช้

บริการ และส่วนที่ 3 ใช้วิธีการวัดแบบ Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจของการใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้น (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองที่ใช้ในงานวิจัยสามารถแสดงสมการตามกรอบแนวคิด ความพึงพอใจ (ACSI) + eWOM + โอกาสกลับมาใช้ซ้ำ ได้ดังนี้

$$X_{1i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1)$$

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21} X_{1i} + \beta_{24} X_{4i} + \epsilon_{2i} \quad (2)$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{20} X_{1i} + \beta_{32} X_{2i} + \epsilon_{3i} \quad (3)$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47} X_{7i} + \epsilon_{4i} \quad (4)$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51} X_{1i} + \beta_{52} X_{2i} + \beta_{53} X_{3i} + \beta_{54} X_{4i} + \epsilon_{5i} \quad (5)$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65} X_{5i} + \epsilon_{6i} \quad (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75} X_{5i} + \beta_{76} X_{6i} + \epsilon_{7i} \quad (7)$$

$$Y_i = f(\beta_{80} + \beta_{84} X_{4i} + \beta_{85} X_{5i} + \beta_{86} X_{6i} + \beta_{87} X_{7i} + \epsilon_{8i}) \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = การสื่อสารปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM) ของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความภักดีของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

Y_i = โอกาสในการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ϵ_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

$f(*)$ = ฟังก์ชันการแจกแจงแบบปกติเรียงลำดับ

แบบจำลองข้างต้น แบบจำลองที่ 2-7 ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (OLS) และแบบจำลองที่ 8 ประมาณค่าด้วยวิธีการความเป็นไปได้สูงสุด (MLE)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างของผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง จำนวน 435 คน โดยที่ส่วนใหญ่ พบว่า ผู้ใช้บริการซื้อสินค้าส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง กลุ่ม Gen Y มีสถานะภาพ สมรส ระดับการศึกษากำลังศึกษาระดับปริญญาตรี / สูงกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001 – 100,000 บาท ความถี่ในการใช้บริการต่ำกว่า 1 ครั้งต่อเดือน ราคาการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งต่ำกว่า 100 บาท และประเภทของสินค้าที่เครื่องดื่มต่าง ๆ จะให้ค่าความสำคัญมากกว่ากลุ่มประชากรกลุ่มอื่น

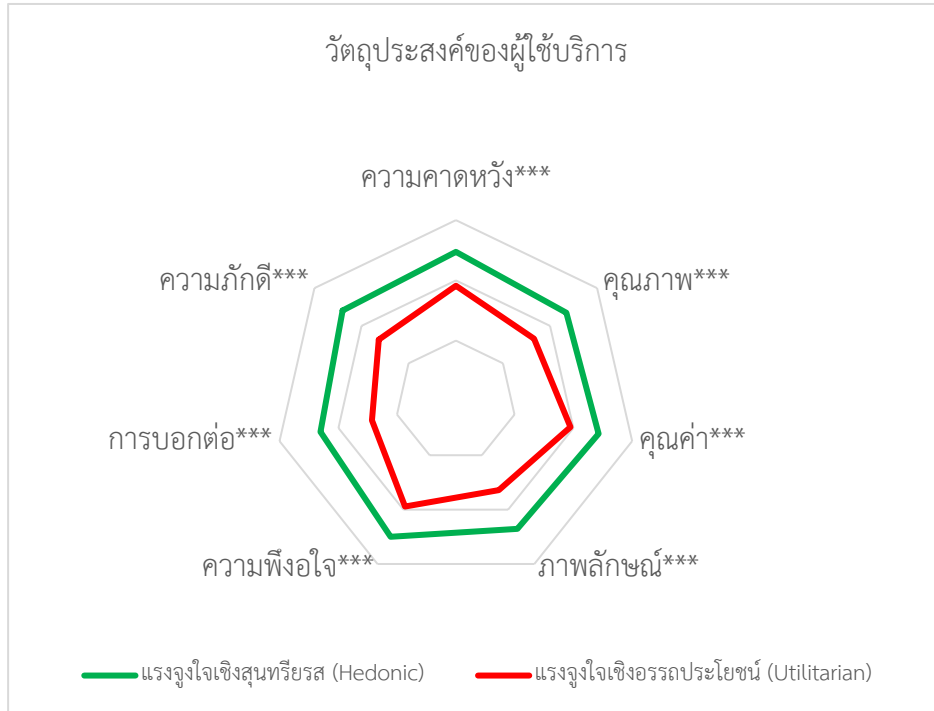
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง จำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือเพื่อสุนทรีย์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ และผู้ใช้บริการจะให้ความสำคัญกับปัจจัยมุมมองด้านความคาดหวัง มุมมองด้านคุณภาพ ปัจจัยด้านคุณค่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์ และความภักดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ จำแนกตามจำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรีย์

Group	Obs.	CE***	PE***	PV***	IM***	CSI***	eWOM***	CL***
แรงจูงใจเชิงสุนทรีย์รส	327	0.947	0.934	0.942	0.935	0.949	0.930	0.940
แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์	108	0.891	0.866	0.895	0.864	0.894	0.842	0.863
T test		4.685	5.050	3.469	4.738	4.640	5.076	5.005

หมายเหตุ: CE = ความคาดหวัง, PQ = มุมมองคุณภาพ, PV = มุมมองคุณค่า, IM = มุมมองภาพลักษณ์, CSI = ความพึงพอใจ, eWOM = การสื่อสารปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์, CL = ความภักดี, RVT = กลับมาใช้บริการซ้ำ * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 เรดาร์การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจำแนกตามจำแนกตามประเภทการบริโภค เพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรียะ

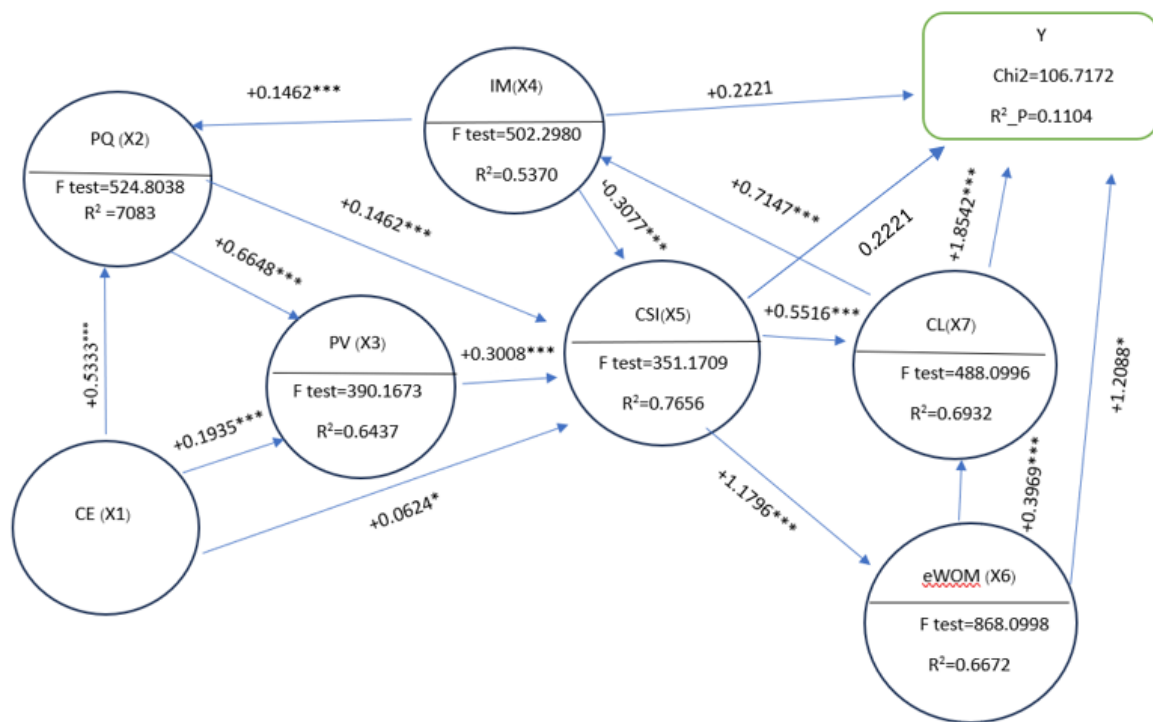
ผลการทดสอบสมมติฐานตามการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง ผลการทดสอบทฤษฎีและการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

main	PQ	PV	IM	CSI	eWOM	CL	y
PE	0.5333***	0.1935***		0.0624*			
PQ		0.6648***		0.1462***			
PV				0.3008***			
IM	0.4130***			0.3007***			0.2221
CSI					1.1796***	0.5516***	1.3161
eWOM						0.3969***	1.2088*
CL			0.7147***				.8542***
Constant	0.0407	0.1404***	0.2594***	0.1876***	-0.1956***	0.0444	
Cut 1							0.7885
Cut 2							1.3871***
Cut 3							1.9135***

Cut 4							2.6601***
Cut 5							3.4003***
Cut 6							3.8631***
N	435	435	435.0000	435	435	435	435
rss	2.0054	2.4532	3.8798	1.2453	3.6883	2.7028	
ll	552.8038	508.9674	409.2644	656.4336	420.2778	487.8915	-430.1797
F	524.5236***	390.1673***	502.2980***	351.1907***	868.0412***	488.0996***	
chi2							106.7172
r2	0.7083	0.6437	0.5370	0.7656	0.6672	0.6932	
r2_a	0.7070	0.6420	0.5360	0.7635	0.6664	0.6918	
r2_p							0.1104

หมายเหตุ: CE = ความคาดหวัง, PQ = มุมมองคุณภาพ, PV = มุมมองคุณค่า, IM = มุมมองภาพลักษณ์, CSI = ความพึงพอใจ, eWOM = การสื่อสารปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์, CL = ความภักดี, RVT = กลับมาใช้บริการซ้ำ * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 3 แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลองตามกรอบแนวคิดสมการถดถอย (ACSI)

จากตารางที่ 3 และรูปที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ของผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง อธิบายได้ว่า สรุปผลได้ว่า การศึกษาตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี American Customer Satisfaction Index (ACSI) มีผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลความพึงพอใจของผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุดคือ มุมมองคุณค่าการบริการ รองลงมาคือภาพลักษณ์ของการบริการ และมุมมองคุณภาพการบริการ ซึ่งความคาดหวังของผู้รับบริการไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของ

ผู้รับบริการ อาจเป็นเพราะผู้บริโภคให้ความสำคัญกับมุมมองคุณค่าการบริการ ภาพลักษณ์ของการบริการ และมุมมองคุณภาพการบริการมากกว่า ซึ่งแม้ว่าความคาดหวังของผู้บริโภคไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการโดยตรง แต่จะส่งผลทางอ้อมผ่านมุมมองคุณค่าส่งผลไปยังความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับไปซื้อซ้ำในการใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง โดยปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงและมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจกลับไปซื้อซ้ำในการใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ (Image) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีโอกาสใช้ซ้ำ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.9936 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ปัจจัยด้านความพึงพอใจ (Customer Satisfaction) ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีโอกาสใช้ซ้ำ ปัจจัยด้านการแนะนำบอกต่อ (eWOM) ความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีโอกาสใช้ซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 1.3789 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และปัจจัยด้านความจงรักภักดี (Customer Loyalty) มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีโอกาสใช้ซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 2.2032 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยแสดงถึงค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง จำนวน 435 คน โดยที่ส่วนใหญ่ใช้บริการซื้อสินค้าส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง กลุ่ม Gen Y มีสถานะภาพสมรส ระดับการศึกษากำลังศึกษาระดับปริญญาตรี /สูงกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001 – 100,000 บาท ความถี่ในการใช้บริการต่ำกว่า 1 ครั้งต่อเดือน ราคาการสั่งซื้อสินค้าต่อครั้งต่ำกว่า 100 บาท และประเภทของสินค้าที่เครื่องดื่มต่าง ๆ จะให้ค่าความสำคัญมากกว่ากลุ่มประชากรกลุ่มอื่น

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้บริการตามแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ และผู้ใช้บริการจะให้ความสำคัญกับปัจจัยมุมมองด้านความคาดหวัง มุมมองด้านคุณภาพ ปัจจัยด้านคุณค่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ปัจจัยด้านการสื่อสารปากต่อปากบนอิเล็กทรอนิกส์ และความภักดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณฯ สมบุญ และวาสุกาญจน์ งามโฉม (2561, น.654-663) ที่ได้ศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านบลูเบอร์รี่ บิวตี้ แอนด์ สปา และร้านปีไลฟ์ เฮลท์ แอนด์ เวลเนส ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนตามจุดประสงค์ในการใช้บริการที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการใช้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับทฤษฎี American Customer Satisfaction Index (ACSI) ซึ่งความพึงพอใจลูกค้าให้ความสำคัญกับความรวดเร็วของการบริการมากที่สุด โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจประกอบด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ความคาดหวังของลูกค้า มุมมองคุณภาพของสินค้าและบริการ และมุมมองคุณค่าสินค้าและบริการ

ผลจากการวิจัยตามกรอบแนวคิดแบบจำลอง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้จ่าย ของผู้ใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ในเขตภาคกลางตอนล่าง คือความจงรักภักดีจะส่งผลต่อการกลับมาใช้จ่ายมากที่สุด โดยผู้ใช้บริการจะบอกต่อสิ่งดี ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kotler and Keller (2006) ที่ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจหรือความไม่พึงพอใจต่อสินค้าจะมีผลต่อพฤติกรรมที่ตามมา ถ้าลูกค้าเกิดความพึงพอใจ จะมีโอกาสอย่างมากที่เขาหรือเธอจะซื้อสินค้าซ้ำอีก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธราภรณ์ เสือสุริย์ (2558) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลของคุณภาพการให้บริการที่มีต่อความไว้วางใจ ความพึงพอใจ การบอกต่อ และการกลับมาใช้บริการซ้ำของลูกค้าโรงแรมระดับห้าดาว ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลทางบวกต่อความไว้วางใจ ของลูกค้า โรงแรมระดับห้าดาว ส่วนคุณภาพการให้บริการ และความไว้วางใจ มีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจ ของลูกค้าส่วนความไว้วางใจ มีอิทธิพลทางบวกต่อการบอกต่อและการกลับมาใช้บริการซ้ำของลูกค้าโรงแรมระดับห้าดาวและความพึงพอใจ มีอิทธิพลทางบวกต่อการบอกต่อและการกลับมาใช้บริการซ้ำของลูกค้า

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเชิงธุรกิจ ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพและการบริการเพื่อเพิ่มระดับความพึงพอใจ เพิ่มโปรโมชั่นการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างมุมมองคุณค่าให้มากขึ้น เช่นสร้างความสดใหม่ของลูกค้า และสร้างความเชื่อมั่น เพื่อเป็นการสร้างยอดขาย สร้างกำไร และต่อยอดธุรกิจได้มากขึ้น และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป เกี่ยวกับการใช้บริการร้านเคเอฟซี (KFC) ของผู้ใช้บริการในเขตภาคกลางตอนล่าง เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้จ่าย เนื่องจากการใช้จ่ายเป็นส่งผลให้ยอดขาย หรือส่งผลต่อการขยายธุรกิจ ดังนั้นหากวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้จ่ายจะสามารถพัฒนา ปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคให้ดียิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการสร้างความจงรักภักดีต่อตราสินค้าได้อีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี จันทรโคติกา ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทรโคติกา และดร.ก๊าวไกล วุฒิเสน อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้แนะนำแก้ไข ตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- กัญญาดา ชมภูทิพย์. (2561). การรับรู้ประโยชน์จากอรรถประโยชน์และการรับรู้ประโยชน์จากความสุข ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำพร้อมตีพิมพ์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- จิรายุ โคนแก้ว. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของการบริโภคผลิตภัณฑ์นมไทย-เดนมาร์กและผลิตภัณฑ์นมโฟร์ไมล์. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจมหาวิทาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- ธราภรณ์ เสือสุรีย์. (2558). ปัจจัยที่อิทธิพลของคุณภาพการให้บริการที่มีต่อความไว้วางใจ ความพึงพอใจ การบอกต่อและการกลับมาใช้บริการซ้ำของลูกค้าโรงแรมระดับห้าดาว. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- วรรณมา สมบุญ และวาสุกาญจน์ งามโณม. (2561). การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านนบลูเบอร์รี่ บิวตี้ แอนด์ สปา และร้านบีไลฟ์ เฮลท์ แอนด์ เวลเนส. คณะบริการธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- อัมพร ศรีภิรมย์ และธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์. ความพึงพอใจในการกลับไปใช้บริการซ้ำที่มีต่อร้านเซเว่นอีเลฟเว่นและร้านเทคโก้โลตัสเอ็กซ์เพรสในเขตเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์. คณะบริการธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (วิทยาเขตวังไกลกังวล), ประจวบคีรีขันธ์
- สโรบล สุภรณ์ไพบูลย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคผ่าน เครื่องขายอัตโนมัติ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- สุวิทย์ โชติวิทธานินทร์. (2551). ความตั้งใจซื้อรถยนต์ไฮโดรเจนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สาขาวิชาการตลาด. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- Kotler, P., & Keller, L. K. (2006). *Marketing management*. New Jersey: Pearson Education.
- Fornell, C.F., Jonson, M.D., Anderson, E.W., Cha, J., and Bryant, B.E. (1996). The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose and Findings. *Journal of Marketing*, 60(October), pp.7 - 18.
- Hanzaee, H.K. & Khonsari, Y. (2011). A Review of the Role of Hedonic and Utilitarian Values on Customer's Satisfaction and Behavioral Intentions. *Interdisciplinary Journal of Research in Business*, 1, pp. 34 - 45.

ดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าจากการรับบริการของร้านสุกี้ที่น้อย

ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Index Comparing Level of Customers' Satisfaction on Services of Suki Teenoi

Restaurant in Bangkok Metropolitan Region

รมิตา ปานอ¹ และก๊าวไกล วุฒิสเน²

Ramita Panor¹ and Kawklai Wuthisen²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: ramita.pan@rmutr.ac.th¹, kawklai.wur@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านสุกี้ที่น้อยเพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 415 คน จากผู้บริโภคร้านสุกี้ที่น้อยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์ตัวแปรทวินามผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อยมีค่าดัชนีความพึงพอใจเชิงอรรถประโยชน์ ในระดับที่สูงกว่าความพึงพอใจเชิงสุนทรียะ ในการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อยในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ดัชนีความพึงพอใจ แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน อรรถประโยชน์ สุนทรียะ

Abstract

The purpose of this research was to construct index to compare levels of customers' satisfaction between Utilitarian and Hedonic Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index model. Stratified random sampling technique was applied to select customers 415 people to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by factor analysis and bivariate analysis. Research findings revealed that levels of customers' satisfaction of Utilitarian were significantly higher than those of Hedonic

Keywords: Customers' satisfaction, American Customer Satisfaction Index, utilitarian, hedonic

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย (2566) ได้มีการคาดการณ์ว่าธุรกิจร้านอาหารเป็นปัจจัยที่ส่งผลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ซึ่งมีการคาดการณ์ว่า ปี 2566 ธุรกิจร้านอาหารจะมีการเติบโตร้อยละ 2.7 ถึงร้อยละ 4.5 อันเนื่องมาจากการฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยรายได้ของธุรกิจร้านอาหารมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่อง แต่ในอัตราที่ชะลอลง จึงทำให้ธุรกิจร้านอาหารต้องมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา Wongnai (2566) ได้อธิบายว่า ผู้บริโภคให้ความสนใจในการรับประทานอาหารบุฟเฟต์มากขึ้น ธุรกิจบุฟเฟต์มีแนวโน้มในการเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้ธุรกิจเติบโตอย่างต่อเนื่องสามารถแบ่งเป็น 2 ปัจจัย ปัจจัยหลักได้แก่ ปัจจัยการบริโภคที่เน้นสุนทรีย์และปัจจัยรอง คือ ปัจจัยการบริโภคที่เน้นอรรถประโยชน์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าในร้านบุฟเฟต์ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างฐานลูกค้าที่แข็งแกร่งและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจ

ปรีดี นุกุลสมปรารถนา (2565) ได้กล่าวไว้ว่า การเพิ่มความพึงพอใจให้กับลูกค้าเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ลูกค้ามีความจงรักภักดีและเป็นผู้สนับสนุนและบอกต่อให้กับแบรนด์และธุรกิจในระยะยาว การสร้างความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) ตั้งแต่ขั้นตอนแรกของกระบวนการขายจนถึงการดูแลลูกค้าหลังการขาย จะช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ดีที่สุด ซึ่งร้านสุกี้ตั๋นน้อยเป็นแบรนด์ร้านอาหารใหม่ที่สามารถแข่งขันในตลาดที่มีความแข็งแกร่งสูงได้ และประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว โดยผลประกอบการของร้านสุกี้ตั๋นน้อยในปี 2563 มีรายได้ 1,222 ล้านบาท กำไรสุทธิ 140 ล้านบาท ปี 2564 รายได้ 1,572 ล้านบาท กำไรสุทธิ 148 ล้านบาท ในปี 2565 รายได้ประมาณ 4,000 ล้านบาท มีจำนวนสาขาทั้งหมด 42 สาขาที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และจำนวนลูกค้าสูงสุดในแต่ละวันถึง 30,000 คน นอกจากนี้ บริษัท JMART ได้ลงทุนเข้ามาเป็นเจ้าของ หุ้นสัดส่วน 30% โดยมีมูลค่าการลงทุนอยู่ที่ 1,200 ล้านบาท ทำให้สุกี้ตั๋นน้อยมีมูลค่ารวมประมาณ 4,000 ล้านบาท (กรุงเทพธุรกิจ, 2564)

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ระดับความพึงพอใจ ของลูกค้าที่มารับบริการร้านสุกี้ตั๋นน้อยเพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ ของลูกค้าที่มารับบริการร้านสุกี้ตั๋นน้อยเพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากลูกค้า จำนวน 415 คน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านสุกี้ตั๋นน้อยเพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียะ

สุพจน์ จิตสุทธิญาณ (2556) กล่าวว่า คำว่า "สุนทรียศาสตร์" มาจากคำว่า "สุนทรียะ" ร่วมกับ "ศาสตร์" ซึ่งแปลว่า "ดี" หรือ "งาม" ดังนั้น "สุนทรียศาสตร์" มีความหมายตามรากศัพท์ว่า "วิชาที่ดำเนินการด้วยความงาม" ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์หรือสุนทรียะเป็นศาสตร์ที่สนใจเรื่องของความงามหรือสุนทรียะ ความงามที่พูดถึงอาจมีการเข้าใจตรงกันหรือไม่ตรงกันก็ได้ เช่น เมื่อพูดถึงดอกไม้ที่สวยงาม รูปภาพที่น่าชม หรือภาพวาดที่สวยงาม จะใช้คำว่า "สวย" เป็นคำเดียวกัน แต่ความเข้าใจในความสวยของสิ่งเหล่านั้นอาจเป็นไปในทางเดียวกันหรือไม่เดียวกัน ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่ตรงกันหรือไม่ตรงกันก็ได้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอรรถประโยชน์

อรรถประโยชน์ (Utility) หมายถึง ค่าประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ๆ เพื่อให้ได้รับสินค้าหรือบริการที่ต้องการ หรือความพอใจสูงสุด ในขณะที่งบประมาณที่มีอยู่อาจจำกัด (พระคมสัน เจริญวงศ์, 2561, อ้างถึงใน สัจญญา เคนมาภูมิ, 2561)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน American Customer Satisfaction Index (ACSI)

Fornell et al. (1996) กล่าวว่า แบบจำลอง American Customer Satisfaction Index (ACSI) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวัดและติดตามระดับความพึงพอใจของลูกค้า ช่วยองค์กรในการเข้าใจคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการของพวกเขาและช่วยให้พวกเขาปรับปรุงตามความคิดเห็นของลูกค้า ACSI เน้นการศึกษาและวิเคราะห์ความพึงพอใจของลูกค้าโดยใช้วิธีการสำรวจและเก็บข้อมูลจากผู้บริโภค มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจแนวโน้มและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ทั้งนี้ได้เพิ่มด้านภาพลักษณ์เพิ่มเข้าไปเพื่อครอบคลุมมากขึ้น สามารถอธิบายได้ว่า

ปัจจัยความคาดหวังของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊ดีน้อยในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยมุมมองคุณภาพ ปัจจัยมุมมองคุณค่า และปัจจัยความพึงพอใจในทางบวก สอดคล้องกับ Torres & Tribó (2010) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของลูกค้าและตราสินค้า ซึ่งระบุว่าความคาดหวังของลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า

ปัจจัยมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊ดีน้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยมุมมองคุณค่า และปัจจัยความพึงพอใจในทางบวก สอดคล้องกับ สิริลักษณ์ ทองพูน (2559) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคาร ซึ่งระบุว่า คุณภาพการบริการด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ และการสร้างความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ปัจจัยมุมมองคุณค่าของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊ดีน้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยความพึงพอใจในทางบวก สอดคล้องกับนันทา มารูอิ (2565) ระบุว่าคุณค่าที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ของร้านอาหาร คือการเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภค สร้างคุณค่าที่ผู้บริโภครับรู้ได้ เช่น สินค้าและบริการของร้านอาหาร ทั้งความสดใหม่ของวัตถุดิบ คุณภาพของอาหาร และการบริการที่รวดเร็วและมีคุณภาพ รวมไปถึงการบริหารความสัมพันธ์ที่ดีแก่ลูกค้า และให้ความสำคัญกับราคาที่เหมาะสมคุ้มค่าในสินค้าและบริการ

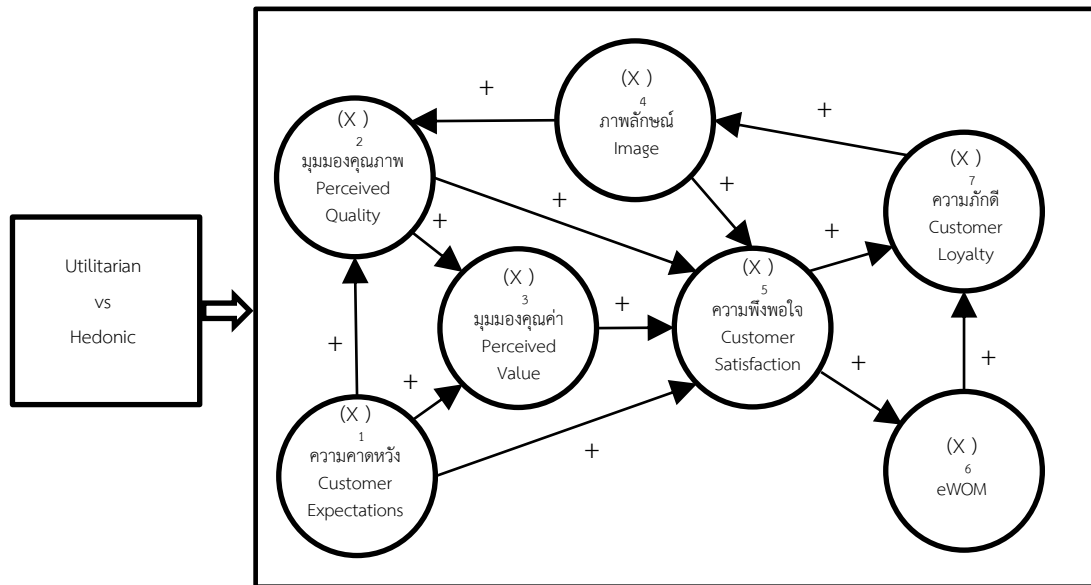
ปัจจัยภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อความพึงพอใจ สอดคล้องกับบุญทวารณ วิงวอน, อัจฉรา เมฆสุวรรณ, และบุญชนิด วิงวอน (2559) ระบุว่า ภาพลักษณ์ร้านค้ามีอิทธิพลมากที่สุดโดยส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมการบริการ เนื่องจากภาพลักษณ์มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค และยังมีอิทธิพลต่อคุณค่าความสัมพันธ์ หากลูกค้ามีความพึงพอใจย่อมนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีส่งผลต่ออิทธิพลการซื้อซ้ำซึ่งมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าตามมาเช่นกัน

ปัจจัยความพึงพอใจของการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยโอกาสใช้ซ้ำ ปัจจัยความภักดีและปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนอินเทอร์เน็ตในทางบวก สอดคล้องกับณมน อังคะหิรัญ และอมรินทร์ เทวตา (2566) ระบุว่า ปัจจัยความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดี โดยความพึงพอใจส่งผลต่อความเชื่อมั่น การนึกถึง และเกิดการซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยความภักดีของการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อภาพลักษณ์ สอดคล้องกับภารวี พล้าไนต์, สิริชัย ดีเลิศ, และชลธิศ ดาราวงษ์ (2565) ซึ่งระบุว่า ความไว้วางใจส่งผลต่อความภักดี เมื่อผู้บริโภคเกิดความสนใจและความภักดีต่อสินค้า จนเกิดความผูกพันต่อตราสินค้า ทำให้ผู้บริโภคกลับมาซื้อซ้ำและบอกต่อบนแอปพลิเคชันต่าง ๆ

ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนอินเทอร์เน็ตของการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อความภักดีในทางบวก สอดคล้องกับ สุมามาลย์ ปานคำ (2563) ระบุว่า ความคิดเห็นหรือรีวิวที่ดีเกี่ยวกับสินค้าและบริการในแอปพลิเคชันจะสร้างความตั้งใจที่มากขึ้นให้กับผู้บริโภคในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน

นอกจากนั้นหากผู้บริโภคมีแรงจูงใจเชิงสุนทรียะในการใช้บริการซึ่งเป็น ความเพลิดเพลินในการรับประทานอาหาร รู้สึกผ่อนคลาย มีความสุขจากการใช้บริการหรือผู้บริโภคบางรายมีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ เพื่อรับประทานอาหาร หรืออรรถประโยชน์ที่นอกเหนือจากการมาใช้บริการเพื่อรับประทานอาหาร โดยงานวิจัยนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น กลุ่มผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคเพื่อสุนทรียะ และกลุ่มที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความคาดหวังและภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 2 ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมุมมองคุณค่าของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 3 ความภักดีของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อยในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 4 ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 5 ความพึงพอใจของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการสื่อสารแบบปากต่อปากบนอินเทอร์เน็ต (Electronic Word-of-Mouth: eWOM) ของการให้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 6 ความพึงพอใจของการใช้บริการและการสื่อสารแบบปากต่อปากบนอินเทอร์เน็ตของร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดีของการใช้บริการร้านสุกี้ดี๊น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) กิจาที่มารับบริการร้านสุกี้ที่น้อยในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 415 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ/ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาโท/ปริญญาโทขึ้นไป	รวม
Gen. Z - Y	50 18.45%	175 64.58%	46 16.97%	271 100.00%
Gen. X - BB	49 34.03%	51 35.42%	44 30.56%	144 100.00%
รวม	99 23.86%	226 54.46%	90 21.69%	415 100%

จากตารางที่ 2 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรนี้ได้ โดยกลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบจากประชากรทุกกลุ่มย่อยที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งกลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 99 คน แบ่งเป็นช่วง Gen Z - Y จำนวน 50 คน คิดเป็น 18.45% Gen X - BB จำนวน 49 คน คิดเป็น 34.03%

กลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการกำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี จำนวน 226 คน แบ่งเป็นช่วง Gen Z - Y จำนวน 175 คน คิดเป็น 64.58% Gen X - BB จำนวน 51 คน คิดเป็น 35.42%

กลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการกำลังศึกษาปริญญาโท/ปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 90 คน แบ่งเป็นช่วง Gen Z - Y จำนวน 46 คน คิดเป็น 16.97% Gen X - BB จำนวน 44 คน คิดเป็น 30.56%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกครัวเรือน และส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อยในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยด้านความพึงพอใจที่มารับบริการร้านสุกี้ที่น้อยในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ใช้วิธีการวัดแบบ Likert Scale โดยกำหนดเกณฑ์การใช้คะแนน คือ 1-5 คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับความคิดเห็น 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วย

ระดับความคิดเห็น 3 คะแนน หมายถึง เฉย ๆ

ระดับความคิดเห็น 2 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ระดับความคิดเห็น 1 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาในการวิเคราะห์และสร้างดัชนีวัดระดับความพึงพอใจ โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และวิธีการศึกษาเปรียบเทียบดัชนีระดับความพึงพอใจ/ความภักดี โดยใช้การทดสอบสมมติฐานแบบตัวแปรสองตัว (Bivariate Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test และ ANOVA F-test

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 415 คน พบว่า แรงจูงใจในการใช้บริการเชิงสุนทรีย์ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 36 แรงจูงใจในการใช้บริการเชิงอรรถประโยชน์จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 64 อยู่ในช่วง Gen Z จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 30 Gen. Y จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 35 Gen X จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 18 Gen BB จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการสร้างดัชนีวัดระดับความพึงพอใจจากแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่า พบว่า ตัวแปรของแต่ละปัจจัยมีค่า สัมประสิทธิ์ (Factor Loading) ค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 ถือว่ามีสอดคล้องกันอยู่ในระดับที่ดี % Total Variance มีค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 มีความผันแปรของข้อคำถามในองค์ประกอบนี้ในระดับดี และค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach Alpha มีค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 แสดงถึงค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ในระดับดี โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

Item	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
1. ความคาดหวังต่อการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย		0.7384	0.8779
1.1 อาหารมีรสชาติอร่อย	0.8528		
1.2 ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพดี	0.8927		

Item	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
1.3 ความสะอาดของสถานที่ เช่น ที่จอดรถเพียงพอ ห้องน้ำสะอาด	0.8259		
1.4 พนักงานมีความใส่ใจในการบริการ	0.8645		
2. มุมมองของท่านต่อคุณภาพที่มีต่อการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย		0.7330	0.8760
2.1 รสชาติเป็นเอกลักษณ์	0.8661		
2.2 วัตถุดิบที่มีความสะอาดและคุณภาพตามมาตรฐาน	0.8744		
2.3 ความสะอาดสบายในการจองที่นั่ง	0.8346		
2.4 พนักงานมีการบริการอย่างเป็นมืออาชีพ	0.8489		
3. มุมมองของท่านต่อคุณค่าที่มีต่อการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย		0.7232	0.8714
3.1 ความสดใหม่ของอาหารมีความคุ้มค่าสมราคา	0.8582		
3.2 รูปลักษณ์ของอาหารดี มีคุณค่าทางจิตใจ	0.8554		
3.3 บรรยากาศภายในร้านดี	0.8678		
3.4 การจัดคิวอย่างเป็นระบบ	0.8196		
4. ภาพลักษณ์ที่มีต่อการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย		0.7287	0.8751
4.1 ขยายอาหารสดใหม่ รสชาติอร่อย	0.8714		
4.2 คัดมาเฉพาะวัตถุดิบที่มีคุณภาพ	0.8376		
4.3 ดูแลความสะอาดห้องน้ำสม่ำเสมอ ที่จอดรถสะดวก	0.8504		
4.4 พนักงานมีการเอาใจใส่ต่อการบริการ	0.8547		
5. ท่านมีความพึงพอใจที่มีต่อการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย		0.7290	0.8748
5.1 ความสดใหม่ และรสชาติของอาหาร	0.8694		
5.2 คุณภาพของอาหาร	0.8590		
5.3 สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ	0.8364		
5.4 พนักงานให้ความสำคัญกับลูกค้าที่มาใช้บริการ	0.8501		
6. การแนะนำบอกต่อการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย		0.7599	0.8400
6.1 ฉันจะแนะนำบอกต่อเพื่อนผ่านสื่อสังคมออนไลน์	0.9062		
6.2 ฉันจะเผยแพร่ข้อมูลสุกี้ที่น้อยโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์	0.8485		
6.3 ฉันบอกเพื่อนเกี่ยวกับการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย	0.8595		
7. ความจงรักภักดีต่อการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย		0.8340	0.8003
7.1 ครั้งต่อไปท่านจะกลับมาใช้บริการซ้ำ	0.9132		
7.2 ท่านจะแนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย	0.9132		

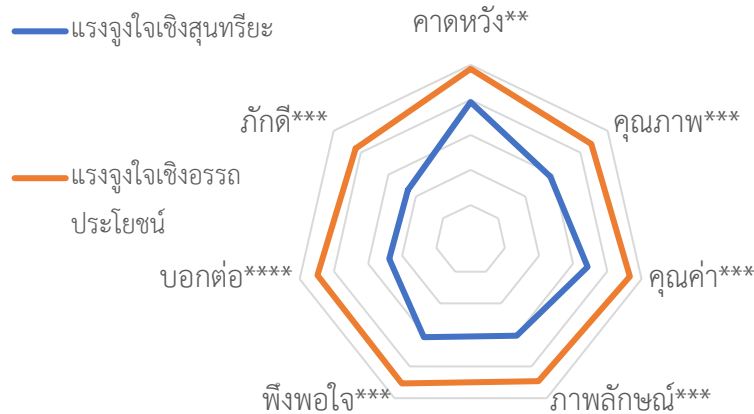
Item	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
8. แรงจูงใจเชิงสุนทรียะต่อการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย		0.7557	0.8907
8.1 ได้สัมผัสบรรยากาศที่ดี	0.8850		
8.2 รู้สึกสดชื่น	0.8884		
8.3 เมื่อมีเวลาว่างฉันจะไปรับประทานอาหารที่ร้านสุกี้ที่น้อย เพื่อหนีความวุ่นวาย	0.8795		
8.4 มีความเพลิดเพลินกับอาหาร	0.8227		
9. แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ต่อการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย		0.7228	0.8698
9.1 ไปใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย เพื่อรับประทานอาหารเช้าที่อร่อย	0.8549		
9.2 ไปใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย เพื่อพบปะสังสรรค์	0.8378		
9.3 ไปใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย	0.8524		
9.4 เพื่อร่วมกิจกรรมทางการตลาดและโปรโมชั่นต่าง ๆ	0.8554		

2. ผลการเปรียบเทียบดัชนีระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อยเพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่แสดงดังตารางที่ 4 และรูปที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบของความพึงพอใจทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความคาดหวังของผู้ใช้บริการ 2) มุมมองต่อคุณภาพบริการ 3) มุมมองต่อคุณค่า 4) ภาพลักษณ์ 5) ความพึงพอใจต่อบริการ 6) การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM) และ 7) ความภักดีของผู้ใช้บริการ นำมาเปรียบเทียบระหว่างแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ และแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้บริการมีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน มากกว่าแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าดัชนีระดับความพึงพอใจ

	จำนวน	CE	PQ	PV	IM	CSI	eWOM	CL
แรงจูงใจในการใช้บริการ								
แรงจูงใจเชิงสุนทรียะ	151	0.747	0.695	0.721	0.701	0.704	0.670	0.664
แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์	264	0.794	0.770	0.783	0.773	0.777	0.774	0.760
T-test		2.249**	3.421***	2.928***	3.391***	3.502***	4.764***	4.032***

แรงจูงใจในการใช้บริการ

รูปที่ 3 กราฟเรดาร์จำแนกตามแรงจูงใจในการใช้บริการ

สรุปผลและอภิปราย

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ จากการรับบริการร้านสุกี้ที่น้อยในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร และปริมาณของลูกค้าที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์เทียบกับเพื่อสุนทรียะจะเห็นได้ว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการรับบริการเพื่ออรรถประโยชน์ มากกว่าเพื่อสุนทรียะ โดยปัจจัยด้านการใช้บริการเพื่อพบปะสังสรรค์สร้างแรงจูงใจในการใช้บริการด้านอรรถประโยชน์มากที่สุดจากการรับบริการร้านสุกี้ที่น้อย ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมาณโดยแรงจูงใจในการใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคมากที่สุด คือ ด้านการให้บริการร้านสุกี้ที่น้อย เพื่อพบปะสังสรรค์ โดยการเพิ่มจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ที่สามารถรองรับลูกค้าเป็นกลุ่ม หรือเพิ่มห้องสำหรับการจัดเลี้ยงสังสรรค์ เพื่อสร้างความพึงพอใจและสร้างความสะดวกให้แก่ผู้ให้บริการในการมาใช้บริการเพื่อพบปะสังสรรค์

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ จากการรับบริการร้านสุกี้ที่น้อยในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร และปริมาณของลูกค้าที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์เทียบกับเพื่อสุนทรียะ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการรับบริการเพื่ออรรถประโยชน์ มากกว่าเพื่อสุนทรียะ โดยแรงจูงใจในการใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคมากที่สุด คือ ด้านการให้บริการร้านสุกี้ที่น้อย เพื่อพบปะสังสรรค์ ดังนั้น ร้านสุกี้ที่น้อยควรมีการจัดพื้นที่นั่งสำหรับกลุ่มคนที่ต้องการมาพบปะสังสรรค์ เช่น การเพิ่มขนาดของโต๊ะ เก้าอี้ที่นั่ง หรือโซนสำหรับบริการกลุ่มลูกค้าที่มีขนาดใหญ่ เพื่อสร้างความพึงพอใจในการใช้บริการร้านสุกี้ที่น้อย อีกทั้งยังเป็นการสร้างความแตกต่างในการให้บริการ และเพิ่มจำนวนลูกค้าในการเข้าใช้บริการได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). เปิดเหตุผล "สุกี้ดี๊น้อย" ทำไมครองใจคนรัก "บุฟเฟ่ต์" ได้อยู่หมัด. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/969773>.
- ณมน อังคะหิรัญ และอมรินทร์ เทวตา. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าผ่านความพึงพอใจของลูกค้าของร้านขายส่งสินค้าเบ็ดเตล็ด. *วารสารวิชาการสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 3(2), หน้า 1 - 16.
- นันทา มารูอิ. (2565). คุณค่าที่มอบให้ลูกค้าเพื่อสร้างความยั่งยืน ธุรกิจร้านอาหารจวนด่วนเพื่อสุขภาพ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(7), หน้า 208 - 218.
- บุญชววรรณ วิงวอน, อัจฉรา เมฆสุวรรณ, และบุญชนิต วิงวอน. (2559). อิทธิพลของภาพลักษณ์ร้านค้า คุณค่าความสัมพันธ์ พฤติกรรมการบริการและการซื้อซ้ำที่มีต่อความภักดีของลูกค้าในร้านค้าปลีกดั้งเดิม. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(2), หน้า 69 - 83.
- ปรีดี นกุลสมปรารถนา. (2565). *รวมวิธีเพิ่มความพึงพอใจให้กับลูกค้า (Customer Satisfaction)*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.popticles.com/marketing/how-to-increase-customer-satisfaction/>.
- พระคมสัน เจริญวงศ์. (2562). ทฤษฎีอรรถประโยชน์: บทวิเคราะห์ในมุมมองของโทมปากสูตร. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 3(1), หน้า 25 - 32.
- ภารวี พล้าไนต์, สิริชัย ดีเลิศ และชลธิศ ดาราวงษ์. (2565). การตลาดเชิงอารมณ์และประสบการณ์ออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจและความภักดีต่อตราสินค้าของกลุ่มแฟนคลับชาวไทยผ่านตลาดกลางพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ที่โซเชียลมีเดียได้. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 19(2), หน้า 188 - 198.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2565). *มูลค่าธุรกิจร้านอาหารขยายตัวในปี 2565-2566 ท่ามกลางโจทย์ท้าทายด้านต้นทุนและการรักษากำไรของผู้ประกอบการ*. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/rXpKO>
- สิริลักษณ์ ทองพูน. (2559). คุณภาพการบริการและความพึงพอใจของผู้ใช้ธนาคาร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 36(2), หน้า 70 - 83.
- สุพจน์ จิตสุทธิญาณ. (2556). ความเข้าใจในทฤษฎีสุนทรียะ. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 9(32), หน้า 161 - 179.
- สุมามาลย์ ปานคำ และนันทมน พลายนบัว. (2564). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการบอกต่อแบบปากต่อปากเชิงบวกทางอิเล็กทรอนิกส์บนเพจเฟซบุ๊กเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(3), หน้า 842 - 856.
- Torres, A., & Tribó, J. A. (2011). Customer satisfaction and brand equity. *Journal of Business Research*, 64(n.d.), pp. 1089 - 1090.
- Fornell, C.F., Johnson, M.D., Anderson, E.W., Cha, J., and Bryant, B.E. (1996). The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose, and Findings. *Journal of Marketing*, 60(n.d.), pp. 7 - 18.
- Wongnai. (2566). *23 Food Trends in 2023 เทรนด์อาหารที่จะมาในปี*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.wongnai.com/articles/food-trends-in-2023>.

ดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าจากการรับบริการของร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Index Comparing Level Customers' Satisfaction on Services of
Shabushi Buffet Restaurant in Bangkok Metropolitan Region

ธนพร ชัยยงยุทธ¹ และก๊าวไกล วุฒิเสน²

Thanaporn Chaiyongyut¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Thanaporn.chai@rmutr.ac.th¹, kawklai.wur@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์เพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน การสื่อสารปากต่อปาก แบบอิเล็กทรอนิกส์ และโอกาสการกลับมาใช้บริการซ้ำ วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 435 คน จากลูกค้าร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์ตัวแปรพหุนาม ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์มีค่าดัชนีความพึงพอใจเชิงอรรถประโยชน์ ในระดับที่สูงกว่าระดับความพึงพอใจเชิงสุนทรียะในการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ดัชนีความพึงพอใจ แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน อรรถประโยชน์สุนทรียะ

Abstract

The purpose of this research was to construct index to compare level of customers' Satisfaction between Utilitarian and Hedonic Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index model. Stratified random sampling technique was applied to select 435 people to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by factor analysis and bivariate analysis. Research findings revealed that levels of customers' satisfaction of Utilitarian were significantly higher than those of Hedonic.

Keywords: Customers' satisfaction index, American Customer Satisfaction Index, utilitarian, hedonic

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2566) ได้มีการประมาณการมูลค่าธุรกิจร้านอาหารในประเทศไทยจะขยายตัวในปี 2566 อยู่ที่ประมาณ 4.18-4.25 แสนล้านบาท โดยการขยายตัวนี้คาดว่าจะจะเป็นระยะเวลา 2.7%-4.5% ซึ่งมีอัตราการขยายตัวที่ชะลอลงจากปี 2565 ที่ขยายตัวไปถึง 12.9% และยิ่งต่ำกว่าปี 2562 ที่ยังไม่มีผลกระทบของโรคโควิด-19 การเพิ่มราคาอาหารเฉลี่ยประมาณ 10% จากปี 2564 เป็นสาเหตุที่ผู้ประกอบการร้านอาหารต้องปรับราคาเพื่อรักษาความสามารถในการทำธุรกิจ เนื่องจากต้นทุนการทำธุรกิจร้านอาหารปรับเพิ่มขึ้นโดยรวมเฉลี่ยกว่า 14% ในปี 2565 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในปี 2564 ซึ่งส่งผลให้ต้องมีการปรับราคาอาหารเพิ่มขึ้น และโดยสังเกตได้ว่าในปี 2566 มีแนวโน้มที่ต้นทุนในการทำธุรกิจร้านอาหารจะเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง

ปัจจุบันลูกค้ามีทางเลือกในการรับประทานอาหารมากขึ้น โดยสาเหตุนี้อาจเกิดมาจากการใช้ชีวิตประจำวันของลูกค้า หรือลูกค้าอาจจะมุ่งเน้นไปที่ความคุ้มค่า ความสะดวกสบายของการใช้บริการ การตามความพึงพอใจของตนเอง ซึ่งสิ่งที่ตอบโจทย์ในเรื่องของความคุ้มค่ามากที่สุด คือ ร้านอาหารบุฟเฟต์ที่ปัจจุบันได้รับความนิยม และเติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศไทย ร้านอาหารบุฟเฟต์มีสไตล์การให้บริการที่หลากหลายประเภท ยกตัวอย่างเช่น ประเภทของชาบู ในภาพรวมนั้นตลาดชาบูในไทย มีมูลค่ารวมกว่า 23,000 ล้านบาท เห็นได้ชัดจากการเติบโตอย่างต่อเนื่องในทุก ๆ ปี และชาบูชิ บุฟเฟต์ เป็นหนึ่งในธุรกิจอาหารของโออิชิ กรุ๊ป ซึ่งร้านอาหารมีการให้บริการแบบบุฟเฟต์ที่มีความนิยมอย่างมากในชาวเอเชีย โดยลูกค้าสามารถเลือกบริโภคอาหารโดยไม่จำกัดจำนวนในราคาที่ย่อมเยา โดยมีระบบสายพานที่ลำเลียงอาหารมาให้ลูกค้าเลือกสั่งเอาได้ตามต้องการ ชาบูชิ บุฟเฟต์ จะเน้นการให้บริการอาหาร โดยมีสองชนิดหลักคือ หม้อไฟสไตล์ญี่ปุ่น และ ซูชิ ข้าวปั้นหน้าต่าง โดยลูกค้าจะมีเวลาในการรับประทานอาหารอยู่ที่ 1 ชั่วโมง 15 นาทีต่อครั้ง

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านชาบูชิ บุฟเฟต์เพื่ออรรถประโยชน์ และสุนทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านชาบูชิ บุฟเฟต์เพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากลูกค้า จำนวน 435 คน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านชาบูชิ บุฟเฟต์เพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวอรรถประโยชน์

อรรถประโยชน์ (Utility) หมายถึง ความพึงพอใจที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภค หรืออุปโภคสินค้าและบริการ ณ ขณะใดขณะหนึ่ง โดยผู้บริโภคจะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุดจากงบประมาณที่มีอยู่จำกัด (กชนันท์ เวชบรรพต, 2565, อ้างถึงใน พระคมสัน เจริญวงศ์, 2562)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวสุนทรียะ

สุนทรียะ หมายถึง ประสบการณ์ทางความงามที่ตอบสนองต่อการได้รับชมจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเหตุการณ์จริง หรือสถานการณ์ที่ถูกจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับสถานที่จริง แล้วเกิดความรู้สึกซาบซึ้งใจ จรรโลงใจ งดงาม หรือคล้อยตาม (ภูวนาถ บุญสุวรรณ, 2564)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน American Customer Satisfaction Index (ACSI)

แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน (American Customer Satisfaction Index (ACSI)) นี้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1994 โดย Professor Claes Fornell (Fornell et. al., 1996, pp.7-18) แบบจำลองนี้ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ ว่าเป็น ตัวชี้วัดความพึงพอใจของผู้บริโภค แบบจำลองนี้ถูกนำไปใช้ในการวัดระดับความพึงพอใจในคุณภาพ ของสินค้าบริการ เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระดับองค์กร ระดับอุตสาหกรรม หรือ ภาคเศรษฐกิจ อีกทั้งสามารถสะท้อนผลลัพธ์ของความพึงพอใจของผู้บริโภคเชื่อมโยงไปถึงความ จงรักภักดีและการร้องเรียนสินค้าบริการอีกด้วย ประโยชน์ทางอ้อมของแบบจำลองนี้คือ เพื่อให้ทราบ ถึงปัจจัยที่จะสร้างคุณค่าในสินค้าและบริการในแต่ละยุคสมัยที่เศรษฐกิจหรือสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงเทคโนโลยีที่สร้างความแตกต่างของตัวสินค้าและบริการให้มีทางเลือกที่หลากหลายแก่ลูกค้า มากขึ้น การชี้วัดดัชนีความพึงพอใจลูกค้าจึงมีความสำคัญในแต่ละสถานการณ์ให้ได้มาซึ่งปัจจัยที่ ก่อให้เกิดความพึงพอใจของลูกค้ากระทั่งถึงความจงรักภักดีต่อสินค้าบริการนั้น ๆ จึงเป็นเครื่องมือ ดัชนีหนึ่งสำหรับผู้จัดการที่กำหนดกลยุทธ์ในการแข่งขัน (สดใส จิระจิริยากุล, 2563)

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ทั้งนี้ได้เพิ่มด้านภาพลักษณ์เข้าไป เพื่อครอบคลุมมากขึ้น สามารถอธิบายได้ว่า

ปัจจัยความคาดหวังของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยมุมมองคุณภาพ ปัจจัยมุมมองคุณค่า และปัจจัยความพึงพอใจในทางบวกสอดคล้องกับ สรรทวรรธ สุนทรมหาลาภ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อช่องทางทางการสื่อสารการตลาดออนไลน์ กรณีศึกษาเฟสบุ๊คและอินสตาแกรม ซึ่งระบุว่าความคาดหวังต่อบริการ ของผู้ใช้แอปพลิเคชัน จะเป็นปัจจัยที่กำหนดมุมมองต่อคุณภาพบริการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน ทั้งสองปัจจัยนี้ จะส่งผลต่อไปยังมุมมองต่อคุณค่าบริการของผู้ใช้ และมุมมองด้านภาพลักษณ์ต่อบริการของผู้ใช้ ส่งผลทางบวกต่อปัจจัยที่กำหนดมุมมองต่อคุณภาพบริการ ของผู้ใช้โดยปัจจัยทั้งสองจะส่งผลต่อเนื่องไปยังความพึงพอใจโดยรวมต่อบริการ

ปัจจัยมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยมุมมองคุณค่า และปัจจัยความพึงพอใจในทางบวก สอดคล้องกับอิสสรียา จันทรประดิษฐ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้โดยสารสายการบินพาณิชย์ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ซึ่งระบุว่า มุมมองคุณภาพส่งผลต่อมุมมองคุณค่า และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการของสายการบินแอร์เอเชีย

ปัจจัยมุมมองคุณค่าของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยความพึงพอใจในทางบวก สอดคล้องกับสุทธิพรพรณ อ่ำเจริญ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการบริโภคนมถั่วเหลืองออร์แกนิกในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งระบุว่า ความคาดหวัง มุมมองคุณค่า มุมมองคุณภาพ และภาพลักษณ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคนมถั่วเหลืองทั่วไปและนมถั่วเหลืองออร์แกนิก

ปัจจัยภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลส่งผลต่อความพึงพอใจ สอดคล้องกับทิวา เกสรินทร์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ และการใช้บริการซ้ำ กรณีศึกษาร้านข้าวมันไก่โกจ้ง และร้านข้าวมันไก่โกยาว ซึ่งระบุว่าภาพลักษณ์สินค้าส่งผลต่อความพึงพอใจของร้านข้าวมันไก่โกจ้ง และร้านข้าวมันไก่โกยาว เนื่องจากภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้บริโภคต่อร้านอาหารจะเป็นภาพที่ดี น่าเชื่อถือ มีผลทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในสินค้าและบริการ

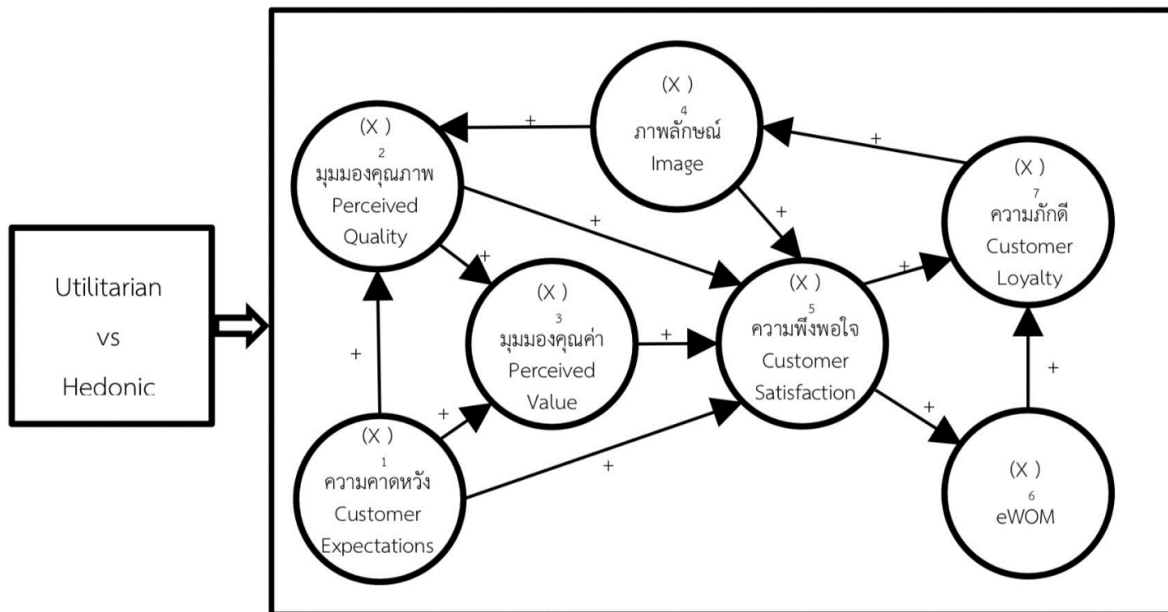
ปัจจัยความพึงพอใจของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยโอกาสใช้ซ้ำ ปัจจัยความภักดี และปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนอินเทอร์เน็ตในทางบวก สอดคล้องกับเมขลา สังตระกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของคุณค่าที่รับรู้ต่อความไวเนื้อเชื้อใจ ความพึงพอใจ การบอกต่อ และการกลับมาซื้อซ้ำของผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร ระบุว่า ความพึงพอใจของมีอิทธิพลทางบวกต่อการบอกต่อ การกลับมาซื้อซ้ำของผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยความภักดีของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อภาพลักษณ์ สอดคล้องกับ นลัทพ์ชจี มโนรมย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความเต็มใจจ่ายเพื่อซื้อขนมเบี้องแยกเครื่องของผู้บริโภคในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ซึ่งระบุว่า ความภักดีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ คือ เมื่อผู้บริโภคมีความภักดีต่อขนมเบี้องมากขึ้นก็จะส่งผลให้ภาพลักษณ์ของขนมเบี้องในมุมมองของผู้บริโภคยิ่งดีมากขึ้น

ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนอินเทอร์เน็ตของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อความภักดีในทางบวก สอดคล้องกับ สุมามาลย์ ปานคำ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการบอกต่อแบบปากต่อปากเชิงบวก ทางอิเล็กทรอนิกส์บนเฟซบุ๊ก เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ระบุว่า ความคิดเห็นหรือวิธีที่ดีที่สุดเกี่ยวกับสินค้าและบริการในแอปพลิเคชันจะสร้างความตั้งใจที่มากขึ้นให้กับผู้บริโภคในการซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน

นอกจากนั้นหากผู้บริโภคมีแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ะในการใช้บริการซึ่งเป็นความเพลิดเพลินในการรับประทานอาหาร รู้สึกผ่อนคลาย มีความสุขจากการใช้บริการหรือผู้บริโภคบางรายมีแรงจูงใจเชิง

อรรถประโยชน์ เพื่อรับประทานอาหาร หรืออรรถประโยชน์ที่นอกเหนือจากการมาใช้บริการเพื่อรับประทาน อาหาร โดยงานวิจัยนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น กลุ่มผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคเพื่อสุนทรียะ และกลุ่มที่บริโภค เพื่ออรรถประโยชน์ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความคาดหวังและภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ของผู้บริโภคใน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 2 ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมุมมองคุณค่าการให้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

สมมติฐานที่ 3 ความภักดีของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ ของการให้บริการร้าน ชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

สมมติฐานที่ 4 ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้าน ชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจของการใช้ บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

สมมติฐานที่ 5 ความพึงพอใจของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการสื่อสารแบบปากต่อปาก ของการให้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

สมมติฐานที่ 6 ความพึงพอใจของการใช้บริการ และการสื่อสารแบบปากต่อปากของร้านชาบูชิ บุฟเฟต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดี ของการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากลูกค้าของร้านชาบูชิ บุฟเฟต์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 435 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อายุ / การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี/ กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาโท/ ปริญญาโทขึ้นไป	รวม
Gen Z-Gen Y	255 81.99%	56 18.01%	311 100.00%
Gen X- Gen BB	66 53.23%	58 46.77%	124 100.00%
รวม	321 73.79%	114 26.21%	435 100.00%

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรนี้ได้ โดยกลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบจากประชากรทุกกลุ่มย่อยที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งกลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการช่วงอายุ Gen Z - Gen Y จำนวน 311 คน โดยเป็นระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี/กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี 255 คน คิดเป็นร้อยละ 81.99% และกำลังศึกษาปริญญาโท/ปริญญาโทขึ้นไป 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.01%

กลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการช่วงอายุตั้งแต่ Gen X - Gen BB จำนวน 124 คน โดยเป็นระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี/กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี 66 คน คิดเป็นร้อยละ 53.23% และกำลังศึกษาปริญญาโท/ปริญญาโทขึ้นไป 58 คน คิดเป็นร้อยละ 46.77%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อคำถาม จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกใน

ครัวเรือน และส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมพฤติกรรมการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยด้านความพึงพอใจที่มารับบริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ใช้วิธีแบบ Likert Scale โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น 5	หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง/พอใจอย่างมาก
ระดับความคิดเห็น 4	หมายถึง เห็นด้วย/พอใจ
ระดับความคิดเห็น 3	หมายถึง เฉยๆ
ระดับความคิดเห็น 2	หมายถึง ไม่เห็นด้วย/ไม่พอใจ
ระดับความคิดเห็น 1	หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/ไม่พอใจอย่างมาก

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาในการวิเคราะห์และสร้างดัชนีวัดระดับความพึงพอใจ โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และวิธีการศึกษาเปรียบเทียบดัชนีระดับความพึงพอใจ/ความภักดี โดยใช้การทดสอบสมมติฐานแบบตัวแปรสองตัว (Bivariate Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test และ ANOVA F-test

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 435 คน พบว่า แรงจูงใจในการใช้บริการเชิงอรรถประโยชน์ จำนวน 376 คน คิดเป็นร้อยละ 86 แรงจูงใจในการใช้บริการเชิงสุนทรีย์ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14 อยู่ในช่วง Gen Z - Gen Y จำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 71 Gen X – Gen BB จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 29

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการสร้างดัชนีวัดระดับความพึงพอใจจากแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่า ตัวแปรของแต่ละปัจจัยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Factor Loading) ค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 ถือว่ามีความสอดคล้องกันอยู่ในระดับที่ดี % Total Variance มีค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 มีความผันแปรของข้อคำถามในองค์ประกอบนี้ในระดับดี และค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach Alpha มีค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 แสดงถึง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ในระดับดี โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

Item	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
<u>1.ความคาดหวัง(Customer Expectation)</u>			
		0.8444	0.8987
1.1 ต้องเป็นสินค้าสดใหม่	0.9084		
1.2 ต้องเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ	0.9148		
1.3 อาหารรสชาติอร่อย	0.9177		
1.4 อาหารมีความหลากหลาย	0.9346		
<u>2.มุมมองคุณภาพ(Perceived Quality)</u>			
		0.8411	0.8971
2.1 อาหารมีความอร่อย	0.9104		
2.2 อาหารมีความสดใหม่	0.9227		
2.3 สินค้ามีคุณภาพดี	0.9198		
2.4 พนักงานบริการใส่ใจลูกค้า	0.9156		
<u>3.มุมมองคุณค่า(Perceived Value)</u>			
		0.8522	0.9073
3.1 คุณภาพของสินค้ามีความคุ้มค่าสมราคา	0.9074		
3.2 รูปลักษณ์ของอาหาร มีคุณค่าทางจิตใจ	0.8889		
3.3 ร้านมีบรรยากาศที่ดี	0.9392		
3.4 บริการของพนักงานคุ้มกับราคาที่จ่ายไป	0.9555		
<u>4.ภาพลักษณ์(Image)</u>			
		0.8615	0.9105
4.1 ขายแต่สินค้าสดและใหม่ อร่อย	0.8977		
4.2 คัดมาเฉพาะสินค้าที่มีคุณภาพดี	0.9303		
4.3 มีความสะอาด ถูกสุขอนามัย	0.9283		
4.4 มีอาหารหลากหลาย	0.9555		
<u>5.ความพึงพอใจ(Customer Satisfaction)</u>			
		0.8551	0.9005
5.1 อาหารอร่อย ผักผลไม้สดใหม่	0.9192		
5.2 คุณภาพของสินค้า	0.9397		
5.3 พนักงานมีการบริการที่ดี	0.8999		
5.4 ความสะดวกในการจ่ายค่าบริการ	0.9395		
<u>6.การสื่อสารแบบปากต่อปาก(Electronic Word-of-Mouth)</u>			
		0.8125	0.8623
6.1 แนะนำบอกต่อเพื่อนผ่านสื่อสังคมออนไลน์	0.8787		
6.2 เผยแพร่ข้อมูลโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์	0.9063		
6.3 บอกต่อเพื่อนเกี่ยวกับการใช้บริการ	0.9187		

Item	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
7. ความภักดี (Customer Loyalty)		0.7893	0.7180
7.1 ครั้งต่อไปท่านจะกลับมาใช้บริการซ้ำ	0.8884		
7.2 ท่านจะแนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการ	0.8884		
8. แรงจูงใจเชิงสุนทรียรส (Hedonic Motivation)		0.8092	0.9098
8.1 จะได้สัมผัสบรรยากาศที่ดี	0.8966		
8.2 จะรู้สึกสดชื่น	0.8956		
8.3 ไปใช้บริการ เพื่อหนีความวุ่นวาย	0.9018		
8.4 จะเพลิดเพลินกับอาหาร	0.9043		
9. แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian motivation)		0.8136	0.9076
9.1 ไปใช้บริการ เพื่อทำงานหรือประชุม	0.8879		
9.2 ไปใช้บริการ เพื่อพบปะสังสรรค์	0.8812		
9.3 ไปใช้บริการ เพื่อรับประทานอาหาร	0.9178		
9.4 เพื่อร่วมกิจกรรมและโปรโมชั่นต่าง ๆ	0.9203		

2. ผลการเปรียบเทียบดัชนีระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟต์ เพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่แสดงดังตารางที่ 3 และรูปที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบของความพึงพอใจทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความคาดหวังของผู้ใช้บริการ 2) มุมมองต่อคุณภาพบริการ 3) มุมมองต่อคุณค่า 4) ภาพลักษณ์ 5) ความพึงพอใจต่อบริการ 6) การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM) และ 7) ความภักดีของผู้ใช้บริการ นำมาเปรียบเทียบระหว่างแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ และแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้บริการมีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 7 ด้านมากกว่าแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าดัชนีระดับความพึงพอใจ

	จำนวน	ความคาดหวัง	คุณภาพ	คุณค่า	ภาพลักษณ์	ความพึงพอใจ	การบอกต่อ	ความภักดี
การบริโภคเน้น								
อรรถประโยชน์	376	0.953	0.955	0.956	0.955	0.958	0.940	0.961
สุนทรียะ	376	0.506	0.493	0.473	0.482	0.480	0.525	0.644
T-test	59	13.706***	14.407***	15.055***	14.568***	15.066***	13.561***	11.479***

รูปที่ 2 กราฟเรดาร์จำแนกตามแรงจูงใจในการใช้บริการ

สรุปผลและอภิปราย

ผลการศึกษการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ จากการรับบริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์เทียบกับเพื่อสุนทรียะ พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจจากการรับบริการเพื่ออรรถประโยชน์ มากกว่า เพื่อสุนทรียะ ในการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยแรงจูงใจในการใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้ามากที่สุด คือ ไปใช้บริการ เพื่อพบปะสังสรรค์

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจเว้นวรรคจากการรับบริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของลูกค้าที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์เทียบกับเพื่อสุนทรียะ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการรับบริการ เพื่ออรรถประโยชน์มากกว่าเพื่อสุนทรีย โดยแรงจูงใจในการใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคมากที่สุด คือ ด้านการใช้บริการร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์เพื่อพบปะสังสรรค์ ดังนั้นร้านชาบูชิ บุฟเฟ่ต์ ควรมีการจัดโปรโมชั่น และจัดโต๊ะที่นั่งสำหรับลูกค้าที่มาใช้บริการที่ร้านแบบเป็นกลุ่มเพื่อพบปะสังสรรค์เพื่อสร้างความพึงพอใจของลูกค้ามากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี จันทรโคติกา ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทรโคติกา และดร.ก้าวไกล วุฒิสเสน อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้แนะนำ แก้ไข

ตรวจทานข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- กชนันท์ เวชบรรพต. (2565). *ความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการนำเข้าสู่สินค้าแบบเร่งด่วนทางอากาศ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน สหสาขาวิชาการจัดการด้านโลจิสติกส์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ทิวา เกสรินทร์. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและการใช้บริการซ้ำ กรณีศึกษาร้านข้าวมันไก่โกจ้ง และร้านข้าวมันไก่โกยาว*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด ดิจิทัลวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- นลัทพ์ชจี โมโนรมย์. (2563). *ความเต็มใจจ่ายเพื่อชื้อขนมเบื่อง่ายแยกเครื่องของผู้บริโภคในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบัญชีดิจิทัล วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- ภูวนาถ บุญสุวรรณ. (2564). *ศึกษาและสร้างสรรค์ประสบการณ์ทางสุนทรีย์ยะ จากผลงานทัศนศิลป์ ในวัดบรมราชากาญจนานภิเษกอนุสรณ์ (เล่งเน่ยยี่2) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- เมขลา สังตระกูล. (2557). *อิทธิพลของคุณค่าที่รับรู้ต่อความไวเนื้อเชื้อใจ ความพึงพอใจ การบอกต่อ และการกลับมาซื้อซ้ำของผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2566). *การประมาณการมูลค่าธุรกิจร้านอาหารในประเทศไทยจะขยายตัวในปี 2566*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.kasikornresearch.com/th/>, 14 พฤษภาคม 2566.
- สดใส จิรจรรย์กุล. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าในกิจการเพื่อสังคม : กรณีศึกษาธุรกิจกาแฟ*. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สรทวารธ สุนทรมหาลาภ. (2561). *ความพึงพอใจต่อช่องทางสื่อสารการตลาดออนไลน์ กรณีศึกษาเฟสบุ๊คและอินสตาแกรม*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบัญชีดิจิทัล วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- สุทิพวรรณ อ่ำเจริญ. (2563). *ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการบริโภคนมถั่วเหลืองออร์แกนิกในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการเชิงนวัตกรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.

สุมาลย์ ปานคำ และนัทธมน พลายบัว. (กันยายน-ธันวาคม 2564). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการบอกต่อแบบปากต่อปากเชิงบวก ทางอิเล็กทรอนิกส์บนเฟซบุ๊ก เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(3), หน้า 842 - 856.

อิสสรียา จันทรประดิษฐ์. (2563). *การตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้โดยสารสายการบินพาณิชย์ในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบัญชีดิจิทัล วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.

ดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าจากการรับบริการของร้านโอเอชิบุฟเฟต์

ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Index Comparing Level of Customers' Satisfaction on Services of
Oishi Japanese Buffet Restaurant in Bangkok Metropolitan Region

ณรงค์ศักดิ์ แก้วเขียว¹ และกวีไกลวุฒิเสนา²

Narongsak Keawkhiew¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ นครปฐม 73170^{1,2}

E-mail: nnrongsak.koa@rmutr.ac.th¹, kawklai.wur@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจจากการรับบริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์เพื่อรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 600 คน จากผู้บริโภคร้านโอเอชิบุฟเฟต์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์ตัวแปรพหุนามผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ มีค่าดัชนีความพึงพอใจเชิงรรถประโยชน์ ในระดับที่สูงกว่าความพึงพอใจเชิงสุนทรียะ ในการใช้บริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ดัชนีความพึงพอใจ แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน รรถประโยชน์ สุนทรียะ

Abstract

The purpose of this research was to construct index to compare levels of customers' satisfaction between Utilitarian and Hedonic Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index model. Stratified random sampling technique was applied to select customers 600 people to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by factor analysis and bivariate analysis. Research findings revealed that levels of customers' satisfaction of Utilitarian were significantly higher than those of Hedonic.

Keywords: Customers' satisfaction index, American Customer Satisfaction Index, utilitarian, hedonic

บทนำ

ปัจจุบันคนไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและการแข่งขันในหลายด้านเพิ่มมากขึ้น เวลาเป็นข้อจำกัดในการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมทำให้คนไทยมีความต้องการบริโภคอาหารนอกบ้านมากขึ้น ในเวลาเดียวกันยังตระหนักถึงความสำคัญของอาหารที่สะอาดและสุขภาพดี ธุรกิจร้านอาหารญี่ปุ่นถือว่าเป็นธุรกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยมาจากพฤติกรรมของคนไทยที่เปลี่ยนไปตามวัฒนธรรม ร้านอาหารญี่ปุ่นมีการแข่งขันที่รุนแรงเนื่องจากมีผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาในตลาดมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นเพราะว่าการลงทุนในธุรกิจนี้ไม่สูงมากนักและมีระยะเวลาในการคืนทุนที่ค่อนข้างเร็วผลสำรวจร้านอาหารญี่ปุ่นในประเทศไทย ประจำปี 2565 ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ประเมินภาพรวมธุรกิจอาหารมีมูลค่า 4.18 - 4.25 แสนล้านบาท ขยายตัว 12.9% เป็นการฟื้นตัวหลังสถานการณ์โควิด 19 สอดคล้องกับข้อมูลขององค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่น (JETRO Bangkok) พบว่าร้านอาหารญี่ปุ่นในประเทศไทยเปิดใหม่เพิ่มขึ้นสูงสุดในรอบ 15 ปี มีจำนวนร้านอาหารญี่ปุ่น ปี 2565 มีจำนวน 5,325 ร้านเพิ่มขึ้น 21.9% เมื่อเทียบกับปี 2564

ร้านโอเอชิบุฟเฟต์ (OISHI JAPANESE BUFFET) ร้านอาหารญี่ปุ่นบุฟเฟต์ ในเครือของ บริษัท โอเอชิกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจอาหารในประเทศไทย ร้านโอเอชิบุฟเฟต์ เป็นร้านอาหารบุฟเฟต์ญี่ปุ่นแห่งแรกของประเทศ ให้บริการในคอนเซ็ปต์ All You Can Eat ที่ให้คุณอึดอร่อยได้ทั้งหมดไม่จำกัดกับอาหารนานาชาติ ทั้งอาหารญี่ปุ่น, อาหารยุโรป, อาหารจีน และ ซีฟู้ดสดใหม่ ในปี 2566 ร้านโอเอชิบุฟเฟต์ ในประเทศไทย จำนวน 17 สาขาโดยที่ร้านมีความมุ่งมั่นที่จะให้ผู้บริโภคมีประสบการณ์ที่ดีและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในการบริโภคและไลฟ์สไตล์ที่เปลี่ยนไปของผู้บริโภคในสมัยปัจจุบัน

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ เพื่อรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ เพื่อรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากลูกค้า จำนวน 600 คน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ เพื่อรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบรรทัดจริยธรรม

จาก เว็นกลาง (2556, น. 8) การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ หมายถึง การเลือกและบริโภคอาหารที่ทำให้คุณค่าทางโภชนาการสูงและเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย การบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเน้นการได้รับสารอาหารที่สำคัญในอัตราส่วนที่เหมาะสมและครอบคลุม เพื่อให้ร่างกายได้รับพลังงานและสารอาหารที่ต้องการเพื่อรักษาสุขภาพ ประโยชน์ที่ได้รับจากการบริโภคอาหารญี่ปุ่นมีผลดีต่อสุขภาพของผู้บริโภค อาหารญี่ปุ่นมีลักษณะที่สดใหม่ คุณภาพที่ดี และรสชาติเหมาะกับผู้บริโภค และไขมันน้อยและมีการนำเสนออาหารที่ปรุงรสด้วยวิธีการที่เน้นความอร่อยและภาพลักษณ์ที่ดี

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียะ

การรับประทานอาหารญี่ปุ่นเพื่อสร้างความผ่อนคลายและความเป็นสุขในจิตใจ ร้านอาหารมักมีบรรยากาศที่เงียบสงบและสบายตา โดยเน้นความเรียบง่ายและความสงบเพื่อให้ลูกค้าสามารถพักผ่อนและสัมผัสกับประสบการณ์การรับประทานอาหารอย่างแท้จริง อาหารที่เสิร์ฟมีความสดใหม่และมีคุณภาพ ความหลากหลายในเมนูอาหารที่สามารถตอบสนองความต้องการและความชื่นชอบของผู้บริโภคได้ กัญญาดา ชมภูทิพย์ (2561, น. 9) ได้ให้ความหมายสุนทรียะว่าคุณลักษณะที่ไม่สามารถมองเห็นได้ โดยถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภค โดยอาจเป็นอารมณ์ความสนุกสนาน ความบันเทิง การจินตนาการ แรงจูงใจและความรู้สึก

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน American Customer Satisfaction Index (ACSI)

Fornell et al. (1996, p. 7) กล่าวว่า แบบจำลอง American Customer Satisfaction Index (ACSI) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวัดและติดตามระดับความพึงพอใจของลูกค้าช่วยองค์กรในการเข้าใจคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการของพวกเขาและช่วยให้พวกเขาปรับปรุงตามความคิดเห็นของลูกค้า ACSI เน้นการศึกษาและวิเคราะห์ความพึงพอใจของลูกค้าโดยใช้วิธีการสำรวจและเก็บข้อมูลจากผู้บริโภค มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจแนวโน้มและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ทั้งนี้ได้เพิ่มด้านภาพลักษณ์ เพิ่มเข้าไป เพื่อครอบคลุมมากขึ้น สามารถอธิบายได้ว่า

ปัจจัยความคาดหวังของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยมุมมองคุณภาพ ปัจจัยมุมมองคุณค่า และปัจจัยความพึงพอใจในทางบวก สอดคล้องกับวาริรัตน์ติภากร (2559, น. 47) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารไทยของผู้บริโภคชาวเมืองอันซีประเทศฝรั่งเศส ซึ่งระบุว่า ความคาดหวังคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารไทย

ปัจจัยมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลส่งผลต่อปัจจัยมุมมองคุณค่า และปัจจัยความพึงพอใจในทางบวก สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ จันจินดา

(2559, น. 59) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านกาแฟสตาร์บัคส์ และร้านทัมเอ็น ทัมส์ คอฟฟี่ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งระบุว่า การรับรู้คุณภาพด้านการบริการ การสร้างความน่าเชื่อถือ ของร้านกาแฟสตาร์บัคส์และร้านทัมเอ็น ทัมส์ คอฟฟี่ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ปัจจัยมุมมองคุณค่าของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยความพึงพอใจในทางบวก สอดคล้องกับมินตรา จริยาภรณ์ (2559, น. 71) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้คุณค่ากับความภักดีของการให้บริการธุรกิจร้านอาหาร Inter-Brand กับ Local Brand: กรณีศึกษาเปรียบเทียบร้าน Greyhound café และร้าน The Chocolate Factory ซึ่งระบุว่า มุมมองคุณค่าของการให้บริการของร้านอาหารของผู้บริโภคส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมในการให้บริการ คือการเข้าใจ พฤติกรรมผู้บริโภค สร้างคุณค่าที่ผู้บริโภครับรู้ได้ รวมไปถึงการบริหารความสัมพันธ์ที่ดีแก่ลูกค้า และให้ความสำคัญกับราคาที่เหมาะสมคุ้มค่าในสินค้าและบริการ

ปัจจัยภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อความพึงพอใจ สอดคล้องกับ ทิวา เกสรินทร์ (2561, น. 62) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและการใช้บริการซ้ำ กรณีศึกษาร้านข้าวมันไก่โจงจั้งและร้านข้าวมันไก่โกยาว ระบุว่า ภาพลักษณ์สินค้าส่งผลต่อความพึงพอใจต่อของร้านข้าวมันไก่โจงจั้งและร้านข้าวมันไก่โกยาว เนื่องจากภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้บริโภคต่อร้านอาหารจะเป็นภาพที่ดี น่าเชื่อถือ มีผลทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในสินค้าและบริการ

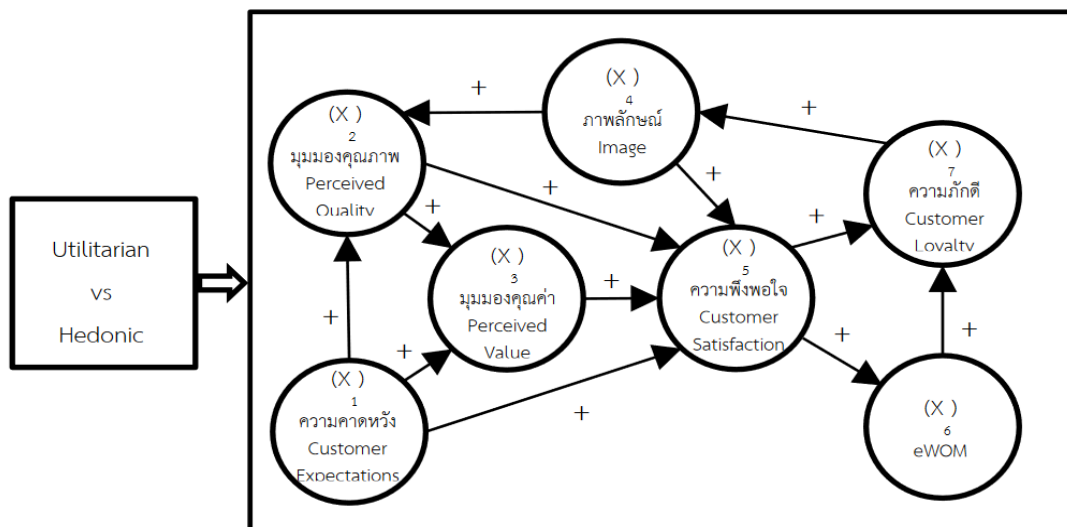
ปัจจัยความพึงพอใจของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลต่อปัจจัยโอกาสใช้ซ้ำ ปัจจัยความภักดี และปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบน อินเทอร์เน็ตในทางบวก สอดคล้องกับนันทพร คงดารา (2559, น. 58) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจที่มี ความสัมพันธ์ต่อการใช้บริการร้านอาหารฟู้จี้ และร้านอาหารญี่ปุ่นเซนของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ระบุว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการมีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดี โดยความพึงพอใจส่งผลต่อความเชื่อมั่น การนึกถึงและเกิดการซื้อซ้ำอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยความภักดีของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อภาพลักษณ์ สอดคล้องกับหมะหุมุด หะยีหมัด และก่องพงษ์ พลโยธา (2555, น. 6) ได้ศึกษาเรื่อง ความภักดีต่อตราสินค้าในมิติเชิงทัศนคติและมิติเชิงพฤติกรรม ซึ่งระบุว่า ความภักดีต่อตราสินค้าเกิดจากการที่ ผู้บริโภคนั้นรับรู้คุณค่าและนำไปสู่ความพึงพอใจในตราสินค้าและทำให้เกิดภาพลักษณ์ต่อสินค้าและบริการ และทำให้ผู้บริโภคกลับมาซื้อ

ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่อปากบนอินเทอร์เน็ตของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลต่อความภักดีในทางบวก สอดคล้องกับณิชาภา จงประกายทอง (2563, น. 92) ได้ศึกษาเรื่อง การบอกต่อแบบปากต่อปากและปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์เสริมแคลเซียมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ระบุว่า การบอกต่อแบบปากต่อปากของ

ผู้บริโภค ด้านปริมาณ ด้านคุณภาพ และด้านความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อความภักดี และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมแคลเซียมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

นอกจากนั้นหากผู้บริโภคมีแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ในการใช้บริการซึ่งเป็นความเพลิดเพลินในการรับประทานอาหารเช้า รู้สึกผ่อนคลาย มีความสุขจากการใช้บริการหรือผู้บริโภคบางรายมีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ เพื่อรับประทานอาหารเช้า หรืออรรถประโยชน์ที่นอกเหนือจากการมาใช้บริการเพื่อรับประทานอาหารเช้า โดยงานวิจัยนี้ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคเพื่อสุนทรีย์ และกลุ่มที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความคาดหวังและภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 2 ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมุมมองคุณค่าของการใช้บริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 3 ความภักดีของการใช้บริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 4 ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความพึงพอใจของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 5 ความพึงพอใจของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการสื่อสารแบบปากต่อปากบนอินเทอร์เน็ต (Electronic Word of Mouth : eWOM) ของการให้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 6 ความพึงพอใจของการใช้บริการและการสื่อสารแบบปากต่อปากบนอินเทอร์เน็ตของร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความภักดีของการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ(Stratified Sampling) ลูกค้ำที่มารับบริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 600 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ/การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาตรี / ปริญญาตรีขึ้นไป	รวม
Generation Z,Y	73 25.98%	208 74.02%	281 100.00%
Generation X, Baby Boomer	75 23.51%	244 76.49%	319 100.00%
รวม	148 24.67%	452 75.33%	600 100.00%

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรนี้ได้ โดยกลุ่มตัวอย่างนี้มีองค์ประกอบจากผู้บริโภคทุกกลุ่มย่อยที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งกลุ่มผู้บริโภค Generation Z, Y ที่มารับบริการ จำนวน 281 คน แบ่งเป็นการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 25.98% กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 74.02%

กลุ่มผู้บริโภค Generation X, Baby Boomer ที่มารับบริการ จำนวน 319 คน แบ่งเป็นการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 23.51% กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 76.49%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกครัวเรือน และส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยด้านความพึงพอใจที่มารับบริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใช้วิธีการวัดแบบ Likert Scale โดยกำหนดเกณฑ์การใช้คะแนนคือ 1-5 คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับความคิดเห็น 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วย

ระดับความคิดเห็น 3 คะแนน หมายถึง เฉย ๆ

ระดับความคิดเห็น 2 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ระดับความคิดเห็น 1 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาในการวิเคราะห์และสร้างดัชนีวัดระดับความพึงพอใจ โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของลูกค้าที่มารับบริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และวิธีการศึกษาเปรียบเทียบดัชนีระดับความพึงพอใจ/ความภักดี โดยใช้การทดสอบสมมติฐานแบบตัวแปรสองตัว (Bivariate Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test และ ANOVA F-test

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 600 คน พบว่า แรงจูงใจในการใช้บริการเชิงสุนทรีย์ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 6 แรงจูงใจในการใช้บริการเชิงอรรถประโยชน์จำนวน 565 คน คิดเป็นร้อยละ 94 อยู่ในช่วง Generation Z จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 14 Generation Y จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 33 Generation X จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 31 และ Baby Boomer จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 22

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการสร้างดัชนีวัดระดับความพึงพอใจจากแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่า ตัวแปรของแต่ละปัจจัยมีค่า สัมประสิทธิ์ (Factor Loading) ค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 ถือว่ามีสอดคล้องกันอยู่ในระดับที่ดี % Total Variance มีค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 มีความผันแปรของข้อคำถามในองค์ประกอบนี้ในระดับดี และค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach Alpha มีค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 แสดงถึงค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ในระดับดี โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

Item	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
1. คาดหวังต่อการใช้บริการร้านโอเอซี บุฟเฟต์		0.852	0.939
อาหารสดใหม่	0.937		
อาหารมีคุณภาพ	0.922		
อาหารรสชาติอร่อย	0.919		
อาหารหลากหลาย	0.914		
2. มุมมองที่มีต่อคุณภาพในการบริการร้านโอเอซี บุฟเฟต์		0.848	0.940
อาหารอร่อยมีความสดใหม่	0.930		
วัตถุดิบที่ใช้ทำอาหารดีมีคุณภาพ	0.924		
พนักงานบริการใส่ใจลูกค้า	0.930		
ช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย	0.899		
3. มุมมองต่อคุณค่าของการใช้บริการร้านโอเอซี บุฟเฟต์		0.873	0.951
ความสดใหม่ของอาหารมีความคุ้มค่าสมราคา	0.946		
คุณภาพของอาหารดีมีคุณค่าทางจิตใจ	0.941		
มีบรรยากาศร้านที่ดี	0.944		
มีรูปแบบการให้บริการที่ทันสมัย	0.906		
4. ภาพลักษณ์ที่มีต่อการใช้บริการร้านโอเอซี บุฟเฟต์		0.864	0.946
ขายแต่อาหารสดและใหม่อร่อย	0.924		
คัดมาเฉพาะอาหารที่มีคุณภาพ	0.931		
มีความสะอาดถูกสุขอนามัย	0.936		
มีอาหารหลากหลาย	0.926		
5. ท่านมีความพึงพอใจต่อการใช้บริการร้านโอเอซี บุฟเฟต์		0.869	0.949
ความสดใหม่ อร่อยของอาหาร	0.949		
คุณภาพของอาหารดี	0.947		
พนักงานบริการใส่ใจลูกค้า	0.933		
สามารถใช้ชำระค่าสินค้าได้หลายช่องทาง	0.899		
6. แนะนำบอกต่อในการใช้บริการร้านโอเอซี บุฟเฟต์		0.893	0.940
ฉันจะแนะนำบอกต่อเพื่อนผ่านสื่อสังคมออนไลน์	0.950		

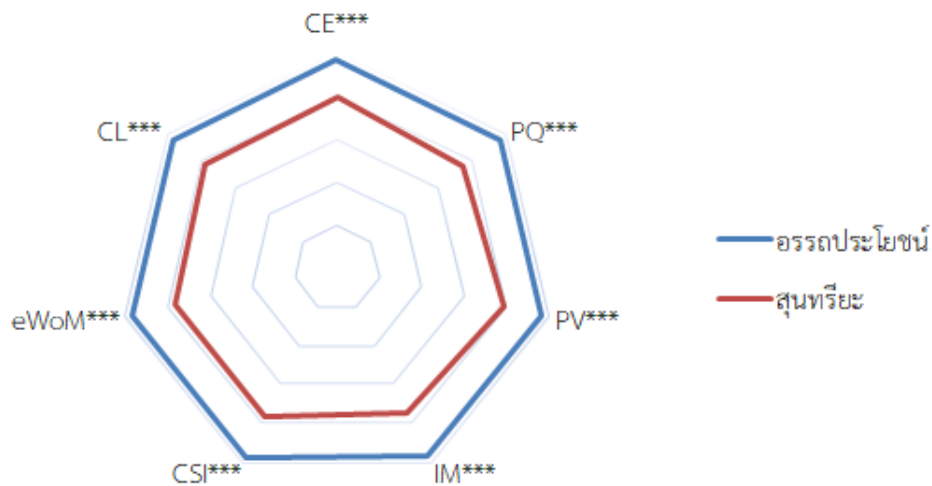

Item	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
ฉันจะเผยแพร่ข้อมูลร้านโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์	0.956		
ฉันบอกเพื่อนเกี่ยวกับร้านโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์	0.928		
7. ความจงรักภักดีต่อการใช้บริการร้านโอเอซี บุฟเฟต์		0.924	0.916
ครั้งต่อไปท่านจะกลับมาซื้อซ้ำ	0.961		
ท่านจะแนะนำให้ผู้อื่นมาซื้อสินค้า	0.961		
8. แรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ต่อการบริการ ร้านโอเอซี บุฟเฟต์		0.881	0.953
สัมผัสบรรยากาศร้านที่ดี	0.948		
รู้สึกดีกับรูปลักษณ์ของอาหาร	0.943		
รู้สึกผ่อนคลายกับการให้บริการของร้าน	0.918		
จะเพลิดเพลินกับรสชาติอาหาร	0.946		
9. แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ต่อการใช้บริการร้านโอเอซี บุฟเฟต์		0.856	0.941
ไปรับประทานอาหารเช้าเพื่อทำงานหรือประชุม	0.905		
ไปรับประทานอาหารเช้าเพื่อพบปะสังสรรค์	0.950		
ไปรับประทานอาหารเช้าเพื่อรับประทานอาหารเช้าเพื่อร่วมกิจกรรมทางการตลาดและโปรโมชั่นต่าง ๆ	0.916		
	0.920		

2. ผลการเปรียบเทียบดัชนีระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ เพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่แสดงดังตารางที่ 3 และรูปที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบของความพึงพอใจทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความคาดหวังของผู้ใช้บริการ 2) มุมมองต่อคุณภาพบริการ 3) มุมมองต่อคุณค่า 4) ภาพลักษณ์ 5) ความพึงพอใจต่อบริการ 6) การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ และ 7) ความภักดีของผู้ใช้บริการ นำมาเปรียบเทียบระหว่างแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ และแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ จะเห็นได้ว่าผู้ให้บริการมีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน มากกว่าแรงจูงใจเชิงสุนทรีย์ โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมการบริโภค

	จำนวน	CE	PQ	PV	IM	CSI	eWoM	CL
การบริโภคเน้น								
อรรถประโยชน์	565	0.973	0.966	0.971	0.967	0.975	0.97	0.968
สุนทรีย์	35	0.792	0.752	0.795	0.747	0.763	0.769	0.776
t-test		7.929***	9.013***	7.478***	9.269***	9.382***	8.472***	7.845***

รูปที่ 2 กราฟเรดาร์จำแนกตามแรงจูงใจในการบริโภคเน้นอรรถประโยชน์ สุนทรีย์
เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

อภิปรายผล

ผลการศึกษการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจจากการรับบริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของลูกค้าที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์เทียบกับเพื่อสุนทรีย์จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการรับบริการเพื่ออรรถประโยชน์ มากกว่าเพื่อสุนทรีย์ โดยปัจจัยด้านการใช้บริการเพื่อพบปะสังสรรค์เป็นแรงจูงใจในการใช้บริการด้านอรรถประโยชน์มากที่สุดจากการรับบริการร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยทางร้านโอเอซีบุฟเฟต์ ต้องสามารถรองรับลูกค้าเป็นกลุ่ม โดยการเตรียมห้องสำหรับเลี้ยงสังสรรค์ การจัดโต๊ะ เก้าอี้สำหรับกลุ่มลูกค้า และเสริมสร้างด้วยบรรยากาศในร้านที่ดี อาหารมีความสดใหม่ อร่อยการบริการใส่ใจลูกค้า เพื่อเพิ่มความพึงพอใจและการสร้างความสะดวกกับกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการเพื่อพบปะสังสรรค์

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ จากการรับบริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของลูกค้าที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์เทียบกับเพื่อสุนทรีย์ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการรับบริการเพื่ออรรถประโยชน์ มากกว่าเพื่อสุนทรีย์ โดยแรงจูงใจในการใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคมากที่สุด คือ ด้านการให้บริการร้านโอเอชิบุฟเฟต์ ไปรับประทานอาหารเช้าเพื่อพบปะสังสรรค์ ดังนั้น ร้านโอเอชิบุฟเฟต์ การเตรียมห้องสำหรับเลี้ยงสังสรรค์ การจัดโต๊ะ เก้าอี้สำหรับกลุ่มลูกค้า และเสริมสร้างด้วยบรรยากาศในร้านที่ดี การบริการใส่ใจลูกค้า อาหารมีความสดใหม่ อร่อยความหลากหลายในเมนูอาหารที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และเพิ่มจำนวนลูกค้าในการเข้าใช้บริการได้มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี จันทระโคติกา ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทระโคติกา และดร.ก๊าวไกล วุฒิสเสน อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้แนะนำแก้ไขตรวจทานข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- กัญญาดา ชมภูทิพย์. (2561). การรับรู้ประโยชน์จากอรรถประโยชน์และการรับรู้ประโยชน์จากความสุขที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- จาง เว็นหลาง. (2556). การสำรวจความต้องการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของประชาชนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- จุฑารัตน์ จันจินดา. (2559). ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านกาแฟสตาร์บัคส์และร้านทัมเอ็น ทัมส์ คอฟฟี่ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- ณิชาภา จงประกายทอง. (2563). การบอกต่อแบบปากต่อปากและปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมแคลเซียมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

- ทิวา เกสรินทร์. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและการใช้บริการซ้ำ กรณีศึกษาร้านข้าวมันไก่โกจ้ง และร้านข้าวมันไก่โกยาว*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด ดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- นันทพร คงดารา. (2559). *ความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้บริการร้านอาหารฟู้จี้ และร้านอาหารญี่ปุ่น เซนของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- นารีรัตน์ ติภากร. (2559). *การศึกษาความคาดหวังคุณภาพบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านอาหารไทยของผู้บริโภคชาวเมืองอันซีประเทศฝรั่งเศส*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- มินตรา จริยาภรณ์. (2559). *การรับรู้คุณค่ากับความภักดีของการให้บริการธุรกิจร้านอาหาร Inter-Brand กับ Local Brand: กรณีศึกษาเปรียบเทียบร้าน Greyhound café และร้าน The Chocolate Factory*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2565). *ธุรกิจร้านอาหารปี 65 คาดพลิกกลับมาฟื้นตัวร้อยละ 5.0-9.9 การแพร่ระบาดของ omicron และต้นทุนวัตถุดิบยังคงเป็นความท้าทายสำคัญ*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/kecon/business/Pages/restaurant-z3352.aspx>, 26 พฤษภาคม 2566.
- หมะหมุด หะยีหมัด และก่อพงษ์ พลโยธา. (2555). *ความภักดีต่อตราสินค้าในมิติเชิงทัศนคติและมิติเชิงพฤติกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- โออิชิ บุฟเฟต์. (2566). *โออิชิ บุฟเฟต์*. เข้าถึงได้จาก: <https://oishifood.com/restaurant/oishi-buffet/>, 5 มิถุนายน 2566.
- Fornell, C.F., Jonson, M.D., Anderson, E.W., Cha, J., and Bryant, B.E. (1996). The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose and Findings. *Journal of Marketing*, 60, pp. 7-18.
- Hanzaee, K. H., & Khonsari, Y. (2011). A Review of the Role of Hedonic and Utilitarian Values on Customer's Satisfaction and Behavioral Intentions: A Case Study; Customers of Fasham Restaurants. *Interdisciplinary Journal of Research in Business*, 1(5), pp. 34 - 45.

**ผลกระทบด้านภาพลักษณ์ และความภักดีที่มีต่อโอกาสการกลับมาใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิ
เพื่ออรรถประโยชน์ และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล**

**The Impact on Brand Image and Customer Loyalty towards the Opportunity for
Revisiting and Benefiting from Reusing Services for Utility and Hedonic at the
Japanese Restaurant "Fuji" in The Bangkok and Metropolitan Area**

ศศิธร สุระกุล¹ และก๊าวไกล วุฒิสเน²

Sasitorn Surakul¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: sasitorn.sur@rmutr.ac.th¹, kawklai.wur@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตกรุงเทพฯ ฯ และปริมณฑลของลูกค้าที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์เปรียบเทียบกับบริโภคเพื่อสุนทรียะ การวิจัยได้นำกรอบแนวคิดของแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกันมาประยุกต์โดยการเพิ่มการบอกต่อแบบปากต่อปากทางบอเล็กทรอนิกส์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีสำรวจเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 680 ราย เพื่อตอบแบบสอบถามออนไลน์ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ตัวแปรตัวแปรทวินาม และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิมีค่าดัชนีความพึงพอใจเชิงอรรถประโยชน์ ในระดับที่สูงกว่าความพึงพอใจเชิงสุนทรียะในการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์ ความภักดี การบริโภค อรรถประโยชน์ สุนทรียะ อาหารญี่ปุ่น

Abstract

The purposes of this research were to compare study consumers' satisfaction with the products and services of Fuji Restaurant in Bangkok metropolitan area among customers who consume for utilitarian and hedonic purposes. The research applied the framework of the American Customer Satisfaction Index model by adding electronic word of mouth (eWOM). This research constitutes a qualitative study utilizing a survey approach to gather data from a stratified sample group, totaling 680 participants by online questionnaire, with data subsequently subjected to analysis through Stata software. Data was analyzed by bivariate analysis and regression analysis. Research findings revealed that customer satisfaction level in

the purpose of utilitarian was higher than hedonic purposes with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: Image, royalty, consumption, utility, hedonic, Japanese food

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การระบาดของไวรัส COVID-19 ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 นั้นได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือประชาชนทั่วไป มีผลกระทบทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ทำให้มีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกับปกติในหลายด้าน ในภาวะของการระบาดรุนแรง รัฐบาลออกประกาศล็อกดาวน์ ผู้คนต้องใช้ชีวิตอยู่แต่ในบ้าน ทำงานจากที่บ้าน เรียนหนังสืออยู่กับบ้านเป็นระยะเวลาที่ยาวนานส่งผลก่อให้เกิดความเครียดจากข้อจำกัดในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ซ้ำซากจำเจอยู่แต่ในบ้านหรือสถานที่เดิม ๆ บรรยากาศเดิม ๆ การระบาดของไวรัส COVID-19 จึงเป็นสาเหตุที่สำคัญในการส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพส่วนบุคคล ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ สังคม ธุรกิจ และการศึกษา การแพร่ระบาดของโรคนี้อาจได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและวิถีชีวิตของผู้คนเป็นอย่างมาก (สสส.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565) และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก รวมถึงเศรษฐกิจของประเทศไทยหลังการระบาดของโควิด -19 รัฐบาลได้เริ่มผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ และมีการประกาศภาวะโรคระบาดให้โควิด 19 กลายเป็นโรคประจำถิ่น (ณัฐชลภัณ ทอมแก้ว, 2565) ผู้คนจึงได้เริ่มต้นที่จะออกมาใช้ชีวิตนอกบ้าน กลับมาทำงาน เรียนหนังสือ ใช้ชีวิตนอกบ้านได้มากขึ้น เพื่อลดภาวะความเครียดและความเบื่อหน่ายที่ต้องใช้ชีวิตอยู่กับบ้านเป็นระยะเวลายาวนาน ไม่ว่าจะเป็น การรับประทานอาหารนอกบ้าน, การเดินทางท่องเที่ยว, การเล่นกีฬา, การพบปะสังสรรค์กับเพื่อนที่ไม่ได้เจอกันเป็นเวลานาน รวมถึงผู้คนที่ให้ความสำคัญทางด้านสุขภาพตนเองมากขึ้น ร้านอาหารจัดเป็นสถานที่ ๆ ผู้บริโภคสามารถมาใช้บริการเพื่อพบปะสังสรรค์หว่างญาติพี่น้องเพื่อนหรือคนครอบครัวเพื่อแบ่งปันประสบการณ์และเพื่อใช้เวลาพิเศษในการทานอาหารร่วมกันอาหารญี่ปุ่นถือเป็นอาหารยอดนิยมรองมาจากอาหารประจำชาติไทย จากการสำรวจตลาดร้านอาหารญี่ปุ่นในไทยช่วงวิกฤตการณ์โควิดพบว่าร้านอาหารญี่ปุ่นต้องปิดตัวลงไปถึง 726 ร้านค้า และร้านอาหารญี่ปุ่นกลับมาเปิดให้บริการอีกครั้งอย่างเต็มรูปแบบหลังการผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์ บางร้านก็ต้องปิดกิจการหรือเปลี่ยนเจ้าของไปโดยปริยายเพราะไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ (ผู้จัดการออนไลน์, 2563) ร้านอาหารญี่ปุ่นที่รอดพ้นจากวิกฤตได้ค่อย ๆ เปิดให้บริการ ปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้ธุรกิจเติบโตอย่างต่อเนื่องคือ ปัจจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าหรือการใช้บริการโดยมีเหตุผลในการบริโภค คือผู้บริโภคเลือกบริโภคเพื่อรรถประโยชน์ หมายถึงเน้นประโยชน์ที่จะได้รับจากสินค้าบริการนั้น ๆ และ การเลือกบริโภคเพื่อสุนทรีย์ คือ การบริโภคจากอารมณ์ความรู้สึก การรับความสุขจากสินค้าหรือบริการที่ Holbrook M.B., Hirschman E.C. (1982) โดยปัจจัยทั้งสองเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถช่วยในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคได้ โดย Lahap, Said, Rose,

Sumarjan, and Mohi (2016) พบว่า การที่บุคคลแต่ละบุคคล ได้รับรู้ถึงประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ หรือการได้รับบริการตามที่ตนเองคาดหวัง ก่อให้เกิดความพึงพอใจ เมื่อเกิดความพึงพอใจจะส่งผลถึงการบอกต่อและมีการซื้อสินค้าและใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุข้างต้นจึงเกิดคำถามขึ้นว่าระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นเพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีความแตกต่างกันหรือไม่งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิเพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยความพึงพอใจด้านการบริโภคของทั้งสองรูปแบบ สามารถเพื่อช่วยเพิ่มฐานลูกค้าใหม่รวมถึงการรักษาฐานลูกค้าเก่าของร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิให้ธุรกิจให้สามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่องผลการศึกษาที่ได้รับเกิดจากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง 680 ราย ซึ่งเป็นผู้บริโภคที่เคยใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ผ่านแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลของลูกค้าที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์เปรียบเทียบกับบริโภคเพื่อสุนทรียะ

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสุนทรียะ

เมธี ปิลันธนาพันธ์ (2523) กล่าวถึงความหมายของ สุนทรียะ หมายความว่า ความสวย ความงามทางลักษณะภายนอกที่เป็นรูปธรรม หรือเป็นรสนิยม และมาตรฐานของค่านิยมในการตัดสินผลงานทางด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นด้านศิลปะ, ด้านดนตรี หรือด้านการจัดองค์ประกอบของสถานที่ต่าง ๆ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอรรถประโยชน์

อรรถประโยชน์ หมายถึง ความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับการได้บริโภค สินค้า และบริการอรรถประโยชน์ที่ผู้บริโภคแต่ละคนได้รับจากสินค้าชนิดเดียวกันอาจไม่เท่ากัน แม้แต่ผู้บริโภคคนเดียวกันบริโภคสินค้าชนิดเดียวกันในเวลาที่แตกต่างกันอรรถประโยชน์ที่ได้รับก็จะไม่เท่ากัน อรรถประโยชน์ในการซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภคที่หากมีเงินในการใช้จ่ายใช้สอยจำกัด ผู้บริโภคจะจัดสรรใช้จ่ายเงินอย่างไรภายใต้พื้นฐานของเหตุผลที่แต่ละบุคคลมีเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด (พระคมสัน เจริญวงศ์, 2561, อ้างถึงใน สัญญา เคนาภูมิ, 2561)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน American Customer Satisfaction Index (ACSI)

แนวคิดของงานวิจัยนี้ได้นำกรอบแนวคิดของแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกันมาประยุกต์ทั้งนี้ได้เพิ่มในส่วนของคุณภาพลักษณะและ eWOM โดยสามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยความคาดหวังของการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อปัจจัยมุมมอง

คุณภาพ ปัจจัยมุมมองคุณค่า และปัจจัยความพึงพอใจสอดคล้องกับนันทพร คงดารา (2559) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิและเซนในกรุงเทพฯ พบว่าความคาดหวังส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิและเซนอย่างมีนัยสำคัญ

ปัจจัยมุมมองคุณภาพของการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อปัจจัยมุมมองคุณค่า และปัจจัยความพึงพอใจสอดคล้องกับ Yusof, Ibrahim, Muhammad and Ismail (2016) พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพอาหารถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับธุรกิจร้านอาหาร ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบด้วย รสชาติ ความสดใหม่ของอาหาร ความปลอดภัย ความสะอาดของสิ่งแวดล้อม รวมถึง อุณหภูมิที่เหมาะสม โดยปัจจัยดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนการใช้บริการของลูกค้าในการสร้างความพึงพอใจและการดึงดูดให้ลูกค้ากลับไปใช้บริการอีกในครั้งต่อไป

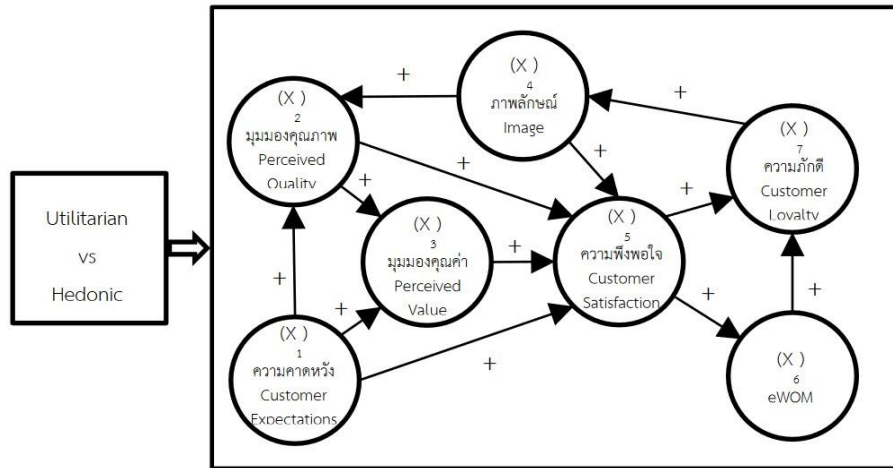
ปัจจัยมุมมองคุณค่าของการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อปัจจัยความพึงพอใจสอดคล้องกับ Teng & Wu (2019) ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณค่าด้านสุนทรีย์ (Hedonic Value) และการรับรู้คุณค่าด้านอรรถประโยชน์ (Utilitarian Value) ที่มีผลต่อความชอบ ของการใช้บริการร้านอาหารสี่เขียวพบว่าผู้บริโภคมองว่าคุณค่าในเชิงอรรถประโยชน์ และคุณค่าสุนทรีย์เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความพึงพอใจต่อการใช้บริการร้านอาหาร

ปัจจัยภาพลักษณ์ของการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อความพึงพอใจ สอดคล้องกับ Mo (2019) ศึกษาผลกระทบของภาพลักษณ์แบรนด์ และความพึงพอใจของลูกค้าต่อความภักดีต่อแบรนด์ในอุตสาหกรรมโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟนในจีน พบว่าทั้งภาพลักษณ์แบรนด์และความพึงพอใจของลูกค้ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อความภักดีต่อแบรนด์ และภาพลักษณ์แบรนด์มีปัจจัยในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้าโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนในจีน

ปัจจัยความพึงพอใจของการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีผลกระทบเชิงบวกต่อปัจจัยความภักดีและปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่ออเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับการที่บุคคลแต่ละบุคคลได้รับรู้ถึงประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์หรือการได้รับบริการ ตามที่ตนเองคาดหวัง ก่อให้เกิดความพึงพอใจ เมื่อเกิดความพึงพอใจจะส่งผลถึงการบอกต่อสร้างความภักดี และทำให้เกิดการซื้อสินค้า และใช้บริการอย่างต่อเนื่อง Lahap, Said, Rose, Sumarjan, and Mohi (2016)

ปัจจัยการสื่อสารแบบปากต่ออเล็กทรอนิกส์ (eWOM) ของการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อปัจจัยความภักดี สอดคล้องกับ Bernard, Hutomo, Maduretnoa & Junaedia (2021) พบว่า ความน่าเชื่อถือ และคุณภาพของ eWOM มีผลตรงทางบวกต่อความภักดีและความตั้งใจในการซื้อซ้ำของผู้บริโภคที่มีการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์

ปัจจัยความภักดีของการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ สอดคล้องกับกรรณิการ์ สิทธิชัย และธีระวัฒน์ จันทิก (2561) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้บริโภคร้านอาหารเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพฯ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกในเรื่องของคุณภาพอาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกันประยุกต์

จากกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกันประยุกต์ข้างต้น สามารถกำหนดสมมติฐานของงานวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความคาดหวัง และภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีผลกระทบเชิงบวกต่อมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

สมมติฐานที่ 2 ความคาดหวังและมุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อการมุมมองคุณค่าผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

สมมติฐานที่ 3 ความภักดีของผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิ ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 4 ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อความพึงพอใจ

สมมติฐานที่ 5 ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิ ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อการบอกต่อปากต่อปากอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM)

สมมติฐานที่ 6 ความพึงพอใจ และ การบอกต่อปากต่อปากอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM)ของผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล มีผลกระทบเชิงบวกต่อความภักดี

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างคือ ลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 680 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการเก็บแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์

ตารางที่ 1 ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สาขาที่ใช้บริการ			
อายุ	สาขากรุงเทพฯ	สาขาปริมณฑล	รวม
Gen Z-Gen Y	335	68	403
	83.13	16.87	100
Gen X – Gen BB	233	44	277
	84.12	15.88	100
รวม	568	112	680
	83.53	16.47	100

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรนี้ได้ โดยกลุ่มตัวอย่างนี้มีองค์ประกอบจากประชากรทุกกลุ่มย่อยที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามประเด็นที่ศึกษา โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากอายุ และการเลือกใช้บริการสาขาของร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในพื้นที่ ๆ ต่างกัน โดยกลุ่มผู้ใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิ มีช่วงอายุน้อยกว่า 39 ปี จัดอยู่ในช่วง Gen Y และ Gen Z มีการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิสาขากรุงเทพฯ 335 ราย (คิดเป็น 83.13%) และใช้บริการสาขาปริมณฑล จำนวน 68 ราย (คิดเป็น 16.87 %) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ซึ่งจัดอยู่ในช่วง Gen X และ Gen BB มีการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิสาขากรุงเทพฯ จำนวน 233 ราย (คิดเป็น 84.12 %) และใช้บริการสาขาปริมณฑล จำนวน 44 ราย (คิดเป็น 15.88%) โดยวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การกำหนดจำนวนประชากรโดยใช้ตารางโดยใช้ Margin of Error ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% จากตารางจะได้กลุ่มตัวอย่างที่ 663 ซึ่งผู้ทำการวิจัยได้เก็บตัวอย่างที่จำนวน 680 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaires) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อความจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกครัวเรือน และส่วนที่ 2

ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และส่วนที่ 3 แบบสอบถาม ปัจจัยด้านความพึงพอใจที่มารับบริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑลทั้งหมด 10 ด้าน รวมคำถามทั้งหมด 34 ข้อ ประกอบด้วย ด้านความคาดหวังต่อการใช้บริการ (Customer expectation) ด้านมุมมองต่อคุณภาพการให้บริการ (Perceived Quality) ด้านมุมมองต่อการคุณค่าการบริการ (Perceived Value) ด้านมุมมองภาพลักษณ์ต่อการให้บริการ (Perceived image) ด้านความพึงพอใจต่อการให้บริการ (Customer Satisfaction) ด้านการแนะนำบอกต่อ eWOM ด้านความภักดีต่อการใช้บริการ (Customer loyalty) ด้านโอกาสในการใช้บริการซ้ำ ด้านการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ ด้านการบริโภคเพื่อสุนทรียะ ใช้วิธีการวัดแบบ Likert Scale โดยกำหนดเกณฑ์การใช้คะแนน คือ 1-5 คะแนน โดย 5 คะแนนสูงสุดหมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ 1 คะแนนน้อยสุด หมายถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธี Factor Loading, % Total Variance และวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach Alpha – Coefficient และวิธีการศึกษาเปรียบเทียบดัชนีระดับความพึงพอใจโดยใช้การทดสอบสมมติฐาน แบบตัวแปรสองตัว (Bivariate Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test และ ANOVA F-test

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 680 คน มีแรงจูงใจในการใช้บริการเชิงสุนทรียะ จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 35 แรงจูงใจในการใช้บริการเชิงอรรถประโยชน์จำนวน 442 คน คิดเป็นร้อยละ 65 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอยู่ในช่วง Gen Y สถานะภาพสมรส การศึกษาอยู่ระหว่างกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี/จบปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท มีระดับรายได้ 30,001-50,000 บาทมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน มีความถี่ในการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิ 1-3 ครั้งต่อเดือน ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการเฉลี่ย 1,001-1,500 บาท และใช้บริการสาขาในกรุงเทพฯ เป็นส่วนใหญ่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการหาค่าความหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถาม พบว่าตัวแปรของสัมประสิทธิ์ (Factor Loading) ค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 ถือว่ามีสอดคล้องกันอยู่ในระดับที่ดี % Total Variance มีค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 มีความผันแปรของข้อคำถามในระดับดี และค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach Alpha มีค่าโดยรวมมากกว่า 0.7 แสดงถึงค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม

Item	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
F1 ท่านมีคาดหวังต่อการได้รับบริการ		0.7434	0.8794
1. ต้องเป็นอาหารสดใหม่	0.8818		
1. ต้องเป็นอาหารมีคุณภาพ	0.8846		
1. ต้องเป็นอาหารที่ดีต่อสุขภาพ	0.8252		
1. ความสะอาดของสถานที่	0.8558		
F2 มุมมองของท่านที่มีต่อคุณภาพ			
2. อาหารอร่อยมีความสดใหม่	0.8451		
2. วัตถุดิบที่ใช้ทำอาหารมีคุณภาพดี	0.9070		
2. ที่จอดรถสะอาด ห้องน้ำสะอาด	0.8231		
2. ช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย	0.8405		
F3 มุมมองของท่านต่อคุณค่า		0.7209	0.8682
3. ความสดใหม่ของอาหารมีความคุ้มค่าสมราคา	0.8040		
3. คุณภาพของอาหารเสริมสุขภาพมีคุณค่าทางจิตใจ	0.9052		
3. บรรยากาศของร้านคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป	0.8310		
3. การบริการของพนักงานคุ้มค่าสมราคาที่จ่ายไป	0.8528		
F4 ภาพลักษณ์ที่มีต่อการใช้บริการ		0.7177	0.8662
4. ขายแต่อาหารสดและใหม่ อร่อย	0.8330		
4. คัดมาเฉพาะอาหารทำจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ	0.9058		
4. ดูแลความสะอาดห้องน้ำสม่ำเสมอ ที่จอดรถสะอาด	0.8218		
4. สามารถชำระเงินได้หลากหลายวิธี	0.8253		
F5 ความพึงพอใจต่อการใช้บริการ		0.7398	0.8801
5. ความสดใหม่ อร่อย ของอาหารผัก ผลไม้	0.8538		
5. คุณภาพของอาหาร	0.9024		
5. สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ที่จอดรถ	0.8525		
5. สามารถชำระเงินได้หลากหลายวิธี	0.8202		

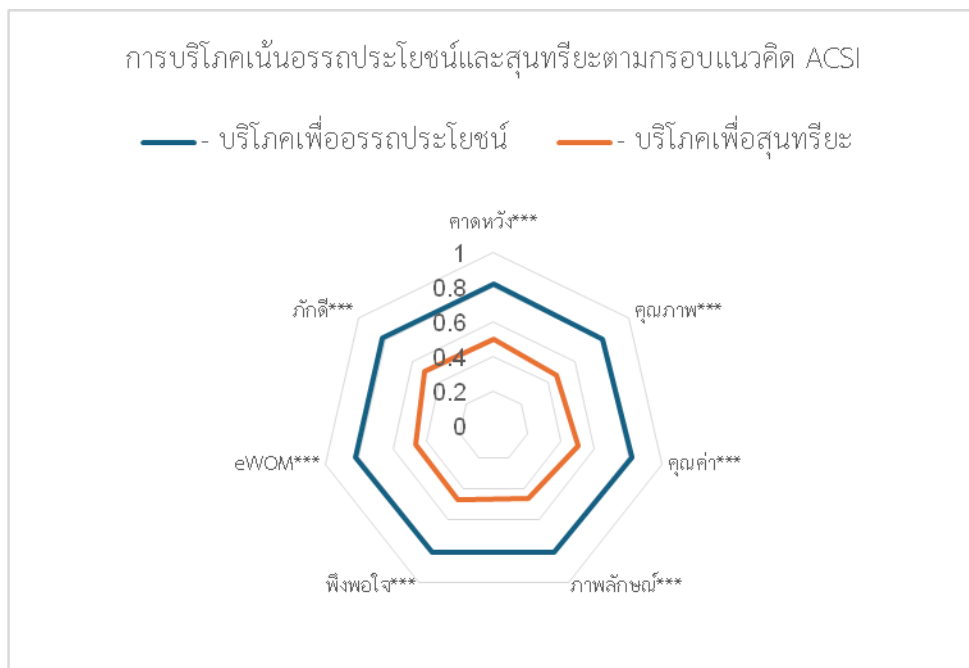

Item	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
F6 แนะนำบอกต่อในการใช้บริการ		0.7436	0.8258
6. ฉันจะแนะนำบอกต่อเพื่อนผ่านสื่อสังคมออนไลน์	0.7978		
6. ฉันจะเผยแพร่ข้อมูลร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์	0.9171		
6. ฉันบอกต่อเพื่อนด้วยการทำรีวิวการใช้บริการลงสื่อสังคมออนไลน์	0.8680		
F7 ความจงรักภักดีต่อการใช้บริการ		0.8855	0.8644
7. ครั้งต่อไปท่านจะกลับมาใช้บริการซ้ำ	0.9410		
7. ท่านจะแนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการ	0.9410		
F8 แรงจูงใจเชิงสุนทรียรส		0.7394	0.8805
8. จะได้สัมผัสบรรยากาศที่ดี	0.8614		
8. จะรู้สึกสดชื่น	0.8891		
8. เมื่อมีเวลาว่างฉันจะไปใช้บริการเพื่อหนีความวุ่นวาย	0.8702		
8. จะรู้สึกผ่อนคลายที่ได้นั่งทานอาหารในร้าน	0.8170		
F9 แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์		0.6782	0.8243
9. ไปทานอาหาร เพื่อทำงานหรือประชุม	0.7885		
9. ไปทานอาหารเพื่อพบปะสังสรรค์	0.8642		
9. ไปทานอาหารเพราะต้องการมีสุขภาพที่ดี	0.8466		
9. เพื่อร่วมกิจกรรมทางการตลาดและโปรโมชั่นต่าง ๆ	0.7921		

2. ผลการเปรียบเทียบดัชนีระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิเพื่ออรรถประโยชน์ และเพื่อสุนทรียะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่แสดงดังตารางที่ 3 และรูปที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์ประกอบของความพึงพอใจทั้ง 7 ของผู้ใช้บริการ นำมาเปรียบเทียบระหว่างแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ และแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ จะเห็นได้ว่าผู้ใช้บริการมีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน มากกว่าแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าดัชนีระดับความพึงพอใจ

	จำนวน	CE	PQ	PV	IM	CSI	eWoM	CL
การบริโภคเน้น								
อรรถประโยชน์	442	0.822	0.81	0.822	0.809	0.807	0.818	0.823
สุนทรียะ	238	0.499	0.468	0.502	0.465	0.471	0.463	0.508
t-test		16.078***	16.894***	17.017***	17.275***	16.585***	18.173***	14.884***

รูปที่ 2 เรด้ากราฟเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิด ACSI ประยุกต์เปรียบเทียบผู้บริโภคเน้นบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์และบริโภคเพื่อสุนทรียะ

สรุปผลและอภิปราย

ผลจากการศึกษางานวิจัยเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการใช้บริการร้านอาหารฟู้จี้ในเขตกรุงเทพฯ ฯ และปริมาณของลูกค้ำที่บริโภคเพื่ออรรถประโยชน์เปรียบเทียบเพื่อสุนทรียะ ได้รับการยืนยันว่าระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์สูงกว่าผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคเพื่อสุนทรียะ โดยแรงจูงใจในการใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคมากที่สุดคือ ด้านการให้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟู้จี้เพื่อการพบปะสังสรรค์ ดังนั้นสามารถเพิ่มอรรถประโยชน์ให้กับผู้บริโภคในการเข้ามาใช้บริการได้เช่น การเพิ่มบริเวณห้องเป็นสัดส่วนสำหรับการมาใช้บริการเป็นกลุ่ม การเพิ่มขนาดของที่นั่ง ขนาดโต๊ะที่นั่งรับประทาน หรือการจัดโปรโมชั่นให้ส่วนลดในการเข้ามาใช้บริการเป็นกลุ่ม

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากผลการศึกษาที่ได้รับการยืนยันว่าระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์สูงกว่าผู้บริโภคที่เน้นการบริโภคเพื่อสุนทรีย์โดยอรรถประโยชน์ที่ทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจสูงสุดคือการใช้บริการเพื่อการพบปะสังสรรค์ นอกจากการเพิ่มการจัดพื้นที่แล้ว การเพิ่มเมนูอาหารที่เน้นสุขภาพสำหรับคนกลุ่มใหญ่ในราคาไม่แพง การให้ส่วนลดสำหรับการให้บริการคนมาเป็นกลุ่ม จำสามารถช่วยเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี จันทร์โคติกา ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทร์โคติกา และดร.ก๊าวไกล วุฒิสเสน อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้แนะนำ แก้ไข ตรวจจทาน

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ สิทธิชัย และธีระวัฒน์ จันทิก. (2561). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้บริโภคร้านอาหารเพื่อสุขภาพในกรุงเทพฯ. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), หน้า65-86.
- ณัฐชลภณ หอมแก้ว. (2565). การเปลี่ยนผ่านของ 'โควิด-19' เมื่อ 'โรคระบาด' เป็น 'โรคประจำถิ่น'. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thecoverage.info/news/content/3421>, 14 พฤษภาคม 2566.
- นันทพร คงดารา. (2559). ความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นฟูจิและร้านอาหารญี่ปุ่นเชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). *ปิด 762 ร้านอาหารญี่ปุ่น โควิด-19 ทุบสถิติแตก*. เข้าถึงได้จาก: <https://mgronline.com/business/detail/9630000129930>, 11 พฤษภาคม 2563.
- พระคมสัน เจริญวงศ์. (2562). ทฤษฎีอรรถประโยชน์บทวิเคราะห์ในมุมมองของโทมปากสูตร. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 3(1), หน้า 25 - 32.
- เมธี ปิลันธนานนท์. (2523). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญสุนิทวงศ์.
- สสส.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2565). *รายงานสุขภาพคนไทย*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaihealth.or.th/e-book/รายงานสุขภาพคนไทย-ปี-2565>, 10 พฤษภาคม 2565.
- Bernard, R., Hutomo, E., Maduretnoa, P. and Junaedia, S. (2021). *The Importance of eWOM Elements on Online Repurchase Intention: Roles of Trust and Perceived Usefulness*. Doctoral dissertation. Universitas Atma Jaya Yogyakarta, Indonesia.

- Holbrook M.B., & Hirschman E.C. (1982). The Experiential Aspects of Consumption: Consumer Fantasies, Feelings, and Fun. *Journal of Consumer Research*, 9(2), pp. 132 - 140.
- Lahap, J., Said, M.N., Rose, K., Sumarjan, N., & Mohi, Z (2016). A Study of Brand Image towards Customer's Satisfaction in the Malaysian Hotel Industry. *Journal of Procedia - Social and Behavior Sciences*, 224(3), pp. 149 – 157.
- Mo, Y. (2019). *The Impact of Brand Image and Customer Satisfaction China Smart Mobile Phone Brand Loyalty in Guangxi*. Master thesis. International School of Management. University of the Thai Chamber of Commerce, Thailand.
- Teng, Y.M. & Wu, K.S. (2019). Sustainability Development in Hospitality: *The Effect of Perceived Value on Customers' Green Restaurant Behavioral Intention*. Master thesis. College of Commerce Yango University, China.
- Yusof, N. M., Ibrahim, A. A., Muhammad, R., and Ismail, T. A. T. (2016). Determinants of UiTM Students' Revisit Intention to Kopitiam in Penang. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 22(2), pp. 315 - 323.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่ง
Factors Affecting Customers Decision to Revisit Application

ทรงธรรม เต็มเศรษฐเจริญ¹ และก้าวไกล วุฒิสเน²

Songtham Termsetjaroen¹ and Kawklai Wuthisen²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

วิทยาลัยเขตศาลายา จังหวัดนครปฐม¹⁻²

E-mail: songtham6326@gmail.com¹, kawklai.wur@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ซ้ำของผู้ใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่งโดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน และการกลับไปใช้ซ้ำ วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 402 คน จากผู้ใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันสตรีมมิ่ง เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองโพรบิตเรียงลำดับ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าซ้ำของแอปพลิเคชันขายของออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจและความภักดี

คำสำคัญ: แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน แอปพลิเคชันสตรีมมิ่ง การใช้บริการซ้ำ

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting customer decision to revisit Application Conceptual framework was based on American Customer Satisfaction Index Model and Revisit Decision. Stratified random sampling technique was applied to select 402 customers of Steaming application to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Ordered Probit Model. Research findings revealed that factors that significantly affected customers' decision to revisit Application consisted of Image, Customer Satisfaction, Customer Complaint and Customer Loyalty

Keywords: American Customer Satisfaction Index Model, steaming application, decision to revisit

บทนำ

อุตสาหกรรมภาพยนตร์นับได้ว่าเป็นธุรกิจด้านสื่อบันเทิงที่ได้รับความนิยมสูงและกว้างขวางมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีการพัฒนาให้ทันสมัยมากขึ้นตามมาอย่างต่อเนื่อง เป็นสื่อ

บันเทิงที่สามารถสร้างกำไรได้อย่างมากมายมหาศาล การเข้าถึงผ่านช่องทางต่าง ๆ มากมาย อาทิ โรงภาพยนตร์ การซื้อแผ่น การดูภาพยนตร์ผ่านโปรแกรมอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงเว็บไซต์ที่สามารถดูภาพยนตร์ได้ ทั้งถูกลิขสิทธิ์และที่ละเมิดลิขสิทธิ์โดยไม่ต้องเสียค่าบริการ เป็นต้น ทั้งนี้จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ทำให้มีการอำนวยความสะดวกให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสื่อบันเทิง หรือช่องทางต่าง ๆ ในการเข้าชมสื่อภาพยนตร์เหล่านี้ได้อย่างง่ายมากขึ้น ผู้บริโภคมีช่องทางเลือกในการเข้าถึงสื่อภาพยนตร์ได้หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อที่ให้บริการผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ผู้ประกอบการในสวนมากในปัจจุบันจึงใช้สื่อออนไลน์มาช่วยในการทำการตลาดเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคมากที่สุด โดยในปัจจุบัน ผู้บริโภคมีความนิยมการใช้บริการในทุก ๆ ด้านผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้นเนื่องจากมีความสะดวกและรวดเร็ว เช่น การทำธุรกรรมการเงินออนไลน์ การซื้อสินค้าออนไลน์ การสั่งอาหารออนไลน์ รวมถึงธุรกิจภาพยนตร์ด้วย

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า สื่อภาพยนตร์และสื่อบันเทิงได้ให้บริการผ่านระบบออนไลน์ หรือระบบสตรีมมิ่ง (Streaming) ผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ และสมาร์ตทีวี เป็นต้น สำหรับประเทศไทย มีผู้ประกอบการรายใหญ่หลายรายที่ให้บริการสื่อภาพยนตร์ผ่านระบบสตรีมมิ่ง (Streaming) เช่น Netflix, HBO Go, LineTV, AISPlay เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการรายใหญ่เหล่านี้ต่างก็มีกลยุทธ์ในการทำการตลาดเพื่อจูงใจผู้บริโภคแตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อเป้าหมายให้ธุรกิจสามารถแข่งขันในตลาดได้

ในปี 2019 บริการสื่อภาพยนตร์ผ่านระบบสตรีมมิ่งมีการเปิดตัวในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรก สำหรับประเทศไทยเริ่มมีการเปิดตัวในปี 2021 โดยมีการใช้ภาษาไทยในอินเทอร์เน็ตเฟส และมีเนื้อหาซับไตเติลและพากย์เป็นภาษาไทย ทำให้สื่อภาพยนตร์ผ่านระบบสตรีมมิ่งสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้นและมีความกว้างขวาง สามารถตอบสนองความต้องการและมีความครอบคลุมผู้บริโภคจำนวนมาก

มีการคาดการณ์ตลาดการแข่งขันของแอปพลิเคชันสมาร์ตโฟน มีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 18.4% ต่อปี จากในปี 2018 ที่มีมูลค่า 1 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ จะโตมีมูลค่าได้ถึง 4 แสนล้านดอลลาร์ ในปี 2026 โดยแอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือแอปพลิเคชันวิดีโอสตรีมมิ่งที่มีมูลค่าถึง 40% จากมูลค่าตลาดของแอปพลิเคชันทั้งหมด และจากผลกระทบของการระบาดจากไวรัส COVID 19 ทำให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนเปลี่ยนไป และมีการพึ่งพาอุปกรณ์เทคโนโลยี โดยเฉพาะสมาร์ตโฟน ในการติดต่อสื่อสาร การทำงาน หรือใช้หาความบันเทิงเพื่อผ่อนคลายมากขึ้น โดยการคาดการณ์การเติบโตของสื่อบันเทิงก่อนและหลัง COVID-19 พบว่าบริการประเภทวิดีโอ สตรีมมิ่งมีอัตราการเติบโตประจำปี เทียบกับปี 2019 ที่เป็นช่วงก่อนเกิดการระบาดถึง 13% ต่อปี ต่างจากธุรกิจสื่อโทรทัศน์ที่มีการเติบโตติดลบ -3% ต่อปี (วงษ์รุจ पालวัฒน์, 2565, น.1)

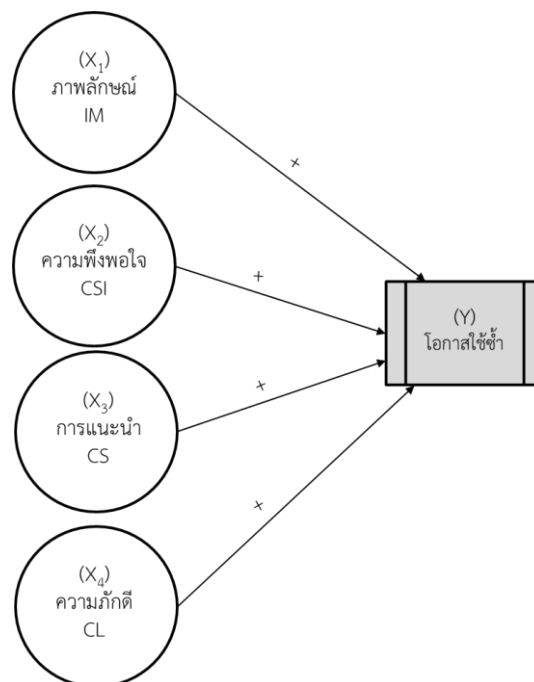
ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่ง ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการวิดีโอสตรีมมิ่ง

โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากลูกค้า 402 คน ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

กรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน และการตัดสินใจกลับไปใช้ซ้ำ เป็นการวัดประสิทธิภาพของปัจจัย ผ่านการตอบแบบสอบถามที่อยู่ในกรอบของแบบจำลอง โดยในงานวิจัยนี้วัด 4 ตัวแปร ได้แก่ ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ การแนะนำ และความภักดี ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของแอปพลิเคชันสตรีมมิ่งด้วยแบบจำลอง ความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน (ACSI) โดยมีต้นแบบมาจากเครื่องมือชี้วัดความพึงพอใจของลูกค้าและประเมินคุณภาพของสินค้าและบริการ Swedish customer satisfaction barometer (SCSB) ที่ประเทศสวีเดนได้ทำการพัฒนาขึ้นเป็นประเทศแรกในปี 1989 (Fornell et al., 1996, p. 6) จากผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อโอกาสใช้ซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ความภักดี และความพึงพอใจ

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกันและการกลับไปใช้ซ้ำ

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H1: ภาพลักษณ์ มีผลต่อโอกาสในการกลับไปใช้ซ้ำในเชิงบวก

H2 : ความพึงพอใจ มีผลต่อโอกาสในการกลับไปใช้ซ้ำในเชิงบวก

H3 : การแนะนำ มีผลต่อโอกาสในการกลับไปใช้ซ้ำในเชิงบวก

H4 : ความภักดี มีผลต่อโอกาสในการกลับไปใช้ซ้ำในเชิงบวก

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากลูกค้าที่ใช้บริการแอปพลิเคชันสตรีมมิ่ง ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 402 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับการตัดสินใจกลับไปใช้บริการซ้ำ/ซื้อสินค้าซ้ำ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองโพรบิตเรียงลำดับ (Ordered Probit Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย สามารถแสดงได้ดังนี้

$$I_i = \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i} + \beta_3 X_{3i} + \beta_4 X_{4i} + \varepsilon_i$$

$$y_i = 1 \quad \text{if} \quad -\infty < I_i \leq \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \tau_1,$$

$$y_i = 2 \quad \text{if} \quad \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \tau_1 < I_i \leq \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \sum_{k=1}^2 \tau_k,$$

$$y_i = 3 \quad \text{if} \quad \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \sum_{k=1}^2 \tau_k < I_i \leq \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \sum_{k=1}^3 \tau_k,$$

$$y_i = 4 \quad \text{if} \quad \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \sum_{k=1}^3 \tau_k < I_i \leq \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \sum_{k=1}^4 \tau_k,$$

$$y_i = 5 \quad \text{if} \quad \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \sum_{k=1}^4 \tau_k < I_i \leq \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \sum_{k=1}^5 \tau_k,$$

$$y_i = 6 \quad \text{if} \quad \mathbf{X}\boldsymbol{\beta} + \sum_{k=1}^5 \tau_k < I_i \leq \infty$$

และ $\text{Prob}(y_i = k) = \Phi(I_i)$, $k = 1, 2, \dots, 6$

โดยที่ X_{1i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i

X_{2i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i

X_{3i} = การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ i

X_{4i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

Y_i = โอกาสในการกลับไปใช้ซ้ำของผู้บริโภค คนที่ i

$\Phi(\cdot)$ = ฟังก์ชันการแจกแจงความน่าจะเป็นสะสมแบบปกติ

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood Estimation: MLE)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 402 คน คือผู้ใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันขายของออนไลน์ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ถูกประเมินตามหลักประชากรศาสตร์ทั่วไป เช่น เพศ อายุ อาชีพ เป็นต้น

ผลการประมาณค่าแบบจำลองโพรบิทเรียงลำดับ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสกลับไปใช้บริการซ้ำของลูกค้าจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันสตรีมมิ่ง ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้ที่ตอบแบบสอบถามแอปพลิเคชันเน็ตฟลิกซ์ จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 67 และแบบสอบถามแอปพลิเคชันดิสनीพลัส จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14 และแบบสอบถามแอปพลิเคชันเอสบีโอ โก จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19 และผลการวิจัยยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58 มีอายุระหว่าง 20 – 37 ปี คิดเป็นร้อยละ 49 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 51 กำลังศึกษาปริญญาตรี / ปริญญาตรี ร้อยละ 68 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานประจำ ร้อยละ 63 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48 โดยลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะที่แตกต่างกันตาม สถานภาพ อาชีพ รายได้ ความถี่ในสมัครสมาชิก ประเภทของการใช้บริการ ความสามารถในการแชร์ค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้ง ระยะเวลาในการใช้แอปพลิเคชัน และรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีผลต่อความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ การร้องเรียน ความภักดี การกลับไปใช้บริการซ้ำ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อบางองค์ประกอบ จาก 8 องค์ประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ เพศ อายุ การศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองโพรบิทเรียงลำดับ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสกลับไปใช้บริการซ้ำของลูกค้าจากแบบสอบถาม พบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำผ่านแอปพลิเคชันขายของออนไลน์ พบว่า ความพึงพอใจส่งผลมากที่สุดต่อการกลับมาใช้งานแอปพลิเคชันซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

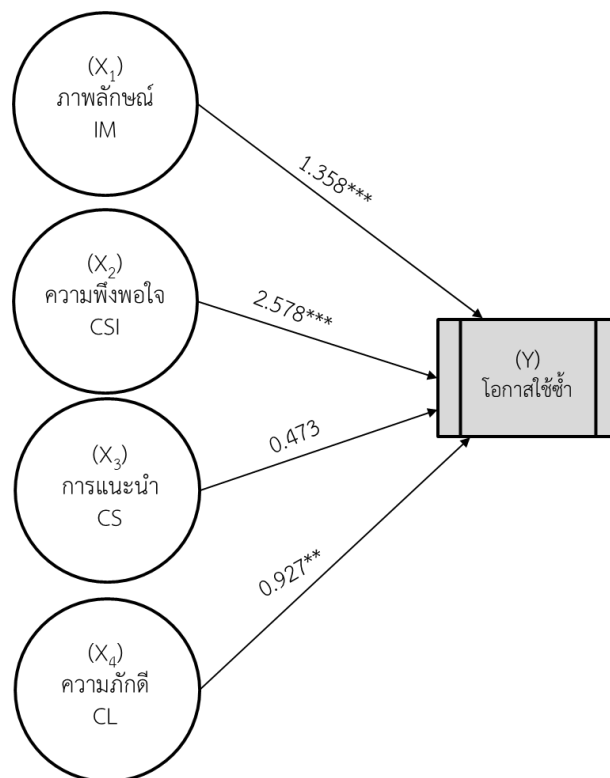
ตารางที่ 1 การวิเคราะห์แบบจำลองโพรบิทเรียงลำดับ

	Revisit
IM (X1)	1.358 ***
CSI (X2)	2.578 ***
CS (X3)	0.473
CL (X4)	0.927 **

	Revisit
N	402
Log-likelihood	-260.3
Chi-square Test	302.8
Pseudo R2	0.368

หมายเหตุ IM = Image, CSI = Customer Satisfaction, CC = Customer Suggestion, CL = Customer Loyalty, Revisit = โอกาสในการใช้ซ้ำ

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองโพรบิทเรียงลำดับตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยเรื่องโอกาสการใช้บริการแอปพลิเคชันสตรีมมิ่งซ้ำของผู้ใช้บริการ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สรุปผลได้ดังนี้

ตัวแปรที่มีผลต่อการใช้ซ้ำมากที่สุดคือ ความพึงพอใจ ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อโอกาสใช้ซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รองลงมาคือ ภาพลักษณ์ กล่าวคือเมื่อผู้ให้บริการผ่านแอปพลิเคชันสตรีมมิ่งได้ใช้บริการแล้วเกิดความพึงพอใจกับตัวผู้ให้บริการเกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อแอปพลิเคชันสตรีมมิ่งจะทำให้เกิดโอกาสใช้ซ้ำ

ส่วนด้านความภักดีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้เกิดโอกาสกลับมาใช้ซ้ำ เมื่อความภักดีของแอปพลิเคชันดี ผู้ใช้บริการจึงเชื่อถือและส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการแอปพลิเคชัน และเมื่อพึงพอใจจึงเกิดภาพลักษณ์ที่ดีและโอกาสการใช้ซ้ำในที่สุด

การอภิปรายผล

เนื่องจากความพึงพอใจส่งผลต่อการกลับไปใช้ซ้ำมากที่สุด (2.578^{***}) ดังนั้นทางผู้พัฒนาแอปพลิเคชัน สตรีมมิ่ง จึงต้องพัฒนาการให้บริการให้มีความหลากหลาย เพื่อเพิ่มโอกาสในการกลับมาใช้ซ้ำ ในด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์ของแอปพลิเคชันจะส่งผลต่อการกลับไปใช้ซ้ำ ทางแอปพลิเคชันอาจจะเพิ่มการสร้างภาพลักษณ์ในเรื่องการให้บริการที่เป็นที่รู้จัก ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องไปยังเรื่องความพึงพอใจ การเพิ่มความหลากหลายของการบริการส่วนนี้จะทำให้ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเพิ่มสูงขึ้น และโอกาสในการกลับมาใช้ซ้ำมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสไตส์ จีรจรียากุล (2563) ภาพลักษณ์และความภักดี ส่งผลทางบวกต่อโอกาสในการกลับมาใช้บริการซ้ำอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญรัญรัตน์ มณฑิรรัตน์ และวิโรจน์ เจริญลักษณ์ (2558) ดังนั้น หากอยากให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการแอปพลิเคชันสตรีมมิ่งซ้ำ ต้องมีการพัฒนาด้านภาพลักษณ์และความภักดีให้ดียิ่งขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการในพื้นที่

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ผลจากการศึกษาโอกาสการใช้แอปพลิเคชันสตรีมมิ่งของผู้ใช้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชัน ในด้านความพึงพอใจ ซึ่งผู้ศึกษาต้องการให้ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันเพิ่มรูปแบบการให้บริการและความหลากหลายต่อแอปพลิเคชัน ผู้ศึกษาเลือกที่จะเสนอแนะทางแอปพลิเคชันควรที่จะพัฒนาและปรับปรุงในด้านนี้มากที่สุด ต้องเพิ่มคุณภาพของการให้บริการให้มีความคุ้มค่าเหมาะสมเพราะว่าคุณภาพของสินค้านั้นมีผลต่อความพึงพอใจของแอปพลิเคชันซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์และทำให้เกิดการกลับมาใช้ซ้ำ ผู้ใช้บริการคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพของการให้บริการซึ่งผู้ศึกษาเล็งเห็นว่าผู้พัฒนาควรคุณภาพของการสตรีมมิ่งและนำภาพยนตร์หรือซีรีส์ที่เป็นที่นิยมหรือทันสมัยต่อกลุ่มผู้ใช้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจและเป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อแอปพลิเคชันและการกลับมาใช้ซ้ำในที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- ณัฐรัตน์ มณทীরรัตน์ และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2558). การรับรู้ภาพลักษณ์ธนาคารที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อการใช้บริการผ่านคุณภาพการให้บริการของลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา ในเขตอำเภอเมือง. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัย*, 8(2), หน้า 887 -889.
- วงษรุจ ปาลวัฒน์. (2565). ปัจจัยในการออกแบบแอปพลิเคชันวิดีโอสตรีมมิ่งที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความภักดีของผู้ใช้บริการในประเทศไทย. สารนิพนธ์. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- สดี ไชยจรรยากุล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าในกิจการเพื่อสังคม: กรณีศึกษาธุรกิจกาแฟ. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- Fornell, C.F., Jonson, M.D., Anderson, E.W., Cha, J., and Bryant, B.E. (1996).The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose and Findings. *Journal of Marketing*, 60, pp. 7 - 18.

การวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

Behavioral Analysis of Mobile Phone Electronic Waste Management at Village Disposal Points

ณัฐทิศา เกตุแก้ว¹ และก้าวไกล วุฒิแสน²

Nattitra katkeaw¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: saikatkeaw@gmail.com¹, kawklai.wur@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบระดับความตั้งใจในการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภค จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ (2) เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภค (3) เพื่อระบุความเต็มใจจ่ายเงิน/ยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองพฤติกรรมตามแผน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิจากผู้บริโภคที่ใช้โทรศัพท์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 705 คน เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านของ มีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ (1) ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายเงินราคา 285.17 บาท เป็น สำหรับจุดทิ้งขยะของหมู่บ้าน (2) เต็มใจที่จะจ่ายเงินเพิ่มจาก 360 บาท เป็น 400 บาท สำหรับการให้มารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนด (3) ผู้บริโภคเต็มใจจ่ายเงินเพิ่มจาก 400 บาท เป็น 467 บาท สำหรับการให้มารับขยะโดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที

คำสำคัญ: ความเต็มใจจ่าย การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ พฤติกรรม

Abstract

The purpose of this research was (1) to determine factors affecting customer Behavioral analysis of mobile phone electronic waste management at village, (2) To determine consumers' willingness to pay/willingness to receive money for telephone waste management. (3) To compare the level of willingness to manage telephone waste among consumers classified by demographic characteristics. Conceptual framework was based on Customer Satisfaction Index Model Conceptual framework was based on Customer Satisfaction Index Model. Stratified random sampling technique was applied to select 705 Consumers who use telephones in

Prachuap Khiri Khan Province to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model. Research findings revealed that factors that significantly affected customer Behavioral analysis of mobile phone electronic waste management at village disposal points. consisted of Environmental concern, Perceived Value, Social Norm, Cost, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention, E-waste Behavior Consisting of factors affecting intentions and behavior in disposing of electronic waste, mobile phones. (1) Consumers are willing to pay an increase from baht to 285.17 baht for village garbage disposal points and are (2) willing to pay an increase from 360 baht to 400 baht for having garbage picked up at home on the specified date (3) Consumers are willing to pay an increase from 400 baht to 400.67 baht for having garbage picked up at home immediately.

Keywords: Willingness to pay, E-waste management, behavior

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Waste หรือ E-Waste) คือ ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ชนิดต่าง ๆ ที่หมดอายุการใช้งาน ล้าสมัย หรือผู้บริโภคไม่ต้องการใช้งานแล้ว และจะถูกทิ้งเป็นขยะ ซึ่งชิ้นส่วนเหล่านี้ไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ และมีสารประกอบที่เป็นพิษ กตป. (2565) จากผลสำรวจในปี พ.ศ. 2564 มีขยะอิเล็กทรอนิกส์กว่า 57.4 ล้านตันจากทั่วโลก ในสหรัฐอเมริกามีโทรศัพท์มือถือประมาณ 151 ล้านเครื่อง ถูกทิ้งในหลุมฝังกลบหรือเตาเผาขยะในทุก ๆ ปี โดยเฉลี่ยมีจำนวน 416,000 เครื่องต่อวัน โดยรวมแล้ว มีเพียง 17.4 เปอร์เซ็นต์ของขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกรีไซเคิลอย่างเหมาะสมทั่วโลกเพียงเท่านั้น ซึ่งมีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนขยะอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด (EARTHOTOLOGY STUDIO, 2565)

“ขยะโทรศัพท์มือถือจำนวน 1 ตัน มีทองคำมากกว่าแร่ทองคำ 1 ตัน” Dr. Ruediger Kuehr ผู้อำนวยการของโปรแกรมความยั่งยืนหมุนเวียนแห่งสหประชาชาติ (UN’s Sustainable Cycles, SCYCLE) กล่าวว่า จำนวนขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้มีจำนวนเพิ่มขึ้นราว ๆ 2 ล้านตันในทุก ๆ ปี มีเพียง 20% ที่จะถูกเก็บไปหรือนำไปรีไซเคิล ปัญหาหลัก ๆ คือหลายผลิตภัณฑ์มีอายุการใช้งานที่สั้นลงและมีตัวเลือกในการซ่อมแซมที่จำกัด ผู้ผลิตจึงมีบทบาทเป็นตัวละครสำคัญในการเพิ่มขึ้นของขยะเหล่านั้น

อุตสาหกรรมโทรศัพท์ที่ก้าวเดินไปอย่างรวดเร็ว ออกรุ่นใหม่ออกมามาก ๆ เป็นตัวอย่างหนึ่ง ที่นำไปสู่การพึ่งพาตลาดรับเปลี่ยนอุปกรณ์รุ่นเก่าอย่างรวดเร็ว กล่าวง่าย ๆ ก็คือ การอัปเดตโทรศัพท์รุ่นใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา นั้น ทำให้ผู้คนนิยมนำของเก่าไปแลกของใหม่มากขึ้น รวมไปถึงภาคผู้ผลิตเองก็ออกโปรโมชั่นออกมาเพื่อเอาใจผู้บริโภคกันเต็มที่ในสหราชอาณาจักร ผลการศึกษาปี 2019 จากราชสมาคมด้านเคมี พบว่า

อุปกรณ์ที่ไม่ถูกใช้งานกว่า 40 ล้านชิ้นกำลังอืดโรยอยู่ในบ้านของเรา เรากำลังลดคุณค่าของพวกมันลงไปเรื่อย และมันจะกลายเป็นของเก่าไปโดยปริยาย ขยะพวกนี้มันก็จะกลายเป็นโทรศัพท์มือถือ ตู้เย็น กาต้มน้ำ โทรทัศน์ และของเล่นไฟฟ้า หรืออุปกรณ์กีฬาไฟฟ้า เป็นส่วนใหญ่ จากจำนวนประชากรที่มี 66 ล้านคน หากทั้งคนละชิ้นก็ 66 ล้านตันแล้ว แต่แน่นอนว่าคนนึงมันไม่ได้จับที่ 1 ชิ้นแน่นอน โดยพบว่าคนไทย 1 คน ผลิตขยะเฉลี่ยวันละ 1.14 กิโลกรัม หากรวมทั้งประเทศ ไทยจะผลิตขยะเทียบเท่ากับตึกใบหยก 2 มากถึง 140 ตึก!! เลยทีเดียว และเป็นจำนวนต่อปี หากพูดถึงขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยจะพบว่า ประเทศไทยมีขยะอิเล็กทรอนิกส์เกือบ 4 แสนล้านตันต่อปี สาเหตุหลักมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 64.8 ของขยะอันตรายจากชุมชน เป็นข้อมูลของปี พ.ศ. 2563 แต่ถูกนำกลับไปรีไซเคิลแค่เพียงร้อยละ 7.1 เท่านั้น ส่วนที่เหลือก็ติดไปกับขยะมูลฝอยที่ถูกฝังกลบในกระบวนการกำจัดขยะ หรือไม่ก็อยู่ที่พ้อคาร์บอนของเก่า (SPRING, 2564)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความตั้งใจในการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภคจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภค และเพื่อระบุความเต็มใจจ่ายเงิน/ยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภค โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้โทรศัพท์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

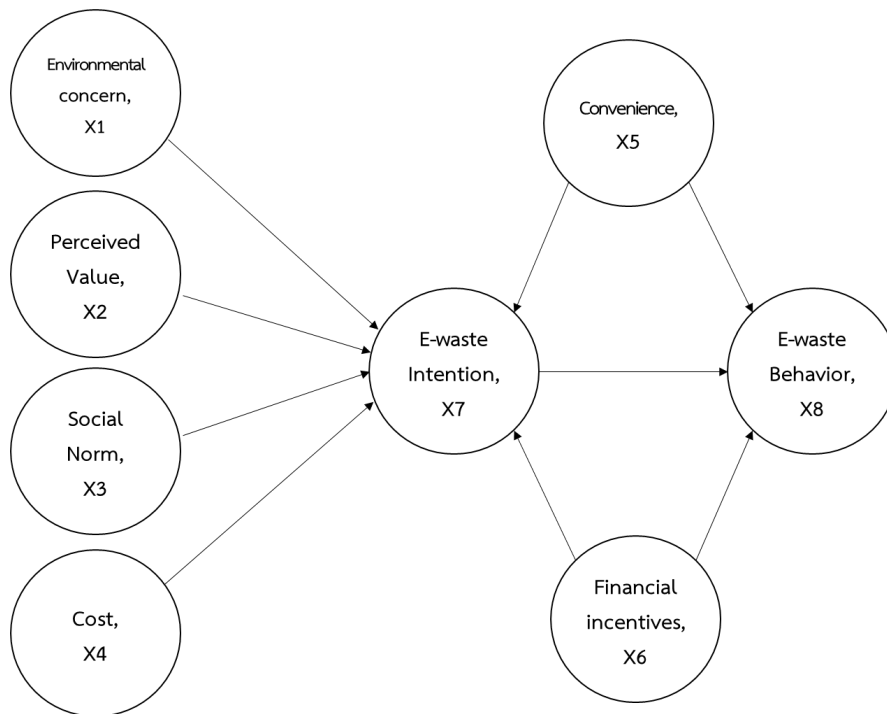
งานวิจัยนี้มีขึ้นเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภคที่ใช้โทรศัพท์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับความตั้งใจในการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภคจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์
2. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภค
3. เพื่อระบุความเต็มใจจ่ายเงิน/ยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะโทรศัพท์ของผู้บริโภค

กรอบแนวคิดงานวิจัย

การสำรวจความเต็มใจที่จะจ่าย (willingness to pay survey) เป็นวิธีหนึ่งทางเศรษฐศาสตร์ที่ช่วยจำลองสถานการณ์เพื่อหาความต้องการสินค้าหรือบริการโดยที่ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงราคาจริงในตลาด (นุศราพร เกษสมบูรณ์, 2541) กล่าวคือเป็นวิธี ที่ช่วยให้ทราบ ได้ว่าประชาชนมีความสามารถในการจ่ายร่วมในสินค้าหรือบริการได้เท่าไรผลที่ได้้นอกจากสามารถ ประเมินอุปสงค์ของบริการแล้วการที่ประชาชนมีส่วนร่วมจ่ายยังส่งผลให้ประชาชนใช้สินค้าหรือ บริการอย่างเหมาะสมไม่ฟุ่มเฟือยเกินไปด้วย

จากการแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) แนวคิดด้าน Environmental concern index และความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) มาใช้เพื่อศึกษาความเต็มใจจ่ายเพื่อจ่ายค่าจัดการขยะ โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษทั้งสิ้น 8 ปัจจัย โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย – TPB+ECI

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความยินดีที่จะรับ (Willingness to accept : WTA) สำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ จ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ things ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

โดยจะมีการประเมิน 3 แบบ

1. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ อิเล็กทรอนิกส์ (โทรศัพท์มือถือ) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ใน ราคา 320 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

1.1 หากราคาลดลงเป็น 256 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

1.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 384 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

2. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ อิเล็กทรอนิกส์ (โทรศัพท์มือถือ) โดยจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดในราคา 360 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

2.1 หากราคาลดลงเป็น 288 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

2.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 432 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

3. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ อิเล็กทรอนิกส์ (โทรศัพท์มือถือ) โดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที ในราคา 400 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

3.1 หากราคาลดลงเป็น 320 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

3.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 480 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคคลทั่วไปที่ใช้โทรศัพท์มือถือในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตัวอย่างมีจำนวน 705 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) เพื่อให้ทราบพฤติกรรมของผู้บริโภคในการจัดการขยะ

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	ความถี่ในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		รวม
	น้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี	มากกว่า 2 ครั้งต่อปี	
ชาย	201	147	348
	57.76%	42.24%	100%
หญิง	171	186	357
	47.9%	52.10%	100%
รวม	372	333	705
	52.77%	47.23%	100%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามความถี่ในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และเพศ พบว่า เพศชาย น้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี มีจำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 57.76 รองลงมา คือ มากกว่า 2 ครั้งต่อปี เพศหญิง มีจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10 และน้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี เพศหญิง จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมา มากกว่า 2 ครั้งต่อปี เพศชาย จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 42.24 คน จะเห็นได้ว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามในแต่ละช่วงเพศ น้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี มากที่สุด 372 คน คิดเป็นร้อยละ 52.772

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{7i} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความเต็มใจง่าย

ความเต็มใจง่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean

2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสต์แบบผลกระทบเชิงสุ่ม

(Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ ง่าย และ 0 คือ ไม่ง่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับค่าที่ซุงการผลิตภักถ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านโดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมาประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 705 คน

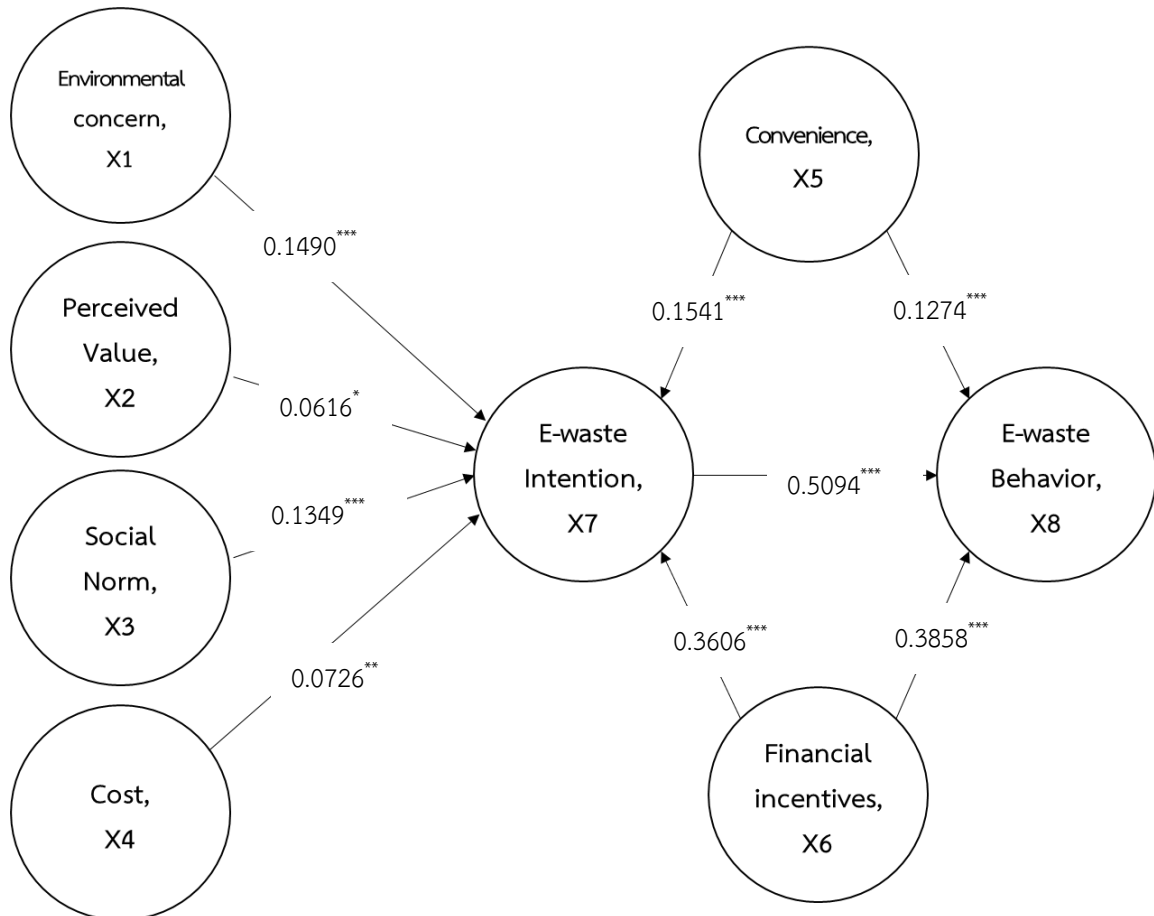
จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านแต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านได้ ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจในการทิ้งขยะ	พฤติกรรมการทิ้งขยะ
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.1490 ^{***}	
มุมมองคุณค่า	0.0616 [*]	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.1349 ^{***}	
ต้นทุน	0.0726 ^{**}	
ความสะดวกสบาย	0.1541 ^{***}	0.1274 ^{***}
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.3606 ^{***}	0.3858 ^{***}
ความตั้งใจในการทิ้งขยะ		0.5094 ^{***}
N	705.0000	705.0000
Rss	3.8156	8.0054
F-test	481.7561 ^{***}	569.9850 ^{***}
P	0.0000	0.0000
r2	0.8055	0.7092

หมายเหตุ Environmental concern = Ec ,Perceived Value = Pv, Social Norm = Snorm, Cost = Cost, Convenience = Cv, Financial incentives = Fn, E-waste Intention = E-was in, E-waste Behavior = E-was Be

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทขยะอิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index พบว่า การยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 8 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1490 มุมมองคุณค่าส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0616 บรรทัดฐานทางสังคม ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยมีค่า

สัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1349 และ ต้นทุน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0726 ความสะดวกสบาย ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1541 และความจุใจทางด้านการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.3606

ในขณะที่ ความตั้งใจในการทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.5094 ความสะดวกสบาย ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.1274 และ ความจุใจทางด้านการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.3858

2. การประเมินความความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติกแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความเต็มใจจ่ายเงินทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ให้มารับที่บ้านทันที โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ที่ระดับนัยยะสำคัญ 99%

การวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน	จุดทิ้งขยะ		
	จุดทิ้งของหมู่บ้าน	แจ้งให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด	แจ้งให้มารับที่บ้านทันที
	ราคาตั้งต้น		
	320	360	400
ยินดีจ่ายราคา (บาท)	285.17	0.4001	0.6704
จ่ายต่ำสุด	2.6921	0.2866	0.5554
จ่ายสูงสุด	3.0112	0.5136	0.7853

จากตารางที่ 3 พบว่า ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายจากแบบจำลอง WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายเงินราคา 285.17 บาท เป็น สำหรับจุดทิ้งขยะของหมู่บ้าน และเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพิ่มจาก 360 บาท เป็น 400 บาท สำหรับการให้มารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนด ในขณะที่ผู้บริโภคเต็มใจจ่ายเงินเพิ่มจาก 400 บาท เป็น 467 บาท สำหรับการให้มารับขยะโดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน และประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านของผู้บริโภค ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทเครื่องซักผ้า ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้าน มุมมองคุณค่า ส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 และ ปัจจัยด้านต้นทุน ส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพิ่มจาก 320 บาท เป็น 322.8517 บาท สำหรับจุดทิ้งขยะของหมู่บ้าน และเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพิ่มจาก 360 บาท เป็น 364.4001 บาท สำหรับการให้มารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนด ในขณะที่ผู้บริโภคเต็มใจจ่ายเงินเพิ่มจาก 400 บาท เป็น 400.6704 บาท สำหรับการให้มารับขยะโดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ส่งผล ต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ซึ่งสิ่งจูงใจทางการเงิน มีผลต่อการตั้งใจในการทิ้งขยะมากที่สุด ดังนั้น เราจึงต้องให้ความสำคัญกับสิ่งจูงใจทางการเงินเป็นอันดับแรกเพื่อให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจในการทิ้งขยะมากที่สุด

นอกจากนี้ ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะประกอบด้วย ความสะดวกสบาย แรงจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะ โดย ความตั้งใจในการทิ้งขยะ มีผลต่อพฤติกรรม ในการทิ้งขยะมากที่สุด

ในขณะที่ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพิ่มจาก 320 บาท เป็น 322.8517 บาท สำหรับจุดทิ้งขยะของหมู่บ้าน และเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพิ่มจาก 360 บาท เป็น 364.4001 บาท สำหรับการให้มารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนด ในขณะที่ผู้บริโภคเต็มใจจ่ายเงินเพิ่มจาก 400 บาท เป็น 400.6704 บาท สำหรับการให้มารับขยะโดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที

ดังนั้น ในการกำหนดราคาที่เหมาะสม สำหรับการจัดเก็บขยะ ควรเป็นไปตามจุดที่ทำการจัดเก็บขยะ และสอดคล้องกับความเต็มใจที่จะชำระค่าเก็บขยะตามที่ได้จากผลการศึกษาขั้นต้น

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของลูกค้าต่อการวิเคราะห์พฤติกรรมจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ควรให้ความสำคัญปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินเพื่อดึงดูดให้เข้าร่วมโครงการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

กตป .(2565). *E-Waste ขยะใกล้ตัวที่รบกวนแก้ปัญหา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

EARTHOLOGY STUDIO. (2565). *ใช้ฟังแล้วไปไหน ! 3วิธีจัดการกับมือถือที่ไม่ใช่แล้วให้ปลอดภัยและรักโลก*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.earthologystudio.com/blogs/news/ใช้ฟังแล้วไปไหน-3-วิธีจัดการกับมือถือที่ไม่ใช่แล้ว-ให้ปลอดภัย-และ-รักโลก>.

SPRING. (2564). *จันทัน ขยะอิเล็กทรอนิกส์กำลังเพิ่มขึ้นจนมีน้ำหนักมากกว่ากำแพงเมืองจีน*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.springnews.co.th/news/817064>.

ความเต็มใจจ่ายสำหรับการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Willingness to Pay for Waste Management Air Conditioner of Customer

in Prachuap Khiri Khan

กัญญาภัทร พึ่งอุทัย¹ และก๊าวไกล วุฒิเสน²

Kanyaphat Phuengauthai¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: kanyaphat.phu@rmutr.ac.th, kawklai.wur@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ และ (3) ประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและความเต็มใจจ่าย วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้บริโภคเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ความสะดวก บรรทัดฐานทางสังคม และสิ่งจูงใจทางการเงิน (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้บริโภค และ (3) ผลการประเมินความเต็มใจจ่าย พบว่า ผู้บริโภคยินดีจ่ายเงิน 877.27 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และผู้บริโภคยินดีจ่ายเงิน 1,054.33 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบมารับที่บ้านโดยทันที

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจจ่ายขยะเครื่องปรับอากาศ

Abstract

The purpose of this research was to (1) determine factors affecting waste management intentions Air Conditioner. was to (2) determine factors affecting waste management behavior Air Conditioner and (3) assess willingness to pay for waste management Consumer in Prachuap Khiri Khan Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to pay. Stratified

random sampling technique was applied to select 400 consumers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to pay evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed (1) that factors that significantly affected consumers' to waste management intentions Air Conditioner consisted of Environmental concern, Social Norm, Convenience, Financial incentives (2) that factors that significantly affected consumers' to waste management behavior Air Conditioner consisted of Convenience, Financial incentives, waste intentions and (3) consumers were willing to pay additional of 877.27 bath for waste management behavior Come pick up garbage at home on the specified date and 1,054.33 bath for waste management behavior and Come pick up at home immediately.

Keywords: Theory of planned behavior model, environmental concern index, willingness to pay

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าและการเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้มีปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งประเทศไทยยังไม่มีการบริหารจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นของเสียอันตรายที่ต้องมีการจัดการอย่างถูกวิธี และได้ทิ้งรวมกับขยะทั่วไป จึงทำให้ “ขยะอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Waste” เป็นขยะใกล้ตัวที่รอการแก้ไขและได้รับการบริหารจัดการอย่างถูกต้อง

ตารางที่ 1 แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรม ปี 2563-2565: อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า

ปี พ.ศ.	มูลค่าการส่งออก (ดอลลาร์)	% ส่วน แบ่งตลาด	อันดับการ ส่งออกของโลก
2559	4,842,745	11.7	2
2560	4,815,299	10.8	2
2561	5,327,295	10.9	2

ที่มา: วรธนา ยงพิศาลภพ (2563)

การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าแต่ละประเภทในประเทศไทยมีระดับความก้าวหน้าต่างกัน ส่งผลให้ศักยภาพในการส่งออกไปยังตลาดโลกมีความแตกต่างกันด้วย ดังตารางที่ 1 โดยกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทเครื่องทำความเย็น โดยเฉพาะเครื่องปรับอากาศ และคอมเพรสเซอร์ มีการพัฒนาการผลิตเกือบตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน ทำให้การใช้ชิ้นส่วนฯ หรือส่วนประกอบที่

ผลิตในประเทศสำหรับการผลิตสินค้าชั้นปลายมีสัดส่วนสูงกว่า 80% ของมูลค่าชิ้นส่วนทั้งหมด อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้ากลุ่มเครื่องทำความเย็นของไทยจึงเติบโตต่อเนื่อง ส่งผลให้ไทยมีสถานะเป็นผู้ส่งออกอันดับต้น ๆ ของโลกในเชิงมูลค่าโดยในปี 2561 ไทยเป็นผู้ส่งออกเครื่องปรับอากาศอันดับ 2 ของโลก (ส่วนแบ่งในตลาดโลก 10.9%) และเป็นผู้ส่งออกคอมเพรสเซอร์อันดับ 6 ของโลก (ส่วนแบ่งตลาดโลก 6.2%) จะเห็นได้ว่า ผลิตภัณฑ์เครื่องปรับอากาศ กลายเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้คนใช้ชีวิตได้อย่างสะดวกสบาย การแข่งขันด้านการตลาดของผู้ผลิตสินค้ายี่ห้อต่าง ๆ ทำให้ราคาสินค้ามีแนวโน้มลดลง การพัฒนาสินค้ารุ่นใหม่ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภค สื่อโฆษณาต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการซื้อขายสินค้าที่สูงขึ้น จนกลายเป็นปัจจัยที่จำเป็นของประชาชนทั่วโลก ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าในการตลาด ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น ซึ่งน้อยคนที่จะตระหนักถึงปัญหาการจัดการ ชากผลิตภัณฑ์เครื่องปรับอากาศเก่าที่ไม่เป็นที่ต้องการและซากเครื่องปรับอากาศที่เสื่อมสภาพหรือหมดอายุการใช้งาน

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ และความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อการจัดการขยะโดยวิธีจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ จ้างให้มารับที่บ้านโดยทันที ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อการจัดการขยะโดยวิธีมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ จ้างให้มารับที่บ้านทันที โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภค จำนวน 400 คน ในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ และ
3. ประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภค ในเขตจังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่นอน โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม

Hines, Hungerford, and Tomera (1987, อ้างถึงใน Zahan, I. et al., 2020, p.108) ได้กล่าวว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นระดับความกังวลส่วนบุคคลต่อปัญหาทางนิเวศวิทยา (Ecological issues) และความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมยังเป็นการวัดความรู้ความเข้าใจ เพื่อทำนายพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การตระหนักรู้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ยิ่งไปกว่านั้น

ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นตัวชี้วัดความรู้สึกรับผิดชอบต่อระบบนิเวศน์และความผู้พัน์ทางพัฒน์ ผ่านการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า

การจัดการขยะในมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า ขยะหรือสิ่งของเหลือใช้ในปัจจุบันนั้นมีอยู่จำนวนมาก ซึ่งได้ถูกทิ้งไว้อย่างไม่มีคุณค่า จนกลายเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์กลายเป็นมลภาวะกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในสถานที่ที่มีผู้คนมากมาย เช่น สถาบันการศึกษา ซึ่งมีจำนวนบุคลากรเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้เห็นถึงคุณค่าของขยะหรือสิ่งของเหลือใช้เหล่านั้นนั้นยังมีหนทางที่จะสามารถนำมาออกแบบหรือแปรรูปใหม่ให้มีคุณค่า และสามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะสามารถออกแบบได้ในลักษณะของงานศิลปะ โครงการนี้จัดทำขึ้นเพื่อรณรงค์และให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่อาจารย์และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการนำขยะมาใช้ประโยชน์ โดยเปลี่ยนเป็นผลงานทางศิลปะ และวัตถุที่มีประโยชน์ ซึ่งทำให้ผู้คนเห็นคุณค่าของขยะซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ในแง่มุมอื่น (ณัฐชนน ชลวิฒนาธนากรม, 2563)

ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

บรรทัดฐานทางสังคม คือ การคล้อยตามกลุ่ม สรุปรเกี่ยวกับการคล้อยตามกลุ่ม 1) หากลักษณะของกลุ่มเป็นที่นิยมและชื่นชอบของสมาชิกมากเท่าใดก็ยังสามารถสร้าง การคล้อยตามได้มากขึ้นเท่านั้น 2) หากบุคคลต้องตอบสนองอย่างเปิดเผย หรือต้องกระทำในที่สาธารณะ การคล้อยตามจะเพิ่มสูงขึ้นมากกว่ากระทำในพื้นที่ส่วนตัว นั่นเป็นเหตุผลที่ในการเลือกตั้งต้องให้ผู้มีสิทธิกาบัตรลงคะแนนในที่ลับ 3) หากเป็นงานที่บุคคลนั้น ๆ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์น้อยกว่าบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม บุคคลจะคล้อยตามกลุ่มมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ผู้ที่ใช้งานคอมพิวเตอร์ไม่บ่อย นักอาจจะรู้สึกคล้อยตามความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของคอมพิวเตอร์เมื่ออยู่ในกลุ่มผู้ใช้งานคอมพิวเตอร์ที่มีประสบการณ์ (Feldman, 2011)

ปัจจัยด้านต้นทุน

การตัดสินใจเพื่อลงทุนในโครงการใดโครงการหนึ่งหรือจัดทำกิจกรรมใดของ ภาครัฐจึงจะต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น เงินงบประมาณ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อ ประชาชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจพิจารณาและเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ บนพื้นฐานของการจัดการสรรพพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม โดยรวม (วิสนุญ ชอบธรรม, 2561)

ปัจจัยด้านความสะดวก

ความสะดวก คือ การลดเวลาหรือพลังงานที่ใช้ในการ รับสินค้าหรือการบริการ เมื่อเปรียบเทียบกับเวลาหรือพลังงานที่ต้องการในการใช้บริการในระดับเดียวกัน การให้บริการใด ๆ ก็ตามที่ช่วยเหลือผู้บริโภคโดยตรง ในการเลือก การจัดหา การหาความรู้และการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก จะช่วยให้ผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจอย่างมาก และส่งผลให้มีการใช้บริการซ้ำ ซึ่งปัจจัยความสะดวก ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค (Jiang, Yang & Jun, 2013)

ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน

แรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ที่จูงใจให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะมักเป็นการให้แรงจูงใจทางการเงิน เช่น แนวคิดการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services: PES) ที่มองว่าผู้ได้ประโยชน์ในการดูแลระบบนิเวศ ควรจ่ายให้กับผู้ที่ดูแลระบบนิเวศดังกล่าว หรือกรณีการให้ค่าตอบแทนของการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น ข้อกังวลที่เกิดขึ้นจากนโยบายสร้างแรงจูงใจทางการเงินดังกล่าวคือ ค่าตอบแทนทางการเงินจะหักล้าง (crowding out) จิตวิญญาณที่จะเสียสละของอาสาสมัครเหล่านี้หรือไม่ถ้าค่าตอบแทนเหล่านี้ไม่มีอีกต่อไป การศึกษาเพื่อตอบปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการทดลองหรือเกมทางเศรษฐศาสตร์ที่เรียกว่า เกมสินค้าสาธารณะ (Public good game) กับชาวบ้านในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 256 ราย โดยผู้เข้าร่วมการทดลองได้เงินได้เปล่า (Endowment) ในตอนเริ่มต้นแต่ละรอบเท่าๆ กันทุกคน แต่แต่ละคนต้องตัดสินใจว่าจะลงทุนในกิจกรรมสาธารณะจำนวนเท่าใดจากเงินที่ได้เปล่าพร้อม ๆ กันและเงินที่เหลือที่แต่ละคนไม่ได้ลงทุนในกิจกรรมสาธารณะจะย้ายไปอยู่บัญชีส่วนตัวอัตโนมัติ ดังนั้น การลงทุนในกิจกรรมสาธารณะจึงสะท้อนความร่วมมือของบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ แรงจูงใจทางการเงินจะส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือมากขึ้น (เรวดี จรุงรัตนางค์, 2566)

ปัจจัยด้านความตั้งใจทิ้งขยะ

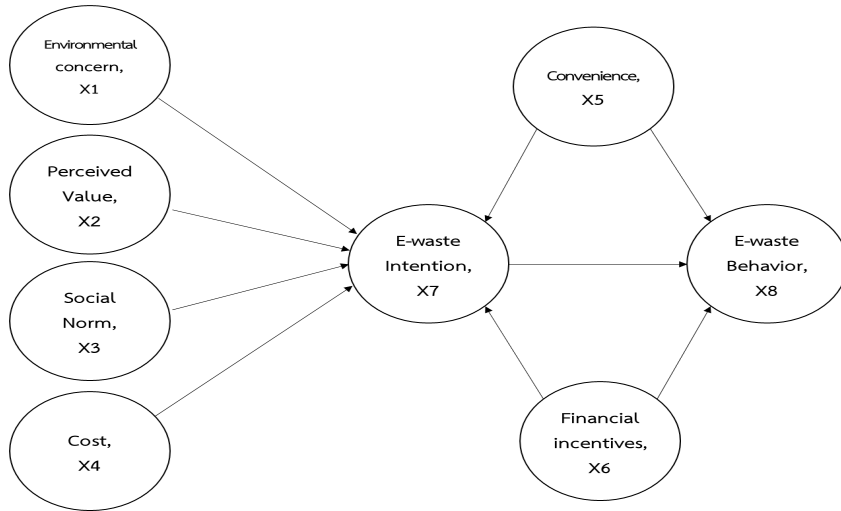
การพึ่งพาการกำจัดขยะ จากชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชากรแต่ละครัวเรือนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะในครัวเรือนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกัน คิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือก แนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุด (ชลฎา สร้อยแสง, 2561)

ปัจจัยด้านพฤติกรรมกาทิ้งขยะ

ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มย่อย จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ประชาชนโดยคัดเลือกอย่างเจาะจงในชุมชนแห่งหนึ่งของจังหวัดสกลนคร จำนวน 3 กลุ่ม ๆ ละ 8 คน รวม 24 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยยังมีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การมุ่งเน้นการเผาขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยไปทิ้งในพื้นที่สาธารณะ และไม่คัดแยกขยะมูลฝอย โดยมีปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมที่มาจากปัจจัยภายในตัวบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ การขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และการมีเจตคติเชิงลบต่อการจัดการขยะมูลฝอย แนวทางการแก้ไข คือ ประชาชนทุกคน ทุกครัวเรือนจะต้องช่วยกันในการแก้ไขปัญหา โดยการมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชนเป็นหน่วยงานในการสนับสนุน (ศุภกิจ ศรีสำราญ, 2565)

กรอบแนวคิด

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะที่นอน โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังที่แสดงดังรูปที่ 1

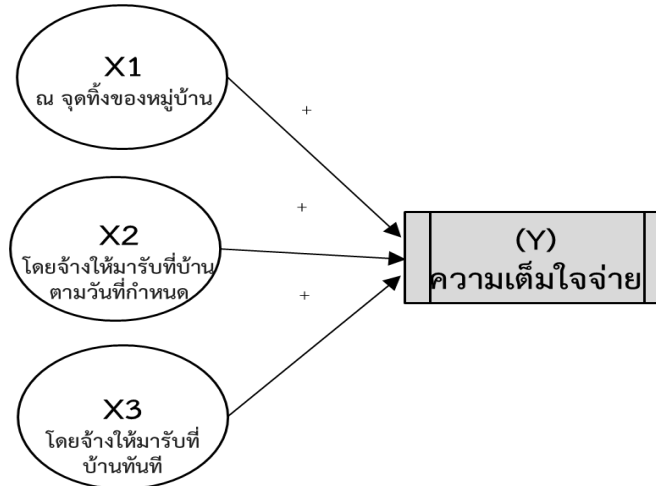

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) สำหรับการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศ โดยจะมีการประเมิน 2 แบบ

1. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ขยะประเภทเครื่องปรับอากาศ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านในราคา 720 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่
 - 1.1 หากราคาลดลง 576 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่
 - 1.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 864 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่
2. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ขยะประเภทเครื่องปรับอากาศ โดยจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 810 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่
 - 2.1 หากราคาลดลงเป็น 648 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่
 - 2.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 972 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่
3. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ขยะประเภทเครื่องปรับอากาศ โดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที ในราคา 900 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่
 - 3.1 หากราคาลดลงเป็น 720 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่
 - 3.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 1,080 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

ซึ่งวิธีการประเมินทางอ้อมนี้คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้ ซึ่งวิธีการประเมินทางอ้อมนี้คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to pay: WTP

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ

H₂: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

H₃: ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากีบาท

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน				รวมทั้งสิ้น
	ต่ำกว่า 50 บาท	ประมาณ 50-100 บาท	ประมาณ 101-200 บาท	มากกว่า 200 บาทขึ้นไป	
ชาย	30 15.31%	56 28.57%	61 31.12%	49 25.00%	196 100.00%
หญิง	31 15.20%	64 31.37%	66 32.35%	43 21.08%	204 100.00%
รวมทั้งสิ้น	276 69.00%	107 26.75%	25 6.25%	22 5.50%	400 100.00%

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ในความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศโดยการสูมตัวอย่างจากมุมมองคุณภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยสาเหตุที่มีการสูมตัวอย่างจากค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน คือ ต่ำกว่า 50 บาท ประมาณ 50-100 บาท ประมาณ 101-200 บาท และ มากกว่า 200 บาทขึ้นไป เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกหากกลุ่มนี้เพราะความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศของประชากรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่แตกต่างกันส่งผลให้คนที่มีการใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ที่ต่างกันมีการตัดสินใจในความเต็มใจจ่ายเงินในการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความเต็มใจง่าย

ความเต็มใจง่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean

2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม

(Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1|x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ ง่าย และ 0 คือ ไม่ง่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เผชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจง่ายเพิ่มสำหรับค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เผชิญภายในสถานการณ์ s

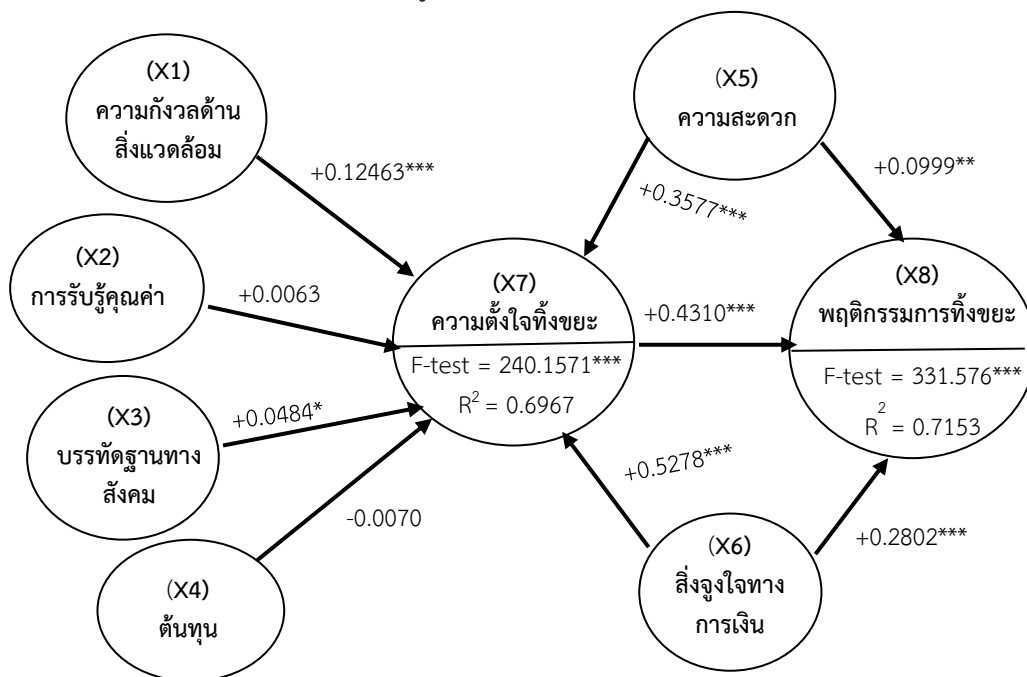
ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ	พฤติกรรมการทิ้งขยะ
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.1243***	
การรับรู้คุณค่า	0.0063	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.0484*	
ต้นทุน	-0.0070	
ความสะดวก	0.3577***	0.0999**
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.5278***	0.2802***
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		0.4310***
N	400.00	400.00
rss	7.0484	4.8432
ll	240.1571	315.2007
F	150.475***	331.577***
r2	0.6967	0.7153
r2_a	0.6921	0.7131

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะและต้นทุน ส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.10 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5278 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.1243 บรรทัดฐานทางสังคม เท่ากับ 0.0484 ความสะดวก เท่ากับ 0.3577

สมมติฐานที่ 2 ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงินและความตั้งใจในการทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยในด้านความตั้งใจทิ้งขยะที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4310 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความสะดวกสบาย เท่ากับ 0.0999 และสิ่งจูงใจทางการเงินเท่ากับ 0.2802

การประเมินความความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความเต็มใจจ่ายเงินทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ให้มารับที่บ้านทันที โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้ง ขยะอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องปรับอากาศ	ณ.จุดทิ้งหมู่บ้าน	ให้มารับที่บ้านตามวันที่	โดยแจ้งให้มารับที่
		กำหนด	บ้านทันที
		ราคาตั้งต้น (บาท)	
	720	810	900
ยินดีจ่ายราคา (บาท)	720.68***	67.27***	154.33***
จ่ายต่ำสุด	691.28	44.31	131.06
จ่ายสูงสุด	750.07	90.23	177.60

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่ม และค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่

สามารถเชื่อถือได้ ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTP พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 3 ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาก็บาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 4 ความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะ เครื่องปรับอากาศ จากการประเมิน WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศ จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 720.68 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเงิน 877.27 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเงิน 1,054.33 บาท

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงินที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินและความตั้งใจในการทิ้งขยะที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยด้านความสะดวกที่ต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า สำหรับการทิ้งขยะแบบมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ผู้บริโภคยินดีจ่ายเงิน 877.27 บาท และ สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะ แบบมารับที่บ้านโดยทันที ผู้บริโภคยินดีจ่ายเงินในราคา 1,054.33 บาท

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะเครื่องปรับอากาศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 4 ปัจจัย คือ ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงิน โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านสิ่งจูงใจทางการเงินสูงสุด ในเรื่อง แนวโน้มการเข้าร่วมโครงการและการนำขยะไปทิ้งตามจุดทิ้งที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi - experimental research design) ฉัตรนภา สอนงบุญ (2563) กล่าวว่า การศึกษาผลของโปรแกรมสร้างแรงจูงใจในการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชนในเขตตำบลเมืองบางขลัง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการขยะในครัวเรือน เพื่อให้ความรู้เรื่อง 5Rs สาธิตการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน การสร้างแรงจูงใจจากการประดิษฐ์สิ่งของที่เหลือจากการบริโภคและมอบรางวัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวิน เติตขุนทด (2554) องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อควรจัดการอบรมให้ความรู้ประชาชนพื้นที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เรื่อง การลดปริมาณขยะการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกขยะก่อนทิ้งส่งผลให้ประชาชน มีพฤติกรรมการทิ้งขยะตามความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มโนลี ศรีเปารยะ (2562) การกำจัดขยะของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์

อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่โดยผลจากการสำรวจ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์สามารถเริ่มต้นจากการเก็บค่าขยะจากครัวเรือนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการกำจัดขยะที่ถูกต้องวิธีการกำจัดขยะของพื้นที่ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 อยู่ ระหว่าง 59.68 - 90.51 บาท สำหรับความเต็มใจจ่ายการจัดการขยะเครื่องปรับอากาศของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในการศึกษาประเมินความเต็มใจจ่ายในจุดทิ้งขยะของหมู่บ้านมีช่วงราคาของการชำระเงินระหว่าง 691.28 บาท ถึง 750.07 บาท แต่จะมีความเต็มใจที่จะจ่ายอยู่ที่ 720.68 บาท ในขณะที่ การให้มารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนด จะมีช่วงราคาของการชำระเงินอยู่ระหว่าง 854.31 บาท ถึง 900.23 บาท แต่จะมีความเต็มใจจ่ายอยู่ที่ 877.27 บาท และการให้มารับขยะที่บ้านทันที จะมีช่วงราคาของการชำระเงินอยู่ระหว่าง 1,031.06 บาท ถึง 1,077.60 บาท แต่จะมีความเต็มใจจ่ายอยู่ที่ 1,054.33 บาท

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน และผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่อง การมีแนวโน้มเข้าร่วมในโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่รัฐบาลจัดขึ้น มากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับขยะ และมีการสร้างรายได้ในการจัดการขยะในชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในชุมชน และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อลดปริมาณขยะและสร้างความยั่งยืนในการจัดการขยะในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- ฉัตรนภา สอนงบุญ. (2563). *ผลของโปรแกรมสร้างแรงจูงใจในการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนของประชาชน ตำบลเมืองบางขลัง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ชลฎา สร้อยแสง. (2561). *การศึกษาความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากร ในเขตตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์*. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐชนน ชลพัฒน์ธนากร. (2563). *การจัดการขยะในมหาวิทยาลัยรังสิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการออกแบบ วิทยาลัยการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี

- ปภาวิน เหิดขุนทด. (2554). *พฤติกรรมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา*. โครงการงานปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา. สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- มโนลี ศรีเปารยะ. (กุมภาพันธ์-พฤศจิกายน 2562). ความเต็มใจจะจ่ายในการกำจัดขยะพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 11(3), หน้า 528 – 539.
- เรวดี จรุงรัตนพงศ์. (2566). *เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมเบื้องต้น*. สำนักพิมพ์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- วรรณมา ยงพิศาลภพ. (2563). *แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรม ปี 2563-2565: อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.krungsri.com/getmedia>.
- วิสนุญ ขอบธรรม. (2561) *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*. ค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ศุภกิจ ศรีสำราญ. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565). พฤติกรรมและปัจจัยเชิงสาเหตุในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน. *วารสารคณะวารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 15(2), หน้า 46 - 47.
- Dunlap, R. & Jones, R. (2002). *Environmental Concern: Conceptual and Measurement Issues*. In Dunlap and Michelson (Ed). *Handbook of Environmental Sociology*, London: Greenwood Press.
- Feldman, R. (2011). *Maternal touch and the developing infant*. In M. J. Hertenstein & S. J. Weiss (Eds.), *The handbook of touch: Neuroscience, behavioral, and health perspectives* (pp. 373–407). Springer Publishing Company.
- Jiang, L., Yang, Z., and Jun, M. (2013). Measuring consumer perceptions of online shopping convenience. *Journal of Service Management*, 24(2), pp. 191 - 214.
- Zahan, I., Chuanmin, S., Fayyaz, M., & Hafeez, M. (2020). Green purchase behavior towards green housing: an investigation of Bangladeshi consumers. *Environmental Science and Pollution Research*, 27(31), pp. 38745 - 38757.

ความเต็มใจจ่ายสำหรับการจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟาของผู้บริโภค
ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Willingness to Pay for Waste Management Sofa Furniture of Consumers
in Prachuap Khiri Khan

ฐิตียา พึ่งอุทัย¹ และก๊าวไกล วุฒิสเสน²

Thitiya Phuengauthai¹ and Kawklai Wuthisen²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: thitiya.phu@rmutr.ac.th¹, kawklai.wur@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา และ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา และ (3) ประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟาของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจจ่ายวิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้บริโภคเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะ และ (3) ผู้บริโภคยินดีจ่ายเงิน 294.93 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 358.13 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบจ้างให้มารับที่บ้านโดยทันที

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความเต็มใจจ่าย

Abstract

The purpose of this research was to (1) determine factors affecting waste management intentions for Sofa Furniture (2) determine factors affecting waste management behavior for Sofa Furniture and (3) assess willingness to pay for waste management Consumers in Prachuap Khiri Khan Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to pay. Stratified random

sampling technique was applied to select 400 consumers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to pay evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed (1) that factors that significantly affected consumers' to waste management intentions for Sofa Furniture consisted of Perceived Value, Social Norm, Convenience and Financial incentives. (2) that factors that significantly affected consumers' to waste management behavior for Sofa Furniture consisted of Convenience, Financial incentives and waste intentions and (3) consumers were willing to pay additional of 294.93 bath for waste management behavior Hire come pick up at home on the specified date and 538.13 bath for waste management behavior and Hire to come pick up at home immediately.

Keywords: Theory of planned behavior Model, environmental concern index, willingness to pay

บทนำ

การขยายตัวของสังคมเมืองที่สูงขึ้นตามจำนวนประชากร และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี กระตุ้นให้เกิดการบริโภคเพิ่มมากขึ้น ตามจำนวนประชากร ปริมาณขยะก็มากขึ้นตามไปด้วยสถานที่กำจัดขยะของภาครัฐที่มีอยู่ทั้งหมด 239 แห่ง และภาคเอกชน 91 แห่ง ทั้งสองส่วนมีเตาเผาขยะขนาดต่ำกว่า 10 ตัน เพียงแค่ 12 แห่ง ซึ่งเมื่อเทียบกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจึงไม่อาจเพียงพอในการกำจัดขยะ จึงทำให้กระบวนการกำจัดขยะยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอการเติบโตของขยะ

ตารางที่ 1 ข้อมูลด้านการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย ปีพ.ศ. 2565

ภูมิภาค	ตัน/วัน	ร้อยละ	อันดับ
ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	17,722	27.99	1
ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร	16,586	26.20	2
ภาคใต้	12,281	19.40	3
ภาคตะวันออก	9,064	14.32	4
ภาคเหนือ	4,313	6.81	5
และภาคตะวันตก	3,342	5.28	6
รวมทุกภูมิภาค ปริมาณขยะ	63,308	ตัน/วัน	

ที่มา: สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2565)

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำรวจและประเมินข้อมูลด้านการบริหารจัดการขยะในปีพ.ศ. 2565 พบว่าปริมาณขยะที่เกิดขึ้นตามรายภูมิภาคของประเทศไทยจากมากไปน้อย ได้แก่ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือเกิดขยะมากที่สุด (17,722 ตัน/วัน) รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง (16,586 ตัน/วัน) กรุงเทพมหานคร (12,281 ตัน/วัน) ภาคใต้ (9,064 ตัน/วัน) ภาคตะวันออก (6,014 ตัน/วัน) ภาคเหนือ (4,313 ตัน/วัน) และภาคตะวันตก (3,342 ตัน/วัน) ขยะจึงเป็นประเด็นที่ประเทศไทยไม่อาจละเลยปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้น ทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะตระหนักถึงผลกระทบจากภัยร้ายจากขยะอันตรายที่เกิดขึ้น ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะเพอร์นิเจอร์โซฟา และ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจ้างให้มารับที่บ้านโดยทันทีดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะเพอร์นิเจอร์โซฟา และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจ้างให้มารับที่บ้านทันที โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภค จำนวน 400 คน ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะเพอร์นิเจอร์โซฟาของผู้บริโภคจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะเพอร์นิเจอร์โซฟา ของผู้บริโภคจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. ประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะเพอร์นิเจอร์โซฟาของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทเพอร์นิเจอร์โซฟา โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม

การมีปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นพลเมืองที่เป็นมิตร สิ่งแวดล้อมรูปแบบคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม โดยกล่าวว่า ความกังวลทางด้านสิ่งแวดล้อม คือการรับรู้อย่างจริงจังของปัญหาสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนการใช้จ่ายของรัฐบาลในการปกป้องสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาเชิงพฤติกรรม การที่คนเราตระหนักถึงผลกระทบที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นจากสภาพแวดล้อมและบุคคลได้กำหนดเงื่อนไขความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม (Hawthorne & Alabaster, 1999)

ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า

การรับรู้คุณค่าเป็นแนวความคิดที่เริ่มมีมาตั้งแต่ปี 1990 และได้รับความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดย Hartnett (1998) ได้กล่าวไว้ว่า การที่องค์กรสามารถส่งมอบคุณค่าที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า จะทำให้องค์กรมีจุดแข็งที่แตกต่างและเกิดความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมได้ในระยะยาว ซึ่งนิยามของการรับรู้คุณค่านั้น หมายถึง การที่ลูกค้าได้รับอรรถประโยชน์ (Utility) จาก สินค้าหรือบริการ ในมุมมองที่มีการเปรียบเทียบสิ่งที่ส่งมอบ (Give) กับสิ่งที่ลูกค้าเสียไป (Get) ว่า คำนึงกันหรือไม่ ถ้าสินค้าหรือบริการนั้นมีคุณค่ามากกว่าสิ่งที่ลูกค้าจ่ายไป ลูกค้าจะรับรู้ได้ถึงคุณค่า ของสินค้าหรือบริการนั้น

ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

การรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการตระหนักถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังพบว่าทัศนคติ การตระหนักถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม อิทธิพลทางสังคม การรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สุภาพร วงษ์สา, 2557)

ปัจจัยด้านต้นทุน

การตัดสินใจเพื่อลงทุนในโครงการใดโครงการหนึ่งหรือจัดทำกิจกรรมใดของ ภาครัฐจึงจะต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น เงินงบประมาณ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อ ประชาชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจพิจารณาและเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ บนพื้นฐานของการจัดการสรรพพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม โดยรวม (วิสนุญ ชอบธรรม, 2561)

ปัจจัยด้านความสะดวก

ความสะดวก คือ การลดเวลาหรือพลังงานที่ใช้ในการ รับสินค้าหรือการบริการ เมื่อเปรียบเทียบกับเวลาหรือพลังงานที่ต้องการในการใช้บริการในระดับเดียวกัน การให้บริการใด ๆ ก็ตามที่จะช่วยเหลือผู้บริโภคโดยตรง ในการเลือก การจัดหา การหาความรู้และการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก จะช่วยให้ผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจอย่างมาก และส่งผลให้มีการใช้บริการซ้ำ ซึ่งปัจจัยความสะดวก ที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค (Jiang, Yang & Jun, 2013)

ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน

แรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ที่สิ่งจูงใจให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะมักเป็นการให้แรงจูงใจทางการเงิน เช่น แนวคิดการจ่ายค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ ข้อกังวลที่เกิดขึ้นจากนโยบายสร้างแรงจูงใจทางการเงิน คือ ค่าตอบแทนทางการเงินจะหักล้าง การศึกษาเพื่อตอบปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการทดลองหรือเกมทางเศรษฐศาสตร์ที่เรียกว่า เกมสินค้าสาธารณะ กับชาวบ้านในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 256 ราย โดยผู้เข้าร่วมการทดลองได้เงินได้เปล่าในตอนเริ่มต้นแต่ละรอบเท่าๆ กันทุกคน แต่ละคนต้องตัดสินใจว่าจะลงทุนในกิจกรรมสาธารณะจำนวนเท่าใดจากเงินที่ได้เปล่าพร้อมๆ กันและเงินที่เหลือที่แต่ละคนไม่ได้ลงทุนในกิจกรรมสาธารณะจะย้ายไปอยู่บัญชีส่วนตัวอัตโนมัติ ดังนั้น การลงทุนในกิจกรรมสาธารณะ

จึงสะท้อนความร่วมมือของบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ แรงจูงใจทางการเงินจะส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือมากขึ้น (เรวดี จรุงรัตนพงศ์, 2566)

ปัจจัยด้านความตั้งใจทิ้งขยะ

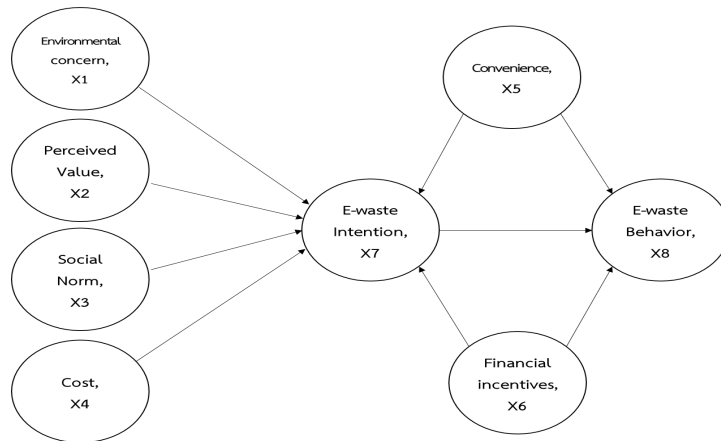
การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการคัดแยกขยะ และประเด็น ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อการคัดแยกขยะ ขยะของตน ประเด็นความรู้ดังกล่าวไปสามารถพัฒนาเป็น โมเดลความรู้ และนำไปทดสอบกับกลุ่ม ประชากร ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของปัจจัยด้านทัศนคติต่อความตั้งใจในการคัดแยกขยะเพิ่มขึ้น ในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจในการคัดแยกขยะ มีค่าเฉลี่ย ในระดับมาก และปัจจัยด้านความรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมต่อความตั้งใจในการคัดแยกขยะ มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ในระดับมาก ซึ่งตามกรอบของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ค่าเฉลี่ย ของทั้ง 3 ปัจจัยที่อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด จะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการคัดแยกขยะ ของผู้นำนักศึกษาและสามารถทำนายถึงแนวโน้มของการเกิดพฤติกรรมการคัดแยกขยะของผู้นำ นักศึกษาในระดับมากถึงมากที่สุด (ทัศนวิทย์ จันทร์กุล, 2564)

ปัจจัยด้านพฤติกรรมทิ้งขยะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมลดและแยกขยะ สรุปได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลมาจากการเลือกปฏิบัติเหมาะสมที่สุดในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า พฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดขึ้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ คือ เป้าหมาย ความพร้อม สถานการณ์ การแปลความหมาย การตอบสนอง ผลรับ และปฏิกิริยาต่อการผิดหวัง อีกทั้ง องค์ประกอบที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ประกอบไปด้วย กลุ่มสังคม บุคคลที่เป็นแบบอย่าง สถานภาพ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กฎหมาย ศาสนาขนบธรรมเนียม ประเพณีความเชื่อต่าง ๆ สิ่งแวดล้อม ทัศนคติ และการเรียนรู้ในจิตวิทยา นอกจากนี้ พฤติกรรมลดและแยกขยะ สามารถลดและแยกตาม การทิ้งขยะ การจัดการขยะ ณ แหล่งกำเนิด การรวบรวมขนขยะ การขนถ่ายและการขนส่ง การแปลงรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ และการกำจัดขั้นสุดท้าย (กัญชพร เสนุภย์, 2563)

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังที่แสดงดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) สำหรับการจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด โดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที โดยจะมีการประเมิน 2 แบบ 1) วิธีการประเมินทางตรง (Direct Method) โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open – end Question) วิธีประเมินแบบทางตรง คือ หากผู้บริโภคเต็มใจจ่ายเงินในการจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา จะสามารถรับได้ที่กี่บาท/เครื่อง การประเมินทางตรงนี้คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ยแบบ Trim–Mean คือ จะตัดค่าที่ต่ำมากและสูงมากออกไป 2) วิธีการประเมินทางอ้อม (Indirect Method) โดยสอบถามด้วยวิธีการทดลองแบบถามสองครั้ง (Double Bound Question) คำถามดังนี้

หากท่านกำลังจะทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟาและพบว่า

1. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ เฟอร์นิเจอร์โซฟา ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ใน ราคา 240 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

1.1 หากราคาลดลงเป็น 192 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

1.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 288 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

2. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ เฟอร์นิเจอร์โซฟา โดยจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 270 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

2.1 หากราคาลดลงเป็น 216 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

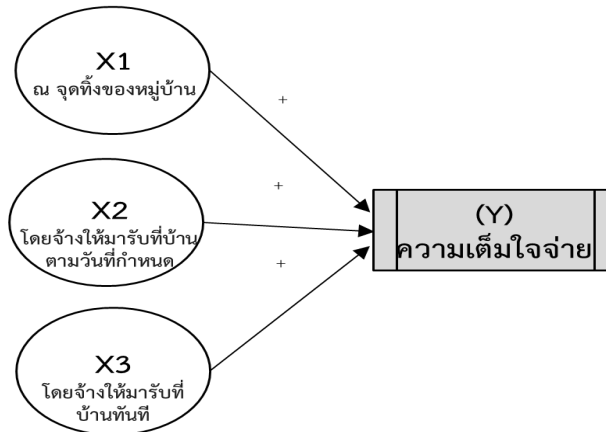
2.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 324 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

3. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ เฟอร์นิเจอร์โซฟา โดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีใน ราคา 300 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

3.1 หากราคาลดลงเป็น 240 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

3.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 360 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

ซึ่งวิธีการประเมินทางอ้อมนี้คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกรทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to pay: WTP

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์รีไซเคิล

H₂: ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะ ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์รีไซเคิล

H₃: ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที ในราคากี่บาท

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน			รวมทั้งสิ้น
	ต่ำกว่า 50 บาท	ประมาณ 50-100 บาท	ประมาณ 101-200 บาท	
ชาย	89 47.09%	46 24.34%	54 28.57%	189 100.00%
หญิง	103 48.82%	57 27.01%	51 24.17%	211 100.00%
รวมทั้งสิ้น	192 48.00%	103 25.75%	105 26.25%	400 100.00%

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ในโดยการสุ่มตัวอย่างจากมุมมองคุณภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยสาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน คือ ต่ำกว่า 50 บาท ประมาณ 50-100 บาท ประมาณ 101-200 บาท ประมาณ 201-500 บาท มากกว่า 500 บาท เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกหากลุ่มนี้เนื่องจากความเต็มใจจ่ายสำหรับการจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์รีไซเคิลของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่แตกต่างกันส่งผลให้คนที่มีการใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ที่ต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

$$X_{1i} = \text{ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{2i} = \text{มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{3i} = \text{บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{4i} = \text{ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{5i} = \text{ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{6i} = \text{สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{7i} = \text{ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{8i} = \text{พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$\varepsilon_{ji} = \text{ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ } j \text{ คนที่ } i$$

การประเมินความเต็มใจจ่าย

ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมภารกิจขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม

(Random Effects Logit) ที่มีรูปแบบการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ ง่าย และ 0 คือ ไม่ง่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับค่าที่งาการผลิตภณท์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

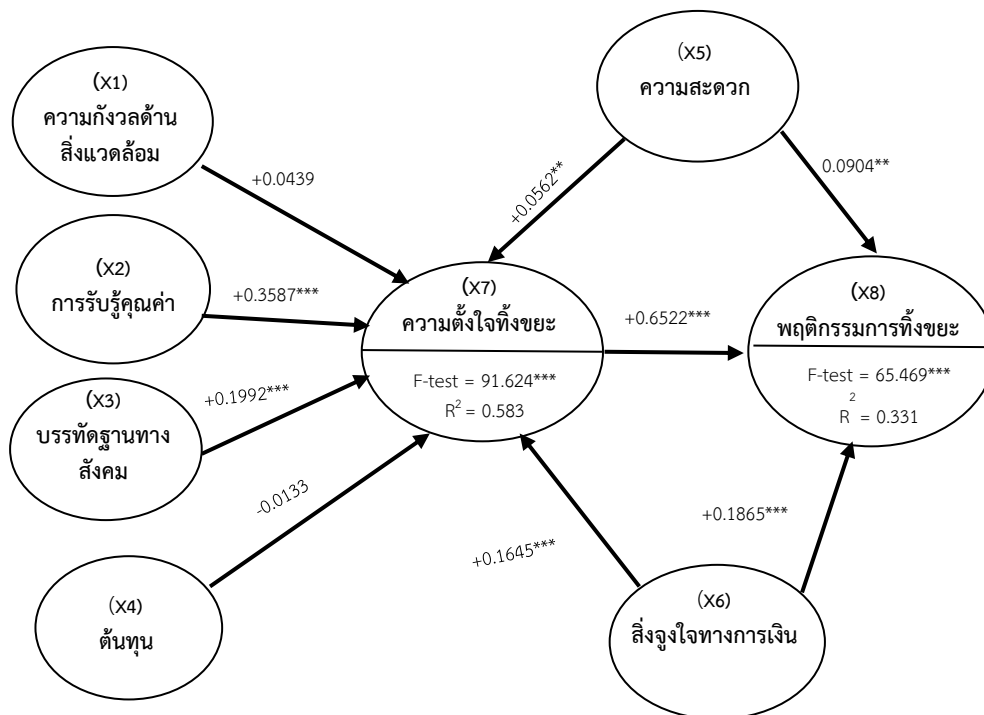
ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยการรับรู้คุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยต้นทุน ปัจจัยความสะดวก ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมภารกิจขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 3 รูปที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model)

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ	พฤติกรรมภารกิจขยะ
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.0439	
การรับรู้คุณค่า	0.3587***	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.1992***	
ต้นทุน	-0.0133	
ความสะดวก	0.0562**	0.0904**
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.1645***	0.1865***
ความตั้งใจทิ้งขยะ		0.6522***

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ	พฤติกรรมการทิ้งขยะ
N	400	400
rss	4.77	12.564
ll	318.244	124.544
F-test	91.624***	65.469***
r2	0.583	0.331
r2_a	0.577	0.327

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา ได้ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์โซฟา

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ และต้นทุนส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ

ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยในด้านการรับรู้

คุณค่า ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.3578 ซึ่งส่งผลมากกว่า ด้านบรรทัดฐานทางสังคม เท่ากับ 0.1992 ความสะดวก เท่ากับ 0.0562 สิ่งจูงใจทางการเงิน 0.1645

สมมติฐานที่ 2 ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจในการทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวกต่อ พฤติกรรมการทิ้งขยะ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวก ต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยในด้านความตั้งใจในการทิ้งขยะ ที่มีค่า สัมประสิทธิ์ 0.6522 ซึ่งส่งผลมากกว่าด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน เท่ากับ 0.1865 และความสะดวก เท่ากับ 0.0904

การประเมินความความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์รีไซเคิล

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติกแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความเต็มใจจ่ายเงินทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์รีไซเคิล ซึ่งมีค่า เพิ่มเป็น 1) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ให้มารับที่บ้านทันที โดยมีผลการ วิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งขยะเฟอร์นิเจอร์รีไซเคิล ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้ง ขยะเฟอร์นิเจอร์รีไซเคิล	ณ.จุดทิ้งหมู่บ้าน	ให้มารับที่บ้านตามวันที่ กำหนด	โดยแจ้งให้มารับที่ บ้านทันที
	ราคาตั้งต้น (บาท)		
	240	270	300
ยินดีจ่ายราคา (บาท)	241.08***	24.93***	58.131***
จ่ายต่ำสุด	232.42	17.57	50.69
จ่ายสูงสุด	249.75	32.30	65.57

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่ม และค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทาง สถิติที่สามารถเชื่อถือได้ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTP พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐาน จำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 3 ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการแจ้งให้ มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันทีในราคากี่บาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 4 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะเพอร์นิเจอร์โซฟา จากการประเมิน WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะเพอร์นิเจอร์โซฟา จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 241.08 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด สำหรับการทิ้งขยะแบบมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ผู้บริโภคยินดีจ่ายเงิน 294.93 บาท และ สำหรับพฤติกรรมกาทิ้งขยะ แบบมารับที่บ้านโดยทันที ผู้บริโภคยินดีจ่ายเงินในราคา 358.13 บาท

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม และสิ่งจูงใจทางการเงินที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้านความสะดวกที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินและความตั้งใจในการทิ้งขยะที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมกาทิ้งขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยด้านความสะดวกที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมกาทิ้งขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการประเมินความเต็มใจทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า สำหรับการทิ้งขยะแบบมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 294.93 บาท และสำหรับพฤติกรรมกาทิ้งขยะแบบมารับที่บ้านโดยทันที ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายเงินในราคา 358.13 บาท

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะเพอร์นิเจอร์โซฟา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 4 ปัจจัย คือ การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงิน โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญด้านการรับรู้คุณค่าสูงที่สุดในเรื่อง การได้ดูแลสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยเชิงคุณภาพของทรงศักดิ์ วลัยใจ (2564) กล่าวว่า กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีกลยุทธ์ในการดำเนินการ 7 กลยุทธ์ ดำเนินการ ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ในการจัดการขยะแต่ละประเภท โดยใช้หลัก 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น คัดเลือก “กลุ่มปฏิบัติการประจำตำบล” จากตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่บริหารจัดการปัญหาขยะร่วมกันในระดับตำบล จัดทำแผนการจัดการปัญหาขยะในชุมชน ตลอดจนกระตุ้นพฤติกรรมและสร้างแรงบันดาลใจของชุมชน โดยส่งเสริมครัวเรือนต้นแบบในชุมชน และส่งเสริมครัวเรือนต้นแบบการคัดแยกขยะและหมู่บ้านการจัดการขยะดีเด่นระดับตำบล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรารุณี ทับผดุง (2563) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทัศนคติซึ่งเป็นความคิด ความรู้สึกหรือความคิดเห็นอันเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลที่มีส่วนส่งเสริมหรือผลักดันให้เกิดพฤติกรรมสังเกตได้จากกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง จึงส่งผลให้พฤติกรรมการทิ้งขยะอยู่ในระดับสูงตามไปด้วยและ สอดคล้องกับงานวิจัยของคมวิทย์ ศิริธร และสุทธิดา คงรัมย์ (2563) ศึกษาความเต็มใจจ่าย

ค่าธรรมเนียมจัดการขยะจากเรือประมงพาณิชย์ในจังหวัดสงขลาโดนมุ่งเน้นการจัดการขยะทะเลที่มาจากเรือประมงพาณิชย์ ด้วยการประยุกต์ใช้นโยบายจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะ ผลการศึกษาพบว่า ชาวประมงพาณิชย์โดยรวม มีความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมขยะในอัตรา 50 บาทต่อเดือน แต่เมื่อจำแนกความเต็มใจจ่ายตามขนาดเรือ พบว่า เรือประมงขนาดเล็กมีความเต็มใจจ่ายที่ 45 บาทต่อเดือน เรือประมงขนาดกลางมีความเต็มใจจ่ายที่ 52 บาทต่อเดือน ในขณะที่ เรือประมงขนาดใหญ่กลับมีความเต็มใจจ่ายสูงถึง 60 บาท ต่อเดือน สะท้อนถึงความสามารถชำระค่าธรรมเนียมจัดการขยะที่แตกต่างกันตามรายได้จากการทำประมงและการก่อกองขยะที่แตกต่างกัน สำหรับความเต็มใจจ่ายการจัดการขยะเฟอร์นิเจอร์รีไซเคิลของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในการศึกษาประเมินความเต็มใจจ่าย ณ จุดทิ้งขยะของหมู่บ้าน มีช่วงราคาของการชำระเงินระหว่าง 232.42 บาท ถึง 249.75 บาท แต่จะมีความเต็มใจที่จะจ่ายอยู่ที่ 241.08 บาท ในขณะที่ การให้มารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนด จะมีช่วงราคาของการชำระเงินอยู่ระหว่าง 287.57 บาท ถึง 302.30 บาท แต่จะมีความเต็มใจจ่ายอยู่ที่ 294.93 บาท และการให้มารับขยะที่บ้านทันที จะมีช่วงราคาของการชำระเงินอยู่ระหว่าง 350.69 บาท ถึง 365.57 บาท แต่จะมีความเต็มใจจ่ายอยู่ที่ 358.13 บาท

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า และผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่อง การดูแลสุขภาพแวดล้อม ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมให้มีการรณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกของสมาชิกในชุมชนควบคู่ไปกับการจัดการขยะ และการกำหนดแนวทางการจัดการขยะในทิศทางเดียวกัน เน้นการสร้างค่านิยมให้มีคุณธรรมจริยธรรมเห็นประโยชน์ส่วนรวมในด้านการจัดการขยะและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในโครงการต่าง ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กัญชพร เสนุภย์. (2563). *ปัจจัยพฤติกรรมการลดและแยกขยะที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารคณวิทย์จัดการขยะ ของพนักงานบริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน)*. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- คณวิทย์ ศิริธร และสุทธิดา คงรัมย์. (2563) *ความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมจัดการขยะจากเรือประมงพาณิชย์ในจังหวัดสงขลา*. พัทลุง: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.

- ทรงศักดิ์ วลัยใจ. (2564). กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนมีส่วนร่วม เทศบาลตำบลเวียงพร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ทัศนีย์วัลย์ จันทะกุล. (2564). การพัฒนาโมเดลความรู้สำหรับส่งเสริมความตั้งใจในการคัดแยกขยะของผู้นำนักศึกษาในมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรวดี จรุงรัตนางค์. (2566). เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมเบื้องต้น. สำนักพิมพ์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- วิสนุญ ขอบธรรม. (2561) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. ค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ศรารุณี ทับผดุง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอยครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2565). ข้อมูลด้านการบริหารจัดการขยะในประเทศไทย ปีพ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- สุภาพร พิมล. (2563). การจัดการความขัดแย้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ในชุมชน : กรณีศึกษาดำบลโคกสะอาด อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์. เชียงใหม่: สถาบันพระปกเกล้าฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาพร วงษ์สา (2557) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- Dunlap, R. & Jones, R. (2002). *Environmental Concern: Conceptual and Measurement Issues*. In Dunlap and Michelson (Ed). *Handbook of Environmental Sociology*, London: Greenwood Press.
- Hartnett, M. (1998). Shopper needs must be priority. *Discount Store News*, 37(9), pp. 21 - 22.
- Hawthorne, M., & Alabaster, T. (1999). Citizen 2000: development of a model of environmental citizenship. *Global Environmental Change*, 9, pp. 25 - 43.
- Jiang, L., Yang, Z., & Jun, M. (2013). Measuring consumer perceptions of online shopping convenience. *Journal of Service Management*, 24(2), pp. 191 - 214.

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจ
ในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Comparative Analysis of Technology Acceptance according to the Value Acceptance

Model that Affects the Intention to Choose Food Ordering Applications

in Bangkok and Surrounding Areas

สรวรยา ทอดสนิท¹ และวาสุกาญจน์ งามโฉม²

Sawanya Thodsanit¹ and Wasukarn Ngamchom²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: sawanya.tho@rmutr.ac.th¹, wasukarn.nga@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย Value-Based Adoption Model (VAM) วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 498 คน จากกลุ่มผู้ใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย 10 ปัจจัย ได้แก่ 1) มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้ (PNP) 2) มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกัน (PNCP) 3) มุมมองต่อส่วนลดของแถม (PC) 4) มุมมองประโยชน์ (PU) 5) มุมมองต่อความสนุก (PEjoy) 6) มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยี (Technical) 7) มุมมองต่อค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มในการใช้ (PFee) 8) มุมมองคุณค่า (PValue) 9) ความตั้งใจในการเลือกใช้ (AInt) และ 10) พฤติกรรมการใช้ (UB) มีผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ สอดคล้องกับกรอบแนวคิด โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ มุมมองต่อความสนุกในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อมุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คือ มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกับแอปพลิเคชันของผู้ใช้ และมุมมองต่อส่วนลดของแถมจากแอปพลิเคชันของผู้ใช้

คำสำคัญ: แบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย การยอมรับเทคโนโลยี แอปพลิเคชันสั่งอาหาร

Abstract

The purpose of this research is to study factors affecting the level of technology acceptance according to the value acceptance pattern of users of food ordering applications. In the Bangkok and surrounding area to answer the questionnaire and analyze the data using a linear regression model. The research results found that factors affecting the level of technology acceptance according to the value acceptance pattern of users of the food ordering application service. Statistically significant, consisting of 10 factors: 1) Perceived Number of Peers 2) Perceived Number of Cross-PF 3) Perceived Complement 4) Perceived Usefulness 5) Enjoyment 6) Technicality 7) Perceived Fee 8) Perceived Value 9) Adoption Intention 10) Usage Behavior The results of the analysis of the relationship of various factors are consistent with the conceptual framework. The factors that affect the level of value acceptance by users of food ordering applications In the Bangkok and surrounding areas, these include the user's view of the utility of the application. Perspectives on users' enjoyment of using applications the factor that affects users' views of the usefulness of an application is the user's view of the number of users of the application. Perspective on the number of platforms used together with user applications. and users' views on free gift discounts from applications.

Keywords: Value-Based Adoption Model (VAM), technology acceptance, food ordering applications

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ก่อนสถานการณ์โควิด-19 ประเทศไทยได้เผชิญวิกฤติเศรษฐกิจมาหลายครั้ง แต่โควิด-19 ถือเป็นปรากฏการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมหากาล เพราะเป็นการระบาดใหญ่ทั่วโลก ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างรุนแรงในระยะสั้น และหลายพฤติกรรมจะอยู่ถาวรกลายเป็น New Normal ซึ่งเป็นสิ่งที่หลายองค์กรกำลังศึกษาอยู่ เนื่องจากโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ที่เรายังไม่รู้จักมาก่อน ส่งผลต่อวิถีชีวิต การทำงาน การดำเนินชีวิตประจำวัน การเกิดโควิด-19 ครั้งนี้ จึงเป็นสถานการณ์ที่หลายคนคาดว่าคงจะยาวนานพอสมควร จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรในหลายพฤติกรรมของผู้คน มีข้อมูลจาก Website ธรรมนิติ ได้เผยแพร่ข้อมูลการสำรวจของซูเปอร์โพลและนำเสนอแนวทางชีวิตวิถีใหม่ของคนไทยไว้ มีดังนี้คือ 1) การใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต จะเข้ามามีบทบาทกับการใช้ชีวิตมากขึ้น ที่จากเดิมมีมากอยู่แล้ว แต่ในสังคมยุค New Normal สิ่งเหล่านี้จะเข้าไปอยู่ในแทบทุกจังหวะชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนออนไลน์ การทำงานที่บ้าน การประชุมออนไลน์ การซื้อสินค้าออนไลน์ การทำธุรกรรม และการเอ็นเตอร์เทนชีวิตรูปแบบต่าง ๆ อย่างดูหนัง ฟังเพลง 2) การเว้นระยะห่างทางสังคม ผู้คนในสังคมจะเห็นความสำคัญของการเว้นระยะห่างที่เป็นแนวทางการใช้ชีวิต

ช่วงวิกฤติโควิด-19 และจะดำเนินชีวิตแบบนั้นต่อไป โดยรักษาระยะห่างทางกายภาพเพิ่มขึ้น และใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการสื่อสารและการใช้ชีวิต ลดการปฏิสัมพันธ์ การไปในสถานที่สาธารณะ และเน้นการทำกิจกรรมที่บ้านมากขึ้น 3) การดูแลใส่ใจสุขภาพทั้งตัวเองและคนรอบข้าง โดยเกิดความคุ้นชินจากช่วงวิกฤติโควิด-19 ที่ต้องดูแลด้านสุขภาพและความสะอาดเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ ดังนั้นพฤติกรรมการใช้หน้ากากอนามัย เจล แอลกอฮอล์ และการล้างมืออย่างถูกวิธี และหมั่นสังเกตตัวเองเมื่อไม่สบายจะยังคงมีต่อไป รวมถึงการหันมาใส่ใจสุขภาพ การออกกำลังกาย และการทำประกันสุขภาพจะมีแนวโน้มมากขึ้น 4) การสร้างสมดุลชีวิต การมีโอกาสดำเนินงานที่บ้าน ลดจำนวนวันการเข้าออฟฟิศ หรือการลดการปะทะผู้คนในสังคม แล้วหันมาใช้ชีวิต และทำงานที่บ้าน ทำให้ผู้คนมองเห็นแนวทางที่จะสร้างสมดุลชีวิตระหว่างอยู่บ้านมากขึ้น และจะเป็นแนวทางในการปรับสมดุลชีวิตระหว่างเวลาส่วนตัว การงาน และสังคมให้สมดุลมากยิ่งขึ้น (nitayaporn.m, 2563)

จากสถานการณ์โควิด-19 ที่กินเวลายาวนานพอสมควรกว่าจะไปถึงจุดที่คลี่คลาย การกักตัวอยู่บ้าน และ Work Form Home (WFH) ทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไป ที่เห็นได้ชัดคงเป็นการสั่งอาหารออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันสั่งอาหาร (Food Delivery Application) ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทำให้ทั้งปริมาณการสั่งอาหารออนไลน์, จำนวนร้านอาหาร และไรเดอร์ที่เข้าร่วมแพลตฟอร์มเติบโตแบบก้าวกระโดด พร้อมทั้งส่งผลให้รายได้ของแพลตฟอร์ม Food delivery ในระดับโลกและไทยเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว ซึ่งในประเทศไทยแอปพลิเคชันสั่งอาหารที่คนรู้จักและมีส่วนแบ่งทางการตลาดลำดับต้น ๆ อย่าง foodpanda และ Robinhood ได้กลายเป็นผู้ช่วยหลักเวลาหิว โดยเฉพาะคนเมืองรุ่นใหม่ที่สามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย ส่งผลให้วิถีชีวิต การใช้จ่าย การบริโภคสังคม และเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างถาวร จากความสะดวกสบายที่ได้รับในการได้รับประทานอาหารที่ต้องการโดยไม่ต้องเดินทางไปซื้อและรอดด้วยตัวเอง มีร้านอาหารให้เลือกหลากหลาย

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างมีผลต่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหาร ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหาร โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มผู้ใช้งานแอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย Value-Based Adoption Model (VAM) คือแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย ที่มีแนวคิดว่าพฤติกรรมหรือเจตนาในการ

ยอมรับการใช้เทคโนโลยีนั้นมาจากการรับรู้คุณค่าของการใช้งานโดยเปรียบเทียบจากประโยชน์ที่จะได้รับกับการสละเวลา และค่าธรรมเนียม โดยปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับคุณค่า (Kim, Chan & Gupta, 2007) มีดังนี้

การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness) หมายถึง ระดับที่บุคคลเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยีเฉพาะจะเป็นประโยชน์ เมื่อแต่ละคนรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้น ความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน

การรับรู้ความเพลิดเพลิน (Perceived enjoyment) หมายถึง การรับรู้ได้ถึงความสนุกสนานที่เกิดขึ้นกับตนเองนอกเหนือจากทางด้านประสิทธิภาพที่คาดการณ์ไว้อันเนื่องมาจากการใช้งานเทคโนโลยี (Davis F. D., 1989)

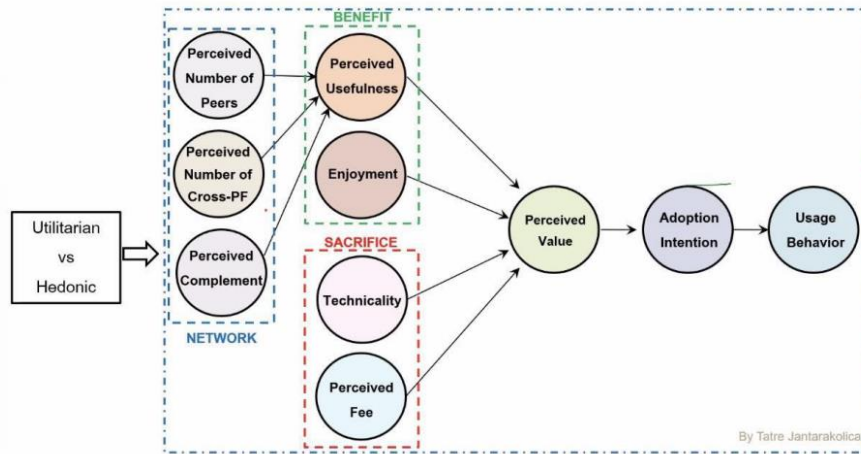
การรับรู้ต้นทุน (Perceived Fee) หมายถึง การใช้จ่ายเงินตามราคาจริงของสินค้าโดยทั่วไปจะวัดจากการรับรู้จากราคาที่จ่ายจริงของผู้บริโภค การพิจารณาถึงความรู้สึกรู้สึกของการเสียประโยชน์มีผลกระทบต่อ การรับรู้คุณค่า และในขณะเดียวกันกลุ่มที่มีระดับสูงกว่าทางด้านนวัตกรรมมีผลกระทบต่อเชิงลบโดยรวมน้อยกว่ากลุ่มที่มีระดับนวัตกรรมที่ต่ำกว่า และการรับรู้ต้นทุนในเชิงลบสูงกว่าปัจจัยตัวอื่น ๆ (Han, Kang & Moon, 2013)

การรับรู้ทางเทคนิค (Perceived Technicality) หมายถึง ระดับการรับรู้ของเทคโนโลยีใหม่ในทางเทคนิคของบริการ เพราะเงินไม่ใช่แค่ปัจจัยเดียวที่ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าจะเสียไป ผู้บริโภคน่าจะคำนึงถึงต้นทุนที่เสียไปที่ไม่ใช่ในเชิงตัวเงินด้วยรวมถึงเวลาที่เสียไปในความพยายามที่จะค้นหาหรือต้นทุนในการที่จะต้องจ่ายเพื่อให้รู้สึกสะดวกขึ้น (Zeithaml, V, 1988)

การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) หมายถึง การรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับ การประเมินคุณภาพราคา การประเมินประโยชน์ถึงผลิตภัณฑ์ที่ใช้โดยรวม เป็นการเน้นถึงสิ่งที่ได้รับและเสียไปจากพฤติกรรมผู้บริโภค (Gaul, S, a, 2009) ในการนี้การรับรู้คุณค่ามักจะถูกเชื่อมโยง เป็นกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ส่วนตัวของผู้บริโภคด้วย การยอมรับ ประโยชน์และการยอมเสียสละบางสิ่งบางอย่าง เพื่อแลกกับสิ่งที่ต้องการ (Kim Y. P., 2017)

จากแนวคิดและทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าพฤติกรรม เจตนา ความตั้งใจใช้ รวมถึงการยอมรับการใช้เทคโนโลยีนั้น มาจากการรับรู้คุณค่าของการใช้งานโดยเปรียบเทียบจากประโยชน์ คุณค่าที่จะได้รับ และการยอมเสียสละบางสิ่งบางอย่างเพื่อแลกกับสิ่งที่ต้องการ โดยเป็นพฤติกรรมส่วนตัวของผู้บริโภค ซึ่งมักจะได้รับอิทธิพลมาจากการรับรู้ หรือการประเมินคุณค่าจากตัวเงิน

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (VAM+Network)

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PNP) มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกับแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PNCP) และมุมมองต่อส่วนลดของแถมจากแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PC) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ส่งผลเชิงบวกต่อมุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PU)

H_{2a}: ผลที่ได้รับ ประกอบด้วย มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PU) และมุมมองต่อความสนุกในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PEnjoy) ส่งผลเชิงบวกต่อมุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PValue)

H_{2b}: ต้นทุน ประกอบด้วย มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Technicality) และมุมมองต่อค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PFee) ส่งผลเชิงลบต่อมุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PValue)

H₃: มุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (PValue) ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการเลือกใช้อัปพลิเคชันของผู้ใช้ (AInt)

H₄: ความตั้งใจในการเลือกใช้อัปพลิเคชันของผู้ใช้ (AInt) ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้อัปพลิเคชันของผู้ใช้ (UB)

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากกลุ่มผู้ใช้งานแอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 498 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษา ช่วงอายุ	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	กำลังศึกษา ปริญญาตรี/ ปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาโท/ ปริญญาโท/ สูงกว่า ปริญญาโทขึ้นไป	รวม
GEN Z และ GEN Y	84	172	30	286
GEN X และ GEN BB	22	130	60	212
รวม	106	302	90	498

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่สำรวจมาได้และใช้ในงานวิจัยนี้ สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบจากประชากร ทุกกลุ่มย่อยที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

กลุ่ม GEN Z และ GEN Y จำนวน 286 คน แบ่งเป็นผู้ใช้งานระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 84 คน แบ่งเป็นผู้ใช้งานระดับการศึกษากำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรีจำนวน 172 คน แบ่งเป็นผู้ใช้งานระดับการศึกษาปริญญาโท/สูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 30 คน

กลุ่ม GEN X และ GEN BB จำนวน 212 คน แบ่งเป็นผู้ใช้งานระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 22 คน แบ่งเป็นผู้ใช้งานระดับการศึกษากำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรีจำนวน 130 คน แบ่งเป็นผู้ใช้งานระดับการศึกษาปริญญาโท/สูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดแรงจูงใจในการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_4 = \beta_{4,0} + \beta_{4,1}X_1 + \beta_{4,2}X_2 + \beta_{4,3}X_3 + \mu_4$$

$$X_8 = \beta_{8,0} + \beta_{8,4}X_4 + \beta_{8,5}X_5 + \beta_{8,6}X_6 + \beta_{8,7}X_7 + \mu_8$$

$$X_9 = \beta_{9,0} + \beta_{9,8}X_8 + \mu_9$$

$$X_{10} = f(\beta_{10,0} + \beta_{10,9}X_9 + \mu_{10})$$

โดยที่ X_1 = มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_2 = มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_3 = มุมมองต่อส่วนลดของแถมจากแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_4 = มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_5 = มุมมองต่อความสนุกในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_6 = มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_7 = มุมมองต่อค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_8 = มุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_9 = ความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{10} = พฤติกรรมการใช้ออปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

μ_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

$f ()$ = ฟังก์ชันการแจกแจงแบบปกติเรียงลำดับ

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

จำนวนผู้ใช้งานแอปพลิเคชันสั่งอาหารส่วนใหญ่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ช่วงอายุอยู่ในกลุ่ม GEN Y สถานะภาพโสด รายได้ระหว่าง 15,001-30,000 บาท ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีประสบการณ์ในการใช้ออปพลิเคชันในการสั่งอาหารน้อยกว่า 1 เดือน ภายหลังจากสถานการณ์โควิด-19 มีแนวโน้มว่าความถี่ในการใช้งานแอปพลิเคชันสั่งอาหารเพิ่มมากขึ้น โดยค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารแต่ละครั้งเป็นจำนวนเงินเฉลี่ยประมาณ 101 – 500 บาทต่อครั้ง มีอาหารเที่ยงเป็นมื้อที่มีการใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร และอาหารประเภทสตรีทฟู้ดเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลจากแบบสอบถาม พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลเชิงบวกต่อมุมมองคุณค่า ความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันของผู้ใช้ โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

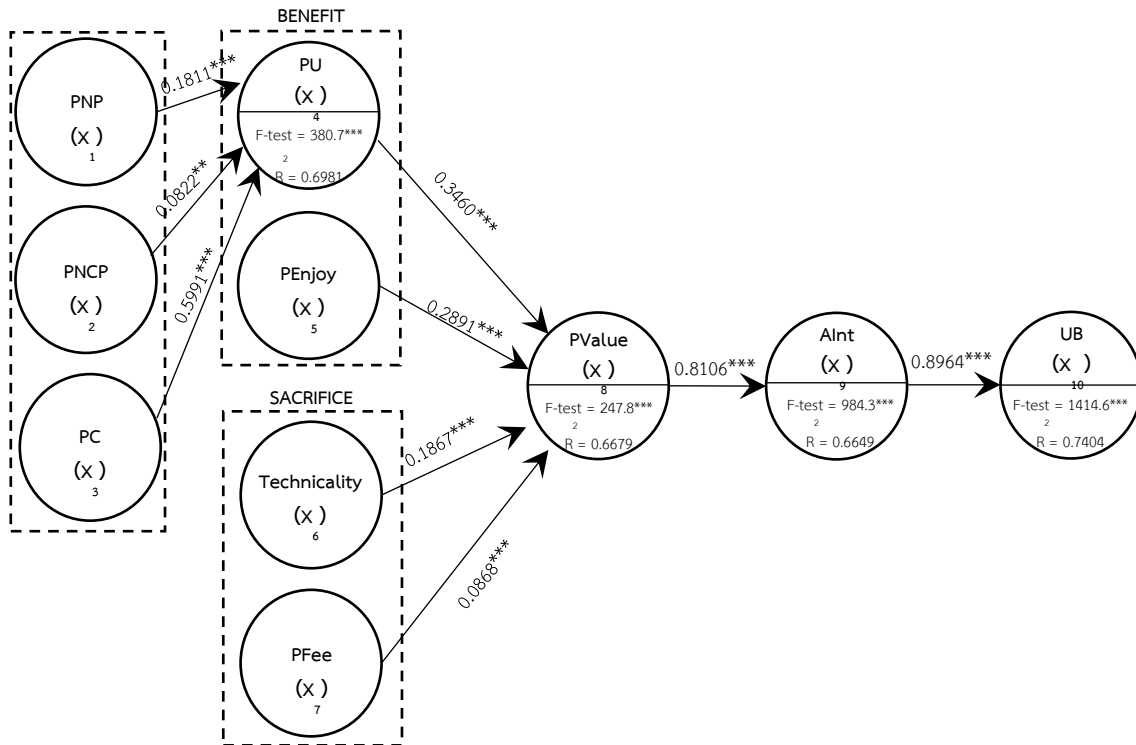
ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

	PU	PValue	Alnt	UB	y
main					
PNP	0.1811	***			
PNCP	0.0822	**			
PC	0.5991	***			

	PU	PValue	Alnt	UB	y
PU		0.3460 ^{***}			
PEnjoy		0.2891 ^{***}			
Technical		0.1867 ^{***}			
PFee		0.0868 ^{***}			
PValue			0.8106 ^{***}		
Alnt				0.8964 ^{***}	7.7294 ^{***}
Constant	0.1005 ^{***}	0.0694 ^{***}	0.1304 ^{***}	0.0468 ^{***}	
cut1					1.3228 ^{***}
cut2					2.7625 ^{***}
cut3					4.9629 ^{***}
cut4					7.0389 ^{***}
N	498.0000	498.0000	498.0000	498.0000	498.0000
rss	5.2732	7.6695	7.6464	6.4291	
ll	425.8123	332.5315	333.2831	376.4620	-378.0945
F	380.7352	247.8790	984.3334	1414.6219	
p	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000
chi2					558.5002
r2	0.6981	0.6679	0.6649	0.7404	
r2_a	0.6962	0.6652	0.6643	0.7399	
r2_p					0.4248

หมายเหตุ PNP = Perceived Number of Peers, PNCP = Perceived Number of Cross-P, PC = Perceived Complement, PU = Perceived Use full, PEnjoy = Enjoyment, Technical = Technicality, PFee = Perceived Fee, PV = Perceived Value, Alnt = Adoption Intention, UB = Usage, y = ความถี่ในการใช้งาน
 * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

จากการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะ สามารถอภิปรายผลได้ว่า ระดับการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในปัจจุบันที่ศึกษา ได้แก่ มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ มุมมองต่อความสนุกในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ และมุมมองต่อค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มในการใช้แอปพลิเคชัน อาจเป็นผลมาจากแรงจูงใจในการใช้แอปพลิเคชันที่แสดงถึงความแตกต่างในการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชฎารัฐ ขวัญภาค และศรายุทธ อินตะนัย (2566, น. 97) ศึกษาในหัวข้อ อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยี และการรับรู้คุณค่าของเว็บไซต์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบธุรกิจกับผู้บริโภค พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับเทคโนโลยีและการรับรู้คุณค่าของเว็บไซต์ต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบธุรกิจกับผู้บริโภค พบว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ คุณภาพของระบบ คุณภาพของการให้บริการ คุณภาพส่วนติดต่อผู้ใช้งาน การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน และคุณภาพข้อมูล มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบธุรกิจกับผู้บริโภค การที่แอปพลิเคชันสั่งอาหารให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

สะดวกสบายต่อการใช้งาน ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดการรับรู้มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการรับรู้มุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ โดยสอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับคุณค่าตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิด Value Based Adoption Model + Network ที่ระบุว่า ปัจจัยด้านมุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้มีผลกระทบเชิงบวกต่อมุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้ความสำคัญกับมุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้มากกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ โดยความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ สอดคล้องกับกรอบแนวคิด Value Based Adoption Model + Network ยกเว้นด้านต้นทุน คือ มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ และมุมมองต่อค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณค่า อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่นิยมใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารส่วนมากเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันเป็นเรื่องปกติ และแอปพลิเคชันสั่งอาหารสามารถใช้งานได้ง่ายไม่ซับซ้อน ซึ่งผู้ใช้บริการรู้สึกว่าการใช้แอปพลิเคชันเมื่อเทียบเวลาในการเรียนรู้การใช้งานกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้งานแอปพลิเคชันแล้ว มีความคุ้มค่าต่อเวลาที่ต้องเสียไปในการเรียนรู้ และการต้องเสียค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มต่าง ๆ ผู้ใช้บริการสามารถยอมรับได้กับค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่ต้องเสียเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการ ที่อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะด้านผู้ประกอบการ จากผลการศึกษาผู้ประกอบการควรเพิ่มส่วนลด ของแถม หรือมีโปรโมชั่นสนับสนุนการขาย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารให้ความสำคัญในส่วนนี้มากที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจในการซื้อครั้งนั้น ๆ ด้วย และพัฒนาจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกันกับแอปพลิเคชันสั่งอาหารให้มีความหลากหลาย สามารถใช้ร่วมกันได้สะดวก สามารถระบุคำสั่งพิเศษสำหรับแต่ละเมนูได้ง่าย เพื่อให้ผู้ใช้บริการรู้สึกสะดวกสบายในการใช้แอปพลิเคชัน ทำการตลาดด้านราคาให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้บริการ และประชาสัมพันธ์ถึงความสนุกที่ได้รับจากการใช้บริการแอปพลิเคชัน เพื่อให้แอปพลิเคชันสั่งอาหารมีความน่าสนใจ

2. ข้อเสนอแนะด้านผู้ใช้บริการ จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการมีมุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมกันกับแอปพลิเคชันสั่งอาหารว่าค่อนข้างน้อย และมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ส่งผลต่อการให้คุณค่าของแอปพลิเคชันและการทำงาน จึงควรปรับปรุงการให้บริการของแอปพลิเคชันสั่งอาหารมีจำนวนร้านค้าที่มากเพียงพอ มีสินค้าหลากหลายครบถ้วน สามารถเชื่อมต่อแอปพลิเคชันได้ทันทีและใช้เวลาสั้น ๆ ในการตอบสนอง และมีค่าธรรมเนียมที่สามารถยอมรับได้ จะส่งผลให้ผู้ใช้บริการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารเพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ธাত্রี จันทร์โคติกา ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทร์โคติกา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.वासुภาญจน์ งามโณม อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้แนะนำตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่สละเวลาตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- ชฎารัฐ ขวัญภาค และศรายุทธ อินตะนัย. (เมษายน-มิถุนายน 2566). อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยี และการรับรู้คุณค่าของเว็บไซต์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบธุรกิจกับ ผู้บริโภค. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 13(2), หน้า 89-103
- Davis, F. D. (1989). Perceived Usefulness, Perceived Ease of Use, and User Acceptance of Information Technology. *MIS Quarterly*, 13(3), pp. 319 - 340.
- Gaul, S. a. (2009). Smart Home Technologies. Insights into Generation Specific Acceptance. *Motives Springer-Verlag Berlin Heidelberg*, (2), pp. 312–332.
- Han, Kang & Moon. (2013). An Empirical Study on Perceived Value and Continuous Intention to Use of Smart. *Asia pacific journal of information systems*, 23(4), pp. 53-84.
- Kim, Chan & Gupta, (2007, July). Value-Based Adoption of Mobile Internet: An Empirical Investigation. *decision supports system*, 43, pp. 111-126.
- Kim, Y. P. (2017). A study on the adoption of IoT smart home service: *Total Quality Management & Business*, 28(9-10), pp. 1149-1165.
- nitayaporn.m. (27 April 2563). สธ.ชงมาตรการคลายล็อคอ่างพท. *เดลินิวส์*. เข้าถึงได้จาก: <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30304>, 20 ธันวาคม 2566.
- Zeithaml, V. (1988). Consumer Perceptions of Price, Quality and Value: A Means-End Model and Synthesis. *Journal of Marketing*, 52, pp. 2-22.

การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความเสี่ยงที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหาร
เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะ ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร

Perceived Benefits and Perceived Risks Affecting Intentions in Choosing Food Ordering
Applications for Utilitarian and Hedonic in Samutsakhon Province

จักรพงษ์ รัตนโชติกานนท์¹ และวาสุกาญจน์ งามโฉม²

Jukkamong Rattanachotikanon¹ and Wasukarn Ngamchom²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ นครปฐม^{1,2}

E-mail: Jukkamong.rat@outlook.rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในจังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยเชิงปริมาณนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิจากผู้ที่ใช้หรือเคยใช้บริการแอปพลิเคชัน Line Man ของผู้บริโภคนในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 421 คน โดยใช้กรอบแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยี TAM+TRA+Network วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรทวินาม แบบจำลองสมการถดถอยโลจิส ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการของแอปพลิเคชัน Line Man อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความเสี่ยงต่อความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหารเพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะ

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน แอปพลิเคชัน Line Man

Abstract

This research aims to study the factors affecting the level of technology acceptance by users of food ordering applications in Samut Sakhon Province. This quantitative research used a questionnaire to collect data using a stratified random sampling method from 421 people of use or have used the Line Man application service among consumers in Samut Sakhon Province. Using the technology acceptance framework TAM+TRA+Network data were analyzed using binomial variable analysis logit regression model. The research results found that factors affecting the level of technology acceptance by service users of the Line Man

application with statistical significance was perceived usefulness and perceived security and behavior intention to choose food ordering applications for utility and aesthetics.

Keywords: Technology, adoption, application, application line man

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคของความเร่งรีบ สะท้อนให้เห็นได้จากนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น เครื่องบิน รถไฟความเร็วสูง โทรศัพท์มือถือ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ล้วนเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองชีวิตที่เร่งรีบ และอำนวยความสะดวกให้กับสังคมของคนในยุคปัจจุบัน รวมถึงอาหารก็เช่นกันดังนั้น อาหารฟาสต์ฟู้ดเติบโตสูงขึ้นในประเทศไทย เช่นเดียวกับกับธุรกิจเดลิเวอรี่ หรือการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ข้อมูลของศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า ตลาดบริการจัดส่งอาหาร (Delivery) โดยประกอบการร้านอาหาร ในปี พ.ศ.2560 จะมีมูลค่า 26,000-27,000 ล้านบาท เติบโตขึ้นร้อยละ 11-15 จากปี พ.ศ.2559 โดยการเติบโต อย่างโดดเด่นของตลาดบริการจัดส่งอาหาร ในปี พ.ศ.2560 สวนเท่ากับภาพรวมตลาดธุรกิจร้านอาหารในปี พ.ศ. 2560 ที่คาดว่า น่าจะเติบโตเพียงร้อยละ 2-4 แอปพลิเคชัน Line Man มีการให้บริการผ่านแอปพลิเคชัน 5 อย่างด้วยกัน โดยให้บริการทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง ได้แก่

1. บริการสั่งซื้ออาหาร รวมเมนูอาหารจาก 30,000 ร้าน พร้อมบริการจัดส่งสินค้า
2. บริการเรียกแท็กซี่ เพื่อไปส่งลูกค้าถึงจุดหมายปลายทางอย่างปลอดภัย
3. บริการส่งพัสดุ เข้ารับพัสดุถึงบ้าน และส่งถึงจุดหมายทั่วประเทศ
4. บริการแมสเซนเจอร์ ส่งข้อความ ส่งเอกสาร วางบิล
5. บริการซื้อของที่ร้านสะดวกซื้อ จากร้านสะดวกซื้อและสั่งซื้อสินค้าถึงบ้านของลูกค้า จากสถิติ

ในปีพ.ศ.2560 พบว่ามีผู้ใช้งานแอปพลิเคชัน Line Man มียอดผู้ใช้งาน 5 แสนคนต่อเดือน โดยร้อยละ 70 เลือกใช้ แอปพลิเคชัน Line Man สำหรับบริการสั่งซื้ออาหาร และอีกร้อยละ 30 ใช้สำหรับบริการอื่น ๆ (ผู้จัดการออนไลน์, 2560)

พฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภคนั้น ต่างเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยปัจจัยไม่ปัจจัยใดก็ปัจจัยหนึ่งที่ เป็นแรงจูงใจให้กระทำพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ซึ่งแรงจูงใจนี้จะเกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้บริโภคเอง อาจมีความคล้ายคลึง เหมือนกัน หรือแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มหรือตัวบุคคล โดยแรงจูงใจที่เกิดขึ้นนั้นจะประกอบไปด้วยแรงจูงใจที่เกิดขึ้นด้านอารมณ์ เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความพึงพอใจ ความชื่นชอบ ความเพลิดเพลิน หรือที่เรียกโดยรวมว่า แรงจูงใจด้านสุนทรียะ (Hedonic Motives) และแรงจูงใจอีกประเภทที่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือแรงจูงใจด้านอรรถประโยชน์ (Utilitarian Motives) เป็นแรงที่จูงใจที่ ประกอบไปด้วยเหตุและผล มีการคำนึงถึงการใช้งาน หรือประโยชน์ใช้สอยที่แท้จริงของสิ่งนั้น ซึ่งกล่าวได้ว่าแรงจูงใจต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในใจของผู้บริโภคนั้นมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจ ซื้อของผู้บริโภคอย่างยิ่ง

โดยมีผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาที่ได้สนับสนุนความคิดเห็นว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคนั้นต่างได้รับผลกระทบจากแรงจูงใจด้านสุนทรียะและแรงจูงใจด้านอรรถประโยชน์ (Davis, Bagozzi, and Warshaw, 1989)

โดยการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาได้ทำการศึกษาในบริบทของหลากหลายประเทศที่แตกต่างกัน รวมถึงมีผลการศึกษาที่แสดงออกมาให้เห็นถึงความแตกต่างกันระหว่างประเทศต่าง ๆ ในระดับของอิทธิพลจากแรงจูงใจด้านสุนทรียะ และด้านอรรถประโยชน์ต่อการใช้บริการ โดยพิจารณาจากปัจจัยทางประชากรศาสตร์เป็นหลัก

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในจังหวัดสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

รมยพร กิติเวียง (2563, น. 47-48) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันทูโอดี และเอไอเอสเพลย์ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันทูโอดี และเอไอเอสเพลย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย การรับรู้จำนวนผู้ใช้งาน การรับรู้จำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้งาน การรับรู้ถึงองค์ประกอบที่สมบูรณ์ในการใช้งาน การรับรู้ถึงการใช้ง่าย การรับรู้ถึงผลประโยชน์ การใช้บริการ การรับรู้ถึงความปลอดภัยในการใช้บริการ ทักษะคติที่มีต่อการยอมรับเทคโนโลยี บรรทัดฐานของคนที่อยู่ใกล้ขีดบรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อกับ บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงและบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง

ดิณณมินทร์ สุขสมัย (2563, น. 45-47) ศึกษาเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันสั่งและส่งอาหารของลูกค้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มอายุและระดับรายได้ มีระดับการยอมรับการใช้งานแอปพลิเคชัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี ประกอบด้วย การรับรู้จำนวนผู้เข้าร่วมเครือข่าย การรับรู้จำนวนการทำงานข้ามแพลตฟอร์ม การรับรู้การเติมเต็ม การรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับ การรับรู้ความปลอดภัย ทักษะคติที่มีต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน บรรทัดฐานของคนใกล้ชิด คนในครอบครัว และเพื่อนฝูง บรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อกับ บรรทัดฐานของกลุ่มคนอ้างอิง ความตั้งใจใช้งานแอปพลิเคชัน และพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชัน มุมมองต่อความสะดวกและปลอดภัย การชำระเงินผ่านช่องทางเงินสด E-Wallet และ Mobile Banking อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พีระพัฒน์ แก้วมณี (2563, น. 60-63) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ออปพลิเคชันเป่าตังผ่านโครงการ ม.33 เรารักกัน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ออปพลิเคชันเป่าตังผ่านโครงการ ม.33 เรารักกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย มุมมองจำนวนผู้ใช้งาน มุมมองการใช้งานข้ามแพลตฟอร์ม มุมมองผลประโยชน์ที่ได้รับ มุมมองว่าใช้ง่าย มุมมองว่ามีประโยชน์ มุมมองด้านความ

ปลอดภัย ทัศนคติในการใช้งาน บรรทัดฐานจากบุคคลใกล้ชิด บรรทัดฐานจากบุคคลที่ติดต่อด้วย บรรทัดฐานจากทางสังคม ความตั้งใจที่จะใช้ และพฤติกรรมการใช้

ดวงพร รัตสินทร (2562, น. 87-92) ศึกษาเรื่อง การรับรู้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการการชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริโภคมีการรับรู้เทคโนโลยีโดยรวมในระดับมากทุกข้อ โดยการรับรู้การใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยี ด้านความเข้ากันได้ ด้านความสามารถในการสังเกตได้ ด้านประโยชน์เชิงเปรียบเทียบด้านความซับซ้อนในการใช้งาน และด้านความสามารถในการนำไปทดลองใช้ และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือ ด้านความสะดวกในการใช้งาน และด้านความปลอดภัยในการใช้งาน โดยผู้บริโภคที่มีอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีความตั้งใจใช้บริการการชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ด แตกต่างกัน และการรับรู้การใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยี ด้านความเข้ากันได้ของระบบ ด้านความซับซ้อนในการใช้งาน และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ด้านความปลอดภัยในการใช้งาน มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการการชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ด ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สายชล เลิศพิทักษ์ธรรม (2560, น.68-71) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและการใช้โมบายแอปสำหรับเรียกรับบริการผู้รับส่งสิ่งของของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ความมีประโยชน์ อิทธิพลทางสังคม และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจใช้โมบายแอปสำหรับเรียกรับบริการผู้รับส่งสิ่งของของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร และพบว่าปัจจัยด้านความตั้งใจใช้โมบายแอปมีอิทธิพลทางบวกต่อการใช้โมบายแอปสำหรับเรียกรับบริการผู้รับส่งสิ่งของของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จักรพันธ์ ศรียุกต์นิรันดร์ (2560, น. 43) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลเชิงสาเหตุของประเภทผู้บริโภคเป็นตัวแปรกำกับ และการขยายทฤษฎีรวมของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี 2 (UTAUT 2): กรณีศึกษาผู้ใช้บริการระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังในประสิทธิภาพ ความคาดหวังในความพยายาม อิทธิพลของสังคม สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน แรงจูงใจด้านความบันเทิงมูลค่าราคา ความเคยชิน การรับรู้การรักษาความปลอดภัย มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการใช้ผ่านความตั้งใจแสดงพฤติกรรม และมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจแสดงพฤติกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด สร้างความสามารถในการแข่งขันและเพื่อรักษารฐานผู้ใช้บริการรายเดิมไว้ให้ได้ หรือต่อยอดธุรกิจให้ยั่งยืนต่อไป

อมินดารา อริยธาดา (2564, น.73-80) ศึกษาเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สาขาผู้ประกอบการ ผลการวิจัย พบว่า 1) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และปัจจัยความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการสามารถทำนายพฤติกรรมได้ 2) สภาพแวดล้อมทางการศึกษาและเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการประกอบ 3) ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

มุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ 4) สภาพแวดล้อมทางการศึกษาและเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ

พิมพ์ปวีณ์ มะณีวงศ์ (2563, น. 5-13) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมระบบ EXPRESS ของนักบัญชีในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ความตั้งใจในการเลือกใช้โปรแกรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้โปรแกรม ได้แก่ การรับรู้คุณภาพข้อมูล การรับรู้คุณภาพระบบ ประสพการณ์ในการทำงาน และการรับรู้ความง่ายในการใช้โปรแกรมส่งผลในเชิงบวกต่อการรับรู้ประโยชน์ในการทำงาน การรับรู้ประโยชน์ในการทำงานและการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติในการใช้งานโปรแกรม และการรับรู้ความง่าย ในการใช้โปรแกรม ที่สะท้อนผ่านทัศนคติในการใช้งานโปรแกรมและบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงจะส่งผลในเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรม และส่งผลเชิงบวกพฤติกรรมการใช้โปรแกรมตามลำดับ

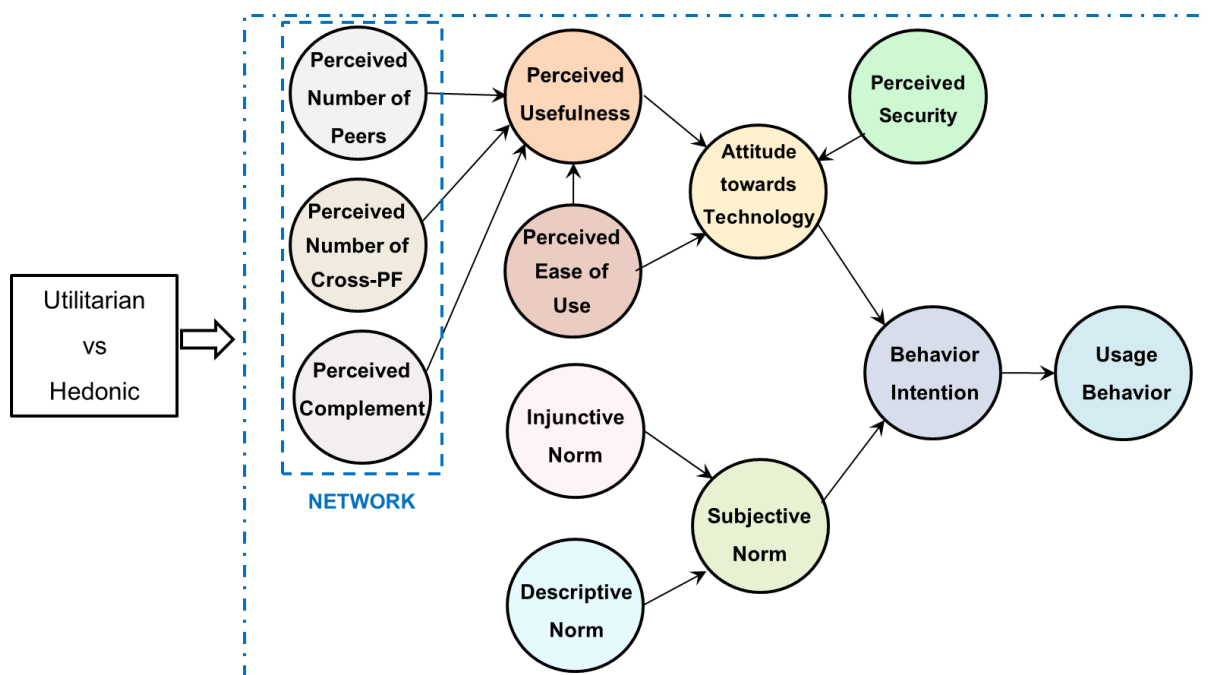
สายชล เลิศพิทักษ์ธรรม (2560, น. 68-71) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและการใช้โมบายแอปสำหรับเรียกรับบริการผู้รับส่งสิ่งของของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ความมีประโยชน์ อิทธิพลทางสังคม และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน มีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจใช้โมบายแอปสำหรับเรียกรับบริการผู้รับส่งสิ่งของของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยด้านความตั้งใจใช้โมบายแอปมีอิทธิพลทางบวกต่อการใช้โมบายแอปสำหรับเรียกรับบริการผู้รับส่งสิ่งของของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พิชญานันท์ ใจชื่น (2561, น. 57) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสมุนไพรของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัย พบว่า การตระหนักรู้เกี่ยวกับสุขภาพ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงด้านทัศนะกลุ่มอ้างอิง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงด้านข้อมูลจากบุคลากรทางการแพทย์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติที่มีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสมุนไพรทุกปัจจัย ขณะที่การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงด้านทัศนะกลุ่มอ้างอิง ความไว้วางใจในตราสินค้าและทัศนคติที่มีต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสมุนไพร ยังส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสมุนไพร

พิมพ์ปวีณ์ มะณีวงศ์ (2563, น. 5-13) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมระบบ EXPRESS ของนักบัญชีในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ความตั้งใจในการเลือกใช้โปรแกรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้โปรแกรม ได้แก่ การรับรู้คุณภาพข้อมูล การรับรู้คุณภาพระบบ ประสพการณ์ในการทำงาน และการรับรู้ความง่ายในการใช้โปรแกรมส่งผลในเชิงบวกต่อการรับรู้ประโยชน์ในการทำงาน การรับรู้ประโยชน์ในการทำงานและการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน ส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติในการใช้งานโปรแกรม และการรับรู้ความง่ายในการใช้โปรแกรม ที่สะท้อนผ่านทัศนคติในการใช้งานโปรแกรมและบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงจะส่งผลในเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรม และส่งผลเชิงบวกพฤติกรรมการใช้โปรแกรมตามลำดับ

พิมพ์วิวัฒน์ มะณีวงศ์ (2563, น. 5-13) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมระบบ EXPRESS ของนักบัญชีในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ความตั้งใจในการเลือกใช้โปรแกรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้โปรแกรม ได้แก่ การรับรู้คุณภาพข้อมูล การรับรู้คุณภาพระบบ ประสบการณ์ในการทำงาน และการรับรู้ความง่ายในการใช้โปรแกรมส่งผลในเชิงบวกต่อการรับรู้ประโยชน์ในการทำงาน การรับรู้ประโยชน์ในการทำงานและการรับรู้ความง่ายในการทำงาน ส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติในการทำงานโปรแกรม และการรับรู้ความง่ายในการใช้โปรแกรม ที่สะท้อนผ่านทัศนคติในการทำงานโปรแกรมและบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงจะส่งผลในเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรม และส่งผลเชิงบวกพฤติกรรมกรรมการใช้โปรแกรมตามลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยี TAM+TRA+Network

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความเสี่ยงที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะ ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในจังหวัดสมุทรสาคร วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ คือ ผู้ที่ใช้หรือเคยใช้บริการแอปพลิเคชัน Line Man ของผู้บริโภคนในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 421 คน จึงทำการสำรวจข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ การวิจัยเชิงปริมาณนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

ช่วงอายุ/การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาตรี/ ปริญญาตรีขึ้นไป	รวม
Gen Z (น้อยกว่า 24 ปี)	25	30	55
	45.45%	54.55%	100.00%
Gen Y (24-38 ปี)	31	211	242
	12.81%	87.19%	100.00%
Gen X / Gen BB (ตั้งแต่ 39 ปีขึ้นไป)	62	62	124
	50.00%	50.00%	100.00%
รวม	118	303	421
	28.03%	71.97%	100.00%

เครื่องมือวิจัยและการสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วนดังนี้ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้สอบถาม ในการวิจัยเชิงพรรณนา ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการ ใช้แอปพลิเคชัน Line Man ของผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรสาคร

ส่วนที่ 3 การยอมรับเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน Line Man ของผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรสาคร

ส่วนที่ 4 แรงจูงใจเชิงสุนทรียรส และแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ในการใช้แอปพลิเคชัน

ผลการศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

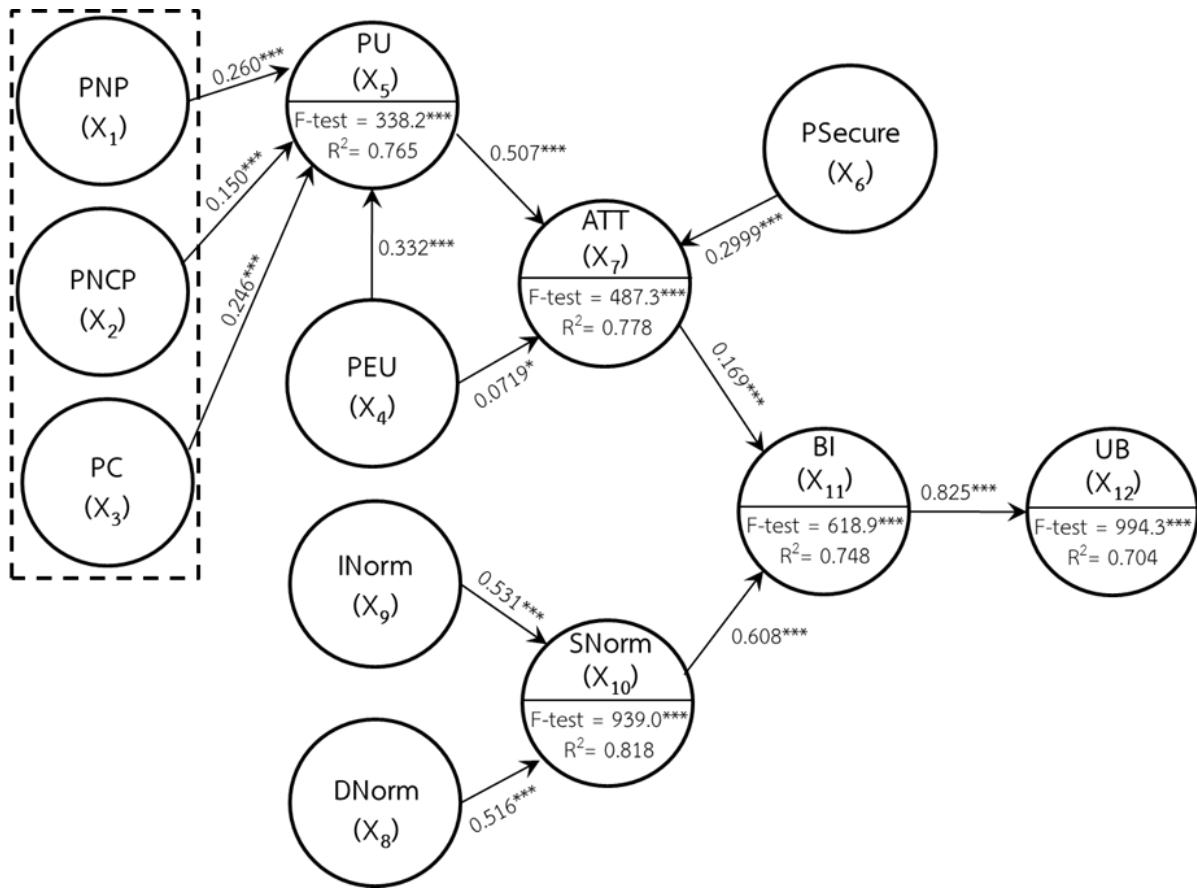
Model	PU	ATT	SN	BI	UB	y
PNP	0.260***					
PNCP	0.150***					
PC	0.246***					
PEOU	0.332***	0.0719*				
PU		0.507***				
PS		0.299***				
ATT				0.169***		
DN			0.516***			

Model	PU	ATT	SN	BI	UB	y
IN			0.531***			
SN				0.608***		
BI					0.825***	7.059***
Constant	0.00119	0.106***	-0.0498**	0.196***	0.152***	
cut1						
Constant						0.983***
cut2						
Constant						2.222***
cut3						
Constant						3.981***
cut4						
Constant						5.859***
N	421	421	421	421	421	421
rss	4.235	4.024	4.387	4.344	4.936	
ll	370.8	381.5	363.3	365.4	338.5	-310.2
F	338.2	487.3	939.0	618.9	994.3	
p	2.93e-129	7.03e-136	2.44e-155	1.13e-125	1.11e-112	5.59e-86
chi2						386.2
r2	0.765	0.778	0.818	0.748	0.704	
r2_a	0.763	0.776	0.817	0.746	0.703	
r2_p						0.384

หมายเหตุ PNP= Perceived Number of Peers, PNCP= Perceived Number of Cross- PF, PC= Perceived Complement, PEOU= Perceived Ease of Use, PU= Perceived Usefulness, PS= Perceived Security, ATT=Attitude towards Behavior, DN= Descriptive Norm, IN= Injunctive Norm, SN=Subjective Norm, BI=Behavior Intention, UB=Usage Behavior

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอย

จากรูปที่ 1 แสดงผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอย พบว่าเครื่องหมายและความหมายของค่าสัมประสิทธิ์มีความสอดคล้องกับทฤษฎีและกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ แต่ละปัจจัยสามารถเข้าร่วมกันในการอธิบายปัจจัยต้นที่ส่งผลไปยังปัจจัยตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 มุมมองจำนวนผู้ใช้ มุมมองการใช้ข้ามแพลตฟอร์ม ผลประโยชน์ที่ได้รับและมุมมองว่าใช้ง่าย ส่งผลต่อมุมมองว่ามีประโยชน์

ผลการวิจัยพบว่า มุมมองจำนวนผู้ใช้ มุมมองการใช้ข้ามแพลตฟอร์ม มุมมองผลประโยชน์ที่ได้รับ และมุมมองว่าใช้ง่าย ส่งผลต่อมุมมองว่ามีประโยชน์ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.260, 0.150, 0.246 และ 0.332 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยนี้ยืนยันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 มุมมองว่าใช้ง่าย มุมมองว่ามีประโยชน์ และมุมมองด้านความปลอดภัย ส่งผลต่อทัศนคติต่อการใช้งาน

ผลการวิจัยพบว่า มุมมองว่าใช้ง่าย มุมมองว่ามีประโยชน์ และ มุมมองด้านความปลอดภัย ส่งผลต่อทัศนคติต่อการใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.0719, 0.507 และ 0.2999 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยนี้ยืนยันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 บรรทัดฐานของคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวและเพื่อนฝูง และบรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย ส่งผลต่อบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง

ผลการวิจัยพบว่า บรรทัดฐานของคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวและเพื่อนฝูง และบรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย ส่งผลต่อบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.516 และ 0.531 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยนี้ยืนยันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ทศนคติต่อการใช้งาน และบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้

ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติต่อการใช้งาน และบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.169 และ 0.608 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยนี้ยืนยันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ความตั้งใจที่จะใช้ ส่งผลต่อ พฤติกรรมการใช้

ผลการวิจัยพบว่า ความตั้งใจที่จะใช้ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เท่ากับ 0.825 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการวิจัยนี้ยืนยันตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุป

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการของแอปพลิเคชัน Line Man พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการของแอปพลิเคชัน Line Man อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงสุด ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความเสี่ยงต่อความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารเพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรีย์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมุมมองผลประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ สามารถสั่งอาหารได้สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ พิระพัฒน์ แก้วมณี (2563, น.60-63) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นผลจากที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการรับรู้ประโยชน์ในการสั่งอาหารที่สะดวกจากแอปพลิเคชัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมุมมองด้านความปลอดภัย ได้แก่ การตรวจสอบรายการอาหารที่สั่งที่เชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ จักรพันธ์ ศรียุกต์นรินทร์ (2560, น.43) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นผลจากที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการรับรู้การรักษาความปลอดภัยของแอปพลิเคชันในการใช้บริการ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะใช้ ได้แก่ ความตั้งใจจะเลือกใช้บริการ Line Man และหากต้องการสั่งอาหารคุณจะใช้บริการ Line Man ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ สิริพรรณ แซ่ต็ม (2564, น. 88) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นผลจากที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความตั้งใจที่จะใช้บริการแอปพลิเคชันเมื่อต้องการสั่งอาหาร

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัย พบว่า ปัจจัยการรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความเสี่ยงที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารเพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะ เป็นประเด็นสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้ใช้บริการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันสั่งอาหาร เพราะฉะนั้น ผู้ประกอบการควรจะสร้างเพื่อให้ผู้ใช้บริการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันสั่งอาหารผ่านการสร้างการรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความเสี่ยงที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชัน ช่วยดูแลให้การใช้แอปพลิเคชัน Line Man จะเพลิดเพลินกับการสั่งอาหารคุณภาพดี และได้รับประโยชน์จากการสั่งอาหารในแอปพลิเคชัน Line Man ซึ่งจะเป็นการรักษาลูกค้าเดิมและถือเป็นข้อดีในการเพิ่มลูกค้าใหม่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่ดีในอนาคตอีกด้วย

บรรณานุกรม

- จักรพันธ์ ศรียุทต์นิรันดร์. (2560). อิทธิพลเชิงสาเหตุของประเภทผู้บริโภคเป็นตัวแปรกำกับ และการขยายทฤษฎีรวมของการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี 2 (UTAUT 2) : กรณีศึกษาผู้ใช้บริการระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย. การค้นคว้าอิสระปริญญาตรีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- ดวงพร รัตสินทร. (2562). การรับรู้เทคโนโลยีที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการการชำระเงินผ่านคิวอาร์โค้ดของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ดิณณมินทร์ สุขสมัย. (2563). การยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันสั่งและส่งอาหารของลูกค้าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- พิมพ์ปวีณ์ มะณีวงศ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้โปรแกรมระบบ EXPRESS ของนักบัญชีในระดับอุดมศึกษา. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- พิรญาณ์ ใจชื่น. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสมุนไพรของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พีระพัฒน์ แก้วมณี. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้แอปพลิเคชันเป่าตัดผ่านโครงการ ม.33 เรารักกัน. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- รมยพร กิติเวียง. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันทูโอดี และเอไอเอสเพลย์. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.

- สายชล เลิศพิทักษ์ธรรม. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและการใช้โมบายแอปสำหรับเรียกรับบริการผู้รับส่งสิ่งของของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- สิริพรรณ แซ่ดีม. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจชำระเงินผ่านกระเป๋าเงิน อีเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง, ตรัง.
- อminatara อริยธาดา. (2564). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้านคุณลักษณะทางจิต และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมุ่งเน้นการเป็นผู้ประกอบการ โดยส่งผ่านความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา สาขาผู้ประกอบการ. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- Davis, F. D., Bagozzi, R., and Warshaw, P. (1989). User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. *Management Science*, 35(8), pp. 982 - 1003.

การยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Acknowledgment of Values Affecting Intention to Choose Food Ordering Applications
in Bangkok and Its Vicinity

ณัฐนิชา ลำภา¹ และวาสุกาญจน์ งามโฉม²

Natnicha Lumpha¹ and Wasukarn Ngamchom²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: natnicha.lum@rmutr.ac.th¹, wasukarn.nga@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความถี่ในการใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (VAM) วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จำนวน 400 คน จากประชากรที่ใช้บริการแอปพลิเคชันไลน์แมน (Line man) ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารเกิดจากปัจจัยด้านผลประโยชน์ (PC) ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความเพลิดเพลิน (PEEnjoy) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technicality) ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่า (PV) และปัจจัยด้านการตั้งใจยอมรับ (AI) ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า (PV) ความตั้งใจในการเลือกใช้ (AI) และพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (UB) ตามลำดับ (2) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารได้แก่ ความต้องการ ความสะดวกสบาย และเทคโนโลยี (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารได้แก่ อิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยี รองลงมา นั่นก็คือด้านอิทธิพลทางสังคม และด้านคุณภาพการให้บริการ

คำสำคัญ: การยอมรับคุณค่า ความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร แรงจูงใจเชิงสุนทรียรส แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์

Abstract

The objectives of this research are (1) to compare the level of value absorption in choosing to use food ordering applications within the city and surrounding areas (2) to study factors affecting the level of acceptance of value in choosing food ordering applications in Bangkok and surrounding areas and (3) to study factors that affect the frequency of using food ordering applications in Bangkok and surrounding areas The concept of applied research is based on the technology acceptance model (VAM) theory. Survey methods were used to collect data using stratified sampling, with a total of 400 people from the population using the Line man application. Bangkok and surrounding areas To answer questionnaires and analyze data using a linear regression model. The results of the research found that (1) The level of acceptance of the value of choosing a food ordering application is caused by factors of benefit (PC), factors of perceived enjoyment (PEnjoy), factors of technology. (Technicality) Value Perspective (PV) and Acceptance Intention (AI) factors affect the Value Perspective (PV), intention to choose (AI), and application usage behavior of users. (UB) respectively (2) Factors that affect the level of value acceptance in choosing food ordering applications include needs, convenience, and technology. (3) Factors that affect the use of application services. Order food includes: Positive influence on the adoption of technology Second is social influence and service quality.

Keywords: Acknowledging the value, influences food ordering app Choicesintent, aesthetic motivation, utility motivation

บทนำ

ในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในประเทศ และต่างประเทศมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วโลก ผู้คนเกิดการเรียนรู้ ปรับตัว และนำมาใช้เพื่อให้ตนเองพัฒนาตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนสมาร์ตโฟนได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของหลาย ๆ คนเพราะแอปพลิเคชันต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยอำนวยความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตและช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้ชีวิตได้ง่ายมากยิ่งขึ้น โดยแอปพลิเคชันที่กล่าวถึงในครั้งนี้ คือแอปพลิเคชันไลน์แมน (Line man) ที่มีไว้เพื่อให้บริการการสั่งอาหาร โดยสามารถใช้งานได้บนสมาร์ตโฟน ธุรกิจในด้านของการจัดส่งสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน เริ่มเข้ามามีบทบาทกับชีวิตของคนส่วนใหญ่อย่างแพร่หลาย ด้วยความหลากหลายของรูปแบบการให้บริการที่รับจัดส่งได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เครื่องดื่ม หรือสินค้าอุปโภค บริโภคจากร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น

จากข้อคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหาร เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับคุณค่า และเพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารดังกล่าว จำแนกตามกลุ่มเชิงสุนทรียะและกลุ่มเชิงอรรถประโยชน์ และเพื่อให้ทราบถึงกลุ่มเป้าหมายของผู้ใช้บริการจัดส่งอาหาร และแนวความคิดของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจสั่งซื้อ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน และทราบถึงความเชื่อมั่นในการใช้ออปพลิเคชันของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล ประกอบกับการพัฒนาธุรกิจให้มีประสิทธิภาพเพิ่มยอดขายให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับคุณค่าในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความถี่ในการใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

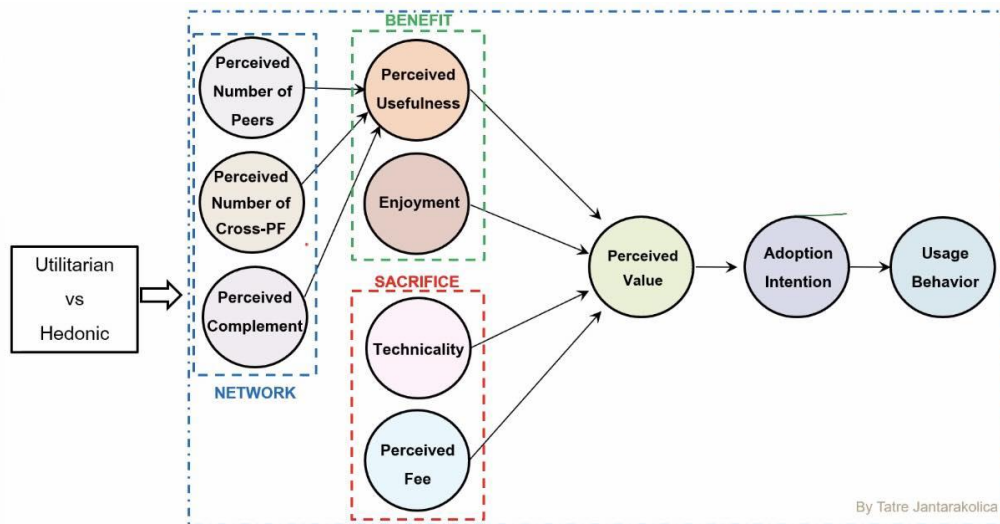
การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

กรอบแนวคิดของงานวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบจำลองการยอมรับคุณค่า (Value based Adoption Model : VAM) Kim, Chan & Gupta (2007) ได้กล่าวว่า Technology Acceptance Model: TAM มีข้อจำกัดในการอธิบายถึงการยอมรับในเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ใหม่ ๆ ในระดับบุคคลผู้ใช้งานส่วนใหญ่และผู้ใช้งานเทคโนโลยี แต่เดิมนั้นเป็นพนักงานที่อยู่ในองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงานเท่านั้น การยอมรับและการใช้งานจะตกเป็นภาระขององค์กรแทน แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ใช้งานเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เป็นบุคคลธรรมดา มีบทบาททั้งเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีและผู้บริโภค ส่วนใหญ่มีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเป็นแบบสมัครใจที่จะจ่ายโดยส่วนตัว และการใช้นั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ปัญหาหลักอย่างหนึ่งในการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยี คือต้นทุนด้านการเงิน เช่น ค่าธรรมเนียมในการใช้งาน ดังนั้น การยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีใหม่จะเป็นผู้บริโภคมากกว่าที่จะเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการยอมรับการใช้งานที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ จากมุมมองของผู้บริโภค ไม่ใช่จากมุมมองของผู้ใช้เทคโนโลยี

ดังนั้น แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Value based Adoption Model: VAM) มีการมองปัจจัยเพิ่มในส่วนของการสูญเสียบางอย่างเพื่อแลกกับบางอย่าง (Sacrifice) ประกอบด้วย การรับรู้ถึงลักษณะของการใช้งานทางเทคนิค (Perceived technicality) และการรับรู้ถึงต้นทุนที่ต้องเสียไป (Perceived fee) และใน

ส่วนของประโยชน์ (Benefit) ประกอบด้วย การรับรู้ประโยชน์ (Perceived usefulness) และความสนุกสนานในการใช้งาน (Perceived enjoyment) (Kim, Park & Choi, 2017)

กรอบแนวคิดของงานวิจัย และสมมติฐานการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยี (Value-based Adoption Model: VAM)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้นำกรอบแนวคิด VAM มาเป็นต้นแบบการวิเคราะห์เพื่อกำหนดสมมติฐานการวิจัยในการศึกษา เรื่องการยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งสามารถกำหนดได้ 4 สมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 มุมมองจำนวนผู้ใช้ (perceived number of peers) มุมมองการใช้ข้ามแพลตฟอร์ม (Perceived Number of Cross - Platform) และมุมมองผลประโยชน์ (Perceived Complement) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) การรับรู้ถึงความเพลิดเพลิน (Perceived Enjoyment) เทคโนโลยี (Technicality) และการรับรู้ค่าธรรมเนียม (Perceived Fee) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้คุณค่า (Perceived Value) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 3 การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลเชิงบวกต่อการตั้งใจยอมรับ (Adoption Intention) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สมมติฐานที่ 4 การตั้งใจยอมรับ (Adoption Intention) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับการใช้งาน (Usage Behavior) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

คือ ผู้ที่ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 400 คน โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้ช่วงความเชื่อมั่น 95% ซึ่งทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามช่วงอายุและระดับการศึกษา โดยแต่ละกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 30 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษา ช่วงอายุ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาตรี /ปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาโท /ปริญญาโทขึ้นไป	รวม
Gen Z	65	92	15	172
Gen Y	59	90	11	160
Gen X และ Gen BB	26	36	6	68
รวม	150	218	32	400

จากตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ส่วนมากมีช่วงอายุน้อยกว่า 24 ปี (Gen Z) จำนวน 172 คน รองลงมาคือ ผู้ใช้บริการที่มีช่วงอายุ 24-38 ปี (Gen Y) จำนวน 160 คน และผู้ใช้บริการที่มีช่วงอายุ 39 ปีขึ้นไป (Gen X – Gen BB) จำนวน 68 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) ส่งแบบสอบถามผ่านทางสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Line, Facebook และ Messenger เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบไปด้วย คำถามคัดกรอง เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการให้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการยอมรับคุณค่าการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร โดยแสดงความคิดเห็นแบบ Likert Scale เพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวกับการยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์การยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการอธิบายกลุ่มประชากรที่เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อระบุการยอมรับคุณค่าที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยแบบจำลองที่ใช้ในงานวิจัยสามารถแสดงสมการตามกรอบแนวคิด แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Value based Adoption Model : VAM) ได้ดังนี้

$$X_4 = \beta_{4,0} + \beta_{4,1}X_1 + \beta_{4,2}X_2 + \beta_{4,3}X_3 + u_4$$

$$X_8 = \beta_{8,0} + \beta_{8,4}X_4 + \beta_{8,5}X_5 + \beta_{8,6}X_6 + \beta_{8,7}X_7 + u_8$$

$$X_9 = \beta_{9,0} + \beta_{9,8}X_8 + u_9$$

$$X_{10} = f(\beta_{10,0} + \beta_{10,9}X_9 + u_{10})$$

โดยที่

X_{1i} = มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{2i} = มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{3i} = มุมมองต่อส่วนลดของแถมจากแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{4i} = มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{5i} = มุมมองต่อความสนุกในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{6i} = มุมมองต่อการฝึกใช้เทคโนโลยีเพื่อใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{7i} = มุมมองต่อค่าธรรมเนียม/ค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{8i} = มุมมองคุณค่าของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{9i} = ความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{10i} = พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

U_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

$f(\cdot)$ = ฟังก์ชันการแจกแจงแบบปกติเรียงลำดับ

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

จำนวนผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุน้อยกว่า 24 ปี สถานภาพโสด รายได้ระหว่าง 15,001-30,000 บาท ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีประสบการณ์ใน

การใช้แอปพลิเคชันประมาณ 1-3 เดือนที่แล้ว ภายหลังจากสถานการณ์โควิด-19 มีแนวโน้มว่าความถี่ในการใช้แอปพลิเคชันสั่งอาหารเพิ่มมากขึ้น สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง โดยค่าใช้จ่ายในการใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหารแต่ละครั้งจำนวนเฉลี่ยประมาณ 100-500 บาทต่อครั้ง การส่งระหว่างมือเป็นมือที่มีการใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร และร้านอาหารสตรีทฟู้ดส์เป็นอาหารที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

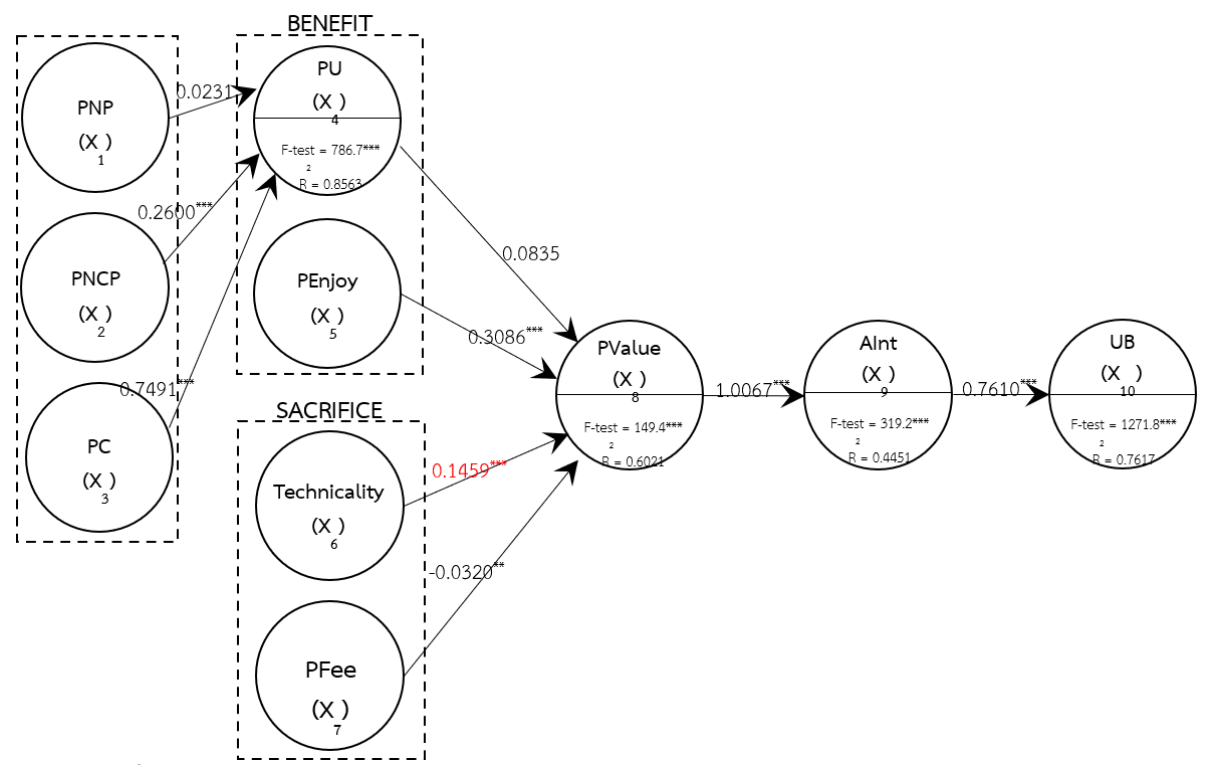
ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลจากแบบสอบถาม พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ของปัจจัยการใช้งานข้ามแพลตฟอร์ม (PNCP) ปัจจัยด้านผลประโยชน์ (PC) ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความเพลิดเพลิน (PEnjoy) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technicality) ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่า (PV) และปัจจัยด้านการตั้งใจยอมรับ (AI) ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า (PV) ความตั้งใจในการเลือกใช้ (AI) และพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (UB) โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 1 และรูปที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

	PU	PValue	Alnt	UB	y
PNP	0.0231				
PNCP	0.2600 ^{***}				
PC	0.7491 ^{***}				
PU		0.0835			
PEnjoy		0.3086 ^{***}			
Technical		0.1459 ^{***}			
PFee		-0.0320 ^{**}			
PValue			1.0067 ^{***}		
Alnt				0.7610 ^{***}	8.2967 ^{***}
Constant	-0.0388	0.4527 ^{***}	-0.0790	0.2213 ^{***}	
Cut1					1.9955 ^{***}
Cut2					2.9820 ^{***}
Cut3					6.5620 ^{***}
N	400.0000	400.0000	400.0000	400.0000	400.0000
Rss	2.1621	2.7641	8.7784	2.8665	
LL	476.5017	427.3709	196.2589	420.0999	-121.1350
F	786.7569	149.4202	319.2095	1271.8461	

P	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000
chi2					383.2554
r2	0.8563	0.6021	0.4451	0.7617	
r2_a	0.8552	0.5981	0.4437	0.7611	
r2_p					0.6127

* $p < .1$, ** $p < .05$, *** $p < .01$

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

จากการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับเทคโนโลยีตามรูปแบบการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันสั่งอาหาร จำแนกตามกลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะ สามารถอภิปรายได้ว่า ประชากรเลือกใช้บริการแอปพลิเคชันที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของประชากร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ประชากรที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีของประชากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสุดา รังสีเสนา ณ ออยุธยา (2561) พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในด้านทัศนคติต่อการใช้งาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีมากที่สุด รองลงมา ด้านอิทธิพลทางสังคม และด้านคุณภาพการให้บริการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเลือกใช้ออปพลิเคชันสั่งอาหารน้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันบุคคลโดยส่วนใหญ่นิยมใช้บริการ แอปพลิเคชันเป็นเพราะว่าแอปพลิเคชันเป็นบริการที่ใช้งานง่าย สามารถเรียนรู้วิธีการใช้งานได้ด้วยตนเอง สามารถรองรับเทคโนโลยีที่ผู้ให้บริการแอปพลิเคชันสร้างขึ้น ดังนั้นจึงทำให้ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันเกิดความสะดวกสบายและมีความพึงพอใจในการใช้บริการแอปพลิเคชัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกวรินทร์ ละเอียดตินันท์ (2557) พบว่า ทักษะคิดต่อการใช้งานมีอิทธิพลเชิงบวกทางตรงต่อการยอมรับเทคโนโลยี ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ ด้านการรับรู้ถึงความเสี่ยง ด้านทัศนคติที่มีต่อการใช้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวศินี อิมธรรมพร (2559) พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นผู้หญิงมีอายุ 26 - 28 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมีรายได้ต่อเดือน 15,000 - 25,000 บาท และราคาเฉลี่ยในการซื้อต่อครั้งอยู่ 500 - 1,000 บาท โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของผู้บริโภคได้แก่ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ปัจจัยความสะดวกในการใช้บริการ และปัจจัยการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์

สรุปอิทธิพลที่มีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีผ่านแอปพลิเคชันส่งอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย ทักษะคิดต่อการใช้งานมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีมากที่สุด รองลงมา อิทธิพลทางสังคม และ คุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีน้อยที่สุด เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการยอมรับการใช้เทคโนโลยีผ่านแอปพลิเคชันส่งอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ต้องมีการส่งเสริมการตลาดโดยพัฒนาแอปพลิเคชันให้มีการบริการได้มากขึ้น เพื่อสร้างความพึงพอใจของลูกค้า ให้ลูกค้าสามารถรับรู้เข้าใจ ใช้แอปพลิเคชันง่าย ทำให้ได้รับสินค้าตรงกับความต้องการของผู้บริโภค การบริการส่งอาหารตามกำหนด ไม่มีความเสียหาย เน้นความรวดเร็วในการให้บริการ มีพื้นที่ให้บริการ ครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับปรุงคุณภาพบริการ ส่งสินค้าให้ตรงต่อเวลาสร้างความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ให้ความเอาใจใส่ดูแลเอาใจใส่ลูกค้า พัฒนาการบริการระบบการสื่อสารเน้นบริการหลังการขาย และสอบถามความพึงพอใจหลังเข้ารับบริการอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ปัจจัยส่วนบุคคล แอปพลิเคชันควรมีการจัดทำโฆษณาให้เหมาะสมเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการให้สอดคล้องกับกลุ่มอายุแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ทุกกลุ่มอายุสามารถเข้าถึงการบริการได้ง่ายขึ้น

ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยี ด้านรับรู้ว่ามีประโยชน์ เนื่องจากการใช้งานส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้า ดังนั้นผู้พัฒนาแอปพลิเคชันควรให้ความสำคัญในการสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์ของแอปพลิเคชันให้แก่ผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการแอปพลิเคชันโดยสร้างการรับรู้ประโยชน์ที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีมามีส่วนช่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านรับรู้ความง่ายในการใช้งานส่งผลความตั้งใจเลือกใช้บริการแอปพลิเคชัน ดังนั้น ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันควรให้ความสำคัญในเรื่องขั้นตอนในการใช้งาน เพื่อให้ผู้บริโภคไม่ต้องใช้ความพยายามในการ

เรียนรู้การใช้งานแอปพลิเคชันและจะทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีและส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการในครั้งต่อไป

ด้านความตั้งใจ ควรมีการพัฒนารูปแบบแอปพลิเคชันในรูปแบบต่าง ๆ ให้ดึงดูดผู้บริโภคเข้าใช้งานมากขึ้นด้านพฤติกรรมการใช้จริง พบว่า ควรนำเสนอสื่อโฆษณาและการประชาสัมพันธ์โดยถ่ายทอดประสบการณ์ของผู้ใช้งานจริง เพื่อให้เห็นถึงความนิยมของผู้บริโภค และเพื่อนำเสนอสินค้าให้ตรงความต้องการของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมศึกษามากกว่ากรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่ได้อย่างชัดเจนซึ่งอาจมีผลการเลือกใช้ที่แตกต่างกัน เนื่องจากบางข้อมูลไม่สามารถเก็บได้จากแบบสอบถามดังนั้นการวิจัยครั้งถัดไป จึงควรเพิ่มเครื่องมืออื่น ๆ ในการเก็บข้อมูลร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีหลากหลายหรือเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี จันทรโคติกา ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทรโคติกา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสุภาภรณ์ งามโฉม อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้แนะนำแก้ไขตรวจทานข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- เกวรินทร์ ละเอียดดีนันท์. (2557). การยอมรับเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- วศินี อิมธรรมพร. (2559). การยอมรับเทคโนโลยี ความสะดวกในการใช้บริการ และการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Gen Y) ในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- วสุดา รังสิเสนา ณ อยุธยา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคในการใช้บริการสั่งอาหารผ่านสื่อออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์. วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

Kim, H. W., Chan, H. C., & Gupta, S. (2007). Value-Based Adoption of Mobile Internet: An Empirical Investigation. *Decision Support Systems*, 43, pp. 111 - 126.

Kim, Y. J., Park, Y., & Choi, J. (2017). A Study on the Adoption of lot Smart Home Service: Using Value-Based Adoption Model. *Total Quality Management & Business Excellence. Korean*, 28(9-10), pp. 1 – 17.

การส่งเสริมความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น
ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Promoting Intentions to Manage Electronic Waste, Microwaves, and Water Heaters
in Prachuap Khiri Khan Province

ศิริรัตน์ มุสิกกาญจน์¹ และวาสุกาญจน์ งามโฉม²

Sirarat Musikarn¹ and Wasukarn Ngamchom²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: sirirat.mus@rmutr.ac.th¹, wasukarn.nga@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น และประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่นของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความยินดีรับ วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิจำนวน 403 คน จากผู้บริโภคที่ใช้ไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความยินดีรับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงินและความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคยินดีรับเพิ่ม ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 346 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับเพิ่มอีก 59 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 40 บาท จากราคาตั้งต้น

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ส่งเสริมความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ไมโครเวฟ เครื่องทำน้ำอุ่น

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting intentions and waste management behavior Microwave and water heater and assess willingness to accept for waste management Microwave and water heater Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to accept. Stratified random sampling technique was applied to select 403

from consumers who use microwave products and water heater to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to accept evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed that factors that significantly affected customers' to intentions and waste management behavior Microwave and water heater consisted of of Environmental concern, Perceived Value, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention and customers were willing to pay additional of at the village's disposal point, the price is 346 baht and when you come pick it up at your home on the specified date. Happy to accept an additional 59 baht from the original price. And when you come to pick me up at home immediately Happy to accept an additional 40 baht from the original price.

Keywords: Theory of planned behavior Model, promoting intentions to manage electronic waste, microwaves, water heaters

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ของประเทศไทยประสบปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีจำนวนมากขึ้นทุกปี เนื่องจากขาดการจัดระบบการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ที่ครบวงจร เช่น ระบบการเก็บหรือเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้า จึงกลายเป็นภาระให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีสถานที่กำจัดที่ได้มาตรฐานและระบบจัดการอย่างถูกต้อง ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การคัดแยกหรือถอดแยก การขนส่ง การรีไซเคิล และการกำจัด นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มี ความเข้าใจว่าซากผลิตภัณฑ์เป็นของเสียอันตรายต้องได้รับการจัดการอย่างถูกวิธี และยังขาดความตระหนักในการแยกทิ้งซากผลิตภัณฑ์บางประเภทออกจากขยะทั่วไป รวมถึงขายให้กับชาเลนจ์หรือร้านรับซื้อของเก่า สิ่งสำคัญ พบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการเศษเหลือทิ้งของเครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง มีเพียงกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการของเสีย อันตรายและการประกอบกิจการอุตสาหกรรม และกฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎระเบียบที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการซากผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน ขยะอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นประเด็นที่ประเทศไทยไม่อาจละเลยปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยการสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้กับประชาชน รวมถึงต้องช่วยกันกระตุ้นเตือนให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงผลกระทบจากภัยร้ายของขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่นับวัน จะทวีความรุนแรงขึ้นจนกลายเป็นปัญหาที่ทำลายมนุษย์และโลก ภาครัฐจึงมีการเร่งผลักดันให้เกิดกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับในการจัดเก็บ รวบรวม และกำจัดซากอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้ประกอบการ

เกิดความเชื่อมั่นในศักยภาพของปริมาณซากอิเล็กทรอนิกส์ ที่จะเข้าสู่โรงงาน รวมถึงดำเนินการส่งเสริมกลุ่มธุรกิจ รีไซเคิลอย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาของระบบและกระบวนการรีไซเคิลที่ดีและมีประสิทธิภาพ จึงจะช่วยลดผลกระทบต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม จากสารพิษที่มาจากชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน (ณททัย โชติกลาง และสุวิมล ศานติชาติศักดิ์, 2563, น. 15)

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น และ ความยินดีรับเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ และเครื่องทำน้ำอุ่น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น และประเมินความยินดีรับเพิ่มสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ และเครื่องทำน้ำอุ่น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน เมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่ใช้ไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่นในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น ประเมินความยินดีที่จะรับ โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านและส่งเสริมความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

การทบทวนวรรณกรรม

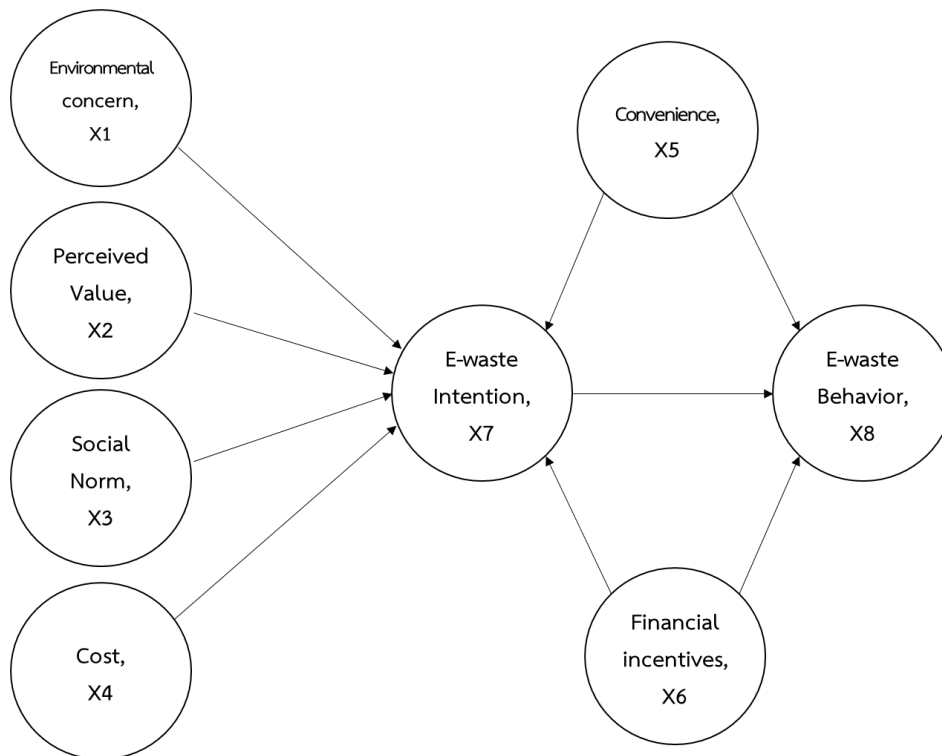
แนวคิดงานวิจัยพฤติกรรมตามแผน (TPB)

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟ และเครื่องทำน้ำอุ่น โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ได้แก่ Environmental concern (ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม) Perceived Value (การรับรู้คุณค่า) Social Norm (บรรทัดฐานทางสังคม) Cost (ต้นทุน) Convenience (ความสะดวก) Financial incentives (สิ่งจูงใจทางการเงิน) E-waste Intention (ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์) และ E-waste Behavior (พฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ มีศิริ (2562, น. 1) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนเกตุไพเราะ 3,4,5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเกตุไพเราะ 3, 4, 5 ประสบผลสำเร็จมี 4 ปัจจัยดังนี้ (1) ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งและอุทิศตนให้ชุมชน (2) วิธีการจัดการขยะมูลฝอย (3) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและเครือข่ายภายนอก (4) ทุนทางสังคม และสอดคล้องกับ

พลอยระดา ภูมิ (2559, น. 389) ได้ศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม อยู่ในระดับที่ พอใช้ ($X=1.60$) ดังที่แสดงในรูปที่ 1

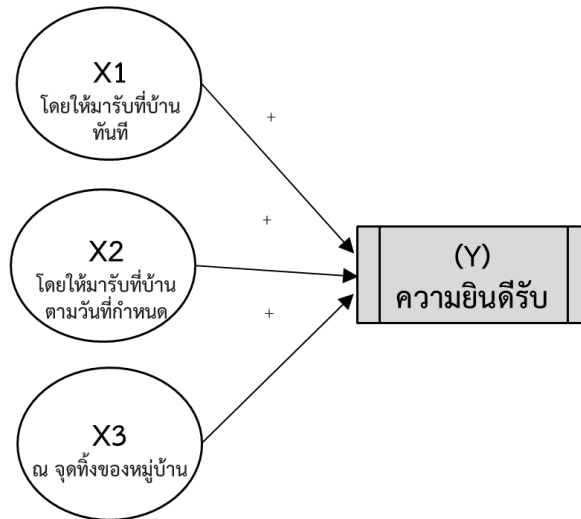
กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index และการทบทวนวรรณกรรม มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังที่แสดงในรูปที่

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความยินดีที่จะรับ (Willingness to accept : WTA) สำหรับการจัดการขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น โดยให้มารับที่บ้านทันที ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านในราคากี่บาท

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to Accept: WTA

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ ไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

H₂: ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจุดทิ้งของหมู่บ้าน ในราคากี่บาท

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคผู้ใช้ไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่นในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 403 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งไมโครเวฟ เครื่องทำน้ำอุ่น/เดือน

เพศ	ค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งไมโครเวฟ เครื่องทำน้ำอุ่น / เดือน		
	ต่ำกว่า 50บาท	ตั้งแต่ 51 บาทขึ้นไป	รวม
ชาย	79	115	194
	40.72%	59.28%	100%
หญิง	93	116	209
	44.50%	55.50%	100%
รวม	172	231	403
	42.68%	57.32%	100%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามตามเพศ และค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งไมโครเวฟ เครื่องทำน้ำอุ่น / เดือน ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่มีไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน โดยแยกเป็นผู้ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการทิ้งขยะ ต่ำกว่า 50 บาท จำนวน 93 คน ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 116 คน และผู้บริโภคที่เป็นเพศชาย จำนวน 194 คน โดยแยกเป็นผู้ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการทิ้งขยะ ต่ำกว่า 50 บาท จำนวน 79 คน และตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งไมโครเวฟ เครื่องทำน้ำอุ่น / เดือน เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ตัวอย่างเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่มีความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

$$X_{1i} = \text{ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{2i} = \text{มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{3i} = \text{บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{4i} = \text{ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{5i} = \text{ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{6i} = \text{สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{7i} = \text{ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$X_{8i} = \text{พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ } i$$

$$\varepsilon_{ji} = \text{ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ } j \text{ คนที่ } i$$

การประเมินความยินดีรับ

ความยินดีรับเพิ่มสำหรับพฤติกรรมภารกิจขยะไมโครเวฟ และเครื่องทำน้ำอุ่นสามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean

2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิทแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1|x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความยินดีรับเพิ่มสำหรับค่าที่งจากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-39 ปี สถานภาพโสด มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ส่วนใหญ่กำลังศึกษาปริญญาตรี/หรือจบปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท ส่วนใหญ่มีอาศัยอยู่บ้านเดี่ยว ึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์มากกว่า 5 ปี/ครั้ง มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะ/เดือน ประมาณ 50-100 บาท ส่วนใหญ่เต็มใจจ่ายเงินเพื่อจัดการขยะ ขยะทั่วไป/ขยะแห้ง ขยะอินทรีย์/ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเหตุผลที่ว่าการจัดการของเจ้าหน้าที่สะดวกขึ้น เป็นการส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เป็นการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะ และเหตุผลอื่น ๆ ในการจัดการขยะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้บริโภคยินดีรับเพิ่ม ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 346 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับเพิ่มอีก 59 บาท

จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 40 บาท จากราคาตั้งต้น โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

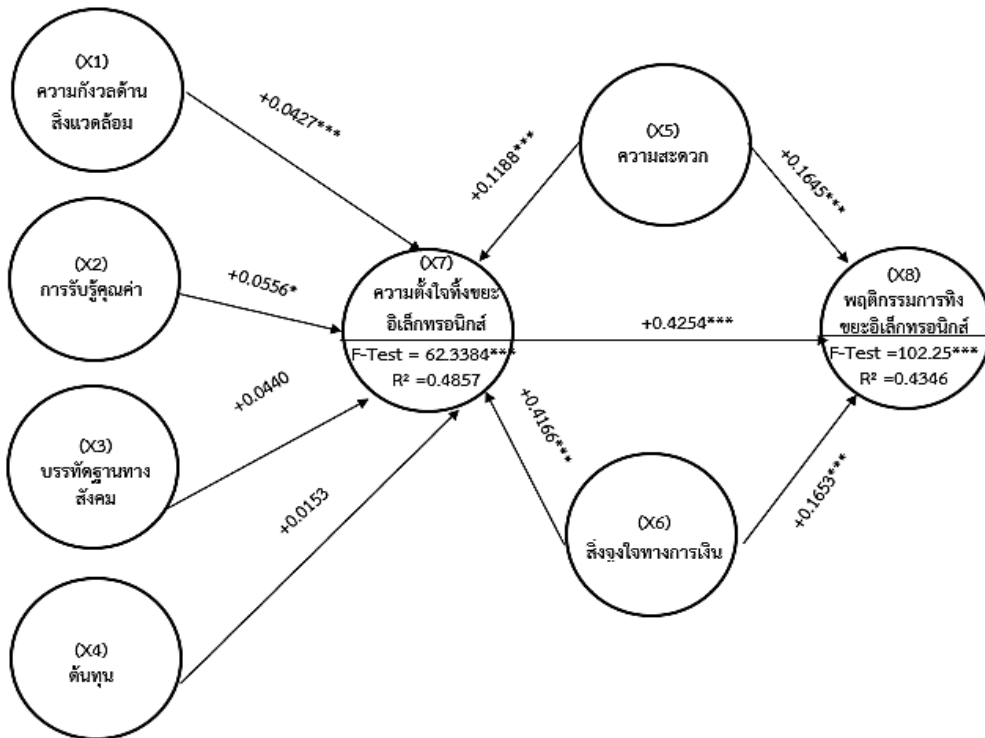
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 403 คน ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟ และเครื่องทำน้ำอุ่น

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ	พฤติกรรมการทิ้งขยะ
	อเล็กทริกัล	อเล็กทริกัล
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.0427***	
การรับรู้คุณค่า	0.0556*	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.0440	
ต้นทุน	0.0153	
ความสะดวก	0.1188***	0.1645***
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.4166***	0.1653***
ความตั้งใจทิ้งขยะอเล็กทริกัล		0.4254***
N	403	403
rss	2.7003	3.2711
ll	436.7926	398.1531
F-test	62.3384	102.2523
r ²	0.4857	0.4346
r ² _a	0.4779	0.4304

แต่ละปัจจัยสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น ได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ ไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

H₂: ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจุดทิ้งของหมู่บ้าน ในราคากี่บาท

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.10 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4166 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.0427 การรับรู้คุณค่าเท่ากับ 0.0556 ความสะดวก เท่ากับ 0.1188 และพบว่า ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4254 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความสะดวกสบาย เท่ากับ 0.1645 และสิ่งจูงใจทางการเงิน เท่ากับ 0.1653

การประเมินความความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความยินดีรับเงินทั้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ให้มารับที่บ้านทันที 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะประเภทไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่น ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ไมโครเวฟ และเครื่องทำน้ำอุ่น	ให้มารับที่บ้านทันที	ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด	ณ.จุดทิ้งหมู่บ้าน
ยินดีรับราคา (บาท)	40.2089	59.4669	346.2109***
จ่ายต่ำสุด	22.1223	33.8156	256.9750***
จ่ายสูงสุด	58.2955	85.1182	435.4469***

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price บั๊จจายส่วนเพิ่มและค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTA พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ โดยให้มารับที่บ้านทันที โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจุดทิ้งของหมู่บ้าน ในราคากี่บาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 3 ราคาความยินดีรับของผู้บริโภคที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น จากแบบจำลอง WTA ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น จากแบบจำลอง WTA ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 346 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับเพิ่มอีก 59 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 40 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะไมโครเวฟและเครื่องทำน้ำอุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทาง

การเงิน และความตั้งใจที่จะขยະอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคนิยมรับเพิ่ม ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 346 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับเพิ่มอีก 59 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 40 บาท จากราคาตั้งต้น

การอภิปรายผล

โดยพบว่า ด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะขยະมากที่สุด และ ความตั้งใจที่จะขยະส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยະมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ มีศิริ (2562, น. 1) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนเขตทุโพธารณะ 3,4,5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเขตทุโพธารณะ 3, 4, 5 ประสบผลสำเร็จมี 4 ปัจจัยดังนี้ (1) ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งและอุทิศตนให้ชุมชน (2) วิธีการจัดการขยะมูลฝอย (3) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและเครือข่ายภายนอก (4) ทูตทางสังคม และผู้บริโภคนิยมรับเพิ่ม ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 346 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับเพิ่มอีก 59 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 40 บาท จากราคาตั้งต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญิกา จันทนา (2021, น.15) ได้ศึกษาเรื่อง ความเต็มใจในการจ่ายค่าวัสดุก่อสร้างประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงและชายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี หรือกำลังศึกษาปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 30,000 บาท อาศัยในบ้านแบบบ้านเดี่ยว โดยเป็นเจ้าของเอง หรือบุคคลในบ้านเป็นเจ้าของ และเมื่อได้นำความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับความหุหุและการประหยัดน้ำ มาทำการศึกษาดูด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน มีความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นเฉลี่ยแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ในภาพรวมทุกกลุ่มมีความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นสำหรับความหุหุที่ราคาเฉลี่ย 2,530 บาท และเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้นสำหรับประหยัดน้ำมากกว่าเดิม ที่ราคาเฉลี่ย 4,080 บาท

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินมีผลต่อการจัดการขยะ และความตั้งใจในการทิ้งขยະส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการทิ้งขยະ ดังนั้น เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกิดความสะดวกมากขึ้นจากการคัดแยกขยະอิเล็กทรอนิกส์จากขยະทั่วไป และสามารถเข้าถึงซากผลิตภัณฑ์ประเภทไมโครเวฟหรือเครื่องทำน้ำอุ่น จากชุมชน หรือครัวเรือน ทางผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินมากที่สุด เพราะจะเป็นแนวทางชักจูงให้ผู้บริโภคทิ้งขยະที่จุดรวบรวมขยະและผู้บริโภคเต็มใจที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยະประเภทไมโครเวฟ หรือเครื่องทำน้ำอุ่น ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 346 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีรับเพิ่มอีก 59 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีรับเพิ่มอีก 40 บาท จากราคาตั้งต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

กัญจิกา จันทนา. (2564). *ความเต็มใจในการจ่ายค่าวัสดุก่อสร้างประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม*.

วิทยานิพนธ์. คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.

กิตติ มีศิริ. (2562). *ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนเกตุไพเราะ 3,4,5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหารคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*

ณททัย โชติกลาง และสุวิมล ศานติชาติศักดิ์. (2563). *สถานการณ์และแนวทางการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย. วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 3(3), หน้า 78 - 93.*

พลอยระดา ภูมิ. (2559). *พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. วารสารวิชาการฉบับพิเศษประจำปี 2559 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 8(8), หน้า 389 - 399.*

ความยินดีรับการจัดการขยะโทรทัศน์ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Willingness to Accept for Waste Management Television of Customer

in Prachuap Khiri Khan

จิราภรณ์ เพชรแยม¹ และวาสุกาญจน์ งามโฉม²

Jiraporn Petchyam¹ and Wasukarn Ngamchom²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: jiraporn.pet@rmutr.ac.th¹, wasukarn.nga@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรทัศน์ และประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะโทรทัศน์ ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและความยินดีรับ วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้บริโภค เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความยินดีรับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวก และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่ม 35.11 บาท จากราคาตั้งต้น สำหรับพฤติกรรมกรทิ้งขยะแบบจ้างให้มารับที่บ้านตามกำหนด และ 75.53 บาท จากราคาตั้งต้น สำหรับพฤติกรรมกรทิ้งขยะแบบนำไปทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความยินดีรับ การจัดการขยะโทรทัศน์

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting intentions and waste management behavior Television and assess willingness to accept for waste management Television of Consumer in Prachuap Khiri Khan Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to accept. Stratified random sampling technique was applied to select 400 consumers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to accept evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed

that factors that significantly affected consumers' to intentions and waste management behavior Television consisted of Environmental concern, Social Norm, Cost, Convenience customers were willing to Accept additional of 35.11 bath for Come pick up garbage at home on the specified date and 75.53 baht for waste management behavior and disposal at the village disposal point.

Keywords: Theory of planned behavior Model, environmental concern index, willingness to accept, waste management television

บทนำ

อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างรวดเร็ว มีการประดิษฐ์อุปกรณ์ใช้สอยนานาชนิดออกสู่ตลาดของผู้บริโภคจนทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หลายชนิดกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของผู้คนโดยเฉพาะในเมื่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบกับการแข่งขันทางการตลาดที่เข้มข้นได้ส่งผลให้ราคาของผลิตภัณฑ์เหล่านี้ลดต่ำลงจนผู้คนทุกระดับสามารถซื้อหาเป็นเจ้าของได้ การใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวนน้อยมากที่จะนึกถึงช่วงเวลาเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้งานนั้นเสื่อมสภาพ หมดยุคการใช้งานหรือไม่เป็นที่ต้องการของผู้ใช้งานอีกต่อไป โดยภาพรวมแล้ว สาเหตุหลักของการเพิ่มขึ้นของขยะอิเล็กทรอนิกส์คือพฤติกรรมของผู้บริโภคในการอุปโภคผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มมากขึ้น ความสามารถในการซื้อหรือเข้าถึงอุปกรณ์ที่สูงขึ้น เป็นส่วนหนึ่งซึ่งช่วยให้การใช้ชีวิตประจำวันให้มีความสะดวกสบายมากขึ้น ส่งผลให้ปัจจุบันมีการใช้งานผลิตภัณฑ์เหล่านี้ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 1 สรุปรายการของเครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ และอายุการใช้งาน

ประเภท	อายุการใช้งาน
เครื่องปรับอากาศ	10-11 ปี
พัดลม	15 ปี
โทรทัศน์	12 ปี
ตู้เย็น	13 ปี
ตู้แช่แข็ง	15 ปี
เครื่องซักผ้า	12 ปี
เครื่องอบผ้า	13 ปี
เครื่องดูดฝุ่น	8 ปี

ประเภท	อายุการใช้งาน
เครื่องทำน้ำอุ่น	10-11 ปี
เตารีด	9 ปี
ไมโครเวฟ	11 ปี
เตาแก๊สเตาไฟฟ้า	8 ปี

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2563)

จากตารางที่ 1 พบว่า โทรทัศน์มีอายุการใช้งาน ประมาณ 12 ปี จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สัดส่วนครัวเรือนที่มีเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทโทรทัศน์ได้เพิ่มสูงขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังทำให้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้สามารถทำงานได้ดีและมีฟังก์ชันหลากหลายมากขึ้น สร้างความต้องการและตอบสนองรูปแบบการใช้งานใหม่ ๆ ของจนทำให้เกิดปัญหาการจัดการผลิตภัณฑ์เก่าที่เราไม่ต้องการและซากของผลิตภัณฑ์ที่เสื่อมสภาพหรือหมดอายุการใช้งาน ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่หมดอายุการใช้งานหรือที่เราไม่ต้องการแล้วหากไม่มีการจัดการที่ดีพอ ก็จะไปสู่ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านทรัพยากรและในด้านการรั่วไหลของสารพิษที่เป็นอันตรายมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรทัศน์และความยินดีรับเพิ่มเพื่อจ้างให้มารับที่บ้านตามกำหนดและทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ โทรทัศน์ และประเมินความยินดีรับเพิ่มเพื่อจ้างให้มารับที่บ้านตามกำหนดและทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภค จำนวน 400 คน ในเขต จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรทัศน์ และประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะโทรทัศน์ ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่โทรทัศน์ โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกังวลต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการประหยัดน้ำที่บ้าน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการสำรวจของสำนักงานสถิติของประเทศอิตาลี พบว่า เมื่อบุคคล มองปัญหามลภาวะทางน้ำว่าจะเป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของตนเอง พวกเขาจะช่วยประหยัดน้ำที่บ้าน แสดงให้เห็นว่าเมื่อบุคคล

รับรู้ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมก็จะมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเพื่อบรรเทาปัญหาสิ่งแวดล้อม (Aprile & Fiorillo, 2017)

ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า

การจัดการขยะในมหาวิทยาลัยรังสิต พบว่า ขยะหรือสิ่งของเหลือใช้ในปัจจุบันนี้มีอยู่จำนวนมาก ซึ่งได้ถูกทิ้งไว้อย่างไม่มีคุณค่า จนกลายเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์กลายเป็นมลภาวะกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในสถานที่ที่มีผู้คนมากมาย เช่น สถาบันการศึกษา ขยะหรือสิ่งของเหลือใช้นั้นยังมีหนทางที่จะสามารถนำมา ออกแบบหรือแปรรูปใหม่ให้มีคุณค่าและสามารถใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งทำให้ผู้คนเห็นคุณค่าของขยะซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ในแง่มุมอื่น (ณัฐชนน ชลวัฒนาธนากรม, 2563)

ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

บรรทัดฐานทางสังคม คือ การคล้อยตามกลุ่ม สรุปเกี่ยวกับการคล้อยตามกลุ่ม 1) หากลักษณะของกลุ่มเป็นที่นิยมและชื่นชอบของสมาชิกมากเท่าใดก็ยังสามารถสร้างการคล้อยตามได้มากขึ้นเท่านั้น 2) หากบุคคลต้องตอบสนองอย่างเปิดเผย หรือต้องกระทำในที่สาธารณะ การคล้อยตามจะเพิ่มสูงขึ้นมากกว่ากระทำในพื้นที่ส่วนตัว นั่นเป็นเหตุผลที่ในการเลือกตั้งต้องให้ผู้มีสิทธิกาบัตรลงคะแนนในที่ลับ 3) หากเป็นงานที่บุคคลนั้น ๆ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์น้อยกว่า บุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม บุคคลจะคล้อยตามกลุ่มมากขึ้น (Feldman, 2011)

ปัจจัยด้านต้นทุน

การตัดสินใจเพื่อลงทุนในโครงการใดโครงการหนึ่งหรือจัดทำกิจกรรมใดของ ภาครัฐจึงจะต้องอาศัย ข้อมูลต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น เงินงบประมาณ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจพิจารณาและเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ บนพื้นฐานของการจัดการสรรพทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม โดยรวม (วิสนุญ ชอบธรรม, 2561)

ปัจจัยด้านความสะดวก

การวัดความสะดวกแบบหลายมิติที่ครอบคลุมมากขึ้นภายในบริบท ของการบริการ โดยเสนอว่าความสะดวกในการให้บริการเป็นโครงสร้างหลายมิติ ที่ประกอบด้วยมิติในการวัด 5 มิติ ได้แก่ 1) ความสะดวกในการตัดสินใจ 2) ความสะดวกในการเข้าถึง 3) ความสะดวกในการทำธุรกรรม 4) ผลประโยชน์ของความสะดวก และ 5) ความสะดวกของผลประโยชน์ย้อนหลัง ซึ่งประเภทความสะดวกเหล่านี้สะท้อนถึงขั้นตอนของกิจกรรมของผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือใช้บริการ เป็นค่าใช้จ่ายด้านเวลาและความพยายามของผู้บริโภคที่รับรู้เกี่ยวกับความสะดวกในการให้บริการแต่ละประเภทส่งผลต่อการประเมินความสะดวกโดยรวมของ ผู้บริโภค (Berry et al., 2002)

ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน

แรงจูงใจทางการเงินส่วนใหญ่ ประกอบด้วย การวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การออมเงินเพื่อบุตรหลาน การออมเพื่อความชอบค่านิยม ความต้องการในสินค้า อุปโภคบริโภค การออมเนื่องมาจากความไม่แน่นอนของชีวิต และปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมตามแรงจูงใจ และตั้งสมมุติฐานว่า รายได้จะเป็นตัวกำหนด

เงื่อนไขระยะเวลาในการออมและความเสี่ยง เนื่องจากความคาดหวังของรายได้ และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น จะก่อให้เกิดการวางแผนการเงินที่ต้องการจะใช้จ่ายเงินในอนาคต (พอฟันซ์ อูยยานนท์, 2564)

ปัจจัยด้านความตั้งใจทิ้งขยะ

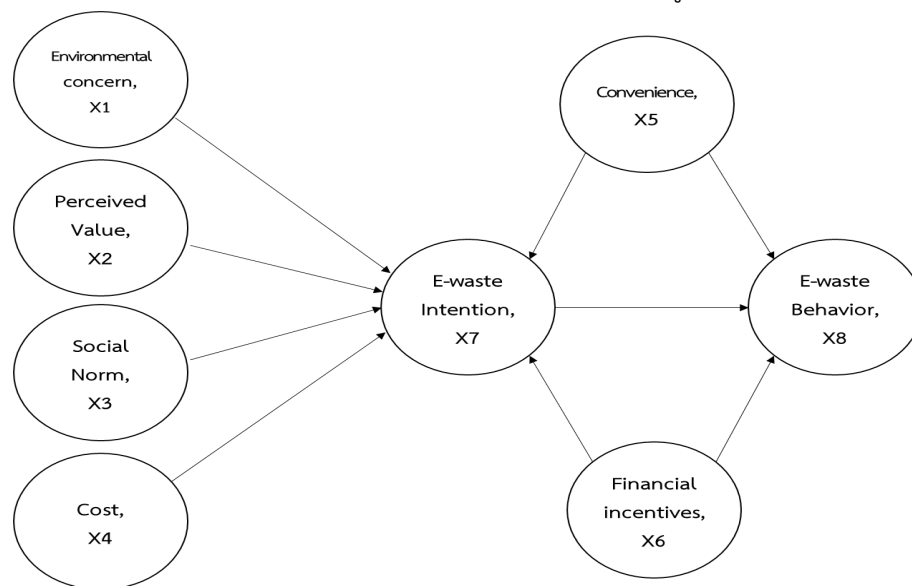
การพึ่งพาการกำจัดขยะ จากชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชากรแต่ละครัวเรือนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะในครัวเรือนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกัน คิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือก แนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด (ชลฎา สร้อยแสง, 2561)

ปัจจัยด้านพฤติกรรมการทิ้งขยะ

ตามแนวคิดและทฤษฎี Planned Behavior Theory ที่คิดค้นโดย (Fishbein & Ajzen, 1975) กล่าวว่า การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นจะต้องได้รับอิทธิพลจากตัวแปร 3 ตัว คือ ทักษะการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและการรับรู้ความสามารถของตนเองโดย ทักษะการคิด เป็นองค์ประกอบที่มีความซับซ้อนประกอบด้วย 3 ส่วนที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) องค์ประกอบทางปัญญา คือการรับรู้และความเชื่อ 2) องค์ประกอบด้านอารมณ์จะสะท้อนถึงความรู้สึกชอบไม่ชอบเกี่ยวกับ สิ่งที่อ้างอิง และ 3) องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม ที่จะสะท้อนถึงแนวโน้มด้านการกระทำ ส่วนทักษะการคิดนั้นอาจจะเกิดจากความรู้ส่งผลต่อทักษะการคิดและส่งผลต่อพฤติกรรม

กรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์ โดยมียปัจจัยที่ทำการศึกษทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังที่แสดงดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

โดยจะมีการประเมิน 2 แบบ 1} วิธีการประเมินทางตรง (Direct Method) โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open – end Question) วิธีประเมินแบบทางตรง คือหากผู้บริโภคยินดีจะรับ จะสามารถรับได้ที่กี่..บาท/ชิ้น.. การประเมินทางตรงนี้คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ยแบบ Trim – Mean คือ จะตัดค่าที่ต่ำมากและสูงมากออกไป 2} วิธีการประเมินทางอ้อม (Indirect Method) ตัวอย่างคำถามเช่น

1. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ประเภทโทรทัศน์ โดยให้มารับที่บ้านทันที ในราคา 280 บาท ท่านจะรับหรือไม่

1.1 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 336 บาท ท่านจะรับหรือไม่

1.2 หากราคาลดลงเป็น 224 บาท ท่านจะรับหรือไม่

2. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ประเภทโทรทัศน์จอตู้/จอแบน โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 315 บาท ท่านจะรับหรือไม่

2.1 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 378 บาท ท่านจะรับหรือไม่

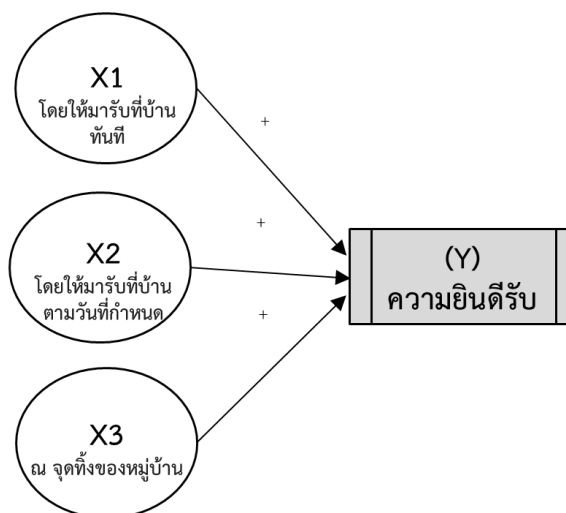
2.2 หากราคาลดลงเป็น 252 บาท ท่านจะรับหรือไม่

3. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ประเภทโทรทัศน์จอตู้/จอแบน ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ในราคา 350 บาท ท่านจะรับหรือไม่

3.1 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 420 บาท ท่านจะรับหรือไม่

3.2 หากราคาลดลงเป็น 280 บาท ท่านจะรับหรือไม่

ซึ่งวิธีการประเมินทางอ้อมนี้คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to Accept: WTA

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะโทรทัศน์

H₂: ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจส่งผลต่อพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรทัศน์

H₃: ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ ณ โดยให้มารับที่บ้านทันทีในราคาก็บาท โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจุดทิ้งของหมู่บ้าน

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			รวมทั้งสิ้น
	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	
ชาย	109	36	31	176
	61.93%	20.45%	17.61%	100.00%
หญิง	130	56	38	224
	58.04%	25.00%	16.96%	100.00%
รวมทั้งสิ้น	239	92	69	400
	59.75%	23.00%	17.25%	100.00%

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ในการตัดสินใจรับเงินในการจัดการขยะประเภทโทรทัศน์ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการสุ่มตัวอย่างจากมุมมองคุณภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยสาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ ต่ำกว่า 15,000 บาท มากกว่า 15000- 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เลือกสามกลุ่มนี้เพราะความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ ของประชากรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่แตกต่างกันส่งผลให้คนที่มีความตั้งใจจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีการตัดสินใจในความยินดีรับเงินในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทเครื่องซักผ้าต่างกัน และสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความยินดีรับ

ความยินดีรับเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทโทรศัพท์ สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1|x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความยินดีรับเพิ่มสำหรับค่าที่ซ้ากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

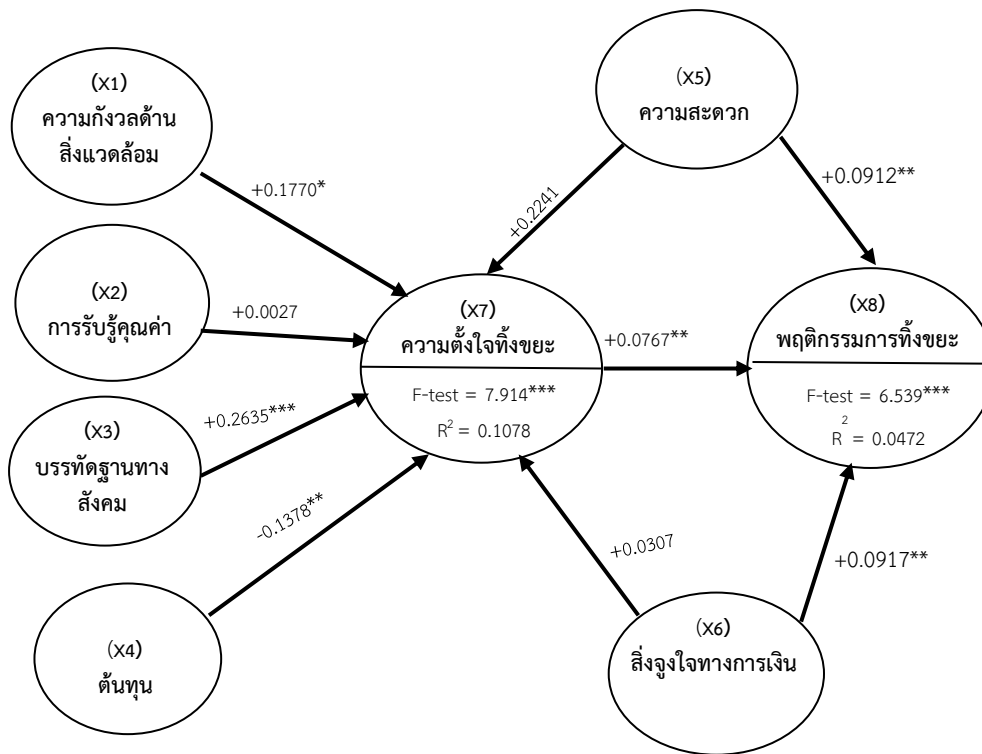
ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรทัศน์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัย ต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ	พฤติกรรมการทิ้งขยะ
	อิลีกทรอนิกส์	อิลีกทรอนิกส์
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.1770*	
การรับรู้คุณค่า	0.0027	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.2635***	
ต้นทุน	-0.1378**	
ความสะดวก	0.2241***	0.0912**
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.0307	0.0917**
ความตั้งใจทิ้งขยะอิลีกทรอนิกส์		0.0767**
N	400.0000	400.0000
rss	37.8230	15.1824
ll	-95.8662	86.6902
F	7.914***	6.538***

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ	พฤติกรรมการทิ้งขยะ
	อิเลกทรอนิกส์	อิเลกทรอนิกส์
p	0.0000	0.0003
r ²	0.1078	0.0472
r ² _a	0.0942	0.0400
r ² _p		

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ โทรศัพท์ แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะ โทรศัพท์ได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะโทรศัพท์

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ และต้นทุนส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1770 ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคมและความสะดวก ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้าน

บรรทัดฐานมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.2635 ส่งผลมากกว่าปัจจัยด้านความสะดวก ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2241 และปัจจัยด้านต้นทุนส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.1378

สมมติฐานที่ 2 ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะโทรศัพท์

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความสะดวก แรงจูงใจทางการเงินและความตั้งใจทิ้งขยะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย ด้านแรงจูงใจทางการเงินส่งผลมากที่สุด ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0917 ด้านความสะดวก เท่ากับ 0.0912

การประเมินความความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะโทรศัพท์

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสติกแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความยินดีรับเงินทิ้งขยะโทรศัพท์ ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ให้มารับที่บ้านทันที 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะโทรศัพท์ ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะ โทรศัพท์	ให้มารับที่บ้านทันที	ให้มารับที่บ้านตาม	
		วันที่กำหนด	ณ.จุดทิ้งหมู่บ้าน
ยินดีรับราคา (บาท)	325.56***	35.11**	75.53
รับต่ำสุด	322.47	32.40	72.80
รับสูงสุด	328.64	37.81	78.27

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่มและค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีนัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTA พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 3 ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับการจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากี่บาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 4 ราคาความยินดีที่จะรับเงินสำหรับการจัดการขยะโทรศัพท์ จากการประเมิน WTA ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะโทรศัพท์

จากแบบจำลอง WTA ณ ให้มารับที่บ้านทันที ที่ราคา 325.56 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะรับ 35.11 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อถึงจุดทิ้งของหมู่บ้าน ยินดีที่จะรับ 75.53 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์ และประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะโทรศัพท์ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความกังวล ด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก สำหรับ ปัจจัยด้านต้นทุนส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์ และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่ม 35.11 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบจ้างให้มารับที่บ้านตามกำหนด และ 75.53 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบนำไปทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

การอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์ และประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะโทรศัพท์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สิริลักษณ์ สุขงกฎ, 2560). กล่าวว่า มาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ศึกษากรณีการจัดการซากโทรศัพท์ ผู้บริโภคทิ้งซากผลิตภัณฑ์เหล่านี้ ให้ซาเล้ง หรือร้านขายของเก่า ที่มีอาชีพเก็บรวบรวมและคัดแยกขยะ ซึ่งมักมีการจัดการอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและไม่ปลอดภัย ทำให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ดำเนินการและประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง ตลอดจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรปวีณ์ โคตรชมพู และปรีดา พิชยาพันธ์, 2565) กล่าวว่า มูลค่าความเต็มใจจะยอมรับเงินชดเชยจากผลกระทบต่อด้านเสียงจากเครื่องบินโดยรอบท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่เสียงจากเครื่องบินเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนบริเวณใกล้เคียงโดยรอบท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้น เพื่อประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะรับเงินชดเชยจากผลกระทบต่อด้านเสียงจากเครื่องบินโดยรอบท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ ด้วยวิธีการประเมินมูลค่าทางตรงภายใต้ตลาดสมมติ โดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนที่พักอาศัยโดยรอบท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า ค่าเฉลี่ยมูลค่าความเต็มใจที่จะยอมรับเงินชดเชย คิดเป็น 1,315 บาทต่อคนต่อเดือน ผลการศึกษาที่ได้สามารถสะท้อนถึงมูลค่าความต้องการเงินชดเชยที่แท้จริงของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณามูลค่าที่เหมาะสมสำหรับการชดเชยผลกระทบต่อด้านเสียงจากเครื่องบินในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะอันตรายออกจากขยะทั่วไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และรัฐหรือเอกชนควรจัดโครงการของเก่าแลกซื้อของใหม่โดยให้ส่วนลด มีบริการไปรับซาก เครื่องใช้ไฟฟ้า ขนาดใหญ่ถึงที่ เพื่ออำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้ทิ้งขยะที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

2. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาพัฒนาเครื่องมือในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเป้าหมายได้ ครบวงจรตั้งแต่การผลิต การใช้ และการกำจัด โดยให้ผู้สร้างผู้คิดเป็นผู้กำหนดวิธีจัดการได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุนวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และอาจารย์ที่ปรึกษา ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- ชลฎา สร้อยแสง. (2561) *การศึกษาความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากร ในเขตตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์*. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐชนน ชลวัฒนากร. (2563). *การจัดการขยะในมหาวิทยาลัยรังสิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการออกแบบ วิทยาลัยการออกแบบ มหาวิทยาลัยรังสิต, กรุงเทพมหานคร.
- พรวิวัฒน์ โคตรชมภู และปริดา พิทยาพันธ์. (2565). *มูลค่าความเต็มใจจะยอมรับเงินชดเชยจากผลกระทบด้านเสียงจากเครื่องบินโดยรอบท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่*. การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธา แห่งชาติ ครั้งที่ 27. 24-26 สิงหาคม 2565, หน้า TRL08-1 - TRL08-7. เชียงราย: ณ โรงแรม เดอะเฮอริเทจ เชียงราย.
- พอพันธ์ อูยานนท์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2553). การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน. *วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ*, 1(2), หน้า 131-137.
- วิสนุญ ขอบธรรม. (2561). *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*. ค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สิริลักษณ์ สุกงกุ (2560). *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์: ศึกษากรณีการจัดการซากโทรทัศน์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). *รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: บริษัท บีทีเอสเพรส จำกัด.
- Aprile, M. C., & Fiorillo, D. (2017). Water conservation behavior and environmental concerns: Evidence from a representative sample of Italian individuals. *Journal of Cleaner Production*, 159, pp. 119 - 129.

- Berry, L. L., Seiders, K., & Grewal, D. (2002). Understanding service convenience. *Journal of marketing*, 66(3), pp. 1 - 17.
- Feldman, R. (2011). *Maternal touch and the developing infant*. In M. J. Hertenstein & S. J. Weiss (Eds.), *The handbook of touch: Neuroscience, behavioral, and health perspectives* (pp. 373–407). Springer Publishing Company.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research*. Reading, MA: Addison-Wesley.

ความยินดีรับการจัดการขยะโทรศัพท์มือถือของผู้บริโภค
ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Willingness to Accept for Waste Management Mobile Phone of Consumers
in Prachuap Khiri Khan

ปิยภา ชิตสมัน¹ และวาสุกาญจน์ งามโฉม²

Piyapha Chitsaman¹ and Wasukarn Ngamchom²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: piyapha.chi@rmutr.ac.th¹, wasukarn.nga@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือและประเมินความยินดีรับการจัดการขยะโทรศัพท์มือถือของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและความยินดีรับ วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้บริโภคเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความยินดีรับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงินและผู้บริโภคยินดีรับเพิ่ม 68.95 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบมารับที่บ้านตามกำหนดเวลา และ 125.16 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความยินดีรับ ขยะโทรศัพท์มือถือ

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting intentions and waste management behavior Mobile phone and assess willingness to accept for waste management Mobile phone Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to accept. Stratified random sampling technique was applied to select 400 consumers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to accept evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed that factors that significantly affected consumers' to intentions and waste management behavior Mobile phone

consisted of Environmental concern, Social Norm, Perceived Value, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention and (2) consumers were willing to accept additional of 68.95 bath for waste management behavior Come pick up garbage at home on the specified date and 125.16 baht for waste management behavior and disposal at the village disposal point.

Keywords: Theory of planned behavior Model, environmental concern index, willingness to accept, waste mobile phone

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากผลการสำรวจสถิติ อีเวสต์ (E-Waste) จากมือถือ ประจำปี 2566 พบว่า ร้อยละ 89.6 ของคนไทยใช้โทรศัพท์มือถือ จากจำนวนประชากร 70 ล้านคน ก็มีโทรศัพท์หมุนเวียนในระบบประมาณ 62 ล้านเครื่อง และปัจจุบันมีเบอร์โทรศัพท์ที่เปิดให้บริการอยู่ถึง 91.6 ล้านเลขหมาย (ปี 2561) ยังไม่นับรวมกับอุปกรณ์เสริมอื่น ๆ ทั้งสายชาร์จ หูฟัง และพาวเวอร์แบงก์ โดยอายุการใช้งานเฉลี่ยของโทรศัพท์มือถืออยู่ที่ 2 ปี ทำให้ปริมาณการพัฒนาและผลิตตัวผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โทรศัพท์มือถือเก่า ขยะอิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์มือถือ และอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ ที่ใช้งานไม่ได้แล้ว จะกลายมาเป็นขยะที่จัดอยู่ในประเภทอีเวสต์ (E-Waste) ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ และจัดเป็นวัตถุอันตราย เพราะมีส่วนประกอบของโลหะหนัก เช่น ตะกั่ว ปรอท แคดเมียม คลอรีน โบรมีน หากไม่ได้รับการจัดการที่เหมาะสม สารเคมีอาจปนเปื้อนลงสู่ดินและน้ำ สะสมในร่างกายมนุษย์ เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมอย่างร้ายแรงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชีวิตมนุษย์

ตารางที่ 1 ปริมาณซากผลิตภัณฑ์โทรศัพท์มือถือ ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2563

ปีพ.ศ.	ปริมาณซากโทรศัพท์ (ตัน)	เพิ่มขึ้น (ตัน)	คิดเป็นร้อยละ (การเพิ่มขึ้น)
2557	1,658.00	-	-
2558	1,682.00	24.00	0.19
2559	1,721.00	39.00	0.31
2560	8,797.58	7,076.58	56.24
2561	11,824.85	3,027.27	24.06
2562	12,915.30	1,090.45	8.67
2563	14,240.98	1,325.68	10.54

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2563)

จากรายงานข้อมูลปริมาณซากผลิตภัณฑ์โทรศัพท์มือถือ ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2563 พบว่า ปี 2557 มีจำนวนปริมาณซากโทรศัพท์มือถือจำนวน 1,658 ตัน ปี 2558 จำนวนปริมาณซากโทรศัพท์มือถือจำนวน 1,682 ตัน (เพิ่มขึ้น 24 ตันคิดเป็นร้อยละ 0.19) ปี 2559 มีจำนวน 1,721 ตัน (เพิ่มขึ้น 39 ตัน คิดเป็นร้อยละ 0.39) ปี 2560 มีจำนวน 8,797.58 ตัน (เพิ่มขึ้น 7,076.58 ตัน คิดเป็นร้อยละ 56.24) ปี 2561 มีจำนวน 11,824.85 ตัน (เพิ่มขึ้น 3,027.27 ตัน คิดเป็นร้อยละ 24.06) ปี 2562 ปี 2562 ปี 2563 มีจำนวน 14,240.98 ตัน (เพิ่มขึ้น 1,325.68 ตัน คิดเป็นร้อยละ 10.54) แสดงให้เห็นว่า ปริมาณซากโทรศัพท์มือถือมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี สำหรับประเทศไทย การกำจัดซากโทรศัพท์มือถือมีเพียง 10% เท่านั้นที่มีการนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี (กรมควบคุมมลพิษ, 2563)

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือ และ ความยินดีรับเพิ่มเพื่อมารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและการนำขยะไปที่จุดทิ้งของหมู่บ้าน ดังนั้นงานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือ และประเมินความยินดีรับเพิ่มเพื่อมารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและทิ้งที่จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภค จำนวน 400 คน ในเขต จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือและประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะโทรศัพท์มือถือของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

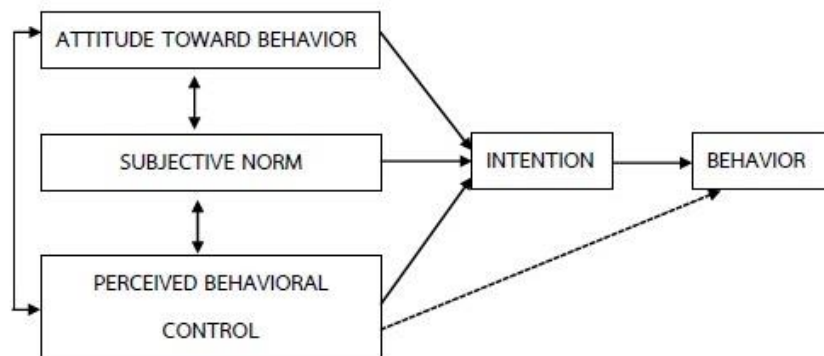
การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior)

ในปัจจุบันมีการนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาใช้ในการประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการทำนายประสิทธิภาพของพฤติกรรมและความตั้งใจ เช่น การทำนายความตั้งใจของผู้ใช้ในการใช้ซอฟต์แวร์ใหม่ และการหลีกเลี่ยงคาเฟอีน รวมไปถึงใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ นอกจากนี้ ทฤษฎีพฤติกรรมการวางแผนมีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมที่ดีกว่าทฤษฎีการกระทำตามเหตุผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าทฤษฎีพฤติกรรม ตามแผนสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมได้ ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีความเหมาะสมอย่างมากใน การทำนายและอธิบายความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีความโดดเด่น ทางด้านการรับรู้ของผู้บริโภคที่นำไปสู่พฤติกรรมผู้บริโภคได้อย่างชัดเจน (Kalafatis et al., 1999)

Han, Hsu, and Shed (2010) กล่าวว่า ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนสามารถใช้ในการ คาดการณ์ พฤติกรรมผู้บริโภคได้ ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของ ลูกค้าที่ใส่ใจต่อ สิ่งแวดล้อม เป็นสาเหตุให้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน สามารถอธิบายได้ดีกว่า ทฤษฎี การกระทำด้วยเหตุผล

ในแง่การทำนายความตั้งใจของลูกค้ำในการเข้าพักโรงแรมที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน เป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory Reasoned Action) ของ (Ajzen & Fishbein, 1980) พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมที่อยู่ใน การควบคุมของบุคคลอย่างเต็มที่ (Volitional control) กล่าวคือ บุคคลไม่สามารถควบคุมพฤติกรรม ของตัวเองได้จากเหตุผลเพียงอย่างเดียว ทฤษฎีนี้เป็นการทำนาย การกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์ โดยใช้ ความตั้งใจ (Intention) เป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่าจะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น เวลา เงิน ทักษะต่าง ๆ รวมไปถึงความร่วมมือ จากผู้อื่น ในกรณีที่ บุคคลมีโอกาส ทรัพยากรที่ต้องการพร้อมประกอบกับมีความตั้งใจ บุคคลจะสามารถทำ การกระทำนั้น ๆ ได้สำเร็จ โดยหากเทียบกันระหว่างบุคคลสองท่านที่มีความตั้งใจและมีความสามารถในการ ทำพฤติกรรมนั้นเท่ากัน แต่บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมจะประสบผลสำเร็จ ได้มากกว่า ทำให้ความแตกต่างของทฤษฎีพฤติกรรมตามแบบแผนกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล อยู่ที่ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioral control)

รูปที่ 1 โครงสร้างทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน

ที่มา: Ajzen (1991, pp. 179 - 211)

โครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ประกอบด้วยความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) เป็นปัจจัยหลักในการจูงใจที่จะนำไปสู่พฤติกรรม ซึ่งความตั้งใจ เชิงพฤติกรรมนี้ประกอบไปด้วย ปัจจัย 3 ปัจจัย ดังที่จะได้กล่าวต่อไป

1. ทักษะต่อการกระทำพฤติกรรม (Attitude toward Behavior: As) หมายถึง การประเมินผลของ บุคคลจากความเชื่อส่วนบุคคลว่าในทางบวก ลบ หรือเป็นการตัดสินต่อการ กระทำว่าสิ่งนั้นดี - ไม่ดีของบุคคล หรือจะสนับสนุน/ต่อต้านการกระทำนั้น หากบุคคลมีทัศนคติ ทางบวกต่อการกระทำนั้นมากเท่าใด บุคคลจะมีความตั้งใจแน่วแน่ในการกระทำนั้นมากตามไปด้วยหรือในทางกลับกันหากมีทัศนคติเชิงลบที่ไม่ดีต่อการกระทำนั้น บุคคลจะมีความตั้งใจที่จะไม่ทำพฤติกรรมนั้นตามไปด้วย

จากการวิจัยที่ได้กล่าวมาทำให้ทราบว่าทัศนคติเป็น องค์ประกอบที่สามารถกำหนดความตั้งใจของ บุคคลได้ องค์ประกอบ 3 ด้านของทัศนคติ ประกอบไปด้วย

1. ด้านความคิดสติปัญญา (The Cognitive component) เป็นส่วนของความเชื่อของบุคคลว่าชอบหรือไม่อยู่บนพื้นฐานของการจดจำหรือความเชื่อ
2. ด้านอารมณ์ความรู้สึก (The Affective Component) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ของแต่ละคนขึ้นกับความรู้สึก ณ ขณะนั้นของแต่ละบุคคล
3. ด้านพฤติกรรม (The Behavioral component) การตอบสนองต่อสิ่งเร้าของแต่ละบุคคลเป็นผลมาจากความคิดและความรู้สึก

Ajzen & Fishbein (1980) ได้เสนอวิธีการวัดทัศนคติต่อการกระทำไว้ 2 วิธี คือ การวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมทางตรงและการวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมโดยทางอ้อมโดยทัศนคติ ทางอ้อมจะเป็นตัวกำหนดทัศนคติทางตรงและทัศนคติทางตรงจะเป็นตัวกำหนดความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ

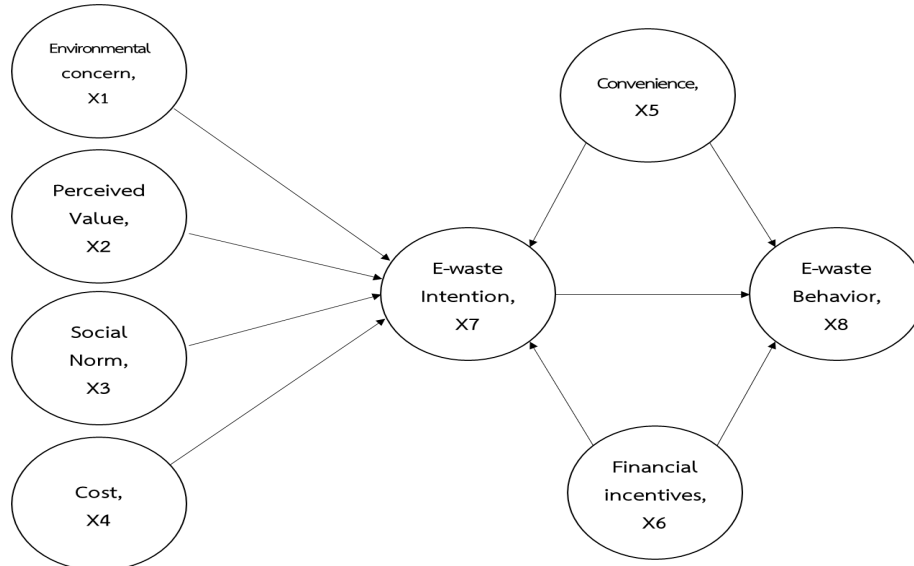
1. การวัดการรับรู้ในการควบคุมพฤติกรรมทางตรง เป็นการสะท้อนถึงความรู้สึกของกลุ่มคนที่มีต่อความยากง่ายในพฤติกรรมนั้น ๆ
2. การวัดการรับรู้ในการควบคุมพฤติกรรมทางอ้อม เป็นความเชื่อของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมจากประสบการณ์ของคนที่รู้จักประเมินผลรวมของความเชื่อจากข้อคำถามที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนต่อพฤติกรรมการประยุกต์ใช้การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมในแง่ของด้าน การตลาดมีมากมาย

แนวคิดความใส่ใจในสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจแรงจูงใจและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคทั่วโลก พร้อมชี้ถึงเทรนด์ที่ยังคงอยู่ในยุคหลังการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โควิด-19 ทำให้ผู้บริโภคหันมาคิดทบทวนถึงแนวทางการใช้ชีวิตและการเปลี่ยนวิถีชีวิตในแต่ละวันของพวกเขา ในรายงานเด็คตรา แพ็ค อินเด็กซ์ ฉบับล่าสุด การระบาดใหญ่ที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้ตอกย้ำให้ผู้คนมองเห็นคุณค่าของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการใช้เวลาอยู่กับครอบครัวที่บ้านหรือกับผู้คนรอบ ๆ ตัว การรับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มร่วมกันซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในความสัมพันธ์เหล่านี้ โดยพื้นฐานแล้ว ความเปราะบางที่เกิดขึ้นกับ ตนเอง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่ทุกคนประสบในช่วงของการระบาดใหญ่ทั่วโลก ได้เปลี่ยนความกังวลไปสู่การดูแลป้องกันอย่างจริงจัง รวมถึงกระตุ้นให้เราเกิดความต้องการที่จะทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ตัวเราเอง อาหารของเรา ชุมชนของเรา และโลกของเรานั้นปลอดภัย นอกจากนี้ ความปลอดภัยและความมั่นคงด้านอาหารยังถือว่ามีค่าสำคัญมากเช่นกัน การระบาดใหญ่ชี้ให้เราได้ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพและยังได้แสดงให้เห็นถึงจุดอ่อนต่าง ๆ ในระบบอาหารออกมาให้เราเห็นอย่างชัดเจน ความกังวลมากมายที่เรามีต่อสิ่งแวดล้อมชัดเจนมากขึ้น มลพิษและขยะพลาสติกในมหาสมุทรนั้นถือเป็นความกังวลหลักที่เกิดขึ้น (83%) ตามด้วยภาวะโลกร้อน (78%) ซึ่งนับเป็นสามในสี่ของผู้บริโภคที่ทำแบบสำรวจใน 9 ประเทศ โดยนำหน้าความกังวลในเรื่องปัญหาขยะอาหาร (77%) และการเข้าถึงอาหาร (71%) ยิ่งไปกว่านั้น เกือบครึ่ง (49%) ของประชากรทั่วโลกยังตระหนักว่า ทุกการตัดสินใจของพวกเขาในชีวิตล้วนส่งผลส่งกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (เด็คตรา แพ็ค อินเด็กซ์, 2564)

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index และการทบทวนวรรณกรรม มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทโทรศัพท์มือถือ โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังที่แสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความยินดีที่จะรับ (Willingness to accept : WTA) สำหรับการจัดการขยะโทรศัพท์มือถือ แบบมารับที่บ้านโดยทันที แบบมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และแบบนำไปทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน เพื่อระบุความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรศัพท์มือถือ งานวิจัยนี้จึงได้ทำการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเชิงการทดลอง (Experimental Survey) โดยจะมีการประเมิน 2 แบบ

- วิธีการประเมินทางตรง (Direct Method) โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open – end Question) วิธีประเมินแบบทางตรง คือหากผู้บริโภคยินดีจะรับเงินในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทโทรศัพท์มือถือ จะสามารถรับได้ที่...บาท/เครื่อง.. การประเมินทางตรงนี้คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ยแบบ Trim – Mean คือจะตัดค่าที่ต่ำมากและสูงมากออกไป

- วิธีการประเมินทางอ้อม (Indirect Method) โดยสอบถามด้วยวิธีการทดลองแบบถามสองครั้ง (Double Bound Question) ตัวอย่างคำถามเช่น

1. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ โทรศัพท์มือถือ โดยให้มารับที่บ้านทันที ใน ราคา 320 บาท ท่านจะรับหรือไม่

1.1 หากราคาเพิ่มขึ้น เป็น 384 บาท ท่านจะรับหรือไม่

1.2 หากราคาลดลงเป็น 256 บาท ท่านจะรับหรือไม่

2. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าจ้างซากผลิตภัณฑ์ ประเภทโทรศัพท์มือถือ โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 360 บาท ท่านจะรับหรือไม่

2.1 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 432 บาท ท่านจะรับหรือไม่

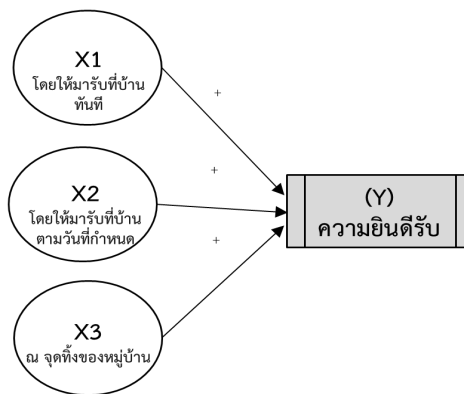
2.2 หากราคาลดลงเป็น 288 บาท ท่านจะรับหรือไม่

3. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าจ้างซากผลิตภัณฑ์ ประเภทโทรศัพท์มือถือ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้านในราคา 400 บาท ท่านจะรับหรือไม่

3.1 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 480 บาท ท่านจะรับหรือไม่

3.2 หากราคาลดลงเป็น 320 บาท ท่านจะรับหรือไม่

ซึ่งวิธีการประเมินทางอ้อมนี้คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

รูปที่ 3 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to Accept: WTA

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁ : ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือ

H₂ : ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ ณ โดยให้มารับที่บ้านทันทีในราคากี่บาท โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจุดทิ้งของหมู่บ้าน

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขต จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 2 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)			รวมทั้งสิ้น
	ต่ำกว่า 15,000 บาท	มากกว่า 15,000- 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป	
ชาย	85 41.67%	80 39.22%	39 19.12%	204 100.00%
หญิง	69 35.20%	85 43.37%	42 21.43%	196 100.00%
รวม	154 38.50%	165 41.25%	81 20.25%	400 100.00%

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภท โทรศัพท์มือถือ โดยการสุ่มตัวอย่างจากมุมมองคุณภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยสาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ ต่ำกว่า 15,000 บาท มากกว่า 15,000- 30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกสามกลุ่มนี้ เพราะ แนวทางเพิ่มความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โทรศัพท์มือถือ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่แตกต่างกันส่งผลให้คนที่รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีการตัดสินใจในความยินดียินดีรับเงินในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรศัพท์มือถือต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความยินดีรับ

ความยินดีรับเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือ สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม

(Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความยินดีรับเพิ่มสำหรับค่าที่ซ้ากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

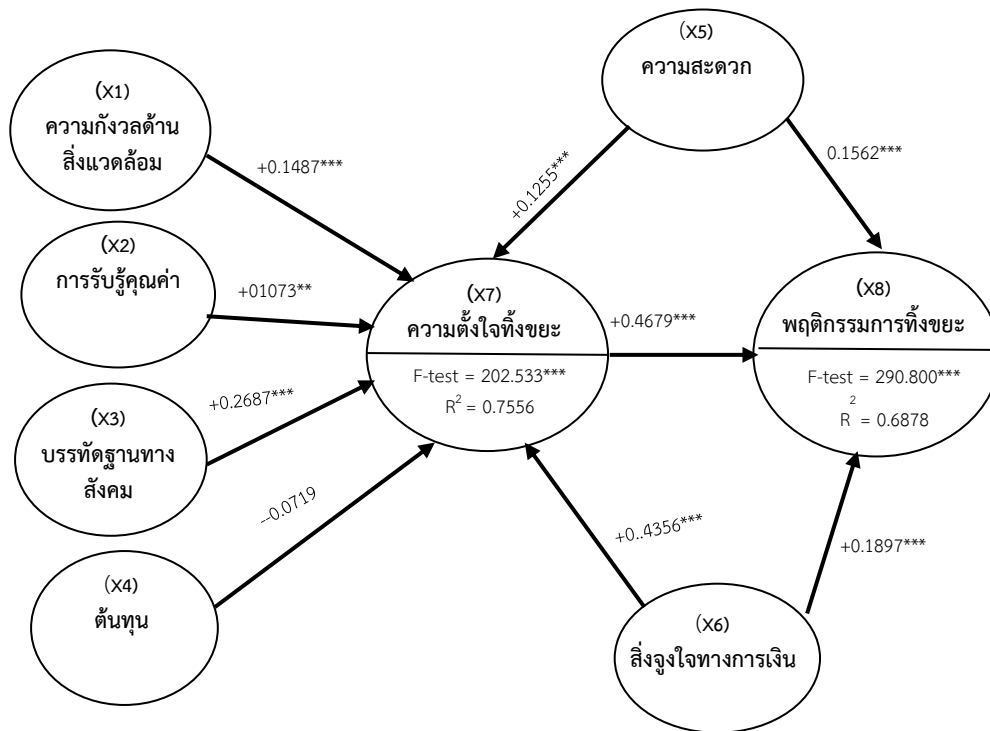
ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความ

กังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัย ต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมกาทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ	พฤติกรรมกาทิ้งขยะ
	อิเลกทรอนิกส์	อิเลกทรอนิกส์
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.1487***	
การรับรู้คุณค่า	0.1073**	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.2687***	
ต้นทุน	-0.0719	
ความสะดวก	0.1255***	0.1562***
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.4356***	0.1897***
ความตั้งใจในการทิ้งขยะ		0.4679***
N	400.00	400.00
rss	4.7539	5.0038
ll	318.9248	308.6771
F	202.533***	290.800***
chi2		
r2	0.7556	0.6878
r2_a	0.7519	0.6854
r2_p		

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ โทรศัพท์มือถือ แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะโทรศัพท์มือถือ ได้ ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการชยะโทรศัพท์มือถือ

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการชยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4356 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.1487 การรับรู้คุณค่า เท่ากับ 0.1073 บรรทัดฐานทางสังคม เท่ากับ 0.2687 ความสะดวก เท่ากับ 0.1255 และพบว่า ปัจจัยด้านต้นทุนส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการชยะ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ โดยในด้านต้นทุน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ -0.0719 ส่วนปัจจัยด้านความสะดวกและความตั้งใจในการชยะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการชยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความตั้งใจในการชยะมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4679 ส่งผลมากกว่า ด้านความสะดวกที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1562 สิ่งจูงใจทางการเงิน เท่ากับ 0.1897

การประเมินความความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการชยะโทรศัพท์มือถือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิทแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความความยินดีรับเงินชยะโทรศัพท์มือถือซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ให้มารับที่บ้านทันที 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือ ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความยินดีรับเงินค่าทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์มือถือ	ให้มารับที่บ้านทันที	ให้มารับที่บ้านตาม วันที่กำหนด	ณ.จุดทิ้งหมูบ้าน
ยินดีรับราคา (บาท)	367.92***	68.95***	125.16***
รับต่ำสุด	343.51	54.35	110.00
รับสูงสุด	392.31	83.55	140.31

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่ม และค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้ ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTA พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมูบ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาที่เป็นบวก

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 4 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย จากการประเมิน WTA ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทแบตเตอรี่และถ่านไฟฉาย จากแบบจำลอง WTA ณ ให้มารับที่บ้านทันที ที่ราคา 367.92 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะรับ 68.95 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อทิ้งจุดทิ้งของหมูบ้าน ยินดีที่จะรับ 125.16 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือและประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะโทรศัพท์มือถือของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความยินดีรับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโทรศัพท์มือถือ ได้แก่ ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยการรับรู้คุณค่า ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงินส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจทิ้งขยะมากที่สุด และปัจจัยด้านความตั้งใจในการทิ้งขยะส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะมากที่สุด สำหรับการประเมินความเต็ม

ใจรับ พบว่า ผู้บริโภคยินดีรับเพิ่ม 68.95 บาท สำหรับพฤติกรรมกาาที่ชยะแบบมารับที่บ้านตามกำหนดเวลา และ 125.16 บาท สำหรับพฤติกรรมกาาที่ชยะ ณ จุดที่งของหมู่บ้าน

การอภิปรายผล

ความตั้งใจและพฤติกรรมในการที่ชยะโทรศัพท์มือถือและประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการชยะโทรศัพท์มือถือของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่แตกต่างกัน ด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยการรับรู้คุณค่า ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้บริโภค ให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านความตั้งใจในการที่ชยะมากที่สุด ในเรื่อง การจัดการชยะประเภทโทรศัพท์อย่างเป็นระบบในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารทิพย์ พจน์สุภาพ (2565) กล่าวว่า ความตั้งใจลดชยะอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มี 3 องค์กรประกอบ ได้แก่ ด้านทัศนคติในการเก็บและคัดแยกชยะอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการควบคุมพฤติกรรมของตนเองในการนำกลับมาใช้ใหม่ และด้านความเชื่อเชิงบรรทัดฐานในการลดปริมาณชยะอิเล็กทรอนิกส์ โมเดลความตั้งใจลดชยะอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้านพฤติกรรมกาาที่ชยะ พบว่า งานวิจัยของ ธนพล มณีอินทร์ (2565) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชนในการคัดแยกชยะอิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 คือ เพศ จำนวนอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่กำลังใช้งานอยู่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการชยะอิเล็กทรอนิกส์ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการชยะอิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชนในการคัดแยกชยะอิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือน ก่อให้เกิดครัวเรือน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านความเต็มใจจ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเริ่มต้นจากการเก็บค่าชยะจากครัวเรือนเพื่อสนับสนุนการกำจัดชยะที่ถูกวิธีและมุ่งสู่กระบวนการวางแผนบริหารจัดการชยะต่อไป โดยค่าเฉลี่ยของความเต็มใจที่จะจ่ายเท่ากับ 72.82 บาท ต่อเดือนต่อครัวเรือน ช่วงความเชื่อมั่นค่าเฉลี่ยของค่าความเต็มใจจะจ่าย ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ควรส่งเสริมการคัดแยกชยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทวางไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ดำเนินการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง อบรมให้ความรู้และปฏิบัติอย่างจริงจังเน้นการมีส่วนร่วม ประชาสัมพันธ์และดำเนินการสม่ำเสมอ และผู้เกี่ยวข้องควรให้ข้อมูลวิธีการหรือกระบวนการในการกำจัดชยะที่ถูกต้อง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2563). *ปริมาณซากผลิตภัณฑ์โทรศัพท์มือถือ ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2563*. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- บริษัท เต็ดตรา แพ็ค (ประเทศไทย) จำกัด. (2564) *บริโภคก้าวสู่ “วิถีใหม่” มุ่งใส่ใจสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะ และสุขภาพ*. เข้าถึงได้จาก: [https://www.tetrapak.com/en-th/about-tetrapak/news-and-events](https://www.tetrapak.com/en-th/about-tetra-pak/news-and-events).
- ธนพล มณีอินทร์. (2565). พฤติกรรมของประชาชนในการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือน อำเภอเมือง นครปฐม จังหวัดนครปฐม. *วารสารสหศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 22(2), หน้า 42.
- ธารทิพย์ พจน์สุภาพ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงนวัตกรรมในการทำงาน : การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 17(1), หน้า 198 - 222.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Ajzen, (1991). *The theory of planned behavior Organizational Behavioral and Human Decision Processes*, 50, pp. 179 - 211.
- Han, H., Hsu, L.-T., & Sheu, C. (2010). Application of the *Theory of Planned Behavior to green hotel choice: Testing the effect of environmental friendly activities*. *Tourism Management*, 31(3), pp. 325-334.
- Kalafatis, S. P., Pollard, M., East, R., & Tsogas, M. H. (1999). Green marketing and Ajzen's theory of planned behaviour: a cross-market examination. *Journal of Consumer Marketing*, 16(5), pp. 441-460.

ดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้แอปพลิเคชันธนาคาร A

เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Index Comparing the Level of Acceptance of Value in Using Commercial Banking

Application a for Utility and Aesthetics in Bangkok Metropolitan Region

พัทธพร ศรีวิไล¹ และนพนภา จุลโลบล²

Patraporn Srivilai¹ and Nopnapa Jullobol²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Patraporn.sri@rmutr.ac.th¹, Nopnapa.jul@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จาก แบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย (Value-based Adoption Model (VAM)) วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 436 คน จาก ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์ตัวแปรทวินาม ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A เพื่ออรรถประโยชน์ มีระดับการยอมรับคุณค่าสูงกว่าผู้ให้บริการเพื่อสุนทรียะมีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและช่วงอายุ Gen Z – Gen Y มีระดับการยอมรับคุณค่ามากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: การยอมรับคุณค่า อรรถประโยชน์ สุนทรียะ แอปพลิเคชัน

Abstract

The purpose of this research was to construct Index comparing the level of acceptance of value in using commercial banking application A on utility and aesthetics in Bangkok Metropolitan Region. It has a conceptual framework of applied research from Value-based Adoption Model (VAM) Survey method: Data collection using stratified sampling of 436 people from users of the commercial banking application A in Bangkok Metropolitan Region. To answer questionnaires and analyze data using factor analysis. and binomial variable analysis. The results of the research found that users of the commercial banking application A in for utility

have a significantly higher level of value acceptance than users for aesthetic purposes, and the Gen Z – Gen Y age group has a higher level of acceptance of value. most significantly

Keywords: Value acceptance, utilitarian, hedonic, application

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ทำให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ในยุคสมัยที่เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญของการทำกิจกรรม เช่น การติดต่อสื่อสาร การทำธุรกรรมออนไลน์ และอื่น ๆ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตส่งผลกระทบต่อธุรกิจต่าง ๆ มีการปรับกระบวนการดำเนินงานและการให้บริการด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตผ่านช่องทางออนไลน์และแอปพลิเคชันใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้สามารถใช้ได้ทุกที่ เพิ่มโอกาสทางธุรกิจ ลดค่าใช้จ่ายและควบคุมต้นทุน (ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย, 2562)

ในช่วงที่ผ่านมาผู้บริโภคมีการชำระเงินผ่านออนไลน์เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และได้มีมาตรการของภาครัฐเพื่อรับมือกับการแพร่ระบาด การห้ามออกนอกเคหสถาน ปิดสถานที่ต่าง ๆ ชั่วคราว การทำงานที่บ้าน (Work from home) อีกทั้งลดการสัมผัสต่าง ๆ ลดการใช้เงินสด เป็นต้น การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางออนไลน์ จึงเป็นทางเลือกหลักที่ตอบโจทย์ต่อพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ จากการวิเคราะห์การใช้จ่ายของผู้บริโภคผ่านระบบออนไลน์ พบว่าช่วงโรคโควิด-19 ส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาใช้แอปพลิเคชันผ่านธนาคารกันมากขึ้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสัดส่วนการใช้ Mobile Banking ต่อประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตสูงที่สุดในโลกต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 จากการสำรวจของ We Are Social และ Hootsuite ปี 2564 พบว่าในปีที่ผ่านมา 68.1% ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไทยที่มีอายุระหว่าง 16 - 64 ใช้ Mobile Banking ทุกเดือน ข้อมูลทางสถิติจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) พบว่า มีการทำธุรกรรมชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ 243 รายการต่อคนต่อปี สูงขึ้นก่อนช่วงการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 หรือจาก ณ สิ้นปี 2562 ถึง 80% (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2564) และมูลค่ารวมของธุรกรรมที่ดำเนินการผ่าน Mobile Banking ในปี 2563 สูงถึง 40.2 ล้านล้านบาท สูงขึ้นจากปีก่อนหน้ากว่า 45.5% (ประชาชาติธุรกิจ, 2566)

ความนิยมของแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ ส่งผลให้จำนวนการใช้งานแอปพลิเคชันนั้นเพิ่มมากขึ้น ยิ่งผู้บริโภคใช้บริการจำนวนมากขึ้นเท่าไร ย่อมส่งผลให้ผู้บริโภคมีการใช้งานแตกต่างกันตามแต่ละบุคคล ดังนั้น จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาจะสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเลือกใช้แอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ ซึ่งทำให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่เกิดความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับการบริการ ซึ่งอาจแบ่งการบริโภคเป็น 2 แบบ ได้แก่

1. การบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ หมายถึง ประโยชน์ที่มาจากการใช้งานสินค้าตั้งแต่เริ่มการใช้งานจนจบการใช้งาน, เป็นประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สินค้า ทำให้รับรู้ถึงคุณค่าของสินค้า ตอบโจทย์ต่อความต้องการของผู้ใช้งานอย่างสูงสุด (Batra & Ahtola, 1990; Chandon et al., 2000; Chitturi, Raghunathan, & Mahajan, 2008)

2. การบริโภคเพื่อสุนทรียะ ความพึงพอใจหรือแรงจูงใจเชิงสุนทรียรส คือ คุณลักษณะที่ไม่สามารถมองเห็นได้ โดยถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภค โดยอาจเป็นอารมณ์ความสนุกสนาน ความบันเทิง การจินตนาการ แรงจูงใจและความรู้สึก เป็นการอธิบายถึงแนวคิดที่ผู้บริโภคที่ได้บริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในการใช้บริการเพื่อซื้อสินค้า (Hedonic Hanzaae & Khinsari, 2011)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินให้มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและทราบถึงการยอมรับคุณค่า อรรถประโยชน์ แรงจูงใจสุนทรียะ และตอบสนองต่อความสะดวกสบายแก่ผู้บริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

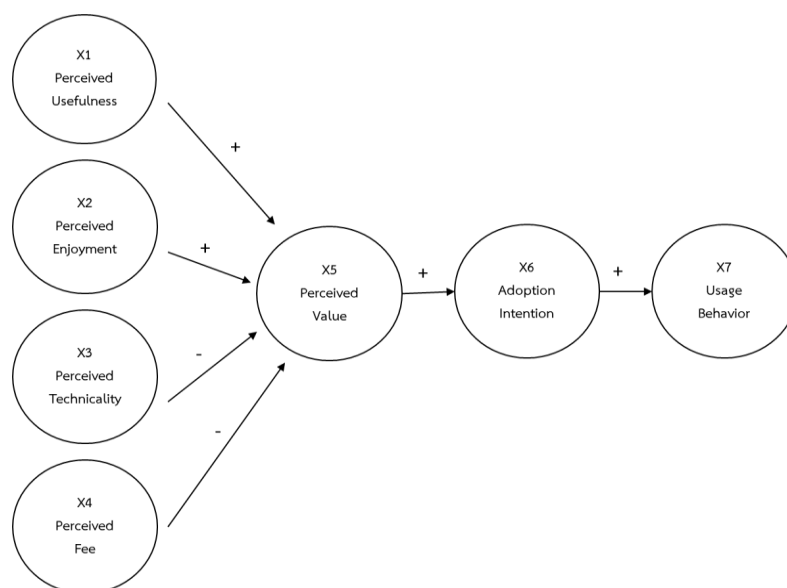
การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิด

การบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ การบริโภคเพื่อสุนทรียะ และกลุ่มช่วงอายุ (Generation) กล่าวคือ เชิงอรรถประโยชน์ คือ คุณประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม มีพื้นฐานมาจากการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ในการตัดสินใจว่าสินค้านั้นมีคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ให้กับผู้บริโภคได้คือ ผู้บริโภคจะทำการประเมินหรือ ค้นหาอรรถประโยชน์และการใช้งานสูงสุด ตัดสินจากพื้นฐานทางความคิด สิ่งที่มีหวังและความจำเป็นอื่น ๆ โดยที่ผู้บริโภคมีความตั้งใจที่จะได้รับคุณค่าอย่างทันที ในขณะที่เชิงสุนทรียะ คือ คุณลักษณะที่ไม่สามารถมองเห็นได้ โดยถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภค อาจเป็นอารมณ์ความสนุกสนาน ความบันเทิง การจินตนาการ แรงจูงใจและความรู้สึก เป็นการอธิบายถึงแนวคิดที่ผู้บริโภคได้บริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงลักษณะการใช้งานของสินค้านั้น ๆ (Hanzaae & Khinsari, 2011) และกลุ่มช่วงอายุ (Generation) คือ ยุคสมัยของกลุ่มคนตามช่วงอายุ เป็นการพยายามแบ่งกลุ่มคนในแต่ละช่วงวัย เนื่องจากจะมีความคิดที่แตกต่างกันในแต่ละยุค ซึ่งจะเกิดจากสภาพสังคมในยุคนั้น ๆ ทำให้ความคิด พฤติกรรมได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคในแต่ละช่วงอายุ (เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของภโวทัย ประเทืองสุขสกุล (2560) ที่ได้ศึกษา อิทธิพลด้านการรับรู้คุณภาพและการรับรู้ประโยชน์ต่อความตั้งใจในการใช้บริการแอปพลิเคชัน มิวสิค สตริมมิง ของกลุ่มเจนเนอเรชันวาย พบว่า การรับรู้ประโยชน์ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการแอปพลิเคชันฟังเพลง มิวสิค สตริมมิง ของกลุ่มเจนเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

อาจเป็นเพราะการรับรู้ประโยชน์ต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ นำมาประเมินความต้องการของตนเอง ความสะดวกสบาย อาจทำให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจในการซื้อบริการนั้นง่ายขึ้น เพราะทราบถึงประโยชน์ที่ชัดเจนว่าจะช่วยให้ตนเองสะดวกสบายจากการใช้งานสิ่งเหล่านั้น

กรอบแนวคิด

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีการยอมรับคุณค่า ตามแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย (Value-based Adoption Model (VAM)) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า มุมมองประโยชน์ (Perceived Usefulness) มุมมองความสนุก (Perceived Enjoyment) มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี (Perceived Technicality) และมุมมองค่าธรรมเนียม (Perceived Fee) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า (Perceived Value) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shelvia, Prayitno, Kartono & Sundjaja (2020) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจของผู้บริโภคต่อการใช้งานการชำระเงินมือถือ โดยใช้ Value-based Appraisal Model (VAM) รวมถึงงานวิจัยสอดคล้องกับ Banafsheh Alborz (2010) ที่ได้ศึกษาการยอมรับอินเทอร์เน็ตบนมือถือตามมูลค่าในอิหร่าน อีกทั้งมุมมองคุณค่า (Perceived Value) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ส่งผลต่อมุมมองตั้งใจใช้ (Adoption Intention) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ซึ่งสอดคล้องกับภทิตยา ลือมอญ (2564) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน Skyscanner ของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร และท้ายสุดมุมมองตั้งใจใช้ (Adoption Intention) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ส่งผลต่อมุมมองพฤติกรรมการใช้ (Usage Behavior) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ซึ่งสอดคล้องกับธราวิณี จันทร์คง (2559, น. 29) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้โมบายแอปในการสั่งอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย Value-based Adoption Model

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ของผู้ให้บริการเพื่อ
อรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะจะแตกต่างกัน

H₂: ระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A จะแตกต่างกันตามกลุ่ม
ผู้ให้บริการที่มีอายุต่างกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้ให้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A
ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 436 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ/ความถี่ในการใช้ งานต่อเดือน	น้อยกว่า 4 ครั้ง	เดือนละ 5-6 ครั้ง	มากกว่า 6 ครั้ง	Total
Gen Z และ Gen Y	105 33.4%	93 29.6%	116 36.9%	314 100%
Gen X และ Gen BB	41 33.6%	39 31.9%	42 34.4%	122 100%

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้
โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละช่วงอายุที่มีการตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่ม Gen Z – Gen Y ที่ความถี่ใน
การใช้งานแอปพลิเคชันธนาคาร A มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน จำนวน 116 คน รองลงมาน้อยกว่า 4 ครั้งต่อเดือน
จำนวน 105 คน และเดือนละ 5-6 ครั้ง จำนวน 93 คน กลุ่ม Gen X - Gen BB ที่ความถี่ในการใช้งาน
แอปพลิเคชันธนาคาร A มากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน จำนวน 42 คน รองลงมาน้อยกว่า 4 ครั้งต่อเดือน
จำนวน 41 คน และเดือนละ 5-6 ครั้ง จำนวน 39 คน จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและความถี่ในการใช้
งานที่ต่างกัน อาจส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าการใช้แอปพลิเคชันที่ต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมใน
การใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตราวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับการยอมรับคุณค่าของแอปพลิเคชัน
ธนาคาร A และส่วนที่ 4 เป็นเกี่ยวกับแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ และแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ ในการใช้
แอปพลิเคชัน ธนาคาร A

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาในการวิเคราะห์และสร้างดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และวิธีการศึกษาเปรียบเทียบดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า โดยการใช้การทดสอบสมมติฐานแบบตัวแปรสองตัว (Bivariate Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test และ ANOVA F-test

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุโดยส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง Gen Z - Gen Y มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาส่วนใหญ่คือ กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้ต่อเดือน 15,001-30,000 บาท ด้านพฤติกรรมการใช้บริการแอปพลิเคชัน พบว่าลูกค้าส่วนมากมีประสบการณ์ในการใช้แอปพลิเคชันมากกว่า 6 เดือน ก่อนโควิด-19 ใช้แอปพลิเคชัน สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง หลังโควิด-19 ใช้แอปพลิเคชัน มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์ มีค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้งเฉลี่ยอยู่ที่ 101-500 บาท ใช้บริการด้านชำระค่าอาหาร/สินค้า โดยแต่ละเดือนใช้แอปพลิเคชันมากกว่า 6 ครั้งต่อเดือน และระยะเวลาในการใช้งานผ่านแอปพลิเคชันอยู่ที่ 1-5 นาที

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการสร้างดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า จากแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัย โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
<u>การรับรู้ประโยชน์</u>		0.7115	0.5937
แอปพลิเคชันมีประโยชน์ต่อไลฟ์สไตล์ของฉัน	0.8435		
แอปพลิเคชันในการใช้บริการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อฉัน	0.8435		
<u>การรับรู้ความเพลิดเพลิน</u>		0.6365	0.7117
ฉันสนุกกับการตั้งชำระค่าบริการล่วงหน้า	0.7873		
ฉันสนุกกับการใช้บริการต่างๆ	0.8074		
การใช้แอปพลิเคชันลูกเล่นต่างๆ น่าสนใจ	0.7985		
<u>การรับรู้ทางเทคนิค</u>		0.6682	0.5030
ในการชำระเงินเชื่อมต่อได้ทันที	0.8174		
ในการชำระเงินใช้เวลาสั้นๆ ในการตอบสนอง	0.8174		

	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
<u>ต้นทุนการรับรู้</u>		0.8373	0.9025
การใช้แอปพลิเคชันมีค่าธรรมเนียม	0.8966		
การติดตั้งและใช้งานเป็นภาระของฉันทัน	0.9299		
มีอุปสรรคทางการเงินในการใช้บริการ	0.9182		
<u>การรับรู้คุณค่า</u>		0.6285	0.7012
เมื่อเทียบกับค่าบริการที่ฉันท้องจ่ายในการใช้บริการ คู้มค่าสำหรับฉันทัน	0.8003		
เมื่อเทียบกับการเรียนรู้มีประโยชน์ต่อฉันทัน	0.7601		
เมื่อเทียบกับเวลาที่ให้บริการ คู้มค่าต่อฉันทัน	0.8169		
<u>ความตั้งใจใช้</u>		0.7236	0.6180
คุณตั้งใจจะเลือกใช้	0.8507		
หากต้องการใช้บริการ	0.8507		
<u>พฤติกรรมการใช้</u>		0.7669	0.6957
คุณใช้บริการทุกครั้งที่ต้องชำระเงิน	0.8757		
คุณใช้บริการเป็นประจำ	0.8757		
<u>แรงจูงใจเชิงสุนทรีย์</u>		0.6919	0.8509
สะดวกรวดเร็วในการใช้บริการ	0.8056		
ท่านเข้าไปใช้แอปพลิเคชันจะรู้สึกดี	0.8255		
ท่านจะเข้าไปใช้เพื่อหนีความวุ่นวาย	0.8417		
เพลิดเพลินกับการใช้บริการที่สะดวก	0.8537		
<u>แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์</u>		0.6398	0.8116
เพื่อลดการเดินทางออกไปข้างนอก	0.7973		
ท่านเข้าไปใช้แอปพลิเคชันเพื่อใช้ส่วนลด	0.8082		
ท่านเข้าไปใช้แอปพลิเคชันเพื่อชำระเงิน	0.7611		
ร่วมกิจกรรมทางการตลาดและโปรโมชั่น	0.8314		

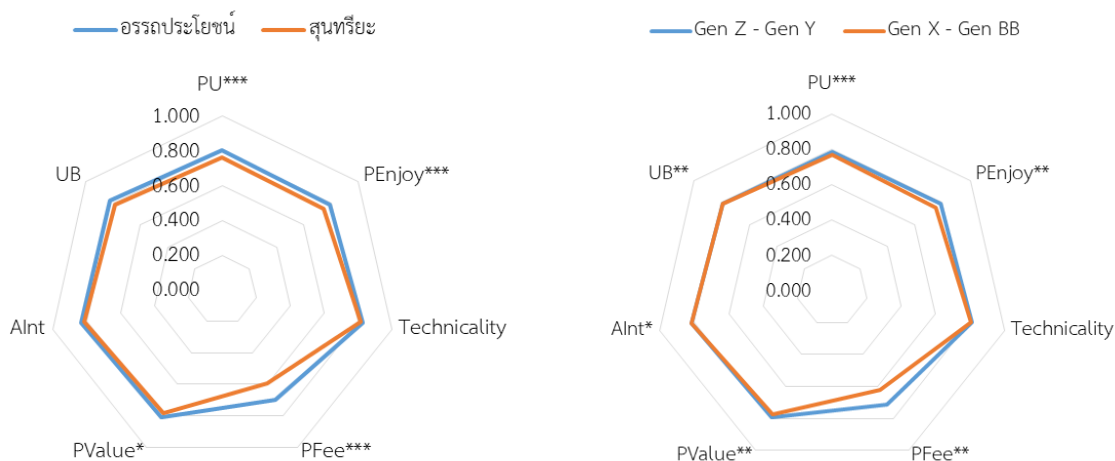
จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยมีปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมด จำนวน 9 ปัจจัย และมีข้อคำถามที่เป็นตัวแปรทั้งหมด จำนวน 25 ตัวแปรจากการหาค่า Factor Loading ค่า %Total Variance และค่า Cronbach Alpha

พบว่าค่า Factor Loading ทุกตัวมากกว่า 0.7 ค่า %Total Variance และค่า Cronbach Alpha มีบางตัวมีค่าตัวต่ำกว่า 0.7 แต่ไม่ต่ำกว่า 0.5 ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ซึ่งจากค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับดีพอใช้ สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีความน่าเชื่อถือได้ในทุก ๆ ปัจจัย

ผลการเปรียบเทียบดัชนีการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังแสดงตารางที่ 3 และรูปที่ 2 พบว่า

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าดัชนีระดับการยอมรับคุณค่า

	จำนวน	PU	Penjoy	Technicality	Pfee	Pvalue	Aint	UB
การบริโภคเน้น								
- อรรถประโยชน์	283	0.807	0.792	0.828	0.701	0.811	0.834	0.826
- สุนทรีย์	153	0.763	0.746	0.812	0.592	0.784	0.814	0.788
t-test		3.069***	2.937***	1.300	4.042***	1.907*	0.858	0.857
อายุ								
- Gen Z - Gen Y	314	0.784	0.789	0.811	0.711	0.792	0.816	0.791
- Gen X - Gen BB	122	0.770	0.753	0.805	0.622	0.777	0.815	0.791
t-test		4.112***	2.839**	0.853	2.874**	3.180**	2.508*	3.487**

รูปที่ 2 กราฟเรดาร์จำแนกการบริโภคเน้น และอายุ

จากตารางที่ 3 และจากรูปที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าวัตถุประสงค์การใช้บริการที่แตกต่างกันส่งผลต่อมุมมองต่อมุมมองต่อประโยชน์ มุมมองต่อความสนุก มุมมองต่อธรรมเนียม มุมมองต่อคุณค่า แตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมุมมองคุณค่า สำหรับอายุที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อมุมมองต่อจำนวนผู้ใช้ มุมมองต่อ จำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วม มุมมองต่อส่วนลดของแถม มุมมองต่อความสนุก มุมมองต่อ ค่าธรรมเนียม/ ค่าใช้จ่าย มุมมองต่อคุณค่า ความตั้งใจในเลือกใช้ พฤติกรรมการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และส่งผลต่อมุมมองต่อประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลและสรุปผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมุติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจด้วยการวิเคราะห์แบบตัวแปรสองตัว (Bivariate Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test และ ANOVA-F-test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.1 ได้ผลดังนี้

ผลจากการศึกษาจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 436 คน พบว่า ระดับการยอมรับคุณค่าของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์สูงกว่าเพื่อสุนทรีย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและระดับการยอมรับคุณค่าของช่วงอายุ Gen Z – Gen Y มีระดับการยอมรับคุณค่าสูงกว่าช่วงอายุอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

จากการสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถอภิปรายได้ว่า ผู้ใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์สูงกว่าผู้ใช้เพื่อสุนทรีย์และอยู่ในช่วงอายุ Gen Z – Gen Y อาจเนื่องมาจากการใช้งานของแอปพลิเคชันธนาคาร A ที่สามารถตอบโจทย์ต่อความต้องการ มีประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมต่าง ๆ โดยไม่ต้องเดินทางไปที่สาขา มีความสะดวกสบายรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภโวทัย ประเทืองสุขสกุล (2560) ที่ได้ศึกษา อิทธิพลด้านการรับรู้คุณภาพและการรับรู้ประโยชน์ต่อความตั้งใจในการใช้บริการแอปพลิเคชัน มิวสิค สตริมมิง ของกลุ่มเจนเนอเรชันวาย พบว่า การรับรู้ประโยชน์ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการแอปพลิเคชัน ฟังเพลง มิวสิค สตริมมิง ของกลุ่มเจนเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร อาจเป็นเพราะการรับรู้ประโยชน์ต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ นำมาประเมินความต้องการของตนเอง ความสะดวกสบาย อาจทำให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจในการซื้อบริการนั้นง่ายขึ้น เพราะทราบถึงประโยชน์ที่ชัดเจนว่าจะช่วยให้ตนเองสะดวกสบายจากการใช้งานสิ่งเหล่านั้น ทั้งนี้มุมมองประโยชน์ (Perceived Usefulness) มุมมองความสนุก (Perceived Enjoyment) มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี (Perceived Technicality) และมุมมองค่าธรรมเนียม (Perceived Fee) ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า (Perceived Value) ซึ่งยังส่งผลต่อตั้งใจใช้ (Adoption Intention) และพฤติกรรมการใช้ (Usage Behavior) ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคาร A ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ VAM และสอดคล้องกับ Banafsheh Alborz (2010); Shelvia, Prayitno, Kartono & Sundjaja (2020) และภัทธิตยา ลือมอญ (2564); ธาวิณี จันทร์คง (2559, น. 29)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่า ผู้ประกอบการต้องเพิ่มบริการเพื่อรรถประโยชน์ของแอปพลิเคชันธนาคาร A เนื่องจากเป็นระดับการยอมรับคุณค่าที่สูงที่สุด ซึ่งอาจเพิ่มเติมในเรื่องของความเสถียรในการใช้งานผ่านแอปพลิเคชัน เช่น สามารถเข้าแอปพลิเคชันธนาคาร A ได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องรอการโหลดเข้าแอปพลิเคชันนาน อีกทั้งจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการรับรู้ถึงประโยชน์ การรับรู้ความเพลิดเพลิน การรับรู้ทางเทคนิค และต้นทุนการรับรู้ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้รับรู้คุณค่า ซึ่งอาจเพิ่มเติมในเรื่องการใช้งานง่าย มีลำดับขั้นตอนชัดเจน เป็นการสร้างการจดจำให้ผู้ใช้งานเห็นถึงคุณค่าในการใช้งานและอยากกลับมาใช้งานซ้ำ อีกทั้งยังเป็นการสร้างประสบการณ์ผู้ใช้ที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการเห็นถึงคุณค่าในการใช้บริการ โดยจะส่งผลในการช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระยะยาวกับกลุ่มเป้าหมายได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และอาจารย์ที่ปรึกษาที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- เกียรติพงษ์ อุดมธนะธีระ. (13 มีนาคม, 2562). *Generation / ยุคสมัยของกลุ่มคนตามช่วงอายุ*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.iok2u.com/article/marketing/generation>.
- ธาวินี จันทรังค. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้โมบายแอปในการสั่งอาหารของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ประชาชาติธุรกิจ. (29 มีนาคม, 2566). *ธนาคารแห่งประเทศไทยเปิดสถิติสำคัญ คนไทยถอนเงินสดลดลงอย่างต่อเนื่อง*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.prachachat.net/finance/news-1246977>.
- ภโวทัย ประเทืองสุขสกุล. (2560). *อิทธิพลด้านการรับรู้คุณภาพและการรับรู้ประโยชน์ต่อความตั้งใจในการใช้บริการแอปพลิเคชัน มิวสิคสตรีมมิงของกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย*. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ภัททิยา ลือมอญ. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชัน Skyscanner ของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย. (2562). *การยอมรับการใช้โมบายแบงก์กิ้งของธนาคารพาณิชย์ไทยอย่างต่อเนื่อง*. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 8(2), หน้า 10 - 21.

Banafsheh Alborz. (2010). *Value-based Adoption of Mobile Internet in Iran*. Iran : Lulea.

- Batra, R., & Ahtola, O. T. (1990). Measuring the hedonic and utilitarian sources of consumer attitudes. *Marketing Letters*, 2(2), pp. 159 - 170.
- Chitturi, R., Raghunathan, R., and Mahajan, V. (2007). Form versus function: How the intensities of specific emotions evoked in functional versus hedonic trade-offs mediate product preferences. *Journal of Marketing Research*, 44(4), pp. 702 - 714.
- Hanzaee, K. H., & Khonsari, Y. (2011). A review of the role of hedonic and utilitarian values on customer' s satisfaction and behavioral intentions (A case study; customers of Fasham restaurants). *Interdisciplinary Journal of Research in Business*, 1(5), pp. 34 – 45.
- Shelvia, O., Prayitno, T. A., Kartono, R., and Sundjaja, A. M. (2020). *Analysis of Factors Affecting Consumer's Continuance Intention to Use Mobile Payments with a Value-Based Adoption Model (Vam) Approach*. Business Management Program, Jakarta, Indonesia.

ดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์
เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
Comparative Index of the Level of Acceptance of the Value of Users of the
Banking Application in Bangkok and Surrounding Areas

ศศิการ์ณ ม่วงทิม¹ และนพนภา จุลโลบล²

Sasigarn Moungtim¹ and Nopnapa Jullobol²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Sasigarn.mou@rmutr.ac.th¹, Nopnapa.jul@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จาก แบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย (Value-based Adoption Model (VAM)) วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 410 คน จาก ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์ตัวแปรทวินาม ผลการวิจัย พบว่า ผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์เพื่อสุนทรียะมีระดับ การยอมรับคุณค่าสูงกว่าผู้บริการเพื่ออรรถประโยชน์มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และช่วงอายุ Gen Z-Y มีระดับ การยอมรับคุณค่ามากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: การยอมรับคุณค่า อรรถประโยชน์ สุนทรียะ

Abstract

The objective of this research is to create an index comparing the level of value acceptance by users of commercial banking applications. For utility and aesthetics In Bangkok and surrounding areas It has a conceptual framework of applied research from Value-based Adoption Model (VAM) survey method. Data were collected using a stratified random sampling method of 410 people from application users. commercial bank In Bangkok and surrounding areas to answer questionnaires and analyze data using factor analysis. and analysis of binomial variables. The research results found that users of the application commercial bank for a high

level of aesthetics. The acceptance of value is significantly higher than that of utility service users, and the Gen Z-Y age group has the highest level of acceptance of value significantly.

Keywords: Value acceptance, utilitarian, hedonic

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะการสร้างกระแสสังคมในโลกออนไลน์ ข้อมูลข่าวสารสามารถแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและสามารถเชื่อมต่อกันได้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ และช่องทางของสื่อสารมาขึ้นกลาง เนื่องจากการเติบโตของเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการสร้างอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบโทรศัพท์ โดยเริ่มแรกใช้เป็นเพียงเครื่องมือสื่อสารระหว่างกัน แต่ในปัจจุบันได้ถูกพัฒนาการใช้ประโยชน์ให้มากกว่า การติดต่อสื่อสาร กลายเป็นสมาร์ตโฟน เปรียบเสมือนคอมพิวเตอร์พกพาที่มีขนาดเล็กที่ทำให้ผู้ใช้งานสะดวกและรวดเร็ว มีการเชื่อมต่อโปรแกรมที่ติดตั้งบนโทรศัพท์ (แอปพลิเคชัน) เพื่อประโยชน์ที่ใช้งานได้หลากหลาย เช่น การใช้งานด้านการศึกษา การใช้งานเพื่อความบันเทิง หรือการใช้งานประโยชน์ในการทำธุรกิจ และการใช้ประโยชน์ด้านการเงิน ฯลฯ จะเห็นได้ว่าสมาร์ตโฟน มีคุณสมบัติที่ช่วยตอบสนองความต้องการและรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ใช้ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าสมาร์ตโฟนได้กลายเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงการติดต่อสื่อสาร และเป็นช่องทางระหว่างตราสินค้ากับผู้บริโภค โดยสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านการเชื่อมต่อผ่านระบบแอปพลิเคชันและอินเทอร์เน็ตไร้สาย สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบัน เทคโนโลยีทางด้านการทำธุรกรรมทางการเงินของธนาคารก็ได้มีการพัฒนา ควบคู่ไปกับการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสาร ส่งผลต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจทางการเงินสามารถปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็ว สะท้อนให้เห็นความนิยมในการใช้บริการของผู้บริโภค จากปริมาณธุรกรรมที่ทำผ่านช่องทางออนไลน์ โดยเฉพาะการใช้บริการโบายแบงกิ้ง (Mobile Banking) และ e-Wallet ธุรกิจการเงินการธนาคารในปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากอดีตมาก อันเนื่องมาจากเมื่อเทคโนโลยีมีบทบาทมากขึ้น ธนาคารต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบในการดำเนินงานให้เป็นไปตามรูปแบบของเทคโนโลยี จึงเกิดแนวความคิดการสร้างแอปพลิเคชัน (Application) ของธนาคารที่สร้างใช้งานได้ผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือที่เรียกว่า โบายแบงกิ้ง (Mobile Banking) มาใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการใช้ของกลุ่มผู้บริโภค

ดังนั้น จากข้อมูลที่ได้กล่าวมา จะสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการเลือกใช้ออปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์ซึ่งทำให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่เกิดความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภค ซึ่งแบ่งการบริโภคเป็น 2 แบบ ได้แก่

การบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ หมายถึง คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นจริงและมีความเป็นรูปธรรมมีพื้นฐานมาจากการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในการตัดสินใจว่าผลิตภัณฑ์ได้มอบคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ให้กับผู้บริโภคได้ (Hanzaee & Khinsari, 2011)

การบริโภคเพื่อสุนทรียะ หมายถึง สุนทรียะหรือความงามอาจเป็นความงามของศิลปกรรม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความปราณีตงามของจิตใจและเป็นความรู้สึกที่บริสุทธิ์ ที่เกิดขึ้นในห้วงเวลาหนึ่ง ลักษณะของอารมณ์ หรือความรู้สึกนั้น เราใช้ภาษาต่อไปนี้แทนความรู้สึกจริง ๆ ของเรา ซึ่งได้ความหมายไม่เท่าที่เรารู้สึกจริง ๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกพอใจในอารมณ์ โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2547)

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า การยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์ระหว่างกลุ่มผู้ใช้เพื่ออรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะ รวมถึงในแต่ละช่วงอายุกลุ่มใดอยู่ในระดับที่สูงกว่ากัน ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้ให้บริการแอปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์เพื่ออรรถประโยชน์และสุนทรียะ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

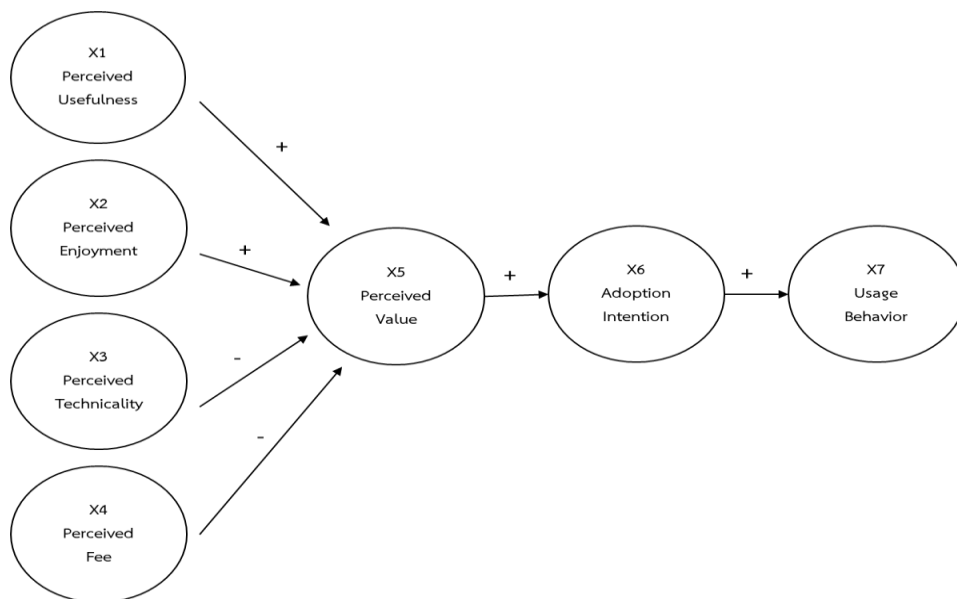
การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้เชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian) และการรับรู้เชิงสุนทรียรส (Hedonic) (Hanzaee & Khinsari, 2011) ได้กล่าวว่า คุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ คือคุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นจริงและมีความเป็นรูปธรรม มีพื้นฐานมาจากการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในการตัดสินใจว่าผลิตภัณฑ์ได้มอบคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ให้กับผู้บริโภคได้นั้น ผู้บริโภคจะทำการประเมินหรือค้นหาอรรถประโยชน์และการใช้งานสูงสุด ซึ่งตัดสินใจจากพื้นฐานจากกระบวนการทางความคิด สิ่งที่มีหวังและความจำเป็นอื่น ๆ โดยผู้บริโภคมีความตั้งใจที่จะได้รับคุณค่าอย่างทันที ในขณะที่คุณค่าเชิงสุนทรียรส คือ คุณลักษณะที่ไม่สามารถมองเห็นได้ โดยถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภค โดยอาจเป็นอารมณ์ความสนุกสนาน ความบันเทิง การจินตนาการ แรงจูงใจและความรู้สึกเป็นการอธิบายถึงแนวคิดที่ผู้บริโภคได้บริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตนเองโดยไม่คำนึงถึงลักษณะการใช้งานของผลิตภัณฑ์ (จุฑามาศ ต้นกุลรัตน์, 2558) ศึกษาเรื่อง คุณค่าเชิงสุนทรียรส (Hedonic Values) และ คุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian Values) กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของ 15 นักท่องเที่ยวชาวอาเซียนในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า คุณค่าเชิงสุนทรียรส และคุณค่า เชิงอรรถประโยชน์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของนักท่องเที่ยวอาเซียนในเขตพื้นที่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ดังนั้นผู้ประกอบการจะต้องตระหนักและให้ ความสำคัญกับการส่งเสริมที่ทำให้นักท่องเที่ยวรับทราบถึงคุณประโยชน์ และรสชาติของเบเกอรี่ และจะต้องนำเสนอจุดเด่นของเบเกอรี่ว่ามีคุณค่าทางอาหาร สะดวกต่อการพกพาและมีประโยชน์ต่อ ร่างกาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อได้มากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีการยอมรับคุณค่า ตามแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย (Value-based Adoption (VAM) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า มุมมองประโยชน์ (Perceived Usefulness) มุมมองความสนุก (Perceived Enjoyment) มุมมองการฝึกใช้เทคโนโลยี (Perceived Technicality) และมุมมองค่าธรรมเนียม (Perceived Fee) ของผู้ใช้บริการธนาคารพาณิชย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Sohn & Kwon, 2020) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบที่กำหนดรูปแบบที่ดีที่สุด อธิบายการยอมรับของผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อัจฉริยะที่ใช้ AI และปัจจัยใดที่มีผลกระทบมากที่สุดต่อความตั้งใจซื้องานศึกษาพบว่า VAM ทำดีที่สุดในการยอมรับผู้ใช้แบบจำลอง และพบความเพลิดเพลินที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อของผู้ใช้มากที่สุด ตามด้วยบรรทัดฐานที่เป็นอัตวิสัยการศึกษามีผลกระทบในทางปฏิบัติสำหรับการแพร่กระจายของผลิตภัณฑ์อัจฉริยะที่ใช้ AI และใช้วิธีการใหม่, การวิเคราะห์การสลายตัว, เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การยอมรับเทคโนโลยี โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองคุณค่าตามความมุ่งหมาย Value-based Adoption Model

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H1 : ระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ของผู้ใช้บริการเพื่อรรถประโยชน์และเพื่อสุนทรียะจะแตกต่างกัน

H2 : ระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์จะแตกต่างกันตามกลุ่มผู้บริการที่มีอายุต่างกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้ให้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 410 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ/รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ต่ำกว่า 15,000 – 30,000	มากกว่า 30,000 ขึ้นไป	Total
Gen Z และ Gen Y	278	71	349
Gen X และ Gen BB	30	31	61

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละช่วงอายุที่มีการตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่ม Gen Z และ Gen Y ที่มีรายได้เฉลี่ย ต่ำกว่า 15,000 – 30,000 จำนวน 278 คน รองลงมามากกว่า 30,000 ขึ้นไป จำนวน 71 คน จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน อาจส่งผลต่อการยอมรับคุณค่าต่อการใช้แอปพลิเคชันที่ต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 คือข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ ส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับการยอมรับคุณค่าในการใช้แอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ และส่วนที่ 4 เป็นเกี่ยวกับแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ และแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ในการใช้แอปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาในการวิเคราะห์และสร้างดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า โดยการใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และวิธีการศึกษาเปรียบเทียบดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า โดยการใช้การทดสอบสมมติฐานแบบตัวแปรสองตัว (Bivariate – Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้วิธีทางสถิติ t-test และ ANOVA F-test

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่ใช้บริการแอปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 410 คน แบ่งตามเพศ โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 51 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 49 นอกจากนี้แบ่งตามรายได้เฉลี่ย โดยมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 75 และมีรายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 25

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการสร้างดัชนีวัดระดับการยอมรับคุณค่า จากแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัย โดยแสดงผลไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
1.บริการธุรกรรมบนแอปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์		0.892	0.9395
1.1 มีจำนวนมากเพียงพอ	0.9394		
1.2 มีบริการหลากหลายครบถ้วน	0.951		
1.3 มีบริการหลากหลายมากพอต่อความต้องการ	0.943		
2.แอปพลิเคชันที่ใช้ร่วมกับ ธนาคารพาณิชย์		0.847	0.9079
2.1 มีมากพอ	0.9134		
2.2 มีความหลากหลายมากพอ	0.9394		
2.3 สามารถใช้ร่วมกันได้สะดวก	0.9079		
3.บริการต่าง ๆ ของแอปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์		0.7679	0.8415
3.1 สามารถทำธุรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.9051		
3.2 สามารถใช้ง่ายได้สะดวก	0.8793		
3.3 สามารถรับสิทธิพิเศษได้อย่างหลากหลาย	0.8435		
4. การรับรู้ประโยชน์		0.8459	0.9088
4.1 ฉันคิดว่าแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์มีประโยชน์	0.9185		

ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
4.2 ฉันทู้สึกสะดวกสบายที่ใช้แอปพลิเคชัน	0.9173		
4.3 แอปพลิเคชันในการทำธุรกรรมเป็นประโยชน์	0.9234		
5.การรับรู้ความเพลิดเพลิน		0.8859	0.935
5.1 ฉันทสนุกกับการตกแต่งหน้าแอปพลิเคชันธนาคาร	0.9293		
5.2 ฉันทสนุกกับการใช้แอปพลิเคชันธนาคารในการทำธุรกรรม	0.9528		
5.3 การใช้แอปพลิเคชันธนาคาร น่าสนใจ	0.9415		
6. การรับรู้ ทางเทคนิค		0.879	0.931
6.1 แอปพลิเคชัน ในการทำธุรกรรมด้านการเงินง่าย	0.9289		
6.2 แอปพลิเคชันในการทำธุรกรรมด้านการเงินได้ทันที	0.9421		
6.3 แอปพลิเคชันในการทำธุรกรรมการเงินใช้เวลาสั้นๆ	0.9417		
7. ต้นทุนการรับรู้		0.9703	0.9846
7.1 การใช้แอปพลิเคชันมีค่าธรรมเนียมราคาสูง	0.9827		
7.2 การติดตั้งและใช้งานแอปพลิเคชันเป็นภาระของฉันท	0.9852		
7.3 มีอุปสรรคทางการเงินในการทำธุรกรรมด้านการเงิน	0.9872		
8. การรับรู้ คุณค่า		0.8793	0.93
8.1 ค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่าย ในการทำธุรกรรมด้านการเงินคุ้มค่าสำหรับ	0.9254		
8.2 เมื่อเทียบกับการเรียนรู้การในการทำธุรกรรมด้านการเงิน มีประโยชน์ต่อ	0.9438		
8.3 เมื่อใช้บริการแอปพลิเคชัน ทำธุรกรรมคุ้มค่า	0.9438		
9. ความตั้งใจใช้		0.8725	0.8526
9.1 ตั้งใจจะเลือกใช้บริการแอปพลิเคชัน	0.9341		
9.2 หากต้องการทำธุรกรรมการเงิน คุณจะใช้บริการ	0.9341		
10. พฤติกรรมการใช้		0.9038	0.8934
10.1 ใช้บริการทุกครั้งที่ต้องการทำธุรกรรมการเงิน	0.9507		
10.2 ใช้บริการแอปพลิเคชันเป็นประจำ	0.9507		

ปัจจัย	Factor Loading	%Total Variance	Cronbach Alpha
11. แรงจูงใจเชิงสุนทรียรส		0.9499	0.9824
11.1 ใช้บริการจะได้สัมผัสกับมุมมองที่อิสระ	0.98		
11.2 ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารจะรู้สึกดี	0.9784		
11.3 จะเข้าไปใช้แอปพลิเคชันเพื่อหนีความวุ่นวาย	0.9616		
11.4 เมื่อมาใช้แอปพลิเคชันจะเพลิดเพลิน	0.9784		
12. แรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์		0.9456	0.9808
12.1 เข้าไปใช้แอปพลิเคชันเพื่อลดการใช้จ่ายเงินสด	0.9772		
12.2 เข้าไปใช้แอปพลิเคชันเพื่อใช้ส่วนลด	0.9721		
12.3 เข้าไปใช้แอปพลิเคชัน เพื่อสั่งทำธุรกรรม	0.9812		
12.4 เพื่อร่วมกิจกรรมการตลาดและโปรโมชั่นต่าง ๆ	0.9592		

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยมีปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมด จำนวน 12 ปัจจัย และมีข้อคำถามที่เป็นตัวแปรทั้งหมด จำนวน 36 ตัวแปร ซึ่งค่า Total Variance และ Cronbach Alpha ที่ได้ของของปัจจัยทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ที่เหมาะสม ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.7 ในทุกปัจจัย ซึ่งจากค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับดีมากสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีความน่าเชื่อถือได้ในทุก ๆ ปัจจัย

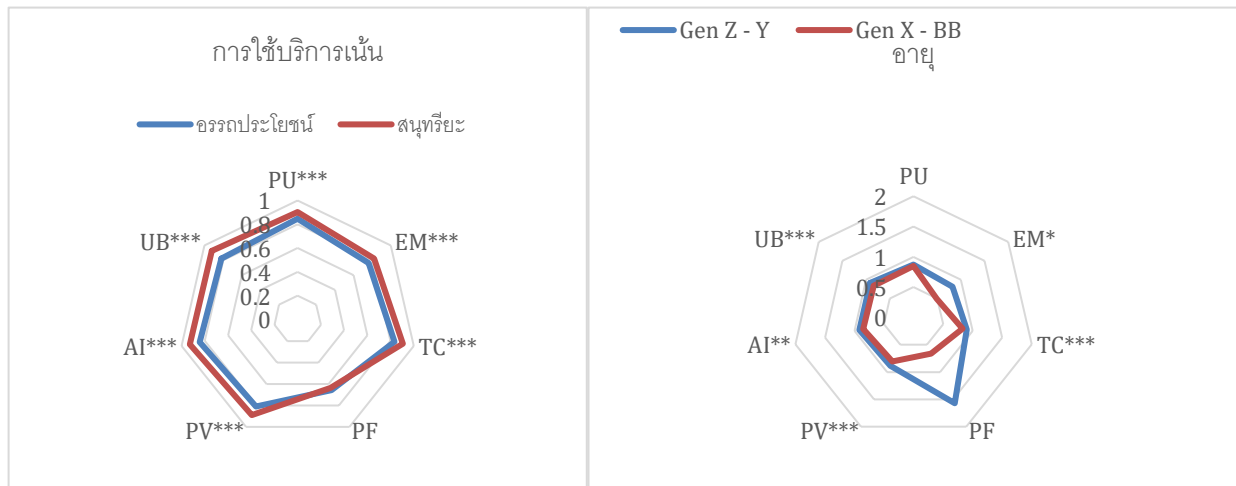
ผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบดัชนีการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน ธนาคารพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังแสดงตารางที่ 4 และรูปที่ 3 พบว่า

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าดัชนีระดับการยอมรับคุณค่า

	จำนวน	PU	EM	TC	PF	PV	AI	UB
การใช้บริการเน้น								
อรรถประโยชน์	95	0.847	0.761	0.834	0.658	0.810	0.844	0.821
สุนทรียะ	315	0.903	0.821	0.906	0.635	0.890	0.929	0.924
t-test		2.94***	2.417***	3.857***	0.522	4.016***	4.325***	3.939***
อายุ								
Gen Z - Y	349	0.873	0.818	0.900	1.571	0.883	0.918	0.912

	จำนวน	PU	EM	TC	PF	PV	AI	UB
Gen X - BB	61	0.850	0.493	0.829	0.663	0.806	0.853	0.838
t-test		2.030	2.260*	5.312***	1.503	4.480***	3.130**	7.583***

รูปที่ 2 กราฟเรดาร์จำแนกตามการใช้วัตถุประสงค์การใช้บริการและอายุ

จากตารางที่ 3 และจากรูปที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าวัตถุประสงค์การใช้บริการที่แตกต่างกันส่งผลต่อมุมมองต่อมุมมองต่อประโยชน์ มุมมองต่อความสนุก มุมมองต่อค่าธรรมเนียม มุมมองต่อคุณค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมุมมองคุณค่า สำหรับอายุที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อมุมมองต่อจำนวนผู้ใช้ มุมมองต่อ จำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วม มุมมองต่อส่วนลดของแถม มุมมองต่อความสนุก มุมมองต่อค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย มุมมองต่อคุณค่า ความตั้งใจในเลือกใช้ พฤติกรรมการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และส่งผลต่อมุมมองต่อประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลและสรุปผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการทดสอบสมมุติฐาน เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจด้วยการวิเคราะห์แบบตัวแปรสองตัว (Bivariate Analysis) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test และ ANOVA F-test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.1 ได้ผลดังนี้

ผลจากการศึกษาจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 410 คน พบว่า ระดับการยอมรับคุณค่าของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการเพื่อสุนทรียะสูงกว่าเพื่ออรรถประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและระดับการยอมรับคุณค่าของช่วงอายุ Gen Z - Y สูงกว่า Gen X - BB อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

จากการสร้างดัชนีเปรียบเทียบระดับการยอมรับคุณค่าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ เพื่อรรถประโยชน์และสุนทรียะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถอภิปรายได้ว่า ผู้ใช้บริการเพื่อ สุนทรียะสูงกว่าผู้ใช้เพื่อรรถประโยชน์และอยู่ในช่วงอายุ Gen Z – Gen Y อาจเนื่องมาจากการใช้งานของ แอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ ที่สามารถตอบโจทย์ต่อความเพลิดเพลินในการใช้งานแอปพลิเคชัน และมีความ สะดวกสบายรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จุฑามาศ ต้นกุลรัตน์, 2558) ศึกษาเรื่อง คุณค่าเชิงสุนทรียรส (Hedonic Values) และคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian Values) กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ซื้อเบเกอรี่ของนักท่องเที่ยวชาวอาเซียนในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า คุณค่าเชิงสุนทรียรส และคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ มีอิทธิพลต่อ การตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของนักท่องเที่ยวชาวอาเซียนในเขตพื้นที่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีโดยต้อง น าเสนอจุดเด่นของเบเกอรี่ว่ามีคุณค่าทางอาหาร สะดวกต่อการพกพา และมีประโยชน์ต่อร่างกาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริโภคเกิดการตัดสินใจซื้อได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับ งานของผู้วิจัยในด้านความ คุณค่า ที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นระดับอย่างมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ ความสำคัญทางด้านคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการการผลิต บรรจุภัณฑ์ สร้างสรรค์ และมีความทันสมัย

ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ พบว่าการยอมรับเทคโนโลยีจากการใช้แอปพลิเคชันธนาคาร พาณิชย์ ของผู้ใช้ที่ใช้เพื่อรรถประโยชน์เทียบกับเพื่อสุนทรียะในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร โดยเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 410 คน มีลักษณะทางประชากรของผู้ใช้งานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการใช้แอปพลิเคชัน เคมีบายแบงก์กิงพลัส ลักษณะประชากรของผู้ใช้งานที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้ แอปพลิเคชัน เคมีบายแบงก์กิงพลัสแตกต่างกัน และพฤติกรรมของผู้ใช้งานที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน เคมีบายแบงก์กิงพลัสแตกต่างกัน (eukeik .ee., 2561) ได้กล่าวว่า “การอัปเดตสถานการณ์และ พฤติกรรม ผู้ใช้งาน เมื่อโลกเคลื่อนสู่ดิจิทัล แปรนตร์ก็ต้องปรับตัวในปีที่ผ่านมา ธนาคารยกเว้นค่าธรรมเนียมในการทำ ธุรกรรมผ่านช่องทางดิจิทัล และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการใช้สุมบายแบงก์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

เนื่องจากผลการวิจัยแนวโน้มผู้ให้บริการเพื่อสุนทรียะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าอรรถประโยชน์ทางด้านธนาคาร พาณิชย์ จึงควรให้ความสำคัญในเรื่องของรูปแบบลูกเล่นต่าง ๆ ในแอปพลิเคชัน เพราะภาพลักษณ์ความ สวยงามและลูกเล่นต่าง ๆ ของแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ ส่งผลต่อการใช้งาน เช่นการเปลี่ยนรูปแบบ บิลโบเสิร์จตามเทศกาลต่าง ๆ ส่งผลต่อความใช้งานของผู้บริโภคอย่างเพลิดเพลิน และเรื่องการตกแต่งธีมให้ แอปพลิเคชัน ส่งผลความอยากใช้บริการของผู้บริโภค ทำให้ธนาคารพาณิชย์เพิ่มจำนวนผู้ให้บริการได้มากขึ้น นอกจากนี้ทางด้านธนาคารพาณิชย์ควมให้ความสำคัญในการประชาสัมพันธ์ทางด้านต่าง ๆ ตลอดจนให้ ความรู้ และสอนวิธีการใช้งานให้กับผู้ให้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ

ให้บริการทางการเงิน ตลอดจนพัฒนาระบบที่สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน และมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการใช้งานแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนการโฆษณาติดต่อ ๆ ไป ในการใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารพาณิชย์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้แนะนำแก้ไขตรวจทานข้อบกพร่องต่าง ๆ และขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเล่มนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

- จุฑามาศ ตันกุลรัตน์. (2558). *คุณค่าเชิงสุนทรียรส (Hedonic Values) และคุณค่าเชิงอรรถประโยชน์ (Utilitarian Values) กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่ของ นักท่องเที่ยวชาวอาเซียน ในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547). *ทฤษฎีศิลปะเพื่อการสร้างสรรค์ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์.
- eukeik .ee. (9 เมษายน 2561). *เมื่อโลก Internet คือ New Normal แล้วคนไทยจะไปต่ออย่างไร*. เข้าถึงได้จาก: <https://marketeeronline.co/archives/15912>.
- Hanzaee, K. H., & Khonsari, Y. (2011). A review of the role of hedonic and utilitarian values on customer' s satisfaction and behavioral intentions (A case study; customers of Fasham restaurants). *Interdisciplinary Journal of Research in Business*, 1(5), p. 34–45.
- Sohn, K. & Kwon, O. (April 2020). *Technology acceptance theories and factors influencing artificial Intelligence-based intelligent products*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0736585319308160>.

ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและการยอมรับแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์

Factors Affecting Attitude and Acceptance of Online Ordering Service Applications

น้ำอ้อย นครศรี¹ และนพนภา จุลโลบล²

Numaoi Nakhonsee¹ and Nopnapa Jullobol²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: namaoi.nak@outlook.rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติการยอมรับแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (2) เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 421 คน จากผู้ใช้แอปพลิเคชันเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้แอปพลิเคชันบริการจัดส่งอาหารออนไลน์ประกอบด้วย (ก) มุมมองว่ามีประโยชน์ (ข) มุมมองด้านความปลอดภัย (ค) มุมมองว่าใช้งานง่าย (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันจัดส่งอาหารออนไลน์ ประกอบด้วย (ก) บรรทัดฐานทางสังคม (ข) ทัศนคติในการใช้งานแอปพลิเคชัน

คำสำคัญ: การยอมรับเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน สั่งสินค้าออนไลน์

Abstract

The objectives of this research are (1) to identify factors that affect attitudes towards accepting online product ordering service applications (2) to identify factors that affect behavior in accepting online product ordering service application technology. The concept of applied research is based on technology acceptance model theory. The survey method was to collect data using a stratified random sampling method of 421 people from application users to answer questionnaires and analyze the data using a linear regression model. The research results found that (1) Factors affecting attitudes towards using online food delivery applications include: (a) view that it is useful (b) Safety perspective (c) Ease of use perspective and (2) Factors affecting the behavior of accepting online food delivery application technology include (a) social norms (b) attitude in using the application.

Keywords: Technology adoption, applications, online ordering

บทนำ

จากสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อเศรษฐกิจและสังคมทั้งในประเทศไทยและทั่วโลกเป็นอย่างมาก แต่ธุรกิจบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์กลับได้รับผลกระทบเชิงบวก เนื่องจากมีการประกาศ ล็อกดาวน์ ประชาชนต้องกักตัวและทำงานที่บ้านเป็นระยะเวลาหลายวัน นักเรียนนักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่หันมาใช้บริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น ประกอบกับแพลตฟอร์มบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ช่วยอำนวยความสะดวก มีร้านค้าให้ผู้บริโภคได้มีตัวเลือกที่หลากหลายมากขึ้น นับเป็นตัวเร่งสำคัญที่ทำให้ธุรกิจบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว

ตลาดบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ของไทยมีผู้ประกอบการเข้ามาให้บริการอย่างต่อเนื่อง และเติบโตอย่างก้าวกระโดดจากปริมาณผู้ใช้บริการ ร้านค้าที่เข้าร่วมแพลตฟอร์มเพิ่มสูงขึ้นคาดว่าในปี 2021 ตลาดบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ยังมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจใช้บริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติการยอมรับแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์
2. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model : TAM) เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action : TRA) ของ Icek Ajzen and Morris Fishbein, โดย Davis, F. D., Bagozzi, R., and Warshaw, P. (1989) เป็นผู้คิดค้นทฤษฎีดังกล่าวขึ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจและความสนใจส่วนบุคคลในการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรสำคัญ 2 ตัวแปร คือ 1) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน (Perceived Ease of Use : PEOU) หมายถึง ระดับที่ผู้ใช้งานคาดหวังว่าระบบจะมีความง่ายในการใช้งาน และ 2) การรับรู้ประโยชน์ (Perceived Usefulness : PU) หมายถึง เมื่อมีการใช้งานระบบแล้วเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับตัวผู้ใช้งาน นอกจากนั้นทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยียังได้ค้นพบว่า เมื่อผู้ใช้งานเกิดความเชื่อเกี่ยวกับความง่ายในการใช้งานและประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ จะนำมาซึ่งการเกิดพฤติกรรมความสนใจและให้การยอมรับและใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ยังได้นำปัจจัยผลกระทบด้านเครือข่ายภายนอก (Network Externality) ประกอบด้วย มุมมองจากรายงานผู้ใช้งาน มุมมองการใช้งานข้ามแพลตฟอร์ม และมุมมองผลประโยชน์ที่ได้รับ จากกรอบแนวคิดข้างต้นจึงกำหนดสมมติฐานของงานวิจัย ดังนี้

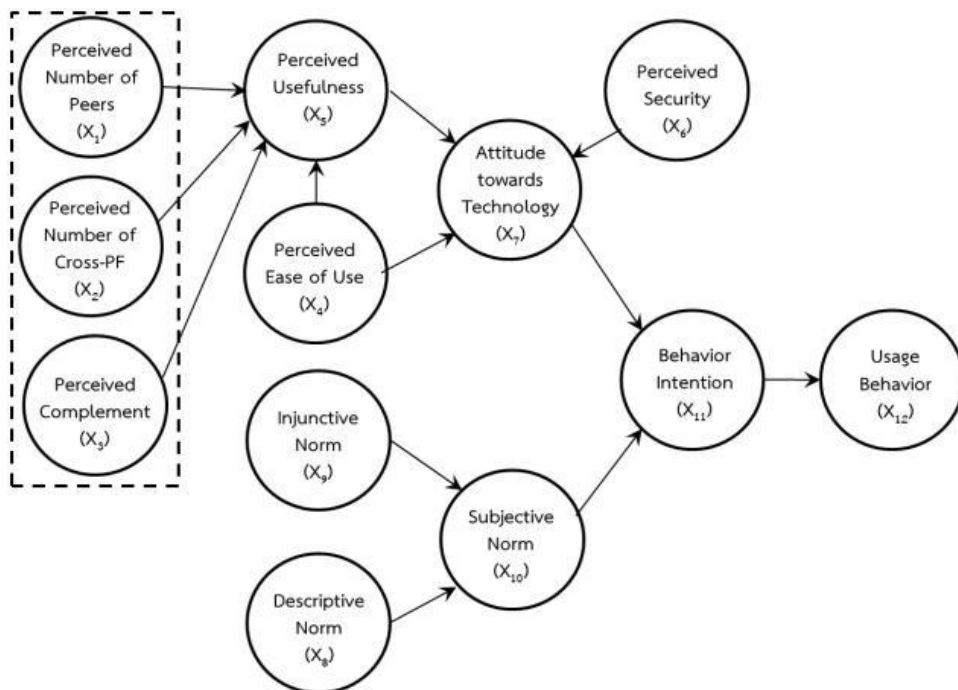
H1 : มุมมองการรับรู้จำนวนร้านค้าที่ร่วมกับแอปพลิเคชัน (PNP) มุมมองการรับรู้ฟังก์ชันที่ใช้งานร่วมกับแอปพลิเคชัน (PNCP) มุมมองการรับรู้บริการต่าง ๆ แอปพลิเคชัน (PC) และมุมมองการรับรู้ถึงความง่ายของการใช้แอปพลิเคชัน (PEOU) ส่งผลในเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงประโยชน์การเลือกใช้แอปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (PU)

H2 : การรับรู้ถึงความง่ายของการใช้แอปพลิเคชัน (PEOU) การรับรู้ถึงประโยชน์การเลือกใช้แอปพลิเคชัน (PU) และการรับรู้ถึงความปลอดภัยของแอปพลิเคชัน (PS) ส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติที่มีต่อการใช้แอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (ATT)

H3 : อิทธิพลของคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวและเพื่อนฝูง (D Norm) และอิทธิพลของกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย(I Norm) ส่งผลในเชิงบวกต่ออิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงที่ใช้แอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (S Norm)

H4 : ทัศนคติที่มีต่อการใช้แอปพลิเคชัน (ATT) และอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงที่ใช้แอปพลิเคชัน (S Norm) ส่งผลในเชิงบวกต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (BI)

H5 : ความตั้งใจใช้แอปพลิเคชัน (BI) ส่งผลในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (UB)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการยอมรับเทคโนโลยี (TAM+2S)

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้ใช้แอปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 421 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงอายุ/การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาตรี/ ปริญญาตรีขึ้นไป	รวม
Gen Z (น้อยกว่า 24 ปี)	25	30	55
	45.45%	54.55%	100.00%
Gen Y (24-38 ปี)	31	211	242
	12.81%	87.19%	100.00%
Gen X / Gen BB (ตั้งแต่ 39 ปีขึ้นไป)	62	62	124
	50.00%	50.00%	100.00%
รวม	118	303	421
	28.03%	71.97%	100.00%

จากตารางที่ 1 พบว่าองค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ มีการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามช่วงอายุและการศึกษามีทัศนคติต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันแตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 สะท้อนพฤติกรรมในการใช้ บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับการยอมรับเทคโนโลยีจากการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม พบว่าค่า Factor Loading ที่สะท้อนค่าจากตัวแปรแต่ละ ด้านมากกว่า 0.7 ซึ่งถือว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ค่า % Total Variance มีค่าโดยรวมสูงกว่า 0.7 ทั้งหมด ซึ่งถือว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้มีความเที่ยงตรง (Validity) ในระดับดี และค่าสัมประสิทธิ์ (Cronbach Alpha) มีค่าโดยรวมสูงกว่า 0.7 ทั้งหมด แสดงถึงความน่าเชื่อถือของคำถามในแบบสอบถาม เชื่อถือได้ (Reliability) ในระดับดีทุกปัจจัย

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_5 = \beta_{5,0} + \beta_{5,1}X_1 + \beta_{5,2}X_2 + \beta_{5,3}X_3 + \beta_{5,4}X_4 + u_5$$

$$X_7 = \beta_{7,0} + \beta_{7,4}X_4 + \beta_{7,5}X_5 + \beta_{7,6}X_6 + u_7$$

$$X_{10} = \beta_{10,0} + \beta_{10,8}X_8 + \beta_{10,9}X_9 + u_{10}$$

$$X_{11} = \beta_{11,0} + \beta_{11,7}X_7 + \beta_{11,10}X_{10} + u_{11}$$

$$X_{12} = \beta_{12,0} + \beta_{12,11}X_{11} + u_{12}$$

โดยที่

X1 = มุมมองจำนวนผู้ใช้

X2 = มุมมองการใช้ข้ามแพลตฟอร์ม

X3 = มุมมองผลประโยชน์ที่ได้รับ

X4 = มุมมองว่าใช้งานง่าย

X5 = มุมมองว่ามีประโยชน์

X6 = มุมมองด้านความปลอดภัย

X7 =ทัศนคติในการใช้งาน

X8 = บรรทัดฐานจากบุคคลใกล้ชิด

X9 = บรรทัดฐานจากบุคคลที่ติดต่อด้วย

X10 = บรรทัดฐานทางสังคม

X11 = ความตั้งใจที่จะใช้

X12 = พฤติกรรมการใช้

u = ค่าเฉลี่ยของประชากร

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ใน Gen Y (24-38 ปี) สถานภาพ โสด มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐบาลมีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ใช้งานแอปพลิเคชัน 1-6 เดือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่าด้านมุมมองจำนวนผู้ให้บริการ ด้านมุมมองการใช้งานข้ามแพลตฟอร์ม มุมมองด้านผลประโยชน์ที่ได้รับ และมุมมองว่าใช้งานง่าย ส่งผลต่อมุมมองด้านการรับรู้ถึงคุณประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก โดยมุมมองว่าใช้งานง่ายส่งผลชัดเจนมากที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.332 รองลงมาคือด้านมุมมองจำนวนผู้ใช้งาน มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่

ที่ 0.260 ด้านมุมมองผลประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.246 และด้านมุมมองการใช้งานข้ามแพลตฟอร์ม มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.150

ด้านมุมมองว่าใช้งานง่าย มุมมองว่ามีประโยชน์ และมุมมองด้านความปลอดภัยของการเลือกใช้แอปพลิเคชัน ส่งผลกระทบต่อทัศนคติในการใช้งานของแอปพลิเคชันบริการจัดส่งอาหารออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก โดยมุมมอง ว่ามีประโยชน์ของการเลือกใช้แอปพลิเคชัน มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.507 รองลงมา คือมุมมองด้านความปลอดภัยของผู้ใช้ ส่งผลกระทบต่อทัศนคติชัดเจนมากที่สุด ค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.2999 และในส่วนของมุมมองว่ามีประโยชน์ของการเลือกใช้แอปพลิเคชัน มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.0719

ด้านทัศนคติในการใช้งาน และบรรทัดฐานทางสังคม ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะใช้งานแอปพลิเคชัน และส่งผลไปยังพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านความตั้งใจที่จะใช้งานแอปพลิเคชัน มีค่าสัมประสิทธิ์อยู่ที่ 0.825

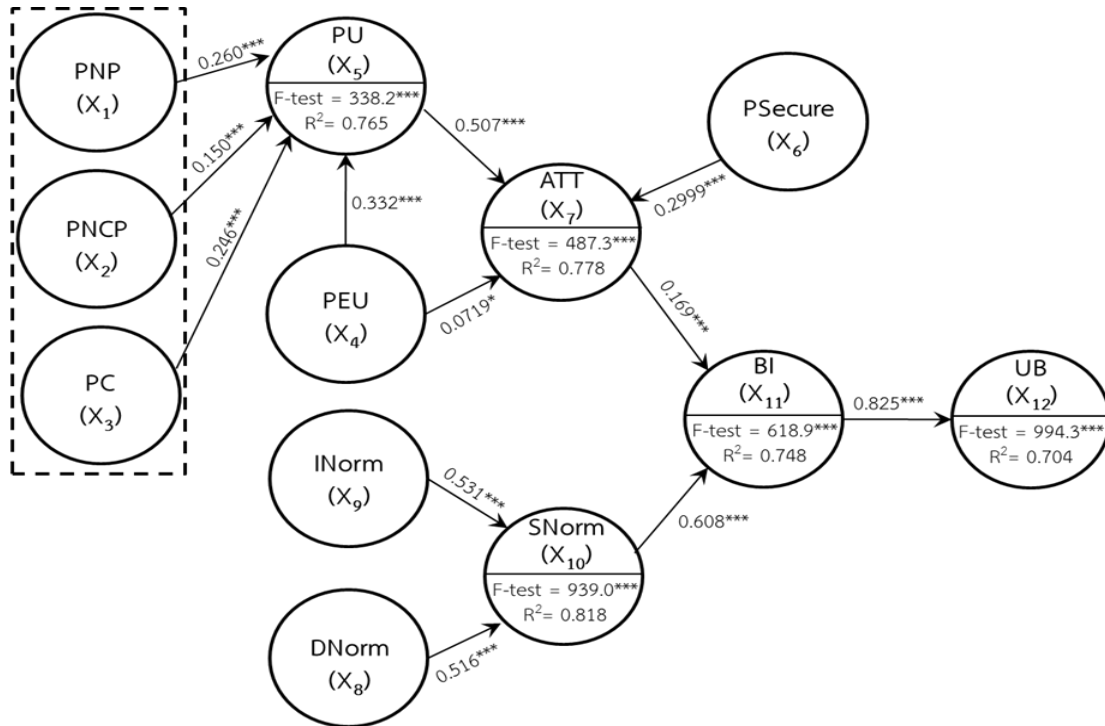
ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิง

	<i>PU</i>	<i>ATT</i>	<i>SN</i>	<i>BI</i>	<i>BU</i>
<i>PNP</i>	0.260***				
<i>PNCP</i>	0.150***				
<i>PC</i>	0.246***				
<i>PEOU</i>	0.332***	0.0719*			
<i>PU</i>		0.507***			
<i>PS</i>		0.299***			
<i>ATT</i>				0.169***	
<i>DN</i>			0.516***		
<i>IN</i>			0.531***		
<i>SN</i>				0.608***	
<i>BI</i>					0.825***
<i>Constant</i>	0.00119	0.106***	-0.0498**	0.196***	0.152***
<i>N</i>	421	421	421	421	421
<i>rss</i>	4.235	4.024	4.387	4.344	4.936
<i>F-test</i>	338.2***	487.3***	939.0***	618.9***	994.3***
<i>R-square</i>	0.765	0.778	0.818	0.748	0.704
<i>Adj-R-square</i>	0.763	0.776	0.817	0.746	0.703

หมายเหตุ: *PNP* = มุมมองจำนวนผู้ให้บริการ, *PNCP* = มุมมองการใช้งานข้ามแพลตฟอร์ม, *PC* = มุมมองผลประโยชน์ที่ได้รับ, *PEOU* = มุมมองว่าใช้งานง่าย, *PU* = มุมมองว่ามีประโยชน์, *PS* = มุมมองด้านความปลอดภัย,

ATT = ทักษะคติในการใช้งาน, DNORM = บรรทัดฐานจากบุคคลใกล้ชิด, INORM = บรรทัดฐานจากบุคคลที่ติดต่อด้วย, SNORM = บรรทัดฐานจากทางสังคม, BI = ความตั้งใจที่จะใช้, UB = พฤติกรรมการใช้,

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ พบว่าผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ในช่วงอายุและการศึกษาเข้าใช้งานที่ต่างกัน มีระดับการยอมรับเทคโนโลยีของแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 24-38 ปี มีระดับการยอมรับใช้แอปพลิเคชันมากกว่าช่วงอายุอื่น มีผลมาจากปัจจัยด้านการรับรู้การรับรู้บริการต่าง ๆ แอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ การมีทัศนคติที่ดีในการใช้แอปพลิเคชัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ชาริณี ลิ้มอ้อม (2562) ได้ทาการศึกษาพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์แมนพบว่าการรับรู้ การเรียนรู้ และยอมรับต่อการใช้แอปพลิเคชันไลน์แมน มีผลต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์แมน อาจเป็นเพราะประชาชนมีการรับรู้ รู้จักแอปพลิเคชัน ค่อนข้างกับเทคโนโลยีทำให้เข้าใจถึงแอปพลิเคชันได้ง่าย

ผลการศึกษาวิจัยปัจจัยด้านบรรทัดฐานบรรทัดฐานจากทางสังคม พบว่าบรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย และบรรทัดฐานจากบุคคลใกล้ชิด ส่งผลเชิงบวกต่อปัจจัยด้านบรรทัดฐานจากทางสังคม ซึ่งมีผลต่อในเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้งานแอปพลิเคชัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ปุริม หนูนัด และ สุพรรณิ พรภักดี (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเปรียบเทียบคุณภาพของผู้ที่ใช้บริการ food panda กับ Grab Food ในอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่าผู้ที่มีผลต่อการสั่งซื้ออาหารจาก food panda กับ Grab Food คือ เพื่อน

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1) ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ต้องทำให้ผู้ใช้งานมั่นใจว่ามีประโยชน์ โดยแสดงให้เห็นถึงว่ามีจำนวนผู้ร่วมให้บริการผ่านแอปพลิเคชันนี้จำนวนมาก สามารถทำงานร่วมกับแพลตฟอร์มอื่นได้ และมีประโยชน์ที่ได้รับเพิ่มขึ้น

2) ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันบริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ควรสร้างกิจกรรมหรือจัดโปรโมชั่นเพื่อให้เกิดการบอกต่อการใช้งานไปยังบุคคลในครอบครัวหรือคนที่รู้จักเพื่อทำให้เกิดความตั้งใจที่จะใช้งานแอปพลิเคชันเพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพนภา จุลโกลบ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูลที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วย

บรรณานุกรม

ชาริณี ลิ้มอิม (2562). พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์แมนในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.

ปุริม หนูนัด และ สุพรรณิ พรภักดี (2563). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเปรียบเทียบคุณภาพของผู้ที่ใช้บริการ food panda กับ Grab Food. การค้นคว้าอิสระ. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, ขอนแก่น.

Davis, F. D., Bagozzi, R., and Warshaw, P. (1989). *User acceptance of computer technology: A comparison of two theoretical models. Management Science*, 35(8), pp. 982 - 1003.

ความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี

Satisfaction and Willingness to Pay of Users of Organic Coffee Shops in Phetchaburi Province

สุนนทา ฤกษ์งาม¹ และนพนภา จุลโลบล²

Sumontha Rerkngam¹ and Noppanapa Chullobon²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: sumonta.rea@rmutr.ac.th¹, Noppanapa.Chullobon@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรีโดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากกลุ่มลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า ภาพลักษณ์ สำหรับผลการประมาณค่าแบบจำลอง WTP พบว่า ลูกค้าเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น 8.27 บาท/แก้ว สำหรับซื้อกาแฟออร์แกนิก ที่รับรองมาตรฐาน USDA Organic และค่าความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความเต็มใจจ่ายเงินซื้อกาแฟออร์แกนิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ความพึงพอใจ ความเต็มใจจ่าย กาแฟออร์แกนิก

Abstract

The purpose of this research was to study is to study the satisfaction and willingness to pay of users of organic coffee shops in Phetchaburi Province with the framework of applied research from the theory of the American customer satisfaction index model. Survey Method: Data were collected using a stratified random sampling method of 400 people from the customer group of organic coffee shops in Phetchaburi Province and Data were analyzed using a linear regression model. Research results found factors affecting satisfaction and willingness to pay of users of organic coffee shops in Phetchaburi Province. Statistically significant include Expectations, Quality Perspective, Value Perspective, Image As for the WTP model estimation

results, it was found that customers are willing to pay an additional 8.27 baht/cup for purchasing organic coffee. that is certified with the USDA Organic standard and the willingness to pay increases There is a relationship in the same direction as willingness to pay for organic coffee. Statistically significant.

Keywords: American Customer Satisfaction Index Model, satisfaction, willingness, organic coffee.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจกาแฟ เป็นธุรกิจที่เฟื่องฟูเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเดินทางไปจังหวัดไหนหรือเขตใดย่อมต้องเจอ ร้านกาแฟ คาเฟ่ เปิดให้บริการสักแห่ง แม้จะมีกลุ่มคนจำนวนมากสนใจอยากเปิดคาเฟ่ แต่ก็เชื่อว่าทุกร้านจะไปได้สวย บางร้านถึงกับต้องปิดตัวลงภายในไม่กี่เดือนหลังเปิดทำการ ประกอบกับในช่วงโรคระบาดที่มีมาตรการล็อกดาวน์ ผู้คนกักตัวอยู่บ้านมากขึ้นและพฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนไป ส่งผลให้ร้านกาแฟที่ไม่สามารถปรับตัวได้ ต้องยุติการดำเนินธุรกิจไปเช่นกัน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ธุรกิจกาแฟยั่งยืนกว่าใครต้องอาศัยกลยุทธ์ด้านการตลาดเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าผู้มาใช้บริการ โดยการวัดคุณภาพสินค้าและบริการจากประสบการณ์ของลูกค้าที่เคยซื้อสินค้าและบริการ แบบจำลอง ACSI สามารถนำไปใช้วัดระดับความพึงพอใจของลูกค้าได้ทั้งบริษัทภาคอุตสาหกรรมไปจนถึงเศรษฐกิจระดับชาติ

ร้านกาแฟออร์แกนิก เป็นร้านกาแฟที่เลือกใช้เมล็ดกาแฟที่ผลิตมาจากธรรมชาติ ต้นกาแฟต้องปลูกบนดินที่ปลอดสารเคมี เติบโตด้วยธาตุอาหารจากธรรมชาติ ไม่ว่าจะป่วยหนัก ป่วยออกจากธรรมชาติ รวมทั้งการออกแบบระบบการจัดการและการพึ่งพาของธรรมชาติ อาทิเช่น การปลูกพืชคลุมดินเพื่อการ บำรุงดินโดยไม่ต้องใช้ปุ๋ย และที่สำคัญไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดจะไม่มีการใช้สารเคมีหรือสารกระตุ้นต่าง ๆ อย่างเด็ดขาด ข้อดีของการใช้ผลิตภัณฑ์เมล็ดกาแฟแบบออร์แกนิก คือ เป็นการส่งเสริมการผลิตในระบบธรรมชาติที่สะอาดและปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อผู้ปลูก ผู้บริโภค รวมทั้งสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้นเมล็ดกาแฟออร์แกนิกที่ได้จากธรรมชาติ 100% จะให้รสชาติของสายพันธุ์กาแฟแท้ อันเป็นเอกลักษณ์ที่ยากจะเข้าถึงในปัจจุบัน แม้ราคาจะสูงกว่ากาแฟทั่วไป ดังนั้นแม้จะต้องอาศัยความใส่ใจและความพยายามอย่างมาก แต่กาแฟออร์แกนิกคือคำตอบของความยั่งยืนทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จากกระแสความนิยมดื่มกาแฟสดเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริโภคที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ประกอบกับธุรกิจร้านกาแฟสดมีแนวโน้มการเจริญเติบโตและมีรายได้เป็นที่น่าสนใจ เพราะตลาดโดยรวมของธุรกิจร้านกาแฟสดยังสามารถขยายตัวได้อีกมาก ขณะที่ต้นทุนและค่าใช้จ่ายหมุนเวียนในแต่ละวันไม่สูงมากนัก เนื่องจากใช้วัตถุดิบส่วนใหญ่จากภายในประเทศเป็นหลัก

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรีโดย

งานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากลูกค้าร้านอาหารแพออร์แกนิก ในเขตจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านอาหารแพออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับประชากรศาสตร์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2560) อธิบายว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย อายุ เพศ ขนาดครอบครัว สถานภาพ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา องค์ประกอบเหล่านี้เป็นเกณฑ์ที่นิยมนำมาใช้ในการแบ่งส่วนการตลาด ซึ่งลักษณะประชากรศาสตร์เป็นสิ่งที่สำคัญ และเป็นสถิติที่วัดได้ของประชากรที่จะสามารถช่วยกำหนดตลาดของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งทำให้ง่ายต่อการวัดมากกว่าตัวแปรทางด้านอื่น ๆ นำมาใช้กำหนดกลยุทธ์ และนโยบายทางธุรกิจให้สอดคล้องกับลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ โดยวิเคราะห์จากปัจจัย ดังนี้ เพศ อายุ การศึกษา สถานะทางสังคม และรายได้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค

Kotler (1999) อธิบายว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาให้ได้มาในการใช้สินค้าและบริการ โดยหมายรวมถึง กระบวนการตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวกับการซื้อและการใช้สินค้า หรือ การบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ให้บริการ และแนวคิดต่าง ๆ ซึ่งผู้บริโภคคาดว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ เป็นการศึกษาการตัดสินใจของผู้บริโภคในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งเงิน เวลา และกำลังเพื่อบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ อันประกอบด้วย ซื้ออะไร ทำไมจึงซื้อ ซื้อเมื่อไร ซื้ออย่างไร ซื้อที่ไหน และซื้อบ่อยแค่ไหน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

Fornell & David (1981) แบบจำลอง ACSI พบในปี 1994 ถูกคิดค้นโดย Claes Fornell ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ ได้ทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยมิชิแกน ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีจุดประสงค์เพื่อวัดคุณภาพสินค้าและบริการจากประสบการณ์ของลูกค้าที่เคยซื้อสินค้าและบริการ แบบจำลอง ACSI สามารถนำไปใช้วัดระดับความพึงพอใจของลูกค้าได้ทั้งบริษัท ภาคอุตสาหกรรมไปจนถึงเศรษฐกิจระดับชาติซึ่งผู้รับบริการจะมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความต้องการของตนว่าได้รับการตอบสนองมากน้อยเพียงใด หากได้รับการตอบสนองมากก็จะก่อให้เกิดความจงรักภักดีและเกิดการสื่อสารแบบปากต่อปาก แต่ถ้าได้รับการตอบสนองน้อยก็จะรู้สึกในแง่ลบ พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (Motive) หรือแรงขับ (Drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา

(Biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตึงเครียด เช่น ความหิวกระหาย หรือความลำบากบางอย่างเป็นความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (Recognition) การยกย่อง (Esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจจะไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความเต็มใจจ่าย

การประเมินความเต็มใจจ่ายเป็นการวัดผลประโยชน์หรือความพึงพอใจที่ผู้บริโภคคาดว่าจะได้รับ และความเต็มใจจ่ายเพื่อประโยชน์ดังกล่าวในรูปของตัวเงิน วิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ Contingent Valuation Method หรือ CVM เป็นวิธีการประเมินมูลค่าของสิ่งที่ไม่มีการซื้อขายในตลาดที่สามารถวัดได้ทั้งมูลค่าจากการใช้สอยและมูลค่าที่ไม่ได้มาจากการใช้สอย

Yuan Li et al. (2010) ได้อธิบายว่า หลักการสำคัญของ CVM คือ การสอบถามจากผู้บริโภคโดยตรงถึงความเต็มใจจ่าย โดยตั้งคำถามในสถานการณ์สมมติ (Hypothetical Question) ผลลัพธ์ที่ได้มักแตกต่างไปจากราคาที่มีการซื้อขายจริงในตลาด โดยผู้บริโภคมีความเต็มใจจ่ายสูงกว่าราคาตลาดนั้นคือ ส่วนเกินของผู้บริโภค (Consumer's Surplus) ในวิธีการของ CVM นักเศรษฐศาสตร์ได้ตั้งข้อสมมติฐานว่าความเต็มใจจ่ายของแต่ละบุคคลนั้นจะขึ้นอยู่กับรายได้ของบุคคลนั้น สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ เป็นต้น โดยสามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสมการได้ดังนี้

$$WTP = (E, Y, S)$$

เมื่อกำหนดให้

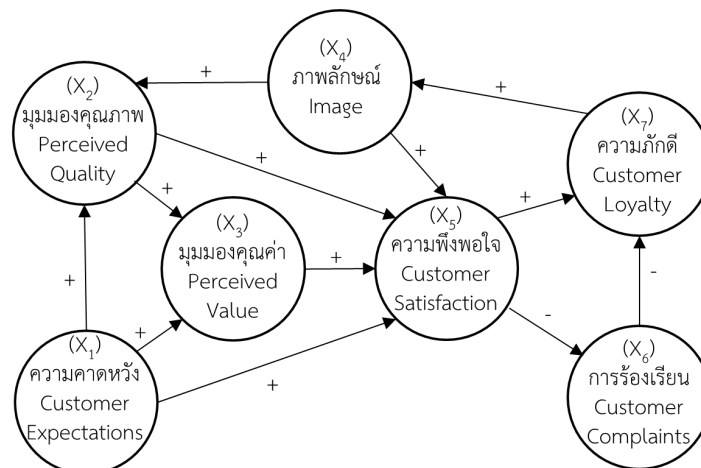
E =	สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป
Y =	รายได้
S =	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม

ทั้งนี้ ในการประเมินมูลค่าด้วยวิธี CVM จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงอคติต่าง ๆ ดังนี้

- อคติอันเกิดจาก Starting Point คือ การที่ราคาที่เสนอเริ่มต้นสูงหรือต่ำเกินไปซึ่งกลายเป็นการขึ้นนำความเต็มใจจ่ายของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว แบบสอบถามควรกำหนดให้มีราคาที่เสนอเริ่มต้นแตกต่างกันหลาย ๆ ค่า
- อคติอันเกิดจากการไม่ตอบตามความเป็นจริง คือ การที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่ไม่ได้รับประโยชน์ไม่เสียประโยชน์ หรือมีลักษณะเป็น Free Rider รวมถึงไม่เห็นความสำคัญในประเด็นที่สำรวจ จึงไม่ยอมเปิดเผยความเต็มใจจ่ายที่แท้จริงของตนเอง
- อคติอันเกิดจากข้อมูลข่าวสาร คือ การที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่รู้จักหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับประเด็นที่สำรวจ รวมถึงได้รับอิทธิพลจากผู้ตอบแบบสอบถามรายอื่น ทำให้มีผลต่อความเต็มใจจ่าย

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกันตามแบบจำลอง ACSI ประกอบด้วยปัจจัย 5 ปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจโดยทั้ง 5 ปัจจัยจะมีผลต่อเนื่องกัน และถูกวัดด้วยการใช้หลายคำถามในแต่ละปัจจัย ซึ่งจะถูกละเลียงคะแนนในโมเดลแต่ละคำถามจะเป็นการประเมินลูกค้าในแต่ละปัจจัย โดย 3 ปัจจัยแรก จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ประกอบด้วย คุณภาพของสินค้าหรือบริการที่ลูกค้าได้รับ (Perceived Quality) คุณค่าของสินค้าหรือบริการที่ลูกค้าได้รับ (Perceived Value) และความคาดหวังของลูกค้าที่ได้รับ (Customer Expectation) ส่วนอีก 2 ปัจจัยที่เหลือเป็นผลสืบเนื่องมาจากความพึงพอใจของลูกค้า นั่นคือ การร้องเรียนของลูกค้า (Customer Complaints) และความภักดีในสินค้าหรือบริการที่ลูกค้าได้รับ (Customer Loyalty) ซึ่งจากผลการศึกษาแบบจำลอง American Customer Satisfaction Index Model ของศาสตราจารย์ Claes Fornell แสดงให้เห็นว่าคุณภาพของสินค้าหรือบริการ คุณค่าของสินค้าหรือบริการ และความคาดหวังของลูกค้า เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้า ในขณะที่ความพึงพอใจของลูกค้าจะส่งผลเชิงบวกต่อความภักดีในสินค้าและบริการ แต่จะส่งผลเชิงลบต่อการร้องเรียนของลูกค้า โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้สามารถแสดงในรูปแบบที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความคาดหวัง ภาพลักษณ์ มีผลต่อมุมมองคุณภาพ

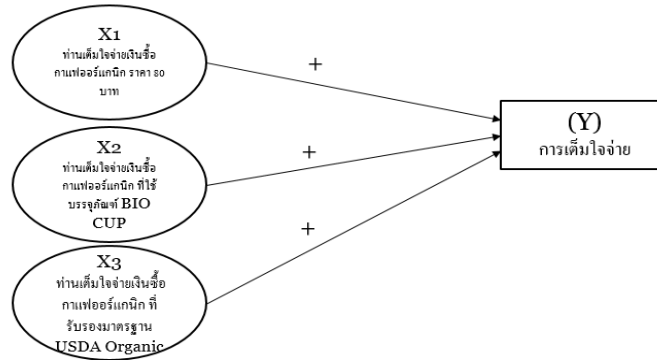
H₂: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า

H₃: ความภักดี ส่งผลต่อภาพลักษณ์

H₄: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจ

H₅: ความพึงพอใจ ส่งผลต่อการร้องเรียน

H₆: ความพึงพอใจ และการร้องเรียน ส่งผลต่อความภักดี

รูปที่ 2 Willingness to pay (WTP) ความยินดีหรือความเต็มใจจ่าย

จากรูปที่ 2 การประยุกต์กรอบแนวคิดจากทฤษฎีความเต็มใจจ่าย (WTP) ตามรูปที่ 2 กับการใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิก อธิบายได้ว่า ความเต็มใจจ่าย ความเต็มใจรับ ความยินดีกับการใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิก ซึ่งเป็นความเต็มใจรับเหมาะสมจะใช้ในกรณีที่เกิดจากการเสียประโยชน์โดยวัดการยินดีรับการชดเชยเพื่อทดแทนอรรถประโยชน์ที่เสียไป ซึ่งเป็นขั้นต่ำของจำนวนเงินที่แสดงถึงความเต็มใจจะยอมรับสินค้าหรือบริการรวมถึงผลกระทบด้านลบ เช่น มลพิษทางสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งตรงกันข้ามกับความเต็มใจจะจ่าย (Willingness to pay) ซึ่งเป็นจำนวนเงินสูงสุดที่ผู้ใช้บริการเต็มใจที่จะเสียสละเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการรวมถึงการหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากลูกค้าที่ซื้อกาแฟร้านพิมพ์ใจในเขตจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			รวม
	ต่ำกว่า 30,000 บาท	30,001-50,000 บาท	50,000 บาทขึ้นไป	
ชาย	82	74	39	195
	42.05%	37.95%	20.00%	100.00%
หญิง	115	68	22	205
	56.10%	33.17%	10.73%	100.00%
รวม	197	142	61	400
	49.25%	35.50%	15.25%	100.00%

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรนี้ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยจำแนกตามเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จากผลการสำรวจสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มลูกค้าผู้มาใช้บริการเป็นเพศชาย จำนวน 195 คน ซึ่งแบ่งเป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 30,000 บาท จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 42.05 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-50,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 37.95 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 20 กลุ่มผู้ใช้บริการเป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน ซึ่งแบ่งเป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 30,000 บาท จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 56.10 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-50,000 บาท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 33.17 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็น ร้อยละ 10.73 จะเห็นได้ว่าลูกค้าผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 30,000 บาท

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ/ความเต็มใจจ่ายของลูกค้า

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i}$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i}$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i}$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i}$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i}$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

โดยที่ X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{6i} = การร้องเรียนของผู้บริโภค คนที่ i
 X_{7i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

การประเมินความเต็มใจจ่าย

ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับกาแพอแอกนิก สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสแบบผลกระทบ

เชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1|x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับค่าที่งซกผลิตภณท์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีอาชีพพนักงานของบริษัทประเภทอื่น ๆ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-30,000 บาท ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านกาแพอแอกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี จากแบบสอบถาม พบว่า

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

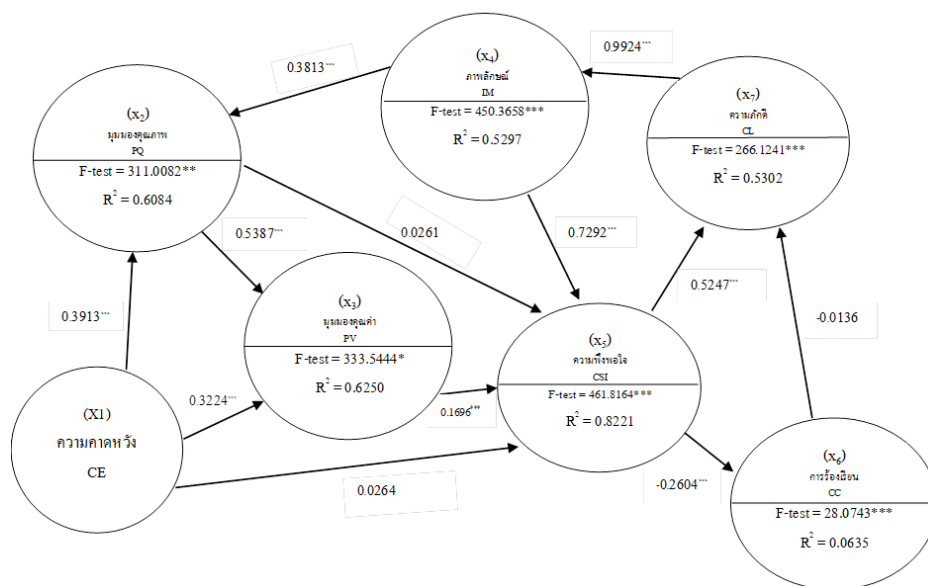
	PQ	PV	IM	CSI	CC	CL
CE (X1)	0.3913 ***	0.3224 ***		0.0264		
PQ (X2)		0.5387 ***		0.0261		
PV (X3)				0.1696 ***		
IM (X4)	0.3813 ***			0.7292 ***		
CSI (X5)					- ***	0.5247 ***

	PQ	PV	IM	CSI	CC	CL
CC (X6)					-	-0.1591
CL (X7)			0.9924 ***			
Constant	0.2072 ***	0.0796 ***	-0.0905 ***	0.0373 ***	0.7487 ***	0.4531 ***
N	400	400	400	400	400	400
rss	9.0853	9.9493	12.062	4.6565	25.402	6.4789
Log-	189.38	171.21	132.70	323.06	-	257.00
F-test	311.00 **	333.51 *	450.36 ***	461.81 ***	28.074 ***	226.12 ***
R2	0.6104	0.6269	0.5309	0.8238	0.0659	0.5325
Adj. R2	0.6084	0.6250	0.5297	0.8221	0.0635	0.5302

หมายเหตุ CE = Customer Expectations, PQ = Perceived Quality, PV = Perceived Value, IM = Image, CSI = Customer Satisfaction, CC = Customer Complaints, CL = Customer Loyalty.

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุด 3 ลำดับ พบว่า ด้านมุมมองคุณภาพสินค้า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมุมมองคุณค่าของสินค้าที่ลูกค้าผู้มาใช้บริการได้รับจากการใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.5387 รองลงมาคือ ด้านความภักดี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาพลักษณ์ของสินค้าของสินค้าที่ลูกค้าผู้มาใช้บริการได้รับจากการใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.9924 และ ความภักดี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจต่อสินค้าที่ลูกค้าผู้มาใช้บริการได้รับจากการใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.7292

รูปที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

ตารางที่ 3 แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลอง WTP

เต็มใจจ่าย	เต็มใจจ่ายเงินซื้อ กาแฟออร์แกนิก	ท่านเต็มใจจ่ายเงินซื้อ กาแฟออร์แกนิก ที่ใช้ บรรจุภัณฑ์ BIO CUP	ท่านเต็มใจจ่ายเงินซื้อ กาแฟออร์แกนิก ที่รับรอง มาตรฐาน USDA Organic
เต็มใจจ่าย	85.94695	-0.07071273	6.3518448
จ่ายต่ำสุด	83.890981	-1.7120079	4.4248564
จ่ายสูงสุด	88.003518	1.5705824	8.2788332

จากตารางที่ 3 แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลอง WTP พบว่า ลูกค้าเต็มใจจ่ายเงินซื้อกาแฟออร์แกนิก อยู่ที่ 85.94 บาท เต็มใจจ่ายต่ำสุด อยู่ที่ 83.89 บาท เต็มใจจ่ายจ่ายสูงสุด อยู่ที่ 88 บาท และลูกค้าเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น 8.27 บาท/แก้ว สำหรับซื้อกาแฟออร์แกนิก ที่รับรองมาตรฐาน USDA Organic ซึ่งความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความเต็มใจจ่ายเงินซื้อกาแฟออร์แกนิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกอยู่ทั้งหมด 6 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความคาดหวัง (CE) ของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิก ปัจจัยด้านมุมมองคุณภาพต่อสินค้าและบริการของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิก (PQ) ปัจจัยด้านมุมมองคุณค่าต่อสินค้าและบริการของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิก (PV) ปัจจัยด้านมุมมองภาพลักษณ์ต่อสินค้าและบริการของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิก (IM) ปัจจัยด้านความพึงพอใจต่อสินค้าและบริการของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิก (CSI) และปัจจัยด้านมุมมองความภักดีต่อสินค้าและบริการของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิก (CL) ผลการประมาณค่าความเต็มใจจ่ายตามแบบจำลอง WTP พบว่า ลูกค้าเต็มใจจ่ายเงินซื้อกาแฟออร์แกนิก อยู่ที่ 85.94 บาท เต็มใจจ่ายต่ำสุด อยู่ที่ 83.89 บาท เต็มใจจ่ายจ่ายสูงสุด อยู่ที่ 88 บาท และลูกค้าเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น 8.27 บาท/แก้ว สำหรับซื้อกาแฟออร์แกนิก ที่รับรองมาตรฐาน USDA Organic ซึ่งความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความเต็มใจจ่ายเงินซื้อกาแฟออร์แกนิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และความภักดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Fornell & Larcker (1981) ได้อธิบายว่า

การใช้แบบจำลอง ACSI สามารถนำไปใช้วัดคุณภาพสินค้าและบริการจากประสบการณ์ของลูกค้าที่เคยซื้อสินค้าและบริการได้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (1999) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาให้ได้มาในการใช้สินค้าและบริการ โดยกระบวนการตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวกับการซื้อและการใช้สินค้า หรือการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ให้บริการ ซึ่งคาดว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกมีความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิด และการคาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งนั้น ๆ อาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ ความรู้สึกนึกคิด หรือคาดการณ์นั้น ๆ จะมีลักษณะเป็นการประเมินค่าโดยมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัดการคาดการณ์ของแต่ละบุคคล แม้จะเป็นการให้ต่อสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือนามธรรมชนิดเดียวกัน ก็อาจจะแตกต่างกันออกไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจ และการเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ

ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความเต็มใจจ่ายของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี พบว่าลูกค้าเต็มใจจ่ายเงินซื้อกาแฟออร์แกนิก อยู่ที่ 85.94 บาท เต็มใจจ่ายต่ำสุด อยู่ที่ 83.89 บาท เต็มใจจ่ายจ่ายสูงสุด อยู่ที่ 88 บาท และลูกค้าเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น 8.27 บาท/แก้ว สำหรับซื้อกาแฟออร์แกนิก ที่รับรองมาตรฐาน USDA Organic ซึ่งความเต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มขึ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความเต็มใจจ่ายเงินซื้อกาแฟออร์แกนิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้จะเห็นว่าผู้บริโภคมีความเต็มใจจ่ายสูงกว่าราคาตลาด สอดคล้องกับแนวคิดของ Yuan Li, Zhongfeng Su, Yi Liu. (2010) ที่อธิบายว่า ความเต็มใจจ่ายโดยตั้งคำถามในสถานการณ์สมมติ (Hypothetical Question) ผลลัพธ์ที่ได้มักแตกต่างไปจากราคาที่มีการซื้อขายจริงในตลาด โดยผู้บริโภคมีความเต็มใจจ่ายสูงกว่าราคาตลาดนั้นคือ ส่วนเกินของผู้บริโภค (Consumer's Surplus) ในวิธีการของ CVM นักเศรษฐศาสตร์ได้ตั้งข้อสมมติฐานว่าความเต็มใจจ่ายของแต่ละบุคคลนั้นจะขึ้นอยู่กับรายได้ของบุคคลนั้น สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความเต็มใจจ่ายของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกในเขตจังหวัดเพชรบุรี มีทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ ความคาดหวังของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิก คุณภาพของสินค้าและบริการ มุมมองคุณค่า ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ การร้องเรียนและความภักดี ซึ่งปัจจัยด้านมุมมองภาพลักษณ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากความพึงพอใจของลูกค้าผู้ใช้บริการร้านกาแฟออร์แกนิกที่เห็นว่า ขายแต่สินค้าสดและใหม่ คัดมาเฉพาะสินค้าคุณภาพ ดูแลความสะอาดสม่ำเสมอ และคัดกรองสินค้าที่ไร้สารปนเปื้อนอย่างดี จากผลการศึกษาจะเห็นว่า ปัจจัยทั้งหมดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นในการสนับสนุนเพื่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้ใช้บริการจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะบริหารจัดการปัจจัยที่ได้ทำการศึกษาไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและรักษามาตรฐานคุณภาพการบริการของร้านกาแฟออร์

แก่นิคต่อไป เพื่อให้ลูกค้าผู้มาใช้บริการเกิดความประทับใจ ความจงรักภักดีและกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้งในอนาคตข้างหน้า

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2560). *การบริหารการตลาดยุคใหม่: (Marketing Management) ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2560*. กรุงเทพฯ: Diamond In Business World.
- Fornell, C., & Larcker, F. D. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), pp. 39 - 50.
- Kotler, P. (1999). *Strategic Brand Management: Building, Measuring, and Managing Brand Equity*. 3th ed. NJ :Prentice Hall, Upper Saddle River.
- Li, Y., Su, Z., and Liu, Y. (2010). Can strategic flexibility help firms profit from product innovation?, *Tech novation*, 30, pp. 300 - 309.

ความเต็มใจจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทที่นอนของผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Willingness to Pay for Waste Management Mattress Waste of Consumers

in Prachuap Khiri Khan

วนิดา ตั้งธรรม¹ และนพนภา จุลโลบล²

Wanida thangtham¹ and Nopnapa Jullobol²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: wanida.tha@rmutr.ac.th¹, nopnapa.jul@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่นอน และประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะประเภทที่นอนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจจ่าย วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้บริโภค เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่นอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และผู้บริโภคยินดีจ่าย 401.48 บาท สำหรับพฤติกรรมทิ้งขยะแบบจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 465.32 บาท สำหรับพฤติกรรมทิ้งขยะแบบจ้างให้มารับที่บ้านโดยทันที

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความเต็มใจจ่าย ขยะประเภทที่นอน

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting intentions and waste management behavior Mattress waste and assess willingness to pay for waste management consumers in Prachuap Khiri Khan Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to pay. Stratified random sampling technique was applied to select 400 consumers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to pay evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed

that factors that significantly affected consumers' to intentions and waste management behavior Mattress waste consisted of Environmental concern, Perceived Value, Social Norm, Cost, Convenience, Financial incentives, and customers were willing to pay additional of 401.48 bath for waste management behavior Hire Come pick up at home on the specified date and 465.32 bath for waste management behavior and Hire to come pick up at home immediately.

Keywords: Theory of planned behavior Model, environmental concern index, willingness to pay, mattress waste

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

สาเหตุของปัญหาขยะในประเทศไทย ประชาชนยังยึดติดกับการแก้ไขปัญหขยะแบบเดิม ๆ สถานที่ที่มีกลิ่นเหม็น สกปรกไม่น่าชมมอง จนทำให้ไม่มีใครยอมที่จะให้มีการสร้างโรงกำจัดขยะในบริเวณใกล้เคียงกับที่ตนเองอยู่อาศัย เนื่องจากว่าก็ยังไม่ที่ใดมีระบบจัดการขยะที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย ปัจจุบันเมืองใหญ่ ๆ จะประสบกับปัญหาอันเนื่องมาจากขยะเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่สามารถกำจัดขยะได้หมดในเวลาอันรวดเร็ว จึงเกิดสะสมเพิ่มขึ้นทุกวัน ถึงแม้จะมีการเร่งรัดการเก็บและกำจัดขยะ รวมทั้งนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ ก็ไม่ทันกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม

ตารางที่ 1 จำนวนสถานที่กำจัดขยะในประเทศไทยต่อปริมาณขยะในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2563

ลักษณะการดำเนินงาน	จำนวนขยะ (ล้านตัน)	หน่วยงาน		
		ภาครัฐ	เอกชน	รวม (แห่ง)
สถานที่ที่กำจัดขยะที่ถูกต้อง	11.19	343	66	409
สถานที่ที่กำจัดขยะที่ไม่ถูกต้อง	4.23	1,970	287	2,257
สถานีขนถ่าย (เพื่อการนำกลับไปใช้ใหม่)	11.93	14	11	25
รวมทั้งสิ้น	27.35	2,327	364	2,691

สำหรับประเทศไทย จากรายงานข้อมูลจำนวนสถานที่กำจัดขยะในประเทศไทยต่อปริมาณขยะในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2563 กรมควบคุมมลพิษ สรุปรายงานจำนวนสถานที่กำจัดขยะของประเทศไทยมีสถานที่กำจัดขยะทั้งสิ้น 2,691 แห่ง พบว่าสถานที่กำจัดขยะแบบถูกต้องมีเพียง 409 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 15.19) สถานที่ที่กำจัดขยะที่ไม่ถูกต้อง 2,257 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 83.87) สถานีขนถ่ายอีก 25 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 0.92) สถานที่กำจัดขยะแยกเป็น สถานที่ที่รัฐดำเนินการ 2,327 แห่ง และสถานที่ที่เอกชนดำเนินการ 364 แห่ง โดยในปี 2563 ปริมาณขยะชุมชนในประเทศไทยมีทั้งหมด 27.35 ล้านตัน มีขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้

เพียง 11.93 ล้านตัน ในขณะที่ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้องมีเพียง 11.19 ล้านตันและขยะที่กำจัดไม่ถูกต้องมี 4.23 ล้านตันปัญหาในการกำจัดขยะอันตรายของประเทศไทย คือ การขาดสถานที่บำบัดและกำจัดที่ได้มาตรฐานและมีการดำเนินงานอย่างถูกต้อง ซึ่งต้องการการลงทุนและมีค่าใช้จ่ายในการกำจัดสูง

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่นอน และ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อการจัดการขยะโดยวิธีมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และนำไปทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่นอน และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อการจัดการขยะโดยวิธีมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ นำไปทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภค จำนวน 400 คน ในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภท ที่นอน และประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะประเภทที่นอนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่นอน โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม

สมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (APA) ใน ค.ศ. 2020 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,017 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่อยู่ในเจนเนอเรชันวาย (18-35 ปี) เกือบครึ่งระบุว่า ความเครียดจากความรู้สึกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของพวกเขา โดยที่ 1 ใน 3 ของคนเหล่านั้นให้เหตุผลว่า มาจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความกังวลนี้เริ่มส่งผลต่อทัศนคติในการดำเนินชีวิตของคนอเมริกันที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ (เจนเนอเรชันวายและซี) ดังนั้นการที่ธรรมชาติกำลังล่มสลายจึงส่งผลต่อความเครียดของมนุษย์ เมื่อโลกป่วย สภาพแวดล้อมรอบตัว และ “บ้าน” ที่เราอยู่กำลังป่วย การที่เราจะยังมีสุขภาพจิตที่ดีและยิ้มแย้มเหมือนเคยก็อาจจะไม่ใช่เรื่องง่าย

ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า

ทฤษฎีคุณค่าการบริโภค มีพื้นฐานมาจากทางเลือก ตลาด (Market Choice) ของพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งมีหลักการ 3 ข้อดังนี้ คือ 1) ทางเลือกตลาดคือการ ทำหน้าที่ของคุณค่าหลายๆ ด้าน 2) คุณค่าเหล่านั้นทำให้เกิดสถานการณ์ทางเลือกที่แตกต่างกันไป และ 3) คุณค่าทุกทุกด้านเป็นอิสระต่อกัน ทางเลือกตลาดเป็นปรากฏการณ์หลายมิติที่รวมคุณค่าหลากหลาย ด้านเข้าไว้ด้วยกัน (Multiple values) ในการศึกษาได้จำแนก

คุณค่าการบริโภคออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ Functional value, Social value, Emotional value, Epistemic value และ Conditional value (Sheth, Newman and Gross, 1991)

ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

การรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการตระหนักถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังพบว่าทัศนคติ การตระหนักถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม อิทธิพลทางสังคม การรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สุภาพร วงษ์สา, 2557)

ปัจจัยด้านต้นทุน

การตัดสินใจเพื่อลงทุนในโครงการใดโครงการหนึ่งหรือจัดทำกิจกรรมใดของภาครัฐจึงจะต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น เงินงบประมาณ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจพิจารณาและเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ บนพื้นฐานของการจัดการสรรพากรได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม โดยรวม (วิสนุญ ชอบธรรม, 2561)

ปัจจัยด้านความสะดวก

ความสะดวกสบาย เป็นคำที่มีต้นกำเนิดมาจากภาษา Latin ซึ่งใช้ว่า Confortaire หรือ Confortare โดยมีความหมายตามรูปศัพท์ว่า ทำให้แข็งแรงขึ้นอย่างมาก ได้ให้ความหมายของความสะดวกสบายไว้หลายความหมาย ได้แก่ สภาวะของความเป็นอิสระจากความปวด ความแข็งแรง (Strengthening) ภาวะความผาสุก(well-being) การกระตุ้นให้ทำบางสิ่งบางอย่าง (Incitement) การให้ความช่วยเหลือ (Aid/Succor) การให้ความสนับสนุน (Support) (Kolcaba, 2003)

ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน

สมาคมจัดการของเสียแห่งประเทศไทย หลักการสำคัญเรื่องหนึ่งที่สุดคล้องกับการใช้แรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ คือหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” หรือ Polluter Pays Principle (PPP) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศ OECD ตั้งแต่ในยุค 1970s แต่มาเริ่มเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางจากปฏิญญาริโอในการประชุม Earth Summit เมื่อปี 1992 (OECD, 1995) การเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะตามปริมาณที่ทิ้ง หรือ Pay as you throw (PAYT) เป็นไปตามหลักการ PPP ได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิผลในการเพิ่มอัตราการรีไซเคิลและลดปริมาณขยะที่ต้องถูกนำไปกำจัด ได้ประเมินระบบเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยของ 28 เมืองในสหภาพยุโรปและพบว่าเมืองที่มีการจัดการขยะมูลฝอยดีที่สุดใน 5 อันดับแรกมีคุณลักษณะร่วมกันบางประการซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ (ภัทรพล ตูลารักษ์, 2566)

ปัจจัยด้านความตั้งใจทิ้งขยะ

ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีสมัยใหม่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน ในขณะที่เดียวกันการก้าวตามเทคโนโลยีก็สามารถส่งผลกระทบให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทิ้งขยะ IT ที่ไม่ถูกวิธีซึ่งส่งผลกระทบในวงกว้าง จึงเกิดความตื่นตัวด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้น มีการนำแนวคิดเพื่อสิ่งแวดล้อมมาใช้มากขึ้น

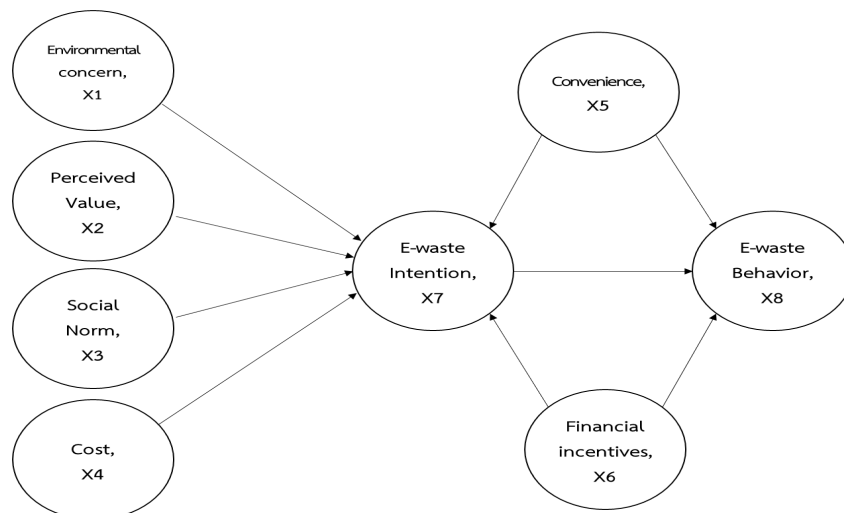
นอกจากนี้ยังถูกสื่อสารออกมาจากหน่วยงานเพื่อสร้างการรับรู้และสร้างความร่วมมือด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากคนในสังคมมากขึ้น งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีพื้นฐานการศึกษาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (TRA) ร่วมกับทฤษฎีการรับรู้และการตระหนัก ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การตระหนัก อิทธิพลทางสังคม ทศนคติ และความตั้งใจ (สุภาพร วงษ์สา, 2557)

ปัจจัยด้านพฤติกรรมกาทิ้งขยะ

แนวคิดด้านพฤติกรรมมนุษย์และพฤติกรรมเกี่ยวกับการกำจัดขยะของครัวเรือนจะพบว่า ครัวเรือนหรือที่פקอาศัยควรมีการคิดแยกขยะเพื่อให้่ายต่อการจัดการขยะก่อนที่จะส่งต่อ ให้รถจัดเก็บขยะของสำนักงานเขตนำไปจัดการอีกครั้ง ซึ่งการคิดแยกขยะนั้นสามารถเกิดขึ้นได้จาก ความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชนโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ทิ้งขยะ ซึ่งจะได้้นำเสนอให้เห็นถึงแนวทางความร่วมมือและวิธีการกำจัดขยะของกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะนำไปสู่การกำจัดขยะอย่างถูกวิธี (พริมาดา ฉลองชัยสิทธิ์, 2558)

กรอบแนวคิด

แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะที่นอน โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังที่แสดงดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) สำหรับการจัดการขยะประเภทที่นอน โดยจะมีการประเมิน 2 แบบ

- วิธีการประเมินทางตรง (Direct Method) โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open – end Question) วิธีประเมินแบบทางตรง คือ หากผู้บริโภคเต็มใจจ่ายเงินในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทที่นอน จะสามารถรับได้ที่กีฬา/เครื่อง การประเมินทางตรงนี้คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ยแบบ Trim – Mean คือ จะตัดค่าที่ต่ำมากและสูงมากออกไป

- วิธีการประเมินทางอ้อม (Indirect Method) โดยสอบถามด้วยวิธีการทดลองแบบถามสองครั้ง (Double Bound Question) คำถามดังนี้

หากท่านกำลังจะทิ้งขยะที่นอนขนาดใหญ่ และพบว่า

1. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ที่นอนขนาดใหญ่ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ในราคา 320 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

1.1 หากราคาลดลงเป็น 256 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

1.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 384 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

2. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ที่นอนขนาดใหญ่ โดยจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 360 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

2.1 หากราคาลดลงเป็น 288 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

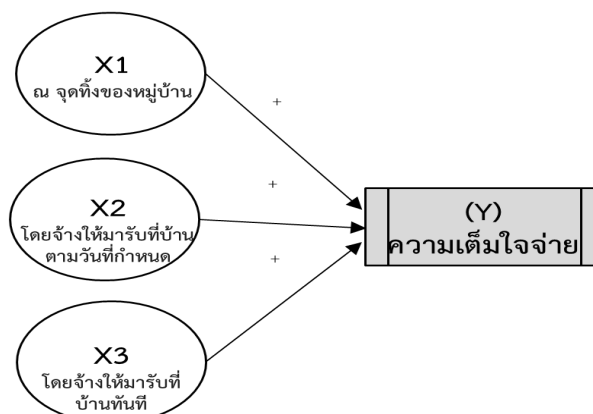
2.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 432 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

3. ท่านเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ที่นอนขนาดใหญ่ โดยจ้างให้มารับที่บ้านทันที ใน ราคา 400 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

3.1 หากราคาลดลงเป็น 320 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

3.2 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 480 บาท ท่านจะจ่ายหรือไม่

ซึ่งวิธีการประเมินทางอ้อมนี้คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสต์แบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปแบบการดังนี้

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to pay: WTP

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

H₂: ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากีบาท

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

เพศ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			รวมทั้งสิ้น
	ต่ำกว่า 15,000 บาท	15,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	
ชาย	109	36	31	176
	61.93%	20.45%	17.61%	100.00%
หญิง	130	56	38	224
	58.04%	25.00%	16.96%	100.00%
รวมทั้งสิ้น	239	92	69	400
	59.75%	23.00%	17.25%	100.00%

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ในความความยินดีจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทที่นอน โดยการสุ่มตัวอย่างจากมุมมองคุณภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยสาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากรายได้ คือ รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท รายได้ 15,001–30,000 บาท รายได้มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกสุ่มกลุ่มนี้ เนื่องจากความเต็มใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทที่นอน ของประชากรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่แตกต่างกันส่งผลให้คนที่มียาได้ที่ต่างกันมีการตัดสินใจในความยินดีการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทที่นอนต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความเต็มใจจ่าย

ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทที่นอน สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean

2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสติกแบบผลกระทบ

เชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปแบบการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ ง่าย และ 0 คือ ไม่ง่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับค่าที่ซ้ากผลิตภัณ์ท์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

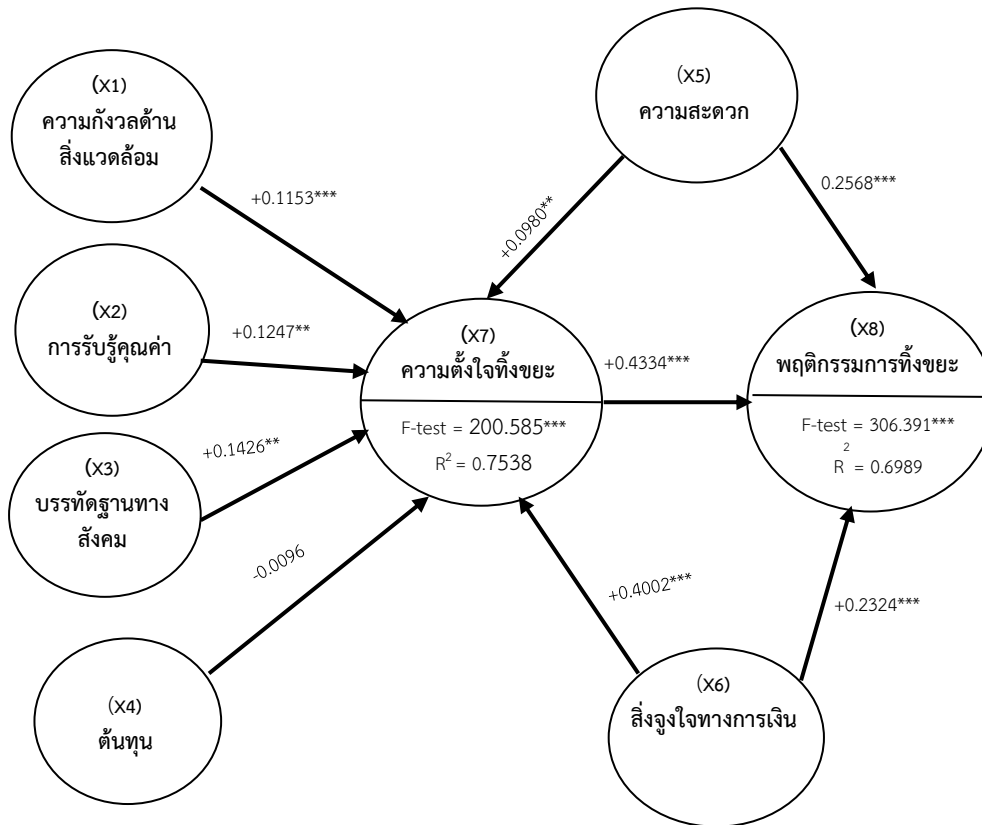
ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่นอน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัย ต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมกาทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ	พฤติกรรมกาทิ้งขยะ
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.1153***	
การรับรู้คุณค่า	0.1247**	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.1426**	
ต้นทุน	-0.0096	
ความสะดวก	0.0980**	0.2568***
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.4002***	0.2324***
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		0.4334***
N	400.00	400.00
rss	7.3015	10.4278
ll	233.1017	161.8222
F	200.585***	306.391***
r ²	0.7538	0.6989
r ² _a	0.7501	0.6966
r ² _p		

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทที่นอน แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะประเภทที่นอนได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะประเภทที่นอน

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ และ ต้นทุน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคมและสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4002 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.1153 มุมมองคุณค่าเท่ากับ 0.1247 บรรทัดฐานทางสังคม เท่ากับ 0.1426 ความสะดวก เท่ากับ 0.0980

การประเมินความความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะประเภทที่นอน

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความเต็มใจจ่ายเงินทิ้งขยะประเภทที่นอน ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ให้มารับที่บ้านทันที โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งขยะประเภทที่นอน ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้ง ประเภทที่นอน	ณ.จุดทิ้งหมู่บ้าน	ให้มารับที่บ้านตามวันที่ กำหนด	โดยแจ้งให้มารับที่ บ้านทันที
ราคาตั้งต้น	320 บาท	360 บาท	400 บาท
ยินดีจ่ายราคา (บาท)	317.98***	41.48***	65.32***
จ่ายต่ำสุด	308.91	33.98	47.84
จ่ายสูงสุด	327.05	48.99	72.80

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price บังคับจ่ายส่วนเพิ่มและค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้ ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTP พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคากี่บาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 4 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทที่นอน จากการประเมิน WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะประเภทที่นอน จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 317.98 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเงิน 401.48 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเงิน 465.32 บาท

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสิ่งจูงใจทางการเงินที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม และความสะดวกที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยด้านความสะดวก

สิ่งจูงใจทางการเงินและความตั้งใจในการทิ้งขยะที่แตกต่างกันส่งผลต่อ พฤติกรรมการทิ้งขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทิ้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ผู้บริโภคยินดีจ่าย 401.48 บาท และสำหรับพฤติกรรมการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดผู้บริโภคยินดีจ่าย 465.32 บาท

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะที่นอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมี 5 ปัจจัย คือ ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุกษา ลิ้มสุวรรณ (2563) กล่าวว่า ประสบการณ์ในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมี อิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีวัฒน์ แดงแก้ว (2561) กล่าวว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวนต่อการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้คือ ด้านความต่อเนื่อง ด้านความเสมอภาค ด้านความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือ ด้านความรวดเร็ว ด้าน ความสะดวก ด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่ และด้านประสิทธิภาพ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โมโนลี ศรีเปารยะ (2560) กล่าวว่า จำนวนขยะของครัวเรือนของการผลิตขยะมูลฝอยต่อสัปดาห์ ต่ำกว่า 2 กิโลกรัม ร้อยละ 54.5 รองลงมา 2-4 กิโลกรัม ร้อยละ 28.4 และ มากกว่า 7 กิโลกรัม ร้อยละ 4.2 และค่าขนส่งขยะจากพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประมง จากค่าความเต็มใจจ่ายของครัวเรือนอัตราสูงสุดที่สามารถเก็บได้จากครัวเรือนละ 150 บาทต่อเดือน โดยจากค่าความเต็มใจจ่ายของครัวเรือน มีค่าค่อนข้างสูงกว่าพื้นที่อื่น สำหรับความเต็มใจจ่ายการจัดการขยะประเภทที่นอน ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการศึกษาประเมินความเต็มใจจ่าย ณ จุดทิ้งขยะของหมู่บ้าน มีช่วงราคาของการชำระเงินระหว่าง 308.91บาท ถึง 327.05 บาท แต่จะมีความเต็มใจที่จะจ่ายอยู่ที่ 317.98 บาท ในขณะที่ การให้มารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนด จะมีช่วงราคาของการชำระเงินอยู่ระหว่าง 393.98 บาท ถึง 408.99 บาท แต่จะมีความเต็มใจจ่ายอยู่ที่ 401.48 บาท และการให้มารับขยะที่บ้านทันที จะมีช่วงราคาของการชำระเงินอยู่ระหว่าง 447.84 บาท ถึง 472.80 บาท แต่จะมีความเต็มใจจ่ายอยู่ที่ 465.32 บาท

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของการมีแนวโน้มในการเข้าร่วมโครงการมากขึ้นและจะนำขยะประเภทที่นอนไปทิ้ง ณ จุดรวบรวมขยะ ดังนั้น ควรส่งเสริมโครงการในการกระตุ้นการจัดการขยะชิ้นใหญ่ในชุมชนและส่งเสริมแนวทางการรีไซเคิลในชุมชน โดยมีรางวัลเป็นการจูงใจ และควรมีการติดตามเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- ทวีวัฒน์ แดงแก้ว. (2561). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดเก็บขยะมูลฝอยของ เทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอมะนัง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พริมาดา ฉลองชัยสิทธิ์. (2558). พฤติกรรมและความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการขยะ: กรณีศึกษา คอนโดมิเนียมเขตห้วยขวาง. ค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารจัดการสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พุกษา ลิ้มสุวรรณค์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาและบุคลากรในมหาวิทยาลัยสีเขียว จังหวัดนครปฐม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ภัทรพล ตูลารักษ์. (มกราคม-มิถุนายน 2566). หลักการเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการมูลฝอยตามปริมาณที่ทิ้ง ตอนที่ 1 กรณีศึกษาและถอดบทเรียนของนานาประเทศ. วารสารสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 27(1), หน้า 3.
- มโนลี ศรีเปารยะ. (2560). รูปแบบและแนวทางจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองประสงค์ อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- วิสนุญ ชอบธรรม. (2561). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. ค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สุภาพร วงษ์สา (2557) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- Dunlap, R. & Jones, R. (2002). *Environmental Concern: Conceptual and Measurement Issues*. In Dunlap and Michelson (Ed). *Handbook of Environmental Sociology*, London: Greenwood Press.
- Kolcaba, K. (2003). *Comfort theory and practice*. New York: Springer Publishing Company.
- OECD. (1995). *Good Government Assessment Methodology*. Organization Economic Cooperation and Development (OECD), Paris.
- Sheth, J. N., Newman, B. I., and Gross, B. L. (1991). Why we buy what we buy: A theory of consumption values. *Journal of business research*, 22(2), pp. 159 - 170.

ความยินดีรับสำหรับการจัดการขยะโซฟาของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
Willingness to Accept for Waste Management Sofa Type Garbage of Customer
in Customer in Prachuap Khiri Khan

อรัทัย เจียมใจ¹ และนพนภา จุลโลบล²

Orathai Jamjai¹ and Nopnapa Jullobol²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Orathai.jam@rmutr.ac.th¹, nopnapa.jul@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโซฟา และประเมินความยินดีรับเพื่อจัดการขยะโซฟาของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความยินดีรับวิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จาก ผู้บริโภค เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความยินดีรับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโซฟา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน และความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และผู้บริโภคยินดีรับเพิ่ม 40.30 บาท สำหรับพฤติกรรมทิ้งขยะแบบมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 78.55 บาท สำหรับพฤติกรรมทิ้งขยะแบบทิ้ง ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความยินดีรับ ขยะโซฟา

Abstract

The purpose of this research was to determine factors affecting intentions and waste management behavior Sofa type garbage and assess willingness to accept for waste management Sofa type garbage of Customer in consumer in Prachuap Khiri Khan Conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to accept. Stratified random sampling technique was applied to select 400 consumers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to accept evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed that factors that

significantly affected consumers' to intentions and waste management behavior Sofa type garbage consisted of Environmental concern, Social Norm, Cost, Convenience, Financial incentives, E-waste Intention and consumers were willing to Accept additional of 40.30 bath for waste management behavior Come pick up garbage at home on the specified date and 78.55 baht for waste management behavior and disposal at the village disposal point.

Keywords: Theory of planned behavior Model, environmental concern index, willingness to accept, sofa type garbage

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาขยะพิษจำนวนมากมหาศาล การแก้ไขปัญหาขยะที่ไม่ถูกต้องส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นจุดทิ้งขยะ โรงไฟฟ้า/โรงงานกำจัดขยะ เต่าเผาขยะ ที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน กลายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น ขยะส่งกลิ่นเหม็น เกิดการปนเปื้อนของขยะสารเคมี สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งขยะกว่าร้อยละ 90 (คิดเป็น 24.61 ล้านตัน) ถูกนำไปกำจัดด้วยการฝังกลบ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการกำจัดขยะในประเทศไทย นั้นยังไม่สามารถส่งเสริมระบบการกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำหรับขยะชิ้นใหญ่ ประเภทโซฟา เป็นขยะชิ้นใหญ่ที่มีสารอันตราย ที่มีสารเคลือบภายนอก โยไมโครเจล โยสังเคราะห์ วัสดุหุ้มโซฟา สปริง ไม้ โครงน้ำ โฟม ขาดัง โครงสร้างต่าง ๆ ของโซฟาไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ หากทิ้งไม่เป็นที่ จะทำให้เกิดปัญหาส่งกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษ หรืออาจจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ปัญหาขยะชิ้นใหญ่ไม่มีที่ทิ้งหรือเกิดจากความมั่งง่ายของมนุษย์ เพียงแค่คำว่า “ไม่รู้จะเอาไปทิ้งที่ไหนดี” จนล้นหลอมทั้งกันไม่เป็นที่จนเกิดเป็นของเสียอันตรายจากชุมชน

ตารางที่ 1 จำนวนสถานที่กำจัดขยะของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564

วิธีการกำจัดขยะ	รัฐบาล	เอกชน	รวม (แห่ง)
กำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	81	30	115
ระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลหรือแบบกึ่งใช้อากาศ	62	8	70
ระบบเตาเผาผลิตพลังงาน	-	8	8
ระบบเตาเผาที่มีระบบบำบัดมลพิษอากาศ	1	-	1
ระบบหมักทำปุ๋ยหรือหมักก๊าซชีวภาพ	1	3	4
ระบบผลิตเชื้อเพลิงขยะ (RDF)	11	1	12
ระบบผสมผสาน	16	4	20
กำจัดไม่ถูกต้องอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	1,959	63	2,022

วิธีการกำจัดขยะ	รัฐบาล	เอกชน	รวม (แห่ง)
เตาเผาที่ไม่มีระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ	60	3	63
เทกองกลางแจ้ง	1,670	37	1,707
การเทกองแบบควบคุม	171	10	181
ระบบอื่น ๆ ที่มีการเทกองแบบควบคุมดำเนินการในสถานที่	24	12	36
เผากำจัดกลางแจ้ง	34	1	35
รวมทั้งสิ้น	2,040	93	2,137

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ (2564)

ประเทศไทยการกำจัดขยะ 15.2 ล้านตัน ถูกนำไปกำจัด ณ สถานที่บ่อกำจัดขยะ จำนวน 2,074 แห่ง (รัฐ 2,040 แห่ง และเอกชน 93 แห่ง) ซึ่งมีการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จำนวนเพียง 115 แห่ง หรือร้อยละ 5.38 (รัฐ 81 แห่ง และเอกชน 30 แห่ง) โดยเป็นระบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลหรือแบบกึ่งใช้อากาศ 70 แห่ง ระบบเตาเผาผลิตพลังงาน 8 แห่ง ระบบเตาเผาที่มีระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ 1 แห่ง ระบบหมักทำปุ๋ยหรือหมักก๊าซชีวภาพ 4 แห่ง ระบบผลิตเชื้อเพลิงขยะ (RDF) 12 แห่ง และระบบผสมผสาน 20 แห่ง ส่วนสถานที่กำจัดขยะ จำนวน 1,963 แห่ง มีกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ หรือร้อยละ 94.62 (รัฐ 1,959 แห่ง และเอกชน 63 แห่ง) โดยเป็น เตาเผาที่ไม่มีระบบบำบัดมลพิษทางอากาศ 63 แห่ง เทกองกลางแจ้ง 1,707 แห่ง การเทกองแบบควบคุม 181 แห่ง ระบบอื่น ๆ ที่มีการเทกองแบบควบคุมดำเนินการในสถานที่ 36 แห่ง และเผากำจัดกลางแจ้ง 35 แห่ง ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโซฟา และความยินดีรับเพิ่มเพื่อมารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและทิ้งที่จุดทิ้งของหมู่บ้าน ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโซฟา และประเมินความยินดีรับเพิ่มเพื่อมารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และทิ้งที่จุด ทิ้งของหมู่บ้าน โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคจำนวน 400 คน ในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโซฟา และประเมินความยินดีรับเพิ่มเพื่อจัดการขยะโซฟา ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทโซฟา โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม

การใส่ใจหรือความกังวล (Concern) ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นคุณลักษณะ ทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotional) ของบุคคลที่แสดงถึงความกังวลสนใจห่วงใยชอบหรือไม่ชอบในประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคที่มีความกังวลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นคนที่ทราบว่าการผลิตการกระจายสินค้าการใช้ และการกำจัดซากของผลิตภัณฑ์ด้วยวิธีการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะสามารถช่วยลดผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อมได้และโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในการอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี มักจะพบว่าเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อพฤติกรรมซื้อและอื่น ๆ เกี่ยวข้อง (Davies et al., 1995)

ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า

คุณค่า (Value) หมายถึง ประโยชน์ (Benefits) ที่ลูกค้ามองหาในผลิตภัณฑ์แบรนด์นั้นหาก ลูกค้ามองไม่เห็นหรือไม่รู้ถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์แบรนด์นั้น ลูกค้าย่อมเลือกที่จะซื้อกับผลิตภัณฑ์ แบรนด์อื่นที่มอบคุณค่าได้ตรงตามความต้องการมากกว่า (ภิเชก ชัยนิรันดร์, 2560)

ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม

การรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเรียนรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการตระหนักถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังพบว่าทัศนคติ การตระหนักถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม อิทธิพลทางสังคม การรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สุภาพร วงษ์สา, 2557)

ปัจจัยด้านต้นทุน

การตัดสินใจเพื่อลงทุนในโครงการใดโครงการหนึ่งหรือจัดทำกิจกรรมใดของภาครัฐจึงจะต้องอาศัย ข้อมูลต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น เงินงบประมาณ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อประชาชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจพิจารณาและเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ บนพื้นฐานของการจัดการสรรพพยากรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม โดยรวม (วิสนัญญ์ ขอบธรรม, 2561)

ปัจจัยด้านความสะดวก

ความสะดวกสบาย เป็นคำที่มีต้นกำเนิดมาจากภาษา Latin ซึ่งใช้ว่า Confortaire หรือ Confortare โดยมีความหมายตามรูปศัพท์ว่า ทำให้แข็งแรงขึ้นอย่างมาก ได้ให้ความหมายของความสบายไว้หลายความหมาย ได้แก่ สภาวะของความเป็นอิสระจากความปวด ความแข็งแรง (Strengthening) สภาวะความผาสุก(well-being) การกระตุ้นให้ทำบางสิ่งบางอย่าง (Incitement) การให้ความช่วยเหลือ (Aid/Succor) การให้ความสนับสนุน (Support) (Katharine Kolcaba, 2003)

ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ของ Keynes กล่าวว่า แรงจูงใจทางการเงิน ส่วนใหญ่ประกอบด้วย การวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การออมเงินเพื่อบุตรหลาน การออมเพื่อความชอบค่านิยม ความต้องการในสินค้า อุปโภคบริโภค การออมเนื่องมาจากความไม่แน่นอนของชีวิต โดยแนวคิดดังกล่าวได้มีการนำมาศึกษาต่ออย่างต่อเนื่อง (พอพันธ์ อุทยานนท์, 2564)

ปัจจัยด้านความตั้งใจทิ้งขยะ

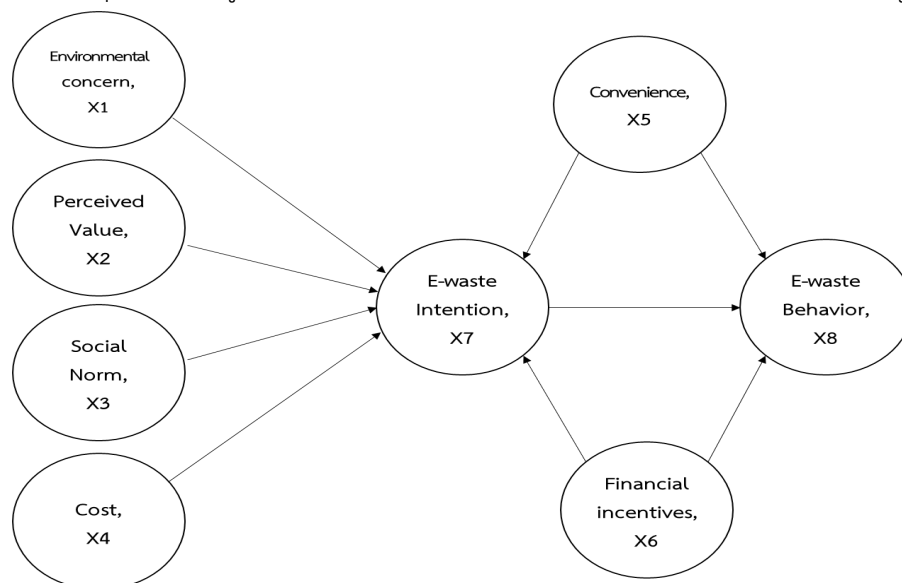
การพึ่งพาการกำจัดขยะ จากชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชากรแต่ละครัวเรือนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะในครัวเรือนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือก แนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด (ชลฎา สร้อยแสง, 2561)

ปัจจัยด้านพฤติกรรมทิ้งขยะ

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อส่วนบุคคล ทศนคติ ความตั้งใจ และพฤติกรรมด้วยการเพิ่มปัจจัยการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งไม่ได้ถูกกล่าวถึงในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล โดยที่พฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดขึ้นจากการขึ้นนำของความเชื่อ 3 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม ความเชื่อ เกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง และความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Ajzen & Fishbein, 1975)

กรอบแนวคิด

จากการแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) แนวคิดด้าน Environmental concern index และความยินดีรับ (Willingness to accept : WTA) มาใช้เพื่อศึกษาอิทธิพลของความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมและบรรทัดฐานทางสังคมต่อความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขยะโซฟาขนาดใหญ่ ณ ที่จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังที่แสดงดังรูปที่ 1

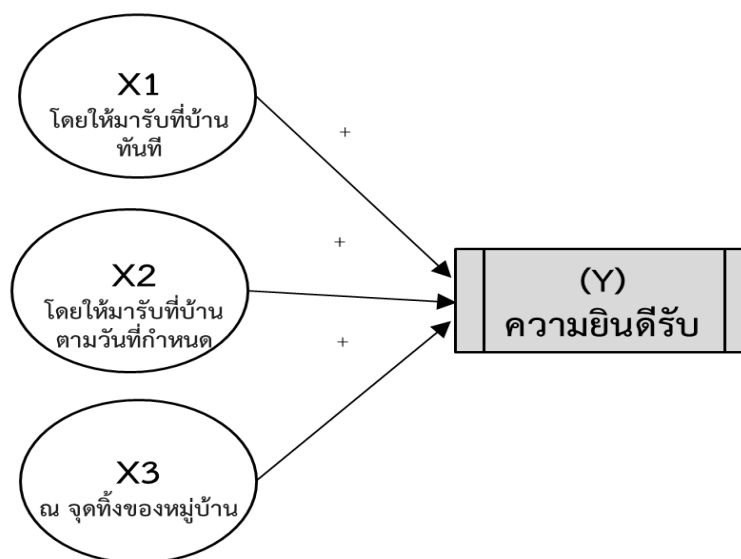
รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความยินดีที่จะรับ (Willingness to accept : WTA) สำหรับการจัดการขยะโซฟา เพื่อระบุความยินดีการจัดการขยะโซฟาขนาดใหญ่ งานวิจัยนี้จึงได้ทำการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเชิงการทดลอง (Experimental Survey) โดยจะมีการประเมิน 2 แบบ 1) วิธีการประเมินทางตรง (Direct Method) โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open-end Question) วิธีประเมินแบบทางตรง คือหาก

ผู้บริโภคยินดีจะรับ จะสามารถรับได้ที่กี่บาท/ชิ้น การประเมินทางตรงนี้คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ยแบบ Trim-Mean คือ จะตัดค่าที่ต่ำมากและสูงมากออกไป 2) วิธีการประเมินทางอ้อม (Indirect Method) โดยสอบถามด้วยวิธีการทดลองแบบถามสองครั้ง (Double Bound Question) ตัวอย่างคำถามเช่น

1. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากโซฟา โดยให้มารับที่บ้านทันที ใน ราคา 240 บาท ท่านจะรับหรือไม่
 - 1.1 หากราคาเพิ่มขึ้น เป็น 288 บาท ท่านจะรับหรือไม่
 - 1.2 หากราคาลดลง เป็น 192 บาท ท่านจะรับหรือไม่
2. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากโซฟา โดยให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ในราคา 270 บาท ท่านจะรับ
 - 2.1 หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 324 บาท ท่านจะรับหรือไม่
 - 2.2 หากราคาลดลงเป็น 216 บาท ท่านจะรับหรือไม่
3. ท่านมีความยินดีรับเงินค่าทิ้งซากโซฟา ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ใน ราคา 300 บาท ท่านจะรับหรือไม่
 1. หากราคาเพิ่มขึ้นเป็น 360 บาท ท่านจะรับหรือไม่
 2. หากราคาลดลงเป็น 240 บาท ท่านจะรับหรือไม่

ซึ่งวิธีการประเมินทางอ้อมนี้คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to Accept: WTA

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวกสบาย และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการทิ้งขยะโซฟา

H₂: ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยะ ณ โดยให้มารับที่บ้านทันทีในราคากี่บาท โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และจุดทิ้งของหมู่บ้าน

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

เพศ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)		รวมทั้งสิ้น
	ต่ำกว่า 15,000	มากกว่า 15000 บาทขึ้นไป	
ชาย	118	91	209
	56.46%	43.54%	100.00%
หญิง	97	94	191
	50.79%	49.21%	100.00%
รวม	215	185	400
	53.75%	46.25%	100.00%

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยการสุ่มตัวอย่างจากมุมมองคุณภาพของกลุ่มตัวอย่าง โดยสาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากรายได้ คือ รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท รายได้ มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลือกนี้เนื่องจากความเต็มใจในการจัดการขยะโซฟา ของประชากรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่แตกต่างกันส่งผลให้คนที่มียาได้ที่ต่างกันมีการตัดสินใจในความยินดีการจัดการขยะโซฟาต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะโซฟา

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกสบายของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความยินดีรับ

ความยินดีรับเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะโซฟา สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสติกแบบผลกระทบ

เชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความยินดีรับเพิ่มสำหรับค่าที่ชักจูงการผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

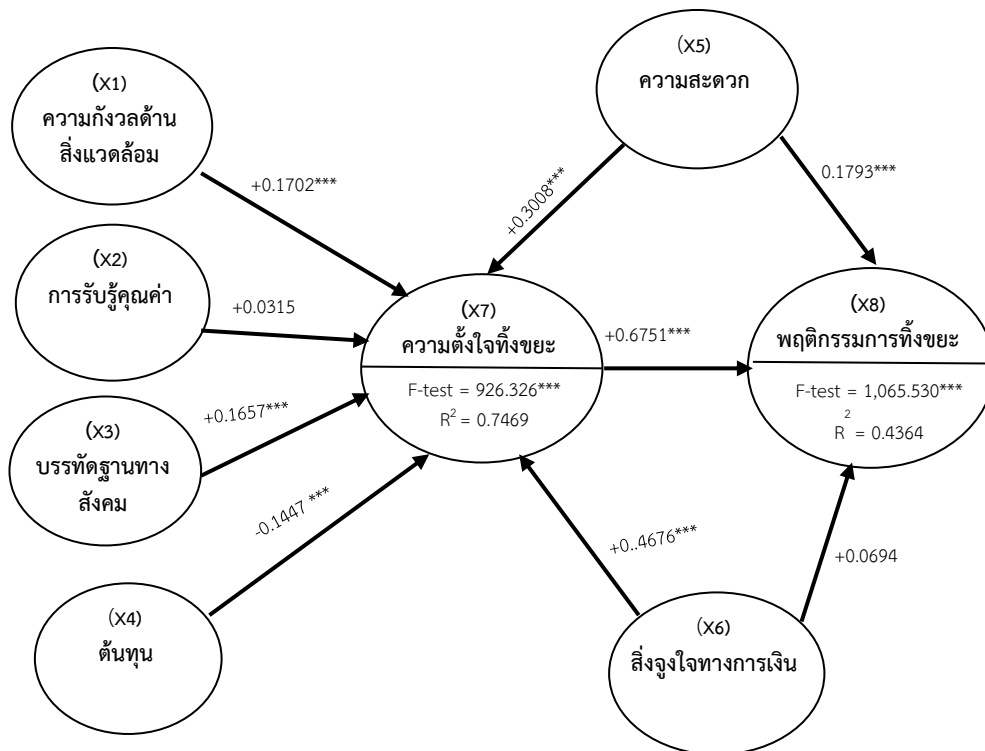
ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis Model) ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อตัวแปรมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทโซฟา โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยขึ้นมา ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยมุมมองคุณค่า ปัจจัยบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัย ต้นทุน ปัจจัยความสะดวกสบาย ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ปัจจัยความตั้งใจในการทิ้งขยะ และปัจจัยพฤติกรรมการทิ้งขยะ ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	ความตั้งใจทิ้งขยะ	พฤติกรรมการทิ้งขยะ
ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม	0.1702***	
การรับรู้คุณค่า	0.0315	
บรรทัดฐานทางสังคม	0.1657***	
ต้นทุน	-0.1447***	
ความสะดวก	0.3008***	0.1793***
สิ่งจูงใจทางการเงิน	0.4676***	0.0694
ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์		0.6751***
N	400.00	400.00
rss	2.9730	4.6378
ll	412.805	323.867
F	926.236***	1065.530***
r2	0.9340	0.8898
r2_a	0.9329	0.8889
r2_p		

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะประเภทโซฟา แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการขยะประเภทโซฟา ได้ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมการที่จะขย่ะประเภทโซฟา

สมมติฐานที่ 1 ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มุมมองคุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกสบาย สิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการที่จะขย่ะและต้นทุน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการที่จะขย่ะ

ผลการวิจัยพบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการที่จะขย่ะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.4675 ซึ่งส่งผลมากกว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 0.1702 บรรทัดฐานทางสังคม เท่ากับ 0.1657 ความสะดวก เท่ากับ 0.3008 และพบว่า ต้นทุน ส่งผลเชิงลบต่อความตั้งใจในการที่จะขย่ะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยในด้านต้นทุน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ -0.1447 ส่วนปัจจัยด้านความสะดวกและความตั้งใจในการที่จะขย่ะ ส่งผลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการที่จะขย่ะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยความตั้งใจในการที่จะขย่ะมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.6751 ส่งผลมากกว่าด้านความสะดวกที่มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1793

การประเมินความความยินดีรับเงินสำหรับการจัดการขย่ะประเภทโซฟา

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิทแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) เพื่อให้ทราบถึงความยินดีรับเงินที่จะขย่ะประเภทโซฟา ซึ่งมีส่วนเพิ่มเป็น 1) ให้มารับที่บ้านทันที 2) ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 3) ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความยินดีรับเงินค่าที่ขยชะประเภทโซฟา ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ท่านจะยินดีรับเงินค่าขายซากขยชะประเภทโซฟา	(โดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันที)	(โดยแจ้งให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด)	(ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน)
ยินดีรับราคา(บาท)	62.29***	40.36***	78.55***
รับต่ำสุด	14.33	21.19	59.18
รับสูงสุด	110.25	59.52	97.91

ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่มและค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTA พบว่าการยืนยันต่อสมมติฐานจำนวน 1 สมมติฐานโดยมีรายละเอียดในแต่ละสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคมีความยินดีที่จะรับสำหรับจัดการขยชะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการแจ้งให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยแจ้งให้มารับที่บ้านทันทีในราคาก็บาท

ผลการวิจัยพบว่า จากตารางที่ 4 ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยชะโซฟาจากการประเมิน WTA ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยชะประเภทเบตเตอร์และถ่านไฟฉาย จากแบบจำลอง WTA ณ ให้มารับที่บ้านทันที ที่ราคา 62.29 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะรับ 40.36 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อทิ้งจุดทิ้งของหมู่บ้าน ยินดีที่จะรับ 78.55 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาเกี่ยวกับต่อความตั้งใจในการจัดการขยชะประเภทโซฟา โดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภค จำนวน 400 คน พบว่า ปัจจัยด้านความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจในการจัดการขยชะประเภทโซฟา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้านต้นทุนส่งผลทางลบต่อความตั้งใจในการจัดการขยชะประเภทโซฟาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยด้านความสะดวกและความตั้งใจในการจัดการขยชะส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมการทิ้งขยชะประเภทโซฟา และผู้บริโภคยินดีรับเงินเพิ่ม 62.29 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยชะ แบบมารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและ 78.55 บาท สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยชะแบบนำไปทิ้งยังจุดทิ้งของหมู่บ้าน

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะโซฟา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมี 4 ปัจจัย คือ ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลฎา สร้อยแสง (2561) กล่าวว่า การพึ่งพาการกำจัดขยะ จากชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชากรแต่ละครัวเรือนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะในครัวเรือนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชากรแต่ละครัวเรือนในชุมชนเห็นคุณค่าและเกิดจิตนึกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทิ้งขยะ ปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะ คือ ปัจจัยด้านต้นทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ัญญ เจริญชัยชนะ (2560) กล่าวว่า เมื่อวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการทางการเงิน พบว่า หากราคารับซื้อไฟฟ้าลดลงร้อยละ 20 หรือมีปริมาณขยะมูลฝอยเข้าสู่เตาเผาลดลง 50 ตันต่อวัน จะส่งผลให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (NPV) เป็นลบ อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (IRR) มีค่าน้อยกว่าอัตราคิดลด และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) น้อยกว่า 1 เท่า ด้านความยินดียอมรับสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิศา นุชสวาท (2557) ได้ทำการประเมินค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยโครงการจัดการด้านการเกษตรและการใช้พื้นที่เกษตรเป็นพื้นที่รับน้ำนองในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างที่วิเคราะห์ด้วยวิธี Non- Parametric Model มีมูลค่าความเต็มใจยอมรับเงินชดเชยต่อคนเท่ากับ 5,560 บาท และมูลค่าความเต็มใจยอมรับเงินชดเชยเฉลี่ยต่อคน เท่ากับ 5,976 บาท/ไร่/ครั้ง โดยปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการยอมรับเงินชดเชย คือ ประสบการณ์ในการรับเงินชดเชย โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการรับเงินชดเชยจะมีความเต็มใจยอมรับเงินชดเชยน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับเงินชดเชย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจในการทิ้งขยะประเภทโซฟา มากที่สุด ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะ ด้านการรณรงค์ให้มีโครงการหรือนวัตกรรมเทคโนโลยี และสิ่งจูงใจในการกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ สำหรับการจัดการขยะแบบครบวงจรเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความตั้งใจ คัดแยกขยะ ลดมลพิษเพื่อสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบการกำจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ. (2564). รายงานจำนวนสถานที่กำจัดขยะของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

- ชลฎา สร้อยแสง. (2561) *การศึกษาความตั้งใจในการจัดการขยะของประชากร ในเขตตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์*. ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐ เจริญชัยชนะ (2560). *การศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินและเศรษฐศาสตร์ของการลงทุนผลิตพลังงานไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร*. ค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- นันทิศา นุชสวาท. (2557). ความเต็มใจยอมรับการชดเชยของเกษตรกร ภายใต้โครงการจัดการด้านการเกษตรและการใช้พื้นที่เกษตรเป็นพื้นที่รับน้ำนองในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พอพันธ์ อูยานนท์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2553). การเป็นสมัยใหม่กับแนวคิดชุมชน. *วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ*, 1(2), หน้า 131 - 137.
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. (2560). *บันทึกความสำเร็จธุรกิจดอทคอม e-Commerce Success Case Study มุมมองการตลาดและกรณีศึกษาเว็บไซต์ไทย*. กรุงเทพฯ: พงษ์วารินการพิมพ์.
- วิสนุญ ขอบธรรม. (2561) *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*. ค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สุภาพร วงษ์สา. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. ค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสารสนเทศเพื่อการจัดการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1975). A Bayesian analysis of attribution processes. *Psychological bulletin*, 82(2), p. 261.
- Davies and others. (1995). Changing Physician Performance: A Systematic Review of the Effect of Continuing Medical education Strategies, *JAMA*, 274(9), pp. 700 - 705.
- Kolcaba, K. (2003). *Comfort theory and practice*. New York: Springer Publishing Company.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง
เพื่อสุนทรียรส และเพื่อรรถประโยชน์

Factors Affecting Customers Satisfaction of Mobile Banking Application in Ratchaburi Province

สุกานดา สมานทอง¹ และศรีสมร ผ่องพุฒิ²

Sukanda Samantong¹ and Srisamorn Pongput²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ นครปฐม^{1,2}

E-mail: sukanda.sam@rmutr.ac.th¹, srisamorn507@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งที่บริโภคเพื่อสุนทรียรส และเพื่อรรถประโยชน์ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง และ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสในการกลับไปใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 420 คน ในเขตจังหวัดราชบุรี เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งที่บริโภคเพื่อสุนทรียะมีมากกว่าเพื่ออรรถประโยชน์ ด้านการสื่อสารปากต่อปาก และภาพลักษณ์ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ประกอบด้วย ความคาดหวัง มุมมองคุณค่า ภาพลักษณ์ มุมมองคุณภาพ ตามลำดับ และ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสในการกลับไปใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ให้ความสำคัญด้านความพึงพอใจ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ สุนทรียภาพ คุณประโยชน์ ผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง

Abstract

This research has the following objectives: (1) to compare the satisfaction levels of users of mobile banking applications consumed for savings, and for convenience, (2) factors influencing the satisfaction levels of users of mobile banking applications, and (3) factors influencing the likelihood of users returning for repeat services of mobile banking applications. The research framework is based on the customer satisfaction index model, with data collected through stratified random sampling from 420 individuals in the Ratchaburi province. The data was analyzed using a linear regression model. The research findings indicate that (1)

factors influencing the satisfaction of users of mobile banking applications consumed for savings are greater than those for convenience, specifically in the areas of face-to-face communication and image, (2) factors influencing the satisfaction levels of users of mobile banking applications include expectations, perceived value, image, and perceived quality, in that order, and (3) factors influencing the likelihood of users returning for repeat services of mobile banking applications are emphasized in terms of satisfaction.

Keywords: Satisfaction, aesthetics, utility, service users, mobile banking application

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์กล่าวคือเป็นยุคที่การสื่อสารไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารสามารถแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและสามารถเชื่อมต่อกันได้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ และช่องทางของการสื่อสารมากขึ้น เนื่องจากการเติบโตของเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์และได้เข้ามาเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในสังคมปัจจุบัน โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้น่ามากที่สุด คืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบสมาร์ทโฟนซึ่ง อุปกรณ์ดังกล่าวได้กลายเป็นอวัยวะที่สามสิบสาม ที่ผู้บริโภคต้องมีไว้สำหรับการติดต่อสื่อสาร สมาร์ทโฟนเปรียบเสมือนคอมพิวเตอร์พกพาที่มีขนาดเล็กที่ทำให้ผู้ใช้งานมีความสะดวกและรวดเร็วที่มาพร้อมด้วยคุณสมบัติที่ช่วยตอบสนองความต้องการและรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้ใช้ในปัจจุบัน

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสมาร์ทโฟนได้กลายเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงการติดต่อสื่อสารและเป็นช่องทางระหว่างตราสินค้ากับผู้บริโภค โดยสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ทุกที่ตลอดเวลาผ่านการเชื่อมต่อผ่านระบบแอปพลิเคชันและอินเทอร์เน็ตไร้สาย และนอกจากนั้นสมาร์ทโฟนก็ได้กลายเป็นสื่อและช่องทางสำคัญสำหรับนักการตลาดในการสื่อสารข้อมูลไปหาผู้บริโภคในรูปแบบการตลาดผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Marketing) จากการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของตลาดสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ตทำให้การเติบโตของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์สื่อสารเครื่องที่เพิ่มสูงมากขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและเป็นปัจจัยหลักในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างเห็นได้ชัดเจน ดังนั้นธุรกิจที่ต้องการเติบโตและยังคงต้องการครองความเป็นผู้นำในตลาดจึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับตัว โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับธุรกิจและองค์รวมเพื่อพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและทำให้เกิดความพึงพอใจและความสุขสูงสุดแก่ผู้บริโภค ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคเป็นผลมาจากกระแสนิยมในการใช้สมาร์ทโฟนในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยธุรกิจอีคอมเมิร์ซที่ต้องอาศัยดิจิทัลแบงกิ้งในการดำเนินธุรกิจทั้งการทำธุรกรรมการเงินออนไลน์ การซื้อสินค้าออนไลน์ และการชำระเงินค่าสินค้าและบริการออนไลน์ ช่วยทำให้ลูกค้าทำธุรกรรมได้สะดวก รวดเร็วขึ้น และก็มีคาดการณ์ว่าจะเติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยคาดการณ์ว่าในปี 2025 การค้าขายผ่าน E-Commerce ทั่วทั้งโลกจะมีมูลค่าถึงสองแสนห้าหมื่น

ล้านบาท (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2558) จากเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมาทำให้ปัจจุบันหลาย ๆ สถาบันการเงินเพิ่มบริการต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าเข้าไปใช้บริการผ่านเครือข่ายออนไลน์ เช่น การให้บริการอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง (Internet Banking) และโมบายแบงก์กิ้ง (Mobile Banking) เป็นต้น ซึ่งลักษณะการให้บริการในประเทศไทย มี 2 ลักษณะ คือ เพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และเพื่อการทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารโดยไม่ต้องเสียเวลาไปที่ธนาคาร นอกจากคุณภาพและประโยชน์ของแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง (Mobile Banking) ที่ผู้บริโภคให้ความสนใจแล้ว รูปลักษณ์ภายนอก การออกแบบที่สวยงามหรือมีสุนทรียภาพในการออกแบบ (Design Aesthetics) ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เป็นตัวช่วยกระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคได้ สินค้ามีการออกแบบที่สวยงาม ใช้งานง่ายไม่ยุ่งยาก ก็ยิ่งทำให้เกิดแรงกระตุ้นความต้องการในการเข้าใช้บริการเพิ่มมากยิ่งขึ้น (Jeong, S.C., Kim, S., Park, J.Y., & Choi, B., 2017) และยังต้องสอดคล้องกับความคุ้มค่าของเงิน (Value of Money) ที่จะต้องจ่ายออกไป นั้นหมายถึงผลิตภัณฑ์หรือสินค้าในขั้นนั้น เมื่อพิจารณาถึงเหตุการณ์นำไปใช้งาน คุณประโยชน์ที่ได้รับต้องสมเหตุสมผลกับจำนวนเงินที่จ่ายไป (Hsiao, K., & Chen, C., 2018) โดยเซียว เค (Hsiao, K., 2013) กล่าวว่า หากราคาสินค้าสูงกว่าที่คาดหวังไว้ เจตนาการซื้อของผู้บริโภคได้รับการพิจารณาว่า เป็นความเอนเอียงส่วนบุคคลต่อตัวผลิตภัณฑ์และถือเป็นดัชนีสำคัญในการคาดเดาพฤติกรรมผู้บริโภคอีกด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดแรงขับและหรือแรงชักจูงที่เกิดจากการกระตุ้น และสิ่งกระตุ้นผ่านเข้ามาในความรู้สึนึกคิดของผู้บริโภค ผู้ผลิตหรือผู้ขายไม่สามารถคาดคะเนได้ว่า ผู้บริโภคต้องการสิ่งใด ความรู้สึนึกคิดของผู้บริโภคจะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่าง ๆ ของสินค้า หรือผู้ผลิต ดังนั้น แรงจูงใจด้านอารมณ์ความรู้สึก (Hedonic Motivation) จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค (Baabdullah, 2018)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง เพื่อสุนทรียรส และเพื่ออรรถประโยชน์” ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อธนาคารผู้ให้บริการในการนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของบริการ เพื่อให้ผู้ใช้นั้นเกิดความรู้สึกที่แตกต่างต่อภาพลักษณ์ของธนาคารกรุงไทยที่เป็นอยู่เดิม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธนาคาร และสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งที่บริโภคเพื่อสุนทรียรส และเพื่ออรรถประโยชน์ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง และ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสในการกลับไปใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

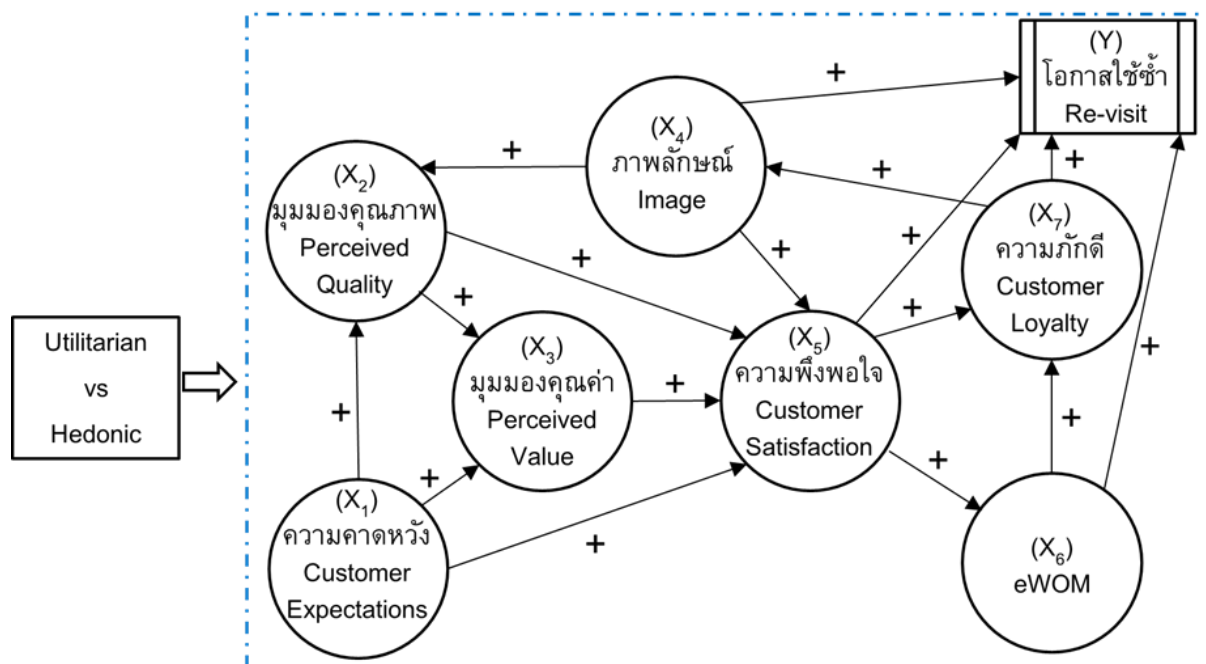
แนวคิดของงานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ซึ่งตามแนวคิดของคอตเลอร์ และอาร์มสตรอง (Kotler and Armstrong, 2018) อธิบายว่า ขั้นตอนการตัดสินใจมี 5 ขั้นตอนในการตัดสินใจใช้บริการผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการหรือความจำเป็น การรวบรวมข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการตัดสินใจซื้อ เป็นต้น จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาผู้ใช้บริการแต่ละรายจะมีการตัดสินใจใช้บริการจะพิจารณาการใช้งานอย่างไร และส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง (Mobile Banking) ของลูกค้าธนาคารกรุงไทยอย่างไร ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีการให้บริการมาใช้ในการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาคำตอบที่แตกต่างกัน

แบบจำลอง American Customer Satisfaction Index (ACSI) เป็นเครื่องมือทางธุรกิจที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กร ACSI ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อนำมาวัดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพทางธุรกิจตามมุมมองของลูกค้า ประกอบด้วย (1) วัดความพึงพอใจของลูกค้า: ACSI มีวัตถุประสงค์หลักในการวัดระดับความพึงพอใจของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการ โดยการให้คะแนนตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งเซ และคอนซารี (Hanzaee & Khinsari, 2011) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจหรือแรงจูงใจเชิงสุนทรียรส คือ คุณลักษณะที่ไม่สามารถมองเห็นได้ โดยถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภค โดยอาจเป็นอารมณ์ความสนุกสนาน ความบันเทิง การจินตนาการ แรงจูงใจและความรู้สึก เป็นการอธิบายถึงแนวคิดที่ผู้บริโภคที่ได้บริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในการใช้บริการเพื่อซื้อสินค้า เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน หรือเพื่อการผ่อนคลายในช่วงเวลานั่งเครียดกับการทำงาน (2) การให้คะแนนและวิเคราะห์ผล: ACSI ใช้ระบบคะแนนจากการสำรวจความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งจะถูกนำมาวิเคราะห์และสรุปผลที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ การวิเคราะห์นี้สามารถช่วยในการตระหนักถึงพื้นฐานที่ต้องปรับปรุงเพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีขึ้นสำหรับลูกค้า (3) การเปรียบเทียบผลลัพธ์กับคู่แข่ง: ACSI มีความสามารถในการทำเปรียบเทียบคะแนนความพึงพอใจขององค์กรกับคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน การเปรียบเทียบนี้ช่วยในการกำหนดตัวชี้วัดที่เป็นไปได้และตระหนักถึงตำแหน่งทางการตลาดขององค์กร (4) การทำนายพฤติกรรมลูกค้า: ผลลัพธ์ที่ได้จาก ACSI สามารถใช้ในการทำนายพฤติกรรมของลูกค้าในอนาคต ซึ่งมีประโยชน์ในการกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจและการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการ และ (5) ระบบตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพ: ACSI นอกจากที่ใช้วัดความพึงพอใจ ยังให้โอกาสในการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบบริการหรือผลิตภัณฑ์ ทำให้องค์กรสามารถปรับปรุงในทุกด้าน ทั้งนี้ ACSI นับว่าเป็นเครื่องมือที่มีอิทธิพลสำคัญในการวางยุทธศาสตร์ธุรกิจและพัฒนาสินค้าหรือบริการเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ (Davis, F. D., 1985, pp. 315)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองการวัดความพึงพอใจหรือ American Customer Satisfaction Index (ACSI) ในการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งของลูกค้าธนาคารกรุงไทยในเขตจังหวัดราชบุรี โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาดังนี้ 7 ปัจจัย ได้แก่ (1) ความคาดหวังของผู้ใช้บริการ (2) มุมมองคุณภาพของผู้ใช้บริการ (3) มุมมองคุณค่าของผู้ใช้บริการ (4) มุมมองภาพลักษณ์ของผู้ใช้บริการ (5) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ (6) การแนะนำของผู้ใช้บริการ (7) ความภักดีของผู้ใช้บริการ

และ (8) โอกาสในการใช้ซ้ำของผู้ใช้บริการ นอกจากนี้แบร์ จี เอ็ม (Blair, G. M., 1968 อ้างถึงในวิภาดา วัฒนนามกุล, 2539, น. 13) ได้กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นค่านิยมทั้งทางบวกและทางลบที่บุคคลมีต่อผลของการกระทำ อย่างไรก็ตาม ความคาดหวังเป็นความคิดความเชื่อ ความต้องการ ความมุ่งหวัง หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง จากข้อมูลดังกล่าวตรงกันกับทฤษฎีการกลับมาใช้ซ้ำซึ่งคุณภาพการให้บริการมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคในการกลับมาซื้อซ้ำหรือใช้บริการซ้ำอีกในอนาคต (Chau & Kao, 2009, pp. 106-134) อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีการกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งความพึงพอใจของลูกค้ามีผลกระทบเชิงบวกต่อการตัดสินใจกลับมาซื้อซ้ำหรือใช้บริการซ้ำของลูกค้า (Tax, Brown & Chandrahekanan, 1998, pp. 60-76) และสอดคล้องกับทฤษฎี American Customer Satisfaction Index (ACSI) ซึ่งความพึงพอใจลูกค้ามีความสำคัญกับความรวดเร็วของการบริการมากที่สุด โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจประกอบด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ความคาดหวังของลูกค้า มุมมองคุณภาพของสินค้าและบริการ และมุมมองคุณค่าสินค้าและบริการ (Anderson, E. W., Fornell, C., & Lehmann, D. R., 1994)

โดยกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แบบจำลองกรอบแนวคิดความพึงพอใจในการใช้บริการ (ACSI) และการกลับมาใช้ซ้ำ

ที่มา: Fornell, C., Rust, R. T. & Dekimpe, M. G., (2010)

จากรูปที่ 1 จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

- H1: ความคาดหวัง ภาพลักษณ์ มีผลต่อมุมมองคุณภาพ
- H2: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า
- H3: ความภักดี ส่งผลต่อภาพลักษณ์

- H4: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจ
- H5: ความพึงพอใจ ส่งผลต่อการสื่อสารปากต่อปาก
- H6: ความพึงพอใจ และการสื่อสารปากต่อปาก ส่งผลต่อความภักดี
- H7: ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ การสื่อสารปากต่อปาก และความภักดี ส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำ

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากลูกค้าของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งของลูกค้าธนาคารกรุงไทย ในเขตจังหวัดราชบุรี จำนวน 420 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามช่วงอายุและการศึกษา

อายุ	การศึกษา			Total
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาโท/ปริญญาโทขึ้นไป	
Gen. Y	33 33.67%	34 34.69%	31 31.63%	98 100%
Gen. X	31 21.09%	80 54.42%	36 24.49%	147 100%
Gen. BB	61 34.86%	62 35.43%	52 29.71%	175 100%
Total	125 29.76%	176 41.90%	119 28.33%	420 100%

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บมาได้และใช้ในการวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ซึ่งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 420 คน ของผู้ใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งของลูกค้าธนาคารกรุงไทย ส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามอยู่ในกลุ่ม Gen BB ส่วนใหญ่กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย สามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous)} \quad (1)$$

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21}X_{1i} + \beta_{24}X_{4i} + \varepsilon_{2i} \quad (2)$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31}X_{1i} + \beta_{32}X_{2i} + \varepsilon_{3i} \quad (3)$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47}X_{7i} + \varepsilon_{4i} \quad (4)$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{3i} + \beta_{54}X_{4i} + \varepsilon_{5i} \quad (5)$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65}X_{5i} + \varepsilon_{6i} \quad (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$Y_i = f(\beta_{80} + \beta_{84}X_{4i} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i}) \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i

X_{2i} = มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i

X_{3i} = มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i

X_{4i} = มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i

X_{5i} = ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i

X_{6i} = การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM) ของผู้บริโภค คนที่ i

X_{7i} = ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i

Y_i = โอกาสในการกลับมาใช้ซ้ำของผู้บริโภค คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

$f(.)$ = ฟังก์ชันการแจกแจงแบบปกติเรียงลำดับ

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ธนาคารกรุงไทย ในเขตจังหวัดราชบุรี จำนวน 420 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน ช่วงอายุ Gen. BB จำนวน 175 คน สถานภาพสมรส จำนวน 220 คน ระดับการศึกษาอยู่ที่กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี จำนวน 176 คน มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 103 คน รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 103 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

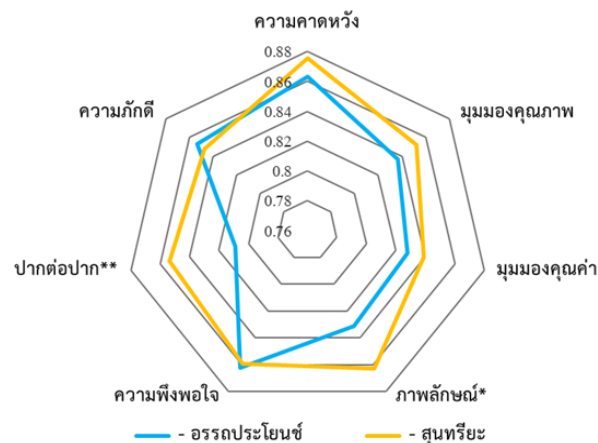
ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันที่บริโภคเพื่อสุนทรียรส และเพื่ออรรถประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งที่บริโภคเพื่อสุนทรียะมีมากกว่าเพื่ออรรถประโยชน์ ให้ความสำคัญด้านการสื่อสารปากต่อปาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และภาพลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ จำแนกตามประเภทการบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรียะ

การบริโภค	จำนวน	ความคาดหวัง	มุมมองคุณภาพ	มุมมองคุณค่า	ภาพลักษณ์	ความพึงพอใจ	ปากต่อปาก	ความภักดี
- อรรถประโยชน์	148	0.86287	0.83641	0.82809	0.83112	0.86236	0.80897	0.85299
- สุนทรียะ	272	0.87547	0.85247	0.83921	0.86250	0.85931	0.85338	0.84743
t-test		0.7747	0.99899	0.63653	1.90847 *	0.18374	2.53817 **	0.33675

หมายเหตุ *มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, **มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, ***มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของแอปพลิเคชัน จำแนกตามการบริโภคเน้น

รูปที่ 2 ภาพเรดาร์การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ จำแนกตามประเภทการบริโภค เพื่ออรรถประโยชน์หรือสุนทรียะ

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งของลูกค้าธนาคารกรุงไทยในเขตจังหวัดราชบุรี และปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสในการกลับไปใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง จากแบบสอบถาม

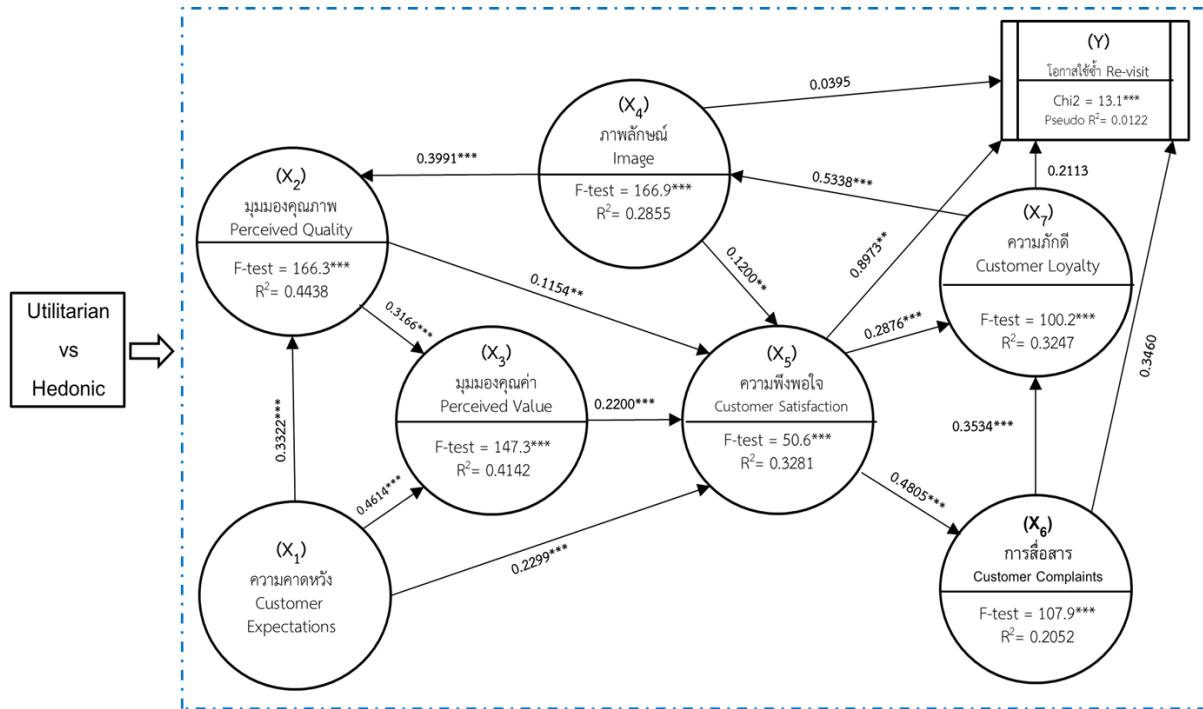
พบว่า ความคาดหวัง มุมมองคุณค่า ภาพลักษณ์ มุมมองคุณภาพ และเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ ส่วนปัจจัยด้านความพึงพอใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสใช้ซ้ำ สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3 และรูปที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอย

Model	มุมมอง คุณภาพ	มุมมอง คุณค่า	ภาพลักษณ์	ความพึง พอใจ	การ สื่อสาร	ความ ภักดี	โอกาส ใช้ซ้ำ
ความคาดหวัง	0.3322***	0.4614***		0.2299***			
มุมมองคุณภาพ		0.3166***		0.1154**			
มุมมองคุณค่า				0.2200***			
ภาพลักษณ์	0.3991***			0.1200**			0.0395
ความพึงพอใจ					0.4805***	0.2876***	0.8973**
การสื่อสาร						0.3534***	0.3460
ความภักดี			0.5338***				0.2113
Constant	0.2176***	0.1653***	0.3981***	0.2766***	0.4243***	0.3058***	
N	420	420	420	420	420	420	420
rss	5.7686	7.1763	7.8048	7.4400	9.9000	7.3897	
F-test	166.3329	147.3939	166.9913	50.6589	107.9333	100.2680	
chi2							13.1252
r2	0.4438	0.4142	0.2855	0.3281	0.2052	0.3247	
N							0.0122

* $p < .1$, ** $p < .05$, *** $p < .01$

หมายเหตุ *มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, **มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, ***มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งในเขตจังหวัดราชบุรี จำนวน 420 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน ช่วงอายุ Gen. BB จำนวน 175 คน สถานภาพสมรส จำนวน 220 คน ระดับการศึกษาอยู่ที่กำลังศึกษาปริญญาตรี/ปริญญาตรี จำนวน 176 คน มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 103 คน รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 103 คน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับสุนทรียะ มากกว่าอรรถประโยชน์ ด้านการสื่อสารปากต่อปากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และภาพลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจเชิงสุนทรียะจะให้ความสำคัญกับทุกปัจจัยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่มีจุดประสงค์การบริโภคเพื่อสุนทรียะ มากกว่าจุดประสงค์การบริโภคเพื่ออรรถประโยชน์ โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจเชิงสุนทรียะจะให้ความสำคัญกับทุกปัจจัยมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจเชิงอรรถประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเซ และคอนซารี (Hanzaee & Khinsari, 2011) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจหรือแรงจูงใจเชิงสุนทรียะ คือ คุณลักษณะที่ไม่สามารถมองเห็นได้ โดยถูกสร้างขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกของผู้บริโภค โดยอาจเป็นอารมณ์ความสนุกสนาน ความบันเทิง การจินตนาการ แรงจูงใจและความรู้สึก เป็นการอธิบายถึงแนวคิดที่ผู้บริโภคที่ได้บริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในการใช้บริการเพื่อซื้อสินค้า เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน หรือเพื่อการผ่อนคลายในช่วงเวลานั่งเครียดกับการทำงาน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน โมบายแบงก์ก็ง้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ประกอบไปด้วย ความคาดหวัง มุมมองคุณค่า มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.2299***, 0.2200*** ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ประกอบไปด้วย ภาพลักษณ์ มุมมองคุณภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์ 0.1200**, 0.1154** ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแบลร์ จี เอ็ม (Blair, G. M., 1968 อ้างถึงในวิภาดา วัฒนนามกุล, 2539, หน้า 13) ได้กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นค่านิยมทั้งทางบวกและทางลบที่บุคคลมีต่อผลของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ความคาดหวังเป็นความคิดความเชื่อ ความต้องการ ความมุ่งหวัง หรือความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่ง

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้าไปใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์ก็ง้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ประกอบไปด้วยความพึงพอใจ และมีค่าสัมประสิทธิ์ 0.8973** ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการกลับมาใช้ซ้ำซึ่งคุณภาพการให้บริการมีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภคในการกลับมาซื้อซ้ำหรือใช้บริการซ้ำอีกในอนาคต (Chau & Kao, 2009, pp. 106-134) อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีการกลับมาใช้ซ้ำ ซึ่งความพึงพอใจของลูกค้ามีผลกระทบต่อ การตัดสินใจกลับมาซื้อซ้ำหรือใช้บริการซ้ำของลูกค้า (Tax, Brown & Chandrasekaran, 1998, pp.60-76) และสอดคล้องกับทฤษฎี American Customer Satisfaction Index (ACSI) ซึ่งความพึงพอใจของลูกค้าให้ความสำคัญกับความรวดเร็วของการบริการมากที่สุด โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจประกอบด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ความคาดหวังของลูกค้า มุมมองคุณภาพของสินค้าและบริการ และมุมมองคุณค่าสินค้าและบริการ (Anderson, E. W., Fornell, C., & Lehmann, D. R., 1994)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจเชิงสุนทรียรส ด้านจะได้อิสระในการขอใช้บริการเห็นว่าควรให้ทางธนาคารปรับปรุงแอปพลิเคชันเพื่อลดปัญหาในการใช้งาน การทำรายการ และเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการการเงิน พัฒนาระบบในการตอบรับปัญหาและคำถามอย่างรวดเร็ว และให้ข้อมูลทางการเงินที่ชัดเจนเพื่อช่วยในการตัดสินใจ และพัฒนาระบบความปลอดภัยเพิ่มเติมเพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันโมบายแบงก์ก็ง และ การป้องกันความผิดพลาดทางการเงินออนไลน์อย่างเข้มงวด

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการ

ควรพัฒนาแอปพลิเคชันให้มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความคาดหวังของผู้ใช้ในทุกรายละเอียด โดยเน้นการบริการที่ต่อเนื่องและรวดเร็ว ทั้งยังเสนอให้ผู้ใช้สามารถใช้จ่ายผ่านแอปพลิเคชันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเชื่อถือได้ด้วยการเน้นการเข้าถึงข้อมูลและการใช้งานที่ง่ายตายสำหรับผู้ใช้

ข้อจำกัดของการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมีข้อจำกัดเฉพาะในพื้นที่ราชบุรีเท่านั้น ทำให้ความสามารถที่จะนำข้อมูลไปใช้ทั่วไปลดลง การใช้แบบสอบถามออนไลน์มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลของผู้ตอบที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงเทคนิคการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้มากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จตามเป้าหมายด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมร ผ่องพุฒิ และคณาจารย์ที่เป็นที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำทั้งในด้านสาระ แนวคิด และวิธีวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณลูกค้าธนาคารกรุงไทยที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และครอบครัวที่เป็นกำลังใจ และขอมอบคุณูปการทั้งหลายให้แก่ครอบครัว ผู้ที่ให้ความสนใจและสนับสนุนในการศึกษานี้ โดยหวังว่าผลงานนี้จะมีประโยชน์ต่อทั้งบุคคล และประเทศชาติในการปฏิบัติงานและการพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

- วิภาดา วัฒนนามกุล. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและการรับรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวของผู้สูงอายุและผู้ดูแลในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2558). *สถิติยอดขายสมาร์ตโฟนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย.
- Anderson, E. W., Fornell, C., and Lehmann, D. R. (1994). "Customer satisfaction, marketshare, and profitability: Findings from Sweden". *Journal of Marketing*, 58(3), pp. 53 - 66.
- Baabdullah, A.M. (2018). Consumer adoption of mobile social network games (MSNGs) in Saudi Arabia: The role of social influence, hedonic motivation and trust. *Technology in Society*, 53, pp. 91 - 102.
- Blair, G. M. (1968). *Educational Psychology*. New York: Macmillan Company.
- Chau, V. S., & Kao, Y. Y. (2009). Bridge over troubled water or long and winding road gap-5 in airline service quality performance measures. *Managing Service Quality*, 19(1), pp. 106 - 134.
- Davis, F. D. (1985). *A technology acceptance model for empirically testing new end-user information systems: theory an results*. Unpublished Doctoral Dissertation, MIT Sloan School of Management.
- Fornell, C., Rust, R. T., & Dekimpe, M. G. (2010). The effect of customer satisfaction on Consumer spending growth. *Journal of Marketing Research*, XLVII, pp. 28 - 35.

- Hanzaee, H.K. & Khinsari, Y. (2011). A Review of the Role of Hedonic and Utilitarian Values on Customer's Satisfaction and Behavioral Intentions. *Interdisciplinary Journal of Research in Business*, 1, pp. 34 - 45.
- Hsiao, K. (2013). Android smartphone adoption and intention to pay for mobile internet: Perspectives from software, hardware, design, and value. *Libr. Hi Tech*, 31, pp. 216 - 235.
- Hsiao, K., & Chen, C. (2018). What drives smartwatch purchase intention? Perspectives from hardware, software, design, and value. *Telematics and Informatics*, 35, pp. 103 - 113.
- Jeong, S.C., Kim, S., Park, J.Y., and Choi, B. (2017). Domain-specific innovativeness and new product adoption: A case of wearable devices. *Telematics, Informatics*, 34, pp. 399-412.
- Kotler, P. & Armstrong, G. (2018). *Principles of Marketing*. England: Pearson.
- Tax, S., Brown, W. S., and Chandrahekar, M. (1998). *An Analysis of The Perceived Effectiveness of School-based management by school and Community Stakeholder*. Doctoral Dissertation, Graduate school, Northern Illinois University.

บทบาทของทัศนคติ แรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์
ที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง

Role of Attitude Utilitarian Motivation that Affect Intend to Use
Mobile Banking Application

นนทนา ดวงกระโทก¹ และศรีสมร ผ่องพุฒ²

Nontana Duangkratok¹ and Srisamorn Pongput²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: nontana.duan@rmutr.ac.th¹, srisamorn.pon@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งจำแนกตามกลุ่มผู้ใช้เพื่อสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยี ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี วิธีการสำรวจเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 650 คน จากประชากรผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์ตัวแปรทวินาม ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) การยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน โมบายแบงก์กิ้ง ในด้านสุนทรียรส มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้ แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง มากกว่าด้านอรรถประโยชน์ โดยให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านมุมมองต่อประโยชน์ และด้านพฤติกรรมในการใช้แอปพลิเคชัน มากที่สุด (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ประกอบด้วย มุมมองต่อประโยชน์ มุมมองต่อความปลอดภัย และมุมมองต่อการใช้งานง่าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: ทัศนคติ แรงจูงใจเชิงสุนทรียรส อรรถประโยชน์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้ แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง

Abstract

The objective of this research is twofold: (1) to compare the level of technology acceptance among users of mobile banking applications, categorized according to user groups for convenience and perceived benefits, and (2) to investigate factors influencing the level of technology acceptance among users of mobile banking applications, utilizing a research framework derived from the Technology Acceptance Model. Data collection was conducted through a stratified random sampling method, with

a sample size of 650 individuals selected from the population of mobile banking application users. The research employed a questionnaire survey and analyzed the data using factor analysis and multiple regression analysis. The research findings include (1) The technology acceptance of users of mobile banking applications is influenced more by perceived convenience than perceived benefits, with a significant emphasis on factors related to the perspective of benefits and usage behavior. (2) Factors affecting the level of technology acceptance among users of mobile banking applications include perspectives on benefits, security, and usability, with statistical significance.

Keywords: Attitude, aesthetic motivation, utility, factors affecting intention to use Mobile banking application

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งมีหน้าที่รับฝากเงิน ให้ออกเงิน ระดมทุน ให้สินเชื่อ ลงทุน ชำระค่าบริการต่าง ๆ และให้ข้อมูลทางการเงินแก่ลูกค้าเพื่อการตัดสินใจทำธุรกรรมต่าง ๆ ธนาคารพาณิชย์มีการเติบโตด้วยการขยายกิจการ จากการเพิ่มความหลากหลายของธุรกรรมทางการเงิน การขยายสาขาทั่วประเทศ การติดตั้ง ATM เพิ่มเติมในชุมชน แหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายในการให้บริการให้กลุ่มเป้าหมาย ลูกค้าในพื้นที่ และขยายฐานลูกค้าให้เพิ่มขึ้น ในช่วงต่อการเติบโตของธนาคารพาณิชย์เกิดขึ้นจากพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ เกิดเป็น Internet Banking หรือ “ธนาคารออนไลน์” โดยสามารถใช้บริการเพื่อทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น โอนเงิน สอบถามยอด ผ่านทางเว็บไซต์ของธนาคารได้ โดยไม่ต้องเดินทางไปธนาคาร เป็นการอำนวยความสะดวกรวดเร็วกับลูกค้ามากขึ้น รวมทั้งยังช่วยให้ประหยัดทรัพยากรอีกด้วย

ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ให้ความสำคัญกับ Mobile Banking หรือ ธนาคารออนไลน์ที่ให้บริการผ่านแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน เนื่องจากประชาชนสามารถเข้าถึงโทรศัพท์มือถือได้มากขึ้น และระบบอินเทอร์เน็ตได้รับการพัฒนาให้รวดเร็วขึ้นอย่างมาก นอกเหนือจากการทำธุรกรรมทางการเงิน เช็คยอดเงิน ดูรายการ ทำรายการโอนเงิน รับโอนเงิน ชำระค่าน้ำค่าไฟ ค่าสินค้าเหมือนธนาคารทุกอย่างแล้ว ยังมีระบบอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความสะดวกอีกมากมาย เช่น การแจ้งเตือนให้ชำระเงิน การตั้งโอนเงินล่วงหน้า เป็นต้น รวมถึงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 (ช่วงปี พ.ศ. 2563 - 2564) ทำให้เกิดปรากฏการณ์ New Normal ขึ้น จากการที่รัฐบาลกำหนดมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ประชาชนต้องเปลี่ยนวิถีชีวิต ซึ่งหนึ่งในมาตรการที่ทำให้ประชาชนหันมาใช้ Mobile Banking มากขึ้น คือ Social Distancing - เว้นระยะห่าง ลดการสัมผัส โดยการใช้โทรศัพท์มือถือทำธุรกรรมทางการเงินชำระสินค้าแทนการส่งเงิน (เหรียญหรือธนบัตร) ประกอบกับการซื้อของออนไลน์ผ่านมือถือก็ได้รับความนิยมอย่างสูง ดังนั้น ในประเทศไทยจึงมีการทำธุรกรรมการชำระเงินผ่าน

บริการ E-Banking เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยธนาคารแห่งประเทศไทยมีเก็บข้อมูลผู้ใช้ธนาคารแห่งประเทศไทย การชำระเงินออนไลน์ (Online Payment) อย่าง Internet Banking, Mobile Banking และ e-Wallet มีสัดส่วนสูงมากถึงร้อยละ 92.4 ของปริมาณการชำระเงินทั้งหมด (ม.ค. – ก.ย. 2565) ขณะที่ปริมาณการถอนเงินสดลดลง โดยในปี 2564 มีปริมาณการถอนเงินอยู่ที่ 2,211.9 ล้านรายการ ลดลงจากร้อยละ 9.3 จากปี 2563 และศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า แนวโน้มการชำระเงินผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคไทย ยังคงขยายตัวต่อเนื่อง และคาดว่า ในปี 2566 ปริมาณธุรกรรมผ่านช่องทางออนไลน์อย่าง Internet Banking, Mobile Banking, และ e-Money น่าจะมีสัดส่วนร้อยละ 95 ของปริมาณธุรกรรมทั้งหมด โดยมีปริมาณธุรกรรม 36,510 – 37,970 ล้านรายการ หรือเติบโตจากร้อยละ 40.0 – 45.6 จากปี 2565

ทุกธนาคารต่างมี Application เป็นของตนเอง และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า เช่น สามารถตั้งค่าแจ้งเตือนเงินเข้า-ออกได้โดยไม่เสียค่าบริการ สามารถใช้กดเงินแบบไร้บัตรที่ตู้ ATM ได้ มีการตั้งปฏิทินดำเนินการธุรกรรมทางการเงิน เป็นต้น ธนาคารทหารไทยธนชาติ เป็นหนึ่งในธนาคารที่มี Application เป็นของตนเอง มีจุดเด่น คือ มีรหัสลับที่ใช้ในการทำธุรกรรม (รหัสทำธุรกรรมกับรหัส Login หรือ PIN ต่างกัน) ใช้งานได้สะดวก สามารถใช้ได้ทั้งระบบปฏิบัติการ ทั้ง iOS และ Android ไม่มีค่าธรรมเนียมในการทำธุรกรรม

การศึกษาบทบาทของทัศนคติ แรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้งจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ และเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจ โดยการศึกษาครั้งนี้จะดำเนินการศึกษากลุ่มเป้าหมายผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารทหารไทยธนชาติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง เพื่อนำผลลัพธ์ ที่ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F - test)

วัตถุประสงค์การวิจัย

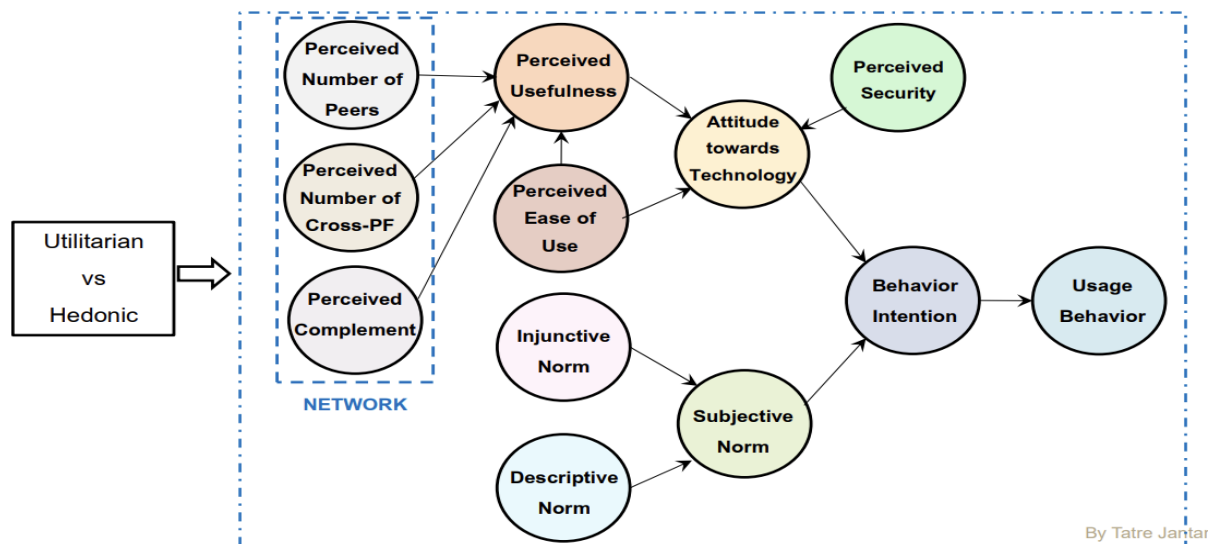
1. เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน โมบายแบงก์กิ้งจำแนกตามกลุ่มผู้ใช้เพื่อสุนทรียรสและเพื่ออรรถประโยชน์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยี ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน โมบายแบงก์กิ้ง

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง บทบาทของทัศนคติ แรงจูงใจเชิงสุนทรียรสและอรรถประโยชน์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ของประชาชนผู้ใช้แอปพลิเคชัน ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของงานวิจัย จากแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model : TAM) เพื่อนำมา

ใช้ทำนายการยอมรับ หรือปฏิเสธการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้ใช้ แบบจำลองนี้ได้แนวคิดมาจาก ทฤษฎีการกระทำอย่างมีเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ Fishbein & Ajzen (1975) และแนวคิดพื้นฐานการยอมรับเทคโนโลยีของ Davis (1985) มีผู้นำ TAM ไปประยุกต์ใช้เพื่อพยากรณ์การยอมรับเทคโนโลยีอย่างแพร่หลาย TAM เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่าผู้บริโภค จะยอมรับและใช้เทคโนโลยีได้อย่างไร โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้อธิบาย ทั้งนี้ ได้อธิบายได้ว่า ปัจจัยต่อการยอมรับเทคโนโลยี ส่งผลถึงการรับรู้ถึงประโยชน์ และการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ที่คาดว่าจะส่งผลต่อทัศนคติและความตั้งใจที่จะใช้งาน โดยส่งผลต่อเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยี ต่อเนื่องไปยังความตั้งใจของพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ดังรูปที่ 1

กรอบแนวคิดงานวิจัย – การยอมรับเทคโนโลยี (TAM+TRA+Network)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการยอมรับเทคโนโลยี (TAM+TRA+Network)

จากรูปที่ 1 อธิบายกรอบแนวคิดการวิจัยการยอมรับเทคโนโลยี ดังนี้ (1) มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Perceived Number of Peer) มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Perceived Number of Cross-Platform) มุมมองต่อส่วนลดของแถมจากแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Perceived Complement) ส่งผลต่อมุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Perceived Usefulness) 2) มุมมองต่อการใช้ง่ายแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Perceived Ease of Use) ส่งผลต่อมุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Perceived Usefulness) 3) มุมมองต่อการใช้ง่ายแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Perceived Ease of Use) มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Perceived Usefulness) และมุมมองต่อความปลอดภัยของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Perceived Security) ส่งผลต่อทัศนคติต่อแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Attitude toward Application) 4) ทัศนคติต่อแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Attitude toward Application) ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Behavior Intention) 5) ความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชัน

ของผู้ใช้ (Behavior Intention) ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Usage Behavior) 6) บรรทัดฐานจากบุคคลใกล้ชิดของผู้ใช้ (Descriptive Norm) บรรทัดฐานจากบุคคลที่ติดต่อกับผู้ใช้ (Injunctive Norm) ส่งผลต่อบรรทัดฐานทางสังคมของผู้ใช้ (Subjective Norm) และ 7) บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ใช้ (Subjective Norm) ส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Behavior Intention) จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานดังนี้

H₁: มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้บริการ มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมแอปพลิเคชัน มุมมองต่อจำนวนส่วนลดของแถมและมุมมองต่อการใช้งานง่ายของแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชัน

H₂: มุมมองต่อการใช้งานง่าย มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชัน และมุมมองต่อความปลอดภัยของแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อทัศนคติต่อแอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน

H₃: บรรทัดฐานจากบุคคลใกล้ชิดของผู้ใช้บริการ และบรรทัดฐานจากบุคคลที่ติดต่อกับผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อบรรทัดฐานทางสังคมของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชัน

H₄: ทัศนคติต่อแอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน และบรรทัดฐานทางสังคมของผู้ใช้บริการ แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน

H₅: ความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง มีความสัมพันธ์เชิงบวกพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการ

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการติดตามผลการใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง โดยการวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 650 คน เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างของประชากรผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันธนาคารทหารไทยธนชาติ และการใช้ข้อมูลที่สำรวจได้มาจากแบบสอบถามออนไลน์ และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอายุและการศึกษาของผู้ใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง

	ต่ำกว่าปริญญาตรี/ กำลังศึกษาปริญญาตรี/ ปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาโท/ ปริญญาโท/ สูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป	Total
GenZ	39	52	91
	42.86%	57.14%	100.00%
GenY	218	52	270

	ต่ำกว่าปริญญาตรี/ กำลังศึกษาปริญญาตรี/ ปริญญาตรี	กำลังศึกษาปริญญาโท/ ปริญญาโท/ สูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป	Total
	80.74%	19.26%	100.00%
GenX	123	62	185
	66.49%	33.51%	100.00%
GenBB	37	67	104
	35.58%	64.42%	100.00%
Total	417	233	650
	64.15%	35.85%	100.00%

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลมาได้ และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรนี้ได้ โดยกลุ่มตัวอย่างมีองค์ประกอบจากประชากรทุกกลุ่มย่อยที่มีพฤติกรรมที่แตกต่างกันตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งกลุ่มผู้มารับบริการที่มีอายุน้อยกว่า 24 ปี (GEN Z) รวมจำนวน 91 คน แบ่งเป็นผู้ที่ศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี กำลังศึกษาปริญญาตรี ปริญญาตรี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86% แบ่งเป็นผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14% กลุ่มผู้มารับบริการที่มีอายุระหว่าง 24 - 38 ปี (Gen Y) รวมจำนวน 270 คน แบ่งเป็นผู้ที่ศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กำลังศึกษาปริญญาตรี และปริญญาตรี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 80.74% แบ่งเป็นผู้ที่กำลังศึกษาปริญญาโท ปริญญาโท และสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 19.26% กลุ่มผู้มารับบริการที่มีอายุระหว่าง 39 - 54 ปี (GEN X) แบ่งเป็นผู้ที่ศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กำลังศึกษาปริญญาตรี และปริญญาตรี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 66.49% แบ่งเป็นผู้ที่กำลังศึกษาปริญญาโท ปริญญาโท และสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 33.51% และกลุ่มผู้มารับบริการที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป (Gen BB) รวมจำนวน 104 คน แบ่งเป็นผู้ที่ศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กำลังศึกษาปริญญาตรี และปริญญาตรี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 35.58% แบ่งเป็นผู้ที่กำลังศึกษาปริญญาโท ปริญญาโท และสูงกว่าปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 64.42%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้แอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง ส่วนที่ 3 การยอมรับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กิ้ง แบ่งออกตามองค์ประกอบกรอบแนวคิด TAM ของงานวิจัย เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย การยอมรับเทคโนโลยี (TAM+TRA+Network) สามารถแสดงได้ ดังนี้

$$x_5 = B_{5,0} + B_{5,1}X_1 + B_{5,2}X_2 + B_{5,3}X_3 + B_{5,4}X_4 + u_5$$

$$x_7 = B_{7,0} + B_{7,4}X_4 + B_{7,5}X_5 + B_{7,6}X_6 + u_7$$

$$x_{10} = B_{10,0} + B_{10,8}X_8 + B_{10,9}X_9 + u_{10}$$

$$x_{11} = B_{11,0} + B_{11,7}X_7 + B_{11,10}X_{10} + u_{11}$$

$$x_{12} = f(B_{12,0} + B_{12,11}X_{11} + u_{12})$$

โดยที่ X_{1i} = มุมมองต่อจำนวนผู้ใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{2i} = มุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์มที่ใช้ร่วมแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{3i} = มุมมองต่อส่วนลดของแถมจากแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{4i} = มุมมองต่อการใช้ง่ายแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{5i} = มุมมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{6i} = มุมมองต่อความปลอดภัยของแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{7i} =ทัศนคติต่อแอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{8i} = บรรทัดฐานจากบุคคลใกล้ชิดของผู้ใช้ คนที่ i

X_{9i} = บรรทัดฐานจากบุคคลที่ติดต่อด้วยของผู้ใช้ คนที่ i

X_{10i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ใช้ คนที่ i

X_{11i} = ความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

X_{12i} = พฤติกรรมในการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้ คนที่ i

u_{ji} = ค่าความคาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

$f(\cdot)$ = ฟังก์ชันการแจกแจงแบบปกติเรียงลำดับ

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ใช้บริการเพื่อสุนทรียรส โดยเลือกใช้ออปพลิเคชันของธนาคารทหารไทยธนชาติ ซึ่งส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 24-38 ปี มีสถานะภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 – 30,000 บาท โดยส่วนใหญ่ใช้

บริการมากกว่า 6 เดือน และใช้ทำธุรกรรมโอนเงินมากที่สุด มีปริมาณการใช้งานแอปพลิเคชันโมบายแบงก์กึ่งประมาณเดือนละ 1-2 ครั้ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการบริโภคเชิงสุนทรียรส ส่งผลต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน ธนาคารทหารไทยธนชาติ มากกว่าผู้บริโภคเชิงอรรถประโยชน์ โดยมีปัจจัยที่ส่งผลคือ ด้านมุมมองต่อผู้ใช้บริการ (Perceived Number of Peers) ด้านมุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์ม (Perceived Number of Cross-PF) ด้านมุมมองต่อจำนวนส่วนลด ของแถม (Perceived Complement) ด้านมุมมองต่อความปลอดภัย (Perceived Security) ด้านทัศนคติต่อแอปพลิเคชันของผู้ใช้ (Attitude towards Technology) ด้านบรรทัดฐานจากบุคคลใกล้เคียง (Descriptive Norm) ด้านบรรทัดฐานจากบุคคลที่ติดต่อด้วย (Injunctive Norm) และด้านบรรทัดฐานทางสังคม (Subjective Norm) ด้านพฤติกรรม (Usage Behavior) โดยส่งผลต่อ ด้านมุมมองต่อประโยชน์ (Perceived Usefulness) และด้านพฤติกรรม (Usage Behavior) มากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยแสดงผลดัง ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (TAM)

ปัจจัย	Obs.	PNP	PNCP	PC	PEOU	PU	PSecure	ATT	DNorm	INorm	SNorm	BI	UB
การบริโภคเน้น													
- อรรถประโยชน์	218	0.745	0.714	0.720	0.757	0.726	0.719	0.733	0.546	0.574	0.569	0.744	0.740
- สุนทรียรส	432	0.778	0.748	0.759	0.776	0.777	0.770	0.779	0.733	0.740	0.734	0.770	0.770
t-test		1.899 *	1.861 *	2.251 **	1.167	3.117 ***	3.085 ***	2.695 ***	1.899 *	1.861 *	2.251 **	1.167	3.117 ***

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

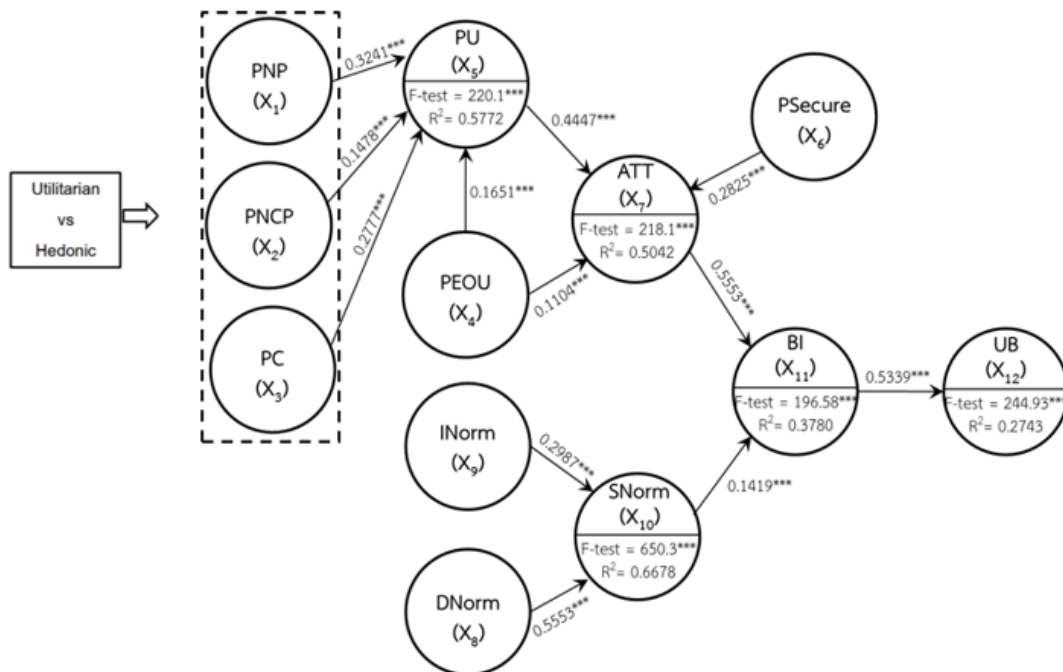
Model	PU	ATT	SNorm	BI	UB	y
PNP	0.3241 ***					
PNCP	0.1478 ***					
PC	0.2777 ***					
PEOU	0.1651 ***	0.1104 ***				
PU		0.4447 ***				
PSecure		0.2825 ***				
ATT				0.5553 ***		
DNorm			0.5553 ***			
INorm			0.2987 ***			
SNorm				0.1419 ***		
BI					0.5339 ***	2.6493 ***
Constant	0.0686 ***	0.1279 ***	0.1019 ***	0.2410 ***	0.3536 ***	

Model	PU	ATT	SNorm	BI	UB	y
N	650	650	650	650	650	650
rss	10.9556	13.6157	15.1939	19.3152	23.4215	
F	220.10***	218.10***	650.33***	196.58***	244.93***	
chi2						151.15***
r2	0.5772	0.5042	0.6678	0.3780	0.2743	
r2_a	0.5745	0.5019	0.6668	0.3761	0.2732	
r2_p						0.1129

* $p < .1$, ** $p < .05$, *** $p < .01$

หมายเหตุ: PNP = Perceived Number of Peers, PNCP = Perceived Number of Cross-PF, PC = Perceived Complement, PEOU = Perceived Ease of Use, PU = Perceived Usefulness, PSecure = Perceived Security), ATT = Attitude towards Technology, Dnorm = Descriptive Norm, Inorm = Injunctive Norm, Snorm = Subjective Norm, BI = Behavior Intention, UB = Usage Behavior,

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model : TAM)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญในด้านสุนทรียรสมากกว่าด้านอัตราประโยชน์ และทุกปัจจัยส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยี ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน โบบายแบงก์กิ้ง โดยที่มุ่มมองต่อการใช้งานง่าย และความตั้งใจในการใช้แอปพลิเคชัน ไม่ส่งผลกระทบต่อระดับการยอมรับเทคโนโลยีและมุ่มมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชัน มุ่มมองต่อความปลอดภัย และมุ่มมองต่อการใช้งานง่ายของแอปพลิเคชันโบบายแบงก์กิ้ง ส่งผลต่อต่อทัศนคติต่อแอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.1104, 0.4447, 0.2825 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้สรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโบบายแบงก์กิ้ง ผู้ใช้แอปพลิเคชันโบบายแบงก์กิ้งให้ความสำคัญในเรื่องของมุ่มมองต่อประโยชน์ และมุ่มมองต่อความปลอดภัย และมุ่มมองต่อการใช้งานง่าย ในการใช้บริการแอปพลิเคชัน โบบายแบงก์กิ้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐภัทร์ ดาราพงษ์ (2560) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Mobile Banking พบว่า ในส่วนของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเทคโนโลยี (Perceived Usefulness : PU) เมื่อพิจารณาข้อคำถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกรการทำธุรกรรม การเงินได้เร็วกว่าเดิม และประหยัดเวลา มีค่ามากที่สุด รองลงมาคือ ทำธุรกรรมการเงินได้สะดวก ตรวจสอบบัญชีได้ง่าย และประหยัดค่าใช้จ่าย ดังนั้นหากต้องการให้ผู้ให้บริการ Mobile Banking ได้รับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยี Mobile Banking จะต้องมุ่งเน้นในการพัฒนาการทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ให้สามารถทำได้รวดเร็วและทำให้ลูกค้าประหยัดเวลามากขึ้น เป็นการเพิ่มความสะดวกในการใช้บริการให้แก่ ลูกค้าทำให้สามารถทำธุรกรรมได้ทุกที่เมื่อต้องการ ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล สุทธิศักดิ์ศรี (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Mobile Banking ของธนาคารออมสินในเขตราชบุรี อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีส่งผลทางบวกต่อความตั้งใจใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Mobile Banking (MyMo) ของธนาคารออมสินในเขตราชบุรี อาจให้เหตุผลที่ว่า จำนวนการบริการในด้านต่าง ๆ ของแอปพลิเคชันโบบายแบงก์กิ้ง มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้แอปพลิเคชันโบบายแบงก์กิ้ง

มุ่มมองต่อการใช้งานง่าย มุ่มมองต่อประโยชน์ของแอปพลิเคชัน และมุ่มมองต่อความปลอดภัยของแอปพลิเคชันโบบายแบงก์กิ้ง ส่งผลต่อทัศนคติต่อแอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช พลเยี่ยม และชลิตา ศรีนิวล (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ความตั้งใจใช้บริการทางการเงินผ่านระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลของการศึกษาพบว่า ปัจจัยทัศนคติด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ที่เกิดจากการใช้งาน การรับรู้ความง่ายที่เกิดจากการใช้งาน ความไว้วางใจของผู้บริโภค มีอิทธิพลต่อระดับความตั้งใจใช้บริการทางการเงินผ่านระบบพร้อมเพย์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในส่วนของความรู้เกี่ยวกับบริการระบบพร้อมเพย์ไม่มีอิทธิพลต่อระดับความตั้งใจใช้บริการทางการเงินผ่านระบบพร้อมเพย์อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน โหมบายแบงก์กิ้ง คือ ด้านบรรทัดฐานจากบุคคลใกล้ชิด ธนาคารควรพัฒนาการให้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการประทับใจและบอกต่อและชักชวนบุคคลใกล้ชิดให้มาใช้แอปพลิเคชันของธนาคารทหารไทยธนชาติ และทุกปัจจัย ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการ ดังนั้น ในการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน ธนาคารอาจจะสนับสนุนและให้ความสำคัญต่อมุมมองต่อจำนวนผู้ใช้ และให้ความสำคัญพัฒนาแอปพลิเคชันในด้านความสะดวกในการให้บริการ เนื่องจากผู้ใช้บริการให้ความสำคัญต่อด้านนี้มากที่สุด ส่วนมุมมองต่อจำนวนแพลตฟอร์ม ควรพัฒนาในด้านจำนวนแพลตฟอร์มที่เพียงพอและตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี จันทรโคติกา (ประธานคณะกรรมการ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทรโคติกา (กรรมการ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมร ผ่องพุฒิ (กรรมการ/อาจารย์ที่ปรึกษา) ที่ให้คำ แนะนำ และสนับสนุนการดำเนินงานวิจัย

บรรณานุกรม

- ณัฐภัสร์ ดาราพงษ์. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี Mobile Banking*. การค้นคว้าหลักสูตร เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐพล สุทธิศักดิ์ศรี. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Mobile Banking ของธนาคารออมสินในเขตราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตร บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ปิยนุช พลเยี่ยม และชลิตา ศรีนวล (2561). ความตั้งใจใช้บริการทางการเงินผ่านระบบพร้อมเพย์ของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 10(3), หน้า 159 - 161.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล
เพื่อสุนทรียรส และเพื่ออรรถประโยชน์

Factors Affecting Customers Satisfaction on Digital Personal Loan for Hedonic
Motivation and for Utilitarian Motivation

พิสิษฐ์ น้อยพานิช¹ และศรีสมร ผ่องพุด²

Phisit Noiphanich¹ and Srisamorn Pongput²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: phisit.noi@rmutr.ac.th¹, srisamorn.pon@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล เพื่อสุนทรียรสและเพื่ออรรถประโยชน์ โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน วิธีการสำรวจ และเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 413 คน จากผู้ใช้บริการหรือเคยใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลผ่านแอปพลิเคชัน เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล เพื่อสุนทรียรสและเพื่ออรรถประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย มุมมองภาพลักษณ์ มุมมองคุณค่า และความคาดหวัง ตามลำดับ และพบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันเพื่อสุนทรียรสมีมากกว่าเพื่ออรรถประโยชน์ โดยให้ความสำคัญในด้านการสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ มุมมองภาพลักษณ์ ความภักดี และมุมมองคุณภาพ ตามลำดับ

คำสำคัญ: แบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล แอปพลิเคชัน

Abstract

This research aims to study factors affecting the satisfaction of digital personal loan users. For aesthetics and for utility, The concept of applied research is based on the theory of the American Customer Satisfaction Index model, survey methods. And collected data using a stratified random sampling method of 413 people from those who used or had used the digital personal loan service through the application. To answer questionnaires and analyze data using a linear regression model. The research results found that factors affecting the satisfaction of users of digital personal loan services for aesthetics and utility Statistically

significant, consisting of Image, Perceived Value and Customer Satisfaction respectively and Service users are satisfied with using the service through the application for aesthetics. It's more than just utility. By giving importance to the matter Electronic Word-of-Mouth, Image, Customer Loyalty and Perceived Quality respectively

Keywords: American Customer Satisfaction Index Model, digital person loan, application

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรค Covid-19 ทำให้ภาครัฐได้มีการออกมาตรการ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ส่งผลให้การดำรงชีวิตของประชากรเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันการเงิน ดังนั้นจะต้องพัฒนาบริการโดยอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เนื่องจากผู้ใช้บริการเปลี่ยนรูปแบบการใช้บริการจากเดิม เป็นการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันมากขึ้น เมื่อสถาบันการเงิน มีผู้ใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารจำนวนมากย่อมพบเจอกับปัญหาต่าง ๆ สถาบันการเงินจึงต้องมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และแอปพลิเคชันที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับความต้องการ และรองรับการใช้บริการของผู้ใช้บริการจำนวนมากในเวลาเดียว สามารถเข้าถึงหรือใช้งานได้ง่ายมากขึ้น ต้องได้รับประโยชน์ตามความต้องการ เพื่อส่งผลให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจจากการใช้บริการมากที่สุด

โดยข้อมูลสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า จำนวนบัญชีลูกค้าที่ใช้บริการ Mobile Banking มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยจำนวนบัญชีในปี 2562 มีจำนวน 60.08 ล้านบัญชี ต่อมาในปี 2563 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 68.70 ล้านบัญชี เพิ่มขึ้นประมาณ 14.39% ส่วนในปี 2564 จำนวนของการใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างมาก จนกลายเป็น 84.29 ล้านบัญชี คิดเป็น 22.29% และในปี 2565 ปัจจุบันมีจำนวนอยู่ที่ 96.70 ล้านบัญชี คิดเป็น 14.72% จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าการใช้บริการ เพิ่มขึ้นอย่างแท้จริง เมื่อมีการเข้าใช้บริการแอปพลิเคชันมากขึ้น สถาบันการเงินจึงต้องพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานผ่านแอปพลิเคชัน จึงก่อให้เกิดนวัตกรรมการเงินรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นการขอใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลผ่านแอปพลิเคชันของธนาคาร โดยไม่ได้ระบุวัตถุประสงค์แม้ว่าปัจจุบันจะมีการขอใช้บริการสินเชื่อผ่านแอปพลิเคชัน แต่อย่างไรก็ยังคงต้องใช้เอกสารที่แสดงรายได้ที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชน และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในภาคการเงิน จึงพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่อีกหนึ่งตัวที่เรียกว่า สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล (Digital Personal Loan) หมายถึง สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลทางเลือก (Alternative Data) มาใช้ในการให้บริการสินเชื่อในขั้นตอนของการประเมินความสามารถ หรือความเต็มใจในการชำระหนี้ การเบิกจ่ายและรับชำระคืนสินเชื่อ และการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563)

เมื่อบริการทางการเงินที่เรียกว่า “สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล” ผ่านเทคโนโลยีแอปพลิเคชันจำนวนมาก ส่งผลให้จำนวนบัญชีสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งผลตอบรับของจำนวนบัญชีสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินเชื่อดิจิทัล โดยความพึงพอใจอาจจะเกิดจากรู้สึกนึกคิด ความเพลิดเพลิน ที่เรียกว่า “แรงจูงใจทางด้านสุนทรียรส (Hedonic Motives)” หรืออาจเกิดจากการเหตุและผลของการคำนึงถึงการใช้งาน ประโยชน์ใช้สอยที่แท้จริงของบริการนั้น ๆ ที่เรียกว่า “แรงจูงใจทางด้านอรรถประโยชน์ (Utilitarian Motives)” จากข้อมูลจำนวนบัญชีสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งกลุ่มธนาคารพาณิชย์ และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน ข้อมูลปี 2562 มีจำนวนบัญชีสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับมีอยู่ประมาณ 13.52 ล้านบัญชี ต่อมาในปี 2563 ปริมาณบัญชีสินเชื่อส่วนบุคคลชะลอตัวลดลงเล็กน้อย อยู่ที่ 13.21 ล้านบัญชี และเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยออกหนังสือเวียนเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล ส่งผลให้ในปี 2564 มีจำนวนบัญชีสินเชื่อส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นเป็น 14.44 ล้านบัญชี และปัจจุบันข้อมูลสิ้นปี 2565 พบว่ามีจำนวนบัญชีสินเชื่อส่วนบุคคลทั้งสิ้น 17.39 ล้านบัญชี เมื่อเทียบกับปี 2562 มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นถึง 28.64% โดยเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงปี 2564-2565 ถึง 22.33% (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566)

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล เพื่อสุนทรียรสและเพื่ออรรถประโยชน์ ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล เพื่อสุนทรียรสและเพื่ออรรถประโยชน์ โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้บริการหรือเคยใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลผ่านแอปพลิเคชันธนาคารกรุงเทพ และธนาคารออมสิน ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อบริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล เพื่อสุนทรียรสและเพื่ออรรถประโยชน์ ของผู้ที่ใช้บริการหรือเคยใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลผ่านแอปพลิเคชันธนาคารกรุงเทพและธนาคารออมสินในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดงานวิจัย

งานวิจัยนี้ ประยุกต์จากทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน ซึ่งรูปแบบการวัดความพึงพอใจลูกค้าผู้ธนาคาร National Quality Research Center มหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ออกแบบ ACSI : American Customer Satisfaction Index (Fornell et al., 1996) ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจของลูกค้า และนำมาคาดการณ์เศรษฐกิจโดยรวมในระดับอุตสาหกรรมและระดับประเทศ มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลแนวโน้มในอนาคตขององค์กร ว่าจะสามารถขยายผลิตภัณฑ์ได้

อย่างน้อยเพียงใด เป็นการวัดความพึงพอใจของลูกค้าจากการมีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์จริง ข้อดีของโมเดลนี้ คือ ความแน่นอนไม่เอนเอียงของผลลัพธ์ที่วัด และสามารถนำผลมาเทียบเคียงกันได้ ดังนั้นคะแนนที่ได้จากการประเมินสามารถนำมาประมวลผลในระดับอุตสาหกรรม ระดับภาคการผลิตหรือบริการ และระดับประเทศได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเปรียบเทียบระหว่างองค์กร เพื่อสะท้อนความสามารถในการแข่งขัน โดยมี 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าประกอบด้วย ความคาดหวังของลูกค้า คุณภาพที่ลูกค้าได้รับ และการรับรู้คุณค่าของลูกค้า ความพึงพอใจนี้หากเป็นไปในทางบวกจะส่งผลเกิดความภักดีของลูกค้าหากเป็นไปในทางลบจะส่งผลเกิดข้อร้องเรียนของลูกค้าเช่นกัน ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย ดังนี้

1. ความคาดหวังของลูกค้า (Customer Expectations) เมื่อองค์กรนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ออกไปก็เสมือนเป็นคำมั่นสัญญาที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ซึ่งจะปฏิบัติตามคาดหวังหรือไม่นั้นลูกค้าต้องมีการใช้หรือประสบการณ์ร่วมกับผลิตภัณฑ์นั้นก่อนจึงจะสามารถตัดสินใจตัดสินค่าได้ว่าเป็นอย่างไร

2. การรับรู้คุณภาพ (Perceived Quality) เมื่อลูกค้ามีประสบการณ์ร่วมกับผลิตภัณฑ์จะสามารถประเมินคุณภาพได้ว่าเป็นอย่างไรส่งผลต่อการรับรู้ของลูกค้าโดยคุณภาพในสายตาลูกค้าอาจจะประเมินจากภาพรวมของผลิตภัณฑ์ในการตอบสนอง การแก้ปัญหาให้กับลูกค้าว่าได้รับมากเพียงใดตลอดจนคุณภาพในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านชื่อเสียง ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเหมาะสมระหว่างคุณภาพผลิตภัณฑ์กับราคา เป็นต้น

3. การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) สำหรับลูกค้าคุณค่ามาจากการเปรียบเทียบระหว่างราคาหรือต้นทุนที่จ่ายเปรียบเทียบกับสิ่งที่ลูกค้าได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์นั้นว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หากลูกค้าประเมินว่าเหมาะสมคุณค่าในการรับรู้ของลูกค้าก็จะเกิดขึ้นแต่ในทางตรงกันข้ามหากไม่มี ความเหมาะสมคุณค่าในการรับรู้ของลูกค้าก็จะไม่เกิดและอาจนำไปสู่การร้องเรียนได้

4. ข้อร้องเรียนของลูกค้า (Customer Complaints) จากประสบการณ์ร่วมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้หรือไม่เป็นไปตามข้อมูลที่ลูกค้าได้รับความไม่พอใจ จึงเกิดขึ้นและอาจตามมาด้วยการร้องเรียน ทั้งนี้ความไม่พอใจอาจมาได้จากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จากคุณสมบัติผลิตภัณฑ์ การบริการ สถานที่ บุคลากร เป็นต้น ซึ่งหากไม่พอใจจากการได้รับก็จะเกิด การร้องเรียนตามมาและไม่กลับมาซื้อซ้ำในที่สุดลูกค้าก็จะสูญหายไป

5. ความภักดีของลูกค้า (Customer Loyalty) ในทางตรงกันข้ามลูกค้ามีประสบการณ์ร่วมจากการใช้ผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้และเป็นไปตามข้อมูลที่ลูกค้าได้รับลูกค้าจะเกิดความพึงพอใจนำมาซึ่งการซื้อซ้ำและจากการซื้อซ้ำจะกลายเป็นความภักดีที่มีให้ต่อตราชื่อนั้นในที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

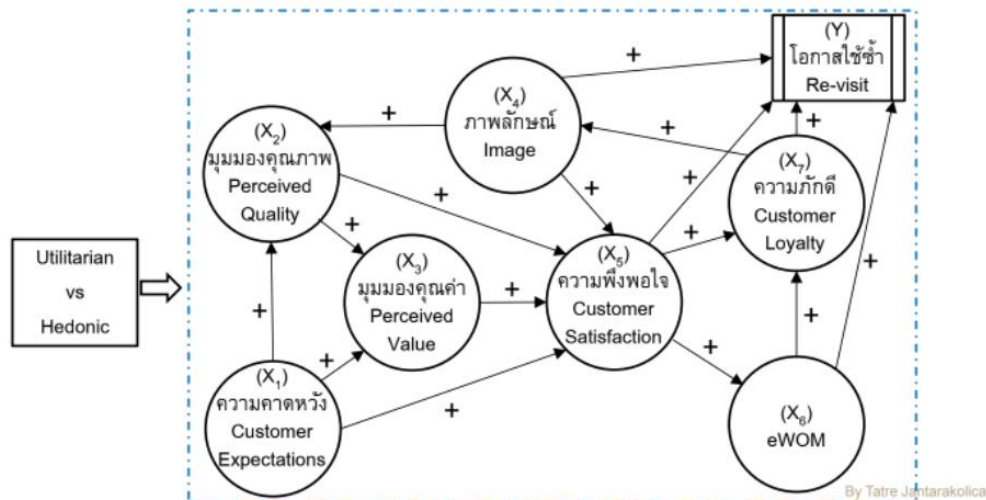
ฉัตรชัย จันทนา (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติสูงสุดสองลำดับแรก ประกอบด้วย มุมมองความคาดหวัง และมุมมองภาพลักษณ์ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ วัตถุประสงค์ (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันเคพลัสของธนาคารกสิกรไทย และแอปพลิเคชันเอสซีบี อีซีบีเปย์ ของธนาคารไทยพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวัง การรับรู้คุณภาพ และการรับรู้คุณค่าและภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐยา หัตถาพันธ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ KTB NETBANK และ K - CYBER BANKING K - MOBILE BANKING PLUS ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า พบว่า คุณค่าของการใช้บริการ คุณภาพของการใช้บริการ และความคาดหวังของการใช้บริการ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ มีความสัมพันธ์กับความจงรักภักดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา คล้าเจริญ (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมของผู้ใช้บริการที่มีต่อการใช้บริการถอนเงินสดไม่ใช้บัตรผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบนต่อการกลับมาใช้ซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการถอนเงินสดไม่ใช้บัตรผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารเอและธนาคารที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วยปัจจัยด้านภาพลักษณ์ มุมมองคุณค่า มุมมองคุณภาพ และความคาดหวังของลูกค้า ตามลำดับ

อภิญญา คล้าเจริญ (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการที่มีต่อการใช้บริการถอนเงินสดไม่ใช้บัตรผ่านแอปพลิเคชันของ ธนาคารในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบนต่อการกลับมาใช้ซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของ ผู้ใช้บริการถอนเงินสดไม่ใช้บัตรผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารเอและธนาคารที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วยปัจจัยด้านภาพลักษณ์ มุมมองคุณค่า มุมมองคุณภาพ และความคาดหวังของลูกค้า ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญภัทร์ ทองเสริม (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับมุมมองคุณภาพกับความพึงพอใจการใช้บริการ อี - วอลเล็ต : กรณีศึกษา ทรูมันนี่ วอลเล็ต แรบพิทไลน์ เพย์ และบลูเพย์ วอลเล็ต ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการ คุณภาพ คุณค่าของการให้บริการ และความคาดหวังของผู้ใช้บริการ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้ บริการ อี-วอลเล็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ สามารถแสดงได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดตามทฤษฎีแบบจำลองดัชนีความพึงพอใจลูกค้าแบบอเมริกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

- H₁: ความคาดหวัง ภาพลักษณ์ มีผลต่อมุมมองคุณภาพ
- H₂: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ ส่งผลต่อมุมมองคุณค่า
- H₃: ความภักดี ส่งผลต่อภาพลักษณ์
- H₄: ความคาดหวัง มุมมองคุณภาพ มุมมองคุณค่า และภาพลักษณ์ ส่งผลต่อความพึงพอใจ
- H₅: ความพึงพอใจ ส่งผลต่อการสื่อสารแบบปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM)
- H₆: ความพึงพอใจ และการสื่อสารแบบปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM) ส่งผลต่อความภักดี
- H₇: ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ การสื่อสารแบบปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ (eWOM) และความภักดี ส่งผลต่อการกลับมาใช้ซ้ำ

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากกลุ่มผู้ที่ยังคงใช้บริการอยู่หรือกลุ่มผู้ที่เคยใช้บริการสินค้าส่วนบุคคลดิจิทัลผ่านแอปพลิเคชันธนาคารกรุงเทพ และธนาคารออมสินในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 413 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

Gen/ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี/ปริญญาตรี	ปริญญาโท/ปริญญาเอก	รวม
Gen Y	117	31	148
	27.15%	7.19%	34.34%
Gen X	94	53	147
	21.81%	12.30%	34.11%
Baby Boomer	98	38	136
	22.74%	8.82%	31.55%
รวม	309	122	431
	71.69%	28.31%	100.00%

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มผู้ใช้บริการสินเชื่อดิจิทัลผ่านแอปพลิเคชันธนาคารกรุงเทพ และธนาคารออมสิน ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ที่มีการตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ กลุ่ม Gen Y มีจำนวน 148 คน ซึ่งแบ่งเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าหรือเทียบเท่าปริญญาตรี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 27.15 และมีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอก จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.19 กลุ่มที่มีการตอบแบบสอบถามรองลงมา คือ กลุ่ม Gen X มีจำนวน 147 คน ซึ่งแบ่งเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าหรือเทียบเท่าปริญญาตรี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 21.81 และมีระดับการศึกษาปริญญาโท หรือปริญญาเอก จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 12.30 และกลุ่มที่มีการตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ กลุ่ม Baby Boomer มีจำนวน 136 คน ซึ่งแบ่งเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าหรือเทียบเท่าปริญญาตรี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 22.74 และมีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอก จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 8.82

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการใช้บริการ ส่วนที่ 3 ส่วนที่ 4 และส่วนที่ 5 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$$X_{1i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)}$$

(1)

$$X_{2i} = \beta_{20} + \beta_{21} + X_{1i} + \beta_{24} + X_{4i} + \varepsilon_{2i} \quad (2)$$

$$X_{3i} = \beta_{30} + \beta_{31} + X_{1i} + \beta_{32} + X_{2i} + \varepsilon_{3i} \quad (3)$$

$$X_{4i} = \beta_{40} + \beta_{47} + X_{7i} + \varepsilon_{4i} \quad (4)$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51} + X_{1i} + \beta_{52} + X_{2i} + \beta_{53} + X_{3i} + \beta_{54} + X_{4i} + \varepsilon_{5i} \quad (5)$$

$$X_{6i} = \beta_{60} + \beta_{65} + X_{5i} + \varepsilon_{6i} \quad (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{75} + X_{5i} + \beta_{76} + X_{6i} + \varepsilon_{7i} \quad (7)$$

$$Y_i = f(\beta_{80} + \beta_{84} + X_{4i} + \beta_{85} + X_{5i} + \beta_{86} + X_{6i} + \beta_{87} + X_{7i} + \varepsilon_{8i}) \quad (8)$$

โดยที่	X_{1i}	=	ความคาดหวังของผู้บริโภค คนที่ i
	X_{2i}	=	มุมมองคุณภาพของผู้บริโภค คนที่ i
	X_{3i}	=	มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค คนที่ i
	X_{4i}	=	มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค คนที่ i
	X_{5i}	=	ความพึงพอใจของผู้บริโภค คนที่ i
	X_{6i}	=	การสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค(eWOM)คนที่ i
	X_{7i}	=	ความภักดีของผู้บริโภค คนที่ i
	Y_i	=	โอกาสในการกลับมาใช้ซ้ำของผู้บริโภค
	ε_{ji}	=	ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i
	$f(.)$	=	ฟังก์ชันการแจกแจงแบบปกติเรียงลำดับ

แบบจำลองข้างต้น ประมาณค่าด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares: OLS)

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ใช้บริการเพื่ออรรถประโยชน์ โดยเลือกใช้อปพลิเคชันของธนาคารกรุงเทพ ซึ่งส่วนมากเป็นเพศหญิง อยู่ในกลุ่ม Gen Y มีสถานะภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท มีรายได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 15,001 - 30,000 บาท มีความถี่ในการใช้บริการน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน ซึ่งจำนวนเงินที่ใช้บริการต่ำกว่า 1,000 บาทต่อครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชำระสินค้าและบริการ ส่วนสถานะการใช้บริการส่วนมากคือ เป็นผู้ที่เคยใช้บริการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม พบว่า ผู้ที่มีความพึงพอใจในการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันเพื่อสุนทรียรสจะมีมากกว่าเพื่ออรรถประโยชน์ โดยให้ความสำคัญในเรื่องด้านการสื่อสารปากต่อปากแบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมาคือ มุมมองภาพลักษณ์ ความภักดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสุดท้ายคือ มุมมองคุณภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 โดยแสดงผลไว้ดัง ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ACSI)

ปัจจัย	Obs	CE	PQ	PV	IMG	CS	eWOM	CL
การบริโภคเน้น								
อรรถประโยชน์	137	0.775	0.765	0.771	0.757	0.778	0.724	0.734
สุนทรียรส	294	0.802	0.794	0.794	0.798	0.791	0.781	0.777
t-test		1.503	1.657 *	1.348	2.363 **	0.807	2.889 ***	2.080 **

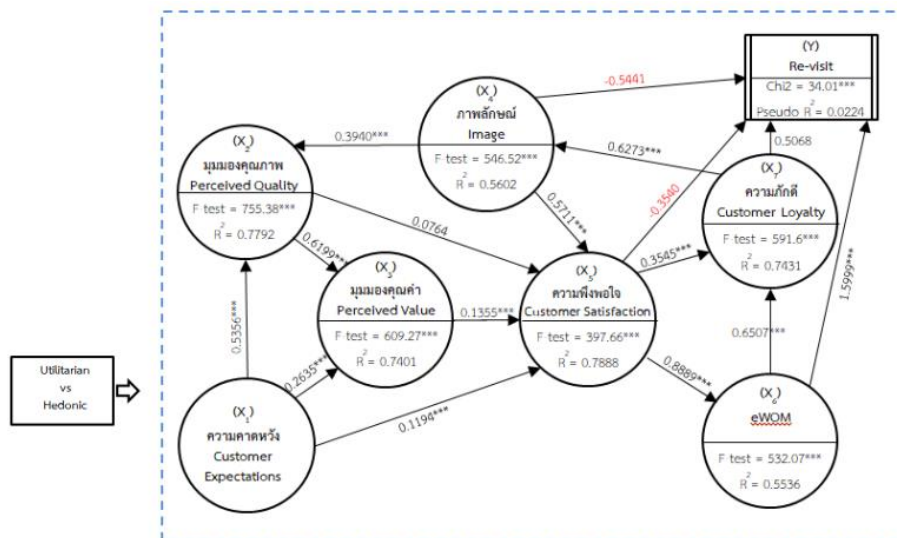
ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการจากแบบสอบถาม พบว่าความคาดหวังของผู้บริโภค มุมมองคุณค่าของผู้บริโภค มุมมองภาพลักษณ์ของผู้บริโภค โดยแสดงผลไว้ดัง ตารางที่ 3 และรูปที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	PQ	PV	IMG	CS	eWOM	CL	Re-visit
CE	0.5356***	0.2635***		0.1194***			
PQ		0.6199***		0.0764			
PV				0.1355***			
IMG	0.3940***			0.5711***			-0.5441
CS					0.8889***	0.3545***	-0.3540
eWOM						0.6507***	1.5999***
CL			0.6273***				0.5068
Constant	0.0508***	0.0909***	0.3060***	0.0775***	0.0638**	-0.0125	
N	431.0000	431.0000	431.0000	431.0000	431.0000	431.0000	431.0000
rss	2.6770	3.1420	5.3453	2.3705	7.1487	4.5126	
F-test	755.3865	609.2746	546.5296	397.6653	532.0757	606.6622	
chi2							34.0111
R ²	0.7792	0.7401	0.5602	0.7888	0.5536	0.7392	
Adj. R ²	0.7782	0.7388	0.5592	0.7868	0.5526	0.7380	
R ² _p							0.0224

หมายเหตุ: CE = Customer Expectations, PQ = Perceived Quality, PV = Perceived Value, IMG = Image, CS = Customer Satisfaction, eWOM = Electronic Word-of-Mouth, CL = Customer Loyalty,

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

รูปที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า (1) มุมมองภาพลักษณ์ (Image) (2) มุมมองคุณค่า (Perceived Value) และ (3) ความคาดหวัง (Customer Expectations) ส่งผลในเชิงบวกต่อความพึงพอใจ (Customer Satisfaction) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.5771, 0.1355 และ 0.1194 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เมื่อผู้ใช้บริการสินค้าส่วนบุคคลดิจิทัลผ่านแอปพลิเคชันมีมุมมองเห็นภาพลักษณ์ และเกิดความคาดหวังในการใช้บริการ เมื่อได้ใช้งานจริงและเป็นไปตามความหวัง จึงเกิดเป็นมุมมองเรื่องคุณค่าของแอปพลิเคชัน และเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความพึงพอใจ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย จันทนา (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจโรงพยาบาลในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงสุดสองลำดับแรก ประกอบด้วย มุมมองความคาดหวัง และมุมมองภาพลักษณ์ ตามลำดับ อีกทั้งยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของณฤศม์ วงศาโรจน์ (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันเคพลัส ของธนาคารกสิกรไทย และแอปพลิเคชันเอสซีบี อีซีเปย์ ของธนาคารไทยพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวัง การรับรู้คุณภาพ และการรับรู้คุณค่า และภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้าน (1) มุมมองภาพลักษณ์ (Image) (2) มุมมองคุณค่า (Perceived Value) และ (3) ความคาดหวังของผู้บริโภค (Customer Expectations) ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการสินค้าส่วนบุคคลดิจิทัลผ่านแอปพลิเคชันธนาคารกรุงเทพ และธนาคารออมสิน โดยต้องส่งเสริมด้านภาพลักษณ์ในเรื่องความถูกต้องของข้อมูล พร้อมกับพัฒนาด้านมุมมองคุณค่า เรื่องคุณภาพของบริการที่ได้รับต้องมีความคุ้มค่า และต้องประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อตอบสนอง ความคาดหวังในเรื่องการทราบผลพิจารณาที่รวดเร็วมากขึ้น เมื่อผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการได้ตามความคาดหวัง ก็จะทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.ธาดารี จันทโรคลึกา (ประธานคณะกรรมการ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกุล จันทโรคลึกา (กรรมการ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมร ผ่องพุดิ (กรรมการ/อาจารย์ที่ปรึกษา) ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- ฉัตรชัย จันทนา. (2562). *การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของธุรกิจโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม
- ชญภัทร์ ทองเสริม. (2561). *มุมมองคุณภาพกับความพึงพอใจการใช้บริการอี-วอลเล็ต : กรณีศึกษา ทูม่อนนี่ วอลเล็ต แรบิท ไลน์ เพย์ และบลูเพย์ วอลเล็ต ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม
- ณฤศก์ วงศาโรจน์. (2561). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันเคชเชลล์ ของธนาคารกสิกรไทย และแอปพลิเคชันเอสซีบี อีซีเปย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม
- ณัฐยา หัตถาพันธ์. (2559). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ KTB NETBANK และ K- CYBER BANKING K – MOBILE BANKING PLUS ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). *สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล บริการทางการเงินดิจิทัล เพื่อผู้ใช้บริการรายย่อย*. เข้าถึงได้จาก: https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/Report/AnnualReport/Pages/AnnualReport2020_box11.aspx.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). *ธุรกรรมการชำระเงินผ่านบริการ Mobile Banking และ Internet Banking*. เข้าถึงได้จาก : https://app.bot.or.th/BTWS_STAT/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=949&language=TH.
- อภิญา คล้าเจริญ. (2562). *พฤติกรรมของผู้ใช้บริการที่มีต้องการใช้บริการถอนเงินสดไม่ใช้บัตรผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนบนต่อการกลับมาใช้ซ้ำ*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- Fornell, C.F., Johnson, M.D., Anderson, E.W., Cha, J., and Bryant, B.E. (1996). The American Customer Satisfaction Index: Nature, Purpose, and Findings. *Journal of Marketing*, 60 (October). pp. 7 – 18.

การรับรู้ความเสี่ยงจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยว
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Perceived Risks from Disclosure of Personal Information of Travel Application Customers
in Bangkok and Its Vicinity

จตุรรัตน์ ชัยแย้ม¹ และศรีสมร ผ่องพุฒิ²

Jutarat Chayaem¹ and Srisamorn Pongput²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ จังหวัดนครปฐม^{1,2}

E-mail: Jutarat.Cha@rmutr.ac.th¹, srisamorn.p@hotmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอาชีพ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของแอปพลิเคชันในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 401 คน โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยผลการวิจัยพบว่า (1) พฤติกรรมการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มนิสิต/นักศึกษา/รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ มากกว่าอาชีพอื่น ๆ และ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยว ประกอบด้วย (ก) ความเชื่อถือต่อระบบของแอปพลิเคชัน (ข) ความเชื่อถือต่อองค์กรของแอปพลิเคชัน (ค) มุมมองคุณค่า

คำสำคัญ: การรับรู้ การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล แอปพลิเคชันท่องเที่ยว

Abstract

This research has two objectives: (1) to study the personal information disclosure behavior of travel applications in Bangkok and surrounding areas; Classified by occupation (2) to study factors That affects the level of information disclosure of applications in Bangkok and surrounding areas. The sample group used was a population of 401 respondents with a questionnaire as a research tool. The results found that (1) generally it is in accordance with what customers use to travel in Bangkok and various provinces. By occupation, it was found that the group of students/recruiting directors/state enterprises/government employees and (2)

reasons that make you feel comfortable with travel application customers (a) trust in the app's system Apps (b) hold faith in the organization of the application (c) culture is valuable

Keywords: Recognition, disclosure of personal information, application travel application

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อโกด้า (Adoga) เป็นหนึ่งในผู้ให้บริการการจองที่พักออนไลน์ที่เติบโตเร็วที่สุดในโลก บริษัทสตาร์ทอัพนี้ ก่อตั้งขึ้นในปี 2005 และขยายธุรกิจอย่างรวดเร็วไปทั่วเอเชีย ในปี 2007 อโกด้ากลายเป็นส่วนหนึ่งของเครือ Booking Holdings Inc. บริษัทผู้ให้บริการการจองที่พักออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก อโกด้ามีสำนักงานใหญ่อยู่ในประเทศสิงคโปร์ และสำนักงานย่อยอีก 53 แห่ง ในเมืองใหญ่กว่า 30 ประเทศ พร้อมพนักงานมากกว่า 3,700 คน ทั่วโลก อโกด้ามีพันธมิตรที่พักมากกว่า 2 ล้านแห่ง ซึ่งรวมที่พักประเภทอพาร์ทเมนต์ วิลล่า บ้านพักส่วนตัว และโรงแรม พร้อมรีวิวจำนวน 15 ล้านรีวิวที่เชื่อถือได้จากผู้เข้าพักจริง นอกจากนี้ อโกด้ายังเป็นผู้ริเริ่มการให้บริการที่พักส่วนตัวประเภทวิลล่าและบ้านพักนับแต่แรกเริ่มอีกด้วย

อโกด้า (Agoda) เป็นผู้ให้บริการการจองที่พักผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการจัดการราคาพร้อมส่วนลดที่ดีที่สุดของที่พักในเอเชีย อโกด้าเป็นส่วนหนึ่งของ Booking อโกด้ามีสำนักงานหลักอยู่ในสิงคโปร์ มีสำนักงานดำเนินการอยู่ในกรุงเทพฯ และฟิลิปปินส์ โรงแรมในเครือข่ายของอโกด้าในเอเชียมี 10,000 แห่ง และมากกว่า 150,000 แห่งทั่วโลก พนักงานผู้เชี่ยวชาญ 300 คน ที่ให้บริการชั้นหนึ่งในการสำรองห้องพักสามารถผสมผสานความรู้และเครือข่ายที่มีในแต่ละท้องถิ่นอย่างมีเอกลักษณ์ เพื่อมอบข้อเสนอที่ดีที่สุดให้แก่ทั้งผู้ที่เดินทางเพื่อติดต่อธุรกิจและพักผ่อนหย่อนใจอโกด้าให้การบริการที่เชื่อมโยงผู้แสวงหาโรงแรมราคาประหยัดกับผู้ค้าส่งด้านการท่องเที่ยวไว้ด้วยกัน หน้าที่ที่ผู้วิจัยเลือกสรรมานั้น ล้วนแล้วแต่เป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงมีประวัติการดำเนินงานมายาวนานทั้งในเอเชียและทั่วโลก หลักการขององค์กรคือการเป็นผู้ให้บริการห้องพักของโรงแรมพร้อมส่วนลด และผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอื่น ๆ อันดับ 1 บนอินเทอร์เน็ต ผู้วิจัยทราบดีว่าการจองห้องพักทางอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งใหม่ผู้วิจัยจึงพยายามอย่างสุดความสามารถ

ในการให้บริการที่มีความน่าเชื่อถือ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มี "การรับประกันความปลอดภัยในการชำระเงินและการรักษาข้อมูลส่วนบุคคล" (Shop Safe and Privacy Guarantee) เพื่อให้ท่านใช้บริการของผู้วิจัยด้วยความมั่นใจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA) ซึ่งไทยได้บังคับใช้บางส่วนเมื่อปีที่ผ่านมา กล่าวถึงรายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลไว้ โดยข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่สามารถระบุถึงตัวเจ้าของข้อมูลนั้นได้ อาจเป็นได้ทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ บัญชีธนาคาร อีเมล ไอดีไลน์ ลายนิ้วมือ เป็นต้น ในส่วนของกฎหมาย GDPR ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรปก็มีการกล่าวถึงกำหนดระยะเวลาของการเก็บรักษาข้อมูล

(Data Retention) ไว้เช่นกัน วัตถุประสงค์ของการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ก็เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ไม่ประสงค์ดีทำการแฮ็กข้อมูลเพื่อขโมยข้อมูลไปขายหรือทำประโยชน์จากทั้งตัวเจ้าของข้อมูลเองหรือจากบุคคลที่ดูแลข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ตัดสินใจในการเก็บรวบรวม การใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลมีหน้าที่ต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

นโยบายการเก็บรักษาข้อมูลเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า ซึ่งหากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและบุคลากรในองค์กร มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลแล้ว ความเสี่ยงกรณีข้อมูลถูกละเมิดก็จะน้อยลงทำให้องค์กรเกิดความน่าเชื่อถือ และยกระดับมาตรฐานองค์กรในสายตาผู้บริโภคได้มากขึ้นอีกด้วย

ดังนั้น งานวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญและความต้องการที่จะศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยว Agoda ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเดินทาง นักท่องเที่ยวภายในประเทศให้มากที่สุด โดยผู้เข้าใช้บริการแอปพลิเคชันเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ชื่นชอบการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยในช่วงเทศกาลวันหยุด และฤดูกาลต่าง ๆ ซึ่งภายในแอปพลิเคชันมีโปรโมชัน ส่วนลดพิเศษ ทำให้เป็นที่น่าสนใจต่อลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

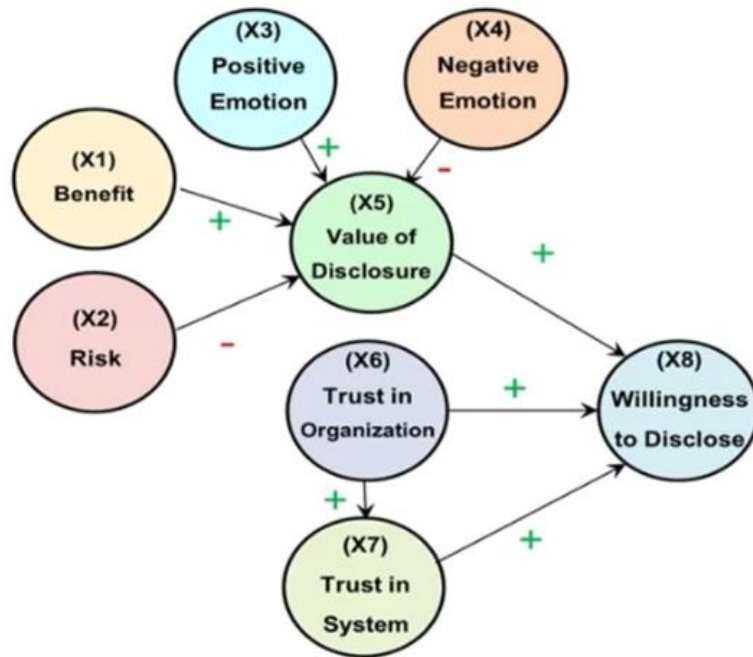
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้บริการของแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามอาชีพ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการรับรู้ความเสี่ยงในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลผ่านแอปพลิเคชันท่องเที่ยว ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้ศึกษา

ทฤษฎีแคลคูลัสภาวะส่วนตัว สามารถอธิบายความสัมพันธ์ โดยอ้างอิงจากแบบจำลองแนวคิดของ Morosan, C. & DeFranco, A. (2015) สรุปได้ว่า ความเต็มใจที่จะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลเชิงบวกมาจากมุมมองด้านคุณค่า, ความเชื่อมั่นต่อองค์กรและความเชื่อมั่นในระบบ โดยมุมมองด้านคุณค่าจะได้รับอิทธิพลเชิงลบจากการรับรู้ความเสี่ยง และอารมณ์เชิงลบได้รับอิทธิพลเชิงบวกจากอารมณ์เชิงบวกและการรับรู้ผลประโยชน์ และความเชื่อมั่นในระบบจะได้รับอิทธิพลเชิงบวกมาจากความเชื่อต่อองค์กร ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดงานวิจัยต่อไป ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ทฤษฎีแคลคูลัสสถานะส่วนตัว (Privacy Calculus Theory)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยจึงประยุกต์กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ของทฤษฎีแคลคูลัสสถานะส่วนตัว (Privacy Calculus Theory) ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือดัชนีชี้วัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลผ่านแอปพลิเคชัน Agoda ซึ่งประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) มุมมองด้านคุณค่า (Value of Disclosure) (2) ความเชื่อถือต่อองค์กร (Trust in Organization) และ (3) ความเชื่อถือในระบบ (Trust in System) โดยที่ปัจจัยความเชื่อมั่นต่อองค์กรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปัจจัยความเชื่อมั่นในระบบ และปัจจัยผลประโยชน์ (Benefit) และ อารมณ์เชิงบวก (Positive Emotion) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปัจจัยมุมมองด้านคุณค่า และปัจจัยความเสี่ยง (Risk) และอารมณ์เชิงลบ (Negative Emotion) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับปัจจัยมุมมองด้านคุณค่า โดยกำหนดสมมติฐานของงานวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานของงานวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ประโยชน์จากการใช้แอปพลิเคชันและความรู้สึกด้านบวกต่อแอปพลิเคชันท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมุมมองคุณค่าจากการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการ

สมมติฐานที่ 2 มุมมองคุณค่าจากการใช้แอปพลิเคชัน ความเชื่อถือต่อองค์กรที่พัฒนาแอปพลิเคชัน และความเชื่อต่อระบบของแอปพลิเคชันท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความยินยอมเปิดเผยข้อมูลให้กับแอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการ

สมมติฐานที่ 3 ความเชื่อถือต่อองค์กรที่พัฒนาแอปพลิเคชันท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความเชื่อต่อระบบการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการ

สมมุติฐานที่ 4 มุมมองความเสี่ยงจากการใช้แอปพลิเคชัน และความรู้สึกด้านลบต่อแอปพลิเคชันท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อมุมมองคุณค่าจากการใช้แอปพลิเคชันของผู้ใช้บริการ

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการติดตามผลการรับรู้ความเสี่ยงจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยว ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยการวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูล โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 401 คน เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างของประชากรผู้ให้บริการแอปพลิเคชันท่องเที่ยว เป็นการใช้อ้างอิงที่สำรวจได้มาจากแบบสอบถามออนไลน์ และจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ดังนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อาชีพ	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
นิสิต/นักศึกษา/รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ พนักงานของรัฐ	194	113	307
พนักงานบริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป/ ว่างงาน/แม่บ้าน/อื่น ๆ	59	35	94
จำนวนรวม	253	148	401
	63.09%	36.91%	100.00%

จากตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 401 กลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Agoda โดยกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจมาได้และใช้ในการวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ แบ่งเป็นอาชีพตามผู้ให้บริการออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย นิสิต/นักศึกษา/รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ คิดเป็น เพศชาย 194 คน เพศหญิง 113 คน รวมเป็น 307 คน พนักงานบริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป/ว่างงาน/แม่บ้าน/อื่น ๆ คิดเป็น เพศชาย 59 คน เพศหญิง 35 คน รวมเป็น 94 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยที่แบบสอบถามเหล่านั้นถูกสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการใช้บริการแอปพลิเคชัน Agoda ของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 3 การรับรู้การเปิดเผยข้อมูลของผู้ใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน Agoda จำนวนทั้งหมด 8 ด้าน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงจากการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูก้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ การศึกษาพฤติกรรมการเปิดเผยข้อมูลของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพโดยใช้วิธีการทดสอบสมมติฐาน และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความยินยอมเปิดเผยข้อมูลของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถแสดงได้ดังนี้

$$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (1) - (4)$$

$$X_{5i} = \beta_{50} + \beta_{51}X_{1i} + \beta_{52}X_{2i} + \beta_{53}X_{4i} + \beta_{54}X_{4i} + \epsilon_{5i} \quad (5)$$

$$X_{6i} = \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \quad (6)$$

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{76}X_{6i} + \epsilon_{7i} \quad (7)$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \epsilon_{8i} \quad (8)$$

โดยที่

X_{1i} = มุมมองประโยชน์จากการใช้แอปพลิเคชันของผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ i

X_{2i} = มุมมองความเสี่ยงจากการใช้แอปพลิเคชันของผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ i

X_{3i} = ความรู้สึกด้านบวกต่อแอปพลิเคชันของผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ i

X_{4i} = ความรู้สึกด้านลบต่อแอปพลิเคชันของผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ i

X_{5i} = มุมมองคุณค่าจากการใช้แอปพลิเคชันของผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ i

X_{6i} = ความเชื่อถือต่อองค์กรที่พัฒนาแอปพลิเคชันของผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ i

X_{7i} = ความเชื่อถือต่อระบบของแอปพลิเคชันของผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ i

X_{8i} = ความเต็มใจเปิดเผยข้อมูลให้กับแอปพลิเคชันของผู้ตอบแบบสอบถามคนที่ i

ϵ_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

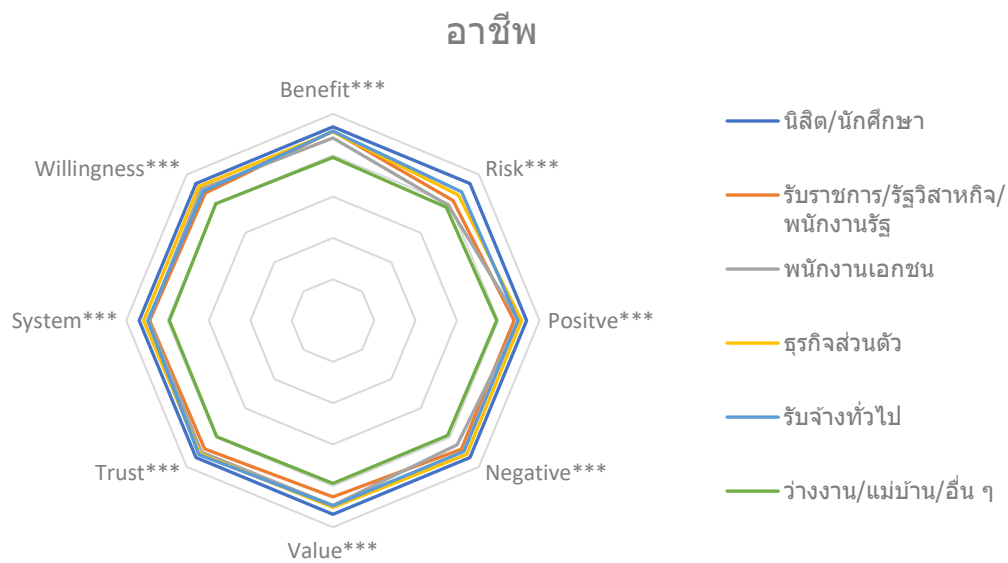
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 401 คน ของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันโดยกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจมาได้และใช้ในงานวิจัยนี้สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้ แบ่งเป็นกลุ่มอาชีพ ตามผู้ใช้บริการออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย นิสิต/นักศึกษา/รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ คิดเป็น เพศชาย 194 คน เพศหญิง 113 คน รวมเป็น 307 คน พนักงานบริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป/ว่างงาน/แม่บ้าน/อื่น ๆ คิดเป็น เพศชาย 59 คน เพศหญิง 35 คน รวมเป็น 94 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการทดสอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดเผยข้อมูลของผู้ใช้บริการของแอปพลิเคชันจำแนกตามอาชีพของลูกค้า พบว่าอาชีพ นิสิต/นักศึกษา/รับราชการ มีพฤติกรรมการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลมากกว่าอาชีพอื่น และให้ความสำคัญทุกปัจจัย ซึ่งให้ความสำคัญด้านความเสี่ยงมากที่สุด ตามตารางที่ 2 และรูปที่ 2 กราฟเรดาร์ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

	จำนวน	Benefit	Risk	Positive	Negative	Value	Trust	System	Willingness
อาชีพ									
นิสิต/นักศึกษา	264	0.9375	0.9375	0.9375	0.9375	0.9375	0.9375	0.9375	0.9375
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานรัฐ	38	0.9169	0.8224	0.8767	0.8799	0.8531	0.8772	0.8866	0.8732
พนักงานเอกชน	30	0.8835	0.7889	0.8976	0.8500	0.8944	0.9000	0.8915	0.9000
ธุรกิจส่วนตัว	26	0.9132	0.8588	0.9134	0.9158	0.9038	0.9103	0.9159	0.9182
รับจ้างทั่วไป/ว่างงาน/แม่บ้านอื่น ๆ	43	0.7895	0.7768	0.7929	0.7853	0.7879	0.7939	0.7912	0.8009
		0.8518	0.8549	0.8570	0.8750	0.8735	0.8549	0.8612	0.8728
F-test		5.1798 ***	1.7978 *	4.1383 ***	3.9354 ***	3.9145 ***	4.2671 ***	4.3586 ***	3.6925 ***

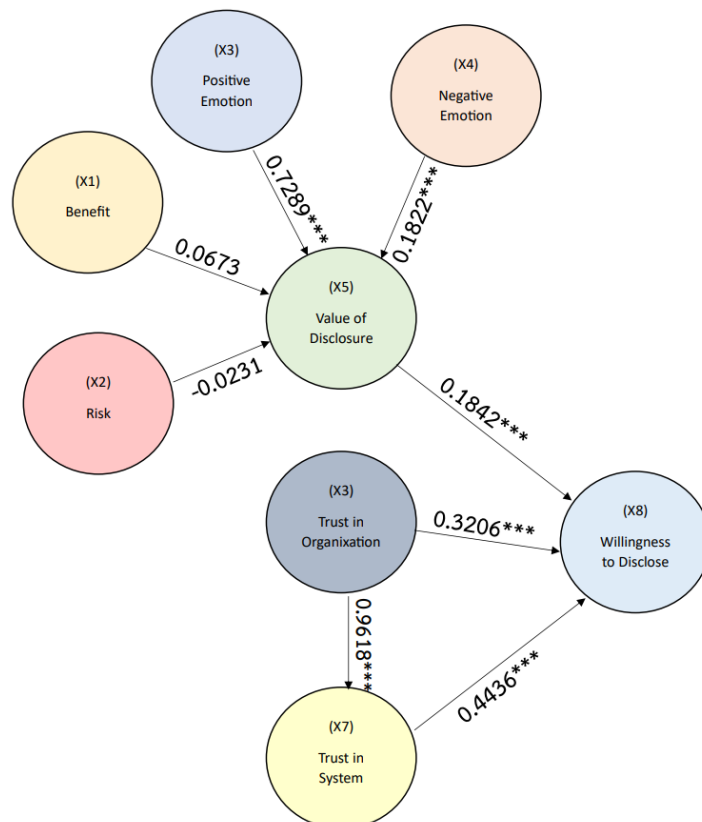

รูปที่ 2 เรดาร์เปรียบเทียบค่าดัชนีแยกตามอาชีพ

ผลการทดสอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความยินยอมเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันท่องเที่ยว จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบโดยการวิเคราะห์ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการเชิงเส้นตรง ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์แบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการเชิงเส้นตรง

Model	มุมมองคุณค่า	ความเชื่อถือ ต่อระบบของแอปพลิเคชัน	ความยินดี ที่จะเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว
มุมมองประโยชน์	0.0673		
มุมมองความเสี่ยง	-0.0231		
ความรู้สึกอารมณ์เชิงบวก	0.7289***		
ความรู้สึกอารมณ์เชิงลบ	0.1822***		
มุมมองคุณค่า			0.1842***
ความเชื่อถือต่อองค์กรแอปพลิเคชัน		0.9618***	0.3206***
ความเชื่อถือต่อระบบของแอปพลิเคชัน			0.4436***
Constant	0.0322*	0.0302**	0.0494***
N	401.0000	401.0000	401.0000
rss	2.3200	1.5744	1.5931
F	497.9051	556.4171	3426.0781
p	0.0000	0.0000	0.0000
r2	0.8987	0.8490	0.8957
r2_a	0.8969	0.8474	0.8954

รูปที่ 3 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรงตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย

จากตารางที่ 2 และรูปที่ 3 แสดงแบบจำลองการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอย สามารถนำมาทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า มุมมองด้านคุณค่าจากการใช้แอปพลิเคชันมีความสัมพันธ์เชิงบวกมีนัยสำคัญกับการยินยอมเปิดเผยข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือผู้ใช้บริการเห็นว่าแอปพลิเคชันมีมุมมองคุณค่า และมีความปลอดภัยในการใช้บริการจึงยินยอมเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อแลกกับผลประโยชน์ที่จะได้รับในการใช้บริการ มุมมองด้านความน่าเชื่อถือต่อองค์กรของแอปพลิเคชันมีความสัมพันธ์เชิงบวกมีนัยสำคัญกับการยินยอมเปิดเผยข้อมูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือผู้ใช้บริการเห็นว่าแอปพลิเคชันมีภาพลักษณ์ขององค์กรที่ดี สามารถตรวจสอบข้อมูลการจองที่พัก และการชำระค่าที่พัก มีความน่าเชื่อถือ ช่วยดูแลการซื้อบริการให้เป็นไปตามที่โฆษณา และคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ซื้อ มุมมองด้านความน่าเชื่อถือต่อระบบของแอปพลิเคชันมีความสัมพันธ์เชิงบวกมีนัยสำคัญกับการยินยอมเปิดเผยข้อมูล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือผู้ใช้บริการเห็นว่าแอปพลิเคชันมีมาตรฐานความปลอดภัยในการดูแลฐานข้อมูลลูกค้า ระบบชำระเงินและระบบคืนเงิน ให้เป็นไปตามที่ตกลงไว้ สอดคล้องงานวิจัยของ Schiffman & Kanuk (อ้างถึงใน พิษยารักษ์ มณีเลอเลิศ, 2553) กล่าวถึงค่านิยมของพฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการพิจารณา ไตร่ตรอง ค้นหา การชั่งใจ การทดลองใช้และประเมินค่าในสินค้าหรือการบริการเหล่านั้น โดยคาดการณ์ว่าจะได้รับการตอบสนองจากสินค้าหรือการบริการนั้นอย่างพึงพอใจสูงสุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ช่วงอายุอยู่ใน ช่วง Gen Z มีสถานภาพโสด โดยส่วนใหญ่การศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรี อยู่ในอาชีพนิสิต/นักศึกษา และจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท มีความถี่ของการใช้แอปพลิเคชันมีประโยชน์ในการช่วยตัดสินใจซื้อ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่าแอปพลิเคชันอาจมีความเสี่ยงสำหรับความสูญเสียในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามมีผลต่ออารมณ์เชิงบวกโดยการใช้งานแอปพลิเคชันทำให้รู้สึกมีความสุข ผู้ตอบแบบสอบถามมีผลต่ออารมณ์เชิงลบการใช้งานแอปพลิเคชัน ทำให้ฉันรู้สึกกลัวข้อมูลส่วนตัวถูกขโมย ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าแอปพลิเคชันมีความคุ้มค่ากับการที่ให้ข้อมูลไป ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าแอปพลิเคชันมีความน่าเชื่อถือในเรื่องการช่วยเหลือให้การซื้อบริการเป็นไปตามสัญญาที่โฆษณา ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าระบบของแอปพลิเคชันมีความน่าเชื่อถือในเรื่องความปลอดภัยของระบบการดูแลฐานข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า และผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าสำหรับแอปพลิเคชันคุณคิดว่าคุณยินดีที่จะเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวในการขอรับส่วนลดผ่านแอปพลิเคชัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่สรุปได้ว่า พฤติกรรมการยินยอมเปิดเผยข้อมูลของลูกค้าแอปพลิเคชัน Agoda สามารถอภิปรายผลได้ว่า ผู้ใช้บริการที่มีพฤติกรรมเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกันโดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการยินยอมเปิดเผยข้อมูลของผู้ใช้บริการ คือ อายุ เพศ การศึกษา รายได้ อาชีพ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างด้านพฤติกรรม เนื่องจากแต่ละบุคคลย่อมมีพื้นฐานการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่

เกี่ยวกับประชากรศาสตร์งานวิจัยของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) กล่าวว่า ความแตกต่างของแต่ละบุคคลสามารถบ่งชี้ถึงพฤติกรรมและสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากปัจจัยภายนอก

ผลการวิจัยพบว่าการใช้แอปพลิเคชัน Agoda มีอำนาจความสะดวกในการเลือกซื้อบริการและค้นหาที่พัก และช่วยในการเปรียบเทียบราคาก่อนตัดสินใจซื้อบริการ และการเปิดเผยข้อมูลเป็นสิ่งที่ยอมรับได้เมื่อเทียบกับสิ่งที่ได้รับ เพื่อให้ได้เป็นสมาชิกของแอปพลิเคชันและเก็บข้อมูลผู้ใช้งานในแอปพลิเคชันเพื่อเก็บข้อมูลการซื้อบริการที่พัก การแนะนำที่พักที่น่าสนใจ เป็นการนำเสนอข้อมูลแบบเป็นส่วนตัว สำหรับการให้บริการ และเก็บข้อมูลลูกค้าเพื่อดูความสนใจในสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับเสนอที่พักในครั้งต่อไป การแสดงถึงนโยบายในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการเพิ่มความเชื่อมั่น ความไว้วางใจในความเสี่ยงที่จะได้รับการเปิดเผยข้อมูลทั้งนี้ผู้ใช้บริการมีความเชื่อถือในระบบของ แอปพลิเคชัน ในเรื่องของความปลอดภัยของข้อมูล การซื้อบริการและการคืนเงินเป็นไปตามที่กำหนดไว้ และความคุ้มค่าในการเปิดเผยข้อมูลเพื่อแลกกับผลประโยชน์ที่จะได้รับผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Agoda

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ใช้บริการแอปพลิเคชัน Agoda จากการศึกษาพฤติกรรมการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าแอปพลิเคชันท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับปัจจัยความน่าเชื่อถือต่อระบบของแอปพลิเคชันเป็นอันดับแรก เนื่องจากผู้ใช้บริการมีความเชื่อถือถึงความปลอดภัยของระบบในการดูแลฐานข้อมูลของลูกค้า จะส่งผลต่อการยินยอมเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต่อแอปพลิเคชัน โดยปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือต่อองค์กรของแอปพลิเคชัน ผู้ใช้บริการมีความน่าเชื่อถือต่อองค์กรมีการซื้อบริการผ่านแอปพลิเคชัน Agoda สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ใช้บริการ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์กรให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มลูกค้าให้มีการใช้งานแอปพลิเคชันมากขึ้น และปัจจัยมุมมองด้านคุณค่า ผู้ใช้บริการควรให้ความสำคัญด้านความคุ้มค่ากับการให้ข้อมูลในแอปพลิเคชัน องค์กรควรพัฒนาฐานข้อมูลให้มีความปลอดภัยต่อลูกค้า ทำให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลตรงตามจริงและมีความเต็มใจที่จะเปิดเผยข้อมูล เพื่อแลกกับประโยชน์ที่ได้รับ โดยผู้ใช้บริการแอปพลิเคชันก็จะได้มีประโยชน์จากข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์เรื่องเกี่ยวกับการขายสินค้าหรือบริการที่ลูกค้าสนใจในครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

- ชัยพฤกษ์ บุญเลิศ. (2553). *พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการใช้บริการจองห้องพักออนไลน์*. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- พิชยารักษ์ มณีเลอเลิศ. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคผ่านระบบออนไลน์*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). *ส่วนประสมการตลาด*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา. กรุงเทพฯ.

Culnan, M.J. & Armstrong, P.K. (1999). *Information privacy concerns, procedural fairness, and impersonal trust: An empirical investigation*. *Organization science*, 104-115.

Culnan, M.J. & Bies, R. J. (2003). Consumer privacy: Balancing economic and justice considerations. *Journal of social Issues*, 59(2), pp. 323 - 342.

Schiffman, G. & Kanuk, L. (2000). *Consumer Behavior*. Prentice Hall, Inc., Englewood Cliff.

ผลกระทบของสิ่งจูงใจทางการเงินต่อความเต็มใจจ่ายเงิน
ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
The Impact of Financial Incentives on Willingness to Pay for Refrigerator

E-Waste Management in Bangkok Metropolitan Region

รภัศสรณ์ กิรติพิพัฒน์พร¹ และดารารัตน์ สุขแก้ว²

Rapassorn Keeratipipattanaporn¹ and Dararat Sukkaew²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: rapassorn.kee@rmutr.ac.th¹, dararat.s@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น (2) ประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม และความเต็มใจจ่าย วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 400 คน จากผู้บริโภค เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย สิ่งจูงใจทางการเงิน การรับรู้คุณค่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม บรรทัดฐานทางสังคม ความสะดวก (2) ผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่ม 6.67% สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 12.38% สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบให้มารับที่บ้านทันที

คำสำคัญ: แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความเต็มใจจ่าย สิ่งจูงใจทางการเงิน

Abstract

The purpose of this research was to (1) analyze factors that affect the intention and behavior in disposing of electronic waste such as refrigerators (2) assess the willingness to pay to manage electronic waste such as refrigerators among consumers in Bangkok and surrounding areas. It has a conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to pay. Stratified random sampling technique was applied to select 400 people from consumers to

answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by Linear Regression Model and willingness to pay evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed that factors that (1) significantly affected customers to intentions and waste management behavior consisted of financial incentives, perceived value, environmental concern, social norm, convenience. (2) customers were willing to pay additional of 6.67% for the habit of dropping off garbage and picking it up at home on the specified date and 12.38% for the behavior of throwing garbage out and picking it up at home immediately.

Keywords: Theory of planned behavior model, environmental concern index, willingness to pay, financial incentives

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Waste หรือ E-waste) หรือซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment's : WEEE) เป็นปัญหาที่สำคัญของโลกความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ประกอบกับการแข่งขันทางการตลาดที่เข้มข้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีการผลิตสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีการประดิษฐ์อุปกรณ์ใช้สอยนานาชนิดออกสู่ตลาดจนทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หลายชนิดกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนโดยเฉพาะในเมือง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ จึงถูกผลิตขึ้นมามากมายและต่อเนื่องส่งผลทำให้ราคาของผลิตภัณฑ์เหล่านี้ลดลงจนทุกระดับสามารถซื้อเป็นเจ้าของได้ง่ายขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่ในสภาพที่ตรึงเร็วยิ่งขึ้น ล้าสมัยและหมดสภาพการใช้งานจะกลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ (ศูนย์วิทยาเพื่อการศึกษาขอนแก่น, 2558)

ปัจจุบันประเทศไทย ยังไม่มีระบบการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ไปสู่การรีไซเคิลที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างครบวงจร ขาดการให้สิ่งจูงใจ เช่น เงินคืนหรือส่วนลด เมื่อผู้บริโภคนำขยะอิเล็กทรอนิกส์ไปส่งยังจุดรวบรวมที่กำหนด โดยปัญหาหลักอยู่ที่การเก็บรวบรวมซากผลิตภัณฑ์ เพื่อนำส่งไปยัง โรงงานที่มีกระบวนการรีไซเคิลที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการ ส่วนมากยังไม่มีแยกทิ้งอย่างเป็น ระบบโดยส่วนใหญ่จะถูกทิ้งปะปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป ตู๋เย็น คือ ในหนึ่งในขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่ควรถูกจัดการอย่างระมัดระวัง และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม เนื่องจากมีสารพิษและส่วนประกอบอันตรายภายใน เช่น ของเหลวที่มีธาตุหนัก เช่น ตะกั่ว และลิเทียม ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมเมื่อถูกทิ้งไว้หรือจัดการไม่ถูกวิธี การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เสียแล้วอย่างไม่ถูกต้องอาจทำให้สารพิษหรือส่วนประกอบอันตรายนี้รั่วออกมาและเข้าสู่ระบบน้ำหรือดินซึ่งสามารถทำให้เกิดปัญหาสุขภาพหรือสิ่งแวดล้อมได้ในระยะ

ยาวควรทำการจัดการเป็นอย่างดีเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้สามารถทำลายหรือนำส่งไปให้ถูกต้องตามกฎหมาย บางองค์กรหรือศูนย์รวมขยะอิเล็กทรอนิกส์นั้นอาจมีบริการจัดส่งหรือการเก็บรวบรวมอุปกรณ์ที่เสียแล้วได้ การทำสิ่งนี้จะช่วยลดปริมาณขยะที่ส่งไปทำลายในที่สุดและช่วยประหยัดพื้นที่บริเวณบ้านหรือที่ทำงานด้วยการกำจัดอุปกรณ์เสียออกไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ในกรณีที่ไม่สามารถนำไปยังศูนย์รวมขยะได้ เพราะขนาดใหญ่หรือขาดความสะดวกในการขนส่ง ควรติดต่อหน่วยงานท้องถิ่นหรือบริษัทจัดการขยะเพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการจัดการที่เหมาะสม (ทรู ดิจิทัล พาร์ค, 2022) ปัจจุบันพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสะดวกสบาย ความยืดหยุ่น ค่าใช้จ่าย และความเชื่อมั่นในการจัดการอย่างถูกต้องในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น และ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและให้มารับที่บ้านทันที ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและให้มารับที่บ้านทันที โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคเพื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและให้มารับที่บ้านทันทีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

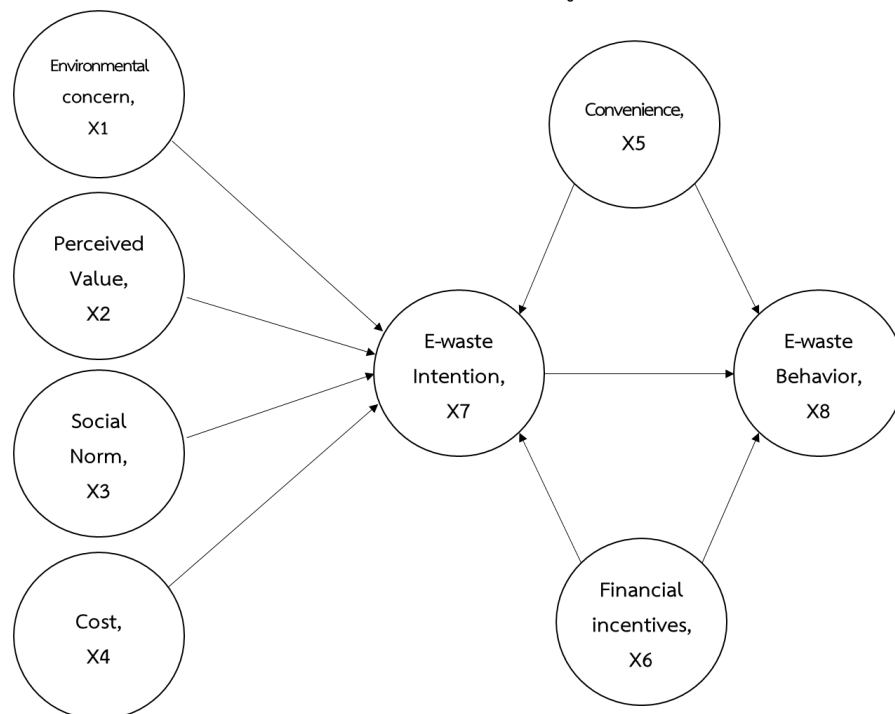
งานวิจัยนี้มีขึ้นเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ (ตู้เย็น) ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นในเขตกรุงเทพและปริมณฑล
2. เพื่อประเมินความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้อธิบายว่าพฤติกรรม (Behavior) ที่ถูกแสดงออกมานั้นเป็นผลมาจากเจตนา (Intention) ซึ่งมีปัจจัย 3 ประการที่มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดเจตนา ได้แก่ ทิศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) และ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control) (Icek Ajzen, 1991) แนวคิดด้าน Environmental concern สืบถึงความรู้สึกเกี่ยวกับประเด็นที่แตกต่างกันของสิ่งแวดล้อม (Zimmer et al., 1994) ได้ให้คำจำกัดว่า ความใส่ใจสิ่งแวดล้อม คือ

ผู้บริโภครับทราบ รู้สึกตื่นตัวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความพยายามในการแก้ไขหรือแสดงความตั้งใจสนับสนุนการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริโภคที่มีความใส่ใจสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ทัศนคติและการตัดสินใจซื้อตราสินค้าสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อม ทัศนคติต่อตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจซื้อตราสินค้า เพื่อสิ่งแวดล้อม และการรับรู้ตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ การตัดสินใจซื้อตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (บุญชญา ใจภักดี, 2562) จากกรอบแนวคิดงานวิจัยนำมาศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังนี้ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ดังที่แสดงในรูปที่ 1

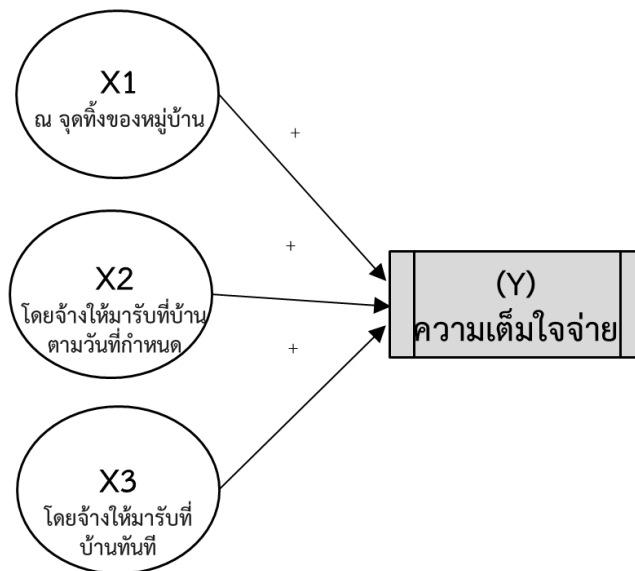
รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) ทฤษฎีความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay) เป็นแนวคิดที่อธิบายถึงระดับราคาที่สูงที่สุดที่ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายให้กับผู้ขายเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Zulfakar et al., 2012)

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยคุณลักษณะของสถานออกกำลังกายที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการและมูลค่าความเต็มใจจ่าย คือ ปัจจัยด้านความสะดวกผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับสถานออกกำลังกายที่มีความสะดวกในการเดินทาง ด้านการให้บริการและความรู้ของพนักงานพนักงานที่มีความเชี่ยวชาญและสามารถให้คำแนะนำที่ดีเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การให้บริการเสริมและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ห้องซาวน่า

สระว่ายน้ำ ร้านอาหาร หรือบริการนวดแผนไทย เพิ่มความน่าสนใจให้กับสถานออกกำลังกาย และเพิ่มมูลค่าความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้น อัตราค่าบริการรายเดือนที่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับคุณภาพของบริการ ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกว่าคุณค่ากับเงินที่จ่ายไป และเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจใช้บริการสถานออกกำลังกาย โดยสรุปงานวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านการบริการ ความสะดวก และสิ่งอำนวยความสะดวกมีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการสถานออกกำลังกายและมูลค่าความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้น (อาทิตยา วงศ์วานิช, 2559)

สำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น แบบ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ต้องนำไปทิ้งที่จุดทิ้งขยะที่มีในหมู่บ้าน ซึ่งสะดวกและรวดเร็วกว่าการรอให้มารับที่บ้าน แต่อาจมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งหรือการนำไปทิ้งที่จุดทิ้งขยะ แบบให้มารับตามวันที่กำหนด สามารถนัดหมายให้มารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนดได้ ซึ่งเป็นการสะดวกในกรณีที่ผู้ใช้มีเวลาไม่เพียงพอหรือไม่สะดวกในการนำไปทิ้งที่จุดทิ้งขยะ และอาจมีค่าบริการเพิ่มเติมในการนำของไปรับที่บ้าน และ แบบให้มารับที่บ้านทันที ผู้ให้บริการจะมารับขยะที่บ้านทันทีเมื่อผู้ใช้ต้องการ ซึ่งเป็นการบริการที่สะดวกและรวดเร็วที่สุดสำหรับผู้ใช้ แต่อาจมีค่าบริการเพิ่มเติมที่สูงกว่าแบบอื่น ๆ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทันที ดังที่แสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to pay: WTP

จากกรอบแนวคิดข้างต้น งานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น

H₂: ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาที่เหมาะสม

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากผู้บริโภคนในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 400 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนสมาชิกในครอบครัว / เพศ	ความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น		
	ชาย	หญิง	รวม
จำนวน 1 - 2 คน	71	66	137
	51.82%	48.18%	100.00%
ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป	101	162	263
	38.40%	61.60%	100.00%
รวม	172	228	400
	43.00%	57.00%	100.00%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามเพศ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว โดยการสุ่มตัวอย่างจากเพศ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว โดยสาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากจำนวนสมาชิกในครอบครัว คือ จำนวน 1 - 2 คน และตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคล และพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมุติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

$X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i}$ = ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)

$$X_{7i} = \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i}$$

$$X_{8i} = \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i}$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = การรับรู้ค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความเต็มใจจ่าย

ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสต์แบบผลกระทบ

เชิงสุ่ม (Random Effects Logit) ที่มีรูปแบบการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ จ่าย และ 0 คือ ไม่จ่าย

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เผชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ ที่ผู้ตอบคนที่ i เผชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการวิจัย

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่ใช้งานตู้เย็น มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3-5 คน ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท อาศัยบ้านเดี่ยวหรือทาวเฮ้าส์ มีความถี่ในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น น้อยกว่า 2 ครั้ง ในระยะเวลา 10 ปี มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยในการทิ้งขยะเฉลี่ยต่อเดือน 50-100 บาท โดยมีจุดประสงค์ในการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกวิธี

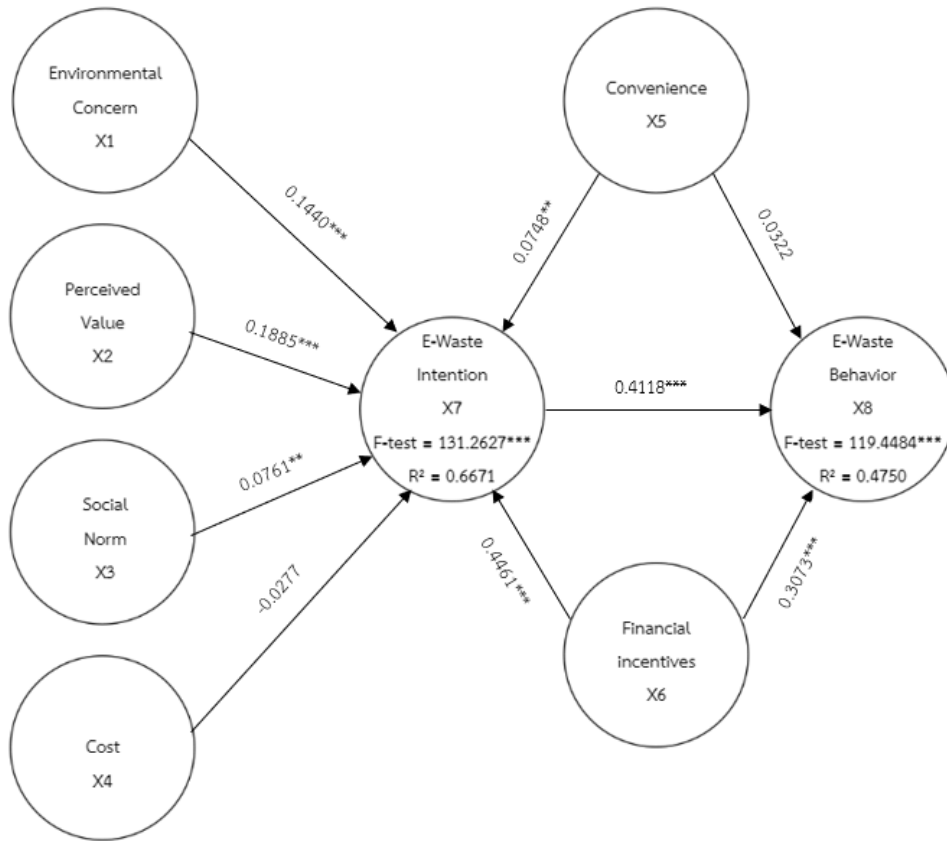
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจ และพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ประกอบด้วย ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.4461 มีค่าสัมพัทธ์เชิงบวก ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.1885 มีค่าสัมพัทธ์เชิงบวก ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.1440 มีค่าสัมพัทธ์เชิงบวก ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.0761 มีค่าสัมพัทธ์เชิงบวก ปัจจัยด้านความสะดวก มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.0748 มีค่าสัมพัทธ์เชิงบวก และปัจจัยด้านต้นทุน มีค่าสัมพัทธ์เชิงลบ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.4118 มีค่าสัมพัทธ์เชิงบวก ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.3073 มีค่าสัมพัทธ์เชิงบวก และปัจจัยด้านความสะดวก มีค่าสัมพัทธ์เชิงบวก แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับสมมติฐาน แสดงได้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

Model	EI	EB
EC	0.1440***	
PV	0.1885***	
SN	0.0761**	
CS	-0.0277	
CV	0.0748**	0.0322
FI	0.4461***	0.3073***
EI		0.4118***
Constant	0.0972***	0.1906***
N	400	400
rss	6.1144	10.9387
ll	268.5870	152.2561
F-test	131.2627***	119.4484***
chi2		
R ²	0.6671	0.4750
Adj.R ²	0.6620	0.4711

หมายเหตุ: EC = Environmental concern, PV = Perceived Value, SN = Social Norm,
 CS = Cost, CV = Convenience, FI = Financial incentives, EI = E-waste Intention,
 EB = E-waste Behavior
 * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ ***มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น

ตารางที่ 3 ความเต็มใจจ่ายเงินค่าทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความเต็มใจจ่ายเงินค่ากำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น	ณ.จุดทิ้งของหมู่บ้าน	ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด	ให้มารับที่บ้านทันที
ยินดีจ่ายราคา (บาท)	347.2245***	23.1716***	43.0060***
จ่ายต่ำสุด	323.5864	9.1082	28.5438
จ่ายสูงสุด	370.9026	37.2351	57.4682

จากตารางที่ 3 ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price ปัจจัยส่วนเพิ่มและค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared

และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTP พบว่า ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น จากการประเมิน WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 347.2245 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 23.1716 บาท จากราคาตั้งต้น และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 43.0060 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน ความตั้งใจในการทิ้งขยะ และความสะดวกสบาย ส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะ โดยปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น มากที่สุด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่มการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ผู้บริโภคยินดีจ่ายในราคา 347.2245 บาท ให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีจ่ายในราคา 370.3961 บาท และให้มารับที่บ้านทันที ยินดีจ่ายในราคา 390.2305 บาท

การอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-waste Behavior) พบว่า ปัจจัยสิ่งจูงใจทางการเงิน ความตั้งใจในการทิ้งขยะ และความสะดวก ส่งผลต่อความพึงพอใจพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-waste Behavior) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lindholm, E. (2022) ได้ศึกษาเรื่องผู้บริโภคมีมุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการรีไซเคิลและการนำกลับมาใช้ซ้ำของโทรศัพท์มือถือเก่า พบว่า แนวทางที่น่าเสนอคือโซลูชันที่เรียกว่า e-Market สำหรับเงินฝากแบบส่งคืน ซึ่งเริ่มต้นด้วยการที่ผู้บริโภคจ่ายเงินฝากเพิ่มเติมในช่วงเวลาซื้อสินค้า การลงทะเบียนและติดตามอุปกรณ์ผ่าน RFID ที่วางอยู่บนผลิตภัณฑ์ เมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งาน ผู้บริโภคสามารถปรึกษากับตลาดที่เปิดใช้งานทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งบริษัทต่าง ๆ แข่งขันกันเพื่อรับเงินฝาก โดยเสนอระดับผลตอบแทนจากเงินฝากให้กับผู้บริโภค บริษัทที่ผู้บริโภคเลือกใช้บริการสามารถนำไปซ่อมแซมส่งเสริมการนำกลับและรีไซเคิลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาขยะต้นทาง ลดปัญหาขยะล้นเมือง สิ่งจูงใจทางการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็นและเป็นการส่งเสริมให้ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการขยะซึ่งมีทัศนคติแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ชักนำให้เกิดพฤติกรรมของบุคคลให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ การสร้างสิ่งจูงใจทางการเงินทำให้ผู้บริโภครู้สึกมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการขยะมากขึ้น และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระยะยาว

ความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสำหรับสำหรับการชยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาต่ำกว่า พบว่า จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 320 บาท ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายเงินสำหรับให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ราคา 432 บาท และผู้บริโภครเต็มใจที่จะจ่ายเงินสำหรับให้มารับที่บ้านทันที ราคา 480 บาท ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Willingness to Pay หรือ WTP เป็นแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับราคาที่ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายสำหรับสินค้า บริการ ผู้บริโภคเปรียบเทียบตัวเลือกต่าง ๆ เพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับตนเอง และราคาที่ผู้บริโภคยินดีจ่ายจะขึ้นอยู่กับคุณสมบัติหรือประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับ จุดทิ้งขยะทั้ง 3 ช่อง จะมีราคาแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความเต็มใจจ่ายในแต่ละช่องทางและความสะดวกของผู้บริโภคด้วย (Zulfakar et al., 2012)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภท (ตู้เย็น) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างหันมาใส่ใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภท (ตู้เย็น) มากขึ้น มีความยินดีที่จะจ่ายเงินสำหรับค่าจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภท (ตู้เย็น) ตามช่องทางการจัดการต่าง ๆ สำหรับงานวิจัยนี้ สำนักสิ่งแวดล้อมกรุงเทพมหานคร สามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดจุดทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้กับประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อการจัดเก็บขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และนอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังสามารถนำไปพัฒนาเกี่ยวกับการรีไซเคิลและการนำกลับมาใช้ในอนาคตได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- ทรู ดิจิทัล พาร์ค (2022). *ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาใกล้ตัวที่คุณอาจไม่รู้*. เข้าถึงได้จาก: https://www.truedigitalpark.com/insights/articles/327/ขยะอิเล็กทรอนิกส์-ผลการ-3_1_27 มีนาคม 2567.
- ปุ่นชญา ใจภักดี. (2562). *ความใส่ใจสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมผู้บริโภคต่อตราสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมของเจนเอเรชั่นวาย*. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 27(62), หน้า 83 - 109.
- ศูนย์วิทยาเพื่อการศึกษาขอนแก่น. (2558). *ขยะอิเล็กทรอนิกส์*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.kksci.com/UserFiles/File/ขยะอิเล็กทรอนิกส์.pdf>.
- อาทิตยา. (2559). *ความเต็มใจจ่ายในการใช้บริการสถานออกกำลังกายของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระ. เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), pp. 179 – 211.
- Lindholm, E. (2022). *The mediating impact of monetary incentives*. Master's thesis, Department of Social Sciences, Technology and Art. Lulea University of Technology.
- Zimmer, et al. (1994). *Green issues: dimensions of environmental concern*. *Journal of Business Research*, 30(1), pp. 63 - 74.
- Zulfakar, M. H., Jie, F., and Chan, C. (2012). *Halal food supply chain integrity: from a literature review to a conceptual framework*. 10th ANZAM Operations, Supply Chain and Services Management Symposium, 14-15 June 2012. Australia: Melbourne.

ผลกระทบของบรรทัดฐานทางสังคมต่อการตัดสินใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์
ประเภทโทรทัศน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

The Impact of Social Norms on Payment Decisions for Television E-Waste Management
in Bangkok and Surrounding Areas

พัชรินทร์ พิมป์โยียง¹ และดารารัตน์ สุขแก้ว²

Patcharin Pimyoyang¹ and Dararat Sukkaew²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: patcharin.pim@rmutr.ac.th¹, dararat.s@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจ และ (2) พฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ของผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีกรอบแนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมและความเต็มใจจ่าย วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 450 คน จากผู้บริโภคเพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง และวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลการวิจัย พบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า ปัจจัยด้านความสะดวก และปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพิ่มอีก 11.78% (2) สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และ 23.93% สำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะแบบให้มารับที่บ้านทันที

คำสำคัญ: บรรทัดฐานทางสังคม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน แบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ดัชนีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ความเต็มใจจ่าย

Abstract

The purpose of this research was (1) to determine factors affecting intentions and (2) waste management behavior on payment decisions for television e-waste management in Bangkok and surrounding areas. It has a conceptual framework was based on Conceptual framework was based on Theory of planned behavior Model, Environmental concern index and Willingness to pay. Stratified random sampling technique was applied to select 450 people from refrigerator consumers to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by

Linear Regression Model and willingness to pay evaluation both direct and indirect methods. Research findings revealed that (1) factors that significantly affected customer's to intentions and waste management behavior consisted of environmental concern, social norm, perceived value, convenience, financial incentives and customers were willing to pay additional of 11.78% (2) for the habit of dropping off garbage and picking it up at home on the specified date and 23.93% for the behavior of throwing garbage out and picking it up at home immediately.

Keywords: Social norms, perceived value, convenience, financial incentives, theory of planned behavior model, environmental concern index, willingness to pay

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ได้ถูกผลิตและดัดแปลงให้มีความทันสมัยและหลากหลายมากยิ่งขึ้น จนกลายเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ส่งผลให้เกิดการแข่งขันด้านการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย ราคาถูกลง และการใช้งานกระจายไปในวงกว้าง เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ เครื่องซักผ้า เป็นต้น โดยเฉพาะโทรทัศน์ถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทุกครัวเรือนต้องมีไว้เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารและความบันเทิง (สิริสิทธิ์ สุปงกฎ, 2561)

ในปลายปี 2555 คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้ออกประกาศให้มีการใช้สัญญาณทีวีระบบดิจิทัล ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเปลี่ยนเทคโนโลยีการออกอากาศโทรทัศน์จากระบบอนาล็อกเดิม ไปสู่ระบบดิจิทัล ทำให้เครื่องรับโทรทัศน์รุ่นเก่าจำนวน 20 ล้านเครื่องมีแนวโน้มล้าสมัยและถูกทิ้งหรือเปลี่ยนใหม่ แม้ว่าประชาชนอาจไม่จำเป็นต้องซื้อโทรทัศน์ใหม่ทั้งหมด แต่การประกาศฉบับนี้ย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต เพิ่มความหลากหลายการบริโภค ผู้บริโภคบางส่วนต้องการซื้อเครื่องโทรทัศน์รุ่นใหม่ และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในปัจจุบันส่งผลทำให้พฤติกรรมกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนการรับชมเนื้อหารายการจากรูปแบบดั้งเดิมสู่แพลตฟอร์มออนไลน์แทน ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ระบุว่าคนไทยราว 26 ล้านคนหรือเกือบ 1 ใน 3 ของประชากรไทยรับชมคอนเทนต์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์แทน หรือ บริการรับชมวิดีโอตามความต้องการ Video on Demand (workpointtoday,

2566) ทำให้ความนิยมในการรับชมโทรทัศน์น้อยลง ในที่สุดผลิตภัณฑ์เหล่านี้จะกลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า "ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์" Waste from Electrical and Electronic Equipment : WEEE) ตามคำนิยามของกรมควบคุมมลพิษที่กำลังสร้างปัญหาอย่างมากทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรง หากมีการจัดการขยะที่ไม่ถูกวิธี

การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริโภคเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ปัจจัยเหล่านี้อาจประกอบด้วย ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เช่น อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ปัจจัยด้านจิตวิทยา เช่น ทศนคติ การรับรู้คุณค่า ปัจจัยด้านความสะดวกในการเข้าถึงบริการจัดการขยะ ต้นทุนค่าบริการและค่าใช้จ่ายเปรียบเทียบกับการจัดการด้วยตนเอง รวมถึงประสิทธิภาพของการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลบริการ นอกจากนี้ บรรทัดฐานทางสังคมที่สะท้อนการยอมรับและความคาดหวังในพฤติกรรมอันพึงประสงค์ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภค

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ และ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและให้มารับที่บ้านทันที ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ และประเมินความเต็มใจจ่ายเพิ่มเพื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและให้มารับที่บ้านทันที โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคเพื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนดและให้มารับที่บ้านทันทีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล
2. เพื่อระบุความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

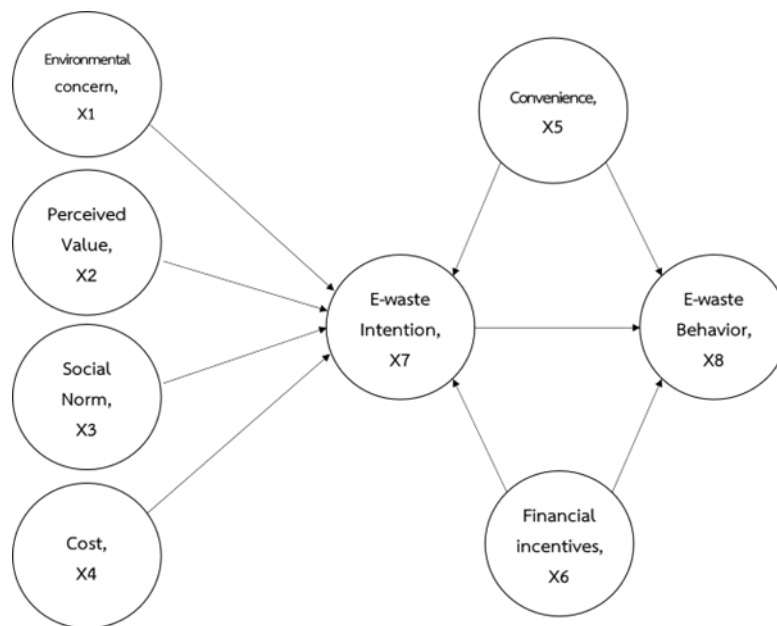
กรอบแนวคิดงานวิจัย

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมของบุคคล (Icek Ajzen, 1991) ซึ่งได้รับการพัฒนาและปรับปรุงต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทฤษฎีนี้มีการนำมาใช้ในการวิจัยเรื่องการจัดการขยะและการทิ้งขยะอย่างกว้างขวาง โดยมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมการทิ้งขยะ และปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจของบุคคลในการทิ้งขยะด้วยตัวเอง ตัวอย่างผลงานการวิจัยที่อ้างอิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเหล่านี้

Escario, Rodriguez-Sanchez, & Casaló (2020) ศึกษาเรื่อง The Influence of Environmental Attitudes and Perceived Effectiveness on Recycling, Reducing, and Reusing Packaging Materials in Spain มุ่งเน้นศึกษาสำรวจว่าทัศนคติที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและความเชื่อในประสิทธิภาพของผู้บริโภคมีผลต่อการรีไซเคิล (Recycling), การลด (Reducing), และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reusing) ในประเทศสเปน การศึกษาพบว่าผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมจะมีพฤติกรรมการรีไซเคิล การลด และการนำกลับมาใช้ใหม่ ที่มากขึ้น

Hong Thi Thu Nguyen et al. (2018) ศึกษาเรื่อง Determinants of Residents' E-Waste Recycling Behavioral Intention: A Case Study from Vietnam มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ในเวียดนาม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ คือ ปัจจัยทางสังคม จิตวิทยา และสภาพแวดล้อม

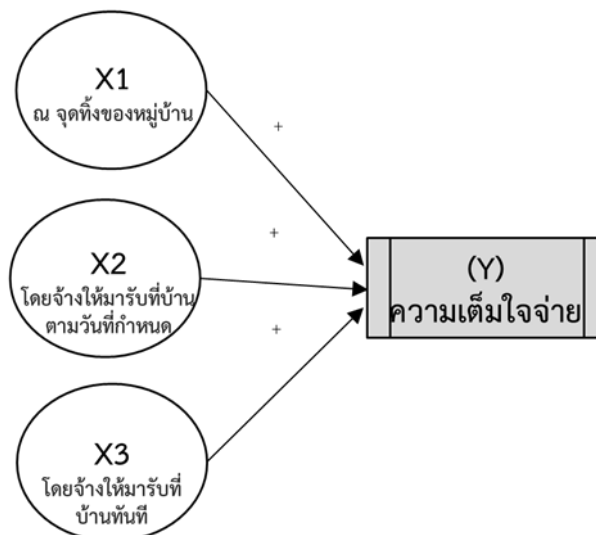
ผู้วิจัยจึงได้นำแบบจำลองทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (TPB) และแนวคิดด้าน Environmental concern index มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ โดยมีปัจจัยที่ทำการศึกษาทั้งสิ้น 8 ปัจจัย ดังนี้ ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่าบรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวก สิ่งจูงใจทางการเงิน ความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ดังที่แสดงใน รูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดพฤติกรรมตามแผน (TPB) และ Environmental concern index

ความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) หมายถึง ความยินดีหรือความเต็มใจของผู้บริโภคที่พร้อมจะจ่ายค่าสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง ทั้งนี้ราคาที่คุณยินดีจะจ่ายขึ้นอยู่กับประเมิน

มูลค่าของสินค้าและบริการนั้น ๆ (ภราดร ปรีดาศักดิ์, 2549) การวิจัยที่ใช้แนวคิดของ "Willingness to Pay" (WTP) เป็นเครื่องมือในการวัดความพร้อมจ่ายของบุคคลต่อสิ่งของหรือบริการมีหลายประเภท ถูกนำมาใช้ในหลายสาขา เช่น การเศรษฐศาสตร์ การตลาด สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ ในครั้งนี้จากการศึกษาของ Yoon-Ho Kim, Jong-Hyuk Kim, & Ki-Hoon Hong (2018) ศึกษาเรื่อง Policy Analysis for E-waste Management: A Case Study of South Korea พบว่า ระเบียบข้อบังคับหรือนโยบายและความสะดวกในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภค และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to pay : WTP) สำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ แบบ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ต้องนำของไปทิ้งที่จุดทิ้งขยะที่มีในหมู่บ้าน ซึ่งสะดวกและรวดเร็วกว่าการรอให้มารับที่บ้าน แต่อาจมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งหรือการนำไปทิ้งที่จุดทิ้งขยะ แบบให้มารับตามวันที่กำหนด สามารถนัดหมายให้มารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนดได้ ซึ่งเป็นการสะดวกในกรณีที่ผู้ใช้มีเวลาไม่เพียงพอหรือไม่สะดวกในการนำไปทิ้งที่จุดทิ้งขยะ และอาจมีค่าบริการเพิ่มเติมในการนำของไปรับที่บ้าน และแบบให้มารับที่บ้านทันที ผู้ให้บริการจะมารับขยะที่บ้านทันทีเมื่อผู้ใช้ต้องการ ซึ่งเป็นการบริการที่สะดวกและรวดเร็วที่สุดสำหรับผู้ใช้ แต่อาจมีค่าบริการเพิ่มเติมที่สูงกว่าแบบอื่น ๆ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทันที ดังที่แสดงใน รูปที่ 2

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย – Willingness to pay: WTP

จากกรอบแนวคิดข้างต้นงานวิจัยนี้กำหนดสมมติฐานของงานวิจัยดังนี้

H₁: ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้คุณค่า บรรทัดฐานทางสังคม ต้นทุน ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์

H₂: ผู้บริโภคมีความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับจัดการขยะ ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน โดยการจ้างให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และโดยจ้างให้มารับที่บ้านทันทีในราคาที่เหมาะสม

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 450 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จากผู้บริโภครายได้รายเดือนอยู่ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน / เพศ	ความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์		
	ชาย	หญิง	Total
ต่ำกว่า 15,000 บาท	54	47	101
	53.47%	46.53%	100.00%
15,001 – 30,000 บาท	38	62	100
	38.00%	62.00%	100.00%
30,001 – 50,000 บาท	56	54	110
	50.91%	49.09%	100.00%
ตั้งแต่ 50,001 บาท ขึ้นไป	64	75	139
	46.04%	53.96%	100.00%
รวม	212	238	450
	47.11%	52.89%	100.00%

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามรายได้ และเพศของประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างจากเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สาเหตุที่มีการสุ่มตัวอย่างจากรายได้ คือ รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท รายได้ 15,001-30,000 บาท รายได้ 30,001-50,000 บาท และรายได้ 50,001 ขึ้นไป เพราะเป็นกลุ่มตัวอย่างและตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าที่เลือกกลุ่มตัวอย่างห้ากลุ่มนี้เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ อาจมีราคาและต้นทุนที่สูงจึงส่งผลให้ผู้บริโภคที่มีรายได้ที่ต่างกันมีความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 สะท้อนข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ และส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัด Likert Scale เพื่อวัดระดับความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการศึกษาของงานวิจัยนี้ ประยุกต์การประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression Model) เพื่อทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย โดยแบบจำลองตามกรอบแนวคิดของงานวิจัย สามารถแสดงได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} X_{1i}, X_{2i}, X_{3i}, X_{4i}, X_{5i}, X_{6i} &= \text{ตัวแปรอิสระ (Exogenous Variables)} \\ X_{7i} &= \beta_{70} + \beta_{71}X_{1i} + \beta_{72}X_{2i} + \beta_{73}X_{3i} + \beta_{74}X_{4i} + \beta_{75}X_{5i} + \\ &\beta_{76}X_{6i} + \varepsilon_{7i} \\ X_{8i} &= \beta_{80} + \beta_{85}X_{5i} + \beta_{86}X_{6i} + \beta_{87}X_{7i} + \varepsilon_{8i} \end{aligned}$$

โดยที่

X_{1i} = ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{2i} = การรับรู้คุณค่าของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{3i} = บรรทัดฐานทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{4i} = ต้นทุนของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{5i} = ความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{6i} = สิ่งจูงใจทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{7i} = ความตั้งใจในการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

X_{8i} = พฤติกรรมการทิ้งขยะของผู้ตอบแบบสอบถาม คนที่ i

ε_{ji} = ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มของสมการที่ j คนที่ i

การประเมินความเต็มใจจ่าย

ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรศัพท์ สามารถประเมินได้ โดย

1. วิธีการประเมินทางตรง คำนวณได้จากการใช้ค่าเฉลี่ย Trim-Mean
2. วิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิสต์แบบผลกระทบเชิงสุ่ม

(Random Effects Logit) ที่มีรูปสมการดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ ชื้อ และ 0 คือ ไม่ซื้อ

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับการจ่ายเงินค่าทิ้งซากผลิตภัณฑ์ประเภทโทรศัพท์ที่ผู้ตอบคนที่ i เเชิญภายในสถานการณ์ s

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001 บาทขึ้นไป อาศัยอยู่ในคอนโด ความถี่ในการทิ้งขยะประเภทโทรศัพท์มากกว่า 3 ครั้งในระยะเวลา 3 ปี ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการทิ้งขยะเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 500 บาท โดยมีจุดประสงค์ในการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกวิธี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะของผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรศัพท์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.3143 มีค่าสัมพันธ์เชิงบวก ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่า มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.2269 มีค่าสัมพันธ์เชิงบวก ปัจจัยด้านความสะดวก มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.1806 มีค่าสัมพันธ์เชิงบวก ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.0375 มีค่าสัมพันธ์เชิงบวก ปัจจัยความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.0194 มีค่าสัมพันธ์เชิงบวก แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยด้านต้นทุน มีค่าสัมพันธ์เชิงลบแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับสมมติฐาน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรศัพท์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความตั้งใจในการทิ้งขยะ มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.4183 มีค่าสัมพันธ์เชิงบวก ปัจจัยด้านความสะดวก มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.2609 มีค่าสัมพันธ์เชิงบวก และปัจจัยด้านสิ่งจูงใจทางการเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์เท่ากับ 0.1483 มีค่าสัมพันธ์เชิงบวก สอดคล้องกับสมมติฐาน แสดงได้ดังตารางที่ 2 และรูปที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการประมาณค่าแบบจำลองสมการถดถอยเชิงเส้นตรง

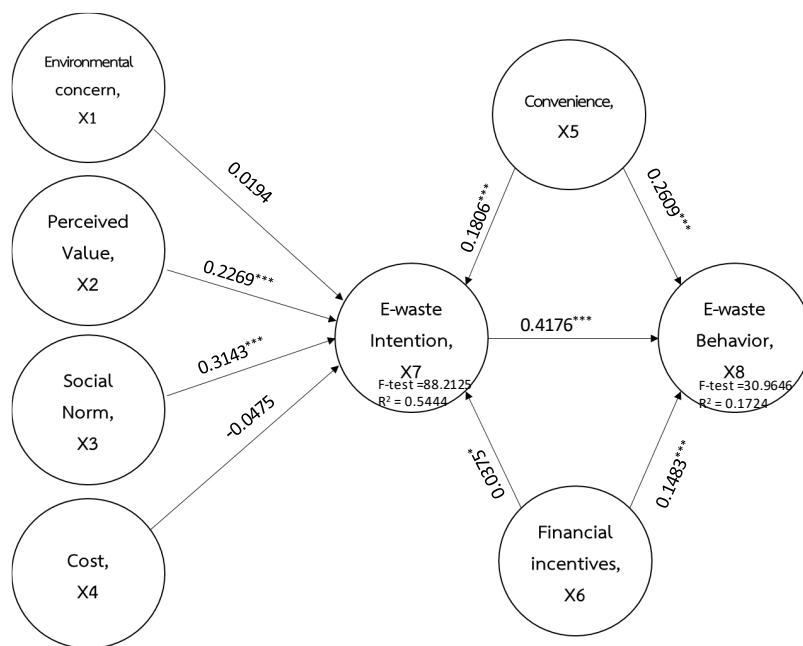
Model	EI	EB
EC	0.0194	
PV	0.2269***	
SN	0.3143***	
CS	-0.0475	
CV	0.1806***	0.2609***

Model	EI	EB
FI	0.0375*	0.1483***
EI		0.4176***
Constant	0.254***	0.119***
N	450	450
rss	6.662	35.75
ll	309.40	-68.68
F-test	88.21	30.96
chi2		
R ²	0.544	0.172
Adj.R ²	0.538	0.167

หมายเหตุ: EC = Environmental concern, PV = Perceived Value, SN = Social Norm, CS = Cost, CV = Convenience , FI = Financial incentives , EI = E-waste Intention , EB = E-waste Behavior

* มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 , ** มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ ***มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทตู้เย็น แต่ละปัจจัย สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ ได้ ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์

ตารางที่ 3 ความเต็มใจจ่ายเงินสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ ด้วยวิธี Double-bounded Logit

ความเต็มใจจ่ายเงินค่ากำจัดขยะ	ณ.จุดทิ้งของ	ให้มารับที่บ้าน	ให้มารับที่บ้านทันที
ยินดีจ่ายราคา (บาท)	276.9489***	32.6723***	66.2633***
จ่ายต่ำสุด	265.8311	26.4121	59.8845
จ่ายสูงสุด	288.0953	38.9326	72.6421

จากตารางที่ 3 ผลจากการประมาณค่าแบบจำลองสามารถนำไปใช้ได้และสามารถเชื่อถือได้ เนื่องจากค่า Chi-squared Test โดยภาพรวมมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด ประกอบกับค่า price บัณฑิตจ่ายส่วนเพิ่มและค่า Constant มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมดและมีเครื่องหมายถูกต้อง รวมถึงค่า Chi2-Compared และผลการวิเคราะห์การถดถอย (Panel Random-Effects Logit Regression Analysis) มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่สามารถเชื่อถือได้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานในแบบจำลอง WTP พบว่า ราคาความเต็มใจของผู้บริโภคที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ จากการประเมิน WTP ด้วยวิธี Double-bounded Logit โดยผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ จากแบบจำลอง WTP ณ จุดทิ้งของหมู่บ้าน ที่ราคา 276.95 บาท และเมื่อให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 32.672382 บาท จากราคาตั้งต้นเพื่อจูงใจให้มารับที่บ้านตามวันที่กำหนด และเมื่อให้มารับที่บ้านทันที ยินดีที่จะจ่ายเพิ่มอีก 66.26335 บาท จากราคาตั้งต้น

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ดังกล่าว พบว่า ปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงินล้วนส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ โดยบรรทัดฐานทางสังคมเป็นปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุด สำหรับความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์นั้น พบว่ามีความแตกต่างกันตามระดับความสะดวกของการบริการ กล่าวคือ หากเป็นการทิ้งขยะ ณ จุดทิ้งหมู่บ้าน ผู้บริโภคยินดีจ่ายนราคา 276.95 บาท แต่หากเป็นการแจ้งให้ผู้ให้บริการมารับขยะที่บ้านตามวันที่กำหนด จะมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มเป็นเฉลี่ย 309.62 บาท และหากเป็นการแจ้งให้มารับขยะที่บ้านทันที จะมีความเต็มใจจ่ายเพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ย 375.88 บาท

อภิปรายผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม การรับรู้คุณค่า ความสะดวก และสิ่งจูงใจทางการเงิน ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยบรรทัดฐานทางสังคมมีอิทธิพลมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Hong Thi Thu Nguyen et al.

(2018) ศึกษาเรื่อง Determinants of Residents' E-Waste Recycling Behavioral Intention: A Case Study from Vietnam พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ คือ ปัจจัยทางสังคม จิตวิทยา และสภาพแวดล้อม โดยสรุปแล้ว ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าประชาชนมีความตระหนักและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ หากมีระบบการจัดการและสนับสนุนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีสำหรับการผลักดันให้เกิดการจัดการขยะประเภทนี้ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

สำหรับความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์นั้น พบว่ามีความแตกต่างกันตามระดับความสะดวกของการบริการ ผู้บริโภคมีความยินดีจ่ายเงินเพิ่มขึ้นเพื่อแลกกับระดับความสะดวกในการรับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับเป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจสำหรับการวางแผนในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ของ Yoon-Ho Kim, Jong-Hyuk Kim, & Ki-Hoon Hong (2018) ศึกษาเรื่อง Policy Analysis for E-waste Management: A Case Study of South Korea ที่พบว่า ระเบียบข้อบังคับหรือนโยบายในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์โดยการให้ผู้ผลิตเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ ผู้บริโภคจึงได้รับความสะดวกที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภค โดยสรุปแล้วผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการเพิ่มความสะดวกและการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าบรรทัดฐานทางสังคม การรับรู้คุณค่า ความสะดวกและสิ่งจูงใจทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภคสำหรับการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์มีความแตกต่างกันตามระดับความสะดวกของการบริการ นอกจากนี้ ประชากรกลุ่มตัวอย่างยังยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่จัดขึ้นโดยภาครัฐ และมีแนวโน้มที่จะให้ความร่วมมือในการจัดการขยะเพิ่มมากขึ้น หากมีการสนับสนุนทางการเงินจากภาครัฐสำหรับการจัดการขยะประเภทโทรทัศน์

ด้วยเหตุนี้ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในส่วนที่เกิดจากชุมชน ควรเร่งจัดทำนโยบายที่ส่งเสริมการลดปริมาณขยะและการนำวัสดุอิเล็กทรอนิกส์กลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการสนับสนุนการรีไซเคิลอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และจัดให้มีจุดบริการรับซื้อหรือจตุรับทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างเพียงพอ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

งานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมในการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ ในอนาคตอาจศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และข้อกังวลของผู้บริโภค เพื่อประเมินความพึงพอใจและประสิทธิภาพของระบบการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการประเมินผลตอบรับจากนโยบายและมาตรการที่ได้นำมาใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564). *รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย-กรมควบคุมมลพิษ*. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.]
- ภราดร ปรีดาศักดิ์. (2549). *พจนานุกรมเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิริลักษณ์ สุนงกฎ. (2560). *มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์: ศึกษากรณีการจัดการซากโทรศัพท์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), pp. 179 - 211.
- Escario, J. J., Rodriguez-Sanchez, C., and Casalo, L. V. (2020). The influence of environmental attitudes and perceived effectiveness on recycling, reducing, and reusing packaging materials in Spain. *Waste Management*, 113, pp. 251 - 260.
- Kim, Y.-H., Kim, J.-H., & Hong, K.-H. (2018). Policy Analysis for E-waste Management: A Case Study of South Korea. *Journal of Environmental Management*, 214, pp. 10 - 18.
- Thi Thu Nguyen, H., Hung, R. J., Lee, C. H., & Thi Thu Nguyen, H. (2018). Determinants of residents' E-waste recycling behavioral intention: A case study from Vietnam. *Sustainability*, 11(1), p. 164.
- Workpoint today. (2566). *ข่าวธุรกิจ ธุรกิจ TV รอดหรือไม่รอด? ในยุคที่คนดูแต่สตรีมมิ่ง*. เข้าถึงได้จาก: <https://workpointtoday.com/tv-digital-survive-streaming/>.

กลยุทธ์การปรับตัวร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

Strategies for Adapting Traditional Retail Stores (Grocery Stores) in Surat Thani Municipality

ชนิดาภา รียาพันธ์¹ นภัสสร ศักดา² นันทน์ภัส อธิธิขจรกุล³ เมวรินทร์ เทพแก้ว⁴ ศิวพร จันทร์แจ่มใส⁵จิราวรรณ สุทธินันท์⁶ และชัญญานุช โนราศิลป์⁷Chanidapa Riyaphan¹ Napassorn sakda² Nannapat Itthikhajornkul³ Mawarin Thepkaeo⁴Sewaporn Janjamsai⁵ Jirawan Suttinun⁶ and Chanyanyanoot Morasil⁷นักศึกษาระดับปริญญาตรี¹⁻⁶, อาจารย์ที่ปรึกษา⁷สาขาวิชาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย¹⁻⁷E-mail: mawarin.t@rmutsvmail.com⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) ให้ความสำคัญกลยุทธ์ของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกดั้งเดิม(โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี และ (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมผู้บริโภคกับการใช้กลยุทธ์ของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลมี 2 ส่วน คือ (1) แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าปลีก 10 ร้าน โดยมีกลยุทธ์ในการบริการที่ดี มีสินค้าที่มีคุณภาพและการควบคุมราคาสินค้า และ (2) แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t-test, One-way ANOVA และรายคู่แบบ LSD ผลการวิเคราะห์ประกอบด้วย (1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20 – 30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี/สูงกว่า อาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท จำแนกตามเวลา 16.00 – 19.00 น. โชห่วย/ร้านขายของชำ ใกล้ที่อยู่อาศัย เงินสด 101 – 500 บาท เครื่องดื่มระดับกลยุทธ์ร้านค้าปลีกของผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.40) (2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาเลือกซื้อสินค้า ซื้อสินค้าในแต่ละครั้ง มีกลยุทธ์ร้านค้าปลีกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพ สถานะที่ในการเลือกซื้อสินค้า วัตถุประสงค์การเลือกสินค้า เงื่อนไขการชำระเงินการซื้อสินค้า มีกลยุทธ์ร้านค้าปลีกไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: กลยุทธ์การปรับตัว ร้านค้าปลีกดั้งเดิม เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

Abstract

The objectives of this research are as follows: (1) Prioritize the strategies of traditional retail operators (Shohuai); and (2) compare consumer behavior with the strategy of traditional retail operators (Cho Hoi). in Surat Thani Municipality The research was conducted by

collecting data in two parts: (1) interviews with 10 retail operators with good service strategies; and (2) 400 questionnaires. The results of the analysis consisted of: (1) The majority of respondents were female, aged 20-30 years, single, bachelor's degree/higher. Self-employed/business owner Average monthly income 10,001 – 15,000 baht Classified by time 16.00 – 19.00 hrs. Shohuai/grocery store near residential Cash 101 – 500 baht Beverages: Retail strategy level of consumers who use traditional retail services (Shohuai) In Surat Thani Municipality, the overall level was the highest ($\bar{X} = 4.40$). (2) The results of a comparative analysis of personal factors showed that gender, age, education level Occupation Average monthly income Shopping period Buy products each time Retail strategies differed statistically significantly at the .05 level. Product selection purpose, payment terms, purchase of goods. There is no difference in retail strategy.

Keywords: Adaptation strategy, adaptation strategy, Surat Thani municipality

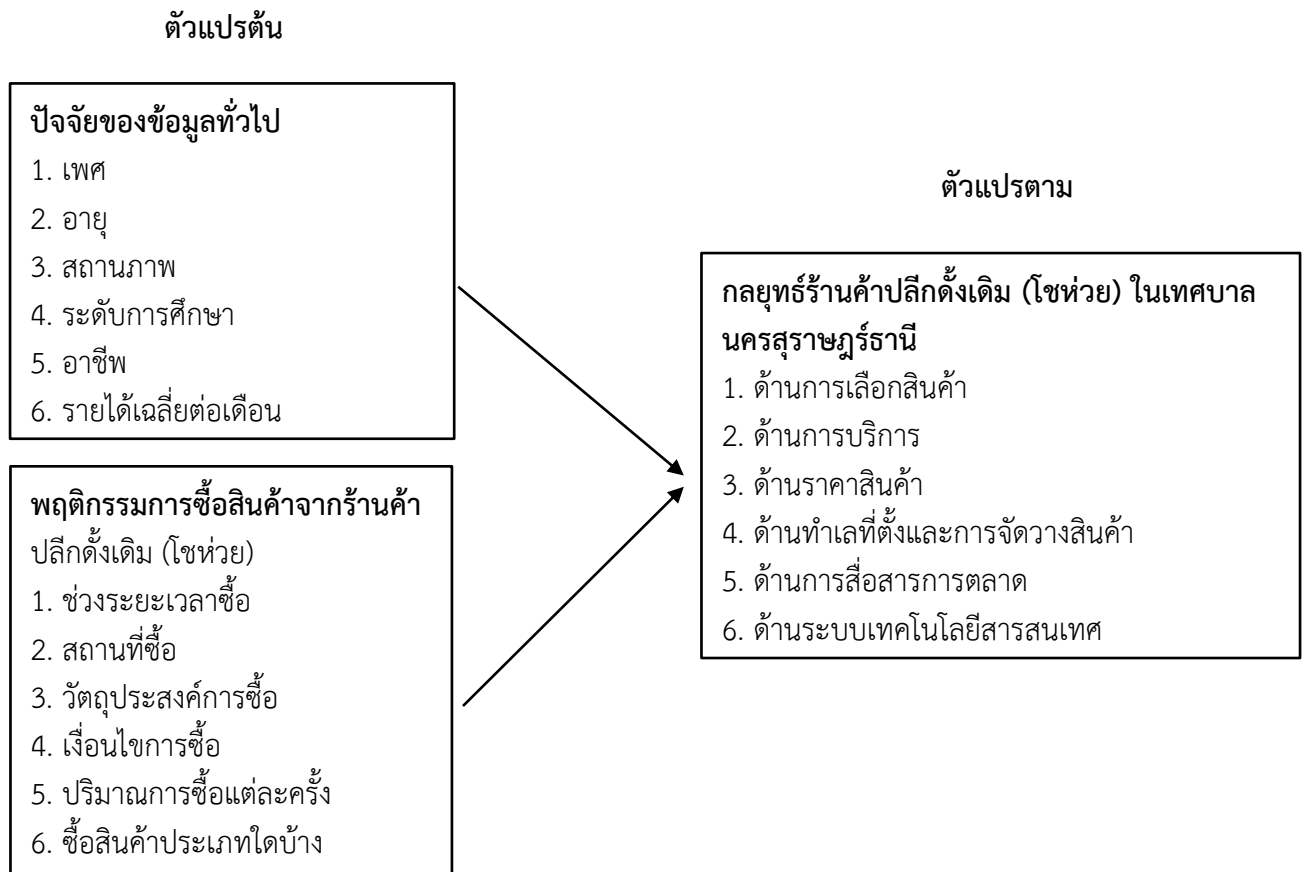
บทนำ

ในปัจจุบันธุรกิจค้าปลีกในประเทศไทย มีการพัฒนาทั้งรูปแบบและการดำเนินงานของธุรกิจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งวิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี การบริหารที่ทันสมัยที่มีส่วนอย่างมากในการช่วยให้รูปแบบธุรกิจการค้าปลีกของไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ฉัตรชัย ดวงรัตนพันธ์ รองประธานสมาคมผู้ค้าปลีกไทย กล่าวว่า “ผลการสำรวจ ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ค้าปลีกทั่วประเทศ (Retail Sentiment Index – RSI) ในเดือนธันวาคม 2566 เพิ่มขึ้นทุกองค์ประกอบและทุกภูมิภาค จากการจัดโปรโมชั่นส่งเสริมการขายของร้านค้าและบรรยากาศ ส่งท้ายปลายปีที่จะช่วยกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยของผู้บริโภคให้คึกคักในระดับหนึ่ง โดยปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อย สำหรับทิศทางภาพรวมธุรกิจค้าปลีกและบริการในปี 2567 สมาคมผู้ค้าปลีกไทยคาดว่าจะมีมูลค่าตลาดอยู่ที่ 4.4 ล้านล้านบาท เติบโตราว 3-5 % เมื่อเทียบกับ GDP ในปี 2567 ที่คาดว่าจะเติบโต 3.5 – 4.4 % โดยมองว่ากลุ่มธุรกิจแบบมีหน้าร้าน (Store-based retailing) จะกลับมามีมูลค่าเท่ากับก่อนช่วงโควิด-19 ส่วนแบบที่ไม่มีหน้าร้าน (Non-store retailing) เช่น การขายผ่านออนไลน์ (E-commerce), การขายผ่านตู้อัตโนมัติ (Vending Machine) ฯลฯ ยังคงเติบโตต่อเนื่อง (thebetter, 2567) ทั้งนี้จากผลการศึกษาของสมชาย เจษฎานุศาสตร์ (2564) พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ในท้องถิ่นว่าควรให้ความสำคัญในด้านคุณภาพสินค้า ด้านการจัดสรรสินค้า ด้านความสะดวก ด้านการจัดวางสินค้าและการจัดร้าน และด้านการบริการ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่ในท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีพฤติกรรมการซื้อเพื่อบริโภคในชีวิตประจำวันสูงที่สุด และพบว่ากลยุทธ์ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ในท้องถิ่นด้านการบริการด้านการจัดสรรสินค้า ด้านความสะดวก ด้านคุณภาพสินค้า

และด้านการจัดวางสินค้าและการจัดร้านส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในจังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผู้ประกอบการร้านค้าปลีกในประเทศไทย ควรมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด โดยการกำหนดกลยุทธ์ของร้านค้าปลีกใหม่ ทั้งนี้เพื่อศึกษาระดับการให้ความสำคัญต่อกลยุทธ์ของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกและศึกษาเปรียบเทียบการให้ความสำคัญกลยุทธ์ของผู้ประกอบการร้านค้าปลีก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จัดเป็นเขตเทศบาลนครที่มีจำนวนประชากรเบาบางที่สุดในประเทศไทย ซึ่งเป็นแหล่งการค้าขายขนาดใหญ่ในพื้นที่ เป็นเมืองศูนย์กลางธุรกิจของจังหวัด และเป็นเมืองใหญ่อันดับที่ 8 ของประเทศ เป็นเมืองเศรษฐกิจสำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากที่สุดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทำให้มีร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ที่เพิ่มมากขึ้น และในปัจจุบันการต่อสู้แข่งขันกับร้านค้าปลีกขนาดใหญ่โดยอุปสรรคและปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ มีราคาต้นทุนสูงกว่า และมีความหลากหลายของสินค้าน้อยกว่าแต่ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ก็ยังเป็นแหล่งที่มีผู้บริโภคเข้ามาซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ยังคงอยู่และสามารถแข่งขันกับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ได้ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกลยุทธ์การปรับตัวของร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ที่สามารถเปิดร้านแข่งกับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ได้โดยไม่ปิดตัวทั้งที่มีร้านสะดวกซื้อและร้านค้าปลีกขนาดใหญ่เพิ่มมากมายในพื้นที่เดียวกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในพื้นที่อื่น ๆ สามารถนำกลยุทธ์ไปปรับใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบในการประกอบการของร้านค้าให้สามารถแข่งกับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ในอนาคตได้ (เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี, 2554)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ของผู้ประกอบการในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี กำหนดไว้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเลือกสินค้า 2) ด้านการบริการ 3) ด้านราคาสินค้า 4) ด้านทำเลที่ตั้งและการจัดวางสินค้า 5) ด้านการสื่อสารการตลาด และ 6) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษา 6 ด้าน เพราะทั้ง 6 ด้านสอดคล้องกับร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ของผู้ประกอบการในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ (1) ให้ความสำคัญกลยุทธ์ของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี และ (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมผู้บริโภคกับการใช้กลยุทธ์ของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ระเบียบวิธีการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมผู้บริโภคมีอิทธิพลต่อการใช้กลยุทธ์ของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการ ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ระดับความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ .05 และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้นจากจำนวนประชากร 132,058 คน จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย โดยศึกษาความเป็นมาของปัญหา แนวคิด/ทฤษฎี และงานวิจัย เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การปรับตัวร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เพื่อร่างเป็น แบบสอบถามขึ้นมา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จำนวน 10 ชุด และแบบสอบถามผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ร้านค้าปลีกของผู้ประกอบการในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี
2. ศึกษาวัตถุประสงค์สมมติฐาน และกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. นิยามตัวแปรสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนดไว้ในการวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง ทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาที่ใช้
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อนำไปทดลองใช้กับผู้ประกอบการร้านค้าปลีกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้ ระดับความเชื่อมั่น .947 หรือ $94.7 \approx 95\%$

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อกลยุทธ์ร้านค้าปลีกของผู้ประกอบการ ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ที่มีในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation S.D.) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้แก่ 1) ด้านการเลือกซื้อสินค้า 2) ด้านการบริการ 3) ด้านราคาสินค้า 4) ด้านทำเลที่ตั้งและการจัดการวางสินค้า 5) ด้านการสื่อสารการตลาด และ 6) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อกลยุทธ์ร้านค้าปลีกของผู้ประกอบการใน เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันสามารถจำแนก ดังนี้ กรณีเปรียบเทียบ 2 กลุ่มได้แก่ เพศ และ ผู้ให้บริการภายในร้านใช้สถิติ

t-test และกรณีเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ยอดขายต่อวัน และระยะเวลาในการเปิด – ปิด ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีของ LSD

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การปรับตัวร้านค้าปลีก (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

1) จำแนกตามเพศชายและหญิง

โดยกลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเลือกสินค้า ด้านการบริการ ด้านทำเลที่ตั้งและการจัดการวางสินค้า ด้านการสื่อสารการตลาด และด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านราคาสินค้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .004

2) จำแนกตามอายุ

อายุที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .007 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อายุที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ด้านการเลือกสินค้า (.001) ด้านบริการ (.027) ด้านราคาสินค้า (.007) ด้านทำเลที่ตั้งและการจัดการวางสินค้า (.007) และด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (.043) แตกต่างกัน ได้แก่ อายุต่ำกว่า 20 ปี, 21 – 30 ปี, 31 – 40 ปี, 41 – 50 ปี, 51 – 60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

3) จำแนกตามสถานภาพ

โดยมีกลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเลือกสินค้า ด้านราคาสินค้า ด้านบริการ ด้านทำเลที่ตั้งและการจัดการวางสินค้า ด้านการสื่อสารทางการตลาดและด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .207

4) จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .015 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ด้านบริการ (.024) ด้านราคาสินค้า (.017) และด้านทำเลที่ตั้งและการจัดการวางสินค้า (.033) แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา ระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น / ต่ำกว่า,มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.,ระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปวส.และปริญญาตรี/ สูงกว่า

5) จำแนกตามอาชีพ

อาชีพที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ด้านเลือกสินค้า (.002) ด้านการบริการ (.019) ด้านราคาสินค้า (.007) ด้านทำเลที่ตั้งและการจัดการวางสินค้า (.007) ด้านการสื่อสารการตลาด (.004) ด้านระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ

(.002) และด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (.002) แตกต่างกันได้แก่ นักเรียน/ นักศึกษา, พนักงานบริษัทเอกชน, ธุรกิจส่วนตัว/ เจ้าของธุรกิจ, ข้าราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ และอื่น ๆ

6) จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .006 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ด้านการเลือกสินค้า (.003) ด้านราคาสินค้า (.002) และด้านระบบ เทคโนโลยี สารสนเทศ (.002) แตกต่างกันได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000, 5,001 – 10,000 บาท, 10,001 – 15,000 บาท, 15,001 – 20,000 บาท, 20,001 – 25,000 บาท, 25,001 บาท ขึ้นไป ตามลำดับ

7) จำแนกตามท่านใช้ระยะเวลาเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในช่วงเวลาใด ระยะเวลาเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .098 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ใช้ระยะเวลาเลือกซื้อสินค้าที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ด้านราคาสินค้า (.011) แตกต่างกันได้แก่ ระยะเวลาเลือกซื้อสินค้า 06.00 – 09.00 น., 11.00 – 14.00 น., 16.00 – 19.00 น., 21.00 – 00.00 น.

8) จำแนกตามสถานที่ในการเลือกซื้อที่ท่านตัดสินใจซื้อสินค้า

โดยรวมมีกลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเลือกสินค้า ด้านการบริการ ด้านราคาสินค้า ด้านทำเลที่ตั้ง และการจัดการวางสินค้า ด้านการสื่อสารการตลาด และด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .271

9) จำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย)

โดยรวมมีกลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเลือกสินค้า ด้านการบริการ ด้านราคาสินค้า ด้านทำเลที่ตั้ง และการจัดการวางสินค้า ด้านการสื่อสารการตลาด และด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .290

10) จำแนกตามเงื่อนไขการชำระเงินของการซื้อสินค้า

โดยรวมมีกลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเลือกสินค้า ด้านการบริการ ด้านราคาสินค้า ด้านทำเลที่ตั้ง และการจัดการวางสินค้า ด้านการสื่อสารการตลาด และด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .064

11) จำแนกตามท่านซื้อสินค้าในแต่ละครั้งประมาณเท่าใด

จำนวนเงินซื้อสินค้าในแต่ละครั้งประมาณเท่าใดที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0.50 เมื่อพิจารณารายด้าน

พบว่า จำแนกตามเงื่อนไขการชำระเงินของการซื้อสินค้าที่แตกต่างกันใช้กลยุทธ์ร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ด้านเลือกสินค้า (.006) ด้านราคาสินค้า (.048) และด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (.048) แตกต่างกันได้แก่ จำนวนเงินซื้อสินค้าในแต่ละครั้ง น้อยกว่า 100 บาท, 501-1,000 บาท, 1,001 บาทขึ้นไป ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จำแนกตาม เพศหญิง อายุ 20 – 30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี / สูงกว่า อาชีพธุรกิจส่วนตัว / เจ้าของกิจการ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท จำแนกตามเวลา 16.00 – 19.00น. เลือกซื้อสินค้าจากร้านโชห่วย / ร้านขายของชำใกล้ที่อยู่อาศัย ซื้อเป็นเงินสด จำนวนที่ซื้อต่อครั้งจำนวน 101 – 500 บาท สินค้าที่เลือกซื้อประเภท เครื่องดื่ม เช่น น้ำอัดลม นม น้ำเปล่า ระดับกลยุทธ์ร้านค้าปลีกของผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านค้าปลีกดั้งเดิม (โชห่วย) ในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โดยด้านการเลือกสินค้ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าทุกด้าน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.53) ด้านการบริการ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.55) ด้านการสื่อสารการตลาด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.54) ด้านทำเลที่ตั้งและการจัดการวางสินค้า ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.48) และด้านราคาสินค้า ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

อภิปรายผล เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โดยด้านการเลือกสินค้ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าทุกด้าน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.53) ด้านการบริการ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.55) ด้านการสื่อสารการตลาด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.54) ด้านทำเลที่ตั้งและการจัดการวางสินค้า ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.48) และด้านราคาสินค้า ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ทรวงฤทธิ์ สวयरูป, ธีรวัตร ภูระธีรานรัชต์, และอุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านค้าปลีก แบบดั้งเดิม (โชห่วย) ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม(โชห่วย) ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 2. ศึกษาระดับพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และ 3. ศึกษาปัจจัยส่วนประสม ทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ที่มีความเชื่อมั่น (reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.916 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมซึ่งประกอบด้วย

ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมา และมีพฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีกในระดับมากเช่นกัน โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านค้าปลีกในทิศทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย สำหรับตัวพยากรณ์ ที่ทำนายได้ดีที่สุด ได้แก่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ในภาพรวมถึงร้อยละ 67.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดไม่ส่งผลต่อการพฤติกรรมการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มณีวรรณ บรรลุศิลปะ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “กลยุทธ์ทางการตลาดของร้านค้าปลีกผ้าพื้นเมืองในเขตจังหวัดนครพนม” การศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์ทางการตลาดของร้านค้าปลีกผ้าพื้นเมืองในเขตจังหวัดนครพนม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกผ้าพื้นเมืองในเขตจังหวัดนครพนม 2) วิเคราะห์ปัจจัยทางการตลาดของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกผ้าพื้นเมืองในเขตจังหวัดนครพนม มีวิธีการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้ประกอบการร้านค้าปลีกผ้าพื้นเมืองในเขตจังหวัดนครพนม ทั้งหมด 36 คนและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 กลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการร้านค้าปลีกผ้าพื้นเมืองในเขตจังหวัดนครพนม พบว่าภาพรวมด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.56) ด้านราคา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) ด้านสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.61) ด้านการส่งเสริมด้านการตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) ด้านบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.51) ด้านกระบวนการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.52) ด้านพลังงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.57)

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการเลือกสินค้า ผลการวิจัยพบว่า อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการซื้อสินค้าในแต่ละครั้ง มีความแตกต่างกัน เชนนโยบายในการเก็บรักษาสินค้า ความหลากหลายของสินค้า ความสดใหม่ของสินค้า ชื่อเสียง ตราของสินค้า สินค้ามีมาตรฐาน และคุณภาพของสินค้า โดยมีความสำคัญในระดับมากที่สุด
2. ด้านการบริการ ผลการวิจัยพบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกัน เชนนโยบาย คือ ความหลากหลายของบริการ ความรวดเร็วในการให้บริการ และมีพนักงานให้การบริการเพียงพอ โดยมีความสำคัญในระดับมากที่สุด
3. ด้านราคาสินค้า ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาเลือกซื้อสินค้า และประมาณการซื้อสินค้าในแต่ละครั้ง มีความแตกต่างกัน เชนนโยบายคือ มีราคาหลากหลายให้เลือก แสดงราคาอย่างชัดเจนและถูกต้อง ราคาเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า และให้ความสำคัญในการตั้งราคาของสินค้า โดยมีความสำคัญในระดับมากที่สุด
4. ด้านทำเลที่ตั้งและการจัดการวางสินค้า ผลการวิจัยพบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกัน เชนนโยบายคือ ความสะดวกสบายในการเดินทาง การจัดวางสินค้ามีความเหมาะสมกับการ

เลือกซื้อสินค้า ความสะอาดของร้านค้าและชั้นวางสินค้า อยู่ใกล้ที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงาน และมีที่จอดรถหน้าร้านเพียงพอ โดยมีความสำคัญในระดับมากที่สุด

5. ด้านการสื่อสารการตลาด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกันเชิงนโยบายคือ มีการแนะนำสินค้าที่ชัดเจน การจัดโปรโมชั่นของสินค้า และการประชาสัมพันธ์ โดยมีความสำคัญในระดับมากที่สุด

6. ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการซื้อสินค้าในแต่ละครั้ง มีความแตกต่างกันเชิงนโยบายคือ บริการใหม่ ๆ ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ระบบการจัดการสินค้า ระบบการจัดเก็บสินค้า ระบบการจัดส่งสินค้า ระบบความปลอดภัยภายในร้านค้า และระบบในการชำระเงิน โดยมีความสำคัญในระดับมากที่สุด

บรรณานุกรม

- ทรงฤทธิ์ สวयरูป, ธีรวัตร ภูระธีรานรัชต์, และอุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านค้าปลีก แบบดั้งเดิม (โชห่วย) ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 6(3), หน้า 172 – 186.
- เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. (2554). *เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี*. เข้าถึงได้จาก: https://www.suratcity.go.th/web/index.php/th/content_page/item/7955-art-information-th
- สมชาย เจริญานุศาสน์. (2564). *กลยุทธ์ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ในท้องถิ่นที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคในจังหวัดสุรินทร์*. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- thebetter. (2567). *ค้าปลีกไทยปี67แตะ 4.4 แสนล้าน โต 3-5% ใกล้เคียง GDPประเทศ ธุรกิจหน้าร้านกลับมาแล้ว ออนไลน์ - ตู้อัตโนมัติ ไปต่อ*. เข้าถึงได้จาก: https://www.thebetter.co.th/news/business/12666?fbclid=IwAR2qEUhaeREB3QPN1RuwxZFcOnhV5W6h06e_xnATITUF-_Wi2pzZ4dFrp6Y

การรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Perceived Quality of Service by Customers of Government Savings Bank,

Thungsong Branch, Thungsong District, Nakhon Si Thammarat Province

ชลดา สุชาติพงศ์¹ ศศิธร ชูแก้ว² ประภัสสร แสงมณี³ นลัทพร ดิทองอ่อน⁴ เนตรนุจนารฏ บัญช่วย⁵

ผกายวรรณ หนูเมือง⁶ และชัญญานุช โมราศิลป์⁷

Chonlada Suchatphong¹ Sasithorn Chukaew² Praphatsorn Sangmanee³

Nalattaphon Deethongoon⁴ Natnutjanat Bunchuay⁵

Phakaywan Noomuang⁶ and Chanyanoot Morasil⁷

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช (สใใหญ่)¹⁻⁷

E-mail: sasithorn.c@rmutsvmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพการบริการของธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ (2) เปรียบเทียบระดับการรับรู้ในกลุ่มลูกค้าธนาคารดังกล่าว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างขนาด 400 คน และวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และการทดสอบ t-test ผลการวิจัยพบว่า (1) การรับรู้คุณภาพการบริการของลูกค้าที่ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{X} = 4.37$) และการตอบสนองต่อผู้บริการ ($\bar{X} = 4.37$) การให้ความมั่นใจในการบริการทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.37$) ความเชื่อถือไว้วางใจ ($\bar{X} = 4.36$) และการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ ทั้งนี้ (2) พฤติกรรมการใช้บริการในสาขายังแตกต่างกันตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ทำให้มีการพิจารณาและการใช้บริการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

คำสำคัญ: ธนาคารออมสิน การรับรู้ คุณภาพบริการ

Abstract

This research aims to (1) investigate the perception of service quality among customers of the Government Savings Bank, Tungsong Branch, Nakhon Si Thammarat Province, and to (2) compare these perceptions within the customer base of said bank. The study utilized a sample size of 400 individuals and employed mean (\bar{X}) analysis and t-tests for data analysis. The research findings reveal that (1) customers' perception of service quality at the Government Savings Bank, Tungsong Branch, scored highest in terms of fairness ($\bar{X} = 4.37$), followed by responsiveness to service providers ($\bar{X} = 4.37$), confidence in service on every occasion ($\bar{X} = 4.37$), trustworthiness ($\bar{X} = 4.36$), and (2) understanding of customer needs ($\bar{X} = 4.34$),

in descending order. Furthermore, customer service behaviors in the branch varied significantly based on gender, age, education level, occupation, and monthly income, leading to substantial differences in service utilization and considerations with a significance level of 0.05.

Keywords: The government savings bank , reception , service quality

บทนำ

บทบาทของธนาคารกลางและธนาคารออมสินมีความสำคัญมากในการสนับสนุนและเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในยามที่เผชิญกับความท้าทายจากวิกฤตโควิด-19 ซึ่งได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของคุณภาพการบริการที่เป็นสิ่งสำคัญในการมอบประสบการณ์ที่ดีแก่ลูกค้า ในการพัฒนาและปรับปรุงบริการของธนาคารออมสิน การบริการที่มีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของลูกค้าต่อธนาคาร โดยธนาคารออมสินเป็นตัวอย่างที่มุ่งมั่นในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพบริการของตนเพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสม การวัดความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้บริการจึงเป็นจุดสำคัญที่ผู้ศึกษาต้องการศึกษาเพื่อเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและคุณภาพของการบริการธนาคารออมสิน

สภาพการเงินและการเศรษฐกิจในปัจจุบันก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนที่ต้องทำให้ธนาคารกลางและธนาคารออมสินเป็นที่พึงพอใจแก่ผู้รับบริการอย่างยิ่ง ภายใต้บทบาทของธนาคารกลางที่ต้องรักษาความเสถียรและสร้างความมั่นคงในระบบการเงิน และการพัฒนาของธนาคารออมสินในการส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงการเงินของประชาชนและธุรกิจในทุกภูมิภาค การศึกษาคุณภาพการบริการที่ถูกต้องเป็นการทดสอบที่ดีในการพัฒนาธนาคารให้ก้าวหน้าตามเทรนด์ของโลกวิสาหกิจในยุคปัจจุบัน โดยการวิเคราะห์ปัจจัยทั้ง 5 ด้านของคุณภาพการบริการของ Parasuraman et al. (1998) จะช่วยให้เข้าใจได้ลึกซึ้งว่าการบริการที่ดีเลิศคือการตอบสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสม และเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความพร้อมที่จะกลับมาใช้บริการธนาคารออมสินอีกครั้งในอนาคต

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ความสำคัญของคุณภาพการบริการในการสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของลูกค้าต่อธนาคาร การปรับปรุงและพัฒนาบริการเพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการ และการวัดความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้บริการ เพื่อเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและคุณภาพของการบริการธนาคารออมสิน ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสำคัญของการวัดคุณภาพการบริการ เพื่อเข้าใจว่าปัจจัยใดมีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าและคุณภาพของการบริการในธนาคารออมสิน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงบริการให้มีความเหมาะสมและสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพการบริการของธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้คุณภาพการบริการของธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ

Cronin & Taylor (1992) กล่าวว่าในแง่แนวคิดทางวิชาการแนวคิดพื้นฐานในเรื่องคุณภาพการให้บริการประกอบไปด้วย 3 แนวคิดหลัก คือ แนวคิดความพึงพอใจของลูกค้า (Customer satisfaction)

คุณภาพการให้บริการ (Service quality) และคุณค่าของลูกค้า (Customer value) ตามแนวคิดพื้นฐาน ดังกล่าว การบริการที่ดีเลิศตรงกับความต้องการของลูกค้าหรือเกินความต้องการสามารถสร้างความพึงพอใจของลูกค้าต่อบริการนั้นได้ เป็นพฤติกรรมเชิงจิตวิทยาที่บุคคลมีต่อบริการที่ได้รับหรือเกิดขึ้น และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้สามารถวัดคุณภาพการให้บริการได้

Parasuraman, Zeithaml & Berry (1998) ได้พัฒนาขั้นตอนการประเมินคุณภาพการบริการให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ โดยสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการ จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) หมายถึง ลักษณะของสิ่งที่ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกของบริการ ด้านที่ 2 ความเชื่อถือไว้วางใจ (Reliability) หมายถึง คำมั่นสัญญาที่ผู้ให้บริการได้ให้ไว้ รวมถึงการบริการในทุกครั้งจะต้องมีความเหมาะสม ถูกต้อง แม่นยำ และน่าเชื่อถือ ด้านที่ 3 การตอบสนองต่อผู้บริการ (Responsiveness) หมายถึง ความเต็มใจที่จะให้บริการช่วยเหลืออย่างรวดเร็วและถูกต้อง เพื่อให้ลูกค้าได้รับความสะดวก เน้นถึงความสนใจ และความพร้อมที่จะตอบสนอง ต่อความต้องการของลูกค้า ด้านที่ 4 การให้ความมั่นใจในการบริการทุกครั้ง (Assurance) หมายถึง ผู้ให้บริการมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการบริการ มีความสุภาพและเป็นมิตร มีความซื่อสัตย์และสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้าได้ และความมั่นคงปลอดภัย ปัจจัย ด้านที่ 5 การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ (Empathy) หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจและใส่ใจลูกค้า เข้าใจถึงปัญหา ความต้องการ และให้บริการได้อย่างถูกต้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้

Garrison and Magoon (1972) ได้ให้ความหมายการรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่สมองตีความหรือแปลข้อความที่ได้จากการสัมผัสของร่างกายกับ สิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้า ทำให้ทราบว่าสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมที่เราสัมผัสนั้นเป็นอะไร มีความหมายอย่างไร มีลักษณะอย่างไร การที่เรารับรู้สิ่งเร้าที่มาสัมผัสได้นั้นจะต้องอาศัยประสบการณ์ของเราเป็นเครื่องช่วยในการตีความหมาย การรับรู้เป็นสภาพทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งมีความสำคัญต่อการแสดง พฤติกรรม และเป็นกระบวนการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสาร

ข้อมูลเกี่ยวกับธนาคารออมสิน

ธนาคารออมสินได้เริ่มขึ้นในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2450 ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ที่ทรงเห็นคุณประโยชน์ของการออมสิน เพื่อให้ประชาชนรู้จักประหยัด รักรการเก็บออม พร้อมทั้งมีสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองของประชาชนที่หามาได้ให้ปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย จึงได้ทดลองจัดตั้งธนาคารรับฝากเงินขึ้น เรียกว่า แบงก์ลีฟอเทีย ณ พระตำหนักสวนจิตรลดา ต่อมาในปี พ.ศ.2456 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติคลังออมสินขึ้น โดยอยู่ในสังกัดของกรมพระคลังมหาสมบัติ มีขอบเขตของการดำเนินธุรกิจอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคลังออมสิน พ.ศ. 2546 เนื่องจากการดำเนินงานของคลังออมสินในระยะเริ่มแรกยังอยู่ในวงจำกัด กิจการของคลังออมสินจึงไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ในปี พ.ศ.2472 เมื่อกิจการของคลังออมสินได้ไปอยู่ในความรับผิดชอบของกรมไปรษณีย์โทรเลข จึงได้มีการวางระเบียบต่าง ๆ ให้รัดกุมยิ่งขึ้น พร้อมทั้งให้ประชาชนสามารถฝากเงินออมได้ ณ ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขทั่วราชอาณาจักร กิจการคลังออมสินจึงได้เริ่มแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับของประชาชนมากขึ้น ต่อมาภายหลังเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง รัฐบาลได้เห็น คุณประโยชน์ของการออมทรัพย์และความสำคัญ ของคลังออมสินที่มีต่อการพัฒนาประเทศ จึงได้ยกฐานะของคลังออมสินขึ้นเป็นองค์กรของรัฐบาล มีฐานะเป็นนิติบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฉัตรสุตา แสงประชาทัย (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยด้านภาพลักษณ์องค์กร คุณภาพการให้บริการ และส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถไฟฟ้าไทย” โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นรวมอยู่ที่ 0.877

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านปัจจัยด้านภาพลักษณ์องค์กร คุณภาพการให้บริการและส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถไฟฟ้าไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทิพชญาณ์ อัครพงศ์โสภณ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 400 คน ส่วนปัจจัยด้านการรับรู้และปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านความเป็นรูปธรรม ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ด้านความเชื่อถือว่าไว้วางใจ ด้านการตอบสนองความต้องการ และด้านการให้ความเชื่อมั่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พิมพ์ใจ ลีมวัฒนา (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโรงแรมระดับ 3 ดาว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยการสุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโรงแรมระดับ 3ดาว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 400 คน ผลการวิจัยโดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพ็ญแข สีโกมาตย์ และชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลย์ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการทางพิเศษ

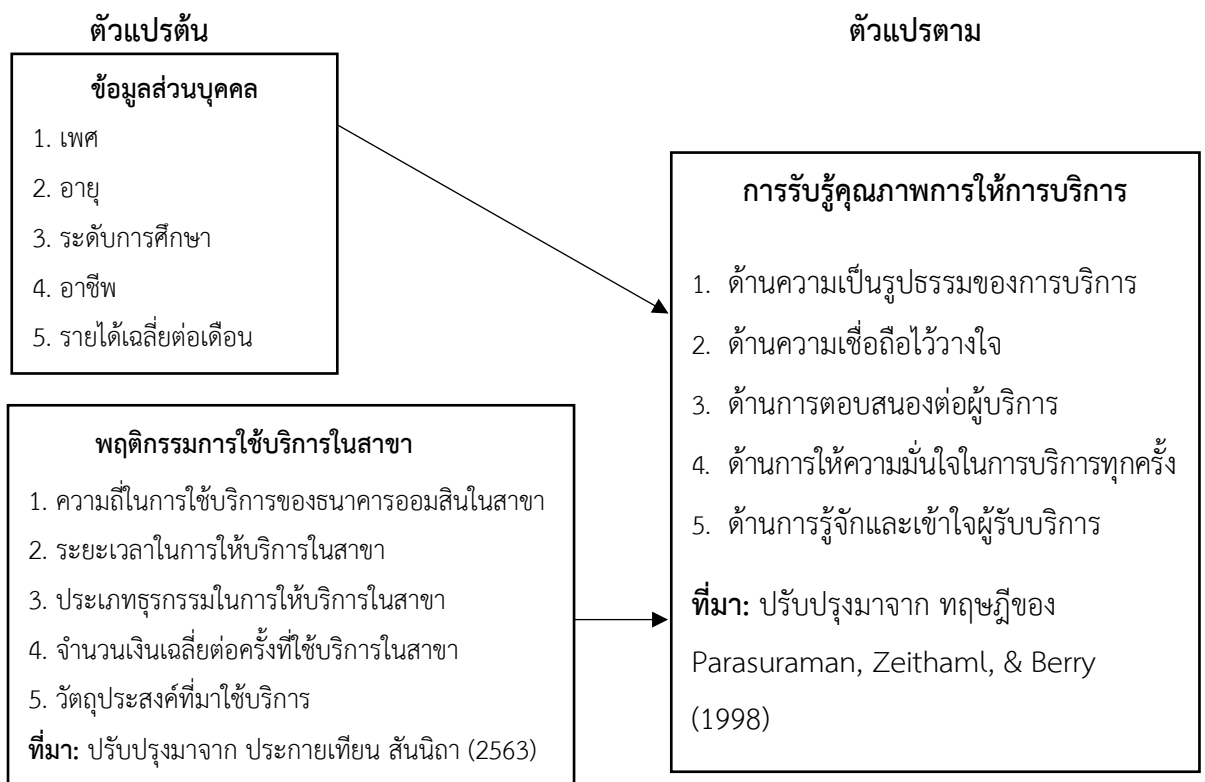
ของการทางพิเศษ 7 จำนวน 400 คน ปัจจัยประชากรศาสตร์ของผู้ใช้บริการทางพิเศษ ได้แก่ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของการทางพิเศษฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ณัฐพล สังขมณี และจิตตารีย์ศิริมงคล (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดกาฬสินธุ์” จำนวน 198 คน

ผลการวิจัยพบว่า การตอบสนอง (Responsive) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรม ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดกาฬสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรคุณภาพการให้บริการ ได้ร้อยละ 73.40

ปาไลตา คำสุข (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในการตัดสินใจเลือกใช้สินค้ารถยนต์มือสอง” โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริภกรธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน อิทธิพลของภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการตัดสินใจเลือกใช้สินค้ารถยนต์มือสอง พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นที่ชื่นชอบมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริการด้านความมั่นใจสูงกว่า ด้านอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านความแข็งแกร่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือ และการรับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือ ตามลำดับ

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire)

ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรทั้งหมดที่มาใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนในเขตตำบลปากแพรก ประชากรในเขตตำบลปากแพรก ไม่ทราบจำนวนประชากร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ W.G. Cochran (W.G. Cochran, 1953 อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ แสงทอง, 2565) ระดับความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ .05 และที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บข้อมูล คือ 400 คน แล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทำวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นมา จากกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 400 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการในสาขา ได้แก่ ความถี่ในการใช้บริการของธนาคารออมสินในสาขา ระยะเวลาในการให้บริการในสาขา ประสิทธิภาพในการให้บริการในสาขา จำนวนเงินเฉลี่ยต่อครั้งที่ใช้บริการในสาขา วัตถุประสงค์ที่มาใช้บริการ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 5 ด้านคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ด้านการให้ความมั่นใจในการบริการทุกครั้ง และด้านการรู้จักและเข้าใจ ผู้รับบริการ

การให้คะแนนและเกณฑ์การแปลความหมาย คณะผู้วิจัยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Questions) ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพการบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ศึกษาวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. นิยามตัวแปรสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนดไว้ในการศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง ทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาที่ใช้
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เพื่อนำไปทดลองใช้กับผู้ใช้บริการธนาคารออมสินที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บข้อมูล จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Eligibility) ของเครื่องมือ ได้ค่า .846

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 1 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย เพื่อวัตถุประสงค์ได้โดยใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation S.D.) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้แก่ 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ 2) ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ 3) ด้านการตอบสนองต่อผู้บริการ 4) ด้านการให้ความมั่นใจในการบริการทุกครั้ง 5) ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันสามารถจำแนก ดังนี้ กรณีเปรียบเทียบ 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ใช้สถิติ t-test และ กรณีเปรียบเทียบมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีของ LSD

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.60 อายุระหว่าง 20 - 30 ปี จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 49.80 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 อาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 และ 10,001 - 15,000 จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.80

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการในสาขา

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่ใช้บริการ 1 ครั้งต่อเดือน/น้อยกว่า จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 โดยใช้บริการในช่วงเวลา 09:00 น. - 11:00 น. จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 รองลงมาเวลา 13:01 น. - 15:00 น. จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 และเวลา 11:01 น. - 13:00 น. จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 โดยเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างมาใช้บริการ คือ ใช้บริการฝากเงิน/ถอนเงิน จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 และมาใช้บริการทำธุรกรรมทางการเงิน ครั้งละ 0 - 3,000 บาท จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30 รองลงมาครั้งละ 3,001 - 5,000 บาท จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ครั้งละ 5,001 - 7,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 ครั้งละ 7,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.30 และ ครั้งละ 10,000 บาทขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 และที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้บริการเพราะเดินทางมาใช้บริการได้สะดวก จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 รองลงมาค่าธรรมเนียมไม่แพง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 ดอกเบี้ยเงินฝากสูง/ ดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 และเป็นพนักงานของรัฐ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านความเป็นรูปธรรม ของการบริการ รองลงมา คือ ด้านการตอบสนองต่อผู้บริการ ด้านการให้ความมั่นใจในการบริการทุกครั้ง ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ และด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ตามลำดับ

เปรียบเทียบสมมติฐานความแตกต่างของระดับการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังต่อไปนี้

ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

1. เพศ การเปรียบเทียบความแตกต่างแสดงให้เห็นว่าระดับการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการ ธนาคารออมสิน จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน

2. อายุ การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีผลต่อ การรับรู้คุณภาพการบริการ ของธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ในด้านความเป็นรูปธรรม ของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อบริการ ด้านการให้ความมั่นใจในการบริการ ทุกครั้ง ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ระดับการศึกษา การเปรียบเทียบสมมติฐานความแตกต่างระดับการรับรู้คุณภาพบริการของ ผู้ใช้บริการ รับรู้คุณภาพการบริการของธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ในด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อบริการ

ด้านการให้ความมั่นใจในการบริการทุกครั้ง ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ

การรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองของผู้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการทุกครั้ง ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ และน้อยที่สุด ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพชญาณ์ อัครพงษ์โสภณ (2556) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 20 - 30 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนที่ 10,001 - 20,000 บาท ส่วนปัจจัยด้านการรับรู้และปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านความเป็นรูปธรรม ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองความต้องการ และด้านการให้ความเชื่อมั่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ

การรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองของผู้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการทุกครั้ง ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ และน้อยที่สุด ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญแข สิโกมาตย์ และชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลัย (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย พบว่ากลุ่มผู้ใช้บริการทางพิเศษส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 41-50 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ในภาพรวมด้านความมั่นคงอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริการด้านพนักงาน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณภาพบริการในภาพรวมทุกด้านผลการรับรู้อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ของผู้ใช้บริการทางพิเศษ ได้แก่ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของการทางพิเศษฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ด้านการตอบสนองต่อผู้บริการ

การรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองของผู้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการทุกครั้ง ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ และน้อยที่สุด ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองของผู้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการทุกครั้ง ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ และน้อยที่สุด ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพชญาณ์ อัครพงษ์โสภณ (2556) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 20-30 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนที่ 10,001 - 20,000 ส่วนปัจจัยด้านการรับรู้และปัจจัยด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านความเป็นรูปธรรม ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองความต้องการ และด้านการให้ความเชื่อมั่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านการให้ความมั่นใจในการบริการทุกครั้ง

การรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองของผู้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการทุกครั้ง ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ และน้อยที่สุด ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาลิตา คำสุข (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในการตัดสินใจเลือกใช้สินเชื่อบัตรมือสอง” พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นที่ชื่นชอบมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริการด้านความมั่นใจสูงกว่า ด้านอื่น ๆ รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านความแข็งแกร่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริการด้านความมั่นใจ และ การรับรู้ภาพลักษณ์ด้านความเป็นเอกลักษณ์มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือ ตามลำดับ

ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ

การรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ รองลงมาคือ ด้านการตอบสนองของผู้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นในการบริการทุกครั้ง ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ และน้อยที่สุด ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญแข สิโกมาตย์ และชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลัย (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ใช้บริการทางพิเศษส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 41-50 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ รายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาพลักษณ์ในภาพรวมด้านความมั่นคงอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริการด้านพนักงาน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณภาพบริการในภาพรวมทุกด้านผลการรับรู้อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ของผู้ใช้บริการทางพิเศษ ได้แก่ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของการทางพิเศษฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการรับรู้คุณภาพบริการของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพการบริการของธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และเปรียบเทียบการรับรู้คุณภาพการบริการของธนาคารออมสิน สาขาทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้ ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรติดตั้งเครื่องปรับอากาศที่ทันสมัย และควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ
2. ปรับปรุงวิธีการตอบสนองต่อลูกค้าให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การสร้างช่องทาง การติดต่อที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ฉัตรสุตา แสงประชาทัย. (2562). *ศึกษาปัจจัยด้านภาพลักษณ์องค์กร คุณภาพการให้บริการและส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถไฟฟ้าไทย*. การค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ณัฐพล สังขมณี และฐิติธำรีศศิริมงคล. (2566). *ศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดกาฬสินธุ์*. วารสารวิชาการและวิจัย, 13(2), หน้า 1 - 15.
- ทิพชญาณ์ อัครพงศ์โสภณ. (2556). *ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ธนาคารออมสิน. (2566). *รายงานประจำปี*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gsb.or.th/media/2023/04/Book-AR-GSB-2022-TH-040923.pdf>, 31 ตุลาคม 2566.
- ประกายเทียน สันนิธา. (2563). *ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน SCB Easy App ของลูกค้าธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)*. งานวิจัย. สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ปาไลตา ดำสุข. (2563). *ศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในการตัดสินใจเลือกใช้สินค้าเครื่องนุ่งห่มมือสอง*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- พิมพ์ใจ ลีมวัฒนา. (2562). *ศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการโรงแรมระดับ 3 ดาว ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- เพ็ญแข สิโกมาตย์ และชัยฤกษ์ แก้วพรหมมาลย์. (2563). *ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการของการทางพิเศษแห่งประเทศไทย*. วารสารสมาคมนักวิจัย, 25(2), หน้า 1 - 16.

Cronin Jr., J. J., & Taylor, S. (1992). Measuring Service Quality: A Reexamination and Extension. *The Journal of Marketing*, 56, pp. 55 - 68.

Garrison, K.C., & Magoon, R. (1972). *Educational psychology*. Ohio: Charles E. Morrill Publishing century-crofts.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. and Berry, L. (1998) SER-VQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64, pp. 12 - 40.

**การสังเคราะห์ผลการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้
แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา**

**The Synthesis of Electronic Book Production to Enhance Awareness among
Undergraduate Students Majoring in Educational Communication and Technology**

พงศ์ภาค เรืองฤทธิ์¹ สรกรฤช มณีวรรณ² ดารุวรรณ ศรีแก้ว³ และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์⁴

**Pongpak Rokprasert¹ Sorakrich Maneewan² Daruwan Srikaew³
and Kuntida Thamwipat⁴**

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²⁻⁴

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพฯ¹⁻⁴

E-mail: pongpak.rean@kmutt.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับชาติในรอบ 3 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ.2564-2566 โดยสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ข้างต้น พบว่ามีงานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง ตามเกณฑ์ดังกล่าว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยสังเคราะห์จาก 1) แนวทางการผลิตสื่อ 2) ผลประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) ผลประเมินการรับรู้ และ 4) ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ผลการวิจัยประกอบด้วย 1) แนวทางการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาดำเนินตามรูปแบบ ADDIE Model 2) ผลประเมินคุณภาพของสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีมาก 3) ผลประเมินการรับรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ผลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การรับรู้ นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

The objective of this research was to synthesize papers related to the production of electronic books to enhance awareness among undergraduate students majoring in Educational Communication and Technology. The research was conducted by gathering data from studies related to the production of electronic book media aimed to enhance awareness among undergraduate students, conducted by the Department of Educational Communications and Technology, Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi, which were published in national journals over 3 years, from 2021 to 2023 by purposive selecting methods. It was found that 5 research studies met the aforementioned criteria. Data were analyzed statistically, including means and standard deviations synthesized from 1) the methods of media production, 2) expert quality assessment results, 3) perception assessment results, and 4) satisfaction assessment results of a sample group toward electronic book media aimed at enhancing awareness among undergraduate students majoring in Educational Communication and Technology. The research results encompass the following: 1) methods of producing electronic book media aimed at enhancing awareness among undergraduate students majoring in Educational Communication and Technology following the ADDIE Model; 2) expert quality assessment results of electronic book media aimed at enhancing awareness among undergraduate students majoring in Educational Communication and Technology, rated very good by experts; 3) perception assessment results of undergraduates majoring in Educational Communication and Technology towards electronic book media, rated at the highest level; and 4) satisfaction assessment results of undergraduate students majoring in Educational Communication and Technology towards electronic book media, also rated at the highest level.

Keywords: Electronic book, awareness, undergraduate students

บทนำ

โดยเหตุที่การก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 หรือการเข้าสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ของสังคมโลกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงกว้าง โดยส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องมีความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก มีขีดความสามารถในการทำงานสูงขึ้น ซึ่งองค์การระดับนานาชาติได้ให้ความสำคัญกับการสร้างทักษะที่จำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับพลเมืองโลกสู่การทำงานในอนาคต เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลง เป็นสังคมที่เน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่

ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม สามารถแข่งขัน ได้ในระดับนานาชาติ ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงมีหน้าที่จัดการศึกษาเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ ที่มีคุณภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของ ตลาดแรงงานในอนาคต สถาบันอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้น จึงนับเป็นความท้าทายและโจทย์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามบริบทของแต่ละสาขาวิชาการ และวิชาชีพ ผลิตภัณฑ์มีคุณลักษณะที่ผู้ประกอบการต้องการและเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ (โชติมา กานต์ ไชยยศ และคณะ, 2566, น.23) ทั้งนี้ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้ตระหนักถึงสถานะการณ์ดังกล่าว โดยเปิดสอนหลักสูตรหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิตจำนวนปีละ 100 คน โดยมีปรัชญาของหลักสูตร คือ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในศาสตร์เทคโนโลยีการศึกษาและสื่อสารมวลชน ที่เก่งและดี มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ (คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี, 2565)

ด้วยเหตุที่รายวิชาส่วนใหญ่เป็นรายวิชาที่เน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ประกอบกับทางสาขาวิชา ได้มีการส่งเสริมให้บุคลากรผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยเฉพาะในช่วงโควิด-19 ที่เน้นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ทำให้รายวิชาต่าง ๆ มีการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ออกมาหลายเรื่อง นอกจากนี้สาขาวิชายังส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัย การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานของบุคลากรในสาขาวิชาให้ครบวงจร ในช่วงเวลาโควิด-19 ตั้งแต่ พ.ศ.2564-2566 จึงเกิดผลผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของสาขาวิชาหลายเรื่องที่ควรสังเคราะห์และหาแนวทางมาดำเนินการผลิตสื่อที่มีคุณภาพสามารถส่งเสริมการรับรู้และทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการรับชมสื่อดังกล่าว (สรภฤช มณีวรรณ, 2567) จากนโยบายดังกล่าวของสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาทำให้ส่งผลถึงการลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่ในช่วงโควิด-19 แต่ยังไม่มีการสังเคราะห์ผลงานออกมาอย่างเป็นรูปธรรม จึงต้องดำเนินการในปีการศึกษานี้

ในฐานะที่คณะผู้วิจัยสังกัดในสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จึงรับแนวคิดจากหัวหน้าสาขาวิชามาดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ทั้งนี้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาต่าง ๆ ในสาขาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการรับรู้และทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์ (Synthesis) คือ ส่วนหนึ่งของกระบวนการปริทัศน์ (review) อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบจากการเชื่อมโยงการศึกษาที่หลายหลาย โดยการสังเคราะห์จะเกี่ยวข้องกับการแปลงข้อมูลเบื้องต้นไปสู่การได้ข้อสรุปในภาพรวมซึ่งลึกซึ้งกว่าการสรุปในแต่ละเรื่องที่ศึกษา การสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) จึงเป็นกระบวนการศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ผลจากการสังเคราะห์จะได้ข้อสรุปที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากกว่าข้อสรุปของงานวิจัยแต่ละเรื่อง สำหรับแนวทางและประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย ประกอบด้วย (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2563)

1. การปริทัศน์ทฤษฎี (Theoretical Review) จะทำให้มีความรู้ชัดแจ้งถึงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของเรื่องที่จะทำวิจัย จะได้ข้อสรุปว่าจะใช้ทฤษฎีใดเป็นหลักในการวิจัยหรือจะใช้หลายทฤษฎีโดยการบูรณาการ
2. การปริทัศน์วิธีวิทยา (Methodological Review) จุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการวิจัย การสังเคราะห์จึงเป็นการประมวลสาระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการวิจัย
3. การปริทัศน์บูรณาการวิจัย (Research Integration Review) การสังเคราะห์งานวิจัยแบบนี้เป็นการนำเสนอข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาปัญหาวิจัยเรื่องเดียวกันมาสรุปรวมให้ได้คำตอบที่เป็นข้อสรุปเพื่อตอบคำถามที่ต้องการ

ในที่นี้ได้ใช้แนวทางข้อ 3 การปริทัศน์บูรณาการวิจัยจำนวน 5 เรื่อง ในรอบปี พ.ศ.2564-2566 มาใช้ในการดำเนินการสังเคราะห์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Book หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีลักษณะเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยปกติมักจะเป็นแฟ้มข้อมูลที่สามารถอ่านเอกสารผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์ทั้งในระบบออฟไลน์และออนไลน์ คุณลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเชื่อมโยงจุดไปยังส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ เว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้เรียนได้ นอกจากนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถแทรกภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว แบบทดสอบ และสามารถสั่งพิมพ์เอกสารที่ต้องการออกทางเครื่องพิมพ์ได้ อีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลา ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จะไม่มีในหนังสือธรรมดาทั่วไป ทั้งนี้ลักษณะโครงสร้างของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์จะมีความคล้ายคลึงกับหนังสือทั่วไปที่พิมพ์ด้วยกระดาษ หากจะมีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ กระบวนการผลิต รูปแบบ และวิธีการอ่านหนังสือ (ไพฑูริย์ ศรีฟ้า, 2556) ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำผลการผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งในรายวิชาที่เปิดสอนในสาขา

กรอบแนวคิด

ขั้นตอนในการสังเคราะห์หรือปริทัศน์งานวิจัย 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2563)

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการปริทัศน์ ในที่นี้กำหนดจุดมุ่งหมาย 4 ข้อ ต่อไปนี้
 - 1.1 แนวทางการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
 - 1.2 ผลประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านสื่อการนำเสนอ
 - 1.3 ผลประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
 - 1.4 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
2. การกำหนดลักษณะ ประเภท และแหล่งของเอกสารที่ต้องการ ในที่นี้กำหนดขอบเขตจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับชาติในรอบ 3 ปี คือ ตั้งแต่พ.ศ.2564-2566 โดยสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
3. การสืบค้น คัดเลือก และจัดหาเอกสาร
4. การศึกษาเอกสารอย่างพินิจวิเคราะห์
5. การเสนอรายงานการปริทัศน์

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากเกณฑ์การคัดเลือกที่มีขอบเขตต่อไปนี้ เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับชาติในรอบ 3 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ.2564-2566 โดยสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี พบว่ามีงานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

1. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ (กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, พรปภัสสร ปริญาญาณกุล, จิราพร มีคง, และสิริยากร ศรีหา, มกราคม-มิถุนายน 2564)
2. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี (กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, พรปภัสสร ปริญาญาณกุล, ศุภวิษณุ บุญรัตนานนท์, คณาวุฒิ ไตรพิพัฒน์พงษ์, และธีรศักดิ์ พลไทรทอง, มกราคม-มิถุนายน 2564)

3. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เรื่อง การตลาดดิจิทัลสำหรับนักศึกษา (กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, พรปภััสสร ปริญญาญกุล, ธนเดช ธรรมะบันดาล, และสุदारัตน์ เตชะพิพัฒน์ชัย, กรกฎาคม-ธันวาคม 2565)

4. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบผสมเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดร่วมกับชุดสื่อนิทรรศการศูนย์ EESH เรื่อง “40 วิธี How to be KMUTT Green Nudges (พรปภััสสร ปริญญาญกุล, กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ปณิดา ปวงงาม, และธิดาพร จันท์หอมแดง, พฤษภาคม-สิงหาคม 2564)

5. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเรื่องคู่มือแนะนำการบริการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (พรปภััสสร ปริญญาญกุล และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, กรกฎาคม-ธันวาคม 2565)

โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ทั้งนี้ ในงานวิจัยทั้งหมดได้ใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (ไพฑูริย์ โพธิ์สาร, 2546)

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 – 5.00 หมายความว่า ระดับดีมาก/มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 – 4.50 หมายความว่า ระดับดี/มาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 – 3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 – 2.50 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.01 – 1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้มี 4 ประเด็นหลักต่อไปนี้

ก. แนวทางการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในส่วนของขั้นตอนได้ดำเนินการตามแนวทาง ADDIE Model ซึ่งมี 5 ขั้นตอนได้แก่

1. วิเคราะห์ (Analysis) คือ การศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

2. ออกแบบ (Design) คือ การออกแบบผ่านสตอรี่บอร์ด ก่อนพัฒนาเป็นผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3. พัฒนา (Development) พัฒนาผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

4. นำไปใช้ (Implementation) โดยได้นำสื่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านสื่อการนำเสนอจำนวนด้านละ 3 ท่าน ทำการตรวจสอบ และให้คำแนะนำอีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

5. ประเมินผล (Evaluation) คือ เพื่อประเมินผลการรับรู้และความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ที่ผลิตขึ้น

ข. ผลประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านสื่อการนำเสนอ

ตารางที่ 1 ผลประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

รายการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา	ผลการวิเคราะห์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์	4.70	0.40	ดีมาก
2. เรื่อง ศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี	5.00	0.00	ดีมาก
3. เรื่อง การตลาดดิจิทัลสำหรับนักศึกษา	4.52	0.36	ดีมาก
4. เรื่อง “40 วิธี How to be KMUTT Green Nudges	4.67	0.38	ดีมาก
5. เรื่อง คู่มือแนะนำการบริการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	4.73	0.24	ดีมาก
สรุปผลการประเมิน	4.72	0.27	ดีมาก

ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาของสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.27)

ตารางที่ 2 ผลประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการนำเสนอ

รายการประเมินคุณภาพด้านสื่อการนำเสนอ	ผลการวิเคราะห์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์	4.64	0.46	ดีมาก
2. เรื่อง ศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี	5.00	0.00	ดีมาก
3. เรื่อง การตลาดดิจิทัลสำหรับนักศึกษา	4.41	1.37	ดี
4. เรื่อง “40 วิธี How to be KMUTT Green Nudges	4.52	0.54	ดีมาก
5. เรื่อง คู่มือแนะนำการบริการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	3.98	0.44	ดี
สรุปผลการประเมิน	4.51	0.56	ดีมาก

ผลการประเมินคุณภาพด้านสื่อการนำเสนอของสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.56)

ค. ผลประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ตารางที่ 3 ผลประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมินผลการรับรู้	ผลการวิเคราะห์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับรู้
1. เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์	4.64	0.59	มากที่สุด
2. เรื่อง ศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี	4.48	0.66	มาก
3. เรื่อง การตลาดดิจิทัลสำหรับนักศึกษา	4.67	0.49	มากที่สุด
4. เรื่อง “40 วิธี How to be KMUTT Green Nudges	4.68	0.51	มากที่สุด
5. เรื่อง คู่มือแนะนำการบริการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	4.91	0.09	มากที่สุด
สรุปผลการประเมิน	4.67	0.46	มากที่สุด

ผลประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีผลการประเมินการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.46)

ง. ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ตารางที่ 4 ผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมินความพึงพอใจ	ผลการวิเคราะห์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์	4.57	0.56	มากที่สุด
2. เรื่อง ศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี	4.54	0.60	มากที่สุด
3. เรื่อง การตลาดดิจิทัลสำหรับนักศึกษา	4.81	0.40	มากที่สุด

รายการประเมินความพึงพอใจ	ผลการวิเคราะห์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
4. เรื่อง “40 วิธี How to be KMUTT Green Nudges	4.69	0.47	มากที่สุด
5. เรื่องคู่มือแนะนำการบริการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	4.60	0.10	มากที่สุด
สรุปผลการประเมิน	4.64	0.42	มากที่สุด

ผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีผลการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.42)

อภิปรายผล

ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา พบว่าแนวทางการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ในส่วนของขั้นตอนได้ดำเนินการตามแนวทาง ADDIE Model ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ จำนง สันตจิต (2556) ที่กล่าวว่า ADDIE MODEL คือการออกแบบระบบการเรียนการสอนจากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสิ้นสุด ทั้งนี้ มีแบบจำลองจำนวนมากมายที่นักออกแบบการสอนใช้ และสำหรับตามความประสงค์ทางการสอนต่าง ๆ กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนแบบ ADDIE สามารถสรุปเป็นขั้นตอนทั่วไปได้เป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. Analysis (การวิเคราะห์) 2. Design (การออกแบบ) 3. Development (การพัฒนา) 4. Implementation (การนำไปใช้) 5. Evaluation (การประเมินผล) กระบวนการเหล่านี้มีขั้นตอนชัดเจนในการสร้างสรรค์ผลงาน และเมื่อผู้วิจัยนำไปใช้ในกระบวนการออกแบบและพัฒนาสื่อย่อมทำให้ผลิตสื่อได้ผลดี เพราะมีกระบวนการที่ชัดเจนและเอื้อต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

ในส่วนของผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ผลประเมินการรับรู้และผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับดีมากและมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพงศ์ พงศ์พิมล, ปกรณ์ สุปินานนท์, และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ (2565) เรื่อง การสังเคราะห์ผลการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์ร่วมกับกิจกรรมการสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์ และงานวิจัยของ สมภพ บวรสิริวุฒิ, พรปภััสสร ปริญญาญกุล, และปกรณ์ สุปินานนท์ (2565) เรื่อง การสังเคราะห์ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผสานเทคโนโลยีควิอาร์โค้ดร่วมกับการฝึกอบรมบนสื่อสังคมออนไลน์ ที่พบว่า ผลการประเมิน

คุณภาพด้านเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอยู่ในระดับดีมาก ผลการประเมินคุณภาพด้านสื่อการนำเสนอโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าอยู่ในระดับดีมาก ผลการประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับมาก-มากที่สุด และผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อชุดเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มเป้าหมายได้รับรู้จากการออกแบบและพัฒนาสื่อดังกล่าวว่าเป็นสื่อที่เข้าใจง่าย ทำให้มีความน่าสนใจ และเข้าถึงผู้รับสารได้ง่าย และยังเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้อย่างครอบคลุม สรุปได้ว่าผลการออกแบบและพัฒนาสื่อมีคุณภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างไรก็ตามจากการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ในครั้งนี้มีข้อสังเกตว่า ถ้าใช้สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาเพียงสื่อเดียว ไม่มีสื่อหรือกิจกรรมอื่นร่วม จะทำให้ผลการประเมินคุณภาพด้านสื่อการนำเสนอโดยผู้เชี่ยวชาญ และผลประเมินการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับน้อยกว่า สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีควอาร์โค้ด หรือร่วมกับการจัดแสดงชุดสื่อนิทรรศการ

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนาสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการรับรู้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ร่วมกับเทคโนโลยี AR หรือ ร่วมกับการจัดแสดงชุดสื่อนิทรรศการเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมที่อยู่ใน Gen Z ซึ่งชื่นชอบเรื่องเทคโนโลยี กล้าแสดงออก และอยากรู้อยากเห็นสิ่งใหม่ ๆ จะสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และการรับรู้ได้ดี

บรรณานุกรม

- กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, พรภัสสร ปริญญาญกุล, จิราพร มีคง, และสิริยากร ศรีหา. (มกราคม-มิถุนายน 2564). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีควอาร์โค้ด เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารนิเทศสยามปริทัศน์*, 20(1), หน้า 118 - 130.
- กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, พรภัสสร ปริญญาญกุล, ธนเดช ธรรมะบันดาล, และสุदारัตน์ เตชะพิพัฒน์ชัย. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เทคโนโลยีควอาร์โค้ด เรื่อง การตลาดดิจิทัลสำหรับนักศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร. พระนคร*, 7(2), หน้า 9 - 20.
- กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, พรภัสสร ปริญญาญกุล, ศุภวิชญ์ บุญรัตนานนท์, คณาวุฒิ ไตรพิพัฒน์พงษ์ และธีรศักดิ์ พลไพทอง. (มกราคม-มิถุนายน 2564). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีควอาร์โค้ดเรื่องศิษย์ดีที่ครูภูมิใจ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร. พระนคร*, 6(1), หน้า 25 - 32.

- คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี. (2565). *หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.fiet.kmutt.ac.th/home4/education/curriculum-exhibition/bachelor/ect-b.html>.
- จำนง สันตจิต. (2556). *ADDIE MODEL*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/520517>.
- โชติமாகานต์ ไชยยศ, ปานวาด ปริยานนท์, นงลักษณ์ โพธิ์น้อย, และพรเพ็ญ ทองกันยา. (พฤษภาคม-มิถุนายน 2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 42(3), หน้า 340 - 353.
- พรปภัตสร ปริญาญกุล และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับเทคโนโลยีควาร์โค้ดเรื่องคู่มือแนะนำการบริการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. *วารสารนิเทศสยามปริทัศน์*, 22(2), หน้า 255 - 271.
- พรปภัตสร ปริญาญกุล, กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์, ปณิดา ปวงงาม, และธิดาพร จันทร์หอมแดง. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบผสานเทคโนโลยีควาร์โค้ดร่วมกับชุดสื่อนิทรรศการศูนย์ EESH เรื่อง “40 วิธี How to be KMUTT Green Nudges”. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก*, 1(2), หน้า 66 - 79.
- ไพฑูรย์ โพธิสาร. (2546). *มาตรวัดของลิเคอร์ท*. เข้าถึงได้จาก: <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/5830/5467>.
- ไพฑูรย์ ศรีฟ้า. (2556). *หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book)*. เข้าถึงได้จาก: https://maejopress2.mju.ac.th/wtms_newsDetail.aspx?niD=5140&lang=th-TH.
- ภัทรพงศ์ พงศ์พิมล, ปกรณ์ สุปินานนท์, และกุลธิดา ธรรมวิวัฒน์. (2565). *การสังเคราะห์ผลการพัฒนาชุดสื่อประชาสัมพันธ์ร่วมกับกิจกรรมการสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์*. การประชุมวิชาการระดับชาติ การบริหาร การจัดการ การศึกษา และสหวิทยาการ ครั้งที่ 4 ปี 2565 (NCAME 2022). 16 ธันวาคม 2565, หน้า 471-481. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สมภพ บวรสิริวุฒิ, พรปภัตสร ปริญาญกุล, และปกรณ์ สุปินานนท์. (2565). *การสังเคราะห์ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผสานเทคโนโลยีควาร์โค้ดร่วมกับการฝึกอบรมบนสื่อสังคมออนไลน์*. การประชุมวิชาการระดับชาติ การบริหาร การจัดการ การศึกษา และสหวิทยาการ ครั้งที่ 4 ปี 2565 (NCAME 2022). 16 ธันวาคม 2565, หน้า 455-470. นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สรกฤช มณีวรรณ. หัวหน้าสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2567.
- สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2563). *การสังเคราะห์งานวิจัย*. เข้าถึงได้จาก: <https://pa.bru.ac.th/2023/06/28/research-synthesis/>.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น
Development of E-Book under the EPUB3 Standard of Basic Programming

ประธาน คำจិនะ¹ อาชวี แสนสุวรรณ² พรwana รัตนชูโชค³ และจุฬาวาลี มณีเลิศ⁴

Prathan Comejina¹ Artch Sansuwan² Ponwana Rattanachuchok³
and Chulawalee Maneelert⁴

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เชียงใหม่^{1,3,4}

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เชียงใหม่²

E-mail: chulawalee_man@g.cmru.ac.th⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น (2) ประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และ (3) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จำนวน 35 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น พัฒนาในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย ที่มีการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเพื่อทำให้น่าสนใจและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลที่นำเสนอมีทั้งรูปแบบข้อความ ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว (2) ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีคุณภาพโดยรวม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด (3) ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยรวม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น อีพับ

Abstract

The objectives of this research were to: (1) develop an EPUB3 standard electronic book titled "Basic Programming"; (2) assess the quality of the electronic book; and (3) evaluate user satisfaction. The study involved 35 Secondary 1 students from Yupparaj Wittayalai School, chosen through purposive sampling. The tools used in this research included the EPUB3 standard electronic book "Basic Programming," a quality assessment form for electronic books, and a satisfaction survey. The data was analyzed using the mean and standard deviation. The findings indicated that (1) the EPUB3 standard electronic book "Basic Programming" effectively

used multimedia and interactive formats to engage students and enhance understanding, with content including text, still images, and animations. (2) The electronic book was excellence rated for quality, with a mean score of 4.62, and (3) user satisfaction was also high, with a mean score of 4.33.

Keywords: Electronic book, basic programming, EPUB

บทนำ

วิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ หรือ Computing Science) เป็นหนึ่งในรายวิชาของเด็กไทยที่เริ่มมีมาในปีการศึกษา 2561 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เริ่มเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ไปจนถึงมัธยมศึกษา เป็นวิชาที่มุ่งเน้นการเรียนการสอนให้เด็กสามารถคิดเชิงคำนวณ (Computational thinking) มีความพื้นฐานความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital technology) และมีพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร (Media and information literacy) ซึ่งการเรียนวิทยาการคำนวณ จะไม่จำกัดอยู่เพียงแค่การคิดให้เหมือนคอมพิวเตอร์เท่านั้น และไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการคิดในศาสตร์ของนักวิทยาการคอมพิวเตอร์ แต่จะเป็นกระบวนการความคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาของมนุษย์ โดยเป็นการสั่งให้คอมพิวเตอร์ทำงานและช่วยแก้ไขปัญหามาที่เราต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในระดับชั้นชั้นมัธยมตอนต้นจะเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการออกแบบและการเขียนโปรแกรมอย่างง่าย เพื่อเป็นการฝึกแก้ไขปัญหาทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไปพร้อม ๆ กัน (วัชรพัฒน์ ศรีคำเวียง, 2561)

ปัจจุบันเราเข้าสู่โลกดิจิทัลมากขึ้นการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์รูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (electronic book เรียกว่า e-book) ได้รับการตอบรับการใช้งานกันอย่างแพร่หลาย โดยผู้อ่านสามารถอ่านผ่านคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ที่ทั้งในระบบออฟไลน์และออนไลน์ EPUB3 เป็นมาตรฐานแบบเปิดสำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เนื้อหาที่พัฒนาด้วยมาตรฐาน EPUB อยู่ในรูปแบบ XML ที่มีส่วนขยายเป็น .epub เอกสารจะสามารถปรับ หรือ "จัดเรียง" ข้อความในหนังสือโดยอัตโนมัติเพื่อให้เข้ากับขนาดหน้าจอที่แตกต่างกัน รวมถึงสมาร์ตโฟน เน็ตบุ๊ก และเครื่องอ่านหนังสือ (e-Reader) ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์สื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ทั้งผู้พิการ ผู้สูงอายุ แนวทางการพัฒนาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 นี้จึงเป็นประโยชน์อย่างมากกับหน่วยงานการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2560) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้ได้ตลอดเวลา สามารถเรียนรู้ได้ทั้งใน นอกห้องเรียน และเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่าย เป็นการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้ทันสมัยเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (ทะเนต วงศ์นาม, ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์, และศศิธร นาม่วงอ่อน, 2564) และในปัจจุบันมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นสื่อเสริมการเรียนรู้ ดังเช่น งานวิจัยของ ญัฐสุดา สุวรรณมา และ อภิชา แดงจำจุณ (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค

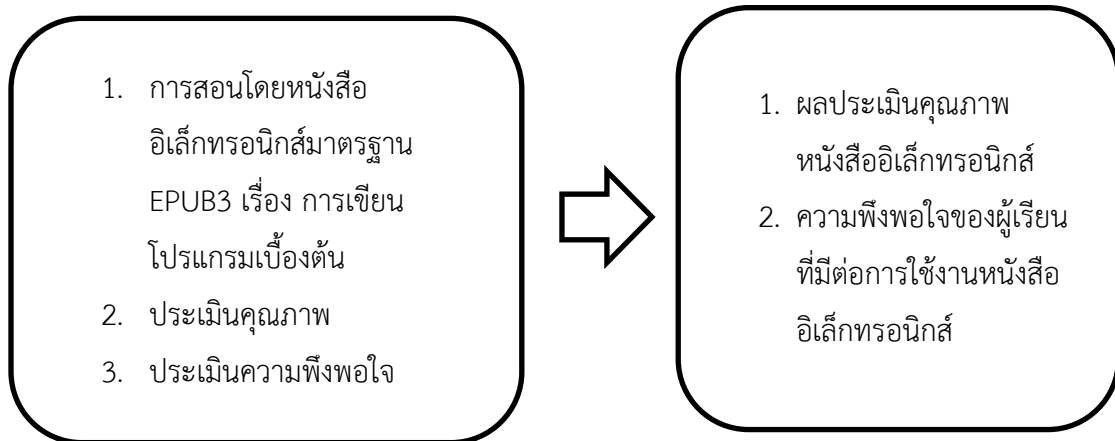
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีอยุธยา ผลการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาสื่อการสอนในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้เรียนที่ต้องการศึกษาเรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สามารถเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ มีแบบทดสอบเพื่อทบทวนความรู้ท้ายบทเรียน มีการใช้มัลติมีเดียต่าง ๆ ประกอบการนำเสนอเพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้เรียนได้ เพื่อให้ผู้เรียนที่สนใจสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้งานอยู่เป็นประจำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น
2. เพื่อประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่มประเมินความพึงพอใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ท่าน

โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงซึ่งเลือกเฉพาะผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านเทคนิคการผลิตสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

การประเมินความพึงพอใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จำนวน 564 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จำนวน 35 คน

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ในรายวิชาพื้นฐาน เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น
2. แบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต เพื่อใช้ประเมินประสิทธิภาพระบบจากผู้เชี่ยวชาญกำหนดเกณฑ์ดังนี้

4.51 - 5.00 อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51 - 4.50 อยู่ในระดับ มาก

2.51 - 3.50 อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 - 2.50 อยู่ในระดับ น้อย

1.00 - 1.50 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต เพื่อประเมินความพึงพอใจการใช้งานจากผู้ซึ่งรายละเอียดเกณฑ์การประเมินสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัย การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น มีกระบวนการในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาในบทเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากนั้นก็ทำการศึกษากระบวนการในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3

2. การออกแบบ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา และการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาประกอบในการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยเริ่มออกแบบหน้าจอภาพ ในส่วนการจัดพื้นที่ของจอภาพเพื่อใช้ใน

การนำเสนอเนื้อหา ภาพ การเลือกรูปแบบและขนาดของตัวอักษร การกำหนดสีของตัวอักษร สีของฉากหลัง และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้บทเรียน ดังรูปที่ 2

บทที่ 1 หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น : ขั้นตอนการเขียนโปรแกรม ขั้นตอนการเขียนโปรแกรม ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการตรวจสอบข้อผิดพลาดของโปรแกรม (Testing and Debugging) หลังจากที่ทำการเขียนโปรแกรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว โปรแกรมบ๊ิงจะต้องได้รับการตรวจสอบก่อนว่ามีข้อผิดพลาด (error) หรือไม่ก่อนหรือไม่ ซึ่งอาจเกิดจากการเขียนโปรแกรมที่ผิดพลาดไวยากรณ์ของภาษาเขียน โดยทั่วไปจะมีวิธีที่จะตรวจสอบข้อผิดพลาดของโปรแกรม 2 ขั้นตอน ดังนี้ รูปภาพกราฟิก ตัวละครประกอบ รูปภาพกราฟิก รูปภาพกราฟิก รูปภาพกราฟิกโปรแกรมเมอร์ รูปภาพกราฟิกคอมพิวเตอร์ PC หลังจากที่ทำการเขียนโปรแกรมเสร็จแล้ว เวลา 50-70% ของเวลาในการพัฒนาโปรแกรม จะถูกใช้ในการหาข้อผิดพลาดของโปรแกรมและการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น		บทที่ 1 หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น : แบบทดสอบท้ายบท คำถามข้อที่ 2 คำตอบข้อที่ 1 (cb1.png) คำตอบข้อที่ 2 (cb2.png) คำตอบข้อที่ 3 (cb3.png) คำตอบข้อที่ 4 (cb4.png) คำอธิบายเพิ่มเติม			
S1	บทที่ 1 หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น : ขั้นตอนการเขียนโปรแกรม				
หน้า	14	ขั้นตอนการตรวจสอบข้อผิดพลาดของโปรแกรม	หน้า	20	แบบทดสอบท้ายบทที่ 1 ข้อที่ 2
พื้นหลัง		สีขาว	พื้นหลัง		สีครีม
เนื้อหา		บทที่ 1 หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น : ขั้นตอนการเขียนโปรแกรม ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการตรวจสอบข้อผิดพลาดของโปรแกรม	เนื้อหา		บทที่ 1 หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น : แบบทดสอบท้ายบท แบบทดสอบท้ายบท ข้อที่ 2
กราฟิก		รูปภาพกราฟิกตัวละครประกอบ รูปภาพกราฟิกโปรแกรมเมอร์ รูปภาพกราฟิกคอมพิวเตอร์ PC	กราฟิก		ch1.png ch2.png ch3.png ch4.png correct.png wrong.png
ภาพเคลื่อนไหว / วีดิโอ		-	ภาพเคลื่อนไหว / วีดิโอ		-
เทคนิค		-	เทคนิค		หากตอบถูก จะแสดงรูปภาพเครื่องหมายถูกต้อง (correct.png) ทับคำตอบที่เลือก พร้อมแสดงเฉลยในกรอบคำอธิบายเพิ่มเติม หากตอบผิด จะแสดงรูปภาพเครื่องหมายผิด (wrong.png) แสดงทับคำตอบที่เลือก
เสียง		เสียงบรรยายโดยเอวาบอทจากเว็บไซต์ Botnoi Voice (S1)	เสียง		-
เพลง		-	เพลง		-

รูปที่ 2 การออกแบบ storyboard หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB 3

เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

3. ขั้นการพัฒนา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการออกแบบมาดำเนินการต่อ เป็นการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาเป็นบทเรียนตามแผนการที่วิเคราะห์ไว้ตั้งแต่ขั้นแรกที่ได้จากการออกแบบนำข้อมูลเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น

4. การนำไปใช้ ผู้วิจัยได้นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้นที่มีคุณภาพไปทดลองใช้

5. การประเมินผล ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ และการจัดรูปแบบ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อทำการสรุปผลการศึกษาร่วมกับจัดทำรายงานการศึกษา และจัดทำคู่มือประกอบการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

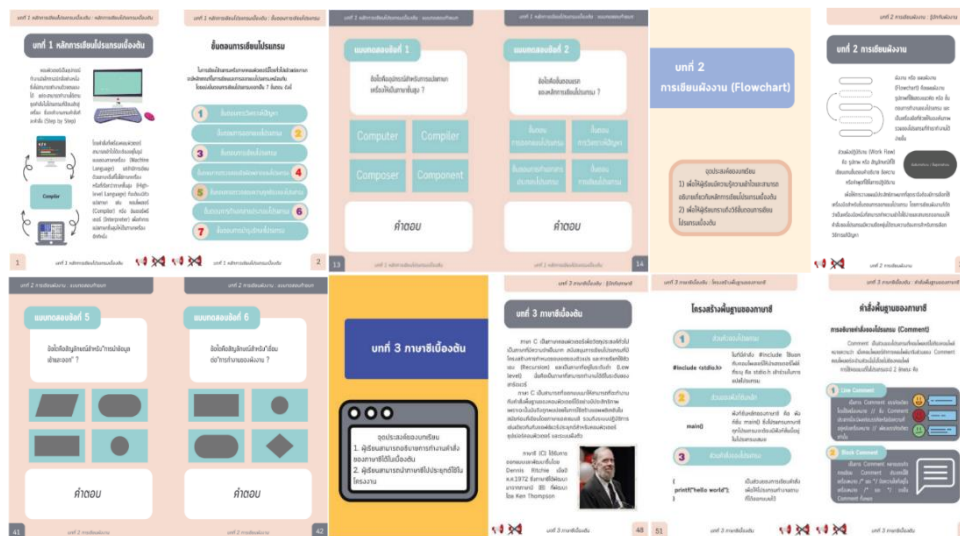
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ผลข้อมูลทางสถิติด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

การวิจัย เรื่อง พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น มีการแบ่งเนื้อหาบทเรียนออกเป็น 3 หัวข้อ ประกอบด้วย หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น การเขียนผังงาน และภาษาซีเบื้องต้น ในการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 ผู้วิจัยใช้สีส้มดำมืดและรูปแบบปฏิสัมพันธ์เพื่อทำให้น่าสนใจและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลที่นำเสนอมีทั้งรูปแบบข้อความ ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น มีแบบทดสอบเพื่อทบทวนความรู้ท้ายบทเรียน สำหรับโปรแกรมที่ใช้ในการทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้คือ โปรแกรม Adobe Illustrator CC ใช้ในการตัดต่อตัวการ์ตูน ตัวละครต่าง ๆ โปรแกรม Tobi ในการอัดเสียงเพื่อบรรยายในสื่อ โปรแกรม Adobe Photoshop CC ใช้ในการตกแต่งโปรแกรม Adobe InDesign ในการสร้างหนังสือทำสื่อ ทั้งนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้งานได้ทั้งนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา และการได้ยิน ผู้สูงอายุ เพราะมีเสียงบรรยายเพื่อเสริมความเข้าใจในทุกหน้าจอ นอกจากนี้ใช้งานในเครื่องคอมพิวเตอร์แล้ว ผู้เรียนสามารถนำไปใช้งานบนมือถือและแท็บเล็ตทั้งในระบบปฏิบัติการ Android และ iOS ได้อีกด้วย ตัวอย่างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB 3 ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB 3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

2. ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น จากผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ท่าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. คุณภาพของเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.60	0.80	มากที่สุด
2. คุณภาพของภาพประกอบในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.60	0.49	มากที่สุด
3. คุณภาพของเสียงบรรยายประกอบในหนังสือ	4.20	0.75	มาก
4. คุณภาพของเอฟเฟกการไฮไลท์ข้อความประกอบเสียงบรรยายในหนังสือ	4.80	0.40	มากที่สุด
5. ความสมดุลในการจัดวางองค์ประกอบในแต่ละหน้าจอ	4.20	0.75	มาก
6. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน	5.00	0.00	มากที่สุด
7. การเรียนรู้ด้วยหนังสือทำให้เข้าใจเนื้อหาได้เป็นอย่างดี	5.00	0.00	มากที่สุด
8. เหมาะกับการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่	4.60	0.49	มากที่สุด
9. การนำไปใช้จริงในการเรียนการสอน	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	4.62	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน จากแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 9 รายการประเมิน พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีคุณภาพโดยรวมเฉลี่ย เท่ากับ 4.62 ซึ่งระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น จากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จำนวน 35 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 ความสะดวกในการเชื่อมโยงข้อมูล	4.20	0.63	มาก
1.2 ความเข้าใจเนื้อหาโดยง่าย	4.14	0.77	มาก
1.3 ความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลในหนังสือ	4.17	0.79	มาก
1.4 ความเหมาะสมของข้อมูลภายในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.43	0.56	มาก
1.5 ความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล	4.29	0.71	มาก
รวม	4.25	0.69	มาก
2. ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบ			
2.1. ความสวยงาม ความทันสมัย น่าสนใจ	4.23	0.88	มาก
2.2. การจัดรูปแบบหนังสือง่ายต่อการอ่านการใช้งาน	4.11	0.63	มาก
2.3. สีสีนในการออกแบบหนังสือมีความเหมาะสม	4.29	0.71	มาก
2.4. ขนาดตัวอักษร รูปแบบตัวอักษร อ่านได้ง่ายสวยงาม	4.29	0.67	มาก
2.5. ภาพกับเนื้อหา มีความสอดคล้องกันสื่อความหมายได้	4.34	0.80	มาก
รวม	4.25	0.74	มาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
3.1. การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้มีความรู้มากขึ้น	4.46	0.78	มาก
3.2. ได้ประโยชน์จากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.54	0.56	มากที่สุด
3.3. สามารถนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปประยุกต์ใช้ได้	4.51	0.61	มากที่สุด
รวม	4.50	0.65	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.33	0.69	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจผู้เรียน ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ได้ประโยชน์จากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 รองลงมา คือ สามารถนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปประยุกต์ใช้ได้ อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 และการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้มีความรู้มากขึ้น อยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น สามารถสรุปผลได้ดังนี้

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย ที่มีการปฏิสัมพันธ์เพื่อทำให้น่าสนใจและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น เป็นหนังสือที่มีทั้งข้อความ ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว มีแบบทดสอบเพื่อทบทวนความรู้ท้ายบทเรียน ทั้งนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้งานได้ทั้งนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสายตา และบกพร่องทางการได้ยิน ผู้สูงอายุ เพราะมีเสียงบรรยายเพื่อเสริมความเข้าใจในทุกหน้าจอ มีการใช้มัลติมีเดียต่าง ๆ ประกอบการนำเสนอเพื่อให้นักเรียนสนใจ และโต้ตอบกับผู้เรียนได้ เพื่อให้ผู้เรียนที่สนใจสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ตลอดเวลา สามารถใช้งานได้ทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้งานอยู่เป็นประจำ สอดคล้องกับ อนรรฆพร สุทธิสาร และอัมพร วัจนะ (2564) ที่พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง เซลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E โดยมีกระบวนการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีระบบมีขั้นตอนพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนคำถามท้ายกิจกรรมให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย สามารถเข้าถึงได้ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ใช้ชีวิตที่สนุกช่วยสร้างความสนใจนักเรียน นักเรียนสามารถเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ ทั้งยังสอดคล้องกับวิทยา วาโย และคณะ (2563) กล่าวว่า การสอนแบบออนไลน์ ผู้สอนต้องมีสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่มีความแปลกใหม่ ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้ง่าย

ผลการประเมินคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ระดับคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงได้จัดการเรียนการสอนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และเป็นการนำสื่อเทคโนโลยีเข้ามาจัดการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความสนใจและสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับ เรื่องราวในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คอลิพีพะ มะสันติ และคณะ (2564) จากแบบประเมินประสิทธิภาพด้านการออกแบบโปรแกรม และด้านเนื้อหา พบว่า การประเมินคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การเขียนโปรแกรมด้วย Micro: bit สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคุณภาพด้านการออกแบบโปรแกรมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด และมีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้เรียนชอบองค์ประกอบที่เป็นสื่อมัลติมีเดีย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น จดจำได้ง่าย มีความสนใจในบทเรียน โดยที่ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายกับการเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วย

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐสุดา สุวรรณมา และอภิชา แดงจำรูญ (2565) ที่พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมากที่สุด ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วกว่าตำราที่เป็นเอกสาร ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีความพอใจหรือกระตือรือร้น และมีความสุขสนุกสนานเมื่อได้เรียนด้วยหนังสือ และยังสอดคล้องกับ สุพิชฌาย์ ป่าตุ้ม, พิมพ์ลภัส ปินตาศรี, และพิมพ์ชนก สุวรรณศรี (2565) ได้มีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง วัฒนธรรมไทย พบว่าความพึงพอใจในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ระดับความพึงพอใจที่ได้จึงแสดงว่า ผู้เรียนที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้จากเทคโนโลยีใหม่ ทั้งนี้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง การเขียนโปรแกรมเบื้องต้นสามารถนำไปใช้ประกอบประกอบการเรียนการสอน ในรายวิชาพื้นฐาน เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะ

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้มีการเรียนเนื้อหาที่มีเสียงบรรยายประกอบ ครูผู้สอนต้องมีการควบคุมดูแล ควรจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม เช่น ลำโพง หูฟัง
2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหา
3. ควรนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ร่วมกับเทคนิคการสอน รูปแบบการสอนต่าง ๆ เช่น สถานการณ์จำลอง เกมการแข่งขัน การเรียนแบบร่วมมือ การแก้ปัญหาและการสาธิต เป็นต้น เพื่อเพิ่มการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจ และดึงดูดผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- คอลลีเพท มะสันติ, มูฮำหมัดอัศหฺร์ เลาะเมาะ, อิมรอน แวมง, และฟูโตละหฺ ดือมอง. (2564). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การเขียนโปรแกรมด้วย Micro: bit สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน งานประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเครือข่ายภาคใต้ ครั้งที่ 6 “วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับวิถีชีวิตใหม่ เพื่อความยั่งยืน”, หน้า 634-642. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ณัฐสุดา สุวรรณมา และอภิชา แดงจำรูญ. (2565). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีอยุธยา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(5), หน้า 270 - 280.

- ทะเนศ วงศ์นาม, ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์, และศศิธร นาม่วงอ่อน. (2564). ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดียกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 23(3), หน้า 118 - 130.
- วัชรพัฒน์ ศรีคำเวียง. (2561). *คลังความรู้ SciMath*. เข้าถึงจาก: <https://www.scimath.org/lesson-technology/item/8808-computing-science>, 18 มีนาคม 2566.
- วิทยา วาโย, อภิรดี เจริญบุญกุล, ฉัตรสุตา กานกายนต์, และจรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 14(34), หน้า 285 - 298.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2560). *หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาตรฐาน EPUB3 หนังสืออ่านสำหรับคนทุกคน*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nectec.or.th/ace2013/index.php/10-nectec-ace-2013-program/19-nectec-5.html>, 15 ธันวาคม 2566.
- สุพิชฌาย์ ปาดุ้ม, พิมพ์ลภัส ปินตาศรี, และพิมพ์ชนก สุวรรณศรี. (2565). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มาตรฐาน EPUB3 เรื่อง วัฒนธรรมไทย. ใน งานประชุมวิชาการระดับชาติพิบูลสงครามวิจัย ครั้งที่ 7, หน้า 111 - 118. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- อนรรฆพร สุทธิสาร และอัมพร วัจนะ. (2564). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชา วิทยาศาสตร์ เรื่อง เซลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(1), หน้า 244 - 259.

การตระหนักรู้ความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพ

Awareness of the Ability to Use French in Performing Professional Tour Guide Duties

วิโรจน์ โกศลฤทธิชัย¹ กมลทิพย์ ศรีหาเศษ² และพนิดา พานิชวัฒน์³

Wiroj Kosolritthichai¹ Kamontip Srihaset² and Panida Panidvadtana³

นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต¹, ผู้ช่วยศาสตราจารย์², ผู้ช่วยศาสตราจารย์³

ภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง^{1,2,3}

E-mail: wirojko@hotmail.com¹, kamontip.s@rumail.ru.ac.th², panida.p@rumail.ru.ac.th³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการตระหนักรู้ความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากมัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ จำนวน 20 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ผลการวิจัยประกอบด้วยในภาพรวม การตระหนักรู้ถึงความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความสามารถด้านรูปภาษาอยู่ในระดับดีมาก ความสามารถด้านเนื้อหาทางภาษาอยู่ในระดับดี และความสามารถด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบด้านรูปภาษาพบว่าการตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านการออกเสียงอยู่ในระดับดีมาก ส่วนความสามารถในการสร้างคำและการสร้างประโยคอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบด้านเนื้อหาทางภาษาพบว่า การตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านการใช้คำตามความหมายและการใช้คำศัพท์อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ ด้านการใช้ภาษาพบว่าการตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านวัตถุประสงค์การสื่อสารและบริบทการสื่อสารอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: ความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศส มัคคุเทศก์อาชีพ ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยว

Abstract

The purpose of this study was to explore the awareness of the ability to use French in the performance of professional tour guide duties. The study was conducted using a quantitative approach. Data were collected from 20 professional French-speaking tour guides, selected through volunteer sampling, using a 4-level estimation scale questionnaire to allow the participants to assess their French language proficiency. The data obtained were analyzed using descriptive statistics. Findings revealed that overall, awareness of the ability to use French in performing the duties of professional French-speaking tour guides is at a good level.

When considering each aspect, it was found that the language form ability was at a very good level, while language content proficiency and the ability to use language were both at a very good level. When considering each component of language form, it was found that awareness of pronunciation ability was very good, while the ability to create words and sentences was good. Regarding the language content component, awareness of the ability to use words according to their meaning and vocabulary usage was good. As for the elements of language use, awareness of competence in communication objectives and communication context was found to be very good.

Keywords: Ability to use French, professional tour guide, French for tourism

บทนำ

มนุษย์เดินทางจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์บางประการ อาทิ พักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาหาความรู้ ตลอดจน หลีกหนีจากความซ้ำซากจำเจในการใช้ชีวิต ฯลฯ เป็นต้น การเดินทางไปต่างประเทศ จะทำให้ผู้เดินทางสามารถเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวของประเทศนั้น การเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับทั้ง ความรู้และความเพลิดเพลินในเวลาเดียวกันจำเป็นต้องมีผู้บรรยายให้ความรู้หรือที่เรียกว่า “มัคคุเทศก์” นั่นเอง ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงมีหน้าที่นำชมสถานที่ท่องเที่ยวพร้อมทั้งบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวนั้น โดยบอกความสำคัญ ประวัติความเป็นมา รูปแบบทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม คติชนวิทยาและความเชื่อ ตลอดจน คุณค่าและประโยชน์ใช้สอย ทั้งนี้ หากมัคคุเทศก์นำนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยว มัคคุเทศก์จำเป็นต้องบรรยายให้ความรู้โดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ดังนั้น มัคคุเทศก์จึงจำเป็นต้องมีความรู้ทางภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดีเพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ, 2560; ทิพวรรณ พุ่มมณี, 2562) เนื่องจากมัคคุเทศก์จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารและบรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น ทักษะการใช้ ภาษาต่างประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมัคคุเทศก์ ด้วยเหตุนี้ บริษัทนำเที่ยวจึงกำหนดให้ทักษะการใช้ ภาษาต่างประเทศเป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินความรู้ความสามารถของมัคคุเทศก์สำหรับการพิจารณา รับมัคคุเทศก์เข้าทำงานในบริษัทนำเที่ยว

ผลการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการปฏิบัติหน้าที่มักประสบปัญหาใน 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เป็นต้น (Chumphong & Chuai-in, 2020; Namtapi, 2022) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่ามัคคุเทศก์อาชีพมักประสบปัญหา เกี่ยวกับการรับสารจากนักท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวพูดด้วยสำเนียงที่ไม่ใช่สำเนียงมาตรฐาน พูดโดยใช้ภาษา ถิ่น พูดเร็วจนฟังไม่ทัน ตลอดจนการใช้คำศัพท์ยาก สำนวน และสแลง เป็นต้น (Xalikova, 2020; Chanwanakul, 2021; Laoriandee, 2021; Vansook, 2021; Giri & Boonrattanakittibhumi, 2022;

Namtapi, 2022) ส่วนในด้านการส่งสารไปยังนักท่องเที่ยวนัก มัคคุเทศก์อาชีพมักประสบปัญหาในการออกเสียง คำและวลี การใช้ทำนองเสียงและแบ่งวรรคตอนไม่ถูกต้อง การออกเสียงเชื่อมไม่ถูกต้อง การใช้คำสันธานไม่ ถูกต้อง การเขียนประโยคไม่ถูกต้อง การใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสม ตลอดจน ใช้อวัจนภาษาประกอบการ สื่อสารไม่ถูกต้อง (Xalikova, 2020; Chanwanakul, 2021; Giri & Boonrattanakittibhumi, 2022; Namtapi, 2022; Oktavinanda et al., 2022) ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะมัคคุเทศก์ขาดความรู้เรื่องความหมายของ คำศัพท์ทั่วไป คำศัพท์ยาก และคำศัพท์เฉพาะศาสตร์สาขาวิชา ตลอดจน คำปรากฏร่วม สำนวน และสแลง เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น มัคคุเทศก์ยังขาดความรู้ด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรมอีกด้วย (Chumphong & Chuai-in, 2020; Xalikova, 2020; Chanwanakul, 2021; Laoriandee, 2021; Vansook, 2021; Giri & Boonrattanakittibhumi, 2022; Oktavinanda et al., 2022)

จากปัญหาทางภาษาดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งสำรวจการตระหนักรู้ความสามารถในการใช้ ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่นำมาใช้ในการวางแผนและกำหนด แนวทางพัฒนามัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสำรวจการตระหนักรู้ความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพ

การทบทวนวรรณกรรม

ในปีคริสต์ศักราช 1978 Bloom & Lahey ได้ศึกษาพัฒนาการทางภาษาและความบกพร่องทางการ ใช้ภาษาของคนในวัยเด็กพร้อมทั้งเสนอแนวคิดเรื่อง “รูปแบบทางภาษา” (Model of language) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านรูปภาษา (Language form) องค์ประกอบด้าน เนื้อหาทางภาษา (Language content) และองค์ประกอบด้านการใช้ภาษา (Language use) เป็นต้น โดยองค์ประกอบด้านรูปภาษาประกอบด้วยตัวแปรย่อย จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ การออกเสียง (Pronunciation) การสร้างคำ (Word formation) และการสร้างประโยค (Sentence construction) องค์ประกอบด้านรูปภาษา สามารถนำมาใช้อธิบายสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาทางการใช้ภาษาอันเกิดจากตัวภาษาเอง (Linguistic challenges due to extralinguistic factors) ซึ่งได้แก่ ปัญหาด้านการออกเสียง (Phonetic and phonological problems) และปัญหาด้านโครงสร้าง (Syntactic problems) ซึ่งปัญหาด้านการออกเสียงอาจเป็นผล สืบเนื่องมาจากการออกเสียงสระและเสียงพยัญชนะอย่างไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นเสียงสระโอษฐ์หรือเสียงสระ นาลิกก็ตาม ตลอดจน เสียงพยัญชนะทั้งเสียงพยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะคู่ เช่น เสียงควบกล้ำ และเสียง พยัญชนะตัวสะกด เป็นต้น ส่วนปัญหาด้านโครงสร้างอาจมีสาเหตุมาจากการใช้ประโยคซับซ้อน (Compound and Complex Sentences) การใช้ประโยคบอกเล่าที่มีรูปประโยคเสมือนประโยคคำถาม การใช้ประโยคบอก เล่าที่แสดงสาเหตุและผลลัพธ์ที่มีการลำดับคำเสมือนประโยคคำถาม การใช้ประโยคกรรมวาจก (Passive voice) การใช้โครงสร้างลูกโซ่ (Catenative structures) ซึ่งหมายถึง โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่มีคำกริยา

ต่อเนื่องกันเป็นเสมือนลูกโซ่โดยคำกริยาที่อยู่ข้างหน้าจะมีอิทธิพลต่อคำกริยาที่ตามมาข้างหลัง การใช้คำอ้างอิง (Reference words) การใช้คำพ้องรูป (Homography) การใช้คำผิดประเภททางไวยากรณ์ (Parts of speech) การใช้คำเปรียบเทียบ การใช้ประพันธสรรพนาม (relative pronouns) การใช้คำนามวลี (Noun phrases) การเรียงลำดับคำ (Word order) การใช้กาล (Tenses) การใช้ประโยคต่อเนื่อง (Run-on sentences)

ส่วนองค์ประกอบด้านเนื้อหาทางภาษาประกอบด้วยตัวแปรย่อย จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ความหมายของคำ (Word meaning) และการใช้คำศัพท์ (Vocabulary use) ซึ่งสามารถนำมาใช้อธิบายสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาทางการใช้ภาษา อาทิ ปัญหาด้านอรรถศาสตร์ (Semantic problems) และปัญหาด้านคำศัพท์ (Lexical problems) ซึ่งปัญหาด้านคำศัพท์เกิดจากการใช้คำศัพท์ผิดแนวนิยม (stylistic errors) และการใช้คำศัพท์ผิดไวยากรณ์ (syntactic errors) การใช้คำศัพท์ผิดแนวนิยม ได้แก่ การใช้คำศัพท์ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์การสื่อสาร การใช้คำศัพท์ระดับทางการกับบุคคลใกล้ชิด การใช้คำศัพท์ของภาษาเขียนในภาษาพูด และการใช้คำศัพท์กวีนิพนธ์กับภาษาพูดทั่วไป ส่วนการใช้คำศัพท์ผิดไวยากรณ์ ได้แก่ การใช้คำพ้องความหมาย (synonyms) การใช้คำกริยาไม่ถูกต้องตามโครงสร้าง และการใช้คำบุพบทผิด

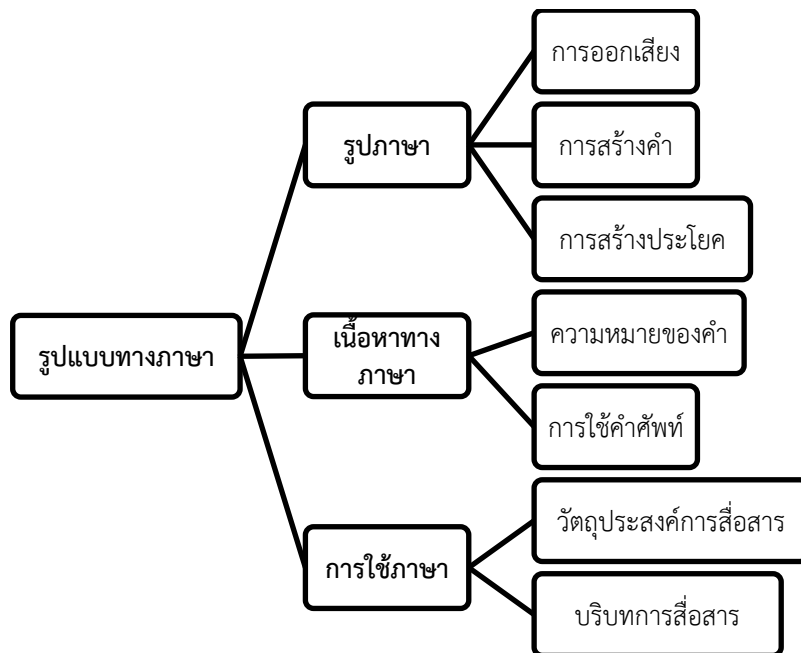
ในส่วนขององค์ประกอบด้านการใช้ภาษาประกอบด้วยตัวแปรย่อย จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ วัตถุประสงค์การสื่อสาร (Communicative functions) และบริบทการสื่อสาร (Communicative contexts) ซึ่งสามารถนำมาใช้อธิบายสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาทางการใช้ภาษา ได้แก่ ปัญหาด้านวาทกรรม (Discursive problems) และปัญหาด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatic problems)

นอกจากนี้ ในปีพุทธศักราช 2564 นิตยา กาญจนวรรณ ได้เสนอปัญหาด้านการใช้ภาษาอันเกิดจากปัจจัยที่มีใช้ภาษา (Linguistic challenges due to extralinguistic factors) ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาด้านอวจนภาษา (Body language problems) ปัญหาด้านการแสดงออกทางสีหน้า (Facial expression problems) ปัญหาด้านการใช้ท่าทาง (Mimic/gestural problems) ปัญหาด้านการใช้ระดับเสียง (Intonation problems) ปัญหาด้านการใช้น้ำเสียง (Voice tone problems) และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment problems) เป็นต้น

กรอบแนวคิด

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของมัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการปฏิบัติหน้าที่ประสบ (Chumphong & Chuai-in, 2020; Xalikova, 2020; Chanwanakul, 2021; Laoriandee, 2021; Vansook, 2021; Giri & Boonrattanakitbhum, 2022; Oktavinanda et al., 2022) และจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเรื่องรูปแบบทางภาษาของ Bloom & Lahey. (1978) มาใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวิจัยซึ่งแบ่งรูปแบบทางภาษาเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านรูปภาษา องค์ประกอบด้านเนื้อหาทางภาษา และองค์ประกอบด้านการใช้ภาษา องค์ประกอบด้านรูปภาษา ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร ได้แก่ การออกเสียง การสร้างคำ และการสร้างประโยค ส่วนองค์ประกอบด้านเนื้อหาทางภาษา

ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัวแปร ได้แก่ ความหมายของคำและการใช้คำศัพท์ และองค์ประกอบด้านการใช้ภาษา ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัวแปร ได้แก่ วัตถุประสงค์การสื่อสารและบริบทการสื่อสาร รายละเอียดดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยตามรูปแบบทางภาษาของ Bloom และ Lahey (1978)

ระเบียบวิธีการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยนี้ ได้แก่ มัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ จำนวน 20 คน โดยใช้การสุ่มโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็นแบบอาสาสมัคร (Volunteer sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย 2 ประการ ดังนี้

1. เป็นมัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมัคคุเทศก์อย่างถูกต้องตามกฎหมาย
2. เป็นมัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศสหรือนักท่องเที่ยวที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสไม่น้อยกว่า 1 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการตระหนักรู้ความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้านตามกรอบแนวคิด โดย 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย 3 หมายถึง เห็นด้วย 4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Gumpel et al., 1998) โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบทางภาษาของ Bloom & Lahey (1978) มาใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวิจัย รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผังการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามรูปแบบทางภาษาของ Bloom & Lahey (1978)

องค์ประกอบ	ตัวแปร	จำนวน ข้อคำถาม	%สัดส่วน น้ำหนัก	คำถาม ข้อที่
1. รูปภาษา	1.1 การออกเสียง - การออกเสียงสระ- เสียงพยัญชนะ- การเปล่งเสียงพูดเป็นภาษาฝรั่งเศส	6	10.53	1 - 6
	1.2 การสร้างคำ - การสร้างคำนามเพศชายและเพศหญิง- การสร้างคำนามพหูพจน์- การสร้างคำคุณศัพท์เพศชายและเพศหญิง- การสร้างคำคุณศัพท์พหูพจน์- การกระจายคำกริยา- การเปลี่ยนชนิดของคำ	9	15.79	7 - 15
	1.3 การสร้างประโยค - การเรียงลำดับคำ- การสร้างประโยคความเดียว- การสร้างประโยคความรวม- การสร้างประโยคความซ้อน- การใช้โครงสร้าง กฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์	8	14.04	16 - 23
2. เนื้อหาทางภาษา	2.1 การใช้คำตามความหมาย - การใช้คำพ้องความหมาย- การใช้คำหลากความหมาย- การใช้คำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน- การใช้คำแย้งความหมาย- การใช้คำแทน	4	7.02	24 - 27

องค์ประกอบ	ตัวแปร	จำนวน ข้อคำถาม	%สัดส่วน น้ำหนัก	คำถาม ข้อที่
2. เนื้อหาทางภาษา (ต่อ)	2.2 การใช้คำศัพท์ - การใช้คำปรากฏรวม - การใช้คำจำกลุ่ม - การใช้คำสมุหนาม - การใช้สำนวน - การใช้คำตลาด - การใช้สำนวนเปรียบเทียบ - การใช้คำศัพท์เทคนิค - การใช้คำศัพท์เฉพาะอาชีพ - การใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	10	17.54	28 - 37
3. การใช้ภาษา	3.1 วัตถุประสงค์ในการสื่อสาร - การบอกทิศทาง - การอธิบายขั้นตอน - การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว - การให้คำแนะนำ	10	17.54	38 - 47
	3.2 บริบทของการสื่อสาร - การใช้ภาษาฝรั่งเศสโดยคำนึงถึง สถานการณ์ - การใช้ภาษาฝรั่งเศสโดยคำนึงถึงเวลา และสถานที่ - การใช้ภาษาฝรั่งเศสโดยคำนึงถึงระดับ ความสัมพันธ์ - การใช้ภาษาฝรั่งเศสโดยคำนึงถึงระดับ ภาษา - การใช้วจนภาษาประกอบการสื่อสาร	10	17.54	48 - 57
รวม		57	100	1 - 57

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีดังนี้ (1) ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านภาษาฝรั่งเศสและด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน แล้วคำนวณค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) ซึ่งมีค่า IOC พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.33-1.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) พบว่า มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 57 ข้อ ซึ่งยังครอบคลุมเนื้อหาของตัวแปรที่มุ่งวัด จากนั้นจัดทำแบบสอบถามเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรอบรมมัคคุเทศก์ทั่วไปและนักศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการจำนวน 30 คน และ (2) ความเที่ยงของแบบสอบถามจากการทดลองใช้ พบว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงเท่ากับ 0.978

ผู้วิจัยนำแบบสอบไปแจกให้กับมัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายและยินดีตอบแบบสอบถามตามความสมัครใจ ซึ่งมีมัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ยินดีตอบแบบสอบถามเพียง 20 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยายด้วยโปรแกรมทางสถิติ PSPPIRE เวอร์ชัน 3.0 ดังนี้ (1) ข้อมูลพื้นฐานใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ (2) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

ค่าเฉลี่ย 3.26-4.00 แทน มีความสามารถในการใช้ในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25 แทน มีความสามารถในการใช้ในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.76-2.50 แทน มีความสามารถในการใช้ในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในระดับน้อย/ควรปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75 แทน มีความสามารถในการใช้ในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในระดับน้อยที่สุด/ควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อพิจารณาเพศและระดับการศึกษา พบว่า มัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ยินดีเป็นอาสาสมัครในการตอบแบบสอบถามจำนวน 20 คน นั้นส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเพศหญิงที่สำเร็จการระดับปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมา เป็นเพศทางเลือก (LGBTQ+) ที่สำเร็จการระดับปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เพศและระดับการศึกษาของกลุ่มเป้าหมาย

ระดับการศึกษา	เพศชาย		เพศหญิง		เพศทางเลือก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	6	30.00	6	30.00	3	15.00	15	75.00
ปริญญาโท	0	0	2	10.00	1	5.00	3	15.00
ปริญญาเอก	0	0	0	0	2	10.00	2	10.00
รวม	6	30.00	8	40.00	6	30.00	20	100.00

เมื่อพิจารณาอายุ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีอายุเฉลี่ย 54.10 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.36 และเมื่อพิจารณาประสบการณ์การทำงาน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์วิชาชีพมัคคุเทศก์เฉลี่ย 20.70 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.83 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อายุและประสบการณ์การทำงานของกลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปร	ค่าน้อยสุด (ปี)	ค่ามากที่สุด (ปี)	ค่าเฉลี่ย (ปี)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อายุ	27	72	54.10	13.36
ประสบการณ์การทำงาน	1	40	20.70	14.83

2. ผลการวิเคราะห์การตระหนักรู้ความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพ พบว่า ในภาพรวมการตระหนักรู้ถึงความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ด้านรูปภาษามีความสามารถในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ด้านเนื้อหาทางภาษามีความสามารถในระดับดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 และด้านการใช้ภาษามีความสามารถในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การตระหนักรู้ถึงความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพ

องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสามารถ
ด้านรูปภาษา	3.37	0.472	ดีมาก
ด้านเนื้อหาทางภาษา	3.10	0.593	ดี
ด้านการใช้ภาษา	3.44	0.429	ดีมาก
รวม	3.33	0.460	ดี

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่ามีคณาจารย์ที่ได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ตามองค์ประกอบด้านเนื้อหาทางภาษา ด้านรูปภาพ และด้านการใช้ภาษาตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบด้านรูปภาพ พบว่า การตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านการออกเสียงอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนความสามารถในการสร้างคำและการสร้างประโยคอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านรูปภาพ

ด้านรูปภาพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสามารถ
1. การออกเสียง	3.73	0.313	ดีมาก
2. การสร้างคำ	3.24	0.557	ดี
3. การสร้างประโยค	3.24	0.624	ดี

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่ามีคณาจารย์ที่ได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสร้างคำและประโยคเป็นอันดับแรก ตลอดจน การออกเสียงเป็นอันดับต่อมาตามลำดับ

ส่วนองค์ประกอบด้านเนื้อหาทางภาษา พบว่า การตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านการใช้คำตามความหมายและการใช้คำศัพท์อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 และ 3.02 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านเนื้อหาทางภาษา

ด้านเนื้อหาทางภาษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสามารถ
1. การใช้คำตามความหมาย	3.31	0.573	ดี
2. การใช้คำศัพท์	3.02	0.631	ดี

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่ามีคณาจารย์ที่ได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการใช้คำศัพท์เป็นอันดับแรกและด้านการใช้คำตามความหมายเป็นอันดับต่อมาตามลำดับ

ส่วนองค์ประกอบด้านการใช้ภาษาพบว่า การตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านวัตถุประสงค์การสื่อสารและบริบทการสื่อสารอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และ 3.33 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การตระหนักรู้ถึงความสามารถด้านการใช้ภาษา

ด้านการใช้ภาษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสามารถ
1. วัตถุประสงค์การสื่อสาร	3.55	0.436	ดีมาก
2. บริบทการสื่อสาร	3.33	0.464	ดีมาก

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่ามัคคุเทศก์อาชีพควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ด้านบริบทการสื่อสารเป็นอันดับแรกและด้านวัตถุประสงค์การสื่อสารเป็นอันดับต่อมาตามลำดับ

ข้อค้นพบจากการวิจัยมีประเด็นอภิปรายผล ดังนี้ ความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากขึ้นไป อาจมีสาเหตุมาจากพื้นฐานการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น มัคคุเทศก์อาชีพจำเป็นต้องเข้าใจและให้ความสำคัญกับหลักภาษาที่ใช้ซึ่งในภาษาฝรั่งเศสมีการเชื่อมโยงทั้งเสียงพยัญชนะและเสียงสระ นอกจากนี้ ภาษาฝรั่งเศสยังมีการออกเสียงเชื่อมทั้งที่บังคับ (la liaison obligatoire) และที่ไม่บังคับ (la liaison facultative) อีกทั้ง ในภาษาฝรั่งเศสห้ามมิให้ใช้คำเดิมซ้ำหลายครั้ง ทั้งนี้ หากผู้พูดหรือผู้เขียนจำเป็นต้องใช้คำเดิมซ้ำอีกในประโยคถัดไป ผู้พูดหรือผู้เขียนสามารถเปลี่ยนประเภทของคำให้กลายเป็นคำอีกประเภทหนึ่งในทันที เพื่อหลีกเลี่ยงการซ้ำคำหรือการใช้คำซ้ำ สอดคล้องแนวคิดของ Swales (1990, 2004) ที่ระบุว่า เพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น รูปแบบการสื่อสาร และการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นพื้นฐานสำคัญที่ต้องคำนึงถึง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกล้วยไม้ สุ่มังค์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2560) ที่ระบุว่า อาชีพมัคคุเทศก์เปรียบเสมือนทูตวัฒนธรรมที่มีหน้าที่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง โดยใช้วิธีการสื่อสารที่ดี (Communication) ให้เกิดความน่าเชื่อถือ (Credibility) ตลอดจนการสร้างความมั่นใจ (Assurance) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปริดา นัคร และคณะ (2566) ที่พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อยกระดับการสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยว ในมิติของการสื่อสารคือการรับฟังเสียงสะท้อนจากมุมมองของผู้รับสาร/ คู่สนทนา/ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับข้อมูล/ เนื้อหาของกิจกรรมที่ได้วางแผนและลงมือปฏิบัติในช่วงวันเวลา และสถานที่ดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใดเพื่อผู้จัด/ผู้รับผิดชอบจะได้นำไปสู่การปรับปรุงวางแผนและแก้ไขในโอกาสต่อไป

เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การตระหนักรู้ความสามารถความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีวด้านเนื้อหาทางภาษาซึ่งเกี่ยวกับการใช้คำตามความหมาย และการใช้คำศัพท์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ โดยมีความสามารถอยู่ในระดับดี อาจมีสาเหตุมาจากมัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ยังขาดความรู้ที่มากพอเกี่ยวกับความหมายของคำเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ อีกทั้งการใช้สำนวนเปรียบเทียบและการใช้คำศัพท์ระดับภาษาปากนั้น จำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเรียนรู้จากเจ้าของภาษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Germain (1991) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ภาษาไม่ใช่เฉพาะเพื่อให้เข้าใจการพูด การอ่าน และการเขียนประโยคได้เท่านั้น แต่ต้องรู้หลักการใช้

ประโยคต่าง ๆ เพื่อให้สามารถสื่อสารได้ในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ Savignon (1997) ที่ระบุว่า การสื่อสารได้ในสถานการณ์จริงสามารถโต้ตอบได้อย่างทันทีทันใดกับอีกฝ่ายหนึ่ง นอกจากนี้ต้องมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบคำกริยาคำศัพท์ต่าง ๆ และไวยากรณ์พื้นฐานแล้ว ที่สำคัญจะต้องรู้วิธีการนำรูปแบบไวยากรณ์ไปใช้ในการสนทนากับเจ้าของภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ความสามารถในการสื่อสารจึงต้องอาศัยองค์ประกอบด้านโครงสร้างไวยากรณ์และความหมายที่สอดคล้องกับบริบท สอดคล้องกับหลักการของกรมการท่องเที่ยวและกีฬา (2556) ที่ระบุคุณลักษณะสำคัญของมัคคุเทศก์ที่ดีว่าจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาพูดเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกษวดี พุทธภูมิพิทักษ์, จารุวรรณ แดงบุบผา, และอลงกต ยะไวทย์ (2566) ที่พบว่า หนึ่งในสมรรถนะจิตในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญคือ ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ และการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล โดยสื่อสารกับนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการแสดงออกซึ่งความเอาใจใส่ในระหว่างการสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่าความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสด้านเนื้อหาทางภาษามีความค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาทางภาษาของมัคคุเทศก์อาชีพที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส ครอบคลุมทั้งด้านการใช้คำตามความหมายและการใช้คำศัพท์ โดยอาจปรับรูปแบบการจัดอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ที่เน้นด้านเนื้อหาทางภาษามากยิ่งขึ้นและอาจใช้รูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตือรือร้นซึ่งผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการเรียนรู้ อีกทั้งยังกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ใช้ความรู้และทักษะแบบเรียลไทม์ อันนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

งานวิจัยนี้เก็บทำให้ทราบข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการปฏิบัติหน้าที่ของมัคคุเทศก์อาชีพว่ามีระดับมากน้อยเพียงใด งานวิจัยครั้งถัดไปจึงควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาฝรั่งเศส ซึ่งอาจใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed method) ตลอดจน ศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอื่น ๆ ของมัคคุเทศก์อาชีพ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอินเดีย เป็นต้น

บรรณานุกรม

กล้วยไม้ สุมังค์ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). เรื่องเล่าจากมัคคุเทศก์ไทยในสายอาชีพ. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(ฉบับพิเศษ เดือนพฤษภาคม 2560), หน้า 158 - 170.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). *คู่มืออบรมมัคคุเทศก์เล่มที่ 2 ภาคความรู้เฉพาะอาชีพ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

เกษวดี พุทธภูมิพิทักษ์, จารุวรรณ แดงบุบผา, และอลงกต ยะไวทย์. (2566). สมรรถนะจิตบริการแบบไทยที่โดดเด่นเพื่อการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและจิตบริการ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 14(1), หน้า 280-307.

- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2562). *หลักการมัคคุเทศก์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิตยา กาญจนวรรณ. (2564). *ปัญหาการใช้ภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีดา นัคนเร, อดาวลัย แก้วสินวล และ เพียงพิศ ศรีประเสริฐ. (2566). กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาบ้านนาแ่งตำบลนาแ่งอำเภอนบพิตำจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 15(1), หน้า 1 - 12.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ สนั่นเอื้อ. (2560). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาหลักการมัคคุเทศก์*. สาขาวิชาภาษาเวียดนามเพื่อธุรกิจการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Bloom, L. & Lahey, M. (1978). *Language development and language disorders*. NY: John Wiley & Sons.
- Chanwanakul, S. (2021). Effectiveness of tour guides' communication skills at historical attractions. *International Journal of Entrepreneurship*, 25(45), pp. 1 - 10.
- Chumphong, O. & Chuai-in, P. (2020). The use of English language in tourism workplaces in Pakmeng beach area, Trang province. *ABAC ODI JOURNAL Vision. Action. Outcome*, 7(1), pp. 132 - 144.
- Germain, C. (1991). *Le point sur l'approche communicative en didactique des langues*. Anjou : Centre Éducatif et Culturel.
- Giri, A. & Boonrattanakitbhum, C. (2022). A needs analysis of English communication skills for local youth guides for promoting tourism in Pathio District, Thailand. *The International Journal of Interdisciplinary Educational Studies*, 17(1), pp. 85 – 103.
- Gumpel, T., Wilson, M., and Shalev, R. (1998). An item response theory analysis of the conners teacher's rating scale. *Journal of Learning Disabilities*, 31(3), pp. 525 - 532.
- Laoriandee, W. (2021). From experience to classroom activities: Preparing EIL hosts for visitors to Thailand. *REFLECTIONS*, 28(2), pp. 228 - 247.
- Namtapi, I. (2022). Needs analysis of English for specific purposes for tourism personnel in Ayutthaya. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 15(1), pp. 409 – 439.

- Oktavinanda, G., Rahma, E. A., Mursawal, A., and Syahputri, V. N. (2022). Voices from coastal communities: English need analysis of local tour guide. *Lingua Didaktika*, 16(2), pp. 155 – 168.
- Savignon, S. J. (1997). *Communicative competence theory and classroom practice*. NY: McGraw Hill.
- Swales, J. M. (1990). *Genre analysis. English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Swales, J. M. (2004). *Research genres: Explorations and applications*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Vansook, A. (2021). *Thai tour guides' perception toward English communication skills* [Thesis]. Thammasat University.
- Xalikova, M. K. (2020). Dealing with common barriers faced by tour guides. *International Scientific and Current Research Conferences*, 1(1), pp. 124–127.

การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต

Studying the Ability to Solve Mathematical Problems and Achievement in Mathematics

and by Using the CIPPA MODEL Learning Management of Mathayom 4

Students at Srinagarindra the Princess Mother School, Phuket

สุทธิสา ดิษโสภา¹ อนวัตร จิรวัดนพานิช² อนุรักษ์ วีระประเสริฐสกุล³ และวรรณิ บุญเต็ม⁴

Sutthisa Ditsopha¹ Anuwat Jirawattanapanit² Anurak Weeraprasertsakul³

and Wannee Boontem⁴

นักศึกษาระดับปริญญาตรี¹, อาจารย์สาขาวิชาคณิตศาสตร์²⁻³

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาคณิตศาสตร์ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต⁴

E-mail: anuwat.j@pkru.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล เรื่อง ความสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ (2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล เรื่อง ความสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 ข้อ เป็นแบบอัตนัย ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระ ผลการวิจัย (1) คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปา โมเดล เรื่อง ความสัมพันธ์ มีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 9 คะแนน และต่ำสุดอยู่ที่ 5 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.90 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.42 มีค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระเท่ากับ 72.12 ซึ่งผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหามากกว่าเกณฑ์เป็นร้อยละ 76.63 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล เรื่อง ความสัมพันธ์ คะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 7.69 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.96 มีค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระเท่ากับ 101.09 และคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.28 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.81 มีค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระเท่ากับ 188.00 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนสอบ

คำสำคัญ: ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ การจัดการเรียน การเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล

Abstract

The objective of this research is (1) to study the ability to solve mathematical problems. Using the CIPPA Model learning management on Relations among Mathayom 4 and (2) to study mathematics academic achievement. Before studying and after studying after receiving the CIPPA Model learning management on Relations among Mathayom 4, the tools used are 1) Mathematics learning plan on Relations of Mathayom 4 students, 2) Academic achievement test on Relations of Mathayom 4 students, 30 questions, multiple choice type. 4 options and 3) Mathematics problem solving ability test on The Relations of Mathayom 4 students, 2 items, is subjective. The data used for analysis were mean, percentage, and standard deviation. and non-independent sample t-test. Research results (1) Ability score to solve mathematical problems from organizing learning using the CIPPA Model on Relations, there was the highest score It was at 9 points and the lowest was 5 points with an average score of 6.90 points. The standard deviation was 1.42 with a non-independent sample t-value of 72.12, which students had the ability to solve problems higher than the threshold. 76.63 (2) Mathematics achievement Before studying and after studying after receiving the CIPPA Model learning management on Relations The average pre-study score was 7.69 points, the standard deviation was 4.96, the non-independent sample t-value was 101.09, and the average post-study score was 16.28 points. The standard deviation was 4.81. There was a non-independent sample t-value of 188.00, which the average post-study score was higher than 70 percent of the test score.

Keywords: Mathematics problem solving ability, mathematics academic achievement, CIPPA model learning activities.

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยการศึกษาอย่างเป็นระบบ ไม่ได้เป็นเพียงการคิดคำนวณเกี่ยวกับจำนวนต่าง ๆ เท่านั้น คณิตศาสตร์ยังครอบคลุมถึงจำนวนและการดำเนินการ การวัดเรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูล ความน่าจะเป็น และยังเป็นเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551, น. 1) สารการเรขาคณิต คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า มุ่งพัฒนา

ผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการศึกษาต่ออาชีวศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ อัมพร ม้าคะนอง (2554) เป็นการทำงานโดยใช้กระบวนการที่ยังไม่ทราบมาก่อนล่วงหน้าในการหาคำตอบของปัญหา การแก้ปัญหาเป็นทักษะซึ่งเป็นการศึกษาพื้นฐานในการทำความเข้าใจปัญหาและการหาคำตอบของปัญหา และกระบวนการซึ่งเป็นวิธีการหรือขั้นตอน การทำงานที่มีการวิเคราะห์และวางแผนโดยมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ประกอบ และโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์พบว่า พัชรินทร์ ทิตะยา (2562) โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในหนังสือเรียน เป็นโจทย์ปัญหาที่สามารถแก้ด้วยหลักการหรือกฎเกณฑ์ของคณิตศาสตร์ที่ตายตัวและโจทย์ปัญหาที่มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงผลลัพธ์ที่ได้เกิดจากทักษะ ข้อเท็จจริง ความคิดสรุปรวบยอดและกระบวนการทางคณิตศาสตร์

การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ยังคงเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะแสวงหานวัตกรรมหรือวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ครูผู้สอนจะต้องมีการวางแผน จัดทำรายละเอียดไว้ล่วงหน้าโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ มีสื่อนวัตกรรมที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องจัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลจากการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้นี้จะทำให้ครูผู้สอนได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตรแนวการสอน การจัดทำ จัดหาสื่อเพื่อประกอบการสอน ตลอดจนวิธีการวัดผลประเมินผลอย่างละเอียด มีการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่ดีเพราะการจัดทำแผนการเรียนรู้เป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตร กับหลักจิตวิทยาหรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ซึ่งเป็นปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียน ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหา ความสนใจของนักเรียนและความต้องการของผู้ปกครอง ตลอดจนทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างครบถ้วนสอดคล้องกับระยะเวลาและจำนวนชั่วโมงที่มีอยู่ในแต่ละภาคเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ทิศนา แคมมณี (2555) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรูปแบบซิปปา โมเดล (CIPPA Model) ขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้ใช้แนวคิดทางการศึกษาต่าง ๆ ในการสอนมาเป็นเวลาประมาณ 30 ปี และได้พบว่าแนวคิดจำนวนหนึ่งสามารถใช้ได้ผลดีตลอดมาจึงได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาประสานกัน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (C = construction of knowledge) และมีการปฏิสัมพันธ์ (I = interaction) กับเพื่อนบุคคลอื่น ๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวหลาย ๆ ด้าน โดยใช้ทักษะกระบวนการ (P = process skills) ต่าง ๆ จำนวนมากเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการและเรียนรู้สาระใน

แ่งมุมที่กว้างขึ้นซึ่งจะเกิดขึ้นได้หากผู้เรียนอยู่ในสภาพช่วยให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพดังกล่าวได้ก็คือให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวทางกาย (P = physical participation) อย่างเหมาะสม กิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนตื่นตัวอยู่เสมอ จึงสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีแต่เรียนรู้ นั้น จะมีความหมายต่อตนเองและความรู้ความเข้าใจจะมีความลึกซึ้งและอยู่คงทนมากเพียงใดนั้น ต้องอาศัย การถ่ายโอนการเรียนรู้หากผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (A = application) ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ความรู้นั้นก็จะเป็นประโยชน์และมีความหมายมากขึ้น ซึ่ง อภรณ์รัตน์ ผลวรรณ (2556) กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในการรู้คิดให้กับผู้เรียนสามารถฝึกฝนยุทธวิธีต่าง ๆ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ของผู้เรียนเช่น การวางแผน การตั้งคำถาม การประเมินผลที่หลากหลาย การกล่าวทบทวนความคิดของผู้เรียน การระบุพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นต้น

จากความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์และการสอนของผู้วิจัยซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนเพื่อศึกษาความสามารถด้านคณิตศาสตร์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงจำเป็นต้องให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/12 จำนวน 29 คน

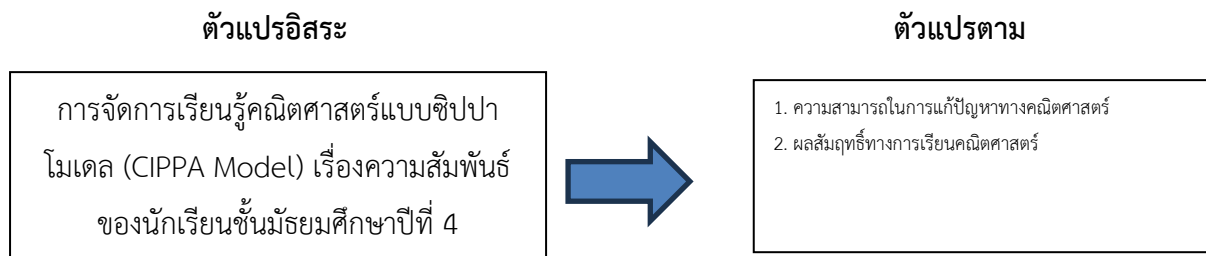
ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นที่จะทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาความสามารถด้านคณิตศาสตร์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้วิจัยจึงสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนทั้งหมด ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และด้านรูปแบบการเรียนที่ชื่นชอบ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนไปเป็นส่วนประกอบในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากการสังเกตนักเรียนของผู้วิจัยจากการเรียนในห้องเรียนและจากแบบฝึกหัดที่ผู้วิจัยมอบหมายเป็นภาระงานให้นักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ไม่มีความซับซ้อนได้แต่สำหรับโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่มีความซับซ้อนหรือมีเงื่อนไขเพิ่มเติมที่ไม่สามารถใช้ทฤษฎีหรือสูตรในการหาคำตอบได้ทันที พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแก้โจทย์ปัญหาดังกล่าวได้ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/12 มีความบกพร่องในส่วนของการแก้ปัญหา (problem-solving skill) ซึ่งเป็นหนึ่งในห้าทักษะในสาระที่ 6 ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยผู้วิจัยเลือกใช้การจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA Model มาเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการสอนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบ CIPPA Model

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

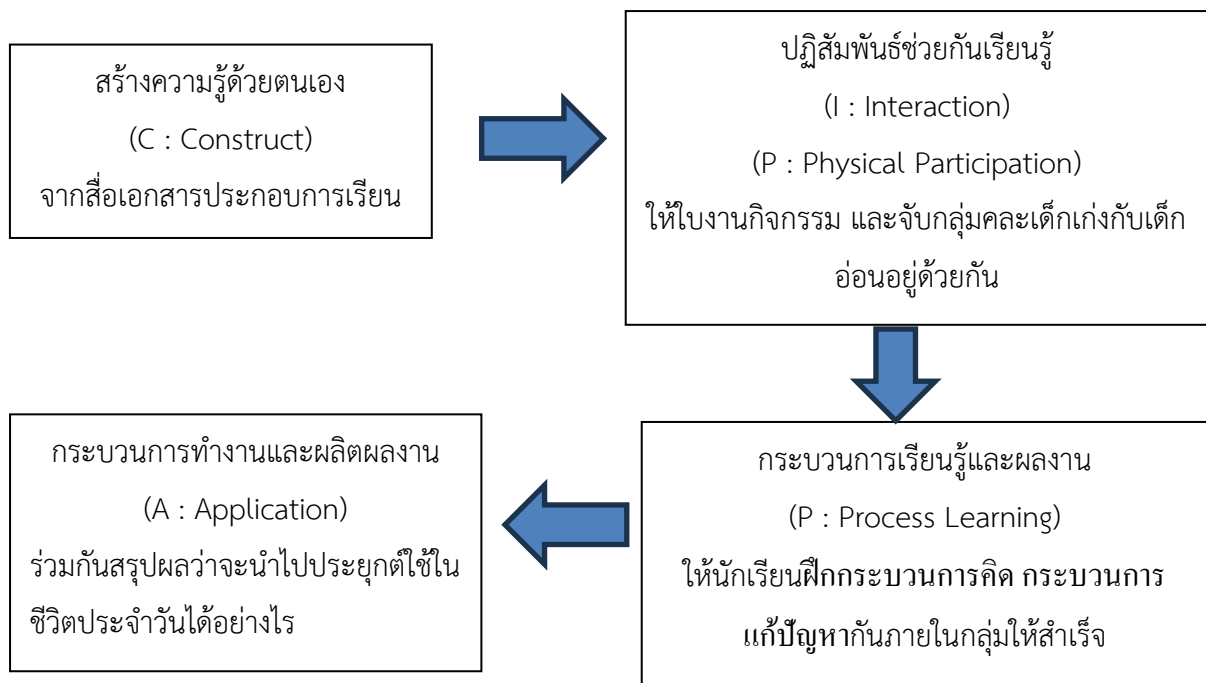
1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล เรื่อง ความสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล เรื่อง ความสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรูปที่ 1 และกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล ดังรูปที่ 2

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยในชั้นเรียนรูปแบบวิจัยเชิงทดลองที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดล รูปแบบของการทดลองใช้วิธีการทดลองตามแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design ซึ่งรูปแบบการวิจัยชนิดนี้ เขียนตารางการทดลองได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง One Group Pretest – Posttest Design

กลุ่มตัวอย่าง	Pretest	Treatment	Posttest 1
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

E แทน กลุ่มตัวอย่าง

X หมายถึง การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบซิปปา

T₁ หมายถึง การทดสอบก่อนการทดลอง

T₂ หมายถึง การทดสอบหลังการทดลองทันที

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ ไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/12 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 29 คน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบซิปปา โมเดล เรื่อง ความสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีทั้งหมด 6 แผน 6 ชั่วโมง จากนั้นวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน
3. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อสรุปผลการทดลองต่อไป

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว และบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โมเดล โดยใช้แผนการเรียนรู้จำนวน 6 แผน 6 ชั่วโมง และใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic scoring) มีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ ได้แก่ 0, 1, 2, และ 3
3. ทดสอบหลังเรียน (posttest) ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม จำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน ฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน
4. นำแบบทดสอบการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์ ซึ่งผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา มีค่าดัชนีความสอดคล้องกับเนื้อหา (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.5 ถึง 1.00 แสดงว่า แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการแก้ปัญหามีความเหมาะสมไว้
5. นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านกระบวนการแก้ปัญหามาตรวจสอบความสมบูรณ์และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบก่อน-หลังเรียน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วัดความสามารถในแก้ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ความสัมพันธ์ตามเกณฑ์ 70/70 โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ร้อยละ
2. เปรียบเทียบคะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบชิปปา โมเดล เรื่อง ความสัมพันธ์ฟังก์ชัน โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ใช้สถิติที่แบบกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา โมเดล (CIPPA Model)

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน หลังจากใช้แผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ชั่วโมง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	N (คน)	คะแนนรวม	\bar{X} (คะแนนเต็ม 9 คะแนน)	ร้อยละ	S.D.
เก็บคะแนน	29	200	6.90	76.62	1.42

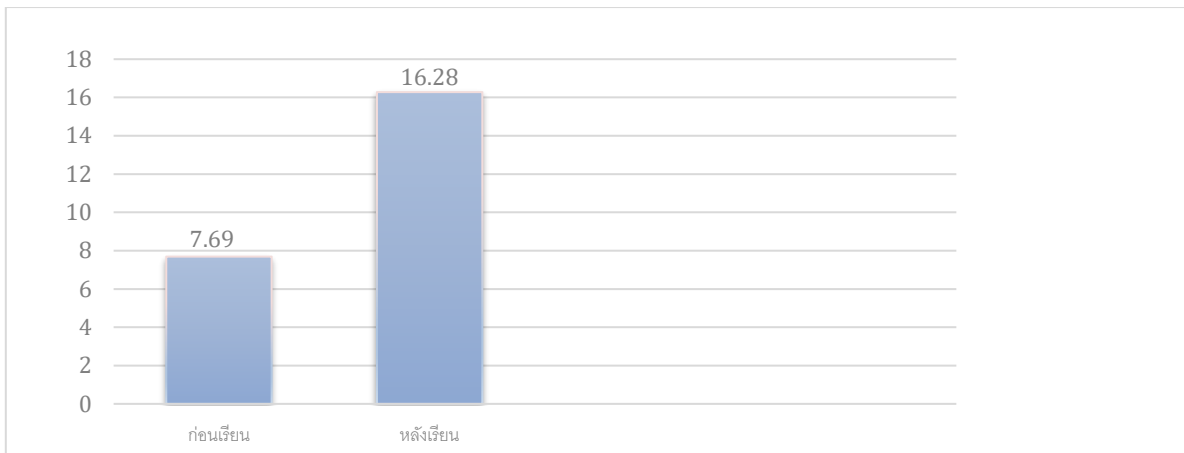
จากตารางที่ 2 คะแนนเต็ม 9 คะแนน ผู้เรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ สูงสุดเท่ากับ 9 คะแนน ต่ำสุดเท่ากับ 5 คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.90 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.42 การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบชิปปา โมเดล (CIPPA Model) ซึ่งเมื่อพิจารณาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 พบว่า หลังจากการเรียนโดยใช้รูปแบบชิปปา โมเดล (CIPPA Model) ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา โมเดล (CIPPA Model)

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนกับผู้เรียน

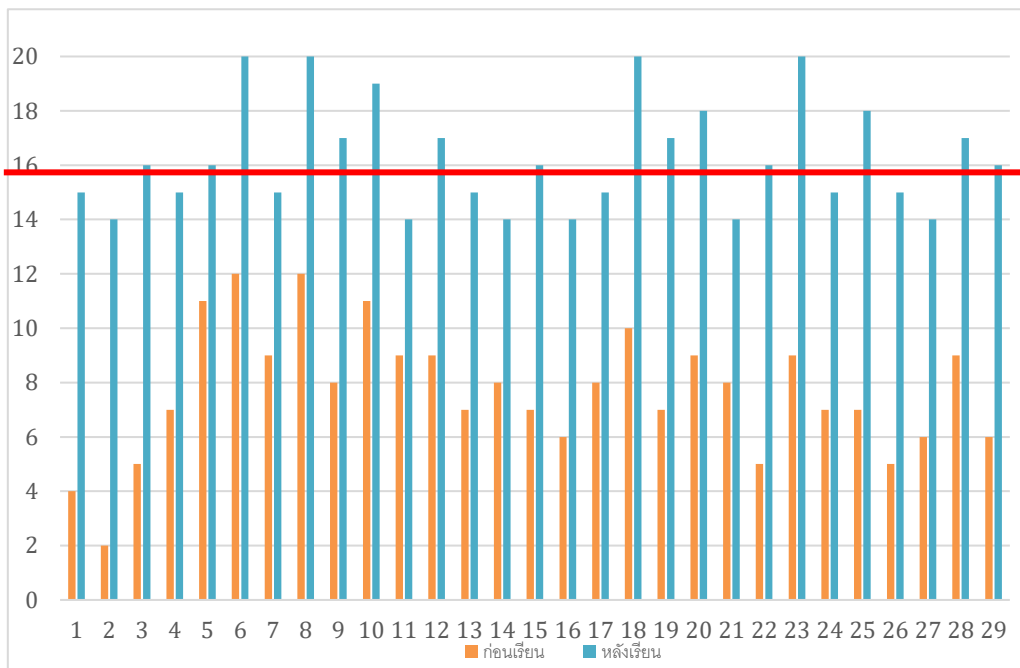
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์	N (คน)	คะแนนรวม	\bar{X} (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	ร้อยละ	S.D.
ก่อนเรียน	29	223	7.69	38.45	4.96
หลังเรียน	29	472	16.28	81.39	4.81

จากตารางที่ 3 นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 29 คน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 7.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.96 และค่าที่เฉลี่ย 101.09 คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 16.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.81 และค่าที่เฉลี่ย 188.00 และมีค่าความแตกต่างของค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระเท่ากับ 86.91

รูปที่ 3 ผลสัมฤทธิ์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา โมเดล (CIPPA Model)

จากรูปที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา โมเดล (CIPPA Model) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบชิปปา โมเดล (CIPPA Model) ซึ่งผู้เรียนจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ได้แก่ เลขที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 และ 29

รูปที่ 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนรายบุคคล

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบซิปปา โมเดล (CIPPA Model) ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/12 จำนวน 29 คน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สามารถนำสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้ ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 และผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับปัญหาได้ค่อนข้างดีในโจทย์ที่ระบุคำถามและเงื่อนไขชัดเจน แต่ในโจทย์ที่ต้องตีความพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เมื่อพิจารณาข้อผิดพลาดของผู้เรียนในชั้นดำเนินการแก้ปัญหาพบว่า ผู้เรียนมีข้อผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับโจทย์ปัญหาทำให้การดำเนินการแก้ปัญหาไม่ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้โดยรวมผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ (ร้อยละ 70) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุก ๆ คาบ ครูสร้างความคิดรวบยอดที่จำเป็นก่อนการแก้ปัญหาโดยใช้การยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ใกล้ตัวหรือใช้การทดลอง พร้อมกับการใช้คำถาม ทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพและสามารถอธิบายหลักการหรือสรุปความคิดรวบยอดได้ ทั้งนี้การพัฒนาความคิดรวบยอดเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากการมีความคิดรวบยอดที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดลำดับขั้นทางความคิดของ Bloom นั่นคือ ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในความคิดรวบยอดก่อนจึงจะสามารถแสดงพฤติกรรมทางความคิดในขั้นที่ซับซ้อนมากขึ้นได้ เช่น การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า หรือ การคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นความคิดรวบยอดจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการแก้ปัญหาของผู้เรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนเฉลี่ยอยู่ที่ 16.26 คะแนน ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมประสบการณ์ตรงและเรียนรู้เนื้อหาควบคู่ไปกับกระบวนการจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจใน เนื้อหา นั้น ๆ และส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้นกว่า การที่ผู้เรียนได้รับการเรียนการสอนตามปกติ หรือการสอนแบบบรรยาย บอกจุด

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนการสอน คณิตศาสตร์มากขึ้น เช่น การหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การทำงานร่วมกันเป็นทีม การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการแสดงผลงานที่สร้างความภูมิใจให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะในขั้นสรุปจัดระเบียบความรู้ ผู้เรียนจะให้ความสนใจเป็นพิเศษ ในการร่วมกันสรุปความรู้ของกลุ่มออกมาเป็นผังความรู้ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะช่วยกันคิดของตนกันอย่งเต็มที่ ซึ่งจากกิจกรรมตรงนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนต่างช่วยกันสรุปความรู้ที่ตนได้มาทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำและเข้าใจเนื้อหาที่เรียนไปได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการนำเอารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบซีปปา โมเดล (CIPPA Model) ไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนทางคณิตศาสตร์หรือศาสตร์อื่น ๆ อีก จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างคงทน และสามารถนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้
2. ควรมีการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มก่อน เนื่องจากกระบวนการกลุ่มมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนแบบซีปปา โมเดล (CIPPA Model)
3. ควรส่งเสริมความกล้าแสดงออกทางความคิดของผู้เรียนอย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- ทิตินา แซมณี. (2555). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ ทิตะยา. (2562). *การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์*. เข้าถึงได้จาก: <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Patcharin.Tit.pdf>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อัมพร ม้าคะนอง. (2554). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำภารัตน์ ผลาวรรณ. (2556). *ปัญหาคณิตศาสตร์*. เข้าถึงได้จาก: http://ir.swu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/4314/2/Amparat_P.pdf

การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

Moral School administration by Educational Institution Administrators
the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2

อภิจรรย์ จันทร์เพชร¹ และละมุล รอดขวัญ²

Apijaree Chanphet¹ and Lamun Rodkhwan²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

E-mail: noolekchanphet@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 269 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง .70 – 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทุกด้านจากข้อมูลจริงทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ผลการวิจัย พบว่า (1) ผลการศึกษาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน และครูที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงาน โรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research has the following objectives: (1) To study the ethical management of school operations by administrators affiliated with the educational district office in Petchaburi Province, District (2) To compare the ethical management of school operations by administrators based on gender, school size, and work experience. (3) To investigate problems and suggestions regarding the ethical management of school operations by administrators. The sample group includes teachers affiliated with the educational district office in Petchaburi Province, District 2, totaling 269 individuals. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan sample size table at a 95% confidence level. The stratified random sampling method was employed based on school size, considering the proportion of the sample group in each stratum. The data collection instrument was a questionnaire with a content validity index ranging from .70 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.95 based on actual data. Research findings revealed that: (1) The overall perception of the ethical management of school operations by administrators, according to teachers, is at a high level. (2) When comparing the ethical management of school operations by administrators, it was found that teachers with different genders have similar opinions. However, teachers with different work experience levels have varying opinions on the ethical management of school operations. Teachers in schools of different sizes have similar opinions on the ethical management of school operations by administrators.

Keywords: Administration, moral school, educational institution administrators

บทนำ

ในยุคการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้เปรียบเทียบของการแข่งขันแต่ละประเทศ และสามารถยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตได้ โดยประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถก้าวทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ของภูมิภาค และของโลก ซึ่งต้องควบคู่ไปกับการดำรงรักษาประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของประเทศด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1-16) การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิต และการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยให้ได้ทั้งความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ดี ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1-16)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานจัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 เพื่อมุ่งหวังให้เกิดภูมิคุ้มกันที่ดีและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมจนเกิดความสมดุล และยั่งยืนในการใช้ชีวิต ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ขึ้น เพื่อมุ่งปลูกฝังให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และการมีอุดมการณ์คุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 1-3)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อให้สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

โรงเรียนคุณธรรม คือ การปลูกฝังความประพฤติดีปฏิบัติตนที่ถูกต้องดีงาม เรียบร้อยทั้งกายวาจา และใจ การดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความรู้คู่คุณธรรม โดยสถานศึกษามีการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี มีจิตสำนึกที่ดีให้กับผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามบรรทัดฐานที่สังคมมีการยอมรับร่วมกัน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความพอเพียงตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะแสดงออกถึงการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 สำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษา (2560, น. 4-5) ระบุว่า มีการดำเนินชีวิตด้วยความไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักความพอดี ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป มีความพอประมาณเหมาะสมกับตนเอง มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาถึงการมีเหตุมีผลและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ รู้จักการฝึกตนเพื่อพัฒนาตนเอง

ไม่ทุจริต และไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงจากด้านต่าง ๆ มีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเอง และสังคมด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และดำรงตนอยู่บนพื้นฐานของความรู้ควบคู่กับคุณธรรม คำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว ชุมชนในท้องถิ่น และประเทศชาติ

ความกตัญญูตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง การดำรงตนเรียบง่าย ประพฤติตนด้วยความดีงามทั้งต่อหน้าและลับหลัง แสดงความเคารพนับถือ เชื่อฟัง การทำให้ผู้อื่นสบายใจ และช่วยเหลือในกิจการงานต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 1-3) ระบุว่า การไม่หลงลืมในความเป็นตัวของตัวเองเมื่อเกิดผลสำเร็จ รู้และยอมรับผลของการกระทำด้วยการตอบแทนบุญคุณด้วยการทำดีต่อผู้มีพระคุณหรือผู้อุปการะคุณ และมีความยกย่อง เชิดชูทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการทำงาน

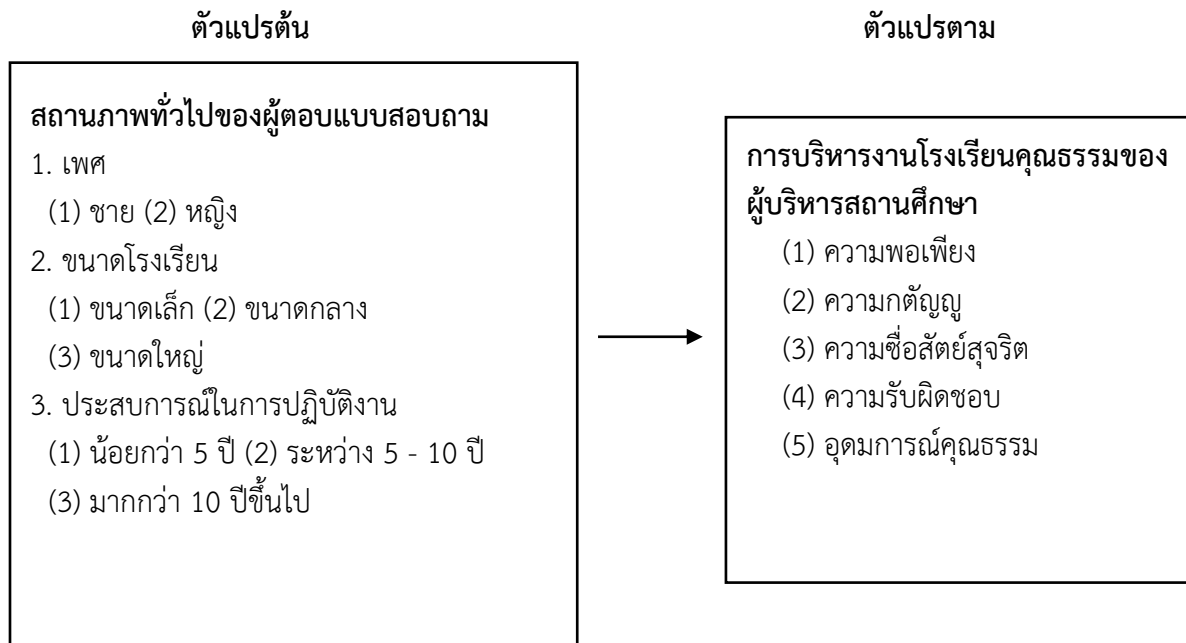
ความซื่อสัตย์สุจริตตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง การยืนหยัดยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตยึดหลักความถูกต้อง ผูกพันพัฒนาตนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ปลุกฝังคุณธรรมให้เป็นคนดีมีประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ประพฤติและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง ความเป็นธรรม ความเป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีความจริงใจต่อผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวของตน คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (2559, น. 3) ระบุว่า แสดงความกล้าที่จะปฏิเสธการกระทำไม่ซื่อตรงของบุคคลอื่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อองค์กร และมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตนตามกฎหมายระเบียบโดยสามารถตรวจสอบการกระทำได้เสมอ

ความรับผิดชอบตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง การมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองไม่ว่าอยู่ในฐานะใด ๆ แสดงความตั้งใจและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเสร็จตามเวลาที่กำหนด ยอมรับและเคารพกฎกติกาของส่วนรวมที่ตั้งไว้ พร้อมรับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกเมื่อ และผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดการศึกษารู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 1-3) ระบุว่า โดยมีการพร่ำสอนเยาวชนให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง รู้จักความรับผิดชอบ ยึดมั่นคุณธรรม ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีและผลเสีย

อุดมการณ์คุณธรรมตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรม หมายถึง ร่วมกันเสริมสร้างหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมการปลุกฝังแนวความคิด และแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด มีการบริหารงานยึดหลักความถูกต้องและความยุติธรรม มีความมุ่งมั่น ความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายที่จะพัฒนาระบบการศึกษาของชาติให้เป็นไปด้วยความมั่นคง มีจิตสำนึก มีทัศนคติที่ดีควบคู่กับมีคุณธรรมและจริยธรรม ธนาสาร บัลลังก์ปัทมา (2563, น. 64-65) ระบุว่า มีการปลุกฝังความคิดเชิงอุดมการณ์ตามแนวคิดของโรงเรียนคุณธรรมอย่างกว้างขวาง และใช้หลักการโดยให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้

กรอบแนวคิด

สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้ยึดแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, น. 1-3) มาเป็นกรอบแนวคิด ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผลการวิจัยที่มีความตรงภายใน (Internal validity) และความตรงภายนอก (External Validity) ผู้วิจัยได้ดำเนินการระเบียบวิธีวิจัย ในประเด็นต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 891 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน 269 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Krejcie and Eayrlye W. Morgan, 1970 อ้างถึงใน วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2562, น. 18) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนในแต่ละขนาด โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากรายชื่อครูในแต่ละระดับแบบไม่คืนกลับจนครบตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2

การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง .70-1 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทุกด้านจากข้อมูลจริงทั้งหมดเท่ากับ .87

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน และการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนด้วย One-Way ANOVA ส่วนการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ ดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 269 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 73.20 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 56.90 และส่วนใหญ่จะอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10

ผลการศึกษาการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.99 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมา คือ ด้านอุดมการณ์คุณธรรม และด้านความกตัญญู ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านความพอเพียง โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ (1) ด้านความพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.31 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การแสดงคุณลักษณะถึงการดำเนินชีวิตตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระมหากษัตริย์แห่งสยาม มหาวชิราวุธราชูปถัมภ์ รัชกาลที่ 9 รองลงมา คือ การคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว ชุมชนในท้องถิ่น และประเทศชาติ และการบริหารงานมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบ โดยพิจารณาถึงการมีเหตุมีผล และคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงานมีความพอประมาณ ถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องต่อบริบทของสถานศึกษา (2) ด้านความกตัญญู โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การแสดงความเคารพนับถือ ไม่ลบหลู่ และให้เกียรติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและต่อผู้อื่น รองลงมา คือ การยกย่องชมเชย เชิดชู ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการดำรงตนเรียบง่าย รักษาตนให้คงอยู่ในสภาพที่ดีงาม และการไม่หลงลืมในความเป็นตัวของตนเอง เมื่อเกิดผลสำเร็จจากการบริหารงานของสถานศึกษา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประพุดิตินด้วยความดีงามทั้งต่อหน้าและลับหลัง (3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.24 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การประพุดิตและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องตรวจสอบได้ รองลงมา คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม ความเป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติให้บุคคลใด บุคคลหนึ่ง และการฝึกฝน พัฒนาตน ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การแสดงความจริงใจต่อผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และการไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง เพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนตน (4) ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองไม่ว่าอยู่ในฐานะใด ๆ รองลงมา คือ การรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมกับครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการยอมรับและเคารพกฎกติกาของส่วนรวมที่ตั้งไว้ในสถานศึกษา พร้อมรับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกเมื่อ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักรับผิดชอบ ยึดมั่นคุณธรรม ประพุดิตินด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และการแสดงความกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีและผลเสีย (5) ด้านอุดมการณ์คุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.23 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดการศึกษา ร่วมกันเสริมสร้างหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ การบริหารงานโดยใช้หลักการสร้างโอกาสทุกฝ่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการรับรู้ในการดำเนินงานของสถานศึกษา และการสร้างแรงจูงใจ กระบวนการคิด ให้เห็นคุณค่าของการมีคุณธรรม และจริยธรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรม และจริยธรรม

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า (1) ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน (2) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน (3) ครูที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้ สภาพแวดล้อมของสังคม และวิถีชีวิตการปฏิบัติตนของคนในชุมชน ยังมีความคิด ความเชื่อแบบดั้งเดิม จึงทำให้พื้นฐานความคิดของบุคคลในชุมชน ยังไม่ยอมรับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ยังขาดความรู้ทางด้านคุณธรรมพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เช่น การมีวินัย การรับผิดชอบต่อ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูรู้คุณ การเคารพผู้อาวุโส เป็นต้น จึงทำให้ความร่วมมือของคนในชุมชนที่มีต่อสถานศึกษา ยังเปลี่ยนแปลงไปด้วย และผู้บริหารควรมีวิธีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษา หรือการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการส่งเสริมคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์คุณธรรมของสถานศึกษา

และเป็นการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้สถานศึกษาในชุมชนมีการขับเคลื่อนตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้ที่ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติงานประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้ที่มีการบริหารงานเป็นไปตามกฎระเบียบของส่วนรวม มีการแสดงความเคารพนับถือและให้เกียรติต่อผู้อื่น มีความจริงใจต่อผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร ส่งศรี (2562, น. 720) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมเครือข่ายบ้านโป่งที่ 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสสัยยะห์ อิศาสะฮา ของโรงเรียนกลุ่ม (2562, น. 1933-1934) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร ผาดโหลสง (2562, น. 139-140) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพล สำเภา (2565, น. 182-184) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล พบว่า การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงษ์ บัวเพ็ญ (2565, น. 22-25) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

ด้านความพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการน้อมนำแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ด้วยความไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการบริหารงานด้วยความพอประมาณเหมาะสมสอดคล้องต่อบริบทของสถานศึกษา มีการตัดสินใจอย่างรอบคอบมีเหตุมีผล คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนร่วมเป็นหลัก รวมทั้งคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ของสถานศึกษา บุคลากร และชุมชนในท้องถิ่น และมีการบริหารงานให้อยู่บนพื้นฐานของความรู้ ควบคู่กับคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความพอเพียง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยสิริโสภาคย์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษา เขต 1 มีการดำเนินการด้านความพอเพียง อยู่ในระดับมาก

ด้านความกตัญญู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการดำรงตนเรียบง่าย ประพฤติตนด้วยความดีงามต่อผู้อื่น มีการแสดงความเคารพนับถือ พร้อมให้เกียรติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้อื่นที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความกตัญญู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยสิริโสภาคย์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษา เขต 1 มีการดำเนินการด้านความกตัญญู อยู่ในระดับมาก

ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการยืนหยัดยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยใช้หลักความถูกต้องตามกฎระเบียบในการบริหารงานของสถานศึกษาซึ่งสามารถตรวจสอบการกระทำได้เสมอ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริโสภาคย์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษา เขต 1 มีการดำเนินการด้านความซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในระดับมาก

ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง พร้อมกับมีการปลุกฝังให้ครู ผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง การแสดงความตั้งใจ และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตาม

วัตถุประสงค์และเสร็จตามเวลาที่กำหนด รู้จักรับผิดชอบ ยึดมั่นคุณธรรม และผู้บริหารมีความกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีและผลเสีย สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96 - 103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริโสภานันท์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีการดำเนินการด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

ด้านอุดมการณ์คุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการสร้างความร่วมมือกับทุกคน ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเสริมสร้างหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ปลูกฝังความคิดคุณธรรมและแนวปฏิบัติของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ยึดหลักความถูกต้องความยุติธรรมและความเสมอภาคในการบริหารงาน แสดงความมุ่งมั่น ความร่วมมือร่วมใจกับทุกฝ่ายที่จะพัฒนาระบบการศึกษาของชาติให้เป็นไปด้วยความมั่นคงอย่างมีคุณภาพ การบริหารงานโดยใช้หลักการสร้างโอกาสทุกฝ่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการรับรู้ในการดำเนินงานของสถานศึกษา และมีการสร้างแรงจูงใจ กระบวนการคิด ให้เห็นคุณค่าของการมีคุณธรรม และจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ ชื่นใจจิตต์ (2561, น. 96-103) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านอุดมการณ์คุณธรรม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริโสภานันท์ ปานมีศรี (2565, น. 321-322) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า มีการดำเนินการด้านอุดมการณ์คุณธรรม อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลได้ดังนี้ (1) การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ด้วยความเต็มใจยึดหลักการบริหารงานด้วยความถูกต้อง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และมีการแสดงความจริงใจต่อทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสสัยมัย อีสานหาญ (2562, น. 1933-1934) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน (2) การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเปลี่ยนแปลงจากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทางด้านเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลง

ที่สูงขึ้น ทำให้ผู้บริหารมีความคิด มีทักษะ และประสบการณ์ไม่เกินไปตามสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพล สำเภา (2565, น. 183) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน (3) การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและบริบทของสถานศึกษาของตนในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงษ์ บัวเพ็ญ (2565, น. 25) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า สภาพแวดล้อมของสังคม และวิถีชีวิตการปฏิบัติตนของคนในชุมชนยังมีความคิด ความเชื่อแบบดั้งเดิม จึงทำให้พื้นฐานความคิดของบุคคลในชุมชน ยังไม่ยอมรับวิธีการเรียนรู้แบบใหม่ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน ยังขาดความรู้ทางด้านคุณธรรมพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เช่น การมีวินัย การรับผิดชอบ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูรู้คุณ การเคารพผู้อาวุโส เป็นต้น จึงทำให้ความร่วมมือของคนในชุมชนที่มีต่อสถานศึกษายังเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งผู้บริหารควรมีวิธีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษา หรือการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมต่อการส่งเสริมคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์คุณธรรมของสถานศึกษา และเป็นการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้สถานศึกษาในชุมชนมีการขับเคลื่อนตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพล สำเภา (2565, น. 184) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าปัญหาหลัก คือ ครูและนักเรียนไม่เข้าใจกระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม และแนวทางการแก้ไข คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ให้เกิดความตระหนักรู้และเข้าใจตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความซื่อสัตย์สุจริต ผู้บริหารควรจัดทำนโยบาย และแนวทางการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหัวใจสำคัญในการ

บริหารงานของสถานศึกษาต่อผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อเสริมสร้างให้ทุกคนทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ เป็นธรรม ยึดหลักความถูกต้องตามกฎระเบียบของสังคม และคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ด้านอุดมการณ์คุณธรรม ผู้บริหารควรเสริมสร้างหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีจิตสำนึก มีทัศนคติที่ดีควบคู่กับการมี คุณธรรมและจริยธรรม และเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรของตนเอง และด้านความกตัญญู ผู้บริหาร ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีการแสดงความกตัญญู แสดงความจริงใจ รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนให้มี ความดีงามต่อครู บุคลากร และนักเรียนในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ชื่นใจจิตต์. (2561). *การบริหารโครงการโรงเรียนคุณธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เกรียงไกร ผาดโสง. (2562). *แนวทางการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. (2561). *คู่มือการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.
- ณัฐพงษ์ บัวเพ็ญ. (กันยายน-ธันวาคม 2565). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนา โรงเรียนคุณธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก*. *วารสารปรัชญาดุษฎี บัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 1(3), หน้า 22 - 25.
- ณัฐพร ส่งศรี. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562). *การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย บ้านโป่งที่ 3*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), หน้า 720.
- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). *รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. *วารสาร มจร บาลีศึกษาศาสตร์ โสภปริทรรศน์*, 6(2), หน้า 64 - 65.
- นิสัลมียะห์ อีสาเฮาะ. (2562). *บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้*. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 20. 15 มีนาคม 2563, หน้า 1933-1934. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัทรพล สำเร. (พฤษภาคม - สิงหาคม 2565). *การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล*. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), หน้า 182 - 184.

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (มกราคม-มิถุนายน 2562). การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย : มายาคติในการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ และเครทซี-มอร์แกน. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 8(1), หน้า 18.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *มาตรฐานและตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.* กรุงเทพมหานคร. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *แนวทางการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560.* กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579.* กรุงเทพมหานคร. กระทรวงศึกษาธิการ.

สิริโสภานันท์ ปานมีศรี. (กันยายน 2565). การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. *Journal of Modern Learning Development*, 7(8), หน้า 321 – 322.

การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

Academic Affairs Administration according to Eco School of

Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2

มนตรี เจือไรสง¹ และละมุล รอดขวัญ²

Montri Juethaisong¹ and Lamun Rodkhwan²

นักศึกษาระดับปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Mtscience51@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา จำแนกตามตัวแปรตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วิชยฐานะ และขนาดโรงเรียน และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 136 คน ได้จากการใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เฉพาะโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา 68 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .67-1 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 ผลการวิจัย พบว่า (1) ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ จำแนกตามตัวแปร ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วิชยฐานะ และขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษาแตกต่างกัน ทุกด้าน (3) ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา พบว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาภายในสถานศึกษายังขาดแคลน วัสดุ ครุภัณฑ์ และโอกาสในการพัฒนาตนเอง เพื่อนำเทคนิค กระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมควรให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ความต้องการดังกล่าว

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ แนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา สิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา

Abstract

The research objectives were (1) to study academic administration according to the concept of the environmental study school (2) to compare academic administration according to the concept of the environmental study school and variables were classified by position, work experience, academic rank and school size, and (3) to study the problems and recommendations of academic administration according to the concept of the environmental study school. The sample group included the 136 executives and teachers who perform the academic supervision under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, District 2. Only the 68 schools that participate in the project of environmental study school were chosen by purposive sampling. The 5-point Likert scale questionnaires were used to collect data. The content validity of questionnaires was between .67 - 1 and the confidence value in all aspects from all data was 0.99. The results showed that (1) overall, the academic administration according to the concept of environmental study school in educational institutions is at the average level (2) the opinions of the executives and teachers performing academic supervision classified by position, work experience, academic rank and school size, on academic administration according to the concept of environmental study school in educational institutions were different in all aspects, and (3) teachers teaching environmental study within educational institutions are still lacking materials, equipment and opportunities for self-development to use techniques, learning management processes about environmental study. The Department of Environmental Quality Promotion should help support such needs.

Keywords: Academic administration, concept of Eco-school, Eco-school in schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมตั้งที่ระบุในมาตรา 7 ว่าในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้

ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 น. 5) ดังนั้นการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงต้องเริ่มต้นจากการปลูกฝังจิตสำนึกของผู้เรียน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ริเริ่มแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและเป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อม

แนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา มีจุดเริ่มต้นมาจากการรวบรวมประสบการณ์การทำงานของบุคลากรหลักในศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาระดับจังหวัดที่ต้องการเห็นการพัฒนากระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนที่ตอบสนองเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างกลมกลืนไปกับวิถีการเรียนรู้ต่าง ๆ ของนักเรียน ทั้งในโรงเรียน ในบ้าน ในชุมชนและสังคมภายนอก แนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษามีกรอบแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) โดยนำมาเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน และมุ่งให้นักเรียนเป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Citizenship) โดยกรอบดังกล่าวประกอบด้วยพันธกิจ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและโครงสร้างการบริหารจัดการ (2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ (3) ด้านระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (4) ด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2559, น.13)

การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารงานที่มีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของคน เป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจโรงเรียน และมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กำกับการจัดระบบการทำงานของสถานศึกษา และใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพ ได้เติบโตเป็นคนที่ดี เป็นคนที่มีความสมบูรณ์พร้อม งานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน (อุทัย บุญประเสริฐ 2557, อ้างถึงใน ยุพา พรหมแย้ม, 2562, น. 49) การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ยังมีจุดด้อยที่โรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อม นักเรียนยังขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนยังคงต้องแก้ปัญหาอยู่เรื่อยไป โรงเรียนจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองเพื่อสิ่งแวดล้อมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา จำแนกตามตัวแปรตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราในเรื่องต่อไปนี้

แนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2559, น. 13) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. นโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและโครงสร้างการบริหารงานหมายถึง แนวทางการ ดำเนินงานที่กำหนดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา และโครงสร้างการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อมุ่งสร้างให้นักเรียนมีความรู้ ความตระหนัก และห่วงใยในปัญหาสิ่งแวดล้อม

2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการส่งเสริมการพัฒนาครู

3. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการขยะ การจัดการน้ำ การใช้พลังงาน การจัดการการบริโภคอาหารเครื่องดื่มและการใช้วัสดุครุภัณฑ์ การจัดการสภาพแวดล้อม และการฟื้นฟูอนุรักษ์ความหลากหลายทางธรรมชาติในโรงเรียน

4. การมีส่วนร่วมและเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม และโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับองค์กรอื่น

วสันต์ ปัญญา (2566) ได้อธิบายแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาว่า โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา คือ โรงเรียนที่มีการบริหารจัดการทั้งระบบ (Whole School Approach) และจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Environmental Education for Sustainable Development: EESD) ให้บรรลุ 17 SDGs ของ UNESCO ผู้เรียนเป็นพลโลกด้านสิ่งแวดล้อม มีความเป็นไทยในโลกรวม โดยเฉพาะการบริหารงานสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนนั้น มีแนวคิดโดยแบ่งแผนงานออกเป็น 4 แผนงาน คือ 1) นโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและโครงสร้างบริหารจัดการ 2) การจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) การมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและโครงสร้างบริหารจัดการ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ โครงการ กิจกรรม ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการโรงเรียน โดยโรงเรียนเปรียบเสมือนสังคมจำลอง นักเรียนเรียนรู้สังคมในโรงเรียน ผู้บริหารและครูจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้นักเรียนมีความพร้อมออกไป

เรียนรู้จากสังคมจริง พัฒนาครูด้วยระบบ Coaching and Mentoring ซึ่งขณะเดียวกันระบบดังกล่าวก็เป็นตัวส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู PLC ส่วนการบริหารจัดการทั้งระบบ (Whole School Approach) อย่างยั่งยืนนั้น สามารถบูรณาการโดยการนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยปรับหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นวิชาเพิ่มเติม บูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาในวิชาต่าง ๆ จัดคาบชุมนุม เป็นกิจกรรม OCOLB “หนึ่งห้องเรียน หนึ่งฐานการเรียนรู้” เรียนรู้ท้องถิ่นของเรา เรียนรู้การทำหลักสูตร การนิเทศติดตามหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ Problem Based Learning และ Project Based Learning (PBL) โดยมีกระบวนการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา 7 ขั้นตอน (บันได 7 ขั้น) 1) สำรวจและค้นหาประเด็นการเรียนรู้ 2) หาความรู้ฐาน 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ 4) เรียนรู้สถานการณ์และกำหนดทางเลือก 5) วางแผนจัดการ 6) ออกปฏิบัติการ 7) แลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยปรับปรุงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เปลี่ยนบทบาทครูที่ปรึกษา จัดห้องเรียนประจำ ทำห้องเรียนให้เปรียบเสมือนบ้านหลังที่สอง

4. การมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา เครือข่ายภายใน เครือข่ายภายนอก การมีส่วนร่วม เรียนรู้สังคมจำลอง (โรงเรียน) ออกไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน และสังคม

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่าโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามแนวคิดของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และใช้การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวคิดแบ่งเป็นสี่พันธกิจ คือ นโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและ โครงสร้างการบริหารงาน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมและเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารงานวิชาการ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ความหมายความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

ภูสุตา ภูเงิน (2560, น. 33) กล่าวว่า การบริหารวิชาการคือการจัดกิจกรรมทุกอย่างทางด้านวิชาการ เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ขณะเดียวกันงานวิชาการยังเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของโรงเรียน ซึ่งความสำเร็จของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ นักเรียน ด้วยเหตุนี้ คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน

วลีรัตน์ ฉิมน้อย (2562, น. 84) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการวางแผนพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพ และบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สุภาวดี แซ่ด่าน (2563, น. 31) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการหรือกิจกรรม การดำเนินงานในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงพัฒนาการสอนและการวัด ประเมินผลเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของสถานศึกษาและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ขณะเกี่ยวกับ งานวิชาการยังเป็นตัววัดประสิทธิภาพและความสำเร็จของโรงเรียนโดยพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือนักเรียน

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญและถือเป็นหัวใจของการ บริหารงานในสถานศึกษา เพราะงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหาร สถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนซึ่งต้องได้รับการอบรมบ่มเพาะให้มีคุณภาพทางวิชาการเป็นคนมีคุณภาพ เป็นคนที่ดีเป็นคนที่สมบูรณ์ งานวิชาการจึงเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาทั้ง ระบบของสถานศึกษา จะส่งผลต่อขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

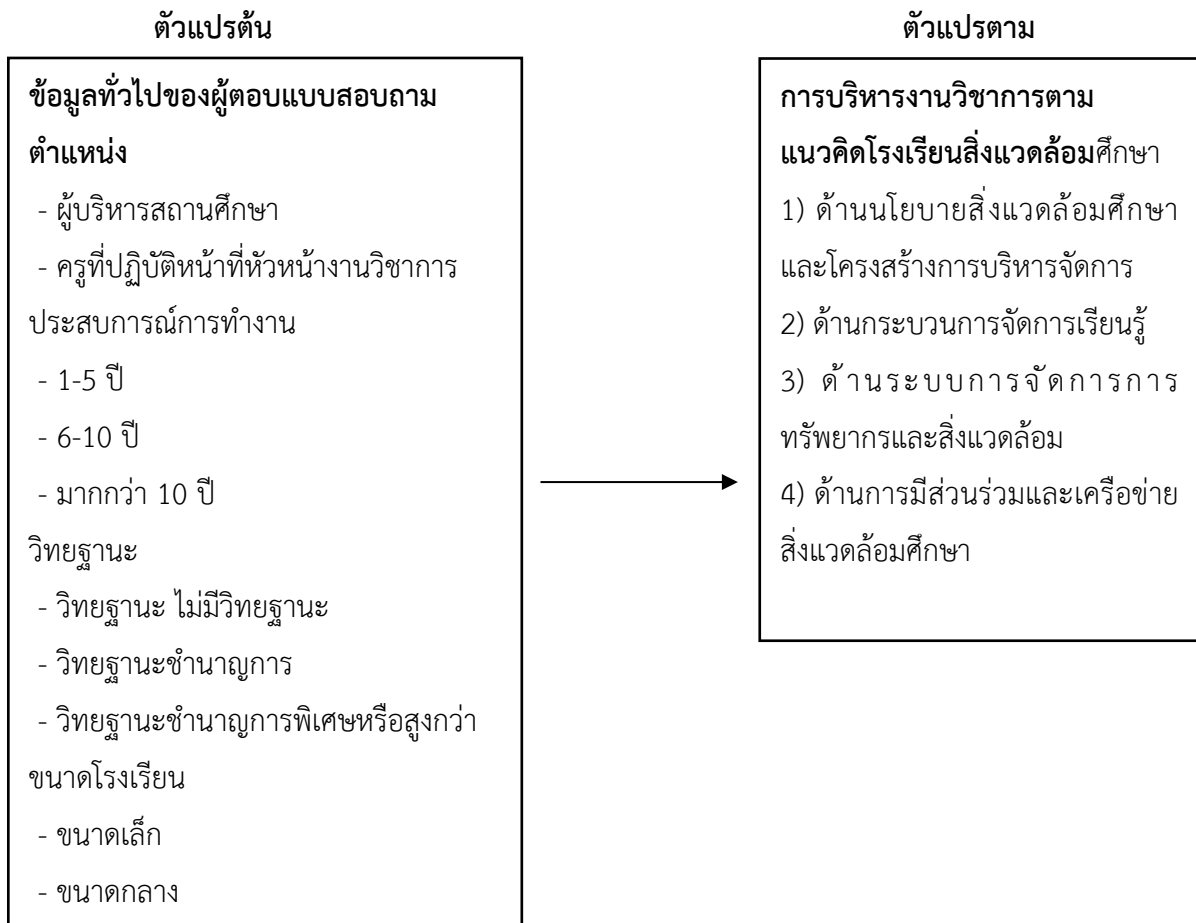
กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 28) ขอบข่าย และภารกิจงานวิชาการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ศึกษาธิการ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนา สาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนา ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพใน และมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น 14) การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วัยรุ่น หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบ และ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเป็นการกำหนดภาระหน้าที่ของงาน วิชาการที่มุ่งเน้นให้เกิดความครอบคลุมในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยมีขอบข่ายที่สำคัญใน การบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน คือ (1) การพัฒนาหลักสูตร (2) การจัดการเรียนการสอน (3) การวัดและ ประเมินผล และ (4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หากสถานศึกษาสามารถ บริหารงานวิชาการได้ครอบคลุมตามขอบข่ายข้างต้นแล้วสถานศึกษาย่อมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลใน การบริหารงานวิชาการ

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2559, น. 13)

ดังรูป

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 123 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2, 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเฉพาะโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา 68 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 136 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ (Check List) จำแนกตามตัวแปร ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา และตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened Ended Question) ให้เขียนตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใน โดยใช้ความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ จำแนกตามตัวแปร ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ด้วยค่า F-test
4. การวิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.49 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและโครงสร้างการบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการซึ่งมีตำแหน่งต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและโครงสร้างการบริหารจัดการ ด้านระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้ถ่ายทอดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาภายในสถานศึกษานั้นยังขาดแคลน วัสดุ ครุภัณฑ์ และโอกาสในการพัฒนาตนเองเพื่อนำ เทคนิค กระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ตามปัญหาอุปสรรคดังกล่าวทางสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการติดต่อประสานให้หน่วยงานของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการสนับสนุน บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ จัดอบรมเพื่อพัฒนาเทคนิค กระบวนการ วิธีการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาให้กับผู้ที่ปฏิบัติงานทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา รวมทั้งควรมีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.49 เนื่องจากสถานศึกษานำนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์และพันธกิจสู่วางแผนการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษามาร่วมกันสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา จัดอบรมสัมมนา ให้กับผู้บริหาร และครู เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเอง สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จากการกำหนดโครงการร่วมกับภายในและภายนอก ผู้รับผิดชอบโครงการ ตลอดจนการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม สร้างระบบการกำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน พร้อมกับประชาสัมพันธ์กิจกรรม โครงการที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างต่อเนื่อง แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน มีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความถูกต้อง การดำเนินงานเป็นระบบต่อเนื่อง นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ อัครเดชเรืองศรี (2559, น. 112) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา (2566) ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาว่า สิ่งแวดล้อมศึกษานั้นเป็นเครื่องมือที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นวาระหลักของการพัฒนา โดยเฉพาะเมื่อสหประชาชาติได้ประกาศ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) 17 เป้าหมาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำกับดูแลการพัฒนาของโลกระหว่างปี 2016 – 2030 และทำการวิเคราะห์แผนระดับต่าง ๆ และนำแนวคิดการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ (Whole School Approach : WSA)

เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนและพัฒนาสู่ความยั่งยืนให้กับผู้เรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนัก เกิดจิตสำนึก เห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา ตามตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามตัวแปร ตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการซึ่งมีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการมีความเข้าใจและความคิดเห็นในการปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิลักษณ์ ผูกพันและสมลักษณ์ พรหมมีเนตร (2558, น. 36) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติชัย อาจหาญ และคณะ (2565, น. 89) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการซึ่งประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ งานวิชาการเป็นงานที่มีความละเอียดและมีความซับซ้อนจึงจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงานที่มีความชำนาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนนภัส สโมสร (2560, น. 58) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูซึ่งมีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราริณี มิ่งภู (2565, น. 91) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูซึ่งมีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามตัวแปร วิทยฐานะ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการซึ่งมีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำรงวิทยฐานะในระดับที่ต่างกันส่งผลให้สมรรถนะการปฏิบัติงานไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564, น. 4) ระบุว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการ

ศึกษาต้องมีการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ตามระดับการปฏิบัติที่คาดหวังตามตำแหน่งและ วิทยฐานะ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา วงศ์สวัสดิ์ (2558, น. 59) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการ บริหารงานวิชาการโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูซึ่งมีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามตัวแปร ขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการซึ่งมีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีแนวคิดต่อการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดกลางมีทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กในทุกด้านจึงทำให้การบริหารงาน วิชาการคล่องตัวกว่า รวมถึงมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สมบัติ เดชบำรุง (2565, น. 580) ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรณิษฐ์ สุวรรณไตรย์ (2558, น. 103) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาใน สถานศึกษา

ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่าครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้ถ่ายทอดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ศึกษาภายในสถานศึกษายังขาดแคลน วัสดุ ครุภัณฑ์ และโอกาสในการพัฒนาตนเองเพื่อนำเทคนิค กระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทางสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษาควรประสานขอความร่วมมือจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมในการดำเนินการ สนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ บุคลากร จัดอบรมเพื่อพัฒนาเทคนิค กระบวนการ วิธีการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมศึกษาให้กับผู้ที่ปฏิบัติงานทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ในฐานะที่เป็น หน่วยงานที่ดำเนินงานโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา รวมทั้งควรมีการกำกับ นิเทศ ติดตาม ให้ความสำคัญ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมลสิริ มหาสุรเดช (2562, น. 33-34) ได้ศึกษาการพัฒนาครูเพื่อ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนคชเผือกอนุสรณ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปพบว่า ครูมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับการให้ความสำคัญจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนา ทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้การ สนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาให้มีการดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน เพื่อพัฒนา ทักษะ กระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรทุกคนมีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกลางสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาควรมีการศึกษา รูปแบบหรือวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษาให้มากขึ้น เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.at/foBS1>.
- กัลยา วงศ์สวัสดิ์. (2558). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดเทศบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.
- กิตติชัย อัจฉาญ. (2565). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2559). *คู่มือแนวทางดำเนินงานโรงเรียน Eco-school*. เข้าถึงได้จาก: http://datacenter.deqp.go.th/media/36878/guideline-eco_shcool.pdf.
- ชมนกัศ สโมสร. (2560). *การบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- ภูสุตา ภูเงิน. (2560). *แนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดสถานพลังประชารัฐในการพัฒนา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- วราริณี มิ่งภู. (2565). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

- วลีรัตน์ ฉิมน้อย. (2562). *การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาและกรอบแนวคิดคุณลักษณะพลเมืองคุณภาพในศตวรรษที่ 21*. ดุษฎีนิพนธ์นิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วสันต์ ปัญญา. (2566). *ข่าวสารโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Eco-school)*. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.at/irCM2>.
- สุทธิลักษณ์ ผูกพัน และสมลักษณ์ พรหมมีเนตร. (2558). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- สุพรรณิ อัครเดชเรืองศรี. (2559). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สุภาวดี แซ่ดำ. (2563). *แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สมบัติ เดชบำรุง. (2565). *การบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2566). *สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. เข้าถึงได้จาก: https://inno.obec.go.th/eesd/?page_id=22.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pbi2.go.th/web>.
- สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครู*. เข้าถึงได้จาก: https://otepc.go.th/images/00_YEAR2564/03_PV1/1Mv9-2564.pdf.
- อมลสิริ มหาสุรเดช. (2562). *การพัฒนาครูเพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนคชเพื่อگونุสรณ์สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์, กรุงเทพมหานคร.
- อรนิตย์ สุวรรณไตรย์. (2558). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

บทบาทผู้บริหารในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย

**Roles of Administrators to Encourage Morales in the Teacher and Educational
Personnels Performances of Princess Chulabhorn Science High Schools**

ปิยนุช แหวนเพชร¹ และละมุล รอดขวัญ²

Piyanut Waenphet¹ and Lamoon Rodkwan²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: piyanut.w@pccphet.ac.th¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย (2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 97 คน โดยสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และใช้การทดสอบความแปรปรวนด้วย One-Way ANOVA ผลการวิจัย พบว่า (1) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย เปรียบเทียบตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ ไม่แตกต่างกัน (3) ข้อเสนอแนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูรู้สึกมีความรักและผูกพันกับองค์กรและมีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหาร ขวัญและกำลังใจ การปฏิบัติงานของครูและบุคลากร

Abstract

The purposes of this research were (1) to study roles of administrators to encourage morales in the teachers and educational personnels performances of Princess Chulabhorn Science High Schools (2) to compare roles of administrators to encourage morales in the teachers and educational personnels performances of Princess Chulabhorn Science High Schools by sex, working experience and academic standing. And (3) to study the suggestions of roles of administrators to encourage morales in the teachers and educational personnels performances of Princess Chulabhorn Science High Schools. This research was a quantitative research. The samples were teachers and educational personnels of Princess Chulabhorn Science High Schools, Academic Year 2022, there were 97 by simple random sampling. The research tool was a questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation, t-test and F-test. The results showed that (1) the overall of roles administrators to encourage morales in the teachers and educational personnels performances of Princess Chulabhorn Science High School was at a high level. (2) The comparative analysis of roles administrators to encourage morales in the teachers and educational personnels performances of princess chulabhorn science high schools were found that; (a) Classified by sex in general and in each area was not different. (b) Classified by overall and individual working experiences was not different. And (c) classified by academic standing as a whole and each aspect was not different. (3) The suggestion about roles of administrators to encourage morales in the teachers and educational personnels performances of Princess Chulabhorn Science High Schools, administrators should regularly encourage morales to make them feel loved, closely connected to the organization, have good morales and encouragement in their works, and raise more passions in advancement.

Keywords: Roles of administrators, morales, teacher and educational personnels performances

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก (สำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา, 2560, น. 1) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น. 5)

สถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนที่เป็นสมาชิกทางสังคม การบริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถที่จะบริหารและดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาสู่เป้าหมายและความสำเร็จ การใช้ทรัพยากรการบริหารในการดำเนินการโดยทั่วไปมี 4 ปัจจัย คือ เงิน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ซึ่งทรัพยากรการบริหารที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ บุคลากร โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่ต้องมีการวางแผนหรือดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงไปอย่างมีคุณภาพ (รุ่ง แก้วแดง, 2549, น. 23)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 24) ซึ่งผู้บริหารจะต้องบริหารงานฝ่ายต่าง ๆ รวมถึงการบริหารจัดการด้านทรัพยากรบุคคลเพื่อให้งานทุกฝ่ายดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านเข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนาและการทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้า รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ, 2546, น. 19-21)

ขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับบุคลากรในทุกองค์กร โดยเฉพาะในองค์กรการศึกษาหรือสถานศึกษา บุคลากรทุกภาคส่วนล้วนมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ หากผู้บริหารต้องการให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กรกับนโยบายขององค์กร รวมไปถึงทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดความคิดสร้างสรรค์ในกิจการต่าง ๆ ของหน่วยงานอีกด้วย (Devis อ้างถึงในวัชรินทร์ เหลืองนวล, 2555, น. 32) ขวัญและกำลังใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่และมีศักยภาพ

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในลักษณะของโรงเรียนประจำ เป็นการกระจายโอกาสให้กับผู้มีความสามารถพิเศษที่มีกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไปสู่ความเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้นด้านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีความสามารถเทียบเคียง

นักวิจัยชั้นนำของนานาชาติ (กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค, 2561, น. 8-9) ซึ่งการขับเคลื่อนให้พันธกิจของโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ สิ่งที่สำคัญ คือ บุคลากรที่จะต้องเสียสละและทุ่มเทในการทำงาน ในขณะที่ภาระงานของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนราชวิทยาลัยค่อนข้างมากกว่าโรงเรียนทั่วไป ดังนั้น การปฏิบัติงานของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนราชวิทยาลัยให้สำเร็จลุล่วงตามพันธกิจและเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้จะต้องอาศัยบุคลากรเป็นกำลังสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถแล้วยังจำเป็นต้องมีศิลปะในการบริหารบุคลากร โดยการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีแก่ครูและบุคลากรในองค์กรให้ดียิ่งขึ้น เพราะถ้าขวัญและกำลังใจไม่ดีอาจส่งผลให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนราชวิทยาลัย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนราชวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผนและเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนราชวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนราชวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตนราชวิทยาลัย

การทบทวนวรรณกรรม

บทบาทผู้บริหารในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร

จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหารในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร สรุป 5 ด้าน คือ 1) การให้ความยอมรับนับถือ 2) การส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 3) การให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ 4) การสร้างความสัมพันธ์อันดี 5) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน

1. การให้ความยอมรับนับถือ

วรารัตน์ จันลาโสม (2563, น. 9) กล่าวว่า การยอมรับนับถือ หมายถึง ความคุ้นเคย ความสนิทสนม ความสามัคคีและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ธนกฤต ศาสตราโชาติ (2563, น. 44) กล่าวว่า การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือ การยกย่องชมเชย การให้กำลังใจและความไว้วางใจและได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ

เกียรติคุณ อันสุวรรณ (2552, น. 42) กล่าวถึง การได้รับการยอมรับนับถือว่า คือ การที่บุคลากรได้รับการยอมรับนับถือ เช่น ได้รับคำชม คำแนะนำชี้แจง ได้รับความไว้วางใจ การดูแลเอาใจใส่ ผู้บังคับบัญชายอมรับเกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้ความสามารถ และยอมรับมอบหมายงานให้ปฏิบัติ

จากความหมายและแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การให้ความยอมรับนับถือ คือ ผู้บริหารยอมรับและเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถ ไว้วางใจในการทำงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน ให้อิสระในการตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมาย ยกย่อง ชื่นชมการทำงาน ส่งเสริมความสามารถทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. การส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

เพชร หอมเล็ก (2560, น. 7) กล่าวว่า ด้านความเจริญเติบโตและการพัฒนา หมายถึง การได้รับการพิจารณาความดีความชอบประจำปี การเลื่อนตำแหน่งในหน้าที่การงาน การมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานในหน้าที่ รวมถึงการได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์โดยอาจได้วุฒิเพิ่มขึ้นหรือไม่ก็ได้

ธนกฤต ศาสตราโชาติ (2563, น. 45) กล่าวว่า ความก้าวหน้า หมายถึง การได้รับการเลื่อนตำแหน่งไปสู่ระดับที่สูงกว่าเดิม การได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่อ ฝึกอบรม สัมมนาและดูงาน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และเพิ่มพูนทักษะที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน

ชาคริสต์ เลิศเตชะจิรานนท์ (2565, น. 55) กล่าวว่า ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หมายถึง การได้รับเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น การมีโอกาสได้รับการอบรมสัมมนาดูงานหรือศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิ

จากความหมายและแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน คือ ผู้บริหารให้โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงขึ้น การเลื่อนตำแหน่งหน้าที่อย่างยุติธรรม สนับสนุนให้ศึกษาต่อในคุณวุฒิที่สูงขึ้น ให้เข้าร่วมประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน

3. การให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ

อัญชลี โพธิ์ทอง (2551, น. 173) กล่าวว่า การจัดสวัสดิการที่ดี หมายถึง ให้ประโยชน์แก่กุลนอกเหนือไปจากเงินเดือน ค่าจ้าง

ธนกฤต ศาสตราโชาติ (2563, น. 46) กล่าวว่า เงินเดือนและสวัสดิการ หมายถึง ค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่ควรได้รับที่ได้จากการปฏิบัติงาน ตลอดจนสวัสดิการและผลประโยชน์แก่กุลต่าง ๆ

ชาคริสต์ เลิศเตชะจิรานนท์ (2565, น. 56) กล่าวว่า ค่าตอบแทน หมายถึง การได้รับเงินเดือนที่เหมาะสมกับปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติ มีสวัสดิการที่ดี ได้รับความสะดวกสบายในการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ ของราชการ ได้รับเบี้ยเลี้ยงอย่างเหมาะสม

จากความหมายและแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ คือ ผู้บริหารให้เงินเดือน ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเพียงพอ การขึ้นเงินเดือนหรือค่าจ้างอย่างเป็นธรรม ให้ความสำคัญสะดวกสบายต่อการเบิกจ่ายสวัสดิการรัฐอื่น ๆ

4. การสร้างความสัมพันธ์อันดี

พเยาว์ หมอเล็ก (2560, น. 6) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง การมีสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน การให้คำปรึกษาแนะนำซึ่งกันและกันในเรื่องส่วนตัวและเรื่องงาน

ธนภุต ศาสตราโชติ (2563, น. 47) กล่าวว่า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจาหรือการแสดงท่าทีซึ่งบ่งบอกถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน สามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเข้าใจ มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ชาคริสต์ เลิศเตชะจिरานนท์ (2565, น. 57) กล่าวว่า ความสัมพันธ์อันดี หมายถึง การความเข้าใจอันดีและความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู ทำให้มีความสามัคคีสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดี ได้รับการปฏิบัติอย่างสุภาพทั้งในการพูดจาและการปฏิบัติอื่น ๆ

จากความหมายและแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดี คือ ผู้บริหารทำให้ครูและบุคลากรมีความสุขและรู้สึกพอใจในการทำงาน พูดคุยและให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือในเรื่องงานหรือเรื่องอื่น ๆ ทำงานร่วมกันด้วยความสามัคคี มีความเป็นกันเองในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติอย่างสุภาพ ทั้งการพูดจาและการปฏิบัติอื่น ๆ มีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลภายในสถานศึกษา

5. การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน

พเยาว์ หมอเล็ก (2560, น. 6) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมการทำงาน หมายถึง สภาพทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ห้องปฏิบัติงาน ห้องบริการต่าง ๆ ที่มีความสะดวกสบาย ตลอดจนวัสดุ ครุภัณฑ์ในการทำงาน และปริมาณงานที่มีความสอดคล้องกับชั่วโมงการปฏิบัติงาน และจำนวนครูมีเพียงพอแก่การปฏิบัติงาน

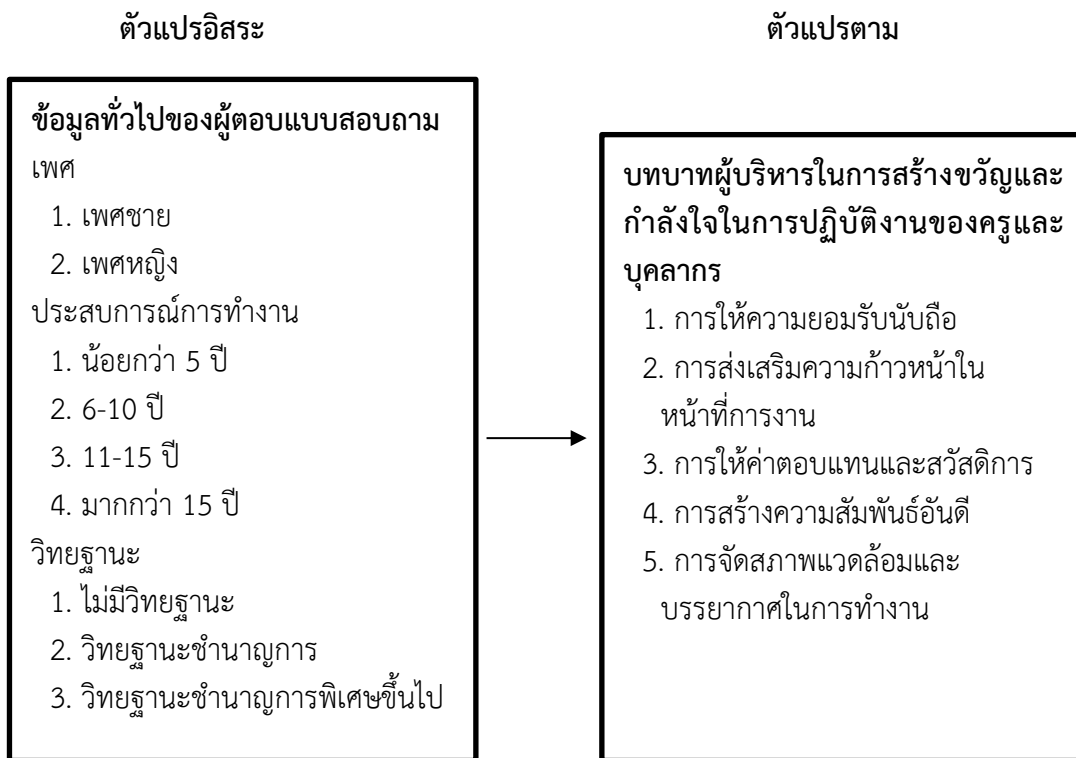
วรารัตน์ จันลาโสม (2563, น. 9) กล่าวว่า สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในหน่วยต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมืออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และความชัดเจนในการมอบหมายงานให้ปฏิบัติ

ชาคริสต์ เลิศเตชะจिरานนท์ (2565, น. 58) กล่าวว่า สภาพการทำงานและบรรยากาศในการทำงาน หมายถึง สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงานและสิ่งแวดลอมอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ มีความสะดวกสบาย ปริมาณงานมีความสอดคล้องกับจำนวนชั่วโมงการทำงานและจำนวนครูมีเพียงพอแก่การปฏิบัติงาน

จากความหมายและแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน คือ ผู้บริหารมอบหมายงานโดยคำนึงถึงปริมาณงานสอดคล้องกับจำนวนชั่วโมงการทำงาน จัดสรรและกระจายงานเหมาะสม จัดหาวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์สำหรับการปฏิบัติงานเอื้อต่อทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีของ Herzberg และ Maslow (สุขุมล ทรัพย์ดีมงคล, 2553, น. 8-21) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การให้ความยอมรับนับถือ 2) การส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 3) การให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ 4) การสร้างความสัมพันธ์อันดี 5) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน ดังรูป

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากร โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 130 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากร โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 97 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความยอมรับนับถือ ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านการให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดี และด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประยุกต์ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 103)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened Ended Question) ให้เขียนตอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยจำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและภาพรวม นำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมินโดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี ทั้งภาพรวมรายด้านและรายข้อ จำแนกตามเพศ โดยใช้ t-test ประสบการณ์ทำงาน และวิทยฐานะ ใช้สถิติทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) F-test

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอในลักษณะความเรียง

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย สรุปผล ดังนี้

1. การศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน รองลงมา คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดี และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการให้ความยอมรับนับถือ

2. การเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย พบว่า ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูรู้สึกมีความรักและผูกพันกับองค์กร และมีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน โดยการยกย่องชื่นชมในโอกาสต่าง ๆ รวมถึงการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนอกเหนือจากการให้ค่าตอบแทน นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีการตรวจเยี่ยม นิเทศ ติดตามงาน ประชุมและรับฟังปัญหาในการปฏิบัติงานจากครูและบุคลากรสม่ำเสมอ เพื่อช่วยวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรมีการบริหารภาระงานให้เหมาะสม และควรส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของครูและบุคลากรอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย อภิปรายได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ความคิดเห็นของครูและบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารครูมีบทบาทในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรอยู่เสมอ ทั้งด้านการให้การยอมรับนับถือ ด้านส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านการให้ค่าตอบแทน และสวัสดิการ ด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดีและด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเศวต สิมประดิษฐ์พันธ์ (2561, น. 123) ที่ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสิษฐ์พล รอบจังหวัด (2562, น. 97) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับปิยสุดา พะหลวง (2564, น. 95) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของ

ผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฝาริต หมั่นหลี่ (2565, น. 62) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างแรงจูงใจการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอริศปัตย์ อเนกบุญ (2566, น. 392) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ความคิดเห็นของครูและบุคลากรต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดนัย ไทยถาวร (2561 น. 91) ที่ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี เมื่อจำแนกตัวแปรตามเพศ พบว่าครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยงานวิจัยของเศวต สิมประดิษฐ์พันธ์ (2561, น. 124) ที่ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่าครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากครูที่มีเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเหมือนกัน

3. ความคิดเห็นของครูและบุคลากรต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยสุดา พะหลวง (2564, น. 95) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฝาริต หมั่นหลี่ (2565, น. 62) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างแรงจูงใจการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ พบว่า ครูและบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเหมือนกัน

4. ความคิดเห็นของครูและบุคลากรต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ตามตัวแปรวิทยฐานะ พบว่าครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอานัส รุ่งวิทย์พันธ์ (2565, น. 96) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า ครูที่มีตำแหน่งวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และยังไม่สอดคล้องกับประกิจ ขอบรู้ (2562, น. 88) ที่ศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งวิทยฐานะแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานไม่เหมือนกัน

5. ผลการจากการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย มีการเสนอแนะให้ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูรู้สึกมีความรักและผูกพันกับองค์กร และมีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน ทั้งด้านการยกย่องชื่นชม รวมถึงการให้ขวัญและกำลังใจในการให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ นอกจากนี้ยังเสนอแนะให้ผู้บริหารมีการตรวจเยี่ยม นิเทศ ติดตามงาน ประชุมและรับฟังปัญหาในการปฏิบัติงานจากครูและบุคลากรสม่ำเสมอ รวมถึงควรมีการบริหารภาระงานให้เหมาะสม และควรส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของครูและบุคลากรอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม สอดคล้องกับแนวคิดของอัญชลี โพธิ์ทอง (2551, น. 172) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารจะต้องสร้างขวัญหรือบำรุงขวัญให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง มีการกำหนดสัดส่วนและมาตรฐานของงานที่เหมาะสม ผู้บริหารควรมีการชมเชยให้รางวัล ให้โอกาสอันเท่าเทียมกันในความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามผลการปฏิบัติงานและความสามารถ เป็นที่ปรึกษาที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องงาน จัดสวัสดิการที่ดี ให้ประโยชน์เกื้อกูลนอกเหนือไปจากเงินเดือน ค่าจ้าง และผู้บริหารควรตรวจสอบสภาพแวดล้อมในการทำงานต่าง ๆ ให้เหมาะสม จะช่วยให้ขวัญของผู้ปฏิบัติงานดีขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีวิธีหรือแนวทางในสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีความสุขและงานมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้มีความพร้อม สะดวก ปลอดภัย ทำให้ครูและบุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมครูและบุคลากรในด้านการสร้างความสัมพันธ์อันดี เพื่อให้การดำเนินงานและการประสานงานเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ และสร้างความผูกพันระหว่างบุคลากรและองค์กรให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

3. ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของครูและบุคลากร โดยสนับสนุน ส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ครูและบุคลากรอย่างเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมผู้บริหารด้านการให้ความยอมรับนับถือแก่ครูและบุคลากรในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

2. ควรศึกษาวิธีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรด้านการให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค. (2561). หลักสูตรโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2554 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pccm.ac.th/2020/home/article/100248/course-primary-2554-2561>.

เกียรติคุณ อ้นสุวรรณ. (2552). การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในระบบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพมหานคร.

ชาคริสต์ เลิศเตชะจิรานนท์. (2565). การใช้อำนาจทางการบริหารที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

ณัฐดนัย ไทยถาวร. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

ธนภุต ศาสตราโชติ. (2563). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: แอล.ที.เพรส.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- ประกิจ ขอบรู้. (2562). การศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต, กรุงเทพมหานคร.
- ปิยสุดา พะหลวง. (มกราคม-มิถุนายน 2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์*, 9(1), หน้า 89 - 99.
- ผาริต หมั่นหลี่. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างแรงจูงใจการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ จังหวัดกระบี่. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- พเยาว์ หมอเล็ก. (2560). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองจังหวัดยะลา. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2549). การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วรรัตน์ จันทาโลสม. (2563). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูอัตราจ้างในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- วสิษฐ์พล รอบจังหวัด. (2563). บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วัชรินทร์ เหลืองนวล. (2555). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เศวต สิมประดิษฐ์พันธ์ (2561). การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์.
- สุขกมล ททรัพย์ดีมงคล. (2553). *มาตรฐานความสำเร็จด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล HR Scorecard กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่ 21*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.

อธิปัตย์ อเนกบุญ. (2566). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างขวัญและกำลังใจของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(2), หน้า 385 - 396.

อัญชลี โพธิ์ทอง. (2551). *การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน: ภาควิชาการบริหาร การศึกษาและอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อานัส รุ่งวิทย์พันธ์. (2565). *แนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

Administration of the Student Care and Support System according to
Teachers' Viewpoints in Schools under the Prachuap Khiri Khan Primary

Educational Service Area Office, Area 1

จिरกาญจน์ จันประจักษ์¹ และละมุล รอดขวัญ²

Jirakarn Chanprajak¹ and Lamoon Rodkhwan²

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Gumg2921@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของครู (2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครู กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 102 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรครูในแต่ละโรงเรียนแล้วนำมาสุ่มอย่างง่ายจากการจับฉลากรายชื่อครูแบบไม่คืนกลับ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรง อยู่ระหว่าง .67–1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทุกด้านจากข้อมูลจริงทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 ผลการวิจัย พบว่า (1) ผลการศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของครู พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนะโดยรวมไม่แตกต่างกัน (3) ข้อเสนอแนะในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครู พบว่า สถานศึกษาไม่ได้มีการบันทึกประวัติและพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังทำการคัดกรองนักเรียนไม่สม่ำเสมอ และการให้ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการป้องกันและแก้ไขปัญหายังไม่ได้ทำอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: การบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทัศนะครู

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the administration of the student care and support system according to teachers' viewpoints (2) to compare teachers' views on the administration of the student care and support system according to the variables gender, work experience, academic status, and school size (3) To study recommendations for the administration of the student care and support system according to teachers' views. The sample group of 102 people was obtained from determining the sample size according to Krejcie and Morgan's prepared table at the confidence level of 95% and using the stratified random sampling method. according to school size By comparing the sample proportions from the teacher population in each school and using simple random sampling from a non-return drawing of teacher names. The tool used to collect data is a 5-level rating scale questionnaire with accuracy between .67–1 and a confidence coefficient in all aspects from the entire actual data equal to 0.89. The results showed that (1) The results of the study of the administration of the student care system according to the views of teachers in the school. Overall it is at a high level. (2) The results of comparing the administration of the student support system according to teachers' viewpoints found that teachers of different genders There are different views on the administration of the student support system. As for teachers, their work experience, academic status, and school size differ. The overall outlook is not different. (3) Suggestions for the administration of the student support system based on teachers' viewpoints found that educational institutions do not continuously record individual student history and behavior. Including not screening students regularly. and cooperation between teachers and parents in preventing and solving problems has not yet been done seriously.

Keywords: Administration, student support system, teacher's perspective

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วม

กิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับ กระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละ ระดับและรูปแบบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, น.12) การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายในโรงเรียน ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ตลอดจนการสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มี ประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูทุกคนใน โรงเรียน ให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้นักเรียนสามารถ เลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาดและถูกต้องเหมาะสม รู้จักพัฒนาตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ (กรมวิชาการ 2545, น. 7) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการทางการศึกษาของโรงเรียนที่เกี่ยวกับ การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล รู้จักค้นพบและพัฒนา ศักยภาพของตน มีทักษะการดำรงชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักคิดตัดสินใจและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมมือกันกับกรมสุขภาพจิตวางรากฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน จึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้กระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน โดยมีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งต้องมีการจัดกิจกรรมและใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศชาติได้นั้น จะต้องเน้นด้านการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพชีวิต เพราะประชากรของแต่ละประเทศนั้นถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากกว่าทรัพยากรใด ๆ ปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ประเทศชาติใดที่มีทรัพยากรพร้อมไปด้วยศักยภาพทั้งทางร่างกายจิตใจและสติปัญญาแล้วสังคมนั้นประเทศนั้นถือได้ว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผลทำให้ประชากรของประเทศได้รับความสุข ความสำเร็จในชีวิตโดยทั่วหน้ากัน

คุณภาพชีวิตของประชากรนั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศ คนถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเพราะปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากคน ดังนั้นในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้คนมีศักยภาพสูงสุดคือการศึกษา ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพขึ้นอยู่กับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพการศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาคน ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ” กล่าวคือประชากรที่มีคุณภาพจะมีความสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เพื่อให้สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครูในโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 20) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้นครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนฯ มีส่วนร่วม ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และ รอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554, น. 131) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายถึงการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

ภูษณิศ ม่วงเกษม (2562, น. 22) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียนเพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีกระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือ นักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือในการทำงานที่ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนา เป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเพื่อให้เกิด ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง และเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่ดี และมีความสุขกับการเรียนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564, น. 26) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึงกระบวนการ บริหารจัดการที่มุ่งเน้นให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนา ศักยภาพนักเรียน ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน มีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก ในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม

ลัดดาวลัย โครตพิมพ์ (2564, น. 42) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง รวมทั้งปลอดภัยจากสารเสพติด

เพลินพิศ สิงห์คำ (2560, น. 2) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการสังเกตศึกษา พฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรมด้านครอบครัว และด้านสังคม โดยใช้เครื่องมือประเมินสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเพื่อคัดกรองนักเรียนต่อไป

ทวีศักดิ์ ศิริรัตน์เรขา (2560, น. 14) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นองค์ประกอบหนึ่งในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องมือคัดกรองที่นำมาใช้ในโรงเรียนเพื่อคัดกรองปัญหาพฤติกรรม คือ แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน SDQ (The Strengths and Difficulties Questionnaire) ซึ่งจัดแบ่งเป็นกลุ่มปัญหาพฤติกรรม 5 ด้าน ได้แก่ ค่านิยม ค่านอนอยู่ไม่นิ่งด้านเกร ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสัมพันธ์ทางสังคม การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน

เทิดศักดิ์ ยะยอง (2562, น. 22) กล่าวว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริม นักเรียนหมายถึง การจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นักเรียนกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น ตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

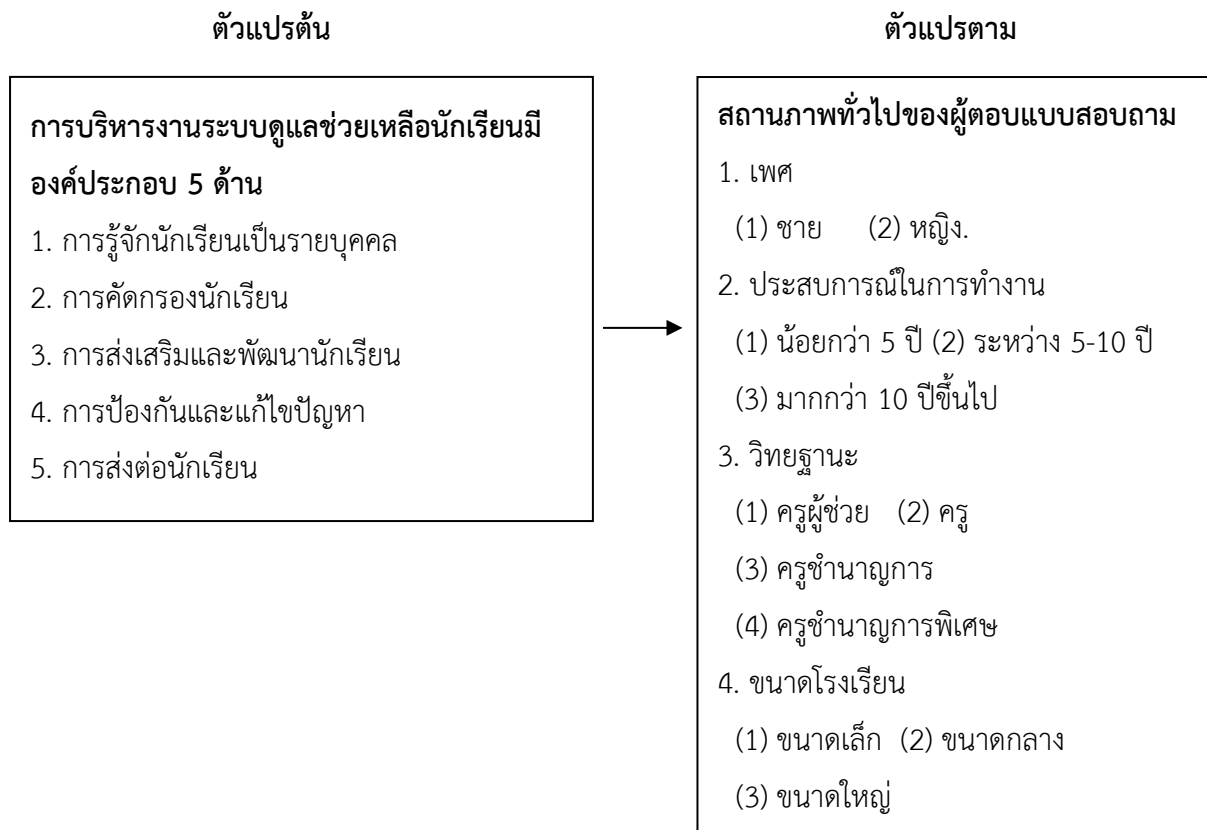
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น.17-22) ความสำคัญ ในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย ครูที่ปรึกษาควรเอาใจใส่ให้นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน นอกจากนี้ทุกครั้งของการช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนานักเรียนให้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคมต่อไป

ภูษณิศา ม่วงเกษม (2562, น. 26) กล่าวว่า การส่งต่อหมายถึง การที่ครูประจำชั้นดำเนินงานตามขั้นตอน เกี่ยวกับนักเรียนที่พิจารณาเห็นว่ายากต่อการช่วยเหลือ ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น นักแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

วรรษญา นนทะสี (2565, น. 9) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ สำเร็จด้วยกระบวนการมีระบบ ระเบียบและมีแบบแผนโดยใช้ทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งมีผู้นำ คือผู้บริหารที่ต้องอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ ทักษะและความรู้ทางการบริหารมาดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผล

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดหลักของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 18) และกรมสุขภาพจิต (2546, น. 4) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่สถานศึกษาต่าง ๆ นำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ มาเป็นกรอบแนวคิดงานวิจัย ดังรูป

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 1,104 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัย จำนวน 102 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นจากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนในแต่ละขนาด โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากรายชื่อครูในแต่ละระดับแบบไม่คืนกลับ จนครบตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามทักษะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 สอบถามทักษะของครูเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะของครูในโรงเรียน แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .67–1 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทุกด้านจากข้อมูลจริงทั้งฉบับเท่ากับ .89

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะของครู ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน ใช้การทดสอบความแปรปรวนด้วย One-Way ANOVA และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ใช้ Fisher's Least-Significant Difference (LSD) ส่วนการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะของครู โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะครู จากผลการวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.59 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการคัดกรองนักเรียน โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.57 เมื่อพิจารณา รายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือโรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนทุกระดับชั้นและเป็นปัจจุบัน รองลงมา คือโรงเรียนมีการจัดทำโครงการเยี่ยมบ้านเพื่อต้องการทราบสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนทุกคน และ โรงเรียนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ไปใช้ในการส่งเสริม พัฒนา และช่วยเหลือนักเรียน (2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คือโรงเรียนมีการจัดประชุมครูและบุคลากร เพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองและการจัดกลุ่มนักเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดทำระบบสารสนเทศผล

การคัดกรองนักเรียนและมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ, โรงเรียนมีการใช้แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) ในการคัดกรองนักเรียน, โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่องและโรงเรียนมีการจัดทำข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.64 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียน รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครอง ชั้นเรียน Classroom meeting ทุกระดับชั้น และทุกภาคเรียน และโรงเรียนมีการจัดทำคู่มือเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรม โฮมรูมตลอดปีการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการจัดตั้งกลุ่มพัฒนาส่งเสริมนักเรียนตามความสนใจของนักเรียน (4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.59 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน และด้านอื่น ๆ รองลงมา คือ โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และโรงเรียนมีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา ที่มีหน้าที่ติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้ให้คำปรึกษาทางการเรียน ด้านอาชีพ และด้านชีวิตและสังคมแก่นักเรียน (5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.61 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเก็บข้อมูล สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนอย่างเป็น รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ผลการช่วยเหลือและรายงานการส่งต่อนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน และโรงเรียนมีการติดตามผลการแก้ปัญหาให้นักเรียนอย่างต่อเนื่องจนกว่านักเรียนจะได้รับการพัฒนาไปเป็นกลุ่มปกติอย่างถาวร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการบันทึกผลการช่วยเหลือและรายงานการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ

ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ผลจากการวิจัย พบว่า (1) ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแตกต่างกัน (2) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน (3) ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน (4) ครูที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนคติครูในโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาควรมีการบันทึกประวัติและพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง มีการคัดกรองนักเรียนอย่างละเอียดตามมาตรฐานและทำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมเพิ่มทักษะอาชีพให้กับนักเรียน มีการร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และควรมีการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครูในโรงเรียน ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครูในโรงเรียน ทัศนะของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ครูมีการวางแผนการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน ตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความถูกต้อง การดำเนินงานเป็นระบบต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี โกสุมาลย์ (2560, น. 91) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทย-ไพศาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีทัศนะต่อการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลนักเรียนด้านความสามารถพิเศษ ครูใช้ระเบียนสะสมในการเก็บข้อมูลนักเรียนด้านสุขภาพร่างกาย และประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเป็นไปตามแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุดา เตยเจริญ (2561, น. 304-314) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการวางแผนในการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนมีการนำผลการคัดกรองไปใช้ในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการเผยแพร่วิธีการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 3) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจนโดยวิธีการ และเครื่องมือ ที่มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งใน และนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ตลอดจนครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยต่อการจัดกิจกรรม โรงเรียนจัดอบรมครู และบุคลากรเกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการดำเนินการส่งเสริมทักษะชีวิต, สัมพันธภาพที่ดีของนักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนา และจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นประจำทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับรัชพล เทียงดี (2563, น. 41) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการคัดครองนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับ มากทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียน จัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม/กิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมต่อเนื่อง โรงเรียนจัดกิจกรรม เพื่อสื่อสาร/สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง และมีการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2546, น. 4) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบ การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไว้ว่า เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ และมี ประสิทธิภาพ และเพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชนมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่าน กระบวนการทำงานที่มีระบบ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบหรือรับการ ประเมินได้เช่นเดียวกัน

ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มากทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนมีการจัดการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหายากต่อการ ช่วยเหลือต่อครูฝ่ายปกครอง และผู้ปกครองให้ความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 15) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ ชัดเจน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดครองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนะเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ (1) การบริหารงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครู ในโรงเรียน ตามตัวแปรเพศ พบว่า โดยรวมมีทัศนะแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ครูที่มีเพศต่างกันมีความเข้าใจในปัญหาของนักเรียนต่างกัน จึงส่งผลให้ครูที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 70) ได้ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน และด้านการส่งต่อนักเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) การบริหารงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครูในโรงเรียน ตามตัวแปรประสบการณ์ พบว่า โดยรวมมีทัศนะไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละบุคคล ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มุลทองจาด (2564, น. 75) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนวัดอุดมรังสี ไม่แตกต่างกัน (3) การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครู ในโรงเรียน ตามตัวแปรวิทยฐานะ พบว่า โดยรวมมีทัศนะไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัย สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เช่น ตำแหน่ง ความก้าวหน้า หัวหน้างาน ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมี

อิทธิพลต่อการรับรู้ในการปฏิบัติงานของบุคคล ตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมของงาน ได้แก่ รูปแบบการบริหาร นโยบายและขั้นตอนการทำงาน กลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมการทำงานตลอดจนประโยชน์และผลตอบแทน อาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี โกสุมาลย์ (2560, น. 91) ได้ศึกษา สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (4) การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครูในโรงเรียน ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีทัศนะไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีลักษณะงานที่คล้ายคลึงกันในทุกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา สงนุ้ย (2565, น. 89) ได้ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการศึกษาและผลการเปรียบเทียบ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะครู ไปใช้ในการวางแผนพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรศึกษาวิธีการปฏิบัติ หรือแนวทางการส่งเสริมงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น เพื่อนำผลการศึกษาามาวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้ในการวางแผนพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์. กรมสามัญศึกษา.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2546). *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ยูเร็นสอิมเมจกรุ๊ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ลดเวลาเรียนเพิ่ม เยาวู้*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง

- ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (15 มิถุนายน 2563). แอลดี...ความบกพร่องทางการเรียนรู้. เข้าถึงได้จาก: <http://www.happyhomeclinic.com/sp04-ld.htm>.
- เทิดศักดิ์ ยะยอง. (2562). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านดอยคำ อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้กระบวนการบริหารงานวงจรคุณภาพของเดมมิง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- เพลินพิศ สิงห์คำ. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ภูษณิศ ม่วงเกษม. (2562). สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- ยุวดี โกสุมาลย์. (2560). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสุวรรณภิกษุไพศาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- รัชพล เทียงดี. (2563). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ลัดดาวัลย์ โครตพิมพ์ (2564). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วรรษญา นนทะสี (2565). แนวทางการดำเนินงานเป็นทีมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ และสายสุดา เตียเจริญ. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 10(2), หน้า 304 – 314.
- อภิญา สงนุ้ย. (2565). *การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร*. สารนิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

Human Resources Management of School Administrators Based on Teachers' Perspective
under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1

เนตรนภา ขาวสนิท¹ และละมุล รอดขวัญ²

Netnapa Khaosanit¹ and Lamun Rodkhwan²

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: netnapa10nune@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ และขนาดของโรงเรียน (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้างานบุคคลหรือรับผิดชอบดูแลงานบุคคลในโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 90 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง .70 – 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทุกด้านจากข้อมูลจริงทั้งฉบับเท่ากับ .85 ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน และครูที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล ทัศนะ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This study aimed (1) to study the human resources management of school administrators based on teachers' perspectives under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1, (2) to compare the human resources management of school administrators

based on teachers' perspectives, classified by gender, work experience, academic status, and school size, and (3) to study problems and suggestions for human resources management of school administrators based on teachers' perspectives. The sample included 90 teachers as human resources supervisors or are responsible for human resources work in schools with 1 person per school through purposive sampling. The tool for data collection was a 5-level rating scale questionnaire with content validity between .70 - 1.00 and a confidence coefficient of the entire actual data of .85 The findings revealed that (1) the results of the human resources management of school administrators based on teachers' perspective overall were at a high level. (2) The results of the comparison of the human resources management of school administrators based on teachers' perspectives showed that teachers of different genders had different perspectives on human resources management among school administrators. Teachers with different work experiences had different perspectives on human resources management among school administrators. Teachers with different academic statuses had different perspectives on human resources management among school administrators, and teachers in schools of different sizes had different perspectives on human resources management among school administrators.

Keywords: Human resources management, perspective, school administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายและ หลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาให้มีความรู้และทักษะ ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดี คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ในสภาพสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่อยู่ท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงในสังคม นักเรียนนักศึกษาที่มีสื่อต่าง ๆ เข้ามาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลง ทางด้านพฤติกรรมของนักเรียนส่งผลกระทบต่อ นักเรียนต่อครอบครัวและต่อสังคมเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2562, น. 1-2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการราชการ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยมีส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ เป็นมีอาชีพและมีทักษะวิชาชีพขั้นสูง เช่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันทางการศึกษาที่ผลิตครูในการผลิตและพัฒนาครูให้ตรงกับสาขาวิชา และสอดคล้องกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 การสรรหาครู การพัฒนาครู การอบรมครู การพัฒนาศักยภาพ การปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยสู่ครูมืออาชีพ การอบรมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะ ตาม ว21 การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ (แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2564, น. 21)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้พัฒนาและเป็นแนวทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ และขนาดของโรงเรียน และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารงาน 5 ด้าน คือ การวางแผน อัตรากำลัง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การธำรงรักษาบุคคล การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาบุคลากร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การวางแผนอัตรากำลัง หมายถึง กระบวนการสำรวจความต้องการเพิ่มหรือลดจำนวนบุคลากร โดยจัดทำแผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา กำหนดคุณสมบัติของบุคคลตามความรู้ ความสามารถให้เหมาะสมกับงาน เพื่อที่จะทำให้ สามารถปฏิบัติภารกิจขององค์กรได้บรรลุเป้าหมาย ศิริรัตน์ มกรพฤกษ์ (2562, น. 21) ระบุว่า การกำหนดแนวทางในการวางแผนคนเข้าทำงานให้เพียงพอต่อตำแหน่งงานขององค์กร และมีความเหมาะสมกับงานมากที่สุด

การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง หมายถึง กลวิธีในการค้นหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงานเข้ามาร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้วิธีการกระบวนการและหลักการต่าง ๆ ที่เหมาะสม รณกฤต รินทะชัย (2561, น. 21) ระบุว่า การสรรหาเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถตรงตามกรอบภารกิจงานนั้น จะต้อง

สรรหาโดยความยุติธรรม ตั้งแต่การบรรจุแต่งตั้งใหม่ การโยกย้าย การขอกลับเข้ารับราชการใหม่ ต้องดำเนินการทุกขั้นตอนด้วยความยุติธรรม

การธำรงรักษามูลค่าบุคคล หมายถึง กระบวนการดูแลสนับสนุนบุคลากรที่อยู่ภายในองค์กรให้ดีที่สุด ซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ที่ดี ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ด้วยความมั่นใจ มีเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานประกอบการพิจารณาความดีความชอบอย่างชัดเจน ศิริรัตน์ มกรพฤษ (2562, น. 32) ระบุว่า การดำเนินการดูแลบุคลากรที่อยู่ภายในองค์กรให้ดีที่สุด โดยสนับสนุนการทำงานให้ใช้ศักยภาพของตน ให้เกิดผลงานอย่างเต็มที่ เกื้อหนุนและจูงใจ สร้างความเชื่อมั่นและศรัทธา จัดสวัสดิการที่ดี และประเมินผลงานด้วยความยุติธรรม

การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน โดยวิธีการ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานเดียวกัน เปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีเกณฑ์การปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมและชัดเจนในการประเมินค่าผลการปฏิบัติงานของบุคคลอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ศิริรัตน์ มกรพฤษ (2562, น. 34) ระบุว่า การดำเนินการวัดผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร โดยมีวิธีในการวัดผลปฏิบัติงาน ตั้งคณะกรรมการให้เป็นผู้ประเมิน กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ชัดเจน

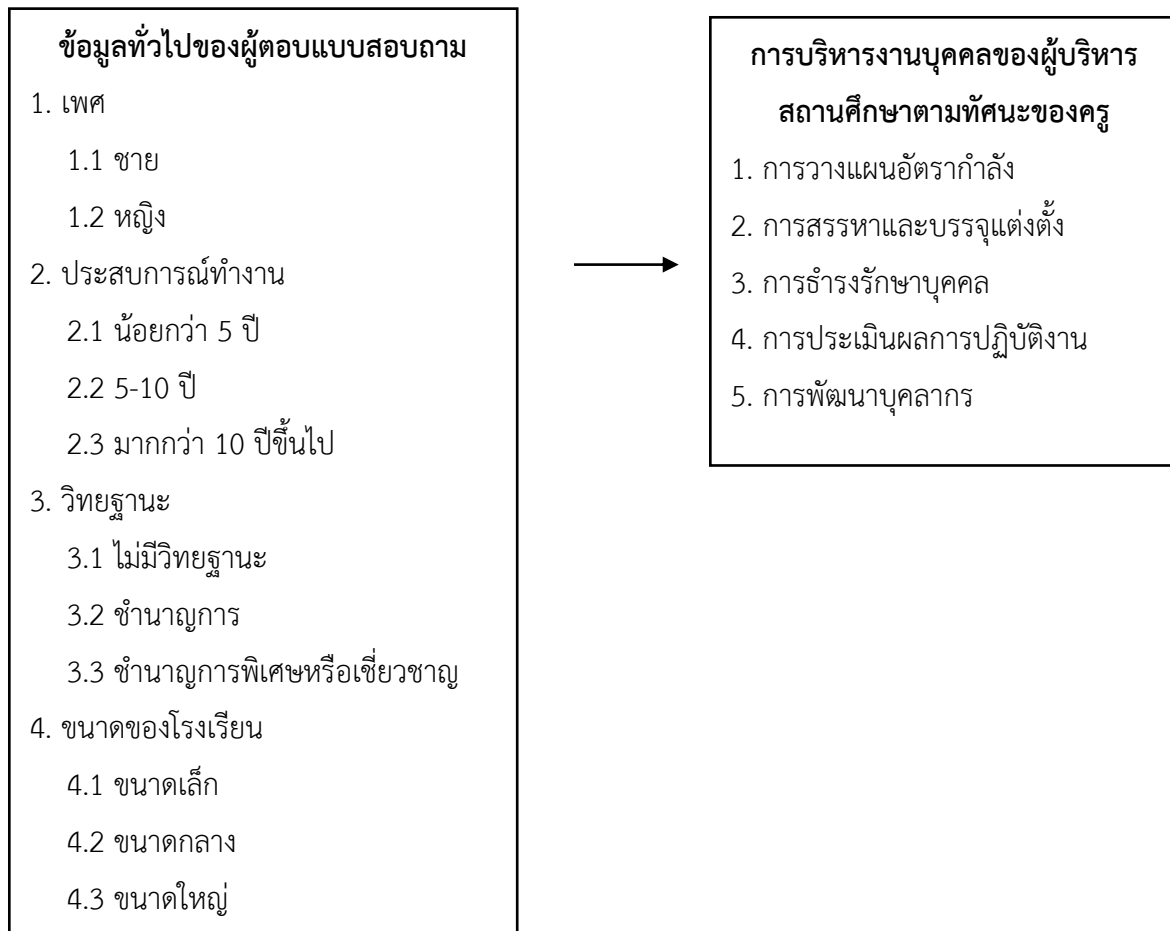
การพัฒนาบุคลากร หมายถึง ร่วมกันเสริมสร้างหลักในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมการปลูกฝังแนวความคิด และแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด มีการบริหารงานยึดหลักความถูกต้องและความยุติธรรม ศิริรัตน์ มกรพฤษ (2562, น. 26) ระบุว่า การที่บุคลากรได้รับการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ส่งผลต่อองค์กรทำให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานยิ่ง ๆ ขึ้นไป

กรอบแนวคิด

สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้ยึดแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565, เข้าถึงได้จาก: <https://personnel.obec.go.th/>, 29 กรกฎาคม 2566) มาเป็นกรอบแนวคิด ดังรูปที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผลการวิจัยที่มีความตรงภายใน (Internal validity) และความตรงภายนอก (External Validity) ผู้วิจัยได้ดำเนินการระเบียบวิธีวิจัย ในประเด็นต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 625 คน จาก 90 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้างานบุคคลหรือรับผิดชอบดูแลงานบุคคลในโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 90 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู และตอนที่ 3

สอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง .70-1 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทุกด้านจากข้อมูลจริงทั้งฉบับเท่ากับ .85

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ และขนาดของโรงเรียน และการทดสอบความแปรปรวนด้วย One-Way ANOVA ส่วนการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สรุปได้ ดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 90 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 62.22 มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 47.78 มีวิทยฐานะชำนาญการ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 และส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 72.23

ผลการศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมา คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง และด้านการดำรงรักษาบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปผลได้ ดังนี้ (1) ด้านการวางแผนอัตรากำลัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ปริมาณงานของบุคคลในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับศักยภาพและความรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ บริหารมีกระบวนการสำรวจความต้องการเพิ่มหรือลดจำนวนบุคลากรในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีการจัดทำคู่มือและแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคคลอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ที่ตรงกับภาระงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจขององค์กรได้บรรลุเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก (2) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.76 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ผู้บริหารมีการกำหนดกลวิธีในการค้นหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ที่เหมาะสมกับงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการประชาสัมพันธ์ในการสรรหาบุคลากร เพื่อมาปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีการกำหนดคุณสมบัติในการสรรหาบุคลากร อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีกระบวนการและหลักการต่าง ๆ

ที่เหมาะสม ในการสรรหาบุคคล อยู่ในระดับมาก (3) ด้านการดำรงรักษาบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.76 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ผู้บริหารมีการยกย่องชมเชยกรณีที่บุคลากรมีผลงานดีเด่นหรือประสบความสำเร็จอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการจัดสวัสดิการเพื่อให้บุคลากรมีขวัญ กำลังใจที่ดี พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานเพื่อองค์กร อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานภายในองค์กร อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารได้กำหนดเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานประกอบการพิจารณาความดี ความชอบอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก (4) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.69 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีการนำผลการประเมินมาพัฒนาบุคลากร ให้เหมาะสมกับงานที่รับมอบหมายให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการให้คำแนะนำความชอบ คำชมเชย รางวัล เครื่องหมายเชิดชูเกียรติกับบุคลากรในองค์กร อยู่ในระดับมาก (5) ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.95 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ผู้บริหารมีการแนะนำให้บุคลากรนำความรู้ ความสามารถ มาใช้ในการพัฒนางาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารมีกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ ความสามารถให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีการจัดกิจกรรม ศึกษาดูงานในสถานศึกษาอื่น หรือหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีกระบวนการส่งเสริมเจตคติที่ดีให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ผลจากการวิจัย พบว่า (1) ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน (2) ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน (3) ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน (4) ครูที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สรุปได้ ดังนี้ ผู้บริหารมีการมอบหมายภาระงานให้กับครูไม่ตรงกับความสามารถหรือสาขาวิชาเอกที่จบมา มีความไม่ชัดเจนในการมอบหมายงาน ทำให้ครูบางกลุ่มได้รับภาระงานมากเกินไป ไม่มีการกระจายงานให้ครูทุกคนอย่างเท่าเทียม และบุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ จึงส่งผลให้การทำงานล่าช้าและงานที่ทำไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรสำรวจความถนัดหรือความสามารถของบุคลากรเพื่อมอบหมายภาระงานได้ตรงตามสาขาวิชาเอกหรือความถนัด รวมไปถึงการสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองในแต่ละด้านที่ถนัด ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ทัศนะของครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ทัศนะของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารมีการจัดการด้านการบริหารงานบุคคลตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดกรอบโครงสร้างการบริหารงานไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจในสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการบริหารที่มี ความสำคัญของกระบวนการบริหารหรือวิธีการบริหารองค์กรโดยทั่วไป เพราะความสำเร็จของงานนั้น ขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ ที่จะพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้มีศักยภาพ มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพสูงสุดต่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริณภววรรณ ทุมคำ (2562, น. 32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิช ศรีลาคำ (2563, น. 44) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ มกรพฤษ (2562, น. 21) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนรายด้านผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

ด้านการวางแผนอัตรากำลัง โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการจัดทำคู่มือและแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจนและเป็นปัจจุบัน มีการวิเคราะห์ สสำรวจความต้องการเพิ่มหรือลดจำนวนบุคลากร มีขั้นตอนจัดทำแผนอัตรากำลัง กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรตามความรู้และความสามารถให้มีความเหมาะสม เพื่อเสนอไปศึกษาธิการจังหวัดในการวางแผนการเตรียมความพร้อมในด้านอัตรากำลังคน เพื่อการปฏิบัติงานให้มีบุคลากรเพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต ดังนั้น จึงทำให้การวางแผนอัตรากำลังในการบริหารบุคคลในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริณภววรรณ ทุมคำ (2562, น. 37) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงาน บุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนอัตรากำลัง มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิช ศรีลาคำ (2563, น. 48) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนอัตรากำลัง มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินฉัตร ปะโคทั้ง (2564, น. 28) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในด้านการวางแผนอัตรากำลังตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีกระบวนการหลักการและกลวิธีการต่าง ๆ สำหรับค้นหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม โดยมีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของการกำหนดคุณสมบัติเพื่อให้สอดคล้องกับบุคลากรที่ต้องการ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการคัดเลือกสรรหา และมีกระบวนการที่คัดเลือกอย่างโปร่งใส ยุติธรรม รวมไปถึงการทดสอบการปฏิบัติหน้าที่ และการสร้างแรงจูงใจในโอกาสของความก้าวหน้า ดังนั้น จึงทำให้การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งในการบริหารบุคคลในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณาวรรณ ทุมคำ (2562, น. 24) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีระดับปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมุนีเราะห์ เจ๊ะมิง (2563, น. 17-18) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิช ศรีลาคำ (2563, น. 50) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการธำรงรักษาบุคคล โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีกระบวนการดูแลและส่งเสริม สนับสนุน สร้างประสบการณ์ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษาอยู่เสมอ มีเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง รวมไปถึงการจัดสวัสดิการที่ดีให้แก่บุคลากร ทั้งในเรื่องของการจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการทำงาน การดูแลรักษาความปลอดภัย การยกย่องชมเชย การให้รางวัล การพิจารณาความดีความชอบอย่างถูกต้องชัดเจน และมีความโปร่งใส ดังนั้น จึงทำให้การธำรงรักษาบุคคล ในการบริหารบุคคลในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ มกรพฤษ (2562, น. 32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการธำรงรักษาบุคคล มีระดับปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมุนีเราะห์ เจ๊ะมิง (2563, น. 19) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการธำรงรักษาบุคคล มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีการกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงานในการเลื่อนเงินเดือน การให้บำเหน็จความชอบ รางวัล ค่ายกย่องชมเชย เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ รวมไปถึงการกำหนดกฎเกณฑ์

บทลงโทษที่มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและเป็นธรรม มีการประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวทางการประเมิน การปฏิบัติงาน ซึ่งอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การจดบันทึก และบันทึกข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาบุคลากรในส่วนที่ยังบกพร่อง ดังนั้น จึงทำให้การประเมินผลการปฏิบัติงานในการบริหารบุคคลใน สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ มกรฤกษ์ (2562, น. 14) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย ของสายันท์ เมยไธสง (2565, น. 33) สภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของชาญไชย พิมพ์คำ (2564, น. 25) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของบุคลากร ที่มีต่อการบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีระดับปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก

ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรเข้าร่วมการอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อส่งเสริมความรู้ ความสามารถให้แก่บุคลากรได้ พัฒนาตนเอง เพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ เพื่อที่จะนำความรู้ความสามารถที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาสายงาน นอกจากนี้ยังส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน โดยพัฒนาอย่างเป็นระบบและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงสร้างเจตคติที่ดีและมีกระบวนการปรับปรุง เจตคติที่ไม่ดีให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ดังนั้น จึงทำให้การพัฒนาบุคลากรในการบริหารบุคคลในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มูนิเราะห์ เจ๊ะมิง (2563, น. 23) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร มีระดับปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเปี่ยมศิลป์ แสนวันแสง (2562, น. 29) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนา งานบริหารงานบุคคลกรณีศึกษา โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัย ของชาญไชย พิมพ์คำ (2564, น. 26-27) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงาน บุคคล มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบทัศนะของครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบทัศนะของครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปผลได้ ดังนี้ (1) ทัศนะของครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีเพศหญิงและ

เพศชาย มีความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกันต่อการบริหารงานบุคคลแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพรัตน์ ดาวเรือง (2562, น. 28-30) เรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 พบว่า ครูผู้สอนในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน (2) ทักษะของครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามตัวแปรประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละบุคคล ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวราพร พันธุ์โสภา (2563, น. 32-36) ที่ศึกษา ทักษะของครูต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของข้าราชการครู แตกต่างกัน (3) ทักษะของครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปร วิทยฐานะ พบว่า ครูที่มี วิทยฐานะต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัย สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคล ตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาจส่งผลต่อทักษะที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของวราพร พันธุ์โสภา (2563, น. 36-37) ได้ศึกษา ทักษะของครูต่อการบริหารงานบุคคลใน สถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ข้าราชการครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของข้าราชการครู แตกต่างกัน (4) ทักษะของครูต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูที่ อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะขนาดของสถานศึกษา ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของวราพร พันธุ์โสภา (2563, น. 38-40) ที่ศึกษา ทักษะของครูต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ข้าราชการครูที่อยู่ใน ใ้โรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทักษะต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา แตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทักษะของครู

ผลการจากการวิเคราะห์ พบว่ามีทักษะบางส่วนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร สถานศึกษา สืบเนื่องมาจากผู้บริหารมีการมอบหมายภาระงานให้กับครูไม่ตรงกับความสามารถหรือสาขา วิชาเอกที่จบมา มีความไม่ชัดเจนในการมอบหมายงาน ส่งผลให้งานที่ทำไม่มีประสิทธิภาพ ครูบางกลุ่มได้ รับภาระงานมากเกินไป ไม่มีการกระจายงานให้ครูทุกคนอย่างเท่าเทียม บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ อย่างเต็มที่ ส่งผลให้การทำงานล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธาม เจริญ (2562, น. 43) ได้ศึกษา การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอยะรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า ความถี่สูงสุดของปัญหาแต่ละด้าน ดังนี้ 1. ด้านการวางแผนอัตรากำลังและ กำหนดตำแหน่ง คือ สถานศึกษาไม่ได้นำแผนอัตรากำลังไปสู่การปฏิบัติ 2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

คือ ผู้บริหารไม่มีกระบวนการสรรหาที่ชัดเจน 3. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ คือ สถานศึกษาไม่ได้กำหนดหลักสูตรการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ 4. ด้านวินัยและการรักษาวินัย คือ สถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการส่งเสริมในการฝึกอบรม สร้างขวัญและกำลังใจ การจูงใจ ที่จะเสริมสร้างพัฒนา เจตคติและพฤติกรรม และ 5. ด้านการออกจากราชการ คือ ผู้บริหารไม่ได้กำหนดระเบียบที่ชัดเจนเกี่ยวกับการให้พ้นจากตำแหน่งของผู้ใต้บังคับบัญชา และไม่ให้ความเป็นธรรมแก่บุคลากรที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหาร ควรบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักความถูกต้อง มีความยุติธรรม เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น อย่างสร้างสรรค์ ปลุกฝังแนวคิด เจตคติที่ดีให้กับบุคลากร มีการจัดการอบรมหรือให้ครูเข้าร่วมกิจกรรม เกี่ยวกับการส่งเสริมวิชาชีพครู เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาชีพของตน ด้านการวางแผน อัตรากำลัง ผู้บริหารควรมีการติดต่อประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนงบประมาณในการจ้างบุคลากร มาปฏิบัติหน้าที่การสอน เพื่อรองรับกับปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ

บรรณานุกรม

- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2564). *สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- ชาญไชย พิมพ์คำ. (2564). *ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ณัฐนิช ศรีลาคำ. (2563). *การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- เทพรัตน์ ดาวเรือง. (2562). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอยะหา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- เปี่ยมศิลป์ แสนวันแสง. (2562). *การพัฒนาการบริหารงานบุคคลกรณีศึกษา โรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

- แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สำนักฯ กลุ่มนโยบายและแผน.
- พรหม เจริญ. (2562). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอยะรัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- มุณีเราะห์ เจริญ. (2563). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ยะลา.
- รณกฤต รินทะชัย. (2561). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วรภาพร พันธุ์โลกา. (2563). *ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ศิรินภารรณ ทุมคำ. (2562). *การศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ศิริรัตน์ มกรพฤกษ์. (2562). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- สายัณห์ เมย์ไธสง. (2565). *สภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา*. เข้าถึงได้จาก: <https://personnel.obec.go.th/>, 29 กรกฎาคม 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). *ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา แห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

Teachers' Participation in Learning Resource Administration of Educational Institution
under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2

อารีรัตน์ พุ่มจิตร¹ และละมุล รอดขวัญ²

Areerat Phumjit¹ and Lamun Rodkhwan²

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

E-mail: pjareerat1701@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ตามตัวแปร อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 269 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า (1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็น ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน และอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ ครูมีภาระในงานสนับสนุนงานบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายหลายหน้าที่ จึงไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานให้ตรงตามอัตรากำลังและควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การบริหารแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the teachers' participation in learning resource administration of educational institutions (2) to compare the teachers' participation

in learning resource administration of educational institutions. Classified by teachers' age, work experience, and size of educational institutions (3) to study problems and suggestions for the teachers' participation in learning resource administration of educational institutions. The samples used in this research were 269 teachers under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample was determined using the Krejcie and Morgan sample size table at a 95% confidence level. The stratified random sampling method was employed based on school size, considering the proportion of the sample group in each stratum. The tool used in the research was the 5-point Likert scale questionnaires were used to collect data. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, T-test, and Analysis of Variance. The research results consisted of (1) the results of the teachers' participation in learning resource administration of educational institutions overall was at a high level. (2) The results of the comparison of the teachers' participation showed that teachers of different ages had different perspectives. Teachers with different work experiences and work in different educational institutions size did not have different perspectives. (3) Problems and suggestions, teachers have many duties in supporting the administration of all four divisions. Therefore, it has not been continuously developed. Educational institution administrators should assign work according to staffing capacity and should promote and support the evaluation of the use of learning resources. To improve and develop quality.

Keywords: Participation, learning resource management, educational institution

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ให้ความสำคัญแหล่งเรียนรู้อย่างมากและได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งให้มีแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังเช่นในมาตรา 40 ระบุว่า “ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าว มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, น. 16-21)

จากรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาส่วนใหญ่ ดำเนินการโดยมีผู้บริหาร

สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเป็นหลัก ขาดการมีส่วนร่วมของครู ทั้งที่ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2, 2565, เอกสารอัดสำเนา)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อให้สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามตัวแปร อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคลหรือสถานที่ ที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการและนวัตกรรม ความรู้ที่สนับสนุนผู้เรียนให้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เกิดประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องสามารถพัฒนาตนเองตามความสนใจอย่างเต็มตามศักยภาพ (ศิริญาญ์ เลียบอง, 2560, น. 31)

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ กับผู้เรียนเป็นแหล่งส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนซึ่งอาจเป็นที่ที่มีอยู่ในโรงเรียนและในชุมชนหรือสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนบุคคลสำคัญในชุมชน ชนบทธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (อรรถวัจจน์ ดุยาสัย, 2561, น. 10)

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคล สถานที่ ข้อมูลข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของทาง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนหรือท้องถิ่น ซึ่งอาจเกิดจากธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำมาใช้ ในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ (วัฒน์ ลาพิงค์, 2562, น. 18)

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคล สถานที่ แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ประสบการณ์หรือ สิ่งแวดล้อมรอบตัว ทรัพยากรธรรมชาติ องค์ความรู้ ตลอดจนบุคคลสำคัญในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุกสิ่งทุกอย่างรอบ ๆ ตัว ทั้งในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้แสวงหา ความรู้ รวมถึงทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นบุคคลแห่ง การเรียนรู้

การบริหารแหล่งการเรียนรู้โดยใช้วงจรควบคุมคุณภาพเต็มมิ่ง

กระบวนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นเรื่องที่ต้องวางแผนดำเนินการอย่างเป็นระบบ เริ่มที่การจัด ตั้งทีมอำนวยการที่มาดำเนินงาน ร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยยึดนโยบายและบริบทของสถานศึกษา โดยที่ ผู้บริหารมีหน้าที่ โดยตรงในการบริหารจัดการเพื่อสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายโครงสร้างและระบบบริหาร โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ สนับสนุนการจัดสร้าง จัดหาและพัฒนาการใช้แหล่ง เรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดทำแผนโครงการเพื่อใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ทำข้อตกลงบริการ สาธารณะให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ใช้จ่ายเงินตามระเบียบราชการ และระดมทรัพยากรจากหลายภาคส่วนมาใช้ เพื่อพัฒนา แหล่งเรียนรู้ การบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนั้น จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี โดยต้องมี ระบบการวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การประเมิน (Check) และการปรับปรุง (Act) ซึ่งหลักการนี้เป็นการบริหารคุณภาพงานเป็นวงจรพัฒนาพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, น. 3) ได้กำหนดแนวทางในการบริหารแหล่ง เรียนรู้ตามวงจรเต็มมิ่ง ซึ่งการบริหารงานตามวงจรเต็มมิ่งเป็นวงจรที่นิยมนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา อย่างแพร่หลาย คือ (1) การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งครูและผู้บริหารจะต้องมีการช่วยกันกำหนดหลักสูตร ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายกำหนดโครงการ และกิจกรรม การสำรวจแหล่งเรียนรู้ การจัดหาหรือหาแหล่งเรียนรู้จัดทำสารสนเทศแหล่งเรียนรู้จัดทำแผนการใช้ แหล่งเรียนรู้และร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ใช้ (2) การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้เป็น ขั้นตอนที่น่าแผนงานที่ได้วางแผนไว้มาลงมือปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้โดยจะต้องมีการจัด แต่งตั้งผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการใช้ ระเบียบ มารยาท และข้อควรปฏิบัติในการใช้แหล่งเรียนรู้ครูผู้สอน มีการจัดเตรียมเอกสารและการจัดการ เรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ (3) การนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นขั้นตอนการติดตาม ว่าสถานศึกษาได้มีการดำเนินงานครบตามแผนงาน การใช้แหล่งเรียนรู้ที่ได้วางแผนไว้หรือไม่โดยมี การกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (4) การประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้เป็นขั้นตอนที่ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน โดยกำหนดวิธีการและเครื่องมือการประเมิน วิเคราะห์ผลการประเมินและสรุปผลการดำเนินงานว่ามีปัญหา และอุปสรรคในการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างไรและสามารถนำผลการประเมินที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการ ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กรอบแนวคิด

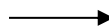
กรอบแนวคิดการวิจัย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามจาก การศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรต้น

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม**
1. อายุ
 - 1.1 ต่ำกว่า 30 ปี
 - 1.2 ตั้งแต่ 30 - 39 ปี
 - 1.3 ตั้งแต่ 40 - 49 ปี
 - 1.4 ตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป
 2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - 2.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 2.2 10 - 20 ปี
 - 2.3 มากกว่า 20 ปีขึ้นไป
 3. ขนาดของโรงเรียน
 - 4.1 ขนาดเล็ก
 - 4.2 ขนาดกลาง
 - 4.3 ขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม

- การมีส่วนร่วมของครู
ในการบริหารแหล่งเรียนรู้
ภายในสถานศึกษา**
1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้
 2. การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้
 3. การนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้
 4. การประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จาก 123 โรงเรียน จำนวน 891 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2, 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 และตอนที่ 3 สอบถามปัญหา

และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง .70–1 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทุกด้านจากข้อมูลจริงทั้งฉบับ เท่ากับ .99

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาตามตัวแปรอายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน และการทดสอบความแปรปรวนด้วย One-Way ANOVA ส่วนการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สรุปได้ ดังนี้ ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 269 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 42.75 มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 55.76 และส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 63.94

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลหรือนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปผลได้ ดังนี้ (1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้เข้าไปช่วยเหลือในจัดการศึกษาในสถานศึกษา รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการแหล่งเรียนรู้จากครูและนักเรียน และการมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม หรือ ในการสร้างความเข้าใจด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ แก่ครูและบุคลากรของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกับผู้ใช้และผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา (2) ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.33 เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนำนักเรียนไปจัดการเรียนการสอนหรือศึกษาค้นคว้า ณ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

ในแผนการจัดการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบดูแลแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (3) ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.30 เมื่อพิจารณารายข้อในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำเครื่องมือสำหรับการนิเทศ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูล การนิเทศ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ตรวจสอบ ข้อมูลการใช้ข้อมูล แหล่งเรียนรู้ของครู และบุคลากร ภายในสถานศึกษา (4) ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 เมื่อพิจารณารายข้อในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการได้เข้าไปช่วยกำหนดการจัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเกณฑ์ในการพิจารณาผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ และเครื่องมือในการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า (1) ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แตกต่างกัน (2) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน (3) ครูที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

เนื่องด้วยครูมีหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบในการสนับสนุนการบริหารงานภายในสถานศึกษาทั้ง 4 ฝ่าย หลายหน้าที่ ส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไม่เป็นไปตามความคาดหวัง นอกจากนี้ สถานศึกษาขาดงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงาน อย่างเหมาะสมตามอัตรากำลังของสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ ให้สถานศึกษาและผู้บริหารควรระดมทุนจากองค์กรเอกชน และผู้มีส่วนร่วม เพื่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญ และคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ และสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูเล็งเห็นประโยชน์ต่อผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติจริง โรงเรียนมีการจัดสรรแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตัวผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรภา อินนารี (2564, น. 72) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริญาญ์ เลียบคง (2560, น. 61) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุเกียรติ แดงสีดา (2563, น. 72) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งในการบริหารแหล่งเรียนรู้นั้นจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบรัดกุม หากสถานศึกษามีการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลย่อมจะส่งผลให้การบริหารแหล่งเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรภา อินนารี (2564, น. 72) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริญาญ์ เลียบคง (2560, น. 61) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ชั้นวางแผน (Plan) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงให้บุคลากรรับทราบเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน การใช้

แหล่งเรียนรู้ การชี้แจงให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ มีการจัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ให้เลือกใช้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลายเพียงพอ และมีสภาพพร้อมสำหรับให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญเกียรติ แดงสีดา (2563, น. 70) พบว่า การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2564, บทคัดย่อ) พบว่า สภาพการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพรพิทยา ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเป็นระบบ จึงทำให้สถานศึกษามีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามแผนที่กำหนด มีเครื่องมือและวิธีการในการนิเทศ ติดตามที่เหมาะสมและหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของกมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2564, บทคัดย่อ) พบว่า สภาพการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพรพิทยา ตามกรอบการบริหารแบบวงจรคุณภาพ PDCA โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มาตรฐานด้านการ ตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา จันปัญญา (2561, น. 77) พบว่า การศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษามีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบหลังจากที่ ได้รับการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการสรุปรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน มีการประสาน และประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ภูเสียงแก้ว (2563, บทคัดย่อ) พบว่า บทบาทของผู้บริหาร ด้านการประเมินผลการใช้แหล่ง เรียนรู้ส่งผลต่อการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาใน สังกัดเทศบาลจังหวัดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2564, บทคัดย่อ) พบว่า มาตรฐานด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ตามตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 ความคิดเห็นของครูต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ตามตัวแปรอายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูที่มีอายุมาก โดยเฉพาะครูที่ทำงานอยู่โรงเรียนเดียวเป็นเวลานานย่อมมีความแม่นยำในการปฏิบัติงานทำให้ได้รับมอบหมายงานจากผู้บริหารมากกว่า ทำให้มีส่วนร่วมในงานมากกว่าครูที่อายุน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฎยา แสงพระอินทร์

(2564, น. 81) ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ครูที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี ช่วงอายุ 30-40 ปี ช่วงอายุ 41-50 ปี และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป มีสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ความคิดเห็นของครูต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษา จังหวัดเดียวกัน ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยี นวัตกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย มีมาตรฐาน สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองอย่างหลากหลายช่องทางผ่านสื่อออนไลน์ ดังนั้นครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ก็สามารถศึกษาเพิ่มเติมจากเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ ส่งผลให้ความแตกต่าง ด้านประสบการณ์ในการทำงานลดน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพันธ์ พรหมสวัสดิ์, ชูติมา พรหมมุข, และภควรรณ ลนสำโรง (2564, บทคัดย่อ) ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 31 จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นของครูต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน ปฏิบัติงานภายใต้ นโยบายและและมาตรฐานการปฏิบัติงานเดียวกัน ทำให้มีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชนุง สามะ (2563, น. 57) ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริญา เลียบคง (2560, น. 61-66) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ผลการจากการวิเคราะห์ พบว่าครูมีหน้าที่ซึ่งต้องความรับผิดชอบ ในการสนับสนุนการบริหารงาน 4 ฝ่ายภายในสถานศึกษาหลายอย่าง ส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาไม่เป็นไปตาม เป้าหมายสถานศึกษาขาดงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผู้บริหารขาดการติดตาม การนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทำให้แหล่งเรียนรู้ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของครูในการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ครูควรมีส่วนร่วมในการได้เข้าไปช่วยเหลือในการจัดการ การศึกษาในสถานศึกษา เพื่อการวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นไปด้วยความรัดกุมและมีประสิทธิภาพ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ครูควรมีส่วนร่วมในการนำนักเรียนไปจัดการเรียนการสอนหรือศึกษาค้นคว้า ณ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการได้ลงมือปฏิบัติของนักเรียนภายในสถานศึกษา การนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดทำเครื่องมือสำหรับการนิเทศ ติดตาม การใช้แหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษา การประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผล การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์. (มกราคม-เมษายน 2564). แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะพชรพิทยาศาสตร์. (บทคัดย่อ). *วารสารครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 3(1), หน้า 8.
- กู่เกียรติ แดงสีดา. (2563). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- จิรภา อินนารี. (2564). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ไชนงู สามะ. (2563). *ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสังกัด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

- นาฏยา แสงพระอินทร์. (2564). *ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- ปัทมา จันปัญญา. (2561). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายวังบูรพา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ภาณุพันธ์ พรหมสวัสดิ์, ชุติมา พรหมผุย, และภควรรณ ลนสำโรง. (มีนาคม 2564). สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 จังหวัดนครราชสีมา. (บทคัดย่อ). *วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา*, 13(1), หน้า 12.
- ศิริญาญ์ เลียบคง. (2560). *แหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pbi2.go.th/web>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (2565). *รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2*. เพชรบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.moe.go.th/>.
- สุกัญญา ภูเฮียงแก้ว. (สิงหาคม 2563). บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลจังหวัดภูเก็ต. (บทคัดย่อ). *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 7(8), หน้า 264.
- อรรถวิจน์ ตูยาสัย. (2561). *การจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในจังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, เชียงใหม่.

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

The Administration of Student Care and Support System of School under the
Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office

ปยุณาตา เกตุกระจ่าง¹ และละมุล รอดขวัญ²

Punyada Ketkrachang¹ and Lanmun Roodkhuang²

นักศึกษาหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: suwaree.ket@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน (2) เปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน และ (3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 267 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งเสริมและการพัฒนา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อ (2) ครูที่มีเพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนעותการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน และ (3) ปัญหาคือ ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์ในการคัดแยกนักเรียนยังไม่ชัดเจน ทำให้การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลยังไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารควรจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งร่วมกันวางระบบการทำงาน การวางแผนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจนทุกขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องและรวดเร็ว สามารถประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องและส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาได้อย่างทันท่วงที

คำสำคัญ: การบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

Abstract

The purposes of this research were to (1) study the administration of student care and support system of school, (2) compare the administration of student care and support system of

school according to variables: gender, work experience and school size, and (3) study the problems and suggestions the administration of student care and support system of school under the Phetchaburi secondary educational service area office. The sample of 267 people randomly selected from teachers under the Phetchaburi secondary educational service area office, using a simple random method by drawing lots according to the names of teachers. Instrument used was questionnaire. The data were analyzed statistically for frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, One-way ANOVA Compare pairs using the LSD method. The research results were as follows: (1) the administration of student care and support system was overall and aspect at the good level, When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was screening students, followed by knowing students individually, prevention and problem solving, and promotion and development. The side with the lowest average is forwarding side, (2) the teachers with difference gender, work experience and school size were no different views on the administration of student care and support system, and (3) the problems is administrators have unclear criteria for separating students., as a result, organizing activities to visit students' homes to get to know students individually is not yet systematic, lack of continuity. The suggestion is administrators should create an information system to analyze individual students, along with jointly setting up a working system, planning activities clearly in every step to provide guidelines for teachers to be able to perform their tasks correctly and quickly, able to coordinate with relevant people and refer students with problems in a timely manner.

Keywords: Administration, student care and support system, Phetchaburi secondary educational service area office

บทนำ

เด็กและเยาวชน ไทยในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกันไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรัก ความปรารถนาดีอย่างมากมายเพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจพิทักษ์ปกป้อง และคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัย หรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์ จนถึงขั้นหมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกมจนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิด

ความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม นิยมประลองความเร็ว มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสัมพันธ์กับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น. 1-2)

ด้วยเหตุนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้กำหนดนโยบายการศึกษาและทำการปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และได้ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งมีเป้าหมายในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดไว้และยังสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในเรื่องการให้ความดูแลและช่วยเหลือนักเรียนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นระบบหนึ่งในการบริหารของสถานศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนด้วยระบบและเครื่องมือต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น. 8-9)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา โดยการสำรวจข้อมูลเป็นรายกรณีและจากการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล และจากข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี, 2566, น. 1) พบปัญหาของนักเรียนที่หลากหลาย ได้แก่ ความเสี่ยงทางด้านอารมณ์ ความประพฤติ สมาธิสั้น อยู่ไม่นิ่ง สัมพันธภาพกับเพื่อน เศรษฐกิจ ความคุ้มครอง เพศ ความปลอดภัย สารเสพติด และยังพบปัญหาจากข้อมูลในระเบียบสะสมด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการเรียน ร่างกาย สุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้สภาพโดยรอบที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ มีสภาพที่เป็นสังคมเมืองและสังคมชนบท ความเจริญจึงมาถึงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดอาชีพอย่างหลากหลาย เช่น รับจ้าง ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ประมง ค้าขาย ทำธุรกิจบริหารโรงแรม และโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นต้น จึงเป็นผลให้มีทั้งนักเรียนในท้องถิ่นและย้ายมาจากถิ่นอื่นมาอาศัยอยู่กับครอบครัว อีกทั้งยังมีนักเรียนส่วนหนึ่งที่ต้องทำงานหารายได้พิเศษระหว่างเรียนเพื่อช่วยเหลือผู้ปกครองและผู้ปกครองส่วนใหญ่ขาดการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน ทั้งยังขาดการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการดูแลพฤติกรรมส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียนตามมา ได้แก่ การแสดงกิริยามารยาท

ไม่เหมาะสม การไม่ส่งงาน การส่งงานล่าช้า ขาดระเบียบวินัยในตนเอง มาไม่ทันเข้าแถวและทำกิจกรรมหน้าเสาธง เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี, 2564, น. 1-2)

จากสภาพปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้นำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 35) ได้ระบุว่า การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าสู่สถานศึกษา มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาจะต้องเป็นความร่วมมือกันในการดำเนินงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมีบุคลากรหลักในการดำเนินงาน คือ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา โดยมีภารกิจที่เป็นหัวใจของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 กิจกรรม คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นวิธีการสำคัญที่จะช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ซึ่งต้องเลือกวิธีการและเครื่องมือหรือเทคนิคต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและสามารถนำไปวางแผนเพื่อให้การช่วยเหลือ ป้องกันและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามพฤติกรรม ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2-3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยพิจารณาการจัดกลุ่มจากการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสถานศึกษาควรจัดทำเกณฑ์การคัดกรองเอง เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันของสถานศึกษา

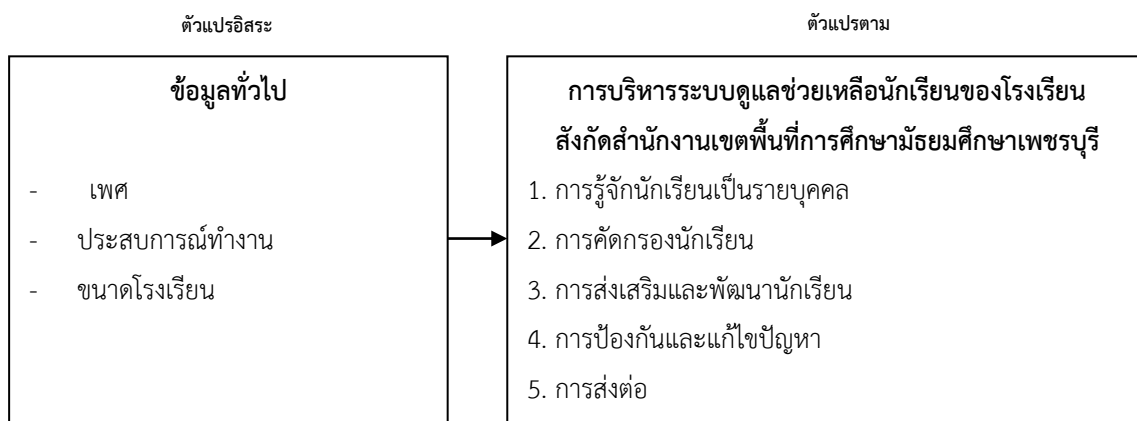
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหาและสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวัยของตนได้อย่างปกติ

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน ซึ่งหากครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาจำเป็นต้องให้ครูต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับลักษณะของปัญหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคมต่อไป

5. การส่งต่อนักเรียน ในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือนักเรียนแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกรณีที่ได้ก็มีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเด็กด้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนตามกรอบในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 35) แสดงรายละเอียดกรอบแนวคิดดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1977, pp. 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน

276 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากตามรายชื่อครูจนครบตามจำนวนที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน ตอนที่ 2 การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) และตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Questionnaire) ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง .67 - 1 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.958

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD ส่วนการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของครู โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี พบว่า ครูมีทัศนะต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับดี เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานที่สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างครูที่ปรึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนในสถานศึกษาร่วมกันเข้าไปแก้ไขปัญหาของผู้เรียนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรทยา ยันรัมย์ และพัชรา เดชโฮม (2562, น. 1) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน วัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง (2564, น. 139) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 56-58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสาบบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดการประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันเพื่อจัดทำแบบฟอร์มและแบบบันทึกเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนหรือโรงเรียน มีการใช้ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลนักเรียนด้านผลการเรียน ตลอดจนมีการสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลนักเรียนด้านครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยิ่ง พรหมจารีย์ (2560, น. 53-55) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปรึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวา ขุนชำนาญ (2563, น. 82-84) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก เช่นกัน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมอบหมายให้ครูใช้ข้อมูลด้านสุขภาพร่างกาย ด้านครอบครัว ด้านพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อจัดแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยการจัดประชุมครูและบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนที่เหมาะสม มีมาตรฐาน และเป็นแนวทางเดียวกันในการคัดกรองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง (2564, น. 139) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 56-58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสาบบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ ได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังมอบหมายให้ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูมเป็นประจำทุกวัน ตลอดจนจัดอบรมครู และบุคลากรเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการในการดำเนินการส่งเสริมทักษะชีวิต และสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาภัทร ศรีไกร และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี (2565, น. 1) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุค NEW NORMAL ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาชั้นพื้นฐานที่ 3 เมืองศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของบุญยั้ง พรหมจารีย์ (2560, น. 53-55) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเพื่อรองรับกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา โดยมีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมและกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงการส่งเสริมวินัยเชิงบวก โดยมีครูคอยช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้วยความเต็มใจและมีความเอื้ออาทร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำอาด ทองอ่ำ (2560, น. 93-94) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญาความรุนแรงในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของศิวา ขุนชำนาญ (2563, น. 82-84) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา อยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.5 ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดอบรม และจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียนให้กับครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาต่อการช่วยเหลือ พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมในการส่งต่อนักเรียนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรมาภรณ์ สนธิ (2560, น.69-71) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทสร สุริยะ (2562, น. 70-74) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. การเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน พบว่า

2.1 ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูทั้งเพศหญิงและเพศชายให้ ความสำคัญกับการบริหารและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความตั้งใจ และเต็มใจ ที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร ส่งผลให้ครูมีทัศนคติต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวา ขุนชำนาญ (2563, น. 82-84) ได้ศึกษา

เรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำอังกค์ ทองอ่ำ (2560, น. 93-94) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนจำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหมือนกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารงานจึงสามารถวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ตามกรอบในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ครูสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง (2564, น. 139) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตทวีภวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของรองรัตน์ ทองมาลา (2559, น. 69-70) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันเหมือนกัน

2.3 ครูที่อยู่ในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก มีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบในการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ มีการส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการอบรมและพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง แต่ทั้งนี้อาจพบปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่กับขนาดกลาง อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีนักเรียนจำนวนมาก ทำให้ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนมีจำนวนมาก การคัดกรองนักเรียนเพื่อจัดแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาจึงต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นจึงอาจทำให้ครูมีทัศนคติต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของสุภัทสร สุริยะ (2562, น. 70-74) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูตามขนาดของโรงเรียนต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพบว่าไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนุรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 56-58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการคัดกรองนักเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เหมือนกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามทัศนะของครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนยังไม่ชัดเจน ทำให้การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ยังไม่เป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือขาดความต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งร่วมกันวางระบบการทำงาน การวางแผนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจนทุกขั้นตอน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว สามารถประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องและส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาภัทร ศรีไกร และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี (2565, น. 1) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุค NEW NORMAL ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาชั้นพื้นฐานที่ 3 เมืองศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน สนับสนุนและจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในการคัดกรอง จัดทำโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564, น. 56-58) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรดำเนินการให้ครูศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ดำเนินการให้มีระบบการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง โดยใช้แบบประเมิน (SDG) ในการคัดกรอง ดำเนินการให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมโฮมรูมให้กับผู้เรียนในแต่ละสัปดาห์ได้อย่างเหมาะสม และเอาใจใส่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมระดมความคิดร่วมกัน เพื่อจัดทำแบบฟอร์มและแบบบันทึกการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและโรงเรียน
2. การคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนและโรงเรียน เพื่อให้ครูใช้หลักเกณฑ์ที่ตรงกันในการคัดกรองนักเรียน โดยการใช้ข้อมูลด้านสุขภาพร่างกาย ด้านพฤติกรรมของนักเรียน ด้านผลการเรียน ด้านครอบครัว ด้านความสามารถพิเศษ ด้านค่าใช้จ่ายระหว่างไป-กลับโรงเรียน และด้านอาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหาได้อย่างถูกต้อง
3. การส่งเสริมและการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียนตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
4. การป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ครู ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญและคำนึงถึงการส่งเสริมวินัยเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง
5. การส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจในการส่งต่อนักเรียนให้กับครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือให้กับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องไปยังผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนผู้ปกครอง สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). *การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.*
- บุญยิ่ง พรหมจารีย์. (2560). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ปทุมธานี.*
- เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง. (2564). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. Journal of Roi Kaensarn Acdemi, 6(2), หน้า 139 - 152.*

- ปรมาภรณ์ สนธิ. (2560). *แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ปทุมธานี.
- ปรียาภัทร ศรีไกร และธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี. (2565). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในยุค NEW NORMAL ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 3 เมืองศรีภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 2(2), หน้า 1 - 12.
- รองรัตน์ ทองมาลา. (2559). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- วรัทยา ยันรัมย์ และพัชรา เดชโฮม. (2562). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน วัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 4(1), หน้า 1 - 8.
- ศิวา ขุนชำนาญ. (2563). การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. *สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*, สงขลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี. (2564). *ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี*. เพชรบุรี : สำนักงาน.
- _____. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี*. เพชรบุรี: สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ลำอานค์ ทองอ่ำ. (2560). *การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- สุภัทสร สุริยะ. (2562). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัด กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- Krejcie, R.V. & Morgan, C. (1977). *Educational Psychology*. 3rd ed. New York: Harcourt Brace.

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

Administration of Student Care System of Primary School in Khao Yoi District under the
Jurisdiction of Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1

รศธร เต็มหน¹ และละมุล รอดขวัญ²

Rodsathon Temhon¹ and Lamun Rodkhwan²

นักศึกษาระดับปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Rodsathon10.t@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย ประชากร คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย จำนวน 240 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ครู โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย จำนวน 178 คน ได้จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน แล้วเทียบสัดส่วนตามจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง .75 – 1 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .90 ผลการวิจัย พบว่า (1) การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันและมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกัน (3) ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสในการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การบริหารงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the administration of the student care system of primary schools in Khao Yoi District (2) to compare the administration of the student care system of primary schools in Khao Yoi District according to the variables gender, work experience. and school size (3) To study problems and suggestions for the administration of the student care system of primary schools in Khao Yoi District. The population is 240 teachers in primary schools in Khao Yoi District. The sample group is primary school teachers in Khao Yoi District. Number of 178 people obtained from opening tables of Krejci and Morgan. at a confidence level of 95% and using a stratified random sampling method according to school size. Then compare the proportion according to the number of teachers in each school. The research instrument was a 5-level rating scale test with content validity between .75 -1 and a confidence value for the entire document equal to .90. The results of the research found that (1) administration of the care system Helping students of primary schools in Khao Yoi District Overall, it was at a high level. (2) The results of comparing the administration of the student care system of primary schools in Khao Yoi District found that teachers of different genders and had different working experiences. There are different opinions. And teachers in schools with different school sizes have different opinions. (3) The results of the study of problems and suggestions for the administration of the student support system of primary schools found that teachers still lack knowledge and understanding about Student support system administration Administrators should encourage teachers to have training opportunities for continuous self-development.

Keywords: Administration, student support system, primary school

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาให้มีความรู้และทักษะ ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น เพื่อให้สถานศึกษานำระบบไปใช้ในการ

บริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีครูทำหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ ดังนั้น ภาพความสำเร็จ ที่จะเกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เติบโตตามที่มุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคลากร ครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญ ในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตา ที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์, 2559, น 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ได้นำนโยบายและจุดเน้น การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดเป็นกลยุทธ์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และได้กำหนดจุดเน้นขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงการออกกลางคันของนักเรียนในจุดเน้นที่ 5 โดยการยึดนโยบายการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานตลอดจนการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เน้นการสร้างโอกาสให้เด็กวัยเรียน และผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่ว่าผู้เรียนจะยากดีมีจน จะอยู่ในพื้นที่ใดของประเทศ อยู่ในชุมชนเมือง พื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร หรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศ โดยสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโลก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จึงกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ (แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2565, น. 5)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เพื่อให้โรงเรียนหรือต้นสังกัดได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อคือ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเครือข่ายอำเภอเขาย้อย (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย ตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน (3) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย หมายถึง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนและการส่งต่อ เพลินศรี สิงห์คำ (2560, น.18) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติในอนาคต

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือการรู้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับข้อมูลนักเรียน ด้วยการใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ระเบียบสะสม การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น (เพลินพิศ สิงห์คำ, 2560, น. 2) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการสังเกตศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านครอบครัว และด้านสังคม โดยใช้เครื่องมือระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเพื่อคัดกรองนักเรียนต่อไป

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ มีระบบการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง มีการใช้แบบประเมิน (SDG) ในการคัดกรองนักเรียน มีการนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน การคัดกรองผู้เรียนของสถานศึกษาพิจารณาจากข้อมูลผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนอย่างชัดเจน โดยมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา (เพลินพิศ สิงห์คำ, 2560, น. 26) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อจัดนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ คือ นักเรียนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขตามแต่กรณี

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป (เพลินพิศ สิงห์คำ, 2560, น. 29) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนนักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ

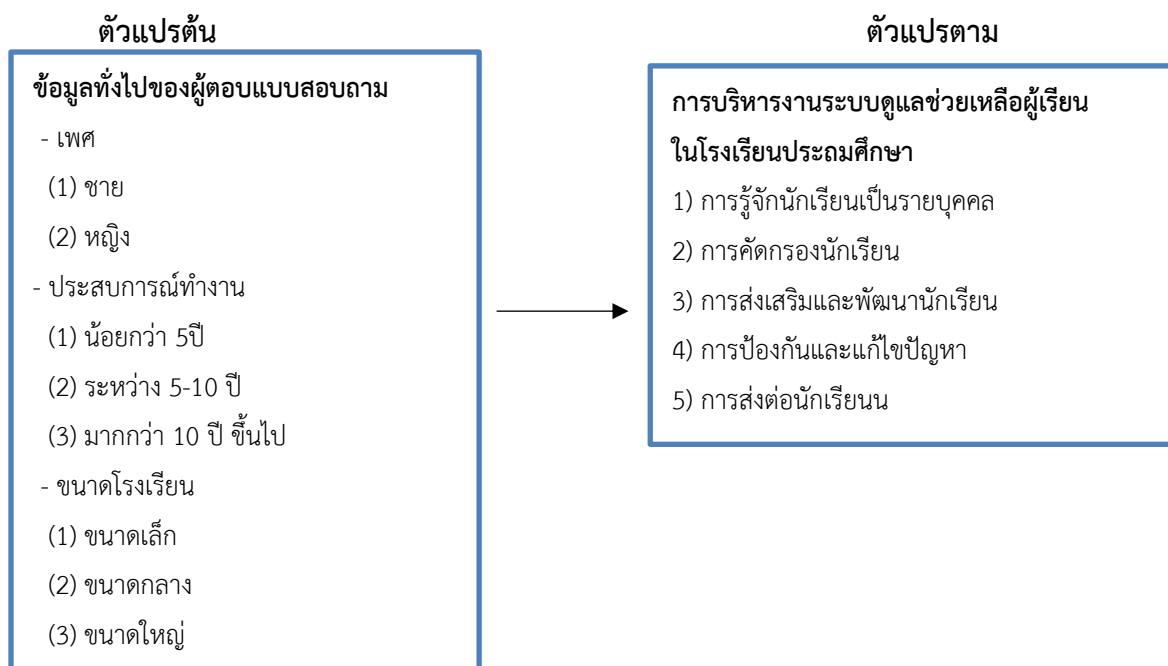
การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่

อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน (เกียรติศักดิ์ ช่างเรือน, 2559, น. 32) กล่าวว่า การป้องกันและการแก้ไขปัญหาเป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่ และช่วยเหลือ โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรและการเยี่ยมบ้านผู้เรียน

การส่งต่อ หมายถึง การส่งนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้กับครูที่มีความสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียน หรือส่งนักเรียนกลุ่มเสี่ยงไปยังหน่วยงานภายนอกเพื่อขอรับความช่วยเหลือ ซึ่งมีความจำเป็นที่ครูที่ปรึกษาต้องส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้แก้ปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว (เกียรติศักดิ์ ช่างเรือน, 2559, น. 33) กล่าวว่า การส่งต่อนักเรียนเป็นกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนในกรณีที่มีความยากลำบากในช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างเหมาะสมต่อไป การส่งต่อมี 2 ลักษณะ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับกรอบแนวคิดกรอบแนวคิดครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น. 14) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอ เขาย้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 240 คน จาก 17 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูจำนวน 178 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ที่ ระดับความเชื่อมั่น 90% (Krejcie & Eayle W. Morgan, 1970, อ้างถึงใน วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2562, น. 18) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนในแต่ละขนาด โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากรายชื่อครูในแต่ละระดับแบบไม่คืนกลับ จนครบตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) คำถามเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ (3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู ตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยการทดสอบความแปรปรวนด้วย One-Way ANOVA ส่วนการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู สรุป ดังนี้

1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย ตามความคิดเห็นของครู พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.27 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา รองลงมา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลนักเรียนด้านความสามารถพิเศษ รองลงมา คือ โรงเรียนมีการนำข้อมูลนักเรียนมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน และการใช้ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลนักเรียนด้านผลการ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกวิธี (2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ อันดับแรก คือโรงเรียนได้มีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นภาพรวมของโรงเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนปฏิบัติกับนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาเหมือนกันเพื่อไม่ให้เด็กเกิดความรู้สึกแตกต่างจากเพื่อน และโรงเรียนมีการจัดทำสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนทุกระดับชั้นที่เป็นปัจจุบัน จัดเก็บอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการใช้แบบประเมิน SDQ ในการคัดกรองนักเรียน (3) การส่งเสริมและพัฒนา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือโรงเรียนมีการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่มีปัญหา รองลงมาคือ โรงเรียนมีการติดตามผลการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนได้จัดกิจกรรมโฮมรูมให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน (4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือโรงเรียนมีการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน รองลงมาคือ โรงเรียนให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาโดยยึดหลักเมตตาธรรมและใช้หลักจิตวิทยา และโรงเรียนให้ความช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาโดยยึดหลักเมตตาธรรมและใช้หลักจิตวิทยา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาของนักเรียน กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ (5) การส่งต่อ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือโรงเรียนมีการติดต่อประสานงานไปยังผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา รองลงมาคือ โรงเรียนมีการการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนประสานความร่วมมือกันภายในเพื่อส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา และโรงเรียนมีการบันทึกผลการช่วยเหลือหรือรายงานการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาทั้งภายในและภายนอกอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือโรงเรียนมีการจัดทำสารสนเทศบันทึกผลการช่วยเหลือ หรือรายงานการส่งต่อนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน จัดเก็บอย่างเป็นระบบ

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู
ผลการวิจัย พบว่า (1) ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน (2) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน (3) ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู สรุปลงได้ ดังนี้

ความคิดเห็นของครูบางส่วนเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจน ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง โดยการส่งครูและบุคลากรเข้าอบรม ได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อกลับมาดำเนินการในโรงเรียนต่อไปและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเข้ามาช่วยเหลือในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาย้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยมาก รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และด้านการส่งต่อส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการคัดกรองนักเรียน สอดคล้องกับวิจัยของ (สุธิดา พงษ์สวัสดิ์, 2561, น. 304-314) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรีโดยภาพรวมและรายได้ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ส่วนรายด้าน ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกับงานวิจัยของ (สุธิดา พงษ์สวัสดิ์, 2561, น. 304-314) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันเป็นพื้นฐานตามความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้จักข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

1.2 ด้านการคัดครองนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รัชพล เทียงดี, 2563, น. 41) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ด้านการคัดครองนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การคัดครองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดครองที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความรุนแรงหรือความถี่ของปัญหา โดยในการดำเนินการคัดครองนักเรียนของสถานศึกษาต้องมีการประชุมครูกำหนดเกณฑ์การคัดครองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปราณี เตยอ่อน, 2558, น. 74-76) ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรารุณี เหล่าจินดา, 2559, น. 125) ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหามีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความดูแลและใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กรดา มลิลลา, 2564, น. 31-41) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการส่งต่อ

นักเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบางกรณีที่ปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานี้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สรุปผลได้ดังนี้

(1) ความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความตั้งใจหรือเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร จึงส่งผลให้ครูที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิตาภา มาประดิษฐ์, 2560, น. 75) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน (2) ความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละบุคคล ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กรดา มลิลลา, 2564 น. 31-41) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (3) ความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รัชพล เทียงดี, 2563, น. 41) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา

3. ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู พบว่า

ครูและบุคลากรยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจมากขึ้นและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการวางแผนหรือกำหนดเป็นกลยุทธ์พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับหน่วยงานทางการศึกษา ต่อไป

บรรณานุกรม

- กรตา มลิลลา. (2564). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 8(2), หน้า 31 - 41.
- เกียรติศักดิ์ ช่างเรือน. (2559). *การศึกษายทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และ ฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- จิตาภา มาประดิษฐ์. (2560). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, สมุทรปราการ.
- ปราณี เตยอ่อน. (2558). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล)*. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สำนักฯ กลุ่มนโยบายและแผน.
- เพลินพิศ สิงห์คำ. (2560). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 28*. วิทยานิพนธ์ปริญญา. ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.

- รัชพล เทียงดี. (2563). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี,
- วรารุณี เหล่าจินดา. (2559). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์, ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2556). วิธีและเทคนิคในการวิจัยทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2559). คู่มือหลักสูตรการพัฒนานักจิตวิทยาโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์พับลิชชิง, หน้า 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, หน้า 14.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), หน้า 304 - 314.

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

Developing Innovative Thinking Skills of School Administrators in the Digital Age under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office

สุภัทสร อินทร์แสง¹ และสมใจ สืบเสาะ²

Supassorn Insaeng¹ and Somjai Suebsor²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: supussornin@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 910 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านระดับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ด้านแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ควรมีการวางแผน (Plan) ลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act)

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ยุคดิจิทัล

Abstracts

The research objectives are as follows: (1) to investigate the level of innovative thinking skills of school administrators in the digital age in the Prachuap Khiri Khan Secondary

Educational Service Area Office (2) to compare teachers' opinions on innovative thinking skills of school administrators in the digital age in Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office, classified by educational qualifications and work experience, and (3) to present guidelines for developing innovative thinking skills of school administrators in the digital age. The quantitative research design was used. The population in the research included 910 teachers under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office and the sample group included 278 people. Data collection tools were questionnaires and structured interviews. Percentage, mean, standard deviation, T-test and One-Way ANOVA were used to analyze data. The research found that (1) the level of innovative thinking skills of school administrators in the digital era in Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office was at a moderate level (2) The teachers' opinions on the innovative thinking skills of school administrators in the digital age in Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office, classified by educational background and work experience were significantly different at the .05 level and (3) guidelines for developing innovative thinking skills of school administrators in the digital age should be planning (Plan), action (Do), inspection (Check), and improvement (Act).

Keywords: Development guidelines, innovative thinking skills, the digital age

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทั้งในปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต มีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องเตรียมรับความท้าทายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เตรียมบุคลากรและนวัตกรรมให้พร้อม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ ทั้งนี้ต้องสนับสนุนให้บุคลากรเปิดใจที่จะรับความคิดเห็นหรือความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาจากการแข่งขันที่ไร้พรมแดนในยุคของเทคโนโลยีและข่าวสารหรือที่เรียกว่ายุคดิจิทัล “ผู้บริหารสถานศึกษา” เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งในยุคดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมและเป็นผู้นำในการสร้างหรือนำนวัตกรรมมาใช้ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด (วันชัย ราชวงศ์, 2562)

สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และนวัตกรรม จากทักษะและกระบวนการคิดแบบต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท เป็นการคิดนอกกรอบที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม

จากแนวคิด Horth & Buchner (2014) กล่าวถึงทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ประกอบด้วย 6 ทักษะ ดังนี้

1) การใส่ใจหรือเอาใจใส่ (Paying Attention) หมายถึง ผู้บริหารสามารถติดตามสถานการณ์จากสื่อออนไลน์ ข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอ พิจารณาสິงต่าง ๆ ในมุมมองที่แตกต่างและใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่หลากหลาย ซึ่งทำให้ได้มาซึ่งมุมมองใหม่ ๆ และความชัดเจนมากขึ้น

2) การเข้าถึงเฉพาะบุคคล (Personalizing) หมายถึง ผู้บริหารสามารถให้ความสำคัญและทำความเข้าใจกับประสบการณ์ของแต่ละคนจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศหรือสื่อออนไลน์

3) การสร้างภาพลักษณ์ (Imaging) หมายถึง ผู้บริหารสามารถคิดให้เป็นรูปธรรมโดยการแสดงข้อมูลด้วยภาพกราฟิก เรื่องราวความประทับใจ และคำอุปมาอุปไมยซึ่งทำให้เข้าใจได้ง่าย โดยใช้เทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์เป็นสื่อกลางในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ

4) การทำงานที่ผ่อนคลาย (Serious Play) หมายถึง ผู้บริหารสามารถพัฒนานวัตกรรมผ่านเทคโนโลยี ข่าวสาร และมีแนวคิดบางข้อที่ไม่เป็นไปตามกฎ บางสิ่งต้องสร้างด้วยความสนุกสนานบ้าง ต้องมีการผ่านวิธีการที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน

5) การสืบเสาะแบบร่วมมือร่วมพลัง (Collaborative Inquiry) หมายถึง ผู้บริหารต้องตระหนักว่านวัตกรรมส่วนมากไม่ได้สร้างขึ้นได้ด้วยบุคคลเดียว นวัตกรรมมักได้มาจากการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวาง และไม่มีอคติ ได้รับความร่วมมือด้านการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศหรือสื่อออนไลน์ จึงจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

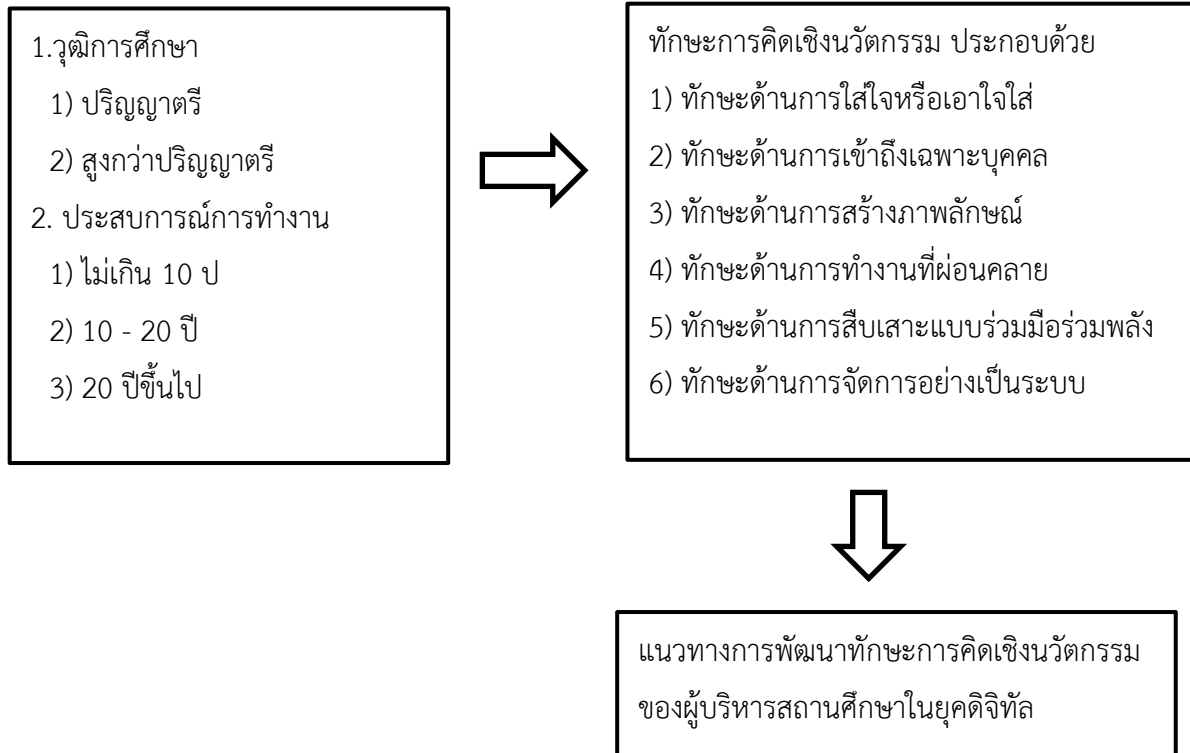
6) การจัดการอย่างเป็นระบบ (Crafting) หมายถึง ผู้บริหารสามารถรับมือกับความคิดต่าง ๆ ขณะที่ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดนวัตกรรม ซึ่งเป็นการคิดและการพิจารณาภาพรวม รวมถึงความคิดเห็นขัดแย้งเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้กับทางแนวคิดอื่น ๆ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

จากแนวคิดผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบไปด้วย สงบ อินทรมณี (2562); วันชัย ราชวงศ์ (2562) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (School Administrators in Digital Era) หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีที่มี ความรวดเร็ว ในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็น ข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู รวมทั้งสิ้น 910 คน จากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำนครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 ซึ่งมีจำนวน 18 โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 17 พฤศจิกายน 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู รวมทั้งสิ้น 278 คน จากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำนครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ตามแนวคิดของฮอร์ทและบัคเนอร์ (Horth and Buchner) ประกอบด้วย 6 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating Scale)

2. แบบสัมภาษณ์ สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล แบบสัมภาษณ์ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's five rating Scale)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยใช้สูตร Index of Item Objective Congruence (IOC)

2. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

3. ประเมินเพื่อวัดระดับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating Scale) โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. เปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการวิเคราะห์ค่า t-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) กรณีที่พบว่ามีความแตกต่างค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธีการ Scheffe

5. ประเมินผลแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านโดย

เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการสืบเสาะแบบร่วมมือร่วมพลัง ด้านการใส่ใจหรือเอาใจใส่ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการจัดการอย่างเป็นระบบ ด้านการเข้าถึงเฉพาะบุคคล ด้านการทำงานที่ผ่อนคลาย และด้านการสร้างภาพลักษณ์ ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ปรากฏผลดังนี้

2.1 วุฒิกการศึกษา ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ที่มีวุฒิกการศึกษาต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

2.2 ประสบการณ์ทำงาน ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ที่มีประสบการณ์ทำงาน ต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

3. ผลการวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ พบว่าโดยรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ขั้นตอนการปรับปรุง (Act) และมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) และขั้นตอนวางแผน(Plan)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมมีระดับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเป็นเรื่องใหม่ และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ยังไม่ได้รับการสนับสนุนด้านความรู้และการใช้ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอต่อความต้องการ แต่ผู้บริหารการศึกษายังคงมีความสนใจ ที่จะจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนคุณภาพสู่สังคม จึงทำให้ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของกามนิต ไบภักดี (2563) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการ

คิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าสภาพที่เป็นอยู่จริงในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัษัณั จัาแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ การมีวุฒิการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี ทำให้ครูมีความรู้ในด้านต่าง ๆ มากขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันครุมัธยมศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสาขาบริหารการศึกษา ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารเป็นอย่างดี ทำให้ครุกลุ่มนี้มีความคิดเห็นต่อความรู้ ทักษะ และบทบาทของผู้บริหารมากกว่าครุที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร สุคนธร (2565) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ครุที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัษัณั จัาแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ ประสบการณ์ทำงานในแต่ละช่วงของสถานศึกษาในสังกัดเดียวกันมีขอบเขตและแนวทางการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีวัณณั ยัันยัิง (2563) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี พบว่า ครุที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัษัณั ใหัมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยัั้งชััน มีดังนี้

1) วางแผน (Plan) ควรมีการวางแผนโดยเริ่มจากการสำรวจตนเองและประเมินขีดความสามารถของตนเอง จากนั้นค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเองในทักษะด้านต่าง ๆ ดังนี้ ทักษะด้านการใส่ใจหรือเอาใจใส่ ทักษะด้านการเข้าถึงเฉพาะบุคคล ทักษะด้านการสร้างภาพลักษณ์ ทักษะด้านการทำงานที่ผ่อนคลาย ทักษะด้านการสืบเสาะแบบร่วมมือร่วมพลัง ทักษะด้านการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดประเด็นที่ต้องการพัฒนาโดยอาจพิจารณาจากหลายหลายแหล่ง เช่น ผลรายงานตนเอง (Self-Report) การสังเกตโดยตรงของผู้บังคับบัญชา (Direct Report) ผลการประเมินปฏิบัติราชการ ผลการสำรวจองค์กรต่าง ๆ และผลประเมินความพึงพอใจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน รวมถึงคำบรรยายลักษณะงาน

(Job Description) ซึ่งเป็นขอบเขตงานที่ต้องปฏิบัติรวมทั้งนโยบาย วิทยุทัศน์และภารกิจขององค์กร จากนั้นระบุประเด็นที่จำเป็นต้องพัฒนาและกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ควรนำจุดอ่อนมาพัฒนา ก่อน โดยจัดลำดับความสำคัญ ความจำเป็นเร่งด่วนว่าประเด็นใดควรได้รับการพัฒนา ก่อนหลัง ขณะเดียวกันจุดแข็งก็ควรได้รับการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างจุดแข็งด้วย

2) ลงมือปฏิบัติ (Do) พัฒนาทักษะความสามารถของตนเองในแต่ละด้านตามลำดับความสำคัญ โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ การฝึกอบรมในห้องเรียน (Classroom Training) และเครื่องมืออื่นที่ไม่ใช่ การฝึกอบรมในห้องเรียน (Non-Classroom Training) เช่น การสอนงาน (Coaching) การฝึกอบรมในขณะที่ทำงาน (On the Job Training : OJT) การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

เทคนิคในการเลือกเครื่องมือการพัฒนา อาจทำได้โดยเลือกวิธีการพัฒนาที่ตอบโจทย์ประเด็นที่ต้องการพัฒนา และเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ คือ ควรใช้วิธีการพัฒนาหลากหลายรูปแบบ ทั้งการอ่าน การฟัง การลงมือปฏิบัติ จากนั้นลงมือทำซ้ำจนเกิดเป็นทักษะและความชำนาญ

3) การตรวจสอบ (Check) ตรวจสอบความคืบหน้าของสิ่งที่เราได้ลงมือปฏิบัติไปว่าเป็นไปตามแผนงานหรือไม่ โดยมีตัวชี้วัดการพัฒนาทักษะในแต่ละด้าน ดังนี้

- ทักษะด้านการใส่ใจหรือเอาใจใส่ สามารถติดตามสถานการณ์ จากสื่อออนไลน์ ข่าวสารภาพหรือวิดีโอ จนเห็นความผิดสังเกตสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างลึกซึ้ง ด้วยความเฉียบคม พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในมุมมองที่แตกต่างและใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่หลากหลาย ซึ่งทำให้ได้มาซึ่งมุมมองใหม่ ๆ และความชัดเจนมากขึ้น

- ทักษะด้านการเข้าถึงเฉพาะบุคคล สามารถให้ความสำคัญและทำความเข้าใจกับประสบการณ์ของแต่ละคนจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศหรือสื่อออนไลน์ โดยแบ่งลักษณะส่วนบุคคลเป็นสองด้าน คือ 1) การเข้าถึงความรู้และประสบการณ์ของบุคคลต่าง ๆ ทำให้เกิดมุมมองและความท้าทายใหม่ ๆ เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และ 2) เข้าใจผู้รับบริการในแต่ละบุคคล คือ ต้องเข้าถึงผู้รับบริการ ทำความเข้าใจว่าผู้รับบริการคือใคร มีความเป็นอยู่อย่างไร อะไรเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้รับบริการ ซึ่งความเข้าใจความต่างแต่ละบุคคลเหล่านี้จะนำไปสู่ความคิดใหม่ ๆ ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมขององค์กร

- ทักษะด้านการสร้างภาพลักษณ์ สามารถคิดให้เป็นรูปธรรมโดยการแสดงข้อมูลด้วยภาพกราฟิก เรื่องราวความประทับใจ และคำอุปมาอุปไมยซึ่งทำให้เข้าใจได้ง่าย โดยใช้เทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์เป็นสื่อกลางในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ การคิดแบบนี้เป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการอธิบายสิ่งต่าง ๆ เกิดการรวบรวมความคิด และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

- ทักษะด้านการทำงานที่ผ่อนคลาย สามารถพัฒนานวัตกรรมผ่านเทคโนโลยี ข่าวสาร และมีแนวคิดบางข้อที่ไม่เป็นไปตามกฎ บางสิ่งต้องสร้างด้วยความสนุกสนานบ้าง ต้องมีการผ่านวิธีการที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ซึ่งอาจจะมาจากการสำรวจ การผสมผสาน การทดลอง ความตลกขบขัน การทำงานที่เหมือนกับเป็นการเล่นนี้จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ที่สร้างสรรค์

- ทักษะด้านการสืบเสาะแบบร่วมมือร่วมพลัง สามารถตระหนักได้ว่านวัตกรรมส่วนมากไม่ได้สร้างขึ้นได้ด้วยบุคคลเดียว นวัตกรรมมักได้มาจากการแบ่งปันความคิดที่กว้างขวางและไม่มีอคติ ได้รับความร่วมมือด้านการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศหรือสื่อออนไลน์ จึงจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

- ทักษะด้านการจัดการอย่างเป็นระบบ สามารถรับมือกับความแตกต่าง ๆ ขณะที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ซึ่งเป็นการคิดและการพิจารณาภาพรวม รวมถึงความคิดเห็นขัดแย้งเพื่อที่จะเปิดโอกาสให้กับทางแนวคิดอื่น ๆ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สำหรับความแตกต่างระหว่างการคิดวิเคราะห์แบบดั้งเดิมและการคิดแบบนี้ คือ การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดโดยแยกปัญหาเป็นส่วน ๆ ทั้งข้อเท็จจริงและสมมติฐาน แต่การคิดแบบนี้เป็นการสังเคราะห์ การพิจารณาความเป็นไปได้และการตัดบางสิ่งออกอย่างมีเหตุผล

4) การปรับปรุง (Act) ควรมีการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนวิธีการหรือทรัพยากรบางอย่าง เพื่อให้ผลลัพธ์กลับมาอยู่ในแผนงานหรือเส้นทางสู่เป้าหมายตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในครั้งแรก ซึ่งกระบวนการปรับปรุงเริ่มจากการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่เราวางแผนหรือกำหนดไว้ ว่าเกิดจากองค์ประกอบหรือปัจจัยภายใน/ภายนอกใดบ้าง แล้วจึงมากำหนดมาตรการแก้ไข ปรับปรุงต่อไป

5. ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัษัณั จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 7 ท่านพบว่า มีระดับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับทักษะมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ การปรับปรุง (Act) ลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และวางแผน (Plan)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัษัณั ด้านการสร้างภาพลักษณ์ เป็นทักษะด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัษัณัควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การอธิบายความคิดด้วยภาพกราฟิกหรือแผนผังโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย การสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์เป็นสื่อกลางในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัษัณั โดยรวมมีระดับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

ด้านการสืบเสาะแบบร่วมมือร่วมพลัง ด้านการใส่ใจหรือเอาใจใส่ ด้านการจัดการอย่างเป็นระบบ ด้านการเข้าถึงเฉพาะบุคคล ด้านการทำงานที่ผ่อนคลาย และด้านการสร้างภาพลักษณ์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเอง และส่งเสริมบุคคลากรในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อก้าวสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนคุณภาพสู่สังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัณษัณ
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

บรรณานุกรม

- กามนิต ไบภักดี. (2563). *แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- เบญจพร สุขนคร. (2565). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- ปรีวิวัฒน์ ยืนยั้ง. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชธานี, อุบลราชธานี.
- วันชัย ราชวงศ์. (2562). *ภาวะผู้นำสถานศึกษายุคดิจิทัล*. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(3), หน้า 25 - 31.
- สงบ อินทรมณี. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), หน้า 353 - 360.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัณษัณ. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566-2570)*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.sesaopkn.go.th/sesaopk/img/file/O466-70.pdf>.
- อนุชา โสมาบุตร. (2563). *ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สำหรับการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่สี่สิบเอ็ด*. เข้าถึงได้จาก: <https://teacherweekly.wordpress.com/2013/09/25/learning-and-innovation-skills/>.
- อรชร ปราชันท์. (2561). *รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อีลเทอร์น*, 2(1), หน้า 157.
- Ekanem, A. (2016). *The Power of Positive, Creative and Innovative Thinking*. Retrieved from: <https://www.amazon.com/Power-Positive-CreativeInnovativeThinking/dp/1542667968>.
- Horth, D. & Buchner, D. (2014). *Innovation Leadership: How to Use Innovation to Lead Effectively, Work Collaboratively, and Drive Results*. San Diego: The Center for Creative Leadership.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
The Roles of School Administrator in the Digital Era Schools under
the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 2

ชนิษฐา อัจฉา¹ และสมใจ สืบเสาะ²

Khanittha Artaum¹ and Somjai Suebsor²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Khanitthatoony@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของโรงเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู จำนวน 1,032 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 288 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: บทบาท ผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล

Abstracts

The research objectives are as follows: (1) to investigate the level of the roles of school administrators in the digital era schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 2 (2) to compare the roles of school administrators in the digital era schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 2, classified by educational qualifications, position and size of the school. The quantitative research design was used.

The population in the research included 1,032 school administrator and teachers under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 2 and the sample group included 288 people. Data collection tools were questionnaires. Percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and One-Way ANOVA were used to analyze data. The research found that (1) the level of the roles of school administrators in the digital era schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 2 ,overall and in each aspect, are at a high level. (2) Comparison of opinions regarding the roles of school administrators in the digital era schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 2.

Keywords: The role, school administrator, the digital era

บทนำ

ในการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศไทยในยุคดิจิทัล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวด 9 มาตรา 63 ถึง 69(2) ได้ระบุไว้เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาโดย นอกจากนี้ในแผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. 2561-2564 ยังได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ ดังนี้ "สู่เศรษฐกิจดิจิทัลที่มีพลวัตบนฐานของสังคมที่รู้คิด รู้เท่าทัน และกำลังคนที่สามารถปรับตัวและสร้างโอกาสจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล" และได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังคนสู่ยุคดิจิทัล เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนดิจิทัล ทักษะดิจิทัลเบื้องต้น โดยเริ่มจากการพัฒนาทักษะการคิดเชิงตรรกะ (Computational Thinking) การเขียนโปรแกรม (Coding) และการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ดิจิทัล การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ทักษะดิจิทัล ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษากำหนดให้มีการพัฒนาเด็กตั้งแต่ปฐมวัยให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่ดี สมวัยทุกด้าน โดยใช้การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายนั้น ผู้บริหารต้องเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงาน มีความมุ่งมั่นที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ทুমเทพลังกายพลังใจและความคิดเต็มกำลังมีความเป็นผู้นำมีความคิดริเริ่ม วิสัยทัศน์รอบรู้ เป็นที่พึ่งทางวิชาการให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีความสามารถในการจัดองค์กรบุคลากรภายในสถานศึกษา ให้มีศักยภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับภาระงาน การบริหารจัดการของผู้บริหาร ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานกล่าวคือ ต้องรู้จักวิธีโน้มน้าวผู้ร่วมงาน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและเกิดความรู้สึกผูกพันต่อสถานศึกษาอยากอยู่กับสถานศึกษาตลอดไป และผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงาน และควรจะมีเครื่องมือในการช่วยถ่ายทอดความรู้สู่การปฏิบัติ ซึ่งจะต้องมีบทบาทของการเป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นผู้ที่สนับสนุนให้บุคลากร

ในโรงเรียนได้มีการพัฒนาตนเองทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง และเพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จจนเกิดประสิทธิผล (ชุตินาพร เขาวนไฉ 2562, น.9); (กชพรพรรณ สุทธิหิรัญพงศ์, 2562, น. 2-4) และ (ริญาภัทร์ สุภาศิริธนานนท์ 2563, น. 2-5)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วผู้ที่สามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโลกอนาคตได้เร็วเท่าไรย่อมมีความได้เปรียบมากเท่านั้น การมีพื้นฐานการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาที่ดี ถือเป็นกุญแจสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและบุคลากรของประเทศในยุคดิจิทัล ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลถือได้ว่าเป็นบทบาทที่มีส่วนสำคัญที่จะนำประเทศเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคประเทศไทย 5.0 ซึ่งบทบาทสำคัญของผู้นำการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีในยุคดิจิทัล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาบทบาทผู้บริหารศึกษายุคดิจิทัล ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจ และสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสามารถสื่อสาร และประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านโซเชียลมีเดีย สามารถกระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

บทความวิจัยนี้นำเสนอ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลง ทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ให้มีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

จากแนวคิดความหมายผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย ถวิล อรัญเวศ (2560, น. 5) ให้นิยามว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในทางการบริหารจัดการองค์กรหน่วยงาน หรือสถานศึกษามีทักษะในการกำหนดนโยบายเป้าหมายและวิธีการทำงานที่ชัดเจนสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการใช้ศาสตร์ และศิลป์ ควบคู่กับยุทธศาสตร์หรือหลักการต่าง ๆ ในการบริหารงานอย่างสูงสุด

จากแนวคิดความหมายบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย สรรเสริญ โปรงจันทิก (2553, น. 19) ให้ความหมายของบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง ภาระ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ

ความหมายของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

จากแนวคิดความหมายการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบไปด้วย สุกัญญา แคมซ้อย (2561) กล่าวว่า ในปัจจุบันเทคโนโลยีไม่เพียงแต่มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตแต่ยังมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนในสถานศึกษาแบบองค์รวม ไม่ว่าจะเป็นสมาร์ตโฟน(Smartphone) แท็บเล็ต (Tablet) คอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) เมื่อนำอุปกรณ์เหล่านี้เชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่มีขีดจำกัดทั้งด้านเวลา สถานที่และปริมาณของความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้จากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งวิวัฒนาการของเทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ต่อผู้เรียน ดังนั้นผู้นำสถานศึกษามีความจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อทิศทางของยุคสมัย และจะต้องมีความเข้าใจบริบทของสถานศึกษาเป็นอย่างดี และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนผู้บริหารจะต้องทำการวิเคราะห์สถานศึกษาทั้งระบบเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่สถานศึกษากำลังเผชิญอยู่และนำไปวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาให้สถานศึกษาเกิดความก้าวหน้าและสอดคล้องต่อทิศทาง การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

องค์ประกอบของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

แนวคิดของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561, น.120) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล
3. ด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ
4. ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ
5. ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล

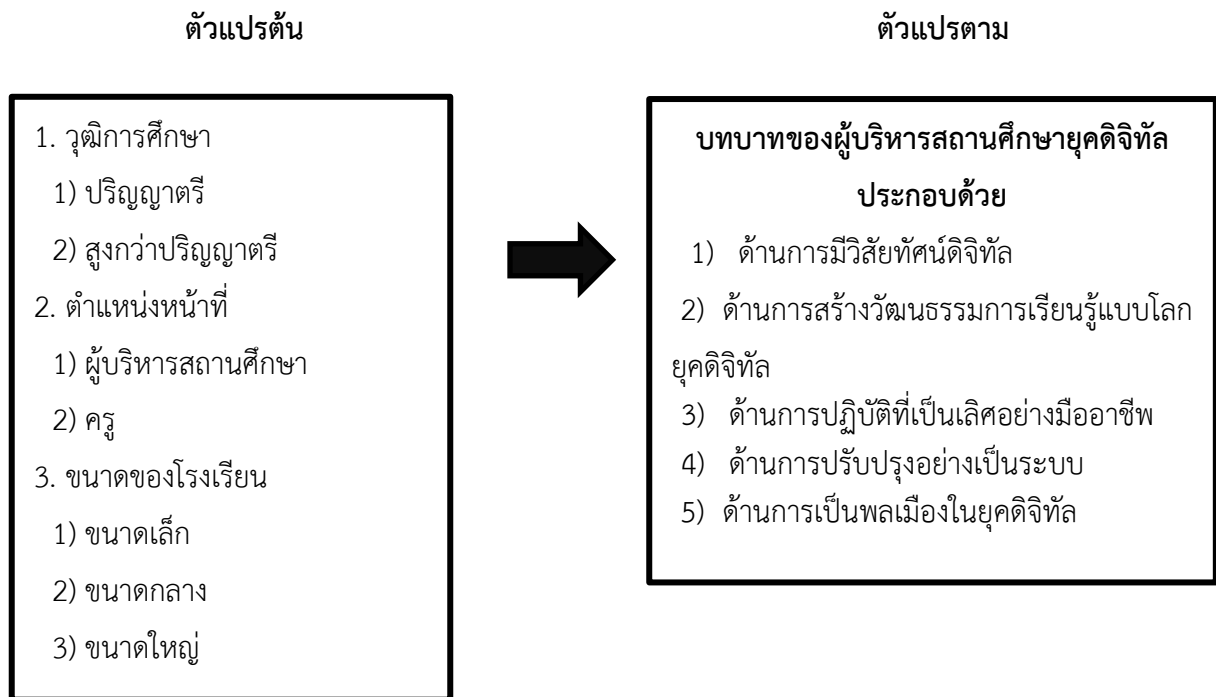
ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

จากแนวคิดผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบไปด้วย สงบ อินทรมณี (2562) สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (School Administrators in Digital Era) หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรีขันธ์ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีที่มี ความรวดเร็ว ในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็น ข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่า การบริหารการศึกษาในปัจจุบันจะต้องนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการบริหารจัดการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาประจำวงศรีขันธ์ เขต 2 โดยกำหนดการบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้านจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมทั้งสิ้น 1,032 คน จากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งมีจำนวน 15 โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมทั้งสิ้น 288 คน จากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรทาร์ยามานะ (Taro Yamane) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย คุณภาพการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล

ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยใช้สูตร Index of Item Objective Congruence (IOC)

2. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

3. ประเมินเพื่อวัดระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating Scale) โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ค่า t-test F-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) กรณีที่พบว่ามีความแตกต่างค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

2.1 วุฒิการศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

2.2 ตำแหน่งหน้าที่ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

2.3 ขนาดของโรงเรียน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมมีระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างต่อเนื่อง มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และรู้จักนำความรู้ บูรณาการกับการจัดการศึกษาและบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิผล จึงทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู โดยรวมมีระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคพร เลิกนอก (2563) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เป็นไปตาม

สมมติฐาน อาจเป็นเพราะ การมีวุฒิการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี ทำให้ครุมีความรู้ในด้านต่าง ๆ มากขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันครูส่วนใหญ่ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา ทำให้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารเป็นอย่างดี ทำให้ครูกลุ่มนี้มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร สุคนธร (2565) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่างมีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี กล่าวคือผู้บริหารก็มีความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร จัดการสถานศึกษา ส่วนครูผู้สอนก็มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อีกทั้งในปัจจุบัน ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จึงมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศาชล บำรุงภักดี (2563) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นมากกว่าครูเช่นกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในทุกขนาดของสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน สถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านการสนับสนุนส่งเสริมการจัดและปฏิบัติโดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถหลอมรวมนโยบายการบริหารเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง รวมถึงมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมแสวงหาวิสัยทัศน์เพื่อบูรณาการเทคโนโลยี ด้านการวัดและประเมินผล เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาประเมินคุณภาพของระบบเทคโนโลยีที่ใช้งานในโรงเรียน รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษากำหนดมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน และด้านสังคม กฎหมายและจริยธรรม เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรครู และนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมในการ

ใช้เทคโนโลยี รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเสมอภาคทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงและใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีของสถานศึกษาขนาดใหญ่ได้ มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็ก และที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ไม่ว่าจะปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดอะไรก็ตามต้องนำนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, น.35) ได้กำหนดให้สถานศึกษานำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครูผู้สอน ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายนอกทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงาน ล้วนส่งผลทำให้ผู้เรียน การเรียนรู้ ครูผู้สอน เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล พลศักดิ์ (2551) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติจริงตามการรับรู้ของครูในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อยกระดับความเป็นเลิศ
2. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกดิจิทัลในสถานศึกษา
3. ด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลในสถานศึกษา
4. ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีระบบบริหารจัดการคุณภาพในสถานศึกษา
5. ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรับผิดชอบในวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
3. ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดและประเมินตัวบ่งชี้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้เครื่องมือการวัดทักษะภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาอื่น ๆ ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองต่อไป

บรรณานุกรม

- กขพรพรรณ สุทธิศิริพงษ์ศ์. (2562). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ชุตีมาพร เชาวนีโว. (2562). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.
- ถวิล อรัญเวศ. (2560). *ผู้บริหารกับการครองตน ครองคน และครองงาน: สุตยอดนักบริหาร*. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 4.
- นิศาชล บำรุงภักดี. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- เบญจพร สุขนคร. (2565). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- ภคพร เลิกนอก. (2563). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 7(2), หน้า 151 - 166.
- ริญญาภัทร์ สภาศิริธนานนท์. (2563). *บทบาทผู้บริหารกับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- สงบ อินทรมณี. (2562). *การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), หน้า 353 - 360.

- สรุประเสริฐ โปรงจันทิก. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.obec.go.th/>, 24 กรกฎาคม 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล พลศักดิ์. (2551). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Problem Conditions and Guidelines for Developing the Budget Management of Educational Institutions under the Local Administrative Organization

Prachuap Khiri Khan Province

ดมิศรา อินทะลาศ¹ และสมใจ สืบเสาะ²

Damissara Intalad¹ and Somjai Suebsor²

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: eve_bio_teacher@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา และ (3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 231 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 147 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าเอฟ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สภาพการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่สุด (2) ด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ด้านแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการศึกษา ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยรายได้และการจ่ายเงินของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ: สภาพ ปัญหา แนวทางการพัฒนา การบริหารงานงบประมาณ

Abstract

This research had the following objectives: (1) to study the conditions and problems of budget administration in schools under the local administrative organization based on the opinions of school administrators, head of budget administration, and head of learning subject group, (2) to compare opinions of school administrators, head of budget administration, and head of learning subject group under the local administrative organization which concerned the conditions and problems of budget administration in schools under the local administrative organization, classified by work experience and school size, and (3) to propose guidelines for developing budget administration in schools under the local administrative organization. The population used in the research was 231 people, including school administrators, heads of budget administration, and heads of learning subject group. The sample group consisted of 147 people. The tools that used in collect data were questionnaires and structured interviews. Data analysis used percentages, means, and standard deviations. Hypotheses were tested using the F-statistic and one-way ANOVA. The results of the research found that (1) the overall condition of budget administration in schools under local administrative organizations was at a high level and budget administration problems in schools under local administrative organizations were at the lowest level, (2) comparison of opinions of school administrators, head of budget administration, and head of learning subject group which concerned the conditions and problems of budget administration in schools under the local administrative organization, classified by work experience and school size: found that there was a significant statistical difference at the .05 level, and (3) guidelines for developing budget administration in schools under local administrative organizations should be studied the regulations of the Ministry of Interior regarding income and payments of schools under local administrative organizations.

Keywords: Condition, problem, development guidelines, budget administration

บทนำ

การบริหารจัดการเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารและจัดการ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย แต่จะบริหารและจัดการอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุด เพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงานและใช้หลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการบริหาร ในปัจจุบันสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารอีกประการหนึ่ง คือ การทำ

ให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบ แม้งานสอนจะเป็นงานหลักแต่ในงานในหน้าที่พิเศษที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นหน้าที่ที่ครูปฏิเสธไม่ได้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้ครูทุกคนรักในงานสอน มีการทำงานและเก็บงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีความหมาย และสามารถนำไปใช้ได้ตามความมุ่งหมายทันการ งบประมาณถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ โดยการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น. 39)

จากการศึกษารายงานการตรวจสอบจากการปฏิบัติงานตามแผนการตรวจสอบการคลัง การเงิน การบัญชี และการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 การเงินและบัญชีของสถานศึกษา สำนักตรวจเงินแผ่นดินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ด้านการเงิน การส่งจ่ายเงินฝากธนาคาร รายงานสถานะการเงินประจำวัน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การรับส่งเงิน ใบเสร็จรับเงิน การจัดทำฎีกา การเบิกจ่ายเงิน ด้านการพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารพัสดุ การตรวจสอบพัสดุประจำปีหลักประกันสัญญา ไม่เป็นไปตามระเบียบและไม่เป็นปัจจุบัน

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาสภาพปัญหาและการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปกำหนดแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาในด้านการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตรงตามความต้องการการพัฒนาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณ ได้สรุปว่า ความหมายของการบริหารงบประมาณ คือการจัดการทรัพยากรด้าน งบประมาณนั้นให้มีระบบระเบียบขั้นตอนตามแผนงบประมาณโดยมุ่งเน้นถึงความคุ้มค่า ประหยัด มีประสิทธิภาพมากที่สุด ภายใต้ข้อปฏิบัติตามระเบียบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงประโยชน์ของการนำไปใช้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ตลอดจนการติดตามรายงานประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ

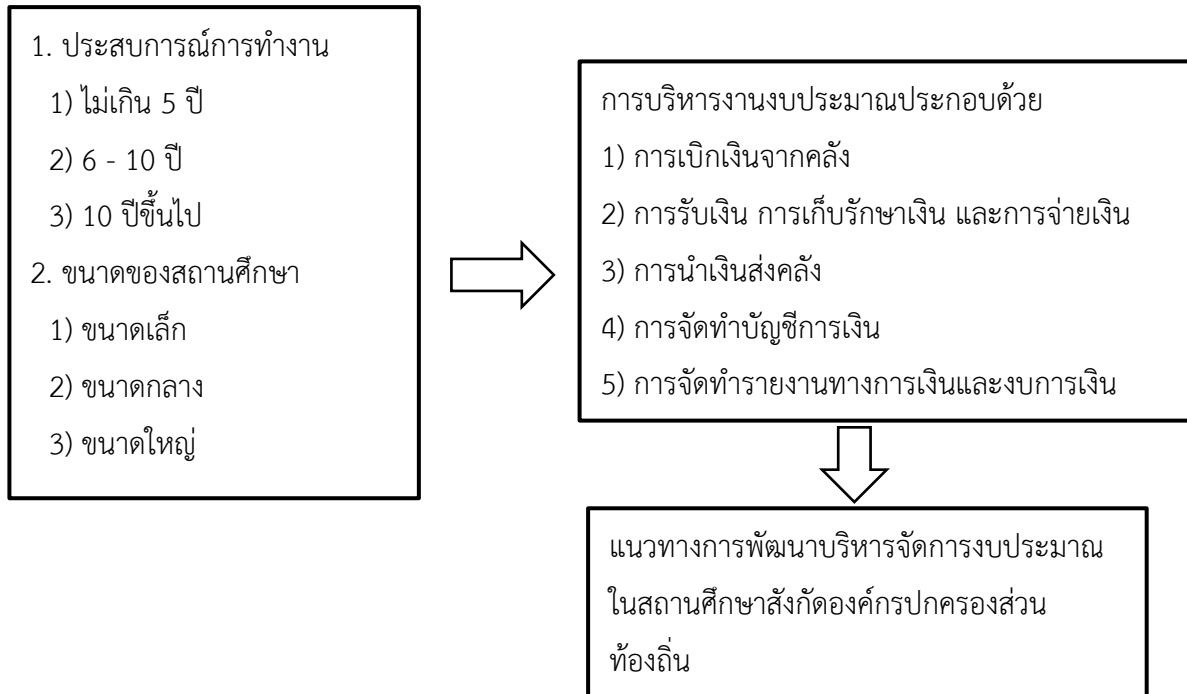
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ คือกระบวนการดำเนินงานบริหารงบประมาณ โดยมีขั้นตอนในการบริหารงบประมาณเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นไปตามระเบียบและวิธีการทางกฎหมายและข้อบังคับจึง จำเป็นต้องกำหนดการวางแผนการใช้งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลาง การบริหารด้านการเงินและสินทรัพย์ การประเมินติดตามและการตรวจสอบ เพื่อให้งบประมาณจากแผ่นดินนำไปพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างสมดุลและมี ประสิทธิภาพ ระเบียบที่ว่าด้วยการบริหารงบประมาณ ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ เพื่อให้หน่วยรับงบประมาณใช้จ่ายประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2556 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 19 มาตรา 33 มาตรา 34 มาตรา 36 และมาตรา 47แห่ง พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

หลักการและแนวคิดการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

สำนักงบประมาณได้ดำเนินการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ เพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณได้อย่าง มีประสิทธิผลและให้ยึดหลักความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยมีวัตถุประสงค์ให้หน่วยงานมีอิสระในการ จัดการทรัพยากรได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณา ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการ และขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ โดยยึดหลักความ เท่าเทียมและความเสมอภาคทางโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อ จัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานและ มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการทั้ง 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ 2) ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต3) ด้านการจัดระบบการจัดหาพัสดุ 4) ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ 5) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการ ดำเนินงาน 6) ด้านการบริหารสินทรัพย์ 7) ด้านการตรวจสอบภายใน อีกทั้งยึดหลักการกระจายอำนาจในการ บริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณแก่สถานศึกษาและ มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณของสถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระในการ ตัดสินใจ มีความ คล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใส และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 21 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 231 คน ปีงบประมาณ พ.ศ.2565

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 21 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างคำนวณจากสูตรทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ได้จำนวน 147 คน จากทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น เทียบสัดส่วนตามขนาดโรงเรียน และจากนั้นทำงานสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 5 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของ เรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method)

2. แบบสัมภาษณ์ สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา แบบสัมภาษณ์ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's five rating Scale)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยใช้สูตร Index of Item Objective Congruence (IOC)

2. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

3. ประเมินเพื่อวัดระดับสภาพปัญหาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's five rating Scale) โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. เปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการวิเคราะห์ค่า t-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) กรณีที่พบว่ามีความแตกต่างค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการ Scheffe

5. ประเมินผลแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับสภาพการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าโดยรวม มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนสภาพการบริหารงาน

งบประมาณอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน ด้านการจัดทำบัญชีการเงิน ด้านการนำเงินส่งคลัง ด้านการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน และด้านการเบิกเงินจากคลัง ตามลำดับ

ส่วนระดับปัญหาการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนปัญหาการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาการบริหารงานงบประมาณมาก คือ ด้านการเบิกเงินจากคลัง ด้านการจัดทำบัญชีการเงิน ด้านการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน ด้านการนำเงินส่งคลัง และด้านการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้

2.1 ประสบการณ์การทำงาน ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่อสภาพการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกประสบการณ์ทำงานรายด้าน พบว่า ด้านการเบิกเงินจากคลัง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วน ด้านการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน ด้านการนำเงินส่งคลัง ด้านการจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงินและ งบการเงิน และภาพรวมของสภาพการบริหารงานงบประมาณแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่อปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกประสบการณ์ทำงานภาพรวมแตกต่างกันทุกด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.2 ขนาดของสถานศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่อสภาพการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันทุกด้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่อปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่าด้านการจัดทำบัญชีการเงินและด้านการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ทำงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ควรมีการศึกษาระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยรายได้และการจ่ายเงินของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนสภาพการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการภายใน สถานศึกษามีการตรวจสอบหลักฐานขอเบิกเงินถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องก่อนขออนุมัติเบิกเงินสถานศึกษาได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้เบิกเงินจากคลังโดยตรง โดยจัดทำและตรวจสอบเอกสารหลักฐานขอเบิกให้ถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษารับเงิน เบิกจ่ายเงิน ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอนุโลม สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญยวีร์ พัฒนธณกิตติโชค (2559, น.37) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต เมืองบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 32 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารต่อสภาพการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต เมืองบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ระดับปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนปัญหาการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขอเบิกเงินของส่วนราชการสำหรับการซื้อทรัพย์สิน จ้างทำของหรือเช่าทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ไม่ถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้องเนื่องจากสถานศึกษาอาจจะยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการบริหารงานงบประมาณด้าน การเบิกเงินจากคลังเพื่อจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิบูล ถนอมขวัญ (2558, น.199) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ด้านงบประมาณอยู่ในระดับน้อย

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่าผ่านประสบการณ์การทำงานและมีความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานงบประมาณมากกว่า

เพราะบางเรื่องเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความชำนาญในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบด้านการใช้จ่ายเงินของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของนงลักษณ์ พรหมพา (2558, น. 251) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 พบว่า สภาพการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันพบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกัน

ส่วนปัญหา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่ายังขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านการบริหารงานงบประมาณ ขาดการอบรมเสริมความรู้ ทำให้การปฏิบัติงานอาจเกิดปัญหาหรือพบกับปัญหามากกว่าผู้ที่เคยผ่านงานด้านการบริหารงานงบประมาณหรือมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดร.ณภัท เย็นวัฒนา (2562, น.187) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 – 20 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ทำงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่ทำงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณที่น้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขาดแคลนบุคลากรในการทำงานด้านการบริหารงานการเงิน ด้วยมีจำนวนบุคลากรที่น้อยมาก บางโรงเรียนมีข้าราชการไม่ถึง 10 คน จึงทำให้สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณ เป็นไปด้วยความราบรื่นและมีบุคลากรที่เพียงพอต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดร.ณภัท เย็นวัฒนา (2562, น.187) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่โดยรวม พบว่า ผู้ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนปัญหา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบริหารงานงบประมาณ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ทำงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานงบประมาณโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากร ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โดยระเบียบการเบิกเงิน การจ่ายเงิน การรับเงิน ต้องมีคำสั่งแต่งตั้งข้าราชการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการรับเงิน การเบิกเงินจากคลัง การจ่ายเงิน กรรมการเก็บรักษาเงิน ดังนั้นสถานศึกษาขนาดเล็กจึงมีปัญหาการบริหารงานงบประมาณมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพจน์ นันทะเทศ (2559, น.225) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะแกว้เขต 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 ด้านการเบิกเงินจากคลัง

สถานศึกษาควรมีการเตรียมเอกสารให้ถูกต้องตามระเบียบ ที่เกี่ยวข้องและให้มีความพร้อมต่อการเบิกเงินจากคลัง มีการดำเนินการเบิกงานให้เป็นไปด้วย ความถูกต้อง และเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

4.2 ด้านการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

สถานศึกษาควรมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน ต้องปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน เก็บรักษาเงิน และจ่ายเงิน ต้องดำเนินการด้วยความซื่อสัตย์ ผู้บริหารและครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการ ดำเนินการด้านการรับเงิน เก็บรักษาเงิน และจ่ายเงิน ควรศึกษาหาความรู้ ให้มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าวอย่างแท้จริง

4.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ด้านการนำเงินส่งคลัง

สถานศึกษาควรมีการดำเนินการเกี่ยวกับการนำเงินส่งคลังให้นำส่งภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ นำเงินส่งคลังตามความเป็นจริง ตรวจสอบได้ สถานศึกษาควรมีบุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเงินส่งคลังเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 ด้านการจัดทำบัญชีการเงิน

สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีการเงินให้ ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ และดำเนินการได้อย่างถูกต้อง สามารถตรวจสอบได้ แต่งตั้งบุคลากรที่เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีการเงิน ด้วยความรอบครอบ ทำงานด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้เกิดความถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้

4.5 ด้านการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินให้มีความถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด แต่งตั้งบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน และสามารถดำเนินการด้วยความถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพการบริหารงานงบประมาณข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอนุโลมโดยเคร่งครัด

2. การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาการบริหารงานงบประมาณข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่เข้ารับการอบรมพัฒนาอยู่เสมอเมื่อมีการประกาศเปลี่ยนแปลงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอนุโลม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ที่รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณโดยตรง

2. ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ดร.ณภาพ เย็นวัฒนา.(2562). *สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี, สุพรรณบุรี.

- นงลักษณ์ พรหมพา. (2558). การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2. 18-19 มิถุนายน 2558, หน้า 251 – 258. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- บุญยวีร์ พัฒนรัตนกิตติโชค. (2559). สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาใน สหวิทยาเขตเมืองบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 8(1), หน้า 37 – 51.
- พิกุล ถนอมขวัญ. (2558). สภาพและปัญหาการบริหารงานทรัพยากรทางการศึกษาของ สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 5(1), หน้า 194 – 202.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพจน์ นันทะเทศ.(2559). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 13(61), หน้า 225 – 241.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York : Harper Collins Publishers.

การพัฒนานวัตกรรมการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและ
หัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Innovation in Educational Supervision via Web Application for School Administrators
and Heads of Vocational Education Departments Prachuap Khiri Khan Province

กัมปนาท ทับล่อม¹ และสมใจ สืบเสาะ²

Kumpanad Tuplom¹ and Somjai Suebsor²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Kumpanad.t7@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศทางการศึกษา ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน (2) เพื่อวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการนิเทศผ่านเว็บแอปพลิเคชัน และ (3) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาหัวหน้าแผนกวิชาในสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 72 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (ก) แบบสัมภาษณ์ (ข) ระบบการนิเทศทางการศึกษา (ค) แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ด้าน ขอบข่ายงานการนิเทศทางการศึกษาควรประกอบด้วย (ก) ด้านเตรียมการสอน (ข) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ค) ด้านสื่อวัตกรรมการสอน (ง) ด้านอุปกรณ์การสอน (จ) ด้านการวัดผลฯ (ฉ) ด้านสภาพทั่วไป การพัฒนาระบบเว็บแอปพลิเคชันสำรวจด้านฮาร์ดแวร์ ศึกษาวิธีการปฏิบัติงาน และการดำเนินการวิเคราะห์ และพัฒนาตามหลักทฤษฎีวงจรพัฒนาระบบ เลือกฐานข้อมูลคำนึงถึงความปลอดภัย และการจัดทำรายงานสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ (2) ผลการวิเคราะห์ ออกแบบพัฒนา ได้ระบบนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่มีคุณสมบัติความปลอดภัย การบันทึกข้อมูล การปรับปรุงแก้ไขข้อมูล การออกรายงาน และมีโมดูลสำหรับผู้ใช้งาน 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าแผนกวิชา กลุ่มครู กลุ่มเจ้าหน้าที่ (3) ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ ดีมาก และผลการประเมินผู้ใช้งานเจ้าหน้าที่มีประสิทธิภาพระดับ ดี

คำสำคัญ: การพัฒนานวัตกรรม การนิเทศทางการศึกษา ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน

Abstracts

This research aimed to: (1) to analyze the opinions of experts on the development of educational supervision innovation through web applications; (2) to analyze, design, and develop educational supervision innovation through web applications; and (3) to evaluate the effectiveness of the educational supervision system through web applications. This research was developmental. The sample group consisted of 72 school administrators and heads of departments in vocational education within the Vocational Education Prachuap Khiri Khan province, selected by purposive sampling. The research instruments used were: (a) interview form; (b) educational supervision system; and (c) educational supervision system evaluation form through web applications. Data analysis was performed using the mean and standard deviation. The results of the research found that: (1) The results of the study of the opinions of experts in both areas found that the scope of educational supervision work should include: (a) preparation for teaching, (b) organizing learning activities, (c) media and innovation, (d) teaching equipment, (e) assessment, and (f) general conditions. The development of web application systems should survey the availability of hardware, study the operating procedures of relevant officials, and implement the analysis and development according to the theory of the system development cycle. The choice of database should take into account security, cost-effectiveness, and the preparation of reports that are in line with the needs of users. (2) The results of the analysis, design, and development of the educational supervision system through web applications have the following features: security, data recording, data correction, report generation, and 3 user modules: school administrators, heads of department, teachers, and officials. (3) The results of the evaluation of the effectiveness of the educational supervision system through web applications by experts found that it was very effective, and the evaluation of the effectiveness of the system by officials found that it was effective.

Keywords: Innovation development, supervision, VIA web Applications

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ผลจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย จึงมีความจำเป็นที่ระบบการจัด การศึกษาจะต้องมีการปรับตัวเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ให้สามารถพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศให้แข่งขันได้ในสังคมโลก โดยยังคงดำรงรักษาความเป็นไทยซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

พ.ศ. 2560 – 2564 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) ได้ชี้ถึงการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทันให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้อย่างมั่นคงอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2562) ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีดำเนิการ ในการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี ให้มีคุณภาพตามสมรรถนะอาชีพที่กำหนดไว้ การพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีขีดความสามารถในการใช้ศักยภาพและการแข่งขันนั้นสถานศึกษาจึงต้องดำเนิการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและรวมถึงการดำเนิการกำกับติดตามและนิเทศการศึกษาของครูผู้สอน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าแผนกที่มีหน้าที่ดำเนิการนิเทศการศึกษา กำกับติดตามและรายงานผลข้อมูลเกี่ยวกับนิเทศการศึกษา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีประสบการณ์การนิเทศการศึกษา ไม่นต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 9 คน พบว่า บทบาทของผู้บริหารอาชีวศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา มีหน้าที่ในการประสานงานงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการกับครูผู้สอน ดังนั้นผู้บริหารและหัวหน้าแผนกจะมีบันทึกการนิเทศการสอนของครูผู้สอน ตามแผนปฏิบัติการนิเทศที่กำหนด ต้องกำกับติดตาม และมีการรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ ในการดำเนิงานนิเทศการศึกษา พบปัญหาการดำเนิงานในเรื่องของการจัดเตรียมเอกสารที่จะต้องใช้ในการประเมิน และเวลาในการปฏิบัติการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการนิเทศ ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการนิเทศมีความห่างไกลทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทาง งบประมาณในการใช้จ่ายมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อการนิเทศในตลอดปี และการรวบรวมและสรุปผลในการนิเทศมีความล่าช้า ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหการนิเทศได้ทันที

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงนวัตกรรมด้านการศึกษา ให้สามารถนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็วมีความทันสมัย ได้ข้อมูลที่แม่นยำ และสามารถใช้งานได้ทุกที่ตลอดเวลาและแปลผลข้อมูลได้ทันที และเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศทางการศึกษา ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการนิเทศผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษา ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของนวัตกรรม

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2562, น.8) ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ ดังนี้ นวัตกรรม หมายถึง การใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

สมจิตร ยิ้มสุด (2563) นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง การนำสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์เข้ามาใช้ในระบบการศึกษาเพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความหมายของนวัตกรรมที่กล่าวมา สรุปความหมายของคำว่า "นวัตกรรม" ได้ว่าเป็นการนำเอาสิ่งใหม่ ๆ หรือสิ่งที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดใหม่หรือการกระทำสิ่งใหม่ ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่ เดิมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยอาศัยหลักการทฤษฎีที่ตนเองสนใจจนเกิดการยอมรับและเชื่อถือได้

ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษา

ทิตนา แคมมณี (2560, น.418) ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรมการศึกษา หมายถึง กระบวนการแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษาซึ่งอยู่ในระหว่างการพัฒนาทดลองที่จะจัดขึ้นมาอย่างมีระบบและกว้างขวางพอสมควร เพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพ นำไปใช้ในระบบการศึกษาอย่างกว้างขวางต่อไป

ธานินทร์ ทิมทอง (2562) กล่าวว่า นวัตกรรมการศึกษาในโลกปัจจุบันต้องถูกนำมาปรับใช้ เพื่อตอบสนองโจทย์ด้านผลลัพธ์และเป้าหมายสูงสุดของนักเรียน ทั้งเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมกับระบบใหม่ ๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพครู ล้วนมีความสำคัญที่ ช่วยให้ก้าวข้ามความท้าทายในปัจจุบัน

จากความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาหมายถึงกระบวนการแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะจัดขึ้นมาอย่างมีระบบนำมาปรับใช้เพื่อตอบสนองโจทย์ด้านผลลัพธ์และเป้าหมายสูงสุด

ภณทิรา สุภาร (2558) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วม 3) การนิเทศ 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การประเมินผล

กล่าวโดยสรุปการนิเทศการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การช่วยเหลือครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทำให้เกิดการพัฒนาคู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา

ณัฐพัชญ ศิริราชันทร และรุ่งนภา รัตนถาวร (2565) ได้พัฒนาเว็บไซต์การจัดการข้อมูลปฐมภูมิ สำหรับการดูแล และช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาโรงเรียนวัดเทพประสิทธิ์ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและผู้ปกครองผ่านทางเว็บไซต์

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษา สถานศึกษาภายในสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 72 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา และเจ้าหน้าที่ ในอาชีวศึกษาสถานศึกษาภายในสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยวิธีการคัดเลือก เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นกลุ่มทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ทำการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 ประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพจากผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 30 คน กลุ่มที่ 3 ประเมินหาประสิทธิภาพจากผู้ใช้งาน จำนวน 15 คน เพื่อหาประสิทธิภาพการสร้างเว็บแอปพลิเคชันการนิเทศทางการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศทางการศึกษา ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ระบบการนิเทศทางการศึกษา ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษา ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

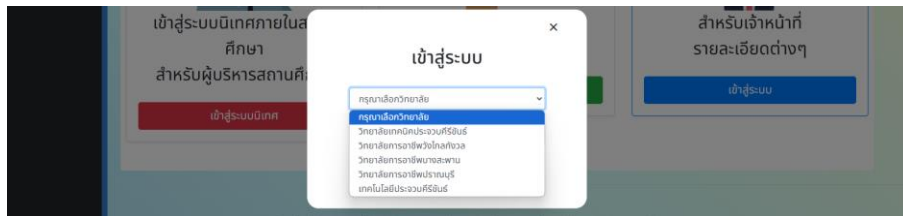
1. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยใช้สูตร Index of Item Objective Congruence (IOC) โดยข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป
2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หาโดยวิธีใช้สูตร α -Coefficient ของ Cronbach ดังนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.93
3. การพัฒนาแบบประเมินประสิทธิภาพนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating Scale) แบ่งการประเมินประสิทธิภาพเป็น 5 ระดับ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศทางการศึกษา ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศทางการศึกษาในการพัฒนาระบบเว็บแอปพลิเคชันสรุปได้ว่า ขอบข่ายของงาน โดยมี 4 ด้านหลักดังนี้ ด้านที่ 1 ขอบข่ายงานการนิเทศภายในอาชีวศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ ด้านที่ 2 การจัดทำข้อมูลของผู้บริหารและปฏิบัติงานงานนิเทศทางการศึกษา ด้านที่ 3 ด้านข้อมูลทั่วไปที่ผู้ใช้งานระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน และด้านที่ 4 การรักษาความปลอดภัยข้อมูลในการเข้าถึงระบบเว็บแอปพลิเคชัน โดยทั้ง 4 ด้านนี้ถือเป็นปัจจัยหลักขององค์ประกอบในการพัฒนาพัฒนาระบบเว็บแอปพลิเคชันที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นและรวมถึงองค์ประกอบย่อยของแต่ละด้าน

2. ผลจากการวิเคราะห์ ออกแบบและพัฒนาระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่สามารถใช้กับคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันมีคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านระบบความปลอดภัย ผู้ใช้งานทุกระดับจะต้องกรอกข้อมูล Login ชื่อหน่วยงาน และรหัสผ่านก่อนเข้าสู่ระบบ ได้ที่ <https://www.vec-supervision.com/>

รูปที่ 2 ระบบ Login เข้าใช้งาน

2.2 ด้านการบันทึกการบันทึกข้อมูลประวัติผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศ ในด้านต่าง ๆ เข้าสู่ระบบนั้น จะถูกบันทึกในกลุ่มผู้ใช้งานประกอบด้วย เจ้าหน้าที่งานหลักสูตร เจ้าหน้าที่งานวัดผลและประเมินผล เจ้าหน้าที่งานบุคลากร และกลุ่มผู้ใช้งานระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้อำนวยการวิทยาลัย รองผู้อำนวยการวิทยาลัย หัวหน้าแผนกวิชา

2.3 ด้านการปรับปรุงแก้ไข ในการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลนั้นสามารถเรียกจากเมนูข้อมูลการนิเทศเพื่อแก้ไขข้อมูลการนิเทศและสามารถแก้ไข หัวข้อการนิเทศจากเมนูหัวข้อการนิเทศได้

รหัสผู้ใช้งาน	รหัสประจำตัวประชาชน	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน	แผนกวิชา	อาชีพ	ลบ
30	3360600561323	นายวิระ เภสัช	วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล	ผู้อำนวยการ	บันทึก	ลบ
31	3710600284717	นายสมชาย แซ่กมล	วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์	รองผู้อำนวยการ	บันทึก	ลบ
32	3349900397926	วชิระอริศรา ภิรมย์	วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล	รองผู้อำนวยการ	บันทึก	ลบ

รูปที่ 3 ระบบสามารถสืบค้นข้อมูล รายชื่อผู้บริหาร รายชื่อครู

2.4 ด้านการสืบค้นข้อมูลระบบสามารถสืบค้นข้อมูล รายชื่อของผู้ถูกนิเทศได้

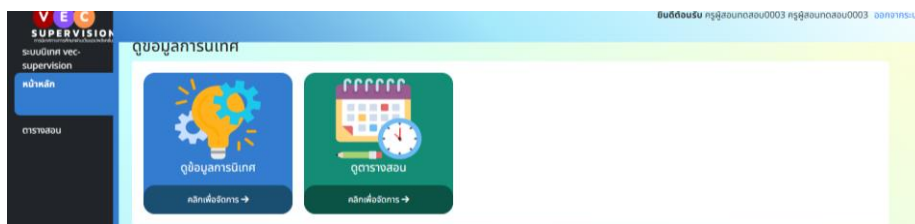
2.5 ด้านการจัดทำรายงานผู้นิเทศผู้ที่ใช้งานหลักคือ ผู้ใช้งานระดับปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้บริหาร และหัวหน้าแผนกวิชา จะมีเมนูครอบคลุมกับงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลกับงานต่าง ๆ โดยผู้ใช้งานที่สามารถที่จะกำหนดเงื่อนไขที่จะแสดงผลเช่นรายงานผลการนิเทศทางการศึกษา

2.6 ด้านโมดูลการใช้งาน ระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันจะมีโมดูลสำหรับผู้ใช้งาน 3 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีฟังก์ชันการใช้งานที่แตกต่างกัน ดังนี้

รูปที่ 4 โมดูลการใช้งานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าแผนกวิชา

2.6.1 ด้านโมดูลการใช้งานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าแผนกวิชาเป็นผู้นิเทศ ซึ่งดูแลรับผิดชอบในการนำข้อมูล โดยมีฟังก์ชัน 7 รายการ ได้แก่ 1) ข้อมูลการนิเทศ 2) ตารางสอน 3) นิเทศการสอน 4) ประวัติการนิเทศ 5) สืบค้นข้อมูล 6) ออกรายงานการนิเทศ และ 7) ออกจากระบบ

รูปที่ 5 โมดูลการใช้งานสำหรับครู

2.6.2 ด้านโมดูลสำหรับครู เป็นผู้ถูกนิเทศ โดยมีฟังก์ชัน 4 รายการ ได้แก่ 1) บันทึกตารางสอน 2) ข้อมูลการนิเทศ 3) ออกรายงานการนิเทศ และ 4) ออกจากระบบ

รูปที่ 6 โมดูลการใช้งานสำหรับเจ้าหน้าที่

2.6.3 ด้านโมดูลสำหรับเจ้าหน้าที่ โดยมีฟังก์ชัน 6 รายการ ได้แก่ 1) เพิ่ม ลบ แก้ไขสมาชิกผู้บริหาร 2) เพิ่ม ลบ แก้ไข สมาชิกครู 3) เพิ่ม ลบ แก้ไข เจ้าหน้าที่ 4) แก้ไขหัวข้อการนิเทศ 5) ออกรายงานการนิเทศ พิมพ์รูปแบบการนิเทศเป็นไฟล์ .PDF 6) ออกจากระบบ

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศทางการศึกษา และด้านการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน พบว่าผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมแอปพลิเคชัน ทั้ง 4 ด้านมี

ประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวแสดงว่าระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้งานจริงได้

3.2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้ใช้งานระดับปฏิบัติการคือ ผู้บริหารและหัวหน้าแผนกวิชา พบว่า ระบบโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพดีมากทั้ง 5 ด้าน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก

3.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันโดยผู้ใช้งานระดับปฏิบัติการคือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวการนิเทศทางการศึกษา พบว่าระบบการประเมินการใช้ระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันโดยกลุ่มเจ้าหน้าที่ทั้ง 4 ด้าน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ ดี

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการนิเทศการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนานวัตกรรมการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชาในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อคิดเห็นว่า ขอบข่ายงานการนิเทศทางการศึกษา ประกอบด้วยโดยมี 4 ด้านหลักดังนี้ ด้านที่ 1 ขอบข่ายงานการนิเทศภายในอาชีวศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ ด้านที่ 2 การจัดทำข้อมูลของผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานงานนิเทศทางการศึกษา ด้านที่ 3 ด้านข้อมูลทั่วไปที่ผู้ใช้งานระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน และด้านที่ 4 การรักษาความปลอดภัยข้อมูล ในการเข้าถึงระบบเว็บแอปพลิเคชัน โดยทั้ง 4 ด้านนี้ ถือเป็นปัจจัยหลักขององค์ประกอบในการพัฒนาพัฒนาระบบเว็บแอปพลิเคชัน ซึ่งขอบข่ายงานการนิเทศทางการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของชมพูช พุทธิ (2558) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนตามขอบข่ายงานพบว่าขอบข่ายงานในการนิเทศทางการศึกษานั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อกระบวนการนิเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งลักษณะหรือรูปแบบของการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครชัย ธีรกุล (2563) กล่าวถึงกระบวนการสร้างหรือพัฒนาเว็บหรือรูปแบบเครื่องมือในการช่วยเก็บข้อมูลและระบบอำนวยความสะดวกในการนัดหมาย โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้ใช้งาน 2) ระบบข้อมูล 3) ระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ส่วนผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาระบบเว็บแอปพลิเคชันให้ความเห็นว่า หากพัฒนาระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน ควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจข้อมูลทรัพยากรที่มีอยู่ของหน่วยงานเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านฮาร์ดแวร์ ซึ่งเป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันและควรศึกษาวิธีการขั้นตอนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนทั้งระดับผู้บริหาร ระดับหัวหน้าแผนกวิชาผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล ฤทธิเดช, เปรมรัตน์ พูลสวัสดิ์, ยุวธิดา ชิวปริษา และวรวฒน์ จันทรตัน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้ในองค์กร โดยพบว่า

กรอบแนวคิดในการวิจัยและกระบวนการจัดการความรู้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัย ในกระบวนการสร้างหรือพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน จะต้องมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานหรือปัจจัยความต้องการในการพัฒนาเว็บเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เมื่อทราบถึงความต้องการ หลังจากนั้นก็จะดำเนินการในขั้นตอนของการออกแบบหรือเขียนระบบโปรแกรมขึ้น และทำการในข้อมูลหรือเครื่องมือในหน้าเว็บเพจสำหรับผู้ใช้งาน ขั้นตอนสุดท้ายการสร้างระบบป้องกันการขโมยข้อมูลหรือระบบรักษาความปลอดภัยของเว็บโดยให้มีผู้ดูแลระบบหรือเจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายหากเกิดความผิดปกติของระบบขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บที่สามารถใช้ได้กับคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของวิทยาลัยในอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันนี้จะทำงานด้วยโปรแกรมผ่านเว็บแอปพลิเคชัน ผู้วิจัยตั้งชื่อระบบนี้ว่า “การนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” จุดเด่นของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน ที่ทำงานบนเครือข่ายคือประหยัดเวลาในการติดตั้งระบบ เนื่องจากเมื่อพัฒนาระบบเรียบร้อยแล้วนำไปติดตั้งที่คอมพิวเตอร์แม่ข่าย คอมพิวเตอร์ทุกเครื่องที่เชื่อมต่อเครือข่ายภายในด้วยกันก็จะสามารถที่จะใช้งานระบบได้ทันที ผู้วิจัยเพียงแจกเอกสารคู่มือการใช้งานผู้ใช้ก็สามารถใช้งานระบบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญผ่องจันทร์ ทิพย์ธีรปรกรณ์ (2564) ผลการวิจัยพบว่าการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตหรือระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรมที่รับการพัฒนามานี้ในเฉพาะด้าน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานหรือประหยัดระยะเวลาและยังสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายสอดคล้องกับโลกปัจจุบันที่ตอบสนองถึงความต้องการและรวดเร็ว

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศทางการศึกษา และด้านการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน มีความเห็นว่าระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน ทั้ง 4 ด้าน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก กลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นว่าระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน ทั้ง 5 ด้าน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี และกลุ่มผู้ใช้งานทั่วไปมีความเห็นว่าระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน ทั้ง 4 ด้าน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน พบว่าทุกกลุ่มที่ทำการประเมินมีความเห็นว่าระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ ดีและดีมาก ประสิทธิภาพของระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพลพีระ เชาว์สุธาการ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการเก็บข้อมูลการนิเทศของมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนนั้น เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของครูผู้สอน กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การนิเทศถือเป็นหัวใจสำคัญที่ได้ทราบถึงปัญหา ในการจัดการเรียนการสอน และสิ่งสำคัญคือการจัดส่งข้อมูลและเอกสารหากมีความรวดเร็ว

และสามารถประมวลผลได้ทันทีที่จะสามารถให้คำแนะนำหรือชี้แนะครูผู้สอนได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tumman, Arreerard & Arreerard (2018) ได้วิจัยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัยและนักวิจัย พบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นต่อระบบจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่าระบบประมวลผลที่นำมาใช้งานสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานข้อมูลสามารถทำให้โรงเรียนมีการวางแผนและรวมถึงจัดเก็บข้อมูลไว้ในระบบประมวลผลได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่เกิดการสูญหายข้อมูลและรวมถึงปัญหาการหาเอกสารไม่เจอสามารถลดจำนวนคนในการทำงานและรวมถึงเวลาที่ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาสามารถใช้งานระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชัน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแผนกวิชา ในอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มาใช้ในสถานศึกษาเพื่อให้การนิเทศทางการศึกษาเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น
2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำระบบการนิเทศทางการศึกษาผ่านเว็บแอปพลิเคชันไปใช้งานกับสถานศึกษาอื่น ๆ ภายในสังกัดเพื่อให้ระบบนิเทศทางการศึกษา มีความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำและเป็นระบบที่มีมาตรฐานต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาระบบเว็บแอปพลิเคชันการนิเทศการศึกษา ไปใช้งานกับการติดตามภาระงานอื่น ๆ ของหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อลดระยะเวลาและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต่อไป
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบนิเทศทางการศึกษา ให้สามารถเชื่อมโยงไปถึงการประเมินอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การประเมินกิจกรรมนักเรียน-นักศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพของวิทยาลัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวิจัยที่มีการใช้โปรแกรมหรือชุดคำสั่งที่มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อเพื่อให้สามารถพัฒนาระบบนิเทศทางการศึกษาให้มีความสามารถเพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในระบบที่ใหญ่ขึ้น หรือใช้เชิงพาณิชย์ต่อไปได้

บรรณานุกรม

- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). *นวัตกรรมเพื่ออนาคต*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nia.or.th/frontend/bookshelf/zWf7zwTMcEWhI/62d3a82b0f129.pdf>, 5 กุมภาพันธ์ 2567.
- ชมพูนุช โยธี. (2558). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- ณัฐพัชญ์ ศรีราชจันทร์ และรุ่งนภา รัตนถาวร. (มกราคม-มิถุนายน 2565). การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการจัดการข้อมูลพฤติกรรมของนักศึกษาาระหว่างการศึกษา. *วารสารวิทยาสารสนเทศและเทคโนโลยี*, 4 (1), หน้า 8-9.
- ทิตินา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ทิมทอง. (24 กรกฎาคม, 2562). นวัตกรรมที่ดี เทคโนโลยีที่ช่วยครุควบคุมกับระบบใหม่ ๆ ช่วยตอบโจทย์การศึกษาไทย. *โพสต์ทูเดย์*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.posttoday.com/pr/595741/>.
- บุญณพนธ์ ทิพย์ธีรปกรณ. (2564). *การศึกษาโปรแกรมการทำงานสำหรับระบบสำนักงานทางการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.
- พลพีระ เซารัฐากร. (2564). *กระบวนการเก็บข้อมูลการนิเทศของมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ภณชิตรา สุปการ. (2558). *รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วรพล ฤทธิเดช, เปรมรัตน์ พูลสวัสดิ์, ยุวธิดา ชิวปรีชา, และวรวัฒน์ จันทรตัน. (2564). *การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้ในองค์กร*. การประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างสถาบัน ครั้งที่ 8 (The 8th Academic Science and Technology Conference 2021). 26 มีนาคม 2564, หน้า 1231 – 1239. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมจิตร ยิ้มสุด. (10 ธันวาคม, 2563). ความหมายนวัตกรรมการศึกษา. *Gotoknow*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gotoknow.org/posts/401951/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (กรกฎาคม 2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง การจัดการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (29 ธันวาคม 2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (1 พฤษภาคม 2566). *ดัชนีชี้วัดราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. ประจวบคีรีขันธ์: อาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
- อักรชัย ธีรกุล. (2563). *การพัฒนารูปแบบเว็บไซต์สำหรับการจัดเก็บข้อมูลโรงเรียนวัดราชาธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

Tumman, J., Arreerard, W., and Arreerard, T. (2018). *The Development Research and Researcher Database System in Faculty of Information Technology at Rajabhat Maha Sarakham University*. Research report, Maha Sarakham Rajabhat University, Maha Sarakham.

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศงานเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี

The Use of Information Technology for Academic Administration of Schools under the
Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office

เบญจวรรณ เกตุกระจ่าง¹ และสมใจ สืบเสาะ²

Benjawan Ketkrajang¹ and Somjai Suebsor²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Benchawan.ket@rmutr.ac.th¹, somjai.sub@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี จำแนกตาม เพศ และประสบการณ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 972 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 276 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านภาพรวมของระดับความพึงพอใจของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี และ (2) ด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยจำแนกตาม เพศและประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี

Abstracts

This research has the following objectives: (1) to study the level of information technology use for the academic administration of the school under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office and (2) to compare the use of information technology for academic administration of schools under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office, classified by gender and experience. This research is

quantitative research. The population used in the research included 972 teachers under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office, a sample size of 276 people. The data collection tools were questionnaires and structured interviews. Data analysis used percentage, mean, and standard deviation values. Hypotheses were tested using t-value statistics. and one-way analysis of variance. The results of the research found that (1) the overall level of satisfaction with the use of information technology For the academic administration of the school Under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office, it was found that the overall level was at a good level and (2) in the aspect of comparing teachers' opinions regarding skills in using information technology. For the academic administration of the school Under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office, classified by gender and work experience, it was found to be significantly different at the .05 level.

Keywords: Information technology, academic management, Phetchaburi high school district office

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษามีได้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียน หรือไม่ได้อยู่ในโรงเรียน แต่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ มีทุกเรื่อง ทั้งที่เป็นความรู้วิชาการทั่วไป ความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ได้ในทุกที่ทุกเวลาและทุกโอกาส การที่จะให้ทุกคนได้ เรียนรู้ อย่างมีคุณภาพนั้น เทคโนโลยีจึงเป็นปัจจัยสำคัญเป็นอย่างมาก ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้มีการเรียนรู้ ตลอดชีวิต คิดเป็น ทำเป็น มีการสังเคราะห์ความรู้ที่ได้สั่งสมมา เพื่อสามารถที่จะต่อยอดนวัตกรรม การเรียนรู้ได้ ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันดีแล้วว่า ในสังคมโลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปโดยการเกิดขึ้นของนวัตกรรม ต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการพัฒนามากยิ่งขึ้น โดยการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้งานในการพัฒนาใน วงการต่าง ๆ อย่างมากมาย สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 9 ซึ่งให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยีการศึกษาเป็นอย่างมาก

จากบริบทของเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การมัธยมศึกษาเพชรบุรี ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและสถานศึกษาในสังกัด มีการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน และการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่อย่างไรก็ตามการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศของครู และบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารจัดการของสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การมัธยมศึกษา เพชรบุรี ที่ผ่านมากลับพบว่า สถานศึกษาส่วนหนึ่งนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาได้

ไม่เต็มที่ ซึ่งอาจมีสาเหตุหลายประการ เช่น ความพร้อม ของบุคลากร ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ หรือระบบ การบริหารจัดการที่ไม่ดีพอ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ จูฑารีย์ วิลัยเลิศ (2558, น.322)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี เพื่อเป็น ข้อมูลการวางแผน การส่งเสริมสนับสนุน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรีจำแนกตาม เพศ และประสบการณ์

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

จากแนวคิดความหมายทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย รุจีร์ ภู่อระและ จันทรานี สงวนนาม (2559) ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2561) นวรัตน์ ทิพย์ธนสาร (2559) กมล ภู่อระเสริฐ (2561) สรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการหมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการให้ความรู้ด้านวิชาการ การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ความสำคัญของงานวิชาการ

ความสำคัญองได้ว่าการบริหารงานวิชาการถือว่ามีสำคัญ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นงานหลักของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดกิจกรรมสำหรับครูและนักเรียนที่เป็นส่วนสำคัญของโรงเรียน โดยขอบข่ายงานในการบริหารงานวิชาการนั้นจะครอบคลุมงานสำคัญของทั้งผู้เรียน และผู้สอนดังนั้นการจะพัฒนาโรงเรียนให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ

กระบวนการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารงานในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559, น. 9-20) สรุปกระบวนการบริหารงานวิชาการไว้ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวางแผนก่อนการดำเนิน ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายและ วางแผนในด้านวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน

2. ขั้นตอนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารต้องจัดและดำเนินงานรวมทั้งควบคุมดูแลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้

3. ขั้นส่งเสริม ควบคุม ติดตามผลการดำเนินงานวิชาการเพื่อให้ได้มาตรฐานวิชาการ กมล ภูประเสริฐ (2550, น.7-8) กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานวิชาการว่ามีส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ

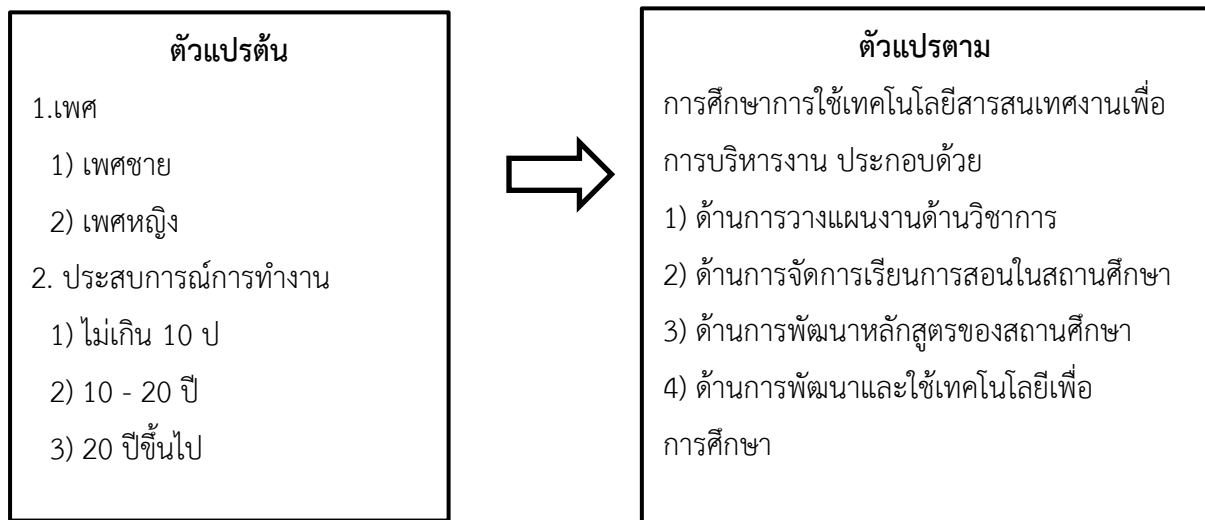
1. การวางแผนพัฒนาหรือการวางแผนกลยุทธ์ มีขั้นตอนประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดกลยุทธ์ การกำหนดแผนงานโครงการ

2. การนำแผนงานไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย การจัดองค์กร การสั่งการหรือมอบหมายงาน การควบคุมงาน การติดตามกำกับ การประสานและการนิเทศงาน

3. การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานประกอบด้วย การประเมินผลระหว่างการทำงาน การประเมินเมื่อสิ้นสุดงานและการรายงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 972 คน จาก 22 โรงเรียน (ข้อมูลบุคลากร สพม. จังหวัดเพชรบุรี ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 276 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่

และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1977, pp. 607 - 610) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วนครูในแต่ละโรงเรียน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วยเพศ และประสบการณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศงานเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารหรือครูภายในสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตร ส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท เพื่อจัดระดับความเหมาะสมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศงาน เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี ตามการบริหารงานวิชาการจากกรอบงานของกระทรวงศึกษาธิการที่นำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์สภาพปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศงานเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ และอายุ โดยใช้วิธีการหาความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

1.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาเพชรบุรี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้วนำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

2.1 สถิติวิเคราะห์ค่าที (Independent Sample t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน ใช้ทดสอบสมมติฐาน ด้านวิธีการเรียนรู้

2.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of variance) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้ทดสอบสมมติฐาน อายุและประสบการณ์ทำงาน ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่าง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ 2) ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่าภาพรวม การดำเนินการอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

2. ผลการการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ปฏิบัติงาน ปรากฏผลดังนี้

1) เพศ ความเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน มีความเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2) ประสบการณ์ปฏิบัติงาน ความเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน มีความเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงโดยลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการบันทึกข้อมูลการวิเคราะห์การวางแผนงานเช่น จัดทำแผนผัง ปัญหาอุปสรรคจุดแข็ง จุดอ่อน ของการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ

มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารายบุคคลที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน/โรงเรียน การใช้คอมพิวเตอร์ออกแบบโครงสร้างงานด้านวิชาการเช่น แผนผังควบคุมกำหนดเวลาการทำงาน (Gantt chart) ในการวางแผนงานวิชาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ในการเรียนการสอน มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำคู่มือ มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศทางด้านวิชาการด้วยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น แผนการทำงาน โครงการกิจกรรม การสืบค้นงานผ่านแอปพลิเคชัน google ในการวางแผนงานวิชาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มาช่วยในการทำงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การเผยแพร่ข้อความประกาศเพื่อแจ้งข่าวสารงานวิชาการให้ผู้ใช้ทุกคนทราบทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร ใหม่อินตะ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา โดยภาพและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงโดยลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ใช้อินเทอร์เน็ตศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา รองลงมาคือ จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางาน ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ออนไลน์สำหรับการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การชออินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน การจัดทำแบบสอบถามประเมินคุณภาพของสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการจัดทำแบบฟอร์มการบันทึกเยี่ยม/คืนสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและให้บริหารดาวน์โหลดออนไลน์ การจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การจัดทำคู่มือการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา ไจมนต์ (2555 น. 65-68) วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ กลุ่มโรงเรียนน้ำตกห้วยจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์กลุ่มโรงเรียนน้ำตก ห้วยจันทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงโดยลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการเบิกจ่ายงบประมาณ เช่น การบันทึกข้อมูลการเบิกจ่ายด้วยคอมพิวเตอร์ รองลงมาคือ โรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศข้อมูลด้านผลการเรียนของนักเรียน เพื่อจัดแบ่งเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา การใช้โปรแกรมจัดทำแบบฟอร์มบันทึกการเข้าสอน/เข้าเรียน การใช้อินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูลการจัดการเรียนการสอน หากิจกรรมผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนเพิ่มเติมจากในหนังสือ มีค่าเฉลี่ย การใช้โปรแกรมจัดทำเอกสารการเรียนการสอน เช่น ใบงาน ใบความรู้ การบันทึกข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น การเก็บคะแนน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ

มีการนำเสนอผลงานผ่านคอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียนได้เปิดประสบการณ์การเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมวุฒิ สีบสม (2555) ได้ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการบริหารงานวิชาการ ของ โรงเรียนในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงโดยลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการจัดทำข้อมูลการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ การบันทึกปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม มีการใช้ระบบแอปพลิเคชันของ google เพื่อการศึกษา มีการจัดเก็บเนื้อหาหลักสูตรในคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (LMS: Learning Management System) สำหรับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การใช้อินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสอดคล้องกับบูรณาการในหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน บันทึกจัดทำข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษาด้วยคอมพิวเตอร์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการชะระบบบริหารจัดการเรียนการสอน เฉลิมวุฒิ สีบสม (2555) ได้ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรีจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ปฏิบัติงาน ปรากฏผลดังนี้

2.1 เพศ ความเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน มีความเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสาร บุบผาลา (2557) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนประทาย อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีความพึงพอใจต่อการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนประทาย อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจระหว่างเพศชายและเพศหญิงต่อการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนประทาย นครราชสีมาไม่แตกต่างกัน

2.2 ประสบการณ์ปฏิบัติงาน ความเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี ที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงาน ต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน มีความเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีวัฒน์ ยืนยง (2557) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ พบว่า การเผยแพร่ข้อความประกาศเพื่อแจ้งข่าวสารงานวิชาการให้ผู้ใช้ทุกคนทราบทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น จึงควรมีการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไข พัฒนา ให้ดียิ่งขึ้น ควรมีระบบการแจ้งข่าวสารที่รวดเร็วทั้งออนไลน์และออฟไลน์ มีการพูดคุยกันเพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนาระบบให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2. ด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า การจัดทำคู่มือการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรมีการจัดประชุมทุกสัปดาห์ เพื่ออัปเดตคู่มือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ว่ามีความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เข้าใจ

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่า มีการนำเสนองานผ่านคอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียนได้เปิดประสบการณ์การเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ครูควรหาวิธีในการสอนรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้นักเรียนสนุกกับการเรียนมากขึ้น ควรมีการจัดตั้งการประชุมขึ้นมา เพื่อหารือเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่สร้างสรรค์ต่อไป

4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า มีการชะระบบบริหารจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ควรมีการจัดสัมมนาประชุมร่วมกัน เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดตารางการเรียนการสอน หาแนวทางแก้ไขที่สามารถทำได้ และเหมาะสมกับปัญหาดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการบริการงานวิชาการ เพื่อการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี เพิ่มเติม เช่น ความเข้าใจของเทคโนโลยีที่ใช้ นวัตกรรมด้านต่าง ๆ เพื่อให้คณะครูสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางนโยบายในการ วางแผนการบริหารสถานศึกษาในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น

2. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในงานวิจัย ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยวิธีอื่นประกอบไปด้วย เช่น วิธีการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูล ที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาในเทคโนโลยีสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมที่หลากหลายมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กมล ภู่งประเสริฐ. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561*. นนทบุรี : 21 เซ็นจูรี.
- _____ (2550). *การบริหารงานในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : เสริมสินพีรเพชรซิสเต็ม.
- จินตนา ใจมนต์. (2555). *ความพึงพอใจของครูใน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ กลุ่มโรงเรียนนำตักห้วยจันทน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.*
- เฉลิมวุฒิ สืบสม. (2555). *ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2561). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.*
- ฐิตารีย์ วิลัยเลิศ. (2558). *รูปแบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในฝันจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ค.ด. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- นวรรตน์ ทิพย์ธนสาร. (2559). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์. สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชธานี, อุบลราชธานี.*
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2559). *การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม.*
- ประสาร บุปผาลา. (2557). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนประเภทอำเภอบรรเทา จังหวัดนครราชสีมา. วิจัยสาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566 – 2570)*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.sesaopkn.go.th/sesaopk/img/file/O466-70.pdf>.
- รุจิร ภู่อาระ และจันทราณี สงวนนาม. (2559). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.*
- วิไลพร ใหม่อินตะ. (2555). *การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.*
- Krejcie, R.V. & Morgan, C. (1977). *Educational Psychology*. 3rd ed. New York: Harcourt Brace.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
Needs Assessment for 21st Century Expanding Opportunity School Group under the
Office of Samut Sakhon Primary Educational Service Area for School Administrators

อภิสิทธิ์ แต่งแดน¹ และสุวิทย์ ภาณุจारी²

Apisit Thangdan¹ and Suwit Phanujaree²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: turn.apisit@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และ (2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .961 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับความสำคัญของค่าดัชนี จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่ามีสภาพที่เป็นอยู่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรจะเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (2) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ในด้านความไว้วางใจ มาเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นอันดับที่ 2 ตามมาด้วยด้านความสามารถทางเชาว์ปัญญาในการแก้ปัญหา เป็นลำดับที่ 3 ด้านวิสัยทัศน์ เป็นลำดับที่ 4 ด้านความคิดยืดหยุ่นและปรับตัว เป็นลำดับที่ 5 และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นลำดับที่ 6

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น การพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Abstract

This research has two objectives: (1) to study the current and desired states of leadership of educational administrators in 21st century of Expanding Opportunity School Group under the Office of the Primary Education Area Office of Samut Sakhon, and (2) to assess the necessary needs for leadership development of educational administrators in 21st century of Expanding Opportunity School Group under the Office of the Primary Education Area Office of Samut Sakhon. This research is a survey research. The sample group consisted of 248 people, including administrators and teachers from Expanding Opportunity School Group under the Office of the Primary Education Area Office of Samut Sakhon. Data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of .961. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and ranking of index values. The ranking of the revised needs was also performed. The results of the research showed that: (1) the current and desired states of leadership of educational administrators in 21st century of Expanding Opportunity School Group under the Office of the Primary Education Area Office of Samut Sakhon were found to be at a high level overall, and (2) to assess the necessary needs for leadership development of educational administrators in 21st century of Expanding Opportunity School Group under the Office of the Primary Education Area Office of Samut Sakhon showed that trustworthiness was ranked first, creativity was ranked second, intellectual problem-solving ability was ranked third, vision was ranked fourth, flexibility and adaptability was ranked fifth, and teamwork was ranked sixth.

Keywords: Needs assessment, leadership development of school administrators in the 21st century, Samut Sakhon primary educational service area office

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทเป็นเครื่องมือในกระบวนการสร้างบุคคลและสังคมให้มีประสิทธิภาพบุคคลที่มีคุณภาพจะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างชาติ และเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนากำลังคนให้มีความสามารถที่ออกไปใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ยุคที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความสามารถของคนไทยให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดและการพัฒนาประเทศ ในสภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและมีผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ประเทศไทยได้มุ่งเน้นพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เป็นประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมุ่งหวังในการพัฒนาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาในช่วงนี้ได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนา เพื่อสร้างสรรค์ชีวิตที่มีคุณภาพและความสุขสำหรับประชาชนไทย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ถือว่ามีความรวดเร็วและมีความรุนแรง ซึ่งต้องมีการเตรียมตัวและปรับตัวทางการศึกษาเพื่อเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม และการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการตอบสนองแก่การเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลานี้ (วิจารณ์ พานิช, 2558, น. 1) ผู้นำมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรในภาครัฐหรือภาคเอกชน การพัฒนาองค์กรเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับผู้นำ (Leader) ซึ่งภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดเส้นทางของความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรในเชิงกลยุทธ์ และการดำเนินงาน ผู้นำเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและความเข้าใจในภาพรวมขององค์กรที่สามารถนำทีมงานไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จที่ตั้งไว้ ภาวะผู้นำที่ดีสามารถบังคับบัญชาและส่งเสริมผู้ที่ทำงานในองค์กรให้มีความกระตือรือร้น รับผิดชอบต่อสถานการณ์ที่ท้าทาย และเพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จให้กับองค์กรได้ตามลำดับ

การเป็นผู้นำในยุคโลกปัจจุบันนั้นค่อนข้างจะต้องมีคุณสมบัติและความสามารถที่สูงมาก เพื่อให้เป็นผู้ที่ได้รับความเคารพและยอมรับจากคนทั่วไป นอกจากนี้ยังต้องเน้นเรื่องภาพลักษณ์ที่เป็นที่น่าเชื่อถือและภายในต้องมีคุณสมบัติที่ดีเช่นกัน ในปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ย่อมต้องการผู้นำที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ ซึ่งเรียกว่า "ผู้นำที่มีภาวะผู้นำ" (Leadership) ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะของบุคคลที่เน้นความเหมาะสมทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งรวมถึงเรื่องบุคลิกลักษณะที่เหมาะสม การกระทำที่ดี และความสามารถในการเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ผู้นำที่มีภาวะผู้นำสามารถกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนใต้บังคับบัญชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นนักวางแผนและมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจอย่างมีความฉลาดและยุติธรรม (รอชีเยห์ ลาเต๊ะ, 2561) ถ้าหากเปรียบเทียบภาวะผู้นำก็เหมือนเป็นอาวุธประจำกายของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัววัดความสำเร็จและประสิทธิภาพของงานในองค์กร ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างมากต่อการบริหารงานในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ คุณภาพการศึกษานั้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการนำองค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กำหนดไว้ นั่นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและในเชิงวัฒนธรรมของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2553 มีสถานศึกษาในสังกัด 102 แห่ง มีพื้นที่ความรับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัดประกอบด้วย 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกะหุ้มแบน อำเภอบ้านแพ้ว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2565, น. 4) ในปีการศึกษา 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สมุทรสาคร มีนโยบายจัดและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมสร้างสรรค์ภายใต้วิถีใหม่ วิถีสมุทรสาคร มาตรฐานระดับสากล ศักยภาพนักเรียนเป็นพลโลก การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ความเป็นไทย รักและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีคุณธรรม จริยธรรม วิถีสมุทรสาคร การบริหารจัดการด้วยรูปแบบ 4D-SIGN FOR 4 QUALITY

ในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษานั้น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส มีปัญหาในการพัฒนาความสามารถที่ประกอบด้วยหลายด้าน รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 – 2562 ระดับเขตพื้นที่และระดับต่าง ๆ ประกอบไปด้วยกลุ่มรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ผลเฉลี่ยรวม ระดับประเทศลดลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2565, น. 26)

จากสภาพของปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในสถานศึกษาจึงได้ทบทวนวรรณกรรม พบว่า ยังไม่มีใครเคยทำวิจัยในประเด็นนี้มาก่อนจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” เพื่อจะได้นำผลของการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และ (2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการที่ใช้การวิเคราะห์และ

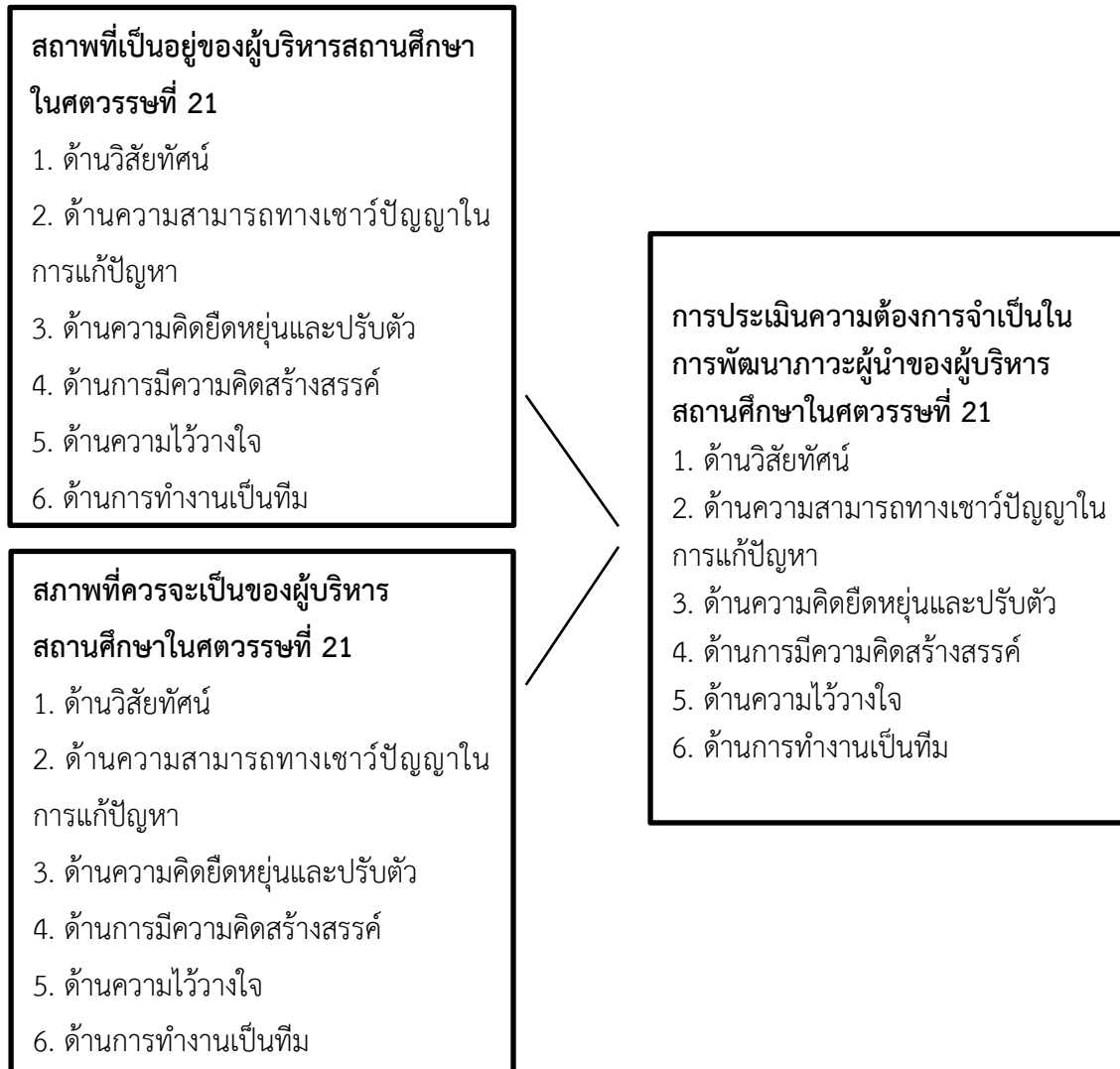
รวบรวมข้อมูล โดยการระบุนความต้องการที่สำคัญของบุคคล กลุ่ม สถาบัน ชุมชน หรือสังคม โดยใช้ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่ควรจะเป็นเป็นพื้นฐาน จากนั้นจะทำการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการเหล่านี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน การตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือแก้ไขงบประมาณหรือการจัดทำแผนการดำเนินงานให้เหมาะสมตามความต้องการที่สำคัญที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ ขึ้นอยู่กับความแตกต่างความต้องการที่กำหนดไว้ในบริบทนั้น ๆ ที่อาจต้องปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายหรือความต้องการที่สำคัญที่สุดในสถานการณ์นั้น ๆ และทำให้เกิดการจัดทำแผนหรือการดำเนินการที่เหมาะสมในขนาดแบบมีการวางแผนอย่างเหมาะสมและทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยดูจากงานวิจัยของ พิชญา ดำนิล (2558) พบว่า 1) ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์และกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าพบได้เสมอเพื่อให้คำปรึกษา และผู้บริหารมีความซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อหน่วยงาน และหน้าที่ที่รับผิดชอบ และ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร พบว่า ภาพรวมผู้บริหารและครูสอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารคณะศิลปศึกษาและห้องเรียนเครือข่ายพบว่า มีแนวทางทั้งหมด 15 แนวทาง และงานวิจัยของ กฤติยา ใจหลัก (2560) พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงาเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จะเห็นได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ขับเคลื่อนองค์กรให้พัฒนาอย่างต่อเนื่องและคล่องตัวตามสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งเป็นองค์ความรู้ใหม่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารรุ่นใหม่ที่กำลังก้าวเข้ามาสู่สายงานบริหารการศึกษา และผู้บริหารที่เป็นผู้บริหารในสายงานบริหารอยู่แล้ว

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยจะมีประโยชน์และเป็นแนวทางที่จะช่วยในกระบวนการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นอย่างมากขึ้น

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ วารสาร หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานกลุ่มงานและครูในสถานศึกษา จำนวน 700 คน ในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 8 แห่ง คือ โรงเรียนวัดคลองครุ โรงเรียนวัดบางปิ้ง โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก โรงเรียนวัดสามัคคีศรัทธาราม โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม โรงเรียนบ้านอ้อมโรงหีบ โรงเรียนบ้านบางน้ำจืด และโรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ ประจำปีการศึกษา 2566

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานและครูในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan จำนวน 248 คน โดยกระจายตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่ม จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนของสถานศึกษา โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต และทำการสุ่มตัวอย่างในกลุ่มย่อย ๆ นั้น ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 6 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง อายุการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง ซึ่งแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในด้านต่าง ๆ จำนวน 6 ด้าน จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert's rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับและสังเคราะห์แบบสอบถาม

3) ปรับและสังเคราะห์เครื่องมือตามนิยามปฏิบัติการแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูล

ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 6 ด้าน ส่วนตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ต่อการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

4) นำเครื่องมือที่ปรับและสังเคราะห์ขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาความครอบคลุมและความสอดคล้องตามนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าของ IOC ตั้งแต่ 0.8 - 1.00 โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาข้อคำถาม โดยทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1 ได้คำถาม จำนวน 30 ข้อ

5) นำเครื่องมือผ่านการคัดเลือกไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูในกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรสาครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อนำแบบสอบถามที่ลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยภาพรวมและรายด้าน ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่มีค่ามากกว่า 0.70 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เท่ากับ .961

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 248 ฉบับ เมื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้คืนมาใช้ได้ 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการทางสถิติในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูปเพื่อนำเสนอข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านความสามารถทางวิชาชีพในการแก้ปัญหา 3) ด้านความคิดยืดหยุ่นและปรับตัว 4) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 5) ด้านความไว้วางใจ และ 6) ด้านการทำงานเป็นทีม สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

สมุทรสาคร และจัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index; $PNI_{Modified}$) และในกรณีที่ว่า $PNI_{modified}$ เท่ากันจะพิจารณาจากค่า PNI ประกอบ

ผลการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการทำแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คิดเป็นร้อยละผลการวิจัยนำเสนอ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนบุคคลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.6 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.3 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80.2 ตำแหน่งครู คิดเป็นร้อยละ 85.1 และอายุการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง ส่วนใหญ่อยู่ที่ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งข้อมูลในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในด้านต่าง ๆ จำนวน 6 ด้าน พบว่า มีสภาพที่เป็นอยู่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่รวม 4.11 และสภาพที่ควรจะเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นรวม 4.66 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวม พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.1325 ($PNI_{Modified} = 0.1325$)

หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม มีสภาพที่เป็นอยู่สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20 รองลงมาคือด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.18 ตามด้วยด้านความคิดยืดหยุ่นและปรับตัว ค่าเฉลี่ย 4.14 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ค่าเฉลี่ย 4.08 ตามมาคือด้านความสามารถทางเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา ค่าเฉลี่ย 4.08 และลำดับสุดท้ายคือด้านความไว้วางใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.99

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงสภาพที่ควรจะเป็นนั้น พบว่า ด้านความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ 4.68 รองลงมาคือด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.68 ตามมาด้วยด้านการทำงานเป็นทีม ค่าเฉลี่ยคือ 4.67 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ค่าเฉลี่ย 4.65 ด้านความสามารถทางเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา ค่าเฉลี่ย 4.65 และลำดับสุดท้ายคือด้านความคิดยืดหยุ่นและปรับตัว ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.62

ในส่วนของการจัดลำดับความสำคัญจากการพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในด้านความไว้วางใจ มาเป็นอันดับที่ 1 ($PNI_{Modified} = 0.1723$) รองลงมาคือด้านการมีความคิดสร้างสรรค์

เป็นอันดับที่ 2 ($PNI_{Modified} = 0.1397$) ตามมาด้วยด้านความสามารถทางเซวาร์ปัญญาในการแก้ปัญหา เป็นลำดับที่ 3 ($PNI_{Modified} = 0.1378$) ด้านวิสัยทัศน์ เป็นลำดับที่ 4 ($PNI_{Modified} = 0.1198$) ด้านความคิดยืดหยุ่นและปรับตัว เป็นลำดับที่ 5 ($PNI_{Modified} = 0.1145$) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นลำดับที่ 6 ($PNI_{Modified} = 0.1108$)

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถทางเซวาร์ปัญญาในการแก้ปัญหา ด้านความคิดยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านความไว้วางใจ และด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า มีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความแตกต่างกันอย่างน้อยในหนึ่งด้าน สภาพที่เป็นอยู่ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความแตกต่างจากสภาพที่ควรจะเป็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวัง เห็นได้จากค่าเฉลี่ยของผลวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน จากสภาพที่เป็นอยู่โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การวิเคราะห์ค่าดัชนีเพื่อหาลำดับความสำคัญซึ่งพิจารณาจากสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น พบว่า มีสภาพที่เป็นอยู่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่รวม 4.11 และสภาพที่ควรจะเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นรวม 4.66 ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยรวม พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.1325 ($PNI_{Modified} = 0.1325$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรยุทธ วิลามาศ (2563) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความต้องการจำเป็นในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู และบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่คาดหวังในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับ

มากที่สุด เรียงลำดับตามการจัดความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ (1) ด้านการป้องกันตนเองและผู้อื่น (2) ด้านการสื่อสารกับผู้อื่น (3) ด้านการเคารพตนเองและผู้อื่น ตามลำดับ

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานะมาศ หาดยาว และสฤติพร เชาวชัย (2564) ซึ่งทำการศึกษา เรื่อง “ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของสภาพ ปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมาก ภาพรวมของสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับ มากที่สุด

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรศักดิ์ เปรมสังข์ และวัลลภา เฉลิมวงศาเวช (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการจำเป็นและแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารตาม ความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบางปลาม้า “สูงสูมรผดุงวิทย์” จังหวัดสุพรรณบุรี” ซึ่งผลวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ที่สุดในทุกด้าน ซึ่งความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีจินตนาการ และด้านความยืดหยุ่น ตามลำดับ 2) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความต้องการความจำเป็นตามความคิดเห็นของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พบว่า 2.1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดขั้นตอนใน การปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 2.2) ด้านการมีจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความ ทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ มีการนำเทคนิค วิธีการต่าง ๆ มาปรับใช้ในการทำงานทำ ให้การทำงานประสบผลสำเร็จ และ 2.3) ด้านการมีความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการ ปฏิบัติงาน การดำเนินงาน โดยใช้วิธีที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัย สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า มีสภาพที่เป็นอยู่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรจะเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม มีสภาพที่เป็นอยู่สูงสุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความ

สามัคคีกันใหม่คณะ เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้เสนอแนวคิดที่หลากหลาย ไม่ยึดติดเฉพาะความคิดตัวเองเป็นหลักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สร้างทีมงานที่มีคุณภาพในการทำงานในองค์กร

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงสภาพที่ควรจะเป็นนั้น พบว่า ด้านความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความไว้วางใจต่อผู้ได้บังคับบัญชา มั่นใจในการตัดสินใจของผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ที่มอบหมายให้สำเร็จลุล่วง สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับนักเรียนและสร้างความมั่นใจน่าเชื่อถือให้กับคณะครู

1.2 จากผลวิจัย การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า ในส่วนของการจัดลำดับความสำคัญจากการพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในด้านความไว้วางใจ มาเป็นอันดับที่ 1 ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมียุทธศาสตร์ทางด้านความไว้วางใจต่อการทำงานของผู้ได้บังคับบัญชามาเป็นอันดับแรก เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้เกียรติผู้ได้บังคับบัญชาเมื่อมีการมอบหมายภาระงานให้ครูหรือผู้ได้บังคับบัญชาไปปฏิบัติ ในส่วนของด้านการทำงานเป็นทีมให้ลำดับความสำคัญไว้เป็นอันดับสุดท้าย อาจเนื่องมาจากลักษณะงานบางอย่างที่ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาแล้วเห็นควรว่าต้องปฏิบัติอย่างรวดเร็ว รัดกุม หากมีการกระจายงานให้หลายคนปฏิบัติจะเกิดความผิดพลาดและล่าช้า ทั้งนี้ก็ยังไม่ปฏิเสธไม่ได้ว่าภาระงานบางอย่างก็ต้องอาศัยการปฏิบัติเป็นทีมจึงจะสำเร็จด้วย เมื่อผู้บริหารมีการพิจารณามอบหมายหน้าที่ให้ผู้ได้ปฏิบัติ ผู้บริหารต้องคำนึงถึงสายงานโดยต้องตรงกับความสามารถของบุคคล และเปิดโอกาสให้ทุกคนปฏิบัติงานอย่างมีความสุขเต็มกำลังความสามารถ นำไปสู่ผลสำเร็จของงานในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบหรือวิธีการพัฒนาดตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จากการประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2.3 ควรดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในพื้นที่อื่น

บรรณานุกรม

- กฤติยา ใจหลัก. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, (2)1,
หน้า 99 - 110.
- ฐานะมาศ หาดยาว และสธิพร เซาวนชัย. (2564). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง
สร้างสรรค์ของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 8(7), หน้า 268 - 281.
- พิชญา ดำนิล. (2558). ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารคณะศิลปศึกษาและห้องเรียนเครือข่ายสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์. *วารสารบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 1(10), หน้า 224 - 245.
- รอชียะห์ ลาเต๊ะ. (2561). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม
จังหวัดปัตตานี. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์,*
สงขลา.
- วรยุทธ วิลามาศ. (2563). ความต้องการจำเป็นในการเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูและบุคลากรทางการศึกษา
จังหวัดสระบุรี. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.*
- วิจารณ์ พานิช. (2558). *แนวโน้มการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. การบรรยายพิเศษของศาสตราจารย์
นพ.วิจารณ์ พานิช, มหาวิทยาลัยมหาดไทย.*
- วีรศักดิ์ เปรมสังข์ และวัลลภา เฉลิมวงศาเวช. (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำเชิง
สร้างสรรค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบาง
ปลาม้า “สูงสูดผดุงวิทย์” จังหวัดสุพรรณบุรี. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, สมุทรสาคร.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร:
พริกหวานกราฟิค.*

บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

Academic Leader roles of School Administrators Affecting Student Quality in Schools
under the Jurisdiction of Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2

สุภาพร โสภา¹ และสุวิทย์ ภาณุจारी²

Supaporn Sopa¹ and Suwit Phanujaree²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: supapornsuky7780@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 (2) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 และ (3) เพื่อวิเคราะห์บทบาทผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพหุภาคี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .975 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัย พบว่า (1) บทบาทผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (2) คุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมี 2 ด้าน ที่ส่งผล เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอนและด้านการ ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ร้อยละ 67.00

คำสำคัญ: บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

Abstract

This research aims to: (1) Analyze the academic leader roles of school administrators under the jurisdiction of Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. (2) Analyze the student quality in schools under the jurisdiction of Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. and (3) Analyze the impact of academic leader roles of school administrators on student quality in schools under the jurisdiction of Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. This research is a predictive research. The sample group consisted of 285 people, including administrators and teachers from schools under the jurisdiction of Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. Data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of .975. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression analysis. The results of the research showed that: (1) the academic leader roles of school administrators, both overall and in each aspect, were at the highest level, (2) the student quality in schools under the jurisdiction of Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2 was at the highest level, and (3) the academic leader roles of school administrators had a statistically significant impact on student quality in schools under the jurisdiction of Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2 at the 0.001 level. There were 2 aspects that had an impact, ranked from highest to lowest importance: instructional management and promoting Academic Atmosphere. These 2 aspects together can predict 67.00% of the student quality in schools under the jurisdiction of Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2.

Keywords: Academic leader roles of school administrators, student quality in schools, Kanchanaburi primary educational service area office 2

บทนำ

การศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความเจริญงอกงามของมนุษย์ ส่งเสริมให้มนุษย์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในตัวบุคคลและส่งผลต่อการเจริญเติบโตของสังคม การศึกษาเป็นกระบวนการรับรู้ หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ ผ่านการฟัง การปฏิบัติ การอนุรักษ์ การสร้างองค์ความรู้ผ่านการสืบสานวัฒนธรรม ปรับตัวเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม สังคม ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างต่อเนื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายและแนวการจัดการศึกษา เพื่อดำเนินการศึกษาพัฒนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบมีความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ พัฒนาทางด้านร่างกาย ส่งเสริมให้มีความรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรม มีสติปัญญา

ตลอดจนการดำรงชีวิตให้มีความสุขและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถและตามศักยภาพของผู้เรียน ในการจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาตนเองได้ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษา จึงต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีเนื้อหาสาระและ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางด้าน กระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจะช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝน สามารถทำได้ และทำเป็น ฝึกนิสัยรัก การอ่านให้กับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งป้องกันการเกิดปัญหาที่ ตามมา ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีรูปแบบผสมผสานสาระความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ หรือการบูรณาการความรู้ รวมทั้งการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา เพิ่มความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อน ครุ ผู้บริหาร เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในการพัฒนาผู้เรียนให้ บรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายอันประกอบด้วย ชุมชน โรงเรียน ผู้มีส่วนได้เสียกับ สถานศึกษา ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้ สอดคล้อง เพื่อให้ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้มากที่สุด

บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 มีความสำคัญยิ่งต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องมีบทบาทผู้นำทางวิชาการ ใช้โอกาสใช้ความเป็นผู้นำ อย่างเต็มศักยภาพและหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารโรงเรียนเป็นหลัก ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อบรรยากาศขององค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ (ปรียาภรณ์ เรื่องเจริญ, 2560, น. 24) โดยผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอน ต้องมีความเป็นบทบาทผู้นำทาง วิชาการสูง จึงจะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด (Hallinger & Murphy, 1985, pp. 221-224) บทบาทผู้นำทางวิชาการจึงนับได้ว่ามี ความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อดำเนินการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ในการปฏิบัติงานจากผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้รายงานผลการทดสอบวัด ความสามารถพื้นฐานของนักเรียนระดับชาติ คะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2563 ทุกวิชาที่ทำการทดสอบ ซึ่งได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้ต้องมีการแก้ไขปัญหาและสร้างโอกาสทาง

การศึกษาให้ทั่วถึง ให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทที่สำคัญ ในฐานะของหัวหน้าหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับครู และนักเรียนมากที่สุด โดยต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการบริหารและจำเป็นต้องมีบทบาทผู้นำทางวิชาการ

จากสภาพปัญหา ผลกระทบและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาบทบาทผู้นำทางวิชาการทั้งภายในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้วางแผนและพัฒนา ด้านบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

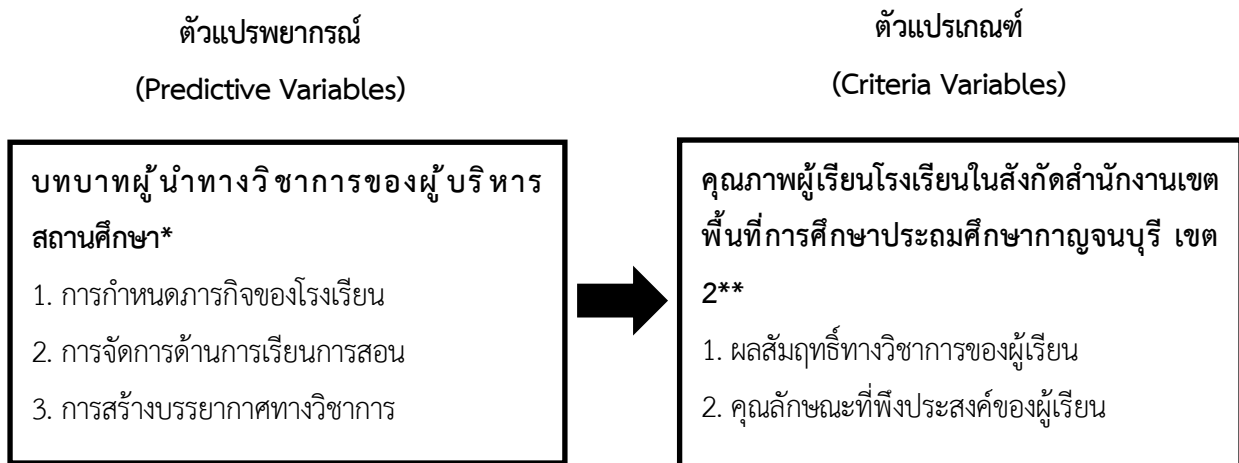
การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 และ (3) เพื่อวิเคราะห์ระดับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย เพื่อเป็นการศึกษาบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 และในการวิจัยครั้งนี้ได้ได้สังเคราะห์ตัวแปรทำนายจากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัย ฮาลลินเจอร์และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985, pp. 217 - 247) ได้กำหนดองค์ประกอบของบทบาทผู้นำทางวิชาการไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน

สำหรับคุณภาพผู้เรียน ใช้แนวคิดขบข่ายตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 เป็นแนวทางในการศึกษา ประกอบด้วย 2 ด้าน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 1,030 คน จากสถานศึกษา 101 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2565 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2566, น. 9)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการ และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 - 610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีลักษณะเป็นข้อคำถามประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน

2) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบตรวจสอบรายการ

3) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลกำหนดขอบเขต เพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาและตรงตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

4) นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามดำเนินการสร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ สำหรับการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องสมบูรณ์

5) นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ได้แก่ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความถูกต้องด้านภาษา และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามข้อเสนอแนะ โดยทุกข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ได้ข้อคำถาม จำนวน 31 ข้อ

6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรผู้ให้ข้อมูลในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน ดำเนินการเก็บด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ .975 นำเครื่องมือวิจัยของแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำแบบสอบถามไปใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 285 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้มีขั้นตอนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ

2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ในการประเมิน

3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ในการประเมิน

4) วิเคราะห์บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ด้วยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 68.80 รองลงมา คือ ปริญญาโท จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 30.50 และน้อยที่สุดปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.70 ตำแหน่ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นครู จำนวน 171 คน คิดเป็น ร้อยละ 60.00 รองลงมา คือ หัวหน้าวิชาการ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ประสบการณ์การทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 36.84 รองลงมา คือ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง 5 – 10 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 35.44 และน้อยที่สุด มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง มากกว่า 10 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 27.72 ขนาดสถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 84.20 รองลงมาปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 และน้อยที่สุดปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.38) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.45) และด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.39) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.43) และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มี 2 ด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ($X_2 Z_Y = 0.627$) และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($X_3 Z_Y = 0.234$) สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.819 ($R = 0.819$) ซึ่งตัวแปรทั้งสองร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาได้ร้อยละ 67.00 ($R^2 = 0.670$) สามารถเขียนเป็นรูปสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} \quad \hat{Y} = 0.761 + 0.569(X_2) + 0.251(X_3) \quad (R^2 = 0.670)$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} \quad Z_Y = 0.627(Z_{x2}) + 0.234(Z_{x3}) \quad (R^2 = 0.670)$$

สำหรับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) ไม่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน เพราะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงไม่ถูกคัดเลือกเข้าสมการ

การอภิปรายผล

สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน และด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน

ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อยู่ในระดับสูงที่สุดกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ การมีนโยบายทางวิชาการที่ชัดเจนและการสนับสนุนทางวิชาการ มีโครงสร้างการบริหารที่รอบคอบและรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการมี

ผลทำให้สมาชิกในองค์กรรู้สึกถูกต้อนรับและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางวิชาการ บรรยากาศทางวิชาการ เป็นสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้นในสถาบันการศึกษาเพื่อกระตุ้นและสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการในระดับต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้, วิจัย, และการพัฒนาทางวิชาการทั้งหมดในองค์กร บรรยากาศทางวิชาการมีลักษณะที่ ส่งเสริมความกระตือรือร้นในการสืบค้นความรู้และส่งเสริมการแบ่งปันความรู้ให้กับนักเรียน จึงถือได้ว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ฮาลลิงเจอร์และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985, pp. 217 - 247) ที่ได้ เสนอบทบาทของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 องค์ประกอบใหญ่ คือ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน องค์ประกอบด้านที่ 2 การจัดการด้านการเรียนการสอน และองค์ประกอบด้านที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยมงคล บุญชัย และจารุวรรณ เขียวน้ำชุม (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุค ประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศธร สารศรี (2566) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมทั้ง 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของผู้เรียน และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้กำหนดนโยบาย กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรีเขต 2 เป็นองค์กรบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลเน้นการมีส่วนร่วม มุ่งพัฒนาครูสู่มืออาชีพ พัฒนา เทคโนโลยีและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการเป็นผู้นำทางด้าน การเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการ ควรเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเต็มใจจากทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครู ครูก็จะจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูมีความชำนาญด้านหลักสูตรและการสอน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศ ในโรงเรียนที่ช่วยให้มีการเรียน การสอนที่ดีที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเป็นมิตรกับครู โดยมีเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน ผู้นำทางวิชาการต้องใช้เวลาในชั้นเรียนในฐานะของ

ผู้ร่วมงานและสนทนากับครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน การปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สงบ ประเสริฐพันธ์ (2543) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันที่มีต่อการพัฒนาโรงเรียนว่า ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ความรู้คืออำนาจ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสร้างภาพพจน์ใหม่ให้เป็นผู้นำทางวิชาการมีหน้าที่ในการนำแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโรงเรียนด้านต่าง ๆ ต้องทำตัวเป็นผู้นำทางวิชาการมีหน้าที่ในการนำแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโรงเรียนด้านต่าง ๆ ต้องทำตัวเป็นผู้จุดประกายความคิดในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องนำบุคลากรในโรงเรียนให้ตระหนักและให้ความสำคัญกับงานวิชาการ งานวิจัยและการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ฮาลลิงเจอร์ (Hallinger, 2009 อ้างถึงใน พระมหาพิทยา จันทรวงศ์, 2557 น. 42) ที่ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากในการใช้กลยุทธ์ของการประสานงานและการควบคุมที่จะปรับพันธกิจด้านวิชาการของโรงเรียนกับกลยุทธ์และการดำเนินการ ดังนั้น ผู้นำทางวิชาการจะไม่เน้นการเป็นผู้นำเพียงอย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยบทบาททางการบริหารได้ รวมถึงการประสานงาน การควบคุม และกำกับดูแลหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาวะผู้นำทางวิชาการเกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมกับ "หลักทางเทคนิค" ของการศึกษา คือการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ผู้นำทางวิชาการจะต้องประกอบด้วยความเชี่ยวชาญและความสามารถพิเศษ เป็นแกนนำในการทำงานอย่างเจาะลึกเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน และกล้าหาญในการทำงานโดยตรงกับครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยมงคล บุญชัยและจารุวรรณ เขียวน้ำซุม (2564) ที่ได้วิจัย พบว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปประกอบการกำหนดนโยบายในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการทำนายคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำด้านการจัดการด้านการเรียนการสอนมากำหนดเป็นนโยบายที่ครูทุกคนต้องให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษ

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรมีการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ทางวิชาการของโรงเรียนที่ชัดเจน การร่วมมือกับทุกส่วนของชุมชนการเรียนรู้เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามภารกิจของโรงเรียน สามารถปรับแนวคิดวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนพร้อมรับข้อมูลใหม่ ๆ และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ เพื่อนำมาพัฒนาด้วยวิธีการคิดที่สร้างสรรค์ กำหนดเป้าหมายทางการศึกษาให้เป็นตามหลักสูตรของสถานศึกษาและเป็นที่ยอมรับที่สำคัญสำหรับการพัฒนาของนักเรียนและทำให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสมบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เพื่อให้ได้คุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนที่มากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อยืนยันความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ในแต่ละด้าน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ชัยมงคล บุญชัย และจากรุวรรณ เขียวน้ำชุม. (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2564). บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(38), หน้า 208-223.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). *บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- พระมหาพิทยา จันทรวงศ์. (2557). *การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

พงศธร สารศรี. (กุมภาพันธ์ 2566). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 10(2), หน้า 27-39.

สงบ ประเสริฐพันธ์. (2543). *ร่วมกันสร้างสรรค์คุณภาพโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. กาญจนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2.

Hallinger, P., & Murphy, M. (1985). *Assessing the instructional management behavior of principal*. *The Elementary School Journal*, 8(6), pp. 221-224.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

Academic Administration of Educational Administrators

under the Office of Nong Khaem District, Bangkok

อารยา พูลทอง¹ และสุวิทย์ ภาณุจारी²

Araya Poolthong¹ and Suwit Phanujaree²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: araya02012539@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ (2) เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .972 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า (1) การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร

Abstract

This research aims to: (1) analyze the level of academic administration of educational administrators, and (2) compare the academic administration of educational administrators under the Office of Nong Khaem District, Bangkok, classified by gender, education level, work experience, and school size. This research is a survey research. The sample group consisted

of 226 people, including educational administrators and teachers from educational institutions under the Office of Nong Khaem District, Bangkok. Data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of .972. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The results of the research showed that: (1) the academic administration of educational administrators under the Office of Nong Khaem District, Bangkok, was overall at a high level, and (2) there was no significant difference in the academic administration of educational administrators under the Office of Nong Khaem District, Bangkok, when classified by gender, education level, work experience, and school size, both overall and in each aspect.

Keywords: Academic administration, educational administrators, the office of Nong Khaem district, Bangkok

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีวิธีการ แบบแผนและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบเพื่อเป็นการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศด้านวิชาการ ซึ่งแน่นอนว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งโรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการบริหารโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และเป็นตัวบ่งชี้ว่าการจัดการศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จ คือผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถ วิสัยทัศน์ และประสบการณ์การเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมสนับสนุนครูให้ได้พัฒนาและทันต่อการเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้โดยจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 10 การบริหารงานในด้านวิชาการจะประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารของโรงเรียนและครูที่เข้าใจวิชาของตนได้ดีเพียงใดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับโรงเรียนที่จะดำเนินไปได้ด้วยดี เป็นหน้าที่ของคนที่ทำงานในโรงเรียนที่จะต้องเตรียมพร้อมและทำงานร่วมกันเพื่อให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมาย ซึ่งคุณภาพของโรงเรียนสามารถดูได้จากผลการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งบ่งบอกถึงมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องบ่งชี้ความเจริญก้าวหน้าของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายทุกระดับต้องร่วมมือกันดำเนินการและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้น การวางแผนงานของผู้บริหารสถานศึกษาและฝ่ายบริหารงานวิชาการต้องเป็นระบบและต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง ปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความสามารถในการบริหารวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งมีปัญหาต้องพัฒนา ปรับปรุง และหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้ได้บริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยในการ

ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 แห่ง ในสภาพปัจจุบันพบว่า การบริหารงานวิชาการยังมีปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ทั้งนี้ อาจพิจารณาได้จากผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ปี 2561 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครพบว่า ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), 2558) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา อาจมีปัจจัยบางประการที่ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาในบางด้านมีผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด กระบวนการทำงาน รวมถึงกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาตนให้เป็นผู้บริหารงานวิชาการมืออาชีพ และแน่นอนว่าการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นสิ่งที่วางรากฐานให้เด็กและเยาวชนเติบโตไปเป็นกำลังที่ดีของประเทศชาติ

จากสภาพของปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในสถานศึกษาจึงได้ทบทวนวรรณกรรม พบว่า ยังไม่มีใครทำวิจัยในประเด็นนี้มาก่อน จึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร” เพื่อนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด และพัฒนาสามารถสู่ความเป็นผู้บริหารงานวิชาการมืออาชีพของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครต่อไป

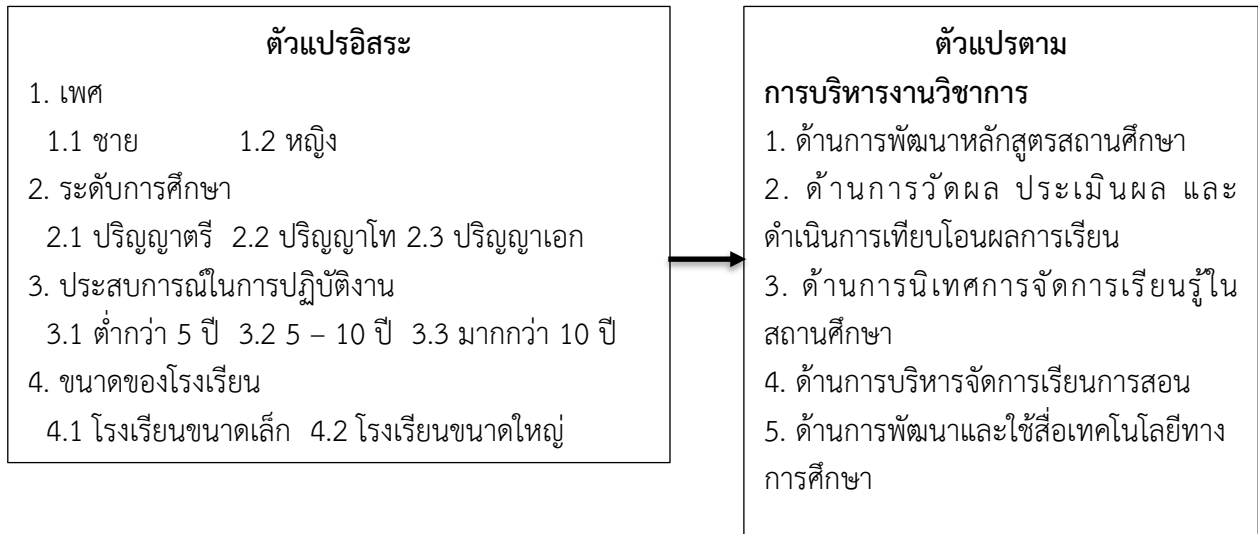
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากกระทรวงศึกษาธิการ (2552, น. 29 – 30) ที่กำหนดขอบข่ายภารกิจงาน และแนวทางปฏิบัติด้านวิชาการไว้หลายด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขอบเขตเนื้อหาที่สำคัญและนำไปกำหนดกรอบวิจัยซึ่งมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 สถานศึกษา แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 25 คน ครูจำนวน 421 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 446 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 สถานศึกษา แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 25 คน ครูจำนวน 201 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 226 คน ได้มาจากการเทียบการเปิดตารางเครจซี่มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified-random sampling) สุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยสร้างข้อคำถามภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎี และครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยโดยมีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2) วิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่าและแบบตรวจสอบรายการ

3) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลกำหนดขอบเขต เพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาและตรงตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

4) นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามดำเนินการสร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ สำหรับการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องสมบูรณ์

5) นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว มานำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) พร้อมนำผลมาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามข้อเสนอแนะ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับนิยามศัพท์ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าของ IOC ตั้งแต่ 0.8 - 1.00

6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรผู้ให้ข้อมูลในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน ดำเนินการเก็บด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.972

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้มีขั้นตอนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 226 ฉบับ เมื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ใช้ได้ 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาคำนวณหาค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบคำบรรยาย ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและข้อคำถามในการวิจัย มีสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) นำข้อมูลจากข้อคำถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้การแจกแจงค่าความถี่และหาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2) นำข้อมูลจากข้อคำถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่านำมาตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ แล้วบันทึกข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ทางสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายข้อ รายด้าน

และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

3) นำข้อมูลจากข้อคำถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มาวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตาม เพศ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา วิเคราะห์โดยค่าสถิติ t-test และ One-Way ANOVA

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 226 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 67.29 และเพศชาย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 32.74 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีมากที่สุด จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 75.66 ปริญญาโท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 23.46 ปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.88 ด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี มีมากที่สุด จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 51.33 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 31.85 และน้อยที่สุดคือ ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 16.82 ส่วนด้านขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 76.11 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 23.89

ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การบริหารจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร” ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผลของการวิจัยนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นราย ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การบริหารจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับสูงที่สุดกว่าทุกด้าน เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน พบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการไปตามแผนงานของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ทั้งนี้ ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักใน การมีส่วนร่วมเพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนร่วมคิดร่วมทำในการทำงานเป็นทีม ต้องได้รับการเตรียมความพร้อม เห็นคุณค่ามีความรู้ความเข้าใจตลอดถึงการติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (อิสรยาม อาเก็ม, 2557, น. 27) การบริหารงานในด้านวิชาการจะประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารของ สถานศึกษาและครูที่เข้าใจวิชาของตนได้ดีเพียงใดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับโรงเรียนที่จะดำเนินไปด้วยดีหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งเรือง ไตรรงค์ (2562, น. 92 – 95) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตลาดพร้าว ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ ในระดับมาก คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของคนที่ทำงานในโรงเรียนที่จะต้องเตรียมพร้อมและทำงานร่วมกันเพื่อให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมาย ซึ่งคุณภาพของโรงเรียนสามารถดูได้จากผลการเรียนของผู้เรียน

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สถานศึกษา แลครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณ์ภูษิตชญาพันธ์ ชราชิต (2565, น. 78) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน สหวิทยาเขตเมืองชล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีมากกว่าระดับการศึกษาปริญญาโท และปริญญาเอกก็ตาม แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละสถานศึกษา ต่างก็ให้ครูผู้สอนทุกคนได้รับความรู้ความเข้าใจการบริหารงานวิชาการไปในทิศทางเดียวกัน โดยผ่านการอบรม ซึ่งแจ้งแนวทางและรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการให้ครูผู้สอนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ นริศรา ประศาสตร์ศิลป์ และอดุลย์ วังศรีคุณ (2565, น. 132) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลวิจัยของ รุ่งเรือง ไตรณรงค์ (2562, น. 91) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตลาดพร้าว พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินงานตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตหนองแขม ด้านการบริหารจัดการที่ไปในทิศทางเดียวกัน และมีการประสานเครือข่ายพัฒนาร่วมกัน ทำให้ครูผู้ปฏิบัติงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐชัญญานันท์ ชราชิต (2565, น. 78) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตเมืองชล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิมลรัตน์ ตั้งชี และปทุมพร เปี้ยถนอม (2565, น. 84) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสหวิทยาเขตที่ 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 พบว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสหวิทยาเขตที่ 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักการในการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา จึงทำให้ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การบริหารจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรพัฒนาในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ควรมีแบบแผนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจนและเป็นระบบให้มากขึ้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา พร้อมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกันแบบกัลยาณมิตรพร้อมทั้งนำผลการปฏิบัติไปปรับปรุงแก้ไขต่อไปเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า เมื่อครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรยึดหลักการในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาคุณภาพ หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักความเป็นวิชาการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา และแน่นอนว่างานวิชาการเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ดังนั้น ไม่ว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนที่ระดับต่างกัน ก็ควรมีส่วนร่วมในการทำงาน และควรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาตนให้เป็นผู้บริหารงานวิชาการมืออาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครและพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวินิจฉัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือครูการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- เกศรา ตุ่มคำ. (2562). *การจัดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแม่ชะบู่อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตามกระบวนการ PDCA. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.*
- ณัฐชญาณันท์ ชราชิต (2565). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขต เมืองชล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.*
- นริศรา ประศาสตร์ศิลป์ และอดุลย์ ว่างศรีคุณ. (2565). *การเปรียบเทียบการจัดการความรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. (19 ธันวาคม 2545). *ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก. หน้า 3.*
- รุ่งเรือง ไตรณรงค์. (2562). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงาน เขตลาดพร้าว. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร, กรุงเทพมหานคร.*
- วิมลรัตน์ ดั่งซี่ และปทุมพร เปี้ยถนอม (2565). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สหวิทยาเขตที่ 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.*
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.). (2558). *ประกาศและรายงานผลสอบ O-NET ปีการศึกษา 2561. เข้าถึงได้จาก: <https://www.niets.or.th>, 23 กรกฎาคม 2566.*
- อิสฮาม อาเก็ม. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา, สงขลา.*
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607 - 610.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

The Relationship between Academic Administration and Student-Centered Learning Management of Expanding Educational Opportunity Schools in Ban Pong District, under the Jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2

ลภัสรินทร์ แก้วมุกดา¹ และสุวิทย์ ภาณุจारी²

Laphatsarin Kaewmookda¹ and Suwit Phanujaree²

นักศึกษา¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹⁻²

E-mail: sutthida.kae@rmutr.ac.th¹, suwitmbu@hotmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 และ (3) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า (1) การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ความสัมพันธ์การบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ ($r=.871$) อยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research has three objectives: (1) to analyze the level of academic administration of expanding educational opportunity schools in Ban Pong District, under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 (2) to analyze the level of student-centered learning management of expanding educational opportunity schools in Ban Pong District, under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, and (3) to analyze the level of relationship between academic administration and student-centered learning management of expanding educational opportunity schools in Ban Pong District, under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2. This research is a survey research. The sample group consisted of 152 people, including administrators, academic heads, and teachers of expanding educational opportunity schools in Ban Pong District, under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2. Data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of .980. The statistics used were mean, percentage, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The results of the research showed that: (1) the academic administration of expanding educational opportunity schools in Ban Pong District, under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, both overall and in each aspect, was at the highest level, (2) the student-centered learning management of expanding educational opportunity schools in Ban Pong District, under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, both overall and in each aspect, was at the highest level, and (3) The relationship between academic administration and student-centered learning management of expanding educational opportunity schools in Ban Pong District, under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, was statistically significant at .01, with a correlation coefficient ($r=.871$) at a high level.

Keywords: Academic administration, student-centered learning management, educational opportunity schools

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย

อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่ง พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความ รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560, 2560) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 มาตรา 22 แนวทางการจัดการ การศึกษาจะต้องยึดหลักว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็ม ศักยภาพการจัดการเรียนการสอนให้เน้น ความสำคัญ ทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ จัดให้มีการประเมินผลการเรียน ตามสภาพจริง โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ครูจะต้องพัฒนากระบวนการ เรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ การศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการ กระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) กลยุทธ์ในการ บริหารของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนเป็นองค์กรหลักในการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยกระจายไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในพื้นที่โดยตรง มุ่งเน้นในการ บริหารจัดการ การกระจายอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เกิดความ อิสระคล่องตัว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนา กระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรตลอดจนการวัดผลและประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนา คุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพ นั่นคือ คุณภาพการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านผู้เรียน ครูผู้สอน หรือสถานศึกษา ย่อมเกี่ยวกับการ บริหารงานวิชาการทั้งสิ้น ซึ่งถือได้ว่าการบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ ของการบริหารการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มี 9 หมวด 78 มาตรา โดยเป็น มาตราที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ มาตรา 22 การเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องมีการบูรณาการ มาตรา 24 การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา เป็นแนวทางให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 26 การประเมินแนวใหม่ที่หลากหลายในการปฏิรูป การเรียนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้วิถีคิด รู้จักการตั้ง คำถาม เป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริง และ มีการประเมินผลตามสภาพจริง ผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2550, น. 121) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทและความสำคัญสูง ทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ในกระบวนการหรือกิจกรรมเรียนรู้ ซึ่งเกิดผลให้ผู้เรียนมีบทบาทที่สำคัญมากกว่า

ผู้สอน และสอดคล้องกับ ศิริพันธ์ ศิริพันธ์ (2554, น. 104) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student - Centered) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัว หรือการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ เชื่อว่าจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ที่มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สอดคล้องกับพันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 “ส่งเสริมการจัดการศึกษา เพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามศักยภาพและพหุปัญญาโดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตในศตวรรษที่ 21” จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) แผนการศึกษาชาติ (พ.ศ.2560-2579) ตลอดจนนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายและจุดเน้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายจังหวัดและกลุ่มจังหวัด นำลงสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพด้วยนโยบาย 4 สร้าง 3 เพิ่ม 10 จุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยนโยบาย สร้างที่ 4 สร้างทักษะอาชีพ สร้างรายได้ จัดทำแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรทักษะอาชีพ และการจัดการเรียนการสอน พัฒนาผู้บริหาร และครูผู้สอนให้มีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดทำสื่อ และการวัดประเมินผล อีกทั้งยังมีการเพิ่มระดับคุณภาพการศึกษา ให้ครูเรียนรู้แบบ Active Learning จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีส่วนร่วมผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบมีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับ

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2561 รับผิดชอบในการจัดการศึกษาครอบคลุม 4 อำเภอ คือ อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอบางแพ มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 147 แห่ง ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและนโยบายด้านการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กร เป็นกลไกและเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพ และประสบการณ์ทางการบริหาร เพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กรต้องใช้ความสามารถที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทบาทที่ปฏิบัติ แต่ในปัจจุบันยังมีปัญหาหลายประการ ซึ่งอาจกำหนดประพจน์ของปัญหาการวิจัยได้ว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ยังไม่ได้เท่าที่ควร” โดยอาจพิจารณาได้จากรายงานผลการดำเนินการ ประจำปีงบประมาณ 2565 ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับสังกัดและระดับประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าระดับสังกัด แต่ต่ำกว่าระดับประเทศ ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสังกัดและระดับประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 คะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ การศึกษาต่ำกว่าระดับสังกัดและระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2, 2565 น. 58)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในสถานศึกษาจึงได้ทบทวน วรรณกรรม พบว่า ยังไม่มีใครเคยทำวิจัยในประเด็นนี้มาก่อน จึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อจะได้ทราบถึงระดับของการบริหารวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์การบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นไปในทิศทางใด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุง พัฒนาการบริหารวิชาการ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารวิชาการของโรงเรียนระดับ การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 และ (3) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

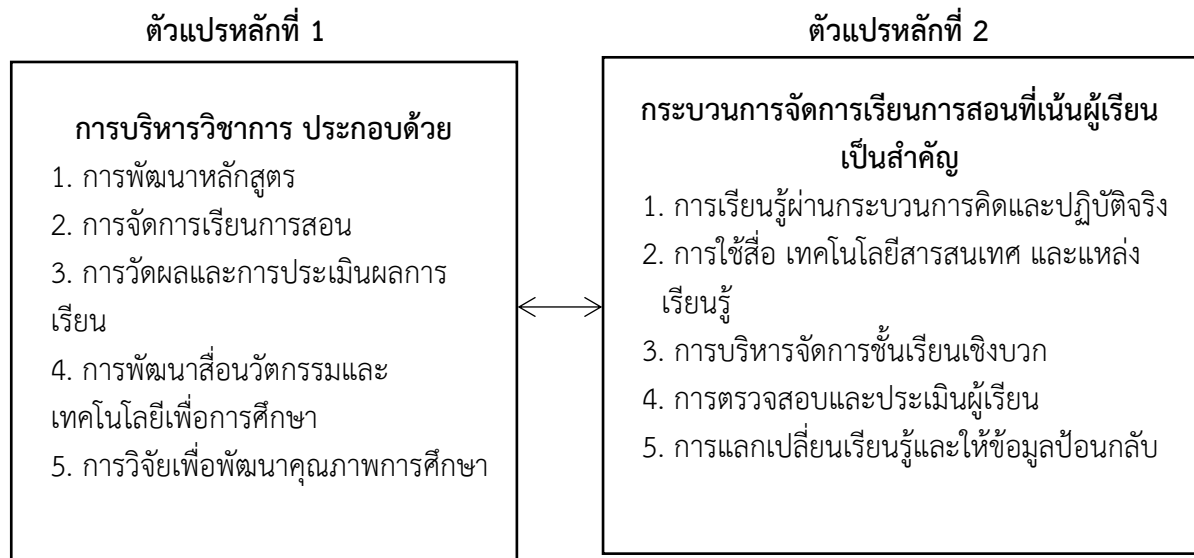
การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการและการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ได้ว่า การบริหารงานวิชาการ คือการนำระบบการบริหาร ทั้งหมดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาที่เป็นไปตามเป้าหมายที่ถูกต้องในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำได้โดยการร่วมมือกันของผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (อัครินทร์ แก่นจันทร์ 2562, น. 11) ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณวิษา จีนไฟ (2561) การบริหารงานวิชาการกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน และอยู่ในระดับมากจำนวน 16 ด้าน 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ อัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพ โดยทั่วไปความพึงพอใจในการทำงาน การขาดงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ 3) การบริหารงาน วิชาการกับประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในลักษณะคล้ายคลึงตามกัน สำหรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้แนวคิดขยาย ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารจัดการ ชั้นเรียนเชิงบวก ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน และมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) การจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student - Centered) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัว หรือการลงมือ ปฏิบัติจริง (Active Learning) และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่ แท้จริง วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ เชื่อว่าจะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ที่มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์ 2554, น. 104)

จะเห็นได้ว่า การบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถือว่ามี ความสัมพันธ์ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง มีสมรรถนะ และคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ตลอดจนมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ที่มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครู ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยใช้ตารางขนาดกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามผ่านแบบฟอร์ม Google Form เมื่อได้ข้อมูลครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับการตอบแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ โดยผู้วิจัยใช้สถิติ 2 ส่วน คือ 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) สถิติทดสอบ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองราชบุรี เขต 2

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 152 คน พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 83.55 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.45 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 53.29 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74 อายุ 41-50 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.13 และน้อยที่สุด มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.84 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 78.29 รองลงมา คือ ปริญญาโท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 21.71 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นครูผู้สอน (ที่มีได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงาน) จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 81.58 รองลงมา คือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.21 และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.21 อายุการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง 0 - 5 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 53.29 รองลงมา คือ อายุการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง 6-10 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74 มีอายุการปฏิบัติราชการในตำแหน่ง 11-15 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 13.82 และน้อยที่สุด 16 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 13.15 ตามลำดับ

2) ผลการวิเคราะห์การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองราชบุรีเขต 2 โดยภาพรวมภาพรวมอยู่มากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ การวัดผลและการประเมินผลการเรียน ($\bar{X} = 4.68$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.59$)

3) ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองราชบุรีเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมาคือ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 4.63$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ ($\bar{X} = 4.56$)

4) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองราชบุรีเขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์การบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

($r=.871^{**}$) ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์การบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายด้านเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง ($r=.838^{**}$) การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ($r=.835^{**}$) การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ ($r=.789^{**}$) การตรวจสอบและประเมินผู้เรียน ($r=.762^{**}$) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ ($r=.681^{**}$)

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

1. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสยังขาดเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงให้ความสำคัญการจัดการเรียนการสอนมากเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณวิชา จีนไผ่ (2561) การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน และอยู่ในระดับมากจำนวน 16 ด้าน 2) ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ อัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพโดยทั่วไปความพึงพอใจในการทำงาน การขาดงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ 3) การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในลักษณะคล้ายตามกัน

2. จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก การเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง การตรวจสอบและประเมินผู้เรียน การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 เน้นการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวกแต่ยังมีจุดอ่อนด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับของผู้เรียน ซึ่งกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสควรเน้นการจัดการเรียนการสอนในด้านนี้ ซึ่งสอดคล้อง ณัฐ คำมูล (2552) ได้ทำ

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอปง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาโดยภาพรวมพบว่าสภาพปัจจุบันครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการวัดประเมินผลโดยก็ได้มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง มีการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียนมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลการพัฒนาไปกับใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถเต็มศักยภาพ และสภาพปัญหาพบว่า ขาดบุคลากรครูผู้สอนมีภาระงานมากเกินไป แนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กควรมีเครือข่ายควรลดภาระงานของครูผู้สอนลง และควรเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครู โดยการพัฒนาครูผู้สอน

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ การตรวจสอบและประเมินผู้เรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง การบริหารจัดการชั้นเรียนชั้นเรียนเชิงบวก ยังไม่ได้ให้ความสำคัญการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับ สำหรับ วรรณวิชา จีนไฟ (2561) การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน คือ การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน และอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 16 ด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน การวางแผนงานด้านวิชาการ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การแนะนำ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับโรงเรียนและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ตามลำดับ 2) ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้อัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพโดยทั่วไปความพึงพอใจใน

การทำงาน การขาดงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ 3) การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในลักษณะคล้ายตามกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารหรือสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาต้องมีการกำหนดระบบติดตามตรวจสอบและประเมินผล แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดปฏิทินการประเมิน สร้างเครื่องมือ และมีการติดตามการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและต่อเนื่อง

2) จากผลการวิจัย พบว่า จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก การเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง การตรวจสอบและประเมินผู้เรียน การใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ และ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ ตามลำดับ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารหรือสถานศึกษาควรจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรในการสร้างสื่อและเทคโนโลยี กำหนดการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก การเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติจริงเป็นนโยบายของสถานศึกษา เพราะกลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก เนื่องจากว่าปัจจุบันเป็นยุคการเปลี่ยนแปลงที่ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก และมีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนความคิดเป็นข้อมูลป้อนกลับ รวมถึงกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล ติดตาม ประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกสถานศึกษา และมีการวิเคราะห์ สรุปผลการประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

3) จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง การบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ การตรวจสอบและประเมินผู้เรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า สถานศึกษา

ควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงเป็นอันดับแรก โดยอาจกำหนดเป็นนโยบาย และควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2

2) ควรมีการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 2 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สภานาถพรวานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)*. เข้าถึงได้จาก: [http://opec.go.th/ckfinder/userfiles/files/general/123\(2\)](http://opec.go.th/ckfinder/userfiles/files/general/123(2)).
- ณัฐ คำมูล. (2552). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอปง จังหวัดพะเยา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก.
- วรรณวิชา จีนไผ่. (2561). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ศิริพันธ์ุ ศิริพันธ์ุ. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. (2565). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. เอกสารที่ 4/2566. กลุ่มนโยบายและแผน : สำนักงานฯ.
- อัครินทร์ แก่นจันทร์. (2562). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, สระแก้ว.

บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน
กลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
The Role of Internal Supervision of School Administrators according to the Views of
Teachers in the United Campus Kwai Noi Cluster Schools under the Jurisdiction of
Kanchanaburi Secondary Education Area Office

เสนา เหมือนหงส์¹ และสุวิทย์ ภาณุจारी²

Sena Meuanhong¹ and Suwit Phanujaree²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี²

E-mail: meuanhongs22@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อเพื่อวิเคราะห์ระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี และ (2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตามทัศนะของครูที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 คน ได้แก่ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูหัวหน้างานนิเทศภายใน และครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.982 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยค่า t-test และค่า F-test (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีโดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ (2) การเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหาร ทัศนะของครู โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย

Abstract

The objectives of this research were to examine: (1) to analyze the level of internal supervision roles performed by school administrators as perceived by teachers in the Khao Noi Sub-District Cluster Schools, Kanchanaburi Secondary Education Area Office, and (2) to compare the internal supervision roles performed by school administrators in the Khao Noi Sub-District Cluster Schools, Kanchanaburi Secondary Education Area Office, as perceived by teachers, when classified by gender, educational level, work experience, and school size. This research used a questionnaire to collect data from a sample of 159 people, including academic heads, internal supervision heads, and teachers in the United Campus Kwai Noi Cluster Schools, Kanchanaburi Secondary Education Area Office. Data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.982. The statistical methods used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One-way ANOVA), and one-way analysis of variance. The results of the research showed that: (1) The internal supervision roles performed by school administrators in the United Campus Kwai Noi Cluster Schools, Kanchanaburi Secondary Education Area Office, as perceived by teachers, both overall and in each dimension, were at a high level and (2) There was no significant difference in the internal supervision roles performed by school administrators in the United Campus Kwai Noi Cluster Schools, Kanchanaburi Secondary Education Area Office, as perceived by teachers, when classified by gender, educational level, work experience, and school size.

Keywords: Role of internal supervision of school administrators, views of teachers, United Campus Kwai Noi Cluster Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติในมาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ดังที่ อัมพวรรณ สิริรักษ์ (2560, น. 363) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นการตรวจสอบ ควบคุม ติดตามและประเมินผลคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วยความร่วมมือของบุคลากรซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถช่วยให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562, 2562)

การนิเทศภายในทางการศึกษา คือ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มาตรฐานจะส่งผลต่อการพัฒนาบุคคลให้สมบูรณ์ครบทุกด้าน ดังที่ สถาพร สมอุทัย (2565, น. 278) ได้เสนอว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างเป็นกัลยาณมิตรบนหลักพื้นฐานประชาธิปไตย เพื่อส่งเสริม ช่วยเหลือ ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ อภิสรา กังสังข์ (2561, น. 34) ได้ให้บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้นำพากระบวนการศึกษาภายในสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยจะต้องเป็นผู้เสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และดำเนินการประเมินตามสภาพจริงและสมใจ แสนโคตร (2565, น. 27) ได้นำเสนอบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นิเทศการศึกษาตามแนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) ดังนี้ 1) เป็นผู้ประสานงาน 2) เป็นที่ปรึกษา 3) เป็นผู้นำกลุ่ม และ 4) เป็นผู้ประเมิน เช่นเดียวกับ เกรียงศักดิ์ สังขชัย (2557, น. 95) ที่ใช้แนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) เป็นแนวคิดการเทศที่ผู้บริหารมีบทบาทที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ ๆ ของครูโดยอาศัยวิธีการที่หลากหลาย เน้นความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

ปัจจุบันบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขต แคว้น้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรียังไม่ดีเท่าที่ควรเพราะยังไม่สามารถส่งผลให้เกิดคุณภาพของผู้เรียนได้ในระดับมาตรฐานซึ่งสามารถพิจารณาได้จากรายงานคุณภาพทางการศึกษาของปีงบประมาณ พ.ศ.2565 จากผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ปี 2565 ที่ได้รายงานไว้ในแผนแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ด้านคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ของสถานศึกษาภายในสังกัดทุกแห่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติในทุกรายวิชาและทุกระดับชั้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี, 2566, น. 10-12) การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ควบคู่กับกระบวนการนิเทศที่ต้องร่วมกันสนับสนุนส่งเสริมไปด้วยกันจึงเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนของครูที่จะมุ่งให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี (2566, น. 1) กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรีให้ความสำคัญและขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดขึ้นจริงและมีประสิทธิภาพโดยจัดให้มีการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาในการบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนตามบริบทของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดตามผลลัพธ์ในการบริหาร 3 ด้าน ดังนี้ 1) ผู้เรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ทั้งความรู้ เจตคติ ทักษะ สมรรถนะสำคัญ 2) ครูและผู้บริหารสถานศึกษา มีอิสระ การสอนและการบริหาร พัฒนาเพิ่มขีดความสามารถเชิงวิชาการจากภาคีเครือข่ายและผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างต่อเนื่อง และ 3) สังคมสามารถลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและลดจำนวนนักเรียนที่หลุดจากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากสภาพปัญหาโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี จำนวน 5 โรงเรียน จึงจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้สอดคล้องกับแผน แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จึงถือว่าเรื่องบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี เป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการแก้ไข เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของ ครูผู้สอนโดยตรงที่ส่งผลให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนาขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานให้เป็น ผู้บริหารมืออาชีพเชิงบูรณาการด้วยหลักการนิเทศภายในตามแนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) ที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี ให้ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย เกิดคุณภาพทางการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี ตามทัศนะของครูที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

มุกิตา เอี่ยมทิพย์ (2565, น. 8) รายงานผลการประเมินโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาโรงเรียน หนองรีประชานิมิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี สอดคล้องแนวคิดของ โอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมี หลักการและมีจุดหมายสอดคล้องกับปัญหาของโรงเรียนเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ผ่านกระบวนการ คือ 1) ผสานความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรและผู้บริหาร 2) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ใช้หลักการนิเทศแบบมีจุดหมาย

กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินระบบบริหารและการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (2563, น. 7) ได้จัดทำคู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียน เป็นฐานซึ่งได้ศึกษาและใช้แนวคิดบทบาทการนิเทศของ ปีเตอร์โอลิวาและจอร์จ พาวลัส (Peter Oliva & George Pawlas) เป็นข้อบ่งชี้ของการนิเทศภายในไว้ดังนี้ 1) การพัฒนาการสอน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การพัฒนาทีมงาน เพื่อให้ข้อบ่งชี้การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการกำหนดกรอบเนื้อหาในการพัฒนางาน ร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้

สมใจ แสนโคตร (2562, น. 28) ได้ศึกษาการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของโอลิวาและพาวลัส (Oliva & Pawlas) และแนวคิดแฮริส (Harris) สามารถสรุปได้ว่าบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศ คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านกระบวนการช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมคุณภาพการสอน ซึ่งต้องเกี่ยวกับงานหลายด้านและบุคลากรหลายฝ่ายของสถานศึกษา ดังนี้ 1) บทบาทเป็นผู้ประสาน 2) บทบาทเป็นที่ปรึกษา 3) บทบาทเป็นผู้นำกลุ่ม 4) บทบาทเป็นผู้ประเมิน 5) บทบาทในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร 6) บทบาทเป็นนักวิจัย 7) บทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 9) เป็นครุต้นแบบ

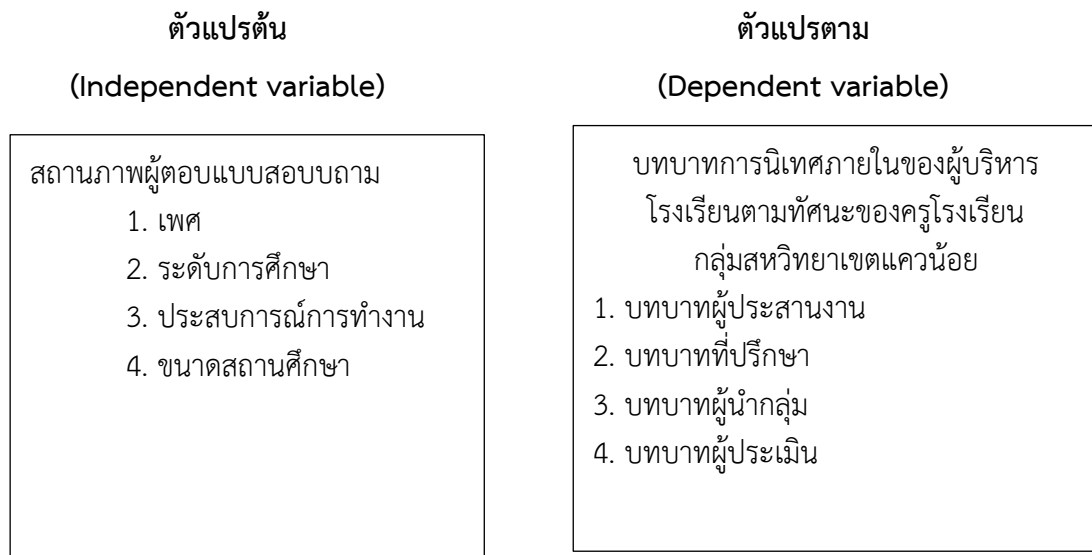
โรงเรียนเพ็ชรมาตาวิทยา (2562, น. 44) ได้ดำเนินการรายงานการวิจัย เรื่อง การยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนเพ็ชรมาตาวิทยา โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบผสมผสานซึ่งได้ศึกษาบทบาทของครูกับการนิเทศภายในสถานศึกษา จากการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องกับ ปีเตอร์ โอลิวาและจอร์จ พาวลัส (Peter Oliva & George Pawlas) สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทในฐานะผู้ให้การนิเทศ ดังนี้ 1) บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) บทบาทหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมประสานงานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศคนอื่น ๆ 3) บทบาทเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และ 4) บทบาทผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการนิเทศ

โอลิวาและพาวลัส (Oliva & Pawlas, 2004 อ้างถึงใน ปิยนุช เพชรวิเศษ, 2563, น. 14) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ว่า คือการร่วมมือร่วมใจกันของบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างมืออาชีพเพื่อพัฒนาการสอนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นโดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้นำในการนิเทศตามบทบาท 4 ข้อ ดังนี้ 1) บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator) 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator)

จากแนวคิดของนักวิชาการ นักวิจัย และสถาบันทางการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถนำไปกำกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยได้ 4 ประการ คือ 1) บทบาทผู้ประสานงาน (coordinator) 2) บทบาทที่ปรึกษา (consultant) 3) บทบาทผู้นำกลุ่ม (group leader) 4) บทบาทผู้ประเมิน (evaluator)

กรอบแนวคิด

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้พัฒนามาจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของโอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนในสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

ประชากร ได้แก่ (1) ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ (2) ครูหัวหน้างานนิเทศภายใน และ (3) ครูผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 272 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี, 2566, น. 8)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 2) ครูหัวหน้างานนิเทศภายใน และ 3) ครูผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 159 คน จากการเทียบตารางสำเร็จรูป เครจซี่และมอร์แกน และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 159 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายการ ดังนี้ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่กำหนดตัวเลือกไว้ให้เลือกแล้ว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตแควน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ซึ่งสร้างตามแนวคิดของ โอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการนิเทศภายในของ ผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่าและแบบตรวจสอบรายการ
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลกำหนดขอบเขต เพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุม เนื้อหาและตรงตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
4. นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามดำเนินการสร้างเสร็จแล้ว โดยพัฒนามาจากแนวคิดของ โอลิวาและพอลัส (Oliva and Pawlas) เพื่อตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ สำหรับการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องสมบูรณ์
5. นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง ความถูกต้องด้านภาษา และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามข้อเสนอแนะ โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าของ IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00
6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ให้ข้อมูลใน สถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีของครอนบาค โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ 0.982
7. นำเครื่องมือวิจัยของแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอ ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายความเรียง
2. วิเคราะห์บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยา เขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม จากนั้นนำมาเสนอ ในรูปตารางประกอบคำอธิบาย การแปลผลโดยเกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของ เบสท์ (Best W. & John, 1997, p. 190 อ้างถึงใน โชคระวี เจียมพุก, 2563, น. 51)
3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

4. เปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตามทัศนะของครูโดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้สถิติวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test (One-way ANOVA) โดยการทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว

5. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ที่มีผู้เขียนตอบมาวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขต แควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.9 ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 78.0 รองลงมาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 22.0 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.6 มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.1 และน้อยที่สุดมี ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.0 ส่วนใหญ่เป็นครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ที่มีใช้หัวหน้างานวิชาการและหัวหน้างานนิเทศภายใน) คิดเป็นร้อยละ 93.7 รองลงมา คือ หัวหน้างาน วิชาการคิดเป็นร้อยละ 3.1 และหัวหน้างานนิเทศภายใน คิดเป็นร้อยละ 3.1 และส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา ขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 61.0 รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษคิดเป็นร้อยละ 28.9 และสถานศึกษาขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 10.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขต แควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยา เขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มีบทบาทการนิเทศภายในตามทัศนะ ของครูโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ บทบาทผู้ประเมิน รองลงมา คือ บทบาท ผู้นำกลุ่ม บทบาทผู้ประสานงาน และบทบาทที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ บทบาทที่ปรึกษา ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สถิติทดสอบค่า T-test และสถิติทดสอบค่า F-test (One-way ANOVA) พบว่าทัศนคติของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีต่อบทบาทการนิเทศภายในโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านเมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด บทบาทที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ บทบาทผู้ประเมิน รองลงมา คือ บทบาทผู้นำกลุ่ม บทบาทผู้ประสานงาน และบทบาทที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ บทบาทที่ปรึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ได้ให้ความสำคัญสร้าง ความเข้าใจและดำเนินการพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจนตามบริบทและปัญหาของโรงเรียนเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี (2562, น. 1) กำหนดนโยบายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ให้ความสำคัญและขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เกิดขึ้นจริงและมีประสิทธิภาพโดยจัดให้มีการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาในการบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนตามบริบทของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดตามผลลัพธ์ในการบริหาร และวรมล น้อยพิทักษ์ (2561, น. 63) ได้ศึกษาบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายไทรโยค-ลีนถิ่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 พบว่า บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศและพัฒนาบทบาทการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันยึดการนิเทศเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test และสถิติทดสอบค่า F-test (One-way ANOVA) พบว่าทัศนคติของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีต่อบทบาทการนิเทศภายในโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของระวีวรรณ สุขเจริญ (2565, น. 457) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตนวนลจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตนวนลจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ครูที่มีระดับการศึกษา

ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จุริพร บุญมน (2560, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเครือข่ายที่ 22 (ศรีณรงค์ 1) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสุนทร เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนเครือข่ายที่ 22 (ศรีณรงค์ 1) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสุนทร เขต 3 ในภาพรวมไม่แตกต่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยบทบาทที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ บทบาทผู้ประเมิน รองลงมา คือ บทบาทผู้นำกลุ่ม บทบาทผู้ประสานงาน และบทบาทที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ บทบาทที่ปรึกษา ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลจากการวิจัยมาใช้ในการดำเนินงานนิเทศภายในให้สัมฤทธิ์ผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตแควน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตามบทบาทการนิเทศภายใน คือ บทบาทผู้ประเมินเป็นผู้ยึดมั่นในหลักการและหลักเกณฑ์ ทัศนคติที่ตีมองการไกลถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นเพื่อพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ดำเนินการสรุปผลและรายงานผลการนิเทศภายใน บทบาทผู้นำกลุ่ม เป็นผู้วิสัยทัศน์ วางแผนงาน ควบคุมการดำเนินงาน ประเมินผล จนงานสำเร็จ เป็นกลาง และรับฟังในความเห็นต่าง ๆ ของสมาชิกในกลุ่ม บทบาทผู้ประสานงาน ใช้ความรู้และทักษะการสื่อสารทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยสร้างการสื่อสารอย่างหลากหลายช่องทาง มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีเครือข่ายทางวิชาการ ในการอำนวยความสะดวก สนับสนุนการดำเนินงาน และบทบาทที่ปรึกษา สร้างความเข้าใจที่ดีและคำนึงถึงวัตถุประสงค์เป็นสิ่งสำคัญ สามารถให้คำปรึกษาและร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้คำแนะนำอย่างกัลยาณมิตร เพื่อให้กระบวนการนิเทศภายในที่มีมุ่งให้เกิดคุณภาพทางการจัดการศึกษา

2. จากผลการวิจัย พบว่า การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตามทัศนะของครูโดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีหรือโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนในสหวิทยาเขตแควน้อยสามารถนำกำหนดบทบาทการนิเทศภายในไปใช้ในการบริหารและพัฒนาโรงเรียนด้วยวิธีการนิเทศที่หลากหลายและมีความเหมาะสมต่อบริบทของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อบทบาทการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาบทบาทการนิเทศภายในต่อการบริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศภายในด้วยนวัตกรรมการนิเทศของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตแควน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

- เกียรติกศักดิ์ สังข์ชัย. (2557). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์*. ดุษฎีนิพนธ์ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- จूरิพร บุญมน. (2560). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน เครื่องข่ายที่ 22 (ศรีณรงค์ 1) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- โชคระวี เจียมพุก. (2563). *กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม*. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ปิยนุช เพชรวิเศษ. (2563). *แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- มูทิตา เอี่ยมทิพย์ (2565). *การประเมินโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาโรงเรียนหนองรีประชานิมิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี*. โรงเรียนหนองรีประชานิมิต: กาญจนบุรี.
- ระวีวรรณ สุขเจริญ. (สิงหาคม 2565). *บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขต นวลจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2*. วารสาร *Journal of Roi Kaensarn Academi* มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 7(8), หน้า 457.
- โรงเรียนเพชรฆาตาวทยา. (2562). *การยกระดับผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนเพชรฆาตาวทยา โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบผสมผสาน (Mixed Roles)*. ระยอง: โรงเรียนเพชรฆาตาวทยา.

- วรกมล น้อยพิทักษ์ และสงวน อินทร์รักษ์. (2561). *บทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ไทรโยค-ลั่นถัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3*. ปรินญาศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สถาพร สมอุทัย. (พฤษภาคม 2565). “การนิเทศการศึกษา” หนึ่งตัวช่วยในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยวิชาการ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครสวรรค์*, 5(3), หน้า 275–288.
- สมใจ แสนโคตร (2562). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2563). *คู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ ห้องเรียนเป็นฐาน*. สกลนคร: กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กาญจนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี. (2566). *ยุทธศาสตร์พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2563 – 2567*. กาญจนบุรี: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี.
- อภิสร กังสังข์. (2561). *บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาใน อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา*. ปรินญาศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- อัมพวรรณ สิริรักษ์. (มีนาคม 2560). *การจัดการนิเทศภายในโรงเรียนกับการประกันคุณภาพการศึกษา*. ปรินญามหาบัณฑิต. สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

งานบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

New Era Participatory Academic Management in Schools under the Jurisdiction of the
Primary Education Service Area Office, Petchaburi District Office 2

เสาวณีย์ นิตยใจพรหม¹ และจรัส แจ่มจันทร์²

Soawanee Nitjaiprom¹ and Chumrus Jamjun²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

E-mail : soawanee.nitjaiprom2540@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน และ (3) เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสู่การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 283 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ (3) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ การมีส่วนร่วม ประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the participatory academic administration of schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2 (2) to compare the participatory academic administration of schools under the office. Phetchaburi Primary Educational Service Area 2, classified by work experience and school size, and (3) to study problems and suggest guidelines for development towards a new era of participatory academic administration of schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2. This research is a quantitative research. Sample groups include: Educational institution administrators and teachers under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, totaling 283 people, were selected by simple random sampling. The research instrument was a questionnaire. Analyze data using the frequency value Average percentage value and standard deviation. Statistics. The results of the research found that (1) the level of participatory academic administration in the modern era of teachers in schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, overall and in each aspect, were at a high level (2) Comparative results of modern participatory academic administration of teachers in schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified by work experience Administrators and teachers with different experiences in their work There were overall opinions that were not different at the statistical significance level of 0.05 and (3) comparative results of modern participatory academic administration. of teachers in schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified according to school size. It was found that administrators and teachers working in small, medium, and large schools had different opinions overall and in each aspect. Statistical significance level .05

Keywords: Academic management, participation, primary education

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสร้างความวิตกกังวลและความไม่มั่นคงในวงการการศึกษา ซึ่งถือเป็นความท้าทายที่จะเรียนรู้กลยุทธ์ใหม่ ในฐานะที่เป็นผู้นำการศึกษา ครู อาจารย์ต้องยอมรับที่จะเรียนรู้และแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากทฤษฎีใหม่ ๆ ที่เข้ามาอย่างมีสติ ครูต้องเป็นตัวอย่างของผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาจะต้องเรียนรู้วิธีการคิดนอกกรอบและพัฒนามากขึ้น งานของครูไม่ได้เป็นเพียงแค่การปรับแต่งสภาพที่เป็นอยู่ ถ้าหากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในระบบโรงเรียน เราควรจะแสวงหาความจริงจากหลายมิติ ในฐานะที่เป็นมนุษย์เรามีความซับซ้อนทางชีวิตที่ไม่สามารถจำกัดอยู่เพียงรูปแบบเดียว มนุษย์ชอบความจริงแต่ก็ต้องอาศัยอยู่บนหน้าากของการเรียนรู้จากความหลากหลายของแหล่งที่มาในเวลา

เดียวกัน ครูผู้สอนควรจะได้รับ การฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะของมนุษย์ของพวกเขา อีกทั้ง ครูต้องเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับชุมชนที่หลากหลายมากขึ้น และเห็นพ่อแม่เป็นแหล่งของการเรียนรู้ และการสนับสนุนมากกว่าการแทรกแซง (ซันธชัย อธิเกียรติ ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว, 2560, น. 1)

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน ผู้ปกครองและประชาชน การบริหารแบบมีส่วนร่วม นอกจากช่วยให้งานทั่วไปของโรงเรียนเป็นไปด้วยดีแล้ว ยังทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น และมีระเบียบวินัยดีขึ้น สำหรับประเทศไทยนั้นได้กำหนดไว้ในแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ซึ่งเป็นเสถียรภาพเห็นที่ตีดีที่สุดสำหรับการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในประเทศไทย โดยมีแนวคิด All for Education การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ การศึกษาเป็นความต้องการของทุกคนในสังคมอยากให้เกิดขึ้นในโรงเรียนของรัฐอย่างมีความเสมอภาคกัน ทั้งในเมืองและชนบท มีคุณภาพทางการศึกษาใกล้เคียงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ว่าให้มีการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้าง ความเข้มแข็งของครอบครัวทั้งการใช้สื่อเพื่อเสริมสร้างคุณค่าต่อครอบครัว พัฒนานวัตกรรมเพื่อช่วยสื่อสาร ระหว่างสมาชิกในครอบครัว สร้างพื้นที่ให้ครอบครัวได้ใช้เวลาด้วยกัน สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และโรงเรียนผ่านกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กครู ผู้ปกครอง (จิตประสงค์ ทมะนันต์, พงษ์ธร สิงห์พันธ์, และสุวิมล โปธิ์กลิน. 2564. น. 1204)

การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จัดตั้งขึ้นตามประกาศ ของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 เป็นหน่วยงานอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลท่าแยง จังหวัดเพชรบุรี 776130 หมายเลขโทรศัพท์ 032473855ท ที่ดินจำนวน 2 ไร่ 1 งาน 83 ตารางวา รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียน ในสังกัด จำนวน 121 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอประกอบด้วย อำเภอท่าแยง อำเภอชะอำ อำเภอบ้าน ลาด อำเภอแก่งกระจาน ด้วยความแตกต่างระหว่างสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของแต่ละอำเภอ รวมถึง ความแตกต่างทางด้านขนาดของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ทำให้เกิดความแตกต่างด้านการจัดการศึกษา ที่ต้อง จัดให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ตั้งของสถานศึกษา งานบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักที่ทำหน้าที่ใน การจัดการศึกษา การศึกษาเรื่องงานบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกันจึงมีความ น่าสนใจว่ามีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันหรือไม่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2, 2566)

จากที่กล่าวข้างต้นการบริหารวิชาการ เป็นศาสตร์และศิลปะที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนา และดำเนินการศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานและใจกลางของการจัดการศึกษาหลายฝ่ายผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร

โรงเรียน คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ต่างต้องมีส่วนร่วมอย่างมากในกระบวนการทั้งหมด เพื่อให้เกิดการจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมทางวิชาการเป็นแนวทางที่สำคัญในการนำทางการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูป โดยสนับสนุนแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหัวใจของกระบวนการการเรียนรู้ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนพัฒนาคุณลักษณะที่สร้างประโยชน์ทั้งส่วนบุคคล และสังคม โดยเน้นคุณลักษณะเช่นการเป็นคนดี มีจิตสำนึก มีความสุข รับผิดชอบและเคารพสิทธิของผู้อื่น และสามารถร่วมงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดี ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีบทบาทสำคัญในการวางแผนการศึกษา กำหนดแนวทางการปฏิบัติ และสร้างโอกาสในการปรับปรุงแก้ไข โดยใช้วิธีและกระบวนการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับแนวคิดการมีส่วนร่วมทางวิชาการ ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จในสถานศึกษา ซึ่งทุกคนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน คณะครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จำเป็นต้องมีส่วนร่วมและร่วมมือกันในการบริหารวิชาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในสถานศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ซึ่งผลการศึกษาวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางและแนวปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้พัฒนางานบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดที่เป็นไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาสู่การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 มีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
2. บุคลากรของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม แตกต่างกัน
3. บุคลากรของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ที่ปฏิบัติงานในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

คิวพร ละหารเพชร (2562, น. 12) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ทิศทาง แนวปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนการวัดผลประเมินผลให้ดีขึ้น พร้อมกับก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและก่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

นิภาพร พินิจมนตรี (2563, น. 14) การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญและเป็นงานหลักการบริหารของสถานศึกษา คือ มุ่งให้การเรียนการสอนของสถานศึกษา ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม ที่สังคมต้องการ และตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้แล้วในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ คาดหวังนั้นจะประกอบด้วยงานหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานกิจกรรมการเรียน การสอน งานการนิเทศ การศึกษางานวัดผลประเมินผลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาสถานศึกษา จะต้องนำหลักสูตรแกนกลาง มาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่สถานศึกษา เป็นผู้กำหนดตั้งนั้นการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจึงหมายถึง การบริหารเกี่ยวกับการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

ลักษณะประภา สุวรรณสมบัติ (2565, น. 17) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา วางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ในการสนับสนุนงานวิชาการไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา

อมรรักษ์ ปิ่นกำลัง (2562, น. 16) การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ ผู้ร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมกำหนด เป้าหมายและยุทธศาสตร์ขององค์การ พร้อมทั้งร่วมดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่ง ประกอบด้วย การไว้วางใจกัน ความยึดมั่นผูกพัน การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และ ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของ องค์การ

พิณสุตา สิริรังศรี (2558, น. 44-45) ได้เสนอกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ คือ 1. การมีส่วนร่วมคิด 2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 3. การมีส่วนร่วมวางแผน 4. การมีส่วนร่วมดำเนินการ 5. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ 6. การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา 7. การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล 8. การมีส่วนร่วมชื่นชมผลสำเร็จ

Davis (1981, pp. 160-165) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ออกเป็น 6 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 การบริหารแบบปรึกษาหารือ (consultative management) เป็นการบริหารที่ฝ่ายบริหารปรึกษาหารือที่จะตัดสินใจ โดยฝ่ายบริหารจะกระตุ้นให้ผู้บังคับบัญชาคิดในประเด็นที่ตนเองต้องการปรึกษา แต่โดยทั่วไปมักกระตุ้นให้คิดในแง่มุมมองที่สนับสนุนความคิดของตนเอง หลังจากนั้นจึงตัดสินใจ การบริหารแบบนี้

ผู้บริหารมักจะไม่นำทุกเรื่องมาปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชา แต่จะสร้างบรรยากาศให้เป็นบรรยากาศของการปรึกษาหารือ ซึ่งสิ่งที่จำเป็นสำหรับการบริหารลักษณะนี้คือ การที่ฝ่ายบริหารควรยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริงและผู้ใต้บังคับบัญชา จะได้เห็นว่าคุณค่าความคิดเห็นของพวกเขาเป็นสิ่งที่มีความหมาย

รูปแบบที่ 2 การบริหารแบบประชาธิปไตย (Democratic Management) เป็นการบริหารที่ใช้ความคิดเห็นจากกลุ่มให้เป็นประโยชน์โดยให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น แต่ละคนมีเสียงหนึ่งเสียงเท่ากัน (One Man-One Vote) การตัดสินใจมาจากมติของกลุ่มโดยสมาชิกทุกคนมีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็นและโน้มน้าวคนอื่น ๆ อย่างไรก็ตามผู้บริหารแบบประชาธิปไตยอาจใช้สิทธิ์ที่จะไม่ปฏิบัติตามความเห็นของกลุ่มได้กรณีที่มีความเห็นนั้นไม่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน

รูปแบบที่ 3 การบริหารแบบคณะทำงาน (Work Committees) เป็นการบริหารที่นำมาใช้ แก้ปัญหา และพัฒนางาน เช่น บริษัทต้องการเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น ต้องการลดค่าใช้จ่ายในการผลิต ต้องการลดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานลง เป็นต้น ปัญหาและความต้องการเหล่านี้สามารถใช้การบริหารแบบคณะทำงานเข้ามาปรับปรุงแก้ไขได้ โดยการตั้งคณะทำงานให้มีหน้าที่ศึกษาหา วิธีการในการแก้ไขปรับปรุง โดยปกติคณะทำงานจะประกอบด้วยฝ่ายบริหารและพนักงานแต่ก็อาจเป็นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยคณะทำงานอาจเป็นคณะทำงานกลุ่มเล็ก ๆ หรือคณะทำงานคณะใหญ่ที่ให้คนงานทุกคนร่วมเป็นคณะทำงาน ทั้งนี้แล้วแต่เรื่องที่ต้องการแก้ไขปรับปรุง ตัวอย่างของคณะทำงานได้แก่ คณะทำงานเพื่อปรับปรุงการทำงาน คณะทำงานกลุ่มควบคุมคุณภาพ คณะทำงานเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 การบริหารแบบให้ข้อเสนอแนะ (Suggestion Programs) เป็นการบริหารที่มุ่งใช้ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน โดยคนงานเขียนข้อเสนอแนะลงใน แบบฟอร์มและส่งให้ฝ่ายบริหาร เช่นส่งไว้ที่กล่องรับข้อเสนอแนะ วิธีการนี้หน่วยงานจะได้ความคิดและวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาแก้ปัญหาและพัฒนางานของหน่วยงานได้ โดยผู้เป็นเจ้าของ ความคิดจะได้รับรางวัลตอบแทน

รูปแบบที่ 5 การบริหารแบบคณะกรรมการบริหารระดับกลาง (Middle Management Committees) เป็นการบริหารที่ใช้พลังความร่วมมือจากกลุ่มผู้บริหารระดับกลาง โดยผู้บริหารระดับกลางฝ่ายต่าง ๆ มาร่วมกันศึกษาปัญหาของหน่วยงานและเสนอแนวทางเพื่อแก้ปัญหานั้น วิธีการนี้จำเป็นต้องให้กลุ่มของผู้ศึกษาได้รับข้อมูลต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และไม่ถูกควบคุมจากผู้บริหารที่สูงกว่า การศึกษาปัญหาก็ต้องกระทำอย่างจริงจัง รอบคอบระมัดระวัง ก่อนที่จะเสนอความคิดไปสู่การปฏิบัติ การบริหารลักษณะนี้จัดเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมประเภทหนึ่ง ซึ่งมีประโยชน์ในการช่วยพัฒนาทักษะของผู้บริหารรุ่นเยาว์ให้ก้าวไปเป็นผู้บริหารระดับสูงต่อไป นอกจากนี้ยังช่วย ปรับปรุงความร่วมมือในกลุ่มผู้บริหารให้ดีขึ้น มีทักษะในการบริหารเพิ่มขึ้นและเป็นสิ่งกระตุ้น พัฒนาการทางการบริหารที่ดี โดยผลที่ได้คือความคิดสร้างสรรค์หรือความคิดใหม่ที่จะนำเสนอต่อ ผู้บริหารระดับสูง อย่างไรก็ตามวิธีการนี้จะต้องสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อความคิดและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของตนเอง โดยกลุ่มผู้บริหารระดับกลางควรต้องศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ อย่างจริงจังและรอบคอบระมัดระวังด้วย

รูปแบบที่ 6 การบริหารแบบร่วมมือเป็นกรรมการบริหาร (Codetermination) เป็นการ บริหารที่ยินยอมให้ตัวแทนของฝ่ายคนงานเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารด้วย วิธีการนี้เริ่มมีครั้งแรกในเยอรมันตะวันตก ในช่วงทศวรรษที่ 1940 และต่อมาได้กระจายไปยังประเทศอื่น ๆ สำหรับอัตราส่วน

ของตัวแทนจากฝ่ายคนงานนั้นไม่ตายตัว บางประเทศอาจกำหนดให้มีอัตราส่วน 1 ใน 3 ของคณะกรรมการบริหาร บางประเทศก็กำหนดจำนวนไว้แน่นอนว่าให้มีตัวแทนเพียง 2 คน เท่านั้น แต่บางประเทศก็กำหนดไว้ถึงกึ่งหนึ่งของกรรมการบริหาร การบริหารลักษณะนี้ มีผลดีที่ช่วยให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายคนงานมีความเข้าใจปัญหาของแต่ละฝ่ายได้ดีขึ้น แต่ก็มีข้อจำกัด เช่น ทำให้การตัดสินใจล่าช้า ลดความสามารถในการบริหารจัดการลงมีงานกระดาษมากเกินไป ใช้เวลาในการประชุมมากเกินไป เป็นต้น จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากการวางแผน ประเมินผล และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องภายในสถาบันการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายคือการกระจายอำนาจการบริหารให้กับโรงเรียนต่าง ๆ มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ช่วยให้พวกเขาดำเนินงานได้อย่างอิสระ และตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียน โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น แนวทางการกระจายอำนาจนี้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ซึ่งส่งผลต่อความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษา ช่วยให้สามารถพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การประเมิน การประเมินผล และปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนคุณภาพโดยรวมและการเติบโตของนักเรียน โรงเรียน และชุมชนท้องถิ่น การบริการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมนี้เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การนำไปใช้ การวางแผนการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและพัฒนาผู้สอนให้มีความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติงานสอน การนิเทศเพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตร ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการศึกษากำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

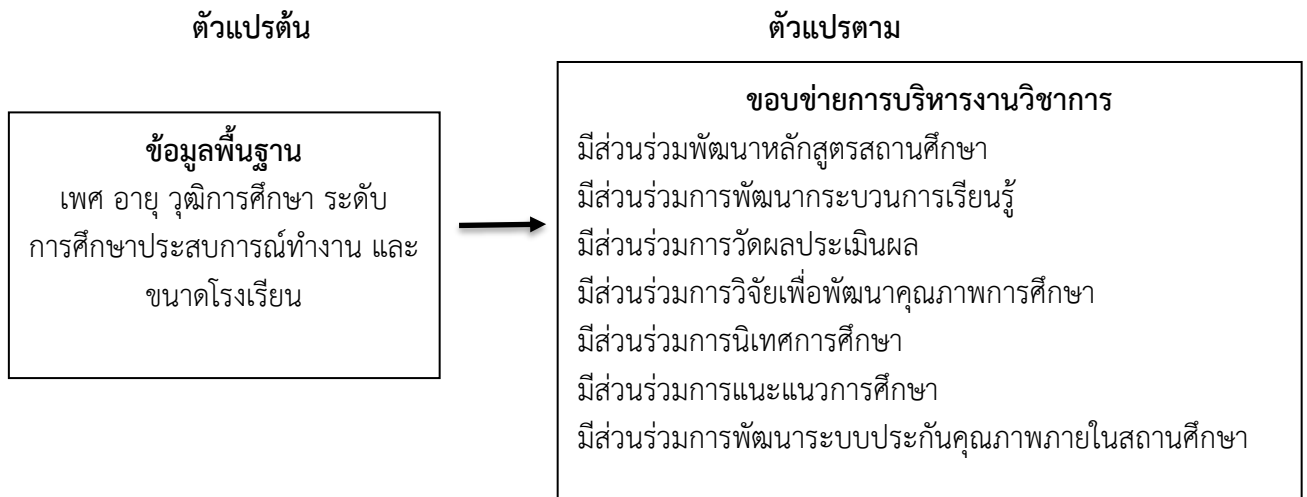
นัฐริยา ฉัตรรักษา (2558, น. 127) การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

นิภาพร พินิจมนตรี (2563, น. 126) การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษาและด้านการพัฒนาระบบคุณภาพภายใน สถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้ให้ความสำคัญของการบริหารงาน วิชาการมาเป็นอันดับแรก จึงทำให้ผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ปาริชาติ สุนทร (2560, น. 80) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามขนาดของสถานศึกษา ที่ตั้งและผลการทดสอบระดับชาติ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่าภาพรวมในระดับมาก

รัตนารณ บำรุงวงศ์ (2560, น. บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลของครูผู้สอน การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 จำนวน 196 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (= 3.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (= 4.08) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (= 4.05) การวัดผล ประเมินผล (= 3.97) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (= 3.91) 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่าครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ในปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 969 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณสูตรของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 283 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklit) ประกอบด้วย เพศ ขนาดของโรงเรียน วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ด้านได้แก่ด้านที่ 1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านที่ 3 การวัดและประเมินผล ด้านที่ 4 การนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้านที่ 6 การประกันคุณภาพภายใน ด้านที่ 7 การแนะแนว มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผล และหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามตัวแปรที่มี โดยใช้ค่าทดสอบที (t-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าทีแบบ One Sample t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One way ANOVA อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียง จากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา, ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้, ด้านการนิเทศภายใน, ด้านการแนะแนว, ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการประกันคุณภาพภายใน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้บริหารและครูที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดย ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา, ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้, ด้านการวัดและประเมินผล, ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา, ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา, ด้านการประกันคุณภาพภายใน, ด้านการแนะแนว ไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและ รายด้าน แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

โดยรวม พบว่า ผู้ที่มี ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกับผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ และ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกับผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แบ่งการศึกษาออกเป็น 7 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผล 4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 6) ด้านการประกันคุณภาพภายใน 7) ด้านการแนะแนว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี ค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา, ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้, ด้านการนิเทศภายใน, ด้านการแนะแนว, ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการประกันคุณภาพภายใน ตามลำดับ สอดคล้องกับ นิภาพร พินิจมนตรี (2563, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่าการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ นัฐริยา ฉัตรรักษา (2558, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ อิศวรินทร์ แก่นจันทร์ (2562, น. บทคัดย่อ) ได้ทำการการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ ปารีชาติ สุนทร (2560, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 การวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ทั้ง 7 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และ สอดคล้องกับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมี

ส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ อัสวรินทร์ แก่นจันทร์ (2562, น. 152) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ บำรุงวงศ์ (2560, น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยรวม พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน วิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกับผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารของโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นระบบ และมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ ทั้งเครือข่ายองค์กรที่มากกว่าจึง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนที่มีขนาดกลางและขนาดเล็ก สอดคล้องกับสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 30) ความสำเร็จและคุณภาพของ การจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับระดับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรเน้นการส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับบุคคลและองค์กรในชุมชนเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพและคุณภาพของการศึกษาที่เน้นไปที่ความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งในระดับองค์กรและชุมชน และสอดคล้องกับ ปาริชาติ สุนทร (2560, น. 85) ได้ศึกษา เรื่องการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหาร วิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำแนก ตามขนาดโรงเรียน ภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเข้ารับ การอบรม หรือการให้ความรู้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ครู สร้างความเข้าใจร่วมกัน และร่วมมือในการนิเทศ
2. ผู้บริหารควรมีการจัดแบ่ง การรวบรวม ทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับ โครงการหรือการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ
3. ผู้บริหารมีการควรส่งเสริม สนับสนุน สร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ การประชุมเตรียมการ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนที่น่าสนใจและทันสมัย
4. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน จัดให้มีการจัดทำ แผนงานโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และส่งเสริมการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้รับการนิเทศมีความ มั่นใจและความพึงพอใจในผลงานของตนเอง
5. ผู้บริหารควรจัดทำคู่มือ หรือเอกสารเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงาน แบ่งการประเมินผลการนิเทศ ภายในเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการเพื่อใช้ในการวางแผนการนิเทศ การศึกษาแบบระยะยาว และควรกำหนดค่าเป้าหมายร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยที่เน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งที่เป็นปัญหา โดยอาจวิจัยในระดับ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำไป พัฒนาการ ดำเนินการกระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้ง
2. ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

บรรณานุกรม

- ชัยชัย อธิเกียรติและธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว. (2560). การสอนแบบทันสมัยและเทคโนโลยีวิธีสอนแนวใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา.
- จิตประสงค์ ทมะนันต์ และคณะ. (2564). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมยุคใหม่ ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, 9(3), หน้า 1202 – 1216.
- นัฐริยา ฉัตรรักษา. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- นิภาพร พินิจมนตรี. (2563). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก* สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ปาริชาติ สุนทร. (2560). *การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- พิณสุดา สิริธรงค์ศรี. (2558). *แก่นการจัดการศึกษา ชุดโครงการการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: การศึกษาเพื่อสุภาพะเด็กและเยาวชน*. ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- รัตนาภรณ์ บำรุงวงศ์. (2560). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- ลักษณะประภา สุวรรณสมบัติ. (2565). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษาตามแบบชีวิตวิถีใหม่* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (20 สิงหาคม 2566). *ประวัติความเป็นมาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pbi2.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อมรภาค ปิ่นกำลิ่ง. (2562). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นนทบุรี.
- อัครวิรินทร์ แก่นจันทร์. (2562). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียน* สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, กรุงเทพมหานคร.
- Davis, K. (1981). *Human Behavior at Work : Organizational Behavior*. New York : McGraw-Hill Book Company.

การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี

Personnel Management according to Good Governance

of School Administrators in the 21st Century under Phetchaburi Municipality

จุนทิตา ลินทวิ¹ และจรัมภ์ แจ่มจันทร์²

Junetita Sintawee¹ and Chumrus Jamjun²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: 25junetita@gmail.com¹, chumrus.j1954@gmail.com²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากประชากร จำนวน 226 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาปีการศึกษา 2566 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรีจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ในภาพรวมและรายด้าน เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purpose of this study were (1) to explore the opinion levels of school administrators, teachers, and school committees toward personnel management according to good governance of school administrators in the 21st century under Phetchaburi Municipality, and (2) to compare

the opinion levels of school administrators, teachers, and school committees toward personnel management according to good governance of school administrators in the 21st century under Phetchaburi Municipality classified by gender, age, educational degree, and work experience. Data were collected from 226 people who were school administrators, teachers, and school committees of the academic year 2023 under Phetchaburi Municipality by using questionnaires. The obtained data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. Findings revealed that (1) the overview and aspects of the opinion levels of school administrators, teachers, and school committees toward personnel management according to good governance of school administrators in the 21st century under Phetchaburi Municipality were at the high level, and (2) the overview of the comparison of the opinion levels of school administrators, teachers, and school committees toward personnel management according to good governance of school administrators in the 21st century under Phetchaburi Municipality classified by gender, age, educational degree, and work experience had difference, further the overview and aspects of gender, age, educational degree, and work experience classifications were at the high level as well.

Keywords: Personnel management, good governance, school administrators in the 21st century

บทนำ

สภาพของสังคมไทยในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติ จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อแบบแผนพฤติกรรมค่านิยมและทัศนคติของคนในชาติ ดังนั้นการศึกษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของคนในปัจจุบัน เพราะบุคคลที่ได้รับการศึกษาย่อมนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เป็นมนุษย์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุ มีผล มีระเบียบวินัย กล้าคิด กล้าตัดสินใจจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อให้สามารถพัฒนาคนได้อย่างมีคุณภาพและศักยภาพอย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่กำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรที่ได้ตรัสไว้ว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาก็ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” ปัจจุบันนี้องค์การหรือหน่วยงานใดที่สามารถดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

และเป้าหมายขององค์กรได้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการซึ่งประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการสำหรับผู้บริหารนับว่าเป็นบุคคลสำคัญของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอันมาก เพราะเป็นหัวหน้าของหน่วยงานที่ควบคุม ดูแล ดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและลุล่วงสำเร็จตามเป้าหมายผู้บริหารหรือผู้นำ ไม่ว่าจะหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชน ก็ตามย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาจะมีการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการเรียนการสอนและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของคนในชาติ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ที่สามารถสนองตอบโจทย์ตามความคาดหวังของสังคม ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ กุลจิรา รักษนคร (2563, น.243) ได้กล่าวไว้ว่าคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการองค์กร ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมาก ทำให้คุณลักษณะของผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนไปในทางที่ส่งผลต่อความสำเร็จ พัฒนาระบบการศึกษา แสวงหาวิธีการ ทักษะ ศักยภาพและความสามารถในการนำพาองค์กรทางด้านการศึกษาไปสู่ศตวรรษที่ 21 ที่โลกแห่งการเปลี่ยนแปลง

อาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานที่สำคัญที่สุดนั่นก็คือการมีผู้บริหารเป็นหลักชัยของหน่วยงานและเป็นดวงประทีปของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และพยายามทำตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาของเพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของการบริหารงานของผู้บริหารย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ อาทิ ความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการบริหารงาน รวมทั้งประสบการณ์และทักษะการบริหารงานของผู้บริหารในการดำเนินงานของผู้บริหารนั้น จำเป็นต้องมีกระบวนการในการชักนำบุคคลในองค์กรให้มีความตั้งใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกันปฏิบัติงานในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า“ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล โดยหลักการดังกล่าว ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม (Rule of law) 2) หลักคุณธรรม (Morality) 3) หลักความโปร่งใส (Transparency) 4) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) 5) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) 6) หลักความคุ้มค่า (Effectiveness)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการภาครัฐได้ กล่าวคือ แนวทางการบริหารสถานศึกษาจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ปัจจุบันพบว่าภาครัฐขาดกลไกและกฎเกณฑ์เป็นการบริหารงานที่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพลโลก ทำให้เกิดการทุจริต ผิดจรรยาบรรณได้ง่าย อีกทั้งยังขาดความโปร่งใสในการบริหารและประชาชนเข้าไม่ถึงข้อมูล ส่งผลให้การบริหารงานก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี เพื่อเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนว่ามีการบริหารงานบุคคลตามธรรมาภิบาลอย่างไร และได้เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไร และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี และ(2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรีจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานบุคคล

จากแนวคิดการบริหารงานบุคคลของนักการศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย กัญญาพร โคจรตระกูล (2560, น.17) มุณีเราะห์ เจ๊ะมิง (2559, น.6) ชาญุไชย พิมพ์คำ (2558, น.25) กิ่งพร ทองใบ และคณะ (2557, น. 1) พบว่าการบริหารงานบุคคลมีขอบข่ายและภารกิจที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติประกอบด้วย การวางแผน อัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาการปฏิบัติงานการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษา

จากแนวคิดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของนักการศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย สุกานดา สุไลมาน (2560, น.10) กมลพรรณ พึ่งดวง (2560, น.178) ชนะวิน แสงทามาตย์ (2564, น.73) พบว่าหลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษา เป็นแนวทางสำคัญ ซึ่งจะทำให้เกิดความพึงพอใจในบุคลากรทุกฝ่าย เพิ่มประสิทธิผลในทุกด้าน ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยจากการกำหนดกติกา นโยบาย เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจากความยุติธรรม เสมอภาค และเป็นธรรม

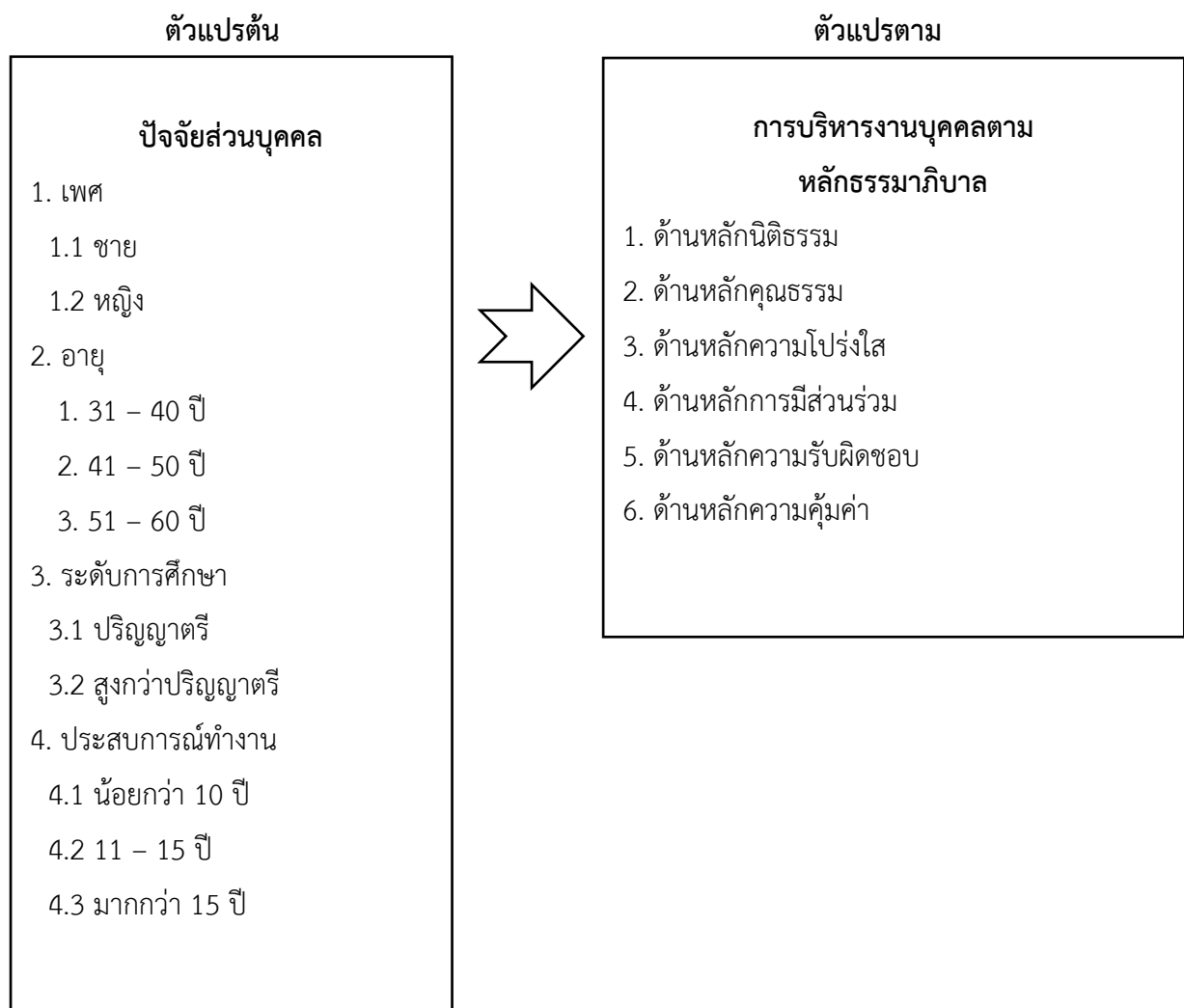
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิรวรรณ มีภูมิ และเชาวนี แก้วมโน (2565, น.1871-1875) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดำรง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดำรง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิ่วรรณ ไชยกุล (2562, น.83) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ปณิธาน กมลเศษ (2560, น.130-133) ได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละหลักย่อยของหลักธรรมาภิบาลพบว่า ทุกหลักมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร, ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 226 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ ประยุกต์ตามแบบของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2564, น. 19)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยจำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม นำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2564, น. 54)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัย เรื่องการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี สรุปผลดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร, ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบต่อ ตามลำดับ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่องการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้นเป็นหลักการที่รัฐบาลกำหนดออกมาเป็นในรูปแบบกฎหมายที่ชัดเจน ประกอบกับการดำเนินการตามหลักนิติธรรมนั้นจะมาสู่การบริหารจัดการองค์กรที่ดี การดำเนินการตามระเบียบข้อกฎหมายจะช่วยให้การบริหารจัดการงานบุคคลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ลดปัญหาการร้องเรียน เป็นการสร้างสรรค์องค์กรที่มีธรรมาภิบาลนำไปสู่องค์กรสากล ซึ่งสอดคล้องกับ อัสมาน โต๊ะมี (2556, น.77) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูอำเภอจะนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูอำเภอจะนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ประยงค์ แดงบุสดี (2558, น.ข) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พิกุล คุณเชื้อ (2559, น.137) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนครจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านเพศและด้านอายุ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ และสมใจ สืบเสาะ (2566, น. 128-141) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาประจำบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับ 10 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ฐณา โฆษิตภาณุสิริ (2560, น.12) ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ : กรณีศึกษา สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี” พบว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี ด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ และอาจดำเนินการเพื่อตอบสนองข้อสรุปดังกล่าว อาทิ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นลง หรือเบ็ดเสร็จในขั้นตอนเดียว เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว การกำหนดมาตรฐานการทำงานในหน้าที่และเป้าหมายให้ชัดเจน การให้ความสำคัญกับระบบติดตามประเมินผลและควรประกาศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ๆ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความคุ้มค่า

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการสนับสนุนให้สถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานบุคคล ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาโดยยึดหลักนโยบายทางด้านการบริหารสถานศึกษามาเป็นรูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินใจ ในการบริหาร เพื่อให้การบริหารงานบุคคลบรรลุตามวัตถุประสงค์ และใช้กระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

2. ผู้บริหารควรยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสมานฉันท์สามัคคี ดำเนินงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ให้ความเสมอภาคแก่ทุกคนอย่างทั่วถึง เคารพศักดิ์ศรีของมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคลากรในโรงเรียน

3. ผู้บริหารต้องปฏิบัติราชการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและส่งเสริมแนวปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ตลอดจนพิจารณาความให้เป็นตามระเบียบด้วยความยุติธรรม เสมอภาค เป็นธรรม และชอบธรรม สร้างหลักแห่งคุณธรรมปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสัตย์สุจริต

4. สถานศึกษาควรมีการวางแผนการบริหารที่ชัดเจน รัดกุมเป็นขั้นตอนสามารถปฏิบัติจริงได้ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดการประหยัดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษา ซึ่งควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานในแต่ละเรื่องที่กำหนดขึ้นและมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นรูปธรรม และควรมีการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี หรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเป็นการเข้าใจเรื่องการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในแนวทางเดียวกันอย่างถูกต้อง
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารในสถานศึกษาของทุกกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรีเพื่อเปรียบเทียบระหว่างกัน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาในเชิงลึกถึงกระบวนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งลักษณะที่เป็นข้อได้เปรียบ และจุดเน้นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม รวมถึงปัจจัยเชิงสาเหตุของความสำเร็จ อุปสรรค เพื่อเป็นบทเรียนรู้สำคัญ
4. ควรขยายขอบเขตการวิจัยให้เพิ่มขึ้น อาจเป็นขอบเขตด้านสังกัดของสถานศึกษา ขอบเขตของพื้นที่ รวมถึงขอบเขตในเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ พึ่งด้วง. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(2), หน้า 122-125.
- กันยาพร โคจรตระกูล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- กิ่งพร ทองใบ และคณะ. (2557). *การวางแผนกำลังคนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กุลจิรา รักชนคร. (พฤษภาคม - มิถุนายน 2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*, 5(2), หน้า 243.
- จิรวรรณ มีภูมิ และเขาวนิ แก้วมโน. (2565). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13, หน้า 1865-1879. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- ชนะวิน แสงทามาตย์. (กันยายน – ธันวาคม 2564). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 1(3), หน้า 63-75.
- ชาญไชย พิมพ์คำ. (2558). *ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ชูศรีวงศ์รัตน์. (2564). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรรคาพิมพ์.
- ณฐา โขษิตภาณสิริ. (2560). *การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กรณีศึกษาสำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติกร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ปณิธาน กมลเศษ. (2560). *หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ร้อยเอ็ด.
- ประยงค์ แดงบุสดี. (2558). *การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พิกุล คุณเชื้อง. (กรกฎาคม – กันยายน 2559). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอพรหมานิมคม จังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 13(62), หน้า 137.
- ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ และสมใจ สืบเสาะ. (มกราคม – มีนาคม 2566). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 7(1), หน้า 128 - 141.
- มุณีเราะห์ เจ๊ะมิง. (2559). *การบริหารบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สิววรรณ ไชยกุล. (2562). *การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 3*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สุกานดา สุลไลมาน. (2560). *การใช้หลักธรรมาภิบาล*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- อัชมาน โต๊ะมี. (2556). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู อาเภอจะแนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

การบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

Guidance Management in Schools under the Secondary Educational

Service Area Office Prachuap Khiri Khan

ณัฐวดี กุลชนะพิชญ์¹ และจรัมภ์ แจ่มจันทร์²

Nattawadee Kunchanapitun¹ and Jumrus Jamjun²

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: nattawadee.kraton@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจำบุรีรัมย์ โดยจำแนก เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของสถานศึกษา วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่ง ออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ศึกษาผลการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ตอนที่ 2 ศึกษาผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงาน แนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ ข้อมูลแบบสอบถามการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา ทดสอบสมมติฐาน ค่าสถิติ F-Test โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารงาน แนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ และขนาด ของสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา การบริหารงานแนะแนว สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the guidance management in schools under the secondary educational service area Prachuap Kiri Khan (2) to compare the teacher's comments for the guidance management in schools under the secondary educational service area Prachuap Kiri Khan classified by gender, age, work experience, size of the school. There were two parts for the research method. Part 1 was the research's results of the guidance management in schools under the secondary educational service area office Prachuap Kiri Khan. Part 2 was the comparative analysis results of the guidance management in schools under the secondary educational service area Prachuap Kiri Khan classified by gender, age, work experience, size of the school. There were 310 samples. The data was collected by using questionnaires. Percentage, mean, standard deviation, content analysis, and F-test were used to analyze data. The results revealed that (1) the collectively and individually of the study of guidance management in schools under the secondary educational service area office Prachuap Kiri Khan were found at a high level (2) the comparison of the guidance management in schools under the secondary educational service area office Prachuap Kiri Khan classified by gender, age, work experience, size of the school was statistically significant difference at 0.05 level.

Keywords: School management, guidance management, secondary educational

บทนำ

ในภาวะที่สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายๆ ด้านของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีตลอดจนการพัฒนาสื่อต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ก่อให้เกิดความเจริญในหลายๆ ด้าน ตลอดจนทางด้านการเปิดกว้างของข้อมูลข่าวสาร โดยมุ่งเน้นการแข่งขัน เพื่อความทันสมัย อันส่งผลต่อสภาพการดำรงชีวิตตลอดจน ความเชื่อ ค่านิยม และสภาพสังคมไทย ในขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เกิดปัญหาในหลายด้าน เช่น การเลียนแบบสื่อในทางที่ผิด ความตึงเครียดจากการ แข่งขันกับผู้อื่น ค่านิยมสมัยใหม่ที่ทำให้เยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกไม่ควร โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่กำลังศึกษาในโรงเรียน รัฐบาลจึงจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ของชาติ ที่กำลังอยู่ในวัยเรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีของสังคม โดยมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข สามารถเกื้อหนุนต่อการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2555 – 2559 กำหนดให้รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็ก เยาวชนให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม แสดงถึงจุดเน้นของรัฐ

ในการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขกับการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม เทคโนโลยี การสื่อสาร สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการสร้างความสมดุลในการพัฒนา ทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวม และการให้ความสำคัญแก่สิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังมากขึ้น

ในขณะเดียวกันหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย และ พลเมืองโลก คือ รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ การพัฒนาเพื่อให้เกิดจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะดังกล่าว นอกจากจะสอดแทรกในแต่ละสาระการเรียนรู้แล้วยังได้กำหนดไว้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมสาธารณะประโยชน์ มุ่งพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านการแนะแนวมีลักษณะที่ครอบคลุมทั้งการจัดกิจกรรม ด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาให้แก่ผู้เรียน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ซึ่งงานบริการแนะแนวประกอบด้วย 4 บริการ คือ บริการศึกษารวบรวมข้อมูล บริการสารสนเทศ บริการจัดวางตัวบุคคลและบริการติดตาม ตลอดจนบูรณาการแนะแนวในการเรียนการสอน โดยมีขอบข่ายแนะแนว 3 ด้าน คือ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวส่วนตัวและสังคม นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้จักรักสิ่งแวดลอม สามารถตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมายวางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้บุคคลมีความสามารถในการบูรณาการความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และเทคโนโลยีเข้าสู่วิถีชีวิตไทยได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมแนะแนวช่วยให้ครู รู้จักนักเรียน และเข้าใจนักเรียน ตลอดจนมีบทบาทที่จะให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา และให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง และมีส่วนร่วมเมื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมแนะแนวยังต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในฐานะที่ผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานแนะแนวในสถานศึกษาจึงสนใจศึกษาการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบึงฉลือ เพื่อได้ข้อสังเกตและแนวทางการในการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลแก่นักเรียนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้น
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้น โดยจำแนก เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารสถานศึกษา

จากแนวคิดขอบช่วยการบริหารของนักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, น. 9) บรรจบ บุญจันทร์ (2560, น. 38) นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2561, น. 4) สามารถสรุปได้ว่า การให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องมีบทบาทในการจัดการและพฤติกรรมขององค์กร ตลอดจนต้องมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเป็นอย่างดีต้องรู้ถึงเทคนิค ในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ บทบาทเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทักษะอย่างต่อเนื่องเพื่อนำองค์กรไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนผู้นำที่ดีจะต้องมีวิสัยทัศน์นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในสถานศึกษาใช้กระบวนการบริหารจัดการที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพเพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษาได้บรรลุผลตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

การบริหารงานแนะแนว

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนว ซึ่งประกอบด้วย ธนาพร พูนปริญญา (2558) รัตนา เมืองจินดา (2559, น. 15) สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2558, น. 3) กิบสัน (Gibson, 2016) สามารถสรุปได้ว่า ความสำคัญของการแนะแนวเป็นการพัฒนาคน โดยองค์รวมทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม จิตใจ เป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นนอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับปัญหาทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างผู้มีปัญญารู้เท่าทันโลก เป็นผู้คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็นมีชีวิตที่มีความสุข ทั้งทางกายจิตใจสังคมปรับตนเองให้เข้ากับ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนซึ่งจะมีผลทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สามารถบูรณาการความคิดค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรม เทคโนโลยีให้เข้าสู่วิถีชีวิต โดยการนำกระบวนการแนะแนวไปใช้ในการช่วยเหลือบุคคลให้สามารถเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้นช่วยในการปรับตัวและช่วยในการแก้ปัญหาอันจะเป็นแนวทางทำให้เกิดการปรับตัวให้อยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม การบริหารงานแนะแนวประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

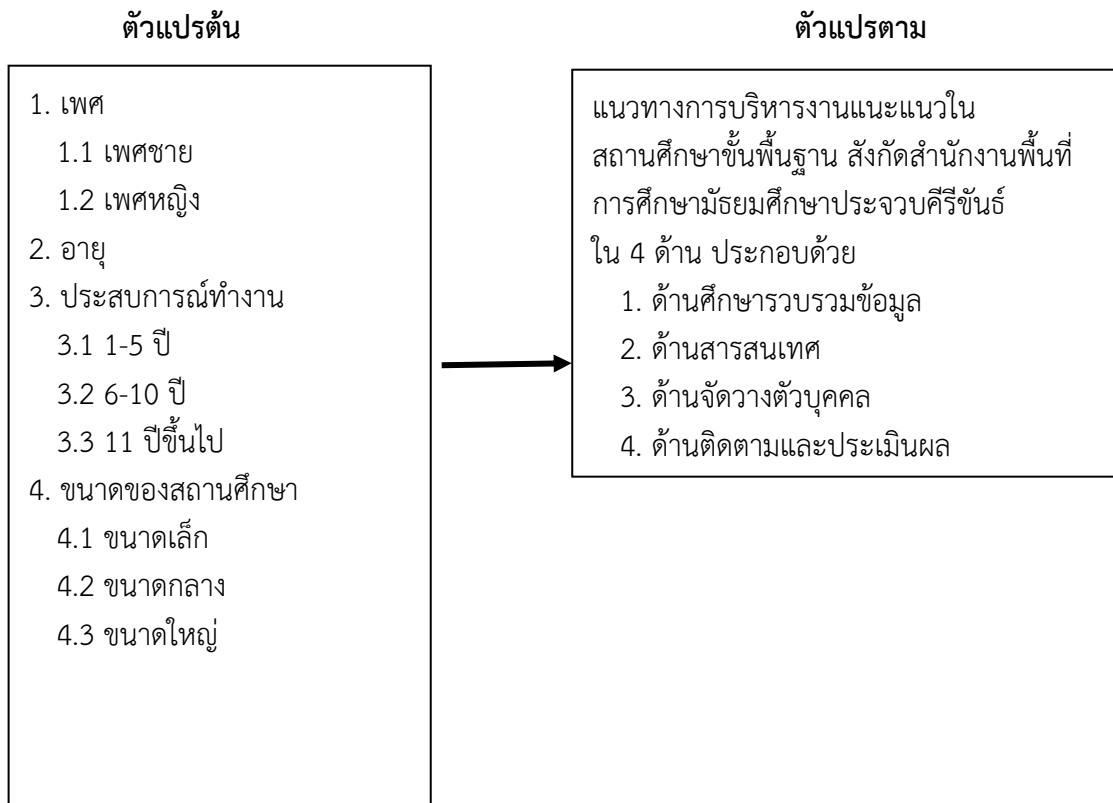
1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล
2. ด้านสารสนเทศ
3. ด้านจัดวางตัวบุคคล
4. ด้านติดตามและประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปทุม มหาปราบ (2557) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาสูงสุด คือด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน รองลงมาคือ ด้านบริการจัดวางตัวบุคคล ด้านบริการ สารสนเทศ ด้านบริการติดตามผลและด้านบริการให้คำปรึกษาตามลำดับ และ 2) แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้านรวมทั้งสิ้น 42 แนวทาง ด้านบริการรวบรวมข้อมูลนักเรียน จำนวน 8 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญเช่น กำหนดจัดให้มีการประชุมสรุปปัญหาและอุปสรรคร่วมกัน ด้านบริการสารสนเทศ จำนวน 9 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญ เช่น สรุปรายงานผลการจัดบริการสารสนเทศ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพและบุคลิกภาพ และการปรับตัวในสังคม ด้านบริการให้คำปรึกษาจำนวน 10 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญเช่นติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยผู้บังคับบัญชา ด้านบริการจัดวางตัวบุคคลจำนวน 8 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญเช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้พิจารณามอบทุนการศึกษา และด้านบริการติดตามผล จำนวน 7 แนวทาง มีแนวทางแก้ไขที่สำคัญเช่น สำรวจข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรเพื่อคัดเลือกผู้มีความเหมาะสม โดยทั้งสิ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 18 แนวทาง ระดับมาก 23 แนวทาง และระดับปานกลาง 1 แนวทาง และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 6 แนวทาง และระดับมาก 36 แนวทาง

พชรกมล เปียดี (2558) ได้ศึกษาการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกัน และด้านให้คำปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) บุคลากรที่อยู่ในสถานศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน กลุ่มสถานศึกษาขนาดใหญ่แตกต่างจากกลุ่มสถานศึกษาขนาดกลาง และกลุ่มสถานศึกษาขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบศรีจันทร์ จำนวน 310 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบศรีจันทร์ จำนวน 36 คน ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาประจำบศรีจันทร์ จำนวน 905 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 941 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 33 คน และครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบศรีจันทร์ จำนวน 274 คน ได้ใช้เทคนิคกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยการสุ่มแบบง่ายใช้วิธีการจับฉลาก ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 310 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ เพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารงานและแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัชนั้ ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานและแนวระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานและแนวระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานและแนวระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานและแนวระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานและแนวระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามสภาพการบริหารงานและแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัชนั้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยใช้สูตร Index of Item Objective Congruence (IOC) สุวรัยั ศัรโศคาศักรมยั (2546)

2. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990)

3. การประเมินหาคุณภาพเครื่องมือหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม สภาพการบริหารงานและแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัชนั้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยใช้สูตร Index of Item Objective Congruence (IOC) สุวรัยั ศัรโศคาศักรมยั (2546)

4. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการบริหารงานและแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัชนั้ ขนาดของสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือ ใช้การทดสอบค่า Annova

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานการบริหารงานและแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัชนั้ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ (Percentage)

6. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานการบริหารงานและแนวในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัชนั้ สถิติที่ใช้คือ คะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

7. สูตรการหาคุณภาพเครื่องมือการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้สูตร Index of Item Objective Congruence (IOC) สุวรีย์ ศิริโกศาภิรมย์ (2546)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาสภาพการบริหารบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งประกอบไปด้วย ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป สภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการวิเคราะห์ผลด้วยค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า จำนวนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 63.55 ด้านอายุ พบว่า จำนวนมากอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 39.35 ด้านประสบการณ์ทำงานพบว่า จำนวนมากมีประสบการณ์ อยู่ระหว่าง 5 – 10 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 47.09 และด้านขนาดสถานศึกษา จำนวนมากอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 38.71

2. ผลการศึกษาสภาพการบริหารบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบ่งตามการดำเนินการตามกระบวนการการบริหารงานแนะแนว 4 ด้าน คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล ด้านสารสนเทศ ด้านจัดวางตัวบุคคล และด้านติดตามและประเมินผล

2.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับคะแนนการดำเนินงานระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าข้อที่มีระดับการดำเนินงานมากที่สุดคือ ข้อ 10 จัดทำแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม รองลงมาคือ ข้อ 5 การศึกษาความต้องการความช่วยเหลือให้ผู้เรียน ส่วนข้อที่มีระดับการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ ข้อ 7 ศึกษานักเรียนเป็นรายกรณีและเก็บเป็นข้อมูลเพื่อแก้ไขพัฒนา

2.2 ผลการศึกษาสภาพการบริหารบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านสารสนเทศ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับคะแนนการดำเนินงานระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าข้อที่มีระดับการดำเนินงานมากที่สุดคือ ข้อ 6 การให้ข้อมูลสารสนเทศในช่องทางที่หลากหลาย รองลงมาคือ ข้อ 1 จัดเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารจัดหมวดหมู่ ส่วนข้อที่มีระดับการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ ข้อ 4 การจัดป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศ

2.3 ผลการศึกษาสภาพการบริหารบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านจัดวางตัวบุคคล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับคะแนน

การดำเนินงานระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าข้อที่มีระดับการดำเนินงานมากที่สุด คือ ข้อ 6 คัดกรองนักเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาทางการศึกษาและอาชีพ รองลงมาคือ ข้อ 1 การประสานงานฝ่ายต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการเรียน การศึกษาต่อและอาชีพ ส่วนข้อที่มีระดับการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ ข้อ 5 กำหนดวัตถุประสงค์การให้บริหารจัดการวงตัวบุคคลอย่างเป็นระบบ

2.4 ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ ด้านติดตามและประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับคะแนนการดำเนินงานระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าข้อที่มีระดับการดำเนินงานมากที่สุด คือ ข้อ 5 นิเทศติดตามการดำเนินการบริการแนะแนว รองลงมาคือ ข้อ 10 จัดประเมินผลการปฏิบัติงานบริการงานแนะแนวอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อที่มีระดับการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ ข้อ 6 การบันทึกข้อมูลในการติดตามงานแนะแนว

2.5 การวิเคราะห์ผลพบว่า ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับคะแนนการดำเนินงานระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าข้อที่มีระดับคะแนน การดำเนินงานมากที่สุดคือ ด้านจัดวางตัวบุคคล รองลงมาคือ ด้านสารสนเทศ และด้านการศึกษารวบรวมข้อมูล ส่วนด้านที่มีระดับคะแนนการดำเนินงานน้อยที่สุดคือ ด้านติดตามและประเมินผล

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยแบ่งตามการดำเนินการตามกระบวนการการบริหารงานแนะแนว 4 ด้าน คือ ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล ด้านสารสนเทศ ด้านจัดวางตัวบุคคล และด้านติดตามและประเมินผล การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สถิติ F – test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

3.1 ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และใช้คะแนนเฉลี่ยจากการดำเนินการตามกระบวนการการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สถิติ F – test ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านจัดวางตัวบุคคลและด้านติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ

ด้านจัดวางตัวบุคคล ด้านสารสนเทศ ด้านการศึกษารวบรวมข้อมูล และด้านติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารและครุมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการบริหารงานแผนรวมทั้งมีความเข้าใจลักษณะขอบข่ายการแผนอย่างชัดเจน ตระหนักและเห็นความสำคัญของการแผน ตามที่รัตน เมืองจินดา (2559) กล่าวว่า ความสำคัญของการแผนเป็นการพัฒนาคนโดยองค์รวมทั้งทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม จิตใจ เป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับปัญหาทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างผู้มีปัญญา รู้เท่าทันโลก เป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีชีวิตที่มีความสุขทั้งทางกาย จิตใจ และสังคม สามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีศักยภาพ สามารถบูรณาการความคิด ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมและเทคโนโลยีให้เข้าสู่วิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม สามารถเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของฐานิตา มีเพียร (2559) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการแผนโรงเรียนชาติวิทยา อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบการงานแผนรวมทั้ง 5 งาน ประกอบด้วย งานศึกษารวบรวมข้อมูลงานให้สารสนเทศ งานให้คำปรึกษา งานป้องกัน ส่งเสริมพัฒนาช่วยเหลือ งานติดตามและประเมินผล โดยดำเนินการตามกรอบงานการพัฒนา 5 ชั้น เริ่มตั้งแต่ การศึกษาระบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเพื่อนำข้อมูลนักเรียนมาวิเคราะห์ความต้องการและออกแบบระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละงานให้ครอบคลุม ขอบข่ายงานแผน ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบงานให้สามารถบำรุงรักษา ดูแลระบบให้สามารถดำเนินงานแผนได้เป็นอย่างดี

2. สภาพการบริหารงานแผนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำเขต โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเพศชายและหญิงมีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานแผนเหมือนกัน ครูทั้งเพศชายและหญิงได้รับความรู้และการอบรมมาจากหลักสูตรที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ครูจึงมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานแผน มีจิตสำนึกและมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารแผนเหมือนกัน ดังนั้นเขตที่แตกต่างกัน จึงไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานแผนในสถานศึกษา

3. สภาพการบริหารงานแผนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำเขต โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีอายุมาก การบริหารงานแผนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำเขต จะดำเนินงานตามการบริหารงานแผนได้ดีกว่าครูที่อายุน้อยลงมา เนื่องจากครูที่มีอายุมากกว่าย่อมผ่านการเรียนรู้ มีความเข้าใจถึงสภาพการดำเนินงานตามการบริหารงานแผน เหตุผลด้านนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 และมีประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานการบริหารงานแผนมาก ซึ่งครูที่มีอายุมากจะมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว รู้วิธีและมีแนวทางในการทำงานและวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ครูที่อายุมากมักจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นว่าตนสามารถควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ในการ

ปฏิบัติงานได้ อายุจึงจัดว่าเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญตัวหนึ่งที่จะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้นได้ ดังนั้น อายุที่แตกต่างกัน จึงมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างกันด้วย

4. สภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงานงานโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์น้อย อาจไม่เข้าใจในขอบข่ายของการแนะแนวและสภาพการ บริหารงานแนะแนวที่ชัดเจน แตกต่างจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มี ประสบการณ์มาก จะมีประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถ ขอบข่ายงานแนะแนวมากเพราะสภาพการต้องมีการพัฒนา ปรับปรุงตลอดเวลา มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามนโยบายของสถานศึกษา (Gibson, 2016) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวนา อมรสงเจริญ (2562) ได้ศึกษา การบริหารงาน แนะแนวของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานแนะแนวใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือด้านบริการรวบรวมข้อมูลด้านบริการสารสนเทศ และด้านบริการติดตามผล อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้านคือ ด้านจัดวางตัวบุคคล และด้านให้คำปรึกษา และ 2) การบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียนทั้ง ภาพรวมแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

5. สภาพการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีการจัดการศึกษาได้ตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศวางแผนและร่วมกำหนด โครงสร้างระบบบริหารจัดการการแนะแนว ตามขนาดและบริบท สอดคล้องกับงานวิจัยของสมทรง สีสม และคณะ (2554, น. 43) ได้ศึกษาสภาพ การดำเนินการแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ขนาด ของโรงเรียนที่มีขนาดที่แตกต่างกันมีความ แตกต่างกันด้านงานสารสนเทศและด้านจัดวางตัวบุคคล อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านศึกษารวบรวมข้อมูล ครูควรดำเนินการวางแผนสำรวจข้อมูลของนักเรียนให้เป็นระบบ โดยรวบรวมข้อมูลจากครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง จัดทำเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน รายบุคคลที่ทันสมัย พร้อมทั้งจัดทำแบบทดสอบความสนใจ ความถนัดและบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะสามารถศึกษาผู้เรียนเป็นรายกรณีและเก็บนำข้อมูล ที่ได้มาใช้ในการแก้ไขและพัฒนาต่อไป

2. ด้านสารสนเทศ โรงเรียนควรระบบในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร และจัดหมวดหมู่ให้ถูกต้องและครอบคลุม โดยเครื่องมือในการจัดการสารสนเทศควรมีความถูกต้องและทันสมัย และควรมีการจัด پایประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศ รวมไปถึงมีการจัดรายการเสียงตามสายเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้เรียน โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการวันอาชีพ สาธิตอาชีพและการศึกษาต่อให้กับนักเรียน

3. ด้านจัดวางตัวบุคคล โรงเรียนควรมีการประสานงานฝ่ายต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการเรียน การศึกษาต่อและอาชีพ มีการจัดทำโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ หารายได้ระหว่างเรียนหรือทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ยากจน และส่งเสริมพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังต้องติดตามผลการดำเนินการจัดวางตัวบุคคล มีการพิจารณาคัดเลือกนักเรียนโควตา ศึกษาต่อตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งยังต้องจัดให้มีการประชาสัมพันธ์งานแนะแนวภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน

4. ด้านติดตามและประเมินผล ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวต้องจัดทำปฏิทินนิเทศติดตามและประเมินผลการให้บริหารงานแนะแนวในโรงเรียน เพื่อจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการแนะแนว เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนา ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามงานแนะแนว มีการนิเทศติดตามการดำเนินการบริหารงานแนะแนว และบันทึกข้อมูลในการติดตามงานแนะแนว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการบริหารงานแนะแนว
2. ควรศึกษาขั้นตอนและกระบวนการการบริหารงานแนะแนว เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานการบริหารงานแนะแนวให้มีมาตรฐาน ชัดเจน รวดเร็ว และประสบความสำเร็จ

บรรณานุกรม

- เขาวานา อมรสงักรเจริญ. (2562). *การบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพมหานคร.
- ฐานิตา มีเพียร. (2559). *การพัฒนาระบบงานแนะแนวโรงเรียนชาตวิวิทยา อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ธนาพร พูนปริญญา. (2558). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานแนะแนวของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นพพงษ์ บุญจิตราดูล. (2561). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. นนทบุรี: ตีรณสาร.
- บรรจบ บุญจันทร์. (2560). *การบริหารสถาบันเพื่อความเป็นเลิศ*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ปทุม มหาปราบ. (2557). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*, 1(1), หน้า 37-45.
- พชรกมล เปียดี. (2558). การบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา ฉบับพิเศษก้าวสู่ทศวรรษที่ 2 ของวิทยาลัยนครราชสีมา*, ฉบับพิเศษ, หน้า 242.
- รัตนา เมืองจินดา. (2559). การศึกษาความพึงพอใจของครูแนะแนวที่มีต่อการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรstadt. *วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สมทรง สีสม และคณะ. (2554). สภาพการดำเนินการแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 5(1), หน้า 43.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา. (2558). *แผนยุทธศาสตร์การแนะแนวระดับการศึกษาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สุรชัย ศิริโกคาภิรมย์. (2546). *การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper Collins Publishers.
- Gibson, J.L. (2016). *Organizations Behavior Structure*. Boston: McGraw – Hill.
- Krejcie, R.V. and Morgan. D.W. (1970). Determining size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), pp. 607–610.

การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

The Operation to Encourage the Continuing Education of Schools
under Prachuap Khiri Khan Provincial Office of Learning Encouragement

อรัญญา นุ่มวงศ์¹ และจรัส แจ่มจันทร์²

Aranya Numwong¹ and Chumrus Jamjun²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Aranya.num@rmutr.ac.th¹, Chumrus.j1954@hotmail.com²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับผิดชอบงานและผู้เรียนการศึกษา ต่อเนื่อง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 351 คน โดยวิธีคัดเลือกขนาดกลุ่ม ตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกนด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบทางเดียว ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นผู้รับผิดชอบและผู้เรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ (2) การเปรียบเทียบ การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: การดำเนินงาน การศึกษาต่อเนื่อง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด

Abstract

The purposes of this study were (1) to explore the level of operation to encourage the continuing education of schools and (2) to compare the operation to encourage the continuing education of schools under Prachuap Khiri Khan Provincial Office of Learning Encouragement classified by gender and educational degree. This study was conducted by a quantitative approach. Data were collected from 351 samples who were responsible persons and students of continuing education under Prachuap Khiri Khan Provincial Office of Learning Encouragement

through Krejcie and Morgan's Tables method by using questionnaires. The data obtained were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. Findings revealed that (1) the overview and aspects of the level of operation to encourage the continuing education of schools were at the high level, and (2) the overview of the comparison of the operation to encourage the continuing education of schools classified by gender and educational degree had a significant difference at the statistical level of .05.

Keywords: Operation, continuing education, provincial office of learning

บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ.2566 (2566, น. 61-63) การส่งเสริมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ (1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (2) การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง (3) การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ มาตรา 9 การให้การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตามความถนัดของตน การประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การยกระดับคุณภาพชีวิตของตน ครอบครัว ชุมชน หรือสังคม หรือเพื่อประโยชน์แห่งความรอบรู้ของตน เพื่อกระตุ้นให้บุคคลทุกช่วงวัยทุกอาชีพใฝ่เรียนรู้ หรือฝึกฝนในเรื่องที่ตนถนัดหรือสนใจ เพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สำหรับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข หรือการร่วมกันพัฒนาชุมชนของตน ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือหรือร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการดำเนินการดังกล่าว

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2559, น. 4-9) ในปัจจุบัน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนไป โดยเน้นเรื่องการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประชาชนได้รับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาทักษะชีวิต การพัฒนาสังคมและชุมชน ซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีการและรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสนองความต้องการและความสนใจของประชาชนทุกกลุ่มวัย การจัดการศึกษาต่อเนื่อง มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ มีการใช้ความรู้จากภูมิปัญญาและเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการ ดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน รวมทั้งมุ่งใช้กระบวนการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม และชุมชนให้ พึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาคิดเป็น และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2565, น. 1-4) ได้กำหนดจุดเน้น การดำเนินงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ข้อ 4.1 พัฒนาหลักสูตรอาชีพที่ เน้น New skill Up - skill และ Re - skill และ ข้อ 4.3 ยกระดับผลิตภัณฑ์ สินค้า บริการจากโครงการศูนย์ ฝึกอาชีพชุมชน ที่เน้น “ส่งเสริมความรู้ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี” ให้มีคุณภาพมาตรฐาน

เป็นที่ยอมรับของตลาด ต่อยอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน ตลอดจนเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์และช่องทางการจำหน่าย

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการเรียนรู้อิสระจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถพัฒนาระบบงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง ให้มีรูปแบบที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง ย่อมจะเกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการเรียนรู้อิสระจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการเรียนรู้อิสระจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้รับผิดชอบและผู้เรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการเรียนรู้อิสระจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน
2. ผู้รับผิดชอบและผู้เรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการเรียนรู้อิสระจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการเรียนรู้อิสระจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2561, น. 2-6) รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป ทุกกลุ่มวัยได้รับการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ด้านการพัฒนาอาชีพ พัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาสังคมและชุมชน ตามหลักปรัชญาคิดเป็นและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2566, น. 41-44) ประกอบไปด้วย 4 กิจกรรม คือ 1. งานการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ 2. งานการศึกษาเพื่อพัฒนา

ทักษะชีวิต 3. งานการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน 4. งานจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การสังเคราะห์องค์ประกอบที่ค้นพบจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง 2. ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง 3. ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา และ 4. ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี

สรุปได้ว่า การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง เป็นการศึกษาจัดการศึกษาผู้เรียนให้แก่เพื่อตอบสนองความต้องการความจำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยมีสถานศึกษาต้องจัดให้มีกระบวนการวิเคราะห์ตนเองของผู้เรียน โดยยึดหลักปรัชญาคิดเป็นและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง มีองค์ประกอบ จำนวน 4 ด้าน คือ 1. ด้านการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง 2. ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง 3. ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา และ 4. ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี

กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดเรื่อง การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้รับผิดชอบและผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 4,018 คน (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2565) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับผิดชอบและผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องสังกัด

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 351 คน ใช้วิธีการคัดเลือกค่านวมนาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) และใช้ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษา ต่อเนื่องของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา และด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1967, pp. 90-95) ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วนำมาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) จากกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 รวบรวมข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้รับผิดชอบและผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายใน 1 เดือน นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์สถิติด้วยการห่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง	ระดับความคิดเห็น		ระดับการดำเนินงาน
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง	4.01	0.85	มาก
2. ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง	4.24	0.66	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา	4.07	0.87	มาก
4. ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี	3.75	1.02	มาก
รวม	4.02	0.72	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและเรียนรู้ออนไลน์ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ และด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี

การเปรียบเทียบการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและเรียนรู้ออนไลน์ จำแนกตามเพศ โดยความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบและผู้เรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและเรียนรู้ออนไลน์ จำแนกตามเพศ

การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการจัดการเรียนรู้ออนไลน์	4.15	0.78	3.98	0.87	1.569	0.120
2. ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง	4.34	0.64	4.22	0.66	1.303	0.193
3. ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา	4.27	0.85	4.02	0.86	2.152*	0.032
4. ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี	4.07	1.06	3.67	1.00	2.893*	0.004
รวม	4.21	0.67	3.97	0.72	2.515*	0.013

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้รับผิดชอบและผู้เรียน ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและเรียนรู้ออนไลน์ ในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา และ ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี แตกต่างกัน และเพศต่างกันด้านการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ และด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและเรียนรู้ออนไลน์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบและผู้เรียน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

การดำเนินงานส่งเสริม การศึกษาต่อเนื่อง	แหล่งความ แปรปรวน	ผลรวม กำลัง สอง (SS)	องศา แห่ง อิสระ (df)	ผลรวม กำลัง สองเฉลี่ย (MS)	F	Sig.
1. ด้านการจัดการเรียนรู้ การศึกษาต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	9.226	2	4.613	6.554*	0.002
	ภายในกลุ่ม	244.954	348	0.704		
	รวม	254.181	350			
2. ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง	ระหว่างกลุ่ม	4.877	2	2.439	5.721*	0.004
	ภายในกลุ่ม	148.327	348	0.426		
	รวม	153.204	350			
3. ด้านการบริหารจัดการของ สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	6.793	2	3.397	4.628*	0.010
	ภายในกลุ่ม	255.380	348	0.734		
	รวม	262.173	350			
4. ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	10.008	2	5.004	4.915*	0.008
	ภายในกลุ่ม	354.348	348	1.018		
	รวม	364.357	350			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	7.397	2	3.698	7.429*	0.001
	ภายในกลุ่ม	173.254	348	0.498		
	รวม	180.651	350			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการศึกษา แตกต่างกันการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา และด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีระดับการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ด้านคุณภาพการบริหารจัดการของ

สถานศึกษา และด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีรัตน์ ปัตถาทุม, ธีระ ภูติ, และศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสัน (2557, น. 60-65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศติดตามและรายงานผล ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เนื่องจากเพศหญิงให้ความสนใจกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง มากกว่าเพศชาย ในการสร้างเสริมประสบการณ์หรือประยุกต์ใช้กับอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ Maher Ahmed Hassan (2023, p. 47-56) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมใช้งานของส่วนประกอบทุนทางปัญญาในโรงเรียนการศึกษาสาธารณะในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นระหว่างเพศชายและเพศหญิงของความพร้อมใช้งานส่วนประกอบทุนทางปัญญามีความคิดเห็นแตกต่างกัน และจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เนื่องจากแรงจูงใจของแต่ละบุคคลต่างกัน เกิดขึ้นมาจากทัศนคติ สิ่งแวดล้อม และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมุตตาฟา ล่าเห (2560, น. 98) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้เรียนในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรายได้ที่ต่างกัน มีความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง กำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ร่วมกัน และการพัฒนาสู่มาตรฐานการจัดการศึกษาสถานศึกษาจัดหา หรือพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษามีการจัดหา และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องที่มีความหลากหลาย เป็นไปตามบริบท และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสถานศึกษามีหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง สามารถนำแต่ละหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้โดยใช้วิทยากรหรือผู้จัดการเรียนรู้ที่มีความรู้ความสามารถตรงตามหลักสูตร และสามารถจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละหลักสูตร

1.2 ด้านผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง ผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมในการเรียนรู้ จากผลการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษา พบว่า ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง สามารถเข้าร่วม

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหลักสูตรได้ สามารถผ่านกระบวนการวัดและประเมินผล จนมีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถจบการศึกษาตามหลักสูตรในแต่ละหลักสูตร และจากการติดตามผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีผู้จบการศึกษาต่อเนื่องบางส่วนเท่านั้นที่มีการนำความรู้ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้

1.3 ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ อัตลักษณ์ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการ ประจำปีที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และสอดคล้องตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งได้มีการเสนอแผนจัดการศึกษา แก่คณะกรรมการสถานศึกษาในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ก่อนที่จะนำไปใช้ต่อไป ทั้งนี้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้เป็นไปตาม แผนปฏิบัติงานประจำปีที่กำหนดไว้ โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และจัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล การนิเทศติดตามเมื่อจบหลักสูตร จัดทำรายงานผลการนิเทศติดตาม

1.4 ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อเน้น การแก้ปัญหาการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ สิ่งแวดล้อม และวิกฤติพลังงาน โดยเน้นการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทนและการใช้เครื่องทุ่นแรง โดยให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญา จากการศึกษา ค้นคว้านวัตกรรมที่มีอยู่ หรืออาจประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา เพื่อปรับใช้ในครัวเรือน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาระดับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษางานส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการศึกษา ต่อเนื่องของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2565). *ระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย DMIS ปีพ.ศ.2565*. เข้าถึงได้จาก: <http://dmis.nfe.go.th/>, 2 ตุลาคม 2565

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2566. (19 มีนาคม 2566). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 140 ตอนที่ 20 ก. หน้า 60-72.

มุตตาฝา ล่าเห. (2560). *ความต้องการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้เรียนใน จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ศึกษาศาสตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2559). *คู่มือการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2561). *แนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (23 ธันวาคม 2565). *เรื่อง จุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. ประกาศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. ประจวบคีรีขันธ์: กลุ่มยุทธศาสตร์และการพัฒนา.
- สุนีรัตน์ ปัตถาทุม, ชีระ ภูติ, และศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิธินัน. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2557) การศึกษาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมุกดาหาร. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 4(2), หน้า 60-65.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5thed. New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.
- Hassan, A. M. (2023). The availability degree of the Intellectual Capital Components in Public Education Schools in the Kingdom of Saudi Arabia. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 13(3), pp. 47-56.

ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครู
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

The Relation between Internal Supervision in School with Teaching Study
in the 21st Century Prachuap Khiri Khan Educational Service Area

ปรียานุช บัวบาน¹ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์²

Preeyanuch Buaban¹ and Tassanee Chotientip²

นักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล^{1,2}

E-mail : Preeyanuch113958@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ (2) เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 263 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้การคำนวณตามสูตรของเครจซี่ และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) การดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (2) การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21

Abstract

This research has 3 objectives: (1) To study the implementation of supervision within educational institutions by administrators. Under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office (2) To study the operations of teaching and learning for teachers in the 21st century under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. (3) To analyze the relationship between the supervision within educational institutions by administrators and the teaching and learning management of teachers in the 21st century under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. This research is quantitative research. The sample group consisted of 263 people, including administrators and teachers in educational institutions under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. Derived from determining the sample size (Sample Size) using calculations according to the formula of Krejci and Morgan. The research instrument is a questionnaire. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation. and the Pearson correlation coefficient. The results of the research found that: (1) Supervision operations within educational institutions of administrators under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. Overall and each aspect is at the highest level. (2) Operations of teaching and learning for teachers in the 21st century under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. Overall and each aspect was at the highest level. (3) Analysis of the relationship between the supervision within educational institutions by administrators and the teaching and learning management of teachers in the 21st century under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. Overall, it is at a high level. Statistically significant at the 0.01 level.

Keywords: Internal supervision in school, Teaching study in the 21st century, the relation between internal supervision in school with teaching study in the 21st century

บทนำ

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การใช้ชีวิตของคนมีการแข่งขันกันในทุกด้านอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยปัจจัยที่สำคัญในการที่จะเผชิญกับความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาดังกล่าวคือคุณภาพของคน ต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ แต่การจัดการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ ค่อนข้างมากกว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง กับการเกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ประเทศไทยจึงได้พยายาม

ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง แต่พบว่าสังคมในปัจจุบันเกิดปัญหาจากการใช้คุณลักษณะที่ผิดวิธีทำให้สังคมเกิดความเดือดร้อน อาทิ เก่งแต่ใช้ความรู้ในทางที่ผิด

การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษา โดยผู้บริหารโดยตำแหน่งต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา (เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2562, น. 15) และเป็นกระบวนการแนะนำปรับปรุง ช่วยเหลือครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ ลี้กิจเจริญผล (2559, น. 20) ที่กล่าวว่า การนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน มีเป้าหมายคือ คุณภาพของนักเรียน โดยมุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ เพราะยุคศตวรรษที่ 21 ครูซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญในสถานศึกษา มีบทบาทหลักในการจัดการเรียนการสอน จะต้องมีการพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ การนิเทศการศึกษาจึงเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครู ให้สามารถจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนักเรียน เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพิ่มทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

กระบวนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ และเจตคติที่ดีในการดำเนินชีวิต มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ภายใต้วามร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษา ร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยการนิเทศภายในสถานศึกษาจะคำนึงถึงทุกองค์ประกอบทางการศึกษาที่จะทำให้การสอนของครูมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวได้แก่ การให้การช่วยเหลือครูโดยตรง โดยให้ผลสะท้อนกลับ เพื่อให้ครูนำไปปรับปรุงตนเองอย่างสม่ำเสมอ และส่งผลสู่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2558, น. 6) ที่กล่าวว่า ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบและดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากรายงานการนิเทศผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ.2565 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์, 2565, น. 4) ได้ระบุข้อมูลความต้องการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยเหลือให้ครูได้ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพบว่าครูและบุคลากรในสังกัดบางกลุ่มยังไม่ได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนที่ต้องอาศัยกระบวนการนิเทศภายในมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ เนื่องจากการนิเทศภายในเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารและครู เพื่อที่จะพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในการพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

วรพล ดิลกทวีวัฒนา (2560, น. 24) กล่าวถึงการนิเทศภายในสถานศึกษา 3 ด้านดังนี้ 1) บุคลากรการนิเทศ ประกอบด้วย ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ 2) ขอบข่ายงานนิเทศ และ 3) โครงสร้างการนิเทศ เมธินี สระไร (2560, น. 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษาหมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา มอบหมายงานให้กับผู้รับผิดชอบงานนิเทศการศึกษา เพื่อชี้แนะแนวทางแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

นพวรรณ เทศกุล (2559, น. 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษาหมายถึง กระบวนการหนึ่งในการจัดการบริหารการศึกษาโดยมีเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบช่วยชี้แนะและให้ความช่วยเหลือกับ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการจัดการศึกษา

นนทพร พนาตรีสวัสดิ์ (2559 , น. 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการพัฒนาการดำเนินงานภายในโรงเรียนเพื่อให้การทำงานในโรงเรียนประสบความสำเร็จด้วยการร่วมมือพัฒนาปรับปรุงแก้ไขงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 49 วรรคสอง ปรับปรุง 2553 กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาทุกแห่งหนึ่งครั้งในทุกห้าปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 21) ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำคู่มือการ

บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พ.ศ.2546 เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้แก่สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งได้ปฏิบัติ ดังนั้น จึงได้ยึดแนวทางการปฏิบัติและเกณฑ์ของทั้งสองหน่วยงาน ดังกล่าวเป็นกรอบกำหนดองค์ประกอบการสอนของครูเป็น 6 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านความรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตร ด้านที่ 2 ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ด้านที่ 3 ครูสามารถจัดการเรียนรู้อการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ด้านที่ 4 ครูสามารถพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านที่ 5 ครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริงและอิงพัฒนาการของนักเรียน และด้านที่ 6 ครูนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในการวิจัยได้ดังนี้

การนิเทศภายใน สถานศึกษาของผู้บริหาร		การจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21
-ด้านการพัฒนาบุคลากร การนิเทศ -ด้านการพัฒนา กระบวนการดำเนินงาน -ด้านการจัดระบบการนิเทศ		-ด้านเป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตร -ด้านความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ -ด้านความสามารถจัดการเรียนรู้อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ -ด้านความสามารถพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา -ด้านความสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน -ด้านการนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 1.1 การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร
 - 1.2 การจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21

สมมติฐานการวิจัย

1. การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์กัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 829 คน จากโรงเรียน 18 แห่ง (สำรวจข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 263 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้การคำนวณตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp.608-609) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 263 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน โดยคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์

2.1 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำ ค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

2.2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

2.3 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

2.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2560, น. 314)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ จบปริญญาตรี ตำแหน่งในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นครู และประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ ตั้งแต่ 10-20 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นระดับการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ในการวิเคราะห์ผล พบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการดำเนินการ รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดระบบการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพการนิเทศ

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นระดับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ในการวิเคราะห์ผล พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถจัดการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาได้แก่ ด้านความสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง

และอิงพัฒนาการของผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการนำผลการประเมินการเรียนการสอน มาปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของ ผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .779$) โดยเรียงความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ของแต่ละคู่จาก มากไปน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับด้านความสามารถ ในการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับปานกลาง โดยมีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .650 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสอง การนิเทศภายใน สถานศึกษาของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับด้านความสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ .649 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอันดับสาม การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับ ด้านการนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพอย่าง ต่อเนื่อง ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ .633 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสี่ การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับด้านเป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป้าหมายของหลักสูตร ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ .632 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับด้าน ความสามารถจัดการเรียนรู้อาจารย์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ .632 และอันดับสุดท้าย การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับ ด้านความสามารถพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .625

อภิปรายผลการวิจัย

1. การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้านผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารและครูมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศ ภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะนิเทศภายในส่งผลให้เกิดผล โดยตรงต่อวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา ประกอบกับครูมีความรู้และความเข้าใจใน กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน อีกทั้งครูได้มีการปฏิบัติตามหลักการนิเทศ มีการดำเนินการ ตามระบบและขั้นตอนของกระบวนการนิเทศอย่างถูกต้องอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสถานการณ์ใน ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตกร สาครี และนิตดา เปี่ยมพีชนะ (2565) ได้ศึกษาการนิเทศภายใน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่าการนิเทศ

ภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธินี สระไร (2560) ได้ศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 พบว่าการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการพัฒนาบุคลากรการนิเทศ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นกำลังหลักในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า และงานเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่มุ่งหวังไว้ มีการพิจารณาเสนอความดีความชอบ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการครูให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนากระบวนการดำเนินการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร มีการกำหนดโครงสร้างและแนวทางในการดำเนินงานอย่างครบถ้วน มีการจัดทำมาตรฐานภาระงาน และประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานได้ดีขึ้น และมีความต่อเนื่อง และด้านการจัดระบบการนิเทศ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการจัดระบบการนิเทศ เพื่อนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครูอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ซึ่งการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหาร เพื่อพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ เก็จจกน ก เอื้อวงศ์ (2562) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของผู้บริหารการศึกษา โดยผู้บริหารโดยตำแหน่งต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการนิเทศการศึกษา

2. การจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูยุคใหม่จำเป็นต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ซึ่งการนิเทศภายในของผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายอย่างเต็มศักยภาพ ช่วยครูทุกคนให้มองเห็นความเชื่อมโยง และการบูรณาการการทำงานระหว่างกันได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการเรียนการสอนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวลัย สอิ่งทอง และวัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการดำเนินการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ ของครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรร มังกรงาม, พจนีย์ มั่งคั่ง, และวิชิต แสงสว่าง (2561) ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านเป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมีความรู้และเข้าใจถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดศักยภาพสูงสุด ในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2558) ที่กล่าวว่าครูจะต้องจัดการเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับสภาพของสังคม ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ด้านความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กวีภัทร ฉาวชานา และปรกรณ์ ประจัญบาน (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวชี้วัดทักษะการจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครู พบว่า ทักษะการจัดการบรรยากาศในห้องเรียนมีความตรงเชิงโครงสร้างและมีน้ำหนักความสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความสามารถจัดการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมีความสามารถในการออกแบบจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนา ฤทธิวรรณ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า จากการใช้รูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความสามารถพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมีความสามารถในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยครุมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน ในการจัดทำเอกสารรายวิชา และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในปัจจุบันได้ และครุมีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในด้านการบริหารและการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิธิ เจริญรักษ์ (2563) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยผู้บริหารสถานศึกษา ในทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2556) ได้ศึกษาทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า สิ่งที่ควรพัฒนาผู้เรียนที่ให้เป็นเยาวชนยุคใหม่ในยุคดิจิทัลได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเพื่อความเจริญของสังคมของบุคคลและสังคม ควรดำเนินการดังนี้คือ มีการจัดการศึกษาเพื่อทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาหลักสูตร มีการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้านความสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้โดยกล่าววาทกรรมการศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูเรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และอิงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และด้านการนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีแนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และอาจเป็นเพราะผู้บริหารกำหนดนโยบายในการวัดและประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และผู้บริหารวางแผนและออกแบบการประเมิน การกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นระบบ

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุดคือ การนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่ให้การแนะนำ ปรับปรุง ช่วยเหลือครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีการวิเคราะห์สภาพผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษา โดยเน้นกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำของบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริวรรณ ลี้กิจเจริญผล (2559) ที่กล่าวว่า การนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียน มีเป้าหมายคือคุณภาพของนักเรียน มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ การเรียนรู้จะก่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนิเทศภายในของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีการประชุมชี้แจง แนวทางการดำเนินงาน มีการประสานงานกับครูให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ออกมาบรรลุตามจุดมุ่งหมาย

2. การจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการนำผลการประเมินการเรียนการสอนมาปรับการเรียนและเปลี่ยน การสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ครูจึงควรนำผลการประเมินการเรียน การสอนมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เกิดผลลัพธ์โดยตรงกับนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยมีผู้บริหารนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าการนิเทศภายในของผู้บริหารมีความสำคัญ ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 อย่างมาก ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ ผู้บริหารควรมีการพัฒนากระบวนการนิเทศและกระบวนการงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงานใน สถานศึกษาของครูมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารกับการจัดการเรียนการสอนของครูใน ศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนให้เจมมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารที่ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร โดยครูสามารถวิเคราะห์สภาพผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียน

3. ควรมีการศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดหน่วยงานอื่นเพิ่มเติม เพื่อยืนยันผลการวิจัยให้ชัดเจนขึ้น

บรรณานุกรม

- กวีภัทร ฉาวชาวนา และปกรณ์ ประจันบาน. (ตุลาคม-ธันวาคม 2559). การพัฒนาตัวชี้วัดทักษะการจัดการ ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ของครู. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(4), หน้า 197 - 207.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2562). *หน่วยที่ 11 ผู้นำกับการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาทักษะและประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้นำทางการศึกษา หน่วยที่ 8-15 (หน้า. 1 - 55)*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- ธนา ชุติวรรณ. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562). การพัฒนารูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(2), หน้า 535 - 547.
- นิติกร สาศรี และนิยดา เปี่ยมพิชนะ. (พฤศจิกายน 2565). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วารสารการพัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 7(10), หน้า 16 - 28.
- นนทพร พนาตรีสวัสดิ์. (2559). *กลยุทธ์การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นพวรรณ เทศกุล. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิผลของสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์นจำกัด.
- ปณิธิ เจริญรักษ์. (2563). *แนวทางพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สุราษฎร์ธานี*. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- เมธินี สระไร. (2560). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอเรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- รังสรร มังกรงาม, พจนีย์ มั่งคั่ง, และวิชิต แสงสว่าง. (กันยายน - ธันวาคม 2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1. *วารสารวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(3), หน้า 210 - 217.
- ลัดดาวัลย์ ส่องทอง และวัชรภัทร เตชะวัฒน์ศิริดำรง. (กุมภาพันธ์ 2564). *แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1*. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(2), หน้า 73 - 86.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). *การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.อาร์. พรินติ้ง.
- วรพล ดิลกทวีวัฒนา. (2560). *การพัฒนาวิชาชีพครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริวรรณ ลี้กิจเจริญผล. (2559). *การนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนครูภาษาอังกฤษ*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์. (2565). รายงานการนิเทศผลการดำเนินงาน
ปีงบประมาณ พ.ศ.2565 กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก *Active Learning*. กลุ่มงานการนิเทศ
ติดตามและประเมินผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 608-609.

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน

สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Internal Quality Assurance Operations of Private Schools

under Prachuap Khiri Khan Provincial Education Office

ณัชชา พุ่มพวง¹ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์²

Natcha Phumphuang¹ and Tassanee Chotientip²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: natchapph@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 297 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ และวุฒิกการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ (3) การเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: การดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา โรงเรียนเอกชน

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the level of quality assurance operations within educational institutions of private schools under the Office of Education of Prachuap Khiri Khan Province and (2) to compare the quality assurance operations within educational institutions of private schools under the Office of Education of Prachuap Khiri

Khan Province, classified by gender, educational background and work experience. This research is quantitative research, the sample includes 297 private school administrators and teachers under the Office of Education in Prachuap Khiri Khan province. The instrument used in the research is a questionnaire. Analyze data using frequency, percentage, mean and standard deviation, T-statistics, and one-way variance analysis. The results of the research showed that (1) the level of quality assurance operations within educational institutions of private schools under the Office of Education of Prachuap Khiri Khan Province as a whole and in terms of study was at a high level, (2) the comparison of quality assurance operations within educational institutions of private schools under the Office of Education of Prachuap Khiri Khan Province, classified by gender and educational qualification, with no difference in overall at the statistical significance level of .05, and (3) the comparison of quality assurance operations within educational institutions of private schools under the Office of Education of Prachuap Khiri Khan Province, classified by work experience, with overall differences at the statistical significance level of .05.

Keywords: Operation, internal quality assurance, educational institutions, private school

บทนำ

ในปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทของตนเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น และได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศุนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานและคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น. 1)

จากประกาศกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษาพ.ศ. 2561 ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการ

ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี และให้หน่วยงานต้นสังกัดมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้แก่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินและการติดตามตรวจสอบดังกล่าวพร้อมข้อเสนอแนะให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น. 60-61)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2566, น. 12-13) ได้นิเทศติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชน มีข้อเสนอแนะ คือ การบูรณาการทำงานแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดทักษะการปฏิบัติงาน และมีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงานร่วมกัน ขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างชัดเจน การส่งเสริมให้มีการขยายผลและต่อยอดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชนให้กับผู้ที่สนใจในรูปแบบที่หลากหลาย จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อที่จะนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้เต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายการมีส่วนร่วมทั้งจากการบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร การปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอก ดังนั้น เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและสาธารณชนเชื่อมั่นว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานสำเร็จบรรลุเป้าหมาย จึงต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น. 34)

ลัดดาวลัย ตั้งมั่น (2561, น. 31) ได้สรุปความหมายของคำว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ โดยการประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัดตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดระบบบริหารสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนการศึกษา การประเมินผลการศึกษา การรายงานคุณภาพประจำปี การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, น.9) ได้สรุปว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาใช้เป็นหลักฐานเชื่อมโยงในการรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยใช้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่มีความครอบคลุม ชัดเจน และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถสะท้อนคุณภาพของการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนเกิดความมั่นใจว่านักเรียนจะได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2564, น. 5) ได้มีแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มีสาระสำคัญดังนี้

ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ดังนี้

1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด และประกาศค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามสภาพความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา

2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

- 3) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดไว้
- 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาจัดทำเป็นบทสรุปของผู้บริหาร ให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง
- 5) ติดตามผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้งและนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 6) จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองที่เป็นผลจากการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพของผู้เรียน และผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา
- 7) พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยนำผลจากการประเมินตนเองและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานต้นสังกัด ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 8) ให้ความร่วมมือกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในการประเมินคุณภาพภายนอก พร้อมทั้งปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฤษเพชรพรวัชร คุ้มเพ็ชร (2560, น. 76) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ลดาวลัย ตั้งมั่น (2561, น. 92) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

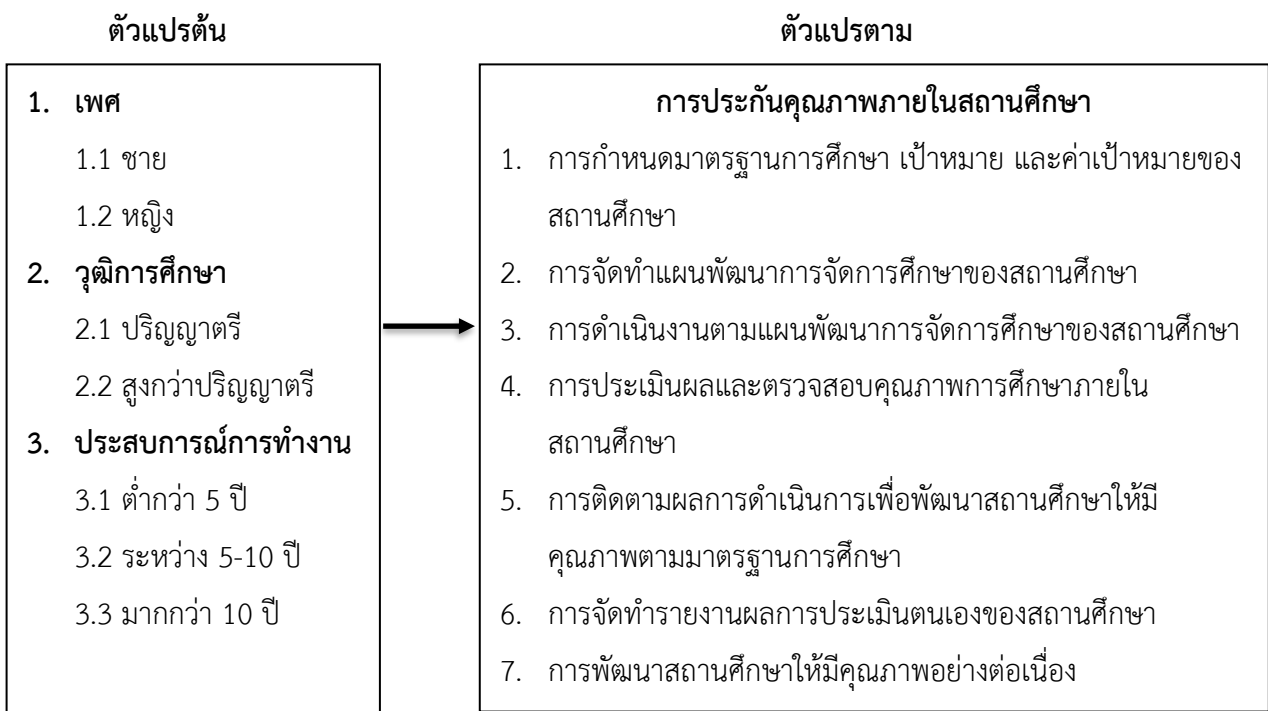
วรรณา ประเสริฐแก้ว (2561, น. 96) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ภักวิภา ลูกเงาะ (2562, น.94) ได้ศึกษา เรื่องสภาพและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อัจฉรา อินตะวิน (2563, น. 89) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ตัสนิม สะอะ (2564, น. 94) ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัย พบว่า ระดับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,156 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลาก ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป้าหมาย และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้นำโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผล และหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้สถิติการทดสอบค่าที (T-Test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน ได้แก่ เพศ และวุฒิการศึกษา และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม คือ ประสบการณ์การทำงาน ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธี LSD (Least Significant Different)

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป้าหมาย และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

2. ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และด้านการพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีความแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนด้านการกำหนด มาตรฐานการศึกษา เป้าหมาย และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกันที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ .05

3. ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมไม่ แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป้าหมาย และค่าเป้าหมายของ สถานศึกษารองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษเพชรพรวัชร เข้มเพ็ชร (2560, น. 59) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลดาวัลย์ ตั้งมัน (2561, น. 92) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ วรธนา ประเสริฐแก้ว (2561, น. 99) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัควิภา ลูกเงาะ (2562, น. 87) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา อินตะวิน

(2563, น. 92) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน พบว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตัสนิม สะอะ (2564, น. 94) ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และร่วมกันประชุมปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันในการกำหนดทิศทางให้งานประกันในสถานศึกษาของตนนั้นเกิดประสิทธิภาพต่างกัน และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีนโยบายให้ความรู้ในเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในทุกโรงเรียนในสังกัด ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัด จึงส่งผลให้ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉรา อินตะวิน (2563, น. 93) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน การเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตัสนิม สะอะ (2564, น. 102) ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการส่งเสริม กำกับ ติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการบริหารงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่าง ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนาภรณ์ จันทรเกษม (2561, น.109) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ตัสนิมิ สะอะ (2564, น. 103) ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี พบว่า การเปรียบเทียบผลการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยรวม พบว่า ผู้ที่มี ประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม แตกต่างกับผู้ ที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5-10 ปี ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อบุคคลทำงานไประยะหนึ่งแล้ว ก็เกิดการสั่งสมความรู้จากการ ทำงาน นั่นคือประสบการณ์ส่วนบุคคล เมื่อหลอมรวมเข้ากับความรู้เดิมและความรู้ใหม่ที่ศึกษาเพิ่มขึ้นก็จะ กลายเป็นทักษะหรือความชำนาญในสิ่งนั้น ๆ ทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมาก มีความรู้ความเข้าใจและ ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากกว่าผู้ที่มี ประสบการณ์การทำงานน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงมณี วงศ์คุณ (2559, น. 148) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัย เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษเพชรพรวัชร เข็มเพชร (2560, น. 76) ได้ศึกษาเรื่องสภาพ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีและด้านการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป้าหมาย และค่าเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ เพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารควรให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาโดยใช้ข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริง และควรปรับปรุงแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบันทุกครั้ง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง
3. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ผู้บริหารต้องนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อนำผลการดำเนินงานใช้วางแผนพัฒนาต่อไป
4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีสร้างเครื่องมือการประเมินที่มีคุณภาพ ดำเนินการประเมินโดยเน้นการประเมินผลตามหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
5. การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารควรให้ผู้รับผิดชอบโครงการ กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี รายงานความก้าวหน้าและรายงานผลการดำเนินการ และนำผลการติดตามมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนนำไปใช้พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป
6. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ให้สถานศึกษาจัดทำตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้ดำเนินการทุกกิจกรรม โครงการที่ส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา
7. การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาควรนำผลจากการประเมินตนเอง (SAR) ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. ควรศึกษาวิจัยแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บรรณานุกรม

- กฤษเพชรพรชวรัทธ์ เข้มเพ็ชร. (2560). *สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ตัสนิม สะอะ. (2564). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- ธนาภรณ์ จันท์เกษม. (2561). *การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- ภัควิภา ลูกเงาะ. (2562). *สภาพและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ลัดดาวัลย์ ตั้งมั่น. (2561). *การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- วรรณภา ประเสริฐแก้ว. (2561). *การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2564). *แนวดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประเภทสามัญศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสศ. ลาดพร้าว.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (16 พฤศจิกายน 2566). *รายงานผลการนิเทศติดตามการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/HYXfu>.

- แสงมณี วงศ์คุณ. (2559). *การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- อัจฉรา อินตะวัน. (2563). *การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

The Internal Supervision Process according to Harris' Concept of Schools
under Phetchaburi Primary Educational Service Center Area Office 1

จุฑาทิพย์ ศรเดช¹ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์²

Jutatip Sorndech¹ and Tassanee Chotientip²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: yin0867035747@gmail.com¹, cho.tasne@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ในการทำงาน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 255 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบการจับฉลากแบบไม่คืนกลับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการศึกษาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันแตกต่างมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศ สถานศึกษา แนวคิดของแฮร์ริส

Abstract

The purposes of this study were (1) the internal supervision process according to Harris' concept of schools under Phetchaburi Primary Educational Service Center Area Office 1 (2) To compare the internal supervision process according to Harris' concept of schools under Phetchaburi Primary Educational Service Center Area Office 1 classified according to current position and work experience. The research format was quantitative research using Harris's concept as a research framework. The research area is schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office Area 1. The sample was school directors and teachers working in schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Center Area Office 1, totaling 255 people. The research used the selection method of drawing lots without return (Without Replacement). the instrument for collecting data was a questionnaire about the internal supervision process according to Harris' concept. Data analysis used Frequency distribution, percentage, mean, standard deviation. The research results were found as follows; (1) The overall and in each aspect results of the study of the internal supervision process according to Harris's concept are at the highest level. (2) The overall and in each aspect results of comparing the internal supervision process according to Harris's concept, current position and work experience in schools under the Phetchaburi Primary Educational Service Center Area Office 1 were found that the different current work position had the different Harris' concept internal supervision process with a statistical significance of .05. The different work experiences did not have the different Harris' concept internal supervision processes with a statistical significance of .05.

Keywords: Supervision process, educational institutions, Harris' concept

บทนำ

การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนได้ เพื่อพัฒนาความสามารถของครู เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีจัดการเรียนรู้ และให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพเพื่อมุ่งสู่คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเดิมการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์จากภายนอกนั้นไม่สามารถจะทำได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์จากภายนอกมีน้อยไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษา ตลอดจนความรู้ของศึกษานิเทศก์ไม่สามารถครอบคลุมไปทุกสาขาวิชา และศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่ภายนอกสถานศึกษาจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของ

สถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษาและการนิเทศภายในนั้น มีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด” และมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบ การประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการคือ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศการศึกษาที่ต้องสนับสนุน ส่งเสริมไปด้วยกันในลักษณะของเกลียวเชือก

จากการจัดการศึกษาของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 โดยภาพรวมยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จะเห็นได้จากการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (Ordinary National Educational Test : O-NET) ปีการศึกษา 2565 ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในระดับเขตพื้นที่ หน่วยงานและระดับชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุมาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบเดิม ๆ ของครูผู้สอน อีกทั้งครูผู้สอนยังไม่เข้าใจในเรื่องของการนิเทศ ซึ่งเกิดจากกระบวนการนิเทศภายในของแต่ละโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงมีทั้งปัจจัยที่เอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนิเทศ ยังขาดความต่อเนื่องและความเป็นเอกภาพที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ แนวคิดกระบวนการนิเทศของแฮร์ริส (Harris, 1985, pp. 13-15) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1)การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2)การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3)การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4)การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5)การประสานงาน (Coordinating) 6)การอำนวยการ (Directing) จึงเป็นแนวทางในการนิเทศภายในให้กับสถานศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ในการทำงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ในการทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

จากความจำเป็นของการนิเทศในโรงเรียน นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ชาญชัย อาจินสมาจาร (2557, น. 5); วาริ ภูแปง (2559, น. 9) พบว่า ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ได้มาตรฐานของการศึกษา ต้องพยายามปรับสภาพการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยมุ่งพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงภายนอก

บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน

จากบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้ มนต์ฤดี ถือสมบัติ (2556, น. 37-38); แฮริส (Harris, 1985, p. 10-13) พบว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการนิเทศการศึกษา การพัฒนาจัดการสถานศึกษาเห็นเป็นไปอย่างมีคุณภาพโดยสนับสนุนให้ครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะและเจตคติที่ดีในการการทำงานและการนำหลักสูตรไปใช้มีการวางแผนให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้รับการนิเทศจัดหาทรัพยากรสร้างขวัญกำลังใจมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นมีการติดตามประเมินผลเป็นนักติดต่อสื่อสารรวมทั้งเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กระบวนการในการนิเทศภายในโรงเรียน

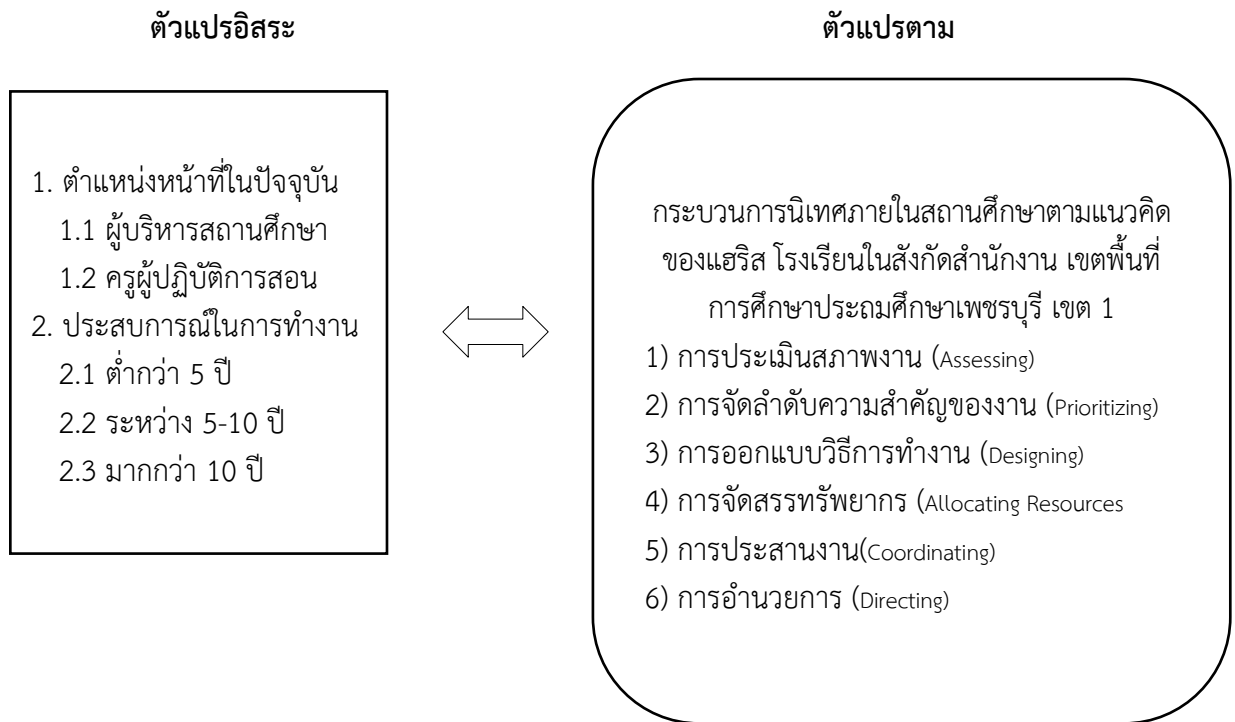
จากกระบวนการในการนิเทศภายในโรงเรียน นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย จิตมา วรรณศรี (2557, น. 113); มารุต ทรศนากรกุล (2560, น. 35) พบว่า กระบวนการในการนิเทศภายในโรงเรียน คือ แบบแผนของการนิเทศการศึกษาที่ลำดับขั้นตอนไว้อย่างต่อเนื่อง มีระเบียบแบบแผนที่ดี กำหนดการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน แก้ปัญหา โดยเริ่มจากการปรับปรุงบริบทของสถานศึกษาแล้วปรับปรุงการปฏิบัติการในห้องเรียน

กระบวนการในการนิเทศของแฮริส

จากกระบวนการในการนิเทศของแฮริส (Harris, 1985, p. 13-15) พบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาหมายถึง การทำงานที่มีขั้นตอน การดำเนินการนิเทศอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนการสอน ให้ดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ 1.การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2.การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3.การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4.การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5. การประสานงาน (Coordinating) 6.การอำนวยการ (Directing)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของแฮริส ประกอบด้วย 6 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 699 คน

กลุ่มตัวอย่างวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวน 255 คน โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 88) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนกลับ (Without Replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklit) ประกอบด้วย สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งถามรายละเอียดเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของ แอริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีลักษณะมาตราส่วน ประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวล และหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตัวแปรที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตาม แนวคิดของแอริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยใช้วิธี วิเคราะห์แบบสอบถามหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วง คะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแอริส โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ ปฏิบัติการสอนมีระดับความคิดเห็น ต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแอริส โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.29)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแอริส โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 แยกตามตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ใน การทำงานซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังตารางต่อไปนี้

ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแอริส โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันแตกต่างกันกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแอริส โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีตำแหน่งต่างกัน ความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศ ภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแอริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี

เขต 1 ด้านการประเมินสภาพงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการอำนวยความสะดวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนด้านการจัดลำดับความสำคัญของงานด้านการประสานงาน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีนโยบายให้ศึกษานิเทศก์ทุกจังหวัดให้คำปรึกษาและให้ความรู้กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัดตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการคือ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศการศึกษาที่ต้องสนับสนุนส่งเสริมไปด้วยกันในลักษณะของเกลียวเชือก และเพื่อรองรับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยแนวทางกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส จึงทำให้มีผลการดำเนินงานกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โขกระวี เจริญพุก (2563) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องกระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม โดยเรียงตามค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปน้อยดังต่อไปนี้ การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การออกแบบวิธีการทำงาน การประเมินสภาพงานการจัดลำดับความสำคัญของงานและการจัดสรรทรัพยากรและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ จันทร์หอม (2562) ได้ศึกษา เรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนใน กลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี พบว่า 1. กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนใน กลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน การอำนวยความสะดวก การจัดการลำดับความสำคัญของงาน การออกแบบวิธี การทำงาน การประเมินสภาพงาน

2. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ในการทำงาน ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีนโยบายให้ความรู้ในเรื่องกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาในทุกโรงเรียนในสังกัด ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดตามที่กฎกระทรวงกำหนด ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนได้เข้ารับการพัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษาไปพร้อม ๆ กัน จึงส่งผลให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันต่างกันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรนภา วัฒน้อย และทัศนะ ศรีปัดดา (2565) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุจจาภา วงศภาพสินธุ (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ธีระศักดิ์ อินยาพงษ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำแนกตำแหน่ง พบว่า ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน และมีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามแนวคิดของแฮริส เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด” และมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับแนวทางการพัฒนา

คุณภาพการศึกษาต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการคือ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศการศึกษาที่ต้องสนับสนุนส่งเสริมไปด้วยกันในลักษณะของเกลิวยูเชือก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรนภา วัฒน้อย และทัศนะ ศรีปัดดา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ประสพการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู เมื่อจำแนกตามประสพการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อีระศักดิ์ อินยาพงษ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 เมื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหาร จำแนกตามประสพการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุป

การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนได้ เพื่อพัฒนาความสามารถของครู เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีจัดการเรียนรู้ และให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพเพื่อมุ่งสู่คุณภาพของผู้เรียน แนวคิดของแฮริสมิ่แนวทางในการนิเทศภายในที่ถูกต้องและเป็นระบบ และสิ่งสำคัญก็คือ ครูผู้สอนจะได้มีการเตรียมตัว วางแผน จัดลำดับขั้นตอนในการสอนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับนักเรียนยิ่งขึ้น พร้อมรับการนิเทศภายในที่ถูกต้อง โดยแนวคิดการนิเทศของแฮริสมิ่แนวคิดดังนี้ 1. การประเมินสภาพงาน (Assessing) 2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน (Prioritizing) 3. การออกแบบวิธีการทำงาน (Designing) 4.การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources) 5.การประสานงาน (Coordinating) 6.การอำนวยการ (Directing) ซึ่งแนวคิดของแฮริสมิ่เป็นแนวทางในการนิเทศภายในที่ตรงกับบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ด้านการประเมินสภาพงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนต้องมีการศึกษาถึงสภาพต่าง ๆ ในการกำหนดงานด้านการนิเทศ ที่เป็นอยู่เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสภาพต่าง ๆ การสังเกตปรากฏการณ์รอบตัวโดยละเอียด

2) ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนต้องมีการกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์และกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจกรรมนิเทศ ตามลำดับความสำคัญประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงาน การกำหนดทางเลือก ได้อย่างครบถ้วน

3) ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนต้องมีการจัดระบบวางแผนการทำงานในการนิเทศ โดยจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติงาน

4) ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนต้องมีการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน

5) ด้านการประสานงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนต้องมีการประสานงานใช้ทรัพยากรทั้งประสานการทำงานของบุคคลากรในการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ งบประมาณวัสดุอุปกรณ์ และประสานงานแผนการทำงานในการนิเทศร่วมกันอย่างเหมาะสมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6) ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนต้องมีการทำให้เกิดสภาพที่เหมาะสมในการดำเนินการตามแผนงานการนิเทศให้มากที่สุด โดยการแต่งตั้งบุคคลากร กำหนดแนวทางหรือระเบียบปฏิบัติในการทำงาน กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงานในการนิเทศอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการนิเทศ เช่น การจัดลำดับความสำคัญของงาน การออกแบบวิธีการทำงาน

2) ควรมีนโยบายในการดูแลด้านการนิเทศของผู้บริหารโดยเฉพาะ เพราะมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการสอนของครู อันจะส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถของผู้เรียน

3) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น เพื่อนำจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละพื้นที่มาสังเคราะห์ เพื่อมาเป็นตัวชี้วัดในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

บรรณานุกรม

จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ.

ชาญชัย อาจินสมมาตร. (2557). *การนิเทศการศึกษา Educational Supervision*. ปัตตานี: สถาบันก้าวหน้าทางวิชาการ.

โชคระวี เจียมพุก. (2563). *กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลนครปฐม*. ปริญญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ธีระศักดิ์ อินยาพงษ์. (2563). *กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31*. ปริญญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรนภา วัฒน้อย และทัศนะ ศรีปัดดา. (2565). *กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1*. ปรินญาโท. ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- มนต์ฤดี ถือสมบัติ. (2556). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์. ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- มารุต ทรรตนากรกุล. (2560). *ปัจจัยเชิงสาเหตุของการนิเทศที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะครูที่สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโครงการโรงเรียนประชารัฐ*. ปรินญาโท. สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- รุจภา วรงค์พลสินธุ์ (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. ปรินญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- วารี ภูแปง. (2559). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบพี่เลี้ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- อนงค์ จันท์หอม. (2562). *กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี*. ปรินญาโท. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- Harris, B.M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York Harper & Row.

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร

สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี

Operations to Prevent and Solve Drug Problems in Educational Institutions by

Administrators under the Office of Special Education Administration,

Phetchaburi Province

กัญชชยวัฒน์ ไสยจิตต์¹ และทัศนี ช่อเทียนทิพย์²

Kanchayawat saiyajit¹ and Tassanee Chortianthip²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Kanchayawat420@gmail.com¹, cho.tasne@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน รูปแบบการวิจัยเป็นเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยจำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าเพศแตกต่างมีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร แตกต่างและจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างมีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร ไม่แตกต่าง

คำสำคัญ: ป้องกัน แก้ไขปัญหา ยาเสพติด

Abstract

The purposes of this study were (1) to study the operations to prevent and solve drug problems in educational institutions by administrators; Under the Office of Special Education

Administration, Phetchaburi Province (2) for comparison Operations to prevent and solve drug problems in educational institutions by administrators Under the Office of Special Education Administration, Phetchaburi Province Overall and on a side by side basis Classified by gender and work experience. The research format is quantitative. Conduct research by collecting data from the population. Educational institution administrators and teachers teaching at schools under the Office of Special Education Administration, Phetchaburi Province, totaling 170 people. The instrument used in the research was a questionnaire. Data were analyzed using Frequency distribution, percentage, mean, standard deviation The results of the research found that (1) the results of the study of the operations to prevent and solve drug problems in educational institutions by administrators Under the Office of Special Education Administration, Phetchaburi Province Overall and each aspect is at the highest level. (2) Results of comparing the operations to prevent and solve drug problems in educational institutions by administrators. Under the Office of Special Education Administration, Phetchaburi Province By gender Overall and each aspect It was found that administrators of different genders had different operations to prevent and solve drug problems in educational institutions and were classified according to overall and individual work experience. It was found that the work experiences were different and there was no difference in the operations to prevent and solve drug problems in educational institutions.

Keywords: Protect, solve problems, drugs

บทนำ

สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในปัจจุบันยังคงรุนแรงและมีแนวโน้มแพร่ระบาดใน ประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงและมีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อเข้าสู่วงจรของปัญหา ยาเสพติดเป็นอย่างมาก จากข้อมูลผู้เข้ารับการรักษา ยาเสพติดในปี 2566 เมื่อเทียบกับประชากรทั่วไป ในแต่ละช่วงอายุ ผู้เข้ารับการรักษา 120,915 คน เป็นชาย 106,709 คน และหญิง 14,206 คน และหากจำแนกอายุผู้เข้ารับการรักษา ยาเสพติดคือ ต่ำสุดอายุน้อยกว่า 12 ปี รองลงมาอายุระหว่าง 12-17 ปี ฉะนั้น เด็กและเยาวชนจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ยาเสพติด (Thai PBs , 2565) โดยสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมีการผลิตยาเสพติดทั้งภายในประเทศ และมีการลักลอบนำเข้ามาจากต่างประเทศมากมายหลายชนิด เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอ เป็นต้น ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะได้ปราบปรามจับกุมการค้า ยาเสพติดอย่างเข้มงวดและจริงจัง แต่ก็ไม่ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลง แต่กลับทำให้ผู้ผลิตได้พัฒนา ยาเสพติดให้ออกฤทธิ์ได้แรงขึ้น

และการตรวจพบสารเสพติดในตัวผู้เสพได้ยากขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่จับกุมได้ยากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนไม่น้อยเข้าไปมีผลประโยชน์ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การค้ายาเสพติดเสียเอง ทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่สัมฤทธิ์ผล (สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, 2564)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี เป็นหน่วยงานที่จัดการเรียนการสอนในระดับชั้น ประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษา โดยดูแลนักเรียนในช่วงอายุ 7 - 18 ปี จึงเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยง และมีโอกาสเข้าสู่วงจรยาเสพติด จึงนับว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี จึงได้ร่วมกับสถานศึกษาในสังกัด ดำเนินการจัดตั้ง ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน โดยได้ยึดแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 5 ด้านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการดำเนินการในการ คุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาต่อเนื่อง

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษา การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของ ผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและเป็นรายด้าน จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

จากปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหายาเสพติดในโรงเรียน นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ญัฐวุฒิ บุตรธนู (2564, น. 30); กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์ (2559, น. 120) พบว่า ผลการสำรวจของสถาบัน รามจิตติ ซึ่งสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรม เด็กและเยาวชน เพื่อติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดทั่ว ประเทศ พบว่าเยาวชน ส่วนใหญ่ที่อยู่ในช่วงอายุ 13-18 ปี มีพฤติกรรมเสี่ยงมากที่สุด ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้ ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาแพร่ระบาดรุนแรงยิ่งขึ้น น่าจะมีสาเหตุจากสภาพแวดล้อมในชุมชนมีแหล่งซื้อ

ขยายเสพติดอย่างแพร่หลาย การได้รับแรงสนับสนุนจากสังคมเพื่อนที่ติดยาเสพติด สถานศึกษาขาดสถานที่ที่จะมาช่วยผ่อนคลายความเครียดให้กับนักเรียนจากตัวนักเรียน เป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง

นโยบายและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

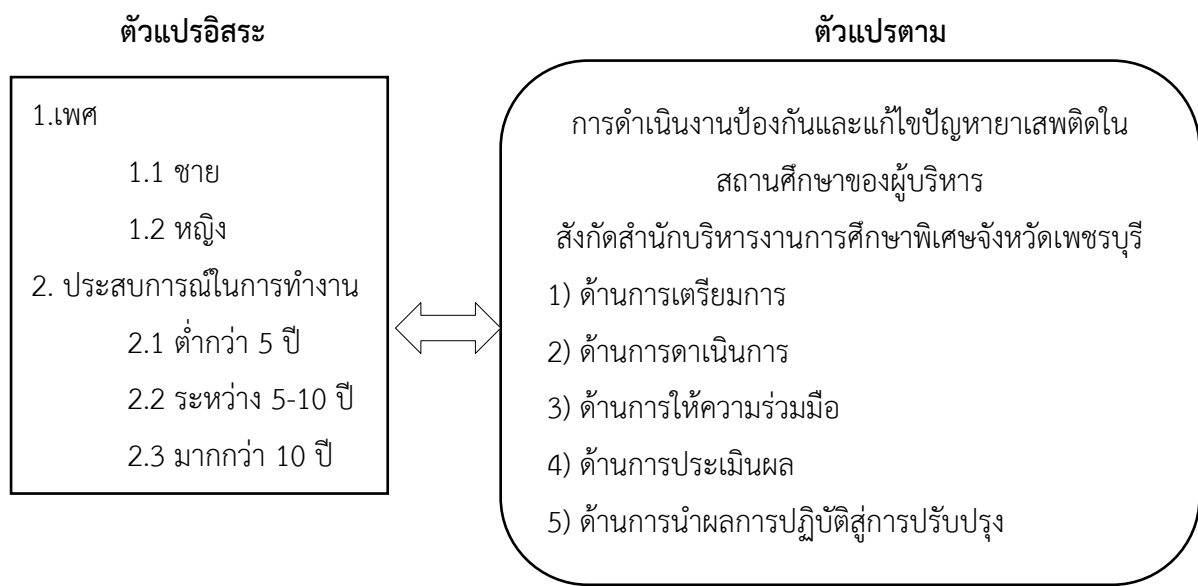
จากนโยบายและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย จุไรรัตน์ ดีเพชร (2562, น. 14-18) พบว่านโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติด คือแผนปฏิบัติการระดับชาติ ซึ่งเป็นแผนงานหลักเพื่อหยุดยั้งปัญหายาเสพติด และมีการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการนำนโยบายด้านยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยปฏิบัติการพลังแผ่นดินร่วมกวาดล้างยาเสพติดรวมพลังไทยทั้งชาติ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นนโยบายให้สถานศึกษาถือปฏิบัติ ที่สำคัญซึ่งดำเนินการอย่างจริงจังที่จะสร้างกระบวนการทำงานการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาต่อไป

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

จากการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ญัฐวุฒิ บุตรธนู (2564, น. 45-48) พบว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน กำหนดกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดเอาไว้ คือ เน้นการปลูกจิตสำนึกสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดแก่กลุ่มนักเรียน การระดมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจากพ่อแม่ การพัฒนาระบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยมีการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 158 คน รวม 170 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งถามรายละเอียดเพศ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตัวแปรที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย เพศและประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนมีระดับความคิดเห็น ต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.76$, $\sigma = 0.16$)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี แยกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงานซึ่งสามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี พบว่าเพศแตกต่างกัน การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านเตรียมการ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ย คือ $\mu_1 = 4.80$ ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.75$ ด้านการดำเนินการผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.84$ ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.80$ ด้านการให้ความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.87$ ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.81$ ด้านการประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.76$ ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.70$ ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุงผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.65$ ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ค่าเฉลี่ย คือ $\mu_1 = 4.66$ และพบว่าภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.78$ ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ค่าเฉลี่ยคือ $\mu_1 = 4.75$

ผลการเปรียบเทียบด้วยค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกันการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเตรียมการ ไม่แตกต่างกัน ด้านการดำเนินการ ไม่แตกต่างกัน ด้านการให้ความร่วมมือ ไม่แตกต่างกัน ด้านการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหารสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องจากสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี มีนโยบายให้ศึกษานิเทศก์ทุกจังหวัดให้คำปรึกษาและให้ความรู้ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัด ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง และการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงยุติธรรม (2564) กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และมาตรา 47 การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความร่วมมือกัน โดยเฉพาะสถานศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานที่ต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยที่จัดว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะประสบกับปัญหาเด็กหรือเยาวชนที่ติดสารเสพติด หรือมีสภาพแวดล้อมในชุมชนใกล้สถานศึกษาที่เป็นพื้นที่เสี่ยง ส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร

สถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับปัญหาสาเหตุติดมาเป็นอันดับต้น โดยแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมาพร ลีภัยรัตน์ (2563) ซึ่งได้ศึกษาการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยสาเหตุติดและอบายมุข โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านบริบท ผลการประเมินด้านกระบวนการ มีอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัย กัญญาณัฐ สันต (2564) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติด ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการทำงาน ผู้วิจัยนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 จำแนกเพศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี มีนโยบายให้ความรู้ในเรื่องการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษาของผู้บริหารในทุกโรงเรียนในสังกัด ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดตามที่กฎกระทรวงกำหนด ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนได้เข้ารับการพัฒนา การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษาของผู้บริหารไปพร้อม ๆ กัน จึงส่งผลให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีเพศต่างกันของโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพร สมบัติ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษาโรงเรียนขามแก่นนคร อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ พบว่าโดยรวมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุไรรัตน์ ดีเพชร (2562) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการป้องกันและการแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการ

ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร ให้เป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม (2564) กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และมาตรา 47 การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความร่วมมือกัน โดยเฉพาะสถานศึกษานับว่าเป็นหน่วยงานที่ต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในช่วงวัยที่จัดว่าเป็นกลุ่มเสี่ยง จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะประสบกับปัญหาเด็กหรือเยาวชนที่ติดสารเสพติด หรือมีสภาพแวดล้อมในชุมชนใกล้สถานศึกษาที่เป็นพื้นที่เสี่ยง ส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดมาเป็นอันดับต้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด จึงส่งผลให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรรถศาสตร์ ศรีชัย (2565) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา สหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดิเรก บุรณ์เจริญ (2554) ได้ศึกษาหัวข้อเรื่อง สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ด้านการปรับปรุงและพัฒนาที่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สรุป

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในปัจจุบันยังคงรุนแรงและมีแนวโน้มแพร่ระบาดในประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงและมีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อเข้าสู่วงจรของปัญหายาเสพติดเป็นอย่างมาก ดังนั้นรัฐบาลจึงควรร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาและเอาชนะยาเสพติด โดยกำหนดนโยบายให้ปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นเรื่อง que ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อกำหนดป้องกันและแก้ปัญหาร่วมกันนโยบายเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาล สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี จึงนับว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเพชรบุรี จึงได้ร่วมกับสถานศึกษาในสังกัด ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน โดยได้ยึดแนวทางการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 5 ด้านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดดำเนินการในการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- 1) ด้านเตรียมการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน การจัดวางตัว บุคคล ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด
- 2) ด้านการดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปฏิบัติในการดำเนินการตามแผน ในการดำเนินงาน ป้องกันยาเสพติด
- 3) ด้านการให้ความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปฏิบัติในการให้ความร่วมมือของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด
- 4) ด้านการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปฏิบัติในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการ ดำเนินงานในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด
- 5) ด้านการนำผลการปฏิบัติสู่การปรับปรุง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปฏิบัติในการนำผลการ ประเมินที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน เพื่อนำไปใช้เป็น แนวทางในการวางแผนการดำเนินงานในการป้องกันยาเสพติดของสถานศึกษา ต่อไป
- 2) ควรมีการศึกษาแนวทางในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดด้านอื่น ๆ ที่ สอดคล้องกับการป้องกัน ยาเสพติดในโรงเรียน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการ ดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา และครูต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงยุติธรรม. (2564). *พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด*. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตอักษร.
- กัญญาณัฐ สันเต. (2564). *แนวทางพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. *วารสารชุมชนวิจัยและ พัฒนาสังคม*, 10(2), หน้า 116 – 124.
- จุไรรัตน์ ดีเพชร. (2562). *การดำเนินงานการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

- ณัฐพร สมบัติ. (2562). การบริหารจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนขามแก่นนคร อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น.
- ณัฐวุฒิ บุตรธนู. (2564). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารและการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ดิเรก บุรณ์เจริญ. (2554). สภาพการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. สาขาการบริหาร การศึกษา คณะครุ ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สมภาพร ลิ้มรัตน์. (2563). การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข โรงเรียน อนุบาลเมืองอุทัยธานี. เข้าถึงได้จาก: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/article/download/240055/164281/831840>.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. (2564). กฎหมายยาเสพติด. เข้าถึงได้จาก: <https://www.oncb.go.th/Pages/main.aspx>.
- อรรถศาสตร์ ศรีชัย. (2565). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของสถานศึกษา สหวิทยาเขตเบญจสิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. เข้าถึงได้ จาก: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLGISRRU/article/view/261393>.
- Thai PBs. (2565). ยาบ้าก็เมิดเท่ากับผู้เสพ เข้าบำบัดรักษา. เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaipbs.or.th>.

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

Participation in Internal Quality Assurance Operations by School Administrators and
Teachers under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 2

นฤนาฎ นิลทับ¹ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์²

Narunard Nilthap¹, and Tassanee Chotientip²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹ อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Pairrynilthap2528@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 329 คน โดยสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพ การประกันคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายใน

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the level of participation in internal quality assurance operations of school administrators and teachers; Under the Surat Thani

Primary Educational Service Area Office, Area 2 (2) to compare participation in internal quality assurance operations of school administrators and teachers. Under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified by gender, educational background, and work experience. The results of the research found that (1) the level of participation in internal quality assurance operations of school administrators and teachers under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 2, overall, was at a high level. (2) Participation in internal quality assurance operations of educational institution administrators and teachers. Under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified by gender, educational background, and work experience. It was found that school administrators and teachers of different genders Overall and each aspect is not different. As for school administrators and teachers with different educational qualifications, Overall and each aspect is different. Statistically significant at the level 0.05 and school administrators and teachers with different work experiences The research results found that Mostly different Statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Participation in quality assurance operations, Educational quality assurance, Internal quality assurance

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของสถานศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะพึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการของการจัดการศึกษา ที่เน้นในเรื่องการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 49 กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผล การจัดการศึกษาที่มีใช้การจัดการอุดมศึกษาซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม หรือกระทรวงอื่น

เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึง ความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบ ควบคุม กำกับดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนและร่วมบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลมีส่วนร่วมและการมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตท้องที่ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอ ศิริรัฐนิคม อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง อำเภอท่าชนะ อำเภอบ้านตาขุน อำเภอพนม อำเภอพุนพิน และอำเภอวิภาวดี มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 179 โรง กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา จำนวน 19 เครือข่าย และร่วมภารกิจตามนโยบายของรัฐบาล ได้แก่ภารกิจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 นโยบายปฏิรูปการศึกษา การประกันโอกาสทางการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินมาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และเตรียมการเพื่อสร้างความเข้าใจและรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก โดยการวิเคราะห์รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทุกโรงเรียน เพื่อทราบจุดเด่น จุดด้อย ที่ต้องพัฒนา จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดทุกโรงเรียนเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เข้มแข็งด้วยระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยใช้เครือข่ายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตปฏิบัติการเป็นฐานในการพัฒนา นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ผลจากการดำเนินงานปรากฏว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการประเมินคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยมีผลการประเมินระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือระดับเยี่ยม จำนวน 57 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 31.84 ระดับดีมาก จำนวน 103 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.54 ระดับดี จำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.61 ไม่มีระดับพอใช้ และระดับปรับปรุง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2, 2564) ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 นั้นมีคุณภาพยังไม่เป็นที่น่าพอใจเป็นการแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ในระดับโรงเรียนยังมีการดำเนินในระบบและมีคุณภาพที่ยังต้องได้รับการปฏิบัติและพัฒนาให้ดีขึ้น

ด้วยความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษา ผู้วิจัยในฐานะครุวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบและทบทวน พัฒนาและปรับปรุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของนักการศึกษานักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย จำนงค์ จันวิจิตร (2559) รุ่งเรือง สิทธิจันทร์ (2560) พัฒน์พล แก้วยม (2561) ชนิศา สีแสด (2562) จุฑามาศ พันสุวรรณ (2562) ปรัชญา มานะวงศ์ (2564) ทิพย์ชนก มณีนิवल, โสภณ เพ็ชรพวง, และญาณิศา บุญจิตร (2564) นาริยา ศรีพันธุ์, สติรพร เขาวนชัย, และวิทยา จันทรศิลา (2564) จารุกิตต์ สุดสุข, อธิป เกตุสิริและ ชวนคิด มนะเสนะ (2565) พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนการร่วมเป็นคณะกรรมการในการวางแผน ติดตาม ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่อการดำเนินงานของหน่วยงานเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาให้มีผลการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของหน่วยงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบและประเมินผล การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน และการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

การประกันคุณภาพการศึกษา

จากแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของนักการศึกษานักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย วันทนา เนื่อน้อย (2560) ลดาวัลย์ ตั้งมั่น (2561) วิษระ จตุพร (2561) สุบัน พรเวียง และมนต์นภัส มโนการณ (2563) และ คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี (2564) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ คือ เป็นการบริหารจัดการศึกษาที่มีระบบได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้รับบริการและสังคมว่าผู้เรียนมีมาตรฐานตามเป้าหมายของสถานศึกษาจึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง และการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารซึ่งจะต้องมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน

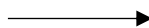
การประกันคุณภาพภายใน

จากแนวคิดความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของนักการศึกษา นักวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย อมรรรัตน์ ไชยตะมาตย์ (2562,น.7) และ กนกพร ภูติวัฒน์ชัย,ศันสนีย์จะสุวรรณ์ (2564,น.980) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในว่ามีผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการเกี่ยวกับมาตรฐานของสถานศึกษา และถือเป็นการได้รับความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

- 1) เพศ
 - 1.1 ชาย
 - 1.2 หญิง
- 2) วุฒิการศึกษา
 - 2.1 ปริญญาตรี
 - 2.2 สูงกว่าปริญญาตรี
- 3) ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 3.1 ต่ำกว่า 5 ปี
 - 3.2 ระหว่าง 5 -10 ปี
 - 3.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

- การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา
- 1.การกำหนดมาตรฐานการศึกษา
 - 2.การวางแผน
 - 3.การดำเนินการตามแผน
 - 4.การตรวจสอบและประเมินผล
 - 5.การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน
 - 6.การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2564 จำนวน 178 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 178 คน จำนวนครู 1,684 คน รวมทั้งสิ้น 1,862 คน (ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2,2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 329 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 โดยดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนกลับ (Without Replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่

- 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา
- 2) การวางแผน
- 3) การดำเนินการตามแผน
- 4) การตรวจสอบ และประเมินผล
- 5) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน
- 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง

ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับมาก

3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับน้อย

1 หมายถึง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตัวแปรที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ หาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 สรุปผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ทุกด้านอยู่ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ด้านการจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษา ส่วนด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เพศต่างกันความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และด้านการตรวจสอบและประเมินผล มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วุฒิการศึกษาต่างกันความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ด้านการการจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน และด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมี

ส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยรวม พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5 – 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำมาตรฐานการศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริบทและอัตลักษณ์ของสถานศึกษารวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดทำมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2) การวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานข้อมูลของโรงเรียนที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรม เช่น ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา โดยกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ทั้งสภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดจัดลำดับความสำคัญ กำหนดเป้าหมาย โครงการต่าง ๆ จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 – 5 ปี และกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปี

3) การดำเนินการตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา กำหนดงบประมาณและทรัพยากรตามแผนงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการกิจกรรม ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา สรุปผลการดำเนินงาน และแผนปฏิบัติงานประจำปี การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การตรวจสอบและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการศึกษาโดยใช้วิธีที่หลากหลาย โดยกำหนดให้มีร่องรอยและหลักฐานที่

ปรากฏตามการดำเนินงานทุกด้าน และนำผลการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษามาวិเคราะห์แนวโน้มในการปฏิบัติงาน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการทำงานอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมาย ทำงานเป็นหมู่คณะและทำอย่างต่อเนื่อง วางแผนการใช้ข้อมูลสารสนเทศ โดยกำหนดรูปแบบแนวทางและแบบแผนไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา นำผลที่ได้จากการปฏิบัติไปใช้สะท้อนกลับ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ (KM) หรือจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) รวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการประเมิน จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงสร้างเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาผ่านช่องทางต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาประจำปี ตรวจสอบรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาประจำปี นำรายงานคุณภาพการจัดการศึกษาประจำปีเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ตลอดจนนำข้อมูลจากรายงานคุณภาพการจัดการศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งมีส่วนร่วมในการรายงานผลการดำเนินโครงการเสนอต่อต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

บรรณานุกรม

- กนกพร ภูติวัฒนชัย และศันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2561). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายุคความปกติใหม่*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 6. 6 กันยายน 2566. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี. (2564). *คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จารุกิตติ์ สุดสุข, อธิป เกตุสิริ, และชวณคิด มนะเสนะ. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565). การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษาบัณฑิต*, 21(2), หน้า 53 – 64.
- จุฑามาศ พันสวรรค. (2562). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จันทงค์ จันวิจิตร. (2559). *การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

- ชนิศาสี สีสอาด. (2562). *การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ทิพย์ชนก มณีนวล, โสภณ เพ็ชรพวง, และญาณิศา บุญจิตรี. (2564). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของครู ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านในเหมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพรเขต2*. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- นาริยา ศรีพันธุ์, สติพร เชาว์ชัย, และวิทยา จันทรศิลา. (2565). แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาของครู สหวิทยาเขตหล่มสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌิมศึกษาเพชรบูรณ์. *Journal of Modern Learning Development*, 7(4), หน้า 307 – 319.
- ปรัชญา มานะวงศ์. (2564). *การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามมิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- พัฒน์พล แก้วยม. (2561). *การรับรู้และการมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของอาจารย์ ประจำหลักสูตรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ*. สำนักคุณภาพการศึกษา ศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา.
- รุ่งเรือง สิทธิจันทร์. (กันยายน - ธันวาคม 2560). การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *PULINET Journal*, 4(3), น. 105 – 112.
- วัชระ จตุพร. (มกราคม - มิถุนายน 2563). รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยง ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 7(1), หน้า 22 –39.
- วันทนา เนื่อน้อย. (2560). *การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1*. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- ลดาวัลย์ ตั้งมั่น. (2561). *การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌิมศึกษาเขต4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สุบัน พรเวียง และ มนต์นภัส มโนการณ. (2563). *การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา นาร่องที่มีเป้าหมายเฉพาะสำหรับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่*. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา ภาควิชาพื้นฐานและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อมรรัตน์ ไชยตะมาตย์. (มกราคม – เมษายน 2562). การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 23. *วารสาร มจร พุทธปัญญา บริหารศรม*, 4(1), หน้า 30 – 44.

แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

Guidelines for the Implementation of Internal Supervision of Educational Institution
Administrators under the Jurisdiction of Phetchaburi Primary

Educational Service Area Office 2

เอกลักษณ์ โอจารุทิพย์¹ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์²

Eakkalak Ojarutip¹ and Tassanee Chotientip²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: ekakalak.ojarutip@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 283 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: การนิเทศภายใน สถานศึกษา ประถมศึกษา

Abstract

This research aims (1) to analyze the level of internal management operations of school administrators under the jurisdiction of the Educational Service Area Office, Petchaburi Province, Area 2, and (2) to compare the internal management operations of school administrators under the jurisdiction of the Educational Service Area Office, Petchaburi Province, Area 2, categorized by work experience. This quantitative research involved a sample

group comprising school administrators and teachers under the jurisdiction of the Educational Service Area Office, Petchaburi Province, Area 2, totaling 283 individuals, selected through simple random sampling. The research utilized a questionnaire as a data collection tool, and the analysis involved frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and when differences were found, pairwise comparisons were conducted. The research findings revealed that (1) the overall level of internal management operations of school administrators under the jurisdiction of the Educational Service Area Office, Petchaburi Province, Area 2, was high, and (2) the comparison of internal management operations of school administrators under the jurisdiction of the Educational Service Area Office, Petchaburi Province, Area 2, categorized by work experience showed significant differences at the .05 statistical significance level.

Keywords: Internal management, school, primary education

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความก้าวหน้าในเทคโนโลยีสูง การแข่งขันในทุกด้านต้องการการพัฒนาคนและประเทศให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างศักยภาพในการดำรงอยู่ในสังคมภูมิภาคและโลกที่มีความสุข รัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้การศึกษาแก่เด็กทุกคนเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน และมุ่งหมายให้มีคุณภาพสูง โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย รัฐมีบทบาทในการกำกับ, สนับสนุน, และส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมถึงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาความเชี่ยวชาญตามความถนัด เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาอนาคตที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชนและประเทศชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560, น. 14) มีความสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ที่เน้นความสำคัญในการพัฒนาครู โดยมาตรา 52 ได้กำหนดหน้าที่ของกระทรวงในการส่งเสริมระบบและกระบวนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณและก่อตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพที่ดี การพัฒนาครูเป็นที่สำคัญโดยการเน้นวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียนและครู และการติดตามพัฒนาการของการจัดการเรียนการสอน หน้าที่ของรัฐเน้นการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และกำหนดให้สถาบันที่รับผิดชอบในการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมและเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ การจัดทำระบบการติดตามและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน กระบวนการนิเทศภายในมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้เรียน และเข้าสู่กระบวนการบริหาร การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553, 2553, น. 8-18)

เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ, การพัฒนาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ 3 ประการสำคัญคือ กระบวนการเรียนการสอน, กระบวนการบริหาร, และกระบวนการนิเทศการศึกษา, กระบวนการเรียนการสอน, บริหาร, และนิเทศการศึกษาต้องทำงานร่วมกันในลักษณะที่เชื่อมโยงกัน, กระบวนการนิเทศศึกษานับการพัฒนา และปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูเพื่อเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, ทำให้คุณภาพของผู้เรียนเพิ่มขึ้น, กระบวนการนิเทศศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างการพัฒนาบุคคลและงาน, รวมถึงการประสานสัมพันธ์และสร้างแรงขวัญใจ, กระบวนการนี้ต้องประสานงานกับกระบวนการอื่น ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายและเกิดการพัฒนายั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, น. 6)

จากการดำเนินการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนช่วยให้ครูมีการพัฒนา โดยใช้กระบวนการนิเทศศึกษาในการวางแผนปฏิบัติงานที่มี ขั้นตอนต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนลำดับสุดท้าย เพราะการนิเทศเป็นสิ่ง ที่ช่วยให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยเหตุนี้ผู้บริหารควรตระหนักให้มีความสำคัญและทำความเข้าใจกระบวนการนิเทศตามลำดับขั้นตอน ทำให้เกิดการพัฒนาคุลากรภายในโรงเรียน และส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน การนิเทศการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการนิเทศศึกษาในโรงเรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร ผู้นิเทศ ผู้ได้รับการนิเทศ และบุคคลที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ในด้านการนิเทศการศึกษา ต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหา มีแบบแผนขั้นตอนที่ชัดเจน มีแนวทางการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการติดตามประเมินผล และให้คำแนะนำช่วยเหลือครูเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดีขึ้น ทำให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเอง และมุ่งพัฒนาวิชาชีพครูไปให้ถึงจุดมุ่งหมาย ดังนั้น กระบวนการนิเทศการศึกษาต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะการ สื่อสาร เพราะบางครั้งหากผู้นิเทศให้คำแนะนำหรือมีทัศนคติในเชิงลบ อาทิ การนิเทศแบบจ้องจับผิด อาจทำให้เกิดความขัดแย้ง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ส่วนใหญ่ผู้บริหารเป็นมือใหม่ เพื่อลดความขัดแย้งผู้บริหารจึงลดความสำคัญการนิเทศการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา สุติกาญจน์ จันทร์สุริยา กล่าวถึง สภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 1) ด้านการทำงาน ผู้บริหารและครูขาดการวางแผนร่วมกัน รูปแบบและวิธีการนิเทศจึงไม่มีความหลากหลาย และไม่ตรงกับความต้องการของครู ผู้บริหารมีประสบการณ์น้อย ขาดทักษะเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เนื่องจากเป็นผู้บริหารมือใหม่มักเป็นผู้รับการนิเทศมากกว่าจะเป็นผู้นิเทศ 2) ด้านการประสานงาน เนื่องจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ส่วนใหญ่ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหาร ครูและบุคลากรจึงมีภาระงานและงานอื่น ๆ มาก ทำให้การนิเทศศึกษาลดความสำคัญลง การนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ ขาดการนิเทศศึกษาอย่างเป็นระบบ ไม่สามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้ 3) ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารและครูขาดความรู้เกี่ยวกับ

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียนไม่มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครู ไม่มีคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงาน (ชุดิภาญจน์ จันทร์สุริยา, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2566) ในขณะที่ อังคณา เลิศล้ำ กล่าวไว้ว่า โรงเรียนขาดบุคลากร และทรัพยากรที่ใช้สำหรับการนิเทศ อาทิ กระดาษ อุปกรณ์ที่ใช้จัดบอร์ดนิเทศ มีโครงการแต่ไม่ได้มอบหมายงานหรือแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการอย่างจริงจัง การมอบหมายหน้าที่ไม่มีความชัดเจน (อังคณา เลิศล้ำ, สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2566) นอกจากนี้ พงษ์โรจน์ เรืองศรี ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์สภาพปัญหา ก่อนการนิเทศการศึกษา ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของครู อีกทั้งนำกระบวนการนิเทศของโรงเรียนอื่นมาเป็นต้นแบบ แต่ไม่ได้คำนึงถึงบริบทของโรงเรียนตนเองที่แตกต่างกัน ทำให้กระบวนการนิเทศไม่ประสบผลสำเร็จจากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ต่างมีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ เมื่อเกิดปัญหาเหล่านี้ทำให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนของครู และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (พงษ์โรจน์ เรืองศรี, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2566) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ากระบวนการนิเทศมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามประเภทการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

1. การดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 อยู่ระดับปานกลางขึ้นไป
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานร่วมกัน ระหว่างบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มี

คุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, น. 4)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 4) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้สอนในการปรับปรุงการเรียนการสอนการประเมินผลเพื่อให้เกิดความงอกงามในวิชาชีพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 (2563, น. 4) ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานไว้ว่า เพื่อเป็นการปรับปรุงและพัฒนาความสามารถของครูผู้สอน ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทักษะและเจตคติของครูผู้สอนในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สามารถแก้ปัญหา และจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองและให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (2563, น. 6) ได้กล่าวว่า ผู้นิเทศจึงต้องยึดหลักการนิเทศ ดังต่อไปนี้ 1) ผู้นิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศอย่างถูกต้อง ตรงประเด็น มีระบบและขั้นตอนที่ชัดเจนในกระบวนการนิเทศ 2) กระบวนการนิเทศที่เกิดขึ้นต้องเกิดจากความร่วมมือของคณะคุณครูทุกคนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียน และการนิเทศ 3) ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู และการนิเทศการศึกษาควรมีการบริหารเป็นกระบวนการเชิงระบบ มีการวางแผนการดำเนินงาน มีขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ถือหลักการมีส่วนร่วม ในการทำงานมีความเป็นประชาธิปไตย มีการดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์ มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน 4) สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความผูกพันและความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในวิชาชีพของตนเองพร้อมที่จะ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 25-28) ได้เสนอกระบวนการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้ 1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 1.1 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานรอบด้านทั้งของผู้บริหาร ครูและนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงานตามประเด็นการ 1.2. ประชุมแลกเปลี่ยนระดมความคิดของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตามบริบทของโรงเรียน 1.3. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการเร่งด่วนหรือที่เห็นว่าสำคัญที่สุดก่อน 1.4. นำผลการวิเคราะห์จากประเด็นการนิเทศมากำหนดค่าเป้าหมายการพัฒนาที่เชื่อมโยง กับมาตรฐานและประเด็นพิจารณาของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 1.5. การสร้างการรับรู้ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยการสื่อสารและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุม สัมมนา การประชาสัมพันธ์โดยการจัดทำเอกสาร หรือเผยแพร่ ในเว็บไซต์ของโรงเรียน 2. การวางแผนการนิเทศ การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำปัญหาและความต้องการจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ตามประเด็นการนิเทศมากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมเพื่อจัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้ 2.1. กำหนดแนวทาง/

วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้นตามความต้องการ และจำเป็น มีการใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้วิชาทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และ การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

2.2. เลือกแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2.3. วางแผนการดำเนินงาน พัฒนา 2.4. จัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ 3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ 3.1 สร้างสื่อการนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น วิธีการนิเทศ ทักษะการนิเทศ เทคนิค การนิเทศ โดยเป็นสื่อที่สอดคล้องในยุคศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์การประชุมระบบทางไกล เป็นต้น 3.2 สร้างเครื่องมือการนิเทศ เพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนา ตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการ การสะท้อนผลและการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือ ที่มีคุณภาพ ใช้งานง่าย สามารถเก็บข้อมูลที่ ตอบประเด็นปัญหาความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3.3 จัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางและสร้างความเข้าใจ ตรงกัน ใน การปฏิบัติงานในทีม นิเทศ 4. การปฏิบัติการนิเทศ ดำเนินการนิเทศตามรูปแบบ วิธีการการนิเทศและกิจกรรมการ นิเทศที่กำหนด เช่น 4.1 ประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ นิเทศ ตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนด 4.2 นิเทศภายในห้องเรียน 100% โดยใช้กระบวนการที่โรงเรียนพัฒนาขึ้นเอง หรือ ใช้กระบวนการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4.3 การสะท้อน และสรุปผลการนิเทศ 4.4 ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน 4.5 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับสหวิทยาเขต/ เครือข่าย/เขตคุณภาพ กลุ่มโรงเรียน กลุ่มความร่วมมือทางวิชาการและเขตพื้นที่การศึกษา 5. การประเมินผลและรายงานผล 5.1 สรุป / รายงานผลการดำเนินงาน และนำผลไปใช้ปรับปรุงพัฒนา วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการดำเนินงาน 5.2 คัดเลือกผลงานที่เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มอบรางวัล และจัดเวทีเผยแพร่การดำเนินงาน ตามบริบทของโรงเรียน 5.3 รายงานผลและเผยแพร่การ ดำเนินงานนิเทศต่อผู้เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนกร ลาวตุม (2561, น. 3) ได้ศึกษาเรื่องการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัต ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

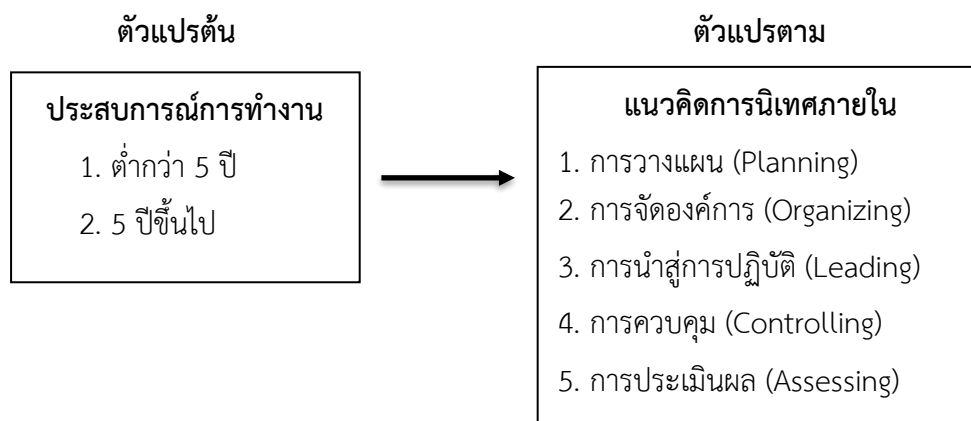
วรตัญ หนูทอง (2563, น. 5) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย บางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ภิวาณิชญ์ ยางงาม (2564, น. 5) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใส วิทยา 3 ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบริหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ศิริขวัญ โกจณนันทน์ (2564, น. 5) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ที่ยกระดับมากที่สุด

กำชัย ยุคติชาติ (2564, น. 5) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 969 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณสูตรของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 283 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ ขนาดของโรงเรียน วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ด้านการนำสู่การปฏิบัติ (Leading) ด้านการควบคุม (Controlling) ด้านการประเมินผล (Assessing) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผล และหาค่าทางสถิติ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ใช้สถิติการทดสอบค่าที (T-Test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงาน

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำสู่การปฏิบัติ (Leading) ด้านการประเมินผล (Assessing) ด้านการควบคุม (Controlling) ด้านการวางแผน (Planning) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดองค์การ (Organizing)

2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวมแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผน (Planning) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) ด้านการนำสู่การปฏิบัติ (Leading) ด้านการควบคุม (Controlling) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประเมินผล (Assessing)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แบ่งการศึกษาออกเป็น 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการ

วางแผน (Planning) 2) ด้านการจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำสู่การปฏิบัติ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling) 5) การประเมินผล (Assessing) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำสู่การปฏิบัติ (Leading) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผล (Assessing) ด้านการควบคุม (Controlling) ด้านการวางแผน (Planning) และด้านการจัดองค์การ (Organizing) ตามลำดับ สอดคล้องกับ ธนกร ลาวตุ้ม (2561, น. 51) ได้ศึกษา เรื่องการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วรตัญ หนูทอง (2563, น. 75) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 พบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ ภิชาวิชัย ยางงาม (2564, น. 83) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใส วิทยา 3 ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและผลการวิจัยของ กำชัย ยุกติชาติ (2564, น. 88) ได้ศึกษา การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 การวิจัยพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อบุคคลทำงานไประยะหนึ่งแล้ว ก็จะเกิดการสั่งสมความรู้จากการทำงาน นั่นคือประสบการณ์ส่วนบุคคล เมื่อหลอมรวมเข้ากับความรู้เดิมและความรู้ใหม่ที่ศึกษาเพิ่มขึ้นก็จะกลายเป็นทักษะหรือความชำนาญในสิ่งนั้น ๆ ทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษามากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร ลาวตุ้ม (2561, น. 51) ได้ศึกษาเรื่อง

การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ผลการวิจัย ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเข้ารับ การอบรม หรือการให้ความรู้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ครูสร้างความเข้าใจร่วมกัน และร่วมมือในการนิเทศ
2. ผู้บริหารควรมีการจัดแบ่ง การรวบรวม ทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับ โครงการหรือการปฏิบัติงานที่มี จุดมุ่งหมายเฉพาะ
3. ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน สร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ การประชุมเตรียมการ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอนที่น่าสนใจและ ทันสมัย
4. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การทำ วิจัยในชั้นเรียนจัดให้มีการจัดทำ แผนงานโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และส่งเสริมการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและความพึงพอใจในผลงานของตนเอง
5. ผู้บริหารควรจัดทำคู่มือ หรือเอกสารเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงาน แบ่งการประเมินผลการนิเทศ ภายในเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ เพื่อใช้ในการวางแผนการนิเทศ การศึกษาแบบระยะยาว และควรกำหนดค่าเป้าหมายร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยที่เน้นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งที่เป็นปัญหา โดยอาจวิจัยในระดับ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำไป พัฒนาการ ดำเนินการกระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้ง
2. ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

บรรณานุกรม

ชุตติกาญจน์ จันทรสุริยา. รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2566.

- ธนกร ลาวตุม. (2561). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- พงษ์โรจน์ เรืองศรี. *ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. สัมภาษณ์*, 5 เมษายน 2566.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127, ตอนที่ 45 ก.
- ภิชาวิษณุ ยางงาม. (2564). *กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3*. ปริญญาโทมหาบัณฑิต. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 34, ตอนที่ 40 ก.
- วรณู หนูทอง. (2563). *กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายบางแพ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2*. ปริญญาโทมหาบัณฑิต. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ศิริขวัญ โกญจันท์. (2564). *การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในสำนักงานเขตตลิ่งชัน สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโทมหาบัณฑิต. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. (2563). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน “2563 ปีทอง แห่งการนิเทศภายใน”*. เข้าถึงได้จาก: <http://lopburi2.go.th/lbr2/index.php/2020-10-07-04-12-58>, 13 สิงหาคม 2566.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. (2563). *กลุ่มงานนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา, คู่มือการนิเทศ การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน (Internal Supervision Base on Classrooms)*. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *การนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศรุสภา.
- _____. (2562). *แนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียน เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *แนวทางการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน, หน่วยศึกษานิเทศก์*. เข้าถึงได้จาก: https://drive.google.com/file/d/1BBHmefKKs GgOi_8AKeKufrgE8w-UbhBX/view, 19 กรกฎาคม 2566.
- อังคณา เลิศล้ำ. ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2566.

แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Guidelines for Internal Supervision of Educational Institution Administrators Using the
Classroom as the Base of The School under the Jurisdiction of Local Administrative
Organizations Prachuap Khiri Khan Province

ศิรดา ดาราโอภาส¹ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์²

Sirada Daraophat¹ and Tassanee Chotientip²

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: ying.daraophat@gmail.com¹, cho.tasne@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อหาระดับการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนของในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและศึกษาวิเคราะห์หาแนวทางการดำเนินงาน การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ดำเนินงานวิจัยโดยใช้การคำนวณตามสูตรของ Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกในการวิจัยครั้งนี้พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 210 คน โดยวิธีแจกแบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนาของผู้บริหารและครูผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ยตามตัวแปรที่ทำการศึกษา ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) การดำเนินงาน ในภาพรวมพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.23) (2) ได้ผลการพัฒนาตามแนวทาง 5 ด้านเพื่อพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานหลายแนวทางเพื่อไปพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศภายใน กระบวนการใช้ห้องเรียนเป็นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research are (1) to find out the level of internal supervision using classrooms as the base of schools under local administrative organizations; Prachuap Khiri Khan Province (2) to find ways to develop internal supervision operations using classrooms as

the base of schools under the local administrative organization. Prachuap Khiri Khan Province This study is a quantitative research and analysis study to find guidelines for the implementation of supervision within educational institutions using the classroom as a base. The research was conducted using calculations according to Krejcie,R.V.& D.W. Morgan formula. The sample was selected by simple random sampling (Simple Random Sampling) by drawing lots. To obtain the sample group that was selected for this research, the research area was schools under the local government organization. Prachuap Khiri Khan Province, 210 people, by distributing questionnaires and conversation recordings of administrators and teachers. Data were analyzed by finding the mean (\bar{X}) and standard deviation (S.D.) .Used to translate the scores into average score ranges. according to the variables studied The results of the research include: (1) Overall operations when considered individually, it was found that all 5 areas were at the highest level (\bar{X} =4.89, S.D. = 0.23) (2) Develop internal supervision using the classroom as a base to develop effective teaching and learning.

Keywords: Internal supervision process, the process of using the classroom as a base, local government organizations

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น สิ่งหนึ่งที่สำคัญคือคุณภาพของผู้เรียนเชื่อมั่นว่าคุณภาพผู้เรียนจะเกิดได้และบรรลุหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 นั้นจะต้องมีกระบวนการสู่ความสำเร็จ มีองค์ประกอบและปัจจัย คือ คุณภาพของผู้เรียนที่โรงเรียนต้องประกันคุณภาพต่อผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักสูตรมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะต้องมีกระบวนการสู่ความสำเร็จในการพัฒนา 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจจำเป็นต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนบุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาระดับการดำเนินการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนของในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ทบทวนวรรณกรรม

เมธินี สระไร (2560, น. 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษาหมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา มอบหมายงานให้กับผู้รับผิดชอบงานนิเทศการศึกษา เพื่อชี้แนะแนวทางแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นแนวทางการปรับปรุงการปฏิบัติงานฝ่ายให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

นพวรรณ เทศกุล (2559, น. 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษาหมายถึง กระบวนการหนึ่งในการจัดการบริหารการศึกษาโดยมีเทคนิคและวิธีการอย่างเป็นระบบช่วยชี้แนะและให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการจัดการศึกษา

จรรยา สุนทรหาญ และคณะ (2562, น. 15) การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา “กรุงไทยอนุเคราะห์” ห้องเรียนเป็นฐานหมายถึง การคำนึงถึงคุณภาพของห้องเรียนที่มีคุณภาพของครูและนักเรียน โดยครูจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ครูมีการนำผลการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ไปใช้พัฒนาผู้เรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคลมุ่งให้ผู้เรียนทุกคนในห้องเรียนเป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวของนักเรียนเอง ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการมีทักษะทางวิชาการ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การสังเคราะห์นิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ด้าน

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. การวางแผนการนิเทศภายใน
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศภายใน
4. การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน
5. การประเมินผลและรายงานผล

ระเบียบวิธีการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

ขั้นตอนการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน 5 ด้าน 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศภายใน 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศภายใน 4) การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน 5) การประเมินผลและรายงานผล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจากโรงเรียน 21 แห่ง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนทั้งสิ้น 464 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจากโรงเรียน 21 แห่ง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนทั้งสิ้น 210 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970, pp. 608-609) เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกในการวิจัยครั้งนี้ ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีจำนวนทั้งสิ้น 210 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้มี 2 แบบ คือ 1) แบบสอบถามความคิดเห็น 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งในปัจจุบันและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบบันทึกการสนทนาผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยนำหัวข้อจากแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้ผู้บริหารและครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 9 คน ให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ยตามตัวแปรที่ทำการศึกษา ขั้นตอนการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน 5 ด้าน 1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2. การวางแผนการนิเทศภายใน 3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศภายใน 4. การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน 5. การประเมินผลและรายงานผลวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากแบบบันทึกการสนทนาให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 51.43 เป็นเพศหญิง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 48.57 ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมา มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.31) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.34) ด้านที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.32) ด้านที่ 5 การประเมินผลและรายงานผล ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.32) ด้านที่ 2 การวางแผนการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.33)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ	4.902	0.244	มากที่สุด	2
2. ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	4.889	0.240	มากที่สุด	5
3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	4.898	0.245	มากที่สุด	3
4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน	4.906	0.231	มากที่สุด	1
5. ด้านการประเมินผลและรายงานผล	4.895	0.248	มากที่สุด	4

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.23)

3. ทราบแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากแบบบันทึกการสนทนาให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน 5 ด้าน โดยหัวใจหลักคือผู้บริหารและครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการนิเทศภายในโดยศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยให้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมกันเสนอแนวทางจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรอย่างให้ทันสมัยและเป็นระบบต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานการพัฒนาจัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศในการการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน มีการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ดำเนินงานตามแผนสร้างสื่อเครื่องมือ นวัตกรรม ปฏิบัติการนิเทศด้วยความเป็นกัลยาณมิตร มีการปฏิบัติการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้ห้องเรียนเป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการ มีทักษะทางวิชาการ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต สนับสนุนให้ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีการใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยี มีการประเมินผลและรายงานผลอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป มีการสร้างเครือข่ายการนิเทศในระดับต่าง ๆ เช่นกลุ่มเครือข่าย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัย อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดท้องถิ่นมีนโยบายให้ความสำคัญต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) มาตรา 22 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยกระบวนการนิเทศจึงเป็นปัจจัยสำคัญ โดยครูและผู้บริหารร่วมกันพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนนำผลมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน ด้านที่มีการปฏิบัติรองลงมา คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ประเมินผลและรายงานผล ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือการวางแผนการนิเทศภายใน เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่าแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ด้าน

1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยควรมีแนวทางหลักดังนี้ โรงเรียนในสังกัดท้องถิ่นแต่ละที่มีการประชุมเชิงปฏิบัติการของฝ่ายแผนงานในทุก ๆ ปีการศึกษาเพื่อนำข้อมูล ต่าง ๆ เช่น สภาพบริบทของโรงเรียน ข้อมูลครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมาศึกษา รวมทั้งโรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการอย่างหลากหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การทำแบบสอบถาม เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในกระบวนการ นำมาซึ่งแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน โดยได้จัดทำให้สอดคล้องกับนโยบายของ และนำแผนปฏิบัติการมาประชุมเพื่อชี้แจงให้ทุกฝ่ายในโรงเรียนรับทราบ ชี้แจงถึงเป้าหมายและกระบวนการทำงานเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน สามารถแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรรณภา มหาวิทยาลัย (2557, น. 102) เรื่องกระบวนการนิเทศของผู้บริหารด้านการประเมินสภาพงานอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 การวางแผนการนิเทศภายใน จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนสังกัดท้องถิ่นมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการพัฒนาและร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาที่หลากหลาย โดยให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น มีการจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน มีแต่งตั้งคณะกรรมการ การนิเทศอย่างชัดเจนมอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับความรู้และความสามารถเฉพาะ

บุคคล มีการวางแผนการดำเนินงาน มีปฏิทินการนิเทศและจัดตั้งงบประมาณที่ใช้ในโครงการซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ กำชัย ยุกติชาติ (2564, น. 90) เรื่องการดำเนินการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชุนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับมาก

1.3 การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศภายใน ครูสามารถศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน ครูสามารถผลิตพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน ครูสามารถจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูสามารถประสานความร่วมมือในการผลิต จัดทำ พัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและครูสามารถประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและนำไปพัฒนาได้จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่จะนิเทศเป็นอย่างดี จึงสามารถสร้างเครื่องมือเลือกวิธีการนิเทศหรือเทคนิคการนิเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาในการนิเทศ มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21 เช่น สื่อสังคมออนไลน์หรือการประชุมทางไกลมาใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย กำชัย ยุกติชาติ (2563, น. 25) เรื่องการดำเนินการนิเทศภายใน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชุนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ อยู่ในระดับมาก

1.4 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานจัดบริหารการศึกษา เพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการการนิเทศได้ปฏิบัติงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้ มีการประชุมชี้แจงผู้มีส่วนรวมทุกฝ่ายก่อนการนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งคณะกรรมการการนิเทศปฏิบัติการนิเทศได้ตรงประเด็นที่กำหนดใช้เครื่องมือการนิเทศที่เหมาะสม ปฏิบัติการนิเทศตามวันและระยะเวลาที่กำหนดไว้ให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่คณะครูอย่างเป็นกัลยาณมิตรซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของไพรวลัย จันทนะ และคณะ (2563, น. 20) เรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ อยู่ในระดับมาก

1.5 การประเมินผลและรายงานผล แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากคณะกรรมการการนิเทศมีการวางแผนการปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง จึงเป็นผลให้ภายหลังจากการนิเทศภายในห้องเรียนและให้คำแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศแล้วนั้น

คณะกรรมการการนิเทศจะมีการติดตามความก้าวหน้าของผู้รับการนิเทศว่าได้ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือไม่อย่างไร ในทุก ๆ ปีการศึกษาคณะกรรมการการนิเทศจะจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการ เพื่อสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการนิเทศสามารถแก้ปัญหาหรือได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด นอกจากนี้ รายงาน สรุปผลสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการนิเทศต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชฎาภรณ์ อัมพลพ (2557, น. 25) เรื่องการศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่าสภาพการดำเนินการนิเทศภายในด้านประเมินผลการสอน อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีดังนี้

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการสอนแบบบันทึกล้างสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ผู้เรียนและวิเคราะห์ปัญหาจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียนตรงตามนโยบายและจุดเน้นให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และท้องถิ่น มีการนำผลประเมินหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างให้ทันสมัยและเป็นระบบต่อเนื่อง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการจัดทำรายงานการพัฒนาตนเองของครูแต่ละบุคคล และรายงานการประเมินของสถานศึกษา (SAR) เพื่อจัดเก็บเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวิเคราะห์ผลการทำงานและพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป ผู้บริหารควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนบุคลากรภายในโรงเรียนรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันแก้ไขอย่างเป็นระบบนำข้อสรุปสภาพปัญหาความต้องการในการพัฒนาตามบริบทของโรงเรียน จัดลำดับความสำคัญของปัญหำผลการวิเคราะห์จากประเด็นการนิเทศมากำหนดค่าเป้าหมายการพัฒนาและนำมาวิเคราะห์จัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาการนิเทศภายในรวมถึงพัฒนาการเรียนการสอน

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการประชุมวางแผนเตรียมพร้อมรับการนิเทศเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน จัดทำคู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อให้คณะกรรมการการนิเทศได้เข้าใจถึงขอบข่ายและภาระงาน ผู้บริหารควร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสมมีการกำหนดระยะเวลาในการนิเทศดำเนินงานการนิเทศตามแผนที่ได้วางไว้ มีการกำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดภาระงานและช่วยในการนิเทศการสอนได้

2.3 ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนสร้างสื่อ นวัตกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการและส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ในเรื่องการสร้างสื่อและวิธีการจัดการเรียนการสอน

รูปแบบต่าง ๆ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเอง มีการอบรม ประชุมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำระบบสารสนเทศติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานเป็นระบบ

2.4 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการประชุมเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการจัดทำแผนการนิเทศที่หลากหลายมีความยืดหยุ่นและดำเนินงานให้ตรงตามแผนฯ คณะกรรมการการนิเทศควรปฏิบัติการนิเทศ ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรและผู้รับการนิเทศสามารถสอบถามหรือขอคำปรึกษาจากผู้นิเทศได้ มีการปฏิบัติการนิเทศอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง ครบทุกชั้นเรียน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หรือส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนให้ห้องเรียนเป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง ผู้เรียนมีคุณภาพเป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการมีทักษะทางวิชาการ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตสนับสนุนให้ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย

2.5. การประเมินผลและรายงานผล มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรจัดเก็บรายงานผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการนิเทศภายในครั้งต่อไป เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการนิเทศมีการนำผลประเมินความก้าวหน้าไปปรับปรุงการนิเทศภายในและนำผลไปใช้ในการพัฒนาโดยมีการให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตาม ประเมินร่วมกันรวมถึงมีการสร้างเครือข่ายการนิเทศในระดับต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อทราบปัญหาที่รอบด้าน ครอบคลุม
2. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศฯ ควรมีเกณฑ์การวัดที่แน่นอน สามารถสะท้อนการดำเนินงานได้จริง
3. ควรมีการประสานความร่วมมือในระดับกลุ่มเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพและปัญหาแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมครบถ้วน
2. ควรมีการศึกษากำกับปัญหา แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บรรณานุกรม

- เมธินี สระไร. (2560). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- นพวรรณ เทศกุล. (2559).*ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิผลของสถานศึกษา*.วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- รัชฎาภรณ์ อัมพลพ. (2557). *การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, อยุธยา.
- พรรณภา มหาวิชา. (2557). *กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมลสังกัดกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- กำชัย ยุกดิชาติ. (2564). *การดำเนินการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน โรงเรียนอนุบาลวัดลูกแก ประชาชนูทิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ไพรวลัย จันทนะ และคณะ. (2563). *คู่มือการนิเทศ การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน*. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มงานนิเทศ ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาสกลนคร เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.
- จรรยา สุนทรหาญ และคณะ. (2562). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา “กรุงไทยอนุเคราะห์”*. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 608 - 609.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวชิรชัย

The Relationship between Buddhist Leadership and Conflict Management of School
Administrators of School under Prachuapkhirkhan Secondary Educational Service

พงศิจิตต์ อินทรพงษ์¹ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์²

Pongsijit Intrapong¹ and Tassanee Chotientip²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Pongsijit.19@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวชิรชัย (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวชิรชัย (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวชิรชัย การวิจัยในครั้งนี้เป็นมีประชากรที่ใช้วิจัยใน คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวชิรชัย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 18 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 274 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวชิรชัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวชิรชัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3) ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวชิรชัยโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธ การจัดการความขัดแย้ง ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research has three objectives (1) To study teachers' opinions regarding Buddhist leadership of educational institution administrators of schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. (2) To study teachers' opinions regarding conflict management among school administrators of schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. (3) To analyze the relationship between Buddhist leadership and conflict management of educational institution administrators of schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. This research is based on the research population: administrators and teachers in schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office, academic year 2023, totaling 18 schools and the total 274 people. Using a simple random sampling method. The research instrument was a questionnaire. Statistics used in data analysis are frequency, percentage, mean, and standard deviation. Pearson correlation coefficient. The research results found that. (1) Opinions about morality according to the Four sublime states of mind of educational institution administrators according to the views of administrators and teachers in schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office are generally at a high level. (2) Opinions regarding conflict management of schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office were overall at a moderate level. (3) Overall relationship between Buddhist leadership and conflict management of educational institution administrators of schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. There is a moderate relationship between them. Statistically significant at the .01 level.

Keywords: The relationship between buddhist leadership, conflict management, educational institution administrators

บทนำ

การเป็นผู้นำองค์กรนอกจากจะต้องมีความรับผิดชอบมากกว่าผู้อื่นแล้วยังเป็นผู้ที่จะต้องนำองค์กรพัฒนาในทางที่ดีขึ้นอีกด้วย ผู้นำองค์กรเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้แก่ผู้ตาม ซึ่งถ้าหากผู้นำองค์กรมีการประพฤติปฏิบัติตัวที่ดีแล้ว ผู้ตามก็จะมีพฤติกรรมที่ดีตามไปด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม หากผู้นำขาดซึ่งคุณธรรม จริยธรรม องค์กรนั้นก็อาจจะเปลี่ยนแปลงไปในทางตรงกันข้ามเช่นกัน พฤติกรรมของผู้นำมีพฤติกรรมที่อาจจะส่งผลทางตรงหรือทางอ้อมต่อผู้ตาม ผู้ตามก็คอยจับตามองผู้นำนั้นด้วยด้วยความสนใจ

ถึงแม้ในปัจจุบันมีการเกิดปัจจัยจากการเปลี่ยนแปลงในโลกโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่เกิดขึ้นไปอย่างรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นไปอย่างสลับซับซ้อน จึงทำให้เกิดการช่วงชิงความสำเร็จของคนในองค์กรกันมากขึ้นจึงส่งผลต่อความขัดแย้งที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้การจัดการบริหารภายในองค์กรของผู้ภาวะพาไปสู่ความปกติสุขหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่ยุคนั้นพึงมีเหตุปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือคนในองค์กรจะต้องมีกิจกรรมทำร่วมกันอยู่ตลอดเวลาและเกิดการรวมตัวของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปอาจส่งผลเป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยสถานะพื้นฐานของบุคคลที่มีความแตกต่างและหลากหลาย เช่น ค่านิยม ทศนคติ ภาษา ศาสนา ความต้องการผลประโยชน์ และกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเกิดความไม่สมดุล ไม่เข้าใจกัน ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งความไม่พอใจซึ่งกันและกันจนในที่สุดอาจลุกลามเกิดเป็นสถานการณ์ของความขัดแย้งได้ (พระเทพปริยัติเมธี, 2558 น. 43)

การเป็นผู้บริหารในสถานศึกษาก็เช่นกันซึ่งผู้นำที่มีพฤติกรรมล่อแหลม ขาดคุณธรรม อาจส่งผลกระทบต่อมาหลายอย่างต่อองค์กรหรือคณะบุคคลากรในสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหารในสถานศึกษาที่ขาดคุณธรรมและหลักธรรมที่นำมายึดเหนี่ยวจิตใจอาจเป็นสิ่งที่ส่งผลให้เกิดผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน และขาดจริยธรรมศีลธรรม ไม่มีธรรมาภิบาลผู้นำที่ไร้ประสิทธิภาพ คือ ล้มเหลวในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งคาดหวังที่จะเป็น ดังนั้นผู้บริหารในสถานศึกษาจะต้องมีการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการมีสติ เพราะสติจะเป็นตัวควบคุมการกระทำ คำพูดและความรู้สึกนึกคิด ทำให้มีความสำรวมระวังไม่ทำผิดพลาด เมื่อไม่ผิดพลาดก็จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2550 น. 40) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกระบวนการใช้อำนาจหรืออิทธิพลในการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กรในการปฏิบัติงานร่วมกันให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ขององค์กรและต้องเป็นส่วนดึงดูดความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาออกมาปฏิบัติงาน เพื่อช่วยประสานงานและลดความขัดแย้งในหน่วยงานและชักจูงให้สมาชิกในองค์กรทุ่มเทความรู้ความสามารถในการทำงานให้บรรลุตามจุดประสงค์อย่างเต็มที่และเต็มความสามารถในการปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานและเป็นที่ยึดเหนี่ยวขวัญและกำลังใจของสมาชิกเมื่ออยู่ในภาวะคับขัน (ยงยุทธ เกษสาคร, 2560 น. 35) การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีควรมีลักษณะที่แสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือกลุ่มที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการทำงานร่วมกัน หรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์เดียวกันที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่ทุกคนเต็มใจและพึงพอใจร่วมกัน (วันชัย ปานจันทร์, 2558 น. 211) โดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นแกนหลักในการนำผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องยึดหลักธรรมสำคัญ เช่น หลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับผู้เป็นใหญ่ เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหาร 4 ประการ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา (สัมฤทธิ์ กางเพ็ญ, 2562 น. 131) ซึ่งหลักธรรมนี้เป็นแนวทางให้ผู้นำที่ควรยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการขจัดความขัดแย้งได้

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการแก้ปัญหาด้วยภาวะผู้นำเชิงพุทธโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับผู้เป็นใหญ่เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหาร 4 ประการ อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซึ่งหลักธรรมนี้เป็นแนวทางให้ผู้นำที่ควรยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการขจัดความขัดแย้งได้ และนอกจากนั้นการจัดการความขัดแย้งนั้นมีความจำเป็นต่อการประพฤ

และปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมากโดยเฉพาะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลางขึ้นไปจนถึงขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งมีจำนวนครูและบุคลากรเป็นจำนวนมาก ดังนั้นในการทำงานร่วมกัน จึงมีแนวโน้มในการเกิดปัญหา และความขัดแย้งกันอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีวิธีการในการจัดการ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่าง หลากหลาย ซึ่งการใช้ภาวะผู้นำเชิงพุทธเป็นวิธีการหนึ่งที่เป็นแนวแนวทางในการแก้ปัญหาโดยใช้หลักธรรม ทางศาสนาที่เป็นวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวพุทธเป็นพื้นฐานมาแต่ดั้งเดิม ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็น บุคลากรที่อยู่ในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต จึงมีความสนใจในการศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดสำหรับการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจใช้ภาวะผู้นำให้สัมพันธ์กับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักพระพุทธศาสนา ซึ่งจะส่งผลไปถึงผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด
2. เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหาร สถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจำจังหวัด อยู่ในระดับดีขึ้นไป
2. การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจำจังหวัด อยู่ในระดับดีขึ้นไป
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด มีความสัมพันธ์กัน

การทบทวนวรรณกรรม

วิเชียร วิทย์อุดม (2550, น. 2) ให้ความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง เป็นการนำกิจกรรมเกี่ยวกับการ สร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อก่อให้เกิดความพยายามในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

ร่วมกันเป็นความพยายามของบุคคลที่จะชักจูงและกำหนดพฤติกรรม ทศนคติความเชื่อหรือค่านิยมของบุคคลอื่น เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เป็นการมีอิทธิพลเหนือการกระทำของผู้อื่น คุณภาพหรือคุณค่าของผู้นำอยู่ที่ว่าสามารถตัดสินใจได้ว่าจะต้องทำอะไร และสามารถชักนำให้ผู้อื่นช่วยทำงาน ให้สำเร็จลุล่วงไปดั่งที่ตั้งใจที่ใดไม่มีพลังซึ่งจะมีอิทธิพลเหนือความคิด และการกระทำของผู้อื่น ที่นั่นก็ไม่มีภาวะผู้นำ

สมาน ศิริเจริญสุข (2565, น. 305) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำเป็นศิลปะวิธีที่ผู้นำได้ ประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถ จนก่อให้เกิดอำนาจ อิทธิพล หรือเกิดการยอมรับจนสามารถจูงใจผู้อื่นหรือ ชักนำพาผู้อื่นให้ปฏิบัติภารกิจ การงานของกลุ่มหรือองค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ ผู้นำหรือองค์กรตั้งไว้ ภาวะผู้นำของผู้นำจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ การพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้าควรเริ่มต้นที่การสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับผู้นำผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำองค์การ จะต้องสร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2562, น. 131-132) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำเชิงพุทธไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธ หมายถึง กระบวนการอิทธิพลที่ผู้นำมีต่อบุคคลหรือกลุ่ม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดหมายหรือเป้าประสงค์ ที่ตั้งไว้ ที่ทุกคนเต็มใจและพึงพอใจร่วมกัน โดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นแกนหลักในการนำ ผู้นำจะต้องยึด หลักธรรมสำคัญ เช่น หลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับผู้เป็นใหญ่ เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริม คุณลักษณะของผู้บริหารทั้งหมด 4 ประการได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

นิตยา นิยมวงศ์ (2555, น. 6-7) ให้ความหมายพรหมวิหาร 4 ไว้ว่า เป็นหลักธรรมที่พฤติกรรม แสดงออกถึงคุณงามความดีและประพฤติปฏิบัติตนแต่สิ่งที่ดีงามด้วยความสำนึกในจิตใจตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย ดังนี้ 1) เมตตา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรัก ความจริงใจ ความปรารถนาดีต่อ ผู้อื่น ปรารถนาต้องการให้ผู้อื่นมีความสุข 2) กรุณา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสงสาร เห็นอกเห็นใจผู้อื่นช่วยเหลือจนจ้ะให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ด้วยความเต็มใจ 3) มุทิตา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเบิกบานใจ ชื่นชมยินดีในความสำเร็จของผู้อื่นด้วยความจริงใจและจริงใจ 4) อุเบกขา หมายถึง พฤติกรรมที่ แสดงออกถึงการวางเฉย วางตัววางใจเป็นกลางไม่เอนเอียง ไม่ลำเอียง คอยแนะนำชี้ทาง วิธีการ ประพฤติ ปฏิบัติที่ถูกต้องที่ควรและมีการแสดงออกและปฏิบัติตรง ๆ ด้วยความเสมอภาค

พระปลัดมงคล วราสโย (2561, น. 6) ให้ความหมายพรหมวิหาร 4 ไว้ว่า พรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมเป็นประจําใจอันประเสริฐเหมาะสำหรับนักปกครอง นักบริหาร มี 4 ประการ คือ 1) เมตตา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้ผู้อื่นมีความสุข มีจิตอันแผ่เมตตา 2) กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ 3) มุทิตา หมายถึง ความยินดีเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข 4) อุเบกขา หมายถึง ความมีใจเป็นกลาง ตั้งตนเป็นกลาง

กมลนทร์ ศรีจ้อย (2560, น. 14-15) ได้ให้ความหมายของการจัดการความขัดแย้ง ไว้ดังนี้ ทางเลือกที่ ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในองค์กร สามารถจำแนกได้ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเอาชนะ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งโดยยืนยันให้ผู้อื่นดำเนินการ ตามระเบียบ วิธีการ และคำสั่งที่ผู้บริหารคิดเสนอนั้นใช้อำนาจสั่งการจากตำแหน่งตามที่มีอยู่โดยไม่ให้มีการโต้แย้งและไม่สนใจความต้องการและความคาดหวังของผู้อื่นเพื่อให้ตนได้ประโยชน์และได้ชัยชนะในที่สุด

ความร่วมมือในการแก้ปัญหาไม่น้อยเพราะแต่ละคนมุ่งประเด็นความมั่นคงและประโยชน์ส่วนตน 2) ด้านการร่วมมือ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาโดยตกลงร่วมมือร่วมใจกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้งซึ่งเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มุ่งให้เกิดความพอใจทั้งแก่ตนเองและบุคคลอื่น มุ่งจะให้เกิดการชนะ-ชนะทั้งสองฝ่าย 3) ด้านการประนีประนอม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งโดยที่เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นผู้บริหารใช้ทางสายกลาง ใช้วิธีผ่อนปรนเข้าหากัน คำนึงถึงผลประโยชน์และความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายแสดงพฤติกรรมอย่างเป็นกลาง ไม่เข้ากับฝ่ายใด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความยุติธรรมและเหตุผล เพื่อให้เป็นที่พอใจทั้งสองฝ่ายพยายามปรับตัวและเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมโดยเจรจาต่อรอง รักษาระดับความขัดแย้งให้อยู่ในวงจำกัด เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาและลดความรุนแรงลง 4) ด้านการหลีกเลี่ยง หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งโดยยอมรับว่าเป็นปัญหา แต่มีความคิดเห็นว่าการขัดแย้งนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยจึงเพิกเฉย ถอนตัวออกจากสถานการณ์กับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวข้องไม่โต้แย้ง โดยเชื่อว่าความขัดแย้งจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป 5) ด้านการยอมให้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งโดยที่ไม่มุ่งยืนยันรักษาผลประโยชน์แต่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเป็นอย่างมากไม่ต้องการให้กระทบต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นการเอาใจผู้อื่น เป็นผู้เสียสละปล่อยให้ผู้อื่นดำเนินการไปตามที่เขาชอบแม้ตนเองจะไม่เห็นด้วยก็ตาม เป็นพฤติกรรมตรงข้ามกับการเอาชนะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระปลัดมงคล วราสโย (2561, น. 104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

กมลนันธ์ ศรีจ้อย (2560, น. 84) ได้ศึกษา การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้งด้านประนีประนอม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารจัดการความขัดแย้งด้านการร่วมมือ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเอาชนะ และ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการบริหารงานกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระครูวิวัฒน์ธรรมานุกูล (2559, น. 227-237) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะพรหมวิหารธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มี

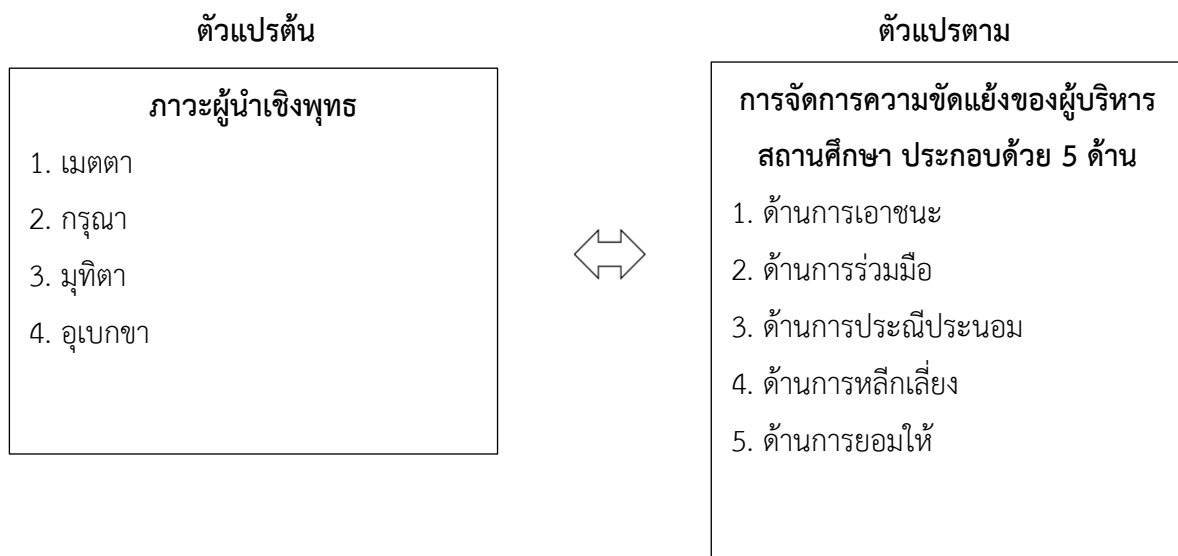
ต่อผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

เศรษฐพล บัวงาม (2564, น. 234) ได้ศึกษา การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า 1) การบริหารจัดการความขัดแย้งในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

วนิดา เนาวนิตย์ (2563, น. 84) ได้ศึกษา การจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 การวิจัยพบว่า 1) การจัดการความขัดแย้งจากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกลยุทธ์การจัดการความขัดแย้ง มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธและการจัดการความขัดแย้งโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ภาวะผู้นำเชิงพุทธ โดยประกอบด้วย 1) เมตตา 2) กรุณา 3) มุทิตา 4) อุเบกขา และการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเอาชนะ 2) ด้านการให้ความร่วมมือ 3) ด้านการประณีประนอม 4) ด้านการหลีกเลี่ยง และ 5) ด้านการยอมให้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจำวงศัรชัษัณั ปีการศึกษา 2566 จำนวน 18 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 794 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศษฐฐฐฐฐฐ จำนวน 274 ซึ่งได้กำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้การคำนวณตามสูตรของเครจซ้และมอร์แกน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลท้่วของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลท้่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศษฐฐฐฐฐฐ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีข้อคำถามใน 4 ด้าน ได้แก่

- 1) เมตตา
- 2) กรุณา
- 3) มุทิตา
- 4) อุเบกขา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศษฐฐฐฐฐฐ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีข้อคำถามใน 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการเอาชนะ
- 2) ด้านการให้ความร่วมมือ
- 3) ด้านการประนีประนอม
- 4) ด้านการหลีกเลี่ยง
- 5) ด้านการยอมให้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลรายด้านจากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธและการจัดการความขัดแย้งโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศษฐฐฐฐฐฐ ใช้สถิติการทดสอบค่าที (T-Test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็น

อิสระต่อกันได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธรกับการจัดการความขัดแย้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงพุทธรกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ สรุปผลได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ลำดับที่ 1 ด้านมูทิตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ลำดับที่ 2 ด้านกรุณา ลำดับที่ 3 ด้านเมตตา และลำดับที่ 4 ด้านอุเบกขา

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้ง ลำดับที่ 1 ด้านความร่วมมือ อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 2 ด้านการประนีประนอม อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 ด้านการยอมให้ อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่ 4 ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับปานกลาง และลำดับที่ 5 ด้านการเอาชนะ อยู่ในระดับปานกลาง

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธรกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพุทธรกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยเรียงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธรกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ของแต่ละคู่ จากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง ด้านกรุณา มีความสัมพันธ์กับจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .505 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสองด้านที่ 3 ด้านมูทิตา มีความสัมพันธ์กับจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับค่อนข้างปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .495 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสามด้านอุเบกขา มีความสัมพันธ์กับจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .432 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอันดับสุดท้ายด้านที่ 1 ด้านเมตตา มีความสัมพันธ์กับจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .167 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะที่แสดงพฤติกรรมออกมา และเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือกลุ่มที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการทำงานร่วมกันหรือร่วมอยู่ในเหตุการณ์เดียวกันที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่ทุกคนเต็มใจและพึงพอใจร่วมกัน โดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นแกนหลักในการนำผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องยึดหลักธรรมสำคัญ เช่น หลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับผู้เป็นใหญ่ ซึ่งหลักธรรมนี้เป็นแนวทางให้ผู้นำที่ควรยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการขจัดความขัดแย้งได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา นิยมวงศ์ (2555, น. 67) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า 1) คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) คุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพร ทองเชื้อ (2565 น. 98) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านอุเบกขา และด้านมุทิตา 2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามพื้นที่จัด การศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดมงคล วราสโย (2561, น. 104) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการจำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรียัษัณัโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีวิธีการจัดการในรูปแบบที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างตัวบุคคลนั้น ๆ สาเหตุของปัญญานัันเพื่อส่งเสริมและหาทางออกในวิธีการนั้น ๆ ตามบริบทที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกมลนัธ ศรีจ้อย (2560, น. 84) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการความขัดแย้งด้านประนีประนอมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ การบริหารจัดการความขัดแย้งด้านการร่วมมือ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการเอาชนะ และ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผู้บริหารที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ในการบริหารงานกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนวัฒน์ จรรย์เสงี่ยม (2555, น. 50) พบว่า รูปแบบการบริหารความขัดแย้งของบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ปีการศึกษา 2554 โดยภาพรวมพบว่า มีรูปแบบการบริหารความขัดแย้งมากที่สุดเป็นแบบการประนีประนอมรองลงมาเป็นแบบการร่วมมือ แบบการยอมให้ แบบการหลีกเลี่ยง แบบการเอาชนะ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรียัษัณั พบว่าภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรียัษัณั โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าความสัมพันธ์กันด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ ด้านกรุณา มีความสัมพันธ์กับจัดการความขัดแย้งของบริหารสถานศึกษาในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริหารสถานศึกษามีแนวทางในการจัดการความขัดแย้งที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวนิดา เนาวนิตย์ (2563, น. 84) ได้ศึกษา การจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 การวิจัยพบว่า การจัดการความขัดแย้งจากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกันกับงานวิจัยของดุสิต เลิศวิลัย (2556 น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษา หลักระรรมของบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 พบว่า ระดับพฤติกรรมการแสดงออกเกี่ยวกับหลักกระรรมของบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการแสดงออกเกี่ยวกับหลักกระรรมของบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในการวิจัยในครั้งนี้พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรมภายในสถานศึกษามากขึ้น

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้ง ด้านการยอมให้ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการเอาชนะ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรนำมาใช้ในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นทางสุดท้าย เพราะอาจจะเกิดผลกระทบที่ไม่ดีตามในภายในสถานศึกษา และสิ่งที่ดีที่สุดในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารจะต้องพิจารณาว่าจะเลือกใช้ด้านใดมันจะเกิดประโยชน์มากที่สุดและเกิดผลเสียน้อยที่สุดกับผลที่ตามมาภายในสถานศึกษา

3. ในการวิจัยในครั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงการที่มีภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรมีการนำมาใช้ ประยุกต์และพัฒนากระบวนการจัดการบริหารในภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ควรมีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำผู้นำเชิงพุทธกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

บรรณานุกรม

กมลนัทร ศรีจ้อย. (2560). การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

- นิตยา นิยมวงศ์. (2555). *การศึกษาคุณธรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- มุสดี เลิศวิลัย. (2556). *หลักธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2*. สารนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระครูวิวัฒน์ธรรมานุกูล. (2559). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พระปลัดมงคล วราสโย. (2561). *แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2550). *ธรรมญูชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 81. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์สวย จำกัด.
- วนิดา เนาวนิตย์. (2563). *การจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพมหานคร.
- วันชัย ปานจันทร์. (2558). *บทบาทของพระสงฆ์ในการดูแลเด็กเล็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในวัดศึกษาเฉพาะกรณีพระสงฆ์ในเขตธนบุรี*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (การบริหารสังคม). คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (เมษายน 2550). *ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร*. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*, 11(3), หน้า 283.
- พระเทพปริยัติเมธี. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558). *กระบวนการสร้างความปรองดองในสังคมไทยตามรูปแบบพุทธวิธีการชาระอริกรรม*. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 10(29), หน้า 43.
- เศรษฐพล บัวงาม. (กรกฎาคม-กันยายน 2564). *การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(3), หน้า 229.
- นันทพร ทองเชื้อ. (มกราคม 2565). *การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. *วารสารวิชาการ*, 7(1), หน้า 91-93.
- สมาน ศิริเจริญสุข. (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2565). *ภาวะผู้นำกับการจัดการความขัดแย้ง*. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(6), หน้า 303.

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร

Guidelines for Supervision within Educational Institutions under the

Local Government Organization in Chumphon Province

ณัฐริดา คงตระกูล¹ และทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์²

Nattida Kongtrakul¹ and Tassanee Chotientip²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: moolwstza@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาถึงแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร และ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร จำนวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.994 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับปฏิบัติการต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัญหา และความต้องการอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก และต่ำที่สุด คือ ด้านการขยายผล เผยแพร่ต่อยอด อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ (2) ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครูผู้สอน

Abstract

The purpose of this study is twofold: (1) to examine the internal administration guidelines within educational institutions affiliated with local government organizations in Chumphon province, and (2) to compare the internal administration within educational institutions affiliated with local government organizations in Chumphon province, categorized by gender, educational level, and work experience. The study population consists of 250

individuals, including administrators and teachers in educational institutions affiliated with local government organizations in Chumphon province. The research tool used in this study is a questionnaire, and the reliability of the questionnaire is measured at 0.994. Statistical analysis methods used include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance (ANOVA). The findings of the study reveal that: (1) the overall level of internal administration within educational institutions affiliated with local government organizations in Chumphon province is high. When considering specific aspects, the highest average values are found in the areas of information, problem conditions, and needs, all rated as high. Planning administration is at a high level, while the lowest level is observed in the area of expanding and disseminating results, which is rated at a moderate level. (2) Teachers with different genders, educational levels, and work experiences have significantly different opinions on internal administration within educational institutions affiliated with local government organizations in Chumphon province, with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Supervision within educational institutions, local administrative organizations, teacher

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งผลทำให้การปฏิรูป ระบบการศึกษาประสบผลสำเร็จซึ่งส่งผลทำให้การทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของทุกระดับได้ดำเนินการปรับและพัฒนามาตรฐานให้สอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาล โดยเน้นไปที่การปฏิรูปการศึกษาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงซึ่งการนิเทศศึกษาภายในสถานศึกษา จึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการทำงานของผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรในทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ ตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 กล่าวว่าการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา มีตัวชี้วัดที่สำคัญในการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นผลที่เกิดมาจากการดำเนินงานทางด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ในการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศเป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศให้มีแนวโน้มที่ดีในการพัฒนาการศึกษา แต่ในปัจจุบันพบว่าคุณภาพการศึกษาของประเทศยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุน เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทย ให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ จึงทำให้การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับการ

เปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจของไทยเพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศที่กำลังพัฒนาให้บรรลุถึงเป้าหมาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.30)

การนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงกับยุคปัจจุบัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสภาพการนิเทศมีความแตกต่างกันของบริบทของสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่การศึกษา และผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคณะทำงานทางด้านการนิเทศการศึกษาภายในที่ต้องมีประสบการณ์ และความรู้ที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดและมีทั้งปัจจัยที่เอื้อหนุนต่อการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการนิเทศทางการศึกษาภายในสถานศึกษาขาดความต่อเนื่องความเป็นเอกภาพที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันที่ก้าวหน้า จะส่งผลต่อให้ประเทศพัฒนาไปเป็นประเทศไทย 4.0 รวมถึงการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีทักษะ และคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และส่งเสริมคุณลักษณะที่จำเป็นต้องมีในศตวรรษที่ 21 นอกจากนั้นทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังคงมีความต้องการ ให้มีที่จะพัฒนาระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง และต่อเนื่องในการปฏิบัติการนิเทศสถานศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาประเทศไทย 4.0 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, น.30)

จังหวัดชุมพรมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 64 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 15 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 48 แห่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 155 ศูนย์ มีบุคลากรประกอบด้วย ครูผู้สอน และครูผู้สนับสนุน จำนวน 446 คน และมีสถานศึกษาในระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย จำนวน 13 แห่ง มีบุคลากรประกอบด้วย ครูผู้สอน และครูผู้สนับสนุน จำนวน 225 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร, 2564, น. 30) โดยได้ดำเนินการจัดการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กเล็กตั้งแต่อายุ 3 - 5 ปีเพื่อให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งในการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้จำเป็นต้องปฏิบัติตามกระบวนการวางแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชุมพรได้วางไว้นั้น สถานศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ซึ่งมีสาเหตุมาจากขั้นเตรียมการบุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้และทักษะในการเสนอรายละเอียดของแผนงานโครงการทำให้แผนที่ดำเนินการขาดความสมบูรณ์ ขาดความชัดเจน ขาดความสมเหตุสมผล ยากต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญของการวางแผนค่อนข้างน้อย ใช้วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ใช้หลักคิดของตนเป็นหลักในการตัดสินใจไม่ให้ความสำคัญของการวางแผน เพราะยุ่งยากสิ้นเปลืองทั้งงบประมาณและเวลา และมีข้อจำกัดในด้านทรัพยากร ขันการวางแผนขาดความ

สมบูรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผน ข้อมูลไม่สมบูรณ์เพียงพอทำให้ยากต่อการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการที่เป็นปัจจุบันส่งผลต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจ การกำหนดแผนงานและโครงการ ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนซึ่งหน่วยงานในสังกัดยังขาดการประสานแผนที่เป็นระบบไม่สามารถนำแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริงขาดระบบนิเทศ กำกับ ติดตามที่มีประสิทธิภาพ ขาดระบบการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพในขั้นตอนการประเมินผลผู้รับผิดชอบขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล และเครื่องมือที่ใช้ (นงนภัสร ใจสมคม, 2558, น.20)

เนื่องด้วยผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชุมพร มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยใช้เป็นแนวในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาภายในของสถานศึกษา เพื่อให้พัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชุมพรให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร

จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความร่วมมือ ร่วมใจของบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาตนเองในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ กิ่งกาญจนา สุวรรณโชติ (2564, น.21) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาโดยใช้ขั้นตอน กระบวนการนิเทศภายในเพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้น (จุฑาวดี มงคลฤกษ์ฤทธิ์, 2565, น.15) จึงสามารถสรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย และคณะครูภายในสถานศึกษาที่พยายามจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู สถานศึกษาสามารถ ดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้นติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้บรรลุความมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ ผู้เรียน

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพการศึกษาที่จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง สภาพการเรียนรู้การสอน ให้ดีขึ้น และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษานั้นถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 113) ได้อธิบายถึงกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาว่านักวิชาการใน และต่างประเทศได้นำเสนอกระบวนการในการดำเนินการนิเทศที่มีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและส่วนที่แตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการนิเทศภายในสถานศึกษาตามบริบทสภาพจริงของสถานศึกษา โดยการนำกระบวนการวิจัยและกระบวนการบริหาร PDCA มาประยุกต์ใช้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจสภาพและปัญหา เป็นการรวบรวมข้อมูลตามบริบทสภาพการณ์ปัจจุบัน และปัญหาในการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ เป็นการวางระบบการร่วมมือในการพิจารณาในการวางแผน กำหนดการ แนวทาง กระบวนการ วิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยวิธีการที่เลือกใช้ต้องมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการนิเทศ เป็นการดำเนินการนิเทศภายในโดยผู้นิเทศได้รับมอบหมายให้นิเทศ ภายในสถานศึกษาตามปฏิทินกำหนดการของการนิเทศตามวิธีที่ได้วางแผนงานไว้

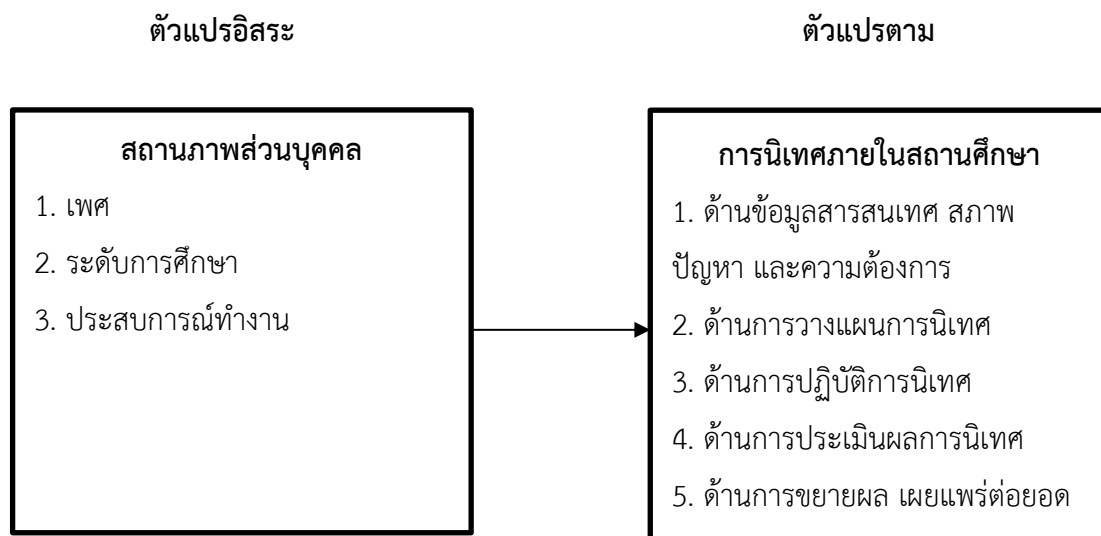
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุง เป็นการตรวจสอบการบรรลุตามวัตถุประสงค์ ความมุ่งหมายและการแก้ปัญหาในการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการในการประชุมคณะผู้นิเทศ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการนิเทศภายในตามแผนที่ได้กำหนดเอาไว้อย่างชัดเจน (บุญยวีร์ นาราชภูรี, 2556, น. 22-23)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑาวดี มงคลฤกษ์ฤทธิ (2565) ทำการศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาของศูนย์เครือข่าย สถานศึกษาทับทิมสยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการศึกษาพบว่า การนิเทศ ภายในสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาทับทิมสยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผล การนิเทศ และด้านการปฏิบัติการนิเทศ สำหรับการเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาของศูนย์ เครือข่ายสถานศึกษาทับทิมสยามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาทับทิมสยามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กึ่งกาญจนา สุวรรณโชติ (2564) ทำการศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเห็นว่า การดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ และผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ด้านการประเมินผลการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในภาพรวม และด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร จำนวน 671 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร, 2564, น. 30)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 130) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 250 คน จากจำนวน 7 โรงเรียน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 250 ชุด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัญหา และความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผลการนิเทศ และด้านการขยายผล เผยแพร่ต่อยอด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนน ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร และกำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบแนวคิดภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

2. ร่างแบบสอบถามตามกรอบความคิดแลให้ครอบคลุมเนื้อหาการวิจัย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ของแต่ละข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็น

4. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครู ที่ไม่ใช่กลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยพบว่า มีค่าเท่ากับ 0.994

5. นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยการนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกลงในโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย แบ่งได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติซึ่งประกอบด้วย การหาค่าความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษา และอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร พบว่า ระดับปฏิบัติการต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัญหา และความต้องการอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการนิเทศอยู่ในระดับมาก และต่ำที่สุด คือ ด้านการขยายผล เผยแพร่ต่อยอด อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร โดยรวม

การนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร	\bar{X}	S.D.	ระดับปฏิบัติการ	ลำดับ
1. ด้านข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัญหา และความต้องการ	3.87	0.66	มาก	1
2. ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.83	0.76	มาก	2
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	3.77	0.74	มาก	4
4. ด้านการประเมินผลการนิเทศ	3.81	0.71	มาก	3
5. ด้านการขยายผล เผยแพร่ต่อยอด	3.48	0.91	ปานกลาง	5
รวม	3.75	0.72	มาก	-

2. ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่า สภาพเพศของครูที่ต่างกัน ทั้งเพศชาย และเพศหญิง จะมีรูปแบบในการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพรที่ต่างกัน เนื่องด้วยแต่ละบุคคลอาจจะมีความคิดเห็น และแนวทางในการปฏิบัติงานที่ แตกต่างกัน ทำให้การนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพรมีความแตกต่างกัน ในด้านของสภาพเพศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจนา สุวรรณโชติ (2564) ทำการศึกษา การดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา ด้านการประเมินผลการนิเทศแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศ ภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน สามารถอธิบายได้ว่า การนิเทศ ภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักการศึกษาอย่าง เป็นหมู่คณะ โดยความร่วมมือร่วมใจเพื่อจะเสริมสร้างคุณภาพการเรียนการสอนในสถานศึกษา รวมทั้งการ สนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู ซึ่งระดับการศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถช่วยให้การนิเทศ ภายในสถานศึกษาไปในทิศทางที่ดีมากขึ้น แต่จะดีขึ้นมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับมุมมองและทัศนคติของครู และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาวดี มงคลฤกษ์ฤทธิ์ (2565) ทำการศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาทับทิมสยาม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาตราด ผลการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษาของ

ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาทั่วมีสยามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับ การศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ประสพการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีประสพการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการทำงาน ร่วมกันของผู้บริหาร ผู้นิเทศและครูผู้สอน เพื่อดูแล ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ในการปรับปรุง พัฒนาการจัดการ เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษาได้ กำหนดไว้ และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ซึ่งประสพการณ์การทำงานถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่ จะใช้องค์ความรู้ ความสามารถที่มีมาบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมี ประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารทิพย์ ด้ายศ (2561) ทำการศึกษาการนิเทศภายใน ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหาร สถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามประสพการณ์ในการสอน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านข้อมูลสารสนเทศ สภาพปัญหา และความต้องการ ทางสถานศึกษาควรมีการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของครู นักเรียน และชุมชน มีการจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินงาน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา และจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการนิเทศใน การปฏิบัติงานด้านงานวิชาการให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจระหว่าง ครู นักเรียน และชุมชน ให้เข้าใจซึ่งกันและกัน และสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ ทางสถานศึกษาควรมีการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน สถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน มีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการนิเทศภายใน สถานศึกษา และใช้กระบวนการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้ตรงกัน และมีทิศทางในการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ทางสถานศึกษาควรมีการนำสื่อและเครื่องมือที่ทันสมัยเข้ามาปรับใช้ใ นการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติการนิเทศตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ และดำเนินตาม ขั้นตอนและการเก็บข้อมูลในการนิเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

4. ด้านการประเมินผลการนิเทศ ทางสถานศึกษาควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการนิเทศ ในระดับต่าง ๆ เช่น เครือข่าย/เขต กลุ่มโรงเรียน เก็บรวบรวมผลการประเมินอย่างเป็นระบบและสะดวกต่อ

การนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา และมีการวิเคราะห์ข้อมูลการสรุปผลร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินการนิเทศภายในตามปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินการในครั้งต่อไป

5. ด้านการขยายผล เผยแพร่ต่อยอดทางสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมประกวดนวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในสถานศึกษา จัดกิจกรรมทัศนศึกษาพหุบุคลากรไปศึกษานอกสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบหรือโรงเรียนพระราชทาน เพื่อให้ครูได้รับประสบการณ์ตรง มีการขยายผลสังเคราะห์นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในสถานศึกษา และเผยแพร่นวัตกรรมและผลที่เกิดจากการนิเทศภายในสถานศึกษาในหลากหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์สถานศึกษา เว็บไซต์เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับบุคลากรภายนอกสถานศึกษาได้เข้ามาศึกษาผลการปฏิบัติงานและนำไปต่อยอดทางความรู้ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารุ่นต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงสภาพและปัญหาของการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร เพื่อให้ทราบถึงสภาพและปัญหาที่แท้จริงอย่างละเอียดมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมในหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ

บรรณานุกรม

- กิ่งกาญจนา สุวรรณโชติ. (2564). การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชำนาญสามัคคีวิทยา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ.
- จุฑาวดี มงคลฤกษ์ฤทธิ. (2565). การนิเทศภายในสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาทับทิมสยาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- ธารทิพย์ ด้ายศ. (2561). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- นงนภัสร ใจสมคม. (2558). การปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชุมพร. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6, หน้า 259 – 268. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- บุญยวีร์ นาราชภูร์. (2556). การนิเทศในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน เพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชุมพร. (2564). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา จังหวัดชุมพร ปีการศึกษา 2564*. เข้าถึงได้จาก: http://km.cpvc.ac.th/files/180828088421516_21121410104551.pdf.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, pp. 607 - 610.

นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1

The Innovative Media Campaign to Prevent Cyber Bullying of Students at Bang Saphan
School under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1

อรุณลักษณ์ ลิขิตกาญจน์¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนที²

Arunluk Likhitkan¹ and Rakchanokcharin Poonsuwannatee²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (นวัตกรรมการบริหารการศึกษา)¹

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: ilada18072534@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน (2) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ในการป้องกันการกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์ของผู้รับสื่อก่อนและหลังการรับสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน และ (3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้รับสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 87 คน ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนบางสะพานภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้สื่อการสอนวิดีโอทัศน์ แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ผลการวิจัย (1) สื่อการสอนวิดีโอทัศน์รณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนที่มีเนื้อหาครอบคลุมพฤติกรรม 7 ด้าน ได้แก่ การก่อกวนข่มขู่คุกคาม การให้ร้ายใส่ความ การเผยแพร่ความลับ การกีดกันออกจากกลุ่ม การแอบอ้างชื่อ การขโมยอัตลักษณ์ และการล่อลวง (2) ผลการเปรียบเทียบความรู้ในการป้องกันการกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์ของนักเรียนพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: นวัตกรรมสื่อรณรงค์ ป้องกันการถูกลั่นแกล้ง โลกออนไลน์

Abstract

The objectives of this research were (1) to create innovative media campaigns to prevent cyberbullying among students, (2) to compare the knowledge of preventing

cyberbullying among media recipients before and after receiving campaign media to prevent cyberbullying among students, and (3) to assess the recipients' satisfaction of campaign media to prevent cyberbullying among students. This research was quantitative research. The sample group consisted of 87 grade 4/2 students at Bang Saphan School in semester 1, academic year 2023. The researcher collected data with using video teaching media, lesson plans, tests, and questionnaires. Statistics that used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test. The results of the research found that (1) video teaching media campaign to prevent cyberbullying of students with content covering 7 aspects of behavior: harassment, intimidation, slander, dissemination of secrets, exclusion from groups, impersonation, identity theft, and deception, (2) the results of comparing students' knowledge in preventing cyberbullying found that average scores after using innovative media campaigns to prevent cyberbullying among students higher than the average score before using innovative media campaigns to prevent students from cyberbullying with statistical significance at the .05 level, and (3) students are satisfied with the innovative media campaign to prevent cyberbullying, overall it was at a high level.

Keywords: Media campaign innovation, bullying prevention, cyber

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นโลกออนไลน์หรือโลกไซเบอร์ ได้ทำหน้าที่เป็นจักรกลในการดึงเวลาในการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ให้สั้นลงและกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ยุคปัจจุบัน ด้วยความรวดเร็วของการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าว ทำให้คนไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้รู้เท่าทันสารสนเทศ รู้จักคิดวิเคราะห์และมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นบุคคลในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) เทคโนโลยีดิจิทัล ช่องทางการสื่อสารอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนเรา กิจกรรมหลายอย่างที่เคยเกิดขึ้นได้เฉพาะบนโลกแห่งความเป็นจริงก็เคลื่อนตัวไปเกิดขึ้นในโลกออนไลน์ด้วย

สื่อสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นถนน (Platform) ไม่ได้เป็นแหล่งที่นำไปสู่ข้อมูลเชิงบวกหรือมีประโยชน์เท่านั้นแต่ยังเป็นสื่อกลางที่ทำให้มนุษย์สามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลบหรือเกิดพฤติกรรมเชิงลบได้อีกด้วย ดังงานวิจัยของ Akram & Kumar (2017) ที่พบว่า ในปัจจุบันมีเว็บไซต์และเนื้อหาจำนวนมาก และหลากหลายส่งผลให้ประชาชนใช้เวลากับสื่อออนไลน์มากเกินไป เกิดการลดลงของความสามารถในการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างในชีวิตจริง ปัญหาสุขภาพจากการพักผ่อนไม่เพียงพอ รวมไปถึงการละเมิดความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่นซึ่งจะนำไปสู่การคุกคามผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือการคุกคามผ่านโลกไซเบอร์ และสอดคล้องกับ

ผลการศึกษาของสรานนท์ อินทนนท์ (2561) พบการคุกคามบนโลกไซเบอร์ในนักเรียนประถมศึกษาปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นสูงมากในปัจจุบัน และหนึ่งในสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์และกลายมาเป็นปัญหาใหญ่ของคนยุคนี้ ก็คือ การกลั่นแกล้งระรานกัน “การระรานทางไซเบอร์” หรือที่เรารู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า “การ Cyberbully” คือ การกลั่นแกล้ง คุกคาม หรือระรานผู้อื่นโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ผ่านโซเชียลมีเดีย การส่งข้อความ การเล่นเกม และโทรศัพท์มือถือ การ Cyberbully เป็นพฤติกรรมที่มักเกิดขึ้นซ้ำ ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความหวาดกลัว ย่ำโมโห หรือสร้างความอับอายให้แก่ผู้ที่ตกเป็นเป้าหมาย พบว่าการกลั่นแกล้งทางออนไลน์มีอยู่ทั้งหมด 7 รูปแบบ ได้แก่ 1) การก่อกวน ชมชู้คุกคาม 2) การให้ร้ายใส่ความ การแกล้งแหย่ 3) การเผยแพร่ความลับ 4) การกีดกันออกจากกลุ่ม 5) การแอบอ้างชื่อ การสร้างบัญชีปลอม 6) การขโมยอัตลักษณ์ และ 7) การล่อลวง เมื่อการกลั่นแกล้งเกิดขึ้นในโลกออนไลน์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562) ผู้ถูกกลั่นแกล้งอาจรู้สึกเหมือนถูกโจมตีอยู่ในทุกที่ทุกเวลา แม้กระทั่งในบ้านของพวกเขาเอง ทำให้รู้สึกว่าไม่มีทางหนีจากการกลั่นแกล้งนั้นได้เลย มันจึงสามารถส่งผลกระทบต่อผู้ถูกระทำได้เป็นระยะเวลานานในหลายทิศทาง ทั้งทางจิตใจ เช่น ทำให้รู้สึกหงุดหงิด โมโห โง่เขลาและอับอาย ทางอารมณ์ เช่น รู้สึกละอายใจ สูญเสียความสนใจในสิ่งที่เคยรัก ทางกาย เช่น เหน็ดเหนื่อยจากการอดนอน ปวดท้องหรือปวดหัว เด็กที่เป็นกลุ่มเสี่ยงถูกรังแกสูงคือเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการช้า เด็กพิการ กลุ่มเด็กนักเรียนเพศทางเลือก และกลุ่มเด็กที่ครอบครัวมีการใช้ความรุนแรงหรือเด็กที่ป่วยโรคทางจิตเวช เช่น สมาธิสั้น มักพบว่าเป็นเด็กกลุ่มที่เป็นผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง ความรู้สึกของการถูกคนอื่นหัวเราะเยาะหรือรบกวน อาจส่งผลให้ผู้คนไม่กล้าพูดถึงปัญหาหรือพยายามหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้น ซึ่งในรายที่รุนแรงอาจถึงกับฆ่าตัวตายเลยก็ได้ อย่างไรก็ตาม เชื่อว่าผู้ถูกรังแกเท่านั้นที่ต้องรับมือกับการระรานทางไซเบอร์ตามลำพัง พ่อแม่ ครู และผู้ให้บริการเว็บไซต์หรือโซเชียลมีเดียก็ยังมีบทบาทในการช่วยป้องกันหรือรับมือกับการรังแกทางไซเบอร์ร่วมกับพวกเขาด้วย (กรมสุขภาพจิต, 2561, น. 16-20)

การรณรงค์คือกระบวนการหนึ่งในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อโน้มน้าวใจให้คนเปลี่ยนความคิดทัศนคติ ค่านิยมและความเชื่อ นั้นหมายถึงเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดียิ่งขึ้น เพื่อให้มนุษย์อยู่ในสังคมร่วมกันอย่างมีความสุข รณรงค์ (Campaign) เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่สำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ได้รับความนิยมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การรณรงค์เป็นการระดมความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลาย ๆ เรื่อง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายร่วมมือให้งานนั้นสำเร็จลงตามเป้าหมายของการรณรงค์ การรณรงค์ในแต่ละครั้งนั้นมีวัตถุประสงค์ในการรณรงค์แตกต่างกันออกไป นอกจากการเลือกรูปแบบของสื่อรณรงค์เพื่อให้เหมาะสมแล้ว การเลือกประเภทของสื่อรณรงค์ที่ใช้ในการนำเสนอ ก็เป็นส่วนสำคัญเช่นเดียวกัน (ฤทัยชนนี สิทธิชัย และธันยาร ตุดเกื้อ, 2559, น. 1-3) ในปัจจุบันนั้นประเภทของสื่อรณรงค์มีอยู่หลากหลายประเภทอาทิ เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ แผ่นพับ ป้ายตามอาคารต่าง ๆ หรือสอดแทรกไว้ในหนังสือต่าง ๆ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น ในการรณรงค์สาร (Message) คือองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการโน้มน้าวใจของผู้รับสารสารไม่ได้จำกัดเฉพาะข้อความเนื้อหาหรือคำพูดเพียงอย่างเดียวแต่อาจเป็นวิดีโอ เพราะวิดีโอถือว่าเป็นองค์ประกอบที่ครบถ้วนทั้งภาพ เสียง เนื้อหาที่ต้องการจะสื่อให้ผู้รับสารเกิดการโน้มน้าวใจ และเปลี่ยน

พฤติกรรมในปัจจุบันสื่อออนไลน์ก็มีความทันสมัยรวดเร็วในการเข้าถึงเพื่อช่วยในความสะดวกรวดสบาย ทำให้สื่อวิดีโอเป็นที่นิยมในการนำเสนอโฆษณาเชิงรณรงค์และผู้รับสารสามารถเข้าถึงได้ง่ายเนื่องจากการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ ถ้าหากเป็นเรื่องรณรงค์ที่คนสนใจอยู่ในขณะนั้น ก็จะมียอดคนเข้าถึงหรือยอดแชร์มากมาย และอาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้รับสารได้ (สุเมธ มามาตย์, 2563, น. 25-27)

สื่อรณรงค์เป็นการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์จากผู้สื่อสารหรือผู้ส่งสารไปยังกลุ่มเป้าหมายนั้นมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น ให้ความรู้แจ้งเพื่อทราบ เพื่อสร้างความบันเทิงใจ ฯลฯ ซึ่งโดยส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้รับสารมีความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อเรื่องที่ต้องการสื่อสารอย่างไรก็ตาม ยังมีการสื่อสารเพื่อการรณรงค์ เป็นการสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์โน้มน้าวใจให้กลุ่มเป้าหมายมีปฏิกริยาตอบสนองกลับ ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมซึ่งการสื่อสารเพื่อการรณรงค์นั้น มักจะนำมาใช้กับกลุ่มคนจำนวนมาก เพื่อประโยชน์ในการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือยกระดับความเป็นอยู่ของกลุ่มคน โดยเฉพาะคนในชุมชนซึ่งต้องอาศัยการสื่อสารเพื่อการรณรงค์ที่ผ่านการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย สภาพแวดล้อม การวางแผนอย่างมีกลยุทธ์ การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรวัสดุและบุคคล การดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ตลอดจนมีการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จึงจะทำให้การสื่อสารเพื่อการรณรงค์ในชุมชนแต่ละครั้งประสบความสำเร็จในที่สุด (เมธาวิ จำเนียร, 2560, น. 1-2)

คลิปวิดีโอเป็นไฟล์คอมพิวเตอร์ที่บรรจุเนื้อหาเป็นภาพยนตร์สั้น มักจะตัดตอนมาจากภาพยนตร์ทั้งเรื่องซึ่งมีขนาดความยาวปกติ คลิปมักจะเป็นส่วนที่สำคัญ หรือต้องการนำมาแสดง มีความขบขัน หรืออาจเป็นเรื่องความลับที่ต้องการนำมาเผยแพร่ จากต้นฉบับเดิม แหล่งของวิดีโอคลิป ได้แก่ ข่าว ข่าวกีฬา มิวสิกวิดีโอ รายการโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ ปัจจุบันมีการใช้วิดีโอคลิปแพร่หลาย เนื่องจากไฟล์คลิปนี้มีขนาดเล็กสามารถส่งผ่านอีเมล หรือดาวน์โหลดจากเว็บไซต์ได้สะดวกในประเทศตะวันตก เรียกการแพร่หลายของวิดีโอคลิปนี้ว่า วัฒนธรรมคลิป (Clip Culture) หมายถึง ภาพยนตร์สั้นแบบไหนก็ได้ ที่มีความยาวน้อยกว่ารายการโทรทัศน์ตามปกติ (โดยมากไม่เกิน 5-10 นาที และที่พบบ่อยที่สุดคือประมาณ 1 นาที) โดยประโยชน์ของคลิปสั้นคือเราสามารถที่จะทำคลิปออกมาได้ทุก ๆ วัน ข้อดีของคลิปสั้นก็คือ ถ้าคลิปเรามีคนดูจนจบ ก็จะทำให้เรามีโอกาสที่จะไปติดหน้าหนึ่งของ google หรือ youtube เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้สร้างคลิปวิดีโอสั้น มาเป็นสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษานวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน เพื่อศึกษาความเหมาะสมในรูปแบบของนวัตกรรมสื่อที่ใช้ในการรณรงค์ป้องกันการถูกกลั่นแกล้งทางโลกออนไลน์ ให้เหมาะสมและถูกต้องตามรูปแบบของเนื้อหา จึงทำการศึกษานวัตกรรมสื่อรณรงค์ เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมการรับรู้ทัศนคติของผู้รับสาร โดยเลือกใช้ประเภทสื่อในการนำเสนอเป็นวิดีโอสั้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้ในการป้องกันการกลั่นแกล้งในโลกออนไลน์ของผู้รับสื่อก่อนและหลังการรับสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดตัวแปรต้น คือ นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนที่ครอบคลุมพฤติกรรม ตามแนวคิดของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2562) ดังนี้

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2562) กล่าวว่า การรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนที่ครอบคลุมพฤติกรรม 7 ด้าน ได้แก่

- 1) การก่อกวน ช่มชู้คุกคาม ซึ่งจะมาในรูปแบบการส่งข้อความก่อกวนคุกคามทั้งส่งไปในกล่องข้อความของเหยื่อ โพสต์ลงบนโซเชียลของเหยื่อ รวมทั้งบนโซเชียลของตนเองก็ได้ด้วย
- 2) การให้ร้ายใส่ความ การแกล้งแหย่ เป็นการสร้างเรื่องหลอกหลวง หรือใส่ความเหยื่อไปในทางเสื่อมเสีย เพื่อจงใจทำให้เหยื่ออับอาย
- 3) การเผยแพร่ความลับ หรือการแบล็กเมลล์ด้วยการนำความลับของเหยื่อมาเปิดเผยเพื่อสร้างความเสียหาย อับอายให้กับเหยื่อ
- 4) การกีดกันออกจากกลุ่ม ผู้กลั่นแกล้งลบ บล็อกผู้อื่นไม่ให้เข้ากลุ่มในสังคมออนไลน์โดยสร้างความหมางเมิน หรืออคติผ่านข้อความ หรือกิจกรรมกลุ่มออนไลน์ เพื่อกีดกันเหยื่อออกจากกลุ่ม
- 5) การแอบอ้างชื่อการสร้างบัญชีปลอม ไม่ว่าจะเจาะใจแฮ็กข้อมูลของเหยื่อเพื่อสร้างเรื่องหลอก หลวง หรือปลอมแปลงตัวตนขึ้นมีเพื่อสร้างความเสียหายที่หนักกว่าเดิม
- 6) การขโมยอัตลักษณ์ คือแอบเอาอัตลักษณ์ไปสร้างตัวตนให้ที่让别人อื่นหลงเชื่อได้ อีกทั้งยังสามารถสร้างความเสื่อมเสียให้กับเหยื่อได้อีกด้วย
- 7) การล่อลวง ทำให้เหยื่อหลงเชื่อเพื่อหลอกเหยื่อไปทำเรื่องไม่ดี หรือนำข้อมูลไปเปิดเผย

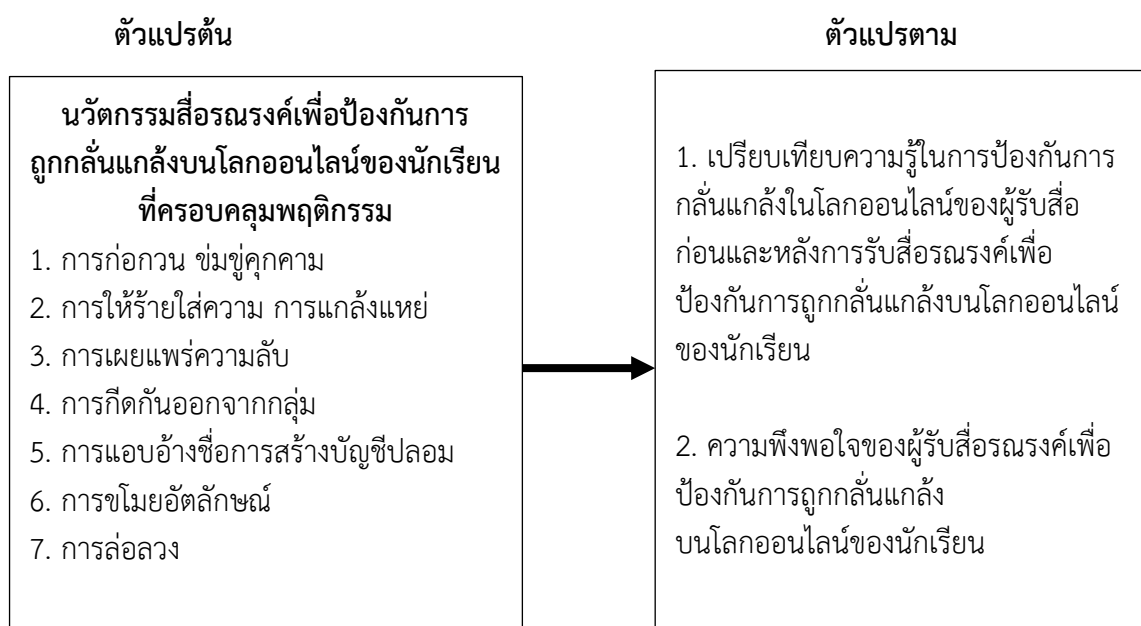
แนวคิดความพึงพอใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดความพึงพอใจ เพื่อกำหนดตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของผู้รับสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน ตามแนวคิดของอับราฮัม มาสโลว์ (Maslow, 1968, pp. 69 – 80) ดังนี้

อับราฮัม มาสโลว์ (Maslow, 1968, pp. 69 – 80) นักจิตวิทยาเป็นผู้วางรากฐานจิตวิทยามนุษยนิยม ได้พัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจซึ่งมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาเป็นอันมาก ทฤษฎีของเขามีพื้นฐานอยู่บนความคิดที่ว่า การตอบสนองแรงขับเป็นหลักการเพียงอันเดียวที่มีความสำคัญที่สุดซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ เขาได้สร้างทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นตอน ซึ่งมีอยู่ 5 ประการ ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด ตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะไม่เป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมนั้นอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นจึงจะมีอิทธิพลจูงใจต่อไป
3. ความต้องการของคนซ้ำซ้อนกัน บางทีความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วยังไม่สิ้นสุด ก็เกิดความต้องการด้านอื่นขึ้นอีก
4. ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากต่ำไปสูงตามลำดับความสำคัญในเมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นสูงก็จะตามมา
5. ความต้องการเป็นตัวตนที่แท้จริงของตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนบางสะพาน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้เกณฑ์ในการเลือกนักเรียนห้องที่มีผลการเรียนรู้อ่อนมา 1 ห้อง คือ

ห้อง 4/2 จำนวน 25 คน (เหตุผลเพราะว่ามีนักเรียนกลุ่มมีความเสี่ยงในการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีการดูแลอย่างใกล้ชิด) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้สื่อการสอนวิดีโอที่ศรัทธาณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน ที่มีเนื้อหาครอบคลุมพฤติกรรม 7 ด้าน ได้แก่ 1) การก่อกวน ชมชู้คุกคาม 2) การให้ร้ายใส่ความ การแกล้งแหย่ 3) การเผยแพร่ความลับ 4) การกีดกันออกจากกลุ่ม 5) การแอบอ้างชื่อ การสร้างบัญชีปลอม 6) การขโมยอัตลักษณ์ 7) การล่อลวงแผนการจัดการเรียนรู้สื่อการสอนวิดีโอที่ศรัทธาณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน จำนวน 2 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 2 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดความรู้ที่นักเรียนเรื่องการป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แบบปรนัยชนิดเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 25 ข้อ ใช้ทดสอบ ทั้งก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) จากการเรียนจากสื่อที่ศรัทธาณรงค์เพื่อป้องกัน เกณฑ์การให้คะแนน คือ ถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อสื่อที่ศรัทธาณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนบางสะพาน จำนวน 10 ข้อ ใช้มาตราวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เป็นลักษณะคำถามปลายปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมสื่อที่ศรัทธาณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1” ในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการสร้างนวัตกรรมสื่อที่ศรัทธาณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน พบว่าสื่อการสอนวิดีโอที่ศรัทธาณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนที่มีเนื้อหาครอบคลุมพฤติกรรม 7 ด้าน ได้แก่ 1) การก่อกวน ชมชู้คุกคาม 2) การให้ร้ายใส่ความ การแกล้งแหย่ 3) การเผยแพร่ความลับ 4) การกีดกันออกจากกลุ่ม 5) การแอบอ้างชื่อ การสร้างบัญชีปลอม 6) การขโมยอัตลักษณ์ 7) การล่อลวงมีผลการสร้างสื่อตามลิงค์นี้ <https://www.youtube.com/watch?v=yhv5WvP16WQ> ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย เชื้อนแก้ว (2564) การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในการป้องกันพฤติกรรม การกลั่นแกล้งและการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในเยาวชนไทย การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา มีผลการศึกษาคือ นวัตกรรมการเรียนรู้ในการป้องกันพฤติกรรมการกลั่นแกล้งและการถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ที่ใช้หลักการรู้เท่าทันการใช้สื่อดิจิทัล (Digital Literacy) เป็นเว็บไซต์สำเร็จรูป สำหรับให้ผู้เรียนศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง มีเนื้อหาประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการกลั่นแกล้งและถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ผลกระทบของการกลั่นแกล้งและถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และมีการฝึกหัดจากสถานการณ์จำลองของแต่ละบุคคล ตามแนวคิดทักษะการรู้เท่าทันการใช้สื่อดิจิทัลได้แก่ 1) ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง 2) ทักษะการจัดการเวลาหน้าจอ 3) ทักษะการจัดการกับการคุกคามบนโลกออนไลน์ 4) ทักษะการ

จัดการความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ 5) ทักษะการจัดการความเป็นส่วนตัว 6) ทักษะการคิดอย่างมีวิจรรณญาณ 7) ทักษะการจัดการข้อมูลที่เป็นร่องรอยบนโลกออนไลน์ และ 8) ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพาน ด้วยรูปแบบโดยสื่อการสอนวิดีโอทัศน์เป็นนวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 พบว่า เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบโดยสื่อการสอนวิดีโอทัศน์เป็นนวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน โรงเรียนบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ก่อนการใช้นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.80 คะแนน และหลังการใช้นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพานมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.88 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้งพบว่า คะแนนหลังการใช้นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพาน สูงกว่าคะแนนก่อนการใช้นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวาลัย ชนะศักดิ์ (2561) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกในการกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ภายหลังจากทดลองและในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกในการกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ภายหลังจากทดลอง และในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกในการกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพงษ์ วิไล และเสริมศิริ นิลดำ (2561) ศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันของนักเรียนจะมีระดับพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์แตกต่างกัน นอกจากนี้ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเล่นอินเทอร์เน็ตกับพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ก็ระดับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์มีความสัมพันธ์กัน

3. ความพึงพอใจนวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อนวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนบางสะพาน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เป็นสื่อที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ในการป้องกัน การถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ รองลงมาคือ สื่อนวัตกรรมมีความสวยงาม ทันสมัย และรูปภาพและตัวหนังสือชัดเจน อ่านง่ายรูปภาพ ภาษา ที่ใช้มีความเหมาะสม ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวาลัย จิตต์สม

(2564) ได้ศึกษาปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่าผลการวิจัยไปใช้เพื่อการป้องกัน ฝ้าระวัง ตลอดจนลดปัญหาการถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนโดยเฉพาะในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยส่งเสริมด้านการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างสร้างสรรค์และการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกาวฟ้า จันทภาโส, นฤมล ศิระวงษ์, และแจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ เรื่องการระรานทางไซเบอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาความตระหนักรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชัน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ เรื่องการระรานทางไซเบอร์ พบว่า นักเรียนมีความตระหนักรู้และมีความพอใจในสื่ออยู่ในระดับมากโดยมีค่าร้อยละ เท่ากับ 83.94 และค่าเฉลี่ย 4.20

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัยนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะนวัตกรรมสื่อรณรงค์ เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียน สร้างขึ้นเพื่อนำมาเป็นที่ให้ความรู้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงควรนำไปใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หากนำไปใช้กับกลุ่ม อื่นอาจจะได้ผลที่แตกต่างออกไป

2) ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมสื่อรณรงค์ เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพาน ด้วยรูปแบบโดยสื่อการสอนวิดีโอทัศน์ เป็นนวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ครั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างคะแนนสอบ ทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นควรมีการ นำนวัตกรรมสื่อรณรงค์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลก ออนไลน์ของนักเรียน เป็นเพียงการวัดความรู้ เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ ควรนำไปปรับปรุงให้การวัดผลเพื่อวัดความรู้สึกและพฤติกรรมการใช้ สื่อบนโลกออนไลน์ของนักเรียนอย่างระมัดระวัง เพื่อสามารถแก้ปัญหาในการปรับพฤติกรรมการบนสื่อออนไลน์ได้ ทันที

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในการวัดความรู้การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์เพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้ง บนโลกออนไลน์ของนักเรียน ซึ่งค่อนข้างมีข้อจำกัด ในมิติด้านพฤติกรรมซึ่งนักเรียนอาจจะรู้ แต่ไม่ได้ปฏิบัติตาม

ควรจะมีการสร้างเครื่องมือวัดที่สะท้อนถึงพฤติกรรมของกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป
ที่นอกเหนือจากการวัดความรู้

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ และพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา เพื่อทราบปัจจัยที่มีผลที่ทำให้นักเรียนถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ เพื่อนำผลมาแก้ปัญหาโดยการสร้าง
สื่อนวัตกรรมเพื่อป้องกันการถูกลั่นแกล้งให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2561). *แนวทางการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทสำหรับแพทย์ในเขตสุขภาพ*. บริษัทพรอสเพอริสพลัส
จำกัด. กรุงเทพมหานคร.
- เมธาวิ จำเนียร. (2560). *การสร้างและสื่อสารกิจกรรมการท่องเที่ยวการแสดงพื้นบ้านและส่งเสริม
การท่องเที่ยวโดยชุมชน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,
นครศรีธรรมราช.
- ฤทัยชนนี สิทธิชัย และฉันทยากร ตุดเกื้อ. (2559). *พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนในสามจังหวัด
ชายแดนใต้*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วรพงษ์ วิไล และเสริมศิริ นิลดำ. (2561). *ศึกษาพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย: กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย*. *วารสารการวิจัย
กาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 1(2), หน้า 1 - 22.
- วีระชัย เชื้อนแก้ว. (2564). *การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ในการป้องกันพฤติกรรมถูกลั่นแกล้งและการถูก
กลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในเยาวชนไทย*. ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรม
ราชชนนี นครลำปาง สถาบันพระบรมราชชนก, กรุงเทพมหานคร.
- สกวฬา จันทภาโส, นฤมล ศิริวงษ์, และแจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์. (2563) *การพัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อสร้าง
ความตระหนักรู้ เรื่องการระรานทางไซเบอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. สาขาเทคโนโลยี
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.*
- สรานนท์ อินทนนท์. (2561). *การรักษาความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและ
เยาวชน (สสย.)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัด
การศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). *รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใน
ประเทศไทย ปี 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์.
- สุกชาวัลย์ ชนะศักดิ์. (2561). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาการรู้ซึ่งถึงความรู้สึกใน
การกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

สุภิกา จิตต์สม. (2564). *ปัจจัยด้านจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อการถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

สุเมธ มามตย์. (2563). *Embedded microcontroller PIC18F*. ปทุมธานี : สถาบันอิเล็กทรอนิกส์กรุงเทพรังสิต.

Akram, W. & Kumar, R. (2017). *A Study on Positive and Negative Effects of Social Media on Society*. *International Journal of Computer Sciences and Engineering*, 5(10), pp. 347 - 354.

Maslow, A.H. (1968). *Toward a Psychology of Being*. Princeton: New Jersey.

นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
The Innovation in Students' Development Administration for
Encouraging Positive Discipline
Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1
อัชฌิญา มั่นคลาบ¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณณี²
Atchaniya Manklab¹ and Rakchanokcharin Poonswannatee²
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}
E-mail: atchaniya2537@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก (2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียน ระหว่างก่อนและหลังใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก (3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางสะพาน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 38 คน โดยสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก 2) แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน คือ ค่า t-test for Dependent Samples ผลวิจัยพบว่า (1) นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก ประกอบด้วย แผนกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก จำนวน 3 แผนกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 ชั่วโมง โดยมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก พบว่า หลังใช้นวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนใช้นวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: นวัตกรรมการบริหาร การพัฒนาผู้เรียน การส่งเสริมวินัยเชิงบวก

Abstract

The objectives of this research were (1) to create innovations in students' development administration for encouraging positive discipline, (2) to compare the behavior of students between before and after using innovations in students' development administration for encouraging positive discipline, and (3) to assess student satisfaction with the using of student development administration innovations for encouraging positive discipline. This research was qualitative research. The sample group included 38 Grade 5 students at Bang Saphan School, Bang Saphan District, Prachuap Khiri Khan Province in academic year 2023 by simple randomization. The tools used in the research include 1) student development activity plan for encouraging positive discipline, 2) student behavior assessment form, and 3) satisfaction assessment form. Data analysis used mean and standard deviation. Hypothesis testing was the t-test for dependent samples. The results of the research found that (1) innovation in students' development administration for encouraging positive discipline consisting of 3 learning student development activity plans for encouraging positive discipline, totaling 6 hours with high levels of effectiveness, (2) comparison of student behavior between before and after using innovations in students' development administration for encouraging positive discipline, it was found that after using innovations the average was higher than before using innovations, with statistical significance at the .05 level, and (3) assessment of student satisfaction with the using of student development administration innovations for encouraging positive discipline. Overall, the average level of satisfaction was at the highest level.

Keyword: Administration innovation, student development, encouraging positive discipline

บทนำ

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ และการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์และแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีตัวชี้วัดที่สำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาวินัยให้กับเด็กไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรสอดคล้องกับผลการศึกษาหลาย ๆ เรื่องเกี่ยวกับวินัยของนักเรียน สรุปได้ว่า นักเรียนไทยยังขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ไม่สามารถควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมตามใจตนเอง การทำงานไม่เป็นระบบ ไม่ตรงต่อเวลา และไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากผู้เรียนยังขาดความเข้าใจในเป้าหมาย บทบาท และหน้าที่ในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสภาวะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน จนเป็นเหตุให้มีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่ออันตรายต่าง ๆ นา ๆ การที่เด็ก ๆ เยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศตกอยู่ในภาวะไร้ระเบียบวินัย จะทำให้ประเทศชาติพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปไม่ได้ ซึ่งความมีวินัยมีความสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยเฉพาะในด้านความรับผิดชอบ จะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันไปด้วยมีความรับผิดชอบ ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น การปลูกฝังหรือสร้างเสริมวินัยในตนเองให้แก่เด็กนั้นมิใช่หน้าที่หรือความรับผิดชอบของผู้ใดผู้หนึ่งหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่งเท่านั้น แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือและรับผิดชอบจากหลายฝ่ายด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่จากครอบครัวที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ต่อมาก็คือโรงเรียนซึ่งมีครูผู้อบรมสั่งสอนและให้ความรู้ทางจริยธรรมแก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามและแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม จึงจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ และต้องสอดแทรกการมีวินัยในตนเองไปในทุก ๆ กิจกรรมการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

โรงเรียนบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จัดให้มีการเรียนการสอน กระบวนการและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย คำนี้ถึงพัฒนาการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง สอดแทรกกระบวนการในการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แต่ในสภาพปัจจุบันทางโรงเรียนยังมีปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนขาดความมีวินัย ซึ่งส่งกระทบวินัยต่อตนเอง และวินัยต่อสังคม การพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวกให้กับนักเรียนโดยการใช้นวัตกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างเป็นระบบจากเหตุผลและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การขาดวินัยในตนเองของนักเรียนเป็นปัญหาอย่างมาก ซึ่งการปลูกฝังวินัยในตนเองให้กับนักเรียนนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ จำเป็นต้องเน้นความสำคัญในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมวินัยเชิงบวกให้กับนักเรียน

และมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพปัญหาที่แท้จริง เพื่อหาแนวทางแก้ไข และส่งเสริมวินัยเชิงบวก ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความมีระเบียบ และด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนและหลังใช้นวัตกรรม การพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหาร

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546, น. 565-566) ให้ความหมายว่านวัตกรรม เป็นสิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือแปลกจากเดิม ซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความหมายและลักษณะของนวัตกรรมว่า นวัตกรรม หมายถึง “ทำใหม่” เปลี่ยนแปลงโดยนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามา ถ้าเป็นทางการศึกษาก็เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาทางการศึกษา

สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับชาติ (2544, น. 32) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรม ไว้ดังนี้ นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง แนวคิด วิธีการ กระบวนการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่นำมาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

สุรชัย พรหมปากดี (2565) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบโดยอาศัยทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ในการชักจูงให้คนหันมาช่วยเหลืองานขององค์กร เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานให้ได้รับผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์โดยที่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นทั้งหัวหน้า ผู้นำ ผู้ประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยกระบวนการ 7 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดการด้านบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดการงบประมาณ

สรุปนวัตกรรมการบริหาร หมายถึง การนำแนวคิด วิธี เทคนิค กระบวนการ รูปแบบในการดำเนินงานที่มีอยู่แล้ว หรือวิธีการ กระบวนการใหม่ ๆ นำมาพัฒนา และแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบท มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ปัญหา พัฒนาต่อยอดให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน

การพัฒนาผู้เรียนในยุคนี้ถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองนั้นมีหลากหลายวิธีเปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่ละวิธีล้วนมีเป้าหมายเดียวกันคือ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเสริมศักยภาพในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ ด้านความคิด และด้านการปฏิบัติ ควบคู่กันไป (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579, น. ฉ) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) สรุปได้ว่า ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs + 8Cs ซึ่งทักษะการเรียนรู้ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ถือเป็น การสร้างทักษะการคิดในแบบต่าง ๆ เช่น แบบเป็นเหตุเป็นผล ทั้งแบบอุปนัย และแบบอนุมาน แบบใช้การคิดกระบวนการระบบ แบบใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจที่สามารถวิเคราะห์และประเมิน ข้อมูลหลักฐาน แบบแก้ปัญหาในรูปแบบการฝึกแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยอย่างหลากหลาย

การจัดการเรียนรู้กระบวนกรคิดด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้กล่าวถึงลักษณะเด่นของการใช้คำถามเทคนิคหมวก 6 ใบ ดังนี้ การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้คำถามเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ จุดเน้นคือการกระตุ้น ผู้เรียนให้สามารถคิดและตั้งคำถามกระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้และคิดหาคำตอบที่ถูกต้อง คำถามมี ส่วนสำคัญที่จะจุดประกายให้ผู้เรียนนึกคิด เกิดข้อสงสัย ใคร่รู้เพื่อแสวงหาคำตอบและความรู้ต่อไป อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การใช้คำถามจึงเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้คิดเป็น คิดได้การใช้คำถามเพื่อให้เกิดกระบวนกรคิดมีวิธีหลากหลาย ลักษณะเด่นของการใช้คำถามหมวกความคิด 6 ใบ คือ การใช้สีหมวก ได้แก่ หมวกสีขาว หมวกสีแดง หมวกสีเหลือง หมวกสีดำ หมวกสีเขียว และหมวกสีฟ้า เป็น กรอบแนวทางในการตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบจากเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ อย่างรอบด้าน และได้แสดงบทบาทการคิดในทุกแง่มุมตามสีของหมวก สีของหมวกแต่ละใบจะมี ความหมายที่บอกให้ทราบว่าผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนคิดไปทางใด ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเทคนิคและแนวคิดหมวด 6 ใบดั่งที่กล่าวไว้ข้างต้น มาประยุกต์ใช้ในนวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมวินัยเชิงบวก โดยผ่านแผนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก จำนวน 3 แผนกิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก

จากแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก มีนักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย คุณวุฒิ ภิรมย์ลาภ (2558) เบญญาภา หลวงราช (2560) คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (2561) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) โดยสรุปได้ว่า วินัย หมายถึง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่สร้างขึ้นโดยองค์กร หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่อยู่ในสังคมประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข เนื่องจากวินัยเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ เพราะฉะนั้นจึงต้องเกี่ยวข้องกับการลงโทษ เมื่อกระทำผิดหรือเมื่อละเมิดวินัยที่กำหนดไว้ สังคมทุกสังคม องค์กรทุกองค์กรมีกฎระเบียบ ที่เป็นของตนเอง เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานที่แห่งนั้นใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2561, น. 23) ได้กล่าวถึง เมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมสิ่งที่คาดหวังคือความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อทุกคนมี วินัยเชิงบวก (Positive Discipline) ซึ่งคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัยสำนักงานราชบัณฑิตสภาได้อธิบายไว้ว่าการมีวินัยเชิงบวก คือการรู้จักควบคุมพฤติกรรมตนเองโดยใช้ความคิดไตร่ตรองมีเหตุผล เคารพกฎ ระเบียบของสังคม รู้จักหน้าที่ของตน เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น มีทักษะการแก้ปัญหาที่มีความรับผิดชอบ มีความร่วมมือมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข การสร้างวินัยเชิงบวกทำได้โดยการหล่อหลอมพฤติกรรมตั้งแต่วัยเด็กเป็นการฝึกให้เด็กใช้สมองส่วนหน้าในการคิดจากระบบ ตัดสินใจ การสอนทักษะชีวิตทักษะการแก้ปัญหาเพื่อให้สามารถคิดบริหารจัดการตน (executive function) ควบคุมและกำกับพฤติกรรมของตนได้ ในการสร้างวินัยเชิงบวกนี้ผู้ปกครองและครูต้องใช้ความเข้าใจ ความเมตตา ความเป็นมิตรไม่ใช่ใช้อารมณ์ การข่มขู่และความรุนแรงต่อเด็ก การสร้างวินัยเชิงบวกแก่เด็กไม่ใช่การควบคุมดูว่า หรือลงโทษให้ได้อายหรือเจ็บปวดทางกายหรือทางใจและไม่ใช้การตามใจจนเสียคน แต่เป็นวิธีการที่ผู้ใหญ่ส่งเสริมให้เด็กและผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาให้รับผิดชอบเกิดการควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้ปกครองและครูต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อเด็กเพื่อสร้างศรัทธาและความไว้วางใจให้ความรักและความเป็นมิตร ไม่ใช่ความรุนแรงใช้คำพูดที่รุนแรงวาลเข้าใจความรู้สึกของเด็กและผู้เรียน ไม่ใช่ใช้อารมณ์ ให้เกียรติเคารพในศักดิ์ศรีและความรู้สึกของผู้เรียน นอกจากนั้นต้องสอนให้เด็กและผู้เรียนตระหนักในความรู้สึกผูกพันและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สอนทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเคารพและให้เกียรติผู้อื่นรวมทั้งสอนทักษะการแก้ปัญหาและทักษะชีวิต ความสม่ำเสมอเกี่ยวกับวินัยในการอบรมเลี้ยงดู เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กและผู้เรียนรู้สึกมั่นใจไม่สับสน ซึ่งจะช่วยพัฒนาให้เด็กมีวินัยในตนเองมีเหตุผล มีความรับผิดชอบเคารพในสิทธิซึ่งกันและกันทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณภา การเฉื่อยเฉิน (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนักเรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลและคำตอบเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จนทำให้ได้คำตอบหรือข้อสรุปของปัญหานั้น การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

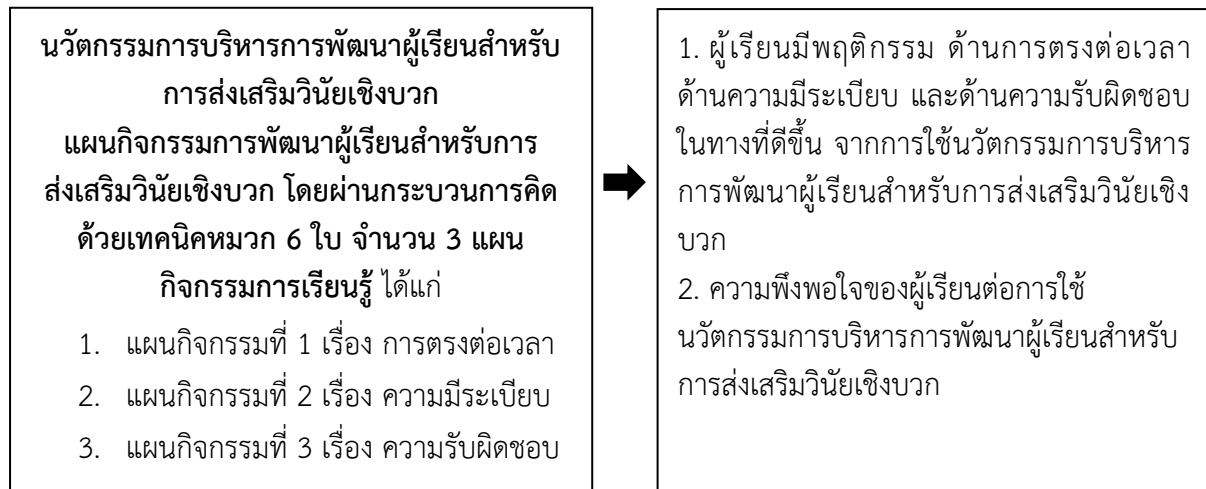
ศรชัย เกษมสุข (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนบางเลนวิทยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบางเลนวิทยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.96) รูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนบางเลนวิทยา ประกอบด้วย (1) การเตรียมความพร้อม (2) การวางแผนเสริมสร้างวินัย (3) การร่วมกันลงมือปฏิบัติ และ (4) การติดตามและประเมินผล ประสิทธิภาพของรูปแบบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.0 ประสิทธิภาพประสิทธิผล คุณค่า และความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.47)

ริณฤดา คงเอียง (2566) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการสำรวจปัญหาและการวางแผนในการทำโครงการด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับชุดคำถามตามเทคนิคหมวก 6 ใบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแสงทองวิทยา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีความสามารถในการสำรวจปัญหาและวางแผนในการทำโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 0.11) (2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับชุดคำถามตามเทคนิคหมวก 6 ใบ มีความสามารถในการสำรวจปัญหาและวางแผนในการทำโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 0.10) (3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับชุดคำถามตามเทคนิคหมวก 6 ใบ มีความสามารถในการสำรวจปัญหาและวางแผนในการทำโครงการสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางสะพาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 4 ห้อง จำนวน 115 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางสะพาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 38 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) แผนกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก จำนวน 3 แผนกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ แผนกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การตรงต่อเวลา จำนวน 2 ชั่วโมง แผนกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ความมีระเบียบ จำนวน 2 ชั่วโมง แผนกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ความรับผิดชอบ จำนวน 2 ชั่วโมง รวมจำนวน 6 ชั่วโมง

2) แบบประเมินพฤติกรรมการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวกก่อน และหลังใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ได้กำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของนักเรียน จำนวน 3 ตัวชี้วัด คือ (1) ด้านการตรงต่อเวลา (2) ด้านความมีระเบียบ และ (3) ด้านความรับผิดชอบ

3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผู้ตอบ

แบบสอบถาม คือ นักเรียนที่เข้าร่วมการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โรงเรียนบางสะพาน ปีการศึกษา 2566

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์แผนกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก โดยใช้สถิติ คือค่าความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

2) วิเคราะห์แบบประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยใช้สถิติ คือค่าความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน, ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) โดยจำแนกเป็นรายข้อ และภาพรวม และแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนประสิทธิภาพกับเกณฑ์การแบ่งที่กำหนดไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 82)

3) วิเคราะห์แบบประเมินพฤติกรรมกรมการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวกก่อน และหลังใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยใช้สถิติ คือค่าความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน, ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D) โดยจำแนกเป็นรายข้อ และภาพรวม และแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนประสิทธิภาพกับเกณฑ์การแบ่งที่กำหนดไว้ (บุญชม ศรีสะอาด 2556, น. 82) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก โดยใช้สถิติ t-test for Dependent Samples

4) วิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยใช้สถิติ คือค่าความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน, ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D) โดยจำแนกเป็นรายข้อ และแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนนประสิทธิภาพกับเกณฑ์การแบ่งที่กำหนดไว้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 82)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ผลการสร้างนวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก ผู้วิจัยนำเทคนิคและแนวคิดหมวด 6 ไบ มาประยุกต์ใช้ในนวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมวินัยเชิงบวก โดยผ่านแผนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก จำนวน 3 แผนกิจกรรมการเรียนรู้รวมจำนวน 6 ชั่วโมง โดยมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.16)

2.) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียน ระหว่างก่อนและหลังใช้วัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก พบว่าหลังใช้วัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.61)

3.) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้วัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.53)

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง วัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ผลการสร้างวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก ผู้วิจัยนำเทคนิคและแนวคิดหมวก 6 ใบ มาประยุกต์ใช้ในวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมวินัยเชิงบวก ซึ่งการคิดเป็นทักษะที่สามารถเรียนรู้ฝึกฝนและพัฒนาได้ การใช้วิธีคิดแบบหมวก 6 ใบจะช่วยให้ผู้คิดสามารถคิดอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนในการคิดอย่างสร้างสรรค์ และสามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น โดยจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน สำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก ผ่านแผนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก จำนวน 3 แผนกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การตรงต่อเวลา จำนวน 2 ชั่วโมง แผนกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ความมีระเบียบ จำนวน 2 ชั่วโมง แผนกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ความรับผิดชอบ จำนวน 2 ชั่วโมง รวมจำนวน 6 ชั่วโมง โดยมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.16) ซึ่งมีความสอดคล้อง กุณิสรา จิตรชญาวนิช (2563, น. 82) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี คิดแบบหมวก 6 ใบ ไว้ดังนี้ (1) ขั้นนำ เป็นขั้นที่ผู้สอนดำเนินการเตรียมความพร้อมผู้เรียนและชี้แจงจุดประสงค์ ในการเรียนรู้ (2) ขั้นชี้แจงรายละเอียด เป็นการอธิบายเนื้อหาหรือลักษณะของหมวก 6 ใบ และวิธีการใช้ให้ผู้เรียนฟัง (3) ขั้นฝึกปฏิบัติผู้สอนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเริ่มเสนอเรื่อง หรือประเด็นให้ผู้เรียนร่วมกันคิดเป็นกลุ่ม และพยายามให้ผู้เรียนได้ใช้หมวกครบทุกใบ (4) ขั้นสรุป ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนองานจากการเรียบเรียงกระบวนการคิด และผู้สอนสรุปการแก้ปัญหาหรือวิธีคิดแบบหมวก 6 ใบ ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพิ่มเติม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย

2) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้เรียน ระหว่างก่อนและหลังใช้วัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของนักเรียน จำนวน 3 ตัวชี้วัด คือ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความมีระเบียบ และด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา กับกลุ่มเป้าหมายนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 38 คน พบว่าพฤติกรรมของนักเรียนก่อนการใช้วัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวกทั้ง 3 ด้าน และในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.32$, S.D. = 0.64) และหลังการใช้วัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวกทั้ง 3 ด้าน และในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.61) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการใช้วัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก พบว่าหลังใช้วัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด คือด้านความมีระเบียบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.51) รองลงมาอันดับ 1 คือ ด้านการตรงต่อเวลา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.64) และรองลงมาอันดับ 2 ด้านความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.69) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ศรีสุวรรณ (2557) การศึกษาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ และ (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ มีคะแนนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนาการทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ร้อยละ 42.92 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์คะแนนระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยฝึกให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นระบบ และเป็นการคิดอย่างรอบด้าน และความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.51)

3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้นวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยอันดับที่ 1 ได้แก่ การจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก มีบรรยากาศจัดกิจกรรมสนุกสนาน นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนา การจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน สำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก ส่งเสริมให้นักเรียนมีการตรงต่อเวลามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณา การเฉื่อยเฉิน (2561) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.49) วรณา การเฉื่อยเฉิน (2561) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจ คือ การประเมินความคิดเห็นในด้านดี ความพึงพอใจ ความสุขที่เกิดจากการเรียนการสอนสามารถวัดความพึงพอใจได้จากแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาเนื้อหา 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม มีขนาดตัวอักษรที่เหมาะสม เนื้อหาที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพียงพอต่อการเรียนในเนื้อหาแต่ละกิจกรรม กิจกรรมการเรียนรู้มีความยากง่ายเหมาะสม วัสดุในกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม 2. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ กิจกรรมการ

เรียนรู้ทำให้นักเรียนฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ดีขึ้น 3. ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ได้แก่นักเรียนเกิดความรู้จากกิจกรรมนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนเรื่องต่อไปได้ กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนซึ่งเป็นแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) กำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนปฏิบัติ ต้องดูแลให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างทั่วถึง ผู้ดำเนินการต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนช่วยกันสรุปผลและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มมากยิ่งขึ้น
2. ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวินัยเชิงบวกของนักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการประเมินผล

ข้อเสนอแนะในการทำผลการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนานวัตกรรมไปในรูปแบบลักษณะของการเข้าค่ายการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวก
2. ควรส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมการบริหารการพัฒนาผู้เรียนสำหรับการส่งเสริมวินัยเชิงบวกไปใช้ในระดับชั้นอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2563). *การจัดการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. (2561). *การส่งเสริมคุณธรรม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” สร้างคนดีสู่สังคม*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- คุณวุฒิ ภิรมย์ลาภ. (2558). การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 "ยุติธรรมวิทยา" สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเทศบาล สกลนคร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 3(11), หน้า 161 - 169.
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (13 กรกฎาคม 2561). วินัยเชิงบวก. *เดลินิว*, หน้า 23.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.
- เบญญาภา หลวงราช. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารครุศาสตร์ บริหารศรัณ*, 4(3), หน้า 87 - 96.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.

- รินญดา คงเอียง. (2566). *การพัฒนาความสามารถในการสำรวจปัญหาและการวางแผนในการทำโครงการงาน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับชุดคำถามตามเทคนิคหมวก 6 ใบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแสงทองวิทยา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- วรรณภา การเนือยเงิน. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ศรชัย เกษมสุข. (2564). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนบางเลนวิทยา*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน, นครปฐม.
- ศิริพร ศรีสุวรรณ. (2557). *การศึกษาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาศรีอยุธยา บัณฑิต ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562). *การวิจัยและพัฒนารูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบพัฒนากระบวนการคิดด้วยการใช้คำถาม หมวกความคิด 6 ใบ*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนุสสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *การวิจัยและพัฒนารูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัย นักเรียน ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. (2544). *คู่มือการฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพมหานคร: เสมอธรรม.
- สุรชัย พรหมปากดี. (2565). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

นวัตกรรมการบริหารจัดการการเรียนรู้ ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน
เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนธนาคารออสลิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
Innovation in Learning Management according to the Theory of Multiple Intelligences
that Emphasizes Differences between Learners to Increase the Quality of Student
Learning Thanakhan Oomsin School Prachuap Khiri Khan Province

โชคดี พัฒเชียรทอง¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนที²

Chockdee Patchaintong¹ and Rakchanokcharin Poonsuwannatee²

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี¹, อาจารย์ประจำ²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: chockdee.pat2522@gmail.com¹, Rakchanokcharin.poo@mutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (2) เพื่อศึกษาคุณภาพ การเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียน โดยใช้แผนการจัดการ เรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธนาคารออสลิน สพ.ป.ช.1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 66 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่ เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนในการวัดและ ประเมินผลคุณภาพทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ (Questionnaire) วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการพัฒนาแผนการ จัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้น ความแตกต่างระหว่างผู้เรียน มีดังนี้ รวม 4 หน่วย 16 แผน (2) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลัง เรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความ แตกต่างระหว่างผู้เรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ความพึงพอใจทางการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่าง ผู้เรียนกลุ่มสาระการงานอาชีพ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตาม ทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน คุณภาพการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

Abstract

The objectives of this research are (1) to develop a learning management plan; Career learning subject group According to the theory of multiple intelligences that emphasizes differences between learners Mathayom 6 level (2) to study the quality of learning from the use of learning management plans (3) to study learning satisfaction Using a learning management plan based on the theory of multiple intelligences that emphasizes differences between learners. This research is qualitative research. The sample group consisted of 66 students in Mathayom 6, Government Savings Bank School, Primary Educational Service Area Office 1, academic year 2023, by simple random sampling. Research tools include: 1) Learning management plans based on the theory of multiple intelligences that emphasize differences between learners. Mathayom 6 2) Pre- and post-test to measure and evaluate learning quality, 40 questions 3) Satisfaction questionnaire (Questionnaire). Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research found that (1) the results of the development of learning management plans Career learning subject group Life and Family Studies According to the theory of multiple intelligences that emphasizes differences between learners They are as follows: a total of 4 units, 16 plans (2) Comparison of mean scores before and after learning from using the learning management plan. Career learning subject group According to the theory of multiple intelligences that emphasizes differences between students, it was found that scores after studying were significantly higher than scores before studying at the .05 level (3) Academic satisfaction. Using a learning management plan based on the theory of multiple intelligences that emphasizes differences between learners. Career subject group. It was found that students were satisfied with learning by using learning management plans based on the theory of multiple intelligences that emphasized differences between learners. Overall it is at a high level.

Keywords: Learning management innovation, the theory of multiple intelligences emphasizes differences between learners, quality of learning in the career learning subject group

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียนยังเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้สอนควรคำนึงถึง เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีธรรมชาติและความสามารถของสมองที่ต่างกันและเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม

(ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 24 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยเน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เป็นสำคัญ ไม่ยึดติดกับขั้นตอนการสอนตามคู่มือครู โดยจัดเนื้อหาและกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการพัฒนาตามธรรมชาติและอย่างเต็มตามศักยภาพ

แนวการจัดการเรียนการสอน แนวทางหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตาม ศักยภาพของตนเอง คือ กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) โดย Gardner (1983) ซึ่งจำแนกความสามารถหรือเชาวน์ปัญญาออกเป็น 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านภาษา ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านดนตรี ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านตนหรือการเข้าใจตนเอง และด้านธรรมชาติวิทยา ถือเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับเชาวน์ปัญญาที่แตกต่าง จากเดิมซึ่งจำกัดเชาวน์ปัญญาของมนุษย์ไว้เพียงด้านภาษาและคณิตศาสตร์เท่านั้น ทฤษฎีพหุปัญญานี้ นอกจาก คำนี้ถึงความสามารถของผู้เรียนแล้ว ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักความถนัดของตนเอง และสามารถนำมาใช้เป็น แนวทางการเรียนรู้นำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตการ อาชีพมาใช้ประโยชน์ ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทย เห็นแนวทางในการ ประกอบอาชีพหลัก การทำงานมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างพอเพียงและมี ความสุข แต่คุณภาพการเรียนของนักเรียนโรงเรียนนาคารอมสินนั้น คุณภาพการเรียนทางการเรียนของ สาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปี การศึกษา 2565 มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ที่ 3 ซึ่งคุณภาพการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ควรจะมีค่าเฉลี่ยที่สูงมากขึ้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้น ความแตกต่างระหว่างผู้เรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ในหัวข้อ นวัตกรรมการบริหารจัดการการเรียนรู้ ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อเพิ่ม คุณภาพการเรียนรู้อของนักเรียน โรงเรียนนาคารอมสิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและ ครอบครั้ว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครั้ว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน กลุ่มสาระงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6

การทบทวนวรรณกรรม

นวัตกรรมจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของนวัตกรรมสามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรม คือ การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีใหม่ ๆ และยังสามารถหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การผลิต กระบวนการ หรือองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนนั้นจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ การเปลี่ยนอย่างถาวรถาวรโคน หรือการพัฒนาต่อยอด ทั้งนี้ มักมีการแยกแยะความแตกต่างอย่างชัดเจน ระหว่างการประดิษฐ์คิดค้น ความคิดริเริ่ม และนวัตกรรม อันหมายถึง ความคิดริเริ่มที่นำมาประยุกต์ใช้อย่างสัมฤทธิ์ผล และจากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการศึกษาหลายท่านเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา พระครูปลัดสมัย ภาสโก (2559); กิดานันท์ มลิทอง (2548); ทิศนา แหมมณีนี (2558); สุคนธ์ สิ้นพานนท์ (2553); Rogers (1971); ฌิรดา เวชญาลักษณ์ (2561) สามารถสรุปความได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง สิ่งที่ทำขึ้นมาใหม่ ได้แก่ แนวคิด แนวทาง รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งได้รับการคิดค้นและการจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษา ที่ทำให้เกิดผลเชิงบวกเมื่อปฏิบัติสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เกิดประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ช่วยลดเวลาการสอน ได้เป็นอย่างดี และในวงการศึกษานำคำนี้มาใช้ในวงการการศึกษาในความหมายว่า “การทำขึ้นมาใหม่” หรือ “สิ่งที่ทำขึ้นมาใหม่” ได้แก่ แนวคิดหรือรูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา

ทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้พหุปัญญาเป็นฐาน มีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสใช้พหุปัญญาของตนเอง ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมร่วมกัน เกิดสมรรถนะด้านต่าง ๆ อย่างบูรณาการ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะบูรณาการความแตกต่างในพหุปัญญาของผู้เรียนในชั้นเรียน ที่ผ่านการประเมินเบื้องต้นมาแล้ว ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีพหุปัญญาที่โดดเด่นด้านใด ผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในความคิดรวบยอดหลัก Main Concept โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองพหุปัญญาของผู้เรียน ผู้สอนที่เข้าใจทักษะ ทางการรู้คิด Cognitive skill จะสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย พหุปัญญาในชั้นเรียน คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตอบสนองความแตกต่างด้านพหุปัญญาของผู้เรียน การออกแบบการจัดการเรียนรู้มีลักษณะเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้พหุปัญญาที่โดดเด่นของตนเอง ผู้สอนมีบทบาทเป็น Coach และ Mentor โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในความคิดรวบยอด

Main Concept พัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (วิชัช วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2564, น. 7-10)

คุณภาพการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นรูปแบบสากลคือ การจัดการเรียนรู้โดยพัฒนาบุคคล ให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย สำหรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และแนวทางที่ต้องการเพียงใดนั้นจำเป็นต้องมีการกระทำอย่างเป็นระบบและระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน ดังนั้นจึงต้องมีการทดสอบ วัดผล และประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของบุคคลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และจากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการศึกษาหลายท่าน ชวาล แพร่ตกุล (2552, น. 73); ปิ่นวดี ธนธานี (2550, น. 2); เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540, น. 2); พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2552, น. 2); ภัทรา นิคมานนท์ (2540, น. 8) สรุปว่า การวัดผลเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการหาจำนวน ปริมาณ หรือคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมการวัดผลจะประกอบด้วย สิ่งที่ต้องการวัด เครื่องมือวัดและผลการวัด ดังนั้น ถ้ากิจกรรมใดมีการกำหนดสิ่งที่จะวัด มีการใช้เครื่องมือวัด แต่ ไม่มีผลการวัดจะไม่ถือว่าเป็นการวัดผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สลิลทิพย์ สุตสวน (2562, บทคัดย่อ) การสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้เพื่อตอบสนองทักษะพื้นฐานที่แตกต่างกันของผู้เรียนในปัจจุบัน ยังคงถูกจำกัดด้วยสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบประเมินความสามารถทางพุทธิปัญญาแบบ 2 ทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดกรองพุทธิปัญญาของผู้เรียนวัยประถมศึกษาตอนต้น (ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) 2) พัฒนาส่วนติดต่อกับผู้ใช้แบบจับต้องได้ในรูปแบบเกมที่สนับสนุนทักษะการวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนด้วยหลักทฤษฎีพุทธิปัญญา และ 3) นำเสนอแนวทางการออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้แบบจับต้องได้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มพุทธิปัญญาวัยประถมศึกษาตอนต้น โดยการวิจัยนี้ได้นำส่วนติดต่อกับผู้ใช้แบบจับต้องได้ที่พัฒนาขึ้น (Tang-MI) ไปทดลองใช้กับผู้เรียน จำนวน 30 คน ที่ผ่านการคัดกรองความสามารถทางพุทธิปัญญา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการใช้งานของผู้เรียนทั้งพฤติกรรมก่อนการใช้งาน พฤติกรรมระหว่างใช้งาน และพฤติกรรมหลังการใช้งาน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้งานแตกต่างกันตามกลุ่มพุทธิปัญญา ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการใช้งานของผู้เรียน สามารถนำเสนอแนวทางการออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้แบบจับต้องได้สำหรับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มพุทธิปัญญา ในประเด็นดังนี้ 1) แนวทางการออกแบบอุปกรณ์ส่วนกายภาพ ควรคำนึงถึงในด้านการออกแบบอุปกรณ์และเทคโนโลยี 2) การออกแบบส่วนดิจิทัล ควรคำนึงถึงในด้านการออกแบบโจทย์การแสดงผลของแอนิเมชันและเสียง 3) การออกแบบการใช้งานที่เชื่อมระหว่างอุปกรณ์กายภาพกับการแสดงผลดิจิทัล ควรเน้นการโต้ตอบแบบสองทางระหว่างผู้ใช้กับอุปกรณ์ เป็นต้น แนวทางต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยสร้างแรงจูงใจและตอบสนองการใช้งานของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มพุทธิปัญญา

ศรัย มณีวิโรจน์ (2561, บทคัดย่อ) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวทฤษฎีพุทธิปัญญา 2) ศึกษาความพึงพอใจของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เกมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านประตูลุย อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 25 คน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง การดำเนินการทดลอง 3 สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 12 คาบ ๆ ละ 60 นาที และมีการทดสอบวัดผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบพหุปัญญา เกมการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา จำนวน 3 เกม และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ T-Test ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการทดสอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเล่นเกม ร้อยละ 45 และทดสอบหลังเล่นเกม มีผลคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 84.20 การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน จากการทำแบบทดสอบหลังการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 25.84 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายเกมพบว่าเกมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ Animals game นักเรียนมีความชื่นชอบ และสนุกสนานในการเล่นเกม ให้ความร่วมมือกับครูในการทำกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎี พหุปัญญาเป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นวัตกรรมการบริหารจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีพหุปัญญา ที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนธนาคารออสสิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

- แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎี พหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การดำรงชีวิตในครอบครัว
- หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การเกษตรเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานช่าง
- หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน

- คุณภาพการเรียนรู้ทางการเรียนหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธนาคารออสสิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- นักเรียนมีความพึงพอใจทางการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี พหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน กลุ่มสาระการงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอบางสะพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 244 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธนาคารอสมสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 66 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย รวม 16 แผน
2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในการวัดและประเมินผลคุณภาพทางการเรียนกลุ่มสาระ การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว จำนวน 40 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น สอบถามนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธนาคารอสมสิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ คือ ค่าความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน
2. วิเคราะห์แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนในการวัดและประเมินผลคุณภาพทางการเรียน กลุ่มสาระการงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว โดยใช้สถิติ คือ ค่าความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน, ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียน (\bar{X}) (ล้วน สายยศ, 2553, น. 268), ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ, 2554, น. 269), ค่าความยาก (Difficulty) ของแบบทดสอบรายข้อ โดยใช้สัดส่วน (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2545), ความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบ Kuder Richardson KR-20 (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2545), เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่าง คะแนนผลการทดสอบหลังเรียนกับคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน โดยใช้ t-test for Dependent Samples (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2545)
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นสอบถามนักเรียน ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธนาคารอสมสิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติ คือ ค่าความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) (ล้วน สายยศ, 2554, น. 268), ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ, 2554, น. 269)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัย เรื่อง นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนธนาคารออมสิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 สามารถนำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้ รวม 4 หน่วย 16 แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การดำรงชีวิตในครอบครัว หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การเกษตรเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานช่าง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียน มีค่าคะแนนเท่ากับ 18.61 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 28.73 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจทางการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน กลุ่มสาระการงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน กลุ่มสาระการงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมกันอภิปราย รองลงมา คือ ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด อินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ และ กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนธนาคารออมสิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้ รวม 4 หน่วย 16 แผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การดำรงชีวิตในครอบครัว หน่วยการจัด

การเรียนรู้ที่ 2 การเกษตรเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานช่าง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน ทั้งนี้สอดคล้อง วิชา วิชาใหญ่ และมารุต พัฒนา (2564) ทักษะทางการรู้คิดหรือ Cognitive skill เป็นความสามารถในการทำงานของสมองด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ผู้เรียนที่มีพหุปัญญาแตกต่างกัน จะมีความสามารถทางด้านรู้คิดแตกต่างกัน การทำความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะทางการรู้คิดจะทำให้ผู้สอน สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย มากกว่าตัวอย่างที่หาอ่านได้โดยทั่วไป ส่งผลดีต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม โดยทักษะการเรียนรู้ การรู้คิดที่สัมพันธ์กับพหุปัญญาแต่ละด้าน

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียน มีค่าคะแนนเท่ากับ 18.61 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 28.73 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ สถิติทฤษฎี สดุดสงวน (2562, บทคัดย่อ) การสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้เพื่อตอบสนองทักษะพื้นฐานที่แตกต่างกันของผู้เรียนในปัจจุบันยังคงถูกจำกัดด้วยสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและเทคโนโลยีที่นำมาประยุกต์ใช้งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบประเมินความสามารถทางพหุปัญญาแบบ 2 ทาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดกรองพหุปัญญาของผู้เรียนวัยประถมศึกษาตอนต้น (ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) 2) พัฒนาส่วนติดต่อกับผู้ใช้แบบจับต้องได้ในรูปแบบเกมที่สนับสนุนทักษะการวิเคราะห์ ให้กับผู้เรียนด้วยหลักทฤษฎีพหุปัญญา และ 3) นำเสนอแนวทางการออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้แบบจับต้องได้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มพหุปัญญาวัยประถมศึกษาตอนต้น โดยการวิจัยนี้ได้มีส่วนติดต่อกับผู้ใช้แบบจับต้องได้ที่พัฒนาขึ้น (Tang-MI) ไปทดลองใช้กับผู้เรียน จำนวน 30 คน ที่ผ่านการคัดกรองความสามารถทางพหุปัญญา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการใช้งานของผู้เรียนทั้งพฤติกรรมก่อนการใช้งาน พฤติกรรมระหว่างใช้งาน และพฤติกรรมหลังการใช้งาน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้งานแตกต่างกันตามกลุ่มพหุปัญญา ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการใช้งานของผู้เรียน สามารถนำเสนอแนวทางการออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้แบบจับต้องได้สำหรับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มพหุปัญญา ในประเด็นดังนี้ 1) แนวทางการออกแบบอุปกรณ์ส่วนกายภาพ ควรคำนึงถึงในด้านการออกแบบอุปกรณ์และเทคโนโลยี 2) การออกแบบส่วนดิจิทัล ควรคำนึงถึงในด้านการออกแบบโจทย์การแสดงผลของแอนิเมชันและเสียง 3) การออกแบบการใช้งานที่เชื่อมระหว่างอุปกรณ์กายภาพกับการแสดงผลดิจิทัล ควรเน้นการโต้ตอบแบบสองทางระหว่างผู้ใช้กับอุปกรณ์ เป็นต้น แนวทางต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยสร้างแรงจูงใจและตอบสนองการใช้งานของผู้เรียนในแต่ละกลุ่มพหุปัญญา

3. ความพึงพอใจ ทางการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมกันอภิปราย รองลงมา คือ ครูส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด อินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ และกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน ทั้งนี้สอดคล้องกับ ศรีชัย มณีวิโรจน์ (2561, บทคัดย่อ) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการใช้เกมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนบ้านประตูลี อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 25 คน ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง การดำเนินการทดลอง 3 สัปดาห์สัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 12 คาบๆ ละ 60 นาที และมีการทดสอบวัดผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบพหุปัญญา เกมการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา จำนวน 3 เกม และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ T-Test ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการทดสอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเล่นเกม ร้อยละ 45 และทดสอบหลังเล่นเกม มีผลคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 84.20 การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน จากการทำแบบทดสอบหลังการจัดการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเกมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 25.84 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายเกมพบว่าเกมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ Animals game นักเรียนมีความชื่นชอบ และสนุกสนานในการเล่นเกม ให้ความร่วมมือกับครูในการทำกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนธนาคารอสมสิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จึงควรนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หากนำไปใช้กับกลุ่มอื่นอาจจะได้ผลที่แตกต่างออกไป

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพุทัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว ตามทฤษฎีพุทัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นควรมีการนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพุทัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนธนาคารออสสิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เป็นเพียงการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว จำนวน 4 หน่วย การวัดคุณภาพการเรียนรู้อาจไม่ครอบคลุมทุกตัวชี้วัด ควรนำไปปรับปรุงให้มีการจัดการเรียนรู้ให้ครบตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพุทัญญาที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ วิชาการดำรงชีวิตและครอบครัว นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนธนาคารออสสิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่มีการจัดการสอนในบางรูปแบบ ยังมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ก็เป็นจำนวนมาก เช่น วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method) วิธีสอนแบบแสดงบทบาท (Role Playing Method) ควรนำมาจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัดตามทฤษฎีพุทัญญา

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงบริบทของนักเรียน เพื่อทราบปัจจัยที่อาจส่งผลต่อคุณภาพทางการเรียน เช่น ความขาดแคลนเครื่องมือที่จะนำเสนองานตามที่ตนเองต้องการ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องมากที่สุด

บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพมหานคร: อรุณาการพิมพ์.
- ชวาล แพรัตกุล. (2552). *เทคนิคการวัดผล*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2561). *หลักการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). “คุณภาพเครื่องมือวัด” ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือ
สำหรับการประเมินผลการศึกษา (หน่วยที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ปิ่นวดี ธนธานี. (2550). เอกสารประกอบการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา. นครปฐม: คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พระครูปลัดสมัย ภาสุโก. (2559). พระพุทธศาสนากับการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2552). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: แฮาส์ ออฟ
เคอร์มิสท์.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2540). การประเมินผลการเรียน. กรุงเทพมหานคร: อักษรการพิมพ์.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร:
สุริยาสาส์น.
- ลวน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2554). สถิติวิทยาทางการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สุริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2564). พหุปัญญาในชั้นเรียน: *Multiple Intelligence in Classroom*.
กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีย มณีวิโรจน์. (2561). การพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โดยการใช้เกมตามทฤษฎีพหุปัญญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอน
ภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สลิลทิพย์ สุดสงวน. (2562). การพัฒนาแบบประเมินความสามารถทางพหุปัญญาแบบ 2 ทาง สำหรับเด็กวัย
ประถมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพมหานคร.
- สุคนธ์ สีนธพานนท์. (2553). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร: 9119 เทคโนโลยีปริ้นติ้ง.
- Gardner, Howard. (1983). Multiple Intelligence. *The Intheory in Practice*, 76(8), pp. 92 - 102.
- Rogers. (1971). *Communication of innovations: A cross-cultural*. 2nd ed. New York: The Free Press.

ปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

Success Factors in Implementing the Annual Action Plan in Schools

under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2

สหรัฐ เพิ่มทรัพย์¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนที²

Saharat Permsub¹ and Rakchanokcharin Poonswannatee²

นักศึกษาระดับปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: permsarp789@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา และ (2) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปร ตำแหน่ง ประสบการณ์ วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 จำนวน 184 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปร ตำแหน่ง ประสบการณ์ วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัจจัยความสำเร็จ การนำแผนไปปฏิบัติ แผนปฏิบัติการประจำปี

Abstract

This research includes the following objectives: (1) to investigate the success factors of the implementation of the annual action plan in educational institutions and (2) to compare the opinions on the success factors of the implementation of the annual action plan in educational institutions classified by position, academic rank and school size. The sample group included 184 administrators and teachers performing the duties of planning and budget under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2. The research tool was a

questionnaire. The data was analyzed using the percentage, the average, the standard deviation, T-test and the one-way ANOVA. The results found that (1) the success factor of the implementation of the annual action plan in the school as a whole is moderate. (2) The opinions on the success of the implementation of the annual action plan in educational institutions classified by position, experience, academic rank and school size were significantly different at the statistical level of .05.

Keywords: Success factors, implementing the plan, annual action plan.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 5 กล่าวถึงการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา เพื่อเป็นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษาให้มากที่สุด ในระดับสถานศึกษาคือโรงเรียนนั้นต้องมีการเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร จากเดิมที่คอยรับคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงกว่ามาเป็นการบริหารที่ริเริ่มและสนองความต้องการจำเป็นของโรงเรียนเอง ดังนั้นแต่ละโรงเรียนจึงต้องมีการวางแผน เพราะการวางแผนถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์กร องค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ ในการดำเนินงานที่ต้องการความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย และสำหรับการจะพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีการวางแผนซึ่งแผนดังกล่าวจะปรากฏผ่านแผนปฏิบัติการของโรงเรียนนั่นเอง (สุดเจดีย์ ยืนยง, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้กำหนดปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติ ดังนี้ (1) สร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานทุกระดับ และความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับนโยบายและแผนที่สำคัญอื่น ๆ และสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการรับรู้และเข้าใจในทิศทางเดียวกัน (2) เน้นย้ำให้ผู้บริหารหน่วยงานในสังกัดทุกระดับให้ความสำคัญในการพิจารณา แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการในหน่วยงานทุกระดับ (3) มีการบูรณาการ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สู่แผนปฏิบัติการ ประจำปีของหน่วยงานในสังกัด เพื่อขับเคลื่อนนโยบาย กลยุทธ์ และกำหนดแผนงาน ผลผลิต โครงการ กิจกรรม งบประมาณ ให้สอดคล้องกัน (4) มีการกำกับ ติดตาม และรายงานผลการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ทั้งในระดับโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับการรายงานในระบบ e-MENSCR

การนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ในปัจจุบัน มีสภาพที่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นเชิงประจักษ์ เนื่องจากได้ยึดตาม กฎหมาย ระเบียบ แนวทางของหน่วยเหนือต้นสังกัดอย่างเคร่งครัด ขณะเดียวกันอาจจะมีปัจจัย ความสำเร็จอื่น ๆ ซึ่งประกอบสร้างเป็นความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการ ประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งนี้ใน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติงาน แผนงานและงบประมาณโดยสามารถนำปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติใน สถานศึกษาโดยประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
2. ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามตัวแปร ตำแหน่ง ประสบการณ์ วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จ

Bullen & Rockart (1981) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors - CSFs) คือ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้มีหรือให้เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จได้ทั้งตัวบุคคล แผนงาน หรือ องค์กร ปัจจัยความสำเร็จจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่องค์กรต้องมั่นใจว่าได้ดำเนินการมาถูกต้องและเหมาะสม แล้วเพื่อให้องค์กรธุรกิจประสบความสำเร็จและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของผู้บริหารองค์กร องค์กรประกอบของ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ มีดังนี้

1. องค์กรประกอบภายนอกองค์กร ประกอบด้วย ลักษณะโครงสร้างองค์กร กลยุทธ์ ตำแหน่งในองค์กร ปัจจัยในด้านสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้าน เศรษฐกิจ เป็นต้น ปัจจัยที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เช่น ในช่วงเวลาหนึ่งขององค์กรอาจเกิดปัญหาที่ต้องแก้ไข เหตุการณ์เฉพาะหน้า เป็นต้น
2. องค์กรประกอบภายในองค์กร ประกอบด้วย ระบบต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น มีแผนตรวจสอบที่ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญและชำนาญงานของบุคลากร
3. องค์กรประกอบด้านเทคโนโลยี เช่น การส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในองค์กร เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่ถูกต้องและรวดเร็วทันเวลา

4. องค์ประกอบด้านการเงิน เช่น การมีระบบการเงินที่ดีหรือมีระบบบริหารจัดการงบประมาณที่ดี การมีระบบควบคุมภายในที่ดี เป็นต้น

Blocher (2010) กล่าวว่า ปัจจัยความสำเร็จ คือ ปัจจัยที่เป็นตัววัดผลการดำเนินงานในแต่ละด้านขององค์กรที่มีความสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จในการระบุปัจจัยความสำเร็จจะต้องมุ่งเน้นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรโดยมองหาปัจจัยจากแหล่งข้อมูลภายในเฉพาะของแต่ละองค์กรซึ่งได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านการวิจัยและพัฒนา เป็นต้น นอกจากนี้ต้องตรวจสอบปัจจัยจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ทั้งเอื้อและไม่เอื้อประโยชน์ต่อองค์กร ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎระเบียบ การเมือง เป็นต้น

พัคตร์ผจง วัฒนสินธุ์ และพสุ เดชะรินทร์ (2545) กล่าวว่า ปัจจัยความสำเร็จ เป็นปัจจัยหลักที่ใช้กำหนดความสำเร็จของแต่ละองค์กร โดยการระบุถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่องค์กรต่าง ๆ ควรจะต้องมีเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขันโดยส่วนใหญ่แล้วจะพิจารณาจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร การวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กรสามารถใช้การวิเคราะห์ตามสายงาน (Functional Analysis) ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกสามารถวิเคราะห์ได้จากสภาวะแวดล้อมภายนอกขององค์กร ได้แก่ สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic) สภาวะแวดล้อมทางเทคโนโลยี (Technological) สภาวะแวดล้อมทางกฎหมาย การเมือง (Political Legal) สภาวะแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural) และสภาวะแวดล้อมในต่างประเทศ (Global)

สรุปว่า ปัจจัยความสำเร็จ คือ ปัจจัยที่เป็นตัววัดผลสำเร็จการดำเนินงานขององค์กรซึ่งมีความสำคัญต่อการทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาซึ่งสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาสู่การกำหนดทิศทาง นโยบายขององค์กรให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไปได้ โดยพิจารณาทั้งจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละองค์กรด้วย

ความหมายของแผนปฏิบัติการประจำปี

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2552) กล่าวว่า แผนปฏิบัติการ หมายถึง การวางแผนสำหรับการลงมือปฏิบัติในขั้นตอนเทคนิควิธี เทคโนโลยีที่ใช้ในการทำงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามแนวทางที่กำหนด

พชรพร สารพันธ์ (2552) กล่าวว่า แผนปฏิบัติการประจำปี หมายถึง แผนที่องค์กรใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานประจำปี ให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นแผนปฏิบัติการที่ได้รับอนุมัติค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้ตามแผนพัฒนาประจำปี โดยระบุขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลากำกับ มีแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน

สมาน อัครภูมิ (2553) กล่าวว่า แผนปฏิบัติการ หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งอาจจะกำหนดออกมาในรูปของแผนงาน โครงการ มีความเฉพาะเจาะจงถึงวัตถุประสงค์และวิธีการในการดำเนินงาน

دنุวัศ ไชยวงศ์ (2554) กล่าวว่า แผนปฏิบัติการประจำปี หมายถึง แผนระดับปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานประจำปี ให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นแผนปฏิบัติ

การที่ได้รับอนุมัติค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ หรือได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้แล้วตามแผนพัฒนาประจำปี โดยระบุขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลา กำกับ มีแผนงาน โครงการอย่างชัดเจน

สุดเฉลียว ยืนยง (2563) กล่าวว่า แผนปฏิบัติการประจำปี หมายถึง แผนระดับปฏิบัติการที่จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานประจำปีให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการที่ได้รับอนุมัติค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้และเป็นกรอบในการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีเมื่อสิ้นปีงบประมาณเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจริง

สรุปว่า แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นแผนระดับปฏิบัติการที่องค์กรต้องจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานประจำปีโดยกำหนดออกมาในรูปของแผนงาน โครงการ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ระยะเวลา ในการดำเนินการ ระบุการกำกับติดตาม ตลอดจนกำหนดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน

ปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนไปปฏิบัติ

สมิต สัมภูกร (2550) กล่าวว่า ปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนไปปฏิบัติเกิดจากการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ โดยมีขั้นตอนในการปฏิบัติซึ่งผู้รับผิดชอบจะต้องทำความเข้าใจแผนตามสิ่งที่กำหนดในแผนอย่างครบถ้วน พร้อมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนที่กำหนดในแผนและสรุปผลรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ สามารถสรุปปัจจัยความสำเร็จได้ 7 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยด้านการทำความเข้าใจแผน (2) ปัจจัยด้านการมอบหมายการปฏิบัติตามแผน (3) ปัจจัยด้านการดำเนินการตามแผน (4) ปัจจัยด้านการพิจารณาปัญหาและอุปสรรค (5) ปัจจัยด้านการปรับแผน (6) ปัจจัยด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (7) ปัจจัยด้านการสรุปและรายงานผล

พชรพร สารพันธ์ (2552) กล่าวว่า ความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติจะเริ่มขึ้นเมื่อมีการมอบหมายอำนาจในการดำเนินการซึ่งการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนการมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ (2) ขั้นตอนการวางแผนทำความเข้าใจ (3) ขั้นตอนการเตรียมแผนดำเนินการ (4) ขั้นตอนการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนตั้งแต่ต้นจนถึงการสิ้นสุดของแผน

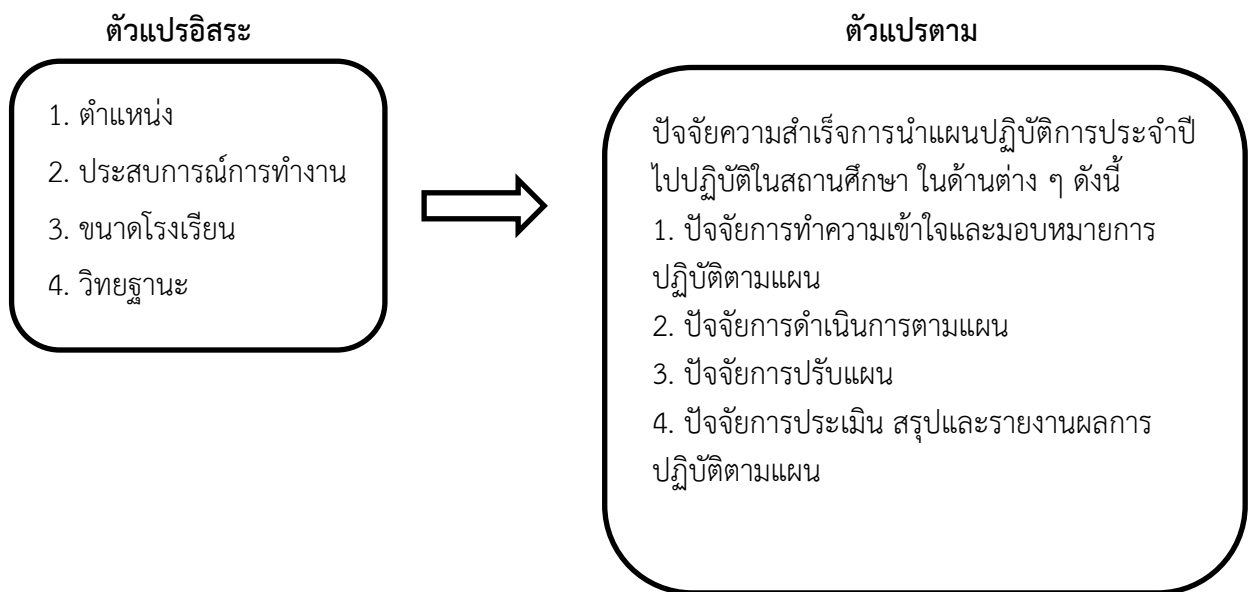
ณัฐวิทย์ ไชยสงค์ (2554) กล่าวว่า การนำแผนไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นต้องพิจารณาจากขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติเป็นสำคัญ หากไม่มีการนำแผนไปปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้แล้วองค์กรก็ขาดประสิทธิภาพ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้วางไว้ในแผน และอาจจะเกิดความเสียหายร้ายแรงต่อองค์กรได้ ทั้งในด้านงบประมาณ เวลา ทรัพยากรต่าง ๆ ปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติ มี 7 ประการ คือ (1) การทำความเข้าใจแผน (2) การมอบหมายการปฏิบัติตามแผน (3) การดำเนินการตามแผน (4) การพิจารณาปัญหาและอุปสรรค (5) การปรับแผน (6) การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (7) การสรุปและรายงานผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเครื่องมือที่กำหนดกรอบและแนวทางในการ

ขับเคลื่อนการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับชาติ เพื่อให้การบริหารแผนสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการให้บริการของหน่วยงาน และการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติ ดังนี้ (1) สร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับผู้บริหาร (2) เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการในหน่วยงานทุกระดับ (3) บูรณาการแผนปฏิบัติการ สู่แผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายกลยุทธ์ และกำหนดแผนงาน (4) มีการกำกับ ติดตาม และรายงานผลการปฏิบัติงาน

สรุปว่า ปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนไปปฏิบัติเกิดจากกระบวนการปฏิบัติงานตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนงานหรือโครงการเพื่อให้งานที่กำหนดไว้ในแผนบรรลุเป้าหมาย โดยจัดกลุ่มใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการทำความเข้าใจและมอบหมายการปฏิบัติตามแผน ด้านการดำเนินการตามแผน ด้านการปรับแผนโดยการพิจารณาปัญหาและอุปสรรค ด้านการประเมินสรุป และรายงานผลการปฏิบัติตามแผน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณซึ่งมีตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วิชยฐานะ และขนาดโรงเรียน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครบุรี เขต 2 แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากร คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 121 โรงเรียน โดยกำหนดให้ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ จาก 121 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 รวมจำนวน 242 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2, 2566) กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณจาก 92 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 รวม จำนวน 184 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบประเมินสภาพจริงเกี่ยวกับการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา และตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปร ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน ใช้การทดสอบความแปรปรวนด้วย One-Way ANOVA และทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé's Method)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 87.00 วิทยฐานะส่วนใหญ่ สูงกว่าชำนาญการ

จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 76.10 และขนาดโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 144 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.30

ตอนที่ 2 ระดับปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินการตามแผน และด้านการปรับแผน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการทำความเข้าใจและมอบหมายการปฏิบัติตามแผน และด้านการทำความเข้าใจและมอบหมายการปฏิบัติตามแผน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างาน แผนงานและงบประมาณซึ่งมีตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48 แสดงว่า การดำเนินงานตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ซึ่งอาจเกิดมาจากสาเหตุที่ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานอาจไม่ให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี รวมถึงอาจขาดการควบคุม กำกับติดตาม นิเทศและประเมินผล ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากในการนำแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดเฉลี่ย ยืนยง (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา

2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา ตามตัวแปรตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณซึ่งมีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยความสำเร็จการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามักมีบทบาทในการกำหนดแนวทางและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งมีผลต่อการกำหนดแผนงานและการใช้งบประมาณในทิศทางที่ต่างกัน ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้างานที่ไม่ได้อำนาจในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาหรือวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอาจต้องปฏิบัติตามแผนงานและงบประมาณที่กำหนดโดยผู้บริหาร หรือผู้บริหารสถานศึกษามักมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการและ

ดำเนินการของสถานศึกษา ในขณะที่ครูที่เป็นหัวหน้างานที่มีตำแหน่งต่ำกว่าอาจมีความรับผิดชอบที่จำกัดในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จูรี เพอบาน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมากกว่าความคิดเห็นครูผู้รับผิดชอบงานแผน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชไมพร ลักขชวร (2558) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา ตามตัวแปรขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทรัพยากรและการบริหารจัดการที่ต่างกันเป็นต้นว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มักมีทรัพยากรทางการศึกษาและการบริหารจัดการที่คล่องตัวกว่าไม่ว่าจะเป็นจำนวนครูและบุคลากร พื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ตลอดจนงบประมาณโรงเรียนขนาดใหญ่กว่าอาจมีทรัพยากรที่เพียงพอในการสนับสนุนแผนปฏิบัติการต่าง ๆ และการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุตเฉลียว ยืนยง (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลางมีปัญหาในการนำแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติในสถานศึกษาแตกต่างกันกับผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารและครูจากโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีปัญหามากกว่าผู้บริหารและครูจากโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีจำนวนบุคลากรจำกัดทำให้ไม่มีเวลาทำงานพิเศษอย่างอื่นนอกจากการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลงส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีปัญหาในการนำแผนไปปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ ขาวพอง (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา ตามตัวแปรประสพการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณที่มีประสพการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูที่มีประสพการณ์การทำงานที่มากกว่ามักมีทักษะและความเชี่ยวชาญทางการบริหารมากกว่าพร้อมกันนั้นประสพการณ์การทำงานที่มากกว่ายังหมายถึงการได้รับโอกาสเข้าร่วมและพัฒนาทักษะความรู้ที่มีผลต่อการดำเนินงานในตำแหน่ง นอกจากนี้ประสพการณ์การทำงานที่มีมากกว่ายังส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจในสถานการณ์ที่อาจมีความท้าทาย ขณะเดียวกันผู้บริหารและครูที่มีประสพการณ์น้อยอาจต้องเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่มากขึ้นในระหว่างการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมพร ธีระศักดิ์ (2552) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสพการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มีประสพการณ์มากได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และได้ลงมือปฏิบัติมาเป็นเวลานานจึงทำให้ทราบและเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้มากกว่าผู้ที่มีประสพการณ์ในการทำงานน้อย

2.4 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา ตามตัวแปรวิทยฐานะ พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณซึ่งมีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน เช่น ตำแหน่ง ความก้าวหน้า หัวหน้างาน ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนปัจจัยสภาพแวดล้อมของงาน ได้แก่ รูปแบบการบริหาร นโยบายและขั้นตอนการทำงานกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมการทำงาน ตลอดจนประโยชน์และผลตอบแทน ตลอดจนการดำรงวิทยฐานะในระดับที่ต่างกันส่งผลให้สมรรถนะการปฏิบัติงานไม่เท่ากันซึ่งอาจส่งผลต่อความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยความสำเร็จของการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติที่ต่างกันได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 (2564) ระบุว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานสูงขึ้นตามระดับการปฏิบัติที่คาดหวังตามตำแหน่งและวิทยฐานะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารและครูควรศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามปฏิทินปฏิบัติงานของแผนปฏิบัติการประจำปี รวมถึงควรพิจารณาปัญหาที่อาจเกิดขึ้นขณะดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ รวมทั้งมีการนำเอาแผนทั้งหมดของโรงเรียนมาประสานกัน จัดเรียง

ตามระยะเวลาที่ปฏิบัติเพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อนกัน มีการกำหนด สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือที่จะใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ด้านการปรับแผน ผู้บริหารและครูควรศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา ข้อบกพร่องของแผนปฏิบัติการประจำปีโดยมีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปีให้เหมาะสมกับโครงการแต่ละโครงการ โดยจัดการประชุมเพื่อค้นหาปัญหา ข้อบกพร่อง แล้วนำมาวินิจฉัย แก้ปัญหา สรุป และพิจารณาว่ามีแผนงานหรือโครงการใดจะดำเนินการต่อไปหรือไม่ หากสามารถดำเนินการต่อไปได้ต้องกำหนดวิธีการปฏิบัติการที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อให้ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจส่วนประกอบและสาระของแผนปฏิบัติการประจำปี การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ พร้อมทั้งการกำหนดความรับผิดชอบให้กับบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเหมาะสม

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการการประเมินผลตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสรุปและรายงานผล เพราะการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนจะทำให้ทราบว่าดำเนินการตามแผนนั้นเป็นไปตามที่วางแผนไว้เพียงใด ได้ผลหรือมีปัญหาอย่างไรบ้าง หากมีการปรับปรุงแผนจะปรับปรุงอย่างไร นอกจากนี้การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนถือเป็นการแสดงถึงความโปร่งใสในการบริหารงานและความเป็นต้นแบบแห่งองค์กรที่มีความโปร่งใส

บรรณานุกรม

- จური เพอบาน. (2558). การศึกษาการบริหารแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.
- ชไมพร ลักขร. (2558). สภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ดนุวิศ ไชยสงค์. (2554). การศึกษาสภาพและปัญหาการนำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พชรพร สารพันธ์. (2552). *สภาพและปัญหาการนำแผนไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- พัศตร์ผจง วัฒนสินธุ์ และพสุ เตชะรินทร์. (2545). *การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรวิทย์ ขาวพอง. (2563). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สมาน อัครภูมิ. (2553). *การบริหารการศึกษสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.
- สมิต สัจฉกร. (2550). *การวางแผนปฏิบัติงาน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เดือนตุลา.
- สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครู*. เข้าถึงได้จาก: https://otepc.go.th/images/00_YEAR2564/03_PV1/1Mv9-2564.pdf.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pbi2.go.th/web>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.at/eouLW>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุดเฉลียว ยืนยง. (2563). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- อุมาพร อีระศักดิ์. (2552). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Blocher, J. E. (2010). *Cost Management A Strategic Emphasis*. 5th ed. New York: Mcgraw Hill.
- Bullen, V. C. & Rockart, F. J. (1981). *A Primer on Critical Success Factors*. Massachusetts Institute of Technology. Sloan School of Management Massachusetts, USA.

การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สมุทรสาคร สมุทรสงคราม

Secondary School Library Administration under the Office of Secondary Education

Area Samut Sakhon Samut Songkhram

อริสรา บุญทรัพย์¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนที²

Arissara Boonsap¹ and Rakchanokcharin Poonsuwannatee²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: aris2612ann@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามขนาดโรงเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์ ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 40 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยประชากร ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับชั้นของความเป็นอิสระ ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความแตกต่างระหว่างกลุ่มและความน่าจะเป็น ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ที่มีต่อการบริหารงานห้องสมุด 4 ด้าน (ก) ด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ข) ด้านงานเทคนิคห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค) ด้านงานบริการห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ง) ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยภาพรวมพบว่า จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารงาน ห้องสมุด โรงเรียนมัธยม

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the library management of educational administrators in secondary schools; Under the jurisdiction of the Samut Sakhon Secondary Educational Service Area Office, Samut Songkhram (2) to compare the library management of educational institution administrators in secondary schools. Under the jurisdiction of the Samut Sakhon Secondary Educational Service Area Office, Samut Songkhram, classified by school size This research is a quantitative research on the population, namely educational institution administrators. teacher librarian Under the jurisdiction of the Samut Sakhon Secondary Educational Service Area Office, Samut Songkhram, totaling 40 people. The research tool was a questionnaire. Data were analyzed using population averages. standard deviation Level of independence The sum of squares of the scores Mean square of scores Statistical value used to determine differences between groups and probability. The results of the research found that (1) library management of educational institution administrators in secondary schools Under the jurisdiction of the Samut Sakhon Secondary Educational Service Area Office, Samut Songkhram, regarding library administration in 4 areas (a) School library administration Overall, it was at a high level. (b) School library technical work. Overall, it was at a high level. (c) School library services. Overall, it was at a high level (d) in organizing school library activities. Overall, it was at a high level. (2) Compare the library management of educational institution administrators in secondary schools. Under the jurisdiction of the Samut Sakhon Secondary Educational Service Area Office, Samut Songkhram, which has different school sizes. Overall, it was found that Classified by school size, the overall differences were statistically significant at the .05 level. When considering each aspect, it was found that every level was significantly different at the .05 level.

Keywords: Administration, library, high school

บทนำ

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูปประเทศไทย ได้ประกาศยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์กำหนดให้มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อศตวรรษที่ 21 โดยปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อเตรียมประชากรสู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลายมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา รู้เท่าทันสื่อ

ปรับตัว สื่อสาร และ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองดีรู้สิทธิ หน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การสร้างการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากจะมีการเรียนรู้เนื้อหาสาระความรู้แล้ว ทักษะ การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้ ตลอดจนการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะทักษะการสื่อสาร คือ “การอ่านออกเขียนได้” นับเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นทักษะการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกันและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ ในการพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาตนเองและ สังคม (คู่มือการดำเนินการพัฒนาการอ่านการเขียน สพป.พะเยา เขต 2, 2566)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญทางการจัดการศึกษาของชุมชน โดยเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ การถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม และการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้า ทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้ บุคคลเรียนรู้อย่างตลอดชีวิต ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขหน้าที่หลัก ที่สำคัญ คือ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ โรงเรียนจำเป็นต้องจัดให้มีห้องสมุด เพื่อประกอบการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียนและครูซึ่งปัจจุบันควรเป็น แหล่งบริการความรู้ของผู้บริหารตลอดจนชุมชนอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534, น.7) ห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการบริการการอ่านแก่ผู้มาใช้บริการอย่างทั่วถึง มีการแนะนำและส่งเสริมการอ่านมากมายหลายรูปแบบ เพื่อสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการให้มากที่สุด เท่าที่สามารถทำได้เพราะการอ่านเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการศึกษา หาความรู้การประกอบอาชีพ การศึกษาต่อ และการพักผ่อนหย่อนใจ นับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ผู้อ่านจะได้รับ ประโยชน์จากการอ่านทั้งในด้านการศึกษาเล่าเรียนโดยตรง หรือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้ได้ความรู้ หรือคำตอบที่ตนต้องการ ตลอดจนได้รับความรื่นเริงบันเทิงใจ ยิ่งมากเท่าไร ยิ่งเพิ่มพูนความรู้และสะสม ประสบการณ์มากขึ้นเท่านั้น บุคคลใดที่ต้องการ จะสร้างชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้มีคุณค่าจึงจำเป็นต้อง ศึกษาค้นคว้าไปตลอดชีวิต เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การศึกษาคือชีวิต ดังนั้นห้องสมุดกับการศึกษา จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้มีบทบาทสำคัญในการศึกษาทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ห้องสมุดจะ ช่วยให้การจัดการศึกษาได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างแท้จริงเพราะเป็นที่ทราบกันดีว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญ โดยเฉพาะห้องสมุดโรงเรียนเป็นที่ให้ความรู้ในการศึกษาค้นคว้า ที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนช่วยวางรากฐานให้นักเรียนรักการเรียนรู้สนใจที่จะเรียนรู้ไปจนตลอดชีวิต เพื่อสร้าง พลเมืองที่มีคุณภาพ (วีระวรรณ วรรณโท, 2544)

ห้องสมุดถือว่าเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ที่สำคัญและเป็นศูนย์รวมที่จะสามารถพัฒนานักเรียน ให้เป็นคนมีนิสัยรักการอ่านมีความรู้กว้างขวางมีโลกทัศน์ที่กว้าง สามารถรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตต่อไปห้องสมุดจะต้องมีเอกสารสิ่งพิมพ์และ สื่อการเรียนการสอน

ที่หลากหลายและมีคุณภาพไว้ให้บริการแก่นักเรียนได้เลือกศึกษาค้นคว้าตามความถนัดความสามารถและความสนใจ โดยผู้ที่เข้ามาใช้บริการห้องสมุดจะต้องได้รับความรู้จากการค้นคว้าอย่างเต็มที่ อันจะเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ (อรรถพล สุวรรณผา, 2548, น. 1)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นว่าห้องสมุดมีความจำเป็นต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมากจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร คณะครู และบรรณารักษ์ที่จะต้องร่วมมือกันส่งเสริมห้องสมุดให้เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยครูผู้ทำหน้าที่สอนและครูบรรณารักษ์ศึกษาหลักสูตรในแต่ละระดับที่สอนอยู่ในโรงเรียนและร่วมมือดำเนินการสอน การจัดหาวัสดุสารสนเทศมาให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนของตน โดยครูกำหนดเป้าหมายในแต่ละรายวิชาครูบรรณารักษ์จัดหาสื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนและให้นักเรียนเข้าห้องสมุดศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปประเทศไทย ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครสมุทรสงคราม ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน 2. ด้านงานเทคนิคห้องสมุดโรงเรียน 3. ด้านงานบริการห้องสมุดโรงเรียน 4. ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับห้องสมุด

สนั่น ดวงเกตุ (2550, น.9) กล่าวว่า ห้องสมุดโรงเรียนเป็นสถานที่รวบรวมหนังสือ วารสารและสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุทัศนวัสดุที่สอดคล้องกับหลักสูตรในปัจจุบัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนของครู และนักเรียน เป็นสถานที่ที่ทุกคนในโรงเรียน สามารถเลือกการอ่านหนังสือและค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ ได้โดยอิสระ นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางวัสดุสิ่งพิมพ์และทัศนวัสดุต่าง ๆ

ชญาภรณ์ กุลนิตติ (2553, น.7) ได้ให้ความหมายของห้องสมุดไว้ว่า ห้องสมุดเป็นแหล่งรวบรวมสารสนเทศในสาขาวิชาต่าง ๆ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นอยู่กับประเภทของห้องสมุดจึงทำให้สารสนเทศและบริการในห้องสมุดแต่ละประเภทแตกต่างกัน

อรรถัย จำปาทอง (2555, น.11) ได้ให้ความหมายของห้องสมุดไว้ว่า เป็นสถานที่รวบรวมทรัพยากรที่สำคัญของสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้าอิสระสำหรับครู นักเรียนและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยมีบรรณารักษ์คอยอำนวยความสะดวก

สรุปได้ว่า ห้องสมุดโรงเรียน หมายถึง แหล่งเรียนรู้ที่ประกอบด้วย หนังสือ วารสาร สื่อสารสนเทศต่าง ๆ รวมถึงสื่อสื่อดิจิทัลที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนของ ครู นักเรียน เทคโนโลยีที่ทันสมัยอำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า โดยมีครูบรรณารักษ์เป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการและให้บริการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

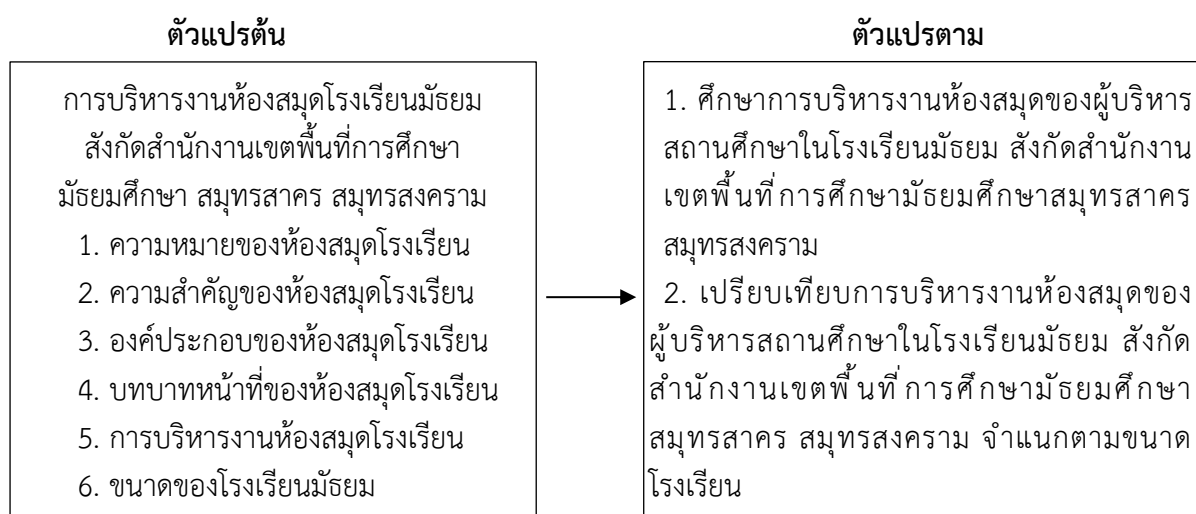
กิ่งใจ รัตแนสนศรี (2562) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ขอบข่ายการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน กระบวนการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนและผลของการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน 2. รูปแบบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจัดลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ผลของการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน กระบวนการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน และขอบข่ายการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ตามลำดับ

แพรวนภา รุ่งเรืองโชติสกุล (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพและปัญหาการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีมากถึงร้อยละ 82.00 โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านกิจกรรมห้องสมุด ปัญหาด้านบริการห้องสมุด ปัญหาด้านบริหารงานห้องสมุด และ ปัญหาด้านเทคนิคห้องสมุด ตามลำดับ สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนในภาพรวมมีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ ด้านเทคนิคห้องสมุด ควรมีการประสานงานขอความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านเทคนิคจากห้องสมุดโรงเรียนอื่นและสำรวจความต้องการทรัพยากรสารสนเทศรวมถึงการจัดสรรให้เป็นระบบทั่วถึงกับผู้ใช้ทุกคน ด้านกิจกรรมห้องสมุด ควรจัดหาระบบสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัยเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการด้านบริการห้องสมุด ควรมีการจัดสื่อสื่อดิจิทัลที่หลากหลายและเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้และด้านบริหารงานห้องสมุด ควรพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมหรือศึกษาดูงานและมีการประเมินติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

นภัสนันท์ พรหมทา (2562) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ รองลงมา คือ ด้านนักเรียนด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านผู้บริหาร และด้านครู ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์และครูที่มีต่อสภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสภาพตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาหลายด้านพบว่า ด้านครู ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูบรรณารักษ์และครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านครูและด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 4. ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า 4.1 ด้านผู้บริหารควรมีการจัดทำแผนการดำเนินการอย่างชัดเจนในการบริหารงานห้องสมุดโดยศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเพื่อกำหนดทิศทางในการแก้ปัญหาไปสู่การจัดตั้งคณะกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีตัวแทนของนักเรียนร่วมเป็นเจ้าหน้าที่ห้องสมุดกับครูบรรณารักษ์กำหนดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง 4.2 ด้านครูผู้บริหารควรพิจารณาเลือกครูบรรณารักษ์ที่มีคุณวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษ์โดยตรงหรือถ้าไม่มีควรเลือกครูที่มีความรู้ด้านการจัดการห้องสมุดโดยแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจนและให้การสนับสนุนเพื่อเข้าอบรมพัฒนาตนเองได้อย่างสม่ำเสมอ 4.3 ด้านนักเรียนควรส่งเสริมความซื่อสัตย์โดยมีพื้นที่สำหรับเก็บสัมภาระ และจัดโต๊ะทำงานของบรรณารักษ์ให้อยู่ในที่เหมาะสมสะดวกต่อการมองเห็นพฤติกรรมของนักเรียนรวมทั้งจัดกิจกรรมและเสริมแรงให้นักเรียนเข้าใช้บริการห้องสมุด 4.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศควรจัดให้มีบริการสืบค้นออนไลน์มีเครื่องคอมพิวเตอร์บริการนักเรียนอย่างเพียงพอ 4.5 ด้านอาคารสถานที่ควรมีการจัดสัดส่วนให้เหมาะสมเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนและมีมุมบริการที่หลากหลาย

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน ครูบรรณารักษ์ จำนวน 20 คน รวมทั้งหมด 40 คน จากโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ทั้งหมด 20 โรงเรียนซึ่งผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานเทคนิคห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริการห้องสมุดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียน ด้วยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานเทคนิคห้องสมุดโรงเรียน ด้านงานบริการห้องสมุดโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามขนาดโรงเรียน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's multiple comparison method)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม สรุปผลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

1. การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.08$ $\sigma=.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน ($\mu=4.19$ $\sigma=.60$) ด้านงานเทคนิคห้องสมุดโรงเรียน ($\mu=4.10$ $\sigma=.58$) ด้านงานบริการห้องสมุดโรงเรียน ($\mu=4.08$ $\sigma=.56$) ด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ($\mu=4.03$ $\sigma=.53$) ตามลำดับ

1.1 การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.03$ $\sigma=.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานห้องสมุดตลอดปีการศึกษา ($\mu=4.35$ $\sigma=.66$) จัดหนังสืออย่างเพียงพอและเหมาะสมกับวัยผู้ใช้บริการ ($\mu=4.25$ $\sigma=.66$) จัดทำแผนการดำเนินงานห้องสมุดเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน ($\mu=4.17$ $\sigma=.71$) มีการจัดสรรงบประมาณในห้องสมุดอย่างเพียงพอในการดำเนินงาน ($\mu=4.17$ $\sigma=.71$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและงานต่าง ๆ ของห้องสมุดโรงเรียน ($\mu=3.80$ $\sigma=.68$)

1.2 การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านงานเทคนิคห้องสมุดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.10$ $\sigma=.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ตรวจจับหนังสือ ($\mu=4.37$ $\sigma=.66$) การจัดหนังสือขึ้นชั้นเพื่อบริการ ($\mu=4.22$ $\sigma=.65$) การจัดทำกฤตภาค ($\mu=4.22$ $\sigma=.69$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริการยืม - คืน ($\mu=3.80$ $\sigma=.79$)

1.3 การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านงานบริการห้องสมุดโรงเรียนโดย รวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.08$ $\sigma=.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ บริการวิชาการและกิจกรรมแก่ชุมชน ($\mu=4.30$ $\sigma=.64$) บริการให้ความช่วยเหลือในการอ่าน ($\mu=4.30$ $\sigma=.68$) บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ ($\mu=4.20$ $\sigma=.60$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด ($\mu=3.75$ $\sigma=.77$)

1.4 การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.19$ $\sigma=.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การแนะนำการใช้หนังสือสารานุกรม ($\mu=4.32$ $\sigma=.65$) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหน้าเสาธงหรือเสียงตามสาย และ การแนะนำหนังสือใหม่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ($\mu=4.22$ $\sigma=.65$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การแนะนำการใช้หนังสือสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ($\mu=4.12$ $\sigma=.68$)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

2. การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงครามจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

2.1 การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

2.2 การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านงานเทคนิคห้องสมุดโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนมัธยมขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

2.3 การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านงานบริการห้องสมุดโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

2.4 การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียนของโรงเรียนมัธยมขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนมัธยมขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1. การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน ในหัวข้อ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมและงานต่าง ๆ ของห้องสมุดโรงเรียน ให้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่ หลากหลายเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว เป็นที่น่าสนใจ ด้านงานต่าง ๆ ของห้องสมุดให้มีคณะครูและ นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน

2. การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านงานเทคนิคห้องสมุดโรงเรียน ในหัวข้อการนำ คอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริการ ยืม - คืน ให้จัดหาคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถ ยืม - คืน หนังสือในระบบคอมพิวเตอร์ได้ด้วยตนเอง

3. การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านงานบริการห้องสมุดโรงเรียน ในหัวข้อบริการแนะนำ การใช้ห้องสมุด ให้จัดทำป้ายแนะนำการใช้บริการห้องสมุดให้ละเอียดชัดเจน จัดตั้งกลุ่มยุวบรรณารักษ์ เพื่อแนะนำการใช้บริการห้องสมุดให้แก่ผู้ใช้บริการ

4. การบริหารงานห้องสมุดของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน ในหัวข้อการแนะนำ การใช้หนังสือสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้จัด กิจกรรมที่มีความหลากหลาย ดึงดูดความสนใจให้ผู้ใช้บริการเห็นความสำคัญของหนังสือสมเด็จพระกนิษฐา ธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าการสืบค้นข้อมูลในรูปแบบห้องสมุดดิจิทัล
2. ควรพัฒนาการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาความรู้สู่เว็บไซต์เพื่อใช้ในการสืบค้น

บรรณานุกรม

กิ่งใจ รัตนแสนศรี. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

ชญาภรณ์ กุลนิต. (2553). *สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

นภัสนันท์ พรหมทา. (2562). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

- แพรวนภา รุ่งเรืองโชติสกุล. (2564). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- วีระวรรณ วรรณโท. (2544). *การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนมัธยม การสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- สนั่น ดวงเกตุ. (2550). *สภาพและปัญหาการบริหารงานห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดหนองแขงวิทยา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. (2565). *คู่มือการดำเนินการพัฒนาการอ่านการเขียน*. เข้าถึงได้จาก: คู่มือการดำเนินการพัฒนาการอ่านการเขียน-สพป.พะเยา เขต 2 phayao2.go.th, 20 กรกฎาคม 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). *แนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว.
- อรทัย จำปาทอง. (2555). *การศึกษาปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อรรคพล สุวรรณผา. (2548). *การบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

การเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

Strengthening Students' Self-Discipline in School under the Jurisdiction of the

Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2

สุพิชญ์ภักครอิน ฉ้อนครบุรี¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณณี²

Suphitphakin Chaonkronburi¹ and Rakhanokcharin Poonsuwannatee²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (นวัตกรรมการบริหารการศึกษา)¹

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: suphit.phak.in951848597@gmail.com¹, Rakchanokcharin.poo@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 -6 ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 358 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัย แบบสอบถามพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 58.90 เพศชาย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 และไม่ระบุเพศ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 (2) นักเรียนมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองรายด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 ค่ามัธยฐาน 4 และค่าเฉลี่ย 3.75 ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 ค่ามัธยฐาน 3 และค่าเฉลี่ย 3.94 ด้านความเป็นผู้นำ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 ค่ามัธยฐาน 3 และค่าเฉลี่ย 3.56 ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 ค่ามัธยฐาน 3.33 และค่าเฉลี่ย 3.92 ด้านความตรงต่อเวลา มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 ค่ามัธยฐาน 3.67 และค่าเฉลี่ย 3.82 ด้านความอดทน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 ค่ามัธยฐาน 3.50 และค่าเฉลี่ย 3.72 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเสริมสร้างวินัยในตนเอง พฤติกรรม นักเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purpose of this research were (1) to study the behavior of promoting self-discipline among students in school under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2 and (2) to study the component of enhancing students' self-discipline in school under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2. This research is quantitative. Sample groups include: students in Primary 4-6, academic year 2023, number of 358 people by simple random method. Also, the research tool is a student self-discipline behavior questionnaire. Statistics used in data analysis are percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results of the research found that (1) information about the respondents' behavior : in promoting self-discipline among students found that the majority of students were female 211 people accounting for 58.90 percent, male 138 people accounting for 38.50 percent, and 9 people did not specify their gender calculated as 2.50 percent, (2) students have self-disciplined behavior in each aspect, including the part of responsibility that has a standard deviation of 0.82, a median of 4, and a mean of 3.75, the self-confidence aspect has a standard deviation of 1.03, a median of 3, and a mean of 3.94, leadership has a standard deviation of 0.94, a median of 3, and a mean of 3.56, honesty has a standard deviation of 0.80, a median of 3.33, and a mean of 3.3.92, punctuality has a standard deviation of 0.90, a median of 3.67, and a mean of 3.82, in terms of tolerance there was a standard deviation of 0.90, a median of 3.50, and a mean of 3.72, respectively.

Keyword: Strengthening self-discipline, behavior, elementary school student

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 กำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการ ให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ การศึกษาที่พึงประสงค์มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติได้กล่าวถึงความจำเป็น ในการพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี มีวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากร มนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ “คนไทย ในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดี ในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัย รักษา ศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21” โดยมุ่งเน้น

พัฒนาคนในเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นวิถีในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้ครอบครัวอบอุ่น ดำเนินชีวิต โดยยึดมั่นในคุณธรรม' จริยธรรม มัธยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์และแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (ศรชัย เกษมสุข, 2564)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ได้กำหนดวิสัยทัศน์พัฒนาไว้ดังนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก เมื่อจบการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนเองนับถือ (เบญญาภา หลวงราช, 2560)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ซึ่งเป็นแผนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนาคนไว้เพื่อเป็นการวางรากฐานคนไทยให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบ วินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 (ศรชัย เกษมสุข, 2564)

สิริกร สีนสม (2558) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติเนื่องจากคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ยังมีความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสการศึกษา ขาดความเสมอภาครวมทั้งปัญหา ด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัยความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะของคนไทย

เบญญาภา หลวงราช (2560) กล่าวถึงปัจจุบันสภาพปัญหาของสังคมไทยมีปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนหลายประการ เช่นการหนีเรียน การใช้สารเสพติด ทะเลาะวิวาท ติดเกม ปัญหาผู้สาวทำผิดกฎหมาย ใช้คำหยาบการ ใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ผิด ไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ แต่งกายไม่ถูกระเบียบ ขาดระเบียบวินัยซึ่งปัญหาเหล่านี้ในวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

ประวิณ ฒ นคร (2558) กล่าวในรายงานเรื่อง การปฏิรูประบบการเรียนรู้เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองดี วินัยเด่น: คนดี มีวินัยภูมิใจในชาติ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ใจความว่า ปัญหาสำคัญต่าง ๆ ในสังคมที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ได้แก่ ปัญหาการแตกแยก ขาดความรู้รักสามัคคี ปัญหาการไร้วินัย ไม่เคารพกฎหมาย ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการตั้งครม.ในวัยเรียน ปัญหาผลการสอบวัดมาตรฐานความรู้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ปัญหาอุบัติเหตุเสียชีวิตจำนวนมากในวันหยุด เทศกาลสำคัญ ปัจจัยสำคัญที่เป็นเหตุให้คนไทยขาดคุณลักษณะของความเป็นคนดี ไม่มีวินัย ขาดความรับผิดชอบ มีทั้งปัจจัยจากระบบการศึกษาและปัจจัยจากสังคม และสภาวะแวดล้อม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษาไทยทั้งระบบอย่างเร่งด่วน

จากปัญหาการขาดวินัยนับเป็นปัญหาที่กล่าวถึงเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งตัวบุคคล และสังคมโดยรวม โดยเฉพาะในวงการการศึกษา ซึ่งวินัยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ และเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เพราะเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า โดยเฉพาะในระดับการศึกษา 5 ชั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเน้นความสำคัญในการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพปัญหาที่แท้จริง เพื่อหาแนวทางแก้ไข และส่งเสริมวินัยในตนเองของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความหมายของวินัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า

นพดล ครสสาย (2558) ประวิณ ณ นคร (2558) เบญญาภา หลวงราช (2560) คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ (2561) สรุปได้ว่า วินัย คือ กฎกติกาทางสังคม ข้อห้าม ข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ ที่สร้างขึ้นโดยองค์กร หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่อยู่ในสังคมประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข เนื่องจากวินัยเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ เพราะฉะนั้นจึงต้องเกี่ยวข้องกับการลงโทษ เมื่อกระทำผิดหรือเมื่อละเมิดวินัยที่กำหนดไว้ สังคมทุกสังคม องค์กรทุกองค์กรมีกฎระเบียบ ที่เป็นของตนเองเพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานที่แห่งนั้นใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข คุณค่าเกิดจากการรับรู้ ยอมรับของบุคคล ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าสิ่งนั้นเกิดประโยชน์ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า ดังต่อไปนี้

มาสโลว์ (Maslow, 1943) กล่าวว่า การเห็นคุณค่า หมายถึง ความต้องการที่สำคัญ และเข้าใจยากที่สุด เพราะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ มากมาย การเห็นคุณค่า เกิดจากการยอมรับ ของคนอื่น โดยดูจากการตอบสนองของคนรอบข้าง หรือจากการประเมินความสามารถ และการประสบความสำเร็จหากการประเมินเป็นไปในทางบวกก็จะเกิดความเชื่อมั่นในคุณค่า แต่ถ้าประเมินเป็นไปในทิศทางลบ ก็จะทำให้รู้สึกด้อยค่า ไม่มีคุณค่า

แคปแลน และนอร์ตัน (Kaplan and Norton, 1996) การประเมินองค์กรแบบสมดุล (Balanced Scorecard) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดและแปลงวิสัยทัศน์ลงสู่เป้าหมายในระดับต่าง ๆ จนถึงการปฏิบัติ รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมและติดตามผลการดำเนินงาน การวัดผลเป็นการวัดที่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน แบ่งออก เป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) ถือเป็นมุมมองที่

เป็นรากฐานของการบรรลุวัตถุประสงค์ในมุมมองด้านอื่น และมีความสัมพันธ์กับแนวคิดทุนมนุษย์ (2) มุมมองด้านลูกค้า (Customer Perspective) ถือเป็น มุมมองที่เป็นรากฐานของการบรรลุวัตถุประสงค์ในมุมมองด้านอื่น และมีความสัมพันธ์กับแนวคิด ทุนมนุษย์ (3) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Business Process Perspective) มุมมองด้านนี้ จะต้องสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับสองด้าน คือมุมมองด้านการเงินและมุมมองด้านลูกค้า และ (4) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) นับเป็นรากฐานของการนำไปสู่ความสำเร็จของมุมมองด้านอื่น วัตถุประสงค์ในมุมมองนี้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถของพนักงาน ความสามารถของระบบข่าวสาร และการปรับตัวให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

มณฑลลักษณะ ภัคดิชน (2556) กล่าวว่า แนวคิดแบบดุลยภาพนำมาประยุกต์ใช้การประเมินผลการดำเนินงานขององค์กร การกำหนดมุมมองนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ซึ่งแนวทางในการกำหนดมุมมอง/มิติดังกล่าว ประกอบด้วย (1) มิติด้านผู้เรียน (2) มิติด้านการบริหารจัดการ (3) มิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา และ (4) มิติด้านงบประมาณ และทรัพยากร

อินดา แต่งอ่อน (2559) กล่าวว่า การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรโดยใช้วิธีการวัดผลองค์กรแบบสมดุล ประกอบด้วย (1) มุมมองด้านประสิทธิผล ตามพันธกิจ (2) มุมมองด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ (3) มุมมองด้านคุณภาพ การให้บริการ และ (4) มุมมองด้านการพัฒนาองค์กร จึงสรุปได้ว่าคุณค่า หมายถึง ความรู้สึกของคนที่มีความเชื่อต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง โดยมีความเชื่อว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม มีความคุ้มค่าต่อค่าใช้จ่ายที่ใช้ไปกับสิ่ง ๆ นั้น

ด้านการประเมินคุณค่าตามแนวคิดการวัดผลเชิงดุลยภาพ (Balanced Score Card: BSC) ของ Kaplan & Norton (1996) ประกอบไปด้วยการประเมินคุณค่า มีวัตถุประสงค์เพื่อ ตัดสินคุณค่าของรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมเมื่อนำไปใช้แล้วส่งผลต่อผู้เรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง ประกอบไปด้วย (1) ด้านบริบทโรงเรียน (2) ด้านครูและ (3) ด้านนักเรียน

ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของแมเรอร์ (อ้างถึงใน ชไมพร สีมา, 2562) สามารถสรุปได้ว่า การเกิดพฤติกรรมการมีวินัยใน ตนเองของแต่ละบุคคลนั้น จะเริ่มต้นมาจากวัยเด็กโดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่เลี้ยงดูอย่างมีความรัก ความอบอุ่น ความผูกพัน และจากการอบรมสั่งสอน หรือการเลียนแบบพฤติกรรมจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองจนพัฒนามาเป็นพฤติกรรมการมีวินัยของตนเองในที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัครเดช อินทรสถาพร (2560) ศึกษาการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลอัครราช อำเภอสองแคว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า (1) การพัฒนาวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลอัครราช เรื่องการแต่งกายจากการใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้ระเบียบการแต่งกายที่ถูกต้อง ครูได้ใช้กิจกรรมการอบรมนักเรียนหน้าเสาธงในการตักเตือน และให้กำลังใจนักเรียน ใช้กิจกรรมสัญญาใจเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิญาณตน และยึดเป็นหลักในการพัฒนาตนเอง ใช้กิจกรรมการเยี่ยมบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการดูแลเอาใจใส่นักเรียน ตลอดจนสอบถามปัญหา

และหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกันจนทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และแต่งเครื่องแบบนักเรียนตามวันที่โรงเรียนกำหนด (2) การพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ภูมิศึกษาโรงเรียนอนุบาลอัญญา เรื่องการแสดงความเคารพ จากการใช้กลยุทธ์ในการเสริมสร้างวิสัยทัศน์นักเรียน คือ การอบรมหน้าเสาธงอย่างสม่ำเสมอ ครูได้เป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความเคารพหน้าเสาธง จัดกิจกรรมน้องเคารพพี่ พี่เคารพครู เป็นการแสดงความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างรุ่นพี่และรุ่นน้องในเวลาเช้าหลังเข้าแถวเคารพธงชาติทำให้นักเรียนได้แสดงความเคารพต่อผู้ที่อาวุโสกว่า และมีท่าทีที่ดีขึ้นจากการไหว้ต่อผู้ที่อาวุโสน้อยกว่า

ประกิต วิทวัสพันธ์ (2561) ศึกษารูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 ตัวแปร (1) ด้านการเลียนแบบครูในการมีวินัย (2) ด้านการเลียนแบบเพื่อน ในการมีวินัย (3) ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการมีวินัย และ (4) ด้านเจตคติการมีวินัย รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4 ตัวแปรสาเหตุ เป็นชุดกิจกรรมฝึก จำนวน 12 กิจกรรม ประกอบด้วย (1) กิจกรรมช่วยฟังหน่อย (2) กิจกรรมวินัยที่น่ารู้ (3) กิจกรรมวิเคราะห์และเลือกครุต้นแบบ (4) กิจกรรมค้นหาบุคคลต้นแบบ (5) กิจกรรมการสร้างคุณค่าด้วยเวลา (6) กิจกรรมค้นเคย (7) กิจกรรมการรู้จักตนเอง (8) กิจกรรมบทบาทหน้าที่ (9) กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ (10) กิจกรรมแต่งกายดี (11) กิจกรรมวงวิไพบเราะ และ (12) กิจกรรม 5 ส หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในกลุ่มทดลอง มีการพัฒนาจริยธรรม ด้านการมีวินัย ด้านการเลียนแบบครูในการมีวินัย ด้านการเลียนแบบเพื่อนในการมีวินัย ด้านการเลียนแบบผู้ปกครองในการมีวินัย และด้านเจตคติการมีวินัย เพิ่มขึ้น

พรทิพย์ โภกิลรัตน์ (2561) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนในโรงเรียนหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า แนวทางในการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนใช้ 3 แนวทางได้แก่ (1) ประชุมเชิงปฏิบัติการ (2) การจัดกิจกรรม พัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการแต่งกาย ด้านการตรงต่อเวลาและด้านความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่มีกิจกรรม ดังนี้ (2.1) กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน (2.2) กิจกรรมรักษาความสะอาด ของบริเวณโรงเรียน (2.3) กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง (2.4) กิจกรรมยื่น-รับส่งนักเรียน (3) การนิเทศ ติดตามผล

ดลรวี เต็มงาม (2562) ศึกษาแนวทางส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียน ในอำเภอบางใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ด้านความรับผิดชอบการทำงานที่มอบหมาย ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อแก่นักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นด้านความรับผิดชอบต่อ เช่น กำหนดเวลาส่งงานให้ชัดเจนแก่นักเรียน เพราะนักเรียนมีความรับผิดชอบแตกต่างกัน ให้แรงเสริม ยกย่อง ชมเชย รางวัล และคะแนนเก้านิทานคุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสอดแทรกคำสอนทางพระพุทธศาสนา

ด้านการตรงต่อเวลา การจัดทำตารางบันทึกการส่งงาน และการมาเรียนชี้แจงผลกระทบของการไม่ตรงต่อเวลา ให้นักเรียนรับทราบ มีบทลงโทษให้ชัดเจนหากนักเรียนไม่ตรงต่อเวลาให้แรงเสริมขึ้นชมยกย่อง ให้รางวัลเมื่อนักเรียนส่งงานครบตรงตามเวลาที่ครูนัดหมาย

เอ็มบาลูกา (Mbaluka, 2017) ได้ทำการศึกษา ผลกระทบของวินัยในตนเองของนักเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมทางวิชาการของนักเรียนต่อผลการเรียนของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่าการมีวินัยในตนเองของนักเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญในผลการเรียน ความขยันหมั่นเพียรแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุดกับผลการเรียน ในขณะที่สิ่งรบกวนแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการเรียนสูงสุด การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองก็มีความสัมพันธ์อย่างมากกับ GPA และประสิทธิภาพของ ITBS การมีวินัยในตนเอง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเมื่อรวมกันแล้ว พบว่ามีผลกระทบอย่างมากต่อผลการเรียน เด็กผู้ชายมีแนวโน้มที่จะถูกรบกวนมากกว่า ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงวินัยในตนเองน้อยกว่า เด็กผู้หญิง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของเกรดเฉลี่ย และ ITBS ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมทางวิชาการของบุตรหลานรวมถึงการสื่อสารกับโรงเรียน การเลี้ยงดูการเป็นอาสาสมัคร การตัดสินใจการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่บ้าน และร่วมมือกับชุมชนในการจัดหาทรัพยากร ร่วมกันสนับสนุนโรงเรียน (ศรชัย เกษมสุข, น.74)

โมนเวา และกาทัน (Moneva & Gatan, 2020) ได้ทำการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ และวินัยในตนเองในโรงเรียนมัธยมตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ และมีระเบียบวินัย ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนมีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับระดับความฉลาดทางอารมณ์ การมีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะช่วยเพิ่มความได้เปรียบ ให้กับแต่ละบุคคลอาจเป็นการศึกษาหรือการพัฒนาอาชีพ เนื่องจากได้รับการยอมรับอย่างชัดเจนว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมปลายส่วนใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพวกเขาเรียนต่อในวิทยาลัย และเป็นสิ่งที่ทำให้พวกเขาเป็นคนที่มีความสามารถหลากหลาย เมื่อเริ่มเข้าสู่โลกการทำงาน จากการค้นพบของการศึกษาวิจัยนี้ นักเรียนสามารถระบุวิธีการและปัจจัยต่าง ๆ ในการรับมือผลของความฉลาดทางอารมณ์ และความมีวินัยในตนเอง สามารถสร้างแรงบันดาลใจและพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการทำงานหนักในโรงเรียน ครูสามารถแนะนำและตรวจสอบนักเรียนของตนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียต่อความฉลาดทางอารมณ์และวินัยในตนเอง (ศรชัย เกษมสุข, น.74-65)

แอดเลีย (Adlya, 2020) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการควบคุมตนเองต่อระเบียบวินัยของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า การควบคุมตนเองต่อระเบียบวินัยของนักเรียน ดังนั้นการควบคุมตนเองจึงส่งผลอย่างมากต่อระเบียบวินัยของนักเรียนโดยทั่วไปเป็นสิ่งที่ดีซึ่งหมายความว่านักเรียนสามารถขึ้นนำตัวเองให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับที่ควรจะเป็น ตามกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานที่ถูกต้อง ในทางกลับกันปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อระเบียบวินัยของนักเรียน ได้แก่ ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์และเพศ การเปิดกว้าง ความสนใจของผู้ปกครอง การปรับตัว การสนับสนุนจากผู้ปกครอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลี้ยงดูที่ไม่เพียงพอ

ความยากลำบากในการเรียน ความเครียดส่วนตัว และปัญหาสุขภาพที่บกพร่อง ต้องเพิ่มการควบคุมตนเองของนักเรียนเพื่อหลีกเลี่ยงจากพฤติกรรมที่ไม่มีระเบียบวินัย

เดวิด, ซาฟฮีเทิล, แม็คคอนเนล และเคิร์ก (David, Schafheutle, McConnell and Quirk, 2020) ได้ทำการศึกษาวินัยนักเรียนการสร้าง และการใช้คำเตือนเกี่ยวกับพฤติกรรมในอดีต ผลการศึกษาพบว่า คำแนะนำที่ชัดเจนสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังจากพวกเขาในขณะที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ คำแนะนำนี้อยู่ในรูปแบบของคำแนะนำทั่วไปที่มุ่งเป้าไปที่นักเรียนทุกคน เช่น กำหนดไว้ในคู่มือของมหาวิทยาลัย หลักสูตร และโปรแกรมซึ่งมุ่งเป้าไปที่กลุ่มนักเรียน และคำแนะนำเฉพาะสำหรับนักเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำและข้อกำหนดทั่วไป สำหรับโปรแกรมคำแนะนำเฉพาะนี้อาจรวมถึงสำหรับนักเรียนที่ละทิ้งพฤติกรรมที่ต้องการคำแนะนำที่เน้นในรูปแบบของคำเตือนที่มุ่งเป้าไปที่นักเรียนแต่ละคนจะบรรลุศักยภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ในการปรับปรุงพวกเขาจะต้องสร้างขึ้นจากกรอบระเบียบของโปรแกรมที่ชัดเจนและโปร่งใส สร้างขึ้นด้วยความระมัดระวัง และนำไปใช้ด้วยความสม่ำเสมอ

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 5,509 คน (ข้อมูลนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2566 ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนอนุบาลปราณบุรี (บ้านเมืองเก่า) (ข้อมูลนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2566 ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 358 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับชั้นการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความตรงต่อเวลา และด้านความอดทน โดยมีองค์ประกอบย่อยจำนวน 22 ข้อ มี 5 ระดับ ดังนี้ 5 คือ มากที่สุด หมายถึง นักเรียนปฏิบัติมากที่สุด 4 คือ มาก หมายถึง นักเรียนปฏิบัติมาก 3 คือ ปานกลาง หมายถึง นักเรียนปฏิบัติปานกลาง 2 คือ น้อย หมายถึง นักเรียนปฏิบัติน้อย 1 คือ น้อยที่สุด หมายถึง นักเรียนปฏิบัติน้อยที่สุด โดยใช้ค่าเฉลี่ยมาเทียบเคียงเกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1997 อ้างใน ศรีชัย เกษมสุข, 2564)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 345 อ้างถึงใน นิภาพรรณ หงส์ชูเกียรติ, 2562, น. 162) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) (เบญญาภา หลวงราช, 2560, น. 101)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 58.90 เพศชาย จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 และไม่ระบุเพศ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองรายด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 ค่ามัธยฐาน 4 และค่าเฉลี่ย 3.75 ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 ค่ามัธยฐาน 3 และค่าเฉลี่ย 3.94 ด้านความเป็นผู้นำ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 ค่ามัธยฐาน 3 และค่าเฉลี่ย 3.56 ด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 ค่ามัธยฐาน 3.33 และค่าเฉลี่ย 3.92 ด้านความตรงต่อเวลา มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 ค่ามัธยฐาน 3.67 และค่าเฉลี่ย 3.82 ด้านความอดทน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 ค่ามัธยฐาน 3.50 และค่าเฉลี่ย 3.72 ตามลำดับ

2. องค์ประกอบของการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ซึ่งในแต่ละด้านจะประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ดังนี้ (1.1) นักเรียนตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ มีค่าเฉลี่ย 0.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 และค่ามัธยฐาน 4 (1.2) นักเรียนตรวจสอบทบทวนความถูกต้องงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง มีค่าเฉลี่ย 0.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 และค่ามัธยฐาน 3 (1.3) นักเรียนเอาใจใส่ติดตามบทเรียนจากเพื่อนเมื่อนักเรียนขาดเรียน มีค่าเฉลี่ย 0.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 และค่ามัธยฐาน 4 (1.4) นักเรียนแต่งกายตามระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 และค่ามัธยฐาน 5 (2.1) เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมใดนักเรียนมั่นใจว่าสามารถทำได้ มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 และค่ามัธยฐาน 3 (2.2) นักเรียนกล้าคิดและกล้าตัดสินใจในการทำงานเมื่อมีข้อมูลพร้อม มีค่าเฉลี่ย 0.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 และค่ามัธยฐาน 3 (2.3) เมื่อครูให้ออกไปเล่าเรื่องหรือเป็นตัวแทนอภิปรายเรื่องใด ๆ หน้าห้องเรียน นักเรียน ออกไปทันทีโดยไม่ชักช้า มีค่าเฉลี่ย 0.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.22 และค่ามัธยฐาน 3 (2.4) นักเรียนมีความมั่นใจว่าสามารถทำได้เมื่อได้รับคัดเลือกให้เป็นพิธีกรหรือผู้กล่าวรายงาน มีค่าเฉลี่ย 0.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.17 และค่ามัธยฐาน 3 (2.5) นักเรียนกล้าเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมอย่างมั่นใจ มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 และค่ามัธยฐาน 3 (3.1) นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของ

ตนเองอย่างมีเหตุและผล มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.02 และค่ามัธยฐาน 3 (3.2) นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91 และค่ามัธยฐาน 3 (3.3) นักเรียนจะซักถามครูเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 และค่ามัธยฐาน 3 (4.1) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างซื่อสัตย์สุจริตด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย 0.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 และค่ามัธยฐาน 4 (4.2) นักเรียนปฏิบัติตนตามประเพณีอันดีงาม มีค่าเฉลี่ย 0.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 และค่ามัธยฐาน 3 (4.3) นักเรียนแสดงความเอื้อเฟื้อมีน้ำใจต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 และค่ามัธยฐาน 3 (5.1) นักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรมทันเวลา มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 และค่ามัธยฐาน 4 (5.2) นักเรียนปฏิบัติตนตามกิจกรรมที่เข้าร่วม มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 และค่ามัธยฐาน 4 (5.3) นักเรียนปฏิบัติงานที่ได้มอบหมายสำเร็จตามเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 และค่ามัธยฐาน 3 (6.1) เมื่อนักเรียนตั้งใจทำอะไรแล้วนักเรียนจะไม่เปลี่ยนใจ มีค่าเฉลี่ย 0.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 และค่ามัธยฐาน 4 (6.2) นักเรียนมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 และค่ามัธยฐาน 4 (6.3) นักเรียนมีอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบาก มีค่าเฉลี่ย 0.05 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 และค่ามัธยฐาน 3 (4) นักเรียนควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ให้อารมณ์โกรธหรือโมโหได้ มีค่าเฉลี่ย 0.06 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 และค่ามัธยฐาน 3 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2” ในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ 1. พฤติกรรมการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมความมีวินัยมากกว่านักเรียนชาย เนื่องจาก (Mbaluka, 2017) ได้กล่าวว่า การมีวินัยในตนเองของนักเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญในผลการเรียน ความขยันหมั่นเพียรแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุดกับผลการเรียน ในขณะที่สิ่งรบกวนแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการเรียนสูงสุด การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองก็มีความสัมพันธ์อย่างมากกับ GPA และประสิทธิภาพของ ITBS การมีวินัยในตนเอง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเมื่อรวมกันแล้ว พบว่า มีผลกระทบอย่างมากต่อผลการเรียน เด็กผู้ชายมีแนวโน้มที่จะถูกรบกวนมากกว่า ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงวินัยในตนเองน้อยกว่า เด็กผู้หญิง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของเกรดเฉลี่ย และ ITBS ผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมทางวิชาการของบุตรหลานรวมถึงการสื่อสาร กับโรงเรียนการเลี้ยงดูการเป็นอาสาสมัครการตัดสินใจการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่บ้านและร่วมมือกับชุมชนในการจัดหาทรัพยากร ร่วมกันสนับสนุนโรงเรียน

องค์ประกอบของการเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเมื่อนักเรียนเรียนชั้นที่สูงขึ้น ดังนี้ (1.1) นักเรียนตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

(1.2) นักเรียนตรวจสอบทบทวนความถูกต้องงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง (1.3) นักเรียนเอาใจใส่ติดตามบทเรียนจากเพื่อนเมื่อนักเรียนขาดเรียน (1.4) นักเรียนแต่งกายตามระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน (2.1) เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมใดนักเรียนมั่นใจว่าสามารถทำได้ (2.2) นักเรียนกล้าคิดและกล้าตัดสินใจในการทำงานเมื่อมีข้อมูลพร้อม (2.3) เมื่อครูให้ออกไปเล่าเรื่องหรือเป็นตัวแทนอภิปรายเรื่องใด ๆ หน้าห้องเรียนนักเรียน ออกไปทันทีโดยไม่ชักช้า (2.4) นักเรียนมีความมั่นใจว่าสามารถทำได้เมื่อได้รับคัดเลือกให้เป็นพิธีกรหรือผู้กล่าวรายงาน (2.5) นักเรียนกล้าเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมอย่างมั่นใจ (3.1) นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างมีเหตุและผล (3.2) นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ (3.3) นักเรียนจะซักถามครูเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ (4.1) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างซื่อสัตย์สุจริตด้วยตนเอง (4.2) นักเรียนปฏิบัติตนตามประเพณีอันดีงาม (4.3) นักเรียนแสดงความเอื้อเฟื้อมีน้ำใจต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ (5.1) นักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรมทันเวลา (5.2) นักเรียนปฏิบัติตนตามกิจกรรมที่เข้าร่วม (5.3) นักเรียนปฏิบัติงานที่ได้มอบหมายสำเร็จตามเวลาที่กำหนด (6.1) เมื่อนักเรียนตั้งใจทำอะไรแล้วนักเรียนจะไม่เปลี่ยนใจ (6.2) นักเรียนมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ (6.3) นักเรียนมีอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบาก (4) นักเรียนควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ให้รู้สึกโกรธหรือโมโหได้ ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัยนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การพัฒนาการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีพฤติกรรมการสร้างเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน 6 ด้าน คือด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความตรงต่อเวลา และด้านความอดทน อยู่ในระดับ มาก

2) ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การพัฒนาที่เสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 มีองค์ประกอบดังนี้ (1.1) นักเรียนตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ (1.2) นักเรียนตรวจสอบทบทวนความถูกต้องงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง (1.3) นักเรียนเอาใจใส่ติดตามบทเรียนจากเพื่อนเมื่อนักเรียนขาดเรียน (1.4) นักเรียนแต่งกายตามระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน (2.1) เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมใดนักเรียนมั่นใจว่าสามารถทำได้ (2.2) นักเรียนกล้าคิดและกล้าตัดสินใจในการทำงานเมื่อมีข้อมูลพร้อม (2.3) เมื่อครูให้ออกไปเล่าเรื่องหรือเป็นตัวแทนอภิปรายเรื่องใด ๆ หน้าห้องเรียน นักเรียน ออกไปทันทีโดยไม่ชักช้า (2.4) นักเรียนมีความมั่นใจว่าสามารถทำได้เมื่อได้รับคัดเลือกให้เป็นพิธีกรหรือผู้กล่าวรายงาน (2.5) นักเรียนกล้าเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมอย่างมั่นใจ (3.1) นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างมีเหตุและผล (3.2) นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ (3.3) นักเรียนจะซักถามครูเมื่อ

นักเรียนไม่เข้าใจ (4.1) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างซื่อสัตย์สุจริตด้วยตนเอง (4.2) นักเรียนปฏิบัติตามตาม ประเพณีอันดีงาม มี (4.3) นักเรียนแสดงความเอื้อเฟื้อมีน้ำใจต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ (5.1) นักเรียนมาเข้าร่วม กิจกรรมทันเวลา (5.2) นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่เข้าร่วม (5.3) นักเรียนปฏิบัติงานที่ได้มอบหมายสำเร็จ ตามเวลาที่กำหนด (6.1) เมื่อนักเรียนตั้งใจทำอะไรแล้วนักเรียนจะไม่เปลี่ยนใจ (6.2) นักเรียนมีความพยายามที่จะ ปฏิบัติงานอย่างตั้งใจ (6.3) นักเรียนมีอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบาก (6.4) นักเรียนควบคุมอารมณ์ของ ตนเองไม่ให้อารมณ์โกรธหรือโมโหได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาด้านพฤติกรรมของนักเรียนในการสร้างเสริมความมีวินัยในตนเอง ควรจะมีการสร้างเครื่องมือวัดที่สะท้อนถึงพฤติกรรมของกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาเรื่องนี้ต่อไป ที่นอกเหนือจากการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมความมีวินัยของนักเรียน

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ และพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างควมมีวินัยในตนเองของ นักเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นเป็นนิสัยของนักเรียนอย่าง ถาวรอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. (2561). *การส่งเสริมคุณธรรม “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” สร้างคนดีสู่สังคม*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- ชไมพร สี่มา. (2562). *พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษา. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์, นครปฐม*.
- ดลรวี เต็มงาม (2562). *ศึกษาแนวทางส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนในอำเภอบางใหญ่ สังกัด องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนนทบุรี. วารสารครุศาสตร์ บริหารศรัณฯ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 46(1), หน้า 48-58*.
- นพดล ครสสาย (2558). *การเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วารสารการบริหาร การศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 4(14), หน้า 87-96*.
- นิภาพรรณ หงส์ชูเกียรติ. (2562). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนทรัพย์ทวี ตามแนวพระราชดำริช เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ*.

- เบญญาภา หลวงราช. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม. ประภิต วิทยสัมพันธ์ (2561). รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียน โรงเรียน มัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารช่อพะยอม, 29(1), หน้า 225-235.
- ประวีณ ณ นคร (2558). วินัย : หลักและวิธีการรักษาวินัย. กรุงเทพฯ:กลุ่มโรงพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการ ก.พ. พรทิพย์ โกกิลรัตน์ (2561). การพัฒนาวินัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี, สุพรรณบุรี.
- มณฑลลักษณ์ ภัคดิชน (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบดุลยภาพ (BSC) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134. ตอนที่ 40 ก, หน้า 14-17.
- ศรชัย เกษมสุข. (2564) การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนบางเลนวิทยา. สารนิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน. มหาวิทยาลัย คริสเตียน, นครปฐม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). การวิจัยและพัฒนารูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัยนักเรียนใน สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความซื่อสัตย์สุจริต. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริกร สีนสม. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพมหานคร.
- อัครเดช อินทรสถาพร. (2560). การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลอัครรา อำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- อินดา แต่งอ่อน. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรโดยใช้วิธีการวัดผล องค์กรแบบ สมดุลในสถาบันการอาชีวศึกษา. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา, 28(99), หน้า 21-29.
- Adlya. S. I. (2020). *The contribution of self control to students' discipline*. Universitas Negeri Padang.

- David, T.J., Schafheutle, E.I., McConnell, P., and Quirk, H. (2020). *Student discipline. The construction and use of warnings concerning past behaviour*. King Saud bin Abdulaziz University for Health Sciences.
- Kaplan, R.S. & Norton, D.P. (1996). *Using the Balanced Scorecard as a Strategic Management System*. *Harvard Business Review*, 74, pp. 75-85.
- Maslow, A.H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), p. 43.
- Mbaluka, S. N. (2017). *The impact of student self-discipline and parental involvement in students' academic activities on student academic performance*. Andrews University.
- Moneva, J. C. & Gatan. B. P. (2020). Emotional Intelligence and self-discipline in senior high school. *International Journal of Research-Granthaalayah*, 8(1), pp. 69 - 77.
- Mowrer, O. H. (1950). *Learning theory and personality dynamics: selected papers*. Ronald Press.

การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย
จังหวัดเพชรบุรี

The Academic Affairs Administration Development with the Line Application of the
Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province

พจมาน จงไกรจักร¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนที²

Podjaman Jongkaijak¹ and Rakchanokcharin Poonsuwannatee²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (นวัตกรรมการบริหารการศึกษา)¹,

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: podjamankruja@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี (2) ออกแบบและสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี (3) ศึกษาความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทำหน้าที่บริหารงานวิชาการและใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ทั้งหมด 14 คน และนักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอเขาย้อยเป็นผู้ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ประจำกลุ่มตำบลห้วยโรง อำเภอเขาย้อย ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2566 จำนวน 47 คน การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการเขียนแบบพรรณนา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารงานด้านวิชาการของศูนย์ ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มงานต่าง ๆ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน เกี่ยวข้องกับชุมชน (2) การประเมินคุณภาพของแพลตฟอร์ม แอปพลิเคชันไลน์ มีระดับความเหมาะสมเฉลี่ยรวม เท่ากับ มาก 4.20 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย 0.36 จำแนกเป็นแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการออกแบบ ระดับมาก 4.10 ด้านการใช้งานของแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ ระดับมาก 4.40 (3) ความพึงพอใจเฉลี่ยรวม เท่ากับ มาก 4.10 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยรวม 0.54 ความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เท่ากับ มาก 4.21

คำสำคัญ: การพัฒนา การบริหาร งานวิชาการ แอปพลิเคชันไลน์

Abstract

The objectives of this research were : (1) to study academic affairs administration of the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province. (2) to design and create a platform for promoting academic work Using the Line Official Account application of the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province. (3) to study satisfaction in using the line Official Account application for promoting academic work Of the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province This research was qualitative research and quantitative research. The research population includes personnel performing academic affairs administration and using the LINE application the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province, 14 people and student the Khao Yoi District Learning Encouragement, using the LINE application for Huai Rong Subdistrict Semester 2, academic year 2023, 47 people. Content was analyzed using descriptive writing. Statistics in data analysis such as frequency, mean, and standard deviation. The research results showed that (1) academic affairs administration Of the Khao Yoi District Learning Encouragement Center Phetchaburi Province, It is a collaboration of various work groups, curriculum, teaching and learning community related. (2) evaluation, quality of the platform Line application, has an overall average appropriateness level of very high (4.2) with an average standard deviation of 0.36, Classified into each aspect as follows: Design aspect, high level (4.1), aspect of usability of the Line application platform, high level (4.4) (3) satisfaction, total equal to a lot (4.10) with a standard deviation of the total average of 0.54. The highest satisfaction was in the development and use of technological media, for education, equal to a lot (4.21)

Keywords: Development, academic affairs, administration, Line application

บทนำ

สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุดที่จะต้องทำหน้าที่สร้างและพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีคุณภาพ ดังนั้น การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และเป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ มีระบบการบริหารและจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร จึงถือเป็นภารกิจและกิจกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ

งานวิชาการ จึงเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา และเป็นงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ศุภลักษณ์ รักภักดี (2558, น. 18)

ในการจัดการศึกษาของสังคมไทยที่ผ่านมาโดยเฉพาะการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับผู้ที่พลาดโอกาส ด้อยโอกาส และขาดโอกาสที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ด้วยกิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และ การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนในการดำเนินการดังกล่าว แม้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ระดมสรรพกำลังจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่ก็ยังมีประชาชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ห่างไกลความเจริญ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง หรือบริเวณตามแนวชายแดน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดในสังคมเมือง เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทัวถึง เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 เป็นต้นมา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2544, น.4)

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การบริหารงานวิชาการจึงควรปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ โดยการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง แอปพลิเคชันไลน์ (Line Official Account) ได้เข้ามาช่วยให้การติดต่อสื่อสาร เป็นไปด้วยความสะดวก ทั้งด้านเนื้อหาสาระ การคำนึงถึงความต้องการโดยการโต้ตอบ สื่อสารระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว สามารถทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียน และสะดวกในการบริหารจัดการ ทำให้เป็นที่มาของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยแอปพลิเคชันของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี อันจะช่วยให้การบริหารงานวิชาการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและเอื้อต่อการทำงานของบุคลากร อันจะเป็นการพัฒนาในด้านงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงการนำไปใช้งานอย่างเหมาะสม สะดวก ไม่มีความยุ่งยาก ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (line Official Account) สำหรับเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษานอกเวลา การทบทวนบทเรียน การส่งงาน การตรวจสอบผลการเรียน การติดต่อสื่อสารต่าง ๆ ระหว่างผู้เรียนกับครู เพื่อให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ตามวัตถุประสงค์ ของผู้ส่งสาร และผู้รับสารสามารถแสดงปฏิกิริยาตอบกลับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นไปยังผู้ส่งสารได้ทันที

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
2. ออกแบบและสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
3. ศึกษาความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการดำเนินการในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดตามที่กำหนด ซึ่งได้มีนักวิชาการทางด้านการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารวิชาการไว้ พรรชมน พินทุสมิต (2560, น. 25) การบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เกตคนก สวycastle (2561) การบริหารงานวิชาการ เป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ดีขึ้นตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินชีวิตประจำวัน พรพิพัฒน์ ชี้อสัตย์ (2555, น. 136-137) การสร้างการเรียนรู้ของประชาชนในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะนักศึกษา โดยใช้เทคโนโลยี ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนให้ได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ช่วยให้การสื่อสารง่าย สะดวกรวดเร็ว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการมีดังตัวอย่างต่อไปนี้

ธวัชชัย ภูวสิษฐ์พงศา (2564, น. 102 – 117) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนูทิศ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) มีแนวทาง ดังนี้ ควรมีการวางแผนจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัจจุบันจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายส่งเสริมให้ครูมีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายตามสภาพจริงรวบรวมวิจัยเป็นภาพรวมของสถานศึกษา ประสานและส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับทุกฝ่ายสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการร่วมกันการบริหารงานด้วยแอปพลิเคชัน

วิสา การบุญ (2560, น. 35 -39) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารผ่าน LINE OFFICIAL ACCOUNT ของบุคลากรทางการแพทย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกสื่อรูปแบบ News update มากที่สุด เนื่องจากออกแบบ ที่สามารถใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน มีการแบ่งเนื้อหาทางการแพทย์ออกเป็นหมวดหมู่ครบถ้วน สำหรับรูปแบบของ LINE Sponsored Sticker ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนารูปแบบของ สติกเกอร์เป็นตัวการ์ตูนรูปสัตว์ ที่มีลักษณะเป็นภาพเคลื่อนไหว ไม่มีเสียง มีข้อความทั่วไปที่ใช้ในชีวิตประจำวัน และ เสนอแนะให้มีการออกแบบสติกเกอร์ให้มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างจากแบรนด์สินค้าอื่น ๆ การใส่โลโก้หรือตราสินค้าลงบนสติกเกอร์จะช่วยเพิ่มการรับรู้ผลิตภัณฑ์ได้

กิตติยาพร สังข์ศรีสมบัติ และคณะ (2565, น. 633-636) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้และให้คำปรึกษาผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์ออฟฟิเชียลแอกเคานท์ สำหรับมารดาในการดูแล

ทารกเกิดก่อนกำหนด ผลการวิจัย 1) รูปแบบการให้ความรู้และให้คำปรึกษาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ออฟฟิเชียล แอคเคานท์ ประกอบด้วยวิดีโอ 7 เรื่อง และแผ่นภาพอินโฟกราฟฟิกให้ความรู้มารดาให้ข้อมูลผ่าน แอปพลิเคชันไลน์ฯ แบบออนไลน์ และการให้คำปรึกษาผ่านแอปพลิเคชันไลน์ฯ ตลอด 24 ชั่วโมง ผ่านช่องทาง แชนท 2) หลังใช้รูปแบบฯ มารดามีความมั่นใจมากกว่าก่อนใช้รูปแบบฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) และ 3) มารดาทารกเกิดก่อนกำหนดและพยาบาลวิชาชีพมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด (Mean=4.70, SD=0.47 และ Mean=4.60, SD=0.52 ตามลำดับ)

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด ในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

สำหรับการวิจัยการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ได้ศึกษาข้อมูลจากประชากร 2 ส่วน คือ ส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและส่วนที่ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์

ประชากร ในการวิจัยการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอย่อยจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. บุคลากรทำหน้าที่บริหารงานวิชาการและใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรี มีทั้งหมด 14 คน ประกอบด้วย

- ผู้อำนวยการ จำนวน 1 คน

- ครู ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรีจำนวน 13 คน

2. นักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อยเป็นผู้ใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ ประจำกลุ่ม ตำบลห้วยโรง อำเภอย่อย ที่ลงทะเบียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้วยแอปพลิเคชันไลน์ของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อยจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย 3 ชุด ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่บริหารงานวิชาการของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำข้อมูลดังกล่าว มาใช้ในการออกแบบ แอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรี

ชุดที่ 2 แบบประเมินคุณภาพของแพลตฟอร์มโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินแพลตฟอร์มสำหรับการ ส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรี

ชุดที่ 3 แบบสอบถาม สำหรับนักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังจากการใช้งานแพลตฟอร์มสำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับบุคลากรที่ทำหน้าที่บริหารงานวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อย จังหวัดเพชรบุรี นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ชุดที่ 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบบประเมินคุณภาพของแพลตฟอร์มโดยผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลที่ได้จากการประเมิน นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ชุดที่ 3 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบบสอบถาม ความพึงพอใจหลังจากการใช้งาน แอปพลิเคชันไลน์ในการบริการงานวิชาการ สำหรับนักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอย่อย

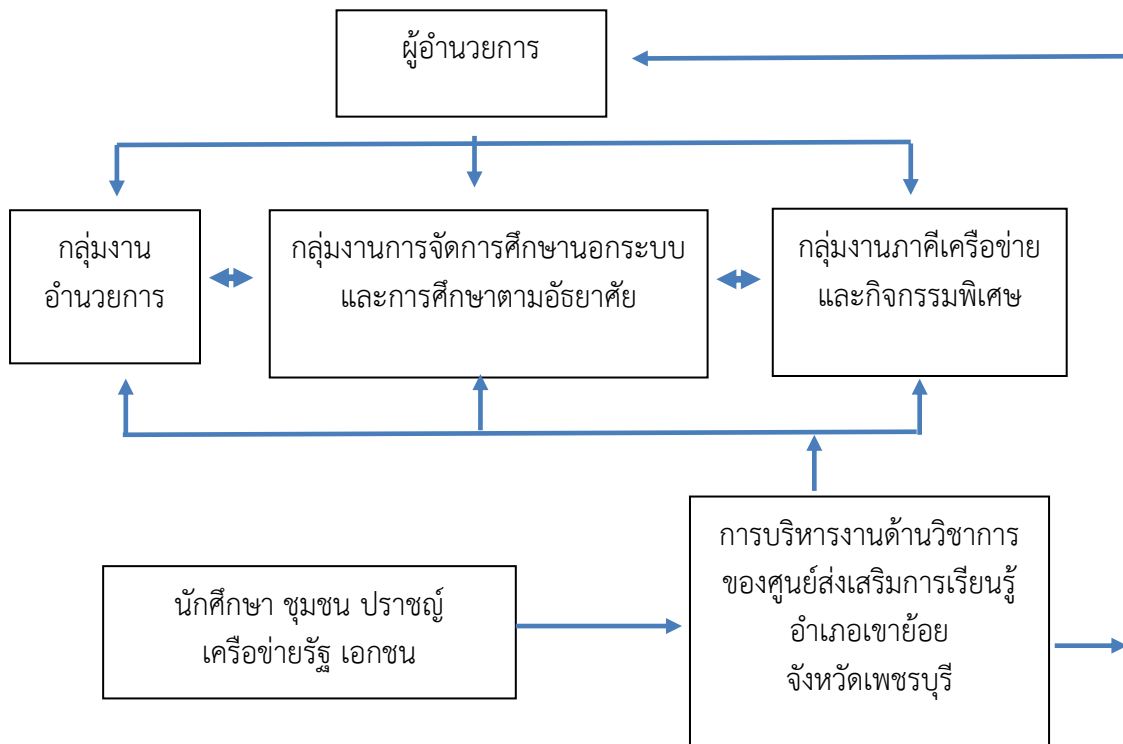
จังหวัดเพชรบุรี นำข้อมูลที่ได้จากการประเมิน นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี สรุปโดยเขียนเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

การบริหารงานด้านวิชาการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่ามีโครงสร้างการทำงานแบ่งออกเป็นกลุ่มงาน แต่ละกลุ่มงานจะทำงานสัมพันธ์กันภายใต้การกำกับของผู้อำนวยการสถานศึกษา ชุมชนและหน่วยงานกำกับในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการบริหารองค์กร โดยเฉพาะหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษายึดหลักสูตรการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ การพัฒนาระดับจังหวัดอำเภอยาย้อยและชุมชน เพื่อกำหนดทิศทาง และบ่งชี้ให้เห็นอัตลักษณ์ของการพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานร่วมกัน โดยมีการประชุมวางแผน และแต่งตั้งคณะทำงานร่วมกับชุมชน วิเคราะห์สภาพสถานศึกษา SWOT Analysis การดำเนินการตาม PDCA ของ สกร. เขาย้อย สอดคล้องกับ จารุณี แก้วประภา (2563) หลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่ว่าสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียนกับผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมโดยมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เนื่องจากการประชุมการวางแผนด้านบริหารทางวิชาการอาจจะได้ข้อมูลความต้องการไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของนักศึกษาและชุมชน การดำเนินงานดังกล่าวอาจทำให้ไม่ครอบคลุมสภาพปัญหาหรือยังไม่สามารถสะท้อนผลการใช้หลักสูตร ของนักศึกษาส่วนใหญ่ได้เนื่องจากการติดต่อสื่อสารอาจจะเกิดความล่าช้า ทำให้สถานศึกษามีข้อมูลจำกัดในการวางแผน เพื่อได้รับข้อเสนอของชุมชนและนักศึกษาให้มากที่สุด จึงต้องหาวิธีการเพื่อให้การติดต่อสื่อสาร ระหว่างชุมชน นักศึกษา สถานศึกษาเป็นไปอย่างรวดเร็ว เพื่อใช้มาเป็นส่วนในการจัดทำแผนจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูทุกคนนำไปใช้เพื่อเป็นทิศทางในการดำเนินงาน วางแผนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการบริหารการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดประชุมบุคลากรเพื่อติดตามผลการจัดการเรียนการสอนการพบกลุ่มสภาพปัญหา การออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย ให้การจัดทำห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Classroom เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน สามารถทบทวนบทเรียน ต้องมีการพัฒนาการใช้งานแอปพลิเคชันอื่น ๆ โดยใช้กระบวนการ PLC สะท้อนปัญหาและอุปสรรค จัดทำ ผลิตภัณฑ์และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม วิเคราะห์สภาพผู้เรียนรายบุคคลเลือกวิธีการใช้และผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน การสร้างห้องเรียนออนไลน์มีการนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดทำ ผลิต สื่อการเรียนการสอน และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยในรูปแบบที่หลากหลาย มียืดหยุ่นตามความสนใจ สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน เกิดการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน พัฒนาห้องปฏิบัติการและส่งเสริมการใช้อย่างต่อเนื่องโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการ ทั้งการให้บริการค้นหาข้อมูลความรู้ ใช้โทรศัพท์มาเป็นเครื่องมือ

รูปที่ 2 แสดงการบริหารงานด้านวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

การบริหารงานด้านวิชาการ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มงานต่าง ๆ สอดคล้องกับ โครงสร้างการบริหารงานที่จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม สอดคล้องกับ สาคร ช่วยดำรงค์ (2558) องค์ประกอบการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เพื่อการเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ประกอบด้วย 18 องค์ประกอบ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม ที่ต้องเกี่ยวข้องกับชุมชน และภาคประชาสังคมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน ในลักษณะของความร่วมมืออย่างมีส่วนร่วมของทั้งในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน สอดคล้องกับ พิบูลย์ ชยโอรสกุล (2565) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อน ทั้งการจัดการเรียนการสอน การใช้ทรัพยากร อาคารสถานที่ บุคลากร ทั้งร่วมกันกำหนด ออกแบบหลักสูตรเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา การวัดผล ประเมินผลร่วมกัน ให้เกิดผลที่ดีต่อการบริหารงานวิชาการในรูปแบบที่ทันสมัย เป็นไปอย่างรวดเร็ว เอื้อต่อการใช้งานของบุคลากรและการใช้งานของนักศึกษา สกร.เขาย้อย

ออกแบบและสร้างแพลตฟอร์มสำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ โดยใช้แอปพลิเคชัน line Official Account ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่าผลการประเมิน คุณภาพของ

แพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account) ในการบริหารงานวิชาการของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้
อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

ด้านการออกแบบ

การจัดวางองค์ประกอบหัวข้อในการใช้งานเข้าใจง่าย การจัดหมวดหมู่หัวข้อในการใช้งานมีความ
เหมาะสม ภาพที่นำเสนอในแอปพลิเคชันไลน์ในแต่ละหมวดหมู่มีความเหมาะสม สามารถสื่อความหมายได้ง่าย
ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสม การใช้สีสันทันสมัยเหมาะสม สวยงาม สามารถดึงดูดความสนใจ ภาพรวม
ด้านการออกแบบแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account) มีค่าเฉลี่ยรวม 4.11 (มาก)
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.20

ด้านการใช้งานของแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account)

มีความสะดวกในการเข้าถึงแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account) สามารถรับรู้
ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานของ สกร.อำเภอได้อย่างรวดเร็ว เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่าง
ครูผู้สอนกับนักเรียน สามารถเข้าถึงหลักสูตรของสถานศึกษา เนื้อหาสาระของหลักสูตร สามารถเข้าถึงการ
เรียนรู้โดยไม่จำกัดสถานที่ และเวลา มีความทันสมัยและเอื้อต่อการใช้งานในยุคปัจจุบัน มีสื่อการเรียนรู้ที่
หลากหลาย เข้าถึงได้ง่ายไม่ซับซ้อน สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถ
วัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้อย่างเป็นระบบและรวดเร็ว
ภาพรวมด้านประสิทธิภาพการใช้งานแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.42
(มาก) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36

ระดับความเหมาะสมเฉลี่ยรวมของทั้ง 2 ด้าน พบว่าเท่ากับ มาก (4.26) ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ
ด้านการใช้งานของแพลตฟอร์มแอปพลิเคชันไลน์ (LINE Official Account) มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.42)
โดยมีหัวข้อที่มี คือ มีความทันสมัยและเอื้อต่อการใช้งานในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับ จารุณี แก้วประภา
(2563) ซึ่งการสร้างแหล่งเรียนรู้ต้องเอื้อต่อการเข้าถึง สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้
ด้วยตนเอง สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้อย่างเป็นระบบและรวดเร็ว สอดคล้องกับ ธวัชชัย ภูวสิษฐ์พงศา
(2564) ไม่ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จะทำให้เกิดความต้องการในการเรียนรู้ทั้งยังสามารถ
แสดงผลอย่างรวดเร็ว ส่วนด้านการออกแบบ มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.10) โดยมีหัวข้อที่มีระดับมาก คือ
การจัดหมวดหมู่หัวข้อในการใช้งานมีความเหมาะสม การใช้สีสันทันสมัยเหมาะสม สวยงาม สามารถดึงดูด
ความสนใจ

ความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยนักศึกษาดังต่อไปนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

นักศึกษามีความสะดวกในการเข้าถึงรายละเอียดหลักสูตรการเรียน ใช้ในการวางแผนการเรียนของ
นักศึกษา ใช้ในการตรวจสอบแผนการเรียนของนักศึกษา ใช้ในการตรวจสอบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตของนักศึกษา นักศึกษามีความสะดวกในการตรวจสอบการร่วมกิจกรรมหลักสูตรต่าง ๆ นักศึกษามีความ

สะดวกในการติดตามการประชาสัมพันธ์หลักสูตร นักศึกษาได้รับความรวดเร็วในการรับข่าวสารหลักสูตร นักศึกษามีความสะดวกในการเสนอความต้องการสำหรับการจัดทำหลักสูตรรูปแบบต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.14 (มาก) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

นักศึกษาสามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระในกระบวนการเรียนการสอน มีการทบทวนเนื้อหาในกระบวนการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา มีการใช้แอปพลิเคชันในการทำ ความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ มีกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ในแอปพลิเคชันที่หลากหลาย มีเนื้อหาการเรียนรู้นี้เนื้อหาสาระในด้านคุณธรรมจริยธรรม มีการจัดกิจกรรม และมีตัวอย่างให้สามารถเรียนรู้ได้เพิ่มเติม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.95 (มาก) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49

ด้านการวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้

ไม่ต้องเดินทางไปติดต่อเพื่อทราบการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้ อย่างรวดเร็ว แสดงผลการเรียนได้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ 3.4 สามารถตรวจสอบการส่งงาน ผลการสอบ และนำมาวางแผนการเรียนได้ มีความสะดวกในการวางแผนการเรียน การตรวจสอบผลการเรียน มีข้อเสนอแนะของนักศึกษาให้การวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.13 (มาก) ค่าเบี่ยงเบน 0.55

ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สะดวกต่อการใช้งาน การเข้าถึงสื่อการสอนไม่ซับซ้อน สื่อการสอนสร้างความสนใจในการเรียน สื่อการสอนทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น สามารถเข้าถึงได้ เปิดศึกษาได้ไม่จำกัดเวลา สถานที่ สื่อการสอนทำให้ การเรียนมีความรวดเร็วสามารถเข้าใช้งานได้ด้วยตนเอง เป็นสื่อที่ทันสมัยเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ในยุค ปัจจุบัน สามารถแสดงข้อคิดเห็นในการใช้สื่อต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.21 (มาก) ค่าเบี่ยงเบน 0.57

ผลการประเมิน ความพึงพอใจหลังจากการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ในการบริการงานวิชาการ สำหรับ นักศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี โดยนักศึกษา พบว่า ระดับความพึงพอใจ เฉลี่ยรวม เท่ากับ มาก (4.10) จำแนกเป็นแต่ละด้านดังนี้ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา ระดับความเหมาะสมเฉลี่ย เท่ากับ มาก (4.21) จะเห็นว่าความสะดวกในการเข้าถึงมีความสำคัญ ความสะดวกในการใช้งานเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้เกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับ กฤษณี เสือใหญ่ (2558) ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน ทั้งการเข้าถึงซึ่งจะส่งผลต่อการใช้บริการอื่น ๆ ซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาด้าน อื่น ๆ พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจ ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ระดับความ เหมาะสมเฉลี่ย เท่ากับ มาก (4.14) ด้านการวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้ ระดับความเหมาะสมเฉลี่ย เท่ากับ มาก (4.13) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ระดับความเหมาะสมเฉลี่ย เท่ากับ มาก (3.95)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account มาใช้ในการส่งเสริมงานวิชาการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างทั่วถึง โดยพบว่าความการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ สะดวกต่อการใช้งาน การเข้าถึงสื่อการสอนไม่ซับซ้อน ความรวดเร็ว

2. การนำเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account สามารถตอบสนองต่อการนำไปใช้ในงานวิชาการ โดยสามารถให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทำการปรับแก้ไขได้ และไม่ซับซ้อน จะเป็นการเอื้อต่อการจัดการเรียน

3. การนำเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account สามารถให้การสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอนเกิดความรวดเร็ว ทำให้สามารถนำข้อเสนอ ความต้องการของนักศึกษาใช้ในการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ ไปใช้เพื่อขยายผลการบริหารวิชาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นระบบเครือข่ายของ ในเขตอำเภออื่น

2. การดำเนินงานควรสร้างระบบเพื่อให้เกิดการวัดผล ประเมินผล ให้แสดงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน line Official Account สำหรับการส่งเสริมงานวิชาการ

บรรณานุกรม

กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2544). *วิวัฒนาการการศึกษานอกโรงเรียนของไทย*. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว กรุงเทพฯ.

กฤษณี เสือใหญ่. (2558). *พฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์ ความพึงพอใจและการนำไปใช้ประโยชน์ของคนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

กิตติยาพร สังข์ศรีสมบัติ และคณะ. (2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2565). การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้และให้คำปรึกษาผ่านแอปพลิเคชัน ไลน์ออฟฟิเชียลแอดคเคานท์ สำหรับมารดาในการดูแลทารกเกิดก่อนกำหนด. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 16(2), หน้า 623-625.

เกตกนก สวยคำข้าว. (2561). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9*. การค้นคว้าอิสระ. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

จารุณี แก้วประภา. (2563). *การพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชุมชน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองพะเยาจังหวัดพะเยา*. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

- ธวัชชัย ภูวสิษฐ์พงศา. (2564). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลวัดลูกแกประชาชนนุทิศภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การค้นคว้าอิสระ*. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พรพิพัฒน์ ซื่อสัตย์. (2555). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กคน. ตำบลในเขตภูมิภาคตะวันตก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- พรธรมน พินทุสมิต. (2560). *การปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- พิบูลย์ ชยโอว์สกุล. (2565). *สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเสริมงามกับชุมชน อำเภอเสริมงาม*. วิทยานิพนธ์. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเนชั่น, ลำปาง.
- วิสา การบุญ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารผ่าน Line Official Account ของบุคลากรทางการแพทย์*. สารนิพนธ์. การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- ศุภลักษณ์ รักภักดี. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สาคร ช่วยดำรงค์. (2558). *การบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เพื่อการเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต*. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

**นวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคล
ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี**

**Innovation of Information Management in Personnel Administration
of Princess Chulabhorn Science High School Phetchaburi**

ณัฐกานต์ วิบูลรังสรรค์¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนที²

Nanattthakarn Wibunrangsan¹ and Rakchanokcharin Poonswannatee²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: jay.green.0804@gmail.com¹, Rakchanokcharin.poo@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (2) เพื่อประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี และ (3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เลือกแบบเจาะจง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัย 1) นวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคล 2) แบบประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคล จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการผลิตเว็บแอปพลิเคชัน และด้านแบบประเมินความพึงพอใจ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่า (1) การสร้างนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลโดยมีเนื้อหา จำนวน 4 ด้าน คือ การขออนุญาตใช้รถ ระบบใบลาออนไลน์ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ (2) ผลความเหมาะสมของนวัตกรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านเนื้อหาและด้านการผลิตเว็บแอปพลิเคชัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านแบบประเมินความพึงพอใจ เป็นแบบประเมินที่ข้อความสามารถนำไปใช้ได้ และ (3) ผลความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรม พบว่า บุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี มีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: นวัตกรรมการบริหาร การบริหารงานบุคคล เว็บแอปพลิเคชัน

Abstract

This research has the objectives (1) to create information management innovations in personnel administration of Princess Chulabhorn Science High School Phetchaburi (2) to evaluate the appropriateness of information management innovations in personnel administration of the Princess Chulabhorn Science High School Phetchaburi and (3) to assess the satisfaction of users of information management innovations in personnel administration of Princess Chulabhorn Science High School Phetchaburi. This research is a quantitative research. The sample group includes personnel. Princess Chulabhorn Science High School Phetchaburi, academic year 2023, is a sample of 30 people, selected purposively. By a simple random sampling method, research tools 1) Information management innovations in personnel administration. 2) Assessment form to evaluate the appropriateness of information management innovations in personnel administration, 3 areas: content, web application production and satisfaction assessment and 3) Satisfaction questionnaire regarding the creation of innovations in information management in the personnel administration. The research results found that (1) results of creating innovations in information management in personnel management, which has content related to There are 4 areas of work performed in the Human Resources Management Group: requesting permission to use a vehicle; Online leave system Teacher Civil Service Act and educational personnel and requesting royal decorations. (2) The results of the appropriateness of the innovation were divided into 3 areas as follows: In the content aspect, the appropriateness of the innovation was at the highest level. Web application production has the highest level of innovation suitability. and the satisfaction assessment form It is an evaluation form with questions that can be used and (3) results of satisfaction of users of the innovation. It was found that the personnel were satisfied with the data management innovation. Information in personnel management at Princess Chulabhorn Science High School Phetchaburi Phetchaburi is at the highest level.

Keywords: Management innovation, Personnel Management, Web application

บทนำ

ความเป็นโลกาภิวัตน์ของโลกในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นโลกยุคดิจิทัลที่มีคุณลักษณะของการเป็นโลกที่ไร้พรมแดน คือการไม่มีขอบเขตที่แท้จริงในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศ การเป็นโลกที่แคบลง โดยคุณลักษณะ

ที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นมาได้เนื่องจากมีตัวเร่งปฏิกิริยาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ เทคโนโลยี (Technology catalyst for a change) (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2558, น. 216-224)

สถานศึกษานับว่าเป็นองค์กรของสังคมที่ต้องดำเนินงานเพื่อให้การศึกษาสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องอาศัยบุคลากรเข้าช่วยในการดำเนินงาน ซึ่งจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ การบริหารงานบุคคล นับเป็นหัวใจหลักของการบริหาร กล่าวได้ว่า การบริหารงานบุคคลเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีชีวิตในองค์กรที่มีคุณค่า มีจิตวิญญาณ มีความรู้ ความคิด และวิจรรณญาณ ในการพิจารณาดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรให้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จตุพร วิริยานุภาพ, 2559, น. 32)

การบริหารงานบุคคล มีขอบข่ายของงานเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการจะบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัดผู้บริหารต้องคำนึงถึงว่าทำอย่างไรจึงจะวางแผนควบคุมการปฏิบัติงาน และวินิจฉัยสั่งการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การจัดการข้อมูลสารสนเทศจึงเป็นกุญแจไปสู่ความสำเร็จของการบริหาร (นพดล ศิริทรัพย์, 2556, น. 5-6) โดยในปัจจุบันนวัตกรรมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เข้ามามีความสำคัญต่อแวดวงการศึกษา และการบริหารงานในสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะความก้าวหน้าของยุคสมัยและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ทักษะหรือคุณลักษณะของผู้เรียน ครู รวมทั้งผู้บริหารจำเป็นต้องเปลี่ยนตามไปด้วย ดังนั้น นวัตกรรมจะเป็นเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้กระบวนการในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ประหยัดเวลา และเกิดความคุ้มค่าในการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้น

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ที่มีจุดเน้นของโรงเรียนในการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากร พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน ส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนอย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการ ทั้งนี้ในการบริหารงานบุคคล ซึ่งนับว่าเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ เริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ ที่ในปัจจุบันการการจัดการข้อมูลสารสนเทศของการบริหารงานบุคคลบางส่วนยังคงอยู่ในรูปแบบของเอกสาร จึงทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า ไม่ทันสมัย ไม่สะดวกสบายต่อการเรียกใช้งานข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มภาระงานให้ครูผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายการบริหารงานบุคคลอีกด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะพบว่า การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ และสร้างนวัตกรรมการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับบริบทในการปฏิบัติงาน ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดเก็บข้อมูล สร้างจุดเน้นให้กับองค์กร และยังเป็นการลดภาระงานในฝ่ายบริหารงานบุคคลให้การทำงานดำเนินไปได้อย่างรวดเร็ว ราบรื่น และเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างนวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน

วิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหาร และสร้างนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลไปปรับใช้กับการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ให้แก่โรงเรียน ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่าง และสร้างจุดเน้นให้กับการบริหารสถานศึกษาเพื่อสอดคล้อง และตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี นโยบายทางการศึกษา และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

นวัตกรรมการบริหาร

จากแนวคิดนวัตกรรมการบริหารของนักการศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ชวน ภารังกุล และนพดล เจนอักษร (2553) สุกัญญา แซ่ม้อย. (2555) และสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการการศึกษา (2549) พบว่า นวัตกรรมการบริหาร หมายถึง แนวคิด กระบวนการทำงาน หรือรูปแบบใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการ ซึ่งมาจากการสร้าง พัฒนา ต่อยอด หรือการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่อาจจะมาจากสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพในการบริหารได้สูงขึ้น

การบริหารงานบุคคล

จากแนวคิดการบริหารงานบุคคลของนักการศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย รมณฤต รินทะชัย (2557) ชาญุไชย พิมพ์คำ (2558) และพิมพ์พัชรา สินธุรัตน์ (2558) พบว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เริ่มตั้งแต่กระบวนการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การดำเนินการทางวินัย ตลอดจนการให้พ้นจากราชการ ซึ่งเป็นการบริหารที่มีความสำคัญต่อการบริหารองค์กรเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือองค์กรจะประสบความสำเร็จได้ นั้นต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์เข้ามาร่วมทำงานซึ่งการบริหารบุคคลจะช่วยให้องค์กรได้ บุคลากรที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ เข้ามาปฏิบัติงาน ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้

เว็บแอปพลิเคชัน

จากแนวคิดเว็บแอปพลิเคชันของนักการศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย เอกชัย แน่นอุดร (2551) wikipedia (2566) จรัส พงเจริญ (2560) พบว่า เว็บแอปพลิเคชัน (web application) หมายถึง โปรแกรมประยุกต์ซึ่งมีระบบการปฏิบัติงานอยู่บนเว็บไซต์ หรือซอฟต์แวร์ที่เข้าถึงด้วยโปรแกรม Internet Browser โดยข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่ในระบบที่มีการไหลเวียนในแบบ Online สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้บริการแบบ Real Time สะดวกต่อการใช้งาน และไม่ต้องติดตั้งซอฟต์แวร์บนเครื่องของผู้ใช้ ส่งผลให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้งานได้จากทั่วทุกมุมโลก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

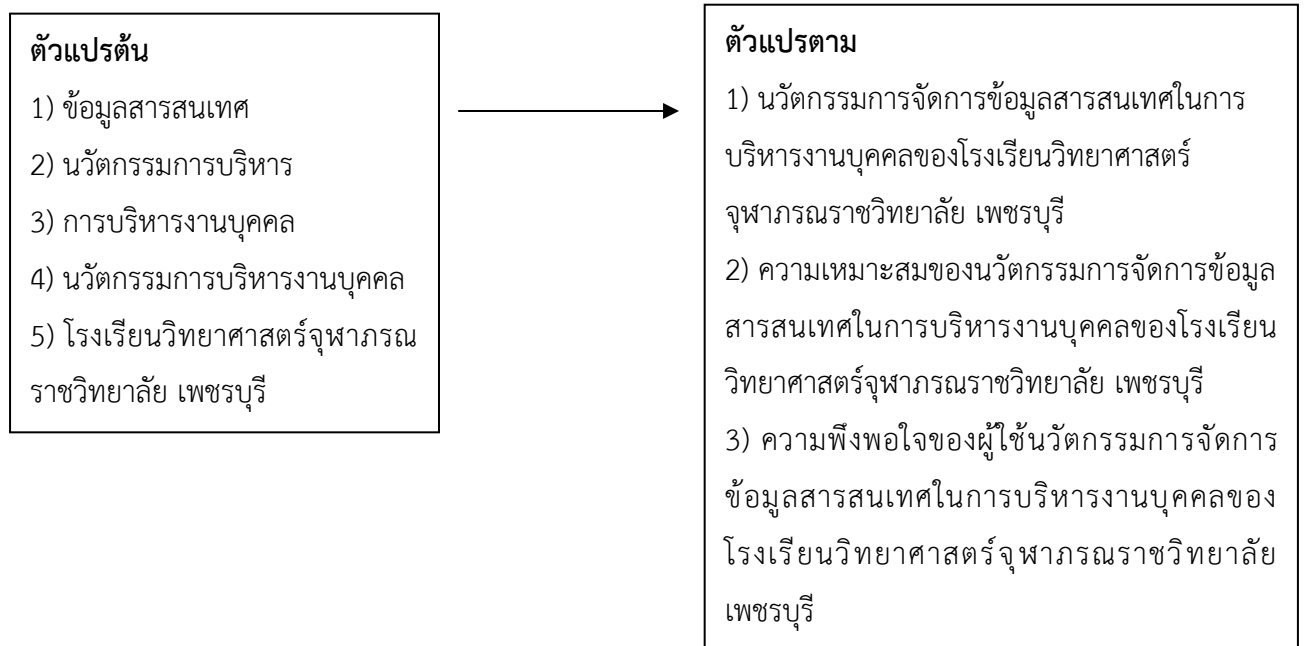
จริยา ทิพย์หทัย (2565) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับการจัดการความรู้ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) จัดทำเว็บแอปพลิเคชันสำหรับการจัดการความรู้ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ของบุคลากร สำนักวิทยบริการฯ และ 3) เป็นแหล่งองค์ความรู้ที่มีฐานข้อมูลความรู้เพื่อการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคม ชุมชน ได้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน โดยผลการวิจัยพบว่า ได้จัดทำเว็บไซต์ระบบการจัดการความรู้เสร็จสิ้นแล้ว โดยได้จัดเก็บข้อมูล Job description ของบุคลากรทุกคน และคู่มือปฏิบัติงาน ได้ครบทั้ง 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานผู้อำนวยการ ศูนย์วิทยบริการ และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บุคลากรสามารถเผยแพร่คู่มือปฏิบัติงาน งานวิจัย และบทความ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล และองค์ความรู้ที่อยู่ในองค์การ ผ่านเว็บไซต์ดังกล่าวได้ และสามารถใช้เป็นแหล่งจัดเก็บข้อมูลองค์ความรู้ เพื่อการเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ผ่านระบบการจัดการความรู้ได้ทั้งจากภายใน และภายนอกหน่วยงาน

กรสุวรรณ์ ศติสสุวรรณกุล (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อบริหารจัดการครุภัณฑ์ไอศตัทศนุปรกรณ์สำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อบริหารจัดการครุภัณฑ์ไอศตัทศนุปรกรณ์สำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) ศึกษาผลการใช้แอปพลิเคชันเพื่อบริหารจัดการครุภัณฑ์ไอศตัทศนุปรกรณ์สำนักสื่อและเทคโนโลยีศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผลการศึกษาพบว่า ผลการใช้แอปพลิเคชันเพื่อบริหารจัดการครุภัณฑ์ไอศตัทศนุปรกรณ์ โดยเมื่อพิจารณารายด้าน ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านองค์ประกอบของหน้าจอ พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.43$ S.D. = 0.58) 2) ด้านการใช้งาน พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.62$ S.D. = 0.53) 3) ด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชัน พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.56$ S.D. = 0.53) และความคิดเห็นผลการใช้แอปพลิเคชันสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์มีคุณภาพยอมรับได้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.53$ S.D. = 0.54)

อรลดา แซ่ไคว่ (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง เว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ที่มีคุณภาพผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) ศึกษาผลของการจัดการความรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในด้านที่อยู่ในระดับดี และด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี 2) ผลการจัดการความรู้ของนักศึกษาได้ความรู้ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ขั้นตอนการออกแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนองค์ประกอบของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน องค์ประกอบของเว็บไซต์ และความรู้สึกลักษณะจิตวิทยา อินโฟกราฟิก และความรู้ที่ได้จัดการอยู่ในระดับดีมาก และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีต่อเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี อยู่ในระดับดี

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 130 คน (ข้อมูลบุคลากร โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ เว็บไซต์พลิเคชัน

2. แบบประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพึงพอใจของผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาจากการใช้นวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี โดยมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี เป็นลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแบบแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert อ้างถึงใน อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช, 2560)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้วิธีของโรวินELLI (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton) (สมบัติ ท้ายเรื่องคำ, 2552, น. 107-108)

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) (สมบัติ ท้ายเรื่องคำ, 2551, น. 124)

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) (สมบัติ ท้ายเรื่องคำ, 2552, น. 124)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง นวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี สามารถนำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการสร้างนวัตกรรมจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี พบว่า มีเนื้อหาจำนวน 4 ด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในกลุ่มบริหารงานบุคคล ดังนี้ 1) การขออนุญาตใช้รถ 2) ระบบใบลาออนไลน์ 3) พระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา และ 4) การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ และนอกจากนี้ยังมีคู่มือการใช้ระบบต่าง ๆ อีกด้วย มีผลการสร้างนวัตกรรมตามลิงค์ต่อไปนี้ <https://sites.google.com/pccphet.ac.th/hrpcshphet/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%81>

2. ความเหมาะสมของนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพชรบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน พบว่ามีความเหมาะสมของนวัตกรรม ดังนี้

- ด้านเนื้อหา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมในด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีจำนวน 8 ข้อ ได้แก่ 1) เนื้อหาในนวัตกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2) เนื้อหาในการกรอกข้อมูลการทำใบลามีความครบถ้วนสมบูรณ์ 3) เนื้อหาในการกรอกข้อมูลการขอใช้รถมีความครบถ้วนสมบูรณ์ 4) เนื้อหาในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษามีความครบถ้วนสมบูรณ์ 5) ข้อมูลสารสนเทศของคณะครู และบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนมีความถูกต้อง 6) ความถูกต้องของการใช้ภาษา 7) เนื้อหาที่มีความทันสมัยต่อการใช้งานอย่างเป็นปัจจุบัน และ 8) เนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ และข้อที่ค่าเฉลี่ยรองลงมา มีจำนวน 2 ข้อ คือ 1) เนื้อหาในการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญจักรพรรดิมาลา มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และ 2) เนื้อหาที่มีความเข้าใจง่าย

- ด้านการผลิตเว็บแอปพลิเคชัน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมในด้านการผลิตเว็บแอปพลิเคชันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ 1) เว็บแอปพลิเคชันมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2) ไอคอนเลือกเมนูมีความน่าสนใจ สื่อความหมายตรงประเด็นต่อการใช้งาน 3) การใช้ภาษาหรือข้อความบนเว็บแอปพลิเคชันมีความถูกต้อง 4) เว็บแอปพลิเคชันมีความสะดวก และรวดเร็วต่อการใช้งาน 5) เว็บแอปพลิเคชันมีความทันสมัย 6) เว็บแอปพลิเคชันสามารถจัดเก็บและแก้ไขข้อมูลของบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ และ 7) เว็บแอปพลิเคชันมีประโยชน์ต่อบุคลากรในสถานศึกษาในด้านของการนำไปใช้ และข้อที่ค่าเฉลี่ยรองลงมา มีจำนวน 3 ข้อ คือ 1) รูปแบบของเว็บแอปพลิเคชันมีความสวยงาม สีสันมีความน่าสนใจ 2) การจัดวางตำแหน่งข้อความบนเว็บแอปพลิเคชันมีขนาด ระยะห่างที่มีความเหมาะสม และ 3) เว็บแอปพลิเคชันสามารถลดระยะเวลา และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่มงานบริหารงานบุคคลได้

- ด้านแบบประเมินความพึงพอใจ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสม ด้านแบบประเมินความพึงพอใจ โดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา โดยข้อคำถาม จำนวน 9 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1 และข้อคำถาม จำนวน 1 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.6 และเป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้

3. ความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี มีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เว็บไซต์แอปพลิเคชันมีความทันสมัย รองลงมา คือ ภาพ สี และการออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสม และเว็บไซต์แอปพลิเคชันมีประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการสร้างนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี พบว่า มีเนื้อหาจำนวน 4 ด้านที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในกลุ่มบริหารงานบุคคล ดังนี้ 1) การขออนุญาตใช้รถ 2) ระบบใบลาออนไลน์ 3) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา และ 4) การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ฯ และนอกจากนี้ยังมีคู่มือการใช้ระบบต่าง ๆ อีกด้วย มีผลการสร้างนวัตกรรมตามลิงค์ต่อไปนี้: <https://sites.google.com/pccphet.ac.th/hrpcshphet/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%81> ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา ทิพย์หทัย (2565) การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับการจัดการความรู้ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา มีผลการศึกษา คือ ได้จัดทำเว็บไซต์ระบบการจัดการความรู้เสร็จสิ้นแล้ว โดยได้จัดเก็บข้อมูล Job description ของบุคลากรทุกคน และคู่มือปฏิบัติงานได้ครบทั้ง 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานผู้อำนวยการ ศูนย์วิทยบริการ และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บุคลากรสามารถเผยแพร่คู่มือปฏิบัติงาน งานวิจัย และบทความซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล และองค์ความรู้ที่อยู่ภายในองค์กรผ่านเว็บไซต์ดังกล่าวได้ และสามารถใช้เป็นแหล่งจัดเก็บข้อมูลองค์ความรู้ เพื่อการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้ผ่านระบบการจัดการความรู้ได้ทั้งจากภายใน และภายนอกหน่วยงาน

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน พบว่ามีความเหมาะสมของนวัตกรรม ดังนี้

- ด้านเนื้อหา พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมในด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด มีจำนวน 8 ข้อ ได้แก่ 1) เนื้อหาในนวัตกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2) เนื้อหาในการกรอกข้อมูลการทำใบลามีความครบถ้วนสมบูรณ์ 3) เนื้อหาในการกรอกข้อมูลการขอใช้รถมีความครบถ้วนสมบูรณ์ 4) เนื้อหาในพระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษามีความครบถ้วนสมบูรณ์ 5) ข้อมูลสารสนเทศของคณะครู และบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนมีความถูกต้อง 6) ความถูกต้องของการใช้ภาษา 7) เนื้อหา มีความทันสมัยต่อการใช้งานอย่างเป็นปัจจุบัน และ8) เนื้อหามีประโยชน์ต่อการนำไปใช้

- ด้านการผลิตเว็บแอปพลิเคชัน พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมในด้านการผลิตเว็บแอปพลิเคชันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ 1) เว็บแอปพลิเคชันมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2) ไอคอนเลือกเมนู มีความน่าสนใจ สื่อความหมายตรงประเด็นต่อการใช้งาน 3) การใช้ภาษาหรือข้อความบนเว็บแอปพลิเคชัน มีความถูกต้อง 4) เว็บแอปพลิเคชันมีความสะดวก และรวดเร็วต่อการใช้งาน 5) เว็บแอปพลิเคชันมีความทันสมัย 6) เว็บแอปพลิเคชันสามารถจัดเก็บและแก้ไขข้อมูลของบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ และ7) เว็บแอปพลิเคชันมีประโยชน์ต่อบุคลากรในสถานศึกษาในด้านของการนำไปใช้

- ด้านแบบประเมินความพึงพอใจ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมด้านแบบประเมินความพึงพอใจ โดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา โดยข้อคำถาม จำนวน 9 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1 และข้อคำถาม จำนวน 1 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.6 และเป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้

จากผลการประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรสุวรรณ์ ศติสุวรรณ์กุล (2561) การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อบริหารจัดการครุภัณฑ์โสตทัศนูปกรณ์สำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้แอปพลิเคชันเพื่อบริหารจัดการครุภัณฑ์โสตทัศนูปกรณ์โดยเมื่อพิจารณา รายด้าน ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านองค์ประกอบของหน้าจอ พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.43$ S.D. = 0.58) 2) ด้านการใช้งาน พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.62$ S.D. = 0.53) 3) ด้านประโยชน์ของแอปพลิเคชัน พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.56$ S.D. = 0.53) และความคิดเห็นผลการใช้แอปพลิเคชันสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์มีคุณภาพยอมรับได้โดยมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.53$ S.D. = 0.54)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี มีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี โดยรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เว็บแอปพลิเคชัน มีความทันสมัย ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรลดา แซ่โคว์ (2558) เว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในด้านสื่ออยู่ในระดับดี

และด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี 2) ผลการจัดการความรู้ของนักศึกษาได้ความรู้ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ขั้นตอนการออกแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน องค์ประกอบของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน องค์ประกอบของเว็บไซต์ สี และความรู้สึกตามหลักจิตวิทยา อินโฟกราฟิก และความรู้ที่ได้จัดการอยู่ในระดับดีมาก และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีต่อเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี อยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) หากมีการนำไปปรับใช้ในกลุ่มบริหารงานในด้านอื่น ๆ จะมีเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทและเนื้อหาของงานในกลุ่มบริหารงานนั้น ๆ รวมทั้งควรมีการจัดทำคู่มือการใช้งาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา สามารถใช้งานนวัตกรรมได้อย่างเข้าใจ และถูกต้อง

2) หากนำไปพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันในการการบริหารงานบุคคลหรือการบริหารงานในด้านอื่น ๆ ควรเพิ่มเติมข้อมูลเพื่อให้เว็บแอปพลิเคชันมีความทันสมัย และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่จะนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารงานในกลุ่มงานบริหารงบประมาณ กลุ่มงานบริหารทั่วไป และกลุ่มงานบริหารวิชาการ เพื่อให้สามารถใช้นวัตกรรมได้ครบทั้ง 4 กลุ่มงานในการบริหารสถานศึกษาให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

บรรณานุกรม

- กรสุวรรณ ศติสสุวรรณกุล. (2561). *การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อบริหารจัดการครุภัณฑ์โสตทัศนูปกรณ์สำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- จตุพร วิริยานุภาพ. (2559). *วัฒนธรรมองค์การกับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- จรรยา ทิพย์หทัย. (2565). *การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับการจัดการความรู้ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

- จรัส พงเจริญ. (2560). ผลการเรียนรู้ด้วยเว็บแอปพลิเคชันการศึกษาโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนโปรแกรมบนเว็บของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ชวน ภาวังกุล และนพดล เจนอักษร. (2553). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนชายแดนภูมิภาคตะวันออก. คุชฌ์นิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ชาญไชย พิมพ์คำ. (2558). ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคคลมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นพดล ศิริทรัพย์. (2556). ระบบสารสนเทศกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พิมพ์พัชรา สิ้นจรูญรัตน์. (2558). การบริหารงานด้านทรัพยากรบุคคล กรณีศึกษา : วิทยาลัยเทคโนโลยีเทคโนโลยีตะวันออก (อี.เทค.). การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- รณกฤต รินทะชัย. (2557). การศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2566). โปรแกรมประยุกต์บนเว็บ. เข้าถึงได้จาก: <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%82%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A2%E0%B8%B8%E0%B8%81%E0%B8%95%E0%B9%8C%E0%B8%9A%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B9%87%E0%B8%9A>.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2555). แนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 14(2), หน้า 117-128.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (ตุลาคม-ธันวาคม 2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(4), หน้า 216-224.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2549). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อรลดา แซ่โค้ว. (2558). *เว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

เอกชัย แน่นอุดร และวิชา ศิริธรรมจักร์. (2551). *การเขียนโปรแกรมบนอินเทอร์เน็ต*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย

Innovation of Material Management of Princess Chulabhorn Science High School

ศศิน สุมกระจิว¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนที²

Sasin Sumkrsjiw¹ and Rakchanokcharin Poonsuwannatee²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (นวัตกรรมการบริหารการศึกษา)¹

อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: mithsafe@gmail.com¹, Rakchanokcharin.poo@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย (2) เพื่อประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย (3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 266 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) เครื่องมือเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย 2 ด้าน คือ ด้านการจัดทำระบบแจ้งซ่อมพัสดุและครุภัณฑ์ และด้านการจัดทำระบบจัดซื้อ/จัดจ้าง 2) แบบประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย 3) แบบสอบถามความพึงพอใจนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย (2) แบบประเมินที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง ความสอดคล้องของข้อความในด้านเนื้อหา และด้านการผลิตเว็บแอปพลิเคชัน พบว่า ผลของแบบประเมินนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุที่สร้างขึ้นในด้านเนื้อหา และด้านการผลิตเว็บแอปพลิเคชัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และแบบประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจสามารถนำข้อความไปใช้ในการประเมินความพึงพอใจได้ (3) ความพึงพอใจนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย พบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: นวัตกรรมการบริหาร การบริหารงานพัสดุ เว็บแอปพลิเคชัน

Abstract

The objectives of the research are (1) to create an innovation in supply management of Princess Chulabhorn Science High School, (2) evaluation form for suitability of innovations

in supply management at Princess Chulabhorn Science High School, (3) questionnaire for satisfaction with Princess Chulabhorn Science High School supply management innovations. The sample group included administrators, teachers, and personnel of Princess Chulabhorn Science High School. This determined the sample size to be 266 people. The research tools included: 1) Innovation in parcel management of Princess Chulabhorn Science High School in 2 areas, namely the creation of a system for notifying parcel repairs and durable articles and the preparation of purchasing/procurement systems. 2) Form to assess the appropriateness of the innovation of supply management of Princess Chulabhorn Science High School. 3) Survey of satisfaction with innovation of supply management of Princess Chulabhorn Science High School. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research found that (1) innovation in supply management at Princess Chulabhorn Science High School. (2) evaluation forms created for experts to check for appropriateness and accuracy. Consistency of questions in terms of content and in the area of web application production, it was found that the results of the evaluation of innovations in parcel management created in the areas of content and web application production. Overall it is at the highest level and the satisfaction test evaluation form. Questions can be used to assess satisfaction. (3) satisfaction with the innovation of supply management of Princess Chulabhorn Science High School. It was found that administrators, teachers, and personnel were satisfied with the use of innovation in administration. Parcels of Princess Chulabhorn Science High School. Overall it is at the highest level.

Keywords: Management innovation, supplies management, web application

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันมีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีความรู้ และมีความสามารถในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศให้ เป็นไปตามเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ คือ การศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ดังที่เป้าหมายของการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กล่าวไว้ในหมวดหมายที่ 12 ข้อ 1 คือ การพัฒนาทุน มนุษย์ทุกช่วงวัยที่ผ่านมาได้มีความพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทั้งการยกระดับมาตรฐาน การศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียน รวมถึง การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระควบคู่กับมีความ

รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมภาคีการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา และการเรียนรู้มากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาในหลายรูปแบบ อาทิ การจัดการศึกษาทวิภาคี สหกิจศึกษา รวมถึงความพยายามในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยค้นหาเด็กและผู้เรียนที่ด้อยโอกาส และจัดสรรเงินอุดหนุนผ่านกลไกของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมถึงรัฐพึงให้ความช่วยเหลือ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เอื้อให้การจัดการศึกษามีความคล่องตัวและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13, 2565)

การบริหารงานพัสดุมีส่วนสำคัญต่อการบริหารงานด้านปัจจัยสู่ความสำเร็จ บรรลุวิสัยทัศน์ (Vision) ขององค์กร ทั้งในองค์กรขนาดเล็กจนถึงองค์กรขนาดใหญ่ ยิ่งที่ต้องมีการบริหารงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ความสำคัญของพัสดุดระดับประเทศนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญโดยวางระเบียบเป็นแนวเดียวกันทั่วประเทศ เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงานพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560" ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานพัสดุ โดยกำหนดให้จัดทำโครงการอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารงานพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อให้บุคลากรได้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการพัสดุได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ (ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ, 2560)

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี เป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียน รวมถึงการบริหารงานพัสดุเพื่อบริการและสนับสนุน การปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากร พบว่าวิธีการดำเนินงานพัสดุโดยมีการจัดเก็บข้อมูลพัสดุของโรงเรียน ในเบื้องต้นยังอยู่ในรูปแบบของเอกสาร ใช้วิธีเขียนจดบันทึกลงในสมุดบัญชีก่อนจะสรุปข้อมูล แล้วจึงบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อจัดทำเป็นรายงานสรุปข้อมูลดังกล่าวแต่พบว่ามีปัญหาในเรื่องของความล่าช้าในการเบิกจ่ายพัสดุ บางครั้งเจ้าหน้าที่พัสดุไม่อยู่ ผู้ใช้จำเป็นต้องชะลอการเบิกไปก่อน เนื่องจากต้องรอการตรวจสอบจำนวนและพัสดुकงเหลือในคลังว่ามีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการใช้งานหรือไม่ พัสดุที่จัดหาไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้พัสดุเสื่อมสภาพเนื่องจากหมดอายุก่อนใช้งาน หรือการจัดเก็บที่ไม่ถูกวิธี นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องข้อมูลพัสดุที่มีในบัญชีควบคุมพัสดุ ไม่ตรงกับจำนวนที่มีอยู่จริง เสื่อมสภาพ ชำรุด สูญหาย ตรวจสอบไม่ได้เนื่องจากหมายเลขบนตัวพัสดุเลือนรางหรือเสื่อมสภาพ มีการเคลื่อนย้ายพัสดุ โดยเจ้าหน้าที่ไม่ทราบและเมื่อต้องการจัดเก็บไว้ที่เดิมต้องทำการตรวจสอบจากบัญชีควบคุมก่อนจึงจะสามารถจัดเก็บที่เดิมได้ การตรวจนับพัสดุประจำปีเกิดความล่าช้า เพราะไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลพัสดุทำให้เกิดความ

ซ้ำซ้อนในการบันทึกข้อมูล จำนวนพัสดุเกิดความคลาดเคลื่อน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องทำการตรวจสอบซ้ำ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงานและการบันทึกข้อมูล

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ จึงเลือกทำการศึกษาปัญหาเชิงลึก โดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงระหว่างการปฏิบัติงานจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ผู้บริหารงานพัสดุ ผู้ปฏิบัติงานพัสดุ และผู้รับบริการจากงานพัสดุ เมื่อทราบปัญหาที่แท้จริงแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาการใช้นวัตกรรมสำหรับการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อนำไปกำหนดแนวทางพัฒนางานพัสดุของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยข้อสรุปที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานพัสดุให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย

การทบทวนวรรณกรรม

นวัตกรรมการบริหาร

พจนานุกรมออนไลน์ Oxford Dictionary Online (2021) ให้คำจำกัดความของนวัตกรรมการดำเนินการในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การสร้างนวัตกรรม หมายถึง การทำการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่จัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการนำเสนอวิธีการ แนวคิด หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งมีร่องรอย ต้นกำเนิดในช่วงกลางศตวรรษที่ 16 จากภาษาละตินที่คิดค้นขึ้นใหม่ เปลี่ยนแปลงใหม่จากคำกริยา innovare จาก in-into+novare 'make new' (จาก novus 'new') โดยมีคำพ้อง ได้แก่ การเปลี่ยน (Change) การสับเปลี่ยน (Alternation) การปฏิวัติ ความวุ่นวาย การพลิกโฉม การเปลี่ยนรูปร่าง (Metamorphosis) การจัดโครงสร้างใหม่ การปรับโครงสร้างการจัดเรียงใหม่ การแต่งใหม่ การจัดรูปแบบใหม่ การสร้างใหม่ การปรับสไตล์ใหม่ การปรับปรุงใหม่ การผันแปร มาตรการใหม่ วิธีการใหม่ อุปกรณ์ใหม่ ความแปลกใหม่ ความไม่เป็นแบบแผน การทำให้ทันสมัย ความทันสมัยนิยม การหยุดพักกับประเพณีเดิม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2559, น. 64) นวัตกรรมการบริหารจัดการ เป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษา ให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก นวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ทางด้านการบริหารจะเกี่ยวข้อง

กับระบบการจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงการจำแนกประเภทของนวัตกรรมการศึกษาว่า นวัตกรรมทางการศึกษาได้ มีผู้คิดพัฒนาขึ้นมาเป็นจำนวนมาก

การบริหารงานพัสดุ

ภราดร หอมแยม (2556, น. 4) ได้ให้ความหมายของคำว่าพัสดุ หมายถึง วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ที่กำหนดไว้ในหนังสือการจำแนกประเภทรายจ่ายตามงบประมาณของสำนักงบประมาณหรือจำแนกประเภทรายจ่ายตามสัญญาเงินกู้จากต่างประเทศ

เชิดชัย มีคำ (2545) ได้ให้ความหมายของคำว่าการบริหารงานพัสดุนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนให้เป็นระบบ ครอบคลุมทุกขั้นตอน ผู้ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาทำความเข้าใจระเบียบ วิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง เพราะว่าผู้ปฏิบัติงานพัสดุต้องดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด จะปฏิบัติงานให้เกิดความผิดพลาด หรือข้ามขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดมิได้ เพราะความผิดพลาดจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ดังนั้น ผู้บริหารงานพัสดุ และผู้ปฏิบัติงานพัสดุต้องศึกษาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ ทุกฉบับ รวมถึงข้อปฏิบัติต่าง ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้อง แม่นยำ เพื่อให้การปฏิบัติงานการบริหารงานพัสดุของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไม่เกิดข้อผิดพลาด ระหว่างดำเนินการ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุด้วยวิธีการซื้อหรือวิธีการจ้างของส่วนราชการที่ใช้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนกว่าจะได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้าง ก่อนจัดทำสัญญาหรือข้อตกลงผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการบันทึกหลักฐาน พร้อมทั้งเหตุผลในการพิจารณาขั้นตอนที่สำคัญไว้ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม เปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ การบริหารงานพัสดุต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าความมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล การแข่งขันราคากันอย่างเป็นธรรม การปฏิบัติต่อผู้เสนอราคาอย่างเท่าเทียม และการมีจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานพัสดุ

เว็บแอปพลิเคชัน

Rouse (2007) ได้แบ่งประเภทของแอปพลิเคชันโดยจำแนกตามระบบปฏิบัติการ มีดังนี้ 1) โปรแกรมที่ทำงานในเดสก์ทอปหรือคอมพิวเตอร์แล็ปทอป ตรงกันข้ามกับ "Web-based Application" ซึ่งต้องใช้เว็บเบราว์เซอร์ที่จะเรียกใช้คอมพิวเตอร์เดสก์ทอปและโปรแกรมประยุกต์บนเว็บ 2) โปรแกรมสำหรับการใช้งานในโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต

เอกชัย เน้นอุดร และวิชา ศิริธรรมจักร (2552) ให้ความหมายว่า เว็บแอปพลิเคชัน (Web Application) คือ โปรแกรมประยุกต์ ที่จะเข้าถึงด้วยโปรแกรม Internet Browser ซึ่งทำให้เหมาะสำหรับงานที่ต้องการข้อมูลแบบ Real Time จะพบข้อดีของเว็บแอปพลิเคชัน คือ ข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่ในระบบที่มีการไหลเวียนในแบบ Online จึงสามารถโต้ตอบกับผู้ใช้บริการแบบ Real Time ทำให้เกิดความประทับใจ รวมทั้งสามารถใช้งานได้ง่ายโดยไม่จำเป็นต้องติดตั้ง Client Program จะทำให้ไม่ต้อง Upgrade Client Program และสามารถ

ใช้ผ่าน Internet Connection ที่มีความเร็วต่ำกว่า ส่งผลให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้โปรแกรมได้จากทุกแห่งในโลก ตัวอย่างระบบออนไลน์ที่เหมาะสมกับเว็บแอปพลิเคชัน เช่น ระบบการจองสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ระบบงานบุคลากร ระบบงานแผนการตลาด ระบบการสั่งซื้อแบบพิเศษและระบบงานในโรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

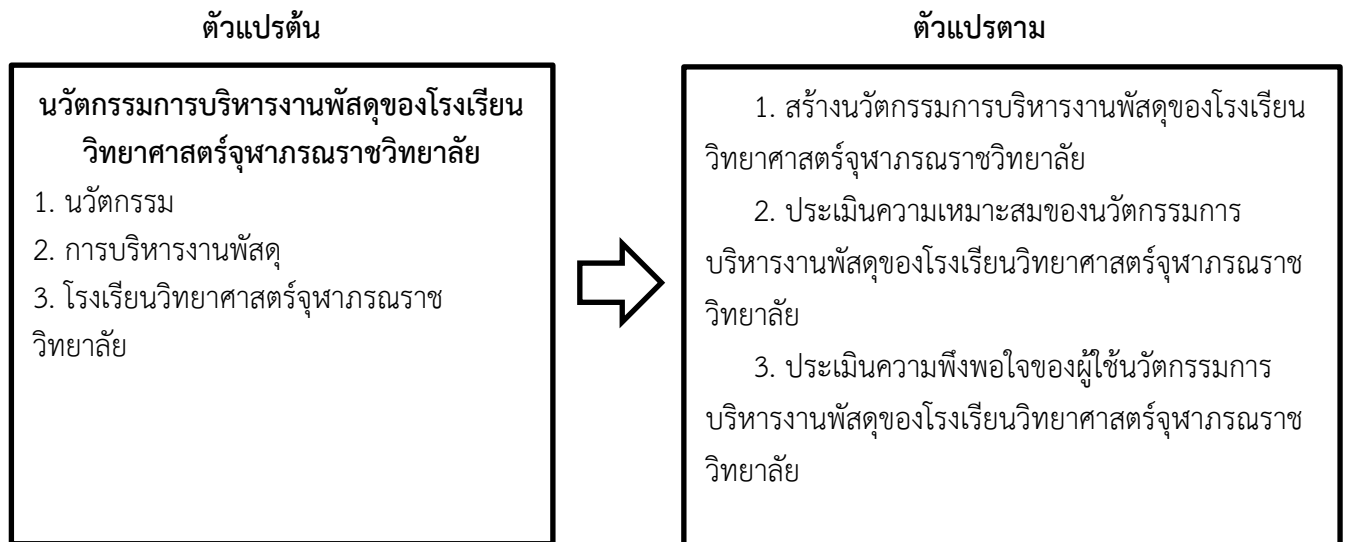
รัตนา อาสาทำ (2562) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารพัสดุในมหาวิทยาลัยราชภัฏตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ การบริหารเชิงกลยุทธ์ และหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของเจ้าหน้าที่พัสดุในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานพัสดุในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหาร หัวหน้าสายงาน หัวหน้าส่วนงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 895 คน คำนวณจำนวนตัวอย่างโดยวิธีของ Taro Yamane และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 227 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ปวีณา จารุศิริ (2565) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความต้องการขององค์กรในการบริหารงานพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดหาพัสดุ และการแจกจ่ายพัสดุ ด้านการบำรุงรักษา และด้านการจำหน่ายพัสดุ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ บุคลากรสังกัด คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนาสำหรับข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ และใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในด้านต่าง ๆ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การทดสอบกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (Independent t-Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และใช้สถิติสำหรับการตรวจสอบสถิติเป็นรายคู่ โดยใช้สูตรตามวิธี Fisher's least - Significant Difference (LSD)

อรลดา แซ่ไคว่ (2558) ได้ศึกษา เว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ที่มีคุณภาพผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) ศึกษาผลของการจัดการความรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ

วิจัย ประกอบด้วย เว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ แบบวิเคราะห์ความรู้ แบบประเมิน เว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาปริญญาตรีที่มีต่อเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 แห่ง 864 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejci & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายแบบเป็นสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 266 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ได้แก่ เว็บแอปพลิเคชันที่ใช้ในการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย 2 ด้าน คือ ด้านการจัดทำระบบแจ้งซ่อมพัสดุและครุภัณฑ์ และด้านการจัดทำระบบจัดซื้อ/จัดจ้าง

2. แบบประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย แบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านเนื้อหา ด้านเว็บแอปพลิเคชัน และด้านประเมินแบบสอบถามพึงพอใจการใช้งาน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย จำนวน 10 ข้อ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย สามารถนำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการสร้างนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย พบว่า เว็บไซต์พลิเคชันที่ใช้ในการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย 2 ด้าน คือ ด้านการจัดทำระบบแจ้งซ่อมพัสดุและครุภัณฑ์ และด้านการจัดทำระบบจัดซื้อ/จัดจ้าง ตามลิงค์นี้: <https://sites.google.com/pccphet.ac.th/pccphet-parcel-department/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%81>

2. ความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน พบว่ามีความเหมาะสมของนวัตกรรม ดังนี้

2.1 ผลของแบบประเมินที่สร้างขึ้นในด้านเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านงบประมาณ จำนวน 3 คน ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ผลของแบบประเมินโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 7 ข้อ ได้แก่ เนื้อหาในนวัตกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื้อหาการกรอกข้อมูลในระบบการจัดซื้อ/จัดจ้างพัสดุและครุภัณฑ์มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ความถูกต้องของการใช้ภาษา เนื้อหามีความเข้าใจง่าย เนื้อหามีความทันสมัยต่อการใช้งานการบริหารงานพัสดุ เนื้อหา มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารงานพัสดุ รองลงมาคือ เนื้อหาการกรอกข้อมูลในระบบการแจ้งซ่อมพัสดุและครุภัณฑ์มีความครบถ้วนสมบูรณ์

2.2 ผลของแบบประเมินที่สร้างขึ้นในด้านการผลิตเว็บไซต์โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คน ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ผลของแบบประเมินโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 ข้อ ได้แก่ เว็บไซต์พลิเคชันมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รูปแบบของเว็บไซต์มีความสวยงาม สีสันทันตึงใจ เว็บไซต์พลิเคชันมีความทันสมัย เว็บไซต์พลิเคชันมีประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

2.3 ผลของแบบประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจการใช้งานนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 คน ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อตรวจสอบหาความเหมาะสม โดยใช้สูตร Index of Item Objective Congruence (IOC) การหาค่าความเที่ยงตรงเชื่อเนื้อหา (Content

Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์ โดยข้อความ จำนวน 5 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1 ข้อข้อความ จำนวน 4 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.8 และจำนวน 1 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.6 เป็นข้อความที่สามารถนำไปใช้ได้

3. ความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย มีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เว็บไซต์พลิเคชันมีประโยชน์ ต่อผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา รองลงมา เว็บไซต์พลิเคชันช่วยให้ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษามีความสะดวก และรวดเร็วในด้านการใช้งาน

อภิปรายผล

ผลการศึกษานวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการสร้างนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย พบว่า เว็บไซต์พลิเคชันที่ใช้ในการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย 2 ด้าน คือ ด้านการจัดทำระบบแจ้งซ่อมพัสดุและครุภัณฑ์ และด้านการจัดทำระบบจัดซื้อ/จัดจ้าง ตามลิงค์นี้:

<https://sites.google.com/pccphet.ac.th/pccphet-parcel-department/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%81>

ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา จารุศิริ (2565) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีผลการศึกษาคือ 1) สภาพปัญหาและ ความต้องการขององค์กรในการพัฒนาการบริหารงานพัสดุ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร ด้านการจัดหาพัสดุ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ และเจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความชัดเจน มีความโปร่งใส รวดเร็ว ทันต่อการใช้งาน การจัดซื้อจัดจ้าง มีการปฏิบัติตามระเบียบทุกขั้นตอน ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการด้านการควบคุมและแจกจ่ายพัสดุ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ และเจ้าหน้าที่พัสดุกอຍให้คำแนะนำในเรื่องของการควบคุมและการแจกจ่ายพัสดุ มีการตรวจสอบพัสดุประจำปีให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด ครบถ้วนถูกต้องตาม ระเบียบพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ. 2560 ด้านการบำรุงรักษาพัสดุ มีการจัดทำบันทึกประวัติครุภัณฑ์เพื่อประโยชน์ในการใช้และซ่อมบำรุง และเจ้าหน้าที่พัสดุมีการทำบันทึกการรักษาพัสดุให้มีประสิทธิภาพและสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา ด้านการจำหน่ายพัสดุมีการดำเนินการจำหน่ายพัสดุที่ชำรุดให้เป็นไปตามระเบียบ เจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการ จำหน่ายพัสดุอย่างถูกต้อง 2) แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานด้านพัสดุ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการจัดทำคู่มือแบบฟอร์มการจัดซื้อ/จัดจ้าง และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บุคลากรในคณะ ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน มีการ

ลงบัญชีหรือลงทะเบียนวัสดุ/ครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ มีการกำหนดเวลาในการเบิกจ่ายที่ ชัดเจน มีการบันทึกประวัติการซ่อมแซม มีการวางแผนการบำรุงรักษาวัสดุ/ครุภัณฑ์ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

2. ความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน พบว่ามีความเหมาะสมของนวัตกรรม ดังนี้

2.1 ผลของแบบประเมินที่สร้างขึ้นในด้านเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านงบประมาณ จำนวน 3 คน ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ผลของแบบประเมินโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 7 ข้อ ได้แก่ เนื้อหาในนวัตกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื้อหาการกรอกข้อมูลในระบบการจัดซื้อ/จัดจ้างพัสดุและครุภัณฑ์มีความครบถ้วนสมบูรณ์ ความถูกต้องของการใช้ภาษา เนื้อหามีความเข้าใจง่าย เนื้อหามีความทันสมัยต่อการใช้งานการบริหารงานพัสดุ เนื้อหา มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารงานพัสดุ รองลงมาคือ เนื้อหาการกรอกข้อมูลในระบบการแจ้งซ่อมพัสดุและครุภัณฑ์มีความครบถ้วนสมบูรณ์

2.2 ผลของแบบประเมินที่สร้างขึ้นในด้านการผลิตเว็บแอปพลิเคชันโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 คน ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ผลของแบบประเมินโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 ข้อ ได้แก่ เว็บแอปพลิเคชันมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ รูปแบบของเว็บแอปพลิเคชันมีความสวยงาม สีสันทันตึงใจ เว็บแอปพลิเคชัน มีความทันสมัย เว็บแอปพลิเคชันมีประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ทั้งนี้ในด้านการประเมินเนื้อหาและด้านการประเมินเว็บแอปพลิเคชันสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถดา แซ่ไคว่ (2558) เว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในด้านสื่ออยู่ในระดับดี และด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี 2) ผลการจัดการความรู้ของนักศึกษา ได้ความรู้จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ขั้นตอนการออกแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน องค์ประกอบของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน องค์ประกอบของเว็บไซต์ และความรู้สึกตามหลักจิตวิทยา อินโฟกราฟิก และความรู้ที่ได้จัดการอยู่ในระดับดีมาก และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ที่มีต่อเว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับดี

2.3 ผลของแบบประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจการใช้งานนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 5 คน ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อตรวจสอบหาความเหมาะสม โดยใช้สูตร Index of Item Objective Congruence (IOC) การหาค่าความเที่ยงตรงเชื่อถือเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1 ข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.8 และจำนวน 1 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.6 เป็นข้อคำถามที่สามารถ

นำไปใช้ได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ เกศานุช และคณะ (2563) การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว มีผลการศึกษาคือ ผลการประเมินความเหมาะสมของสื่อนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาสื่อเป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการ และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายตามหลักความจำเป็นพื้นฐานจึงทำให้สื่อที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. ความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย มีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อแล้วพบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เว็บแอปพลิเคชันมีประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา รองลงมา เว็บแอปพลิเคชันช่วยให้ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษามีความสะดวก และรวดเร็วในด้านการใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา จันทร์เหลือง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตคันนายาวกรุงเทพมหานครจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา อินทร์จ้อย (2560) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาครจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างก็มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 15 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี และ 10 - 15 ปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรจัดทำคู่มือแบบฟอร์มระบบแจ้งซ่อมพัสดุ ครุภัณฑ์การจัดซื้อ/จัดจ้าง และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกัน
2. ควรมีการวางแผนบำรุงรักษา โดยจัดทำตารางกำหนดเวลาในการบำรุงรักษาให้ชัดเจน
3. ควรมีการปรับปรุงสัญลักษณ์หรือรูปแบบของเว็บแอปพลิเคชัน เพื่อให้สามารถใช้งานได้ง่าย และสะดวกมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาการปฏิบัติงานพัสดุในขั้นตอนต่าง ๆ ของผู้ใช้งานเว็บแอปพลิเคชันที่ใช้ในการบริหารงานพัสดุ
2. งานวิจัยครั้งต่อไป ควรพัฒนาระบบให้มีความทันสมัยกับยุคของเทคโนโลยีดิจิทัลควรพัฒนาร่วมกับ Chatbot เพื่อให้รองรับความต้องการใช้งานของผู้สนใจ เพื่อทำให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น
3. เป็นแนวทาง ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารในด้านต่าง ๆ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

บรรณานุกรม

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.
- เชิดชัย มีคำ. (2545). คู่มือปฏิบัติงานพัสดุ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. ม.ป.ท.
- บุษบา อินทร์จ้อย. (2560). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมืองสมุทรสาครจังหวัดสมุทรสาคร. บัณฑิตวิทยาลัย. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ปวีณา จารุศิริ. (กรกฎาคม 2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุ คณะศิลปศาสตร์. วารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, หน้า 2648-2657. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. (1 พฤศจิกายน 2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 121-122.
- ภราดร หอมแยม. (2556). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับปรับปรุงใหม่ 2566). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไฮเอ็ดพับลิชชิง.
- ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ. (23 สิงหาคม 2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนพิเศษ 210 ง. หน้า 8-31.
- รัตนา อาสาทำ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สมพงษ์ เกศานุช และคณะ. (กรกฎาคม-สิงหาคม 2563). การพัฒนาสื่อนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว. วารสารวิจัยวิชาการ, 6(4), หน้า 359-376.

สุพัตรา จันทร์เหลือง. (2559). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

อรลดา แซ่ไคว้. (2558). *เว็บแอปพลิเคชันการจัดการความรู้ ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

เอกชัย แน่นอุดร และวิชา ศิริธรรมจักร์. (2551). *การเขียนโปรแกรมบนอินเทอร์เน็ต*. มหาสารคาม: อภิชชาติการพิมพ์.

Oxford Dictionary Online. (2021). *Innovation*. Retrieved from: https://oxforddictionaries.com/us/definition/american_english/innovation

Rouse. (2007). *Application*. Retrieved from: <http://searchsoftwarequality.techtarget.com/definition/application>.

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล
ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำนครราชสีมา

Efficiency of Teaching and Learning Based on Digital Citizen Concept under the
Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan

วสันต์ สุกร¹ และรักชนกชรินทร์ พูลสุวรรณนที²

Wasan Sukron¹ and Rakchanokcharin Poonsuwannatee²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: enginescales@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำนครราชสีมา (2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำนครราชสีมา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำนครราชสีมา ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 263 คน 18 โรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำนครราชสีมาค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ รองลงมา ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน และด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามลำดับ (2) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำนครราชสีมา ตามการปฏิบัติของข้าราชการครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาและจำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมและรายด้าน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: พลเมืองดิจิทัล สถานศึกษา ประสบการณ์ทำงาน วุฒิการศึกษา

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the efficiency level of teachers' teaching and learning according to the digital citizenship concept; The Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan (2) to compare the efficiency of teachers' teaching and learning

according to the digital citizenship concept. of the Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan This research is quantitative research. The sample group includes government teachers under the Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan, academic year 2023, a total of 263 people, 18 schools, by simple random sampling. The tool used to collect this data was a questionnaire. The data was analyzed using a ready-made program. By finding the average standard deviation and t-value. The results of the research found that (1) the efficiency of teaching and learning according to the concept of digital citizenship of teachers the Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan, the overall and individual averages were at a high level, arranged from highest to lowest as follows: making the learning process of students effective, followed by promoting students to succeed. succeed Showing care in teaching and using a variety of learning activities, respectively. (2) Results of comparing the efficiency of teachers' teaching and learning according to the concept of digital citizenship. the Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan According to the practice of civil service teachers classified by educational qualifications and classified by work experience overall and each aspect, it was found that overall and each aspect were not different.

Keywords: Digital citizen, school, work experience, educational qualification

บทนำ

การพัฒนาสถานศึกษาให้พร้อมกับการก้าวทันในยุคดิจิทัล และมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับบุคลากรและผู้เรียน ผู้บริหารในยุคปัจจุบันจะต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลแก่ครูให้สอดคล้องกับครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 ที่ต้องเป็นครูมีอาชีพ โดยครูรุ่นใหม่จำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและมีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องให้เข้าใจบทบาทและความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล มีสมรรถนะทางดิจิทัล (Digital competency) และการสอนดิจิทัล (Digital Pedagogy) ให้เท่าทันกับเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันสูงขึ้นในระดับโลก โดยครูจะต้องปรับบทบาทจาก “ครูผู้สอน” เป็น “ผู้อำนวยการเรียนรู้” เนื่องด้วยความซับซ้อนของโลกดิจิทัล ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะ ดูแลผู้เรียน และเป็นเสมือนสะพานเชื่อมโยงองค์ความรู้สาระวิชาต่าง ๆ ประกอบกับส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลให้แก่ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ และสร้างสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลได้เหมาะสมกับองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอด แม้ว่าในปัจจุบันนักเรียนจะเกิดในยุคดิจิทัล (Digital Native) ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความรวดเร็วทางดิจิทัลมากกว่าครู แต่อาจตกเป็นเหยื่อของโลกโซเชียลได้ง่ายเนื่องจากขาดความเท่าทันทางเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้น ครูผู้เป็นผู้อพยพทางดิจิทัล (Digital immigration)

ต้องเป็นเกราะป้องกันความเสี่ยงและภัยอันตรายที่เกิดขึ้นในสังคมดิจิทัลให้กับตนเองและผู้เรียนได้ และสอดคล้องความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดีให้แก่ผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ครูรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีเหตุผล มีความสร้างสรรค์ และมีวิจรรณญาณ การส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลแก่ครูจึงมีความสำคัญซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานความรู้ที่ผู้ประกอบวิชาชีพครู จำเป็นต้องมีเพื่อใช้ในการทำงานและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (กณิษฐา ศิริศักดิ์, 2559)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด พลเมืองดิจิทัล ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันธุ์เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อผู้บริหาร ครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันธุ์ ได้ข้อมูลประสิทธิภาพการจัดการ เรียนการสอนของครูในยุคดิจิทัล และสามารถนำผลของงานวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนของครูในยุคดิจิทัลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันธุ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันธุ์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับทักษะตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561, น. 20) พลเมืองดิจิทัล: พลเมืองแห่งพลเมืองดิจิทัลสำนักงานราช บัณฑิตยสภาให้นิยาม “พลเมือง” ว่าเป็น คนที่มีสิทธิและหน้าที่ ในฐานะประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกันและมีวัฒนธรรมเดียวกัน ส่วนในความเข้าใจของคนทั่วไป พลเมืองคือบุคคลที่เกิดในประเทศนั้น ๆ หรือได้รับสัญชาติและมีความจงรักภักดีต่อรัฐ รวมทั้งหมายถึงกลุ่มคน ที่มีสิทธิและความรับผิดชอบร่วมกันในฐานะสมาชิกของสังคม อย่างไรก็ตาม ทุกวันนี้เราดำรงชีวิต ทำงาน และเรียนรู้อยู่ในสังคมที่เชื่อม ต่อกันในระดับโลก อีกทั้งเรายังทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโลกออนไลน์มากขึ้นเรื่อย ๆ จนโลกเสมือนและโลกจริงแทบจะหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกัน การนิยามความเป็นพลเมืองโดยยึดติดกับ “ประเทศใดประเทศหนึ่ง” และละเลยข้อเท็จจริงที่ว่า ชีวิตของเราส่วนหนึ่งได้เข้าไปอยู่ในโลกดิจิทัล อาจไม่ สอดคล้องกับความเป็นจริงในโลกสมัยใหม่อีกต่อไป การเป็นพลเมืองในพลเมืองดิจิทัลนั้นแตกต่างจากการเป็น พลเมืองในศตวรรษก่อนหน้า การใช้ชีวิตในโลกโลกและในโลกออนไลน์ได้ช่วยขยายแนวคิดความเป็น พลเมืองออกไป ความเป็นพลเมืองทุกวันนี้จึงไม่ได้ถูกตีกรอบแคบ ๆ ว่าหมายถึงการไปเลือกตั้งหรือการมีส่วน

ร่วมกับรัฐบาลชาติเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลกไปพร้อม ๆ กันไปจนถึงการใช้ชีวิตในโลกออนไลน์อย่างมีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม และปลอดภัย เราอาจแบ่งแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองออกเป็น 3 แนวคิดหลัก ซึ่งความเป็นพลเมืองทั้งสามแบบนี้ทำงานร่วมกันมากกว่าแยกขาดจากกัน นั่นคือ

1. ความเป็นพลเมืองชาติตามชนบ (traditional citizenship) แนวคิดความเป็นพลเมืองแบบเดิมนั้นให้ความสำคัญกับ “การเป็นสมาชิกภายใต้กฎหมายของ รัฐบาลที่ตนสังกัด” หรือที่เรียกว่า “ความเป็นพลเมืองภายใต้กฎหมาย” (legal citizenship) สิ่งสำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองที่ดีตามแนวคิดนี้คือ การมีความรู้เกี่ยวกับรัฐบาลและหน้าที่พลเมืองตามกฎหมาย เช่น การไปเลือกตั้งและจ่ายภาษี

2. ความเป็นพลเมืองโลก (global citizenship) แนวคิดความเป็นพลเมือง โลกวิพากษ์ความเชื่อที่ว่าพลเมืองจะต้องผูกติดกับความเป็นชาติและวัฒนธรรมชาติที่ตนสังกัดเพียงหนึ่งเดียว ซึ่งตีกรอบความเป็นพลเมืองไว้คับแคบและกีดกัน กลุ่มคนที่มีเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมอันแตกต่างหลากหลายออกจากความเป็นพลเมือง แนวคิดความเป็นพลเมืองโลกตระหนักถึงความเชื่อมโยง และการพึ่งพาอาศัยกันในระดับโลก และมีจิตสำนึกร่วมถึงปัญหาในระดับโลก เช่น ปัญหาโลกร้อน พลเมืองที่อาศัยในสังคมโลกจึงต้องมีความสามารถและ ความเข้าใจในระดับโลก ตัวอย่างเช่น ความสามารถในการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ ระหว่างท้องถิ่นกับโลก และทักษะการทำงานร่วมกับผู้คนที่มีความแตกต่างทั้งใน เชิงภาษา วัฒนธรรม และเชื้อชาติ

3. ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) แนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลพูดถึงความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อมีส่วนร่วมในสังคมเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และปลอดภัย การปฏิบัติเทคโนโลยี การสื่อสารได้เปิดโอกาสและหยิบยื่นความท้าทายใหม่ ๆ ให้กับพลเมืองดิจิทัล เรา สามารถเข้าถึงข้อมูลโดยไร้ข้อจำกัดเชิงภูมิศาสตร์ เข้าร่วมชุมชนที่มีความสนใจ ร่วมกัน สร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหา และทำให้เสียงของพลเมือง ดังขึ้นในสังคม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครู

ประสิทธิภาพการสอน จะเกิดผลดีและมีความชัดเจนนั้นต้องมีโครงสร้างหรือองค์ประกอบที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ของลักษณะพฤติกรรมการสอน ดังนั้น การสอนที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อบรรลุผลตามความมุ่งหมายนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ อย่าง ดังนี้

Schwartz, 1980. อ้างถึงใน มุกตามณี ศรีพงษ์เพริศ, (2561, น. 32) กล่าวถึง เกณฑ์ในการคำนึงถึงประสิทธิภาพการสอนซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. ความสามารถที่จะสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Ability to Communicate Effectively) ซึ่งประกอบด้วย การพูดที่ชัดเจน การจัดเนื้อหาวิชา รูปแบบการสอน การกระตุ้นให้นักศึกษาได้คิด

2. มีความรู้ดีในสาขาวิชาที่สอน (Knowledge of The Field) มีความรู้พื้นฐานที่ดีในเนื้อหาวิชาเช่นเดียวกับมีความรอบรู้ในเนื้อหาใหม่ในสาขาวิชานั้น ๆ

3. มีความเข้าใจในเทคนิคการประเมินผล (Instructor's Evaluation Techniques) เช่น ความยุติธรรมในการให้คะแนน ความยุติธรรมของแบบทดสอบ การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียนทันทีทันใด หลังจากสอน

4. ลักษณะนิสัยส่วนตัว (Personal Attributes) เช่น ความกระตือรือร้น การแสดงออกซึ่งความเชื่อมั่น การแสดงออกด้านสมองและด้านร่างกายที่มีพลังการแต่งตัวเหมาะสมกับบทบาท ความเป็นครูเป็นคนใจคอ กว้างขวาง เมตตากรุณา

Bloom, 1976 อ้างถึงใน ชวิศา กลิ่นจันทร์ (2558, น. 11) ได้เสนอองค์ประกอบของการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพไว้ 4 ประการ คือ

1. การชี้แนะ (Clues) หมายถึง การบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน คือ อธิบายให้นักเรียนเห็นชัดเจนตั้งแต่ต้นว่า เมื่อนักเรียนเรียนแล้วจะมีความสามารถอย่างไรบ้าง การเรียนที่จะทำให้มีความสามารถดังกล่าวนั้นจะต้องเรียนรู้อย่างไร ครูจะต้องบอกถึงกิจกรรม ขั้นตอน และวิธีการที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนแต่ละคนอย่างชัดเจน

2. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นการดำเนินการสอนของครูที่ต้องอาศัยหลักจิตวิทยาการเสริมแรงที่ดีนั้น ควรประกอบด้วย การเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ เช่น การชมเชย การตำหนิ การให้รางวัล และการลงโทษ ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมของครูที่ควรดำเนินการในระหว่างการเรียนการสอน

3. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน เช่น การโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และการสนับสนุนให้นักเรียนได้ทำงานกลุ่ม

4. การให้ข้อมูลป้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง (Feedback and Correction) เป็นพฤติกรรมสอนของครูที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยผลการเรียนและแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่นักเรียนยังบกพร่องอยู่ การสอนที่ดีจะต้องมีการวัดผลการประเมินผลและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน เช่น การทดสอบหลังเรียน การแจ้งผลการสอบหรือข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบทันทีและช่วยปรับปรุงแก้ไขคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนควบคู่ไปด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตาม
แนวคิดพลเมืองดิจิทัล

1. ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย
2. ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน
3. ด้านการทำให้กระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ
4. ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการสอน

ตัวแปรตาม

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด
พลเมืองดิจิทัล ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

1. ระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์
2. เปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 831 คน 18 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 263 คน 18 โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566 อ้างอิงข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan, (1970, pp. 607-610.) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียน เป็นชั้น (Strata) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือ (1) ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ (2) ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ (3) ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน และ (4) ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานสามารถนำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ รองลงมา ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน และด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามลำดับ

1.1 ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความสุขในการเรียน รองลงมา คือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และครูใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ตามลำดับยกเว้น ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ใน ระดับมากที่สุด และครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้อยู่ใน ระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ รองลงมา คือ ครูชี้แนะ จุดประกายความคิดที่ช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมสนุกกับการเรียนรู้ และครูวัดผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ตามลำดับ ยกเว้นครูพูดคุยเอง ชมเชย เมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมอยู่ใน ระดับมากที่สุด และครูสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนเพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอยู่ใน ระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยรวมและรายข้อ

อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การเรียนรู้ รองลงมา คือครูติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและครูศึกษา หลักสูตรรายวิชาก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ

1.4 ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียน การสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนรู้รองลงมา คือ ครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้ และครู กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียน ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ พบว่า ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน การปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของครูในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของครูในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ รองลงมา ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน และด้านการใช้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามลำดับ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งค่าเฉลี่ย โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ใน ระดับมากที่สุด และครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้อยู่ใน ระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะว่า ข้าราชการครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ มีกระบวนการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน จัดประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับ นักเรียน จัดกิจกรรมที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีการวัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ แนวคิดของ วณิชยา นิยมญาติ (2559, น. 74-78) กล่าวถึง การทำให้กระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนมี ประสิทธิภาพ ครูเลือกใช้กิจกรรมการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนทั้งเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ดูแลนักเรียน ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติงานและตรวจสอบความก้าวหน้าในการทำงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และให้การ เสริมแรงนักเรียน โดยใช้คำพูดที่เป็นการยกย่อง ชมเชย เมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน

และบรรลุตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ปริศนา กล้าหาญ (2559, น. 77-79) กล่าวถึง การทำให้กระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนมีประสิทธิภาพ คือ การที่ครูเลือกใช้กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ทั้งรายบุคคลหรือรายกลุ่ม มีการติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ใช้หลักการเสริมแรง มีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและแจ้งผลการเรียนการสอนให้นักเรียนทราบอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครูพุดยง ชมเชย เมื่อนักเรียนมีส่วนร่วม และครูสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนอยู่ใน ระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดของนักเรียน ครูตรวจงานอย่างละเอียด และแก้ไขให้ถูกต้อง แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ เพื่อช่วยต่อความเข้าใจของนักเรียน และพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ปริศนา กล้าหาญ (2559, น. 77-79) กล่าวถึง การส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ การที่ครูมีการกำหนดหน่วยการเรียนการสอนและสาระการเรียนการสอนตามลำดับความยากง่าย มีการออกแบบแผนการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยต่อการเข้าใจของนักเรียน มีการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ Borich (2004, pp. 11-21) กล่าวถึง การส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ การที่ครูวางแผนปรับเปลี่ยนเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจและสอดคล้องกับเนื้อหาเดิม รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดอัตราความก้าวหน้าในการเรียนอย่างต่อเนื่องจนบรรลุจุดประสงค์สูงสุดที่คาดหวัง

1.3 ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน มีค่าเฉลี่ยลำดับถัดมา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการเรียนรู้ติดตามความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และศึกษาหลักสูตรรายวิชาก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดของ วณิชยา นิยมญาติ (2559, น. 74-78) กล่าวถึง การแสดงความเอาใจใส่ในการสอน ครูจัดทำหน่วยการเรียนการสอน และจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรโรงเรียน รวมถึง Borich (2004, pp. 11-21) กล่าวถึง การแสดงความเอาใจใส่ในการสอน การที่ครูติดตามพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย การพัฒนาหน่วยการเรียน คือ แผนการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร การจัดการในด้านการบริหารหรืองานธุรการ อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติอยู่ นอกจากนี้ Beach & Reinhartz (1987, pp. 32-33) กล่าวถึงการแสดงความใส่ใจในการสอน ครูที่มีประสิทธิภาพควรมีพฤติกรรมที่แสดงความใส่ใจในงานสอน ซึ่งประกอบด้วย งานที่ต้องปฏิบัติก่อนสอน ปฏิบัติระหว่างจัดการเรียนการสอนและปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน

1.4 การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมการเรียนรู้สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้และมี

ความสุขในการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สาคกร พันแสน (2556, น. 99-100)กล่าวถึง ครูเป็นผู้แนะนำให้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ปลูกฝังเจตคติที่ดีในวิชาที่เรียนฝึกให้ นักเรียนใช้กระบวนการคิดในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง รวมถึง Gordon (1998, pp. 390 – 393) กล่าวถึง การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย กิจกรรมการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์เป็นการเรียน การสอนจากประสบการณ์ตรงโดยการกระทำนักเรียนได้เผชิญสถานการณ์จริง ปัญหาจริงในบริบทจริง และแสวงหาข้อมูล ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหา นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและชื่นชมใน ความสำเร็จ นอกจากนี้ หริสายงวรรณกร (2556, น. 4) กล่าวถึง การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ หลากหลาย เป็นการปรับเลืกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนหรือคิดค้นพัฒนาวิธีสอน แบบใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพิ่มพูนทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ของนักเรียนเน้นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเกิดประสบการณ์จริง สามารถเรียนรู้จากสิ่งรอบตัวแล้วนำมา บูรณาการให้เกิดเป็นองค์ความรู้ในตัวเอง สร้างบรรยากาศที่เอื้อหรือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนการสอน มีความสุขที่จะค้นคว้าศึกษาหาความรู้สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในระหว่างการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝัง ความดีงามให้เกิดขึ้นภายในตัวนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดจันทบุรี ตามการปฏิบัติของข้าราชการครูจำแนกตามวุฒิ การศึกษาต่างกัน และข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัลของ ครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดจันทบุรี เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองของครู สนับสนุนให้ครูพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน โรงเรียนอยู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดจันทบุรี เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นจึงทำ ให้วุฒิการศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ วลัยนุช สกุลนุ้ย (2556, น. 68) กล่าวถึง การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับสื่อการสอนที่นำไปใช้ในการสอนจำแนกตามระดับ การศึกษาสูงสุด พบว่า ครูศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดนนทบุรีที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างก็มีการใช้ สื่อการสอนโดยรวมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ สลิตา รินสิริ (2558, น. 84) กล่าวถึง ศึกษาการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมือง ดิจิทัล ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โครงการบริหารจัดการภายในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดจันทบุรี มีโครงการจัดอบรม สัมมนา

เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ครูไม่น้อยกว่า 5 ครั้งต่อปี ทำให้มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ สลิตา รินสิริ (2558, น. 84) กล่าวถึง การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนครูควรนำเสนอวิธีการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ ควรจัดให้ไปศึกษาดูการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ได้รับพัฒนาการสอนในแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ซึ่งโรงเรียนต้องได้รับการประเมิน และยอมรับจากหลายภาคส่วนแล้วว่าสอนตามหลักแนวคิดพลเมืองดิจิทัลแท้จริง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ควรเผยแพร่วิธีการสอนหรือแนวคิดพลเมืองดิจิทัล เพื่อให้ทุกโรงเรียน และครูทุกคนมีแนวทางปฏิบัติในแนวเดียวกัน

2. ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนครูจัดกิจกรรมให้เน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันเป็นทีม การเรียนรู้ยุคใหม่ต้องเรียนให้เกิดทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในยุคพลเมืองดิจิทัล ครูจึงต้องเปลี่ยนรูปแบบการสอนเปลี่ยนจากเน้นสอนหรือสั่งสอนไปทำหน้าที่จุดประกายความสนใจใฝ่รู้แก่นักเรียนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น เปลี่ยนแนวจากการทำงานคนเดียวเป็นทำงานและเรียนรู้จากการทำงานเป็นทีม ครูต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนให้กับนักเรียน

3. ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนครูจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ควรจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาของนักเรียน เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสิ่งที่เรียน ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นจัดประสบการณ์ใหม่ ๆ ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน เน้นการปฏิบัติ ให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมให้ได้มากที่สุดและมีการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในยุคพลเมืองดิจิทัล

4. ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน ครูสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่เรียนรู้ช้าหรือไม่เข้าใจเนื้อหาในบทเรียน สืบหาข้อบกพร่องของนักเรียนเพื่อช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน จัดบทเรียนหรือสิ่งที่ยังไม่รู้ให้เหมาะสมกับความสามารถความต้องการและความสนใจของนักเรียน ใช้สื่อการเรียนรู้อะเนาะการเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจของนักเรียน กระตุ้น ให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น เชื่อมั่นในตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยเริ่มจากง่ายไปหายาก มีการยกย่องชมเชยทั้งวาจา พฤติกรรมและให้สิ่งของตามความเหมาะสม ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อทราบความก้าวหน้าของตนเองเพื่อให้เกิดความภูมิใจในความสำเร็จและส่งเสริมให้มีความพยายามเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล เปรียบเทียบกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศัรชัษณ์
2. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อสะท้อน ให้เห็นถึงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล ของโรงเรียนในกลุ่มอื่น โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

- กณิษฐา ศิริศักดิ์. (2559). การวิจัยหลักสูตรวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ชวิศา กลิ่นจันทร์. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของบลูม กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ปริศนา กล้าหาญ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- มุกตตามณี ศรีพงษ์เพริศ. (2561). ปัจจัยคัสดรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- วณิชญา นิยมญาติ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพ การสอนของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไตรรัตน์สัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). คู่มือพลเมืองดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, กระทรวง ดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- วลัยนุช สุกุลนัย. (2556) ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อการสอนตามความคิดเห็นของครูศูนย์ การศึกษานอก โรงเรียนจังหวัดนนทบุรี. วิจัย. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, นนทบุรี.

- สลิตา รินสิริ. (2558). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, จันทบุรี.*
- สาคร พันแสน. (2556). *ประสิทธิภาพการสอนของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนบ้านตากแดด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รายงานการศึกษาเรื่องแนวปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.*
- หริสา ยงวรรณกร, (กรกฎาคม-ธันวาคม 2556). การปฏิรูปการเรียนรู้ของครูในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 10(9), หน้า 111-112.
- Beach, D.M., & Reinhartz, J. (1984). Using criteria of effective teaching to judge teacher performance. *NASSAP Bulletin*. 68(475) pp. 32-33.
- Borich, G.D. (2004). *Effective teaching methods*. 5th ed. R.R Donnelley & Sons.
- Gordon, R. (1998). A curriculum for authentic learning. *The Education Digest*, 63(7), pp. 4-8.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3) pp. 607-610.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน
ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี
The Relationship between the Digital Leadership of School Administrators
and the Quality of Students in Nonthaburi Cluster 3 under the
Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office

สุวรรณา มานพ¹และประทีป มากมิตร²

Suwanna Manop¹and Prateep Markmit²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Suwanna.m2531@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี (2) เพื่อศึกษาคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน ได้แก่ ครูในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย (1) ด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ด้านคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี พบว่ามีความสัมพันธ์กันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพของผู้เรียน สหวิทยาเขตนนทบุรี 3

Abstract

This research has three objectives: (1) to study the digital leadership of educational institution administrators in Nonthaburi Cluster 3 under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office; (2) to study the quality of students in Nonthaburi Cluster 3 under the

Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office; and (3) to study the relationship between the digital leadership of educational institution administrators and the quality of students in Nonthaburi Cluster 3 under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. This research is quantitative. The sample group consisted of 242 teachers in schools in Nonthaburi Cluster 3, under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. Data was collected by using a questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, and standard deviation. and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The results of the research showed that (1) the competency of the digital leadership of educational institution administrators on Nonthaburi Cluster 3 under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office was at the highest level; (2) the quality of students in Nonthaburi Cluster 3 under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office was at the highest level; and (3) regarding the relationship between the digital leadership of educational institution administrators and the quality of students on Nonthaburi Cluster 3 under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, it was found that the overall relationship was at a moderate level.

Keywords: Digital leadership, quality of students, Nonthaburi Cluster 3

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน ภายใต้แผนแม่บทหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) มีเป้าหมายหลักในภาพรวมของยุทธศาสตร์ชาติดังนี้ 1. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ปรับสภาพเศรษฐกิจของประเทศให้เข้าสู่ยุคดิจิทัล และเพิ่มความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจในสถานะที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 2. เตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาทางด้านดิจิทัลให้กับบุคลากรทุกกลุ่ม เพื่อให้พวกเขาเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล โดยเน้นการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล 3. ปฏิรูปกระบวนการทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานของภาครัฐเพื่อเพิ่มความโปร่งใส ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลในระยะ 20 ปีนี้เน้นที่ความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล และการปฏิรูปกระบวนการทำงานของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ประเทศสามารถเข้ากับการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันในยุคดิจิทัลได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ และเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจและสังคมไทยในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, น. 1)

ภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงถึงความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารองค์กร ผู้นำในภาวะนี้มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการสื่อสาร การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการทำงานภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล การจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่หลากหลาย ภาวะผู้นำดิจิทัลเน้นให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีมาส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กร ผู้นำที่มีภาวะนี้จะเป็แรงบันดาลใจและสนับสนุนให้ทีมนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสาร การสร้างนวัตกรรม และการทำงานภายในองค์กรให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพสูง นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกฝนการพัฒนาและนำองค์ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน ผลิตภัณฑ์ หรือนวัตกรรมใหม่ที่มีความไวทางเทคโนโลยีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างรายได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ (ดาวรรุวรรณ ถวิลการ, 2564, น. 48)

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.2561 มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561 ได้กล่าวถึง คุณภาพของผู้เรียน ซึ่งคุณภาพการศึกษานั้นถือเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งจากงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ ศิริโอภา, พจนีย์ มั่งคั่ง, และอังคณา กุลนภาดล (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับสิริพร เฉลิมขุติเดช และศันสนีย์ จะสุวรรณ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี มีการบริหารเชิงบูรณาการเป็นสำนักงานแห่งนวัตกรรมยุคใหม่ ใช้ข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล และการวิจัย มาพัฒนาขับเคลื่อนคุณภาพ กำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ศูนย์พัฒนาวิชาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนคุณธรรม สถานศึกษาพอเพียง โรงเรียนสุจริต ห้องเรียนพิเศษของสถานศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นโปรแกรมนวัตกรรมและเทคโนโลยี มัธยมตอนปลายโปรแกรมการสื่อสารสากลและนวัตกรรม จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนา แต่จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานดังกล่าว ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี ควรจัดให้มีเวทีหรือโอกาสในการแสดงผลงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ อบรมพัฒนาผู้บริหาร และครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และจัดทำคลังสื่อดิจิทัล ควรส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

นนทบุรี, 2565) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองในการใช้ข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล และการวิจัย มาพัฒนา ขับเคลื่อนคุณภาพ หรือพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำดิจิทัลเพื่อให้ผู้บริหารก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวล้ำ ทางดิจิทัล มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถประเมิน จัดการ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ สรุปคือ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นตัวกำหนดทิศทางและผู้นำในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนา การศึกษา ผู้บริหารควรปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมในองค์กรโรงเรียน (Sheninger, 2019)

จากปัญหาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาอีกทั้งการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่ายังไม่มีการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรีอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี สามารถนำผลการวิจัยนำ ผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้เพื่อ การวางแผนในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน จากการศึกษาครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อการ บริหารสถานศึกษาในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล

องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล	นักวิชาการ/วิจัย
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู (2563) รัตนาภรณ์ วัชรอติยาพล (2563) ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ (2564) กันตชาติ กุดนอก (2565) รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565) Zhu (2017) Tran (2017)
2. ด้านส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	ชนกฤต พรหมนันท (2560) จิณณวัตร ปะโคทั่ง (2561) รัตนาภรณ์ วัชรอติยาพล (2563) ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ (2564) กันตชาติ กุดนอก (2565) รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565)
3. ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ	ชนกฤต พรหมนันท (2560) จิณณวัตร ปะโคทั่ง (2561) ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู (2563) รัตนาภรณ์ วัชรอติยาพล (2563) ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ (2564) รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565)
4. ด้านความรู้ความสามารถและการใช้เครื่องมือทางดิจิทัล	ชนกฤต พรหมนันท (2560) จิณณวัตร ปะโคทั่ง (2561) ชูชาติ พุทธลา (2561) ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู (2563) Tran (2017)
5. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล	ณัฐวุฒิ พงศ์สิริ (2560) จิณณวัตร ปะโคทั่ง (2561) ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู (2563) ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ (2564)
6. ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ชนกฤต พรหมนันท (2560) ชูชาติ พุทธลา (2561) กันตชาติ กุดนอก (2565) รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565)

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัล สามารถสรุปองค์ประกอบในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการดำเนินงานในสถานศึกษา มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบัน สร้างกลยุทธ์และวิสัยทัศน์ดิจิทัลการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ดิจิทัลสู่ผู้ปฏิบัติสร้างแรงจูงใจให้สามารถปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ดิจิทัล สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล เปลี่ยนแปลงองค์กรด้วยการพัฒนานวัตกรรมดิจิทัลและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันขององค์กรด้วยนวัตกรรมดิจิทัล รวมถึงสนับสนุนการทำงานของบุคลากรเพื่อวิสัยทัศน์ดิจิทัลไปสู่ความสำเร็จ

2. ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ ส่งเสริมให้จัดทำสื่อการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ มีบทเรียนและแอปพลิเคชันที่หลากหลาย

ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลค้นหาหาข้อมูล และบูรณาการเทคโนโลยีเข้าไปในหลักสูตรหรือกิจกรรมต่าง ๆ มีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบดิจิทัลให้กับครูและบุคลากรและพัฒนาระบบดิจิทัล เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา

3. ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเก็บรวบรวมและค้นหาข้อมูล การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การเพิ่มทักษะและพัฒนาทีมงานตลอดจนการสร้างเครือข่ายการนำดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

4. ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านความรู้ความสามารถและการใช้เครื่องมือทางดิจิทัล เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจบทบาทของเทคโนโลยีที่มีผลกระทบในชีวิตประจำวันสามารถเลือกใช้และบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและบริการสารสนเทศ ผ่านเครื่องมือทางดิจิทัลเพื่อการจัดการภายในสถานศึกษาอย่างมีระบบ สามารถใช้เครื่องมือทางดิจิทัลในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบสารสนเทศสถานศึกษาให้เป็นระบบดิจิทัล

5. ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนให้ตระหนักถึงคุณค่าและความจำเป็นของเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จัดเตรียมความพร้อมทางด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้อย่างทั่วถึง

6. ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยเคารพกฎระเบียบ กติกา และมีมารยาท ด้วยความระมัดระวัง คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับสังคม สนับสนุนและจัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา การกำหนดนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีกับจรรยาบรรณ ตลอดจนส่งเสริมและบังคับใช้มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา

สำหรับตัวแปรด้านคุณภาพของผู้เรียน ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบคุณภาพของผู้เรียนตามแนวคิดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบคุณภาพของผู้เรียน

องค์ประกอบคุณภาพของผู้เรียน	นักวิชาการ/วิจัย
1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	สพฐ. (2554) ฌภิญรัตน์ ทัพขวา (2557) สุรพล พิมพ์สอน (2557) อมรรรัตน์ เจริญหอม (2557) อรัญญา ชนะเพ็ญ (2558) ชาตรี ตั้งอัมพตรีพล (2559) สมศ. (2559) อนุตรศักดิ์ วิชัยรัตน์ (2559) มาตรฐานการศึกษา (2561) อัญรินทร์ แก้วอินธิ (2564), กิรติ ฉิมพุม และคณะ (2565)

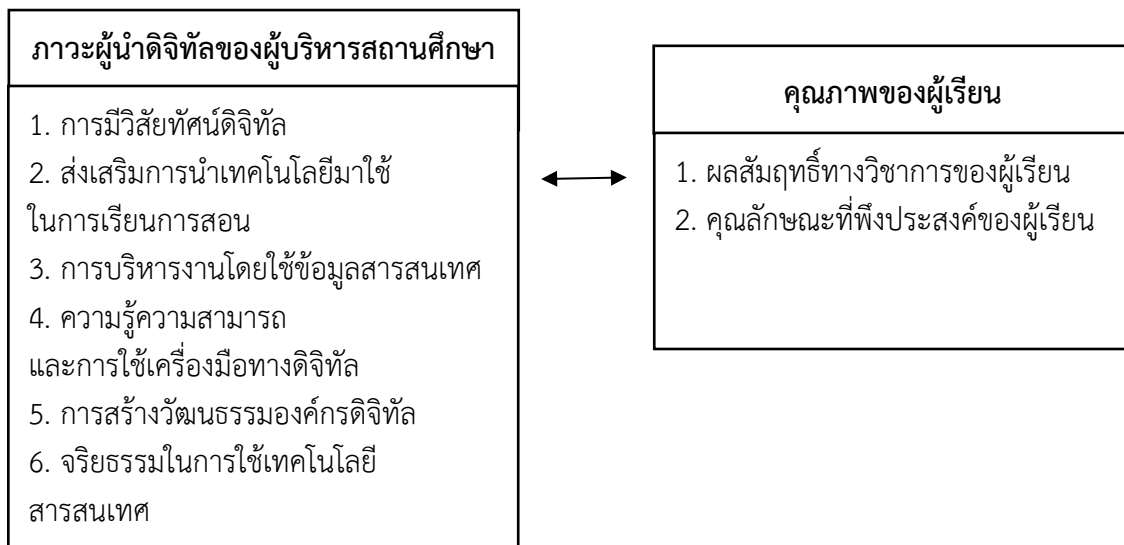
องค์ประกอบคุณภาพของผู้เรียน	นักวิชาการ/วิจัย
2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์	สพฐ. (2554) ฅภิญรัตน์ ทัพขวา (2557) สุรพล พิมพ์สอน (2557) อมรรรัตน์ เจริญหอม (2557) อรัญญา ชนะเพียร (2558) ชาตรี ตั้งอัมพรตรีพล (2559) สมศ. (2559) อนุตรศักดิ์ วิชัยรัตน์ (2559) มาตรฐานการศึกษา (2561) อัญรินทร์ แก้วอินธิ (2564) กิรติ ฉิมพุม และคณะ (2565)

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพของผู้เรียน สามารถสรุปองค์ประกอบในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน เป็นความรู้ความสามารถทักษะในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

2. ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นพฤติกรรมและการกระทำที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนอันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการด้านคุณธรรม จริยธรรม เคารพในกฎกติกา ค่านิยม จิตสำนึกตามที่สถานศึกษากำหนด มีความภูมิใจในท้องถิ่น เห็นคุณค่าของความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย และมีสุขภาพทางร่างกายและลักษณะจิตสังคมที่ดี

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี จำนวน 602 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607- 610) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 242 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการทำงาน ระดับการศึกษา และวิทยฐานะ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ 4) ด้านความรู้ความสามารถและการใช้เครื่องมือทางดิจิทัล 5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรดิจิทัล และ 6) ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.103)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน มี จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และ 2) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนบางบัวทอง โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี โรงเรียนไทรน้อย โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี โรงเรียนราชग्रณนิคม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 242 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2 นำแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ จำนวน 1 ฉบับ ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถาม และกำหนด วัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน

1.3 ทำการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามไปจำนวน 242 ฉบับ เมื่อได้กลับคืนจึงนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) มาตรฐานให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบว่าระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายชื่อรายด้าน และความหมายในภาพรวม การแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน ตามความคิดเห็นของครู ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) มาตรฐานให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทราบว่าคุณภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายชื่อรายด้าน และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

4. นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นนนทบุรี โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ได้แล้ว นำเอาค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 316)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นนนทบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นนนทบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความรู้ความสามารถและการใช้เครื่องมือทางดิจิทัล และด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ

2. ผลการวิเคราะห์ คุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นนนทบุรีพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนน

เฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง

จากการสรุปผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้คุณภาพของผู้เรียน การสื่อสาร และการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ทัศนคติ ปะโคทัง (2561, น. 89) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความสามารถในการเข้าใจบริบทที่เปลี่ยนแปลงนี้อย่างลึกซึ้งและบูรณาการเทคโนโลยีให้เหมาะสมในห้องเรียนและโรงเรียน การนำเทคโนโลยีเข้าสู่โรงเรียนในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำดิจิทัลที่สร้างการยอมรับทางเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญ ยอมรับและนำไปบูรณาการกับความรู้ในศาสตร์การสอนและเนื้อหาวิชา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู ทำให้เกิดครูที่มีความเชี่ยวชาญและกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดลย์ วรรณะปะกะ (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ คุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีแผนการเรียนที่หลากหลาย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คอมพิวเตอร์ แผนการเรียนห้องสายวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ แผนการเรียนห้องวิชาการทั่วไป ภาษาอังกฤษ-ศิลปะ มัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น แผนการเรียนห้องวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ แผนการเรียนห้องคณิต-ภาษา แผนการเรียนห้องเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ กิจกรรมชุมนุมเลือกตามความสนใจของผู้เรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ กิจกรรมแนะแนวศึกษาต่อกิจกรรมการแนะแนวแนะนำ สอดคล้องกับแนวคิดสรุป พิมพ์สอน (2557, น. 31) ได้อธิบายความสำคัญของคุณภาพผู้เรียนไว้ว่าเป็นการพัฒนาให้นักเรียนมี

ความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม ซึ่งมีสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยรวมมีความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับ นฤมล ทัดสา (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ กลยุทธ์การบริหาร จัดการชั้นเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของ ผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์ กันทางบวกในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ คุณภาพของผู้เรียน การสื่อสาร และการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพ บริบทและความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม และผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพ ของผู้เรียนในสถานศึกษาสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด สอดคล้องกับเหมาะสม สอดคล้องกับ ญัฐวุฒิ พงศ์สิริ (2560, น. 20-23) ได้กล่าวถึง ที่ผู้บริหารต้องขับเคลื่อน องค์กรโดยผสมผสาน 3 ปัจจัย คือ สภาพแวดล้อมการทำงานความคิดสร้างสรรค์ และวัฒนธรรมองค์กรยุค ดิจิทัล นักบริหารการศึกษาจะต้องสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลโดยใช้ภาวะผู้นำและการบริหาร เชิงกลยุทธ์ จึงจะทำให้ผู้บริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความสำเร็จได้อย่างมี คุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะการนำ ผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูล สารสนเทศ ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมมี ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเก็บรวบรวมและค้นหา ข้อมูล และผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มทักษะและพัฒนาทีมงาน ดังนั้นควรให้

ความสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเก็บรวบรวมและค้นหาข้อมูล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มทักษะและพัฒนาทีมงานให้มากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพของผู้เรียน ในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษานนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเพียงข้อเดียว ดังนั้นผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาและหาวิธีการในการส่งเสริมผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษา มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้คุณภาพของผู้เรียน การสื่อสารและการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนหรือทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ทางวิชาการ และมีทักษะการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) จัดการเรียนรู้ตามแนวทางพหุปัญญา เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม และมีทักษะการใช้เทคโนโลยี
3. ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (6 สิงหาคม 2561). *เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.
- กันตชาติ กุณนอก. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

- กীরติ นิยมพุ่ม, สุพัฒนา หอมบุปผา, และสาธิต ทรัพย์รวงทอง. (พฤษภาคม – สิงหาคม 2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. *วารสารครุศาสตร์ Education Journal Faculty of Education Nakhon Sawan Rajabhat University*, 5(2), หน้า 135-144.
- จิณฉัตร ปะโคทัง. (2561). *ภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: สำนักพิมพ์ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- ชาติรี ตั้งอัมพรตรีพล. (2559). *แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล*. การค้นคว้าอิสระ. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ชูชาติ พุทธิลา. (2561). *องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์
- ณัฏฐรัตน์ ทัพขวา. (2557). *การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ณัฐวุฒิ พงศ์สิริ. (2560). ผู้นำที่เรียกว่า Digital Leader ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. *วารสาร HR Society Magazine*, 15(172), หน้า 20-23.
- ดาวรรณ ถวิลการ. (2564). *ภาวะผู้นำดิจิทัล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ทินกร บัวชู และทิพาพร บัวชู. (2563). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา* The Status of Digital Leadership of Education Management Administrators. *วารสารครุศาสตร์ : Journal of Educational Studies*, 13(2), หน้า 294-285.
- ธนกฤต พรหมนง. (2559). *รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นฤมล ทัดสา. (2564). *กลยุทธ์การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประณิตา ทองพันธ์. (2560). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร*.

- วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร.
- พงษ์ศักดิ์ ศิริโอภา, พงษ์นิย มั่งคั่ง, และอังคณา กุลนภาดล. (มกราคม – มิถุนายน 2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. *วารสารบัณฑิตวิจัย JOURNAL OF GRADUATE RESEARCH*, 12(1), หน้า 109-119.
- รัตนภรณ์ วัชรอภัยพล. (2563). *ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร*, ศึกษานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, นครปฐม.
- รุจาภรณ์ ลักษณะดี. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี. (2565). *ข้อมูลสารสนเทศ ปการศึกษา 2565*. เข้าถึงได้จาก: <https://main.spmnonthaburi.go.th/ictinformation/>, 20 เมษายน 2566.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. เข้าถึงได้จาก: <https://main.spmnonthaburi.go.th/รายงานผลการดำเนินงานปร/>, 20 เมษายน 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักพระพุทธรศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *กรอบสมรรถนะดิจิทัล สำหรับพลเมืองไทย*. เข้าถึงได้จาก: https://web.parliament.go.th/assets/portals/1/files/digital_competence_framework_for_thai_citizens.pdf, 18 เมษายน 2565.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2559). *ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน สมศ. รอบสี่ (พ.ศ. 2559 – 2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สิริพร เฉลิมชุตติเดช และศันสนีย์ จะสุวรรณ์. (เมษายน-มิถุนายน 2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 12(2), หน้า 254-261.

- สุรพล พิมพ์สอน. (2557). *กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาชายุทธศาสตร์การบริหารและ การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- อดุลย์ วรรณปะกะ. (2566). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร, สกลนคร.
- อนุตรศักดิ์ วิชัยรัตน์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- อมรรัตน์ เจริญหอม. (2557). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- อรัญญา ชนะเพีย. (2558). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- อัญรินทร์ แก้วอินธิ. (2564). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. 5th ed. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607 – 610.
- Sheninger, E. (2019). *Digital leadership: changing paradigms for changing time*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Tran, L. (2017). *Digital Transformation: The 5 Must-Have Skills for Digital Leader*. Retrieved from: <https://www.inloox.com/company/Blog/articles/digital-transformation-the-5-must-have-skills-for-digital-leaders/>, April 16, 2022.
- Zhu. P. (2017). *Five Key Elements in Digital Leadership*. Retrieved from: [http://futureofcio .blogspot.com/2015/01/five-key-elements-in-digital-leadership.html](http://futureofcio.blogspot.com/2015/01/five-key-elements-in-digital-leadership.html), April 16, 2022.

การประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

The Needs Assessment of Academic Administration in Small, Self-Sustaining
Educational Institutions, under the Jurisdiction of Prachuap Khiri Khan
Elementary Education Area Office District 2

ศิริชัย บุญเพ็ง¹ และประทีป มากมิตร²

Sirichai Boonpeng¹ and Prateep Makmit²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: sirichai.boo@rmutr.ac.th¹, Yuwadee.Phe@outlook.rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และ (2) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้ จำนวน 148 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) ด้านประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่าความต้องการที่จำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อันดับแรก คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อันดับสอง คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อันดับสาม คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร อันดับสี่ คือ ด้านการนิเทศการศึกษา อันดับห้า คือด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และอันดับที่หก คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ การประเมินความต้องการจำเป็น สถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง

Abstract

The two objectives of this study were (1) to study the authentic conditions and the expected conditions of academic administration in small, self-sustaining educational institutions under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Elementary Education Area Office District 2; and (2) to assess the necessary needs of academic administration in small, self-sustaining educational institutions under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Elementary Education Area Office District 2. This study employed a quantitative approach. Data were collected from questionnaires administered to 148 respondents, including administrators and teachers in small, self-sustaining educational institutions under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Elementary Education Area Office District 2. The data were statistically analyzed by mean, standard deviation, and modified priority need index. Major findings: (1) On the study of the authentic conditions and the expected conditions of academic administration in small, self-sustaining educational institutions under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Elementary Education Area Office District 2, the authentic conditions were rated as high overall; and (2) On the assessment of the needs of academic administration in small, self-sustaining educational institutions under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Elementary Education Area Office District 2, It was found that the necessary of academic administration in small, self-sustaining educational institutions under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Elementary Education Area Office District 2, first was the learning process development aspect, the second was the measurement and evaluation aspect, the third was the curriculum development aspect, and the fourth was the educational supervision aspect, the fifth is quality assurance within educational institutions aspect, and sixth was the media and technology development.

Keywords: Academic administration, assessment of needs, self-sustaining educational institution

บทนำ

การบริหารสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการบริหาร 4 ฝ่ายได้แก่ การการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษา คือ มีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูผู้ปกครองและชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดจะต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่ดี

ทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการ การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน จึงจะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพมีคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้ดี (ฐาปนันท์ กัญญา และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ (2558, น 13) ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการบริหารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษาดำเนินไป

การบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายงานตามแนวคิดของนักวิชาการแตกต่างกันออกไป Sergiovanni & Co-worker (2009, p. 60) ระบุว่าการบริหารวิชาการประกอบด้วย การกำหนดปรัชญาและจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้างโปรแกรมการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศในการศึกษา การจัดหาสิ่งสนับสนุนและวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน และพงศกร อุดลพิทยาภรณ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล (2561, น. 316 - 329) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารวิชาการประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาและการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการบริหารวิชาการเป็นการบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการศึกษาของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ งานนับตั้งแต่งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้งานด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตร การวัดผลประเมินผล สื่อการเรียนการสอน การประกันคุณภาพ การวิจัยงานวัดและประเมินผล งานห้องสมุดงานนิเทศภายในและงานอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลดีมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ปัจจุบันสถานศึกษาขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐเป็นไปอย่างไม่คุ้มค่า ผลการศึกษาของธนาคารโลกได้สะท้อนให้เห็นว่า ผลกระทบจากโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลงจะส่งผลให้จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, น. 59 - 60) สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ นักเรียนใหญ่มีคุณภาพไม่น่าพอใจเนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรทุกด้านแม้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะต้นสังกัดจะได้พยายามดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ที่จะให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีคุณภาพ ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด (สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559) โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ ทำให้เกิดปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนที่มากกว่าหรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประสิทธิภาพการสอนลดลงเนื่องจากขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการศึกษา รวมถึงปัญหาโรงเรียนไม่มีผู้บริหารขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งครูและผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, น. 17) ส่งผลทำให้โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ ไม่สามารถจัดการ

เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กระทรวงศึกษาธิการจึงมีแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อให้สามารถเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองโดยการทำให้โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้มีคุณภาพสูงขึ้นใน 4 ประการหลักที่สำคัญได้แก่คุณภาพนักเรียนคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาและคุณภาพการบริหารจัดการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554, น. 2 - 3)

แผนการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มุ่งพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นเครื่องมือสำหรับกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กตามยุทธศาสตร์และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการที่จะพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนที่ยกระดับผลสัมฤทธิ์ O-Net ให้สูงขึ้นพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็ง สนับสนุนส่งเสริมระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนเป็นสำคัญการบริหารวิชาการเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับและเป็นงานหัวใจของภารกิจการบริหารสถานศึกษา จากผลการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองขาดแคลนครู มีครูไม่ครบตามวิชาเอก ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายได้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ขาดแคลนงบประมาณสำหรับบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศในบางกลุ่มสาระ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะมีการศึกษาการบริหารโดยมุ่งเน้นการบริหารงานด้านวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยการประเมินความต้องการที่จำเป็นการบริหารด้านวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อจัดลำดับในการพัฒนาการบริหารด้านวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของการบริหารด้านวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อประเมินความต้องการที่จำเป็นการบริหารด้านวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารด้านวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ตามแนวคิดของนักวิชาการ Kimbrough and Nunnery (1998) กระทรวงศึกษาธิการ (2551) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ต๋องตา กวดนอก (2556) อำนวย มีสมทรัพย์ (2553) อาอิต๊ะ เจ๊ะแฉะ (2558) อานนท์ นนทวัน (2560) ปรีศนา สีเงิน (2559) สุภารัตน์ สมศักดิ์ (2559) Sergiovanni & Co-worker (2009) พงศกร อุดลพิทยาภรณ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล (2561, น. 316 - 329) สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2562) สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารด้านวิชาการได้ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี 5) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 6) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1. การบริหารวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการด้านหลักสูตรของสถานศึกษา โดยมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนในท้องถิ่น มีการวางแผนหลักสูตร การจัดทำและดำเนินการใช้หลักสูตรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

2. การบริหารวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการทำให้ความรู้แก่นักเรียนโดยมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้แก้ไขปัญหาของชีวิตประจำวันของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

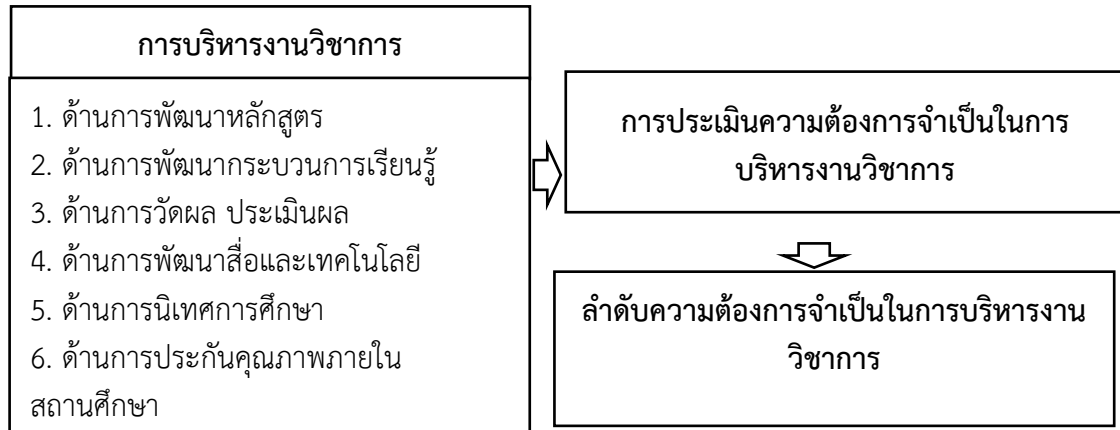
3. การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง การดำเนินการของสถานศึกษาในการกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบและตามสภาพจริง มีการประชุมอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลจัดทำแผนหรือปฏิทินการปฏิบัติงานด้านวัดและประเมินผลภาคเรียนเพื่อใช้ประโยชน์

4. การบริหารวิชาการด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี หมายถึงการดำเนินการของสถานศึกษาในการศึกษาสำรวจและวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

5. การบริหารวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึงการดำเนินงานของสถานศึกษาในการนิเทศของสถานศึกษา มีการวางแผนการนิเทศ สร้างความเข้าใจแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศดำเนินการนิเทศการศึกษาในรูปแบบหลากหลายเหมาะสมกับสถานศึกษาอย่างทั่วถึงนำไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไข

6. การบริหารวิชาการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึงการดำเนินงานของสถานศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน จัดระบบบริหารและสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันที่เอื้อต่อการพัฒนางาน

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 176 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 148 คน

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ สภาพที่เป็นจริงของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่าโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์สภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก

3. ผลจากวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อันดับแรก คือ ด้านด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.145$) อันดับสอง คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.141$) อันดับสาม คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{\text{modified}} = 0.138$) อันดับสี่ คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.068$) และอันดับห้า คือ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา $PNI_{\text{modified}} = 0.004$) และอันดับหก คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ($PNI_{\text{modified}} = 0.047$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก พบว่า ทั้งนี้เป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ให้ความสำคัญต่อการดำเนินการเรื่องระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา และสรุปรายงานประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สอดคล้องกับ อาคม ยุพานิชย์ และสุรางคนา มัณยานนท์ (2565, น. 137) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ฉันทยาภรณ์ สังข์เมือง (2565) วิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

2. จากการวิจัยพบว่า สภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาขนาดเล็กในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีการกำหนดให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้ พัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับปรัตถกรณ์ กองนาค (2564) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการ

บริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า สามารถจัดอันดับอันดับแรก คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.145$) อันดับสอง คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล ($PNI_{modified} = 0.141$) อันดับสาม คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{modified} = 0.138$) อันดับสี่ คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.068$) และอันดับห้า คือ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา $PNI_{modified} = 0.004$) และอันดับหก คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ($PNI_{modified} = 0.047$) สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

อันดับแรก คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งเป็นเพราะ สถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีบุคลากรที่ไม่มีโครงสร้างสาขาวิชา ครูไม่เพียงพอต่อชั้นเรียน ไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ ไม่มีการจัดการเรียนรู้ที่นำสนใจของผู้เรียน และยังมียึดติดกับเนื้อหาสาระโดยไม่มีการประยุกต์ให้เข้ากับสถานศึกษา ขาดการพัฒนาการฝึกกระบวนการคิด และไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจ ไม่มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ขาดการนำเนื้อหาสู่การปฏิบัติให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ขาดการนำโครงการมาใช้จัดกระบวนการเรียนรู้ ยังขาดการนำภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาใช้จัดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งขาดการติดตามแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน จึงเป็นเหตุให้มีการดำเนินการด้านกระบวนการเรียนรู้ในความเป็นจริงมีการปฏิบัติ น้อยกว่าความต้องการหรือความคาดหวังของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่มากช่องว่างของสภาพที่เป็นจริงมีมากกว่าด้านอื่น ๆ และมีค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นพบว่าอยู่ในอันดับที่หนึ่ง จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา เป็นลำดับแรก

อันดับสอง คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ทั้งเป็นเพราะ ยังขาดการกำหนดแนวทางการวัดผลการวัดผลและประเมินผล ไม่มีการจัดทำ ไม่มีการจัดทำเอกสารหรือหลักฐานในการวัดผลการประเมินผลหรือถ้ามีจะมีเฉพาะที่กระทรวงศึกษากำหนด ไม่มีการการวัดตามสภาพที่เป็นจริง ทั้งขาดการประชุมอบรมครู เรื่องการวัดผลการประเมินผล ไม่มีการประกาศปฏิทินการวัดผลการประเมินผลทำให้ครูไม่รู้กำหนดการของการวัดผลการประเมินผล ขาดการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย และการการวัดผลการประเมินผลไม่เป็นไปตามความถนัดของผู้เรียน ทั้งไม่มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลการประเมินผล และไม่มียุทธศาสตร์มาช่วยในการวัดจึงทำให้การวัดผลการประเมินผลเป็นไปอย่างซ้ำ และการเทียบโอนมีปัญหาเรื่องการโอนเพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีรายวิชาเพิ่มเติมที่ไม่เท่ากัน ไม่มีเอกสารอ้างอิงถึงที่มาของคะแนน ไม่มีการตรวจสอบหรือนำผลการวัดผลการประเมินผลไปใช้ประโยชน์ จึงเป็นเหตุให้มีการวัดผลการประเมินผลรู้ในความเป็นจริงมีการปฏิบัติ น้อยกว่าความต้องการหรือความคาดหวังของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่มากรช่องว่างของสภาพที่เป็นจริงมีมากกว่าด้านอื่น ๆ และมีค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นพบว่าอยู่ในอันดับสอง จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นลำดับที่สองรองจากด้านกระบวนการเรียนรู้

อันดับสาม คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษาไม่มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนในท้องถิ่น ไม่มีการวางแผนการใช้หลักสูตรและดำเนินการใช้หลักสูตร ไม่มีการดำเนินใช้หลักสูตรท้องถิ่นที่เป็นหลักในสถานศึกษาบางแห่ง ทั้งขาดเรื่องของการนำความรู้และคุณธรรมมาสอนให้ผู้เรียน ทั้งครูบางคนยังไม่ทราบถึงหลักสูตรที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น และการนำหลักสูตรไปใช้เนื่องจากครูยังขาดความรู้ในสาระวิชานั้นทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ยากขึ้น ไม่มีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรในสถานศึกษาขนาดเล็กเพราะมีจำนวนที่มากในสถานศึกษาที่ห่างไกล ทั้งหลักสูตรที่มีส่วนมากมักใช้เป็นเวลานานจนบริบทของสถานศึกษาได้เปลี่ยนไปโดยที่ไม่มีการปรับปรุงให้มีความเป็นปัจจุบัน และหลักสูตรจากส่วนกลางมักใช้เป็นเวลาที่ยาวนานจนเกินไป จึงเป็นเหตุให้มีการดำเนินการด้านการพัฒนาหลักสูตรมีการปฏิบัติน้อยกว่าความต้องการหรือความคาดหวัง เมื่อหาค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นพบว่าอยู่ในลำดับที่สาม จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับสาม

อันดับสี่ คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดเล็กไม่มีการนิเทศติดตามเนื่องจากขาดผู้บริหารเป็นเวลายาวนาน ทั้งขาดการวางแผนการนิเทศติดตามครูในห้องเรียน ขาดผู้มีความรู้ในกระบวนการนิเทศติดตาม ทั้งการนิเทศติดตามจากสำนักเขตพื้นที่มีเวลาที่นานกว่าปกติเนื่องจากสถานศึกษาอยู่ห่างไกลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเนื่องจากการนิเทศในสถานศึกษาขนาดเล็กต้องการการให้คำปรึกษาไปปรับปรุงพัฒนาให้ครูและบุคลากรเห็นถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา จึงเป็นเหตุให้มีการดำเนินการด้านการนิเทศการศึกษามีการปฏิบัติน้อยกว่าความต้องการหรือความคาดหวังจึงมีค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นพบว่าอยู่ในอันดับที่สี่ จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาลำดับที่สี่

อันดับห้า คือ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งเป็นเพราะ สถานศึกษาขนาดเล็กไม่มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ไม่มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันที่เอื้อต่อการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษา ไม่มีการตั้งคณะทำงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดการกำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จและตัวชี้วัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ไม่มีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาและดำเนินการตามแผนโดยเน้นการมีส่วนร่วม ไม่มีการติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา จึงเป็นเหตุให้มีการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติน้อยกว่าความต้องการหรือความคาดหวัง จึงมีค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นพบว่าอยู่ในอันดับที่ห้า จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาลำดับที่ห้า

และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ทั้งเป็นเพราะ สถานศึกษาขนาดเล็กยังไม่มี การสำรวจและวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ไม่มีการประเมิน

คุณภาพสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อใช้จัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา จัดหาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้ มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนน้อย มีการเลือกใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่ผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการ มีการผลิตและมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียน การสอน รวมทั้งประเมินคุณภาพสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีการประเมินผลการผลิต จัดทำ พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุให้มีการดำเนินการด้านการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติน้อยกว่าความต้องการหรือความคาดหวังไม่มากนัก จึงมีค่าดัชนีจัด เรียงลำดับความต้องการจำเป็นพบว่าอยู่ในอันดับที่หกซึ่งเป็นอันดับสุดท้าย จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ลำดับที่หก

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ สภาพที่เป็นจริงของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยข้อที่ เกี่ยวกับกับการนิเทศและติดตามการใช้หลักสูตร ตลอดจนการประเมินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และมีการจัดทำวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควร หาทางในการพัฒนาส่งเสริมในเรื่องดังกล่าว

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฐาปนันท์ กัญญา และพรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์. (พฤษภาคม – สิงหาคม 2558). “การบริหารงาน วิชาการกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3”. *วารสารวิจัยและ พัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(2), หน้า 13.
- ต้องตา กวดนอก. (2556). *การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มเขตพื้นที่กรุงเทพฯ กลางสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

- ธัญยาภรณ์ สังข์เมือง (2565) ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ปรัตถกรณ์ กองนาค. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ปริศนา สีเงิน. (2559). สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พงศกร อุดลพิทยาภรณ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล. (เมษายน - มิถุนายน 2561). การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. วารสารครุศาสตร์ จุฬาฯ, 13(2), หน้า 316 - 329.
- สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2559). รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ สภาปฏิรูปแห่งชาติ เรื่อง การปฏิรูประบบทรัพย์สินทางปัญญา. เข้าถึงได้จาก: <https://dl.parliament.go.th/browse?value, 27> ธันวาคม 2567.
- สาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (มกราคม - มิถุนายน 2562). รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์สะเต็มศึกษาภาค. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 9(1), หน้า 17 - 31.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). รายงานการประชุมความคิด เรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวิถีชีวิตภูมิปัญญาไทยด้านต่าง ๆ . กรุงเทพฯ: ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). รายงานการประชุมความคิด เรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวิถีชีวิตภูมิปัญญาไทยด้านต่าง ๆ. กรุงเทพฯ: ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สุภารัตน์ สมศักดิ์ (มกราคม - เมษายน 2559) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์*, 3(2), หน้า 1-12.
- อาคม ยุพานิชย์ และสุรางคนา มัณยานนท์. (มกราคม- เมษายน 2565). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(1), หน้า 137.
- อานนท์ นทวัน. (2560). *การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อาอิต๊ะ เจ๊ะแฉ. (2558). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อำนวย มีสมทรัพย์ (2553). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- Kimbrough, B. & Nunnery, Y. (1998). *Educational Administration : An Introduction*. New York: Macmillan.
- Sergiovanni, T. J., and others. (2009). *Educational governance and administration*. 6th ed. USA: Pearson.

**ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1**
**The Relationship between the Creative Leadership of Administrators and the
Learning Organization of Educational Institutions under the Suphanburi Primary
Educational Service Area Office, Area 1**
อาภาภรณ์ ทองสัมฤทธิ์¹ และประทีป มากมิตร²

Arpaporn Thongsamtir¹ and Prateep Markmit²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: arpaporn.thon@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (2) เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 310 คน ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ด้านระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก (2) ด้านระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก และ (3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ความสัมพันธ์

Abstract

This research has the following objectives (1) to study the creative leadership level of administrators of educational institutions under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, Area 1; (2) to study the learning organization level of educational institutions under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, Area 1; and (3) to study the relationship between the creative leadership of administrators and the learning organization of educational institutions under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, Area 1. This research is quantitative. The sample group consisted of 310 teachers of educational institutions under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, Area 1. Data was collected by using a questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, and standard deviation. and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The results of the research showed that (1) the creative leadership level of administrators of educational institutions under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 was at high level; (2) the learning organization level of educational institutions under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 was at high level; and (3) regarding the relationship between the creative leadership of administrators and the learning organization of educational institutions under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, it was found that there was a high level of positive relationship.

Keywords: Innovative leadership of educational institution administrators, learning organization, relationship

บทนำ

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นแผนแม่บทที่มีหลักการสำคัญ คือ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่า อย่างยั่งยืน” ที่มุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ มีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายของรัฐบาล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565, น. 20) ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และแรงกดดันจากภายใน สภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง

โครงสร้างประชากร และสิ่งแวดล้อม ล้วนส่งผลต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับปรุงเพื่อรองรับความท้าทายดังกล่าว นอกจากนี้ระบบการศึกษาก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากระบบคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ไม่ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 67)

สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านประกอบเข้าด้วยกัน โดยสถานศึกษาที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด เช่น ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ วิวัฒนาการด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนนักเรียน สิ่งเหล่านี้จะใช้เป็นข้อมูลในการทำให้ประสบความสำเร็จ โดยผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดในการทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จ (สุรศักดิ์ ปักกระโท, 2560, น. 1) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของตนเอง ทั้งด้านการพัฒนาตนเอง มีทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ สามารถแก้ไขปัญหา จูงใจ โน้มน้าวให้เพื่อนร่วมงานหรือบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องมีกระบวนการทัศน์ใหม่ทางการบริหารและมีภาวะผู้นำที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของผู้บริหารโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาและดำเนินงานตามสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถปรับตัวและปรับปรุงกระบวนการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรให้มีความง่าย คล่องตัว และมีความยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ เป็นวิธีหรือกระบวนการ ที่เรียบง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ การมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม (กชพร จันทร์แดง, 2566, น. 7) ซึ่งคุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง บุคลิกลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้นำในการแสดงออกถึงการมีความรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าเปลี่ยนแปลงรับสิ่งใหม่ ๆ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล รู้จักสร้างเครือข่ายรวมถึงประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถนำพาคณาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง บุคลิกลักษณะของผู้นำในการแสดงออกถึงการปฏิบัติงาน ด้วยกลยุทธ์อย่างมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ มีจินตนาการ มีความกระตือรือร้น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าเปลี่ยนแปลงรับสิ่งใหม่ ๆ รู้จักแก้ไขปัญหา ปรับวิธีคิดอย่างยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อนำองค์กรให้บรรลุเป้าหมายในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ (พัชราภรณ์ นะภิใจ, 2564, น. 35)

สภาวะการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา องค์กรย่อมต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง พร้อมเผชิญกับสภาวะการแข่งขัน โดยเน้นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลง องค์กรแห่งการเรียนรู้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

เพราะการดำเนินงานของแต่ละองค์กร ต้องการแสวงหาความรู้หรือเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก และทำให้เกิดองค์กรที่เข้มแข็งในระยะยาว (สุนทรีย์ ธิชากรณ์, 2563, น. 30-31) องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการนิยามในปัจจุบันสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและนำองค์กรไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ การเป็นองค์กรที่ผู้นำส่งเสริมให้บุคลากรขององค์กรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแสวงหา และการจัดเก็บความรู้ มีการปรับและเพิ่มความรู้เองอย่างต่อเนื่อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ รวมถึงมีการนำความรู้ใหม่ไปพัฒนาต่อยอด มีการคิดค้นและเปลี่ยนแปลง แบ่งปันความรู้เพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นปัจจุบันการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาเป็นองค์กรที่มีความยั่งยืน (คณิต ผู้มีทรัพย์, 2562, น. 42)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาอย่างรอบด้าน ซึ่งปัจจุบันสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่ามีความต้องการที่จะพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารให้เป็นผู้บริหารที่มีความรอบรู้ มีความสามารถในการวางแผน สร้างแรงบันดาลใจ และประสานงานให้บุคลากรร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ อีกทั้งเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สนับสนุนในการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีทักษะ วิธีการ และหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ในขณะเดียวกันต้องปรับองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้บุคลากรสามารถมองเห็นภาพไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีกระบวนการดำเนินงานอย่างมีลำดับขั้นตอน สามารถนำเอาเทคโนโลยีและการจัดการสารสนเทศต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารและความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นสารสนเทศในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ตลอดจนเป็นแนวทางประกอบการพิจารณา ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

2. เพื่อศึกษาระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของของนักวิชาการและนักวิจัย อันประกอบด้วย จิตนา ตีตวงพันธ์ (2565) ณัฐฐ ช่วยงาน (2565) ตรีจิตติภูมิ เทพคำ (2564) อิบตีซาน เจ๊ะหะ (2564) สุรศักดิ์ เล็กวงษ์ (2563) จันจิรา น้ำขาว (2562) เพ็ญญา ศรีภูธร (2562) เสาวณีย์ สมบูรณ์ศิริรัตน์ (2562) ศิริวรรณ คำภูเงิน (2561) สุรศักดิ์ ปักกระโถ (2560) กาญจนา ศิลา (2556) Ubeben, Hughes and Norris (2010) Robinson (2007) และ Sternberg (2006) สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ได้ 5 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านการมีความยืดหยุ่น และปรับตัว 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 3) ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 5) ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเหมาะสม ยอมรับและเปิดกว้างเพื่อเกิดความคิดใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศที่ดีเพื่อสนับสนุนการทำงาน ไม่ปิดกั้นความคิดเห็นที่แตกต่าง มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือวิธีการทำงานให้มีความคล่องตัวและเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถเพียงพอที่จะใช้จัดการกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านวิสัยทัศน์ เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการวางแผนงานในอนาคต เพื่อพัฒนาองค์กรสู่ความสำเร็จ สามารถมองภาพอนาคตขององค์กรที่มีความเป็นไปได้ และปฏิบัติได้จริง สามารถสร้างความเข้าใจให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตาม เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการจัดการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนด

3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา มีแนวความคิดที่หลากหลายสามารถบูรณาการวิธีการทำงานอย่างสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงบวกและกล้าคิดนอกกรอบ กระตุ้นให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์

4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานของบุคลากรสู่การปฏิบัติงานในภายใต้เป้าหมายร่วมกัน สร้างความตระหนักและความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการประสานงาน วางแผนการดำเนินงาน เพื่อให้งาน

บรรลุผลตามเป้าหมาย การรับฟังความคิดเห็นจากทุกคนในทีมและส่งเสริมให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ร่วมกันอยู่เสมอ

5) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่อยู่เสมอ มีการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ มีความเสมอภาค ในการดูแลเอาใจใส่สร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ช่วยเหลือและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. องค์ประกอบของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามแนวคิดของของนักวิชาการและนักวิจัย อันประกอบด้วย จิตนา ตีตวงพันธ์ (2565) สุชาติ รักษอก (2565) วรียา สัจจะเขตต์ (2564) สุนิสา มุ้ยจิ้น (2563) อังกูร เกาวัลย์ (2562) รุ่งนภา จันทร์ลี (2562) นครินทร์ จัปจิตต์ (2562) สุธญา อร่ามรัตน์ (2562) ณัชชา บุญประไพ (2559) ลำพิ่ง ศรีมีชัย (2559) ไพลิน บุณนา (2559) สมถวิล ศิลปะคนธรรพ์ (2556) Cumming and worley (2009) Marquardt (1996) Gavin (1996) และSenge (1990) สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน 2) ด้านการจัดการความรู้ 3) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ และ 4) ด้านการใช้เทคโนโลยี ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

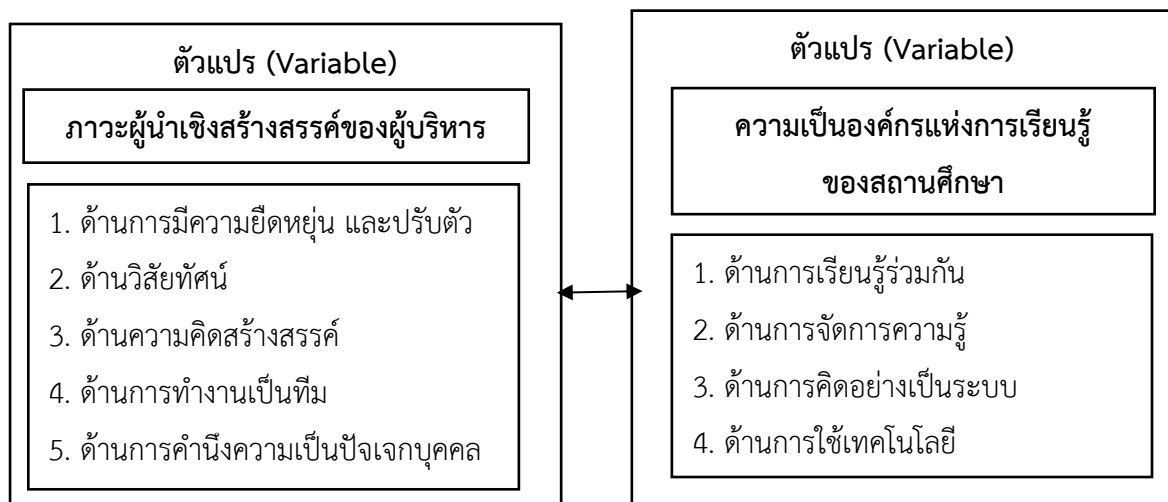
1) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการมีบุคลากรในสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมและเรียนรู้ร่วมกันด้วยกิจกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการระดมความคิด แบ่งปันความรู้ เพื่อพัฒนางานและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และสมาชิกในทีมมีการทำงานที่สอดคล้องกัน และปฏิบัติงานร่วมกันโดยมีความไว้วางใจต่อกัน

2) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการจัดการความรู้ เป็นบุคลากรในสถานศึกษามีสนใจและใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีการฝึกฝนตนเองและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น มีการเผยแพร่และประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา มีการรวบรวมข้อมูลความรู้และสร้างระบบฐานข้อมูลที่สามารถค้นหา เพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ได้สะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง มีการส่งเสริม สนับสนุน หรือจัดหา ผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในและภายนอกมาให้ความรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและพัฒนางาน

3) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคิดที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน มีสามารถลำดับความสำคัญในการปฏิบัติงานในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องสู่เป้าหมายขององค์กร รับฟังข้อมูลและเหตุผลในการแก้ปัญหา เพื่อประกอบการตัดสินใจ มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน สามารถมองเห็นภาพไปในทิศทางเดียวกัน สามารถพัฒนาความคิดให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก

4) ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยี เป็นสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยและเหมาะสมมาใช้ มีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ในการสื่อสารกับนักเรียน ครู บุคลากร และชุมชน มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรในด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้บุคลากรได้ปรับตัวและพัฒนาตนเองให้เท่าทันเทคโนโลยี

กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 135 โรงเรียน ทั้งหมด 1,505 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 608-610) จำนวนทั้งสิ้น 310 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก เพื่อวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 2. ด้านวิสัยทัศน์ 3. ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4. ด้านการทำงานเป็นทีม 5. ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า แบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน 2. ด้านการจัดการความรู้ 3. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ 4. ด้านการใช้เทคโนโลยี ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการค้นคว้าอิสระตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ได้ข้อคำถามจำนวน 46 ข้อ
3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรง ด้านเนื้อหา
4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) พบว่าข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารทั้งฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ 0.972

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ จำนวน 1 ฉบับ ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถาม และกำหนดวัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน
3. ทำการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามไปจำนวน 310 ฉบับ ได้กลับคืนจำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) มาตรฐานให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน ตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน ตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

4. นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ได้แล้วนำเอาค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 316)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีความยืดหยุ่น และปรับตัว และ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านวิสัยทัศน์ และด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ และ ด้านการใช้เทคโนโลยี อันดับสุดท้าย ด้านการจัดการความรู้ ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล กับ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการจัดการความรู้ คู่ที่มีความสัมพันธ์

รองลงมา คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านวิสัยทัศน์ กับ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการจัดการความรู้ คู่ที่มีความสัมพันธ์และที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านการทำงานเป็นทีม กับ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยี

จากการสรุปผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีการมีความยืดหยุ่น และปรับตัว มีวิสัยทัศน์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีการทำงานเป็นทีม และคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความรอบรู้ มีความสามารถในการวางแผน มีการสร้างแรงบันดาลใจ จูงใจและประสานงานให้บุคลากรร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สนับสนุนในการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีทักษะ วิธีการหรือหาแนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌณัฐ ช่วยงาน (2565, น. 67) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการจัดการความรู้ มีการคิดอย่างเป็นระบบ และมีการใช้เทคโนโลยีมีการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีส่วนร่วมในการคิดที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน มองเห็นภาพไปในทิศทางเดียวกัน ดำเนินงานอย่างมีลำดับขั้นตอน และนำเอาเทคโนโลยีและการจัดการสารสนเทศต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน จะทำให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา จันทร์ลี (2562, น. 82) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เช่น มีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีวิสัยทัศน์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีการทำงานเป็นทีม มีการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล จะทำให้สถานศึกษาปรับเปลี่ยนเป็นองค์กร

แห่งการเรียนรู้ได้ และการดำเนินงานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาต้องการบุคลากรที่มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการจัดการความรู้ มีการคิดอย่างเป็นระบบ มีการใช้เทคโนโลยี มาใช้ในการบริหารงาน และการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญภา ศรีภูธร (2562, น. 16) แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้บริหารที่แสดงออกถึงคุณลักษณะ ความรู้ความสามารถในการบริหารงาน แก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการติดต่อประสานงาน ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงาน อย่างมีประสิทธิภาพเต็มศักยภาพ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการนำหรือจูงใจผู้อื่น หรือผู้ใต้บังคับบัญชา อย่างมีวิสัยทัศน์ เกิดการเรียนรู้ในองค์กร ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคำนึงความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่อยู่เสมอ มีการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถมีความเสมอภาค ในการดูแลเอาใจใส่ สร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน ช่วยเหลือและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อส่งเสริมด้านดังกล่าวให้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

2. ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการความรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีสนใจและใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีการฝึกฝนตนเองและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเองให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น มีการเผยแพร่และประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา และจัดหาผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในและภายนอกมาให้ความรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและพัฒนางาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

บรรณานุกรม

กขพร จันทรแดง. (2566). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. ปรินญาศึกษาศตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

- กาญจนา ศิลา. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- คณิตศร ผู้มีทรัพย์. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 จังหวัดภูเก็ต*. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จันจิรา น้ำขาว. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- จินตนา ติดวงพันธ์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณัฐ ช่วยงาน. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ณัชชา บุญประไพ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี*. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ตรีจิตติ ภูมิ เทพคำ. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- นครินทร์ จัปปิตต์. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชราภรณ์ นະภิจ. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

- เพ็ญนภา ศรีภูธร. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ไพลิน บุญนา. (2559). ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- รุ่งนภา จันทร์ลี. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ลำพึง ศรีมีชัย. (2559). รูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ด้านการบกพร่องทางสติปัญญา. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- วีรยา สัจจะเขตต์. (2564). การพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ศิริวรรณ คำภูเงิน. (2561). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลเวียง สันทรายงาม อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สมถวิล ศิลปะคนธรรพ์. (2556). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ปรินญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570). กรุงเทพมหานคร:สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุชาดา รักอก. (2565). แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย. ปรินญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.

- สุทธยา อร่ามรัตน์. (2562). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สุนทรีย์ ธิชากรณ์. (2563). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สุนิสา มัยจิ้น. (2563). *การศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สุรศักดิ์ ปักการะโถ. (2560). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สุรศักดิ์ เล็กวงษ์. (2563). *บทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- เสาวนีย์ สมบูรณ์ศิริรัตน์. (2562). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- อังกูร เถาว์ลย์. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- อิปตีชาม เจะหะ. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2*. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- Cronbach, L.j. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper and Row.
- Cumming, T.G. & Worley, C.G. (2009). *Organization Development and Change*. 9th ed. Mason : South-Western Cengage Learning.
- Garvin, D. A. (1993). Building a Learning Organization. *Harvard Business Review*, 71(4), pp. 78 - 91.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 608 - 610.

- Marquardt, M.J. (1996). *Building the Learning Organization: A Systems Approach to Quantum Improvement and Global Success*. New York: McGraw-Hill.
- Robinson, K. (2007). *The Principles of Creative Leadership*. New York: McGraw-Hill.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.
- Sternberg, R. J. (2006). Creative leadership: it's a decision. *Journal of Leadership*, 36(2), pp. 22 - 24.
- Ubeben, G. C., Hughes, L. W., and Norris, C, J. (2010). *The Principal: Creative leadership for Excellence in schools*. 6th ed. Boston: Pearson.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี
The Needs Assessment for Organizing the Environment of the Chaloe Phrakiat
60th Anniversary of Her Majesty Queen Sirikit School, Nonthaburi
ปวีณา คงสวัสดิ์¹ และประทีป มากมิตร²

Paweena Kongsawat¹ and Prateep Markmit²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: pawee5561@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี (2) เพื่อศึกษาสภาพที่คาดหวังของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี และ (3) เพื่อประเมินความต้องการที่จำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี จำนวน 80 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัย พบว่า (1) ด้านสภาพที่เป็นจริงของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ด้านสภาพที่คาดหวังของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ด้านประเมินความต้องการที่จำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่า ความต้องการที่จำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี อันดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการ อันดับสอง คือ ด้านกายภาพ อันดับสาม คือ ด้านการเรียนการสอน อันดับสี่ คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

คำสำคัญ: การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การประเมินความต้องการจำเป็น โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี

Abstract

The three objectives of this study were (1) to study the authentic conditions in organizing the environment of the Chaloem Phrakiat 60th Anniversary of Her Majesty Queen Sirikit School, Nonthaburi; (2) to study the expected conditions in organizing the environment of the Chaloem Phrakiat 60th Anniversary of Her Majesty Queen Sirikit School, Nonthaburi; and (3) to assess the necessary needs for organizing the environment of the Chaloem Phrakiat 60th Anniversary School of Her Majesty Queen Sirikit the Queen, Nonthaburi. This study employed a quantitative approach. Data were collected from questionnaires administered to 80 respondents, including administrators and teachers of the Chaloem Phrakiat 60th Anniversary of Her Majesty Queen Sirikit School, Nonthaburi. The data were statistically analyzed by mean, standard deviation, and modified priority need index. Major findings: (1) On the study of the authentic conditions in organizing the environment of the Chaloem Phrakiat 60th Anniversary of Her Majesty Queen Sirikit School, Nonthaburi the authentic conditions were rated as high overall and dimensionally; (2) On the study of the expected conditions in organizing the environment of the Chaloem Phrakiat 60th Anniversary of Her Majesty Queen Sirikit School, Nonthaburi, the expected conditions were rated as extremely highest overall and dimensionally; and (3) On the assessment of the needs for developing the management of the environment of the Chaloem Phrakiat 60th Anniversary of Her Majesty Queen Sirikit School, Nonthaburi, It was found that the necessary needs for organizing the environment of the Chaloem Phrakiat 60th Anniversary School of Her Majesty Queen Sirikit the Queen, Nonthaburi, first was the management aspect, the second was the physical aspect, the third was the teaching aspect, and the fourth was the social aspect of peer groups.

Keywords: Organization of the school environment, assessment of needs, Chaloem Phrakiat 60th anniversary of Her Majesty Queen Sirikit School, Nonthaburi

บทนำ

สภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและมีอิทธิพลต่อชีวิต ต่อการพัฒนาการของมนุษย์ และยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและจัดการให้สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีความเหมาะสม เพื่อเอื้อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมจะสนับสนุนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้และยังสามารถทำให้ผู้เรียน

ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้เปรียบเสมือนครูคนหนึ่งที่ช่วยให้การศึกษาอบรมและกลม่อเกล่าจิตใจของคนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุพล อนามัย (2549, น. 29) ที่กล่าวว่าการจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไว้ว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบและมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุ อุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่น เป็นระเบียบและมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างการพัฒนาการ และเสริมการเรียนรู้ อย่างหลากหลาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเอง ให้ไปสู่ จุดมุ่งหมายตามที่โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆกำหนด ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นส่วนประกอบสำคัญส่วน หนึ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ มีความปลอดภัย มีแรงจูงใจและเกิดความสุขความเต็มใจในการแสวงหา ความรู้ ซึ่งตรงกันข้าม โรงเรียนที่ขาดการเอาใจใส่ในด้านสภาพแวดล้อมไม่เห็นความสำคัญของการจัด สภาพแวดล้อม จะทำให้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีมีบรรยากาศที่น่าเบื่อขาดความ อบอุ่นและบรรยากาศที่เป็นมิตร และขาดศรัทธาต่อโรงเรียน ทำให้ส่วนประกอบของคำว่าองค์กรแห่ง การเรียนรู้ขาดความสมบูรณ์ตามมาในที่สุด อาริยา สตาร์ตัน (2556) และยังส่งผลต่อผู้เรียนอย่าง ที่ แอสติน (1968) กล่าวว่า หน้าที่สำคัญของสถานศึกษาจะต้องพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม ซึ่งจะเห็นได้ จากนักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อสถานศึกษาและชื่อเสียงของสถานศึกษานั้นๆ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนทุกด้าน โดยเฉพาะทัศนคติ บุคลิกภาพ และคุณธรรมซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ เอื้ออำนวยต่อการสร้างเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ และทางวิชาชีพในอนาคตต่อไป การจัดสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปมักจะประกอบไปด้วยปัจจัยในด้านต่าง ๆ สิ่งที่อยู่ภายในหรือรอบๆองค์กรทางด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะอาด และในการจัดตกแต่งสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ทางด้านการเรียนการสอนควรมีความแปลกใหม่มีคุณค่า และท้าทายให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมแสดงออกอย่างกว้างขวางและเป็นบรรยากาศที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหา คิดหาเหตุผล คิดจินตนาการกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการบริหารจัดการ จำเป็นจะต้องมีการร่วมคิด ร่วมทำ เหมาะสม ผู้บริหารหรือครูจึงควรปฏิบัติและแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้อง กับตำแหน่งงานหรืออำนาจหน้าที่การทำงานที่ตนได้รับมอบหมายให้และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียนด้านสังคม กลุ่มเพื่อน ช่วยกันทำระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สภาพแวดล้อมเช่นนี้จะทำให้ทุกคนมีความสุขมีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเองและเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกันของเพื่อนครูก็จะ ประสบผลสำเร็จมีความสามัคคีเข้าใจกันกับเพื่อนร่วมงานและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครูและครู ครูและนักเรียน นักเรียนและนักเรียน ก็จะทำให้เกิดความรักสถาบัน

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาความสามารถทางการเรียนรู้ ในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรมให้รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและชอบด้วยเหตุผลเป็นผู้มีคุณภาพ และคุณสมบัติอันเป็นที่พึงปรารถนาในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินนโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของครู นักเรียน นักศึกษา รวมทั้งคนอื่น ๆ ที่มีต่อโรงเรียน โรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมไม่ดีจะทำให้ให้นักเรียน ตลอดจนคนที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อโรงเรียน แต่ถ้าโรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีก็จะทำให้นักเรียนอยากไปโรงเรียนและคนที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนด้วย

สุรศักดิ์ อรรถจินดา(2563) และเนื่องจากโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ยังมีการจัดสภาพแวดล้อมของทางโรงเรียนที่ยังไม่ครบตามองค์ประกอบใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านกายภาพ
2. ด้านการเรียนการสอน
3. ด้านการบริหารจัดการ
4. ด้านการสังคมกลุ่มเพื่อน

สภาพแวดล้อมของอาคารที่เริ่มจะเสื่อมสภาพและด้วยอายุอาคารที่สร้างมานานและความแออัดของจำนวนนักเรียนกับสภาพพื้นที่ใช้สอยไม่ค่อยเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปีและห้องน้ำที่น้อยเกินไปต่อจำนวนของนักเรียนและคุณครูบุคลากรในโรงเรียนถึงแม้จะมีการซ่อมบำรุงอยู่ตลอดก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดและเสี่ยงงบประมาณจำนวนมากในการซ่อมแซมแต่ละครั้งและไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างจริงจัง ๆ และสภาพตึกที่เป็นสี่เหลี่ยมล้อมรอบโถงกลางทำให้มีเสียงก้องเวลาที่ครูสอนและเด็กนักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียนทำให้สิ่งแวดล้อมในการเรียนมักไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และควรได้รับการแก้ไข ความสะอาด ความปลอดภัยน้อย รวมไปถึงการแก้ปัญหาการมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวม การมอบหมายให้ดูแลรักษาความสะอาด ของนักเรียน ครู แม่บ้าน ตัวอย่าง เช่น เด็กขอกลับบ้านเพราะไม่กล้าใช้ห้องน้ำโรงเรียน ซึ่งสกปรกมากทำให้เห็นปัญหาและต้องตระหนักถึงการใช้สอยพื้นที่ของส่วนรวม การสำนึกต่อจิตสาธารณะ รวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีหลักสูตรและกระบวนการปรับปรุงที่ไม่ได้ทำเป็นรูปธรรมควรมีการประชุมพิจารณาหลักสูตร ปรับแก้ไขตลอดทอมและต้องมีกิจกรรมให้เรียนรู้ให้หลากหลายกว่านี้เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงและสภาพแวดล้อมที่คาดหวังของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาการจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านกายภาพ
2. ด้านการเรียนการสอน
3. ด้านการบริหารจัดการ
4. ด้านการสังคมกลุ่มเพื่อน

และนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในพัฒนาแนวทางการบริหารไปสู่การพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพที่คาดหวังของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี
3. เพื่อประเมินความต้องการที่จำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี ตามแนวคิดของนักวิชาการ ได้แก่ เนตรชนก ทองดำ (2565) รัฐสภา พงษ์พิบูลย์ (2556) อมรพงศ์ พันธโกชน์ (2556) อารียา สตาร์ตัน (2556) ณิชศา ณาภัสร์ณัฐ (2558) สาคร มหาหิงค์ (2556) ประวีณา โภควณิช (2559) ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่ (2561) กิตติยา โพธิสาเกตุ (2561) Astin (1985) นฤมล ก้อนขาว (2558) วรมน ยาดี (2558) กิ่งกนก กิณเรศ (2565) พอสรูป องค์ประกอบของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้ ดังนี้

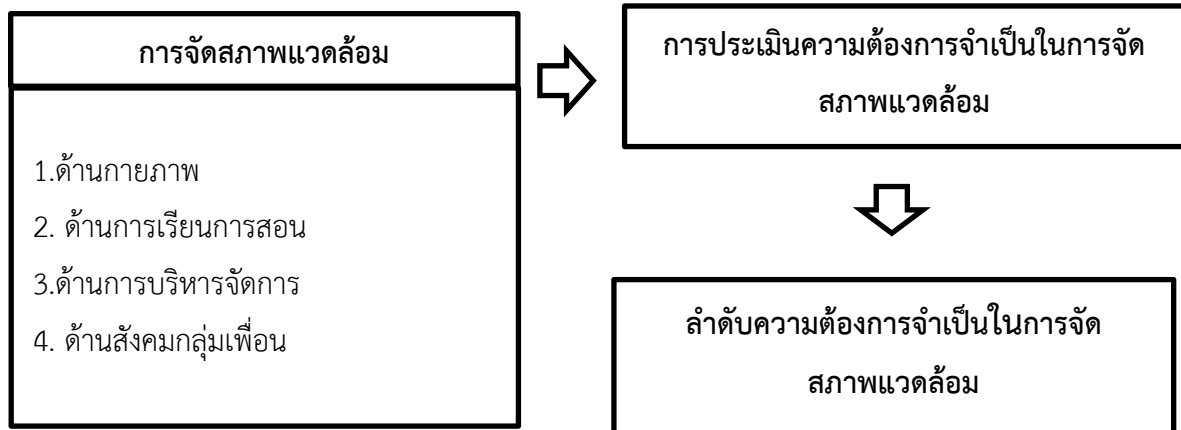
1. การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ หมายถึง การจัดอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องพยาบาล โรงอาหาร อย่างเป็นสัดส่วน สะอาด แสงสว่างเพียงพอ และเป็นระเบียบ มีการจัดทำป้ายอาคาร และแผนผังของสถานที่ไว้อย่างชัดเจน มีจัดทำข้อมูลการใช้และการรักษาความปลอดภัยการใช้อาคารเรียน และห้องปฏิบัติการ จัดให้มีระบบระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ มีห้องน้ำห้องสุขาที่ถูกสุขลักษณะสะอาด และปลอดภัยอย่างเพียงพอ มีสนามหรือพื้นที่ที่ต่อการจัดการเรียนการสอนและการบริการงานด้านอื่น ๆ มีอุปกรณ์กีฬาอย่างเพียงพอ

2. การจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน หมายถึง การมีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐาน คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน สภาพภายในห้องเรียนให้มีความพร้อมทั้งทางด้านเสียง แสงสว่าง และอุณหภูมิ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัย เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิด ครุมีความกระตือรือร้นและเป็นกันเอง ครุอำนวยความสะดวกสร้างความสนใจตั้งใจและส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน มีอุปกรณ์ สื่อการสอนที่เหมาะสมเพียงพอต่อการแสวงหาความรู้ของนักเรียน ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย

3. การจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การจัดโครงสร้างการปฏิบัติงาน และภาระหน้าที่อย่างชัดเจนมีการจัดระเบียบเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานให้บุคลากรทำงานได้สำเร็จลุล่วง ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสและส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เห็นคุณค่าและความเท่าเทียมของบุคลากรมีระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

4. การจัดสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน หมายถึง โรงเรียนตระหนักและให้ความสำคัญการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร จัดสภาพแวดล้อมให้เกิดความรัก ความสามัคคี มีการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีการยอมรับและเคารพซึ่งกัน มีการแก้ไขปัญหาและสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปในทางบวก มีการสร้างบรรยากาศเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี ได้ จำนวน 80 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา โดยใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อทราบสภาพที่เป็นจริงของการจัดสภาพแวดล้อมในปัจจุบันและสภาพแวดล้อมที่คาดหวังของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีรูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารจัดการ และ 4) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นเพื่อสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการค้นคว้าอิสระตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสม

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า IOC พบว่าทุกข้อมีค่าเท่ากับ 1 ถือว่าทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้

4. นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นททิวากรราษฎร์บำรุง) จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) พบว่าข้อคำถามทั้งฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ .964 แล้วนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี เก็บรวบรวมข้อมูล ในรูปแบบออนไลน์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ ส่งไปยัง โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี ที่เป็นประชากรในการวิจัยเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี จำนวน 80 คน ในการตอบแบบสอบถาม และกำหนด วัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 7 วัน

3. ทำการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามไปจำนวน 80 คน ได้ที่สมบูรณ์กลับคืน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รวบรวมจากประชากรในการวิจัย แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อใช้วิเคราะห์คำนวณค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงของการจัดสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน และสภาพแวดล้อมที่คาดหวังของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม การแปลผลค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด 2545, น. 103)

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Priority Needs Index: PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, น. 275-279)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพที่เป็นจริงในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเรียนการสอน และด้านกายภาพ สำหรับด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. จากการศึกษาสภาพที่คาดหวังในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน รองลงมา ด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ สำหรับด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ผลจากวิเคราะห์ประเมินความต้องการที่จำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่า ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี อันดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการ (PNI_{modified} = 0.278) อันดับสอง คือ ด้านกายภาพ (PNI_{modified} = 0.272) อันดับสาม คือ ด้านการเรียนการสอน (PNI_{modified} = 0.269) อันดับสี่ คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน (PNI_{modified} = 0.260) ตามลำดับ

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี อภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษา พบว่า สภาพที่เป็นจริงในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องพยาบาล โรงอาหาร อย่างเป็นสัดส่วน สะอาด แสงสว่างเพียงพอ เป็นระเบียบ มีการจัดทำข้อมูลการใช้และการรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียนในการใช้อาคารเรียนไว้อย่างชัดเจน มีห้องน้ำห้องสุขาที่ถูกสุขลักษณะสะอาด และปลอดภัยอย่างเพียงพอ โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิดและผู้บริหารมีความเอื้ออาทรเป็นกันเองกับบุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปในทางบวกและครูพร้อมที่จะช่วยเหลือเอาใจใส่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิตยา แก่นพุ่ม, 2562, น. 182) ที่วิจัยเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย

ผลวิจัยพบว่าการบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากการวิจัยพบว่า สภาพที่คาดหวังในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและเป็นโรงเรียนระดับต้นๆที่มีชื่อเสียงและนักเรียนสร้างชื่อเสียงผลงานการเข้าประกวดและรับรางวัลมากมายผู้ปกครองให้ความนิยมนำบุตรหลานมาเรียนเพราะฉะนั้นสิ่งแวดล้อมทุก ๆ ด้านจึงมีความจำเป็นและสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและรวมไปถึงการทำงานของครู ผู้บริหาร เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ว่าโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ เป็นโรงเรียนชั้นนำ สร้างคนดี มีคุณธรรมนำความรู้ มุ่งพัฒนาสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและตามเป้าประสงค์ของโรงเรียนในข้อที่ 8 คือโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น สวยงาม มีความปลอดภัยและมีคุณภาพ จึงทำให้ทั้งผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้บริหาร ให้ความสำคัญและคาดหวังกับสถานศึกษาที่มีคุณภาพ โรงเรียนจึงต้องมุ่งสร้างและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม 4 ด้านคือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน จึงทำให้ผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี มีความคาดหวังต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี ในระดับที่มากที่สุด

3. จากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

อันดับแรก คือ ด้านการบริหารจัดการ ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี ด้านการบริหารจัดการ ถึงแม้จะมีการปฏิบัติโดยรวมจะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากแต่ก็มีบางข้อที่ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อาทิ โรงเรียนมีระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และครูและบุคลากรมีห้องทำงานที่มีอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมเพียงพอ อีกทั้งความต้องการและคาดหวังของบุคลากรในด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุดมีช่องว่างของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังมาก เมื่อหาค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น พบว่าอยู่ในอันดับที่หนึ่ง จึงต้องได้รับการพัฒนา เป็นลำดับแรก

อันดับสอง คือ ด้านกายภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอย่างหลากหลายมีพื้นที่ปลอดภัยและเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนและมีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาตลอดเวลา มีระบบป้องกันน้ำท่วมและการระบายน้ำให้ถูกสุขลักษณะมีต้นไม้ให้ความร่มรื่นเอื้อต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีอาคารเรียน

ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ควบคู่กันทางโรงเรียนมีการประเมินผลของการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาทุกปี ซึ่งการวิจัยพบว่าด้านกายภาพมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากแต่ก็มีบางประเด็น สนามหรือพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและการบริการงานด้านอื่น ๆ อุปกรณ์กีฬาที่เพียงพอ และมีการตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องเล่น ให้อยู่ในสภาพที่ดีและปลอดภัยในการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ และการจัดภูมิทัศน์สวนหย่อม และปลูกต้นไม้ ดอกไม้ให้ร่มรื่นสวยงาม ออกจากการวิจัยพบว่าบุคลากรมีความต้องการหรือความคาดหวังในเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด จึงทำให้ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น อยู่ในอันดับสอง จึงต้องได้รับการพัฒนา เป็นลำดับสอง

อันดับสาม คือ ด้านการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติตนจริงเน้นให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก ผู้เรียนก็สามารถจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความเหมาะสม ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนและที่สำคัญต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล บทบาทของครูจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ ให้ขวัญกำลังใจ เพื่อให้ นักเรียนได้สมหวังและมีพลังในผลสำเร็จแห่งการเรียนของตนเอง และส่งเสริมให้นักเรียนคิดและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อสร้างบรรยากาศความช่วยเหลือ เป็นมิตร ไว้วางใจและเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งผลการวิจัยสภาพที่เป็นจริงของการสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ก็บางประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง อาทิ โรงเรียนมีอุปกรณ์ สื่อการสอนที่เหมาะสมเพียงพอในการเอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ของนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาอย่างกว้างขวาง อีกทั้งผลการวิเคราะห์ความคาดหวังการจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น อยู่ในอันดับสาม จึงต้องได้รับการพัฒนา เป็นลำดับสาม

อันดับสุดท้าย คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนบริหารจัดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนสร้างความอบอุ่นและจัดสภาพแวดล้อมให้ทุกคนเกิดความรักใคร่ สามัคคีกลมเกลียว เอาใจใส่ให้นักเรียนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค สร้างการทำงานเป็นทีมให้ทั้งครูและนักเรียนมีกิจกรรมระหว่างครูกับนักเรียนอยู่เสมอมิผลการวิจัยโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก แต่คาดหวังด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น อยู่ในอันดับสี่ ซึ่งเป็นลำดับสุดท้าย จึงต้องได้รับการพัฒนา เป็นลำดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่าสภาพที่เป็นจริงของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ

มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญควรการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ และหาแนวทางในการพัฒนาให้ดีขึ้น โดยเฉพาะระบบสารสนเทศที่สนับสนุนการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และห้องทำงานของครู และบุคลากรให้มีอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมเพียงพอ

2. ผลการวิจัย พบว่าสภาพที่คาดหวังของการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมและบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร การส่งเสริมให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อ เพื่อแบ่งปันระหว่างกลุ่มเพื่อน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปในทางบวก ให้ครูพร้อมที่จะช่วยเหลือ เอาใจใส่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม

3. ผลการจัดอันดับตามลำดับของการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่าอันดับแรกคือ ด้านการบริหารจัดการ อันดับสอง คือ ด้านกายภาพ อันดับสาม คือ ด้านการเรียนการสอน และ อันดับสี่คือ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนตามลำดับ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสามารถนำอันดับที่ได้จากการศึกษาเพื่อเรียงลำดับในการพัฒนาก่อนหลัง ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี

2. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี

บรรณานุกรม

กิ่งกนก กิณเรศ. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

ณิศดา ณาภรณ์. (2558). สภาพแวดล้อมสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.

นฤมล ก้อนขาว. (2558). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีธาสุมุทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

นิตยา แก่นพุ่ม. (2562). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์. ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- เนตรชนก ทองดำ. (2565). *การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาดไทย, สงขลา.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.*
- ประวีณา โภควณิช. (2559). *แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.*
- ยุทธวีร์ แก้วทองใหญ่. (2561). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, อยุธยา.*
- รัฐสภา พงษ์พิญโญ. (2556). *การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์พิญโญ: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*
- วรรณ ยาคี. (2558). *การศึกษาด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจันทเขตม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- สุพล อนามัย. (2549). *การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.*
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุรศักดิ์ อรรถจินดา. (2563). *การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั่วไปและภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. วิทยานิพนธ์ประปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- อารีญา สตาร์ตัน. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.*
- อมรพงศ์ พันธุ์โกชน และจรรุณี แก้วเอี่ยม. (มกราคม-มิถุนายน 2558). *การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มล้าภู-บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์, 2(1), หน้า 34 - 45.*

สาคร มหาหิงค์. (กันยายน - ธันวาคม 2560). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารวิชาการแพรวา ภาพลื่นธุ์ มหาวิทยาลัยภาพลื่นธุ์*, 4(3), หน้า 574 - 589.

กิตติยา โปธิสาเกตุ และ ธีชัย จิตรนันท์. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2561). การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลท่าแร่ หนองแสง. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 8(2), หน้า 54-62.

Astin, A.W. (1985). *The College Environment*. New York: American Council on Education.

Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological test*. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers, pp. 202-204.

การนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

Academic Supervision according to the Opinions of School Teachers under the

Nong Khaem District Office, Bangkok

ยุวดี เฟ็งดี¹ และประทีป มากมิตร²

Yuwadee Phengdee¹ and Prateep Markmit²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Yuwadee.Phe@outlook.rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาการนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และวิทยฐานะการวิจัยนี้เป็นการวิจัยปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตหนองแขม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย (1) ด้านการนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ (2) ด้านการเปรียบเทียบการนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และวิทยฐานะ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การนิเทศงานวิชาการ ความคิดเห็นของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

Abstract

This research has two objectives: (1) to study academic supervision according to the opinions of school teachers under the Nong Khaem District Office, Bangkok; and (2) to compare academic supervision according to the opinions of school teachers under the Nong Khaem District Office, Bangkok, classified by gender, education level, work experience, and academic status. This research employed a quantitative design. Data were collected from questionnaires administered to 155 teachers in schools under the Nong Khaem District Office, Bangkok. The

data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. Research results: (1) Academic supervision according to the opinions of school teachers under the Nong Khaem District Office, Bangkok It was found that overall, each aspect is at a high level, and (2) the aspect of comparing academic supervision according to the opinions of school teachers under the Nong Khaem District Office, Bangkok, classifications by gender, education level, work experience, and academic status were found to be not different overall.

Keywords: Academic supervision, opinions of teachers, school under the Nong Khaem district office Bangkok

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการทำงานและการศึกษาที่ดีและมีคุณภาพนั้นย่อมส่งผลดีในหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพ เพิ่มโอกาสในการทำงาน มีทักษะการแก้ปัญหาที่ดี ทำให้ชีวิตมั่นคงและมีความสุข การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพนั้น ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามกำลังความสามารถว่าคุณภาพการศึกษาไม่ใช่หน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วน ที่จะต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องตั้งแต่รัฐบาลที่เป็นผู้กำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน กระทรวงหน่วยงานต้นสังกัด เขตพื้นที่การศึกษา ต้องสนับสนุนด้านบุคลากรที่มีคุณภาพรวมไปถึงการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตลอดจน กำกับ ติดตามให้เกิดการพัฒนาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามนโยบายที่รัฐกำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ดำเนินงานภายในสถานศึกษา ให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และความสามัคคีของบุคลากร เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ รวมถึงการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งหมดนี้คือองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2562, น. 3-4) ดังนั้นเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องจัดการให้งานเหล่านี้มีประสิทธิภาพ ซึ่งงานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารงานของสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาคือ การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ ตำราเรียน การเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล งานห้องสมุด การนิเทศการศึกษา การวางแผนการศึกษา และการประชุมอบรมทางด้านวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะการนิเทศภายในด้านวิชาการเข้ามาเป็นองค์ประกอบ ซึ่งบุคคลที่ควรได้รับการนิเทศภายในเป็นอันดับแรก คือ ครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

จัดกระบวนการเรียนรู้ พร้อมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน ในปัจจุบันการนิเทศภายในเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารงานวิชาการ ที่มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักการศึกษา, 2561, น. 28)

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา เป็นการมุ่งปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนกรรทอง จิตรเดชากุล (2550) กล่าวกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศในสถานศึกษาไว้โดยแบ่งเป็นจุดมุ่งหมายทั่วไป คือเพื่อให้ผู้บริหาร และคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาได้ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครู เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ตลอดจนช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และเพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ อีกประการหนึ่งคือจุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงานในเรื่องต่อไปนี้เป็น เพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเน้นให้มีการวิเคราะห์ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการและเน้นทักษะกระบวนการคิด ฯลฯ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และเพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ปรับปรุงกระบวนการวัดผลประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษา ซึ่งการนิเทศส่วนใหญ่จะมีลักษณะมุ่งไปยังการนิเทศทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน

การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จเกิดคุณภาพกับผู้เรียนงานวิชาการถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งขอบข่ายของงานวิชาการประกอบด้วย 1) การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้ 2) การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกงาน เป็นต้น 3) การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการจัดหลักสูตรและ โปรแกรมการศึกษา ได้แก่ การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องสมุด การนิเทศการสอน เป็นต้น 4) การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ 2553, น. 3) จากขอบข่ายข้างต้นที่กล่าวมานั้นกระบวนการนิเทศงานวิชาการเป็นการทำงานในลักษณะที่ผู้บริหารร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนางานด้านวิชาการให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาโดยมีการวางแผน ให้คำแนะนำ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทั้งร่วมกันจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ ชุมชน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน เพื่อพัฒนางานด้านวิชาการ ให้มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้และคุณภาพผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและมีความจำเป็นที่จะส่งต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครูและประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากการนิเทศการศึกษา

เกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศ และครูในการพัฒนาการเรียนการสอน อันมีผลสืบเนื่องโดยตรงไปยังผู้เรียน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2557, น. 25-27)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม ทั้ง 6 โรงเรียน มีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือมุ่งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการสอบแข่งขันทั้ง RT NT และ O-net ของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการนิเทศงานด้านวิชาการถือเป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะจะสามารถช่วยเหลือให้ครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร นโยบายของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครและความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สามารถร่วมกันวางแผน พัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาการนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบการนิเทศงานวิชาการในด้านต่าง ๆ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปพัฒนากระบวนการนิเทศในโรงเรียน ทั้ง 6 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและวิทยฐานะ

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการนิเทศงานวิชาการ ตามแนวคิดของนักวิชาการและกฎหมาย สำนักงานสังเคราะห์ตัวแปรการนิเทศงานวิชาการ อันได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กรองทอง จิระเดชากุล (2550) รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553) ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2553) ภัทร พงษ์เจริญไทย (2559) กระทรวงศึกษาธิการ (2561) นิดา วัฒนเศรษฐนันท์ (2561) Glickman (1990) และ Kimbrough & Nunnery (1998) ได้องค์ประกอบของการนิเทศงานวิชาการ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการสอน และ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. การนิเทศงานวิชาการด้านหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการของสถานศึกษาที่มีการสำรวจสภาพปัญหาในปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารและครูประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดให้มีโครงการนิเทศ กำกับ ติดตามงานด้าน สถานศึกษากำหนดทางเลือกในการนิเทศได้อย่างชัดเจน มีการจัดทำปฏิทินดำเนินงานการนิเทศในการนำหลักสูตรไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการประเมิน มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายในการเข้านิเทศชั้นเรียนให้ผู้รับการ

นิเทศทราบ สถานศึกษาจัดให้มีฝ่ายบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ เพื่อเข้านิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อติดตามและประเมินผล มีดำเนินการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการประเมินผลและรายงานผล

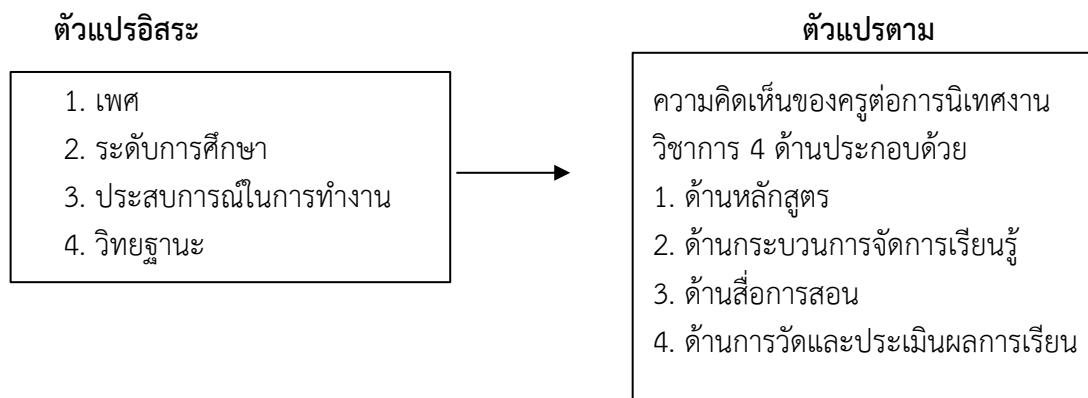
2. การนิเทศงานวิชาการด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการของสถานศึกษาที่มีการสำรวจความต้องการ สภาพปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ มีการประชุมและเตรียมความพร้อม มีการชี้แจง วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายและแนวทางการนิเทศด้านการจัดการเรียนรู้ แก่ครูผู้สอนอย่างชัดเจน จัดทำปฏิทินดำเนินงานการนิเทศ มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีรูปแบบการนิเทศที่หลากหลายและเป็นกัลยาณมิตร จัดให้มีการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง มีการให้คำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุงเมื่อมีผลการปฏิบัติงานที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ตลอดจนมีการแจ้งผลการนิเทศแก่ผู้รับการนิเทศและสรุปรายงานผลการนิเทศต่อผู้บังคับบัญชา

3. การนิเทศงานวิชาการด้านสื่อการสอน หมายถึง การดำเนินการของสถานศึกษาที่มีการสำรวจประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า คงทน ความเหมาะสม ในการใช้งานสื่อการสอน มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อการสอนและอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ จัดให้มีการประชุมเพื่อผลิต สาธิตวิธีการใช้สื่อการสอน โดยภาคเอกชนและหัวหน้ากลุ่มสาระ มีการจัดทำทะเบียนสื่อในแต่ละสายชั้นเพื่อสำรวจความเพียงพอและเหมาะสม มีแบบฟอร์มในการสำรวจ จัดให้มีนิเทศในชั้นเรียนเพื่อประเมินผลด้านการใช้สื่อการสอน มีการให้คำแนะนำ และชมเชยในการนำสื่อการสอนมาใช้ มีการคัดเลือกสื่อการสอนที่ดี มีคุณภาพเหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน มีการมอบรางวัลและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน ตลอดจนมีการแจ้งผลการนิเทศด้านสื่อการสอนแก่ผู้รับการนิเทศทุกครั้งและสรุปรายงานผลการนิเทศต่อผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการเรียนหมายถึง การดำเนินการของสถานศึกษาที่มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ที่มีต่อการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อร่วมกันหาแนวทางและแก้ไขปัญหา มีการประชุมคณะกรรมการด้านการวัดและประเมินผลเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีการจัดทำเอกสาร หลักการ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนให้ไปในแนวทางเดียวกัน มีเครื่องมือที่หลากหลายในการประเมิน มีการนิเทศชั้นเรียนตามปฏิทินที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ผู้นิเทศให้คำแนะนำในการวัดและประเมินผลการเรียนโดยให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการแนะนำต่อผู้รับการนิเทศที่มีผลการวัดและประเมินผลต่ำกว่าเกณฑ์ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการแจ้งผลการนิเทศแก่ผู้รับการนิเทศทุกครั้งและสรุปรายงานผลการนิเทศต่อผู้บังคับบัญชา

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากตารางสังเคราะห์ขอบข่ายการนิเทศงานวิชาการ ประกอบไปด้วย 4 ด้าน สรุปลงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ข้าราชการครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 386 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 196 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามการนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและวิทยฐานะ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการสอน 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน จำนวน 40 ข้อ โดยแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการทางด้านการศึกษาและงานวิจัย

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบ แล้วนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ผลพบว่าทุก

ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ที่ 1 ถือว่าใช้ได้ทุกข้อ แล้วนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม พบว่าข้อคำถาม ทั้งฉบับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ .977

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยทำเรื่องขออนุญาตจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังทุกโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถาม และหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 10 วัน

1.2 ทำการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามไปจำนวน 196 คน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ

2.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย ตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียน จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ t-test แบบ Independent ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและวิทยฐานะ โดยใช้ค่าสถิติ F-test (One-Way ANOVA)

2.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาการนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า การนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ส่วนด้านสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และวิทยฐานะ มีรายละเอียด พบว่าครูที่มีเพศ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และวิทยฐานะ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้ การนิเทศควรมีภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง ควรมีการส่งเสริมให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่าง กัลยาณมิตร ควรมีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำสื่อการสอน ควรมีการกำหนดหัวข้อการนิเทศ ขั้นตอนการดำเนิน มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับบทบาท และหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้ชัดเจน ควรมีการนิเทศการสอนแบบ PLC ผู้นิเทศควรมุ่งเน้นการให้ความสำคัญในด้านการสอนเพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เมื่อเสร็จสิ้นภาคเรียนที่ 1-2 ผู้บริหารและครูประชุมถึงแนวทางการนิเทศและปัญหาที่พบในห้องเรียน เพื่อร่วมกันอภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษากการนิเทศงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า การนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีการทำงานวางแผนงานอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการนิเทศงานวิชาการของแต่ละโรงเรียน ซึ่งได้จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน ตั้งแต่ประชุมวางแผน ติดตามประเมินผล ไปจนถึงร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขและพัฒนา ให้การนิเทศด้านวิชาการในแต่ละโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อมุ่งยกระดับคุณภาพสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545, น. 7) ได้กล่าวว่าการนิเทศงานวิชาการเป็นการจัดการศึกษา คุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย งานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมงานด้านวิชาการ และงานด้านการวัดผลและประเมินผล และสอดคล้องกับสุธิดา พรหมศร และภาวิดา ธาราศรีสุท (2563, น. 2,870) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต บางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายดานอยู่ในระดับมาก

2. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การนิเทศงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และวิทยฐานะ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 จากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีเพศต่างกัน ได้รับการมอบหมายงานด้านการนิเทศงานวิชาการจากผู้บริหารอย่างเท่าเทียมกัน หลากหลาย ตรงตามศักยภาพของครูผู้สอน โดยโรงเรียนมีการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีการสำรวจสภาพปัญหาในปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในโรงเรียน โดยร่วมกันกำหนดทางเลือกในการนิเทศไว้อย่างชัดเจน มีการดำเนินการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศต่อผู้บังคับบัญชา ทำให้ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นของครูต่อการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเพชร กิตติศรีวรพันธุ์ (2554, น. 98) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

2.2 จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันแต่ได้รับการนิเทศงานวิชาการจากผู้บริหารอย่างทั่วถึงอย่างเป็นระบบและเสมอภาค ไม่ว่าจะครูที่มีระดับทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี ก็ได้รับการนิเทศงานด้านวิชาการเป็นไปตามกระบวนการที่โรงเรียนได้วางแผนไว้ ทำให้ครูที่มีระดับการศึกษาต่างมีความคิดเห็นของครูต่อการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของเก็จกนก เอื้อวงศ์ (2555, น. 81) กล่าวว่าหลักการในการนิเทศการศึกษาประกอบด้วยหลักของการมุ่งประโยชน์ เพื่อการพัฒนาครูเป็นสำคัญหลักแห่งความร่วมมือของผู้บริหาร ผู้นิเทศและครู หลักการสร้างสัมพันธภาพบนความเท่าเทียมและการยอมรับซึ่งกันและกัน หลักความเป็นระบบและมีความต่อเนื่องและหลักความยืดหยุ่นให้อิสระในการพัฒนาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธ พงษ์เจริญไทย (2559, น. 95) ที่ได้ศึกษา เรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 จากสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่าครูที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะครูที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน แต่เมื่อทำงานรวมกันในโรงเรียนเดียวกันงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละด้าน มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ ทั้งหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และมีการดำเนินการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ต่างกันมีความคิดเห็นของครูต่อการนิเทศงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ

อาการ ก้อนสี (2563, น. 82) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสหวิทยาเขตรัชโยธิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสหวิทยาเขตรัชโยธิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

2.4 จากสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่าครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะถึงแม้ครูจะมีวิทยฐานะต่างกัน แต่ได้รับการนิเทศงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบอย่างสม่ำเสมอโดยตลอดตั้งแต่ไม่มีวิทยฐานะจนถึงวิทยฐานะปัจจุบันส่งผลให้ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับแนวคิดของ Alderfer (1972, p. 27) กล่าวถึงความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการสูงสุดของบุคคล ได้แก่ ความต้องการได้รับการยกย่อง และต้องการความสำเร็จในชีวิต ผู้บริหารควรสนับสนุน ให้พนักงานพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าด้วยการพิจารณาการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือ มอบหมายให้รับผิดชอบงานในระดับสูงขึ้น อันจะเป็นโอกาสในการก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จของพนักงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยการนิเทศงานวิชาการด้านหลักสูตร พบว่าด้านสถานศึกษาสำรวจสภาพปัญหาในปัจจุบันและหลักสูตรในปีการศึกษาที่ผ่านมาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมของคณะผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อร่วมกันชี้แจง แสดงความคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน และหลักสูตรในปีการศึกษาที่ผ่านมาว่าจุดบกพร่องและปัญหาตรงจุดใดบ้างที่จะต้องร่วมกันหาทางออก

2. ผลการวิจัยการนิเทศงานวิชาการด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่าด้านสถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศการจัดการเรียนรู้อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรสำรวจความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาว่าควรจัดให้มีการนิเทศกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างไร เช่นอาจจัดให้มีการนิเทศกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง เพื่อความเหมาะสมและได้รับการนิเทศจากผู้บริหารอย่างทั่วถึง

3. ผลการวิจัยการนิเทศงานวิชาการด้านสื่อการสอน พบว่า ด้านสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อการสอน และอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ โดยคำนึงถึงความต้องการของครูผู้สอน ผู้เรียน และความคุ้มค่า และด้านสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมเพื่อผลิต สานิตวิธีการใช้สื่อการสอนโดยภาคเอกชนและหัวหน้ากลุ่มสาระ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมเพื่อผลิต สานิต วิธีการใช้สื่อการสอนให้มากยิ่งขึ้น

4. ผลการวิจัยการนิเทศงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการเรียน พบว่าด้านสถานศึกษาสำรวจปัญหา ทั้งต่อครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรจัดให้มีการประชุมเพื่อสำรวจและร่วมกันวางแผน หาแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุ ทั้งต่อตัวครูผู้สอนเองและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ล้มเหลวส่งผลให้การวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนรายบุคคลมีคะแนนการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการนิเทศงานวิชาการทั้ง 4 ด้านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนาปรับปรุงสภาพการดำเนินงานการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการ การนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ของครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนางานในด้านต่าง ๆ และนโยบายของโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กรองทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)*. เข้าถึงได้จาก [http://opec.go.th/ckfinder/userfiles/files/general123\(2\).pdf](http://opec.go.th/ckfinder/userfiles/files/general123(2).pdf), 10 ธันวาคม 2566.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2555). *การนิเทศในสถานศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิตา วัฒนเศรษฐนันท์ และบุญทริกา บุลภักดี. (2561). การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูในสหวิทยาเขตนวนลจันท์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 13(1), หน้า 234-244.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม.
- _____. (2545). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- เพชรรา กิตติศรีวรพันธ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายใน กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.

- ภัทร พงษ์เจริญไทย. (2559). *การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- _____. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. สงขลา: นำศิลป์.
- สำนักงานการศึกษา. (2561). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วันไพนธ์เดีย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *คู่มือปฏิบัติงานด้านการบริหารทั่วไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2562). *รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สุจิตา พรมตร และภาวิดา ธาราศรีสุท. (2563). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร*. 9 - 10 กรกฎาคม 2563, หน้า 2,870. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อาภาภรณ์ ก้อนสี และอำนวยการ ท่องโปร่ง. (เมษายน 2564). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสหวิทยาเขตรัชโยธิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(4), หน้า 138-149.
- Alderfer, C.P. (1972). *Existence Relatedness and Growth*. New York : Free Press.
- Glickman, C.D. (1990). *Supervision of Instruction A Developmental Approach*. 2nd ed. Massachusetts: A Division of Simon and Schuyter.
- Kimbrough, B. & Nunnery, Y. (1998). *Educational Administration : An Introduction*. New York: Macmillan.

สมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน
Executive Competencies according to Teachers' Perspectives in Schools under the
Bangkok Metropolitan Administration, Taling Chan District

โยธิกา สุวรพันธ์¹ และประทีป มากมิตร²

Yotika Suworapan¹ and Prateep Markmit²

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Suworapan9674@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารตามทัศนะของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน และ (2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 155 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย (1) ด้านทัศนะของครูที่มีต่อสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (2) ด้านการเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ทัศนะของครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน

Abstract

This study has two objectives: (1) to study the competencies of administrators according to teachers' perspectives in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, Taling Chan District, and (2) to compare the competencies of administrators according to teachers' perspectives in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, Taling Chan District, which are classified by gender, work experience, educational qualifications, academic status, and school size. This study employed a quantitative design. Data were collected from

questionnaires administered to 155 teachers in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, Taling Chan District. The data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. The major findings are: (1) According to teachers' perspectives in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, Taling Chan District, they were rated as highest; and (2) On the comparison of the competencies of administrators according to teachers' perspectives in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, Taling Chan District, which are classified by gender, work experience, educational qualifications, academic status, and school size, the perspectives were not different at the overall level.

Keywords: Education of educational institution administrators, teachers' perspectives, school under Bangkok, Taling Chan district

บทนำ

กรุงเทพมหานครเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีระเบียบการปกครองตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากการเลือกตั้ง (อรรถัย ก๊กผล, 2547, น. 26) และเป็นผู้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครและตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษา มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาให้เด็กในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ทั้งองค์ความรู้มีคุณธรรมและมีทักษะในการดำรงชีวิต โดยสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษาของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานครจัดการศึกษาในระบบอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้เป็นศูนย์กลางเครือข่ายสารสนเทศด้านการศึกษา ส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา, 2559, น. 2) กรุงเทพมหานครได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีนโยบายการรับนักเรียนโดยสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการรับนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นธรรมและความเสมอภาคให้กับเด็กทุกคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กรุงเทพมหานครมีสิทธิได้รับการศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 437 โรงเรียน (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2564, น. 7)

การบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ คุณลักษณะ ทักษะ และเจตคติที่ก่อให้เกิดสมรรถนะที่เหมาะสม และปรับบริบทการบริหารสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่

เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดจนถึงต้องฝึกฝน อบรม เสริมสร้างให้ตนเองเกิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ และหลากหลาย เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปด้วยความราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการมีสมรรถนะที่ดีจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพได้ (ศิรินาถ ทับทิมใส, 2564, น. 30) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการจัดการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษาไปสู่ เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่แสดงออกในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ที่รับผิดชอบ เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของ บุคลากรในสถานศึกษา (พัชนียา ราชวงษ์, 2565, น. 50) ซึ่งสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 สมรรถนะ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และ สังเคราะห์ การสื่อสารและจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการมีวิสัยทัศน์ (ธวัชชัย แสนดวง, 2565, น. 6-7) ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีสมรรถนะเหล่านี้อยู่ในตนเองเพื่อเป็นการจัดการศึกษาให้มีความเป็นเลิศและ การบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคของการบริหาร จัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน

สำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร เห็นความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจาก ที่ผ่านมาคะแนนผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ ชั้นพื้นฐาน (O - NET) เปรียบเทียบกับคะแนนระดับประเทศ พบว่า ในปีการศึกษา 2565 ระดับ สังกัดกรุงเทพมหานคร วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สารที่ 2 วิทยาศาสตร์กายภาพ และสารที่ 4 เทคโนโลยี มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2565, น. 12) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติชั้นพื้นฐาน (O - NET) ในระดับสังกัด กรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับระดับประเทศและระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พบว่า ระดับสังกัดกรุงเทพมหานคร มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ และระดับสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ทั้งหมด 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) (สถาบันทดสอบการศึกษา แห่งชาติ, 2565, น. 3) ซึ่งคะแนนผลการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ต่ำดังกล่าวนี้ อาจเป็นผลสะท้อนของกระบวนการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ ของผู้บริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษา

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่ายังไม่มีการศึกษา สมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน อย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงเห็น ความประสงค์ที่จะศึกษาสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน เพื่อโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยสมรรถนะของผู้บริหาร ตามทัศนะของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชันในครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะ ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเพิ่มการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารตามทัศนคติของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนคติของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนคติของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนคติของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน

องค์ประกอบของสมรรถนะ ผู้บริหาร	นักวิชาการ/วิจัย
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548), สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548), อาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์ (2554), ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2554), ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) และสมศักดิ์ ฉัตรประยูร (2564)
2. การบริการที่ดี	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548), สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548 (อ้างถึงใน จีระ งอกศิลป์ 2554), ชำนาญ สุรินาม (2554), บรรลุ ชินน้ำพอง (2555), นิภา ใจทัน (2555), ชูชัย สมितिไกร (2556), นิลลารัตน์ โตมาก (2557), ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) และสมศักดิ์ ฉัตรประยูร (2564)
3. การพัฒนาตนเอง	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548), สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548 (อ้างถึงใน จีระ งอกศิลป์, 2554), อาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์ (2554), ชำนาญ สุรินาม (2554), บรรลุ ชินน้ำพอง (2555), ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) และสมศักดิ์ ฉัตรประยูร (2564)

องค์ประกอบของสมรรถนะ ผู้บริหาร	นักวิชาการ/วิจัย
4. การทำงานเป็นทีม	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548), วิภาส ทองสุทธิ (2552), ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล (2554), ชำนาญ สุรินาม (2554), บรรลุ ชินน้ำพอง (2555), ดารารัตน์ จันทร์กาย (2559), ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) และสมศักดิ์ ฉัตรประยูร (2564)
5. การวิเคราะห์และสังเคราะห์	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548), ชำนาญ สุรินาม (2554), บรรลุ ชินน้ำพอง (2555), นิลลารัตน์ โตมาก (2557), ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560), และสมศักดิ์ ฉัตรประยูร (2564)
6. การสื่อสารและจูงใจ	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548), ชำนาญ สุรินาม (2554), นิภา ใจทัน (2555), บรรลุ ชินน้ำพอง (2555), นิลลารัตน์ โตมาก (2557), ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560), และสมศักดิ์ ฉัตรประยูร (2564)
7. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548), วิภาส ทองสุทธิ (2552), ชูชัย สมितिไกร (2554), ชำนาญ สุรินาม (2554), บรรลุ ชินน้ำพอง (2555), ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560), และสมศักดิ์ ฉัตรประยูร (2564)
8. การมีวิสัยทัศน์	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548), สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548), ชำนาญ สุรินาม (2554), บรรลุ ชินน้ำพอง (2555), ดารารัตน์ จันทร์กาย (2559), ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560), และสมศักดิ์ ฉัตรประยูร (2564)

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน สามารถสรุปองค์ประกอบได้ 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนอย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวัง และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

2. การบริการที่ดี เป็นความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตระหนักและให้ความสำคัญกับทุกคนที่มีรับบริการด้วยจริงใจและเท่าเทียม และมีการศึกษาข้อมูลและความต้องการของผู้รับบริการและนำมาพัฒนาปรับปรุงการให้บริการ

3. การพัฒนาตนเอง เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการค้นคว้าหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นทั้งวิชาการและวิชาชีพ การรวบรวมและประมวลความรู้ในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านวิชาการในหมู่เพื่อน

4. การทำงานเป็นทีม เป็นความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น สนับสนุนเพื่อนร่วมปฏิบัติงาน แสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และรับผิดชอบร่วมกับผู้อื่นในทีมงาน

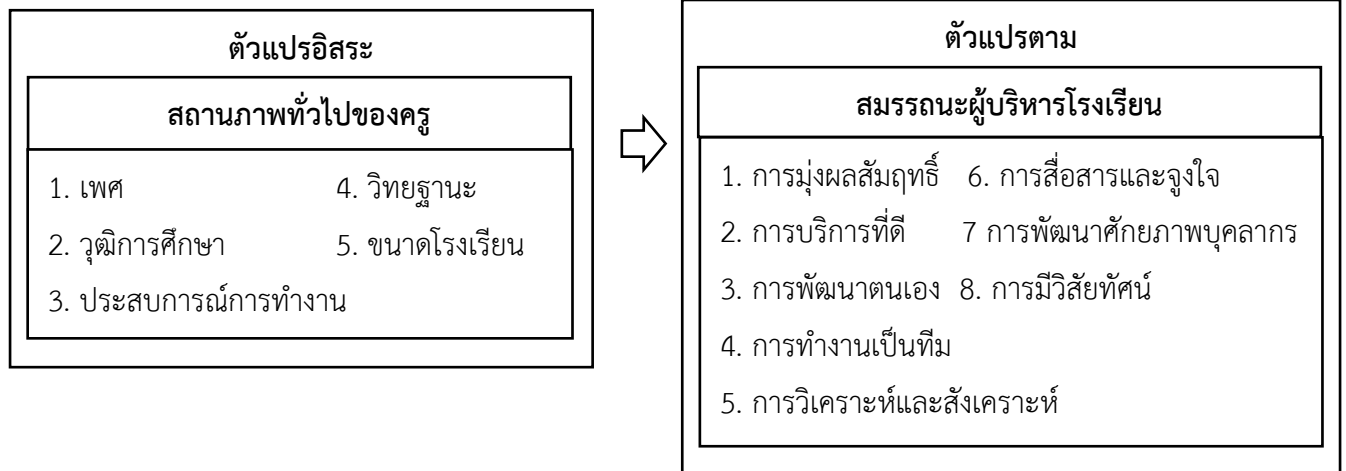
5. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ เป็นความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ แล้วแยกแยะประเด็นเป็นส่วนย่อยตามหลักการหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดสามารถรวบรวมสิ่งต่าง ๆ จัดทำอย่างมีระบบเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

6. การสื่อสารและจูงใจ เป็นความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเลือกวิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน สามารถพูด และเขียนในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

7. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เป็นความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยแก้ปัญหาแก่เพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง และส่งเสริมสนับสนุนให้โอกาสเพื่อนร่วมงานได้พัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ

8. การมีวิสัยทัศน์ เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดวิสัยทัศน์หรือแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา มีการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์หรือทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู
โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน จำนวน 257 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชันกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจจ์และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 155 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งถามทัศนะของครูเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้าน จำนวน 40 ข้อ แบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ทำการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

2. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ เป็นรายชื่อใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) วิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรต้น จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยค่าสถิติ t-test แบบ Independent ส่วนประสบการณ์ทำงาน และวิทยฐานะ วิเคราะห์โดยค่าสถิติ F-test

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ด้านดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (IOC: Index of Item Objective Congruence) สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย 3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสมมติฐาน ประกอบด้วย 1) สถิติ t-test แบบ Independent 2) หาค่าทดสอบ F-test

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน โดยรวมและรายด้าน พบว่า สมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการบริการที่ดี และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่วนการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ รายละเอียดแต่ละด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	สมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน	n = 155		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D		
1	การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.61	.51	มากที่สุด	3
2	การบริการที่ดี	4.67	.41	มากที่สุด	2
3	การพัฒนาตนเอง	4.23	.43	มาก	8
4	การทำงานเป็นทีม	4.55	.52	มากที่สุด	7

ข้อ	สมรรถนะผู้บริหารตามทักษะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน	n = 155		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D		
5	การวิเคราะห์และสังเคราะห์	4.58	.49	มากที่สุด	5
6	การสื่อสารและจิตใจ	4.58	.44	มากที่สุด	4
7	การพัฒนาศักยภาพบุคลากร	4.75	.46	มากที่สุด	1
8	การมีวิสัยทัศน์	4.57	.60	มากที่สุด	6
รวม		4.57	.42	มากที่สุด	

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารตามทักษะของครู โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน โดยจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารตามทักษะของครู โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศ ประสบการณ์การทำงาน วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทักษะต่อสมรรถนะผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทักษะต่อสมรรถนะผู้บริหารในสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากกว่า

2.2 ผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารตามทักษะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน มีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และภารกิจที่ชัดเจนเพื่อชักชวนคณะครูและนักเรียนมุ่งมั่นทำงานในทิศทางเดียวกัน มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และสนับสนุนความสุขในที่ทำงานของครู และสนับสนุนนักเรียนในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอาชีพในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารตามทักษะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. สมรรถนะผู้บริหารตามทักษะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้อาจเป็นเพราะความรู้ความสามารถที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกมาในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบส่งเสริมให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ และผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารสถานศึกษา มีการวางแผน วิเคราะห์อุปสรรคในการทำงานเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ให้

สอดคล้องกับการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ (2554, น. 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์กร สมรรถนะเป็นกลุ่มพฤติกรรมในการทำงาน อันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ หรือ คุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดในตำแหน่งงานนั้น ๆ ทั้งนี้ สมรรถนะจะต้องสามารถวัดได้ สังเกตได้ และสามารถพัฒนาได้ด้วย และสอดคล้องกับ ละไม ใจดี (2565, น. 313) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนคติของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 จากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน ที่มีเพศ ต่างกัน มีทัศนคติต่อสมรรถนะของผู้บริหารต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะครูเพศหญิงและเพศชายมีทัศนคติที่ดีต่อผู้บริหารในการบริหารด้านต่าง ๆ เหมือนกัน อาจจะเป็นด้วยการปฏิบัติตนของผู้บริหารมีความเสมอภาคในการบริหารงาน หรือมีการนิเทศงานที่คล้ายกัน ซึ่งอาจส่งผลให้ครูมีทัศนคติต่อสมรรถนะของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ พนิดา รัชฎาเพชร (2565, น. 145) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ นโยบายหรือมีการสนับสนุนความเสมอภาคในการบริหารงาน และให้โอกาสเท่าเทียมกันระหว่างเพศ นั้นอาจทำให้ครูทั้งเพศชายและหญิงมีทัศนคติต่อผู้บริหารที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับกัญญณพัชร เพิ่มพูล (2561, น. 128) ที่ศึกษาเรื่องสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคใต้ พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคใต้ จำแนกตามเพศ พบว่า ครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อสมรรถนะของผู้บริหารต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาที่คล้ายกัน อาจเจอกับสภาพแวดล้อมและวิธีการบริหารที่ไม่แตกต่างกัน และเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการจัดโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจส่งผลให้ครูที่มีทัศนคติต่อสมรรถนะผู้บริหารไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสิริกัญญา ลีแสนและชนมณี ศิลาณุกิจ (2566, น. 23) ที่ศึกษาเรื่องสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออกสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 จากสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่าครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีทัศนคติต่อสมรรถนะของผู้บริหารต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความถนัดในการสอนไม่เหมือนกัน มีความยากง่ายไม่เท่ากัน มีทฤษฎีและการปฏิบัติงานคล้ายกัน อาจส่งผลให้มีทัศนคติต่อสมรรถนะผู้บริหารไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะจะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ และสมาชิกในสถานศึกษามีความเต็มใจที่จะทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ สอดคล้องกับ ธวัชชัย แสนดวง (2565, น. 107) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะที่ดีส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนและสังคมส่วนรวม เนื่องจากผู้บริหารที่มีสมรรถนะจะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ และสมาชิกในสถานศึกษามีความเต็มใจที่จะทำงานร่วมกันอย่างเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับสิริกัญญา ลีแสนและชนมณี ศิลาณุกิจ (2566, น. 23) ที่ศึกษาเรื่องสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออกสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและมีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.4 จากสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่าครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน ที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนคติต่อสมรรถนะของผู้บริหารต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีระดับความรู้ทางวิชาการที่แตกต่างกัน สามารถมองเห็นและทำความเข้าใจในประเด็นทางวิชาการอย่างลึกซึ้งมากขึ้น ทำให้ส่งผลทัศนคติต่อสมรรถนะของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาทั้งภายในภายนอก และเสนอทางเลือกหรือแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในงาน มีการบริหารจัดการข้อมูลด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมช่วยให้การตัดสินใจดำเนินการอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับหทัยพัชร ทองเดช (2560, น. 17) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารมักมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลทางวิชาการอย่างลึกซึ้ง การมีฐานความรู้ทางวิชาการที่แน่นอนช่วยให้ผู้บริหารสามารถทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหาทางวิชาการได้ดีมากขึ้น และสอดคล้องกับสิริกัญญา ลีแสน และชนมณี ศิลาณุกิจ (2566, น. 23) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออกสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.5 จากสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่าครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อสมรรถนะของผู้บริหารต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะการที่มีขนาดโรงเรียนที่มีบริบทและสภาพแวดล้อมคล้ายกัน ส่งผลให้ผู้บริหารมีทักษะและการรับมือกับความท้าทายของสถานศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน การเข้าใจบทบาทและความซับซ้อนของโรงเรียนนั้น ๆ เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ผู้บริหารสามารถปรับตัวและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่มีความคล้ายกันได้ การบริหารงานในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกันยังสามารถ

ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากกันเอง ซึ่งสามารถเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ของผู้บริหารในสถานศึกษาที่มีลักษณะที่คล้ายกันอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน สอดคล้องกับ นาวิน พิณีจกรักษ์ (2564, น. 334) ได้กล่าวไว้ว่า การทำงานในสภาพแวดล้อมที่คล้ายกันช่วยให้ผู้บริหารเห็นภาพรวมของความท้าทายที่อาจเกิดขึ้น และสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ของโรงเรียนอื่น ๆ ในการพัฒนาแผนการปรับตัวและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และสอดคล้องกับทิพวัลย์ อ่างคำ (2561, น. 66) ที่ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการสู่ความเป็นเลิศมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการสู่ความเป็นเลิศมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีทัศนคติที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการติดตามและปรับปรุงทักษะ ความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนให้เป็นไปตามทิศทางที่เปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียน และมีวิสัยทัศน์ที่แน่ชัดจะช่วยสร้างทิศทางและแรงจูงใจในการทำงาน
2. ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านการทำงานเป็นทีม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีหลักธรรมาภิบาล กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการปรึกษาหารือ ประชุม ร่วมกันกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารด้านการพัฒนาตนเอง เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานในสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การแข่งขันทักษะวิชาการ การแข่งขันกีฬา การแข่งขันความสามารถด้านดนตรี-นาฏศิลป์
3. ควรมีการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตตลิ่งชัน เพื่อพัฒนารูปแบบสมรรถนะผู้บริหารตามทัศนะครูในยุคการเปลี่ยนแปลง ต่อไป

บรรณานุกรม

- จีระ งามศิลป์. (2554). *คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุดที่ 3*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล. (2560). *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์. สาขาการบริหารการศึกษา คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- ชำนาญ สุรินาม. (2554). *สมรรถนะของผู้บริหารและคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ร้อยเอ็ด.
- ชูชัย สมितिไกร. (2554). *การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2556). *การสรรหาการคัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารารัตน์ จันทร์กาย. (2559). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิษฐ์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2558 -2567)*. ปริญญาคุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์, อุดรดิษฐ์.
- ทิพวัลย์ อ่างคำ. (2561). *สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโครงการสู่ความเป็นเลิศมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- ธวัชชัย แสนดวง. (2565). *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดชลบุรี*. ปริญญาคุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ชลบุรี.
- นาวิน พินิจอภิรักษ์. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. *วารสารคุรุศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(2), หน้า 334.
- นิภา ใจทัน. (2555). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.

- นิลลารัตน์ โดมมาก. (2557). *การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- บรรลุ ชินน้ำพอง. (2555). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล. (2554). *การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (RBM)*. กรุงเทพฯ : เอช อาร์เซ็นเตอร์.
- พชรวิทย์ จันท์ศิริสิริ. (2554). *การพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัชนียา ราชวงษ์. (กุมภาพันธ์ 2565). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ (New Normal) ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 2(17), หน้า 50.
- พนิดา รัชฎาเพชร. (2565). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2*. การประชุมมหาดใหญ่ วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13 (The 13th Hatyai National and International Conference proceeding). 12 พฤษภาคม 2565, หน้า 145. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- ละไม ใจดี. (เมษายน-มิถุนายน 2565). *การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(39), หน้า 313.
- วิภาส ทองสุทธิ. (2552). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ : อินทภาษา.
- ศิรินาถ ทับทิมใส. (2564). *การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษาที่พลิกผัน*. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา. 27 มีนาคม 2564. วิทยาลัยนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา : สำนักงานวิจัยและพัฒนา.
- สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ. (2565). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>, 12 พฤษภาคม 2566.
- สมศักดิ์ ฉัตรประยูร. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- สิริกัญญา ลีแสน และชนมณี ศิลาณุกิจ. (มกราคม-เมษายน 2566). *สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร*. *วารสารสหวิทยาการและการจัดการร่วมสมัย*, 2(1), หน้า 23.

- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2564). รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2548). หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- _____. (2552). คู่มือสมรรถนะหลักคำอธิบายและตัวอย่างพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะหลักในราชการ พลเรือน. กรุงเทพฯ : พี.เอ.อีฟวิ่ง.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2548). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2563). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- หทัยพัชร ทองเดช. (2560). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตบูรพาสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อรทัย ก๊กผล. (2547). สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส จำกัด.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2554). การทำแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (Individual Development Plan). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

**การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและบุคลากรของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1**

**Conflict Management of Educational Institution Administrators according to the
Views of Teachers and School Personnel under the Jurisdiction of the
Bangkok Secondary Educational Service Area Office, District 1**

รภัทร เตชเมธาวงศ์¹ และประทีป มากมิตร²

Rapat Techametapong¹ and Prateep Makmit²

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: rapat.nike@gmail.com¹, markmitr@yahoo.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา วิชยฐานะและขนาดโรงเรียน การวิจัยนี้เป็น การวิจัยปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 คน ได้แก่ ครูและบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย (1) ด้านการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าโดยรวม อยู่ใน ระดับมาก และ (2) ด้านเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และวิยฐานะ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียนพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการความขัดแย้ง ทัศนะของครูและบุคลากร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

Abstract

This research has two objectives: (1) to study conflict management of educational institution administrators according to the views of teachers and school personnel under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, District 1, and (2) to compare conflict management of educational institution administrators according to the views of teachers and personnel of schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, District 1, classified by gender, experience in work, education level, academic status, and school size. This research employed a quantitative design. Data were collected from questionnaires administered to 278 teachers and school personnel under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, District 1. The data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA. Research results: (1) conflict management of educational institution administrators according to the views of teachers and personnel of schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, found that the overall level was at a high level, and (2) the comparative aspect of conflict management of school administrators according to the views of teachers and personnel of schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, classified by gender, educational level, and academic status, was found to be overall not different. For work experience and school size, it was found that overall, they were significantly different.

Keywords: Conflict management, views of teachers and school personnel, school under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, District 1.

บทนำ

ในปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งในสังคมนั้นมีมากมาย อย่างที่เราได้เห็นจากการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์หรือแม้แต่ภาพความรุนแรงต่าง ๆ ในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งปัญหาความขัดแย้งเหล่านี้มักเกิดจากการที่บุคคลหรือกลุ่มคน มีความคิดเห็น ความต้องการ ทักษะคติที่ไม่ตรงกัน หรือมีความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกัน จนบางครั้งความขัดแย้งก็ส่งผลเสียต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรืออาจส่งผลให้เกิดปัญหาความรุนแรงตามมาได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Weber (Weber, 1968 อ้างถึงใน จตุรงค์ สุวรรณแสง, อัจฉรา นิยามภา, และวิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์, มปป, น.3) โดยเชื่อว่าการแข่งขันเป็นรูปแบบหนึ่งของความขัดแย้ง ในการบริหารสถานศึกษา ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องเผชิญอยู่เสมอ โดยความขัดแย้งเป็นภาวะความไม่สมดุลทางจิตใจหรืออารมณ์ ดังนั้น ภายในองค์กรหรือสถานศึกษา จึงต้องมีผู้นำหรือผู้บริหาร เพื่อลดความขัดแย้ง

หรือแก้ไขปัญหาก็อาจจะเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน โดยผู้นำหรือผู้บริหารควรมีจิตใจเป็นกลางทางความคิด และมีความเป็นธรรมในการตัดสินใจ จะเห็นได้ว่าการบริหารความขัดแย้งนั้นเป็นภารกิจที่ยากที่สุดเนื่องจาก ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ควบคู่กับการบริหารจัดการครูและบุคลากร เพื่อให้งานสามารถดำเนินต่อไปได้ด้วยความสำเร็จและเพื่อองค์กรหรือสถานศึกษาพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบในการจัดการศึกษา การสร้างคุณภาพการศึกษาที่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและผลิตพลเมืองที่เข้มแข็ง ช่วยแก้ไขวิกฤติความขัดแย้ง และพัฒนาประเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนคนส่วนใหญ่ได้ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาปัจจุบัน โดยสถานศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ให้การศึกษาซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายประเภทและมีภาระงานมาก ทั้งงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคลากร งานบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาคณะครูตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องทำงานร่วมกันต้องติดต่อประสานงานกันอยู่ตลอดเวลา (วรจักร จอมทรัพย์, 2555 อ้างถึงใน จีราลักษณ์ วงษ์แก้ว, 2562, น. 2) การบริหารเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำทรัพยากรการบริหารมาประกอบกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารใช้ทรัพยากร วิธีการจัดการ และเทคนิคในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในงานที่รับผิดชอบ และมีทักษะในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ทางด้านจิตวิทยา (ธนวัฒน์ จรรย์เสงี่ยม, 2555, อ้างถึงใน กมลนันธ์ ศรีจ้อย, 2560, น.12) จากเหตุผลที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการความขัดแย้งนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพภายนอกการ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ มีความเข้าใจ รู้จักรูปแบบและแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง ตลอดจนรู้จักพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสหรือจะต้องแปลงสภาพความขัดแย้งให้เป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กร เพราะแท้จริงความขัดแย้งนั้นจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นหนทางแห่งความเจริญก้าวหน้าต่อไป

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 67 โรงเรียน ในทุกโรงเรียนนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนใดมีการบริหารจัดการที่ดีจะส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน แต่ในบางครั้งการบริหารจัดการหรือการปฏิบัติงานอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในสถานศึกษาได้ ยิ่งสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้ง ย่อมมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะความขัดแย้งในองค์กรหรือ สถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรอาจเป็นไปได้ทั้งด้านที่มีประโยชน์และด้านที่ไม่มีประโยชน์ (มิ่งขวัญ พงษ์สถิต 2556, อ้างถึงใน ต่อศักดิ์ ศรีแก้วแฝก, อโนทัย ประสาน, และบูรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ, 2565, น.13)

จากการศึกษาความสำคัญและสภาพปัญหา ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อให้ผู้ศึกษางานวิจัยนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนส่งเสริมและประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาหรือภายในองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูและบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูและบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา วิทยฐานะและขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จากนักวิชาการที่กล่าวถึงอันการบริหารจัดการความขัดแย้ง ประกอบด้วย (ราฮิม (Rahim, 1983) เสนาะ ดิยาวัว (2551), โธมัส และคิลแมนน์ (Thoman and Kilmann, 1987), ณีฎฐพันธ์ เขจรนนท์ และ ฉัตยาพร เสมอใจ (2550), จอห์นสัน แอนด์ จอห์นสัน (Dawid W. Johnson and Frank P. Johnson, 2000) อ้างถึงใน กมลนทร์ ศรีจ้อย 2560, น.35-41) พบว่านักวิชาการมีความคิดเห็นคล้ายกันอาจแตกต่างกันบ้างตามประเด็นที่นักวิชาการสนใจ ผู้วิจัยได้พิจารณาในประเด็นที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีผู้บริหารนำวิธีดังกล่าวมาใช้ในเมื่อเกิดความขัดแย้งในโรงเรียน สามารถพิจารณาได้ 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ด้านการประนีประนอม 2) ด้านการหลีกเลี่ยง 3) ด้านการผสมผสานความร่วมมือ 4) ด้านการแข่งขันเพื่อเอาชนะ และ 5) ด้านการยอมตามซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

การบริหารจัดการความขัดแย้ง หมายถึง ทางเลือกที่ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาหรือองค์กร ซึ่งแบ่งได้ 5 รูปแบบดังนี้

1. การประนีประนอม เป็นการบริหารจัดการความขัดแย้งที่ผู้บริหารใช้วิธีพบกันครึ่งทาง มุ่งรักษาความสัมพันธ์ คำนึงถึงประโยชน์และความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย การหาข้อสรุปที่ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย และเต็มใจที่จะสละบางส่วนเพื่อหาข้อตกลงร่วมที่ดี และเน้นการเจรจาต่อรอง การหันหน้าเข้าหากันเพื่อจัดการปัญหาและข้อขัดแย้งการบริหารจัดการความขัดแย้งแบบมองผ่าน

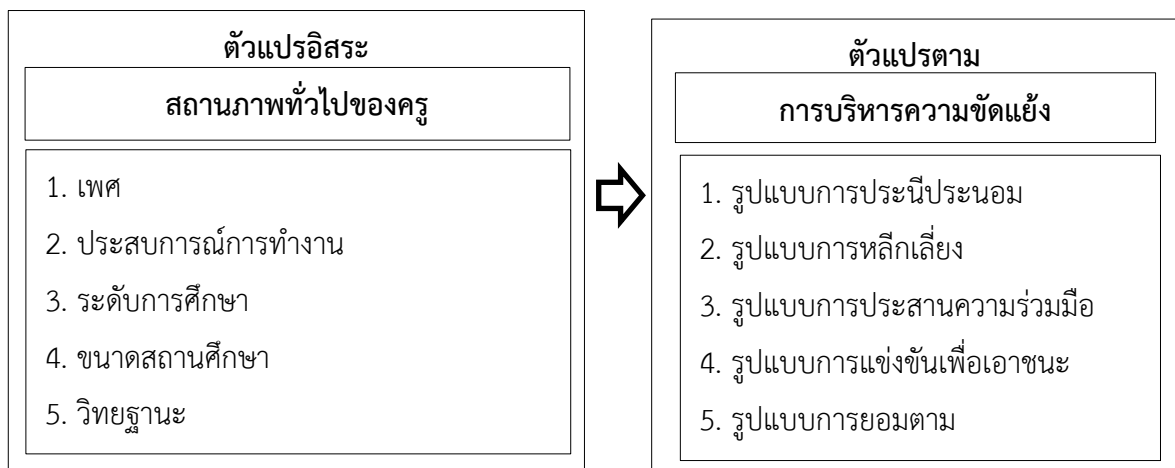
2. การหลีกเลี่ยง เป็นการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาแบบทำตัวลอยเหนือปัญหา ไม่สนใจหรือไม่พยายามที่จะแก้ไขความขัดแย้ง หลีกหนีจากประเด็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง มองข้ามปัญหาหรือความขัดแย้งที่เจอ โดยทิ้งให้ระยะเวลาเป็นตัวจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เลี่ยงปัญหาไม่เผชิญหน้าและไม่ตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหา และมอบหมายให้อื่นแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

3. การประสานความร่วมมือ เป็นการบริหารความขัดแย้งที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ขัดแย้งพูดคุยและสื่อสารกันแล้วหาทางออกร่วมกัน ตอบสนองต่อเป้าหมายและความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย ทำให้ผู้ขัดแย้งยอมรับร่วมกัน เพื่อแสวงหาหนทางและวิธีการในการแก้ปัญหา มีการดำเนินการอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง และผสมผสานความคิดเห็นที่ดีของทุกฝ่ายเข้าด้วยกันเพื่อหาวิธีที่ดีกว่าในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

4. การแข่งขันเพื่อเอาชนะ เป็นการบริหารความขัดแย้งที่ผู้บริหารเลือกที่จะแก้ไขปัญหาหรือความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยวิธีการเอาชนะ การใช้อำนาจหน้าที่ และตำแหน่ง โดยมุ่งไปที่ผลการแพ้ชนะ ใช้ความคิดของตัวเองในการตัดสินใจโดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ไม่คำนึงถึงความรู้สึกนึกคิด และความพึงพอใจของใต้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และคำนึงถึงความสำเร็จของตนเองมากกว่าความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

5. การยอมตาม เป็นการบริหารความขัดแย้งที่ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งให้ผู้อื่นเกิดความพึงพอใจไม่เน้นความต้องการของตนเอง เน้นความสัมพันธ์ ยอมเป็นผู้เสียสละ เพื่อไม่ให้เกิดความบาดหมางระหว่างบุคคล ยอมให้ใต้บังคับบัญชาทำตามวิธีคิดของตนเอง ไม่แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง และเน้นความเห็นพ้องกันเพื่อทำให้อีกฝ่ายพอใจ และทำตามความคิดเห็นหรือข้อเสนอของผู้อื่นเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้ง

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 961 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่างครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ

เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607- 610) ใช้การเทียบบัญญัติไตรยางค์ตามสัดส่วนประชากร และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 278 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูและบุคลากร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูและบุคลากร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการประนีประนอม 2) ด้านการหลีกเลี่ยง 3) ด้านการผสมความร่วมมือ 4) ด้านการแข่งขันเพื่อเอาชนะ และ 5) ด้านการยอมตาม จำนวน 25 ข้อ แบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ท

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา (โปรดระบุ)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นเพื่อสร้างแบบสอบถาม ทำการกำหนดการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการทางด้านการศึกษาและงานวิจัยและพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ในสถานศึกษาที่ผู้บริหารมีการดำเนินการเมื่อเกิดการขัดแย้งในสถานศึกษา ได้การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการประนีประนอม (2) ด้านการหลีกเลี่ยง (3) ด้านการผสมความร่วมมือ (4) ด้านการแข่งขันเพื่อเอาชนะ และ (5) ด้านการยอมตาม

2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมได้ข้อคำถามจำนวน 25 ข้อ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่ามีความ IOC มีค่าเท่ากับ 1 ทุกข้อถือว่าใช้ได้ทุกข้อ

3) นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1990, pp. 202-204) พบว่าข้อคำถาม ทั้งฉบับ จำนวน 25 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ 0.746

4) ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำแล้วนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 278 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยทำขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 14 โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) นำแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ จำนวน 14 ฉบับไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถาม และกำหนด วัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 10 วัน

3) ทำการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามไปจำนวน 278 คน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายชื่อรายด้าน และความหมายในภาพรวม การแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้ ตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.103)

3) เปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต1 จำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยค่าสถิติ t-test แบบ Independent และวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน และวิทยฐานะ โดยค่าสถิติ F-test (One-Way ANOVA) หากพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่แบบวิธี Least -Significant Different (LSD)

4) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีผู้เขียนตอบมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูและบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการประนีประนอม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านการยอมตาม ส่วนด้านการหลีกเลี่ยงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูและบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน และวิทยฐานะ พบว่าองค์ประกอบและบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และวิทยฐานะ ต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน แต่ครูและบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน ต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูและบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประนีประนอมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการประสานความร่วมมือ ด้านการยอมตาม ด้านการแข่งขันเพื่อเอาชนะ และด้านการหลีกเลี่ยงตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาทราบและเข้าใจถึงหลักการบริหารจัดการความขัดแย้งในยุคปัจจุบัน ว่าหากต้องการให้การขัดแย้งจบลงจะต้องให้ทั้งสองฝ่ายมาพูดคุยกันด้วยเหตุผล ยอมถอยคนละก้าว เพื่อหาตรงกลางและแนวทางโดยจะต้องไม่ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รู้สึกถึงความพ่ายแพ้หรือเสียหาย หรือหากผู้บริหารใช้วิธีการสั่งการ ออกคำสั่งบังคับหรือเลือกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะส่งผลเสียต่อการบริหารจัดการงานภายในสถานศึกษาและจะส่งผลเสียต่อความสัมพันธ์ภายในองค์กร สอดคล้องกับ ต่อศักดิ์ ศรีแก้วแฝก โอนทัย ประสาน และบูรินทร์ภักุ พรหมมาศ (2565, น.18) กล่าวว่า การบริหาร ความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันมีการส่งเสริมให้ใช้หลักการบริหาร แบบธรรมมาภิบาลให้เน้นหลักความยุติธรรม และความถูกต้อง ความเข้าใจ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับอาชิรญาณ์ เขียวขุ่ม, ประสาท อิศรปริดา, และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2557, น.128) กล่าวว่า วิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ส่วนใหญ่ เลือกใช้วิธีการประนีประนอมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลักษณะนิสัยของคนไทยที่ รักความสงบ มีความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ และพึ่งพากัน ไม่นิยมความรุนแรง วิธีการประนีประนอมถือเป็น วิธีที่นุ่มนวลเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้ข้อตกลงที่ลงตัวที่สุด และสอดคล้องกับ

กมลนันท ศรีจ้อย (2560, น.78) กล่าวว่า การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี โดยพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้ง ด้านการประนีประนอม มีค่าเฉลี่ย สูงสุด อยู่ในระดับมาก

2) จากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าครูและบุคลากรที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูและบุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะครูและบุคลากรเพศหญิงและเพศชายมีทัศนคติต่อผู้บริหารที่เหมือนกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการบริหารจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสม มีความยุติธรรม มีความเป็นกลาง ยึดผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก สอดคล้องกับ จีราลักษณ์ วงษ์แก้ว (2562, น.100) กล่าวว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3) จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าครูและบุคลากรที่ประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูและบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะ การปรับตัวและวุฒิภาวะทางอารมณ์ ส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดและการตัดสินใจ ตลอดจนทัศนคติที่ส่งผลต่อการทำงาน สอดคล้องกับ ต่อศักดิ์ ศรีแก้วแฝก, อโนทัย ประสาน, และบุรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ (2565, น.18) กล่าวว่า การเปรียบเทียบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยรวมแตกต่างกัน จำแนกตามเพศแตกต่างกัน ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการยอมให้ จำแนกตามตำแหน่งแตกต่างกัน ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านการหลีกเลี่ยง แต่ไม่สอดคล้องกับสุกัญญา โตะเส้น และจรัส อติวิทยากรณ์ (2562, น. 1336) ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอสะเดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ต่างกัน แต่ก็มีวิธีการบริหารที่ไม่แตกต่างกันหรือต่างกันเพียงเล็กน้อย เพราะผู้บริหารได้รับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ ทำให้ผู้บริหารมีแนวคิดใน การบริหารไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพ

4) จากสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่าครูและบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูและบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม

สมมุติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารจัดการภายในมีความชัดเจนและมีการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง และเหมาะสมจึงทำให้มุมมองและทัศนคติของครูและบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัันมีมุมมองและทัศนคติที่เหมือนกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับภคตนันท์ พาณิชพงศกร (2558, น.78) การเปรียบเทียบการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราชบุรีธานี เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า วุฒิการศึกษา ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการความขัดแย้งโดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับจิราลักษณ์ วงษ์แก้ว (2562, น.101) กล่าวว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกััน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ ครูมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่กระบวนการคิด ประสบการณ์ในการทำงานเป็นสิ่งที่ครูได้สั่งสมมา ทำให้ครูสามารถวิเคราะห์และมองเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

5) จากสมมุติฐานข้อที่ 4 ที่ว่าครูและบุคลากรที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูและบุคลากรที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะภาระงานของแต่ละสถานศึกษามีปริมาณเท่ากัน แต่จำนวนครูและบุคลากรมีจำนวนที่แตกต่างกัน จึงอาจส่งผลให้ทัศนคติและมุมมองที่มองผู้บริหารมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับนันท์นภัส แซ่มเงิน (2559, น.87) กล่าวว่า จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีแนวทางการบริหารความขัดแย้งใกล้เคียงกัน เพราะแก้ปัญหาล้วนใหญ่มาค้ำึงถึงผลที่จะตามมาเพื่อให้การทำงานดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ไม่สอดคล้องกับอภิสร่า ศรีบุศยกุล (2565, น. 174) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนก ตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

6) จากสมมุติฐานข้อที่ 5 ที่ว่าครูและบุคลากรที่วิทยฐานะต่างกันมีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูและบุคลากรที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้เป็นเพราะทั้งนี้ เป็นเพราะครูและบุคลากรที่ไม่มีวิทยฐานะ วิทยฐานะชำนาญการ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และวิทยฐานะสูงกว่าชำนาญการพิเศษ มีทัศนคติต่อผู้บริหารที่เหมือนกัน อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารที่ความเหมาะสม และได้รับการยอมรับจากครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา ไม่สอดคล้องกับศิริโรจน์ ภัคติกกลาง (2559, น. 189) กล่าวว่า บุคลากรที่อยู่ใน สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน

ในภาพรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิธีการจัดการ ความขัดแย้งแบบ บังคับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและบุคลากร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ตามทัศนะของครูและบุคลากร ผู้บริหารมีการบริหารจัดการความขัดแย้งแบบ การประนีประนอมมากที่สุด และมีการบริหารจัดการความขัดแย้งแบบหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารที่ ได้รับการแต่งตั้งจึงควรปรับทัศนคติหรือมุมมองของตนเอง ผู้บริหารควรกล้าเผชิญปัญหาและหาแนวทางแก้ ไขปัญหาด้วยความเป็นกัลยาณมิตร โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา อีกทั้ง คำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดกับตัวผู้เรียนเป็นหลัก

2. ผลการวิจัย พบว่า ขนาดโรงเรียนส่งผลให้ครูและบุคลากรมีมุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผู้บริหารที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรเริ่มต้นจากศึกษาบริบทของสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์กร สังคม ชุมชน ครู บุคลากร ตลอดจนภาพรวมของผู้เรียน เมื่อผู้บริหารเข้าใจปัจจัยข้างต้นแล้ว จึงเลือกและบูรณาการองค์ความรู้ทางการบริหารให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาของตน

3. ผลการวิจัย พบว่า ประสบการณ์การทำงานส่งผลให้ครูและบุคลากรมีมุมมองและความคิดเห็น เกี่ยวกับผู้บริหารที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรรับฟัง พูดคุย และพยายามเข้าถึงครูและบุคลากรให้ทั่วถึง โดยไม่เข้าข้างหรือโอนเอียงไปในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อีกทั้งยังควรรับฟังเหตุผลอย่างเป็นกลาง ตลอดจนเลือก วิธีการบริหารจัดการความขัดแย้งอย่างเหมาะสม และเมื่อจำเป็นจะต้องตัดสินใจ ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจ ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นการต่อ ยอดงานวิจัยการบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูและบุคลากร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการบริหาร จัดเพื่อจัดทำเป็นรูปแบบการบริหารจัดการความ ขัดแย้งภายในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กมลนัทธ์ ศรีจ้อย (2560). *การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี*. ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ปทุมธานี.
- กฤตนันท์ พาณิชพงศกร. (2558). *การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.
- จตุรงค์ สุวรรณแสง อัจฉรา นิยามภาและวิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. (มปป). *การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิราลักษณ์ วงษ์แก้ว. (2562). *การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2*. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ต่อศักดิ์ ศรีแก้วแฝก, อโนทัย ประสาน, และบุรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ. (พฤษภาคม - สิงหาคม 2565). *การบริหาร ความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12*. ว.มรม, 2565(2), หน้า 18.
- นันท์นภัส แซ่มเงิน. (2559). *การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ*. ปรินญาการศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริโรจน์ ภักดีกลา. (2559). *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษ ที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้ สู่วิชาที่ยั่งยืน*. 17 มิถุนายน 2559, หน้า 189. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง นครราชสีมา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2566). *สารสนเทศแสดงจำนวนนักเรียนแผนกที่ โรงเรียน*. เข้าถึงได้จาก: <https://eoffice.sesao1.go.th/info/maps/student>, 15 ตุลาคม 2566.
- สุกัญญา โต๊ะเส้น และจรัส อติวิทยากรณ์. (2562). *การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอสะเดา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3*, หน้า 1336. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อภิสรุ ศรีบุศยกุล. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

อาชิรญาณ์ เขียวช่อม, ประสาท อิศรปรีดา, และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (กันยายน - ธันวาคม 2557). *การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 4(3), หน้า 128.

Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. 5th ed. UCL Press, London.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 608 - 610.

การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสุทรรัตน์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี

Development of the Use of Information Technology for Educational Administration in
21st Century of Sutarat School Bangplasoi Campus

ธกร อุดมเกียรติ¹ และประทีป มากมิตร²

Tapon Udomkiat¹ and Prateep Markmit²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: anupaudomkiat@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสุทรรัตน์ ผ่านการใช้ระบบ Multi-School Management System (2) ศึกษาปัญหาและข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสุทรรัตน์ ผ่านการใช้ระบบ Multi-School Management System และ (3) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสุทรรัตน์ โดยการวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธีเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 62 คน และสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา จากผลการศึกษาพบว่า (1) สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมพบว่ามีโดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัญหาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่คำนึงถึงมากที่สุด คือ การขาดความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดงานวิจัยในชั้นเรียน และการที่ครูผู้สอนไม่ได้ติดตามข้อมูลการบริหารงานทั่วไป จึงไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งาน และ (3) แนวทางในการพัฒนาการใช้จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมบุคลากรในการใช้งานโปรแกรมในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น อีกทั้งยังควรมีการเพิ่มการใช้งานให้มีความง่ายและสะดวก มีการใช้งานที่ครอบคลุมเนื้องานที่จำเป็นในด้านต่าง ๆ และการรายงานผลที่ง่ายต่อผู้บริหาร เพื่อให้การวางแผนงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากที่สุด

คำสำคัญ: การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ระบบ Multi-School Management

Abstract

This independent study aims to achieve three objectives at Suttarat School in the 21st century: (1) Investigate the conditions of information technology utilization for educational administration through the Multi School Management System, (2) Examine problems and limitations in employing information technology for educational administration, specifically focusing on the 21st-century challenges at Suttarat School using the Multi School Management System, and (3) Propose strategies to enhance information technology use for educational administration at Suttarat School. Employing a combined research methodology, data were collected from 62 participants through questionnaires and 12 informants through interviews. Data analysis involved frequencies, mean percentages, standard deviation, and content analysis. The findings revealed: (1) a high level of information technology use in educational institution administration, (2) concerns about a lack of understanding among respondents regarding utilizing information technology for classroom research and teachers' insufficient follow-up on general administrative information, leading to underutilization of information technology, and (3) the need for increased personnel training, simplified and convenient technology use covering diverse areas, and easy-to-understand reporting for effective event planning by executives.

Keywords: Information technology, educational administration in the 21st century, Multi-School Management System (MSMS)

บทนำ

ข้อมูลที่เป็นที่ทราบกันดีในหมู่นักบริหารการศึกษาในเรื่องของการบริหารการศึกษาในทุกระดับการศึกษาจะมีภารกิจอยู่ 4 ด้านด้วยกัน ซึ่งเป็นงานหลักของนักบริหารและถือเป็นความรับผิดชอบอย่างสูงสุด ประกอบด้วย ภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการ ภารกิจด้านการบริหารงบประมาณ ภารกิจด้านการบริหารงานบุคคล และภารกิจการบริหารงาน หากแต่การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้นภารกิจด้านบนจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนช่วยในการบริหารสถานศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งโรงเรียนศุภรัตน์เป็นโรงเรียนเอกชนขนาดเล็กแบบสามัญในจังหวัดชลบุรี จัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 จากการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการบริหารในรูปแบบเดิมที่นำแผนปฏิบัติการตั้งแต่เริ่มก่อสร้างโรงเรียนในปีพ.ศ. 2504 มาเป็นรูปแบบในการดำเนินการสอนและการบริหาร ทำให้การดำเนินการในการบริหารโรงเรียนในหลายภาคส่วนเป็นไปได้อย่างล่าช้าและเกิดข้อผิดพลาดค่อนข้างมาก ทั้งนี้นอกเหนือจากความล่าช้า

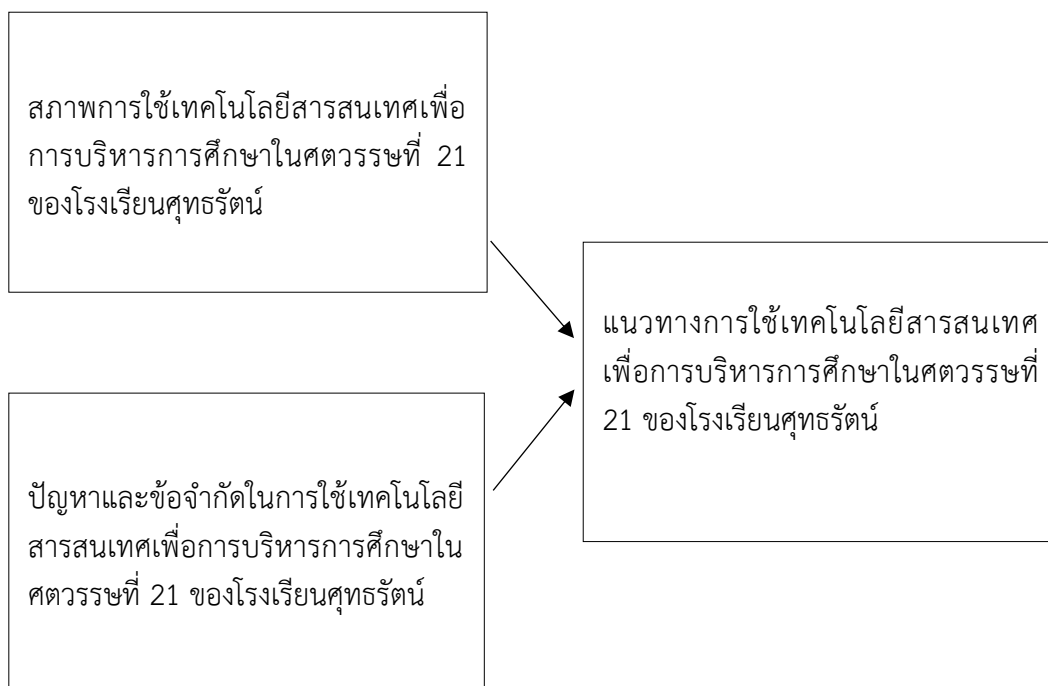
ในการทำงานของเจ้าหน้าที่แต่ละส่วนแล้วนั้น การทำงานโดยใช้คนเป็นหลักก็นำมาซึ่งการขาดแคลนบุคลากรในการจัดการ

ดังนั้น จึงทำให้เกิดการจัดทำโครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษา Multi-School Management System หรือ MSMS มาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยจัดการแบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ส่วน คือ ระบบบริหารจัดการสถานศึกษา และระบบสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาระบบสื่อสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตน์ ผ่านการใช้ระบบ Multi-School Management System
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตน์ ผ่านการใช้ระบบ Multi-School Management System
3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตน์

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการจัดการสถานศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการสร้างประโยชน์ให้เทคโนโลยีในปัจจุบัน เนื่องจากหากสถานศึกษาไม่สามารถวางแผนการจัดการ การดำเนินงาน การบริหารงบประมาณ การจัดสร้างนโยบาย หรือการบริหารที่สามารถทำให้การดำเนินการภายในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ มีระบบมากยิ่งขึ้น ก็จะช่วยลดข้อผิดพลาด เพิ่มความสะดวกและรวดเร็ว เพิ่มความน่าเชื่อถือในการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยมีหลักการสำคัญที่ใช้ในการบริหารจัดการเครื่องมือสารสนเทศภายในโรงเรียน ดังนี้ (เรณู จันทพันธ์, 2557)

1. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการระบบสารสนเทศภายในโรงเรียนให้แก่บุคลากรในโรงเรียน
2. วางแผนจัดระบบงานในโรงเรียนให้เป็นหมวดหมู่
3. มอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน
4. ผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดทำข้อมูลที่ได้รับมอบหมาย

ในปีพ.ศ. 2552 สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครได้มีการระบุขึ้นว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ยังส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อจัดระเบียบและควบคุมการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน การพัฒนาสื่อการสอน การจัดการงานทั่วไป รวมทั้งการผลิตสื่อการเรียนรู้รูปแบบใหม่ในแบบต่าง ๆ ทั้งยังเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและให้บริการสื่อสารสนเทศเพื่อการบริหาร ทั้งผลิตและเผยแพร่เพื่อความก้าวหน้าในด้านการศึกษาไทย และยังทำการติดตามเพื่อประเมินผลระบบสารสนเทศเพื่อศึกษา นำไปวิเคราะห์ วิจัย ทดลอง และพัฒนาอยู่เสมอ

หลักในการบริหารการศึกษา

ธีระ รุญเจริญ (2546, น. 5) ได้กล่าวว่า หลักของการบริหารการศึกษา คือ การจัดการศึกษา และการบริหาร ซึ่งต้องใช้ทั้งกระบวนการและปัจจัยจึงจะบรรลุผล ในกระบวนการจะอาศัยทั้งผู้บริหารโรงเรียน และครู ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีศักยภาพที่หลากหลายด้าน จึงจะนำโรงเรียนประสบความสำเร็จ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549, น. 6) เสนอว่า หลักการบริหารเป็นแนวคิดและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้ภารกิจขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ มีหลายแนวคิดและหลายรูปแบบ ไม่มีสูตรสำเร็จว่าวิธีการบริหารแบบใดดีที่สุด แต่มีแนวโน้มว่าการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันนิยมใช้แนวการบริหารที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย โดยให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติในระดับพื้นฐานมากขึ้น ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการบริหารต้องเป็นไปอย่างโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

สุพัตรา ศรีมาวงษ์ (2556) กล่าวว่า หลักของการบริหารสถานศึกษาหมายถึง การดำเนินการเพื่อสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยการดำเนินการทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีทางการบริหาร

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีพื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนศุภรัตน์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี ประชากรในครั้งนี้ได้แก่ ครูโรงเรียนศุภรัตน์ที่ปฏิบัติหน้าที่ ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 62 คน เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนไม่มาก ทางผู้วิจัยจึงทำการเก็บแบบสอบถามจากประชากรหรือครูในโรงเรียนศุภรัตน์ทั้งหมด ดังนั้นประชากรและกลุ่มตัวอย่างจึงมีจำนวนเท่ากัน

เครื่องมือในการวิจัย

1) เชิงปริมาณ แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตน์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี ผ่านการใช้ระบบ Multi-School Management System

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตน์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี ผ่านการใช้ระบบ Multi-School Management System

2) การสัมภาษณ์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตน์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาเอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ร่วมกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ผลการวิเคราะห์พบว่าข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.7 – 1.0 ถือว่าข้อคำถามทุกข้อสามารถนำไปใช้ได้

3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ท่าน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) จากการทดลองใช้กับผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 ท่าน ผลพบว่าข้อคำถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.879

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2) การวิเคราะห์สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสุทรรัตน์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมและรายด้าน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ 1 เพื่อศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสุทรรัตน์ ผ่านการใช้ระบบ Multi-School Management System จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสุทรรัตน์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี จำนวน 62 คน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.188) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.364) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.412) ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 3.95$, S.D.= 0.332) และด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 3.82$, S.D.=0.304) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสุทรรัตน์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรีในภาพรวม

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	\bar{X}	S.D.	ระดับปฏิบัติ	อันดับ
1. ด้านการบริหารวิชาการ	4.02	0.412	มาก	2
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.95	0.332	มาก	3
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.35	0.364	มากที่สุด	1
4. ด้านการบริหารทั่วไป	3.82	0.304	มาก	4
โดยรวม	4.00	0.188	มาก	

วัตถุประสงค์ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสุทรรัตน์ ผ่านการใช้ระบบ Multi-School Management System พบว่าจาก

ตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 23 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 62 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 นอกจากนี้ ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนศุภรัตน์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรี คำนึงถึงมากที่สุด คือ การขาดความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดงานวิจัยในชั้นเรียน และการที่ครูผู้สอนไม่ได้ติดตามข้อมูลการบริหารงานทั่วไป จึงไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งาน โดยคิดเป็นร้อยละ 17.4

ตารางที่ 2 ค่าความถี่และร้อยละจากปัญหาและข้อเสนอแนะ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตน์ สาขาบางปลาสร้อย จังหวัดชลบุรีในแต่ละด้าน

ปัญหา และข้อเสนอแนะ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
1. ด้านการบริหารวิชาการ			
1.1. ขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดทำโครงการการบริหารวิชาการ	2	8.7	3
1.2. ขาดความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดงานวิจัยในชั้นเรียน	4	17.4	1
1.3. ขาดความเข้าใจในนวัตกรรมกรณีติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานวิชาการ	1	4.3	4
2. ด้านการบริหารงบประมาณ			
2.1 ขาดระบบรับ-ส่งข้อมูล และติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับงานด้านบัญชี	1	4.3	4
2.2 ขาดความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาในการจัดทำเอกสารกรณีเทศด้านงบประมาณ	3	13.0	2
2.3 ไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวิเคราะห์การใช้งบประมาณของโรงเรียน	1	4.3	4
3. ด้านการบริหารงานบุคคล			
3.1 ขาดความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศจัดทำเอกสารกรณีเทศมาใช้ในงานบุคคล	3	13.0	2
3.2 ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการสืบค้นข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรวบรวมประมวลผลและนำมาปรับใช้ในการบริหารงานบุคคล	2	8.7	3

ปัญหา และข้อเสนอแนะ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
4. ด้านการบริหารทั่วไป			
4.1 ขาดความรู้ความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ บริหารทั่วไป	2	8.7	3
4.2 ครูไม่ได้ติดตามข้อมูลการบริหารงานทั่วไป จึงไม่ได้ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	4	17.4	1
รวม	23	100.0	

วัตถุประสงค์ 3 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนศุภรัตน์ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน พบว่า

1) แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาด้านการบริหารวิชาการ ควรมีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารวิชาการและงานวิจัยสร้างนวัตกรรมการนิเทศที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร สนับสนุนการนำเทคโนโลยีเข้าสู่ห้องเรียนเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน พัฒนาระบบบริหารสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารวิชาการโดยเฉพาะ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามความก้าวหน้าของโครงการและโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา และสนับสนุนครูในการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสอนและวิจัย

2) แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาด้านการบริหารงบประมาณ ควรมีการสร้างระบบรับ-ส่งข้อมูลที่มีประสิทธิภาพสำหรับงานบัญชี ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมต่อระหว่างแผนการเงินและแผนบัญชีเพื่อประสานงานได้สมบูรณ์ จัดการประชุมหรืออบรมเพื่อเพิ่มความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเอกสารงบประมาณ สร้างคู่มือหรือวิดีโอการใช้งานที่ชัดเจนเพื่อการอบรมเพิ่มเติม สร้างระบบวิเคราะห์งบประมาณที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อทำให้กระบวนการนี้เป็นไปได้มากขึ้น พัฒนาระบบรายงานที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนอข้อมูลงบประมาณ สร้างระบบวิเคราะห์ที่ช่วยในการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลการใช้งบประมาณของโรงเรียน และสร้างพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บและจัดการข้อมูลงบประมาณอย่างเป็นระบบ

3) แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเอกสารการนิเทศและการบริหารงานบุคคล สร้างแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้เพื่อให้บุคลากรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในงานบุคคล ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล สร้างระบบการสืบค้นข้อมูลที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการค้นหาข้อมูลงานบุคคล พัฒนาระบบบริหารจัดการบุคคลที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความสะดวกและประสิทธิภาพ สร้างทีมงานที่มี

ความรู้และความเชี่ยวชาญทางเทคนิคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคคล และติดตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลและนำมาประเมินผล

4) แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาด้านการบริหารทั่วไป ควรมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารทั่วไป พัฒนาคู่มือและเอกสารอธิบายการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในงานบริหาร พัฒนาระบบบริหารจัดการทั่วไปที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการประมวลผลข้อมูลและการติดตามงาน และสร้างแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์และกระบวนการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากทางโรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่เสมอ ทำให้ระบบมีความเป็นปัจจุบัน สามารถใช้งานได้ง่ายและมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัทชลิดา บุตรดีวงศ์ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้งานนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการบริหารจัดการระบบสารสนเทศอย่างเป็นระบบทำให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันกับการศึกษาของวานิช อินคองาม (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกด้านของการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งต้องทำหน้าที่ในการพัฒนาคนและสังคมให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่คำนึงถึงมากที่สุด คือ ปัญหาด้านวิชาการและปัญหาการบริหารทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการขาดความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อจัดงานวิจัยในชั้นเรียน และการที่ครูผู้สอนไม่ได้ติดตามข้อมูลการบริหารงานทั่วไป จึงไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งาน สอดคล้องกับการศึกษาของชัยณรงค์ ทังเฮียง (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี เขต 1 พบว่า ยังมีปัญหาหลายอย่าง โดยส่วนใหญ่มักมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในระบบขาดองค์ความรู้ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในงานด้านนี้ยังไม่เพียงพอ และรูปแบบที่จะดำเนินการยังไม่แน่นอน ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัย ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงาน ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ บุคลากรมีภารกิจมากเกินไป ขาดแนวทางใน

การปฏิบัติงาน ขาดการจัดระบบที่ดี ทำให้มีปัญหาในการค้นหา ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีความต่อเนื่อง ขาดวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูล

นอกจากนี้ ปัญหาในด้านการบริหารงบประมาณ และปัญหาในด้านการบริหารงานบุคคล ยังมีปัญหาหลายส่วนที่ต้องคำนึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดระบบรับ-ส่งข้อมูล และติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับงานด้านบัญชี อีกทั้งยังไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวิเคราะห์การใช้งบประมาณของโรงเรียน และยิ่งขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการสืบค้นข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมารวบรวมประมวลผลและนำมาปรับใช้ในการบริหารงานบุคคล สอดคล้องกับการศึกษาของ นิตยปภา จันทะปัสสา (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารงานบุคคลโรงเรียนบ้านคอนตูมคอนโต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 พบว่า แม้การบริหารงานบุคคลจะอยู่ในระดับที่ดีมากแต่ยังมีหลายจุดที่ต้องพัฒนาต่อไป คือ ต้องมีการนิเทศและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอให้บุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบุคลากร ตลอดจนต้องพัฒนาโปรแกรมให้ครอบคลุมทุกงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภายในองค์กรให้ดียิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ในด้านวิชาการควรมีการสนับสนุนการนำเทคโนโลยีเข้าสู่ห้องเรียนเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน พัฒนาระบบบริหารสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารวิชาการโดยเฉพาะ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามความก้าวหน้าของโครงการและโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา และสนับสนุนครูในการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสอนและวิจัย สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิมล โชติธนอริวัฒน์ (2560) ที่ได้แนะนำแนวทางด้านวิชาการว่า ควรให้บุคลากรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการเรียนการสอนมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งต่อตัวเด็กนักเรียนและต่ออาจารย์ผู้สอนเช่นกัน ต่อมาในด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ควรพัฒนาระบบรายงานที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนำเสนอข้อมูลงบประมาณ สร้างระบบวิเคราะห์ที่ช่วยในการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลการใช้งบประมาณของโรงเรียน และสร้างพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บและจัดการข้อมูลงบประมาณอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการศึกษาของชัยณรงค์ ทังเฮียง (2564) ที่ได้แนะนำแนวทางด้านการบริหารงบประมาณว่า ควรมีการจัดอบรมเพื่อให้อาจารย์แต่ละท่านสามารถใช้ระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด สำหรับในด้านการบริหารงานบุคคลพบว่า ควรพัฒนาระบบบริหารจัดการบุคคลที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อความสะดวกและประสิทธิภาพ สร้างทีมงานที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญทางเทคนิคในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคคล และติดตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานบุคคลและนำมาประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยปภา จันทะปัสสา (2562) ได้แนะนำแนวทางงานบริหารบุคคลว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศการบริหารงานบุคคลจะสามารถช่วยให้บุคลากรประหยัดเวลาในการทำงานเอกสารได้มากขึ้น ส่งผลให้สามารถนำเวลาที่เหลือไปพัฒนาในด้านอื่น ๆ ได้มากขึ้น และในด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ควรพัฒนาระบบบริหารจัดการทั่วไปที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการประมวลผลข้อมูล และการติดตามงาน และสร้างแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์และกระบวนการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับงานของวานิช อินคองงาม (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการ

บริหารงานของสถานศึกษา ได้แนะนำแนวทางด้านการบริหารทั่วไปว่า ต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยจัดการงานด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและบุคลากรทุกท่านสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทันที

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านวิชาการ มีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารวิชาการและงานวิจัย สร้างนวัตกรรมกรณีศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร

2) ด้านการบริหารงบประมาณ ควรสร้างระบบรับ-ส่งข้อมูลที่มีประสิทธิภาพสำหรับงานบัญชีใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเชื่อมต่อระหว่างแผนกการเงินและแผนกบัญชีเพื่อประสานงานได้สมบูรณ์ มีจัดการประชุมหรืออบรมเพื่อเพิ่มความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเอกสารงบประมาณ สร้างคู่มือหรือวิดีโอการใช้งานที่ชัดเจนเพื่อการอบรมเพิ่มเติม สร้างระบบวิเคราะห์งบประมาณที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้กระบวนการนี้เป็นไปได้มากขึ้น

3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเอกสารกรณีศึกษาและการบริหารงานบุคคล สร้างแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงได้เพื่อให้บุคลากรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในงานบุคคล ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล สร้างระบบการสืบค้นข้อมูลที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการค้นหาข้อมูลงานบุคคล

4) ด้านการบริหารทั่วไป ควรมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารทั่วไป พัฒนาคู่มือและเอกสารอธิบายการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในงานบริหาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศในด้านต่าง ๆ เป็นประจำ เพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ

2. ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมและวางแผนในการจัดทำระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ เพื่อจะได้เข้าใจในระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศว่ามีปัญหาหรือความยากง่ายในส่วนใดที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งาน

3. ควรมีการบันทึกการใช้งานและแนวทางการปรับปรุงการใช้ระบบสารสนเทศด้วยความประหยัด เรียบง่าย เหมาะกับผู้ใช้งาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความเข้าใจความเข้าใจของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารระบบการจัดการในการบริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ว่ามีมากน้อยเพียงใด

2. ควรมีการศึกษาวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกขึ้นในส่วนของ การพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และได้ข้อมูลที่กว้างกว่าการทำแบบสอบถามปลายเปิด

บรรณานุกรม

ชัยณรงค์ ทังเฮียง. (2564). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *การประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8*. 27 มีนาคม 2564, หน้า 356-366. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.

ณัทชลิดา บุตรดีวงศ์. (2561). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 18. การค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัย. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ ข้าวฟ่าง จำกัด.

นิตยปภา จันทะปัสสา. (2562). การพัฒนาระบบสารสนเทศการบริหารงานบุคคลโรงเรียนบ้านดอนตูมดอนโต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 9(1), หน้า 82-89.

พิมล โชติธนอธีวัฒน์. (2560). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

เรณู จันทพันธ์. (2557). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุขสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.

วานิช อินคองงาม. (2561). ปัจจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *15 รูปแบบการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาดั้งแบบรุ่น 1 ปี 2544*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

สุพัตรา ศรีมาวงษ์. (2556). *บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, กรุงเทพมหานคร.

Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. 5th ed. UCL Press, London.

การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม
ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร

Development of a Participatory Academic Administration Model in Schools under the
Local Administrative Organization of Samut Sakhon Province

มยุรี เจริญศิริ¹ และประทีป มากมิตร²

Mayuree Charoensiri¹ and Prateep Markmit²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Charoensiri.app@gmail.com¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร และ (3) เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยผลานวิธี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา มีความต้องการให้ทุกผ่านที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครประกอบด้วย การดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกำกับติดตาม ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล (3) การประเมินรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนอยู่ใน ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร การบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research is (1) to study the current condition. and guidelines for participatory academic administration; (2) to develop a participatory academic administration model in schools under local administrative organizations in Samut Sakhon Province; and (3) to evaluate and certify a participatory academic administration model in schools under local administrative organizations in Samut Sakhon Province. This research is a mixed method. The sample group consisted of 30 people, including administrators, teachers, and school committee members. The tools used to collect data include interviews and evaluation forms. Statistics used in the research include percentages, means, and standard deviations. Research results: (1) The current condition of participatory academic administration in schools under local administrative organizations in Samut Sakhon Province. It was found that school administrators, teachers, and school committees need all relevant departments to participate in the academic administration of the school, consisting of developing the curriculum of the educational institution, developing the learning process, measuring and evaluating results, and carrying out the transfer of academic results. educational supervision and development of internal quality assurance systems and educational standards. (2) The participatory academic administration model in schools under local government organizations in Samut Sakhon Province consists of five steps as follows: Step 1: participation in planning; Step 2: participation in operations; Step 3: participation in promoting, supervising, and monitoring; and Step 4: participation in inspections and evaluations. (3) Evaluation to certify that the participatory academic administration model in schools is at its highest level

Keywords: Model development, participatory academic administration, the local administrative organization

บทนำ

สภาพของโลกปัจจุบันเมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 จะพบได้ว่าสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา ครอบครัว วิถีชีวิต เปลี่ยนไปจากเดิมมีแนวโน้มไปในทางที่วิกฤติ เราจะพบปัญหาต่าง ๆ มากมาย การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคน ให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งภายใต้การเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์นี้การพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลกได้นั้น จะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการแข่งขัน

ให้ได้ (วิจารณ์ พานิช, 2552, น. 7) ซึ่งการลงทุนทางการศึกษาเท่านั้น ที่จะช่วยพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน แต่กระบวนการลงทุน ทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ใช้ทุนจำนวนมากและรูปแบบหลากหลาย ภาครัฐเองซึ่ง เป็นองค์การหลักที่มารับภาระในการลงทุนการศึกษา ก็มีข้อจำกัดด้านงบประมาณการจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถแบกรับภารกิจทั้งหมดและตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ อันหลากหลายของชุมชนได้ ดังนั้น การแสวงหาผู้ร่วมดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาจึงสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาที่ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องอาศัยการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ ให้สังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ เพราะการมีส่วนร่วมของ ประชาชน และชุมชนในการจัดการศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นโดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา รวมถึงการเชิญปราชญ์ชุมชน ผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อครูแม่ ให้ความรู้ด้านวิชาการ การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น อาจมีรูปแบบการบริหาร สำคัญหลายประการ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมถือเป็นรูปแบบสำคัญประการหนึ่งที่ได้รับความสนใจ ในวงการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นแนวทางการบริหารที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กับความรับผิดชอบและความร่วมมือใน การพัฒนาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร สามารถขับเคลื่อนไปสู่จุดมุ่งหมายได้สำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติแนวคิดสำคัญไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ

จากความสำคัญและปัญหาการบริหาร สถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษา เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิด ประสิทธิภาพ ซึ่งควรมีองค์ประกอบใดบ้างมาเป็น แนวคิดในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อที่จะทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ โดยอาศัยหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเป็นแนวทางในการพัฒนา สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการวางแผนและดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษา ตามความต้องการต่าง ๆ รวมทั้ง

ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ทบทวนจากแนวคิดของนักวิชาการได้แก่ โคเฮนและอัพฮอฟ (Cohen, J.M., & Uphoff, N.T., 1980) ไวท์ (White, 1999) สวอนสเบิร์ก (Swanaburg, 1996) ไลเคิร์ต (Likert, 1961) ไบรย์แมน (Bryman, 1986) ทิพวรรณ เสนจินทร์ดิษฐ์ (2553) สุรภาพ นาคณชม และ ฌภัสวรรณ ธนาพงษ์อนันต์ (2565) พรเทพ เหมรานนท์ (2564) สรุปได้ว่า จากแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้พิจารณาจากบริบทของสถานศึกษา การดำเนินการของสถานศึกษาเห็นว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมควรมี 4 องค์ประกอบที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย วางแผนการดำเนินงานในโรงเรียน การที่ครูได้รับรู้เข้าถึงข้อมูลว่าจะจัดกิจกรรมหรือโครงการอะไร จะแบ่งงานกันอย่างไร ใช้งบประมาณมากน้อยเพียงใดจะจัดหางบประมาณมาจากที่ใดและใครจะเป็นผู้ดูแลรักษาในการวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เป็นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานลงมือปฏิบัติ ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันช่วยเหลือสนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบการทำงานเป็นทีมการที่ครูได้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการตัดสินใจ โดยจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เป็นการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้การทำงานมีผลงานที่สูงสุดและสำเร็จตามเป้าหมาย การที่ครูมีส่วนร่วมในการจัดสรรประโยชน์ผลของกิจกรรม หรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมย่อมที่จะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ในรูปของเงินวัสดุสิ่งของแต่อาจเป็นความสุขสบายหรือความพอใจในสภาพของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล เป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบการทำงานและประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียน การที่ครูมีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบถึงปัญหาอุปสรรค และร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้งานหรือภารกิจสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ฟราย เคเทอร์ริดจ์ และมาร์แชล (Fry, Ketteridge & Marshall, 2009) ได้ให้ความหมายสอดคล้องกับเซอร์จิโอวานนี และคณะ (Sergiovanni and others, 2004) ซึ่งกล่าวว่าการบริหารงานวิชาการเป็นการกำหนดปรัชญาการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอนตาม หลักสูตรและการจัดทำโครงการต่าง ๆ

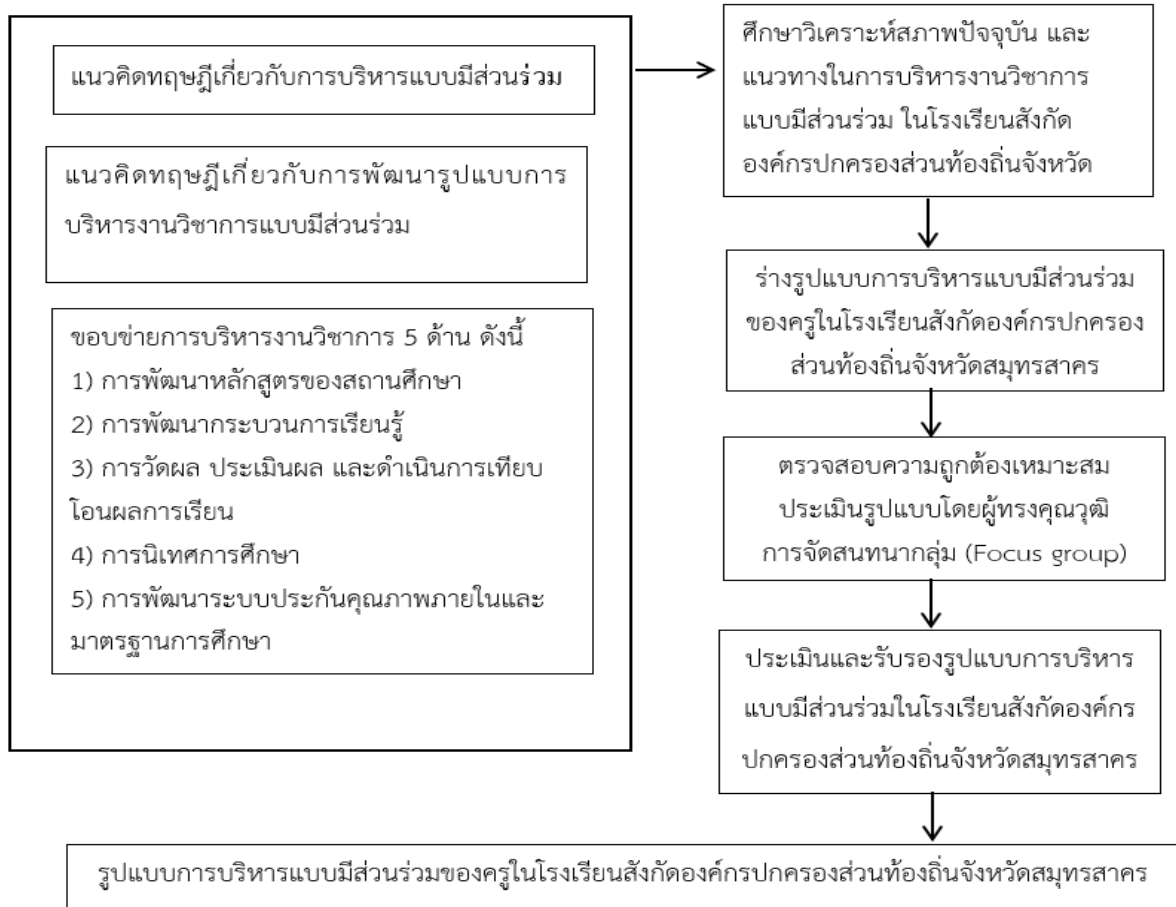
ธนัญญา คุณสุข (2565) ยุพา พรหมแย้ม (2562) เอื้ออังกูร ชำนาญ (2564) พัชัญพิชา จันทา (2563) ศิวพร ละหารเพชร (2562) ธริศร เทียบปาน (2562) สิริดา สายมายา (2565) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 5) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ให้นักเรียนหรือบุคคลในชุมชนได้รับการพัฒนาด้านความรู้เจตคติ และทักษะในศาสตร์ต่าง ๆ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้แก่ การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ทิศทาง แนวปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลให้ดีขึ้นพร้อมกับก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

การพัฒนารูปแบบเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีและเจริญก้าวหน้าโดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดหรือข้อค้นพบของนักวิชาการ นักการศึกษาและผู้รู้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบ จากนักวิชาการ จุฑามาศ พันสวรรค์ (2562) ชัยวิชิต เขียวชนะ (2560) และพัฒนา พรหมณี, ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์ (2560) สามารถ สรุปได้ว่าการสร้างและพัฒนารูปแบบ มีกระบวนการดำเนินการประกอบด้วย 1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูล พื้นฐาน 2) กำหนดหลักการ เป้าหมายและองค์ประกอบ 3) กำหนดแนวทางการนำไปใช้ 4) การประเมินรูปแบบ 5) การพัฒนาและปรับปรุงเมื่อพบข้อบกพร่อง รูปแบบที่ สร้างและพัฒนาขึ้นแล้วต้องมีการตรวจสอบรูปแบบ โดยอาจตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงปริมาณโดยใช้ เทคนิคทางสถิติหรือการตรวจสอบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญว่ามี คุณภาพที่ดีเหมาะสมในการนำไปใช้ในการดำเนินงานได้จริง

กรอบแนวคิด

สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการ ศึกษาวิจัยดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการและ ครูผู้สอนในโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 19 โรงเรียน (10 มิถุนายน 2565)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานวิชาการ ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2566 แบ่งเป็น 1) กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ จำนวน 6 คน 2) กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน และ 3) กลุ่มตัวอย่างในการประเมินและรับรองรูปแบบ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม มีดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน จำนวน 1 ฉบับ
2. ประเด็นสนทนากลุ่มย่อย ที่ใช้ในวิธีการสนทนากลุ่มและรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร
3. แบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อการประเมินและรับรองรูปแบบโดยผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ทำหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตศาลายา แจ้งขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ รวมทั้งแบบสอบถามในการประเมินรับรองรูปแบบ
3. ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และส่งแบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบ
4. นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินและรับรอง ใช้ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ในการประเมินดังนี้ ตามเกณฑ์ในการประเมิน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และแนวทางในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและมีความต้องการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรจัดให้มีการประชุม ปรึกษาหารือระหว่างผู้บริหาร ผู้มีส่วนร่วมเพื่อศึกษาสภาพ ปัจจัยและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่มีการนำมาพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง วางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา

ความต้องการของผู้เรียนกับผู้ปกครอง โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและให้มีการนิเทศ ติดตามปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความคิดเห็นที่ต้องส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญฝึกอบรมพัฒนาครูและบุคลากร เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงรุกและมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยบูรณาการความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีความคิดเห็นว่ามี การจัดสายงานบุคลากรเพื่อทำงานตามแผนงานการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่วางไว้ ให้นำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจ และวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การประเมินนั้นเพื่อการตัดสินผลการเรียนให้ได้ผ่านตามตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

4) ด้านการนิเทศการศึกษา มีความคิดเห็นว่าการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญ เป็นความร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ในการกำหนดวิธีการดำเนินการนิเทศภายใน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา ทุกฝ่ายต้องมีการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายในนิเทศอย่างเหมาะสมชัดเจน

5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพจัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการงาน กิจกรรม สร้างระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็ง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำกับติดตามตรวจสอบ และรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและรายงานความก้าวหน้าตามมาตรฐานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อรูปแบบ วัตถุประสงค์ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ แนวการประเมินผลรูปแบบ และ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ชื่อ รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร (4P Model)

2) หลักการของรูปแบบ การมีส่วนร่วมของบุคคลในและภายนอกองค์กรได้เข้ามาดำเนินการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

3) วัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

4) องค์ประกอบหลัก เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการ แบบมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบของหลักของงานวิชาการในสถานศึกษา ได้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา และ 5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยใช้หลักการ มีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้เข้ามาดำเนินการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกำกับติดตาม ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล

5) แนวทางการประเมินผล

6) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาและการประเมินรูปแบบ มาสรุปเป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อรูปแบบ วัตถุประสงค์ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ แนวการประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร

3. ผลการวิเคราะห์การประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร โดยประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ

เป็นประโยชน์ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาครมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ รายละเอียด ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1.ชื่อรูปแบบ	4.90	.30	มากที่สุด	4.90	.30	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด
2.หลักการ	4.93	.25	มากที่สุด	4.93	.25	มากที่สุด	4.93	.25	มากที่สุด
3.วัตถุประสงค์	4.83	.37	มากที่สุด	4.83	.37	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด
4.องค์ประกอบหลัก	4.95	.10	มากที่สุด	4.93	.11	มากที่สุด	4.97	.05	มากที่สุด
5.แนวทางการประเมินผล	4.76	.40	มากที่สุด	4.76	.40	มากที่สุด	4.85	.29	มากที่สุด
6.เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้	4.97	.04	มากที่สุด	4.98	.03	มากที่สุด	5.00	.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.92	.13	มากที่สุด	4.90	.13	มากที่สุด	4.95	.06	มากที่สุด

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร มีความต้องการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะงานทั้ง 5 ด้านเป็นงานที่มีความสำคัญในการบริหารวิชาการ หากได้พัฒนาโดยการมีส่วนร่วมก็จะทำให้งานบริหารวิชาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) หลักการของรูปแบบ 4) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ 5) แนวการประเมินผลรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ทั้งนี้เป็นเพราะชื่อจะเป็นการระบุเรื่องหรือขอบเขตสาระของเนื้อหาให้ชัดเจน วัตถุประสงค์และหลักการเป็นระบุการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้เข้ามาดำเนินการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำหรับองค์ประกอบหลักของรูปแบบจะประกอบด้วยขอบข่ายงานวิชาการที่มีกระบวนการมีส่วนร่วมอันได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกำกับติดตาม และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลซึ่งรูปแบบจะ

กล่าวถึงการดำเนินการในส่วนต่าง ๆ สำหรับแนวการประเมินผลรูปแบบเป็นการประเมินสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าดำเนินการได้ตามข้อกำหนดของรูปแบบมากน้อยเพียงใด และเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้เป็นการพิจารณาส่วนที่มีความเกี่ยวข้องที่เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับ คณะกรรมการบริหารงานวิจัย (2564) ที่วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชนประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 7 ส่วน คือ ชื่อรูปแบบ ความเป็นมาของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ แนวทางการประเมินรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ไม่สอดคล้องอยู่ 1 ด้านคือความเป็นมาของรูปแบบ ซึ่งผู้วิจัยไม่นำมาพิจารณา

3. ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยผลการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิ 30 คนประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จาก โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร 10 ทั้งโรงเรียนได้พิจารณาแล้วว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสาคร สอดคล้องกับ มีเกียรติ นาสมตริก (2563) วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี ผลวิจัยพบว่าพบว่ามีรูปแบบที่มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายส่งเสริมให้สถานศึกษาที่มีความเข้าใจในหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการในสถานศึกษา และส่งเสริมแนวคิดในเรื่องของการเป็น ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมบทบาทของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทหลักในการประสานนโยบายและส่งเสริม สนับสนุนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูล สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครู และชุมชน โดยสนับสนุน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษาเข้ามาบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น และจงใจให้ เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับของความเป็นเจ้าของ เพื่อนำ ไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ หรือจังหวัดใกล้เคียงที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นการสนับสนุนในผลการวิจัยนี้
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานอื่น ๆ ในโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบว่า การมีส่วนร่วมของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีรูปแบบการบริหารจัดการอย่างไร
3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้นในระดับจังหวัดที่แตกต่างกันเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการบริหารงานวิจัย. (2564). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3*. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
- จุฑามาศ พันสวรรค. (2562). *การพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชัยวิชิต เขียวชนะ. (มกราคม- มิถุนายน 2560). การสร้างและการพัฒนาโมเดล/รูปแบบ/แบบจำลอง/ตัวแบบ. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 9(1), หน้า 1-11.
- ทิพวรรณ เสนจันทร์ฉิชัย. (กรกฎาคม -กันยายน 2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคจำปา 5 กลีบ. *วารสารวิชาการ*, 13(3), หน้า 36.
- ธัญญา คุณสุข. (2565). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ธริศร เทียบปาน. (2562). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- พัชญ์พิชา จันทา. (2563). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี

- พัฒนา พรหมณี, ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด, และปณิธาน กระสังข์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560). แนวคิดการสร้าง และพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข. *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 6(2), หน้า 128-135.
- มีเกียรติ นาสมตรีภ. (2563). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของ โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล จังหวัดอุบลราชธานี*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทองสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. สาขาบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี .
- วิจารณ์ พานิช. (2552). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.
- ศิวพร ละหารเพชร.(2562). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- สิริดา สายมายา. (2565). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียน ใน โครงการ “การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราช เจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” (โรงเรียน กพด.) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและ พัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สุรภาพ นาคคนชม และณภัทรวรรณ ธนาพงษ์อนันท์. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา มหาสารคาม. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2), หน้า 83-96.
- เอื้ออังกูร ชำนาญ. (2564). *แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3*. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมสาร*, 8(8), หน้า 90-104.
- Bryman, A. (1986). *Leadership and Corporate Culture*. *Management Decision*, 24(6), pp. 50 -53.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.
- Fry, H., Ketteridge, S., & Marshall, S. (2009). *A Handbook for Learning and Teaching in Higher Education: Enhancing Academic Practice*. 3rd ed. London: Routledge.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Sergiovanni, J. and other. (2004). *Educational Governance and Administration*. 3rd ed. Baston: Allyn and Bacon.

Swanaburg, R. C. (1996). *Management and Leadership for nurse managers*. Boston, MA: Jones and Bartlet.

White, T.R. (1999). *An investigation of gender and grade-level differences in middle school students' attitudes about science; in science process skills ability, and in parental expectations of their children's science performance*. Unpublished PhD Thesis. The University of Southern Mississippi.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

The Factors Affecting Risk Management in the Digital Age of School
under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2

ตะวันฉาย ลือกำลั้ง¹ และวรรณรี ปานศิริ²

Tawanchai Luekamlang¹ and Wannaree Pansiri²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: tawanchai.lue@rmutr.ac.th¹, wannaree.pan@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และ (2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 289 คน ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ด้านการสื่อสารและการจัดการข้อมูล ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านวัฒนธรรมภายในองค์กรต่อการบริหารความเสี่ยง ด้านการจัดการโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง และด้านการใช้เทคโนโลยี

คำสำคัญ: ปัจจัย การบริหารความเสี่ยง ยุคดิจิทัล

Abstract

The objective of this research were (1) to analyze the relationship between factors and risk management in the digital age of educational institutions. Under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2 and (2) to analyze factors affecting risk management in the digital age of educational institutions. Under the jurisdiction

of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2. This research is quantitative research. The sample group consisted of 289 people, including teachers and school administrators. Under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2, the instruments used in the research were questionnaires. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation. and multiple regression analysis. The results of the research showed that (1) relationship between factors and risk management in the digital age of educational institutions Overall, there is relationship at 0.01 level of statistical significance and (2) factors affecting risk management in the digital age of educational institutions include policy and support from senior management, Communication and information management, Training to provide knowledge on risk management, Cultural aspects within the organization towards risk management In terms of managing, The structure of duties and responsibilities in risk management and the use of technology.

Keywords: Factor, risk management, digital age

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความรู้ ความสามารถ สามารถใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศในยุคดิจิทัลได้ ซึ่งปัจจุบันระบบการศึกษาไทยแบ่งออกเป็น 3 ระบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังปรากฏไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งกำหนดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ปัจจัยสำคัญหลายประการของการพัฒนาคือ ประเทศต้องมีระบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มั่นคง โครงสร้างทางสังคมที่น่าอยู่ มีระบบสวัสดิการแบบทั่วถึงประชาชนทุกระดับชั้น การเมืองและการปกครองที่มั่นคง การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเหมาะสมกับการพัฒนาประเทศ ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในด้านโอกาสและภัยคุกคาม ซึ่งจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าวในอนาคต โดยที่การจัดระบบการศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาบุคลากรของประเทศ ซึ่งมีหน้าที่สร้างและพัฒนา “คน” ให้เป็น “มนุษย์” ที่มีคุณภาพ มีความเมตตา กรุณา และเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ สร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดแก่สังคม สามารถพึ่งตนเองและเป็นที่พึ่งให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันได้ ความคาดหวังที่สังคมมีต่อสถานศึกษานี้ ส่งผลให้สถานศึกษาอยู่ในความคาดหวังของประชาชนอยู่เสมอ ก่อให้เกิดเสียง

วิพากษ์วิจารณ์ จากประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาเป็นอย่างมาก ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงต้องได้รับการดูแลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนล้วนแล้วแต่มีความเสี่ยง หากผู้บริหารขาดการบริหารความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ อาจเป็นเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรได้ ซึ่งการบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการนำองค์กรสู่ความสำเร็จในระยะยาว การตัดสินใจที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย ย่อมส่งผลกระทบต่อวงกว้าง (พัชรินทร์ ขำวงษ์, 2554)

โดยในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรทางการบริหาร ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา หากไม่มีระบบการบริหาร ก็ไม่สามารถดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมไปตามเป้าหมายได้ และการบริหารสถานศึกษามีวิวัฒนาการมาจากระบบธุรกิจซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับองค์กรไม่ว่าใหญ่หรือเล็กทั้งรัฐหรือเอกชนซึ่งมีความจำเป็นต่อการบรรลุผลสำเร็จขององค์กร (วิวัฒน์ ตู๋จ่านงค์, 2560)

ปัจจุบันหน่วยงานราชการได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามยุทธศาสตร์ อันเป็นกลไกในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานราชการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้ง สอดคล้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงให้ระดับและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ควบคุม ประเมินและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตามภารกิจของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการราชการประจำปีของต้นสังกัด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการองค์กร ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการควบคุมปัจจัย สาเหตุ โอกาส และกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานบริหารความเสี่ยง ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรของส่วนราชการและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมภายนอก ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานภายใน ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงนำหลักการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) มาเป็น กรอบในการบริหารความเสี่ยง และแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากรายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ประจำปีงบประมาณ 2565 ได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และกำหนดปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยง 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร ระเบียบและข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น 2) ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ประจำปีงบประมาณ 2565 ซึ่งวิเคราะห์ได้ 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ การใช้ราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน การใช้เวลาราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน และ การใช้วัสดุครุภัณฑ์ของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อที่จะเสนอแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา เพื่อลดโอกาสหรือมูลเหตุที่อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ในเรื่องต่อไปนี้

ความหมายของความเสี่ยง

จากการศึกษาความหมายของความเสี่ยง ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น.111), สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550, น.7), สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย (2550, น.4), กรรณิการ์ณ พงศ์กิตติธัช (2553, น.24), กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ (2554, น.63) และณัชชิตา ปัทมทัตตานนท์ (2553, น.16) สามารถสรุปได้ว่า ความเสี่ยง คือ โอกาส เหตุการณ์ ปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสร้างความเสียหาย ส่งผลกระทบต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคล ที่จะทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การบริหารความเสี่ยง และกระบวนการบริหารความเสี่ยง

จากแนวคิดการบริหารความเสี่ยง และกระบวนการบริหารความเสี่ยง ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552, น. 111), สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 7),

สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทย (2550, น. 4), ฝ่ายประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2552, น. 13) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2552, น. 40) สามารถสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยง คือ กระบวนการทำงานขององค์กรที่เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ให้องค์กรลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย ให้ระดับของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งความเสี่ยงที่ต้องบริหารจัดการมีทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุ ความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การยอมรับความเสี่ยง และการรายงานและติดตามผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะพิมล ทินกร (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยง และคุณภาพการให้บริการของสถานศึกษาภาครัฐ ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างนโยบาย สถานศึกษา โครงสร้างด้านบุคลากร นโยบายทางการเงิน และนโยบายด้านบริหารจัดการ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาภาครัฐ ในกรุงเทพมหานครในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

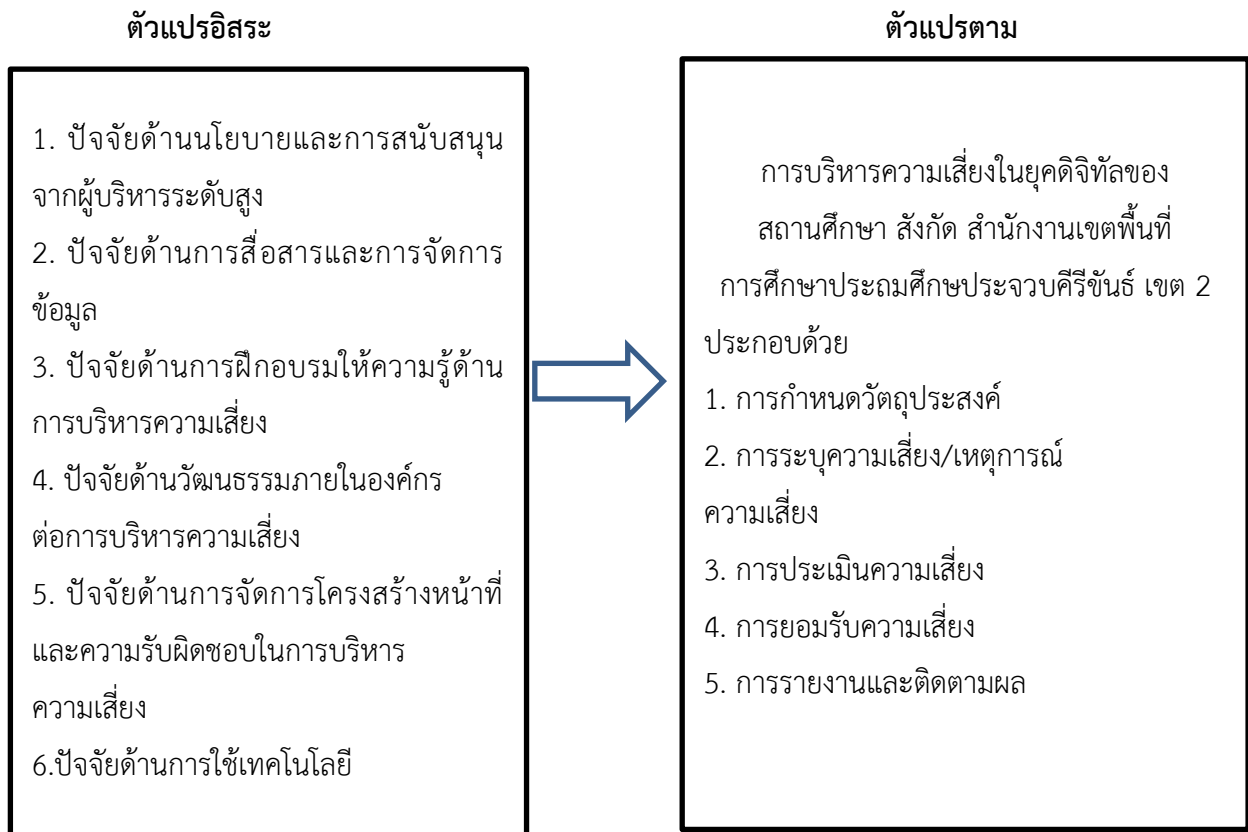
วันชัย คำหน่อ, หยกแก้ว กมลวรเดช, และมานี แสงหิรัญ (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้แก่ ด้านผู้บริหาร และด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สุนมมานต์ อมรมุณีพงศ์ (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ด้านบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร การนิเทศติดตามผลของผู้บริหาร คุณลักษณะวิชาชีพของครู ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของครู การจัดการงบประมาณความพร้อมของเทคโนโลยี วัสดุ อุปกรณ์ บรรยากาศในโรงเรียน อาคารสถานที่และการมีส่วนร่วมของชุมชน ในภาพรวมปัจจัยทุกตัวส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการในระดับมาก

อัจฉราวรรณ สุขสมสิน (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงในทรศนะของผู้บริหาร พบว่าปัจจัยด้านการให้การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารความรู้ ความสามารถของบุคลากร ความซื่อสัตย์และจริยธรรมของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยง

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้กรอบการวิจัยดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 1,035 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 289 คน ซึ่งคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากรโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane, 1973:886) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างที่ได้ 5% โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้ ได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วย เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ปัจจัยด้านการสื่อสารและการจัดการข้อมูล ปัจจัยด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง ปัจจัยด้านวัฒนธรรมภายในองค์กรต่อการบริหารความเสี่ยง ปัจจัยด้านการจัดการโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง และปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ด้านการระบุความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านการยอมรับความเสี่ยง และด้านการรายงานและติดตามผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยจำแนกเป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับการบริหารความเสี่ยง วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรตามโดยวิธี Enter

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 สรุปผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีความสัมพันธ์ในทางบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.588 – 0.713 โดยมีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านวัฒนธรรมภายในองค์กรต่อการบริหารความเสี่ยง ($r = 0.713$) ด้านการจัดการโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง ($r = 0.707$) ด้านการใช้เทคโนโลยี ($r = 0.696$) ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง ($r = 0.690$) ด้านนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ($r = 0.661$) และด้านการสื่อสารและการจัดการข้อมูล ($r = 0.288$)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรตามโดยวิธี Enter แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ปัจจัย	B	Beta	t-value	p-values
ด้านนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง	.100	.145	3.327*	.001
ด้านการสื่อสารและการจัดการข้อมูล	-.051	-.069	-1.995*	.047
ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง	.167	.205	4.554*	.000
ด้านวัฒนธรรมภายในองค์กรต่อการบริหารความเสี่ยง	.184	.242	5.140*	.000
ด้านการจัดการโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง	.223	.278	6.293*	.000
ด้านการใช้เทคโนโลยี	.152	.201	4.328*	.000

ปัจจัย	B	Beta	t-value	p-values
ค่าคงที่ (Constant)	.890		6.920*	.000
R = .852 R ² = .726 F = 124.702				

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ประกอบด้วย ด้านนโยบาย และการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ด้านการสื่อสารและการจัดการข้อมูล ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านวัฒนธรรมภายในองค์กรต่อการบริหารความเสี่ยง ด้านการจัดการโครงสร้างหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง และด้านการใช้เทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) เท่ากับ 0.726 และสามารถนำมาพยากรณ์การบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 72.60

อภิปรายผล

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับตัวแปรตาม พบว่า ด้านนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ด้านการสื่อสาร และการจัดการข้อมูล ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านวัฒนธรรมภายในองค์กรต่อการบริหารความเสี่ยง ด้านการจัดการโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง และด้านการใช้เทคโนโลยี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณะพิมล ทินกร (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยงและคุณภาพ การให้บริการของสถานศึกษาภาครัฐในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างนโยบายสถานศึกษา และนโยบายด้านบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย คำหน่อ, หยกแก้ว กมลวรรณ, และมานี แสงหิรัญ (2564) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัย ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐยา มงคลสวัสดิ์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนามาตรวัดความสำเร็จของระบบ การบริหารความเสี่ยงขององค์กรพบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ปัจจัยด้านการฝึกอบรม และปัจจัยด้านการสื่อสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานคณะกรรมการนโยบาย รัฐวิสาหกิจ (สคร.) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนมนานต์ อมรมณีพงศ์ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ด้านการสื่อสารและการจัดการข้อมูล ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านวัฒนธรรมภายในองค์กรต่อการบริหารความเสี่ยง ด้านการจัดการโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง และด้านการใช้เทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้ง 6 ร่วมกัน พยากรณ์การบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 72.60 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาทั้ง 6 ตัวแปรนั้น มีความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย คำหน่อ, หยกแก้ว กมลวรเดช, และมานี แสงหิรัญ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 ได้แก่ ด้านผู้บริหาร และด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของลักษณะพิมล ทินกร (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยงและคุณภาพการให้บริการ ของสถานศึกษาภาครัฐ ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างนโยบายสถานศึกษา ส่งต่อประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาภาครัฐ ในกรุงเทพมหานครในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐยา มงคลสวัสดิ์ (2553) ได้ ศึกษาการพัฒนามาตรวัดความสำเร็จของระบบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรพบว่า การสื่อสารมีความสัมพันธ์กับคะแนนการประเมินผลการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) พบว่า การสื่อสารถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและชี้แจงทำความเข้าใจต่อบุคลากรถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในการกระบวนการบริหารความเสี่ยงส่งผลต่อระดับความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารความเสี่ยงทั้ง 6 ตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ประกอบด้วยด้านนโยบายและการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ด้านการสื่อสาร

และการจัดการข้อมูล ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านวัฒนธรรมภายในองค์กรต่อการบริหารความเสี่ยง ด้านการจัดการโครงสร้างหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยง และด้านการใช้เทคโนโลยี ล้วนมีความสัมพันธ์กับการบริหารความเสี่ยงในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารความเสี่ยงของงานบุคคล สามารถนำผลการวิจัยไปส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสารและการจัดการข้อมูล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรให้ความสำคัญต่อการสื่อสารและการจัดการข้อมูล ด้วยการประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับครูผู้รับผิดชอบ เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารความเสี่ยง การจัดเก็บข้อมูล การจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาประกอบการพัฒนาและแก้ไขของการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยในประเด็นอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ณ พงศ์กิตติธัช. (2553). *สภาพและปัญหาการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2554). *การจัดการความเสี่ยงและตราสารอนุพันธ์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: เพียร์สันเอ็ดดูเคชัน อินโดไชน่า.
- ณัชชิตมา ปัทมทัตตานนท์. (2553). *การจัดการความเสี่ยงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี
- ณัฐยา มงคลสวัสดิ์. (2553). *การพัฒนามาตรวัดความสำเร็จของระบบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร*. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2552). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2553 (สำหรับหน่วยงานการเรียนการสอน)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- พัชรินทร์ ขำวงษ์. (2554). *การบริหารความเสี่ยงงานการเงิน บัญชีและพัสดุของสถานศึกษาภาครัฐแห่งหนึ่ง*. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ลักษณะพิมล ทินกร. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารความเสี่ยงและคุณภาพการให้บริการของสถานศึกษาภาครัฐ ในกรุงเทพมหานคร*. บัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- วันชัย คำหน่อ, หยกแก้ว กมลวรรณ, และมานี แสงศิริ. (2564). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- วิวัฒน์ ตู้งานงค์. (2560). *การพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.). (2552). *คู่มือคำอธิบายตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 สำหรับส่วนราชการระดับกรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2552). *นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2550). *คู่มือการบริการความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แผนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนมมานต์ อมรมณีพงศ์. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- อัจฉรวรรณ สุขสมสิน. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงในทัศนคติของผู้บริหาร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัญชีมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร

The Relationship between the Students Affairs Administration and the Desirable
Characters of Students under the Vocational Education Chumpon Province

กนกวรรณ ทองท้อ¹ และวรรณรี ปานศิริ²

Kanokwan Thonghor¹ and Wannari Pansiri²

นักศึกษาระดับปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: noojuniorwherever@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร (2) เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร และ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร จำนวน 176 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์

Abstract

This research has 3 objectives (1) to study the level of the student affairs administration under the vocational education Chumpon province. (2) to study the level of the desirable characters of students under the vocational education Chumpon province. (3) to study the relationship between the student affairs administration and the desirable characters of students under the vocational education Chumpon province. This research is quantitative, samples are 176 administrators and teachers under the vocational education Chumpon

province. The research instrument was questionnaire. The statistics were frequency analysis, percentage average, standard deviation and Pearson's product – moment correlation coefficient. The research results were found that: (1) the level of the student affairs administration under the vocational education Chumphon province in overall was the highest level. (2) the level of the desirable characters of students under the vocational education Chumphon province in overall was the highest level. (3) the relationship between the student affairs administration and the desirable characters of students under the vocational education Chumphon province, there is relationship at .01 level of statistical significance.

Keywords: Relationship, the student affairs administration, the desirable characters

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ยุทธศาสตร์ที่3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ รัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคลตามความถนัด ความต้องการและความสนใจ เพื่อให้มีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยการให้การศึกษาและการเรียนรู้ที่ครอบคลุมคนทุกช่วงวัย การศึกษาจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้กับคนทุกช่วงวัยให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วให้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะ คุณลักษณะ สมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่21 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยจึงเป็นพันธกิจสำคัญร่วมกันของรัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัย เพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถศึกษา เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษาเพื่อให้ได้ครูดี มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และมีจิตวิญญาณของความเป็นครูเข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานที่ตอบสนองการจัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพให้กับนักเรียน นักศึกษา มีนโยบายการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสังกัด เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) โดยเน้นการผลิตกำลังพลด้านอาชีวศึกษาในทุกระดับให้มีคุณภาพและปริมาณ

เพียงพอกับความต้องการของการพัฒนาแรงงานและการพัฒนาประเทศด้วยนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสู่สากล (พ.ศ. 2555-2569 คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา) ในด้านการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ในระดับผู้เรียน ยกกระดับความสามารถของผู้เรียนเพื่อให้ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา มีขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่โดยใช้ V-NET การประเมินด้านมาตรฐานวิชาชีพ และการประเมินระดับห้องเรียน สร้างเสริมทักษะอาชีพในอนาคตด้วยกิจกรรมองค์การวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม วิธีประชาธิปไตย ความมีวินัย เสริมสร้างทักษะชีวิต ความสามารถด้านนวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์ การเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาทักษะการคิดบนพื้นฐาน Competency Based Technology Based Green Technology และ Creative Economy รวมทั้งการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมและการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ อาทิ สุขภาพบุรุษอาชีพ ลูกเสือ กีฬา และการป้องกัน/แก้ไขการทะเลาะวิวาท

การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพรปัจจุบันมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบและในงานแต่ละด้านมีความเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น มีกิจกรรมในการสร้างเสริม พัฒนาให้เกิดผลต่อผู้เรียน สถานศึกษาไปสู่สังคมและท้องถิ่น เสริมสร้างความเป็นผู้นำ พัฒนาบุคลิกภาพ ความมีระเบียบวินัยและเคารพกฎเกณฑ์ของสังคม แต่จากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารพบว่าผู้เรียนบางกลุ่มยังขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์บางประการ โดยสังเกตจากการเข้าเรียน การมาเข้าแถวหน้าเสาธง เป็นต้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้เติบโตไปเป็นคนดีและมีคุณภาพในสังคม เมื่อสถานศึกษามีการบริหารงานเกี่ยวกับการพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาที่ดีก็ย่อมเป็นผลสะท้อนว่าผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนดไว้ด้วย ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ และนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน นโยบายการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร

3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราในเรื่องต่อไปนี้

แนวคิดหลักในการบริหารงานพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น. 22) การบริหารกิจการนักเรียน คือ งานส่งเสริม พัฒนา ควบคุม และแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร การดำเนินการบริหารกิจการนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เกิดประโยชน์ 6 ประการ ดังนี้ 1. ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน 2. ส่งเสริมให้การเรียนการสอนผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา 3. นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะตนเต็มตามศักยภาพ 4. นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้รับความช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีตามโครงการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 5. บุคลากรในโรงเรียนรู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข รู้จักการให้และการรับ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ 6. บุคลากรในโรงเรียนเข้ารูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของคนอย่างถูกต้อง

ณัฐพร หลากสุขธม (2560, น. 41) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียนหมายถึง งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้กับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติ เพื่อให้ให้นักเรียนพัฒนาทุกด้าน รวมทั้งให้คำปรึกษาและดูแลช่วยเหลือนักเรียนตั้งแต่เข้าศึกษาจนจบการศึกษา

สวภพ เทพกลีกุล (2559, น. 17) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดเกี่ยวกับนักเรียน ในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นการบริการนักเรียน โดยจะเริ่มตั้งแต่ก่อนที่นักเรียนเข้าโรงเรียน จนกระทั่งจบออกไปแล้ว ทั้งนี้ การบริหารกิจการนักเรียนดังกล่าวต้องตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชนด้วย

เจนจิรา ชูประเสริฐ (2558, น. 35) ได้กล่าวว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึงงานที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือจากสถานการณ์จริงในรูปแบบของการทำกิจกรรมที่แสดงออกได้หลายทาง โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ครูกับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน ได้แก่ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การเทิดทูนสถาบัน บันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแสดงออกด้านดนตรี กีฬา การทำงานเป็นหมู่คณะในรูปแบบของสภา เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียน หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับนักเรียน ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ที่ช่วยส่งเสริม พัฒนา ควบคุม และแก้ไขความ

ประพจน์ของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ปลูกฝังให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้มองการคุณภาพการศึกษา ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับ ผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ 3. มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้ให้คำจำกัดความคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ข้อ ดังต่อไปนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, น.6-46) 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธายึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบัน พระมหากษัตริย์ ผู้ที่รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะ ที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ผู้ 4. ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะ ที่แสดงออกถึง ความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 5. อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 6. มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การทำงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้ งานสำเร็จตามเป้าหมาย 7. รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภูมิใจ เห็นคุณค่าร่วม อนุรักษ์ สืบพทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม มีความกตัญญูกตเวทียี่ ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม 8. มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมี ส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ชุมชนและสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

พชร แสงเพชร (2558, น.30) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์หมายถึง คุณลักษณะ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีสุขภาพดี มีสมรรถภาพทางกายสมบูรณ์ มีสุขนิสัยที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์อันดี มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ทักษะทางเทคนิค สามารถใช้เครื่องมือและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้อย่าง คล่องแคล่ว ที่สำคัญควรต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างผสมผสานในลักษณะต่างชั่วมิติต่าง ๆ มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา อารมณ์ สังคม และทักษะความสามารถตลอดจนพฤติกรรม

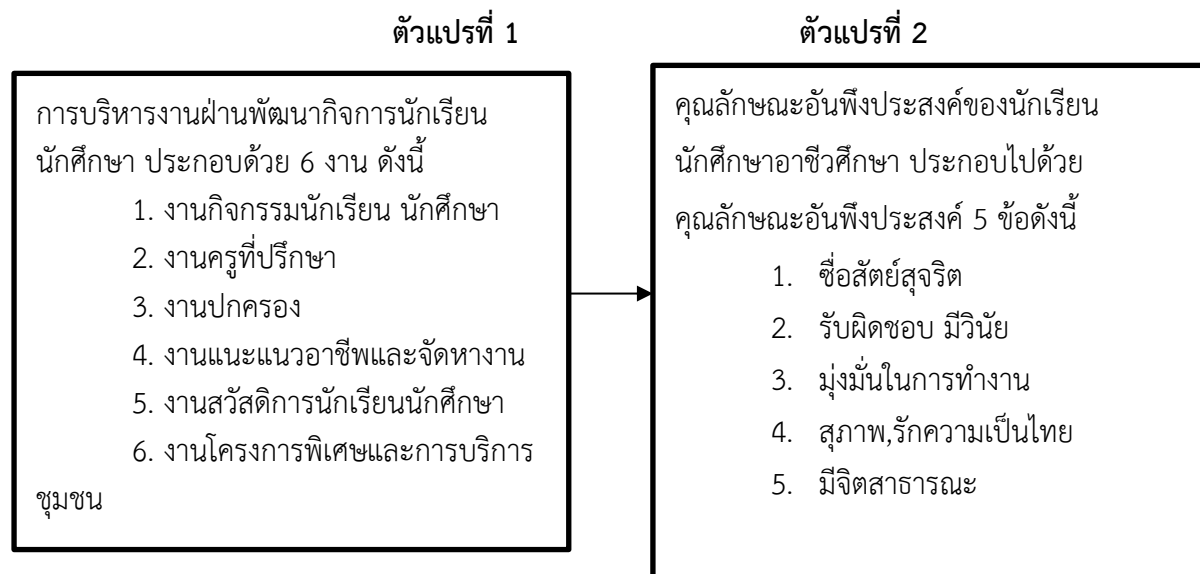
ที่แสดงออกต้องสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ เป็นคุณลักษณะที่โรงเรียน ชุมชนหรือสังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก

ศักดิ์สกล จันแสน (2558, น. 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์หมายถึง ลักษณะที่ดีที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคม

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์คือพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา และคุณธรรม อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงสงบสุขในสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร ได้กรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารในอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร 21 คน ครูในอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร 293 คน รวม 314 คน ใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลากกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 176 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ (Check List) จำแนกตามตัวแปร เพศ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา และตำแหน่ง ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร และตอนที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายชื่อ รายด้านและภาพรวม
3. วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายชื่อ รายด้านและภาพรวม
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านที่ 2 ด้านงานครูที่ปรึกษา ด้านที่ 1 ด้านงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ด้านที่ 4 ด้านงานแนะแนวอาชีพและการจัดหางานมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ด้านที่ 3 งานปกครอง และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านที่ 6 ด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน ด้านที่ 5 ด้านงานสวัสดิการ ตามลำดับ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านที่ 1. ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านที่ 3. ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านที่ 4. ด้านสุขภาพ รักความเป็นไทย ด้านที่ 5. ด้านมีจิตสาธารณะ และด้านที่ 2. ด้านความรับผิดชอบ มีวินัย ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาทางด้านกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาทางด้านกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร

การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการ นักเรียนนักศึกษา		คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน					รวม (Y)
		Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	
1. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา	X ₁	.418**	.561**	.376**	.323**	.410**	.471**
2. ด้านงานครูที่ปรึกษา	X ₂	.360**	.388**	.173**	.197**	.279**	.312*
3. ด้านงานปกครอง	X ₃	.186**	.271**	.049**	.074**	.155**	.167**
4. ด้านงานแนะแนวอาชีพและการ จัดหางาน	X ₄	.232**	.272**	.171**	.074**	.076**	.179**
5. ด้านงานสวัสดิการ	X ₅	.186**	.366**	.326**	.336**	.417**	.378**
6. ด้านงานโครงการพิเศษและบริการ ชุมชน	X ₆	.056**	.104**	.113**	-.005**	.035**	.066**
การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการ นักเรียนนักศึกษา	(X)	.291**	.426**	.290**	.237**	.321**	.355**

จากตารางที่ 1 การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .355 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ของแต่ละคู่จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .471 ด้านที่ 5 ด้านงานสวัสดิการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับค่อนข้างต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .378 ด้านที่ 2 ด้านงานครูที่ปรึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับค่อนข้างต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .312 ด้านที่ 4 งานแนะแนวอาชีพและการจัดหางานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .179 ด้านที่ 3 ด้านงานปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .167 ด้านที่ 6 ด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .066 โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานครูที่ปรึกษา ด้านงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา ด้านงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน และด้านงานปกครอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ที่กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียนมีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมเพื่อเป็นคนดี และใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน และในสังคมอย่างมีความสุข และยังเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม พัฒนาตนเองสู่โลกแห่งอาชีพ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ พิมพ์ชนกธาดา (2563) ได้ศึกษาการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติเรื่องลำดับจากมากถึงน้อย ได้แก่ ด้านการให้บริการวิชาการ ชุมชน รองลงมาคือด้านประสิทธิภาพการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ในแต่ละงานด้านการบริหารงาน ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน นักศึกษาทุกสาขาวิชา และด้านการวางแผนบริหารในฝ่ายตามลำดับ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านชื่อเสียงสุจริต ด้านความรับผิดชอบมีวินัย ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านสุขภาพ รักความเป็นไทย และด้านมีจิตสาธารณะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดนโยบาย การวางแผนการบริหารได้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี ลิ้มจีลัง (2556) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนในเครือคณะภคินีผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มารีย์ พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนในเครือ

คณะคุณนั้ผู้รับใช้ดวงท้ยนิรมลของพระแม่มาเรีย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเดือน ตรีนันทวัน (2559) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนาล ธนพรวรกุล (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการกับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมเห็นว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ชื่อสัตย์สุจริต มีวินัย รักความเป็นไทย และมีจิต สาธารณะ และด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัย ของสมร โกวิทชัย, ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล, และทินกฤตพัชร รุ่งเมือง ได้ศึกษา การบริหารโรงเรียน คุณธรรมที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรีและพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลต่อ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี และพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา เพชรสม (2563) ได้ศึกษาการประเมินการบริหารโครงการ การเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านพุตุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับ มากที่สุด ได้แก่ ชื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา กับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับ ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ในระดับปานกลาง โดยมีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .471 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้เพราะ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และพัฒนาให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (2550) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียน คือ งานส่งเสริม พัฒนา ควบคุม และแก้ไขความ ประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุน กิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร การดำเนินการบริหารกิจการนักเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน ส่งเสริมให้การเรียนการสอนผ่านเกณฑ์มาตรฐานตาม ระบบประกันคุณภาพการศึกษา นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะตนเต็มตาม ศักยภาพ นักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ ได้รับความช่วยเหลือและแก้พฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

เป็นอย่างดี ตามโครงการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน บุคลากรในโรงเรียนรู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข รู้จักการให้และการรับ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ บุคลากรในโรงเรียนเข้ารูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของคนอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยนารถนพรวรกุล (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารงานวิชาการกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรลีลิมจิลัง (2556) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนในเครือคณะภคินีผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรียพบว่า การบริหารโรงเรียนในเครือคณะภคินีผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรียกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนในเครือคณะภคินีผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรียมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านงานโครงการพิเศษและบริการชุมชนมากขึ้น ด้วยการประชุมปรึกษาหารือกับครูผู้รับผิดชอบโครงการและหัวหน้างานโครงการพิเศษและบริการชุมชนให้สำรวจความต้องการที่จะรับบริการของชุมชนเพื่อการตอบสนองที่ตรงกับความต้องการของชุมชน

2. จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือด้านความรับผิดชอบ มีวินัย ดังนั้น ผู้บริหาร ครู ควรตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาความรับผิดชอบและวินัยของผู้เรียน โดยการประชุมหาแนวทางการพัฒนาความรับผิดชอบ มีวินัยของผู้เรียน จัดโครงการให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญและจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรับผิดชอบ มีวินัยของผู้เรียน

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพร มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ต่ำ แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพรส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาจังหวัดชุมพรน้อยมาก ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรมีการพัฒนาการ

บริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษา จังหวัดชุมพรมากขึ้น เนื่องจากหน้าที่หลักของการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาคือการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน สมควรได้มีการศึกษาค้นคว้าต่อไปนี้

1. ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อให้คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสูงขึ้นตามเป้าประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- เจนจิรา ชูประเสริฐ. (2558). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (กลุ่มย่อยที่ 6 จังหวัดพะเยา)*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ณัฐพร หลากสุขถม. (2560). *แนวทางการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- นิภา เพชรสม. (2563). *การประเมินการบริหารโครงการการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านพุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- ปิยนถ ธนพรวรกุล. (2560). *การบริหารงานวิชาการกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เพชร แสงเพชร. (2558). *การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักกฏีบาท 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1*. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

- พิมพ์ พิมพ์ชนกธาดา. (2563). การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ของสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี, อุบลราชธานี.
- ศักดิ์สกล จันแสน. (2558). แนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนท่าตะโก 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สวภพ เทพกลสิกุล. (2559). แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนตามแนวคิดการเสริมสร้างความยึดมั่นผูกพันระหว่าง โรงเรียน ครอบครัว และชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานพื้นและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สุนทรี่ ลิ้มจี๊ฉง. (2556). การบริหารงานโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนในเครือคณะภคินีผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมลของพระแม่มาเรีย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สุรพัชร เกตุรัตน์. (2561). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- แสงเดือน ตรีนันทวัน. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

The Relationship between Executive Leadership and Supervision within School

under the Phetchaburi Primary Educational Service Office Area 1

ชไมพร พิบูลย์ศรี¹ และวรรณรี ปานศิริ²

Chamaiporn Phiboonsri¹ and Wannaree Pansiri²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

E-mail: chamatporn@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (2) เพื่อศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ (3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ การนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1

Abstract

This research has three objectives: (1) to study the leadership of educational institution administrators; Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 (2) to study supervision within educational institutions. Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 and (3) to study the relationship between the leadership of school administrators and

supervision within the school. Under the jurisdiction of Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1, this research is a quantitative research. The sample group was 240 people, including teachers under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2023, using Crazy and Morgan's formula. with a simple random method The tool used in the research was a questionnaire. Data was analyzed using averages. standard deviation and the Pearson correlation coefficient. The research results found that (1) Leadership of school administrators Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 is at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. (2) Supervision within the educational institution Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 is at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. and (3) The leadership of educational institution administrators is related to supervision within the educational institution. Statistically significant at the 0.01 level.

Keywords: Leadership, supervision within educational institutions, Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การศึกษาในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้ความสามารถไม่ตรงกับความต้องการ ในขณะที่คนไทยจำนวนมากไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อวิกฤตค่านิยมทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญเพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากลและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, น.11-12)

การที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้ตีมีคุณภาพต้องมีการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรโดยผ่านกระบวนการทางด้านวิชาการ การเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ต้องหาวิธีการพัฒนาผู้ร่วมงานโดยใช้เทคนิคการบริหารภาวะผู้นำและการนิเทศภายในให้ผู้ร่วมงานได้ลงมือปฏิบัติจริงนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ อีกทั้งมาตรฐานการศึกษาได้กำหนดให้มีระบบการนิเทศการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ การที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้ตีมีคุณภาพต้องมีการพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรโดยผ่านกระบวนการทางด้านวิชาการ การเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตีมีคุณภาพต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำซึ่ง Griffiths

(1956, pp. 243-253 อ้างถึงใน บงกชกร เกิดสมบูรณ์, 2558, น. 36) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำ และได้จำแนกพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วยด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือและด้านการโน้มน้าวจิตใจ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร มีความเป็นประชาธิปไตยบริหารงานแบบกระจายอำนาจ เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการคิด วางแผนและร่วมกันปฏิบัติงาน มีการกำหนดแผนปฏิบัติงาน แผนการนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่องชัดเจน การดำเนินงานในสถานศึกษานั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จประกอบกับการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ คือ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานร่วมกันของคณะครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของผู้เรียน กระบวนการนิเทศจัดเป็นกระบวนการจัดบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษาซึ่งจะต้องร่วมมือกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ทางสถานศึกษาได้คาดหวังไว้ (จอมพล มงคลวานิช, 2556, น. 131) เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 ปีการศึกษา 2566 มีโรงเรียนอยู่ในสังกัดจำนวน 89 โรงเรียน ครูจำนวน 637 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2566) ซึ่งในแต่ละปีมีการสับเปลี่ยนผู้บริหารอยู่บ่อยครั้งและจากผลสัมฤทธิ์ในปีที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่ตลอดเวลาทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีภาวะผู้นำและกระบวนการจัดการนิเทศการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งในภาวะผู้นำเป็นทักษะที่บุคคลสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้จากการฝึกฝนความสามารถในการใช้อำนาจและเป็นผู้ที่ชักชวนจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความยินดีและเต็มใจที่จะร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนาครู พัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาสถานศึกษาโดยผ่านกระบวนการนิเทศ ผู้บริหารจะต้องอาศัยภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการบริหารการกระตุ้น การชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานและใช้ศักยภาพสูงสุดของตนในการทำงานให้เกิดผลดี

จากสภาพปัญหาและสาเหตุที่กล่าวมาผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่กับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้บริหารในการพัฒนาตนเองและนำไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้สูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่ทางสถานศึกษาได้คาดหวังไว้และเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรและของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 1
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่ผู้นำใช้อิทธิพลเหนือบุคคลอื่นในสถานศึกษาดำเนินงานให้บรรลุตาม เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้เป็นไปตามนโยบายโดยใช้กำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด กระตุ้น ชี้นำ ผลักดัน ให้บุคคลมีความเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งตลอดจนทำให้ผู้ร่วมงานมีขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติงาน ผสานความขัดแย้งในองค์กรของตน (นพพล ศุภวิทยาเจริญกุล, 2560) ตลอดจนการมีสัมพันธภาพ ระหว่างบุคคลที่ไม่ใช่การยอมจำนนและการบังคับ ซึ่งต้องมีลักษณะเป็นการยอมรับซึ่งกันและกัน (Reciprocal) ระหว่างผู้นำกับผู้ตามบุคคลในระบบความสัมพันธ์ดังกล่าว มีความต้องการเปลี่ยนแปลง (กัลยารัตน์ ธีระธนะชัยกุล, 2562) ซึ่งภาวะผู้นำมีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกระดับซึ่ง จะต้องปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นโดยเพื่อนร่วมงานมีความเต็มใจ พึงพอใจและขณะเดียวกันก็ได้ผลงานที่มีความ ถูกต้อง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและนำความสำเร็จ ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาสู่โรงเรียน (ซอพี ราเชะ, 2560)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษา คือ กระบวนการส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้น ช่วยเหลือ ปรับปรุงและ พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะและคุณลักษณะอย่าง เต็มศักยภาพการนิเทศการศึกษาเป็น กระบวนการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารหรือ ผู้ที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญร่วมกับผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอน ตามหลักการของประชาธิปไตย ยอมรับ เคารพ รับ ฟัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกันเพื่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมาย สูงสุด (สถาพร สมอุทัย:2565) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินไปสู่ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ภารกิจของศึกษานิเทศก์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์จำเป็นต้องพัฒนาตนเอง มิใช่เน้นแต่เรื่องเทคนิคการสอน และคิดค้นระเบียบวิธีการสอนเท่านั้น หากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความ เจริญเติบโตของนักเรียนรอบด้าน คือด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านสังคม (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2557)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ซอพี ราเซะ (2560, น.97) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่าพบว่า ระดับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยภาพรวมรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ศุภลักษณ์ ลีพหุคุณากร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายวินิตย์ ดวงสนาม (2561) ศึกษาเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานั้นมีทั้งหมด 4 แนวทาง ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมิน และด้านการประชุมหลังการประเมิน เพื่อนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีตามนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

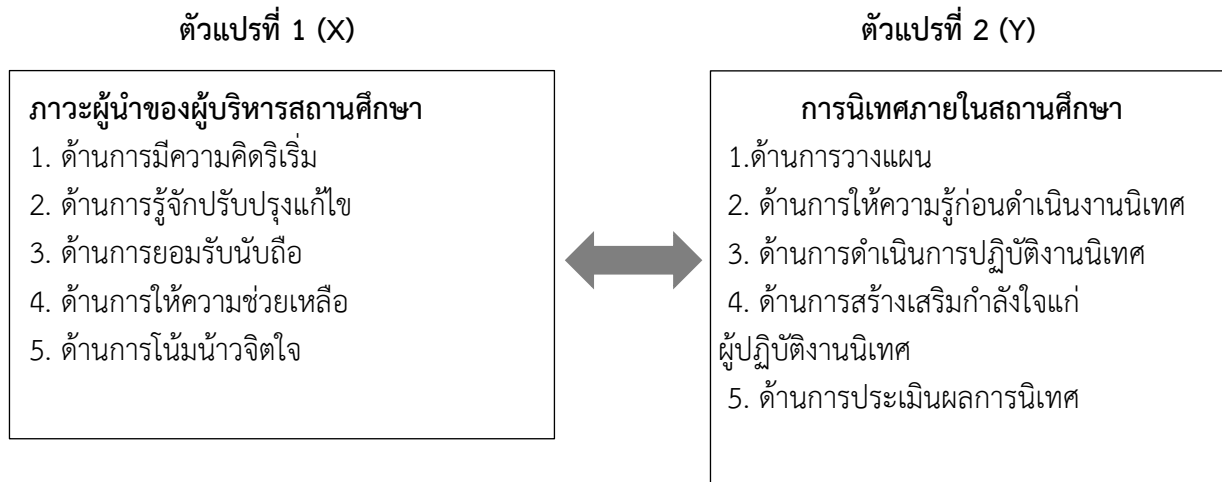
ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของนักศึกษานักวิชาการทางการบริหาร การศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ธนนภัทร ยศดำ (2558) พรพิชญารัตนสิทธิ์ (2559) ซอพี ราเซะ (2560) อโนชา ทนกล้า และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ (2563) ชลธิชา แยมอุทัย (2564) พรพิมล แก้วอ่อน (2564) และ Maxine (2015, น. 34) สามารถสังเคราะห์ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา ออกมา 5 ด้านที่สำคัญ คือ 1) ด้านการมีความคิดริเริ่ม 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3) ด้านการยอมรับนับถือ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ และ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ

การนิเทศภายในสถานศึกษา

จากแนวคิดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษาของนักการศึกษา นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย พงษ์ธวัช ตั้งทีฆะรักษ์ (2558) ศุภลักษณ์ ลีพหุคุณากร (2560) สายวินิตย์ ดวงสนาม (2561) ภัททิยา ชื่นวิเศษ (2561) ธารทิพย์ คำยศ (2561) และ ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ (2564) จากขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษาตามที่กล่าวมาข้างต้น สามารถวิเคราะห์นิเทศภายในสถานศึกษาออกมาเป็น 5 ด้านที่สำคัญ

คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ 4) ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ และ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ครูจำนวน 637 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2566) 2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 240 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp.607- 610) โดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นขั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกครูผู้สอนของแต่ละอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการมีความคิดริเริ่ม ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านการโน้มน้าวจิตใจมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้านคือ ด้านการวางแผน ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ท (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีความคิดริเริ่ม 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3) ด้านการยอมรับนับถือ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ และ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ 3) ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ 4) ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ และ 5) ด้านการประเมินผลการนิเทศ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำกับการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson product moment correlation coefficient และนำค่าที่ได้ไปแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีความคิดริเริ่ม รองลงมา คือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการยอมรับนับถือ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา ในการวิเคราะห์ผลพบว่าการนิเทศภายในสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจาก

มากไปน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลการนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการนิเทศภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต1 พบว่า

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต1

การนิเทศภายใน สถานศึกษา	ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา					ภาพรวมการการนิเทศภายในสถานศึกษา
	1. ด้านการวางแผน	2. ด้านการให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ	3. ด้านการดำเนินการปฏิบัติงานนิเทศ	4. ด้านการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน นิเทศ	5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ	
1. ด้านการมีความคิดริเริ่ม	.580**	.602**	.525**	.566**	.514**	.659**
2. ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข	.570**	.610**	.528**	.578**	.526**	.665**
3. ด้านการยอมรับนับถือ	.614**	.637**	.530**	.613**	.519**	.689**
4. ด้านการให้ความช่วยเหลือ	.592**	.616**	.543**	.643**	.548**	.696**
5. ด้านการโน้มน้าวจิตใจ	.545**	.651**	.499**	.587**	.527**	.665**
ภาพรวมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	.659**	.709**	.596**	.680**	.599**	.767**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำกับการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต1 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .767 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงความเรียงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ของแต่ละคู่จากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง ด้านการให้ความช่วยเหลือมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ .696 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสอง

ด้านการยอมรับนับถือมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)เท่ากับ .689 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสามด้านการโน้มน้าวจิตใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษาในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .665 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสี่ ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)เท่ากับ .665 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอันดับสุดท้าย ด้านการมีความคิดริเริ่มมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)เท่ากับ .659 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านสอดคล้องกับ อโนชา ทนกล้า และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ (2563) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาโรงเรียน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการบูรณาการทักษะและความรู้เพื่อก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ และมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี อีกทั้งผู้บริหารยังสามารถโน้มน้าวจิตใจของครูและบุคลากรให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ สามารถคลี่คลายบรรยากาศเมื่อเกิดความตึงเครียดในการทำงาน มีหลักการและใช้เหตุผลในการสั่งการ ให้ความเอื้ออาทรกับครูและบุคลากรทุกคน มีเทคนิคการจูงใจให้ผู้ร่วมงานเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และใช้วิธีการอย่างหลากหลายให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานตามหน้าที่ นอกจากนี้การที่ผู้บริหารมีจิตใจกว้างขวาง เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของครูและบุคลากรอย่างทั่วถึง จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานของครูและบุคลากรอย่างเหมาะสม และจัดสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ขึ้นในสถานศึกษาตามความเหมาะสม รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเองต้องรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรตามความเหมาะสม มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถของครูและบุคลากรโดยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของกริฟฟิธส์ (Griffiths, 1956, pp. 243 – 253) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำอยู่ 7 ประการ คือ 1) การมีความริเริ่ม 2) การรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3) ด้านการยอมรับนับถือ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ 6) ด้านการประสานงาน และ 7) ด้านการเข้าสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิชา แยมอุทัย (2564, น.67) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์การการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานที่มีการวางแผนงานที่ เกี่ยวกับการนิเทศที่ดี มีการการให้ความรู้ก่อนดำเนินงานนิเทศเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องก่อนการ นิเทศสอดคล้องกับ ศิลา สงอาจันต์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนา สมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาล นครตรัง มีการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานนิเทศอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการนิเทศตามแผนการนิเทศที่มีการนิเทศ เพื่อพัฒนาอย่างเป็นกัลยาณมิตร จัดระบบการนิเทศเป็นขั้นตอนและมีการกำหนดผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการ ปฏิบัติงานนิเทศตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับ สายวินิตย์ ดวงสนาม (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่าการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศนั้นเป็นสิ่งที่ช่วย เสริมแรงในด้านบวกให้กับทั้งผู้ที่ทำการนิเทศและผู้รับการนิเทศ ที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษามีสรุป และรายงานผลการนิเทศเป็นข้อมูลย้อนกลับให้คณะครูทราบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ครูหรือผู้ที่ได้รับการนิเทศ ได้ทราบถึงสิ่งที่ตนเองต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมหรือพัฒนาในสิ่งที่ติอยู่แล้วให้ดีขึ้นไปอีกซึ่งทำให้เกิดผลต่อ ผู้บริหารสถานศึกษา ต่อครู ต่อผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ด้านภาวะผู้นำที่มี ความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในอันดับหนึ่ง คือ ด้านการให้ความช่วยเหลือ อันดับสอง คือ ด้านการยอมรับนับถือ อันดับสาม คือ ด้านการโน้มน้าวจิตใจ อันดับสี่ คือ ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีความคิดริเริ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีจิตใจกว้างขวาง เสียสละเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของครูและบุคลากรอย่างทั่วถึง จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกใน การทำงานของครูและบุคลากรอย่างเหมาะสม คอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือทั้งด้านงานและเรื่องส่วนตัวตาม ความสามารถและจิตสวัสดิการและบริการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่า สถานศึกษาต้องมีระบบการนิเทศการเรียนการสอนและต้องมีการนำผลไปปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ เพราะการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ให้ทุกคนทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ ครูมีการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีความสามารถในการเลือกใช้เทคนิคและเลือกวิธีการใหม่ๆในการจัดการเรียนรู้อ การนิเทศภายในที่จัดอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะของครูในการ จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อการนิเทศ ภายในคือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศ ต้องมีการเสริมสร้าง ขวัญกำลังใจให้ครู ดังนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการให้ความช่วยเหลือมักมาควบคู่กับการ เสริมแรงที่เกิดขึ้นจากการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภักทิยา ชื่นวิเศษ (2561) ได้

ศึกษาวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา ผลการวิจัยพบว่ามีสัมพันธ์กัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศของครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะทั่วไปดังนี้

1. เพื่อให้การนิเทศภายในสถานศึกษา ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษา ผู้บริหารควรดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบด้วยการวางแผนการนิเทศภายใน ร่วมกับบุคลากรของสถานศึกษาและส่งเสริมบุคลากรในด้านการปฏิบัติงานนิเทศภายใน รวมถึงการตรวจสอบการนิเทศภายใน สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการตรวจสอบการนิเทศภายใน มีการประเมินงานนิเทศภายในและปรับปรุงแก้ไขการนิเทศภายใน เพื่อให้การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2. การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพที่สูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำในทุก ๆ ด้าน โดยการเอาใจใส่ความต้องการและความแตกต่างของครูแต่ละคน มีการติดตาม ดูแลผลการปฏิบัติงานของครู เป็นรายบุคคล มอบหมายงานตรงกับความสามารถและความต้องการของครู มุ่งมั่นที่จะพัฒนาครู หากผู้บริหารให้ความสำคัญด้านการคำนึงถึงเอกบุคลลจะสร้างความเชื่อมั่นให้ครูสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้ที่มีความสนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษาควรมีการวิจัยในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการนิเทศภายใน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบหรือแนวปฏิบัติในการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1

บรรณานุกรม

- กัลยารัตน์ ธีระชนชัยกุล. (2562). *พฤติกรรมองค์การและการพัฒนาองค์การ*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- จอมพล มงคลวานิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิชา แยมอุทัย. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี*. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- ซอพี ราเชะ. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3*. สารนิพนธ์. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา
- ธารทิพย์ ด้ายศ. (2561). *การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3*. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- นพพล ศุภวิทยาเจริญกุล. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- บงกชกร เกิดสมบุญ. (2558). *การศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอแปลงยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2*. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงษ์ธวัช ตั้งทีฆะรักษ์. (2558). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- พรพิชญา รัตนสิทธิ์. (2559). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน*. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน, นครปฐม.
- พรพิมล แก้วอ่อน. (2564). *แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ ตามหลักทฤษฎีปาปนิคิอัสของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนฟ้าอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, นครสวรรค์.
- ภัทธิตา ชื่นวิเศษ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*

- ประถมศึกษาพังกา. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ. (2564). รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2557). การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- ศิลา สงอาจันต์. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ การจัดการเรียนรู้ของครูตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครตรัง. วารสารครีนครีนทรวินิจฉัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10(20), หน้า 160 - 175.
- ศุภลักษณ์ ลีพหุณการ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ผล การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- สถาพร สมอุทัย. (พฤษภาคม-มิถุนายน2565). “การนิเทศการศึกษา” หนึ่งตัวช่วยในการพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(3), หน้า 275-287.
- สายวินิตย์ ดวงสนาม.(2561). การนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 . วิทยานิพนธ์. หลักสูตรศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- อโนชา ทนกล้า และปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 6(2), หน้า 474 - 493.
- Griffiths, D. E. (1956). *Human Relationship in School Administrators*. New York: Appleton Century – Crofts.
- Krejcie, R.V., & Morgan D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607 - 608.
- Maxine. (2015). *The 4 Types of School Principals*. Retrieved from: <http://mawiasgedom.com/the-4-typesofschool-principals/>.

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

The Relationship between Administrator's Roles and Safety Management in Educational Institutions under the Phetchaburi Primary Educational Service Office Area 1

ธัญธำรง จันทรพองศรี¹ และวรรณรี ปานศิริ²

Tantomrong Janpongsri¹ and Wannaree Pansiri²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: 615161040071@dpu.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (2) ศึกษาการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และ (3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ (3) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหาร การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

Abstract

The purposes of this research are to (1) study the level of roles of administrators and safety management in educational institutions; Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 (2) Study the level of safety management in educational institutions.

Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 and (3) Analyze the relationship between the role of administrators and safety management in educational institutions. Under the jurisdiction of Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1, this research is a quantitative research. The sample was 240 people, including teachers under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2023, using Crazy and Morgan's formula. with a simple random sampling The tool used in the research was a questionnaire. Data was analyzed using averages. standard deviation and the Pearson correlation coefficient. The results of the research found that (1) the role of school administrators Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 is at a high level. (2) safety management in educational institutions. Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 is at a high level. And (3) The role of educational institution administrators is related to safety management in educational institutions. Statistically significant at the 0.01 level.

Keywords: Role of management, safety management in educational institutions, Phetchaburi primary educational service area office 1

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นปัจจัยที่ทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจ สังคมมีการแข่งขันนำไปสู่ปัญหาการเอาเปรียบ ความรุนแรงเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีเด็กและเยาวชนเสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยในสังคมทั้งด้านการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิต (ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์, 2557) คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาจากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีส่งเสริมความปลอดภัยสร้างความมั่นใจให้สังคมเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยแก่นักเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การป้องกันดูแลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเป็นระบบสามารถแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืนด้วยการบริหารจัดการตามมาตรฐาน 3 ป. (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยเป็นอันดับหนึ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

ดังนั้นความปลอดภัยในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถละเลยได้ สถานศึกษาควรมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สะอาดถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัยโดยมีการป้องกันอุบัติเหตุอุบัติภัยและการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ หรือทรัพยากรอื่น ๆ ของสถานศึกษาให้อยู่

ในสภาพที่ดีใช้งานได้ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้เรียน ครู บุคลากรในสถานศึกษา (อดิศร ดีปานธรรม, 2561) แนวทางการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ควรมีการตรวจสอบสภาพอาคารให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ควรจัดให้มีป้ายหรือสัญลักษณ์เตือนในบริเวณที่จะเป็นอันตราย จัดทำคู่มือการบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ สืบค้นและจัดทำข้อมูลแหล่งมั่วสุมและแหล่งอบายมุขรอบๆสถานศึกษา และจัดประชุมวางแผนการดำเนินการด้านสุขภาพอนามัยของบุคลากรและผู้เรียน (กนกกร อุณสถานนท์, 2563) การจัดสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัย มีวัสดุ อุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเหมาะสม (เนตรชนก ทองดำ, 2565) อีกทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ด้านโภชนาการแก่นักเรียน ครู บุคลากร ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดระบบรักษาความปลอดภัยดำเนินการควบคุมการดูแลการนำข้อมูลข่าวสารและสื่อบันเทิงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศไม่ให้นำเข้ามาเผยแพร่ในสถานศึกษา (ศิริพรรณ เกตุแก้ว, 2557) ซึ่งการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษานั้นจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และใช้กลยุทธ์ และเทคนิคการบริหารระดับสูงจึงจะสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จและจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกโดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกันอีกด้วย (ศศิธรดา แพงไทย, 2559, น.7)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นความปลอดภัยของนักเรียนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดบริการทางการศึกษาของโรงเรียนเพราะนอกจากจะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและปลอดภัยแล้วยังมีผลทางตรงต่อการพัฒนาคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตลอดถึงการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นของผู้ปกครองซึ่งผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในด้านด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย ด้านการให้บริการความปลอดภัย ด้านการจัดสวัสดิศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและและจากการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารแล้วพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาตลอดจนการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินการในด้านต่าง ๆ (บรรจง ลาวะสี, 2560) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาครู พัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาสถานศึกษาโดยผ่านกระบวนการความปลอดภัยซึ่งผู้บริหารจะต้องอาศัยบทบาทที่เหมาะสมกับการบริหารการกระตุ้น การชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานและใช้ศักยภาพสูงสุดของตนในการทำงานให้เกิดผลดี

จากสภาพปัญหาและสาเหตุที่กล่าวมาผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 เพื่อนำไปเป็น

แนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารที่จะเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและสถานศึกษาที่มีความปลอดภัยในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร

วสิษฐ์พล รอบจังหวัด (2562, น.36) ได้ให้ความหมายของบทบาทของผู้บริหาร ว่า บทบาทของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่ถูกคาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมสำหรับบุคคลที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ผู้บริหารจึงควรปฏิบัติและแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานหรืออำนาจหน้าที่ การงานที่ตนได้รับมอบหมายให้เหมาะสม โดยมีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหาร ซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง การบริหารงานการศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกโดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยี ในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่ และใช้กลยุทธ์ และเทคนิคการบริหารระดับสูงจึงจะสามารถนำพาองค์กร สู่อำนาจความสำเร็จ (ศศิธรดา แพงไทย 2559, น. 7)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) กล่าวว่า การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นการดำเนินงาน กำหนดแนวทางการวางแผนการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักเรียน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่าย โดยร่วมกันวางแผนป้องกัน แก้ไข ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน จึงจำเป็นต้องมีมาตรการและกิจกรรมเพื่อให้รับประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ(2565) ที่เน้นให้ปฏิบัติตามนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้จัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีความสำคัญ ดังนี้ 1) เร่งสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ และภัยอื่น ๆ 2) เร่งปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรมและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง 3) เสริมสร้างการรับรู้ ความเข้าใจความตระหนัก และส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม

และ 4) เร่งพัฒนาบทบาทและภารกิจของหน่วยงานด้านความปลอดภัยที่มีอยู่ในทุกหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินการอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์, กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา และภัทรภร ปุยสุวรรณ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วลีษฐ์พล รอบจังหวัด (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 8 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กนกอร อุณสถานนท์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและการเปรียบเทียบการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารด้านความปลอดภัยแตกต่างกันทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

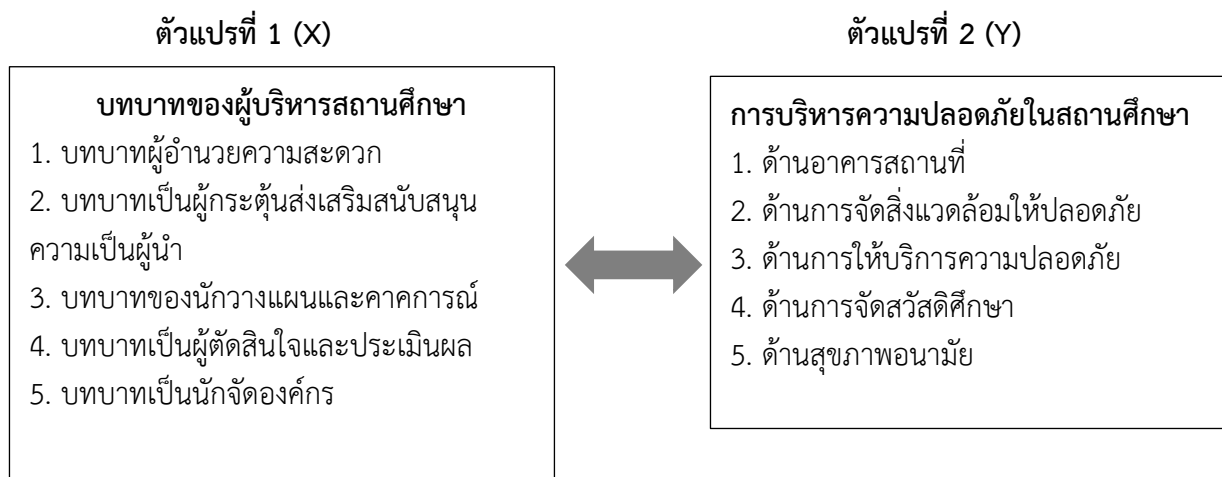
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของนักศึกษาและนักวิชาการทางการบริหาร การศึกษาซึ่งประกอบด้วย ศศิรดา แผงไทย (2559, น. 7) ปารีชาติ แก้วมณี (2559, น. 30) บรรจง ลาวะลี (2560, น. 210-214) จิตรจรรุญ ทรวงวิทยา (2561, น. 54-55) สุกฤตยา ปงกันทา (2561, น. 24) วลีษฐ์พล รอบจังหวัด (2562, น. 36) Derick Meado (2016) และ คนเนเชวิช (Knezevich) สามารถสังเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาออกมา 5 บทบาทที่สำคัญ คือ 1) บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน 2) บทบาทเป็นผู้กระตุ้นและแรงจูงใจ 3) บทบาทเป็นนักวางแผน 4) บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ และ 5) บทบาทเป็นผู้จัดองค์กร

ซึ่งเป็นบทบาท รูปแบบหรือแบบแผนพฤติกรรมที่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษา

การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา

จากแนวคิดขอบข่ายการบริหารความปลอดภัยของนักการศึกษา นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) สุเวช พิมน้ำเย็น (2560) สุชีรา ใจหวัง (2560) อติศร ดีปานธรรม (2561) กนกอร อุ่ณสถานนท์ (2563) ปัญญชิตา สมบัติเพิ่ม (2565) และสุพัทธ์ เลยกกลาง (2566) จากขอบข่ายการบริหารความปลอดภัยตามที่กล่าวมาข้างต้น สามารถวิเคราะห์การบริหารความปลอดภัยออกมาเป็น 5 ด้านที่สำคัญ คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย 3) ด้านการให้บริการความปลอดภัย 4) ด้านการจัดสวัสดิศึกษา และ 5) ด้านสุขภาพอนามัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังรูป

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ครูจำนวน 637 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2566) 2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 240 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan.1970, pp. 607 - 610) โดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกครูผู้สอนของแต่ละอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 บทบาท คือ บทบาทผู้อำนวยการความสะดวก บทบาทเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนความเป็นผู้นำ บทบาทของนักวางแผนและคาดการณ์ บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจและประเมินผล และบทบาทเป็นนักจัดองค์การ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย ด้านการให้บริการความปลอดภัย ด้านการจัดสวัสดิศึกษา และด้านสุขภาพอนามัย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 บทบาท ได้แก่ 1) บทบาทผู้อำนวยการความสะดวก 2) บทบาทเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนความเป็นผู้นำ 3) บทบาทของนักวางแผนและคาดการณ์ 4) บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจและประเมินผล และ 5) บทบาทเป็นนักจัดองค์การโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย 3) ด้านการให้บริการความปลอดภัย 4) ด้านการจัดสวัสดิศึกษา และ 5) ด้านสุขภาพอนามัย โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson product moment correlation coefficient และนำค่าที่ได้ไปแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทของนักวางแผนและคาดการณ์ รองลงมา คือด้านบทบาทเป็นผู้ตัดสินใจและประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านบทบาทผู้อำนวยความสะดวก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพอนามัย รองลงมา คือ ด้านการจัดสวัสดิศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	1. ด้านอาคารสถานที่	2. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย	3. ด้านการให้บริการความปลอดภัย	4. ด้านการจัดสวัสดิศึกษา	5. ด้านสุขภาพอนามัย	ภาพรวมการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา
1. บทบาทผู้อำนวยความสะดวก	.495**	.519**	.435**	.482**	.475**	.589**
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนความเป็นผู้นำ	.484**	.584**	.489**	.475**	.489**	.610**
3. บทบาทของนักวางแผนและคาดการณ์	.459**	.509**	.403**	.396**	.408**	.532**
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจและประเมินผล	.366**	.505**	.444**	.489**	.503**	.567**

การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	1. ด้านอาคารสถานที่	2. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย	3. ด้านการให้บริการความปลอดภัย	4. ด้านการจัดสวัสดิศึกษา	5. ด้านสุขภาพอนามัย	ภาพรวมการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา
5. บทบาทเป็นนักจัดองค์กร	.409**	.456**	.377**	.446**	.453**	.524**
ภาพรวมบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	.522**	.599**	.508**	.540**	.550**	.667**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหาร (x) กับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา (y) โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .667 โดยเรียงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหาร (X) กับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ของแต่ละคู่จากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง บทบาทเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .610 อันดับสอง บทบาทผู้อำนวยการความสะอาด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .589 อันดับสาม บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจและประเมินผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .567 อันดับสี่ บทบาทของนักวางแผนและคาดการณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .532 และอันดับสุดท้าย บทบาทเป็นนักจัดองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .524

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการทุก ๆ ด้านของโรงเรียนจึงได้พัฒนาตนเองให้เป็นนักวางแผนและคาดการณ์ ผู้บริหาร

สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาติชาย ศรีจันทร์ดี (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู 2556. พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้านเช่นเดียวกัน

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาของผู้บริหารที่มีการดำเนินงานการแสดงออกของพฤติกรรมในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินการด้านการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน อำนาจการ ร่วมมือ จัดทำ แนะนำของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ มีส่วนช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับความคิดเห็นกว้างขวาง หลายนั่ง หลายนม และเกิดความรอบคอบมั่นใจในการตัดสินใจ ได้การดำเนินการและพัฒนาระบบความปลอดภัยภายในสถานศึกษา มีการตรวจสอบสภาพอาคารให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยใช้แบบสำรวจจากเกณฑ์มาตรฐานของอาคารสถานที่ ตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชั้นพื้นฐานกำหนด มีการรายงานฝ่ายบริหารเพื่อให้มีการปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารสถานที่เป็นประจำทุกภาคปีการศึกษา มีผู้รับผิดชอบและตรวจสอบความปลอดภัยของบริเวณสถานศึกษา มีมาตรการด้านความปลอดภัยในแต่ละกิจกรรมรวมทั้งกิจกรรมพิเศษเพื่อส่งเสริมและพัฒนาด้านความปลอดภัย มีการจัดกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ที่สามารถเข้าใจถึงอันตรายต่าง ๆ และความไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นและมีวางแผนการดำเนินการด้านสุขภาพอนามัยของบุคลากรและนักเรียน สอดคล้องกับ สุชีรา ใจหวัง (2560) ที่กล่าวถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษาว่าเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความสุขและการการได้รับ การปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัย

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต1โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามนโยบายอย่างเต็มความสามารถและด้วยความเต็มใจ สามารถชกแจง กระตุ้น โน้มน้าว ให้กำลังใจและมีการประนีประนอมเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานในทิศทางที่ถูกต้อง มีการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการจูงใจหรือกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพสนับสนุน ส่งเสริมและกระตุ้นให้การดำเนินงานของสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพและจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเกิดทักษะในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในลักษณะการระดมความคิดและทัศนคติอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ เรืองยศ แวดล้อม (2559) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องมีบทบาทในการจัดการสถานศึกษา ต้องรู้ถึงเทคนิค ในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ เพื่อนำองค์กรให้ไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2560) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านบทบาทผู้อำนวยความสะดวก ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อตอบสนองต่อแผนงานของสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ มีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน กิจกรรมการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมเสริมทักษะชีวิต จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานตามกิจกรรมต่าง ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาอย่างเพียงพอเหมาะสมและกำหนดหน้าที่ ภาระงานให้กับบุคลากรอย่างทั่วถึงและเหมาะสม เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

2.1 ด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารควรมีการผู้บริหารมีการแต่งตั้งบุคลากรในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ อย่างชัดเจนและเหมาะสม เพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย ผู้บริหารควรดำเนินการผู้บริหารจัดการให้มีผู้รับผิดชอบ และตรวจสอบความปลอดภัยของบริเวณสถานศึกษา มีการจัดทำป้ายเตือนภัยที่ถูกต้องเหมาะสมและจัดให้มีถังขยะแยกประเภทแต่ละประเภทอย่างชัดเจนอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

2.3 ด้านการให้บริการความปลอดภัย ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีการจัดการให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียนแก่เด็กให้มากขึ้น เพื่อความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านการจัดสวัสดิศึกษาผู้บริหารควรดำเนินการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในบ้าน เช่น การใช้ไฟฟ้า ไม้ขีด และแก๊ส เป็นต้นและจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การเลือกอาหารเครื่องดื่ม การใช้ช้อนกลาง อย่างถูกต้อง อย่างเหมาะสม

2.5 ด้านสุขภาพอนามัย ผู้บริหารควรดำเนินการจัดให้มีโครงการหรือการดำเนินการเพื่อรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานศึกษาที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพเพิ่มเติมจากเดิมที่เคยมีอยู่

3. จากผลการวิจัย พบว่าบทบาทของผู้บริหารกับการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต1 มีความสัมพันธ์กัน ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรมีบทบาทในการพัฒนากระบวนการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตาม

นโยบายอย่างเต็มความสามารถและด้วยความเต็มใจเพื่อเป็นการส่งผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาในประเด็นต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา
2. ควรมีการวิจัยการบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ
3. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กนกอร อุณสถานนท์. (2563). *การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร*. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ. (2564). *นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ.
- กระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ. (2565). *นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการศึกษาศึกษาธิการ.
- จิตรจรรุญ ทรวงวิทยา. (มกราคม – มิถุนายน 2561). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 3(1), หน้า 41 - 57.
- เนตรชนก ทองดำ. (2565). *การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7. วิทยานิพนธ์*. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- บรรจง ลาวะลี. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีอยุธยา*, 6(2), หน้า 206 - 215.
- ปัญญาธิตา สมบัติเพิ่ม. (2565). *การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- ปาริชาติ แก้วมณี. (2559). *บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการศึกษา และทำให้บริการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์. (พฤษภาคม – สิงหาคม 2557). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(2), หน้า 173 - 178.

- เรืองยศ แวดล้อม. (2556). *การนำ Leading*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.mbuisc.ac.th/phd/academic/leading.pdf>.
- ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์. (กันยายน-ธันวาคม 2560). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 28(3), หน้า 57 - 63.
- วสิษฐ์พล รอบจังหวัด. (2562). *บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ศศิธรดา แผงไทย. (มกราคม - มิถุนายน 2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 6(1), หน้า 7 - 11.
- ศิริพรรณ เกตุแก้ว. (2558). *การดำเนินการรักษาความปลอดภัยตามมาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหาทางสังคมของโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารงานโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุกฤตยา ปงกันทา. (2561). *กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2*. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- สุชีรา ใจหวัง. (2560). *การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- สุพักตร์ เลยกกลาง. (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2566). การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(1), หน้า 465 - 474.
- สุเวช พิมน้ำเย็น. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560). การประเมินการจัดสภาพแวดล้อมและการจัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี*, 6(2), หน้า 25 - 31.

อดิศร ดีปานธรรม.(2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.

Derick, M. (2016). *The Role of the Principal in Schools*. Retrieved from: <http://teaching.about.com/od/admin/tp/Role-Of-The-Principal.htm>, 18 Aug 2021.

Knezevich, S. J. (1984). *Administration of Public Education*. 4th ed. New York: Harper and Row.

Krejcie, R.V., & Morgan D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607 - 608.

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

Participatory School Administration of Administrators Affecting School Effectiveness
under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2

จิรัชญา กลิ่นน้ำหอม¹ และวรรณรี ปานศิริ²

Jiratchaya Klinnamhorm¹ and Wannaree Pansiri²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์^{1,2}

E-mail: Jiratchaya.9195@gmail.com¹, Wannaree.pan@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (4) เพื่อวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 289 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และ (4) การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research has four objectives: (1) to analyze the level Participatory school administration of administrators under the Prachuap Khiri Khan primary educational service

area office 2 (2) to analyze the effectiveness of school (3) to analyze the relationship between the participative administration and the effectiveness of school and (4) to analyze the participative administration of administrators affecting school effectiveness under the Prachuap Khiri Khan primary educational service area office 2. This research is quantitative research. The samples were 289 administrators, teachers and educational personnel in schools under the Prachuap Khiri Khan primary educational service area office 2, by simple random sampling method. The instrument for collecting data was questionnaire. The statistics used for data analysis by using frequency values, percentage values, standard deviation averages, Pearson's product – moment correlation coefficient and multiple regression analysis. The results of the research found that (1) participatory administration of administrators overall and each aspect is at a high level (2) the level effectiveness of school overall and each aspect is at a high level. (3) the relationship between the participative administration and the effectiveness of school, there is a relationship statistically significant at the .01 level and (4) the participative administration of administrators affecting school effectiveness under the Prachuap khiri khan primary educational service area office 2, there is statistically significant at the .01 level.

Keywords: Participative administration, effectiveness of school, school administrators

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานภายในสถานศึกษา เป็นการให้การศึกษที่พัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาพลเมืองของประเทศไทย ที่ส่งผลต่อความเจริญงอกงามของประเทศ โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ ควบคู่คุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพในการศึกษาและประกอบอาชีพ

ปัจจัยหลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ คือ ครู ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสองส่วน คือ คุณภาพของตัวครูและคุณภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คุณลักษณะพื้นฐานของความเป็นครู คือต้องมีความรักศรัทธาในวิชาชีพของตนเอง มีความเมตตา เอาใจใส่ ดูแล ช่วยเหลือ มุ่งมั่น พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และสิ่งสำคัญที่สุด คือ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ที่เกิดประโยชน์กับลูกศิษย์โดยตรง ผู้ที่มีบทบาทในการจัด

การศึกษาและบริหารจัดการสถานศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการไขไปสู่ความมีประสิทธิภาพของการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารไม่สามารถทำงานได้ทุกอย่างให้สำเร็จได้ โดยลำพังจึงจำเป็นต้องอาศัยเพื่อนร่วมงานและกระบวนการการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ความสามารถในการสร้างคน สร้างงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ให้งานออกมามีคุณภาพทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งในปัจจุบันมีกระแสวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนามนุษย์ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา ในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการในสังคม เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมที่มีคุณธรรม จริยธรรม รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1) ซึ่งสาเหตุสำคัญของการขาดประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา คือ ศูนย์รวมอำนาจในส่วนกลางมากเกินไป ขาดการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบ มีการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศที่ไม่ทันสมัย การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกลวิธีหนึ่งในการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา ที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จ มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรได้นำหลักการบริหารและมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และตัดสินใจร่วมกัน รวมทั้งได้มีโอกาสในการเสนอแนวคิด ในการแก้ไขปัญหา และมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 28)

การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552 - 2561) มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 3) ที่กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) จัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาสูงสุด มีการยกย่อง ชื่นชม ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานส่งผลให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ สามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานที่ได้กำหนด และสามารถวัดความสำเร็จกับวัตถุประสงค์ได้ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2563, น. 203 - 204) สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสามารถวัดได้จากการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ โดยสามารถวัดได้จากการพิจารณาความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จนทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานของสถานศึกษาในด้านการบริหารงานและด้านการจัดการศึกษา (จร สุนทรายุทธ, 2551, น. 459)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีการจัดกระบวนการบริหารที่ดี มีภารกิจในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพที่พึงประสงค์ตาม

หลักสูตร แต่ยังคงประสบปัญหาในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และจากการพิจารณาว่าสถานศึกษามีประสิทธิผลหรือไม่นั้นมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การที่สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใด พิจารณาได้จากความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนา นักเรียนให้มีทัศนคติเชิงบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนสถานศึกษาให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ภารดี อนันต์นาวิ (2563, น. 215 - 216)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญ และประโยชน์ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา ทำให้เกิดการพัฒนางานวิจัย การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้นำข้อมูล จากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปปรับใช้ในสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสามารถนำผลวิจัยมาเป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐาน ในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
4. เพื่อวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ของนักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยเมตต์ เมตต์การุณจิต (2562, น. 72) ทินกร ประเสริฐหล้า (2563, น. 91) สุภัททา อินทรศักดิ์ (2561, น. 27) รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย (2557, น. 21) พิณสุดา สิริธรงค์ศรี (2558, น. 44 - 45) และซัชคิน (SaShkin, 2021, pp. 258 - 263) ได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญสรุปได้ว่า การบริหาร สถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันอย่างอิสระ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ ใ้ใช้ความรู้ความสามารถ สติปัญญาและประสบการณ์มาปรับปรุงสถานศึกษา

เพื่อให้การปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ก่อให้เกิดความเข้าใจและความสามัคคี ซึ่งการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม นั้น มีบทบาทและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล ส่งเสริมกระบวนการทำงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน ส่งผลให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประสิทธิผลของสถานศึกษา

จากแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ปารีชาติ สมใจ (2556, น. 11 - 12) และภารดี อนันต์นาวิ (2563, น. 29) สรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาหมายถึง ความสำเร็จของการดำเนินการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยการใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เข้ามาบริหารงานให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน ดังนั้นประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารต้องคำนึงและนำมาเป็นประเด็นในการพิจารณาประกอบรายละเอียดเป็นความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ตลอดจนมีความสามารถในการบูรณาการ ซึ่งผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารจึงควรปฏิบัติตนให้เหมาะสม สร้างความไว้วางใจให้กับผู้ร่วมงาน เป็นที่ยอมรับ มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นที่ปรึกษาที่ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการลดช่องว่างซึ่งกันและกัน และสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การยกย่องชมเชย และให้รางวัลในบางโอกาส เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ตั้งเป้าหมายไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทินกร ประเสริฐหล้า (2563, น. 91) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และประสิทธิผลของโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

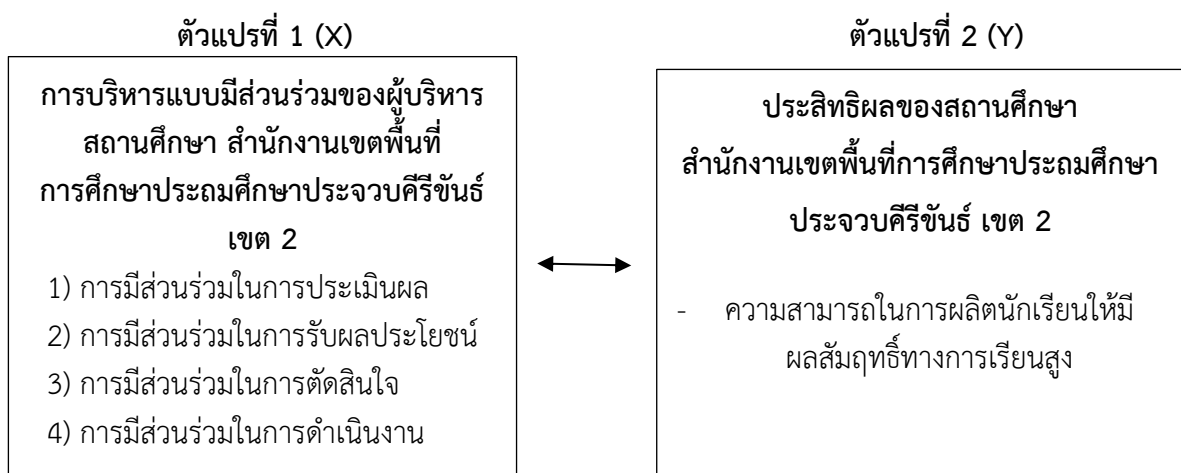
เมตต์ เมตต์การุณจิต (2562, น. 72) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลของสถานศึกษา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เสาวนีย์ เตือนเด่น และคณะ (2558, น.458) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรีตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ฐิตา วิหครัตน์ (2558, น. 15) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารศึกษาจากแนวคิดของ เมตต์ เมตต์การุณ จิต (2562, น. 71 - 75) ทินกร ประเสริฐหล้า (2563, น. 245 - 249) พิณสุดา สิริธรรังศรี (2558, น. 44 - 45) เสาวนีย์ เตือนเด่นและคณะ (2558, น. 8) สุภัททา อินทรศักดิ์ (2561, น. 27) รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย (2557, น. 84 - 87) ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาจากแนวคิดของภารดี อนันต์นาวิ (2563, น. 215 - 216) จากนั้นนำมาวิเคราะห์ และปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรูปประกอบที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 1,040 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ประจำปี 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 289 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงาน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้นี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย (John W. B. อ้างถึงใน พอรุ่ง แสงนวล, 2563, น. 101)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลตามเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย (John W. B. อ้างถึงใน พอรุ่ง แสงนวล, 2563, น. 101)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรตามโดยวิธี Enter

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยสรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำเสนอในภาพรวมและรายด้าน ผลการวิเคราะห์เป็น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.73	0.62	มาก	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.76	0.61	มาก	1
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.55	0.78	มาก	4
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.69	0.68	มาก	3
สรุปภาพรวม	3.68	0.67	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.68, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ (\bar{X} = 3.76, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ ด้านการประเมินผล (\bar{X} = 3.73, S.D. = 0.62) ด้านการดำเนินงาน (\bar{X} = 3.69, S.D. = 0.68) และด้านการตัดสินใจ (\bar{X} = 3.55, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยนำเสนอในภาพรวมและรายด้านผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับการยอมรับ
ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	3.76	0.58	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76, S.D. = 0.58$)

3. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ประสิทธิผลของสถานศึกษา
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.00	.794**	.730**	.709**	.592**
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์		1.00	.788**	.780**	.729**
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			1.00	.816**	.731**
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน				1.00	.776**

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ซึ่งภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .776 โดยเรียงความสัมพันธ์ ของแต่ละคู่จากมากไปน้อยดังนี้

1. ด้านที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .776
 2. ด้านที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .731
 3. ด้านที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .729
 4. ด้านที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .592 ตามลำดับ
4. ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของ ผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของ ผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา	b	S.E.b	Beta	t-values	p-values
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	-0.128	0.057	-0.135	-2.254	0.025
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	0.309	0.067	0.320	4.636	0.000
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.156	0.051	0.209	3.088	0.002
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	0.388	0.056	0.452	6.879	0.000
R = 0.810	$R^2=0.656$ $S_e=0.651$ $F=135.49$ 0.000				

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิผล ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.81 ค่าสัมประสิทธิ์แบบการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.656 และสามารถนำปัจจัยการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน ไปพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 65.6 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.651

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น และร่วมกันตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้ความรู้ความสามารถ สติปัญญาและประสบการณ์ มาปรับปรุงสถานศึกษา เพื่อให้งานที่ร่วมกันรับผิดชอบนั้นบรรลุเป้าหมาย ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเมตต์ เมตต์การุณจิต (2562) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารและครูจะต้องคำนึงและนำประเด็นในการพิจารณาประกอบรายละเอียด ความสำคัญของประสิทธิผลของ

สถานศึกษา การนำผลการเรียนของนักเรียนมาเป็นข้อมูลในการวางแผน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยมีการปรับตัวทั้งภายในและภายนอกให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยตนเองจากปัญหาภายในโรงเรียน ตลอดจนมีความสามารถในการบูรณาการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเมตต์ เมตต์การุณจิต (2562) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ในทุกด้านเช่นเดียวกัน

3. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอันดับหนึ่ง คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อันดับสองด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อันดับสามด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และอันดับสุดท้าย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีการพัฒนาสถานศึกษาใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทินกร ประเสริฐหล้า (2553) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถาน พบว่า การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.656 ทั้งนี้เพราะ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเกิดจากการร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา และร่วมกันประเมินผลและตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และส่งเสริมสนับสนุนการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของของเมตต์ เมตต์การุณจิต (2562, น. 85) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอำนาจพยากรณ์เท่ากับ 0.581 และสอดคล้องกับแนวคิดของของ ทินกร ประเสริฐหล้า (2563, น. 159 - 160) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อประสิทธิผล มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาใช้เวลาในการพิจารณาข้อมูลให้ถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจ จึงทำให้ระดับความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารและครูต้องร่วมกันตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2. จากการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยพิจารณาเป็นรายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการอยู่ในระดับดีเยี่ยม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ปัญหา และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบ และจัดแนวทางในการวางแผน แก้ไขปัญหาด้านวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการอยู่ในระดับดีเยี่ยม

3. จากการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้น ควรให้ทุกฝ่ายมีบทบาทสำคัญในการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

4. จากการศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้น ควรจัดอบรมสัมมนา ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด และให้ความสำคัญในการบริหาร โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารสถานศึกษาในประเด็นอื่น ๆ เช่น การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

2. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

3. ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

บรรณานุกรม

ฐิตา วิหครัตน์. (2558). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.

- ทินกร ประเสริฐหล้า. (2563). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป : ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ปาริชาติ สมใจ. (2556). *อิทธิพลของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา*. สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พอรัฐ แสงนวล. (2563). *การบริหารความเสี่ยงกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 9*. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พิณสุดา สิริธรงค์ศรี. (2558). *การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2563). *หลักการและแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี: มนตรี.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2562). *การจัดการศึกษา โดยชุมชน เพื่อชุมชนและสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : ไทยร่วมเกล้า.
- รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย. (2557). *ทักษะทางวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (2566). *แผนปฏิบัติการราชการประจำปี 2565*. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *คู่มืองานการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุภัททา อินทรศักดิ์. (2561). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- SaShkin, M. (2021). Participative management is an ethical imperative. *Organization Dynamics*, 12(4), หน้า 258 - 263.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

The Factors Affecting to the Happiness of Teachers' Working Office of
Vocational Education Commission Prachuap Kiri Khan Province

โสดา สิทธิชัย¹ และวรรณรี ปานศิริ²

Soda Sitthichai¹ and Wannaree Pansiri²

นักศึกษาระดับปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: divinezjoe@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับปัจจัยของความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (4) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และหากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า (1) ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ความคิดเห็นต่อระดับความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ (4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล ความสุขในการทำงานของครู สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Abstract

This research has 4 objectives (1) to study the level of factors affecting happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province (2) to analyze

the level of happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province (3) to analyze the relationship between factors and happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province (4) to analyze factors affecting happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province. This research is quantitative. The samples were 172 teachers. The research instrument was questionnaire. The statistics were frequency analysis, percentage average, standard deviation and Pearson's product – moment correlation coefficient. The research results were found that: (1) the opinions about affecting happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province in overall was at high level (2) the opinions about the level of happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province in overall was at high level (3) the factors and the happiness in teachers' working under the vocational education Prachuap kiri khan province, there is relationship at .05 level of statistical significance and (4) Factors affecting the happiness at work of teachers under the Office of the Vocational Education Commission, Prachuap Khiri Khan Province include organizational factors. Relationship factors Leadership factors and factors regarding job characteristics.

Keywords: Factors affecting to, the happiness of teachers' working, office of vocational education commission

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ในยุทธศาสตร์หนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีความสุขเป็นเป้าหมายหลักได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ที่มาจากการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข มุ่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมบนฐานของความมีเหตุมีผล ดำรงชีวิตอย่างมั่นคงทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีความปลอดภัย น่าอยู่ บนพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม เสริมสร้างจิตสำนึกด้านสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และความตระหนักถึงคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อลดความขัดแย้งเพื่อมุ่งสู่การสร้าง “ความสุข” ให้เกิดขึ้น ซึ่งเมื่อคนในระดับปัจเจกมีความสุขแล้วก็จะส่งผลให้ชุมชนมีความสุขจากชุมชนก็จะขยายผลไปยังสถาบันต่าง ๆ และรวมไปถึงระดับประเทศในที่สุด (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), 2565)

ดังนั้นคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีจะนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตและส่งผลต่อไปยังความสุขในการทำงาน คนทำงานที่มีความสุขนั้น ไม่ได้หมายถึงรายได้เป็นสิ่งเดียวที่สำคัญที่สุดต้องมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีด้วย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา งานและองค์กรมานิออร์ (Manion. 2003) ได้อธิบายแนวความคิดเกี่ยวกับ ความสุขในการทำงาน (Happiness at Work) ว่าเป็นผลตอบสนองที่เกิดจากการเรียนรู้โดยการยิ้ม หัวเราะ ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดความสำเร็จในการทำงาน ทำให้แสดงอารมณ์บวก เช่น มีความสุขและความสนุกสนาน ความสุข จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงาน และเกิดความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมาย เกิดความผูกพันกับองค์กร ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้านดังนี้ 1) การติดต่อสัมพันธ์ (Connections) 2) ความรักในงาน (Love of the Work) 3) ความสำเร็จในงาน (Work Achievement) 4) การเป็นที่ยอมรับ (Recognition)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดในกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบจัดการด้านการอาชีวศึกษา มีการกำหนดแนวคิดการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้ การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ปวช.) ระดับเทคนิค (ปวส.) ระดับเทคโนโลยีปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ และการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะอาชีพระยะสั้นและระยะยาว ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับ ปรัชญาการอาชีวศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) กรอบแนวคิดนี้จะสำเร็จได้บุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในทุกหน่วยตลอดจนสถานศึกษาต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ อย่างเข้มแข็งด้วยการทุ่มเทกำลังกาย กำลังสติปัญญา เต็มความสามารถ แต่หากครูขาดความสุขในการทำงานก็จะไม่สามารถทำภารกิจทั้งการสอน และ อื่น ๆ ให้บรรลุตามพันธกิจได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของความสุข ที่มีผลต่อการทำงาน จึงต้องการที่จะทราบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงานของครู ในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อพัฒนาผลลัพธ์ในการทำงานของครู และเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางในการพัฒนาความสุขของครู และสามารถเอาไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์นโยบายต่าง ๆ เพื่อสร้างความสุขในองค์กร ส่งผลให้มีความพร้อมและประสิทธิภาพในการทำงาน และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับปัจจัยของความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ (4) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราในเรื่องต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงาน

1.1 ความหมายของความสุขในการทำงาน

อัญมณี วัฒนรัตน์ (2556) ได้ให้ความหมายของความสุขในการทำงานว่า ความสุขในการทำงาน หมายถึง ปฏิบัติการรับรู้ที่เกิดจากสภาวะทางร่างกายมีการตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับจากภายนอกผนวกกับความต้องการภายในใจที่ตรงตามความต้องการของตนเองในขณะที่ทำงาน จนทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน เกิดความสมดุลทางด้านร่างกายและจิตใจ นำไปสู่การมีประสิทธิภาพ ในการทำงาน สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงานตลอดจนการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น

ภูริชญา ยิ้มแย้ม (2557) ได้ให้ความหมายของความสุขในการทำงานว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งรับรู้ ถึงความรู้สึกในอารมณ์ทางบวก อันเนื่องมาจากผลการทำงาน มีความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ กล่าวโดยสรุป ความสุขในการทำงาน หมายถึง สิ่งที่ได้รับจากการทำงานของครู ที่แสดงออกจากความรู้สึก ท่าที และสภาพจิตใจในการปฏิบัติงาน แสดงออกให้เห็นเชิงประจักษ์ โดยทางพฤติกรรม อันเป็นปฏิกิริยาต่อสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และความสุขของครูจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6

ประพนธ ผาสุกยี่ด (2559) ได้อธิบายถึงลักษณะของการมีความสุขในการทำงานว่าเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนทำงานอย่างมีความสุขนั้น งานที่ทำมีความท้าทาย และเปิดโอกาสให้ ผู้ปฏิบัติได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้สึกมีคุณค่า เป็นสิ่งที่สามารถทำให้เกิดความสุข ในการทำงานได้ควบคู่กับวัฒนธรรมการทำงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้ตัดสินใจ มีส่วนร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสำหรับปัจจัยแวดล้อม สภาพแวดล้อมในที่ทำงานส่งเสริมหรือเอื้ออำนวยต่อการทำงาน และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอย่างมาก และปัจจัยสุดท้ายภาวะผู้นำ ผู้ส่งเสริม การทำงาน ทำให้ทิศทางการชัดเจนในการทำงานสามารถสร้างขวัญกำลังใจได้ดีอีกด้วย

1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงาน

ความสัมพันธ์ในที่ทำงาน เลยาร์ด (Layard, 2018) ได้กล่าวถึงความสุข ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของคนในที่ทำงานจากการศึกษาในประเทศเยอรมันนี้ พบว่าคนที่มิเพื่อนในที่ทำงานมีความสุขมากกว่าคนที่ไม่มีสังคม ที่เป็นเช่นนี้เพราะการมีสังคมในที่ทำงาน ให้ประโยชน์หลายประการแก่การทำงาน เช่น รู้สึกว่ามีคนรักทำให้ระดับฮอร์โมนมีความสมดุลมากขึ้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552) ได้กล่าวถึงองค์กรที่อบอุ่น และมั่นคงให้ความสำคัญกับคนในองค์กร และเป็นกำลังใจที่ดีในการทำงาน เพราะเพื่อนในที่ทำงานเป็นเหมือนภูมิคุ้มกันเป็นกำลังใจ ในการที่เรา จะเผชิญกับงานใหญ่ หรืออุปสรรคในงานได้ ทำให้เรามุ่งมั่นในการทำให้ชีวิตเราดีขึ้น ฉะนั้น สังคมในองค์กรเข้มแข็ง องค์กรก็ย่อมมั่นคงเสมอ องค์กรควรจัดกิจกรรมร่วมกันกับคนในที่ทำงานบ่อยๆ เพื่อสร้างความเป็นกันเอง และความรู้สึกดีต่อกันระหว่างคนทำงานด้วยกัน กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความใกล้ชิดกันมากขึ้นระหว่างคนในองค์กรจะเป็น

การเพิ่มความสุข ของคนทำงานมากขึ้น วรารัตน์ ทองถาวร (2558) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ในองค์กร ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน เมื่อทุกคนในองค์กรสามารถทำหน้าที่แทนกันได้เมื่อมีงานเร่งด่วนเมื่อมีปัญหา ก็จะคอยเป็นกำลังใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในวันหยุดหรือวันสำคัญก็จะได้พบปะ มีกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข กล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ในองค์กรมีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงาน

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในองค์กร หมายถึง องค์ประกอบของสมาชิกในองค์กร ที่ทำให้เกิดความสุขจากการทำงานของครูที่แสดงออกจากการได้รับการสนับสนุนจากคนในองค์กรด้วยกัน ในการปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลา การวางแผนการดำเนินชีวิตด้านหน้าที่การงานและครอบครัว โดยมีการแบ่งเวลาให้กับการทำงานและแบ่งเวลาให้กับการผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานได้อย่างเหมาะสม

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงาน

ณัฏฐิร ศรีรักษา (2565) เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง มี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านบรรยากาศขององค์กร

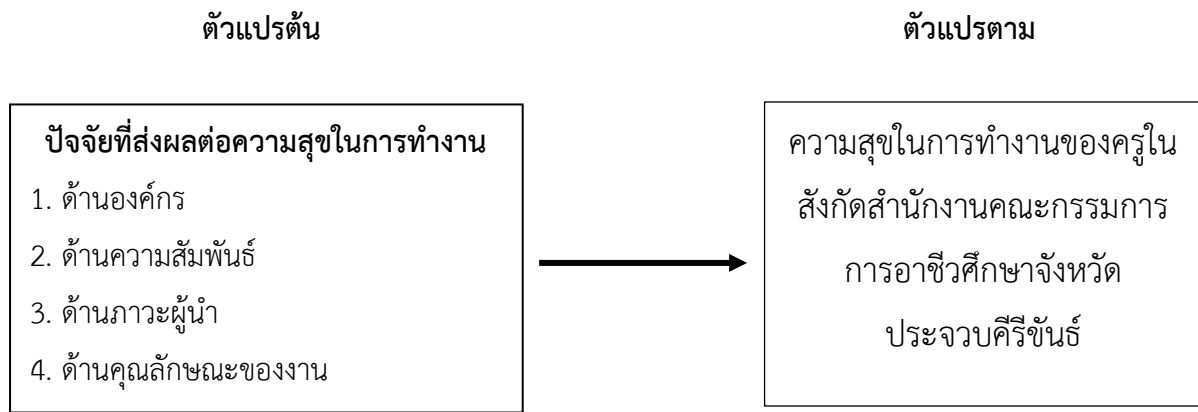
ศิริญา สุรัมย์ (2558) เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน

กนกนันท์ ยศหนัก (2564) เสนอปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มี 4 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผลตอบแทน 2) ปัจจัยด้านความสำเร็จ 3) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน และ 4) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงาน หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของครูนั้นมีความหลากหลายจัดจำแนกไปตามแต่ละสถานการณ์ บริบทที่ต่างกันออกไป ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์วรรณกรรม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูมีดังต่อไปนี้ ด้านองค์กร ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณลักษณะของงาน ปัจจัยด้านความสำเร็จ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ และปัจจัยด้านผลตอบแทน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานตามแนวคิดของ ธาณิชา มุลอามาตย์ (2561) ณัฏฐิร ศรีรักษา (2565) ชุมสุข สุขหิน (2563) และกนกนันท์ ยศหนัก (2564) เสนอเป็นกรอบการวิจัย ดังรูปข้างล่าง

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากสถานศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน และวิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี จำนวนทั้งหมด 302 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 172 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์โร่ ยามาเน่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ (Check List) จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านด้านองค์กร ปัจจัยด้านด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน และตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงาน มีลักษณะเป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผล โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความสัมพันธ์ มากที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านองค์กร โดยอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน โดยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ อยู่ในระดับมาก รองลงมาท่านรู้สึกว่าได้ทำงานที่ดีและมีความภูมิใจในงานที่ทำ อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดท่านเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินและสนุกกับงานที่ทำ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน ($r = .793$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ($r = .652$) อันดับที่สาม คือปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ($r = 0.628$) และมีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านองค์กร ($r = 0.300$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของครู	b	Std. Error	B	t	Sig.
ค่าคงที่	-0.925	0.171		-5.40	0.00*
1)ปัจจัยด้านองค์กร	0.142	0.024	0.188	5.85	0.00*
2)ปัจจัยด้านความสัมพันธ์	0.284	0.031	0.320	9.02	0.00*
3)ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ	0.165	0.032	0.191	5.09	0.00*
4)ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน	0.651	0.044	0.561	14.90	0.00*

R = 0.911 R² = 0.830 S_e = 0.826 F = 212.24 Sig.=0.000

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.830 และสามารถนำปัจจัยทั้ง 4 ไปพยากรณ์ความสุขของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ ร้อยละ 83.0 โดยมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (S_e) เท่ากับ 0.826

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาณิชชา มุลอามาตย(2562) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน พบว่า ปัจจัยด้านองค์กรส่งผลต่อความสุขในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด และปัจจัยด้านภาวะผู้นำสอดคล้องกับแนวความคิดของ อุดลย วิริยาพันธ์ (2561) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องค้นหาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู และนำปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้นมาสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร ผ่านการสร้างระบบคนที่เหมาะสมและสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี และเป็นไปตามแนวความคิดของ บดินทร วรรณเกตุ (2562) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตาม ย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือมีประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่งผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดีแต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดีแม้การจัดองค์กรถูกต้อง หรือดีเพียงใดก็ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งมีผลให้บุคลากรเกิดความยินดีในงานที่มีส่วนร่วมในงานและเกิดความสุขในการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจได้นั้น การทำงานที่มีความสุขควรประกอบไปด้วย ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรในองค์กร การมีสังคมในการทำงานที่ดี การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำงานที่มีความสนุก มีความท้าทาย มีความเป็นอิสระ มีหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานที่ดี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ปิยะพร วงษ์อุดม (2562) กล่าวว่า ความสุขของคนทำงาน เป็นประสบการณ์และความรู้สึกของคนทำงานที่ต้องการให้ตนเป็นที่ยกย่อง และยอมรับจากคนทั่วไป การได้ทำงานในที่ทำงานที่มีความมั่นคง มีความก้าวหน้า มีการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาอย่างทั่วถึง การมีผู้บังคับบัญชาที่มีความเมตตาและกรุณา การมีเพื่อนร่วมงานที่จริงใจ การได้รับสวัสดิการที่พอเพียง และการได้รับความปลอดภัยจากการทำงาน ถ้าคนทำงานได้รับสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างบ่อยครั้งและต่อเนื่อง คนทำงานก็จะทำงานอย่างมีความสุข

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พิจารณารายปัจจัย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง คือ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน ปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของงาน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เพราะ คุณลักษณะของงาน เป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการเป็นลำดับแรกเพื่อให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา วาณิชวสิน (2560) ลิพแฮมและโฮว (Lipham and Hoeh, 1974 อ้างถึงใน จรัส อติวิทยากรณ์, 2554, น. 318) ลาซาร์สเฟลด์ (Lazarsfeld, 1963 อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2553, น. 128) ได้เสนอความคิดในลักษณะเดียวกันว่า ผู้นำควรสร้างระบบคน การสรรหาลักษณะงาน ความสามารถเข้ามาทำงานและมอบหมายงานให้เหมาะสมสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดีพร้อมทั้งต้องส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ การใช้คนไม่ใช่ใช้อย่างเครื่องจักรแต่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการบริหารบุคคลสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ นิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Education, 2013, p. 205 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556, น. 70-75) ได้กล่าวว่า ลักษณะของความสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยลักษณะของความสัมพันธ์นี้จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นในองค์กร เช่น แสดงความสนใจและสร้างแรงบันดาลใจ ให้เกิดกับบุคลากร กระตุ้นให้พวกเขาแสดงบทบาทใหม่ ๆ และสร้างโอกาสให้มีการพัฒนาวิชาชีพ เป็นต้น ส่วนปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์ความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจเป็นเพราะว่า การมีภาวะผู้นำ เป็นทักษะและความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านคุณลักษณะของงานที่สามารถพยากรณ์ความสุขของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้มีความสำคัญต่อ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่มีการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ตามทฤษฎีของเบลค และมูตัน (Blake & Mouton, 1964, p.10 อ้างถึงใน จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556, น. 199) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การทำงานเป็นทีม (Team Management) คือ ผู้นำให้ความสนใจทั้งเรื่องงานและสร้างขวัญกำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับแนวความคิดของกูริชญา ยัมแยม (2562, น. 7) ภาวะผู้นำจะเกี่ยวข้องกับอำนาจ หรืออิทธิพลเหนือ บุคคลที่แสดงอำนาจของผู้บริหาร เช่น ความรู้

ความสามารถ ประสบการณ์ บุคลิกภาพและอื่น ๆ ที่มีอำนาจเหนือบุคคลนั้น ๆ อำนาจดังกล่าวจะเกิดการยอมรับของสมาชิกเกิดการกระตุ้นภายในกลุ่ม สามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวความคิดของไดเนอร์ (Diener, 2000, p. 31) กล่าวว่า บุคคลที่มีความสุขในการทำงาน คือ บุคคลที่ได้กระทำในสิ่งที่ตนรักและพึงพอใจ ชอบ และศรัทธาในงานที่ทำส่งผลให้เกิดอารมณ์ทางบวกมากกว่าทางลบ และสอดคล้องกับแนวคิดของจิรา เต็มจิตธอารีย์ (2550) กล่าวว่า การมีความสุขในการทำงาน ได้แก่ การเลือกทำงานที่ชอบหรือการสร้างคามพึงพอใจในงานที่ทำ หาวิธีทำงานให้มีความสุข พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายหลายอย่างภายในขอบเขตที่สังคมยอมรับตามความสามารถของตนเองและมองเห็นหนทางไปสู่ความสำเร็จได้แล้วลงมือปฏิบัติอย่างตั้งใจก็ย่อมเกิดความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสามารถนำปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ไปใช้ในการวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความสุขในการทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะของงานที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานงานให้มากขึ้น เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ความสุขในการทำงาน

บรรณานุกรม

- กนกนันท์ ยศหนัก (2564). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- งานและองค์กรรมานีอร. (2003). Joy at work: Creating a positive workplace. *Journal of Nursing Administration*, 33(12), pp. 652-659.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- จิรา เต็มจิตธอารีย์. (2562). *ทำอย่างไรจึงจะอยู่อย่างมีความสุข*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.mahidol.ac.th/mahidol/ra/rapc/>.
- ชุมสุข สุขหิน (2563). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดนครศรีธรรมราช*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ณัฏฐิธร ศรีรักษา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต ชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ธานีชา มุลอามาตย์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของข้าราชการครูใน โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. สารนิพนธ์. มหาวิทยาลัย บูรพา, ชลบุรี.
- บดินทร วรรณเกตุ. (2556). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ประพนธ์ ผาสุกภัย. (9 พฤษภาคม 2562). *Happy Workplace สวรรค์ที่ทำงาน*. Gotoknow. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.at/rFJN0>.
- ปิยะพร วงษ์อุดม. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยา เขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรีระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). (1 พฤศจิกายน 2565). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 1.
- พัชรา วาณิชวสิน. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ภูริชญา ยิ้มแย้ม. (2557). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วรารัตน ทองถาวร. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนสังกัดองค์กรสังคมพล กรุงเทพฯ เขต 4. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการค้นหาค้นใหม่ทางการศึกษากรณีศึกษาคณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : หจก.ทิพย์วิสุทธ์.
- ศิริญา สุวัฒน์. (2558). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของ ครูลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2552). *Happy & Workplace คนทำงาน ความสุข ที่ทำงานน่าอยู่ ชุมชนสมานฉันท์*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *เกี่ยวกับ สอศ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.).

อดุลย์ วิริยาพันธ์. (2561). *ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

อัญมณี วัฒนรัตน์. (2556). *ภาวะผู้นำแบบพัฒนา การจัดการความสุขแบบเป็น-อยู่-คือ และความสุขในการทำงาน กรณีศึกษา: องค์การสร้างสุข.* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยและองค์การ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

Diener, E. (2000). Subjective Well-Being: The science of happiness and proposal for a national index. *The American Psychologist Association*, 55(1), pp. 34 – 43.

Layard, R. (2005). *Happiness: Lessons from a new science.* New York: Penguin.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2
Factors Affecting the School Management of School under the
Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2

สรารุช ยี่สุนวณิช¹ และวรรณรี ปานศิริ²
Sarawoot¹ and Wannaree Pansiri²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: y.sarawoot2534@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 และ (4) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 283 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ระดับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (3) ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กร ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการพัฒนาของบุคลากร มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (4) ปัจจัย ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านค่านิยมร่วม ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านการพัฒนาของบุคลากร ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา โรงเรียน ประถมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were (1) to analyze the level of factors affecting the school management of school under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 (2) to analyze the level of the school management of school under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 (3) to analyze the relationship between factors and the school management of school under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 and (4) to analyze the factors affecting the school management of school under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2. This research is quantitative research, the sample includes 283 administrators and teachers of school under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2. The instrument used in the research is a questionnaire. Analyze data using frequency, percentage, mean and standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and Multiple regression analysis. The results of the research showed that (1) the level of factors affecting the school management of school under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 as a whole and in terms of study were at a high level, (2) the level of the school management of school under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 as a whole and in terms of study were at a high level, (3) factors such as organizational structural, shared values, executive leadership, and personnel development is related to the school management of school under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 at the statistical significance level of .01, and (4) factors such as organizational structural, shared values, executive leadership, and personnel development affecting at the school management of school under the Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 2 the statistical significance level of .05.

Keywords: School management, school, primary educational

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ โดยเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถของมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข รวมถึงยังช่วยในการพัฒนาประเทศให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความก้าวหน้าของโลก โดยสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุในเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติและตามนโยบายของรัฐ โดยเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่สามารถทำให้นโยบายของรัฐเห็นผลการปฏิบัติที่เป็นจริงเกิดขึ้น ซึ่งสถานศึกษาถือว่าเป็นหน่วยงานสำคัญที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา และมีส่วนรับผิดชอบ

อย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสถานศึกษาควรจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานตามหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นที่ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการส่งเสริมผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเองมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง ดังนั้นผู้เรียนจะมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานกำหนด และได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้านได้นั้นเกิดจากโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีสังคมบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้มีความพร้อมในการบริหารสถานศึกษา ในทุก ๆ ด้าน (นฤกร ปันพุ่มโพธิ์, 2561)

การบริหารสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานทุกอย่างในโรงเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายการศึกษาหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านอาชีพ สังคม และให้ดำรงชีวิตในสังคมเป็นไปด้วยความสงบสุข โดยเน้นที่ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องที่จะต้องเข้าใจในการบริหารจัดการการศึกษา โดยมีองค์กระอึระ ทั้งภาครัฐ และเอกชนตลอดจนผู้ปกครอง และชุมชนคอยตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่จะทำให้สถานศึกษา มีอิสระมีความเข้มแข็งในการบริหารเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัวรวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยมีปัจจัยการบริหารหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (ทิพวรรณ สำเภาแก้ว, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (2566) เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่รับผิดชอบครอบคลุมในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่ายาง อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด และอำเภอแก่งกระจาน มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 123 โรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามสภาพการบริหารสถานศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีปัญหาหลายประการที่เป็นอุปสรรคให้การบริหารและจัดการในโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการศึกษา สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการบริหารโรงเรียนที่ไม่ให้ความสำคัญงานวิชาการ และการขาดแคลนทรัพยากร รวมถึงการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาและโรงเรียนนั้น ไม่เพียงแต่มีความหลากหลายในการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากันเป็นเป้าหมายสูงสุดของสถานศึกษา และตอบสนอง

ความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่นด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในวางแผนแนวทางการบริหารจัดการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2
4. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กร ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการพัฒนาของบุคลากร มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2
2. ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กร ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการพัฒนาของบุคลากร ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการในการดำเนินงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษาโดยมีแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรมและนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง

จำกัดนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุดให้เป็นที่ไปด้วยความถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (ขวัญพิชชา มีแก้ว, 2562, น. 11)

วัสสิกา รุมาคม (2565, น. 21) ได้กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษา ไว้ว่าหมายถึง ความที่พยายามจะสั่ง ณะ และผสมผสานความพยายามของมนุษย์ ซึ่งมีจุดรวมอยู่ที่จุดหมายปลายทาง หรือเป้าหมายบางอย่าง การบริหารเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในองค์การ ซึ่งมีหน้าที่สั่งให้ความสะดวกในการทำงานของกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน

ทิพวรรณ สำเภาแก้ว (2560) ได้กำหนดแนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพขั้นพื้นฐานที่เป็นแบ่งตามการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน ไว้ประกอบไปด้วย 4 งานหลัก ๆ ดังนี้

1) งานการบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจสำคัญที่สุดของสถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากสังคมให้ทำหน้าที่จัดการศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทาง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการ

2) งานการบริหารงบประมาณ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการควบคุมงบประมาณ การเบิกจ่ายเงิน การตรวจสอบ การใช้จ่ายเงิน

3) งานการบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับบุคคลหรือบุคลากร ซึ่งทรัพยากรบุคคลนั้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร

4) งานการบริหารทั่วไป หมายถึง การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร การบริการให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษา

ณัฐธินิชา ภูติสม (2565) กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการวางแผนงานบริหารงานสถานศึกษา การดำเนินงานของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา และสิ่งต่าง ๆ ที่สนับสนุนการดำเนินงานทางการบริหารที่ส่งผลต่อสถานศึกษาปัจจัย 7 ประการของแมคเคนซี (McKinsey) เป็นเครื่องมือที่นิยมนำมาใช้ในการวิเคราะห์การบริหารองค์กร คือ แบบจำลอง 7S McKinsey ซึ่งเป็นแบบจำลองที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานขององค์กรที่จะช่วยให้การบริหารองค์กรมีความเป็นเลิศมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (วีรชัย ต้นดิวิระวิทยา, 2528 อ้างถึงใน สุภนาถ โมฬีรัตตะกุล, 2557)

1) กลยุทธ์และยุทธศาสตร์องค์กร (Strategy) หมายถึง กิจกรรมหรือการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งได้วางแผนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงโดยการพิจารณาจุดมุ่งหมาย (Purpose) ภารกิจ (Mission) วัตถุประสงค์พื้นฐานระยะยาว (Basic long-term objectives) ขององค์กรวิธีกาใช้และการจัดสรรทรัพยากรให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้น

2) โครงสร้างองค์กร (Structure) หมายถึง แผนภูมิองค์กรคุณลักษณะ และขนาดของ องค์กร รวมถึง กรอบโครงงานขององค์กรที่กำหนดงาน กลุ่มงาน และความสัมพันธ์ของงานเอาไว้ ช่วยให้บุคลากรในองค์กรรู้ว่าตนอยู่ในตำแหน่งใด และมีเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหน่วยอื่น ๆ อย่างไร

3) ระบบการปฏิบัติงาน (System) หมายถึง ระเบียบวิธีปฏิบัติในการทำงานประจำ ซึ่งเป็น การบ่งบอกถึงวิธีการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อหาจุดเด่นจุดด้อยที่เกิดจากระบบต่าง ๆ และความ สอดคล้องระหว่างโครงสร้างและกลยุทธ์

4) รูปแบบการบริหาร (Style) หมายถึง แบบความเป็นผู้นำของผู้บริหาร รวมถึงพฤติกรรม และลักษณะแบบแผนการบริหารงานของผู้บริหาร

5) บุคลากร (Staff) หมายถึง คุณภาพของบุคลากรจำนวนบุคลากรรวมทั้งกระบวนการจูงใจและสร้าง คุณค่าพื้นฐานพัฒนาบุคลากร

6) ทักษะความสามารถ (Skills) หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรบุคคล

7) ค่านิยมร่วม (Shared values) หมายถึง การมีค่านิยมและความเชื่อที่มีร่วมกันอย่างเป็น ระบบที่ เกิดขึ้นในองค์กร และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมของคนในองค์กรนั้น ๆ มุ่งให้ความสำคัญกับ การทำงานเป็นทีม เน้นให้บุคลากรคิดและทำงานในเชิงรุกและส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทิพวรรณ สำเภาแก้ว (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหารของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ปัจจัยการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นุฏกร ปันพุ่มโพธิ์ (2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วรพล เจริญวัย (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผล ต่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วิจิต แสงสว่าง และอำนาจ ศรีแสง (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัด จันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

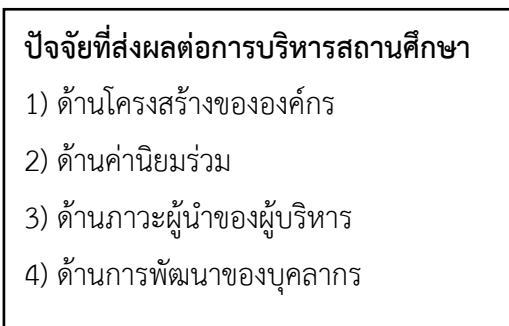
กรณีศึกษา อรรถชัยยะ (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง

ณัฐธินิชา ภูติสม (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยโดยรวมของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อยู่ในระดับสูง

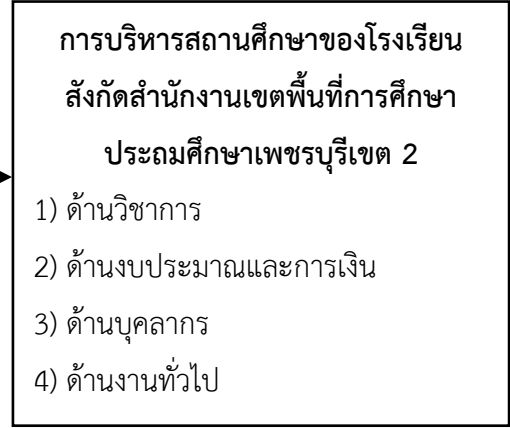
กรอบแนวคิด

จากการศึกษาผลงานวิจัย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 โดยศึกษาและสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของณัฐพงศ์ พลศรี (2556) ทิพวรรณ สำเภาแก้ว (2560) วัฒนา จันทนุพาน และคณะ (2561) วรพล เจริญวัย (2561) วิชิต แสงสว่าง และอำนาจ ศรีแสง (2563) ปรมพร ทิพย์พรม (2563) กรณีศึกษา อรรถชัยยะ (2565) นฤกร ปั่นพุ่มโพธิ์ (2561) และณัฐธินิชา ภูติสม (2565) โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวนทั้งหมด 965 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 283 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณสูตรของทาร์โร ยามาเน่ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านค่านิยมร่วม ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านการพัฒนาของบุคลากร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านบุคลากร และด้านงานทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้นำโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผล และหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา และการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี Enter

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาของบุคลากร รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างขององค์กร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2. การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานทั่วไป รองลงมาคือ ด้านวิชาการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบุคลากร

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กร ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการพัฒนาของบุคลากร มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2

ตัวแปรทำนาย	B	Beta	t-value	p-value
ด้านโครงสร้างขององค์กร	0.134	0.174	3.843*	0.000
ด้านค่านิยมร่วม	0.177	0.213	4.246*	0.000
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	0.075	0.107	2.321*	0.021
ด้านการพัฒนาของบุคลากร	0.438	0.495	11.538*	0.000
ค่าคงที่ (Constant)	0.864		5.659*	0.000

$R = 0.809$ $R^2 = 0.655$ $F = 132.033$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 พบว่า ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านค่านิยมร่วม ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านการพัฒนาของบุคลากร โดยมีด้านการพัฒนาของบุคลากรส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษามากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่า 0.801 และมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.655 และสามารถนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ไปพยากรณ์การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ร้อยละ 65.5

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะปัจจัยต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ในการบริหารงานขององค์กรที่จะช่วยให้การบริหารองค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านโครงสร้างขององค์กร มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรมพร ทิพย์พรม (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ผลสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธิดา ภูติสม (2565) ได้ทำการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลสามารถสรุปได้ว่า ระดับปัจจัยโดยรวมของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับสูง และด้านการพัฒนาของบุคลากร มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช ปันพุ่มโพธิ์ (2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร มีระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านวิชาการ มีระดับการบริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตามมาตรฐาน และคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรพล เจริญวัย (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 2 ผลสามารถสรุป พบว่า ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านงบประมาณและการเงิน มีระดับการบริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิกา อรรถชัยยะ (2565) ได้ทำศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ผลสามารถสรุปได้ว่า ด้านงบประมาณ มีระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ด้านบุคลากร มีระดับการบริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิต แสงสว่าง และอำนาจ ศรีแสง (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านนักเรียน ด้านสถานศึกษา และด้านผู้บริหารสถานศึกษา ความสำเร็จในการบริหารงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และด้านงานทั่วไป มีระดับการบริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ สำเภาแก้ว (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านบริหารด้านนโยบาย และการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กร ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการพัฒนาของบุคลากร มีความสัมพันธ์กับการบริหาร

สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เพราะการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยหลักในการบริหาร การสร้างระบบการบริหารที่ผ่านการวางแผนการวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านค่านิยมร่วม ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านการพัฒนาของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช ปันพุ่มโพธิ์ (2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู และด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านค่านิยมร่วม ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านการพัฒนาของบุคลากร ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะปัจจัยด้านโครงสร้างขององค์กร ด้านค่านิยมร่วม ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และด้านการพัฒนาของบุคลากรมีความสำคัญในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาต่อความสำเร็จตามเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช ปันพุ่มโพธิ์ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาพบว่าด้านบุคลากรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของของปรมพร ทิพย์พรหม (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล พบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านโครงสร้างขององค์กร ควรกำหนดแนวทางในการบริหารสถานศึกษาในแต่ละหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างมีความเหมาะสม โดยมีการกำหนดไว้ในรายละเอียดหลักสูตรหรือนโยบายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน
2. ด้านค่านิยมร่วม ควรจัดให้โรงเรียนมีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย และมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ภายในชุมชน โดยการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้

3. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ควรจัดให้มีการสัมมนาประชุมร่วมกัน รวมถึงร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติเพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีการสร้างสรรค์และพัฒนาไปในทิศทางที่ดีและสอดคล้องกับแผนที่ตั้งไว้

4. ด้านการพัฒนาของบุคลากร ควรจัดให้มีการฝึกอบรมครูและบุคลากรให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น เช่น การฝึกอบรมความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยภายในองค์กร

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาเพิ่มเติม เช่น ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้เป็นกลยุทธ์ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น

2. ควรใช้คำที่เข้าใจง่าย ในเครื่องมือแบบสอบถามที่ส่งออกไป เพราะผู้ที่ตอบแบบสอบถามอาจจะไม่เข้าใจคำถาม แล้วตอบได้ไม่ตรงประเด็น จากการเข้าใจผิดได้

บรรณานุกรม

กรรณิกา อรรถชัยยะ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

ณัฐธนิชา ภูติสม. (2565). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

ทิพวรรณ สำเภาแก้ว. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.

นฏกร ปันพุ่มโพธิ์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 13(1), หน้า 81 - 96.

วรพล เจริญวัย. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วารสารบริหารการศึกษา มคอ., 16(31), หน้า 101 - 114.

- วัฒนา จันทนุพาน และคณะ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคเหนือตอนบน. *JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA COLLEGE*, 12(1), หน้า 62-76.
- วัสสิกา รุมาคม. (2565). การบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. *วารสารมหาจุฬานาครทรรคนัน*, 9(6), หน้า 16 - 30.
- วิจิต แสงสว่าง และอำนาจ ศรีแสง. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. *วารสารเซนต์จอห์น*, 22(33), หน้า 351 - 365.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (2566). *ข้อมูลพื้นฐาน*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.pbi2.go.th/web/>.
- สุภนาถ โมฬีรัตตะกุล. (2557). *การปรับโครงสร้างองค์การเพื่อรองรับการขยายธุรกิจสู่ภูมิภาค ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน+3 ตามกรอบแนวคิดของ McKinsey ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง*. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

The Building and Environment Management of The Schools Viewed by the
Administrators and Teachers in Prachuap Khiri Khan Educational Service Area 2

ปฎิมา ปาลศรี¹ และวรรณรี ปานศิริ²

Patima Pansri¹ and Wannaree Pansiri²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: p.rattachai.31@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อศึกษาสภาพทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และ (2) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 289 คน ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และ (2) แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีดังนี้ ควรเปิดให้มีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการประชาสัมพันธ์วิธีการรับบริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ มีการใช้อาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า ควรมีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม มีแผนผังอาคารสถานที่อย่างชัดเจน ควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการวางแผน การใช้อาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ ควรมีการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ และควรมีการเก็บข้อมูลการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

Abstract

This research has two objectives: (1) to study the administrative conditions of buildings, premises, and environment of schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2, and (2) to find guidelines for the management of buildings, premises, and environment of schools. Under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2, this research is a quantitative research. A sample of 289 people was used, including teachers in schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2. The research tools were questionnaires. Statistics used in data analysis included frequencies, percentages, means, and standard deviations. It was found that (1) the administration The building and environment work of schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2 is overall at a high level. When considering each aspect, it was found that all 5 aspects were at a high level and (2) guidelines for building, facility and environment management. of schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2 are as follows: They should allow participation of school and community personnel in developing buildings, facilities and the environment. There should be public relations on how to receive services for buildings, facilities and the environment. There should be systematic planning for the use of buildings. Buildings are used efficiently. There should be maintenance of buildings, premises and the environment. Budgets should be allocated for the maintenance of buildings, premises and the environment appropriately. There is a clear building plan. A person responsible for taking care of the building and environment should be appointed. There should be a plan. Systematic use of buildings There should be a systematic evaluation of the use of buildings, facilities and the environment. And there should be regular collection of data evaluating the use of buildings, facilities and the environment.

Keywords: Administrative guidelines, buildings and environment, Prachuap Khiri Khan primary educational service area office, area 2

บทนำ

งานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการ เนื่องจากอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อระบบการจัดการศึกษา ในปัจจุบันอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต้องทำหน้าที่รองรับกิจกรรมและพฤติกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ ซึ่งต้องเสริม

ความเจริญของงาน แก่ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมของนักเรียน นอกจากนั้นยังต้องสามารถให้บริการผ่านกิจกรรมทางสังคมและส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชนในท้องถิ่นได้อีกด้วย

การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จึงเป็นงานสำคัญงานหนึ่งในงานหลายอย่างในการบริหารสถานศึกษาเป็นงานที่นอกจากจะหมายถึงงานปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกิจกรรมของหลักสูตรแล้ว ยังมีความหมายรวมถึงการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการศึกษา และเป็นงานที่จะต้องทำต่อเนื่องกัน โดยอาศัยบุคลากรหลายฝ่ายมาช่วยกันทำได้ ดังนั้นจึงควรจัดให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและการใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทั่วไป ด้วยการวางแผนเป็นสัดส่วน สะอาดสวยงาม จึงจะส่งผลให้บรรยากาศ การเรียนการสอน และการทำงานเป็นไปด้วยราบรื่น ช่วยในการปลูกฝังคุณธรรมอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 7 โรงเรียน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทั้งหมด 15 คน พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 บางโรงเรียนยังขาดการวางแผน ขาดการวางแผน การบำรุงรักษา ครูผู้รับผิดชอบ ขาดความเอาใจใส่ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม มีปัญหาด้านขาดแคลนงบประมาณ สถานที่คับแคบไม่สะดวกต่อการทำกิจกรรม ขาดแคลนผู้รับผิดชอบ ขาดการประเมินอย่างชัดเจน

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อย่างไร เพื่อนำผลที่การศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

เอกจิรัฐ เชื้อชาติ (2559, น. 10) ได้กล่าวเอาไว้ว่า การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมหมายถึง การบริหารจัดการอาคารสถานที่ ถือเป็นงานบริหารจัดการสมัยใหม่ที่เข้ามาทดแทนการดูแลอาคารสถานที่แบบเดิม ได้แก่ งาน ดูแลรักษาอาคาร งานจัดการอาคาร ซึ่งการบริหารจัดการอาคารสถานที่ที่มีได้มีจุดมุ่งหมาย

เพียงแคดูแลอาคารให้เหมาะกับการใช้งานเพียงอย่างเดียว หากแต่ครอบคลุมถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน การลงทุน สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การประดับ ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้คงสภาพเดิม หรือ เพิ่มเติมเพื่อให้ประโยชน์โดยคุ้มค่าที่สุด เพื่อตอบสนองต่อการใช้งานอาคารสถานที่ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องต่อนโยบาย ขององค์กรให้มากที่สุด

ผกามาศ บุญอยู่ (2556, น. 23) ได้กล่าวเอาไว้ว่า การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึงการที่ผู้บริหารใช้อำนาจหน้าที่เท่าที่มีอยู่ดำเนินงานอาคารสถานที่ร่วมกับบุคลากรภายในโรงเรียน การรู้จักหาผู้รู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา และรู้จักส่งเสริมทำนุบำรุงอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้คงสภาพดี และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้คือนักเรียน และครูอาจารย์ได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

การจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

เทเวศ อร่ามเรือง (2557, น. 11-23) ได้กล่าวว่า การจัดการ สิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการจัดหา การเก็บรักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัดและการสงวนรักษา เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถเอื้ออำนวยประโยชน์ตลอดไปอย่างไม่ขาดแคลน หรือมีปัญหาใด ๆ หรืออาจจะหมายถึงกระบวนการจัดการแผนงานหรือกิจกรรมในการจัดสรรและการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการในระดับต่าง ๆ ของมนุษย์ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาคือเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพ สิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักการอนุรักษ์ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด ประหยัด และก่อให้เกิด ผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

ความหมายของคำว่าจัดการสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นเสมือนแผนงานในการดำเนินการทางสิ่งแวดล้อมซึ่งการกำหนดแผนงานนี้จะต้องครอบคลุมนโยบาย มาตรการ แผนงาน และโครงการหรือแผนปฏิบัติการ (action plan) ที่มีขั้นตอนและกลไกควบคุมให้แผนงานดำเนินไปได้
2. การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการ ต้องมีกลไกสิ่งแวดล้อมควบคุม และมีขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน กล่าวคือต้องมีจุดเริ่มต้นและลงท้ายที่มีกลไกควบคุม
3. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการวางแผนที่เหมือนกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ต่างกันที่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น เป็นเหมือนทฤษฎีและหลักการไม่ได้มีแผนงานปฏิบัติการ ส่วนคำว่าจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นคำที่มีความหมายเชิงปฏิบัติได้
4. การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในระบบสิ่งแวดล้อม ต้องยึดหลักและวิธีการอนุรักษ์วิทยาซึ่งผู้ใช้ต้องตระหนักดีกว่าต้องมี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเมินสำหรับมวลมนุษย์ตลอดไป ทั้งปริมาณที่เพียงพอ คุณภาพเป็นไปตามความต้องการและเวลาที่ต้องการ มีให้ได้

5. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางหนึ่งของนิเวศพัฒนาปฏิบัติ หรือพัฒนาแบบยั่งยืน กล่าวคือ การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นหลักการที่เปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรได้ แต่ต้องไม่ให้คุณค่าทางนิเวศวิทยาสูญเสียไป หมายถึงว่า การนำทรัพยากรมาใช้นั้นต้องอยู่ในวิสัยที่ธรรมชาติ จะช่วยธรรมชาติให้ฟื้นฟูตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเกินความสามารถของธรรมชาติแล้ว ปัญหาของเสียมีมากเกินไป จนกลายเป็นมลพิษสิ่งแวดล้อมก็จะมีมากตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

6. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นทั้งหลักการและแผนปฏิบัติ ให้ผู้บริหารใช้ดำเนินการตั้งแต่เริ่มโครงการ และดำเนินโครงการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมมีกลไกที่กำกับกระบวนการ และแผนงานการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม นักบริหารสามารถจะทราบแนวความคิดและแนวดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนดังกล่าวก่อน จึงนำไปตัดสินใจได้

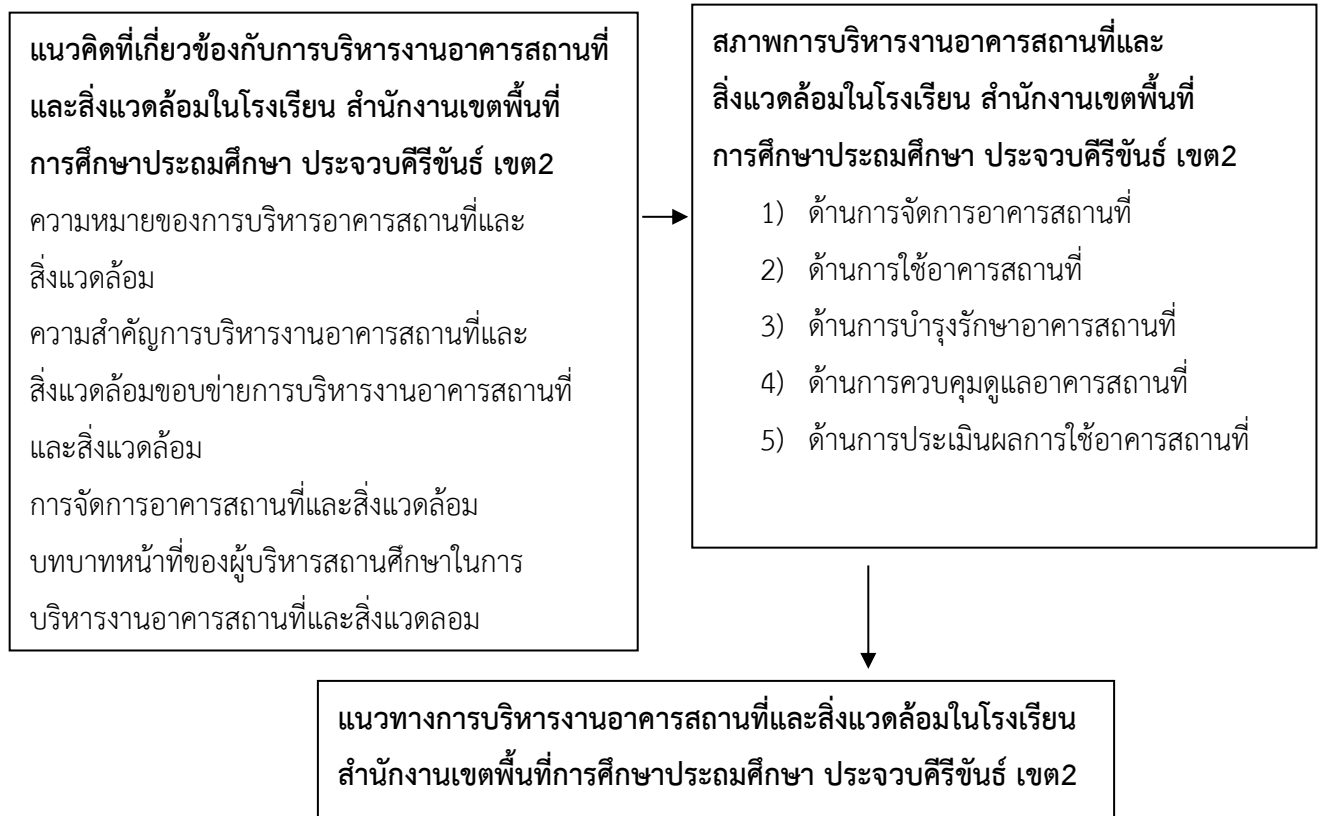
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิรัตน์ ชมตะลุ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่า การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจัดหาและใช้อาคารสถานที่ โดยประสานความร่วมมือทุกฝ่ายในการควบคุมดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

อารียา สตาร์ตัน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่สวยงาม ร่มรื่นเป็นระเบียบและมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างการพัฒนาการ และเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีสิ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และไม่มีมลภาวะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้ไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นๆ กำหนด ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นส่วนประกอบสำคัญ ส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ มีความปลอดภัย มีแรงจูงใจ และเกิดความสุขความเต็มใจในการแสวงหาความรู้ ซึ่งตรงกันข้าม โรงเรียนที่ขาดการเอาใจใส่ใน ด้านสภาพแวดล้อมไม่เห็นความสำคัญของการจัดการสภาพแวดล้อม จะทำให้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีมีบรรยากาศที่น่าเบื่อขาดความอบอุ่นและบรรยากาศที่เป็นมิตร และ ขาดศรัทธาต่อโรงเรียน ทำให้ส่วนประกอบของคำว่าองค์กร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดในการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการอาคารสถานที่ 2) ด้านการใช้อาคารสถานที่ 3) ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ 4) ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และ 5) ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ผู้วิจัยใช้แนวคิดของสถาบันพัฒนาผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ ผกามาศ บุญอยู่ (2556, น. 23); เอกจิรัฐ เชื้อชาติ (2559, น. 10) วิรัตน์ ชมตะลุ (2557, น. 10); ลาวัลย์ วงศ์แก้ว (2556, น. 15); และ อภิสิทธิ์ พรหมศิริ (2565, น. 17)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 89 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,035 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 89 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 289 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ, 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 1) ด้านการจัดการอาคารสถานที่ 2) ด้าน

การใช้อาคารสถานที่ 3) ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ 4) ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ 5) ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของลิเคิร์ท (Likert อ้างใน วิรัตน์ ชมตะลุด, 2557, น.10) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการ บรรยาย
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นการสภาพบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และการหาค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำคะแนนที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981: 179-182, อ้างถึงใน เรวดี นามทองดี, 2556: 73) โดยมีรายละเอียด ดังนี้
 - 4.50 – 5.00 หมายถึง การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ในระดับมากที่สุด
 - 3.50 – 4.49 หมายถึง การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ในระดับมาก
 - 2.50 – 3.49 หมายถึง การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ในระดับปานกลาง
 - 1.50 – 2.49 หมายถึง การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ในระดับน้อย
 - 1.00 – 1.49 หมายถึง การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ในระดับน้อยที่สุด
3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำร่างรายงานแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) และเขียนรายงานเป็นความเรียง

ผลสรุปและอภิปราย

ตารางที่ 1

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในตำแหน่ง

พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 เพศชาย จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 รองลงมาคืออายุ 31 - 40 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 90.7 รองลงมาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครู จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 94.8 รองลงมาผู้บริหาร (ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ) จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมา 5 - 10 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4

ตารางที่ 2

2) ผลการวิเคราะห์การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านที่ 1 การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทั้ง 6 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 4. มีการสร้างแผนผังอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน รองลงมา คือข้อ 5. จัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่กระตุ้นให้ เกิดการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 1. การกำหนดนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานการจัดอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน ตามลำดับ

2.2 ด้านที่ 2 การใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทั้ง 6 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 11. มีการจัดสิ่งแวดล้อม ในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ รองลงมา คือ ข้อ 10. มีการจัดการควบคุมการใช้อาคาร และสิ่งแวดล้อม ดำเนินการได้อย่างคุ้มค่า และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 8. มีการวางแผนผังแสดงการใช้ พื้นที่อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน

2.3 ด้านที่ 3 การบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทั้ง 6 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 14. มีการจัดสรรงบประมาณอย่างพอเพียงในการบำรุงรักษา และตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ ข้อ 17. มีการปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมสภาพในโรงเรียนอยู่เสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 16. มีป้ายประชาสัมพันธ์การใช้และการบำรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

2.4 ด้านที่ 4 การควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทั้ง 6 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 19. มีการตั้งเวรยามรักษาการณ์ดูแลรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนตามระเบียบทางราชการ รองลงมา คือ ข้อ 20. มีการตรวจสอบสภาพอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ได้ ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 23. มีการประชุมปรึกษาเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ตามลำดับ

2.5 ด้านที่ 5 การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทั้ง 6 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 25. มีการบริการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือข้อ 24. จัดเก็บข้อมูลสถิติการใช้ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การบำรุงรักษาให้เป็นปัจจุบัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 26. มีการสำรวจความคิดเห็นความพึงพอใจการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามลำดับ

ตารางที่ 3

3) แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า

3.1. ด้านการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรเปิดให้มีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีประชาสัมพันธ์วิธีการรับบริการ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้รับทราบทั่วกัน ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และแผนผังอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ใช้อาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า ควรมีระเบียบการใช้และให้บริการแก่ชุมชน

3.2. ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ มีการใช้อาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า ควรมีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมกับภารกิจ ควรมีการใช้อาคารสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3. ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการศึกษาปัญหาในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นสายลักษณะอักษร ควรมีอาคารเรียนที่พอเพียงกับกิจกรรมการเรียนการสอนสภาพความมั่นคงปลอดภัยของอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี ควรมีการดูแลบำรุงรักษาอาคารสถานที่โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน

3.4. ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ ควรมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบราชการ ควรมีแผนผังการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นระบบและชัดเจน

3.5. ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ควรมีการเก็บข้อมูลการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานโครงการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามระยะเวลาที่กำหนด ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการประเมินอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการได้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในการปรับปรุงพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการรายงาน หรือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2” ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด บำรุงรักษาให้คงทนถาวร สร้างสภาพแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเรียน การสอน การจัดการอาคารสถานที่และควบคุมการก่อสร้างการติดตั้ง ภายในอาคารและภายนอกอาคาร ตลอดจนการรื้อถอนตัดแปลงอาคารสถานที่

2) ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ มีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ มีการใช้อาคารสถานที่ อย่างคุ้มค่า มีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมกับภารกิจ มีการใช้อาคารสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่จากบุคลากรและชุมชน ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่จากชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี ศรีนวล (2558) ได้กล่าวเอาไว้ว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการใช้อาคารเรียน อาคารประกอบ บริเวณโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน กำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมแต่ละแห่ง จัดให้มีแผนผังโรงเรียน แผนผังอาคารและห้องเรียน จัดให้มีตารางการใช้อาคารเรียน อาคารประกอบ จัดทำเอกสารแนะนำการใช้อาคารสถานที่ จัดให้บริการแก่ชุมชนเข้ามาใช้บริการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3) ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะมีการศึกษาปัญหาในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการ จัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม มีแผนผังอาคาร สถานที่อย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นลายลักษณ์ อักษร มีการตรวจสอบสภาพความมั่นคงปลอดภัยของอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ มีการซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี มีการดูแลบำรุงรักษาอาคารสถานที่โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ เอกจิรัฐ เชื้อชาติ (2559) ได้กล่าวเอาไว้ว่า การบริหารจัดการอาคารสถานที่มิได้มีจุดมุ่งหมายเพียง แคดูแลอาคารให้เหมาะสม กับการใช้งานเพียงอย่างเดียว หากแต่ครอบคลุมถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน การลงทุน สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การประดับ ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้คงสภาพเดิม หรือ เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดประโยชน์ โดยคุ้มค่าที่สุด เพื่อตอบสนองต่อการใช้งานอาคารสถานที่ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องต่อนโยบายขององค์กรให้มากที่สุด

4) ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เป็นไปตามระเบียบราชการ มีแผนผังการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นระบบ มีแผนผังการใช้อาคารสถานที่อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ วิรัตน์ ชมตะล (2557) ได้สรุปเอาไว้ว่า การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมหมายถึง กระบวนการดำเนินการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจัดหาและใช้อาคารสถานที่ โดยประสาน

ความร่วมมือทุกฝ่ายในการควบคุมดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะมีการประเมินผล การใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ มีการได้ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อมในการปรับปรุงพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับวิรัตน์ ชมตะสุ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ด้านการประเมินผลอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารควรนำเสนอผลประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผ่านที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง

แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 คือ ผู้บริหารควรมีการวางแผนในการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการจัดสร้าง การใช้งาน การควบคุม การบำรุงรักษา และกำหนดรอบตัวชีวิตวิธีการเพื่อใช้ในการประเมินผล ผู้บริหารควรรักษามาตรฐานในการดำเนินงาน หมั่นคอยตรวจสอบการจัดสร้าง การใช้งาน การควบคุม การบำรุงรักษา และติดตามประเมินผลการใช้งานให้เป็นปัจจุบัน ผู้บริหารควรประสานขอความร่วมมือจากชุมชนร่วมกันดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในเรื่องการจัดสร้าง การใช้งาน การซ่อมบำรุง การควบคุม และการประเมินผล ผู้บริหารควรบริหารงานอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามความพอเพียง พอดี และพอประมาณ นำผลการประเมินที่ได้ไปพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในปีถัดไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารควรการวางแผนบริเวณที่ตั้งอาคาร การควบคุม การก่อสร้างการตกแต่งจัดระเบียบให้เป็นไปตามหลักการจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจน การรื้อถอนอาคารสถานที่ รวมไปถึงการกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบ ดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมแต่ละแห่งไว้ให้แน่ชัด

2. ผู้บริหารควรมีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อย่างเหมาะสมมีแผนผังอาคารสถานที่อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

2. ควรศึกษาปัจจัยที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

บรรณานุกรม

- ทรงพล ศรีนิวล. (2558). *การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- เทเวศ อร่ามเรือง. (2557). *การนำนโยบายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี*. การค้นคว้าอิสระ. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. การปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ผกามาศ บุญอยู่ (2556). *การนำเสนอแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา,พระนครศรีอยุธยา.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2559). *การศึกษาอิสระ Independent Studies*. กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพการพิมพ์ และสตูดิโอ.
- เรวดี นามทองดี. (2556). *การคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ลาวัลย์ วงศ์แก้ว.(2556). *ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเครือข่ายลิขล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยสถาบันรัชต์ภาคย์, กรุงเทพมหานคร.
- วิรัตน์ ชมตะล. (2557). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- อภิสิทธิ์ พรหมศิริ. (2565). *การบริหารอาคารสถานที่ตามแนวคิดของสถาบันพัฒนาผู้บริหาร*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อารียา สตาร์ตัน. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

The Personnel Administration of School Administrators to Teachers' Opinions
in School under Nongkhaem District of the Bangkok

นิกร คณาสาร¹ และจิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์²

Nigorn Kanasan¹ and Jirasak Surangkaphiphat²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: krutonnigorn072@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาทัศนะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษาของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า (1) ทัศนะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านวินัยและการรักษาวินัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการออกจากราชการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษา ทัศนะ

Abstract

In this research, (1) to study teachers' views on personnel management of educational institution administrators at schools under the Nong Khaem District Office; Bangkok and (2) compare teachers' opinions towards the Personnel Administration of School Administrators in

school under Nongkhaem District of the Bangkok Metropolitan as classify by gender, work experience, educational background. The researcher selected a sample population consisting of 201 teachers. The research instrument was questionnaire. Finding are as follows 1) The teachers were of the opinion that the personnel administration of school administrators in school under Nongkhaem District of the Bangkok Metropolitan in overall were at the high level. 2) By comparing the teachers in their opinions toward the personnel administration of school administrators in school under Nongkhaem District of the Bangkok Metropolitan by gender in overall did not differences unless discipline and self discipline were overall significantly different at the statistical level of .05. By work experience in overall did not differences unless the resign from work was overall significantly different at the statistical level of .05. and by educational background in overall did not differences unless the recruitment and selection were overall significantly different at the statistical level of .05.

Keywords: Personnel administration, school administrator, opinion

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนด ให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งเป็นผลให้ภารกิจ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลากรปรับเปลี่ยนไปเช่นกัน ประกอบกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ให้อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาและของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นอำนาจโดยแท้ตามกฎหมาย กำหนด มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล ตามแนวการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา อยู่ในภารกิจงานของสถานศึกษา ซึ่งเป็น ภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้ สถานศึกษาดำเนินการได้ โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการ

พัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 3-17)

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นงานหลักที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงเป็นอันดับแรกในเมื่อคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ถ้าผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและสามารถบริหารคนอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ย่อมประสบความสำเร็จได้อย่างแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับว่าบุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดขององค์กรและผู้บริหาร นอกจากจะต้องรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาแล้วยังต้องสร้างความรู้สึที่ดีและมั่นคงทั้งตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการปฏิบัติงานในองค์กรได้ตอบสนองความต้องการของบุคคล โดยทั่วไปการทำงานของคนที่ไม่เต็มศักยภาพ ยกเว้นแต่คนที่มีความมุ่งมั่นที่จะทำตามที่เขาต้องการ โดยเฉพาะแรงบันดาลใจที่สมควรจะส่งผลให้เขาตั้งใจทำงานมากขึ้น (กิติมา ปรีดีดีลิก, 2545, น. 118)

การบริหารงานขององค์กรจำเป็นต้องมีความรู้และเข้าใจขั้นตอน รวมทั้งวิธีการบริหารงานบุคคล นอกเหนือจากการบริหารด้านอื่น ๆ เช่น การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การรักษาวินัยและวินัยการออกจากราชการ เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของ ขั้นตอนการบริหารทั้ง 5 งานนี้ จะเห็นว่าการบริหารงานบุคคลจัดเป็นขั้นตอนการบริหารที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นขั้นตอนแห่งความพยายามที่จะให้มีบุคคลที่ดี มีความรู้ความสามารถไว้ทำงาน และรักษาคนดี ๆ เช่นนี้ไว้ทำงานนาน ๆ เมื่อการบริหารงานบุคคลมีการดำเนินการเป็นอย่างดีแล้วการบริหารด้านอื่นก็จะได้รับการจัดการแก้ไขหรือดำเนินการตามมา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2553 มี สถานศึกษาในสำนักงานเขตหนองแขม จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดอุดมรังสี โรงเรียนวัดหนองแขม(สหราษฎร์บูรณะ) โรงเรียนบ้านขุนประเทศ โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล โรงเรียนประชาบำรุง และโรงเรียนมนต์จรัสสิงห์อนุสรณ์ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งสภาพภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้คุณภาพของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องให้การส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทัศนะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและเป็นที่ยอมรับแก่ครูต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษาของครู

การทบทวนวรรณกรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น.1-2) กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553 ซึ่งมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 12 กรกฎาคม 2553 มีผลให้ระบบการจัดการศึกษาของไทยต้องเปลี่ยนแปลงอย่าง มากหลายด้านสาระสำคัญที่ผู้ศึกษานำมาเป็นประเด็นสำคัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรา 37 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดย คำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความ เหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรณีที่สถานศึกษาใดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษาการกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษา ของสถานศึกษานั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารและจัดการได้ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัด ให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้เพื่อเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้

- (1) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ
- (2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย
- (3) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ
- (4) การจัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่ การศึกษา

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคห้าของมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสถานศึกษาเอกชนและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

แนวคิดของการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล เป็นศัพท์ทางวิชาการ ที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้บัญญัติขึ้นใช้โดยถอดความจากคำในภาษาอังกฤษว่า Personnel Administration หรือ Personnel Management การบริหารด้านบุคลากรที่เรียกกัน โดยทั่วไปว่า การบริหารงานบุคคล นี้ในภาษาอังกฤษก็มีการใช้กันหลายคำ เช่น Personnel Administration, Personnel Management, Labor Relations, Industrial Relations และ Manpower Management เป็นต้น ในภาษาไทยก็มีใช้อยู่หลายคำเช่นเดียวกัน เช่น การบริหารงานบุคคล การ บริหารบุคลากรการจัดการงานบุคคล และการบริหารงานเจ้าหน้าที่ เป็นต้น เนื่องจากในยุคปัจจุบัน นี้ทั้งวิชาการและวิชาชีพบริหารใช้คำ การบริหารงานบุคคล กันอย่างกว้างขวางจนเป็นที่ยอมรับ กันโดยทั่วไปแนวคิดของการบริหารงานบุคคลโดยทั่วไปนั้นได้มีผู้ให้นิยามความหมายไว้หลาย ความหมาย เช่น

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540, น. 140) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นศิลปะในการคัดเลือก บุคคล เข้าทำงาน โดยให้ได้บุคคลที่เหมาะสม พัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพและใช้บุคคลนั้นๆ ปฏิบัติงาน ให้เกิด ประสิทธิภาพอย่างมีประสิทธิภาพ รักษาทรัพยากรนี้ไว้อย่างผู้มีคุณค่าเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต หรือบริการ ทั้งปริมาณและคุณภาพของงานอย่างสูงสุด

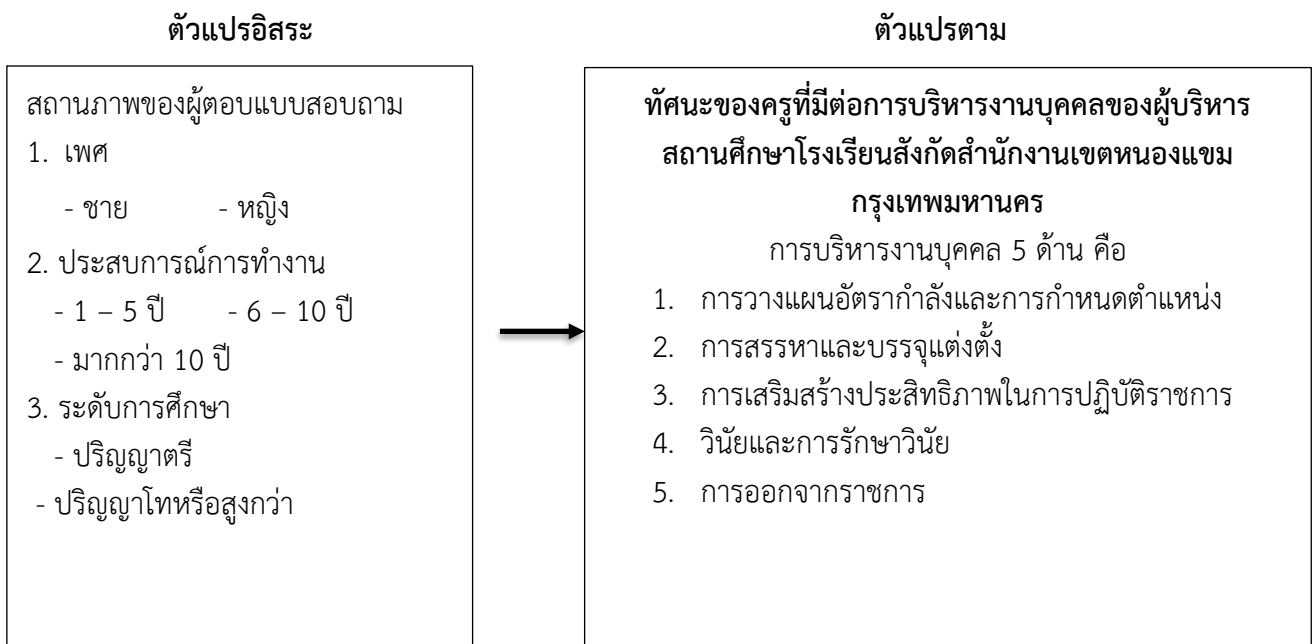
สมาน รังสียกฤษฎ์ (2541, น. 1) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึงการดำเนินการ เกี่ยวกับบุคคลในองค์การหรือหน่วยงาน นับตั้งแต่การสรรหาบุคคลมาปฏิบัติงานการบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน ไปจนถึงการให้บุคคลพ้นจากงาน

เสนาะ ดิยาว์ (2543, น. 11) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้คนใช้คน และบำรุงรักษาคนที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมนั้นคือ หน้าที่ทางด้านการรับสมัคร การคัดเลือก การฝึกอบรม การพัฒนาตัวบุคคล การรักษาระเบียบวินัย การให้สวัสดิการและการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตำแหน่งงาน

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล นับตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผนกำลังคน การสรรหาและ เลือกรับ การธำรงรักษาบุคลากร การพัฒนาให้บุคลากรก้าวหน้า ทันสมัยอยู่เสมอ การควบคุม การประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้พ้นจากงานโดยวิธีการต่าง ๆ ตั้งแต่โอน ย้าย ให้ออก ไล่ออก ปลดออก และเกษียณอายุ เป็นต้น เพื่อให้ได้คนที่มีประสิทธิภาพ สูงสุดคงอยู่กับองค์กรยาวนานเท่านั้น

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 421 คน จาก 6 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 โดยผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบง่าย จากนั้นใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทักษะของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้ ประเภทของข้อมูล เป็นข้อมูลเชิงปริมาณลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเอง โดยผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแล้ว ประกอบไปด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน และระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และรายละเอียดนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข แบบสอบถามให้เหมาะสมได้ข้อคำถามจำนวน 43 ข้อ

2.3 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) พร้อมนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์โดยให้เกณฑ์ในการตรวจ พิจารณาข้อคำถาม

2.4 นำแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทักษะของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม พบว่าค่าความเชื่อมั่นของทั้งฉบับเท่ากับ .93

2.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลจริงกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วมาจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 201 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

1.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) มาตรฐานให้ คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม การแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ในการประเมิน

1.3 เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม 1) เพศ 2) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) วุฒิการศึกษา โดยพิจารณา ดังนี้

- วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยค่าสถิติ t-test แบบ Independent

- วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และวุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยค่าสถิติ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 201 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 เป็นเพศหญิง จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 78.1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 -5 ปีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 และจำแนกตามระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่จบปริญญาตรี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 จบปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาทัศนะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.45, S.D.= .61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการออกจากราชการ (\bar{X} =4.52, S.D.= .58) และอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (\bar{X} =4.48, S.D.= .63) ด้านวินัยและการรักษาวินัย (\bar{X} =4.45, S.D.= .59) ด้านการสรรหา

และการบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .62) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .65) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านวินัยและการรักษา วินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันจะมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการออกจากราชการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่สำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ กิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่ต้องอาศัยครูเป็นหลัก ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อคุณภาพของครู โดยการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้แก่ครู เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการพัฒนาครูเพื่อให้เพิ่มพูน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ ใหม่ๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภัทสร รัตนโสภา และภาวิดา ธาธาศรีสุทธ (2564, น. 90-97) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงาน บุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร สถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาใน เครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ทักษะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านวินัยและการรักษาวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการวางตัวที่เป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีความยุติธรรม ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมทางเพศ จึงทำให้ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีทักษะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวิท สุขสมบูรณ์, เฉลิมชัย หาญกล้า และสรรชัย ชูชีพ (2562, น. 88-92) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามทฤษฎีของครู และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

- 1) ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามทฤษฎีของครู และคณะกรรมการ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ
- 2) เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามทฤษฎีของครู และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดกศน. จังหวัด พระนครศรีอยุธยาจำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานในศูนย กศน. และขนาดของศูนย กศน. อำเภอ ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การบริหารงานบุคคลตามทฤษฎีของครู และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัด กศน. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตาม ทฤษฎีของครู และคณะกรรมการสถานศึกษา กศน. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม จำแนกตามอายุ และประสบการณ์ในการทำงานใน กศน. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามเพศ และขนาดของศูนย กศน.อำเภอ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ทักษะของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ตามความเห็นของครูและบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันจะมีทักษะต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการออกจากราชการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับครูทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นครูบรรจุใหม่หรือครูที่ปฏิบัติงานมานาน ทุกคนมีความรู้ความสามารถที่ต่างกันและต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ จึงต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน จึงมี ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภัตสร รัตนะโสภา และภาวิดา ธาราศรีสุทธ (2564, น. 90-97) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงาน บุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก
- 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็น

ต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร สถานศึกษาในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาใน เครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ตามทัศนคติของครู จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานบุคคลอย่างเป็นระบบและอยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล ให้ความสำคัญและปฏิบัติกับครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน จึงทำให้ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรุงยุ บุญธรรม, อังกุล สมคะเนย์และ มงคล จิตรโสภิต (2564, น. 250) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย นครธัญญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายนครธัญญา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของ ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายนครธัญญา จำแนกตามวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของ ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย นครธัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย นครธัญญา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทัน่วงที ทำให้การสรรหา การใช้ประโยชน์ และการพัฒนาบุคลากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง รายข้อ พบว่า การประชุมวางแผนกำหนดอัตรากำลังของข้าราชการครูร่วมกันกับบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับประชุมร่วมกับครูในสถานศึกษาเพื่อร่วมกันวางแผนกำหนดอัตรากำลังของครูในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา กับระดับมัธยมศึกษา
2. ควรศึกษาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเชิงลึก โดยมีการสัมภาษณ์/ภาคสนาม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *กระทรวงศึกษาธิการกับการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- กิติมา ปรีดีดีลล. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรพิพัฒน์.
- จรรยา บุญธรรม, อังกุล สมคะเนย์, มงคล จิตรโสภิน. (2565). ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย นครัญญูฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(2), หน้า 246 – 250.
- ธวิท สุขสมบุญ, เฉลิมชัย หาญกล้า, และสรรชัย ชูชีพ. (2562). *การบริหารงานบุคคลตามธรรมชาติของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.*
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2540). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: หจก. เทคนิค.
- สมาน รังสิโยภุชฎ์. (2535). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุภัสสร รัตนะโสภา และภาวิดา ธาราศรีสุทธ. (2564). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายโรงเรียนที่ 43 สังกัดกรุงเทพมหานคร. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.*
- เสนาะ ดิยาว์. (2532). *การบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

The Role of Administrators in The Modern Era Affecting the Morale of
Teachers' Performance Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office

ไกรศักดิ์ คงศีล¹ และจิรศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์²

Krisak kongsil¹ and Jirasak Surungkapirat²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ^{1,2}

E-mail: l3lock@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ตามความคิดเห็นของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (2) เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และ (3) เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน ได้แก่ ครูในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต พัทธยาพรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย (1) ด้านบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ด้านบทบาทผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้แก่ บทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา และบทบาทการเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารยุคใหม่ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Abstract

This research has three main objectives: (1) to study the role of new-era administrators according to the opinions of teachers in the Office of the Primary Education Area, Samut Sakhon, (2) to examine motivations and inspirations in the teaching profession among teachers

in the Office of the Primary Education Area, Samut Sakhon, and (3) to investigate the role of new era administrators that affect motivations and inspirations in the teaching profession among teachers in the Office of the Primary Education Area, Samut Sakhon. This quantitative research involved a sample group of 113 individuals, comprising teachers in schools affiliated with the inter-district group in Phanthai Norasing, under the Office of the Primary Education Area, Samut Sakhon. Data was collected using a questionnaire, and statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and multiple regression analysis. The research findings revealed that (1) in terms of the role of new era administrators, the overall satisfaction level among teachers was high, (2) regarding motivations and inspirations in the teaching profession, the overall satisfaction level among teachers was high, and (3) concerning the role of new era administrators affecting motivations and inspirations in the teaching profession, it was found that the roles of educational resource management and leadership in organizational change were significant factors.

Keywords: School administrators, new era administrators, motivations and inspirations in performing duties, office of the primary education area Samut Sakhon

บทนำ

การบริหารองค์กรใด ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายนั้นเหมือนกับว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในความสำเร็จและประสิทธิภาพของงาน ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งในสถานศึกษา คุณสมบัติที่เหมาะสมและพฤติกรรม การเป็นผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องพึงมีเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา การแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับตำแหน่งของผู้นำที่สูงสุดในสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สามารถวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของสถานศึกษาได้อย่างแม่นยำ ดังนั้น ความสำเร็จขององค์กรและสถานศึกษาขึ้นอยู่กับบทบาท และความสำเร็จของผู้บริหารที่มีคุณสมบัติและพฤติกรรมที่เหมาะสมในตำแหน่งนั้น ๆ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งบุคคลที่เป็นผู้บริหารควรแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อเป็นตัวอย่างในการนำทีมงาน และให้แรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีความสำคัญและกำลังใจต่ำอาจส่งผลกระทบต่อบรรยากาศในองค์กร ส่งผลให้ความตั้งใจในการทำงานลดลง และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การขาดความกระตือรือร้น เกิดความท้อแท้ หรือไม่ใส่ใจในการปฏิบัติหน้าที่ พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้สามารถสะท้อนความขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กร โดยมีผลต่อระดับความสำเร็จของงาน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขและเสริมสร้างความขวัญและกำลังใจในการทำงานอย่างเร่งด่วนจากผู้บังคับบัญชา อีกทั้งการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีบทบาทหลากหลายอย่างซึ่งครอบคลุมผู้เกี่ยวข้อง

ตั้งแต่ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ที่หลากหลายและต้องดำเนินการในหลายภารกิจและกิจกรรมการบริหารตามสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องเหมาะสมกับหลายปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานในภาคการศึกษาในยุคปัจจุบัน และต้องเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างทุกภูมิภาคของโลก ในทางกลับกันผู้บริหารควรใช้บทบาทอย่างเต็มที่และนำเสนอกลยุทธ์และเทคนิคการบริหารระดับสูงเพื่อนำองค์กรสู่ความสำเร็จอย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ ศศิธรดา แพงไทย (2559, น.9) ซึ่งผลการศึกษาของนักวิชาการเห็นด้วยกันว่าผลการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและความสำเร็จหรือความล้มเหลวในสถานศึกษาเกิดขึ้นจากความสามารถในการจัดการและประเมินผลของผู้บริหารที่มีหน้าที่ในสถานศึกษาดังนั้น ผู้บริหารเป็นตัวแปรที่สำคัญและมีบทบาทสำคัญในการนำสถานศึกษาให้มีคุณภาพ สิ่งนี้สำคัญอย่างยิ่งในยุคใหม่ ซึ่งในศตวรรษที่ 21 การบริหารการศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อให้สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ทันสมัยและเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ครอบคลุมและเต็มที่

ซึ่งการสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูแลเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดีให้เกิดขึ้น เพราะครูถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลอย่างมากต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งการศึกษาทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two -Factor Theory) ซึ่งทฤษฎีนี้จะชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานครู คือปัจจัยค่าจูนหรือปัจจัยนามัย และปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยจูงใจซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีที่ทำให้ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงปัจจัยใดที่เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานนั้นเกิดประสิทธิภาพและการทำงานในองค์กรเกิดประสิทธิผลและทราบว่าปัจจัยใดเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างควมพึงพอใจในการทำงานเพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานไม่คิดจะย้ายโรงเรียน หรือลาออกจากโรงเรียน อันเป็นการบำรุงรักษาขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ หากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้นได้รับการยอมรับก็จะส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานในทางที่ดีขึ้นอันจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีกำลังใจที่จะทำงานอย่างเต็มความสามารถต่อไป

จากสภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร มีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดจำนวน 102 โรงเรียน แบ่งออกเป็น 11 สหวิทยาเขต ดังนี้ 1. สหวิทยาเขตมหาชัย 2. สหวิทยาเขตท่าฉลอม 3. สหวิทยาเขตสาครบุรี 4. สหวิทยาเขตพันท้ายนรสิงห์ 5. สหวิทยาเขตบึงขจรสิงห์ 6. สหวิทยาเขตบ้านบ่อ 7. สหวิทยาเขตท่าจีน 8. สหวิทยาเขตพุทธสาคร 9. สหวิทยาเขตส่งเสริมสามัคคี 10. สหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา 11. สหวิทยาเขตหลักสามดำเนิน โดยได้ดำเนินการบริหารภายใต้ยุทธศาสตร์การบริหารงานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ด้านภายในสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ไม่มีการแบ่งงานตามภาระที่ชัดเจน งานที่ออกมาในแต่ละด้านไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ และไม่มีการเตรียมการรองรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ยังพบว่าในแต่ละปีมีครูยื่นเรื่องขอย้ายโรงเรียนเสมอ ซึ่งเกิดจากปัจจัยในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งมีเรื่องราว

ร้องเรียนและการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำผิดของข้าราชการครูเป็นจำนวนมาก ซึ่งสาเหตุเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษาอันก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรค ในการบริหารงาน สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน การเพิ่มพูนความรู้โดยการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนางานในหน้าที่หรือปัญหาการพัฒนาบุคลากร การขาดครูที่มีความรู้ความชำนาญโดยตรง การสร้างขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการภายในองค์กรเป็นอย่างมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (2565)

จากความสำคัญข้างต้นผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครูใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยศึกษาจากกลุ่มสหวิทยาเขตพื้นที่ท้ายนรสิงห์ ซึ่งประกอบไปด้วย 9 โรงเรียน ดังนี้ 1. โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ (ชั้นมออนุราษฎร์) 2. โรงเรียนสหกรณ์กสิกรรมชายทะเล 3. โรงเรียนบ้านโคก 4. โรงเรียนวัดบ้านไร่ (ประชาชนกุล) 5. โรงเรียนสหกรณ์นิคมเกลือ 6. โรงเรียนวัดโสภณาราม (ปลั่งร่วมราษฎร์บำรุง) 7. โรงเรียนบ้านสันตปาป 8. โรงเรียนวัดโคกขาม (นรสิงห์อนุสรณ์) 9. โรงเรียนบ้านชายทะเลโคกขามมิตรภาพที่ 95 เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครูใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยจำแนกตามตัวแปรตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เพื่อประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มสหวิทยาเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งผลที่ได้จากการค้นคว้านี้จะเป็นประโยชน์ทั้งผู้บริหาร คุณครู เพื่อใช้ในการปรับปรุง แก้ไข วางแผน ตลอดจนการบริหารจัดการอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาองค์กรกลุ่มสหวิทยาเขตในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

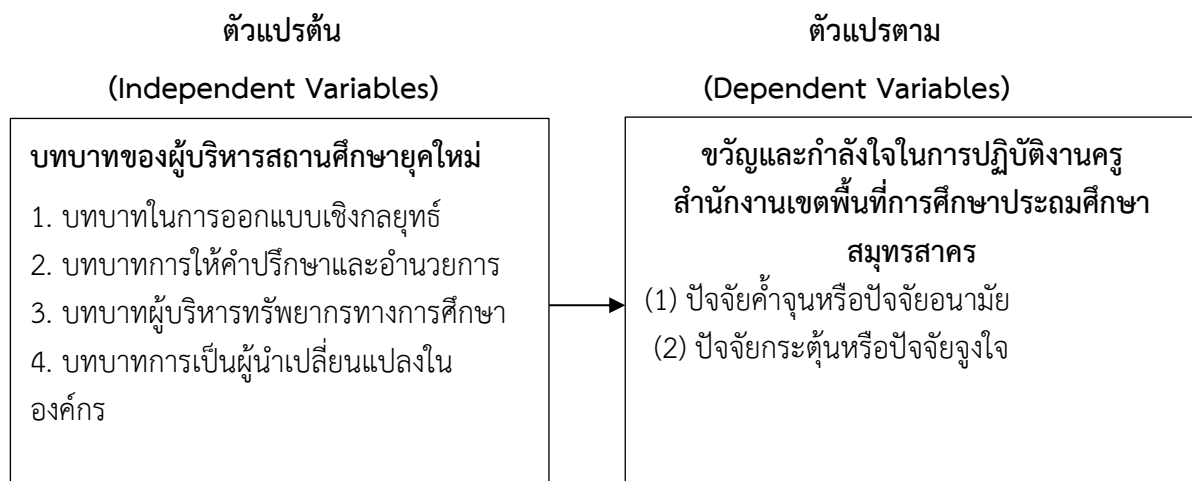
การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (2) เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และ (3) เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีวิถีทางสู่เป้าหมาย (House's Path –Goal Leadership Theory) และทฤษฎีวงจรชีวิต Hersey & Blanchard (1988) ในการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ผู้นำทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานที่เรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพของบุคลากร เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ

วางแผนการบริหารจัดการทรัพยากร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา ตลอดจนประเมินและติดตามผลย้อนกลับเพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารยุคใหม่ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ในการปฏิรูปการศึกษาให้ทันต่อยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย และแบบแผนในการทำงาน เป็นผู้ประสานงานและอำนวยการสถานศึกษาด้านต่าง ๆ อีกทั้งเป็นผู้ดูแลทางด้านทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ตลอดจนขวัญและกำลังใจของบุคลากรที่มีผลต่อการขับเคลื่อนการศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วย 4 บทบาท ได้แก่ บทบาทในการออกแบบเชิงกลยุทธ์ บทบาทการให้คำปรึกษาและอำนวยการ บทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา บทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร นอกจากนี้ยังได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two – Factor Theory) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow) ทฤษฎี X และ ทฤษฎี Y ของแม็กเกรเกอร์ (Mc.Gregor) และทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy theory) ของวรูม (Victer H. Vroom) ในการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง สิ่งสำคัญในการทำงาน การมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานจะสร้างความมุ่งมั่นในการกระทำและเป็นก้าวแรกในการเติบโตและพัฒนา ซึ่งจะส่งผลให้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเองและองค์กร รวมถึงสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือในทีมงาน โดยแบ่งเป็น ปัจจัยค่าจูนหรือปัจจัยอนามัย และปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยจูงใจ

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ระเบียบการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา จำนวน 160 คน ในกลุ่มสหวิทยาเขตพื้นที่ท้ายนรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ (ชั้นมาอนุราษฎร์) โรงเรียนสหกรณ์กสิกรรมชายทะเล โรงเรียนบ้านโคก โรงเรียนวัดบ้านไร่ (ประชานุกูล) โรงเรียนสหกรณ์นิคมเกลือ โรงเรียนวัดโสภณาราม (ปลั่งร่วมราษฎร์บำรุง) โรงเรียนบ้านสันตปา โรงเรียนวัดโคกขาม (นรสิงห์อนุสรณ์) โรงเรียนบ้านชายทะเลโคกขามมิตรภาพที่ 95

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตพื้นที่ท้ายนรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ประกอบด้วย บทบาทในการออกแบบเชิงกลยุทธ์บทบาทการให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวก บทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา บทบาทการเป็นผู้นำเปลี่ยนแปลงในองค์กร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู ครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตพื้นที่ท้ายนรสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ประกอบด้วย ปัจจัยค่าจุนหรือปัจจัยสุขอนามัย ปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยจูงใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นครู เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูอัตรา

จ้าง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 เป็นครูพนักงานราชการ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 และเป็นข้าราชการครู จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี มากที่สุดจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 รองลงมา คือประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 รองลงมา คือประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และน้อยที่สุด คือประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 ขนาดสถานศึกษา มากที่สุด คือขนาดเล็ก จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมา คือขนาดกลาง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 รองลงมา คือขนาดเล็ก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 น้อยที่สุดคือขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0.0

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ระดับบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านบทบาทในการออกแบบเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.30) รองลงมา คือ ด้านบทบาทการให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.40) รองลงมา คือ ด้านบทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.38) รองลงมา คือ ด้านบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงองค์กร ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.41) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยจูงใจ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านปัจจัยค่าจ้างหรือปัจจัยอนามัย ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ (X_{tot}) กับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู (X_{tot}) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = 0.753^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกัน

เมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่รายด้าน ($X_1 - X_4$) ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู โดยภาพรวม (X_{tot}) พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะด้านบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.744^{**}$) รองลงมา คือ ด้านบทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา (X_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.679^{**}$) รองลงมา คือ ด้านบทบาทการให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวก (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.666^{**}$)

รองลงมา คือ ด้านบทบาทในการออกแบบเชิงกลยุทธ์ (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.328^{**}$) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ ที่ได้รับเลือกเข้าสมการพยากรณ์ของตัวแปรตาม ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม (X_{tot}) คือ บทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา (X_3) และบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.785 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R²) เท่ากับ 0.616 หมายความว่า บทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา (X_3) และบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (X_4) ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 61.60 ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.602 หรือ ร้อยละ 60.20 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.211 หรือ ร้อยละ 21.10 แสดงว่า บทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา (X_3) และบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร (X_4) ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู (X_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ } \hat{Y}_{tot} = 1.309 + 0.212 (X_3) + 0.365 (X_4)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ } \hat{Z}_{tot} = 0.243 (X_3) + 0.445 (X_4)$$

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านบทบาทการออกแบบเชิงกลยุทธ์ ด้านบทบาทการให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวก ด้านบทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา ด้านบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงองค์กร ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนให้องค์กรมีความก้าวหน้าทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล พร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อที่สามารถสร้างขวัญและกำลังใจส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Gorton, A.R. (1983) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) เป็นผู้ริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลง เพราะผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแผนงานหรือจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล 2) เป็นผู้นำทางการศึกษา โดยมีนวัตกรรมและเทคโนโลยี

สารสนเทศเข้ามาบริหารสถานศึกษาให้ทันสมัย 3) เป็นคนกลางสามารถกล้าเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ รักษาความเป็นธรรมและความเที่ยงตรง 4) สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา 5) เป็นแบบอย่างที่ดีมีวินัย 6) เป็นผู้จัดการโดยมีการกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ เข้ากับบุคลากรเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะขับเคลื่อนการทำงานไปในทิศทางที่ดีและก้าวทันยุคสมัยใหม่

2. ผลการวิเคราะห์ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยจูงใจ ด้านปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยอนามัย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการดำเนินงานพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นทางด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าทางวิชาชีพ การสร้างกำลังใจ การฝึกอบรมพัฒนาตนเอง การมีทักษะที่มีความจำเป็นต่อวิชาชีพ ตลอดจนการดูแลความปลอดภัยทางด้านร่างกาย ด้านสุขภาพและภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นกับตัวครู ดังนั้น ปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยอนามัย จึงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู ซึ่งผู้บริหารยุคใหม่สามารถนำไปใช้เพื่อหาแนวทางและวิธีการในการส่งเสริมปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยอนามัย รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในทุก ๆ ด้านเพื่อให้บุคลากรมีการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการสร้างขวัญและกำลังใจในการ โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พณิณญา นาดาแสง (2550, น. 87) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการในสถานศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยจูงใจ มีความสัมพันธ์ทางบวก กับปัจจัยค้ำจุน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปรีชาดี บุญไธยรส (2555, น. 93) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนมีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย อันแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีความสะอาดเรียบร้อย มีค่าตอบแทนสวัสดิการที่เหมาะสม ลักษณะงานที่ได้รับปฏิบัติ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีส่วนช่วยเหลือในการ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอกลักษณ์ พร้อมวงศ์ (2564, น. 7-12) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากข้าราชการและบุคลากรมีแรงจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานที่ดี ก็ย่อมส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เป็นองค์กรที่มีศักยภาพสูงในการบริหารงานบุคคล และส่งผลในเรื่องของคุณภาพการศึกษาของประเทศที่จะพัฒนา ยิ่งๆขึ้นไปในอนาคตในทางกลับกันหากละเลยการเสริมสร้างแรงจูงใจและขาดการดูแลในเรื่อง ของปัจจัยค้ำจุนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากร ก็ย่อมส่งผลในเชิงลบ ต่อประสิทธิผลในระดับองค์กรหรือกลายเป็นไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กรเลยตามผลการวิจัย ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า องค์กรไม่สามารถที่จะใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อประสิทธิผลขององค์กรได้

3) ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ ในลักษณะคล้อยตามกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู โดยมีผู้บริหารเป็นส่วนที่สร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อจะทำให้องค์กรไปในทิศทางที่ดีและยังให้ผู้ที่บังคับบัญชาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้านบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กรเป็นอันดับแรก โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ธวัชชัย ยวงคำ (2552) ที่กล่าวว่า การผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำยุคใหม่ จำเป็นต้องมีความคิดที่ชัดเจน สามารถจัดการการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว สะท้อนให้เห็นทัศนคติของการเป็นผู้บริหารองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังได้สอดคล้องกับแนวคิดของ รงค์ บุญสวยขวัญ (2560) ได้กล่าวว่า กลยุทธ์การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคลากร สามารถสร้างองค์ความรู้ สร้างทีมงานให้เป็นผู้ที่ทันต่อเทคโนโลยี และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้แก่บุคลากร ตลอดจนการสร้างเครือข่ายที่เน้นความสัมพันธ์กับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุบลรัตน์ เขมาวุฒานนท์ (2562, น. 54) ได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงาน กรณีศึกษาธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งหนึ่งในเขตสาทร ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (2) คุณภาพชีวิตในการทำงาน ของพนักงานในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (3) ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานได้แก่อายุ ระยะเวลา การทำงานและรายได้แตกต่างกัน (4) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของ พนักงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกโดยภาพรวมในระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของบทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมพบว่า บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ ด้านบทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา และบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยนี้ พบว่า บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ ด้านบทบาทผู้บริหารทรัพยากรทางการศึกษา และบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร สามารถทำนายขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 61.60 ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา และจัดการศึกษาตามหลักของการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนด พร้อมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ยอมรับการเปลี่ยนแปลงมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ตลอดจนยังต้องมีส่วนที่สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็น อาคาร ห้องเรียน ครุภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เบญจมาภรณ์ สอนวัฒนา, สฎายุ ธีระวิชิตระกูล,

และชัยพจน์ รังงาม (2561, น. 233) ได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งอาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการทรัพยากร มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานและยังส่งผลให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิสมัย หลงเจริญ (2560) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันควรมีวิสัยทัศน์ในการทำงานและเป็นตัวอย่างที่ดีต่อครู อีกทั้งต้องมีความเสียสละและแสดงพฤติกรรมที่ดี เป็นต้นแบบที่ครูในโรงเรียนสามารถยอมรับได้ เป็นคนที่เปิดเผยและเป็นกันเองต่อครู ไม่ควรตั้งตัวให้สูงกว่าครูและสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แสดงความจริงใจต่อครู และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทุกเมื่อมีความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปพัฒนา

1. บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านบทบาทการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงองค์กร มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น โดยผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คุณครู โดยยึดหลักการบริหารงานแบบประชาธิปไตยและการทำงานเป็นทีม ยอมรับความเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งต้องเป็นผู้ยอมรับความคิดเห็นในการแก้ปัญหาและตัดสินใจบนพื้นฐานของความถูกต้อง ตลอดจนเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนเพื่อปฏิบัติงานหรือแก้ปัญหาในสถานศึกษา เพื่อให้องค์กรขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ดีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยอนามัย มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ครูมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้ครูมีการปฏิบัติงานที่มั่นคงและก้าวหน้า ปกป้องคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมแก่ครูในสถานศึกษา ตลอดจนดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคามที่อาจจะเกิดกับครู อีกทั้งเอาใจใส่ในการช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับครูในสถานศึกษาของตน
3. บทบาทของผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้านบทบาทในการออกแบบเชิงกลยุทธ์น้อยกว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ให้ก้าวทันต่อเหตุการณ์และส่งเสริมให้ทุกฝ่ายในองค์กรให้มีเป้าหมายร่วมกันในการคิดและวางแผนทางกลยุทธ์เพื่อพัฒนาทางด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครูในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการสร้างบรรยากาศของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาบริบทการทำงานของผู้บริหารยุคใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
3. ควรศึกษารูปแบบการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.moe.go.th>.
- รัชชัย ยวงคำ. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาน่าน เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- เบญจมาภรณ์ สอนวัฒนา, สฎายุ ธีระวณิชตระกูล และชัยพจน์ รังงาม. (2561). *ภาวะผู้นำที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ปรีชาติ บุญโอรส. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในเขต 32*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- พณิณญา นาดาแสง. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการในสถานศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พิสมัย หลงเจริญ. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- รงค์ บุญสวยขวัญ. (2560). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง*. นครศรีธรรมราช: สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ศศิรดา แพงไทย. (2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 6(1), หน้า 7 - 11.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, สมุทรสาคร.

- อุบลรัตน์ เขมมาวุฒานนท์. (2562). *ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานกรณีศึกษานาการพาณิชย์ไทยแห่งหนึ่งในเขตสาทร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เอกลักษณ์ พร้อมวงศ์. (2564). *เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรศาสตร์และบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- Gorton, A. R. (1983). *School Leadership and Administration : Important Concepts, Case Studies, and Simulations*. Dubuque, Iowa : Wm. C. Brown.
- Hersey, P. & Blanchard, H.B. (1988). *Management of Organizational Behavior : Utilizing Human Resources*. Englewood. Boston: PWSKent.

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
ในโรงเรียนสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร
Administrative Work according to the Principles of Good Governance
of School Administrators according to Teachers' Perspectives in Schools
in the Bang Khae District Office, Bangkok
นิภาภรณ์ หมั่นหนองท่อม¹ และจรัสศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์²

Nipaphon Mannongthum¹ and Jirasak Surangkaphiphat²

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: nipa15150405@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานครตามทัศนะครู และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนะของครูในโรงเรียนสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาจากเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 196 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารงาน หลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this study were (1) To study the level of educational institution administration according to the principles of good governance of administrators in schools under the Bang Khae District Office, Bangkok according to teachers' viewpoints and (2) to compare educational institution administration according to the principles of good governance of administrators according to teachers' viewpoints in Bang Khae District Office schools, under Bangkok when considering gender, age range, educational level, and experience in working. The research format is quantitative research. The sample group used in this research were teachers under the Bang Khae District Office, Bangkok, academic year 2023, number of 196 people by simple random sampling method. Tools used to collect data It's a questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. T-test statistics (t-test) One-way analysis of variance F-test (One-Way ANOVA) (1) Administration according to the principles of good governance of educational institution administrators according to the views of teachers in the Bang Khae District Office School. Under Bangkok Overall, it is at a high level, and (2) Results of comparing administration according to the principles of good governance of school administrators according to teachers' views. In schools under the Bang Khae District Office Bangkok with gender, age, education level, and different work experiences Overall, they are not different. Statistically significant at the .05 level.

Keywords: Administration, good governance, administrators

บทนำ

ปัจจุบันโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่าง ๆ เช่น สังคม การสื่อสาร และเทคโนโลยี ล้วนแต่มีผลกระทบทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในประเทศ โดยเฉพาะทางด้านการบริหาร การศึกษา ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาเป็นจุดสำคัญที่ส่งผลกระทบในการพัฒนาทั้งในด้านคุณภาพการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ ตามนโยบายการศึกษาที่ถูกปรับปรุงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองยังมีผลต่อการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง ทั้งนี้ การบริหารองค์กรก็มุ่งหวังที่จะพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพในการทำงาน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีและสร้างความพึงพอใจในการบริหารจัดการศึกษา เราจึงพบว่าการเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยีและการเมืองมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการบริหารการศึกษา เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลและสอดคล้องกับทิศทางที่กำลังเปลี่ยนไปในปัจจุบัน (นิยม รัฐอมฤต, 2550, น. 64)

การบริหารจัดการ เป็นกระบวนการที่สำคัญและซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นการปกครองในทางการเมือง หรือการบริหารจัดการในสถานประกอบการ รวมถึงการปกครองหรือการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับระดับนานาชาติ ระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางที่เสริมความยั่งยืน หลักธรรมาภิบาลจึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้บริหารงานในภาคต่าง ๆ อาทิ ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรภายมนประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ โดยมีเป้าหมายของการใช้หลักธรรมาภิบาล คือเพื่อความเที่ยงธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ธรรมาภิบาลถือเป็นแนวคิดของการปกครองและการบริหารจัดการ เป็นรากฐานในการปกครองและบริหารจัดการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แนวคิดนี้เกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนาอารยธรรมของมนุษย์ ที่ได้นำไปสู่การรักษาความยุติธรรม ความเท่าเทียม และความโปร่งใสในการบริหารจัดการทั้งในระดับองค์กรและระดับประเทศ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2545)

การมีธรรมาภิบาล มีหลายหลักการที่สามารถอธิบายและนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามบริบท และวัตถุประสงค์ ผู้ที่นำเรื่องของธรรมาภิบาลไปใช้อาจให้ความสำคัญกับหลักการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของสถานการณ์และการจัดการที่ต้องการตามบริบทขององค์กร สถาบันพระปกเกล้าได้กำหนดหลักการสำคัญทั้งหมด 6 หลักของธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักด้านหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งการนำหลักการเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้จะช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และสอดคล้องกับความเป็นธรรมาภิบาลที่เราต้องการในทุกสถานการณ์และทุกบริบท. (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2545)

การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างแนวปฏิบัติที่ดีและให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรที่มีคุณธรรมในองค์กร ทำให้เกิดความยุติธรรมและความรับผิดชอบต่อการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมี การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร รวมทั้งการทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาเชื่อมั่นในองค์กร และให้ความไว้วางใจจากส่วนต่าง ๆ ได้ เช่น รัฐบาลที่มีการโปร่งใส จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการรับผิดชอบต่อสังคม ที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของธรรมาภิบาล การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริต มีความรับผิดชอบต่อ บทบาทภาระหน้าที่ที่ได้รับ โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เป็นการทำงานเพื่อสนองตอบความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม เช่น บางครั้งองค์กรอาจมุ่งความคุ้มค่าจนละเลยเรื่องความเป็นธรรม หรือโปร่งใส หรือบางครั้งที่หน่วยงานโปร่งใสมากจนคู่แข่งชั้นล่างรู้ความลับที่สำคัญในการประกอบกิจการ ความสมดุล หรือ ธรรม จึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล (จุฑามาส นาคปฐม, 2559, น. 10-12)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร เพื่อทราบว่า หลักธรรมาภิบาลแต่ละด้านนี้ได้ถูกนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาหรือไม่ และหากถูกนำมาใช้ มีการนำไปใช้อย่างไร นอกจากนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบความคิดเห็นและทัศนะของครูผู้สอนต่อผู้บริหาร สถานศึกษา เกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ว่ามีการให้ความสำคัญและนำไปใช้อย่างไรใน

การบริหารและพัฒนา เพื่อให้ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีและสร้างความพึงพอใจในการบริหารจัดการศึกษาของทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ตามทัศนยะครู
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนยะของครูในโรงเรียนสำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานครเมื่อพิจารณาจากเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันหรือไม่

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา คือ กระบวนการที่ผู้บริหารสร้างขึ้นเพื่อสั่งสอน แนะนำ และนำทางกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันในองค์กรการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นนักปฏิบัติที่ให้ความสนใจในปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์กร โดยการตีความ วิเคราะห์ การประยุกต์หลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ทางการบริหารการศึกษามาใช้ในการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาศัยหลักการและแนวคิดทฤษฎีที่ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าเอาไว้อย่างละเอียดรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินการ (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2552)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่มีเป้าหมายสำคัญที่สุดคือการสร้างสังคมที่สามารถดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีความรู้สึกสามัคคี ทั้งนี้ยังมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อการบรรเทา ป้องกัน หรือ แก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติที่เป็นไปได้ในอนาคต ธรรมาภิบาลนั้นเกิดขึ้นผ่านกระบวนการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อให้สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาธรรมาภิบาล รัฐบาลมีบทบาทในการวางรากฐานและรักษากฎระเบียบต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องอยู่ในระบบการจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ มีภาระหน้าที่รับผิดชอบภายใต้กฎหมายและนโยบายที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น การปฏิรูประบบราชการเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการสร้างธรรมาภิบาลและเป็นไปในทิศทางของหลักเหตุผลและหน้าที่ มีระบบความรับผิดชอบที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้สังคมรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของความเป็นมนุษย์ การสร้างธรรมาภิบาลต้องร่วมมือกันทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในการพัฒนาและสร้างสังคมที่เป็นมิตรและยั่งยืน (ปริญาญา ยกพล, 2563, น. 103-109)

โดยทั่วไปได้มีผู้เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

จุฑาทาญจน์ เก่งกลสิกิจ (2564, น. 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลว่า หลักธรรมาภิบาลถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลนั้นเน้นในการปกครอง การควบคุม และการดูแลรักษาบุคลากรและงานในองค์กรให้เป็นไปตามหลักการของการบริหารที่ดีที่สุด

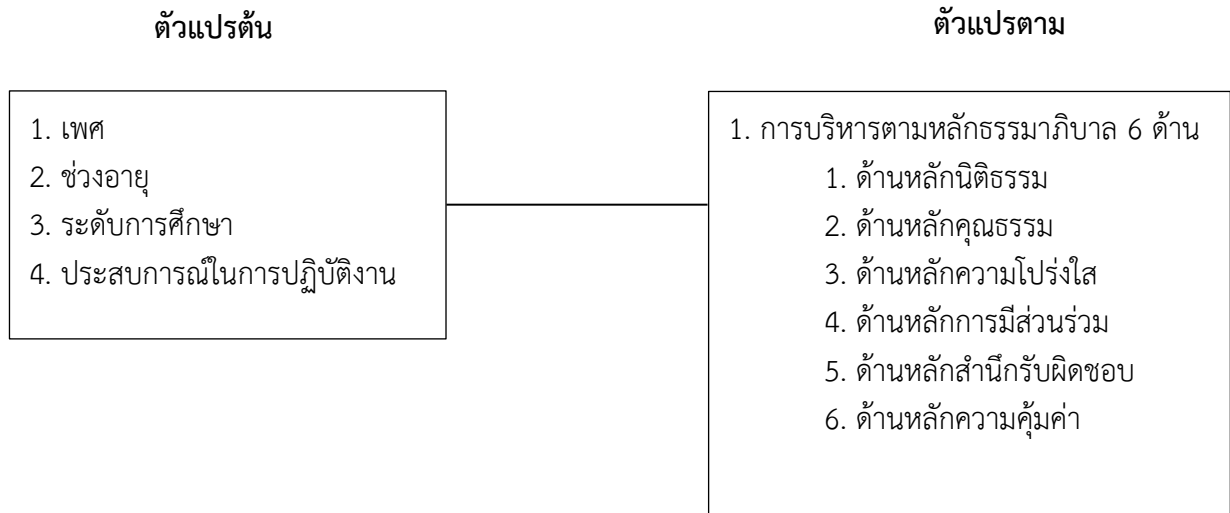
วัฒนา สายเชื้อ (2560, น. 8) กล่าวว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาต้องเริ่มจากกระบวนการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นไปที่การสร้างและส่งเสริมคุณลักษณะที่เชื่อมโยงกับหลักธรรมาภิบาล ซึ่งส่งผลให้บุคลากรทุกคนในองค์กรมีความเข้าใจและยอมรับหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินกิจกรรมและการบริหารงานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลที่กำหนดไว้

ซาแมน (Zaman, 2015, p. 7) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาธรรมาภิบาลในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั่วโลก ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการในระดับอุดมศึกษาต้องสร้างความสมดุลในการบริหารงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศและความเสมอภาคในองค์กร ซึ่งหลักธรรมาภิบาลเป็นกรอบแนวทางที่สำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อให้องค์กรพัฒนาอย่างต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการ

อัลควอด (Al-Qaoud, 2016, p. 8) ได้ศึกษาเรื่อง ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนรัฐบาลที่อัลมะดีนะฮ์ จากทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้หญิง ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสำคัญทั้งปัจจัยภายนอกและภายในของหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงมาก ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การบริหารจัดการในโรงเรียนควรมีการใช้หลักธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น และส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นในการบริหารเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อความสำเร็จของทุกองค์กร เนื่องจากหลักธรรมาภิบาลไม่เพียงเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการที่สามารถพัฒนาองค์กรได้ แต่ยังเป็นหลักการที่สร้างคุณประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยชี้นำทิศทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมั่นในทุก ๆ ระดับขององค์กร

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 399 คน จาก 12 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 196 คน โดยผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบง่าย ได้มาจากการเปิดตารางเครจซี่มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน ในภาพรวม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนแบบสอบถาม
3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถาม
4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มี 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบที (t-test)
5. หาค่าทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 196 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 เป็นเพศหญิง จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 68.90 จำแนกตามอายุ กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.80 อายุ 30 - 40 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 อายุ 41 - 50 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 21.40 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 จำแนกตามระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบปริญญาตรี หรือเทียบเท่า จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 และปริญญาโท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 16-20 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10 และประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30

2. ผลการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .59) รองลงมา คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.30$,

S.D. = .58) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= .67) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .66) ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .69) และด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .63) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการดำเนินการมากที่สุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการดำเนินการน้อยที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครอง เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนความเที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหลักธรรมาภิบาลในการบริหารคนและบริหารงาน ส่งเสริมทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อให้องค์กรมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จในการบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ (2566, น. 135) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการดำเนินการมากที่สุดคือ ด้านหลักนิติธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนน

การดำเนินการน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย นิลประดับ (2559, น. 115) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่อยู่บนความเที่ยงธรรม วางตัวเป็นกลาง มีความยุติธรรม สุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริินญา ศิริประโคน (2560, น. 12) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิระ พันธุ์งาม (2561, น. 239) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นอาจเพราะผู้บริหารสถานศึกษาวางตัวเป็นกลาง ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริินญา ศิริประโคน (2560, น. 12) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 1 ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่

แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความยุติธรรม มีความเสมอภาค ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเห็นความสำคัญของครูทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวัชชัย นิลประดับ (2559, น. 120) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเชื่อมั่นและไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่และเห็นความสำคัญของครูทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์รักษ์ (2563, น. 232) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ที่อยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง ความเป็นธรรม และความเสมอภาค การกำหนดกฎกติกา การชี้แจงแนวทางการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และการปฏิบัติตามที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงความยุติธรรมและสิทธิเสรีภาพของบุคคล และประพฤติกปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ด้านหลักนิติธรรม รายข้อพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีสิทธิตัดสินใจแก้ปัญหาปรับปรุงกฎระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติตน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีสิทธิตัดสินใจในการกำหนด ปรับปรุงกฎระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติตนเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา เป็นแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น ๆ โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

- จุฑาทาญจน์ เก่งกลสิกิจ. (2564). *การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- จุฑามาส นาคปฐม. (2559). *การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลอินทปัญญา วัดใหญ่อินทาราม เทศบาลเมืองชลบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2552). *การบริหารการศึกษา Educational Administration*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ. (2545). *ธรรมาภิบาล: กลไกสำคัญในการปฏิรูป เพื่อพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ธวัชชัย นิลประดับ. (มกราคม-มิถุนายน 2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), หน้า 115 - 120.
- ธีรวิมล เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นิยม รัฐอมฤต. (2550). *สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวโน้มบริบทการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกและสังคมไทย ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2545). *การสร้างธรรมาภิบาล (good governance) ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปริญญา ยกพล. (2563). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์รักษ์. (2563). *ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

- พีระ พันธุ์งาม. (มกราคม-มิถุนายน 2561). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวังซ้าย อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. *วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 16(1), หน้า 239.
- ภูษณาภรณ์ นาคทิพย์วรรณ. (มกราคม-มีนาคม 2566). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*, 7(1), หน้า 135.
- วัฒนา สายเชื้อ. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน. *วารสารบริหารการศึกษาระดับบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 17(2), หน้า 8.
- สิรินญา ศิริประโคน. (2560). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- Al – Qa'oud, M. M. (2016). The Requirements of Good Governance at Schools of Public Education for Girls in Al Madinah Al Munawarah from the Viewpoint of Female School Principals. *Scientific Research Journal*, 4(10), pp. 8 - 16.
- Zaman, K. (2015). *Quality Guidelines for Good Governance in Higher Education across the Globe*. Pacific Science Review B: Humanities and Social Sciences.

ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0

ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร

Leadership Skills of Administrators in the Era of Thailand 4.0 according to the Opinions of Teachers in Schools in Bang Khae District, Bangkok

ปรัชญา หมิ่นพันธ์¹ และจิรศักดิ์ สุรงค์พิภรธน²

Pratya Muenkhan¹ and Jirasak Surangkaphiphat²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: plugpsycho@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร และ (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างใดเมื่อจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 195 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที่ (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า (1) ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารควรมีทักษะสื่อสาร มีความมุ่งมั่น สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ตาม สร้างการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และมีวิสัยทัศน์ และ (2) ผลการศึกษาทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะการเป็นผู้นำ ผู้บริหาร ยุคไทยแลนด์ 4.0

Abstract

The purposes of this study were (1) To analyze the leadership skills of administrators in the Thailand 4.0 era according to the opinions of teachers in schools in Bang Khae District.

under Bangkok and (2) to compare the leadership skills of administrators in the Thailand 4.0 era according to the opinions of teachers in schools in Bang Khae District Under Bangkok How are they different when classified by gender? Work experience and the size of the educational institution. The sample group used in the research were teachers under the Bang Khae District Office. Bangkok, academic year 2023, number of 195 people by simple random method Tools used to collect data It's a questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. T-test statistics (t-test) One-way analysis of variance F-test (One-Way ANOVA) The results of the research found that (1) leadership skills of administrators in the Thailand 4.0 era according to the opinions of teachers in schools in Bang Khae District Under Bangkok The overall level was at the highest level, namely teachers' opinion that administrators should have communication skills. have determination Build confidence in followers Create change in the organization and have a vision and (2) results of a study of leadership skills of administrators in the Thailand 4.0 era based on opinions of teachers in schools in Bang Khae District. Under Bangkok, classified by gender, according to work experience, and according to the size of the school Overall, they are not significantly different at the .05 level.

Keywords: Leadership skills, executive, Thailand 4.0

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาชาติ เป็นกระบวนการหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคไทยแลนด์ 4.0 ทำให้การศึกษามีส่วนสำคัญในการทำให้ประเทศชาติของเรามีคุณภาพเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกในปัจจุบัน เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการรักษาเอกลักษณ์ของประเทศตนไว้ ประเทศไทยจึงมีนโยบายในการขับเคลื่อนเพื่อเติมเต็มวิทยาการ ทรัพยากรความคิด ความสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี รวมทั้งการทำวิจัย เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2560, น. 1)

ผู้นำในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีความท้าทายในการบริหาร คือ การที่จะนำพาวงค์กรของตนให้เป็นองค์กรของการเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ ผู้นำยุคใหม่จะมองเห็นการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นโอกาส จะหาหนทางและวิธีที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลง และจะทราบแนวทางการปฏิบัติที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งจาก

ภายในและภายนอกขององค์กร ได้แก่ สัยทัศน์ในอนาคต วิธีการในการมองอนาคตและคาดการณ์ถึง การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ แนวทางการสร้างองค์กรให้คุ้นเคยกับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และภายใน มีวิสัยทัศน์แนวทางการปฏิบัติในการสร้างสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงกับความต่อเนื่อง เพราะวิสัยทัศน์และแนวทางการปฏิบัติจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ และจะทำให้คนใน องค์กรมีจิตสำนึกในการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังทำให้องค์กรตระหนักเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนั้น คือโอกาสที่ภายใต้บทบาทใหม่ที่สำคัญ ผู้นำต้องสร้างแผนปฏิบัติการมีการปรับเปลี่ยน ดัดแปลง และแต่งสิ่งต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้องค์กรแตกต่างจากเดิม โดยอาจจะกระทำทันทีหรือกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป การบริหาร ความเปลี่ยนแปลงนั้น จะต้องเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงก่อนแล้วจึงกำหนดเป้าหมายและเลือกวิธีที่จะนำมาใช้ ในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงซึ่งต้องอาศัยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ แล้วค่อยนำไปใช้ตามแผนที่วางไว้ แต่สร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กร มีการใช้หลักเสริมแรงและการอธิบายให้คนในองค์กร เข้าใจถึงการปรับเปลี่ยน การเปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงแก้ไขที่ได้เกิดขึ้น และแสดงความขอบคุณต่อทุก ฝ่ายทุกคนที่เกี่ยวข้องและมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแล้วจึงค่อยทำการประเมินผลต่อไป

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญต่อการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะจะนำพาและ ส่งผลให้การขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิผลต่อการพัฒนาการศึกษา สามารถตอบสนองการแข่งขัน และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง (โยธิน นิลคช, 2561, น.412) โรงเรียนที่ ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านประกอบเข้าด้วยกัน โรงเรียนจะต้องติดตาม ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนอย่างใกล้ชิด เช่น ความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ วิทยาการด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนนักเรียน สิ่งเหล่านี้ โรงเรียนจะต้องรับเอามาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556, น.70) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นจะมีการดำ เนินการจัดการศึกษาของ โรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของโรงเรียน โดยผู้เป็นปัจจัย สำคัญในการขับเคลื่อน การดำเนินการประสานงานกับบุคลากรและทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของสังคม คุณลักษณะของผู้เรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้ง การปรับตัวและพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดในการทำโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนา ปรับปรุง โรงเรียน เป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ผลสำเร็จหรือเป้าหมายของโรงเรียน Seyfarth (1999) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความล้มเหลว หรือความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร เนื่องจากภาวะผู้นำมีความเกี่ยวข้อง และส่งผลโดยตรงต่อการทำงานร่วมกันของบุคลากร ดังนั้น ผู้บริหารของ ทุกองค์กรจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนา ความรู้ ความเข้าใจในหลักการต่าง ๆ เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในภาวะเช่นนี้ “ทักษะผู้นำยุคไทยแลนด์ 4.0” จึงจำเป็นอย่างมากที่จะทำให้อยู่ได้ และรอดพ้นเหนือ สถานการณ์ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรุนแรงดังกล่าว สามารถตอบสนองความต้องการ และความคาดหวังของบุคคล

และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้อย่างสมดุลและเหมาะสม สำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนในสังกัด ทั้งหมด 12 โรงเรียน การจัดการศึกษา สำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้มีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร เกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียน มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นองค์กรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยใช้ภาวะผู้นำต่าง ๆ เพื่อพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และเพื่อให้การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผล

จากความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสำรวจทักษะผู้นำยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สำนักงานเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยให้ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาผู้บริหาร และการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่างใดเมื่อจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำ

สัมมา ธรณิธย์ (พ.ศ. 2560, น. 249) คือการที่บุคคลมีอำนาจอิทธิพลหรือมีตำแหน่งในการผลักดันและชักจูงใจบุคคลหรือคนในองค์กรให้ปฏิบัติตามความคิดและตามความต้องการของตนเองอย่างเต็มใจ นอกจากนี้ยังแสดงความเต็มใจที่จะเข้าร่วมเพื่อนำทีมหรือองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรก ภาวะผู้นำจะมีความสามารถในการจูงใจหรือโน้มน้าวจิตใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้ทั้งทีมหรือกลุ่มร่วมมืออย่างเต็มที่และผลักดันให้กลุ่มนั้นมีความเชื่อมั่นและกระตือรือร้นในการดำเนินก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายที่ถูกกำหนดไว้

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560, น. 2-3) กล่าวถึงภาวะผู้นำว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล โดยที่ผู้นำมีบทบาทเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สามารถสร้างความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งทำให้สามารถทำงานร่วมกันไปจนถึงการบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

Kootz & Wehrich (1988, p.437) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของการใช้ศิลปะของอิทธิพลหรือกระบวนการต่อบุคคลอื่น เพื่อให้กลุ่มบุคคลนั้นมีความกระตือรือร้นและเต็มใจในการปฏิบัติงานจนสามารถประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำหมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลสามารถบังคับบัญชาและนำพาผู้อื่นไปในทิศทางที่มุ่งหวัง โดยใช้อิทธิพลและกระบวนการทางอารมณ์ในการบังคับบัญชา มีการโน้มน้าวจิตใจ สร้างความรู้สึกร่วม และสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดการตอบสนองต่อแรงกระตุ้นทำให้บุคคลอื่นทำงานด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ จนเกิดประสิทธิภาพและผลักดันองค์กรสู่ความสำเร็จหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

ความหมายของความหมายของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0

พรชัย เจดามาน (2560) กล่าวว่า ผู้ที่มีความสามารถในการนำองค์กรผ่านการเปลี่ยนแปลง และมองเป็นโอกาส ค้นหาและทราบวิธีการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้อง สร้างการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผล และสร้างนโยบายที่สร้างสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง เพื่อเป็นผู้นำที่มีความสำเร็จในการบริหารองค์กรในทิศทางที่เป้าหมาย

ไชยา ภาวะบุตร (2565,น.41) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุค ไทยแลนด์ 4.0 หมายถึง ผู้อำนวยการที่พัฒนาตัวเองให้เป็นผู้ที่มีสมรรถนะที่เข้าขั้นกับสถานการณ์และทิศทางการพัฒนา ตลอดจนต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ ทักษะการทำงาน และภาวะผู้นำ เพื่อที่สามารถบริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายการศึกษาของประเทศ และตอบสนองกับความเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาของตน

สรุป ผู้บริหารในยุค ไทยแลนด์ 4.0 หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการนำทางโรงเรียนสู่การปฏิรูปการศึกษา และคอยสนับสนุนความสำเร็จของภารกิจของสถานศึกษา มีการพัฒนาตัวเองให้เป็นผู้ที่มีสมรรถนะทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน มีความรู้ มีทักษะการทำงาน สามารถบริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพทำให้องค์กรให้พัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

แนวคิด และทฤษฎีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

ลูซเซียร์ และ แอชัว (Lussier and Achua, 2001, p. 376) ได้แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำ โดยจำแนกพฤติกรรมภาวะผู้นำเป็น 10 ด้าน ดังนี้ 1) มีวิสัยทัศน์ 2) มีทักษะการสื่อสาร 3) มีความมุ่งมั่น 4) สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้อื่น 5) กล้าที่จะเสี่ยงการเปลี่ยนแปลง 6) มีการแสดงให้เห็นถึงพลังที่เข้มแข็ง 7) มีอำนาจ 8) มีการขัดแย้งภายในตนเองน้อยมาก 9) เสริมสร้างพลังให้กับผู้อื่น และ 10) ส่งเสริมภาพลักษณ์ของตนเอง

เฮ้าส์ และคณะ (House, et al,2001) ได้จำแนกลักษณะแนวทางในการสร้างภาวะ ผู้นำแบบบารมีของผู้นำออกเป็น 11 ด้าน คือ 1) มีวิสัยทัศน์ 2) กล้าการตัดสินใจ 3) มีความมุ่งมั่นมั่นใจในตนเอง 4) เน้นผลการปฏิบัติการ 5) กำหนดหน้าที่ชัดเจน 6) มั่นใจในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา 7) เป็นแรงบันดาลใจ 8) กระตุ้นให้ใช้สติปัญญา 9) มีความยุติธรรม 10) มีคุณธรรมและซื่อสัตย์ และ 11) การมีมนุษยธรรม

เคิร์กแพททริก และล๊อค (Kirkpatrick & Locke, 1991, pp. 56-58 อ้างถึงใน อำนวย ทองโปร่ง, 2555, น. 16) กล่าวว่า วิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะของผู้นำ สรุปได้ว่าผู้นำจะมีคุณสมบัติเฉพาะดังนี้ 1) ความมุ่งมั่น 2) ความปรารถนาที่จะจำ 3) ความซื่อสัตย์และคุณธรรม 4) มั่นใจในตนเอง 5) มีสติปัญญา 6) ความรู้ความเข้าใจในงานที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า ทักษะผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 หมายถึง พฤติกรรมความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษาในการใช้ทักษะ เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ที่แสดงออกเพื่อสร้างสรรค์หรือ สร้างศรัทธา และสร้างความกลมเกลียว ความร่วมมือร่วมใจให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมงาน หรือผู้ตาม ให้ปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางที่ผู้นำ หรือผู้บริหารต้องการบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะผู้นำที่สำคัญ 5 ด้านดังนี้ 1) มีวิสัยทัศน์ 2) สร้างความเชื่อมั่นในผู้ตาม 3) มีความมุ่งมั่น 4) การสื่อสาร 5) การสร้างการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

ตัวแปรต้น

1. เพศ
 - 1.1 ชาย
 - 1.2 หญิง
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
 - 2.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 2.2 ระหว่าง 10 – 20 ปี
 - 2.3 มากกว่า 20 ปี
3. ขนาดของโรงเรียน
 - 3.1 ขนาดเล็ก (ไม่เกิน 400 คน)
 - 3.2 ขนาดกลาง (401 – 800 คน)
 - 3.3 ขนาดใหญ่ (800 คนขึ้นไป)

ตัวแปรตาม

- ทักษะการเป็นผู้นำ
- มีวิสัยทัศน์
 - สร้างความเชื่อมั่นในผู้ตาม
 - มีความมุ่งมั่น
 - การสื่อสาร
 - การสร้างการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 399 คน จาก 12 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 195 คน โดยผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบง่าย ได้มาจากการเปิดตารางเครื่องมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayle W. Morgan, 1970 อ้างถึงใน อีรวุฒิ เอกะกุล, 2543)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนที่ 1 โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครู ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน ในภาพรวม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนแบบสอบถาม
- ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถาม
- เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มี 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบที (t-test)
- หาค่าทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 195 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 เป็นเพศหญิง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 69.70

จำแนกตามจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 มีประสบการณ์ระหว่าง 10-20 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 และมีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 400 คน) จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ขนาดกลาง (นักเรียน 401-800 คน) จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 และขนาดใหญ่ (นักเรียน 801 คน ขึ้นไป) จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57, S.D. = .55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.64, S.D. = .52$) รองลงมา คือ ด้านความมุ่งมั่น ($\bar{X} = 4.61, S.D. = .53$) ด้านสร้างความสำเร็จในผู้ตาม ($\bar{X} = 4.59, S.D. = .52$) ด้านสร้างการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ($\bar{X} = 4.58, S.D. = .56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.53, S.D. = .63$) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า ครูที่มีอยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการดำเนินการมากที่สุดคือ ด้านการสื่อสาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการดำเนินการน้อยที่สุด คือ ด้านมีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารควรเป็นตัวอย่างในการแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ ค่านิยม การสร้างแรงบันดาลใจและความหวังในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ จินตนา งามเจริญมงคล และสมคิด สร้อยน้ำ (2562, น. 3314) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำยุค 4.0 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีความเห็นด้วยกับรูปแบบภาวะ

ผู้นำยุค 4.0 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อัญลีชา แสนภูมิ (2565, น. 178) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครพนม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาทางด้านวิชาการสอดคล้อง กับยุค 4.0 และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย (2561, น. 51) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเสมอภาค เห็นความสำคัญของครูทุกคน และมีการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูในสถานศึกษามีความรับผิดชอบในกระบวนการการสร้าง การเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พันธ์กร พองาม (2558, น. 81-82) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหมอพัฒนานุกุล ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่การสอนแตกต่างกัน พบว่า โดยรวมครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการ ทำงาน ที่สามารถจูงใจ โน้มน้าวจิตใจ และกระตุ้นให้ครูมีความพยายามให้สูงขึ้น มีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเอง และสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรชาติ กาญจนกันเฒ (2562, น. 148) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สู่ยุคประเทศไทย 4.0

ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สู่ยุคประเทศไทย 4.0 สังกัด ส านักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านมิวสิคทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการพูดถึงวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในทางที่เป็นการสร้างแรงบันดาลใจและความหวังในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ และเป็นตัวอย่างในการแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ทักษะการเป็นผู้นำของผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเขตบางแค สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านมิวสิคทัศน์ รายข้อพบว่า ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าใจและแบ่งปันวิสัยทัศน์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูได้แสดงออก และร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ภาวะผู้นำด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาของสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น ๆ โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

3. ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารจากทัศนะของครูและบุคลากรในเชิงลึก โดยมีการสัมภาษณ์

บรรณานุกรม

จินตนา งามเจริญมงคล และสมคิด สร้อยน้ำ. (2562). การประยุกต์ใช้วิธีวิทยาศาสตร์ในการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำยุค 4.0 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*, 6(7), หน้า 3314 - 3336.

ไชยา ภาวะบุตร. (2565). ผู้บริหารสถานศึกษายุคไทยแลนด์ 4.0. *คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 4(4), หน้า 41.

ธีรวุฒิ เอกกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี

พนังกร พองาม. (2558). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านหม้อพัฒนาอุบล*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- พรชัย เจดามาน. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21: ไทยแลนด์ 4.0*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.kroobannok.com>, 10 กรกฎาคม 2562.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- โยธิน นิลคช. (2561). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. เข้าถึงได้จาก: <http://58.181.147.25/ojsjournal/index.php/miniconference/article/view/1634>.
- วีรชาติ กาญจนกัณโห. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย. (2561). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- สัมมา ธนินทรีย์. (2556). *ภาวะผู้นำของผู้บริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง
- สัมมา ธนินทรีย์. (2560). *หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติ การบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมี ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- อัญสิขา แสนภูมิ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครพนม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- อำนวยการ ท่องไปรุ่ง. (2555). *ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดี.
- House, R. J., Delbecq, A., Taris, T., & Sully de Luque, M. (2001). *Charismatic theory of Leadership : An empirical test of CEOs*. [n.p.].
- Koontz, H. & O'Donnell, C. (1959). *Principles of Management: An Analysis of Managerial Functions*. New York: McGraw-Hill.
- Koontz, H., & Wehrich, H. (1988). *Management*. New York: McGraw-Hill.
- Lussier, R. N., & Achua, C. F. (2001). *Leadership : Theory Application Skill Development*. Wahington: South-Western College
- Seyfarth, J.T. (1999). *The Principal : New Leadership for New Challenges*. NJ : Prentice-Hall.

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา

สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

Skills of Educational Institution Administrators that Affect the Management of the Dual

Vocational Education System of Educational Institutions under

Vocational Education in Chachoengsao Province

ไชยวัฒน์ เกณฑ์โกฏ¹ และจรัสศักดิ์ สุรังคพิพรธร²

Chaiwat Kenkod¹ and Jirasak Surungkapirat²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: Chaiwat.Ken@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของครู (2) เพื่อศึกษาระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของครู (3) เพื่อวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ดำเนินการวิจัยโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 191 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามองค์ประกอบ 3 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความคิดรวบยอด และทักษะด้านเทคนิค (2) ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากตามลำดับดังนี้ การนิเทศ การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล การจัดการฝึกอาชีพ และการจัดหลักสูตร และ (3) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านเทคนิค และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

Abstract

This study has the objectives (1) to study the skills of educational administrators of educational institutions under vocational education in Chachoengsao Province. According to teachers' opinions (2) to study the level of management of the dual vocational education system of educational institutions under the Chachoengsao Province Vocational Education Center. According to teachers' opinions (3) to analyze the skills of school administrators that affect the management of the dual vocational education system of educational institutions under the Chachoengsao Province Vocational Education Center. Conduct research using quantitative research methods using inquiry. The sample group consisted of 191 teachers under the Office of the Vocational Education Commission, Chachoengsao Province. The research tool used was a questionnaire. Data were analyzed by means analysis. Standard deviation and content analysis. The results of the research include (1) skills of educational administrators of educational institutions under vocational education in Chachoengsao Province; According to the 3 components, overall and each aspect is at a high level in every aspect, respectively, as follows: Human skills Conceptual skills and technical skills. (2) The level of management of the dual vocational education system of educational institutions under the Chachoengsao Province Vocational Education Center. According to the four components, overall and each aspect are at a high level, respectively, as follows: supervision, teaching and learning management, and measurement and evaluation. Vocational training management and curriculum organization. and (3) skills of educational institution administrators that affect the management of the dual vocational education system of educational institutions under vocational education in Chachoengsao Province, including conceptual skills. technical skills and human skills.

Keywords: Skills of educational institution administrators, dual education system, educational institutions under vocational education, Chachoengsao Province

บทนำ

การจัดการอาชีวศึกษา เพื่อให้การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเป็นหลักในการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของประเทศ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในระบบทวิภาคี (Dual Vocational Education : DVE) เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเป็นอย่างมาก เพราะมีองค์ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพและประสบการณ์ เนื่องจากมีการแสวงหาความร่วมมือกันของสถานศึกษา

หน่วยงานเอกชน เข้ามาจัดการเรียนการสอน การส่งเด็กไปฝึกอบรม ทดลองทำงานในสายงานจริง การศึกษามีการเติบโตเป็นอย่างมาก ทำให้สถานศึกษาต้องปรับตัวเข้าสู่ระบบการศึกษาในยุคเปลี่ยนผ่านของระบบอุตสาหกรรม และจากสถานการณ์โควิด 19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบอุตสาหกรรม การใช้แรงงานคนถูกลดกำลังลง มีการนำเข้าเครื่องจักรอุตสาหกรรมมาแทนที่กำลังคน การศึกษาแบบเดิมจึงต้องเปลี่ยนไป ต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักรระบบต่าง ๆ ของเครื่องจักรและภาคอุตสาหกรรมการผลิต โดยใช้วิธีการศึกษาแบบทวิภาคี ซึ่งสถานศึกษาร่วมมือกับบริษัทที่ผลิตเครื่องจักรหรือสถานประกอบการส่งนักเรียน นักศึกษาเข้าไปเรียนรู้วิธีการทำงานระบบต่าง ๆ ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้เมื่อมีการชำรุด ระบบทวิภาคีมี 2 สถานภาพในบุคคลเดียวกัน คือ เป็นนักเรียน นักศึกษาในโรงเรียน และในขณะเดียวกันก็เป็นพนักงานฝึกอาชีพของสถานประกอบการด้วย การจัดหาชีวิตศึกษาระบบทวิภาคี จึงเป็นการจัดการศึกษาด้านอาชีพอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งการศึกษาในระบบนี้ผู้เรียนหรือผู้ฝึกหัด (Trainee) จะต้องเรียนรายวิชาสามัญ รายวิชาชีพพื้นฐาน โดยเรียนและฝึกปฏิบัติเบื้องต้นที่สถานศึกษา ความรู้ทางทฤษฎีที่เรียนกับสถานศึกษาจึงสามารถนำไปใช้ประยุกต์เข้ากับภาคปฏิบัติในสถานประกอบการได้ทันที ไม่ต้องรอให้จบการศึกษาเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ถ่องแท้ และช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติงานวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ เพราะนักเรียนนักศึกษาฝึกอาชีพจริงอยู่ในสถานประกอบการอยู่แล้ว ดังนั้นโอกาสที่จะได้งานทำจึงมีสูงมาก การศึกษาแบบระบบทวิภาคี สามารถรับนักเรียน นักศึกษาที่จบออกไปทำงานได้เลย เพราะเป็นที่ต้องการของตลาดงาน มีองค์ความรู้ และประสบการณ์ในสายงานมากกว่านักเรียนที่จบในภาคการศึกษาปกติ

การบริหารจัดการสถานศึกษามุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของบุคคล ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้วิธีการบริหารจัดการที่หลากหลายแตกต่างกันไป ตามศักยภาพและสถานศึกษานั้น การให้อิสระในการดำเนินการด้วยตนเอง จะทำให้เกิดความคล่องตัว สามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้ทันต่อเหตุการณ์ ผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของสถานศึกษา ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือ การพัฒนาปรับปรุงแก้ไข การบริหารการศึกษาในปัจจุบัน เป็นการดำเนินการที่ประกอบด้วยการวางแผนการจัดรูปร่าง และระบบกำลังคน การจูงใจและการควบคุมการดำเนินงานของบุคลากรในหน่วยงานก็เพื่อให้ การดำเนินงานนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารควรมีทักษะในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่สามารถจะครอบคลุม ภารกิจและบทบาทได้ทั้งหมด ซึ่งจะต้องมีทักษะ การบริหาร 3 ด้านที่ทำให้งานเกิดประสิทธิภาพตามแนวคิดของแคทซ์ (Katz, 1995, pp. 33 - 42) ประกอบด้วย ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทักษะตนเองให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีศักยภาพ โดยต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ มีความสามารถ มีความเข้าใจ มีทักษะในเชิง การบริหารงานเป็นอย่างดี กล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ เป็นนักประสานงานที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะความเป็นผู้นำ ทางด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลรู้เท่าทัน สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อยู่เสมอ

โดยสามารถเป็นผู้นำไปสู่การปฏิบัติ และรู้จักระดมทรัพยากรการบริหาร ทั้งมวล มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานสูงสุดอันจะเป็นแบบอย่าง เอื้อให้บุคลากรในสถานศึกษามีทักษะการบริหาร สถานศึกษาไปด้วย

จากความสำเร็จข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ว่าผู้บริหารมีทักษะในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอยู่ในระดับใด ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างไร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อศึกษาระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของครู
3. เพื่อวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

สุกรรยา อังครุระชี (2565, น. 21) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

จากที่นักวิชาการทางการศึกษากล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความรู้ความสามารถ ทักษะ เป็นความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษย์ และทักษะด้านความคิดรวบยอด

องค์ประกอบของทักษะผู้บริหารสถานศึกษา

ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงทักษะผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีนักวิชาการและนักวิจัย ได้สรุปองค์ประกอบของทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. แคทซ์ (Katz, 1995, pp. 33 - 42) ได้ทำการวิเคราะห์ความรู้ความสามารถของผู้บริหารโดยใช้วิธีการที่เรียกว่า Three Skills Method พบว่าผู้บริหารจะทำหน้าที่ของตนได้ดีเพียงใด ประสบความสำเร็จมากน้อย ขึ้นอยู่กับทักษะพื้นฐานซึ่งอาจเกิดจากการฝึกฝนได้มิใช่บุคลิกภาพเฉพาะตนหรือโดยชาติกำเนิด 3 ประการ ได้แก่ 1. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ

และความชำนาญในกิจกรรมเฉพาะอย่าง พร้อมทั้งมีความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือและวิธีการในการทำกิจกรรม ถือได้ว่าทักษะด้านเทคนิคมีความสำคัญซึ่งผู้บริหารจะต้องมี 2. ทักษะด้านมนุษย (Human Skills) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพในฐานะสมาชิกของกลุ่มและความสามารถในการเสริมสร้างพลัง ความร่วมมือระหว่างสมาชิกของหน่วยงาน ทักษะนี้ช่วยให้ผู้บริหารทำงานกับปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการสร้างความร่วมมือของทีมงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร 3. ทักษะด้านมโนภาพ (Conceptual Skills) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการเข้าใจหน่วยงานในทุกลักษณะ เห็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่ตนสังกัดกับหน่วยงานอื่น

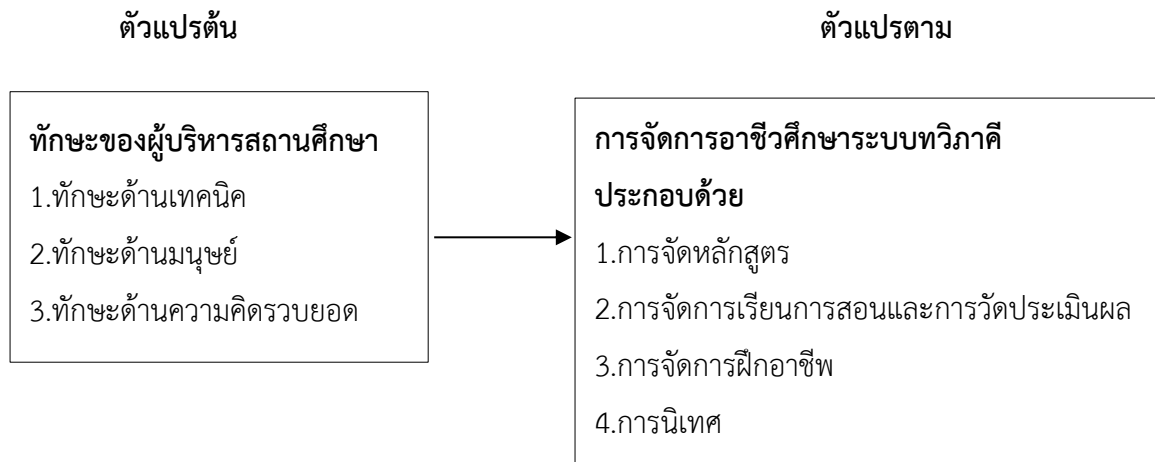
การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ความเป็นมาของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563 ดังนั้นการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจึงเป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการ สามารถพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะเท่าทันเทคโนโลยีปัจจุบันและเชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการทำงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจึงเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ตลอดจนยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ สร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการที่มีศักยภาพเข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เกิดความร่วมมือ ในการผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผู้สอนทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ รวมถึงการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนากำลังคนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รองรับความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจึงเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่กำหนดสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาจากความต้องการของสถานประกอบการ รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย การศึกษาทักษะของผู้บริหาร

สถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของครู การศึกษาระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของครู และวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 191 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา (อาชีวศึกษารัฐบาล) จำนวน 6 วิทยาลัย

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา (อาชีวศึกษารัฐบาล) จำนวน 6 วิทยาลัย โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความคิดรวบยอด การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล การจัดการฝึกอบรม และการนิเทศ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นครูเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง โดยเรียงจากลำดับ ดังนี้ ข้าราชการครู จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 48.2 ครูอัตราจ้าง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 พนักงานราชการครู จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 และมีวุฒิการศึกษาโดยเรียงจากลำดับ ดังนี้ มากที่สุด คือปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 85.3 รองลงมา คือปริญญาโท จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และประสบการณ์ทำงานโดยเรียงจากลำดับ ดังนี้ ประสบการณ์ทำงาน 3 - 5 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 ประสบการณ์ทำงาน 6 - 10 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 และ ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.46) รองลงมา คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด

ฉะเชิงเทรา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การนิเทศ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ การจัดการฝึกอาชีพ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ การจัดหลักสูตร ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา (Ytot) กับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา (Xtot) โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = 0.855^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกัน

เมื่อพิจารณาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน (X1 – X3) ที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม (Xtot) พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะคล้อยตามกันทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ได้ดังนี้ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.810^{**}$) รองลงมา คือ ทักษะด้านเทคนิค (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.803^{**}$) รองลงมา คือ ทักษะด้านมนุษย (X2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy} = 0.685^{**}$) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับเลือกเข้าสมการพยากรณ์ของตัวแปรตาม การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม (Xtot) คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X3) ทักษะด้านเทคนิค (X1) และทักษะด้านมนุษย (X2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.861 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R²) เท่ากับ 0.741 หมายความว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X3) ทักษะด้านเทคนิค (X1) และทักษะด้านมนุษย (X2) ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 74.10 ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.737 หรือ ร้อยละ 73.70 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.241 หรือ ร้อยละ 24.10 แสดงว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X3) ทักษะด้านเทคนิค (X1) และทักษะด้านมนุษย (X2) ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา (Xtot) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ } \hat{Y} \text{ tot} = 0.499 + 0.400 (X3) + 0.312 (X1) + 0.177 (X2)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ } \hat{Z} \text{ tot} = 0.414 (X3) + 0.358 (X1) + 0.172 (X2)$$

อภิปรายผล

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ทักษะด้านความคิดรวบยอด และ 3) ทักษะด้านเทคนิค ตามลำดับ ทั้งนี้องค์ประกอบที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะด้านเทคนิคมีความสำคัญต่อการทำงานทุกประเภท เพราะเป็นทักษะที่ช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะในสายงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทักษะด้านเทคนิคที่จำเป็นต้องมีในการทำงานในปัจจุบัน ได้แก่ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทักษะด้านวิชาชีพเฉพาะสาขา ทักษะด้านเทคนิคในสายงานไอที ทักษะด้านเทคนิคเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานทุกประเภท การพัฒนาทักษะด้านเทคนิคจะช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการทำงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ มลฤดี สวนดี (2565, น. 89) กล่าวว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ทักษะด้านภาวะผู้นำ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิค และด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สุณิสา สงัดศรี (2565, น. 200) กล่าวว่า ทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t=2.287$) โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ทักษะด้านเทคนิค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารอยู่ในอยู่ในสถานภาพบริหารสถานศึกษา ทำให้รับรู้และสัมผัสถึงการบริหารมากกว่าครูผู้สอนที่อยู่ในสถานภาพตำแหน่งที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำพาสถานศึกษาประสบผลสำเร็จในทุกด้านต้องอาศัยความรู้ความสามารถความเข้าใจในหลักการบริหารหรือทักษะการจัดการตลอดจนมีทักษะในการบริหารหรือการจัดการวางแผนงาน

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การนิเทศ การจัดการเรียนการสอนและ

การวัดประเมินผล การจัดการฝึกอาชีพ และการจัดหลักสูตร ตามลำดับ ทั้งนี้องค์ประกอบที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การจัดหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการทำงานให้กับนักเรียน นักศึกษาหรือบุคลากรของสถานประกอบการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดหลักสูตรสถานประกอบการควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จัดทำแผนการเรียนระดับ ปวช. ปวส. ปริญญาตรี ตามโครงสร้างหลักสูตรจำนวนหน่วยกิตให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ประกอบไปด้วยการจัดแผนการเรียนที่มีทางเลือก มีการดำเนินการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ จัดแผนการเรียนแบบเรียนสลับร่วมกับสถานประกอบการ นักศึกษาเรียนภาคทฤษฎีเบื้องต้น ที่วิทยาลัยสัปดาห์ละ 3 - 4 วัน และเรียนภาคเรียนปฏิบัติที่สถานประกอบการสัปดาห์ละ 2 - 3 วัน จัดแผนการเรียนแบบเรียนที่สถานประกอบการโดยตรง ผู้เรียนจะฝึกปฏิบัติที่สถานประกอบการทุกวันยกเว้นบางรายวิชาที่สถานประกอบการไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้จะต้องมาเรียนที่สถานศึกษาแบบแบ่งการเรียนการสอนและการฝึกงานออกเป็นช่วง ๆ ของแต่ละภาคเรียนสลับกันไป โดยนักศึกษาจะฝึกงานติดต่อกันแต่ละภาคเรียน จัดแผนการเรียนแบบบูรณาการรายวิชา เป็นการบูรณาการรายวิชาชีพในแต่ละวิชาโดยครูผู้สอนและครูฝึกในสถานประกอบการจัดการเรียนการสอนร่วมกันโดยนักศึกษามีสถานภาพขณะเรียนและเป็นพนักงานหรือช่างฝึกหัดของสถานประกอบการที่ฝึกงานอยู่ กระบวนการจัดหลักสูตรสถานประกอบการโดยทั่วไปมีขั้นตอนดังนี้ จัดทำแผนการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานประกอบการหรือประชาคมอาเซียนมีการดำเนินการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ หลักสูตรปรับตามสภาพ และปรับตามที่สถานประกอบการต้องการ (ยืดหยุ่น) มีการวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรร่วมกันทุกปี และทุกวิชาช่าง วิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน และศักยภาพของสถานศึกษา รายวิชาที่เปิดสอนเป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตร สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และครอบคลุมเป้าหมายของสถานศึกษา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา มีการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชารายวิชา ร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทดลองใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชาตามที่ได้ตกลงกับสถานประกอบการ ประเมินหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชา นำหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชาที่พัฒนาแล้วไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดหลักสูตรสถานประกอบการเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทักษะและความรู้ให้กับนักเรียน นักศึกษาหรือบุคลากรของสถานประกอบการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ ธีรวัฒน์ ชัดมะโน (2563, น. 144) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง เมื่อเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการสื่อสาร และการประสานงานด้านการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ด้านการวางแผนงานร่วมกัน และด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานประกอบการ

3. ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา กับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีผู้บริหารที่เข้าใจความสลับซับซ้อนขององค์การทั้งหมด ความสามารถในการมองเห็นองค์การในภาพรวม มีความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงภายนอกที่กระทบต่อองค์การ มีความสามารถในการประสานงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการวางแผนพัฒนาการศึกษาได้ครอบคลุมทุกด้าน จัดระบบโครงสร้างการบริหารงาน สามารถวิเคราะห์งานเพื่อจัดสรรที่เหมาะสมกับบุคลากร และวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ อย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ทักษะด้านความคิดรวบยอด เป็นอันดับแรก โดยสอดคล้องกับ แคทซ์ (Katz, 1995, pp. 33 - 42) กล่าวว่าทักษะด้านความคิดรวบยอด หมายถึงความสามารถในการมององค์การได้อย่างทะลุปรุ โปร่ง เพื่อให้้องค์การมีความสมบูรณ์โดยส่วนรวม ด้วยการทำให้การทำงานของแต่ละบุคคลเหมาะสมกับองค์กร ทักษะด้านความรู้ความสามารถเป็นการยอมรับวัตถุประสงค์ขององค์กร มากกว่าที่จะคำนึงถึงความต้องการของบุคคลโดยบุคคลเพียงหนึ่งในองค์กร และยังได้สอดคล้องกับแนวคิดของ สุณา อิสสาหาก (2550) กล่าวว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอดหมายถึงความสามารถในการมองเห็นภาพรวมของกระบวนการทำงาน และความสัมพันธ์ของงานในโรงเรียน ตลอดจนสามารถคาดคะเนผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และยังได้สอดคล้องกับแนวคิดของจันทรานี สงวนนาม (2551, น. 15) กล่าวว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอด หมายถึง ความสามารถในการมององค์การได้อย่างทะลุปรุโปร่ง เพื่อให้้องค์การมีความสมบูรณ์โดยส่วนรวม ด้วยการทำให้การทำงานของแต่ละบุคคลเหมาะสมกับองค์กร

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยนี้ พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถทำนายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 74.10 ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเกิดจาก ทักษะในการวางแผนและบริหารความสามารถในการวางแผนและบริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำนายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้บริหารที่มีทักษะนี้สามารถกำหนดแนวทางและแผนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มลฤดี สวนดี (2565) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา

สามารถนำสถานศึกษาประสบผลสำเร็จในทุกด้าน ต้องอาศัยความรู้ความสามารถความเข้าใจในหลักการ บริหารหรือทักษะการจัดการตลอดจนมีทักษะในการบริหารหรือการจัดการวางแผนงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปพัฒนา

1. ควรปรับและพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านเทคนิคการจัดการระบบทวิภาคีของ สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น
2. มีการสร้างความเข้าใจในการจัดการหลักสูตรทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด ฉะเชิงเทราให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการประเมินผลการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการ จัดการเรียนการสอนต่อไป

บรรณานุกรม

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บิ๊ค พอยท์.
- ธีรวัฒน์ ชัดมะโน. (2563). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- มลฤดี สวนดี. (2565). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สุกรรยา อังคุระษี. (2565). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 2*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สุณา อิศสาหาก. (22 มิถุนายน, 2550). *ทักษะการบริหาร*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gotoknow.org/posts/126541>.
- สุนิสา สัจด์ศรี. (2565). *ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- Katz, R.L. (1995). Skills of an Effective Administrator. *Harvard Business Review*, 33, pp. 33 -42.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู
ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร

Transformational Leadership Style of School Administrators according to the
Teachers' Opinions under Samut Sakhon Municipal School Affiliation

ทิพย์สุดา สันธนะดิลก¹ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย²

Thipsuda Santhanadilok¹ and Weerawat Pattanakulchai²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: janthipsuda20@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาครและ (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 242 คน โดยวิธีเก็บข้อมูลแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) T-Test F-Test และ One-Way ANOVA ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาครอยู่ในระดับมากที่สุด (2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกเพศ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการกระตุ้นทางปัญญามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร

Abstract

The purpose of this study is (1) to find out the level of Transformational Leadership Style of School Administrators According to the Teachers' Opinions under Samut Sakhon Municipal School Affiliation and (2) to compare the Transformational Leadership Style of School Administrators According to the Teachers' Opinions under Samut Sakhon Municipal

School Affiliation classify by sex, education, experience, and school size 2. The sampling of this research was teachers in Samut Sakhon Municipal School Affiliation. The research sample comprised 424 subjects. The research Instruments were questionnaires. Statistics used in data analysis included mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), T-Test, F-Test, and One-Way ANOVA. The results of the research were as follows (1) Transformational Leadership Style of School Administrators According to the Teachers' Opinions under Samut Sakhon Municipal School Affiliation was at the highest level. (2) compare the Transformational Leadership Style of School Administrators According to the Teachers' Opinions under Samut Sakhon Municipal School Affiliation classified by sex, education, and school size were not different. On the other hand, classifying by experience was statistically significant at 0.05.

Keywords: Transformational leadership style, school administrators, Samut Sakhon municipal school affiliation

บทนำ

การศึกษาพัฒนาให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบมีความพร้อมทั้งทางด้านจิตใจ พัฒนาทางด้านร่างกาย ส่งเสริมให้มีความรู้ควบคู่กับการมีคุณธรรม มีสติปัญญา ตลอดจนการดำรงชีวิตให้มีความสุขและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในการจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาตนเองได้ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่จัดการศึกษาจึงต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องและตรงตามความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางด้านกระบวนการคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจะช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝน ดำเนินการจัดกิจกรรมการบูรณาการความรู้ รวมทั้งการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา เพิ่มความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อนครู ผู้บริหาร เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นกระบวนการที่ผู้นำหรือผู้บริหารมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม ซึ่งผู้นำหรือผู้บริหารเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้น พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและขององค์กร จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่ม องค์กรหรือสังคม (Bass and Avolio, 1991)

เทศบาลในจังหวัดสมุทรสาครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีหน่วยการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการบริหารงานในระดับรองจากระดับชาติหรือระดับรัฐบาลการบริหารงานท้องถิ่นเกิด

จากการกระจายอำนาจของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง มีวัตถุประสงค์เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารและการจัดการศึกษา ยกกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษาให้สูงขึ้น และผ่านเกณฑ์ มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารและความพึงพอใจของครู ที่จะนำพาสถานศึกษาสู่คุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยผู้นำจะมีบทบาทที่สำคัญในการกระตุ้นการแข่งขัน ความคิดการตระหนักในข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้การส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมรวมทั้งส่งเสริมการ แก้ปัญหาแบบสร้างสรรค์ในการบริหารความขัดแย้งต่าง ๆ ผู้นำจะทำการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและระบบ การบริหารเพื่อเน้นและสร้างค่านิยมและวัตถุประสงค์หลักขององค์กร (โสภณ ภูเก้าล้วน, 2550)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้สถานศึกษานำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาและความพึงพอใจของครู ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร และ (2) เพื่อเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

กาญจนา อนันตศรี (2560, น. 28) ได้ให้ความหมายของคำว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงให้เห็นให้ผู้ร่วมงานเห็นในการทำงานมี ความรู้สึกไว้วางใจ ยินดีจงรักภักดี ยอมรับนับถือ มีบรรยากาศในองค์กรที่ดีมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานใน ภารกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร ทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามมา

สิทธิพร สมบูรณ์ทรัพย์ (2560, น. 15) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงหมายถึง การใช้การปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในการสร้างความร่วมมือ สร้างแรงจูงใจให้สูงขึ้นจนส่งผลให้ผู้ร่วมงานรู้สึก อยากรับเปลี่ยนแปลงและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นรูปแบบพฤติกรรมผู้นำที่มีความสามารถใช้ คุณลักษณะที่สำคัญของตนเองในการบริหาร ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างอุดมการณ์การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ ระหว่าง

ผู้ร่วมงานหรือผู้ติดตาม ให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางที่ผู้นำหรือผู้บริหารต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถบริหารจัดการสถานศึกษา หรือการทำงานที่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้ครูได้มีความพยายามให้เกิดผลงานที่สูงขึ้นกว่าเดิม รวมถึงการพัฒนาความสามารถและศักยภาพของครูนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายยกระดับความสำเร็จของสถานศึกษาให้ไปสู่ระดับที่สูงขึ้น เพื่อผลประโยชน์ขององค์กรในอนาคต

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass and Avolio 1994 (อ้างถึงใน อุทุมพร จันทรสิงห์, 2561 น. 32) กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยการเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่มและขององค์กร จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มขององค์กรและสังคม ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามประกอบด้วยพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ หรือเรียกอีกอย่างว่า “4I’s” (Four I’s) ดังนี้คือ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Burns 1978 (อ้างถึงใน ธัญญา มาศแดง สีดา, 2565 น. 33-34) Burns มีแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจมีการแสดงออกโดยผู้ใดก็ได้ในองค์กรในทุกตำแหน่ง ซึ่งอาจจะเป็นผู้นำหรือผู้ตามและอาจเกี่ยวข้องกับคนที่มียุทธศาสตร์ที่เหมือนกันสูงกว่าหรือต่ำกว่าก็ได้เกิดได้ใน 3 ลักษณะ คือ 1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ภาวะผู้นำแบบจริยธรรม

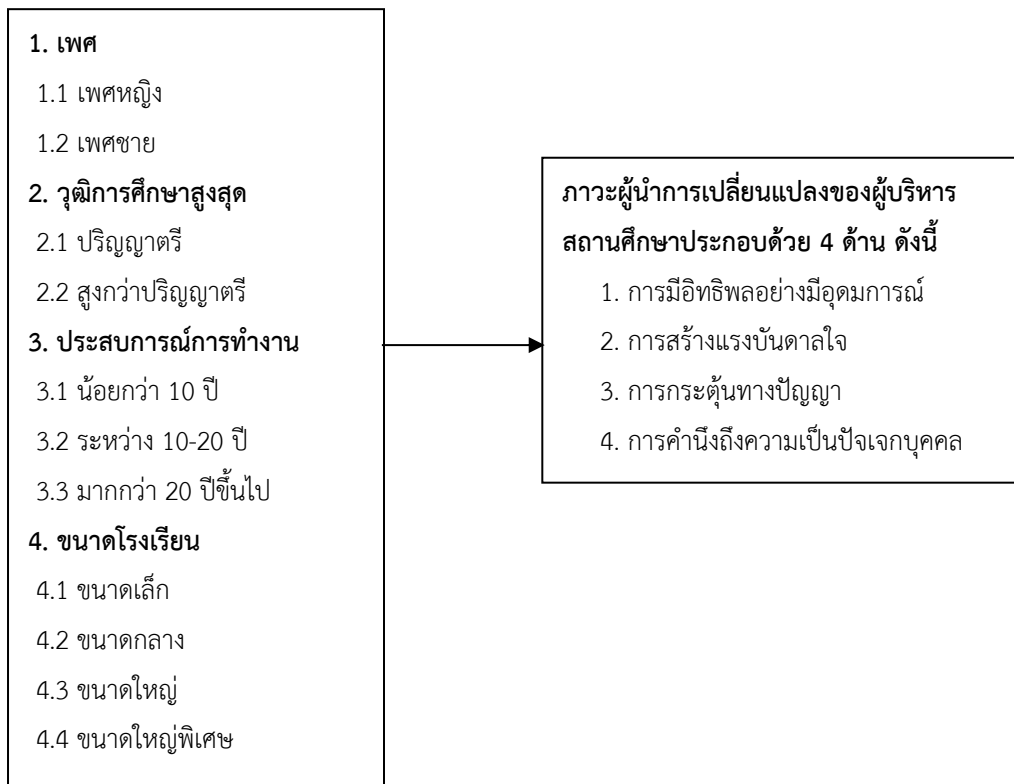
สรุปได้ว่า ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองตนเองและมองงานในแง่บวกหรือกระบวนทัศน์ใหม่ๆ สามารถกำหนดชี้แจงในเรื่องความต้องการทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องวิสัยทัศน์และภารกิจของทีมและองค์กร พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมและผู้ตามไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ผู้นำจะชักนำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองไกล เกิดความสนใจของเขาเองมีจุดยืนและยึดมั่นในจรรยาบรรณขั้นพื้นฐานนำไปสู่อุดมการณ์ที่เกี่ยวกับทางด้านผลสัมฤทธิ์และความเป็นอยู่ที่ดี ในที่สุดจะสามารถเปลี่ยนแปลงองค์กรได้ทั้งของตนเองของผู้อื่นรวมทั้งขององค์กรและสังคม

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามที่สังเคราะห์ได้ มากำหนดเป็นตัวแปรตาม ดังแสดงในรูป

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาครจำนวน 650 คน จาก 17 โรงเรียน (ข้อมูลเมื่อวันที่ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565) และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 242 คน (ข้อมูลเมื่อวันที่ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565) ได้มาจากการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก (forced choice) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Hallinger and Murphy มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าตามแนวคิดของ Likert Five's Rating scale

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสม 3) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) พร้อมนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (IOC) ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นนำไปใช้ได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าใช้ได้ 4) นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ โรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์ จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) พบว่าข้อคำถาม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 40 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ 0.992 5) ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง 6) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว มาจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 242 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 242 คนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) นำแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ จำนวน 17 ฉบับ ส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถาม และกำหนด วัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 7 วัน 3) ทำการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

3.2 การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มาตรวจให้คะแนนตาม

เกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายชื่อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม

3) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยพิจารณาดังนี้

4) วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตาม เพศ และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยค่าสถิติ t-test แบบ Independent

5) วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยค่าสถิติ F-test (One-Way ANOVA) หากพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่แบบวิธี Least -Significant Different (LSD)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติที่ใช้หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ด้านดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (IOC) 2) สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202 - 204) 3) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 4) สถิติสมมติฐาน ได้แก่ t-test, F-test, One-Way ANOVA และการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD

ผลการศึกษา

1. การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ	อันดับ
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.63	0.51	มากที่สุด	4
การสร้างแรงบันดาลใจ	4.66	0.47	มากที่สุด	1
การกระตุ้นทางปัญญา	4.65	0.48	มากที่สุด	2
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.64	0.51	มากที่สุด	3
รวม	4.64	0.46	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร มากที่สุด คือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.66 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.65 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.64 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยเป็น 4.63 หมายถึง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ชาย			หญิง			t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
การมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	4.71	0.40	มากที่สุด	4.58	0.57	มากที่สุด	-62.52	.120
การสร้างแรงบันดาลใจ	4.68	0.36	มากที่สุด	4.64	0.53	มากที่สุด	-68.11	.343
การกระตุ้นทางปัญญา	4.67	0.37	มากที่สุด	4.63	0.53	มากที่สุด	-67.93	.125
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคล	4.69	0.40	มากที่สุด	4.61	0.56	มากที่สุด	-64.39	.087
รวม	4.62	0.37	มากที่สุด	4.62	0.51	มากที่สุด	-67.41	0.208

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้สถิติ t-test แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่างกัน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			t	Sig.
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ		
การมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	4.61	0.45	มากที่สุด	4.65	0.57	มากที่สุด	-.557	.578
การสร้างแรงบันดาลใจ	4.60	0.43	มากที่สุด	4.71	0.51	มากที่สุด	-1.775	.077
การกระตุ้นทางปัญญา	4.60	0.44	มากที่สุด	4.69	0.52	มากที่สุด	-1.508	.133
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคล	4.61	0.45	มากที่สุด	4.67	0.56	มากที่สุด	-1.028	.305
รวม	4.61	0.42	มากที่สุด	4.68	0.51	มากที่สุด	-1.272	.205

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้สถิติ T-test แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
	น้อยกว่า 10 ปี (1)		ระหว่าง 10- 20 ปี (2)		มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป (3)				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
การมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์	4.61	0.53	4.62	0.53	4.66	0.47	0.239	0.788	-
การสร้างแรงบันดาลใจ	4.61	0.48	4.59	0.54	4.79	0.32	4.067	0.018*	(1,3) (2,3)
การกระตุ้นทางปัญญา	4.61	0.48	4.58	0.55	4.79	0.31	4.444	0.013*	(1,3) (2,3)

ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
	น้อยกว่า 10 ปี (1)		ระหว่าง 10- 20 ปี (2)		มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป (3)				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
การคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล	4.60	0.50	4.58	0.55	4.76	0.42	2.908	0.057	-
รวม	4.61	0.48	4.59	0.53	4.75	0.31	2.692	0.070*	(1,3) (2,3)

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้สถิติ Anova เปรียบเทียบรายคู่ แสดงให้เห็นว่ากลุ่ม ตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึง ความเป็นปัจเจกบุคคลจะไม่มี ความแตกต่างในเรื่องของความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนอีก 2 ด้านคือการสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้นทางปัญญา มีความคิดเห็นต่อ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดโรงเรียน						F	Sig.
	ขนาดเล็ก (1)		ขนาดกลาง (2)		ขนาดใหญ่ (3)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.69	0.47	4.68	0.52	4.54	0.49	1.472	.223
การสร้างแรงบันดาลใจ	4.63	0.47	4.65	0.49	4.63	0.49	.692	.558
การกระตุ้นทางปัญญา	4.62	0.48	4.65	0.49	4.62	0.49	.651	.583
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคล	4.63	0.45	4.65	0.51	4.61	0.51	.193	.901
รวม	4.64	0.45	4.66	0.48	4.60	0.47	.522	.667

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

จากตารางที่ 5 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้สถิติ Anova เปรียบเทียบรายคู่ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่ขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่แตกต่างกัน

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร สามารถสรุปการศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.63 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2.1 ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่างกัน โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลจะไม่มี ความแตกต่างใน

เรื่องของความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนอีก 2 ด้านคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการกระตุ้นทางปัญญาจะมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.4 ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถดำเนินงานได้ตรงตามแผนและเป้าหมายที่วางไว้ตามเวลาที่กำหนด และผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีกลวิธีและเทคนิคในการบริหารงานให้สำเร็จ และสามารถสอนงานให้ผู้ร่วมงานได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร ในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกองค์ประกอบของการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้มีความสอดคล้อง

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่4)

พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กาญจนา อนันตศรี. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเขาสมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารัต. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

สิทธิพร สมบูรณ์ทรัพย์. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสมศักดิ์วิทยา. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

โสภณ ภูเก้าล้วน. (2550). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gotoknow.org>, 3 สิงหาคม 2555.

Bass, B.M. & Avolio, B.J. (1999). *Imploring Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. California: Consulting Psychologists Press.

Bums, J.M. (1978). *Leadership*. New York: Harper and Row.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test*. 5th ed. New York: Harper Collins.

Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *The Elementary School Journal*, 86(2), pp. 217 - 247.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607 – 610.

Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
Instructional Leadership of School Administrators in Kanchanaburi Primary
Educational Service Area Office 2
กนกวรรณ ศรีอ่อน¹ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย²
Kanokwan See-on¹ and Weerawat Pattanakulchai²
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}
E-mail: seeonkanokwan@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดของสถานศึกษา กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้คือศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่าภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

Abstract

This study has the objectives (1) to study the instructional leadership of school administrators in Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2 and (2) to

compare the instructional leadership of school administrators in Kanchanaburi Primary Education Area 2, classified by gender, experience, and size of school. The conceptual framework used in this research is to study the instructional leadership of school administrators in Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2. The research instrument is a questionnaire. The results of the research found that (1) the results of the study of instructional leadership of school administrators in Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2 had the highest overall and individual averages. (2) The results Compare instructional leadership of school administrators in Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified by gender variable. It was found that the overall picture and each aspect were significantly different at the .05 level. Classified by work experience, it was found that the overall picture was not different. But when considering each aspect, it is found that in determining the mission of the educational institution Curriculum management of educational institutions and the aspect of promoting an atmosphere in teaching and learning were significantly different at the .05 level. As for the aspect of monitoring and monitoring student progress, And the aspect of supervising teaching and learning is no different. Classified by educational institution size It was found that the overall picture was not different. When considering each aspect, it was found that the mission determination of the educational institution Curriculum management of educational institutions Supervision of teaching and learning and supervision and monitoring of student progress They are significantly different at the .05 level, otherwise they are not different.

Keywords: Instructional leadership, school administrators, Kanchanaburi primary educational service area office 2

บทนำ

การศึกษาถือเป็นว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความเจริญงอกงามของมนุษย์ ส่งเสริมให้มนุษย์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในตัวบุคคลและส่งผลต่อ การเจริญเติบโตของสังคม การศึกษาเป็นกระบวนการรับรู้ หรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ ผ่านการฟัง การปฏิบัติ การอนุรักษ์ การสร้างองค์ความรู้ผ่านการสืบสานวัฒนธรรม ปรับตัวเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม สังคม ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, น. 1)

ผู้บริหารสถานศึกษาถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการจัดการศึกษา ซึ่งมีส่วนโดยตรงในทุก ระดับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553, น. 13) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ รวมไปถึงการจัดการสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมี บทบาทที่สำคัญ ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและ จริยธรรม มีวิสัยทัศน์ มีทักษะที่สำคัญเพื่อบริหารและมีภาวะผู้นำทางวิชาการอีกด้วย นอกจากนี้ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องแสดงบทบาทและคุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำที่ดี ชัดเจน และเหมาะสมเพื่อให้ได้รับความ ร่วมมือจากผู้ได้บังคับบัญชา แสดงภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ ในการร่วมมือกับครูผู้สอนเพื่อดำเนินกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน ผ่านการกระตุ้นให้ครูผู้สอน กระตือรือร้น พัฒนาค้นคว้าและวิชาชีพอยู่เสมอ ประสานความร่วมมือด้วยเทคนิควิธีการที่มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานสูงสุด

ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ใช้โอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็ม ศักยภาพและหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารโรงเรียนเป็นหลัก ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ส่งผลต่อบรรยากาศขององค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ (ปริยาภรณ์ เรื่องเจริญ, 2560, น. 24) โดยผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอน ต้องมีความเป็นภาวะผู้นำทาง วิชาการสูง จึงจะทำให้การบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิด ประโยชน์สูงสุด (Hallinger & Murphy, 1985, p. 221-224) ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงนับได้ว่าเป็นความจำเป็น อย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อดำเนินการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ในการปฏิบัติงานจากผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้รายงานผลการทดสอบวัด ความสามารถพื้นฐานของนักเรียนระดับชาติ คะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าปีการศึกษา 2563 ทุกวิชาที่ทำการทดสอบ ซึ่งได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้ต้องมีการแก้ไขปัญหาและสร้างโอกาสทาง การศึกษาให้ทั่วถึง ให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ส่งผล ให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทที่สำคัญ ในฐานะของหัวหน้าหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับครู และนักเรียนมากที่สุด โดยต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการบริหารและจำเป็นต้องมี ภาวะผู้นำทางวิชาการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2, 2566)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ตามความ

คาดหวังของครู ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งภายในโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้วางแผนและพัฒนาด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คุณภาพนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

(1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม ดังหัวข้อต่อไปนี้ (1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร (2) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ และ (3) แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร ผู้วิจัยได้นำเสนอดังนี้

(1) การบริหาร หมายถึงการดำเนินการอย่างเป็นระบบขององค์กรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยอาศัยกระบวนการ และทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

(2) การบริหารสถานศึกษา หมายถึงการดำเนินการในการบริหารสถาบันการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเพิ่มประสิทธิภาพในด้านงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานทั่วไปของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน

(3) ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญ โดยเป็นการนำองค์กรให้ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยขับเคลื่อนผ่านผู้นำขององค์กรที่มีความสามารถและประสบการณ์ในการบริหาร

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้นำและภาวะผู้นำ ผู้วิจัยได้นำเสนอดังนี้

(1) ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่มีต่อสมาชิกในองค์กร การแสดงความสามารถด้านความคิดริเริ่มที่จะโน้มน้าวส่งผลให้การปฏิบัติงานในองค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

(2) ความสำคัญของภาวะผู้นำ โดยผู้นำและภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กันตามซึ่งเป็นคุณสมบัติและคุณลักษณะในตัวบุคคลของผู้ที่เป็นผู้นำ เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมจากผู้ตามด้วยความเต็มใจโดยภาวะผู้นำเป็นทักษะที่บุคคลสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ จากการฝึกฝน

ความสามารถในการใช้อำนาจและเป็นผู้ที่ชักชวนจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความยินดี และเต็มใจที่จะร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้

(3) บทบาทหน้าที่ของผู้นำเป็นข้อปฏิบัติที่ผู้นำพึงปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่และการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กรนั้น ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการ

การศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผู้นำทางวิชาการผู้วิจัยได้ศึกษาและนำเสนอต่อไปนี้

(1) ผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกเพื่อจูงใจให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติงานวิชาการ จัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน และปฏิบัติงานวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

(2) ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมีภาวะผู้นำทางด้านวิชาการ

(3) องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

(3.1) การกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการของโรงเรียน โดยเกิดจากการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วมกัน มียุทธศาสตร์นโยบาย ตลอดจนจัดตั้งวัดคุณภาพผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนด

(3.2) การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึงการมีบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการร่วมปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร จัดทำเอกสารแผนการสอน สื่อนวัตกรรมการสอนเพื่อประกอบหลักสูตรวางแผนการวัดและประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงความรู้ความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

(3.3) การนิเทศการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารมีบทบาทในการนิเทศการสอนของครูผู้สอน วางแผนการนิเทศและประเมินการสอนของครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาครูผู้สอนอย่างจริงจัง ไม่นิเทศตามสภาพปัญหาเพียงอย่างเดียว ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสนในการพัฒนาวิชาชีพทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูรายบุคคล ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

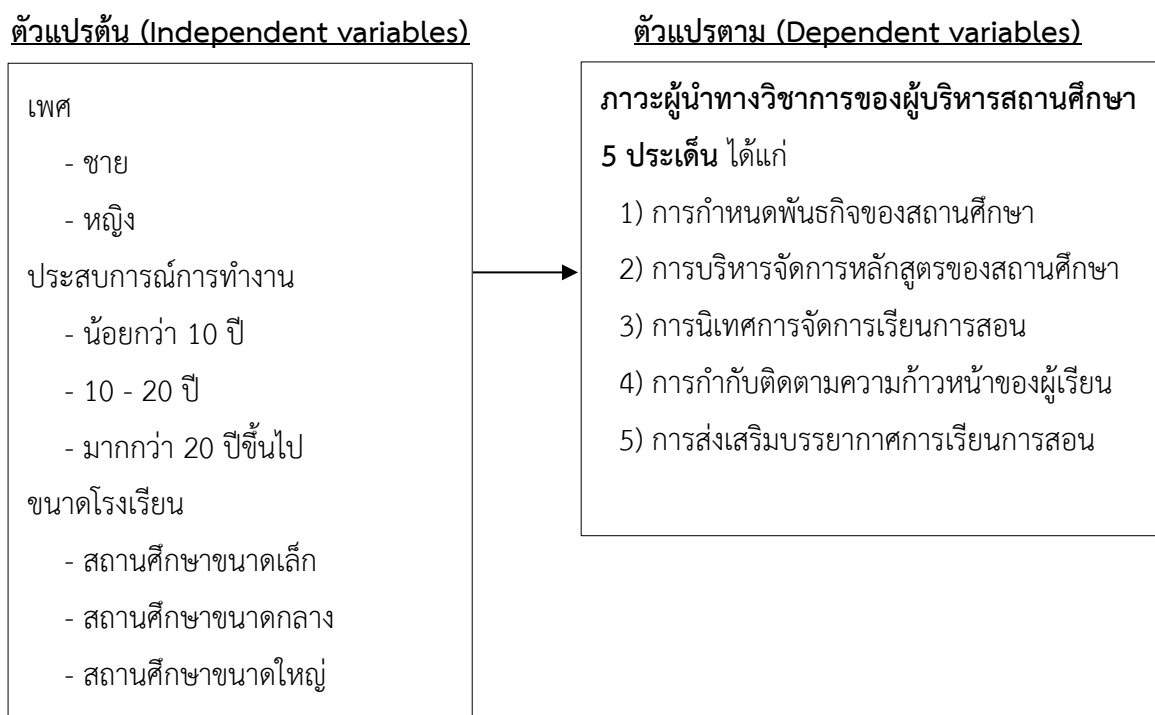
(3.4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน หมายถึง การตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม และนำผลที่ได้จากการกำกับติดตามมาแก้ไขปัญหาของผู้เรียนเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้ตรงจุด โดยดำเนินการติดตามตลอดปีการศึกษา

(3.5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การจัดส่งเสริมทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนของครูให้เพียงพอต่อความต้องการ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้

ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดเวลา จัดห้องสมุด ห้องสืบค้นให้สะดวกต่อการใช้งาน และเพียงพอต่อผู้เรียน ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียนผู้ปกครองและชุมชน

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจาก Hallinger & Murphy (1985, p. 221-224) Krug (1992, p. 53) พิชราภรณ์ จันทพล (2559, น. 27-32) เพ็ญญา พลับฉิม (2559, น. 23) เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, น. 7-8) และธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565, น. 33-37) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ซึ่งมีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

(1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 1,112 คน จากสถานศึกษา 101 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา จำนวน 285 คน แล้วกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ที่ค่าระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากนั้นสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยต่าง ๆ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนได้แก่ (2.1) แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ (2.2) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคาดหวังของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีลักษณะเป็นข้อคำถามประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 5 ระดับ

(3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้ (3.1) นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล (3.2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถาม google form และนำข้อมูลที่ได้จากสถานศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาเพื่อแจกให้กับครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถาม ภายใน 7-15 วัน

(4) การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้ (4.1) นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบ (4.2) จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) (4.3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ โดยแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) (4.4) วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับปฏิบัติ โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์ 5 ระดับ (4.5) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษา

(1) ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	n = 285		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา	4.64	.621	มากที่สุด	4
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา	4.70	.676	มากที่สุด	2
3. ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	4.62	.423	มากที่สุด	5
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.64	.417	มากที่สุด	3
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน	4.71	.398	มากที่สุด	1
รวม	4.66	.507	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.507) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.398) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.676) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.417) ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.621) และด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.423) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา	4.47	.474	4.67	.416	3.495*	0.001
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา	4.53	.348	4.70	.353	3.896*	0.000

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
3. ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	4.34	.452	4.74	.349	7.230*	0.000
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.42	.475	4.73	.348	5.625*	0.000
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน	4.61	.369	4.75	.404	2.796*	0.004
รวม	4.47	0.424	4.72	0.374	4.61*	0.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่าภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ประสบการณ์ในการทำงาน						f	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
	น้อยกว่า 10 ปี		10 – 20 ปี		มากกว่า 20 ปี				
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
1. ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา	4.50	.519	4.65	.376	4.80	.273	7.825*	.000	(1,3)
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา	4.60	.411	4.66	.317	4.77	.294	3.115*	.046	(1,2) (1,3)
3. ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	4.60	.462	4.61	.405	4.69	.353	0.610*	.544	(1,2) (1,3)
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.60	.454	4.63	.412	4.78	.256	2.852*	.059	(1,2) (1,3)
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน	4.65	.439	4.72	.395	4.85	.398	3.896*	.021	-
รวม	4.59	0.457	4.65	.381	4.78	0.315	3.66*	.134	(1,2) (1,3)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอนนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ขนาดสถานศึกษา						f	Sig.	คู่ที่แตกต่าง
	สถานศึกษาขนาดเล็ก		สถานศึกษาขนาดกลาง		สถานศึกษาขนาดใหญ่				
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
	1. ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา	4.50	.583	4.60	.428	4.76			
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา	4.511	.372	4.66	.365	4.76	.247	4.766*	.009	(1,3)
3. ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	4.48	.513	4.63	.413	4.72	.309	3.321*	.038	-
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.46	.475	4.65	.414	4.77	.249	5.808*	.003	(1,3) (2,3)
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน	4.69	.358	4.70	.424	4.78	.253	0.552*	.576	(1,3)
รวม	4.53	0.460	4.65	0.409	4.76	0.262	3.53*	0.134	(1,3)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

สรุป

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ (1) ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา และด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ (2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา สรุปผลได้ดังนี้ (2.1) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่าภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2.2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน และด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอนนั้นไม่แตกต่างกัน (2.3) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 เพิ่มเติม
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำแนกตามตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- พัชรภรณ์ จันทพล. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก*. งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เพ็ญภา ศรีแปลก. (2563). *การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการตาม แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. กาญจนบุรี
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principal. *The Elementary School Journal*, 86(2), pp. 221 - 224.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607 - 610.
- Krug, R.E. (1992). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4

The Instructional Leadership of School Administrators in the
Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 4

กนกวรรณ เต็นตารัมย์¹ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย²

Kanokwan Tentarrum¹ and Weerawat Patthanakulchai²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: kanokwan_t2536@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้คือศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยใช้แนวคิดของกรูค ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลคือแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยรวมและด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4

Abstract

This study has the objectives (1) to study the academic leadership level of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service

Area Office, Area 1, Group 4 and (2) to compare the academic leadership of school administrators. Under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, Group 4, classified by gender, educational level. Work experience and school size. The conceptual framework used in this research is to study the academic leadership of the school administrators. Under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, Group 4, using the concept of Krk. It consists of 5 elements: 1) setting the mission, 2) managing the curriculum and teaching, 3) supervising teaching, 4) monitoring student progress and 5) promoting an atmosphere in teaching and learning. The data analysis tool was a questionnaire. The results of the study found that (1) academic leadership of school administrators Under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, Group 4, overall and each aspect is at a high level. (2) Academic leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, Group 4, classified by gender, educational level. Work experience and school size Overall and aspects are different.

Keywords: The instructional leadership, school administrators, the secondary educational service area office bangkok 1 group 4

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทัน การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษา อัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดัน ภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, 2560, น. 1)

ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งโดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำและการบริหารบุคคลในการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผล

สำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพด้านวิชาการ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลกระทบต่อเป็นปัญหายุ่งยากหลาย ๆ ด้านเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่ตลอดเวลา บทบาทใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาได้ถูกขับเคลื่อนให้เป็นบุคคลสำคัญแห่งการเปลี่ยนแปลง จำเป็นจะต้องเข้าใจในบทบาทและริเริ่มปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (นันทา เทพิน, 2556, น. 41 อ้างถึงใน ปวีณา บุทธิจักร, น. 3)

ดังนั้น จะเห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้นำในการบริหารจัดการ การเปลี่ยนแปลงโรงเรียน ทำให้ครูให้มีศักยภาพในการเรียนการสอนนำไปสู่การผลิตนักเรียนที่มีสมรรถนะและมีคุณภาพ ตอบโจทย์การพัฒนาคนของประเทศที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาการ มีภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งในส่วนของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อเอื้ออำนวยให้ครูได้พัฒนาตนเองและจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับบริบท ความถนัดและสมรรถนะของเด็กแต่ละคน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 และ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

กรูค (1992, pp. 117-234 อ้างถึงใน กรองกาญจน์ อรุณเมฆ, 2564, น. 26-27) กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล แบ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ 5 องค์ประกอบครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ดังนี้

1. การกำหนดพันธกิจ งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีประสิทธิผลแสดงให้เห็นว่า เป้าหมายที่มีการกำหนดไว้ชัดเจนแล้วจะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจ การกำหนดเป้าหมายและพันธกิจนั้นจะต้องไม่ตั้งให้สูงเกินไป การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนต้องเป็นไปตามสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น
2. การบริหารหลักสูตรและการสอน โดยการสอนถือว่าเป็นงานเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องวางขอบข่ายของรายวิชาที่สอนและรู้ความจำเป็นที่ต้องสอนรายวิชานั้น ๆ การที่ผู้บริหารมีพื้นฐานความรู้จะสามารถนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามพันธกิจของโรงเรียนได้ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นแหล่งข้อมูลและแนะนำวิธีการสอนให้กับครู

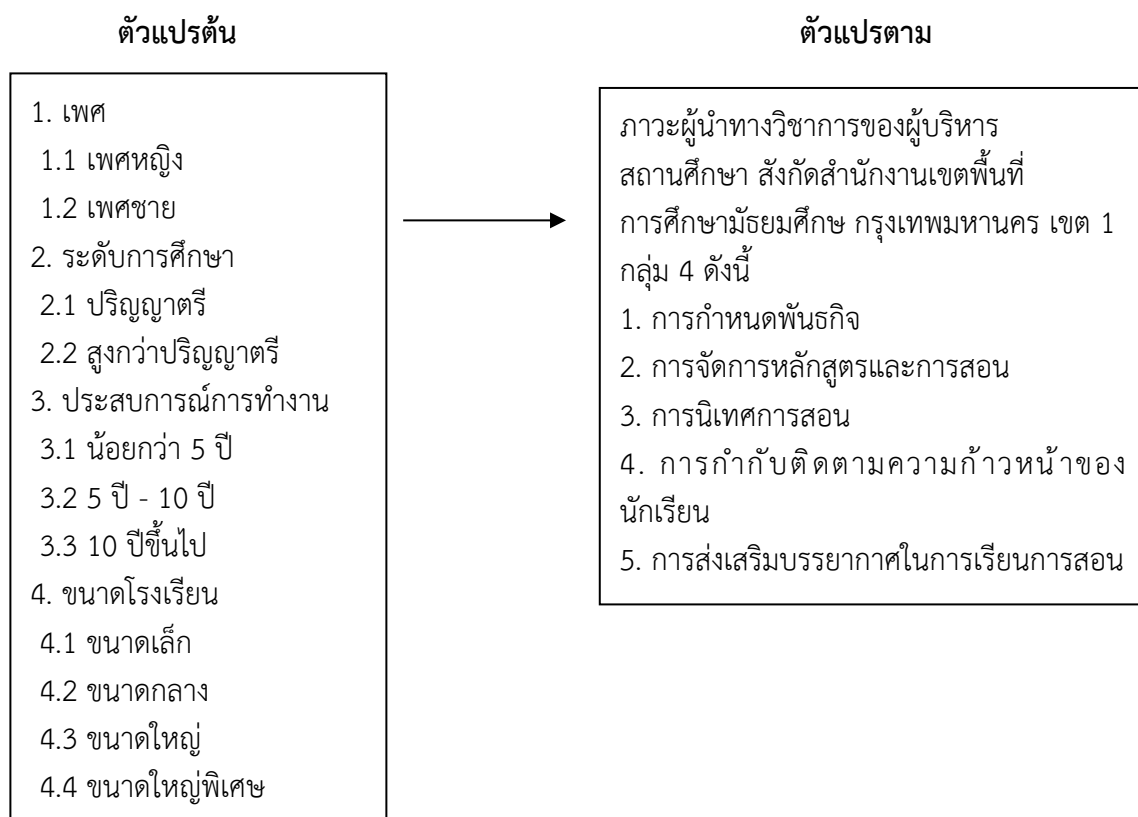
3. การนิเทศการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการนิเทศการสอน โดยนิเทศเพื่อพัฒนาครูมากกว่าจะเป็นเพียงการนิเทศการสอนตามสภาพปัญหา หรือเพียงเป็นการประเมินการปฏิบัติงานการพิจารณางานย้อนหลังเท่านั้น แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองอนาคตอย่างมีวิสัยทัศน์

4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลจะต้องมีวิธีการที่หลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน และต้องทำการประเมินอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรใช้ความรู้ ความสามารถในการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและใช้ผลที่ได้นั้นช่วยให้ครูนักเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน

5. การเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น บรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้นักเรียนและครูแสดงศักยภาพที่แท้จริงออกมา ซึ่งมีด้วยกันหลายวิธี เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัด กิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรอบแนวคิด

สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้พัฒนามาจากแนวคิดของกรูค (1992 pp. 117-234 อ้างถึงใน กรองกาญจน์ อรุณเมฆ, 2564, น. 26-27) ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำนวน 829 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 4 จำนวน 265 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นนำไปทำการสุ่มอย่างง่ายตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า .947 โดยแบบสอบถามแบ่ง ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก (Check list) เกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1กลุ่ม 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของกรูค มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Five's Rating scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 11 โรงเรียน 265 คน และผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของแบบสอบถามทั้งหมด ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบนำมาแจกแจงความถี่เป็นรายชื่อ และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 นำไปวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้วนำผลที่ได้มาแปลความหมาย รายชื่อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม
3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยค่าสถิติ t-test แบบ Independent และ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน โรงเรียน วิเคราะห์โดยค่าสถิติ F-test (One-Way ANOVA) หากพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่แบบวิธี Least -Significant Different (LSD)

4. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4	n = 265		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	S.D		
1.	ด้านการกำหนดพันธกิจ	4.38	0.47	มาก	5
2.	ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.41	0.49	มาก	4
3.	ด้านการนิเทศการสอน	4.46	0.51	มากที่สุด	2
4.	ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.46	0.49	มากที่สุด	1
5.	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน	4.42	0.52	มาก	3
รวม		4.43	0.45	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.49) รองลงมา ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.51) และ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.52 ส่วนด้านการกำหนดพันธกิจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.47)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามเพศ

การบริหารจัดการความขัดแย้ง ของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศชาย			เพศหญิง			t	P
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ	4.34	0.57	มาก	4.39	0.42	มาก	0.708	0.480
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและ การสอน	4.40	0.61	มาก	4.42	0.42	มาก	0.312	0.756
3. ด้านการนิเทศการสอน	4.47	0.61	มาก	4.45	0.45	มาก	0.246	0.806
4. ด้านการกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.47	0.58	มาก	4.45	0.44	มาก	0.254	0.800
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ ในการเรียนการสอน	4.37	0.63	มาก	4.44	0.45	มาก	0.912	0.364
รวม	4.41	0.57	มาก	4.43	0.38	มาก	0.354	0.724

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารจัดการความขัดแย้ง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี			t	P
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ	4.37	0.47	มาก	4.44	0.49	มาก	0.858	0.392
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและ การสอน	4.41	0.50	มาก	4.42	0.45	มาก	0.141	0.888
3. ด้านการนิเทศการสอน	4.45	0.51	มาก	4.52	0.46	มากที่สุด	0.758	0.449
4. ด้านการกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของนักเรียน	4.45	0.48	มาก	4.54	0.51	มากที่สุด	1.020	0.309
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศใน การเรียนการสอน	4.41	0.52	มาก	4.50	0.50	มากที่สุด	0.948	0.344
รวม	4.42	0.45	มาก	4.49	0.44	มาก	0.837	0.408

จากตารางที่ 3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารจัดการความ ขัดแย้งของผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.083	2	0.041	0.185	0.832
	ภายในกลุ่ม	58.863	262	0.225		
	รวม	58.946	264			
2. ด้านการจัดการ หลักสูตรและการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.148	2	0.074	0.305	0.737
	ภายในกลุ่ม	63.598	262	0.243		
	รวม	63.746	264			
3. ด้านการนิเทศการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.347	2	0.173	0.677	0.509
	ภายในกลุ่ม	67.113	262	0.256		
	รวม	67.460	264			
4. ด้านการกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของ นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.029	2	0.014	0.059	0.942
	ภายในกลุ่ม	62.808	262	0.240		
	รวม	62.837	264			
5. ด้านการส่งเสริม บรรยากาศในการเรียน การสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.010	2	0.005	0.18	0.982
	ภายในกลุ่ม	70.333	262	0.268		
	รวม	70.342	264			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.039	2	0.020	0.097	0.908
	ภายในกลุ่ม	53.149	262	0.203		
	รวม	53.188	264			

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การบริหารจัดการความ ขัดแย้งของผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.372	3	0.124	0.553	0.647
	ภายในกลุ่ม	58.574	261	0.224		
	รวม	58.946	264			
2. ด้านการจัดการหลักสูตร และการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.215	3	0.072	0.294	0.830
	ภายในกลุ่ม	63.532	261	0.243		
	รวม	63.746	264			
3. ด้านการนิเทศการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.347	3	0.116	0.450	0.717
	ภายในกลุ่ม	67.112	261	0.257		
	รวม	67.460	264			
4. ด้านการกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.605	3	0.202	0.846	0.470
	ภายในกลุ่ม	62.231	261	0.238		
	รวม	62.837	264			
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ ในการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	0.516	3	0.172	0.643	0.588
	ภายในกลุ่ม	69.826	261	0.268		
	รวม	70.342	264			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.233	3	0.078	0.382	0.766
	ภายในกลุ่ม	52.955	261	0.203		
	รวม	53.188	264			

จากตารางที่ 5 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 พบว่า สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารให้คำแนะนำครูด้านการวัดและ

ประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง มีการส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ให้มีผล การทดสอบและแบบรายงานคุณลักษณะนักเรียนเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียน สอดคล้องกับแนวคิด ของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, น. 7-8 อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ, 2565, น. 75) ได้กล่าวถึง การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการ เตรียมนักเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยพิจารณา ผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะ นักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมาย ของโรงเรียน

1.2 ด้านการนิเทศการสอน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารทำงานร่วมกับครูในการกำหนดวางแผนการนิเทศ การสอน ออกแบบเครื่องมือการนิเทศการสอน แล้วดำเนินการนิเทศและการประเมินผลการสอนของครูอย่างเป็นระบบ แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูหลังจากทำการนิเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญญา พลับฉิม (2559, น. 23 อ้างถึงใน ธนิต รัตนศักดิ์ดา, 2565, น. 76) กล่าวถึง การนิเทศการสอน คือ ความสามารถของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำแนะนำ การสนับสนุนช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผล พัฒนาการจัดการเรียน การสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยลำดับถัดมา ซึ่งค่าเฉลี่ย โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารจัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนให้กับ ครูหรือนักเรียนได้เพียงพอ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย พัฒนาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ในโรงเรียนให้ ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรภรณ์ จันทพล (2559 น. 27-32 อ้างถึงใน ธนิต รัตนศักดิ์ดา, 2565, น. 77) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ คือ การที่ผู้บริหาร สถานศึกษาจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้กับนักเรียน

1.4 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน มีค่าเฉลี่ยลำดับถัดมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายชื่อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ และตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ความรู้ครูในเรื่องการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้อง กับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ศรีประเสริฐ (2560, น. 8) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน คือ พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ความเข้าใจใน เรื่องจุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบ หลักสูตร การประเมิน หลักสูตรการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน

1.5 ด้านการกำหนดพันธกิจ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายชื่ออยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารกำหนดพันธกิจ วิสัยทัศน์ และนโยบายสอดคล้องกับงานวิชาการและ หลักสูตรของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรภรณ์ จันทพล (2559, น. 27-32) กล่าวถึง

การวางแผนกำหนดภารกิจ จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการและดัชนีชี้วัดคุณภาพ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตาม เพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารในปัจจุบันมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และปรับให้เหมาะสมก้าวทันกับโลกในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัมซีเยห์ เมาลิติน (2564, น. 111) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 มีการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ ทำให้คุณครูสามารถพัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร เทพสีดา (2560, น. 75) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดี ประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการประพฤติและปฏิบัติต่อครูทุกคนด้วยความเคารพซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตกร น้าทิพย์ (2560, น. 81) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการดำเนินการตามเป้าหมาย นโยบาย หลักการ และแนวคิด ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้เป็นแนวทางเดียวกันหมด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร เทพสีดา (2560, น. 75) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่มีผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 4 ตามตัวแปรอื่น เช่น วิทยฐานะ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- กฤตกร น้า ทิพย์. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- ชมชัยะห์ เมาลิติน. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- พัชราภรณ์ จันทพล. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมพร เทพสีดา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตีประจำตำบล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท
พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560) *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนัก
การศึกษาเมืองพัทยา. การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
สังกัดมูลนิธิพระกุมารเยซู

Assessing the Development for Innovation in Academic Management
at Infant Jesus School

นรากร จรรยาสวัสดิ์¹ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย²

Narakorn Janyasawand¹ and Weerawat Pattanakulchai²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: narakorn140253@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู (2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารครูของโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู จำนวน 158 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ การหาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการศึกษา พบว่า (1) สภาพปัจจุบันของความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่คาดหวัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) แนวทางความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู อันดับหนึ่ง ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.080$) อันดับสองด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ($PNI_{modified} = 0.077$) อันดับสาม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($PNI_{modified} = 0.076$) อันดับสี่ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.071$) อันดับห้าด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.061$)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น บริหารการศึกษา นวัตกรรม

Abstract

The objective of this research was (1) to study the current and desirable states of the use of innovation in academic management at Infant Jesus School and (2) To evaluate the need for academic management innovation among affiliated schools of the Jesus School. The information used in the study is provided by the school's administrator and 158 teachers affiliated with the Jesus School by specific randomization methods with simple random sampling with all executives employed for each school's teachers. The tool used in the study is a questionnaire with 33 items to evaluate the need for academic management innovation among affiliated schools of the Jesus School. The data analysis statistics are percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Need Index ($PNI_{modified}$). The finding indicated that (1) the overall usage of innovation in academic management at Infant Jesus School can be arranged in the following order by the high level The desirable states of the usage of innovation in academic management at Infant Jesus School are the highest level. (2) The need for academic management innovation among affiliated schools of the Jesus school. The overall current usage of innovation in academic management at Infant Jesus School is high level and the desirable states of the use of innovation in academic management at Infant Jesus School are the highest level the following order of the needs of the academic management innovation among affiliated schools of the Jesus School by curriculum development, as its highest-ranked component ($PNI_{modified} = 0.080$) 2nd Component, Development and use of educational technology media ($PNI_{modified} = 0.077$) 3rd Component, the research for develop the quality of education in educational institutions ($PNI_{modified} = 0.076$) 4th Component, the development of student learning processes ($PNI_{modified} = 0.071$) and its 5th Component, the teaching management ($PNI_{modified} = 0.061$)

Keywords: Essential, academic management, innovation

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเองและสังคมทำให้ประเทศที่เราอาศัยอยู่มีการพัฒนาการไปในทิศทางที่ดีขึ้นโดยในกลุ่มประเทศของอาเซียนเป็นกลุ่มประเทศที่ทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้คนมีชีวิตที่ดี ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วการศึกษามีความสำคัญยิ่งกว่า เพราะช่วยให้เรามีการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกทุกประเทศต้องมีการวางแผนการพัฒนาการศึกษาให้กับผู้คนในประเทศของตนเองให้มีการศึกษาที่ดีปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ไป

พร้อมกับการรักษาอัตลักษณ์เฉพาะของประเทศการจัดการศึกษาในประเทศไทยได้มีการจัดการศึกษาให้มีการเตรียมการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพและเตรียมความสามารถของคนในประเทศ เป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสามารถแข่งขันกับตลาดแรงงานรวมถึงการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ในกระแสที่มีแรงกดดันจากทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศซึ่งเป็นปัญหาวิกฤตที่ต้องเผชิญ เพื่อให้คนในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสร้างสังคมไทยที่เป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรมและสามารถพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีรายได้เฉลี่ยปานกลางและอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วได้ในอนาคตการเรียนการสอนในประเทศไทยเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและสิ่งนี้ทำให้เกิดปัญหามากมายกับระบบการศึกษาของประเทศปัญหาหลายประการเกี่ยวกับวิธีการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มรายวิชาต่าง ๆ ทั้งวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น รวมถึงความไม่เท่าเทียมทางการศึกษามีความเหลื่อมล้ำในด้านเทคโนโลยีและความเสมอภาคทางการศึกษาจึงเป็นปัญหาและอุปสรรคใหญ่ในการบริหารจัดการการศึกษาในประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญมากสำหรับโรงเรียน ทำให้เกิดความมั่นใจว่าโรงเรียนดำเนินไปได้ด้วยดีและนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารจัดการเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและทำให้แน่ใจว่าโรงเรียนมีการพัฒนาที่ดีขึ้นตามลำดับ ต้องมีการใช้กลยุทธ์ใหม่ใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเข้ามาเพื่อใช้ในการบริหารงานวิชาการ (จริศร เทียบปาน, 2561) กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาจะสามารถบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการงานทั้ง 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ การบริหาร งานบุคคลและการบริหารทั่วไปให้มีประสิทธิภาพโดยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับงานบริหารวิชาการเป็นอันดับแรกเนื่องจากการสร้างนักเรียนให้มีความรู้และมีความสามารถในการแก้ปัญหา รู้จักมีเหตุผลและปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารโดยให้จะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้านวิชาการเป็นอันดับต้น เพราะการบริหารวิชาการเป็น งานสร้างทักษะด้านภูมิปัญญาให้นักเรียนได้มีความรู้ประสบการณ์และความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีเหตุผล สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นการวางรากฐานในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาและต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการอย่างดียิ่งตามขอบข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 น. 7) สถานศึกษาควรนำเสนอนวัตกรรมทางการศึกษาในลักษณะการบริหารต่าง ๆ เพื่อสร้างคุณภาพและส่งเสริมกระบวนการพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียนในหลายพื้นที่ในปัจจุบันการปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการสอดคล้องกับนโยบายหรือแผนพัฒนาที่กำหนดไว้นอกจากนี้ยังควรให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายหรือมีลักษณะที่คาดหวัง นอกจากนี้ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรมีความเข้าใจลึกซึ้งและไม่ละเลยในนโยบายการศึกษา การเปลี่ยนแปลงการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญและต้องปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อรับมือกับภารกิจและความท้าทายใหม่ ๆ ในการบริหารการศึกษาทุกด้าน เช่น การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหาร งานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป นวัตกรรมเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการนี้ และจำเป็นต้องปรับปรุงเพื่อทำให้เกิดการเข้ากันได้กับ

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสาขาการศึกษา ดังนั้น บทบาทใหม่ของผู้บริหารการศึกษาในยุคนวัตกรรมการศึกษาควรรวมภารกิจจัดการนวัตกรรมการบริหารหรือการบริหารนวัตกรรมการศึกษาเพื่อรองรับความก้าวหน้าในวงการศึกษานี้เนื่องจากในปัจจุบันการบริหารงานวิชาการการบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ต่างจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมเพื่อสนับสนุนและผลักดันดำเนินการ (จักรกฤษณ์ สิริริน, 2561)

โรงเรียนเอกชนคาทอลิกในสังกัดมูลนิธิพระกุมารเยซูมีการบริหารจัดการการศึกษาตามระเบียบข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการและตามแนวปรัชญาการศึกษาของสภาการศึกษาคาทอลิกและตามหลักการของคณะโดยมีคณะกรรมการฝ่ายการศึกษาของคณะเป็นผู้ร่วมกันวางแนวปรัชญาและนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามแนวทางการบริหารงานของคณะพระกุมารเยซู ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนในเครือข่าย 5 โรงเรียน ได้แก่ 1.โรงเรียนเมรี่อิมมาคูเลตคอนแวนต์ 2.โรงเรียนพระกุมารเยซูโนนสมบุญ 3.โรงเรียนพระกุมารเยซูเชียงใหม่ 4.โรงเรียนพระกุมารเยซูขอนแก่น 5.โรงเรียนพระกุมารเยซูบ้านไผ่ (ฝ่ายศึกษามูลนิธิพระกุมารเยซู, 2554) โดยมีแนวทางนโยบายจากส่วนกลางในการบริหารงานโรงเรียนเครือข่ายผู้วิจัยจึงทำการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนในเครือข่ายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู

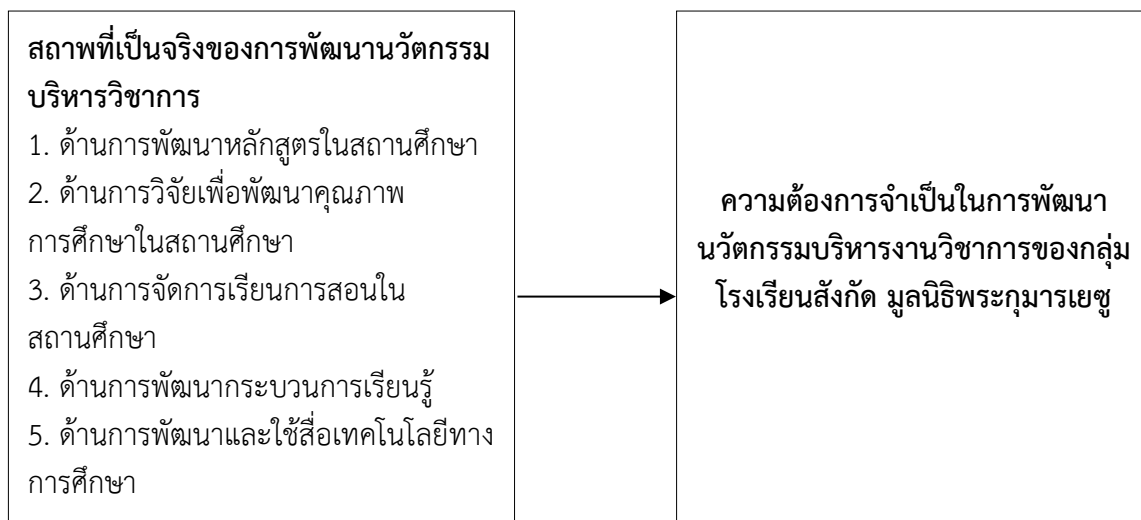
การทบทวนวรรณกรรม

สันติ บุญภิรมณ์ (2553) ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการหมายถึงการบริหารจัดการกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และบริหารจัดการแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลเพื่อให้การจัดการเรียนการสอน (จรูญ เก้าเอี้ยน, 2557, น. 5-6) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่าการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาเพราะมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาจะปรากฏส่งผลเด่นชัดก็ต่อเมื่อผู้บริหารสามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพงานบริหารวิชาการจึงถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องใส่ใจและตระหนักเห็นความสำคัญและพัฒนาตนให้มีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษายุคปัจจุบัน (จิตติมา วรรณศรี, 2557, น. 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่าการบริหารสถานศึกษามีเป้าหมายและภารกิจในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพโดยงานหลักของการบริหารสถานศึกษาคือการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2558) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นใช้ในการประเมินเพื่อหาความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุลักษณะของที่ต้องการให้เกิดขึ้น และประเมินลักษณะของที่เกิดขึ้นจริง จากนั้นวิเคราะห์ผลที่ได้และประเมินว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร การประเมินความต้องการจำเป็นจะนำมาสู่ข้อมูลที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการจัดการศึกษาหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการประเมินความต้องการจำเป็นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์และมีผลเชิงบวก ดังนั้นการประเมินความต้องการจำเป็นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการและผลลัพธ์ทางการศึกษา (เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ, 2560, น. 88) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นระบบ ใช้ในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาจากสภาพปัจจุบันโดยนำสภาพที่เป็นจริงไปสู่สภาพที่ต้องการโดยคำนึงถึงความแตกต่างของสภาพที่หวังดั่งกับสภาพที่เป็นจริงจากนั้นจะจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนี้และเลือกสิ่งที่จำเป็นที่สุดในการแก้ไขปัญหาขึ้นมาดำเนินการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัดมูลนิธิพระกุมารเยซู มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังรูป

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย 1) สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพความเป็นจริงและสภาพที่คาดหวังการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู จำนวน 5 ด้านที่ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน 5) ด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา มีรูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซูจำแนกเป็นรายด้าน

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซูแยกเป็นรายด้าน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			ความต้องการจำเป็น	ลำดับความต้องการจำเป็น
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.11	0.78	มาก	4.44	0.64	มาก	0.080	1
2. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.19	0.72	มาก	4.51	0.58	มากที่สุด	0.076	3
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.29	0.71	มาก	4.55	0.60	มากที่สุด	0.061	5
4. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน	4.22	0.69	มาก	4.52	0.59	มากที่สุด	0.071	4
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.18	0.75	มาก	4.50	0.63	มากที่สุด	0.077	2
เฉลี่ยรวม	4.20	0.73	มาก	4.50	0.60	มากที่สุด	0.073	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของความต้อการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.73) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.78) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.72) ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.71) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.69) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.75)

สภาพที่คาดหวังของความต้อการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัดมูลนิธิพระกุมารเยซู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.60) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.64) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.58) ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.60) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.59) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.63)

ความต้อการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซูโดยภาพรวมเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ความต้อการจำเป็นด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (PNI_{modified}) มีค่าเท่ากับ 0.080 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (PNI_{modified}) มีค่าเท่ากับ 0.077 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (PNI_{modified}) มีค่าเท่ากับ 0.076 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน (PNI_{modified}) มีค่าเท่ากับ 0.071 ด้านการจัดการเรียนการสอน (PNI_{modified}) มีค่าเท่ากับ 0.061ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา ความต้อการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู อภิปรายผลการวิจัยการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

สภาพปัจจุบันของความต้อการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซู โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับ อยู่ในระดับ มาก ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับ มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จินดา สรรพสิทธิ์, 2563) ที่ศึกษาการพัฒนาวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดทักษะภาวะผู้นำในอนาคตสูงที่สุด ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

สภาพที่คาดหวังของความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัดมูลนิธิพระกุมารเยซู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนสังกัด มูลนิธิพระกุมารเยซูโดยภาพรวม พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของ 5) ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ ซึ่งจากบริบทรอบ ๆ สถานศึกษาบางแห่งยังเป็นชุมชนที่มีกิจกรรมกับทางโรงเรียนนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดกับชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 ได้กล่าวว่าสถานศึกษาต้องจัดทำแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน โดยต้องจัดทำให้ครบทั้งวิชาบังคับ วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรีอย่างมีจุดหมาย โดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ เช่น ผลการสำรวจสภาพท้องถิ่น อุตสาหกรรม และความต้องการของผู้ปกครอง ความต้องการของนักเรียน ความต้องการของสถานประกอบการความพร้อมของสถานศึกษา

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ 1) ผู้บริหารและครูนำสภาพบริบทรอบโรงเรียนมาจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมของโรงเรียน โดยส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ โรงเรียนในกลุ่มมูลนิธิพระกุมารเยซูได้จัดทำรายวิชาเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนสอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561 ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาจะต้องมีความสร้างสรรค์และเป็นเอกลักษณ์ที่สอดคล้องกับบริบทโลกยุคดิจิทัลและบริบทของสถานศึกษา โดยในหลักสูตรจะต้องมีโปรแกรมที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการและความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ใจ พุฒจัตุรัส, 2562 พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สุภัชชา โพธิ์เงิน, 2562 ที่ศึกษาเรื่องความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่าความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ จำแนกการบริหารวิชาการในภาพรวมด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันวางแผนการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 1 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 2) ผู้บริหารมีแนวทางนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนให้เกิดการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษาและมีการวิจัยผลการพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษา 3) ครูผู้สอนมีการนำวิจัยที่ได้จัดทำมาใช้

เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา 4) สถานศึกษามีการจัดทำรวบรวมหรือหาแนวทางใหม่ในการรวบรวมงานวิจัยและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ 1 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 5) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการมีการติดตามตรวจสอบนิเทศวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกภาคเรียนและนำเสนอผลงานวิจัยในชั้นเรียนใหม่ ๆ 6) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูผู้สอนนำผลการวิจัยมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนเครือข่ายพระกุมารเยซู 7) สถานศึกษามีการเผยแพร่งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างกันภายในโรงเรียนเครือข่ายพระกุมารเยซูโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศทางเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมงานวิจัย 8) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูสร้างและพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (ชลิกา หุทธิพิศ, 2565) ที่วิจัยนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการมีเทคนิค วิธีการและรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งมีการศึกษาไว้หลากหลายแนวคิด เช่น แนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ คุณภาพภายใน ความมีชื่อเสียงขององค์กรที่มีผลต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ระบบทวิศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรการศึกษา เชื่อมโยงสู่อาชีพ สะเต็มศึกษา ประเทศไทย 4.0 สู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแต่ละรูปแบบสามารถวิเคราะห์นวัตกรรมได้ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

ด้านการจัดการเรียนการสอนความต้องการจำเป็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ 1) ผู้บริหารมีการจัดอบรมหรือพัฒนาเทคนิคการสอนภายในโรงเรียนเครือข่ายพระกุมารเยซู เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 3) ครูผู้สอนมีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายกับผู้เรียนนำเครื่องมือการสอนสมัยใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ 4) สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดจากเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียนและผู้เรียนนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยการนำนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนมาใช้ 6) ผู้บริหารและหัวหน้าวิชาการมีการติดตามนิเทศการจัดการเรียนการสอนการนำนวัตกรรมการใช้ในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อนุพงษ์ คล่องการ, 2563) พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษามุ่งสู่การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม จำแนกตามการบริหารวิชาการในภาพรวมพบว่าความต้องการจำเป็นเรียงตามลำดับคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินและสอดคล้องกับ (วัชรภรณ์ อมรศักดิ์, 2563) ที่วิจัยเรื่องนวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการนำสะเต็มศึกษาไปใช้ในชีวิตจริง พบว่า

การจัดการเรียนการสอนมีลำดับความต้องการเป็นลำดับที่สอง รองจากการพัฒนาหลักสูตรและ (อัมพิกา สิริพรหม, 2563) ที่วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนตามแนวคิดสมรรถนะผู้เรียนที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้เป็นความต้องการจำเป็นลำดับที่สอง รองจากความต้องการจำเป็นด้านหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านกระบวนการเรียนรู้ ความต้องการจำเป็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ ความต้องการจำเป็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ 1) กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนค้นพบความถนัดของตนเองและเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างผู้เรียนและสามารถนำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้หรือนำนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์สนับสนุนเกี่ยวกับความความสนใจของนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนากระบวนการ คติวิจารณ์ญาณ และเป็นผู้สร้างนวัตกรรมนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ของผู้เรียน 4) ผู้บริหารมีการติดตามนิเทศกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนติดตามการพัฒนานวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน 5) สถานศึกษาของท่านมีการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับ มนตร์รัตน์ แก้วเกิด, 2564 ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือการวัดและประเมินผล รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ และศิริวัฒน์ บุญโตเนต, 2565 ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่าด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตรรองลงมา คือ ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้และด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ตามลำดับ

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ 1) สถานศึกษามีสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษานวัตกรรมที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน 2) สถานศึกษามีการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษานวัตกรรมการศึกษาาร่วมกันในโรงเรียนเครือข่ายเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน 3) มีการพัฒนาระบบเก็บรวบรวมสื่อการเรียนการสอนการพัฒนานวัตกรรมการอย่างเป็นระบบ 4) ผู้บริหารมีการวางแผนงานนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกับครูผู้สอน 5) ผู้บริหารมีการติดตามนิเทศ กระบวนการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษานวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน 6) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการอบรมผลิตและใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทยาภรณ์ สังข์เมือง, 2565) ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้านการพัฒนาสื่อ

นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนรู้อลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนงาน วิชาการด้านการวัดประเมินผลและพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามลำดับและด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและด้านส่งเสริมและสนับสนุนนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

- 1.ให้มีการนำผลการศึกษาไปกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนการสอนทั้งโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนพระกุมารเยซูในการพัฒนานวัตกรรมของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ
- 2.ศึกษาส่งเสริมเพิ่มเติมในการพัฒนานวัตกรรมด้านหลักสูตรของกลุ่มโรงเรียนพระกุมารเยซูเพื่อสร้างหลักสูตรนวัตกรรมของนักเรียน

บรรณานุกรม

- จรุณี แก้วเอี่ยม. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางสำหรับผู้บริหาร มืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- จักรกฤษณ์ สิริริน. (11 มิถุนายน, 2565). *ภาวะผู้นำตัวใหม่: ภาวะผู้นำ ICT*. เข้าถึงได้จาก: http://web.facebook.com/EadInnoNews/post/1642173849204/_rdc=1&_rdr.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- จินดา สรรประสิทธิ์ (2563). *ศึกษาการพัฒนานวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิด ทักษะภาวะผู้นำในอนาคต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ชลิกา หุทธิพิศ. (2565). *นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์, นครปฐม.
- ธริศร เทียบปาน. (2561). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ธันยาภรณ์ สังข์เมือง. (2565). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. การค้นคว้าอิสระศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีจำกัด.
- ฝ่ายการศึกษามูลนิธิพระกุมารเยซู. (2554). *คณะพระภคินีพระกุมารเยซู*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2560). *นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษายุคใหม่*. มหาสารคาม: ม.ป.ท.

- พิมพ์ใจ พุดจัตร์ส.(2562).*การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.*
- มนรัตน์ แก้วเกิด และคณะ. (2564). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 15(1), หน้า 74.
- วัชรภรณ์ อมรศักดิ์. (2563). *นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการนำสะเต็มศึกษาไปใช้ในชีวิตจริง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.*
- ศิริวัฒน์ บุญโตนด, และคณะ. (2565). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.*
- สันติ บุญภิรมณ์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บุ๊คพอยท์.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560– 2579. กระทรวงศึกษาธิการ*
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุภัชชา โพธิ์เงิน. (2562). *นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.*
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อนุพงษ์ คล่องการ และคณะ. (2563). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 3(2), หน้า 42 - 60.
- อัมพิกา สิริพรม.(2563). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนตามแนวคิดสมรรถนะผู้เรียนที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของระบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.*

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

Innovative Leadership of School Administrators Affecting Teacher Performance Quality
in Schools Under the Nong Khaem District Office Bangkok

ชลธิชา ฤชา¹ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย²

Chonticha Ruecha¹ and Weerawat Pattanakulchai²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: mameawchonticha29@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และ (3) เพื่อพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 201 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการวิจัย (1) ด้านระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและด้านระดับสมรรถนะของครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครู พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง และ (3) ด้านการพยากรณ์พบว่า มี 4 ด้าน เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (X_2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (X_4) และด้านการบริหารความเสี่ยง (X_5) สามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 71.5 สามารถเขียนในรูปของสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ สมการคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.989 + 0.291(X_3) + 0.227(X_2) + 0.159(X_4) + 0.103(X_5)$ และสมการคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = 0.357(X_3) + 0.272(X_2) + 0.206(X_4) + 0.145(X_5)$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา สมรรถนะของครู

Abstract

This research aimed to: (1) study the level of innovative leadership of school administrators and the level of teachers' competencies in schools under the Nong Khaem District Office. Bangkok (2) study the relationship between innovative leadership of school administrators and teachers' competencies in schools under the Nong Khaem District Office. Bangkok, and (3) construct predictive equations showing the innovative leadership of school administrators that affects the teachers' competencies in schools under the Nong Khaem District Office. Bangkok. This study employed a quantitative research design. Data were collected from questionnaires administered to 201 teachers in schools under the Nong Khaem District Office. Bangkok. The data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and stepwise multiple regression. The results of the research (1) regarding the level of innovative leadership of school administrators and the level of teachers' competency were found to be at a high level overall; (2) regarding the relationship between the innovative leadership of school administrators and teachers' competency found that overall there was a high level of positive relationship. and (3) Forecasting, it was found that there were 4 areas, arranged in order of importance from highest to lowest, namely, creating an innovative organization (X₃), having creativity (X₂), teamwork and participation (X₄), and risk management (X₅), that can jointly predict 71.5 percent. The predictive equation of school effectiveness in terms of raw scores and standardized scores is as follows: $\hat{Y} = 0.989 + 0.291(X_3) + 0.227(X_2) + 0.159(X_4) + 0.103(X_5)$ and $\hat{Z} = 0.357(X_3) + 0.272(X_2) + 0.206(X_4) + 0.145(X_5)$

Keywords: Innovative leadership, educational institution administrators, teacher competency

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา รวมถึงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1) การพัฒนาตนเองสู่การเป็นผู้นำที่ดี มีทักษะความเป็นผู้นำ มีปัญญา มีความรู้ความสามารถ มีความฉลาดทางอารมณ์มีความกล้าหาญทางจริยธรรม

และมีทักษะในการใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพทั่วทั้งสถานศึกษาโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกระดับเป็นสำคัญ การบรรลุเป้าหมายด้านคุณภาพของผู้เรียนอย่างยั่งยืน จึงต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดก็คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีทักษะหลักหรือทักษะที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถใช้ทักษะภาวะผู้นำให้เกิดความชำนาญและความเชี่ยวชาญในการบริหารตนเอง การบริหารงานและการบริหารบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา (บุญช่วย สายอาราม, 2561, น. 1) ซึ่งผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากความสามารถ ของครูผู้สอนในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างดีและส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและเกิดประโยชน์สูงสุดในองค์ประกอบของการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ การบริการที่ดี การรู้จักพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ติดตามองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนการทำงานเป็นทีมการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรงให้กำลังใจเพื่อร่วมงานและปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (ฐิติณัฐ ประจักษ์ภูมิ, 2561, น. 65-66) ดังนั้น การจัดการศึกษาจะต้องสร้างภาพพจน์ใหม่ให้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาสถานศึกษาด้านการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี (อมรรัตน์ เดชะนอก, 2563, น. 6)

การที่ผู้นำหรือผู้บริหารแสดงออกซึ่งการมีภาวะผู้นำที่ดีและเหมาะสมนั้นย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารงาน อีกทั้งยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้มาติดต่อกับงานดังที่ ภัสราภรณ์ ผอมทอง (2561, น. 15) ได้สรุปคุณลักษณะความเป็นผู้นำไว้ว่า การเป็นผู้นำที่ดีนั้นควรมีความรักในหน้าที่การงาน รักผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกน้องหรือสมาชิกของกลุ่ม รักความยุติธรรมรักความก้าวหน้า มีเขาว์ปัญญาดี มีนิสัยรักการค้นคว้า เป็นที่พึ่งในเรื่องที่ตนรับผิดชอบได้ชอบกิจกรรมและงานสังคม มีอารมณ์ขันที่ไม่หยาบโหล่น ความสำเร็จอันดีมีชีวิตชีวาสดชื่นแต่งกายดี ความสามารถในการกีฬา การให้ความสำคัญในเรื่องคนจะทำให้องค์กรเกิดความเจริญก้าวหน้า และพัฒนาเหนือองค์การอื่น ๆ ได้กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้จัดการใช้ในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสม การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร การกระตุ้นความสนใจ การรักษาบุคลากร การสร้างหลักประกันว่าบุคลากรจะปฏิบัติงานด้วยดี และสร้างผลงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ ในเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์การ (ภิราช รัตนันท์, 2560, น. 22 -23)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่และผลักดันความคิดที่มีประโยชน์และแปลกใหม่ที่เกี่ยวกับงาน ผู้นำใช้ความสามารถของตนเองหรือพฤติกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุน การทำงานเชิงนวัตกรรมในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสและสามารถขับเคลื่อนให้เกิดการคิดค้นแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ หรือการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สถานศึกษา การสร้างประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู เป็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากความสามารถของครูในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างดีและส่งผลให้ครูสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และเกิดประโยชน์สูงสุดใน

องค์ประกอบของการมุ่งผลสัมฤทธิ์ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ การบริการที่ดี การรู้จักพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ติดตามองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนการทำงานเป็นทีมการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรงให้กำลังใจเพื่อร่วมงานและปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร โดยยึดตามกรอบกฎ ก.ค.ศ. (จิตติณัฐ ประจักษ์ภูมิ, 2561, น. 10 - 11) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจวางแผน อำนาจการและมอบหมายงานให้เป็นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และในยุคสมัยที่กระแสการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องสร้างภาวะผู้นำที่เข้มแข็งในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ชนะชัย เชาว์พลกรัง และกาญจนา ภัทรารวิวัฒน์, 2564, น. 63)

การปฏิบัติงานของครูผู้สอนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษานับว่าเป็นการตัดสินใจขั้นสุดที่ว่าการบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด สถานศึกษาจะอยู่รอดหรือมีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่และมีความมั่นคง สร้างความน่าเชื่อถือนั้น จะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอน การที่ครูจะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น สมรรถนะของครูจะเป็นตัวบ่งชี้ให้ครูจะต้องมีพฤติกรรมที่ส่งผลต่อเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับ พคิน แดงจวง (2557, น. 8) ที่กล่าวไว้ว่า สมรรถนะครู และบุคลากรทางการศึกษา (Teacher and Personals Competency) เป็นพฤติกรรมซึ่งเกิดจากการรวมความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) คุณลักษณะ (Character) ทักษะ (Attitude) และแรงจูงใจ (Motivation) ของบุคคลและส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น ดังนั้น หากครูผู้สอนมีสมรรถนะที่สูงจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไปด้วย สมรรถนะของครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพความรู้ของผู้เรียนทุกระดับ ไม่ว่าจะระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาอาชีวและอุดมศึกษา สำหรับการพัฒนาสมรรถนะไม่จำเป็นว่า จะต้องเป็นครู ถึงจะพัฒนาสมรรถนะได้ สมรรถนะเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อหน่วยงานทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานราชการที่ต้องพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้สามารถรองรับการบริหารภาครัฐและภารกิจใหม่ได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ จึงได้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะโดยมองว่าสมรรถนะนั้นเป็นปัจจัยหรือเกณฑ์ในการวัดศักยภาพหรือความสามารถของบุคคล รวมทั้งใช้เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพหรือศักยภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะและความเชี่ยวชาญในการทำงานที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานที่เน้นทักษะมากกว่าความรู้ (กฤษณพงศ์ กิรติกร, 2557, น. 4)

สำนักงานเขตหนองแขม สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริม สนับสนุน และบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงให้มีคุณภาพ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ องค์กรจำเป็นจะต้องมีการกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาบุคลากรในทุกตำแหน่ง ทุกระดับให้มีความรู้

ความสามารถ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างสมรรถนะ และความสามารถให้กับบุคลากรในสังกัด เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เทียบตรง และมีจริยธรรมของวิชาชีพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของตนเอง และเพิ่มสมรรถนะของครู รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและภารกิจของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร และ (3) เพื่อพยากรณ์แสดงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

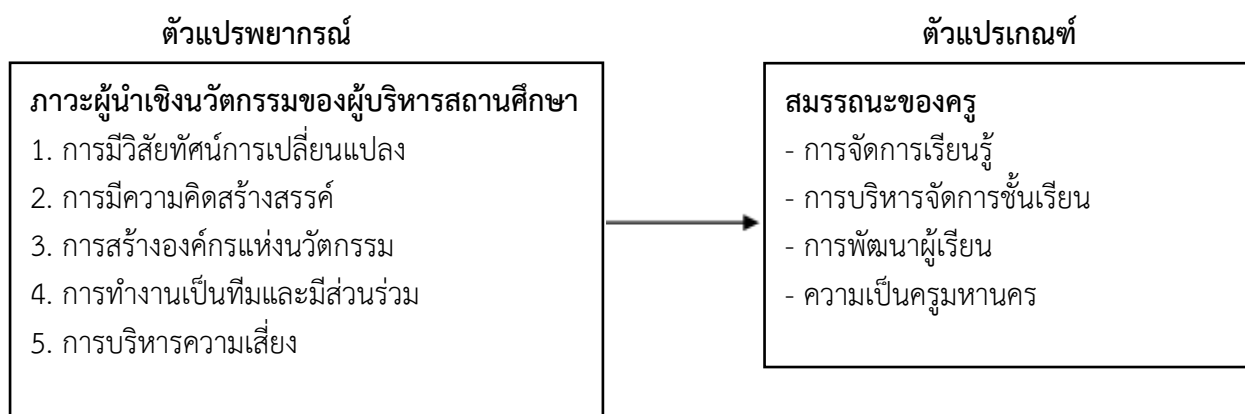
บริพัทธ์ สารผล (2565, น. 20) กล่าวว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการที่จะนำสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ เพราะสถานศึกษาคือองค์กรที่ต้องบริหารโดยคำนึงถึงคุณภาพของการศึกษาเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะต้องตระหนักถึงเป้าหมายของสถานศึกษายังต้องให้ความสำคัญต่อการปรับกระบวนการทำงาน และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษาด้วย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นเพื่อจะได้เป็นทั้งผู้บริหารและผู้นำสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารเพื่อการยอมรับของบุคคลในสถานศึกษา

ณัฐ ช่วยงาน (2565, น. 35-36) กล่าวว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำ คือ ความสามารถของผู้นำที่มีความรู้มีเชี่ยวชาญในการใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีประสบการณ์ สามารถปรับตัวได้กับทุกสถานการณ์ผลักดันให้ผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จ เป็นผู้นำในการสร้างวิสัยทัศน์ สร้างบารมี การคำนึงถึงความเอกราชบุคคล กระตุ้นการใช้ปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำต้องมีคุณลักษณะที่น่าเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีบุคลิกภาพที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีความคิดสร้างสรรค์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น. 9) ได้สรุปความหมายของสมรรถนะไว้ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในระดับที่สามารถปฏิบัติงานใดงานหนึ่งได้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ/คุณลักษณะที่ตนมีอยู่ ทั้งนี้สมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของตน มาประยุกต์ใช้ในงาน หรือในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จนประสบความสำเร็จ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย 1) สถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2. การมีความคิดสร้างสรรค์ 3. การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม 4. การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 5. การบริหารความเสี่ยง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ สมรรถนะของครู จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1. การจัดการเรียนรู้ 2. การบริหารจัดการชั้นเรียน 3. การพัฒนาผู้เรียน 4. ความเป็นครูมืออาชีพ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะของครู เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการค้นคว้าอิสระตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น 3) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) พร้อมนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ให้สมบูรณ์โดยให้เกณฑ์ โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป 4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทำ IOC แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) โดยข้อคำถามทั้งฉบับต้องไม่ต่ำกว่า 0.7 จึงถือว่าสามารถนำไปใช้ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวมโดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1997, p. 190 อ้างถึงใน วิกันดา โรจนภาพงศ์, 2559, น. 75) 3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับสมรรถนะของครู วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1997, p. 190 อ้างถึงใน วิกันดา โรจนภาพงศ์, 2559, น. 75) 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย 5) นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

1) สถิติที่ใช้หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ด้านดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (IOC : Index of Item Objective Congruence) 2) สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่น (คุณภาพของเครื่องมือ) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) 3) สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 4) สถิติทดสอบสมมุติฐาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

ในการวิเคราะห์ผลการศึกษารั้งนี้ ผลการวิจัย (1) ด้านระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านระดับสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง และ (3) ด้านการพยากรณ์แสดงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่ามี 4 ด้านที่ส่งผล เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (X_2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (X_4) และด้านการบริหารความเสี่ยง (X_5) ตามลำดับ ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 71.5 โดยสามารถเขียนในรูปของสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} \quad \hat{Y} = 0.989 + 0.291(X_3) + 0.227(X_2) + 0.159(X_4) + 0.103(X_5)$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} \quad \hat{Z} = 0.357(X_3) + 0.272(X_2) + 0.206(X_4) + 0.145(X_5)$$

สำหรับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_1) ไม่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพราะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจึงไม่ถูกคัดเลือกเข้าสมการ

สรุป

1) การศึกษาระดับของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560, น. 113) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ

ผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยสูง รองลงมา คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2) การศึกษาระดับของสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารงานนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องให้ บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรวางเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนบุคลากรสามารถดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง เข้าใจในบทบาทและภาระกิจที่ตนเอง ได้รับซึ่งต้องพึ่งพาและเกี่ยวข้องกันทั้งระบบทั้งยังเป็นหน่วยบริการที่มีมาตรฐานทั้งผู้ให้บริการและผู้ ให้บริการเกิดมาตรฐานที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 26) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัญญกิตต์ บุญเก่ง (2565, น. 138) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าระดับสมรรถนะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการบริการที่ดีด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ลวงสวาส (2561, น. 236-251) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยองเขต 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านผู้ปกครอง ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) การศึกษาสมการพยากรณ์แสดงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ด้านการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_3) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (X_2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (X_4) และด้านการบริหารความเสี่ยง (X_5) ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์สมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 71.5 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติสุตา แก้วหาญ

(2564, น. 172) เรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย พบว่ามี โดยมีความสัมพันธ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร้อยละ 66.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร อันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญและพัฒนาตนให้มีวิสัยทัศน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยไปต่อยอดภายในองค์กร เพื่อพัฒนาส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

ฐิติณัฐ ปรงชัยภูมิ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.

ณัฐ ช่วยงาน. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

ณัฐกิตติ์ บุญเก่ง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

- ธนะชัย เซาว์พลกรัง และกาญจนา ภัทราวีวัฒน์. (2554). แบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมาเขต 4. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 34(1-2), หน้า 61 – 69.
- ธิติสุดา แก้วหาญ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 6(4), หน้า 164 – 175.
- บริพัฒน์ สารผล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- บุญช่วย สายราม. (2561). *ทักษะภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่*. มหาสารคาม: ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พศิน แดงจวง. (2554). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ดวงกลมพัลลภซึ่ง.
- ภัสราภรณ์ พอมทอง. (2561). ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ภิราช รัตน์นธ์. (2560). การจัดการทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัยในองค์กร. *วารสารบริหารธุรกิจและการบัญชีมหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 1(1), หน้า 21 - 38.
- วราภรณ์ ลวงสวาส. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร.*, 6(1), หน้า 242-245.
- วิกันดา โรจนภาพงศ์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *กรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3)*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- อมรรัตน์ เตชะนอก. (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2563). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*, 5(6), p. 370.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York : Harper Collins Publishers.

พฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

Transformational Leadership Behavior of School Administrators as Perceived by
Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1

พีรรัตน์ เมืองชื่น¹ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย²

Peerarut Muangchuen¹ and Weerarut Pattanakulchai²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: peerarut.muangchuen@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรประกอบด้วยครูในโรงเรียนกลุ่ม 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 651 คน กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย ประกอบด้วย ครูจำนวน 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ ผลการวิจัยพบว่า (1) ครูมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

Abstract

The objectives of this research were: (1) To study the transformational leading behavior of the school administrators in group 6 under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1; and (2) To compare the teachers' opinions on the transformational leading behavior of the school administrators in group 6 under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, classified by gender, education level, work experience and school size. Research methodology was survey research. The population included 651 teachers of the schools in group 6 under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. Samples, totaling 242 teachers, obtained via stratified random sampling technique, comprised of the teachers of the schools in group 6 under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. The instruments used for data collection was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, t-test and f-test. The results of the research were found that: (1) The teachers' opinions on transformational leading behavior of the school administrators in group 6 under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 were at high level in overall; and (2) The teachers with different gender, education levels and work experiences had no different opinions but school size variable was significantly different at .05 on the transformational leading behavior of the school administrators in group 6 under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1.

Keywords: Transformational leading behavior, school administrators, secondary educational service area office bangkok 1

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันมักส่งผลกระทบต่อทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทำให้โลกเชื่อมโยงและสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว การศึกษาถือว่าเป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาพัฒนาประเทศทุก ๆ ด้าน ซึ่งการที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขนั้น ต้องพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการเมืองเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อให้สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพอย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม จึงมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545 โดยมุ่งกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ตามมาตราที่ 39 ที่ระบุว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542, น. 12)

การบริหารการศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ ให้ได้ดั่งนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ การกำหนดแนวทางปฏิบัติในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องบริหารหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย บทบาทผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ถือได้ว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารตามขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษา เพราะผู้นำทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางปัญญา เป็นผู้จูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นนักพัฒนา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความคิดเชิงบวก มีบทบาทในเชิงวิชาการ แก้ปัญหาได้ เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ เฉลียวฉลาด อารมณ์มั่นคง และมีคุณธรรม จริยธรรมสูง นอกจากนี้ผู้บริหารจะต้องมีความคิดริเริ่มในการวางแผนการบริหารภายในอย่างหลากหลาย รวมทั้งแสวงหาปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่ทำให้องค์กรได้พัฒนาตามที่วางไว้ โดยภาระหน้าที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือการพยายามโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนเห็นใจและร่วมมือกันที่จะปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะทำงานต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ (ธร สุนทรายุทธ, 2551, น. 539)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทพฤติกรรม การนำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 สำหรับนำข้อมูลไปใช้เพื่อแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้สามารถพัฒนาการบริหารงานได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจาก พรสวรรค์ ศิรศาตนันท์ 2555 (อ้างถึงใน อีสริยา กลิ่นสุนทร, 2564, น. 11), สมุทรา ชำนาญ (2556, น. 166), กาญจนา อนันตศรี (2560, หน้า 28), สิทธิพร สมบูรณ์ทรัพย์ (2560, น. 15) และ เนคเลย์ และคณะ (Neagley and Others) (อ้างถึงใน อรรวรรณ ภัทรดำเนินสุข, 2564 น. 17) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถบริหารจัดการสถานศึกษา หรือการทำงานที่เป็น กระบวนการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้ครูได้มีความพยายามให้เกิดผลงานที่สูงขึ้นกว่าเดิม รวมถึงการพัฒนา ความสามารถและศักยภาพของครูนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ยกย่องความสำเร็จของสถานศึกษาให้ไปสู่ ระดับที่สูงขึ้น เพื่อผลประโยชน์ขององค์กรในอนาคต

ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจาก ชาญชัย อาจิมสมาจาร, 2551 (อ้างถึงในจิตอิสราภาพ ใจอารีย์, 2564 น. 13), พิฑูล อภัยโส, 2557 (อ้างถึงในพิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์, 2564, น. 29), วิมลพรรณ ช่างคิด (2560, น. 20), เกศสุตา วรรณสินธ์ (2562, น. 35), จิระเดช สวัสดิภักดิ์ (2562, น. 15) และ อรรอุมา ศรีประทุมวงศ์ (2563, น. 22) สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง จะต้องมีการริเริ่มแนวทางการบริหารเพื่อเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ทันเหตุการณ์ ริเริ่ม สร้างสรรเพื่อพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าขององค์กร ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ในการพัฒนาคุณภาพขององค์กรและพัฒนาบุคลากรในองค์กร เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารองค์กร เจริญก้าวหน้า

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass and Avolio 1994 (อ้างถึงใน อุทุมพร จันทรสิงห์, 2561, น. 32) กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยการ เปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถ ของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ ของกลุ่มและขององค์กร ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามประกอบด้วยพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ ดังนี้คือ

1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือภาวะผู้นำเชิงบารมี (Idealized Influence or Charisma Leader : II or CL) หมายถึง การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำที่มีเป้าหมายที่เป็นอุดมการณ์มีความชัดเจนในการ ปฏิบัติงาน กล่าวที่จะทำในสิ่งใหม่ๆโดยมีความเป็นมิตร จริงใจ มีคุณธรรม นำทีมงานไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งไว้ ผู้ตามมีความศรัทธา เลื่อมใส รักดี

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation : IM) หมายถึง การให้กำลังใจยกย่อง ชมเชย ผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความสามารถ สร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก

สนับสนุนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ทุ่มหาความพยายามในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ คอยให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงานเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรค สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ร่วมงานที่อุทิศตนให้กับงานว่าจะได้รับการตอบแทนที่เหมาะสม

3. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation : IS) หมายถึง การกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีความคิดสร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเปลี่ยนกรอบการมองปัญหาและมีการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สนับสนุนให้กำลังใจผู้ร่วมงานในการพยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration : IC) หมายถึง การมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานตามความรู้ความสามารถของตน มีการปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ใช้วิธีจูงใจ การสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น มีการแนะนำให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ความช่วยเหลือรับฟังปัญหาทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องการทำงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิศมัย หลงเจริญ (2560, น. 28-63) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี จำแนกตามศูนย์การศึกษาในระดับอำเภอ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ไม่แตกต่างกัน

ฐิติภรณ์ อุทรัพย์ (2563, น. 107) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการสร้างบารมี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการมุ่งศึกษาการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ภายในโรงเรียนกลุ่ม 6 ตามแนวคิดของแบสและอวลิโอ 1994 (อ้างถึงใน อุทุมพร จันทร์สิงห์, 2561, น. 32) โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของตามแบบของเบสท์และคาห์น (Best & Kahn, 1993) (อ้างถึงใน สิริภัทร์ลดา เพชรมงคลเวอร์, 2563, น. 67)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 จำนวน 10 โรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ จำนวน 10 ฉบับไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกำหนด วัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 7 วัน

3. ทำการเก็บข้อมูลและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่มีข้อความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส
3. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียนวิเคราะห์โดยการหาความถี่และร้อยละ

4. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่ม 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่ม 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ โดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่ม 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการทดสอบค่าเอฟ F-test (One-Way ANOVA) หากพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่แบบวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' method)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

1. ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 242 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10 รองลงมา เป็นเพศหญิง จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 47.90 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 91.10 รองลงมา มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 ประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 52.10 รองลงมา มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 47.90 และตามขนาดของโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นขนาดโรงเรียนใหญ่ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 56.20 รองลงมา เป็นขนาดโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70

2. ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยรวม อยู่ในระดับมาก มาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.14) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.26) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.28) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.27) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.20) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน สรุปผลได้ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ที่นัยสำคัญ .05

2) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทุกด้าน ที่นัยสำคัญ .05

3) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นด้านการกระตุ้นทางปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โรงเรียนขนาดใหญ่กับใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา คู่โรงเรียนขนาดใหญ่กับใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนใหญ่พิเศษ คู่โรงเรียนขนาดกลางกับ

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และคูโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนใหญ่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษา พฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมการนำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการควบคุมอารมณ์ในทุกสถานการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมมาภิบาล ดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายอย่างมีกลยุทธ์ ริเริ่มแนวทางการบริหาร เปลี่ยนแปลงให้ทันเหตุการณ์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละ ทุ่มเทเพื่อส่วนรวม อุทิศเวลาในการ ปฏิบัติงาน สร้างความไว้วางใจแก่ครู สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์ (2564, น. 162) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผลวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสตรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสตรี และครูผู้สอนสตรีของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการ สร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา อยู่ในระดับมาก

2) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมการนำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีการให้ความรู้แก่ครูในการปฏิบัติงาน นำเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนให้ครูแก้ปัญหาด้วย วิธีการใหม่ ๆ ส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการ ปฏิบัติงาน สนับสนุนให้แสดงและรับฟังความคิดเห็น แจ้งข่าวสารข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาครูอย่าง สม่าเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติสรภาพ ใจอารีย์ (2564, น. 61) ได้ทำการศึกษาภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาอัยสนัดศิริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยด้านที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ตามลำดับ

3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีการนิเทศครูอย่างสม่ำเสมอ บอกรายงานให้ครูปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถ ปฏิบัติต่อครูตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการกระจายอำนาจในการปฏิบัติงานแก่ครูตามความเหมาะสม สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองตามเส้นทางอาชีพ แสดงความชื่นชมและยกย่องครูที่มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ เอาใจใส่ครูทุกคนตามความต้องการจำเป็น ใช้เทคนิคการบริหารจัดการในการมอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ แสนภูวา (2565, น. 196) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการบริหารอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีการสร้างเจตคติและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงานแก่ครู แสดงความมั่นใจในการแก้ปัญหาการบริหารจัดการ สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู จูงใจให้ครูปฏิบัติงาน โดยเห็นแก่ประโยชน์ขององค์กร สร้างความตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของการปฏิบัติงานแก่ครู ให้ผลตอบแทนแก่ครูโดยพิจารณาจากความสามารถในการปฏิบัติงาน สนับสนุนครูให้ปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เชื่อมั่นในความสามารถการปฏิบัติงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญา มาศแดง (2565, น. 97) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือภาวะผู้นำเชิงบารมี และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความคิดเห็นและมุมมองของเพศชายและเพศหญิงในยุคปัจจุบันนี้มีความเท่าเทียมกัน ผู้บริหารให้

ความสำคัญต่อเพศในการปฏิบัติงานอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์กำลังเกิดขึ้น จึงมีความเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับอุมาวดี วัฒนะนุกุล (2560, น. 115) ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาของครูไม่มีผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะส่วนใหญ่แล้วครูจะดูที่ผลการกระทำและความประพฤติของผู้บริหารเป็นสำคัญ ทั้งด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นระดับการศึกษาที่ต่างกันของครู จึงไม่มีผลต่อความคิดเห็นของครูที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวัฒน์ ชินอ่อน, 2557 (อ้างถึงใน วงศกร เพียรชนะ, 2566, น. 90-91) ที่ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีและต่ำกว่าด้านมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล ไม่แตกต่างกัน

3) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกซึ่งคุณลักษณะความเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน ส่งผลให้ครูมีความเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญามาศ แดงสีดา (2565, น. 77) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพิจารณารายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา

และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษจะมีจำนวนของบุคลากรที่มากกว่า อีกทั้งส่วนมากที่เข้ามาอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนใหญ่ย้ายมาจากโรงเรียนที่มีขนาดเล็กกว่าและผ่านการเป็นผู้นำและการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จึงได้สั่งสมและมีภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ นอกจากนี้ในทัศนะของครูเชื่อว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีภาวะผู้นำและมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของชนันท์สรีย์ ปิยะภัทรวิรัตน์ (2565, น. 114) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่าภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดอื่น เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบ ปรับปรุง และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในทุกเขตพื้นที่การศึกษา
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการนำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

- กาญจนา อนันตศรี. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเขาสมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรstadt. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เกศสุดา วรรณสินธ์. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จิตอิสรภาพ ใจอารีย์. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายดอยสันติคีรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จิระเดช สวัสดิ์ภักดิ์. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

- ชนันท์สรณ์ ปิยะภัทรวิรัตน์. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา*. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- ฐิติภรณ์ อุทร์พย์. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป*. กรุงเทพฯ: เนติพงษ์การพิมพ์.
- ธัญญามาศ แดงสีดา. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (14 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 หน้า 12.
- พิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร
- พิศมัย หลงเจริญ. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วงศ์กร เพียรชนะ. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุควิถีใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- วิมลพรรณ ช่างคิด. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สมุทร ชำนาญ. (2556). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎี และปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ระยอง: พี เอส การพิมพ์
- สิทธิพร สมบูรณ์ทรัพย์. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสมัครดีวิทยา*. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สิริภัทร์ลดา เพชรมงคลเวอร์ณ์. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับความเข้มแข็งของทีมวิชาการโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการจัดการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, นนทบุรี

- อรรธรณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- อรอุมา ศรีประทุมวงศ์. (2563). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- อานนท์ แสนภูวา. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร, สกลนคร
- อิสริยา กลิ่นสุนทร. (2564). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กร แห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี, จันทบุรี.
- อุทุมพร จันทรสิงห์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการ ทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ อุดสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี.
- อุมาวดี วัฒนะนุกุล. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา*. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา, ยะลา.

ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2

Factors in Educational Institution Administration that Affect the Performance of Teachers in Schools under the Jurisdiction of Nakhon Pathom Primary

Educational Service Area 2

ชลลดา ภิรมย์เปรม¹ และวีระวัฒน์ พัฒนกุลชัย²

Chollada Phiromprem¹ and Weerawat Pattanakulchai²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: chollada24@icloud.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน (2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน และ (3) เพื่อพยากรณ์ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 310 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวก (3) ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 มี 5 ปัจจัย ได้แก่ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ $(R^2) = 0.893$ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ได้ร้อยละ 94.5 ความคลาดเคลื่อนการพยากรณ์ $(S.E._{est})$ เท่ากับ 0.253 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.01

คำสำคัญ: การบริการสถานศึกษา การปฏิบัติงานของครู ประถมศึกษานครปฐมเขต 2

Abstract

This research proposes (1) to investigate the administrative factors at the level of educational institutions and the performance of instructors in classrooms. (2) to investigate the factors related to teacher performance in educational institutions; and (3) to forecast the

aspects related to educational institution management that influence teachers' performance in school groups. Office 2 of the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area is in charge of. By using a questionnaire with 310 school administrators and teachers, data were analyzed using basic statistics, frequency, percentage, standard deviation. Correlation coefficient analysis and stepwise multiple regression analysis. The results of the research found that (1) the level of factors in educational institution administration and the work performance of teachers in the school were at a high level. (2) Factors in educational institution administration that have a positive relationship with teachers' performance in schools. (3) The investigation suggests the administration of educational institutions has an impact on the effectiveness of teachers within a school group. information technology (IT) is one of five variables that are under the purview of the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 2. Culture and environment of the organization Structure of organizations Employee growth and work-related motivation, respectively the value for the forecast coefficient is $(R^2) = 0.893$. There is a 94.5 percent repeated correlation coefficient (R). 0.253 is the forecast error (S.E.est) at the 0.01 level of statistical significance.

Keywords: Educational institution services, teacher operations, Nakhon Pathom primary education area 2

บทนำ

ในปัจจุบันสิ่งที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารอีกประการหนึ่ง คือ การทำให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบแม้งานสอนจะเป็นงานหลักแต่ทำงานใน 4 หน้าที่พิเศษที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นหน้าที่ที่ครูปฏิเสธไม่ได้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะทำให้ครูทุกคนรักในงานสอน มีการทำงานและเก็บงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีความหมายและสามารถนำไปใช้ได้ตามความมุ่งหมายทันการณ์ (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2554, น. 6) ปัจจัยทางการบริหาร กล่าวคือ ผู้บริหารร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษา ภายใต้ภารกิจขอบข่ายงานสถานศึกษาตาม โดยการให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชน และผู้สนใจเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา อาศัยหน้าที่การบริหาร การวางแผนการ จัดองค์กร และการควบคุมเพื่อให้การปฏิบัติงานเหล่านั้น นำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาให้ตรงเป้าหมายทุกประการประสิทธิผลนั้น “กระบวนการ” เปรียบเป็น “หัวใจ” ของระบบที่คอยขับเคลื่อนผลักดันในองค์การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันไปสู่เป้าหมายที่ผลผลิตขององค์การในที่สุด ประสิทธิผลกระบวนการเป็นการบูรณาการเทคนิคหรือวิธีการหรือกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กันใน

ลักษณะ “ปฏิริยาสัมพันธ์” ย่อมมีผลทำให้เกิดพลัง การขับเคลื่อนให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกจังหวะ มีก่อน - หลัง อย่างถูกกาลเทศะที่เหมาะสม (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2553, น. 21)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาในการดำเนินงานการจัดการที่ดีในการพัฒนาโรงเรียนตามภาระงานและคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น อีกทั้งยังสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรใน สถานศึกษาและเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนรวมถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินการสรรสร้างคุณภาพทางการศึกษา สามารถให้การสนับสนุนทั้งทางด้านแนวความคิด แรงงานหรือแม้แต่งบประมาณทำให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ได้คุณภาพตรงตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ตามความคิดเห็นของครู
3. เพื่อพยากรณ์ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีด้านปัจจัยการบริหาร

วุฒิพร ประทุมพงษ์ (2556) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษาภายใต้ภารกิจขอบข่ายงานสถานศึกษาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชน และผู้สนใจเพื่อให้บรรลุ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

อศิราภรณ์ วรรณรัตน์ (2556) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กรโดยอาศัยหน้าที่การบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผนการ จัดองค์การการนำและการควบคุม ผู้บริหารเป็นบุคคลที่ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นหรือกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรผู้บริหารเป็นผู้บังคับการพฤติกรรมของคนอื่น การทำงานของผู้บริหารอาจใช้แรงจูงใจการสั่งการหรือการใช้กฎระเบียบในการบังคับบัญชาคนอื่นให้ทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก

อุณหยา ผาผาง (2556) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กรโดยอาศัยหน้าที่การบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน การจัด องค์การ การนำ

และการควบคุม ผู้บริหารเป็นบุคคลที่ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น หรือกลุ่ม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ผู้บริหารเป็นผู้บังคับการพฤติกรรมของคนอื่น การทำงานของผู้บริหารอาจใช้แรงจูงใจ การสั่งการ หรือการใช้กฎระเบียบในการบังคับบัญชาคนอื่นให้ทำงาน โดยยึดวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นหลัก

Good (1975) ความหมายไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การสั่งการ การควบคุมดูแลงาน และ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นภาระหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเหล่านั้น นำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาให้ตรงเป้าหมายทุกประการ

จากความหมายของการบริหารโรงเรียนข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยทางการบริหาร หมายถึง ผู้บริหารร่วมมือกับบุคลากรในสถานศึกษา ภายใต้ภารกิจขอบข่ายงานสถานศึกษาตาม โดยการให้บริการทางการศึกษา แก่เยาวชน และผู้สนใจเพื่อให้บรรลุ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา อาศัยหน้าที่การบริหาร การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม เพื่อให้การปฏิบัติงานเหล่านั้น นำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาให้ตรงเป้าหมายทุกประการ

แนวคิดและทฤษฎีด้านการปฏิบัติงานของครู การบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหาร รูปแบบนิติบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ภายในโรงเรียน 3 ด้าน ดังนี้

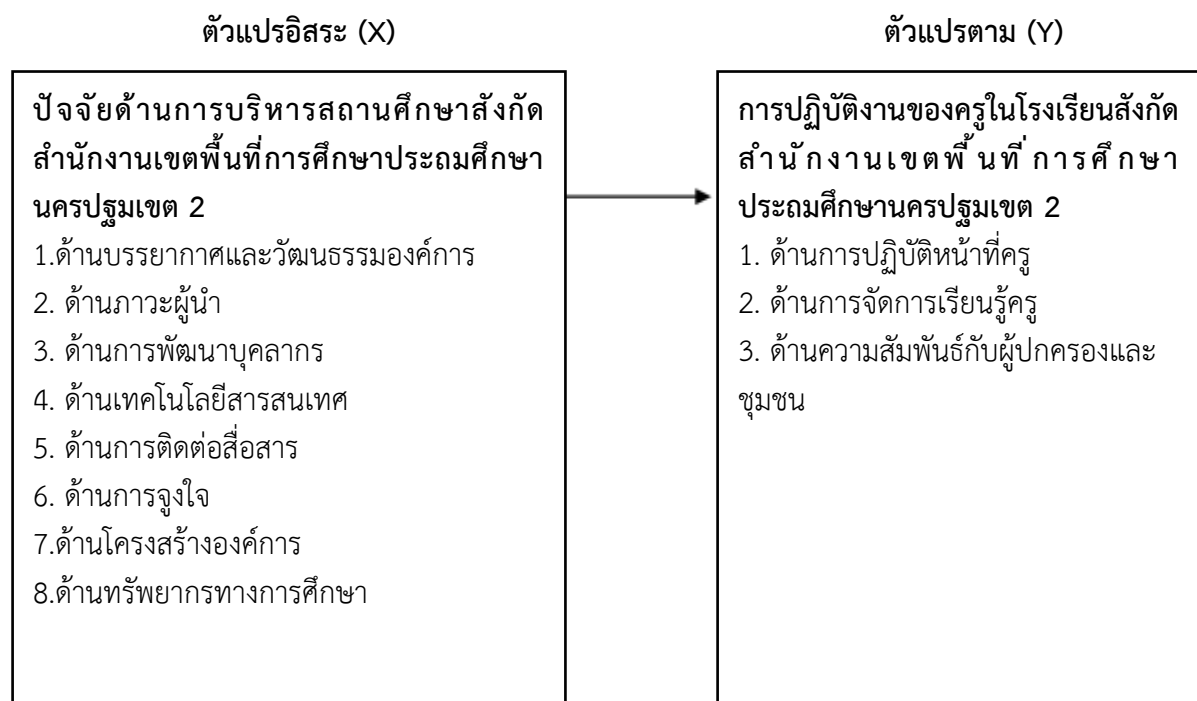
1. การปฏิบัติหน้าที่ครู การปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของข้าราชการครูพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ครูอาวุโส เข้าเฝ้ารับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีข้อความเกี่ยวกับลักษณะงานของครูว่า “งานของครูเป็นงานพิเศษ ผิดแปลกกว่างานอื่น ๆ กล่าวในแง่หนึ่งที่สำคัญ ก็คือว่า ครูจะหวังผลตอบแทนเป็นยศศักดิ์ ความร่ำรวยหรือ ประโยชน์ทางวัตถุเป็นสิ่งที่ต้องไม่ได้ผลได้ ส่วนสำคัญจะเป็นผลทางใจ ซึ่งผู้ที่เป็นครูแท้ก็พึงพอใจ และภูมิใจอยู่แล้ว ดูเหมือนจะภูมิใจยิ่งกว่าข้าวของเงินทองและยศศักดิ์เสียอีก ถึงแม้ผู้ใดใครก็ตาม เมื่่อมองให้ลึกซึ้งแล้วก็ย่อมเห็นว่าเป็นความจริงอย่างนั้น” (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2558)

2. การจัดการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทิศทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องจัดการศึกษาให้ตอบสนองกับโลกในยุคปัจจุบันที่สภาวะทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น การศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญมาก เนื่องจากการศึกษามีความจำเป็นต่อทุกช่วงชีวิตมนุษย์ เพราะเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อีกทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสาร และเพิ่มพูนความรู้ พร้อมทั้งนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมตลอดเวลาและตลอดช่วงชีวิต (กุลวิภา ชีพรับสุข, 2557) การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต

3. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน นาวิน แกละสมุท (2562) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะต้องประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของการศึกษา ชุมชนจึงมีบทบาทและความสำคัญในการดูแลส่งเสริมโรงเรียน เพื่อมุ่งหวังที่จะให้สมาชิกในชุมชนได้เข้าศึกษาและเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของชุมชน โดยตอบสนองความต้องการของชุมชนซึ่งในการพัฒนาโรงเรียนนั้นชุมชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่ชุมชนจะช่วยเหลือโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบัน การศึกษาของชุมชนโรงเรียนอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนทั้งในเรื่องเงิน วัสดุอุปกรณ์และสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนแรงงานแรงใจจากชุมชนซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสมบัติส่วนรวมของชุมชนที่มีคุณค่า

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,633 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 120 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,166 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน

เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ 2) ด้านภาวะผู้นำ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ด้านการติดต่อสื่อสาร 6) ด้านการจูงใจ 7) ด้านโครงสร้างองค์การ และ 8) ด้านทรัพยากรทางการศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการค้นคว้าอิสระตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) พร้อมนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์โดยให้เกณฑ์โดยพิจารณา ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (Rovinelli and Hambleton, 1978) โดยให้คะแนนดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

-1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามไม่ตรงกับขอบข่ายในประเด็นหลักของเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทำ IOC แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) โดยข้อคำถามทั้งฉบับต้องไม่ต่ำกว่า 0.7 จึงถือว่าสามารถนำไปใช้ได้

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาตรวจสอบปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งแล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แบบไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยต่อไป

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 220 คนคิดเป็นร้อยละ 71 มีประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี จำนวน 99 คนคิดเป็นร้อยละ 31.91 อยู่ในคุณวุฒิปริญญาตรี จำนวน 235 คนคิดเป็นร้อยละ 75.81

2. ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2

ที่	ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2	n = 310		แปลผล	อันดับ
		\bar{X}	SD		
1.	ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ	3.55	0.770	มาก	6
2.	ด้านภาวะผู้นำ	3.66	0.775	มาก	1
3.	ด้านการพัฒนาบุคลากร	3.52	0.824	มาก	7
4.	ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.49	0.831	มาก	8
5.	ด้านการติดต่อสื่อสาร	3.56	0.797	มาก	5
6.	ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	3.64	0.782	มาก	3
7.	ด้านโครงสร้างองค์การ	3.65	0.780	มาก	2
8.	ด้านทรัพยากรทางการศึกษา	3.56	0.820	มาก	4
รวม		3.58	0.757	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านทรัพยากรทางการศึกษา ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ ด้านการพัฒนาบุคลากร และน้อยที่สุดคือด้านด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

3. ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัย ด้านการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2

ที่	ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2	n = 310		แปลผล	อันดับ
		\bar{X}	SD		
1.	ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของครู	3.46	0.835	มาก	3
2.	ด้านการจัดการเรียนรู้	3.52	0.793	มาก	1
3.	ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	3.51	0.787	มาก	2
รวม		3.50	0.769	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการความรู้มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน และน้อยที่สุดเท่ากับ ด้านการปฏิบัติ หน้าที่ของครูตามลำดับ

4. วิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในกลุ่ม โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2

ตัวแปร	b	S.E. _b	β	t	sig
ค่าคงที่ (constant)	0.165	0.071		2.321	0.021
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X ₄)	0.363	0.047	0.392	7.711	0.000
ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ (X ₁)	0.222	0.060	0.222	3.681	0.000
ด้านโครงสร้างองค์การ (X ₇)	0.312	0.073	0.316	4.289	0.000
ด้านการพัฒนาบุคลากร (X ₃)	0.199	0.057	0.213	3.458	0.001
ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (X ₆)	-0.153	0.075	-0.156	-2.034	0.043

R = 0.945, R² = 0.893, S.E._{est} = 0.253, F = 4.137

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 5 ปัจจัยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด การวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มี 5 ปัจจัย เรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับ วุฒิพร ประทุมพงษ์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารโทรคมนาคมมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้าน มีระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ข่าวสาร เช่น การค้นหาข้อมูล ข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ใน World Wide Web เป็นต้น สนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสมัยใหม่ที่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารเพื่อการวางแผนการดำเนินงาน การติดตาม ประเมินผลซึ่งอาศัยคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารโทรคมนาคมเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงาน เทคโนโลยีสารสนเทศกับการสื่อสารระหว่างบุคคลในเกือบทุกวงการ ทั้งทางด้านการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยสื่อเป็นตัวช่วยในความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคล เช่น การสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน โดยใช้ปัจจัยที่สำคัญช่วยสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร สอดคล้องกับ ไชยา ภาวะบุตร (2555) กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญต่อองค์กรและผลสำเร็จขององค์กรที่ไม่น้อยไปกว่าปัจจัยอย่างอื่นคือบรรยากาศองค์กร ถ้าหากบรรยากาศองค์กรไม่ดี ไม่เหมาะสมก็เป็นเหตุให้องค์กรนั้นไร้ประสิทธิภาพได้ในทางกลับกันถ้าหากบรรยากาศขององค์กรดีมีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรประสบผลสำเร็จได้สูง และลัดดา อ่ำสอาด (2555) กล่าวว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน

ด้านโครงสร้างองค์กร และด้านการพัฒนาบุคลากร สอดคล้องกับ วิมาลย์ ลีทอง (2563) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ที่ควรได้รับการพัฒนา มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ควรจัด บรรยากาศภายในให้ร่มรื่นสะอาดและปลอดภัยและมีระบบการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จ 2) ด้านการบริหารจัดการ ควรใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดำเนินงานอย่างเป็น ระบบ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาของตนเองในทุก ๆ ด้าน 4) ด้านโครงสร้างองค์กร ควรวิเคราะห์ กำหนดโครงสร้าง และแบ่งความรับผิดชอบ ลดขั้นตอนการทำงานและเน้นการกระจาย อำนาจ และ 5) ด้านงบประมาณ ควรวิเคราะห์ จัดทำงบประมาณ โดยยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ

ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ ประภาช จิตรภักดิ์ (2561) กล่าวว่า ใจด้านการ จูงใจบุคลากรในองค์กรนั้น ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยการกำหนด เป้าหมายในการทำงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร มอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรในการทำงาน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานอย่างครบครัน เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วย ความราบรื่น ทำให้ครุมีแรงจูงใจในการทำงาน และ Maslow (1970) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์มีความ ต้องการอยู่เสมอ ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วจะมีความต้องการอย่างอื่นเข้า มาแทนที่ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งที่จูงใจอีกต่อไป แต่ความ ต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองนั้นจะเป็นสิ่งที่จูงใจแทนและยังแบ่งชั้นของความต้องการ พื้นฐานของมนุษย์ (Hierarchy of Needs) ได้ร้อยละ 94.5 ($R^2 = 0.893$) โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.165 + 0.363(X_4) + 0.222(X_1) + 0.312(X_7) + 0.199(X_3) + (-0.153)(X_6)$$

$$\hat{Z} = 0.392(X_4) + 0.222(X_1) + 0.316(X_7) + 0.213(X_3) + (-0.156)(X_6)$$

ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2 ด้านด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนมีการนำระบบเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อความถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ น้อยที่สุดคือ กล่าวคือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรการศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ส่วนงานที่เกี่ยวข้องควรมีการฝึกอบรมเพื่อยกระดับความรู้ด้าน การใช้สื่อเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ได้รับประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรการศึกษา คณะครูและบุคลากร ทางการศึกษา

ปัจจัยด้านการปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของครู เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากรในสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด กล่าวคือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ คือ การพัฒนา กระบวนการทางด้านความคิด และยังสามารถพัฒนาทักษะสังคม ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ส่วนงานที่ เกี่ยวข้องควรมีการฝึกอบรมด้านการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ทักษะการพัฒนากระบวนการทางความคิด ทักษะสังคมอย่างต่อเนื่องให้ได้รับประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรการศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว
- กุลวิภา ชิพรับสุข. (2557). ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (e-Library) รูปแบบใหม่ของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). *หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- นาวิณ แกละสมุท. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 4(3), หน้า 569 - 580.
- ประภาช จิตรรักศิลป์. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- วิมาลย์ ลีทอง. (2563) *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- วุฒิพร ประทุมพงษ์. (2556). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหามหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวรและคณะ. (2553). ประสิทธิผลกระบวนการ : เป้าหมายสำคัญของการบริหารโรงเรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(3), หน้า 20 - 30.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2554). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : กรอบและแนวการดำเนินงาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- อศิราภรณ์ วรรณรัตน์. (2556). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหามหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- อุ้นทยา ผาผิง. (2556). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers.
- Good, C.V. (1975). *Dictionary of Education*. New York: McGraw- Hill Book.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607 - 610.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

The Relationship between the Role of School Administrators and the School
Quality Assurance of the Schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary
Educational Service Area Office

สลิลรัตน์ รุจิรารุ่งเรือง¹ และพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกุล²

Salilrath Rujirarungkuang¹ and Pongkrit Nampaponangkul²

นักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล^{1,2}

E-mail: salilrath.ruj@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ (2) เพื่อวิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 263 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 18 โรงเรียน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้การคำนวณตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์

Abstract

The purpose of this research were to analyze: (1) the level of school administrators' role of the School under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office, (2) the level of the school quality assurance of the School under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office, and (3) the relationship between the role of school administrators and the school quality assurance of the schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office. The research samples consisted of 263 administrators and teachers under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office in education 2022 total 18 schools. Derived from determining the sample size (Sample Size) using calculations according to the formula of Krejci and Morgan. Data collecting instrument was a questionnaire. The collected data were analysed using percentage, mean, standard deviation, and Pearson product moment correlation coefficient. The research findings were as follows: (1) the level of school administrators' role under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office was high. (2) the level of the school quality assurance of the schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office was high, and (3) there was a positive relationship in moderate level between the role of school administrators and the school quality assurance of the schools under the Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office at the 0.01 level of significance.

Keywords: Role of school administrators, school quality assurance, administrators, teachers, the Prachuap Khiri Khan secondary educational service area office

บทนำ

การศึกษาไทยในยุคปัจจุบันนี้ต้องฝึกผู้เรียนให้เข้าใจถึงความเป็นมนุษยชาติและต้องสามารถพัฒนาจิตสำนึกของผู้เรียนในการค้นคว้าหาความรู้ตลอดเวลา รวมทั้งต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการความรู้ และสามารถนำความรู้ที่นำมาพัฒนาประเทศชาติได้ อีกทั้งต้องฝึกให้เด็กไทยมีพื้นฐานการพัฒนาด้านจิตวิญญาณทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประเด็นด้านการพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพเป็นความท้าทายที่สำคัญ ของสังคมไทยมาโดยตลอด อีกทั้งจำกัดในการผลิตและยกระดับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและทิศทาง การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่ฐานนวัตกรรมที่มีแนวโน้มความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้อง กับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น อาทิ ความรอบรู้ด้านเทคโนโลยีการจัดการข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ วิทยาการคำนวณ รวมไปถึงทักษะที่เทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนได้ โดยเฉพาะทักษะทางพฤติกรรมของมนุษย์ อาทิ การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม หรือความคิดสร้างสรรค์ตาม

(สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565, น. 11-12) ซึ่งผู้บริหารมีบทบาทในการกำกับดูแล ติดตาม เพื่อรับรู้ข้อมูลทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติงานและให้ข้อมูลป้อนกลับโดยผู้บริหารเป็นผู้กำหนดขอบข่ายและขอบเขตของงานให้ชัดเจน ตั้งแต่เป้าหมาย รายละเอียดของงาน มาตรฐานการปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในอันที่จะบรรลุกฎเกณฑ์ และข้อบังคับต่าง ๆ ของงาน อีกทั้งตาม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, 2562, น. 51) ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้น

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครู ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการจัดให้มีระบบประกันคุณภาพ และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และผู้บริหารสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษายกระดับการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และเพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง เรียนรู้ตลอดเวลา ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อวิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1. แนวคิดและทฤษฎีหลักการการบริหาร

Max Weber, 1947 (อ้างถึงใน อุดุลย์ กองสัมพันธ์, 2557, น. 31) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน เป็นบุคคลแรกที่เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างขององค์การในรูปแบบอุดมคติ หรือที่รู้จักในนามระบบราชการ ซึ่งสาระสำคัญขององค์การแบบราชการในทัศนะของแม็คเวเบอร์ มีลักษณะเด่นดังนี้

1. หลักการแบ่งงานกันทำตามความถนัด
2. การจัดโครงสร้างองค์การลดหลั่นไปตามลำดับชั้น
3. การมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นแบบทางการหรือไม่ยึดถือตัวบุคคล
5. คุณสมบัติทางด้านวิชาชีพ
6. ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน
7. อำนาจหน้าที่

สรุปได้ว่า โครงสร้างขององค์การในระบบราชการเป็นรูปแบบการจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพ หากทุกคนในระบบราชการปฏิบัติตามแนวทางทั้ง 7 ข้อได้ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของบทบาท

โอลตา โสรถาวร (2561, น. 18) ได้สรุปความสำคัญของบทบาทไว้ว่า บทบาทนั้นมีความสำคัญ เพราะจะเป็นตัวกำหนดการแสดงออกพฤติกรรมและหน้าที่ ที่ทุกคนแสดงออกมา หากการแสดงออกนั้นไม่เป็นไปตามบทบาทของคนนั้นแล้ว อาจทำให้พฤติกรรมนั้นไม่เหมาะสมและอาจเกิดผลเสียมากกว่าผลดีเป็นได้

สดี สตรีสวัสดิ์ (2565, น. 25) สรุปความสำคัญของบทบาทของผู้บริหาร ในการบริหารงานวิชาการ ถือเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ นอกจากนี้งานวิชาการยังเป็นหัวใจของการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน โดยงานวิชาการนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดปริมาณงานของโรงเรียน รวมถึงทิศทางในการวางแผนกระบวนการทำงานของครู การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ ดังนั้นงานวิชาการจึงเปรียบเสมือนผลสะท้อน คุณภาพด้านการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนว่าสามารถดำเนินงานด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตรงตามมาตรฐานการศึกษาหรือไม่

จากแนวคิดสามารถสรุปได้ว่า บทบาทนั้น มีความสำคัญเพราะจะเป็นตัวกำหนดให้ทุกคนแสดงพฤติกรรมและปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ สู่ความเป็นเลิศได้

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

โอลตา โสรถาวร (2561, น. 14) ได้กล่าวว่าการเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องรู้จักการนำบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการบริหารไปใช้ การนำที่มีประสิทธิภาพเปรียบเสมือนประทีปของหน่วยงาน และเป็นศูนย์รวมพลังของกลุ่มให้ดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ความสามารถของผู้บริหารจะต้องมีสัมพันธ์ใกล้ชิดกับด้านปริมาณและคุณภาพของหน่วยงาน โดยนัยนี้ การฝึกฝนผู้ที่จะมาเป็นผู้บริหาร จึงมีความสำคัญต่อผู้ร่วมงาน ต่อสถาบันและต่อความสำเร็จของหน่วยงานเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องศึกษาบทบาทของผู้บริหารในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงในการบริหารงาน โรงเรียนทุกงานผู้บริหารจะต้องร่วมดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนประสานงานนิเทศติดตาม ช่วยเหลือครูผู้สอนนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อให้การบริหารการศึกษาบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ธีระ รุญเจริญ (2557, น. 30-32) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา

2. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างอิสระเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร และบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในโรงเรียน บุคคลและหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน อาทิ ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ

3. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งทางด้านวิชาการ อาทิ การจัดสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา เกม เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอน และอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนการให้บริการและการจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้อบอุ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้ และรู้จักแสวงหาความรู้

4. การประสานความสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนเพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล อาทิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้ และประสบการณ์พิเศษที่โรงเรียนต้องการให้มาช่วยพัฒนาโรงเรียน ทรัพยากรด้านการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การศึกษา สื่อ เกม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น

5. การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร สถานศึกษามีการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมประชุมสัมมนาและไปทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ ความเจริญก้าวหน้า และความเปลี่ยนแปลงของโลก และเพื่อสามารถนำมาประยุกต์และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาแห่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

6. การสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงานมีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น และเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ให้ความสำคัญในความพยายามของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่าง ๆ

7. การประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดให้มีการประเมินผลโดยส่งเสริมการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อรองรับการประเมินภายนอก มีการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และครบวงจร

8. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนของครูและทีมงาน รวมทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย

9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับงานด้านเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ โดยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความเข้าใจ และสร้างการมีส่วนร่วม

10. การส่งเสริมเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศ และเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบทบาทผู้อำนวยการความสะอาด 2) ด้านบทบาทผู้ประเมิน 3) ด้านบทบาทผู้ให้คำปรึกษา และ 4) ด้านบทบาทผู้ส่งเสริมสนับสนุน

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

ธวัชชัย ศุภดิษฐ์ (2557, น. 13) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ การควบคุม การตรวจสอบการประเมิน การรักษาและการพัฒนาคุณภาพของระบบ สถาบัน หรือหลักสูตร เพื่อให้ผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม มีความมั่นใจว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนดและสังคมคาดหวังสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวหรือชุมชนตามความเหมาะสม โดยการประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องมีการบูรณาการร่วมมือกันระหว่างบุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถาบันการศึกษาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (2547, น. 69) ให้ความหมาย การประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การมีระบบกลไกในการควบคุมตรวจสอบ และการประเมินการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพตามดัชนีบ่งชี้ที่กำหนดเพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้มั่นใจว่าสถาบันนั้น ๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การวางแผน การปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพเป็นภารกิจปกติในทุก ๆ วัน เพราะคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้ ครูทุกคนย่อมต้องมีการวางแผน จัดการเรียนการสอน และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพแห่งตน อีกทั้งกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษา ต้องมีระบบขับเคลื่อนบริหารจัดการในทุก ๆ งาน เพราะระบบที่ดีก็จะทำให้การขับเคลื่อนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพก็จะเกิดกับผู้เรียน เป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. หลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา

ประเทศนิวซีแลนด์ที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่ทั่วโลกยอมรับ ใช้แนวคิด “ห่วงโซ่คุณภาพ” ในการขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วนที่เชื่อมโยงกัน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554, น. 13) คือ

1. การมีอุดมการณ์และเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน
2. การนำองค์กรและการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ
3. การสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและมีความเป็นผู้นำการสอนอย่างมืออาชีพ
4. การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้ และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครูบครีว และชุมชน

จากการศึกษาหลักการของการประกันคุณภาพดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการของการประกันคุณภาพการศึกษานั้นผู้บริหารมีส่วนที่เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นต้นแบบในการนำคิด นำทำ ส่งเสริมและพัฒนาครูบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความสามารถทางวิชาการ และมีภาวะผู้นำเช่นเดียวกันกับผู้บริหาร

3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ

กระบวนการจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษในปีพุทธศักราช 2566 ให้ดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบกับสภาพที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานโรงเรียนและระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 6 ประการประกอบด้วย

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

5. การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

6. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นรินทร์รัตน์ รักษ์ไธสงค์, สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม และชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ (2564, น. 94-95) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละด้านตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ (1) บทบาทผู้อำนวยการความสะอาดอยู่ในระดับมากที่สุด (2) บทบาทผู้ส่งเสริมสนับสนุนอยู่ในระดับมากที่สุด (3) บทบาทผู้ประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด (4) บทบาทผู้ให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมากและ (5) บทบาทผู้คาดการณ์อยู่ในระดับมาก

2) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาแต่ละด้านตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (2) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (3) การประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (4) การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด (5) การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมากที่สุด (6) การติดตามผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และ (7) การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับมาก

3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านตามลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสมบูรณ์จึงไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยด้านบทบาทผู้ให้คำปรึกษา มีความสัมพันธ์กับการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา อยู่ในระดับสูงมาก และด้านบทบาทผู้ส่งเสริมสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับการกำหนดมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

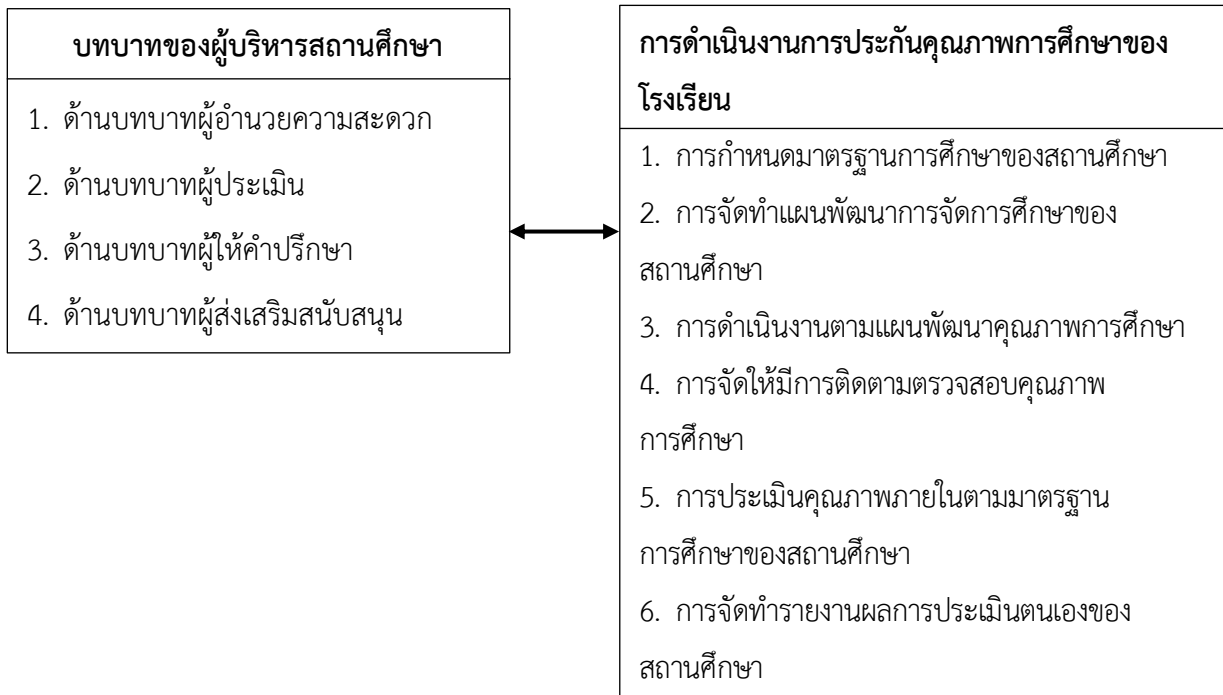
อรสา ฤทธิ์เต็ม (2559, น. 176-181) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชน กลุ่มที่ 7 (เขตพระโขนง-บางนา) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน กลุ่มที่ 7 (เขตพระโขนง-บางนา) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

2) การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชน กลุ่มที่ 7 (เขตพระโขนง-บางนา) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)

3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนเอกชน กลุ่มที่ 7 (เขตพระโขนง-บางนา) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ .675 ($r = .675$)

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2566 จาก 18 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 829 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้การคำนวณตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608-609) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 263 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และ ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประยุกต์ตามแบบแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert อ้างถึงใน อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช, 2560)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้นัฒตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประยุกต์ตามแบบแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert อ้างถึงใน อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช, 2560)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของ กลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้นัฒ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำ ค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้นัฒ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำ ค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้นัฒ พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) สำหรับเกณฑ์แปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560, น. 314)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้นัฒ สรุปผลดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้นัฒ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบทบาทผู้ส่งเสริมสนับสนุน รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากันสามรายการ คือ ด้านบทบาทผู้อำนวยการด้านความสะอาด ด้านบทบาทผู้ประเมิน และด้านบทบาทผู้ให้คำปรึกษา

2. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้นัฒ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทำ

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากันสองรายการ รองลงมา มีเท่ากันสองรายการ คือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ส่วนด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้นมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31 – 0.70

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้นสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้น พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นรินทร์รัตน์ รักไธสงค์, สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม และชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ (2564) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ชั้น ผลการวิจัยข้อนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นรินทร์รัตน์ รักไธสงค์, สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม, และชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ (2564) ที่ศึกษาศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรสา ฤทธิ์เต็ม (2559) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชน กลุ่มที่ 7 (เขตพระโขนง-บางนา) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนเอกชน กลุ่มที่ 7 (เขตพระโขนง-บางนา) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังอภิปรายว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ก็เพราะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 บทบาทนั้น มีลักษณะที่สอดคล้องกลมกลืนกับการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่แล้ว อาทิ บทบาทผู้อำนวยการ ความสะดวกของผู้บริหารสถานศึกษาก็ย่อมที่จะต้องเอื้อต่อการดำเนินการตามแผนพัฒนาการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมชี้แจงแผนพัฒนาการศึกษาให้ผู้รับผิดชอบทุกฝ่ายทราบก่อนดำเนินการ หรือผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานกิจกรรมโครงการ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ บทบาทที่ควรได้รับการส่งเสริมให้มากขึ้นในองค์กร คือ บทบาทผู้อำนวยการ ความสะดวก
2. ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการอบรม หรือขอความอนุเคราะห์ให้หน่วยงานต้นสังกัดให้ความรู้แก่สถานศึกษา และผู้ได้บังคับบัญชาให้เข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ควรนำบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา จากผลการวิจัยนี้ ไปเป็นแนวทางยึดถือปฏิบัติ ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์
2. ควรมีการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเพิ่มเติมวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย ศุภดิษฐ์. (2557). *การพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

- นรินทร์รัตน์ รักโรสงค์, สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม, และชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (1 พฤษภาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 51.
- สดใส ศรีสวัสดิ์. (2565). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2566-2570 (ฉบับที่ 13)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อดุลย์ กองสัมฤทธิ์. (2557). *การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- อรสา ฤทธิ์เต็ม. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาเอกชน กลุ่มที่ 7 (เขตพระโขนง-บางนา) สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

ไอลตา โสรถาวร. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 608 - 609.

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

Teacher Participation in Personnel Management under the secondary
Educational service Area office Phetchaburi

นันธิชา เฮ่งปก¹ และพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกุล²

Nunticha Hangpok¹ and Pongkrit Nampaponangkul²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: nan.0917153687@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี (2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 316 คน ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

Abstract

The purposes of this research were to (1) Analyze the level of teachers' participation in School personal management under the secondary educational service Area office Phetchaburi (2) Analyze and compare teachers' participation in School personal management

the secondary educational service Area office Phetchaburi; classified by educational qualification work experience and school size. This research was quantitative research. The research samples were 316 people. Including teachers under the Phetchaburi Secondary Educational Service Area Office in academic year 2023, This research used a simple random sampling method. Research tool was a questionnaire. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-statistic and one-way analysis of variance, the results of the research found that (1) teachers' participation in School personal management under the secondary educational service Area office Phetchaburi was at a high level. (2) Comparison of teacher's participation in School personal management under the secondary educational service Area office Phetchaburi. Classified by educational background and work experience. The overall differed at the statistical significance level of 0.05 and were classified according to school size. The overall were not significantly different at the 0.05 level. The knowledge from this research was useful to develop teachers' participation in School personal management under the secondary educational service Area office Phetchaburi

Keywords: Participative management, personnel management, the secondary educational service area office Phetchaburi

บทนำ

การพัฒนาประเทศที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะประกอบไปด้วยคนที่มีคุณภาพที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคน สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า แก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาศักยภาพและความสามารถของตนเองในด้านต่าง ๆ รวมถึงการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านวิทยาศาสตร์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลกาภิวัตน์ ปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ และพัฒนาศักยภาพของคนได้อย่างเต็มที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540, น. 2)

การพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ที่กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานโดยการกระจายอำนาจบริหารงานบุคคลให้แก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลใน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานจัดการศึกษามากที่สุด กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบบริหารงานบุคคลไว้ ดังนี้ การบริหารงานในสถานศึกษาเป็นภารกิจที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการภายใต้ภารกิจหลัก คือ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการลาออกจากราชการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 6)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นลักษณะที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีอิสระในการทำงาน ตลอดจนมีสิทธิมีเสียงในการเสนอความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจและมีผลการปฏิบัติงานสูงขึ้น (ศุภานันต์ บุญชิต, 2560, น. 19) และการบริหารแบบมีส่วนร่วมยังส่งผลให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ทุกคนจะมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความมุ่งมั่น ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกิดความร่วมมือในการทำงาน เพื่อหน่วยงานของตนเองมีการติดต่อสื่อสารที่ดี เปิดโอกาสให้บุคคลเติบโตและประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน อีกทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการของบุคคลกับองค์กร ซึ่งส่งผลดีต่อการบริหารช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลจากความคิดเห็นไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่จะสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี 5 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการธำรงรักษาบุคลากร 5) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเห็นว่าสถานศึกษาควรใช้หลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในการพัฒนางานด้านการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์สองข้อ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี (2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมพัฒนางานด้วยความเต็มใจ และมีส่วนร่วมในการเลือกเป้าหมาย วางแผน รับผิดชอบ พร้อมทั้งสามารถแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาเป้าหมายขององค์กรนั้น ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก, น. 11) กำหนดการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษา โดยให้ผู้เรียนครูผู้บริหารผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาและการติดตามประเมินผล ซึ่งกรมสามัญศึกษาได้นำแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วม ร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคล โดยส่วนร่วมการศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน (All of education) ให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำร่วมจัดการศึกษา สามารถสรุปแนวคิดได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง บุคคลผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อการพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด

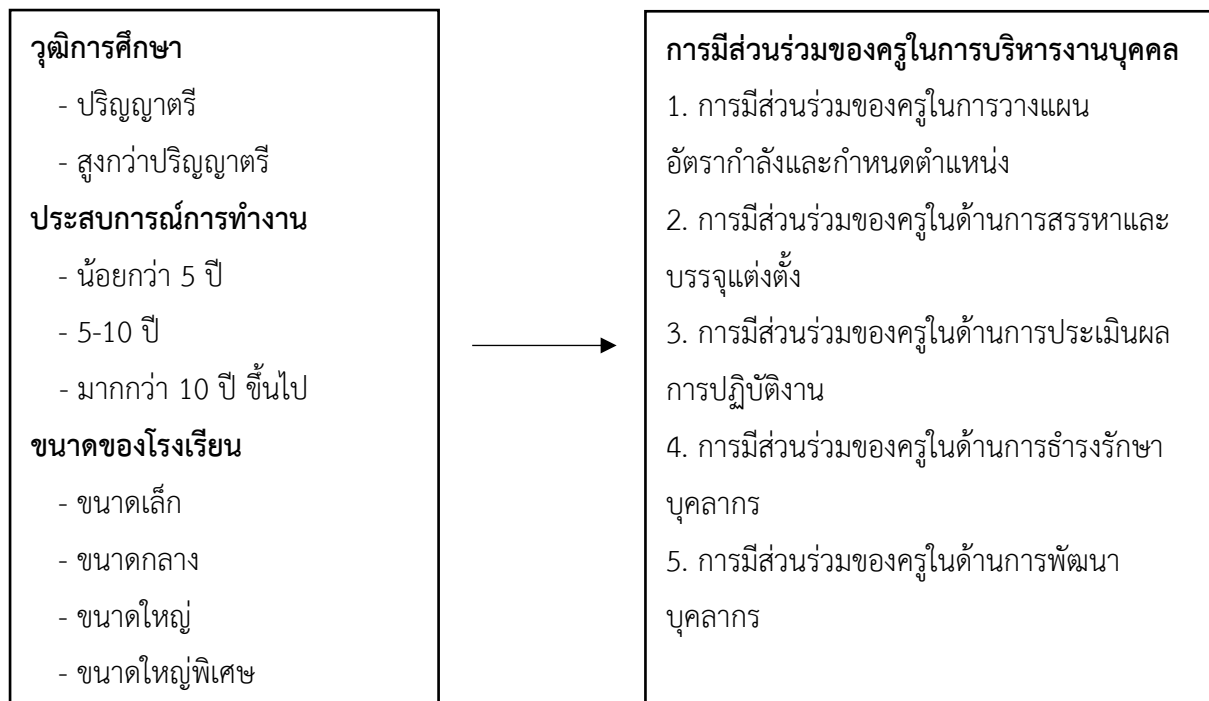
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัว อีสระภายใต้กฎหมายระเบียบครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจรับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการสังเคราะห์กระบวนการบริหารงานบุคคลตามตารางที่ได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการด้านการศึกษา ซึ่งมีกระบวนการการบริหารงานบุคคลที่ตรงกัน ประกอบไปด้วย นักวิชาการทางด้านการศึกษา ดังนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2546); สตอเรีย (Story, 1991); คาสซิโอ (Cascio, 1992); อามสตรอง (Armstrong, 1995); มันดี และนอ (Mondy & noe, 1990); บีท (Beach, 1980); แคสเทเตอร์ (Castetter, 1996) โดยใช้การสังเคราะห์ที่มีระดับความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป จึงได้กระบวนการบริหารงานบุคคลประกอบไปด้วย 5 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ 1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การจรรงรักษาบุคคล 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) การพัฒนาบุคลากร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีสถานศึกษาในสังกัดเปิดสอนทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่มีสถานศึกษาตั้งในจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม โดยมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในสังกัด รวมทั้งสิ้น 60 โรงเรียน และกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่เพิ่มเติมเมื่อวันที่ 28 เดือนมกราคม พ.ศ. 2564 จึงมีการเปลี่ยนชื่อสำนักงานเป็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยมีพื้นที่ในการดูแลเฉพาะจังหวัดเพชรบุรี มีโรงเรียนระดับมัธยมในสังกัด รวมทั้งสิ้น 22 โรงเรียน เป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของทุกเครือข่ายสู่มาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 316 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5%

2. เครื่องมือวิจัยและการสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ประกอบด้วยคำถาม 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ คือ การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การมีส่วนร่วมของครูในด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การมีส่วนร่วมของครูในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของครูในด้านการดำรงรักษาบุคลากร การมีส่วนร่วมของครูในด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990, p. 160) พบว่าค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี นำแบบสอบถามที่เป็นเอกสารและแบบ Google Form เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 316 ชุด และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 316 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวน นำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 316 คน ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. วุฒิมัธยมศึกษา		
ปริญญาตรี	166	52.50
สูงกว่าปริญญาตรี	150	47.50
รวม	316	100.00
2. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	111	35.10
5-10 ปี	109	34.50
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	96	30.40
รวม	316	100.00
3. ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	25	7.90
ขนาดกลาง	132	41.80
ขนาดใหญ่	110	34.80
ขนาดใหญ่พิเศษ	49	15.50
รวม	316	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ผู้ที่มีวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 วุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 ประสบการณ์การทำงานมากที่สุด คือ ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 รองลงมาคือประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 และประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 30.40 ขนาดของโรงเรียนมากที่สุด คือ โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 41.80 รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 110 คิดเป็นร้อยละ 34.80 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.90 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการมีส่วนร่วมของครูระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการมีส่วนร่วมของครูมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของครูในด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.97) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของครูในด้านการชำระรักษาบุคลากร

($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.99) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.94) การมีส่วนร่วมของครูในด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการมีส่วนร่วมของครูน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผน อัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.94)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคล ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า วุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของ สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า วุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของครูในการ วางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การมีส่วนร่วมของครูในด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การมีส่วน ร่วมของครูในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของครูในด้านการธำรงรักษาบุคลากร และการมีส่วนร่วมของครูในด้านการพัฒนาบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลการวิเคราะห์ความ แปรปรวน (ANOVA) พบว่าประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูใน การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การมีส่วนร่วม ของครูในด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การมีส่วนร่วมของครูในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมของครูในด้านการธำรงรักษาบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประสบการณ์การทำงานแตกต่างความความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูในด้านการพัฒนาบุคลากรไม่แตกต่าง กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) พบว่าขนาดของโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของ สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วม ของครูในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การมีส่วนร่วมของครูในด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง และการมีส่วนร่วมของครูในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และขนาดโรงเรียนต่างกัน ความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของครูในด้านการธำรงรักษาบุคลากร และการมี ส่วนร่วมของครูในด้านการพัฒนาบุคลากรแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1 การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ปรากฏผลดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรตามความรู้ความสามารถให้เหมาะสมกับงานเพื่อที่จะทำให้สามารถปฏิบัติภารกิจขององค์กรได้บรรลุเป้าหมาย มีส่วนร่วมในกระบวนการสำรวจความต้องการเพิ่มหรือลดจำนวนบุคลากร มีการกำหนดแนวทางการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง มีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรบุคคลให้เพียงพอกับความต้องการในปัจจุบันและอนาคต และครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาดังนั้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรีมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ อังคะนาวิน (2561, น. 86) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ ภาชนะสวรรค์ (2562, น. 72) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 การมีส่วนร่วมของครูในด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การสรรหาบุคลากร มีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการและความจำเป็นในการแต่งตั้ง ย้าย โอน ร่วมคิดกลวิธีในการค้นหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานเข้ามาร่วมปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในกระบวนการและหลักการต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการสรรหาบุคลากร และครูมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติในการสรรหาบุคลากรให้เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษาด้วยความยุติธรรมส่งผลให้ได้บุคลากรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเทพรัตน์ ดาวเรือง (2560, น. 77) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าด้านด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ อังคะนาวิน (2561, น. 86) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าด้านการ

สรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสรณ์ ภาชนะสุวรรณ (2562, น. 72) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 การมีส่วนร่วมของครูในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินการเลื่อนเงินเดือนอย่างเป็นธรรม มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างชัดเจน ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความยินดีกับเพื่อนครูที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การมีส่วนร่วมในการร่วมเป็นคณะกรรมการ ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยวิธีการและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานเดียวกัน และการมีส่วนร่วมของครูในการเสนอแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวรรณ ปังอุทา (2560, น. 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ อังคะนาวิน (2561, น. 86) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานมีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 การมีส่วนร่วมของครูในด้านการธำรงรักษาบุคลากร พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีส่วนร่วมในการยกย่องชมเชยกรณีเพื่อนครูมีผลงานดีเด่นหรือประสบความสำเร็จ รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในกระบวนการดูแลสนับสนุนบุคลากรที่อยู่ภายในองค์กร ครูมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน เพื่อให้บุคลากรมีกำลังใจที่ดีพร้อมที่จะปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานประกอบการพิจารณาความดีความชอบอย่างชัดเจน และครูมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการให้รางวัลด้วยหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวรรณ ปังอุทา (2560, น. 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการธำรงรักษาบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ อังคะนาวิน (2561, น. 86) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านการธำรงรักษาบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสรณ์ ภาชนะสุวรรณ (2562, น. 72) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครู

ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าด้านการบำรุงรักษาบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 การมีส่วนร่วมของครูในด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีส่วนร่วมในศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการพัฒนางานให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา มีส่วนร่วมในกระบวนการส่งเสริมเจตคติที่ดีให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ครูมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาการปฏิบัติด้านวิชาการและการสร้างผลงานด้านต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในกระบวนการเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ ภาชนะสวรรค์ (2562, น. 72) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าด้านการพัฒนาบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวรรณ์ ปิงอุทา (2560, น. 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในด้านด้านการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยภาพรวมมีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านแตกต่างกันทุกด้าน คือ การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การมีส่วนร่วมของครูในด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การมีส่วนร่วมของครูในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของครูในด้านการบำรุงรักษาบุคลากร และการมีส่วนร่วมของครูในด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลแตกต่างกัน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ใน หลักการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคล เพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ต้องใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงาน ร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัยกิจ, 2561, น. 60) วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ชุมพร เขต 1 พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยหาค่า T-test ด้านวุฒิการศึกษาพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ได้แก่ครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป และครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่แตกต่างกันมี 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมของครูในด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การมีส่วนร่วมของครูในด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การมีส่วนร่วมของครูในด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมของครูในด้านการธำรงรักษาบุคลากร ครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป และครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัย วราพร พันธโกคา (2563, น. 64) วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของข้าราชการครู ด้านประสบการณ์ในการทำงานพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ขนาดโรงเรียนต่างกัน การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขนาดโรงเรียนต่างกันแต่การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลเหมือนกัน เพราะสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารบุคคล ครูต้องมีส่วนร่วมในวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งมีส่วนร่วมในการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ประเมินผลการปฏิบัติงาน การธำรงรักษาบุคลากร พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวราพร พันธโกคา, 2563, น. 64 วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ไปทดลองใช้กับสถานศึกษาในสังกัดอื่นและเปรียบเทียบผลการพัฒนา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ. (2561). *การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, ระยอง.
- เทพรัตน์ ดาวเรือง. (2560). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- วรภาพร พันธุ์โกคา. (2563). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- วิภาดา สารมัย. (2562). *การบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, ระยอง.
- วิลาวรรณ ปิงอุทา. (2560). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, พระนครศรีอยุธยา.
- ศุภานันต์ บุญชิต. (2560). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู โรงเรียนชอยแอนเนกซ์ สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- _____. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: พรึกหวานกราฟฟิค.
- สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัยกิจ. (2561). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

อภิสรณ์ ภาชนะสุวรรณ. (2562). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม. วิทยาเขตชลบุรี, ชลบุรี.

Armstrong, M. (1995). *A Handbook of personnel Management practice*. London, UK: kogan.

Beach, D.S. (1980). *Personnel : The Management of People at Work*. New York: Macmillan.

Cascio, W. (1992) *F. Managing Human Resources : Productivity, Quality of work Life, Profits*. 3rd ed. Singapore: McGraw Hill.

Castetter, W.B. (1996). *The personal function in education administration*. New York: Macmillan.

Mondy, R.W., & Noe, R.M. (1990). *Human Resource Management*. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon.

Story, M. (1991). Family meals: do they matter. *Nutr Today*, 40(6), pp. 261-266.

Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. 2nd ed., New York : Harper and Row.

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21
ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

Relationship between the Roles of School Director and Academic Administration
in the 21st century of School in The Christian Foundation for the Blind in Thailand

under the Royal Patronage of H.M. The King

ชลชนก เป้าเพ็ญ¹ และพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกุล²

Chonchanog Baofuey¹ and Pongkrit Nampaponangkul²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชวมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: tataachaam1@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2) เพื่อวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา จำนวน 109 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก (2) การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ความสัมพันธ์ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21

Abstract

This research has three objectives: (1) to analyze the role of educational institution administrators; of School in The Christian Foundation for the Blind in Thailand Under the Royal Patronage of H.M. The King. (2) To analyze academic administration in the 21st century of School in The Christian Foundation for the Blind in Thailand Under the Royal Patronage of H.M. The King. and (3) to analyze the relationship between the role of educational institution administrators and academic administration in the 21st century of School in The Christian Foundation for the Blind in Thailand Under the Royal Patronage of H.M. The King. This research is quantitative research. The study population was 109 people, including school administrators and teachers. of School in The Christian Foundation for the Blind in Thailand Under the Royal Patronage of H.M. The King, Academic Year 2023, the research tool was a questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. and the Pearson correlation coefficient. The results of the research found that (1) the role of educational institution administrators of School in The Christian Foundation for the Blind in Thailand Under the Royal Patronage of H.M. The King. Overall and each aspect is at a high level (2) Academic administration in the 21st century of School in The Christian Foundation for the Blind in Thailand Under the Royal Patronage of H.M. The King. Overall and each aspect is at a high level (3) Relationship between the role of educational administrators and academic administration in the 21st century of School in The Christian Foundation for the Blind in Thailand Under the Royal Patronage of H.M. The King, it was found that there was a relationship in every aspect. is at a relatively high level.

Keywords: Role of educational institution administrators, Academic administration in the 21st century, The relationship between the role of school administrators and academic administration in the 21st century.

บทนำ

การศึกษาจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม การที่จะพัฒนาบุคคลในชาติให้มีความพร้อม ทั้งด้านคุณภาพ และศักยภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศนั้น ต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพราะการศึกษาจะช่วยสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม แล้วนำความรู้ความเข้าใจทั้งหลายเหล่านั้นมาใช้แก้ปัญหา รวมทั้งสร้างสรรค์ชีวิต

และสังคมให้ดีขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาคือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (ภารดี อนันต์นาวิ, 2557, น. 260)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข โดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาตรา 35และมาตรา 39 ได้กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานะเป็น "นิติบุคคล" เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง คล่องตัวและสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นอิสระ ซึ่งได้กำหนดอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของสถานศึกษา ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่อันสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางการบริหาร ของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของครูที่ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นรูปแบบหรือแบบแผน พฤติกรรมที่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาถูกคาดหวังให้เกิดขึ้นตามลักษณะของตำแหน่ง เป็นตัวกำหนด หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา (ภาณุเดช กลิ่นกระโทก, 2564, น. 11) และผู้บริหารยังเป็นตัวแปรสำคัญใน การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันในโลกแห่งการติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดนหรือ เรียกว่ายุคศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการ บริหารการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษาให้สามารถดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559, น. 301-309)

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจึงเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการ ศึกษา ต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับยุคปัจจุบัน ที่เรียกว่ายุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องอาศัยการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (นิตยา เสาหงส์, 2563, น. 32-33) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า การปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ เป็นโจทย์ สำคัญสำหรับทุกภาคส่วน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ เป็นเป้าหมายการ จัดการศึกษาที่เปลี่ยนไปจากเดิม เน้นองค์ความรู้ที่ผู้เรียนจะต้องได้รับมาเป็นเรื่องของสมรรถนะของผู้เรียนและ การปฏิรูปการจัดการเรียนรู้จะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พร้อมรับกับความ เปลี่ยนแปลงใหม่ที่เกิดขึ้น ดังนั้นการที่จะบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยกระบวนการบริหาร จัดการที่เป็นระบบ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลการวิจัยครั้งนี้ จะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบันให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

การทบทวนวรรณกรรม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของนักศึกษาและนักวิชาการทางการบริหารการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย จารุณี เก้าเอี้ยน (2557, น. 128-129) สันติ บุญภิรมย์ (2557, น. 31) สุนันธิณี ม่วงเนียม (2560, น. 24-25) ภาณุเดช กลิ่นกระโทก (2564, น. 6) เบญจพร สุคนธร (2565, น. 29) และกอร์ดัน (Gorton, 1983 p. 71) สามารถสังเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ออกมา 4 บทบาทที่สำคัญ คือ 1) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ด้านการประสานความสัมพันธ์ 3) ด้านการประเมินผล และ 4) การตัดสินใจ ซึ่งเป็นบทบาท รูปแบบหรือแบบแผนพฤติกรรมที่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษา

การบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21

จากแนวคิดขอบข่ายการบริหารวิชาการของนักการศึกษา นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 32-40) ธนู คงสมปราษฎ์ (2560, น. 20) พรทิพย์ เขียวมรกต (2563, น. 12-13) ปฏิญา มุขสาร (2563, น. 57-58) ภาณุเดช กลิ่นกระโทก (2564, น. 7-9) สดใส ศรีสวัสดิ์ (2565, น. 77-78) และเบญจวรรณ กสิผล (2565, น. 62) จากขอบข่ายการบริหารงานวิชาการตามที่กล่าวมาข้างต้น สามารถวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการออกมาเป็น 7 ด้านที่สำคัญ คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ

การศึกษา 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และ 7) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจหลักของการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนโดยตรงในการที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุปราณี จิตรดา (2565, น. 1) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง

ภาณุเดช กลิ่นกระโทก (2564, น. 1) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

พรวิวัฒน์ แสนอินทร์ (2563, น. 3) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของหัวหน้า กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของหัวหน้า กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสงขลา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ 1 (X)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. การประสานความสัมพันธ์
3. การประเมินผล
4. การตัดสินใจ

ตัวแปรที่ 2 (Y)

การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
3. การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การนิเทศการศึกษา
6. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
7. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน (รายงานผลการดำเนินงานมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ประจำปี 2565, น. 29)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน และประเภทโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด มูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย 4 บทบาท ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การประสานความสัมพันธ์ การประเมินผล และการตัดสินใจ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัด มูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาและ การใช้สื่อเพื่อการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด มูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย 4 บทบาท ได้แก่ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) การประสานความสัมพันธ์ 3) การประเมินผล และ 4) การตัดสินใจ โดยหา

ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษามิตรเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนาและการใช้สื่อเพื่อการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และ 7) การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษามิตรเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson product moment correlation coefficient และนำค่าที่ได้ไปแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 103)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษามิตรเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยสรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษามิตรเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานความสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตัดสินใจ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษามิตรเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในการวิเคราะห์ผล พบว่า การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษามิตรเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา รองลงมา คือ การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .798 โดยเรียงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ของแต่ละคู่จากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง การประสานความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .777 อันดับสอง การประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .744 อันดับสาม ด้านการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .738 และอันดับสุดท้าย ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .706

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาที่ครอบคลุมในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอลตา โสรถาวร (2561, น. 82) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่ภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้านเช่นเดียวกัน

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิการศึกษาเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษา เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการวางแผนแนวทางปฏิบัติการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ นิตยา เสาวหงส์ (2563, น. 9) การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญสูงสุดของการบริหารการศึกษา ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมระบบของสถานศึกษาได้ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกคน จำเป็นต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก โดยมุ่งหวังให้ประโยชน์เกิดแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนดไว้และเพื่อใช้

เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนู คงสมปราษฎ์ (2560, น. 83) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมงานด้านวิชาการของโรงเรียน ในอำเภอ บางละมุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการวางแผนงานด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญแก่การวางแผนงานด้านวิชาการเป็นหลัก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอันดับหนึ่ง คือด้าน ประสานความสัมพันธ์ อันดับสอง คือ ด้านประเมินผล อันดับสาม คือ ด้านการตัดสินใจ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่จะขับเคลื่อนการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสำคัญเพราะผู้บริหารการศึกษาเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา การบริหารจัดการของผู้บริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ผู้บริหารมีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง มีความใส่ใจ ตระหนักรู้บทบาทของตน และเข้าใจการพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบ เพราะงานวิชาการถือเป็นงานหลัก เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงแสดงบทบาทต่าง ๆ ทำให้การบริหารจัดการในการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อจะนำไปสู่การบริหารจัดการงานที่มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุเดช กลิ่นกระโทก (2564, น. 143) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ที่ถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความใส่ใจ ตระหนักรู้และเข้าใจงานวิชาการและบทบาทของตนอย่างถ่องแท้ จึงจะทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจในระดับสูงของสถานศึกษา อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพิจารณาข้อมูลรายละเอียด เรื่องราวต่าง ๆ อย่างรอบคอบและถี่ถ้วนก่อนตัดสินใจ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อต้องมีการตัดสินใจ อาจต้องใช้เวลาสักระยะหนึ่ง จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานหรือรับคำสั่ง ในการทำงานช้าไปด้วย จึงทำให้ระดับความ

คิดเห็นของบทบาทของผู้บริหารด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ให้มีความรวดเร็วและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน อาจเนื่องมาจากเมื่อมีการประเมินตามสภาพจริง ในกลุ่มโรงเรียนเด็กตาบอดและเด็กตาบอดพิการซ้อน อาจจะมีข้อแตกต่างหรือข้อจำกัดในด้านความพิการซึ่งศักยภาพของนักเรียนจึงมีความแตกต่างกัน จึงทำให้การวัดผลประเมินผลมีความยืดหยุ่นตามไปด้วย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องควรพิจารณาเกณฑ์การประเมินที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

2. ควรมีการศึกษารoles of ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ การเป็นผู้อำนวยความสะดวก และด้านการส่งเสริมด้านเทคโนโลยี ของโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

3. ควรมีการวิจัยศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเพิ่มเติมวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ข้อมูลเชิงลึกที่หลากหลายรอบด้านมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553. เข้าถึงได้จาก: <https://www.moe.go.th>.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. เข้าถึงได้จาก: <https://www.moe.go.th>.

จารุณี แก้วเอี่ยม. (2557). เทคนิคการบริหารวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 1(1), หน้า 301 - 309.

- ธนู คงสมปราษฎ์. (2560). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมงานวิชาการของโรงเรียน ในอำเภอ บางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. หลักสูตรการศึกษา มหำบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- นิตยา เสางหงส์. (2563). *สมรรถนะการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตาม โครงการวิทยาลัยเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. สารนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*
- เบญจพร สุขนคร. (2565). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.*
- เบญจวรรณ กลีผล. (2565). *การบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. ค้นคว้าอิสระ. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.*
- ปฎิญา मुखสาร. (2563). *แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตาม แนวคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านสมรรถนะพลเมืองสีเขียว. หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.*
- พรทิพย์ เขียวมรกต. (2563). *การศึกษาแนวทางในการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. หลักสูตรศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.*
- พรวิมล แสนอินทร์. (2563). *ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารวิชาการของหัวหน้า กคน. ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.*
- ภาณุเดช กลิ่นกระโทก. (2564). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา, นครราชสีมา.*
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). *หลักการและแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชลบุรี: มนตรี.*
- มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ลำดับที่ 174. (2565). *รายงานผลการ ดำเนินงานประจำปี 2565. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*

- สดใส ศรีสวัสดิ์. (2565). รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญกรุงเทพฯ, กรุงเทพมหานคร.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทริปเพิล เอ็ดดูเคชั่น กรุ๊ป.
- สุนันธิณี ม่วงเนียม. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์. ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สุปราณี จิตรดา. (2565). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ไอลดา โสรถาวร. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- Gorton, A. R. (1983). *School Leadership and Administration : Important Concepts, Case Studies, and Simulations*. Dubuque, Iowa: Wm. C. Brown.

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัล
สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

Dual Vocational Education Management toward Excellent in Educational Institutions
Age of Digitization under the Office of Vocational in Surat-Thani Province

อโนชา ปาลกะเชนทร์¹ และพงษ์ภักดิ์ นามปพนอังกุล²

Anocha Palakhachen¹ and Pongkrit Nampaponangkul²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: palakhachen.anocha@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี (2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 217 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน ที่จัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 8 แห่ง สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ และด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ตามลำดับ (2) ด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: สถานศึกษายุคดิจิทัล การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ อาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

Abstract

The purposes of this research were to: (1) analyze the level of management of the dual vocational education system towards excellence in educational institutions age of digitization under the office of vocational in Surat-Thani province (2) analyze and compare the opinions of administrators and teachers regarding dual vocational education management in educational institutions age of digitization under the office of vocational in Surat-Thani province. This research is quantitative research. The sample group consisted of 217 people, including administrators and teachers who teach in government and private educational institutions that provide dual vocational education, totaling 8 locations, and under the Surat-Thani Vocational Education Department. by simple random sampling method. The research instrument is a questionnaire. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The findings of the research were as follows: (1) the level of management of vocational education, the dual vocational education management toward excellent in educational institutions age of digitization under the office of vocational in Surat-Thani province was at a high level when considering each aspect ranked average from highest to lowest was the quality of cooperation between enterprises and educational institutions, the quality of learning and teaching, the quality of management and the quality of students and graduates. (2) The results of comparing the opinions of administrators and teachers regarding dual vocational education management in educational institutions age of digitization under the office of vocational in Surat-Thani province, classified by education level and work experience were found that, were significantly statistically different in the level of .05.

Keywords: Educational institutions age of digitization, management of the dual vocational education system towards excellence, the office of vocational in Surat-Thani province

บทนำ

สถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาไปพร้อมกัน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้ รวมทั้งมีการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายที่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา ประเด็นสำคัญในการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล และการทำงานอย่างเป็น

เครือข่าย ส่วนการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ การยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะในการเชื่อมโยงความคิดและความรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มคนที่เกิดในยุค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสำคัญของการศึกษา คือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ประสบความสำเร็จในการทำงาน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติสามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศ โดยรักษาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (สงบ อินทรมณี, 2562, บทคัดย่อ)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีภารกิจในดำเนินการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ตลอดจนยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีสมรรถนะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงานตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบและวิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ตามความสนใจและโอกาสของตน ส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบัน สถานศึกษา หน่วยงานสถานประกอบการและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ในการจัดการอาชีวศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องใช้หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นสมรรถนะโดยความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะ “การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี” ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งเรื่องการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล โดยจัดให้ผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวมีกรอบและหลักเกณฑ์ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ.2562 มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ.2563 รวมทั้งเกณฑ์การใช้หลักสูตร และระเบียบการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562, น. 1-2)

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีหรือศูนย์ DVEC (Dual Vocational Education) ขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการอาชีวศึกษาระบบ

ทวิภาคี โดยพัฒนาการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีความคล่องตัว มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงกันมากขึ้น แต่สถานศึกษาเองก็ยังคงขาดศักยภาพในการดำเนินงานประกอบกับ นักเรียนนักศึกษาให้ความสนใจในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในบางแห่งมีจำนวนน้อย อาจเป็นเพราะทัศนคติความเชื่อของผู้ปกครอง และกระแสสังคมที่มีเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทในหมู่นักเรียนนักศึกษา และที่สำคัญสถานประกอบการที่รองรับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ความสำคัญกับการเรียนในรูปแบบดังกล่าวยังไม่แพร่หลาย ประกอบกับผู้เรียนขาดทักษะฝีมือความชำนาญต่าง ๆ ไม่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีระเบียบวินัย สถานประกอบการจึงมองว่าเป็นภาระในการฝึกนักเรียนนักศึกษา กลุ่มดังกล่าวจึงไม่รับนักเรียนนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพ จากงานวิจัยพบว่า นักเรียนนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่มีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับประกอบอาชีพในอนาคต เอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ไม่เพียงพอสำหรับการฝึกอาชีพ การจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคียังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุฝึก อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในวิชาชีพ การประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการนิเทศ การจัดฝึกอบรมเรื่องการผลิตสื่อการสอน การชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดผลการศึกษาให้นักเรียนเข้าใจก่อนเริ่มสอน การติดตามประเมินผลการฝึกอาชีพ ส่งผลให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง คุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามความต้องการ และยังไม่เป็นที่ยอมรับผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากยังด้อยคุณภาพไม่พร้อมที่จะทำงานในสถานประกอบการ (สมพร ชูทอง, 2560, น. 1)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พร้อมทั้งสามารถนำข้อมูลไปพิจารณา ปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริม การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป ทั้งยังสนองนโยบายรัฐบาลที่เพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพในสัดส่วนที่มากขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนภาคประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

จากแนวคิดของการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล นักการศึกษา และนักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ปพนสรณ์ โปธิพิทักษ์ (2560, น. 18) จินตนา จุงใจ (2560, น. 37) สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561, น. 41) ทรงพล เจริญคำ (2562, น. 2) ไชยา ภาวะบุตร (2563, น. 3) สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ (2563, น. 245) ศิริรินทร์ทิพย์ วงศ์พรหม (2564, น. 80) ได้กล่าวถึง สามารถสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้เกิด ประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน เป็นตัวกลางในการสื่อสารและการ ส่งผ่านข้อมูลต่าง ๆ ให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างระบบฐานข้อมูล การ บริหารและการจัดการความรู้ในงานด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา รวมถึงใช้เทคโนโลยีในการปฏิรูปการ เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

จากแนวคิดของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี นักการศึกษา นักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยสำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกรมอาชีวศึกษา (2541, น. 2) ศูนย์อาชีวศึกษา ทวิภาคี (2557ก, น. 2) นันทิชา มารแพ (2561, น. 70-71) สุรัชย์ ลาพิมพ์ (2562, น. 44) จุฑาพร บุญวรรณ (2562, น. 10) เอกราช เจริญสวัสดิ์ (2562, น. 30) ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (2563, น. 2) ได้กล่าวถึง สามารถสรุปได้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ การจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการเรียนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยสถานศึกษาจะเน้นในการเรียนด้าน ทฤษฎีและสถานประกอบการจะเน้นในการฝึกภาคปฏิบัติ (ทักษะ) ผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนหนึ่งเรียนใน สถานศึกษา และอีกส่วนหนึ่งฝึกอาชีพในสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากสถาน ประกอบการ

มาตรฐานการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มอบหมายให้ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (2557ข, น. 9-43) กำหนดองค์ประกอบและตัวชี้วัดตามมาตรฐานในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ ด้านที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา โดยกำหนดตัวชี้วัดแบ่งเป็น 3 ตัวบ่งชี้ 6 ประเด็นพิจารณา ด้านที่ 2 ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดตัวชี้วัดแบ่งเป็น 5 ตัวบ่งชี้ 8 ประเด็นพิจารณา ด้านที่ 3 ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ โดยกำหนดตัวชี้วัดแบ่งเป็น 5 ตัวบ่งชี้ 8 ประเด็น พิจารณา และด้านที่ 4 ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ โดยกำหนดตัวชี้วัด แบ่งเป็น 2 ตัวบ่งชี้ 6 ประเด็นพิจารณา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุพาวดี ศิริปริดี (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีใน สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า 1.สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด

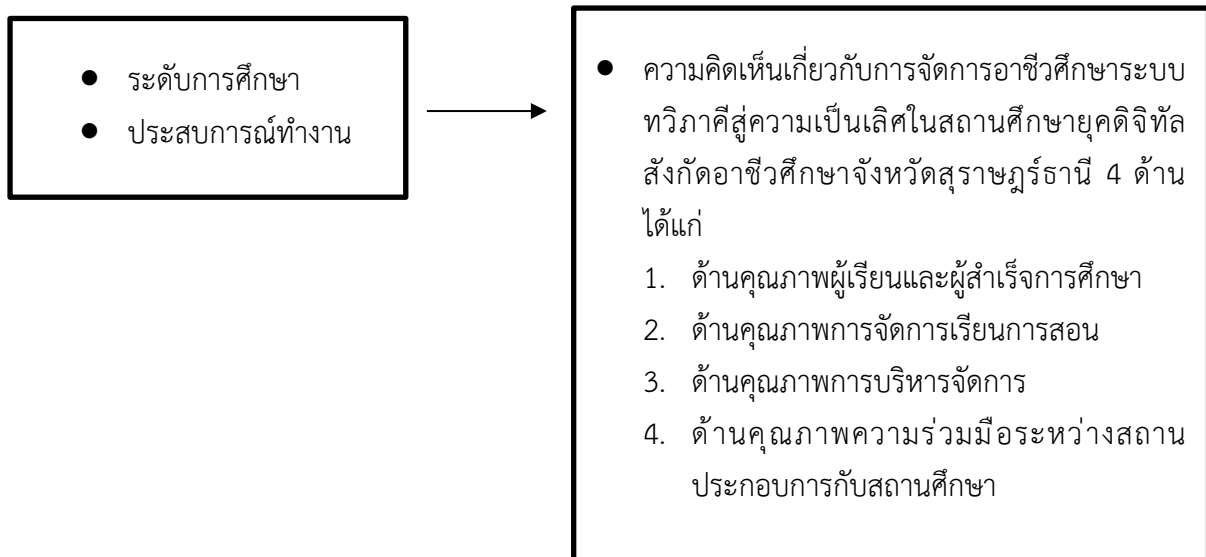
อุดรธานี มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในภาพรวมและทุกรายด้านระดับมาก 2.เปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามสถานภาพที่แตกต่างกัน มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประเภทสถานศึกษา และไม่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งงาน 3.ปัญหาและข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้ (1) ด้านการวางแผน สถานศึกษาควรมีการสำรวจความต้องการ รับนักเรียนเข้าฝึกอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นการคัดกรองนักเรียนก่อนออกฝึกอาชีพ (2) ด้านการประสานงาน สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมประสานงานระหว่างสถานประกอบการกับผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกอาชีพและการติดต่อประสานงานด้านต่าง ๆ (3) ด้านบุคลากร สถานศึกษาควรมีการจัดครูและครูฝึกที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (4) ด้านหลักสูตร สถานศึกษาควรมีการให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่ปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ (5) ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาควรมีการประสานงานระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ (6) ด้านการวัดผลและประเมินผล สถานศึกษาควรมีกระบวนการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมสอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ เพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลต่อไป (7) ด้านการติดตามผล สถานศึกษาควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในครั้งต่อไป (8) ด้านการทดสอบมาตรฐานฝีมือ สถานศึกษาควรมีการทดสอบมาตรฐานฝีมือนักเรียนที่ผ่านการฝึกระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อเป็นตัวชี้วัดให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบถึงประสิทธิผลของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา

สุรัชย์ ลาพิมพ์ (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2. การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษา มีการคัดเลือกผู้เรียนร่วมกับสถานประกอบการ และมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร ประกอบด้วย 7 แนวทาง 2) ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน จัดทำแผนการเรียน นิเทศติดตามนักศึกษา และกำหนดแนวทางการประเมินผู้เรียน ประกอบด้วย 10 แนวทาง 3) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ครอบคลุมทุกด้าน ประกอบด้วย 10 แนวทาง 4) ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 9 แนวทาง

จงจิตร จับใจนาย (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า

การศึกษาการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมการบริหารอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า 1) ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จ การศึกษาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต้องเน้นความยืดหยุ่นและความต้องการของสถานประกอบการ 2) ด้านคุณภาพ การจัดการเรียนการสอน สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชาที่ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ 3) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรกำหนดมาตรฐานและวิธีการประเมินการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 4) ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ควรมีการประชุมแนวทางการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีก่อนส่งผู้เรียนออกฝึกอาชีพที่สถานประกอบการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชนที่จัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 8 แห่ง สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 499 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566, สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชนที่จัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 8 แห่ง สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 217 คนได้จากตารางของเครจซี่และ

มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาคุณคิทัศน์สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 39 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาคุณคิทัศน์สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยใช้เกณฑ์แปลค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาคุณคิทัศน์สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการทดสอบค่า (t-test) และจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการทดสอบ LSD

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัยการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาคุณคิทัศน์สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาคุณคิทัศน์สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งประกอบไปด้วย ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป ผลการวิเคราะห์ระดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยวิเคราะห์ผลด้วยค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย สรุปผลได้ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 และเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 25 - 50 ปี จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 รองลงมาคืออายุ 35 - 50 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 ต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 และมากกว่า 50 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ตามลำดับ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 68.7 และสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมาคือ 5 - 10 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 และ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ และด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทดสอบด้วยค่าสถิติ T-test พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สถิติค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินการอยู่ใน

ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับจุฑาพร บุญวรรณ (2562, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับการดำเนินการในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับเอกราช เจริญสวัสดิ์ (2562, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าการดำเนินการตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสุเมธ รินทลิก และวิจิต แสงสว่าง (2564, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ระดับการดำเนินการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็น 1 ใน 29 จังหวัด ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ประกาศให้เป็นจังหวัดทวิภาคีเข้มข้น กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบทวิภาคี 100% ทำให้การดำเนินงานตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการประจำปีค่อนข้างสมบูรณ์มีผลให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมากขึ้น และสามารถดำเนินการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีได้ดี ขณะเดียวกันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากยิ่งขึ้น เพราะผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในระบบทวิภาคี (Dual Vocational Education : DVE) เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเป็นอย่างมาก เพราะมีองค์ความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพและประสบการณ์ เนื่องจากมีการแสวงหาความร่วมมือกันของสถานศึกษา หน่วยงานเอกชน เข้ามาจัดการเรียนการสอน การส่งเด็กไปฝึกอบรมทดลองทำงานในสายงานจริง (อรรถพล สังขวาสี, 2566)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ และด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ผู้บริหารและครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารและครูที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีเป็นกลุ่มคนที่ค่อนข้างมีอายุและเรื่องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีถือเป็นเรื่องใหม่ที่ต้องทำความเข้าใจ ทำให้ผู้บริหารและครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นกลุ่มคนที่มีอายุน้อยกว่ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับยุพาวดี ศิริปริดี (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามสถานภาพที่แตกต่างกัน มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประเภทสถานศึกษา และไม่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งงาน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษา ยุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหาร และครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ และด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี และประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีอายุน้อย ทำให้คนกลุ่มนี้จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากกว่า เนื่องจากปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้ทำการเร่งรัดและขับเคลื่อนอาชีวศึกษาทวิภาคีอย่างเต็มรูปแบบ ทำให้กลุ่มคนรุ่นใหม่จะได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับยุพาวดี ศิริปรีดี (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำแนกตามสถานภาพที่แตกต่างกัน มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ประเภทสถานศึกษา และไม่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานวิชาชีพของสถานศึกษา หน่วยงานภายนอก และสถานประกอบการ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพของสถานศึกษา หน่วยงานภายนอก และสถานประกอบการ รวมถึงครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการสอนเสริม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามแผนการฝึกอาชีพ และสามารถผ่านเกณฑ์การทดสอบมาตรฐานวิชาชีพของสถานศึกษา หน่วยงานภายนอก และสถานประกอบการได้

2. ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่า การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม การจัดทำโครงการอาชีพหรือโครงการวิชาชีพที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและสมรรถนะผู้เรียนในสาขานั้น ๆ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรมีการส่งเสริมผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในการสร้างนวัตกรรม การจัดทำโครงการอาชีพหรือโครงการวิชาชีพอย่างจริงจัง ทั้งในด้านงบประมาณ และความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับโครงการของผู้เรียนในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ

3. ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ พบว่า มีการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศในระบบดิจิทัลร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการเพื่อเป็นปัจจุบันทันต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศในระบบดิจิทัลร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการทั้งหมดที่ผู้เรียนออกฝึกอาชีพ ทำให้สถานประกอบการมีความรู้ความเข้าใจในการเข้าใช้ระบบฐานข้อมูล และสามารถดึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบันของผู้เรียนจากระบบฐานข้อมูลมาใช้งานได้

4. ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ พบว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน จัดระบบ กำหนดระเบียบ ปรับปรุงหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะในบางครั้งสถานประกอบการไม่มีเวลาร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน จัดระบบ กำหนดระเบียบ ปรับปรุงหลักสูตรการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการจัดทำหลักสูตรรอบเพิ่มเติมสำหรับสถานประกอบการที่ไม่ได้เข้าร่วมในครั้งแรก ทำให้สถานศึกษาจะได้หลักสูตรที่ตอบสนองต่อสถานประกอบการ และตลาดแรงงานอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ควรมีการศึกษาเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

- จงจิตร จับใจนาย. (2563). การศึกษาการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จินตนา จุงใจ. (2560). แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- จุฑาพร บุญวรรณ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ร้อยเอ็ด.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

- ทรงพล เจริญคำ. (2562). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.
- นันทิชา มารแพ้ว. (2561). *การนำเสนอรูปแบบการวางแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปพนสรณ์ โปธิพิทักษ์. (2560). *แนวคิดสู่การปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา*. นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ยุพาวดี ศิริปรีดี. (2559). *การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. The National and International Graduate Research Conference 2016 Graduate School, KhonKaen University, Thailand and Universitas Muhammadiyah Yogyakarta, Indonesia, หน้า 245-259. Khon Kaen: Khon Kaen University.
- ศิรินทร์ทิพย์ วงศ์พรม. (2564). *แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาชัยนาท*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557ก). *มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557ข). *หลักเกณฑ์การส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศปี พ.ศ. 2557*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2563). *มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สงบ อินทรมณี. (มกราคม-มิถุนายน 2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), หน้า 353-360.
- สมพร ชูทอง. (2560). *การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐานของวิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก*. *หลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง*. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. (2541). *การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. เข้าได้ถึงจาก: <http://www.pimporn.nsdv.go.th/pr/dvt/d.htm>, 13 กันยายน 2566.

- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. (พฤษภาคม-มิถุนายน 2563). แนวทางการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลสู่ระดับขั้น. *Journal of Modern Learning Development*, 15(2), หน้า 245-259.
- สุเมธ รินทลิก และวิจิต แสงสว่าง. (กรกฎาคม-กันยายน 2564). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(3), หน้า 39-53.
- สุรัชย์ ลาพิมพ์. (2561). *การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อรรถพล สังขวาสี. (2566). *ความสำคัญของทวิภาคีงานนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการศึกษาสู่การปฏิบัติ*. เข้าได้ถึงจาก: <https://moe360.blog/2023/02/02/cpall-education-best-practice/>, 20 กันยายน 2566.
- เอกราช เจริญสวัสดิ์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Parental Involvement in Education Management at Private Schools in Samroi-yod,

Prachuap Khiri Khan

กี หน่อทิม¹ และพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกูร²

Kor Northim¹ and Pongkrit Nampaponangkul²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: kubizzme@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามรายได้ และระดับการศึกษา การวิจัยนี้เป็นเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 284 คน ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยวิธีการสุ่ม โดยการจับสลาก เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 6 ด้านพบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ส่วนด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการร่วมมือกับชุมชน ด้านการอาสาสมัคร และด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากตามลำดับ (2) ด้านการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามรายได้ และระดับการศึกษา โดยภาพรวมพบว่ามี ความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน

Abstract

The objectives of this study were (1) to analysis the level of the Parental Involvement in Education Management at Private Schools in Samroi-yod, Prachuap Khiri Khan and (2) to compare the Parental Involvement in Education Management at Private Schools in Samroi-yod, Prachuap Khiri Khan by income and education level. This research was a quantitative research.

Data were collected from 284 parents by using simple random sampling (Lottery). The data obtained were analyzed by means of a questionnaire with a 5-level rating scale. The statistics used for the data analysis included percentage, mean, standard deviation, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used to test the F-test. The results were found as the following: (1) Level of the Parental Involvement in Education Management, overall were at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at the highest level in 2 aspects. Ranking the average in descending order were Communicating and Parenting. It was at the high level in 4 aspects. Ranking the average in descending order are Learning at home, Collaborating with Community, Volunteering, and Decision Making. (2) The results of comparison of Parental Involvement in Education Management at Private Schools in Samroi yod, Prachuap Khiri Khan by income and education level, it was found that the parents with different income were significantly different in their Parental Involvement in Education Management of their children and the parents with different education level were significantly different in their Parental Involvement in Education Management of their children.

Keywords: Involvement, parental involvement, education Management

บทนำ

การยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน เพื่อให้สามารถทัดเทียมกับหลายประเทศที่ได้รับการยอมรับนั้น ต้องอาศัยหลากหลายปัจจัยที่จะขับเคลื่อนประเทศให้ไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ การศึกษานับว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นขั้นตอนที่จะหลอมรวมทุกโอกาส จุดประกายความคิดสร้างสรรค์ให้กับเยาวชนให้พร้อมที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญให้กับประเทศชาติในอนาคต ในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ทางสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาหลากหลายแนวคิดเพื่อมาแก้ทั้งปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า คนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข โดยสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังวางยุทธศาสตร์ไว้อย่างครอบคลุม โดยได้ให้รายละเอียดกล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ว่า ประชากรไทยทุกคนควรได้เข้าถึงบริการทางการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้จากบุคคล ครอบครัว และชุมชน ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่นั้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 29 ที่ว่าให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล

ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นให้ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนอย่างทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 15-16)

กล่าวคือบ้านและโรงเรียนต่างเป็นแหล่งทรัพยากรของเด็กที่จะต้องคอยมีปฏิสัมพันธ์กันอยู่เสมอ เมื่อใดที่โรงเรียนสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และจัดเตรียมการฝึกหัดทบทวนที่มีประสิทธิภาพให้เด็กและมอบหมายให้นำไปฝึกฝนต่อที่บ้าน เมื่อนั้นครอบครัวจึงมีหน้าที่จากการรับช่วงต่อด้วยการเข้ามาช่วยเหลือดูแลและกำกับพฤติกรรมงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงไปได้ จากในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในมาตรา 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ส่วนในมาตราที่ 24(6) ได้กล่าวถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 13-15)

จากการผลการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษาตลอดมา พบว่าความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างบ้านและโรงเรียนนั้น มีผลอย่างสูงต่อการเรียนรู้ของเด็กในเชิงบวก กล่าวคือ เด็กที่อยู่บ้านที่ผู้ปกครองมีความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก จะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีและเด็กนั้นสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากงานวิจัยของ Parenteau พบว่าการสร้างสัมพันธ์ของผู้ปกครองและเด็กและการมีส่วนร่วมในการให้การศึกษาก็มีผลต่อการพัฒนา การรู้หนังสือ โดยผู้วิจัยได้ผลิตเอกสารเพื่อให้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการอ่านเขียนให้ลูกโดยจัดให้แก่กลุ่มทดลอง พบว่า เด็กในกลุ่มนี้มีผลการทดสอบสูงกว่าเด็กกลุ่มควบคุมที่ไม่มีการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองทั้งในด้านการอ่านและการเขียน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การสอน การกระตุ้น การสนับสนุน และการให้คำชมกับเด็กโดยตรงนั้น มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อเรียนรู้ของเด็กและยังชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่มีต่อการพัฒนาการของเด็ก ทั้งด้านการรู้หนังสือและด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กเมื่ออยู่ที่โรงเรียน (Parenteau, 1990, Abstract) นอกจากนี้ยังมีการวิจัยด้านการศึกษายังพบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับความสำเร็จทางการศึกษา และเพื่อให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาแบบบูรณาการสำหรับนักเรียน โรงเรียนจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและร่วมกัน อีกทั้งต้องแสดงความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อความสำเร็จของเด็กในระบบการศึกษา ด้วยวิธีนี้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงเพิ่มขึ้น ความพยายามของผู้ปกครองในการสนับสนุนโรงเรียนได้รับการส่งเสริม และพวกเขา กำลังสร้างผลกระทบเชิงบวกโดยตรงต่อระบบการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ (Đurić and Bunijevac, 2017, p 137) ฉะนั้น เมื่อผู้ปกครองได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียนและมองเห็นโอกาสในการพัฒนาบุตรหลานให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองย่อมมีความสนใจและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นให้มากกว่าเดิม

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งหมด 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนที่พัฒนศึกษา โรงเรียนนราร่วมวิทยา และโรงเรียนอุดมศึกษา เพื่อจะทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทที่สำคัญของผู้ปกครองผ่านรายละเอียดในแบบสอบถามอีกด้วย ซึ่งผลสรุปงานวิจัยจะเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มโรงเรียนเอกชนในอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถนำไปดำเนินการวางแผนการจัดการศึกษาให้ตรงกับบริบทและความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียน ตลอดจนสามารถพัฒนาและส่งเสริมให้การจัดการศึกษาอยู่บนมาตรฐานและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตาม รายได้ และระดับการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักการศึกษาและนักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ประภาศ ปานเจียง และ สุภาวดี ธรรมรัตน์ (2564, น. 1224) ปราการ เกิดมีสุข (2564, น. 5) มุฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลีฮีย์ และ นัชชีมา บาเกาะ (2563, น. 12) ฉันย์ สุภาแสน (2563, น. 16) เพ็ญประภา สมพงษ์ (2563, น. 62) กอบกฤษ การครคิด (2561, น. 29) Epstein (1998, pp. 701-705) พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกัน ดังนี้ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

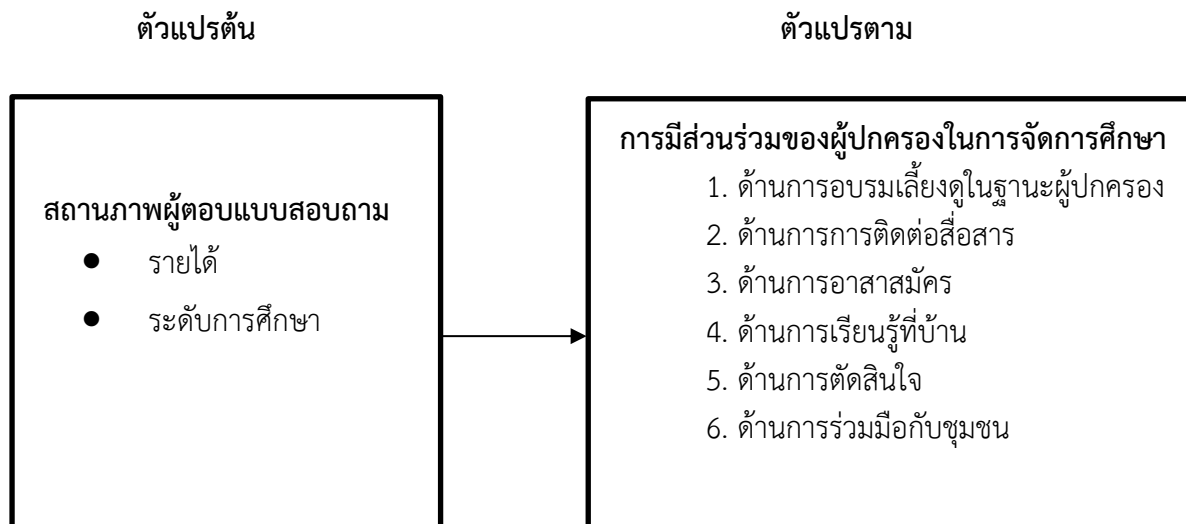
กนกพรรณ ทองคำ, ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย, และวฤชสพร ญัฐรุจิโรจน์ (2562) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ปิงกรวิทยาพัฒนา (วัดประดู่) ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดสมุทรสงคราม วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 2) ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทางการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 3) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 4) เพื่อนำเสนอแนวทางในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง และผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน

นันทวีร์ พงษ์นาค (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 36 ข้อ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (X) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการเลี้ยงดู และด้านอาสาสมัคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่จะศึกษาโดยแยกเป็นตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ซึ่งได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยตัวแปรต้น ได้แก่ รายได้ และระดับการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา โดยผู้วิจัยมีความสนใจผลงานวิจัยของเอปสไตน์ (Epstein, 1995, pp. 701-712) ที่ได้สรุปและจัดทำโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้อันมี 6 แบบ (Epstein's framework of 6 types of parent involvement) ซึ่งประกอบด้วย 1 การเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง (Parenting) 2 การติดต่อสื่อสาร (communicating) 3 การอาสาสมัคร (Volunteering) 4 การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home) 5 การตัดสินใจ (Decision Making) 6 การร่วมมือกับชุมชน (Collaborating with Community) ดังรูปประกอบ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกประชากร คือ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนเอกชน อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 985 คน (อนุชทิตา สี่มาพานิช, 2566) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973, pp. 727-728) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 284 คน จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน รวม 30 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนจากช่วงคะแนนเฉลี่ย

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามตัวแปรที่มี 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Different)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 2 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองค่าเฉลี่ย ส่วนอีก 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการร่วมมือกับชุมชน ด้านการอาสาสมัคร และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ

2. ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามตัวแปรที่แตกต่างกัน พบว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผลวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตาม ระดับการศึกษา พบว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองที่เลือกส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษที่โรงเรียนเอกชนนั้น ต่างมีความพร้อมที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาได้ในหลาย ๆ ด้าน เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองเป็นรายด้าน พบว่า 3 อันดับที่สูงที่สุด

เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง และด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัญญา ปัญญานนท์ (2564) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านผึ้ง (มธลิ่งประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1 โดยพบว่า 3 อันดับแรกของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ คือ ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการให้ความร่วมมือกับชุมชน และด้านการอบรมเลี้ยงดู และยังสอดคล้องกับ นันทวีร์ พงษ์นาค (2561) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ที่พบว่า 3 อันดับแรกของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการเลี้ยงดู ด้านการสื่อสาร ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองนั้นให้ความสำคัญในเรื่องการเลี้ยงดูบุตรหลานในฐานะที่ตนเองนั้นเป็นผู้ปกครองได้อย่างดี และยังใส่ใจส่งเสริมการเรียนรู้เมื่ออยู่ที่บ้านอีกด้วย จึงเป็น 3 อันดับที่ผู้ปกครองให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามรายได้ และระดับการศึกษา พบว่า

2.1 ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ นันทวีร์ พงษ์นาค (2561) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการเลี้ยงดูและด้านอาสาสมัคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ปรัชญาภรณ์ โปทา (2559) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเขาตะแบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเขาตะแบก จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้นด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.2 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ พลอยจันทร์ นุชชาติ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว (วันครู 2500) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการและส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว ของผู้ปกครองนักเรียนพบว่า ผู้ปกครอง

นักเรียนที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการและส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้วแตกต่างกัน และการศึกษาของ กนกพรรณ ทองคำ, ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย, และวณิชพร ญัฐรุจิโรจน์ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (วัดประดู่) ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ และยุทธศักดิ์ หัสดี (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พบว่าการมีส่วนร่วมจำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกัน จำแนกตามอายุไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพโดยรวมแตกต่างกันและจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้จากผลการวิจัยน่าจะบ่งชี้ได้ว่าการศึกษานั้นเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ในการเข้าถึงบทบาทของตนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มโรงเรียนเอกชน ของอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพียง 3 โรงเรียนเท่านั้น หลังจากการมอบผลการวิจัยให้กับทั้ง 3 โรงเรียนที่ได้ให้ความร่วมมือ ก็พบว่าผลที่ได้จากการวิจัยนั้นช่วยทำให้ผู้บริหารได้ข้อมูลจากผู้ปกครองโดยตรงและรับทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบันได้ชัดเจนขึ้น ทำให้เล็งเห็นจุดที่จะต้องนำไปพัฒนาเพื่อหาวิธีการเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อยกระดับคุณภาพต่อไป โดยผู้วิจัยเห็นว่าหากมีโอกาสควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในอำเภอสามร้อยยอด ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในภาพรวมของผู้ปกครองของอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ปัญหาและสนับสนุนพัฒนาในด้านการจัดการศึกษาได้อย่างถูกต้องตามบริบท อีกทั้งยังเป็นการแสดงถึงการร่วมมือร่วมใจระหว่างโรงเรียนทุกสังกัดในการพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียนร่วมกันต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยคิดว่าควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ในตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น เพศ อายุ และอาชีพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เข้ามาสนับสนุนด้านการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองให้มากขึ้นในอนาคต ผู้วิจัยมองถึงการวิจัยที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งน่าจะสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองได้มากขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกพรรณ ทองคำ, ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย, และวฤชสพร ณ์ฐุรุจิโรจน์. (พฤษภาคม-มิถุนายน 2562). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ปังกกรวิทยาพัฒนา (วัดประดู่) ในพระราชูปถัมภ์ฯ จังหวัดสมุทรสงคราม. *Journal of MCU Peace Studies*, 7(3), หน้า 872 - 887.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- กอบกฤษ การควรรคิด (2561). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1*. งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ธัญย์ สุภาแสน. (2563). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกราช จังหวัดเชียงใหม่*. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- นันท์วีร์ พงษ์นาค. (2561). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ประภาศ ปานเจียง, และสุภาวดี ธรรมรัตน์. (มิถุนายน 2564). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. *วารสารการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ*, 12(1), หน้า 1220-1234.
- ปรัชญาภรณ์ โปทา. (2559). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านเขาตะแบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี.
- ปราการ เกิดมีสุข. (มกราคม-มีนาคม 2564). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ชุมชนวัดปุณณवास เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(1), หน้า 119 - 132.
- พลอยจันทร์ นุชชาติ. (มกราคม-เมษายน 2564). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนอนุบาลบ้านแพ้ว (วันครู 2500) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 9(1), หน้า 67 - 75.
- เพ็ญประภา สมพงษ์. 2563. *การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- มูฮัมหมัดอาฟีฟี อัซซอลิฮียี และนัชชิม่า บาเกาะ. (เมษายน 2563). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของบุตร. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 31(1), หน้า 243 - 254.

- ยุทธศักดิ์ หัสดี. (2560). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุกัญญา ปัญญาหนท์. (กันยายน-ธันวาคม 2564). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านผึ้ง (มธูลีห์ประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. *วารสารครุศาสตร์*, 4(3), น. 81-93.
- อนุชิตา สีมานานิช. นักวิชาการศึกษานานาชาติพิเศษ. สัมภาษณ์, 4 กรกฎาคม 2566.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper and Row.
- Đurišić, and Bunijevac. (September 2017). Parental Involvement as a Important Factor for Successful Education. *Center for Educational Policy Studies Journal*, 7(3), pp. 137 - 153.
- Epstein, J. L. (May 1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76(9), 701- 712.
- Parenteau, J. M. (1990). *Literacy from birth (Intellectual development, family pedagogy)*. Doctor of Philosophy. The Union Institute. Cincinnati, Ohio.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row Publications.

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

Effectiveness of Academic Administration of School Administrators under the
Office of Phetchaburi Primary Educational Service Area 1

ศุภณัฐ สีดอกบวบ¹ และพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกุล²

Supanut Seedokbuab¹ and Pongkrit Nampaponangkul²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: supanut.10.12@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 (2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ และประสบการณ์การทำงาน การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 265 คน ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

Abstract

The purposes of this study were (1) analyze the effectiveness of academic administration of school administrators under the Office of Phetchaburi Primary Educational service Area 1, and (2) compare the academic management effectiveness of school administrators under the Office of Phetchaburi Primary Educational service Area 1. classified by

demographic characteristics, including age and work experience. The study employs a quantitative research approach with a sample group comprising 265 individuals, consisting of school administrators under the Office of Phetchaburi Primary Educational service Area 1. Data analysis involves statistical methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. Pairwise mean comparisons are conducted using the LSD method. The findings reveal that (1) the overall effectiveness of academic administration among school administrators under the Office of Phetchaburi Primary Educational service Area 1 is high and (2) significant differences exist in the academic management effectiveness when categorized by demographic characteristics, specifically age and work experience. The statistical significance level is set at 0.05.

Keywords: Academic effectiveness, educational management, Phetchaburi primary educational service area office 1

บทนำ

ในปัจจุบันด้วยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ข่าวดสาร ความรู้วัฒนธรรม ที่ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม ผลจากความก้าวหน้าทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีเครือข่ายขนาดใหญ่ในทุกมุมโลก กระแสแห่งการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม รูปแบบการดำรงชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการจัดการศึกษาของคนในประเทศต่าง ๆ ล้วนทำให้คนต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาองค์การให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคง ทำให้ผู้คนในประเทศจำเป็นต้องพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ และความแข็งแกร่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ประชาชน มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และให้ชุมชน เอกชน หรือท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะต้องอาศัยการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักสำคัญ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นงานใหญ่ที่สุดของระบบงานในสถานศึกษา (รุสนานี ลอแข็ง, 2556, น. 1)

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นงานหลักที่สำคัญที่บอกถึงมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งบ่งบอกถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ทั้งเป็นงานที่เกี่ยวกับบุคลากรในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารที่จะอำนวยความสะดวกให้กิจการทุกอย่างดำเนินการไปตามแผนงานของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักในการมีส่วนร่วม เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุนร่วมคิดร่วมทำ ในการทำงานเป็นทีม ต้องได้รับการเตรียมความพร้อม มองเห็นคุณค่า มีความรู้ความเข้าใจ ตลอดถึงการติดตามกำกับดูแล การดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (ไทพนา บ้อมหิน, 2562, น. 130)

ซึ่งประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเต็มใจ ทั้งในการปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอนและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายงานนั้นบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาและสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารถือเป็นปัจจัยสำคัญเนื่องจากผู้บริหารมีส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการนำนโยบายการบริหารจัดการศึกษาไปสู่การปฏิบัติและเป็นหลักสำคัญในการกำกับ ติดตาม ดูแล และตรวจสอบ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถนำพาสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้นั้นต้องอาศัยคุณสมบัติที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็น การมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีวิสัยทัศน์กว้างไกลใช้หลักธรรมทางศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม (สุริย์พร ฟากพิน, 2561, น. 29)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเขตพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในวางแผนและปรับปรุงแนวทางในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ และประสบการณ์การทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

สถานศึกษาที่มีความสามารถในการปรับปรุง พัฒนาเพื่อให้มีการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่แท้จริงที่ บุรณาการ ผสมผสานคงสภาพขององค์การให้เกิดความพึงพอใจและผลสำเร็จของการทำงานในองค์การเกิดประโยชน์สูงสุด โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนา นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอก และรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนจนทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นการมองประสิทธิผลในภาพรวมทั้งระบบ (วันวิสา พรหมสุวรรณ และสุนทรี วรรณไพเราะ, 2561, น. 37)

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, น. 30) ได้ให้ความหมายของ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงานด้านวิชาการ บรรลุผลสำเร็จคล่องตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ธิตยา ภิระบัน (2561, น. 10) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานทั้งด้านการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน จนทำให้นักเรียนในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ธนัญญา คุณสุข (2565, น. 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ ไว้ว่าหมายถึง การบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และ การศึกษาของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ งานนับตั้งแต่งานด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้งานด้านการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตร การวัดผล ประเมินผล สื่อการเรียนการสอน การประกันคุณภาพ การวิจัยงานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศภายในและงานอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลดีมี คุณภาพและมีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

วันวิสา พรหมสุวรรณ และสุนทรี วรรณไพเราะ (2561, น. 29) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึงการบริหารจัดการในด้านกิจกรรมการจัดการเรียน การสอน การปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดประสิทธิภาพตามหลักสูตร

องค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

จากแนวคิดองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีนักการศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย ศิวพร ละหารเพชร (2562, น. 7) วันวิสา พรหมสุวรรณ (2561, น. 7) สุรีย์พร ฟากพื่น, 2561, น. 29) พบว่า องค์ประกอบของประสิทธิผลที่สอดคล้องกันมี 9 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) ด้านการนิเทศการศึกษา 8) ด้านการแนะแนวการศึกษา และ 9) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จัดตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งกำหนดให้มีการปรับโครงสร้างการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งการบริหารออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษา แทนการกำหนดให้มี ส่วนราชการในระดับภูมิภาค ทำให้หน่วยงานทางการศึกษาเดิมของกระทรวง ศึกษาธิการ ในระดับจังหวัด และอำเภอ ได้แก่ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และเขตการศึกษา ต้องถูกยุบเลิกหลอมรวมกันเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 ได้กำหนดพื้นที่การศึกษา เพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 1 จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม 2553 เป็นต้นมา

ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ตั้งอยู่เลขที่ 264 หมู่ 2 ถนนศิริรัถยา ตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี รหัสไปรษณีย์ 76000 มีเนื้อที่ 3 ไร่ 2 งาน 88.07 ตารางวา รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีสถานศึกษาอยู่ในความดูแล ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองฯ อำเภอบ้านแหลม อำเภอเขาย้อย และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จำนวน 90 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2565, น. 1)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการจัด การเรียน อยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก

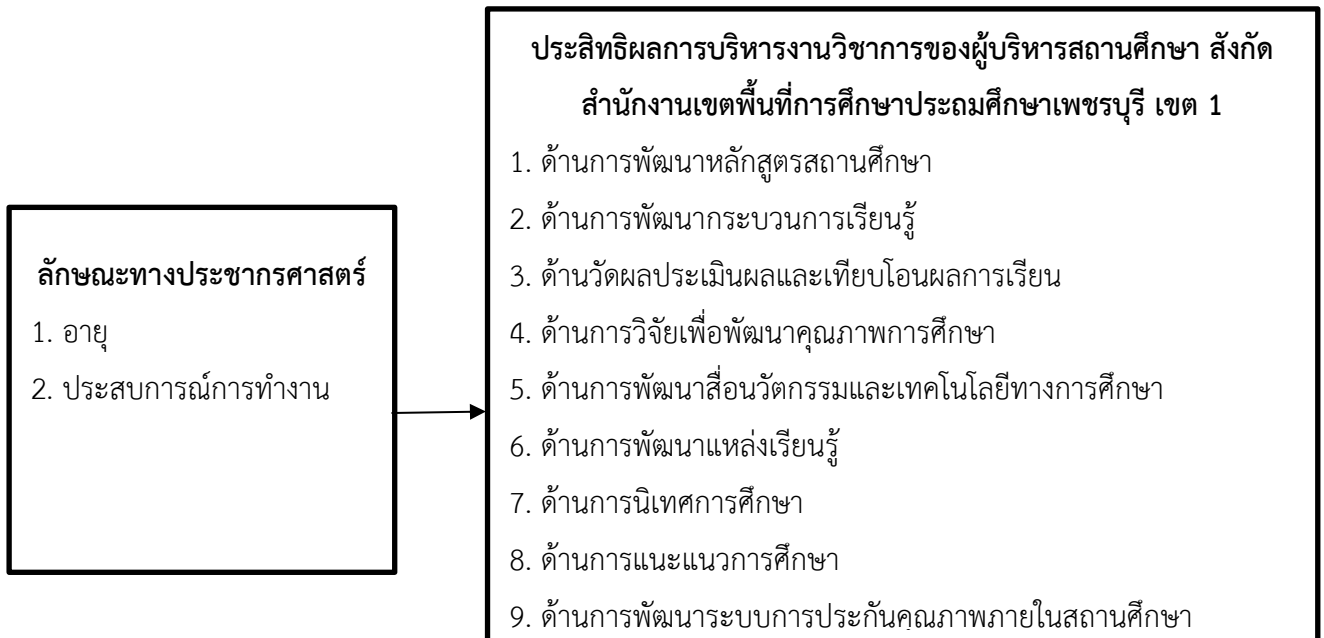
ธีรณพัชร ร้อยดาพันธุ์ (2565, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มี ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยรวมมีความแตกต่างกัน

วัชร ณรงค์ฤทธิเดช (2565, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลของเทศบาลในเขตภาคกลางของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของบุคลากรเทศบาลที่มีต่อประสิทธิผลของเทศบาลในเขตภาคกลางของประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ด้านนวัตกรรมองค์การ และด้านการบรรลุเป้าหมายขององค์การ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง และ 2) บุคลากรเทศบาลที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ต่อประสิทธิผลของเทศบาลในเขตภาคกลางของประเทศไทยในภาพรวม

ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลากรเทศบาลที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้ต่อประสิทธิผลของเทศบาลในเขตภาคกลางของประเทศไทย ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำนวนทั้งหมด 765 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1, 2565, น. 11)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 265 คน จากการคำนวณจากสูตร ทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane, 1973 อ้างใน สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert อ้างถึงในอิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช, 2560)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยจำแนกเป็นรายข้อรายด้าน และนำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม ใช้ค่าที (t-test) และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ตามตัวแปรที่มี 2 กลุ่มขึ้นไปใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Different)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัย เรื่อง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สรุปผลดังนี้

1. ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ประสบการณ์การทำงาน 15 ปีขึ้นไป

2. การวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการนิเทศ

การศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำแนกตามอายุ และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านการนิเทศ การศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า ระดับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 จำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำแนกตามอายุ พบว่า โดยเฉลี่ยและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วัชร ณรงค์ฤทธิเดช (2565, บทคัดย่อ) การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลของเทศบาลใน เขตภาคกลางของประเทศไทย พบว่า อายุต่างกันมีการรับรู้ต่อประสิทธิผลของเทศบาลในเขตภาคกลางของ ประเทศไทย ในภาพรวมแตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยเฉลี่ยและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิรัตน์พัชร ร้อยดาพันธ์ (2565, บทคัดย่อ) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ด้านวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ผู้บริหารควรมีการดำเนินการจัดทำคู่มือเอกสารสำหรับการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลให้ครูผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางในการวัดผลประเมินในรายวิชานั้น ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้นักกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรขยายฐานกลุ่มตัวอย่างจากระดับประถมศึกษาไปมัธยมศึกษาเพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างกว้างขวางมากขึ้น

2. ควรมีการเก็บรวบรวมงานวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำมาอธิบายสนับสนุนและทำให้ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ไทพนา ป้อมหิน. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- ธนัญญา คุณสุข. (2565). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ธิตยา ภิระบัน. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1*. การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ธีรณพัชร ร้อยดาพันธุ์. (2565). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, สกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รุสนานี, ลอเซ็ง. (2556). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนอำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1*. การค้นคว้าอิสระค.ม. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- วัชระ ณรงค์ฤทธิเดช. (กรกฎาคม 2565). การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อประสิทธิผลของเทศบาลในเขตภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมคน มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 9(7), หน้า 259.

- วันวิสา พรหมสุวรรณ และสุนทรี วรรณไพเราะ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. (2565). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565*. เข้าถึงได้จาก <http://www.petburi.go.th/web/>, 12 กันยายน 2566.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรียพร ฟากพิน. (2561). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา* สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจ
ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย
Innovation of Information Correlation between Exercising the School Administrator's Power
and Satisfaction of Teachers and Educational Personnel in Princess Chulabhorn
Science High School Group

ณัฐวุฒิ ไม้แก่น¹ และพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกฤษ²

Nuttawooth Maikaen¹ and Pongkrit Nampaponangkul

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Jame_pk.49@hotmail.com¹, Pongkrit4518@gmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูต่อการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูต่อการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ระดับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และระยะเวลาที่ทำงานรวมกับผู้บริหารคนปัจจุบัน โดยภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

คำสำคัญ: พลังอำนาจ ความพึงพอใจ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

Abstract

This research has three objectives: (1) to analyze the level of power usage by administrators in the group of schools of Chulabhorn Royal Academy of Science, (2) to analyze

the level of satisfaction among teachers regarding the use of power by administrators in the group of schools of Chulabhorn Royal Academy of Science, and (3) to analyze the relationship between the use of power by school administrators and the satisfaction of teachers regarding the use of power by administrators in the group of schools of Chulabhorn Royal Academy of Science. The research is quantitative in nature, with a sample group of 270 participants, including teachers and educational personnel from the group of schools of Chulabhorn Royal Academy of Science. The research tools include questionnaires, and statistical analysis methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, Pearson correlation coefficient, and partial correlation coefficient. The research findings indicate that (1) the overall level of power usage by school administrators in the group of schools of Chulabhorn Royal Academy of Science is high, both in the overall context and in specific dimensions, (2) the overall level of satisfaction among teachers and educational personnel in the group of schools of Chulabhorn Royal Academy of Science is high, and (3) there is a statistically significant difference in the correlation coefficient values between the behavior of power usage by school administrators and the satisfaction of teachers and educational personnel, categorized by gender, age, educational level, duration of employment, and the time working with the current administrators at the 0.01 significance level.

Keywords: Power usage, job satisfaction, school administrators, teachers and educational personnel

บทนำ

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่แรกเกิดการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งเป็นพลัง สร้างสรรค์การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนได้ ซึ่งการพัฒนาการศึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมามีผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง การบริหาร การศึกษาในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ประการซึ่งปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารจำเป็นต้อง บริหารคน ในหน่วยงานให้เกิดประสิทธิผลของงานและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากที่สุดเนื่องจาก บุคคลในหน่วยงานมีความแตกต่างกัน ในด้านอุปนิสัย เจตคติ หรือคุณลักษณะส่วนตัว ผู้บริหารจึงควรสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานโดยการใช้พลังอำนาจ (power) เป็นเครื่องเกื้อหนุนอยู่เบื้องหลัง

การใช้พลังอำนาจของผู้บริหาร ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเป็นบริหารสถานศึกษาเนื่องจากผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะที่เติมเต็มเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น ๆ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สมหมาย อ้าดอนกลอย (2556, น. 1-7) โดยผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการบริหาร ซึ่งต้องอาศัยการใช้ฐานอำนาจ 5 ด้านโดยศึกษาตามแนวคิดที่ใช้แนวคิดด้านพลังอำนาจตามแนวคิดของ French and Raven (1959, p. 118) คือ 1. พลังอำนาจในการขู่บังคับ 2. พลังอำนาจในการอ้างอิง 3. พลังอำนาจในการให้รางวัล 4. พลังอำนาจอันชอบธรรม 5. พลังอำนาจจากความเชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม วิธีการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย โดยความพึงพอใจในการทำงานก็มักจะได้ผลลัพธ์และผลการดำเนินการเป็นที่น่าพอใจในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใด พนักงานไม่มีความพอใจและความพึงพอใจในการทำงานแล้ว ก็จะเป็นต้นเหตุประการหนึ่งที่ทำให้อัตราการขาดงาน และการลาออกจากงานสูง มีปัญหาทางวินัยและปัญหาอาชญากรรม ซึ่งส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานต่ำคุณภาพของงานลดลง และในที่สุดผลลัพธ์และผลการดำเนินการขององค์กรก็ไม่น่าพอใจ เพ็ญศรี คมขำ (2556, น. 11)

กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมุ่งเน้นคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีสถานที่จัดการเรียนการสอนทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยแต่ละคนมีคุณสมบัติ ความรู้ความสามารถประสบการณ์และทักษะการบริหารงานแตกต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทางการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผนและบริหารงานภายในโรงเรียนด้วยตนเอง โดยใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับตามตำแหน่งเป็นเครื่องมือหลักในการสั่งการชี้แนะหรือชักชวนด้วยวิธีต่าง ๆ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและยังใช้อำนาจเป็นเครื่องมือให้คุณ ให้โทษแก่ผู้ที่ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามนโยบายด้วย ขณะเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยยังต้องใช้อำนาจส่วนตัวเป็นเครื่องมือสร้างความเชื่อถือ และเป็นการสร้างการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชาอีกด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้พลังอำนาจเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและในขณะเดียวกัน ผู้ถูกใช้พลังอำนาจ คือครูผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความรู้สึกยินดีในการร่วมปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ฉะนั้นการใช้พลังอำนาจในการตัดสินใจประเมินผลให้รางวัลหรือการลงโทษภายในขอบเขต ตลอดจนการคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือครูจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารพึงกระทำอีกทั้งการใช้พลังอำนาจในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาอย่างไม่เป็นที่แพร่หลายเหมือนกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น ข้าพเจ้าในฐานะบุคลากรของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี สนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและ

บุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา เสริมสร้างผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรู้จักการใช้พลังอำนาจที่เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ครูผู้สอน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูต่อการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูต่อการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย

การทบทวนวรรณกรรม

แหล่งที่มาของพลังอำนาจ

จากแนวคิดแหล่งที่มาของพลังอำนาจของนักการศึกษา นักวิชาการ French and Raven (1959, p. 118) ได้จำแนกแหล่งที่มาของพลังอำนาจไว้ 5 แหล่ง 1. อำนาจในการให้รางวัล (reward power) อำนาจประเภทนี้เกิดจากการที่บุคคลหนึ่งมีความสามารถในการให้คุณประโยชน์หรือรางวัลแก่ผู้อื่น 2. อำนาจในการขู่บังคับ (Coercive power) อำนาจประเภทนี้เกิดจากการที่บุคคลหนึ่งสามารถขู่บังคับทำให้ผู้ถูกบังคับเกิดความกลัวที่จะถูกลงโทษ 3. อำนาจอันชอบธรรม (Legitimate power) อำนาจประเภทนี้เกิดจากวัฒนธรรมหรือองค์การ แต่อำนาจนี้จะต้องมีลักษณะของความชอบธรรม 4. อำนาจในการอ้างอิง (Referent Power) อำนาจประเภทนี้เกิดจากการที่บุคคลหนึ่งสามารถดึงดูดใจบุคคลอื่นอันเนื่องจากลักษณะหรือบุคลิกภาพส่วนตัว ทำให้บุคคลอื่นเกิดความเคารพยกย่อง 5. อำนาจจากความเชี่ยวชาญ (Expert Power) อำนาจประเภทนี้เกิดจากการที่บุคคลมีความเชี่ยวชาญชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง

การใช้พลังอำนาจ

จากแนวคิดการใช้พลังอำนาจของนักการศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย Homans (1974, pp. 91 - 92) พลังอำนาจมีความสำคัญต่อองค์การ และการใช้พลังอำนาจอาจก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย แต่ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องใช้พลังอำนาจ อำนาจหน้าที่อิทธิพลและกุศโลบาย เพื่อช่วยให้องค์การและบุคลากรในองค์การปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ และช่วยให้ความต้องการของสมาชิกได้รับการตอบสนอง และณิศดา โกรทินธาคม สายสุตา เตียเจริญ (2562, น. 668-669) การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารนั้นต้องมีการคัดเลือกในการดำรงตำแหน่งนี้ ซึ่งต้องผ่านกระบวนการคัดกรอง การคัดเลือกโดยการทดสอบด้านความรู้ ความสามารถทั่วไป กฎหมายเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

ความสามารถในการบริหารงาน สมรรถนะทางการบริหาร และการเลือกสรรบุคคลที่มีความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่ง ทำให้ได้มีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพ และมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ เครื่องมือที่สำคัญในการผลักดันการดำเนินการต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาคือการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสามารถเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ทักษะ ค่านิยม ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

ทฤษฎีที่ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

จากแนวคิดทฤษฎีที่ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของนักการศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย มาสโลว์ Maslow (1943, pp. 122 - 124) เป็นนักจิตวิทยาคนแรกที่ได้ศึกษาค้นคว้าและได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในปี ค.ศ. 1943 ทฤษฎีนี้เป็นที่ยอมรับและรู้จักกันอย่างแพร่หลาย มาสโลว์ ได้ตั้งข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ (1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) (2) ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Security or Safety Needs) (3) ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) (4) ความต้องการได้รับความยกย่องในสังคม (Esteem Needs) (5) ความต้องการที่จะทำให้เกิดความสมหวังในชีวิต (Self Actualization) และทฤษฎีการจูงใจของ เฮอริชเบอร์ก Herzberg (1968, pp. 113 - 115) เป็นการขยายแนวคิดของมาสโลว์ เกิดขึ้นจากการวิจัย เรื่อง การจูงใจในการทำงาน (the motivation to work) ในปี ค.ศ 1959 ที่เมืองพิตส์เบิร์ก (Pittsburgh) รัฐเพนซิลเวเนีย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือนักวิศวกร และนักบัญชี จำนวน 200 คน ผลจากการสรุปจากการวิเคราะห์ เฮอริชเบอร์ก และคณะของเขาพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน และองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ ในงาน แตกต่างกันไปและไม่มีสัมพันธ์กันเลย องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้นมีลักษณะสัมพันธ์ในทางบวกกับเรื่องของงานโดยตรงเรียกว่า ปัจจัยจูงใจ (1) ความสำเร็จของงาน (achievement) (2) การได้รับการยอมรับการนับถือ (recognition) (3) ลักษณะของงาน (work itself) (4) ความรับผิดชอบ (responsibility) (5) ความก้าวหน้า (advancement) และ ในขณะที่ทฤษฎีลำดับขั้นของมาสโลว์ได้มีการทบทวนกัน ทฤษฎีการจูงใจของแม็คเคลแลนด์ McClelland (1961, p. 263) ได้รับการสนับสนุนจากผลงานการวิจัยอย่างมาก ตามทฤษฎีของเขานั้นยึดถือ ความเชื่อว่า ความต้องการของคนที่จะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญมี 3 ประการคือ 1 ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for Achievement หรือ nAch) 2 ความต้องการความรักความผูกพัน (Need for Affiliation หรือ nAff) 3 ความต้องการอำนาจบารมี (Need for Power หรือ nPow)

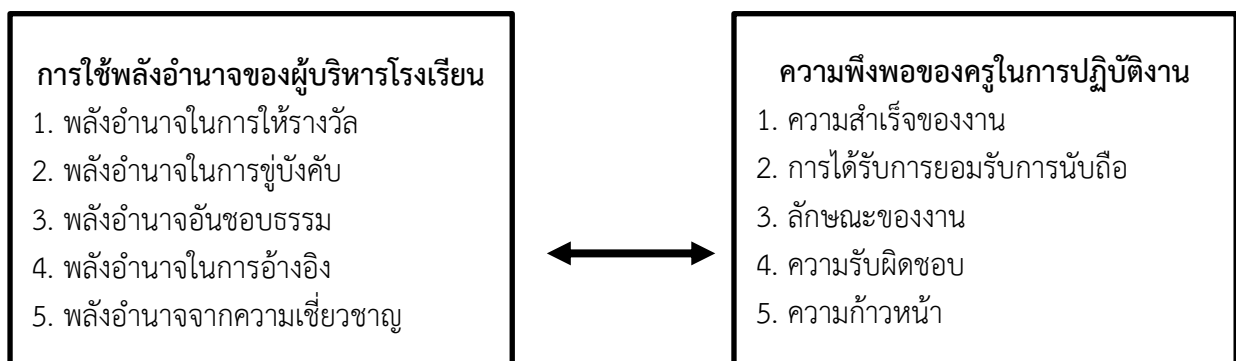
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาลิตา วงศ์ใหญ่และอดุลย์ วังศรีคุณ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า 1. การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือพลังอำนาจการให้รางวัล รองลงมา คือพลังอำนาจการบังคับ

และพลังอำนาจความเชี่ยวชาญ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพลังอำนาจตามกฎหมาย 2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการได้รับการยอมรับนับถือ และความก้าวหน้าในงาน รองลงมา คือความสำเร็จในการทำงาน และลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ 3. ความสัมพันธ์ของการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4. แนวทางการพัฒนาผู้บริหารควรมีการพัฒนาทักษะความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น เพื่อที่จะนำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะทางด้านการบริหารจัดการและวางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจที่ผู้บริหารได้ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างเต็มความสามารถ ควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อเป็นที่ประทับใจของครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ อีกทั้งสามารถบริหารให้ครูผู้สอนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวได้ สามารถทำให้ผู้อื่นชื่นชมและนำไปเป็นแบบอย่างได้ ทำให้ครูผู้สอนสามารถประพฤติตนไปใน

วาสนา ดิษฐ์ประดับ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ อำนาจจากการให้รางวัล อำนาจจากการอ้างอิง อำนาจตามกฎหมาย อำนาจจากความเชี่ยวชาญ และอำนาจจากการบังคับ 2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ การจัดทำเนื้องานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบริการเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ 3. การใช้อำนาจของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย 12 แห่ง ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 864 คน ข้อมูลกรอบอัตรากำลัง โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ ศธ 0206.4/1762 (2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยปีการศึกษา 2566 จำนวน 266 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie, R. V., & Morgan, D. W.(1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05 โดยใช้วิธีการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติการ และระยะเวลาที่ทำงานกับผู้บริหารคนปัจจุบัน จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา 1. พลังอำนาจในการให้รางวัล 2. พลังอำนาจในการขู่บังคับ 3. พลังอำนาจอันชอบธรรม 4. พลังอำนาจในการอ้างอิง 5. พลังอำนาจจากความเชี่ยวชาญ ส่วนระดับความพึงพอใจของครูต่อการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารนั้น 1. ความสำเร็จของงาน 2. การได้รับการยอมรับการนับถือ 3. ลักษณะของงาน 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้า ทั้งหมดจำนวน 49 ข้อ ลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert อ้างใน อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช, 2560) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ การใช้พลังอำนาจต่าง ๆ ของผู้บริหารและระดับความพึงพอใจของครูและบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย บุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 126)

3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจจากฐานต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียน กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย สรุปลงผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 31-50 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ จบปริญญาตรี ระยะเวลาในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ 5 – 10 ปี และระยะเวลาที่ทำงานกับผู้บริหารคนปัจจุบันส่วนใหญ่ คือต่ำกว่า 5 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ในการวิเคราะห์ผล พบว่า พฤติกรรมการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านพลังงานอำนาจอันชอบธรรม รองลงมา ด้านพลังงานอำนาจในการให้รางวัล ด้านพลังงานอำนาจจากความเชี่ยวชาญ ด้านพลังงานอำนาจในการอ้างอิง และด้านพลังงานอำนาจในการขู่บังคับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จของงาน รองลงมา ด้านลักษณะของงาน ด้านการได้รับการยอมรับการนับถือ ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านความก้าวหน้า

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .643 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรของแต่ละคู่จากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง พลังอำนาจในการให้รางวัล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจของครูและบุคลากร ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .678 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสอง พลังอำนาจจากความเชี่ยวชาญ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจของครูและบุคลากร ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .620 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสาม พลังอำนาจอันชอบธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจของครูและบุคลากร ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .548 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันดับสี่ พลังอำนาจในการอ้างอิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจของครูและบุคลากร ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .546 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอันดับสุดท้าย พลังอำนาจในการขู่บังคับ

มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจของครูและบุคลากร ในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .404 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยสุด ได้แก่ พลังอำนาจอันชอบธรรม รองลงมา คือ พลังอำนาจในการให้รางวัลและพลังอำนาจจากความเชี่ยวชาญ พลังอำนาจในการอ้างอิง และน้อยที่สุด คือ พลังอำนาจในการขู่บังคับ ทั้งนี้เพราะการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารในโรงเรียนมีผลต่อวัฒนธรรมการบริหารงานและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียน ผู้บริหารในโรงเรียนมีความสำคัญในการแสดงท่าทีที่เป็นตัวอย่างที่ดีและสอดคล้องกับค่านิยมทางจริยธรรม พลังอำนาจในการให้รางวัล โดยสามารถแยกแยะได้ตามความสำเร็จและความประพฤติที่ดีของบุคลากร เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน พลังอำนาจจากความเชี่ยวชาญ ผู้บริหารมีความรู้และทักษะพิเศษในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน ทำให้สามารถตัดสินใจและแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารได้ดี พลังอำนาจในการอ้างอิง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและสมาชิกในโรงเรียนมีผลในการสร้างพลังอำนาจจากความอ้างอิง ผู้บริหารที่มีมาตรฐานและความน่าเคารพจากผู้อื่นสามารถมีอิทธิพลในการส่งเสริมความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน ส่วนการใช้พลังอำนาจในการขู่บังคับ การใช้พลังอำนาจในการขู่บังคับมักเป็นทางเลือกที่น้อยที่สุดในสถานการณ์การบริหารในโรงเรียน เนื่องจากมีภัยที่จะสร้างผลกระทบทางลบต่อองค์กร อาจเป็นไปได้ที่ผู้บริหารในโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัยมีการเน้นการบริหารที่เน้นทั้งทางจริยธรรมและสมรรถนะวิชาชีพ และทำให้ผู้บริหารใช้พลังอำนาจอันชอบธรรมมากที่สุด ในการดำเนินงานของโรงเรียนและสอดคล้องกับทฤษฎีของ French and Raven (1995, p. 118) ได้กล่าวว่า การใช้พลังอำนาจ คือความสามารถของผู้นำในการให้รางวัลที่มีคุณค่าแก่บุคคลอื่น ความสามารถของผู้นำที่จะตำหนิ ลดตำแหน่ง ไม่ขึ้นเงินเดือน หรือใช้วิธีอื่นในการลงโทษบุคคล ความสามารถของผู้นำที่จะสามารถปลุกเร้าความเคารพความชื่นชมและความจงรักภักดี มักเกิดขึ้นจากคุณสมบัติของบุคคลโดยตรง และทักษะความรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้นำพลังอำนาจนี้จะเกี่ยวพันกับความสามารถของบุคคลผู้บริหารจะมีพลังอำนาจความเชี่ยวชาญมากขึ้นเมื่อได้รับการยอมรับความสามารถ

2. จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยสุด ได้แก่ ความสำเร็จของงาน รองลงมา คือลักษณะของงาน การได้รับการยอมรับการนับถือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับความรับผิดชอบและน้อยที่สุด คือ ความก้าวหน้า ทั้งนี้เพราะ ความสำเร็จของงานอาจเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มโรงเรียน การทำงานที่ประสบความสำเร็จเป็น

ที่พึงพอใจมีผลต่อความสุขที่ทำให้พลังการทำงานมีประสิทธิภาพ ส่วนลักษณะของงานที่ได้มอบหมายให้สอนในรายวิชาที่ตรงตามความรู้ความสามารถและสาขาที่จบมาปฏิบัติงาน เนื่องจากมีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและการได้รับมอบหมายงานที่มีการส่งเสริม พัฒนาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ และทำทนายในการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีการจัดงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในเรื่องการได้รับการยอมรับและการนับถือจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน ความมุ่งมั่นและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถจนเสร็จสิ้นภารกิจมีผลต่อความพึงพอใจทางอารมณ์และความสุขในการทำงาน ส่วนเรื่องความก้าวหน้าที่ได้คะแนนน้อยที่สุดอาจเกิดจากการที่ครูในโรงเรียนมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน 5-10 ปี และ ต่ำกว่า 5 ปีรวมกันได้ 70.40 % จึงมีวิพยะฐานอยู่ในอันดับ ครูผู้ช่วยหรือ ค.ศ.1 ค.ศ.2 เป็นจำนวนมากของโรงเรียน ทำให้วงเงินการเลื่อนเงินเดือนการกำหนดร้อยละสำหรับเลื่อนเงินเดือนตามคำสั่งสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ การเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 04009/ว627 (2562) ของโรงเรียนต่ำ จึงมีผลต่อความพึงพอใจในเรื่องของความก้าวหน้าของบุคลากร และสอดคล้องกับทฤษฎีของ Herzberg's Two-Factors Theory (1966, pp. 3-7) ได้กล่าวว่า ความรู้สึกรวม ๆ ของครูผู้สอนต่อการทำงานในทางด้านดีที่เกิดจากการทำงาน ทำให้ได้รับผลตอบแทนเกิดความพึงพอใจเกิดความรู้สึก กระตือรือร้น มุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน รวมถึงความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

3. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพลังอำนาจทั้งห้าประการที่ถูกกล่าวถึง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งหมายความว่า เมื่อผู้บริหารโรงเรียนใช้พลังอำนาจในการให้รางวัล อำนาจในการขู่บังคับ อำนาจอันชอบธรรม อำนาจการอ้างอิง และพลังอำนาจความเชี่ยวชาญอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษารู้สึกมีความพึงพอใจต่องานที่ทำมากขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติภัทร โสภิตวราทร (2559, น. 87-89) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอขลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอขลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland, D. C. (1961, p. 263) ที่กล่าวว่า บุคคลที่จะทำงานได้ทั้งหมดขององค์การให้สำเร็จลุล่วงไปได้นั้นผู้บริหารต้องบริหารงานเพื่อให้บุคคลอื่น ๆ ทำงานเพื่อองค์การ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีพลังอำนาจในการบริหาร ฉะนั้นพลังอำนาจจึงเป็น

องค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นผู้นำ ส่วนการใช้พลังอำนาจอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำแต่ละคนที่จะสามารถทำให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อพิจารณาพบว่า การใช้พลังอำนาจจะมีอยู่ 2 ข้อที่ได้คะแนนระดับปานกลาง ในด้านพลังอำนาจในการให้รางวัล ในข้อผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเป็นธรรม และในด้านพลังอำนาจในการขู้งับผู้บริหารลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเสมอภาคกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารใช้พลังอำนาจในด้านนี้น้อยผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการให้รางวัลความดีความชอบอย่างยุติธรรมโปร่งใสและสม่ำเสมอ สำหรับผู้ที่มีผลงานประจักษ์ โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เพราะถ้าผู้บริหารรู้จักการเป็นผู้ควบคุมทรัพยากรซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าของผู้อื่นย่อมมีอำนาจเหนือผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้นำ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานตามคำสั่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความพึงพอใจในด้านความสำเร็จของงานมากที่สุด และด้านที่พึงพอใจน้อยที่สุดจากการทำแบบสำรวจ คือ ด้านความก้าวหน้า แสดงให้เห็นว่าครูและบุคลากรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจน้อยในด้านความก้าวหน้า ผู้บริหารจึงควรให้ความสนใจมากขึ้นโดยเฉพาะด้านเงินเดือนและสวัสดิการ เพราะในปัจจุบันค่าครองชีพในการดำรงชีวิตประจำวันนั้นมีแต่จะสูงขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้ครูต้องหารายได้เสริม อาจเกิดการเบียดบังเวลาราชการซึ่งส่งผลถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้

3. จากผลการวิจัย พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย ความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลางทุกค่า แสดงให้เห็นว่า การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กัน ฉะนั้น พลังอำนาจที่ใช้อย่างเหมาะสมและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียนมีผลต่อความพึงพอใจของครูและบุคลากรได้ในหลายด้าน ข้อดีบางประการของพลังอำนาจที่มีผลต่อความพึงพอใจของครู เช่น การพลังอำนาจที่ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและประสานงานสามารถสร้างความพึงพอใจในครู เนื่องจากความร่วมมือและการทำงานร่วมกันมีโอกาสส่งผลทำให้งานที่ดีขึ้น การใช้พลังอำนาจที่ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความรู้สึกรักของความสำเร็จสามารถสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจในครู ทั้งนี้ทั้งนั้น การใช้พลังอำนาจในทางที่สนับสนุนและสร้างสรรค์สามารถเป็น

ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูในการทำงาน การบริหารโรงเรียนที่มีสัมพันธ์ที่ดีและสนับสนุน สามารถช่วยสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้ครูรู้สึกมีความสุขและพึงพอใจในการทำงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเพื่อให้ศาสตร์ของการบริหารมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นสมควร ได้มีการศึกษาค้นคว้าต่อไปนี้

1. เพื่อให้การวิจัยมีความครอบคลุมและมีนัยสำคัญที่สุด ควรมีการศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เป็นครู และบุคลากร สังกัดหน่วยงานอื่นเพิ่มเติมเพราะว่ามีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้บริหารข้าราชการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตอื่น สำนักงานเทศบาลต่าง ๆ จะช่วยให้เราได้ ภาพที่แท้จริงและแม่นยำเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาในทางที่หลากหลายขึ้น การศึกษากลุ่มประชากรที่หลากหลาย และการครอบคลุมของข้อมูลจะช่วยให้การวิจัยมีความหลากหลายทางวิชาการและสามารถนำไปใช้ใน สถานการณ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายกรณี เช่น ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ และได้รับรางวัลดีเด่นด้านต่าง ๆ หรือผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับ จากสังคม เป็นต้น เพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาจาก ผู้ได้บังคับบัญชาตามสภาพความเป็นจริง

3. การศึกษานี้เป็นการวิจัยที่ใช้วิธีการเชิงปริมาณเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งถัดไปนั้น ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อการเข้าถึงข้อมูลที่ ลึกซึ้งและการทบทวนองค์ความรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การเข้าใจและวิเคราะห์เหตุผลหลัง ความสัมพันธ์ทางปริมาณที่ได้พบในการศึกษาปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ การศึกษาเชิงคุณภาพยังช่วยเพิ่มความ หลากหลายและครอบคลุมของข้อมูลเพื่อให้ได้ภาพที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). การเลื่อนเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. ศธ 04009/ว629.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563) การกำหนดกรอบอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครู

โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กฤติภัทร โสภิตวราทร. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขต อำเภอลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาคันทรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร

การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- ชาลิตา วงศ์ใหญ่ และอดุลย์ วังศรีคุณ. (เมษายน 2565). การศึกษาความสัมพันธ์การใช้พลังงานอำนาจของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร.
Journal of Roi Kaensarn Academi มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 7(4) หน้า 258-273.
- ณธิตา โกรทินธาคม และสายสุดา เตียเจริญ. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562). การใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารกับ
ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. *วารสารการบริหาร
การศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2) หน้า 665-671.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เพ็ญศรี คมขำ. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังงานของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจ
ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรี*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
นอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- วาสนา ดิษฐ์ประดับ. (2564). *ใช้อำนาจของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สมหมาย อ้าดอนกลอย. (มกราคม-มิถุนายน 2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสาร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 7(1), หน้า 1-7.
- อิทธิฤทธิ์ กลิ่นเดช. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีกับการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- French, J. R. P., Jr., & Raven, B. (1959). *The bases of social power*. Ann Arbor: University of
Michigan.
- Herzberg, F. (1966). *Work and the Nature of Man*. Cleveland: World Publishing Company.
- Herzberg, F. (January–February 1968). One more time: How do you motivate employees?
Harvard Business Review, 46(1), pp. 109-120.
- Homans, G.C. (1974). *Social Behavior Its Elementary Forms*. Revised ed. New York: Harcourt
Brace Jovanovich
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607–610.
- Maslow, A.H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50, pp. 370 - 396.
- McClelland, D. C. (1961). *Power: The inner experience*. New York: Irvington.

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

Educational Institution Administration in the 21st Century that Affects the Efficiency of
Teachers' Work in Educational Institutions under the Prachuap Khiri Khan Primary
Educational Service Area Office 2

วรัถต์หทัย ศรีภิญโญโชค¹ และพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกุล²

Varathatai Sripinyochok¹ and Pongkrit Nampaponangkul²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี^{1,2}

E-mail: Ply.mc.22@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และ(2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ศึกษา จำนวน 289 คน รวมทั้งผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ เกลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประสิทธิภาพ ผู้บริหารและครู

Abstract

This research has four objectives: (1) to analyze the level of educational institution administration in the 21st century that affects the performance of teachers in educational institutions under the Prachuap Khiri Khan primary educational service area office 2 and (2) to

analyze academic administration in the 21st century of school under the Office of Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area 2. This research is a qualitative research. The samples were 289 administrators teachers and educational personnel in schools under the Prachuap Khiri Khan primary educational service area office 2. The data obtained were analyzed by means of a questionnaire with a 5-level rating scale. The statistics used for the data analysis included percentage mean standard deviation one-way analysis of variance (ANOVA) was used to test the F-test. The results of the research found that.(1) the level of educational institution administration in the 21st century that affects the performance of teachers in educational institutions under the Prachuap Khiri Khan primary educational service area office overall and each aspect is at a high level (2) The results of comparison educational institution administration in the 21st century affects the performance of teachers in educational institutions under the Prachuap Khiri Khan primary educational service area office 2 classified by work experience and current position with different were significantly different at the .05 level.

Keywords: Educational institution administration in the 21st century, performance, school director and teachers

บทนำ

สถานศึกษาในปัจจุบัน มีความต้องการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยตรงในการจัดการเรียนการสอน สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันได้ดี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทำให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมักได้ยินจากคำกล่าวที่ว่า เด็กไทยในยุคปัจจุบันจะต้องดีกว่าก่อน (ดีเก่ง มีสุข) ไม่เพียงแต่เก่งเพียงอย่างเดียว แต่ต้องนำความรู้ที่มีนั้นไปใช้ในทางที่ถูกต้องและไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น อันจะส่งผลเสียต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญยิ่งต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา มีกระบวนการจัดการวางแผนรับมือกับสภาพปัญหาที่เข้ามาเป็นผลกระทบในสถานศึกษา โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2563, น.23)

คริสต์ศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าเริ่มตั้งแต่เข้าสู่คริสต์ศตวรรษที่ 21 เมื่อปีพุทธศักราช 2544 นั้น การศึกษาของไทยได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์จากอดีตที่ให้ครูเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Facebook Line YouTube

เป็นต้น ในปัจจุบันครูมีบทบาทน้อยลงการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ครูไม่ต้องสอนแต่นักเรียนต้องเรียนเอง ครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (Facilitate) ให้ผู้เรียนได้ลงมือเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยครูเป็นผู้แนะนำและช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ (วิจารณ์ พานิช, 2562, น. 15 - 20) ซึ่งคุณภาพของผู้เรียนจะเกิดจากความพร้อมในเรื่องสติปัญญา และสภาพแวดล้อม โดยครูต้องมีเทคนิคและกระบวนการที่หลากหลาย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ไปด้วยความราบรื่น ส่งผ่านไปยังครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องก้าวตามให้ทันกับสิ่งใหม่ ๆ เปิดใจและรับฟังความคิดเห็นของบุคคลในยุคใหม่ ซึ่งถือเป็นวิวัฒนาการทางความคิดและหากปราศจากการร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษานั้นไม่สามารถทำให้งานบรรลุผลได้ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการบริหารจัดการร่วมกัน โดยผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ควบคุมคุณธรรมจริยธรรม มีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานและสามารถจัดการกับความขัดแย้งได้โดยใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจ เพื่อลดความขัดแย้งนั้น (วิโรจน์ สารรัตน์, 2566, น.30)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เป็นองค์กรทางการศึกษาที่ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 มาตรา 33 วรรคสอง “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภามการศึกษามีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 256) และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2560 ข้อ 6 ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 9 กลุ่ม 1 หน่วยตรวจสอบภายใน ซึ่งสถานการณ์ทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ประกอบด้วยสถานศึกษาในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 89 โรงเรียน จำนวนบุคลากรในสังกัดรวมทั้งสิ้น 1,040 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2, 2566, น.19 - 24) ผลสำเร็จทางการศึกษาเกิดขึ้นจากการกำหนดและจัดทำนโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานความต้องการของท้องถิ่น โดยมีเขตพื้นที่บริการจำนวน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกุยบุรี อำเภอสามร้อยยอด อำเภอปราณบุรี และอำเภอหัวหิน

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการใช้ความรู้ ทักษะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จสามารถก้าวไปสู่การ

เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายและความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาความหมายและความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีนักวิชาการทางการบริหารการศึกษาซึ่งประกอบไปด้วยจันทราณี สงวนนาม (2563, น.23), แพรดาว สอนองผัน (2561, น.151), ภารดี อนันต์นาวิ (2563, น.3), นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2564, น.47), แฮริงตัน (Harrington, 1996, p. 251), และวรูม และเดซี (Vroom & Edward, 2020, p.223) สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความรู้ ความสามารถที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมี และได้รับการพัฒนาอยู่เสมอจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการวางแผน กำหนดนโยบาย ประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือภายในหน่วยงาน ซึ่งการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ความสำคัญและมีบทบาทให้การพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมุ่งพัฒนาทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตน และแสดงบทบาทความเป็นผู้นำสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษาได้

หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา มีนักวิชาการ ซึ่งประกอบไปด้วยบดินทร์ วิจารณ์ (2562, น.35) วรูม และเดซี (Vroom & Edward, 2020, p. 223) ยนต์ ชุ่มจิต (2563, น.76 - 83) ภารดี อนันต์นาวิ (2563, น.113) และแฮริงตัน (Harrington, 1996, p. 251) สรุปได้ว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม เกิดแรงจูงใจในการทำงานกระตือรือร้น และมุ่งมั่นที่จะทำงาน เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน รวมถึงความสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้ ความสามารถ หมายถึง องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับการเรียนรู้ มีลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เป็นความชำนาญในการปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จ โดยการพัฒนาตนเองให้มีความทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถวางแผนในกระบวนการเรียนรู้ สู่การบูรณาการศาสตร์แขนงต่าง ๆ และการเข้าถึงบริบทของชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารต้องสร้างความแปลกใหม่ในการดำเนินงานตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป ด้วยการรับฟังคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์ และอาศัยการใช้หลักการและเหตุผล ทำให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. มีคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ธรรมะที่เป็นความดีและหน้าที่ที่บุคคลควรประพฤติ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รู้จักหน้าที่มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจ ความปรารถนาดี มีน้ำใจต่อกัน มีความยุติธรรม และความเหมาะสม ซึ่งจะทำให้การทำงาน รวมถึงการสื่อสารที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

3. แรงจูงใจในการทำงาน หมายถึง ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมาย โดยอาศัยการจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ ในบางครั้งอาจจะต้องมีสิ่งเร้าใจหรือความกดดัน จากความคาดหวังที่เข้ามามีส่วนร่วมสำคัญในการทำงานเหล่านั้นให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน หากผู้ปฏิบัติงานได้รับการตอบสนองต่อความต้องการทั้งภายในและภายนอกมากพอจนเป็นที่พึงพอใจ การปฏิบัติงาน ก็ย่อมสำเร็จลุล่วงไปได้ และก่อให้เกิดผลดีด้วยเช่นเดียวกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระปลัดสมควร ปญญาวิโร (2561, น. 256) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 87.4 รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.2 ตามลำดับ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 69.3 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 28.4 ตามลำดับ และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 1 - 5 ปี ลงมา คิดเป็นร้อยละ 40.5 ตามลำดับ

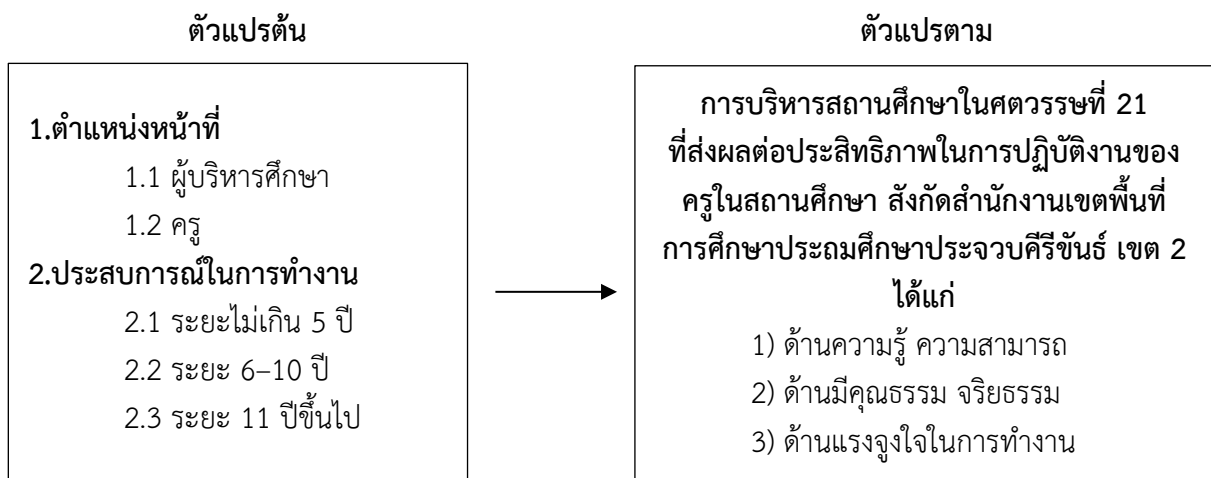
เสาวภา พรเสนาะ (2561, น.36 - 42) ได้ศึกษาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า 1) การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุญวารีย์ เสวตวงศ์สกุล (2561, น.187 - 194) ได้ศึกษาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ประเด็นการบริหาร

ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการศึกษาและการสอน รองลงมาคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความคิดรวบยอด โดย 1) จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารไม่แตกต่างกัน 2) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) จำแนกตามประสบการณ์ในการอบรมเชิงบริหารต่อปีของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ศึกษาจากแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, น.258) ยนต์ ชุ่มจิต (2563, น.76 - 83) กมลรัฐ อินทรทัศน์ (2563, น.89) วรูม และเดซี (Vroom & Edward, 2020, p.223) และแฮริงตัน (Harrington, 1996, p.251)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 1,040 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2, ประจำปี 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 289 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ความสามารถ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ 3) ด้านแรงจูงใจในการทำงาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย (John W. Best อ้างในพอรุ่ง แสงนวล, 2563, น.101)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของครูในสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับการ ยอมรับ	ลำดับ
1. ด้านความรู้ ความสามารถ	3.68	0.61	มาก	1
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.59	0.65	มาก	3
3. ด้านแรงจูงใจในการทำงาน	3.63	0.62	มาก	2
สรุปภาพรวม	3.63	0.62	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความรู้ ความสามารถ รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจในการทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรมตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของครูในสถานศึกษา	ตำแหน่งหน้าที่				t	Sig.
	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านความรู้ ความสามารถ	3.88	0.45	3.64	0.63	2.482	0.00*
2. ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม	3.77	0.39	3.55	0.69	2.189	0.00*
3. ด้านแรงจูงใจในการทำงาน	3.80	0.39	3.60	0.66	2.026	0.00*
ภาพรวม	3.82	0.38	3.60	0.62	2.375	0.00*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของครู	ประสบการณ์ ในการทำงาน	ผลรวม กำลังสอง (SS)	องศาแห่ง อิสระ (df)	ผลรวมกำลัง สองเฉลี่ย (MS)	F	Sig.
1. ด้านความรู้ ความสามารถ	ระยะไม่เกิน 5 ปี	11.99	2	5.99	17.93	0.00*
	ระยะ 6-10 ปี	95.63	286	0.33		
	ระยะ 11 ปีขึ้นไป	107.63	288			
2. ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม	ระยะไม่เกิน 5 ปี	9.01	2	4.50	11.13	0.00*
	ระยะ 6-10 ปี	115.80	286	0.40		
	ระยะ 11 ปีขึ้นไป	124.82	288			
3. ด้านแรงจูงใจในการ ทำงาน	ระยะไม่เกิน 5 ปี	10.27	2	5.14	14.19	0.00*
	ระยะ 6-10 ปี	103.53	286	0.36		
	ระยะ 11 ปีขึ้นไป	113.81	288			
ภาพรวม	ระยะไม่เกิน 5 ปี	10.38	2	5.19	16.24	0.00*
	ระยะ 6-10 ปี	91.44	286	0.32		
	ระยะ 11 ปีขึ้นไป	101.83	288			

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้นจะต้องวิเคราะห์ว่าค่าเฉลี่ยคู่ไหนที่แตกต่างกัน หรือทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Multiple Comparisons) ต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพ	ประสบการณ์ใน การทำงาน	\bar{x}	ประสบการณ์ในการทำงาน		
			ระยะไม่เกิน 5 ปี	ระยะ 6-10 ปี	ระยะ 11 ปี ขึ้นไป
1. ด้านความรู้ ความสามารถ	ระยะไม่เกิน 5 ปี	3.81		0.39*	-0.05
	ระยะ 6 – 10 ปี	3.41			-0.44*
	ระยะ 11 ปีขึ้นไป	3.86			
2. ด้านมีคุณธรรม จริยธรรม	ระยะไม่เกิน 5 ปี	3.68		0.32*	-0.06
	ระยะ 6 – 10 ปี	3.36			-0.39*
	ระยะ 11 ปีขึ้นไป	3.75			
3. ด้านแรงจูงใจใน การทำงาน	ระยะไม่เกิน 5 ปี	3.74		0.35*	-0.06
	ระยะ 6 – 10 ปี	3.39			-0.42*
	ระยะ 11 ปีขึ้นไป	3.81			
รวม	ระยะไม่เกิน 5 ปี	3.75		0.36*	-0.06
	ระยะ 6 – 10 ปี	3.38			-0.42*
	ระยะ 11 ปีขึ้นไป	3.81			

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมพบว่า การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระยะ 6-10 ปี มีค่าเฉลี่ยของระดับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ โดยภาพรวมแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระยะไม่เกิน 5 ปี และระยะ 11 ปีขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระยะไม่เกิน 5 ปี เมื่อเทียบกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระยะ 11 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความรู้ ความสามารถ รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจในการทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรม

ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ โดยมุ่งแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีความทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าถึงบริบทของชุมชนรับฟังคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์อาศัยหลักการใช้เหตุและผล มีความกระตือรือร้น สร้างแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างทุ่มเท ส่งเสริม สนับสนุนความต้องการทั้งภายใน และภายนอก แสดงบทบาทความเป็นผู้นำ และสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลรัฐ อินทรทัศน์ (2563, น.92) กล่าวถึง ปัจจัยที่ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพไว้ 5 ข้อ ได้แก่ 1) การทำตัวให้เป็นคนงานที่ดีมีความรู้ ความสามารถ 2) การรักษาคูณธรรม จริยธรรม มีมารยาทและระเบียบ วินัยในที่ทำงาน 3) การสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจในที่ทำงานที่ดี 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดี 5) การสื่อสารในองค์กร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรจะต้องมี ความรู้ ความสามารถ มีแรงจูงใจในการทำงาน และมีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. การเปรียบเทียบระดับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสถานศึกษา โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

2.1 จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสถานศึกษา ภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำ และมีคุณธรรม จริยธรรม มีการพัฒนาตนเองให้ก้าวทันเทคโนโลยี สามารถใช้การสื่อสารและสร้างเครือข่ายชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงานในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ พระปลัดสมควร ปณฺญาวชิโร (ปลื้มสุด) (2561, น.113) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 87.4 รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.2 ตามลำดับ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 69.3 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 28.4 ตามลำดับ และสอดคล้องกับเสาวภา พรเสนาะ (2561, น.36 - 42) ได้ศึกษาการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัด จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูและบุคลากรที่

ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลวรรณ พ้อคำซ่าง และรัตนา กาญจนพันธุ์ (2564, น.145) เรื่องการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดสมควร ปญญาชีโร (ปลื้มสุด) (2561, น.259) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูอาจขาดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ ความมีน้ำใจ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสถานศึกษา จึงทำให้ผลการวิจัยด้านคุณธรรม จริยธรรมมีผลเฉลี่ยต่ำสุด แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การมีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่นนั้น จะส่งผลให้การปฏิบัติงานร่วมกันในสถานศึกษาประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยคิดว่าควรศึกษาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในด้านของทักษะการบริการต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการบริหารสถานศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลรัฐ อินทรทัศน์. (2563). ปัจจัยที่ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. อดุธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- กระทรวงการศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2). กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2563). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บึก พอยท์.
- นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์. (2564). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บดินทร์ วิจารณ์. (2562). การจัดการความรู้สู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

- บุญยวีร์ เศรษฐวงศ์สกุล. (มกราคม-พฤษภาคม 2561). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 11(53), หน้า 187-194.
- พระปลัดสมควร ปญญาวิชโร (ปลื้มสุด). (2561). *การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พอรัฐ แสงนวล. (มีนาคม-พฤษภาคม 2563). การบริหารความเสี่ยงกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 9. *วารสารศิลปะการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี*, 4(17), หน้า 101.
- แพรวดาว สอนงผัน. (กรกฎาคม-ตุลาคม 2561). การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 8(3), หน้า 151.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2563). *หลักการและแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี: มนตรี.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2563). *การพัฒนาครูด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสาธิตสาสน์วิเทศคลองหลวง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- วิจารณ์ พานิช. (2562). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มูลนิธิสคสรี – สุขศึกษาศาสตร์
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2566). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีศึกษาคณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสิทธิ์.
- วิไลวรรณ พ่อคำช้าง และรัตนา กาญจนพันธ์. (ธันวาคม-มีนาคม 2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตปายมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารวิชาการร้อยแก่นสาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 3(2), หน้า 145.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2566*. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เสาวภา พรเสนาะ. (2561). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- Harrington Emerson, R.C. (1996). *Organization's Structure and its Goals*. New York: Elsevier Scientific
- Vroom, H.V. & L. Edward L.D. (2020). *Management and motivation*. New York: Penguin Book.

การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

Participation in School Administration by the Basic Education Commission under the
Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 2

วรารัตน์ กันเมือง¹ และพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกุล²

Wararat Kanmuang¹ and Pongkrit Nampaponangkul²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Wararat0826396352@gmail.com¹, Pongkrit4518@gmail.com²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตัวแปร อาชีพ และระดับการศึกษา และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 329 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคลากร และด้านการบริหารงานงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตัวแปร อาชีพ และระดับการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) แนวทาง การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน มีส่วนร่วมในการรับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณในแต่ละปี มีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาสอนในสถานศึกษา จัดทำข้อมูลสารสนเทศ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสารของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การบริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research has the following objectives: (1) To study the level of participation in school administration by the Basic Education Commission. (2) To compare the participation in school administration by the Basic Education Commission, classifying variables by occupation and educational level. and (3) to study the guidelines for participation in school administration by the Basic Education Commission. Under the Suratthani Primary Educational Service Area Office, Area 2 Conduct research by collecting data from The Basic Education Commission consisted of 329 people by sampling using a table of Krejcie and Morgan Data were analyzed by finding averages, percentages, means, and standard deviations. and one-way analysis of variance Research results include: (1) The level of participation in school administration by the Basic Education Commission was found to be at a high level overall. Arranged in order: Academic administration has the highest average, followed by general administration Personnel management and budget management has the lowest average (2) Results of the comparison of participation in school administration by the Basic Education Commission. Under the jurisdiction of the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 2, categorizing the variables, occupation and educational level, found that overall they were not significantly different at the .05 level. and (3) Guidelines for participation in school administration by the Basic Education Commission found that they should participate in the preparation of the school curriculum. To meet the needs of the school and community Participate in knowing the details of the budget each year. Participate in determining qualifications for recruiting individuals to teach in educational institutions. Prepare information and publicize news about educational institutions

Keywords: Participation school, administration school, basic education commission

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา และให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและ

ได้มาตรฐานสากล (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560, น. 14) ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตราที่ 9 กำหนดว่า การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น และมาตรา 29 กำหนดว่า ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการพัฒนาผู้เรียนอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา, 2562, น. 8 - 10)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกฎกระทรวงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงาน ทั่วไป โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา เน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, น. 29) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ไว้ว่า ให้สถานศึกษาหรือกลุ่มสถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการศึกษา เป็นมาตรการกระจายอำนาจ ให้สถานศึกษา สถานศึกษาหรือกลุ่มสถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาครอบคลุม ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงาน ทั่วไป ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่ตอบสนองความต้องการ ของประชาชนและพื้นที่ ส่งเสริม สนับสนุน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสาธารณชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ (Accountability) ในการบริหารจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนได้รับการกล่าวถึงและนำไปปฏิบัติมากขึ้นในประเทศไทยจากแรงกดดัน และความต้องการของภาคประชาชน หากนับจากอดีตถึงปัจจุบันการมีส่วนร่วมของประชาชน ในประเทศไทย ยังประสบปัญหาในทางปฏิบัติ ทำให้กระบวนการและผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนมักไม่ได้รับการ ยอมรับจากประชาชน ดังนั้นการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น จากการมีส่วนร่วมของ ประชาชนรวมถึงแนวทางการ พัฒนาการกระบวนการดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จ จึงนับว่ามีความจำเป็นต่อสังคมไทย การมีส่วนร่วมเป็น กระบวนการทางสังคมที่ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้ามามีส่วนใน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การ วิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบ ผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใด อันเป็นการ แก้ไขปัญหาของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการป้องกัน แก้ไข และจัดการได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2556, น. 123) การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการ วิธีการที่หน่วยงานหรือองค์กร กำหนดให้ บุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล ชมรมหรือองค์กร เพื่อช่วยเหลือ การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พื้นที่ จังหวัด ภูมิภาคและระดับชาติ ด้วยการส่งเสริมเสนอแนะ ทำนุบำรุงรักษา พัฒนา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ทั้งในด้านการวางแผน การปฏิบัติการและการติดตามผล การดำเนินงานตามแผนและนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, น. 7)

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือตัวแทนของชุมชน ประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสำคัญและ จำเป็นอย่างยิ่งในการกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงาน ร่วมกับสถานศึกษาทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมในการบริหาร สถานศึกษาการดำเนินงานในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้ตามกรอบที่ กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วม เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและประเทศ ซึ่งในปัจจุบันคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เข้าใจบทบาทอย่างแท้จริง และไม่มีหน้าที่หรือบทบาท ที่ชัดเจน เป็นสาเหตุให้ไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ อามรรัตน์ บุตรพรม, (2561, น. 62-64) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพระนคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ได้ทำการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารบุคคล ด้านบริหารงบประมาณ และ ด้านการบริหารงานทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 สถานศึกษาทั้งหมด 179 โรงเรียน ในฐานะที่เป็น หน่วยงานพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาเพื่อให้การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผู้เรียนมี ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้วิถีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เน้นการสร้างโอกาสให้ เด็กวัยเรียน และผู้เรียนทุกคนเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นมาตรฐานเสมอกัน จากแผนพัฒนา การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563 – 2565 กำหนดให้มีมาตรการและแนวทางการดำเนินการที่สำคัญคือการ สร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้

สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยยึดหลักการธรรมาภิบาล และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดความตระหนักในความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความมีประสิทธิภาพในการบริหาร และการจัดการศึกษาจะต้องมีความเข้มแข็งในทุก ๆ ด้านเพื่อลดปัญหา และอุปสรรคต่อการบริหารจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 มีปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนที่แท้จริง ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งและเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เข้าใจบทบาทอย่างแท้จริง และไม่มีหน้าที่หรือบทบาทที่ชัดเจนเท่าที่ควร เป็นสาเหตุให้ไม่สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้วยสาเหตุและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ต่อการบริหารงานโรงเรียน ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแผนปฏิบัติการ นโยบายต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตัวแปร อาชีพ และระดับการศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

วรรณกรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ประกอบด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น. 7) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการ วิธีการที่หน่วยงานหรือองค์กร กำหนดให้บุคคลหรือกลุ่มคนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล ชมรมหรือองค์กร เพื่อช่วยเหลือการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา พื้นที่ จังหวัด ภูมิภาคและระดับชาติ ด้วยการ

ส่งเสริมเสนอแนะ ทำนุบำรุงรักษา พัฒนา ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ทั้งในด้านการวางแผน การปฏิบัติการและการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนและนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ

ปราวณี สุรสิทธิ์ (2564, น. 208) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นพัฒนาต้องมีความคิดอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งศรัทธาในตัวประชาชน มีความเชื่อในคุณค่า และศักยภาพของมนุษย์ ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนกัน จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้านความยุติธรรมและอย่างบุคคลมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนผู้หนึ่ง
2. บุคคลแต่ละคนมีสิทธิและสามารถกำหนดวิธีการดำรงชีวิตของตนในทิศทางที่ต้องการ
3. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาส ย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม และพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้
4. มนุษย์ทุกคนพึงพลังที่จะสร้างสรรค์ความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ และความคิดใหม่ ๆ ที่ซ่อนเร้นอยู่ และพลังความสามารถเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ได้ ถ้าได้รับการพัฒนา
5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของชุมชนเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชนและรัฐ

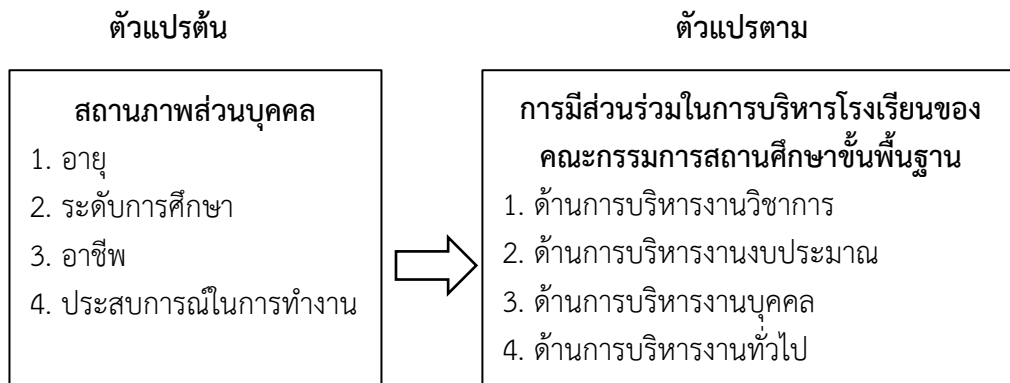
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2556, น. 23) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน หรือผู้บริหารร่วมกับคณาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพผ่านการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่ การปกครองนักเรียนให้เป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

สุदारัตน์ เหมาะสมาน (2561, น. 14) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาไว้ว่าเป็นการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาทักษะความรู้ และสั่งสม ประสบการณ์กำหนดเป้าหมาย และการวางแผนในการทำงาน นำมาซึ่งความสำเร็จลุล่วงในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพของ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 2,247 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2, 2566, น. 12)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan, (1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 329 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อาชีพ และระดับการศึกษา มีลักษณะแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert (Method of Summated Rating the Likert Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่มีโครงสร้างและเนื้อหาที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน
2. นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่างเป็นแบบสอบถาม กำหนดคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือในการตรวจสอบเครื่องมือ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์ (Index of Item-objective Congruence : IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
6. ผลการตรวจสอบโดยหาค่า IOC (Index of Item-objective Congruence) ของแต่ละข้อพบว่า อยู่ระหว่าง 0.80-1.00
7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการทดลองนั้นมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งรายด้านและทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .952
8. ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับที่สมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) (บุญชุม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตาม อาชีพ และระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการทดสอบ LSD
4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจับประเด็นสำคัญและข้อเสนอแนะและนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

สรุปผลการศึกษา

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคลากร และด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ
2. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตัวแปร อาชีพ และระดับการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอาชีพ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรมีส่วนร่วมในการรับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับ งบประมาณในแต่ละปีของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคลากร ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาสอนในสถานศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา และด้านการบริหารงานทั่วไป ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสารของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคลากร และด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันองค์กร ชุมชน และสังคมเริ่มตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งภาครัฐยังมีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา โดยยึดหลักให้มีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ทั้งภาครัฐและเอกชนสถานประกอบการต่าง ๆ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จึงต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย โดยเน้นให้ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้ชุมชนได้มีอิสระเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปราณี สุรสิทธิ์, (2564, น. 208) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้พัฒนาต้องมีความคิดอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งศรัทธาในตัวประชาชน มีความเชื่อในคุณค่าและศักยภาพของมนุษย์ สอดคล้องกับแนวคิดของ จอมพงศ์ มงคลวนิช, (2564, น. 45) ที่กล่าวถึง ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม คือ ทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความหลากหลาย เป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะเป็นการระดมแนวคิดจากบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งความรอบรู้ และประสบการณ์ ขจัดปัญหา มิให้มีการดำเนินนโยบายใด ๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมาก หรือน้อยเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้ ก่อให้เกิดการประสานที่ดี ทำให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่นและมี ประสิทธิภาพ มีการรวมตัวกันของบุคคลเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังเข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ดา ม่วงเทศ, (2563, น. 68-69) ได้ศึกษา การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ที่พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัสกร มหารวรรณ, (2564, น. 7-8) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.85, S.D.=0.77)

2. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำแนกตัวแปร อาชีพ และระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัสกร มหาวรรณ, (2564, น. 7-8) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่พบว่า การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านอาชีพ มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ที่ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวรรณ ศรีแก้ว (2564) ได้ศึกษา การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามแบบอัยาศัยจังหวัดลำพูน ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาในการบริหารงานของสถานศึกษา จำแนกตามด้านอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน การประชุม เพื่อเสนอแนะในเรื่องต่าง ๆ ด้านการบริหารงานงบประมาณ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วมในการรับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับ งบประมาณในแต่ละปีของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับการสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาสอนในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา และด้านการบริหารงานทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสารของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.รัตน์ ฮามพิทักษ์, (2562, น. 118) ได้ศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน พบประเด็นสำคัญ 3 ประการคือ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และบทบาทอย่างเต็มที่ตามกฎหมาย ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางระดมทรัพยากรต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายและสถานศึกษาต้องให้บริการกับชุมชนอย่างเสมอภาค

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา กำหนดเป้าหมาย แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกำหนดบทบาทของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานภายในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย
2. สถานศึกษาควรประสานงาน ควรเปิดโอกาสให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการควบคุมการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษาด้านงบประมาณมีความถูกต้องโปร่งใสตรวจสอบได้และมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้า มามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะด้านบริหารงานวิชาการ ที่มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินชีวิตของนักเรียน
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเห็นถึงความสำคัญต่อการเรียนรู้และเข้าใจในสถานศึกษาให้มากขึ้นต้องให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และตระหนักถึงศักยภาพของสถานศึกษา เพื่อลดปัญหาการบริหารสถานศึกษาได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. จัดอบรม สัมมนา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อร่วมกันเรียนรู้ เข้าใจหลักการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้านสถานภาพของสถานศึกษา
2. การสร้างเจตคติที่ดีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
3. การสร้างความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านให้เห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหารต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมโดยตรงในการบริหารสถานศึกษาและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างบุคลากร
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร สถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา นำผล การศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กานต์ดา ม่วงเทศ. (2563). *การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2564). *การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน : การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีสยาม.
- จุฑารัตน์ ชมพันธ์. (2556). การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ในบริบทประเทศไทย. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 8(1), หน้า 123 – 140.
- ดรัรัตน์ ฮามพิทักษ์ (2562 ; กรกฎาคม - กันยายน) แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 16(742562), หน้า 118 – 130.
- นภัสกร มหาวรรณ. (2564). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก เขต 2. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(9) หน้า 1 - 12.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2564). *การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อการสื่อสาร*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- มะลิวรรณ ศรีแก้ว. (2564). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามแบบอัธยาศัยจังหวัดลำพูน. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2563*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รายงานการศึกษารูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วมและสมัชชาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุดารัตน์ เหมาะสมาน. (2561). การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

อามรรัตน์ บุตรพรม. (2561). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพระนคร สังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ
ของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

Teacher Participation in the Management of the Student Support System according to
the Quality Cycle of Opportunity Extension School,

Muang District, Samutsakhon Province

วันเพ็ญ ชื่นสุวรรณ¹ และพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ²

Wanpen Cheansuwan¹ and Pongsuwan Srisuwan²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Wanpen.che@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครตามขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณประเภทเชิงเปรียบเทียบสาเหตุ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 181 คน ใช้ตารางของ Krejcie and Morgan โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิโดยเทียบสัดส่วนประชากรแต่ละสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบกำหนดข้อเลือกตอบ ลักษณะคำถามปลายปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบสถิติทดสอบ t-test แบบ Independent และสถิติทดสอบ F-test (One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของครูในการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ (2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมไม่แตกต่างกันตามขนาดสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของครูตามประสบการณ์ในการทำงานมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของครู การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วงจรคุณภาพ

Abstract

The purposes of this study were (1) To analyze the participation of teachers in managing support systems for assisting students within the quality cycle of expanded opportunity schools in the Mueang district, Samut Sakhon province and (2) To compare teacher involvement in managing support systems for assisting students within the quality cycle of expanded opportunity schools in the Mueang district, Samut Sakhon province, based on the size of educational institutions and work experience. This research adopts a quantitative, comparative, and causal-comparative research design. Data were collected from the sample comprises 181 teachers from expanded opportunity schools in the Mueang district, Samut Sakhon province, selected through stratified random sampling based on the population proportions of each school by using. The data collection tool is a questionnaire with closed-ended multiple-choice questions. The statistical analysis includes frequency, percentage, mean, standard deviation, independent t-test, and one-way ANOVA. Results that the findings indicate that The study findings reveal that (1) overall, teacher involvement in managing support systems for assisting students within the quality cycle of expanded opportunity schools in the Mueang district, Samut Sakhon province, is high in all aspects. (2) there is no significant difference in the overall participation of teachers in managing support systems for students in the quality assurance cycle of expanding opportunities schools in the Mueang district, Samut Sakhon province, based on the size of the educational institutions. However, there is a significant difference in the level of teacher participation based on work experience at a significance level of .05.

Keywords: Teacher participation, student support system management, quality cycle

บทนำ

การพัฒนาให้นักเรียนเพื่อให้พวกเขาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในด้านต่าง ๆ เช่น สุขภาพร่างกาย จิตใจ ประสิทธิภาพทางสติปัญญา ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ จริยธรรมคุณธรรม และวิถีชีวิตที่มีความสุขตามที่สังคมต้องการ เป็นเรื่องสำคัญในปัจจุบัน เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีการสื่อสารมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ อีกทั้งยังมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และปัญหาครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายจิตใจของนักเรียน ดังนั้น การป้องกันและการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามเป้าหมาย จึงต้องได้รับการร่วมมือจาก

หลายฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรทุกคนในโรงเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิตได้ผลักดันการพัฒนานักเรียน โดยมีแนวทางในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ สถานศึกษาต้องกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการดูแลคุ้มครองป้องกันอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และกระบวนการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและควบคุมงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบผลลัพธ์ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) กล่าวคือ ขั้นตอนแรกจะเริ่มต้นด้วยการวางแผน จากนั้นจะดำเนินการตามแผนที่ได้วางไว้ และตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ หากผลลัพธ์ไม่ตรงตามที่คาดหวังจะต้องทำการปรับปรุงแผนต้นฉบับ และทำซ้ำกระบวนการ PDCA ใหม่อีกครั้ง โดยกระบวนการนี้จะเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ ทำให้เกิดการปรับปรุงงานและประสิทธิภาพที่มีคุณภาพสูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น เมื่อมีการบริหารงานระบบดูแลโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) นั้นเทียบเท่ากับการสร้างความเชื่อถือในคุณภาพการบริหารงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างมาก

สภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่ชุมชนอุตสาหกรรมมีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สภาพประชากรส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัดและแรงงานต่างด้าว นักเรียนมีฐานะยากจน ครูส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุใหม่ มีครูบางส่วนที่เป็นครูที่มีอายุราชการไม่เกิน 10 ปี ครูส่วนนี้ถ้าครบกำหนดที่จะย้ายก็ต้องการที่จะย้ายกลับไปยังภูมิลำเนาหรือโรงเรียนที่มีความพร้อมมากกว่าและในสภาพปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่น่าแน่นอน เช่น มีการระบาดของโรคโควิด 19 และได้รับนโยบายอันไม่แน่นอนจากรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา จากการรายงานจำนวนนักเรียนที่มีผลการคัดกรองนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า มีนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 39.85 ของนักเรียนทั้งหมด และจากการศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดป่าตึง ห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ซึ่งงานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนยังมีปัญหาขาดการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ โดยครูขาดการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามพัฒนาส่งเสริมนักเรียนในโรงเรียน และไม่สนใจในการบันทึกข้อมูลด้านพฤติกรรมของนักเรียน ธิติ นิตดา สิ่งแก้ว (2562, น. 85)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งครูถือว่าเป็นทรัพยากรหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร และนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ นำไปสู่การพัฒนาทักษะชีวิตที่ดี ทำให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ตามขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการ

ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการ ครูต้องเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทั้งในด้านการรับรู้ การปฏิบัติ การตัดสินใจ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารงานทั่วไป รวมทั้งการรับผิดชอบร่วมกันทั้งทางตรงและทางอ้อมของบุคคลหรือคณะบุคคลในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมขององค์กรนั้นบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สิทธิชัย อุตทาสา (2562, น. 13)

การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้นโดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดย Plan คือ การกำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น Do คือ การปฏิบัติตามแผน หรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย Check คือ การตรวจสอบเพื่อทราบว่าการบรรลุผลตามแผน หรือหากมีสิ่งใดที่ทำ ผิดพลาด หรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง Act คือ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงหากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผนให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว Deming (1993)

การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีโรงเรียนเป็นหลักในการจัดการศึกษามุ่งเน้นพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดีคนเก่ง อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ภายใต้การกระบวนกรตามขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการทำงาน โดยการร่วมมือกันทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอก อันได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้กระบวนกรและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการดังนี้ กรมสุขภาพจิต (2551, น. 7-10)

(1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และใช้ในการคัดกรองนักเรียนเพื่อสนับสนุนในการพัฒนา การป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม

(2) การคัดกรองนักเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มปกติหมายถึงนักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนหรือสังคม กลุ่มเสี่ยงหมายถึงนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เลื่อนไปจากปกติกลุ่มมีปัญหาหมายถึงนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจนและมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวัน

(3) การส่งเสริมนักเรียน เป็นกระบวนกรที่สำคัญในการสนับสนุนนักเรียนที่อยู่ในการดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหา

(4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา การให้คำปรึกษาถือเป็นบทบาทหน้าที่และภารกิจที่มีความสำคัญของการทำหน้าที่ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น

(5) การส่งต่อ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาอาจมีบางกรณีที่ต้องส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ปัญหานักเรียนได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมและรวดเร็วมากขึ้น

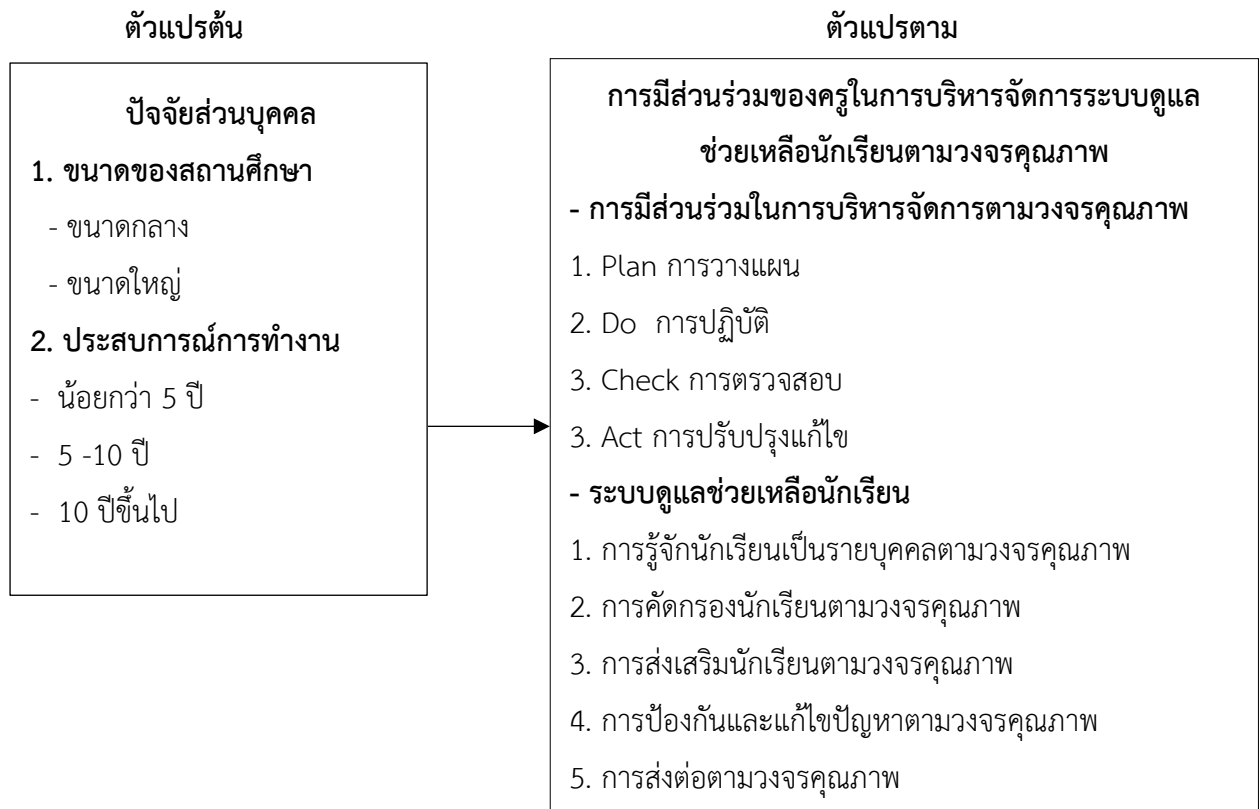
จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ คือ การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 องค์ประกอบให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นตามวงจรคุณภาพดังนี้ การวางแผน (P = Plan) คือการกำหนดแผนงานที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการปฏิบัติ (D = Do) คือ การลงมือดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ ขั้นตอนการตรวจสอบ (C = Check) คือการประเมินผลงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ขั้นตอนการปรับปรุง (A = Action) คือ การปรับปรุงงานให้พัฒนามากขึ้น เมื่อผลของประเมินการทำงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยได้รับความร่วมมือจากครูประจำชั้น และบุคลากรทุกฝ่ายตามขั้นตอน

กรอบแนวคิด

สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้พัฒนามาจากแนวคิดทฤษฎีของ W. Reeder (1973) ที่สร้างปัจจัยที่เป็นเหตุผลในการมีส่วนร่วมของบุคคลด้วยปัจจัยผลักดัน และปัจจัยดึงดูด ประกอบด้วย ขนาดของสถานศึกษา และประสพการณ์การทำงาน และการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ จากแนวคิดของกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข (2551) และหลักการบริหารงานตามวงจรคุณภาพ Deming (1993)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ที่มา: พัฒนาจากทฤษฎีของ W. Reeder (1973) กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข (2551) และ Deming (1993)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณประเภทการวิจัยเชิงเปรียบเทียบสาเหตุ (Causal comparative research) ประชากร คือ ครูโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 332 คน จาก 12 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครจำนวน 181 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิโดยเทียบสัดส่วนประชากรแต่ละสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบกำหนดข้อเลือกตอบ ลักษณะคำถามปลายปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบการแจกแจงปกติของประชากร โดยใช้สถิติทดสอบ Kolmogorov – Smirnov การใช้สถิติทดสอบความแปรปรวน (ANOVA) ใช้สถิติทดสอบ Levene’s Test การวิเคราะห์เปรียบเทียบสถิติทดสอบ t-test แบบ Independent และสถิติทดสอบ F-test (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของครูโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของครูโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 181 คน ด้วยสถิติความถี่ และร้อยละเกี่ยวกับขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน สรุปได้ว่า ครูมีสังกัดโรงเรียนที่มีขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 48.6 และร้อยละ 51.4 ตามลำดับ และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 5 ปี จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.5 ในขณะที่ ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.9

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ตามขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ตามขนาดสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพแตกต่างกัน คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาตามวงจรคุณภาพ (ขนาดกลาง $\bar{X} = 4.57$, S.D. = .371, ขนาดใหญ่ $\bar{X} = 4.33$, S.D. = .494) และด้านการส่งต่อตามวงจรคุณภาพ (ขนาดกลาง $\bar{X} = 4.49$, S.D. = .538, ขนาดใหญ่, $\bar{X} = 4.13$, S.D. = .450) และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพแตกต่างกัน จึงต้องตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเซฟเฟพบว่า

1. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แตกต่างกันทั้ง 3 คู่อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.5

2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการคัดกรองนักเรียนตามวงจรคุณภาพแตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่ คู่ที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปีมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการคัดกรองนักเรียนตามวงจรคุณภาพ แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี และคู่ที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5 -10 ปีมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการคัดกรองนักเรียนตามวงจรคุณภาพ แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.5

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการส่งเสริมนักเรียนตามวงจรคุณภาพแตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่ คู่ที่ 1 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปีมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมนักเรียนตามวงจรคุณภาพแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี และคู่ที่ 2 ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5 -10 ปีมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมนักเรียนตามวงจรคุณภาพแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.5

4. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาตามวงจรคุณภาพแตกต่างกัน 1 คู่ ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปีมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาตามวงจรคุณภาพแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.5

5. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการส่งต่อตามวงจรคุณภาพแตกต่างกัน 1 คู่ ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปีมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการส่งต่อตามวงจรคุณภาพแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5 -10 ปีอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.5

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่เน้นความเสมอภาคและการให้โอกาสกับนักเรียน จึงมีการนิเทศ ติดตามการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนและเน้นให้ครู มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2551, น.7-10) ได้กล่าวว่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีโรงเรียนเป็นหลักในการจัดการศึกษามุ่งเน้นพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดีคนเก่ง อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ภายใต้กระบวนการตามขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการทำงาน โดยการร่วมมือกันทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอก สอดคล้องกับเดิม ปุราธานะ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านที่เป็นเช่นนี้เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ได้มีการกำหนดกลยุทธ์และมีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติระดับโรงเรียนสอดคล้องกับกลยุทธ์การจัดการศึกษาของจังหวัดปทุมธานี

2. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามวงจรคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การออกเยี่ยมบ้านนักเรียนและบันทึกข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพราะการรู้จักข้อมูลนักเรียน รวมถึงการเยี่ยมบ้านเพื่อบันทึกข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ครูประจำชั้นได้ทราบข้อมูลของนักเรียนและเป็นแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป จึงถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสอดคล้องกับฉันทานุกรณ (2562, น. 21) ได้กล่าวถึง การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นกระบวนการที่ครูที่ปรึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาและเข้าใจความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งมีพื้นฐานความเป็นมาและชีวิตที่ไม่เหมือนกัน เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งในด้านบวกและลบ

3. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการคัดกรองนักเรียนตามวงจรคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในด้านการเก็บข้อมูลการคัดกรองด้านพฤติกรรม ด้านครอบครัวของนักเรียนจากการเยี่ยมบ้าน และการบันทึกข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อนำไปสู่การช่วยเหลือนักเรียน เพราะการเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การคัดกรองนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ สอดคล้องกับประภาวรินทร์ วิเชียรสวรรค์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนเจดีย์หลวง - ท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนเจดีย์หลวง - ท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ด้านการคัดกรองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการคัดกรองนักเรียน ซึ่งเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มของนักเรียน และหาวิธีการที่เหมาะสมและตรงกับสภาพปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียน

4. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามวงจรคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถ เนื่องจากการส่งเสริมความสามารถนักเรียนเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง และมีทักษะชีวิตในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับนุรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564) ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนจะช่วยให้เด็กนักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนและสังคมคาดหวัง

5. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหตามวงจรคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ การพัฒนาสารสนเทศด้านการแก้ไขปัญหาและติดตามนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอมีค่าเฉลี่ย และการให้

คำปรึกษาเบื้องต้นสำหรับนักเรียน กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและกลุ่มพิเศษ สอดคล้องกับ อรชุน กิตติโสภาลักษณ์ (2555, น. 84) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาช่วยเหลือนักเรียน ควรยึดหลักการป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ควรยึดหลักการให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาเป็นรายกรณี โดยวิธีการศึกษาต้องครอบคลุมและหลากหลาย

6. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการส่งต่อตามวงจรคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปยังหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับ งานวิจัยของเบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง และรัตนากาญจนพันธุ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขต วิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารได้จัดให้มีหน่วยงานภายในที่จะช่วยเหลือให้คำปรึกษากับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นครูแนะแนวครูพยาบาล และครูกิจการนักเรียน โดยเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก โดยประสานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาตามวงจรคุณภาพ และด้านการส่งต่อตามวงจรคุณภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 โดยบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพมากกว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในขณะที่ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามวงจรคุณภาพ ด้านการคัดกรองนักเรียนตามวงจรคุณภาพ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาตามวงจรคุณภาพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมติฐานของการวิจัย อาจเป็นเพราะการบริหารงานของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เห็นถึงความสำคัญในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับสุภัสสร สุริยะ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดศึกษาโดยภาพรวมไม่ต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการทำงานร่วมกับครูและผู้ปกครอง เพื่อจะได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความสุขและสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามวงจรคุณภาพ โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ โรงเรียนขยายโอกาส อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีความแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพมากกว่า ครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 5 – 10 ปีขึ้นไป และประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีประสบการณ์ในการทำงานจนเกิดความชำนาญ จึงให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก สอดคล้องกับ W. Reeder (1973, น. 94-98) ได้กล่าวถึงปัจจัยดึงดูดในการตัดสินใจของคน เพื่อจะกระทำการสิ่งใด ๆ ได้แก่ ความเคยชินและธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นรูปแบบสำหรับสมาชิกที่มีการทำงานมานานและแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมโดยความเคยชินและเป็นประเพณีที่ยึดถือมานาน ซึ่งสามารถนำประสบการณ์มาปรับประยุกต์ให้งานสำเร็จขึ้นได้ สอดคล้องกับ เต็ม ปุราถาเน (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่าครูที่มีประสบการณ์ต่างกันโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก มีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก เนื่องจากมีการอบรมพัฒนาจนเกิดความชำนาญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเริ่มจากการกำหนดแนวทางร่วมกับโรงเรียนในสังกัดเกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน จัดอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถในกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกองค์ประกอบ และมีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้เป็นอย่างดีอย่างมีคุณภาพ โดยเริ่มจากการสำรวจสภาพปัญหา เพื่อนำมาสู่การวางแผนร่วมกันกับครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยการมอบหมายงานตามความสามารถและประสบการณ์ของครู ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
2. ศึกษาแนวทางการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2551). *คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ยูเร็นส์อิม เมลกรุ๊ป.
- ณัฐนียา ห้องกระจก. (2562). *แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพ PDCA ของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- เต็ม ปุราณ. (2561). *การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ธิดินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). *การพัฒนาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษา โรงเรียน วัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). *การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอ สายบุรี ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3*. สารนิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- เบญจรงค์ เทียงศรีเกลี้ยง และรัตนา กาญจนพันธ์. (2564). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร*. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 6(2), หน้า 139 – 152.
- ประภาวรินทร์ วิเชียรสวรรค์. (2565). *แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนเจดีย์หลวง - ท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย*. การศึกษาอิสระครุศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สิทธิชัย อุตทาสา. (2562). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สุภัทสร สุริยะ. (2562). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

อรชุน กิตติโสภากัษณ์. (2555). ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

Deming, W.E. (1993). *PDCA cycle a quality approach*. Cambridge: MA MIT.

Reeder, W. (1973). *Beliefs, Disbelief's and Social Action Department of Rural Sociology Bulletin*. New York : University of Missouri.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2

Leadership of Changes in School Administrators that Affect the Effectiveness of Schools,
Under the Office of Nonthaburi Primary Educational Service Area, District 2

วิไลวรรณ ทัดวอน¹ และพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ²

Wilaiawan Tudworn¹ and Pongsuwan Srisuwan²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: annlove111@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ วัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 (2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 (3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 จำนวน 80 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สถิติสหสัมพันธ์ และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงเท่ากับ .825 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิผลของสถานศึกษา

Abstract

This research has three objectives: Objective (1) to study the transition leadership level of Administrators of educational institutions under the Office of Nonthaburi Primary Educational Service Area, District 2. (2) to study at the level The effectiveness of educational institutions under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office, District 2. (3) To study Leadership of changes in school administrators that affect the effectiveness of schools under the district office Nonthaburi Primary Educational Service Area, District 2. This research is a survey study Population is run by school administrators under the district office Nonthaburi Primary Educational Service Area, District 2, 80 people collect data using a statistical questionnaire used in Analysis of data includes frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation statistical analysis And statistics on simple regression analysis. Research results found that (1) the level of leadership changes in school administrators Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2, overall, is the highest level considered individually The side was found to be at the highest level on all sides. (2) Performance level of educational institutions under the district office Nonthaburi Primary Education District 2 overall was the highest. Considering each side, it was found in the highest level on all sides. (3) The analysis of the relationship between the leadership of school administrators that affect school performance found that there was a positive relationship and a correlation in school administration. The same direction has a high correlation coefficient of equal value.825 statistically significant at level 05.

Keywords: Change Leadership, School Administrator, School Effectiveness

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศได้พัฒนา การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลและเรียนรู้ซึ่งกันและกันทำได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาที่มีการแข่งขันเพื่อสร้างข้อได้เปรียบ ต่างก็ส่งผลกระทบต่อวงวิชาชีพโดยเฉพาะด้านการศึกษา ผู้นำจึงต้องนำพาองค์กรสู่การเรียนรู้และปรับตัวให้ เท่าทันการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อให้ การศึกษาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องมีผู้นำที่มีความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์และใช้ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อที่จะบริหารงานของสถานศึกษาเป็นไปได้อย่างดีมีการกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็น

ธรรมไปสู่ผู้ได้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตนใช้อำนาจและหน้าที่อย่างเป็นทางการก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษาในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำต้องมีความเข้าใจถึงโอกาสที่มีในการเปลี่ยนแปลงและสามารถสร้างแรงจูงใจและมีประสิทธิภาพในการนำทีมและการบริหารงาน ผู้นำต้องสามารถทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดผลและมีประสิทธิภาพทั้งจากภายนอกและภายในภาวะผู้นำที่เหมาะสมต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ บุคคล เวลา สถานที่และสภาพแวดล้อม ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมจะสามารถมองเห็นว่าสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและนำสถานศึกษาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้การที่สถานศึกษาดำเนินงานได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลและมีผลกระทบที่ดีต่อองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าไปข้างหน้าได้ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลและเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ โดยไม่มีขอบเขตจำกัดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในปัจจุบันมีความต่อเนื่องและมีการแข่งขันในการสร้างข้อได้เปรียบซึ่งมีผลกระทบต่อวิชาชีพโดยเฉพาะด้านการศึกษา ผู้นำต้องนำองค์กรไปสู่การเรียนรู้และปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงการบริหารและการจัดการศึกษามีความสำคัญเพื่อสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะสามารถบริหารงานของสถานศึกษาได้อย่างดีและมีการกระจายความรับผิดชอบที่เป็นธรรมต่อผู้ได้บังคับบัญชาในหน่วยงาน การใช้อำนาจและหน้าที่ทางการเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำจึงมองว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นโอกาสหาวิธีการค้นหาการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องวิธีที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพทั้งจากภายนอกและภายในองค์กร คุณภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับความสามารถและทักษะในการบริหารที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาภาวะผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถทักษะและประสบการณ์ในการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญสถานศึกษาที่มีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วคุณภาพและประสิทธิผลของการศึกษาไทยมีความสัมพันธ์และผันแปรตามผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ต้องมีความรู้ ความสามารถทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกนอกจากนี้การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญเน้นการปรับตัวและพัฒนาภาวะนี้เพื่อให้ผู้บริหารสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในฐานะที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรและนักเรียนผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากในการกำหนดทิศทางและกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของนักเรียน บริหารจัดการที่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของนักเรียนการปรับเปลี่ยนระบบทางการศึกษาต้องเน้นไปที่กระบวนการเรียนการสอนการจัดการชั้นเรียนและการส่งเสริมกิจกรรม พัฒนาบุคลิกภาพในสถานศึกษาการนำเสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนเป็นจุดที่สำคัญการสนับสนุนนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกและการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมนวัตกรรมและการเรียนรู้ ตลอดช่วงเวลาการศึกษา ผู้บริหารมีบทบาทเป็นผู้นำและต้องเป็นตัวอย่างในการแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำเพื่อ

สร้างความศรัทธาและเชื่อมั่นในผู้บริหารจากผู้ใต้บังคับบัญชาประสิทธิผลของสถานศึกษามีความผลสำเร็จมาจากสภาพทางสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมการพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เอกสารสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมการมีงบประมาณที่เพียงพอทรัพยากรมนุษย์ที่มีความพร้อมและการบริหารจัดการโดยมีการควบคุมที่เป็นประสิทธิภาพเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ดังนั้นประสิทธิผลของสถานศึกษาเกิดจากการพัฒนาหน่วยงานโดยผู้บริหารต้องเป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้โดยประสิทธิภาพจะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการทำงานร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนทำให้สถานศึกษามีความมั่นคงและได้รับการยอมรับจากสังคมและตรงความต้องการของสังคม มอทท์ (Mott, 1985 cited in Hoy & Miskel, 1991, pp. 286-291, 380) ได้ระบุว่าโรงเรียนจะมีประสิทธิผลพิจารณาได้จาก 1. การผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2. การพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกและ 3. การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม 4. การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา นอกจากนี้การบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลและประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับความทุ่มเทความพยายามทั้งทางด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องการมีทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพรวมถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการทำให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ส่งเสริมความร่วมมือในการปฏิบัติงานและสร้างแรงจูงใจเพื่อเกิดผลลัพธ์ที่ติดตามนโยบายที่กำหนดไว้ผู้บริหารสถานศึกษามีฐานะเป็นนักบริหารที่ต้องสนับสนุนการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอย่างเต็มที่ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างความก้าวหน้าในสถานศึกษาทั้งนี้ภาวะผู้นำมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรและส่งผลต่อพฤติกรรมและการทำงานของสมาชิกในองค์กรภาวะนี้มีผลกระทบต่อความศรัทธาการยอมรับและความพร้อมที่จะทำงานของสมาชิกซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จและประสิทธิผลขององค์กรและนี่คือเหตุผลที่ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษาเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายและมีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและองค์กร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 มีขอบข่ายความรับผิดชอบดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2 ของจังหวัดนนทบุรี ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอไทรน้อย และอำเภอปากเกร็ด การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ได้มีการประเมินผลคุณภาพการศึกษาหลากหลายรูปแบบรวมทั้งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมความสำเร็จภายในและภายนอก (SWOT Analysis) โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ให้สูงขึ้นโดยจัดการศึกษาสร้างคนคุณภาพสู่ความเป็นเลิศซึ่งพบว่ามีจุดอ่อน (Weaknesses) ด้านบุคลากรในข้อ 5 ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการนำข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 63 แห่งเพื่อที่จะพัฒนาการบริหารจัดการให้บรรลุตาม

นโยบายและเป้าหมายการศึกษา เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้กับผู้บริหารสถานศึกษารุ่นใหม่ที่เข้ารับตำแหน่ง ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาบุคลากรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาทั้งในส่วนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

วิจักขณ์ สุวรรณเจริญ (2559) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง ผู้บริหารที่มีความสามารถในการส่งเสริมและนำทีมงานหรือบุคลากรในองค์กรให้พัฒนาตัวเองปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและสภาพแวดล้อมและเสนอแนะและสร้างความรับผิดชอบต่อการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้องค์กรดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อเปลี่ยนแปลงมีความสามารถในการสื่อสารและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามเป้าหมายขององค์กร

จารุวรรณ นุสา (2564) ได้ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มี 3 ตัวชี้วัด (2) การสร้างแรงบันดาลใจ มี 3 ตัวชี้วัด (3) การกระตุ้นทางปัญญา มี 3 ตัวชี้วัด (1) คำนี้ถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มี 3 ตัวชี้วัด (5) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม มี 3 ตัวชี้วัด

จึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การที่ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจผู้ร่วมงานให้มีความสามารถในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเองที่เพิ่มการกระทำเหนือคาดหวังเพิ่มความเชื่อมั่นและสร้างความผูกพันต่อองค์กร มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ส่งผลให้ผู้ร่วมงานมองเห็นสิ่งที่มากกว่าความสนใจของตนเอง บนพื้นฐานของความอบอุ่นและความจงรักภักดี พฤติกรรมการมองเห็นภารกิจ

และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลที่ส่งผลให้ผู้ร่วมงานมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานและใช้เป็นแบบอย่างในการแก้ไขปัญหา พฤติกรรมแสดงความสามารถในการเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้องค์กรพัฒนาก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสร้างสภาวะที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความหลากหลายในการแก้ไขปัญหา และพฤติกรรมแสดงความสามารถในการสื่อสารและให้คำสั่งงานอย่างมีประสิทธิภาพแบ่งพฤติกรรมได้เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

ประสิทธิผลของสถานศึกษา

ทิพย์งค์ รักษาสิน (2564, น. 22) กล่าวว่า ประสิทธิผล หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมทุกรูปแบบด้วยวัตถุประสงค์ที่เน้นผลสำเร็จผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบและผลงานสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์การบริหารทรัพยากรทำได้อย่างมีประสิทธิภาพคือทำให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรหลายประการ คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยี ความประหยัด ความคุ้มค่า ความสะดวก การบริหาร การร่วมมือ การวางแผนและการวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอน

ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562, น. 29) จากการศึกษาความหมายของประสิทธิผลของสถานศึกษา สรุปได้ว่าการใช้ทรัพยากรทางการบริหารในสถานศึกษาเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มีการเกิดประโยชน์ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของการดำเนินงานการทำงานของสถานศึกษานั้น ๆ เน้นในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ได้อย่างเต็มที่

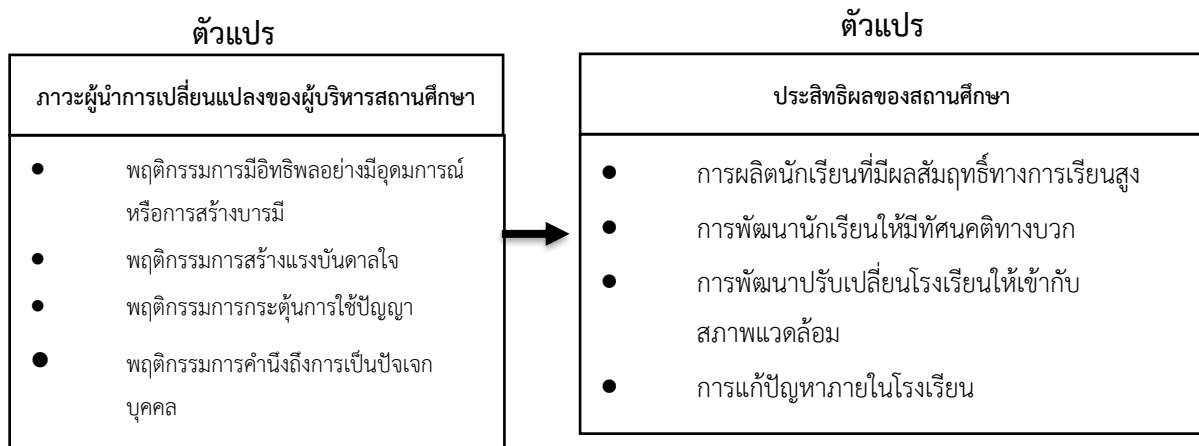
มอทท์ (Mott, 1972 cited in Hoy & Miskel, 2001, pp. 305-306) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยพิจารณาจาก 1) การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น 2) การพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า 4) การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

จึงสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ผลลัพธ์ที่สถานศึกษาเกิดขึ้นจากกิจกรรมที่มีการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด แบ่งผลลัพธ์ได้เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น การพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า และการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียวที่ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (The One Shot, Non-Experimental Case Study Design) ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบกำหนดตัวเลือกตอบ ลักษณะคำถามปลายปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage= %) ค่าเฉลี่ย (Mean = μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation= σ) การวิเคราะห์สถิติสหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson Product Moment Correlation= r_{xy}) และ สถิติการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน พฤติกรรมการณ์มีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและพฤติกรรมการณ์กระตุ้นการใช้ปัญญามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 ด้านพฤติกรรมการณ์มีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อการประพฤติตนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้อื่นและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และข้อการมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติตามภารกิจเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ส่วนข้อการให้ความสำคัญกับค่านิยม ความเชื่อและเป้าหมายที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.2 ด้านพฤติกรรมการสร้างแรงบันดาลใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อการแสดงความเชื่อมั่นในความสามารถของผู้ได้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงานเป็นทีมของผู้ได้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.3 ด้านพฤติกรรมการกระตุ้นการใช้ปัญญา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น และมองเห็นปัญหาในมุมต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูง ส่วนข้อการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชา มีการวิเคราะห์ปัญหา โดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.4 ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อการแสดงความยอมรับและชื่นชมผู้ได้บังคับบัญชา ผ่านการกล่าวคำชื่นชมยกย่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อการดูแลและเอาใจใส่ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยข้อการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2.1 ด้านการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนให้ สามารถได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมประกวดกิจกรรมวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2.2 ด้านการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อความสามารถของผู้บริหารและครูในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรมอันเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อ ความสามารถของผู้บริหารและครูในการพัฒนาให้นักเรียนให้มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเล่าเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2.3 ด้านการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อความสามารถของครูในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อความสามารถของโรงเรียนในการปรับปรุงอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมให้ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2.4 ด้านการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อความสามารถของครูและผู้บริหารที่ร่วมมือกันในการแก้ปัญหา ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนข้อความสามารถของครูและผู้บริหารที่ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาด้านการปกครองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ.825 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่ 1 ด้านพฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ.759 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ด้านที่ 2 ด้านพฤติกรรมการสร้างแรงบันดาลใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ.736 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ด้านที่ 3 ด้านพฤติกรรมการกระตุ้นการใช้ปัญญา มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ.768 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ด้านที่ 4 ด้านพฤติกรรมการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน เท่ากับ.832 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับในแต่ละด้านจากมากไปน้อย ดังนี้ พฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี พฤติกรรมการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พฤติกรรมการสร้างแรงบันดาลใจ พฤติกรรมการกระตุ้นการใช้ปัญญา ปัจจัยที่สำคัญของภาวะผู้นำที่ผู้บริหารจะต้องมีพฤติกรรมการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี ผู้นำที่มีอุดมการณ์ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดความตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่ประสบความสำเร็จท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงมีความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพสามารถสร้างความกระตือรือร้นในการทำงานในทีมและองค์กรโดยใช้การยกย่องชมเชย การสร้างแรงจูงใจและการให้การยอมรับต่อผู้ใต้บังคับบัญชามีการพัฒนาทักษะในการวางแผนและประเมินงานรวมทั้งการกำหนดผลสำเร็จ ความมั่นใจในคุณค่าของงานและการยอมรับการแสวงหาการปรับตัวในสภาวะการเปลี่ยนแปลงก็เป็นลักษณะที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการบริหารงานเช่นเดียวกับที่ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556) กล่าวว่า ผู้นำแสดงระดับพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน โดยผู้นำสามารถเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นจากคาดหวัง ผู้นำสามารถพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่มและจูงใจให้ผู้ร่วมงานมองไกลเกินความสนใจไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคมช่วยสร้างแรงจูงใจและความมุ่งมั่นที่สูงขึ้นในทีมหรือองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ เอกวุฒิ ไกรมาก (2556) กล่าวว่า ผู้นำที่มีภาวะผู้นำสามารถสร้างบรรยากาศทำงานที่กระตุ้นและสนับสนุนความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้น ผู้นำมีความสามารถในการพัฒนาความสามารถและศักยภาพของทีมงานให้เติบโตไปสู่ระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ผู้นำที่มีภาวะผู้นำยังแสดงความจงรักภักดีและจูงใจผู้ร่วมงานให้มองถึงอนาคตที่เป็นที่วางใจ

ตระหนักในการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม ทั้งนี้ผู้นำดังกล่าวพร้อมที่จะทำงานเพื่อสังคมที่ใหญ่กว่าและสนใจถึงความสำเร็จของทีมมากกว่าความสำเร็จของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทิพยงค์ รักษาสิน (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา เช่นเดียวกับ ศรายุทธ เมืองคำ (2563) ได้ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง มีความเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง มีความเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมการพยากรณ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเดียว พบว่า มีจำนวน 3 ด้านที่สามารถพยากรณ์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากและส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการศึกษาและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ให้เกิดขึ้นในตนเองเพื่อนำพาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน กล่าวได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นความสำเร็จของผู้บริหารในการบริหารจัดการภารกิจจนบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด แบ่งผลลัพธ์ได้เป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น การพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า และการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา พบว่า การพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มีคะแนนต่ำที่สุดในด้านนี้ ดังนั้นผู้บริหารและครูควรมีส่วนสำคัญในการการพัฒนาปรับเปลี่ยนโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอาจมีผลกระทบต่อการเรียนรู้และการสอนของนักเรียน นอกจากนี้ยังสามารถสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เหมาะสมและสร้างความเชื่อมโยงกับชุมชนได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพล ธรรมมา (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย คือด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา ด้านการคำนึงถึงความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล และสุดท้ายด้านการสร้างบารมี 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสุดท้ายด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา 3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับก่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับศรายุทธ เมืองคำ (2563) ได้ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง มีความเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง มีความเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 กับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) สมการพยากรณ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเดียว พบว่า มีจำนวน 3 ด้านที่สามารถพยากรณ์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากและส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการศึกษาและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ให้เกิดขึ้นในตนเอง เพื่อนำพาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้านส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการวิจัยของขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การบริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ร้อยละ 54 สอดคล้องกับการวิจัยของรัตนา เหลืองงาม (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .05 และ 4) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำในตนเอง โดยยึดหลักการครองตน ครองคน และครองงานในการบริหารงานเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านพฤติกรรมกรรมการกระตุ้นการใช้ปัญหาการกระตุ้นการใช้ปัญญาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของโรงเรียนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไปสู่ทางที่ยั่งยืนและเจริญก้าวหน้า
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา การแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและเป็นระบบเพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำในมิติอื่น ๆ ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

บรรณานุกรม

- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ทิพย์รักษ์ รักษาสิน. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน บุคคลของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- พชรพล ธรรมมา. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสทวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- วิจักขณ์ สุวรรณเจริญ. (2559). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง และนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อ การดำเนินงานทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารเพื่อการส่งออกของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร.
- ศรายุทธ เมืองคำ. (2563). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- เอกวุฒิ ไกรมาก. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ การทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 11*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ชุมพร.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). *Educational administration: Theory, research, and practice*. New York: McGraw-Hill.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice*. New York: McGraw-Hill.

ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร
โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี
Behavioral Leadership of Educational Administrators that Influenced the Successful
Management of Chaloen Phrakiat 60 Pansa Queen Sirikit School, Nonthaburi.

ศิริมาพร ปุกกลาง¹ และพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ²

Sirimaporn Pulang¹ and Pongsuwan Srisuwan²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Sirimaporn.Lek@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาระดับสภาพภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี (2) เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี และ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูโรงเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี จำนวน 90 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการถดถอยพหุ Multiple Regression Analysis และสถิติทดสอบ ANOVA ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับสภาพภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (3) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ไม่มีปัญหาภาวะ Multicollinearity ระหว่างกัน โดยพิจารณาได้จากค่า VIF ที่พบว่าไม่มีตัวแปรใด ≥ 10 และค่า Tolerance > 0.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.001

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน

Abstract

This research aims at three things. (1) to study the behavioral leadership status of executives of Chaloe Phrakiat 60 Pansa Queen Sirikit School, Nonthaburi. (2) to study the successful management of Chaloe Phrakiat 60 Pansa Queen Sirikit School, Nonthaburi and (3) to study the behavioural leadership of school administrators in the Chaloe Phrakiat 60 Pansa Queen Sirikit School, Nonthaburi. This research is a survey conducted by a group of teachers and educational personnel at Chaloe Phrakiat 60 Pansa Queen Sirikit School, Nonthaburi 90 people collected data using a questionnaire. Statistics used in the analysis include average, standard deviation, multiple regression analysis and ANOVA statistics. The study found that (1) behavioural leadership status of school administrators at Chaloe Phrakiat 60 Pansa Queen Sirikit School, Nonthaburi. Overall, the level of success in school administration is very high (2) The success level of school administration in Chaloe Phrakiat 60 Pansa Queen Sirikit School, Nonthaburi, is very high in all aspects. (3) The behavioural leadership of school administrators has influenced the success of the school administration. Chaloe Phrakiat 60 Pansa Queen Sirikit School, Nonthaburi, found that the five independent variables have no intermutual multilinearty problem, based on the VF value found to be none - 10 and the Tolerance > 0.1 statistically significance level of 05.

Keywords: Behavioral leadership, factors behavioral leadership, success in school management

บทนำ

สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการศึกษา ตลอดจนปัจจัยด้านอื่นอีกมากมาย จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีมีภาวะผู้นำที่มีศักยภาพ สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาได้อย่างมีคุณภาพ

สถานศึกษาจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างมีคุณภาพนั้นจะต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (สุธิกานต์ บริเอก, 2564, น.62) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้ว่า ภาวะผู้นำหมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกตามความสามารถของบุคคลเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับและยกย่อง โดยการจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนาจการโดยใช้กระบวนการสื่อความหมายหรือการติดต่อกันและการร่วมใจกับตนด้วยความเต็มใจและมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มซึ่งภาวะผู้นำมีความสำคัญคือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จก้าวหน้าขององค์การอย่างชัดเจนภายใต้ภาวะความเปลี่ยนแปลงอย่าง

รวดเร็วของโลก และเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารพึงควรมีซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ร่วมงาน องค์กร สิ่งแวดล้อม เพราะในยุคของการแข่งขันจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อนำพองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งคุณลักษณะความเป็นผู้นำต้องมีความรักในหน้าที่การงานรักผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกน้องหรือสมาชิกของกลุ่มรักความยุติธรรม รักความก้าวหน้า มีไหวพริบปฏิภาณ มีนิสัยรักการค้นคว้า เป็นที่พึ่งในเรื่องที่ตนรับผิดชอบได้ ชอบกิจกรรมและงานสังคม มีอารมณ์ขันที่ไม่หยาบโหล่น ความร่วมมืออันดีมีชีวิตชีวาสดชื่น แต่งกายดี ความสามารถในการกีฬา

การที่จะสามารถขับเคลื่อนโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ไปสู่การพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำตลอดจนมีครูและบุคลากรทางการศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีการกระจายอำนาจ มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้ผลผลิตของการบริหารสถานศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในพัฒนาแนวทางการบริหารผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับสภาพภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี (2) เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี และ(3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้ให้คำนิยามและความหมายของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมไว้ดังนี้

เบญจพร ห่อประเสริฐ (2563, น. 25) อ้างถึงใน ธร สุนทรายุทธ (2551, น. 325-366) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Theories of Leadership) แนวความคิดนี้เชื่อกันว่าการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องมีพฤติกรรม ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมโดยจำแนกพฤติกรรมที่ผู้นำใช้ในการ

บริหารงานออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมที่มุ่งงานกับพฤติกรรมที่มุ่งคน และจากพฤติกรรมทั้งสองด้านสามารถจำแนกออกเป็นแบบของผู้นำได้หลายแบบ จะมีความเชื่อและมุมมองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาที่แตกต่างกันไป

มะนาพี อินนุยุช (2564, น. 41) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมเป็นทฤษฎีนี้เน้นที่ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับงานและผู้นำที่ให้ความสำคัญกับคนโดยมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำสองแบบคือ ผู้นำแบบคำนึงถึงผู้อื่นมาก ผู้นำแบบที่มั่งาน ผู้นำแบบทางสายกลาง ผู้นำแบบละเลยและผู้นำที่มุ่งงาน

กาญจนา พรัดขำ (2565, น. 35) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม เป็นการมุ่งศึกษาไปที่พฤติกรรมของผู้นำที่เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้นำและผู้ปฏิบัติงาน โดยรูปแบบของความเป็นผู้นำยิ่งมุ่งคนสูงเท่าใดก็จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพอใจมากเท่านั้น แต่ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่ารูปแบบของผู้นำแบบไหนที่ทำให้การดำเนินงานของผู้ใต้บังคับบัญชาสูงสุด แต่มีหลักฐานบางอย่างชี้ให้เห็นว่าผู้นำที่มุ่งทั้งคนและงานสูงจะทำให้ผลการดำเนินงานของผู้ใต้บังคับบัญชาสูงสุดด้วย

องค์ประกอบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน

1. การนำองค์กร

พรณวดี ปามุทา (2559, น. 61) ได้กล่าวว่า การนำองค์กรนี้เป็นการตรวจประเมินว่าการดำเนินการโดยฝ่ายบริหารของโรงเรียนได้กำหนดนโยบายและส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนอย่างไรรวมทั้งตรวจประเมินระบบกำกับดูแลโรงเรียนและวิธีการที่โรงเรียนใช้เพื่อบรรลุผลด้านกฎหมายจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้าง

Henri Fayol 1949 อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565, น. 17) ได้กล่าวว่า การจัดองค์กรเป็นการกำหนดตำแหน่งงาน ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบตลอดจนจำนวนคนให้ครอบคลุมการทำงานครบทุกกระบวนการ รวมถึงการจัดโครงสร้างตำแหน่ง โครงสร้างองค์กรเพื่อจัดลำดับการบริหารและสั่งการด้วยหากองค์กรมีการจัดการองค์กรที่เป็นระบบระเบียบ แบ่งงานชัดเจน ไม่ทับซ้อน มีหน้าที่ครบ มีปริมาณคนพอกับที่ ต้องการก็ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และโอกาสบรรลุผลสำเร็จที่สูง

2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์

พรณวดี ปามุทา (2559, น. 62) ได้กล่าวว่า การวางแผนเชิงกลยุทธ์ เป็นการตรวจประเมินว่าโรงเรียนของท่านมีการพัฒนาวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของโรงเรียนอย่างไรรวมทั้งตรวจประเมินวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่เลือกไว้ เพื่อนำไปปฏิบัติ มีการปรับเปลี่ยนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป และมีการวัดความก้าวหน้าอย่างไร

3. การมุ่งเน้นนักเรียน

พรณวดี ปามุทา (2559, น. 62) ได้กล่าวว่า การมุ่งเน้นนักเรียนนี้เป็นการตรวจประเมินถึงวิธีการที่โรงเรียนสร้างความผูกพันกับนักเรียนเพื่อความสำเร็จด้านการตลาดในระยะยาวกลยุทธ์ในการสร้างความผูกพันครอบคลุมถึงวิธีสร้างวัฒนธรรมมุ่งเน้นนักเรียนรวมทั้งวิธีการที่โรงเรียนรับฟังเสียงของนักเรียนและการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงและค้นหาโอกาสในการสร้างนวัตกรรม

กึ่งกายจันท์ สุขสำราญ (2565, น. 41) ได้กล่าวว่า การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการประเมิน แบบรายงานพัฒนาการ และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีและนักเรียนที่มีผล การเรียนที่ต้องปรับปรุงให้ได้รับการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ นำผลการดำเนินการตรวจสอบที่ได้ไป กำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่มีคุณภาพ กำหนดให้ครูแจ้งผลการประเมิน ความก้าวหน้าในการเรียน ให้นักเรียนทราบทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่องและนำผลการติดตาม ความก้าวหน้าของนักเรียนไปรายงานให้ ผู้ปกครองทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

พรรณวดี ปามทา (2559, น. 63) ได้กล่าวว่า การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้เป็นการ ตรวจสอบประเมินว่าโรงเรียนเลือกรวบรวมวิเคราะห์จัดการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศและสินทรัพย์ทางปัญญาที่มีการ ส่งเสริมความรู้ภายในองค์กรอย่างไรโรงเรียนมีการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไรนอกจากนี้ยัง ตรวจสอบประเมินว่าโรงเรียนใช้ผลการทบทวนเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินการอย่างไร

นุรไลลา หลังปุเต๊ะ (2565, น. 70) ได้กล่าวว่า การวัดผล การประเมินผลและการเทียบโอนผล การเรียน หมายถึง การกำหนดนโยบาย ระเบียบการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล การเทียบโอนร่วมกับ ผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน พัฒนาผู้เรียน และตัดสินผลการเรียน ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนา และประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือใด ๆ ซึ่งสามารถใช้วิธีการ วัดหลายๆด้านมาใช้เพื่อให้สามารถตัดสินผู้เรียนอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้สถานศึกษาต้องดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ชูไรดา ดอเลาะ (2565, น. 70-71) ได้กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพ ของประสบการณ์การเรียนรู้ประเมินเพื่อตรวจสอบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดวิธีการประเมินรวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ครูผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิค วิธีอย่างหลากหลายเพื่อใช้ให้เหมาะสมกับการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และพิจารณาผลการประเมินให้เป็น ประโยชน์เพื่ออธิบายผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การอธิบายถึงส่วนดีของหลักสูตรหรือสิ่งที่ต้องปรับแก้ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งมีข้อมูลรายละเอียดดังต่อไปนี้ จากแนวคิดของทาบาจะเริ่มที่จุดใดจุดหนึ่งก่อนก็ได้ แต่เมื่อเริ่มที่จุดใดแล้วจะต้องทำการศึกษาให้ครบ กระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอน จุดเด่นในแนวคิดของทาบา คือ เรื่องยุทธวิธีการสอน (Teaching Strategies) และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต้องคำนึงถึง มีอยู่ 2 ประการ คือ (1) ยุทธวิธีการสอนและ ประสบการณ์เรียนรู้ เป็นเครื่องกำหนดสถานการณ์เงื่อนไขการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละ ครั้งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นผลผลิต ดังนั้นการจัดรูปแบบการเรียนการสอน ต้องแสดง

ลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วย (2) ยุทธวิธีการสอนเป็นสิ่งที่หลอมรวมหลายสิ่งอย่างเข้ามาไว้ด้วยกัน การพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับยุทธวิธีการสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้เป็นสำคัญ คือ การจัดเนื้อหา ต้องกำหนดให้ชัดเจน ว่ารายวิชานั้น ๆ มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบใด กว้างหรือลึกมากน้อยเพียงใด และได้เรียงลำดับเนื้อหาวิชาไว้ อย่างไรก็ตามการกำหนดโครงสร้างได้กระทำชัดเจนสอดคล้องกับโครงสร้างในระดับใด เพราะแต่ละระดับมี จุดประสงค์เนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่บ่งชี้ถึง การวัดและประเมินได้ชัดเจน มีรายละเอียดและมีความยืดหยุ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนและทำกิจกรรมตามความต้องการและความสนใจ การตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนรู้ในการพัฒนากระบวนการเรียนได้เป็นลำดับขั้นตอนเพื่อนำไปสู่ข้อค้นพบ ข้อสรุปที่เป็นหลักการ ที่มุ่งเน้นความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ด้วยตนเอง

5. การมุ่งเน้นบุคลากร

พรณวดี ปามุทา (2559, น. 64) ได้กล่าวว่า การมุ่งเน้นบุคลากรเป็นการตรวจประเมินความสามารถของโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการกำหนดขีดความสามารถของบุคลากร อัตรากำลัง และการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่นำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีนอกจากนี้ในหมวดนี้ยังเป็นการตรวจประเมินว่าโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในความผูกพันจัดการ และพัฒนาบุคลากรเพื่อนำศักยภาพของพวกเขามาใช้อย่างเต็มที่โดยสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับพันธกิจกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน

สุรียพ์ รจิตกริตติโชติ (2560, น. 39) การบริหารงานบุคคล หมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนับตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคล การวางแผน อัตรากำลัง การสรรหาและเลือกสรร การธำรงรักษาบุคลากร การพัฒนาให้บุคลากรก้าวหน้าทันสมัย การควบคุม ซึ่งเป็นกระบวนการปฏิบัติหน้าที่ที่ผู้บริหารที่ต้องใช้ทั้งศิลปะและกลยุทธ์ในการดำเนินการ เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ให้ปฏิบัติงานในองค์กร

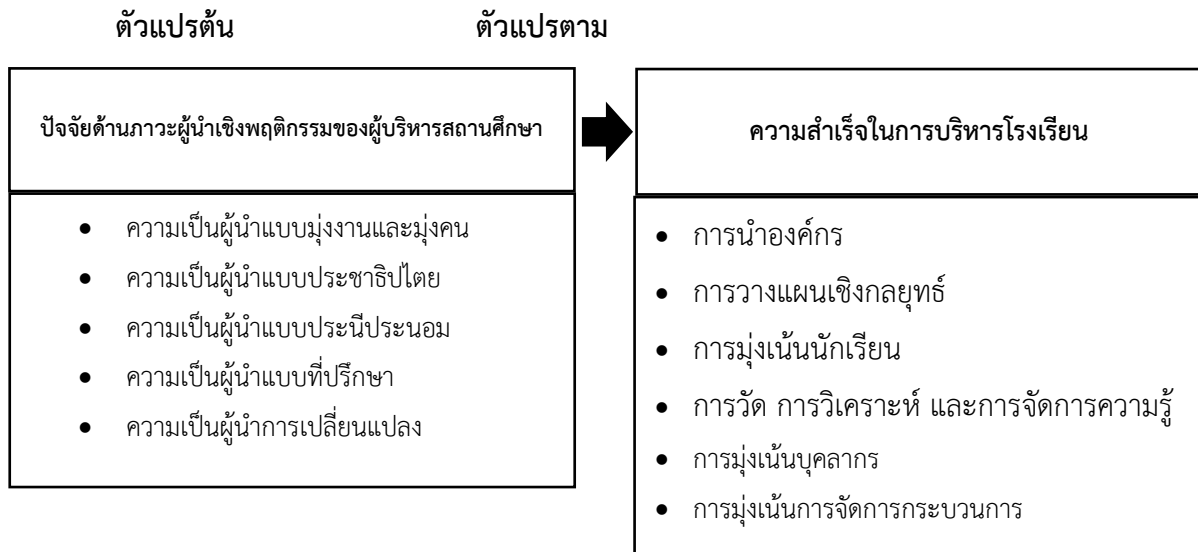
6. การมุ่งเน้นการจัดการกระบวนการ

พรณวดี ปามุทา (2559, น. 64) ได้กล่าวว่า การมุ่งเน้นการดำเนินการ (Operation Focus) นี้เป็นการอธิบายว่าโรงเรียนมีวิธีการออกแบบจัดการ และปรับปรุงระบบงานและกระบวนการทำงานเพื่อนำไปสร้างคุณค่าให้นักเรียนทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ และยังยืมนรวมทั้งอธิบายถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับภาวะฉุกเฉิน

ชณันภัสร์ ปิยะภัทรวิรัตน์ (2565, น. 17) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นเรื่องของการใช้กระบวนการต่าง ๆ ที่ต้องตัดสินใจซึ่งจะมีผลกระทบต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเป็นบุคลากรภายในองค์กรต้องอาศัยการควบคุมกำกับและการสั่งการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารนำทรัพยากรภายในองค์กรมาใช้ให้เกิดประโยชน์บรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร ซึ่งมีขั้นตอนการบริหาร คือ การวางแผนการจัดการองค์การ การชี้แนะ การควบคุม และประกอบด้วยหลักการบริหารที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงไม่ว่าจะเป็นหลัก POSDCORB หรือหลัก PDCA เป็นต้น

กรอบแนวคิด

สำหรับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอย (Correlational research using regression analysis) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร (σ) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบการแจกแจงปกติของประชากร โดยใช้สถิติทดสอบ Kolmogorov – Smirnov การใช้สถิติทดสอบความแปรปรวน (ANOVA) และวิเคราะห์ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน ด้วยสถิติการถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ระดับสภาพภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี

ระดับสภาพภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำแบบมุ่งงานและมุ่งคนอยู่ในระดับสูงสุด และภาวะผู้นำความแบบที่ปรึกษาอยู่ในระดับต่ำสุด

2. ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี

ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความสำเร็จด้านการมุ่งเน้นการจัดการกระบวนการอยู่ในระดับสูงสุด และความสำเร็จด้านการมุ่งเน้นนักเรียนอยู่ในระดับต่ำสุด

3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี

ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ไม่มีปัญหาภาวะ Multicollinearity ระหว่างกัน โดยพิจารณาได้จากค่า VIF ที่พบว่าไม่มีตัวแปรใด ≥ 10 และค่า Tolerance > 0.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุป

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้ (1) ระดับสภาพภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (3) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นนทบุรี พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร ไม่มีปัญหาภาวะ Multicollinearity ระหว่างกัน โดยพิจารณาได้จากค่า VIF ที่พบว่าไม่มีตัวแปรใด ≥ 10 และค่า Tolerance > 0.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก แต่มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยเฉพาะในด้านความเป็นผู้นำแบบที่ปรึกษา ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารในโรงเรียน พัฒนาการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ความสำเร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลา และคิดหาเทคนิค

วิธีการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพต่อไป

2. การวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำที่ศึกษาในการวิจัยส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเพียงร้อยละ 74.70 แสดงให้เห็นว่ายังมีปัจจัยภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ อีกร้อยละ 25.30 ที่น่าจะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน จึงควรมีการศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้าง

บรรณานุกรม

- กาญจนา พรัดขำ. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- ชนันท์สรณ์ ปิยะภัทรวิรัตน์. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- ชูไรดา ดอเลาะ. (2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- นุรไลลา หลังปูเต๊ะ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- เบญจพร ห่อประเสริฐ. (2563). คุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนจีนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- พรรณวดี ปามุทา. (2559). ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- มะนาฟี อินนูซึ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

สุธิกานต์ บริเอก. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

สุรียพ์ รจิตกรกิติโชติ. (2560). จรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
กรุงเทพมหานคร.

การประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

The Needs Assessment to Develop the Innovative Organization in School under
Nongkhaem District, Bangkok Metropolitan Area

สรารวุฒิ รักษาศิริ¹ และพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ²

Sarawut Raksasiri¹ and Pongsuwan Srisuwan²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: sarawutraksasiri2535@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และ (2) ประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณประเภทการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้นิยามความแตกต่างกลุ่มตัวอย่างคือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 226 คน เลือกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้โรงเรียนเป็นตัวแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย โดยการทำค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงโดยใช้สถิติทดสอบ Paired t-test และจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันทั้งโดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ลำดับความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนเรียงจากมากไปน้อย โดยด้านโครงสร้างองค์กร ประกอบด้วย 2 ด้าน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมประกอบด้วย 3 ด้าน ด้านการฝึกอบรมประกอบด้วย 2 ด้าน ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมประกอบด้วย 3 ด้าน และด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย 2 ด้าน

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น องค์กรนวัตกรรม การพัฒนาความเป็นโรงเรียนนวัตกรรม

Abstract

The purpose of this study was to (1) study the current and the desirable condition of an innovative school development in school under Nongkhaem District, Bangkok Area Office. (2) to assess the needs to develop an innovative organization in school under Nongkhaem District, Bangkok Area Office. This research uses a quantitative research method with a needs assessment research method that needs defined by discrepancy model. The sample group was 226 teachers and school administrators. The instrument included a Google Form 5-scale questionnaire with a reliability of 0.97. Data were analyzed by descriptive statistics included frequency, percentage, mean, and standard deviation, inferential statistics with a paired t-test. Using a Modified Priority Needs Index as a priority needs ranking. The findings were as follows: (1) The overall and each aspect of current and desirable conditions of being an innovative organization in school under Nongkhaem District, Bangkok Area Office were at high level. The desirable conditions were higher than the current conditions both overall and each aspect with statistical significance at the .05 level. (2) The needs to develop an innovative organization in school under Nongkhaem district, Bangkok metropolitan area overall in five aspects were high. When considering each aspect, it was found that organizational structure has 2 needs, shared vision has 3 needs, training has 2 needs, innovation climate has 3 needs, learning organization has 2 needs.

Keywords: Needs assessment, innovative organization, innovative school development

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 มีการผันเปลี่ยนอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการดำรงชีวิตองค์กรต่าง ๆ ได้เผชิญกับความท้าทายในการจัดการกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงทำให้เกิดแนวคิดการบริหารจัดการองค์กรหลากหลายรูปแบบ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและสมเหตุสมผลเพื่อช่วยให้องค์กรสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลง และช่วยเสริมสร้างความสามารถขององค์กร ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งความรู้ องค์กรวิจัย องค์กรมุ่งเน้นกลยุทธ์ องค์กรมุ่งเน้นค่านิยม องค์กรการศึกษา องค์กรที่มีประสิทธิผลและองค์กรแห่งนวัตกรรม ในปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงองค์กรแห่งนวัตกรรมกันอย่างแพร่หลายเนื่องจากสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีลักษณะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วขึ้นมีความสลับซับซ้อนขึ้นและคาดการณ์ล่วงหน้าได้ยาก ประเทศไทยประกาศการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง” นำประเทศก้าวสู่โมเดลที่มีชื่อว่า “ประเทศไทย 4.0” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560, น. 3) จุดเน้นหลักของนโยบายจึงต้องการขับเคลื่อนคนไทยด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก และสิ่งสำคัญที่จะไปสู่การสร้างนวัตกรรม คือ ความรู้ หรือสมอง และสติปัญญาของคนที่ต้องมีความคิดผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559, น. 1) ดังนั้นการที่จะอยู่รอดภายใต้สภาพแวดล้อมเช่นนี้องค์กรไม่สามารถพึ่งพาประสบการณ์ในอดีตเพื่อรักษาสถานะและอยู่รอดในสภาพแวดล้อมนี้ได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดค้นและใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพมาเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ รวมถึงสถานศึกษาที่ต้องพัฒนาศักยภาพของตนไปสู่องค์กรนวัตกรรมเช่นกัน การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาคือรากฐานของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญกับการออกกฎหมาย พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ขึ้นในพระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความหมายของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาไว้ว่า เป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาขึ้นเพื่อสนับสนุนการสร้างสรรค่นวัตกรรมการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา (พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, 2562, น. 103)

นวัตกรรมเป็นส่วนสำคัญของความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับหลาย ๆ องค์กร โดยทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนความก้าวหน้า การบรรลุผลสำเร็จของนวัตกรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ และการบูรณาการกิจกรรมในหน้าที่และบริบทต่าง ๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างองค์กรที่ส่งเสริมนวัตกรรม เนื่องจากความสามารถขององค์กรในการสร้างนวัตกรรมนั้นจำเป็นสำหรับการใช้ทรัพยากรที่สร้างสรรค์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ การเริ่มต้นเทคโนโลยีใหม่ยังสามารถนำเสนอทั้งโอกาสและความท้าทายสำหรับองค์กร จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการและการเกิดขึ้นของรูปแบบองค์กรใหม่ นวัตกรรมขององค์กรและเทคโนโลยีเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดและความสามารถในการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญต่อความสำเร็จ นวัตกรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการองค์กรและการแก้ปัญหาใหม่หรือปัญหาที่มีอยู่ ในยุคนี้ องค์กรจำเป็นต้องคิดค้นและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติของตน องค์กรแห่งนวัตกรรมคือองค์กรที่เปลี่ยนแนวทางเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ และเป็นที่น่าสนใจของสังคมอย่างมากเนื่องจากเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายนอก นวัตกรรมขององค์กรคือการเปลี่ยนแปลงโดยเจตนาและมีความเสี่ยงที่นำมาใช้ในองค์กรที่ทำงาน และการส่งเสริมนวัตกรรมในหมู่พนักงานสามารถขับเคลื่อนความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตในระยะยาว (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2549, น. 21 - 29)

องค์กรนวัตกรรมเป็นทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาสถาบันการศึกษา อุตสาหกรรมการศึกษาต่าง กระตือรือร้นที่จะใช้นวัตกรรมขับเคลื่อนการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทั้งระบบ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ,

2549, น.45) ในทำนองเดียวกันนั้นความสำเร็จและความอยู่รอดขององค์กรการศึกษาในโลกที่หมุนไปอย่างรวดเร็วขึ้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการสร้างสรรค์ ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ นวัตกรรมถูกมองว่าเป็นกระบวนการแทนที่ระบบเก่าหรือระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพด้วยระบบใหม่ และเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรการศึกษาที่จะใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ต้องมีการพัฒนาบุคคลที่มีศักยภาพด้านนวัตกรรมและบูรณาการการสอน การวิจัย และการจัดการศึกษา การจัดการความรู้และนวัตกรรมควรได้รับการพัฒนาโดยสร้างกรอบยุทธศาสตร์ตามลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นและบริบททางวัฒนธรรม ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้กลยุทธ์ที่เป็นนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง องค์กรแห่งนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการและสถาบันการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นวัตกรรมควรรวมอยู่ในทุกด้านของการบริหารการศึกษา ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาครู และรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษา (กิริติ ยศยิ่งยง, 2552, น. 100)

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่มีลักษณะเฉพาะยึดระเบียบในการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ได้รับเลือกตั้งทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครโดยเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาและแสดงความมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กในกรุงเทพมหานคร โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครก็เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาเช่นเดียวกันและมุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่รอบรู้ มีความรู้ มีคุณธรรม มีทักษะชีวิต ปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2559, น. 2)

จากความสำคัญของการบริหารจัดการองค์กรให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน นวัตกรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อแก้ปัญหาเดิมหรือปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่องค์กรในยุคนี้จำเป็นต้องคิดค้นและปฏิบัติซึ่งองค์กรนวัตกรรมเป็นองค์กรรูปแบบใหม่ที่มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีคิดเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างและเป็นประโยชน์และปัญหาดังที่กล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสังเคราะห์ถึงองค์ประกอบของความเป็นองค์กรนวัตกรรม ซึ่งประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ โครงสร้างองค์กร การมีวิสัยทัศน์ร่วม การฝึกอบรม บรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม องค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรนวัตกรรม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์กรด้านนวัตกรรมในสถานศึกษา

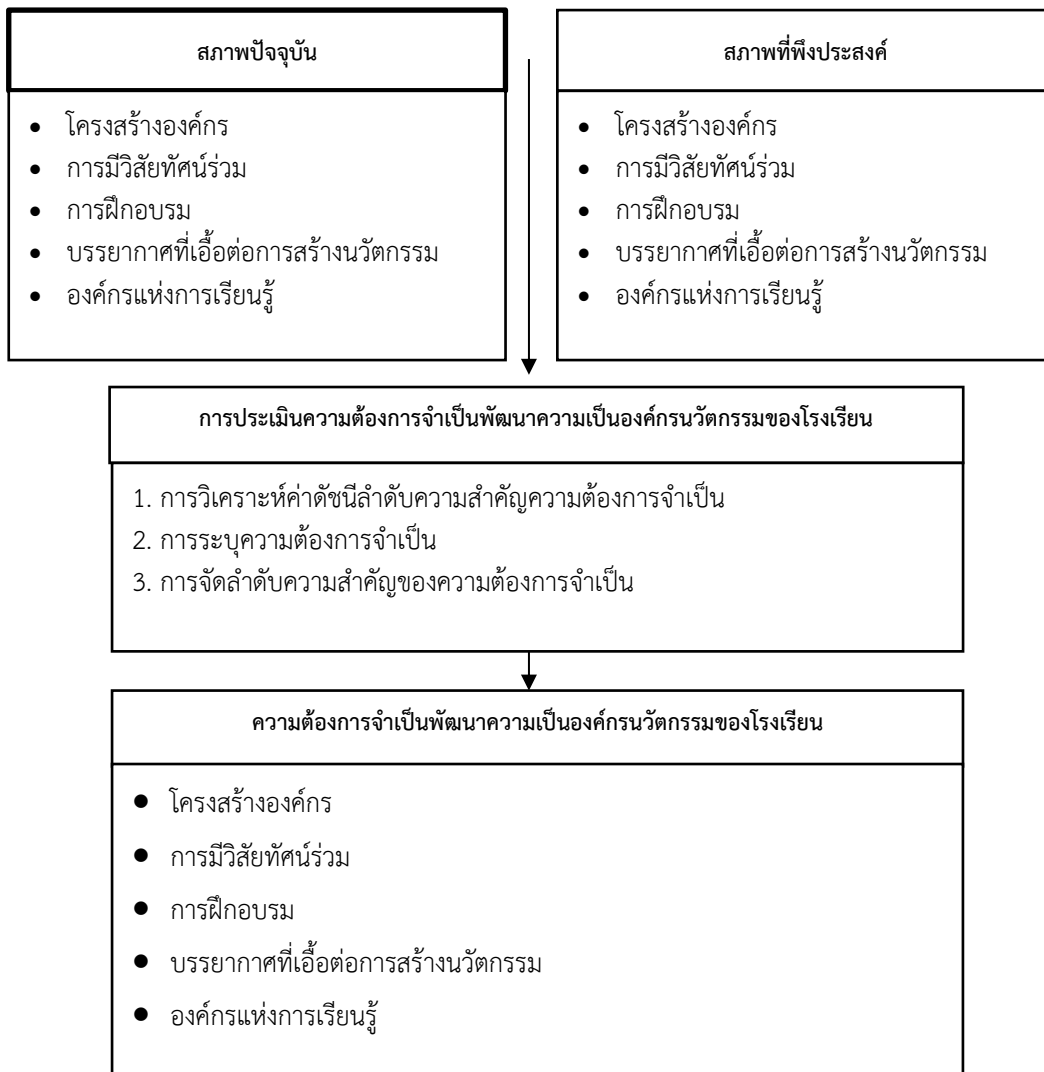
วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และ 2) ประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

นวัตกรรมของการวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครคือ องค์ความรู้เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนที่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ดังนั้น การทบทวนวรรณกรรมจึงเป็นการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็น และความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียน ซึ่งพบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ การนิยามความต้องการจำเป็นตามนิยามความแตกต่าง (Discrepancy definition) ซึ่งเป็นการนิยามที่แสดงถึงความแตกต่างของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) และองค์ประกอบการพัฒนาความเป็นโรงเรียนนวัตกรรมเป็นการใช้แนวคิดการพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาโครงสร้างองค์กร การมีวิสัยทัศน์ร่วม การฝึกอบรม บรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม และองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Tidd, Bessant & Pavitt, 2001; ปวาสินี สุขเจริญ, 2552; สมหมาย ทองมี, 2552; สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2553; ไอริน โรจนรัถย์, 2558; ชวน ภารังกุล, 2556; วชิน อ่อนอ้าย, 2558; สิริภักตร์ ศิริโท และคณะ, 2560; อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี, 2560; ปานชนก ดั่งอุตม, 2562)

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณประเภทการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นที่ใช้นิยามความแตกต่างประชากรคือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 446 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 226 เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้โรงเรียนเป็นตัวแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงโดยใช้สถิติทดสอบ Paired t-test และจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified})

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม

กรุงเทพมหานคร 5 องค์ประกอบ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-response format) 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้างองค์กรมี 5 ข้อ 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมมี 5 ข้อ 3) ด้านการฝึกอบรมมี 5 ข้อ 4) ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมมี 5 ข้อ 5) ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้มี 5 ข้อ รวม 25 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาปรับใช้ ลักษณะของแบบสอบถามใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale) โดยลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดหลักการ ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ 2) กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 4) พัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและขอบเขตของงานวิจัยและดำเนินการจัดทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับร่าง 5) นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ 6) นำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content/validity) ของเครื่องมือโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index/of/Item Objective/Congruence : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การยอมรับความตรงเชิงเนื้อหาที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) การให้คะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้คะแนนตามเกณฑ์ และพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่ต่ำกว่า 0.50 ขึ้นไป ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) 7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด 8) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของแบบสอบถามทั้งหมดทั้งชุดได้ = 0.97 มีระดับความเชื่อมั่นในระดับดีมาก แสดงว่า แบบสอบถามชุดนี้สามารถนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ 9) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติทดสอบ t-test โดยการตรวจสอบการแจกแจงปกติของประชากรครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความเบ้ และความโด่งของตัวแปรสภาพปัจจุบัน หรือสภาพที่พึงประสงค์ และทดสอบทางสถิติด้วย สถิติทดสอบ Komogorov – Smirnov 2) ใช้

สถิติเชิงบรรยายวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2555) 3) ใช้สถิติเชิงอ้างอิงวิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพที่ปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ ด้วยสถิติทดสอบ Paired Sample t-test 4) จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยการหาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) ของ สุวิมล ว่องวาณิช (2550) คำนวณได้จากสูตร $PNI_{modified} = (I-D)/D$ โดย I หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ D หมายถึง สภาพปัจจุบัน การพิจารณาความต้องการจำเป็นโดยใช้การเปรียบเทียบค่า PNI_{modified} ของแต่ละประเด็นความต้องการจำเป็นกับค่าเฉลี่ยของ PNI_{modified} ประเด็นความต้องการจำเป็น โดยกำหนดเกณฑ์ความต้องการจำเป็นคือ ประเด็นความต้องการจำเป็นที่มีค่า PNI_{modified} เท่ากับหรือมากกว่า ค่าเฉลี่ย PNI_{modified}

ผลการศึกษา

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร ทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าระดับสภาพปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ลำดับความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้างองค์กร ประกอบด้วย มีการประสานงานกันภายในองค์กรอย่างรวดเร็วและเหมาะสม และมีการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาด้านนวัตกรรม 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมประกอบด้วย ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น มีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และทิศทางการสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน และผู้บริหารสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายของนวัตกรรมสำหรับครูให้ตระหนักและเข้าใจอย่างชัดเจน 3) ด้านการฝึกอบรมประกอบด้วย ผู้บริหารให้ความสำคัญและคอยสนับสนุนบุคลากรในการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เลือกกิจกรรมในด้านนวัตกรรมตามความสนใจของตนเอง 4) ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมประกอบด้วย มีบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน และสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้กับบุคลากรที่พัฒนาสร้างสรรคงานนวัตกรรม 5) ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษามีช่องทางการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ของครูในสถานศึกษา และมีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในองค์กรให้เหมาะสมเอื้อต่อการสร้างสรรคนวัตกรรม

อภิปรายผล

การประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครุมีเป้าหมายที่จะพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เรื่องความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของปานชนก ต้วงอุดม (2562, น. 92 - 95) พบว่าสภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 5 ด้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และเมื่อพิจารณารายด้านที่มีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified (PNI_{Modified}) ในการพัฒนาโดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลเพื่อความชัดเจนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1) ด้านโครงสร้างองค์กร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย พบว่า ด้านโครงสร้างองค์กรมีความต้องการจำเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) มีการประสานงานกันภายในองค์กรอย่างรวดเร็วและเหมาะสม 2) การกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาด้านนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษายังไม่มีการประสานงานกันภายในองค์กรอย่างรวดเร็วและเหมาะสม ยังไม่มีการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาด้านนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริภักตร์ ศิริโท (2560, น. 159 – 177)

2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมมีความต้องการจำเป็น 3 ลำดับ คือ 1) ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้ครุมีความคิดสร้างสรรค์ในนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น 2) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และทิศทางในการสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน 3) ผู้บริหารสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายของนวัตกรรมสำหรับครุให้ตระหนักและเข้าใจอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษายังไม่มีการสร้างแรงจูงใจให้ครุมีความคิดสร้างสรรค์ในนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น และไม่มีการกำหนดหรือสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายของนวัตกรรมสำหรับครุให้ตระหนักและเข้าใจอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรรัตน์ สิทธิสมจินต์ และคณะ (2560, น. 171) ผลการวิจัย พบว่าด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีแนวทางลำดับแรก

คือ 1) ผู้บริหารวางทิศทางองค์กรโดยจัดกิจกรรมเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้

3) ด้านการฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNIModified) โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการฝึกอบรมมีความต้องการจำเป็น 2 ลำดับ คือ 1) ผู้บริหารให้ความสำคัญและคอยสนับสนุนบุคลากรในการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2) เปิดโอกาส ให้บุคลากรได้เลือกกิจกรรมในด้านนวัตกรรมตามความสนใจของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารยังไม่ให้ความสำคัญและคอยสนับสนุนบุคลากรในการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองในการเลือกกิจกรรมด้าน นวัตกรรมตามความสนใจของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักภัทสรณ์ย์ ไตรรัตน์ และสิรินธร สิ้นจินตวงศ์ (2563, น. 1907 - 1912) ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรในด้านนวัตกรรม สนับสนุน ในการฝึกอบรมและการสร้างนวัตกรรมอย่างจริงจัง ปลูกฝังให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม สร้างทีมงาน ที่มีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และผู้บริหารควรจูงใจให้บุคลากรดำเนินงานด้าน นวัตกรรม โดยให้รางวัลหรือยกย่องกับผู้ปฏิบัติงานสำเร็จ

4) ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตหนองแขมกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNIModified) โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย พบว่า ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการ สร้างนวัตกรรมมีความต้องการจำเป็น 3 ลำดับ คือ 1) มีบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นด้วยการช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในการทำงาน 2) สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้กับบุคลากรที่พัฒนาสร้างสรรค์งาน นวัตกรรม 3) มีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในองค์กรให้เหมาะสมเอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษายังไม่มีการจัดบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการทำงาน สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้กับบุคลากรที่พัฒนาสร้างสรรค์งานนวัตกรรมให้ เหมาะสมเอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี (2561, น. 208 - 219) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันขององค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงมี 6 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การพัฒนานักนวัตกรรม การทำงาน เป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ โครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมนวัตกรรม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างองค์กร ตรวจสอบประเมินผล การปรับปรุงและพัฒนา โดยมีผลการประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับ

5) ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของความต้องการจำเป็นพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต

หนองแขมกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNIModified) โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย พบว่า ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความต้องการจำเป็น 2 ลำดับ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 2) สถานศึกษามีช่องทางการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ของครูในสถานศึกษา เช่น มีเว็บไซต์สำหรับเก็บองค์ความรู้ต่าง ๆ ของสถานศึกษา คลังข้อสอบ งานวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่มีการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และยังไม่มีการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ของครูในสถานศึกษา เช่น มีเว็บไซต์สำหรับเก็บองค์ความรู้ต่าง ๆ ของสถานศึกษา คลังข้อสอบ งานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริภักตร์ ศิริโท (2560, น. 159 - 177) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับปัจจัยสนับสนุนความเป็นองค์กรนวัตกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ในระดับมากและมีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาไทยในภาพรวมในระดับค่อนข้างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ด้านโครงสร้างองค์กร ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีความจำเป็นในการพัฒนามี 2 ลำดับ คือ
 - 1) มีการประสานงานกันภายในองค์กรอย่างรวดเร็วและเหมาะสม 2) มีการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาด้านนวัตกรรม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผน และกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน มีการทำงานอย่างเป็นระบบให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน และมีการกระตุ้นให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองด้านนวัตกรรม
 - 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีความจำเป็นในการพัฒนามี 3 ลำดับ คือ
 - 1) ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น 2) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และทิศทางในการสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน 3) ผู้บริหารสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายของนวัตกรรมสำหรับครูให้ตระหนักและเข้าใจอย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน และมีการจัดทำแผนการดำเนินงาน กลยุทธ์ และแนวทางในการจัดทำนวัตกรรมอย่างเป็นระบบส่งเสริมและสนับสนุนในการสร้างความเข้าใจในวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้านนวัตกรรม มีการจัดกิจกรรม โครงการ หรือโครงการ
 - 3) ด้านการฝึกอบรม ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีความจำเป็นในการพัฒนา 2 ลำดับ คือ
 - 1) ผู้บริหารให้ความสำคัญและคอยสนับสนุนบุคลากรในการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2) เปิดโอกาสให้บุคลากรได้เลือกกิจกรรมในด้านนวัตกรรมตามความสนใจของตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำแนวทางพัฒนาบุคลากรโดยดำเนินการด้านสัมมนา เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการจัดทำและแก้ไขปัญหาวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นโดยการส่งเสริมการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการ

สร้างสรรค์นวัตกรรม อีกทั้งบุคลากรในองค์กรร่วมกันจัดทำเกณฑ์และมอบรางวัลให้แก่บุคลากรในองค์กร เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4) ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีความจำเป็นในการพัฒนามี 3 ลำดับ คือ 1) มีบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน 2) สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้กับบุคลากรที่พัฒนาสร้างสรรคงานนวัตกรรม 3) มีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในองค์กรให้เหมาะสมเอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ประชุม หรือ ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ มีการสนับสนุนอุปกรณ์และงบประมาณอย่างเต็มที่ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่และเกิดนวัตกรรมใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และมีการจัดการแสดงผลงานและสร้างบรรยากาศในองค์กรให้มีความสอดคล้องและเอื้อต่อการสร้างสรรค นวัตกรรม

5) ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นพัฒนามี 2 ลำดับ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 2) สถานศึกษามีช่องทางการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ของครูในสถานศึกษา เช่น มีเว็บไซต์สำหรับเก็บองค์ความรู้ต่าง ๆ ของสถานศึกษา คลังข้อสอบ งานวิจัย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม และให้ความสำคัญกับช่องทางการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ของครูในสถานศึกษา เช่น มีเว็บไซต์สำหรับเก็บองค์ความรู้ต่าง ๆ ของสถานศึกษา คลังข้อสอบ งานวิจัย เป็นต้น โดยอาจจะแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นองค์กรนวัตกรรม
- 2) ควรมีศึกษาปัจจัยความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กิตติ ยศยิ่งยง. (2552). *องค์กรแห่งนวัตกรรม: แนวคิดและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
- จักภัทสรณ์ย์ ไตรรัตน์ และสิรินธร สิ้นจินดาวงศ์. (2563). *การพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษา: โรงเรียนในสหวิทยาเขตวิภาวดี*. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 15 ปีการศึกษา 2563. 13 สิงหาคม 2563, หน้า 1892-1903. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จันทร์รัตน์ สิทธิสมจินต์ และคณะ. (2560). *การพัฒนาแนวทางการจัดการนวัตกรรมที่ส่งผลต่อโรงเรียนสมรรถนะสูง*. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 13(1), หน้า 173
- ชวน ภารังกุล. (2556). *การศึกษาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2555). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปวาสินี สุขเจริญ. (2552). *ความเป็นองค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษา: โรงพยาบาลเอกชนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, นครศรีธรรมราช.
- ปานชนก ดั่งอุดม. (2562). *การศึกษาสภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. (2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก. หน้า 103.
- วชิณ อ่อนอ้าย. (2558). *รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สมหมาย ทองมี. (2552). *ความเป็นองค์กรนวัตกรรมและความสามารถทางนวัตกรรมกรณีศึกษาโรงพยาบาลเกาะสมุย*. การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, นครศรีธรรมราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)*. เข้าถึงได้จาก: https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2549). *สุดยอดนวัตกรรมไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2553). *การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2563, น. 2)*. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สิริภักตร์ ศิริโท. (2560). *ความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย*. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*, 14(1), หน้า 159 - 177.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). *ประเทศไทย 4.0*. สืบค้น 20 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก: http://planning2.mju.ac.th/government/2011119104835_planning/Doc_25590823143652_358135.pdf
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส

- อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2561, กรกฎาคม - กันยายน). การพัฒนารูปแบบขององค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(3), หน้า 207 - 219.
- ไอริน โรจน์รักษ์. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การนวัตกรรมกับสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม*: กรณีศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Tidd, J., Bessant, J., and Pavitt, K. (2001). *Managing innovation*. 2nd ed. New York: John Wiley & Sons, Inc.

การบริหารสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล
Learning Media and Learning Resources Management of the Royal Thai Air Force
Aviation Curriculum according to the International Standards

ศิรดา วัชรจินดา¹ และพงษ์สุวรรณ ศรีสุวรรณ²

Sirada Vascharajinda¹ and Pongsuwan Srisuwan²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Sirada.srd@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสังเคราะห์และตรวจสอบความเหมาะสมของสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล (2) เพื่อการวางแผนการบริหารงานวิชาการด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณแบบการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูการบินและศิษย์การบินจำนวน 157 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ IOC และมีความเป็นปรนัยในระดับสูง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายประกอบด้วยความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า (1) สื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลที่ใช้ในการศึกษาภาควิชาการและการฝึกภาคอากาศ มีจำนวนรวม 35 รายการ แบ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ 4 รายการ สื่อบุคคล 1 รายการ สื่อวัสดุ 2 รายการ สื่ออุปกรณ์ 7 รายการ สื่อบริบท 14 รายการ และสื่อกิจกรรม 7 รายการ และ (2) แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลที่ใช้ในการศึกษาภาควิชาการและการฝึกภาคอากาศ ประกอบด้วย 20 รายการ มีทั้งแหล่งการเรียนรู้ภายในกองทัพอากาศ และแหล่งการเรียนรู้ภายนอกกองทัพอากาศ

คำสำคัญ: การบริหารสื่อการเรียนรู้ การบริหารแหล่งการเรียนรู้ หลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล

Abstract

The research objectives were to (1) synthesize and examine the suitability of learning media and learning resources of the Royal Thai Air Force aviation curriculum according to international standards (2) planning of management in learning media and learning resources. The research method was a quantitative research using a survey research design. A simple random sampling was used to select 157 pilot teachers and students from the RTAF Flying

School. Data were collected using a questionnaire in which all questions were qualified with IOC criteria and had a high level of objectivity. Descriptive statistics, frequency and percentage were used to analyze data. It was found that (1) the learning media of the RTAF aviation curriculum according to international standards used in academic education and air training had a total of 35 items, divided into 4 printed matter media, 1 man media, 2 material media, 7 equipment media, 14 environment media, and 7 activity media, and (2) the learning resources of the RTAF aviation curriculum according to international standards used in academic education and air training, consisting of 20 items. They were both inside and outside the Royal Thai Air Force.

Keywords: Learning media management, learning resources management, Royal Thai air force aviation curriculum, international standards

บทนำ

องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization: ICAO) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริมความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการบินระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงการประเมินมาตรฐานทางการบิน โดย ICAO มีหน้าที่จัดทำและรับรองมาตรฐานทางการบินที่มีผลกระทบต่อการบินของสายการบินและการบินระหว่างประเทศทั่วโลก มาตรฐานทางการบินที่ ICAO กำหนดมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการบินของกองทัพอากาศคือ การอบรมและการรับรองความรู้ของนักบิน และการทดสอบความพร้อมในการบิน

พระราชกำหนดการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 ตราขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานด้านการบินของประเทศมีมาตรฐานสากลตามที่ ICAO กำหนด โดยให้สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย หรือ The Civil Aviation of Thailand (CAAT) ทำหน้าที่กำกับ ดูแล ควบคุม การอำนวยความสะดวกทางอากาศ หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยให้เป็นไปตามกฎหมาย

ระเบียบกองทัพอากาศว่าด้วยมาตรฐานการบิน พ.ศ. 2564 กำหนดให้สำนักงานการบินกองทัพอากาศมีอำนาจหน้าที่กำหนดและกำกับดูแลมาตรฐาน การปฏิบัติการบินทางทหารให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและเหมาะสมกับภารกิจของกองทัพอากาศ รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการปฏิบัติในด้านการบินให้ตรงตาม ICAO รัฐภาคีแห่งอนุสัญญา หน่วยงานของรัฐที่ดูแลในด้านการบิน หรือการกำหนดมาตรฐานการบิน (ภาณูวัตร เรื่องประยูร และคณะ, น. 1 - 14) การตรวจสอบมาตรฐานการบินมีส่วนช่วยในการพัฒนาและขีดความสามารถในด้านการบินให้กับนักบินและหน่วยบิน ซึ่งมาตรฐานการบินและการประเมินของกองทัพอากาศไทย ประกอบด้วย การตรวจสอบภาควิชาการ การตรวจสอบภาคอากาศ รวมถึงการประเมินด้านนิตยการบิน จะเห็นได้ว่าการตรวจสอบมาตรฐานการบินมีหลากหลายองค์ประกอบเพื่อให้การบินปลอดภัยและ

ประสิทธิภาพ โดยองค์ประกอบหลักที่ต้องพิจารณาประกอบไปด้วยมาตรฐานความปลอดภัยของ ICAO เป็นมาตรฐานสำคัญที่ชาติภาคีสมาชิกจะต้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่ง ICAO ได้จัดทำรายละเอียดมาตรฐานตามภาคผนวกประกอบอนุสัญญาชิคาโก จำนวนทั้งสิ้น 19 ภาคผนวก ภาคผนวกที่เกี่ยวข้องกับการผลิตนักบิน ได้แก่ ภาคผนวก 1 การออกใบอนุญาตผู้ประจำหน้าที่ ภาคผนวก 2 กฎการบิน ภาคผนวก 4 แผนภูมิการบิน ภาคผนวก 5 มาตรฐานสำหรับการปฏิบัติการภาคอากาศและภาคพื้นดิน ภาคผนวก 6 การปฏิบัติการบินของอากาศยาน ภาคผนวก 8 ความสมควรเดินอากาศของอากาศยาน ซึ่งการตรวจสอบมาตรฐานการบินเป็นกระบวนการสำคัญในการรักษาความปลอดภัยและประสิทธิภาพในการบินโดยองค์กรที่ได้รับการรับรองจาก ICAO เพื่อให้แน่ใจว่าการบินดำเนินไปตามมาตรฐานสากลที่กำหนดไว้ในระบบการบินระหว่างประเทศทั่วโลก จะเห็นได้ว่า การผลิตนักบินของกองทัพอากาศซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติการด้านการบิน จึงต้องได้มาตรฐานตามที่ ICAO กำหนด โดยมีการตรวจสอบทั้งภาควิชาการและภาคอากาศ จึงกล่าวได้ว่าสื่อและแหล่งการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรการผลิตนักบินกองทัพอากาศให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

โรงเรียนการบินกองทัพอากาศ มีหน้าที่ดำเนินการฝึกศึกษา อำนวยการศึกษาให้แก่ศิษย์การบิน ครูการบินเพื่อฝึกศิษย์การบิน และฝึกการยิงชีพ โรงเรียนการบินตระหนักถึงความสำคัญของการเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ โดยใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ศิษย์การบิน และครูการบินเพื่อฝึกศิษย์การบิน ได้เรียนรู้ตามสถานการณ์จริง เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน นำมาปฏิบัติใช้งานจริง

หลักสูตรการฝึกนักบินของกองทัพอากาศโดยโรงเรียนการบินประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือ หลักสูตรภาคพื้นและหลักสูตรภาคอากาศ หลักสูตรภาคพื้นประกอบด้วย หลักสูตรภาควิชาการด้านการบินและหลักสูตรฝึกการยิงชีพ หลักสูตรภาควิชาการด้านการบินเป็นการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีด้านการบิน โดยใช้การเรียนการสอนแบบบรรยาย ส่วนหลักสูตรฝึกการยิงชีพมีทั้งการเรียนการสอนด้วยการบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ ส่วนหลักสูตรภาคอากาศเป็นการฝึกปฏิบัติหน้าที่นักบินบังคับอากาศยานภายใต้การฝึกสอนของครูการบินตั้งแต่การบังคับอากาศยานวิ่งขึ้น (Take off operation) การบังคับอากาศยานในอากาศ (Air work operation) และการบังคับอากาศยานลงสนาม (Landing operation) ระยะเวลาที่ใช้ตลอดหลักสูตร จำนวน 14 เดือน คิดเป็น 10,227 ชั่วโมง จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรการฝึกนักบินของกองทัพอากาศจะต้องใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้จำนวนมากและหลากหลาย และที่สำคัญจะต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานสากลตามที่ ICAO กำหนด หลักสูตรการฝึกนักบินของกองทัพอากาศในปัจจุบันเป็นหลักสูตร ศิษย์การบินกองทัพอากาศ พ.ศ. 2566 ซึ่งเริ่มใช้ในปี 2566 ดังนั้น จึงยังไม่มีประเมินเพื่อการปรับแก้ไข (Formative evaluation) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในส่วนของสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่จะใช้ในหลักสูตรปัจจุบันว่ามีคุณภาพเทียบเท่ากับหลักสูตรการผลิตนักบินของกองทัพอากาศที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลหรือไม่อย่างไร โดยใช้การเปรียบเทียบกับหลักสูตรการฝึกนักบินของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา (United States Air Force: USAF) ทั้งนี้เนื่องจาก USAF มีหลักสูตรการฝึกนักบินกองทัพอากาศที่มีมาตรฐานในระดับสากล เนื่องจากมี

เครื่องบินที่มีสมรรถนะสูงกว่ากองทัพอากาศไทย และเป็นหลักสูตรที่กองทัพอากาศไทยให้การยอมรับในมาตรฐานการฝึกบิน ดังจะเห็นได้จากกองทัพอากาศไทยได้ส่งนักบินเข้ารับการฝึกบินที่ USAF เป็นจำนวนมาก ข้อค้นพบเกี่ยวกับสื่อและแหล่งการเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนของการฝึกนักบินกองทัพอากาศไทย จะช่วยยกระดับคุณภาพของการฝึกบินให้ได้ตามมาตรฐานสากลซึ่งเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการสื่อและแหล่งการเรียนรู้หลักสูตรการฝึกนักบินขอโรงเรียนการบินกองทัพอากาศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล เพื่อการวางแผนการบริหารงานวิชาการด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลเพื่อการวางแผนการบริหารงานวิชาการด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้

การทบทวนวรรณกรรม

มาตรฐานการบินของกองทัพอากาศเป็นไปตามมาตรฐานการบินที่ ICAO กำหนด โดยมีสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ มาตรฐานการบินสากลที่ ICAO กำหนด ประกอบด้วย 19 ภาคผนวก ภาคผนวกที่เกี่ยวข้องกับการผลิตนักบิน ได้แก่ การออกใบอนุญาตผู้ประจำหน้าที่ กฎการบิน แผนภูมิการบิน มาตรฐานสำหรับการปฏิบัติการภาคอากาศและภาคพื้นดิน การปฏิบัติการบินของอากาศยาน และความสมควรเดินอากาศของอากาศยาน องค์การการบินที่มีมาตรฐานสากล ได้แก่ องค์การบริหารการบินแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (Federal Aviation Administration : FAA) องค์การความปลอดภัยด้านการบินแห่งสหภาพยุโรป (European Aviation Safety Agency : EASA)

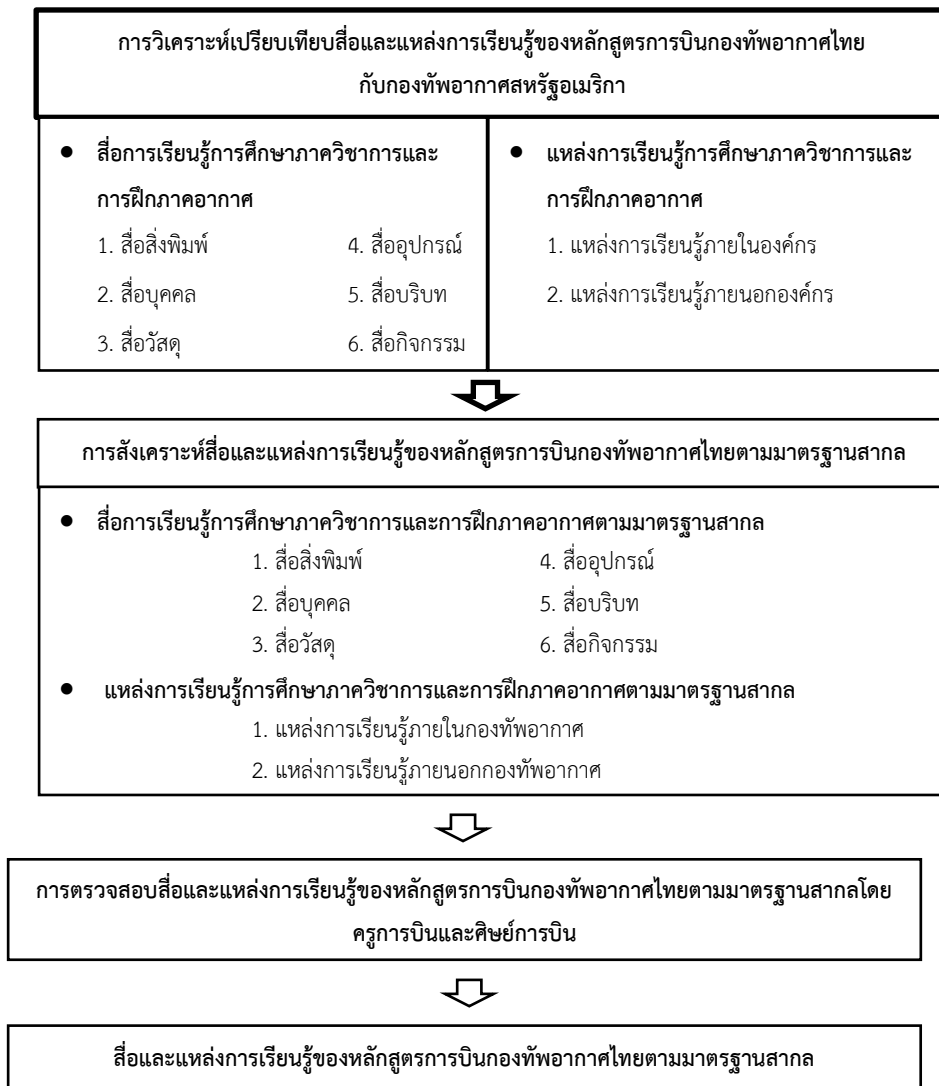
การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และการวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ อ้างถึงใน เกศรา ตุ่มคา, 2562, น.20; ชาติ ทองมา (2560, น.122)

สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นเครื่องช่วยถ่ายทอดความรู้จากบทเรียนไปสู่ผู้เรียน ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อวัสดุ สื่ออุปกรณ์ สื่อบริบท และสื่อกิจกรรมที่ใช้ในการศึกษา (กิดานันท์ มลิทอง (2543, น.79; กิ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล, 2562, น.11) ดังนั้น การบริหารสื่อการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อการพัฒนาสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องช่วยถ่ายทอดความรู้จากบทเรียนไปสู่ผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อวัสดุ สื่ออุปกรณ์ สื่อบริบท และสื่อกิจกรรมที่ใช้ในการศึกษา

แหล่งการเรียนรู้เป็นแหล่งหรือที่รวมข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน มีการประเมินและการวัดผล การเรียนมีลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีทั้งที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542; กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2544; สามารถ รอดสำราญ, 2546, น.6; ศิริพร กองแก้ว, 2548, น.19) ดังนั้น การบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อการพัฒนาแหล่งหรือที่รวมข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน มีการประเมินและการวัดผล การเรียนมีลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ที่มีทั้งที่เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา

หลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล หมายถึง หลักสูตรศิษย์การบินกองทัพอากาศ พ.ศ. 2566 ร่วมกับหลักสูตรการบินกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา (Flying Training Undergraduate Pilot Training Version 2.5 Syllabus Year 2020) แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาภาควิชาการ และการฝึกภาคอากาศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูการบิน และศิษย์การบิน จำนวน 373 คน โดยครูการบินประกอบด้วย ครูฝึกปฏิบัติการบิน ครูช่างอากาศยาน และครูฝึกการยิงชีพ และศิษย์การบิน ประกอบด้วย ศิษย์การบินปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2566) และศิษย์การบินที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทย พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นหลักสูตรก่อนที่จะมีการใช้หลักสูตรปัจจุบัน

เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการใช้เกณฑ์หรือการประมาณจากจำนวนประชากร ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้มีจำนวนในหลักร้อย จึงใช้เกณฑ์ในการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมดเป็นหลักร้อย คือ ร้อยละ 15–30 ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 157 คน

คิดเป็นร้อยละ 42.1 และขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างอยู่ระหว่างร้อยละ 26.5 – 100.0 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 15 – 30

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล มีเนื้อหาแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพการเป็นครูการบินหรือศิษย์การบิน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูการบิน และประเภทศิษย์การบิน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล แบ่งคำถามเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 สื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล และส่วนที่ 2 แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล

เครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจสอบคุณภาพประกอบด้วย การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และการตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถาม (Objectivity) โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทย จำนวน 2 คน กำหนดเกณฑ์ผ่านการประเมินด้วยค่า IOC มากกว่า 0.50 ผลการตรวจสอบพบว่า ข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหา โดยทุกข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

การตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถาม ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชากรครูการบินและศิษย์การบินที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน พร้อมกับให้ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยให้ตอบคำถามเกี่ยวกับ ความชัดเจนของข้อคำถามและคำตอบ และความเหมาะสมของวิธีการตอบของแต่ละข้อคำถาม และนำมาวิเคราะห์ความเป็นปรนัยของแต่ละข้อคำถามโดยการหาค่าร้อยละของประชากรผู้ตรวจสอบที่มีความเห็นด้วยต่อความชัดเจนของข้อคำถามและคำตอบ และความเหมาะสมของวิธีการตอบของแต่ละข้อคำถาม งานวิจัยนี้กำหนดเกณฑ์ความเป็นปรนัยของข้อคำถามที่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบพบว่า ทุกข้อคำถามผ่านเกณฑ์ความเป็นปรนัย โดยประชากรผู้ตรวจสอบมีความเห็นสอดคล้องกันว่าแต่ละข้อคำถามและคำตอบมีความชัดเจน และความเหมาะสมของวิธีการตอบ ที่ระดับความสอดคล้องร้อยละ 100

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอรับหนังสือขอรับการสนับสนุนข้อมูลเพื่อการวิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตศาลายา เพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูการบิน และศิษย์การบินหลักสูตรการฝึกบินกองทัพอากาศ และส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอรับการสนับสนุนข้อมูลเพื่อการวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูการบินและศิษย์การบินปัจจุบันใช้แบบสอบถามในรูปแบบเอกสารกระดาษ ส่วนศิษย์การบินที่สำเร็จการศึกษาใช้แบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ (google form) รวมแบบสอบถามที่ส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 ฉบับ

ได้รับกลับคืนมาจำนวน 157 ฉบับ คิดเป็นสัดส่วนการตอบกลับ ร้อยละ 45.8 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลการตอบของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ข้อมูลทุกฉบับมีความสมบูรณ์สามารถนำไปจัดระเบียบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยในส่วนของตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ด้วยสูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$ ซึ่ง $\sum R$ หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ และ N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ส่วนการตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามใช้การหาค่าร้อยละของประชากรผู้ตรวจสอบที่เห็นด้วยกับความชัดเจนของข้อคำถามและคำตอบ และความเหมาะสมของวิธีการตอบของแต่ละข้อคำถาม

วิเคราะห์เปรียบเทียบสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยกับหลักสูตรการบินกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาเพื่อสังเคราะห์สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทศิษย์การบิน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูการบิน ด้วยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive analysis) ความถี่และร้อยละ

วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ในหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล โดยในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดใช้สถิติเชิงบรรยายด้วยการหาค่าความถี่และร้อยละ และในส่วนของข้อคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของครูและศิษย์การบินหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยพบว่า ครูการบินมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 46.7 ส่วนศิษย์การบินส่วนใหญ่เป็นเป็นศิษย์การบินสำเร็จการศึกษา ร้อยละ 60.0 การที่กลุ่มตัวอย่างครูการบินมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวนมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างครูการบินมีความพร้อมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการฝึกบินกองทัพอากาศไทย เนื่องจากมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนทั้งหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยปัจจุบัน และหลักสูตรที่ใช้ก่อนหน้า ส่วนที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างศิษย์การบินปัจจุบันและศิษย์การบินที่สำเร็จการศึกษามีจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 47.2 และร้อยละ 52.8 ตามลำดับ) เป็นการสนับสนุนว่าข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับความเหมาะสมของสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลมีความเท่าเทียมกันนอกจากนี้การได้รับข้อมูลจากศิษย์การบินที่สำเร็จการศึกษายังเป็นข้อมูลที่มีความครอบคลุมสาระการบิน เนื่องจากศิษย์การบินที่สำเร็จการศึกษาจะมีข้อมูลที่มีความครบถ้วนมากกว่าศิษย์การบินปัจจุบัน

2. ผลการสังเคราะห์สื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล

พบว่าสื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลที่ใช้ในการศึกษาภาควิชาการและการฝึกภาคอากาศ รวมทั้งสิ้น 35 รายการ แบ่งตามประเภทสื่อการเรียนรู้ 6 ประเภทได้ดังนี้ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อวัสดุ สื่ออุปกรณ์ สื่อบริบท และสื่อกิจกรรม

3. ผลการสังเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากล

พบว่าแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลที่ใช้ในการศึกษาภาควิชาการและการฝึกภาคอากาศ รวมทั้งสิ้น 20 รายการ แต่ละรายการจัดประเภทเป็นแหล่งการเรียนรู้ภายในกองทัพอากาศ และแหล่งการเรียนรู้ภายในกองทัพอากาศได้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปรับความดันอากาศ ในศูนย์ฝึกทางสรีรวิทยาการบิน, ห้องปฏิบัติการทางภาษา, ห้องการฝึกบินด้วยเครื่องฝึกบินจำลอง, ห้องเตรียมความพร้อมก่อนทำการบิน, หน่วยงานซ่อมบำรุงอากาศยาน, หน่วยงานการศึกษาด้านการบิน, หน่วยงานการบริการด้านการบิน, หน่วยงานการบริการด้านการบิน, สระน้ำ, ภูมิประเทศเส้นทางการบิน, เส้นทางการบินเดินทาง, พื้นที่การฝึกยิงชีพในเขตทะเลทราย, พื้นที่การฝึกยิงชีพในป่าเขตร้อน, พื้นที่โดคร่มแบบพาราเซล, พื้นที่โดคร่มแบบพาราเซล, พื้นที่การฝึกบินเปลี่ยนแบบ, พื้นที่การฝึกบินเกาะภูมิประเทศ, และพื้นที่การฝึกบินตามภารกิจหรือการฝึกบินทางยุทธวิธี

สรุป

สื่อการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลที่ใช้ในการศึกษาภาควิชาการและการฝึกภาคอากาศ รวมทั้งสิ้น 35 รายการ เช่น หนังสือ ตำรา, Swing-Landing Trainer, ห้องปรับความดันอากาศ (Hypobaric chamber), พื้นที่การฝึกยิงชีพในเขตทะเลทราย, พื้นที่ฝึกยิงชีพในป่าเขตร้อน, ลานโดคร่มพาราเซล, การฝึกปฏิบัติ, เครื่องฝึกบินจำลอง, ห้องเตรียมความพร้อมก่อนทำการบิน, ห้องการฝึกบินด้วยเครื่องฝึกบิน, พื้นที่การฝึกบินหมู่, พื้นที่การฝึกบินตามภารกิจหรือการฝึกบินทางยุทธวิธี, สถานการณ์การฝึกบินตามภารกิจ โดยสื่อการเรียนรู้ทั้งภาควิชาการและภาคอากาศ มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้อุปกรณ์เข้ามาในการเรียนการสอนหรือการถ่ายทอดความคิดเห็นและประสบการณ์ทำให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ อ้างถึงใน ชาญชัย ยมดิษฐ์, 2548, น. 417) รวมถึง สื่อการเรียนรู้เป็นตัวช่วยในการถ่ายทอดความรู้จากบทเรียนไปยังผู้เรียน และสอดคล้องกับสื่อการเรียนรู้ที่นำเทคโนโลยีเข้ามาปรับประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธัญญา แสงตันชัย, 2561, น. 8) และการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูการบินเป็นสื่อการเรียนรู้ให้กับศิษย์การบินของกองทัพอากาศไทยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ซึ่งครูการบินเป็นบุคคลที่มีศักยภาพในด้านการบินเครื่องบินรบ ด้านการสอนภาควิชาการ รวมถึงการสอนภาคอากาศให้กับศิษย์การบินของกองทัพอากาศให้มีศิษย์การบินมีการพัฒนาเป็นนักบินพร้อมรบให้กับหน่วยบินทางยุทธวิธีของกองทัพอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังปรัชญาของโรงเรียนการบิน คือ “สถาบันผลิตนักรบทางอากาศ” (กองทัพอากาศไทย, 2566, น.3) นอกจากนั้นกองทัพอากาศไทยยังมีสื่อการฝึกบินภาคอากาศ คือ

เครื่องบินฝึก ที่ประกอบไปด้วย เครื่องบิน บ.ฝ.16 ก (CT-4E), บ.ฝ.22 (T-6C), บ.ฝ.20/ก (DA-42), และฮ13 (H135) ที่เป็นเครื่องบินรบได้ตามมาตรฐานสากล จากการอภิปรายผลมาข้างต้น สื่อการเรียนรู้โดยใช้สื่อเป็นครูการบินและสื่อการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องบินฝึก สามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอน การประยุกต์ทำให้ศิษย์การบินเกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งด้านทักษะการบิน ความรู้ด้านการบิน ภาวะผู้นำ และความเป็นทหารอากาศ” (กองทัพอากาศไทย, 2566, น.3) แหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบิน กองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลที่ใช้ในการศึกษาภาควิชาการและการฝึกภาคอากาศ รวมทั้งสิ้น 20 รายการ มีทั้งที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ภายในกองทัพอากาศ และแหล่งการเรียนรู้ภายนอกกองทัพอากาศ เช่น ห้องปรับความดันอากาศ, ห้องปฏิบัติการทางภาษา, พื้นที่การฝึกบินทางยุทธวิธี หรือพื้นที่การฝึกบินตามภารกิจ, ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ของกองทัพอากาศเป็นแหล่งรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนหรือศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่น เป็นการศึกษาด้วยตนเอง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) แหล่งการเรียนรู้ของกองทัพอากาศ ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ได้แก่ แหล่งการเรียนรู้การศึกษาภาควิชาการ เช่น ห้องปฏิบัติการทางภาษา มีความสอดคล้องกับ (กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2544) ข้อมูล สารสนเทศ และประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และบุคคลแห่งการเรียนรู้ รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ภาควิชาการของกองทัพอากาศไทยที่มีพื้นที่สำหรับการฝึกยิงซีพในเขตทะเลทราย ป่าเขตร้อน และลานโดดร่มพาราเซลที่ตั้งอยู่ภายในโรงเรียนการบิน เพื่อให้ศิษย์การบินมีความเข้าใจการยิงซีพ ในป่า ในน้ำ และในทะเล อย่างถูกต้องและมีทักษะในการใช้อุปกรณ์ยิงซีพ ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย (กองทัพอากาศไทย, 2566, น.147) นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ภาควิชาการยังมีแหล่งเรียนภาคอากาศ คือ ห้องการฝึกบินด้วยเครื่องฝึกบินจำลอง ที่มีความแตกต่างจากการฝึกบินทั่วไป คือ การฝึกบินด้วยเครื่องบินจำลองของกองทัพอากาศเป็นเครื่องฝึกบินเครื่องบินรบ โดยเครื่องฝึกบินจำลองจะแบ่งเครื่องบินฝึกได้ ดังนี้ เครื่องฝึกบินลอง บ.ฝ.16 ก (CT-4E), บ.ฝ.22 (T-6C) และบ.ฝ.20/ก (DA-42) เพื่อให้ศิษย์การบินมีความเข้าใจ และคุ้นเคยกับอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในห้องนักบินและสามารถฝึกปฏิบัติขั้นตอนการบินเบื้องต้นโดยไม่ใช้อากาศยานจริงได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กองทัพอากาศกำหนดนโยบายส่งเสริมการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบิน กองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลที่เป็นข้อค้นพบ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
2. โรงเรียนการบิน กองทัพอากาศนำสื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทย ตามมาตรฐานสากลที่เป็นข้อค้นพบไปวางแผนสำหรับการบริหารวิชาการด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการวางแผนสำหรับการบริหารการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลที่เป็นข้อค้นพบ
2. วิจัยเพื่อการบริหารการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ของหลักสูตรการบินกองทัพอากาศไทยตามมาตรฐานสากลให้ครอบคลุมกระบวนการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2544). *การพัฒนาและการใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองทัพอากาศไทย. (2566). *หลักสูตรศิษย์การบินกองทัพอากาศ*. นครปฐม: โรงเรียนการบินฐานบิน กำแพงแสน.
- กึ่งกาญจน์ บุณณสินวัฒน์กุล. (2562). *การพัฒนาสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยและความสุขในการเรียนรู้สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- กิดานันท์ มลิทอง (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ธัญภา แสงตันชัย. (2561) *การบริหารสื่อและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542. (14 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74, หน้า 7.
- ภาณุวัตร เรืองประยูร, ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร, ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (มกราคม - เมษายน 2560). *ความคิดเห็นของนักบินในหน่วยบินที่มีต่อการตรวจสอบมาตรฐานการบินและประเมินค่าหน่วยบินประจำปีของกองตรวจสอบมาตรฐานการบิน กรมจเรทหารอากาศ กองทัพอากาศ*, 8(1), หน้า 83.
- ศิริพร กองแก้ว (2548). *สภาพและปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- สามารถ รอดสำราญ. (2546). *การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- Air Education and Training Command (2020). *Undergraduate Pilot Training, Version 2.5 Syllabus*. The United States: n.p., (Mimeographed).
- EUROLAB LABORATORY INC. (ม.ป.ป.). *การทดสอบ FAA และ EASA. EUROLAB*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.eurolab.com.tr/th/sectorel-test-ve-analizler/elektriksel-testler/faa-ve-easa-testleri>.

การพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

Developing the Attribute of Education Executives in the Digital Era of the
Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon

สุพัตรา สุวรรณเพชร¹ และเฉลิมพล มีชัย²

Supattra Suwannaphat¹ and Chaloeiphon Meechai²

นักศึกษา ระดับปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พื้นที่ศาลายา^{1,2}

E-mail: Supatsuwan1a@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร (2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์และคุณวุฒิการศึกษา (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร การศึกษานี้ดำเนินการโดยวิธีเชิงปริมาณโดยเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 212 คน โดยวิธีแจกแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าทีและวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามจำแนกตามประสบการณ์และคุณวุฒิการศึกษา พบว่าผู้บริหารที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ควรมี 9 ด้านดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความรู้และการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านการสร้างพลังและแรงบันดาลใจ ด้านการสร้างเครือข่ายและมนุษยสัมพันธ์ด้านภาพลักษณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการสื่อสาร และด้านคุณลักษณะด้านผู้นำและภาวะผู้นำ

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล

Abstract

The objectives of this research were (1) to explore the attribute of education executives in the digital era of the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon (2) to compare the attribute of education executives in the digital era of the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon classified by working experience and educational qualifications. (3) to propose the guidelines of the characteristics development according to the attribute of education executives in the digital era of the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon. This study was conducted by a quantitative approach. Data were collected from samples 212 teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon by using a questionnaire. The data obtained were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and analysis of variance. Results showed that (1) The attribute of education executives in the digital era of the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon was found the high level, and (2) comparison results the attribute of education executives in the digital era of the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon classified by working experience and educational qualifications was found that the school administrators with different working experience and educational qualifications was not different in overall attribute of education executives at the .05 level. (3) The guidelines of the characteristics development according to the attribute of education executives in the digital era of the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon consist of 9 areas; vision, knowledge and learning, digital technology, creativity and innovation, inspiration, network and human relations, image and being a good role model, communication and leadership.

Keywords: Attribute of education executives, education executives, digital era

บทนำ

คุณลักษณะของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างรอบด้าน ผู้บริหารสถานศึกษามีไข้อยู่แต่ต้องเรียนรู้หลักการบริหารหรือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือตามระเบียบกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องใช้อำนาจที่ได้มาจากกฎหมายประกอบกับความดีงามในตนเอง มีอุดมการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมักมีอิทธิพลต่อการจัดการสถานศึกษา ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารจึงมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร (กุลจิรา รักษรคร, 2561, หน้า 16) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะในหลาย ๆ ด้านที่สามารถตอบโจทยความคาดหวังของสังคมได้ ผู้บริหารจะต้องตระหนักว่าทุกกิจกรรมต้อง

เน้นให้เกิดคุณภาพตามเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาถือว่าเป็นกลไกหลักและมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่จะต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล กำกับและส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียน การสอนและทำงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ต้องเข้าใจเนื้อหาเชิงวิชาการ การประเมินผล และเทคนิคการสอน ผู้นำถูกคาดหวังให้ทำงานร่วมกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีความมั่นใจได้ว่าความต้องการนักเรียนทุกคนได้รับการตอบสนอง (ราณี จินสุทธิ์ วิทยภัทร จินสุทธิ์, สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพิณิต, และพระมหาสิริวัฒนา สิริวัชรกุล, 2564, น. 5) และสถานศึกษาซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ เนื่องจากเป็นแหล่ง เรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้วัฒนธรรม เสริมสร้างคุณธรรมอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และฝึก ทักษะชีวิตอันจำเป็นในการดำรงชีวิตให้กับนักเรียนให้สามารถติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และมีคุณค่าแก่สังคม เป็นทรัพยากรมนุษย์ตามความต้องการทางสังคม โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาจัดการคอยกำกับ ติดตาม และดูแลการดำเนินการของโรงเรียน อีกทั้งพยายามที่จะดำเนินการทุกอย่างที่เกี่ยวกับการศึกษาให้คุณภาพ ที่สุด และเพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 (ปิยนถ บัญญัติพิพิธ และจำรัส แจ่มจันทร์, 2563, น. 2)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวการวิจัยด้านการบริหารการศึกษาที่ทำกันอยู่โดยทั่วไปมักจะอยู่ในรูปของ การสำรวจปัญหาของสถานศึกษาหรือปัญหาของการบริหารการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาในแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลที่ได้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดคุณค่าด้านความรู้และแนวทางในการนำไปใช้ในการ เตรียมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา จะทำให้ในระบบการศึกษามีผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีคุณลักษณะที่ เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์และคุณวุฒิการศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลไว้ดังนี้

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลมีดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ของสถานศึกษาให้เข้าใจง่ายและนำไปปรับใช้ได้เหมาะสม
2. การบริหารโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ ได้แก่ เครือข่ายไร้สายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้ครูบุคลากร และนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว สะดวกต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ
3. การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อย่างแพร่หลายไม่จำเป็นจะเป็นการจัดการเรียนการสอนของครูการบริหารงานสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการให้นักเรียนสามารถใช้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา
4. การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
5. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นตัวอย่งที่ดีสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม
6. ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจครู บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้นำความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้มาสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน
7. จัดให้มีระบบการติดตามให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีของ ครู นักเรียนในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามี 8 องค์ประกอบ ได้แก่คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์คุณลักษณะด้านความรู้และการเรียนรู้คุณลักษณะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมคุณลักษณะด้านการสร้างพลังและแรงบันดาลใจ คุณลักษณะด้านการสร้างเครือข่ายและมนุษยสัมพันธ์คุณลักษณะด้านการสร้างโอกาสและเพิ่มศักยภาพเพื่อนร่วมงาน และคุณลักษณะด้านภาพลักษณ์และเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารการศึกษาต้องสามารถถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลอื่นได้ สามารถบูรณาการใช้เทคโนโลยีเพื่อเปลี่ยนแปลงและยกระดับองค์กรได้

ทินกร บัวชู (2562) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ และสามารถแสดงวิสัยทัศน์ ต่อยอดการเรียนรู้ขององค์กรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันในโลกปัจจุบัน

สรุปว่า คุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์สื่อสารแลกเปลี่ยนถ่ายทอดวิสัยทัศน์สามารถวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยโอกาส อุปสรรคของสถานศึกษา สามารถกระตุ้นโน้มน้าวให้เพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในการยกระดับความเป็นเลิศของสถานศึกษา ตามวิสัยทัศน์และสามารถพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการตามวิสัยทัศน์

2. คุณลักษณะด้านความรู้และการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้และการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

กุลชลี จงเจริญ (2562) กล่าวว่า การเรียนรู้และการมีองค์ความรู้หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความสามารถในการคิด การเรียนรู้ เพื่อให้สามารถคิดและตัดสินใจได้อย่างชาญฉลาด มีการเชื่อมโยงสิ่งที่ได้พบเห็นกับสิ่งที่จดจำได้ ละสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การฟังอย่างเข้าใจและเห็นอกเห็นใจและการสำรวจสิ่งที่เป็นความจริง เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อองค์กร มีความต้องการศึกษาเรียนรู้ และสามารถถ่ายโอนความรู้และเทคนิควิธีการต่าง ๆ แบบมืออาชีพเพื่อให้เกิดขึ้นงานที่มีประโยชน์และสร้างสรรค์

สรุปว่า คุณลักษณะด้านความรู้และการเรียนรู้หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาที่แสดงออกถึงการเป็นผู้นำทางวิชาการ มีมาตรฐานความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถนำความรู้มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาและต่อยอดความรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และกระหายใคร่รู้ในการศึกษาค้นคว้า สามารถฝึกฝนพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพและหาประสบการณ์ใหม่อย่างต่อเนื่อง

3. คุณลักษณะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

นักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

จิณฉัตร ปะโคทั้ง (2561) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลมีผลต่อการใช้ภาวะผู้นำในยุคปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารที่สามารถเข้าเรียนรู้ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดีและนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้ 1. กำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที 2. การบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที 3. การสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที 4. การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที 5. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนเป็นตัวอย่างในการใช้ไอซีที 6. ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที 7. ระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีที

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการจัดการในสถานศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมให้ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องนำ

เทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษา และการทำงานภายในสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีใช้อย่างมีความรอบรู้ รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี

4. คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

กุลจิรา รักษาพร (2563) กล่าวว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์/นวัตกรรม มีตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์/นวัตกรรม การผสมผสานเทคโนโลยีนวัตกรรมเข้าสู่เป้าหมาย ความท้าทาย และคิดอย่างจินตนาการ

สรุปว่า คุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่กล้าคิด กล้าทำทำหยา กล้าวางแผนทำสิ่งใหม่ และตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์โดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษาสามารถคิดค้นและพัฒนาวัตกรรมการบริหารจัดการในสถานศึกษา มีความคิดหลากหลายและยืดหยุ่น สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของเพื่อนร่วมงานและส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนไป

5. คุณลักษณะด้านการสร้างพลังและแรงบันดาลใจ

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการสร้างพลังและแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

วิภาลัย วงษา (2563) กล่าวว่า คุณลักษณะการเป็นนักสร้างพลังแรงบันดาลใจเชิงบวก หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมและเสริมสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรและครูในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน มีการบำรุงขวัญกำลังใจ เห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงานทุกคน ดูแลเอาใจใส่พบปะกับนักเรียน ครูและผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างความพร้อมและสนับสนุนบุคลากรทุกโอกาส เป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน

สรุปว่า คุณลักษณะด้านการสร้างพลังและแรงบันดาลใจ หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน มีการสร้างแรงบันดาลใจด้วยวิธีการใหม่ ๆ สามารถโน้มน้าวใจให้เพื่อนร่วมงานยินดีที่จะทำงานมีการสร้างขวัญ และกำลังใจและเห็นอกเห็นใจเพื่อนร่วมงาน

6. คุณลักษณะด้านการสร้างเครือข่ายและมนุษยสัมพันธ์

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการสร้างเครือข่ายและมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

คณินนิตย์ กิจวิธิ (2560) กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายชุมชน หมายถึง ความสามารถในการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดวิธีการพัฒนาสถานศึกษา สร้างแรงกระตุ้นในการทำงานร่วมกัน สนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างกลุ่มของสมาชิกในสถานศึกษาให้ความสำคัญกับ

การมีส่วนร่วมของทุกคน สนับสนุนส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นทีม สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดิงามในสถานศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรในสถานศึกษา

สรุปว่า คุณลักษณะด้านการสร้างเครือข่ายและมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เข้าร่วมกลุ่มสัมมนาทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญในการทำงานแบบมีส่วนร่วม สร้างแรงกระตุ้นให้มีการทำงานร่วมกัน และสร้างมนุษยสัมพันธ์เพื่อการทำงานเป็นทีม

7. คุณลักษณะด้านการสร้างโอกาสและเพิ่มศักยภาพเพื่อนร่วมงาน

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการสร้างโอกาสและเพิ่มศักยภาพเพื่อนร่วมงานของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

หทัยา ชนะลิตี (2560) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาผู้ร่วมงาน หมายถึง การนิเทศ แนะนำ และช่วยเหลือผู้ร่วมงานให้มีการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สามารถให้ข้อมูลป้อนกลับด้านการพัฒนาเป็นรายบุคคลได้

สรุปว่า คุณลักษณะด้านการสร้างโอกาสและเพิ่มศักยภาพเพื่อนร่วมงาน หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่รับฟัง เรียนรู้ความสามารถ และความสนใจของเพื่อนร่วมงานให้เพื่อนร่วมงานมีอิสระในการทำงาน เชื่อในขีดความสามารถของเพื่อนร่วมงาน พร้อมทั้งมอบอำนาจและการตัดสินใจให้เพื่อนร่วมงานสามารถพัฒนาทักษะและเพิ่มความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้เพื่อนร่วมงานได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ และสนับสนุนเพื่อนร่วมงานให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

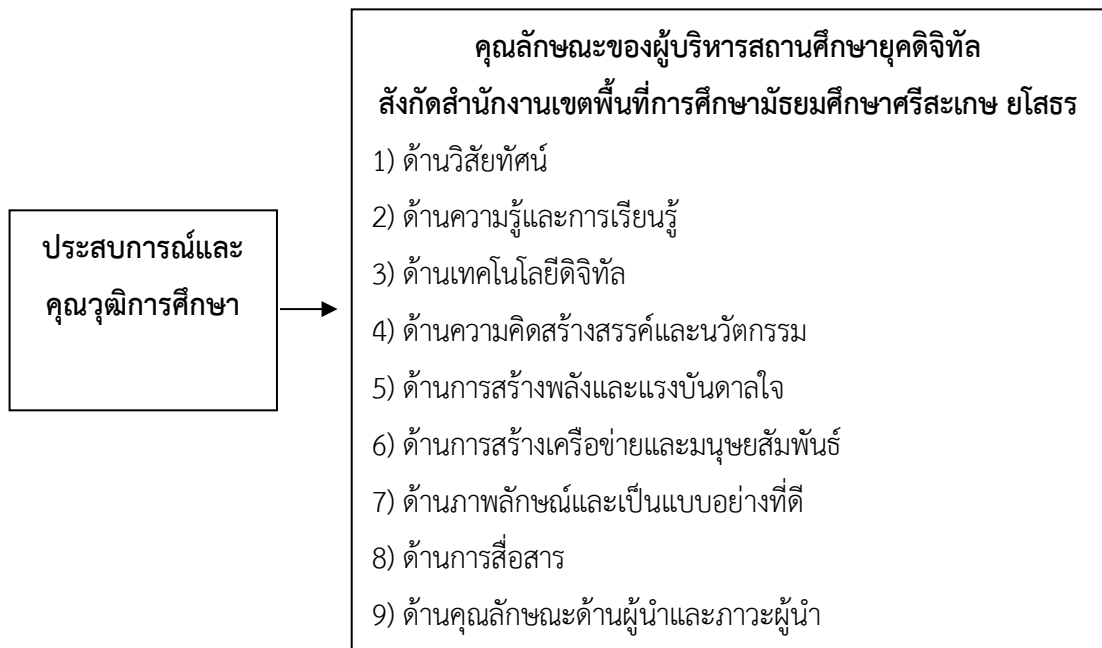
8. คุณลักษณะด้านภาพลักษณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี

มีนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านการสร้างภาพลักษณ์และเป็น แบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

วิภาลัย วงษา (2563) กล่าวว่า คุณลักษณะบุคลิกภาพอ่อนน้อมถ่อมตนและเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่ดีมี รูปร่างลักษณะที่สมบูรณ์แต่งกายเหมาะสมเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ใช้หลักการและเหตุผลในการบริหารงานในโรงเรียน มีกาลเทศะ กิริยาในการสื่อสารที่อ่อนน้อม เปิดโอกาสให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการบริหารงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์คิดวิเคราะห์นำเทคโนโลยีมาบริหารจัดการในการเรียนการสอนได้ดี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

สรุปว่า คุณลักษณะด้านการสร้างภาพลักษณ์และเป็นแบบอย่างที่ดีหมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน มีคุณธรรมจริยธรรม มีสุขภาพกายสุขภาพใจดีมีกาลเทศะ กิริยาในการสื่อสาร อ่อนน้อม เป็นแบบอย่างให้กับนักเรียน ครูและผู้ปกครอง และสามารถสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับตนเองและสถานศึกษา

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 84 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 212 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน โดยมีลักษณะตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มี 9 ด้าน จำนวน 62 ข้อ โดยใช้แนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) มีลักษณะเป็นมาตราส่วน 5 ระดับของไลเคิร์ต (Likert's five rating Scale) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์และคุณวุฒิการศึกษา ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ ขนาดโรงเรียน ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทดสอบรายคู่โดยใช้วิธี LSD (Least - Significant Different)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) ได้แก่ การนำผลของการศึกษาจากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา่ ตามกรอบแนวคิดของสุภางค์ จันทวานิช (2540) โดยมีวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยใช้วิธีการดังนี้ 1) วิธีตรวจสอบโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป (Methodological triangulation) 2) วิธีตรวจสอบโดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน (Data Triangulation) ใช้วิธีการโดยเปลี่ยนแหล่งที่เป็นบุคคลเวลาหรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล และ 3) วิธีตรวจสอบโดยใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน (Investigator Triangulation)

ผลการศึกษา

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D = 0.69) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.88$, S.D = 0.74) รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะด้านผู้นำและภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 3.84$, S.D = 0.72) และด้านการสร้างเครือข่ายและมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.82$, S.D = 0.67) ส่วนด้านวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.66$, S.D = 0.62)

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์และคุณวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีจำแนกตามประสบการณ์และคุณวุฒิการศึกษา ต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($F = 2.637$, Sig. = 0.050) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

3. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีดังนี้ (1) ด้านวิสัยทัศน์การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำคือการมองภาพอนาคตขององค์การที่เป็น ตัวกำหนดทิศทางไปสู่จุดหมายปลายทางขององค์การที่ต้องการให้เกิดขึ้นเพื่อก้าวไปข้างหน้าให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น วิสัยทัศน์จะเป็นสิ่งที่ทำให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและมุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน (2) ด้านความรู้และการเรียนรู้ ผู้นำจะต้องมีความเต็มใจที่จะเรียนรู้ และตื่นตัวที่จะเรียนรู้อยู่เสมอเนื่องจากความรู้ ข้อมูลข่าวสารได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล เพื่อนำความรู้มาประยุกต์ในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องในยุคปัจจุบัน (3) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมและ

สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ จัดหางบประมาณมาซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์เทคโนโลยีให้เพียงพอ (4) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความสร้างสรรค์ผลงานให้มีคุณภาพมาตรฐานตามต้องการเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนและองค์กร (5) ด้านการสร้างพลังและแรงบันดาลใจ การสร้างแรงบันดาลใจของผู้นำบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความคิดเชิงบวก ความกระตือรือร้นในการทำงาน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (6) ด้านการสร้างเครือข่ายและมนุษยสัมพันธ์ การสร้างความร่วมมือและการติดต่อเป็นหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษาที่จะต้องแสวงหา รวบรวม จัดเก็บ แบ่งปันข้อมูลและความรู้มาใช้ในการจัดการองค์การให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสอดคล้องกัน (7) ด้านภาพลักษณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำทำให้เกิดการเคารพนับถือและมีความยำเกรง ในหมู่เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งแบบอย่างที่ดีในด้านการดำรงชีวิตและการทำงาน (8) ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นนักสื่อสารที่จะเชื่อมโยงข้อมูลกระจายข่าวสารได้ถูกต้อง ชัดเจนรวดเร็ว เพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ตรงกันและปฏิบัติงานรวมกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และ (9) ด้านคุณลักษณะด้านผู้นำและภาวะผู้นำ สร้างกระบวนการของความสัมพันธ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและมีอิทธิพล สามารถจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามความคิดเห็นด้วยเทคนิค และคำสั่งของตนพร้อมทั้งมีการจัดการที่ดี เพื่อให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะด้านผู้นำและภาวะผู้นำ และด้านการสร้างเครือข่ายและมนุษยสัมพันธ์ ส่วนด้านวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิณฉัตร ปะโคทั้ง, 2561, น. 219) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ โดยได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลดังนี้ กำหนดวิสัยทัศน์ด้านไอซีที การบริหารจัดการโครงสร้างด้านไอซีที การสร้างวัฒนธรรมการทำงานในการใช้ไอซีที การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการใช้ไอซีที ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนเป็นตัวอย่างในการใช้ไอซีที ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจในการใช้ไอซีที และระบบการกำกับติดตามการให้คำปรึกษาในการใช้ไอซีทีตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีวิน อ่อนละอ และคณะ (2563, น. 117-118) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา โดยได้สรุปว่า นักบริหารการศึกษาที่มีภาวะผู้นำยุคดิจิทัล จะต้องมีความรู้เฉพาะด้านนี้ ส่งเสริมการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความเชื่อมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยี มีความหิวกระหายต่อองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญา และพัฒนาความสามารถใหม่ ๆ

ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงอาจทำให้มีมุมมองในการคิดและวางแผนเกิดปัญหาและอุปสรรค

ในการทำงาน ดังนั้นผู้บริหารจึงพัฒนาตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกรัตน์ เชื้อวังคำ และวัลลภา อารีรัตน์ (2564, น. 890) ได้ศึกษาวิจัยเรื่ององค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยได้สังเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามี ได้แก่ การเป็นพลเมืองดิจิทัล มีตัวชี้วัด 3 ตัว คือ การรู้และใช้ดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล และจริยธรรมในการใช้ดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์และคุณวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีจำแนกตามประสบการณ์และคุณวุฒิการศึกษา ต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์และคุณวุฒิการศึกษา นำคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร บริหารงานทั้ง 9 ด้าน มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามพันธกิจที่ตนเองรับผิดชอบให้ดีที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร บัวชู (2562, หน้า 289-290) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลวิจัยพบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลที่สำคัญ ได้ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างดี ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ และความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันทา สมใจ (2561) สรุปว่าภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษารวมถึงการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์อย่างกว้างขวาง และมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน

3. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร (1) ด้านวิสัยทัศน์ควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รวมถึงเล็งเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีและนำมาพัฒนาองค์กร (2) ด้านความรู้และการเรียนรู้ สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา จัดอบรมบุคลากรเพื่อนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังตระหนักถึงความสำคัญและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (3) ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ จัดหางบประมาณมาซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์เทคโนโลยีให้เพียงพอ สร้างค่านิยมในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และมีการประเมินประสิทธิภาพ (4) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมพัฒนาความรู้ให้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ (5) ด้านการสร้างพลังและแรงบันดาลใจ จูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน โดยการสร้างแรงจูงใจภายใน การสร้างเจตคติ

และการคิดในแง่บวกและกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมนให้มีชีวิตชีวา (6) ด้านการสร้างเครือข่ายและมนุษย์สัมพันธ์ในระบบโรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและใช้หลักของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (7) ด้านภาพลักษณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี การที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงลักษณะความเป็นผู้นำเป็นที่ยอมรับของสังคมและเป็นความคาดหวังของชุมชน ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียนมีความสามารถในการบริหารงาน และการจัดการในองค์กร กำหนดพันธกิจ นโยบายที่ดีมีทักษะในการมอบหมาย (8) ด้านการสื่อสาร ควรพัฒนาความสามารถในการพูดหรือการสนทนา ควรฝึกตนเองให้มีความสามารถในการถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกของตน เพื่อให้ผู้อื่นรับรู้ในสิ่งที่ต้องการสื่อสารและ (9) ด้านคุณลักษณะด้านผู้นำและภาวะผู้นำ สร้างกระบวนการของความสัมพันธ์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ได้รับการยอมรับและมีอิทธิพลสามารถจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามความคิดเห็นด้วยเทคนิค และคำสั่งของตนพร้อมทั้งมีการจัดการที่ดีเพื่อให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์โดยสามารถสร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกส่วนในสถานศึกษาให้ขับเคลื่อนไปด้วยจุดมุ่งหมายเดียวกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาเป็นนักคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ เป็นนักสื่อสาร การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การมุ่งมั่นพากเพียร สร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยี นักสร้างแรงบันดาลใจ และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งคุณลักษณะทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษ่อื่น ๆ นำไปใช้ปฏิบัติต่อไป

2. ควรศึกษาการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและองค์การภายนอกในการสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

บรรณานุกรม

กุลจิรา รักชนคร.(พฤษภาคม-มิถุนายน 2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Modern Learning Development*, 5(3), หน้า 16.

กุลชลี จงเจริญ. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช*, 12(1), หน้า 194.

- คณิงนิตย์ กิจวิธิ. (2560). *การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- จิณฉัตร ปะโคทัง.(2561). *ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท.
- ทินกร บัวชู. (มิถุนายน 2562). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *ครุศาสตร์สาร*, 13(2), หน้า 289 -290.
- ปิยนถ บัญมิพิพิธ และจำรัส แจ่มจันทร์. (กรกฎาคม – ธันวาคม). การบริหารการศึกษา...ไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0. *สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 6(2), หน้า 2.
- ราณี จินสุทธิ หทัยภัทร จินสุทธิ สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต และพระมหาสิริวัฒนา สิริวัชรกุล. (พฤษภาคม - สิงหาคม 2564). แนวทางการพัฒนาครูวิถีใหม่ฉลาดรู้เท่าทันดิจิทัล. *คุรุสภาวิทยาจารย์*, 2(2), หน้า 5.
- วิภาลัย วงษา.(2563). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา สมใจ. (2561). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(1), หน้า 360.
- หัตยา ชนะสิทธิ. (2560). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21* โรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เอกชัย กี สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era)*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir>, 7 ธันวาคม 2566.

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารงาน
วิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

The Relationship between the Skills of School Administrators in the 21st Century
and the Efficiency of Academic Administration under the Jurisdiction of the

Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office

ธนภัทร แสงวิชัย¹ และเฉลิมพล มีชัย²

Thanaphat Saengwichai¹ and Chaloeiphon Meechai²

นักศึกษา ระดับปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พื้นที่ศาลายา^{1,2}

E-mail: thanaphatsaengwichai@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก (2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลต่อการบริหารงานวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือเทคโนโลยี นวัตกรรม และทักษะด้านดิจิทัล (2) จากผลการวิจัย พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ (3) จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ เมื่อพิจารณาในภาพรวม ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน คือ ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรมดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

คำสำคัญ: ทักษะผู้บริหาร ศตวรรษที่ 21 วิชาการการศึกษา

Abstract

This study is as follows (1) Committee members studying the skill levels of 21 educational institution administrators of schools under the Roman Nakhon Nayok Educational Service Area Office. (2) Study the efficiency of academic administration of educational institutions under the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office and (3) study the relationship between the skills of school administrators in the 21st century and their effectiveness in academic administration. Under the jurisdiction of the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office. The instrument used to collect data was a questionnaire regarding the relationship between the skills of school administrators in the 21st century and the efficiency of academic administration. Under the jurisdiction of the Nakhon Nayok Primary Educational Service Area Office. Research results include. (1) The results of the research found that overall it was found to be at a high level. When considering each area, it was found that the areas with the highest levels were technology, innovation, and digital skills. (2) From the research results it was found that Overall, it is at the highest level. When considering each aspect, it was found that the aspect that was at the highest level was the development of a quality assurance system within educational institutions. and development of learning resources and (3) From the research results it was found that the relationship between the skills of educational administrators in the 21st century and the efficiency of academic administration when considered as a whole. The five skills of school administrators in the 21st century are visionary leadership skills; creative thinking skills Problem solving skills Teamwork skills Technology, innovation, and digital skills are related to academic administration efficiency. Statistically significant at the .01 level in all aspects.

Keywords: Executive Skills, 21st century, academic studies

บทนำ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบันมีผลกระทบอย่างมากต่อวิถีชีวิตของผู้คน ซึ่งกลายเป็นความกังวลหลักสำหรับหลาย ๆ คน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนเมื่อเทียบกับในอดีต จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาที่ออกแบบมาอย่างดีเพื่อหลีกเลี่ยงการพลาดโอกาส นอกจากนี้ การจัดการศึกษายังมีความสำคัญไม่เพียงเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ยังคงเตรียมภาคส่วนต่าง ๆ (มณฑลทิพย์ นามนุ, 2561, น. 11) เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว สถาบันการศึกษาจึงมีการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ผู้บริหารโรงเรียน

ต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงองค์กรครั้งใหญ่ ผู้บริหารต้องมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นในการจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับโลกอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาได้เปลี่ยนไปเป็นสังคมแห่งความรู้ในศตวรรษที่ 19 และ 20 และด้วยเทคโนโลยีสถาบันการศึกษาต้องตื่นตัวและปรับตัวในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมสู่โลกในศตวรรษที่ 21 (สมหมาย อ่าดอนกลอย, 2556, น. 1-7)

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานในปีการศึกษา 2565-2566 ทำให้เห็นว่าคุณภาพของการเรียนมีมาตรฐานที่ต่ำลงสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้บริหารควรตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างแท้จริงเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายตามนโยบายทางการศึกษาของประเทศ เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายสาระพบว่าวิชาภาษาไทย สาระที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การสื่อสาร สาระที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายตามนโยบายทางการศึกษาของประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 3-4)

ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการจัดการหมายถึงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญของผู้บริหารในการปฏิบัติตามบทบาทของตน ทักษะเหล่านี้รวมถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ การคิดวิเคราะห์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสร้างความสัมพันธ์ และการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานโรงเรียนอย่างเหมาะสม มีวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ ความยืดหยุ่น ความสามารถในการปรับตัว และความรับผิดชอบ ทั้งหมดนี้จำเป็นสำหรับการจัดการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องมีคุณสมบัติ คือ ใจกว้าง มองการณ์ไกล ทะเยอทะยาน มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ปัจจัยสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพคือการพัฒนาตัวผู้บริหารเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 16)

การบริหารงานวิชาการมีบทบาทสำคัญในการจัดการพัฒนาหลักสูตร ประเมินสื่อ ส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษา โดยมีเป้าหมายสูงสุดในการสนับสนุนบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในการสร้างผู้เรียนที่มีความสามารถ มีความรู้

จริยธรรม และคุณสมบัติที่พึงประสงค์เพื่อนำไปใช้ในสังคม (อุณากรรณ สอนมะม่วง, 2553, น. 23-24) ซึ่งสอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น. 9) กล่าวไว้ว่าเป้าหมายงานวิชาการของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการขึ้นอยู่กับผู้บริหาร เพื่อนำพาบุคลากรของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น. 9)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มี 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก ปากพลี บ้านนา และองครักษ์ มีโรงเรียนทั้งหมด 131 โรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา 1,308 คน รวมทั้งผู้อำนวยการ 89 คน อย่างไรก็ตามผลการเรียนของนักเรียนปีการศึกษา 2566 ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 3.73 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงทุกด้าน แม้นักเรียนจะมีพัฒนาการใน 3 วิชา (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์) ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) แต่ผลการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์กลับลดลง โดยรวมแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น 2.7% แต่ก็ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครนายก ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานบริหารวิชาการของโรงเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคม และเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครนายก
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครนายก
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลต่อการบริหารงานวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครนายก

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครนายกโดยศึกษาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยบูรณาการจากแนวคิดของ (วิจารณ์ พานิช 2555, น. 19) ศูนย์สร้างสรรค์ภาวะผู้นำ (center creative leadership. CCL, online, 2014) และสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมแห่งชาติ และฮอย, อิงลิส และสเตฟฟี (Hoyle, English & Steffy, 2005; อ้างถึงใน

แพรวดาว สอนองพันธ์, 2557, น. 34) ที่มีแนวคิดสอดคล้องตรงกัน เป็นทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารและปฏิบัติจริง ในสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 5 ทักษะ คือ 1) ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ 2) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ทักษะการทำงานเป็นทีม 5) ทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัล ส่วนแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ศึกษาจากขอบข่ายการบริหารงานวิชาการตามโครงสร้างการบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, น. 6-7) โดยบูรณาการข้อที่คล้ายกันไว้ด้วยกัน ประกอบด้วย 8 ประการ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 2) การวัดผล ประเมินผลการเรียน 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 6) การนิเทศการศึกษาและการแนะแนว 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8) การส่งเสริมความรู้ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ทักษะ

1. ทักษะการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์
2. ทักษะการคิดสร้างสรรค์
3. ทักษะการแก้ปัญหา
4. ทักษะการทำงานเป็นทีม
5. ทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัล

ตัวแปรตาม

ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 8 ด้าน

1. การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
5. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
6. การนิเทศการศึกษาและการแนะแนว
7. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
8. การส่งเสริมความรู้ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2566 จำนวน 131 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 89 คน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 131 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 220 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, P. 608) และใช้วิธีการกำหนดสัดส่วนตัวอย่างโดยวิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 140 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (check list) ตอนที่ 2 ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ

ตอนที่ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่า α .984

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ ทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัลรองลงมา คือ ด้านทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ด้านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะการทำงานเป็นทีม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะการแก้ปัญหา

2. ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการ

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้าน การส่งเสริมความรู้ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ด้านการนิเทศการศึกษา และการแนะแนว ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนด้าน ที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการเมื่อพิจารณาในภาพรวม ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน คือ ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัล มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยได้ อภิปรายผลตาม วัตถุประสงค์ ดังนี้

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็น เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถพัฒนาสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อนาคตในทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 มีการสร้างบรรยากาศในการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และมีความคิดนอกกรอบอยู่เสมอ มีการใช้ ประสิทธิภาพ และข้อมูลสารสนเทศ มาวิเคราะห์สถานการณ์ ในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนอย่างเป็น ขั้นตอน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ให้การช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของยัง (แพร์ดาว สนองฝัน, 2557, น. 37) ได้ศึกษา เรื่อง ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้บริหารจะต้องใช้เทคโนโลยีได้อย่างมี ประสิทธิภาพส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีให้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีเว็บไซต์ ออนไลน์เพื่อการจัดการศึกษา นอกจากนี้โรงเรียนจะต้องติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชนจะต้องจัดให้มี ช่องทางหรือเว็บไซต์ในการติดต่อสื่อสาร และผู้ปกครองสามารถเข้าไปตรวจสอบการบ้านพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ ของนักเรียน การสอนของครูและผู้บริหาร อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (คาวิ เจริญจิตต์ 2557, น. 121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม และเป็นราย ด้านอยู่ในระดับมาก ยิ่งสอดคล้องกับ (ศศิตา เพลินจิต 2558, น. 4) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาทักษะของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1” ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ได้มีการพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐาน วิธีการวัดที่หลากหลาย มีความยุติธรรมเพื่อให้ทราบข้อบกพร่องและความก้าวหน้าของผู้เรียน มีการประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน มีการสำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการ รวมถึงการเลือกสื่อและนวัตกรรมของเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ การจัดตั้งและพัฒนาแหล่งที่ใช้ร่วมกัน เนื้อหาทำให้เกิดองค์ความรู้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน มีการจัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา ได้รายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาการประเมินคุณภาพภายนอก มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาการเพื่อให้เกิดประสิทธิทางวิชาการต่อผู้เรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิวพร ละหารเพชร 2562, น. 81) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็น ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย (เจริญพงศ์ คงทน 2558, น. 88-89) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีโดยภาพรวมและรายด้าน ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการงานวิจัยของ (ศิวพร ละหารเพชร 2562, น. 81) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาเอกชนที่เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชานนทบุรีเขต2 ในภาพรวมและรายด้านของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัล มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่า เมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะทั้ง 5 ด้าน ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (สงวนพงศ์ ชวนชม 2557, น. 59) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับ (คาวิ เจริญจิตต์ 2557, น. 121) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา” โดยภาพรวมมี

ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธิตยา ภีระบัน 2561, น. 84) ได้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุก จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่หลากหลายของสถานศึกษา เช่น ด้านทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัล ด้านทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และทักษะการคิดสร้างสรรค์ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน จะเห็นว่าทักษะการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านทักษะการแก้ปัญหาค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากแต่อยู่ในอันดับสุดท้ายเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้กระบวนการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ทางเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควรมีการจัด อบรม และพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2) จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ดังนั้น เขตพื้นที่ การศึกษาและโรงเรียนควรพัฒนาครู โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดตาม ความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้บริหารควรลดงานพิเศษของครูลง เพื่อให้ครูได้มีความใกล้ชิดกับ นักเรียนร่วมกันแก้ปัญหาของนักเรียนและทำให้ครูได้มีเวลาสำหรับมีการสอนมากขึ้น

3) จากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในเรื่องของทักษะการบริหารการศึกษาเป็นอย่างมากเพื่อช่วยให้ประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ ความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

2) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

คาวี เจริญจิตต์. (2557). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร วิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี, ระยอง.

เจริญพงศ์ คงทน. (2558). *ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.

ธิตยา ภิระบัน. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้น พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

แพรวดาว สอนงผัน. (2557). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.

ศศิตา เพลินจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.

- ศิริพร ละครเพชร.(2562). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- สงวนพงศ์ ชวนชม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารวิชาการกับประสิทธิผลของสถาบัน สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการสมคม สถาบันอุดมศึกษาเอกชน แห่งชาติ*, 20(2), หน้า 59.
- สมหมาย อ้าดอนกลอย. (มกราคม – มิถุนายน 2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสาร บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 7(1), หน้า 1-7.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อุณาภรณ์ สอนมะม่วง. (2553). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, pp. 607 - 610.

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

The Relationship between 21st Century Administrative Skills of Administrators and
Learning Organization of Schools under Nongkhaem district, Bangkok Metropolitan Area

ยุทธนา สิทธิการ¹ และเฉลิมพล มีชัย²

Yuttana Sittikan¹ and Chaloeiphon Meechai²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: numyut@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณประเภทการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlational Research Using Correlation Analysis) โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 226 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันผลการวิจัยพบว่า (1) ทักษะของการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดประกอบด้วย 3 ลำดับ

คำสำคัญ: การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

Abstract The research aimed to (1) study the administrative skills of administrators of schools in Nongkhaem district, Bangkok metropolitan area. (2) To study the learning organization of the School under Nongkhaem district, Bangkok metropolitan area. (3) To study the relationship between 21st century administrative skills of administrators and the learning organization of schools under Nongkhaem district, Bangkok metropolitan area. This research uses quantitative and correlational research using correlation analysis. The data was collected by 226 school administrators and teachers in schools under Nongkhaem district, Bangkok metropolitan area. The instrument included a questionnaire with a confidence interval of 0.96. The statistics used were percentage, mean, and standard deviation. Pearson's Sample Correlation Coefficient. The research revealed as follows: (1) The overall aspects of administrative Skills of administrators of Schools in Nongkhaem district, Bangkok metropolitan area were at a high level. (2) The overall learning organization School under Nongkhaem district, Bangkok metropolitan area was high level. (3) The overall relationship between 21st century administrative skills of administrators and the learning organization of schools under Nongkhaem district, Bangkok metropolitan area was positive at a high level that the means were significantly different at the statistical levels 0.01. When considering the positive relationship was moderate level the means were significantly different at the statistical levels 0.01. The highest pairs were comprised of three levels.

Keywords: Learning organization, relationship, 21st century administrative skills of administrators

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เราได้เข้าสู่ยุคที่เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลกระทบอย่างรวดเร็วต่อทุกด้านของชีวิต เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และการศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้บริหารการดำเนินงานในองค์กรและสถานศึกษาต้องปรับตัวเพื่อเห็นความเป็นอยู่ในยุคที่ท้าทายและเติบโตอยู่เสมอ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัต

ลักษณะของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้งานกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรมจริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญหลายคนให้ความเห็นว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (อมรรัตน์ เตชะนอก 2563, น. 367) การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจนมีการสร้างพันธกิจเพื่อให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ปลูกฝังวัฒนธรรมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน กระตุ้นและส่งเสริมการใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ และการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์การเพื่อให้องค์การสามารถปรับตัว พัฒนาขีดความสามารถภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีการแข่งขันที่สูงขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน องค์การแห่งการเรียนรู้ นับว่าเป็นเทคนิคหนึ่งในการพัฒนาองค์การที่ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายสำหรับการพัฒนาองค์การสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ นั้น ควรมีแนวทางการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมทั้งด้านนโยบาย ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผล ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามปัจจัย และบริบทของแต่ละองค์การซึ่งภาวะผู้นำของบุคลากรทุกคนและทุกระดับมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและผลักดันในการพัฒนาองค์การสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ ในการสร้างวิสัยทัศน์ สร้างความเข้าใจ สร้างความคิดอย่างเป็นระบบ สร้างวินัยในการพัฒนาตนเอง สร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง (นฤมล จิตรเอื้อ และคณะ 2560)

การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดเพื่อการส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ แลกเปลี่ยนถ่ายทอดประสบการณ์ การจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบพร้อมการแสวงหาความรู้ มีการปรับปรุงและการแก้ไขเพิ่มเติมความรู้เองอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ รวมทั้งมีวิสัยทัศน์ทางเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กระบวนการทำงานที่เป็นระบบและในรูปแบบการทำงานเป็น มีความกระตือรือร้นเพื่อขยายศักยภาพของตนเองและขององค์กร และยังสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานขององค์กร ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนที่ช่วยในการเรียนรู้ได้ดีและเหมาะสม (จิราพรพรณ เสียงเพราะ, 2561, น. 13-14)

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานเขตปกครองพิเศษ มีระเบียบการบริหารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 437 โรงเรียน มีการจัดการศึกษาตาม

นโยบายของกรุงเทพมหานครโดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 มีให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ อีกทั้งพัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพของบุคลากรในองค์กรที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพร้อมให้ความสำคัญและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษา

ดังนั้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกันในการพัฒนาและควบคู่กันเนื่องจากสถานศึกษาเองก็เป็นองค์กรที่ต้องเรียนรู้และพัฒนาอยู่เสมอ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก็ต้องทำให้เข้าใจถึงทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับความเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังต้องเรียนรู้ทักษะและวิธีการใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร การให้ความสำคัญในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงช่วยส่งเสริมการปรับตัวและพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาให้ก้าวทันในยุคปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นสารสนเทศในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ตลอดจนเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปเป็นแนวทางการประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาตนเองให้มีทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

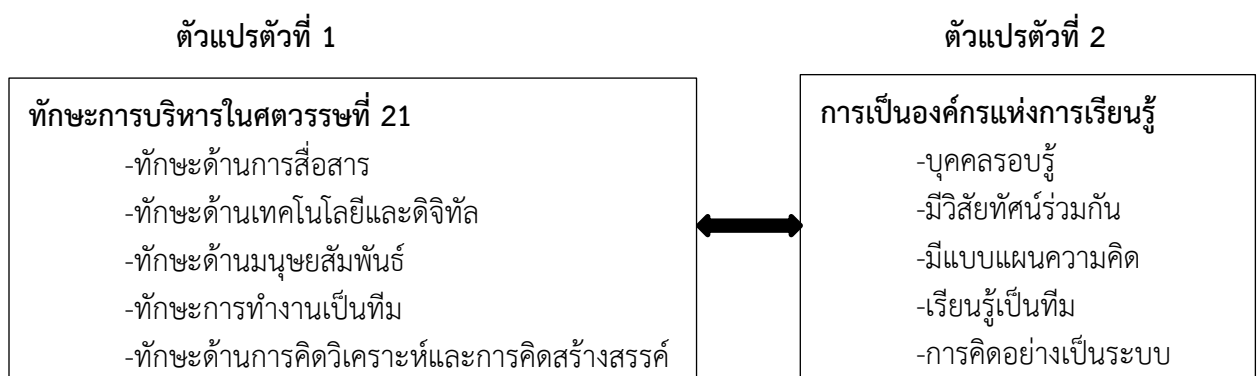
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

นวัตกรรมของการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร คือ องค์ความรู้ของทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่ง

การเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ดังนั้นเป้าหมายของการทบทวนวรรณกรรม ทบทวนแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และความสัมพันธ์ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับใช้ในการออกแบบการวิจัย จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์และกำหนดทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ กณิษฐา ทองสมุทร (2561, น. 6 - 8), ชัยเสฎฐ์ พรหมศรี (2561, น. 81- 84 อ้างถึงใน มัลลียา คุณอุตส่าห์ 2564, น. 23 - 25), บุญส่ง กรุงชาติ (2561, น. 6 - 8), ปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562, น. 10 - 11), นริศสร่า บุญอาด (2563, น. 17, 29 - 31), พรทิพย์ มงคลเสถียร (2563, น. 3 - 4), สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564, น. 13), มัลลียา คุณอุตส่าห์ (2564, น. 8 - 9) โดยผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ได้ตัวแปรทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการสื่อสาร 2) ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะการทำงานเป็นทีม 5) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ สังเคราะห์องค์ประกอบของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ไพลิน บุญนา (2559, น. 5 - 6), วีรภัทร รักชนบท (2561, น. 80), รุ่งนภา จันทร์ลี (2562, น. 7 - 8), วีรยา สัจจะเขตต์ (2564, น. 7), สุชาติ สืบทอง (2564, น. 6 - 7), สุชาดา รักอก (2564, น. 19), นุชรา โพธิ์พัฒนชัย (2564, น. 5 - 6), จินตนา ดีดวงพันธ์ (2565, น. 12 - 13), Senge (1990, p. 55), Garvin (1993, อ้างถึงใน สุชาติ สืบทอง 2564, น. 46 - 47), Marquardt and Reynolds (1994, pp. 43 - 45 อ้างถึงใน จิราพรธรณ เสียงเพราะ, 2561, น. 15 - 17) โดยผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรที่มีความถี่ที่ 8 ได้ตัวแปรทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) บุคคลรอบรู้ 2) มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) มีแบบแผนความคิด 4) เรียนรู้เป็นทีม 5) การคิดอย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จาก 6 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 25 คน ครูจำนวน 421 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 446 คน (รายงานสถิติการศึกษากรุงเทพมหานคร 2565) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 610) อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา ตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย 5 ด้านดังนี้ 1) ทักษะด้านการสื่อสารมี 5 ข้อ 2) ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลมี 4 ข้อ 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์มี 5 ข้อ 4) ทักษะการทำงานเป็นทีมมี 5 ข้อ 5) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์มี 5 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตามวิธีคิดของ Likert (1976 p. 247) มี 5 ระดับดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย 5 ด้านดังนี้ 1) บุคคลรอบรู้มี 4 ข้อ 2) มีวิสัยทัศน์ร่วมกันมี 3 ข้อ 3) มีแบบแผนความคิดมี 4 ข้อ 4) เรียนรู้เป็นทีมมี 3 ข้อ 5) การคิดอย่างเป็นระบบมี 5 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตามวิธีคิดของ Likert (1976: 247) มี 5 ระดับดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือในงานวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างเครื่องมือ 2) ผู้วิจัยจะกำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 4) ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและขอบเขตของงานวิจัยและดำเนินการจัดทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับร่าง

5) ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และให้ข้อเสนอแนะ 6) ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content/Validity) ของเครื่องมือโดยวิธีหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index/of/Item Objective/Congruence : IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) เกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่ต่ำกว่า 0.80 ขึ้นไป ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.80 ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) ดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 จึงถือเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ทุกข้อ จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 จำนวน 42 ข้อ มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม 7) ผู้วิจัยจะนำเป็นแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด 8) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.968 9) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (ศาลายา) เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษา 6 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 226 ชุด โดยใช้โปรแกรม Google Form เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ 3) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการให้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ทำการสแกน QR Code ของผู้วิจัยหรือเข้าไปใน Link ของแบบสอบถาม เพื่อแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามออนไลน์ 4) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และนำไปบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามที่ส่งไปสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 226 ฉบับ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา ตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21

ของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายด้าน รายข้อ และความหมายในภาพรวม โดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 123) ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ ที่ได้มาแปลความหมาย รายด้าน รายข้อ และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 123) ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 4) นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์ของ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น. 261) สูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ ต่ำมาก 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) สถิติที่ใช้หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ด้านดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถาม (IOC : Index of Item Objective Congruence) 2) สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่น (คุณภาพของเครื่องมือ) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) 3) สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ 3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 4) สถิติทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ ทักษะของการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ และทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่ำที่สุด

ผลการวิเคราะห์ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการคิดอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา บุคคลที่รอบรู้ เรียนรู้เป็น ทีม มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตามลำดับ และมีแบบแผนความคิดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่ำที่สุด

ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับรายด้าน

ของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา กับรายด้านทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา กับทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายด้านทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับรายด้านของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะด้านการสื่อสาร กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ คือ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะด้านการสื่อสาร กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เรียนรู้เป็นทีม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะด้านการสื่อสาร กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน รองลงมา คือ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะด้านการสื่อสาร กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีแบบแผนความคิด ตามลำดับ และมีคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับความสัมพันธ์ต่ำและความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะด้านการสื่อสาร กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เรียนรู้เป็นทีม อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวัฒน์ กู้เกียรติกาญจน์, วิจิต แสงสว่าง (2564, น. 68 - 80) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ระดับทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะการแก้ปัญหา

ผลการวิเคราะห์ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ บุคคลที่รอบรู้ เรียนรู้เป็นทีม มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และมีแบบแผนความคิด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชรา โพธิ์พัฒนชัย (2564, น. 77 - 79) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ภาพรวม พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ลำดับที่ 1 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ลำดับที่ 2 ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ลำดับที่ 3 ด้านแบบแผนทางความคิด ลำดับที่ 4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และลำดับที่ 5 ด้านความรอบรู้แห่งตน

ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ไกรราช ตั้งเมธารักษ์ (2564, น. 109 - 110) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่ำที่สุด

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึงถึงทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลให้มากและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในสมัยปัจจุบัน เนื่องจากเทคโนโลยีและดิจิทัลเป็นบทเฉพาะที่มีผลกระทบในทุกด้านของชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลทำให้บุคคลสามารถเข้าถึงข้อมูล สื่อสาร และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น. นอกจากนี้, ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลมีความสำคัญในการทำงานและการพัฒนาองค์กรในภาพรวม

2. ผลการวิเคราะห์ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่มีแบบแผนความคิดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูที่อยู่ในองค์กรควรคำนึงถึงแบบแผนความคิดเป็นวิธีการที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิด เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรมและกลายเป็นแนวคิดที่ถ่ายทอดไปยังหลายภาคส่วนของการบริหาร และการพัฒนาองค์กรในปัจจุบัน แบบแผนความคิดเน้นการมองเห็นปัญหาจากมุมมองของบุคลากรในองค์กร และการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อค้นหาและทดลองไอเดียในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการให้มาก

3. ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง ทำให้พบว่า หากจะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาควรพัฒนาเป็นองค์รวม จะเกิดประสิทธิภาพมากกว่าพัฒนาเป็นรายด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นำไปใช้ปฏิบัติต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นำไปใช้ปฏิบัติต่อไป

3. ควรหาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้าง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

4. ควรหาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้าง การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- กณิษฐา ทองสมุทร. (2561). *ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี*
- ไกรราช ตั้งเมธารักษ์. (2564). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.*
- จินตนา ดีดวงพันธ์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสรรคของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 10. การบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.*
- จิราพรรณ เสียงเพชร. (2561). *การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, จังหวัดสุราษฎร์ธานี.*
- นริศรา บุญสอาด. (2563). *ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.*
- นฤมล จิตรเอื้อ, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, และนลินณัฐ ดีสวัสดิ์. (2560). *บทบาทภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.*
- นุชรา โพธิ์พัฒนชัย. (2564). *การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาวิทยาลัยครูสุริยเทพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต, กรุงเทพมหานคร.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.*
- บุญส่ง กรุงขาลี. (2561). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. ครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.*
- ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.*
- พรทิพย์ มงคลเสถียร. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.*

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ไพลิน บุญนา. (2559). *ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- มัลลิกา คุณอุตสาห์. (2564). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. การค้นคว้าอิสระศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.*
- รุ่งนภา จันทร์ลี. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.*
- วราพร บุญมี และพิมพ์กา ธรรมสิทธิ์. (2563). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอุดรดิตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตร, อุดรดิตร.*
- วีรภัทร รักชนบท. (2561). *องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. ปรินญาศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.*
- วีรยา สัจจะเขตต์. (2564). *การพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารและพัฒนาการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.*
- สัตตบุษย์ โพธิรุท. (2564). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุชาติ รักอก. (2564). *แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.*
- สุชาติ สืบทอง. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, พระนครศรีอยุธยา.*
- สุวัฒน์ กุ้เกียรติกาญจน์ และวิชิต แสงสว่าง. (2564). (กรกฎาคม - กันยายน 2564) *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(3), หน้า 68 - 80.*

อมรรัตน์ เตชะนอก. (2563). *การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ขอนแก่น.

Likert, R.. (1976). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M. (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

The Relationship between Digital Leadership of School Administrators and Job
Motivation of Teachers under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office

จันทร์เพ็ญ จันทร์จำรัส¹ และเฉลิมพล มีชัย²

Janpen Janjamras¹ and Chaloeiphon Meechai²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: channpenn@gmail.com¹, chaloemphon.mee@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม (2) เพื่อศึกษาระดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม การวิจัยนี้ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณ ประเภทการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlational Research Using Correlation Analysis) โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 242 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

Abstract

The purposes of this study were (1) to study the digital leadership of school administrators under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office, (2) to study the job motivation of teachers under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office, and (3) to study the relationship between digital leadership of school administrators and job motivation of teachers under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office. This research uses quantitative research and correlation research using correlation analysis. The data was collected by 242 school administrators and teachers under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office. The instrument included a questionnaire with a confidence interval of 0.98. The statistics used were percentage, mean, and standard deviation Pearson's Sample Correlation Coefficient. The research revealed as following: (1) The overall aspect of the digital leadership of school administrators under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office was at a high level. (2) The overall aspect of the job motivation of teachers under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office was at a high level. (3) The overall aspect of the relationship between digital leadership of school administrators and job motivation of teachers under Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office was positive at a high level that the means were significantly different at the statistical level 0.01. When considering the positive relationship was moderate level the means were significantly different at the statistical levels 0.01.

Keywords: Digital leadership of school administrators, job motivation of teachers, relationship

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนในทั่วทุกมุมโลก และกลายเป็นสิ่งที่หลอมรวมเข้ากับการดำเนินชีวิตของผู้คน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยกล่าวถึงปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศหลายปัจจัย ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ ความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดนวัตกรรมอย่างพลิกผัน อาทิ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ หุ่นยนต์และโดรน เทคโนโลยีพันธุกรรมสมัยใหม่ และเทคโนโลยีทางการเงิน นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่กำลังเข้าสู่สังคมสูงวัย

และยังมีการคาดการณ์ว่าครอบครัวไทยจะมีขนาดเล็กลง มีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเตรียมความพร้อมของประชากรให้มีคุณภาพ และการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการรับมือกับสถานการณ์ทางสังคมในอนาคต โดยมีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศ ระยะ 20 ปี ที่กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มุ่งหวังปฏิรูปประเทศไทยให้ทันต่อบริบทการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปสู่ยุคดิจิทัล ขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล เตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกภาคส่วนมีความรู้ และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล ปรับกระบวนการทำงานของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างยั่งยืนในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, น. 1) ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งต่อการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในองค์กรได้นั้น คือ การพัฒนาการศึกษา

แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีเป้าหมายในการเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาในการเข้าถึงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา โดยมีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง สถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ มีแผนงานและโครงการที่รองรับทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงานและการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 15-16) จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการและการบริหารการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาเพื่อร่วมกัน “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to Fit in the Digital Era) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้ดำเนินการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาภายใต้วิสัยทัศน์ “น้อมนำศาสตร์พระราชา พัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน สืบสานวิถีถิ่น สร้างพลเมืองที่เข้มแข็ง อย่างยั่งยืน” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, 2566) เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายของจังหวัด คำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานและขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายคือการพัฒนาให้นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเต็มตามศักยภาพอย่างเท่าเทียมกัน

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งการที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” ได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดซึ่งถือว่าเป็นผู้นำของสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กร ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เพื่อบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, น. 5)

ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องรู้และเข้าใจบริบทของโรงเรียนในยุคดิจิทัลนี้เป็นอย่างดี รวมทั้งต้องมีความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าไปสู่การบริหารโรงเรียน ห้องเรียน ได้อย่างเหมาะสม โดยเริ่มจากการยอมรับ เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ในระดับบุคคล ผู้บริหารและครู จากนั้นจึงส่งเสริมให้ครูบูรณาการในศาสตร์การสอน เนื้อหา และเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน และการนำเทคโนโลยีสู่การจัดการโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2558, น. 216) ด้วยเหตุนี้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล พัฒนาการและคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารงาน คือ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำดิจิทัล เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงการมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารองค์กร มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการสื่อสาร การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการทำงานภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และทักษะที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องใฝ่เรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้ตนเอง ฝึกฝนการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้สู่การสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์ หรือนวัตกรรมใหม่ มีความไวเชิงเทคโนโลยีและสามารถประยุกต์ใช้เพื่อสร้างรายได้ในการดำรงชีวิตหรือการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (दारुवरण ถวิลการ, 2564, น. 48) การจัดการศึกษาในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดนี้ ต้องปรับตัวให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงต้องเริ่มต้นจากผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและวัฒนธรรมของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเป็นตัวแทนของแนวคิดและวิธีปฏิบัติใหม่ (Sheninger, 2019) การพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวทันโลกและสอดคล้องกับบริบททางสังคมนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจ วางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (สุขญา โภมลวานิช, 2563, น. 3) นอกจากนี้ยังควรเป็นแบบอย่างในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีแก่ครูและบุคลากร จูงใจให้ครูและบุคลากรสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

ในการปฏิบัติงานผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยครูซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนการบริหารงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย หากครูสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานไปสู่เป้าหมาย บรรณานาที่ทำงานอย่างเต็มความสามารถ จึงจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการทำงานใดก็ตาม หากจะให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 2 ประการ คือความสามารถหรือทักษะในการทำงาน และการจูงใจบุคคลให้ใช้ความสามารถหรือทักษะในการทำงาน (Vroom, 1970) ดังนั้น ครูที่ได้รับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่เพียงพอจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการบริหารงานของสถานศึกษา นำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่สถานศึกษา และเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลไปสู่การปฏิบัติและเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในสถานศึกษาหรือหน่วยงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อหน่วยงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 2) เพื่อศึกษาระดับของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ประกอบด้วยองค์ความรู้ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับใช้ในการออกแบบการวิจัย จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์และกำหนดภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Stewart (2015, p. 1-9 อ้างถึงใน วชิรพงศ์ พูลเกษร, 2565, น. 32), Sullivan (2017 อ้างถึงใน จิราภรณ์ ปกรณ์, 2563, น. 43), เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2559), สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562, น. 120 - 121), ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู (2562, น. 289-290), Sheninger (2019), ดาวรรุรณ ถวิลการ (2564, น. 179-183), ภูริรัตน์ สุกใส (2565, น. 33), กันตชาติ กุดนอก (2565, น. 37-41) และ รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565, น. 44-49) ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ได้ตัวแปรทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล 2) ด้านการบริหารองค์กรด้วยดิจิทัล 3) ด้านการส่งเสริมสภาพแวดล้อมเชิงดิจิทัล 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 5) ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล และองค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959 อ้างถึงใน อรรรณ ภัทรดำเนินสุข, 2564, น. 54-57) ซึ่งได้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การได้รับการยอมรับนับถือ 3. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 6. โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต 2) ปัจจัยค้ำจุน ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ คือ 1. นโยบายและการบริหารงานขององค์กร 2. วิธีการปกครองบังคับบัญชา 3. สภาพการทำงาน 4. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 5. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 6. ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา 7. ความเป็นอยู่ส่วนตัว 8. เงินเดือน 9. สถานะของอาชีพ 10. ความมั่นคงในงาน รวมได้ตัวแปรทั้งหมด 16 ด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ 1

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

- ด้านการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล
- ด้านการบริหารองค์กรด้วยดิจิทัล
- ด้านการส่งเสริมสภาพแวดล้อมเชิงดิจิทัล
- ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
- ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล

ตัวแปรที่ 2

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

- ความสำเร็จในการทำงาน
- การได้รับการยอมรับนับถือ
- ลักษณะงานที่ปฏิบัติ
- ความรับผิดชอบ
- ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
- โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต
- นโยบายและการบริหารงานขององค์กร
- สถานะของอาชีพ
- วิธีการปกครองบังคับบัญชา
- สภาพการทำงาน
- ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
- ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
- ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา
- ความเป็นอยู่ส่วนตัว
- เงินเดือน
- ความมั่นคงในงาน

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2566 จาก 66 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 60 คน ครูจำนวน 578 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 638 คน (ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, <https://bigdata.skm.go.th>, 10 พฤศจิกายน 2566) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย 5 ด้านดังนี้ 1) ด้านการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล มี 4 ข้อ 2) ด้านการบริหารองค์กรด้วยดิจิทัล มี 5 ข้อ 3) ด้านการส่งเสริมสภาพแวดล้อมเชิงดิจิทัล มี 3 ข้อ 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 5 ข้อ 5) ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล มี 4 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตามวิธีคิดของ Likert (1976, p. 247) มี 5 ระดับดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg) มี 16 ด้านดังนี้ 1) ความสำเร็จในการทำงาน มี 3 ข้อ 2) การได้รับการยอมรับนับถือ มี 2 ข้อ 3) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ มี 3 ข้อ 4) ความรับผิดชอบ มี 3 ข้อ 5) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มี 2 ข้อ 6) โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต มี 2 ข้อ 7) นโยบายและการบริหารงานขององค์กร มี 3 ข้อ 8) วิธีการปกครองบังคับบัญชา มี 3 ข้อ 9) สภาพการทำงาน มี 3 ข้อ 10) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มี 3 ข้อ 11) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มี 4 ข้อ 12) ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา มี 4 ข้อ 13) ความเป็นอยู่ส่วนตัว มี 5 ข้อ 14) เงินเดือน มี 3 ข้อ 15) สถานะของอาชีพ มี 2 ข้อ 16) ความมั่นคงในงาน มี 3 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตามวิธีคิดของ Likert (1976, p. 247) มี 5 ระดับดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือในงานวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัล

ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างเครื่องมือ 2) ผู้วิจัยจะกำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) ผู้วิจัยศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ 4) ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระและขอบเขตของงานวิจัยและดำเนินการจัดทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับร่าง 5) ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และให้ข้อเสนอแนะ 6) ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content/Validity) ของเครื่องมือโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index/of/Item Objective/Congruence : IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) เกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องไม่ต่ำกว่า 0.80 ขึ้นไป ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.80 ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try Out) ดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 จึงถือเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ทุกข้อ จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 จำนวน 69 ข้อ มีค่าเท่ากับ 1.00 จำนวน 68 ข้อคำถาม และมีค่าเท่ากับ 0.80 จำนวน 1 ข้อคำถาม 7) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด 8) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.985 9) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ (ศาลายา) เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 66 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 242 ชุด โดยใช้โปรแกรม Google Form เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ 3) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการให้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ทำการสแกน QR Code ของผู้วิจัย หรือเข้าไปใน Link ของแบบสอบถาม เพื่อแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามออนไลน์ 4) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ และนำไปบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างและคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามที่ส่งไปสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 242 ฉบับ แล้วนำข้อมูล

ทั้งหมดมาดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา ตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายด้าน รายข้อ และความหมายในภาพรวม โดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 123) ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ ที่ได้มาแปลความหมาย รายด้าน รายข้อ และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 123) ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 4) นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์ของ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น. 261) สูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ ต่ำมาก 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) สถิติที่ใช้หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ด้านดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถาม (IOC : Index of Item Objective Congruence) 2) สถิติที่ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่น (คุณภาพของเครื่องมือ) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) 3) สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ 3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 4) สถิติทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยทักษะด้านการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สูงสุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล ด้านการส่งเสริมสภาพแวดล้อมเชิงดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ และด้านการบริหารองค์กรด้วยดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่ำที่สุด

ผลการวิเคราะห์ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย สถานะของอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ความมั่นคงในงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา

ความสำเร็จในการทำงาน ความรับผิดชอบ ความเป็นอยู่ส่วนตัว ลักษณะงานที่ปฏิบัติ วิธีการปกครองบังคับบัญชา นโยบายและการบริหารงานขององค์กร โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต สภาพการทำงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ตามลำดับ และเงินเดือน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับรายด้านของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับนโยบายและการบริหารงานขององค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน กับรายด้านของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน กับด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายด้านของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับรายด้านของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ คือ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เงินเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ รองลงมา คือ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารองค์กรด้วยดิจิทัล กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ความสำเร็จในการทำงาน ตามลำดับ และมีคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับความสัมพันธ์ต่ำ และความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เงินเดือน อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภูริรัตน์ สุกใส (2565, น. 98) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นวพัชญ์ ฉิดจันทร์ (2564, น. 120) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธาสินี สุริยา (2564, น. 38) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .647 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านการบริหารองค์กรด้วยดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาให้มาก ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาในภาพรวม

2. ผลการวิเคราะห์ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่เงินเดือน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาจึงควรพิจารณาถึง

ความเหมาะสมในการมอบหมายงาน มีการพิจารณาผลการเลื่อนขึ้นเงินเดือนอย่างเป็นธรรม จะนำไปสู่ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดียิ่งขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง ดังนั้นหากจะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ควรพัฒนาแบบองค์รวม จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากกว่าพัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารงานต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารงานต่อไป

3. ควรหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

4. ควรหาแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (29 ธันวาคม 2565). *เรื่องนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.
- กันตชาติ กุดนอก. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- จิราภรณ์ ปกรณ์. (2563). *รูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ดาวรรณ ถวิลการ. (2564). *ภาวะผู้นำดิจิทัล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทินกร บัวชู และ ทิภาพร บัวชู. (2562). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา*. *วารสารครุศาสตร์สาร Journal of Educational Studies*, 13(2), หน้า 289 - 290.

- นวพัชญ์ ฉีดจันทร์. (2564). การบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร, นครปฐม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ภูริรัตน์ สุภใส. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- รุจาภรณ์ ลักษณะดี. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- วชิรพงศ์ พูลเกษร. (2565). แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรธานี. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. (2566). *ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง*. เข้าถึงได้จาก: <https://bigdata.skm.go.th>, 10 พฤศจิกายน 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *กรอบสมรรถนะดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย*. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 17(4), หน้า 216 – 224.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชญา โภมลวานิช. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุธาสนี สุริยา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์*, 17(1), หน้า 38.

อรรรรณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3->, 10 กันยายน 2566.

Likert, R. (1976). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

Sheninger, E. (2019). *Digital Leadership: Changing Paradigms for Changing Times*. 2nd ed. SAGE Publications Asia-Pacific Pte. Ltd.

Vroom, V. H. (1970). *Management of Behavioral and Motivation*. Baltimore: Penguin.

ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

Relationship between Participative Administration and Student Care Support System
of Small Size Schools under SamutSongkhram Primary Educational Service Area Office

ณัฐวรรณ จันทรง¹ และเฉลิมพล มีชัย²

Natthawan Jantang¹ and Chaloeiphon Meechai²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Natthawan-39@hotmail.com¹, chaloemphon.mee@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม (2) เพื่อศึกษาระดับงานระบบดูแลช่วยเหลือของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม การวิจัยนี้ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณ ประเภทการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ที่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlational Research Using Correlation Analysis) โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 140 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.73 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (2) ระดับระบบดูแลช่วยเหลือของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ ระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

Abstract The purposes of this study were: (1) to measure the level of participative administration of small size schools under Samut Songkhram primary educational service area office, (2) to measure the level of Student Care Support System of small size schools under Samut Songkhram primary educational service area office, and (3) to measure the relationship between participative administration and Student Care Support System of small size schools under Samut Songkhram primary educational service area office. This research uses quantitative and correlational research using correlation analysis. The data was collected by 140 school administrators and teachers in small size schools under Samut Songkhram primary educational service area office. The instrument included a questionnaire with a confidence interval of 0.73. The statistics used were percentage, mean, and standard deviation. Pearson's Sample Correlation Coefficient. The results of the research revealed: (1) Participative administration of small size schools under Samut Songkhram primary educational service area office, both the overall aspects and each aspect were at a high level, (2) Student Care Support System of small size schools under Samut Songkhram primary educational service area office, both the overall aspects and each aspect were at a high level, and (3) the relationship between participative administration and Student Care Support System of small size schools under Samut Songkhram primary educational service area office in overall was positive at the moderate level with a statistic significant level of .01.

Keywords: Participative administration, relationship, student care support system

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลให้นักเรียนพบกับความท้าทายต่าง ๆ หลายประการ เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ และปัญหาครอบครัว ที่ส่งผลให้เกิดความทุกข์ความวิตกกังวลความเครียด นอกจากนี้ยังมีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรือปัญหาอื่น ๆ ที่มีผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังจึงต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นคนสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการดูแลและสนับสนุนนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตา และมีความภูมิใจในบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) ซึ่งสอดคล้องและตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เนื่องจาก

แนวทางการจัดการศึกษาได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยเชื่อมโยงกับการเติบโตและการพัฒนาการของผู้เรียนตามธรรมชาติและศักยภาพของตนเอง และการจัดการศึกษาจึงเน้นความสำคัญทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม

สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาใหม่ โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่เน้นการบริหารสถานศึกษาให้เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อประสิทธิผลต่อสถานศึกษาและผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ เป็นการส่งเสริมความร่วมมือกันในการบริหารงานระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรในสถานศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมการดำเนินการ (Implementation) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมประเมินผล (Evaluation) เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล นอกจากนี้แล้วการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษายังเป็นกระบวนการ บริหารที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้สึกที่ดี มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานในสถานศึกษา ทำให้งานมีความสำเร็จอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ตรงเวลา ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบหมาย (Cohen & Uphoff, p. 1977, อ้างถึงใน ชัยอนันท์ แก้วเงิน, 2563)

สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่นักเรียนมีความใกล้ชิดมากที่สุด รองลงมาจากครอบครัวผู้ปกครองให้การยอมรับ และคาดหวังว่าจะได้รับความรู้ การอบรมสั่งสอน การดูแลด้วยการเอาใจใส่ สถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของนักเรียนเป็นหลัก ให้นักเรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความปลอดภัย การจัดการเรียนการสอนต้องครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งสอนทักษะชีวิต ที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้ คู่คุณธรรม มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ นั่นคือ นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็น “คนดี เก่ง และมีความสุข” นอกจากนี้ ครูต้องบูรณาการเนื้อหาความรู้ และพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความพร้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตนักเรียน โดยการนำกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหา และการส่งต่อให้นักเรียนให้เหมาะสม ซึ่งนักเรียนจะต้องได้รับการพิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง และดูแล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ดังนั้นการสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ โดยต้องจัดให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียนที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและ เครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อาทิ คณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบาย สำคัญให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจัดให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครอง อย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม และทันสมัย ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็น คนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2563, 2563, น.1) จากการรวบรวมสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ดิตเกม ทะเลาะวิวาท มีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร ขาดความอบอุ่นในครอบครัว เข้าถึงและติดยาเสพติดได้ง่าย (คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, 2544)

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวคิดและมีความสนใจที่จะทำการวิจัย ในหัวข้อ “ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม” โดยมีพื้นฐานความคิดที่ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นรูปแบบการบริหารที่ดีรูปแบบหนึ่ง ที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทั่วทั้งสถานศึกษา และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวคิดนี้ ไปบริหารให้เกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบได้อย่างมีคุณภาพ สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

การทบทวนวรรณกรรม

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Cohen & Uphoff (1980, p. 122) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ลักษณะ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การที่บุคลากร มีส่วนร่วมในการอภิปรายปัญหา ความต้องการ จัดลำดับความสำคัญของปัญหามาไปสู่การคิดริเริ่ม โครงการการเลือกทำโครงการ งาน รวมถึงการร่วมตัดสินใจในขณะที่มีการดำเนินโครงการงานกิจกรรมนั้น

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) หมายถึง การมีส่วนร่วม ในการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ มีส่วนร่วม ทั้งด้านงบประมาณ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ให้กับโครงการ การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน มีส่วนร่วม ประสานงาน ความตั้งใจตอบสนองในเชิงบวก

3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (Benefits) หมายถึง การมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งในทางบวกและทางลบ ผลประโยชน์ทางบวก

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วม ในการประเมินโครงการอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่เป็นทางการ ได้แก่ การร่วมประชุม เพื่อทบทวนและประเมินผลการดำเนินงาน โครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี

(Sashkin, 1982, อ้างถึงใน อมรภาค ปิ่นกำลัง 2562, น. 20) ได้เสนอวิธีสำคัญ 4 ประการในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย (Participation in Goal Setting มีความหมายถึงการที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล ระดับผู้บังคับบัญชา หรือระดับกลุ่ม ได้มีส่วนร่วมในงาน ในการกำหนดเป้าหมายของงานเพื่อที่พวกเขาจะได้พยายามทำให้งาน เป้าหมายที่วางไว้และเกิดผลงานที่ดี

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision Making) เป็นการ มีส่วนร่วมของผู้ใต้บังคับบัญชาในการมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาหารือในหลาย ๆ โอกาส มีอิทธิพลในการกำหนดเป้าหมายของงาน มีส่วนร่วมรับผิดชอบในทางเลือกของวิธีการตัดสินใจ ตลอดจน ตรวจสอบและประเมินทางเลือกในการตัดสินใจต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา (Participation in Problem Solving) เป็นความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นผู้มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล พัฒนาแนวคิด ใหม่ ๆ ในการพัฒนาปรับปรุงงาน

4. การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง (Participation in Change) การมีส่วนร่วม ในรูปแบบนี้ จะมีความยากและซับซ้อนและถือเป็นจุดที่สำคัญที่สุด ซึ่งรูปแบบนี้จะมาหลังจาก การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โดยทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชานั้นได้เข้ามามีส่วนร่วม

ธร สุนทรายุทธ (2551, น. 41-42) ได้เสนอกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ 4 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริง และการกระทำ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชน ครอบครัว การติดตาม ประเมินผล ระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงาน มีการติดตามและประเมินผล

2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อมีกิจกรรมใด หรือจะทำโครงการอะไร ผู้บริหารก็จะให้สมาชิกที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนมาร่วมกันตัดสินใจ ในการทำงานนั้น ๆ ไม่ว่าจะปัญหาสาเหตุ และความต้องการ ร่วมคิดค้นแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา

3. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ หมายถึง เมื่อเกิดผลผลิต ผลลัพธ์หรือความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารจัดการร่วมกัน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ย่อมที่จะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในรูปของเงิน วัสดุสิ่งของแต่อาจเป็น ความสุขสบาย ความพอใจ ให้กำลังใจ ร่วมแสดงความยินดี ยกย่อง ชื่นชม และการมอบรางวัล

4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้เกิดการร่วมกันดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชน ครอบครัวโดยเป็นคณะทำงาน การดำเนินงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามภารกิจที่กำหนดร่วมกัน

สุภัทธา อินทรศักดิ์ (2561, น. 27) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี พบว่าเมืองค์ประกอบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมคิด คือ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชน ครอบครัว โดยศึกษาปัญหาสาเหตุ และความต้องการ ร่วมคิดค้นหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมตัดสินใจ ในการวางแผนแก้ไขปัญหา

2. การมีส่วนร่วมวางแผน คือ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชน ครอบครัว โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดแผนและ โครงการเพื่อแก้ปัญหา มีส่วนร่วม ในการวางแผนดำเนินงาน และวางแผนจัดหาทรัพยากร

3. การมีส่วนร่วมดำเนินการ คือ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชนครอบครัว โดยเป็นคณะทำงาน ร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและร่วมแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อม

4. การมีส่วนร่วมประเมินผล คือ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชนครอบครัว โดยเป็นคณะกรรมการประเมินผล โครงการ และร่วมรับทราบผลการประเมินโครงการ

5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ คือ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียนชุมชน และครอบครัว โดยรับทราบความสำเร็จของโครงการ มีความพึงพอใจ ให้กำลังใจ ร่วมแสดงความยินดี ยกย่อง ชื่นชม และการมอบรางวัล

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้จำนวน 4 ด้าน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยแสดงในรูปความถี่และคัดเลือกการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีความถี่ตั้งแต่ 4 ข้อหรือร้อยละ 50 ขึ้นไป เพื่อนำการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สรุปได้ว่าองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, น. 35-54) กล่าวว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน 5 กิจกรรม คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544, น. 16-18) กล่าวว่า กรอบแนวคิดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยสรุปดังนี้ ระบบดูแลเพื่อช่วยเหลือนักเรียนนี้เป็นโครงการใหม่ที่เกิดจากการตระหนักในปัญหาของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการพัฒนาจากทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะครูทุกท่านในโรงเรียน ซึ่งเป็นที่ปรึกษาจะเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ตามระบบเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในความดูแลของตนเองด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542

ดาวรุ่ง มุกตาคิจ (2554, น. 29) กล่าวว่า องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 ประการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาการส่งต่อ โดยมีการประสานความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และผู้เรียนมีข้อมูลวิธีการเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและช่วยเหลือนักเรียนตรงกับสภาพ และทันการณ์

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ซึ่งมีขั้นตอนชัดเจนพร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรตัวที่ 1

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตัวแปรตัวที่ 2

ระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- การคัดกรองนักเรียน
- การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
- การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
- การส่งต่อนักเรียน

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2566 จาก 40 สถานศึกษา แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 31 คน ครูจำนวน 187 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 218 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, <https://bigdata.skm.go.th>, 25 กรกฎาคม 2566) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.607 – 610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา และการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป นำแบบสอบถามที่ผ่านการทำ IOC แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนำร่องที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.73 ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวนรวม 140 คน ผ่านระบบ google form ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายด้าน รายข้อ และความหมายในภาพรวม โดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 123) ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ ที่ได้มาแปลความหมาย รายด้าน รายข้อ และความหมายในภาพรวมการแปลผลค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2560, น. 123) ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด 4) นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

(Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดเกณฑ์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540, น. 261) สูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ ต่ำมาก

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สูงสุด และการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่ำที่สุด

ผลการวิเคราะห์ ระดับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่ำที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับรายด้านของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการคัดกรองนักเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กับรายด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างรายด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับรายด้านของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถาน การคัดกรองนักเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ กับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถาน การส่งต่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด

3 ลำดับแรก คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ตามลำดับ และมีคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับความสัมพันธ์ต่ำมากและความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุด คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์กับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งต่ออยู่ในระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษาดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริเกศ เพ็ชรขำ (2565, น. 67-72) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ ระดับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิลา ขุนชำนาญ (2564, น. 93-99) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563, น. 69-73) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิเคราะห์ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่ำที่สุด ซึ่งบ่งบอกว่าคณะครูและบุคลากรได้รับคำตอบน้อยแม้ผลงานจะสำเร็จออกมาด้วยดีก็ตาม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาเพิ่มเติม ให้การยกย่องชมเชย สนับสนุนและจัดให้มีสวัสดิการ แสดงการยอมรับนับถือเมื่อเกิดข้อผิดพลาดนั้นและช่วยกันแก้ปัญหาในเรื่องนี้

2. ผลการวิเคราะห์ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่การคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่อยู่ในองค์กรควรคำนึงถึงการจัดทำระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ มีระบบการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง โดยใช้แบบประเมิน (SDG) ในการคัดกรองนักเรียน พิจารณาจากข้อมูลผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน เพื่อกำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียน ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน โดยข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

3. ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง ทำให้พบว่า หากจะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาควรพัฒนาเป็นองค์กรรวม จะเกิดประสิทธิผลมากกว่าพัฒนาเป็นรายด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นำไปใช้ปฏิบัติต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ นำไปใช้ปฏิบัติต่อไป

3. ควรหาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้าง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

4. ควรหาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้าง งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2544). *คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพฯ: ยูเร็นสอิมเมจกรุ๊ป.
- ชัยอนันท์ แก้วเงิน. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี
- ดาวรุ่ง มุกดากิจ. (2554). *การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแสง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ธ สุนทรายุทธ. (2551). *บริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ศิริเกศ เพ็ชรขำ. (2565). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรังเขต1*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ศิวา ขุนชานาญ. (2564). *การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. (2566). *ระบบบริการข้อมูลภาครัฐ Big DATA*. เข้าถึงได้จาก: <https://bigdata.skm.go.th>, 25 กรกฎาคม 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2563*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- สุภัททา อินทรศักดิ์. (2561). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- อมรภาค ปิ่นกำลัง. (2562). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Rural Development Participation. Concepts and Measures for Project Design. Implementation, and Evaluation*. New York. The Rural Development Community Center for International Studies, Cornell University.

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

The Relationship Between Organization Culture to Building Community Relations of

Scholl in Samutsongkharm Primary Education Service Area Office

ลูกศร เต็มธนะศักดิ์¹ และเฉลิมพล มีชัย²

Looksorn Termtanasak¹ and Chaloeiphon Meechai²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: looksornterm1@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม (2) เพื่อศึกษาการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ดำเนินการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามปีการศึกษา 2566 จำนวน 242 คน และทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) วัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (3) วัฒนธรรมองค์กรและความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ .828 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร การสร้างสัมพันธ์ชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the organizational culture of the school under the Samut Songkhram Primary Education Area Office (2) to study the school's community relations. and (3) to study the relationship between organizational culture and school community relations. Affiliated with Samut Songkhram Primary Education Area Office and community relations of schools under Samut Songkhram Primary Education Area Office The research was conducted by collecting data from school administrators and teachers. Under the Samut Songkhram Primary Education Area Office for the academic year 2023, 242 students were randomly selected by quantitative research methodology. The data were analyzed with statistics of frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. The findings consisted of (1) organizational culture of school administrators and teachers in schools under Samut Songkhram Primary Education Area Office as a whole, (2) community relations with schools of school administrators and teachers in schools under Samut Songkhram Primary Education Area Office as a whole, and (3) organizational culture and community relations with schools of school administrators and teachers in schools under Samut Songkhram Primary Education Area Office. There was a statistically significant positive correlation at the level of 0.01, with a correlation value of .828, which was the most correlated.

Keywords: Corporate culture, school community relations, Samut Songkhram primary education area office

บทนำ

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแก่ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ ตำรวจและอาสาสมัครพลเรือนในพิธีตรวจพลสวนสนาม เนื่องในโอกาสงานพระราชพิธีรัชดาภิเษก วันที่ 8 มิถุนายน 2514 “...ชาติบ้านเมือง คือ ชีวิต เลือดเนื้อ และสมบัติของเราทุกคน และการดำรงรักษาประเทศชาตินั้น มิใช่หน้าที่ของบุคคลผู้ใดหมู่ใดโดยเฉพาะ หากแต่เป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่าย ทุก ๆ คน ที่จะต้องร่วมมือกระทำพร้อมกันไปโดยสอดคล้องเกื้อกูลกัน...” (sanook.com, 2559) จากพระบรมราโชวาทดังกล่าวทำให้ตระหนักว่าการรักษาและการพัฒนาประเทศนั้น ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย ไม่ใช่เพียงใครคนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้กำหนดหลักการสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ดังนี้ 1) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงานที่บูรณา

การการทำงานร่วมกัน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อสานต่อความร่วมมือที่เข้มแข็ง และสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะต้องมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ 2) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร ประชาชนและประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา และ 3) ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาเพื่อร่วมกัน “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to Fit in the Digital Era)

ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ “น้อมนำศาสตร์พระราชา พัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน สืบสานวิถีถิ่น สร้างพลเมืองที่เข้มแข็ง อย่างยั่งยืน” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, 2566) เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร เน้นกระบวนการและจุดมุ่งหมายรวมที่องค์กรมุ่งหวังให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การบริหารและการจัดการขององค์กรมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งการดำเนินงานที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้นั้น “วัฒนธรรมองค์กร” ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่เป็นเครื่องมือที่หล่อหลอมให้มีแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และกำหนดแนวคิดแนวทางการตัดสินใจทำให้เกิดความสุขในการทำงาน (Diener, 2003) รวมถึงพฤติกรรมคนในองค์กรที่ส่งผลต่อแรงขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จ

วัฒนธรรมองค์กรมีหลายรูปแบบ แต่ละองค์กรก็จะมีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความเป็นมา ความเชื่อ วิสัยทัศน์องค์กร เป้าหมาย และการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งความหลากหลายของวัฒนธรรมองค์กรสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว (Adaptability Culture) วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์ (Achievement Culture) วัฒนธรรมองค์กรแบบครอบครัว (Involvement Culture) วัฒนธรรมองค์กรแบบราชการ (Consistency Culture) (Denison, 1993) ซึ่งจากการศึกษาของนุตริยา จิตตารมย์ (2557) พบว่าการบริหารงานในองค์กรต้องมีกลไกสำคัญที่ช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ บุคลากรทุกคนภายในองค์กรตั้งแต่ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาช่วยกันบริหารจัดการให้ เป็นไปตามเป้าหมายบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานร่วมกัน และเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมในการทำงานร่วมกันของสมาชิกในองค์กร ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรมีความเป็นเอกลักษณ์ความเชื่อพื้นฐานขององค์กร บรรทัดฐาน อุดมการณ์ ความเข้าใจของสมาชิกในองค์กรและเป็นแบบแผนทางการกระทำขององค์กรและปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์กร ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่แข็งแกร่งและเหมาะสมโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน จึงส่งผลให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมีความแตกต่างกันด้วย

โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุมทรสงครามได้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กร มีการวิเคราะห์นโยบาย สภาพปัญหาและความต้องการในพื้นที่ มากำหนดทิศทางการพัฒนาการจัดการศึกษา อย่างเป็นรูปธรรมและยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ซึ่งมีการเชื่อมโยงคุณค่าภายในองค์กรและ วัฒนธรรมองค์กร ดังนี้

รูปที่ 1 การเชื่อมโยงคุณค่าภายในองค์กรและวัฒนธรรมองค์กร

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุมทรสงคราม ดำเนินกิจกรรมวัฒนธรรมองค์กร โดย จำแนกออกเป็น 5 ด้าน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุมทรสงคราม, 2566) ได้แก่

1. ด้านสำนักงาน สิ่งสำคัญที่จะต้องจัดลำดับความสำคัญคือ สำนักงานบริบททั้งภายในและภายนอก คุณภาพที่ดีของสำนักงาน ต้องได้รับการใส่ใจจากการร่วมมือของบุคลากรทุกคน ประกอบด้วยกิจกรรม ปรับภูมิทัศน์สำนักงาน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านความปลอดภัยของบุคลากรและทรัพย์สิน ความปลอดภัยของ สุขภาพ และมาตรการการปฏิบัติงานที่ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและพลังงาน เป็นต้น

2. ด้านบุคลากร การสร้างเอกลักษณ์ของหน่วย บุคลากรในองค์กรแสดงออกถึงความเป็นหนึ่ง เดียวกัน เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญ การสร้างความผูกพันหรือความรู้สึกมีส่วนร่วมให้กับบุคลากร ไม่ว่าจะ เป็นการสร้างความรู้สึกผูกพันระหว่างบุคลากรด้วยกันเองหรือจะเป็นความผูกพันระหว่างหน่วยงาน ความมีน้ำใจ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ประกอบด้วยกิจกรรม เช่น การแต่งกาย การร่วมทำบุญ การประกอบกิจกรรม ร่วมกันในวันสำคัญต่าง ๆ

3. ด้านความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์บุคคล มีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติคนไทยมีหน้าที่รักษา ก็ต้องดูแลและป้องกันชาติ มิให้ผู้ใดใช้ข้ออ้างใด ๆ เพื่อแบ่งแยกแผ่นดินไทย ด้วยเหตุผลทางการเมือง การปกครอง หรือ ศาสนา "ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้ประเทศไทยให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา และสามารถประกอบพิธีกรรมตาม ศาสนาได้ "และการรักษาพระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกอบด้วยกิจกรรม การเข้าร่วมงานพิธีในวันสำคัญ งานพิธี กิจกรรมเข้า แถวเคารพธงชาติ เป็นต้น

4. ด้านสวัสดิการ การแสดงความมีน้ำใจ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความมีน้ำใจเมตริที่ดีต่อกัน ความมีน้ำใจเป็นเรื่องที่ทุกคนทำได้ เพียงแต่แสดงความเมตตากรุณาต่อกัน โดยการช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็เป็นการแสดงน้ำใจการช่วยเหลือและส่งเสริม การจัดการดูแลสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร การให้รางวัลและ การชื่นชมบุคลากรที่ประสบความสำเร็จการยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อเกิดแรงบันดาลใจในการทำงานได้ดีทำให้บุคคล เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม และยังเป็นการกระตุ้นให้บุคคลอื่น ๆ กระตือรือร้นในการทำงาน ประกอบด้วยกิจกรรม การแสดงความยินดี การให้รางวัล การดูแลสุขภาพ การช่วยเหลือการให้รางวัล การจัดงานต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นต้น

5. ด้านการส่งเสริม สนับสนุน การมอบโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and Development) ให้กับบุคลากร การพัฒนาทักษะอยู่เสมอ สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการจัดอบรมหรือการส่งเสริมให้เรียนรู้ทักษะใหม่ ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันให้บุคลากรให้ผูกพันกับหน่วยงาน ประกอบด้วยกิจกรรม การเข้ารับการอบรม ประชุม รับข่าวสารการออกเยี่ยมให้กำลังใจ

จากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามให้ความสำคัญกับการดำเนินงานร่วมกับชุมชน โดยกำหนดการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาตั้งแต่ระดับบุคคล องค์กร และชุมชน ผ่านกระบวนการดังนี้ 1) การสร้างมีส่วนร่วม 2) การส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management) 3) การส่งเสริม สนับสนุน ให้มีแหล่งเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย 4) แหล่งเรียนรู้ภายใน/ภายนอกของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ 5) การพัฒนาตนเอง และนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้พัฒนางานภายในกลุ่มงาน ระหว่างกลุ่มงาน และภายในองค์กร อีกทั้งยังสอดคล้องกับวิสัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ที่ให้มีการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ตั้งแต่ในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นบูรณาการที่นักเรียน ชุมชน และครูร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนจากชีวิต โดยสอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตอย่างมีคุณภาพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่าวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารโรงเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงความสำคัญ ของวัฒนธรรมองค์กรที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ การประพฤติปฏิบัติของบุคลากรในองค์กร และบริบทของชุมชน ซึ่งผลจากการวิจัยจะสามารถ

นำไปใช้เป็นแนวทางให้โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาและสร้างวัฒนธรรมองค์การของตนเอง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการบริหารงาน ของหน่วยงานทางการศึกษา ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลที่สอดคล้อง กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม กับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

สมมุติฐานการวิจัย

วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

การทบทวนวรรณกรรม

วัฒนธรรมองค์การมีความสำคัญกับหลายองค์กร ทั้งในแง่ของตัวบุคคลในองค์กรที่ช่วยสนับสนุนความสามัคคี ความผูกพันกับองค์กร และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกขององค์กรตั้งแต่ทัศนคติ พฤติกรรม โดยวัฒนธรรมของแต่ละองค์กรมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับองค์กรให้ประสบความสำเร็จและล้มเหลว ซึ่งวัฒนธรรมองค์การของแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกัน และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น อันนำไปสู่เป้าประสงค์ขององค์กรที่แตกต่างกัน โดยมีผู้วิจัยเลือกแนวคิด ทฤษฎีของ Daft (2008) เป็นแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันกับวัฒนธรรมโรงเรียน โดยได้แบ่งประเภทวัฒนธรรมองค์กร เป็น 4 ด้าน ดังนี้ วัฒนธรรมแบบปรับตัว วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ วัฒนธรรมแบบเครือข่าย และวัฒนธรรมแบบราชการ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับบริบทของครู ผู้บริหารในพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ที่ความแตกต่างทั้งในแง่มุมมองของจำนวนครู การบริหารโรงเรียน และบริบทเชิงพื้นที่ มีทั้งความเป็นเมืองและความเป็นชนบท

สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน เป็นหนึ่งงานที่โรงเรียนต้องดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งด้านจัดการ

เรียนการสอน การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ร่วมมือในการวางแผนการดำเนินงาน โดยโรงเรียน จะต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนหรือสังคม ส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาและความสำเร็จของโรงเรียน และโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญเช่นกันกับการพัฒนาชุมชน กลไกการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสามารถพัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันกับชุมชนเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การสร้างความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน จากทัศนะของนักวิชาการ 12 ท่าน พบว่ามีความคิดเห็นตรงกัน 4 ด้าน คือ 1) การให้ชุมชนมีส่วนร่วม 2) การให้บริการชุมชน 3) การสนับสนุนในกิจกรรมในโรงเรียน 4) การประชาสัมพันธ์ จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับการออกแบบการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม” ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methods) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 635 คน ใน 66 โรงเรียน โดยประกอบด้วย (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 635 คน ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกจากแหล่ง ทุติยภูมิ คือ ฐานข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม แล้วนำมาคำนวณหา กลุ่มตัวอย่างประชากรด้วยวิธีการ Taro Yamane และทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อย่างมีสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ

อำเภอ	อำเภอเมือง			อำเภออัมพวา			อำเภอบางคนที		
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	ใหญ่	กลาง	เล็ก	ใหญ่	กลาง	เล็ก
ขนาด									
จำนวนกลุ่ม	12	45	54	-	31	48	-	15	37
ตัวอย่าง									
รวม	111			79			52		

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

1) การศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้โดยการจัดทำแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

2) การศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าแบบอิสระ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร และการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานในการศึกษาวิจัยอย่างมีระบบมากขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม” เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการวิจัยนี้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน โดยมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close Questionnaire) และคำถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม และจัดทำแบบสอบถามใส่ใน Google Form พร้อม QR Code เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายดำเนินการ ทั้งนี้กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเองเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนตามจำนวนที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และกำหนดรหัสเพื่อนำมาใช้ในการคำนวณทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ โดยการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ และการศึกษาวัฒนธรรมองค์กรกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (r) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์กำหนดไว้ที่ระดับ .05

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล จำนวน 250 ฉบับ แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยได้แบบสอบถามกลับคืน มาและมีความสมบูรณ์จำนวน 242 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.8 จากนั้นได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง ตามเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามที่กำหนดไว้ โดยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 242 คน อยู่ในสถานศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสงคราม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.87 รองลงมาคืออยู่ในอำเภอมัทพวา คิดเป็นร้อยละ 32.64 อำเภอบางคนที คิด เป็นร้อยละ 21.49 เป็นเรียนขนาดเล็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.44 รองลงมาคือโรงเรียนขนาดกลาง คิด เป็นร้อยละ 37.60 และโรงเรียนขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 4.96 โดยส่วนใหญ่เป็นครู คิดเป็นร้อยละ 90.91 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.29 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 34.71 มีอายุ ไม่เกิน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.74 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.32 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.22 และอายุมากกว่า 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3.72 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบ การศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.03 รองลงมาคือระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 23.55 และระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.41 ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.92 รองลงมาคือมีประสบการณ์ในการทำงาน 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.10 ประสบการณ์ ในการทำงาน 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.74 และมีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 30 ปีขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 1.24

ระดับวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเรียงลำดับจาก มากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบสัมพันธ์เกื้อกูล (\bar{X} =4.23) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ

ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ ($\bar{X}=4.19$) ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา ($\bar{X}=4.17$) และด้านวัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว ($\bar{X}=4.16$) ตามลำดับ

ระดับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการให้บริการชุมชน ($\bar{X}=4.16$) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ($\bar{X}=4.15$) และการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=4.14$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (r_{xy}) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การและความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ กำหนดไว้ที่ระดับ .01 พบว่า ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การและการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกทั้ง 8 ด้าน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุดคือ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Y_1) กับด้านการให้บริการชุมชน (Y_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .794 ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ ด้านวัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา (X_1) และด้านวัฒนธรรมองค์การแบบสัมพันธ์เกื้อกูล (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .427

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การ รายด้านแต่ละด้าน (X_{1-4}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านวัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา (X_1) มีความสัมพันธ์กับการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียนด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Y_1) มากที่สุด ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .620 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และด้านวัฒนธรรมองค์การแบบสัมพันธ์เกื้อกูล (X_4) มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียนด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Y_1) น้อยที่สุด ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .620 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับมากเช่นกัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การ รายด้านแต่ละด้าน (X_{1-4}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน (Y_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ (X_3) มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียนด้านการให้บริการชุมชน (Y_2) มากที่สุด ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .752 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และด้านวัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา (X_1) มีความสัมพันธ์กับการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน (Y_2) น้อยที่สุด ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .591ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การ รายด้านแต่ละด้าน (X_{1-4}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน (Y_3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ (X_3) มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียนด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน (Y_3) มากที่สุด ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .664 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับ

มาก และด้านวัฒนธรรมองค์การแบบสัมพันธ์เกื้อกูล (X_4) มีความสัมพันธ์กับการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน (Y_3) น้อยที่สุด ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .513 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การ รายด้านแต่ละด้าน (X_{1-4}) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ (Y_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านวัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ (X_3) มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ (Y_4) มากที่สุด ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .603 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และด้านวัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา (X_1) มีความสัมพันธ์กับการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ (Y_4) น้อยที่สุด ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .452 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมองค์การและความสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ .828 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้มีการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยทางสถานศึกษาอนุญาตหรือนำพานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ศาสนา หรืองานสำคัญของชุมชนต่าง ๆ อีกทั้งตามนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ ก็มุ่งเน้นในการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกับชุมชน เพราะนักเรียนที่มาเรียนก็เป็นบุตร หลานของคนในชุมชนเช่นกัน จึงหนึ่งในวัฒนธรรมขององค์กรที่ครูหรือผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการสร้างสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายให้ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการการเรียนการสอน โดยเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในวิชาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน หรือในวิชาที่ชุมชนมีความชำนาญ
2. ด้านการให้บริการชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการสถานที่ของโรงเรียน หรือสนับสนุนครูในการเข้าไปช่วยกิจกรรมของชุมชน ทั้งการให้ความรู้ การจัดสถานที่
3. ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ควรมีการจัดตั้งกลุ่ม/ชมรมโดยเชิญคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าเข้ามาร่วมกับกิจกรรมของสถานศึกษา และจัดกิจกรรมสำคัญของชุมชนในโรงเรียน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด และให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดทำวารสารสิ่งพิมพ์ เผยแพร่เสนอข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบและเข้าใจ และเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนให้ ชุมชนทราบ

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567*.

เข้าถึงได้จาก: <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>

นุตริยา จิตตารมณ. (2557). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 สพป.สมุทรสงคราม*. เข้าถึงได้จาก: https://skm.go.th/?page_id=1082.

Daft, Richard L. (2008). *The Leadership Experience*. 4^{ed}. Ohio: Thomson South-Western.

Denison, D.R. (1993). *Corporate Culture and Organizational Effectiveness*, New York: Wiley.

Diener, E. (2003). *Subjective Well-Being*. *Psychological Bulletin*, 95(3), pp. 542 – 575.

sanook.com. (2559). *พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสพระราชทานแก่องค์กรคณะบุคคลต่าง ๆ* .

เข้าถึงได้จาก : <https://www.sanook.com/news/2091758/>.

แนวทางการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3

Guidelines for the development of Information Technology and Communication
Operations of School under the Suratthani Primary Education Service Area Office 3

ธิดาทิพย์ กิจสุวรรณสุข¹ และเฉลิมพล มีชัย²

Thidathip Kijsuwansuk¹ and Chaloeiphon Meechai²

นักศึกษา ระดับปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ พื้นที่ศาลายา^{1,2}

E-mail: thidathipyok.990@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้แก่ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 (2) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 การศึกษานี้ดำเนินการโดยวิธีวิจัยแบบผสมวิธีโดยเก็บข้อมูลจากได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 322 คน ด้วยแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 รวมทั้งหมดจำนวน 14 คน ด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก (2) แนวทางการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย (ก) ด้านการวางแผนการ (ข) ด้านการบริหารงานบุคคล (ค) ด้านการจัดการเรียนการสอน (ง) ด้านการบริหารงานวิชาการ (จ) ด้านการวัดและประเมินผล (ฉ) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (ช) ด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

คำสำคัญ: แนวทางการดำเนินงาน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the status of problem in the operation of Information Technology and Communication of schools under the Suratthani Primary Education Service Area Office 3 (2) to study the guidelines for the development of Information Technology and Communication operations of schools under the Suratthani Primary Education Service Area Office 3. This study was conducted using a mixed-method research approach, gathering data from school principals, vice principals, and teachers in schools under the Suratthani Primary Education Service Area Office 3, totaling 322 individuals, through questionnaires. The data was analyzed statistically, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The key informants included 14 school administrators from schools under Suratthani Primary Education Service Area Office 3, who were interviewed. Data analysis was conducted using content analysis. The research findings revealed that: (1) On the status of problems in the operation of Information Technology and Communication of schools under the Suratthani Primary Education Service Area Office 3, overall, it was found to be at a high level. (2) On the guidelines for the development of Information Technology and Communication operations of schools under the Suratthani Primary Education Service Area Office 3, it comprised the following areas: (a) Planning, (b) Personnel management, (c) Teaching and learning management, (e) Academic management, (f) Measurement and evaluation, (g) Materials and equipment, and (h) Internet network system.

Keywords: Operations guidelines, information technology and communication, The Suratthani primary education service area office 3

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 รวมถึงนโยบายและแผนสำคัญอื่น ๆ และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน โดยมีสาระสำคัญเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดิจิทัล จนถึงการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption) สถานศึกษาต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสังคมและองค์กรภายนอก รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและ

สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล โดยการนำเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ ร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566)

ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในวง การศึกษาทำให้การบริหารและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเพิ่มสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนการสอนมาก ยิ่งขึ้น อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของความรู้และแหล่งความรู้ในสังคมจำเป็นต้องมีทักษะเพื่อการดำรงชีวิต 3 ด้าน คือ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และ 3) ทักษะชีวิตและ อาชีพเพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) การจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 จึงพยายามเปลี่ยนบทบาทผู้สอนจากผู้บรรยายมาเป็นการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ เป็นเครื่องมือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเสนอแนะเครื่องมือ การเข้าถึงองค์ ความรู้ผ่านวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านเทคโนโลยีทำให้สามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียนเรียกกระบวนการเรียนรู้แบบนี้ว่า การเรียนรู้เชิงลึก (Active Learning) ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered) (ทศนา แหมมณี, 2560)

สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่ผ่านมา พบว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้บริหารไม่มีความรู้ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร งบประมาณไม่เพียงพอ และยังขาดการมีระบบสารสนเทศที่มี คุณภาพและแนวทางการใช้สารสนเทศ ทำให้เป็นปัญหาด้านการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษามาใช้ ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในเชิงระบบ มีวัสดุอุปกรณ์ล้าสมัยและไม่เพียงพอ ซึ่งการใช้เทคโนโลยีนั่นถือ เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานทุกระดับ ผู้บริหารทุกระดับจึงต้องเผชิญกับ สภาวะการณ์ของการทำงานใน สิ่งแวดล้อมที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น แบบแผนการทำงานของผู้บริหาร จึงเปลี่ยนไปด้วย เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่สามารถรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูล นำเสนอ ข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลอย่างรวดเร็วการ เปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทำให้ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ทันต่อพัฒนาการ ของเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ตลอดเวลา รวมทั้งแบบแผน วิธีการ และกระบวนทัศน์ (approach and paradigm) ในการทำงานที่เปลี่ยนไป เป็นสิ่งที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเพื่อที่จะสามารถทำงาน ในสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของไคเนอร์และลูอิส (Kleiner and Lewis) ที่เสนอว่า ลักษณะของ ผู้นำยุคใหม่ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและมองเห็น ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 ศึกษา สภาพปัญหาและนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเสนอแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานเทคโนโลยี และการสื่อสารของโรงเรียนตลอดจนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในทุกภาคส่วนได้ปรับปรุง พัฒนาการเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาได้อย่างกว้างขวางสืบต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 และศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 ด้วยการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

พิมล โชติธนะธิวัฒน์ (2560, น. 12) ให้ความหมาย เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์โดยการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้งานเพื่อจัดการกับข้อมูลการประมวลผลการเผยแพร่ข่าวสารในด้านต่าง ๆ หรือ เรียกสั้น ๆ ว่า ไอที (IT) และเทคโนโลยีด้านการสื่อสารโทรคมนาคมในการติดต่อสื่อสาร

ชัยยา บัวหอม (2563, น. 8) ให้ความหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาจัดการข้อมูลโดยวิธีการปฏิบัติที่มีการจัดลำดับอย่างมีรูปแบบและขั้นตอนเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในเรื่องของความเร็ว ความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่มีการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ โดยนำข้อมูลป้อนเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์และทำการประมวลผลเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามความต้องการซึ่งได้ข้อมูลที่ได้ออกมาจะอยู่ในรูปที่สามารถนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

วนิดา ทองพูล (2564, น. 17) ให้ความหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมที่ผนวกเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ให้เกิดการประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ด้านการจัดเก็บข้อมูลและการถ่ายทอดข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นเสียง รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหวข้อความหรือตัวอักษรและตัวเลข คำว่า ระบบสารสนเทศ หมายถึงกระบวนการรวบรวมข้อมูล ต้นฉบับหรือข้อมูลดิบมาแปลงผลหรือแปลงสภาพให้เป็นสารสนเทศ โดยผ่านขั้นตอนการประมวลผลการ

จัดเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบและผลลัพธ์ที่ได้คือสารสนเทศที่ดีมีคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลส่งต่อไปให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน ภายนอกองค์กรตามเป้าหมายที่ต้องการใช้

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การนำเอาวิทยาการที่ก้าวหน้า ทันสมัยด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถใช้งานได้กว้างขวางมากขึ้น รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ในการรวบรวม จัดเก็บ รับส่งข้อมูลในการใช้งาน ส่งต่อหรือสื่อสารระหว่างกันเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผ่านการประมวลผลหรือข้อมูลที่ถูกนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบที่เหมาะสมมีความถูกต้อง แม่นยำ โดยตรงกับเครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดการสารสนเทศ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์รอบข้างซึ่งเกี่ยวข้องกับ ซอฟต์แวร์ เกี่ยวกับตัวข้อมูล บุคลากร และกรรมวิธีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเกิดประโยชน์สูงสุด

แนวคิดทฤษฎีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจากงานวิจัยสามารถรวบรวมและสรุป ได้ดังนี้

ลลิตา วิมูลชาติ (2565, น. 2) แนวทางการพัฒนา หมายถึง วิธีการในการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่เดิมไปสู่สภาพใหม่ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อบรรลุตามเป้าหมาย

ภิญญาพัชญ์ แหวนนาคและพรเทพ รั้วแผน (2562, น. 70) ได้นำเสนอแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ด้านการวางแผน
2. ด้านการดำเนินการ
3. ด้านการตรวจสอบ
4. ด้านการปรับปรุงและพัฒนา

ไพบุลย์ วงศ์เมืองคำ และภูมิพิพัฒน์ รักพรมงค (2563, น. 63) ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางโดยสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การวางแผนให้มีการประสานเครือข่ายจากชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การประชาสัมพันธ์เพื่อประสานเครือข่ายจากชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการวางแผนให้มีการประสานเครือข่ายจากชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3. การประชาสัมพันธ์เครือข่ายจากชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

4. การจัดหาซอฟต์แวร์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ด้านการจัดการเรียนการสอนควรส่งเสริมและสนับสนุน ให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้านกระบวนการเรียนรู้

5. การวางแผนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตามความสนใจของผู้เรียน ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ควรวางแผนให้มีการจัดรวบรวมสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างเป็นระบบ

พัชรินทร์ ไชยบุบผา และคณะ (2564, น. 189-192) ได้สรุปผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในยุคนิวอร์มัล ได้แก่

1. ด้านห้องเรียนคุณภาพ แนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้แพลตฟอร์มทางการศึกษา สำหรับการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต

2. ครูควรมีการจัดทำแผนการพัฒนาตนเองรายบุคคล และเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3. ครูควรจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านเทคโนโลยี

4. ครูควรออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรและบริบทของสถานศึกษาและเหมาะสมกับผู้เรียน

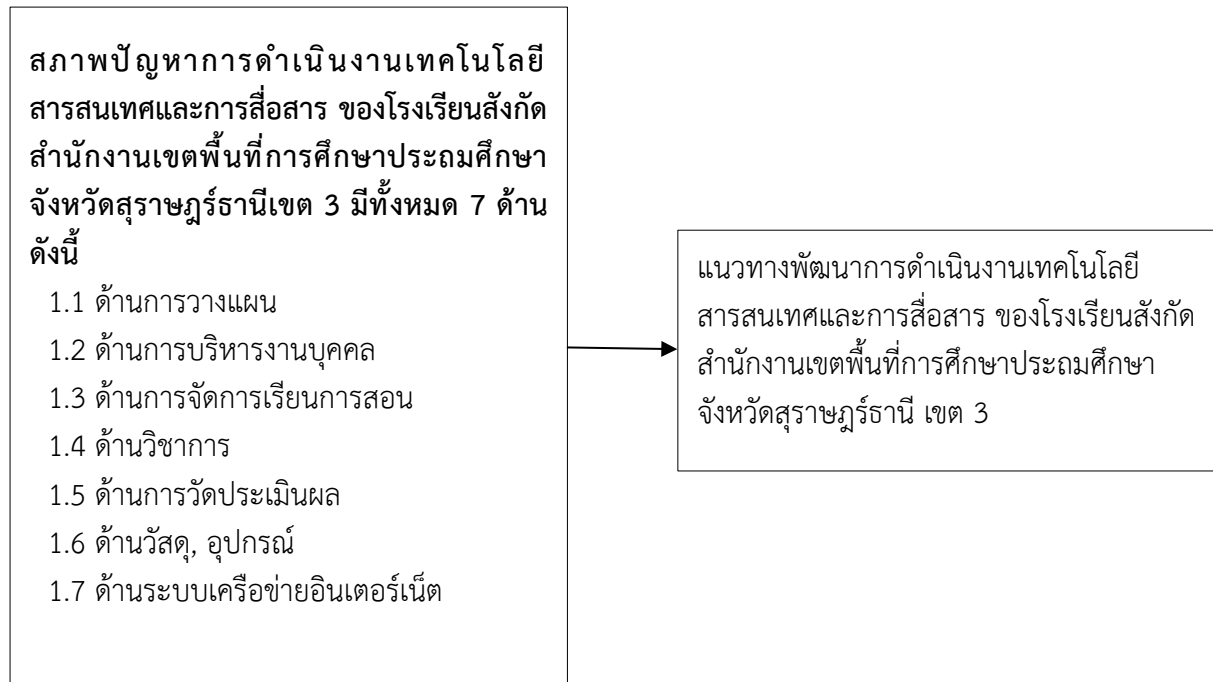
5. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแผนงาน โครงการจัดสรรทรัพยากรและสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีของครู

6. ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการนิเทศภายในกำกับติดตามและ

7. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกล สนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดการศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ของสถานศึกษา และเป็นเงื่อนไขในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้ความหมายของแนวทางการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึงวิธีการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการพัฒนาหรือปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 133 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 16 คน และครู 1,492 คน จำนวน 1,642 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 322 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607- 610) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 322 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3, 2566)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3

สภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 ภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสามารถเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.61$) ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.60$) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.59$) ด้านการวัดประเมินผล ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการด้านการวางแผนการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3

จากสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 ภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยสามารถเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้ ด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการวางแผน ด้านการวัดประเมินผล ตามลำดับ สามารถสรุปประเด็นดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผน จากสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 ด้านการวางแผน พบว่าอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ โรงเรียนขาดปัจจัยทางการบริหารการดำเนินงานตามแผนการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และโรงเรียนขาดคู่มือเพื่อรวบรวมข้อมูลเพื่อติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามการวางแผนมีผลกระทบต่อการทำงานเกิดจากสถานศึกษามีข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนไม่เพียงพอ ได้แก่ โรงเรียนขาดข้อมูลความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและความสามารถในการวางแผน ห้องปฏิบัติการสำหรับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสารสนเทศไม่เพียงพอผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องเพิ่มปัจจัยทางการบริหารการดำเนินงานตามแผนการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดทำคู่มือเพื่อรวบรวมข้อมูลเพื่อติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน รวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนให้เพียงพอ โดยเฉพาะข้อมูลความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและความสามารถในการวางแผน จัดเตรียมห้องปฏิบัติการสำหรับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสารสนเทศให้เพียงพอสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของไพบุลย์ วงศ์เมืองคำและภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2563, น. 61) ที่พบว่า ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนมีไม่เพียงพอได้แก่ สถานศึกษาขาดข้อมูลความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและความสามารถในการวางแผน เนื่องจากต้องใช้เวลามากในการดำเนินการส่งผลให้มีข้อเสนอแนะต่อการวางแผนที่มากพอ นอกจากนี้ สถานศึกษาขาดปัจจัยทางการบริหารในการดำเนินงานตามแผนการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. ด้านการบริหารงานบุคคล จากสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ครูและบุคลากรขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาโดยการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูที่มีผลปฏิบัติงานดี และโรงเรียนไม่สามารถวางแผนหรือกำหนดตำแหน่งของบุคคลในโรงเรียนได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสถานศึกษา ได้ครูผู้สอนปฏิบัติหน้าที่สอนไม่ตรงตามวิชาเอกที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของโกสินทร์ พูลสวัสดิ์และชนมณี ศิลานุกิจ (2564, น. 37-39) ที่ได้สรุปสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนกลุ่ม 1 –2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่พบว่า สถานศึกษาไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสรรหาบุคคลเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยตรง ต้องรอการจัดสรรจากสำนักงานเขตพื้นที่ สอดคล้องกับ โนริย์ ทรัพย์โสภณ, (2559, น. 32) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดการส่งเสริมสนับสนุน ผู้บริหารจึงต้องบริหารการดำเนินงานบุคคลตามแผนให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูที่มีผลปฏิบัติงานดี หรือมีคุณความดีสมควรเป็นแบบอย่างที่ดีของสถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานรวมถึงการพิจารณาเพื่อเสนอให้มีการเลื่อนเงินเดือนควรเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน จากสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ครูขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่องเพราะมีภาระงานมากเนื่องจากมีบุคลากรจำกัด และโรงเรียนขาดแคลนวัสดุ, อุปกรณ์, เอกสารและสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา สุขเสริมและอภิรักษ์ ชาญศึก (2564, น. 37-39) ได้สรุปปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ ที่พบว่า ครูสอนไม่ตรงกับวิชาที่ถนัด ห้องสมุดคับแคบไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้เต็มประสิทธิภาพ ในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหาการเรียนรู้อุทิศพัฒนาวิธีการสอน โดยโรงเรียนมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสอน

4. ด้านวิชาการ จากสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ผู้นำหลักสูตรไปใช้ไม่เข้าใจระบบงาน ทำให้เกิดช่องว่างในการทำงานบริหารงานวิชาการ และผู้นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรมณ สระแก้วและคณะ (2560, น. 1546-1549) ได้สรุปปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารจึงต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาระบบบริหารงานวิชาการด้วยระบบดิจิทัล โดยโรงเรียนมีการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการข้อมูลวิชาการโรงเรียนมีการฝึกอบรมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

และการสื่อสารในการทำงาน การใช้สื่อออนไลน์การสนับสนุนให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการติดต่อสื่อสารการทำงานร่วมกัน

5. ด้านการวัดประเมินผล จากสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ครูกำลังปรับพฤติกรรมในการทำความเข้าใจ หรือปฏิบัติการวัดและประเมินผล และครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีปัญหาในเรื่องการวัดและประเมินในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู กำลังปรับตัวในการทำความเข้าใจ หรือปฏิบัติการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ มีสง่า และอิสรา รุ่งทวีชัย (2561, น. 98-99) ได้สรุปปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารจึงต้องบริหารการดำเนินงานตามแผนการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลแบบออนไลน์ มีการพัฒนาระบบ e-Testing สำหรับการวัดผลและประเมินผลแบบออนไลน์ การพัฒนาระบบ Portfolio สำหรับการติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาเครื่องมือและเทคนิคการวัดและประเมินผล โดยพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลแบบออนไลน์

6. ด้านวัสดุอุปกรณ์ จากสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยครูกล่าวคือ ผู้สอนขาดทักษะในการใช้ห้องเรียนมีสื่อเทคโนโลยี และโรงเรียนขาดผู้เชี่ยวชาญอบรมให้ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา พันพิพัฒน์และคณะ (2564, น. 173) ได้สรุปภาพรวมของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งยังมีข้อจำกัดและขาดแคลนอัตรากำลังที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ผู้บริหารจึงต้องบริหารการดำเนินงานตามแผนการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาพัฒนาจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ICT ที่มีความเหมาะสม โดยพิจารณาความต้องการใช้งานของนักเรียนและครู มีการกำหนดระเบียบการใช้งานที่ชัดเจนและจัดฝึกอบรมให้บุคลากรใช้และดูแลรักษาทั้งนี้จึงได้มีการพัฒนาระบบสนับสนุนได้แก่ การจัดหาคู่มือการใช้งาน การจัดบริการช่วยเหลือและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้งาน

7. ด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากสภาพปัญหาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ โรงเรียนมีอัตราความเร็วของระบบอินเทอร์เน็ตที่ล่าช้า ระบบอินเทอร์เน็ตอยู่นอกเขตให้บริการ และโรงเรียนมีงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบูลย์ วงศ์เมืองคำและภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2563, น. 55) พบว่า ด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา คือ ปัญหาเกิดจากงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ ด้านทรัพยากรการเรียนรู้คือปัญหาอัตราความเร็วของระบบอินเทอร์เน็ต และการเข้าไม่ถึงระบบอินเทอร์เน็ตในบางโรงเรียนที่อยู่นอกเขตให้บริการอินเทอร์เน็ตของบริษัทเอกชน ไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ สมใจ (2561, น. 365) ผู้บริหารต้องได้รับการพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่นำมาบริหารจัดการทางการศึกษา ผู้บริหารจึงต้องบริหารการดำเนินงานตามแผนการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยโรงเรียนมีการพัฒนาความเร็วและความเสถียรของระบบเครือข่าย การขยายสัญญาณให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของโรงเรียน และการติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัยพัฒนาการสนับสนุน โดยพบว่า โรงเรียนการจัดหาคู่มือการใช้งาน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องและสะดวก การจัดบริการช่วยเหลือในกรณีที่ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาประสบปัญหาจากการใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีควมมีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน การกำหนดเป้าหมายในการทำงาน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายระยะยาวของโรงเรียนด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควมมีการพัฒนาแผนปฏิบัติการ โดยในกระบวนการของการพัฒนาแผน โดยดำเนินการและติดตามผล คือกระบวนการวัดปัจจัยนำเข้า (Inputs) กิจกรรม (Activities) และการผลิต (Outputs) ของโครงการพร้อมทั้งพัฒนาระบบสนับสนุน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแบบอย่างให้โรงเรียนอื่น ๆ นำไปใช้ปฏิบัติต่อไป

2. ควรศึกษาการสร้างความร่วมมือกับภาคีต่าง ๆ โดยโรงเรียนมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง นโยบายและมาตรฐานการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กลุ่มสารสนเทศ. (2566). *ส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. สุราษฎร์ธานี: กระทรวงศึกษาธิการ.

โกสินทร์ พูลสวัสดิ์และชนมณี ศิลาณุกิจ. (2564). *สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร สถานศึกษา โรงเรียนกลุ่ม 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. ปรินญาศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

- จิตรา พันพิพัฒน์และคณะ. (2564). *กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 และ 2*. ปริญญาคุณุบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- จิราภรณ์ มีสง่า และอิศรา รุ่งทวีชัย. (2561). *การศึกษาสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2*. ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- ชัยยา บัวหอม. (2563). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของบุคลากรโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา. รายงานการวิจัยโรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยาอำเภอน้ำเกลี้ยงจังหวัดศรีสะเกษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- โนริย์ ทรัพย์โสภณ. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พัชมน สระแก้วและคณะ. (2560). *ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 32*. ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- พัชรินทร์ ไชยบุพผา, กฤษณา คิตดี, และศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี. (2564). *การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่องการใช้คำสั่งภาษาโลโก้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอรุญประเทศ*. *Journal of Industrial Education*, 14(3), 252-258.
- พิมล โชติธนอวิชวัฒน์. (2560). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพนาสัย*. ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เพ็ญญา สุขเสริมและอภิรักษ์ ชาญศึก. (2564). *ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองชัยภูมิ*. ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- ไพบุลย์ วงศ์เมืองคำ, ภูมิ พิพัฒน์ รักพรมงค. (2563). *แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 9(2), หน้า 52-63.

- ลลิตา วิมูลชาติ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3. ปรินญาศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- วนิดา ทองพล. (2564). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของผู้เรียนทุกช่วงวัย กรณีศึกษาของต่างประเทศและประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนันทา สมใจ. (2561). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12(1), หน้า 350 - 363.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), หน้า 607 - 618.

การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Supply Management of the School Administrators under the
Samutsakhon Primary Education Service Area Office

ญาณิศา แสงแก้ว¹ และชินวงศ์ ศรีงาม²

Yanisa Sangkaeo¹ and Chinawong Sringam²

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี¹

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี²

E-mail: saengkaew.amm@gmail.com¹, chinawong.sri@mutr.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามความคิดเห็นของครู (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน และ (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 83 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามความคิดเห็นของครูในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การจัดหาบุคลากรมาทำงานพัสดุโดยตรง ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานพัสดุควรเข้ารับการอบรมและศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุอยู่เสมอ การจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานพัสดุ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานพัสดุ และ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรอยู่เสมอ

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารงานพัสดุ การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Abstract

The purposes of this study were (1) to study the supply management of the school administrators under the Samutsakhon Primary Education Service Area Office according to the teacher's opinions, (2) to compare teachers' opinions regarding the supply management of the school administrators under the Samutsakhon Primary Education Service Area Office, classified by work experiences and school sizes, and (3) to study the teachers' suggestions about the supply management of the school administrators under the Samutsakhon Primary Education Service Area Office. The research sample was consisted of 83 teachers in schools under the Samutsakhon Primary Educational Service Area Office. The simple random sampling method was used. The research tools were questionnaires. The statistics used in the research study were frequency, percentage, mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and one-way analysis of variance (one-way ANOVA). The results of the research revealed that (1) the supply management of the school administrators under the Samutsakhon Primary Education Service Area Office according to teachers' opinions, the overall aspects and each aspect were at a high level, (2) the results of comparing teachers' opinions regarding the supply management of the school administrators under the Samutsakhon Primary Education Service Area Office classified by work experiences and school sizes, the overall aspects were significantly different at the .01 level, and (3) the suggestions from the sampled teachers included recruiting personnel to work directly on supplies. Those with the related duties should always attend training and study the supply management knowledge. Assigning personnel with knowledge and ability to work on supplies should be conducted. The school administrators should have knowledge and ability in managing supplies, and responsible agencies should regularly organize training to educate personnel.

Keywords: School administrator, the supply management, the supply management of the school administrators, The Samutsakhon primary education service area office

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนระบบการบริหารและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกช่วงชั้น

ของการศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา ให้มีศักยภาพเพียงพอ พร้อมต่อการแข่งขัน (สุนทรีย มุ่งคุณ, 2564 น. 1)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการบริหารงานงบประมาณ งานพัสดุที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานในส่วนการบริหารงานงบประมาณนั้น จัดว่ามีความจำเป็นต่อสถานศึกษา เนื่องจากงานพัสดุมีความสำคัญต่อการบริหารงานสถานศึกษาไม่น้อยกว่าการบริหารในด้านอื่น ๆ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานเกิดความสะดวกและรวดเร็ว ช่วยให้การกระบวนการปฏิบัติงานมีความลื่นไหล คุ่มค่า คุ่มทุน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาก้าวเข้าสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่สถานศึกษาตั้งไว้ ถ้าสถานศึกษาไม่มีการบริหารจัดการงานพัสดุที่ดี อาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดในดำเนินงานและอาจทำให้เกิดความสิ้นเปลืองในการใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารงานพัสดุให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (ศราวุธ จันทวิเศษ, 2563 น. 2) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหลักในการตัดสินใจในการบริหารการศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพราะวิธีดำเนินการต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด (กระทรวงการคลังระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560, 2560 น. 65)

การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องเป็นบุคคลที่สามารถควบคุมและดูแลการดำเนินงานในด้านการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามแผนและนโยบายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่ปฏิบัติงานพัสดุต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงานพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความถูกต้อง ตั้งแต่ การจัดหาพัสดุ การควบคุม การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุ เพื่อตอบสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาได้อย่างทันเวลา คุ่มค่า และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงการคลังระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560, 2560, น. 65)

การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญและต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาได้อย่างทันเวลา คุ่มค่า และถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา จากรายงานการวิเคราะห์ผลการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณ 2565 พบว่ามีปัญหา อุปสรรค ของการจัดซื้อจัดจ้าง ดังนี้ การดำเนินการในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางผ่านทางระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) มีความขัดข้องบ่อยครั้ง ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เสถียรของระบบ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานล่าช้า ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อบัญญัติหรือข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับพัสดุที่เปลี่ยนแปลงไปภายใต้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง

และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องศึกษาเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติไปพร้อมกัน ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน และมีข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุของสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้ต้องศึกษาเรียนรู้การปฏิบัติงานด้านพัสดุใหม่ จึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้า ไม่เป็นตามแผนการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี ทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากร (กระดาษ/หมึกพิมพ์) มากกว่าเดิม เพราะการที่ต้องดำเนินการแก้ไข ให้ถูกต้องตามระเบียบจัดซื้อจัดจ้างในระบบที่ภาครัฐกำหนด และใช้เอกสารในการดำเนินการในระบบทุกขั้นตอนการปฏิบัติ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 : COVID-19) การขาดแคลนบุคลากรด้านการปฏิบัติงานพัสดุ นอกจากนี้ในการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ยังพบว่า ครูที่ปฏิบัติงานพัสดุ ยังขาดองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุโดยเฉพาะ ความไม่เข้าใจในการเบิกจ่ายพัสดุ และการลงระบบ e-GP จึงได้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการทำงานพัสดุทุกปีการศึกษา(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, <http://www.home.skn.go.th>, 2566)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบและกลไกในการบริหารจัดการงานพัสดุในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใส ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานพัสดุสามารถบริหารจัดการและดำเนินการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น และเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มคนที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลากรและนักศึกษา หรือนักเรียนในสถานศึกษานั้น ๆ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวข้องกับการนำทางและบริหารจัดการทั้งในด้านการเรียนการสอน และด้านดำเนินการที่ทำให้สถานศึกษาเติบโตและพัฒนาในทางที่เหมาะสม การบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูงสุดสามารถสร้างผลกระทบที่สำคัญต่อการเรียนรู้และการเติบโตของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาได้

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารงานพัสดุ หมายถึง การนำทักษะ ความรู้ความสามารถ รวมไปถึงหลักการต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการงานพัสดุ ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ตามกฎระเบียบ เพื่อตอบสนองความต้องการและการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามที่สถานศึกษาตั้งเป้าหมายไว้

การบริหารงานพัสดุมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นควรดำเนินงานพัสดุให้เป็นไปตามกฎระเบียบ เพื่อให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใส รวดเร็ว เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการบริหารงาน

ขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานพัสดุ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ และมีความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติ คณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เพื่อความเป็นเอกภาพ เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา

กระบวนการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษา หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานพัสดุ โดยยึดตามระเบียบในการปฏิบัติงานพัสดุอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดหา การควบคุม การบำรุงรักษา และการจำหน่าย เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

การกำกับ ติดตาม และการประเมินผลการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ขั้นตอนการทำงานที่ช่วยให้การดำเนินงานพัสดุของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส โดยใช้การกำกับติดตามการดำเนินงาน การวางแผนการจัดซื้อ การควบคุมคุณภาพของพัสดุที่จัดหา การบริหารจัดการคลังพัสดุ การจัดการสัญญาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การติดตามและประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญของการวิเคราะห์ผลลัพธ์และประสิทธิภาพของการบริหารงานพัสดุ เพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหารงานพัสดุให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นตลอดเวลา

การบริหารงานพัสดุตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

การบริหารพัสดุ ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 คือ การเก็บ บันทึกราย เบิกจ่าย ยืม ตรวจสอบ บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง คือ การดำเนินการ

เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ โดยการซื้อ จ้าง เช่า แลกเปลี่ยน ส่วนพัสดุ คือ สินค้า งานบริการ งานก่อสร้าง งานจ้างที่ปรึกษาและงานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง (กรมบัญชีกลาง, <https://www.cgd.go.th>, 25 สิงหาคม 2566)

การบริหารพัสดุ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย 2) การยืม 3) การบำรุงรักษา การตรวจสอบ และ 4) การจำหน่ายพัสดุ โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้ (กรมบัญชีกลาง, <https://www.cgd.go.th>, 25 สิงหาคม 2566)

การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย คือ การวางแผนการเก็บครุภัณฑ์ บันทึกครุภัณฑ์ และการเบิกจ่าย การดำเนินการลงบัญชี หรือทะเบียนควบคุมพัสดุแยกชนิดและรายการพัสดุครุภัณฑ์การตรวจสอบหลักฐาน การรับเข้าบัญชี หรือทะเบียนเก็บรักษาพัสดุ ข้อมูลครุภัณฑ์บัญชีหรือทะเบียนคุมการตรวจสอบการเบิกจ่าย ประจำปี

การยืม คือ การวางแผนการให้ยืมหรือนำพัสดุไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ ดำเนินการจัดทำ หลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร การตรวจสอบความคงสภาพเดิมของพัสดุ

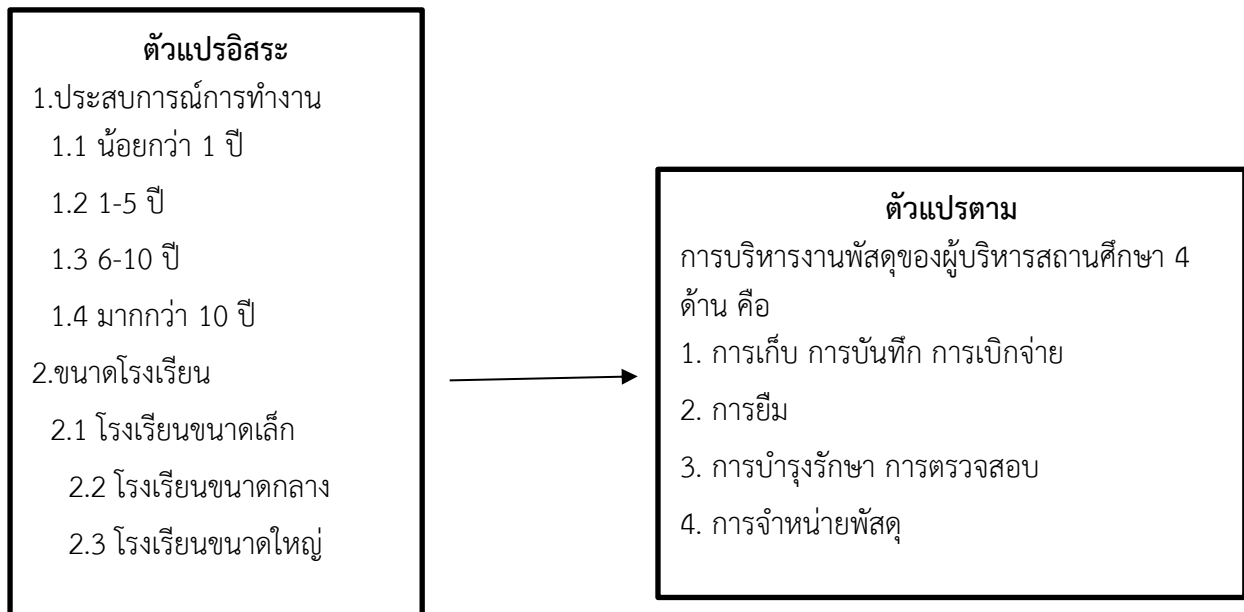
การบำรุงรักษา การตรวจสอบ คือ การวางแผนในการกำหนดผู้ควบคุมดูแลพัสดุ เพื่อให้พัสดุมีสภาพที่พร้อมใช้งาน การจัดทำแผนการซ่อมบำรุงที่เหมาะสม การดำเนินการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบพัสดุ และดำเนินการตรวจสอบ รวมไปถึงการรายงานผลการตรวจสอบไปยังสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และหน่วยงานต้นสังกัด

การจำหน่ายพัสดุ คือ การวางแผนในการจำหน่ายพัสดุ การรายงานพัสดุที่หมดความจำเป็น การตรวจสอบและเสนอรายงานต่อหัวหน้าหน่วยงาน การดำเนินการขายทอดตลาดและตรวจสอบบัญชีครุภัณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน

การบริหารพัสดุ ทั้ง 4 ส่วน ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กล่าวคือ เมื่อได้พัสดุแล้ว เจ้าหน้าที่ต้องลงบัญชี แล้วเก็บรักษาพัสดุให้เรียบร้อย การเบิกพัสดุจะเบิกโดยหัวหน้างาน ผู้จ่ายพัสดุ คือหัวหน้าพัสดุ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพัสดุ โดยเอกสารหลักฐานที่จะขอเบิกพัสดุต้องครบถ้วน การยืม ต้องทำหนังสือยืมเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงานของรัฐก่อน เมื่อครบกำหนดยืมให้ติดตามทวงถามให้คืนภายในเจ็ดวัน หน่วยงานมีหน้าที่เก็บรักษาพัสดุให้อยู่ในสภาพที่ดี หากชำรุดเสียหายให้ซ่อมแซมให้ดี การตรวจสอบพัสดุจะตรวจภายในเดือนสุดท้ายก่อนสิ้นปีงบประมาณ เพื่อตรวจสอบการรับจ่ายภายในหนึ่งปีที่ผ่านมา ถ้าพัสดุใด หมดความจำเป็น หรือเก็บไว้จะยิ่งสร้างความเสียหาย อาจจะพิจารณา ขาย แลกเปลี่ยน โอน แปรสภาพหรือทำลาย เงินที่ได้ให้ปฏิบัติตามระเบียบให้ถูกต้อง ในกรณีที่พัสดุไม่มีผู้รับผิดชอบ ให้จำหน่ายพัสดุเป็นศูนย์ หลังจากนั้นให้ลงจ่ายออกพัสดุนั้นออกจากบัญชี ในกรณีที่ชำรุด หรือเสื่อมคุณภาพแล้วก็ให้ดำเนินการ เช่นเดียวกัน

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ถือปฏิบัติสอดคล้องตามระเบียบกระทรวงการคลัง ประกอบด้วย 1. การเก็บ การบันทึก และการเบิกจ่าย 2. การยืม 3. การบำรุงรักษา การตรวจสอบ และ 4. การจำหน่ายพัสดุ (ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 อ้างถึงใน วรรณญา รักษาสุวรรณ, 2564, น. 15) โดยผู้วิจัยศึกษาจากความคิดเห็นของครู โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน จากแนวคิดข้างต้น สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ปรากฏดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาเรื่องการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่ได้จากสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซ์และมอร์แกน คือ ครูจำนวน 83 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยในการหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำผลการให้คะแนนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้ค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มนักร้อง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.98 ดำเนินการเก็บข้อมูล ผ่านการใช้ Google Form ไปยัง

สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านทางระบบการสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กำหนดส่งคืนภายใน 30 วัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายตามเกณฑ์ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่มขึ้นไป ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรายกลุ่ม (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) และทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe) และข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วเขียนสรุปเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การจัดหาบุคลากรมาทำงานพัสดุโดยตรง ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานพัสดุควรเข้ารับการอบรมและศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุอยู่เสมอ การจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานพัสดุ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานพัสดุ และหน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรอยู่เสมอ

การอภิปรายผล

1. การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามความคิดเห็นของครู โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นงานที่ค่อนข้างซับซ้อนและมีขั้นตอนในการทำงานหลายขั้นตอนและมีความสัมพันธ์กับกฎหมาย กฎและระเบียบอื่นเป็นจำนวนมาก การดำเนินงานทุกขั้นตอนต้องเกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย จึงมีความจำเป็นที่ผู้ที่ปฏิบัติงานพัสดุจะต้องศึกษาทำความเข้าใจงานให้ถูกต้องตามระเบียบ ผู้ปฏิบัติต้องรู้และเข้าใจเกี่ยวกับข้อระเบียบต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งเกี่ยวข้องกับงบประมาณ การจัดหา จัดซื้อ

จัดจ้างพัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นการบริหารงานที่เป็นลำดับขั้นตอนเหมือนกับการบริหารงานในส่วนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ จันทร์วิเศษ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33” ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิกานต์ กาลจักร (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสวธ เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรรัตน์ เอียดสุข (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการลงทะเบียนพัสดุตามบัญชีให้เป็นปัจจุบัน การลงบันทึกข้อมูลการเบิกจ่ายครุภัณฑ์ตรงตามบัญชีหรือทะเบียนคุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ บาลานาคม (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 คือ การลงบันทึกข้อมูล การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่ายพัสดุประจำปีตรงตามบัญชีหรือทะเบียนคุม

ด้านการยืม โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการสร้างหลักฐานการยืมพัสดุเป็นลายลักษณ์อักษร การให้ยืมพัสดุ เพื่อให้เกิดประโยชน์ของทางราชการมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภารัตน์ บาลานาคม (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 คือ โรงเรียนมีการยืมหรือนำพัสดุไปใช้ในกิจการหรือประโยชน์ทางราชการ ผู้ยืมมีการทำหลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร และได้รับอนุมัติจากหัวหน้าหน่วยงาน

ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบและดำเนินการตรวจสอบพัสดุประจำปี การวางแผนในการกำหนดผู้ควบคุมดูแลพัสดุ เพื่อให้พัสดุอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรรัตน์ เอียดสุข (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการบำรุงรักษาพัสดุ และอำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่จัดทำบันทึกประวัติพัสดุ

ครูภัณฑ์เพื่อประโยชน์ในการซ่อมบำรุง อีกทั้งยังจัดหาผู้ซ่อมแซมพัสดุที่ชำรุดอย่างรวดเร็วและประเมินผลการบำรุงรักษาพัสดุประจำปี

ด้านการจำหน่ายพัสดุ โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการวางแผนในการจำหน่ายพัสดุ การจัดทำเอกสารหลักฐานในการจำหน่ายพัสดุเป็นไปตามกฎหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรรัตน์ เอียดสุข (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการวางแผนการจัดทำเอกสารในการจำหน่ายให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน จำแนกดังนี้

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความคาดหวังในการบริหารงานของผู้บริหารในยุคปัจจุบันไว้สูง ซึ่งปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษามีความแตกต่างกันค่อนข้างมากทั้งในเรื่องคุณวุฒิ วิทยุฒิ และประสบการณ์ในการทำงาน และอาจเป็นเพราะข้าราชการครูมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย จึงยังไม่เข้าใจละเอียดลึกซึ้งถึงขั้นตอนและกระบวนการในการบริหารงานพัสดุ ขาดประสบการณ์ในการเข้ารับการอบรมและพัฒนาด้านระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ จันทรวิเศษ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่าในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิษ มุลเมืองแสน (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดารัตน์ วงษ์บุตร (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่าในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

เพชรรัตน์ เอียดสุข (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่าในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีปัจจัย ที่แตกต่างกันหลายประการ เช่น จำนวนบุคลากร จำนวนนักเรียน จำนวนห้องเรียน และปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งขนาดโรงเรียนจะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างของทรัพยากรที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนในการบริหารงานทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีงบประมาณน้อย การจัดสรรงบประมาณ มีไม่เพียงพอทั้งด้านการเก็บ การบันทึก และการเบิกจ่าย ด้านการยืม ด้านการบำรุงรักษา การตรวจสอบ และด้านการจำหน่ายพัสดุ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 จึงส่งผลทำให้ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพชรรัตน์ เอียดสุข (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน พบว่าในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการยืมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ควรมีการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการบริหารพัสดุด้านการยืม ตั้งแต่การวางแผนการให้ยืมหรือนำพัสดุไปใช้ในประโยชน์ของทางราชการ ดำเนินการจัดทำหลักฐานการยืมเป็นลายลักษณ์อักษร การติดตามทวงพัสดุที่ให้ยืมไปคืนเมื่อครบตามกำหนดเวลา การตรวจสอบความคงสภาพเดิมของพัสดุจากคณะกรรมการว่ามีสภาพตรงตามสภาพที่ยืมในขณะนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ มีความถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูที่ปฏิบัติงานพัสดุได้เข้ารับการอบรม สัมมนา หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติงานพัสดุให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่ปฏิบัติงานพัสดุ หลังจากการอบรม สัมมนา การประชุมฯ ดังกล่าว อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานพัสดุ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความรวดเร็ว ถูกต้อง

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรจัดอบรมและพัฒนาด้านระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุที่ชัดเจนให้แก่ข้าราชการครูที่บรรจุใหม่หรือข้าราชการครูที่ยังขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างละเอียดลึกซึ้งถึงขั้นตอนและกระบวนการในการทำงานพัสดุ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาตนเอง โดยการเข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานพัสดุตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงานพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 อย่างถ่องแท้และนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในกระบวนการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวางแผน และการบริหารเชิงกลยุทธ์ด้านการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครในแต่ละด้าน โดยศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกลุ่มครู (ครูที่ปฏิบัติงานพัสดุ และครูปฏิบัติการสอนทั่วไป)

3. ควรศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

บรรณานุกรม

กรมบัญชีกลาง. (2560). พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. เข้าถึงได้จาก: <https://www.cgd.go.th>.

กรมบัญชีกลาง. (2560). ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. เข้าถึงได้จาก: <https://www.cgd.go.th>.

กระทรวงการคลัง. (2560). พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gprocurement.go.th/>.

- กระทรวงการคลัง. (2560). *ระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gprocurement.go.th/>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.moe.go.th>.
- ธิดารัตน์ วงษ์บุตร. (2564). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. การค้นคว้าอิสระ. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- นิธิกานต์ กาลจักร. (2564). *แนวทางการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชายโสร เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เพชรรัตน์ เอียดสุข. (2565). *การบริหารงานพัสดุของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- วรัญญา รักษาสุวรรณ. (2563). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ศรารุจ จันทร์วิเศษ. (2563). *การบริหารงานพัสดุในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- สุนทรี มุงคุณ. (2564). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานพัสดุในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สุภารัตน์ บาลนาคม. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สุวิช มูลเมืองแสน. (2563). *สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดเขตตรวจราชการที่ 11*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.home.skn.go.th/main>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2565). *รายงานการวิเคราะห์ผลการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีงบประมาณ 2565*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.home.skn.go.th/main>.

ความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

The Innovative Organization of Schools in Educational Quality Development Network
under the Jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1

ชนิดาภา อินทรบุตร¹ และชินวงศ์ ศรีงาม²

Chanidapha Intarabut¹ and Chinawong Sringam²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹,

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Napatidee.Int@rmutr.ac.th¹, chinawong.sri@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และวิทยฐานะ การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บข้อมูลจากครูในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวนครูทั้งหมด 1,908 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ F-test (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Least -Significant Different ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา วิทยฐานะ ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียน เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

Abstract

The purposes of this study were (1) to study the innovative organization of schools in the educational quality development network under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, according to teachers' opinions, and (2) to compare teachers' opinions towards the innovative organization of schools in the educational quality development network under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, classified by gender, work experience, educational level and academic status. This study is a survey research. Data were collected from teachers in the educational quality development network, the total number of teachers was 1,908. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. A simple random sampling method was used. The sample size of 295 teachers was obtained. The research instruments were questionnaires. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test (One-Way ANOVA) and tested for differences in pairwise means using the Least -Significant Different method. The results of the research revealed: (1) the innovative organization of schools in the educational quality development network under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, according to teachers' opinions, their opinions on both the overall aspects and each aspect were at a high level, and (2) the results of comparing teachers' opinions towards the innovative organization of schools in the educational quality development network under the jurisdiction of Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1, classified by gender, their opinions on the overall aspects were significantly different at the statistical level of .05 and classified by work experience, educational level and academic status, their opinions on the overall aspects were insignificantly different at the statistical level of .05.

Keywords: Innovative organization of schools, educational quality development network, Ratchaburi primary educational service area office 1

บทนำ

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ข้อที่ 4.3 ว่าด้วยเรื่องปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียน ให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาและการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การสร้างควมตื่นตัว ให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทย ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ และข้อ 4.3.3 ว่าด้วยเรื่องการเพิ่ม ประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกกระดับ ทุกประเภท จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุก ระดับ จัดโครงสร้างการจัดการการศึกษาเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ และให้เอื้อต่อการเข้าถึง การศึกษาอย่างเสมอภาค ทัวถึง และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การยกระดับสถาบันการศึกษา ในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ ปฏิรูปการคลังด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพการ จัดการศึกษา โดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชน ตลอดจนมีการ วิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา ทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบท (ยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ.2561-2580, 2561)

ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566 – 2570) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เนื่องจากสังคมและชุมชน มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของ ความรู้ และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต แนวโน้มเด็กและเยาวชนในอนาคต จึงควรได้รับการ พัฒนาทักษะที่จำเป็นของประชากรในศตวรรษที่ 21 ในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ทักษะสำคัญที่เด็กและเยาวชน ควรมี คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ และมีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และระเบียบวินัย ทักษะทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็กและเยาวชนในยุคการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ได้จัดทำกรอบผลลัพธ์ที่พึง ประสงค์ตามระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษามีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะทาง เทคโนโลยีดิจิทัลการสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสารและความรู้ด้านต่าง ๆ มีทักษะการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร รอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศและดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา การคิดวิจาร์ณญาณ คิดสร้างสรรค์ นำความคิดสู่การสร้างผลงาน สามารถแก้ปัญหาสื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนการ คิดการวิพากษ์ เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถประกอบกรได้ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นการศึกษา เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ได้ วิเคราะห์สภาวะแวดล้อมไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566-2570) ในด้านจุดอ่อน พบว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีปัญหาในการพัฒนาศักยภาพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ดังกล่าว รวมถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานวิชาการยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง ผู้บริหารโรงเรียนขาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษายุคใหม่ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ขาดความรู้

ความสามารถ ด้านเทคโนโลยี ขาดการวางแผนในการทำงาน ขาดภาวะผู้นำในการบริหารงานและขาดปฏิสัมพันธ์กับครูและนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนขาดแรงจูงใจในการทำงาน มีครูไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้และไม่เพียงพอต่อการเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนในเขตพื้นที่ห่างไกล และโรงเรียนขนาดเล็ก หลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนการสอน ยังไม่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพตามหุปัญญาของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ และหลากหลายหน่วยงานขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บุคลากรในหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัด ขาดการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถ นำมาใช้ปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง งบประมาณสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่สมดุล และไม่เพียงพอต่อความต้องการ ตลอดจนความเหลื่อมล้ำด้านอุปกรณ์ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ การบริหารจัดการและการบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานภายใน กระทรวงศึกษาธิการ ขาดความเชื่อมโยงความเหลื่อมล้ำของครอบครัวส่งผลให้นักเรียน มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศต่างกัน กฎ ระเบียบ เป็นอุปสรรคต่อการจัดซื้อจัดจ้าง อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, 2565)

นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ได้ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจงานของสถานศึกษา เช่น สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล รวมถึงทรัพยากรทางการเงิน ความเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมอาจต้องใช้ทรัพยากรทางการเงินที่มากขึ้น เมื่อเทียบกับสถานศึกษาทั่วไป เช่นการพัฒนาและซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ๆ หรือการจัดการอบรมและฝึกอบรมสำหรับครูและบุคลากรเกี่ยวกับนวัตกรรม การจัดหาทรัพยากรเหล่านี้อาจเป็นพื้นที่ท้าทายสำหรับบางสถานศึกษาที่มีทรัพยากรจำกัด ความเข้าใจและการยอมรับนวัตกรรมในการเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม อาจจะเป็นสิ่งใหม่และไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ซึ่งส่งผลให้มีความยากลำบากในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยากต่อการยอมรับและปรับตัว ซึ่งอาจต้องใช้เวลาและการสนับสนุนในการเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากร และนักเรียนเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากนวัตกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, 2565)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศและผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สู่ความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมสำหรับการศึกษาในยุค Thailand 4.0 การสร้างพื้นฐานการเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมให้กับบุคลากร ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถสู่การเป็นนวัตกรรมที่ดี และสถานศึกษามีการจัดบรรยากาศอย่างสร้างสรรค์ และเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน รวมทั้งเป็นการกระตุ้นความสนใจในการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมของครูผู้ปฏิบัติงาน ที่ส่งผลกระทบต่อเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา และวิทยฐานะ

การทบทวนวรรณกรรม

องค์ประกอบที่เป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม

อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี (2560, น. 60) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียน มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. การมีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วม หมายถึง การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์การสร้างนวัตกรรมโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมและเข้าใจอย่างชัดเจน 2. การปรับโครงสร้าง หมายถึง การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องกับภารกิจ ในการบริหารจัดการศึกษา มีความยืดหยุ่นให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายมีการกระจายอำนาจ มีการปรับปรุงโครงสร้างแบบข้ามสายงาน มีการปรับปรุงกฎระเบียบที่ส่งเสริมการทำงานของบุคลากร ด้านการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน 3. การมุ่งเน้นความสำคัญของบุคลากร หมายถึง การให้ความสำคัญและความเชื่อมั่นกับบุคลากรทุกคน ส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดอย่างเป็นระบบ กล้าคิด กล้าทำ และกล้าเสี่ยง ส่งเสริมให้บุคลากร มีความรู้ และความชำนาญในการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน 4. การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การวางแผนและจัดตั้งงบประมาณที่ส่งเสริม การทำงานของบุคลากรด้านนวัตกรรม ให้เวลาแก่บุคลากรในการทำงานด้านนวัตกรรม และมีการหมุนเวียนตำแหน่งงานของบุคลากรเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงาน 5. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง รูปแบบและช่องทางการสื่อสารหลากหลาย เพียงพอและเหมาะสม มุ่งเน้นการสื่อสารระหว่างผู้บริหารและบุคลากร และมีการบริหารจัดการ ข้อมูลข่าวสารภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การส่งเสริมให้บุคลากรใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ในการทำงาน ให้ความสำคัญกับบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน มีผู้บริหารและบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

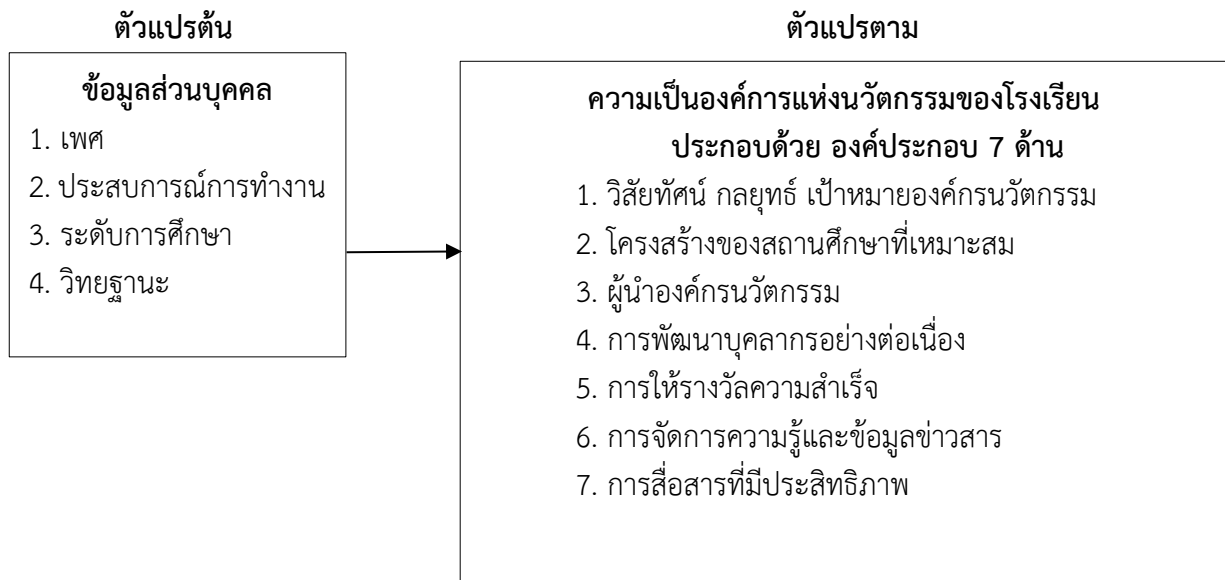
ชวน ภารังกุล (2556, น. 72-73) ได้ศึกษาถึงความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาควรมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของผู้บริหารว่าเป็นบุคคลที่เปิดโอกาสครูทุกคนได้มีการพัฒนาวิสัยทัศน์เฉพาะคนให้มีความศรัทธาหรือความผูกพันต่อทีม ต่อองค์กร และต่อหน่วยงาน เสริมสร้างความเข้าใจให้เกิดการรับรู้ว่าองค์กรมุ่งสร้างผลสำเร็จ 2. ด้านโครงสร้างที่เหมาะสม หมายถึง องค์กรที่มีโครงสร้างองค์กรที่เอื้ออำนวยในการทำงานด้านนวัตกรรม แม้ว่าจะไม่ได้เป็นโครงสร้างองค์กรแบบราบ (Flat Organization) ก็ตามโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม มีองค์กรที่มีฝ่ายรับผิดชอบทำหน้าที่ดูแลหรือประสานงานเรื่องการสร้างสรรค์นวัตกรรมภายใน

องค์กร 3. ด้านบุคคลสำคัญ หมายถึง บุคลากรขององค์การนวัตกรรมจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ มากกว่าบุคลากรในองค์การรูปแบบอื่น ๆ ดังนั้นองค์การจึงต้องให้การดูแลบุคลากรที่สำคัญเหล่านี้โดยการจัดสรรงบประมาณในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สูงขึ้น 4. ด้านทีมงานที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลด้วยความเข้าใจ ความผูกพัน และความร่วมมือซึ่งกันและกันของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อสามารถให้การปฏิบัติงาน ที่ทำร่วมกันบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ 5. ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา หมายถึง องค์กรจะต้องจัดให้มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยกระตุ้นการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยองค์กรจะต้องสร้างทรัพยากรที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรมอย่างเพียงพอ มีงบประมาณเงินทุนสนับสนุน ให้ความสำคัญในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 6. ด้านการสื่อสาร หมายถึง การสื่อสารที่ช่วยให้เกิดสายใยการติดต่อกันตลอดทั่วทั้งองค์การขึ้นได้และด้วยระดับของการไว้วางใจและยอมรับระหว่างสมาชิกในกลุ่มนั้นเอง จะสามารถสร้างสรรค์บรรยากาศการทำงานที่มีการร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกันทั่วทุกส่วนขององค์การได้ 7. ด้านการมีส่วนร่วมในนวัตกรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในนวัตกรรม จะช่วยให้เกิดทักษะความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของนวัตกรรมทำให้สามารถค้นพบการแก้ปัญหาในด้านการพัฒนาคุณภาพของนวัตกรรม 8. ด้านปัจจัยภายนอก หมายถึง ลักษณะขององค์กรนวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จ ต้องเปิดกว้างและรับรู้สิ่งกระตุ้นจากภายนอกซึ่งเป็นอุปสรรคและโอกาส องค์กรมีแนวคิดทางด้านการสื่อสารและการพัฒนาไปสู่ภายนอก 9. ด้านบรรยากาศสร้างสรรค์ หมายถึง การรับรู้ของครูและบุคลากรเกี่ยวกับการยอมรับต่อความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรที่ทำงานผิดพลาด ได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขในการทำงาน และให้กำลังใจในการทำงานรวมทั้งการให้รางวัลแก่ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น 10. ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรที่มีการรวมตัวกันในการบริหารการจัดการ รวมทั้งกระบวนการเงื่อนไขที่เอื้อและเปิดโอกาสการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่สำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรม การประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว เป็นความสามารถในการบริหารวงจรแห่งการเรียนรู้ในองค์กร และการพัฒนาในแต่ละวงจรของการสร้างสรรค์นวัตกรรม

สรุปได้ว่าความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมายขององค์กรนวัตกรรม 2) โครงสร้างของสถานศึกษาที่เหมาะสม 3) ผู้นำองค์กรนวัตกรรม 4) การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 5) การให้รางวัลความสำเร็จ 6) การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร และ 7) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญเหล่านี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ภาครัฐหรือข่ายจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประสานพลัง (synergy) ในการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจประชากร ได้แก่ ครูของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 9 เครือข่าย จำนวนโรงเรียนรวม 172 โรงเรียน จำนวนครูทั้งหมด 1,908 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำนวน 90 โรงเรียน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างครู จำนวนรวม 295 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นเพื่อสร้างแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป นำแบบสอบถามที่ผ่านการทำ IOC แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักร้องที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน

และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.983 ขั้นตอนที่ 4 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างครู จำนวนรวม 295 คน ผ่านระบบ google form ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมการเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมการเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยค่าสถิติ t-test แบบ Independent และวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมการเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ วิเคราะห์โดยค่าสถิติ F-test (One-Way ANOVA) เมื่อพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่แบบวิธี Least -Significant Different (LSD) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบตามตัวแปรต้น ทั้งภาพรวม และรายด้าน ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการศึกษา

1.ความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมการเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมายองค์กรนวัตกรรมการลงมาได้แก่ ด้านโครงสร้างของสถานศึกษาที่เหมาะสม และด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ ด้านการให้รางวัลความสำเร็จ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมการเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 สรุปผลได้ดังนี้ 2.1) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ พบว่าครูเพศชายและครูเพศหญิง โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านโครงสร้างของสถานศึกษาที่เหมาะสม ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้านการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ด้านการสื่อสารที่มี

ประสิทธิภาพและด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมายองค์กรนวัตกรรม ด้านผู้นำองค์กรนวัตกรรม ด้านการให้รางวัลความสำเร็จ 2.2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านโครงสร้างของสถานศึกษาที่เหมาะสมและด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 2.3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นทั้งในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.4) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูจำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกันมีความคิดเห็นทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมายองค์กรนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรมีความกล้าแสดงออก กล้าคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิดใหม่ ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และเป้าหมายร่วมกันและเข้าใจอย่างชัดเจนสอดคล้องกับขวัญชนก แสงทាំង (2563, น. 176-181) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบองค์กรแห่งนวัตกรรม สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า สถานศึกษามีการกำหนด เป้าหมายของสถานศึกษาที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ในการมุ่งเน้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีการถ่ายทอดเป้าหมายของสถานศึกษาและเป้าหมายด้านการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมสู่บุคลากรในหน่วยงาน ได้เข้าใจวัตถุประสงค์ในการสร้างนวัตกรรมที่ตรงกัน มุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการให้รางวัลความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการจัดทำหลักเกณฑ์ในการประเมินผลงานและการตัดสินใจที่ไม่ชัดเจนและไม่หลากหลาย ไม่ยุติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้การยอมรับ ไม่ยกย่องชมเชย ไม่มอบรางวัล ไม่มอบเกียรติบัตร เพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจ ให้รางวัลตอบแทนความสำเร็จ เป็นแรงกระตุ้นความสนใจในการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และผู้บริหารสถานศึกษาไม่สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์แก่บุคลากร เพื่อส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม และเป็นแรงกระตุ้นของผู้ปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อการเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีระบบการประเมินนวัตกรรม ไม่มีเครื่องมือการประเมินโดยมีหลักเกณฑ์อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ จักภักดิ์สรณ์ย์ ไตรรัตน์ (2563, น. 1892-1903) ได้ศึกษา

ถึงองค์ประกอบสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมกล่าวว่าการให้รางวัลและการยอมรับ หมายถึง ในการเสริมสร้างนวัตกรรมในองค์กร ผู้บริหารองค์กรมีการให้กำลังใจ ให้การยอมรับ ยกย่องชมเชย มอบรางวัล เกียรติบัตร ตำแหน่งงาน โอกาสในการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ โดยมีการตั้งเกณฑ์การพิจารณาผลตอบแทนที่หลากหลาย ชัดเจน และยุติธรรม

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา วิชยฐานะ สรุปผลได้ดังนี้ (1) ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรี เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากในบริบทของการทำงานด้านการบริหารสถานศึกษา มีผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ซึ่งมีมุมมอง แนวคิดและประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน ทำนองเดียวกับครูเพศชายและครูเพศหญิง ก็อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมอง แนวคิดและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน ที่มีขนาดและสภาพความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ อัมพาพร นพรัตน์ (2558, น. 9) ที่ได้สรุปไว้ว่าปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเหมือน หรือแตกต่างกัน ได้แก่ ปัจจัยทางพันธุกรรม และร่างกาย ได้แก่ เพศ ซึ่งอาจทำให้บุคคลมีความคิดเห็นแตกต่างกัน (2) ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรี เขต 1 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการดำเนินงานสู่องค์การนวัตกรรม หรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมองค์กร ซึ่งไม่ว่าบุคลากรจะมีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันอย่างไร บุคลากรทุกคนในองค์กรก็ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน และพัฒนาไปสู่เป้าหมายความสำเร็จขององค์การไปพร้อมๆ กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอริน โรจนรักษ์ (2558, น. 46-60) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การนวัตกรรมกับสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม : กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พบว่า ผลการเปรียบเทียบประสบการณ์ทำงานที่มีความแตกต่างกัน ทำให้การรับรู้ปัจจัยองค์ประกอบความเป็นองค์การนวัตกรรมและสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (3) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรี เขต 1 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูในสถานศึกษาจะได้รับมอบหมายหน้าที่การงานที่แตกต่างกันตามความถนัดและความสามารถของครู และครูจะได้รับการพัฒนาบุคลากรในเรื่องนั้นๆ โดยการประชุม อบรมและสัมมนาที่เหมือนกัน ครูจึงสามารถเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติงานได้อย่างเท่าเทียมกัน ถึงแม้ว่าครูจะมีระดับการศึกษาที่ต่างกันก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไอริน โรจนรักษ์ (2558, น. 46-60) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การนวัตกรรมกับสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม : กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการศึกษา

สูงสุด ที่มีความแตกต่างกัน ทำให้การรับรู้ปัจจัยองค์ประกอบความเป็นองค์การนวัตกรรมและสมรรถนะ ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 (4) ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน ต้องผ่านการอบรมและการดำเนินงานการเข้าสู่องค์การแห่งนวัตกรรมที่เหมือนกัน ครูจึงเกิดการเรียนรู้และเตรียมการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์การแห่งนวัตกรรมได้เหมือนกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ความคิดเห็นของครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน จึงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์ธีรา บางเขียว (2566, น. 27) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในสหวิทยาเขตศรีวิภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน รับรู้ต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ด้านการให้รางวัลความสำเร็จ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรทบทวนรูปแบบการวัดผลปฏิบัติงานของบุคลากร เพิ่มรูปแบบที่หลากหลาย มีเครื่องมือการประเมินโดยมีหลักเกณฑ์และเป็นธรรม มีการเสริมสร้างกำลังใจให้รางวัลตอบแทนความสำเร็จในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นความสนใจในการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันกับชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม ในการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครูและบุคลากรในการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม

2. ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประสานงานด้านการสื่อสาร ให้รวดเร็ว กระชับเพื่อลดความผิดพลาดในการสื่อสารระหว่างบุคคลและหน่วยงานอื่น ๆ มุ่งเน้นการสื่อสารระหว่างผู้บริหารและบุคลากร และมีการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสื่อสารให้บุคลากรได้รับรู้ ทั้งความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสื่อสารแบบออนไลน์ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว โดยมีการชี้แจงวิธีการจัดทำนวัตกรรม การสร้างและพัฒนานวัตกรรม และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีการที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบหรือโมเดลโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานเชิงระบบที่ส่งเสริมเรื่องความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

บรรณานุกรม

- กานต์ธีรา บางเขียว. (มกราคม-มิถุนายน 2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสหวิทยาเขตรัชมังคลาภิเษก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (บทคัดย่อ). *วารสารมจรมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), หน้า 27.
- ขวัญชนก แสงท้านัง. (2563). *รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- จักภัทสรณ์ย์ ไตรรัตน์. (2563). การพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมกรณีศึกษา:โรงเรียนในสหวิทยาเขตวิภาวดี. *วารสารการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต*, 15, หน้า 1892-1903.
- ชวน ภาวังกุล. (2556). *การศึกษาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ.2561-2580 (13 ตุลาคม 2561). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนที่ 82. หน้า 8.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565*. เข้าถึงได้จาก: www.ratchaburi1.org, 1 กันยายน 2565.
- อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2560). *การพัฒนาแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อัมพาพร นพรัตน์. (2558). *ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตยะลา ปีการศึกษา 2556*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.

ไอริน โจน์รักษ์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การนวัตกรรมกับสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม: กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 2(2), หน้า 46 - 60.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจ
ของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน

The Relationship between the Administration of Early Childhood Education Institutions
and the Parents' Satisfaction of Kindergarten Private Schools

สิริพร ตั้งเลิศเมธา¹ และชินวงศ์ ศรีงาม²

Siriporn Tanglertmetha¹ and Chinawong Sringam²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: cherrysiriporn2523@gmail.com¹, chinawong.sri@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 229 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) สภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย ความพึงพอใจของผู้ปกครอง โรงเรียนอนุบาลเอกชน

Abstract

The purpose of this study were: (1) to study the administrative state of early childhood educational institutions of private kindergarten schools, according to the opinions of parents, (2) to study parents' satisfaction with the administration of early childhood educational

institutions of private kindergarten schools, and (3) to study the relationship between the administration of early childhood education institutions and the parents' satisfaction, private kindergarten schools. This study was the quantitative research. The sample of study consisted of 229 parents in private kindergarten schools in the Academic Year 2023. The research tools used were questionnaires. The statistics used in the data analysis were: percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The research findings included: (1) the state of the administration of early childhood educational institutions of private kindergarten schools, according to the parents' opinions, their opinions on the overall aspects were at the highest level, (2) the parents' satisfaction with the administration of early childhood education institutions of private kindergarten schools, their opinions on the overall aspects were at the highest level, and (3) the relationship between the administration of early childhood education institutions and the parents' satisfaction of private kindergarten schools on the overall aspects, there was a very high level of positive correlation with the statistical significance level of .01.

Keywords: Administration of early childhood education institutions, parents' satisfaction, private kindergarten schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 มีการกล่าวถึงสาระสำคัญในการกำหนดช่วงอายุของเด็กปฐมวัยที่จะได้รับการดูแลและพัฒนาเริ่มตั้งแต่เด็ก มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงทำให้การดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยจะเริ่มตั้งแต่เป็นทารก ทั้งนี้ ในมาตรา 3 ระบุว่า เด็กปฐมวัยหมายความว่าเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ให้มีพื้นฐานความพร้อมทักษะที่จำเป็นในชีวิตก่อนเข้าสู่ชั้นประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, <https://moe360.blog/>, 23 กันยายน 2563) เพื่อให้สถานศึกษาและครู มีแนวปฏิบัติพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้วางแนวทางในการจัดการศึกษาการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาการพัฒนาคุณภาพเด็กในช่วงปฐมวัย โดยให้ยึดหลักการสำคัญ คือ ให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วยร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมวัย รวมทั้งพัฒนาด้านตัวตน พัฒนาทักษะสมองให้มากขึ้น เพื่อให้เด็กรู้สึกมีคุณค่า มีความเชื่อมั่นภูมิใจในตนเอง เป็นเด็กคิดเป็น มีเหตุมีผล และรู้จักกำกับตนเอง การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในมาตรา 43 – 46 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ที่เอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้บริการการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐ ได้กำหนดเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนไว้โดยเฉพาะ โดยให้เอกชนมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับ ทุกประเภท สถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านวิชาการในการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ และเพื่อเป็นการตอบสนองความพึงพอใจของผู้ปกครอง ที่เล็งเห็นความสำคัญของการเข้าศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้ผลประโยชน์เกิดขึ้นที่ตัวเด็ก มีพัฒนาการที่ดี มีทักษะรอบด้าน และปูพื้นฐานความพร้อมเข้าสู่ช่วงชั้นประถมศึกษาได้

ในปัจจุบันโรงเรียนเอกชนมีบทบาทอย่างมากในการจัดการศึกษา แต่การจัดการศึกษาเอกชนโดยภาพรวมยังพบปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขหลายประการโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความอยู่รอดของโรงเรียนโดยตรง คือการมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ปัญหาด้านคุณภาพการเรียนการสอน ปัญหาการบริหารโรงเรียน เพราะโรงเรียนเอกชนจะอยู่รอดและมีเสถียรภาพนั้นต้องอาศัยปัจจัยในหลายๆ ประการด้วยกันเช่นชื่อเสียงของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และที่สำคัญรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และด้วยความที่โรงเรียนอนุบาลเอกชนแต่ละแห่งมีชื่อเสียงและบริบทต่างกัน เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองในด้านการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมพื้นฐานสู่รั้วโรงเรียนประถมศึกษาชั้นต้น ทำให้ผู้ปกครองมีความต้องการแต่ละด้านต่างกัน โรงเรียนจึงต้องหาแนวทางการจัดการศึกษาให้เหมาะกับเด็ก และเกิดผลสัมฤทธิ์ในพัฒนาการ ดังนั้นผู้ปกครองถือเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น.41-44) จึงจะส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ทั้งนี้ความพึงพอใจของผู้ปกครองมีความหลากหลายและอาจเปลี่ยนแปลงตามสถานะและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปฐมวัย และตอบสนองต่อความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชนตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ปกิตตา ปานเกษม (2565, น.8) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่ทำร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากร เพื่อบรรลุเป้าหมาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับสถานศึกษา

สุทธญา อร่ามรัตน์ (2562, น.12) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาและสมาชิกในองค์กรกระทำร่วมกันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ความสามารถ บุคลิกภาพและการดำรงชีวิต ตลอดจนด้านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรม วิธีการสอน

สรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้การศึกษาเกิดผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการส่งมอบความรู้และทักษะต่าง ๆ แก่นักเรียน ซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารที่ต้องมีหลักในการบริหาร ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนและบุคลากรได้อย่างเต็มที่

แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องการศึกษาปฐมวัย

ความหมายของการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย คือ การศึกษาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี เป็นการปูพื้นฐานให้เด็กมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา แล้วเด็กมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาและมีความพร้อมที่สมบูรณ์ตามวัย พร้อมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถที่จะเข้าศึกษาต่อช่วงชั้นที่สูงขึ้นและมีประสิทธิภาพต่อไป

ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว แล้วสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองทำให้เด็กเกิดความสามารถในด้านต่าง ๆ เด็กในช่วงวัยนี้จึงควรได้รับการส่งเสริมให้ครบตามพัฒนาการ 4 ด้าน และที่สำคัญในช่วงสมองของเด็กแรกเกิดจนถึง 6 ปีแรกจะมีการพัฒนาสูงสุด จึงควรให้ความสำคัญแก่เด็กปฐมวัยที่ถือเป็นช่วงเวลาอันสำคัญสำหรับการวางรากฐานทางการศึกษาอันจะเป็นประโยชน์ในอนาคต หลักการการจัดการศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาควรมีนโยบายในการบริหารและจัดการศึกษาปฐมวัย นำแนวทางที่ถูกต้องในการส่งเสริมครู ให้พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้ประสิทธิภาพสูงสุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนี้

1. หลักสูตรที่เหมาะสมกับเด็ก

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มุ่งให้เด็กพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และ สติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย เด็กมีความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลต่างกัน จึงมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, น.26) ดังนี้ 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี 2) สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม 3) มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ 4) มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

การสร้างหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาเด็กทุกคนให้มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน เต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ โดยแต่ละโรงเรียนมีบริบทแตกต่างกัน จึงมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองการเรียนรู้ ความต้องการ ความสนใจของเด็กให้มีความสุข มีทักษะรอบตัวที่สำคัญ

2. การจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้

หลักการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดในการจัดกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมการเล่นและเรียนรู้้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กแบบองค์รวม เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดให้เด็กได้รับการพัฒนา ให้มีความสำคัญทั้งด้านกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการเด็ก มีการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง และนำมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเด็กมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

3. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนระดับปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้สนใจจะเรียนรู้ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กจะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้

4. การวัดและประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวัน และครอบคลุมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์พัฒนาเด็กได้ตามศักยภาพของแต่ละคน การประเมินพัฒนาการเด็กในระดับปฐมวัยมีวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนจะต้องสังเกต เลือกเครื่องมือที่เหมาะสม โดยไม่ใช่แบบทดสอบเพื่อติดตามผลพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งทำให้ผู้ปกครองได้ทราบพัฒนาการของเด็ก และอีกทั้งเป็นการประเมินคุณภาพการสอนของครูผู้สอนควบคู่กัน

5. ความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ชุมชน

เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ครูผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็ก ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เป็นแนวทางในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพของการจัดการศึกษา และมุ่งจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

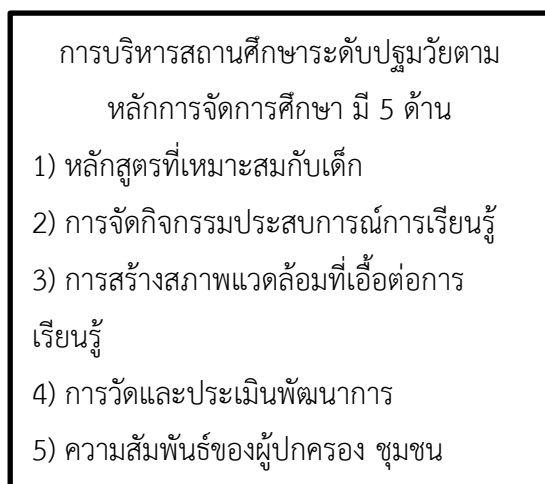
ปิยพร หนูขาว (2559, น.19) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ชอบในสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเองความพึงพอใจก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจความเข้าใจอันดีต่อกัน

ปณัฐฐา จันทรบุญจันทร์ (2560, น.13) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่และความพึงพอใจจะส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีวันสิ้นสุดเปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมบุคคล จึงมีโอกาที่จะไม่พึงพอใจในสิ่งที่เคยพึงพอใจมาแล้ว

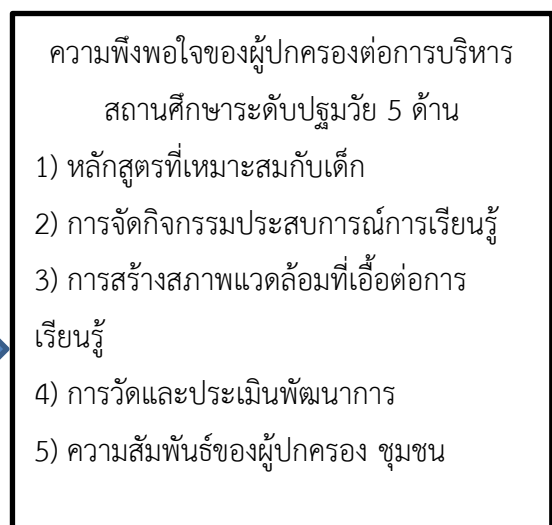
สรุปได้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ความคิด ความต้องการของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน ถ้าได้รับการตอบสนองดีก็จะเกิดความพึงพอใจ ความพึงพอใจจึงเป็นความรู้สึกทางบวก ความพึงพอใจเป็นเรื่องบุคคลซึ่งแต่ละบุคคลมีความคิดเห็นและค่านิยมที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น (Independent variables)

ตัวแปรตาม (Dependent variables)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน ที่ได้จากสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน คือ ผู้ปกครองจำนวน 229 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำผลการให้คะแนนมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้ค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มนำร่อง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ 0.97 ดำเนินการเก็บข้อมูล ผ่านการใช้ เอกสารแบบสอบถาม และ Google Form ส่งไปยังโรงเรียนอนุบาลเอกชน แล้วให้ทางโรงเรียนส่งต่อทางผู้ปกครองของโรงเรียนในการตอบแบบสอบถาม กำหนดส่งคืนภายใน 30 วัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย 3) ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายตามเกณฑ์ และ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชนกับความพึงพอใจของผู้ปกครอง โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาปฐมวัยกับความพึงพอใจของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่า การบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในภาพรวม มีการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 3 ด้านที่สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ หลักสูตรที่เหมาะสมกับเด็ก การจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินพัฒนาการ และมี 2 ด้านที่สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ชุมชน

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในภาพรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 4 ด้านที่ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ หลักสูตรที่เหมาะสมกับเด็ก การจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมินพัฒนาการ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมี 1 ด้านที่ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ชุมชน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่า การบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ปกครอง ในภาพรวม ในระดับสูงมาก ($r = 0.94$) ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย และความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในด้านหลักสูตรที่เหมาะสมกับเด็ก ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดไว้ มุ่งเน้นพัฒนาเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีการบริหารจัดการหลักสูตรตามแนวทางหลักการ ที่เน้นจัดประสบการณ์ โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และคำนึงถึงความรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ปกครองมีความเข้าใจและรับรู้กฎระเบียบ วิสัยทัศน์ พันธกิจ หลักสูตร และรับรู้กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของสังคม จึงเกิดการยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารสถานศึกษา จนเกิดความพึงพอใจในโรงเรียนที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปณัฐรา จันทร์บุญจันทร์ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนจัดเตรียมหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นพัฒนาการเด็ก ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยและความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในด้านความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ชุมชน ในระดับมาก แต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ อาจเนื่องมาจาก ในสถานศึกษามีการนำบุคคลภายนอกหรือผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ซึ่งคำนึงถึงภารกิจหน้าที่หลักของผู้ปกครอง และโรงเรียนไม่ประสงค์ที่จะเพิ่มภาระการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้ปกครอง จึงทำให้บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีการปฏิบัติน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญ์ สุภาแสน

(2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการร่วมมือกับชุมชน อยู่ในระดับมาก และการที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจในการช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพราะตามหลักจิตวิทยาเชิงพฤติกรรมจะพบว่าจำนวนครั้งที่ผู้ปกครองชุมชนมาร่วมมากขึ้นขึ้นอยู่กับผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมครั้งแรก เป็นไปตามความคาดหวัง การมีส่วนร่วมก็จะเกิดขึ้นในครั้งต่อมาทำให้มีจำนวนบ่อยครั้งและมากขึ้น

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยในรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อีก 1 ด้าน คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การมีสภาพแวดล้อมและสื่อที่เหมาะสมจะสามารถกระตุ้นพัฒนาการ และส่งเสริมแนวคิดทักษะชีวิตปฐมวัยได้เป็นอย่างดีที่สุด มีสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยและเพียงพอ มีสภาพบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจากสภาพจริงและมีแรงจูงใจในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้ปกครองของนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรมีการปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สื่อของเล่น และแหล่งเรียนรู้สม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร วัฒนกุล (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนตามแนวคิดทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สื่อของเล่น และแหล่งเรียนรู้ โดยรายชื่อที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การคัดสรรแหล่งเรียนรู้และวิทยากรในชุมชนเพื่อเสริมสร้าง ทักษะชีวิต รองลงมา คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สื่อของเล่น และแหล่งเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตภายนอกห้องเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สื่อของเล่น และ แหล่งเรียนรู้ที่มีลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สื่อของ เล่น และแหล่งเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตภายในห้องเรียน ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยกับความพึงพอใจของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่า การบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ปกครองในระดับสูงมาก ($r = 0.94$) ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินดาภัก ใจชื่อ, ภารดี อนันต์นาวิ และมนสิข สิริสมบุรณ์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี พบว่า สภาพการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางการสื่อสารให้บุคลากรรับรู้และเข้าใจ ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านหลักสูตรที่เหมาะสมกับเด็ก สถานศึกษาระดับปฐมวัยควรมีการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทันท่วงทีต่อสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น มีการบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยการเอาตัวรอดของนักเรียน เมื่อเผชิญเหตุการณ์ที่เป็นอันตรายหรือภัยธรรมชาติ มีการจัดการเรียนการสอนที่นำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการช่วยเพิ่มพูนความรู้ การสร้างนวัตกรรมหลักสูตรที่เน้นการเล่น เรียนรู้ สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมตามวัยเป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด

2. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ชุมชน ถือเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องมีการเสริมสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับครอบครัว ชุมชน ทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษาให้มากขึ้น เช่น การจัดผู้ปกครองอาสา ชุมชนอาสา ทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา มีการสร้างช่องทางสื่อสารที่เปิดกว้างระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง ชุมชน ผ่านสื่อสังคม (Social Media) ในการเพิ่มช่องทางการสื่อสารให้ผู้ปกครองรับทราบประชาสัมพันธ์ข่าวสาร/กิจกรรมของสถานศึกษา การจัดประชุมผู้ปกครอง เป็นประจำทุกภาคเรียน เพื่อรับทราบความก้าวหน้าพัฒนาการของนักเรียน รวมทั้งการส่งเสริม พัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพเหมาะสมตามวัย

3. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดสภาพให้มีมุมเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสม มีมุมสวน มุมปลูกผัก มุมแหล่งน้ำ มุมสัตว์เลี้ยง หรือมีมุมจัดตกแต่งเพื่อการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจและเหมาะสม เช่น มุมนักคิด มุมอวกาศ และอื่น ๆ มีการจัดสวนหย่อม สนามเด็กเล่นให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาปรับปรุง ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ห้องเรียน สนาม เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ จำเป็นและทันสมัย ให้นักเรียนได้ใช้สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. การสร้างความพึงพอใจให้ผู้ปกครอง สถานศึกษาควรทำให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจในสถานศึกษามากขึ้น เพราะผู้ปกครองมักจะให้ความสำคัญกับหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อให้ นักเรียนได้รับการศึกษาที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ถ้าสถานศึกษามีการสื่อสารที่ดีระหว่างโรงเรียนและบ้าน มีความสัมพันธ์ที่ดี การให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบสม่ำเสมอ สถานศึกษาที่มีการสื่อสารเปิดกว้างและมีการติดต่อที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน มักจะได้รับความเข้าใจและการสนับสนุนที่มากขึ้น ความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ชุมชน ถือว่ามีอิทธิพลที่สำคัญในการช่วยเลือกสถานศึกษาที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนและครอบครัว ในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษานั้นๆ

5. การบริหารสถานศึกษา ที่มีคุณภาพสูงและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนจะส่งผลให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจและมีความเชื่อมั่นในการพัฒนาการของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็น หลักสูตรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์พัฒนาความพร้อม สภาพแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ โรงเรียนอนุบาลเอกชนมีการบริหารงานที่เป็นอิสระ สามารถดำเนินการบริหารงาน ปรับปรุง

เปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคมได้ เน้นการเปลี่ยนแปลง รั้งฟังข้อเสนอแนะและปรับปรุงตามความต้องการของผู้ปกครอง การบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความพึงพอใจของผู้ปกครอง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน เพื่อยกระดับการศึกษาระดับปฐมวัย
2. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อคุณภาพการให้บริการ การเข้าถึง และการตัดสินใจเลือกสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มา ใช้ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งจะได้ข้อค้นพบที่เจาะลึกในแต่ละประเด็นมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนอนุบาลเอกชนระดับการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้สอดคล้องและสนองต่อมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย และการพัฒนาผู้เรียนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *นโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ*. เข้าถึงได้จาก: <https://moe360.blog/>, 23 กันยายน 2563.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี)*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จินดาภัส ใจเชื้อ, ภาวดี อนันต์นาวิ, และมนสิข สิริธิตสมบุรณ์. (ธันวาคม 2564). รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดชลบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(12), หน้า 388 - 389.
- ฉันทย์ สุภาแสน. (2563). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ปกิตตา ปานเกษม. (2565). *การบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง (Stand Alone) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- ปิยพร หนูขาว. (2559). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนวัดพานทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.

ปณัฏฐา จันทร์บุญจันทร์. (2560). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (14 สิงหาคม 2542). ราชกิจจานุเบกษา, 116(74ก), หน้า 13.

ศศิธร วัฒนกุล. (2563). แนวทางพัฒนาการบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนตามแนวคิดทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

สุทธญา อร่ามรัตน์. (2562). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

Conflict Management of the School Administrators that Affects Teamwork in the Schools under
the Jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4

ภาณุพงศ์ เหล็งไทย¹ และชินวงศ์ ศรีงาม²

Panupong Lengthai¹ and Chinawong Sringam²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Panupong.len@rmutr.ac.th¹, chinawong.sri@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้(1) เพื่อวัดระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 (2) เพื่อวัดระดับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 (3) เพื่อวิเคราะห์การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมทั้งหมด 1,817 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 17 คน และครูผู้สอน 303 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าความถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก (2) ระดับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก (3) การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารความขัดแย้ง ผู้บริหารสถานศึกษา การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

Abstract

The purposes of this study were: (1) to measure the level of conflict management of the school administrators under the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, (2) to measure the level of teamwork in the schools under the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, and (3) to analyse the conflict management of the school administrators affecting the teamwork in the schools under the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4. This study is the quantitative research. The population of the study were 1817 school administrators and teachers. The sample of the study consisted of 17 school administrators and 303 teachers, the sum of 320 in total, in schools under the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, using Krejcie and Morgan's table. A simple random sampling method was used. The research tools were questionnaires. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis. The results of the research revealed: (1) conflict management of the school administrators under the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, both the overall aspects and each aspect were at a high level, (2) teamwork in the schools under the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, both the overall aspects and each aspect were at a high level, and (3) the conflict management of the school administrators significantly affected the teamwork in the schools under the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, with the statistical level of .05.

Keywords: Conflict management, school administrators, teamwork in the school, Nakhon Ratchasima primary educational service area office 4

บทนำ

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ร่วมกันเป็นระบบสังคมที่ต้องมีการพึ่งพากันเพื่อสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กร ซึ่งประกอบกันเป็นโครงสร้างของสังคม เริ่มต้นจากครอบครัวที่ถือเป็นหน่วยย่อยของสังคม ขยายไปสู่ความสัมพันธ์ของบุคคล ในหน่วยที่ใหญ่ขึ้น ยิ่งสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นเพียงใด โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้ง ย่อมมีเพิ่มมากขึ้นเพียงนั้น โดยเฉพาะความขัดแย้งในองค์กรหรือสถานที่ทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร อาจเป็นไปได้ทั้ง ด้านที่มีประโยชน์และด้านที่ไม่มีประโยชน์ Phongsathit (2013, p. 41) โดยขึ้นอยู่กับผู้บริหาร

ที่พร้อมจะจัดการบริหารความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งจะเผชิญความขัดแย้ง พลิกวิกฤตนั้นให้เป็นโอกาสในการนำองค์กรและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไปสู่เป้าหมาย

สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญทางสังคมที่มีบุคคลมาอยู่ร่วมกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่ของตนเป็นจำนวนมาก โดยการอยู่ร่วมกันนี้ย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคลในหลาย ๆ ด้าน เช่น บุคลิกภาพ ค่านิยม เพศ อายุ การรับรู้ รวมไปถึงพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อให้บรรลุความต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ของทั้งตนเองและองค์กร ซึ่งเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542, มาตรา 6) กล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการใช้ชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพคือ การสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

ในการทำงานเป็นทีมมีปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นขนาดของสถานศึกษา จำนวนบุคลากรในสถานศึกษา จำนวนสมาชิกของทีมที่มีความแตกต่างกันรวมถึงการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะมีประสิทธิภาพในการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความเคารพต่อกันและกันก็จะทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมทั้งสิ้น ซึ่งกรชนก สุตะพาหะ (2561, น. 98) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน พบว่าปัจจัยด้านขนาดของทีมส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครู เนื่องจากการทำงานเป็นทีมมากขึ้นก็หมายความว่ามีการแสดงออกทางความคิดในเรื่องต่าง ๆ ก็จะมากขึ้นไปด้วย ซึ่งการทำงานเป็นทีมให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นทีมงานควรจะมีองค์ประกอบหรือคุณลักษณะที่สำคัญเช่น การมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกัน การมีส่วนร่วมช่วยเหลือกันของทุกคนในองค์กร มีการสื่อสารที่ดีและเปิดเผย มีการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการมอบหมายบทบาทงานที่ชัดเจน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรตั้งไว้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน กำกับดูแล และติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ในอำเภอต่าง ๆ รวม 3 อำเภอได้แก่ อำเภอสีคิ้ว อำเภอปากช่อง และอำเภอสูงเนิน เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ส่งผลให้จำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แต่ละโรงเรียนมีจำนวนค่อนข้างมาก มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน ทำให้เกิดปัญหาภายในสถานศึกษา ซึ่งมีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับด้านการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่มีการร้องเรียนเกี่ยวกับการบริหารภายในสถานศึกษาที่ไม่โปร่งใสและไม่เป็นธรรมกับบุคลากรในสถานศึกษา จึงทำให้เกิดมีการร้องเรียนกันเกิดขึ้น (สมส่วน สาสิม. 29 สิงหาคม 2566 : สัมภาษณ์) โดยผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้วางแผนและขับเคลื่อนสถานศึกษาตามทิศทางของนโยบายที่ตั้งไว้ จะต้องมีการบริหารจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในสถานศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณศศึกษานครราชสีมา เขต 4 ซึ่งเป็นสังคมทางการศึกษาที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่ และมีความแตกต่างของครูและบุคลากรอย่างชัดเจน ผลการวิจัยครั้งนี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารความขัดแย้ง และส่งเสริมความสามัคคีของบุคลากรในสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณศศึกษานครราชสีมา เขต 4 อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวัดระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณศศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. เพื่อวัดระดับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณศศึกษานครราชสีมา เขต 4
3. เพื่อวิเคราะห์การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณศศึกษานครราชสีมา เขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารความขัดแย้ง

ในการบริหารความขัดแย้ง มีคุณลักษณะที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ด้านการร่วมมือ (Collaborating)

ปรีชา จำสิงห์ (2549, น. 6) ให้ความหมายว่า การร่วมมือ หมายถึง การที่ผู้บริหารจัดการความขัดแย้งโดยพยายามให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมหาทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง เป็นพฤติกรรมที่มุ่งจะเกิดความพอใจทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น การร่วมมือเป็นพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับการหลีกเลี่ยง พฤติกรรมลักษณะนี้เป็นการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาที่มุ่งจะให้เกิดการชนะทั้งสองฝ่าย

ประกายทิพย์ ผาสุก (2550, น. 1) กล่าวว่า การร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมที่มุ่งเอาชนะในระดับสูงและแสดงพฤติกรรมร่วมมือในระดับปานกลาง เป็นการมุ่งที่จะเอาชนะ ขณะเดียวกันก็ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มุ่งจะให้เกิดความพอใจทั้งแก่ตนเองและบุคคลอื่น

สรุปได้ว่า การร่วมมือ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งอย่างเปิดเผยโดยมีการตกลงร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้ง ซึ่งเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มุ่งให้เกิดความพอใจทั้งแก่ตนเองและบุคคลอื่น ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีการติดตามงาน และให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา ใช้หลักสมานฉันท์ ไม่มีการแบ่งแยกเป็นพวกเขาหรือพวกเรา ส่งเสริมความสามัคคีในองค์กรและการทำงานเป็นหมู่คณะ

2. ด้านการประนีประนอม (Compromising)

ประกายทิพย์ ผาสุข (2550, น. 4) กล่าวว่า การประนีประนอม หมายถึง พฤติกรรมที่มุ่งเอาชนะ และแสดงพฤติกรรมร่วมมือในระดับปานกลาง เป็นจุดยืนระหว่างกลางของมิติการเอาใจตนเองและมิติการเอาใจผู้อื่น เป็นแบบของการเจรจาต่อรองที่มุ่งจะให้ทั้งสองฝ่ายมีความพอใจบ้าง เป็นลักษณะที่หากจะได้บ้างก็ควร จะยอมเสียบ้าง

วัชรพล มนตรีภักดี (2550, น. 1) กล่าวว่า การประนีประนอมใช้ในสถานการณ์ที่ทุกคนได้รับเกียรติ เท่ากัน ให้ออกความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยสรุปการแก้อัดขัดแย้งของวิธีการนี้จะทำให้ทุกคนพอใจได้มากที่สุด

สรุปได้ว่า การประนีประนอม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งเกิดขึ้น โดยใช้ทางสายกลาง ใช้วิธีอ่อนปรนเข้าหากัน เป็นการที่แต่ละฝ่ายต้องเสียสละบางส่วน เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่สามารถยุติปัญหาความขัดแย้ง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ รวมถึงความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย การแสดงพฤติกรรม อย่างเป็นกลาง แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความยุติธรรมและใช้เหตุผล และมีหลักการแนวคิดที่ อ่อนโยนในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

3. ด้านการหลีกเลี่ยง (Avoiding)

วัชรพล มนตรีภักดี (2550, น. 1) ให้ความหมายว่า การหลีกเลี่ยง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่ ผู้บริหารที่ไม่สนใจความต้องการของตนเองและความสนใจของผู้อื่น แสดงอาการหลีกเลี่ยงปัญหา ฉ้อฉลและไม่สนใจความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยเชื่อว่าความขัดแย้งจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป

ลำจวน ชื่นธงชัย (2551, น. 7) ให้ความหมายว่า การหลีกเลี่ยง หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียน จัดการกับความขัดแย้ง โดยมีความคิดเห็นว่าความขัดแย้งนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย จึงเพิกเฉยกับความขัดแย้งที่ เกิดขึ้น ไม่เกี่ยวข้อง ไม่ได้แย้ง โดยเชื่อว่าความขัดแย้งจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป

สรุปได้ว่า การหลีกเลี่ยง หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการกับความขัดแย้งโดยการเพิกเฉย ต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นการหลบเลี่ยงจากปัญหาที่ไม่ได้เกิดการแก้ไข และพร้อมที่จะกลับมาเผชิญกับ ปัญหาได้อีก เช่น ฝ่ายตรงข้ามอาจจะคิดว่าเราไม่ให้ความสำคัญหรือสนใจเพียงพอในการรับฟัง จึงกลับ กลายเป็นการเพิ่มความขัดแย้งมากขึ้น ไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาความขัดแย้ง โดยเชื่อว่าความขัดแย้งจะ ลดลงเมื่อเวลาผ่านไป

การทำงานเป็นทีม

ในการทำงานเป็นทีม มีคุณลักษณะที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ด้านการมีปฏิสัมพันธ์

อรุณวดี รื่นรมย์ (2553, น. 36) ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การทำงานแบบเป็นกันเอง มีบรรยากาศที่ดี สนับสนุนเกื้อกูลกัน มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือกัน มีความห่วงใยเอื้ออาทรต่อกัน

ลักพงษ์ โกษาแสง (2553, น. 23) ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิสัมพันธ์ หมายถึง เป็นการแสดงความรู้สึกระหว่างบุคคลที่มีต่อกัน ในลักษณะของความเข้าใจกัน มีน้ำใจต่อกัน ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเกื้อกูลกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สรุปได้ว่า การมีปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ด้วยการแสดงความรู้สึกความห่วงใย ให้ได้ซึ่งความรักใคร่ต่อกัน แสดงความเป็นมิตรต่อกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน พึงพาอาศัยสนับสนุนเกื้อกูลกันและกัน มีความเอื้ออาทร มีน้ำใจให้กันและกัน ให้เกียรติกัน เป็นที่ยอมรับนับถือของกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการทำงานอยู่เสมอ หมั่นสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และมีทักษะในการติดต่อสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นอยู่เสมอ

2. ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย

Parker (1990, p. 85) ได้กล่าวไว้ว่า การสื่อสารที่เปิดเผย มีลักษณะที่สมาชิกภายในทีมสนับสนุนการสื่อสารที่เปิดเผย โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างจริงจัง มีความพร้อมช่วยเหลือผู้อื่น ได้รับความอึดอัดใจของเพื่อนร่วมทีม และตอบสนองในทางบวก พึงพาอาศัยกัน สร้างความผูกพันและมีความรับผิดชอบ

ลำเทียน เผ่าอาจ (2559, น 34) ได้กล่าวว่า การสื่อสารอย่างเปิดเผย หมายถึง การสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ผู้รับด้วยการรับข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนปัญหาในการทำงานได้ชัดเจน ตรงไปตรงมาและทั่วถึงด้วยความจริงใจ ซึ่งผู้รับสามารถโต้ตอบและตรวจสอบข้อสงสัยได้อย่างเปิดเผย

สรุปได้ว่า การสื่อสารอย่างเปิดเผย คือ การแสดงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ด้วยการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเปิดเผย มีความตรงไปตรงมา มีการถ่ายทอดข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ มีการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล ทุกคนในองค์กรมีโอกาสได้เข้าร่วมรับฟังข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เกิดการสร้าง ความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างถูกต้อง และมีพฤติกรรมที่เป็นมิตร จริงใจ คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมให้สัมพันธ์ภาพในทีมมีมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557, น 25) ได้กล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่า มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในกิจกรรมของสถานศึกษา โดยร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลที่จะสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ การประเมินและปรับปรุงแก้ไข

ลำเทียน เผ่าอาจ (2559, น 35) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ ตรวจสอบ การประเมินและปรับปรุงแก้ไข

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาร่วมกันทำงาน โดยทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน กำหนดเป้าหมายของงานให้มีทิศทางเดียวกัน ดำเนินงานร่วมกัน อย่างมีความสามัคคีกัน มีวิธีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม คอยช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหา ช่วยกันตรวจสอบ ปรับปรุงงานที่ทำ ร่วมคิดและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น มีส่วนร่วมในการคิด มีความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการ ตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข

4. ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน

สุวรรณา พงษ์ผ่องพูล (2558, น 57) ได้กล่าวไว้ว่า การมีเป้าหมายเดียวกัน หมายถึงการที่สมาชิกของทีมงานรับทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานที่ถูกต้องชัดเจนร่วมกัน เป้าหมายเป็นเครื่องมือ ใช้บอกทิศทางการทำงานเพื่อความสำเร็จ และสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานด้วยความเต็มใจ

ลำเทียน เผ่าอาจ (2559, น 37) ได้กล่าวไว้ว่า การมีเป้าหมายเดียวกัน หมายถึง ทิศทางที่สมาชิกทุกคนร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อให้เกิดความใจวัตถุประสงค์ของการทำงานที่ตรงกันและแจ่มชัด

สรุปได้ว่า การมีเป้าหมายเดียวกัน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาทำงานอยู่ร่วมกัน มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน โดยทุกคนในองค์การมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายการวางแผนการทำงานร่วมกัน มีการชี้แจงการทำงานต่าง ๆ ให้บุคลากรทุกคนได้มีความเข้าใจที่ตรงกัน เห็นความสำคัญของเป้าหมายเดียวกัน ทุกคนมีความรับผิดชอบ มองเห็นประโยชน์ส่วนรวม มีความขยัน กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนางานขององค์การให้มีความเจริญก้าวหน้า

5. ด้านการยอมรับนับถือ

อรุณวดี รื่นรมย์ (255, น 42) ได้กล่าวไว้ว่า การยอมรับนับถือ หมายถึง สมาชิกรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน มีความสนใจและให้เกียรติกัน ยอมรับนับถือซึ่งกันและกันในทุกเรื่อง ให้ความเคารพในบทบาทและหน้าที่ มีความรักและสามัคคีกัน

ลำเทียน เผ่าอาจ (2559, น 39) ได้กล่าวไว้ว่า การยอมรับนับถือ หมายถึง การรับฟังซึ่งกันและกัน เคารพในบทบาทหน้าที่ของกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างของกันและกันด้วยความจริงใจ และพร้อมที่จะร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ

สรุปได้ว่า การยอมรับนับถือ หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบุคคลระหว่างบุคคลเมื่อทำงานร่วมกัน ด้วยการให้เกียรติ ให้ความเคารพสิทธิในตัวตนของกันและกัน โดยให้ความเสมอภาคกับทุกคนในองค์การอย่างเท่าเทียมกัน มีการยอมรับฟังความคิดหรือการเสนอแนวทางการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ให้ความสนใจ ยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนการทำงาน มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของแต่ละบุคคลว่าทุกคนมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

6. ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

อำนาจ มีสมทรัพย์ (2553, น 26) ได้กล่าวไว้ว่า ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หมายถึงการที่สมาชิกให้ความรู้สึกไว้วางใจ ให้ความรัก ความเมตตา นิยมชมชอบ ยกย่องนับถือซึ่งกันและกันจนเกิดเป็นความไว้วางใจ

เชื่อมโยงกันด้วยความเต็มใจ โดยปราศจากการบีบบังคับ ซึ่งมีความสำคัญสำหรับการขจัดความหวาดระแวงที่จะทำให้เกิดความเครียด ความทุกข์ และจะให้เกิดการมีความไว้วางใจต่อกันซึ่งจะเป็นพื้นฐาน เช่น ความเชื่อมั่น และการให้เกียรติต่อบุคคลและเพื่อนร่วมงาน

ลำเทียน เผ่าอาจ (2559, น 38) ได้กล่าวไว้ว่า ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หมายถึงความรู้สึกระหว่างบุคคลโดยรวม ไว้วางใจซึ่งความรัก ความเมตตา นิยมชมชอบ ความเชื่อมั่นจนเกิดความเชื่อถือ ไว้วางใจในบุคคลนั้นด้วยความเต็มใจ

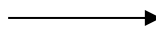
สรุปได้ว่า การไว้วางใจซึ่งกันและกัน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของความรู้สึกระหว่างบุคคลที่มาร่วมกัน ซึ่งมีพฤติกรรมที่แสดงออก ประกอบด้วยความรัก ความห่วงใย ความเมตตา ความชอบ ความศรัทธา ความเชื่อมั่นจนเกิดความเชื่อถือ และไว้วางใจในบุคคลนั้นด้วยความเต็มใจ ซึ่งต้องทำด้วยความหวังดี ไม่มีการบีบบังคับ ชู้เชิญใด ๆ กระทำด้วยความเคารพ และให้เกียรติเสมอ แสดงความจริงใจที่มีให้กัน มีความซื่อสัตย์ต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง และให้เสรีภาพทางความคิดของทุกคน

กรอบแนวคิด

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร
สถานศึกษา 3 ด้าน
การร่วมมือ
การหลีกเลี่ยง
การประนีประนอม

ตัวแปรตาม

การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา 6 ด้าน
ด้านการมีปฏิสัมพันธ์
ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย
ด้านการมีส่วนร่วม
ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน
ด้านการยอมรับนับถือ
ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 180 โรงเรียน มีจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 1,817 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 94 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,723 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน จำแนกตามสัดส่วน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน ครูผู้สอน จำนวน 303 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา และการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป นำแบบสอบถามที่ผ่านการทำ IOC แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักร้องที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวนรวม 320 คน ผ่านระบบ google form ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ประเมินและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด 2560, น. 121) 3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ประเมินและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด 2560, น. 121) 4) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และ 5) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาวิเคราะห์การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter Method และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการศึกษา

1. การวิเคราะห์ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการร่วมมือ ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการประนีประนอม

2. การวิเคราะห์ระดับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการการมีปฏิสัมพันธ์ และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย

3. การวิเคราะห์การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการร่วมมือ ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการประนีประนอม ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังพบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการหลีกเลี่ยง ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการร่วมมือ และด้านการประนีประนอม ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการวัดระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ในปัจจุบันเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถตัดสินใจการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีการใช้การบริหารความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นลดน้อยลงหรือทำให้ความขัดแย้งนั้นยุติลง เป็นการบริหารความขัดแย้งได้อย่างมีหลักการและเหตุผล สอดคล้องกับงานวิจัยของวรจักร จอมทรัพย์ (2555, น. 52) ศึกษาการบริหารความขัดแย้งที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า การบริหารความขัดแย้งที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการบริหารความขัดแย้งโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2. ผลการวัดระดับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีการปฏิสัมพันธ์ มีการสื่อสาร มีการ เคารพนับถือต่อกันและกันเป็นอย่างดี จึงทำให้เกิดความสามัคคีในสถานศึกษา และส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของพจนารถ เจริญจิตร (2554, น. 89 – 91) ได้ศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในอันดับ สูงสุด รองลงมาคือด้านการยอมรับนับถือ ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเป้าหมาย ด้านความมี มนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อสารแบบเปิด และด้านความไว้วางใจ อยู่ในอันดับต่ำสุด การบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา โดยด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายใน ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพ การศึกษาอยู่ในอันดับต่ำสุด พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาในภาพรวม มี 4 ด้าน คือ ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ด้านความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันของเป้าหมาย ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ และด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน

3. ผลการวิเคราะห์การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 พบว่า การบริหาร ความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการร่วมมือ ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการประนีประนอม ส่งผล ต่อกับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีการบริหารความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีหลักการที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมขององค์การและสถานศึกษา มีการนำรูปแบบการ บริหารความขัดแย้งมาเป็นส่วนช่วยในการทำงานร่วมกันเป็นทีมในสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยผู้บริหารสถานศึกษานำการบริหารความขัดแย้งมาทำให้เกิดการปฏิบัติ ในทางสร้างสรรค์ และนำองค์การไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาริรัตน์ อนุรัตน์ (2556, น. 61) ศึกษาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู ในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 พบว่า การบริหารความขัดแย้ง ของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ครูที่มีวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานต่างก็มีความคิดเห็นต่อการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย อัจฉราพร ดอนไชย (2554, น. 79 - 84) ได้ศึกษาการ ทำงานเป็นทีมด้านวิชาการของข้าราชการ ครูในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนอนุบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้เป็นข้าราชการครู 62 คน ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูส่วนใหญ่ได้ทำงานเป็นทีมบ่อยครั้ง

ในด้านการไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายร่วมกับสมาชิกด้วยความเต็มใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากของตนเอง ด้านการแก้ไขความขัดแย้งนั้นข้าราชการครูจะหลีกเลี่ยงที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งสมาชิกในทีมแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล ส่วนการตัดสินใจโดยฉันทามตินั้น ส่วนใหญ่จะยอมรับเสียงข้างมากในทีมงาน และตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล เป็นบางครั้งข้าราชการครูเกิน ครึ่งหนึ่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว และหลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์ในการแก้ไข ความขัดแย้ง แต่ก็ยังมีข้าราชการครูส่วนน้อยที่ไม่เคยทำงานร่วมกันสมาชิกโดยปราศจาก ความหวาดระแวง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการร่วมมือ พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนจากหลายฝ่ายเพื่อความเป็นธรรม ในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรใช้การจัดการกับความขัดแย้งในรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสม ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่ความสามัคคีในองค์กร การทำงานเป็นทีม และทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา
2. การหลีกเลี่ยง พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือผู้บริหารสถานศึกษาแสดงพฤติกรรมที่เป็นกลาง มีความยุติธรรมและใช้เหตุผล และผู้บริหารสถานศึกษามีหลักการแนวคิดที่อ่อนโยนในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรใช้วิธีผ่อนปรนเข้าหากัน เป็นการที่แต่ละฝ่ายต้องเสียสละบางส่วน เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่สามารถยุติปัญหาความขัดแย้งได้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์และความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย
3. การประนีประนอม พบว่ารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดการกับความขัดแย้งโดยการเพิกเฉยต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรจัดการกับความขัดแย้งโดยไม่ใช้การเพิกเฉยต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นการหลบเลี่ยงจากปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไข ไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และจะไม่ส่งผลดีต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาในที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

บรรณานุกรม

กรชนก สุตะพาหะ. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.

- นาริรัตน์ อนุรัตน์. (2556). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู ในอำเภอ บ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประกายทิพย์ ผาสุก. (2550). การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ลำพูน เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปรีชา จำสิงห์. (2549). การจัดการความขัดแย้งของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- พจนารถ เจียมจิตร. (2554) พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- รุณวดี รื่นรัมย์. (2553). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ลัดพงษ์ โกษาแสง. (2553), การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนระดับ ประถมศึกษา อำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ลำจวน ชื่นธงชัย. (2551). การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- ลำเทียน เผ่าอาจ. (2559). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วรจักร จอมทรัพย์. (2555). การบริหารความขัดแย้งที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลศรีวิชัย, 4(1), หน้า 52.
- วัชรพล มนต์รักดี. (2550). พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมส่วน สาสม. นิตกรสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 4. สัมภาษณ์, 29 สิงหาคม 2566
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *การพัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักสูตรผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สุวรรณา พงษ์ผ่องพูล. (2558). *การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- อัจฉราพร ดอนไชย. (2554). *การทำงานเป็นทีมด้านวิชาการของข้าราชการครูในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนอนุบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อำนวยการ มีสมทรัพย์. (2553). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York : Harper Collins Publishers.
- Parker, G.M.(1990). *Teampayers and Team work*. The New Competitive Business Strategy. San Francisco, Calif : Jossey-Bass.
- Phongsathit, M. (2013). *Conflict management within the organization*. Retrieved from: <http://www.edu.ksu.ac.th>, September 14, 2019.

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

The Vision of Educational Institution Administrators that Affects the General
Administration of Educational Institutions under the Jurisdiction of
Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2

พิชญ เพชรน้อย¹ และชินวงศ์ ศรีงาม²

Pitsanu Petchnoi¹ and Chinawong Sringam²

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Pitsanu.Pet@rmutr.ac.th¹, chinawong.sri@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวัดระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (2) เพื่อวัดระดับการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 และ (3) เพื่อวิเคราะห์วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 289 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (2) ระดับการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สถานศึกษา วิสัยทัศน์ การบริหารงานทั่วไป

Abstract:

The purposes of this study were: (1) to measure the vision of educational institution administrators under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2, (2) to measure the general administration of educational institution administrators under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2, and (3) to analyze the vision of educational institution administrators affecting the general administration of educational institution administrators under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2. This study is the quantitative research. The sample of the study consisted of 289 teachers in schools under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2, using Taro Yamane's calculation and the simple random sampling method was used. The research tools were questionnaires. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis. The results of the research revealed: (1) the level of vision of educational institution administrators under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2, the overall aspects were at the highest level, (2) the general administration level of the educational institution administrators under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2, the overall aspects were at the highest level, and (3) the vision of educational institution administrators significantly affected the general administration of educational institution administrators under the jurisdiction of Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2, with the statistical level of .05.

Keywords: Educational institution, vision, general administration

บทนำ

การจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เกิดจากองค์ประกอบหลายอย่างที่มีส่วนสนับสนุนเกื้อหนุนให้มีกระบวนการในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยงานหลักเป็นเรื่องงานวิชาการอันมีความสำคัญที่สุดในการดำเนินงานของสถานศึกษา และนอกจากนี้ยังมีงานหลักอีก 3 งาน ซึ่งเป็นงานที่สนับสนุนการดำเนินงานวิชาการให้ได้บรรลุตามเป้าหมาย ได้แก่ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) การบริหารทั่วไปเป็นงานเกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้การบริหารอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขอขำ

ภารกิจ การบริหารงานทั่วไป เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนในการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียน ให้บรรลุตามนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดไว้ เช่น การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนา เครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและงานบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม อัยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ

การดำเนินงานที่ผ่านมาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้มีแนวทางภารกิจของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พอสรุปได้ดังนี้ จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษ เพื่อประโยชน์ต่อ ผู้เรียนและสังคมให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนด ตลอดทั้งส่งเสริมให้ได้ กระบวนการวิจัยโรงเรียน บริหารจัดการโรงเรียนตามการกระจายอำนาจ การบริหารทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไปสอดคล้องกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วน ได้ส่วนเสีย การจัดการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งคุณภาพภายในและภายนอก ตามเกณฑ์ และมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนด การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรอื่น เพื่อจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับแนวทาง หลักการที่กำหนดตามการปฏิรูปการศึกษา แสวงหาเทคโนโลยี ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน (ธีระ รุญเจริญ, 2550, น. 257)

ในการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบงานควรมีความรอบรู้แนวปฏิบัติราชการเพื่อ สนับสนุนให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการทางการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานปฏิรูป การศึกษา, 2545, น. 57)

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 รับผิดชอบดูแล สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 อำเภอ คือ อำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี อำเภอสามร้อยยอด และอำเภอกุยบุรี ซึ่งทุกโรงเรียนจะต้องบริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นไปตามการกระจาย อำนาจให้โรงเรียนเป็น “นิติบุคคล” ดูแลบริหารจัดการงานในโรงเรียน 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารงาน วิชาการ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ และฝ่ายบริหารงานทั่วไป โรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินงานให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด มีโรงเรียน จำนวนรวม 89 โรงเรียน มีห้องเรียน จำนวนรวม 930 ห้องเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร จำนวนรวม 1,049 คน และนักเรียน จำนวนรวม 16,776 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2, 2566) ในด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความพึงพอใจในด้านการบริหารทั่วไป ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือการทํานุบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ระบบสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมเป็นระเบียบ สะอาดถูกสุขลักษณะ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองลงมา คือการจัดผังอาคารสถานที่ และป้ายประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน ส่วนประเด็นที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือช่องทางในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันหลายช่องทาง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2, 2566)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ในฐานะที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานบริหารทั่วไป และการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวัดระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อวัดระดับการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
3. เพื่อวิเคราะห์วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

วิสัยทัศน์ถือเป็นภาพความสำเร็จขององค์การหรือหน่วยงานในอนาคต วิสัยทัศน์เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจน เพื่อเป็นตัวกำหนดทิศทางและภาพในอนาคตของสถานศึกษาว่า จะต้องดำเนินการอย่างไร มีกิจกรรมและแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างไร หากผู้บริหารปราศจากวิสัยทัศน์ก็จะไม่สามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้ ดังนั้นผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์เพื่อนำพาองค์การหรือสถานศึกษาไปสู่

เป้าหมายและความสำเร็จตามที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือสถานศึกษากำหนด โดยมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ (จิตติมา วรณศรี, 2550 และพัฒนชัย กุลสิริสวัสดิ์, 2551)

1. การสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง พฤติกรรมและความสามารถของผู้บริหารที่สามารถสร้างภาพในอนาคตขององค์กรได้อย่างชัดเจน และมีประสิทธิผลที่ดีที่สุดขององค์กร มีการศึกษาขององค์กรอย่างลึกซึ้งโดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้บริหาร เพื่อนำไปสู่การประสบความสำเร็จตามความมุ่งหวัง วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้นจำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ในปัจจุบัน และดำเนินงานภายใต้เงื่อนไขความเป็นไปได้และปฏิบัติได้จริง

2. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารที่สามารถนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง โดยผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีการเชื่อมโยงผสมผสานโครงสร้าง นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน โครงการขององค์กร แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการตามวิสัยทัศน์

3. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการสื่อสารให้คณะครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน ยอมรับและเต็มใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงการแสดงออกถึงการโน้มน้าวหรือกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน เพื่อให้คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติจริงและเกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กร

4. การเป็นแบบอย่างที่ดี หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเพียรพยายาม มุ่งมั่นตั้งใจทำงานและยึดมั่นในวิสัยทัศน์ โดยสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ เป็นที่ศรัทธาของทุกคนที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ที่มีทัศนคติเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้อิสระในการทำงานกับบุคลากร มีความเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและมีการกระตุ้นให้สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยอาศัยเทคโนโลยี

การบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา

การบริหารงานทั่วไป เป็นกระบวนการที่ช่วยประสานส่งเสริม และสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่วางไว้ การบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดระบบการบริหาร องค์กร งานเอกสารต่าง ๆ งานติดต่อกับบุคคล มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างดี มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ (บุญเชิด ชาติตัน, 2551, น. 6)

ขอบข่ายการบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป เป็นการจัดระบบการบริหารงานของหน่วยงานในทุก ๆ ด้าน โดยการประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายของหน่วยงาน หรือองค์กรกำหนดขอบข่ายงานบริหารงานทั่วไป 5 ด้าน ดังนี้

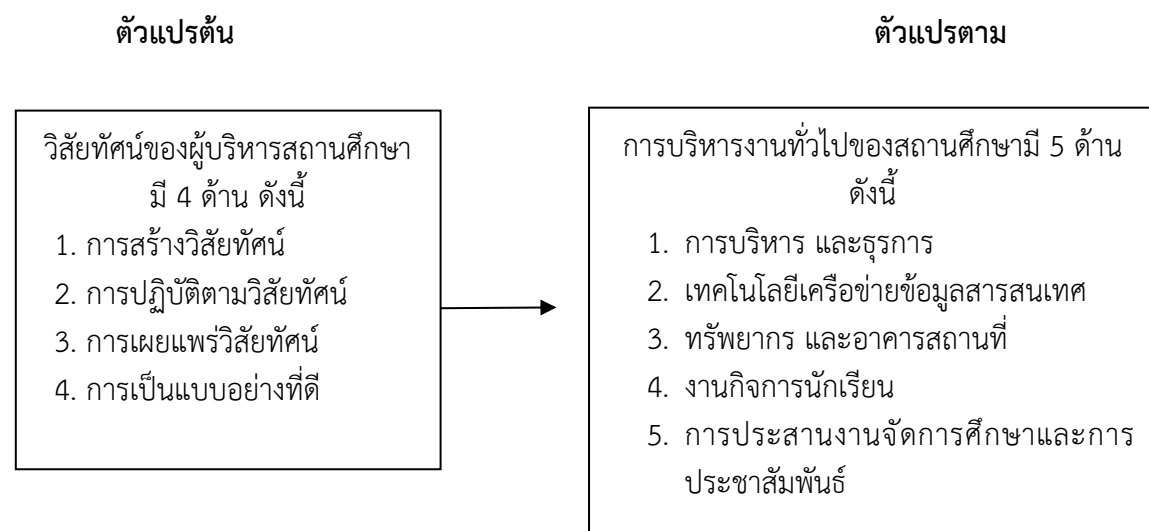
1. ด้านการบริหารและธุรการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดระบบการบริหารและพัฒนาโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร

2. ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีการพัฒนาการบำรุงรักษาและการใช้เทคโนโลยีเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ
3. ด้านทรัพยากรและอาคารสถานที่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและบริหารอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของอาคารสถานที่
4. ด้านงานกิจการนักเรียน มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการจัดทำสำมะโนผู้เรียน รับนักเรียน รวมถึงการส่งเสริมและการจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม
5. ด้านการประสานงานการจัดการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ มีจุดประสงค์เพื่อการประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษา

จากขอบข่ายการบริหารงานทั่วไป สรุปได้ว่า การบริหารทั่วไปของโรงเรียนต้องมีการจัดระบบบริหารงานของหน่วยงานในทุก ๆ ด้าน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยมีการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในโรงเรียน ให้งานทุกอย่างในโรงเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ให้ครอบคลุมงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารและธุรการ ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ด้านทรัพยากรและอาคารสถานที่ ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านการประสานงานจัดการศึกษาและการประชาสัมพันธ์

กรอบแนวคิด

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 89 โรงเรียน ได้แก่ อำเภอหัวหิน จำนวน 304 คน อำเภอปราณบุรี จำนวน 201 คน อำเภอสามร้อยยอด 252 คน อำเภอกุยบุรี จำนวน 284 คน รวมทั้งสิ้น 1,041 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967, p. 886) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 289 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น เพื่อสร้างแบบสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item-Objective Congruence) ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป นำแบบสอบถามที่ผ่านการทำ IOC แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับต้องไม่ต่ำกว่า 0.7 จึงถือว่าสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งการประเมินความ เชื่อมั่นทั้งฉบับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.986 ขั้นตอนที่ 4 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (1) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Checklist) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง (2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 วัดระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย ทั้งรายด้านและรายข้อ โดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามที่กำหนดไว้ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง (3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 วัดระดับการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย ทั้งรายด้านและรายข้อ โดยใช้เกณฑ์ประเมินและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามที่กำหนดไว้ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง (4) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยการหาค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และ (5) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาวิเคราะห์วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter Method และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการศึกษา

ผลจากการวิจัย เรื่อง วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. การวัดระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์

2. การวัดระดับการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 5 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการประสานงานจัดการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านกิจการนักเรียน ด้านการบริหารและธุรการ ด้านทรัพยากรและอาคารสถานที่ และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

3. การวิเคราะห์วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ (X_1) ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X_2) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ (X_3) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี (X_4) ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.707 และสามารถนำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ไปพยากรณ์การบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้ร้อยละ 70.70

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การวัดระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วิทยุทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนภาพรวมขององค์กร บนพื้นฐานข้อมูลและสภาพแวดล้อมตามบริบทขององค์กร และต้องอาศัยผู้นำองค์กร บุคลากรขององค์กรที่มีความเข้าใจในกระบวนการเปลี่ยนแปลง พร้อมยอมรับการเปลี่ยนแปลง และปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์กร เพื่อพัฒนาให้องค์กรมีความมั่นคง ประสบความสำเร็จในอนาคต ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับการนำวิทยุทัศน์มาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ให้เกิดผลสู่การปฏิบัติ นำองค์การไปสู่เป้าหมายที่ต้องการตามวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองคำ พิมพา (2556, น.96) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่าระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการสร้างวิสัยทัศน์ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลัยพร สาวิสัย (2563, น. 97) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า วิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การวัดระดับการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่าการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักการบริหารงานทั่วไป มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพราะการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการพัฒนานักเรียนได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน ตามระบบการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เต็มเดช ไชยสำโรง, ฐิติพัฒน์ ทิรัญนิธิธำรง, และสมชัย พุทธา (2566, น. 111) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่าการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมุข สุวรรณมาโจ, ละม้าย กิตติพร, และสุรพล บุญมีทองอยู่ (2563, น. 154) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า สภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้างานบริหารงานทั่วไป ครูผู้ปฏิบัติงานบริหารงานทั่วไป ครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก (1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีความสามารถในการสื่อสารให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน โน้มน้าวให้บุคลากรมุ่งมั่น เสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวม เพื่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ และดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้น จนมีผลงานเชิงประจักษ์ได้อย่างชัดเจน และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้สร้างความเชื่อมั่น และยึดมั่นในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาสู่การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาไปในทิศทางที่ดีขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงออกในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการแสดงถึงการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของทองอินทร์ ปัญญาภาค (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ คือการนำภาพของสถานศึกษาที่ร่วมกันสร้างขึ้นไปกระทำอย่างเป็นระบบ โดยผ่านงานโครงการ แผนปฏิบัติการขององค์การที่เป็นรูปธรรมสามารถเห็นผลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (2) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีการใช้การประชุมครูหรือการพบปะกับคณะครูเพื่อร่วมพิจารณาถึงอนาคตของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมชี้แจงให้ครูทราบอยู่เสมอ โดยใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นได้ และผู้บริหารสถานศึกษาพูดคุยเกี่ยวกับแนวทางที่มุ่งหวังให้โรงเรียนเป็นไปในอนาคตกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคคลทั่วไป จึงเป็นการแสดงถึงการเผยแพร่วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลัยพร สาวิสัย (2563, น. 101) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ได้กล่าวไว้ว่า ในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดความเข้าใจตรงกันในวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างถูกต้องและชัดเจน และ (3) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับครูผู้สอนได้เห็นและปฏิบัติตาม เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ให้อิสระในการทำงานกับบุคลากร มีความเป็นกันเอง สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร จึงเป็นการแสดงถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายชน แพงมา (2564, น. 132) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้กล่าวไว้ว่า การเป็นแบบอย่าง

ที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำเป็นต้องปฏิบัติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำทางการศึกษา ต้องบริหารสถานศึกษาให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ บริหารงานอย่างโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ช้อย่อยที่ 1 ผู้บริหารสามารถสร้างภาพในอนาคตที่เป็นจริงขององค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการศึกษาข้อมูลบริบทของสถานศึกษาและชุมชนอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการที่หลากหลายผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลเชิงประจักษ์เหล่านั้นมากำหนดเป็นภาพความสำเร็จในอนาคตของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างวิสัยทัศน์ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ และนำมาซึ่งความสำเร็จของสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ด้านเทคโนโลยีเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ช้อย่อยที่ 4 โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบและกลไกในการกำกับ ติดตามและประเมินผล การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้คุ้มค่า โดยให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการกำกับ ติดตามและประเมินผล ทั้งบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ สามารถสื่อสารให้ข้อมูลผลการติดตามและประเมินผลได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3. จากผลการวิจัย พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำแผนงาน โครงการและกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) มีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด มีการสอนงานและการให้ความรู้ การส่งเสริมสนับสนุน การเสริมแรงและให้กำลังใจในการปฏิบัติแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เน้นกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินไปได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

2. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552 ก). *คู่มือปฏิบัติงานข้าราชการครู*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ.
- จิตติมา วรณศรี. (2550). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์. การศึกษาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- เต็มเดช ไชยสำโรง, จิตพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง, และสมชัย พุทธา. (2566). การศึกษาการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 5(4), หน้า 102 - 105.
- ทองคำ พิมพา. (2556). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- ทองอินทร์ ปัญญาภาค. (2556). *แนวทางพัฒนาการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- บุญเชิด ชาดัน. (2551). *หลักการบริหารทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- ประมุล สุวรรณมาโจ, ละม้าย กิตติพร, และสุรพล บุญมีทองอยู่. (2563). สภาพและปัญหาการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 1(2), หน้า 148 – 159.
- มาลัยพร สาวิสัย. (2563). *วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สายชน แพงมา. (2564). *การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, ศรีสะเกษ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. (2566). *รายงานผลความพึงพอใจของผู้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย ประจำปีงบประมาณ 2566*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูป การศึกษา.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York : Harper Collins Publishers.

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม
กรุงเทพมหานคร

Digital Leadership of School Administrators According to the Opinions of Teachers
under Nongkaem District Office, Bangkok Metropolis

จิราภรณ์ ไยคำ¹ และชินวงศ์ ศรีงาม²

Jiraporn Yaikam¹ and Chinawong Sringam²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: joyyuya36@gmail.com¹, chinawong.sri@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 201 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .981 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และสถิติทดสอบเอฟ ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และตามวิทยฐานะ ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

Abstract

The purposes of this study were (1) to study the teachers' opinions on digital leadership of school administrators, and (2) to compare the teachers' opinions on digital

leadership of school administrators under Nong Khaem District Office, Bangkok Metropolis, classified by education level, work experience and academic status of the teachers. This study was the quantitative research. The sample of the study consisted of 201 teachers under the Nong Khaem District Office, Bangkok Metropolis, in Academic Year 2023, using Krejcie and Morgan's table. A simple random sampling method was used. Data were collected using a 5-rating scale questionnaires, with the total reliability value of .981. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-Test and F Test. The research results showed that: (1) the digital leadership of school administrators under Nong Khaem District Office, Bangkok Metropolis, the overall aspects and each aspect were at a high level; (2) the results of comparing teachers' opinions on the digital leadership of school administrators under Nong Khaem District Office, Bangkok Metropolis, classified by education level, their opinions on the overall aspects were significantly different at the .05 level, whereas classified by work experience and academic status, their opinions on the overall aspects were insignificantly different at the .05 level.

Keywords: Digital Leadership, school administrators, Nongkaem district office, Bangkok metropolis

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือยุทธศาสตร์ที่ 4 ในการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา มีเป้าหมาย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพเป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 15 - 16) ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. 2566-2567 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศไทย “สู่เศรษฐกิจดิจิทัลที่มีพลวัตบนฐานของสังคมที่รู้คิด รู้เท่าทัน และกำลังคนที่สามารถปรับตัวและสร้างโอกาสจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล” โดยมียุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังคนสู่ยุคดิจิทัล เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนดิจิทัล และเพิ่มความตระหนัก และทักษะด้านดิจิทัลเบื้องต้น ผ่านการส่งเสริมการสร้างบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2565, น. 3)

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานราชการในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานครไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทสามัญศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในการ

กำหนดนโยบาย การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร การจัดการศึกษาในระบบอย่างมีคุณภาพ การส่งเสริมวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศด้านการศึกษา การส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และให้การดำเนินงานจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามที่แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนากรุงเทพมหานครกำหนด (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2564, น. 2 – 3) ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะเข้ามามีบทบาทในการจัดการระบบสารสนเทศในสถานศึกษาในรูปของโปรแกรมประยุกต์ซึ่งพัฒนาโดยระบบการศึกษาในปัจจุบัน ประกอบด้วยโปรแกรมประยุกต์ใช้และแนวปฏิบัติในการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศในสถานศึกษา อาทิเช่น โปรแกรม BEMIS (Bangkok of Education Management Information System) เป็นระบบฐานข้อมูลกลางด้านการศึกษาออนไลน์ “เพื่อก้าวใหม่ของการศึกษาไทยที่ได้ไกลกว่าเดิม” โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีโปรแกรม O-BEC ใช้เพื่อจัดเก็บบันทึก ประมวลผล และรายงานข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา เน้นการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นความต้องการในการบริหารจัดการศึกษา การจัดตั้งการจัดสรรงบประมาณ การวางแผนทางการศึกษา และการเชื่อมโยงข้อมูลกับโปรแกรม B-OBEC, M-OBEC, P-OBEC, DMC, SET และโปรแกรมอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 28-29) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมี “ภาวะผู้นำดิจิทัล” ซึ่งหมายถึง ทักษะที่ผู้นำในยุคดิจิทัลต้องมี ก็คือผู้นำที่สามารถนำพาองค์กรให้ดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงาน การมีภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วย มิติด้านวิสัยทัศน์ ผู้นำต้องยอมรับและนำเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลงนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย สู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะ ทักษะ ประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทัน เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2560, น. 127)

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตหนองแขม ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีโรงเรียน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ) โรงเรียนวัดอุดมรังสี โรงเรียนบ้านขุนประเทศ โรงเรียนประชาบำรุง โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล และโรงเรียนมนต์จรัสสิงห์อนุสรณ์ ทั้งนี้ผู้บริหารของสำนักงานเขตหนองแขมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา โดยได้กำหนดจุดเน้นที่ 3 การพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การจัดทำฐานข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (นโยบาย สำนักงานเขตหนองแขม, 2565, ออนไลน์) จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ในด้านการบริหารโรงเรียนยังประสบกับปัญหาหลายประการในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษา

เช่น นักเรียนและครูในโรงเรียนไม่ได้ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากนัก บุคลากรของโรงเรียนขาดความรู้เรื่องสารสนเทศ ไม่มีประสบการณ์ และยังไม่เห็นความสำคัญที่จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลและระบบสารสนเทศ ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะเรียนรู้เกี่ยวกับระบบสารสนเทศด้วยตนเอง การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ มีอุปกรณ์เครื่องมือที่ล้าสมัยและไม่เพียงพอ เป็นต้น (ยรรยง สุขเกษม, สัมภาษณ์ 12 กันยายน 2566) สอดคล้องกับจากรายงานของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2564, น. 48) ด้านการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ การศึกษาและการเรียนการสอน ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ทั้งในส่วนที่นำไปใช้ในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีความสนใจและมีความรู้ทางเทคโนโลยีน้อย การให้การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีน้อย เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ระบบสารสนเทศไม่เพียงพอกับความต้องการในการใช้งาน ทำให้มีปัญหาในการเก็บข้อมูล การประมวลผล และหน่วยงานไม่สามารถเชื่อมโยงกันได้สะดวกรวดเร็ว ตามภาระหน้าที่ของผู้บริหาร มีความจำเป็นที่ต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ และด้านการจัดการซึ่งต้องกระทำอย่างรอบคอบ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการวางแผนและการตัดสินใจ โดยข้อมูลและสารสนเทศต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการ มีความถูกต้อง มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ เพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด

จากความเป็นมาและความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารการศึกษา ในด้านต่าง ๆ ข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ทางการวิจัยและนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ

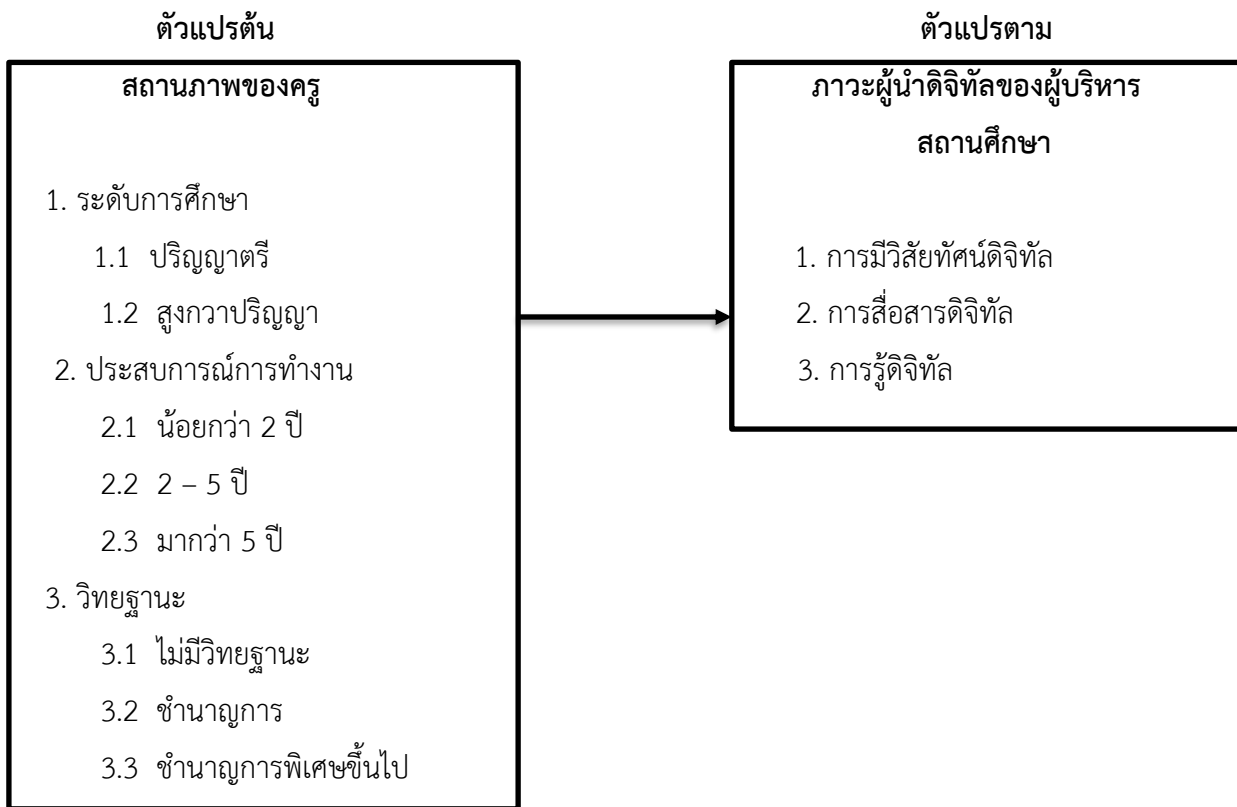
การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัย ได้แก่ สุขญา โคมลวานิช (2563, น. 4) สุกัญญา แซ่มซ้อย (2560, น. 121 - 126) เอกรัตน์ เชื้อวังคำ และวัลลภา อารีรัตน์ (2564, น. 5) ชุตีรัตน์ กาญจนางชัย (2562, อ้างถึงใน ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ, 2564, น. 175-176) ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ (2564, น. 179) กันตชาติ กุดนอก (2565, น. 37) มุฮำหมัดรุสลัน

สื่อบาะลูติง (2565, น. 24) ภัทรธาดา เผือกผ่อง (2565, น. 59) NETS-A (2009, online, อ้างถึงใน กันตชาติ กุดนอก, 2565, น. 33) และ Elloitt (2017, อ้างถึงใน กันตชาติ กุดนอก, 2565, น. 33) ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์และกำหนดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นตัวแปรในการศึกษา มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ (1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (2) การสื่อสารดิจิทัล (3) การรู้ดิจิทัล

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และกำหนดเป็นองค์ประกอบของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย (1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (2) การสื่อสารดิจิทัล และ (3) การรู้ดิจิทัล แสดงในรูปที่ 1 ดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวนรวม 421 คน จากทั้งหมด 6 โรงเรียน (สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร, รายงานสถิติการศึกษาปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. หน้า 95)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 201 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ด้าน จำนวนรวม 36 ข้อ ได้แก่ (1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 12 ข้อ (2) การสื่อสารดิจิทัล 12 ข้อ และ (3) การรู้ดิจิทัล 12 ข้อ

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
2) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
3) ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา

4) นำเนื้อหาจากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้สอดคล้องกับตัวแปรที่จะศึกษา

5) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบเครื่องมือที่กำหนดซึ่งมีแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (2) การสื่อสารดิจิทัล (3) การรู้ดิจิทัล

6) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและความครอบคลุมของนิยามตัวแปร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามแต่ละข้อ (Content validity) จากนั้นนำร่างแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) ตามนิยามศัพท์ของตัวแปรสำคัญของการวิจัย ซึ่งจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

2) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ .981

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีการกำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ จัดทำหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาทั้ง 6 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล จากครูในสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือส่งไปยังสำนักงานเขตหนองแขม และจัดทำหนังสือขอความร่วมมือส่งต่อไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาทั้ง 6 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากครูในสถานศึกษา

3) ดำเนินการเก็บข้อมูล ผ่านการใช้ Google Form ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางระบบการสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร กำหนดส่งคืนภายใน 30 วัน

4) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและสรุปผลตามขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงค่าความถี่ และร้อยละ

2) วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติทดสอบที (t-test)

และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่มขึ้นไป กรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 201 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 201 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด คือ การสื่อสารดิจิทัล การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และการรู้ดิจิทัล

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ พบว่า ด้านระดับการศึกษา ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านประสบการณ์การทำงาน ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านวิทยฐานะ ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่สนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้พัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรสามารถปรับตัวให้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย อีกทั้งใช้สื่อดิจิทัลในการติดต่อประสานงานกับครูและบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมและทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตชาติ กุดนอก (2565, น.173) ได้ทำการวิจัย ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 ระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นครูที่เพิ่งจบการศึกษาและเป็นครูรุ่นใหม่ จึงมีความสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ดีกว่าครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผนทิพย์ หาญชนะ และศีกฤทธิ์ ศีลาฉาย (2565, น.129) ได้ทำการวิจัย ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีความพยายามทำความเข้าใจการใช้สื่อหลากหลายรูปแบบ สามารถรับรู้และปรับตัวให้ทันต่อความก้าวหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปได้ และครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย แต่เป็นครูที่อยู่ในช่วงวัยที่มีความเข้าใจในการใช้สื่อมาทุกรูปแบบเช่นเดียวกัน ดังนั้น ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน จึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐฐิตา สงค์แก้ว (2565, น. 65) ได้ทำการวิจัย ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขต 1 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวม มีภาวะผู้นำดิจิทัลไม่แตกต่างกัน

2.3 วิชยฐานะ พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสื่อสารดิจิทัล มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้มากขึ้น ทำให้มีมุมมองในด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่เพิ่มขึ้นและหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิ วันแอมละห์ และอำนาจ ทองโปร่ง (2566, น. 338) ได้ทำการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามวิทยฐานะ พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ทั้งภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยรายด้าน พบว่า ด้านการรู้ดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งให้การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ขององค์กรในการดำเนินงานในยุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ในรายข้อ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจ ให้ครู นำนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้ โดยมีความสอดคล้อง กับบริบทของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการดำเนินการในเรื่องการสร้างแรงจูงใจให้ครู ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัยด้านการสื่อสารดิจิทัล ในรายข้อ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้สื่อดิจิทัลในการบันทึกข้อมูลและสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ และสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ เพื่อให้การบริหารองค์การมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

4. ผลการวิจัยด้านการรู้ดิจิทัล ในรายข้อ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญเรื่องการพัฒนาครูดังกล่าว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลด้านการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อการนำข้อมูลไปใช้ในการฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

กันตชาติ กุดนอก. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

- ณัฐธิดา สงค์แก้ว. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ดาวรุกรณ ถวิลการ. (2564). *ภาวะผู้นำดิจิทัล Digital Leadership*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภัทรธาดา เผือกพ่อง. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1*. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- มูฮำหมัดรุสลัน ลือบากะลูติง. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่*. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2564). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 พ.ศ.2564-2569*. กรุงเทพมหานคร: ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ.2564 สำนักงานการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2565). *รายงานสถิติการศึกษาปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร: ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา
- สำนักงานเขตหนองแขม. (2565). *นโยบายสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร*. เข้าถึงได้จาก: www.webportal.bangkok.go.th/nongkhame, 15 กันยายน 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2565). *แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ระยะที่ 2 2566-2567*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุขญา โภมลวานิช. (2563). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- เอกรัตน์ เชื้อวังคำ และวัลลภา อารีรัตน์. (2564). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ฝนทิพย์ หาญชนะ และศิกฤทธิ ศิลาสาย. (2565). (มิถุนายน 2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสหวิทยา เขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 7(6), หน้า 117-133.
- ญาณี วันแฉะและห์ และอำนาจ ทองโปร่ง. (2566). (มกราคม-เมษายน 2566). ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 8(1), หน้า 327-328.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607 – 610.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษา
ทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

Parents' Participation in the Academic Administration of Schools under
Thap Sakae Educational Quality Network Center, Prachuap Khiri Khan Primary
Educational Service Area Office 1

รัตนภรณ์ จิตต์ปลื้ม¹ และวิรัตน์ มณีพฤษก์²

Rattanaporn Jitpluem¹ and Wirat Maneephruk²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

E-mail: rattanapornnoon@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษาที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 362 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ด้านการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษาพบว่า เพศและวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การบริหารงาน งานวิชาการของสถานศึกษา

Abstract

This study aimed (1) to analysis the level of parents' participation in the academic administration of schools under Thap Sakae Educational Quality Network Center, Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1 and (2) to compare parents' participation in the academic administration of schools under Thap Sakae Educational Quality Network Center, Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1, classified by gender, educational background, and size of schools that parents send their children to study. The sample included 362 parents of Thap Sakae Educational Quality Network Center, Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1. The research instrument is the questionnaire. Statistics for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and analysis of variance. The findings showed that (1) The overall level of parents' participation in the academic administration of the schools under Thap Sakae Educational Quality Network Center, Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level in all aspects. (2) For the comparison of parents' participation in the academic administration of schools under Thap Sakae Educational Quality Network Center, Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1, classified by gender, educational background, and size of schools, it was found that gender and educational background were significantly different at 0.05 and the size of schools was not significantly different at 0.05. The knowledge obtained from this research is useful for the development of parents' participation in the academic administration of schools under Thap Sakae Educational Quality Network Center, Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1.

Keywords: Administration, academic administration of schools, parents' participation

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 ระบุเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรู้จักรักษา ผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของ

ชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของคนให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีสันติสุข อีกทั้งยังช่วยเกื้อหนุน การพัฒนาประเทศได้อย่าง เหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องอาศัยการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปัจจุบันแก้ไข เพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้ การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการ ยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากร การศึกษาและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ เพราะการมีส่วน ร่วมของประชาชน และชุมชนในการจัดการศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นโดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ทรัพยากรการศึกษา รวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อกุแม่ ให้ความรู้ด้าน วิชาการ ด้านภูมิปัญญากับบุตรหลานย่อมเกิดผลดีทั้งต่อโรงเรียนที่ได้บุคลากร เพิ่มส่วนผู้ปกครองย่อมมี ภาคภูมิใจที่ได้สอนบุตรหลานในโรงเรียนรวมถึงนักเรียนที่จะมีความเคารพและนับถือในตัวผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน (สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์, 2556) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุกภาคส่วนของ สังคมนั้นเห็นตรงกันว่า การศึกษาเป็นองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างคนไทยให้มี คุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ซึ่งต้องส่งเสริม ให้ผู้มีส่วนร่วมทางการศึกษาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคท้องถิ่น และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม เข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน ลงทุนด้านการศึกษาและให้ ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น นโยบายและเจตนารมณ์การปฏิรูปการศึกษา ของรัฐให้ความสำคัญกับความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาพร้อมทั้งวางยุทธศาสตร์ระยะยาว และระบบการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้น ภายใต้แนวคิดรวมพลังความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อการศึกษา “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงให้ ดีขึ้น และเกิดขึ้นจริงบนพื้นที่” จากอดีต ที่ผ่านมาพบว่า ผู้ปกครองและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา น้อยมาก ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งเป็นเพียงคณะกรรมการที่ปรึกษา มีส่วนร่วม ในการบริจาคและหาทรัพยากรสนับสนุนโรงเรียนทำการประชาสัมพันธ์ และร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่วนคณะกรรมการศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีมาตั้งแต่เริ่มประกาศใช้พระราชบัญญัติ ประถมศึกษา พ.ศ.2464 และในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในระยะต่อมาก็ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการ

สถานศึกษาด้วย แต่กลับพบว่าบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวไม่ปรากฏผลในทางปฏิบัติมากนัก เนื่องจากเป็นเพียงคณะกรรมการที่ปรึกษา ส่วนอำนาจการตัดสินใจยังอยู่ที่ผู้บริหารสถานศึกษา และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการปรับโครงสร้างการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาจาก ส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในการดำเนินการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา อาจทำให้เกิดผลกระทบทาง ด้านการเมือง การปกครอง การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติการจัดโครงสร้างองค์การ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การ งบประมาณ การต่อต้านของผู้เสียอำนาจ ความพร้อมของหน่วยงานและ บุคลากรในส่วนกลางระดับกระทรวง ความพร้อมของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา การเชื่อมโยง ระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาระงานของครูและผู้บริหารการตรวจสอบเวลาการจัดการเรียนการสอนและผลการเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษาที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

กิ่งเดือน เรียนรู้ และวิวัฒน์ ตูจ่างงค์ (2565) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต อำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการศึกษาไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาของผู้ปกครองที่ไม่มีเวลา ในการดูแลเด็กและสร้างความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาสังคมอีกด้านหนึ่ง อันจะเป็น การส่งเสริมทำระบบการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้เด็กหรือเยาวชน ซึ่งเป็น อนาคตของชาติมีพัฒนาการที่พร้อมต่อการเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ และเป็นแนวทางในการเพิ่ม ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สูงขึ้นและมีคุณภาพ

ธัญย์ สุภาแสน (2563) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา หมายถึงการที่ผู้ปกครองเข้า มามีส่วนร่วมจัดกิจกรรม หรือร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ กับโรงเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ของนักเรียนและภารกิจของโรงเรียนดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลและร่วมชื่นชมความสำเร็จร่วมกัน

นุรไลลา หลังปูเต๊ะ (2565) การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักในการบริหารสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษา กำหนดคุณภาพของสถานศึกษา กำหนดจัดสรรทรัพยากรเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถของผู้บริหารที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

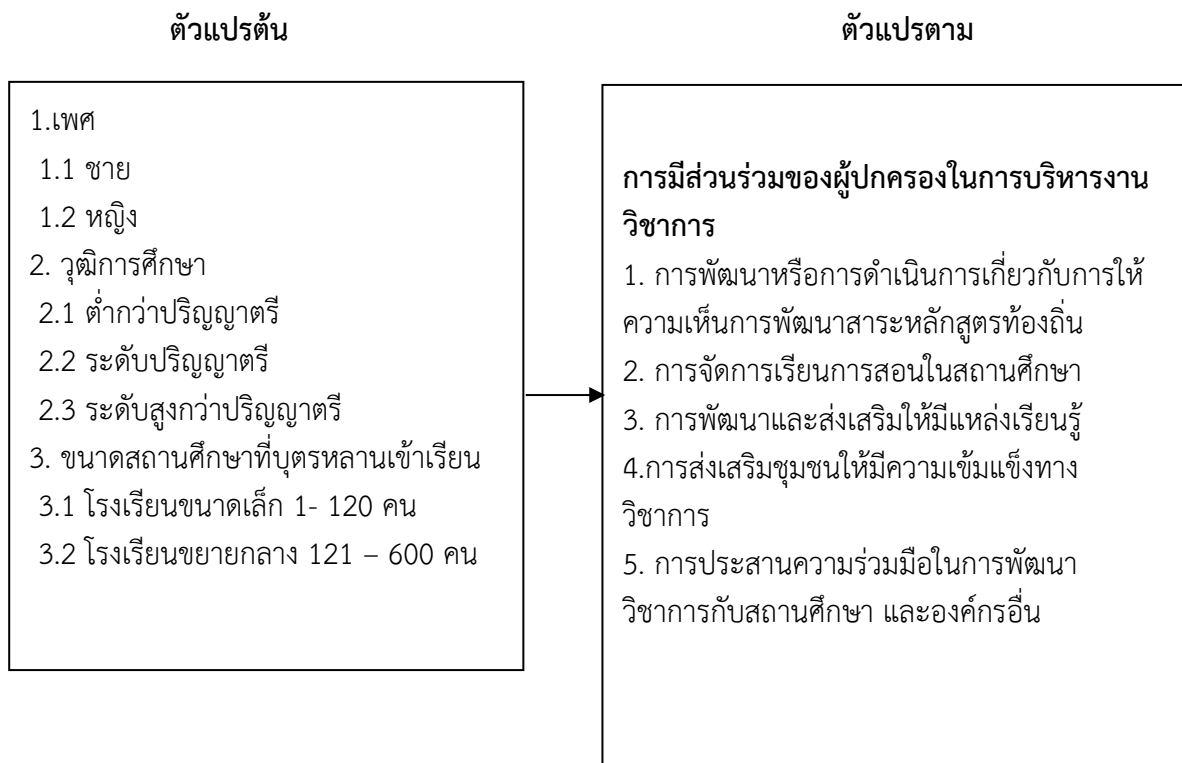
ยุทธศักดิ์ หัสติน (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และวุฒิการศึกษา 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นผู้ปกครองนักเรียน 340 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และวุฒิการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมจำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกัน จำแนกตามอายุไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพโดยรวมแตกต่างกัน และจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มานิตา สุทธิหา (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านใน 3 อันดับแรกคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการกับขนาดโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในขนาดสถานศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเพศ และวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยผู้วิจัยได้พิจารณาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เลือกรวม 5 ด้าน คือ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัด

การศึกษาสำหรับ เพศ วุฒิการศึกษา ขนาดสถานศึกษาที่บุตรหลานเข้าเรียน จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ผู้วิจัย ได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ปกครองศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษา ทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวนทั้งหมด 362 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05

2. เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำแนกตามเพศ และขนาดสถานศึกษาที่บุตรหลานเข้าเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ประกอบด้วยคำถาม 5 ด้าน จำนวน 33 ข้อ คือ 1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนา

และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับ ผู้ปกครองศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และนำมาตรวจสอบคุณภาพโดยคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานกับ ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามระหว่างวันที่ 1 กันยายน ถึง 27 ตุลาคม 2566 แจกแบบสอบถามแบบ Google form เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 362 ชุด และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 362 ชุด (ร้อยละ 100)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 มีวุฒิการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 59.4 รองลงมาคือ ปริญญาตรี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9 และน้อยที่สุดคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ขนาดสถานศึกษาบุตรหลานของผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนขนาดกลางมากที่สุด จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 77.9 รองลงมาโรงเรียนขนาดเล็กคือ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดย ในภาพรวม (\bar{X} = 3.87, S.D = 0.48) หากพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน จำนวน 5 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย

จากมากไปน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ($\bar{X} = 3.98, S.D = 0.45$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.86, S.D = 0.54$) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86, S.D = 0.47$) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.83, S.D = 0.48$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองน้อยที่สุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น ($\bar{X} = 3.83, S.D = 0.50$)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่าในภาพรวม แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศต่างกันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้แหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิมัธยมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้แหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น ไม่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาภาพรวม ไม่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ขนาดสถานศึกษาที่บุตรหลานเข้าเรียนของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้แหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริม

ชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายการศึกษาวิจัย

จากผลการศึกษา การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา และขนาดสถานศึกษาที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการ เมื่อจำแนกตามสภาพผู้ตอบแบบสอบถามมีความแตกต่าง ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปกครองทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างก็เป็นคนในชุมชนที่แตกต่างกัน มีภูมิหลังทางสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน และได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ยุทธศักดิ์ หัสติน, 2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พบว่าการมีส่วนร่วมจำแนกตามเพศโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีการแหล่งเรียนรู้ และด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (พิมพ์พรรณ ประสานพันธ์, 2557) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนผสมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับวิจัยของ (กันรญาณี ศรีสุรภักษ์, 2559) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพลุดาหลวงวิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่าวุฒิการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดกลาง ในภาพรวมไม่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ (ณภิญรัตน์ ทัพขวา และณอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข, 2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน จำแนกตามขนาดสถานศึกษามีขนาดที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่มีขนาดที่แตกต่างกันพบว่า คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีการร่วมในการออกแบบกิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งของท้องถิ่น

2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรตรงตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการ และการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล

3. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีการแหล่งเรียนรู้ พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการจัดทำเอกสารหรือใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ให้กับสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาใน

ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาเผยแพร่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาสู่สังคมออนไลน์ และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการใช้แหล่งเรียนรู้และประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาบนสื่อสังคมทั้งเอกสารและออนไลน์

4. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดทำผลการประเมินผลการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนในรูปแบบเอกสาร และรูปแบบแพลตฟอร์มต่าง ๆ เพื่อความสะดวกของผู้ปกครองให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

5. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่นพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนเป็นวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้ปกครองในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ควรสนับสนุนวิทยากรภายในและภายนอก เพื่อให้ความรู้แก่บุตรหลานของท่านในแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานวิชาการเพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กันทรญาติ ศรีสุรภักษ์. (2559). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพลูตาหลวงวิทยา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- กิ่งเดือน เรียงรู้ และวิวัฒน์ ตู้อัจฉริยะ. (มกราคม-มิถุนายน 2565). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต อำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. *Education Journal of Nakhonratchasima College*, 1(1), หน้า 33.
- ณภิญรัตน์ ทัพทวา และณอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (เมษายน-มิถุนายน 2558). การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 38(2), หน้า 23.

- ธัญย์ สุภาแสน. (2563). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเด็กปฐมวัย* โรงเรียนอนุบาล เอกชน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- นุรไลลา หลังปุเต๊ะ, (2565). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (19 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่มที่ 116 ตอนที่ 74ก. หน้า 3.
- พิมพรรณ ประสานพันธ์. (2557). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6*. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- มานิตา สุทธิหา. (2556). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- ยุทธศักดิ์ หัสดี. (2560). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2556). *เอการประกอบกรอบมัลมมนาเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management :SBM)*. เข้าถึงได้จาก: http://www.krupai.net/sbm_somsak.htm, 30 ม.ค. 2564.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper & Row.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. 2nd ed. New York: New York: Harper & Row

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
The Role of Administrators in Promoting Student Morality

under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Region 1

รัตติมา พรหมสถิตย์¹ และวิรัตน์ มณีพฤษ์²

Rattima Promsatit¹ and Wirrat Maneephruk²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(นวัตกรรมการบริหารการศึกษา)¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: rattima.promsatit@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ทำงาน และตามขนาดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากข้าราชการครูสถานภาพผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 317 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ แบ่งชั้นตามรายอำเภอ โดยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ และทำการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ ค่า t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.43, S.D.=0.53) (2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: บทบาท บทบาทของผู้บริหาร การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

Abstract

This research had the following objectives: (1) to analyze the level of opinions of government teachers on the role of administrators in promoting morality and ethics of students under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1, and (2) to compare the level of opinions of government teachers on the role of administrators in promoting morality and ethics of students that classified by gender, work experience, and according to the size of educational institutions under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 1. The research was conducted by collecting data from the status of 317 educational institution administrators and teachers under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 1 in academic year 2023. The researcher used a simple random sampling method using stratified random sampling which is stratified by district and calculated the number of samples in each district. The tool that used in the research was a questionnaire. Statistics that used in data analysis were percentage, mean, and standard deviation. Statistics that used in hypothesis testing were t-test values and analysis of variance (One-Way ANOVA). The results of the research included (1) the level of opinions of government teachers on the role of administrators in promoting morality and ethics of students under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 1, the overall level was at a high level (\bar{X} =4.43, S.D.=0.53), and (2) results of comparing the opinions of government teachers on the role of administrators in promoting morality and ethics of students under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office Area 1 that classified by gender, work experience. It was found that there was no difference at the statistical significance level of .05 and classified according to the size of the educational institution. Overall, the differences were statistically significant at the .05 level.

Keywords: Role, administrators' role, promoting morality and ethics of students

บทนำ

การพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและควรกระทำอย่างยิ่งเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง การที่จะพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมต้องกระทำทั้งด้าน วัตถุและด้านจิตใจไปพร้อมๆกันจึงจะเกิดผลดีเพราะคุณธรรมเป็นรากฐานแห่งความเจริญรุ่งเรือง มั่นคง สงบสุขของบุคคลและประเทศชาติการจัดการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบในการช่วยพัฒนาและ ส่งเสริมคุณธรรมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน การศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่ เสริมสร้างชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น

โดยกลมกลืนกับธรรมชาติส่วนหนึ่งของความรู้ความเข้าใจที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาและเสริมสร้างสังคมดีขึ้นก็คือ ความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม ดังนั้นการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาควบคู่ กันไปด้วย เพราะถ้าผู้เรียนมีความรู้สูงแต่ขาดความเจริญทางด้านจิตใจก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้น แต่เมื่อ พิจารณาการดำเนินการจัดการศึกษาเรื่องคุณธรรมของโรงเรียนพบว่ามีการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนมีการพัฒนาคุณธรรมให้กับผู้เรียน เช่น ส่งเสริมศีลธรรมและประกวดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนด้านพระพุทธศาสนา มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นยังไม่พบว่ามีการสอนสอดแทรกที่ชัดเจน และยังพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมแข่งกระด้าง มีกิริยามารยาทไม่นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ได้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์นักเรียนนำวัฒนธรรมต่างชาติซึ่งไม่เหมาะสมกับสังคมไทยมาใช้จากการ วิเคราะห์สาเหตุ เบื้องต้นเกิดจากการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษาในโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เท่าเทียมกัน อันอาจเกิดได้จาก บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรมผู้เรียนว่ามีบทบาทสำคัญเพียงใด (บุญพริษฐ์ เหลืองอุ่มพล, 2558)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืน ผู้บริหาร สถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงสำคัญยิ่งในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพราะผู้บริหารจะต้องเป็นทั้งผู้นำและเป็น ผู้สร้างขวัญกำลังใจให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์นั้นจะต้อง พัฒนาทั้งด้านความรู้คุณธรรม ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะนิสัยด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่ต้องการใน โลกยุคดิจิทัล และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาบทบาท ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลของการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ในการบริหาร การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการองค์กร การพัฒนา บุคลากรและการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ตลอดจนการจัดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียน และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ทำงาน และตามขนาดสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของบทบาท

คำว่า บทบาท ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครูหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การแสดงพฤติกรรมตามบทบาทหรือตำแหน่งหน้าที่ บทบาทจึงถือเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานต่าง ๆ มีนักวิชาการได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

ปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้สรุป บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมตามตำแหน่งหรือสถานภาพซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมหรือตามลักษณะของการรับรู้ บทบาทเป็นผลรวมของการแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่

วนิดา กันทะ (2565) ได้สรุป บทบาท หมายถึง การแสดงออกหรือพฤติกรรมที่บุคคลประพฤติปฏิบัติตามสิทธิ อำนาจ หน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งการแสดงออกของบทบาทนั้นจะขึ้นอยู่กับตำแหน่งทางสังคม โดยที่สังคมจะกำหนดหรือคาดหวังบทบาทของบุคคลในแต่ละสถานภาพหรือตำแหน่งไว้เพื่อยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่ต้องประพฤติปฏิบัติไปตามความเหมาะสม เป็นไปตามความคาดหวังขององค์กรหรือสังคม สำหรับบุคคลที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ บุคคลจึงควรปฏิบัติและแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานหรืออำนาจหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายให้เหมาะสม ถ้าตำแหน่งหรือสถานภาพเปลี่ยนไปบทบาทที่มีอยู่ก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

บรรจง ลาวะลี (2560) ผู้บริหารในยุคไร้พรหมแดน จะต้องมีความรู้เชิงทฤษฎีความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงโลกยุคใหม่ 4 ด้าน ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารในยุคไร้พรหมแดน ประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาการ นักประกอบการ นักริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการความสามารถด้านเทคโนโลยีนักสร้างพลังและแรงบันดาลใจเชิงบวก ตัวแบบที่ดีและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้จากนั้นแล้วสิ่งสำคัญของผู้บริหารในยุคไร้พรหมแดน คือ

- 1) ผู้บริหารต้องทำความรู้จักกับการเปลี่ยนแปลง 2) ผู้บริหารต้องสร้างการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้บริหารต้องเป็นตัวแทนความเปลี่ยนแปลง 4) ปฏิรูปเป็นนักคิด นักพัฒนา ต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก 5) ประชาธิปไตย 6) ประสาน 7) ประนีประนอม 8) ประชาสัมพันธ์ และ 9) ประชาสงเคราะห์

2. ทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ดังนี้การคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีมเทคโนโลยีและดิจิทัล การตัดสินใจผลสัมฤทธิ์และมนุษยสัมพันธ์

3. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ ประกอบด้วย บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัยบทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการทบทวนนโยบายบทบาทในการบริหารหลักสูตรและการสอน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน บทบาทในการสร้างบรรยากาศ

และวัฒนธรรมการเรียนรู้บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร บทบาทในการประชาสัมพันธ์บทบาทในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน และบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

4. คุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการซึ่งเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหารการนำหลักธรรมมาปฏิบัติจนเป็นอุปนิสัยติดตัว ประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมสำหรับตนเองคุณธรรมจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่การบริหารและคุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคม ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา โดยใช้หลักเกณฑ์และหลักวิชาการมาประยุกต์ ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์รวมถึงวิธีการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา เพื่อให้ผลการดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายและสอดคล้องกับนโยบายของประเทศ เป็นผู้นำการคิดและตัดสินใจโดยให้ผู้รับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ เป็นผู้ลงมือกระทำ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการวางแผนการจัดการศึกษาการควบคุมการดำเนินงานการบริหารงาน การระดมทรัพยากรอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมความสัมพันธ์กับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งชุมชน ผู้ปกครอง โดยใช้ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ เงินวัสดุอุปกรณ์ และเวลาดำเนินการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน

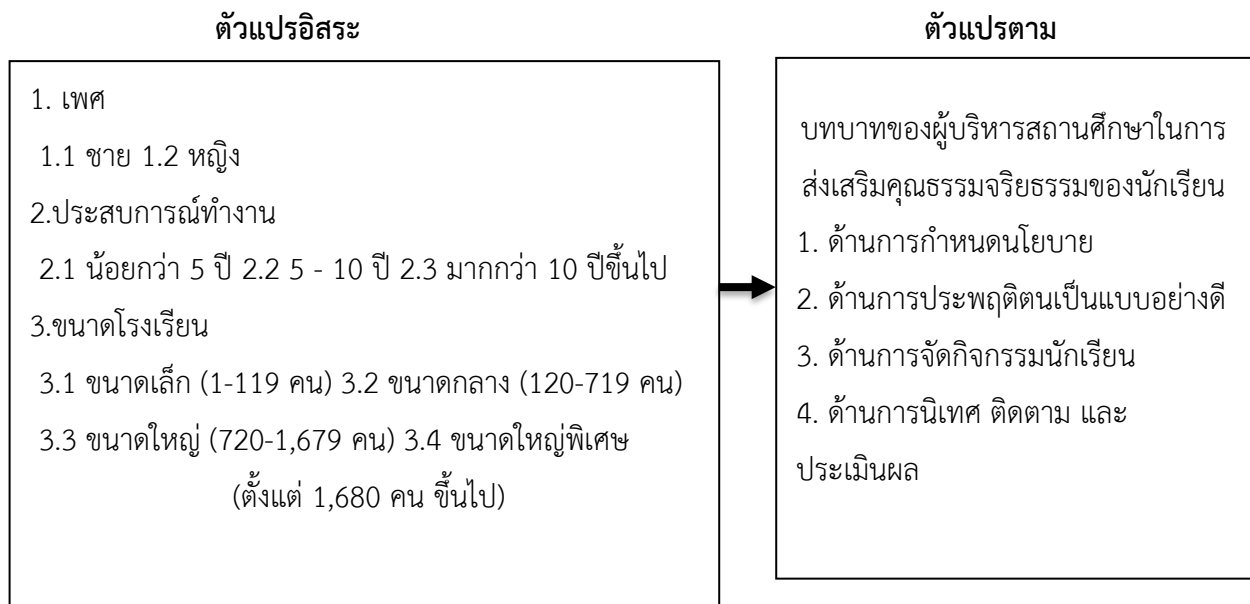
จริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญยิ่งในปัจจุบัน แต่ก็ต้องตามควบคุมมาด้วยกันคุณธรรม จึงรวมเป็น “คุณธรรมจริยธรรม” สำหรับมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสภาพแวดล้อม ตลอดจนการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกทำให้เกิดภาวะการแข่งขันขั้นขึ้นก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน ดังนั้น การพัฒนาคนในภาวะที่สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีแต่การแข่งขันกันจึงจำเป็นต้องเน้นให้คนมีคุณธรรมและจริยธรรมให้ควบคู่ไปกับการศึกษาในส่วนอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นการดำเนินกับสังคมในยุคปัจจุบันไม่เช่นนั้นผู้คนก็จะคล้อยตามไปกับกระแสสังคมอุตสาหกรรมและระบบทุนนิยมจนลืมนคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามของคนเราไป ในการแก้ปัญหาให้พลเมืองมีคุณธรรมจริยธรรมและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศนั้น คือ การให้การศึกษแก่พลเมืองนั่นเอง เพราะการให้การศึกษานอกจากจะฝึกฝนทักษะแล้วยังเป็นการสอนคุณธรรมจริยธรรมด้วย กล่าวคือ กระบวนการในการจัดการศึกษาจะครอบคลุมถึงการเลือกค่านิยมและการปลูกฝังค่านิยมที่ต้องการในสังคมด้วย นอกจากนี้เป้าหมายของการจัดการศึกษามุ่งให้คนมีทั้งความรู้และความดี เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป รัฐบาลได้เห็นความสำคัญในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จึงได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรการศึกษาทุกฉบับ (พระธีรดา สมจิตโต, 2565, น. 36-37)

การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ก็จะเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญและกำลังใจ รู้สึกว่าตนเองมีความมั่นคง ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานในองค์กรสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไป จึงควรให้มีการปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดกับบุคคลทุก ๆ คน ผู้บริหารในสถานศึกษาที่ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพควรต้อง

ศึกษาข้อคิด คติธรรมและหลักคำสอนทางศาสนา เพื่อทำความเข้าใจกับหลักธรรมนั้น ๆ เป็นเบื้องต้นแล้วนำไปคิดวิเคราะห์พิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมกับภารกิจของผู้บริหาร (สุเมธ งามกนก, 2564)

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยศึกษาแนวคิดจากงานวิจัยของยุพิน คະเนวัน (2562) บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารทั่วไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การติดตามและประเมินผล และงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุพิน คະเนวัน (2562) ได้ศึกษาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า 1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารทั่วไปและการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2. การเปรียบเทียบ

ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายได้แตกต่างกัน วุฒิการศึกษาปริญญาตรี โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการติดตาม และการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านอยู่ในระดับมาก 3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนโรงเรียนอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 118 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 132 คน ครู จำนวน 1,333 คน รวมทั้งสิ้น 1,465 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเคร์จซีและมอร์แกน Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งชั้นตามรายอำเภอ โดยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ ใช้สัดส่วนของจำนวนประชากรกับจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามขนาดของสถานศึกษา และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็น ข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 68 คน ขนาดกลางจำนวน 203 คน ขนาดใหญ่ จำนวน 31 คน และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 317 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเรื่องบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่า t-test แบบ Independent Samples เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม และค่า F-test (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าเฉลี่ยของประชากร มากกว่ากลุ่ม 2 กลุ่ม คำนวณได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการกำหนดนโยบาย ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตาม เพศ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ ค่าสถิติ t-test พบว่า เพศต่างกันมีความคิดเห็น ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ ค่าสถิติ t-test พบว่าประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันความคิดเห็นด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ไม่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ตามความเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ สถิติค่า F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า ขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต1 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ระดับความคิดเห็น ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดนโยบาย 2) ด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 3) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และ 4) ด้านการ

นิเทศ ติดตาม และประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.43$, $S.D.=0.53$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจือจิตร์ บุญมานอก (2564) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลวิจัยที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการศึกษาของรัฐบาลจะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคม โดยนโยบายการศึกษาของรัฐบาล จะดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งส่งเสริมให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในโรงเรียน ในการขับเคลื่อนนโยบายในด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจึงไม่เพียงเป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้นำการประพฤติปฏิบัติทาง จริยธรรมที่สำคัญยิ่งคือ “การสร้างโรงเรียนให้เป็นสถาบันแห่ง คุณธรรม จริยธรรม (ethical institution)” อีกด้วย ประกอบกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมีความสำคัญและจำเป็นที่ต้อง นำมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพและมีมาตรฐานตรงตามที่หลักสูตรกำหนดรวมทั้งมีคุณลักษณะเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดย จำแนกตาม เพศ พบว่า เพศต่างกันบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีนโยบายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่องสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง อีกทั้งการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีการส่งเสริมในระดับของโรงเรียนซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในวัยเด็ก จึงง่ายต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลให้ความคิดเห็นของข้าราชการครูไม่แตกต่างกัน ในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน พบว่า ประสบการณ์ทำงานต่างกัน บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนที่สอดคล้องกัน เนื่องจากนโยบายของกระทรวงและเขตพื้นที่ได้กำหนดได้ โดยผู้บริหารนำมากำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน โดยผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ให้การส่งเสริมเป็นอย่างดี ทั้งด้านการกำหนดนโยบายด้านการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และด้านด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ทำให้ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของไชยพร เรืองแท้ (2556) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทในการส่งเสริม

คุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารและครูในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อ บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ตามความเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ต่างให้ความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารีมีวินัยรักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 2561, น. 8) และกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่เน้นผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลที่มีจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรมและจริยธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2566) สอดคล้องกับงานวิจัยของเจือจิต บุญมานอก (2564) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 6 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากแต่มีบางประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นผู้วิจัยจึงนำมาเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษานควรมีบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน ให้มากยิ่งขึ้นเนื่องจากผลการวิจัยโดยภาพรวมรายด้าน อยู่ในลำดับมาก ควรมีการปรับปรุงและ

แก้ไขให้อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อเป็นมาตรฐานในการบริหารต่อไป เพราะจะได้ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรม และจริยธรรมที่ดี

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ โครงการ กิจกรรมให้ ชัดเจน และเน้น ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา ในด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล โดยจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ในการส่งเสริมและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ นักเรียนโดยอาศัยการประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่นักเรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผลการวิจัย อยู่ในลำดับสุดท้าย ควรมีการปรับปรุง และแก้ไขให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต1 หรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกับ

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต1

3. ควรศึกษาปัญหาของการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการ แก้ปัญหาเรื่องจริยธรรมของนักเรียนให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด

บรรณานุกรม

เจือจิตร บุษมานอก. (2564). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. การค้นคว้าอิสระปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.

ไชยพร เรื่องแห้ว. (2556). *บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

บรรจง ลาวะลี. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560). *บทบาทผู้บริหารในยุคไร้พรมแดน*. *วารสารมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 6(2), หน้า 214.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญพรวิษฐ์ เหลืองอุ่มพล. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนา คุณธรรมผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.

- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.*
- พระธีรดา สมจิตโต. (2565). *แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.*
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (8 ตุลาคม 2561). *ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 8.*
- ยุพิน คะเนวัน. (2562). *บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.*
- วนิดา กันทะ. (2565). *บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดน่าน. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ 2566 -2570. เข้าถึงได้จาก: https://www.pck1.go.th/data_18071.*
- สุเมธ งามกนก. (มกราคม-เมษายน 2564). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 3(1), หน้า 69- 77.*

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล
การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี
The Relationship between the Participative Management of Administrators and
the Effectiveness of Academic Affairs Administration in Schools
under Secondary Educational Service Area Office Phetchaburi

รังสิมา ศรีไบบ้าน¹ และวิรัตน์ มณีพฤกษ์²

Rangsima Srinaiban¹ and Wirat Maneephruok²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Rangsima23@gmail.com¹, W.maneephruok@hotmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 288 คน โดยวิธีกำหนดขนาดของทาร์ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .959 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this study were: (1) to analyze the level of the participative administration of administrators of schools (2) to analyze the level of the effectiveness of academic affairs administration in schools under the Secondary Educational Service Area Office Phetchaburi (3) to analyze the relationship between participative management of school administrators and the effectiveness of academic affairs administration in schools. This research is based on quantitative research. The data was gathered from 288 people was by the Taroyamane method. The research tools were questionnaires and statistics used to analyze the data. These include frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Pearson correlation coefficient. The results showed that (1) The level of participative administration of schools under Secondary Educational Service Area Office Phetchaburi overall was at a high level. (2) The level of academic Affairs Administration School effectiveness under the Secondary Educational Service Area Offices, overall was at the highest level. (3) All variables of the Relationship between the Participative Management of Administrators and the Effectiveness of Academic Affairs Administration in Schools under Secondary Educational Service Area Office Phetchaburi as a whole and by aspects were positive at .01 level of significance.

Keywords: The participative management, the effectiveness of academic affairs administration in schools, school administrator

บทนำ

ผลการพัฒนาการศึกษาไทยที่ผ่านมา จากการวิเคราะห์ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับผลการพัฒนาการศึกษาไทยที่ผ่านมา ในประเด็นบริบทของการจัดการศึกษา โอกาสทางการศึกษา คุณภาพของการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ควรต้องมีการทบทวนการบริหารจัดการทรัพยากรที่อยู่ในระบบการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ และใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด คุณภาพการศึกษาทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะของผู้เรียน ยังไม่น่าพอใจ และทักษะของกำลังแรงงานยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ ควรต้องมีการวิเคราะห์ทบทวนเป้าหมายและสาขาการผลิตและคุณภาพของกระบวนการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรและการเงินเพื่อการศึกษาของรัฐ การใช้จ่ายในบางกิจกรรมไม่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียน และ สมรรถนะด้านการศึกษาของประเทศไทยในเวทีสากล ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ซึ่งสาเหตุสำคัญของการขาดประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา คือ การรวมศูนย์อำนาจในส่วนกลางมาก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาศึกษา อันจะส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กันทางบวก

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี และในการวิจัยครั้งนี้ได้ได้สังเคราะห์ตัวแปรต้นจากแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัย (สุภัทธา อินทรศักดิ์, 2561; พิณสุดา สิริธรงค์ศรี, 2558; เสาวนีย์ เตือนเด่น และคณะ, 2558; รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย, 2557; Swanaburg, 1996; Shadid, 1982; Sashkin, 1982; Cohen & Uphoff, 1980) จากแนวคิดต่าง ๆ สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชน ครอบครัวโดยเป็นคณะทำงานการดำเนินงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามภารกิจที่กำหนดร่วมกัน ส่งผลให้โครงการที่ได้ดำเนินการประสบความสำเร็จรวมถึงการมีส่วนร่วมทั้งแบบชั่วคราวและแบบถาวร ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการผลประโยชน์ .

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผลสำเร็จที่ได้จากการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้สามารถที่จะปรับตัว ยอมรับการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สังคม และยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อาศัยหลักการบริหารหลักแห่งประสิทธิภาพ หลักแห่งประสิทธิผล หลักธรรมาภิบาล ซึ่งสามารถวัดได้จากความสำเร็จของการทำงาน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการ

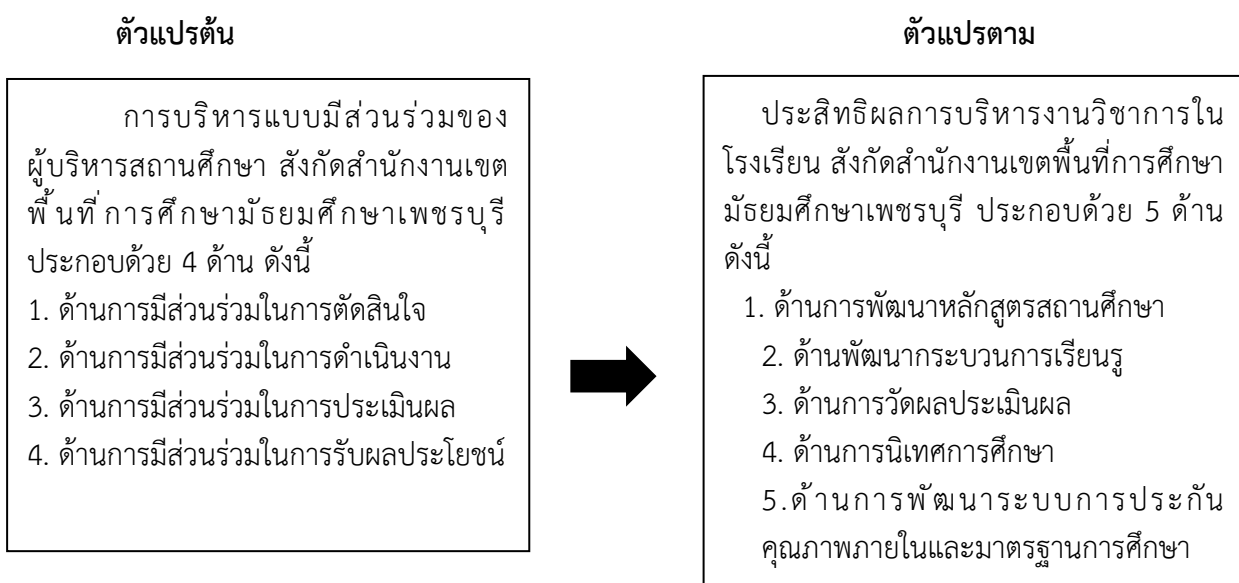
พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในองค์กร เพื่อยกระดับการบริหารจัดการและคุณภาพการศึกษา โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ในการขับเคลื่อน และพัฒนาการศึกษาขององค์กรโดยเปิดโอกาส ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรทั้ง ภายในและภายนอก ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่ การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อน ให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาขององค์กร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพชรบุรี, 2566)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารควรเปิด โอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อร่วมกัน แก้ปัญหา ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพัน พร้อมทั้งจะรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้ได้ประสิทธิผลตามที่ได้กำหนดไว้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ตัวแปรที่ต้องการศึกษา ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,026 คน โรงเรียนทั้งหมด 22 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 288 คน หลังจากนั้น ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากสถานศึกษาทั้ง 4 ขนาดตามสัดส่วนของประชากรให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลประเมินผล 4) ด้านการนิเทศการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ร่างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหาที่จะศึกษาเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำไปหาดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พร้อมนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับค่า IOC ที่ได้จากการคำนวณในแบบประเมินความสอดคล้องในครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 ได้ข้อคำถามจำนวน 52 ข้อ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 16 ข้อ และข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี จำนวน 36 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1974) ได้ค่าเท่ากับ 0.959

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน 288 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจง ความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์ สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และ ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงาน วิชาการในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยอาจมีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ได้เปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม การมีส่วนร่วมของภาครัฐ นักเรียน ชุมชน ครอบครัวโดยเป็นคณะกรรมการดำเนินงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามภารกิจที่กำหนดร่วมกัน ส่งผลให้โครงการที่ได้ดำเนินการประสบความสำเร็จรวมถึงการมีส่วนร่วมทั้งแบบชั่วคราวและแบบถาวร ซึ่งรัตนฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย (2557) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารงานที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการบริหาร ร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ร่วมรับผิดชอบและร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล (Evaluation) ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน โดยความร่วมมือและช่วยเหลือกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร อีกทั้งจอมพงศ์ มงคลวนิช (2556) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การทำงานแบบมีส่วนร่วม นั้น ไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับสถานศึกษา ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินดีปฏิบัติตาม และรวมถึงตกลงยอมรับได้อย่างสมัครใจและเต็มใจ กระบวนการมีส่วนร่วมดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้หลากหลาย

จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม และได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหาร

แบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ผลการวิจัย พบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยอาจมีสาเหตุมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู ร่วมกันกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ทิศทาง แนวปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลให้ดีขึ้น พร้อมกันก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและก่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สำหรับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการย่อมเป็นผลสำเร็จที่ได้จากการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้สามารถที่จะปรับตัว ยอมรับการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สังคม และยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อาศัยหลักการบริหารหลักแห่งประสิทธิภาพ หลักแห่งประสิทธิผล หลักธรรมาภิบาล ซึ่งสามารถวัดได้จากความสำเร็จของการทำงาน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งจรรยา เก้าเอี้ยน (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารเพราะการบริหารเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการทำกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การเรียนการสอนให้ดีขึ้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การพัฒนาการเรียนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน หากมองการบริหารงานวิชาการ ในด้านงานของสถานศึกษา งานบริหารวิชาการ ได้แก่ งานควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือการจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอนการปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลประเมินผล การประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี มีความรู้ความเข้าใจ และได้ตระหนักถึงความสำคัญของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3. ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเพชรบุรี ทุกตัวแปรมี

ความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยอาจมีสาเหตุมาจากผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครู หรือผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพัน พร้อมทั้งจะรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้ได้ประสิทธิผลตามที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเทพ เหมรานนท์ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 พบว่า ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าคงที่ของการพยากรณ์ เท่ากับ 1.59 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ 0.74 และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ของระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 ได้ คือ $\hat{Y} = 1.59 + 0.74$ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาฯ ทุกด้านเป็นความสัมพันธ์ทางด้านบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของของสุนทรี แสงอุไร (2559) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ได้ร้อยละ 57.60 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา เพ็ชรนอก (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการบริหารแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จึงสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเห็นได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีคุณภาพที่ดี ย่อมจะทำให้ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนดีขึ้นไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อมีกิจกรรมใด ๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นความสำคัญในการให้ครูได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งเสริมให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรมของสถานศึกษา ติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมนั้น ๆ รวมทั้งเป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ภายหลังจากการดำเนินงานเรียบร้อยแล้ว และสถานศึกษาควรมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ผลการประเมินโครงการ กิจกรรม ให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับรู้ เพื่อนำไปพัฒนากระบวนการดำเนินงานในอนาคต

2. ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้มีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงาน ด้านการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง เหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน และหลักสูตรแกนกลาง ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ ได้นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน นิเทศติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์เป้าหมาย พันธกิจ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และมีการสรุป รายงานผลการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ตรงต่อความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น

3. ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลไปเป็นสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ พัฒนา ปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาของตนเอง จะส่งผลต่อประสิทธิผลการทำงานที่ดีของครู ส่งผลให้การบริหารในโรงเรียนพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

2. ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลด้านอื่น ๆ

3. คว้าศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม
4. คว้าศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กัญญา เพ็ชรนอก. (2556). *การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- จรรณี แก้วเอี่ยม. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี.พรินท์.
- ชัยอนันท์ แก้วเงิน. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรเทพ เหมรานนท์. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- พิณสุดา สิริธรงค์ศรี. (2558). *แก่นการจัดการศึกษา ชุดโครงการการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : การศึกษาเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: DPU Coolprint มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รัตนฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย. (2557). *ทักษะทางวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี.(2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 -2570) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี*. เข้าถึงได้จาก : <https://spmphet.go.th/>, 10 กันยายน 2566.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี.(2566). *แผนอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ประจำปี 2566*. เข้าถึงได้จาก : <https://spmphet.go.th/>, 3 สิงหาคม 2566.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี.(2566). รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2565. เข้าถึงได้จาก : <https://spmphet.go.th/>, 22 กรกฎาคม 2566.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พรินทิวานกราฟฟิค.
- สุนทรี แสงอุไร. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- สุภัททา อินทรศักดิ์. (2561). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- เสาวนีย์ เตือนเด่น และคณะ. (2558). *การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อมรภัค ปิ่นกำลัง.(2562). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษาสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- Cohen & Uphoff. (1980). *Effective Behavior in Organizations*. New York : Richard D. Irwin Inc.
- Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York: Harper and Row.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.
- SaShkin, M. (1982). Participative management is an ethical imperative. *Organization Dynamics*, 12(4), pp. 5 – 22.
- Shadid, W, wil P. and others. (1982). *Access and Participation A Theoretical Approach in Participation of the Poor in Development*. New York McGraw-hill.
- Swanaburg, R. C. (1996). *Management and leadership for nurse managers*. 2nd ed. Boston: Jones and Bartlett.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.

การนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

The Use of Local Wisdom Learning Resources for Teaching Management in School
under the Office of Chumphon Primary Educational Service Area 1

สุพิชญา เรืองกำเนิด¹ และวิรัตน์ มณีพฤษ²

Suphitchaya Reungkamnured¹ and Wirat Maneephruk²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์^{1,2}

E-mail: reungkamnured@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 328 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวางแผน รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล และด้านการติดตามผล (2) ด้านการเปรียบเทียบเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การนำแหล่งเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารการจัดการเรียนการสอน

Abstract

This research were two objectives: (1) to analysis the level of use of local wisdom learning resources for teaching management in school under the office of Chumphon Primary Educational Service Area 1. (2) to compare the opinions on the use of local wisdom learning resources for teaching management in school under the office of Chumphon Primary Educational Service Area 1, classified by gender, age, educational level, work experience, size of school, and location of school. This research was quantitative research methods. The sample group consisted of 328 people, including directors, deputy directors, teachers, and educational personnel in school under the office of Chumphon Primary Educational Service Area 1. The research instrument was a questionnaire. Statistics used in data analysis included frequencies, percentages, means, standard deviations, t-test, and One-way ANOVA. The results found that (1) the level of use of local wisdom learning resources for teaching management in school under the office of Chumphon Primary Educational Service Area 1, the overall level was at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was planning, followed by the implementation, evaluation, and monitoring (2) the comparing of opinions on the use of local wisdom learning resources for teaching management in school under the office of Chumphon Primary Educational Service Area 1, it was found that gender, age, educational level, work experience, size of school, and location of school were different, overall there are different opinions statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Use of learning resources, Local wisdom learning resources, Teaching management

บทนำ

การบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการจัดการของสถานศึกษาในด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน การเขียน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการจัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะ ฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจดจำองค์ความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างยาวนาน ถาวร (เกษมพร ทองเอื้อ, 2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นในเรื่อง

กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนมีการเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น โดยการจัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ดังนั้นสถานศึกษาแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ทั้งในสถานศึกษา และในชุมชนบริเวณรอบสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ถือเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น มีสถานที่เรียนรู้มากมายที่เกี่ยวกับภูมิปัญญา เอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อันควรค่าแก่การเรียนรู้และอนุรักษ์ โดยบริเวณรอบสถานศึกษาจะมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียน การสอน เช่น สวน ไร่ นา วัด สถานีนามัย ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษา แต่อย่างไรก็ตามจากการสำรวจที่ผ่านมาพบว่า การนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นบริเวณรอบสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 มีปัญหาในด้านการบริหารจัดการให้มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลายและเพียงพอ บุคลากรขาดทักษะและความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายแห่งยังไม่เป็นที่รู้จัก มีการเสื่อมโทรม เนื่องจากไม่ได้รับการดูแล รักษา หรือพัฒนาให้พร้อมต่อการใช้งาน และไม่มีการประสานงานในการจัดแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน (ดวงพร ปวงมาลา, 2557)

นอกจากนี้สถานศึกษาแต่ละแห่ง ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ยังมีบทบาทสำคัญในการผลิตกำลังคนสู่สังคมและประเทศ โดยใช้การเรียนการสอนเป็นเครื่องมือและกลไกในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความใฝ่ดี มีคุณธรรม มีความเป็นไทย ภูมิใจในถิ่นฐาน พัฒนาทักษะการดำรงชีวิตในสังคม โดยจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่อิงตามท้องถิ่น ใช้เชื่อมประสานกับการศึกษา การบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาร่วมกันโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในบริเวณรอบสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามพบว่า สถานศึกษามีปัญหาด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณภาพ คือผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลายเท่าที่ควร ดังนั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีและให้เกิดความคุ้มค่าอย่างยั่งยืน เพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างรู้เท่าทัน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมในโลกดิจิทัลในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษา

กมลพร ภูมิพล (2564) ได้ให้ความหมายของการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ว่า การดำเนินงานภายใต้แผนงานตามขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การจัดระบบและกำหนด ยุทธศาสตร์ การใช้บริการทุกรูปแบบ รวมทั้งการนิเทศกำกับติดตามประเมินผล โดยวิธีการดำเนินงานตาม วงจรคุณภาพเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน

สมานชัย กิจวิจารณ์ (2563) การบริหารว่าเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกัน ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ และใช้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

พิมพ์พร จารุจิตร (2559) กล่าวว่า ผู้บริหารของสถานศึกษาควรที่จะใช้หลักการบริหารและการสร้าง ปฏิสัมพันธ์อันดีกับปราชญ์ผู้รู้ในชุมชน เพื่อพัฒนาผู้นำการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนให้แก่ครูผู้สอน เพื่อสอน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชุมชน ทำให้ลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และลดความแตกแยกระหว่างวิทยาการความรู้ ภายในสถานศึกษากับ องค์ความรู้ที่ใช้เพื่อการดำรงชีวิตของชุมชนนั่นเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

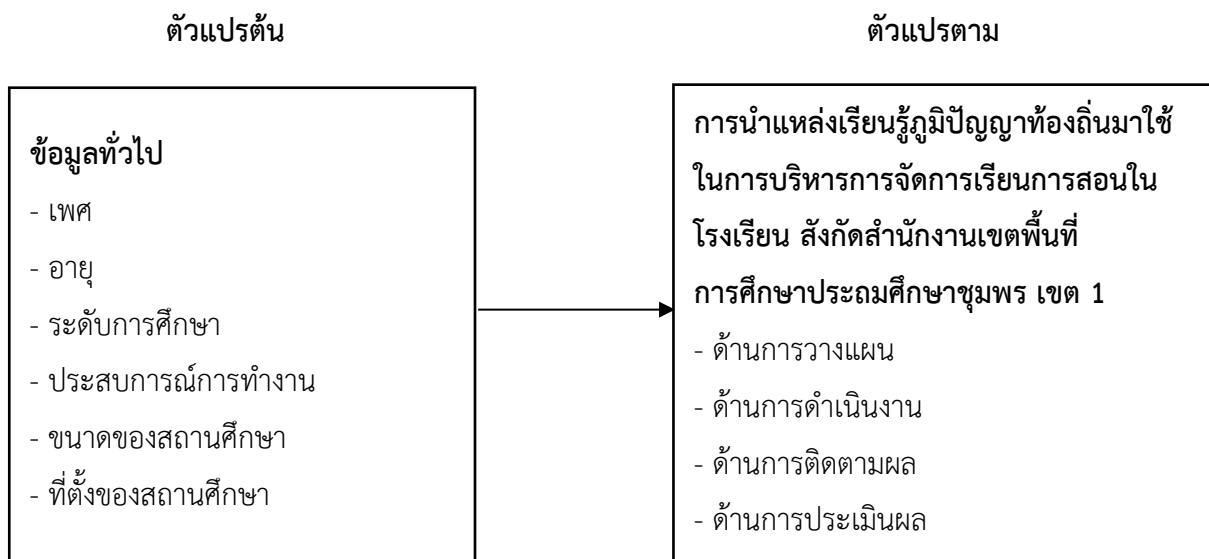
สุพิดา ยอดประสิทธิ์ และชวน ภารังกุล (2561) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการบริหาร แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการนำแหล่ง เรียนรู้ไปใช้ และด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และพบว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่ง เรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สาคร มหาหิงค์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 จากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษา

สามารถสรุปได้ว่า มีการดำเนินงานโดยรวมในระดับปานกลางทั้งหมด คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม และด้านการประเมินผล และแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ บูรณาการการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ไว้ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำนวน 328 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 และนำมาตรวจสอบคุณภาพโดยคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานกับ ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม ถึง 31 ตุลาคม 2566 แจกแบบสอบถามแบบ Google Form เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 328 ชุด และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 328 ชุด (ร้อยละ 100)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวน นำเสนอข้อมูลในรูปแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าเท่ากับ 0.94 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

การวิจัย เรื่อง การนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน พบว่า มีระดับการนำมาใช้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนมีการศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นและสอบถามความต้องการของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และชุมชนในท้องถิ่น และโรงเรียนมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ใช้บริการกับผู้ให้บริการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนมีการกำหนดและจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนวางแผนการใช้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้สารสนเทศกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในรูปแบบช่องทางออนไลน์ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารจัดการเรียนการสอนโดยการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพเทคโนโลยีในปัจจุบัน และโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และโรงเรียนมีการมอบหมายให้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยีเป็นผู้สำรวจแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิธา ยอดประสิทธิ์ และชวน ภารังกุล, (2561) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในภาพรวมและด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการดำเนินงาน พบว่า มีระดับการนำมาใช้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น อินโฟกราฟิกมาใช้เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้นำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ รองลงมาคือ โรงเรียนมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีสภาพพร้อมสำหรับให้บริการในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการค้นหาข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และโรงเรียนมีการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และโรงเรียนมีการปฐมนิเทศ ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร ปวงมาลา, (2557) ได้ทำการศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวิธีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.3 ด้านการติดตามผล พบว่า มีระดับการนำมาใช้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนติดตามความคืบหน้าการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแผนที่กำหนด รองลงมาคือโรงเรียนมีเครื่องมือและวิธีในการติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมและหลากหลาย และโรงเรียนมีแผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญเกียรติ แดงสีดา (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านตรวจสอบและติดตามการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการประเมินผล พบว่า มีระดับการนำมาใช้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น กูเกิ้ลฟอรัม หรือคิวอาร์โค้ด เป็นต้น รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางในการประเมินเพื่อแก้ไขและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนมีการนำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และโรงเรียนใช้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ เพื่อประเมินการตัดสินใจในการวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนมีการจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และโรงเรียนมีการจัดให้นักเรียนมีการสรุป และรายงานผลที่ได้จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิดา ยอดประสิทธิ์ และชวน ภาวังกุล, (2561) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมและด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า

2.1 เพศ ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารียา สตาร์ตัน (2556) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตราชเทวี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สำนักงานเขตราชเทวี จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี โดยรวมแตกต่างกัน

2.2 อายุ ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ที่มีอายุแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ ขยัน, (2558) ได้ทำการวิจัยศึกษาบทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า อายุในการบริหารงานรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.3 ระดับการศึกษา ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ ขยัน (2558) ได้ทำการวิจัยศึกษาบทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลสรุปได้ว่า บทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติ ที่ระดับ .05

2.4 ประสบการณ์การทำงาน ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมฤดี บุโรตกานนท์ และคณะ, (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องการนำแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีการปฏิบัติกรนำแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนด้านศึกษาหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ ด้านจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านจัดทำแผนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับจุดประสงค์ ด้านทำการวัดผล ประเมินผล และด้านรายงานผล มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสงครามต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ขนาดของสถานศึกษา ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ที่มีขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวัชร เคนพันคร้อ, (2563) ได้ทำการวิจัยศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 ที่ตั้งของสถานศึกษา ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมฤดี บุโรทกานนท์ และคณะ, (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องการนำแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประเภทที่ตั้งโรงเรียน ต่างกันมีการปฏิบัติกรนำแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนด้านศึกษาหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ ด้านจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านจัดทำแผนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับจุดประสงค์ ด้านทำการวัดผล ประเมินผล และด้านรายงานผล มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสงครามต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้สอนและผู้สอน รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 35-45 ปี รองลงมาคือ อายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุ 45 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาปริญญาตรี รองลงมาคือระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี รองลงมาคือ ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีขนาดของสถานศึกษา คือ ขนาดกลาง (นักเรียน 121 – 300 คน) รองลงมาคือ ขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า/เท่ากับ 120) และขนาดใหญ่ (นักเรียนมากกว่า/เท่ากับ 301 คนขึ้นไป) และส่วนใหญ่มีที่ตั้งของสถานศึกษาในเขตเทศบาล รองลงมาคือ ที่ตั้งของสถานศึกษา นอกเขตเทศบาล ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน พบว่า มีระดับการนำมาใช้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนมีการศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นและสอบถามความต้องการของครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และชุมชนในท้องถิ่น และโรงเรียนมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ใช้บริการกับผู้ให้บริการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร โรงเรียนมีการกำหนดและจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.2 ด้านการดำเนินงาน พบว่า มีระดับการนำมาใช้ภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น อินโฟกราฟฟิก มาใช้เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้นำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ รองลงมาคือ โรงเรียนมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา โรงเรียนจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีสภาพพร้อมสำหรับให้บริการในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการค้นหาข้อมูล

2.3 ด้านการติดตามผล พบว่า มีระดับการนำมาใช้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนติดตามความคืบหน้าการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแผนที่กำหนด รองลงมาคือ โรงเรียนมีเครื่องมือและวิธีในการติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมและหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม โรงเรียนมีการจัดทำข้อมูลติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดตามความคืบหน้าการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น กูเกิ้ลฟอร์ม เป็นต้น

2.4 ด้านการประเมินผล พบว่า มีระดับการนำมาใช้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ โรงเรียนประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น กูเกิ้ลฟอร์ม เป็นต้น รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางในการประเมินเพื่อแก้ไขและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา และที่ตั้งของสถานศึกษา มีผลดังนี้

1) เพศ ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล

2) อายุ ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่มีอายุแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล

3) ระดับการศึกษา ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล

4) ประสบการณ์การทำงาน ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล

5) ขนาดของสถานศึกษา ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่มีขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล

6) ที่ตั้งของสถานศึกษา ความคิดเห็นต่อการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ที่มีที่ตั้งของสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการติดตามผล และด้านการประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ด้านการวางแผน พบว่า โรงเรียนมีการมอบหมายให้ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านเทคโนโลยี เป็นผู้สำรวจแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรกำหนดแนวทางในการนำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนในด้านเทคโนโลยีไว้อย่างชัดเจนในการวางแผนนโยบายและกลยุทธ์ของโรงเรียน

2. ด้านการดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนมีการปฐมนิเทศ ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน

ให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการปฐมนิเทศเกี่ยวกับเรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน เช่น การอบรมผ่านทางออนไลน์

บรรณานุกรม

- กมลพร ภูมิพลับ. (2564). *แนวทางการบริหารแหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.*
- กษมาพร ทองเอื้อ. (2564). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 11(2), หน้า 153 - 166.*
- กัญเกียรติ แดงสีดา. (2563). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.*
- จารุวัชร เคนพันคร้อ. (2563). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.*
- จิราภรณ์ ขยัน. (2558). *การศึกษบทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.*
- ดวงพร ปวงมาลา. (2557). *การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาของคุณย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอเถิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเนชั่น, ลำปาง.*
- เปรมฤดี บุโรทกานนท์, สุวรรณมา โชติสุกานต, และภิเชก จันทรเอี่ยม. (2556). *การนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารบัณฑิตศึกษา, 7(1), หน้า 159 - 168.*
- พิมพ์พร จารุจิตร. (2559). *ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, อุตรธานี.*
- สมานชัย กิจวิจารณ์. (2563). *การบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์. Journal of Roi Kaensarn Academi, 5(1), หน้า 51-63.*
- สาคร มหาหิงค์ (2560). *การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 4(3), หน้า 574 - 589.*

สุพิดา ยอดประสิทธิ์ และชวน ภาวังกุล. (2561). *การศึกษาศาภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6.* ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

อารีญา สดาร์ตัน. (2556). *การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตราชเทวี.* สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing.* 5th ed. New York: Harper & Row.

Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis.* 2rd ed. New York: New York: Harper & Row Case Studies, and Simulations. Dubuque, Iowa : Wm. C. Brown.

การบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

**Administration according to the Principles of Morality, The 4 Brahmavihara, of
Educational Institution Administrators under the Office in Prachuap Khiri Khan**

Primary Educational Service Area Office 2

ธนชัย นุชจ้อย¹ และวิรัตน์ มณีพฤกษ์²

Thanachai Nuchjoy and Wirat Maneephruok²

นักศึกษาลัทธิธรรมศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Thanachaimax15757@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์สภาพการการบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 8 คน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 รวมทั้งสิ้น 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความคิดเห็นการบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ตำแหน่งหน้าที่ และวุฒิการศึกษาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์เพื่อการบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา หลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research has two objectives: (1) to analysis the administrative conditions according to the four Brahmavihra moral principles of educational institution administrators; Under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2 (2) to compare the opinions of school administrators and teachers. Continuing the administration of educational institutions according to the principles of Brahma Vihara 4 in educational institutions under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified according to positions and duties. Education level and work experience. The target group used in this research included 4 school administrators and 8 teachers. in basic educational institutions Under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2, there are a total of 12 people. The research instrument is a questionnaire. Statistics used in data analysis are percentages, means, and standard deviations. and analysis of variance, the research results found that (1) the level of opinions on administration according to the 4 Brahmavihra moral principles of educational institution administrators; Under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2 The overall picture is at a high level in all aspects. (2) Comparing the opinions of school administrators and teachers towards the administration of educational institutions according to the four Brahmavihra principles in educational institutions under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified by Position, educational qualifications, and work experience were found to be and educational background were not statistically significant. and work experience They are significantly different at the .05 level. The knowledge from this research is useful for administration according to the 4 Brahma Vihara principles of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office, Area 2.

Keywords: Educational institution administration, principles of Brahmavihra morality 4, educational institution administrators

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดใน

กฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์มีเป้าหมายในการพัฒนาที่สำคัญคือเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, น. 8)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2550, น. 74-75) ได้จัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาตามระบบคุณธรรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาทุกเขตพื้นที่ การศึกษา ผลการดำเนินการทำให้ได้แม่แบบที่เป็นแกนนำในการพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อขยายผลไปยังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีจิตสำนึกในความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างและนำไปอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ อันจะช่วยสร้างสังคมแห่งคุณธรรมให้เกิดขึ้นในประเทศไทย และเป็นการเสริมสร้าง ป้องกันมิให้ข้าราชการครูกระทำผิดวินัย มีความสำนึกในหน้าที่ และตั้งตนอยู่ในความดี เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมได้ และได้จัดการพัฒนากฎหมายสำหรับผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาคอนโดยใช้หลักคุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติหน้าที่

โรงเรียนเป็นองค์กรทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการเป็นผู้บริหาร โดยมีบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหาร เรียกว่า ผู้ร่วมงานหรือผู้ปฏิบัติการสอน ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารที่มีคุณภาพนับได้ว่าเป็นผู้นำในรูปของบุคคลที่มีอำนาจอยู่โดยธรรมชาติ และโดยอำนาจหน้าที่ ก่อให้เกิดประโยชน์กับการปฏิบัติงาน ตลอดจนถึงใจให้มวลสมาชิกเกิดความร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน จึงเปรียบเสมือนดวงประทีป เป็นสัญลักษณ์หรือจุดรวมพลังของทุกคนในองค์กร และเป็นหลักที่สำคัญยิ่งต่อสถานศึกษา ต่อครูอาจารย์ ต่อหน่วยงานเป็นส่วนรวม นับได้ว่าผู้บริหารเป็นผลสะท้อนของประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นอย่างมาก การบริหารงานสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังกล่าว ผู้บริหารต้องอาศัยอำนาจคอยค้ำจุนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารองค์กรไม่สามารถหลีกเลี่ยงประเด็นเกี่ยวกับอำนาจได้ เพราะอำนาจเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการควบคุมและผลักดันการดำเนินการต่าง ๆ ภายในองค์กร ให้เป็นไปตามนโยบายและจุดประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและองค์กร (บริมาส ศิริตรานนท์ 2558, น.1)

การบริหารจัดการสถานศึกษาหรือองค์กรทางการศึกษาปัจจัยที่สำคัญคือ การมีผู้บริหารการศึกษาที่นำหลักธรรมมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นอกจากนี้คุณธรรม และจริยธรรมยังเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะสร้างศรัทธาซึ่งเป็นแรงจูงใจให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายองค์กร อย่างเป็นทางการหนึ่งเดียวทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนในองค์กรเกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากผู้บริหารมีหลักธรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมไม่ว่าจะเป็นการใช้หลักธรรมในการครองตน ครองคนหรือครองงาน โดยหลักธรรมที่จะสามารถสลายความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีของคนในสังคมคือหลักพรหมวิหารธรรม ควรนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขความขัดแย้ง

เพราะหลักพรหมวิหารธรรมมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งด้านการกระทำทางกายวาจาและใจ อันนำมาสู่การแก้ไข ปัญหา พระครูปลัดไพฑูรย์ เมธิโก มหาบุญ (2557) สอดคล้องกับพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต, 2549) ที่กล่าวว่าพรหมวิหารธรรม 4 เป็นธรรมสำหรับนักบริหาร โดยนักบริหารที่จะปกครองคนได้ต้องอาศัย ธรรมที่เรียกว่าธรรมของผู้ใหญ่คือ มีทั้ง ความรัก ความสงสารเอื้ออาทรและทำใจให้เป็นกลาง นั่นคือการใช้ อำนาจหน้าที่หรือใช้พระเดชพระคุณควบคุมการบริหาร ผู้บริหารในฐานะผู้นำทางการศึกษาจึงควรมีแนว ปฏิบัติที่อยู่ในกรอบคุณธรรม เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งจิตใจบุคคลให้ประพฤติในทางที่ถูกที่ควร และเป็นเครื่องมือช่วยส่งเสริมให้บุคคลนั้นเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดขวัญ และกำลังใจ รู้สึกมีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณธรรม ที่ผู้บริหารพึงมีนั้นปรากฏอยู่ในหลักของพระพุทธศาสนา ระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง จรรยาบรรณ ระเบียบวินัยข้าราชการครู ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู เพราะคุณธรรมเป็นเครื่อง ประกันคุณภาพ ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา (พระครูวิจิตรสาธุรส 2560, น.1-15)

หลักธรรมที่ผู้บริหารการศึกษานำมาใช้เพื่อการครองคนมีหลากหลายประการโดยหลักธรรมพรหม วิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่มีการนำมาใช้มากที่สุดในการครองคนเนื่องจากหลักพรหมวิหาร 4 เปรียบเสมือน หลักธรรมประจำตัวของพุทธศาสนิกชนที่ดีง่ายหากทำได้จะส่งผลดีกับชีวิตซึ่งหมายถึงธรรมของพรหมหรือ ของท่านผู้เป็นใหญ่ (พงษ์ ณ พัฒน์, 2549) เป็นหลักธรรมที่จะนำพาบุคคลไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมี ประสิทธิภาพประกอบด้วย 4 ประการ คือ 1) เมตตา หมายถึง ความรักที่มีต่อบุคคลอื่นอย่างจริงใจ 2) กรุณา หมายถึง ความสงสารและเห็นใจพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อบุคคลอื่น 3) มุทิตา หมายถึง การพลอยยินดีเมื่อบุคคลอื่นได้ดีหรือประสบความสำเร็จ 4) อุเบกขา หมายถึง การวางเฉยหรือปล่อยวางในสิ่ง ที่สุควิสัยที่จะช่วยเหลือได้สอดคล้องกับ(พระปลัดคำภา สิมบิดา, 2552) ที่กล่าวว่าหลักธรรมพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมที่สำคัญในการครองคนเพราะการที่เราสามารถครองใจคนได้ย่อมจะทำให้การปฏิบัติงาน ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอแนวทางการนำหลักธรรมพรหม วิหาร 4 มาใช้ในการครองคนของผู้บริหารการศึกษา เนื่องจากการครองคนเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการบริหาร สถานศึกษาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้สอดคล้องกับแนวคิดท่าน (ว.วชิรเมธี, 2551) ที่กล่าวว่า “ผู้นำที่ดี ต้องนั่งอยู่ในหัวใจคนโดยผู้นำต้องมีความเข้าอกเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ จึงจะได้นั่งอยู่ในใจลูกน้อง” สอดคล้อง กับ (สุรพล เครือมนอมย์, 2551) ที่กล่าวว่าผู้บริหารที่ดีควรใช้พระคุณมากกว่าพระเดชหรืออำนาจบารมี มากกว่าอำนาจทางกฎหมาย

คุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณสมบัติที่ดีของทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารการศึกษา จึงเป็นหัวใจสำคัญ ของสถานศึกษาทุกระดับโดยทุกหน่วยงานปรารถนาให้การยอมรับนับถือผู้บริหารที่มีคุณภาพนั้นก็คือ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะความชำนาญงาน มีประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเป็นต้นแต่ ที่เหนือสิ่งอื่นใดคือความเป็นผู้มีคุณธรรมในจิตใจและมีจริยธรรมที่น่าเลื่อมใสศรัทธาซึ่งคุณธรรมและจริยธรรม

ถือเป็นคุณสมบัติอันสำคัญที่จะเป็นส่วนเสริมให้ผู้บริหารการศึกษาสามารถครองตนครองคนและครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษาที่ขาดคุณธรรมย่อมเป็นเหตุของความเสื่อมของสถานศึกษา มักเกิดความแตกแยกของผู้ร่วมงานขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาลดลง ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณธรรมย่อมเป็นที่รักและเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานสามารถนำพาสถานศึกษาสู่วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิผล แม้ว่าจะมีข้อถกเถียงกันในสังคมอย่างกว้างขวางในทางเลือกระหว่างผู้บริหาร ที่มีจริยธรรม(Ethics) กับผู้บริหารที่มีความสามารถ(Competent) ทำให้มีเสียงสะท้อนจากสังคมที่ต้องการผู้บริหารที่มีคุณสมบัติพร้อมทั้งสองประการคือทั้งเก่งและดี (สิวลี ศิริไล, 2550) ความเจริญทางวัตถุที่ขาดการพัฒนาทางจิตใจ เป็นที่มาของปัญหาคุณธรรมจริยธรรมที่ตกต่ำในสังคมไทย สถาบันคุนยส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ได้จัดทำโครงการวิจัยลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของไทย พบว่า ระดับคุณธรรม จริยธรรมในหมู่คนไทยลดลงเมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีสติ สัมปชัญญะ และความมีระเบียบวินัย (ประภาพร จันทร์ศมี และคณะ, 2559, น.1-21) ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้พรหมวิหาร 4 ที่สัมพันธ์กับการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความมั่นใจในการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด ขาดการพิจารณาความดีความชอบ ไม่มีกระบวนการพิจารณาผลงาน ไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไขปัญหาเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาประสบปัญหา ผู้บริหารไม่มีการสอบถามสุขภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาเท่าที่ควร บางครั้งไม่คำนึงถึงความทุกข์ของผู้ใต้บังคับบัญชา ขาดการแสดงออกถึงความยินดี การให้ความสำคัญต่าง ๆ กับบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษายังบกพร่องในเรื่องของความยุติธรรมในการให้รางวัลกับผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่วางตนเป็นกลาง แสดงออกถึงความลำเอียง ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาไม่เกิดประสิทธิภาพ (ไกรลาส ชินกะธรรม, 2562)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ไปปรับปรุงนโยบายการปฏิบัติงานเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการการบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

วัลลภา พูลศิริ (2562, น. 12) ให้ความหมายว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึงการบริหารงานของผู้บริหาร โดยการอำนวยความสะดวก การควบคุม และการดำเนินการเกี่ยวกับภาระหน้าที่ทั้งหมดของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงผลสุดท้ายของการศึกษาเป็นสำคัญ และการควบคุมการจัดการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด

ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562, น. 11) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงานโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา ที่ดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

จิตติมา อัครธิติพงศ์ (2561, น. 1478) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึงการดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้กระบวนการในการบริหารสถานศึกษาสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป

พระราชวรมนี (ประยูร ธมฺมจิตโต) (2541, น.40) ได้กล่าวไว้ว่า นักบริหารต้องมีพรหมวิหาร 4 คือ ธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 4 ประการ คือ

1. เมตตา คือ ความรักความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข นักบริหารต้องมีความรักและความหวังดีแก่เพื่อนร่วมงาน ความรักจะเกิดได้ถ้านักบริหารรู้จักมองแง่ดีหรือส่วนที่ดีของเพื่อนร่วมงาน ถ้าพบส่วนเสียในตัวเขา นักบริหารต้องรู้จักมองข้ามและให้อภัย ถ้าพบส่วนเสียในตัวเขา นักบริหารต้องรู้จักมองข้ามและให้อภัย เมื่อพบส่วนดีก็จดจำไว้เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะกับลักษณะที่ดีของเขา ดังนั้น เมตตาหรือความรักจึงเกิดจากการมองแง่ดีของคนอื่น

2. กรุณา คือ ความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เมื่อเพื่อนร่วมงานประสบเคราะห์กรรม นักบริหารต้องมีความสงสารเห็นใจ และคิดหาทางช่วยให้เขาพ้นทุกข์นั้น ความสงสารจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อนักบริหารเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาของคนอื่น กรุณาต่างจากเมตตา กรุณาเกิดขึ้นเมื่อมองจุดด้อยของคนอื่น ส่วนเมตตาเกิดขึ้นเมื่อมองจุดดีของเขา เช่น เราเห็นเด็กน้อยหน้าตาน่ารักเดินมา เรามีจิตเมตตาเขา เมื่อเด็กนั้นหกล้มปากแตกเรามีจิตกรุณาเขา

3. มุทิตา คือ ความรู้สึกพลอยชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข นักบริหารต้องส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถจนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น โดยไม่กลัวว่าลูกน้องจะขึ้นมาหาบรัดมี เขาไม่กีดกันใครแต่เปิด โอกาสให้ทุกคนได้ทำงานแสดงความสามารถเต็มที่และพลอยชื่นชมยินดีในความก้าวหน้าของคนร่วมงาน มุทิตาจะทำให้ลายความริษยาในใจนักบริหารถ้านักบริหารมีจิตริษยาลูกน้องเสียแล้ว ลูกน้องจะรับรู้ความริษยานั้นและจะไม่ทุ่มเททำงานให้

4. อุเบกขา คือ ความรู้สึกลางเฉยเป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างคนใดคนหนึ่งนั่นคือมีความยุติธรรมในการให้รางวัลและลงโทษ ข้อสำคัญก็คือนักบริหารต้องรู้เท่าทันคนร่วมงานทุกคนนักบริหารที่ไม่รู้เท่าทันสถานการณ์อาจจะวางเฉยได้เหมือนกัน แต่การวางเฉยเช่นนั้นเรียกว่า"อัญญาอุเบกขา"คือวางเฉยเพราะโง่ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ดี นักบริหารต้องวางเฉยด้วยปัญญาคือ มีอุเบกขาอย่างรู้เท่าทันคน เมื่อทุกคนทำงานในหน้าที่อย่างขยันขันแข็ง นักบริหารก็มองดูพวกเขาเฉย ๆ ถึงคราวให้บำเหน็จรางวัลก็เฉลี่ยให้แก่ทุกคนอย่างถ้วนหน้าถ้ามีการทะเลาะเบาะแว้งเกิดขึ้นนักบริหารต้องลงไปห้ามทันที และจัดการลงโทษคนผิดตามความเหมาะสม นักบริหารต้องไม่นั่งดูลูกน้องทะเลาะกันแล้วเอาตัวรอดคนเดียว

ธนินสา คูประเสริฐ (2559, น.12) กล่าวถึง บทบาทการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการวางแผนจัดการและควบคุมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ภารกิจ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ

ธีระ รุญเจริญ (2557, น.19) กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าของครู อาจารย์ และใช้ความรู้ความสามารถดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ

วาสนา เต่าพาลี (2557, น.21) กล่าวถึง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง แบบแผนหรือแบบอย่างการปฏิบัติตนตามสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีขึ้นในหน่วยงานของผู้ครองตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการกำหนดนโยบาย วางแผนการจัดการศึกษา การควบคุม การบริหารงานการระดมทรัพยากรอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมความสัมพันธ์กับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งชุมชนผู้ปกครอง โดยใช้ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ เงิน วัสดุอุปกรณ์ และเวลาดำเนินการบรรลุจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่สถานศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐพัทธ์ หินไชยศรี (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู กรณีศึกษาโรงเรียนศรีวิกรม์และวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิกรม์บริหารธุรกิจ" ผลการวิจัยพบว่า 4 1) การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านมุทิตา รองลงมาคือ ด้านกรุณา ด้านเมตตาและลำดับสุดท้ายคือ ด้านอุเบกขา 2) ครูโรงเรียนศรีวิกรม์และครูวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิกรม์บริหารธุรกิจ มีการรับรู้ต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารแตกต่างกัน โดยครูวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิกรม์บริหารธุรกิจ มีการรับรู้ต่อการใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร สูงกว่าครูโรงเรียนศรีวิกรม์

ทิพย์พัทธ์ คลังแสง (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครสวรรค์" ผลการวิจัยพบว่า "ระดับความคิดเห็นของการ

บริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 4.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า พนักงานครูเทศบาลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานด้านมุทิตาและอุเบกขา อยู่ในระดับมาก 4.12 รองลงมาคือด้านกรุณา อยู่ในระดับมาก 4.03 และด้านเมตตา อยู่ในระดับ 3.94 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดาวรุ่ง สวัสดิ์รักษ์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผู้บริหารกับการจัดการทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4" ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา อายุระหว่าง 4 - 49 ปี มากที่สุด เป็นจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 40.1 รองลงมาคืออายุ 5- 59 ปี มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 ระหว่างอายุ 31 - 39ระดับปริญญาตรี มากที่สุด เป็นจำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 85.6 รองลงมา คือ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท เป็นจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกเป็นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 และอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 11 คน น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.6 ด้านวุฒิการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด เป็นจำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 85.6 รองลงมา คือ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท เป็นจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกเป็นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

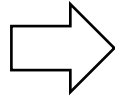
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง "การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป โดยบูรณาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และด้านอุเบกขา โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพ

ตัวแปรต้น

สถานภาพ

- (1) ตำแหน่งหน้าที่
ผู้บริหารสถานศึกษา
ครูผู้สอน
- (2) ระดับการศึกษา
ปริญญาตรี
สูงกว่าปริญญาตรี
- (3) ประสบการณ์การทำงาน
ระยะ 5 ปีลงมา
ระยะ 6 - 10 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม

การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

- (1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4
- (2) ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4
- (3) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4
- (4) ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 จำนวน 289 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05 และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 8 คน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 รวมทั้งสิ้น 12 คน โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4
 - (2) ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4
 - (3) ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4
 - (4) ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4
- มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และนำมาตรวจสอบคุณภาพโดยคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามระหว่างวันที่ 1 กันยายน ถึง 27 ตุลาคม 2566 แจกแบบสอบถามแบบ Google Form เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 12 ชุด และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 12 ชุด (ร้อยละ 100)
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัยการบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูมากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 66.70 รองลงมาคือ ผู้บริหาร จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 และมีประสบการณ์ในการทำงานระยะ 5 ปีลงมา มากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 66.70 รองลงมาคือระยะ 6 - 10 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 ตามลำดับ

2. การบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($=4.48, S.D.=0.45$) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($=4.66, S.D.=0.44$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 ($=4.56, S.D.=0.47$) และด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ($=4.53, S.D.=0.44$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ($=4.17, S.D.=0.46$) โดยจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

3. ผลการวิเคราะห์การศึกษาสภาพการการบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าในภาพรวม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครู ที่มีวุฒิมัธยมศึกษาในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายการศึกษาวิจัย

จากผลการศึกษา การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิมัธยมศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าในภาพรวม ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารและครู ที่มีวุฒิมัธยมศึกษาในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 และด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องการบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. การบริหารงานตามหลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ควรใช้หลักคุณธรรมพรหมวิหาร 4 มาใช้ในการบริหารงานวิชาการมากขึ้น

2. ควรนำผลการวิจัย ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายตามหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการส่งเสริมสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยุค 4.0 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

บรรณานุกรม

- ไกรลาศ ชินกะธรรม. (2562). *การใช้พรหมวิหาร 4 ที่สัมพันธ์กับการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29*. การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, นนทบุรี.
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- จิตติมา อัครดิติพงศ์. (สิงหาคม 2561 – 31 กรกฎาคม 2562). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 20(1), หน้า 1478.

- ณัฐพัทธ์ หินไชยศรี. (2557). การใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู: กรณีศึกษา โรงเรียนศรีวิกรม์และวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิกรม์บริหารธุรกิจ. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 6(1), หน้า 36-45.
- ดาวรุ่ง สวัสดิ์รักษา. (2556). ผู้บริหารกับการจัดการทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4. *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.*
- ทิพย์าศ ค้างแสง. (2556). การบริหารงานตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.*
- ธนิสา คูประเสริฐ. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการประกันคุณภาพภายในตามการรับรู้ของบุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน เขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.*
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็กเปอร์เน็ท จำกัด.
- บริมาส ศิริตรานนท์. (2558). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. *วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี*
- ประภาพร จันทร์ศรี. (2559). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา. *วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณศึกษบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำ สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.*
- พงษ์ ณ พัฒน์. (2549). *ธรรมะรอบตัวคุณ*. กรุงเทพฯ: รามการพิมพ์, สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- พระครูปลัดไพฑูรย์ เมธิโก. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2557). ธรรมแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งของสังคมไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 1(2), หน้า 56.
- พระครูวิจิตรสาธิต. (มกราคม 2565). การใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มโรงเรียนการกุศล จังหวัดสงขลา. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 4 (1), หน้า 15.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). *พุทธวิถีการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดคำภา สิมบิดา. (2552). การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม 7. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.*
- พระมหาภูฒิชัย วชิรเมธี. (2551). *คนสำราญงานสำเร็จ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

- พระราชวรมุณี (ประยูร ธมมจิตโต). (2541). *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ดวงตะวันพริ้นติ้ง.
- วัลลิกา พูลศิริ. (2562). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- วาสนา เต่าพาลี. (2557). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับปัจจัยแรงจูงใจการทำผลงานทาง วิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐาน วิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (12 พฤศจิกายน 2561). *แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.egov.go.th/th/government-agency/186>.
- สิวลี ศิริโล. (2550). *คุณธรรมและจริยธรรมวิชาชีพในเอกสารประกอบคำบรรยาย ณ มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา.
- สุรพล เครือมโนรมย์. (2551). *การใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล นครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York : Harper Collins Publishers.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: New York: Harper& Row.

การบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก

สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Management of Buildings and Facilities of the Central and Eastern Region Welfare

Schools under the Office of Special Education Administration

ศุภรุจน์ ศรีสกุล¹ และวิรัตน์ มณีพฤษ์²

Supharuj Srisakun¹ and Wirat Maneephruk²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Sittivan999@gmail.com¹, W.maneephruk@hotmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์การบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนศึกษา การสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออกสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2) เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออกสังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 230 คน โดยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออกสังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่ของ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออกสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้แก่ (ก) ด้านการจัดการอาคารสถานที่ ควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จัดทำแผนการจัดการ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมวางแผนและพัฒนา (ข) ด้านการใช้อาคาร สถานที่ ควรใช้อาคารสถานที่ให้เกิดความคุ้มค่า มีป้ายประชาสัมพันธ์ มีแผนผังแสดงการใช้ มีการให้บริการกับ นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานภายนอก (ค) ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรให้ชัดเจน มีแผนการปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษา (ง) ด้านการควบคุมดูแลอาคาร สถานที่ ดำเนินการตามระเบียบที่กำหนด ปลูกจิตสำนึกให้มีส่วนร่วมในการควบคุมดูแล และมีแผนการกำกับ นิเทศติดตาม และ (จ) ด้านการประเมินการใช้อาคารสถานที่ จัดทำรายงานผลเพื่อการประเมินและปรับปรุง ผลการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการดำเนินงานโดยการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล

คำสำคัญ: ผู้บริหาร การบริหารอาคารสถานที่ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก

Abstract

This research has two objectives: (1) to analyze the administration of the buildings and facilities of the Central and Eastern Region Suksa Welfare Schools under the Office of Special Education Administration (2) to use as a guideline for the management of the buildings and facilities of the Suksa Welfare Schools. The central and eastern regions are under the Office of Special Education Administration. This research is a quantitative research with a sample group of 230 administrators, teachers, and educational personnel in the academic year 2023 using simple random sampling. The tools used were questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the research found that (1) the management of buildings and facilities of the Central and Eastern Region Welfare Schools under the Office of Special Education Administration; The overall picture is at a high level. and (2) Guidelines for managing the buildings and facilities of the Central and Eastern Region Welfare Schools under the Office of Special Education Administration, including (a) Building and premises management. An operating committee should be established to participate in management. Make a management plan Provide opportunities for parents and communities to participate in planning and development. (b) Use of buildings and facilities Buildings should be used to gain value. There is a public relations sign. There is a diagram showing the use. Services are provided to students, communities, and outside agencies. (c) Building maintenance. Promote participation Clearly divide the duties and responsibilities of personnel. There is a plan for improvement, repair, and maintenance. (d) Supervision of buildings and premises Carry out according to the prescribed regulations. Cultivate awareness to participate in supervision and there is a plan to supervise and follow up and (e) evaluating the use of buildings and facilities Prepare results reports to evaluate and improve performance. Promote operations by monitoring, inspecting, and evaluating results.

Keywords: Executive, facility management, central and eastern region educational welfare school

บทนำ

อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในปัจจุบันมักพบปัญหาในการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จากรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม พ.ศ.2554-2558 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน, 2560) ได้เสนอแนะว่าควรมีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้และสถานที่ให้เพียงพอ ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดยจัดพื้นที่ในห้องเรียนสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนทัฬหทันอนุสรณ์ พบว่ามีจุดควรพัฒนา คือ ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้มีความสะอาดร่มรื่น พร้อมทั้งดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น แหล่งเรียนรู้ของชุมชนอย่างยั่งยืน สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้ตลอดเวลา ทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน และรวมไปถึงหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง (โรงเรียนทัฬหทันอนุสรณ์, 2562) และจากรายงานสรุปโครงการประจำปี 2562 โรงเรียนบ้านไร่วิทยา โครงการพัฒนาปรับปรุงสถานที่และ สิ่งแวดล้อม พบว่า ขาดอุปกรณ์ในการบำรุงรักษา และการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม (โรงเรียนบ้านไร่วิทยา, 2562)

การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ที่เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนดำเนินงานไปได้โดยสะดวกอาคารสถานที่เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินงานของโรงเรียนเช่นเดียวกับบ้านเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนจึงควรที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับ ความสำคัญของงานความสำคัญของการบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานอาคารสถานที่มีความสำคัญ โดยสรุป ดังต่อไปนี้ 1) เป็นการบริหารงานที่ให้ความสะดวกแก่การดำเนินงานหลักของโรงเรียนคืองานวิชาการ 2) เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นไปโดยสะดวกและมี ประสิทธิภาพ 3) เป็นการบริหารงานเพื่อเตรียมพร้อมที่จะรองรับความคิด และความเปลี่ยนแปลงทางการจัด การศึกษาเช่นการเพิ่มหรือลดของจำนวนนักเรียนหรือความเปลี่ยนแปลงของชุมชน 4) เป็นการบริหารงานที่ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมและพอใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ 5) เป็นการบริหารงานที่มีส่วน เสริมสร้างขวัญ และกำลังใจของบุคลากรให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่นอกจากความสำคัญโดยสรุปทั้ง 5 ประการ (สุทิน พรหมสี, 2551) งานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ตั้งจำนวนชั้นของอาคารทางเข้า-ออก และประตูหน้าต่าง ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ เป็นต้น มาตรฐานด้าน สิ่งแวดล้อมเป็นมาตรฐานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตัวอาคารเช่น แสงสว่าง เสียง การถ่ายเท อากาศ สภาพพื้นที่ภายในอาคาร รั้ว สภาพแวดล้อมและมลภาวะ เป็นต้น และมาตรฐานด้านความปลอดภัย เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การกำหนดมาตรการป้องกันความปลอดภัยและมาตรการเตรียม ความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559)

อาคารสถานที่จึงเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญมากปัจจัยหนึ่งของสถานศึกษาสร้างความเจริญงอกงามทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมของนักเรียน เป็นศูนย์รวมของครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหาร โรงเรียนกับประชาชน เป็นที่สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากร ที่สำคัญยังเป็นแหล่งเก็บอุปกรณ์ การศึกษา และครุภัณฑ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน จากปัญหาด้านงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่ครบตามเกณฑ์ มาตรฐานของโรงเรียน เนื่องจากขาดการวางแผนที่ดี ในการจัดสร้างอาคารสถานที่ ทำให้เกิดปัญหาอาคารไม่

เพียงพอ งบประมาณที่ได้จัดสรรมีไม่เพียงพอ ผู้บริหารขาดการประสานงาน ทำให้การบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ไม่ได้ผลเท่าที่ควร และจากผลการวิจัยของ ประยุทธ์ นาคศิลป์ ที่ศึกษาคุณภาพการบริหารอาคารสถานที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ด้านการจัดอาคารสถานที่ ควรจัดทำแบบจำลอง (Mode1) หรือแผนที่ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้มาติดต่อหรือเยี่ยมชมสถานศึกษา ด้านการใช้อาคารสถานที่ควรจัดห้องศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอน ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ควรเน้นการปฏิบัติจริงมากกว่าการตรวจสอบตามระเบียบหรือข้อปฏิบัติ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ควรติดตั้งระบบกล้องวงจรป้องกันขโมย โดยเฉพาะห้องที่มีของมีค่า ด้านการประเมินผลการ ใช้อาคารสถานที่ ควรดำเนินการหรือปฏิบัติโดยเคร่งครัดเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานอาคารสถานที่ (ประยุทธ์ นาคศิลป์, 2558)

จากปัญหาเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ของสถานศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการบริหารอาคารสถานที่ของสถานศึกษามีความจำเป็นต่อคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการอาคารสถานที่ ต้องมีกระบวนการในการบริหารจัดการ มีการประเมินเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีประสิทธิภาพ และผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานอาคารสถานที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้บริหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การทบทวนวรรณกรรม

ทรงพล ศรีนวล, 2558 ได้ศึกษา การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม พบว่า
 - 1.1 สภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.2 ปัญหา พบว่า โรงเรียนยังขาดการวางแผน การบำรุงรักษา ครูผู้รับ ผิดชอบ ขาดความเอาใจใส่ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม บรรยากาศไม่ร่มรื่น และยังขาดการนิเทศติดตามผล
2. แนวทางพัฒนาประกอบด้วย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศติดตามผล

3. ผลการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม พบว่า

3.1 ผลการบริหารจัดการในวงรอบที่ 1

3.1.1 การบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนในการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ประชาสัมพันธ์วิธีการรับบริการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้รับทราบทั่วกัน

3.1.2 การบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า จากการวางแผนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วม มีการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้

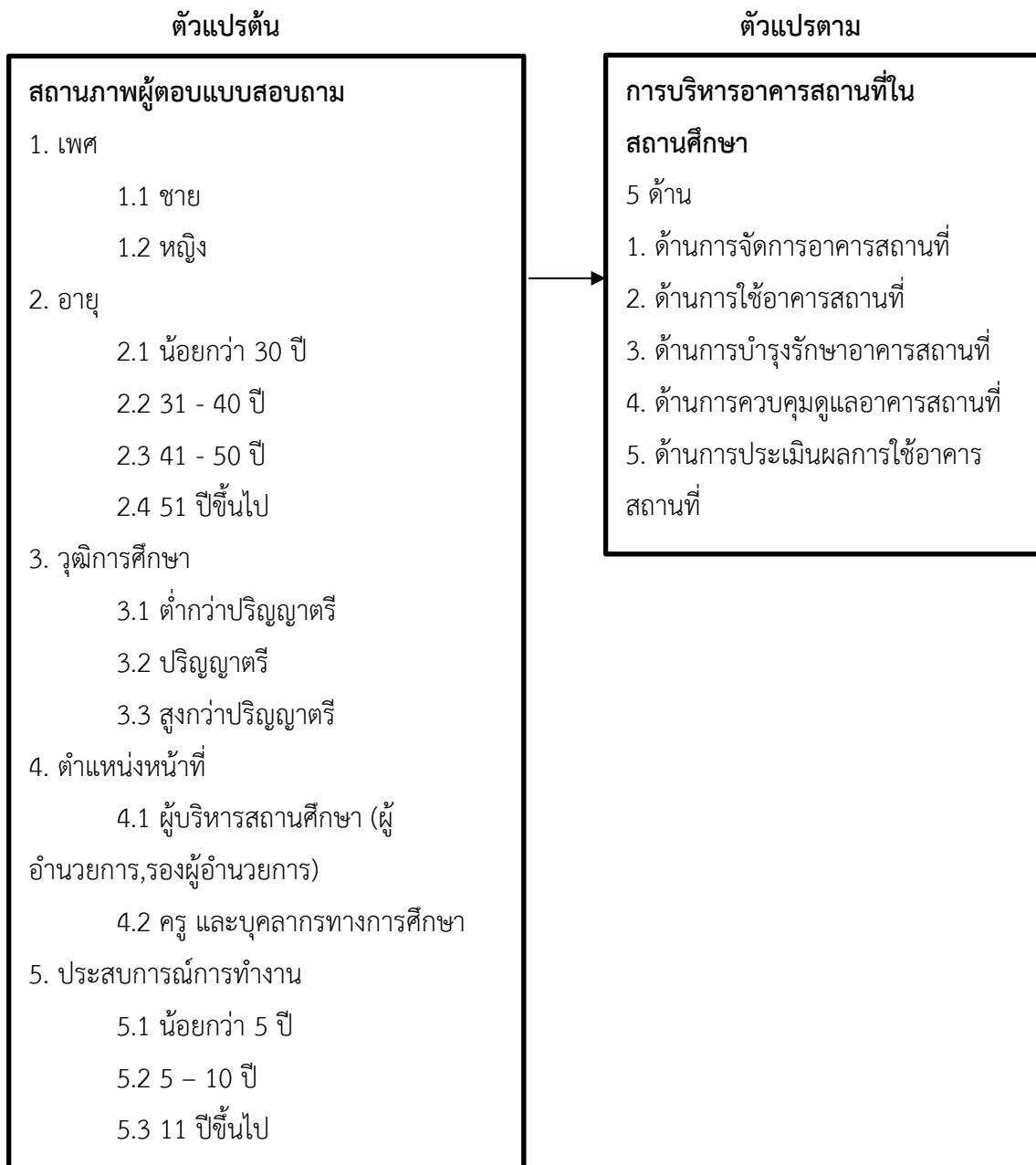
3.1.3 การบริหารจัดการด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามความจำเป็น ส่งผลให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้นกว่าเดิม

3.1.4 การบริหารจัดการด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจทรัพย์สินและประเมินอายุการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องทุกปี

3.2 ผลการบริหารจัดการในวงรอบที่ 2 พบว่า การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับการบริหารจัดการ ในวงรอบที่ 2 มี 1 ด้าน คือ การบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนวงรอบที่ 1 ($\bar{X} = 3.43$) และวงรอบที่ 2 ($\bar{X} = 4.38$) โดยรวมเพิ่มขึ้น (0.95) ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะและมีแนวทางในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวคิดในการบริหารอาคารสถานที่ตามแนวคิดของสถาบันพัฒนาผู้บริหาร กระทรวงศึกษาธิการ 5 ด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ที่มา: การบริหารอาคารสถานที่ตามแนวคิดของสถาบันพัฒนาผู้บริหาร กระทรวงศึกษาธิการ (2548) อ้างถึงใน อภิลิทธิ์ พรหมศิริ (2565)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อวิเคราะห์การบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และเพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประชากร

ที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ภาคกลางและภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทั้งหมด 10 โรงเรียน จำนวน 573 คน (ข้อมูลที่มา: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ข้อมูล ณ วันที่ 10 สิงหาคม 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาค ตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2559) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษา สงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ ด้านการจัดการอาคารสถานที่ ด้านการใช้ อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และด้านการประเมินผล การใช้อาคารสถานที่ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดการอาคารสถานที่ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า 1) ด้านการจัดอาคารสถานที่ ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดสภาพแวดล้อม ภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน รองลงมา คือ มีการกำหนดนโยบายเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการจัดอาคารสถานที่ไว้อย่างชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีแผนงานและงบประมาณรองรับในการปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารสถานที่ 2) ด้านการใช้อาคารสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศทางวิชาการ รองลงมา คือ มีการจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ตามความเหมาะสม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีหลักฐานและทะเบียน ควบคุมอาคารและการใช้อาคารสถานที่ 3) ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้นักเรียน ชุมชน มีส่วนร่วมในการช่วยดูแลรักษา ความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย รองลงมา คือ มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแล รักษาอาคารสถานที่อย่างชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอยู่ เสมอ 4) ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ใน ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการตั้งเวรยามรักษาการณ์ดูแลรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา ตามระเบียบทางราชการ รองลงมา คือ มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบอาคารสถานที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีมาตรการควบคุมและป้องกันอาคารสถานที่จากอันตราย เช่น อัคคีภัย ไฟฟ้าลัดวงจร 5) ด้านการประเมินผล การใช้สถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ จัดเก็บข้อมูลสถิติการใช้อาคารสถานที่ การบำรุงรักษาเป็นปัจจุบัน รองลงมา คือ มีการจัดทำ

รายงานผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่ เพื่อใช้ผลการประเมินปรับปรุงการปฏิบัติงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการประชุมชี้แจงผลการประเมินให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเพื่อหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

แนวทางการบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้ 1) ด้านการจัดการอาคารสถานที่ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานให้ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีการจัดทำแผนจัดการอาคารสถานที่ ควรเปิดโอกาสให้ทางผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด วางแผนและพัฒนา 2) ด้านการใช้อาคารสถานที่ ควรใช้อาคารสถานที่ให้เกิดความคุ้มค่า ควรมีป้ายประชาสัมพันธ์บอกตำแหน่งต่าง ๆ ของอาคารสถานที่ มีแผนผังแสดงการใช้อาคารสถานที่ มีการให้บริการกับนักเรียน ชุมชนและหน่วยงานภายนอก 3) ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต่ออาคารสถานที่ของบุคลากรให้ชัดเจน มีแผนการปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษาอาคารสถานที่ 4) ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ควรดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด มีการปลูกจิตสำนึกให้ผู้มีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และมีแผนการกำกับนิเทศติดตาม 5) ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ควรมีการจัดทำรายงานผลเพื่อการประเมินและปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการดำเนินงานโดยการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่

สรุป

จากผลการวิจัยการบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการอาคารสถานที่ ด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ด้านที่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ต่ำสุดคือ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ แสดงว่าผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาไม่ได้ตระหนักและให้ความสำคัญของการบริหารอาคารสถานที่ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ดังนั้น ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาต้องมีแผนการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ในสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมครูและบุคลากร ให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. วิเคราะห์การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในของสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบการบริหารตามแนวคิดของนักวิชาการ หรือจากนวัตกรรมการบริหาร
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ของสถานศึกษาตามบริบท
3. วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ทรงพล ศรีนวล. (2558). *การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ประยุทธ์ นาคศิลป์. (2558). *คุณภาพการบริหารอาคารสถานที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ภาวิดา ธาธาศรีสุทธิ และคณะ. (2559). *ประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนกีฬาตามแนวปฏิรูปการศึกษาหลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โรงเรียนทัพทันอนุสรณ์. (2562). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2562*. เข้าถึงได้จาก: <http://thaphan.ac.th/newweb/sar-school>.
- โรงเรียนบ้านไร่วิทยา. (2562). *ข้อมูลสารสนเทศโรงเรียน*. เข้าถึงได้จาก: http://banraiwitthaya.ac.th/datashow_39380.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2560). *รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.onesqa.or.th/upload/download/201704271505239.pdf>.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2565). *รายงานจำนวนตามประเภทบุคลากร ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์*. เข้าถึงได้จาก: http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/re_edu/person/2566/person_type_2566_1.pdf.
- สุทิน พรหมศรี. (2555). *งานอาคารสถานที่ (บทความ)*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/161662>, 27 กรกฎาคม 2564.
- สุทิน พรหมสี. (2551). *งานอาคารสถานที่*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts>, 27 มกราคม 2561.
- อภิสิทธิ์ พรหมศิริ. (2565). *แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธรรมาภิบาล*. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(3), หน้า 93 – 106. <https://doi.org/10.14456/jra.2022.61>.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607 - 610.

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ

สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Personnel Management in Digital Age of Schools Special Education Center

under the Special Education

อารีย์ นิสพันธ์¹ และวิรัตน์ มณีพฤษ²

Aree Nissapan¹ and Wirat Maneephruk²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: aomahha@gmail.com¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ปฏิบัติงาน ของผู้บริหารและข้าราชการครู ของศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและข้าราชการ จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ด้านการเปรียบเทียบทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ ตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์เพื่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล ยุคดิจิทัล ศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Abstract

This purposes of the study were (1) To analyze the management of people in digital age educational institutions of special education centers under the Office of Special Education Administration (2) To find out how to manage people in special education centers under the Office of Special Education Administration, classified by gender, position and working

experience of administrators and teachers under the Office of Special Education Administration. The sampling group is 335 administrators and teachers. Research tools are questionnaires. Statistics used in data analysis are percentage, average deviation, and variance analysis. Research has found that (1) the level of personnel management in digital educational institutions under the Office of Special Education Administration is very high overall. (2) The level of personnel management in digital education centers. Under the Office of Special Education Administration, classified by gender, university degree and school size, it was found that the position and experience of work differed statistically significantly at the level.05 Classified by gender. There is no statistically significant difference at the level.05 Knowledge from this research is useful for the management of people in digital age educational institutions of special education centers under the Office of Special Education Administration.

Keywords: Digital Age personnel management, special education center, office of special education administration

บทนำ

การพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ที่กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการกระจายอำนาจบริหารงานบุคคลให้แก่เขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานจัดการศึกษาให้มากที่สุด กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบการบริหารงานบุคคลไว้ ดังนั้น การบริหารงานในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสรระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการในภารกิจหลัก คือ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัยและการออกจากราชการ แต่การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่ยุ่งยากที่ซับซ้อนเพราะต้องทำงานเกี่ยวกับคนซึ่งมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีความสำนึกแตกต่างกัน และที่สำคัญคนเป็นสิ่งที่มีความมีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ ผู้บริหารจึงต้องประสบปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารบุคคล ซึ่งปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาการวางแผนการบริหารงานบุคคล ปัญหาการสรรหาและการแต่งตั้งบุคคล ปัญหาการ

พัฒนาบุคคล ปัญหาการประเมินผลการปฏิบัติงาน ปัญหาการให้บุคคลพ้นจากงาน และปัญหาการควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 25-26)

การให้ความสำคัญการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เนื่องจากปัญหาที่พบเกี่ยวกับการบริหารงาน บุคคลคือการขาดแคลนบุคลากรในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง และการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลให้ สถานศึกษา จึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อสนองต่อภารกิจของ สถานศึกษาให้การดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว เป็นอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์, 2564, น. 51) และอีกสาเหตุหนึ่ง ของการขาดแคลนครู มาจากการย้ายสถานศึกษา ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าว แม้จะได้มีมาตรการในกระบวนการ สรรหาและการชำระ รักษาบุคลากรในสังกัดหลายวิธี และหลายรูปแบบ เช่น การบรรจุข้าราชการครูจาก ลูกจ้างในสังกัด หรือจากผู้มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่สอน ลดจำนวนการย้าย แต่แนวโน้ม ข้าราชการครูขอย้าย ยังคงมีมากขึ้นในทุกครั้งที่ถึงกำหนดการส่งคำร้องขอย้ายประจำปีของ ข้าราชการครูใน สถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ การเปลี่ยนครูบ่อย ทำให้โรงเรียนเสียโอกาสในหลายด้าน เช่น ต้นทุนที่ใช้ไปในการพัฒนาครู ต้นทุนที่ต้องเสียไปในการพัฒนาครูใหม่ ความรู้สะสมที่ขาดหายไปกับครูเก่า สำหรับคนใหม่ โรงเรียนมีความเสี่ยงในการศึกษาพฤติกรรมของครูที่มีต่อเด็ก ทำให้นักเรียนไม่มีความต่อเนื่อง ในการเรียนการสอน ล้วนเป็นผลเสียจากการเปลี่ยนครูทั้งสิ้น (นิดา แก้วสว่าง และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ , 2562, น. 53-70) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร สถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องรู้และเข้าใจขั้นตอนและกระบวนการบริหารงาน บุคคล เช่น การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การชำระรักษา การพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษา วินัยและการรักษาวินัย รวมถึงการออกจากราชการ เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการบริหารงาน บุคคลข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องพยายามสรรหาบุคลากรที่ดี มีคุณภาพ พัฒนาบุคลากรทุกท่าน รวมถึงการชำระรักษาไว้ซึ่งบุคลากร เหล่านั้น (พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์, ภาณุพงศ์ บุญธรมย์, 2566, น. 202) อัตราการย้ายครูที่เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อความพยายามในการพัฒนาโรงเรียน โดยส่งผลกระทบต่อต่อเนื่องในการจัดการเรียนการสอน (Ariko & Simatwa, 2011, p. 1270)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและ ชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติ หน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา จำนวน 12 แห่ง และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 65 แห่ง พบปัญหาที่ความเหมือนกัน คือ ปัญหาอัตรา

การลาออกและการย้ายสถานศึกษาของบุคลากร ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจในการดูแลพิเศษ และมีความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มความก้าวหน้าให้กับวิชาชีพ แต่มีปัญหาด้านเวลา และภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

จากจำนวนอัตราการย้ายออกนอกสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อัตราการลาออกของบุคลากรในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในปีการศึกษา 2563 - 2565 พบว่า ปัจจุบันมีอัตราการย้ายออกของบุคลากรแต่ละสถานศึกษามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากภาระงานการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส ซึ่งบุคลากรบางส่วนยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลเด็กพิเศษ ประกอบกับการเป็นประชากรแฝงที่ไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เป็นเหตุผลการขอย้ายลำดับต้น ๆ ของบุคลากรที่ยื่นความประสงค์ขอย้าย รองลงมาคือต้องการหาประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนปกติ ซึ่งทำให้แต่ละสถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดอัตรากำลังเพื่อให้มีครูเพียงพอกับการพัฒนาศักยภาพของแต่ละประเภท

ดังนั้น จากปัญหาที่เกิดขึ้นผู้วิจัยคิดว่าจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้เื้อต่อความต้องการ และมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงงานด้านการบริหารบุคคล และนำเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

วัชระ คณะทรง (2565) การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน ความสามารถ การศึกษา และความรู้ในการปฏิบัติงาน โดยเป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่ทางการได้กำหนดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของสถานศึกษา

สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2564) ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง รูปแบบ แนวทาง และกระบวนการในการบริหารคนภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรสนับสนุนทางการศึกษา เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายทางการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โสมวลี ชยามฤต (2565) จากการศึกษาเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัลขององค์การภาครัฐและเอกชนทำให้เกิดองค์ความรู้ถึงวิธีการที่เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับยุคดิจิทัลขององค์การภาครัฐและเอกชน ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาค่านิยมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัลขององค์การภาครัฐและเอกชน องค์การต้องกำหนดค่านิยมให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนเพื่อรองรับยุคดิจิทัล แล้วนำค่านิยมดังกล่าวมาจัดทำเป็นแนวทางหรือรากฐานในการสร้างพฤติกรรมที่ดีของบุคลากรของทุกคนในองค์การ จนกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์การ ความสามารถที่จะเรียนรู้และอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยองค์การภาครัฐและเอกชนต้องช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะของบุคลากรให้ตรงกับงานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัล

องค์ความรู้จากงานวิจัยนี้สามารถนำมาพัฒนาทักษะการทำงานให้เหมาะสมในยุคดิจิทัลให้ได้รับผลสำเร็จ โดยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ก้าวทันความทันสมัยของเทคโนโลยี โดยเป้าหมายการพัฒนาคนแบบใหม่ คือ การพัฒนาคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เพื่อให้อยู่กับองค์การอย่างมีความสุขและยาวนาน

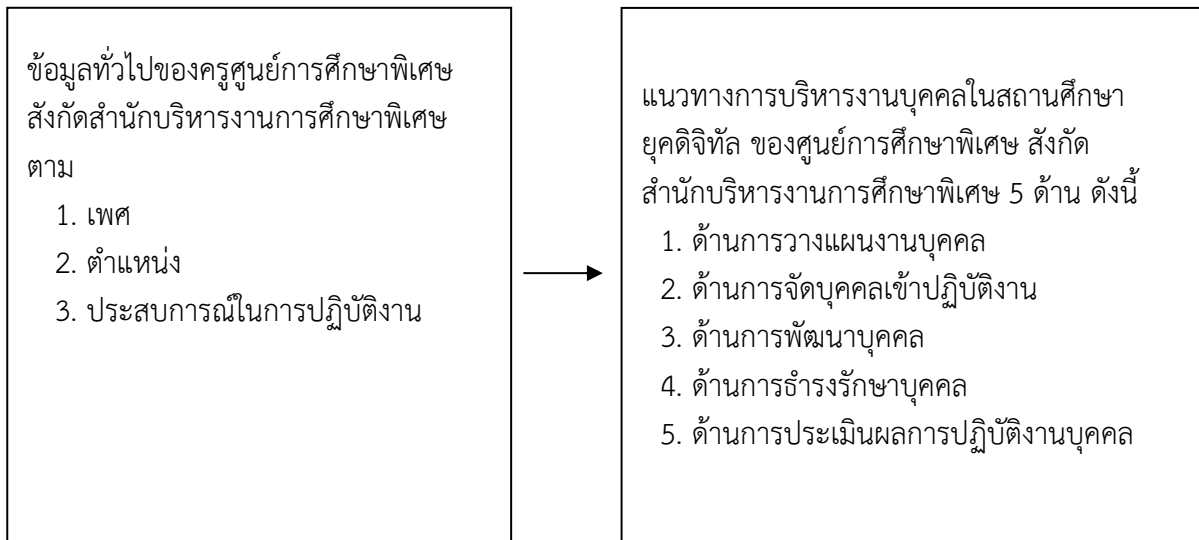
ภาณุวัฒน์ กลับศรีอ่อน (2558) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของการสรรหา บุคลากรผ่านระบบออนไลน์ การสรรหาบุคลากร โดยองค์กรนาระบบการสรรหาบุคลากรผ่านระบบออนไลน์ เพื่อใช้ดึงดูดและสรรหาบุคคลที่มีความสามารถและเหมาะสม เพื่อมาร่วมงานและพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการตามที่ตั้งไว้ การใช้ระบบการสรรหาออนไลน์ไม่ได้เป็นการรับประกันว่า องค์กรจะได้บุคคลตามที่คาดหวังไว้ แต่การจะใช้ระบบการสรรหาออนไลน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพนั้น องค์กรควรพิจารณาแนวคิดด้านจิตวิทยาในการสรรหาผ่านระบบออนไลน์ด้วย เพื่อให้การสรรหาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรต้องการไม่ว่าจะเป็นเรื่องความหลากหลายของข้อมูล รูปแบบของสื่อ ความสะดวกและความง่ายในการใช้งาน หรือความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อให้องค์กรมั่นใจได้ว่า ระบบการสรรหาออนไลน์ที่ใช้เป็นระบบที่มีคุณภาพและมีประโยชน์แก่องค์กรอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้สรุปเป็นตัวแปรการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยกำหนดกรอบแนวคิดวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและข้าราชการครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 2,640 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างพิเศษ จำนวน 335 คน โดยตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970, pp. 607-610) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด

2. เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามแนวคิดของ Likert (Likert's scale, 1961, อ้างถึงใน สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง, 2561, น. 71) ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับ โดยใช้กรอบแนวคิดที่ได้สังเคราะห์การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จากการศึกษาแนวคิดและวิจัยที่เกี่ยวข้องของ (วิภาดา สารัมย์, 2562) มาสรุปเป็นแนวในการวิจัยได้ 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการวางแผนงานบุคคล 2. ด้านการจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน 3. ด้านการพัฒนาบุคคล 4. ด้านการธำรงรักษาบุคคล 5. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคลซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับ ผู้บริหารและข้าราชการครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง และนำมาตรวจสอบคุณภาพโดยคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานกับ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม ถึง 27 ธันวาคม 2566 ส่งแบบสอบถามแบบ Google Form เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 335 ชุด และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 335 ชุด (ร้อยละ 100)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิจัย การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1. ผู้ตอบแบบสอบถามการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็น ข้าราชการครู จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 86.60 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40 เพศหญิง จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 67.20 เพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 32.80 ส่วนใหญ่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.10 รองลงมาคือระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 29.90 ตามลำดับ

2. การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.45) พบว่า ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการธำรงรักษาบุคคล ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.47) ด้านการพัฒนาบุคคล ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.49) ด้านการจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.68) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.54) และด้านการวางแผนงานบุคคล ($\bar{X} = 4.40$,

S.D. = 0.40) โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาบุคคล ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.49) ด้านการธำรงรักษาบุคคล ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ ด้านการจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.68) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนคะแนนการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานบุคคล ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.40)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ พบว่าในภาพรวม ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการวางแผนงานบุคคล ด้านการพัฒนาบุคคล ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนผู้บริหารและข้าราชการครู ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน ด้านการธำรงรักษาบุคคล ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนก ตามตำแหน่ง พบว่าในภาพรวม แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการวางแผนงานบุคคล ด้านการธำรงรักษาบุคคล และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนผู้บริหารและข้าราชการครู ที่มีตำแหน่งที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน และด้านการพัฒนาบุคคล แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารและข้าราชการครู ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันความคิดเห็นด้านการวางแผนงานบุคคล ด้านการจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคคล และด้านการธำรงรักษาบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันความคิดเห็นด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคลไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายการศึกษาวิจัย

จากผลการศึกษา การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ปฏิบัติงาน ของผู้บริหารและข้าราชการครูที่ ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผู้บริหารและข้าราชการครู ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สรุปภาพรวมได้ว่าการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 แสดงว่าผู้บริหารและข้าราชการครูที่มีเพศต่างกัน จะมีความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. ผู้บริหารและข้าราชการครู ที่ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน

สรุปภาพรวมได้ว่าการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามตำแหน่งในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าผู้บริหารและข้าราชการครูที่ตำแหน่งต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารและข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมพบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี ระหว่าง 11-15 ปี และ 16 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี และระหว่าง 5-10ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงานบุคคล ด้านการจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคคล และด้านการธำรงรักษาบุคคล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการวางแผนงานบุคคล ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการวิเคราะห์ปริมาณงานของบุคลากร โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรตระหนักในเรื่องของปริมาณงานของบุคลากร
2. การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงานในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีวิธีการคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถทางวิชาการ ความเชี่ยวชาญและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรส่งเสริมให้มีการกำหนดเกณฑ์ และพิจารณาคัดเลือกตามความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน
3. การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการพัฒนาบุคคลในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีกระบวนการปรับปรุงเจตคติที่ไม่ดีให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรมีจัดอบรม พัฒนาบุคลากร เพื่อปรับปรุงเจตคติที่ไม่ดีให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา
4. การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการธำรงรักษาบุคคล ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการสร้างประสบการณ์ ความรู้ใหม่ๆที่ดี เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานในสถานศึกษาด้วยความมั่นใจ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนรับประสบการณ์ใหม่ ๆ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานจะทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่น่าเบื่อ
5. การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคคล ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการประเมินกำกับ ติดตาม และดูแลการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลของบุคลากรในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรส่งเสริมการประเมิน กำกับ ติดตาม และดูแลการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลของบุคลากรในสถานศึกษา เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ไม่เกิดปัญหาในการใช้เทคโนโลยีอย่างหลวมล่าในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานบุคคลยุคดิจิทัล เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาสมรรถนะการบริหารงานบุคคลยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานบุคคลยุคดิจิทัลให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

- นิดา แก้วสว่าง และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2562). ปัจจัยการคงอยู่ของครูโรงเรียนเอกชน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จังหวัดสงขลา. *วารสารบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 2(3), หน้า 53.
- พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์ และภาณุพงศ์ บุญรัมย์. (มกราคม – มิถุนายน 2566). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 12(1), หน้า 202.
- พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์. (กรกฎาคม - มกราคม 2564). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต*, 21(2), หน้า 51
- ภาณุวัฒน์ กลัปศรีอ่อน. (2558). ปัจจัยความสำเร็จของการสรรหาบุคลากรผ่านระบบออนไลน์. *วารสารนักบริหาร สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์*, 35(1), หน้า 114-115.
- วัชระ คณะทรง. (2565). การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ชลบุรี.*
- วิภาดา สารมย์. (2562). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. *Pathumthani University Academic Journal*, วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สีบสกุล นรินทรางกูร ณ ออยุธยา. (2564). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. (2561) *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปกร, นครปฐม.
- โสมวลี ชยามฤต. (2565). (มกราคม-มีนาคม 2565). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัลขององค์การภาครัฐและเอกชน. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), หน้า 109-123.
- Ariko, C. O., & Simatwa, E. M. W. (2011). Factor Influencing Secondary School Teacher Transfer Requests in Suba District, Kenya: Analytical Assessment. *International Research Journal*, 2(7), pp. 1270 - 1280.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607 - 610.

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

Existing Conditions and Problems of English Instruction of the Schools

under Prachuap Khiri Khan Primary

Educational Service Area Office 2

ศิรินทร์ สร้อยระย้า¹ และวิรัตน์ มณีพฤกษ์²

Sirin Soyra¹ and Wirat Maneephruk²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: sirin_klear@hotmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ (1) เพื่อวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 (2) เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 143 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนทั้งเพศชายและเพศหญิงของโรงเรียนทั้งในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ รวมถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความเห็นต่อสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีที่คล้ายกัน และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ควรเน้นคือการสอนคำศัพท์ เพื่อให้นักเรียนมีคลังคำศัพท์มากพอที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และหาวิธีที่ทำให้ผู้เรียนมีความคงทนในการจำศัพท์ จากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจำนวน 5 ท่าน เพื่อสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยได้ข้อสรุปดังนี้ (1) การจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรใช้ภาษาอังกฤษในชั่วโมงสอนให้มากที่สุดเพื่อทำให้นักเรียนคุ้นชินกับภาษาอังกฤษ (2) สภาพผู้เรียนที่เป็นปัญหาต่อเนื่องตั้งแต่มีการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้นักเรียนมีปัญหาด้านการเรียนที่ต่อเนื่อง เช่นด้านคำศัพท์ซึ่งเป็นปัจจัยหลัก ดังนั้น ครูควรหาวิธีการต่าง ๆ มาช่วยทำให้นักเรียนจำคำศัพท์ได้นาน เช่นการใช้เพลงช่วยจำคำศัพท์ หรือการใช้เกม

คำสำคัญ: สภาพและปัญหา การจัดการชั้นเรียน การสอนภาษาอังกฤษ

Abstract

This study aimed (1) to analysis the conditions and problems of teaching English of the schools governed by Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2 and (2) to give the solutions of that problems. The sample included 144 English teachers teaching in the schools governed by of Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2. The research instrument is the questionnaire. Statistics for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and analysis of variance. The findings showed that the teachers who teach from Prathomsuksa 1 to Mathayomsuksa 6 both male and female among the many schools governed by of Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2 reflect the existing conditions and problems of English instruction all alike. So, the important and urgent problems are that the students seem to be lack of vocabulary perception and they tend to forget the vocabulary after learning. To solve these problems, teachers should apply many teaching methods to enhance their students' performances. Moreover, the 5 professionals who are well-rounded and have long-time experiences in teaching English are asked for giving some advices in resolving those problems. They said that (1) teachers should speak English more frequently in class so that students can be familiar with the English language. (2) The main problems in teaching English is that the students cannot retain or remember English vocabulary-This might be the consequences from the Covid-19 breakdown. So, teachers should apply many methods in teaching such as games or vocabulary songs which help their students retain and remember the vocabulary

Keywords: Condition and problems, classroom management, English teaching

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาต่างมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้อันพึงประสงค์ อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปกป้องความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้

ความสามารถ เพื่อการทำงานอย่างมีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 11) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา อันเป็นสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จะมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน การปฏิรูปในหมวด 4 มีทั้งหมด 8 มาตรา ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตราที่สำคัญที่สุด คือ มาตรา 22 ซึ่งมีประเด็นหลักเป็นจุดเน้นที่น่าสนใจในการจัดการศึกษา 3 ประเด็น คือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาตนเองได้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตร 24 บัญญัติว่า ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาเพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในกลุ่มวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ และจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, น. 16) นอกจากนี้สังคมยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการพัฒนาในหลายด้าน เช่น ด้านสังคมด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรม เป็นการก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลโดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อน อำนวยความสะดวกและทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลกและเป็นสื่อกลางทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ ดังนั้น ภาษาอังกฤษจึงกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้และตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล รวมถึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วย จากที่กล่าวมาข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ในช่วงที่ผ่านมาจึงได้มีความพยายามที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้วยการประกาศนโยบายให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษ โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนด 6 นโยบาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือเข้าถึงองค์ความรู้และก้าวทันโลก รวมถึงพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ดังต่อไปนี้ 1) ให้ใช้กรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ได้แก่ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบความคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย ทั้งในการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การทดสอบ

การวัดผล การพัฒนาครู รวมถึงการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 2) ปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเน้นการสื่อสารที่เริ่มจากการฟัง ตามด้วยการพูด การอ่าน และการเขียนตามลำดับ 3) ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานหลักด้วยหลักสูตรแบบเรียน สื่อการเรียนการสอน แต่ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันได้ ทั้งตามความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา และแสดงถึงความถนัดและความสนใจของผู้เรียน 4) ส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ อาทิ ขยายโครงการพิเศษด้านการเรียนการสอนในหลักสูตร English Program หรือ EP, Mini EP, International Program แก่ผู้ที่มีความสามารถทางวิชาการสูง, English Bilingual Education โดยจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และศิลปะการศึกษาแบบสองภาษา พัฒนาห้องเรียนสนทนาภาษาอังกฤษที่เน้นทักษะการฟังและการพูดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และให้มีการเรียนการสอนวิชาสนทนาภาษาอังกฤษเป็นการทั่วไป และมีการเรียนการสอนแบบเข้มข้น รวมถึงจัดให้เป็นสาระเพิ่มเติมในลักษณะวิชาเลือกได้ด้วย เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัด และศักยภาพ เป็นต้น 5) ยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนที่เน้นการสื่อสาร 6) ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางภาษาของครูและผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2563) ให้ความเห็นถึง การบริหารจัดการชั้นเรียนหรือการจัดการห้องเรียนว่า หมายถึง การดำเนินการของครูในการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิทยา เพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้สอนและเพื่อนอย่างมีความสุข

ณิรดา เวชญาลักษณ์ (2562) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการชั้นเรียนที่สอดคล้องกันว่าการบริหารจัดการชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินการของครูผู้สอนในการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิทยา สร้างกฎระเบียบวินัยในชั้นเรียน มีกลวิธีในการจัดการพฤติกรรมของผู้เรียน โดยอาศัยหลักการและแนวคิดโดยยึดหลักกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) การเตรียมการ หมายถึง การจัดเตรียมการเรียนไว้ให้พร้อมที่จะมีการเรียนการสอน ในปีการศึกษานั้นๆ ซึ่งเป็นการเตรียม

ความพร้อมในด้านศักยภาพ 2) การวางแผนจัดการ หมายถึง การวางแผนการเรียนการสอนในห้องเรียน และการวางแผนการเลือกใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อมาประกอบการเรียนการสอนที่คาดว่าจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของรายวิชานั้น ๆ 3) การดำเนินการในชั้นเรียน หมายถึง กาดำเนินการเรียน การสอนให้เป็นไปตามกระบวนการที่ได้กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถตามสมรรถนะของรายวิชา พร้อมทั้งมีปฏิภริยาร่วมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง และก่อให้เกิดความพึงพอใจของทั้งสองฝ่ายเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในชั้นเรียน

กานต์สินี สุขุมารังสี (2558) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารจัดการชั้นเรียนซึ่งเป็นการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียน เป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ เพื่อให้นักเรียนเป็นพลเมือง ที่มีคุณภาพในระบอบประชาธิปไตยและพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสำเร็จการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วีรวรรณ ราโช (2561) ได้เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางเพื่อการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนเด่นไม่สูงวิทยาคม อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต1 จำนวน 13 คน โดยผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการตอบสนองแบบท่าทางเพื่อการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบตอบสนองด้วยท่าทางเพื่อการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษพบว่านักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

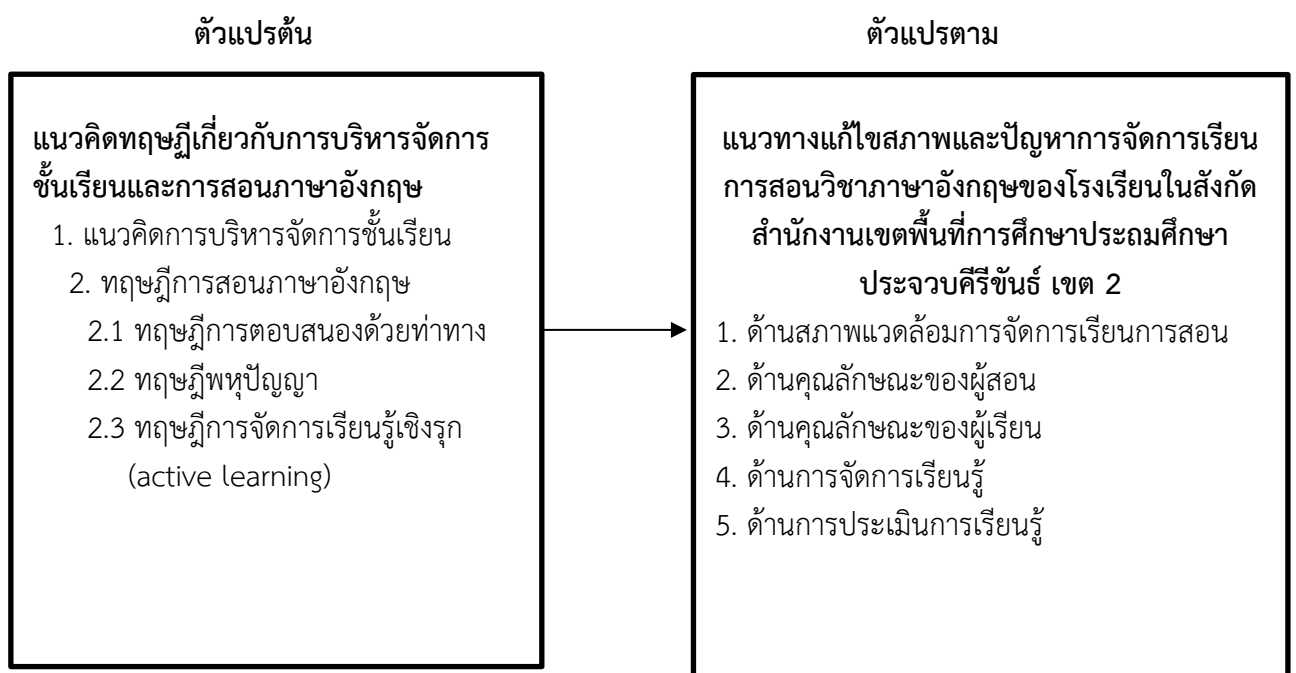
ธีมาพร สลุงสุข (2556) ได้เปรียบเทียบความสามารถในการจำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนกับหลังเรียนโดยใช้เพลงและเกมประกอบการสอนและศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับเกมประกอบการสอน ผลการศึกษา พบว่าความสามารถในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอน โดยใช้เพลงและเกมประกอบการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมประกอบการสอน ไม่แตกต่างกัน

มาริสสา กาสุวรรณ (2556) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการสอนภาษาอังกฤษด้วยกิจกรรมเพลงในการเรียนรู้และความคงทนของคำศัพท์และความสามารถด้านการพูดรวมทั้งความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการเรียนกับประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้กิจกรรมเพลงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 38 คน

ของโรงเรียนบ้านต้นปรัง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง ในปีการศึกษา 2555 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบคำศัพท์เป้าหมาย 50 คำและแบบทดสอบทักษะการพูด โดยใช้การทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และหลังจากเรียนเสร็จสิ้น 4 สัปดาห์เพื่อวัดความคงทน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนหลังทดสอบทันทีเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สำหรับความคงทนทางด้านคำศัพท์มีค่าเฉลี่ยไม่ต่างจากคะแนนหลังเรียน แต่มีผลคะแนนความคงทนในความสามารถด้านการพูดเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยพิจารณาแนวทางแก้ไขสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 5 ด้านดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะของผู้สอน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการประเมินการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, รองผู้อำนวยการสถานศึกษา)และครูผู้สอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต2 ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 88 โรงเรียน มีจำนวนจำนวน 226 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา(ผู้อำนวยการสถานศึกษา, รองผู้อำนวยการ

สถานศึกษา)และครูผู้สอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2566 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 143 คน จากการ คำนวณจากสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane,1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05

2. เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชา ภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่สอนขนาด โรงเรียน ลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบ่งคำถามออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน
- 2) ด้านคุณลักษณะของผู้สอน
- 3) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน
- 4) ด้านการจัดการเรียนรู้
- 5) ด้านการประเมินการเรียนรู้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบ คุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณ ค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลประเมินได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับ ผู้ปกครอง ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาทับสะแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และนำมาตรวจสอบคุณภาพโดยคำนวณค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีคุณภาพและสามารถ นำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานกับ ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 1 กันยายน ถึง 27 ตุลาคม 2566 แจกแบบสอบถามแบบ Google Form เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 143 ชุด และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 143 ชุด (ร้อยละ 100)

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวน นำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง และนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจำนวน 5 ท่าน

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

1. ครูผู้สอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ให้ความเห็นที่คล้ายกันในทุกด้านตั้งแต่ ด้านสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณลักษณะของผู้สอน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการประเมินการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีสภาพและปัญหาในแต่ละด้านที่คล้ายกัน ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างเป็นชุดคำถามทั้งหมด 5 คำถาม เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจำนวน 5 ท่าน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไปด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

2. หลังจากสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจำนวน 5 ท่าน และได้รับข้อเสนอแนะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า นักเรียนส่วนมากที่มีความยากลำบากในการเรียนภาษาอังกฤษคือปัญหาด้านการจำคำศัพท์ ซึ่งอาจเป็นผลกระทบต่อเนื่องมาตั้งแต่ช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด -19 ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องทำให้นักเรียนมีความสามารถพื้นฐานด้านการจำคำศัพท์ โดยผู้สอนอาจจะหากิจกรรมต่าง ๆ หรือศึกษางานวิจัยให้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้เสนอแนวคิดโดยการใช้เพลงช่วยจำคำศัพท์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญบางคนเสนอว่าผู้สอนควรที่จะพูดภาษาอังกฤษในชั่วโมงสอนให้มากที่สุดเพื่อที่จะทำให้นักเรียนได้มีความคุ้นชินกับภาษาอังกฤษ

อภิปรายการศึกษาวิจัย

จากผลการศึกษา การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการแก้ปัญหาปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยได้ข้อสรุปว่าปัญหาหลักเกิดจากการที่นักเรียนไม่สามารถจำคำศัพท์ได้และไม่มีความคงทนในการจำคำศัพท์ จากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เพลงช่วยจำคำศัพท์หรือการใช้เพลงช่วยจำคำศัพท์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธิดา สุขสำราญ, (2561) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบ กับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ของโรงเรียนเทศบาลวัดพรหมจริยวาส อำเภอมือง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียนรวม 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาจีนโดยใช้เพลงประกอบจำนวน 4 แผน และ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน ซึ่งเป็นข้อสอบเลือกตอบชนิด 3 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ หลังจากทำการทดลองพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนภาษาจีนโดยใช้เพลงประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนน

เต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนภาษาจีนโดยใช้เพลงประกอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น การใช้เพลงช่วยจำศัพท์มาประกอบในการจัดการเรียนการสอนสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนคำศัพท์ได้

นอกจากนี้การแก้ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษยังสามารถทำได้หลายวิธี เช่นการใช้เกมการสอนภาษา โดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) หรือการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฎฐวราพร เปลี่ยนปราณและสุทัศน์ นาคจัน (2558) ศึกษา 1) ประสิทธิภาพของการสอนโดยใช้เกมประกอบการเรียนการสอนการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังการสอนโดยใช้เกมประกอบ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทุ่งน้อย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 30 คน ซึ่งสุ่มมาแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบ แบบทดสอบการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.642 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 70.08/95.17 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 70/70 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังใช้วิธีสอนโดยใช้เกมประกอบ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 25.08 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในสูงสุดได้แก่ นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนมากขึ้นเมื่อเรียนโดยใช้เกมประกอบ รองลงมาคือ นักเรียนชื่นชอบและให้ความร่วมมือกับครูสอนภาษาอังกฤษที่ให้เล่นเกมประกอบการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และนักเรียนในกลุ่มให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. การศึกษาครั้งถัดไปควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เช่น ปัจจัยด้านวิธีการสอน หรืออาจมีการทำวิจัยที่มีการเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกัน

2. การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษผู้สอนควรมุ่งเน้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาที่สำคัญลำดับแรกคือปัญหาด้านการจำคำศัพท์ และการมีความคงทนในการจำคำศัพท์ โดยผู้สอนอาจจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคงทนในการจำคำศัพท์ที่ดีขึ้น เช่น การใช้เกม การใช้เพลงช่วยจำคำศัพท์ ยิ่งไปกว่านั้นผู้สอนควรจะพูดภาษาอังกฤษให้มากขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอนเพื่อทำให้ผู้เรียนคุ้นชินกับภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนไม่มีความคงทนในการจำคำศัพท์
2. ควรศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนด้วยวิธีต่าง เช่น การสอนแบบ การแปล ไวยากรณ์ (Grammar-cum-Translation Method) การสอนแบบออดิโอลิงกัว (The Audio-Lingual Method) เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, หน้า 16.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, หน้า 11.
- กานต์สินี สุขุมาลรังสี. (2558). *แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างการเป็นพลเมืองคุณภาพในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธิดา สุขสำราญ. (2561). *ผลการสอนโดยใช้เพลงประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ณัฐวราร เปลี่ยนปราณ และสุทัศน์ นาคจัน. (2558). *การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบการสอนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทุ่งน้อย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. *Veridian E-journal*, 8(2), หน้า 1674 - 1684.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2562). *หลักการจัดการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธีมาพร สลุงสุข. (2556). *การเปรียบเทียบความสามารถในการจำคำศัพท์และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เพลงประกอบการสอนกับเกมประกอบการสอน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2563). *การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มีเซอร์วิสซัพพลาย.

มาริส กาสุวรรณ. (2556). *ประสิทธิผลของกิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษต่อการเรียนรู้และความคงทน คำศัพท์และความสามารถในการพูด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

วีรวรรณ ราชโซ. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการตอบสนองด้วยท่าทางเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper & Row.

Taro Yamane. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่)

กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ

The Educational Administration of the Dual Curriculum of Vocational Education and High School Education (New Dual Education): A Case Study of Samutprakarn

Technical College

พัฒนสาริทธิ์ มณีเขียว¹ และขจรศักดิ์ ศิริรัมย์²

Patsarit Maneekeaw¹ and Kajohnsak Sirimai²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: Patsarit.Man@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ (2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ดำเนินการวิจัยโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการสอบถาม และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการโครงการจัดการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำนวน 45 คน และผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) สภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ การวัดผลและประเมินผล /การเทียบโอนผลการเรียน การจัดการเรียนการสอน การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และการสร้างและการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา และ (2) แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) จำแนกตามองค์ประกอบ ดังนี้ การวัดผลและประเมินผล /การเทียบโอนผลการเรียน ประกอบด้วย 4 แนวทาง การจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย 4 แนวทาง การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 แนวทาง และการสร้างและการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 แนวทาง

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร ทวิศึกษาแนวใหม่ การสร้าง การพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to (1) investigate the educational administration of the dual curriculum of vocational education and high school education (new dual education): a case study of Samutprakan technical college (2) explore the guidelines for the development the educational administration of the dual curriculum of vocational education and high school education (new dual education): A case study of Samutprakan technical college. The research was conducted using quantitative methods through surveys and qualitative methods through interviews with experts, including the project committee for the educational administration of the dual curriculum of vocational education and high school education (new dual education): A case study of Samutprakan technical college, consisting of 45 individuals, and 6 experts. The research tools included questionnaires and interviews format. Data analysis involved mean analysis, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that (1) investigate the educational administration of the dual curriculum of vocational education and high school education (new dual education): A case study of Samutprakan technical college in all four components overall are the highest levels. These components include educational measurement & evaluation /credit transfer comparison, teaching and learning management, the development and creation of the curriculum for teaching and learning, and development of network cooperation for schools. (2) explore the guidelines for the development the educational administration of the dual curriculum of vocational education and high school education (new dual education): A case study of Samutprakan technical college are categorized based on components, including assessment and evaluation of learning outcomes/credit transfer comparison with four guidelines, teaching and learning management with four guidelines, curriculum creation and development with five guidelines, and development of network cooperation for schools with three guidelines.

Keywords: Dual education curriculum, new dual education, development of network cooperation for schools

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการผลิตผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาให้มากขึ้น เพื่อรองรับการจ้างงาน ทั้งภาคธุรกิจบริการ ภาคอุตสาหกรรม และภาคการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงานที่กำลังขยายตัวในทุกภาคส่วน ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตนักเรียนด้านอาชีวศึกษา

เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่กำลังขยายตัวในภาคธุรกิจบริการ ภาคอุตสาหกรรม และภาคการเกษตร สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงจัดให้มีการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โดยจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 และต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดนโยบายและจุดเน้นในการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2566 ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า “ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ” เพื่อยกระดับและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านวิชาชีพให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามความถนัด ความสนใจ โดยการขับเคลื่อนโครงการจัดการศึกษาร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) เมื่อสำเร็จการศึกษาผู้เรียนจะได้รับวุฒิการศึกษาทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนดังกล่าว วางแผนการจัดการศึกษาร่วมกันตามโครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ทั้งในเรื่องของการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดเวลาเรียน การฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ หรือฝึกงานในสถานประกอบการ การวัดและประเมินผลการเรียน การโอนผลการเรียนของผู้เรียน ตลอดทั้งการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยใช้เวลาเรียนควบคู่กันไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา กำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ (1) สถานศึกษาให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนเป็นนักเรียนในสองสถานศึกษา โดยเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่กันทั้งสองหลักสูตร และ(2) ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยนำผลการเรียนรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายมาเทียบโอนผลการเรียนสู่รายวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ อย่างน้อย 1 ภาคเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560, น. 8)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ เพื่อผลต่อการพัฒนาและเสริมสร้างการจัดการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ

การทบทวนวรรณกรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสามระบุหน้าที่ของรัฐ ด้านการศึกษาที่สำคัญไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) เชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ของประเทศไทยไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยได้กำหนด ยุทธศาสตร์ชาติไว้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมั่นคง 2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับ สิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2564 ด้านการศึกษาซึ่งมีสาระที่สำคัญได้แก่ 1) การสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา 2) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อ ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ 3) การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการ ฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงาน และสร้างงาน (แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง), 2564, น. 293)และสอดคล้องกับการขับเคลื่อนประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า “พลิกโฉมประเทศไทย สู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้าง มูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคนที่สำคัญคือ การพัฒนาคนสำหรับโลก ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมในด้านทักษะ ความรู้ ด้านพฤติกรรม และด้านคุณลักษณะ ตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ด้วยการขับเคลื่อนภายใต้ 4 มิติ 13 หมุดหมาย ซึ่งสอดคล้องกับการขับเคลื่อนของภาคการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13, 2565, น. 20) ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการ ศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ 1) การเข้าถึง โอกาสทางการศึกษา 2) ความเท่าเทียมทางการศึกษา 3) คุณภาพการศึกษา 4) ประสิทธิภาพ และ 5) ตอบโจทย์ บริบทที่เปลี่ยนแปลง

โครงการทวิศึกษาแนวใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหนึ่งในนโยบายเร่งด่วน (Quick win) ตามนโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่เชื่อมโยงและตอบโจทยยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 2) เพื่อสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 3) เพื่อพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ 4) เพื่อตอบโจทยบริบทที่เปลี่ยนแปลงในการทำงานและการประกอบอาชีพ 5) เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา 6) เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายการเรียนรู้ด้านวิชาชีพไปยังนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 7) เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีความประสงค์เรียนควบคู่กับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562

ลักษณะเด่นของโครงการจัดการศึกษาร่วมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566, น. 5) ดังนี้

1. เจตนารมณ์ ของโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ คือ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้านวิชาชีพ โดยการให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความประสงค์เรียนควบคู่กับหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

2. ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ แผน และนโยบายของโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ ที่เชื่อมโยงและตอบโจทย ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของ รัฐบาล นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

3. กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญของโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ที่สำคัญ ได้แก่ 1) จัดทวิศึกษาแนวใหม่ร่วมกับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนในโครงการพระราชดำริ 2) จัดทวิศึกษาแนวใหม่โดยการต่อยอด สถานศึกษาเดิมที่มีความโดดเด่น และ 3) จัดทวิศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาพื้นที่ห่างไกลและผู้ด้อยโอกาส

4. วิธีการจัดการศึกษาโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ มีวิธีการ ดังนี้ 1) การจัดทำความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานประกอบการ 2) วิเคราะห์ประเภทวิชา และสาขาวิชาที่จัดการศึกษาร่วม 3) วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) การจัดการศึกษาร่วมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 5) การเทียบโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 6) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ทวิศึกษาแนวใหม่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (Vocational National Educational Test: V-NET) และ 7) ส่งเสริม สนับสนุน ผู้เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ทวิศึกษาแนวใหม่ ให้มีสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะ 4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ และความ รับผิดชอบ

5. การเทียบโอนผลการเรียนรายวิชาของโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ โดยรับโอนผลการเรียนใน รายวิชาที่ได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป

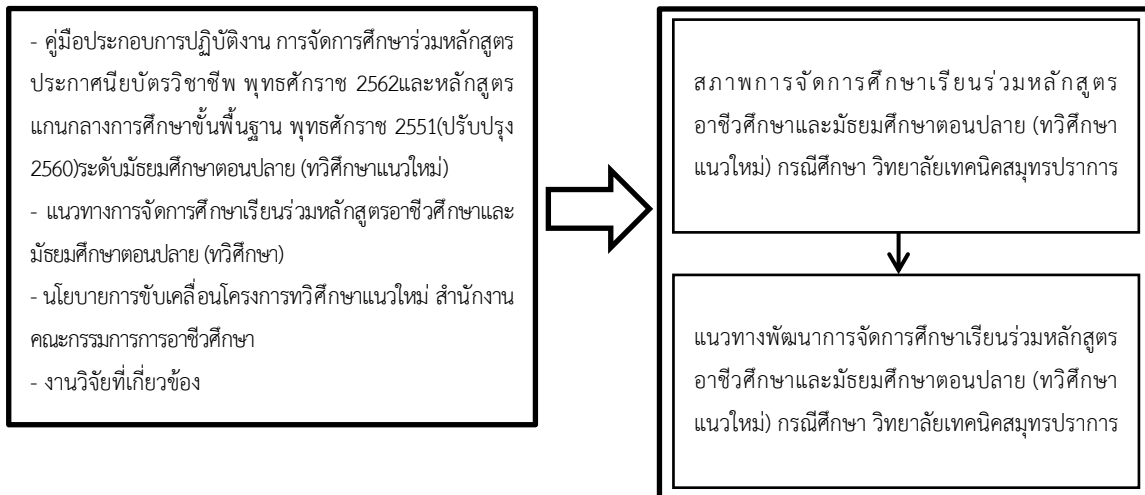
6. การวิเคราะห์ความตรงและความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเทียบโอนผลการเรียนรายวิชาของโครงการทวิศึกษาแนวใหม่

7. การจัดการเรียน และเป้าหมายของโครงการทวิศึกษาแนวใหม่ มีการจัดการเรียนแบบ กลุ่มวิชาอาชีพ (โมดูลอาชีพ) โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการงานอาชีพ (Work Based Learning)

8. การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ สถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถจัดให้นักเรียนเข้ารับการประเมิน มาตรฐานวิชาชีพ เมื่อนักเรียนได้ลงทะเบียนรายวิชาครบทุกรายวิชาตามหลักสูตรแต่ละประเภทวิชา

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดเรื่อง การจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอน ปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) ประกอบด้วย การศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) และการพัฒนาและเสริมสร้างการจัดการ เรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยใน สังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังองค์ประกอบ ดังนี้ การสร้างและการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล / การเทียบโอนผลการเรียน ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ โดยการสอบถามและขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ โดยการสัมภาษณ์

ขอบเขตของการวิจัย

การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ คู่มือประกอบการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) การจัดการศึกษาวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาร่วมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง 2560) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) แนวทางการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย

(ทวิศึกษา) รายงานการติดตามผลการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) และห้องเรียนอาชีพ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565 และงานวิจัยเกี่ยวข้อง

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการโครงการจัดการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำนวน 45 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสัมภาษณ์ จำนวน 6 ท่าน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ โดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามแบบปลายเปิด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview form) สำหรับเก็บรวบรวมแนวทางพัฒนาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลโดยการสอบถามและการสัมภาษณ์

ผลการศึกษา

1) สภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ พบว่า ภาพรวมการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ทุกองค์ประกอบอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ตามลำดับ ดังนี้ (1) การวัดผลและประเมินผล / การเทียบโอนผลการเรียน ($\mu=4.68$) (2) การจัดการเรียนการสอน ($\mu=4.63$) (3) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ($\mu = 4.61$) และ (4)การสร้างและพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ($\mu=4.58$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ในภาพรวมและรายด้าน

การจัดการศึกษาทวิศึกษาแนวใหม่	N = 45		สภาพการจัดการศึกษา
	μ	σ	
ด้านที่ 1 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา	4.57	0.39	มากที่สุด
ด้านที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน	4.60	0.47	มากที่สุด
ด้านที่ 3 การจัดการเรียนการสอน	4.61	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 4 การวัดผลและประเมินผล / การเทียบโอนผลการเรียน	4.67	0.45	มากที่สุด
รวม	4.61	0.44	มากที่สุด

2) แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จำแนกตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ (1) การสร้างและการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ได้แก่ ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา ประสานงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เลือกสถานศึกษาเครือข่ายที่เหมาะสม และสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษา (2) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ได้แก่ ความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน สมรรถนะรายวิชาต้องชัดเจนสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ ความพร้อมของสาขาวิชาในการจัดการศึกษา และ ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาเครือข่าย (3) การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ บูรณาการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนการสอนแบบต่อเนื่อง (Block course) เสริมสร้างทักษะวิชาชีพ(Hard Skill และ Soft Skill) มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ ความรับผิดชอบ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสนับสนุนการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ และ(4) การวัดผลและประเมินผล / การเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ความยืดหยุ่นของการจัดการเรียนรู้ตามสมรรถนะรายวิชา และมุ่งเน้นกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้าน สามารถเรียงตามลำดับ ดังนี้

1) การวัดผลและประเมินผล /การเทียบโอนผลการเรียน 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และ 4) การสร้างและการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ทั้งนี้องค์ประกอบที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ การสร้างและการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษา อาชีวศึกษาและโรงเรียน อาจมีข้อจำกัดด้านการสื่อสารและการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) รวมถึงอุปสรรคของพื้นที่บริการในการจัดการศึกษา และขาดการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน และครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับ วรวิทย์ ศรีอุทิศ (2564) กล่าวว่า ส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้าฝึกอบรม ใช้การสื่อสารที่เข้าใจง่าย ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ พัฒนาหน่วยงานสู่องค์กรดิจิทัล กำหนดภารกิจหน่วยงานให้ชัดเจน และมอบหมายงานอย่างยุติธรรม ทั้งนี้การสร้างและการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 5 รายการ ได้แก่ (1) มีความร่วมมือในการจัดการศึกษาทวิศึกษาแนวใหม่ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา (2) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการศึกษาทวิศึกษาแนวใหม่ระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา (3) มีการสำรวจความต้องการ สาขาวิชาในการจัดการศึกษาทวิศึกษาแนวใหม่ (4) มีการสื่อสาร สร้างความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจในการจัดการศึกษาทวิศึกษาแนวใหม่ และ (5) มีการจัดทำแผนการเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรอาชีวศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อันเนื่องมาจากกระบวนการจัดการศึกษาต้องเริ่มต้นจากการสร้างและพัฒนาเครือข่าย การสำรวจความต้องการในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องประเภทวิชา สาขาวิชา สาขางาน และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐภรณ์ พันธวงค์ และสธิพร เขาวนชัย (2564, น. 130) กล่าวว่า แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ประเภทวิชา สาขาวิชา สาขางาน ด้านการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการเทียบโอนผลการเรียน โดยองค์ประกอบย่อยที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การสำรวจความต้องการ สาขาวิชาในการจัดการศึกษาทวิศึกษาแนวใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ เป็นการกำหนดสาขาวิชาในการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรจากความร่วมมือของสาขาวิชา และดำเนินการจัดทำแผนการเรียนร่วมหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากร และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลัย บุญรักษา (2562, น. 132) กล่าวว่า การดำเนินโครงการทวิศึกษาควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เพิ่มเติมโดยพิจารณาตามความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา สถานประกอบการ และความต้องการใช้ของผู้เรียน ควรมีการจัดระบบดูแลนักเรียนที่อยู่ในโครงการทวิศึกษา ในเรื่องของการจัดกิจกรรมร่วมหลักสูตรไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสมโดยผ่านการพิจารณาร่วมกันของโรงเรียนคู่ร่วมโครงการ ควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนและจัดเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้านก่อนเปิดรับนักเรียน รวมไปถึงการรับนักเรียนนักศึกษาควรรับตามความต้องการของผู้เรียน และควรมีการช่วยเหลือนักเรียนในด้านทุนการศึกษา โควตาในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2) แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่ควรรับการพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ การสร้างและการพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ซึ่งแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) ประกอบด้วย ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา ประสานงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เลือกสถานศึกษาเครือข่ายที่เหมาะสม และสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างความเข้าใจ การสื่อสารที่ชัดเจน การกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นรูปธรรม รวมถึงการประสานงานและการสร้างความสัมพันธ์ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) กรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ด้วยการดำเนินการด้วยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ข้อมูล สร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และกำหนดผู้รับผิดชอบการประสานงาน ที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์วรรณ ปัญญา มัง (2566) ที่กล่าวว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคโดยการปรับกระบวนการและขั้นตอนการทำงานที่เกินความจำเป็น กำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และ เสริมสร้างการทำงานเป็นทีม พัฒนาปรับปรุงระบบฐานข้อมูลความร่วมมือ ทั้งนี้นโยบายต้องมีความชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลงจนส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงาน และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ความก้าวหน้าในการเรียนอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรปรับและประยุกต์การสร้างและพัฒนาเครือข่ายสถานศึกษา ประสานงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง เพื่อสร้างเครือข่ายสถานศึกษาที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล
3. สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการเสริมสร้างทักษะวิชาชีพ (Hard Skill และ Soft Skill) โดยเน้นการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบต่อเนื่อง (Block course) ในการให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะในระยะเวลาที่กำหนด
4. สถานศึกษาควรมีการกำหนดรูปแบบการวัดผลและประเมินผล / การเทียบโอนผลการเรียนที่สอดคล้องกับสภาพจริงและมีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอน พัฒนาระบบการโอนผลการเรียนที่ชัดเจน เป็นไปตามระเบียบและระยะเวลาในการจบการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการประเมินผลการใช้หลักสูตรการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

บรรณานุกรม

- ณัฐภรณ์ พันธวงศ์และสถิรพร เขาวนชัย. (2564). *แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง). (25 กุมภาพันธ์ 2564). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 44 ง. หน้า 1.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). (1 พฤศจิกายน 2565). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 1.
- พิมพ์พรณ ปัญญามัง. (2566). *การพัฒนาความร่วมมือในการปฏิบัติงานของสำนักความร่วมมือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. (13 ตุลาคม 2564). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 ก.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 14.
- วรวิมล ศรีอุทิต. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ กระทรวงศึกษาธิการ. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *เอกสารประกอบการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาร่วมหลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *คู่มือประกอบการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาร่วมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษาแนวใหม่)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุมาลัย บุญรักษา. (2562). *การประเมินโครงการจัดการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
The Role of the Primary School Board for Participation in the Development of
Educational Quality of school in the Education Developing Consortium under
Samutsakhon Primary Educational Service Area Office

อัมพิกา ศรีบุญมา¹ และขจรศักดิ์ ศิริรัมย์²

Ampika Sribunma¹ and Kajohnsak Sirimai²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: Ampika.Sri@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มเป้าหมาย คือ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา 8 โรงเรียน จำนวน 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า (1) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามภาระงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ในภาพรวมมีระดับค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยภาระงานด้านบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (2) แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาระงานด้านบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการกำหนดตำแหน่งตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษา

คำสำคัญ: บทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The objectives of this research are: (1) to explore the role of the primary school board for participation in educational quality development of schools in the education developing consortium under Samutsakhon primary education service area office (2) to provide guidelines for developing the role of the primary school board for participation in educational quality development of school in the Education Developing Consortium under Samutsakhon primary education service area office. The research uses quantitative research methods in studying the role of the primary school board for participation in educational quality development and uses qualitative research methods in studying the guidelines for developing the role of the primary school board for participation in educational quality development. The population used in the research included 78 people from schools in the education developing consortium under Samutsakhon primary education service area office of 8 schools and 5 experts for interviews. The research tools were questionnaires and interviews. Data were analyzed by percentages, means, and standard deviations. and content analysis. The findings revealed that (1) the role of the primary school board for participation in education quality development of school in the Education Developing Consortium under Samutsakhon Primary Education Service Area Office, according to functional in 4 Components, namely academic administration, budget management, personnel management and general administration; overall, the level of functional is at the high level. The functional for personnel administration has the lowest average. (2) Guidelines for developing the participation of the primary school board in developing the quality of education of schools in the Education Developing Consortium under Samutsakhon Primary Education Service Area Office. The personnel management guideline includes participation in position determination according to the specified criteria and methods, evaluation of the performance of teachers and educational personnel and development of teachers and personnel in educational institutions.

Keywords: Roles and responsibilities, participation, school educational committees

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากมีความจำเป็นในการพัฒนากำลังคน รัฐบาลจึงได้บัญญัติสิทธิทางการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54 ไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษา

เป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมวัย โดยส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรัฐมีหน้าที่กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนการ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, น.14) และบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่ทางการศึกษาว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลที่มีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาชั้น พื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีคำสั่งหัวหน้าคณะ รัักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2559 เรื่องให้จัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566, น.1) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ มุ่งเพิ่มโอกาส และความเสมอภาคในการเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานของประชาชน พัฒนากำลังคน ที่ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกภาคส่วนผ่านการสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.180) ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 40 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 38 ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมจากทุกภาค ส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาตามภารกิจหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป กำหนดให้คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ในการกำกับดำเนินการ ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทน ศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ วิธีการ สรรหา จำนวนกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง โดยกำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา การบริหาร สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการภายในสถานศึกษาจากทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามวัตถุประสงค์ตาม หลักสูตรกำหนดส่งผลให้คุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดี (สำนักคณะกรรมการ การศึกษาชั้นพื้นฐาน, 2562, น.20)

ดังนั้นจะพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนสำคัญยิ่งในการรองรับการกระจายอำนาจของสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 สถานศึกษาที่มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้มแข็งจะสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการวางแผนประสานงาน การระดมทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน ตลอดจนการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ดังนั้น การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะเรื่องกฎ ระเบียบต่าง ๆ ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับความรู้ ความเข้าใจ อันส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, น.26)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อให้การดำเนินงานในการจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิดของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น.27) อัจฉรา จงดี (2560, น.17) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ว่า คณะกรรมการที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาตามภาระงาน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นเลขานุการ เป็นคณะบุคคลที่เป็นคณะกรรมการที่มาปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น.17) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 40 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 38 ได้ให้ความหมายของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้ คือ บทบาทหน้าที่ที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 40 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 38 กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ดังนี้

1. กำกับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

3. มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ตามภาระงาน 4 ด้าน ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2550 ดังนี้

ด้านบริหารวิชาการ

1. ให้ข้อมูลเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก

2. ให้ความเห็นชอบเรื่องการวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

3. ให้ความเห็นชอบกรณีที่สถานศึกษานำเอารายวิชาพิเศษมาเพิ่มหรือปรับใช้ในหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านบริหารงบประมาณ

1. ให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

3. ให้ความเห็นชอบการโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

4. ให้ความเห็นชอบการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

5. ให้ความเห็นชอบการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

ด้านบริหารงานบุคคล

1. กำกับ ดูแลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดกำหนด

2. เสนอความต้องการและให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อเสนอคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดพิจารณา

3. ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ต่อผู้บริหารสถานศึกษา

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 กฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดมอบหมาย

ด้านบริหารทั่วไป

1. ให้ความเห็นชอบการวางแผนการบริหารการศึกษา

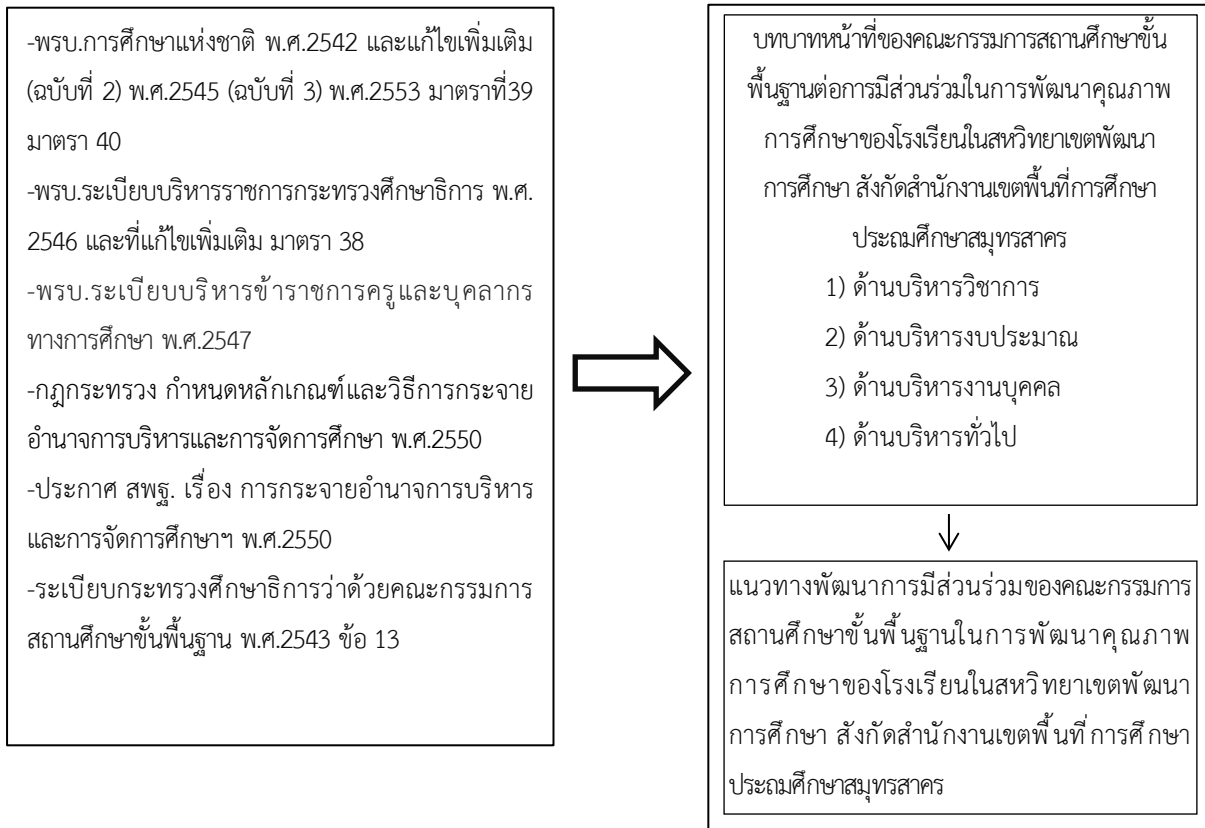
2. ให้ความเห็นชอบการรับนักเรียน

3. ให้ความเห็นชอบเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา

4. ให้ความเห็นชอบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตราที่ 39 มาตรา 40, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 38, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547, กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550, ประกาศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2550, ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ข้อ 13

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตราที่ 39 มาตรา 40, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 38, พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547, กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550, ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2550

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 8 โรงเรียน จำนวน 78 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาระงาน 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ท่าน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามแบบปลายเปิด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview form) สำหรับเก็บรวบรวมแนวทางพัฒนาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลโดยการสอบถามและการสัมภาษณ์

ผลการศึกษา

1) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวม บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษาในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานทั่วไป และบริหารงานบุคคล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	N = 78		ระดับการมีส่วนร่วม
	μ	σ	
ด้านบริหารวิชาการ	4.42	0.55	มาก
ด้านบริหารงบประมาณ	4.31	0.37	มาก
ด้านบริหารงานบุคคล	4.24	0.38	มาก
ด้านบริหารงานทั่วไป	4.28	0.52	มาก
รวม	4.31	0.44	มาก

2) แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครในภาพรวม จำแนกตามภาระงาน 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านบริหารวิชาการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานวิชาการของสถานศึกษา กำหนดแนวทางพัฒนางานประกันคุณภาพ และนำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านวิชาการ (2) ด้านบริหารงบประมาณ ได้แก่ การมีส่วนร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา ร่วมกำหนดแนวทางการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินและร่วมจัดทำแผนงานระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษา (3) ด้านบริหารงานบุคคล ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดทำกรอบอัตรากำลังบุคลากรสถานศึกษา และร่วมการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา และ (4) ด้านบริหารทั่วไป ได้แก่ สนับสนุนและพัฒนาระบบสารสนเทศของสถานศึกษา เสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกับชุมชน และร่วมสนับสนุนพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา

อภิปรายผล

การศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยภาระงาน 4 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป และด้านบริหารงานบุคคล ซึ่งภาระงานที่ควรพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา ได้แก่ ด้านบริหารงานบุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต้องดำเนินการตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด สอดคล้องกับ คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น. 22) ตอนที่ 4 การปฏิบัติงานร่วมกันของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษา ที่กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2.4) การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา “ไม่ควรสั่งการ” กล่าวคือ ไม่ควรกำกับการทำงานของผู้บริหาร ครู อาจารย์ หรือไม่แสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาเสียเอง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมไปยังบุคลากรในสถานศึกษา เพราะอำนาจสั่งการ เป็นของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะรับผิดชอบการนำเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และมติของคณะกรรมการสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ภาระงานด้านบริหารงานบุคคล ประกอบด้วยพฤติกรรมบ่งชี้บทบาทหน้าที่ 5 รายการ ได้แก่ (1) การกำกับดูแลการบริหารงานบุคคลให้สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด (2) เสนอความคิดเห็นและความต้องการการวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การบรรจุแต่งตั้ง การย้ายตามวิชาเอกที่ต้องการ (3) เสนอความคิดเห็นและให้ความเห็นชอบอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา (4) การให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต่อผู้บริหารสถานศึกษา และ (5) การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ซึ่งพฤติกรรมการบ่งชี้บทบาทหน้าที่ต่ำสุด คือ การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด เกี่ยวข้องกับกฎหมายและข้อบังคับตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 หมวด 1 คณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 26 และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 สอดคล้องกับ คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, น.27) ตอนที่ 5 (1.5) บทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมการปฏิบัติงาน ของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานที่ตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา โดยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน สอดคล้องกับ ปทุมพร กาญจนอัคร์ (2561, น. 124) ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นข้อช่วยและภารกิจสำคัญ เนื่องจากสถานศึกษาต้องมีการส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ประสพการณ์เพื่อเพิ่มความชำนาญในวิชาชีพและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานตลอดจนมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

2) แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ภาระงานที่ควรพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้แก่ ด้านบริหารงานบุคคล โดยพฤติกรรมการบ่งชี้บทบาทหน้าที่บริหารงานบุคคลต่ำสุด ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ซึ่งแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย การส่งเสริม สนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานในการจัดทำกรอบอัตรากำลังของบุคลากรในสถานศึกษา ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้อันเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด มีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา ร่วมคิด ร่วมทำ

ร่วมพัฒนา กำกับส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา โดยตระหนักถึงความเป็น “เจ้าของร่วมกัน” สอดคล้องกับจิรวัดน์ สิทธิพานิช และรัตนา กาญจนพันธ์ (2564, น.11) กล่าวว่า ผู้บริหารได้ตระหนักถึงการให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนและให้คำแนะนำการบริหารงานบุคคล เรื่องการวิเคราะห์อัตรากำลังของครูในสถานศึกษา การวางแผนการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา การสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรปฏิบัติตามระเบียบ วินัย รวมถึงส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัย เพื่อนำไปปรับใช้พัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

2. สถานศึกษาควรเสริมสร้างความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามภาระงานที่กำหนด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2566*. เข้าถึงได้จาก: <http://bopp.go.th/>, 22 กรกฎาคม 2566.

จิรวัดน์ สิทธิพานิช และรัตนา กาญจนพันธ์. (เมษายน 2564). บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาตามการรับรู้ของครู โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. *วารสารมหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 6(4), หน้า 11.

ปทุมพร กาญจนอัคร์. (2561). *แนวทางการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา*. ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาการบริหารและการจัดการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (14 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 12.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 (23 ธันวาคม 2547).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 121 ตอนพิเศษ 79 ก. หน้า 33.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546. (6 กรกฎาคม 2546).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 120 ตอนที่ 62 ก. หน้า 13.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (6 เมษายน 2560).). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 14.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2562. กรุงเทพฯ: แม็ทซ์พ้อยท์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. พิมพ์ครั้งที่ 10.
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

อัจฉรา จงดี. (2560). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

การจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Learning Management of Teachers in the Education Developing Consortium under
Samutsakhon Primary Educational Service Area Office

ลัดดาวลัย ร่มเกล้า¹ และขจรศักดิ์ ศิริรัมย์²

Laddawan Ruamkla¹ and Kajohnsak Sirimai²

นักศึกษาระดับปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: laddawan.rua@outlook.rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (2) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ดำเนินการวิจัยโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการสอบถาม และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร รวมทั้งสิ้น 76 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้สูงสุด คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ ส่วนองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ต่ำสุดที่ควรรับการพัฒนา คือ การออกแบบการเรียนรู้ (2) แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูด้านการออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย (ก) ส่งเสริมการอบรมและพัฒนาด้านออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ข) วิเคราะห์ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ในการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และ (ค) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ของครู สหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Abstract

The objectives of this research are: (1) investigate the learning management of teachers in the educational development consortium under Samutsakhon primary educational service area office. (2) explore the guidelines for developing learning management of teachers in the educational development consortium under Samutsakhon primary educational service area office. The research was conducted using quantitative methods through surveys and qualitative methods through interviews with experts. The populations and samples of the research were divided into two groups. Group1 were 76 people who were selected by using random sampling technique and sample size estimation of Krejcie & Morgan. Group 2 consisted with 7 experts who conducted the guidelines for developing learning management of teachers in the educational development consortium under the Samutsakhon primary educational service area office. The research tools included questionnaires and interviews format. Data analysis involved mean analysis, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that (1) investigate of learning management of teachers in the educational development consortium under Samutsakhon primary educational service area office it has the highest learning management components, namely measurement and evaluation of learning and problem solving and learning development. The lowest learning management component that should be developed is learning design. (2) explore the guidelines for developing learning management of teachers in the education development consortium under Samutsakhon primary educational service area office, it was found that teachers' learning management guidelines for learning design include: (1) Promote training and development in learning design in accordance with learning standards and indicators. (2) Analyze learning indicators and standards in designing learning to be appropriate for students and consistent with the school curriculum, and (3) have an exchange of opinions through a professional learning community.

Keywords: Learning management of teachers, the education developing consortium, Samutsakhon primary educational service area office

บทนำ

การศึกษา คือ เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม ซึ่งการศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ เพื่อให้คนเป็นปัจจัยในการพัฒนาสังคมต่อไป ดังนั้น การศึกษาจึงต้องแสดงบทบาทให้

สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวม ปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทยก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อันเป็นยุคที่มีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การศึกษาของไทยถึงเวลาที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากการศึกษาในศตวรรษที่ 20 ให้ความสำคัญเรื่องการสร้างคนไปทำงานตามรูปแบบที่กำหนดไว้ตายตัว มีแบบแผนกำหนดไว้ชัดเจน แต่ในโลกสมัยใหม่มีความต้องการพัฒนาคนเพิ่มเติมในด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความสามารถ โดยจะให้ความสำคัญต่อเรื่องการตั้งคำถามมากกว่าการตอบ ซึ่งสมัยก่อนการศึกษาเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความรู้ ส่วนสมัยใหม่นักเรียนระดับประถมหรืออนุบาลจะเรียนโดยวิธีการสร้างความรู้ขึ้นภายในกรอบฐานปฏิบัติหลาย ๆ อย่าง การเปลี่ยนแปลงจึงได้แก่ ในอดีตเรียนเพื่อการศึกษาความรู้ แต่ในปัจจุบันต้องเรียนให้ได้ทักษะ ทำได้ ปฏิบัติได้ ความรู้อย่างเดียวไม่พอต้องพัฒนารอบด้าน สมัยก่อนความรู้เป็นสัจธรรมเป็นสิ่งที่มั่นคง แน่นอน ตายตัว แต่ศตวรรษที่ 21 ความรู้ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น เพราะจะมีความรู้ใหม่ที่จริงกว่าเดิม ซึ่งเดิมเป็นการเรียนจากความรู้ที่ครูสอน แต่ปัจจุบันเรียนแบบปฏิบัติการเป็นหลัก เนื่องจากการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การปลูกจิตสำนึกให้รู้จักคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ประเทศใดที่ประกอบด้วยกำลังคนที่มีการศึกษาสูง ประชากรย่อมมีสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ตามไปด้วย แต่สภาพปัจจุบันการศึกษาไทยมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของอีกหลายประเทศในระดับเดียวกัน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้การศึกษาในอนาคตจะต้องมีการปฏิรูปในหลายด้าน เพื่อให้ทันต่อกระแสการศึกษาของนานาประเทศในโลก การศึกษาไทยจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง ต้องมีการปฏิบัติอย่างยั่งยืนและสมดุล หน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องมีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและการกำกับให้ไปสู่ทิศทางที่ต้องการ เพื่อนำพาให้การศึกษาไทยก้าวไปสู่อนาคตที่ยั่งยืนต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561, น.10-11) ทั้งนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน และครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทและเป็นผู้มีความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้มากกว่าการให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณสมบัติมองกว้างคิดไกล หรือเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข อันเป็นลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ (สุจินต์ ไจกระจำง, 2553, น.1) ซึ่งบทบาทของครูต่อวิธีจัดการเรียนการสอนจาก "ครูเน้นสอนแบบท่องจำ" หรือ "ครูถ่ายทอดสาระหรือเนื้อความรู้" เป็น "ครูเน้นการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ" กล่าวคือจากครูที่เคยอ่านหน้าชั้นเรียน อ่านตามตำรา เอกสารประกอบรายวิชา ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเองจึงจะสามารถตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้

โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถตนเอง ค้นหาแรงใจ (Passion) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สมมาตย์ ศรีจันทร์, 2560, น.2)

สหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษา เนื่องจากสถานการณ์ที่ผ่านมาเป็นช่วงที่โลกกำลังต่อสู้กับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 และสภาพการจัดเรียนรู้ของครูอาจมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปตามเวลาและสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในแต่ละช่วงอายุและระดับชั้น ตามสภาพการจัดเรียนรู้ของครู ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิเคราะห์ การทำงานกลุ่มและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งครูจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและประเมินผล รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและรับรู้ความแตกต่างของผู้เรียน ครูให้ความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเองและสนับสนุนให้นักเรียนรู้สึกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มั่นใจและมีความสุขในการเรียนรู้ ดังนั้นภาคการศึกษาควรต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ของครู

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

การทบทวนวรรณกรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 25-29) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน 1) หลักการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้

ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม 2) กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัยกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งวัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด

การจัดการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครู

สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564, น.76-77) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) สร้างและหรือพัฒนาหลักสูตร มีการจัดทำรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะและการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพโดยมีการปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้เรียน และท้องถิ่น 2) ออกแบบการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะประจำวิชา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร โดยมีการปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้เรียน และท้องถิ่น 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เรียนรู้และทำงานร่วมกันโดยมีการปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน 4) สร้างและหรือพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มีการสร้างและหรือพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดและสามารถสร้างนวัตกรรมได้ 5) การวัดและการประเมินผล มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 6) ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา

มีการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
7) จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน มีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิด
กระบวนการคิด ทักษะชีวิต ทักษะการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและ
เทคโนโลยี 8) อบรมและพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้เรียน มีการอบรมปมนิสัยให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยมความเป็นไทยที่ดีงาม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

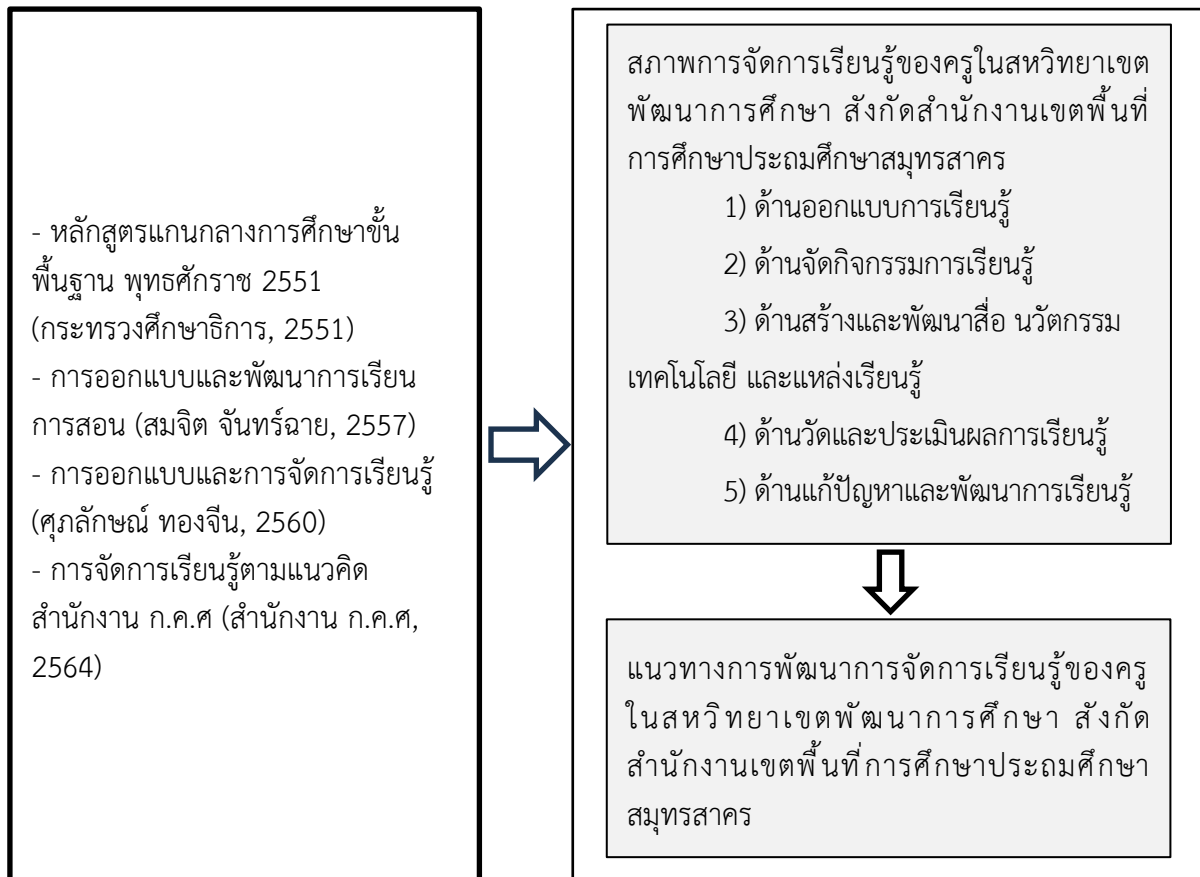
สมจิต จันทรฉาย (2557, น. 159-177) กล่าวว่า ความรู้พื้นฐานการออกแบบการเรียนการสอน
ต้องอาศัยรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งกำหนดขั้นตอนและกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบมา
ใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนที่นิยม ได้แก่ รูปแบบการออกแบบ
การเรียนการสอนแบบสามัญ รูปแบบแอดดี (ADDIE) และ รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนของดิกและ
แคร์รี ได้นำรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญและรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน
ของดิกและแคร์รีมาผสมผสานกันเป็นกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1
การวิเคราะห์การเรียนการสอน ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอน ขั้นที่ 3 การประเมินการเรียนการสอน

ทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นข้อความที่อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ซึ่งได้รับการ
พิสูจน์ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ บทบาทของทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาการเรียน
การสอนคือ 1) ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย 2) ช่วยในการจัดเนื้อหาให้เหมาะกับนักเรียน
3) ช่วยปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 4) ช่วยในการวางแผนการเรียนรู้ของผู้เรียน พัฒนาการ
ของทฤษฎีการเรียนรู้แบ่งเป็น 4 ช่วงสำคัญ ได้แก่ ช่วงเริ่มต้นการพัฒนาทฤษฎีซึ่งทำในห้องปฏิบัติการ
เป็นที่มาของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ช่วงที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม ช่วงที่ 3 ทฤษฎีการ
เรียนรู้เชิงสังคม และช่วงที่ 4 ทฤษฎีการสร้างความรู้ แต่ละทฤษฎีได้สร้างกฎการเรียนรู้ อธิบายเงื่อนไขการ
เรียนรู้และสภาพที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนได้

ศุภลักษณ์ ทองจีน (2560, น.7-294) กล่าวว่า ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การสอนและ
การจัดการเรียนรู้มีความเกี่ยวข้องกัน การสอน คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้
ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์กำหนดไว้การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ผู้เรียนเกิด
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์เป้าหมายของการสอนที่ตั้งไว้ คือ การมุ่งให้ผู้เรียนเกิด
การเรียนรู้ได้ดี ดังนั้นเพื่อให้การที่จะสอนบรรลุผลตามเป้าหมาย ผู้สอนต้องออกแบบหลักการจัดกิจกรรมเรียน
การสอนอย่างมีระบบ มีกระบวนการและให้ครบองค์ประกอบของการสอน อันได้แก่ สาระการเรียนรู้
มาตรฐานการเรียนรู้อัตชีววัต จุดประสงค์การสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน
และการวัดผลประเมินผลนอกจากนี้ครูผู้สอนควรต้องคำนึงถึงหลักพื้นฐานในการสอน ลักษณะการสอนที่ดี
และปัจจัยเหล่านี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดจนครูผู้สอนรู้จักใช้เทคนิคการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการ
เรียนรู้และ ตัวชี้วัดของหลักสูตร

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น.76-87), สมจิต จันทรฉาย (2557, น.159-177), ศุภลักษณ์ ทองจีน (2560, น.7-294) และศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูตามหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู (สำนักงาน ก.ค.ศ, 2564, น. 4-29)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งหาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยการสัมภาษณ์วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลได้มานำเสนอโดยการบรรยาย

ขอบเขตของการวิจัย

1) ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ประกอบด้วยองค์ประกอบจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน คือ 1) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 4) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้

2) ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1) ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 92 คน จาก 8 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2566) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, หน้า 607-610) โดยมีระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 คน

2.2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสัมภาษณ์ จำนวน 7 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอน

3) ตัวแปรที่ศึกษา

3.1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) การแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้

3.2) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบ

แบบสอบถาม ในช่วงภาคเรียนที่ 2/2566 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อสรุปผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 76 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 76 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมายไว้ และบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน 7 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามแบบปลายเปิด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview form) สำหรับเก็บรวบรวมแนวทางพัฒนาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยนำคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์ มาจัดระบบวิเคราะห์ และแปลผล เพื่อที่จะสามารถสรุปโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอโดยการบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลที่ได้มานำเสนอโดยการบรรยาย

ผลการศึกษา

1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ระดับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยา

เขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีการจัดการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับ ดังนี้ ด้านวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ และด้านออกแบบการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย-ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมและรายด้าน

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	ระดับการจัดการเรียนรู้
1) ออกแบบการเรียนรู้	4.10	.81	มาก
2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.14	.76	มาก
3) สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	4.14	.75	มาก
4) วัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.21	.77	มาก
5) แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้	4.21	.75	มาก
รวม	4.16	.77	มาก

2) แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามองค์ประกอบ 5 ด้าน สำหรับรายละเอียดแต่ละด้าน มีดังนี้ (1) ด้านออกแบบการเรียนรู้ 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการอบรมและพัฒนาด้านออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2) วิเคราะห์ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ในการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และ 3) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการออกแบบการเรียนรู้ (2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน และ 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) ด้านสร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 2 แนวทาง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 2) ส่งเสริมการอบรมการสร้างสื่อและนวัตกรรมโดยใช้เทคโนโลยี (4) ด้านวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) วัดและประเมินผลสะท้อนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) วัดและประเมินผลที่หลากหลาย วัดและประเมินผลตามสภาพจริง และ 3) ส่งเสริมด้านการอบรมพัฒนาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเกณฑ์การวัดและประเมินผลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (5) ด้านแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) ใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ 2) ส่งเสริมให้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และ 3) ส่งเสริมการเข้าร่วมอบรมการแก้ปัญหาและพัฒนาเรียนรู้

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญจากการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยนำเสนอการอภิปรายผล มีรายละเอียด ดังนี้

1) สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ของครู 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ออกแบบการเรียนรู้ 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) สร้างและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ 4) วัดและประเมินผล การเรียนรู้ 5) แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ควรพัฒนาการได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ พบว่า องค์ประกอบย่อยการออกแบบการเรียนรู้สูงสุด คือ ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องจัดการเรียนรู้ที่ให้โอกาสและการสนับสนุนที่เหมาะสมต่อความแตกต่างของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับวลิตา อุ่นเรือน (2563, น. 191) กล่าวว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดบรรยากาศปฏิสัมพันธ์เชิงบวกให้เกิดความผ่อนคลายในการเรียนและสามารถประเมินผลการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ส่วนองค์ประกอบย่อยการออกแบบการเรียนรู้ต่ำสุด คือ ริเริ่ม คิดค้นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างของนักเรียนเป็นกระบวนการที่ต้องการเวลาและความกระตือรือร้นในการศึกษา และต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ในการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและการพัฒนาทักษะในการปรับเปลี่ยนการสอนในการให้ครูสามารถสร้างและปรับปรุงการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างของนักเรียนได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับธนวัฒน์ ช่วยพิทลุง (2565, น. 232) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทเป็นผู้อำนวยการความ สะดวก ผู้คาดการณ์ และผู้ให้คำปรึกษา ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู

2) แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูที่ควรได้รับการพัฒนาได้แก่ ออกแบบการเรียนรู้ซึ่งมีระดับสภาพการจัดการเรียนรู้ต่ำสุด และเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยต่ำสุดของการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ ริเริ่ม คิดค้นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย 3 แนวทาง ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการอบรมและพัฒนาด้าน ออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2) วิเคราะห์ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ในการออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และ 3) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการออกแบบการเรียนรู้ ทั้งนี้อันเนื่องมาจาก ครูผู้สอนขาดทักษะในออกแบบการเรียนรู้ ดังนี้ จึงควรศึกษาตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการออกแบบการเรียนรู้ และมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับวารัญญา มีรอด (2564, น. 148) กล่าวว่า ครูต้อง

ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความสำคัญของผู้เรียน มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แก้ไขจุดบกพร่องของนักเรียนที่อ่อนและส่งเสริมจุดแข็งของนักเรียนที่เก่ง มีความเข้าใจผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการส่งเสริม และนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน
2. จัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้
3. ควรมีการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. มีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการนำแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสหวิทยาเขตพัฒนาการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (มีนาคม 2561). การศึกษาไทยในอนาคต. *เอกสารข่าวสารงานวิจัย และพัฒนา*, 17(187), หน้า 10-11.
- ธนวัฒน์ ช่วยพิทลุง. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2565). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 . (บทคัดย่อ). *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 6(2), หน้า 222.
- วรัญญา มีรอด. (2564). *รูปแบบการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การประเมินเป็นฐานของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: การใช้ผลการทดสอบระดับชาติ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา ดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยและประเมินทางการศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนนคร, พิษณุโลก.*
- วลิดา อุ่นเรือน. (2563). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการ ปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยรัตนนคร, พิษณุโลก.*

- สมจิต จันทรฉาย. (2557). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน*. นครปฐม: บริษัท เพชรเกษมพรีนติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- สมมาตย์ ศรีจันทร์. (2560). *แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงาน ก.ค.ศ. (2564). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.ค.ศ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2566). *ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน*. เข้าถึงได้จาก : https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=7401.
- สุจินต์ ไจกระจำง. (2553). *รายงานวิจัย เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ทฤษฎีและการวิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร.
- ศุภลักษณ์ ทองจีน, (2560). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา การออกแบบและการจัดการเรียนรู้*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607 – 610.

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี

Teamwork Behavior of School Administrators in Huai Kapi

Subdistrict Municipality, Chonburi Province

สมชาย ชิงชม¹ และขจรศักดิ์ ศิริรัมย์²

Somchai Chingchom¹ and Kajohnsak Sirimai²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: somchai.chi@outlook.rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี (2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ดำเนินการวิจัยโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการสอบถามและระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ครูสังกัดโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี รวมทั้งสิ้น 75 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า (1) พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ในองค์ประกอบการทำงานเป็นทีม 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ การสื่อสาร ความร่วมมือร่วมใจ การประสานงาน กระบวนการ ภาวะผู้นำ และบรรยากาศการทำงาน โดยพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนที่ควรรับการพัฒนา คือ ด้านการสื่อสาร (2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ด้านการสื่อสาร ประกอบด้วย เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการสื่อสารข้อมูลที่สื่อสารถึงกันระหว่างทีมงาน และการนิเทศติดตามผู้ใต้บังคับบัญชา

คำสำคัญ: พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารโรงเรียน เทศบาลตำบลห้วยกะปิ

Abstract

The objectives of this research are: (1) investigate the teamwork behavior of school administrators in Huai Kapi Subdistrict Municipality, Chonburi Province (2) the contributory factor toward the conducting teamwork behavior of school administrators in Huai Kapi

Subdistrict Municipality, Chonburi Province. The research was conducted using quantitative methods through surveys and qualitative methods through interviews with experts. The target groups of the research were divided into two groups. Group 1 were 75 people. Group 2 consisted with 7 experts who conducted the contributory factor toward the conducting teamwork behavior of school administrators. The research tools included questionnaires and interviews format. Data analysis involved mean analysis, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that (1) Team behavior of school administrators in Huai kapi Subdistrict, Chonburi Province in 6 Factors that the averages in overall were at a high level, as follows: Communication, Cooperation, Coordination, Leadership, Process and building effective environment of teamwork school administrators which team work behavior that should be developed are communication. (2) the contributory factor toward the conducting teamwork behavior of school administrators in Huai kapi Sub-district, Chonburi Province was modern technology is based on information communicated between the teams.

Keywords: Teamwork behavior, school administrators, Huai Kapi subdistrict municipality

บทนำ

ในปัจจุบันการบริหารองค์กร มุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพการทำงานให้มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในหน่วยงานนั้นเป็นสิ่งที่องค์กร ต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการทำงานเป็นทีม องค์กรจะทำงานสำเร็จด้วยดี ต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจของบุคลากรหลายๆ ฝ่ายกลุ่มของบุคคลที่เกิดจากพื้นฐานแนวคิดและความเชื่อว่า ลำพังคนๆ เดียวไม่สามารถดำเนินกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กรที่ปรารถนาให้งานสำเร็จด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม ด้วยเหตุผลที่ว่าคนคนเดียวขาดกำลังความสามารถ สติปัญญา เวลา และศักยภาพ ที่จะดำเนินกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไป รวมทั้งเทคโนโลยีการสื่อสารและการจัดการสารสนเทศ ในการขับเคลื่อนพัฒนาการเรียนรู้ทำให้วิถีการใช้ชีวิตในสังคมง่ายขึ้น และการคิดวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารน้อยลง เหตุเพราะการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ไปในทิศทางที่แตกต่างกัน การปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ จึงเป็นเรื่องที่ควรตระหนักและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อยุคสมัย เริ่มต้นจากปรับทัศนคติและสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) กล่าวไว้ว่า เพื่อให้ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งเน้นการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัยให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง เพื่อสร้างสังคมให้มีความสุข นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว มนุษย์จึงเป็นปัจจัยหลัก

ที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนบนความสุขพื้นฐานความเป็นไทยอย่างมีศักดิ์ศรีและภาคภูมิใจ

การทำงานเป็นทีม (Team Work) เป็นวัฒนธรรมองค์กรที่หลายองค์กรพยายามสร้างขึ้นโดยการลงทุนฝึกอบรมและจัดกิจกรรม และพยายามทุ่มเททั้งในด้านงบประมาณ เวลา และกำลังคน การทำงานเป็นทีมเป็นเทคนิคที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในองค์กร โดยองค์กรจะต้องทำให้เกิดความร่วมมือพึ่งพาซึ่งกันและกันของบุคลากรที่มาร่วมทำงานร่วมกัน ด้วยเหตุว่าความรู้ ความสามารถของบุคลากรแต่ละบุคคลมีขีดจำกัด ประกอบด้วย ศักยภาพ และสมรรถนะการทำงานที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้การทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญสำหรับทุกองค์กร และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารงาน การทำงานเป็นทีมจึงมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรเป็นอย่างดี และหากองค์กรใดที่บุคลากรร่วมกันทำงานและใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่เกี่ยวพันกันอย่างเต็มกำลัง เต็มศักยภาพ ประสานสอดคล้องกัน องค์กรนั้นย่อมพร้อมและมั่นใจที่จะเผชิญกับการท้าทายของโลก และความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2559) โดยการทำงานเป็นทีมส่งผลให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมของกลุ่มหรือทีมงานมีการพบปะพูดคุยกัน มีการประสานความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีความสามัคคีกัน และให้ความช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มีความร่วมมือกันทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งการบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและการบริหารงานขององค์กรที่กำลังได้รับความนิยมและนำมาปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันทั้งในองค์กรของรัฐและเอกชน คือ การบริหารงานโดยยึดหลักการทำงานร่วมกันเป็นทีม สร้างทีมงานให้แข็งแกร่งโดยเน้นให้บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญของกระบวนการในการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (ศรีศักดิ์ ศุภย์โสทร, 2550, น. 2) การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในองค์กรเป็นอย่างมาก ไม่เพียงแต่ทีมงานจะช่วยให้อัตุประสงค์ของหน่วยงาน บรรลุเป้าหมายเท่านั้น แต่ทีมงานยังเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศการทำงานขององค์กรนั้นด้วย การทำงานร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันและเป็นการรวมตัวที่ต้องอาศัยความเข้าใจความผูกพันและความร่วมมือซึ่งกันและกันของสมาชิกในทีมงานเพื่อที่สมาชิกแต่ละคนสามารถทำงานร่วมกันจนประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร (ชยพล บุตรศาสตร์, 2554, น. 3) ในการทำงานขององค์กรให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ไม่มีผู้ใดจะสามารถทำงานได้ตามลำพังคนเดียวให้สำเร็จ หากงานนั้นเป็นงานใหญ่ยังต้องพึ่งพาศักดิ์คนอื่นหรือผู้เกี่ยวข้องอีกจำนวนหนึ่งมาช่วยในงานนั้นๆ ลักษณะเช่นนี้ก็คือการทำงานเป็นทีม ซึ่งหมายถึงกลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกัน มีรูปแบบการทำงานแบบเดียวกัน มีการปรึกษาหารือ ประสานงานกัน ดังนั้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม คือ สิ่งสำคัญในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ไม่ใช่ผลลัพธ์ของความสำเร็จของคนๆหนึ่ง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นของสมาชิกทุกคนที่ร่วมมือกัน (Robbins, 2007, p. 258) การทำงานร่วมกันเป็นทีม หมายถึงการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อช่วยในการปรับปรุงประสิทธิผลในการทำงานเป็นทีม และเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทำงานเป็นทีมตลอดจนเสริมสร้างความสามัคคีของสมาชิกในการผลิตงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสร้างความมั่นใจว่าสมาชิกในทีมพอใจกับ

ความพยายามร่วมกัน (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2561) ดังนั้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จรุ่งเรือง คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกัน ได้ผลสำเร็จรวมถึงสถานศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านของการบริหารและด้านอื่น ๆ จึงต้องวางแผนล่วงหน้าในการทำงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การร่วมมือกันเป็นทีมงาน จะนำพาให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างชัดเจน จำเป็นต้องส่งเสริมความสามัคคีในทีม ทำให้สมาชิกสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมั่นใจว่าสมาชิกในทีมแต่ละคนมีความพึงพอใจกับงานของตน (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2561)

เทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี คือ มีโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย 1.โรงเรียนบ้านซากพุดชา 2.โรงเรียนบ้านห้วยกะปิ และ 3.โรงเรียนวัดเขาเชิงเทียน เทพาราม โดยมีการติดต่อประสานงานและทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลห้วยกะปิกับโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การอบรมปฏิบัติการ กิจกรรมแข่งขันกีฬาฟุตบอล บุคลากรทางการศึกษาทุกภาคส่วน จึงต้องให้ความร่วมมือกันพัฒนา ประสานสัมพันธ์ ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของเขตพื้นที่ในเทศบาลตำบลห้วยกะปิ เพื่อสร้างความรักและสามัคคีในหมู่คณะ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี เพื่อให้การดำเนินงานในการจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการทำงานเป็นทีม

Parker (2001, p. 16) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพากันเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือปฏิบัติงานให้เสร็จสมบูรณ์ คนกลุ่มนี้มีเป้าหมายร่วมกันและยอมรับว่า วิธีเดียวที่บรรลุเป้าหมายหรือปฏิบัติงานให้เสร็จสมบูรณ์ คนกลุ่มนี้มีเป้าหมายร่วมกันและยอมรับว่าวิธีเดียวที่จะทำงานให้สำเร็จ คือ การทำงานร่วมกัน

Johnson and Johnson (2003, p. 435) กล่าวว่าการทำงานเป็นทีม หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันมารวมตัวกันเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

Woodcock (1989) กล่าวว่าทีมงาน หมายถึง กลุ่มคนที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

Likert, Rensis. (1967) กล่าวว่า ทีมงานที่มีประสิทธิภาพแนวใหม่ การทำงานเป็นกลุ่ม ประกอบด้วย

1. สมาชิกในทีมมีความชำนาญในการปฏิบัติงานและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน
2. บรรยากาศการทำงานในทีมมีความเป็นกันเองและไม่ตึงเครียด
3. สมาชิกในทีมมีความสนใจซึ่งกันและกันและให้เกียรติกัน
4. สมาชิกในทีมมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันสูง
5. สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการกำหนดค่านิยม ความต้องการ และเป้าหมายต่าง ๆ
6. สมาชิกในทีมมีการประสานงานที่ดี
7. สมาชิกในทีมยอมรับและให้ความสำคัญต่อค่านิยมของทีมงาน
8. สมาชิกในทีมมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของทีมร่วมกัน
9. บรรยากาศการทำงานสนับสนุนเกื้อกูลกัน
10. ผู้นำทีมมีการส่งเสริมบรรยากาศของความร่วมมือประสานงาน
11. สมาชิกในทีมกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
12. สมาชิกในทีมยอมรับเป้าหมายและความคาดหวังของทีมอย่างเต็มใจ
13. สมาชิกในทีมมีความมั่นใจในความสามารถของทีม
14. สมาชิกให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
15. บรรยากาศการทำงานส่งเสริมให้มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์
16. ทีมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
17. มีการสื่อสารเกี่ยวกับการทำงานอย่างตรงไปตรงมา
18. มีการสื่อสารเรื่องราวที่สำคัญทุกเรื่อง และไม่เสียเวลาสื่อสารกับเรื่องที่ไม่สำคัญ
19. สมาชิกในทีมมีความสนใจข่าวสารที่ได้รับฟัง และรับฟังโดยปราศจากความเคลงใจ
20. มีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันในทุกเรื่อง
21. สมาชิกในทีมมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และทุกคนทำงานโดยกระบวนการกลุ่ม
22. มีความยืดหยุ่นในการทำงาน
23. สมาชิกในทีมเข้าใจเป้าหมาย และปรัชญาในการทำงาน ส่งผลทำให้การตัดสินใจเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ

Parker, G. (2001) กล่าวว่า ทีมงานที่มีประสิทธิภาพแนวใหม่ ประกอบด้วย

1. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ (Clear Sense of Purpose) สมาชิกของทีมจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน เพื่อจะได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร โดยสมาชิกของทีมงาน ควรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกัน
2. บรรยากาศการทำงานที่ปราศจากพิธีรีตอง (Informal Climate) บรรยากาศอบอุ่น มีการทำงานเป็นไปแบบเรียบง่ายไม่เป็นทางการ เมื่อถึงเวลาประชุมทุกคนมาพร้อมเพรียงกัน ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความกระตือรือร้น สมาชิกของทีมงานช่วยสร้างบรรยากาศทำงานที่ไม่เป็นทางการได้

3. การมีส่วนร่วม (Participation) สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยเข้าร่วมกิจกรรมและการอภิปรายต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้อาจแสดงออกให้รับรู้ทางวาจาหรือท่าทาง หรือทีมงานมีการเตรียมการประชุมร่วมกัน โดยแบ่งหน้าที่การทำงาน

4. การรับฟังซึ่งกันและกัน (Listening) สมาชิกทุกคนควรมีการเรียนรู้ที่รับฟังความคิดเห็นและเต็มใจรับรู้ข้อมูลของผู้อื่นอย่างตั้งใจ คิดพิจารณาไตร่ตรองถึงสิ่งที่ได้รับฟังและสงวนท่าที ที่จะวิพากษ์วิจารณ์ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการรับฟังซึ่งกันและกัน

5. ความไม่เห็นด้วยในทางบวก (Civilized disagreement) ในการทำงานร่วมกับสมาชิกของทีมงาน ทุกคนควรมีอิสระ ในการแสดงความคิดเห็นของตนเองแม้เป็นความคิดเห็นที่แตกต่างจากสมาชิกคนอื่น เพื่อให้การทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จ สมาชิกของทีมงาน จะต้องสามารถสื่อสารความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เหล่านี้ ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ของทีมงานได้รับรู้ การรับรู้ของสมาชิกเป็นลักษณะการยอมรับจุดต่างและแสดงจุดร่วม การมีความหลากหลายต่าง ๆ เป็นจุดแข็งของทีมงาน สมาชิกของทีมต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในทางบวก ทุกคนติดตรงกันว่าการมีโอกาสแสดงความคิดเห็นจะนำไปสู่ความเป็นปึกแผ่นของทีมงาน ได้ในที่สุด

6. ความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) เป็นเทคนิคการหาข้อยุติเกี่ยวกับปัญหาความคิดหรือการตัดสินใจ ซึ่งแสดงออกถึงความมีสมานฉันท์และความมีเอกภาพของทีมงาน แต่ต้องไม่ได้มาจากการออกคะแนนเสียงสมาชิก ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยกับเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นเอกฉันท์ อาจจะมีสมาชิกบางคนอาจไม่เห็นด้วยกับข้อสรุปสุดท้าย แต่สามารถยอมรับได้และเต็มใจที่จะรับผิดชอบต่อปฏิบัติตามมติของทีมงาน

7. การสื่อสารที่เปิดเผย (Open communication) ไม่เสแสร้งในการแสดงออกถึงความคิดและความรู้สึกการเข้าใจในเนื้อหาสาระของสิ่งที่สื่อสารระหว่างกันและเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่นเสมือนเราเป็นตัวเรา รู้จักยอมรับลักษณะส่วนตัวหรือลักษณะเฉพาะที่เขาเป็น ให้เกียรติและเคารพในคุณค่าของบุคคล มีความเป็นมิตรต่อผู้อื่น เชื่อมั่นและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

8. บทบาทและการมอบหมายงานที่ชัดเจน (Clear roles and work) เป็นการมอบหมายงานที่ระบุไว้ในคำพรรณนาลักษณะงาน บทบาทในไม่จำกัด เฉพาะภารกิจของงานเท่านั้น แต่จะรวมถึงความคาดหวัง ของบุคคลอื่นที่มีต่องานนั้นด้วย เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาของความขัดแย้ง ด้านบทบาททีมงานต้องมีกระบวนการวิเคราะห์ความชัดเจนของบทบาท เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายได้มีความเข้าใจตรงกัน

9. ภาวะผู้นำร่วม (Assignments) ภาวะผู้นำของทีมงานจะไม่จำกัดเฉพาะผู้นำที่เป็นทางการเท่านั้น แต่ทุกคนจะต้องมีภาวะผู้นำร่วม คือ สมาชิกของทีมจะต้องแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ที่ส่งเสริมการทำงานและพฤติกรรมที่รักษาความสัมพันธ์ของทีมงาน ซึ่งพฤติกรรมทั้งสองจะทำให้การปฏิบัติงานของทีมงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ความสัมพันธ์กับภายนอก (External relations) สมาชิกต้องการความร่วมมือจากสมาชิกภายนอก เพราะบุคคลภายนอกจะให้ข้อมูลย้อนกลับด้านการปฏิบัติงานที่มีคุณค่าให้กับทีมงาน นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งทรัพยากร ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น งบประมาณ พนักงานและการประชาสัมพันธ์

11. รูปแบบการทำงานที่หลากหลาย (Style diversity) ทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วยสมาชิกของทีมงานที่มีความสามารถหรือมีแนวคิดในการทำงานที่แตกต่างกันออกไปอย่างน้อย 4 แบบ คือ สมาชิกที่ยึดการทำงานเป็นหลัก สมาชิกที่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก สมาชิกที่เน้นกระบวนการเป็นหลัก และสมาชิกที่มุ่งวิธีการเป็นหลัก จะสามารถช่วยสร้างความแข็งแกร่งของทีมงาน

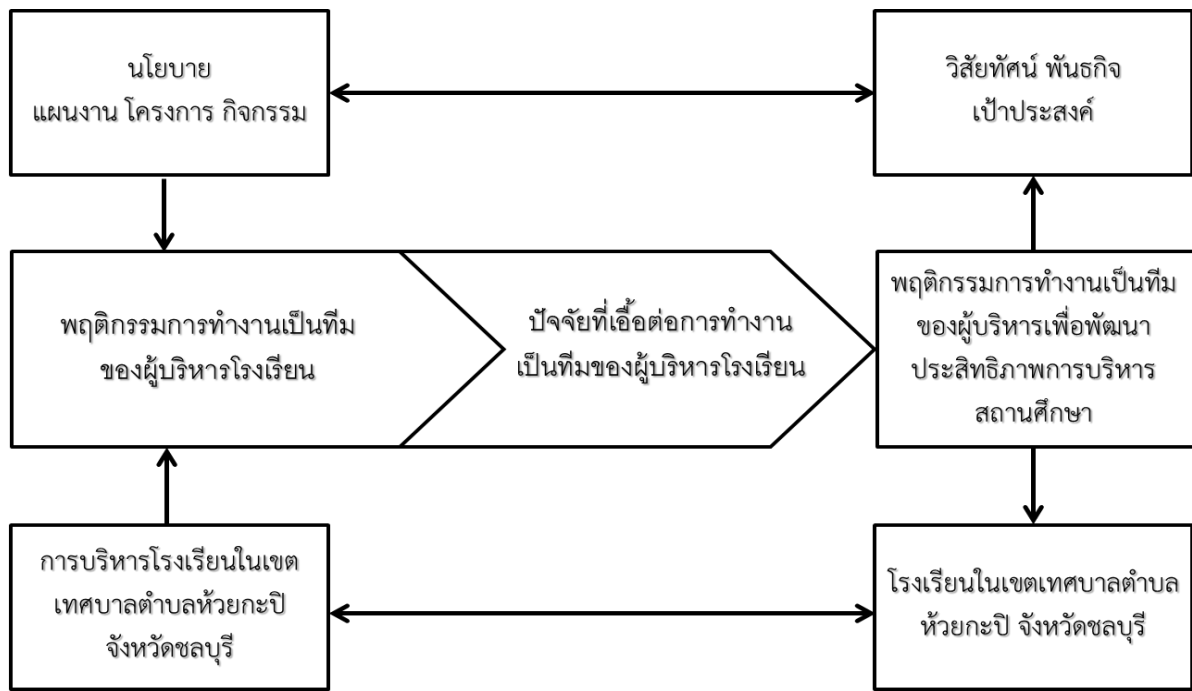
12. การประเมินผลตนเอง (Self assessment) เป็นการตรวจสอบว่าผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด และมีอะไรบ้าง ที่เป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพของงานอาจดำเนินการโดยแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้เป้าหมายหลัก เพื่อค้นหาจุดแข็งจุดอ่อนและแสวงหาแนวทางปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

Romig, D. (1996) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในทีมงานให้มีการรับฟังและเข้าใจซึ่งกันและกันในปัญหาของงานปฏิบัติที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขได้ทันเวลาที่ ด้วยการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของทีม โดยมีการประสานงานและวางแผนในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกันในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคลในทีมงาน เพื่อที่จะได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพและมีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างนวัตกรรมการทำงาน โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการคิดใหม่ ๆ ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นสู่การนำไปปฏิบัติได้จริง รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อลดระยะเวลาในการทำงานและ เป็นการปรับปรุงคุณภาพ การออกแบบงานใหม่ที่สร้างสรรค์ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

สรุปได้ว่าการทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่มีสัมพันธ์ค่อนข้างใกล้ชิด มีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกร่วมดำเนินกิจกรรม สนับสนุนช่วยเหลือใช้ทักษะประสบการณ์ร่วมกันทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กร ให้บรรลุเป้าหมายทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและผู้ร่วมทีม มีความพอใจในการทำงานสูงสุด ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสื่อสาร 2) ความร่วมมือร่วมใจ 3) การประสานงาน 4) กระบวนการ 5) ภาวะผู้นำ และ 6) บรรยากาศการทำงาน

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้บูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี โดยแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคิดการทำงานเป็นกลุ่ม (Likert, R., 1967) ทีมงานที่มีประสิทธิภาพแนวใหม่ (Parker, G., 2001) และการทำงานเป็นทีม (Romig, D., 1996)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียน
ในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณโดยการสอบถาม ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์

ขอบเขตของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ การศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ใช้แนวคิดการทำงานเป็นทีม (Likert, R., 1967) ทีมงานที่มีประสิทธิภาพ แนวใหม่ (Parker, G., 2001) และการทำงานเป็นทีม (Romig, D., 1996) ประกอบด้วยพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม 6 ด้าน ดังนี้ การสื่อสาร ความร่วมมือร่วมใจ การประสานงาน กระบวนการ ภาวะผู้นำ และบรรยากาศการทำงาน

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูสังกัดโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี 3 โรงเรียน จำนวน 75 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบล ห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบล ห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบล ห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ด้านพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม 6 ด้าน ดังนี้ การสื่อสาร ความร่วมมือร่วมใจ การประสานงาน กระบวนการ ภาวะผู้นำ และบรรยากาศการทำงาน

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสัมภาษณ์ จำนวน 7 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 ท่าน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบล ห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี โดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามแบบปลายเปิด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบล ห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview form) สำหรับ เก็บรวบรวมปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามและการสัมภาษณ์ ในช่วงภาคเรียนที่ 2/2566 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลตามความมุ่งหมาย ของการวิจัย โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาล ตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 75 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 75 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขต เทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่นัดหมายไว้ จำนวน 7 ท่าน และบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน 7 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการศึกษา

1) พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ตามลำดับ ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำ ด้านกระบวนการ และด้านการ

ประสานงาน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ตามลำดับ ได้แก่ ด้านความร่วมมือร่วมใจ ด้านบรรยากาศการทำงาน และด้านการสื่อสาร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม	N = 75		ระดับพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม
	μ	σ	
ด้านที่ 1 การสื่อสาร	4.44	0.49	มาก
ด้านที่ 2 ความร่วมมือร่วมใจ	4.47	0.50	มาก
ด้านที่ 3 การประสานงาน	4.51	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 4 กระบวนการ	4.51	0.45	มากที่สุด
ด้านที่ 5 ภาวะผู้นำ	4.55	0.48	มากที่สุด
ด้านที่ 6 บรรยากาศการทำงาน	4.45	0.47	มาก
รวม	4.48	0.47	มาก

2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม จำแนกได้ 6 ด้าน ดังนี้ (1) การสื่อสาร ได้แก่ เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการสื่อสารตามข้อมูลที่สื่อสารระหว่างทีมงาน และการนิเทศติดตามผู้ใต้บังคับบัญชา (2) ความร่วมมือร่วมใจ ได้แก่ การสร้างมิตรภาพในทีมงาน ความเป็นกัลยาณมิตร ลดความขัดแย้ง วัฒนธรรมการแบ่งปัน และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (3) การประสานงาน ได้แก่ ความชัดเจนของข้อมูลที่จะประสานงาน และให้ความช่วยเหลือในการทำงาน (4) กระบวนการ ได้แก่ กำหนดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน กำหนดขอบข่ายหน้าที่และควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน (5) ภาวะผู้นำ ได้แก่ วิสัยทัศน์ รับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริต และ (6) บรรยากาศการทำงาน ได้แก่ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยการสร้างบรรยากาศในการทำงานและทำงานร่วมอย่างเป็นกัลยาณมิตร

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ภาวะผู้นำ การประสานงาน กระบวนการความร่วมมือร่วมใจ บรรยากาศการทำงาน และการสื่อสาร ซึ่งพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ที่ควรรับพัฒนา ได้แก่ องค์ประกอบพฤติกรรมการทำงาน

ด้านการสื่อสาร และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านการสื่อสารที่มีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมสูงสุด คือ มีความถูกต้องของเนื้อหาในการสื่อสารกับทีมงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื้อหาที่ผู้บริหารจะสื่อสารไปยังผู้รับสาร คือ ทีมงานหรือครูสอนในโรงเรียน ต้องมีความถูกต้อง ส่งผลให้การทำงานไม่มีข้อผิดพลาด และผลงานเป็นที่พอใจของทุกคนในทีมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นนทวัตร ทาหอม (2564, น. 152) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่นตลอดจนถึงสังคมที่แต่ละคนที่เกี่ยวข้องอยู่ ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตามต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ทั้งสิ้น ในการทำงานเป็นทีม สมาชิกทุกคนควรสื่อสารกันให้มากขึ้น เพราะการสื่อสารมีความสำคัญต่อบุคคล หากสมาชิกในทีมขาดความรู้ ความเข้าใจในการสื่อสารก็ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือทำให้เกิดความเข้าใจกันได้ ส่วนองค์ประกอบย่อยด้านการสื่อสารที่มีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมต่ำสุด คือ มีความกระชับของเนื้อหาในการสื่อสารกับทีมงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความครบถ้วนของเนื้อหาในการสื่อสารเป็นสิ่งที่ผู้บริหารกับทีมงานไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ซึ่งจะสื่อสารกันในทุกข้อหลักๆ แต่เน้นซึ่งความถูกต้องและชัดเจนที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ อนุวัฒน์ ทศบุตร (2565, น. 89) กล่าวว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการสื่อสารสองทาง โดยเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับข้อมูลข่าวสาร กล่าวที่แสดงความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาและการปฏิบัติงานของทีม อย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาด้วยความจริงใจและเปิดเผย และสามารถสื่อสารภายในทีมให้เข้าใจและสร้างความร่วมมือและแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จ

2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี ในพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนที่ควรรับการพัฒนา คือ ด้านการสื่อสาร และเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยด้านการสื่อสารที่มีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนต่ำสุด คือ ความกระชับของเนื้อหาในการสื่อสารกับทีมงาน ซึ่งปัจจัยที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการสื่อสาร ได้แก่ เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการสื่อสารข้อมูลที่สื่อสารถึงกันระหว่างทีมงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้สื่อสารในปัจจุบัน มีความหลากหลายและทันสมัย ผู้บริหารและบุคลากรทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่าย ใช้เวลาเรียนรู้ไม่นานในการใช้งาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้บริหารสามารถสื่อสารกับทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลุล่วง ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ มลฤดี สวนดี (2565, น. 91) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถที่หลากหลายรอบด้าน ซึ่งในปัจจุบันด้านเทคโนโลยีมีความทันสมัยมากขึ้น ผู้นำในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมในยุคปัจจุบัน จึงมีความสำคัญต่อทางด้านการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. นำผลการศึกษาวิจัยเพื่อปรับใช้ในพัฒนาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. สถานศึกษาหรือโรงเรียนควรสร้างความตระหนัก ความเข้าใจต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมและปัจจัยที่เอื้อต่อการการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียน
2. ศึกษารูปแบบการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

บรรณานุกรม

- ชยพล บุตรศาสตร์ (2554). *การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นนทวัตร ทาหอม.(2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- มลฤดี สวนดี. (2565). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ศรีศักดิ์ สุญโยโครก. (2550). *การศึกษาพฤติกรรมการสร้างทีมงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). *สวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูล (Benefit fringe benefit)*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.ocsc.go.th/compensation/>.
- อนุวัฒน์ ทศบุตร. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- Johnson, D. W. & Johnson, F. P. (2003). *Joining together : group Theory and group skills*. 7thed. New York: Pearson Education.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale*. In reading in fishbeic. M.Ed., attitude theory and measurement. New York: Wiley & Son.

Parker, G. (2001). *Team workout : a trainer's sourcebook of 50 team building games and activates*. New York : AMACOM

Robbins, S.P., & Judge, T.A. (2007). *Organizational behavior*. 12th ed. New Jersey. Pearson education.

Romig, D. A. (1996). *Breakthrough teamwork : outstanding result using structured teamwork*. Chicago: Irwin

Woodcock, M. (1989). *Team development manual Worcester*. Billing & Son.

สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน

The Functional Competencies of Students in Dual Vocational Education System
for Diploma Level in Chetupon Commercial College

นภาพรณ์ ฤทธิวัชร¹ และขจรศักดิ์ ศิริรัมย์²

Napaporn Rittiwat¹ and Kajohnsak Sirimai²

นักศึกษาระดับปริญญาโท¹ และอาจารย์ประจำหลักสูตร²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: napaporn.rit@outlook.rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน (2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน ดำเนินการวิจัยโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการสอบถาม และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ควบคุมการฝึกงานในสถานประกอบการ จำนวน 35 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า (1) สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ด้านทักษะ และด้านความรู้ ทั้งนี้สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ที่ควรรับการพัฒนา ได้แก่ สมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านความรู้ (2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน (ก) ด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 แนวทาง (ข) ด้านทักษะ ประกอบด้วย 3 แนวทาง (ค) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 3 แนวทาง และ (ง) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง

คำสำคัญ: สมรรถนะในการปฏิบัติงาน ระบบทวิภาคี วิทยาลัยพาณิชย์การเซตุน

Abstract

This study aims to study (1) the functional competencies of students in the dual vocational education system for diploma level in Chetupon Commercial College, (2) guidelines for developing the functional competencies of students in dual vocational education system for diploma level in Chetupon Commercial College. Conduct research using quantitative research methods by asking questions and qualitative research methods by interviewing experts. The target group and informants consist of two groups: 1) 35 people who control internships in workplaces, 2) 5 experts for interviews, selected specifically. The tools used in the research were questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis included percentages, means, and standard deviations. The results of the research found that (1) the functional competencies of students in dual vocational education system for diploma level in Chetupon Commercial College are overall at a high level in the following order: desirable characteristics, application ability and responsibility, skills, and knowledge. The performance competencies of dual system students that should be developed include competencies in knowledge work. (2) Guidelines for developing the performance competencies of dual system students in the field of marketing at the diploma level, Chetupon Commercial College. (a) The knowledge aspect consists of 3 approaches. (b) The skills aspect consists of three approaches. (c) The application ability and responsibility aspect consists of 3 approaches, and (d) The desired characteristics aspect consists of 3 approaches.

Keywords: The functional competencies, dual vocational education system, Chetupon Commercial College

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้วยกลไก ยุทธศาสตร์ ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีการขึ้นนำการพัฒนา กลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ มุ่งเน้นการยกระดับอาชีพและกลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) การเกษตรสร้างมูลค่า 2) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต 3) ความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว 4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงไทย เชื่อมโลก 5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ได้เชื่อมโยงแนวทางการพัฒนาจากยุทธศาสตร์ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตให้ความสำคัญกับคนซึ่งเป็น

รากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ได้มีการกำหนดแผนการปฏิรูปประเทศ การศึกษา ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2564-2565) ในด้านอาชีวศึกษานำการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน “วิชาการประสานการปฏิบัติ” หรืออาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้นให้มีคุณภาพและขยายวงกว้างในสถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่ง ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มรูปแบบ ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่และทิศทางการพัฒนาและการลงทุนควบคู่กับการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการโดยความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพด้านเทคโนโลยีและเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565, น. 4-5) ทั้งนี้การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงนั้น พื้นฐานหลัก คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล หรือกำลังคนของประเทศให้มีสมรรถนะในการประกอบวิชาชีพได้อย่างมีมาตรฐาน ทุกสาขาและทุกระดับชั้น ทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการของระบบเศรษฐกิจ อันจะเป็นการยกระดับขีดความสามารถของกำลังคน เพิ่มผลิตภาพในการผลิตและการบริการ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีสากล จะเห็นได้ว่า การพัฒนาประเทศต้องพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกของอุตสาหกรรมกำลังก้าวสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งจะมีเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการผลิตสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภค ปัญหาที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่คือ ขาดสมรรถนะของกำลังคนทั้งในเรื่องปริมาณและคุณภาพในหลายภาคส่วน ค่าตอบแทนไม่สัมพันธ์กับทักษะฝีมือ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ <http://www.opsmoac.go.th>, 30 ตุลาคม 2566) ขาดเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน กำลังคนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ อาชีพอิสระไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน การผลิตกำลังคนจากภาคการศึกษายังไม่สอดคล้องกับความต้องการเท่าที่ควร และในขณะเดียวกัน นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ได้ส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2565, น. 18)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานในการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อสนองตอบความต้องการกำลังคนในการพัฒนาประเทศ โดยในปี 2551 ได้สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างความนิยมในการเรียนวิชาชีพให้กับสังคม มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มปริมาณผู้เรียน ในขณะเดียวกันได้ใช้กิจกรรมการบริการสังคมในโครงการและวาระพิเศษต่าง ๆ เพื่อให้สังคมได้รับรู้ถึงศักยภาพของผู้เรียนอาชีวศึกษา และเป็นการสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนทั้งในด้านการฝึกงานวิชาชีพและปลูกฝังจิตสำนึกการบริการสังคม นอกจากนี้ได้เน้นเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เข้ามาร่วมรับผิดชอบและมีบทบาทในการจัดการอาชีวศึกษาร่วมกันมากขึ้น ทั้งนี้ได้มุ่งเน้นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่เกิดจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถาบันการอาชีวศึกษา สถานศึกษา และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสามารถเพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ตามจุดหมายของหลักสูตร

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดยนำรายวิชาทวิภาคีในกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือกหรือรายวิชา ที่เรียนในสถานประกอบการสำหรับปริญญาตรี ไปกำหนดรายละเอียดของรายวิชา ได้แก่ จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบาย เวลาที่ใช้ฝึก และจำนวนหน่วยกิต ให้สอดคล้องกับลักษณะงานของสถานประกอบการรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งสมรรถนะวิชาชีพของสำนักงาน พร้อมจัดทำแผนฝึกอาชีพ การวัด และประเมินผลในแต่ละรายวิชา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563, น. 8) ทั้งนี้ อาจนำรายวิชาอื่นในหมวดสมรรถนะวิชาชีพไปจัดร่วมด้วยก็ได้ ทั้งนี้การนำหลักสูตรไปใช้ในทางปฏิบัติให้ศึกษารายละเอียดในแต่ละหลักสูตร

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการของนักศึกษาระบบทวิภาคี แผนกวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาระบบทวิภาคี ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และการพัฒนากำลังคนของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาศมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสาร และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปีการศึกษา 2566

มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

อนุสนธิประกาศกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2556 ลงวันที่ 14 มกราคม พ.ศ.2556 ข้อ 6 ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาตินี้เป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิแต่ละระดับ และให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสถานศึกษานำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษานั้น โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ดังนั้น จึงกำหนดมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับเพื่อเป็นหลักและแนวทางในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแต่ละระดับให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษา

ระบบทวิภาคี ลงวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2557 โดยได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131 ตอนพิเศษ 239 วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2557

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา หรือสถาบันการอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ (ประกาศคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา, 2563, น. 29) ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่ง ในสถานศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา และเรียนภาคปฏิบัติในสถาน ประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐการศึกษาระบบทวิภาคีตามวรรคหนึ่งต้องมีการจัดแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ การฝึกทำงาน การวัดผลและการประเมินผล เพื่อมุ่งผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี ให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ วิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมปฏิบัติงานได้จริง ปฏิบัติงานที่ใช้เทคนิคในการทำงาน สร้างและพัฒนางาน วางแผน จัดการพัฒนาตนเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ และวิชาชีพ มีสมรรถนะนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ และมาตรฐาน สมรรถนะของสาขาวิชานั้นๆ โดยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ (วคีนี รุ่งเรือง และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2560, น. 176)

วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 มาตรา 8 (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, 2566, น. 21) ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการในเรื่อง การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการ ประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถาน ประกอบการโดยมีการจัดแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ การวัดผลและการประเมินผลเพื่อมุ่งเน้นผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีสายปฏิบัติการให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง ปฏิบัติงานที่ใช้ เทคนิคในการทำงาน สร้าง และพัฒนางานวางแผน จัดการพัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ มีสมรรถนะนำไปปฏิบัติงาน หรือประกอบอาชีพอิสระได้ ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะของสาขาวิชานั้นๆ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับมีสถานประกอบการให้ ความร่วมมือกับสถานศึกษาจำนวนมาก เป็นการยกระดับคุณภาพกำลังคนในสาขาวิชาชีพที่ตรงกับการจัดการ เรียนการสอนของสถานศึกษาโดยสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งมีขั้นตอนการ ดำเนินงาน 15 ขั้นตอนดังนี้

1. แสดงความประสงค์
2. การสำรวจความพร้อม
3. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
4. วางแผนร่วมกับสถานประกอบการ
5. ประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้เรียน
6. คัดเลือกผู้เข้าเรียน
7. ทำสัญญาการฝึกอาชีพ
8. ปฐมนิเทศผู้เรียน/ประชุมผู้ปกครอง
9. จัดการเรียนการสอน/ฝึกอาชีพ
10. นิเทศการจัดการเรียนการสอน/ฝึกอาชีพ
11. วัดและประเมินผล
12. ทดสอบมาตรฐานวิชาชีพแต่ละระดับ
13. สำเร็จการศึกษา
14. ติดตามการมีงานทำหรือการติดตามผู้เรียนระบบทวิภาคี
15. สรุปผลการดำเนินงานและรายงานประจำปี

แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปีการศึกษา 2566

1) มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

อนุสฐิติประกาศกระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2556 ลงวันที่ 14 มกราคม พ.ศ.2556 ข้อ 6 ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาตินี้เป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิแต่ละระดับ และให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสถานศึกษานำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษานั้น โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ดังนั้น จึงกำหนดมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับเพื่อเป็นหลักและแนวทางในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแต่ละระดับให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ลงวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2557 โดยได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 131 ตอนพิเศษ 239 วันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2557

2) หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ระเบียบการจัดการศึกษา และการประเมินผลการเรียน

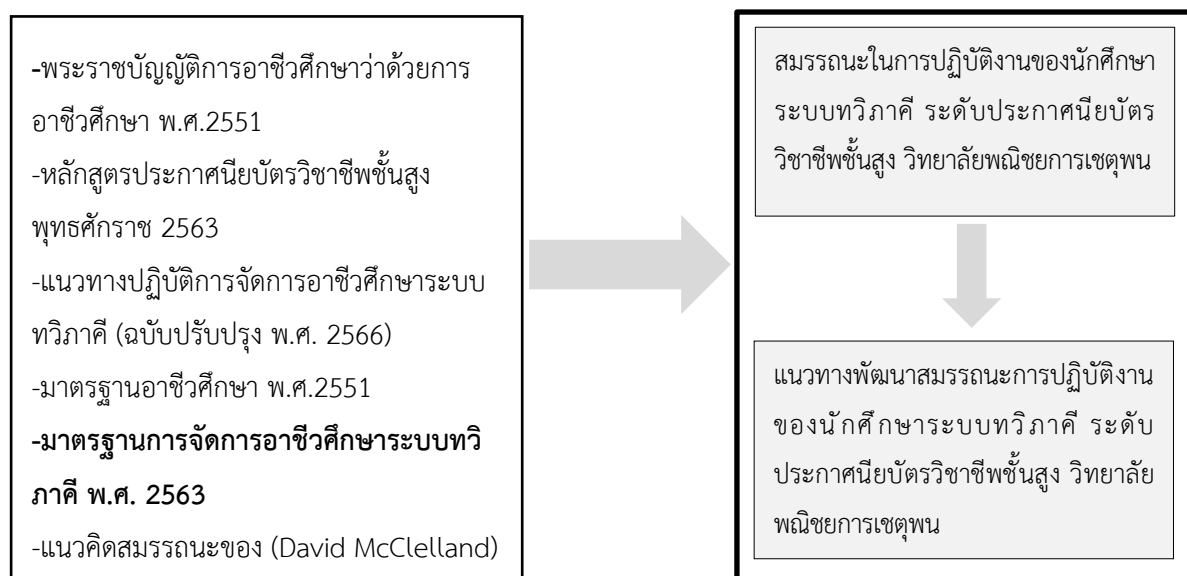
หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562 หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง พุทธศักราช 2563 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษา

และประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรทั้งสองฉบับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีสาระสำคัญดังนี้

- 2.1) ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 2.2) การจัดการศึกษา โครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต
- 3) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
 - 3.1) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
 - 3.2) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้ศึกษาพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาว่าด้วยการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566) มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563 แนวคิดสมรรถนะของ (David McClelland) และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยสมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง สมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน

การเชตุดน และใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งหาแนวทางพัฒนาสมรรถนะ การปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุดน มีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุดน โดยการสอบถามด้วยแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุดน โดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview form)

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุดน ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุดน มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาว่าด้วยการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566) มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563 แนวคิดสมรรถนะของ (David McClelland) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 35 แห่ง จำนวน 35 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุดน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุดน มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่แนวทางพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชา การตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุดน ในสมรรถนะในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน คือ 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) การประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ และ 4) คุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการสัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ

และอาจารย์ระดับอุดมศึกษาสาขาการบริหารอาชีวศึกษาหรือสาขาบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน โดยใช้แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามแบบปลายเปิด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview form) สำหรับเก็บรวบรวมแนวทางพัฒนาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือถึงกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ในช่วงภาคเรียนที่ 2/2566 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 35 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 35 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่นัดหมายไว้ และบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน โดยนำคำตอบที่มีความสมบูรณ์มาจัดระบบวิเคราะห์ และแปลผล เพื่อที่จะสามารถสรุปโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอโดยการบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน จากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำผลที่ได้มานำเสนอโดยการบรรยาย

ผลการศึกษา

1) สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน พบว่า สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ และความรับผิดชอบ ด้านทักษะ และด้านความรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ในภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะในการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1) ด้านความรู้	4.02	.64
2) ด้านทักษะ	4.14	.62
3) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ	4.31	.57
4) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.54	.54
รวม	4.25	.53

2) แนวทางพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน จำแนกตามสมรรถนะในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความรู้ ได้แก่ การจัดอบรมให้การให้คำปรึกษา/ความรู้ในการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และสนับสนุนจัดทำโครงการเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติในสถานประกอบการ

2) ด้านทักษะ ได้แก่ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นปฏิบัติการที่สอดคล้องกับทักษะในการปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะวิชาชีพตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ และสนับสนุนการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพในองค์กร/หน่วยงาน

3) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ได้แก่ พัฒนาความสามารถด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบในงาน และจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในงานอาชีพ และ

4) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างเสริมและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

อภิปรายผล

การศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน ที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ สมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านความรู้ และเมื่อพิจารณาสมรรถนะย่อยด้านความรู้ พบว่า รายการที่ต่ำสุด ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลงาน และจัดการงานทางด้านการตลาด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติด้านวิชาชีพ ผู้ปฏิบัติต้องมีความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานด้านวิชาชีพ เพื่อความเข้าใจกระบวนการ วิธีการ ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสาขาวิชาชีพสอดคล้องกับ เจนจิรา ชุมสาย ณ อยุธยา (2560, น. 28) กล่าวว่า ความรู้ในการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกอาชีพ ได้แก่ นักศึกษาสามารถแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้ โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจงานงานที่ได้รับมอบหมาย นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้งาน ความถูกต้องของงานและความละเอียด ประณีต นักศึกษาปฏิบัติงานอย่างมีลำดับขั้นตอน

2. แนวทางพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพณิชยการเซตุน ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ สมรรถนะในการปฏิบัติงานของนักศึกษาระบบทวิภาคีด้านความรู้ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ การจัดอบรมให้คำปรึกษา/ความรู้ในการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และสนับสนุนจัดทำโครงการเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติในสถานประกอบการ ทั้งนี้อันเนื่องมาจากลักษณะงานที่ปฏิบัติในสถานประกอบการมีความหลากหลาย และรูปแบบการประกอบการตามวิชาชีพมีความแตกต่าง ซึ่งทำให้การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาไม่ครอบคลุมความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ความรู้หรือประยุกต์ใช้ความรู้ในงานที่ปฏิบัติในสถานประกอบการ สอดคล้องกับรัชจิกร จิตวัฒนานนท์ (2564, น.73) กล่าวว่า บุคลากรควรมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติงาน ให้การสนับสนุนและดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจัง และทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือจัดอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานอย่างทั่วถึง โดยให้มีระบบบริหารการพัฒนาบนฐานสมรรถนะหลักที่ชัดเจน เพราะการส่งเสริมให้มีการพัฒนาบนพื้นฐานสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของผู้ได้รับการพัฒนาจะส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์กรยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (21 กุมภาพันธ์ 2563). *เรื่องอนุมัติหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563*. คำสั่งที่ 215/2563. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2563*. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักส์.
- เจนจิรา ชุมสาย ณ อยุธยา. (2560). *ประสิทธิผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการหลักสูตรทวิภาคีของนักศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคลำปาง*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563. (20 สิงหาคม 2563). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 191 ง. หน้า 29.
- รัชจิกร จิตวัฒนานนท์. (มกราคม-มิถุนายน 2564). สมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง. (บทคัดย่อ). *Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University*, 8(1), p. 73.
- วศินี รุ่งเรือง และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (เมษายน – มิถุนายน 2560). การประเมินสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 สาขาวิชาธุรกิจค้าปลีก ระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก โดยใช้รูปแบบการประเมิน แบบ 360 องศา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(2), หน้า 176.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2566). *การเขียนแผนการเรียนและแผนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีคุณภาพสูง ประจำปีงบประมาณ 2566*. เอกสารประกอบโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการโครงการยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน. 31 สิงหาคม – กันยายน 2566, หน้า 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2565). สำนักงานความร่วมมือ. *คู่มือการจัดทำแผนการฝึกอาชีพ ร่วมกับสถานประกอบการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). *คู่มือสมรรถนะในระบบจำแนกตำแหน่งและค่าตอบแทนที่ปรับปรุงใหม่ของภาคราชการพลเรือนไทย*. เข้าถึงได้จาก: http://www.opsmoac.go.th/hr_rh-431091791805, 30 ตุลาคม 2566.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

The Relationship between Strategic Management of School Administrators and Learning
Resource Management of School in Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1

อดิศร ศรศรี¹ และชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง²

Adisorn Sornsri¹ and Chaiwat Prasongsang²

นักศึกษา¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: adisorn.sor@rmutr.ac.th¹, Chaiwat.pra@rmutr.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 (2) เพื่อศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 305 คน จาก 118 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า (1) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ ($r=.751$) มีความความสัมพันธ์กันในระดับสูง

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์ การจัดการแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research are to (1) study the strategic management of administrators under the office of Ratchaburi Primary Education Area District 1 (2) to study the management of learning resources of educational institutions under the office of Ratchaburi Primary Education Area District 1 (3) to study the strategic management relationship of administrators with the management of learning resources of educational institutions. Affiliated

with Ratchaburi Primary Education Area Office District 1 is exploratory research. The sample includes administrators and teachers under Ratchaburi Primary Education Area Office District 1 with 305 students from 118 schools. Data analysis uses basic statistics, including mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficients. The results showed that: (1) (2) Management of learning resources of educational institutions as a whole is at a high level. (3) The relationship between strategic management of school administrators and management of learning resources of educational institutions. There was a statistically significant correlation at the level of .01, with a correlation value ($r=.751$).

Keywords: Strategic management, learning resource management school, administrators

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลาง เพื่อความเป็นไทยเป็นพลเมืองของชาติ และให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มเติม ดังนั้นจึงทำให้สถานศึกษาต้องจัดทำสาระของหลักสูตรและต้องบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษาด้วยตนเอง และบุคลากรในสถานศึกษาต้องร่วมกัน สร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา จากการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งแหล่งการเรียนรู้ไม่ได้จัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน หรือในสถานศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องพิจารณาใช้แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน (กรมวิชาการ, 2544)

การจัดการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายนั้น นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้แล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้ครูได้นำแหล่งเรียนรู้ในและนอกโรงเรียนมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลายในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เน้นการจัดการศึกษาตามสภาพจริง การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ การเรียนรู้คุณธรรม ซึ่งการจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หลักการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ต้องมีวัตถุประสงค์เป้าหมาย และขอบเขตที่ชัดเจน โดยโรงเรียนจะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยเน้น นักเรียนเป็นสำคัญ แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และตลอดชีวิต การส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การศึกษาในระบบเพียงประการเดียวคงไม่เพียงพอ และไม่สามารถทำให้ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงการศึกษาได้ทั้งหมด การเรียนรู้จึงไม่จำกัด แต่เพียงในห้องเรียนหรือสถานศึกษาเท่านั้น

จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมา พบว่าการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ควรดำเนินการให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจของผู้เรียนสนองต่อการเรียนรู้ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สถานศึกษาในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ จึงมีการปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะการปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ใน ส่วนของการบริหารและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา นอกจากนี้การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงานยุคใหม่ของ สถานศึกษาบนรากฐานทางการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน จากการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและแสวงหา โอกาสและอุปสรรคจากการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก การบริหารเชิงกลยุทธ์ต้องคำนึงถึงการแข่งขัน ของสถานศึกษาอื่นด้วย (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2540, น. 63)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการ จัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยมุ่ง ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร และการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และ ศึกษาความสัมพันธ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยศึกษาข้อมูลโดยแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์

ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา (2557, น. 3) ได้กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การบริหารองค์กร ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่อยู่ เพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน ภายใต้การเปลี่ยนแปลง

ณัฐวัฒน์ พระงาม (2555, น. 3) ได้กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การบริหารอย่างมีระบบที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำ และอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอนโดยผ่านการตัดสินใจและการประเมินว่าเหมาะสมกับองค์การและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อนำความสำเร็จมาสู่องค์การได้

จากความหมายของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารสถานศึกษา กำหนดทิศทางของสถานศึกษา ภายใต้การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจของสถานศึกษาในระยะสั้น และระยะยาว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์

องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์

สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน (2552, น. 5-6) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของกลยุทธ์ หมายถึง เป็นขั้นตอนการบริหารงาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างกลยุทธ์รวมถึงการพัฒนาวิสัยทัศน์และพันธกิจ เป็นการวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคภายนอกขององค์กร พิจารณาจุดแข็งจุดอ่อนภายใน ตั้งวัตถุประสงค์ระยะยาว กำหนดกลยุทธ์ทางเลือกและเป็นการเลือกกลยุทธ์เฉพาะที่จะปฏิบัติตาม ประเด็นปัญหาการกำหนดกลยุทธ์รวมถึงการตัดสินใจว่าจะเข้าสู่ธุรกิจใหม่

2. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจะต้องให้สถานศึกษาตั้งวัตถุประสงค์ประจำปี วางนโยบายมุ่งใจบุคลากร และจัดสรรทรัพยากรเพื่อว่ากลยุทธ์ที่จัดสร้างไว้สามารถนำไปปฏิบัติได้

3. การประเมินกลยุทธ์เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารต้องทราบว่ามีเมื่อใดที่กลยุทธ์เฉพาะไม่สามารถทำงานได้ดี การประเมินกลยุทธ์เป็นวิธีการที่สำคัญที่สุดในการได้มาซึ่งสารสนเทศกลยุทธ์ทั้งหมดจะอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในอนาคตเนื่องจากปัจจัยภายในและภายนอกที่กำลังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

จากองค์ประกอบของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากนักวิชาการ ได้ลักษณะการบริหารเชิงกลยุทธ์จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 4) การประเมินกลยุทธ์

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

เทวิน ธรรมลังกา (2555, น. 10) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง บุคคลสถานที่หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ครูและนักเรียนสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นความรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2551, น. 8) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เปรียบเสมือนสถานที่พิเศษที่คุณสามารถเข้าไปเรียนรู้และหาข้อมูลได้ มีอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยผู้เรียนในการศึกษา

จากการศึกษาความหมายของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ ข้อมูล ข่าวสาร บุคคล วัสดุสิ่งของต่าง ๆ รวมถึงสื่อเทคโนโลยี ที่ให้นักเรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งแหล่งเรียนรู้จึงอาจเป็นไปได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้จะอยู่ในห้องเรียนในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน

การจัดการแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 13) ได้กล่าวว่า จัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา เน้นการบริหารคุณภาพตามวงจร สามารถนำมาใช้ในการบริหารแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีคุณภาพ การจัดการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีการทำงานที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพ ของการมีส่วนร่วมระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบ การพัฒนาปรับปรุง ซึ่งสถานศึกษาควรดำเนินการ

1. ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ (Plan) หมายถึง กำหนดแผนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจตามแผนหลัก รวมทั้งแนวดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้โดยให้คณะครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนแนวทาง

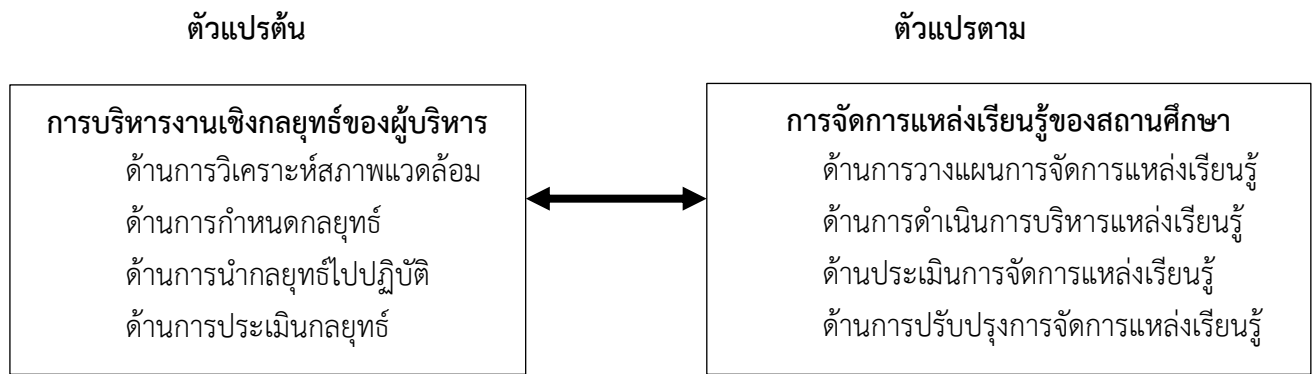
2. ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ (Do) หมายถึง การดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ตามความพร้อม ที่ได้สำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในภายในและภายนอก เพื่อกำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพที่สุด

3. ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) หมายถึง สถานศึกษามอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) หมายถึง ผลการประเมินหากพบ ปัญหา หรือข้อบกพร่อง ก็นำมาวางแผนปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

กรอบแนวคิด

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเพื่อทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 305 คน จาก 118 โรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การตอบแบบสอบถามผ่านแบบฟอร์ม Google Form เมื่อได้ข้อมูลครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้รับการตอบแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำข้อมูลที่ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้โดยผู้วิจัยใช้สถิติ 2 ส่วน คือ 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ 2) สถิติทดสอบ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 305 คน พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครู จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 80.7 รองลงมาเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ผู้ตอบแบบสอบถามจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 208 คิดเป็นร้อยละ 68.2 รองลงมาเป็นปริญญาโท จำนวน 93 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.5 และปริญญาเอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาเป็น โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ การกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.36$) และด้านการประเมินกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.32$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร

ข้อ	การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ค่าสถิติ		การแปล ความหมาย
		\bar{X}	S.D	
1	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.34	0.62	มาก
2	การกำหนดกลยุทธ์	4.36	0.63	มาก
3	ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.43	0.58	มาก
4	การประเมินกลยุทธ์	4.32	0.67	มาก
	รวม	4.36	0.61	มาก

3. การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.44$) และด้านการประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.40$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

ข้อ	การจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	ค่าสถิติ		การแปล ความหมาย
		\bar{X}	S.D	
1	ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้	4.42	0.56	มาก
2	ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.47	0.55	มาก
3	ด้านการประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้	4.40	0.59	มาก
4	ด้านการปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้	4.44	0.60	มาก
	รวม	4.43	0.54	มาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร (X_{tot}) กับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา (Y_{tot}) ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระดับสูง ($r = .751$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ รายด้านเรียงตามอันดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ (X_2) ($r = .709^{**}$) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (X_3) ($r = .706^{**}$)

ด้านการประเมินกลยุทธ์ (X4) ($r=.706^{**}$) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (X1) ($r=.682^{**}$) ตามลำดับดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตัวแปร	ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ (Y ₁)	ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Y ₂)	ด้านการประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้ (Y ₃)	ด้านการปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ (Y ₄)	การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา (Y _{tot})
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (X ₁)	.692 ^{**}	.504 ^{**}	.687 ^{**}	.681 ^{**}	.682 ^{**}
การกำหนดกลยุทธ์ (X ₂)	.716 ^{**}	.562 ^{**}	.696 ^{**}	.693 ^{**}	.709 ^{**}
การดำเนินกลยุทธ์ (X ₃)	.737 ^{**}	.530 ^{**}	.697 ^{**}	.692 ^{**}	.706 ^{**}
การประเมินกลยุทธ์ (X ₄)	.745 ^{**}	.581 ^{**}	.767 ^{**}	.765 ^{**}	.706 ^{**}
การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X _{tot})	.759 ^{**}	.573 ^{**}	.749 ^{**}	.745 ^{**}	.751 ^{**}

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การดำเนินกลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะ การบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นแนวทางการบริหารที่มีความสำคัญในยุคปัจจุบัน ที่ผู้บริหารใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ญัฐพร ละม้ายแข และทัศนะ ศรีปีตต (2565, น. 66) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกชั้น เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ชั้นการกำหนดกลยุทธ์ ชั้นการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติชั้นการประเมินและควบคุมกลยุทธ์ และชั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2. การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า การจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการปรับปรุงการจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินการจัดการแหล่งเรียนรู้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สาคร มหาหิงค์ (2560, น. ข) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 ภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมิน

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ($r=.751$) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์ ($r=.751^{**}$) จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis การศึกษาองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินการของสถานศึกษากำหนดกลยุทธ์ได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นสามารถวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อกำหนดทิศทาง และ กลยุทธ์ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังในทุกๆระดับ มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพ เพื่อขับเคลื่อนการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1
 - 1.1 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ผู้บริหารควรจะมีการวิเคราะห์ปัจจัยภายในสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนด้านความสามารถ

1.2 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ผู้บริหารควรจะมีการประเมินและคัดเลือกกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมกับสถานศึกษา ก่อนนำมากำหนดแนวทาง วิธีการ และกิจกรรมของสถานศึกษา

1.3 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ผู้บริหารควรจะมีการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของสถานศึกษา

1.4 ด้านการประเมินกลยุทธ์ ผู้บริหารควรจะมีการปรับปรุง แก้ไขกลยุทธ์ของสถานศึกษา

2. ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1

2.1 ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรจะมีนโยบายให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.2 ด้านการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรจะมีการรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.3 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรจะมีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.4 ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรจะมีการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

3. ด้านความสัมพันธ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1

ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำหนดกลยุทธ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์สูงสุดกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา รองลงมา ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการประเมินกลยุทธ์ และด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1

2. ควรมีการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1 โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และการวิเคราะห์สาระสำคัญ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์. (2551). *ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- ณัฐพร ละม้ายแข และทัศนะ ศรีปัดต. (มิถุนายน 2565). การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(6), หน้า 66 – 76.
- ณัฐวัฒน์ พระงาม. (2555). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ (STRATEGICMANAGEMENT)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- เทวิน ธรรมลังกา. (2555). *การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (14 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอน 74ก. หน้า 8.
- ไพโรจน์ ปิยะวงษ์วัฒนา. (2557). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2540). *การวิจัยการตลาดฉบับมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: ไดมอนด์อินบิสเนสเน็ต เวิร์ล.
- สาคร มหาหิงค์. (กันยายน - ธันวาคม 2560). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 4(3), หน้า 574 – 589.
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชิวิน. (2552). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: เพียรสัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไวนา.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

Transformational Leadership of School Administrators Perceived by Teachers

under Nongkhaem District, Bangkok Metropolitan Area

ปฐมาวดี ครองเคหา¹ และชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง²

Pathamawadee Krongkeha¹ and Chaiwat Prasongsang²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: Pathamawadee.kro@rmutr.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน และ (2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 247 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 14 คน และครู เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 233 คน โดยใช้การจับสลากรายชื่อโรงเรียนในแต่ละขนาดให้ได้ตามจำนวนที่มีการหาสัดส่วนไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย \bar{X} ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงานมีความไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The research aimed were (1) to study the level of Transformational Leadership of School Administrators under Nongkhaem district of Bangkok metropolitan area and (2) compare Transformational Leadership of School Administrators under Nongkhaem district of Bangkok metropolitan area, classified by gender, school size and work experience. The sample group was 247 school administrators and teachers under Nongkhaem district of Bangkok metropolitan who using stratified random according to school size. The sample group was 14 school administrators who using Purposive sampling. The sample group was 233 teachers who using Simple random sampling by lottery. The research instrument was a 5-level rating questionnaire consisted of 40 question questions. The statistic used in data analysis were mean, standard deviation, T-test independent, and One Way Anova. Research findings were as follows (1) The transformational leadership of school administrators based on opinion of the teachers in school under Nongkhaem district of Bangkok metropolitan area overalls and aspects were at the highest level. (2) The transformational leadership level of school administrators based on opinion of the teachers in school under Nongkhaem district of Bangkok metropolitan area as classified by gender, school size and work experiences weren't different at the statistical significance level of 0.05

Keywords: Leadership, transformatoinal leadership, school administrators

บทนำ

ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา จะต้องมีความสมบัติที่เหมาะสมและมีพฤติกรรมในการเป็นผู้นำเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญ อย่างยิ่งในการชี้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวของสถานศึกษาดังนั้นการแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับตำแหน่งของผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งจะต้องมีบทบาทของผู้บริหารที่ ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมคาดหวังว่าผู้บริหารควรจะเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหาร ซึ่งการบริหารให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยหลาย ๆ ปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง การบริหารงานการศึกษาในยุคปัจจุบันจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกโดยเฉพาะสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกันผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และใช้กลยุทธ์และเทคนิคการบริหารระดับสูงจึงจะสามารถพาสถานศึกษามุ่งสู่ความสำเร็จ ซึ่งผลการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาของนักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง

ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อนำพาและพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (อดุล โตเชียว และนิษฐวดี จิโรจน์, น. 2)

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและหนทางให้กับการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา ควรยอมรับและเข้าร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างเต็มที่เพื่อส่งเสริมความสำเร็จและต้องสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อจะพัฒนาความเป็นอยู่ร่วมกัน อีกทั้งผู้บริหารจะต้องสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง ซึ่งการบริหารสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานที่ไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีจะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะทำให้งานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2554, น. 8) การบริหารการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้คือ การดำเนินงานที่ทำให้เกิดผลในสิ่งที่ควรเกิดขึ้นเพื่อเป็นสิ่งที่ตามของการพัฒนาประสิทธิผลจึงเป็นการดำเนินการให้สามารถบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้อย่างครบถ้วน เหมาะสมและดีงาม (เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคณะ, 2553, น. 27) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ช่วยในการขับเคลื่อนนโยบายและกำหนดทิศทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและก่อให้เกิดศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยต้องอาศัยการกำหนดขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบ มีการจัดการทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรด้านอื่น ๆ ให้คุ้มค่าที่สุดรวมถึงการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้นั้นกลับมาแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสม อีกทั้งยังต้องคอยช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและแก้ปัญหาของผู้ได้บังคับบัญชาที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา (ภารดี อนันต์นาวิ, 2557, น. 3)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนวัดอุดมรังสี (ป.ปิตุวรรณอุปถัมภ์) 2) โรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ) 3) โรงเรียนบ้านขุนประเทศ 4) โรงเรียนประชาบำรุง 5) โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล และโรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนมนต์จรัสสิงห์อนุสรณ์ ตามเกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร จากการศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ทั้ง 6 โรงเรียน ปัจจุบันพบว่าการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้ง 6 โรงเรียน ยังมีจุดที่ต้องพัฒนา เห็นได้จากสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้น ซึ่งจะแสดงร้อยละของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชา ต่ำกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด อีกทั้งยังมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (NT) ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพผู้เรียนของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ระดับภาคและระดับประเทศ อีกปัญหาที่พบใน 6 โรงเรียน คือ ผลการทดสอบด้านการอ่าน การเขียน และการสื่อสาร โดยโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จะมีการทดสอบการอ่านประจำเดือน ซึ่งจะเห็นได้จากตารางสรุปผลการอ่าน การเขียน

ในรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ที่มีนักเรียนไม่ผ่านการประเมินจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดทักษะในการอ่าน (รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม, 2565)

จากปัญหาที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการบริหารงานของผู้บริหารในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีการบริหารงานได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งเกิดจากทัศนคติ ทัศนคติ และนโยบายทางการศึกษา ของผู้นำในสถานศึกษาทั้ง 6 โรงเรียนนั้น ที่ยังไม่มีการเป็นผู้นำที่สามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จในทุก ๆ ด้านของสถานศึกษาได้ ทั้งยังรวมถึงด้านการสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ให้กับบุคลากรในองค์กรให้เกิดความมั่นใจในการร่วมงาน และสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชน ถือได้ว่าผู้นำมีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ บาสและอโวลิโอ (Bass and Avolio, 1990, p.128) ที่กล่าวว่า ผู้นำที่มีความสำเร็จในการกระตุ้นแรงจูงใจมีการสนับสนุนผู้ตามพัฒนาความสามารถ เป็นการให้คำแนะนำทางวิชาการหรือการให้โอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะใหม่ นอกจากนี้ยังสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ตามเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่น ซึ่งประกอบด้วย 4 หัวข้อหลักคือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ จะต้องมีความวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารอารมณ์และมีคุณธรรมจริยธรรม 2) การสร้างแรงบันดาลใจ เป็นการโน้มน้าวจิตใจให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน สร้างเจตคติทางบวกหรือคิดในทางบวก เพื่อกระตุ้นให้ทีมหรือผู้ตามมีความสุขในการทำงาน 3) การกระตุ้นทางปัญญา เป็นการกระตุ้นความสามารถของผู้ตามให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และให้มีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 4) คำมั่นถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นการเอาใจใส่ในความสามารถของแต่ละบุคคลและคำนึงถึงความแตกต่าง มีการสื่อสารที่ดี มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาทุกภาคส่วนจำเป็นต้องให้ความสนใจกับการพัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership) ในตัวครูและผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีความดีในตัวของผู้บริหารเพราะจะส่งผลต่อการบริหารที่มีคุณภาพ การบริหารงานในองค์กรไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ภาครัฐหรือเอกชนจะประสบความสำเร็จได้นั้นผู้บริหารจะต้องสามารถนำปัจจัยต่าง ๆ มาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูในองค์กรเกิดความพึงพอใจและปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดเอาไว้

ดังนั้นจากการรวบรวมปัญหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญในการขับเคลื่อนระบบการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู จำแนกตามเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ทำงานและเพื่อนำเสนอภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู แล้วนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยมีจุดประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

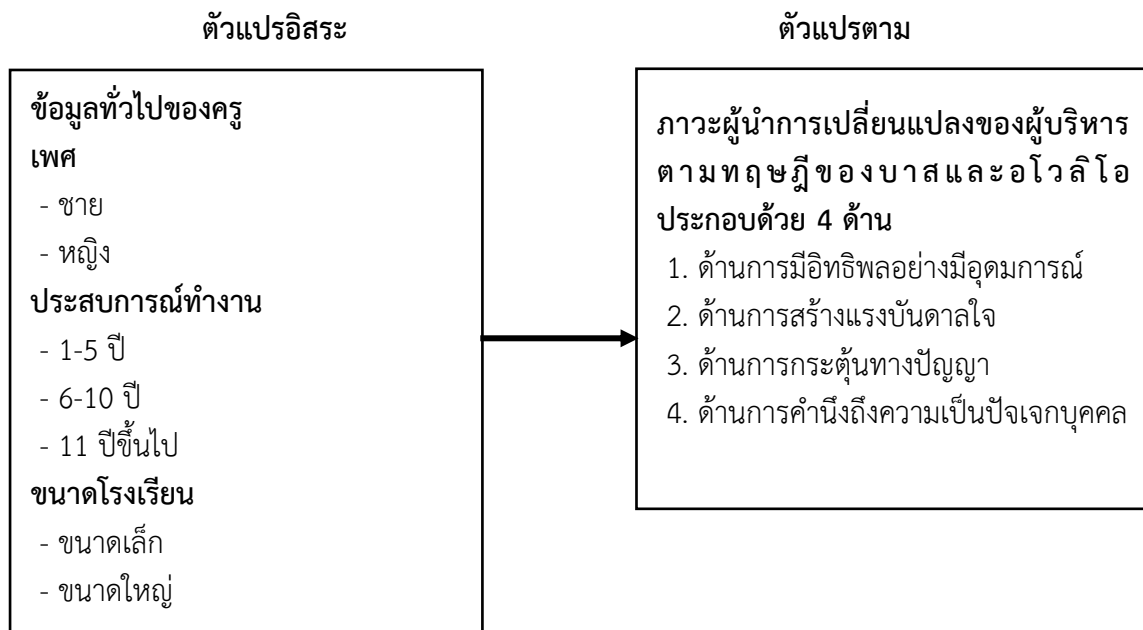
- 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ตามแนวคิดของบาสและอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1994, pp.73-78) ซึ่งเป็นกระบวนการ ที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามนี้จะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

กรอบแนวคิด

การศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของบาสและอโวลิโอ ในปี ค.ศ. 1991 (อ้างถึงในเชชินีร์ แสงสุข, 2560, น. 6) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามตัวแปรที่ศึกษาดังแผนภาพดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: บาสและอโวลีโอ (Bass & Avolio, 1990, pp.73-78)

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 6 คน รองผู้อำนวยการ 18 คน และครู 387 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 411 คน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566, น. 112)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม ปีการศึกษา 2566 โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95% (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) จำนวน 247 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 14 คน 3) ครู เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 233 คน โดยใช้การจับสลากรายชื่อโรงเรียนในแต่ละขนาดให้ได้ตามจำนวนที่มีการหาสัดส่วนไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับ เพศ ขนาดสถานศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปตามขั้นตอนต่อไปนี้ 1) นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนที่ 1 มาวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มาวิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรที่ศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4 และเพศหญิง 115 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นครู 222 คน คิดเป็นร้อยละ 89.9 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และผู้อำนวยการสถานศึกษา 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 11 ปีขึ้นไปจำนวน 118 คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 และมีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 96.0 และสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงอันดับ จากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ รองลงมาด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ส่วนด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน และครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน พบว่า

1. เพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกันนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. ครูที่มีสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกันนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกันนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กล่าวถึงหลายประเด็นและนำมาอภิปรายผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จากการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความทุ่มเท เสียสละเวลาในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา เช่น การกำกับ ติดตามงานแก้ไขปัญหาค้นหาสาเหตุการเกิด มีความเชื่อมั่นในความสามารถของครู เช่น มอบหมายงานให้ครูวางแผนและปฏิบัติงานโดยผู้บริหาร

สถานศึกษาเป็นที่ปรึกษา ชี้แนะให้ครูมองเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองในทุกด้านตามศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เซชินีร์ แสงสุข (2560, น. 67-68) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ เบญจรัตน์ บุญประเสริฐ (2560, น. 73-74) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ ภคมน ทิฆัมพรบรรเจิด (2561, น. 29-30) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบรายคู่ จำแนกตามเพศ ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีเพศ ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บริบทของสถานศึกษาที่อยู่พื้นที่ใกล้เคียงกันจะมีการบริหารงานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ครูมีความเข้าใจในบทบาทของผู้บริหารไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะสอดคล้องกับ ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย (2561, น. 79-80) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ไสริยา ชูบัวทอง (2566, น. 141-142) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูที่เพศและประสบการณ์ต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีอายุต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ ธรรมนูญฯ แดงสีดา (2565, น. 99-100) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดังนี้

1) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีอุดมการณ์และความเชื่อมั่นตนเองในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เป็นข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนในการกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถรับรู้และทำตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา เช่น กิจกรรมที่ร่วมมือกับชุมชน เป็นข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนครูในการทำงานร่วมกับชุมชน โดยสร้างความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นและสนับสนุนโครงการที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น

3) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีหลักการและเหตุผลเกี่ยวกับการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างชัดเจน เป็นข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควร สร้างช่องทางการรับฟังและสื่อสารที่เปิดเผย ซึ่งเป็นวิธีการสร้างความเข้าใจและความเข้าใจร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหาร

4) ผลการวิจัยพบว่า ด้านคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของครู ในการทำงานของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่าง เป็นข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควร ทำให้ครูรู้ว่าความคิดเห็นแสดงออกไปนั้นถูกสนับสนุนและได้รับการพิจารณา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสังกัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษานั้นมาวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานของคนในองค์กร

2. ควบคู่กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของครูในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- เชษนิทร์ แสงสุข. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ธัญญามาศ แดงสีดา. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- เบญจรัตน์ บุญประเสริฐ. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา*. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ปรียาพร วงศ์นุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี,
- ภคมน ทิฆัมพรบรรเจิด. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 1(2), หน้า 29-30.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2557). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. ชลบุรี.
- โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา SAR ปีการศึกษา 2565*. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตหนองแขม.
- ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย. (2651). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. การคว่ำอิสระหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). *รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษา.
- โสธยา ชูบัวทอง. (2566). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดนครศรีธรรมราช*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช, นครศรีธรรมราช.
- อดุล โตเชียว และนิษฐ์วดี จิโรจน์. (2561). *รูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21*. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคณะ. (2553). *การบริหารการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bass, B.M. & Avolio, B.J. (1990). *Transformational Leadership Development*. California: Consulting Psychologists.

Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
Relationship between Quality Assurance Administration within Educational Institutions with the Quality of Teaching and Learning Management that Emphasizes the Learner as the Main Focus of Teachers under Nongkhaem District, Bangkok Metropolitan Area

ศุภชัย มณี¹ และชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง²

Supachai Manee¹ and Chaiwat Prasongsang²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์¹

อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์²

E-mail: supachaimaneekrirk015@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (2) เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 247 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (2) คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกสูง (r มีค่า .852)

คำสำคัญ: การบริหารงาน การประกันคุณภาพภายใน คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

This research aims (1) to study about the management of internal quality of assurance at school, (2) to study quality of teaching study center learning of teachers, and (3) to study the relationship between the management of internal quality of assurance at school and of teaching study center learning of teachers. The samples were 247 school director, deputy directors, and teachers of Nongkhaem district, Bangkok. The research instruments consisted of the questionnaire of the relationship between the management of internal quality of assurance at school and of teaching study center learning of teachers. The statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The results of the research found that (1) quality assurance management within educational institutions overall and each aspect is at the highest level. (2) The quality of teaching students by using student - centered learning approach of teacher overall and each aspect is at the highest level. (3) The relationship between quality assurance management within school and the quality of using student - centered learning approach of teachers. There is a significant statistical relationship at the .01 which is in line with the set assumptions with a high positive relationship (r value .852).

Keywords: Administration, internal quality of assurance at school, student - centered learning approach, the quality of teaching study center learning of teachers.

บทนำ

กรุงเทพมหานครกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกาศโดยกระทรวงศึกษาธิการ โดยมาตรฐานดังกล่าวจะเป็นรากฐานในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตามและประกันคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นไป การศึกษาแต่ละระดับมี 3 มาตรฐาน ซึ่งสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการนำไปใช้วางแผนการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรและความคาดหวังของสังคมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มาตรฐานเหล่านี้ยังรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ (นิวัตติ เชียงแรง, 2556, น. 3) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาต้องรักษามาตรฐานการประกันคุณภาพภายในให้อยู่ในระดับสูงโดยให้ชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประสิทธิผล กระบวนการต่อเนื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาและจัดทำรายงานประจำปีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาและสนับสนุนการประกันคุณภาพภายนอก แม้จะมีการวิจารณ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพ

แต่สถานศึกษาควรมุ่งเน้นที่การปรับปรุงระบบคุณภาพภายในของตนแทนที่จะพึ่งพาการประเมินภายนอกเพียงอย่างเดียว การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตและความสำเร็จของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องซึ่งคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูยังไม่เป็นที่น่าพอใจเนื่องจากยังคงใช้วิธีสอนแบบบรรยายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้คุณภาพการศึกษาตกต่ำลง อีกทั้งครูยังปรับตัวไม่ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้ไม่สามารถคิด ลงมือทำแก้ปัญหาและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาช่วยให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่องในการศึกษา โดยการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาที่ได้รับและตรวจสอบว่าสถานศึกษามีการดำเนินการตามมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดหรือไม่ ทำให้สามารถตรวจสอบความก้าวหน้าและสิ่งที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้สัมพันธ์ของคุณภาพที่แน่นอน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูช่วยให้นักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่บริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสร้างขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนจะสร้างสภาพแวดล้อมที่เติบโตและพัฒนาให้กับผู้เรียน โดยยึดตามความต้องการและความเป็นส่วนตัวของนักเรียน อีกทั้งช่วยเสริมสร้างและพัฒนาทักษะของครูในการสอนและนำเสนอเนื้อหาที่เน้นผู้เรียนอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ (นิรมล รอดไพ, 2564, น. 42) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สำคัญในการสร้างคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาของคุณ การร่วมมือนี้สามารถช่วยให้สถานศึกษาเพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุดและเติบโตไปในทิศทางที่ดีที่สุด การบริหารงานการประกันคุณภาพและการเน้นเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนนั้นเป็นส่วนสำคัญในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและความสำเร็จในการศึกษาและการพัฒนาทักษะของผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูช่วยให้สถานศึกษามีความก้าวหน้าในด้านการศึกษาและส่งมอบบริการการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร มีการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียนดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนวัดอุดมรังสี 2) โรงเรียนวัดหนองแขม 3) โรงเรียนบ้านขุนประเทศ 3) โรงเรียนประชารบำรุง 4)โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล และโรงเรียนขนาดเล็กประกอบด้วย 1) โรงเรียนมนต์จรัสสิงห์อนุสรณ์ ได้มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีฝ่ายการศึกษาควบคุม กำกับดูแล ติดตาม และรายงานผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (SAR) ต่อสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ทุกวันที่ 31 มีนาคมของทุกปีการศึกษา โดยปีการศึกษา 2565 มีการรายงานผลการประกันคุณภาพภายใน (SAR) ในมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้รับผลการประเมินระดับ ดีเลิศ จำนวน 2 โรงเรียน และได้รับผลการประเมินระดับ ยอดเยี่ยม จำนวน 4 โรงเรียน โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสถานศึกษาควรมีการกำหนดจุดเน้นและเป้าหมายให้

ชัดเจน ในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมทุกมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า เป็นต้น ครูควรพัฒนาการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ให้ครูรักผู้เรียน ผู้เรียนรักครู เรียนรู้อย่างมีความสุข ด้วยการจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และมีพื้นที่ให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ แสดงความคิด มีทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะอาชีพที่สามารถใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ครูควรมีการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน ด้วยการจัดกิจกรรมวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการเรียนการสอน ควรมีการสอบวัดผลประเมินผลผู้เรียนก่อนเรียน เพื่อให้ทราบความรู้พื้นฐานก่อนการจัดการเรียนการสอน และมีการวัดผล ประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยสามารถพิจารณาถึงความเหมาะสม ข้อเด่นและข้อจำกัดของแต่ละนวัตกรรมในการนำมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของของสถานศึกษาต่อไป (โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม, 2565)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูและศึกษาความสัมพันธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้จัดทำแผนและมาตรฐานสำหรับครูในการพัฒนาคุณภาพการสอน โดยสถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพและเตรียมพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เรียนและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

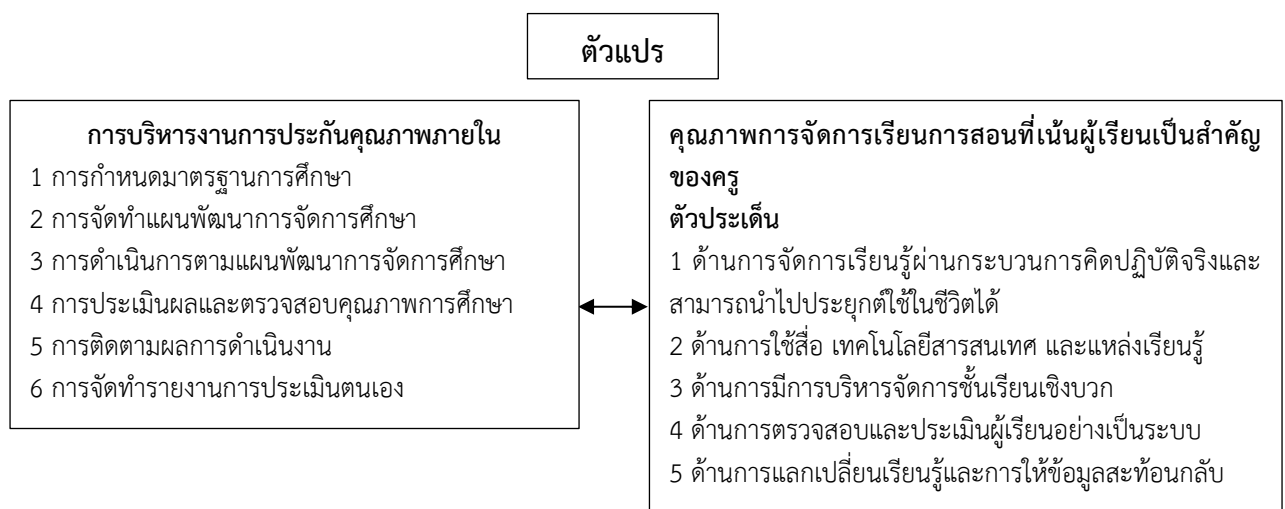
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้ารวบรวมเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย กฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินงานและ 6) การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นของจารุกิตติ์ สดสุข (2565, น. 54-55) สุภา แสงสุวรรณ (2562, น.25-31) ราชกิจจานุเบกษา (2561, น. 3-4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, น. 17-22) ปิยานันต์ บุญธิมา (2561, น. 36-38) สำนักการศึกษา (2561, น. 2) วันทนา เนื่อน้อย (2560 อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554, น. 25-31) ส่วนคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 2) ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก 4) ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และ 5) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ ซึ่งเป็นของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2566, น. 22) พัชรมัย อินอ่อน และ ต้องลักษณ์ บุญธรรม (2563, น. 303 – 304)สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, น. 19-20) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561, น. 23) สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2556, น. 11 – 14)

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ได้มาจากตารางสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และตารางสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังรูปที่ 1

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 411 คน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566, น. 112)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จำนวน 247 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95% (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนครูใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้การจับสลากรายชื่อโรงเรียนในแต่ละขนาดให้ได้ตามจำนวนที่มีการหาสัดส่วนไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามผลการดำเนินงาน และการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ

ตอนที่ 3 คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด ปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ ด้านการมีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิด 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้ ดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลรัตนโกสินทร์เพื่อขอความอนุเคราะห์ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานหนองแขม กรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล มีการเก็บข้อมูลผ่านระบบ Google form โดยให้ผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนสแกน QR code เพื่อตอบแบบสอบถาม จากนั้นรวบรวมข้อมูล โดยได้แบบสอบถามคืนกลับจำนวน 247 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 เป็นครูผู้สอน จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 89.9 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 61.9 มีประสบการณ์การทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 และทำงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 96.0
2. การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (X) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา รองลงมา ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน
3. คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู (Y) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการ

เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด ปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ รองลงมา คือ ด้านการตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ด้านการมีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู

	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y
X ₁	.756**	.626**	.642**	.645**	.691**	.740**
X ₂	.809**	.633**	.687**	.676**	.725**	.777**
X ₃	.723**	.580**	.598**	.637**	.656**	.703**
X ₄	.818**	.639**	.686**	.705**	.680**	.776**
X ₅	.813**	.635**	.743**	.723**	.696**	.794**
X ₆	.739**	.627**	.700**	.665**	.666**	.748**
X	.875**	.701**	.761**	.761**	.772**	.852**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกสูง ($r = .852$)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กำหนดไว้ โดยมีการประชุมร่วมกันในการกำหนดแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการประเมินผล ตรวจสอบ กำกับดูแล ติดตามการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร และการติดตามผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการรายงานผลอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งให้คณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชนทราบตามตัวชี้วัดและประเด็นต่าง ๆ มีการจัดทำ รวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากการดำเนินงานประจำ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาและผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ที่ครอบคลุม มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและมีการรายงานประจำปีที่เสร็จสมบูรณ์ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจจะณี เนียมจันทร์ (2561, น. 61-62) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการประกาศคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ มาหะมะบาคอรี มาซอ (2564, น. 93-94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาสเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานประกันคุณภาพมีภาพรวมของระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับมาหะมาตอเฮ สาแม (2557, น. 94-95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานีภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากการศึกษาพบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็น เพราะ ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรของสถานศึกษา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้สื่อ เทคโนโลยีการเรียนรู้ที่ทันสมัย มีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนและสนับสนุนให้ผู้เรียนคิดอย่างรอบคอบ ลงมือปฏิบัติ และกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ มีการกำหนดวิธีการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนนที่ถูกต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด และมีการนำไปในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณรงค์ สุภาพ (2559, น. 221-222) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้าน และมีระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับจตุรพร มุลณี (2565, น. 73-74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการ เรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับกัญญาภัทร คำชม (2565, น. 296) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ ทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่ในระดับมาก

3. จากการวิจัยพบว่า การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การกำหนดมาตรฐาน การศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามผลการดำเนินงานและการจัดทำรายงานการประเมินตนเองมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่า เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกระบวนการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกด้าน ส่งผลให้ครูเกิดคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุคนางค์ อารยพัฒน์มงคล (2560, น. 75 - 76) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของครูอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านอย่าง มีนัยยะสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 สอดคล้องกับ และสอดคล้องกับวียะดา หลวงน้อย (2559, น. 98- 99) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับกัญญาภัทร คำชม (2565, น. 296) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูทั้งหมด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน จะเห็นว่าด้านการติดตามผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุด แต่อยู่ในอันดับสุดท้ายเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ทางฝ่ายการศึกษา สำนักการศึกษา หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควรมีการจัด อบรม จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนั้นฝ่ายการศึกษา

สำนักงานการศึกษา หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและโรงเรียนควรพัฒนาครู โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดตาม ความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณภาพของผู้เรียน

3. จากการวิจัยพบว่า การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและดำเนินการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในศตวรรษที่ 21 ของในสังกัดสำนักงานเขตหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอื่น โดยอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (23 กุมภาพันธ์ 2561). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนที่ 11 ก. หน้า 3.

กฤษณรงค์ สุภาพ. (2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, กรุงเทพมหานคร.

กัญญาภัทร คำชม. (มิถุนายน 2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. *วารสารวิชาการร้อยแก่นสาร*, 7(6), หน้า 296.

กาญจณิ เนียมจันทร์. (2561). *การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการประกาศคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

จารุกิตต์ สุดสุข. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565). การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเดชอุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ. *วารสารบริหารการศึกษา บัณฑิต*, 22(2), หน้า 55 – 57.

- จรีพร มุลณี. (2565). *ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.*
- ชัยวัฒน์ สุธีรัตน์. (2561). *นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: พืบาลานซ์ดีไซด์แดนปรีนติ้ง.*
- นิรมล รอดโพ. (กันยายน-ธันวาคม 2564). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. บัณฑิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.*
- นิวัติ เชียงแรง. (2556). *การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.*
- ปียนันต์ บุญธิมา. (2561). *การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนวัดห้วยม้าโค้ง ด้วยแนวคิดแบบโคเซ็น. โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.*
- พัชรมัย อินอ่อน และต้องลักษณะ บุญธรรม. (กันยายน-ธันวาคม 2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา โครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดปทุมธานี. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 3(3), หน้า 303 – 304.*
- มาหะมะบาคอรี มาขอ.(2564). *การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3. การค้นคว้าอิสระ. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.*
- มาหะมะต่อเฮ สาแม. (2557). *กระบวนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.*
- โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา SAR ปีการศึกษา 2565. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตหนองแขม.*
- วันทนา เนื่อน้อย. (2560). *การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.*

- วิยะดา หลวงน้อย. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.*
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2561). *เอกสารความรู้การประกันคุณภาพ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษา.*
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). *รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษา.*
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). *เอกสารความรู้การประกันคุณภาพ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษา.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หลักสูตรการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ พัฒนามาตรฐานผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาตามรูปแบบแนวทางการประเมินแนวใหม่ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.*
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2556). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.*
- สุคนธ์ อารยพัฒน์มงคล. (2560). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.*
- สุภา แสงสุวรรณ. (2562). *คู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ พ.ศ.2561 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา. สงขลา: กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา.*

การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

Study of School Academic Administration Strategies under the Jurisdiction of the
Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office

อรจิรา อินทร์กุล¹ และชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง²

Onjira Inkul¹ and Chaiwat Prasongsarn²

นักศึกษาปริญญาโท¹, อาจารย์ประจำหลักสูตร²

สาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: Onjirainkul@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตามความคิดของบุคลากรทางการศึกษา ความคิดของบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน ดำเนินการวิจัยโดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสหวิทยาเขตพลอยไพฑูริย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ประกอบด้วย 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ่อพลอยรัชดาภิเษก โรงเรียนหนองปรือพิทยาคม โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม โรงเรียนเลาขวัญราษฎร์บำรุง โรงเรียนหนองรีประชานิมิต และโรงเรียนประชาวมงคล เครื่องมือที่ใช้การวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ตามองค์ประกอบ 7 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แยกเป็นรายด้านปรากฏว่าด้านที่ได้สูงสุด คือ ด้านกลยุทธ์การวัด ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการ ด้านกลยุทธ์การนิเทศการศึกษา ด้านกลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านกลยุทธ์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านกลยุทธ์พัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ด้านกลยุทธ์พัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านกลยุทธ์การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ตามลำดับ (2) การเปรียบเทียบกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการและเป็นแนวทางในการนำกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี และ (3) เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

คำสำคัญ: กลยุทธ์ การบริหาร งานวิชาการ

Abstract

This study has the objective (1) To study the academic administration strategies of schools under the Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office. (2) To compare the academic administration strategies of the Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Offices. According to the ideas of educational personnel Thoughts of educational personnel classified by educational level Work experience and the size of the school. The research was conducted using quantitative research methods using questionnaires. The informants were educational personnel of schools in the Ploi Pailin Saha Campus under the Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office, consisting of 6 schools, including Bo Ploi Ratchadaphisek School. Nong Prue Pittayakhom School Huai Krachao Pittayakhom School Laokwanratbamrung School Nong Ree Prachanimit School and Pracha Mongkol School The research tool used was a questionnaire. Data was analyzed by means analysis. Standard deviation and content analysis The research results include (1) a study of the school's academic administration strategies. Under the jurisdiction of the Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office According to the 7 components, the overall level is at a high level. Separated into each area, it appears that the area with the highest results is the strategy for measuring, evaluating, and transferring results. Educational supervision strategy Strategy for developing the learning process Strategy for developing internal quality assurance systems and educational standards Strategies for curriculum development in educational institutions Strategy for media development and use of educational technology media and research strategies to develop the quality of education in educational institutions, respectively. (2) Comparison of academic administration strategies and as a guideline for implementing school academic administration strategies. Under the jurisdiction of the Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office and (3) to use as a guideline for developing the school's academic administration strategy. Under the jurisdiction of the Kanchanaburi Secondary Educational Service Area Office

Keywords: Academic, administration, strategy

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579) ตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 มาตรา 6 ที่กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้บริการแก่สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคม ประเทศไทยจะได้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีได้นำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงาน โดยการกำหนด เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด แนวทางการพัฒนา ภายใต้กลยุทธ์ 4 เรื่อง ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากร วัยเรียนทุกคน กลยุทธ์ที่ 3 ยกกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี 2566)

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาทุกระดับประสบปัญหาสำคัญคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ หลักสูตรมีสาระแน่นเกินไป ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วน ยังไม่ได้รับการอบรมให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ทำให้ขาดทักษะในการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) และจากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ด้านคุณภาพการศึกษา พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ที่มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น กว่าปีการศึกษา 2563 มีเพียงวิชาภาษาไทยและวิชาภาษาอังกฤษที่มีคุณภาพลดลง

และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ที่มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น กว่าปีการศึกษา 2563 มีเพียงวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพลดลง(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี 2566) นับว่าการบริหารงานวิชาการยังเป็นปัญหาที่ทำทลายความสามารถของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่ายในการจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ดังนั้นผู้บริหารหรือสถานศึกษาควรมีกลยุทธ์ในด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยใช้กระบวนการที่มีความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ พลราช (2560, น. 33 - 34) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการ การวางแผนกลยุทธ์ การคิดตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาทั้งหมดอย่างคุ้มค่า โดยใช้หลักการและทฤษฎีการบริหารมาสนับสนุนในการตัดสินใจ เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่ออกมาถูกต้องและเหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหลายรวมถึงการจัดทำหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน งานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในโรงเรียนโดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จรวมถึงความสามารถของผู้บริหาร ซึ่งหากขาดกระบวนการบริหารจัดการที่เหมาะสมในงานวิชาการ ขาดการเชื่อมโยง ขาดการนำทรัพยากรทางการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนลดลงและจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการคิดและการพัฒนาปัญญาของผู้เรียนอย่างเลี่ยงไม่ได้จะเห็นได้ว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการนั้นสำคัญยิ่งหากสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรหลักในการดูแลคุณภาพผู้เรียนแต่ไม่ให้ความสำคัญในงานวิชาการแล้วนั้นจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของนักเรียน ส่วนงานอื่นถือว่าเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำจุดมุ่งหมายของการศึกษาไปสู่การปฏิบัติและเป็นผู้พัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ส่วนครูเป็นผู้รับนโยบายจากผู้บริหารโรงเรียนมาปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ (จิรารัตน์ กระจ่างดี, 2562)

จากข้อมูลที่กล่าวถึงงานวิชาและการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้กลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ศึกษากลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี สามารถนำมาปรับใช้และเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีการพัฒนางานบริหารวิชาการของโรงเรียน อย่างยั่งยืนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

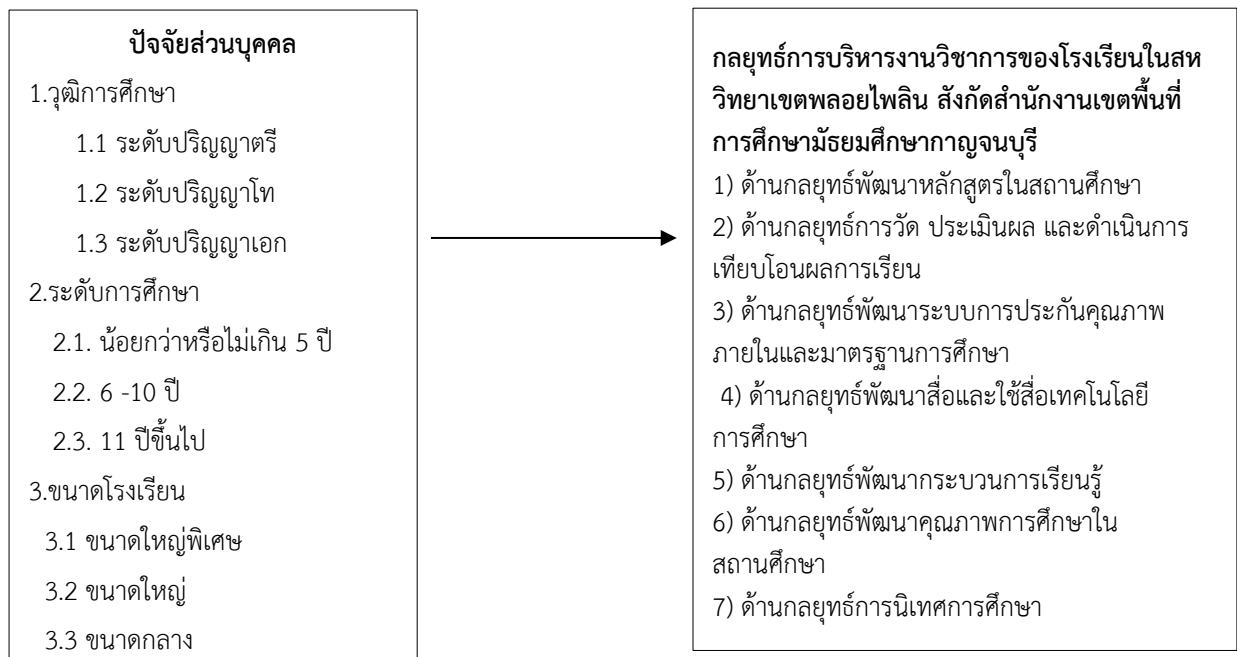
1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีตามความคิดของบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

มณฑา จำปาเหลือง (2554, น. 92) ได้ให้ความหมายการบริหารเชิงกลยุทธ์ไว้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นหลักการบริหารที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปของสังคมที่มีการแข่งขันสูงในยุคของการจัดการความรู้ ดังนั้นผู้บริหารในองค์กรจะต้องใช้กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง มีการปรับปรุงและสร้างแผนกลยุทธ์เพื่อสร้างข้อมูลป้อนกลับตลอดเวลา โดยกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วยกระบวนการดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร (Environment Analysis/ Environment Scanning) หมายถึงการวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในขององค์กร โดยสภาพแวดล้อมภายนอกโดยวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกทั่วไปและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่มีผลกระทบโดยตรง เพื่อวิเคราะห์โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ที่เกิดกับองค์กรและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในทั้งทางด้านวัฒนธรรม โครงสร้างองค์กร ทักษะบุคลากร ความเชื่อความผูกพันการบริหารความพึงพอใจของสมาชิกในองค์กรและผลการดำเนินการที่ผ่านมาขององค์กรรวมทั้งนโยบายของหน่วยงานต้น สังกัดเพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weakness) ขององค์กรหรือโดยทั่วไปเรียกการวิเคราะห์ในกระบวนการขั้นนี้ว่า การวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) 2) การกำหนดทิศทาง (Direction Setting Organizational) หมายถึง กระบวนการนำผลการวิเคราะห์จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาสรุปเพื่อสังเคราะห์กำหนดทิศทางองค์กรเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าหมายวัตถุประสงค์กลยุทธ์นโยบาย 3) การกำหนดกลยุทธ์/การสร้างกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หมายถึง กระบวนการพิจารณาทิศทางองค์กรและการรวบรวมแผนงานฝ่ายต่าง ๆ การต่าง ๆ มาวิเคราะห์และสร้างทางเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับ บริบทขององค์กร ดังนั้น การสร้างกลยุทธ์จึงเป็นกระบวนการออกแบบกลยุทธ์ซึ่งจะนำไปสู่ความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน และเป็นการสร้างโอกาสในด้านต่าง ๆ ให้แก่องค์กรอย่างต่อเนื่องตลอดไป 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) หมายถึง กระบวนการนำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ กำหนดไว้ ขึ้นในแต่ละกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้รับการสนับสนุนจากนโยบายขององค์กรในด้านการจัดสรรทรัพยากรทางการบริหาร ได้แก่คน งบประมาณ การบริหารจัดการและวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งพฤติกรรมของผู้บริหารที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน 5) การควบคุมและประเมินผลสัมฤทธิ์ (Strategy Control and Evaluation) หมายถึง กระบวนการในการดูแลติดตามการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งสร้างเกณฑ์การประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักการแนวคิด/ทฤษฎีของโครงการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาเพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษาคุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา จี้อยู่ที่งานด้านวิชาการเพื่อเป็นการสร้างเสริมนักเรียนใหม่มีความรู้ ความสามารถตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ ดังนี้ กรทิพย์ ศกุนตานุรักษ์ (2554, น.11) ได้ให้ความหมายความสำคัญของงานวิชาการไว้ว่า การบริหารวิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมมีหน้าที่บริการจัดการศึกษาตามความต้องการของสังคมและชุมชน ผู้บริหารและครูจะต้องมีการวางแผน ติดตาม ควบคุม และส่งเสริมเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ ทิศนา แคมมณี (2550, น.220) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ (Model) เป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไดอะแกรม หรือ แผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นรูปแบบจึงเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย รัตนะ บัวสนธ์ (2552, น.124) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้ 1) แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น 2) แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model” 3) แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้บางที่เรียกกันว่า ภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบ การสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพลอยไพลิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี

ระเบียบวิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(descriptive research)โดยใช้แบบแผนการวิจัยลักษณะกลุ่มตัวอย่างเดียวที่ศึกษาสภาวะการณ์ไม่มีการทดลอง(the one shot, non-experimental case study design) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้สำเร็จตามกำหนดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัยเป็นการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ พร้อมทั้งรวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสาร ทฤษฎีข้อมูล กฎ ระเบียบ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นข้อมูลสนับสนุนการวิจัยภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาจัดทำโครงร่าง และเสนอขออนุมัติโครงร่างการค้นคว้าอิสระ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการตามโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาเครื่องมือ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการดำเนินการวิจัยนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการ แก้ไขจัดพิมพ์เป็นฉบับเพื่อดำเนินการขอสอบการค้นคว้าอิสระ ตลอดจนแก้ไขรายงานผลตามที่คณะกรรมการชี้แนะ แล้วจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี มีเนื้อหา ดังนี้

- 1) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
- 2) ด้านกลยุทธ์การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 3) ด้านกลยุทธ์พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 4) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 5) ด้านกลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6) ด้านกลยุทธ์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 7) ด้านกลยุทธ์การนิเทศการศึกษา

2. ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประชากร ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 260 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejci and Morgan, 1970, pp. 607- 610)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบตรวจสอบ รายการ (Check List) ประกอบด้วย 1) วุฒิการศึกษา 2) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 3) ขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตพลอยไพลิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี จำนวน 7 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านกลยุทธ์พัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
- 2) ด้านกลยุทธ์การวัด ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 3) ด้านกลยุทธ์พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 4) ด้านกลยุทธ์พัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษา
- 5) ด้านกลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6) ด้านกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 7) ด้านกลยุทธ์การนิเทศการศึกษา

มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลเพื่อเก็บ ข้อมูลโดยการสอบถาม

ผลการศึกษา

1) การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี พบว่า ภาพรวมของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพลอยไพลิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนี้ (1) ด้านกลยุทธ์การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($\mu=4.34$) (2) ด้านกลยุทธ์การนิเทศการศึกษา ($\mu=4.33$) (3) ด้านกลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\mu = 4.32$) (4) ด้านกลยุทธ์การพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\mu=4.31$) (5) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ($\mu=4.30$) (6) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\mu=4.29$) และ (7) ด้านกลยุทธ์การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมและรายด้าน

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	N = 155		ระดับ
	μ	Σ	
ด้านที่ 1 กลยุทธ์การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.34	0.57	มาก
ด้านที่ 2 กลยุทธ์การนิเทศการศึกษา	4.33	0.66	มาก
ด้านที่ 3 กลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.32	0.59	มาก
ด้านที่ 4 กลยุทธ์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.31	0.62	มาก
ด้านที่ 5 กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	4.30	0.65	มาก
ด้านที่ 6 กลยุทธ์การพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.29	0.60	มาก
ด้านที่ 7 กลยุทธ์การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.29	0.66	มาก
รวม	4.31	0.57	มาก

2) เพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีตามความคิดของบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน ดังนี้ วุฒิการศึกษาต่างกันกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีไม่แตกต่างกันแต่มีด้านกลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสบการณ์การทำงานต่างกันกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขนาดของสถานศึกษาต่างกันกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

อภิปรายผล

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ด้าน สามารถเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านกลยุทธ์การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 2) ด้านกลยุทธ์การนิเทศการศึกษา 3) ด้านกลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 6) ด้านกลยุทธ์การพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 7) ด้านกล

ยุทธศาสตร์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ ด้านกลยุทธ์การพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาการศึกษาในสมัยปัจจุบัน และมีหลายปัจจัยที่ทำให้เรื่องนี้มีความสำคัญ ทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการสอน การเตรียมความพร้อมสำหรับอุตสาหกรรม 4.0 การทำให้การเรียนรู้เป็นไปตามพื้นที่และเวลา และการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ทั้งนี้การพัฒนากลยุทธ์ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาจึงมีความสำคัญทั้งในด้านการศึกษาและการเตรียมความพร้อมสำหรับอุตสาหกรรมและสังคมในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ พุทธิดาพร ใจดี (2565, น.57) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านภาษาอังกฤษ (O-NET) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1 ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านภาษาอังกฤษ (O-NET) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี

2) เปรียบเทียบกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีตามความคิดของบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า วุฒิการศึกษาต่างกันกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีไม่แตกต่างกันแต่มีด้านกลยุทธ์พัฒนากระบวนการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานวิชาการมีลักษณะที่หลากหลายขึ้นอยู่กับวุฒิการศึกษาของบุคคลที่รับผิดชอบ โดยแบ่งเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยทั่วไปแล้ว การบริหารงานวิชาการต้องการทักษะในการวางแผน การออกแบบโครงสร้างงาน การจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มงานต่าง ๆ และการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างสรรค์ในองค์กร การศึกษาที่สูงขึ้นมักจะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้บุคคลมีทักษะเหล่านี้มากขึ้นและสามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560, น.66) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จำแนกตาม วุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ประสบการณ์การทำงานต่างกันกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการประสบการณ์การทำงานในการบริหารงานวิชาการสามารถมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของงานและบทบาทที่ผู้สูงอายุมอบหมายให้แต่ละบุคคล ต่อไปนี้คือตัวอย่างของประสบการณ์การทำงานที่อาจมีผู้บริหารสถาบันการศึกษา ผู้นำภาควิชา ผู้นำโครงการวิจัย และผู้บริหารสื่อการสอน ทั้งนี้ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันนี้จะส่งผลต่อความเข้าใจและทักษะที่ผู้บริหารต้องมีในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

และการพัฒนาความสามารถในการนำเสนอและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในงานวิชาการและการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในองค์กรของตนโดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับ กฎกระทรวง (2560, น.81) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ขนาดของสถานศึกษาต่างกันกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขนาดของสถานศึกษา มีผลต่อกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการได้โดยตรง เนื่องจากสถานศึกษาขนาดใหญ่และเล็กมีความแตกต่างในโครงสร้างองค์กร และความต้องการในการจัดการทรัพยากร ที่สำคัญสถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องพิจารณาใน กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ เช่น การจัดการทรัพยากรบุคคล การจัดการงบประมาณ การจัดการสถานที่และพื้นที่ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ดังนั้นการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพจะต้องถูกปรับเปลี่ยนและปรับให้เข้ากับบริบทและความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่งในแต่ละช่วงเวลา โดยการพิจารณาขนาดและลักษณะที่แตกต่างกันของสถานศึกษาจะช่วยให้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับฉัตรชัย จันทา (2563, น. 245-255) ได้ศึกษาเรื่อง วิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนมตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรปรับและประยุกต์การใช้วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการในสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูนำมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
2. ควรมีการพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งเสริมครูและพัฒนาครูให้สามารถผลิตสื่อใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน
3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

บรรณานุกรม

- กรทิพย์ ศกุนตานุรักษ์. (2554). *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤตกร น้าทิพย์. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จิรรัตน์ กระจ่างดี. (2562). *การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ฉัตรชัย จันทา. (2563). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องพรรณ พลราช. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- พุดิตาพร ใจดี. (2565). *การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษ (O-NET) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1*. พิษณุโลก: การศึกษามหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยนเรศวร
- มณฑา จำปาเหลือง. (2554). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. การบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566*. กาญจนบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาลังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา*. ชลบุรี: การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

Innovative Leadership of Administrators in Basic Education Schools in the 21st Century
under Ranong Primary Education

พรลภัส ไทยรัฐ¹ และพิภพ วังเงิน²

Phonlapat thairad¹ and Pipob vachungnern²

สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี^{1,2}

E-mail: Phonlapatthairad@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับใด (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของสถานศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ปีการศึกษา 2566 จำนวน 163 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าเอฟ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัย (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ตามความคิดเห็นของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าตามความคิดเห็นของครูมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ด้านการบริหารความเสี่ยง ต่อมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมตามลำดับ (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูพบว่าไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research has two objectives: (1) to study the innovative leadership of administrators of basic education institutions in the 21st century under the Ranong Primary Educational Service Area Office; According to the teacher's opinion at what level? (2) To compare the innovative leadership of administrators of basic educational institutions in the 21st century under the Ranong Primary Educational Service Area Office, classified by gender, educational qualifications, experience, and size of the educational institution. This research is quantitative research. The sample group used in this research included 163 teachers in schools under the Ranong Primary Educational Service Area Office, academic year 2023. The instrument used in the research was a questionnaire. Data were analyzed by finding percentages, means, and standard deviations. Test the hypothesis with the F-value statistic. By analyzing variance, research results (1) were to analyze the level of innovative leadership of administrators of basic education institutions in the 21st century under the Ranong Primary Educational Service Area Office. According to teachers' opinions, the overall level is at a high level. When considering each area, it was found that the teachers' opinions were the most important: having a vision for change, followed by risk management, and then teamwork and participation. The use of information and communication technology creative thinking aspect, respectively, while the aspect with the lowest average is in creating an innovative organizational atmosphere, respectively (2) to compare the innovative leadership of administrators of basic educational institutions in the 21st century under the Ranong Primary Educational Service Area Office, classified by gender, educational qualifications, experience, and size of educational institutions According to teachers' opinions, it was found that there was no difference. Statistically significant at the .05 level.

Keywords: Leadership, innovation development, leaders in the 21st century, educational institution administrators

บทนำ

โลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based Society and Economy) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในการบริหารจัดการซึ่งในทุกวิชาชีพจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากจึงจะนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าการบริหารจัดการศึกษาก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการจึงจะทำให้การศึกษามุ่งสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

และเนื่องจากวิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูงวิชาชีพหนึ่ง ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาจะต้องเป็น “มีอาชีพ” จึงจะทำให้การศึกษายบรรลุความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษา และเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีจึงจะนำไปสู่การจัดและการบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพ (ธีระ รุญเจริญ, 2557, น. 7)

การพัฒนาวัตกรรมการเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์การสร้างจุดยืนที่แข็งแกร่งเป็นองค์การแห่งนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอดการเจริญเติบโตและการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันอย่างยั่งยืน สภาวะการณ์ดังกล่าวไม่ได้จำเพาะแต่อยู่ในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น การบริหารกิจการที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์นี้จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพในการทำให้กิจการดำเนินไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างไร้พรมแดน และกระทบกระเทือนไปทุกกิจการไม่ว่าแต่ด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพจึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (ธีระ รุญเจริญ, 2557, น. 228 - 233)

ภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งเป็นคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำที่เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะให้อิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้อื่นโดยเฉพาะการใช้ศิลปะในการโน้มน้าวใจให้ผู้ตามมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานด้วยความพอใจเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรทางการศึกษาการใช้แบบภาวะผู้นำเป็นการแสดงให้เห็นถึงการกระทำของผู้นำ (Leader) มากกว่าเป็นลักษณะของบุคคล และการใช้ภาวะผู้นำในการจูงใจกระตุ้นให้ผู้อื่นได้คิดและแสดงความสามารถออกมาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร

ประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศในทุก ๆ ด้านไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการที่จะพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและตอบรับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตาม กระแสของโลกในยุคปัจจุบันได้อย่างเท่าทันและมีคุณภาพนั้นผู้นำจึงควรมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมซึ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้ได้นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังสามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้นำเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้างพัฒนา และเสริมแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาก็คือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ดังนั้นจึงเล็งเห็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องมีภาวะผู้นำเชิง

ในฐานะข้าราชการครูจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์สองข้อ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองตามความคิดเห็นของครูอยู่ใน

ระดับใด (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นลักษณะส่วนตัวของบุคคลคนหนึ่งที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาภาวะผู้นำมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการฝึกฝนของแต่ละบุคคลและมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ดังนี้ (Roberts, 1991, p. 371) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำคือกระบวนการของการมีอิทธิพลของผู้นำและผู้ตามเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยผ่านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในความหมายนี้ภาวะผู้นำมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่ ผู้นำ-ผู้ตาม อิทธิพล วัตถุประสงค์ขององค์กรการเปลี่ยนแปลงและคน ซึ่งหมายถึงคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการคนที่ทำงานด้วยหรือคนที่ผู้นำช่วยให้เขาประสบผลสำเร็จ (Yukl, 2010, p.217) ได้ศึกษาคำจำกัดความของภาวะผู้นำตลอดระยะเวลา 50 ปีเขาให้ความเห็นว่าภาวะผู้นำส่วนใหญ่เน้นสะท้อนถึงสมมติฐานเกี่ยวกับกระบวนการซึ่งบุคคลหนึ่งมีความตั้งใจที่จะใช้อิทธิพลเหนือคนอื่น ๆ ในการนำโครงสร้างและการอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมและการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มในแง่ของการใช้อิทธิพลอย่างเป็นทางการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรม

การพัฒนานวัตกรรมเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์การสร้างจุดยืนที่เข้มแข็งเป็นองค์การแห่งนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอดการเจริญเติบโตและการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันอย่างยั่งยืน สภาวะการณ์ดังกล่าวไม่ได้จำเพาะแต่อยู่ในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น การบริหารกิจการที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์นี้ก็จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมีอาชีพในการทำให้กิจการดำเนินไปด้วยดีและบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างไร้พรมแดนและกระทบกระเทือนไปทุกกิจการไม่เว้นแม้แต่ด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมีอาชีพจึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (ธีระ รุญเจริญ, 2557, น. 228 - 233)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำในศตวรรษที่ 21

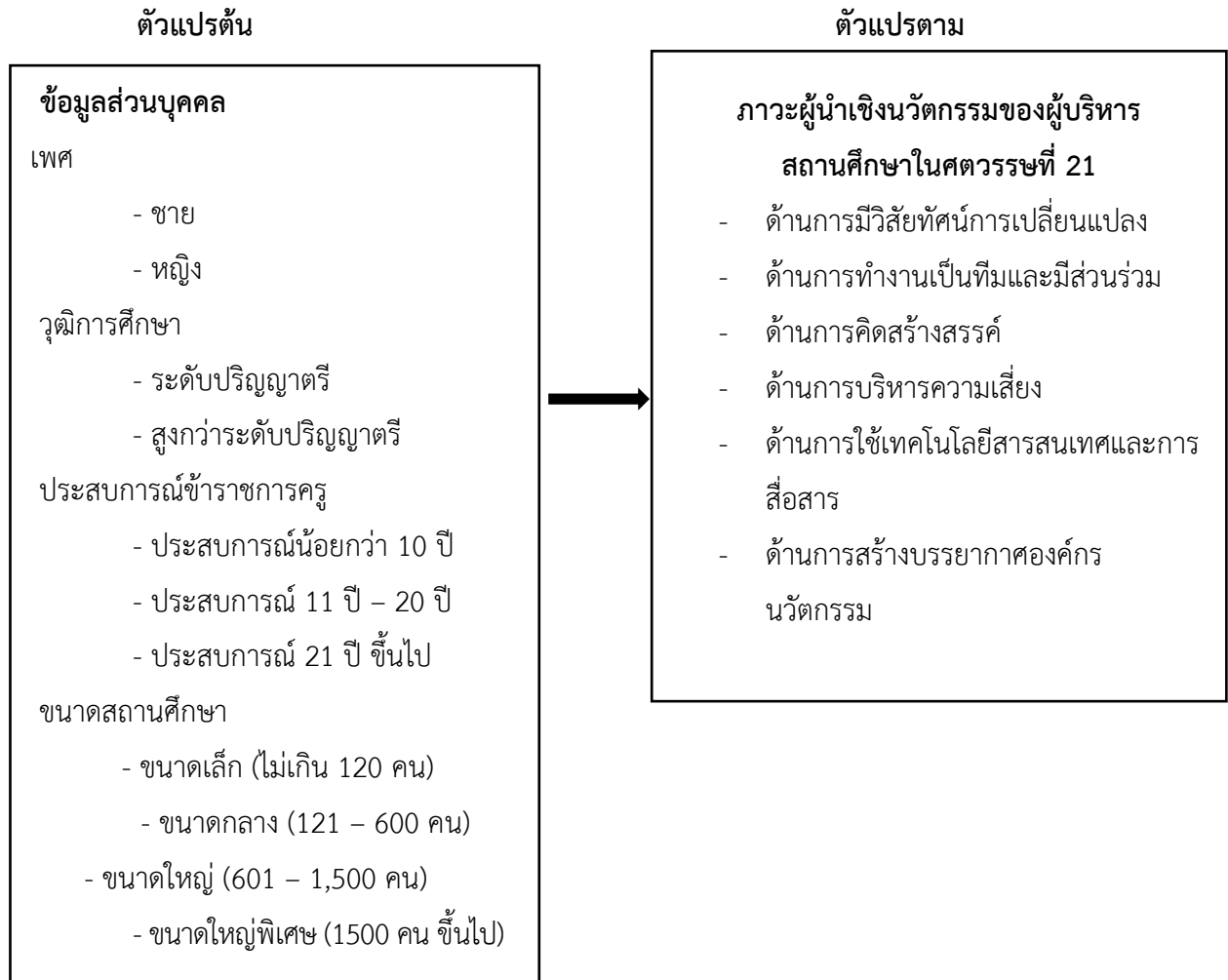
ผู้นำในศตวรรษที่ 21 ระบุว่า ภาวะผู้นำเป็นการแสดงออกถึงเจตนาหรือพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งไปมีอิทธิพลต่อผู้ตามทั้งในแง่แนวคิดและการปฏิบัติงานซึ่งอาจจะชักนำหรือจูงใจให้บุคคลอื่นคล้อยตามหรือปฏิบัติตามได้และการปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดการบรรลุจุดมุ่งหมายของบุคคล (ธัญวิทย์ ศรีจันทร์, 2558, น. 45)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความร่วมมือของผู้บริหารและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการวางแผนการ

วินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีความรู้มีความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของสถานศึกษา (สัมมา รธนินธ์ 2560, น. 95)

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระนองปีการศึกษา 2566 จำนวนครู 815 คน จากจำนวนโรงเรียน 76 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระนอง, <https://medu.go.th/2021/>, 10 มิถุนายน 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระนองปีการศึกษา 2566 ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดขนาดโดยใช้คำนวณสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 163 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือวิจัยและการสร้างเครื่องมือวิจัย

1. เครื่องมือวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณโดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ลักษณะโดยมีข้อคำถามตามการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม จำนวน 24 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต

2. การสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองลักษณะโดยมีข้อคำถามตามการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเครื่องมือ ตามคำนิยามของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองและวัตถุประสงค์เป็นหลัก จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 24 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วยเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง

2.4 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถามข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่อง

2.5 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) พร้อมนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถามโดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับ

จุดประสงค์หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นนำไปใช้ได้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 64-65) ได้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำข้อคำถามจำนวน 24 ข้อ

2.6 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระแล้วไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น นำแบบทดสอบไป (Try Out) กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990, p.160) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 หมายความว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

2.7 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นครั้งสุดท้ายก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.8 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว มาจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 163 คน

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) โดยให้ตรงตามเนื้อหา การใช้ถ้อยคำ สำนวน ความชัดเจนในข้อคำถามและครอบคลุมเรื่องที่ศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

3.2 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น นำแบบทดสอบไป (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990, p.160) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 หมายความว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พร้อม QR Code เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามผ่านทาง Google Form

4.3 ผู้วิจัยจะตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

5.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาหาความถี่และค่าร้อยละ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

5.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมีข้อคำถามตามการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้าน 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อรายด้านและรวมทุกด้านโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบส (Best, 1981, p.195) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	ความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	ความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	ความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	ความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	ความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาโดยใช้การทดสอบด้วยค่า t-test (t-test for independent sample) ส่วนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษาโดยค่าสถิติ F-test ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการเชฟเฟ้ (Sheffe's Method)

5.4 นำข้อมูลที่ได้มาเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 163 ฉบับ เมื่อจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	94	57.70
หญิง	69	42.30
รวม	163	100.00
2. วุฒิการศึกษา		
ระดับปริญญาตรี	69	42.30
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	94	57.70
รวม	163	100.00
3. ประสบการณ์		
ประสบการณ์ 1 ปี - 10 ปี	36	22.10
ประสบการณ์ 11 ปี - 20 ปี	97	59.50
ประสบการณ์ 21 ปี ขึ้นไป	30	18.40
รวม	163	100.00
4. ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก (ไม่เกิน 120 คน)	27	16.60
ขนาดกลาง (121 – 600 คน)	36	22.10
ขนาดใหญ่ (601 – 1,500 คน)	48	29.40
ขนาดใหญ่พิเศษ (1,501 คนขึ้นไป)	52	31.90
รวม	163	100.00

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 57.70) วุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 57.40) ประสบการณ์ 11 ปี – 20 ปี (ร้อยละ 59.50) และ สถานศึกษาที่ทำงานมีขนาดใหญ่พิเศษ (1,501 คนขึ้นไป) (ร้อยละ 31.90)

ตารางที่ 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.11	0.33	มาก
ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.01	0.36	มาก
ด้านการคิดสร้างสรรค์	3.85	0.37	มาก
ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.06	0.37	มาก
ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	3.96	0.41	มาก
ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	3.69	0.44	มาก
ภาพรวม	3.95	0.23	มาก

จากตารางที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมาคือด้านการบริหารความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.06$) ต่อมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.01$) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.96$) ด้านการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.69$)

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

ผลการศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง ตามความคิดเห็นของครู

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 163 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ที่ 11 – 20 ปี อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนองตามความคิดเห็นของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าตามความคิดเห็นของครูมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ด้านการบริหารความเสี่ยง ต่อมาคือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ตามความคิดเห็นของครู ในแต่ละด้านเป็นรายข้อ พบว่า

1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของครู เมื่อจำแนกตามรายข้อย่อย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี และ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ ที่กว้างไกล แปลกใหม่และมีเป้าหมายที่ชัดเจนโดยสอดคล้องกับสภาพองค์กร ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพปัจจุบันไปสู่การสร้างนวัตกรรมในองค์กรไปในทิศทางที่ดีขึ้น

2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมตามความคิดเห็นของครูเมื่อจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปฏิบัติดีงานร่วมกับบุคลากรและชุมชนโดยมีเป้าหมายร่วมกันมีการบูรณาการความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรร่วมกันทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามกำหนด และ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์ ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์

3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ตามความคิดเห็นของครู เมื่อจำแนกตามรายข้อย่อย พบว่าด้านการคิดสร้างสรรค์และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย ผลการวิเคราะห์ด้านการคิดสร้างสรรค์ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสร้างนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการบริหารและส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการคิดริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายรูปแบบ คิดนอกกรอบ สร้างทางเลือกใหม่ ๆ และ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวคิดเดิมมาต่อยอดให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มีคุณค่า ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรคิดสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้ร่วมกันสร้างสรรค์

4) ด้านการบริหารความเสี่ยงตามความคิดเห็นของครู เมื่อจำแนกตามรายข้อย่อยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน วิเคราะห์ และระบุความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดการบริหารปัจจัยและกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยมีการวางแผน วิเคราะห์ ระบุความเสี่ยง และ ผู้บริหารมีการคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็น

สำคัญ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ตรวจสอบติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างมีระบบให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย ผลการวิเคราะห์ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน สนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาได้และ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาการมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้งานคอมพิวเตอร์

6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรเมื่อจำแนกตามรายข้อย่อย พบว่าด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมและเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย พบว่าผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักเข้าสังคม เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อต่อยอดแนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารการกำหนดทิศทางโครงสร้างองค์กรและวัตถุประสงค์ที่มีความชัดเจน มุ่งเน้นและผลักดันให้เกิดการสร้างนวัตกรรมภายในองค์กรด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญ และ ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างมิตรภาพ ไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีน้ำใจ มีมารยาทในการทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำไปสร้างและพัฒนาวัตกรรมของตนเอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารเห็นความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้บุคลากรได้ผ่อนคลาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยขอเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาผลที่เกิดจากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ว่าส่งผลด้านใดต่อครูในโรงเรียนบ้าง ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทและความคิดเห็นของครูในโรงเรียน

บรรณานุกรม

- ธัญวิทย์ ศรีจันทร์. (2558). *รูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กร นิสิต. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูกรอบ 2 และประเมินภายนอกกรอบ 3. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ ข้าวฟ่าง จำกัด.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.*
- สัมมา รณิธย์. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.*
- สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา (2566). *ข้อมูลอัตรากำลังครู. เข้าถึงได้จาก: <https://rnedu.go.th/2021/>, 10 มิถุนายน 2566).*
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. 5th ed. New York: Harper & Row,
- Roberts, L.M.. (1991). *Constructing a practical framework for the superintendent's leadership role in school reform*. California: Abstracts from: ERIC Database.
- Yukl, G. A. (2010). *Leadership in organizations*. 5th ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice.

ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

The Leadership Proactive Learning Management of Academic Administrators in the
21st Century under the Secondary Educational Service Area Office Samut Sakhon

Samut Songkhram

จักรวรรดิ วงษ์มา¹ และพิภพ วังเงิน²

Jakawat Wongma¹ and Pipob Vachungnern²

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: wongma.jakawat@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 288 คน ใช้วิธีคัดเลือกขนาดตัวอย่างของเครซี่ มอร์แกน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this study were (1) to analyze leadership in active learning management of academic administration in the 21st century under the Secondary Educational

Service Area Office, Samut Sakhon Samut Songkhram (2) to compare leadership in learning management. Proactiveness of academic administration in the 21st century under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Sakhon Samut Songkhram, classified by position Operating experience and the size of the educational institution This research is quantitative research. The sample group includes educational institution administrators. and teachers are in educational institutions Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Samut Sakhon Samut Songkhram, academic year 2023, there were 288 people A total of 288 people used the Krejcie and Morgan sample size selection method using stratified random sampling. The research tool was a questionnaire. Data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, t-value, and analysis of variance. The results of the research found that (1) Leadership in proactive learning management of academic administration in the 21st century under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Sakhon Samut Songkhram, overall was at a high level. (2) Leadership in proactive learning management of academic administration in the 21st century under the Secondary Educational Service Area Office, Samut Sakhon Samut Songkhram, classified by position Operating experience and the size of the educational institution Overall, they were significantly different at the .05 level.

Keywords: Leadership, proactive learning management, academic administration in the 21st century

บทนำ

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกันกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ผู้บริหารจึงต้องมีความตื่นตัวและมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการดำเนินงานบริหารทั้งองค์กรแห่งการเรียนรู้ สถานที่แห่งการเรียนรู้ตามขบวนการของกลยุทธ์แห่งการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงมาจากการเรียนรู้ในอดีต โดยทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งส่งผลให้สามารถเกิดทักษะที่จำเป็น เป็นผลจากการปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมในปัจจุบัน ซึ่งทำให้เกิดการปรับตัวให้ทัดเทียมเท่ากันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้นการเสริมสร้างองค์ความรู้ทักษะเฉพาะทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะและสมรรถนะของการรู้เท่าทัน จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการ

เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2557) การปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ที่ได้เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุก ๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรงส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายศักยภาพ และความสามารถของมนุษย์ที่จะสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้เพื่อใช้ในการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงนั้น

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การได้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนรูปแบบนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความรับผิดชอบ มีวินัยในการทำงานแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการฝึกให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะของศตวรรษที่ 21 โดยการจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้จะประสบความสำเร็จได้นั้นองค์ประกอบที่สำคัญนอกจากผู้เรียนแล้ว คือ "ครูผู้สอน" มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และมีทักษะการสอนแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการสอนแบบเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความตื่นตัว กระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีกระบวนการจำ ความเข้าใจสามารถนำไปใช้ ได้อย่างดียิ่งขึ้น

การบริหารวิชาการ ถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา และเป็นงานที่สำคัญมากที่สุดภายในโรงเรียน โดยมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสนใจในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัด และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารงานวิชาการ ถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษา คือ มีคุณภาพที่พึงประสงค์ ตามเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู, ผู้ปกครองและชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างความ เป็นเลิศทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดจะต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่ดีทุกฝ่ายต้องร่วมกันบริหารจัดการทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน จึงจะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้ดี (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้งานมีคุณภาพซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องมีคุณลักษณะ และพฤติกรรมของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญในด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารเพราะผู้บริหารสถานศึกษาคนเดียวนั้นไม่สามารถดำเนินการทุกอย่างให้สำเร็จได้จะต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การที่ผู้บริหารจะได้รับความร่วมมือด้วยดีนั้นจะต้องดำเนินบทบาทและพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการรวมพลังครูทำให้งานด้านการศึกษา สอนเกิดประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพบริหารงานวิชาการสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ

เป็นที่พึงพอใจนั้นจะมีคุณลักษณะโดดเด่นเฉพาะอยู่หลายประการ โดยดำเนินการกำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการปฏิบัติงานในด้านการบริหาร หรือภาวะผู้นำ และบทบาทความเป็นผู้นำในการพ้องค์กรให้เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนางานทางด้านวิชาการ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริหารของตนเองให้เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษา สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้าคิด กล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงถือเป็นแบบปฏิบัติที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคนยุคใหม่ให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยเน้นคุณภาพการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาที่กำหนด ยิ่งผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการในยุค ศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีภาวะผู้นำทางวิชาการ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาทักษะของครูที่สอดคล้องกับ การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะสามารถนำสถานศึกษามุ่งไปสู่คุณภาพและได้มาตรฐาน และทำให้ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงขึ้นต่อไป รวมถึงทักษะที่มีความจำเป็นกับการบูรณา การในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความแปลกใหม่ และสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ การจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการ บริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของการบริหารงานวิชาการ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

เจษฎากรณ์ นันติลก (2556) ให้ความหมายของภาวะผู้นำ การใช้อิทธิพลของบุคคลหรือ ของตำแหน่ง โดยการจูงใจให้บุคคลหรือกลุ่มปฏิบัติตามความคิดเห็นความต้องการของตน ด้วยความเต็มใจ ยินดีที่จะให้

ความร่วมมือเพื่อจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มตามที่กำหนดไว้ ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการชักจูงผู้อื่นให้ค้นหาหนทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด และเป็นการผูกมัดหรือหลอมรวมกลุ่มเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แล้วกระตุ้นให้ดำเนินไปสู่เป้าหมาย หรืออาจสรุปได้ว่าภาวะผู้นำคือรูปแบบอิทธิพลระหว่างบุคคล (Interpersonal Influence) เป็นความสามารถในการนำของผู้นำหรือกลุ่มในอันที่จะก่อให้เกิดการกระทำกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

ดาราวัตติ บรรจงช่วย (2560) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้ความสามารถของผู้นำในการใช้อิทธิพล หรือกระบวนการชักจูง โน้มน้าว หรือกระตุ้นจิตใจให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในหน่วยงานปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติตามความต้องการด้วยความเต็มใจ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของภาวะผู้นำข้างต้นสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของผู้นำที่ส่งผลให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจจนนำไปสู่ เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

Meyers and Jones. (1993) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูด ฟัง อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะลงมือทำกิจกรรมในกระบวนการแก้ปัญหา การอภิปรายกลุ่มย่อยแบบไม่เป็นทางการ สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติและกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งนักเรียนต้องประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้ใน การทำกิจกรรมดังกล่าวด้วย

Felder & Brent. (2009) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้เชิงรุกว่า เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ให้นักเรียนทุกคนในห้องเรียนได้ทำมากกว่าฟังและจดบันทึก

McKinney (2010) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า หมายถึงเทคนิคที่ผู้เรียนทำมากกว่าเพียงแค่การฟังบรรยาย โดยผู้เรียนจะได้ค้นพบในสิ่งที่ทำรวมถึง การประมวลผลและการประยุกต์ใช้ข้อมูล

ยุพาพัทธ์ สะเดา และคณะ (2562) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีลักษณะและรายละเอียด ดังนี้ 1. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิดการแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด 3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน 4. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกับ 5. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการ ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศสู่ทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า 6. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง 7. ความรู้เกิดจากประสบการณ์การสร้างองค์ความรู้และการสรุปทบทวนของผู้เรียน

จรรยารักษ์ กุลพ่วง และคณะ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของกิจกรรม การเรียนรู้แบบเชิงรุก ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประการ คือ การฟังและการพูด การอ่าน การเขียนและการสะท้อนหรือได้ตอบความคิดเห็น เป็นกิจกรรมในการเรียนที่เน้นทักษะการสื่อสารและพัฒนาความคิดระดับสูง (Higher-Ordered Thinking) เน้นปฏิบัติมากกว่าการฟังบรรยายเน้นการวัดประเมินด้านความคิดระดับสูง ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเป็นหลัก ลักษณะการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เรียนอย่างมี

ความสุข สามารถบูรณาการสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจ ใฝ่หาความรู้ รอบด้าน ฝึกฝน และพัฒนาตนเองตลอดเวลาเพิ่มพูนศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฉัญวิทย์ ศรีจันทร์ (2558) ความหมายของภาวะผู้นำวิชาการในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึงผู้นำในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่าภาวะผู้นำเป็นการแสดงออกถึงเจตนาหรือพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งไปมีอิทธิพลต่อผู้ตามทั้งในแง่แนวคิด และการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะชักนำหรือจูงใจให้บุคคลอื่นคล้อยตามหรือปฏิบัติตามได้ และการปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดการบรรลุจุดมุ่งหมายของบุคคลและองค์กร

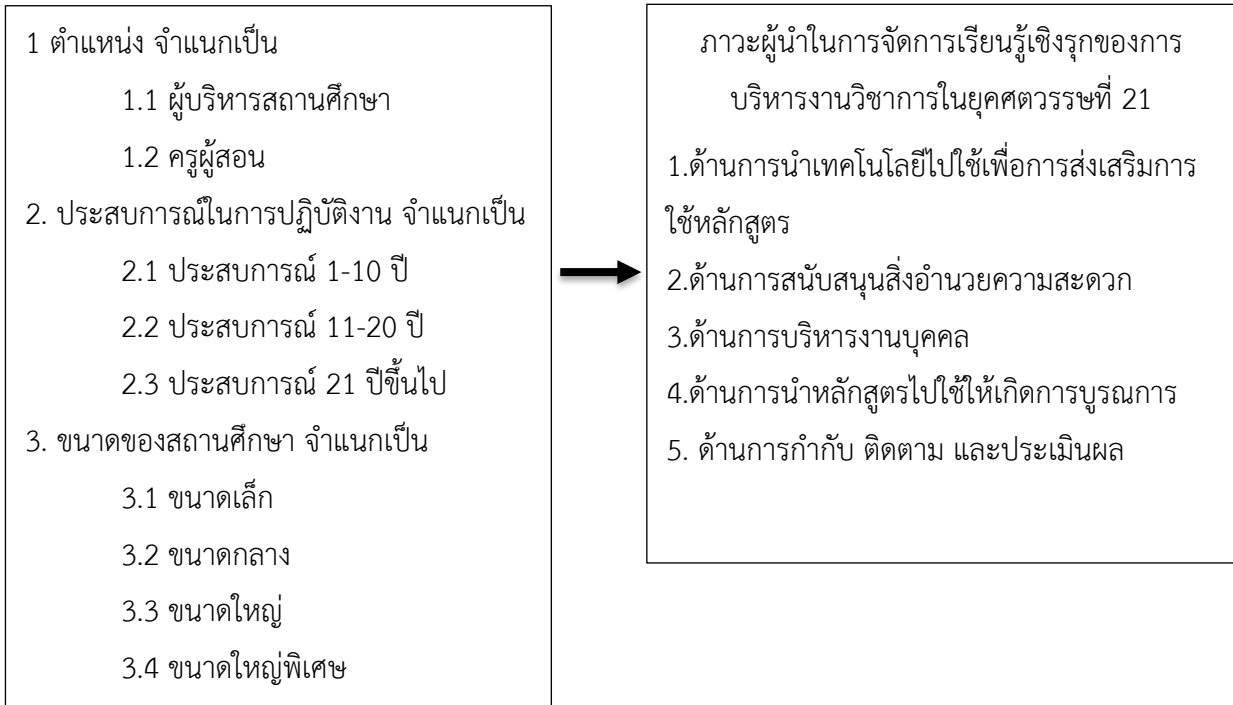
พรชัย เจดามาน (2560) ได้กล่าวไว้ว่าผู้นำในศตวรรษที่ 21 สิ่งที่ทำทลายความสามารถคือความสามารถนำพาองค์กรของตนให้อยู่ในฐานะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงได้ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงจะมองเห็นการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นโอกาส การทราบวิธีการค้นหาการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องและทราบวิธีที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ ด้านนโยบายการสร้างอนาคตด้านวิธีการอย่างเป็นระบบในการมองหาคาดการณ์ถึงการเปลี่ยนแปลง ด้านวิธีที่ถูกต้องในการสร้างความคุ้นเคยกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้านนโยบายในการสร้างสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงกับความต่อเนื่องเพราะนโยบายการสร้างสรรคสิ่งใหม่อย่างเป็นระบบ สามารถสร้างจิตสำนึกให้องค์กรในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

วิโรจน์ สารัตนะ (2556) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญ ต่อการบริหารจัดการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับผลการเรียน ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และปัจจัยสำคัญ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ที่ผู้บริหาร ต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเนื่องจากผู้บริหารมีอิทธิพลต่อสมรรถภาพการสอนของครูเป็นผู้สนับสนุน จัดหาทรัพยากรและส่งเสริมสภาพการเรียนรู้แก่ครูและนักเรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้งานทางวิชาการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) การปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน (2) ริเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (3) สืบค้นและสนับสนุนการใช้ ICT และ E-learning (4) พัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ (5) สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ (6) พัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อการส่งเสริมการใช้หลักสูตร,ด้านการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก,ด้านการบริหารงานบุคคล,ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดการบูรณาการ,ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด ทฤษฎี โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน แตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 20 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 1,146 คน (ข้อมูลบุคลากร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ปีการศึกษา 2566) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 288 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำนวน 5 ด้าน ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ได้แก่ ด้านการนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อการส่งเสริมการใช้หลักสูตร, ด้านการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก, ด้านการบริหารงานบุคคล, ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดการบูรณาการ, ด้านการกำกับติดตาม และประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์หาความถี่และร้อยละ
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ใช้สถิติค่าที (T-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

1. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนมีมุมมองผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านที่มีระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดการบูรณาการ, ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล, ด้านการบริหารงานบุคคล, ด้านการนำเทคโนโลยีไปใช้เพื่อการส่งเสริมการใช้หลักสูตร และด้านการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ด้านการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกได้อันดับสุดท้าย อาจเนื่องมาจากการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต้องอาศัยเรื่องของการสนับสนุนงบประมาณ การชี้แจง การประชุมงบประมาณ การปรับปรุงพัฒนาให้มีความพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอนต่าง ๆ ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งการพิจารณางบประมาณในส่วนของสถานศึกษานั้นมีปัจจัยในหลากหลายด้านส่งผลให้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัย (จันทนา นวลแก้ว, 2560) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สำหรับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วนให้ครู บุคลากรทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามตำแหน่ง ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมของทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเนื่องมาจากมุมมอง และสายงานที่ต่างกันส่งผลให้ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 ในส่วนของมุมมองของผู้บริหารนั้นจะเน้นไปที่การสร้างสื่อ นวัตกรรมของครูผู้สอน เช่น สื่อชุดเครื่องมือสาคิตการเรียนรู้สภาพจริง การลงมือปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก สื่อการจัดการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีต่าง ๆ การนำเทคโนโลยี ใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งยุค

สมัยของการใช้เครื่องมือสื่อสารกับผู้เรียนนั้นมีความแพร่หลาย และการกำกับติดตามช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ จากผู้บริหารเน้นที่ความสามารถในการจัดห้องเรียน หรือความสามารถในส่วนของการสอนเป็นหลัก ส่วนมุมมองของครูผู้สอนนั้นมองว่าการนำสิ่งอำนวยความสะดวกมาเสริมแรงใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะสามารถทำให้ผู้เรียนนั้นสามารถเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (อาทิตยา จันมะโน, 2563) การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ว่าด้วยการวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบบทบาทด้านการสนับสนุนสิ่ง อำนวยความสะดวกอยู่ในระดับ ปานกลาง จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ค่าเฉลี่ยรายคู่ของครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงาน พบว่าโดยภาพรวมของทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตาม สมมติฐานการวิจัย ซึ่งอาจจะมองว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงานมาก จะมีมุมมองต่อผู้บริหารสถานศึกษาว่าภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการ บริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 นั้นการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันทั้งนี้ในส่วนของการบริหาร สถานศึกษาด้านงานวิชาการที่ถือเป็นหัวใจหลักและงานที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โดยในด้านทั้ง 5 ด้านนั้น มุ่งเน้นส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของผู้บริหารทั้งนี้ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเสริมสร้างวิสัยทัศน์ ในส่วนของครูที่มีประสบการณ์ไม่มากจะมีมุมมองว่าภาวะ ผู้นำในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการนั้นมีหลากหลายปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย (นฤมล คุณาแก้ว, 2563) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ประสบการณ์ทำงาน โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเพราะว่า ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานตามขนาดของสถานศึกษามีมุมมองว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่สถานศึกษา ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษมีสภาพความคล่องตัวกับการบริหารจัดการในงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านการบริหารบุคคล อัตรากำลังของครูผู้สอนที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอ และเป็น สาขาเอกที่จบตรงรายวิชาที่สอน ด้านการสนับสนุนงบประมาณ ความพร้อมของสถานที่ บรรยากาศที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการศึกษาดูงาน นอกสถานที่ การเชิญวิทยากร ปรากฏการณ์อื่นต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง ขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัย (เกตุสุตา กิ่งการจร, 2560) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ภาพรวมทุกด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก ทั้งนี้ควรมีการส่งเสริมการกำหนดนโยบายและแนวทางเกี่ยวกับการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก ให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม มีภาวะผู้นำในหลากหลายด้าน มีความสามารถในการประชุมชี้แจง การนำเสนอถึงความสำคัญของการขอสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ การจัดอบรมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ ที่มีความทันสมัยกับการจัดการเรียนรู้ การนัดจัดประชุมจัดสรรงบประมาณประจำปี การพิจารณาจากคุณภาพการจัดการศึกษา การรายงานผลการติดตามผลงานต่าง ๆ สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ การตั้งงบประมาณ และจัดสรรงบประมาณอย่างชัดเจน การกำหนดนโยบายเรื่องการรับสมัครนักเรียนประจำห้องเรียน จำนวนผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามชุมชน ท้องถิ่นที่ใกล้เคียง ควรกระจายให้ผู้เรียนออกสู่ชุมชนได้เรียนตามความถนัด เพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าในอนาคต

2. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม โดยรวมมีระดับภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเปรียบเทียบกับรายด้านคู่กับการจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ขนาดของสถานศึกษานั้น จะพบว่า ตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน ตำแหน่งที่มีความแตกต่างกันนั้น อาจจะมีวิสัยทัศน์ในสายงานการทำงานที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งในส่วนของการทำงานนั้นต้องมีการร่วมมือกันในองค์กร ทั้งนี้ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารนั้นควรที่จะมีการพูดคุย ทำความเข้าใจร่วมกัน เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ติดขัด ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่มีความแตกต่างกันนั้นก็ส่งผลกับการบริหารงานที่แตกต่างกันโดยส่วนมาก ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะรู้เท่าทันสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ส่วนของด้านการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานหลายๆด้าน จะสามารถนำองค์กรไปสู่ความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในส่วนของขนาดของสถานศึกษานั้น ย่อมต้องมีการบริหารจัดการแบบที่สอนน้อย ส่วนมากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนั้นจะอยู่สถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ การส่งเสริมการจัดอบรมโดยโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นต้นแบบ เป็นพี่เลี้ยง และเสริมสร้างความทัดเทียมของ

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขยายการพัฒนาให้โรงเรียนที่มีขนาดเล็กกว่า เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนใกล้บ้านและคุณภาพใกล้เคียงกับโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมือง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม
2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในยุคศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร สมุทรสงคราม

บรรณานุกรม

- เกตุสุตา กิ่งการจร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- จรรยาธิษั กุลพ่วง และคณะ. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยลัยนเรศวร*, 18(3), หน้า 265 - 275.
- จันทนา นวลแก้ว. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- เจษฎากรณ์ นันติโลก. (2556). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1*. การศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ดาราวดี บรรจงช่วย. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดชุมพร*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ธัญวิทย์ ศรีจันทร์. (2558). *รูปแบบและกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของกรรมการองค์กรนิสิต*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นฤมล คูหาแก้ว. (2563). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- พรชัย เจดามาน. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงศตวรรษที่ 21: ไทยแลนด์ 4.0*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.kroobannok.com>, 10 กรกฎาคม 2562.
- ยุพาพัทธ์ และคณะ. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(2), หน้า 260 - 269.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: หจก.ทิพย์วิสุทธิ์.
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2557). *ทำไมต้องทักษะศตวรรษที่ 21 ในบทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรังญาดุขฉบัณฉิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อาทิตยา จันมะโน. (2563). *การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.*
- Felder, R.M.; & Brent, R. (2009). *Active learning: An introduction*. ASQ higher Education Brief, 2, pp. 4 - 9.
- Krejcic, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Educational and Psychological Measurement*. New York: Minnisota University.
- Meyers, C. & Jones, T. B. (1993). *Promoting Active Learning: Strategies for the College Classroom*. San Francisco: Jossey-Bass.
- McKinney, K. (2010). *Active learning*. Center for Teaching, Learning & Technology Lllinois State University.

ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

The Digital Leadership of School Administrators under Phetchaburi District 2 Primary

Educational Service Area Office

สุदारัตน์ น่วมไม้พุ่ม¹ และพิภพ วังเงิน²

Sudarat Nuammaipoom¹ and Pipob Vachungnern²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: namwann1508@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 276 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W., 1970) จากนั้นนำไปสุ่มอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.974 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที (t-test for independent samples) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารสถานศึกษา และครู มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน (2) การเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำ

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the digital leadership of school administrators under Phetchaburi District 2 Primary Educational Service Area Office and (2) to

compare the digital leadership of school administrators under Phetchaburi District 2 Primary Educational Service Area Office. The total population participated in this study consisted of 276 schools by determining the sample size according to the tables of Krejcie and Morgan (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W., 1970) then take it to a simple random with proportion. The key informants of this study teachers 27 in total. A rating scale questionnaire with 0.970 of reliability. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test for independent samples, and F-test. In addition, a content analysis was also applied for data analysis. The study found that (1) The digital leadership of school administrators under Phetchaburi District 2 Primary Educational Service Area Office in overall was at high level. When considering each aspect, it was found that all aspects are on a very high level. (2) Government teachers with different educational backgrounds, work experiences and size of the school found that there were differences in opinion on the digital leadership of school administrators under Phetchaburi District 2 Primary Educational Service Area Office in overall and in each aspect significant at the .05 level.

Keywords: Digital Leadership, school Administrator, leadership

บทนำ

ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคของความเป็นโลกาภิวัตน์ มีความเจริญก้าวหน้าและมีอัตราการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็วเมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ทั้งด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่งและบริการ หรือในด้านการใช้ชีวิตประจำวัน การเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารสามารถกระทำได้ง่ายและรวดเร็วนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เกิดการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดดอันเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทุกวันนี้ดิจิทัลได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงรูปแบบในเชิงดิจิทัลมากขึ้น ทุกคนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น และทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร รวมถึงการส่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ องค์กรความรู้ต่าง ๆ ในสังคม ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่มีอยู่จำนวนมากมหาศาล (Big data) ได้อย่างรวดเร็วทุกที่ ทุกเวลา (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561) ซึ่งการมาของดิจิทัลเป็นตัวแปรสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนทุกชาติ ทุกภาษา นานาประเทศ ต่างมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ แต่การที่จะพัฒนาสถานศึกษาไปสู่สังคมดังกล่าวได้นั้น จะต้องมีการนำความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เป็นเครื่องมือ ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาเป็นอย่างมากและเทคโนโลยีถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาในยุคปัจจุบัน

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาเปลี่ยนรูปแบบและกระบวนการทำงาน โดยเฉพาะกับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ที่จำเป็นจะต้องรู้จักทักษะดิจิทัล ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลสูง ก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง (จันทนา แสนสุข, 2559) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษา โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจและสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพสามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านโซเชียลมีเดีย สามารถกระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทำการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต การพัฒนาศักยภาพของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติวิธีการบริหารจัดการ วิธีจัดการศึกษาแบบใหม่ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยตนเอง สมรรถนะดิจิทัล มีความเป็นมืออาชีพมีความรอบรู้ในศาสตร์การบริหาร ทักษะการบริหารจัดการโดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี ดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการการสื่อสาร และการเรียนรู้ให้เท่าทัน ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคนี้และส่งเสริมบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีแพลตฟอร์มที่หลากหลายเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าต้องมีการให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ความรู้ความสามารถรวมทั้งสมรรถนะต่าง ๆ โดยเฉพาะสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงทำให้ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเรื่องภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล

ความเป็นผู้นำถือเป็นหลักพื้นฐานในการดำรงอยู่ของสังคมไม่ว่าจะในระดับประเทศชาติในสถานศึกษา ก็ล้วนมีการอธิบายภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องกับยุคสมัย ดังนี้

1. ความหมายของผู้นำในยุคดิจิทัล เป็นการพิจารณาความหมายที่ใช้พิจารณาระหว่างผู้นำและยุคดิจิทัล ดังนี้

1.1 ความหมายของยุคดิจิทัล (Digital age) คือ ยุคของอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสารภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา ส่วนลักษณะของยุคดิจิทัล (Characteristics of Digital age) คือ ยุคที่พัฒนามาจากยุคอุตสาหกรรมปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ นับได้ว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและอินเทอร์เน็ต ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้ครู อาจารย์และนักเรียนของสถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้ โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือแม้แต่สถานที่ ลักษณะของยุคดิจิทัลที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) ความรวดเร็วในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บ หรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ

2) การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ไม่มีขอบเขตหรือข้อจำกัด ในเรื่องเวลาหรือสถานที่ ทำให้สามารถเข้าถึง รับรู้ และเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลาตามต้องการ

3) การใช้เทคโนโลยีมาบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ ให้ทุกคนสามารถจัดเก็บข้อมูลใช้พัฒนาความรู้ เผยแพร่และแบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึง

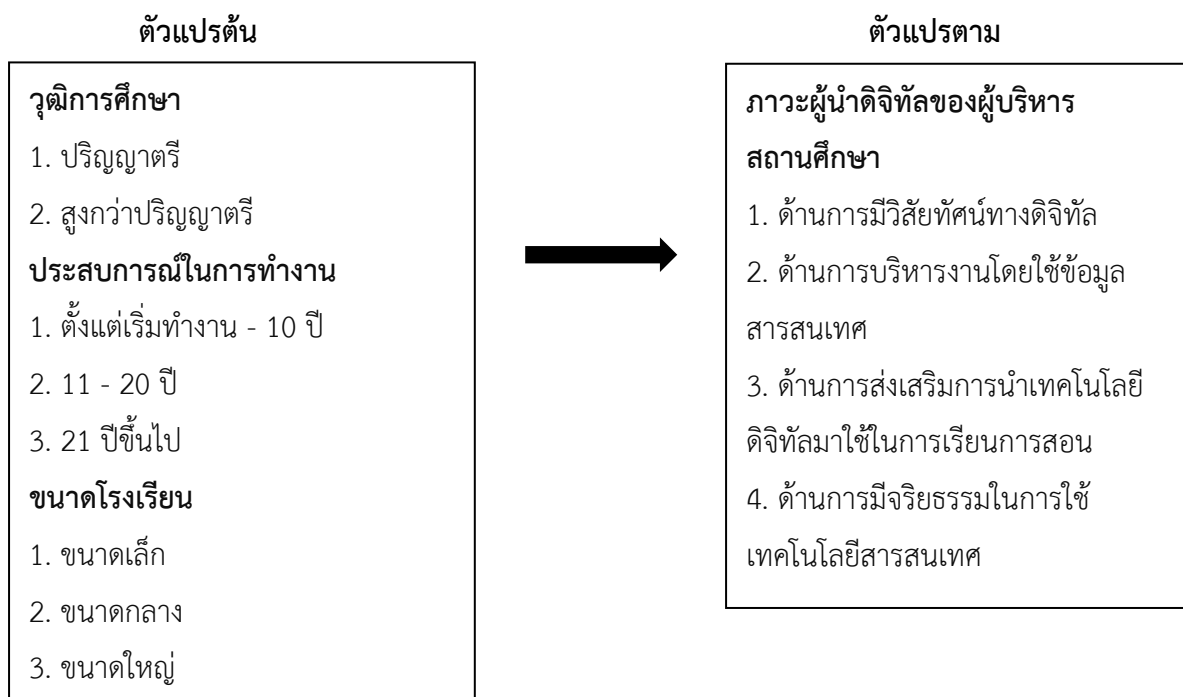
1.2 ความหมายของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลไว้ว่า เป็นกระบวนการบริหารงานของผู้ที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายของเทคโนโลยี โดยใช้คุณลักษณะของผู้นำตลอดจนกระบวนการบริหาร ปฏิบัติทางวิชาชีพ (Nak Ai, 2006) อีกทั้งยังหมายถึงภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลเป็นลักษณะของบุคคลที่สามารถใช้เทคโนโลยี เรียนรู้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และรู้จักนำความรู้เหล่านั้นไปบูรณาการกับการจัดการศึกษาให้เป็น หนึ่งเดียวอย่างมีความหมาย (Kerdtip C., 2006) ความหมายนี้เป็นการกล่าวถึง สิ่งที่ผู้นำที่จะต้องมียุคดิจิทัลนั้นว่าเป็น ทักษะ ความสามารถ กระบวนการวิธีการ และคุณลักษณะส่วนบุคคลในฐานะผู้นำในการบริหารงานที่สามารถสร้างความเชื่อมั่น สร้างแรงจูงใจ สนับสนุนการทำงานร่วมกัน มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และ เป้าหมายขององค์การ (เลอศักดิ์ ตามา และสุมาลี ศรีพุทธินทร์, 2564)

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล หมายถึง ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะของบุคคลที่สามารถใช้เทคโนโลยี สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริหารองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และบรรลุเป้าหมายขององค์การ

2. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล เป็นคุณลักษณะพฤติกรรม ความสามารถของบุคคลที่เอื้ออำนวยให้บุคคลหรือองค์กรนำพาสมาชิกอื่นในองค์กรให้สามารถอยู่รอดในยุคดิจิทัล มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนไปได้และยังมีการกล่าวถึงเรื่องภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1 จากการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ จากสูงที่สุดไปต่ำที่สุด ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ

3. องค์ประกอบของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล องค์ประกอบของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลมาจากการพิจารณาลักษณะของผู้นำที่จะต้องเข้าไปสัมพันธ์กับบุคคลมายัง มีการเสนอองค์ประกอบไว้ ดังนี้ องค์ประกอบของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ 3) ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน และ 4) ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 2 ผู้วิจัยจึงได้สรุปตัวแปรออกมา ทั้ง 3 ด้าน คือ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน มาใช้ในการศึกษา

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 886 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 276 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และกำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละระดับโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษากวาระผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบสอบถามกวาระผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางดิจิทัล ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบในส่วนของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นซึ่งคำนวณด้วยสูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของของคอนบัก (Cronbach) พบว่า อยู่ที่ระดับ 0.970

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษาโดยการทดสอบค่าที (t-test)
4. เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยสถิติที่ใช้คือ One-way ANOVA

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 276 คน ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 195คน (ร้อยละ 70.70) ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ตั้งแต่เริ่มทำงาน - 10 ปี จำนวน 178 คน (ร้อยละ 64.50) ขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 173 คน (ร้อยละ 62.7)

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางดิจิทัล ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามตัวแปร วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน พบว่า วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ข้าราชการครูมีขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีผลทำให้จำนวนครูผู้สอนและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนนั้น ๆ มีจำนวนที่แตกต่างกันส่งผลต่อภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานแตกต่างกันเช่นโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก มีจำนวนบุคลากรที่อาจจะไม่เพียงพอต่อการทำงานสนองนโยบาย และการปฏิบัติงานในโรงเรียน รวมไปถึงความพร้อมด้านการสนับสนุนอุปกรณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน จึงอาจเป็นเหตุทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำดิจิทัลในโรงเรียนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา พลชาย และละดา ดอนหงษา (2563) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสา แป้นเชียร (2564)

ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 มีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางดิจิทัล ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ ตามลำดับ จากผลการวิจัยพบว่า มีภาวะผู้นำดิจิทัล 2 ด้าน ที่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ทางดิจิทัล ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ควรพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล 2 ด้านดังกล่าว ให้มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของครูเป็นรายด้าน โดยเฉพาะด้านที่มีระดับความต้องการจำเป็นมาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เช่น ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล เป็นต้น เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล และจะทำให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลาย ซึ่งจะประโยชน์ต่อการบริหารงานภายในโรงเรียนต่อไป

2. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ หรือบุคลากรทางการศึกษาอื่น

บรรณานุกรม

จันทนา แสนสุข. (2559). *ภาวะผู้นำ Leadership*. พิมพ์ครั้งที่ 3. บริษัท ทริปเพิ้ลกรุ๊ป จำกัด.

นิสา แป้นเชียร. (2564). *ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

- เลอศักดิ์ ตามา และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(38), หน้า 224-240.
- วาสนา พลชาย และละดา ดอนหงษา. (2563). ภาวะผู้นำทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. หนองบัวลำภู: วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี : การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(4), หน้า 216 - 224.
- Kerdtip, C. (2006). *Development model of education technology leadership for school administrators under the office of basic education commission in southern Thailand*. Doctoral Dissertation. Songkla University, Songkla.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Educational and Psychological Measurement*. New York: Minnisota University.
- Nak Ai, N. (2006). *The factors of E-Leadership characteristics and Factors affecting E-Leadership effectiveness for basic education principals*. Doctoral Dissertation. Srinakharinwirot University, Bangkok.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีม
ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Relationship between the Transformational Leadership of School Administrators and
the Team Working in Schools under Prachuap Khiri Khan Secondary Educational
Service Area Office

สุวิมล สุขมิ¹ และพิภพ วังเงิน²

Suwat Sukmi¹ and Pipob Vachunggern²

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: winny0330@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อวิเคราะห์การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2 และ (3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 256 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ผลการวิจัย พบว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) การทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were (1) the level of transformational leadership of school administrators in under Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office,

(2) the team working in these schools, and (3) the relationship between the transformational leadership of school administrators and their team working in schools. The samples were 256 teachers under Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office in academic year 2023. The instrument used was a rating scale questionnaire. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, and the correlation coefficient. The results of the research showed that (1) the transformational leadership of school administrators under Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office in terms of overview and each aspect was at a high level, (2) the team working in these schools was also at a high level in overview and each aspect. and (3) the relationship between the transformational leadership of school administrators and their team working in schools was significant at the .05 level.

Keywords: Transformational leadership, team working, school administrators

บทนำ

การศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะในส่วนของสถานศึกษา ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนสถานศึกษาไปได้ คือ ผู้บริหาร ปัจจุบันในการบริหารการศึกษานั้น ภาวะผู้นำ (Leadership) มีความสำคัญ มากกว่าการจัดการ (Management) สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำมากกว่าการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับวิวัฒนาการของโลก เพื่อสามารถนำองค์ความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อสามารถปฏิบัติพันธกิจในการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเป็นไปอย่างยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน หัวใจสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง Michelle Holverson (2020) และผู้บริหารไม่สามารถทำงานทุกอย่างให้สัมฤทธิ์ผลได้เพียงลำพัง จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ร่วมงานที่จะสามารถพองค์การไปสู่ความสำเร็จได้ นั่นคือครู ผู้เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารต้องใช้กระบวนการและกลยุทธ์ในการเป็นภาวะผู้นำจูงใจครูหรือผู้ร่วมงานทุกคน ให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความร่วมมือและร่วมใจปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจ ส่งผลให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตามเป้าหมาย โดยแรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง เพราะการทำงานใดก็ตามถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล จะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ ความสามารถหรือทักษะในการทำงาน และการจูงใจ เป็นการโน้มน้าวบุคคลให้ใช้ความสามารถหรือทักษะในการทำงาน

ภาวะผู้นำ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารต้องรับผิดชอบทุกงานให้บรรลุสำเร็จตามจุดมุ่งหมายจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้มีการศึกษาวิจัยกันมาเป็นระยะเวลาอันนาน จนทำให้เกิดแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ

มากมาย ซึ่งภาวะผู้นำ ที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกันสูง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ผู้นำที่มีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในองค์กรสูงขึ้นได้ Bass, B.M. (1985) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า สามารถเห็นได้จากผู้นำ การเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองตนเองและมองงานในแง่บวกหรือกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องวิสัยทัศน์และภารกิจของทีมและองค์กร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้นำที่ทำให้ผู้ตามอยู่เหนือความสนใจตนเอง ผู้นำจะยกระดับบุคลิกภาวะและอุดมการณ์ของผู้ตามที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงนับเป็นประโยชน์และเป็นหนทางหนึ่งที่จะส่งเสริมให้โรงเรียนนั้น มีการพัฒนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรและมุ่งสู่คุณภาพที่ดียิ่งขึ้นในอนาคต

สภาพปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จากการได้สัมภาษณ์ ข้าราชการครูท่านที่หนึ่ง จากโรงเรียนแห่งที่หนึ่ง (13 มีนาคม 2566, สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า ปัญหาการทำงานเป็นทีมจะขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลที่ต้องเป็นผู้คิด ผู้นำ และคอยประสานการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งที่พบคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง เช่น การประชุม การหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าฝ่ายบริหารกับผู้ปฏิบัติงาน เน้นแต่คำสั่งของสถานศึกษาจนส่งผลให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เกิดความล่าช้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้าราชการครูท่านที่สอง จากโรงเรียนแห่งที่หนึ่ง (14 มีนาคม 2566, สัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อบุคลากรมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน มีการพูดคุยสื่อสารและการถ่ายทอดข้อมูลที่มีความคลาดเคลื่อน ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้าราชการครูท่านที่สาม จากโรงเรียนแห่งที่สอง (19 มีนาคม 2566, สัมภาษณ์) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาจะมีการแบ่งงานออกเป็นฝ่ายงานบริหารต่าง ๆ แล้วมีการแบ่งงานให้ครูทุกคนภายในสถานศึกษาได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ซึ่งจะมีการติดต่อสื่อสารประสานงาน ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของงานต่าง ๆ ไปยังครูทุกคน เพื่อให้ได้รับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว แต่ก็มักเกิดความคลาดเคลื่อน หรือความผิดพลาดของข้อมูลจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งเสมอ จึงทำให้การบริหารงานต่าง ๆ เกิดความล่าช้าอีกด้วย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น หากสถานศึกษาที่ใดมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำที่ดีจะมีความสัมพันธ์ต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาดีและสามารถบริหารจัดการศึกษาได้ประสบผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการครูจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาประจำบุรีรัมย์
2. เพื่อวิเคราะห์การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาจังหวัดประจำบุรีรัมย์
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาจังหวัดประจำบุรีรัมย์

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

1. ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำสามารถสร้างหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรโดยการโน้มน้าวให้แรงจูงใจเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน สร้างทัศนคติ การริเริ่ม และกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดการเปลี่ยนแปลงและยอมรับในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยผู้นำควรสร้างหรือคิดค้นในการพัฒนาให้ผู้ตามมีความเจริญก้าวหน้า และสามารถพัฒนาตนเองรวมถึงพัฒนาองค์กร ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กรจากสภาพปัจจุบันไปสู่เป้าประสงค์ โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงแบบภาพกว้าง มีการครอบคลุมหลากหลายมิติการทำงาน เพิ่มขีดความสามารถในการทำงานให้องค์กร พัฒนาองค์กรไปในทิศทางที่ต้องการ ตอบสนองต่อความต้องการของคนภายในองค์กรและบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังต่อไปนี้ เกศสุดา วรรณสินธ์ (2562) กล่าวถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ถือเป็นคุณสมบัติของผู้นำที่มุ่งเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ดีขึ้น ด้วยการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตาม รวมถึงเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงาน ในตระหนักในภารกิจและวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายที่สูงกว่าปกติ จิระเดช สวัสดิ์ภักดิ์ (2562) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะช่วยกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมให้มีชีวิตชีวา โดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก ทำให้ผู้ตามสัมผัสกับภาพที่งดงามของอนาคตและจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตนเพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กรตลอดจนช่วยให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายระยะยาวจากการศึกษาความสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำมีอิทธิพลในการบริหาร สร้างปฏิสัมพันธ์ สร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ทุกคนยอมรับ และทุ่มเทให้กับการทำงาน พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในอนาคตได้ดีมากยิ่งขึ้น

3. คุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลง

3.1 ผู้นำมีความรู้ด้านวิชาการ ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ สามารถกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ วางแผนกลยุทธ์ และถ่ายทอดสื่อสารที่ดีแนวคิดที่จะนำโรงเรียนสู่คุณภาพ และความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กรและมีคุณธรรมจริยธรรม

3.2 เป็นแบบอย่างที่ดีด้านเทคโนโลยี คุณภาพ นวัตกรรม

3.3 ผู้นำคิดนอกกรอบ มีความตั้งใจที่จะเปลี่ยน ซึ่งในสังคมไทยในการคิดที่จะคิดนอกกรอบ เป็นเรื่องที่ยุ้งยาก เช่น กระบวนการ PDCA เราควรที่จะคิดนอกกรอบในทฤษฎีต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงเราต้อง ยอมรับซึ่งกันและกัน ต้องอยู่ในระดับเดียวกัน ด้านทัศนคติ ความรู้ที่ตรงกัน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่ จำเป็นต้องเป็นผู้บริหาร ระดับใดก็ได้ การเปลี่ยนแปลงจึงมากจากความภาคภูมิใจ และได้ความรู้ต่าง ๆ ไม่กลัว และการคิดนอกกรอบจะเป็นการเปลี่ยนแปลงได้

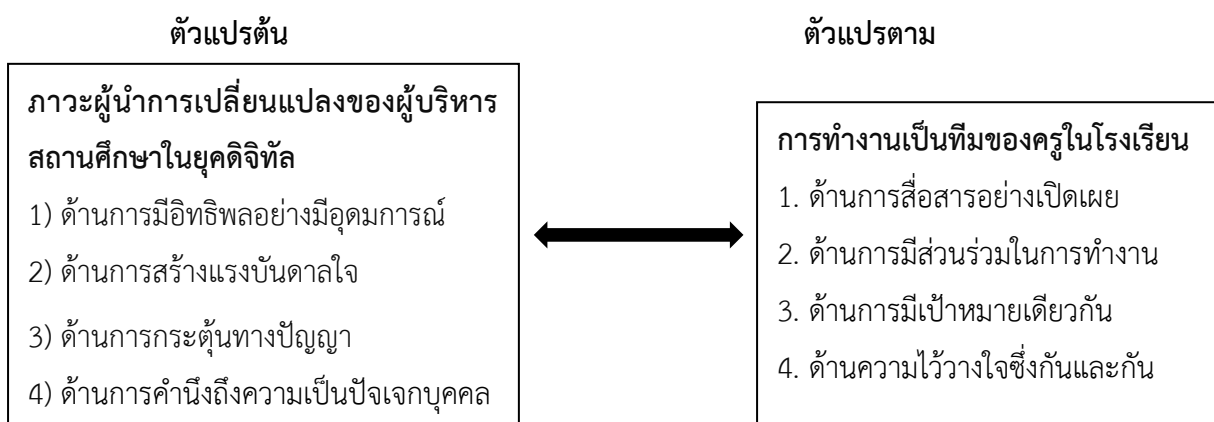
3.4 ผู้นำกล้าสร้างองค์ความรู้ของตัวเองด้วยเหตุและผลเห็นแย้ง แตกต่างด้านความคิด แจกแจง ด้วยเหตุผล คุณภาพตามที่เรากำหนด

3.5 ผู้บริหารความขัดแย้งได้ ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และรับฟังความคิดเห็นให้มากขึ้น ไม่เอาความคิดตัวเองเป็นใหญ่ กล้าตัดสินใจในสิ่งถูกต้อง

3.6 ผู้นำสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ร่วมงานเกิดความเชื่อมั่น การเปลี่ยนแปลงก็จะเกิด ความสำเร็จ トラบใดผู้อื่นไม่เชื่อมั่นเราก็ไม่สามารถนำพาองค์กรได้ สรุปได้ว่า คุณลักษณะของผู้นำการ เปลี่ยนแปลง มีลักษณะในการใช้ความสามารถในการกระตุ้นหรือการส่งเสริมทั้งด้านแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความคิดที่อยากจะเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ ขององค์กรโดยรวม

กรอบแนวคิด

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็น ทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรได้แก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรฐฐฐฐฐ จำนวน 18 โรงเรเรียน จำนวน 777 คน

1.2 ครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรฐฐฐฐฐ ได้มาจากตารางประมาณการกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจรฐฐฐฐฐและมอรรแกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 256 คน และกำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละระดับโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามสำรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบในส่วนองภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นซึ่งคำนวณด้วยสูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ด้วยวิธีของของครอนบาค (Cronbach) พบว่า อยู่ทีระดับ 0.930

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

3.2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลียนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้สถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 วิเคราะห์การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใช้สถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51 – 5.00	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Product-Moment Correlat Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง ร้อยละ 56.60 มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 43.00 ระดับการศึกษา (สูงสุด)ปริญญาตรี ร้อยละ 62.50 สถานภาพครู ร้อยละ 73.00 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 0-10 ปี ร้อยละ 42.20

2. ความคิดเห็นของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
- ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.10	0.63	มาก
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
- ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.99	0.63	มาก

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
- ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.94	0.66	มาก
- ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.04	0.65	มาก
รวม	4.01	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มากที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.63) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.65) และน้อยที่สุดด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.66)

3. การทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
- ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย	3.94	0.62	มาก
- ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน	3.97	0.60	มาก
- ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	4.05	0.72	มาก
- ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.06	0.65	มาก
รวม	4.00	0.60	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มากที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.65) รองมาด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.72) และน้อยที่สุดด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.62)

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

ความสัมพันธ์ภาพรวมระหว่าง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

ภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (X) มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน (Y) ในระดับปานกลาง ($r = 0.737$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X3) มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน (Y) ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.916$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X2) มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน (Y) ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.915$) อันดับที่สามคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X1) มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน (Y) ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.906$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (X4) มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน (Y) ในระดับค่อนข้างสูง ($r = 0.787$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน		
	r	sig	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	0.906*	0.00	สูง
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	0.915*	0.00	สูง
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	0.916*	0.00	สูง
4. ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	0.787*	0.00	ปานกลาง
รวม	0.737*	0.00	ปานกลาง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันนี้ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้าสถานการณ์ ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถใช้อำนาจหรืออิทธิพลจูงใจเพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนการบริหารงานให้เป็นระบบ เปลี่ยนแปลงให้ครูในโรงเรียนเกิดการรับรู้ เห็นความสำคัญของตนเอง สนับสนุนปฏิบัติงานร่วมกันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เพื่อบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสถานศึกษาที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา แยมอุทัย (2564) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี มีภาวะผู้นำทางการบริหาร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

การทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน ด้านการสื่อสารอย่างสอดคล้องงานงานวิจัยของ สุวรรณมา พงษ์ม่วงพูล (2558) ที่ได้ศึกษาการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ได้คุณลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่กลุ่มเป้าหมายของทีมด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการยอมรับนับถือจนสามารถพัฒนางานบริหารงานในสถานศึกษาได้อย่างดี

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนี ไชยจิตร (2561) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนในอำเภอน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรศักดิ์ สารสมัค (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อที่ 4 ว่าด้วยเรื่องยกระดับความแข็งแกร่งมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครูเป็นผู้ที่มีผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการ และเป็นผู้นำทางวิชาการ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สร้างความมั่นใจและไว้วางใจ ส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดกับนักเรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรระบุปัญหา โดยอาศัยข้อมูล และหลักฐานต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล สนับสนุนจูงใจบุคลากรให้ใช้ความคิดริเริ่มในการพิจารณาปัญหา ใช้แนวทางใหม่ ๆ มาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทำงาน กระตุ้นให้บุคลากรมองปัญหาในหลายแง่มุม แนะนำให้บุคลากรมองปัญหาต่าง ๆ ว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย ตรวจสอบ วิเคราะห์ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนจูงใจบุคลากรให้ใช้ความคิดริเริ่มในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เห็นความสำคัญและให้กำลังใจแก่บุคลากรที่ปฏิรูปการเปลี่ยนแปลงวิธีการ

ทำงานแบบใหม่ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจและมีความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพครู ข้อที่ 4 ว่าด้วยกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลที่ส่งต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดยเปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาของเอกชน

บรรณานุกรม

- เกตุสุตา วรรณสินธ์. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จิระเดช สวัสดิ์ภักดิ์. (2562). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ชลธิชา แยมอุทัย. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี*. ค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- ทัศนีย์ ไชยจิตร. (2561). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนในอำเภอน้ำยืน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 5(1), หน้า 109 - 110.
- ธีรศักดิ์ สารสมัค. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5, 9 พฤษภาคม 2563. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุวรรณา พงษ์ผ่องพูล. (2558). *การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- Bass, B.M. (1985). *Leadership and Performance Beyond Expectation*. New York: The Free Press.
- Holverson, M. (2020). *Effective Leadership in the 21st Century*. Retrieved from: <http://www.leadingtoday.org/Onmag/sepoct04/mhsepoct04.html>.

การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษากับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
Management of School Level Curriculum with 21st Century Living Skills of Students
in Educational Institutions under the Prachuap Khiri Khan Primary
Educational Service Area Office 1

ฉัตรชัย ชูเชิด¹ และพิภพ วชังเงิน²

Chatchai Choochert¹ and Pipob Vachung Ngern²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: chatchaiteay2619@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 (2) เพื่อศึกษาระดับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษากับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 310 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน 20 ข้อ และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน จำนวน 3 ด้าน 15 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก (2) การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ หลักสูตรระดับสถานศึกษา ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

Abstract

This study aimed (1) to study the level of curriculum management in schools under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1 (2) to study the level of living in the 21st century among students in schools under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1 and (3) to study the relationship between curriculum management in schools and life skills in the 21st century among students in schools under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1. The samples were 310 people through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire for curriculum management at the educational institution level with life skills in the 21st century of learners in educational institutions under the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1, divided into 3 parts. The first part is general information with 4 questions. The second part is a questionnaire about curriculum management in schools in 4 areas with 20 questions, and the third part is a questionnaire about life skills in the 21st century in 3 areas with 15 questions. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The results revealed that (1) curriculum management in schools under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1 overall and each aspect was at a high level. (2) Life skills in the 21st century among students in schools under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1 overall was at a high level. (3) The relationship between curriculum management in schools and life skills in the 21st century among students in schools under Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 1 was positively correlated to each other with a statistical significance of 0.01.

Keywords: Management, school level curriculum, life skills in the 21st century

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น มีการติดต่อสื่อสารที่เข้าถึงทุกพื้นที่บนโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตคนในสังคม ตลอดจน เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การเมือง และการศึกษาของทุกประเทศ โดยในการพัฒนาประเทศของตนให้มีความก้าวหน้าทันยุคสมัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนั้น จำเป็นต้องพัฒนางานการศึกษาให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา กล่าวคือ การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมอาจกล่าวได้ว่า การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ เพื่อให้คนเป็นปัจจัยในการพัฒนาสังคมต่อไป

การที่จะทำเช่นนี้ได้เราจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงสภาพทั่วไปในด้านทักษะของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงทักษะด้านต่าง ๆ ว่าผู้สอนและผู้เรียนเองต้องมีทักษะในด้านใดบ้างในศตวรรษที่ 21 และต่อยอดไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป เพื่อยกระดับศักยภาพของผู้เรียนและผู้สอน เพื่อให้เกิดทักษะที่เป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อโลกในอนาคต (ฐิตินันท์ ดาวศรี และคณะ, 2564, น. 3)

ประเทศไทยได้เข้าสู่ยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงการติดต่อสื่อสารเข้าด้วยกัน อีกทั้งกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของสังคมอย่างทั่วถึง ก่อให้เกิดให้เกิดการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ มีมากยิ่งขึ้นในทุกด้าน เช่น การเมือง สังคม อุตสาหกรรม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงการศึกษาที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถที่รอบด้าน ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อสามารถเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างสมบูรณ์ จึงทำให้สถานศึกษาต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 นี้จึงต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 อันเป็นการเรียนรู้เพื่อให้แนวคิดของทักษะ 3 กลุ่ม ได้แก่ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (วิจารณ์ พานิช, 2560, น. 45) โดยสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์กรอบหลักสูตร และการสร้างความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ท้าทายศักยภาพและความสามารถของมนุษย์ที่จะสร้างนวัตกรรม ทางการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยนั้น ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อสามารถพัฒนาผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เช่นกัน ซึ่งหลักสูตรการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในไทยปัจจุบันนั้น ยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักโดยได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, น. 18 - 25) โดยมีการกำหนดตัวบ่งชี้และวิธีการวัดและประเมินผลในแต่ละกลุ่ม สาระ และในปีพุทธศักราช 2560 มีการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาในบางกลุ่มสาระ เพื่อมุ่งเน้นเนื้อหาวิชาให้มีความทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ คำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษา เป็นแบบแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนรวมถึงระดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบการณ์สำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข (ดวงใจ ไชยลังการ, 2558, น. 110)

การจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนจึงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดีด้วย ซึ่งเป็นความความรับผิดชอบของทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่จะต้องพัฒนาความสามารถเพื่อเปลี่ยนแปลงวิถีคิด พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และแนวทางการบริหารจัดการ และพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น (ศิริินทร์ทิพย์ เชียงแรง, 2558 อ้างถึงใน มุลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556, น. 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการบริหารจัดการด้านหลักสูตรสถานศึกษาต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้หลักสูตรของสถานศึกษามีวิธีการ และเนื้อหาที่ทันสมัย สามารถผลิตผู้เรียนให้มีความรู้ที่ก้าวทันเทคโนโลยี มีแนวทางในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา สามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ดี ถือเป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร และครูร่วมกันพัฒนาเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของหลักสูตรที่สามารถพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (Certo, S.C. & Peter, 1991, p. 555) กล่าวถึง การบริหารจัดการการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 จะมีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำทนาย และซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างเต็มไปดด้วยสิ่งทำทนายและปัญหา รวมทั้งโอกาสและสิ่งที่เป็นไปได้ใหม่ ๆ ที่น่าตื่นเต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารการศึกษา โดยมีเขตพื้นที่ในการรับผิดชอบในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 อำเภอ มีหน้าที่ขับเคลื่อนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และได้มีการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาในแผนปฏิบัติการประจำปี 2566 ในเป้าหมายและตัวชี้วัดกลยุทธ์ทางการศึกษา ระบุไว้ในกลยุทธ์ที่ 3 คือยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (แผนปฏิบัติการประจำปีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2566, น. 64) เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และนักเรียนให้มีความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา

จากแนวคิดขอบข่ายการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา ของนักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย กษมา ชนะวงศ์, 2564, น. 19; สงกรานต์ เรื่องประทีป, 2559, น. 27; ลาวรรณ โสภิส, 2558, น. 20; อมรพิมล นิกชัยภูมิ, 2563, น. 32 สามารถสรุปได้ว่า งานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกในการบริหารงานวิชาการ เพราะการบริหารหลักสูตรที่ดีจะเป็นจุดสำคัญในการให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 และยังเป็นส่วนช่วยในการวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในอนาคตอีกด้วย โดยกระบวนการบริหารงานด้านหลักสูตร มีองค์ประกอบที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) การจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบริบทของโรงเรียน (2) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นขั้นตอนในการนำหลักสูตรสู่กระบวนการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (3) การบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารต้องอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในปัจจุบันต่าง ๆ ที่ให้กระบวนการใช้หลักสูตรเกิดประสิทธิภาพ (4) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เป็นขั้นตอนในการสรุปผลการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษา เพื่อพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพกับผู้เรียน และผู้สอนมากที่สุด

ทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

จากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์, 2556, น. 38 – 39; ชลณา ม่วงหวาน, 2563, น. 9 – 10; วีรพงษ์ จุลสอน, 2563, น.26 – 31; สมสกุล เทพประทุน, 2559, น. 34; กวินิชฐ์ แก้วกุลนิษฐ, 2563, น. 31 สามารถสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นตัวแปรในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต้องเป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาที่ลึกซึ้ง สามารถวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา อย่างมีเหตุและผล มีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างถูกต้อง เป็นผู้สร้างรูปแบบวิธีการใหม่ ๆ โดยมีทักษะที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่ (1) ทักษะด้านชีวิต และการทำงาน คือ ผู้เรียนสามารถเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ให้สามารถพัฒนาตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างสุจริต (2) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม คือ ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อพัฒนาความสามารถทางเทคโนโลยีได้ (3) ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี คือ ผู้เรียนต้องเข้าถึงระบบสารสนเทศต่าง ๆ ได้ และใช้อย่างถูกต้อง รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และครอบครัวได้

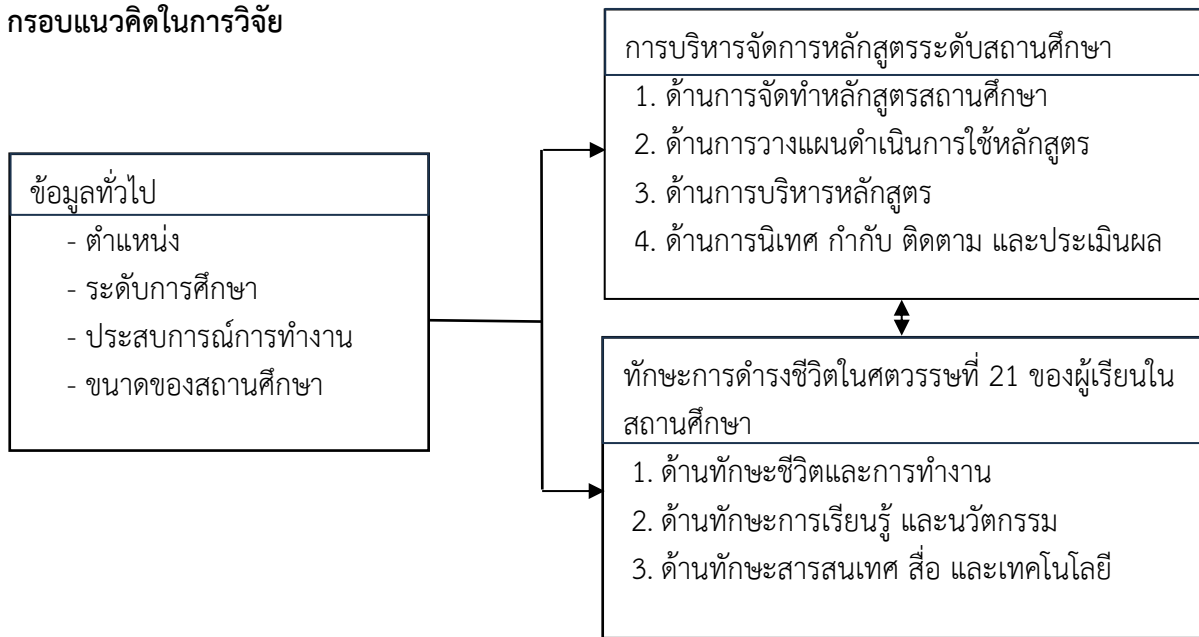
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอมิกา รัตนมาลา (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก ผลการวิจัยพบว่าหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (2) การกำหนดหลักการและเป้าหมาย (3) การกำหนดเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ (4) การนำไปใช้และปรับปรุงหลักสูตร (5) การวัดผลและประเมินผลหลักสูตร ส่วนรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า เหมาะสมในการนำไปใช้ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก ได้เป็นอย่างดี

เอกชัย พุทธสอน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่าผลการวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่ (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม คือ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (2) ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี คือ มีทักษะการเรียนรู้การใช้และการจัดการด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศให้เท่าทันอยู่เสมอ (3) ทักษะชีวิตและการทำงาน คือ มีทักษะในการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

พิชารัตน์ เฟ่งพิศ (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสามารถทางทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะด้าน ความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ รองลงมาคือ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงาน เป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ทักษะทางคณิตศาสตร์ การเปรียบเทียบ ความสามารถทางทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นปี พบว่ามีความสามารถทางทักษะ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่ากลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มีระดับความสามารถทางทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 1,300 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1973 อ้างถึงใน ภัทธานิชูว์ เหมาะะทอง, 2561, น.56) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลาก 310 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการ ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษา การบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา และการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ประยุกต์ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะชีวิต และการทำงาน 2) ด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม 3) ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ประยุกต์ตามแบบของลิเคอร์ต (Likert อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม นำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อ รายด้านและภาพรวม นำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษากับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficients) และนำค่าที่ได้ไปแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ดวงใจ ไชยลังการ, 2558, น. 1)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

ผลการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษากับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 สามารถนำมาสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการหลักสูตร ระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

รองลงมา คือ ด้านที่ 1 การจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 3 การบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 1 ทักษะชีวิตและการทำงาน รองลงมา คือ ด้านที่ 2 ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 3 ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และนวัตกรรม

3. ผลการวิเคราะห์การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการหลักสูตร กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการหลักสูตร กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.452 - 0.954 ในระดับปานกลาง และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการหลักสูตร กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับทักษะการดำรงชีวิตของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในระดับค่อนข้างสูง และค่าความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับทักษะการดำรงชีวิตของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน จากผลการศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้านนั้น ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการบริหารหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนต้องจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อผู้เรียน ให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีมีการตั้งเป้าหมาย วางแผนในเรื่องการบริหารหลักสูตรในระดับสถานศึกษาในสถานศึกษา สนับสนุนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สงกรานต์ เรื่อง ประทีป, 2559, น. 178) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กษมา ชนะวงศ์, 2564, น. 156) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อัยรินทร์ ธนอรียมินทร์, 2562, น. 135) ได้ทำการศึกษา การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่าการบริหารหลักสูตร สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการศึกษาระดับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากองค์ความรู้ที่นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อก้าวสู่การเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (สมสกุล เทพประทุน, 2560, น. 147) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษานำร่อง ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในอำเภอบ้านโป่ง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษานำร่อง ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีและทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (น้ำทิพย์ งามอจาวณิชัย, 2556, น. 143) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบวัดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น : การประยุกต์ใช้แนวคิดการเข้าถึงคุณลักษณะที่มุ่งวัดของแบบสอบ ผลการวิจัยพบว่า ผลคะแนนจากแบบวัดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่มีคะแนนด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย และมีการกระจายของค่าคะแนนค่อนข้างมาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกค่า มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา กับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.452 - 0.954 ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษา แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ด้านการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมให้

ผู้เรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (เกษมา ชนวงษ์, 2564, น. 117) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน ผลวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ (พรพิมล อินแมน, 2564, น. 84) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก กับด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทักษะภาวะผู้นำแต่ละด้าน พบว่า ทักษะภาวะผู้นำด้านความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ทางบวก กับด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างทีม มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการสื่อสารเทคโนโลยีและสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ทางบวกอันดับต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษากับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษากับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 นั้น มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรคำนึงถึงการวางแผน วิเคราะห์ คาดการณ์ถึงความสำเร็จในอนาคตเกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนที่จำเป็นในอนาคตให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ควรนำสิ่งที่ค้นพบจากการวิจัย คือ รูปแบบการบริหารหลักสูตรที่สามารถส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ไปสู่กระบวนการปฏิบัติ อาทิ เช่น การพัฒนาทักษะ ทั้ง 3 ด้านให้บูรณาการกับการเรียนรู้ในห้องเรียน สร้างนวัตกรรมการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- กวีนิษฐ์ แก้วกุลนิษฐ์. (2563). *การศึกษารับรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาลัษราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

- กษมา ชนะวงศ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ชลณา ม่วงหวาน. (2563). รายงานผลการดำเนินงานส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กาญจนบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2.
- ฐิตินันท์ ดาวศรี และคณะ. (มกราคม-มิถุนายน 2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 11(1), หน้า 59 - 74.
- ดวงใจ ไชยลังการ. (กันยายน-ธันวาคม 2558). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 8(18), หน้า 107 - 114.
- น้ำทิพย์ งามอาภาวิชย์. (2556). การพัฒนาแบบวัดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น : การประยุกต์ใช้แนวคิดการเข้าถึงคุณลักษณะที่มุ่งวัดของแบบสอบถาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พรพิมล อินแมน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21ของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- พิชากรณ์ เฟ่งพิศ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ภัทรานิษฐ์ เหมาะทอง, วนิดา ทองโคตร และ สุพรรณิ อึ้งปัญญาตวงศ์. (14 พฤศจิกายน, 2565). การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane. เข้าถึงได้จาก: http://sc2.kku.ac.th/statweb/images/Eventpic/60/Seminar/01_9_Yamane.pdf.
- ลัดดาวัลย์ สะอึ้งทอง. (2564). แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- ถาวรธณ์ โสภิส. (2558). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์.(2556). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิง เฮาส์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2560). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัท ตาตาพับลิเคชั่น
- วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง. (2561). *พื้นฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บีพีเคพรินต์ติ้ง.
- วีรพงษ์ จุลสอน. (2563). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ศิรินทร์ทิพย์ เชียงแรง (กันยายน-ธันวาคม 2558).ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนราษฎร์พัฒนา อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. *วารสารบัณฑิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 8(1), หน้า 18.
- สงกรานต์ เรื่องประทีป. (2559). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สมสกุล เทพประทุน. (2559). *แนวทางการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในสถานศึกษานำร่องลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในอำเภอบ้านโป่ง*. ค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- อมรพิมล นิกชัยภูมิ. (2563). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อัยรินทร์ ธนอริยมินทร์. (2562). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการหลักสูตรต่อเนื่องตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- เอกชัย พุทธสอน. (2558). *แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เอมิกา รัตนมาลา. (2558). *รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- Certo, S.C. & Peter, J.P. (1991). *Strategic Management : Concept and Applications*. New York: McGraw-Hill.

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

The Relationship between the Use of the Principles of Dotsapidharatham and
Personnel Management of Educational Institution Administrators
under the Jurisdiction of Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1

ชัยรัตน์ สุขพलय¹ และพิภพ วังเงิน²

Chairat Sukpay¹ and Pipob Vachungnern²

นักศึกษาลัทธิธรรมศาสตร์มหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: chairatkrum.009@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด (2) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด (3) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก (3) ความสัมพันธ์ ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .626 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: หลักทศพิธราชธรรม การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research has three objectives: (1) the use of the principles of the Dotsapidharatdhamma by educational institution administrators; What level is it under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 (2) Personnel management of educational institution administrators What level is it under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 (3) Personnel management of educational institution administrators and the use of the Dotsapidharatdhamma principles by educational institution administrators. Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, are there any relationships This research is quantitative research. The sample group was 240 people, including teachers under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2023, using Krejcie and Morgan's formula. with a simple random method The tool used in the research was a questionnaire. Data was analyzed using averages. standard deviation and the Pearson correlation coefficient. The results of the research found that (1) the use of the principles of Dotsapidharatdhamma by educational institution administrators Under the jurisdiction of the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, the overall picture is at a high level. (2) Personnel management of educational institution administrators Under the jurisdiction of Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1, it was found that the overall level of personnel management of educational institution administrators was at a high level. (3) Relationship between the use of the Dotsaphitharajadhamma principle and the personnel management of educational institution administrators. Under the Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 1, the relationship is at a high level. The correlation coefficient (r) is equal to .626, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Principles of the Dassabhidharat Dhamma, personnel management, educational institution administrators

บทนำ

ตั้งแต่อดีตกาลการปกครองของไทยมีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่พระมหากษัตริย์ผู้เป็นองค์พระประมุขแห่งรัฐ โดยที่องค์พระมหากษัตริย์ได้ทรงนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้เป็นองค์ประกอบในการบริหารราชการแผ่นดินมาทุกยุคสมัย ทั้งในด้านการปกครอง การศึกษา สังคม วัฒนธรรม และจารีตประเพณี จนสามารถทำให้ปวงชนมีความร่มเย็นเป็นสุขสืบมาและมีความเจริญรุ่งเรืองได้ในทุกยุคทุกสมัย เมื่อทรงแสดงธรรมแก่ผู้ปกครอง ก็ทรงแสดงทศพิธราชธรรม คือธรรมสำหรับพระราชา 10 ประการ เพราะศูนย์รวมของการปกครองหรือกลไกสำคัญ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการปกครอง หลักธรรม

ทศพิธราชธรรมจึงเน้นความสำคัญของผู้นำหรือเน้นที่ตัวผู้นำ ว่าจะต้องมีคุณสมบัติหรือมีคุณธรรมอะไรบ้าง จึงจะนำประเทศชาติไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข

ทางด้านการศึกษา หลักธรรมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดผลดีและมีประโยชน์ต่อบุคคล และองค์กร เป็นคุณสมบัติที่ดีของทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา จำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรมมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ผลักดัน ให้เกิดการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ตามวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาทุกระดับ ถึงแม้ว่าทุกหน่วยงานให้การยอมรับนับถือผู้บริหารที่มีคุณภาพ นั่นก็คือเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะความชำนาญงาน มีประสบการณ์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล แต่ที่เหนือสิ่งอื่นใด คือความเป็นผู้บริหารที่มีคุณธรรมในจิตใจ และมีจริยธรรมที่น่าเลื่อมใสศรัทธา

ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาโดยการดำเนินงานของสถานศึกษาประกอบด้วย บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคลถือเป็นหัวใจของการบริหารงานที่จะทำให้การบริหารงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการบริหารงานบุคลากรเป็นพิเศษ (พระมหาชัยวัฒน์ จตตมโล (พรหมสนธิ), 2560, น.27)

การบริหารงานบุคคลเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะจะส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาที่จะต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผน ที่ทางการได้กำหนดไว้เพื่อให้บุคลากรต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองทำงานด้วยความสบายใจ อยู่ในระเบียบวินัยและสามารถทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการได้ การปกครองที่ดีนั้นจะส่งผลให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน การนำหลักทศพิธราชธรรมมาปรับใช้กับการบริหารบุคคล นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้องค์กรนั้นมีความก้าวหน้า พัฒนาไปได้ได้อย่างยั่งยืนในอนาคต เนื่องจากทำให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับความเป็นธรรมและความเสมอภาค สามารถได้รับผลงานตามงานที่ตนทำได้อย่างเต็มที่ และได้รับความดีความชอบอย่างเป็นธรรมสมเหตุสมผล (กัณฑ์พงษ์ นามเสนห์, 2559, น.39)

การบริหารงานบุคคล เปรียบเสมือนหัวใจหลักของการบริหารทั้งปวง เพราะเป็นปัจจัยทางด้านการบริหารทั้งหมด และเป็นที่ยอมรับกันว่า คนนั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร เพราะงานทุกชนิดของทุกองค์กร ไม่ว่าจะองค์กรนั้นจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่จะดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ มีเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่นั้น จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ ความรู้และความสามารถของบุคลากร (วิโรจน์ สารรัตน์, 2553, น.5) การบริหารงานบุคคลกระทำเพื่อใช้คนให้เหมาะสมกับงานตามวัตถุประสงค์และความต้องการของหน่วยงาน เพราะเมื่อคนมีคุณภาพ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแล้ว ย่อมส่งผลถึงความสำเร็จในการบริหารงานด้านอื่น ๆ และส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร

คุณธรรมและจริยธรรมถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดวิถีแห่งการดำเนินบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีให้ได้รับการยอมรับนับถือ ความเชื่อถือจากบุคคลต่าง ๆ ทั้งในองค์กร หน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและสังคมทั่วไป เพราะเมื่อไรก็ตามที่ผู้บริหารสถานศึกษาขาดคุณธรรม

และจริยธรรมย่อมส่งผลกระทบต่อหลักบริหารงานและภาพลักษณ์ของสถานศึกษาให้เสื่อมลงและนำมาซึ่งความล้มเหลวของสถานศึกษาในอนาคตเช่นกัน (เพ็ญญา พิสิท, 2556, น.2) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีคุณลักษณะที่ดีทั้งด้านคุณวุฒิและคุณธรรมจริยธรรม ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีคุณภาพไม่เป็นผู้นำที่ดีก็จะไม่สามารถพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาก็ไม่ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความสนใจหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่มีความสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษา ด้วยหลักธรรมทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคล มาศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักทศพิธราชธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการทำงานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
3. การใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

การทบทวนวรรณกรรม

การใช้หลักทศพิธราชธรรม

จากแนวคิดทฤษฎีการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของนักศึกษาและนักวิชาการทางการบริหารการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต, 2559, น.25-29) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมของพระเทพเวที 2559 (อ้างถึงในเมธี นาอุดม, 2563, น.65-66) มนูญชัย ชาวกลาง (2563, น.69) การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 10 ประการ คือ 1) ด้านการให้ 2) ด้านควบคุมพฤติกรรม 3) ด้านเสียสละ 4) ด้านซื่อตรง 5) ด้านอ่อนโยน 6) ด้านยับยั้งชั่งใจ 7) ด้านระงับความโกรธ 8) ด้านไม่เบียดเบียน 9) ด้านอดทนและ 10) ด้านหนักแน่น ซึ่งการนำหลักธรรมทศพิธราชธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หลักธรรมทศพิธราชธรรมนั้นเปรียบเสมือนหลักธรรมอันเป็นเครื่องจรรโลงสังคม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงนำมาเป็นหลัก

ในการบริหารงานภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่มีขนาดเล็กหรือองค์กรขนาดใหญ่ เนื่องจากเป็นหลักการที่สร้างความสงบสุข สมานสามัคคี สร้างความเกื้อกูลกันและเชื่อมสัมพันธ์กันของคนในสังคม

การบริหารงานบุคคล

จากแนวคิดขอข่ายการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาของนักการศึกษา นักวิชาการ และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย สุภาวดี ขุนทองจันทร์ (2559, น.17-18) พระมหาชัยวัฒน์ จตตมโล (พรหมสนธิ) (2560, น.27) เตือนใจ คล้ายแก้ว (2560, น.60) มณีนุช การุญ (2560, น.52) สุดาทิพย์ ถวิลไพโร (2563, น.45) ณัฐยานันต์ รัตนินปฐมภัก (2563, น.39) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2563, น.6 – 214) พระปลัดสมเกียรติ อัสสุโร และคณะ (2564, น.72-73) สืบสกุล นรินทรานุกร ฌ อยุธยา (2564, น.28) จากขอข่ายการบริหารบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์การบริหารบุคคลออกมาเป็น 5 ด้านที่สำคัญ คือ 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลัง 2) ด้านการสรรหาอัตรากำลัง 3) ด้านการคัดเลือกบุคคล 4) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง และ 5) ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ซึ่งเป็นภารกิจหลักของการบริหารบุคคลในสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยตรง ในการซึ่งจะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย

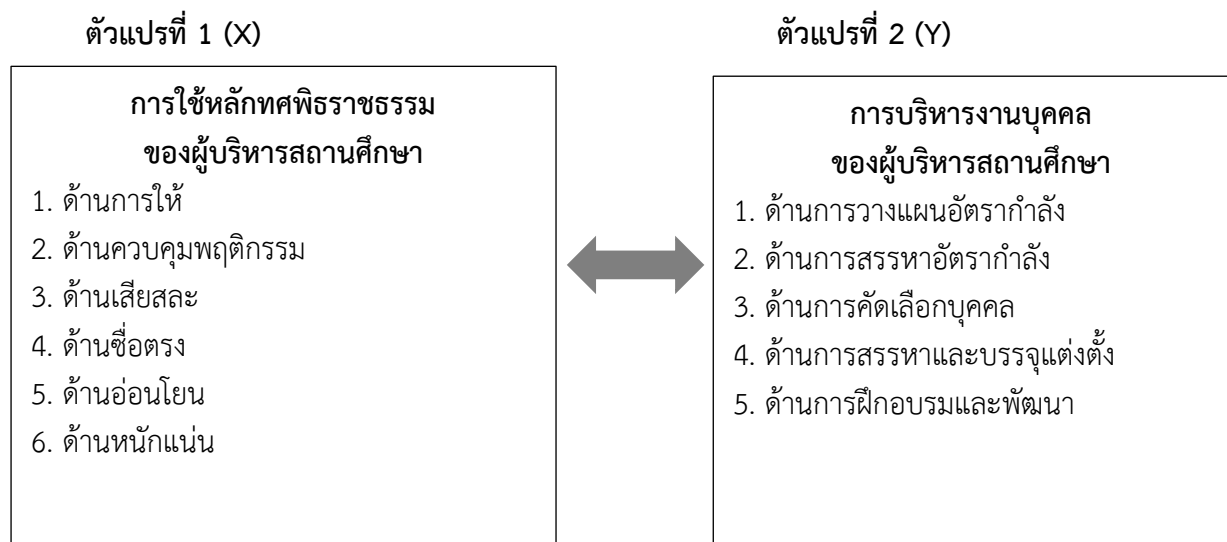
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาวิระพนธ์ ผองผาโล (2556, น.6, 96-98, 117-118) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมด้านความอดทน มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานบุคคลมากที่สุด อยู่ในระดับสูง การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมด้านความซื่อตรง มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานบุคคลน้อยที่สุด

พระมหาชัยวัฒน์ จตตมโล (พรหมสนธิ, 2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 2) สร้างรูปแบบการบริหารงานบุคคลและหลักพุทธธรรมที่สนับสนุนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method Research) เป็นทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า สภาพเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 มี 5 ด้านโดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก

พระสุวรนภุมิ ฌมมรโต (อินทร์รัมย์) และคณะ (2562, น.2933 – 2934) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบการบริหารงานบุคคลตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารในระบบการบริหารงานบุคคลตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) เพื่อพัฒนาวิธีการบริหารในระบบงานบุคคลตามหลักพุทธบริหารการศึกษาและ 3) เพื่อเสนอวิธีการบริหารในระบบงานบุคคลตามหลักพุทธบริหารการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหาร และครู จำนวน 21 โรงเรียน ซึ่งมีผู้บริหาร และครู จำนวน 320 คน สัมภาษณ์ 7 คนและสนทนากลุ่ม 9 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการศึกษาระบบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ครูจำนวน 637 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. 2566) 2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ : ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 240 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607- 608) โดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นขั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกครูผู้สอนของแต่ละอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านการให้ ด้านควบคุมพฤติกรรม ด้านเสียสละ ด้านซื่อตรง ด้านอ่อนโยน และด้านหนักแน่น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้านคือ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ด้านการสรรหาอัตรากำลัง ด้านการคัดเลือกบุคคล ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง และด้านการฝึกอบรมและพัฒนา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แบบสอบถามการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านการให้ 2) ด้านควบคุมพฤติกรรม 3) ด้านเสียสละ 4) ด้านซื่อตรง 5) ด้านอ่อนโยน และ 6) ด้านหนักแน่น โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์แบบสอบถามการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลัง 2) ด้านการสรรหาอัตรากำลัง 3) ด้านการคัดเลือกบุคคล 4) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง และ 5) ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน Pearson product moment correlation coefficient และนำค่าที่ได้ไปแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอ่อนโยน รองลงมา คือ ด้านหนักแน่น ด้านควบคุมพฤติกรรมด้านซื่อตรง ด้านเสียสละและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการให้

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดเลือกบุคคล รองลงมา คือ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านการสรรหาอัตรากำลัง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .626 โดยเรียงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรม (X) กับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ของแต่ละคู่จากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง ด้านหนักแน่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลในระดับสูง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .696 อันดับสอง ด้านซื่อตรง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลในระดับสูง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .548 อันดับสาม ด้านอ่อนโยน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลในระดับสูง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .546 อันดับสี่ ด้านเสียสละ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลในระดับสูง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .522 อันดับห้า ด้านควบคุมพฤติกรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลในระดับสูง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .511 และอันดับสุดท้าย ด้านการให้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานบุคคลในระดับสูง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .428

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านอ่อนโยน ด้านหนักแน่น ด้านควบคุมพฤติกรรม ด้านซื่อตรง ด้านเสียสละ และด้านการให้ สอดคล้องกับพระมหาวิระพนธ์ ผองผาลา

(2559, น.6, 96-98, 117-118) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมธี นาอุดม (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการนำหลักธรรมเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต นั่นก็คือการยึดหลักทศพิธราชธรรมที่ถือได้ว่าเป็นธรรมสำหรับนักปกครองที่ดีที่ต้องยึดถือในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล

2. ผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีการจัดการด้านการบริหารบุคคลตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดกรอบ โครงสร้างการบริหาร ไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจในสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยของการบริหารที่มีความสำคัญของกระบวนการบริหารหรือวิธีการบริหารองค์กรโดยทั่วไป เพราะความสำเร็จของงานนั้นขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีศักยภาพ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ต่อสถานศึกษา สอดคล้องกับเตือนใจ คล้ายแก้ว (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า 1) สภาพและแนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีสภาพการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในลำดับสูงสุดรองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผนงานบุคคล ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคล 2) แนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ในจังหวัดพิจิตรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนงานบุคคล 2) ด้านการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับงาน 3) ด้านการพัฒนาบุคคล 4) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และ 5) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคล

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .626 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคล (X) กับการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ของแต่ละคู่จากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง ด้านหนักแน่น อันดับสอง ด้านซื่อตรง 01 อันดับสาม ด้านอ่อนโยน อันดับสี่ ด้านเสียสละ อันดับห้า

ด้านควบคุมพฤติกรรมและ อันดับสุดท้าย คือ ด้านการให้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อองค์กรมาก การบริหารงานบุคคล ถ้าผู้บริหารสถานศึกษานำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จะทำให้องค์กรนั้น เกิดความสุข ร่มเย็นและมีประสิทธิผลอย่างสูงสุด เนื่องจากผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่อย่างมีความสุข จึงเกิดความร่วมมือที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ มีความสุขในการทำงาน งานที่ออกมา ก็จะประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับพระจักรี บางประเสริฐ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 328 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก 2) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ มีการบริหารแนวทศพิธราชธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสิ่งที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ อวิโรธนะ รองลงมา คือ ศีละ และอาชวะ ตามลำดับ ส่วนสิ่งที่ผู้บริหารปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ทาน รองลงมาคือ ตบะและอักโกธะ ตามลำดับ 3) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ มีการบริหารงานบุคคล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยสิ่งที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติมากที่สุด คือ การพัฒนาบุคคล ส่วนสิ่งที่ผู้บริหารปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การให้บุคคลพ้นจากงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีควรมีการให้อภัยแก่บุคคล ผู้มีจิตสำนึกผิด มีการให้ความรู้แก่ผู้อื่น มีการสละทรัพย์สินของของตน ความยินดีและให้อภัยเมื่อผู้อื่นทำผิดพลาด มีการส่งเสริม ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกให้ด้านต่าง ๆ แก่ นักเรียน ครูและผู้ปกครอง เพื่อการกุศลและมีการสร้างแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

2. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

2.1 ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ผู้บริหารควรมีการจัดทำกรอบอัตรากำลังครุตามหลักเกณฑ์ของ ก.ค.ศ. และขอรับการบรรจุแต่งตั้งจากหน่วยงานต้นสังกัด ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เพื่อสนับสนุนงบประมาณในการจ้างบุคลากรปฏิบัติหน้าที่สอน เพื่อรองรับปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ จากการโอนย้าย เกษียณอายุราชการหรือลาออกจากราชการ

2.2 ด้านการสรรหาอัตรากำลัง ผู้บริหารควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการด้านบุคลากร พร้อมทั้งจัดทำคู่มือและแนวทางในการปฏิบัติงานในการวางแผนสรรหาอัตรากำลัง ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ในการรับสมัครบุคลากรอย่างกว้างขวาง อีกทั้งต้องมีการกำหนดกระบวนการ

การสรรหาบุคลากรด้วยความเป็นธรรม ดำเนินการสรรหาด้วยความยุติธรรมและมีการกำหนดขอบข่ายงานบริหารบุคลากรเพื่อรองรับบุคลากรเข้ามาทำงาน

2.3 ด้านการคัดเลือกบุคคล ผู้บริหารควรมีนโยบายและแผนงานในการคัดเลือกบุคลากรมีการใช้หลักในการคัดเลือกบุคคลในการเข้ามาทำงาน และมีการทดสอบเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถในการเข้ามาทำงาน

2.4 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาของภาครัฐและเอกชน พัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการ และมีการส่งเสริมการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการภายในสถานศึกษาของบุคลากร

2.5 ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรไปศึกษาดูงานในสถานศึกษาของภาครัฐและเอกชน พัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการ และมีการส่งเสริมการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการภายในสถานศึกษาของบุคลากร

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กัน แสดงให้เห็น ผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อองค์กรมาก โดยเฉพาะด้านการบริหารงานบุคคล ถ้าผู้บริหารสถานศึกษานำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จะทำให้องค์กรนั้น เกิดความสุข ร่มเย็นและมีประสิทธิผลอย่างสูงสุด เนื่องจากผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่อย่างมีความสุข จึงเกิดความร่วมมือที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ มีความสุขในการทำงาน งานที่ออกมา ก็จะประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้ที่มีความสนใจจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการวิจัยในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้หลักทศพิธราชธรรมและการบริหารงานบุคคลด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์และประเมินผลการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารเชิงประจักษ์ เพื่อนำผลมาประกอบการวางแผนการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในด้านการบริหารงานบุคคล เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

- กัณฑ์พงษ์ นามเสนท์. (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559). การปรับใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับการบริหารบุคลากร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 1(2), หน้า 38 – 48.
- ณัฐธยาน์ รัตนินปฐมภัก. (2563). กลยุทธ์การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ สังกัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครนายก. ปรชญาคุชฎีบัณฑิต ปร.ด.(การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- เดือนใจ คล้ายแก้ว. (2560). แนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- พระจักรี บางประเสริฐ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- พระปลัดสมเกียรติ อสุธโร อินฉา ศิริวรรณ และระวิง เรืองสังข์. (มกราคม – สิงหาคม 2564). การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทัศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 9(1), หน้า 72 – 75.
- พระมหาชัยวัฒน์ จตตมโล(พรหมสนธิ). (มกราคม – มิถุนายน 2560 ก). กระบวนการและหลักการบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมตามหลักพรหมวิหารสี่. *วารสารธาตุพนมปริทรรศน์*, 1(1), หน้า 76 - 82.
- พระมหาวิระพันธ์ ผองผาลา. (2556). การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ศึกษาศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- พระสุวรรณภูมิ ธมฺมโรโต (อินทร์รัมย์) สีน งานประโคน และอุทัย สติมัน. (2562). ระบบการบริหารงานบุคคลตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา, *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(6), หน้า 2933 – 2934.
- เพ็ญญา พิสิท. (2556). การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ พธ.ม (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- มณีนุช การุญ . (2560). สภาพปัญหา ผลสำเร็จและแนวทางการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- มณัญชัย ชาวแกลง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

- เมธี นาอุดม. (2563). การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต).
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2563). คู่มือการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของ กศจ. ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 4. ม.ป.พ.
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดาทิพย์ ถวิลไพโร. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผล การปฏิบัติงานของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์ (2559). การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น
- Krejcie, R.V., & Morgan D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), pp. 607 - 608.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

Educational Institution Administration in the Digital Age according to the Principles of

Good Governance of Affiliated Schools under the Surat Thani Primary

Educational Service Area Office, Area 3

อภิสนันท์ จันทรค์คง¹ และพิภพ วชังเงิน²

Apasanun Junkong¹ and Phiphob Wachangngen²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: apasanun52@gmail.com¹, pipobvachungngern@gmail.com²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพ อายุ วิद्यฐานะ และขนาดโรงเรียน ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 311 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ค่า t-test และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคลกร ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ (2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพ อายุ วิद्यฐานะ และขนาดโรงเรียน พบว่า เพศ สถานภาพ อายุ วิद्यฐานะ และขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหาร การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This research has the following objectives: (1) To study educational institution administration in the digital age According to the principles of good governance of the school Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3 (2) To compare educational institution administration in the digital era According to the principles of good governance of affiliated schools Suratthani Primary Educational Service Area Office, Area 3, classified according to the variables gender, status, age, academic status, and school size. Conducted research by collecting information from school administrators and teachers of educational institutions under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 3, totaling 311 people. by sampling method using a table of Krejcie and Morgan Data were analyzed by finding the mean, percentage, mean, standard deviation, t-test analysis, and one-way analysis of variance F-test. (One-way ANOVA) Research results include: (1) Management of educational institutions in the digital age according to the principles of good governance of schools under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 3. Overall, it was found to be at a high level. Arranged in order: General administration It has the highest average, followed by personnel management. Budget management and academic administration has the lowest average, respectively (2) Comparative results of educational institution administration in the digital era According to the principles of good governance of affiliated schools Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3 was classified according to the variables gender, status, age, academic status, and school size. It was found that gender, status, age, academic status, and school size The difference is statistically significant at the .05 level.

Keywords: Administration educational institution, administration in the digital age, principles of good governance

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ได้ระบุถึงวิสัยทัศน์ประเทศคือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศ ในหลากหลายมิติ พัฒนาคมนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้มีการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574

มาเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560-2580 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ซึ่งการปรับปรุงในครั้งนี้มีพื้นฐานสำคัญคือ สภาพการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสังคมผู้สูงอายุ ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก ที่เกิดจากการปฏิวัติดิจิทัล (digital revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The fourth industrial revolution)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กำหนดในยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาขนาดเล็ก/สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลด คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐานของผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น เป็นต้น ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น เป็นต้น ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่มีครูเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน/ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และสถานศึกษามีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. ๑๖)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและความเป็นพลวัตของโลกที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้ การศึกษาต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประเด็นสำคัญในการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล คือ การสร้างวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และการทำงานเป็นเครือข่าย รวมไปถึงมีการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง และการเข้าถึงเทคโนโลยีของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาสามารถเดินทางสู่นาคตที่โลกกำลังก้าวไปได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจ พัฒนาตนเองให้พร้อมต่อเทคโนโลยีสารสนเทศในระบบดิจิทัล นำมาใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนองค์กรทางการศึกษาและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อตอบสนองต่อการศึกษาในอนาคตรวมถึงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญของประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม (ทินกร เผ่ากันทะ, 2565, น. 37)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นการดำเนินการต่าง ๆ ตามภารกิจของสถานศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในเรื่องการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ยกระดับคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยยึดหลักธรรมาภิบาลใน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนที่หลายประการ ประการสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่การจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาล ทั้งนี้ต้องเกิดการรับรู้และร่วมมือดำเนินการกระบวนการในการบริหารสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียนผู้ปกครอง และองค์การที่เกี่ยวข้อง (สงบ อินทรมณี, 2562, น. 357) ธรรมาภิบาล คือ การบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมาภิบาลนี้ เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงาน ในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากช่วยสร้างสรรค์ และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่าง ซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธา และเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน และประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น (สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, 2563, น. 2)

การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการศึกษาเพื่อให้ก้าวทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผลลัพธ์ที่ได้คือผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ มีความรอบรู้สิ่งรอบตัวที่พร้อมเปลี่ยนแปลงไปสู่โลกอนาคต ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้รับมือและออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สร้างแรงบันดาลใจให้กับครูและผู้เรียนเพื่อสร้างสรรค์ออกมาเป็นนวัตกรรมใหม่ที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เรียน ซึ่งการเป็นผู้บริหารในยุคดิจิทัลต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยี มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative thinking skills) มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี (Technology Leadership) และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) แต่อย่างไรก็ตามบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ต้องคำนึงถึงศักยภาพของ สถานศึกษา ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ซึ่งเป็นความท้าทายในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การขับเคลื่อนเข้าสู่สถานศึกษาในยุคดิจิทัล (กมลทิพย์ อินแก้วเครือ, 2564, น. 999)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ประสิทธิภาพของการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา ที่ยังไม่มีทิศทางพัฒนา และขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียน ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครู จึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพ อายุ วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ประกอบด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

จอมพงศ์ มงคลวนิช, (2561, น, 23) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน หรือผู้บริหารร่วมกับคณาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพผ่านการดำเนินการในการเรียน การสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่ การปกครองนักเรียนให้เป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

อัจฉรา จงดี, (2560, น. 7) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดีของสังคม โดยจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา การใช้ทรัพยากร และกระบวนการบริหารที่สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และการบริหารเทคโนโลยีสำหรับ สถานศึกษาไปพร้อมกัน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้รวมทั้งมีการนิเทศติดตาม ส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายที่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา ประเด็นสำคัญในการบริหารการ เปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ได้แก่การสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล และการท างานอย่างเป็นเครือข่าย ส่วนการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษา ได้แก่ การยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะในการเชื่อมโยงความคิด และความรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มคนที่เกิดในยุคดิจิทัล ในขณะที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาสู่ยุคดิจิทัล ให้บรรลุเป้าหมายสำคัญของการศึกษาคือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข ประสบความสำเร็จในการทำงาน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติสามารถแข่งขันกับนานาชาติ ประเทศ โดยรักษาเอกลักษณ์ศิลปะ วัฒนธรรม รวมทั้งคุณธรรม

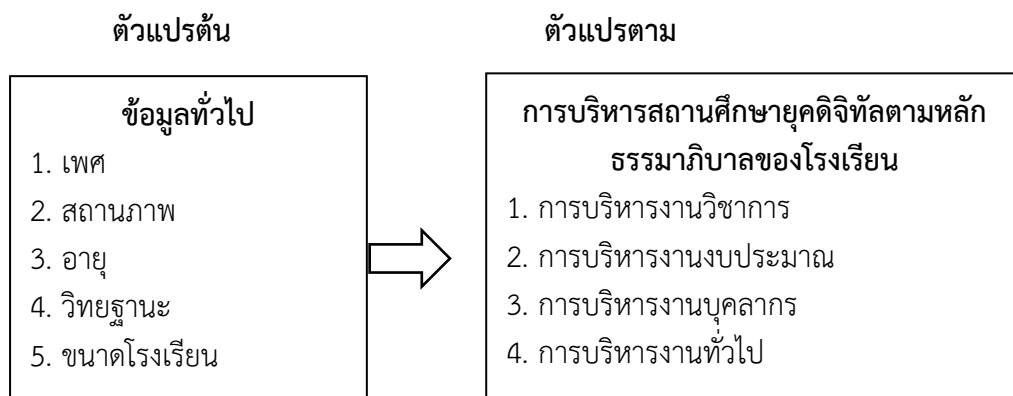
จริยธรรมตามหลักศาสนา อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล (สงข อินทรมณี 2562, น. 353)

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (2563, น. 2) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน ธรรมาภิบาลนี้ เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงาน ในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากช่วยสร้างสรรค์ และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและ ประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่าง ซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผล ประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยังทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธา และเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ย่อมสร้างความ เชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน และประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและ ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดังนี้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 1,615 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 152 คน และ ครู จำนวน 1,463 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยมีขั้นตอนในการหา กลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 นำข้อมูลจำนวนประชากรทั้งหมด มากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan, (1970 อ้างถึงใน บุญชุม ศรีสะอาด, 2560, น. 43) กำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร จำนวน 29 คน ครู จำนวน 282 คน รวมทั้งสิ้น 311 คน

2.2 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของขนาดของโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา และครู แต่ละโรงเรียน แล้วดำเนินการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน มีลักษณะแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert (Method of Summated Rating the Likert Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่มีโครงสร้างและเนื้อหาที่สอดคล้องกับ การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่างเป็นแบบสอบถาม กำหนดคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอให้คณะกรรมการการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์ (Index of Item-objective Congruence : IOC)

6. ผลการตรวจสอบโดยหาค่า IOC (Index of Item-objective Congruence) ของแต่ละข้อพบว่า อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการทดลองนั้นมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งรายด้าน และทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .982

8. ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับที่สมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) (บุญชุม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

3. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 จำแนกตัวแปร เพศ และสถานภาพ โดยใช้การวิเคราะห์ ค่า t-test. จำแนกตัวแปร อายุ วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการทดสอบ LSD

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจับประเด็นสำคัญและข้อเสนอแนะและนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

สรุปผลการศึกษา

1. การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ

ด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคลากร ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพ อายุ วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน พบว่า จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพ และวิทยฐานะ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปร อายุ และขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคลากร ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครุรวมทั้งผู้ปกครองในยุคดิจิทัล เป็นผู้ที่รับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลมาใช้เป็นคนกลุ่มที่อพยพเข้ามาสู่ยุคดิจิทัล คู่กันเคยกับสื่อและเทคโนโลยียุคดิจิทัลเมื่อสมองพัฒนาเต็มที่แล้ว โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภารกิจสำคัญในการบริหารงานทั้งทางด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในเรื่องดังกล่าว ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง สถานศึกษาจึงมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ การบริหารงานวิชาการบริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในขณะเดียวกันต้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ณ ระดับใด ระดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุदारัตน์ เหมาะสมาน, (2561, น. 14) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ไว้ว่า เป็นการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาทักษะความรู้ และสั่งสม ประสบการณ์กำหนดเป้าหมาย และการวางแผนในการทำงาน นำมาซึ่งความสำเร็จลุล่วงในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายในและนอกสถานศึกษา รวมทั้ง การจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพของ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูปลัด ประวิทย์ วรธมโม, (2564, น. 39) ที่สรุปว่า ธรรมาภิบาล เป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคเอกชน และภาค ประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง

ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคพร เลิกนอก, (2563) ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น เขต 4 ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น เขต 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระราชวุฒิ ปณญาวชิโร (เพชรไพร), (2562) ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพ อายุ วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียน พบว่า จำแนกตามตัวแปร เพศ สถานภาพ และวิทยฐานะ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามตัวแปร อายุ และขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องยึดหลักการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยการยอมรับของสังคมมากขึ้น ซึ่งอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคพร เลิกนอก, (2563) ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น เขต 4 ที่พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น เขต 4 โดยจำแนกตามสถานภาพ เพศ สถานภาพ และวิทยฐานะ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภูมิชัย วงศ์เจริญ, (2564) ได้ศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามอายุ ภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารสถานศึกษาให้เหมาะสม ต่อบริบทของสถานศึกษาและความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจาก วิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่ไม่หยุดนิ่งในการพัฒนาบุคลากรให้เกิดความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ และทักษะที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงการจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมต่อการจัดสรรทรัพยากรที่มี ประสิทธิภาพสูงที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันเพื่อไม่ให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน และการจัดการเรียนรู้

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ไม่มีขอบเขตหรือข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือสถานที่ ทำให้สามารถเข้าถึง รับรู้ และเรียนรู้ได้ทุกที่และทุกเวลา บูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ ให้สามารถจัดเก็บ เข้าถึง ใช้พัฒนาความรู้เผยแพร่และแบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึง

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงาน โดยให้ครูตระหนักถึงคุณค่าของเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนได้มีการศึกษาหรือพัฒนา และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ เพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

2.2 ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

2.3 ควรพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

บรรณานุกรม

กมลทิพย์ อินแก้วเครือ. (2564). *ทักษะและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14, หน้า 985-991. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2561). *การบริหารอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทินกร เผ่ากันทะ. (2565). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 4(2), หน้า 37-45.

- บุญชุม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระครูปลัดประวิทย์ วรรณโม. (2564). การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 8(4), หน้า 35-47.
- พระราชวุฒาจารย์ (เพชรไพร). (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- ภคพร เล็กนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 7(2) หน้า 150 - 166.
- สงบ อินทรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), หน้า 353 - 360.
- สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. (2563). *หลักการสากลของธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ : สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุดารัตน์ เหมาะสมาน. (2561). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง*. วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- สุภูมิชัย วงค์เจริญ. (2564). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3*. การศึกษาค้นคว้า. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
กับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

A Study of Relation between the Management under Good Governance of
School Administrators and Teacher Performance under the Secondary Educational
Service Area Office Prachuap Khiri Khan

ธัญวรัตน์ มุลสิน¹ และพิภพ วังเงิน²

Thanvarat Moonsin¹ and Phiphob Wachangngen²

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: popcornth.m@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ (1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ (2) เพื่อศึกษาระดับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 คน ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล ผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

Abstract

The 3 objectives of the research are (1) to study the management levels following the good governance of the director under the secondary educational service area office Prachuap Khiri Khan to study the levels (2) to study the performance's level of teachers under the secondary educational service area office Prachuap Khiri Khan and (3) to study the relationship of directors' management dealing with good governance which affects the teacher performance. The research is quantitative in nature, with a sample group of 260 participants, including teachers and educational personnel under the secondary educational service area office Prachuap Khiri Khan. The research tools include questionnaires, and statistical analysis methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient. The research findings indicate that (1) the good governance of the director under the secondary educational service area office Prachuap Khiri Khan is high, both in the overall context and in specific dimensions, (2) the overall level of teacher performance among teachers and educational personnel in the group of schools under the secondary educational service area office Prachuap Khiri Khan is high, and (3) there is a statistically significant difference in the correlation coefficient values between the behavior of good governance by school administrators and teachers performance, categorized by gender, age, duration of employment, and school size at the 0.01 significance level.

Keywords: Good governance, teacher performance, school administrators, teachers and educational personnel.

บทนำ

ในปัจจุบันนี้สถานการณ์บ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายด้าน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงการบริหารจัดการงานราชการก็ต้องการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ด้วยเช่นกัน ทว่าโครงสร้างการบริหารจัดการของทางภาครัฐยังขาดความยืดหยุ่น อันเนื่องมาจากข้าราชการยังมีค่านิยมและวัฒนธรรมหลายด้านที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ส่งผลให้การบริหารจัดการยังไม่ตอบสนองความต้องการและยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งภาครัฐขาดกลไกและกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ขาดการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างค่านิยมอันดีให้ยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ เข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริตและผิดจรรยาบรรณการปฏิบัติราชการอีกด้วย (อัจฉราพร กริ่งไกร, 2558, น. 157)

สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเหล่านั้นได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศข้างต้น ในภาคราชการไทย ได้ดำเนินการสร้าง “ธรรมาภิบาล” ขึ้น การออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และต่อมาได้ตราพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2552 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ จึงได้ศึกษาและจัดทำเกณฑ์สำหรับใช้ประเมินเพื่อจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating) ขึ้น เพื่อนำไปใช้สำรวจและประเมินระดับธรรมาภิบาลของส่วนราชการและจังหวัด

กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่หลักทางด้านการกำหนดนโยบายการศึกษาให้กับประชาชน จึงได้นำหลักว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดีซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย หลักการดังกล่าว ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: น. 90) สถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคลตามที่ได้บัญญัติไว้ในระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ทำให้โรงเรียนเกิดความเป็นอิสระ มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ จึงเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนรับผิดชอบถือว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติและสร้างวัฒนธรรมในการทำงานให้บุคลากรในองค์กรเกิดความเข้าใจ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เตรียมความพร้อมรับการตรวจสอบและประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอก ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินให้คุ้มค่ามากที่สุด มีการบริหารจัดการจัดหารายได้อย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม จึงได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป เพื่อการบริหารงานที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ อันนำไปสู่การจัดการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นส่วนราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่จังหวัดประจำบุรีรัมย์ทั้ง 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี อำเภอสามร้อยยอด อำเภอกุยบุรี อำเภอเมืองประจำบุรีรัมย์ อำเภอทับสะแก อำเภอบางสะพาน และอำเภอบางสะพานน้อย โดยมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 18 โรงเรียน ซึ่งในแต่ละโรงเรียนล้วนมีระบบการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้บริหารจะต้องสามารถนำเทคนิค วิธีการ กลยุทธ์ต่าง ๆ มาร่วมขับเคลื่อนองค์กร ให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างดี รวมถึงต้องใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารอีกด้วย จากความเป็นมาและความสำคัญในข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ทั้ง 18 โรงเรียนที่มีความแตกต่างทั้งในขนาดของโรงเรียน บริบท ชุมชน

เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด
2. เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่อผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่หลักทางด้านการกำหนดนโยบายการศึกษาให้กับประชาชน ได้นำหลักว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดีซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย หลักการดังกล่าวได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: น. 90)

ผลการปฏิบัติงานของครู

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู การปฏิบัติงานของครู หมายถึง การที่ครูผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพ กระทำการใด ๆ เพื่อให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างสำเร็จลุล่วง พร้อมทั้งมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยมาตรฐานการปฏิบัติงานได้กำหนดไว้ 12 มาตรฐาน (มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ, น. 42-51) ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ 2) ด้านการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน 3) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ 4) ด้านการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 5) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ 6) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน 7) ด้านการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ 8) ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน 9) ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 10) ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 11) ด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนา และ 12) ด้านการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เทพศักดิ์ ไครอุปบล (2560) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี มีการใช้หลักธรรมาภิบาลทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรีทั้งภาพรวมและรายได้อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตสี่สระบุรี มีทิศทางบวกและขนาดความสัมพันธ์ = 0.897 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

ตัวแปรตาม

ผลการปฏิบัติงานของครู

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู
ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่
ผู้เรียน
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน
5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์
คิดสร้างสรรค์โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
10. ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
11. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
12. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์ ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้นจำนวน 813 คน สํารวจข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566
จากทั้งหมด 18 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปีการศึกษา 2566 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการ
วิจัยครั้งนี้ใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน
260 คน และสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรึชั้น โดยแบ่งเป็น 6 ด้านตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรึชั้น ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน 12 มาตรฐาน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรึชั้น โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย บุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 126)

3) วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรึชั้น โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำไปแปลผลคะแนนเป็นช่วงคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: น. 126)

4) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรึชั้น ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรึชั้น สรุปผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 21-30 ปี ประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ 5 – 10 ปี และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ ในการวิเคราะห์ผลพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ ในการวิเคราะห์ผล พบว่า ผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่ 6, 8 และ 9 มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ด้านที่ 1, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 11 และ 12 มีความคิดเห็นระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ด้านการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ด้านการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ด้านการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนา ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และด้านการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดศรีสะเกษโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.720 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นคู่พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.695 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมาได้แก่ ด้านหลักความโปร่งใส กับด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.690 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมาได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.687 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คู่ที่ไม่มีความสัมพันธ์ ได้แก่ ด้านนิติธรรม กับด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.076 อย่างไม่มีนัยสำคัญ

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ในการวิเคราะห์ผลพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุซารัตน์ ดาวลอย (2561) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลโดยจำแนกเป็นรายข้อ ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่าการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชุดา ดวงจ้อย และในตะวัน กำหอม (2564) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ผลวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2 ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารโดยยึดถือกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ทั้งนี้การที่ผู้บริหารสถานศึกษายึดถือในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารสถานศึกษา ย่อมนำมาซึ่งการบริหารที่เป็นระเบียบแบบแผนและประสบความสำเร็จได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาชี้แจง แนะนำแนวทางปฏิบัติ กำกับดูแลและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่กำหนด

1.2 ด้านหลักคุณธรรม พบว่าการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก ปาลีดา ธนะกุลภาคิน (2562) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามการรับรู้ของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ในด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบคุณธรรมจริยธรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็น และบริหารบุคลากรด้วยใจเป็นกลาง มีความเที่ยงธรรม และปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเสมอภาค

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส พบว่าการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้น ๓ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุซารัตน์ ดาวลอย (2561) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี พบว่าการบริหารด้วย หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ในด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามี กระบวนการพิจารณาความดีความชอบของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเปิดเผย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ ความสำคัญกับการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียน การปฏิบัติงานใน สถานศึกษาต้องเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์ต่อบุคลากรและสถานศึกษา

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่าการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้น ๓ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพศักดิ์ ไครอุบล (2560) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ในด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรร่วม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ตัดสินใจผลการปฏิบัติงาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิด โอกาส สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล ควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาได้แสดงความคิดเห็น เปิดใจกว้างในการรับฟังข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เพื่อให้ครูและ บุคลากรทางการศึกษาได้เป็นส่วนหนึ่งในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา อันก่อให้เกิดแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่าการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงรีชั้น ๓ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาลิดา ธนะกุลภาคิน (2562) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามการรับรู้ของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า การ รับรู้ของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำข้อตกลงและชี้แจง ทำความเข้าใจกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับความ รับผิดชอบในหน้าที่ของตน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ในสถานศึกษา

ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรทำข้อตกลงและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน พัฒนาและแก้ไขปัญหาในสถานศึกษา และรับผิดชอบต่อวินิจัยคุณโทษของตน

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โปร่งใส พบว่าการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรึษัณธ์ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษารัตน์ ดาวลอย (2561) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี พบว่าการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีระบบการดูแลรักษาทรัพยากรของสถานศึกษา วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่อย่างประหยัดและคุ้มค่า และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการเพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวกรวดเร็วประหยัดและคุ้มค่า ซึ่งการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารอาจทำให้การบริหารด้านความคุ้มค่าดีขึ้น

2. จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรึษัณธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปน้อยสุด ได้แก่ ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ด้านการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ด้านการตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ด้านการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ ด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนา ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ และด้านการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริงตามลำดับ ทั้งนี้เพราะความสำเร็จของงานอาจเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา นำไปสู่การมีผลการปฏิบัติงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มต้นจากการได้รับความร่วมมือภายในสถานศึกษาในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการสอน หรือด้านอื่น ๆ โดยผ่านกิจกรรมที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อาทิ การเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การนิเทศติดตามแบบเพื่อนช่วยเพื่อน รวมไปถึงการที่ครูมีการทำงานเป็นทีม ร่วมมือ ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ย่อมก่อให้เกิดการทำงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และมีผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้น ส่งผลต่อกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่จะสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการผ่านวิธีสอนที่หลากหลาย มุ่งเน้นองค์ความรู้ที่ถาวรแก่ผู้เรียน ซึ่งงานสอนเป็นภารกิจที่สำคัญของครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นความสำคัญและพัฒนาตนในด้านเกี่ยวกับการสอนอยู่เสมอ และมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

3. จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศรึษัณธ์โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.720

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ สามารถเลือกรูปแบบการบริหารงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถสร้างแรงผลักดันให้ครูสามารถดำเนินการทำสิ่งต่าง ๆ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำความเข้าใจภาวะเปรียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญา จุดมุ่งหมายและวางแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อปฏิบัติงานไปสู่แนวทางที่ต้องการร่วมกัน ผู้บริหารต้องแสดงให้เห็นถึงการมีน้ำใจ ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ตลอดจนรับฟังข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาติชาย ศรีจันทร์ดี (2557) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2556 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2556 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนารูปแบบการบริหารโดยเน้นความรับผิดชอบต่อให้มากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการสอนที่ไม่ได้เน้นเพียงการใช้หลักทฤษฎีหรือเทคนิควิธีสอนที่ตายตัวเท่านั้น ควรมุ่งเน้นการจัดทำแผนการสอนที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงและเกิดผลจริงแก่ผู้เรียนด้วย มีความยืดหยุ่นตามบริบทต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญและกำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ควรใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นแกนหลักในการบริหารสถานศึกษาให้มีความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้การบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลแก่หัวหน้างานต่าง ๆ เพื่อระดับผลการปฏิบัติงานของครูก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเพื่อให้ศาสตร์ของการบริหารมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นสมควรได้มีการศึกษาค้นคว้าต่อไปนี้

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานของครูในระดับชั้นอื่น ๆ อาทิ ระดับประถมศึกษา ระดับอนุปริญญา
2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา รวมไปถึงศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาให้การบริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- ชาติชาย ศรีจันทร์ดี. (มกราคม-มิถุนายน 2557). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2556. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 4(3), หน้า 28.
- เทพศักดิ์ ไครอุบล. (2560). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, นครปฐม.
- ปาลิดา ธนะกุลภาคิน. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ตามการรับรู้ของครูผู้สอน. *ลิกษา วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*, 7(2), หน้า 139.
- วลีษฐ์พล รอบจังหวัด. (2563). *บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วิชุดา ดวงจ้อย และในตะวัน กำหอม. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลอ้อมน้อย 2. *วารสารลวะศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 5(2), หน้า 47.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). *มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: พี.เอ. ลีฟวิง.

อัจฉราพร กริ่งไกร. (กันยายน-ธันวาคม 2558). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(3), หน้า 155.

อุษารัตน์ ดาวลอย. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน

ในโรงเรียนสังกัดมัธยมศึกษาประจำปรีชาน์

Promoting of Career Skills According to the Sufficiency Economy Philosophy for Students in the Secondary Educational Service Area Office Prachuap Khiri Khan

ณัฐกฤษฎ์ กุลชนะพิฑูรย์¹ และพิภพ วชังเงิน²

Nutthakrit Kunchanapitun¹ and Pipob Vachung Ngern²

นักศึกษาลัทธิสุตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต¹, อาจารย์ที่ปรีชาน์²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2}

E-mail: mrmrvelous.ktp@gmail.com@gmail.com¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อทราบระดับการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชาน์ (2) เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชาน์ ตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 4 ด้าน 40 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าเอฟ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า (1) การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชาน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำปรีชาน์ โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การส่งเสริม ทักษะอาชีพ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were to (1) to study the level of career skills promoting according to the sufficiency economy philosophy for students in the secondary educational service area office Prachuap Khiri Khan (2) to compare the promoting of career skills according to the sufficiency economy philosophy for students in the secondary educational service area

office Prachuap Khiri Khan classified by school size. The research instrument was a questionnaire for promoting of career skills according to the sufficiency economy philosophy for students in the secondary educational service area office Prachuap Khiri Khan, divided into 2 parts. The first part is general information with 4 questions. The second part is a questionnaire about the promoting of career skills according to sufficiency economy philosophy in 4 areas with 40 questions. The statistics used for data analyzed were frequency, percentage, mean, standard deviation, and F-test by analysis of variance. The results showed that (1) the overall aspect level of promoting of career skills according to the sufficiency economy philosophy for students in the secondary educational service area office Prachuap Khiri Khan was at a high level. (2) the comparative analysis of the promoting of career skills according to the sufficiency economy philosophy for students in the secondary educational service area office Prachuap Khiri Khan classified by school size was statistically significant difference at 0.05 level.

Keywords: Promoting, career skills, sufficiency economy philosophy

บทนำ

ในปัจจุบัน โลกของเรามีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดกระแสการปรับเปลี่ยนทิศทางทางสังคมเกิดขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม เฉกเช่นเดียวกันกับการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก การที่บุคคลมีความรู้และมีทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีความสามารถในการปรับตัวให้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ บุคคลนั้นจึงจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการสร้างให้บุคคลมีความรู้และมีความสามารถดังกล่าว

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ในช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น โดยมีการปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะในด้านของการคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความมีภูมิคุ้มกันต่อปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิต และวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศมีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนด

ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เรื่องการพัฒนา ศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อให้คน ทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย โดยนักเรียนได้รับการพัฒนา อย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีประเด็นกลยุทธ์พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพและทักษะชีวิต มีสุขภาวะที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข โดยได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตและตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและ 3) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้สถานศึกษา พัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้จัดการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานการ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จัดการเรียนการสอนเข้าสู่สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขสืบไป

ดังนั้นการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ในการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเสริมสร้างทักษะในการดำรงชีวิตของผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบระดับการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ตามขนาดโรงเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

การส่งเสริม

จากแนวคิดการส่งเสริม ของนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย วิรัชฎ์ คงคะจันทร์ (2559) พจน์ บุญเรือง (2558, น. 17-25) วรทัศน์ อินทร์คัมพร (2557) สามารถสรุปได้ว่า การส่งเสริมเป็น

การขยาย และถ่ายทอดความรู้ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและมีคุณค่าทางการปฏิบัติแก่บุคคลที่พึงได้รับ ความช่วยเหลือในการเรียนรู้ ให้สามารถพัฒนาตนเอง โดยการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปรับปรุงฐานะและชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อนำมาซึ่งความสมบูรณ์ของแต่ละคน ครอบครัว ชุมชน และสังคม

ทักษะอาชีพ

จากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย นวลละออง อุทามนตรี (2558, น. 25-17) พศรัตน์ มีลอด (2559, น. 65-74) กัญญาณัฐ ปูนา (2562, น. 135-148) สามารถสรุปได้ว่า ทักษะอาชีพ หมายถึง ความชัดเจนและความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดการทำงานที่พึงประสงค์ สามารถสร้างผลตอบแทนเป็นรายได้เพื่อมาเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัวได้ ซึ่งบุคคลสามารถสร้างทักษะขึ้นได้จากการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ประกอบไปด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการทำงาน ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแสวงหาความรู้ และทักษะการจัดการ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ปรมณี วิมลศิริ (2559, น. 65-80) สามารถสรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ปรัชญา” ที่น้อมนำหลักปรัชญาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบรมชนกชาติเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ 2 เงื่อนไข เพื่อเป็นแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติตน ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self-sufficiency) อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน จึงต้องสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อนเป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

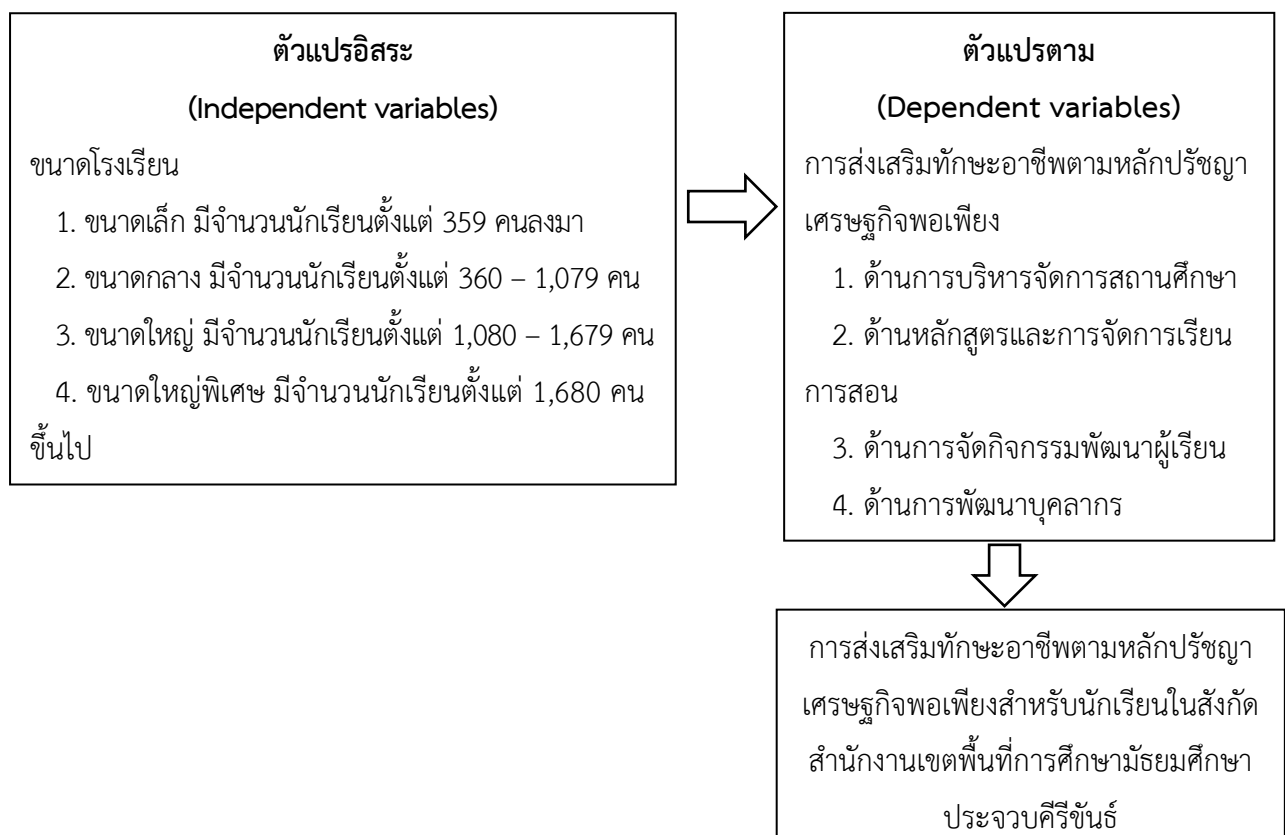
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัญญภัทร จำปาทอง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพ ในศตวรรษที่ 21 สำหรับเยาวชนผ่านสื่อโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า รายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด ได้แก่ รายการกบนอกกะลา รายการหนึ่งสมองสองมือจูเนียร์ รายการอาชีพะทุเดอะฟิวเจอร์ รายการอายุน้อยร้อยล้านสุ่ออาเซียน และรายการพอหนุเก่งที่สุดในโลก ตามลำดับ สำหรับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 สำหรับเยาวชนผ่านสื่อโทรทัศน์ คือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ เป็นทักษะชีวิตและอาชีพที่จำเป็นและสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการที่ดีสำหรับเยาวชน บทบาทของสื่อในการพัฒนาเยาวชนเปิดพื้นที่การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมประสบการณ์จริง เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีหลักสูตรสำหรับการพัฒนาทักษะอาชีพที่สามารถเลือกหลักสูตรได้ตามความต้องการของผู้เรียนเอกชัย พุทธสอน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่าผลการวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่ (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม คือ มีความสามารถในการ

แสวงหาความรู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (2) ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี คือ มีทักษะการเรียนรู้การใช้ และการจัดการด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศให้เท่าทันอยู่เสมอ (3) ทักษะชีวิตและการทำงาน คือ มีทักษะในการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

พิทักษ์ อ่ำพิน (2559) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2 จำนวน 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า เกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2 โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 1,300 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1967) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลาก 310 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ข้อ ดังนี้ 1) ตำแหน่ง 2) ระดับการศึกษา 3) ประสบการณ์ในการทำงาน 4) ขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1967) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ มาก

3 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตาราง

2. การวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4) ด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นแบบจำแนกความหมาย 5 ระดับ (Semantic Differential) เป็นรายข้อและรายด้าน โดยยึดเกณฑ์การวัดตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1967) มี 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง น้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันซ์ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันซ์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้การทดสอบค่า F-test แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีพบว่ามีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffa method)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการศึกษา

ผลจากการวิจัย การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันซ์ สรุปผลดังนี้

1. การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันซ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาบุคลากร และลำดับถัดลงมาคือ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ถัดลงมาคือด้านที่ 2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำวงศร์ขันซ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียนภายใต้ขอบข่ายภารกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สถิติค่าเอฟ (F-test)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญจากการค้นพบในการศึกษาตาม วัตถุประสงค์ของการศึกษา กรอบความคิด และสมมติฐานของการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งสนับสนุนและผลักดันให้มีการส่งเสริมแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุลในธรรมชาติและยั่งยืน มุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข โดยเน้นให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ดำเนินการตอบสนองนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นนโยบายต่าง ๆ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปดำเนินการทำให้สถานศึกษาทุกระดับนำเอาแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการอยู่อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจำบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก จะมีความแตกต่างกันจึงทำให้ความพร้อมในแต่ละด้านแตกต่างกันไปด้วยเพราะนโยบายแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้โรงเรียนทุกสังกัดได้ดำเนินการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน เพื่อนำความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงเผยแพร่สู่ผู้เรียนและชุมชน ซึ่งนโยบายดังกล่าวเชื่อมโยงกับผลงานของครูและผู้บริหาร ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งและทุกระดับตื่นตัวที่จะนำแนวคิดดังกล่าวไปดำเนินการในสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา แต่ขึ้นอยู่กับความพร้อมในด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและด้านพัฒนาบุคลากร ของแต่ละโรงเรียนว่ามีความพร้อมและความเข้าใจมากน้อยเพียงใด ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของพิชญาดา สิงห์เลิศ (2560) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ที่พบว่า การบริหารงานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามขนาดโรงเรียน นั้นโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบางโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กับใหญ่พิเศษจะมีความพร้อมในหลายด้าน จึงทำให้มีความแตกต่างกันในการปฏิบัติและสอดคล้องกับงานวิจัยของทองดี พิมพ์สาลี (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนาโยง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ที่พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนาโยง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าว ข้างต้น จึงส่งผลให้การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการทบทวน ปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้าง และมีการเรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดรายวิชา ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการเพิ่มการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะให้กับนักเรียน โยมุ่งเน้นกิจกรรมที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดรายวิชา
3. การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ ผู้เรียนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ควรให้ความสำคัญในเรื่องการติดตามผลและการช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถ แก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง และจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

4. การส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด ด้านการพัฒนาบุคลากร ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ผู้บริหารควรศึกษาอบรมเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความเข้าใจในการบริหารโรงเรียนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละโรงเรียน

2. ควรมีการศึกษาเพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านอื่น ๆ เพื่อให้มีความสอดคล้องความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และเป็นประโยชน์กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำจังหวัด

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *คู่มือการบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัญญภัทร จำปาทอง. (2558). *แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนเรื่องทักษะอาชีพผ่านสื่อโทรทัศน์ในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาบริหารธุรกิจศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- กัญญาณัฐ ปูนา. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพื้นที่พิเศษ จังหวัดเชียงราย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(1), หน้า 135 - 148.
- ทองดี พิมพ์สาลี. (2558). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอนายูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นวลละออง อุทามนตรี. (2558). *การพัฒนาบุคลากร กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 11(1), หน้า 25 - 27.
- ปรเมธี วิมลศิริ. (2559). *หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การวางแผนพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน*. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 14(3), หน้า 65-80.
- พจน์ บุญเรือง. (2558). *ความเป็นมาและจุดเด่นของการส่งเสริม*. *วารสารส่งเสริมการเกษตร*, 11(6), หน้า 17 - 25.

- พศรัตน์ มีลอด. (2559). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านป่าสักไก่อ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(20), หน้า 65 - 74.
- พิชญาดา สิงห์เลิศ. (2560). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขต 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- พิทักษ์ อ่ำพิน. (2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.*
- วรทัศน์ อินทร์คัมพร. (2557). *การส่งเสริมการเกษตรกับการพัฒนาชนบท. เชียงใหม่: ภาควิชาการส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- วิรัช คุมคะจันทร์. (2559). *หลักการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: ที.พี.พี.รีน.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนวสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.*
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale: Attitude Theory and Measurement.* New York: Wiley & Son.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, an introductory analysis.* 2nd ed. New York: Harper and Row.

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองโรง

Development of Educational Video Media on YouTube the Spelling of the Section
Does Not Correspond to the Section for Grade IV Students

Wat Nong Rong School

วิภาวี แสนละเอียด¹ และกฤตย์ตัญญ์ ธารารัตนสุวรรณ²

Wipawee Sanlaeiae¹ and Krittanai Thararattanasuwan²

นักศึกษา¹, อาจารย์ที่ปรึกษา²

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ^{1,2}

E-mail: wipaweeoum18@gmail.com¹, Krittanai.t@rmutsb.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูปเรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่อง การอ่านมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนวัดหนองโรง อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ งานนี้ศึกษากับนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธี การสุ่มอย่างแบบ เจาะจง มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่า สถิติเชิง พรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน E1/E2 t-test ผลการศึกษาพบว่า (1) เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูปเรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา มีประสิทธิภาพ 83.67/81.15 สูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนด (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สื่อวีดิทัศน์ มาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ประถมศึกษาชั้นปีที่ 4

Abstract

This research Its purpose is to (1) To develop educational video media on YouTube regarding spelling errors. According to Section (2) compare achievements Before class and after class using video media about Reading the spelling section incorrectly according to Section.

The sample group was 15 students in Grade 4 of Wat Nong Rong School, Sam Chuk District, Suphanburi Province, Semester 1, Academic Year 2023. The tools used to collect data included 1) a Thai language learning management plan that was taught using educational video media on YouTube 2) Pre- and post-study tests to measure ability to create understanding before and after studying through learning management. Educational video media format on YouTube, multiple choice, 4 options, 20 questions. This study was conducted with 4th year primary school students. The sample group used the purposive sampling method. There were 15 sample groups. Data were analyzed using the values. Descriptive statistics include mean, standard deviation, e_1/e_2 , t-test. The results of the study found that (1) To develop video media for Education on YouTube about spelling rules that don't match the rules It has an efficiency of 83.67/81.15, higher than the specified criteria. (2) Academic achievement of Grade 4 students using educational video media on YouTube regarding the section, spelling not consistent with the section. After studying higher than before studying Statistically significant at the .05

Keywords: Video media, spelling that doesn't match the section, 4th grade primary school

บทนำ

ในปัจจุบันวิชาภาษาไทยจะประสบกับปัญหานักเรียนขาดทักษะการอ่านและทำให้ทักษะด้านอื่น ๆ ได้รับผลกระทบด้วยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทักษะการเขียน ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญสูง เหล่านี้เป็นสาเหตุและปัญหาให้กับตัวนักเรียน เพราะการที่นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำและยังมีผลกระทบต่อไปในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นอีกด้วยการอ่านภาษาไทยเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น ที่นักเรียนในวัยเริ่มเรียนและนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาจะต้องเรียนรู้ ซึ่งจะต้องเข้าใจความหมายของคำนั้นไปพร้อมกัน (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2543) กล่าวว่าการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การรับรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสำคัญสำหรับผู้อ่านทุกคนให้ความหมายของการอ่านคือ ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรและเสียงอ่าน ต้องจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนฝึกฟังเสียงสัมผัส คำคล้องจอง บทร้องเล่น บทกล่อมเด็ก ซึ่งจะส่งผลให้การรู้ภาษาเกิดขึ้นมาตามธรรมชาติในตัวของนักเรียน การอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ นั้น เป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งและยังเป็นอีกหนึ่งปัญหาใหญ่ที่ทำให้ครู วิตกกังวล ในหลาย ๆ กรณี ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่เรียนรู้ช้า อ่านช้า อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ จึงเป็นปัญหาที่สำคัญในการอ่านสะกดคำที่ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราของนักเรียน เนื่องจากเป็นศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มีอิทธิพลทำให้เด็กในสมัยนี้ให้ความสนใจมากกว่าการเรียนผ่านตัวหนังสือจากหนังสือเรียน

ครูผู้สอนต้องมีการปรับวิธีการสอนใหม่โดยใช้สื่อเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจ และสนใจในการเรียนการสอนมากขึ้น

สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป เป็นสื่อหนึ่งที่เข้ามามีบทบาททางการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากสื่อวีดิทัศน์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของหน่วยงานและชีวิตประจำวันของบุคคลทุกคนภาพทุกภาพ เรื่องทุกเรื่อง จากสื่อวีดิทัศน์ เพราะสื่อวีดิทัศน์ คือ การบันทึกข้อมูลภาพและเสียงที่สามารถเปิดรับชมและสามารถเล่นซ้ำไปมาได้ มีการเคลื่อนไหวได้อย่างเป็นธรรมชาติ ให้ภาพและเสียงได้สมจริง จึงมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลทั่วไป สื่อวีดิทัศน์บางสื่อใช้กลยุทธ์ทางการตลาดและจิตวิทยา (พงศศักดิ์ บัวจะมะ , 2555) ปัจจุบันนี้นักเรียนรุ่นใหม่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ว่องไว นักเรียนรุ่นใหม่จะให้ความสนใจในเรื่องเรียนเพิ่มขึ้น หากการสอนเป็นการสอนผ่านหนังสือที่มีตัวหนังสือเพียงอย่างเดียว อาจจะทำให้การเรียนเกิดความเบื่อหน่าย เรียนไม่รู้เรื่อง ไม่มีความสนใจในการเรียน แต่หากการสอนเป็นการเล่าเรื่องด้วยภาพ เสียง และเนื้อหาที่มีความเคลื่อนไหวก็จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความจดจำและสามารถจดจำเรื่องที่เรียนได้นานขึ้น และทำให้ประสิทธิภาพทางการเรียนดีขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะนำการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน มาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองโรง มาใช้แก้ปัญหานี้ให้นักเรียนมีทักษะการอ่านมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจมี ทักษะที่เพิ่มขึ้น และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูปเรื่อง การอ่านมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองโรง ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่อง การอ่านมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองโรง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนวัดหนองโรง อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 คน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่1ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดหนองโรง อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 15 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง มาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา

2. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป เรื่อง มาตรฐานตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองโรง อำเภอสามชุก จังหวัด สุพรรณบุรี
2. การสร้างและการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาไทย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 เรื่อง มาตรฐานตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา
3. แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องมาตรฐานตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมาย ของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้รายงานได้กำหนดสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย

x แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

E1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

E2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

t แทน ค่าสถิติทดสอบใน t - test

สรุปผลการวิจัย

ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่อง มาตรฐานตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป ระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหน่วยการเรียนรู้เรื่อง มาตรฐานตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปได้ดังนี้ 1.การใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป วิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่อง มาตรฐานตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.67/81.15 เป็นไปตามเกณฑ์

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพ (E1 / E 2) ของมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบนวัตกรรมโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป วิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่อง มาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การจัดการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย

จำนวน	คะแนนแบบทดสอบระหว่างเรียน				ประสิทธิภาพระหว่างเรียน	ประสิทธิภาพหลังเรียน
	เรื่อง	เรื่อง	เรื่อง	เรื่อง	(E1)	(E2)
	1	2	3	4		
คะแนนเต็ม	20	20	20	20	80	30
คะแนนเฉลี่ย	17.00	17.59	16.16	16.19	66.94	16.50
เฉลี่ยร้อยละ	85.00	87.97	80.78	80.94	83.37	81.15
	(E1) = 83.67				(E2) = 81.15	

หมายเหตุ: เกณฑ์พิจารณา E1 / E2 เท่ากับ 80/80

จากตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบนวัตกรรมโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป วิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้มาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพโดยกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 มีค่าเท่ากับ 83.67/81.15 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 พบว่าการใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป วิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่อง มาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าวิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูง กว่าเกณฑ์ สามารถนำมาใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยแบบทดสอบ วิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

การทดสอบ	N	X	S.D.	D	S.D. _D	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	40	74.20	2.74				
หลังเรียน	40	88.10	1.73	13.90	2.02	21.71	0.00

*P<.05, t 0.5, df = 9

จากตาราง 2 การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.00 และ 16.50 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่าง คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตาม มาตรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป โรงเรียนวัดหนองโรง มีสาระสำคัญซึ่งผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูปเรื่อง การอ่านมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองโรง ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตาม มาตรา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองโรง อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า 1) เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูปเรื่อง การอ่านมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา มีประสิทธิภาพ 83.67/81.15 สูง กว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โดยใช้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการพัฒนา พบว่า วิชาภาษาไทย หน่วยการเรียนรู้เรื่อง มาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.67/81.15 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตาม สมมติฐานที่กำหนด คือ 80/80 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้รายงานได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้น พื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร สาระการเรียนรู้การใช้สื่อวีดิทัศน์ เพื่อการศึกษาบนยูทูป โดยได้ผ่านผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข จนกว่า จะสมบูรณ์ตามเกณฑ์ที่ กำหนด ก่อนนำไปใช้จริง จึงทำให้ วิชาภาษาไทยหน่วยการเรียนรู้เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดและ จุดประสงค์การเรียนรู้ มีภาพประกอบ และภาษาที่เข้าใจง่ายทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ เรื่องมาตราตัวสะกดไม่ตรงตามมารามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนไม่ยากในการทำความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ใน การศึกษาที่ระดับสูงขึ้นไป และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (จรรยา หอยสังข์ และสรินทร์ ออมรัตน์, 2566) การ วิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงกระชูด จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ชุดนี้มี ประสิทธิภาพยอมรับได้ซึ่งมี ประสิทธิภาพเท่ากับ 86.25/83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับ (อดิศักดิ์ โคตรชุม, 2562) ได้ทำงานวิจัยการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เพื่อประกอบการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ และเทคโนโลยี เรื่อง การจัดและตกแต่งสวน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาสื่อ

วิดิทัศน์ เพื่อประกอบการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การจัดและตกแต่งสวน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าสื่อวิดิทัศน์ เพื่อประกอบการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การจัดและตกแต่งสวน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.71/84.51 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แสดงว่าสื่อวิดิทัศน์ มีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่า ผู้เรียนมีค่าคะแนนหลังเรียน สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน เพราะว่าผู้เรียนได้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เรื่อง การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการเรียนมีความสนุกสนานในการเรียนตั้งใจทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. การใช้สื่อวิดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูปเป็นการสร้างกระตุ้นในชั้นเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจให้กับผู้เรียนเป็นอย่างมากสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องอื่น ๆ และสามารถ นำไปการบูรณาการในรายวิชาได้อีกด้วย
2. ควรมีการนำเสนอโดยมีการเพิ่มเกมให้มากขึ้น เช่น สมุดสะสมแต้ม เหรียญสะสม ประกอบให้เข้ากับเนื้อหา เพื่อสร้างความน่าสนใจให้นักเรียนในการศึกษาสื่อวิดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูป มากยิ่งขึ้น
3. การวิจัยในครั้งนี้ได้อยู่ภายใต้เงื่อนไขของการใช้สื่อวิดิทัศน์เพื่อการศึกษาบนยูทูปเป็นสื่อกลางช่วยกระตุ้นให้เกิดการร่วมมือกันเรียนรู้สลับกับการแข่งขันที่ท้าทายกับสมาชิกในชั้นเรียนคนอื่น ๆ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้านความรู้สึกละเอียดชัดเจน และมีความสุขในการ เรียนจากการได้เป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน จึงแสดงออกถึงพฤติกรรมมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน จึงควรมีการศึกษาผลลัพธ์อ่านที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เช่น ความผูกพันของ นักเรียนด้านปัญญา อารมณ์ และพฤติกรรม

บรรณานุกรม

- จรรยา หอยสังข์ และรสรินทร์ ออมรัตน์. (2566). การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดงกระซู่จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 4(1), หน้า 15 - 24.
- พงศ์ศักดิ์ บัวจมะ. (2555). การพัฒนาวิดิทัศน์บนอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมความมีจิตสาธารณะของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543). *หลักและวิธีการสอนอ่านภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อดิศักดิ์ โคตรชุม. (2562). การพัฒนาสื่อวิดิทัศน์ เพื่อประกอบการเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ และเทคโนโลยี เรื่อง การจัดและตกแต่งสวน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารโครงการวิทยการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 5(2), หน้า 67-76.

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
Active Learning เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่
ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง
Development of Cosmic Online Lessons in Conjunction with an Active Learning
Management Process Active Learning on Organizational Change and Development in
Modern Organization and Management of 1st Year Vocational Certificate
in Management, Ang Thong Technical College.

ภรภัทร ยินดี¹ และวศกร ไตรพัฒน์²

Phonphat Yindee¹ and Watsakorn Traiphatt²

นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพรูทศนศาสตร์อุตสาหกรรม¹, อาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม²
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี^{1,2}

E-mail: PhonphatYindee@attc.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ รายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ รายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง จำนวน 24 คน ได้มาโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ บทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตรร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ รายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนและการทดสอบ ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ 87.63/84.97 (2) กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ (3) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตรอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.47)

คำสำคัญ: บทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The aim of this research was (1) to create and find effective cosmic-style online lessons; (2) To compare the pre-lesson and post-study achievement with cosmic online lessons in combination with active learning management processes. (3) To study the satisfaction of first-year vocational certificate students with cosmic online lessons. Organizational Change and Development Modern Organization and Management Course The examples used are: A total of 24 first-year vocational certificate students at Ang Thong Technical College were selected using a specific selection. The tools used in the research include online lessons in the form of the universe in combination with active learning management processes on organizational change and development, modern organization and management courses, achievement tests and satisfaction questionnaires. Analyze data by averaging, standard deviation. The results showed that (1) the cosmic online lesson had a set efficiency of 87.63/84.97, (2) the subjects had significantly higher post-study achievement scores than before at the level of .05, and (3) the students' satisfaction with the cosmic-style online lesson was very high. (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.47)

Keywords: Universe style online lessons, Active learning management process, academic achievement

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพของสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมของโลกแห่งเทคโนโลยี ทำให้เทคโนโลยีมีอิทธิพลและบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แม้แต่วงการศึกษาก็พร้อมปรับตัวให้เข้ากับกระแสเทคโนโลยี การพัฒนาด้านเทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการผสมระหว่างโลกจริงกับโลกเสมือน โลกที่พันขอบเขตหรือจักรวาลที่ไม่มีขอบเขต (สุรพล บุญลือ, 2565) เรียกว่า Metaverse หรือจักรวาลอนันตมิติ ตามราชบัณฑิตยสถานมีมติให้บัญญัติ (ปิยวรรณ เฉลิมฉัตรวิช, 2564)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวก สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเองใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21

ซึ่งผู้วิจัยได้รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการวิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง ซึ่งเรื่องนี้มีหัวข้อการเรียนรู้ทั้งหมด 10 หัวข้อ จากผลการจัดการเรียนรู้ พบว่า

เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ซึ่งเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้มีการระดมความคิด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และนำเสนอผลงานแต่ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเนื้อหา และไม่มีการดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำการจัดการสอนไม่เต็มศักยภาพ นักศึกษาขาดการสนใจ ไม่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีที่สามารถช่วยกระตุ้นผู้เรียนอย่างหลากหลาย ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้บทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางนำเทคโนโลยีแบบจักรวาลนฤมิต มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาการองค์การและการจัดการสมัยใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาการองค์การและการจัดการสมัยใหม่
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาการองค์การและการจัดการสมัยใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

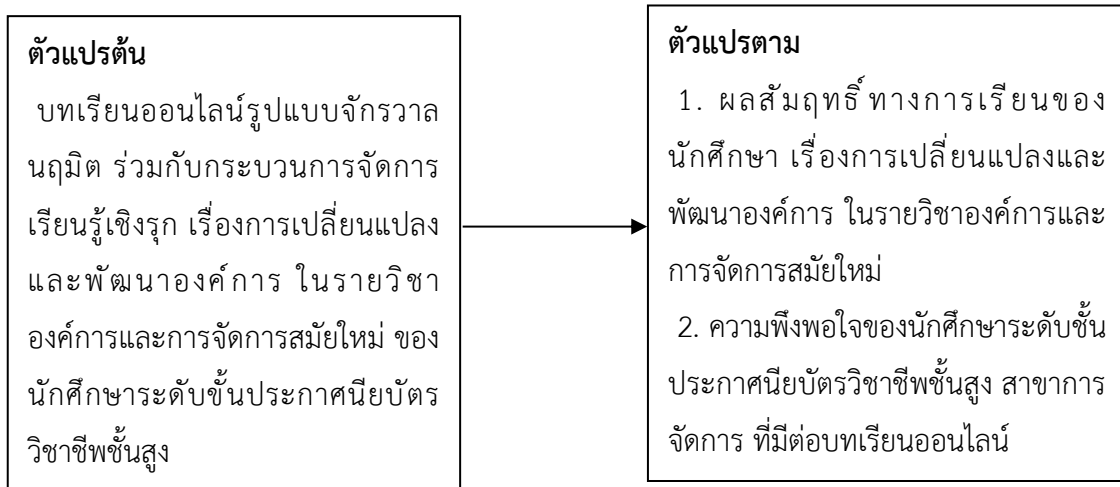
พระมหาปิยภัทร์ จิรบุญโชติ(2555) ได้ศึกษาการพัฒนาในรูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิตสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 80 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60.03 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 91.16 โดยหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิพัฒน์ อัมพพ (2558) ได้ศึกษาผลการใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก วิชาการออกแบบและผลิตสื่อกราฟิกคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี จำนวน 30 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการประเมินประสิทธิภาพแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกจากผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ก่อนและหลังการเรียนด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า คะแนนก่อนเรียน

มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X} = 10.10, S.D.=1.97) คะแนนหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X} =16.90, S.D.=1.32) แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการประเมินผลงานของผู้เรียน จากการเรียนด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.50, S.D. =0.52) 4) ผลการศึกษาความคิดเห็นนักเรียน ที่มีต่อการใช้แผนกิจกรรมการเรียนด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.51. S.D.=0.58)

กมล โพธิเย็น (2561) ได้ศึกษาการใช้ Active Learning การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 Active Learning หรือการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นที่จะต้องลดบทบาทของผู้สอน แต่เพิ่มบทบาทของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและได้คิดในสิ่งที่ทำลงไปเพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครูด้วยการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน จากนั้นก็สร้างองค์ความรู้ขึ้นจากสิ่งที่ได้ลงมือทำนั้นผ่านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การอภิปรายและการสะท้อนคิดเพื่อสร้างความหมายกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ Active Learning จะมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง จำนวนทั้งสิ้น 24 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542) คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. เป็นผู้เรียนที่อยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1
2. เป็นผู้เรียนที่เรียนในรายวิชาการจัดการและการจัดการสมัยใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. บทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาการจัดการและการจัดการสมัยใหม่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง จำนวน 10 หัวข้อ ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาการจัดการและการจัดการสมัยใหม่ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียน 20 ข้อ และแบบทดสอบหลังเรียน 20 ข้อ

3. แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาการจัดการและการจัดการสมัยใหม่ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สร้างความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต และให้ศึกษาคู่มือของบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต

2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลา 45 นาที

3. ดำเนินการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต จำนวน 10 หัวข้อ ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 ชั่วโมง และทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละหน่วย

4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน แบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลา 45 นาที

5. ทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบทดสอบวัดความพึงพอใจในการเรียนรู้

2. หาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาการจัดการและการจัดการสมัยใหม่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง

3. ทดสอบสมมติฐานของศึกษาค้นคว้าโดยใช้ค่าที่ $t - test$ (Dependent Samples)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนาบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การศึกษาหาประสิทธิภาพพบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง ตามเกณฑ์ 80/80 ดำเนินการดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์คะแนนแบบทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้ และคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

เครื่องมือ	คะแนนสอบ		ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ประสิทธิภาพของบทเรียน	ประสิทธิภาพที่กำหนด
	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย			
คะแนนระหว่างหน่วย (E_1)	60	52.58	87.63		
คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E_2)	30	25.49	84.97	87.63/84.97	80/80

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง พบว่า มีประสิทธิภาพจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างแบบทดสอบท้ายบท และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 87.63/84.97 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	\bar{x}	S.D.	t
ก่อนเรียน	24	20.40	1.34	25.27
หลังเรียน	24	25.49	1.14	

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 20.40 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.34 คะแนน หลังจากการจัดเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 25.49 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.14 คะแนน ซึ่งพบว่านักเรียนหลังเรียนมีสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการวิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร ในรายวิชาการจัดการและการจัดการสมัยใหม่ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง

ตารางที่ 3 แสดงผลวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจ

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.ด้านเนื้อหา			
1.1 การอธิบายเนื้อหา มีความชัดเจน	4.63	0.49	มากที่สุด
1.2 การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย	4.18	0.38	มาก
1.3 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.48	0.60	มาก
1.4 รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจ	4.60	0.50	มากที่สุด
1.5 แบบทดสอบ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.18	0.38	มาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.41	0.47	มาก
2.รูปภาพ ตัวอักษร ภาษา และเทคนิคการนำเสนอ			
2.1 ภาพที่ใช้ประกอบ มีความชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหา	4.78	0.42	มากที่สุด
2.2 สื่อการสอนที่นำเสนอ มีเนื้อหาน่าสนใจสอดคล้องกับเนื้อหา	4.15	0.36	มาก
2.3 ตัวอักษรมีขนาดเหมาะสม อ่านง่าย และมีความชัดเจน	4.53	0.51	มากที่สุด
2.4 ภาษา มีความถูกต้อง เข้าใจง่าย	4.30	0.46	มาก
2.5 เทคนิคการนำเสนอ มีความน่าสนใจ	4.65	0.48	มากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.48	0.45	มาก
3.ภาพรวมของบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต			
3.1 มีความเหมาะสมในการใช้ เป็นสื่อประกอบการเรียน	4.65	0.48	มากที่สุด
3.2 บทเรียนออนไลน์ มีความน่าสนใจ	4.25	0.44	มาก
3.3 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์แบบเสมือนจริงได้ด้วยตนเอง	4.70	0.46	มากที่สุด

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3.4 สามารถเข้าใช้งานได้ง่าย เข้าได้ทุกที่ ทุกเวลา	4.45	0.50	มาก
3.5 สอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน	4.45	0.50	มาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.50	0.48	มาก
รวมระดับคะแนนเฉลี่ย	4.46	0.47	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร ในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.47) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความพึงพอใจมาก คือ ด้านรูปภาพ ตัวอักษร ภาษา และเทคนิคการนำเสนอ (\bar{X} = 4.48, S.D. = 0.45) ภาพรวมของบทเรียนออนไลน์ รูปแบบจักรวาลนฤมิต (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.47) และด้านเนื้อหา (\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

จากการดำเนินการศึกษาการการสร้งบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning อภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการการสร้งและประเมินประสิทธิภาพ บทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร ในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง พบว่า มีความเหมาะสมด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.30 และด้านการผลิตสื่อ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.45 โดยมีระดับความเหมาะสมเฉลี่ยรวมในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ย 4.38 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต มีการออกแบบการสร้งโดยใช้รูปแบบกระบวนการ ADDIE MODEL โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร สาระ มาตรฐาน รายวิชาทฤษฎี บทเรียนออนไลน์ งานวิจัย บทความ เนื้อหารายวิชา และส่วนที่เกี่ยวข้อง และได้มีการออกแบบบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning และผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้กับผู้เรียน รวมถึงประเมินผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของผู้เรียน ซึ่งครบกระบวนการ 5 ขั้นตอน ของกระบวนการ ADDIE MODEL ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยอด วิจักขณ์โยธิน (2564) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้งสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ซึ่งใช้ดำเนินการวิจัยตามรูปแบบขั้นตอนกระบวนการ ADDIE MODEL พบว่า มีประสิทธิภาพของรูปแบบในระดับมาก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี เรื่อง การ

เปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง พบว่า คะแนนหลังเรียนของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning มีการนำเทคโนโลยีเสมือนจริงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีรางวัลของนักเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกแปลกใหม่ การปฏิสัมพันธ์กับสื่อสอดคล้องกับ สรุพล บุญลือ (2565) และยังสอดคล้องกับ ทรัพย์ หมั่นรัก (2563) ได้พัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมภาษาไพทอนโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ และแอปพลิเคชันทางการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เรื่องการเขียนโปรแกรมด้วยภาษาไพทอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ ในรายวิชาองค์การและการจัดการสมัยใหม่ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 สาขาการจัดการ วิทยาลัยเทคนิคอ่างทอง พบว่า แบ่งเป็น 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกแปลกใจและตื่นเต้น ในการเข้าสู่บทเรียนมีคู่มือการใช้งานของบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิต ที่อธิบายเนื้อหาและขั้นตอนการเข้าเรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์แบบเสมือนจริงได้ด้วยตนเอง เข้าใช้งานได้ง่าย เข้าได้ทุกที่ ทุกเวลา และทันสมัยกับการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันมากกว่าสื่อแบบกระดาษ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัย วันวิสา อินทร์พันธ์ (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงด้วยการเรียนรู้ร่วมกันที่ส่งผลต่อผลงานสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต่อการใช้ห้องเรียนเสมือนจริงด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

1. ควรศึกษาคู่มือการเรียนให้เข้าใจก่อนทำการเรียนบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตเพื่อการเรียนที่ไม่สับสน
2. ควรมีการแทรกกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะในด้านต่าง ๆ
3. ควรมีแหล่งสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกับบทเรียนออนไลน์รูปแบบจักรวาลนฤมิตอย่างเพียงพอ

บรรณานุกรม

กมล โพธิเย็น. (2561). Active Learning : การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19(1), หน้า 11 – 28.

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). *สถิติสำหรับงานวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยวรรณ เฉลิมฉัตรวณิช. (2564). *จักรวาลนฤมิต คืออะไร*. เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co/futureverse/future-word-metaverse/161942>, 21 ตุลาคม 2565.
- พระมหาปิยภัทร์ จิรปุณณโชติ. (2555). *การพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- พิพัฒน์ อัฒพุช. (2558). *ผลการใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก วิชาการออกแบบและผลิตสื่อกราฟิกคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ยอด วิจักขณ์โยธิน.(2564). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยคริสเตียน, นครปฐม.
- วันวิสา อินทร์พันธ์. (2557). *การพัฒนาห้องเรียนเสมือนจริงด้วยการเรียนรู้ร่วมกันที่ส่งผลต่อผลงานสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สุรพล บุญลือ. (2565). *เมตาเวิร์สสำหรับการศึกษา: การเชื่อมต่อระหว่างจักรวาลนฤมิตกับโลกความจริงของการเรียนรู้ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบเต็มตัว*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*, 11(1), หน้า 9 - 16.
- หรัณย์ หมื่นรัก. (2563). *การพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมภาษาไพทอนโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ และแอปพลิเคชันทางการศึกษาสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์
ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมืองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนวัดดอนเจดีย์

Results of Organizing Learning Activities Using Educational Games to Promote Creative
Thinking Abilities in the Subject of Social Studies, Religion and Culture Subject:
Civic Duties for 3rd Grade Students at Wat Don Chedi School

ภัทรพร ธีรชัยดากุล

Pattarapon Theerachaidakul

นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

E-mail: Pooky_kps@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนาเกมการศึกษา เรื่อง หน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้เกมเป็นสื่อการเรียนรู้ รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา สังคมศึกษา เรื่อง หน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ ภาคเรียนที่ 1/2566 จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เกมจับคู่ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง 3 ชุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดความสนใจในการเรียนวิชา สังคมศึกษา สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test ผลวิจัย พบว่า (1) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.18/84.27 (2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยมีความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52

คำสำคัญ: การเรียนรู้ เกมการศึกษา การคิดสร้างสรรค์

Abstract

The objective of this research was to (1) develop an educational game on civics for grade 3 students at Wat Don Chedi School to be effective according to the 80/80 criteria,

(2) to study academic achievement before and after school using games as learning materials. Courses Social Studies Religion and culture of students Grade 3, Wat Don Chedi School (3) To study satisfaction with learning management in the course. Social Studies on Civics for Grade 3 students, Wat Don Chedi School, the target group used was 11 Grade 3 students at Wat Don Chedi School Semester 1/2023. Social Studies The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, and t-test statistics. The results showed that (1) the development of learning activities using educational games to promote creative abilities generated was as effective as 80.18/84.27; (2) Have a higher creative thinking after class than before studying. (3) Grade 3 students who studied using educational games to promote their creative abilities were most satisfied, with an average of 4.52

Keywords: Learning, educational games, creativity

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อจะได้ ใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาตินั้นได้เต็มที่ (อินถา ศิริวรรณ, 2544) การเรียนการสอนเป็นวิธีการเชิงระบบสามารถพิสูจน์และสามารถทดสอบได้ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ หรือทดสอบด้วยวิธีการเชิงระบบ ในขณะที่กระบวนการจัดการมีความหมายในเชิงการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้สามารถเกิดเป็น ประสิทธิภาพตามขั้นตอนการดำเนินการ (ไพพกา ผิวดำ, 2564)

สังคมศึกษาเป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังมุ่งให้ผู้เรียนได้มีทักษะในหลาย ๆ ด้าน ทั้งทักษะทางสังคม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหา ทั้งยังเป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียน เป็นพลเมืองดีของสังคมอีกด้วย ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา หรือที่ในปัจจุบันเรียกว่าสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา จึงควรเป็นวิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ ความคิดและความสามารถต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ตลอดจนควรเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียน ในด้านของอารมณ์และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ คิดอย่างกว้างไกล คิดได้หลายทิศทาง มีความคิดที่หลุดออกจากกรอบเดิม ๆ และมองเห็นความเชื่อมโยงกันของวัตถุรอบตัว ทำให้สามารถแก้ปัญหาที่ยากที่พบเจอในชีวิตประจำวันให้หมดไป (ดวงรักษ์ พิสิฐศรัณยู และธนพร บัวขำ 2555) การนำเอาเกมมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถ และทักษะในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้าน

สังคมและด้านอารมณ์ เกมจะเป็น ส่วนหนึ่งของวิธีการเรียนรู้ ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนจนนำไปสู่ การเรียนรู้ที่ดีและสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการคิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ คิดอย่างกว้างไกล คิดได้หลาย ทิศทาง มีความคิดที่หลุดออกจากกรอบเดิม ๆ และมองเห็นความเชื่อมโยงกันของวัตถุรอบตัว ทำให้สามารถ แก้ปัญหายุ่งยากที่พบเจอในชีวิตประจำวันให้หมดไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าได้นำเกมมาใช้ในการเรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีมีทักษะต่าง ๆ ตาม เนื้อหาของเกมและจดจำสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศของ การจัดการ เรียนการสอนให้ สนุกสนานผ่อนคลายจากความตึงเครียดเป็นสูตรที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทักษะ ความคิดริเริ่มจากการบูรณาการ ความรู้ทักษะด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะนำเกมมาใช้ ประกอบของการจัดการเรียนรู้และนำมา ทดลองสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในรายวิชาสังคมศึกษา เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจที่ จะทำให้นักเรียนสนใจใน การเรียนด้วยความสนุกสนานและจะช่วยกระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้และจะทำให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นมากยิ่งขึ้น

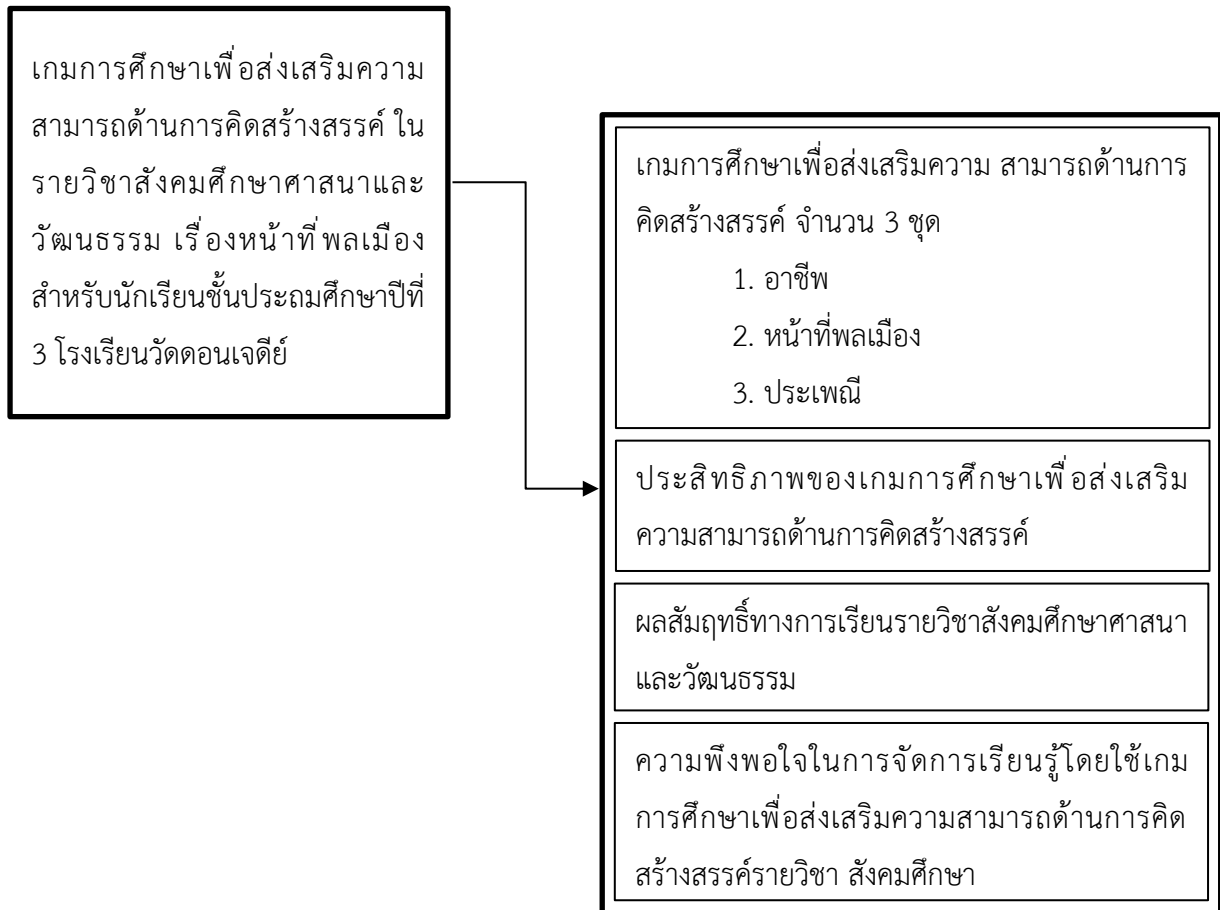
วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาเกมการศึกษา เรื่อง หน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัด ดอนเจดีย์ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
- 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้เกมเป็นสื่อการเรียนรู้ รายวิชา สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา สังคมศึกษา เรื่อง หน้าที่พลเมือง สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์

การทบทวนวรรณกรรม

สุภักดิ์ แก้วศรีปัญญา และชรินทร์ มั่งคั่ง (2566) การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ 1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่ 2) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เชียงใหม่ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับ สร้างสรรค์เป็นฐานกลุ่มเป้าหมายการวิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/11 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาด้วย การเลือกเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องทำ ความรู้จักเศรษฐกิจศาสตร์และมองดูเศรษฐกิจไทยเรา จำนวน 3 แผน รวมทั้งสิ้น 6 คาบ 2) แบบประเมินการคิด เชิงพหุทรรศน์ จากผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 2.95

และ 2.96 ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 1.5 สามารถนำไปใช้ได้ 2) ผลการส่งเสริมการคิดเชิงพหุทรรศน์ผ่านการประเมินผลจากชิ้นงาน ทั้ง 3 ชิ้น ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์อยู่ที่ 7.86 คะแนน จากคะแนนเต็ม 9 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.31 ของคะแนนเต็ม อยู่ในระดับดี สะท้อนว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ในระดับดี และนักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำของการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ จำนวน 11 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนวัดดอนเจดีย์ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงด้วยการคัดเลือกกลุ่ม

ตัวอย่างชิ้นจากประชากรที่ทำการศึกษา โดยใช้หลักการพิจารณาจากตัวผู้วิจัยเอง ซึ่งการคัดเลือกนี้จะทำตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เกมเป็นสื่อการเรียนรู้ เรื่อง หน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 แผน
2. เกมจับคู่ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 3 ชุด
3. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เกมเป็นสื่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม ตามรูปแบบของลิเคอร์ท (Likert) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล/กระบวนการให้ได้มาซึ่งข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนเจดีย์
2. ผู้วิจัยดำเนินการปฐมนิเทศกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำความเข้าใจวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์
3. ผู้วิจัยทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เรื่อง หน้าที่พลเมือง นักเรียนทุกคนจะต้องทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 10 ข้อ เวลา 15 นาที
4. ดำเนินการสอน ด้วยเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์เมื่อนักเรียนเรียนจบแต่ละเรื่องนักศึกษา ต้องทำกิจกรรมระหว่างเรียนทุกครั้ง โดยเก็บคะแนนทั้งหมด 50 คะแนน
5. ผู้วิจัยทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 11 ข้อ ซึ่งเป็น แบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน สลับตัวเลือกในแต่ละข้อ
6. ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมือง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์

สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง หน้าที่พลเมือง ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ผลโดยวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมืองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมืองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 11 คน ปรากฏผลดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมืองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ จากการทดลองภาคสนาม

เครื่องมือที่ใช้วัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม(ทุกคน)	คะแนนเฉลี่ย	E1/E2
กิจกรรมระหว่างเรียน (E1)	11	50	40.091	80.182/84.273
แบบทดสอบหลังเรียน (E2)	11	100	84.273	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 80.182 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 84.273 ดังนั้น กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่พลเมืองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 80.18/84.27 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ t-test (Dependent Samples)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดดอนเจดีย์

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	11	47.72	11.54	13.715*	.000
หลังเรียน	11	84.27	7.84		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลเปรียบเทียบทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ พบว่ามีค่านัยสำคัญที่ระดับ 0.05 นั่นคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์หาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ จากคะแนนการทำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ปรากฏผลดัง ตาราง 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ครูมีการเตรียมการสอน	4.73	0.47	มากที่สุด
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน	4.64	0.50	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.45	0.87	มาก
4. ครูใช้วิธีการสอนและใช้สื่ออย่างหลากหลาย	4.64	0.50	มากที่สุด
5. ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	4.09	0.69	มาก
6. ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมกันอภิปราย	4.45	0.82	มาก
7. ครูยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	4.64	0.50	มากที่สุด
8. ครูจัดกิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ	4.36	0.50	มาก
9. ครูให้โอกาสนักเรียนซักถามปัญหา	4.55	0.69	มากที่สุด
10. ครูประเมินผลอย่างหลากหลาย ยุติธรรม	4.64	0.67	มากที่สุด
11. การจัดลำดับขั้นตอนและวิธีการเล่น	4.55	0.69	มากที่สุด
12. การจัดวางรูปแบบตัวอักษรและสี รูปภาพ มีความเหมาะสม	4.64	0.50	มากที่สุด
13. สื่อความหมายได้ชัดเจนเหมาะสมกับบริบทของเกมและเนื้อหา	4.73	0.47	มากที่สุด
14. เนื้อหาและรูปภาพที่ใช้มีความสอดคล้องกัน	4.18	0.83	มาก
15. ออกแบบสื่อกิจกรรมเหมาะสม ง่ายต่อการใช้งาน	4.91	0.30	มากที่สุด
16. สื่อเกม มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	4.64	0.50	มากที่สุด

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
17. เนื้อหาที่ใช้ในสื่อเกม มีความน่าสนใจ	4.27	0.79	มาก
18. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	4.27	0.90	มาก
โดยรวม	4.52	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ออกรูปแบบสื่อเกมเหมาะสมต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.30) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคล ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ (E1 /E2) เท่ากับ 80.90/91.82 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยได้มีการศึกษาถึงรูปแบบ แนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งได้ทำให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตรวจสอบด้านเนื้อหาและสื่อ ประเมินความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสม รวมไปถึงความเชื่อมั่น เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนและใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ประกอบกับความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเกิดความผูกพันในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักบริหารจัดการอารมณ์และการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ภัคมนวรรณ ชุนพิณ (2562) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมอิเล็กทรอนิกส์ วิชาโปรแกรมภาษาซี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวินิตบางเขน พบว่า ประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เกมอิเล็กทรอนิกส์ วิชาโปรแกรมภาษาซี (E1 /E2) มีค่าเท่ากับ 80.37/90.22 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากได้จัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ ได้มีการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะและความสามารถการเรียนรู้ด้วยตนเองและสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒน์นรี จันทราภิรมย์ และธมนวรรณ โสพันธ์ (2565) การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา พบว่า การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา มีค่าประสิทธิภาพตามที่ตั้งไว้ 80/80 เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ ให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน อีกทั้งยังมีการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทำให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองได้อย่างเหมาะสม

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้มีการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเนื้อหาการสอนช่วยให้เด็กนักเรียนความสนใจรวมทั้งสามารถเชื่อมโยงความคิดจากการเล่นเกมทำให้สังเกตเห็นพัฒนาการทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทำกิจกรรมของแต่ละคน นอกจากนี้ยังได้มีการสอดแทรกรูปแบบการจัดการจัดการที่สามารถบูรณาการผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้กลายเป็นผู้เปิดกว้างยอมรับความคิดและประสบการณ์ แปลกใหม่ กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าทดลอง มีความเชื่อมั่นในแนวคิดใหม่ของตนเอง ตลอดจนมีความอิสระในการคิดได้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนาพร ยอดทองเลิศ (2562) ได้ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมการละเล่นชาติพันธุ์ เพื่อพัฒนาความคิดรวบยอดด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียน พบว่านักเรียนมีคะแนนความคิดรวบยอดด้านประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยที่ได้มีการสร้างความสนใจให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติในการทำกิจกรรมการละเล่นชาติพันธุ์ ซึ่งผู้เรียนสามารถสังเกตและอภิปรายเกี่ยวกับการละเล่นและมีความคิดและทักษะที่สร้างสรรค์ในการจดจำนั้นด้วยและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี สายบัว (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเกมการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชวมงคล สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะ เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า การพัฒนาเกมการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชวมงคล หลังการจัดเกมการศึกษาสูงกว่าก่อนการจัดเกมการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยครูได้มีการจัดการกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีการเรียนปนเล่นที่มุ่งเน้นกระบวนการในการเปิดโอกาสได้ลงมือคิดและลงมือทำได้อย่างอิสระตามความสนใจ อีกทั้งยังเป็นการฝึกประสบการณ์จากอุปกรณ์การเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้มีความสนุกพร้อมได้ความรู้ให้สูงขึ้น รวมทั้งทำให้เห็นถึงปัญหาและสามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียนได้ และเกิดความสนใจในการค้นหาแต่ละช่วงวัยของเด็ก การคิดเป็นความสามารถของสมอง ที่ประมวลข้อมูลที่ได้จากการรับรู้ มาสร้างเป็นองค์ความรู้ต่าง ๆ ช่วยทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก และเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหาจะเป็นตัวช่วยให้เด็ก คิด วิเคราะห์ หาคำตอบได้ด้วยตัวเอง การฝึกทักษะการคิด

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้เกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.62) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้มี

การอธิบายถึงรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เกมการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างชัดเจนรวมทั้งการใช้เกมส์เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ในการเล่นที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ พื้นฐานทางการศึกษามุ่งการใช้สติปัญญา สังเกตคิดหาเหตุผลและแก้ปัญหา ซึ่งช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ง่ายและเรียนรู้ได้เร็วขึ้นอีกทั้งยังทำให้นักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น อีกทั้งด้วยที่ ครูได้มีการออกแบบสื่อเกมเหมาะสม ง่ายต่อการใช้งาน ยิ่งทำให้สร้างความน่าสนใจให้นักเรียนเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตณัย ชุมวุฒิสักดิ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์และเจตคติต่อความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หน่วยการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย รายวิชา ส15101 สังคมศึกษา 5 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนด้วยเกม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดด้วยจากคะแนนเจตคติความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนเพิ่มขึ้น เพราะกระบวนการของการสอนด้วยเกม ตั้งแต่ก่อนเล่นเกม ขณะเล่น และหลังเล่นเกม ทำให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาเจตคติจากความรู้สึกและสามารถแสดงพฤติกรรมในด้านที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของภักคนนวรรณ ขุนพิณ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมอิเล็กทรอนิกส์ วิชาโปรแกรมภาษาซี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวินิต บางเขน พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เนื่องด้วยครูผู้สอนได้มีการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมอิเล็กทรอนิกส์ วิชาโปรแกรมภาษาซี ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหา มีความสนุกและนักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนนั้นได้ง่ายมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากวิจัยในครั้งนี้

1) ครูผู้สอนควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และรายบุคคลเพิ่มมากขึ้น เพราะการเรียนรู้โดยใช้เกมศึกษานั้น ควรมีการออกแบบเนื้อหาที่สอดคล้องกับเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มที่ก่อให้เกิดการระดมสมองร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นการฝึกการคิดและทักษะในการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในรายบุคคลได้

2) ครูผู้สอนควรมีการใช้เนื้อหาที่ใช้ในสื่อเกมที่มีความหลากหลาย มีความน่าสนใจวิจัย อีกทั้งการออกแบบสื่อต้องมีความทันสมัยสอดคล้องกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนเพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

บรรณานุกรม

- กฤตณัย ชุมวุฒิศักดิ์. (2558). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หน่วยการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย รายวิชา ส15101 สังคมศึกษา 5 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนด้วยเกมโดยใช้รูปแบบการสอนด้วยเกม โดยใช้รูปแบบการสอนด้วยเกม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, หน้า 177 - 185.
- ชนาพร ยอดทองเลิศ. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมการละเล่นชาติพันธุ์ เพื่อพัฒนาความคิดรวบยอดด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(3), หน้า 48-60.
- พัฒน์นรี จันทราภิรมย์ และธมนวรรณ โสพันธ์. (2565). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 5(4), หน้า 317 - 332.
- ไพพกา ผิวดำ. (2564). *ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภัคมนวรรณ ขุนพิณ. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เกมอิเล็กทรอนิกส์วิชาโปรแกรมภาษาซี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชวินิตบางเขน. *วารสารชุมชนวิจัย*, 13(1), หน้า 215 - 224.
- สุภักดิ์ แก้วศรีปัญญา และชรินทร์ มั่งคั่ง. (2566). การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงพหุทรรศน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีภาคตะวันออกแห่งสุวรรณภูมิ*, 2(1), หน้า 17 - 29.
- สุภาวณี ลายบัว. (2559). *การพัฒนาเกมการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตอนุบาลราชวมงคล สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะ เทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อินตา ศิริวรรณ. (2544). *พื้นฐานการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน

The Development of Smartphone-Controlled Branches Pruning Robot

พีรศักดิ์ ฉิมวัย¹ อนาวิน บัวขาว² และพนา เจนจบ³

Peerasak Chimwai¹ Anawin Buakhao² and Pana Jenjob³

นักศึกษา¹⁻², อาจารย์ที่ปรึกษา³

สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี¹⁻³

E-mail: 363146251003-st@rmutsb.ac.th¹, 363146251005-st@rmutsb.ac.th²,

Pana.j@rmutsb.ac.th³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน (2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน และ (3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ที่ใช้หุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน ดำเนินงานวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากพนักงานมหาวิทยาลัยและลูกจ้างที่ทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยสถานที่ ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ปีการศึกษาที่ 2/2566 โดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกนกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบสุ่มเลือก และใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ในการวิเคราะห์ผลการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟนจากความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10 (2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับคะแนนที่ได้ผลค่าเฉลี่ยมาก ดังนี้ (ก) ด้านความคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39 อยู่ในระดับมาก (ข) ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 อยู่ในระดับมาก และ (ค) ด้านการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 อยู่ในระดับมาก และ (3) สภาพผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้งานการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25

คำสำคัญ: การพัฒนา หุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ สมาร์ทโฟน (ระบบปฏิบัติการ Android)

Abstract

The purposes of this study were (1) to develop robotic branch pruning controlled via smartphone, (2) to evaluate the efficiency of smartphone-controlled branch pruning robots,

and (3) to evaluate the satisfaction of smartphone-controlled branch pruning robot users. This study was conducted using a mixed-methods approach. Data were collected from 30 university employees and employees who responded to maintain the orderliness of the premises at the Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi in the academic year 2/2023, determined by using Krejcie and Morgan Table, and subjects were selected through random sampling by using questionnaires, processed into 5-level rating scales. The data obtained were analyzed by descriptive statistics: percentages, averages, and standard deviations. Results showed that (1) the general conditions for developing smartphone-controlled branch pruning robots based on opinions from experts were high level with a mean of 4.06, a standard deviation of 0.25, (2) the evaluating the efficiency of the robot branch pruning controlled via a smartphone. Consider each aspect in order of the scores with the highest average results: (a) the quality had a mean of 4.15 and a standard deviation of 0.39, which was high; (b) the design had a mean of 4.04 and a standard deviation of 0.39, which was high, and (c) usage has a mean of 4.00 and a standard deviation of 0.33, which was at a high level, and (3) the condition of the satisfaction assessment results from users of the development of a robot branch pruning controlled via a smartphone, overall was a high, which had a mean of 4.06, and a standard deviation of 0.25.

Keywords: Development, branch pruning robot, smartphone (Android operating system)

บทนำ

ปัจจุบันหุ่นยนต์ (Robotic) เป็นเครื่องจักรกลที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อช่วยทำงานหรือกิจกรรมบางอย่างแทนมนุษย์ได้อย่างอัตโนมัติสามารถสังเกตได้จากหุ่นยนต์ในโรงงานต่าง ๆ ที่นำมาช่วยเพิ่มผลผลิตการทำงาน และลดความเสี่ยงอันตรายที่จะเกิดกับมนุษย์ โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ให้ความหมายไว้ว่า หุ่นยนต์ (Robot) คือ เครื่องจักรกลหรือหุ่นที่มีเครื่องกลไกอยู่ภายใน สามารถทำงานได้หลายอย่างร่วมกับมนุษย์หรือทำงานแทนมนุษย์ และสามารถจัดลำดับแผนการทำงานก่อนหรือหลังได้ (ณัฐพงษ์ วารีประเสริฐ และณรงค์ ลำดี, 2552)

หุ่นยนต์ คือ การควบคุมของเครื่องจักรกลให้สามารถทำงานได้ด้วยตนเองภายในโรงงาน และสามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้เอง เป็นเครื่องจักรกลอัตโนมัติที่ได้รับความนิยม ทั้งเพื่ออุตสาหกรรมและของเล่นสำหรับเด็ก สรุปว่า หุ่นยนต์ คือ เครื่องจักรกลที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นมาเพื่อช่วยทำงานหรือกิจกรรมบางอย่างแทนมนุษย์ได้อย่างอัตโนมัติสามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้เอง (ศศลักษณ์ ทองขาว, 2549)

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ มีปลูกต้นไม้หลากหลายชนิดทำให้มีการตัดแต่งอยู่บ่อยครั้งและสิ่งที่ตามมาคือ ซากกิ่งไม้ ใบไม้ที่เกิดจากการตัดแต่งเพื่อไม่ให้รกมากเกินไปโดยที่จะนำเอาสิ่งประดิษฐ์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้ง่ายต่อการตัดแต่งสะดวกสบายในการใช้ และสามารถนำซากเหล่านั้นมาไซ้ให้เกิดประโยชน์ได้หลายอย่าง อาทิเช่น ทำปุ๋ยชีวภาพไขปลูกต้นไม้ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เกษตรกรสามารถหาผลประโยชน์ได้ จากซากกิ่งไม้ ใบไม้ และหากนำวัสดุทางการเกษตรมาทำปุ๋ยมาปลูกต้นไม้ ก็จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี และยังช่วยลดปัญหาโลกร้อนจากการเผาทำลายอีกด้วยจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้จัดทำโครงการจึงมีแนวคิดในการสร้างหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ตโฟน เพื่อลดปัญหาจากการเผาทำลายและเหลือทิ้งโดยเปล่าประโยชน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ตโฟน
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ตโฟน
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ที่ใช้หุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ตโฟน

การทบทวนวรรณกรรม

1. บอร์ด Arduino บอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์

Arduino หรือ อาดูโน่ ถือว่าเป็นบอร์ดไมโครคอนโทรลเลอร์ยอดนิยม และใช้กันอย่างแพร่หลายที่สามารถนำไปพัฒนาโปรเจกต์ (Project) ได้หลากหลาย เรียนรู้ได้ง่าย และเหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นไมโครคอนโทรลเลอร์ Arduino จะใช้ชิป AVR เป็นหลักในไมโครคอนโทรลเลอร์ Arduino ทุกรุ่น เนื่องจากไมโครคอนโทรลเลอร์ ของตระกูล AVR นั้นมีความทันสมัยในชิปในบางตัวสามารถเชื่อมต่อผ่าน USB ได้โดยตรง สามารถใช้กับคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี และในไมโครคอนโทรลเลอร์ตระกูล AVR ยังมีส่วนของโปรแกรมพิเศษที่เรียกว่า บูตโหลดเดอร์ (Boot loader) โดยจะเป็นส่วนโปรแกรมที่จะถูกเรียกขึ้นมาก่อนการเรียกโปรแกรมปกติ ทำให้สามารถเขียนสั่งการทำงานได้ก่อนการเรียกโปรแกรมปกติ ทำให้ไมโครคอนโทรลเลอร์ Arduino นั้นอาศัยส่วนโปรแกรมพิเศษนี้ ในการทำให้ชิปสามารถโปรแกรมผ่านพอร์ตอนุกรมชนิด UART ได้จึงทำให้การเขียนโปรแกรมลงไปบนชิปใช้เพียง USB ติดต่อกับ UART ก็สามารถทำงานได้ (เดชฤทธิ์ มณีธรรม, 2560)

2. โปรแกรม Arduino IDE

โปรแกรมที่ใช้ทำงานกับไมโครคอนโทรลเลอร์ Arduino มีชื่อเป็นทางการว่า Arduino IDE (IDE ; Integrated Development Environment) ซึ่งสามารถใช้งานได้ทั้งบนระบบปฏิบัติการ Window (XP Vista 78) ทั้ง 32 bit was 64 bit, Mac OS X และ Linux ก็สามารถใช้ได้เรียกได้ว่าใช้งานได้กับทุกระบบปฏิบัติการเลยที่เดียว และยังเป็นอิสระจากการทำงานของระบบปฏิบัติการหรือ OS ทุกชนิดทำให้ไม่ต้องมีการ Install

โปรแกรมโดยโปรแกรมสามารถดาวน์โหลด (Download) หลังจากนั้นทำการ Unzip โปรแกรมไว้ใน Directory ที่ต้องการ (เดชฤทธิ์ มณีธรรม, 2560)

3. ระบบของ Blynk 2.0

Blynk เวอร์ชันแรกเป็นแพลตฟอร์ม IoT ที่ได้รับความนิยมสูงสุด เพื่อเชื่อมต่ออุปกรณ์ของเรา กับคลาวด์ มีแอปลูกออกแบบเพื่อควบคุมและจัดการฮาร์ดแวร์ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย แต่เมื่อปรับปรุงเป็น เวอร์ชัน 2 ก็เปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เช่น การสร้างและใช้งาน dashboard ผ่านเว็บไซต์ได้ การจำกัด จำนวน widget ที่ใช้งาน สำหรับรุ่นฟรีเป็น 30 widget แทนการให้ค่าพลังงาน และรูปแบบการตั้งค่าที่ แตกต่างไปจากเดิม (กฤษดา ใจเย็น, 2566)

4. โปรแกรม SketchUp SketchUp

เป็นโปรแกรมสำหรับสร้างแบบจำลอง 3D (Three-Dimensional) ที่มีความง่ายต่อการใช้งาน และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ในงานออกแบบเชิงสถาปัตยกรรมงานออกแบบ ภายในและภายนอกการออกแบบกลไกการทำงานของเครื่องจักรเฟอร์นิเจอร์ ภูมิประเทศ ผลิตภัณฑ์ รวมไปถึง งานออกแบบฉากอาคาร และสิ่งก่อสร้างในเกม หรือจะเป็นการจัดฉากทำ Story Boards ในงานภาพยนตร์ หรือละครโทรทัศน์ก็สามารถทำได้ (นาวิณ สมประสงค์, 2554)

5. Android

คือ ระบบปฏิบัติการสำหรับอุปกรณ์พกพา เช่น โทรศัพท์มือถือแท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ เน็ตบุ๊ก ทำงาน บนลินุกซ์ เคอร์เนล เริ่มพัฒนาโดยบริษัทแอนดรอยด์ (อังกฤษ: Android Inc.) จากนั้นบริษัทแอนดรอยด์ ถูกซื้อโดยกูเกิล และนำแอนดรอยด์ ไปพัฒนาต่อภายหลังถูกพัฒนาในนามของ Open Handset Alliance ทางกูเกิลได้เปิดให้นักพัฒนาสามารถแก้ไขโค้ดต่าง ๆ ด้วยภาษาจาวา และควบคุมอุปกรณ์ผ่านทางชุด Java libraries ที่กูเกิลพัฒนาขึ้น โดยแอนดรอยด์ (Android) ถูกตั้งชื่อเลียนแบบหุ่นยนต์ในเรื่องสตาร์วอร์ส ที่ชื่อทรอยด์ ซึ่งเป็นหุ่นยนต์ที่สร้างขึ้นมาเลียนแบบมนุษย์เป็นซอฟต์แวร์ระบบปฏิบัติการที่มีโครงสร้างแบบ เรียงทับซ้อนหรือแบบสแต็ก (Stack) โดยใช้ลินุกซ์ เคอร์เนล (Linux Kernel) เป็นพื้นฐานของระบบ และ ใช้ภาษา Java ในการพัฒนามี Android SDK เป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการ แอนดรอยด์อีกทีหนึ่งโดย ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์เริ่มพัฒนาเมื่อปี พ.ศ. 2550 โดยบริษัทแอนดรอยด์ ร่วมกับ Google จากนั้นเมื่อปี พ.ศ.2550 ได้มีการร่วมมือกันกว่า 30 บริษัทชั้นนำเพื่อพัฒนาระบบ (ศุภชัย สมพานิช, 2557)

6. มอเตอร์ไฟฟ้า (Electric motor)

เป็นอุปกรณ์ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในโรงงานต่าง ๆ หรือในอุปกรณ์ที่ใช้งานในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็น เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าทางการแพทย์ และทางด้านเครื่องจักรกลอุตสาหกรรมล้วนแต่ใช้มอเตอร์ไฟฟ้าเป็น ส่วนประกอบสำคัญ จึงเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญต่อระบบขับเคลื่อนที่จะทำให้เกิดการเคลื่อนที่ได้ ไม่เพียงแต่ ขับเคลื่อนเพียงอย่างเดียว ในการควบคุมความเร็วของมอเตอร์ก็มีส่วนสำคัญต่องานที่ใช้ความละเอียดงาน ที่ต้องการความเร็วที่เหมาะสม ดังนั้นมอเตอร์ที่มีการควบคุมที่ง่ายเหมาะกับงานที่ต้องการปรับย่านความเร็ว

ที่กว้าง และมีแรงบิดที่เกือบจะคงที่ทุกย่านความเร็ว นั่นคือมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรง ซึ่งเป็นเครื่องกลไฟฟ้าชนิดหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงพลังงานไฟฟ้ามาเป็นพลังงานกล โดยใช้ไฟฟ้ากระแสตรงสามารถนำมาประยุกต์ใช้งานร่วมกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนั้นการศึกษาเรื่องของมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงจึงกลายเป็นปัจจัยหลักสำคัญ เนื่องจากเป็นหลักการพื้นฐานเบื้องต้นในการเรียนรู้การควบคุมมอเตอร์แบบลูปปิด (Close Loop) และสามารถต่อยอดความรู้ไปจนถึงการควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสสลับได้ ดังนั้นในการจะนำระบบควบคุมไปใช้งานจริงนั้น ผู้เรียนควรที่จะมีความรู้และทักษะในการทำการจำลองการทำงานตลอดจนการปรับตั้ง (Tuning) ตัวควบคุมของระบบ รวมถึงทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นกับการทำงานของมอเตอร์และระบบการควบคุมได้อย่างถูกต้อง (พรจิต ประทุมสุวรรณ, 2555)

7. การพัฒนาแขนหุ่นยนต์และระบบควบคุมผ่านสมาร์ตโฟนด้วยเทคนิคควบคุมการเคลื่อนที่เชิงเส้นแบบหลายแกน

งานวิจัยนี้เป็นการออกแบบและพัฒนาแขนหุ่นยนต์ 6 แกน เพื่อช่วยหยิบสิ่งของขนาดเล็ก เช่น กระจุกยา และรีโมททีวี ซึ่งสามารถควบคุมแขนหุ่นยนต์ด้วยแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน ผ่านสัญญาณบลูทูธ และ wi-fi พร้อมกับแสดงภาพจากกล้องที่ติดกับแขนหุ่นยนต์บนหน้าจอสมาร์ตโฟนได้ตามเวลาจริง โดยมีการประยุกต์นำเอาทฤษฎีจลนศาสตร์แบบไปข้างหน้า และแบบผกผันมาวิเคราะห์หาพื้นที่ทำงานที่เหมาะสมของแขนหุ่นยนต์ และมีการพัฒนาซอฟต์แวร์ เพื่อควบคุมเซอร์โวมอเตอร์หลายตัวพร้อมกัน เพื่อให้ปลายแขนหุ่นยนต์เคลื่อนที่แบบเส้นตรงตามแนวหน้า-หลัง (+x, -x) และแนวขึ้น-ลง (+y, -y) เหมาะสำหรับการควบคุมผ่านหน้าจอสมาร์ตโฟน ในการทดลองเพื่อประเมินสมรรถนะของระบบแขนหุ่นยนต์ที่ได้พัฒนาขึ้น แบ่งเป็น 2 การทดลองหลักคือ การทดลองแรกเป็นการทดสอบความสามารถในการควบคุมมือจับของแขนหุ่นยนต์ ซึ่งผลการทดลองพบว่ามือจับสามารถเคลื่อนที่ได้ตามขอบเขตพื้นที่ทำงานตามกำหนด และการทดลองที่สองเป็นการทดสอบด้านระยะเวลาที่ใช้ในการควบคุมแขนหุ่นยนต์เพื่อหยิบจับสิ่งของ จากผลการทดลอง พบว่าการควบคุมแบบเคลื่อนที่เชิงเส้นแบบหลายแกนที่พัฒนาขึ้นมาในงานวิจัยนี้ ใช้เวลาน้อยกว่าประมาณ 86% เมื่อเทียบกับการควบคุมแบบทีละข้อต่ออิสระ (สุภาพ มายาง และสุเมธ เหมะวัฒน์ชัย, 2564)

8. การพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อควบคุมหุ่นฮิวแมนนอยด์แบบไร้สาย Develop Software to Control the Bluetooth Humanoid Robot

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อควบคุมหุ่นฮิวแมนนอยด์แบบไร้สาย และ 2) ศึกษาผลการทดลองใช้ซอฟต์แวร์เพื่อควบคุมหุ่นฮิวแมนนอยด์แบบไร้สาย การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินการพัฒนาซอฟต์แวร์ควบคุมหุ่นยนต์ผ่านมือถือ จำนวน 5 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความสนใจด้านการพัฒนาหุ่นยนต์ โดยการสังเกตการณ์พฤติกรรมและการมีส่วนร่วมในการดำเนินจัดกิจกรรม จำนวน 30 คน ทำการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมพัฒนาซอฟต์แวร์ควบคุมหุ่นยนต์ผ่านมือถือด้วยโปรแกรม Arduino IDE พัฒนาโปรแกรมด้วยภาษาซี ใช้โปรแกรม App Inventor ช่วยให้สามารถพัฒนาแอปพลิเคชัน และใช้แบบสอบถามประเมินประสิทธิภาพซอฟต์แวร์ เพื่อควบคุมหุ่นฮิวแมนนอยด์แบบไร้สาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อควบคุมหุ่นฮิวแมนนอยด์แบบไร้สายพบว่า ผู้วิจัยได้ออกแบบหุ่นยนต์ให้มีลักษณะโครงสร้างการทำงานคล้ายกับการเคลื่อนไหวของมนุษย์ โดยประกอบด้วยส่วนการออกแบบ ได้แก่ หัว ลำตัว แขน มือ และส่วนฐานล้อของหุ่นยนต์ ส่งสัญญาณเทคโนโลยีไร้สายส่วนบุคคล เชื่อมต่อระหว่างหุ่นยนต์กับสมาร์ทโฟน ผลการประเมินประสิทธิภาพของการพัฒนาซอฟต์แวร์ควบคุมหุ่นยนต์ โดยผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.38$, $SD = 0.49$) และ 2) การศึกษาผลการทดลองใช้ซอฟต์แวร์เพื่อควบคุมหุ่นฮิวแมนนอยด์แบบไร้สายพบว่าการพัฒนาหุ่นยนต์ให้มีขนาดที่เหมาะสมกับบอร์ด และลำดับขั้นตอนในการใช้งานต้องไม่มีความยุ่งยากเน้นการใช้งานได้จริงทั้งอุปกรณ์ และการพัฒนาโปรแกรมควบคุม มีการพัฒนารูปแบบหุ่นยนต์ให้ตรงกับการเรียนการสอนของโรงเรียน (ธีรพงศ์, นภวรรณ, 2563)

9. ความรู้เกี่ยวกับ NodeMCU/ESP8266NodeMCU

คือ บอร์ดคล้ายๆกับบอร์ด Arduino แต่ NodeMCU จะมีความสามารถเชื่อมต่อ WiFi ได้ เพราะภายในบอร์ดจะมี ESP8266 ซึ่งมีความสามารถเชื่อมต่อ WiFi อยู่ในตัว และเป็นแพลตฟอร์ม IoT โดยสามารถเขียนโปรแกรมด้วย Arduino IDE ลงที่บอร์ดเหมือนกับบอร์ด Arduino ซึ่ง ESP8266 คือ ไมโครชิปที่เป็นรูปแบบ TCP/IP มีหน้าที่สำหรับเชื่อมต่อ WI-FI พร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น พอร์ต micro USB สำหรับจ่ายไฟ/อัปโหลดโปรแกรม, ชิพสำหรับอัปโหลดโปรแกรมผ่านสาย USB, ชิพแปลงแรงดันไฟฟ้า และขาสำหรับเชื่อมต่ออุปกรณ์ภายนอก (บล็อกของ PoundXI, 2561)

10. การพัฒนาชุดสาธิตเรื่องหุ่นยนต์แขนกลอุตสาหกรรมแบบสคาร์่าเคลื่อนที่อิสระ 4 ทิศทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิศวกรรมหุ่นยนต์

งานวิจัยฉบับนี้นำเสนอการออกแบบและพัฒนาหุ่นยนต์แขนกลอุตสาหกรรมแบบสคาร์่าเคลื่อนที่ 4 ดิกรีอิสระ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพในการเคลื่อนที่ของหุ่นยนต์ ชุดหุ่นยนต์แขนกลประกอบด้วย แขนโลหะแบบขนาน 2 ส่วนที่ถูกขับเคลื่อนด้วยสเต็ปมอเตอร์ สามารถหยิบจับชิ้นงานผิวเรียบได้ด้วยหลักการดูดแบบสุญญากาศ ควบคุมการเคลื่อนที่ได้จากตัวควบคุมภายนอก เช่น พีแอลซี ชุดหุ่นยนต์แขนกลสามารถเคลื่อนที่ได้ 4 ดิกรีอิสระ มีระยะการเคลื่อนที่ในแนวแกน X เท่ากับ 200 มิลลิเมตร และแกน Y เท่ากับ 400 มิลลิเมตร สามารถยกชิ้นงานได้ไม่น้อยกว่า 2 กิโลกรัม และมีระยะในการยกสูงสุดเท่ากับ 200 มิลลิเมตร ผลการทดสอบการเคลื่อนที่หุ่นยนต์แขนกลพบว่า สามารถเคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูงสุด 20 มิลลิเมตรต่อวินาที และมีระยะความผิดพลาดในการวางตำแหน่งชิ้นงานผิดพลาดน้อยกว่า ± 2 มิลลิเมตร สรุปได้ว่าชุดหุ่นยนต์แขนกลมีประสิทธิภาพในการทำงานระดับดี และสามารถพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ด้านการเรียนการสอนต่อไป พีรพงษ์ ฉิมเพชร และสมคิด สุทธิศักดิ์, 2564)

11. ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

เป็นวิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิจัยที่สร้างขึ้นโดย Robert V. Krejcie มหาวิทยาลัย Minnesota & Daryle W. Morgan มหาวิทยาลัย Texas A&M ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ Educational and Psychological Measurement ในปี ค.ศ. 1970 เล่มที่ 30 หน้า 607-

610 ซึ่ง ออบทความ Determining sample size for research activities ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากร และกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% สามารถใช้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรที่มีขนาดเล็กได้ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป โดยผู้วิจัยต้องทราบขนาดของประชากรก่อน (ณัฐกร มีทระพานัง, 2563: ออนไลน์)

สูตรการคำนวณของ Krejcie & Morgan

$$n = \frac{\chi^2 NP(1 - P)}{d^2 P(1 - P)}$$

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

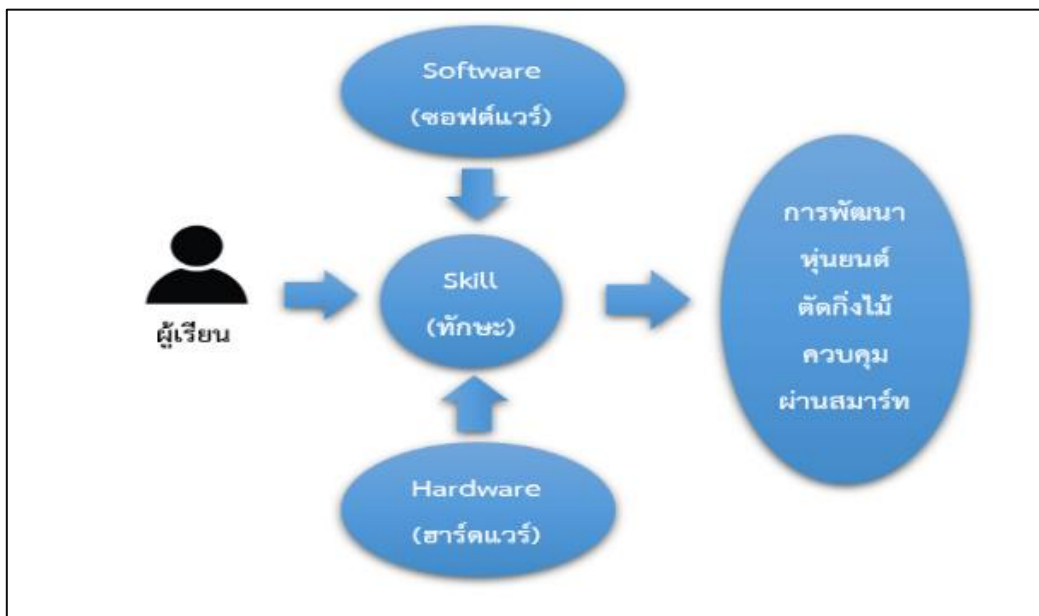
N แทน จำนวนประชากร

x แทน ค่าไคสแควร์ที่ Degree of freedom (df) เท่ากับ 1 ระดับความเชื่อมั่น 95% (เท่ากับ 3.841)

P แทน สัดส่วนของประชากร หากไม่ทราบ ใส่ค่า 0.05

d แทน ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (0.05)

กรอบแนวคิดการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมุ่งศึกษาการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานมหาวิทยาลัยและลูกจ้างที่ทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ปีการศึกษาที่ 2/2566 จำนวน 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มเลือก โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ สำหรับสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานด้านการใช้การพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ ควบคุมผ่านสมาร์ตโฟน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านคุณภาพ และด้านการใช้งาน

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้า เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหุ่นยนต์ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบและประเด็นคำถามสำหรับแบบสอบถาม
2. ร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ตโฟน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการออกแบบ ด้านคุณภาพ และด้านการใช้งาน ตามเป้าหมายมีลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ตโฟน ผู้วิจัยกำหนดการให้ค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพของหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ในระดับสูงมาก

คะแนน 4 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพของหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ในระดับสูง

คะแนน 3 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพของหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพของหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ในระดับต่ำ

คะแนน 1 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพของหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ในระดับต่ำมาก

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง หุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้มีประสิทธิภาพสูงมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง หุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้มีประสิทธิภาพสูง

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง หุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้มีประสิทธิภาพปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง หุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้มีประสิทธิภาพต่ำ

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง หุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้มีประสิทธิภาพต่ำมาก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

3. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความชัดเจนของแบบสอบถาม

- นำร่างแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักศึกษาคณะอื่น จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อโดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.42 – 0.78 และหาความเชื่อมั่น (r_{tt}) มีค่าเท่ากับ 0.94
- นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามที่ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผ่านระบบออนไลน์ไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 30 คน และรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้ศึกษาวิจัยภายในระยะเวลา 7 วัน จำนวน 30 ชุด และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณ

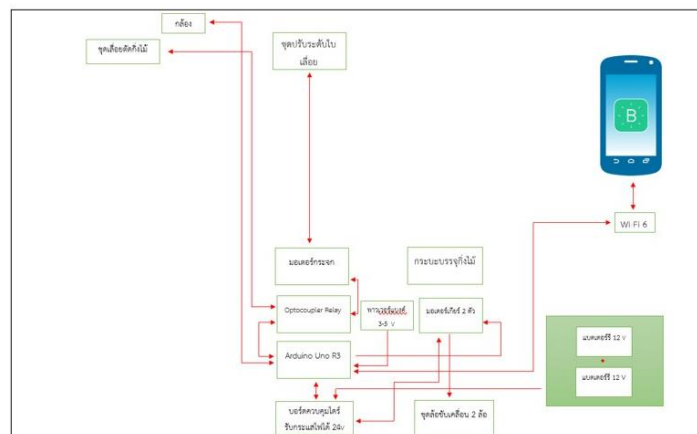
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

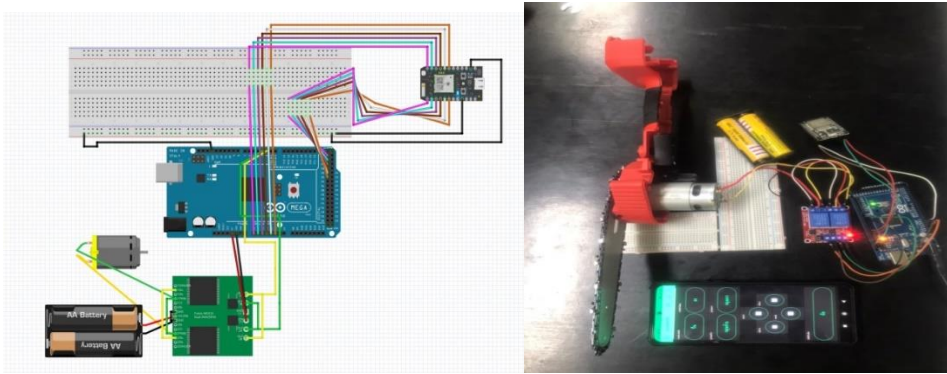
- วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 การหาค่าร้อยละของข้อมูลสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม
- วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ความคิดเห็นระดับการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ตโฟน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการออกแบบ ด้านคุณภาพ และด้านการใช้งาน ใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผล
- หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มาจับประเด็นและตีความสรุปความหมาย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

- สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), ค่าร้อยละ (Percentage)
- สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย คือ การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ โดยค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item total Correlation) ของ Pearson และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้การหาค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

รูปที่ 2 รูปภาพผังการทำงานการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ตโฟน

รูปที่ 3 รูปภาพจากการทดลองการต่อวงจรในซอฟต์แวร์เพื่อทำการทดลอง

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟนจากความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

หัวข้อรายการประเมิน	\bar{X} ค่าเฉลี่ย	S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ด้านการออกแบบ	3.92	0.17
2. ด้านคุณภาพ	3.94	0.14
3. ด้านการใช้งาน	3.94	0.18
ค่าเฉลี่ย	3.93	0.10

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์การพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟนจากความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10 โดยพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.17 ระดับมาก ระดับด้านคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.14 ระดับมาก และด้านการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18 ระดับมาก

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟนจากความคิดเห็นจากพนักงานมหาวิทยาลัยและลูกจ้างที่ทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยสถานที่ ภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี จำนวน 30 ท่าน

หัวข้อรายการประเมิน	\bar{X} ค่าเฉลี่ย	S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ด้านการออกแบบ	4.04	0.39
2. ด้านคุณภาพ	4.15	0.39

หัวข้อรายการประเมิน	\bar{X} ค่าเฉลี่ย	S.D. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ด้านการใช้งาน	4.00	0.33
ค่าเฉลี่ย	4.06	0.25

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์การพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟนจากความคิดเห็นจากพนักงานมหาวิทยาลัยและลูกจ้างที่ทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยสถานที่ จำนวน 30 ท่าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 โดยพิจารณารายด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 ระดับมาก ระดับด้านความคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 ระดับมาก และด้านการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 ระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

หลังจากการเก็บข้อมูลการทำงานของการทำงานการพัฒนาหุ่นยนต์ตัดกิ่งไม้ควบคุมผ่านสมาร์ทโฟน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์และหาข้อสรุปผลได้ ดังนี้

1. ความเร็วของมอเตอร์ที่ใช้ควบคุมใบเลื่อยยังไม่สามารถปรับระดับ เพิ่มและลดระดับความเร็วได้ ยังคงเป็นการใช้ความเร็วในระดับเดียวตลอดการใช้งาน
2. มอเตอร์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนมีขนาดกำลังไฟ 24 โวลต์ อัตราทดความเร็ว 200 รอบต่อนาที จึงทำให้การขับเคลื่อนที่ ของหุ่นยนต์ไปได้ช้า เนื่องจากหุ่นยนต์ต้องรับน้ำหนักกิ่งไม้จึงทำให้การขับเคลื่อนช้าลง

บรรณานุกรม

- กฤษดา ใจเย็น. (2566). *แนะนำการใช้งาน OpenBIT*. เข้าถึงได้ จาก: http://www2.chainat.ac.th/vecskills/pages/f_load/131901610111513.pdf, 2 เมษายน 2567.
- ณัฐกร มัทธะปานัง. (2563). *การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan*. เข้าถึงได้จาก: <https://krootor.com/2062>, 11 เมษายน 2567,
- ณัฐพงษ์ วารีประเสริฐ และณรงค์ ลำดี. (2552). *ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence)*. กรุงเทพฯ: ไทยเจริญการพิมพ์.
- เดชฤทธิ์ มณีธรรม. (2560). *คัมภีร์การใช้งานไมโครคอนโทรลเลอร์ Microcontroller Arduino*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

- ธีรพงศ์ สงฆ์ และนภวรรณ ชาติมนตรี. (2563). การพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อควบคุมหุ่นฮิวแมนนอยด์แบบไร้สาย. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 7(2), หน้า 16 - 23.
- นาวิน สมประสงค์. (2554). *คู่มือการใช้งานโปรแกรม Google SketchUp Pro 8*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.yotathai.com/yotanews/manual-sketchup8-thai>, 2 เมษายน 2567.
- บล็อกของ PoundXI. (2561). *NodeMCU คืออะไร*. เข้าถึงได้จาก <https://poundxi.com/nodemcu-คืออะไร/>, 2 เมษายน 2567.
- พรจิต ประทุมสุวรรณ. (2555). *อุปกรณ์เครื่องกลไฟฟ้า*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พีรพงษ์ ฉิมเพชร และสมคิด สุทธิศักดิ์. (2564). *การพัฒนาชุดสาธิตเรื่องหุ่นยนต์แขนกลอุตสาหกรรมแบบสคาร์่าเคลื่อนที่อิสระ 4 ทิศทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนทางด้านวิศวกรรมหุ่นยนต์* รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, สงขลา.
- ศศลักษณ์ ทองขาว. (2549). *ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ศุภชัย สมพานิช. (2557). *Professional Android programming*. นนทบุรี: อินโฟเพรส.
- สุภาพ มายาง และสุเมธ เหมะวัฒนะชัย. (2564). การพัฒนาแขนหุ่นยนต์และระบบควบคุมผ่านสมาร์ตโฟนด้วยเทคนิคควบคุมการเคลื่อนที่เชิงเส้นแบบหลายแกน. *วารสารวิศวกรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(2), หน้า 42-55.

การพัฒนาระบบการประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษา
ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

The Development of Self-Identity Search Assessment System for Admission to
9 Rajamangala University of Technology

ศิริพร จินสิน¹ สรกาญจน์ เจริญลาภ² และบุญธิดา ชุนงาม³

Siriporn Jinsin¹ Sorakan Charoenlap² and Bunthida Chunngam³

นักศึกษา¹⁻², อาจารย์ที่ปรึกษา³

สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ¹⁻³

E-mail: 364146241008-st@rmutsb.ac.th¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) พัฒนาระบบการประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง และ (2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบการประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 90 ชุด ใช้หลักการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) โดยวิธีการให้ทำการทดสอบระบบเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง และทำแบบทดสอบความพึงพอใจต่อเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบการประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ผลพัฒนาระบบฯ สามารถทำงานได้ตรงขอบเขตทำให้สามารถทำแบบประเมิน MBTI ได้และทำการแนะนำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งได้ (2) ผลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบฯ (ก) ความพึงพอใจด้านโปรแกรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, $SD = 0.83$) (ข) ด้านออกแบบระบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $SD = 0.87$) และ (ค) ด้านการใช้งานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, $SD = 0.88$)

คำสำคัญ: เว็บไซต์ แบบประเมินบุคลิกภาพ MBTI มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

Abstract

The purposes of this study were (1) to develop a self-identity search evaluation system for admission to all 9 Rajamangala University of Technology campuses and (2) to assess user

satisfaction with the self-identity search evaluation system for admission to all 9 Rajamangala University of Technology campuses. The research was conducted by collecting data from a sample group of 90 high school seniors or vocational certificate students. The sampling method used was random sampling. The testing procedure involved evaluating the self-identity search assessment website for admission to all 9 Rajamangala University of Technology campuses. Additionally, a satisfaction survey was conducted regarding the self-identity search assessment website for admission to all 9 Rajamangala University of Technology campuses. The data was analyzed by calculating the mean and standard deviation in the satisfaction assessment survey of the self-identity search assessment system for admission to all 9 Rajamangala University of Technology campuses. This study has recommended that (1) the development of a system capable of functioning within defined parameters, enabling the administration of the MBTI assessment and university recommendations for all 9 Rajamangala University of Technology campuses, and (2) user satisfaction evaluation results indicating high levels of satisfaction: (a) satisfaction with the program is high (\bar{X} = 4.20, SD = 0.83), (b) satisfaction with system design is high (\bar{X} = 4.17, SD = 0.87), and (c) satisfaction with usability is high (\bar{X} = 4.14, SD = 0.88).

Keywords: Website, MBTI personality assessment, 9 Rajamangala University of Technology

บทนำ

ปัญหาในการปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับความชอบส่วนตัวอาจส่งผลให้เกิดขาดความสุขในการปฏิบัติงาน แม้ว่าผู้ปฏิบัติงานอาจมีความเชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ แต่หากขาดความชอบ และความสนใจอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในระยะยาว การที่บุคคลจะสามารถทำงานได้อย่างมีความสุขและทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงความสนใจ และความถนัดส่วนบุคคลบ่อยครั้งที่มีการส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชน โดยไม่ได้มีการสำรวจถึงความสนใจและความถนัดทำให้การเข้าไปส่งเสริมอาชีพไม่เกิดความยั่งยืน เพราะการส่งเสริมอาชีพไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง (เจตนา อินยรัตน์, วรณกร พลพิชัย และผ่องศรี พัฒนมณี, 2564, น. 313) อีกทั้งการมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานยังส่งผลถึงความกระตือรือร้นของบุคคล ความผูกพันต่องาน และประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานจากการตรวจสอบเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ กับเจตคติต่อการทำพันธกิจพบว่า บุคลิกภาพมีผลต่อการปฏิบัติงาน (กัลป์ ชานวิทิตกุล, 2564, น. 62-64) การแนะนำอาชีพนั้นจึงมีความสำคัญในการวางแผนอนาคต การแนะนำอาชีพมีหลักการดังนี้ หากบุคคลใดได้ศึกษาหรือทำงานที่ตรงกับความถนัด ความสนใจ และอุปนิสัยย่อมมีความสุข และสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าการที่ต้องปฏิบัติงานในสิ่งที่ไม่

ชอบไม่ถนัดหรือไม่เหมาะสมกับอุปนิสัยของตน (กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2559, น. 6-15) การแนะแนวอาชีพเป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการทำให้บุคคลได้ตระหนักถึงความรู้ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ และความสนใจ เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน หากนักเรียนได้เลือกศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพตรงกับศักยภาพก็จะทำให้เกิดความสุขในการทำงานลดปัญหาการเปลี่ยนงาน หรือออกจากงาน จึงสำคัญอย่างมากในการจัดบริการแนะแนวทางด้านอาชีพในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้กับนักเรียน (จิตตินันท์ บุญสถิตกุล, 2564, น. C3-C7)

ดังนั้นคณะผู้จัดทำ จึงมีความสนใจการพัฒนาระบบการประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และทำให้นักเรียนรู้จักตัวตนของตนเองมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สองข้อ คือ (1) เพื่อพัฒนาระบบการประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง และ(2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบการประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการวิเคราะห์ และออกแบบแบบทดสอบบุคลิกภาพ MBTI

กัลป์ ขานวิฑิตกุล (2564, น.18-13) ผู้พัฒนาแบบวัด MBTI คือ แคทธารีน คูก์ บริกส์ (Katharine Cook Briggs) (1875-1968) และบุตรสาวของเธอ อิสซาเบล บริกส์ มายเออร์ส (Isabel Briggs Myers) (1897-1980) เป็นผู้ที่ให้ความสนใจและสังเกตความแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพของบุคคล ทั้งสองได้เรียนรู้และเพิ่มรายละเอียดจากแนวความคิดของจิตแพทย์ คาร์ล จี ยุง (Carl G. Jung) (1875-1961) ทั้งสองได้นำทฤษฎีของเขามาต่อยอดและพัฒนาเป็นดัชนีวัดบุคลิกภาพขึ้น ทฤษฎีของ คาร์ล ยุง ถูกนำมา ใช้งานอย่างเต็มรูปแบบกับเครื่องมือการวัดเชิงจิตวิทยา คือการออกแบบสเกลคู่ตรงข้ามความพึงพอใจจำนวน 4 คู่ โดยแต่ละคู่จะแบ่งเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน มาตรฐานบุคลิกภาพ MBTI เป็นมาตรฐานที่แสดงคุณลักษณะในทางตรงกันข้ามของ 4 คู่ หรือ 8 สเกล ดังนี้ คู่ที่ 1 E-I (Extravert-Introvert) มาตรฐานวัดสิ่งที่บุคคลใช้พลังงานเพื่อการแสดงตนหรือให้ความสนใจ คู่ที่ 2 S-N (Sensing-Intuition) มาตรฐานวัดการรับรู้หรือการแสวงหาข้อมูลของบุคคล คู่ที่ 3 T-F (Thinking-Feeling) เป็นมาตรฐานวัดการตัดสินใจของบุคคล คู่ที่ 4 J-P (Judging-Perceiving) เป็นมาตรฐานวัดแบบแผนการดำเนินชีวิตของบุคคล (กัลป์ ขานวิฑิตกุล, 2564, น.34) การออกแบบแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI โดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพของ NERIS Analytic Limited (2011) แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า 7 ระดับ (Rating scale) ตั้งแต่ เห็นด้วยจนถึง ไม่เห็นด้วย

แนวทางการเลือกประกอบอาชีพ

แนวทางการพัฒนาการเลือกประกอบอาชีพ การเลือกอาชีพเป็นหนึ่งในหน้าที่ของมนุษย์ที่จำเป็นต้องพิจารณาเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและพหุเหมาะสมกับตนเอง มีรายละเอียดและปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น แนวโน้มและความรู้สึกของแต่ละบุคคลในเรื่องการทำงานอะไรที่ตนเองชอบ ความสามารถและความพร้อมในการทำงานในสายอาชีพนั้น รวมถึงความต้องการของตลาดและสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในอาชีพนั้น ๆ ในบริบทของสาขาวิชาการโรงแรมในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร การเลือกอาชีพในสาขาอาจพิจารณาจากความสนใจในการให้บริการที่ดีที่สุดผ่านทักษะการจัดการและการสื่อสารอีกทั้งความพร้อมในการทำงานได้สภาพแวดล้อมที่มีความยืดหยุ่นและการแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว (ภูมิพัฒน์ ทองคำ, สุภาวดี พุ่มไสว, พัลลพ หามะลิ, หทัยรัตน์ ปัทมวิวัฒน์ และวาริรัตน์ ทิพวารี, 2560, น. 49-52) จิตวิทยาในการเลือกอาชีพการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision Making) จัดว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อความสุข ทุกข์ ในการดำเนินชีวิตในระยะยาวของบุคคล (กมลชนก วงวาฬ, เพ็ญนภา กุลนภาค และประชา อินัง, 2564, น. 118)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ทั้ง 9 แห่ง

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการสู่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาของรัฐดำเนินการโดยบริหารจัดการได้โดยอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลของสภาการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นเพื่อให้สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการและยกระดับสถานะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เน้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งสามารถจัดการศึกษาได้ถึงระดับสูงปริญญาโท ปริญญาเอก จึงได้มีการยกฐานะพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งขึ้นโดยมีการรวมวิทยาเขตที่อยู่ใกล้เคียงกันจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 9 แห่งจากพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2548 ซึ่งได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548 มีผลให้สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเดิมตามพระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2518 ปรับเปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้งเก้าแห่งดังต่อไปนี้ 1. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ 3. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก 4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 5. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ 6. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา 7. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 8. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ 9. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (ราชมงคลทั้ง 9 แห่งและวิทยาเขตต่าง ๆ, 2554)

วิธีการวิจัย

วิธีการดำเนินโครงการ ผู้พัฒนาได้ดำเนินการสร้างเว็บไซต์เว็บไซต์การประเมินการค้นหาค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง โดยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี

หลักการ ตลอดจนวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ และทำการออกแบบเว็บไซต์ การประเมิน การค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ให้ตรงกับความต้องการและสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ ผู้พัฒนาได้แบ่งวิธีการดำเนินการทำงานตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ศึกษาปัญหาและรวบรวมข้อมูลผู้จัดทำได้ศึกษาปัญหาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต และสัมภาษณ์ จึงได้พบปัญหาว่าปัญหาในการปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับความชอบส่วนตัว

2. การวิเคราะห์และออกแบบระบบศึกษาโครงสร้างระบบเดิม ผู้จัดทำได้ศึกษาโครงสร้างของระบบเดิม ซึ่งระบบเดิมได้มีอยู่บนเว็บไซต์หลายรูปแบบ เช่นการเลือกตอบโดยมีตัวเลือกให้เลือกบางครั้งภายในตัวเลือก นั้นไม่ตรงกับคำตอบภายในใจของผู้ประเมิน บางครั้งเมื่อผลประเมินออกมา บางเว็บไซต์จะบอกแค่ประเภทของบุคลิกภาพบางเว็บไซต์มีการแนะนำอาชีพแต่อาชีพเหล่านั้นตกเทรนด์ไม่เป็นที่ต้องการในตลาดปัจจุบัน ไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขอาชีพที่แนะนำให้เป็นปัจจุบัน และในระบบเดิมจะมีแค่การจำแนกของกลุ่มบุคลิกภาพ และอาชีพที่สอดคล้อง แต่ไม่ได้ให้คำแนะนำว่าควรศึกษาต่อในคณะที่จบมาจะได้ทำอาชีพนั้น ๆ และเทรนอาชีพในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงขนาดไหน เพื่อผู้ที่สนใจนั้นได้กำหนดจุดหมายไว้ในการศึกษาต่อ

3. วิเคราะห์ระบบและออกแบบระบบ

3.1 จัดทำแผนภาพยูสเคสไดอะแกรม (Use Case Diagram) ในการวิเคราะห์ระบบ

รูปที่ 1 ยูสเคสไดอะแกรม (Use Case Diagram) เว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

จากการวิเคราะห์และออกแบบระบบเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ผู้จัดทำได้อธิบายการดำเนินงานของระบบ โดยการใช้แผนภาพยูสเคสไดอะแกรม (Use Case Diagram) และคำอธิบาย ยูสเคสไดอะแกรม (Use Case Diagram) เพื่ออธิบายในแต่ละส่วนการทำงานให้มีความเข้าใจในระบบเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

3.2 การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินหาความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินบุคลิกภาพกับตัวบ่งชี้คุณลักษณะแบบประเมิน MBTI Myers-Briggs Type Indicator มีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 120 ข้อ เพื่อคัดเลือกนำข้อสอบไปใช้บนเว็บไซต์จำนวน 60 ข้อ

3.3 ออกแบบหน้าจอ

ตราคณะ	หน้าแรก	เกี่ยวกับเรา	มหาวิทยาลัย	บุคลิกภาพแบบสรุป	เทรนอาชีพแบบสรุป	ติดต่อเรา
ลงทะเบียน เข้าสู่ระบบ						

รูปที่ 2 ตัวอย่างการออกแบบแบบร่างหน้าจอเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

1. พัฒนาโปรแกรม ในการออกแบบระบบการทำงานใหม่ของเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ผู้จัดทำได้ออกแบบเว็บไซต์ด้วยมือและนำโปรแกรม Adobe Dreamweaver CS6 ที่เขียนพัฒนาระบบด้วยภาษา PHP ภาษา HTML ภาษา CSS ภาษา SQL และโปรแกรม appserv ได้นำมาพัฒนาเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง โดยเป็นเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งอย่างเป็นระบบ

2. ทดสอบ แก้ไขโปรแกรม และติดตั้ง การทดสอบเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ได้ทำการทดสอบกับ admin จำลองในการทดลองใช้เว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

3. การบำรุงรักษา การใช้เว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง จะต้องมีการปรับปรุงในส่วนของคุณภาพความสะดวกสบาย ในการใช้

งานมากขึ้น และควรจัดทำหน้าแนะนำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งให้มีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น เพื่อความสะดวกของผู้ประเมิน

ผลการศึกษา

เว็บไซต์การประเมินการค้นหาค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง เป็นเว็บไซต์ที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้ระบบทำการประเมินบุคลิกภาพ และแนะนำอาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพนั้น และแสดงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งที่มีคณะที่เปิดสอนสอดคล้องกับอาชีพที่ผู้ประเมินสนใจ มีผลการดำเนินงานดังนี้

1. ผลการพัฒนาระบบการประเมินการค้นหาค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษา ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง
2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบการประเมินการค้นหาค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านโปรแกรม ด้านออกแบบระบบ และด้านการใช้งาน
3. ผลการพัฒนาระบบการประเมินการค้นหาค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษา ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

เว็บไซต์การประเมินการค้นหาค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง โดยภายในตัวเว็บไซต์จะประกอบไปด้วยหน้าแรกสำหรับผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกสามารถเข้าใช้งานได้โดยผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่ใช่สมาชิกสามารถเข้าสู่ข้อมูลเบื้องต้นได้ หน้าลือคอินหน้าแบบประเมินบุคลิกภาพ เมื่อทำการลือคอินเข้าสู่ระบบจะพบหน้าแบบประเมินบุคลิกภาพให้ผู้ประเมินเลือกทำรูปที่ 3

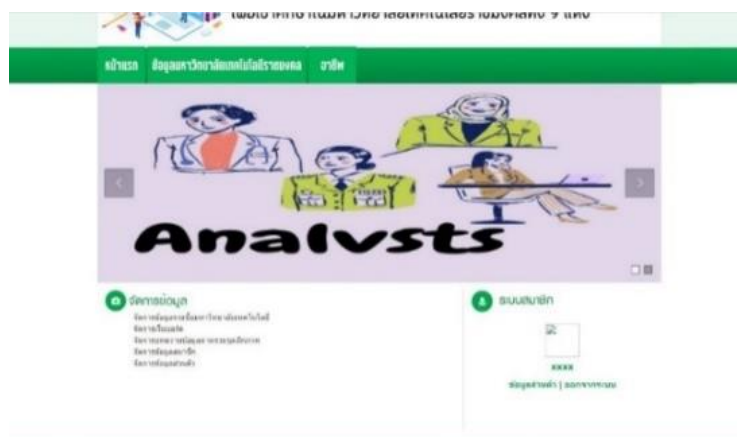
รูปที่ 3 หน้าหลักสำหรับผู้ที่ไม่เป็นสมาชิกสามารถเข้าใช้งานได้

หน้าสำหรับสมาชิก สำหรับผู้ที่เป็นสมาชิกทำการเข้าสู่ระบบจะปรากฏองค์ประกอบบนแถบเมนูเพื่อเข้าสู่ข้อมูลภาพรวมของทั้ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง หน้าเทรนดอาชีพสำหรับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกหน้าเทรนดอาชีพนี้เป็นการแนะนำเทรนดอาชีพที่มีแนวโน้มมาแรงบทความสำหรับคุณภาพรวมของประเภทบุคลิกภาพ และแบบประเมินบุคลิกภาพทั้ง 3 ชุด ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 หน้าสำหรับสมาชิก หน้าแสดงเทรนด์อาชีพ บทความสำหรับดูภาพรวมของประเภทบุคลิกภาพ และแบบประเมินบุคลิกภาพทั้ง 3 ชุด

ส่วนของหลังบ้าน (Back-end) เป็นส่วนของ Admin เพื่อ Login เข้าระบบ เพื่อไป เพิ่ม ลบ แก้ไข ข้อมูลจัดการเว็บไซต์เพื่อจัดการข้อมูลอาชีพ จัดการข้อมูลสมาชิก จัดการข้อมูลรายชื่อมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีทั้ง 9 แห่ง จัดการข้อมูลภาพรวมในแต่ละบุคลิกภาพ และจัดการข้อมูลส่วนตัว ในเว็บไซต์ การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 ดังรูปที่ 5

รูปที่ 5 ส่วนของหลังบ้าน (Back-end) เป็นส่วนของ Admin

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบการประเมินการค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านโปรแกรม ด้านออกแบบระบบ และด้านการใช้งาน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจด้านโปรแกรม

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1	โปรแกรมมีความทันสมัย	4.28	0.85	มาก
2	ความเหมาะสมในการใช้ข้อความ	4.13	0.80	มาก
3	ความรวดเร็วในการเรียกใช้ข้อมูล	4.17	0.81	มาก
4	โปรแกรมใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน	4.19	0.85	มาก
5	ภาษาที่ใช้สื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย	4.22	0.87	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.20	0.83	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจของเว็บไซต์การประเมินการค้นหาค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ภาพรวมต่อต้านโปรแกรม อยู่ในระดับมาก \bar{X} เท่ากับ 4.20 SD เท่ากับ 0.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าโปรแกรมมีความทันสมัย มี \bar{X} มากที่สุด 4.28 SD เท่ากับ 0.85 รองลงมาเป็นภาษาที่ใช้สื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย มี \bar{X} เท่ากับ 4.22 SD เท่ากับ 0.87 รองลงมาเป็นโปรแกรมใช้งานง่ายไม่ซับซ้อนมี \bar{X} เท่ากับ 4.19 SD เท่ากับ 0.85 รองลงมาเป็นความรวดเร็วในการเรียกใช้ข้อมูล มี \bar{X} เท่ากับ 4.17 SD เท่ากับ 0.81 ตามด้วยความเหมาะสมในการใช้ข้อความมี \bar{X} เท่ากับ 4.13 SD เท่ากับ 0.80

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจด้านออกแบบระบบ

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1	ใช้สีเหมาะสม สวยงาม	4.19	0.89	มาก
2	รูปแบบของเว็บไซต์สวยงาม	4.07	0.80	มาก
3	รูปแบบของตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.13	0.89	มาก
4	ความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของส่วนประกอบเมนูต่าง ๆ	4.26	0.87	มาก
5	ความเหมาะสมในการใช้สัญลักษณ์หรือรูปภาพ	4.19	0.89	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.17	0.87	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของเว็บไซต์การประเมินการค้นหาค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ภาพรวมต่อต้านออกแบบระบบ อยู่ในระดับมาก \bar{X} เท่ากับ 4.17 SD เท่ากับ 0.87 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของหัวข้อ “นวัตกรรมและเทคโนโลยีสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ส่วนประกอบเมนูต่าง ๆ มี \bar{X} มากที่สุด 4.26 SD เท่ากับ 0.87 รองลงมาเป็นใช้สีเหมาะสม สวยงามมี \bar{X} เท่ากับ 4.19 SD เท่ากับ 0.89 และความเหมาะสมในการใช้สัญลักษณ์หรือรูปภาพมี \bar{X} เท่ากับ 4.19 SD เท่ากับ 0.89 รองลงมาเป็นรูปแบบของตัวอักษรมีความเหมาะสม มี \bar{X} เท่ากับ 4.13 SD เท่ากับ 0.89 ตามด้วยรูปแบบของเว็บไซต์สวยงาม มี \bar{X} เท่ากับ 4.07 SD เท่ากับ 0.80

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความพึงพอใจด้านการใช้งาน

ข้อ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1	แบบประเมินมีการประมวลผลออกมาได้ตรง	4.18	0.88	มาก
2	ความสะดวกในการใช้งาน	4.12	0.88	มาก
3	โปรแกรมมีประสิทธิภาพใช้งานได้จริง	4.06	0.85	มาก
4	ขั้นตอนการใช้ง่ายต่อการนำไปใช้งาน	4.21	0.88	มาก
5	ความพึงพอใจต่อผู้ใช้งานระบบ	4.16	0.91	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.14	0.88	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง ภาพรวมต่อต้านการใช้งาน อยู่ในระดับมากมี \bar{X} เท่ากับ 4.14 SD เท่ากับ 0.88 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าขั้นตอนการใช้ง่ายต่อการนำไปใช้งาน มี \bar{X} มากที่สุด 4.21 SD เท่ากับ 0.88 รองลงมาเป็นแบบประเมินมีการประมวลผลออกมาได้ตรง มี \bar{X} เท่ากับ 4.18 SD เท่ากับ 0.88 รองลงมาเป็นความพึงพอใจต่อผู้ใช้งานระบบ มี \bar{X} เท่ากับ 4.16 SD เท่ากับ 0.91 รองลงมาเป็นความสะดวกในการใช้งาน มี \bar{X} เท่ากับ 4.12 SD เท่ากับ 0.88 ตามด้วยโปรแกรมมีประสิทธิภาพใช้งานได้จริง มี \bar{X} เท่ากับ 4.06 SD เท่ากับ 0.85

อภิปรายผล

ปัญหาในการปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับความชอบส่วนตัวอาจส่งผลให้เกิดขาดความสุขในการปฏิบัติงาน แม้ว่าผู้ปฏิบัติงานอาจมีความเชี่ยวชาญในงานนั้น ๆ แต่หากขาดความชอบ และความสนใจ อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในระยะยาวการที่บุคคลจะสามารถทำงานได้อย่างมีความสุขและทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึง ความสนใจและความถนัดส่วนบุคคลด้วยบ่อยครั้งที่มีการส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชน โดยไม่ได้มีการสำรวจถึงความสนใจและความถนัด ทำให้การเข้าไปส่งเสริมอาชีพไม่เกิดความยั่งยืน เพราะการส่งเสริมอาชีพไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง (เจตนา อินยะรัตน์, วรณกร พลพิชัย และผ่องศรี พัฒนมนี, 2564, น. 313) อีกทั้งการมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานยังส่งผลถึงความกระตือรือร้นของบุคคล ความผูกพันต่องาน และประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน จากการตรวจสอบ

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพกับเจตคติต่อการทำพันธกิจพบว่า บุคลิกภาพมีผลต่อการปฏิบัติงาน (กัลป์ ขานวิฑิตกุล, 2564, น. 62-64) การแนะนำอาชีพนั้นจึงมีความสำคัญในการวางแผนอนาคต การแนะนำอาชีพมีหลักการดังนี้ หากบุคคลใดได้ศึกษาหรือทำงานที่ตรงกับความถนัดความสนใจ และอุปนิสัยย่อมมีความสุข และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าการที่ต้องปฏิบัติงานในสิ่งที่ไม่ชอบไม่ถนัด หรือไม่เหมาะสมกับอุปนิสัย ของตน (กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2559, น. 6-15) การแนะนำอาชีพเป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการที่ทำให้บุคคล ได้ตระหนักถึงความรู้ความสามารถความถนัด บุคลิกภาพ และความสนใจ เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานหากนักเรียนได้เลือกศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพตรงกับศักยภาพ ก็จะทำให้เกิดความสุขในการทำงานลดปัญหาการเปลี่ยนงาน หรือออกจากงาน จึงสำคัญอย่างมากในการจัดบริการแนะแนวทางด้านอาชีพในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางให้กับนักเรียน (จิตตินันท์ บุญสถิตกุล, 2564, น. C3-C7)

1. ข้อดีเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเองเพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

- 1.1 เป็นแนวทางในการตัดสินใจเรื่องการศึกษาต่อของผู้ประเมิน
- 1.2 เปิดโอกาสให้ผู้ประเมินมีการรับรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพของตนเองได้มากขึ้น
- 1.3 ทำให้ผู้ประเมินเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพของตนเองได้มากขึ้น

2. ข้อจำกัดเว็บไซต์การประเมินการค้นหาตัวตนของตนเอง เพื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง

- 2.1 สามารถทำแบบประเมินได้เพียงครั้งละ 1 คน ไม่สามารถเล่นออนไลน์ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะโครงการ

ควรปรับให้ความสะดวกสบายในการใช้งานมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำโครงการครั้งต่อไป

ควรจัดทำหน้าแนะนำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่งให้มีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น เพื่อความสะดวกของผู้ประเมิน

บรรณานุกรม

กมลชนก วรวงาน, เพ็ญญา กุลนภาตล และประชา อินัง. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564). การเสริมสร้างการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา ด้วยรูปแบบการปรึกษากลุ่มเชิงบูรณาการ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 7(2), หน้า 118.

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. (2559). *คู่มือการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน การบริหารแนะแนวอาชีพ ของกรมจัดหางาน*. เข้าถึงได้จาก. <https://www.doe.go.th/prd/>

- กัลป์ ขานวิฑิตกุล. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับเจตคติต่อการทำพันธกิจ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาคริสต์ศาสนศาสตร์ วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ, เชียงใหม่.
- จิตตินันท์ บุญสถิรกุล. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564). การพัฒนาคู่มือการจัดบริการแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 20(2), หน้า C3-C7.
- เจตนา อินยรัตน์, วรรณกร พลพิชัย และผ่องศรี พัฒนมณี. (2564). *ความสนใจทางอาชีพและความถนัดทางอาชีพของประชาชนในตำบลเกาะสุกร อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง*. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12. 25 มิถุนายน 2564, หน้า 313. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ภูมิพัฒน์ ทองคำ และคณะ. (2560). *แนวทางพัฒนาการเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษา สาขาวิชาการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต. สาขาวิชาการโรงแรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- ราชมงคลทั้ง 9 แห่งและวิทยาเขตต่าง ๆ. (2554). เข้าถึงได้จาก. <https://thai-children-activities.blogspot.com/>

จัดพิมพ์โดย

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
96 หมู่ 3 ถนนพุทธมณฑลสาย 5 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
Tel +6624416067
E-mail: mdte@rmutr.ac.th
Website: <https://rcimcon.rcimacademy.com>